ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΡΑΚΤΙΒΑΝ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΤΗΣ Δ' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

ΤΟΜΟΣ Γ.

(Συνεδρ. ΠΓ' τῆς 1 Ὀκτωβρίου—Συνεδρ. ΡΝΑ' τῆς 22 Νοεμβρίου 1923)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
1924

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΡΑΚΤΙΒΑΝ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΤΗΣ Δ΄ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

ΤΟΜΟΣ Γ΄.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
1924

002
ΠΡΒ
Α Θουκυδίδου
1923-1925
Τ.3

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙ[illegible]ΝΗ.

Τῆς 1 Ὀκτωβρ[illegible]

Ὥρᾳ 5. 30' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνεπέθη ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Μετὰ τοῦτο ὁ προεδρεύων Ἀντιπρόεδρος κ. Κ. Ἀλαβάνος λέγει τὰ ἑξῆς:

— Ἀλαβάνο τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω πρὸς τὴν Συνέλευσιν ὅτι ἀπὸ τῆς μεσημβρίας τῆς σήμερον εὑρισκόμεθα πρὸ κυβερνητικῆς κρίσεως. Τὴν κυβερνητικὴν κρίσιν ἔσπευσε νὰ ἀναγγείλῃ ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου εἰς τὸ Προεδρεῖον τῆς Συνελεύσεως μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως ἀνακοινωθῇ αὕτη εἰς τὸ Σῶμα. Τὸ ἀποσταλὲν ἔγγραφον ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον

τῆς Γ' τῶν Ἑλλήνων Ἐθνοσυνελεύσεως

Ἀλαβάνο τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσω ὑμᾶς ὅπως εὐαρεστούμενοι ἀνακοινώσητε εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅτι ἡ ὑπ' ἐμὲ Κυβέρνησις ὑπέβαλεν εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας τὴν παραίτησίν της καὶ παρακαλῶ ὅπως διακοπῶσιν αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως μέχρι τῆς λήξεως τῆς κρίσεως.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου

Θ. Σοφούλης

Τινὲς Πληρεξούσιοι. Μάλιστα. Σύμφωνοι.

Πρόεδρος. Κατὰ τὰ εἰθισμένα κοινοβουλευτικὰ ἔθιμα κ. πληρεξούσιοι, διακόπτονται ἢ ἀναβάλλονται αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως μέχρι τῆς λήξεως τῆς κυβερνητικῆς κρίσεως. Τοῦτο ζητεῖ τὸ Προεδρεῖον παρ' ὑμῶν, τὴν ἄδειαν ὅπως ἀναβάλῃ τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως μέχρι λήξεως τῆς κυβερνητικῆς κρίσεως.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται δι' ἀναστάσεως τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ κ. Προέδρου, λύεται δὲ μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 5.35' μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ἀλαβάνος

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΙΗΘ'

Τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1924.

Ὥρᾳ ὃ.ΐΚ' μ. μ. ὁ Ἀντιπρόεδρος κ. **Κ. Ἀλαβάνος,** ἀπόντος τοῦ κ. Προέδρου ἐπ' ἀδείᾳ, ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας διατάσσει νὰ ἀναγνωσθοῦν τὰ πεωρεῖα καὶ κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς :

Τὸ ὑπ' ἀριθ. 8035 ἔγγραφον τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, δι' οὗ οὗτος γνωρίζει πρὸς τὴν Συνέλευσιν ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας διὰ τοῦ ἀπὸ 7 τρέχοντος Διατάγματος εὐηρεστήθη νὰ δεχθῇ τὴν ὑποβληθεῖσαν κατὸ παράτησιν τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κ. Θεμ. Σοφούλη καὶ τῶν Ὑπουργῶν κ. κ. Γ. Ρούσσου τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ προσωρινῶς τῶν Ναυτικῶν, Κ. Γκόντα τῆς Δικαιοσύνης καὶ προσωρινῶς τῶν Οἰκονομικῶν, Π. Μαυρομιχάλη τῶν Ἐσωτερικῶν, Θ. Βελλιανίτη τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, Γ. Μαρῆ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, Δ. Μπόταρη τῆς Συγκοινωνίας, Α. Μυλωνᾶ τῆς Γεωργίας, Α. Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἐννόμου Τάξεως, Α. Ὀρφανίδου Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως καὶ Γ. Κατσάκη τῶν Στρατιωτικῶν καὶ διώρισε Πρόεδρον τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν τὸν κ. Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλον, Ὑπουργοὺς δὲ τοὺς κ. κ. Γ. Ρούσσον τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ προσωρινῶς τῶν Ναυτικῶν, Π. Ταντσακλῆν τῆς Δικαιοσύνης, Γ. Κονδύλην τῶν Ἐσωτερικῶν, Κ. Γκόντσην τῶν Οἰκονομικῶν, Κ. Σπυρίδην τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ προσωρινῶς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως, Γ. Μαρῆν τῆς Γεωργίας καὶ προσωρινῶς τῆς Συγκοινωνίας, καὶ Α. Ὀρφανίδην τῆς Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως.

Ὁ πληρεξούσιος Νάξου κ. **Α. Πραντούνας** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ ἱδρύσεως Πρωτοδικείου ἐν Νάξῳ.

Ὁ Πρόεδρος τῆς κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Ἐκπαιδευτικῶν κ. **Σκεῦος Ζερβὸς** ἐκφράζει τὴν εὐχὴν ὅπως διορισθῇ ἐξεταστικὴ κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν κληροδοτημάτων.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται δι' ἀναστάσεως τὴν πρότασιν ταύτην καὶ ἀναθέτει εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τὸν καταρτισμὸν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως κ. Κ. Ῥακτιβὰν παρακαλεῖ ὅπως διὰ λόγους ὑγείας τὸ Σῶμα ἐγκρίνῃ ἄδειαν ἀπουσίας του μέχρι τέλους Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ.

Μὴ ὑπαρχούσης ἀντιρρήσεως χορηγεῖται ἡ αἰτουμένη ἄδεια.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου ὑποβάλλει ἀντίγραφον πράξεως περὶ θεωρήσεως ἐντάλματος ὑπ' εὐθύνην τοῦ Ὑπουργοῦ Συγκοινωνίας (Παραπέμπεται εἰς τὴν ἁρμοδίαν Ἐπιτροπήν).

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑποβάλλει ὑπόμνημα διαμαρτυρίας διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ἱερᾶς αὐτῆς περιουσίας (Παραπέμπεται εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἀναφορῶν Ἐπιτροπήν).

Οἱ ἀποτυχόντες μαθηταὶ εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις τοῦ Πολυτεχνείου παρακαλοῦσιν ὅπως ληφθῇ μέριμνα περὶ ἐπαναξετάσεώς των.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν καταθέτει τεῦχος περὶ τῶν ἐπανεκτέων μεταβολῶν εἰς τὸν ὑπὸ ψήφισιν Προϋπολογισμὸν ἐν δραχ. 71,530,880 πρὸς χρῆσιν τῆς Γεν. Διευθύνσεως Ἀνταλλαγῆς καὶ Ὑπουργείου Συγκοινωνίας.

Ὁ αὐτὸς Ὑπουργὸς προτείνει τὴν ἐγγραφὴν πιστώσεως ἐξ 9,200,000 δραχ. ἐν τῷ ὑπὸ ψήφισιν Προϋπολογισμῷ εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν.

Ἐπίσης προτείνει τὴν ἐγγραφὴν πιστώσεων ἐκ δραχμῶν 2,227,300 ἐν τῷ ὑπὸ ψήφισιν Προϋπολογισμῷ τῆς χρήσεως 1924-25 τῶν Ὑπουργείων Ἐξωτερικῶν καὶ Στρατιωτικῶν.

Ἐπίσης προτείνει μεταβολὰς ἐπὶ τοῦ ὑπὸ ψήφισιν Προϋπολογισμοῦ δι' ἐγγραφῆς πιστώσεων 168,462,820 δραχ. πρὸς ἀναπλήρωσιν πακτικῶν καὶ ἐκτάκτων πιστώσεων διαφόρων Ὑπουργείων.

Ὁμοίως ὑποβάλλει μεταβολὴν τοῦ ὑποβληθέντος ἤδη Προϋπολογισμοῦ δι' ἐγγραφῆς πιστώσεων ἐξ 8,000,000 δι' ἀνέγερσιν δικαστικοῦ μεγάρου ἐν Πάτραις.

(Παραπέμπονται ἅπαντα εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ Ἐπιτροπήν).

Ὁ ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργὸς κ. Γ. Μαρῆς ὑποβάλλει τὰ κάτωθι νομοσχέδια :

1) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Σεπτεμβρίου 1924 Ν.Δ. περὶ Τραπέζης Προσφυγικῆς Πίστεως»

2) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ ἀπαγορεύσεως δικαιοπραξιῶν ἐπὶ ἀκινήτων»

3) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924

Ν.Δ. περὶ ἐκτάκτων ὑλοτομιῶν ὑπὸ τῶν προσφύγων εἰς τὰς παραμεθορίους Θράκης»

4) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 Ν.Δ. περὶ τροποποιήσεως καὶ κωδικοποιήσεως τῶν νόμων Θεσσαλικοῦ Γεωργικοῦ Ταμείου»

5) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 Ν.Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν.Δ. περὶ ἀποκαταστάσεως καὶ ρυθμίσεως τῶν σχέσεων ἐπὶ κτημάτων Μακεδόνος»

6) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1924 Ν.Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 17 Νοεμβρίου 1924 Ν.Δ. περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν»

7) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Σεπτεμβρίου 1924 Ν.Δ. περὶ μεταβιβάσεως εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας ἐπὶ ἀστικῶν συναισθήσεων»

8) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Σεπτεμβρίου 1924 Ν.Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2026 περὶ ὀργανώσεως τῆς ἐξωτερικῆς ὑπηρεσίας ἐποικισμοῦ καὶ τοῦ Ν.Δ. τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1923 περὶ ὀργανισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας ἐποικισμοῦ Μακεδονίας καὶ

9) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1924 Ν.Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 15 Φεβρουαρίου 1923 περὶ ἀποκαταστάσεως ἀπαλλοτριωθέντων καλλιεργητῶν, ὡς τοῦτο ἔχει τροποποιηθῇ καὶ ἐκ προγενεστέρων ἀγροτικῶν νόμων.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ὑποβάλλει τὰ ἑξῆς σχέδια νόμων:

1) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 5 Σεπτεμβρίου 1924 Ν.Δ. περὶ ἐκτελέσεως ἔργων ἐξυγιάνσεως λιμένος Ἁγίου Νικολάου Λαγκαδᾶ καὶ

2) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Σεπτεμβρίου 1924 Ν.Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 1350 ἀφορῶντος τὴν διατίμησιν τῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας.

Μετὰ τοῦτο ὁ λόγος δίδεται εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. **Α. Μιχαλακόπουλον**, ὅστις λέγει τὰ ἑξῆς:

—Ἡ Κυβέρνησις, ἥτις ἔχει τὴν τιμὴν νὰ ἐμφανισθῇ σήμερον ἐνώπιον ὑμῶν, κύριοι πληρεξούσιοι, ἐγκαίνιον μέλημα αὐτῆς θεωρεῖ τὴν ὅσον ἔνεστι ταχυτέραν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου δι' ὃ κυρίως ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἐξέλεξεν ἡμᾶς καὶ τοῦ ὁποίου ἡ συντέλεσις ἐπείγουσα ἀπέβη ἀνάγκη μετὰ τὸ δημοψήφισμα, τῆς συντάξεως ἐγλονίτι τοῦ πρώτου καταστατικοῦ χάρτου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας. Διὰ τοῦ καθορισμοῦ ὁρίων τῶν συζητήσεων, ὡς καὶ ἐν τῷ παρελθόντι

ἐγένετο, ὁρίων μεθαμῶς μὲν θιγόντων τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου τὴν ἀναγκαίαν πρὸς διαφώτισιν, προλαμβανόντων ὅμως τὴν ἄτοπον κατανάλωσιν πολυτίμου χρόνου, δύναται τὸ Ἐθνικὸν Συνέδριον νὰ ἐπιτελέσῃ ἐντὸς βραχέος σχετικῶς χρόνου τὸ καθῆκον τοῦτο καὶ ἀνταποκριθῇ οὕτως εἰς ἐπιτακτικὴν ἐπιθυμίαν τῆς δημοσίας γνώμης, ἧς ἀναμφισβήτητος ἄλλως τε καταδείκνυται ἡ ροπὴ πρὸς ταχεῖαν ἐπάνοδον τῆς Χώρας εἰς ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον δι' ἐλευθέρων ἐκλογῶν.

Διὰ τοῦτο πρὸς ἀπορρύπῃ παρελκύσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ἡ Κυβέρνησις δὲν παρουσιάζει ἐνώπιον ὑμῶν πολλὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν, καίτοι ἔχει ἑτοίμων εὐρύτατον μεταρρυθμιστικὸν πρόγραμμα δι' ἅπαντα κλάδον τῆς Διοικήσεως καὶ ἰδίᾳ τὴν προαγωγὴν τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας καὶ ναυτιλίας.

Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις μέτρα ἃ ἡ ἀναβολὴ δὲν εἶνε ἐπιτρεπτή. Οὐδεμιᾶς μερίμνης καὶ οὐδεμιᾶς ὕλης θέλει φεισθῇ ἡ Κυβέρνησις διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ἱερῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Ἔθνους πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν πρόσφυγας, ἐν συνεχείᾳ τῶν προσπαθειῶν αὐτῶν δὲν ἀπέλιπον τὰς προηγηθείσας Κυβερνήσεις. Μεῖζον τὸ συστηματοποίησις αὐτῶν ἢ ἀποδόσῃ βεβαίως μείζονα ἔργα.

Ἡ ἐκλαϊκεύσεις τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων θέλει πραγματοποιηθῇ, ἵνα ἐμπνευσθῇ εἰς πάντας ἀνεπιφύλακτος ἡ πεποίθησις ὅτι γνησία θὰ ἐκδηλωθῇ ἡ θέλησις τοῦ λαοῦ πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ διὰ τε τὰ τοπικὰ συμβούλια καὶ τὴν μέλλουσαν Γερουσίαν καὶ τὴν Βουλήν.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν κειμένων ἤδη νόμων διὰ τὴν ἀποκέντρωσιν δὲν θὰ ἀναστηλῇ, ἐπιρυλασσομένης τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὡς πρὸς ταύτην νὰ ἐνθέσῃ βραδύτερον τὰς κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ἀναγκαίας μεταρρυθμίσεις, ἵνα μὴ τὰ πρόσφατα ἢ ἐπιδιώξεις ἀναβάλλῃ καὶ τοῦ καλοῦ τὰ ἐλαττωτικὰ ἀποτελέσματα. Θεωρεῖ καθῆκον αὐτῆς ἡ Κυβέρνησις νὰ προχωρήσῃ ἀμέσως εἰς λῆψιν τῶν ἀπαραιτήτων μέτρων ἀποσυγκεντρώσεως, ἵνα οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτῆς λύσωσι τὰ πλεῖστα τῶν ζητημάτων ἄνευ προσφυγῆς εἰς τὸ κέντρον, ἥτις, χωρὶς νὰ ἐξυπαίται πάντοτε τὴν καλυτέραν λύσιν, γίνεται πρόξενος δυσφορίας τοῦ πολίτου καὶ συνεπάγεται πάντοτε ἀπώλειαν πολυτίμου χρόνου, σπαταλωμένου εἰς γραφειοκρατικὴν ἀλληλογραφίαν.

Ἐκ παραλλήλου ἡ Κυβέρνησις θέλει λάβει τὰ ἐνδεικνυόμενα ἐπείγοντα μέτρα διὰ τὴν προστασίαν τῆς σταφιδος, τοῦ οἴνου καὶ τοῦ καπνοῦ, διὰ τὴν ἀπλοποίησιν τῆς ἰσχυούσης φορολογικῆς νομοθεσίας κατὰ τρόπον ὀλιγώτερον ἐνοχλη-

τικὸν διὰ τοὺς πολίτας, καὶ διὰ τὴν εὐόδωσιν διαπραγματεύσεων ἀφορωσῶν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν μεγάλων δημοσίων ἔργων ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἡ πολιτεία τῆς Κυβερνήσεως ὑπέναντι τῶν ἐργατικῶν τάξεων καὶ τῶν τάξεων τῶν ἀκτημόνων ἔσται σαφής. Πολλὰ ἐκ τῶν πρώτων θεμελιωδῶν νόμων τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τοῦ ἐργάτου ἐπεψηφίσθησαν τῇ εἰσηγήσει τῶν ἔχοντος τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῇ σήμερον ἐνώπιον ὑμῶν. Ἡ πρώτη βάσις τῆς ταχείας ἐπιλύσεως τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος διὰ τῶν συνεταιρισμῶν ἐτέθη ὁμοίως τῷ 1917 καὶ 1918 διὰ νομοθετήματος, οὗ ἡ ἰδέα ὑπῆρξεν εἰσηγητὴς ἐν τῇ Βουλῇ. Ἐπομένως τὰ αἰσθήματα συμπαθείας τῆς Κυβερνήσεως ἀπέναντι τῶν ἐργατικῶν καὶ ἀγροτικῶν τάξεων δὲν δύνανται εἰλικρινῶς νὰ ἀμφισβητηθῶσιν. Ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις, ἐμμένουσα σταθερῶς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς βελτιώσεως τῆς τύχης τοῦ ἐργάτου καὶ τῆς ταχίστης ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων ἀγροτῶν καὶ πρόσφύγων, συνεπικουρούντος τοῦ Κράτους πρὸς δικαιοτέραν τινὰ ἀποζημίωσιν τῶν ἰδιοκτητῶν, ἔννοει νὰ σεβασθῇ ὡρισμένας θεμελιώδεις νομικὰς καὶ ἠθικὰς ἀρχὰς τοῦ κρατούντος κοινωνικοῦ οἰκονομικοῦ καθεστῶτος. Δὲν δύναται νὰ ἀνεχθῇ πλεονέκτησιν μιᾶς τάξεως ἐπὶ ἀδίκῳ βλάβῃ ἑτέρας. Τὸ ὀκταήμερον κεφάλαιον δὲν εἶνε συμπαθὲς οὐδὲ ἄξιον ἰδιαιτέρας προστασίας. Ἀλλὰ τὸ κεφάλαιον τὸ ἐντίμως ἐργαζόμενον πρὸς προαγωγὴν τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου εἶνε ἐξ ἴσου πολίτευμα διὰ τὴν πρόοδον τῆς Χώρας ὅσον καὶ τὸ ἐντίμως ἐργαζόμενον στοιχεῖον.

Ἡ Κυβέρνησις πιθανὸν τὴν ἠθικὴν, πνευματικὴν καὶ οἰκονομικὴν προαγωγὴν τῶν ἐργατῶν ἀποβλέπει καὶ εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν μόρφωσιν αὐτῶν καὶ εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῆς προόδου τῶν ἀπόρων τέκνων των διὰ τῆς παροχῆς εἰδικῶν ὑποτροφιῶν καὶ βοηθημάτων, ἵνα δυνηθῶσι νὰ ἀνέλθωσι, τὰ ἐπίλεκτα, εἰς τὰς ἀνωτάτας βαθμίδας ἐπιστημονικῶν σπουδῶν καὶ εἰς τὰ ὕπατα ἀξιώματα τῆς Πολιτείας, καὶ εἰς νομοθεσίαν περὶ ἐργατικῶν οἰκιῶν καὶ εἰς σύστημα ἀσφαλείας διὰ τὴν ἀτύχειαν καὶ τὸ γῆρας τοῦ ἐργάτου. Ἐπιθυμεῖ καὶ ὁ ἐργάτης ν' ἀποκτήσῃ κεφάλαιον καὶ τὸ κεφάλαιον νὰ ἐργάζηται ἐποφελῶς διὰ τὸ ὅλον. Εἶνε ὅμως ἐξ ἄλλου ἡ Κυβέρνησις σταθερῶς ἀποφασισμένη, ἐξυπηρετοῦσα τὸ γενικὸν τῆς Χώρας συμφέρον, νὰ εἶνε ἀμερόληπτος καὶ δίκαιος κριτὴς τῶν ἐνδεχομένων διενέξεων καὶ μὴ θάλπουσα κεχωρισμένως ἰδιαιτέρας τάξεις νὰ ἐπιβάλῃ τὸ κράτος τῶν

νόμων καὶ νὰ πατάξῃ ἄνευ διστάγμοῦ πᾶσαν ἀνατρεπτικὴν ἐνέργειαν εἴτε ὁμάδων εἴτε ἀτόμων.

Ἀποτίνουσα ὀφειλὴν τῆς Πατρίδος εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς τὰ ἐπὶ μακρὸν στρατευθέντα θέλει μεριμνήσει ἡ Κυβέρνησις διὰ τὴν λῆψιν μέτρων πρὸς διευκόλυνσιν τῆς οἰκονομικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν.

Ἡ ἐξύψωσις τοῦ γοήτρου τῆς Δικαιοσύνης, ἡ ἴση ἐπὶ πάντας ἀνεξαιρέτως ἐφαρμογὴ τῶν νόμων, ἡ ἀμείλικτος καὶ ταχεῖα κατασβέσεις τῶν καταχρήσεων, ἡ ἄμεσος ἐφαρμογὴ οἰκονομιῶν, ἡ αὐστηρὰ φειδὼ περὶ τὴν διαχείρισιν τοῦ δημοσίου πλούτου, ἡ πλῆξις πάσης τάσεως ἀναμίξεως τοῦ στρατεύματος εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα τῆς Χώρας, ἡ ἐμπέδωσις τῆς δημοσίας τάξεως καὶ τῆς ἀσφαλείας, ἰδίᾳ ἐν τῇ ὑπαίθρῳ χώρᾳ, θὰ εἶνε τὸ ἀδιάπτωτον μέλημα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν τῇ ἐξωτερικῇ πολιτικῇ οὐδεμία παρέκλισις ἀπὸ τοῦ προγράμματος τῶν προκατόχων Κυβερνήσεων.

Ἡ Ἑλλὰς ἐπιθυμεῖ εἰλικρινῶς τὴν εἰρήνην, συναισθανομένη ὅτι ἐν αὐτῇ θὰ ἀποτελέσῃ στοιχεῖον προόδου, πολιτισμοῦ καὶ εὐημερίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Θὰ ἐφαρμόσῃ πιστῶς πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς διεθνεῖς συνθήκας, ἀλλὰ θὰ ἀπαιτήσῃ ὁμοίως καὶ τὴν παρὰ τῶν ἄλλων ἐφαρμογὴν αὐτῶν. Θέλει νὰ ζήσῃ ἐν εἰρηνικῇ ἁρμονίᾳ μετὰ τῶν γειτόνων αὐτῆς, νὰ στερεώσῃ καὶ διὰ τὸ μέλλον τὴν συμμαχίαν μὲ τὸ γειτόν καὶ φίλον βασίλειον τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων, νὰ συσφίγξῃ τοὺς παλαιοὺς φιλικοὺς δεσμοὺς μετὰ τῶν μεγάλων Δυνάμεων, παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν ὁποίων ἠγωνίσθη κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον, καὶ ν' ἀποκαταστήσῃ ὁμαλωτάτας σχέσεις ἐμπορικῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν λοιπῶν Κρατῶν. Ἡ στάσις τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας ἐν Γενεύῃ κατὰ τὴν τελευταίαν Συνέλευσιν τῶν Κοινωνιῶν τῶν Ἐθνῶν ἀπέδειξε τὰς τάσεις αὐτῆς διὰ τὴν παγίωσιν τῆς παγκοσμίου εἰρήνης.

Καὶ ἡ ἀναδιοργάνωσις τῶν στρατιωτικῶν τῆς Νάσρας δυνάμεων εἰς οὐδένα ἄλλον ἀποβλέπει σκοπὸν πλὴν τῆς ἐμμονῆς τῆς Νάσρας καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς τηρήσεως τῶν διεθνῶν συνθηκῶν καὶ τῶν διεθνῶν νομίμων, ἐπιδιωκομένης πρὸ παντὸς τῆς φιλικῆς καὶ δικαιοτικῆς διευθετήσεως τῶν διεθνῶν διενέξεων, ἥτις ἐπικρατοῦσα θέλει βεβαίως ἀποβῆ ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ἀνθρωποτητος.

Ἡ Κυβέρνησις, κύριοι πληρεξούσιοι, δὲν παραγνωρίζει τὰς δυσχερείας ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων καλεῖται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Νάσρας. Ἂν δὲν ὀκνεῖ εἰς ἀντιμετώπισιν αὐτῶν, δὲν ὀφείλεται τοῦτο εἰς ὑπερτίμησιν τῶν ἰδίων ἑαυτῆς δυνάμεων, ἀλλ' εἰς τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι θέλει τύχει τῆς εἰλι-

κρινοῦς συνδρομῆς καὶ τῆς προθύμου συνεργασίας πάντων ὑμῶν, ἐμφορουμένων ἀπὸ τὰ ὑψηλότερα αἰσθήματα αὐταπαρνήσεως καὶ πόθου εἰλικρινοῦς ἐξυπηρετήσεως τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων.

Τελευτῶν ὁ κ. ***Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου*** ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος περὶ μεταρρυθμίσεως ἄρθρων τινῶν τοῦ εἰδικοῦ Κανονισμοῦ τῆς Δ' τῶν Ἑλλήνων Συντακτικῆς Συνελεύσεως ἥτις παραπέμπεται εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ Ἐπιτροπήν.

Α. Παπαναστασίου. Ἡ ἐμφάνισις τῆς νέας Κυβερνήσεως ἐνώπιον τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως φέρει ἀναγκαστικῶς γενικώτερον εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τοῦ Τόπου, τοῦ προορισμοῦ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ προερχομένης Κυβερνήσεως. Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἐξελέγη διὰ νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὴν στρατιωτικὴν Ἐπανάστασιν καὶ νὰ τὴν συμπληρώσῃ. Εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς στρατιωτικῆς Ἐπαναστάσεως περιλαμβάνεται ἡ ἀνάληψις τῆς κυριάρχου ἐξουσίας ἀπὸ τὸ ἀντιπροσωπευτικὸν Σῶμα, ἡ νομιμοποίησις τῶν ἐπαναστατικῶν πράξεων καὶ ὁ περιορισμὸς τοῦ στρατεύματος εἰς τὰ κύρια αὐτοῦ καθήκοντα. Ἡ συμπλήρωσις τῆς Ἐπαναστάσεως περιλαμβάνει τὴν καθιέρωσιν τῆς Δημοκρατίας, τὴν σύνταξιν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, τὴν στερέωσιν τῆς Δημοκρατίας καὶ τῶν θεμελιωδῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν, τὴν ἱκανοποίησιν τῶν πλέον ἐπειγουσῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὴν πρώτην θέσιν ἔχουν αἱ προσφυγικαὶ ἀνάγκαι, τὴν ἔναρξιν τῆς ἀναπλάσεως τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τέλος τὴν ἀποκατάστασιν πλήρους ὁμαλοῦ πολιτικοῦ βίου. Τὸ πρῶτον τμῆμα τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἐξεπληρώθη, καὶ ἐξεπληρώθη εὐκόλως, ἀφοῦ αὐτὴ ἡ στρατιωτικὴ Ἐπανάστασις παρέδωκε τὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν καὶ διὰ τῆς πολιτικῆς τῆς Συνελεύσεως καὶ τῶν Κυβερνήσεων τῶν ἐξ αὐτῆς προερχομένων ἐπεστεύχθη ὅπως ὁ Στρατὸς περιορισθῇ εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι παρουσιάσθησαν κρούσματα εἰς τὸν Στρατὸν φανερώνοντα ὅτι ἡ ἰδέα ὅτι εἶνε ὠφέλιμος, ὅτι εἶνε σκόπιμος ἡ ἀνάμιξις τοῦ Στρατεύματος εἰς τὴν πολιτικήν, ἡ ἰδέα αὕτη δὲν ἐξέλιπεν ἐντελῶς εἰς τὸ Στράτευμα, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἡ ἰδέα αὕτη, τῆς ὁποίας ἡ πραγματοποίησις μόνον συμφορῶν θὰ ἠμποροῦσε νὰ γίνῃ πρόξενος, ἡ ἰδέα αὕτη δὲν εὗρε σοβαρὸν ἀπήχησιν εἰς τὸ Στράτευμα καὶ εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος ὅτι ἡ ἐπιτυχὴς ἐκπλήρωσις τοῦ δευτέρου μέρους τῆς ἀποστολῆς τῆς Συνελεύσεως καὶ ἡ εἰλικρινὴς καὶ στα-

θερὰ ἀποδοκιμασία τοῦ πολιτικοῦ κόσμου ἀπέναντι τῆς ἰδέας αὐτῆς τῆς ἀναμίξεως τοῦ Στρατοῦ εἰς τὴν πολιτικήν, ἡ σταθερὰ ἀποδοκιμασία τοῦ πολιτικοῦ κόσμου θὰ συντελέσῃ, ὥστε νὰ ἐκλείψῃ καὶ τὸ τελευταῖον ἴχνος οἱασδήποτε τάσεως ἀναμίξεως τοῦ Στρατοῦ εἰς τὴν πολιτικήν. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον τμῆμα τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως μετὰ ἀγῶνας 4 μηνῶν ἀπὸ τῶν ἐκλογῶν κατώρθωσεν ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις νὰ ὁδηγήσῃ τὸν λαὸν εἰς τὴν καθιέρωσιν τῆς Δημοκρατίας, νὰ θέσῃ δηλαδὴ τὰ πλέον ἀσφαλῆ θεμέλια εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Δημοκρατίαν.

Ἡ σύνταξις τοῦ πολιτεύματος δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀρχίσῃ ἀμέσως μετὰ τὴν καθιέρωσιν τῆς Δημοκρατίας, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀρχίσῃ ἀμέσως, διότι δὲν ὑπάρχει καμμία προπαρασκευαστικὴ ἐργασία, ἐπὶ πλέον δὲ διότι τὸ ὑπολειπόμενον διάστημα τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως πρὸ τῶν διακοπῶν δὲν ἐπιτρέπει ἔναρξιν τοῦ συντακτικοῦ ἔργου.

Ἀλλ' ἡ Συνέλευσις καὶ αἱ ἐξ αὐτῆς προελθοῦσαι Κυβερνήσεις πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι κατώρθωσαν καὶ ἐν μέσῳ τῶν ὁμαδικῶν ἀναγκῶν νὰ ἱκανοποιήσουν, ἀναφέρω τὸ προσφυγικὸν ζήτημα, τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα, διὰ νὰ δέσουν τὰς ὰκρας τῆς ἀναπλάσεως τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, καὶ ἀναφέρω καὶ τὴν Ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν Δικαιοσύνην. Βεβαίως δὲν ἦτο δυνατὸν ἐντὸς ὀλιγωνμηνῶν νὰ γίνῃ πλήρης ἀνάπλασις τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, δὲν ἦτο δυνατὸν ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν νὰ γίνῃ ἀνόρθωσις τοῦ Κράτους, ἀλλὰ τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔως σήμερον ἔργον εἶνε μέγα. Λέγω τοῦτο, διότι κατεδλήθη προσπάθεια ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ κόμματα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος εὑρίσκονται ἐκτὸς τῆς Αἰθούσης ταύτης, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ ὄργανα τῶν κομμάτων τῶν εὑρισκομένων εἰς τὴν Αἴθουσαν αὐτήν, κατεδλήθη προσπάθεια ὅπως διασυρθῇ τὸ ἔργον τῆς Συνελεύσεως, ἔργον τὸ ὁποῖον καὶ σήμερον ἀκόμη ἂν ἐκτιμηθῇ εἶνε ἐξαιρετικῆς σημασίας μεγάλης.

Ἐπὶ πλέον ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις καὶ αἱ ἐξ αὐτῆς προελθοῦσαι Κυβερνήσεις διὰ τῆς γενναιόφρονος πολιτικῆς ἀπέναντι τοῦ ἀντιπάλου κόσμου, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ἰσοπολιτείας κατώρθωσε τοὐλάχιστον νὰ κατευνάσῃ τὰ πάθη εἰς τρόπον ὥστε νὰ προλειανθῇ εἰς μέγαν βαθμὸν τὸ ἔργον τῆς ἀποκαταστάσεως πλήρους ὁμαλοῦ πολιτικοῦ βίου. Καὶ τώρα ἐπαναλαμβάνοντες τὰς ἐργασίας ἡμῶν εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ δημοκρατικοῦ συντάγματος. Εἶμαι σύμφωνος μὲ τὸν ἀξιότιμον κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ὅτι πρέπει νὰ ἐπιμελῆθῶμεν τοῦ ἔργου

αὐτοῦ, χωρὶς χρονοτριβάς, χωρὶς ἀπώλειαν χρόνου εἰς λόγους κενούς εἶμαι ἀκόμη σύμφωνος. ἡμεῖς οἱ ἀποτελοῦντες τὴν πτέρυγα ἐκείνην, ὅπως τεθῶσιν ὅρια ἀκόμη συζητήσεως ἀναλόγως καὶ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἴσχυσαν κατὰ τὴν ψήφισιν τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος, ὄχι μόνον διότι αἱ θεωρητικαὶ συζητήσεις καὶ οἱ κενοὶ λόγοι δὲν διαφωτίζουν κανένα καὶ δὲν προάγουν τὰς ἐργασίας τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ κόσμος μεθ' ὅσα ὑπέστη ἐν μέσῳ μεγάλων ἀνωμαλιῶν βεβαίως δὲν εἶνε διατεθειμένος νὰ ἀκούσῃ εὐχαρίστως ἀκαδημαϊκὰς συζητήσεις ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει. Ἀλλὰ δὲν εἶμαι διατεθειμένος νὰ συμφωνήσω ὅπως ἡ ψήφισις τοῦ δημοκρατικοῦ συντάγματος γίνῃ ἀπευστί. Μεταχειρίζομαι τὴν λέξιν ἀπευστὶ ὄχι μόνον ἔχων ὑπ' ὄψει τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἀλλ' ἑρμηνεύων τοὺς λόγους αὐτοῦ τοὺς σημερινούς, διὰ τῶν ὁποίων, ὅπως εἰς τὰς προηγουμένας δηλώσεις, προβάλλεται ἡ ἀνάγκη, ἡ ἐπιτακτικὴ τῆς ταχείας ἐνεργείας τῶν ἐκλογῶν, ὅπως αὐτὴ ἡ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη κανονίσῃ τὴν ρύθμισιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως. Καὶ δὲν εἶμαι διατεθειμένος νὰ συμφωνήσω ὅπως ἀπευστὶ ψηφισθῇ τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, διότι ἀκριβῶς ἕνεκα τῶν μεγάλων ἐσωτερικῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν δὲν ἐδόθη καιρὸς οὔτε εἰς τοὺς πολιτευομένους οὔτε εἰς τοὺς ἐπιστήμονας οὔτε εἰς τοὺς διανοουμένους νὰ σκεφθῶσι καὶ νὰ σχηματίσωσι γνώμην ἐπὶ οὐσιωδῶν διατάξεων αἱ ὁποῖαι θὰ προταθῶσιν ὅπως περιληφθοῦν εἰς τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα.

Δὲν εἶνε τὰ ἄρθρα τοῦ συντάγματος νόμοι ὑπηρεσιακοί, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ μεταβάλλονται ἑκάστοτε. Κατόπιν μακρῶν ἀγώνων ἐπετύχομεν τὴν καθιέρωσιν τῆς Δημοκρατίας καὶ ἔχομεν ὅλον τὸ ἐνδιαφέρον ὅπως διατυπώσωμεν τὸ σύνταγμα κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ μὴ καταστρατηγῆται ἡ λαϊκὴ θέλησις, ὅπως λειτουργοῦν ὁμαλώτερον αἱ νομοθετικαὶ ἐξουσίαι καὶ ὅπως προστατευθῶσι περισσότερον τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν.

Καὶ διὰ νὰ λάβωμεν ὡρίμους ἀποφάσεις ἔχομεν ἀνάγκην ὄχι μόνον νὰ μακρηγορῶμεν, ἀλλ' ἔχομεν ἀνάγκην στοιχειώδους χρόνου ὑλικοῦ ὅπως σκεπτώμεθα καὶ ὅπως σχηματίσωμεν σαφῆ γνώμην ἐπὶ τῶν προτεινομένων διατάξεων. Καὶ λέγω τοῦτο, διότι δὲν φαντάζομαι ἢ μᾶλλον δὲν συμφωνῶ μὲ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ὑποθέτουν ὅτι ἀρκεῖ εἰς τὸ νέον πολίτευμα νὰ ἀλλαχθῇ ἡ λέξις «Βασιλεὺς» διὰ τῆς νέας «Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας» διὰ νὰ ἔχωμεν τὸ νέον πολίτευμα τὸ ὁποῖον μᾶς χρειάζεται. Εἷς ἐπὶ πλέον λόγος ὁ ὁποῖος ἐπιβάλλει

ὅπως εἴμεθα προσεκτικοὶ εἰς τὴν ψήφισιν τῶν συνταγματικῶν διατάξεων εἶνε ὅτι πιστεύω ὅτι καὶ ἡ Συνέλευσις θὰ δεχθῇ ὅτι ἐπὶ 5 τοὐλάχιστον ἔτη δὲν θὰ ἐπιτραπῇ διὰ ρητῆς ἀπαγορεύσεως καμμία μεταβολὴ τοῦ συντάγματος.

Ἔχομεν ἀνάγκην μιᾶς ἡρεμίας περὶ τὰ συνταγματικὰ ζητήματα ὀλίγων ἐτῶν διὰ νὰ ἡσυχάσωμεν πολιτικῶς ἐσωτερικῶς, διὰ νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς ἄλλας ἐργασίας νομοθετικὰς καὶ κυβερνητικάς. Καὶ δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον, ἐπαναλαμβάνω, νομίζω ὅτι εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ εἴμεθα προσεκτικοὶ εἰς τὴν ψήφισιν τοῦ συντάγματος. Μὲ αὐτοὺς τοὺς περιορισμοὺς εἴμεθα διατεθειμένοι οἱ ἀποτελοῦντες τὴν πτέρυγα ἐκείνην νὰ συντελέσωμεν τὸ καθ' ἡμᾶς ὅπως ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον ἀχθῇ εἰς πέρας τὸ συνταγματικὸν ἔργον τῆς Συνελεύσεως. Διότι ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἂν ἡ ταχεῖα ἐνέργεια τῶν ἐκλογῶν προβαλλομένη ὡς ὑπέρτερος νόμος τῶν ἐργασιῶν μας, ἂν, λέγω, ἡ ταχεῖα ἐνέργεια τῶν ἐκλογῶν ἐξασφαλίζει τὸ γενικώτερον ἔργον τῆς Συνελεύσεως καὶ ἂν π ράγει τὸ ἔργον τῆς συμφιλιώσεως. Εἶνε βεβαίως δυστύχημα, κύριοι, διότι μεγάλα κόμματα πολιτικὰ δὲν ἀντιπροσωπεύονται εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν. Τὸ πταίσμα δὲν εἶνε ἰδικόν μας. Ἡ πλήρης ἱκανοποίησις ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς τῶν ἀντιθέτων, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως δηλαδὴ τῆς ἀπουσίας αὐτῶν ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, θὰ ἦτο ἡ ἐνέργεια ἐκλογῶν νέας Συντακτικῆς Συνελεύσεως. Ἀλλ' εἶμαι βέβαιος ὅτι κανεὶς ἐδῶ δὲν εἶνε διατεθειμένος νὰ ὑποστηρίξῃ τοιαύτην ἄποψιν, ὅτι χάριν δηλαδὴ τῆς ἀποκαταστάσεως ὁμαλοῦ πολιτικοῦ βίου, χάριν τῆς ἱκανοποιήσεως τῆς ἀξιώσεως τοῦ ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως πολιτικοῦ κόσμου ὅπως λάβῃ μέρος εἰς τὸ συντακτικὸν ἔργον, διαλύσωμεν τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν καὶ καλέσωμεν τὸν λαὸν εἰς νέας ἐκλογὰς Συντακτικῆς Συνελεύσεως.

Π. Καρασεβδᾶς. Ἐπροτάθη τοιοῦτον πρᾶγμα ἀπὸ κανένα;

Α. Παπαναστασίου. Δὲν πιστεύω, λέγω, ὅτι, εἰνε κανεὶς διατεθειμένος νὰ ἀποδεχθῇ τὴν ἀξίωσιν αὐτήν, ὄχι διότι ἐπεκάθισεν εἰς τὴν κεφαλὴν ἡμῶν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, οὔτε διότι ἡμεῖς ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν μονομερῶς νὰ κανονίσωμεν τὸ πολίτευμα τῆς Νώρας, ἀλλὰ διότι τοιαύτη ἐνέργεια ἤθελε παρατείνει τὴν ἐσωτερικὴν ἀνωμαλίαν, ἤθελε φυσικὰ βλάψει μεγάλα συμφέροντα τοῦ λαοῦ. Ὑποθέτω διότι κόμματα μεγάλα εὑρίσκονται ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως, ἀλλ' εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπερασπίσωμεν τὰ λαϊκὰ συμφέροντα, νὰ πραγματοποιήσωμεν τὴν λαϊκὴν θέλησιν, ἡ ὁποία μᾶς ἀπέστειλεν ἐδῶ, νὰ ψηφίσωμεν τὸ πολίτευμα. Ὑπάρχει βεβαίως τρόπος ὅπως καὶ ὁ

ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως πολιτικὸς κόσμος, ἐὰν θέλῃ, λάβῃ μέρος εἰς τὰς συνταχτικὰς ἐργασίας, ἀλλ' αὐτὸ ἐξαρτᾶται πάλιν ἀπὸ τὴν ἰδίαν του θέλησιν. Ὑποθέτω ὅτι, ὅταν ἔλθῃ ἡ σειρὰ νὰ συζητηθῇ καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο, ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις θὰ παράσχῃ τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸν ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως πολιτικὸν κόσμον νὰ δείξῃ ἂν πράγματι ἐνδιαφερόμενος ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως ὁμαλοῦ πολιτικοῦ βίου εἶνε διατεθειμένος νὰ μᾶς συντρέξῃ, νὰ συνεργασθῇ μεθ' ἡμῶν εἰς τὴν ψήφισιν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Ἀλλ' ἐπαναλαμβάνω ὅτι οὐδέποτε εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ δεκτὴ αἰτιολογία ἡ ὁποία ἤθελεν ἐμποδίσει τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν κυριωτέραν ἀποστολήν, τὴν ψήφισιν δηλαδὴ τοῦ πολιτεύματος καὶ τὴν θεμελίωσιν ἐπὶ τῶν θεμελιωδεστέρων δημοκρατικῶν θεσμῶν. Δὲν εἶνε ὅμως ὁ λόγος αὐτός, ὅτι μία νέα ἐκλογὴ Συντακτικῆς Συνελεύσεως, δὲν θὰ ἔθετε πάλιν τὸ ζήτημα τὸ πολιτειακὸν ἐπὶ τοῦ τάπητος, ἤθελε προκαλέσει ἐσωτερικὴν ἀνωμαλίαν ἐκ νέου μεγάλην. Ἀλλὰ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι αὕτη εἶνε πλάνη, διότι οἱαδήποτε ἐνέργεια ἐκλογῶν εἶνε προωρισμένη νὰ ἀποκαταστήσῃ ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον. Δὲν εἶνε μόνον τὸ ζήτημα τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων, τὸ ὁποῖον χαίρω ὅτι ἀνέλαβεν ἡ Κυβέρνησις νὰ φέρῃ εἰς πέρας, ὑποθέτω, εἰσηγουμένη γενικῶς ἀνακάθαρσιν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων, γενικὴν ἀνακάθαρσιν, τὴν ὁποίαν, κακῶς πράττουσα, ἡ προκάτοχος Κυβέρνησις δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ.

Εὑρισκόμενος εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τοῦ λόγου εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ εἴπω ὅτι δὲν εἶνε ἀλήθεια ὅτι ἐζητήθη ἀπὸ τὴν πρώην δημοκρατικὴν Κυβέρνησιν ποτὲ ἡ ἀναθεώρησις τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων διὰ τὴν ἐνέργειαν δημοτικῶν ἐκλογῶν. Ἐζητήθη μόνον διὰ τὴν ἐνέργειαν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, ἀλλ' ὅταν ἠγέρθη αἴτησις ἐπίμονος ὅπως διὰ τὰς δημοτικὰς καὶ τὰς νομαρχιακὰς ἐκλογὰς γίνῃ ἀναθεώρησις τῶν καταλόγων ἡ «Δημοκρατικὴ Ἕνωσις» ἔσπευσε πρώτη νὰ ζητήσῃ καὶ αὐτὴ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς αἰτιάσεως τῶν ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως κομμάτων, ὄχι διότι ἐφαντάζετο ὅτι ὑπάρχει εἰς τοὺς καταλόγους νοθεία ἐξαιρετική—εἰς κάθε ἐκλογικὸν κατάλογον ὑπάρχουν σφάλματα καὶ πλάναι—ἀλλὰ διότι πιστεύει, ὅπως καὶ ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐτόνισεν, ὅτι εἶνε συμφέρον καὶ τῆς Δημοκρατίας καὶ γενικώτερον ὅπως μὴ ὑπάρχῃ καιμία ὑποψία ὅτι αἱ ἐκλογαὶ δὲν εἶνε γνήσιαι, ὅτι οἱ κατάλογοι δὲν εἶνε ἀγνοί. Δὲν εἶνε ὅμως μόνον τὸ ζήτημα τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἐξασφαλίσει διὰ τῶν ἐκλογῶν ὁμαλότητα πολιτικοῦ

βίου. Ἡμεῖς πιστεύομεν ὅτι χωρὶς ριζικὴν μεταβολὴν τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος, χωρὶς καθιέρωσιν τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας εἶνε ἀδύνατος ἡ ἀποκατάστασις ὁμαλοῦ πολιτικοῦ βίου, ὄχι μόνον διότι ἡ ἀναλογικὴ ἀντιπροσωπεία ἤθελε παρεμποδίσει τὴν ἀνασύνταξιν τῶν δύο παλαιῶν καθεστωτικῶν παρατάξεων, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ ἀναλογικὴ ἀντιπροσωπεία ματαιώνει τὸν ἄδικον πρετερισμὸν τῆς ἐξουσίας, τὴν ἀπόλυτον κυριαρχίαν μιᾶς μερίδος, ἡ ὁποία δὲν ἀντιπροσωπεύει καὶ τὴν πλειοψηφίαν τοῦ λαοῦ καὶ ἐπὶ πλέον διότι ἡ ἀναλογικὴ ψηφοφορία, κατανέμουσα τὰ κόμματα, ἀναγκάζουσα αὐτὰ καὶ νὰ ἐργασθοῦν πραγματικῶς καὶ νὰ διατυπώσουν τὰς ἀντιλήψεις των ἐπὶ τῶν γενικῶν ὁμαδικῶν συμφερόντων καὶ τῶν γενικῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, συντελεῖ ἀπραλῶς εἰς τὴν ἀπάλειψιν τῶν παθῶν τῶν κομμάτων. Διὰ αὐτὸ ἡ «Δημοκρατικὴ Ἕνωσις» ἠγωνίσθη ἀπὸ μακροῦ χρόνου πρὸς καθιέρωσιν τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας δυστυχῶς ἐπὶ ματαίῳ μέχρι σήμερον.

Ἀλλὰ νομίζω ὅτι θὰ ἦτο σφάλμα μέγιστον, θὰ ἦτο ἐγκλήματικὸν ὕστερον ἀπὸ τὴν πεῖραν τοῦ παρελθόντος, ὕστερον ἀπὸ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1920—καὶ λέγω τοῦ 1920, ὄχι διότι φαντάζομαι ὅτι θὰ ὑπάρξῃ ρεῦμα ἀντιδραστικόν, ὅπως ὑπῆρξεν ἐναντίον τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων κατὰ τὸ 1920, ἀλλ' ἔχων ὑπ' ὄψει μου ὅτι καὶ κατὰ τὸ 1920 τὰ ἀντιβενιζελευθερα κόμματα ἔχοντα τὴν μειοψηφίαν καθ' ὅλον τὸ Κράτος κατέκτησαν τὰ 2/3 τῶν βουλευτικῶν ἑδρῶν εἰς τὴν τότε Ἐθνοσυνέλευσιν—θὰ ἦτο ἐγκληματικὴ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ κατὰ τῆς Δημοκρατίας ἡ ἐνέργεια ἐκλογῶν χωρὶς προηγουμένως νὰ καθιερωθῇ ἡ ἀναλογικὴ ἀντιπροσωπεία (χειροκροτήματα). Τὸ ζήτημα εἶνε μεγίστης σπουδαιότητος καὶ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ δηλώσω ὅτι ἡ «Δημοκρατικὴ Ἕνωσις» οὐδέποτε οὐδεμίαν Κυβέρνησιν θὰ ἐγκρίνῃ ἡ ὁποία δὲν θὰ θέσῃ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ προγράμματος αὐτῆς τὴν καθιέρωσιν τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας. Εἶνε αὐτὸ μία ἀπὸ τὰς ριζικωτέρας διαφωνίας ἡμῶν μὲ τὴν Κυβέρνησιν τὴν σημερινήν, ἡ ὁποία ἐν τούτοις περιέχει καὶ μέλη τὰ ὁποῖα μετέσχον Κυβερνήσεων αἱ ὁποῖαι ἐπηγγείλθησαν τὴν ἀναλογικὴν ἀντιπροσωπείαν.

Δὲν εἶνε μόνον ὅμως αὐτὸς ὁ θεσμὸς ὁ ὁποῖος νομίζομεν ὅτι συντελεῖ εἰς τὴν γαλήνευσιν τοῦ Τόπου καὶ εἰς τὴν παγίωσιν τῆς Δημοκρατίας, ἀλλ' εἶνε καὶ ὁ θεσμὸς τῆς δευτέρας Βουλῆς. Ἐλπίζω ὅτι ἡ Συνέλευσις θὰ δώσῃ τὴν εὐκαιρίαν προσεχῶς νὰ συζητήσωμεν τὸ ζήτημα ὅπως ἐμπρέπει

εἰς αὐτό. Ἀλλὰ τώρα εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ὁμιλήσω καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου τῆς διαφωνίας, διότι ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὡμίλησε περὶ δημοτικῶν ἐκλογῶν Γερουσίας, ζήτημα τὸ ὁποῖον ἐπρότεινε καὶ ἡ πλειοψηφία τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις πρὶν προχωρήσῃ εἰς τὰς ἐκλογὰς ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ συμπληρώσῃ τὸ πολίτευμα, καὶ διὰ νὰ ἀντιληφθῇ ὁ λαὸς πῶς θὰ λειτουργήσῃ εἰς τὸ μέλλον ἡ Δημοκρατία, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ διεξάγωνται ὁμαλῶς καὶ πρεπόντως αἱ νομοθετικαὶ ἐργασίαι. Ἀνέγνωσα ἕνα λόγον τοῦ ἀξιοτίμου κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸν ἀποδέχομαι. Ἀλλ' ἔχει καὶ ὁ ἀξιότιμος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως τὴν πεῖραν τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς ἔχομεν καὶ γνωρίζει πολὺ καλὰ ὅτι εἶνε ἀδύνατον μὲ τὸ σύστημα τῆς μιᾶς Βουλῆς νὰ γίνῃ εὔρυθμος νομοθετικὴ ἐργασία, νὰ γίνῃ ἐπιμεμελημένη ἐπεξεργασία τῶν νομοσχεδίων. Ἀνεδάλομεν τὸ ζήτημα κατὰ τὸ προηγούμενον τμῆμα τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, διότι δὲν εἶχεν ὡριμάσει ὡς ἰδέα καὶ διότι ἐπεριμένομεν νὰ ἀρχίσῃ καὶ πάλιν τὰς ἐργασίας της διὰ νὰ κυθιερώσωμεν τὴν δευτέραν Βουλὴν διὰ διχοτομήσεως τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἰς Βουλὴν καὶ Γερουσίαν, καλοῦντες—ἐὰν ἀπεδέχοντο τὰ ἐκτὸς κόμματα — καὶ ἀντιπροσώπους αὐτῶν εἰς τὴν Γερουσίαν ὅπως καὶαὐτὰ συνεργασθοῦν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ πολιτεύματος καὶ διὰ τῆς συνεργασίας αὐτῶν συντελέσουν εἰς τὴν ἐξομάλυνσιν τοῦ πολιτικοῦ βίου. Τὸ ζήτημα εἶνε ἐπίσης μεγάλης σπουδαιότητος, διότι, οἱανδήποτε φροντίδα καὶ ἂν καταβάλωμεν, εἶμαι πεπεισμένος, ἔχων ὑπ' ὄψει τὰς παρελθούσας Βουλάς, ὅτι χωρὶς τὴν λειτουργίαν δύο Βουλῶν εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ εὐπρεπής, ἐπιμεμελημένη ἐπεξεργασία τῶν νομοσχεδίων. Καὶ ἔχομεν ὑποχρέωσιν πρὶν καλέσωμεν τὸν λαὸν νὰ ἐκλέξῃ τὴν κανονικὴν του Βουλὴν νὰ δείξωμεν πῶς πρέπει νὰ λειτουργῇ ἡ Δημοκρατία. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀποκεντρώσεως ἢ τῆς αὐτοδιοικήσεως ἔχομεν διαφωνίαν μὲ τὴν Κυβέρνησιν.

Εἶπεν ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὅτι θὰ ἐφαρμόσῃ τοὺς κειμένους νόμους διὰ τὴν ἀποκέντρωσιν. Θὰ ἤθελον ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου νὰ εἶνε σαφέστερος, διότι εἶνε σαφὴς καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς προηγουμένης Κυβερνήσεως. Θὰ ἤθελον δηλ. νὰ δηλώσῃ ὅτι τοὐλάχιστον εἰς τὰς γενικὰς διοικήσεις θὰ λειτουργήσῃ πλήρης ἀποκέντρωσις ὄχι μόνον διὰ τῆς μεταβιβάσεως μεγάλης ἐξουσίας εἰς τοὺς γενικοὺς διοικητάς, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς λειτουργίας συμβουλίων ὑπηρεσιακῶν πλουτιζομένων μὲ ἀντιπροσώπους τῶν νομαρχιακῶν

συμβουλίων, εἰς τὰ ὁποῖα νὰ ἀνατίθεται ἡ γνωμοδότησις ὅπως καὶ εἰς τὰ κεντρικὰ συμβούλια τῶν Ὑπουργείων, τῶν ζητημάτων τὰ ὁποῖα θέτει εἰς αὐτοὺς ὁ Γενικὸς Διοικητής. Πιθανὸν ὅμως ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως δι' ὅσων εἶπεν αὐτὰ νὰ ἐννοῇ, θὰ ἤθελον ὅμως σαφεστέραν δήλωσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ὅταν μετεχειρίσθην τὴν λέξιν «ἀποκέντρωσις» καὶ τὴν λέξιν «ἀποσυγκέντρωσις», ἐνόουν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πανταχοῦ τοῦ κόσμου ἐννοεῖ ἡ ἐπιστήμη. Ὅταν λέγωμεν ἀποκέντρωσιν, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοῶμεν εἰς δημοκρατικὰ πολιτεύματα τίποτε ἄλλο παρὰ συμβούλια τοπικά. Ὡμίλησα ἄλλως τε καὶ περὶ ἐκλογῆς συμβουλίων τοπικῶν, τὰ ὁποῖα θὰ κρίνουν περὶ τῶν τοπικῶν πραγμάτων. Διέστειλα δὲ πρὸς τὴν ἀποκέντρωσιν τὴν ἀποσυγκέντρωσιν, τὴν μεταβίβασιν δηλ. τῆς τοπικῆς ἐξουσίας εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἀντιπροσώπους. Ὀφείλω μάλιστα νὰ εἴπω ὅτι πόθος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ χρονολογούμενος ἀπὸ 40 καὶ πλέον ἐτῶν εἶνε νὰ ἀποκτήσῃ ἐπὶ τέλους τὴν ἀποσυγκέντρωσιν.

Α. Παπαναστασίου. Ἡμεῖς αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέγετε ἀποκέντρωσιν τὸ καλοῦμεν αὐτοδιοίκησιν καὶ αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέγετε ἀποσυγκέντρωσιν τὸ ὀνομάζομεν ἀποκέντρωσιν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἡμεῖς μεταχειριζόμεθα τὴν λέξιν τὴν πανταχοῦ διαδεδομένην.

Ἀλ. Παπαναστασίου. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν αὐτοδιοίκησιν τῶν νομῶν, διότι αὐτοδιοίκησιν τῶν Δήμων μόνον ἔχομεν, ἔχομεν ἄλλην διαφωνίαν μὲ τὴν Κυβέρνησιν, διότι νομίζομεν ὅτι τὸ ζήτημα εἶνε ἐκ τῶν ἐξαιρετικῶς ἐπειγόντων. Τονίζομεν δηλ. ὅτι πρὶν προχωρήσωμεν εἰς ἐκλογὰς εἶνε ἀνάγκη νὰ λειτουργήσουν τὰ νομαρχιακὰ συμβούλια, ἔστω καὶ δι' ἐκλογῆς διαφόρου ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ὁρίζει ὁ σχετικὸς νόμος. Μὲ τὰς σκέψεις τὰς ὁποίας ἐσχημάτισα τελευταίως, τὰς ὁποίας ἐξεδήλωσα κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως πρὸ τῆς διακοπῆς αὐτῶν κατέληξα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἄμεσος ἐκλογὴ νομαρχιακῶν συμβουλίων δὲν εἶνε ὁ πρακτικώτερος τρόπος ἐκλογῆς νομαρχιακῶν συμβουλίων καὶ ἡμεῖς οἱ τῆς ἀριστερᾶς κηρυσσόμεθα ἀπροκαλύπτως ὑπὲρ τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς τῶν νομαρχιακῶν συμβουλίων καὶ κηρυσσόμεθα ἀκόμη ὑπὲρ τῆς ἀμέσου λειτουργίας τῶν νομαρχιακῶν συμβουλίων, δηλ. καὶ πρὸ τῆς ἐκλογῆς δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν Ἀρχῶν.

Γνωρίζομεν τὴν ἀτέλειαν ποὺ ὑπάρχει εἰς τὰς νέας χώρας,

ὅπου δὲν ἔχει γίνει ἐκλογὴ δημοτικῶν ἀρχόντων. ἀλλὰ παρ' ὅλην τὴν ἀπείλειαν κατὴν ἡ ἄμεσος λειτουργία νομαρχιακῶν συμβουλίων ἐκλεγομένων ἐμμέσως ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα δημοτικὰ καὶ κοινοτικὰ συμβούλια θὰ ἦτο τόπον ἐπωφελὴς ὥστε εἶμαι πεπεισμένος ὅτι θὰ ἱκανοποίησε μεγάλας ἀνάγκας καὶ τὸ λαϊκὸν αἴσθημα ἰδίως εἰς τὰς νέας χώρας. Θὰ ἦτο δυνατὸν ἡ θητεία τῶν πρώτων νομαρχιακῶν συμβουλίων νὰ μὴ εἶνε τετραετὴς, ἀλλὰ διετὴς. Τὸ ζήτημα θὰ εἶνε τόσον τραγικὸν, ὅπως βλέπω ἀπὸ τὰς ἐκρήξεις μερικῶν πληρεξουσίων, ὅσον ἐν λάβητε πληροφορίας ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας. θὰ ἴδητε ὅτι μεγάλη δυσκολία ὑπάρχει ἐξευρέσεως ὑποψηφίων νομαρχιακῶν συμβούλων. Κάτω τὸ ὅπλον θὰ ἐνδιαφέρῃ τὸν Λαὸν εἶνε νὰ ἴδῃ λειτουργοῦντα τὰ νομαρχιακὰ συμβούλια ἔστω καὶ ἐκλεγόμενα ἀπὸ τοὺς σημερινοὺς κοινοτικοὺς ἄρχοντας, καὶ ὅταν λειτουργήσουν ἐπὶ διετίαν εἶμαι βέβαιος ὅτι, ὅταν θὰ γίνουν ἐκλογαί, θὰ ὑπάρξῃ μεγάλη ἐμπλοκὴ καὶ μεγάλη προθυμία ὅπως οἱ ἐκλεκτοὶ πολῖται προτιμήσουν τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τὰ νομαρχιακὰ συμβούλια. Εἶς ὅπερ εἶπον ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως δὲν τὴν ἐπιτρέπομεν νὰ ὑποβάλῃ νομοθετικὴν ἐργασίαν δι' ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν, δι' ἀσφάλειαν τῶν ἐργατῶν λόγῳ ἀναπηρίας τινὸς ἀσθενείας, λόγῳ ἀνικανότητος ἕνεκα γήρατος, ὅσον ἀφορᾷ τὰ νομοθετήματα ταῦτα ἔχει τὴν πλήρη ἐπιδοκιμασίαν μας ἡ Κυβέρνησις. Περιμένομεν νὰ τὰ ἴδωμεν καὶ ἀναφέρομεν τὰς κρίσεις μας ἐπ' αὐτῶν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐπιδοκιμάζομεν τὰς σκέψεις τῆς ὑποβολῆς των. Εἴμεθα καὶ ἡμεῖς τῆς γνώμης ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιτραπῇ εἰς κομμάτιον τάξιν νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν θέλησίν της εἰς τὴν ὁλότητα τὴν κοινωνικὴν διὰ τῆς βίας, εἰς ὠφελιμίαν ἀπολύτου τάξεως. Θέλομεν τὴν συστηματικὴν ἐξύψωσιν τῶν ἐργατῶν, τὴν ἐξύψωσιν αὐτῶν διὰ τοῦ Κράτους αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦ ἰδίου ἀγῶνος, καὶ τῆς ἰδίας ὀργανώσεως, καὶ τῆς ἰδίας των πρωτοβουλίας. Θέλομεν ὡς ἀρχὴ κοινωνικὴ νὰ ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ ὅλους ὅτι προορισμὸς τοῦ σημερινοῦ Κράτους εἶνε νὰ ὁδηγήσῃ τὴν κοινωνίαν εἰς ἓν καθεστὼς μεγαλυτέρας δικαιοσύνης, μεγαλυτέρας κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης, ἀλλ' ὁ δρόμος πρὸς τὸ ἰδανικὸν αὐτὸ θὰ γίνῃ διὰ τῆς βελτίστου πάντοτε τῆς πλειοψηφίας κατὰ τὴν δημοκρατικὴν ἀρχήν, τὴν ὁποίαν πάντες ἀναγνωρίζομεν. Εἴμεθα ἐπίσης σύμφωνοι μὲ τὸν ἀξιότιμον Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ὅτι δὲν πρέπει ἐξαιρετικῶς νὰ χαϊδεύωνται μεμονωμέναι τάξεις χάριν κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων, ἀλλ' ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος

τῆς Κυβερνήσεως ὅτι ὅσον καὶ ἂν εἶνε ἐπιθυμητὸν ν' ἀναγνωρισθῇ ἡ ἀρχὴ αὐτὴ, εἶνε ἀδύνατον νὰ πραγματοποιηθῇ. Ἠξέρετε τοὺς ἰσχύοντας νόμους· ὅλοι θὰ ἴδητε ὅτι κοινωνικαὶ ἀνάγκαι πολλάκις ἐπέβαλον καὶ ἱστορικῆς προελεύσεως ἱστορικὰ δικαιώματα ἐξ ἄλλου ἐπέβαλον ὅπως ἡ ἀρχὴ περὶ ἰδιοκτησίας, τὴν ὁποίαν ἀνέφερεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, μὴ παρῇ τις ἀπαρεγκλίτως. Καὶ ἀπὸ τὸ Κράτος τὸ σημερινὸν καὶ ἀπὸ Κυβερνήσεις ἀστικὰς, ἀπὸ Κυβερνήσεις συντηρητικὰς δὲν ἐπιζήτησε ἀπαρεγκλίτως ἡ ἀρχὴ αὐτὴ περὶ ἰδιοκτησίας. Καὶ νομίζω ὅτι οἱ λόγοι αὐτοὶ οἱ κοινωνικοὶ δὲν ἐξέλιπον καὶ τὸ νομίζω ἔχων ὑπ' ὄψει καὶ αὐτὰς τὰς ἀντιλήψεις τῶν ἰδιοκτητῶν, οἱ ὁποῖοι, ὅταν ἐξέβησε τὴν βελτίωσιν τῆς ἀποζημιώσεως τῶν ἀπαλλοτριουμένων κτημάτων, ἔμειναν ἀπολύτως εὐχαριστημένοι καὶ μοὶ εἶπον ὅτι δὲν περιέμενον αὐτὴν τὴν βελτίωσιν ἀπὸ τὴν πρώτην Δημοκρατικὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἔμειναν εὐχαριστημένοι ὄχι ὅτι ὄχι διότι αὐτὸ τοὺς ἱκανοποίει ἀπολύτως, ἀλλὰ διότι ἀναγνώριζον τὴν ὑπάρχουσαν κοινωνικὴν ἀνάγκην, τὴν ὁποίαν καμμία Κυβέρνησις δὲν ἠμπορεῖ νὰ παρίδῃ.

Ὅταν ἐμπριζόμεθα νόμους, κύριοι, δὲν ἀπευθυνόμεθα εἰς κανὲν ἐγγενὲς δίκαιον. ἀπευθυνόμεθα εἰς τὴν κοινωνικὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀνάγκην· ἐὰν δὲν θελήσωμεν ν' ἀποσύρωμεν εἰς αὐτὰ, θὰ συντρίβωμεν τὴν κεφαλήν της Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ τοῦ καθεστῶτος ὁλοκλήρου. Ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐτόνισεν ἀρκετὰ μάλιστα, ἀνέφερε σειρὰν ὅλην νομοθετικῶν μέτρων τὰ ὁποῖα σκέπτεται νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἐτόνισεν ὅμως ἀρκετὰ ὅτι αὐτὰ δὲν εἶνε ζητήματα ἐπείγοντα· ἡ νομοθετικὴ ἐργασία τῆς Κυβερνήσεως δὲν θὰ ὑποβληθῇ τώρα κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ τῶν ἐργατῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε παράδοξον, δὲν εἶνε ὁ λόγος τὸν ὁποῖον ἀνέφερεν ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως μόνον ὅτι τὸ συντακτικὸν ἔργον ἐμποδίζει τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ ἄλλων σπουδαίων νομοθετημάτων, διότι εἶνε δυνατὸν ἐν παραλλήλῳ νὰ γίνῃ καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο, καὶ διότι μεγάλη εἶνε ἀνάγκη ἀναπτύξεως τῶν κλάδων τῆς Διοικήσεως. Ναὶ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε παράδοξον, ὅπως δὲν εἶνε παράδοξον διότι ἡ Κυβέρνησις εἰς ζητήματα θεμελιώδη, ὅπως τῆς ἐκλογικῆς μεταρρυθμίσεως, δὲν ἐρώτησε κἂν νὰ ἔχῃ γνώμην, διότι ἡ συγκρότησις αὐτὴ τὴν ἀναγκάζει ὁ ἀκέραιος λαὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν. Μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς πρώτης δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως κατέστη ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ἡ συγκρότησις μιᾶς Κυβερνήσεως συναινέσεως τῶν κομμάτων, ἀλλὰ Κυβέρ-

νησις συνάσπισμοῦ, ἡ ὁποία θὰ εἶνε καὶ μία σταθερὰ Κυβέρνησις ἐξυπηρετοῦσα ἔτι σταθερώτερον τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους, προϋπέθετε καὶ προϋποθέτει τὴν σύμπτωσιν καὶ τὴν συμφωνίαν τῶν κομμάτων τοῦ συνασπισμοῦ μέχρις ἑνὸς ὡρισμένου προγράμματος.

Τοιαύτη ὅμως συμφωνία δὲν ἐγέννησε τὴν ὑπὸ τὸν ἐκ Σάμου πολιτευτὴν Κυβέρνησιν, καὶ δι' αὐτὸ ἡ Κυβέρνησις ἀνετράπη πρὶν κἂν ἐμφανισθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν. Ὁμοία συμφωνία δὲν ἐγέννησε καὶ τὴν παροῦσαν Κυβέρνησιν καὶ δι' αὐτὸ δυστυχῶς καὶ ἡ παροῦσα Κυβέρνησις δὲν ἔχει τὸ πλεονέκτημα τῆς σταθερότητος, τὸ ὁποῖον θὰ ἐξυπηρέτει γενικώτερα συμφέροντα τοῦ Κράτους. Ἡ συμφωνία ὑπῆρχεν εἰς τὴν ταχεῖαν ψῆφισιν τοῦ Συντάγματος, ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ ἀποκλειστικὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως. Τὰ συνταγματικὰ ζητήματα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν εἶνε ζητήματα πολιτικά· ὑπάρχουν βεβαίως τὰ συνταγματικὰ ζητήματα τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατὸν καὶ πρέπει νὰ εἶνε ζητήματα πολιτικὰ ὅπως τὸ ζήτημα τῆς καθιερώσεως τοῦ Συντάγματος ἐντὸς ὡρισμένου χρονικοῦ διαστήματος, ὅπως τὸ ζήτημα τῆς Γερουσίας.

Ἀλλ' εἰς αὐτὰ τὰ ζητήματα ἔπρεπε νὰ προσθέσῃ τὸ ζήτημα τῆς δευτέρας Βουλῆς. Κατὰ συνέπειαν δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἐπιθυμητὴ ἐκείνη συμφωνία ἡ ὁποία θὰ ἠμποροῦσε νὰ καταστήσῃ σταθερὰν τὴν Κυβέρνησιν. Αὐτὸ εἶνε εἰς ἀκόμη λόγος ὁ ὁποῖος μᾶς φέρει εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν σημερινὴν Κυβέρνησιν. Ἔχει πραγματικῶς ἀνάγκην ὁ Τόπος μιᾶς σταθερᾶς Κυβερνήσεως. Διὰ νὰ σχηματισθῇ αὐτὴ ἡ σταθερὰ Κυβέρνησις, ὀφείλουν τὰ κόμματα ἐκεῖνα τῶν ὁποίων αἱ σκέψεις καὶ αἱ ἰδέαι εἶνε συγγενεῖς νὰ ἴδουν ἂν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ συμφωνία μεταξὺ αὐτῶν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματισθῇ Κυβέρνησις στηριζομένη εἰς σταθερὰν πλειοψηφίαν, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ φέρῃ εἰς πέρας ὄχι μόνον τὸ συντακτικὸν ἔργον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐσωτερικὸν ἀναπτυκτικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον θὰ στερεώσῃ τὴν Δημοκρατίαν. Θὰ ἐξομαλύνῃ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν καὶ θὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἀνάγκας τοῦ Λαοῦ. Λυπούμεθα διότι δὲν κατωρθώθη νὰ σχηματισθῇ τοιαύτη Κυβέρνησις. Ἐκάμαμεν ὅ,τι ἠμπορούσαμεν ὅπως ἀφήσωμεν τὰ κόμματα τῆς πλειοψηφίας εἰς σχηματισμὸν τοιαύτης Κυβερνήσεως. Δὲν γνωρίζω διατί ἡ τοιαύτη Κυβέρνησις δὲν ἐπετεύχθη. Ἐγὼ εὔχομαι ὅπως ἡ εὑρισκομένη ὄπισθεν τῆς Κυβερνήσεως πλειοψηφία, ἂν συμφωνῇ, παραμείνῃ σταθερὰ καὶ σταθερῶς ὑποστηρίζουσα τὴν Κυβέρνησιν. Ἡμεῖς διὰ τοὺς λόγους τούτους

τοὺς ὁποίους ἐξεθέσαμεν, μολονότι θὰ εἴχομεν τὴν διάθεσιν εἰς τὸ κόμμα τὸ ὁποῖον ἐκπροσωποῦμεν ἀξιότιμος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἀποδώσωμεν τὰ ζητούμενα ὑποστηρίζοντες τὴν ὑπ' αὐτὸν Κυβέρνησιν (ἐκ δεξιῶν)...

Α. Μιχελακόπουλος. Δὲν ἠμπορεῖ ἀντιπόδωσιν (ἐκ δεξιῶν).

Α. Παπαναστασίου. ... Μολονότι θὰ εἴχομεν τὴν διάθεσιν νὰ τῷ παράσχωμεν τοιαύτην ὑποστήριξιν, αἱ διαφωνίαι μας εἶνε ἀρκετὰ σοβαραὶ καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις τὴν ἄρνησίν μας ὅπως ἐγκρίνωμεν τὰς πραγματικὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἐκτιμήσῃ ὡς ἀποτέλεσμα μιᾶς βαθείας ἐκτιμήσεως περὶ πραγμάτων τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐπιτελεσθοῦν εἰς τὸν Τόπον αὐτὸν διὰ νὰ ἐδραιωθῇ. Ἔχομεν ἀνάγκην σταθερότητος κυβερνητικῆς, κύριοι συνάδελφοι, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἔχομεν ἀνάγκην σταθερότητος τῶν ἰδεῶν τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν (χειροκροτήματα παρατεταμένα).

Πρόεδρος. Ὁ κ. Καφαντάρης.

Γ. Καφαντάρης. Δὲν γνωρίζω ποίας ἄλλας ἀτελείας παρουσιάζει ἡ παροῦσα Συνέλευσις, οὐδεὶς ὅμως θὰ ἠδύνατο νὰ τὴν κατηγορήσῃ διὰ φυγοπονίαν. Ἡ προθυμία πρὸς ἐργασίαν τὴν ὁποίαν ἀνέκαθεν ἐπέδειξεν ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῆται μέχρι σήμερον ἀδιάκοπος, καὶ ἂν δὲν ἤθελε μεσολαβήσει ἡ κυβερνητικὴ κρίσις ἡ ἐπανάληψις τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν ἤθελε συμπέσει ἀκριβῶς μὲ τὴν ἡμέραν τὴν ὁρισθεῖσαν διὰ τοῦ ψηφίσματος. Ἡ πρόθυμος αὕτη τῶν πληρεξουσίων προσέλευσις εἶνε ἀξία ἰδιαιτέρας σημειώσεως, ἂν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἡ διάρκεια τῶν θερινῶν διακοπῶν ὑπῆρξε σχετικῶς ὀλίγη καὶ ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν συναδέλφων ἠναγκάσθησαν νὰ παραμείνουν καὶ κατὰ τὸ θέρος εἰς τὴν πρωτεύουσαν, χάριν τῆς διεκπεραιώσεως τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου τὸ ὁποῖον ἀνετέθη εἰς τὰς Ἐπιτροπάς. νομοθετικοῦ ἔργου διὰ τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ ἐκφράσωμεν χάριτας καὶ εἰς τὰ μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν καὶ εἰς τὴν προκάτοχον Κυβέρνησιν. Ἡ φιλοπονία ὅμως δὲν ἀρκεῖ. Δὲν θέλω νὰ ὑποτιμήσω, ὡς ἴσως φαντάζεται ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος ἐκ Μαντινείας, τὸ συντελεσθὲν νομοθετικὸν ἔργον, ἀλλ' ὁ ὄγκος τῆς ἐργασίας, ὅταν περιστρέφηται εἰς θέματα ἐπουσιώδους σημασίας, εἰς δεδομένας στιγμὰς εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ πρόξενος ζημιῶν μᾶλλον ἢ ὠφελείας. Καὶ ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι παρ' ὅλην τὴν ἐργατικότητα τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν ἡ Συνέλευσις εὑρίσκονται ἀκόμη ἐκκρεμῆ ἐνώπιον ἡμῶν τὰ κύρια προβλήματα μετὰ τῶν ὁποίων συνδέεται ἡ ἐκπλήρωσις τῶν ἐλπί-

δων ἡμῶν καὶ τῶν προδιέρεων ἡμῶν διὰ τὸ μέλλον. Ἡ ἐκλεκτότης αὐτὴ ὀφείλεται ἐν πολλοῖς εἰς δυσχερείας ἀποτρεπούσας ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων. ἔχει ὅμως ἐπίσης τὴν ἀρχήν της εἰς λόγους συνδεομένους πρὸς τὰς ἀδυναμίας τῶν προσώπων. Δὲν θέλω, δὲν προτίθεμαι νὰ ὑπαινιχθῶ κανένα ἰδιαιτέρως, ὁμιλῶν περὶ προσωπικῶν ἀδυναμιῶν, δὲν ἐξαιρῶ κἂν καὶ τὸν ἑαυτόν μου εὐθυνῶν. Ὅλοι ἐπιθυμοῦμεν νὰ φανῶμεν χρήσιμοι εἰς τὸν Τόπον, ἀλλὰ καὶ ὅλοι ὑποκείμεθα εἰς ἐπιδράσεις ὑποσυνειδήτους, αἱ ὁποῖαι μᾶς παρασύρουν λειχήνιτος εἰς σφάλματα καὶ εἰς πλάνας.

Ὁ πόλεμος μᾶς ἐλλειροδότησε μίαν, τὴν ὁποίαν δὲν δυνάμεθα παρ' ὅλας τὰς προσπαθείας μας νὰ προϋνοήσωμεν, μᾶς ἐλλειροδότησεν, ὅπερ χειρότερον, τὴν ὀξεῖαν, τὴν ἀνυπόμονον ἐκείνην διάθεσιν ἡ ὁποία συντείνει νὰ δημιουργῇ καθ' ἑκάστην νέας ἀντιθέσεις. Ἡ ἀλληλομαχία αὐτὴ δὲν εἶνε δυνατὸν ἢ νὰ φθείρῃ τὰς δυνάμεις μας καὶ νὰ παραλύσῃ, ἐν μέρει τοὐλάχιστον, τὴν ζωτικότητα, τὴν ἀληθῶς ἀξιοθαύμαστον, τὴν ὁποίαν ἐγκλείει ἡ φυλή μας. Ἂν μέχρι σήμερον δὲν ἐξεδηλώθησαν τὰ ἀποτελέσματα ἀνώτερα, περισσότερον δυσάρεστα τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ πόλεμος δὲν ἐρείσθη καὶ τῶν ἄλλων Ἐθνῶν τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται πέριξ ἡμῶν ἢ μακρὰν ἡμῶν, διότι καὶ οἱ λαοὶ οὗτοι καταστρύχονται ἀπὸ ὁμοίας πρὸς τὰς ἡμετέρας δυτχερείας καὶ ἀνωμαλίας. Ἡ σύμπτωσις ὅμως αὕτη δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀποπλανᾷ, οὔτε νὰ μᾶς καθησυχάζῃ τελείως. Τὰ Ἔθνη ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θέλουν κατορθώσει πρώτα νὰ θεραύσουν τὰς πέδας τῶν παθῶν καὶ τῶν διαιρέσεων καὶ νὰ ἀνακτήσουν πρώτα τὴν ἐσωτερικήν των συνοχὴν καὶ ἀλληλεγγύην θὰ ἀποκτήσουν πλεονεκτήματα ἀδιαφιλονείκητα καὶ ὑπεροχὴν οὐσιώδη ἐπὶ τῶν λαῶν ἐκείνων τῶν καθυστερούντων, τῶν καταπεπτωμένων εἰς ἀναρχίας ἀνιάτους. Λυτὴ ἡ σκέψις, αὐτὴ ἡ φράσις μοῦ ὑπαγόρευσαν τὴν ἰδέαν ὅτι εἶνε ἀνάγκη τυχόντος καὶ ριζικῆς ἐσωτερικῆς διακαθάρσεως, ὑπαγόρευσαν ἐπίσης εἰς ἐμὲ τὴν ἰδέαν τοῦ σχηματισμοῦ Κυβερνήσεως ἀπὸ ρεπουμπλικανούς ἐκ τῆς συνεργασίας ὅλων τῶν ἀποχρώσεων τῆς Συνελεύσεως ἐφ' ὅσον ἐθεωρεῖτο καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀπομείνωμεν εἰς συνεργασίαν ἐπὶ ἐπταετίαν.

Γνωρίζετε ὅτι ἡ σκέψις μου αὕτη δὲν χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς χθές, ὅτι χρονολογεῖται ἀπὸ πολλοῦ, ὅτι τὴν ὑπεστήριξα μετὰ θέρμης δημοσίᾳ καὶ κατ' ἰδίαν, ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ διὰ τοῦ τύπου, πρὸς φίλους καὶ πρὸς ἀντιπάλους, τὴν ὑπεστήριξα ὄχι ἅπαξ, ἀλλὰ κατ' ἐπανάληψιν εἰς πᾶσαν περίστασιν. Καὶ ἀπέτυχεν ἡ προσπάθειά μου ὄχι ἅπαξ, ἀλλὰ κατ' ἐπανάληψιν, εἰς πᾶσαν περίστασιν. Δὲν γίνεται

λόγος, οὔτε χάρις διὰ τὴν ἀποτυχίαν οὔτε μετριάζεται διὰ τὴν προσπάθειαν. Ἐὰν τὴν παρεῖπον, δὲν ἔχω «ἐπιδίκως τὸ καθήκον μου.» Ἀπέτυχεν ἡ προσπάθειά μου, δὲν προσκόπτω ἐν πρώτοις εἰς τὸ ἀδιάφορα τὸ γενικώτερον ζήτημα δυσκολίας περὶ τῆς πραγματοποιήσεως αὐτῆς. Οἱ πάντες καὶ ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἐπροτείνομεν ἐγὼ καὶ ἐξ ὅσων ἐπροτείνομεν ἄλλοι κατὰ βάθος λύσιν θεωρητικήν, λύσιν ἀνεφάρμοστον. Ἀνεφάρμοστον διὰ τίνα λόγον; Ἡ καταστροφὴ τῆς Συνελεύσεως ὑπερβαίνει τὴν συνεργασίαν. Καὶ τίνι δὲ τρόπῳ καὶ ἐπιβραβεύεται ἡ συνεργασία μεταξὺ τριῶν ἢ τεσσάρων ἀπογρώσεων καὶ εἶνε ἀδύνατος ἡ συνεργασία μεταξὺ ἓξ ἀποχρώσεων; Δυνάμεθα νὰ συνεργασθῶμεν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀποχρώσεων καὶ ἐφ' ὅσον καὶ ἐφ' ὅσον ἀδύνατος ἡ ἕνωσις ὅλων τῶν δυνάμεων, ὅταν τὴν ἐπιθυμοῦν τὴν ἐπιβάλλουν τὰ συμφέροντα τῆς Χώρας; Δὲν προσέκρουσε ὅμως ἡ προσπάθειά μου εἰς τὴν πολιτικὴν ταύτην ἀντίδρασιν, προσέκρουσε τελικῶς εἰς ἀντιρρήσεις σκοτεινοτέρας, εἰς ἀντιρρήσεις συγκεκριμένας. Προσέκρουσεν εἰς τὴν ἀντίρρησιν ὅτι τὴν ἕνωσιν ἀποκλείει ἡ διαφορὰ τῶν πρωτογενημάτων, εἰς τὴν ἀντίρρησιν ὅτι διὰ τῆς ἑνώσεως θὰ ἐξεδηλοῦτο περισσότερον ἡ ἀνάγκη συνταγματικῆς ἀναθεωρήσεως εἰς τὴν Συνέλευσιν, προσέκρουσε τέλος εἰς τὴν ἀντίρρησιν ὅτι ἡ ἕνωσις ἐβλαπτε προκαλέσασα τὴν ἔνωσιν τὴν ἐκείθεν, τὴν διαιώνισιν τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων ὑπὸ τὴν παλαιὰν αὐτῶν μορφήν. Ὅλαι αἱ ἀντιρρήσεις αὗται, κύριε, πηγάζουν ἐκ μιᾶς παρεξηγήσεως, τῆς παρεξηγήσεως τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς ἐννοίας τῆς προτάσεως.

Δὲν ἀπέβλεψα διὰ τῆς προτάσεώς μου εἰς τὴν δημιουργίαν παρατάξεως μαχητικῆς ἢ καὶ παρατάξεως ἁπλῶς ἐκλογικῆς συγκροτουμένης ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν πολιτευομένων ἡμῶν ἀνδρῶν. Ἡ ἰδέα αὕτη ἀπέβλεψε δι' αὐτῆς εἰς τὴν ἀρσιν τῶν ἀποκλεισμῶν ἐκείνων αἱ ὁποῖαι εἶνε ἰδιαιτέρως ἐπικίνδυνοι, διότι εἶνε φυσικοί, εἰς τὴν ἀντίληψιν πολιτικῶν κόσμων. Ἀπέβλεψε εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῆς παρόδου καὶ ἄμεσον ὅλης τῆς προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας ἡ ὁποία προαπαιτεῖται διὰ τὴν ἐπιλύσεως ἑνὸς δυσκόλου πόθου τοῦ ἀντιπάλου πολιτικοῦ κόσμου, τοῦ πόθου τῆς ἐνεργοτέρας συμμετοχῆς αὐτοῦ εἰς τὴν δημόσιον βίον διὰ τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς τὸ Ἐθνικὸν Συνέδριον. Ἅμα ἡ λήξει τοῦ ἔργου τούτου ἕκαστον τῶν πολιτικῶν κομμάτων τῶν παρισταμένων εἰς τὴν Συνέλευσιν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀνάπτυξιν εἰς αὐτὸ μέσον καὶ νὰ ἐπιδιώξῃ ἐλευθέρως εἰς τὴν ἐκφρασιν τῶν ἰδίων του ἀρχῶν, διότι οὐδεὶς πλέον ἐμπόδιος ἦτο ἐμφανὴς

διότι ἐγὼ τοὐλάχιστον δὲν εἰσήρχησα νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὰς ἀρχὰς εἰς τὰς ὁποίας πιστεύει ἕκαστος ἐξ ἡμῶν. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἐξηγώμεθα.

Ὑπάρχουν διαφοραὶ μεταξὺ ἡμῶν καὶ εἶναι τοῦτο εὐνόητον καὶ χρήσιμον, ἀλλ' ὑπάρχουν καὶ σημεῖα κοινὰ καὶ θὰ ἦτο παράδοξον καὶ ἀκατάληπτον, ἂν συνέβαινεν ἄλλως. Καὶ ὅτι ὑπάρχουν σημεῖα κοινὰ ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἀγορεύσεως τοῦ ἀξιοτίμου πληρεξουσίου ἐκ Μαντινείας. Ἰσχυρίζομαι ὅτι τὰ κοινὰ ταῦτα σημεῖα εἶνε πάμπολλα καὶ εἶνε σήμερον πρεσβεύουσης σημασίας καὶ φύσεως ἐπειγούσης. Τὸ πρόβλημα τὸ οἰκονομικὸν ὑπὸ τὴν ταμειακήν του τοὐλάχιστον ὄψιν, τὸ πρόβλημα τὸ προσφυγικόν, ἡ ἀνόρθωσις τῆς διοικήσεως, ἡ ὁριστικὴ διαμόρφωσις τοῦ πολιτεύματος, ἡ ἐξάλειψις ὅλων τῶν παθολογικῶν ἐκείνων συμπτωμάτων τὰ ὁποῖα ἐμποδίζουν τὴν ὁμαλὴν ἐξέλιξιν τοῦ πολιτικοῦ βίου, πάντα ταῦτα εἶνε θέματα τὰ ὁποῖα χρήζουν ταχείας, ἀμέσου μερίμνης, πρὸ παντὸς ὅμως χρήζουν κοινῆς πάντων ἡμῶν μερίμνης. Ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ κοινοῦ τούτου προγράμματος ἡ ὁμοφωνία δὲν θὰ ἦτο δύσκολος. Καὶ προκειμένου νὰ ἐπιτύχωμεν τὸ κοινὸν τοῦτο πρόγραμμα, τὸ κατ' ἐμὲ δὲν θὰ ἐδίσταζον νὰ στέρξω εἰς τὴν παρουσίαν, τὴν ἐπί τινα χρόνον ἐλάχιστον, χαλάρωσιν τῆς συστηματικῆς ἀντιπολιτεύσεως εἰς τὴν Συνέλευσιν ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα οὐδένα ἤθελον διατρέξει ἐκ τοιούτου κίνδυνον. Τὸ ἀντιστάθμισμα τῆς χαλαρώσεως ταύτης θὰ ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ τῇ συνθέσει τῆς Κυβερνήσεως τὴν ὁποίαν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν Κυβέρνησιν ἀμοιβαίου ἐλέγχου. Τὸ πνεῦμα ἄλλως τε τὸ κρατοῦν εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην, πνεῦμα ἀνεξαρτησίας, θὰ ἀπέκλειε τὸν φόβον ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ παρεμβλωσιν ἀπαρατήρητοι ἐνδεχόμεναι ὑπερβάσεις, ἐνδεχόμεναι καταχρήσεις τῆς Κυβερνήσεως χωρὶς νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν ἄγρυπνον παρακολούθησιν τῶν κυβερνητικῶν πράξεων, τῶν ἀσκουμένων καθ' ἑκάστην διὰ τῆς δημοσιογραφίας. Ἀλλὰ θὰ ἦτο ἡ πρώτη φορὰ κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν κομμάτων εἰς τὰς Βουλὰς ὑποχωρεῖ ἐνώπιον μιᾶς ὑπερτέρας ἀνάγκης καὶ τὴν πάλην αὐτὴν τὴν ἀντικαθιστᾷ ἡ κοινὴ ἐνέργεια. Εἶνε ἡ πάλη ἀνάγκη εἰς τὴν πολιτικὴν ζωήν, ἀλλ' εἶνε ἡ ἠρεμία καὶ ἡ νηφαλιότης ἀνάγκη ἐπίσης εἰς τὸν βίον τῶν λαῶν, εἰς στιγμὰς κυρίως νοσηρὰς καὶ γενικῆς νευρικότητος, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ ἐξωθήσωσι τὴν χώραν εἰς περιπέτειας.

Ποσάκις δὲν εἴδομεν εἰς ὅλον τὸν κόσμον μερίδας ριζικῶς διεστημένας νὰ τείνουν πρὸς ἀλλήλας τὰς χεῖρας,

ποσάκις δὲν εἴδομεν κόμματα τὰ ὁποῖα ἐχώριζεν ἰδεολογικαὶ διαφοραί, δύναταί, τις νὰ εἴπῃ, ἀγεφύρωτοι νὰ συμπυκνῶνται εἰς μίαν ἐνιαίαν δύναμιν, ὅταν ἐπρόκειτο διὰ τῆς ἑνώσεως ταύτης νὰ ἀποτρέψουν τοὺς κινδύνους τοὺς ἐποπτευομένους ἐναντίον τῆς Πατρίδος αὐτῶν! Δύνανται ὅμως νὰ μὲ ἐρωτήσουν: Διατρέχομεν ἡμεῖς σήμερον τοιούτους κρισίμους περιστάσεις; Βεβαίως δὲν προχωροῦμεν ἀπροσκόπτως. Ὁ πόλεμος παρῆλθεν, ἀλλ' αἱ ἀνωμαλίαι μένουν. Ἂν αἱ ἀνωμαλίαι αὐταὶ δὲν ἔχουν παρ' ἡμῖν βαθείας τὰς ρίζας, τόσον τὸ καλύτερον· θὰ δυνηθῶμεν καὶ ταχέως καὶ ἀκόπως νὰ τὰς ἐξομαλύνωμεν, πρὶν καταστοῦν χρόνιαι καὶ ἀθεράπευτοι. Ἂν ὅλαι αἱ πλημμέλειαι τὰς ὁποίας παρατηροῦμεν, αἱ συνεχεῖς διαμαρτυρίαι καὶ αἱ προκλήσεις αἱ ἀκουόμεναι ἐκεῖθεν καὶ ἡ ἀθυμία ἡ ὁποία παρατηρεῖται ἐντεῦθεν, αἱ δυσχέρειαι αἱ οἰκονομικαί, καὶ αἱ δυσχέρειαι αἱ προσφυγικαί, ἡ ἀρρυθμία ἡ ὁποία παρατηρεῖται εἰς τὴν διοίκησιν, ἀρρυθμία ὄχι μόνον ὑλική, αἱ ὑπόπτωσαι τῶν πραξικοπημάτων, ἂν πάντα ταῦτα δὲν ἔθιξαν βαθέως τὸν ἐθνικὸν ἡμῶν ὀργανισμόν — καὶ εἶμαι ἀπολύτως πεπεισμένος ὅτι δὲν τὸν ἔθιξαν εἰσέτι βαθέως — τόσον τὸ καλύτερον, ἐπαναλαμβάνω, διότι θὰ ἤρκει χρόνος ἐλάχιστος εἰς Κυβέρνησιν ἀπερίσπαστον ἐκ προστριβῶν νὰ ἐξαλείψῃ ριζικῶς τὰ ἐπιπόλαια ταῦτα συμπτώματα καὶ νὰ ἀπομακρύνῃ ἐκ τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς πᾶσαν ἀφορμὴν ἀνησυχίας καὶ πάντα πρόσφορον κινδύνων, εἴτε κινδύνων ὑπαρκτῶν εἴτε κινδύνων ἀνυπάρκτων. Τὴν ἔξαρσιν ταύτην ὅλων ἡμῶν τῶν δυνάμεων ἐπεζήτησα· ὑπὲρ αὐτῆς ἀπηυθύνετο ἡ ἔκκλησίς μου. Δὲν εἰσηκούσθην. Δὲν συντρέχει οὐδεὶς λόγος ν' ἀπελπισθῶμεν. Θὰ προσπαθήσωμεν νὰ φθάσωμεν δι' ἄλλης ὁδοῦ εἰς τὸν αὐτὸν σκοπόν. Καὶ εἶνε εὐχάριστον ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον διεῖπε σήμερον τὴν ἀγόρευσιν τοῦ κ. πληρεξουσίου ἐκ Μαντινείας μᾶς παρέχει βασίμους περὶ τούτου ἐλπίδας. Θὰ φθάσωμεν δι' ἄλλης ὁδοῦ εἰς τὸν αὐτὸν σκοπόν, καὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον θέλομεν παράσχει ὅλην ἡμῶν τὴν ὑποστήριξιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Αἱ προγραμματικαὶ δηλώσεις τὰς ὁποίας ἠκούσαμεν πρὸ ὀλίγου κινοῦνται, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ἐν ὅλῳ τοῦ διαγράμματος τῶν γενικωτέρων τούτων ἀναγκῶν. Ἡ ταχεῖα τοῦ πολιτεύματος κατάρτισις ἀνταποκρίνεται πρὸς αἴσθημα ἀναμφισβήτητον τῆς δημοσίας γνώμης καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην ὅλως ἐκλείψῃ ἡ κρατοῦσα ἐν αὐτῇ ἀοριστία περὶ τῶν θεμελιωδῶν μας θεσμῶν. Καὶ ἡ ἐπάνοδος εἰς τὸν ὁμαλὸν βίον καὶ διὰ τῶν ἐκλογῶν καὶ αὐτὴ δὲν εἶνε ξένη πρὸς τὴν ροπὴν τοῦ δημοσίου φρονήματος.

ὡς ὀρθῶς ἐβεβαίωσεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως. Δὲν πρόκειται νὰ καταρτίσωμεν τὸ πολίτευμα ἡμῶν ἀπευθεῖαι, ὡς φοβεῖται ὁ ἐκ Μαντινείας κ. συνάδελφος. Οὐδεὶς ὑπάρχει πρὸς τοῦτο λόγος. Ἀλλ' ἂν ἁπλῶς δὲν χρονοτριβήσωμεν εἰς μάτην, ἂν ἀποφύγωμεν πᾶν ὅ,τι εἶνε περιττόν, καὶ πάλιν τὸ ἔργον ἡμῶν τὸ συνταχτικὸν εἶνε δυνατὸν νὰ περατωθῇ ἐντὸς ὀλιγίστων χρονικῶν ὁρίων. Ἰδοὺ ποία εἶνε ἡ ἀποψις ἡμῶν. Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον ἡ ταχεῖα σύνταξις τοῦ πολιτεύματος καὶ ἡ ταχυτέρα ἐπάνοδος εἰς τὸν ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον τὰ σημεῖα ἐφ' ὧν συνταυτιζόμεθα μετὰ τῆς Κυβερνήσεως. Πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ συμφωνήσῃ ἐπὶ τῶν τροποποιήσεων πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ γοήτρου τῆς Διοικήσεως, πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ γοήτρου τῆς Δικαιοσύνης, ὑπὲρ τῆς προσφυγικῆς ἀποκαταστάσεως, ἥτις εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχῃ διαφωνίας εἰς μέτρα τείνοντα εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν τοπικῶν ἀναγκῶν διὰ τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς αὐτοδιοικήσεως καὶ τῆς ἀποκεντρώσεως;

Ἡ αὐτοδιοίκησις καὶ ἡ ἀποκέντρωσις δὲν εἶνε πόθος σημερινός. Πρὸ πολλῶν δεκαετηρίδων, ὡς εἶπεν ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ἀπετέλεσαν, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, τὸ πρόγραμμα ὄχι μόνον τῶν νεωτέρων Κυβερνήσεων ἀλλὰ καὶ τῶν παλαιοτέρων τοιούτων, ἀνταποκρινομένη δὲ ἡ Πολιτεία πρὸς τὸν πόθον τοῦτον συνέστησε τὴν γνωστὴν Ἐπιτροπήν, ἥτις κατήρτισε τοὺς νόμους τοὺς ἤδη ὑπάρχοντας περὶ ἀποκεντρώσεως, τῶν ὁποίων καὶ δικαὶ καὶ εὐκταία εἶνε ἡ συμπλήρωσις. Ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατὸν εἰμὴ νὰ δυσφρονήσω πρὸς τὸν ἀξιότιμον πληρεξούσιον ἐκ Μαντινείας ὅσον ἀφορᾷ τὴν προσωτινὴν διάπλασιν τοῦ θεσμοῦ τῆς αὐτοδιοικήσεως εἴτε εἰς τὰς νέας εἴτε καὶ εἰς τὰς παλαιὰς χώρας. Ἡ τοπικὴ διοίκησις πρὸ παντὸς εἰς τὰς νέας χώρας ὀφείλει νὰ ἐνισχυθῇ διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς ἐξουσίας τῶν τοπικῶν ὀργάνων, εἶνε δὲ δυνατὸν τὸ ἔργον τοῦτο νὰ συμπληρωθῇ διὰ τῆς καταρτίσεως συμβουλευτικῶν Σωμάτων, ἀλλὰ συμβουλευτικῶν Σωμάτων ἀσχέτων πρὸς τὴν λειτουργίαν τῆς αὐτοδιοικήσεως, ἡ ὁποία δὲν εἶνε δυνατὸν ἢ νὰ βασισθῇ ἐπὶ συμβουλίων αἱρετῶν προερχομένων ἐκ τῶν σπλάγχνων τοῦ Λαοῦ.

Δὲν θὰ μᾶς εὕρῃ ἐπίσης διαφωνοῦντας ἡ Κυβέρνησις ὅσον ἀφορᾷ τὴν προστασίαν τῶν κειμένων οἰκονομικῶν θεσμῶν, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τὸ ἔρεισμα τοῦ ἰσχύοντος κοινωνικοῦ καθεστῶτος, ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ ἐκφράσωμεν ἄλλην τὴν χαρὰν ἡμῶν, διότι διὰ τῶν δηλώσεων αὐτῆς ἡ Κυβέρνησις

σαφῶς καθώρισεν ὅτι ἡ πολιτεία αὐτῆς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἶνε οὔτε ἐξωρικὴ οὔτε ἁπλῶς ἀρνητικὴ ἀπέναντι τῶν ἐργαζομένων τάξεων εἴτε τῶν τάξεων τῶν ἀγροτικῶν εἴτε τῶν τάξεων τῶν ἀστικῶν. Διότι πολιτικὴ τοιαύτη οὐδὲν ἄλλο ἀποτέλεσμα θὰ εἶχεν εἰμὴ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν διαλυτικῶν στοιχείων καὶ τῶν ἀναρχικῶν τάσεων, ἐνῷ πολιτικὴ προστασίας τῶν ἐργαζομένων μαζῶν θέλει ὑποβοηθήσει καὶ τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἐξέλιξιν διὰ τῆς ἀκαταπαύστου ἐναρμονίσεως τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν σχέσεων τῶν διαφόρων τοῦ λαοῦ στοιχείων.

Ἀλλ' εἶνε δυνατὸν νὰ ἐρωτήσῃ τις: Δὲν θὰ προκύψουν πρόσωντος τοῦ χρόνου διαφοραὶ μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡμῶν ὥστε νὰ κλονισθῇ ἡ κυβερνητικὴ σταθερότης, καθ' ἃ φοβεῖται ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος ἐκ Μαντινείας; Εἶνε πράγματι δυνατὸν νὰ προκύψουν διαφοραὶ καὶ εἶνε εὔκολον νὰ λυθοῦν. Θὰ ἐκθέσωμεν ἡμεῖς τὰς γνώμας ἡμῶν πρὸς τὴν Συνέλευσιν, θὰ πράξῃ δέ, ὑποθέτομεν, τὸ αὐτὸ καὶ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Συνέλευσις θὰ ἀποφασίσῃ ἐλευθέρως.

Διαγγέλλομαι ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ προσλάβουν χροιὰν πολιτικὴν καὶ νὰ κατισχύσουν ἀπέναντι τῶν κοινῶν ἀπόψεων καὶ τῶν κοινῶν σκοπῶν τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκομεν. Δὲν γνωρίζομεν ἡμεῖς λόγου χάριν ποῖαι εἶνε αἱ ἰδέαι τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος. Εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ ἀπεκρυσταλλώθησαν ἀκόμη καὶ εἶνε τοῦτο εὔλογον, διότι πρόκειται περὶ θέματος εἰς τὸ ὁποῖον προσέχει ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἡ ἐπικαιρότης.

Ι. Κούνδουρος. Νὰ μᾶς πῇ εἶπεν ἡ Κυβέρνησις.

Γ. Καφαντάρης. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπῃ σήμερον τὴν γνώμην της ἡ Κυβέρνησις.

Αἱ ἀπόψεις ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἶνε γνωσταί. Θεωροῦμεν, ὄχι διότι ἀγαπᾶμεν ἐκ θεωρητικῆς τινος ἀρχῆς, οὐδὲ διότι παραγνωρίζομεν τὰς ἀτελείας καὶ τὰ ἐλαττώματα τοῦ συστήματος τῆς ἀναλογικῆς, θεωροῦμεν ὅτι ἡ ἐκλογικὴ μεταρρύθμισις ἐπιβάλλεται ἤδη ἐκ καθαρᾶς πρακτικῆς ἀπόψεως, διότι φρονοῦμεν ὅτι μόνον τὸ σύστημα τῆς ἀναλογικῆς προσαρμόζεται πρὸς τὰς παρούσας πολιτικὰς συνθήκας καὶ διευκολύνει τὴν ἐσωτερικὴν γαλήνευσιν, διότι ὀφείλει ν' ἀποτελῇ τῶν κυριωτέρων ἡμῶν σκοπῶν. (Χειροκροτήματα).

Ἀλλ' ἂν ἐμμένω εἰς τὰς ἀντιλήψεις τὰς ὁποίας ἔχω ὅσον

ἀφορᾷ τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος οὐδὲν ἐμεσολάβησε γεγονὸς ὅπως μεταβάλω τὰς ἀρχὰς τὰς ὁποίας ὑπεστήριξα προκειμένου περὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας, προκειμένου ἀκριβέστερον περὶ τῆς προγείρου αὐτῆς καταρτίσεως κατὰ τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον ὑπεδείχθη παρὰ τοῦ ἀξιοτ.μου ἐκ Μαντινείας συναδέλφου. Καὶ δὲν μετέβαλον τὰς σκέψεις ταύτας, διότι ἐπιθυμῶ οἱ θεμελιώδεις ἡμῶν θεσμοὶ ν' ἀπορρέωσιν ὁμαλῶς καὶ ἀβιάστως, νὰ εἶνε ὅσον τὸ δυνατὸν ἀρτιώτεροι καὶ νὰ προκύψουν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κανόνων οἱ ὁποῖοι διέπουν σήμερον ὅλους τοὺς ἐλευθέρους Λαούς. Θὰ ἀπετέλει δὲ παρέκκλισιν ἀτυγχώρητον ἐκ τῶν κανόνων τούτων ἡ υἱοθέτησις τῶν ἀποψέων τοῦ ἀξιοτίμου πληρεξουσίου ἐκ Μαντινείας, ὁ διορισμὸς τῶν Γερουσιαστῶν ἐκ μέρους ἡμῶν, ὁ διορισμὸς αὐτῶν ἀνὰ μίαν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἀντιπάλου ἡμῶν λαϊκῆς μερίδος. Θὰ εἶχεν ἴσως ἐννοιάν τινα καὶ δικαιολογίαν ἡ πρότασις, ἂν συνήνει τοὐλάχιστον ὁ ἀντίπαλος πολιτικὸς κόσμος διὰ τῶν ἐγκυροτέρων αὐτοῦ ἀντιπροσώπων, ἂν συνήνουν οἱ παράγοντες ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ ἰσχυρισθῶν ὡσαύτως ὅτι διερμηνεύουν τὰς ἀντιλήψεις τῆς μείζονος μερίδος τοῦ ἀντιπάλου πολιτικοῦ στρατοπέδου. Ἀλλ' ἔχομεν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου δηλώσεις κατηγορηματικὰς καὶ σαφεῖς. δηλώσεις ἀρνητικάς. Καὶ θὰ ἦτο πλάνη ἀσυγχώρητος ἂν παρὰ ταῦτα ἠθέλομεν ἐκτεθῇ εἰς ἀτυχεῖς πειραματισμούς.

Προκειμένου περὶ τῆς ἐνισχύσεως τῶν δημοσίων ἡμῶν οἰκονομικῶν ἴσως θὰ λάβω ἀφορμὴν προσεχῶς νὰ ὁμιλήσω, ἀλλὰ θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἐνισχύσω τὴν Κυβέρνησιν εἰς πᾶν μέτρον τεῖνον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἐνισχύσω κυρίως τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν περικοπὴν ὄχι μόνον πάσης περιττῆς δαπάνης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν περικοπὴν ὅλων ἐκείνων τῶν δαπανῶν αἱ ὁποῖαι σήμερον δὲν ἐξυπηρετοῦν ἀνάγκας ἀπαραιτήτους καὶ εἰς τὴν κατάργησιν ὑπηρεσιῶν τῶν ὁποίων ἡ ἀναστολὴ ἐπί τινα χρόνον οὐδεμίαν θὰ ἐπροξένει οὐσιώδη ζημίαν.

Κύριοι πληρεξούσιοι, ὑπάρχουν οἱ φρονοῦντες ὅτι φυσική τις προδιάθεσις μὲ φέρει πρὸς σκέψεις ἀπαισιοδόξους. Ἡ πεῖρα δυστυχῶς δὲν ἐπεβεβαίωσε τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον. Ἂν πράγματι ἐπίστευον ὅτι τὰ πράγματα παρ' ἡμῖν ἀκολουθοῦν τὴν τροχιὰν τὴν ὁποίαν ἔχει διαγράψει νόμος τις ἀδυσώπητος, θὰ εἶχον τὴν ἀρεμίαν τὴν ὁποίαν γεννᾷ ἡ συναίσθησις ὅτι εἶνε ματαία πᾶσα προσπάθεια πρὸς θεραπείαν. Θὰ εἶχον τὴν γαλήνην τὴν ὁποίαν προσδίδει τὸ μοιραῖον. Ἀλλ' ἔχω ἐντελῶς τὴν ἐναντίαν πίστιν καὶ πλήρη συναίσθησιν ὅτι

εἰς τὸν δρόμον ἡμῶν ὑπάρχουσι προσκόμματα καὶ ὅτι εἰς τὸ βάθος αὐτοῦ ἐλλοχεύουν κίνδυνοι, ἀλλ' ἔχω τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι καὶ τὰ προσκόμματα δυνάμεθα νὰ παρακάμψωμεν, ὅτι καὶ τοὺς κινδύνους δυνάμεθα νὰ ἀποσοβήσωμεν καὶ τὸν λαὸν ἡμῶν δυνάμεθα νὰ ὁδηγήσωμεν εἰς καλυτέραν τύχην.

Ἐξ ἡμῶν, κύριοι πληρεξούσιοι, ἐξαρτᾶται, ἐκ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Χώρας, καὶ εἰς αὐτοὺς θὰ ἀνήκῃ ἡ τιμὴ καὶ αὐτοὺς θὰ βαρύνουν αἱ εὐθῦναι. (χειροκροτήματα).

Πρόεδρος. Διακόπτομεν ἐπὶ δέκα λεπτά.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. **Ι. Τσιριμῶκος** συμφωνῶν πρὸς τὸν ἀξιότιμον πληρεξούσιον Εὐρυτανίας ὡς πρὸς τὴν φιλοπονίαν τῆς παρούσης Συνελεύσεως λέγει ὅτι παρὰ ταῦτα ἡ κοινὴ γνώμη δυσφορεῖ κατ' αὐτῆς, ἀποδίδουσα εἰς ταύτην πᾶσαν ἀνωμαλίαν καὶ πᾶσαν δυσχέρειαν ἀναφαινομένην. Δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἡ κακοδαιμονία ἀποδίδεται εἰς τὸ Κοινοβούλιον. Ὁ κοινοβουλευτισμὸς διῆλθε καὶ ἄλλοτε κρίσεις, ὡς κατὰ τὸ 1909, ὅστε ἔσωσε τὴν κατάστασιν ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἰσχυροῦ πολιτικοῦ ἀνδρός. Σήμερον οἱ ἐλλοχεύοντες ἐχθροὶ κατὰ τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ εἶνε οἱ δικτατωρικαὶ τάσεις καὶ ἡ ἀναρχία. Κατὰ τῶν δύο τούτων ἐχθρῶν καλεῖται τὸ Κοινοβούλιον ἵνα προσπαθήσῃ νὰ ἀνακτήσῃ τὸ γόητρον αὐτοῦ. Πρέπει δι' ἐργασίας πλέον ἐντατικῆς καὶ καρποφόρου νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι τὸ Κοινοβούλιον δύναται ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς προσδοκίας τῆς δημοσίας γνώμης, καὶ πρὸς τοῦτο πρέπει ὡς τάχιστα νὰ περατωθῇ τὸ κυριώτατον ἔργον, τὸ συντακτικόν. Ὡς πρὸς τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεις λέγει ὅτι εἶνε ὁ μᾶλλον ἀναρμόδιος νὰ ἐκφέρῃ κρίσεις ἐπ' αὐτῶν, καὶ λόγῳ τῆς ἀπείρου ἐκτιμήσεως τὴν ὁποίαν ἔχει πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς Κυβερνήσεως καὶ λόγῳ τῆς μακρᾶς φιλίας ἥτις τὸν συνδέει πρὸς αὐτόν. Ἀναντιρρήτως ὅμως αὐτὰ ἱκανοποιοῦσι πάντας ὡς πληρέστερα πασῶν τῶν μέχρι τοῦδε Κυβερνήσεων. Ἀπηχοῦσι πάντως τοὺς πόθους τῆς δημοσίας γνώμης, τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὁποίων θὰ προσπαθήσῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐκπληρώσῃ. Ἀλλ' ἡ θέλησις τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἀρκεῖ. Πρέπει νὰ ἐπιδειχθῇ ἡ προσήκουσα ἐπιθυμία καὶ καλὴ θέλησις καὶ ἐκ μέρους τῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως. Φρονῶν ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ σοβαρῶς ὅτι ἡ Συνέλευσις στερεῖται κύρους διότι ἀπέσχον τῶν ἐκλογῶν ὡρισμένα πολιτικὰ κόμματα καὶ ἐκφράζων τὴν ἰδέαν ὅτι οὐδεὶς πλέον κίνδυνος ἐπικρατήσεως τοῦ Μοναρχισμοῦ ὑφίσταται συνιστᾷ ὅπως ἡ Συνέλευσις προχωρήσῃ

εἰς τὸ ἔργον της, τοῦ ὁποίου αἱ λεπτομέρειαι δύνανται νὰ συζητηθῶσιν, ὡς τὸ ζήτημα τῆς Γερουσίας καὶ τὸ τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος. Προκειμένου περὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ συντάγματος φρονεῖ ὅτι οὐδὲν ἄλλο σημεῖον πλὴν τοῦ τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ ἢ ἀκόμη καὶ τοῦ ἄρθρου 17 δύνανται νὰ συζητηθοῦν σοβαρῶς. Οὐδεὶς λόγος ὑφίσταται νὰ μεταβληθῶσι διατάξεις καθὼς κείμεναι, διότι τοιαῦται συζητήσεις καταρρίπτουσι τὸ γόητρον τῆς Συνελεύσεως. Ἐν παραλλήλῳ δύνανται νὰ ληφθῶσι μέτρα πρὸς ἐπάνοδον τῆς δημοσίας γαλήνης διὰ τῆς ἐπιφυλάξεως κατάλληλων μέτρων, δι' ὧν καὶ μόνον θὰ φθάσωμεν εἰς τὴν λαϊκὴν συμφιλίωσιν εἰς τρόπον ὥστε νὰ μείνωσιν ἄνευ ἐπαφῶν οἱ πολιτικοὶ ἐκεῖνοι Ἀρχηγοὶ οἱ ὁποῖοι δὲν ἐπιθυμοῦσιν αὐτήν.

Ὁ κ. Σπ. Σῖμος λέγει ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἐξέλεξε τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν ἐπὶ ὡρισμένων σημείων, τελόντων πρὸ αὐτοῦ. Ἀνεκηρύχθη ἔπειτα ἡ Δημοκρατία διὰ δημοψηφίσματος, τὸ ὁποῖον ἔδωκε νέον κῦρος εἰς τὴν Συνέλευσιν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ θέσιν ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἔξω κοινοβουλευτικοῦ πολιτικοῦ κόσμου περὶ διαλύσεως τοῦ Σώματος. Φρονεῖ ὅτι μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ συνταγματικοῦ ἔργου ἡ Κυβέρνησις ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ ἐμφανίσῃ ἐνώπιον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ τὴν Δημοκρατίαν ὅπως τὴν ἐπηγγείλαμεν πρὸς αὐτόν. Χαίνουν πρὸ ἡμῶν μεγάλα προβλήματα, ὅπως τὸ τῆς Ἀσφαλείας, τὸ τῆς Διοικήσεως, τὸ προσφυγικὸν κλπ., ἄνευ τῆς ἐπιλύσεως τῶν ὁποίων δὲν δυνάμεθα νὰ παρουσιασθῶμεν πρὸ τῶν ἐκλογέων. Ἄνευ τῆς ἐπιλύσεως τῶν ζητημάτων τούτων οὔτε συνδιαλλαγὴν οὔτε συμφιλίωσιν πρέπει νὰ ἀναμένωμεν. Τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα ὀφείλει νὰ στηριχθῇ ἐν τῇ συνειδήσει τῶν φίλων τῆς Δημοκρατίας, καὶ ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι τοιαύτη τις θέλει εἶναι ἡ προσπάθεια τῆς Κυβερνήσεως δηλοῖ ὅτι θέλει ὑπερψηφίσει ταύτης.

Στ. Γονατᾶς. Δὲν πρόκειται νὰ ἀναπτύξωμεν καὶ πάλιν τὰς γνώμας ἡμῶν περὶ τοῦ καλυτέρου τρόπου καθ' ὃν θὰ ἔδει νὰ εἶχε διευθετηθῇ ἡ τελευταία πολιτικὴ κρίσις, καθόσον ταύτας ἀνεπτύξαμεν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου πρὸ δύο μόλις μηνῶν, ὁπότε εἰρέθημεν καὶ πάλιν πρὸ ὑπουργικῆς κρίσεως.

Τὴν ἰδέαν τοῦ σχηματισμοῦ Κυβερνήσεως γενικοῦ συναγερμοῦ, οὐχὶ ὡς τὴν καλυτέραν λύσιν διὰ περίοδον ὁμαλοῦ πολιτικοῦ βίου, ἀλλ' ὡς ἐπιβαλλομένην κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν διὰ νὰ ἐκπροσωπήσῃ μίαν Συνέλευσιν, τῆς ὁποίας κύριος προορισμὸς εἶνε νὰ δώσῃ τὸν νέον καταστατικὸν χάρτην τῆς Χώρας, καὶ τῆς ὁποίας ὅλα σχεδὸν τὰ μέλη δὲν διίστανται βασικῶς ἐπὶ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ νέου πολιτεύματος, τὴν ἰδέαν, λέγω, τοῦ σχηματισμοῦ τοιαύτης Κυβερνήσεως εἴδομεν εὐχαρίστως καταχθήσασαν ἔδαφος κατὰ τὴν τελευταίαν ὑπουργικὴν κρίσιν καὶ εἴδομεν ὅτι ἐπεζητήθη ἡ πραγματοποίησίς της πρὸ τῆς συζητήσεως οἱασδήποτε ἄλλης λύσεως.

Ἡ ἐκ μέρους ὅμως τοῦ ἡγέτου τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» ἀξίωσις ὅπως πρὸ πάσης λεπτομερειακῆς συζητήσεως γνωστὸν προκαταβολικῶς ἀποδεκτὸν ὁρισμένα ὅρια, θεωρηθεῖσα παρὰ τῶν ἡγετῶν τῶν λοιπῶν πολιτικῶν μερίδων ὡς καλυπτὰ ἄρνησις, ἀπαιτοῦσε τὴν ἄνω λύσιν καὶ οὕτως εὑρισκόμεθα πρὸ τοῦ καταρτισμοῦ τῆς, παρούσης ὑπὸ τὸν ἀξιότιμον πολιτευτὴν Πατρῶν Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία φρονῶ ὅτι ἀπετέλεσε τὴν καλυτέραν, μετὰ τὴν κατάτισιν τῆς πρώτης, λύσιν.

Τὰ προσόντα τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὅσον καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ αὐτοῦ ἐφόδια ἐπὶ τῶν πολιτειακῶν καὶ οἰκονομικῶν ζητημάτων καθὼς καὶ ἡ καθόλου σύνθεσις τῆς νέας Κυβερνήσεως δικαιολογοῦσι πᾶσαν εὐμενῆ πρόκρισιν περὶ τοῦ ἀποδοθησομένου παρ' αὐτῆς ὠφελίμου ἔργου.

Εἰς τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως παραξέχει ἡ πρόθεσις τῆς ἐπισπεύσεως τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνταγματικοῦ χάρτου τῆς Χώρας, ἥτις ἀνταποκρίνεται καὶ εἰς τὴν ἀπαίτησιν τῆς κοινῆς γνώμης καὶ εἰς τὸν προορισμὸν τῆς Συνελεύσεως, ἂν καὶ ἡμεῖς οὔτω πάντοτε ἀντελήφθημεν καὶ τὴν περὶ τούτου ἀντίληψίν μας ἐξεθέσαμεν ἐνώπιον ὑμῶν.

Εἰς ἓξ ἐκ τῶν λοιπῶν σημείων τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως ἐν οἷς ἐπεξελθόμεν καὶ δὶς δὲν βλέπομεν τι ἐν αὐταῖς εἰς ὃ νὰ διαφωνῶμεν κατ' οὐσίαν καὶ δὶς ὀκτὼ ὀκνέρωμεν τὴν γνώμην ἡμῶν ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ προγράμματος, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσωσιν ἀντικείμενον ψήφου ἐμπιστοσύνης, ὅταν θὰ συζητηθῶσιν ἕκαστον τούτων ἐν καιρῷ, καὶ ὅπως ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ἐφαρμόσωμεν τὴν ἐπιθυμητὴν ῥαιδὼ τοῦ χρόνου.

Ἐρώτων ἔθεν αἱ κύριαι καὶ γενικαὶ γραμμαὶ τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος συμπίπτουσι πρὸς τὰς ἀντιλήψεις ἡμῶν (ἐλέγομεν περιβάλει τὴν Κυβέρνησιν διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης μας.

Ὁ κ. Κ. Φίλανδρος λέγει ὅτι μετὰ προσοχῆς παρηκο-

λούθησε τὰς συντόμους καὶ ἁδρὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως καὶ τονίζων ὅτι ἔχει ἰδιαιτέρας ὑποχρεώσεις πρὸς τὰ θύματα τῆς ἐθνικῆς τραγῳδίας, τοὺς πρόσφυγας, ἀπευθύνεται πρὸς τὰς σχετικὰς πρὸς αὐτοὺς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως καὶ κηρύσσεται ὑπὲρ αὐτῆς σεβόμενος καὶ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν ἐπιθυμίαν τοῦ λαοῦ περὶ Κυβερνήσεως σοβαρᾶς. Ἰδιαιτέρως ἐλπίζει εἰς τὴν παροῦσαν Κυβέρνησιν, τῆς ὁποίας προΐσταται ἀνὴρ γνωστὸς διὰ τὴν πρακτικότητά του καὶ διὰ τὴν γνῶσιν ἣν ἔχει τῶν λεπτομερειῶν τοῦ προσφυγικοῦ δανείου. Διὰ τοὺς λόγους τούτους θέλει ὑπερψηφίσει τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** λέγει ὅτι πέμπτην φορὰν ἀκούομεν προγραμματικὰς δηλώσεις Κυβερνήσεων καὶ χωρὶς νὰ θέλωμεν νὰ ἀμφισβητήσωμεν τὴν καλὴν πρόθεσιν ὅλων ἐν τούτοις ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οὐδεμία ἅπτεται τῆς πραγματικότητος. Παρ' ὅλας τὰς βεβαιώσεις τὰς προσφάτους τῶν ἐπισκεφθέντων τὴν Εὐρώπην πολιτικῶν ἀνδρῶν τὸ συμπέρασμα εἶνε ὅτι τὸ ἐξωτερικὸν μετὰ δυσπιστίας προσβλέπει εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἡμῶν κατάστασιν.

Ἀναγινώσκει κατόπιν δηλώσεις τοῦ δολοφονηθέντος Βουλγάρου πολιτικοῦ Ἀλεξανδρώφ δημοσιευθείσας εἰς τοὺς «Τάϊμς», ἐν αἷς οὗτος πραγματευόμενος περὶ Ἑλλάδος ὁμιλεῖ περὶ μελλούσης αὐτῆς ἀποσυνθέσεως. Ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι πρέπει πάντες νὰ ἀτενίσωμεν ψυχραίμως τὴν πραγματικότητα. Ἡ λαϊκὴ ψυχὴ δυσφορεῖ φρικωδῶς διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν καὶ ἐὰν εἴμεθα εἰλικρινεῖς ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι εὐλόγως δυσφορεῖ ἡ κοινὴ γνώμη. Τωόντι ἡ Συνέλευσις δὲν ἐξεκαθάρισε τὸ ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως ὡς εἶχε πρωτίστως ὑποχρέωσιν. Μέχρι προχθὲς ἀνεύθυνοι στρατιωτικοὶ παράγοντες ἐπεχείρουν νὰ ἐπιβάλουν τὰς θελήσεις των. Ἡ διαδεχθεῖσα τὴν Κυβέρνησιν Παπαναστασίου Κυβέρνησις Σοφούλη δὲν ἐχειρίσθη δεξιῶς τὸ ζήτημα τῶν στασιαστῶν ἀξιωματικῶν καὶ ἀποτέλεσμα ἦτο νὰ γεννηθῇ ἀμέσως ἕτερον κίνημα, οὗτινος οἱ ἡγέται ἠθωώθησαν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθ.) διακόπτων λέγει ὅτι τὸ πρῶτον ἔγγραφον τὸ ὁποῖον ὑπέγραψεν ἦτο ἡ παραπομπὴ τῶν δύο στρατηγῶν εἰς ἀνακριτικὸν Συμβούλιον.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** ἐξακολουθῶν δικαιολογεῖ τὴν δυσφορίαν τῆς κοινῆς γνώμης ἐφ' ὅσον ἐκτὸς τῶν ἐνδημευσῶν Ἐπαναστάσεων ἔχομεν οἰκονομικὸν χάος καὶ ἀνυπαρξίαν διοικήσεως, ἀσφαλείας καὶ δικαιοσύνης. Ἀποτέλεσμα τούτων

ἦτον ἡ ἀνάπτυξις τῶν κομμουνιστικῶν [illegible] ποῖαι μᾶς κλονίζουν αὐτὸ τὸ κοινωνικὸν καθεστώς.

Ὅλοι συνεπῶς ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ ἐξεύρωμεν τὰ μέσα τῆς ἀναπλάσεως καὶ τῆς ἐξομαλύνσεως τῆς πολιτικῆς. Αἱ Κυβερνήσεις ὀφείλουν νὰ ἀποβλέψουν εἰς ἐλευθέρας ἐκλογάς, δι' ὧν θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ὁμαλὴ λειτουργία τοῦ πολιτεύματος καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν στρατιωτικῶν ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς Χώρας. Ἡ προσπάθεια αὕτη πρὸς ταχείαν ἐξομάλυνσιν θὰ ἦτο ἀρεστὴ διὰ τὴν λαϊκὴν συνείδησιν, θὰ ἦτο μέγα τὸ ἔργον τῆς Κυβερνήσεως, ἂν κατώρθουν νὰ φθάσωμεν ταχέως εἰς ἐλευθέρας ἐκλογὰς διὰ τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας τοῦ πολιτεύματος. Ὁ τρόπος ὃν προτείνει ὁ κ. Παπαναστασίου περὶ σχηματισμοῦ τῆς Γερουσίας θὰ εἶχε σημασίαν καὶ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ συζητηθῇ ἐφ' ὅσον οἱ ἐξέχοντες θὰ ἐδήλουν ὅτι θὰ συμμετάσχουν τοῦ Σώματος τούτου.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** ἀναφερόμενος εἰς ἀγόρευσίν του κατὰ τὰ προηγούμενα τμήματα τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ὑπομιμνήσκει πρότασίν του περὶ γενικοῦ συνασπισμοῦ, ὃν ἐθεώρει καὶ θεωρεῖ καὶ τώρα ὡς ἀπαραίτητον, διότι θὰ ἐκλείψῃ ὁ ὀξύτατος ἀνταγωνισμὸς τῶν συγγενῶν πολιτικῶν μερίδων, ὅστις φθείρει ὅλην τὴν παράταξιν, κλονίζει πάντας τοὺς ὑφ' ὁρρονας καὶ ἀποθρασύνει τοὺς ἀντιπάλους. Ἡ διαίρεσις συνεπῶς τῆς συγγενοῦς παρατάξεως κλονίζει καὶ αὐτὸ τὸ πολίτευμα καὶ μέλλει νὰ ἔχῃ ἀντίκτυπον καὶ ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ Κράτους. Ἐὰν ἐπραγματοποιεῖτο ὁ συνασπισμός, πολλὰ θὰ ἀπεφεύγοντο, τὸ δὲ σπουδαιότερον δὲν θὰ κατηναλίσκετο καὶ τόσος χρόνος. Δυστυχῶς καὶ ἡ τελευταία ἀπόπειρα πρὸς συνασπισμὸν ἀπέτυχε, διότι διεξήχθη μετὰ περισσῆς ἀδεξιότητος· αἱ ἐγερθεῖσαι ἀντιρρήσεις οὐδὲ νᾶν εὐλογοφανεῖς ἦσαν, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ ἀλλεπάλληλοι ἀποτυχίαι πολλῶν Κυβερνήσεων αὐταὶ κλονίζουν τὸ νέον πολίτευμα· αἱ ὑπάρχουσαι διαφωνίαι εἰς ἓν ἢ δύο σημεῖα ἠδύναντο νὰ ἐπαφεθοῦν εἰς τὴν Συνέλευσιν πρὸς λύσιν. Ἐκτὸς τούτου δὲν θὰ ὑπῆρχεν ὁ φόβος νὰ μὴ ὑπάρξῃ Ἀντιπολίτευσις ἐν τῇ Συνελεύσει, διότι θὰ εὑρίσκοντο 10—12 ἐκλεκτὰ πρόσωπα διὰ νὰ κάμνουν τὸν κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον.

Κακίζει κατόπιν γενικῶς τὰς προώρους φιλοδοξίας καὶ τὰς διαιρέσεις, αἵτινες ἄγουν εἰς τὸ ἀπροχώρητον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἀχθῶμεν καὶ ἐν ᾗ περιπτώσει οἱ ἀντίπαλοι ἐπεκράτουν, διότι καὶ ἐκεῖνοι εἶνε διῃρημένοι.— Ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι, ἐὰν ὑπάρχῃ πραγματικὸς πόθος πρὸς συμφιλίωσιν, πρέπει νὰ ἐξαλείψουν ἀμφότερα τὰ ἀντίπαλα στρατόπεδα τὰς ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος καὶ συγχρόνως νὰ ἐπέλθῃ ἡ σύμμιξις

συντηρητικῶν καὶ χρηστῶν στοιχείων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν παρατάξεων. Κακίζει κατόπιν τὸν παρατηρούμενον παροξυσμὸν τῶν φιλοδοξιῶν εἰς τὰς τάξεις τῶν πολιτευομένων καὶ δηλοῖ ἐν τέλει ὅτι θὰ ἀρνηθῇ ψῆφον εἰς ἔνδειξιν διαμαρτυρίας διότι δὲν ἐγένετο ἔστω καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν ὁ συνασπισμός. Θὰ συνδράμῃ ὅμως, λέγει, τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν κοινοβουλευτικήν της ἐργασίαν μὲ μίαν μόνον ἐπιφύλαξιν ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα, διὰ τὸ ὁποῖον φρονεῖ ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ μείνῃ καὶ πάλιν ἄλυτον, διότι θὰ εἶνε αἴσχος ἡ μὴ ἀποκατάστασις τῶν ἀκτημόνων γεωργῶν, οἱ ὁποῖοι ἔφερον τὸ βάρος τοῦ πολέμου. Ἐπίσης ἔχει ἐπιφύλαξιν ὅσον ἀφορᾷ τὸ τέρμα τῆς Συνελεύσεως, διότι δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ πῶς θὰ ψηφισθῇ πολίτευμα χωρὶς νὰ θεμελιωθοῦν καὶ αἱ βάσεις του, διὰ τῆς Θεσπίσεως τῆς Γερουσίας καὶ τῶν ὀργάνων τῆς αὐτοδιοικήσεως. Ἐκλογαὶ δὲν δύνανται νὰ γίνουν πρὶν ἡ ἀσφαλισθῇ ἡ Δημοκρατία. Εὔχεται ἐν τέλει ἵνα ἡ Ἀντιπολίτευσις τηρήσῃ στάσιν μετριοπαθῆ ἀπέναντι τῆς νέας Κυβερνήσεως.

Ὥρᾳ 9ῃ ἡ συνεδρίασις διακόπτεται διὰ τὴν 10.15' μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπήν.

Ὥρᾳ 10.30' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. **Δ. Ἐλευθεριάδης** λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις, διὰ τῶν δηλώσεών της περιώρισε τὸ ἔργον τῆς παρούσης Συνελεύσεως εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ καταστατικοῦ χάρτου. Ἐξετάζων τὰ τοῦ τρόπου καθ' ὃν θέλει ἐπιληρωθῇ ἡ Συνέλευσις τοῦ ἔργου τούτου λέγει ὅτι ὅλα τὰ συντάγματα περιέχουν σχεδὸν τὰς αὐτὰς διατάξεις περὶ ἐλευθεριῶν κλπ. Ἀπορεῖ δὲ κανεὶς πῶς ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ πλαισίου διαμορφοῦνται συστήματα ἄκρως ἀντίθετα ἀπὸ τῶν πλέον φιλελευθέρων μέχρι τῶν τυραννικωτέρων. Τοῦτο γίνεται διότι δὲν εἶνε τὰ συντάγματα ἀλλὰ αἱ νομοθεσίαι αἱ ὁποῖαι δημιουργοῦν τὰς διαφορὰς ταύτας. Συνεχίζων ἐξετάζει τὰ τοῦ συστήματος τῆς ἀποκεντρώσεως καὶ αὐτοδιοικήσεως καὶ λέγει ὅτι θέλει ὑπερψηφίσει τῆς Κυβερνήσεως μόνον ἐφόσον αἱ ἀντιλήψεις της ὡς πρὸς τὰ ζητήματα ταῦτα συμπίπτουν πρὸς τὰς ἰδικάς του.

Ὁ κ. **Δ. Ἰασονίδης** λέγει ὅτι ἐκ λόγων ἐκτιμήσεως ἀλλὰ καὶ ἐκ λόγων τῆς ἐκδηλουμένης κοινῆς ἀπαιτήσεως θέλει ὑπερψηφίσει τῆς Κυβερνήσεως, χωρὶς ἡ ψῆφος αὕτη νὰ θεωρηθῇ ὡς προσχώρησις πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Τὴν στιγμὴν ταύτην ὑπάρχουν πλεῖστα ζητήματα ἐκκρεμοῦντα, μεταξὺ δὲ πάντων τούτων τὴν πρωτεύουσαν θέσιν κατέχει τὸ προσφυγικόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπικαλεῖται τὴν μέριμναν τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** ἐκφράζει τὴν λύπην του, διότι ἡ Κυβέρνησις πολὺ ὀλίγας λέξεις ἀφιέρωσεν εἰς τὸ ζήτημα τῶν οἰκονομιῶν, ὑπομιμνήσκει δὲ τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως ὅπως οὐδεμία νέα δαπάνη δημιουργηθῇ πρὶν ἢ ἐπέλθουν ἀνάλογοι οἰκονομίαι καὶ ὅμως παρὰ ταῦτα ηὐξήθησαν οἱ μισθοὶ τῶν ὑπαλλήλων κατὰ 500 ἑκατομμύρια χωρὶς νὰ ἐκτελεσθῶσιν αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν** δηλοῖ ὅτι πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν ἐτέθησαν εἰς ἐφαρμογήν.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης,** συνεχίζων, λέγει ὅτι ἐλπίζει ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ κάμῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου συμπληρωματικὰς δηλώσεις καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα αὐτὴν δηλοῖ ὅτι θέλει ὑπερψηφίσει τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης** λέγει ὅτι ἡ ρίζα τοῦ κακοῦ εἶνε εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἀπέναντι ἐσόδων 4 δισεκατομμυρίων θὰ ἔχωμεν δαπάνας δύο δισεκατομμυρίων μόνον εἰς μισθοὺς καὶ συντάξεις. Διὰ νὰ κατορθωθῇ νὰ ὀρθοποδήσωμεν, πρέπει νὰ ἀπολυθοῦν οἱ ἡμίσεις ὑπάλληλοι. Ἀλλὰ ποία Κυβέρνησις θὰ πράξῃ τοῦτο; Πρὸς τοῦτο θὰ ἔπρεπεν ἢ νὰ καταρτισθῇ Κυβέρνησις γενικοῦ συνασπισμοῦ ἡ ὁποία νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἔργον τοῦτο ἢ νὰ σχηματίσῃ ἡ Συνέλευσις Κυβέρνησιν ὑπηρεσιακὴν δικτατορικήν, εἰς τὰς μέλη τῆς ὁποίας νὰ ἀπαγορευθῇ νὰ πολιτευθοῦν κατὰ τὸ μέλλον. Ὡς πρὸς τὴν συμφιλίωσιν λέγει ὅτι αὕτη θέλει ἐπιτευχθῇ μόνον διὰ τοῦ συστήματος τῆς ἀναλογικῆς ψηφοφορίας, ἐπίσης δὲ φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ληφθοῦν μέτρα πρὸς αὐστηρὰν τιμωρίαν τῶν κατοχραστῶν.

Ὡς πρὸς τὸ ἀγροτικὸν παρατηρεῖ ὅτι δὲν κατωρθώθη ἀκόμη ἡ ἀποκατάστασις τῶν ἀγροτῶν, σχετικῶς πρὸς τὴν ὁποίαν ἐκθέτει τὰς ἀντιλήψεις του. Τέλος δηλοῖ ὅτι ἡ ἀγροτικὴ ὁμὰς θὰ καταψηφίσῃ τὴν Κυβέρνησιν.

Ὁ κ. **Ι. Σολιώτης** δηλοῖ ὅτι θέλει παράσχει ἀμέριστον τὴν ἐμπιστοσύνην του πρὸς τὴν Κυβέρνησιν.

Ὁ κ. **Ι. Πασαλίδης** δηλοῖ ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς σοσιαλιστικῆς ὁμάδος ὅτι θέλει καταψηφίσει τὴν Κυβέρνησιν, τῆς ὁποίας αἱ ἀντιλήψεις, ὡς ἐξετέθησαν ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου Προέδρου αὐτῆς, εἶνε μεσαιωνικαί.

Ὁ κ. **Β. Κυβέλλος** δηλοῖ ὅτι θέλει ὑπερψηφίσει τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Σ. Βαρδάκας** λέγει ὅτι οἱ συνεργαζόμενοι

πληρεξούσιοι ἐκ Μακεδονίας εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπεδίωξαν τὴν ὕπαρξιν Κυβερνήσεως ἰσχυρᾶς μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι κατὰ τὰς κρισίμους ταύτας περιστάσεις μόνον οὕτω δύναται νὰ ἐξυπηρετηθῶσι τὰ γενικὰ συμφέροντα τῆς Χώρας.

Ἡ ἀνάγκη μιᾶς τοιαύτης Κυβερνήσεως σταθερότητος εἶνε πολὺ περισσότερον ἐπιβεβλημένη διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς Μακεδονίας, εὑρισκομένης σήμερον ὑπὸ συνθήκας ὅλως ἐξαιρετικάς, δεδομένου ὅτι εἰς αὐτὴν κυρίως ἔλαχεν ὁ κλῆρος καὶ ἡ τιμὴ νὰ φέρῃ τὸ βάρος τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀδελφῶν μας θυμάτων τῆς Μικρασιατικῆς συμφορᾶς.

Ἀπὸ τῶν ἀπόψεων τούτων, λέγει, ὁρμώμενοι παρέχομεν τὴν ἐμπιστοσύνην μας εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐλπίζοντες ὅτι θὰ στραφῇ ἀμέριστος ἡ προσοχή της πρὸς τὰς Βορείους τοῦ Κράτους Ἐπαρχίας καὶ ἐπιφυλασσόμεθα νὰ ἐκθέσωμεν ἐν καιρῷ ἐλευθέρως τὰς ἀπόψεις μας ἐπὶ τῶν ἑκάστοτε κυβερνητικῶν μέτρων καὶ ἐνεργειῶν.

Ὁ κ. **Γ. Ρεδόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἐπίκρισις τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως εἶνε ἀντικανονική, ἐφόσον ἡ Κυβέρνησις δὲν ὑπέβαλε Προϋπολογισμόν, ὅστις ἀποτελεῖ τὸ οἰκονομικὸν αὐτῆς πρόγραμμα. Ὅταν ὑποβληθῇ ὁ Προϋπολογισμὸς μετὰ τῶν συναφῶν αὐτοῦ νομοσχεδίων, τότε θὰ δύναται νὰ γίνῃ συζήτησις καὶ ἐπιφυλάσσεται νὰ ἐκθέσῃ τὰς γνώμας του.

Α. Μιχαλακόπουλος (Προσωπ.). Ὀλίγας λέξεις ἔχω νὰ προσθέσω, κύριοι συνάδελφοι. Ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος Τυρνάβου ἔδωκεν ἤδη τὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀπαίτησιν ἡ ὁποία διετυπώθη ἐντεῦθεν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ δηλώσῃ εἰς πόσον ἀνέρχεται τὸ ἔλλειμμα καὶ ποῖα εἶναι τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων σκέπτεται νὰ καλύψῃ τὸ ἔλλειμμα τοῦτο. Τὸ πρᾶγμα εἶνε προδήλως ἀντικανονικόν, διότι ἡ Κυβέρνησις, ὡς ὀρθότατα εἶπεν ὁ κ. ἐκ Τυρνάβου συνάδελφος, εἶνε ὑποχρεωμένη νὰ παρουσιάσῃ τὸ οἰκονομικὸν αὐτῆς πρόγραμμα μόνον κατὰ τὴν ὥραν τῆς ὑποβολῆς τοῦ Προϋπολογισμοῦ. Ζῶμεν ἄνευ Προϋπολογισμοῦ ἀπὸ ἐτῶν ἤδη, ἄνευ Προϋπολογισμοῦ, ἐννοῶ, ὁ ὁποῖος νὰ ψηφίζηται ἀπὸ τὴν λοϊκὴν ἀντιπροσωπείαν, τεσσάρων ἴσως ἐτῶν. Ἡ Κυβέρνησις θεωρεῖ ἐπιτακτικὸν καθῆκον αὐτῆς ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου νὰ παρουσιάσῃ ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως τὸν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀτυχῶς Ἀπολογισμὸν ἤδη γενόμενον Προϋπολογισμὸν τῆς τρεχούσης χρήσεως, τάχιστα δὲ μετὰ ταῦτα θέλει παρουσιάσει καὶ τὸν Προϋπολογισμὸν τῆς ἀρχομένης χρήσεως, θὰ ἐκθέσῃ εἰλικρινῶς πρὸς ὑμᾶς τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς Χώ-

ρας κατόπιν ἐξαντλητικῆς ἐξακριβώσεως ὅλων τῶν σχετικῶν στοιχείων, διότι διαπνέεται ἀπὸ τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ οἰκονομικὴ ἐξυγίασις ἂν δὲν ὑπάρξῃ πλήρης ἐπίγνωσις τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Χώρας. Δὲν δύναται λοιπὸν ἀπὸ τοῦδε τὸ πρῶτον ἐμφανιζομένη ἐνώπιον ὑμῶν ἡ Κυβέρνησις εἰς τὰς προγραμματικὰς αὐτῆς δηλώσεις νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν δικαίαν κατὰ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαν τοῦ ἀξιοτίμου ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς πληρεξουσίου· ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὰς οἰκονομίας ἐδηλώθη ἤδη ὅτι θὰ ἐφαρμοσθοῦν ἀμέσως αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν. Ἠγέρθησαν καὶ παράπονα, ἡ δὲ Κυβέρνησις ἔθεσεν ἐξ ἀρχῆς τὴν βάσιν ὅτι τὰ παράπονα ταῦτα πρέπει νὰ ὑποβάλλωνται εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Οἰκονομιῶν. Τὸ πλανᾶσθαι εἶνε ἀνθρώπινον καὶ αὐτὴ ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Οἰκονομιῶν πρέπει νὰ σκεφθῇ ἐπὶ τῶν ὑποβαλλομένων παραπόνων, νὰ σκεφθῇ ἂν ἐπλανήθη καὶ νὰ ἀναθεωρήσῃ τὰς ἀποφάσεις της. Ὅταν εἰσηγήθην, κύριοι, τὸ πρῶτον ὡς Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τὴν σύστασιν τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν, εἶχον ὑπ' ὄψει μου ὅτι ἀνταποκρινόμην εἰς μίαν ἐπιθυμίαν δικαίαν ὑπὸ ἄλλον τύπον παρουσιαζομένην ἐνταῦθα, τὴν ἐπιθυμίαν νὰ δοθῇ μία ἐξουσία ἐξαιρετικὴ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Οἰκονομιῶν. Θὰ ἤμην λοιπὸν τελείως ἄρνητὴς τῆς ἰδέας ἐκείνης, ἂν σήμερον δὲν ἤθελον σεβασθῇ ἐγὼ καὶ οἱ συνάδελφοί μου τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν.

Γνωρίζομεν ἄλλως τε ὅτι τοῦτο ἀνταποκρίνεται τελείως πρὸς τὴν θέλησιν τῆς μεγάλης πλειονότητος τοῦ λαοῦ. Συνάδελφός τις εἶπεν ἐντεῦθεν ὅτι δὲν θὰ ἔχῃ τὸ θάρρος μία Κυβέρνησις κοινοβουλευτικὴ νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς οἰκονομίας, διότι δὲν θὰ ἔχῃ τὸ θάρρος νὰ ἀπολύσῃ τοὺς ὑπαλλήλους. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι εἰς τὰ Κοινοβουλευτικὰ Κράτη ὅπου ἐφηρμόσθη τὸ μέτρον αὐτό, καίτοι περισσότερον προηγμένα ἡμῶν, ἐπεκαλέσθησαν ἐπίσης τὸ κῦρος μιᾶς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν, διὰ νὰ ὀχυρωθοῦν ὄπισθεν τοῦ κύρους αὐτῶν αἱ Κυβερνήσεις αἱ κοινοβουλευτικαὶ ἀπέναντι τῆς κοινῆς γνώμης. Μετεχειρίσθημεν καὶ ἡμεῖς τὸ μέσον τοῦτο, ἀλλὰ δύναμαι νὰ διαβεβαιώσω τὸν ἀξιότιμον συνάδελφον ὅτι θὰ ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ ἐφαρμόσωμεν τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν.

Ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας συνάδελφος ἐδήλωσε τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ ἀνταποδώσῃ μὲ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν ἀβρότητα τὴν ὑποστήριξιν τὴν ὁποίαν παρέσχον εἰς τὴν Κυβέρνησίν του. Παρασχὼν τὴν ὑποστήριξιν

ἐκείνην γνωρίζει καὶ αὐτὸς καὶ πᾶς τις ἄλλος ὅτι δὲν ἤλπισα εἰς ἀνταλλάγματα, οὔτε τότε οὔτε διὰ τὸ μέλλον. Γνωρίζει ὅτι ὑπῆρχον ἰδέαι τινὲς αἵτινες μᾶς ἐχώριζον. Εἶχον ἄλλως τε τοῦτο δηλώσει καὶ δημοσίᾳ, ἐπεφυλασσόμην δὲ ὅταν θὰ ἐπέκειτο ἡ συζήτησις τῶν μέτρων εἰς τὰ ὁποῖα αἱ ἰδέαι μας ἀντετίθεντο νὰ δηλώσω τὴν ἀντίθεσιν ταύτην καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ καταψηφίσω τὴν Κυβέρνησίν του. Εἶχον ὑπ' ὄψει μου ὅμως ὅτι τὸ κύριον ἔργον τῆς Συνελεύσεως ἡμῶν εἶνε τὸ ἔργον τὸ συνταχτικόν, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τίθεται κατὰ τὰ 9/10 τοὐλάχιστον ἑκατοστὰ ὡς ζήτημα ἐμπιστοσύνης τῆς Συνελεύσεως πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἐσκέφθην ὅτι ἔπρεπε νὰ παράσχω τὴν ὑποστήριξίν διὰ νὰ ἀχθῇ εἰς τὸ πέρας τὸ δυσκολώτατον τοῦτο πράγματι ἔργον, τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον πρὸς παντὸς—μὴ πλανώμεθα—ἀπαιτεῖ ἀπὸ ἡμᾶς ἡ θέλησις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς δὲν θὰ εὕρῃ διὰ μιᾶς παραδείσιον εὐτυχίαν μὲ τὴν ψήφισιν τοῦ συντάγματος. Ποῖος θὰ εἶνε ἁπλοϊκὸς ὥστε νὰ πιστεύσῃ ἢ νὰ κάμῃ ἄλλον νὰ τὸ πιστεύσῃ; Εἶνε ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι ὁ λαὸς μὲ τὴν διαίσθησιν τὴν φυσικὴν τὴν ὁποίαν ἔχει διαισθάνεται ὅτι μία ἐκκρεμότης ἄνευ συντάγματος, μία ἐκκρεμότης Συνταχτικῆς Συνελεύσεως εἶνε κατάστασις ὀλίγον ἀπέχουσα τῆς ἐπαναστατικῆς, εἶνε κατάστασις ἡ ὁποία δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ δώσῃ τὴν πολιτικὴν ὁμαλότητα εἰς τὸν βίον τῆς Χώρας, τὴν ὁμαλότητα ἐκείνην τὴν ὁποίαν, ἂν ἀναγνώσητε τὰ πρακτικὰ τὰ ἤδη τυπωθέντα, θὰ ἴδητε ὅτι χιλιάκις παρίστανεν ὡς κατεπείγουσαν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας συνάδελφος. Τὸ αἰσθάνεται· τοῦτο ὁ λαός, τὸ αἰσθάνεται, διότι, ὅπως ἐλέχθη, εἶνε πολλάκις ἐν τῇ διαισθήσει του σοφώτερος ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους σοφούς. Δὲν περιμένει νὰ τὸν διδάξουν ὅσοι ἔγραψαν συνταγματικὸν ἐγχειρίδιον ὅτι πράγματι αἱ Συνταχτικαὶ Συνελεύσεις ἕνεκα τῶν τάσεων τὰς ὁποίας πολλάκις παρουσιάζουν εἶνε καὶ ἐπικίνδυνοι. Αἰσθάνεται ὁ λαὸς καὶ ἀπαιτεῖ νὰ ψηφίσωμεν τάχιστα τὸ σύνταγμα τοσοῦτο μᾶλλον ὅσον ἀνησυχεῖ περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ἠδύνατο νὰ ἀνησυχῇ τῷ 1911· διότι ἐκ τοῦ νέου πολιτεύματος, τὸ ὁποῖον παρουσιάσθη εἰς αὐτόν, δὲν γνωρίζει ποῖαι μεταβολαὶ εἶνε δυνατὸν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν χάρτην τὸν διαγράφοντα τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτεύματος τούτου. Ὀφείλομεν λοιπὸν νὰ δώσωμεν τὴν καθησύχασιν ταύτην χωρὶς νὰ παραμελήσωμεν τὴν λῆψιν τῶν ἐπειγόντων ἐκείνων μέτρων διὰ τὰ ὁποῖα ὁ λαὸς ἐπίσης ἔχει ἀπαίτησιν.

Ἂν ὡμιλήσαμεν, κύριοι, περὶ εἰσόδου εἰς τὸν ὁμαλὸν πο-

λιτικὸν βίον, ἐγὼ τοὐλάχιστον δὲν δύναμαι νὰ διακρίνω πῶς ἄλλως εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ ἡ εἴσοδος εἰς τὸν ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον παρὰ ἂν κατορθωθῇ ὥστε καὶ αἱ ἔξω τῆς Βουλῆς μερίδες νὰ ἀντιπροσωπευθοῦν. Τὴν ἀνάγκην ἄλλως τε ταύτην καὶ ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας συνάδελφος ἀνεγνώρισε προσπαθῶν νὰ εἰσαγάγῃ ταύτας εἰς τὴν Βουλὴν ὑπὸ τὴν περιληπτικὴν ἔννοιαν τῶν δύο κλάδων, οὐχὶ ὅμως διὰ τῆς θύρας τῆς ἐλευθέρας θελήσεως τοῦ λαοῦ ἀλλὰ δι' ἄλλης θύρας, τῆς θύρας τῆς δι' ἡμῶν ὡς ἀριστοκρατικῆς πλέον ὀλιγαρχικῆς ἐπιλογῆς ἐκείνων οἱ ὁποῖοι θὰ ἐψήφιζον ἐκ τῆς ἔξω τῆς Βουλῆς ἀντιπάλου μερίδος μεθ' ἡμῶν τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ λαοῦ. Θὰ παρουσιάζετο τοιουτοτρόπως ἓν σύστημα μικτόν, ἓν σύστημα περιέχον ἡμᾶς τοὺς ἀντιπροσώπους τοὺς ἐκ τῆς λαϊκῆς θελήσεως ἐκπορευομένους καὶ μερίδα ἀριστίνδην ἐκλεγομένην ἐκ τοῦ ἔξω τῆς Βουλῆς πολιτικοῦ κόσμου. Ἡ διαφωνία μας εἶνε περιττὸν νὰ ἀναπτυχθῇ. Ἀνεπτύχθησαν καὶ διὰ τοῦ τύπου, ἀνεπτύχθησαν καὶ ἐν τῇ συνταγματικῇ Ἐπιτροπῇ. Διιστάμεθα ριζηδὸν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο. Δὲν ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ παρίδῃ τὸ σημεῖον τοῦτο διὰ νὰ παράσχῃ τὴν ὑποστήριξίν του εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Διιστάμεθα τόσον ἡμεῖς ὅσον διίσταται καὶ ἡ μερὶς τοῦ ἀξιοτίμου ἐξ Εὐρυτανίας συναδέλφου, ἀμφότεροι δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς καὶ διὰ τοῦ τύπου καὶ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐν τῇ Βουλῇ γενομένου λόγου παρεπιμπτόντως ἐδηλώσαμεν ὅτι, ἂν κατορθώσῃ ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς νὰ ἐπιτύχῃ τὴν συγκατάθεσιν τῶν πολιτευτῶν τῶν ἔξω τῆς Βουλῆς, οἱ ὁποῖοι κατὰ τεκμήριον τοὐλάχιστον ἔχουσι τὴν θέλησιν ὑπὲρ ἑαυτῶν μιᾶς μερίδος λαοῦ, τὸν ὁποῖον θέλουν νὰ διοικήσουν, ἂν τοῦτο κατώρθωνε, θὰ ἦτο τόσον τὸ πολιτικὸν κέρδος, ὥστε οὔτε ὁ ἀξιότιμος ἐξ Εὐρυτανίας πολιτευτὴς οὔτε ἡμεῖς οἱ λοιποὶ θὰ ἠθέλομεν νὰ ἐπιμείνωμεν εἰς τὴν κανονικότητα, ἐκ τῆς ὁποίας δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ κερδίσωμεν τόσα πολλὰ ὅσα θὰ ἐκερδίζομεν ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν ἥτις θὰ προήρχετο ἀπὸ τὴν συμμετοχὴν τοῦ ἀντιπάλου κόσμου εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος.

Καὶ ἠλπίσαμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο ὁ κ. ἐκ Μαντινείας πολιτευτής. Ἀλλ' εὑρέθημεν πρὸ ἀρνήσεως κατηγορηματικῆς ὄχι μόνον διὰ τὸ ζήτημα τῆς εἰσόδου τῶν ἔξω τῆς Βουλῆς ἐγκύρων ἀντιπροσώπων τοῦ μὴ μετασχόντος εἰς τὰς ἐκλογὰς πολιτικοῦ κόσμου, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ διὰ τὸ ζήτημα τῆς συστάσεως Γερουσίας. Βλέπετε

λοιπὸν ὅτι ριζηδὸν διίστανται αἱ ἰδέαι μὲ τὸν ἔξω τῆς Βουλῆς πολιτικὸν κόσμον. Ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας συνέδελφος εἶπεν ὅτι ἀναγνωρίζει ὅ,τι καὶ ἐγὼ ἀναγνωρίζω, ὅτι διὰ τὴν ὕπαρξιν. εὐρύθμου πολιτικοῦ βίου, διὰ τὴν ὕπαρξιν καλῆς νομοθετικῆς μηχανῆς, εἶνε ἀπαραίτητος ἡ σύστασις δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος. Τὴν ἰδέαν ταύτην ὑπεστήριξα ἤδη ἀπὸ τοῦ 1911, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ πρακτικὰ τῆς τότε Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς. Εὑρῆκα τότε ἀντιπάλους τοὺς ἤδη συμφωνοῦντας μὲ ἐμὲ καὶ εἶμαι εὐτυχὴς διότι ἡ ἐν τῷ μεταξὺ πεῖρα κατώρθωσεν ὥστε νὰ συμπέσουν αἱ ἰδέαι μας ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου.

Ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας συνάδελφος ἐμνημόνευσε καὶ ἕτερον ζήτημα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπίσης δὲν συμπίπτουν αἱ γνῶμαί μας, προεκάλεσε δὲ ἐμὲ νὰ ὁμιλήσω ἐπ' αὐτοῦ. Μᾶς εἶπεν ὅτι θεωρεῖ τὸ σύστημα τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας ὡς τὸ ἀρτιώτερον· γνωρίζω ἄλλως τε τοῦτο ἐκ μιᾶς πραγματείας, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐκδώσει πρό τινος χρόνου. Ἐγώ, κύριοι, δὲν ἀπέκρυψα ὅτι ἔχω δισταγμὸν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ συστήματος τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας. Δὲν ἐνόμιζον ὅμως ὅτι ἦτο ἀπαραίτητον νὰ παρουσιασθῇ τοῦτο εἰς τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως Θὰ ἤμην ἐντελῶς δικαιολογημένος καὶ ἐὰν ἤμην εἰς τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν ὑπέδειξεν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας συνάδελφος, εἰς τὴν θέσιν τοῦ μὴ μορφώσαντος γνώμην ἀκόμη, καὶ θὰ ἐπεκαλούμην τὴν ἐνίσχυσιν αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀξιοτίμου ἐκ Μαντινείας πολιτευτοῦ, ὅστις λέγων ὅτι δὲν πρέπει νὰ σπεύδωμεν εἰς τὴν ψήφισιν τοῦ συντάγματος εἶπεν ὅτι δὲν ἐπετράπη—κατὰ τὰς λέξεις τὰς ὁποίας ἀκριβῶς ἐσημείωσα—εἰς πολιτευτὰς καὶ διανοουμένους νὰ σχηματίσωσι σαφεῖς γνώμας ἐπὶ τῶν διαφόρων παρουσιαζομένων ζητημάτων. Θὰ ἤμην λοιπὸν συγγνωστὸς κατὰ τὴν θεωρίαν αὐτὴν καὶ ἂν δὲν εἶχον σχηματίσει γνώμην διὰ τὸ ἐκλογικὸν σύστημα.

Ἀλλὰ δὲν εἶμαι εἰς τὴν θέσιν αὐτήν. Τὰς ἀμφιβολίας τὰς ὁποίας εἶχον ἐπὶ τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας, χωρὶς νὰ διαμφισβητῶ τὴν θεωρητικὴν δικαιότητα, ἀλλ' ἀπευθλέπων εἰς πρακτικὴν σκοπιμότητα, ἐξέφρασα πάντοτε. Καὶ εἶχον δίκαιον νὰ τὰς ἐκφράσω, ὅταν βλέπω ὅτι εἰς τὴν κοιτίδα τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, εἰς τὴν Ἀγγλίαν, πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἀπορρίπτεται ἡ πρότασις τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας. Θὰ ἠδυνάμην νὰ φέρω καὶ ἄλλα παραδείγματα, ἀλλὰ θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ μὴ εἰσέλθω εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας, ἐπιφυλασσόμενος νὰ εἴπω εὐρύτερον τίνα ἰδέαν ἔχω ἐπὶ τοῦ συστήματος τούτου.

Ἄλλοτε εἶχον δημοσιογραφήσει ἐπὶ τούτου, ἀλλὰ δὲν θὰ ἔτυχε νὰ λάβητε γνῶσιν. Δὲν εἶχον τότε εἰσέλθει εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην. Περιορίζομαι νὰ εἴπω ὅτι κατὰ τὴν ἰδικήν μου ἀντίληψιν ὁ ἐκλογικὸς νόμος εἶνε νόμος ὀργανικός, ὁ ὁποῖος δὲν πρέπει νὰ περιλαμβάνηται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ συντάγματος διὰ νὰ γίνηται ἀλύγιστος καὶ νὰ εἶνε ἀνάγκη ἐπαναστάσεων ἵνα διορθωθῇ, ἀλλ' ὅτι συνδέεται ἀναποσπάστως καὶ εἶνε ἐκτελεστὴς οὕτως εἰπεῖν τοῦ συντάγματος.

Γνωρίζω ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἀντίθετα παραδείγματα, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἡ γνώμη τῆς Βουλῆς καὶ ἡ γνώμη τῶν κομμάτων πρέπει νὰ εἶνε ἐλευθέρα.

Θὰ ἐκθέσω τὰς ἰδέας μου, θὰ εἴπω τοὺς δισταγμοὺς τοὺς ὁποίους ἔχω, ὅτι εἶνε δυνατὸν διὰ Κυβερνήσεων ἀνισχύρων νὰ διερωτώμεθα μετὰ τὴν ἀναλογικὴν πῶς θὰ τελειώσωμεν, πῶς θὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδον, ὅπως περίπου ἐρωτώμεθα καὶ νῦν, διὰ τῆς πολλῆς κατατμήσεως τῶν κομμάτων, θὰ εἰρισκώμεθα πρὸ συνασπισμῶν τοὺς ὁποίους ὁ κ. ἐκ Μαντινείας συνάδελφος θὰ προὐλεγεν ὡς ὀλίγον βίον δυναμένους νὰ ἔχωσι, νὰ βλέπωμεν πτώσεις Κυβερνήσεων ἐπὶ ἄλλων πτώσεων Κυβερνήσεων, νὰ ὀγκοῦται ἡ δυσφορία τοῦ λαοῦ καὶ ἴσως ἴσως νὰ βλέπωμεν παρελαύνοντας ἐνταῦθα συναδέλφους πληρεξουσίους εἰ ὁποῖοι νὰ μᾶς προαγγέλλωσι τὴν καταδίκην τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ διὰ δικτατωρίας ἢ κομμουνισμοῦ. Θὰ εἴπω τοὺς δισταγμούς μου, θὰ εἴπω καὶ τὰς ἰδέας μου, ἀλλὰ δὲν θὰ θεωρήσω τὸ ζήτημα ὡς ζήτημα κομματικῆς πειθαρχίας ἢ ὡς ζήτημα ἐμπιστοσύνης τῆς πλειοψηφίας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Φρονῶ ἄλλως τε ὅτι ἡ νεωτέρα ἐξέλιξις τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος εἶνε τοιαύτη ὥστε σπανιώτατα πρέπει νὰ γίνηται ἡ χρῆσις τοῦ ζητήματος ἐμπιστοσύνης ἐκ μέρους τῶν Κυβερνήσεων πρὸς τὴν Συνέλευσιν. Καὶ ἡ χρῆσις πρέπει νὰ εἶνε μεμετρημένη καὶ ἡ κατάχρησις πρέπει νὰ εἶνε τελείως ἀποκεκλεισμένη.

Ἐκτὸς ὅμως, κύριοι, τῆς διαφωνίας ἡμῶν περὶ τὸ ζήτημα τῆς διχοτομήσεως τῆς ἡμετέρας Συνελεύσεως καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἱδρύσεως τοῦ δευτέρου Σώματος καθ' ὃ τρόπον περίπου ἀπεκόπη ἡ πλευρὰ τοῦ Ἀδὰμ καὶ ἐδημιουργήθη ἡ Εὔα, ἐκτὸς τούτου ἐράνη πρὸς στιγμὴν ὅτι μᾶς χωρίζει τὸ ζήτημα τῆς ἀπεκεντρώσεως ἢ μᾶλλον τῆς ἐκτάσεως εἰς ἀποκεντρώσεις. Ἴσως εἶμαι ἐγὼ ὁ πταίστης. Ἐσυνήθισα ἀπὸ ἐτῶν μὲ τὴν φρασεολογίαν ἢ μὲ τὴν ὁρολογίαν «ἀποκεντρωσις» ἢ «ἀτομοκέντρωσις». Δὲν μετεχειρίσθην τὴν ὁρολογίαν «αὐτοδιοίκησις» ἢ «ἀποκέντρωσις». Ἴσως τοῦτο ἐσυγχύσεν

ὀλίγον τὰ πράγματα. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν οὐσίαν λέγω τοῦτο: Οὐδεὶς εἶνε δυνατὸν νὰ φαντασθῇ, ὅτι ἐννοοῦμεν τὴν ἀποκέντρωσιν ἄνευ αἱρετῶν τοπικῶν συμβουλίων, τὰ δὲ συμβούλια θὰ ἱδρυθῶσιν — ἄλλως τε ὡμίλησα εἰς τὰ προγραμματικὰς δηλώσεις περὶ ἐλευθέρων ἐκλογῶν τοπικῶν συμβουλίων μετὰ τὴν ἀναθεώρησιν τῶν καταλόγων —, τὰ συμβούλια θὰ ἱδρυθῶσιν ἢ μᾶλλον πρωτοῦ ἱδρυθῶσι θὰ τεθῇ τὸ ζήτημα ποία θὰ εἶνε ἡ δικαιοδοσία αὐτῶν.

Κύριοι, θὰ ἦτο ἐπιθυμητὸν ἡ δικαιοδοσία αὐτὴ νὰ ἦτο εὐρυτάτη, θὰ ἦτο ἐπιθυμητὸν μηδεμία ὑπόθεσις νὰ διέρχηται ἐκ τοῦ κέντρου. Δὲν εἶνε ὅμως εὔκολον τὸ πρᾶγμα. Χρειάζεται πολιτικὴ διαπαιδαγώγησις, ἐὰν δὲν θέλωμεν νὰ ἴδωμεν καὶ τὸν θεσμὸν τοῦτον ματαιούμενον καὶ ναυαγοῦντα καὶ καταδικαζόμενον. Τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον πρέπει ν' ἀκολουθηθῇ εἶνε τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον καὶ ἡ πρᾶξις ἡ μέχρι σήμερον καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐνδεικνύει καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ὡμίλησεν ὁ συνάδελφος κ. Ἐλευθεριάδης.

Θὰ χωρισθοῦν τὰ ζητήματα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ὑπάγωνται ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ συμβούλια τῶν περιφερειῶν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θὰ ὑπάγωνται εἰς αὐτὰ—οὕτως ἄλλως τε ὥρισε καὶ τὸ Διάταγμα—κατόπιν ἐποπτείας τοῦ κέντρου, καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θὰ ἀνήκουν μόνον εἰς τὸ κέντρον. Ἀλλὰ θὰ εἶνε δυνατὸν καὶ ὑπηρεσίαι ἀποκλειστικῶς ἐπιφυλαχθεῖσαι εἰς τὸ κέντρον νὰ μεταπέσουν χάριν τῆς ταχυτέρας ἐξυπηρετήσεως τῶν πολιτῶν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ κέντρου παρὰ ταῖς περιφερείαις. Καὶ διὰ νὰ εἶμαι ἁπλούστερος, διότι νομίζω ὅτι τὰ παραδείγματα πολλάκις λέγουν πολὺ περισσότερα παρὰ αἱ φράσεις καὶ αἱ θεωρίαι, θὰ φέρω τὸ ἑξῆς παράδειγμα: Ὁ Τόπος ὁ ἔχων ὄχι ἀποκέντρωσιν κατὰ τὴν ἰδικήν μου φρασεολογίαν ἀλλὰ πλέον ἢ αὐτοδιοίκησιν, αὐτοκυβέρνησιν, ὅπως εἶπεν ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος, εἶνε ἡ Ἑλβετία, ὅπου τὰ Καντόνια ἔχουν ἰδίαν κυριαρχίαν καὶ ἴδιον σύνταγμα. Ἀλλ' ὑπάρχουν ἐκεῖ συμφέροντα τὰ ὁποῖα ἐθεωρήθησαν συμφέροντα τῆς ὅλης ὁμοσπονδίας καὶ τὰ ὁποῖα ἐκρατήθησαν διὰ τὸ κέντρον. Καὶ θὰ σᾶς εἴπω τὰ βασικὰ συμφέροντα. Ἐν τούτοις δὲν θὰ εἶνε ποσῶς ἀπηγορευμένον, τοὐναντίον θὰ εἶνε χρήσιμον διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν, ἐὰν ὡρισμέναι ἐξουσίαι τοῦ Ὑπουργοῦ μεταπέσουν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Ὑπουργοῦ, ἐν ταῖς τοπικαῖς περιφερείαις. Ποῖαι θὰ εἶνε αἱ ἐξουσίαι αὐταὶ εἶνε ζήτημα συζητήσιμον, ζήτημα τῆς ὥρας ἐκείνης, ἀλλ' ὅτι ἐμπνέεται ἡ Κυβέρνησις ἀπὸ τὰς ἀρχὰς ταύτας δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος καὶ

Γενικὸς Διοικητὴς τῆς Μακεδονίας, εἰς τὸν ὁποῖον ἅμα τῇ πρώτῃ συναντήσει μας ὑπέβαλον τὴν παράκλησιν, ἐπωφελούμενος τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς του, νὰ ἑτοιμάσῃ σχέδιον ψηφίσματος καὶ σχετικὰ Διατάγματα διὰ τῶν ὁποίων νὰ λάβῃ εὐρυτέραν δικαιοδοσίαν εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὰς ὑποθέσεις τῆς Μακεδονίας καὶ τὰς ὑποθέσεις τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος. Μὲ τοιαύτας λοιπὸν προθέσεις ἡμεῖς ἀπεβλέψαμεν εἰς τὴν αὐτοδιοίκησιν ἢ ἀποκέντρωσιν καὶ νομίζω ὅτι ἂν ὑπῆρξεν ἓν κακὸν σημεῖον εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρξεν ὅτι οἱ ἐλθόντες ἐδῶ ὀργανωταὶ Βαυαροί, ἐμποτισμένοι ἀπὸ τὸ συγκεντρωτικὸν πνεῦμα τοῦ Ναπολέοντος, πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ ἀγάπην ἔτρεφον καὶ θαυμασμόν, ἔθεσαν ἕνα κλοιὸν συγκεντρωτικὸν εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἐνῷ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ὑπὸ τὸν βαυαρικὸν ζυγὸν εἶχε κατορθώσει νὰ ἔχῃ αὐτονομίαν κοινοτικήν, ἡ ὁποία, ἐὰν ἀνεπτύσσετο, διόλου δύσκολον νὰ κατέληγε κατόπιν καὶ εἰς ἀντιπροσώπευσιν τῶν κοινοτήτων τούτων ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ, ὅταν οἱ κοινοβουλευτικοὶ θεσμοὶ θὰ εἰσήγοντο εἰς τὴν Χώραν. Ὑπῆρξεν ἓν δυστύχημα εἰς τὴν ζωὴν τῆς Χώρας, δυστύχημα τὸ ὁποῖον μετὰ πάροδον 100 ἐτῶν εἶνε ἀδύνατον νὰ τὸ ἐξαφανίσωμεν καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ κάμωμεν μίαν νέαν ἀναεκπαίδευσιν οὕτως εἰπεῖν. Ἀλλ' ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας συνάδελφος διαφωνεῖ μὲ ἡμᾶς καὶ εἰς ἄλλο ζήτημα. Ἡμεῖς εἴπομεν ὅτι, διὰ νὰ μὴ χάσωμεν τὰ ἀναμφισβητήτως καλὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα τὸ κείμενον ἤδη νομοθετικὸν Διάταγμα περὶ αὐτοδιοικήσεως θὰ δώσῃ, δὲν θέλομεν, ἐπιδιώκοντες ἀμέσως τὴν βελτίωσιν αὐτοῦ, νὰ ἀναστείλωμεν ἐπὶ πολὺ τὴν ἐφαρμογήν του. Ἐκ τῆς πείρας ἄλλως τε καὶ τῆς ἐφαρμογῆς θὰ καταδειχθῶσι καλύτερον τὰ χρήζοντα βελτιώσεως ἢ μή. Εἰς τοῦτο συνεφώνησεν ἐν μέρει μόνον ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας συνάδελφος εἰπὼν ὅτι ὡριμωτέρα τῶν πραγμάτων ἐξέτασις ἔπεισεν αὐτὸν ὅτι ἡ δευτέρα σκέψις ἦτο σοφωτέρα, ἡ σκέψις δηλαδὴ τῆς ἐμμέσου ἐκλογῆς τῶν νομαρχιακῶν συμβουλίων ὑπὸ τὰ ὑπάρχοντα ἤδη δημοτικὰ καὶ κοινοτικὰ συμβούλια. Καταστρέφων τὸν λόγον του ὡμίλησε περὶ σταθερότητος τῶν πολιτικῶν ἰδεῶν, ἀλλὰ δὲν ὑποθέτω ὅτι ἀταγορεύει καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν βελτίωσιν τῶν πρώτων σκέψεων πρὸς τὰς δευτέρας ὁσάκις νομίζομεν ὅτι ἡ βελτίωσις αὕτη εἶνε πραγματική. Ἐν τούτοις φοβοῦμαι ὅτι ἡ δευτέρα αὕτη σκέψις δὲν εἶνε ἡ σοφωτέρα.

Βεβαίως διστάμεθα εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, διότι ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι τὸ νομαρχιακὸν συμβούλιον ἐκλεγόμενον ἐμμέ-

τους εἶνέ τι πρωτότυπον διὰ τῶν θεσμῶν τῶν νομαρχιακῶν συμβουλίων καὶ δὲν θὰ ἀπεστέργομεν τὴν πρωτοτυπίαν, ἂν τοὐλάχιστον ἐγνωρίζομεν ὅτι ἡ πηγὴ ἀπὸ τῆς ὁποίας θὰ ἀρυσθῶμεν τὰ νομαρχια..ὰ ταῦτα συμβούλια εἶνε πηγὴ ἀντιπροσωπεύουσα τὴν λαϊκὴν θέλησιν, διότι τὰ ὑπάρχοντα σήμερον δημοτικὰ καὶ κοινοτικὰ συμβούλια εἰς ἄλλα μὲν μέρη εἶνε ὀνομαστὶ διορισμένα, εἰς ἄλλα δέ, ὅπως εἶνε εἰς τὴν παλαιὰν Ἑλλάδα, ἢ ἀντιπροσωπεύουν τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ τὴν κατὰ τὸ 1913 ἐκδηλωθεῖσαν ἢ δὲν ἀντιπροσωπεύουν καμμίαν θέλησιν, διότι ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος ἐκ Κέας κ. Μαζαράκης μοὶ ἔλεγεν ὅτι εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα οὐδ' ὑφίστανται κἂν τοπικὰ συμβούλια ἀποθανόντων ἢ οὐκ οἶδα τί παθόντων ὅλων τῶν μελῶν καὶ τοῦ Εἰρηνοδίκου ἐκπληρούντος τὰ χρέη τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου.

Ὁποίου λοιπὸν εἴδους δημοκρατικὴ ἀντίληψις γνησία θὰ ἦτο αὐτὴ καθ' ἣν θὰ διωρίζομεν ἀνθρώπους μηδαμῶς ἀντιπροσωπεύοντας τὴν λαϊκὴν θέλησιν ἢ θὰ ἐζητοῦμεν ἀπὸ ἀνθρώπους μὴ ἀντιπροσωπεύοντας μετὰ μίαν ὁλόκληρον ἐνδεκαετίαν τὴν λαϊκὴν θέλησιν, θὰ ἐζητοῦμεν νὰ ἐκλέξουν αὐτοὶ μόνοι ἄνευ μεσολαβήσεως τῆς ὑγιοῦς πηγῆς, τῆς πηγῆς τῆς βουλήσεως τοῦ λαοῦ, τὰ νομαρχιακὰ συμβούλια καὶ ἐπὶ τῶν δύο τούτων στύλων τῶν μὴ ἀντιπροσωπευόντων τὴν λαϊκὴν θέλησιν καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ ἄλλου στύλου τὸν ὁποῖον θὰ ἐδημιουργοῦμεν διὰ τῆς εἰσοδοχῆς ἐνταῦθα τινῶν ἐκ τῶν ἀντιπολιτευομένων τῶν εὑρισκομένων ἔξω τοῦ Κοινοβουλίου, ἐπὶ τῶν τριῶν τούτων στύλων, τῶν ἥκιστα δημοκρατικῶν, τῶν ἐχόντων τὴν αὐτὴν πηγήν, θὰ ἠθέλομεν νὰ θεμελιώσωμεν τὴν Γερουσίαν, τὸ δεύτερον δηλαδὴ βάθρον τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος;

Νομίζω, κύριοι, ὅτι βαθέως καὶ ριζικῶς κατὰ τοῦτο διιστάμεθα μὲ τὸν ἀξιότιμον ἐκ Μαντινείας πολιτευτήν.

Ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς ἐδήλωσεν ὅτι δὲν δύναται νὰ συμφωνήσῃ μεθ' ἡμῶν ὅτι τὸ σύνταγμα πρέπει νὰ συζητηθῇ ἀπνευστί. Δὲν διενοήθην, κύριοι, ποτὲ τὸν τι. Βεβαίως ὑπάρχουσι καὶ ζητήματα ἐπιτῶν ὁποίων σᾶς εἶνε γνωστὸν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ ἔχωσιν ἀκόμη διατυπωθῇ, νὰ μὴ ἔχωσιν ἀκήμη σχηματισθῇ, ἂν θέλητε, τὰ ὁποῖα χρήζουν συζητήσεως, ἀλλ' ὑπάρχουν καὶ πλεῖστα ἄλλα ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ τὴν ἀντίληψιν ὅτι τὸ σύνταγμα εἶνε ὀργανικὸς νόμος βασικὸς καὶ θεμελιώδης καὶ ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ τὸν ἀναθεωρῶμεν ἑκάστοτε καὶ ὅτι πρέπει πολὺ νὰ προσέξωμεν εἰς τὴν διατύπωσιν, διότι, κύριοι, ὅπως καὶ τῷ 1911 ἐπανειλημμένως λαβὼν τὸν λόγον—καὶ ὅστις ἤθελεν

ἀνατρέξει εἰς τὰ πρακτικὰ θὰ τὸ ἴδῃ—ἐδήλωσα, ὅτι δυστυχῶς τὸ σύνταγμα καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ἐνσαρκούμεναι ἀτομικαὶ ἢ πολιτικαὶ ἢ ἄλλαι ἐλευθερίαι δὲν εἶνε τὰ μαῦρα γράμματα τὰ γεγραμμένα ἐπὶ τοῦ λευκοῦ χάρτου, ἀλλ' εἶνε τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ἀγωγὴ τοῦ πολίτου καὶ τοῦ πολιτικοῦ. Τί μᾶς ὠφέλησε τὸ σύνταγμα τοῦ 1911, ἂν τὸ ἀνεθεωρήσαμεν καὶ ἂν ἐνομίσαμεν ὅτι τὸ ἐτελειοποιοῦμεν; Οὐδέποτε κατεπατήθη σύνταγμα κατὰ τρόπον οἰκτρότερον. Δὲν ἤθελον ἐπιμείνει ἀκόμη ἐπὶ λόγων, ἐπὶ λεξειδίων καὶ ἐπὶ τῆς διατυπώσεως τῶν γραμμάτων καὶ τῶν φράσεων τοῦ συντάγματος, διότι, ἐὰν δὲν ἀποκτήσωμεν τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα ἡμεῖς καὶ ὁ Ἑλληνικὸς λαός, εἰς οὐδὲν θὰ ἠδύναντο νὰ μᾶς ὠφελήσουν.

Ἔχει ἡ Ἰταλία σύνταγμα τοῦ 1848. Δὲν τὸ ἀνεθεώρησεν ἔγινάν τινες διαρρυθμίσεις, ἐλάχισται, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ συντάγματος πάντοτε προσηρμόσθη διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τὴν ὁποίαν τὰ Κοινοβούλια καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες ἔδωκαν εἰς αὐτὸ πάντοτε προσηρμήσθη πρὸς τὰς νέας καὶ τὰς φιλελευθέρους ἰδέας. Δὲν ἔχει κανὲν σύνταγμα ἡ Ἀγγλία· ἔχει, ὅπως γνωρίζετε, ἕνα νόμον, ὁ ὁποῖος ἐγένετο ἀπνευστί. Ἔχει νόμων συνταγματικῶν καὶ ἡ Γαλλία· ἔζησε πολὺ καλύτερον καὶ πολὺ φιλελευθερώτερον καὶ πολὺ δημοκρατικώτερον μὲ τὸν νόμον αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἔγινε συντομώτατα καὶ τοῦ ὁποίου καὶ ἡ τεχνικὴ διατύπωσις ἀκόμη, ὅταν τὴν ἀναγνώσῃ κανείς, θὰ ἴδῃ ὅτι ἥκιστα ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀκρίβειαν. Ἔζησεν ὅμως δημοκρατικώτατα καὶ φιλελευθερώτατα καὶ ἐθκυματούργησεν ἐπὶ σειρὰν 50 ἐτῶν σχεδόν, ἐνῶ τὰ συντάγματα τὰ παλαιὰ τοῦ 1830 καὶ τοῦ 1848, τὰ ὁποῖα συνεζητοῦντο ἐπὶ μακρὸν καὶ εἰς τὰ ὁποῖα συρρέουν καὶ συγκεντροῦνται ὅλαι αἱ σοφίαι καὶ θεωρίαι, τὰ συντάγματα ἐκεῖνα κατεξεσχίσθησαν, δὲν ἔζησαν παρὰ ἐλάχιστον χρόνον.

Π. Καρασεβδᾶς. Πέντε ἔτη ἔκαιμεν ἡ Συνέλευσις ἐκείνη διὰ νὰ παραγάγῃ τὸ πνεῦμα τὸ δημοκρατικὸν καὶ τὸ καταστήσῃ σταθερόν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ὁ κ. συνάδελφος μοὶ δίδει τὴν ἀφορμήν· δὲν πταίω ἐγώ. Πέντε ἔτη ἔκαμεν ἡ Συνέλευσις ἐκείνη, τέσσαρα διὰ τὴν ἀκρίβειαν. Ἂς εἶνε. Ἔγω νὰ ἀπαντήσω ὅτι χρόνον ἀρκετὸν καὶ οὐσιωδέστατον ἡ Συνέλευσις ἐκείνη κατηνάλωσε συζητοῦσα διὰ τοὺς ὅρους τῆς ἀνακωχῆς καὶ τῆς εἰρήνης κατὰ τοῦ κατακτητοῦ, ὅστις εἶχε καταλάβει τὸ ἔδαφος, προσπαθοῦσα νὰ εὕρῃ τὰ χρήματα, τὰ 5 δισεκατομμύρια, διὰ νὰ πληρώσῃ καὶ ἐλευθερώσῃ τὸ Γαλλικὸν ἔδαφος ἐνωρίς, ἐνωρίτερον τῆς τεταγμένης

διορίας, θέτουσα δὲ τὰς βάσεις τὰς οἰκονομικὰς ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπτάθη δυνατὸν ὁ Προϋπολογισμὸς νὰ παρουσιασθῇ καλύτερος καὶ νὰ γίνῃ τὸ δάνειον ἐκεῖνο πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν χωρῶν τῶν κατειλημμένων ὑπὸ τούτου.

Ἀλλὰ δὲν ἦτο τοῦτο μόνον. Ὡς ἐνθυμεῖσθε, τὰ 2/3 τῆς Συνελεύσεως ἐκείνης ἦσαν μοναρχικά, ἐδικαιολογεῖτο λοιπὸν τελείως ἡ πάροδος μηνῶν τινων καὶ ἐτῶν μέχρις ὅτου καταστῇ δυνατὸν αἱ μοναρχικαὶ διαθέσεις νὰ πεισθῶσι περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς Δημοκρατίας καὶ νὰ ψηφίσουν ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας. Θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι διότι ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας συνάδελφος κ. Σεχιώτης ἢ ἄλλος τις εἰσήρχετο ἐνταῦθα μὲ ἰδέας τὰς ὁποίας ἀνέπτυξεν ἄλλως τε ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου, ὡς καὶ ὁ ὁποῖος ἠσπάσθη εὐθὺς μετὰ τὸ δημοψήφισμα τὴν Δημοκρατίαν, θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐκ τούτου θὰ ἠδυνάμεθα νὰ κάμωμεν συμπαραβολὴν μὲ τὰ ἐκεῖ;

Δὲν σᾶς ἀποκρύπτω δέ, κύριοι, ὅτι δὲν εἶμαι συνηθισμένος, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν εἶνε ἀρεσταὶ αἱ ἰδέαι μου, νὰ τὰς ἀποκρύπτω οὔτε νὰ τὰς συγκαλύπτω κατὰ τὸ ἥμισυ. Δι' αὐτὸ δὲν σᾶς ἀποκρύπτω ὅτι θὰ ἐδεχόμην καὶ μακρότερον τὸν βίον τῆς Συνελεύσεως ταύτης, καὶ τετραετίαν, ἐὰν δὲν συνέβαινεν ὥστε ἐξ ἰδίας αὐτῆς ὑπαιτιότητος μία μεγάλη μερὶς τοῦ πολιτικοῦ κόσμου νὰ εὑρίσκηται ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως. Εἰς τοῦτο δὲν ἔχω παρὰ νὰ ἐπικαλεσθῶ τὸν πολιτικὸν σύνεσιν, ἡ ὁποία διέκρινε τὸν διευθύνοντα τὰς τύχας καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τοῦ 1911. Αἱ ἐκλογαὶ ἐκεῖναι δὲν εἶχον διεξαχθῇ ἐν συνεχείᾳ μιᾶς ἀντεπαναστατικῆς ἀγρίας περιόδου ὑπὸ περιορισμοὺς μόλις ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῶν ἐκλογῶν ἀρθέντας. Ὁ ἀντίθετος πολιτικὸς κόσμος ἀπέσχε διότι εἶχε συλλάβει τὴν ἰδέαν ὅτι δὲν ἐπετρέπετο ἡ διάλυσις τῆς νομοθετικῆς ἐκείνης Βουλῆς. Ἡ ἡσυχία εἰς τὴν Χώραν ἦτο θαυμασία. Ἡ διοίκησις ἄριστη, τὰ οἰκονομικὰ ὑπέροχα. Ἡ δραχμὴ ζηλευτὸν νόμισμα, τὸ ὁποῖον ἐπέδειξε τὴν ἀντοχὴν ἐπὶ μακρὰν σειρὰν δέκα ἐτῶν. Ὁ λαὸς κατευχαριστημένος· ἐνθουσιώδης ἀπανταχοῦ ὑποδοχή. Ὁ τότε ἀντίθετος κόσμος εἶχε σχεδὸν ἐξαφανισθῇ. Καὶ ὅμως ἡ πολιτικὴ σύνεσις τότε ὑπέδειξεν ὅτι, ἀφοῦ ἐδίδετο εἰς τὸν λαὸν τὸ νέον σύνταγμα, ἀφοῦ ἐδίδοντο εἰς τὸν λαὸν ἐπείγοντα νομοθετήματα, τοιαῦτα δὲ καὶ ἡμεῖς θεωροῦμεν ἀναγκαῖα νὰ ψηφισθῶσιν, ὑπέδειξεν ἡ πολιτικὴ σύνεσις ὅτι ἦτο ἀναγκαῖον νὰ ἐπέλθῃ ἡ ὁμαλότης εἰς τὴν Χώραν, ὁ δὲ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐλθὼν ἐπέστεψε τὸ ἔργον ἐκεῖνο διὰ τῆς καταπληκτικῆς αὐτοῦ πλειοψηφίας τοῦ 1912, ἡ ὁποία ἐπέτρεψε κατόπιν τὴν μεγαλουργίαν τοῦ κ. Βενιζέλου.

Κύριοι συνάδελφοι, δὲν νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἐπεκταθῶ ἐπὶ ἄλλου σημείου τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ ἀνάγκη τῆς ταχείας ἐπιψηφίσεως τοῦ συντάγματος ἀνεγνωρίσθη ἤδη ἀπὸ ὅλας τὰς μερίδας τὰς ἐν τῇ Συνελεύσει. Ὁμοίως ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς δὲν εἶνε ἀντίθετος ταύτης. Ἂς εἶνε δὲ βέβαιος ὅτι δὲν πρόκειται ἀπνευστὶ καὶ ἐπιτροχάδην νὰ ψηφισθῇ τὸ σύνταγμα, ἀλλὰ δὲν πρόκειται βεβαίως νὰ καταναλωθῇ καὶ πολύτιμος χρόνος εἰς συζητήσεις τελείως ἀσκόπους, αἱ ὁποῖαι οὐδὲν ἕτερον θὰ ἔπραττον παρὰ δικαίως ἢ ἀδίκως νὰ ἐξεγείρουν τὴν δυσφορίαν τοῦ λαοῦ. Πνεῦμα εἰλικρινοῦς συνεργασίας ὀφείλει νὰ διέπῃ τὴν ὅλην Συνέλευσιν, πρὸς τὴν ὁποίαν ἄλλως τε καὶ ἔκκλησιν ἔκαμα ζητῶν θερμὴν τὴν συνδρομήν αὐτῆς. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν δὲ ταύτην ὡς συνδρομὴν ἐννοῶ καὶ τὴν ἀντιπολίτευσιν τοῦ ἀξιοτίμου ἐκ Μαντινείας πληρεξουσίου. Ἡ ἀντιπολίτευσίς του ὑπενθυμίζουσα εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι δὲν πρέπει νὰ προβαίνῃ εἰς λάθη ὑπερβολικά, διότι λάθη οὕτως ἢ ἄλλως κάθε Κυβέρνησις κάμνει, ἡ ἀντιπολίτευσίς του θὰ μᾶς εἶνε χρήσιμος, ἀλλὰ δὲν ἔχω οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι ἐκτὸς τοῦ ἀρνητικοῦ, τοῦ ἐμποδιστικοῦ τούτου οὕτως εἰπεῖν καλοῦ θὰ ἔχῃ καὶ τὸ ἄλλο καλόν, ὅτι θὰ συντελέσῃ ἡ ἀντιπολίτευσίς του εἰς τὴν καλυτέραν ἐπεξεργασίαν τοῦ ἔργου τὸ ὁποῖον θὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον ὑμῶν (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ὡς πρὸς τὴν λειτουργίαν τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν τὸ σχετικὸν ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως δὲν καλύπτει τὴν εὐθύνην τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὰς πράξεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν, ἡ ὁποία δὲν εἶνε ἀλάθητος. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ ἐξετάζῃ τὰς ἀποφάσεις ταύτας πρὶν ἢ τὰς ἐκτελέσῃ. Φρονεῖ ὅτι εἶνε ἐντελῶς καινὴ ἡ θεωρία ὅτι δύναται ἡ Συνέλευσις νὰ ἔχῃ διάφορον ἀντίληψιν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ ὡρισμένων τινῶν ζητημάτων, οἷον τὸ τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν πολιτικὸν ζήτημα. Ὡς πρὸς τὴν ἀγόρευσίν του παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως διεφώνησε πρὸς αὐτὸν μόνον ἐφ' ὧν σημείων διεφώνησε καὶ ὁ ἀξιότιμος ἀρχηγὸς τῶν Προοδευτικῶν, παρατηρεῖ δὲ καὶ ὅτι δὲν εἶνε καινοφανὲς π. χ. ἡ ἐκλογὴ «ἀριστίνδην» τῆς Γερουσίας, ἀφοῦ τοιαύτη τις ἀρχὴ ὑπάρχει καὶ τηρεῖται ἀλλαχοῦ, ὡς π. χ. εἰς τὴν Ρωσίαν, καὶ ἀπορεῖ πῶς τοῦτο διέφυγε τὴν προσοχὴν καὶ τὴν μελετηρότητα τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθ.) παρατηρεῖ ὅτι οὐδαμοῦ ἀλλαγοῦ συμβαίνει τοῦτο ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ρωσίαν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ ταχεῖα ἐνέργεια τῶν ἐλλογῶν δὲν πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ τὸν μόνον σκοπόν μας, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀφήσωμεν ἀτελὲς τὸ ἔργον μας. Ὡς πρὸς τὴν Ἀντιπολίτευσιν λέγει ὅτι ταύτην ἀντιλαμβάνεται ὡς στήριγμα τῆς Κυβερνήσεως καὶ διὰ τοῦ ἐλέγχου της διαφωτίζουσαν τὴν συζήτησιν. Ὁ ἀνταγωνισμὸς πρέπει νὰ στηρίζηται εἰς τὴν εἰλικρίνειαν, τοιοῦτος δὲ μόνον ἀνταγωνισμὸς θέλει συντελέσει εἰς τὴν ἐξύψωσιν καὶ τοῦ γοήτρου τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** σχετικῶς πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν παρατηρεῖ ὅτι μεταξὺ τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς ὑπάρχουσι καί τινες, ὡς ἡ κατάργησις ὀκτὼ θέσεων Νομαρχῶν οὐχὶ κἂν δι' νὰ ἐπιτρέψῃ οἰκονομίαν, διότι ὁ Νομάρχης ἀντικαθίσταται διὰ Διευθυντοῦ, ἀλλὰ πρὸς δοκιμὴν νέων διοικητικῶν συστημάτων. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** παρατηρεῖ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη προέτεινε καὶ τὴν ἐλάττωσιν τῆς στρατιωτικῆς θητείας.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθ.) λέγει ὅτι τοιαύτη πρότασις δὲν τῷ ἐγένετο.

Ὁ κ. **Σ. Ἀντωνιάδης** παρέχει πληροφορίας σχετικὰς πρὸς τὰς ἐργασίας τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** συνεχίζων ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ συνιστᾷ ὅπως μὴ προβαίνῃ εἰς τὴν ἀνεξέλεγκτον ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς. Στρέφων μετὰ τοῦτο τὸν λόγον ἐπὶ τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως λέγει ὅτι θέλει καταψηφίσει τὴν Κυβέρνησιν.

Γ. Καφαντάρης. Προσεπάθησα, κ. Πρόεδρε, ὅλας μου τὰς προσπαθείας συνεκέντρωσα εἰς ἕνα σκοπόν: λησμονοῦντες τὸ παρελθὸν νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ψυχικὴν προσέγγισιν ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐθνικῶν παραγόντων, πρὸ παντὸς τὴν ψυχικὴν προσέγγισιν τῶν ὁμοφρόνων ἀποχρώσεων τῆς Συνελεύσεως, τὴν προσέγγισιν ὅλων τῶν δημοκρατικῶν στοιχείων, στρέφοντες μακρὰν τὰς ψυχὰς ἡμῶν πρὸς τὸ μέλλον καὶ λησμονοῦντες τὸ παρελθόν. Ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος ἐκ Μαντινείας, καὶ ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος ἐκ Λασηθίου ἐθεώρησαν ὅτι ἔπρεπε νὰ φέρουν καὶ πάλιν εἰς φῶς γεγονότα τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο νὰ λησμονηθοῦν.

Ι. Κούνδουρος. Μίαν φράσιν ἐγὼ ἐξέφερα, κ. Πρόεδρε.

Γ. Καφαντάρης. Θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἔχωμέν τινα ὑπομονήν. Εἶνε ὁ σκοπὸς τόσον ἀνώτερος ὥστε νὰ ὑποστῶμεν καὶ μερικὰ τραύματα πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτοῦ. Θὰ εἶμαι εὐτυχής, ἐὰν ἡ Ἀντιπολίτευσις ἡ παροῦσα καὶ ἀσκοῦσα ἔλεγχον ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως δύναται νὰ μιμηθῇ τὴν Ἀντιπολίτευσιν, ὅπως ἡμεῖς ἠσκήσαμεν αὐτήν. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ὀφείλει πρὸ παντὸς νὰ γίνῃ, ὀφείλει ἡ Κυβέρνησις νὰ μιμηθῇ ἐν πολλοῖς τοὐλάχιστον τὴν Κυβέρνησιν κατὰ τῆς ὁποίας ἡμεῖς ἀντεπολιτεύθημεν. Δὲν φθείρονται αἱ Κυβερνήσεις διὰ κενῶν καὶ ἀδάσιμων κατηγοριῶν. Ἐὰν ὁ ἔλεγχος τὸν ὁποῖον ἡμεῖς ἠσκήσαμεν δὲν ἀνταπεκρίνετο πρὸς τὴν ἀλήθειαν, δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν οὐδέποτε ἐν διαστήματι τριῶν ἢ τεσσάρων μηνῶν νὰ ἴδωμεν διαρρεούσαν τὴν πλειοψηφίαν, τὴν ἀποτελουμένην ἐκ τῶν φίλων τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ὑποστηρικτῶν αὐτῆς. Ἂν ὑπῆρξεν Ἀντιπολίτευσις ἡ ὁποία ἐπέφερε τὴν κατάρρευσιν τῆς πλειοψηφίας ταύτης ἐντὸς τοῦ ὀλιγομήνου τούτου διαστήματος, θὰ παρακαλέσω τὸν ἀξιότιμον ἐκ Μαντινείας πληρεξούσιον νὰ μὴ τὴν ἀναζητήσῃ εἰς τὴν πτέρυγα τὴν ἑτέραν, ἀλλὰ νὰ τὴν ἀναζητήσῃ ἐγγύτερον αὐτοῦ καὶ θὰ τὴν εὕρῃ καὶ τὸ μέλλον του θὰ εἶνε αἰσιώτερον. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργός), ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ προκληθέντος ζητήματος σχετικῶς πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Οἰκονομιῶν ἀναγινώσκει τὰ σχετικὰ ψηφίσματα τῆς Συνελεύσεως κατὰ τὰ ὁποῖα αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν «ἐκτελοῦνται» ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ὁ κ. **Α. Πρέκας** ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του δι' ὅσα ἐλέχθησαν κατὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν, μάλιστα δὲ ἐκ μέρους μέλους αὐτῆς συμπαρεδρεύοντος μέχρι τῆς προχθὲς ἐν αὐτῇ καὶ εὐχαριστεῖ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως δι' ὅσα ὑπὲρ αὐτῆς εἶπεν.

Ὁ κ. **Σ. Ἀντωνιάδης** παρέχει ἐξηγήσεις ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντων.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** παρακαλεῖ ὅπως ὁρισθῇ ἡμέρα συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ἀνακινηθέντος ζητήματος σχετικῶς πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Οἰκονομιῶν, διότι ἐλέχθησαν φράσεις κατὰ τῆς Ἐπιτροπῆς αἵτινες δὲν ἔπρεπε νὰ λεχθῶσι προκειμένου περὶ προσώπων τὰ ὁποῖα εἰργάσθησαν ὅπως οὐδεμία Κυβέρνησις καὶ οὐδεμία Συνέλευσις δύναται νὰ ἐργασθῇ.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** ἐπεξηγεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντα, δι' ὧν δὲν ἔσχε σκοπὸν νὰ θίξῃ τὰ πρόσωπα.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** ἐμμένει εἰς τὴν γνώμην του

ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς δὲν εἶνε ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὴν Κυβέρνησιν.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** φρονεῖ ὅτι παρέλκει ἡ συζήτησις ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν τὰ ψηφίσματα τῆς Συνελεύσεως, ἥτις καθώρισε τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Σ. Γονατᾶς** φρονεῖ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξέρχεται τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς, τὰ ὁποῖα ὑπερβαίνει ἐπικρίνουσα Κυβερνήσεις παρελθουσῶν ἐποχῶν, ὡς ἔπραξεν ἐν τῷ ζητήματι τῶν Ν. Διαταγμάτων τῶν ἐκδοθέντων ὑπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως 1922 διὰ τὰ θύματα πολέμου. Εἶνε εὔκολον, λέγει, νὰ ἐπικρίνῃ τις ἐκ τῶν ὑστέρων, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ἄλλως, ὅτε τὰ θύματα ἐκεῖνα τῆς Ἐθνικῆς Τραγῳδίας εἶχον καὶ αὐτὰ τὰ δικαιολογητικά των ἀπολέσει. Τοιαύτην δικαιοδοσίαν βεβαίως δὲν ἔχει ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Οἰκονομιῶν.

Οἱ κ. κ. **Χ. Γρηγορίου, Ὀρ. Κυπριανὸς** καὶ **Ι. Λαδᾶς** καταθέτουσι τὴν κάτωθι δήλωσιν: «Φρονοῦντες ὅτι Κυβέρνησις εὐρυτέρου συνασπισμοῦ εἶνε ἐπιβεβλημένη πρὸς λυσιτελεστέραν διεκπεραίωσιν τῶν προκειμένων μεγάλων ζητημάτων καὶ ταχυτέραν εἴσοδον εἰς ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον δηλοῦμεν ὅτι δὲν θέλομεν ὑπερψηφίσει τῆς Κυβερνήσεως».

Ὁ κ. **Π. Ἀραβαντινὸς** δηλοῖ ὅτι θέλει καταψηφίσει τὴν Κυβέρνησιν λόγῳ ἀντιθέσεως προγραμμάτων.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περατωμένη.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Γ. Σολδάτος** καὶ **Π. Χαλόφτης** ὑπέβαλον τὴν ἑξῆς πρότασιν:

«Ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνουσα τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως μεταβαίνει εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν».

Καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ κ.κ. **Γ. Μπούμπουλης** καὶ **Ἰ. Ἀκρίδας,** ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία, τοῦ ζητήματος τεθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου οὕτως:

— Οἱ παραδεχόμενοι τὴν πρότασιν λέγουσι «Ναί», οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι αὐτὴν λέγουσιν «Ὄχι».

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα:

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 303

Εἶπον Ναί	201
Εἶπον Ὄχι	92
Ἠρνήθησαν ψῆφον	10
Ἐν ὅλῳ	303

Κατὰ τὸ κάτωθι παρατιθέμενον πρωτόκολλον:

Δημ. Ἡρακλείδης .....Ο	Ἀντ. Γαρουφαλιᾶς .. ..
Ἐλευθ. Βενιζέλος	Δημ. Μαργέτης .....Ο
Κωνστ. Ρακτιβὰν	Πέτρος Παναγιώτου ....Ο
Σ. Παπαγρηγοριάδης ....Ν	Δημήτρ. Βαρελᾶς .....Ο
Γεώργ. Ροῦσος .... ἠρν. ψ.	Βασ. Καραπάνος .....Ν
Ἀπ. Δοξιάδης .....Ν	Χρ. Σαμαρᾶς .....
Ἰωάν. Καλογερᾶς .....Ν	Ι. Στάϊκος ἢ Παπαδάκης..Ν
Γεώργ. Πολίτης .....Ν	Θωμᾶς Μάγγος .....Ν
Ἀπόστ. Ὀρφανίδης..ἠρν. ψ.	Ἀβραὰμ Γρηγοριάδης....Ν
Ἐμμ. Ζυμπρακάκης .....Ν	Γ. Παπαγεωργίου .....
Περ. Καραπάνος .....Ο	Κ. Σπυρίδης.....ἠρν. ψ.
Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης ...Ν	Ἀδὰμ Εὐφραιμίδης.....Ν
Γεώργ. Φραγκούδης .....Ν	Φίλ. Γιαννακόπουλος....Ο
Β. Ἀρτεμιάδης .....Ν	Δημ. Σαράτσης .....
Σκεῦος Ζερβὸς .....Ν	Δημ. Ψάρρης.....Ο
Δημ. Θεολογίτης .....Ν	Ἀλέξ. Γρίβας .....
Δημ. Μαρσέλος.....	Παντ. Καρασεβδᾶς ἠρν. ψ.
Γεώργ. Μαυρολέων	Φίλ. Στασινόπουλος .....Ο
Δημ. Πολυκράτης .....Ν	Ἀθ. Παπαχριστόπουλος ..Ν
Θαλῆς Θεοδωρίδης .....Ο	Ἠλίας Ἀποσκίτης .....Ν
Ἐλευθ. Παυλίδης .....Ο	Δημ. Δημητρακόπουλος ..Ο
Π. Παναγιωτόπουλος ....Ο	Πέτρος Ζωγράφος.....Ν
Α. Κωνσταντιλιέρης .....Ν	Νικ. Ζαμκῖνος.....Ο
Γεώργ. Ἡσαΐας .....Ο	Δημ. Χατζόπουλος .....Ν
Ἀναστ. Πρωτοπαπᾶς ....Ν	Κων. Ταλιαδοῦρος .....
Γεώργ. Βραχνὸς .....Ν	Παναγ. Πετροπουλάκης ..Ν
Ἀλ. Χατζηκυριάκος .....Ο	Εὐστάθ. Μαλαμίδας .....Ν
Στυλ. Γονατᾶς .....Ν	Γεώργ. Βοραζάνης.....
Σπυρ. Θεοδωρόπουλος ...Ο	Λάμπ. Λαμπριανίδης .....
Ἀλέξ. Μυλωνᾶς .....Ν	Δημ. Ἀνδρεάδης.....Ν
Ἀρτ. Δεναξᾶς .....Ν	Δημ. Βάντσης .....Ν
Λουκᾶς Σακελλαρόπουλος	Ἀντ. Βεζιρζόγλου ....Ν
Ἰωάν. Σολιώτης .....Ν	Κ. Κωνσταντινίδης .....Ο
Γεώργ. Κατσιμπίρης ...Ο	Θεμιστ. Παπαϊωάννου ...Ν
Δημ. Πετρίτης	Ἀρ. Ἀναγνωστόπουλος ..Ν
Ἰωάν. Τσίρος .....Ο	Κων. Κουρτίδης .....
Ἀπόστολ. Παπαοικονόμου Ν	Ἀνδρ. Κωνσταντινίδης....Ν
Δ. Καμπάνης	Χριστόφ. Πανταζίδης .....
Ἰωάννης Μαμάης	Φίλ. Μανουηλίδης .....Ν
Α. Κολιαλέξης .....Ο	Περ. Κουρτίδης .....Ν
Πέτρος Καλμοῦχος .....Ν	Γεώργ. Μπρίκας .....Ν
Ἀθαν. Τζώνης	Ἀλέξ. Παπαθανάσης ....Ο
Νικ. Καλέλλης .....Ο	Βασ. Νατζηλίκας .....Ν

'Εμὶν Μπέη Ζαδὲ .....Ν
Γρηγ. Τηλικίδης .....Ο
Νεόκ. Γρηγοριάδης .....Ν
Νικ. Κοντολέων .....Ο
Μιχ. Δῶδος .....Ν
Γεώργ. Πέτσος .....
'Ιωάν. Γιαμούζης .....Ν
'Ανδρ. Κόρακας .....Ο
Κυρ. Βαρδουλάκης .....Ν
Δ. Καλκανδῆς .....Ν
Γεώργ. Καφαντάρης .....Ν
'Ιωάν. Τσιγκόλης .....Ν
'Ιωάν. Χριστοδουλιᾶς ....Ν
'Αναστ. Ταβουλάρης .....
Θεόδ. Γοῦσκος .....Ν
Καῖσαρ Ζέζας .....Ν
Κωνστ. Γόντικας .....Ν
Νικ. Συριόπουλος .....Ν
Βασ. Δαλιάνης .....Ν
Τάσης 'Αναστασίου .....Ν
Χαραλ. Λυκοτόμαρος ....Ν
Νεοκ. Παπαγιαννόπουλος.Ν
Νικόλ. Καλλιοντζῆς .....Ν
Γεώργ. Κατεχάκης .....Ν
Τίτ. Γεωργιάδης .....
Γεώργ. Μαρῆς .....ἠρν. ψ.
Στυλ. Γρηγορίου .....Ν
Νικ. Ζουδιανὸς .....
'Ιωάν. Περδικογιάννης....Ν
Γεώργ. Δουκουμετζίδης ..Ν
Σταμ. Κιουζὲς Πεζᾶς .....
Γεώργ. Χατζηκυριακοῦ ....
Θεόδ. 'Ανδρεάδης .....Ο
Θεόδ. Πάγκαλος .....Ο
Κωνστ. 'Αγγελάκης .....Ν
'Ανδρ. Μπιράκης .....Ο
'Ιωάν. Βαρβαγιάννης ....Ν
Κωνστ. Φίλανδρος .....Ν
Σερ. Τσακμάνης .....Ν
Μιχ. Κύρκος.....
'Ιωάν. Πετσάλης .....Ο
Λεων. 'Ιασονίδης .....Ν
Δημ. Εὐθυμιάδης .....Ο
Στέφ. Βαρδάκος .....Ν
Παντ. Γεωργιάδης .....Ν
Ξενοφῶν 'Αναστασιάδης ..Ν
Δημ. Δημάδης .....
Νικόλ. Τερζόγλου .....Ο
Γεώργ. Κοσμίδης .....Ν
Χρ. Πίψος .....Ο
'Ιωάν. Πλατσούκας .....Ν
Περ. Καλλιδόπουλος.....Ν
Γεώργ. Κωνσταντινίδης ....
Γεώργ. 'Αλεκτορίδης ....Ν
'Ιορδ. 'Ανανιάδης .....
'Ι. Πασσαλίδης .....Ο
Μιχ. Σαμαρᾶς .....Ν
Εὐστρ. Γονατᾶς .....Ν
Κωνστ. Βαγιανὸς .....
Π. Διαμαντόπουλος .....Ν
'Ισαὰκ 'Αλχανάτης .....Ο
'Ιάκωβος Λεβῆ .....Ν
'Ιωσὴφ 'Ηλία Σάϊας ....Ν
'Ιησοῦς Σαμουηλίδης.....
Νικόλ. Σπηλιώτης .....Ν
Παν. Στενὸς .....Ο
Δημ. Κατσίνας .....Ν
'Αντ. Πρέκας .....Ν
'Αντ. Δαργέντας .....Ο
Γεώργ. Δρακούλης .....
Δημ. Μπότσαρης .....Ν
Γεώργ. Καλούδης .....Ν
Γεώργιος Καγιᾶς .....Ο
Σπυρ. Σῖμος .....Ν
Παν. Γιωτόπουλος .....
Πέτρος Μπέμπης .....
'Αθαν. Τραχήλης .....Ν
Περ. Γεωργίτσης .....Ο
Γεώργ. Γκάλκος .....Ν
'Αχ. Παπαδίτος .....Ν
Αὔγουστος Θεολογίτης ἠρν. ψ.
'Αναστ. Μισιρλόγλου .....
Μιλτ. Σταμούλης .....Ν
Παρ. Γελγκενδζόγλου ....Ν
'Αλκ. Κωνσταντινίδης .....
Σωκρ. Ζερβουδάκης .....

Στέφ. Παπαναστασίου ...Ο
Κωνστ. Νταῆς .....Ν
Γεώργ. Θούας .....
'Ηλίας Μειτάνης .....Ο
'Ανδρ. Χαΐμης .....
Σωτ. Γιαννούσης .....Ν
Χρ. Σακελλαρίδης .....Ο
'Ιωάν. Κουρτάκης .....Ν
Παν. Φλέσσας .....Ν
Νικ. Δαγρὲς .....Ν
Γεώργ. Σίδερης .....
Χρ. 'Αλαμανῆς .....Ν
Κωνστν. Σταμούλης ....Ο
Λάμπρ. Κατσάρος .....Ν
Περ. 'Αλεξανδρῆς .....Ν
Λάμπρ. Καταφυγιώτης ..Ο
Εὐστ. Γουλιανὸς .....Ο
'Ιωάν. Παπαθεοδώρου ...Ο
Παν. Κόλιας .....Ν
Νικ. Σταματιάδης .....Ο
Ζαφείριος 'Αδὰμ .....
'Ιωάν. Βαλαλᾶς .....Ν
'Αλέξ. 'Ωρολογόπουλος ....
'Ιωάν. Ζάχος .....
Δημ. Κύρου .....Ν
Περ. Μαζαράκης .....Ν
Κωνστ Ζαβιτσιᾶνος.....
'Ανδρ. Δενδρινὸς .....Ο
Εὐθ. Βελλιανίτης .....
Κωνστ. Βούλγαρης .....Ν
Δημ. Σπίγγος .....Ν
Σπυρ. Ζερβὸς .....Ν
Θεόδ. Κωτούλας .....Ν
Κωνστ. Τσιμινάκης .....Ο
'Ιωάν. Κοντοδίνας.....
Παν. Καλαντζόπουλος ....Ν
Λάζ. 'Ανδρεάδης .....Ν
Στυλ. Θεολογίδης .....Ν
Γεώργ. Κακουλίδης .....
Παναγ. 'Αραβαντινὸς ....Ο
'Ανασ. 'Αναγνωστόπουλος.Ν
Νικόλ. Φραντζῆς .....
Παναγ. Πετρίδης.....Ν
Σπυρ. 'Ηλιόπουλος.....
Κωνστ. Ρέντης .....Ο
Λουκᾶς Νιφοράτος .....Ο
Ριχ. Λιβαθηνόπουλος ....Ο
Παν. Καπάτος .....Ο
Παναγ. Τσιτσίλιας.....Ν
Θεόδ. Γρηγορίου.....
Νικ. Καραμάνος.....Ο
'Ιωάν. Λιμπερόπουλος.....Ο
Θαλῆς Κουτούπης .....
Γεώργ. Φικιώρης .....Ν
Σπυρ. Ξύδης .....Ο
'Αχ. Πρωτοσύγκελλος ....Ν
Στέφ. 'Αναστασιάδης ....Ν
'Ιωάν. 'Ισχόμαχος .....Ο
Γεώργ. Βλάχος .....Ν
'Ιωσ. Κούνδουρος .....Ο
Μιχ. Κοθρῆς .....
Παν. Σφακιανάκης .....Ν
Μιχ. Καταπότης .....Λ
Λουκᾶς Κουτσοπέταλος..Ν
Νικόλ. 'Ανδρεαδάκης ....Ν
Β. Καραπαναγιώτης .....Ο
Γεώργ. Παπανδρέου .....Ν
Στυλ. Κρητικᾶς .....Ο
'Εμμ. Μάρκογλου .....
'Ιωάν. Λαδᾶς .....Ο
Δημ. Σάλτας .....
'Ιωάν. Σιφναῖος .....Ν
'Ορέστ. Κυπριανὸς .....Ο
Δημ. Γεωργαλᾶς .....Ν
Γεώργ. Καλδῆς .....Ν
Μ. Λαίλιος .....
Δημ. 'Ακάκιος .....Ν
Χαρ. Γρηγορίου .....Ο
'Αντ. Παπαγεωργίου ....
Δημ. Σάββας .....Ο
Μᾶρκ. Τσαρλαμπᾶς .....Ο
Γεράσ. Σολδάτος .....Ν
Νικόλ. 'Αβραὰμ .....Ν
'Ιωάν. Παπαλουκᾶς .....Ν
Πέτρος Λαπατσάνης.....Ν
'Αλέξ. Παπαναστασίου....Ο

Γεώργ. Σεχιώτης.... ἠρν. ψ.
Νικόλ. Μπακόπουλος ....Ο
Ἰωάν. Μανέττας .....Ν
Χριστ. Κατριβάνος .....Ο
Δημ. Φλέσσας .....
Πλούτ. Χαλόφτης .....Ν
Χρ. Ζουμῆς .....Ν
Ἰωάν. Πατάλας .....Ο
Νικόλ. Χρυσόγελος .....Ν
Διον. Λεονάρδος .....Ο
Παν. Μερλόπουλος .....Ν
Ἰωάν. Φωτόπουλος .....
Ὄθων Πέτροβας .....
Γεώργ. Πρεζάνης .....Ν
Δημ. Προμπονᾶς .....Ν
Ἀντ. Πραντούνας .....Ν
Γεώργ. Βενιέρης .....
Ἰωάν Κανναβὸς .... ἠρν. ψ.
Ἰωάν. Καρμανίδης .....Ν
Κωνστ. Πετρίδης .....
Χρῖστος Δάναινας.....Ο
Κωνστ. Βλαχοθανάσης ..Ν
Π. Π. Μαυρομιχάλης ...Ν
Βασ. Κυβέλος .....Ν
Κωνστ. Βουδούρης .....Ο
Π. Κανελλόπουλος ..Ο
Ἰωάν. Σεφερλῆς .....
Γερ. Τυπ. Ἰακωβᾶτος ....
Βασ. Ἀλεβιζᾶτος .....Ο
Θεόδ. Βελλιανίτης .....Ν
Σπυρ. Κρεμεζῆς.. .....Ν
Κωνσταν. Σταματόπουλος Ν
Νικόλ. Γουργουρῆς .....Ν
Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος ἠρ. ψ.
Κωνστ. Δρούλλιας .....Ν
Κωνστ. Γκότσης.... ἠρν. ψ.
Γεώργ. Ἀργυρόπουλος ..Ν
Ἀνδρ. Μάρκου .....Ν
Χρῖστος Φακῆς .....Ν
Θεόδ. Χαβίνης .....Ο
Ἀνδρ. Σκέφερης .....
Δημ. Δαγκλῆς .....Ν
Γεώργ. Γερογιάννης .....Ν

Παν. Κοκκινᾶτος .....Ν
Μιχ. Βυζᾶς .....Ν
Ἰω. Ταρσούλης .....Ν
Δημ. Τσαπόγας .....Ο
Νικ. Ἀσκούτσης .....Ν
Γεώργ. Τσαγρῆς .....
Ἐμμ. Τσουδερὸς .....
Μαν. Βολουδάκης .....
Ἰωάν. Γοβατζιδάκης .....
Γεώργ. Κονδύλης.. ἠρν. ψ.
Ἀναστ. Μπακάλμπασης..Ο
Γεώργ. Λαλαζήσης .....
Δημοσθ. Ἐλευθεριάδης ..Ο
Σπυρ. Ἀντωνιάδης .....Ο
Ἰωάν. Κεραμεὺς .....Ν
Κωνστ. Καλούδης .....Ν
Λεων. Θεοχάρης .....Ο
Ζήσης Μπογιώτας .....Ο
Χασὰν ὀγλοῦ Μουσταφᾶ ..Ν
Χατζῆ Ἀχμετογλοῦ Μεστὰν Ν
Ἀλέξ. Γιαννουλάτος.....Ν
Μιλτ. Καβαλιεράτος .....
Θεμ. Σοφούλης .....Ν
Κωνστ. Παπαϊωάννου .....
Ἐμμ. Σοφούλης .....Ν
Ἀλ. Κεντούρης .....Ν
Ἰωάν. Μαλαχίας .....Ο
Δημ. Πάζης .....Ο
Δημοσθ. Φλωριᾶς .....Ν
Ἰωάν. Σχοινᾶς .....
Δημοσθ. Μέλφος .....Ν
Ὀρέστ. Ζαφειρίου .....Ν
Νικ. Μανούσης .....Ν
Νικ. Κωνσταντόπουλος ....
Ἀναστ. Λαζαρίδης .....
Βασ. Ἐμμανουηλίδης ....Ν
Ἰάκ. Τριανταφύλλου .....
Σταμ. Βακράτσας .....
Γεώργ. Μπούμπουλης ...Ο
Δημ. Δασκαλάκης .....Ν
Ἰωάν. Μαραγκὸς .....
Ἰωάν. Βενιέρης .....Ο
Ἀλέξ. Παπαδᾶμ .....Ο

Κωνστ. Καλομενόπουλος ....
Κωνστ. Ἀλαβάνος .....Ν
Ἐρ. Βαλαρῆς .....Ν
Σωτ. Χατζηγάκης .....Ν
Παναγ. Καραλῆς.....Ν
Χρ. Χατζηπέτρος .....
Βασιλ. Ἰακωβάκης.....
Ἀνδρ. Κοκκέβης.....Ν
Νικ. Μανωλόπουλος .....Ν
Γεώργ. Λουπινᾶς .....Ο
Ἀναστ. Ἀκρίδας .....Ν
Βασ. Βλαχόπουλος .....Ν
Γεώργ. Τσακανίκας .....Ν
Γεώργ. Δουζίνας .....Ο
Λάμπρος Λάμπρου.....
Γεώργ. Ροδόπουλος .....Ν
Θεόδ. Κριεζῆς .....Ν
Ἀθ. Μιαούλης .....Ν
Ἀντών. Δαμιανὸς .....Ν
Μιλτ. Δεληγιάννης .....Ν
Ἰωάν. Τσιριμῶκος .....Ν
Νικόλ. Ξηρὸς .....Ν
Σπυρ. Τράκας .....Ν
Ἀναστ. Κούτρας .....Ν
Γεώργ. Μόδης .....Ν
Ἰωάν, Σαπουντζῆς.....Ν

Γεώργ. Τζώρτζης .....Ν
Μιχαὴλ Χατζητάσης .....
Ρητορίδης Χατζόπουλος ....
Ἄγγ. Ἀγαπητὸς .....Ν
Ἰωάν. Μαυρουδῆς .....Ο
Κωνστ. Ματσιώρης .....
Νικ. Παπαγεωργίου .....
Δημ. Χατζῆς .....
Κωνστ. Καραναστάσης ....
Βασίλ. Μάλλιος .....
Γεώργ. Κουτρουμπάκης ..Ν
Στρατῆς Γεωργιλαδάκης..Ο
Κωνστ. Παπαδογιάννης ..Ο
Πολ. Πολυχρονίδης .....
Ἀριστομ. Μητσοτάκης .. Ν
Γρηγ. Μάρακας .....
Ἰωάν. Μαρματάκης .....Ν
Ὀμ. Πανταζίδης .....Ν
Χριστ. Ροδοκανάκης .....
Βίκ. Κουκουρίδης .....Ο
Γεώργ. Φ. Ἀνδρεάδης ....Ν
Ἠλ. Ἀσπιώτης .....Ν
Μάριος Βολίκας .....Ν
Ἀλέξ. Κανάρης.... .....Ν
Νικ. Μαμούνης .....Ν

Ἐπομένως ἡ πρότασις ἐγένετο ἀποδεκτή.

Οἱ κ. κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης) καὶ ***Γ. Κονδύλης*** (Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν) ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ ἀναβολῆς τῶν ἐκλογῶν τῶν Νομαρχιακῶν καὶ Δημοτικῶν Ἀρχῶν», μεθ' ὃ, συναινέσει τῆς Συνελεύσεως, λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 3ῃ πρωϊνῇ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ἀλαβάνος

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 4'

Τῆς 16 Ὀκτωβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5,30' μ.μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς :

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἱερατικοῦ Συνδέσμου Χίου αἰτεῖται τὴν οἰκονομικὴν ὑποστήριξιν τοῦ Κλήρου.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐφέδρων ἀξιωματικῶν Κερκύρας ὑποβάλλει ὑπόμνημα παρακαλῶν ὅπως ἐξετασθῇ δεόντως ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ Νικολάου Ἀρμένη.

Οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος Σοναμέρης παρακαλοῦσιν ὅπως παραχωρηθῇ τὸ ἐν τῇ περιφερείᾳ των καὲν δάσος πρὸς κτηνοτροφίαν.

Τὸ σωματεῖον λαχανοπωλῶν καὶ κηπουρῶν Τρικάλων ζητεῖ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἐνοικιοστασίου καὶ ἐπὶ τῶν λαχανοκήπων.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Βόλου παρακαλεῖ ὅπως ματαιωθῇ ἡ κατασκευὴ τῆς γραμμῆς τοῦ Ἀδριατικοῦ Σιδηροδρόμου καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἡ γραμμὴ αὕτη διέλθῃ διὰ τῆς Θεσσαλίας.

Ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Πατρῶν ὑποβάλλει ψήφισμα περὶ αὐτοτελοῦς τιμωρίας τῶν καταχραστῶν.

Τὸ κοινοτικὸν συμβούλιον Ραψάνης αἰτεῖται τὴν μείωσιν τῆς φορολογίας τῶν ἀμβύκων.

Κάτοικοι Νιούσης παρακαλοῦσιν ὅπως τὸ τρίτον τοῦ διαπραγματευομένου πρὸς πώλησιν κτήματος Σελίου περιέλθῃ εἰς τὸν δῆμόν των.

Οἱ πρόεδροι τῶν κοινοτήτων Ἡραμυθιᾶς ζητοῦσι τὴν ἀκύρωσιν τῆς δημοπρασίας διὰ τὴν ἐνοικίασιν πρὸς ὑλοτομίαν τοῦ δάσους Βαλῆ Νερό—Βανέλες—Λιθαδάκι.

Ὁ Βορειοηπειρωτικὸς Σύλλογος διαμαρτύρεται διὰ τὴν ὑπὸ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως τῆς Χωροφυλακῆς ἀπαγόρευσιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Συλλόγου.

Ὁ Πρωσφυγικὸς συνοικισμὸς Ὀλυμπιάδος αἰτεῖται τὴν ἀναστολὴν τῶν διαταγῶν τῶν ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων διακανονισθέντων ὁρίων.

Ὁ πρόεδρος τῆς Ἑνώσεως Συντεχνιῶν Κοζάνης παρακαλεῖ ὅπως ἐλαττωθῇ ὁ φόρος τῶν ἀμβύκων.

Ἡ Ἕνωσις τῶν παλαιῶν πολεμιστῶν Ξάνθης ὑποβάλλει ψήφισμα περὶ ἀμέσου ἀποφυλακίσεως τῶν φυλακισθέντων στρατιωτῶν καὶ ἐργατῶν.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Καρδίτσης καὶ Λαρίσης παρακαλοῦσιν ὅπως ματαιωθῇ ἡ μελετωμένη κατασκευὴ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἰωαννίνων—Ἀγρινίου καὶ ἐγκριθῇ ἡ ἐπισκευὴ γραμμῆς Βόλου—Καλαμπάκας—Ἰωαννίνων.

Ἐπιτροπὴ ἀπορρίτων ἐμπορικῶν Σχολῶν ζητεῖ ὅπως τοῖς ἐπιτραπῇ νὰ εἰσάγωνται εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου.

Οἱ ὑπάλληλοι τῆς Γεν. Διευθύνσεως Ἀνταλλαγῆς τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν των ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ν.Δ. τῆς 25-9-24.

Ὁ Δημ. Λαμπρόπουλος κλπ. παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς ἀποδοθῶσι τὰ ὀφειλόμενα ἐκ στρατιωτικῶν συντάξεων.

Ὁ κ. ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργὸς ὑποβάλλει τὰ κάτωθι νομοσχέδια :

1) Περὶ ἀνακλήσεως εἰς τὴν ἐνεργὸν μόνιμον ὑπηρεσίαν τοῦ Π. Ναυτικοῦ ἀποστρατευθέντων καὶ παραιτηθέντων ἀξιωματικῶν καὶ ἀπαλλαγῆς αὐτῶν ἀπὸ πάσης περαιτέρω ποινικῆς διώξεως.

2) Περὶ δικαιώματος τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν ὅπως ἀπαλλάξῃ τῆς περαιτέρω ποινικῆς διώξεως διαφόρους ναυτικούς· καὶ

3) Περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἀπὸ 16 Αὐγούστου 1923 Ν.Δ. περὶ ἀνακλήσεως εἰς τὴν ἐνεργὸν μόνιμον ὑπηρεσίαν τοῦ Π.Ν. ἀποστρατευθέντων καὶ παραιτηθέντων ἀξιωματικῶν τοῦ Π.Ν.

Τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης διαβιβάζει ἔγγραφον τοῦ Εἰσαγγελέως Πρωτοδικῶν περὶ χορηγίας ἀδείας πρὸς ποινικὴν δίωξιν τῶν πληρεξουσίων Γ. Βοραζάνη, Χρ. Πανταζίδου, Κ. Ντατῆ, Σ. Κρεμεζῆ καὶ Δ. Πάζη. (Παραπέμπεται εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπήν).

Ἡ ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος περὶ μεταρρυθμίσεως ἄρθρων τινῶν τοῦ εἰδικοῦ Κανονισμοῦ τῆς Συνελεύσεως.

Ἐπιτροπὴ Ἀγροτικῆς Ἑνώσεως Ἡραμυθιᾶς διαμαρτύρεται διὰ τὴν παράβασιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 10750 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Ἠλωμαρίου αἰτεῖται τὴν ἐπέκτασιν τοῦ νόμου 184 εἰς τοὺς Ἐμπορικοὺς Συλλόγους.

Τὸ Σωματεῖον Προσφύγων Θρᾴκης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν ἐκτάκτων ὑπαλλήλων.

Ὁ Πέτρος Βασιλαράκος ἐξ Ἄργους παρακαλεῖ ὅπως αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Εὐελπίδων εἰσακτέων μαθητῶν.

Ὁ Μητροπολίτης Χίου παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπόμνημα τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον Ἄρτης αἰτεῖται τὴν ἀνάκλη-

σιν τοῦ Διατάγματος περὶ καταργήσεως τοῦ γραφείου ἐποικισμοῦ Ἄρτης.

Ὁ Ἰωάννης Καλογιάννης αἰτεῖται τὴν ἀπονομὴν συντάξεως.

Ὁ Εἰσαγωγικὸς σύνδεσμος Πατρῶν ζητεῖ τὴν συγκρότησιν δικαστηρίου ἀπὸ ἀνωτέρους τακτικοὺς δικαστὰς πρὸς ἐκδίκασιν τῶν καταχρήσεων.

Ὁ Ἱερὸς Σύνδεσμος Παροναξίας ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ μισθοδοσίας τοῦ Κλήρου.

Κάτοικοι Ζακύνθου διαμαρτύρονται διὰ τὴν μὴ δημοσίευσιν τοῦ περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ ἤδη ἰσχύοντος συστήματος τῆς φορολογίας ἐλαίου διὰ τοῦ σχετικοῦ Ν. Διατάγματος.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου φιλελευθέρων Κοζάνης ζητεῖ τὴν διενέργειαν ἐκλογῶν.

Ὁ κ. ***Γ. Ροῦσος*** (Ὑπουρ. Ναυτικῶν) ὑποβάλλει τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

1) «Περὶ ἀνακλήσεως εἰς τὴν ἐνεργὸν μόνιμον ὑπηρεσίαν τοῦ Π. Ναυτικοῦ ἀποστρατευθέντων καὶ παραιτηθέντων ἀξιωματικῶν καὶ ἀπαλλαγῆς αὐτῶν ἀπὸ πάσης περαιτέρω ποινικῆς διώξεως».

2) «Περὶ δικαιώματος τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν, ὅπως ἀπαλλάξῃ τῆς περαιτέρω ποινικῆς διώξεως διαφόρους ναυτικούς» καὶ

3) «Περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἀπὸ 16 Αὐγούστου 1924 Ν. Δ. περὶ ἀνακλήσεως εἰς τὴν ἐνεργὸν μόνιμον ὑπηρεσίαν τοῦ Π. Ν. ἀποστρατευθέντων καὶ παραιτηθέντων ἀξιωματικῶν τοῦ Π. Ναυτικοῦ».

Οἱ πληρεξούσιοι κ.κ. ***Κ. Σταμούλης*** καὶ ***Ε. Γουλιανὸς*** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Σ)βρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τῶν περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν διατάξεων».

Ὁ κ. ***Α. Ὀρφανίδης*** (Ὑπουργὸς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως ὑποβάλλει τὰ κάτωθι σχέδια νόμου:

1) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Σ)βρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Ἐθνικῶν Ὀρφανοτροφείων καὶ Οἰκοτροφείων τῶν προσφύγων».

2) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Σ)βρίου 1924 Ν. Δ. περὶ παρατάσεως τῶν διὰ τοῦ ἀπὸ 15 Ν)βρίου π. ἔ. Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἀπὸ 19 Ὀκτωβρίου 1922 Ν. Δ. περὶ ἀσκήσεως ἰατρικῶν ἐπαγγελμάτων ἐν Ἑλλάδι παρὰ προσφύγων καὶ διὰ τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ ἀπὸ 29 Δ)βρίου 1923 Ν. Δ. περὶ ἱδρύσεως φαρμακείων κλπ. τασσομένων προθεσμιῶν καὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἀπὸ 18

Ὀκτωβρίου 1923 Ν. Δ. περὶ χορηγήσεως ἀδειῶν συστάσεως φαρμακείων εἰς πρόσφυγας».

3) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Σ)βρίου 1924 Ν. Δ. περὶ συμπληρώσεως, τροποποιήσεως καὶ ἑρμηνείας τοῦ ἀπὸ 22 Ἀπριλίου 1924 Ν. Δ. περὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως γηπέδων παρὰ τὴν Λεωφόρον Συγγροῦ».

4) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 19 Σ)βρίου 1924 Ν. Δ. περὶ παραχωρήσεως κτημάτων τοῦ Δημοσίου ὑπὲρ οἰκοδομικῶν συνεταιρισμῶν ἀστῶν προσφύγων πρὸς ἀνέγερσιν ἰδίαις δαπάναις ἀστικῶν συνοικισμῶν δι' ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν».

5) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Σ)βρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Ν)βρίου 1922 Ν. Δ. περὶ συστάσεως ταμείου περιθάλψεως προσφύγων, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ μεταγενεστέρων Ν. Διαταγμάτων».

6) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 30 Σ)βρίου 1924 Ν. Δ. περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τῶν διατάξεων τῶν ἀπὸ 18 Ὀκτωβρίου καὶ 18 Ν)βρίου 1922 Ν. Δ. καὶ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1924—1925».

7) Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 30 Σ)βρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 10 Σ)βρίου ἐ. ἔ. περὶ παρατάσεως τῶν διὰ τοῦ ἀπὸ 15 Σ)βρίου π. ἔ. Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 2 καὶ ἀπὸ 19 Ὀκτωβρίου 1922 Ν. Δ. περὶ ἀσκήσεως τῶν ἰατρικῶν ἐπαγγελμάτων παρὰ προσφύγων καὶ διὰ τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ ἀπὸ 29 Δ)βρίου 1923 Ν. Δ. περὶ ἱδρύσεως φαρμακείων κλπ.».

8) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 30 Σ)βρίου ἐ. ἔ. Ν. Δ. περὶ ἐπιβολῆς προσθέτου δικαιώματος ἐπὶ πάντων τῶν εἰς τοὺς λιμένας Μυτιλήνης καὶ Βόλου ἐκφορτωνομένων ἐμπορευμάτων».

9) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 30 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. Ν. Δ «περὶ ἀναγνωρίσεως ὡς νομικοῦ προσώπου τοῦ Νοσοκομείου Ἀθηνῶν».

Μὴ ὑπαρχούσης ἀντιρρήσεως, χορηγεῖται ἄδεια ἀπουσίας τριῶν μηνῶν διὰ τὸ ἐξωτερικὸν εἰς τὸν πληρεξούσιον Ἡρακλείου κ. ***Ν. Ζουδιανόν.***

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὡσαύτως ἔγγραφον τοῦ κ. Προέδρου τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπῆς δι' οὗ οὗτος ζητεῖ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν μελῶν ἐκείνων τῆς Ἐπιτροπῆς τὰ ὁποῖα λόγῳ ἀναλήψεως ἑτέρων καθηκόντων, εἴτε λόγῳ ἀσθενείας εἴτε λόγῳ κωλύματος δὲν δύνανται νὰ προσέρχωνται εἰς τὰς συνεδριάσεις. Ἐπίσης παρακαλεῖ ὁ κ. Πρόεδρος ὅπως ἡ Συνέλευσις ἐξουσιοδοτήσῃ αὐτὸν ἵνα ἐκτὸς τῆς ἀντικατα-

στάσεως τῶν μελῶν τούτων προσῆ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς διὰ 10 εἰσέτι μελῶν.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται δι' ἀναστάσεως τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ κ. Προέδρου.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) συνιστᾷ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ὅπως ὁ Κανονισμὸς τροποποιηθῇ κατὰ τρόπον ὥστε ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπὴ νὰ εὑρίσκηται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων καὶ ἐννέα μόνον μελῶν.

Οἱ κ. κ. **Ι. Σολιώτης, Ν. Καλλιοντζῆς, Ν. Συριόπουλος, Τάσ. Ἀνασταίου, Ν. Καλέλλης** κλπ., ἐν ὅλῳ 10 πληρεξούσιοι, παρακαλοῦσι τὴν Κυβέρνησιν νὰ δηλώσῃ ποῖα μέτρα συμπληρωτικὰ προτίθεται νὰ λάβῃ πρὸς σταθεροποίησιν τῶν τιμῶν τῆς σταφίδος.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) δηλοῖ ὅτι κύριον θέλει κατατεθῇ σχετικὸν νομοσχέδιον καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἀναβληθῇ δι' κύριον ἡ σχετικὴ συζήτησις.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν χθεσινὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως ἡ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν κληροδοτημάτων ἐξεταστικὴ τῶν πραγμάτων Ἐπιτροπὴ ἀπετελέσθη ἐκ τῶν κ. κ. Σκ. Ζερβοῦ, Κ. Γόντικα, Ν. Ξηροῦ, Κ. Σταματοπούλου, Γ. Φραγκούδη, Ν. Καλέλλη, Ἰ. Βαρδαγιάννη, Ἀ. Δενδρινοῦ, Ἀ. Πρέκα, Ἰ. Λιμπεροπούλου, Ρ. Λιθαγοπούλου, Κ. Φιλάνδρου, Δ. Θεολογίτου, Σ. Ξύδη, Β. Ναζηλία καὶ Β. Ἀρτεμιάδη.

Ὁ κ. **Σκ. Ζερβὸς** παρακαλεῖ ὅπως καθορισθῇ ὡρισμένη ἡμέρα πρὸς συζήτησιν τοῦ ζητήματος τῶν κληροδοτημάτων, εἰδικώτερον δὲ παρακαλεῖ τοὺς κ. κ. Ὑπουργοὺς Παιδείας, Γεωργίας καὶ Ἐξωτερικῶν ὅπως διατάξουν τὰς ἁρμοδίας ὑπηρεσίας νὰ καταθέσουν τὰς παρ' αὐτῶν ζητηθείσας πληροφορίας ἀλλὰ μήπω παρασχεθείσας.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** παρακαλεῖ τὸν κ. πληρεξούσιον ὅπως τὴν κατάθεσιν αὐτὴν ζητήσῃ ἐγγράφως διὰ τοῦ γραφείου τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι ἐφόσον κατηρτίσθη Ἐπιτροπὴ ἐξεταστικὴ τῶν πραγμάτων περιττεύει ὁ προσδιορισμὸς ὡρισμένης ἡμέρας συζητήσεως.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) δηλοῖ ὅτι ὁ ζητηθεὶς πίναξ κληροδοτημάτων τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας εἶνε ἕτοιμος.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς

Ἐθνικῆς Οἰκονομίας πῶς σκέπτεται ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν περὶ χρηματιστηρίου ἐμπορευμάτων νόμον καὶ διατί δὲν σπεύδει νὰ καταργήσῃ τὸν νόμον τοῦτον μέλλοντα νὰ αὐξήσῃ τὰ δεινὰ τῆς κερδοσκοπίας.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Ἐθν. Οἰκονομίας) ἀναγνωρίζει τὰ ἐλαττώματα τοῦ νόμου, πλὴν τοιαῦτα χρηματιστήρια λειτουργοῦσιν εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἔχουν δὲ τὸ πλεονέκτημα ὅτι αἱ ἀγοροπωλησίαι διεξάγονται ἐπισημότερον καὶ προλαμβάνουν τὰς μεγάλας πτώσεις καὶ ὑψώσεις τῶν τιμῶν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ Κυβέρνησις θέλει παρακολουθήσει ἀγρύπνως τὴν λειτουργίαν τῶν ἐν λόγῳ χρηματιστηρίων.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας ἂν προτίθεται νὰ λάβῃ μέτρα ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ νὰ δηλώσῃ ἂν εἶνε ἀληθὲς ὅτι χιλιάδες τόμοι κλέπτονται κατ' ἔτος. Νὰ καταθέσῃ συγχρόνως εἰς τὴν Συνέλευσιν ἔγγραφον σημείωσιν τῶν φυλλαδίων, βιβλίων καὶ χειρογράφων τὰ ὁποῖα φέρονται ὡς ἐλλείποντα ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Βιβλιοθήκης.

Συνιστᾷ συγχρόνως εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ ἀπαγορεύσῃ τὸν δανεισμὸν τῶν βιβλίων καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ὁ νεοέλλην οὐδέποτε ἐπιστρέφει βιβλία.

Ὁ κ. **Διον. Λεονάρδος** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας διατί, ἐφόσον ὁ ἐργολάβος ὁ ἀναλαβὼν τὴν μεταφορὰν τοῦ μεγάλου ἐκσκαφέως τοῦ Δημοσίου ἀπὸ Πατρῶν εἰς Ἀγγελόκαστρον δὲν ἐξεπλήρωσε τοὺς ὅρους τῆς συμβάσεως μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Δημοσίου, δὲν κηρύσσει τοῦτον ἔκπτωτον καὶ δὲν προβαίνει διὰ τῶν ὑπολειφθέντων χρημάτων εἰς τὴν σύνδεσιν τοῦ ἐκσκαφέως. Διατί δὲν λαμβάνει τὴν πρόνοιαν κατασκευῆς παραπήγματος, ἀλλ' ἀφίνει ἐκτεθειμένον μηχάνημα ἀξίας πέντε ἑκατομμυρίων δραχμῶν εἰς τὴν βροχὴν καὶ λοιπὰς τῆς ἀτμοσφαίρας ἐπιδράσεις μὲ κίνδυνον ἐντελοῦς του καταστροφῆς. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶνε σκανδαλώδης, ἡ δὲ ἀδιαφορία αὐτόχρημα ἐγκληματική.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Συγκοινωνίας) ἀναπτύσσει τὸ ἱστορικὸν τῆς ὑποθέσεως παρέχων σχετικὰς πληροφορίας.

Ὁ κ. **Διονύσιος Λεονάρδος** ἐρωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας διατί δὲν προβαίνει εἰς τὴν παραπομπὴν ἐνώπιον πειθαρχικοῦ συμβουλίου τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῆς ἐν τῇ περιφερείᾳ Μεσολογγίου δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ὅστις ὑπέπεσεν εἰς ἀλλεπαλλήλα παραπτώματα γνωστὰ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον καὶ τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον καὶ σκανδαλώδη διὰ τὴν

κοινωνίαν, ἀλλὰ ἀρίνει τοῦτον ἀνενοχλήτως νὰ περιφέρηται εἰς Μεσολόγγιον.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Παιδείας) ἀπαντᾷ ὅτι θέλει ἐξετάσει τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Προνοίας περὶ τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως εἰς ἣν εὑρίσκεται τὸ Φρενοκομεῖον Τζιτζυφιῶν καὶ συνιστᾷ εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν ὅπως λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα ἵνα ἀπαλλαγῶμεν τοῦ αἴσχους ἐκείνου.

Ὁ κ. **Α. Ὀρφανίδης** (Ὑπουργὸς Προνοίας) ἀπαντᾷ ὅτι τὸ Κατάστημα τοῦτο δὲν εἶνε Φρενοκομεῖον, ἀλλὰ τόπος εἰς ὃν ἀποστέλλονται παντὸς εἴδους περιπλανώμενοι, ἀκόμη καὶ ἀλήτται. Τὸ Κράτος ἔλαβε τὰ προσήκοντα μέτρα.

Ὁ κ. **Δ. Λεονάρδος** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας διατί δὲν προέβαινε εἰς τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τοῦ κτήματος Μουστιάνα.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἐκ τοῦ νόμου οὐδὲν κώλυμα ὑπάρχει πρὸς ἀπαλλοτρίωσιν τοῦ ἐν λόγῳ κτήματος, ἀλλ' ὑπάρχει κώλυμα ἐκ τῆς ἐλλείψεως προσωπικοῦ, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας εἶνε ἀδύνατος ἡ ἐπέκτασις τοῦ νόμου.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** λέγει ὅτι ἡ ἀνεπάρκεια τῶν ὑπαλλήλων εἶνε ἁπλῶς δικαιολογία, ἀφοῦ δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπάλληλοι ἀπὸ τὰ ἄλλα Ὑπουργεῖα.

Οἱ κ. κ. **Ἰωάν. Παπαθεοδώρου** καὶ **Ν. Σταματιάδης** παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν νὰ γνωρίσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν ποῖοι εἶνε οἱ λόγοι δι' οὓς ἡ φορολογία τοῦ ἐλαίου δὲν εἶνε ὁμοιόμορφος.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι θ' ἀπαντήσῃ προσεχῶς.

Ἀναβάλλεται ἡ ἐπερώτησις τοῦ κ. **Κ. Βουδούρη** ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἀποδοχῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν.

Ἐξαντληθείσης τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῶν Ἐπερωτήσεων ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ κατ' ἀρχὴν τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ ἀπαγορεύσεως δικαιοπραξιῶν ἐπὶ ἀκινήτων».

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ

ἐκτάκτων ὑλοτομιῶν ὑπὸ τῶν προσφύγων εἰς τὰ παραμεθόρια δάση».

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως καὶ κωδικοποιήσεως τῶν νόμων τοῦ Θεσσαλικοῦ Γεωργικοῦ Ταμείου» καὶ

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1924 Ν. Δ. περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς ρυθμίσεως τῶν σχέσεων ἐπὶ τῶν κτημάτων Μανωλάδας».

Ἐπὶ τοῦ κατ' ἀρχὴν νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1924 Ν. Δ. περὶ ἐνοικιοστασίου ὁσκῶν» ὁ κ. **Θεόδωρος Χαβίνης** παρατηρεῖ ὅτι ὑπὸ τοῦ τέως Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας κ. Μυλωνᾶ δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὴ φορολογία, ἣν παμψηφεὶ ἀπεδέχθη ἡ ἁρμοδία κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπή. Συνεχίζων παρατηρεῖ ὅτι εἶνε ἀδύνατος ἡ ἀποκατάστασις τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν ἐρόσων ὑφίστανται τὸ ἐνοικιοστάσιον τῶν βοσκῶν, ὑποβάλλει δὲ τροπολογίαν ὅπως ἐρόσων γίνεται καλλιέργεια νὰ αἴρηται τὸ ἐνοικιοστάσιον τῶν βοσκῶν. Ἐπίσης συνιστᾷ ὅπως ἐνισχυθῇ τὸ ἐπὶ τῶν ἀπαλλοτριώσεων προσωπικὸν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας δι' ὑπαλλήλων τῶν ἄλλων Ὑπουργείων.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) λέγει ὅτι δικαίωμα τοῦ Ὑπουργοῦ ἦτο νὰ μὴ δεχθῇ ὡρισμένας τροποποιήσεις ὑποδειχθείσας ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως δὲν ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ καὶ διατάξεις ἐφ' ὧν διεφώνει ἡ κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπή. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. πληρεξουσίου παρακαλεῖ ὅπως ὑποβληθῇ αὕτη κανονικῶς ἵνα τυποθῇ καὶ διανεμηθῇ, ληφθῇ δὲ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν συζήτησιν.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** ἐπιμένει εἰς τὴν γνώμην του ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς ὤφειλε νὰ ἀποδεχθῇ τὴν πρότασιν τῆς κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** λέγει ὅτι κατὰ τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Χαβίνη τὰ κοινοτικὰ συμβούλια θὰ ἐγνωμοδότων περὶ ἄρσεως ἢ μὴ τοῦ ἐνοικιοστασίου, ἡ δὲ γνωμοδότησις αὕτη θὰ ἦτο ὑποχρεωτική. Κυρώσπεται κατὰ τῆς τροπολογίας τοῦ κ. Χαβίνη, τῆς ὁποίας ζητεῖ τὴν ἀπόρριψιν.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** λέγει ὅτι ἐρόσιμον ὑπάρχει ἡ δικαιολογία τῆς ἀνυπαρξίας ὑπαλλήλων οὐδέποτε θὰ γίνῃ ἡ ἀπαλλοτρίωσις καὶ συνεχίζων ὑποστηρίζει τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Χαβίνη τὴν διατυπωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. Σίδερη, ἡ

ἀποδοχὴ τῆς ὁποίας φρονεῖ ὅτι ἦτο ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν τότε Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας.

Ὁ κ. **Δ. Κατσίνας** προτείνει ὅπως καταργηθῇ τελείως τὸ ἐνοικιοστάσιον τῶν βοσκῶν, ὅπερ ἐθεσπίσθη ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἤθελεν ἐπέλθει ὑποτίμησις τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων, πρᾶγμα ὅμως τὸ ὁποῖον δὲν ἐγένετο.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Συνέλευσις θέλει ψηφίσει τὸ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον δὲν πράττει ἄλλο παρὰ νὰ ἐκδικάζῃ ἀπὸ τοῦδε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον οἱ καλλιεργηταὶ θὰ λάβουν βραδύτερον, ἐφόσον μάλιστα ἐπιβραδύνεται ἡ ἐγκατάστασις τῶν ἀκτημόνων λόγῳ ἐλλείψεως προσωπικοῦ.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** ἀναπτύσσει τὰς σκέψεις τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ πῶς ὁ κ. Ὑπουργὸς κατέληξεν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς τροπολογίας ὡς αὕτη εἶνε διατετυπωμένη εἰς τὸ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχέδιον θεωρήσας μειονεκτικὴν διὰ τὸν κ. Ὑπουργὸν τὴν ἀπόδοχὴν τῆς τροπολογίας τοῦ κ. Χαβίνη.

Ὁ κ. **Κ. Σταμούλης** φρονεῖ ὅτι τὸ ἐνοικιοστάσιον βοσκῶν πρέπει νὰ ἀρθῇ ἀπὸ τῶν κτημάτων ἅτινα ὁριστικῶς ἐπεδικάσθησαν πρὸς διανομήν.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** ἐνισχύων ὅσα εἶπεν ὁ προλαλήσας ἀπορεῖ πῶς ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως ἧς ἀπετέλει οὗτος μέλος δὲν ἐγένετο τοῦτο.

Ὁ κ. **Λ. Καταφυγιώτης** λέγει ὅτι ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελε γίνει ἀπιδεκτὴ ἡ προταθεῖσα τροπολογία περὶ καταργήσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου θέλουσι καταστραφῇ τελείως οἱ κτηνοτρόφοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν καὶ αὐτοὶ δικαιώματα προστασίας.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** παρατηρεῖ ὅτι δὲν θὰ φύγουν οἱ κτηνοτρόφοι πρὸ τῆς λήξεως τῆς κτηνοτροφικῆς περιόδου.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις περὶ ἀναβολῆς.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι δὲν ὑφίστανται λόγοι ἀναβολῆς τοῦ νομοσχεδίου ἐφόσον δὲν πρόκειται περὶ τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ περὶ τροπολογίας δυναμένης νὰ συζητηθῇ κατὰ τὴν πρώτην συζήτησιν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναβολῆς τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Δ. Κατσίνας** λέγει ὅτι ἀκριβῶς πρόκειται περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ νομοσχεδίου, ἐφόσον ζητεῖ τὴν ὁλοσχερῆ ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** λέγει ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ἀντικείμενον

τοῦ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχεδίου, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τροπολογίαν τοῦ ἰσχύοντος νόμου περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν.

Ὁ κ. **Γ. Ροδόπουλος** ἐξηγεῖ πῶς ἡ ἀκριβεία τοῦ βίου καὶ ἡ αὐτοκερδεια δὲν ἐξετάζονται ἀπὸ τὰς ἀρχικὰς αἰτίας των, εἰς τὴν πηγήν των, ἀλλ' εἰς τὴν μικρὰν κατανάλωσιν. Ἡ ἀκριβία τῶν προϊόντων τῆς κτηνοτροφίας, τυροῦ, γάλακτος, βουτύρου, κρέατος, ἀνατρέχει εἰς τὴν ὑπερβολὴν τῶν μισθωμάτων τῶν λιβαδίων καὶ δυνάμει τοῦ νόμου τῆς ἀντανακλάσεως ἐπέρχεται καὶ εἰς ἄλλα ἀντικείμενα· ἀλλ' ὑπάρχει κρατικὴ ἀποτελεσματικὴ ἐπέμβασις εἰς τὸν κανονισμὸν τῆς τιμῆς τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων, ἀφοῦ τοῖς παρέχεται ἐνοικιοστάσιον; Ἡ Πολιτεία ἀνωμάλως καὶ συγκεχυμένως ἐνομοθέτησε· συγκεχυμένη, ἄδικος καὶ περίπλοκος νομοθεσία φέρει καθημερινὰς συγκρούσεις καὶ θεωρεῖ ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ὀφείλουν νὰ εἰσαγάγουν νέον πλῆρες καὶ ἄρτιον νομοθέτημα, ἁρμονιζόμενον μὲ τὴν ὅλην κοινωνικὴν οἰκονομικὴν πολιτικήν, ἥτις πρέπει νὰ διέπῃ τὰ οἰκονομικά μας. Τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα εἶνε ἓν σύνολον καὶ ἡ δημοσιονομικὴ φορολογία χωρὶς συνδυασμοὺς μὲ τὰς βλέψεις τῆς κοινωνικῆς ἢ ἐθνικῆς οἰκονομίας ἐνθαρρύνει τὸν κομμουνισμόν, εἰς ὃν ἡμεῖς συντελοῦμεν ἐξακολουθοῦντες παρὰ τὴν κεφαλαιοκρατικὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν ἐπιδαρύνοντες μὲ φόρους.

Ὁ κ. **Α. Κούτρας** προκειμένου περὶ τῆς τροπολογίας τοῦ κ. Χαβίνη φρονεῖ ὅτι δὲν εἶνε ὀρθή, ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὴν ἀρχὴν τοῦ νομοσχεδίου λέγει ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀγνοηθῇ μία τάξις Ἑλλήνων πολιτῶν, οἷοι εἶνε οἱ κτηνοτρόφοι. Δὲν εἶνε δυνατὸν καθ' ὃν χρόνον καταβάλλεται φροντὶς νὰ ἐγκατασταθῶσιν ὁριστικῶς οἱ μὲν νὰ στερήσωμεν τοὺς ἄλλους καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐνοικιοστασίου. Κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τοῦ νομοσχεδίου.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περατωμένη, γίνεται δὲ δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ νομοσχέδιον κατ' ἀρχήν.

Γίνονται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὰ κατ' ἀρχὴν τὰ κάτωθι νομοσχέδια :

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Σ)βρίου 1924 Ν. Δ. περὶ μεταβιβάσεως εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Προνοίας τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας ἐπὶ ἀστικῶν συνοικισμῶν».

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Σ)βρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2026 περὶ ὀργανώσεως τῆς ἐξωτερικῆς ὑπηρεσίας Ἐποικισμοῦ καὶ τοῦ Ν. Δ. τῆς 20 Δεκεμ-

ὁρίου 1923 περὶ ὀργανισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας Ἐποικισμοῦ Μακεδονίας».

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 15 Φεβρουαρίου 1923 περὶ ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν, ὡς τοῦτο ἔχει τροποποιηθῇ διὰ τῶν προγενεστέρων ἀγροτικῶν νόμων».

Συνανέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 8.45' μ. μ. διὰ τὴν 5 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ἀλαβάνος

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΑ'

Τῆς 17 Ὀκτωβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5.30' μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς :

Οἱ ὑπάλληλοι τῆς ὑπηρεσίας τῶν Δημοσίων Ἔργων παραπονοῦνται διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ μισθοῦ τοῦ Τμηματάρχου Α' τάξεως, ὃν ἔπρεπε νὰ λαμβάνωσιν.

Οἱ ἰδιοκτῆται τῆς πόλεως Τυρνάβου διαμαρτύρονται διὰ τὴν παρέλκυσιν τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ἡ Δημαρχία Χίου παρακαλεῖ ὅπως τὰ ὀστᾶ τοῦ Ἐθνομάρτυρος Μητροπολίτου Χίου Πλάτωνος παραδοθῶσιν εἰς τὴν Χιακὴν Ἐπιτροπήν.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Κρυφοχωρίου τῶν Ἀθηνῶν αἰτοῦνται τὴν ἀποκατάστασιν εἰς ἐνοριακὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Στυλιανοῦ.

Αἱ χῆραι τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων ζητοῦσιν ὅπως κανονισθῇ ἡ σύνταξις ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τιμαρίθμου τῆς ἀκριβείας τοῦ βίου.

Οἱ ἀπόστρατοι ἀξιωματικοὶ ζητοῦσιν ὅπως ἡ σύνταξίς των κανονισθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τιμαρίθμου τῆς ζωῆς.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Καρδίτσης διαμαρτύρεται διὰ τὴν παραγκώνισιν τοῦ ἀρχιμανδρίτου Λεοντίου Κύφφα ἐκ τῆς μητροπολιτικῆς ἕδρας καὶ παρακαλεῖ τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς ἀδικίας.

Τὸ προσωπικὸν τοῦ Διδασκαλείου Πειραιῶς παρακαλεῖ ὅπως διαδαθμισθῇ συμφώνως πρὸς τοὺς λοιποὺς δημοσίους ὑπαλλήλους.

Ὁ πρόεδρος τῶν Χορταράδων Σερρῶν παρακαλεῖ ὅπως τοῖς χορηγηθῶσι τὰ ἐν Σέρραις λιβάδια.

Ὁ Κωνστ. Στρυφνὸς κλπ. ἰδιοκτῆται λιβαδίων ζητοῦσιν ὅπως διὰ νόμου ἀποζημιωθῶσιν.

Ὁ Διδασκαλικὸς Σύνδεσμος Ρεθύμνης παρακαλεῖ ὅπως γίνωσιν ἀποδεκτὰ τὰ αἰτήματα τῆς Διδασκαλικῆς Ὁμοσπονδίας.

Οἱ ἀπομακρυνθέντες μετὰ τὸ ἀντεπαναστατικὸν κίνημα ἀξιωματικοὶ τῆς ξηρᾶς ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα διὰ τὴν ἀδικαιολόγητον στέρησιν τῶν μερισμάτων τοῦ Μετοχ. Ταμείου.

Ἡ Νομαρχία Χανίων ὑποβάλλει ψήφισμα τῶν κατοίκων Ἁγῆ Γωνιᾶς περὶ κατασκευῆς ὁμωνύμου ὁδοῦ.

Ἐπιτροπὴ ἀποστράτων ἀξιωματικῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ κανονισμοῦ τῶν συντάξεων τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν συνταξιούχων.

Οἱ κτηματίαι Κρεκουκίου παραπονοῦνται διὰ τὴν παραλαβὴν μικροῦ ποσοῦ σταριδοκάρπου παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Ἡ Βασιλικὴ Στέγη ζητεῖ τὴν ἄρσιν τῆς κατασχέσεως τῶν ζώων της.

Ὁ Σύνδεσμος γαλακτοπωλῶν αἰτεῖται τὴν τροποποίησιν τοῦ νόμου 362.

Οἱ ἰδιοκτῆται οἰκιῶν καὶ καταστημάτων Μεσολογγίου αἰτοῦνται τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ἐπιτροπὴ ἰδιοκτητῶν λιβαδίων Τρικκάλων αἰτοῦνται τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν.

Οἱ κατάδικοι καὶ ὑπόδικοι τῶν φυλακῶν Ρεθύμνης παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς δοθῇ ἀμνηστία.

Ὁ Ἄζιζ Νουρῆς τέως Διοικητὴς Προύσης ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς καὶ ἤδη ἐξορισθεὶς εἰς Κύθηρα ζητεῖ τὴν ἀπελευθέρωσίν του.

Οἱ κάτοικοι Κύμης καὶ περιχώρων ὑποβάλλουσι ψήφισμα διαμαρτυρίας κατὰ τῆς «Ἑταιρείας ἐπιχειρήσεων».

Ἡ Νομαρχία Δράμας ὑποβάλλει ψήφισμα τῶν Βορειοηπειρωτῶν κατοίκων περιφερείας Πραβίου.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Νομοῦ Λασηθίου διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην κατάργησιν τῆς Νομαρχίας Λασηθίου.

Οἱ ἐφημέριοι Κοινοτήτων τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιφερείας Κοζάνης παρακαλοῦσιν ὅπως ληφθῇ μέριμνα ὑπὲρ τῆς μισθοδοσίας τῶν ἱερέων.

Οἱ ἐξ ἀποστρατεύσεως τελειόφοιτοι τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς παρακαλοῦσιν ὅπως τύχωσι τοῦ εὐεργετήματος τοῦ νόμου 2905 περὶ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῶν γραπτῶν ἐξετάσεων τῶν μὴ εἰσέτι προσελθόντων.

Ὁ Νικόλαος Μουσταλέγκας διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Ἀνταλλαγῆς περὶ ἐκκενώσεως τῆς οἰκίας του.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης διαβιβάζει ἔγγραφον τοῦ Εἰσαγγελέως Πρωτοδικῶν περὶ χορηγίας ἀδείας πρὸς ποινικὴν δίωξιν τῶν πληρεξουσίων κ.κ. Κ. Ματσιώρη, Β. Ἰακωβάκη, Ν. Γρηγοριάδου, Σταμ. Κιουζὲ Πεζᾶ. (Παραπέμπεται εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπήν).

Ὁ πληρεξούσιος κ. **Σ. Κρεμεζῆς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ μεταρρυθμίσεως ἄρθρων τινῶν τοῦ εἰδικοῦ Κανονισμοῦ τῆς Δ' τῶν Ἑλλήνων Συνταξιτικῆς Συνελεύσεως».

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Ἐθν. Οἰκονομίας) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 22 Αὐγούστου 1924 Ν. Διατάγματος περὶ προσθέτου προστασίας τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς σταφίδος».

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. **Κ. Γκότσης** καταθέτει τὰ κάτωθι σχέδια νόμων:

α') «Περὶ κυρώσεως τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 26 Αὐγούστου 1924 περὶ φορολογίας τῶν ἀμβύκων κλπ.» καὶ

β') «Περὶ κυρώσεως τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 16 Σεπτεμβρίου 1924 περὶ προστασίας τῆς οἰνοπαραγωγῆς».

Ὁ πληρεξούσιος Καρδίτσης κ. **Γ. Σίδερης** καὶ ὁ πληρεξούσιος Πρεβέζης κ. **Θ. Χαβίνης** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ Ν. Διατάγματος «περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν».

Οἱ πληρεξούσιοι Καρδίτσης **Λαμ. Κατσάρος** καὶ **Π. Ἀλεξανδρῆς** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἀναφορῶν.

Ὁ κ. **Γ. Σολδάτος** συνιστᾷ ὅπως ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς διὰ τὴν ἐλάττωσιν τῆς φορολογίας τῶν ἀμβύκων ἀναβληθῇ δι' αὔριον.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι, ἐπειδὴ τὸ σχετικὸν νομοσχέδιον μέλλει σήμερον νὰ

ὑποβληθῇ, θὰ ἦτο σκόπιμον ν' ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις, ἵνα διεξαχθῇ κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Α. Μητσοτάκης** παρατηρεῖ ὅτι δέχεται τὴν ἀναβολήν, ὄχι ὅμως πέρα τοῦ 24ώρου.

Ὁ κ. **Ἰ. Γιαμούζης** προτείνει νὰ σταλῇ προληπτικῶς μία διαταγὴ ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν διὰ νὰ λειτουργήσουν οἱ ἀμβυκες.

Ὁ κ. **Ι. Μαρματάκης** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα εἶνε σοβαρώτατον καὶ ἐνδιαφέρει πάντας.

Ὁ κ. **Ι. Μαμάης** ἐπικαλεῖται ὡσαύτως τὴν μέριμναν τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Ι. Γιαμούζης** συνιστᾷ ἀναφορὰν ἀποτυχόντων μαθητῶν εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις τοῦ Πολυτεχνείου, ἵνα ἐπανεξετασθοῦν.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Παιδείας) λέγει ὅτι εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐγένετο παρομοία ἐνέργεια ἐκ μέρους τῶν ἐνδιαφερομένων, ἵνα γίνῃ καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν ὑπὲρ αὐτῶν μία ἐξαίρεσις, ἐλπίζει δὲ μέχρι τῆς προσεχοῦς Δευτέρας νὰ ἀνακοινώσῃ πρὸς τὴν Συνέλευσιν τὴν σχετικήν του ἀπόφασιν.

Ι. Κούνδουρος. Ἡ Ἱεραρχία ἐξέλεξε κατάλληλον στιγμὴν νὰ ὑποβάλῃ τὴν ἀναχρονιστικὴν αἴτησιν περὶ μὴ ἀπαλλοτριώσεως τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων πρὸ οἱασδήποτε ἀνάγκης, διότι ὀρθῶς διέκρινεν ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς παρούσης Κυβερνήσεως ἀρχίζει ν' ἀναζῇ ἡ ὀπισθοδρομικὴ καὶ καθυστερημένη τοῦ τσιφλικίου μορφή! Ἔχω ὑποβάλει σχετικὴν ἐπερώτησιν καὶ θ' ἀναπτύξω κατ' αὐτὴν τὰς γνώμας μου, ἀπὸ τοῦδε ὅμως αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ παρακαλέσω, ὅπως σταματήσῃ πᾶσα ἐνέργεια ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω ἀναφορᾶς, διότι ἡ τυχὸν παραπομπὴ αὐτῆς εἰς Ἐπιτροπὴν φοβοῦμαι ὅτι θ' ἀποτελέσῃ ἐμπόδιον ἢ τοὐλάχιστον θὰ ἐκρυλίσῃ τὰς καταβαλλομένας ἐνεργείας παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Γεωργίας διὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν — ἀποφασισμένην ἤδη—ὡρισμένων μοναστηριακῶν κτημάτων. Μ' ἐνδιαφέρει ἡ περίπτωσις ἀπαλλοτριώσεως τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων τοῦ δήμου Φουρνῆς, ἔνθα ἔχει δημιουργηθῇ κατάστασις ἀθλιότητος πρωτοφανοῦς ἐν Ἑλλάδι, κατάστασις ἣν ἄλλοτε ἀνέπτυξα διὰ μακρῶν, ὑπερβαίνουσα πᾶσαν περιγραφὴν καὶ συγκινήσασα ἄλλοτε τὴν Κρητικὴν Πολιτείαν μέχρι λήψεως ὅλως ἐκτάκτων μέτρων ἀπαλλοτριώσεως. Ὁ συμπολίτης μου Ὑπουργὸς κ. Μαρῆς δύναται νὰ σᾶς βεβαιώσῃ περὶ τούτου.

Γ. Μαρῆς (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Εἶμαι πρεσβύτερος ὑμῶν, ἀλλὰ δὲν ἐνθυμοῦμαι τοιοῦτόν τι.

Γ. Σίδερης. Ἐγένετο ἁπλῆ ἐνοικίασις.

Ι. Κούνδουρος. Ἐλήφθη μέτρον τότε εὐρύτερον τῶν σήμερον λαμβανομένων ὑπὲρ τῶν χωρικῶν. Τὸ μέτρον τῆς ἐνοικιάσεως εἰς αὐτοὺς ἀντὶ εὐτελεστάτου σχεδὸν ἰδανικοῦ τιμήματος.

Πάντως ἂς ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις καὶ ἡ Κυβέρνησις ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς ὅ,τι θέλει, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ ἐπεκτείνηται ἡ ἀπόφασις αὐτῆς πέρα τῶν ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος, δηλαδὴ νὰ μὴ θίγῃ τὴν περιφέρειαν ἄλλης ἀνεξαρτήτου ἐκκλησίας τῆς Κρήτης.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Γενικῶς, γενικῶς.

Ι. Κούνδουρος. Διὰ τὸ γενικὸν ὁμιλήσατε σεῖς. Ἐγὼ διὰ τὴν περιφέρειάν μου ἀμύνομαι.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι εἰς τὴν ἀποταθεῖσαν πρὸς αὐτὸν Ἱεραρχίαν ἐδήλωσε σαφῶς ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον συζητήσεως.

Ὁ κ. ***Ι. Κούνδουρος*** παρακαλεῖ νὰ μὴ ἀναπταλῇ ἡ ἐνέργεια πρὸς ἀπαλλοτρίωσιν ἐπὶ ἀναμονῇ τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Ν. Καλέλλης*** ἐκφράζει τὴν λύπην του διότι δὲν ἐπιδεικνύεται ἐκ μέρους τῆς Ἱεραρχίας ὁ ἀπαιτούμενος σεβασμὸς πρὸς τὴν ὑπάτην Ἀρχήν, ἥτις εἶνε ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις.

Ὁ κ. ***Π. Καρασεβδᾶς*** λέγει ὅτι οἱ νόμοι πρέπει νὰ ἐφαρμόζωνται ἐξ ἴσου πρὸς πάντας καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἑπομένως ταμεῖα πρέπει νὰ λαμβάνουν τὴν ἀνάλογον ἀποζημίωσιν.

Ὁ κ. ***Ι. Γιαμούζης*** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν κατοίκων Βόλου ὅπως ὁ σιδηρόδρομος Ἀδριατικοῦ διέλθῃ καὶ ἐκ Θεσσαλίας.

Τὴν αὐτὴν ἀναφορὰν συνιστῶσιν οἱ κ. κ. Γ. Βλάχος, Θ. Χαβίνης, Δ. Ψάρρης, Π. Ζωγράφος καὶ Χ. Ἀλαμανῆς.

Ὁ κ. ***Γ. Μαρῆς*** (Ὑπουργὸς Συγκοινωνίας) ἀπαντᾷ ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει θέλουν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὰ δίκαια αἰτήματα τῶν Θεσσαλῶν.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** ἐξηγεῖ πῶς ἔχει τὸ ζήτημα τοῦ σιδηροδρόμου Αὐλῶνος-Ἰωαννίνων-Ἀθηνῶν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου, λέγει, ἐδημιουργήθη ἀσκόπως θόρυβος, ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε πρὸς ἔπαινον τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας.

Ὁ κ. ***Δ. Μπότσαρης*** ὁμιλῶν ἐξ αἰτίας τῶν τελευταίως προσωπικῶς περὶ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ προλαλήσαντος λεχθέντων λέγει ὅτι τὸ προκηρυχθὲν ἔργον δὲν ἦτο παρὰ ἐνδιαφέροντος τοπικοῦ· ἦτοι δὲν πρόκειται περὶ Ἀδριατικοῦ σιδηροδρόμου, ἀλλὰ περὶ σιδηροδρόμου Ἰωαννίνων-Ἀγρινίου, ὅστις θὰ ἐξυπηρέτει ἀποκλειστικῶς τὴν Ἤπειρον καὶ Αἰτωλοακαρνανίαν. Δὲν ἐπρόκειτο δὲ παρὰ μόνον περὶ τῆς προκαταρκτικῆς μελέτης.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** παρακαλεῖ τὸν ὁμιλοῦντα ὅπως μὴ ἐπεκτείνῃ τὴν συζήτησιν πέρα τοῦ προσωπικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** ἐλπίζει ὅτι ὁ ἀξιότιμος ῥήτωρ θέλει ἀναγνωρίσει ὅτι ἡ συζήτησις ὡς διεξάγεται δὲν εἶνε κανονική.

Ὁ κ. ***Δ. Μπότσαρης*** ἀναγνωρίζει τοῦτο καὶ μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ κ. Παπαναστασίου δὲν ἐπεθύμει νὰ τὸν θίξῃ προσωπικῶς παραιτεῖται τῆς περαιτέρω ὁμιλίας του.

Ὁ κ. ***Ν. Καλέλλης*** λέγει ὅτι δὲν ἐφαντάζετο ὅτι θὰ ἀπησχόλει σοβαρῶς τὴν Συνέλευσιν τὸ ζήτημα τοῦτο, οὗτινος διὰ πρώτην φορὰν ἔλαβε γνῶσιν ἐκ τηλεγραφήματος φέροντος τὴν ὑπογραφὴν τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας καὶ ἀναγγέλλοντος ὅτι πρόκειται περὶ κατασκευῆς τοῦ ἔργου, ἐνῷ πρὸ ὀλίγου ὁ ἴδιος ἐβεβαίωσεν ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰδικὸς νόμος.

Ὁ κ. ***Ι. Γιαμούζης*** διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Θεσσαλίας οὐδαμῶς ἀποβλέπουσιν εἰς πρόκλησιν προσωπικῶν ζητημάτων.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** παρατηρεῖ ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις διὰ διακοπῶν καὶ διακόπτει τὴν συνεδρίασιν ἐπὶ 10'.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι τὸ Προεδρεῖον ἀρύεται τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐκ τοῦ Κανονισμοῦ, ὁ ὁποῖος εἶνε αὐτὴ αὕτη ἡ θέλησις τῆς Συνελεύσεως. Διὰ τοῦτο παρακαλεῖ ὅπως καταβληθῇ πανταχόθεν προσπάθεια ἵνα τηρῆται ὁ Κανονισμός.

Ὁ κ. ***Π. Καρασεβδᾶς*** συγχαίρει τὸ Προεδρεῖον, τὸ ὁποῖον διὰ πρώτην φορὰν ἐπέδειξε τοιαύτην ἐπιμονὴν πρὸς τήρησιν τοῦ Κανονισμοῦ.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Ὁ κ. ***Σκ. Ζερβὸς*** ἐρωτᾷ ἂν ἡ κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς ἐπεξεργασίας τοῦ νομοσχεδίου περὶ Πανεπιστημίου

Θεσσαλονίκης πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐργασίαν της πρὸς ὑποδολὴν τῆς σχετικῆς ἐκθέσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ἅμα τῇ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ἔπαυσαν ὑπάρχουσαι αἱ μόνιμοι κοινοβουλευτικαὶ Ἐπιτροπαί.

Ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ μεταρρυθμίσεως ἄρθρων τινῶν τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Δ' Συντακτικῆς Συνελεύσεως» ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι τὴν καλυτέραν ἐγγύησιν περὶ τῆς ἀπροσκόπτου πορείας τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ἀποτελεῖ ἡ καλὴ θέλησις κυρίως ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς Ἀντιπολιτεύσεως. Αὐτὴ δὲ εἶνε ἡ βάσις ἐπὶ τῆς ὁποίας πρέπει νὰ βασισθῶμεν ἐὰν ὑπάρξῃ καλὴ διάθεσις, θὰ χωρήσωμεν ταχέως εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ συντάγματος, εἶνε ὅμως ἀναμφισδήτητον ὅτι πρέπει νὰ δοθῇ ὁ ἀναγκαῖος ὑλικὸς χρόνος πρὸς τοὺς πληρεξουσίους ἵνα μελετῶσι καὶ προετοιμάζωνται διὰ τὴν συζήτησιν. Ἡ ἐπιθυμία τῆς ἀριστερᾶς, λέγει, εἶνε νὰ διευκολυνθῇ ἡ ταχεῖα ἐπιψήφισις τοῦ συντάγματος, ἀλλ' οὐδαμῶς εἶνε διατεθειμένη αὕτη νὰ δεχθῇ ὅπως μετὰ πάροδον ὡρισμένου χρονικοῦ διαστήματος κλείῃ ὁριστικῶς ἡ συζήτησις. Ἡ διάταξις αὕτη ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν φρονεῖ ὅτι θίγει τὴν Συνέλευσιν, ἡ ὁποία οὐδὲ κἂν θὰ ἐρωτᾶται ἂν ἐπιθυμεῖ ἢ ὄχι νὰ κλείσῃ ἡ συζήτησις. Ἐπίσης φρονεῖ ὅτι, προκειμένου νὰ κλείσῃ ἡ συζήτησις, δὲν πρέπει νὰ γίνηται τοῦτο πρὶν ἀκουσθοῦν τοὐλάχιστον δύο τῶν πληρεξουσίων οἵτινες θὰ ἔχουν ἀντίρρησιν. Τὴν τοιαύτην διατύπωσιν τοῦ Κανονισμοῦ θεωρεῖ ἀντιτιθεμένην εἰς τὴν στοιχειώδη ἐλευθερίαν τῆς Συνελεύσεως, δὲν εἶνε δὲ διατεθειμένος νὰ ἀποδεχθῇ. Συνεχίζων θεωρεῖ ὡς μὴ δεδικαιολογημένον τὸν καθορισμὸν ὡρισμένων ἡμερῶν πρὸς συζήτησιν ἐπὶ τοῦ συντάγματος καὶ ἑτέρων διὰ τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν, τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον αὕτη ἤθελε συμπίπτει πρὸς τὰς ἡμέρας τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου, ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε φρόνιμον οὐδὲ σκόπιμον νὰ περιορισθῇ. Δὲν συμφωνεῖ ὡσαύτως ὡς πρὸς τὴν ἀλλαγὴν τῶν ἡμερῶν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Κύριοι συνάδελφοι, ἡ διάταξις ἡ ὁποία εἰσάγεται δὲν εἶνε διάταξις καινοφανὴς οὔτε διὰ τὸν Ἑλληνικὸν κοινοβουλευτικὸν βίον, οὔτε διὰ τὰ ἄλλα Κοινοβούλια τὰ ὁποῖα παρηκολουθήσαμεν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ. Ἀνεφέρθη ὅτι ἴσχυσε κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ συντάγματος τοῦ 1862, ἀνέφερε δὲ πολὺ ὀρθῶς ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς ὅτι καὶ εἰς ἄλλα Κοινοβούλια ἰσχύει καὶ ὅτι θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον νὰ καθιερωθῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον δι' ἡμᾶς, ἂν ἐπιτύχῃ. Ὀφείλω

μάλιστα νὰ εἴπω εἰς προσθήκην ἐκείνων τὰ ὁποῖα εἶπον ὅτι ὑπάρχουν Κοινοβούλια τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἀπορανθῶσι τὴν συζήτησιν παρατομένην καὶ μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ πρώτου ἀγορητοῦ, ἂν τὸ ζητήσῃ ὡρισμένος ἀριθμὸς μελῶν καὶ ἂν ἀποφανθῇ ἐπὶ τούτου ἡ πλειοψηφία. Καὶ ἀναφέρω ὡρισμένως τὸ Γαλλικὸν Κοινοβούλιον. Ἡ ἐργασία ἡ ὁποία γίνεται ἐκεῖ διὰ τοὺς παρακολουθήσαντας ἐκ τῶν πρακτικῶν τὰς συζητήσεις δὲν εἶνε ὀλιγώτερον καρποφόρος ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας ἐργασίαν. Τοὐναντίον ἔσχε τὸ εὐάρεστον ἀποτέλεσμα ὅτι ἡ σοδαρὰ ἐργασία ἐγίνετο πλέον εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς Ἐπιτροπάς, διότι οἱ βουλευταί, οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ διακριθοῦν, γνωρίζοντες ὅτι ὁ θεσμὸς τοῦ κλεισίματος τῆς συζητήσεως εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ τοῖς ἐπιτρέψῃ νὰ ἐκθέσουν εἰς τὴν Βουλὴν τὰς γνώμας των, φροντίζουν καὶ ἐργάζονται περισσότερον εἰς τὰς Ἐπιτροπάς, ὅπου καὶ διακρίνονται. Ὁ θεσμὸς λοιπὸν αὐτὸς πρέπει νὰ δοκιμασθῇ ἅπαξ ἔτι καὶ παρ' ἡμῖν. Δὲν θέλω νὰ σᾶς ἀναφέρω παραδείγματα ἄλλων Κοινοβουλίων, διότι παρὰ πολλὰ ὑπάρχουσιν εἰς τὰ ὁποῖα ἐπὶ τῇ αἰτήσει 15 ἢ ἐπὶ τῇ αἰτήσει 30 βουλευτῶν ἐπιτρέπεται νὰ θεωρηθῇ κεκλεισμένη ἡ συζήτησις, ὁσοιδήποτε καὶ ἂν εἶνε οἱ ἐγγεγραμμένοι διὰ νὰ ὁμιλήσουν. Ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος ἐδέχθη μετὰ τὸ δεκάωρον, τὸ ὁποῖον σημειώνει 20 ἀγορεύσεις, νὰ ἀποφαίνηται ἡ Βουλὴ ἂν ἐρωτίσθη ἢ δὲν ἐρωτίσθη, ὑπέδειξε δ' ὅτι θὰ ἐπροτίμα, ἀφοῦ ὑπάρχει αὐτὸ τὸ δικαίωμα, νὰ μὴ τεθῇ τὸ τετράωρον πέρα τοῦ ὁποίου δὲν θὰ δύναται πλέον νὰ συζητῇ. Ἀποδέχομαι τὴν τροποποίησιν ταύτην καὶ παρακαλῶ τὴν Συνέλευσιν νὰ συμφωνήσῃ δι' αὐτήν· τώρα θὰ εἶνε εἰς θέσιν ἡ πλειοψηφία νὰ διακηρύξῃ ὅτι ἐρωτίσθη ἀρκούντως. Θέλω νὰ ἀποδείξω ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰς κανενὸς τὸν νοῦν ἡ διάθεσις νὰ καταπνίξῃ τὰς γνώμας τῆς μειονοψηφίας, ἂν δι' αὐτῶν εἶνε δυνατὸν νὰ ρωτισθῇ.

Ὁ κ. συνάδελφος ἐπρότεινε πρὸς τούτοις ὅτι θὰ ἦτο καλὸν νὰ δύνανται νὰ ἀγορεύσουν οἱ κατὰ τῆς προτάσεως περὶ διαφωτίσεως τῆς Συνελεύσεως ζητοῦντες τὸν λόγον. Κύριοι, ὅταν ἡτοίμασα τὸ σχέδιον τὸ ὁποῖον παρεπέμφθη εἰς τὴν Ἐπιτροπήν, ἐσκέφθην καὶ περὶ τούτου, ἀλλ' ἐφοβήθην ὅτι θὰ ἐχρειάζετο ἄλλη συζήτησις περὶ τοῦ ἂν ἐρωτίσθημεν ἢ ὄχι, ἡ ὁποία θὰ κατηνάλισκε περισσότερον χρόνον ἀπὸ ὅσον θὰ ἀπῄτει ὁ διαφωτισμὸς ὁ ἀληθὴς καὶ οὐσιαστικὸς ἐπὶ τοῦ θέματος. Θὰ ἔλεγον, ἐσκέφθην, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξομοιώσωμεν τὸ πρᾶγμα μὲ τὰς ἀναφορὰς καὶ νὰ εἴπωμεν πέντε λεπτά; Ἀλλ' ἰδού, κύριοι, τί μὲ ἀνησύχησε: Δύνασθε νὰ βεβαιώσητε ὅτι ἀπὸ τοῦ 1911, ὁπότε εἰσήχθη ἡ διάταξις κατὰ

τὴν ὁποίαν ἐπὶ ἀναφορῶν ὁ λόγος δὲν δύναται νὰ ἐκτείνηται πέρα τῶν πέντε λεπτῶν, ἡ δὲ διάταξις αὕτη εἰσήχθη τῇ προτάσει ἐμοῦ ὡς ἁπλοῦ πληρεξουσίου, δύνασθε νὰ βεβαιώσητε ὅτι τηρεῖται ἡ διάταξις αὕτη καὶ ὅτι μόνον ἐπὶ πέντε λεπτὰ ὁμιλοῦμεν; Φαντασθῆτε δέ, ἂν ἀρχίσῃ ἡ συζήτησις περὶ τοῦ ἂν ἐρωτισθῶμεν ἢ ὄχι, ἂν θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ὁμιλήσωμεν μόνον ἐπὶ πέντε λεπτὰ ἵν' ἀποδείξωμεν ὅτι δὲν ἐρωτισθημεν. Ἐσκέφθην καὶ ἄλλο τι, νὰ περιορισθῶ εἰς τινα μόνον ἀριθμὸν πληρεξουσίων καὶ δὴ τῶν ἀντιλεγόντων. Τοῦτο ἰσχύει εἰς τὸ Γαλλικὸν Κοινοβούλιον. Εἶνε δεκτὸς εἰς ἀκρόασιν εἷς μόνον βουλευτὴς διὰ νὰ ὁμιλήσῃ ἐναντίον τῆς προτάσεως ἡ ὁποία θὰ ὑποβληθῇ διὰ κοινῆς βοῆς, ἀφοῦ ἄλλως δὲν διαγράφει ὁ Κανονισμός, τῆς προτάσεως ὅτι ἤδη ἐπῆλθεν ὁ διαφωτισμὸς τῆς Συνελεύσεως καὶ νὰ ἐπιτραπῇ ὁ λόγος εἰς ἕνα. Δὲν τὸ ἐδεχθην διὰ δύο λόγους: Ὁ πρῶτος λόγος εἶνε ὅτι θὰ ζητήσουν τόσον πολλοὶ διὰ μιᾶς τὸν λόγον, ὥστε θὰ ἀρχίσῃ ἡ συζήτησις περὶ τοῦ ἂν ὁ κ. Πρόεδρος ἀντελήφθη καλῶς περὶ τοῦ ποίος ἔχει τὴν προτεραιότητα. Ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλον λόγον, διότι νομίζω ὅτι οὐσιαστικῶς κατὰ τὰ ἔθιμα τὰ μακρὰ τὰ κοινοβουλευτικά, τὰ ὁποῖα ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἔχουν ἑρμηνεύσει τὸν Κανονισμόν, δὲν θὰ ἐμποδισθῇ ἐν τῇ οὐσίᾳ του τὸ δικαίωμα τοῦτο. Διατί; Εἶνε γνωστὸν ὅτι ὅπως ἔχει διαμορφωθῇ διὰ τῆς πράξεως ἡ ἐξέλιξις τῶν συζητήσεων εἰς τὸ ἡμέτερον Κοινοβούλιον κατὰ τεκμήριον ἡ Κυβέρνησις ἐρώτων δὲν ἔλαβε ψῆφον δυσπιστίας ἀπολαύει τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς Συνελεύσεως, τῆς πλειοψηφίας. Κατὰ συνέπειαν αὐτὴ εἶνε ἡ ἑρμηνεύουσα τὰς γνώμας της. Ἂν οἱ κ. πληρεξούσιοι εἴπουν ὅτι ἡ Συνέλευσις ἐρωτίσθη, τινὲς ἐξ αὐτῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν γνώμην τῆς πλειοψηφίας τὴν ἐκφράζει ἡ Κυβέρνησις, χρησιμεύει δὲ ἡ γνώμη τῆς Κυβερνήσεως ὡς μία καθοδήγησις εἰς τὸ Προεδρεῖον ὥστε νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ τίς εἶνε ἡ γνώμη τῆς πλειοψηφίας τῆς Συνελεύσεως.

Εἶνε γνωστὸν καὶ οὐδέποτε ἔγινεν ἐξαίρεσις περὶ τοῦ ἐναντίου ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀρνηθῇ τις τὸν λόγον εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν κομμάτων. Ἔχετε λοιπὸν ἐκ τῶν προτέρων ἐξησφαλισμένον ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων θὰ ὁμιλήσουν ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὰ ἔθιμα, τὰ ὁποῖα καὶ ἡμεῖς ἐννοοῦμεν νὰ σεβασθῶμεν, τὰ ὁποῖα εἶνε καὶ ἔθιμα τῆς ὀφειλομένης εὐλαβείας πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν κομμάτων.

Εἷς πληρεξούσιος. Πόσα εἶνε;

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουρ.). Μὲ συγχωρεῖτε, ἔλαβα ὑπ' ὄψιν μου καὶ τὴν κατάτμησιν αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἔτι μένει κενὸν ἐν τῷ Κανονισμῷ· τὸ πότε ἡ Συνέλευσις θὰ λέγῃ

τὸ ἐρωτισθημεν, καὶ ὅτι δὲν ἀναγράφεται ἐν τῷ Κανονισμῷ ποῖοι θὰ λάβουν τὸν λόγον, τοῦτο διευκολύνει εἰς τὸ νὰ μὴ γίνῃ κατάχρησις καὶ νὰ μὴ παρίστανται περισσότεροι λαμβάνοντες τὸν λόγον, καὶ νὰ μὴ ἄρχηται ἔτι μία παρεμπίπτουσα συζήτησις ἡ ὁποία δὲν εἶνε ἐποικοδομητικὴ διὰ τὴν τοιαύτην τῶν συνεδριάσεων ἡμῶν. Νομίζω ὅτι ἐδῶ δυνάμεθα νὰ μείνωμεν, ἀφοῦ ἄλλως τε, ὅπως εἶπεν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας συνάδελφος, τὰς σχέσεις τῆς πλειοψηφίας καὶ μειοψηφίας πρόκειται νὰ χαρακτηρίσῃ μία ἀγαθὴ διάθεσις πρὸς διεξαγωγὴν ὁμαλῶν συζητήσεων. Δεχόμεθα τὴν πρώτην τροπολογίαν καὶ παρακαλῶ νὰ δεχθῇ καὶ αὐτὸς τὴν ἰδικήν μου.

Τώρα ἄλλη διάταξις εἶνε ὅτι περιορίζεται ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος δύο ἡμέραι διατίθενται «κατὰ κανόνα». Ἐξεπίτηδες ἐτέθη τὸ «κατὰ κανόνα», διότι θὰ δύναται δι' ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως ὄχι νὰ παραβιασθῇ ὁ Κανονισμός, ἀλλὰ νὰ γίνηται κάτι τι τὸ ὁποῖον δὲν θὰ εἶνε ἀντικανονικόν. Συνήθως παραβιάζομεν τὸν Κανονισμὸν δι' ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε ὀρθόν, διότι ἐλλείπει οὕτως ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸν Κανονισμὸν καὶ ἡ εὐταξία τῶν συζητήσεων. Ὅταν θέσωμεν τὴν λέξιν «κατὰ κανόνα», θὰ δύναται κατὰ πλειοψηφίαν ἡ Συνέλευσις τὰς ἡμέρας κατὰ τὰς ὁποίας εἶνε προσδιωρισμένη ἡ συζήτησις τοῦ συντάγματος νὰ συζητήσῃ εἴτε ἐπὶ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου εἴτε ἐπὶ νομοθετικῆς ἐργασίας. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὸν κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον μακρὰν ἀπὸ ἐμοῦ ἡ ἰδέα νὰ τὸν περιορίσω. Ἔχω τὴν γνώμην ὅτι ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος στερεώνει τὴν Κυβέρνησιν, δὲν τὴν ἐξασθενίζει, ἀλλὰ τὴν στερεώνει ἀπὸ πάσης ἀπόψεως.

Πρῶτον διότι πολλάκις ἔξω τοῦ Κοινοβουλίου γίνεται δυσφήμησις, κατὰ τῆς ὁποίας εἶνε δύσκολον ν' ἀμυνθῇ ἡ Κυβέρνησις, διότι δὲν εἶνε εὔκολον ν' ἀντεπεξέλθῃ δημοσιογραφικῶς τῆς δυσφημήσεως, ἐνῷ διὰ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου, ὅστις πολλάκις, ὅπως γίνεται καὶ εἰς ἄλλα Κοινοβούλια, προκαλεῖται τῇ ἐπιθυμίᾳ τῶν Κυβερνήσεων, χύνεται πλῆρες φῶς ἐπὶ ὑποθέσεων αἱ ὁποῖαι εἰς τὸ κοινὸν παρίστανται σκανδαλώδεις.

Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὄχι ἐπ' ἐσχάτων ἀλλὰ ἀπὸ ἐτῶν ἀρκετῶν διαστρέφεται, νομίζω, ἡ ἀντίληψις περὶ τοῦ τί εἶνε ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος· ἔχει γίνει μία ἀνάμιξις, μία σύγχυσις ἀναφορῶν, ἐρωτήσεων καὶ ἐπερωτήσεων καὶ ὅλα αὐτὰ παρίστανται ὡς κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος. Κύριοι, θεωρῶ κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον τὸν ἔλεγχον ἐπὶ σοβαροῦ θέματος, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις ἐλέγχεται ὅτι

ὑπέκυψεν ἢ ὅτι ὑπέπεσεν εἰς παράβασιν ἢ ὅτι διέπραξε μίαν παράλειψιν ἕνεκα τῆς ὁποίας πρέπει νὰ τῆς ἀφαιρεθῇ ἡ ἐμπιστοσύνη τῆς Βουλῆς.

Αὐτὸς εἶνε ὁ γνήσιος κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος. Αἱ συντάσεις, αἱ ἐρωτήσεις, αἱ ἀναφοραὶ εἶνε ἁπλούστατα λόγοι, τοὺς ὁποίους οἱ κ.κ. βουλευταὶ ἀντὶ νὰ εἴπωσιν εἰς τὰς ὑπηρεσίας τὰς ἁρμοδίας ἢ εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν ἁρμόδιων λέγουσι δημοσίᾳ καὶ διὰ τῆς Βουλῆς, ἐλπίζοντες ὅτι κατὰ τοιοῦτον τρόπον θὰ ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα καλύτερον τῶν λόγων των καὶ τῶν διαμαρτυριῶν των. Τὸν κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον ὁ ὁποῖος πρόκειται νὰ καταλήξῃ εἰς μομφὴν κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως πρέπει νὰ καταλήγῃ πᾶς ἔλεγχος, τὸν κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον αὐτὸν ἡ παροῦσα Κυβέρνησις δὲν θὰ τὸν ἀπορύγῃ. Ἀλλὰ καὶ οὐδεμία Κυβέρνησις σεβομένη ἑαυτὴν δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν ν' ἀπορύγῃ, ὀχυρουμένη ὄπισθεν οἱουδήποτε Κανονισμοῦ, καὶ ἂν μία ἡμέρα δὲν εἶνε προσδιωρισμένη διὰ κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον, φέρηται δὲ ἐν τῇ κοινῇ γνώμῃ ἢ ἐν τῇ Συνελεύσει ὅτι ἡ Κυβέρνησις παρεβίασε τοὺς νόμους ὡς διαπράξασα κακόν τι εἰς τὸ Κράτος, εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς κοινῆς γνώμης οἱαδήποτε Κυβέρνησις ν' ἀρνηθῇ νὰ ὑποστῇ τὸν ἔλεγχον αὐτόν. Ἔχομεν δὲ καὶ παραδείγματα ἐκ τοῦ παρελθόντος κατὰ τὰ ὁποῖα, μολονότι δὲν ἦτο προσδιωρισμένη ἡμέρα διὰ κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον, ἐπὶ τῶν κατ' ἐξοχὴν φλεγόντων ζητημάτων ἐζητήθη ὁ λόγος ἵνα ἐλεγχθῇ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀπεδέχθη.

Νομίζω ἑπομένως ὅτι οὐδεὶς περιορισμὸς τοῦ γνησίου κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου θὰ δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὅτι τίθεται διὰ τῆς διατάξεως ταύτης. Γνωρίζουν δὲ πάντες ὅτι ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος σπανίως διεξάγεται ὑπὸ τὴν πραγματικήν του ἔννοιαν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ἡ παράγραφος 4 δύναται νὰ παραμείνῃ κάλλιστα χωρὶς τίποτε νὰ παραβλαφθῇ, ὅπως λέγει ὁ κ. συνάδελφος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν παράγραφον 5 εἶμαι βεβαίως σύμφωνος ὅτι δὲν σκοπεῖ τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ εἰσαγάγῃ μίαν εὐταξίαν εἰς τὴν ψήφισιν τῶν νομοσχεδίων· ἂν θέλητε, καὶ μίαν οἰκονομίαν ἔχομεν ἀπὸ τὸν περίφημον αὐτὸν πίνακα τῆς Ἡμερ. Διατάξεως, ὁ ὁποῖος παρουσιάζει 400 νομοσχέδια, ὁ ὁποῖος ἐκτυποῦται κάθε ἡμέραν καὶ διανέμεται καὶ τὸν ὁποῖον δὲν εἶνε δυνατόν, ὡς ὀρθότατα ἐλέχθη, οὔτε νὰ ἀναγνώσουν οἱ κ. βουλευταί. Εὑρίσκονται δὲ πολλάκις οἱ κ. βουλευταὶ ἐνώπιον νομοσχεδίου τὸ ὁποῖον κηρύσσεται κατεπεῖγον τῇ αἰτήσει 10 συναδέλφων καὶ τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ συζητήσουν.

Ἠκούσαμεν δὲ παράπονα καὶ σροδροτάτην κατηγορίαν ὅτι ὑπεκλάπη ἡ συζήτησις καὶ ἡ ψήφισις ἐπὶ νομοσχεδίων εἰς ὥρας μεταμεσονυκτίους καὶ πολλάκις εὑρέθησαν συνάδελφοι ἐκπλῆκτοι ὅτι παρέμειναν μέχρι τῶν πρωϊνῶν ὡρῶν μήπως ψηφισθῇ λάθρᾳ ἓν νομοσχέδιον καὶ ὅμως κατωρθώθη νὰ ἀπουσιάσουν 5 λεπτὰ ἢ 10 καὶ νὰ ψηφισθῇ διάταξις τὴν ὁποίαν αὐτοὶ ἤθελον νὰ ἀποκρούσουν.

Κατ' αὐτῆς τῆς ἀταξίας ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπομάκρυνσιν πάσης ὑπονοίας, ἡ ὁποία θὰ ὑπάρχῃ εἰς τὸ κοινόν, εἰς τὴν δημοσίαν γνώμην, ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ψηφίζωνται, ἐπιτρέψατε τὴν λέξιν, «λαθροχειρικῶς» τὰ νομοσχέδια, ἔρχεται νὰ ἀμυνθῇ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 5. Ἡ διάταξις λέγει ὅτι θὰ ἀναγράφωνται 25 νομοσχέδια καὶ αὐτὰ μόνον θὰ συζητῶνται. Θὰ δύναται λοιπὸν ἕκαστος νὰ γνωρίζῃ ποῖα νομοσχέδια εἶνε τὰ ἐγγεγραμμένα καὶ ἐὰν τὸν ἐνδιαφέρωσι θὰ παραμένῃ εἰς τὴν αἴθουσαν ἵνα τὰ παρακολουθήσῃ, ἐὰν δὲ δὲν τὸν ἐνδιαφέρωσι θὰ ἀπέρχηται ἥσυχος ὅτι δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν κατὰ τὰς πρωϊνὰς ὥρας νὰ κηρυχθῇ κατεπείγουσα ἡ ψήφισις ἑνὸς νομοσχεδίου. Δὲν θὰ ἀναγκάζωνται καὶ εἰς ἀϋπνίαν ἄκουσαν μερικοὶ ἐκ τῶν βουλευτῶν ἵνα παρακολουθῶσιν ὡς κέρδεροι τὴν ψήφισιν τῶν νομοσχεδίων. Νομίζω ὅτι ἡ διάταξις αὐτὴ πρέπει νὰ παραμείνῃ καὶ εἶμαι εὐτυχὴς ὅτι τὴν ἀπεδέχθη καὶ ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτής.

Δ. Καλκανδῆς. Νὰ ὁρίσωμεν 15.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ηρωθ.). Ὡρίσαμεν τὸν ἀριθμὸν 25, διότι θὰ ὑπάρχουν πολλὰ νομοσχέδια ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει ἀντίρρησις. Μόνον δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἐθέσαμεν 25, ἐὰν ὅμως θέλῃ νὰ τὰ μειώσῃ ἡ Συνέλευσις, δὲν θὰ εἶχον ἀντίρρησιν. Ἐπὶ παραδείγματι πρὸ ὀλίγης ὥρας ἡ Συνέλευσις οἱονεὶ διὰ βοῆς ἀπεδέχθη τὴν παραδοχὴν ἑνὸς ψηφίσματος ἢ ἑνὸς νόμου ἐπιτρέποντος τὴν ἐπαναξέτασιν ἀπορριφθέντων μαθητῶν. Θὰ εἶνε πολλὰ τοιαῦτα νομοσχέδια τὰ ὁποῖα δὲν θὰ εὕρωσιν ἀντίρρησιν ἀπὸ καμμίαν πτέρυγα τῆς Βουλῆς. Ἐὰν θέσωμεν μικρὸν ἀριθμόν, θὰ εἶνε δύσκολον νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ψήφισιν τῶν νομοσχεδίων, ἂν δὲ ὁ ἀριθμὸς ἀπὸ 300 ἢ 400 περιορίζεται εἰς 25, σᾶς παρακαλῶ νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς αὐτὸν καὶ νὰ μὴ ζητήσωμεν μεγαλυτέραν μείωσιν, ἵνα μὴ περιέλθωμεν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον.

Ὑπὸ τοιούτους ὅρους νομίζω ὅτι θὰ στέρξῃ ἡ Συνέλευσις νὰ ψηφίσωμεν τὸν Κανονισμὸν ἵνα δώσωμεν μίαν εὐταξίαν πραγματικὴν εἰς τὰς συζητήσεις μας.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλος** ἀνατρέχων καὶ εἰς τὰ ἀλλαχοῦ κρατοῦντα καὶ ἀναφέρων διάφορα παραδείγματα καὶ ἐκ τοῦ

παλαιοτέρου κοινοβουλευτικοῦ βίου τῆς Ἑλλάδος συμφωνεῖ ἀπολύτως κατ' ἀρχὴν πρὸς τὴν πρότασιν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἐκεῖνο ἐπὶ ὁποίου ἔχει ἀντιρρήσεις εἶνε ὁ καθορισμὸς τεσσάρων καθ' ἑβδομάδα ἡμερῶν διὰ τὸ συντακτικὸν ἔργον τῆς Συνελεύσεως. Ὅσον καὶ ἂν ἐπιθυμοῦμεν, λέγει, τὸν περιορισμὸν τῶν συζητήσεων, ἐν τούτοις ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων καθαρῶς ἐπιστημονικῶν καὶ ἄκρως σοβαροτάτων θὰ ἔπρεπεν ἡ συζήτησις νὰ διεξαχθῇ μετὰ τῆς προσηκούσης σοβαρότητος, ἵνα δημιουργηθῇ καὶ κοινή τις γνώμη ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως. Φρονεῖ δ' ὅτι ἡ ἐπικειμένη ἐντὸς δύο ἢ τριῶν μηνῶν ἐπιψήφισις τοῦ συντάγματος δὲν εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου, τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον δὲν συμμετέχει τῆς παρούσης Συνελεύσεως ὁ ἐξωκοινοβουλευτικὸς πολιτικὸς κόσμος, ὅστις θὰ ἔπρεπε νὰ συμμετάσχῃ τῆς συντάξεως τοῦ καταστατικοῦ χάρτου. Ὡς πρὸς τὸν κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον παρατηρεῖ ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα — ἐφόσον ἀκόμη δὲν κατωρθώθη νὰ ἱδρυθῇ καὶ λειτουργήσῃ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας — τὸ μόνον μέσον ἀμύνης τοῦ πολίτου εἶνε τὸ βῆμα τῆς Βουλῆς, δι' αὐτὸν δὲ τὸν λόγον ζητεῖ δύο ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος διὰ τὸν ἀπόλυτον ἔλεγχον τῶν πράξεων τῆς Κυβερνήσεως. Ὡς πρὸς τὰς ὑπολειπομένας τέσσαρας ἡμέρας καθ' ἑβδομάδα φρονεῖ ὅτι κατ' αὐτὰς πρέπει ἀδιακρίτως νὰ γίνηται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ συντάγματος καὶ τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας. Τὴν σπουδὴν πρὸς λῆξιν τοῦ συντακτικοῦ ἔργου τῆς Συνελεύσεως δὲν θεωρεῖ δικαιολογημένην ἐφόσον ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει ἀπόφασιν νὰ ἐπιζητήσῃ τὴν διάλυσιν τῆς Συνελεύσεως μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου τούτου. Ὡς πρὸς τὸ ἐδάφ. 5 τὸ ἀφορῶν τὸν καθορισμὸν τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως ἀναφέρει τὰ γενόμενα ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου αἱ διατυπώσεις εἶνε πολὺ αὐστηρότεραι, εὑρίσκει ὅμως ὡς ἀπαρχὴν καλοῦ τὸ κυβερνητικὸν σχέδιον. Καταλήγων λέγει ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν ἀποδέχεται εἶνε ἡ σπουδὴ πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ συντακτικοῦ ἔργου τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. ***Α. Δενδρινὸς*** συμφωνεῖ ὡς πρὸς τὸ λεχθὲν ὅτι τὸ σοβαρώτερον ἔργον τῆς Συνελεύσεως εἶνε τὸ συντακτικόν' ἀλλὰ δὲν εἶνε τοῦτο καὶ τὸ «ἅπαντον» αὐτῆς· ὁ Λαὸς ζητεῖ νὰ ἴδῃ τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεώς του ἐκ τῆς μεταβολῆς τοῦ πολιτεύματος, διὰ τοῦτο ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ σύνταγμα πρέπει νὰ ἴδωμεν καὶ τὴν μεταβολὴν τοῦ φορολογικοῦ συστήματος καὶ τὴν ἄλλην νομοθετικὴν ἐργασίαν τῆς Κυβερνήσεως. Κακίζει κατόπιν καὶ ὅσους ὑπονομεύουν τὸ

πολίτευμα διὰ τάσεων δικτατωρικῶν, οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ παταχθοῦν.

Ἐξετάζων κατόπιν τὰς συντηρητικὰς ἀρχὰς τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἐλπίζει ὅτι αὐταὶ θὰ γίνουν ἀφορμὴ ἀφυπνίσεως τοῦ ἐργάτου καὶ τοῦ ἀγρότου, ἐξ οὗ θὰ ἀποδειχθῇ ὅτι οἱ ἐλάχιστοι κεφαλαιοκράται καὶ τσιφλικιοῦχοι δὲν ἔπρεπε νὰ τύχουν τῆς στοργῆς τῆς ὁποίας ἀπολαύουν ἀπὸ τὴν νέαν Κυβέρνησιν. Τὸν συντηρητισμὸν θεωρεῖ ὡς τέλμα, ἀναδίδον θανατηρόρους ἀναθυμιάσεις. Εἶνε σύνεπῶς κατὰ παντὸς περιορισμοῦ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου, ὅστις σκοπεῖ νὰ παρακολουθῇ καὶ νὰ ἐλέγχῃ τὴν Ἐκτελεστικὴν Ἐξουσίαν, εἰς τὴν ὁποίαν πολλάκις ἀπεμπολήθησαν τὰ νομοθετικὰ δικαιώματα τῶν Βουλῶν. Τὸ καθιερωμένον διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν Κανονισμοῦ κλείσιμον τῆς συζητήσεως θὰ ἠδύνατο νὰ καθιερωθῇ ὑπὸ τὴν αἴρεσιν τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, διὰ νὰ γνωρίζῃ κανεὶς τὰς εὐθύνας του. Ἀντικρούει κατόπιν τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὸν ὁρισμὸν καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου. Ἐν τέλει συμφωνεῖ ὡς πρὸς τὴν § 5 τοῦ σχεδίου τῶν τροποποιήσεων δι' οὗ θὰ ἐπιτευχθῇ νὰ εἶνε ἐν γνώσει οἱ πληρεξούσιοι τῶν ψηφιζομένων νομοθετημάτων.

Ὁ κ. ***Γ. Σεχιώτης*** νομίζει ὅτι προκειμένου περὶ τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ ἑκάστης Χώρας δὲν πρέπει νὰ ἀναζητῶμεν τί γίνεται ἀλλαχοῦ, ἀλλὰ νὰ ἐξετάζωμεν μόνον τὰς ἐκδηλώσεις καὶ τὴν ψυχολογίαν τοῦ Λαοῦ τὸν ὁποῖον ἀντιπροσωπεύομεν. Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς διακρίνεται διὰ τὸν ἔρωτα αὐτοῦ πρὸς πᾶσαν ἐλευθερίαν καὶ δὴ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου. Εἶνε βεβαίως ἀνάγκη νὰ καταλήξωμεν εἰς ὁμαλότητα πολιτικήν, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ θίξωμεν καὶ τὴν εὐαισθησίαν τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ Σώματος καὶ συνεπῶς καὶ τοῦ Λαοῦ.

Ἐξετάζων κατ' ἄρθρον τὰς τροποποιήσεις διαφωνεῖ ὅσον ἀφορᾷ τὸν καθορισμὸν τοῦ δεκαώρου τῆς συζητήσεως. Προκειμένου περὶ ἐπιστημονικῶν ζητημάτων ὀφείλει νὰ βεβαιοῦται ὅτι ἡ πλειοψηφία τῆς Συνελεύσεως ἐρωτίσθη ἐνσυνειδήτως περὶ ἑκάστου ἄρθρου τοῦ πολιτεύματος. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς περιοριστικὰς διατάξεις τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου ὀφείλει νὰ μὴ λησμονηθῇ ὅτι λόγῳ τοῦ ὅτι τὰ παρεμπίπτοντα ζητήματα κατηγάλωσαν τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως ὁ ἔλεγχος δὲν ἠσκήθη εὐρέως ὡς ὤφειλεν. Ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος ὀφείλει νὰ ἐξασκῆται ἀπεριορίστως καὶ διὰ νὰ μὴ παρεξηγηθῇ ἡ ὅλη Συνέλευσις ἥτις ἀπορρέει ἀπὸ τὴν

ἰδίαν πολιτικὴν οἰκογένειαν αἱ δύο ἡμέραι τοῦ ἐλέγχου πρέπει νὰ μένουν πλήρεις δι' αὐτόν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) δίδει τὴν βεβαίωσιν ὅτι δὲν θὰ περιορισθῇ ὁ ἔλεγχος κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ἀλλὰ μετ' αὐτὸν θὰ εἰσερχώμεθα καὶ εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν ὅπως ἐγίνετο ἄλλως τε καὶ μέχρι τοῦδε.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** ἐξακολουθῶν φρονεῖ ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ περιορισθῇ ὁ ἔλεγχος κατὰ τὰς δύο ἡμέρας καὶ κατὰ τὰς ὑπολοίπους νὰ γίνηται κατ' ἐκλογὴν τῆς Κυβερνήσεως νομοθετικὴ καὶ συνταγματικὴ ἐργασία.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** ἀπορεῖ ἐν πρώτοις διότι ἡ τροποποίησις τοῦ Κανονισμοῦ εἰσάγεται διὰ ψηφίσματος καὶ ὄχι κατὰ τὸν καθιερωμένον διὰ τοῦ Κανονισμοῦ τρόπον.

Ἐπίσης ἀπορεῖ διὰ τὸ ἀδικαιολόγητον τῶν προτεινομένων περιορισμῶν. Ἰδίως δὲ διαμαρτύρεται διότι οἱ περιορισμοὶ οὗτοι θὰ ἰσχύουν δι' ὅλας τὰς διατάξεις τοῦ συντάγματος, ἐνῷ ὤφειλον τὸ πολὺ νὰ ἐφαρμόζωνται μόνον ἐπὶ τῶν μὴ οὐσιωδῶν, μὴ θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ συντάγματος. Διατάξεις ὅπως αἱ περὶ Γερουσίας δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ψηφισθοῦν ἐντὸς 10ώρου. Ὀφείλει διὰ μακρᾶς συζητήσεως νὰ λάβῃ γνῶσιν ὁ Λαὸς τοῦ νέου θεσμοῦ. Οὔτε αἱ ἐν ταῖς Ἐπιτροπαῖς συζητήσεις εἶνε ἀρκεταὶ νὰ μορφώσουν τελείως ἕνα θεσμόν, διότι εἶνε γνωστὸν πῶς ἐνεργεῖται ἡ ἐργασία τῶν Ἐπιτροπῶν. Ἐὰν σκοπὸς τῆς Κυβερνήσεως εἶνε τὸ τέρμα τοῦ συνταγματικοῦ ἔργου μόνον, ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του πῶς θὰ σταματήσωμεν ἐκεῖ ἐφόσον διὰ νόμων δὲν ρυθμίσωμεν τὰς πολλαπλᾶς ἀνάγκας τοῦ κόσμου, ὅστις ὄντως μᾶς ἔστειλεν ἐδῶ νὰ ψηφίσωμεν τὴν Δημοκρατίαν καὶ νὰ τὴν ἐφαρμόσωμεν καὶ νὰ ἴδῃ τὰ καλά της.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** λέγει ὅτι πάντες ἀναγνωρίζουν ὅτι ἡ κατάχρησις τοῦ λόγου εἶνε ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς τῶν Κοινοβουλίων. Ὁ Κανονισμός μας ὅσον ἀφορᾷ τοῦτο εἶνε ἐλευθεριώτατος ὅσον καὶ ἀτελέστατος, διότι δὲν ὑπάρχει καμμία ποινὴ διὰ τὰς παραβάσεις του καὶ τὰς παραβιάσεις του. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν εἷς βουλευτὴς ἠδύνατο νὰ περαλύῃ τὸ Κοινοβούλιον καὶ νὰ ἐκπίπτῃ οὕτω τὸ κῦρος αὐτοῦ. Ὁμιλῶν εἶτα περὶ τῶν ἐγερθεισῶν ἀντιρρήσεων τοῦ δεκαώρου καὶ τῶν ἡμερῶν συντακτικῆς καὶ νομοθετικῆς ἐργασίας καὶ ἐλέγχου εὑρίσκει ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ὅτι μετὰ τὴν τροπολόγησιν τῆς α' περιπτώσεως καὶ τὴν μετὰ τὸ τέλος τῆς συζητήσεως ἀκρόα-

σιν ἑνὸς ἢ δύο ῥητόρων ἀντιλεγόντων ἢ ἀποκρουόντων δὲν ἔχουν αὐταὶ θέσιν.

Ὡς πρὸς τοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἐλέγχου φρονεῖ ὅτι δὲν θίγεται ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος εἰμὴ ἐφόσον προώρισται νὰ περισπᾶται εἰς μικρά. Πρὸς συμβιβασμὸν προτείνει ὅπως αἱ ἡμέραι μοιρασθῶσιν ἀνὰ τρεῖς διὰ τὰς συντακτικὰς ἐργασίας καὶ δύο διὰ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν. Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις νομίζῃ ὅτι δὲν δύναται νὰ μειώσῃ τὰς ἡμέρας τῆς συντακτικῆς ἐργασίας, θὰ ἐπρότεινεν ἡ ὕλη ἡ συντακτικὴ νὰ διανεμηθῇ εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν τὰ οὐσιωδέστερα νὰ μείνουν τελευταῖα πρὸς συζήτησιν, ἵνα καταρθωθῇ ἡ ἀπαιτουμένη πάντως ἀναγκαία προμελέτη.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν καταρτισμὸν τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως νομίζει ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ συνετάσσετο αὕτη μετά τινος συσχετικότητος εἰς τρόπον ὥστε τὰ συζητούμενα καθ' ὡρισμένην ἡμέραν νὰ εἶνε τῆς αὐτῆς δικαιοδοσίας, διὰ νὰ δύνανται καὶ οἱ Ὑπουργοὶ νὰ ἔχουν περισσοτέρας ὥρας ἐργασίας ἀκριβῶς ἐκεῖ ὅπου χρειάζονται, δηλαδὴ εἰς τὰ Ὑπουργεῖά των.

Καταλήγων νομίζει ὅτι τοιαύτη τις διαρρύθμισις τοῦ Κανονισμοῦ θὰ χαλιναγωγήσῃ τὰς συζητήσεις καὶ συνιστᾷ ὅπως ἐνισχυθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ Ἐπιτροπὴ καὶ μελετήσῃ ριζικωτέρας τροποποιήσεις τοῦ Κανονισμοῦ.

Ὁ κ. ***Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) ἀναγινώσκει τὰς τροπολογίας, εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὁποίων κατέληξε μετὰ τὴν διεξαχθεῖσαν συζήτησιν.

Ὁ κ. ***Ν. Ξηρὸς*** ἀναπτύσσει τροπολογίαν του περὶ τῆς τυπώσεως τῶν τροπολογιῶν τοῦ Συντάγματος δύο ἡμέρας πρὸ τῆς συζητήσεως.

Ὁ κ. ***Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) ἀπαντᾷ ὅτι τοῦτο εἶνε ὀρθότατον.

Ὁ κ. ***Σ. Γονατᾶς*** νομίζει ὅτι τὸ εἶδος ἑκάστης ἐργασίας δέον νὰ μὴ εἶνε συνεχές, ἀλλὰ νὰ ἐναλλάσσηται.

Ὁ κ. ***Ἀλ. Παπαναστασίου*** ἀναπτύσσει τροπολογίαν του ἐπὶ τῆς § 3 τοῦ σχεδίου, καθ' ἣν δὲν τίθεται χρονικὸν ὅριον εἰς τὸν τελευταῖον ἀντιλέγοντα ἢ ἀποκρούοντα.

Σχετικῶς μὲ τὰ περὶ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου λεχθέντα φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνηται οὕτω μόνον ὅταν σκοπῷ τὴν ἀνατροπὴν τῆς Κυβερνήσεως. Ἐρωτᾷ κατόπιν ἂν θὰ δύναται ἡ πλειοψηφία νὰ σταματᾷ τὸν κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον.

Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος (Πρόεδρος Κυβερνήσεως). Ἀσφαλῶς ὄχι.

Ὁ κ. ***Ἀλ. Παπαναστασίου*** νομίζει ὅτι πρέπει νὰ μὴ ἀ-

ναγράφονται εἰς τὰς ἐπερωτήσεις ἀντικείμενα σκοποῦντα μόνον τὴν τοπικὴν διαφήμισιν τῶν ἐπερωτώντων. Ἐπίσης καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐγίνετο δεκτὴ ἡ σύστασις τοῦ κ. Γονατᾶ περὶ ἐναλλὰξ κατ' ἀντικείμενα καταρτισμοῦ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως.

Ὁ κ. **Ἀνδρ. Δενδρινὸς** ζητεῖ καὶ αὖθις ὅπως ὁρισθῇ ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία δι' ἕκαστον ἄρθρον τοῦ συντάγματος.

Ὁ κ. **Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) δίδει ἐξηγήσεις περὶ τῶν λόγων οἵτινες δὲν ἐνδεικνύουν τὴν ἐναλλὰξ ἐργασίαν.

Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** καταλήγων συνιστᾷ νὰ ἀναδιοργανωθοῦν τὰ τῶν κοινοβουλευτικῶν Ἐπιτροπῶν.

Ὁ κ. **Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) δηλοῖ ὅτι πρέπει νὰ συσταθῇ εἰς τὸν κ. Πρόεδρον ὁ καταρτισμὸς Ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην τοῦ ἀνωτέρω ζητήματος καὶ πρὸς ἐπεξεργασίαν γενικῶς τοῦ Κανονισμοῦ.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται.

Οἱ κ. κ. **Π. Καλαντζόπουλος** καὶ **Ἀν. Δενδρινὸς** ἐπιφέρουν παρατηρήσεις τινάς.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο περατωμένη ἡ συζήτησις, ἀναβάλλεται δὲ ἡ ἐπιψήφισις τοῦ ψηφίσματος ὅπως ἐκτυπωθῇ τοῦτο προηγουμένως καὶ διανεμηθῇ ὡς ἐτροποποιήθη.

Μεθὸ ὥρᾳ 9.30' συνανέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν αὔριον ὁ μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ἀλαβάνος

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΒ'

Τῇ 18 Ὀκτωβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5.15' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. Ἀ. Δενδρινοῦ.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς :

Ἡ ἐπιτροπεία τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Βελίτσης «Ζωοδόχου Πηγῆς» παραπονεῖται κατὰ τοῦ Μητροπολίτου Δημητριάδος κωλύοντος τὸν ἱερέα Ἀ. Παμφίλην νὰ ἱερουργήσῃ.

Ἡ μαθητικὴ νεολαία Λαρίσης παρακαλεῖ ὅπως μὴ ἐφαρμοσθῇ τὸ μέτρον τοῦ δεκαπλασιασμοῦ τῶν ἐκπαιδευτικῶν τελῶν.

Ὁ σύλλογος τῶν ἐφέδρων πολιτῶν Ρεθύμνης παρακαλεῖ ὅπως ἀντικατασταθῶσιν εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας αἱ θήλειαι ὑπάλληλοι ὑπὸ τῶν ἐφέδρων πολιτῶν.

Οἱ ἔκτακτοι ὑπάλληλοι τῶν Τ.Τ.Τ. παρακαλοῦσιν ὅπως προστατευθῶσιν.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Βίτσης παρακαλοῦσιν ὅπως περιληφθῇ καὶ τὸ τσιφλίκιον Βίτσι εἰς τὰ ἀπαλλοτριωτέα κτήματα.

Οἱ ἀνώτατοι διπλωματικοὶ μηχανικοὶ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας παρακαλοῦσιν ὅπως τύχωσι καὶ αὐτοὶ τοῦ τεχνικοῦ ἐπιδόματος.

Τὰ δημοτικὰ συμβούλια Κοζάνης καὶ Γρεβενῶν παρακαλοῦσιν ὅπως ἐλαττωθῇ ὁ φόρος ἐπὶ τῶν ἀμβύκων.

Ὁ ἐκ Βερροίας Τρύφων Πάνου διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐκεῖ ἐποικιστικοῦ γραφείου θέλοντος νὰ ἐκδιώξῃ αὐτὸν ἐκ βακουφικοῦ μαγαζείου.

Οἱ ἐφημέριοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιφερείας Φλωρίνης αἰτοῦνται ὅπως διὰ νόμου μισθοδοτῶνται.

Ὁ Φιλελεύθερος Δημοκρατικὸς Σύλλογος Κολωνακίου παρακαλεῖ ὅπως ἐξευρεθῇ μόνιμος στέγη διὰ τὸ ἐκεῖ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον.

Οἱ ἐνοικιασταὶ φόρου δεκάτης Ἀλεξανδρουπόλεως παρακαλοῦσιν ὅπως τῆς ἐκπεσθῇ ὁ σχετικὸς φόρος.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Βοστινίτσης αἰτοῦνται τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἀνεγερθέντος δημοτικοῦ σχολείου.

Τὰ σωματεῖα τῆς Βερροίας παρακαλοῦσιν ὅπως ἀναστα λῇ ἡ νέα φορολογία ἐπὶ τῶν ἀμβύκων.

Οἱ πρόεδροι τῶν διαφόρων συλλόγων Κομοτηνῆς παρακαλοῦσιν ὅπως προστατευθῶσιν οἱ ἔκτακτοι ὑπάλληλοι Θράκης.

Ὁ ἀγροτικὸς κόσμος Λασηθίου ἐκφράζει τὴν εὐαρέσκειάν του πρὸς τὸ ἀγροτικὸν κόμμα τῆς Ἑλλάδος καὶ παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ μέριμνα καὶ ἀπαλλαγῇ οὗτος πάσης φορολογίας ἐπὶ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς.

Οἱ ἐν τῇ πλατείᾳ Θεμιστοκλέους ἐγκατεστημένοι πρόσφυγες καταστηματάρχαι καὶ μικροπωληταὶ παρακαλοῦσιν ὅπως ἀποσοβηθῇ ὁ κίνδυνος τῆς ἐξώσεώς των.

Οἱ τελειόφοιτοι στρατεύσιμοι τῶν Φυσικομαθηματικῶν

Σχολῶν ζητοῦσιν ὅπως τύχωσι τοῦ εὐεργετήματος τῆς προφορικῆς ἐξετάσεώς των.

Ὁ πρόεδρος τῶν προσφυγικῶν ὀργανώσεων Ξάνθης παρακαλεῖ ὅπως χορηγηθῇ πρόσθετον χρηματικὸν βοήθημα πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν ἀνεγερθέντων οἰκίσκων.

Ὁ ἐκ Λευκάδος συμβολαιογράφος Δημ. Φατοῦρος διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀνάθεσιν τῆς ἀνακρίσεως ὑποθέσεώς του εἰς τὸν πρωτοδίκην Εὐάγ. Μιχαλόπουλον.

Ἡ Μαρία χήρα Σωτηρίου Τσικοπούλου ἢ Παπαδοπούλου, διατελέσαντος σχολικοῦ ἰατροῦ, αἰτεῖται τὴν ἀπονομὴν συντάξεως.

Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι Θεσσαλονίκης αἰτοῦνται τὴν παραχώρησιν αὐτοῖς τῶν αἰτουμένων μικρῶν οἰκοπέδων τοῦ Δημοσίου.

Ὁ πληρεξούσιος Καρδίτσης κ. **Γ. Σίδερης** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 15 Φεβρουαρίου 1923 περὶ ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν ὡς τοῦτο ἔχει τροποποιηθῇ καὶ διὰ προγενεστέρων νόμων».

Οἱ κ. κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) καὶ **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως συμβάσεως μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἀφορώσης εἰς ἐνοποίησιν προσωρινῶν δανείων καὶ τροποποίησιν προγενεστέρων μετ' αὐτῆς συμβάσεων δανείων».

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ καταργήσεως τοῦ ἐδαφ. 1 τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ νόμου 2749 περὶ συνάψεως ἐσωτερικοῦ ἀναγκαστικοῦ δανείου μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 1,600 ἑκατ. δραχμῶν καὶ περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 3201 τῆς 7 Αὐγούστου 1924 περὶ τροποποιήσεως διατάξεών τινων τοῦ Ν. Δ. τῆς 3 Ἀπριλίου 1923 περὶ εἰσαγωγικῶν τελῶν κλπ.».

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ κυρώσεως συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλλ. Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ αὐξήσεως τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τῶν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ Δημοσίου χορηγητέων γεωργικῶν δανείων πρὸς πρόσφυγας, ἀπὸ δραχ. 50 ἑκατομ. εἰς δραχ. 100 ἑκατομ.».

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως δοθεῖσαν αὐτῷ ἐξουσιοδότησιν ἀντὶ τῶν κωλυομένων κ. κ. Α. Μιχαλακοπούλου, Κ. Γκότση, Γ. Μαρῆ, καὶ Κ. Κουρτίδη εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπὴν καθωρίσθησαν οἱ κ. κ. Ν. Φακῆς, Κ. Σταμούλης, Β. Καραπάνος καὶ Π. Ζωγράφος.

Ἐπίσης ἡ ἰδία Ἐπιτροπὴ ἐνισχύθη διὰ τῶν κ. κ. Π. Ἀραβαντινοῦ, Ἀ. Δαργέντα, Α. Μπακάλμπασης, Κ. Γόντικα, Ν. Ἀβράαμ, Φ. Μανουηλίδη, Νεοκλέους Γρηγοριάδη, Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδη, Ν. Ξηροῦ καὶ Στυλ. Γρηγορίου.

Ὁ κ. **Ι. Γιαμούζης** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. τοῦ τροποποιοῦντος τὸ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν. Δ. περὶ ἐνοικιοστασίου βυσκῶν κλπ.».

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν), καταθέτει πίνακα ἐπενεκτέων μεταβολῶν εἰς τὸν ὑπὸ ψήφισιν Προϋπολογισμὸν χρήσεως 1924—1925, δι' ὧν τὸ σύνολον τῶν ἐπιφερομένων αὐξήσεων ἀνέρχεται εἰς δραχμὰς 167.515.695, ἐξ ὧν δραχμαὶ μὲν 115.111.165 δι' ἀναπλήρωσιν τακτικῶν πιστώσεων, δραχμαὶ δὲ 21.404.230 δι' ἐκτάκτους πιστώσεις περὶ ὧν δὲν προέβλεψεν ὁ κατατεθεὶς Προϋπολογισμός.

(Ὁ πίναξ οὗτος θέλει ἐκτυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ παραπεμπόμενος εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ Ἐπιτροπήν).

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 15 Φεβρουαρίου 1923 περὶ ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν κλπ.».

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι οἱ πληρεξούσιοι Ἔβρου κ. κ. **Γ. Μπρίκας** καὶ **Φ. Μανουηλίδης** διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ Εἰσαγγελέως Ἔβρου παραπέμψαντος τὸν πληρεξούσιον κ. **Πανταζίδην** ἄνευ ἀδείας τοῦ Σώματος. Ἐπίσης ὁ πληρεξούσιος Ἔβρου κ. **Πανταζίδης** διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ Εἰσαγγελέως Ἔβρου διὰ τὴν ποινικὴν δίωξιν αὐτοῦ ἄνευ ἀδείας τῆς Συνελεύσεως.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι ζητοῦσι σαφεστέρας πληροφορίας ἐπὶ τοῦ τηλεγραφήματος.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι θὰ πρόκειται περὶ παλαιοτέρας ὑποθέσεως, καθ' ἣν ἐποχὴν ἦτο Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, ὁπότε ὁ Εἰσαγγελεὺς τῆς περιφερείας ἐκείνης νομίζων ὅτι ἡ Συνέλευσις εὑρίσκετο πρὸ λήξεως τῆς Συνόδου ἐθεώρησεν ὅτι ἠδύνατο νὰ προΐῃ εἰς τὴν ποινικὴν δίωξιν τοῦ ἐν λόγῳ πληρεξουσίου. Διὰ τὴν ἀνέργειαν ταύτην τοῦ Εἰσαγγελέως διέταξα, λέγει, ἁρμοδίως τὴν τιμωρίαν αὐτοῦ, ὡς ἐπίσης διέταξα τὴν τιμωρίαν αὐτοῦ θεωρήσας ὡς ἀνεύλαβὲς ἔγγραφον αὐτοῦ δι' οὗ ἀνήγγειλεν ὅτι ἔπαυσε πᾶσα περαιτέρω δίωξις τοῦ κ. πληρεξουσίου

κατόπιν ἐγγράφου τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐρετῶν—εἰς ὃν ἀπετάθη—ὅτι τὸ ζήτημα εἶχεν ὡς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ἐξετέθη, προκειμένου περὶ τῆς ἀπαιτουμένης ἀδείας τῆς Συνελεύσεως καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῶν διακοπῶν διὰ τὴν δίωξιν τῶν πληρεξουσίων.

Ὁ κ. ***Κ. Γόντικας*** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα θὰ ὤφειλε νὰ ἐξετασθῇ ἀναλυτικώτερον ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως. Ὁσάκις τοιαῦται αἰτήσεις ἔρθασαν μέχρι τῆς Συνελεύσεως ἡ Συνέλευσις εὐθὺς ἀμέσως παρέσχε τὴν ἄδειαν τῆς περαιτέρω διώξεως· μάλιστα πρῶτοι οἱ καθ' ὧν ἡ αἴτησις βουλευταὶ ἐζήτησαν τοῦτο, διότι εἰς οὐδένα εἶνε εὐχάριστον νὰ μένῃ ὑπὸ ἐκκρεμῆ κατηγορίαν. Τὸ πρᾶγμα ὅμως ἤδη διαφέρει, διότι ὁ Εἰσαγγελεὺς εἰδοποιήθη ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης ὅτι ὀφείλει νὰ ἀναστείλῃ τὴν περαιτέρω ἐνέργειαν. Εἰς ταύτην ὁ Εἰσαγγελεὺς ἀπήντησεν ὅτι, ἐπειδὴ καὶ μόνον συνήνεσεν ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐρετῶν, διὰ τοῦτο θὰ ἀναστείλῃ ἢ θὰ ἀναβάλῃ τὴν δίκην. Ἡ πρᾶσις αὕτη ἀπευθυνθεῖσα πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης ἀποτελεῖ βαρύτατον παράπτωμα καὶ θὰ ἐπεθύμει νὰ μάθῃ τί κατὰ τοῦ Εἰσαγγελέως διετάχθη.

Ὁ κ. ***Κ. Γκότσης*** λέγει ὅτι ὡς Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης τότε διέταξε τὴν δίωξιν τοῦ Εἰσαγγελέως ἐκείνου καὶ διὰ τὴν ἀσκηθεῖσαν δίωξιν κατὰ τοῦ πληρεξουσίου καὶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνθεῖσαν ἀπάντησιν τὴν ὁποίαν ἐθεώρησεν ἀνευλαβῆ.

Ὁ κ. ***Κ. Γόντικας*** συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ Σῶμα ὀφείλει ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι καταρρόου ἐκτροπῆς τῶν δικαστικῶν Ἀρχῶν ἀπὸ τῶν νέμων νὰ σκεφθῇ τί πρέπει νὰ πράξῃ.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης). Βεβαίως, κ. πληρεξούσιοι, οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὸ ὀρθὸν τῶν παρατηρήσεων τὰς ὁποίας ἀπηύθυνεν ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος. Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης ἔχει τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν ἐπὶ τῶν δικαστῶν, ἰδίως δ' ἔχει τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν καὶ τὸ δικαίωμα νὰ δίδῃ διαταγὰς εἰς τοὺς Εἰσαγγελεῖς. Γενικῶς ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης προΐσταται τῆς ὅλης εἰσαγγελικῆς ἱεραρχίας καὶ δύναται ἀπ' εὐθείας νὰ διατάξῃ τοὺς κατωτέρους ὁσάκις διὰ τὴν ταχύτητα ἀπαιτεῖται τοῦτο. Δὲν εἶνε δὲ ἀνάγκη νὰ δίδῃ τὰς διαταγὰς διὰ τοῦ Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου. Λυποῦμαι διότι τοῦ τηλεγραφήματος ἔλαβον γνῶσιν αὐτὴν τὴν στιγμὴν καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἶμαι ἐνήμερος τῆς ὅλης ὑποθέσεως. Ἐφόσον ὅμως ἀντιλαμβάνομαι, διότι εἶνε καὶ κακοτύπως συντεταγμένον, πρόκειται περὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέ-

σεως, περὶ μιᾶς ἐξυβρίσεως ἐκ μέρους τοῦ πληρεξουσίου Πανταζίδου καθ' ἑνὸς τελωνοφύλακος, διὰ τὴν ὁποίαν διεξάγονται ἀνακρίσεις. Ὁ ἀξιότιμος προκάτοχός μου ἐφρόνει πρόκειται περὶ πληρεξουσίου διέταξεν, ὑπέδειξεν εἰς τὸν Εἰσαγγελέα ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ προϋῇ, διότι αἱ ἐργασίαι τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως ἐξηκολούθουν, ἡ δὲ Συντακτικὴ Συνέλευσις δὲν ἔχει Συνόδους, ἀλλ' ἔχει μόνον χρονικὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς. Φαίνεται ὅτι πρὸς στιγμὴν ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Πλημμελειοδικῶν τὸ πρῶτον ἐπειθάρχει, ἀλλὰ κατόπιν τίς οἶδεν ἐκ τίνων σκέψεων ὁρμώμενος μετεβλήθη. Εἶνε δὲ ἀληθές, κύριοι, ὅτι εἰς τοὺς δικαστικοὺς ὑπαλλήλους ἐπικρατεῖ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μεγάλη αὐθαιρεσία (χειροκροτήματα), ἔγραψα δὲ καὶ δύο ἄρθρα σχετικῶς καθ' ὧν χρόνον οὐδὲ ἐφανταζόμην ὅτι θὰ ἐκαλούμην νὰ ὑπηρετήσω τὴν Πατρίδα μου ἐν τῷ ἀνωτάτῳ ἀξιώματι τοῦ Ὑπουργοῦ. Φαίνεται ὅτι οἱ κύριοι αὐτοὶ ἠθέλησαν νὰ εὕρουν μίαν διέξοδον ὥστε ἕνεκα τοπικῶν ἐκεῖ προστριβῶν, παθῶν καὶ τῶν τοιούτων καὶ κατόπιν ἐσκέφθησαν διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν μετά τινας δικολαβισμούς, τοὺς ὁποίους βλέπω ἐδῶ, νὰ ζητήσουν νὰ εἰσαγάγουν τὸν αὐτὸν πληρεξούσιον, ὁ ὁποῖος εἰσάγεται εἰς τὰς 24. Σᾶς πληροφορῶ ὅτι θὰ διατάξω εὐθὺς ἀμέσως νὰ ἀποσυρθῇ ἡ δικογραφία. Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ πληροφορήσω τὴν Συνέλευσιν ὅτι, ἂν ἀνέλαβον τὴν διοίκησιν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης, ἔπραξα τοῦτο ἐξ ἁπλοῦ ζήλου διὰ νὰ ἀνορθωθῇ ἡ Δικαιοσύνη, θὰ καταβάλω δὲ πᾶσαν προσπάθειαν καὶ θὰ φέρω καὶ τὰ ἀναγκαῖα νομοθετήματα. Θὰ διατάξω τώρα ἀμέσως νὰ ἀποσυρθῇ ἡ ὑπόθεσις καὶ νὰ μοὶ ἀναφέρουν τοῦτο καὶ θὰ ζητήσω κατόπιν τὴν δικογραφίαν καὶ θὰ ἐνεργήσω τὰ δέοντα πρὸς καταδίωξιν τῶν παρεκτραπέντων καὶ τῶν μὴ πειθαρχησάντων εἰς τὰς διαταγὰς τῆς προϊσταμένης Ἀρχῆς. (Χειροκροτήματα).

Φίλ. Μανουηλίδης. Ὑπὸ τύπον ἁπλῶν πληροφοριῶν, κ. συνάδελφοι, προκειμένου περὶ συναδέλφου τοῦ νομοῦ Ἔβρου ἀνέρχομαι εἰς τὸ βῆμα, ἵνα δώσω μερικὰς διασαφήσεις ἐπὶ τῶν ἐκτεθέντων καὶ νὰ εὐχαριστήσω τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, ὁ ὁποῖος ὁμολογουμένως διέγνωσε τὸ κακὸν τῆς ὅλης ὑποθέσεως. Εἰς τὸν νομὸν Ἔβρου δὲν ὑπάρχουν οὔτε πάθη πολιτικά, οὔτε διαστάσεις, αἱ ὁποῖαι χωρίζουν τοὺς πολίτας ἐκεῖ, ὥστε ὁ Εἰσαγγελεὺς νὰ ἐξεύρῃ ἀφορμὴν νὰ δημιουργήσῃ τὸ ζήτημα αὐτό. Δυστυχῶς εἰς τὸν νομὸν Ἔβρου οἱ δικασταὶ ὑπάλληλοι γενικῶς, ὅπως εἶχε τὴν καλωσύνην ν' ἀναφέρῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, διατελοῦνται ἀπὸ αἰσθήματα ἐχθρικὰ πρὸς τὸν τόπον καὶ τοῦτο

διότι ὁ τόπος ἔτυχε νὰ εἶνε ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον δημοκρατικὸς καὶ ἐπιστοποιήθη τὸ γεγονὸς κατὰ τὸ δημοψήφισμα, ὅπου αἱ μόναι ψῆφοι αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἀντίθετοι ἦσαν τῶν δικαστικῶν καὶ τῶν χωροφυλάκων. Μὲ τῶν ἡμερῶν τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἦλθεν ἐν τηλεγράφημα τοῦ συναδέλφου κ. Ηαντελίδη, ὁ ὁποῖος μοὶ κατήγγειλεν ὅτι ὁ Εἰσαγγελεὺς χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἶνε πληρεξούσιος τῷ ἔστελλε δικογραφίαν διὰ τῆς ὁποίας τὸν ἐκάλει εἰς μίαν δικάσιμον πολὺ σύντομον, καίτοι εἰς τὸν νομὸν μας αἱ δικδικασίαι δὲν εἶνε καθ' ὅλου σύντομοι, παρέρχονται δὲ πολλοὶ μῆνες χωρὶς νὰ ἐπιληρθοῦν τῆς ὑποθέσεως τὰ Δικαστήρια. Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὁ Εἰσαγγελεὺς ἀνέπτυξεν ἐξαιρετικὴν δραστηριότητα καὶ τὸν ἐκάλεσεν ἐντὸς 10 ἡμερῶν. Ὁ κ. συνάδελφος διεμαρτυρήθη καὶ τῷ εἶπεν ὅτι ἐτύγχανε πληρεξούσιος. Ἀλλ' ὁ Εἰσαγγελεὺς ἐνόμισεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιδώσῃ τὸν φάκελον καὶ νὰ τὸν καλέσῃ εἰς τὴν δίκην. Μετέβην λίαν πρωὶ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, ὅπου ἦτο Ὑπουργὸς ὁ νῦν κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν. Εἶχε καὶ αὐτὸς τηλεγραφήματα ἀπὸ ἄλλους συναδέλφους διαμαρτυρομένους καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ λάβῃ τὰ ἐνδεικνυόμενα ὑπὸ τῆς περιστάσεως μέτρα. Ὁ κ. Ὑπουργὸς εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μοὶ εἴπῃ ὅτι θὰ τηλεγραφήσῃ ἀμέσως πρὸς τὸν Εἰσαγγελέα τοῦ Νομοῦ, διὰ νὰ ἀποσύρῃ τὴν δικογραφίαν. Μολονότι δὲν εἶμαι καὶ γνώστης τῶν πραγμάτων τῶν κοινοβουλευτικῶν, διότι δὲν εἶμαι παλαιὸς πολιτικός, παρετήρησα εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν ὅτι δὲν θὰ ἤρκει ἡ ἐνέργεια αὕτη, ἀλλὰ θὰ ἦτο ἀνάγκη ὁ Εἰσαγγελεύς, ὁ ὁποῖος ἀπεδείχθη ὅτι δὲν ἐγνώριζε στοιχειώδη πράγματα τῆς λειτουργίας τοῦ Κοινοβουλίου, θὰ ἦτο καλὸν νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ τῆς ἐκεῖ παρουσίας του, διότι ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δὲν γνωρίζει τόσον στοιχειώδη πράγματα δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶνε Εἰσαγγελεὺς τοῦ Νομοῦ Ἔβρου. Ὁ κ. Ὑπουργὸς μοὶ ἀπήντησεν ἀμέσως περὶ τοῦ συμβουλίου, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται κακῇ τῇ μοίρᾳ καὶ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, ὅπως ὑπάρχουν καὶ εἰς ἄλλα Ὑπουργεῖα τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα συστηματικῶς ἀντιδρῶσιν εἰς τὰς καλὰς διαθέσεις τῶν κατὰ καιροὺς Ὑπουργῶν, οἱ ὁποῖοι ὅταν πρόκειται νὰ διορθώσουν μίαν ἀδικίαν εὑρίσκουν ἀντιμέτωπα αὐτῶν τὰ συμβούλια αὐτά.

Παρ' ὅλα ταῦτα ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἐτηλεγράφησεν εἰς τὸν Εἰσαγγελέα τῶν Ἐφετῶν. Τί ἔγινεν ἔκτοτε δὲν γνωρίζω, ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον γνωρίζω καὶ δύναμαι νὰ διαβεβαιώσω εἶνε ὅτι ὁ Εἰσαγγε

λεὺς ἀπειλεῖ τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα, διότι δῆθεν ἐγένετο προσφυγὴ εἰς τὸ Ἐφετεῖον Κομοτηνῆς καὶ σήμερον βλέπω μὲ ἔκπληξίν μου ὅτι, ἀφοῦ εἶχε προΐδῃ εἰς ἄλλο ἀντιπειθαρχικὸν κίνημα, τηλεγραφεῖ κατὰ τρόπον τὸν ὁποῖον πολὺ ὀρθῶς ἐχαρακτήρησεν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης. Νομίζω ὅτι δὲν πρέπει νὰ στέκεται εἰς τὸν Νομὸν τοῦ Ἔβρου.

Γ. Καφαντάρης. Ὑποθέτω ὅτι ὑπάρχουν δύο ζητήματα πρὸς ἐξέτασιν, τὸ ἓν τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς δικαστικῆς Ἀρχῆς καὶ τὸ ἕτερον τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει εἰς τὴν εὐθύνην τῆς Εἰσαγγελικῆς Ἀρχῆς Ἔβρου διὰ τὴν γενομένην παρ' αὐτοῦ ἐνέργειαν. Ἐπὶ τοῦ πρώτου ζητήματος θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ ὁ ἀξιότιμος Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, παρ' ὅλην τὴν ἀπόλυτον πεποίθησιν τὴν ὁποίαν ἔχω ἐπὶ τῆς νομολογικῆς αὐτοῦ ἱκανότητος, νὰ ἔχω διάφορον αὐτοῦ γνώμην. Θεωρῶ δηλαδὴ ὅτι ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἔχει ἀναμφισβητήτως τὸ δικαίωμα ὡς ἐξασκῶν τὴν πειθαρχικὴν ἐξουσίαν νὰ παρακολουθῇ τὸ ἔργον τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν δικαστικῶν λειτουργῶν, ἀλλ' ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δικαιοῦται νὰ ἀναμιγνύηται εἰς τὰ ἔργα τῆς δικαστικῆς Ἀρχῆς καὶ πρὸ παντὸς δὲν δικαιοῦται νὰ διατάσσῃ τὴν ἀναστολὴν τῆς καταδιώξεως ἐκείνων οἱ ὁποῖοι περιπίπτουσιν εἰς παραλείψεις. Ἡ καταδίωξις εἴτε ἄδικος εἴτε δικαία δὲν δύναται ν' ἀναστολῇ παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης. Καὶ ἔρχεται τὸ δεύτερον ζήτημα· ἀγνοῶ καὶ τὸν Εἰσαγγελέα καὶ τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν· ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον παρατηρῶ εἶνε τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ ἐπρόκειτο περὶ μιᾶς νομικῆς ἑρμηνείας ἐπὶ ζητήματος χρήζοντος διασαφήσεως, ὅσον καὶ ἂν δι' ἕνα ἐντριβῆ περὶ τὰ πολιτικὰ εἶνε ὀφθαλμοφανές. Δηλαδὴ ἂν ἐπὶ τῆς Συνελεύσεως ἰσχύει ὁ κανὼν ὁ ὁποῖος ἰσχύει καὶ διὰ τὰς ἄλλας Βουλάς· τουτέστιν ἂν ἰσχύει τὸ δικαίωμα τῆς ἀσυλίας. Διότι πράγματι ἡ Βουλὴ εὑρίσκετο εἰς τὰς θερινάς της διακοπὰς καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς ἴσως ἐθεώρησεν ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ἀσυλίας δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ λειτουργῇ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν διαφωτίσῃ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης. Δικαίωμα ὅμως εἶχεν ἴσως καὶ ὑποχρέωσιν, ἐὰν ἀμφέβαλλε, νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν ἀμέσως αὐτοῦ προϊσταμένην δικαστικὴν Ἀρχήν, τῆς ὁποίας τὴν γνώμην ὀφείλει νὰ παρακολουθῇ εἰς ζητήματα δικαστικῆς φύσεως, καὶ νὰ ἐρωτήσῃ ἂν ἡ γνώμη τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης εἶνε ἡ ἀκριβὴς ἢ ὄχι. Καὶ μέχρι τοῦ σημείου τούτου εἰς κανὲν παράπτωμα δὲν ὑπέπεσε· τοῦτο εἶνε ἀναμφισβήτητον. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶνε ἐξεταστέον εἶνε ἂν ἐνήργησεν ἐκ κακῆς προαιρέσεως εἰς ὄλεθρον ἑνὸς πληρεξουσίου

καὶ ἂν ἡ ἀμάθεια αὐτοῦ εἰς τὰ ζητήματα τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως τῆς πολιτικῆς φύσεως εἶνε καταλογιστέα εἰς αὐτὸν ὡς ἁμάρτημα, διὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ δώσῃ λόγον.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ ἐμμείνω εἰς τὴν γνώμην τὴν ὁποίαν ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ ἐκφέρω ἐπὶ τοῦ θέματος καὶ νὰ διαφωνήσω πρὸς τὰ ἐξενεχθέντα ὑπὸ τοῦ προλαλήσαντος σεβαστοῦ πληρεξουσίου. Ἔχω τὴν γνώμην ὅτι ἐφόσον πρόκειται περὶ τυπικῶς καταφανοῦς παραβάσεως, περὶ ἐνεργειῶν ἐκνόμων, κατὰ τύπους ἐκνόμων, καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν κατὰ ἱεραρχικὴν κλίμακα καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, ὅστις προΐσταται ὅλης τῆς εἰσαγγελικῆς ἱεραρχίας, ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἀναστείλωσι πᾶσαν παράνομον ἐνέργειαν, ἀφοῦ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ διατάξωσι καὶ τὴν ἐνέργειαν πάσης δικαστικῆς πράξεως. Π. χ. ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Πλημμελειοδικῶν δὲν ἀνακόπτει βούλευμα, ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν δικαιοῦται νὰ διατάξῃ νὰ ἀνακοπῇ καὶ οὕτω καθεξῆς. Λοιπὸν ἐφόσον πρόκειται περὶ κατὰ τύπους ἐκνόμων ἐνεργειῶν ἡ προϊσταμένη Ἀρχὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παρεμβῇ.

Γ. Καφαντάρης. Μέχρι τοῦ ὁρίου καθ' ὃ θίγεται ἡ διάκρισις τῶν ἐξουσιῶν.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Ἡ διάκρισις τῶν ἐξουσιῶν θίγεται, ὅταν θελήσωμεν νὰ ἐπεμβῶμεν εἰς τὴν οὐσίαν. Ὅταν θελήσωμεν νὰ εἴπωμεν εἰς τὸν Εἰσαγγελέα ὅτι τὰ πραγματικὰ αὐτὰ περιστατικά, τὸ πόρισμα αὐτὸ τὸ ὁποῖον προέκυψεν ἐκ μιᾶς ἀνακριτικῆς ἐνεργείας ἡμεῖς δὲν εὑρίσκομεν ὅτι εἶνε ἐπαρκὲς διὰ νὰ ἀποτελέσῃ στοιχεῖον κατηγορίας, ἐκεῖ βεβαίως ἐπεμβαίνομεν, ἀλλ' ὅταν κατὰ τύπους παρανομῶσι δὲν ἐπεμβαίνομεν οὔτε παραβιάζομεν τὸ δικαίωμα τῆς διακρίσεως τῶν ἐξουσιῶν.

Π. Πετρίδης. Ὑπάρχουν ἀνώτατοι Ἀρχαὶ αἱ ὁποῖαι θὰ τὸ κρίνουν.

Π. Τσιτσεκλῆς. (Ὑπ. Δικ.). Ἀνώτατος παντὸς εἶνε ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης.

Π. Πετρίδης. Ὑπάρχει ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν ἢ τὸ Συμβούλιον τῶν Ἐφετῶν. Ἡ θεωρία σας εἶνε πολὺ πρωτότυπος καὶ βεβιασμένη ὀλίγον καὶ παρακαλῶ πολὺ νὰ δώσητε τὴν προσοχήν σας, διότι αὐτὸ ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ μεγάλας συνεπείας.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Σᾶς παρακαλῶ. Διὰ τὸ κατὰ τύπον παράνομον ἡ ἀνωτέρα Ἀρχὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παρεμβῇ καὶ σᾶς δίδω τὸ ἑξῆς παράδειγμα: Σᾶς συλλαμβάνει ὁ Εἰσαγγελεὺς ἄνευ ἐντάλματος καὶ παραπονεῖσθε εἰς τὸν Εἰσαγγελέα. Τί θὰ κάμητε;

Π. Πετρίδης. Θὰ προβάλω τὴν ἀσυλίαν τὴν βουλευτικήν.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.) Συλλαμβάνεσθε ἄνευ ἐντάλματος, παραπονεῖσθε πρὸς τὸν Εἰσαγγελέα. Ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν ἢ ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ τὴν ἀπόλυσιν;

Γ. Καφαντάρης. Κύριε Ὑπουργέ, εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἔχει τὸ δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἔχει πᾶς πολίτης νὰ προστατεύσῃ τὰς θεμελιώδεις συνταγματικὰς ἐλευθερίας τὰς παραβιαζομένας ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν. Ἰδιαιτέραν δικαιοδοσίαν ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης εἰς τὸ νὰ ἀπολύσῃ τῶν φυλακῶν κατηγορουμένων κρατουμένων ἐκ μέρους τῆς Δικαιοσύνης δὲν ἔχει.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.) Δὲν λέγω δυνάμει ἐντάλματος· ἐπαναλαμβάνω, δι' ἐκνόμους κατὰ τύπον ἐνεργείας. Εἰς αὐτὰς ἡ ἀνωτέρα Ἀρχὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ. Λοιπὸν εἰς τὸ προκείμενον πρᾶγμα, ἂν βλέπῃ ἕνα Εἰσαγγελέα διώκοντα ἕνα πληρεξούσιον ἄνευ ἀδείας τῆς Βουλῆς καὶ θέλοντα νὰ τὸν εἰσαγάγῃ εἰς τὸ ἀκροατήριον, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης νὰ διατάξῃ τὴν ἀναστολήν;

Κ. Γόντικας. Παρακαλῶ, κύριε Πρόεδρε, ὅπως ἀναγραφῶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει ὡς ἐπερωτῶν διὰ νὰ συζητήσωμεν εὐρύτερον τὸ ζήτημα αὐτό.

Α. Παπανασταίσιου. Κύριε Πρόεδρε, τὸ ζήτημα εἶνε τοσοῦτον σαφὲς. Ἡ ἄποψις τὴν ὁποίαν ὑποστηρίζει ὁ κ. ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸς εἶνε εὐάρεστος εἰς τὴν Συνέλευσιν, διότι πρόκειται περὶ ἑνὸς συναδέλφου, ἀλλ' ἡ γνώμη τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ὅτι δικαιοῦται νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς δικαστικῆς Ἀρχῆς εἶνε ἐπικίνδυνος, διότι αἱ ἀρχαὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ πολιτικὴ ὀργάνωσις, ἡ ἀνεξάρτητος τῆς δικαστικῆς Ἀρχῆς, παραβιάζονται. Παραβιάζονται ἐπικινδύνως, ὅταν ἀναγνωρισθῇ τὸ δικαίωμα εἰς τὸν Ὑπουργόν, ὡς ἀνωτέραν δικαστικὴν Ἀρχήν, νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς μίαν ἐνέργειαν τῆς δικαστικῆς Ἀρχῆς καὶ ἀναστέλλῃ ποινὰς ἢ παρακωλύῃ καταδιώξεις τῆς δικαστικῆς Ἀρχῆς. Τελευταῖος ὁ κ. Ὑπουργός, δευτερολογήσας, περιώρισε τὴν διατύπωσίν του καὶ εἶπεν ὅτι, ὅταν πρόκειται περὶ προφανοῦς παραβιάσεως τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν νόμων, δικαιοῦται ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης νὰ ἐπεμβῇ. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδεὶς ὑποχρεοῦται, οὔτε τὰ ἐκτελεστικὰ ὄργανα, οὔτε ὁ διευθύνων τὰς φυλακάς, οὔτε οἱοσδήποτε πολίτης ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν

διαταγὴν τοῦ Εἰσαγγελέως. Ἐν τέλει τὸ ζήτημα τὸ οὐσιαστικὸν εἶνε τὸ ἑξῆς: κατὰ πόσον ὑπάρχει ἀτέλεια ἐκ μέρους τοῦ δικαστοῦ ἀπὸ ἀπόψεως νομικῆς ἀντιλήψεως ἡ δόλος καὶ κατὰ πόσον θὰ γίνῃ ἐπειγόντως κολασμὸς τοῦ Εἰσαγγελέως καὶ ἐπανόρθωσις τοῦ δικαίου.

Περαιτέρω ὁ κ. Ὑπουργὸς προέὴ εἰς ἀξίας λόγου δηλώσεις καὶ εἶπεν ὅτι ἡ Δικαιοσύνη δὲν εὑρίσκεται εἰς καλὴν κατάστασιν καὶ πρέπει νὰ ληφθῶσι μέτρα πρὸς ἀνόρθωσιν αὐτῆς. Τοὺς λόγους τούτους τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἠκούσαμεν μὲ μέγα ἐνδιαφέρον, ὡς θὰ ἀντελήφθη ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀπὸ τὰ χειροκροτήματα, καὶ ἀναμένομεν νὰ ἴδωμεν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν δηλώσεων τούτων.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης). Ἐν τῇ συγκεκριμένῃ ταύτῃ περιπτώσει, ἐπειδὴ ἐν ἀρχῇ ἐδήλωσα ὅτι θὰ διατάξω τὸν Εἰσαγγελέα νὰ ἀποσύρῃ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς προσεχοῦς Τετάρτης, ἐρωτῶ τὴν Συνέλευσιν, ἂν εἶνε νόμιμος αὐτὴ ἡ ἐνέργειά μου.

Πλεῖστοι πληρεξούσιοι. Μάλιστα, μάλιστα.

Ἀλ. Παπαναστασίου. Δὲν εἴπομεν νὰ μὴ ἐπεμβῆτε· εἴπομεν μόνον ὅτι ἡ ἐπέμβασίς σας δὲν δύναται νὰ ἔχῃ χαρακτῆρα διαταγῆς, ὥστε νὰ συνεπάγηται περίπτωσιν πειθαρχικῆς τιμωρίας.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Δεύτερον, πρὸ ὀλίγου ἤκουσα κρίσεις περὶ τὴν νομικὴν ἔννοιαν τῆς Συνόδου ἢ μὴ Συνόδου τῆς Συνελεύσεως ἢ τακτικῆς Βουλῆς. Ἀλλ' ἤδη δὲν ὑρίστατα ἡ Συνέλευσις; Δύναται νὰ διασθῇ αὐτὴς ὁ πληρεξούσιος;

Πλεῖστοι πληρεξούσιοι. Ὄχι, ὄχι.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Περὶ αὐτοῦ πρόκειται.

Γ. Καφαντάρης. Ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ Ὑπουργός, ἂν παρανομῇ ὁ Εἰσαγγελεύς, νὰ προκαλέσῃ τὴν τιμωρίαν καὶ τὴν δίωξίν του, νὰ ἀναφερθῇ εἰς τὰς προϊσταμένας Ἀρχάς. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν δικαιοῦται νὰ πράξῃ ὁ Ὑπουργὸς εἶνε νὰ διατάξῃ τὴν καταδίωξιν ἢ φυλάκισιν πολίτου ἢ νὰ ἀναστείλῃ τὴν καταδίωξιν ἢ φυλάκισιν πολίτου. Ἂν ὑπάρχῃ προφανὴς παραβίασις νομικῶν διατάξεων, οὐδεὶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἀξιώσῃ, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης ὅπως σταυρώνων τὰς χεῖρας ἀναμείνῃ νὰ συντελεσθῇ τὸ ἀδίκημα κατὰ τοῦ πολίτου.

Κ. Ἀλαβάνος (Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως). Κύριοι πληρεξούσιοι, τὸ Προεδρεῖον ἀσπαζόμενον τὴν γνώμην τοῦ κ. Γόντικα, ὁ ὁποῖος ἐζήτησε νὰ ἀναγραφῇ ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει ὡς ἐπερωτῶν διὰ τὸ ὑπὸ συζήτησιν θέμα, ὥστε

νὰ συζητηθῇ τοῦτο εὐρύτερον, ἐρωτᾷ τὴν Συνέλευσιν ἂν δέχεται νὰ λήξῃ ἡ συζήτησις καὶ νὰ ἀναγραφῇ τὸ ζήτημα ὡς ἐπερώτησις.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Μάλιστα, μάλιστα.

Ἀλ. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε, σᾶς ἐρωτῶ· ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ ἐρωτηθῇ ἡ Συνέλευσις διὰ νὰ ἀναγραφῇ μία ἐπερώτησις;

Κ. Ἀλαβάνος (Πρόεδρος). Μάλιστα, διότι ζητεῖται νὰ σταματήσῃ ἡ συζήτησις ἡ ἀρξαμένη καὶ ἀναγραφῇ τὸ ζήτημα ὡς ἐπερώτησις. Ἐρωτᾶται ἡ Συνέλευσις ἰδίως περὶ λήξεως τῆς συζητήσεως.

Ἰωσ. Κούνδουρος. Ἐζήτησα τὸν λόγον, κύριε Πρόεδρε. Ἐὰν τερματισθῇ καθ' οἱονδήποτε τρόπον ἡ συζήτησις, ἐγὼ ζητῶ τὸν λόγον διὰ νὰ ὁμιλήσω ἐπὶ τοῦ τερματισμοῦ αὐτῆς.

Ν. Μπακόπουλος. Δὲν ἔχετε δικαίωμα, κύριε Πρόεδρε, νὰ ἐρωτήσητε τὴν Συνέλευσιν ἐπὶ τοιούτου ζητήματος ἐναντίον τοῦ Κανονισμοῦ.

Κ. Ἀλαβάνος (Πρόεδρος). Λυποῦμαι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ παραμείνω εἰς τὴν θέσιν μου καθ' ἣν στιγμὴν τοιαύτη αἰτίασις ἐξεδηλώθη διὰ τὴν ἐνέργειάν μου. Ἐγὼ νομίζω ὅτι εὐλαβῶς ἀκολουθῶ καὶ ἐφαρμόζω τὸν Κανονισμόν (χειροκροτήματα).

Πλεῖστοι πληρεξούσιοι. Μάλιστα, μάλιστα.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν ὑπάρχει δυσπιστία πρὸς ὑμᾶς, κ. Πρόεδρε. Ἠκούσαμεν ὅτι πρέπει νὰ ἐγγραφῇ ἐπερώτησις καὶ σᾶς εἴπον ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη.

Πρόεδρος. Διὰ νὰ ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις.

Α. Παπαναστασίου. Ἐγὼ δὲν ἔχω οὐδεμίαν ἀντίρρησιν, ἐὰν ἡ Συνέλευσις θέλῃ, νὰ διακοπῇ ἡ συζήτησις καὶ νὰ συνεχισθῇ τὴν Δευτέραν. Ἂς διακοπῇ.

Πρόεδρος. Αὐτὸ ἠρώτησα. Εἶνε ἐγγεγραμμένοι εἴκοσι.

Ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως λαμβάνων τὸν λόγον ὁ κ. ***Γ. Ἡσαΐας*** ζητεῖ τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν νομοσχεδίων περὶ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς σταφίδος, περὶ φορολογίας τῶν ἀμβύκων καὶ προστασίας τῆς οἰνοπαραγωγῆς.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ὑπενθυμίζει ὅτι ταῦτα ἀνεγράφησαν μετὰ ληφθεῖσαν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν.

Πολλῶν τῶν κ. κ. πληρεξουσίων ἐγερθέντων καὶ διαμαρτυρηθέντων ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ὁ κ. **Πρόεδρος** διέκοψε τὴν συνεδρίασιν ἐπὶ ὀλίγα λεπτὰ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. **Γ. Ἡσαΐας** λαμβάνει τὸν λόγον καὶ πάλιν καὶ προτείνει τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἀμπέλων, συζητουμένου μόνον τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς σταφίδος.

Ὁ κ. **Κ Γκότσης** (Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἀσθενῶν παρεκάλεσεν ὅπως ἀναβληθῇ, εἰ δυνατόν, ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου τούτου, ἵνα γίνῃ αὐτὴ παρισταμένου καὶ αὐτοῦ.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν κ. κ. πληρεξουσίων ἐπιμένουσιν ὅπως μὴ ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις, συνεπείᾳ δὲ τούτου ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἀποσύρει τὴν περὶ ἀναβολῆς τῆς συζητήσεως πρότασιν.

Ὁ κ. **Γ. Ροδόπουλος** ἐκθέτει ὅτι ἡ ἀμπελουργία διέρχεται κρίσιν ἕνεκα τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τοῦ ζύθου καὶ τοῦ σταφιδίτου οἴνου, ὁ ὁποῖος λόγῳ τῆς εὐθηνίας, διότι κατασκευάζεται ἐκ παρακρατήματος, ἐκτοπίζει τοὺς γνησίους οἴνους. Ὅμως οἱ ἀμπελοκτήμονες δὲν ζητοῦν νὰ ἀγοράσῃ κρασιὰ τὸ Κράτος, ὅπως γίνεται διὰ τὴν σταφίδα, ἀλλ' ἐμπορῶν ν' ἀνεχθῶν καὶ τὸν ἀπηνῆ πόλεμον ὃν διεξάγει τὸ Κράτος κατ' αὐτῶν, χάριν τῆς προστασίας τῶν ἀνήκουστα καὶ ἀφάνταστα κερδιζόντων μεγαλοβιομηχάνων τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ τοῦ σταφιδίτου οἴνου. Ἡ ἀπόσταξις τῶν στεμφύλων εἶνε προαιώνιος ἐν Ἑλλάδι οἰκιακὴ βιομηχανία, συνδεομένη ἀναποσπάστως μὲ τὴν ἀμπελουργίαν, συμπληροῦσα τὸ πρὸς ζωάρκειαν μιᾶς γεωργικῆς οἰκογενείας εἰσόδημα, ἀντὶ δὲ νὰ ἐνισχυθῇ πιέζεται δι' ἀντιεπιστημονικῆς καὶ ἀντιλαϊκῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Φορολογεῖται τὸ ἀκαθάριστον εἰσόδημα μιᾶς γεωργικῆς βιομηχανίας ἀγρίως διὰ νὰ κατορθώσῃ ἡ κερδοσκοπικὴ μεγαλοβιομηχανία νὰ αὐξήσῃ τὰ κέρδη της καὶ ἐκτοπίζουσα τὸ ἐγχώριον ποτόν, τὸ τσίπουρον ἢ οὔζον, νὰ εἰσαγάγῃ τὸ ἰδικόν της εἰς τὰ χωρία.

Ἀναλύει ἐν ἐκτάσει ὁ ῥήτωρ τὰ πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα τῶν διαφόρων συστημάτων φορολογίας καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ὁ φόρος ἐπὶ τῆς λειτουργίας τῶν ἀμβύκων **δὲν εἶνε φόρος καταναλώσεως ἢ κυκλοφορίας (circulation) ἀλλὰ φόρος ἄμεσος παραγωγῆς ἀντικειμενικός (objectif), ὅστις, προκειμένου περὶ μικροκτηματιῶν, καταβαλλόντων τὴν ἐργασίαν των εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ προϊόντος, εἶνε ἀντικανονικός, ἤτοι ἐναντίον τῆς συγχρόνου τάξεως τῆς κοινωνι-**

κῆς οἰκονομίας, ἥτις ἐπιβάλλει νὰ φορολογῆται βαρέως μὲν τὸ ἀδρανὲς κεφάλαιον, ὀλιγώτερον τὸ χρησιμοποιούμενον εἰς παραγωγὴν νέου πλούτου, καὶ κατ' ἐλάχιστον ἢ οὐδαμῶς τὸ μικρὸν κεφάλαιον καὶ τὸ προϊὸν τῆς ἐργασίας.

Ὑποστηρίζει δι' ἀριθμῶν καὶ λεπτομερῶς ἀνάλυσεως ὅτι φορολογεῖται τὸ παραγόμενον ὑπὸ τῶν ἀμπελουργῶν οἰνόπνευμα μὲ δραχμὰς 32 καὶ 11/00 κατὰ χιλιόγραμμον ἀνύδρου οἰνοπνεύματος, ἐνῷ τὸ τῶν μεγάλων ἐργοστασίων μὲ δραχ. 20 καὶ 50 ὁ.ο.

Ὑποστηρίζει ὅτι ἔδει νὰ μείνῃ ἀπολύτως ἀφορολόγητον, ἢ ἄλλως νὰ φορολογηθῇ μὲ τὸ 1/2 τοῦ φόρου, ὃν πληρώνουν οἱ μεγάλοι οἰνοπνευματοποιοί, πάντως δὲ νὰ δοθῇ ἑξαήμερος ἀντὶ τῆς τριημέρου προθεσμίας, εἰς ἣν εἶνε ἠναγκασμένοι οἱ ἀμπελοκτήμονες νὰ ἐργάζωνται ἡμέραν καὶ νύκτα μὲ τὰς οἰκογενείας των, διὰ νὰ προφθάσουν τὴν ἀπόσταξιν τῶν στεμφύλων των, καὶ ἀσθενοῦν ἐπὶ ζημίᾳ τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς. Μὴ πιστεύετε, λέγει, τοὺς ἀριθμοὺς πού παρουσιάζει ὑπηρεσία τοῦ χημείου τοῦ Ὑπουργείου, διότι εἶνε ἀναληθεῖς, ἐνῷ οἱ ἰδικοί μου ὑπολογισμοὶ εἶνε τελείως ἐξηκριβωμένοι.

Ἡ ἀντιλαϊκὴ καὶ ἐπαχθὴς κεφαλαιοκρατικὴ οἰκονομικὴ πολιτικὴ ὅλων τῶν τελευταίων Κυβερνήσεων, καὶ τῆς παρούσης, ἐκθέτει εἰς κινδύνους, οὓς δὲν ὁλέπει ἡ στρουθοκαμηλικὴ στάσις τῆς κεφαλαιοκρατίας, ἡ ὁποία νομίζει ὅτι μὲ συλλόγους καὶ συνασπισμοὺς ἀστικῶν τάξεων, οἷοι οἱ facisti, θὰ ἀποφύγῃ τὴν καταιγίδα, ἣν ἐξεγείρει ἡ ἀκόρεστος δίψα της πρὸς ταχυπλουτισμόν.

Ἐὰν δὲν ὑποχωρήσῃ τὸ ὀγκῶδες κεφάλαιον, εἰς ἀποκατάστασιν κοινωνικῆς δικαιοσύνης εἰς τὰς βιοπαλαιστικὰς τάξεις, ἐὰν δὲν ἐφαρμόσωμεν κοινωνιολογικὴν μεταρρυθμιστικὴν οἰκονομικὴν πολιτικήν, ἐὰν δὲν γίνουν συγκαταβάσεις συμφώνως πρὸς τὰς κρατούσας συγχρονιστικὰς οἰκονομικὰς ἀρχάς, οὔτε τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους δύνανται νὰ ἐξυγιασθοῦν, ἐξ ἧς ἐξυγιάσεως ἐξαρτᾶται καὶ ἡ βελτίωσις τοῦ νομίσματός μας, οὔτε ἡ κοινωνικὴ ἰσορροπία, ἥτις ἤρχισε νὰ ταλαντεύηται ἀνησυχητικῶς, θὰ δύναται νὰ συγκρατηθῇ. Ἡ ἐπιμονὴ τῆς Κυβερνήσεως, εἰς τὴν ἀστοργίαν της πρὸς τοὺς ἀμπελουργούς, ἰδίως τῆς Θεσσαλίας, οὓς πιέζουν περισσότερον τὰ ἐπαχθῆ φορολογικὰ μέτρα της, ἀποτελεῖ προφανῶς ἀντιθεσσαλικὴν πολιτικήν, ἥτις δικαίως δύναται νὰ ἐξεγείρῃ τοὺς Θεσσαλούς, καὶ εἶνε ἐνδεχόμενον ὅπως καὶ οὗτοι, μιμούμενοι τοὺς Κρῆτας καὶ τοὺς Πελοποννησίους, ἀρνηθῶσι νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὸν ἀδικώτατον, ἀντιεπιστημονικὸν καὶ καταθλιπτικὸν τῆς γεωργίας φόρον τοῦτον.

Φρονεῖ τελευτῶν ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου συζήτησις θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναβληθῇ ἵνα παρίσταται κατ' αὐτὴν καὶ ὁ κ. Πρωθυπουργός.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) δηλοῖ ὅτι ἀπέστειλεν ἐγκύκλιον πανταχοῦ τοῦ Κράτους περὶ ἀναστολῆς τῆς εἰσπράξεως τῆς ἐν λόγῳ φορολογίας.

Ὁ κ. **Ι. Μαμάης** φρονεῖ ἐπίσης ὅτι ἐφόσον ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως δὲν εἶνε παρὸν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναβληθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου συζήτησις.

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 26 Αὐγούστου 1921 περὶ φορολογίας τῶν ἀμβύκων κλπ.».

Ὁ κ. **Γ. Σολδάτος,** ὁμιλῶν ἐν σχέσει μὲ τὰς αἰτιάσεις τοῦ κ. Ροδοπούλου περὶ τῆς καθ' ὑπέρβασιν ἀποφάσεως τῆς κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναφέρει ὅλον τὸ ἱστορικὸν τῆς ὑποβολῆς καὶ τῶν συζητήσεων τοῦ νομοσχεδίου ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ. Ἐκθέτει κατόπιν τὰ τῆς φορολογίας τῶν ἀμβύκων ἀπὸ τοῦ 1917 μέχρι τοῦ Ν. Δ. τῆς 1 Ἰανουαρίου 1921, ὅτε αὕτη ἐδεκαπενταπλασιάσθη ἀπὸ τῆς ἀρχικῶς τοιαύτης. Τὸ σχέδιον τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Τσουδεροῦ, τὸ ὁποῖον ἐστάλη εἰς τὴν Συνέλευσιν, εἶχεν αὐστηροτέρας διατάξεις διὰ τοὺς κατόχους ἀμβύκων. Δὲν ὑπερέβη ἡ Ἐπιτροπὴ τὴν ἐντολὴν τῆς Συνελεύσεως, διότι εὗρε φορολογίαν ηὐξημένην καίπερ μὴ ἐφαρμοσθεῖσαν. Ἡ ἐντολὴ ἀφ' ἑτέρου δὲν περιωρίζετο εἰς τὴν προστασίαν τῆς γεωργικῆς μικροβιομηχανίας, ἀλλ' εἰς τὴν προστασίαν τῆς ἐμπορίας τῆς σούμας.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης,** δικκόπτων, δηλοῖ ὅτι δὲν θὰ ἦτο οὔτε τιμητικὸν νὰ ἐπιτραπῇ νὰ προστατευθῇ ὑπὲρ τρίτων καὶ ὄχι τῶν ἀμπελουργῶν τὸ ὑπόλειμμα τῆς ἐργασίας των.

Ὁ κ. **Γ. Σολδάτος** ἐξακολουθῶν φρονεῖ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ εἶχε τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἔδει ὅπον ἀφορᾷ τοὺς ἀμπελουργοὺς νὰ προστατευθοῦν αἱ οἰκογενειακαὶ των ἀνάγκαι διὰ τῆς μετουσιώσεως τῶν ὑπολειμμάτων τοῦ προϊόντος των. Ἡ Ἐπιτροπὴ παρεκάλεσε τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ ἐλαττώσῃ τὴν φορολογίαν τῶν ἀμβύκων τῶν μέχρι 60 χιλιογράμμων. Ὁ κ. Ὑπουργὸς ὑπεβίβασε πράγματι τὸ ὅριον ἐν σχέσει πρὸς τὴν φορολογικὴν κλίμακα τοῦ νόμου τοῦ κ. Κοφινᾶ.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** διακόπτων μνημονεύει ἐγκύκλιον τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ἀναφέρουσαν ὅτι οἱ λειτουργοῦντες ἄμβυκες ἐν τῷ Κράτει εἶνε 20 χιλιάδες.

Ὁ κ. **Γ. Σολδάτος** ἐξακολουθῶν ἀναπτύσσει τὰς ὑπὲρ τῶν κατόχων τῶν ἀμβύκων γενομένας βελτιώσεις καὶ τῆς φορολογικῆς κλίμακος καὶ τῶν ἡμερῶν ἐργασίας. Ἐπίσης, λέγει, διετηρήθη καὶ ἡ διάταξις περὶ τοῦ προνομίου ἐργασιῶν τῶν εἰς μικρὰς κοινότητας λειτουργούντων ἀμβύκων.

Ἐκθέτει κατόπιν τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ φορολογία τοῦ οἰνοπνεύματος καταρρέει ὡς ἐκ τῆς ἐμπορίας τῆς σούμας (Κρήτης) κατακλυσάσης τὰς ἀγορὰς Θράκης καὶ Μακεδονίας καὶ τοῦτο ἐβεβαιώθη διὰ πλείστων τηλεγραφημάτων σταλέντων εἰς τὴν Ἐπιτροπήν. Ἡ γέρθη εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἡ ἀμφιβολία ἂν τὸ ἐκ τῆς δευτέρας ἀποστάξεως προϊὸν εἶνε ἄνυδρον οἰνόπνευμα ἢ ὄχι. Ἡ ὑπηρεσία εἶχε τὴν γνώμην ὅτι ἡ δευτέρα ἀπόσταξις ἀποφέρει 82 βαθμῶν προϊόν.

Οἱ κ. κ. **Δ. Μαργέτης** καὶ **Γ. Ροδόπουλος** διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀνακρίβειαν ταύτην τῆς ὑπηρεσίας.

Ὁ κ. **Γ. Ἡσαΐας** διακόπτων λέγει ὅτι πρόκειται ἀσφαλῶς περὶ πλάνης.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης** λέγει ὅτι μὲ τοὺς κοινοὺς ἄμβυκας ἀδύνατον νὰ ἔχωμεν πέρα τῶν 35—40 ο/ο βαθμῶν προϊόν.

Ὁ κ. **Γ. Σολδάτος** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι συμφώνως πρὸς τὰς εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν πληροφορίας ἐζητήθη ἡ ἐλάττωσις διὰ τὰ μικρὰ καζάνια. Ὁ κ. Ὑπουργὸς εἶχε τὴν ἰδέαν ὅτι βαίνομεν πρὸς τὴν μονοπώλησιν τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ ὅτι πρέπει σιγὰ σιγὰ νὰ βαδίσωμεν πρὸς τὸν περιορισμὸν τῶν ἀμβύκων. Ἑπομένως δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ λόγος περὶ προστασίας τῆς γεωργικῆς βιομηχανίας ἀλλὰ περὶ οἰκογενειακῆς τοιαύτης.

Καταλήγων φρονεῖ ὅτι ἐκεῖνα τὰ σημεῖα τὰ ὁποῖα ἐνδιαφέρουν τοὺς κατόχους ἀμβύκων ἐλύθησαν εὐνοϊκῶς ὑπὲρ αὐτῶν.

Ὁ κ. **Ι. Μαμάης** ἐκθέτει τὸ ἱστορικὸν τῆς λειτουργίας τῶν ἀμβύκων καὶ τοὺς λόγους τῆς φορολογίας αὐτῶν ἀλλὰ καὶ τὴν σημασίαν τοῦ προϊόντος αὐτῶν διὰ τὸν ἐργατοαγροτικὸν κόσμον. Ἐπικρίνει εἶτα τὸ σύστημα τῶν σφραγίσεων τῶν καζανίων ὡς καταδυναστευτικὸν καὶ ἀνεφάρμοστον. Ὁμιλῶν κατόπιν περὶ τῆς ἐργασίας τῆς κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς λέγει ὅτι αὕτη ἤκουσεν ἀριμοδίους οἵτινες ἦσαν ἀναρμόδιοι λόγῳ ἀγνοίας καὶ ἃς ἦσαν ὅπως ἔλεγον εἰδικοί. Ἕνεκα τούτου διεμορφώθη νομοθέτημα ἀντιλαϊκῶν, συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου ἦτο νὰ γίνουν παρὰ τῶν ὀργάνων τῆς Ἐξουσίας ὑπερβάσεις καὶ πιέσεις κατὰ τῶν κατόχων τῶν ἀμβύκων εἰς τὰ μέρη ὅπου λειτουργοῦν οὗτοι. Διὰ τοῦτο παρίσταται ἄμεσος κυβερνητικὴ πρόνοια διὰ τὴν διευθέτησιν τοῦ ζητήματος τούτου καὶ προτείνει νὰ μείνουν ἀφορολόγη-

τοι οἱ ἀμπελουργοὶ οἱ κάτω τῶν 60 χιλιογράμμων ἐπὶ 20 ἡμέρας τὸ ἔτος καὶ συγχρόνως νὰ παύσουν αἱ καταδιώξεις.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** τονίζει τὴν προέχουσαν ἀνάγκην τῆς θεραπείας τῶν τοπικῶν ἀναγκῶν ἑκάστης Ἐπαρχίας. Πραγματευόμενος τὸ ζήτημα τῶν ἀμπέλων λέγει ὅτι ἡ ἐντολὴ ἡ δοθεῖσα ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν ἦτο γενική, νὰ βελτιωθῇ δηλαδὴ ἡ ὑφισταμένη κατάστασις τῆς λειτουργίας καὶ τῆς φορολογίας τῶν ἀμπέλων. Οὐδεὶς πταίει διὰ τὴν ἀτυχῆ διαμόρφωσιν τοῦ νέου νομοθετήματος οὐδὲ οἱ πληρεξούσιοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι προέτρεπον τοὺς κατόχους τῶν ἀμπέλων νὰ μὴ τὸ ὑπακούσουν. Μνημονεύει κατόπιν διαταγῆς τοῦ ἄλλοτε Ὑπουργοῦ κ. Νεγροπόντη ἀπαγορευούσης τὴν μεταφορὰν τῆς πρώτης ὕλης πρὸς ἀπόσταξιν. Ἡ ἐγκύκλιος αὕτη καὶ μόνη καθιστᾷ ἐγκληματικὸν τὸν νόμον περὶ ἀμπέλων καὶ ὅμως δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς. Τὸ ζήτημα πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ὡς καθαρὰ γεωργικὴ βιομηχανία καὶ ὡς τοιαύτη πρέπει νὰ συζητηθῇ ἂν θὰ προστατευθῇ γενικῶς καὶ ἀπεριορίστως. Ὡς ὄασις θὰ ληφθῇ ὅτι ἡ βιομηχανία αὕτη εἶνε συνέχεια τῆς γεωργικῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ ἀμπελουργοῦ. Ἓν ἐκ τῶν σημείων τὰ ὁποῖα πιέζουν τὰς λαϊκὰς ἀγροτικὰς τάξεις εἶνε καὶ τὸ ζήτημα τῶν ἀμπέλων. Εἶνε ἀπὸ τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα προκαλοῦν τὴν μεγίστην δυσφορίαν καὶ διὰ τὸ καταθλιπτικόν του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς πιέσεις αἵτινες λαμβάνουν χώραν κατὰ τὴν βεβαίωσίν του.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** διακόπτων ἐρωτᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τοῦ κομικοῦ ἀλλὰ καὶ ἀνελευθέρου θεάματος τὸ ὁποῖον παρουσιάζει ἡ προσκομιδὴ τῶν καζανίων τῶν ἀμπελουργῶν εἰς τὴν Ἐφορίαν πρὸς σφράγισιν καὶ καταλήγει ζητῶν τὴν κατάργησιν τῆς ἐσχάτως τοὐλάχιστον ὑποβληθείσης προσθέτου φορολογίας.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** συνεχίζων λέγει ὅτι, ἐνῶ λαμβάνομεν τοιαῦτα μέτρα διὰ τὸν πτωχὸν ἀγρότην, δὲν δυσπιστοῦμεν καθόλου πρὸς τὸν βιομήχανον καὶ τὸν μεγαλέμπορον καὶ ἐν γένει τὸν ἐπαγγελματίαν ἀστόν, ὅστις δι' ἁπλουστάτου δόλου δύναται νὰ νοσφισθῇ ἑκατομμύρια τοῦ Δημοσίου.

Ὁ κ. **Γ. Ἡσαΐας** διακόπτων λέγει ὅτι, ἂν μείνῃ ἐλευθέρα ἡ βιομηχανία τῶν ἀμπέλων, κατ' ἀνάγκην θὰ ἐκλείψῃ ἡ ἄλλη βιομηχανία, ἐκ τῆς ὁποίας ἀρύεται ὁ Προϋπολογισμὸς 170 ἑκατομμύρια δραχμάς.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** λέγει ὅτι καὶ ἀλλαχοῦ αἱ φορολογίαι τῶν μικρῶν γεωργικῶν βιομηχανιῶν κατηργήθησαν.

Ὁ κ. **Γ. Ἡσαΐας** λέγει ὅτι εἰς τὰ μέρη ταῦτα εἶνε τόσον δυσανάλογος ἡ παραγωγὴ τῶν μικρῶν βιομηχανιῶν ἐν σχέσει

πρὸς τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν κατανάλωσιν ὥστε οὐδεμίαν ἔχει ἐπιρροὴν ἡ κατάργησις τῆς φορολογίας τῶν μικρῶν βιομηχανιῶν.

Ὁ κ. **Ἰωσὴφ Κούνδουρος** συνεχίζων λέγει ὅτι τοιαῦτα ζητήματα πρέπει νὰ ἐξετάζωνται μὲ τὴν ἰθαγενῆ λογικήν, τὰς ἰθαγενεῖς συνηθείας καὶ τὰς ἰθαγενεῖς ἀνάγκας. Ὡς βάσις πρέπει νὰ ληφθῇ ἡ προστασία τῆς μεγάλης ἀγροτικῆς μάζης, τῆς ἐργαζομένης καὶ παραγωγικῆς.

Ἐξακολουθῶν διεκτραγῳδεῖ τὰ τρωτὰ τῆς σφραγίσεως καὶ ἀποσφραγίσεως τῶν ἀμπέλων καὶ νομίζει ὅτι εἶνε ἐπιβεβλημένη μετὰ τῆς καταργήσεως αὐτῶν καὶ ἡ συγκατάργησις τῆς φορολογίας καὶ ἡ ἀντικατάστασις της κατ' ἄλλον τρόπον ὀλιγώτερον ἐπαχθῆ καὶ ὀλιγώτερον πιεστικὸν καὶ ἀνελεύθερον διὰ τοὺς ἀγρότας. Μία τοιαύτη διευθέτησις θὰ κατορθώσῃ νὰ καταστείλῃ τὴν ἐξέγερσιν, ἡ ὁποία κρατεῖ εἰς τὰ ἐπαρχιακὰ κέντρα κατὰ τῶν φορολογικῶν ὀργάνων.

Ἓν τέλει παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ μὴ κωφεύσῃ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ κόσμου τοῦ ἐπαρχιακοῦ, ὅστις περιμένει ἀπὸ τὴν δημοκρατικὴν κατάστασιν βελτίωσιν καὶ ἀνακούφισιν καὶ δὲν δύναται νὰ ἀνεχθῇ παράτασιν τῆς ὑπαρχούσης καταστάσεως.

Ὥρᾳ 8.50' συνανέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν προσεχῆ Δευτέραν ὥραν 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ἀλαβάνος

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 41η

τῆς 20 Ὀκτωβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5.40' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ πληρεξούσιος κ. **Χρ. Κατριβάνος** ὑποβάλλει προσθήκην ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἐπανεξετάσεως ἀπορριφθέντων μαθητῶν κλπ.».

Πρὸ τῆς ἐνεργείας τῶν ἡμερησίων ἀνακοινώσεων ὁ λόγος δίδεται εἰς τὸν κ. **Γ. Καφαντάρην**; ὅστις προτείνει τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ἐφόσον διαρκεῖ ἡ ἀσθέ-

νεια τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ἡ παρουσία τοῦ ὁποίου εἶνε ἀπαραίτητος, προκειμένου νὰ συζητηθοῦν κα ἐπερωτήσεις καὶ νομοθετήματα ὑψίστης σημασίας.

Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** δηλοῖ ὅτι εἶνε σύμφωνος πρὸς τὴν πρότασιν τῆς διακοπῆς, ἀρκεῖ ἡ ἡμέρα τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν νὰ ὁρισθῇ ἀπὸ τοῦδε.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι καθ' ἃς ἔχει ἐγκύρους πληροφορίας ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐξέλθῃ τὴν προσεχῆ **Πέμπτην**.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις εἶνε ἁρμοδία νὰ ὁρίσῃ τὸν χρόνον τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν.

Ὁ κ. **Γ. Ρεῦσσος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) ἀνακοινοῖ ὅτι κατὰ τὰς βεβαιώσεις τοῦ ἰατροῦ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ὁ κ. Πρωθυπουργὸς θὰ δυνηθῇ νὰ ἐξέλθῃ τὴν προσεχῆ Πέμπτην, καὶ ἑπομένως ἡ ἐπανάληψις τῶν ἐργασιῶν δύναται νὰ ὁρισθῇ διὰ τὴν προσεχῆ Παρασκευήν.

Ἡ Συνέλευσις ἐρωτωμένη δέχεται τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σώματος καὶ τὴν ἐπανάληψιν αὐτῶν κατὰ τὴν προσεχῆ Παρασκευὴν ὥραν 5 μ. μ.

Ὥρᾳ 6 μ. μ. συνῃνέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ἀλαβάνος

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΔ'.

Τῆς 24 Ὀκτωβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5.30' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ Ἱερατικὸς Σύνδεσμος Θεσσαλίας παρακαλεῖ ὅπως προστατευθῇ ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς ὁ Κλῆρος.

Οἱ κάτοικοι Παραμυθιᾶς διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἔλλειψιν καθηγητῶν ἐν τῷ ἐκεῖ Γυμνασίῳ.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ποντίων Δράμας διαμαρτύρεται διὰ τὴν παρεχομένην κακὴν ποιότητα σικάλεως.

Οἱ ἐν Κοζάνῃ πρόσφυγες παραπονοῦνται διότι τὰ κτή-

ματα τῶν ἀνταλλαξίμων Μουσουλμάνων παραχωροῦνται εἰς τοὺς ἐντοπίους.

Οἱ κάτοικοι Ρεθύμνης παρακαλοῦσιν ὅπως προεκταθῇ ἡ ὁδὸς Ἀργυρουπόλεως εἰς Μυριοκεφαλὰ καὶ Σφακιά.

Ὁ Δημοδιδασκαλικὸς Σύνδεσμος Σουφλίου αἰτεῖται τὴν ἀνάκλησιν τῆς μελετωμένης ἀντικαταστάσεως τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Θράκης.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Θρακικοῦ Συλλόγου Μ. Γουδέλης παρακαλεῖ ὅπως αὐξηθῶσι τὰ ὀκτὼ κυοικὰ τῶν προσφυγικῶν οἰκίσκων εἰς δώδεκα.

Οἱ ἀγρόται Παραμυθιᾶς αἰτοῦνται ὅπως τοῖς παραχωρηθῇ τὸ ἀπαλλοτριωθὲν ἀγρόκτημα Παραμυθιᾶς.

Ἡ Δήμητρα Μαγουλᾶ σύζυγος τοῦ παθόντος τὰς φρένας ἀνθυπολοχαγοῦ Ἰωάννου Μαγουλᾶ αἰτεῖται τὴν ἀπονομὴν ἀναλόγου συντάξεως.

Ἡ Ἱερὰ Σύναξις Ἁγίου Ὄρους ἱκετεύει ὅπως μὴ ἀπαλλοτριωθῶν καὶ τὰ ὑπόλοιπα Μετόχια.

Ἡ Ὁμοσπονδία ἐπαγγελματικῶν Σωματείων Δράμας διαμαρτύρεται διὰ τὴν μὴ ἐφαρμογὴν τῆς ὑπ' ἀριθ. 90820 διαταγῆς Ὑπουργείου Γεωργίας παρὰ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ νόμου 3166.

Τὸ Συνέδριον τῶν πολεμιστῶν Ἡρακλείου διαμαρτύρεται διὰ τὴν δίωξιν τῶν συναδέλφων των καὶ παρακαλεῖ ὅπως μὴ χορηγηθῇ ἀμνηστία.

Οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος Δυρραχίου Μεγαλοπόλεως παρακαλοῦσιν ὅπως ἀπαλλαγῶσι τῆς φορολογίας τοῦ σίτου.

Ὁ Ἱερατικὸς Σύνδεσμος Ἠλείας παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ μέριμνα περὶ βελτιώσεως τῆς καταστάσεως τοῦ Κλήρου.

Ἐπιτροπαὶ κατοίκων διαφόρων μερῶν τοῦ Κράτους διαμαρτύρονται διὰ τὴν αὔξησιν τῆς φορολογίας τῶν ἀμβύκων.

Ὁ Χρῆστος Γεωργίου δευτεροβάθμιος καθηγητὴς τοῦ ἐν Βαλτεσινίκῳ ἡμιγυμνασίου αἰτεῖται τὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ προσγενομένου αὐτῷ ἀδικήματος.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Διδασκαλικοῦ Συνδέσμου Ρεθύμνης παραπονεῖται διὰ τὴν μὴ δημοσίευσιν τοῦ ψηφισθέντος ἐκπαιδευτικοῦ νόμου.

Οἱ ἐνοικιασταὶ τῆς πόλεως Λιγίου ἀποστέλλουσιν ὑπόμνημα σχετικὸν μὲ τὴν ἐπικειμένην τροποποίησιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ἐπιτροπὴ προσφύγων Μεργιακᾶς Νιγρίτης παρακαλεῖ ὅπως ἀποσοβηθῇ ἡ ἐκδίωξίς των.

Ἡ Κοινὴ τῶν Ἀλυτρώτων Ἐπιτροπεία διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἐκτάκτων προσφύγων ὑπαλλήλων.

Ἡ ἐξ Ἄργους Αἰκατερίνη χήρα Γεωργίου Ἀνδρικοπούλου ἀσχειροτέχνου δεῖται παρακαλεῖ ὅπως τῇ χορηγηθῇ σύνταξις.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Νιγρίτης παρακαλοῦσιν ὅπως μειωθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ χαρτόσημος.

Οἱ οἰνοπαραγωγοὶ Κύμης καὶ περιχώρων παρακαλοῦσιν ὅπως προστατευθῶσιν.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐν Μακεδονίᾳ ἀποστράτων ἀξιωματικῶν παρακαλεῖ ὅπως βελτιωθῇ ἡ θέσις των.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου Κερκύρας παρακαλεῖ ὅπως ἀναστολῇ ἡ ἐκποίησις τῶν ἐν τῷ Ἀνακτόρῳ Κερκύρας ἱστορικῶν κειμηλίων τῆς Ἀγγλικῆς Ἀρμοστείας.

Ἡ κοινότης Χανδακίου τῆς Κεφαλληνίας παρακαλεῖ ὅπως ἐπεκταθῇ ὁ ἀγροτικὸς νόμος.

Ἡ Ὁμοσπονδία τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν Μακεδονίας διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου ὡς εἰσοδύοντος τοὺς μεγαλοϊδιοκτήτας.

Οἱ ἔμποροι Ἡρακλείου αἰτοῦνται τὴν ἀναστολὴν τῆς ἐκ τῶν μουσουλμανικῶν μαγαζείων ἐξόσεώς των.

Ὁ Γεωργικὸς Σύλλογος Ἀγυιᾶς διαμαρτύρεται ἐναντίον τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς.

Ὁ Δημήτριος Καψάλης ὑπάδικος ἐν ταῖς φυλακαῖς Ἡρακλείου παρακαλεῖ ὅπως τῷ δοθῇ ἀμνηστία.

Αἱ προσφυγικαὶ ὀργανώσεις Νέας Ἰωνίας καὶ Θρᾴκης διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν ἐντάκτων προσφύγων ὑπαλλήλων.

Οἱ ἐν Ἠπείρῳ βορειοηπειρῶται παρακαλοῦσιν ὅπως ἀναθεωρηθῇ ἡ ἄδικος ἀπόρασις τῶν Μ. Συνάξεων στραγγαλίζουσα τὰ δίκαια τῆς Β. Ἠπείρου.

Ἡ Ἕνωσις τῶν προσφύγων Ἠλιμπατίου διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν προσφύγων ὑπαλλήλων.

Ὁ Ἰωάννης Τριανταφυλλίδης ἐξ Ἄρτης διαμαρτύρεται κατὰ τῆς μεροληπτικῆς ἐνεργείας τοῦ Ἀρχουδάρη μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνταλλαγῆς.

Ὁ Σύλλογος τῶν Ἐμποροϋπαλλήλων Τριπόλεως αἰτεῖται τὴν οἰκονομικήν του βελτίωσιν.

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Μονῆς Γρηγορίου Ἀρχιμανδρίτης Ἀθανάσιος παραπονεῖται διὰ τὴν παράτασιν τῆς συμβάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ Ἁγ. Ὄρους.

Οἱ στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ συνταξιοῦχοι Γυθείου παρακαλοῦσιν ὅπως βελτιωθῇ ἡ σύνταξίς των.

Ὁ Δημοκρατικὸς Σύλλογος Κύμης κατόπιν τῶν τελευταίων γεγονότων κλονιζόντων τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα παρακαλεῖ τοὺς κ. κ. πληρεξουσίους ὅπως ὑποστηρίξωσι Κυβέρνησιν δυναμένην νὰ ἐπιβάλῃ τὸ κράτος τοῦ νόμου.

Οἱ ἀνάπηροι πολέμου ἕκτακτοι ὑπάλληλοι Γ.Τ.Τ. ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ μὴ ἀπολύσεώς των.

Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Πεζικοῦ οἱ διατελέσαντες ὁπλαρχηγοὶ ποινῶνται ἕκλιψιν πρὸς τὴν Συνέλευσιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν ὁριστικὴν αὐτῶν ἀποκατάστασιν.

Ὁ κ. **Γ. Ροδόπουλος** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ καταργήσεως τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ νόμου 2749 περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινων τοῦ νόμου 3201 τῆς 7 Αὐγούστου 1924 κλπ.».

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 29 Σεβρίου 1924 πράξεως προσθέτου τῇ ἀπὸ 29 Σεβρίου 1923 πρωτοκόλλῳ τῆς Γενεύης».

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 23 Σεβρίου 1924 Ν. Διατάγματος περὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
Τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι οἱ Ὑπουργοὶ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ἐσωτερικῶν κ. κ. Λ. Μιχαλακόπουλος καὶ Γ. Κονδύλης ὑποβάλλουσι σχέδιον ψηφίσματος «περὶ παρατάσεως τῆς 15ημέρου προθεσμίας τῆς ὁριζομένης ἐν τῷ 1 ἄρθρῳ τοῦ νόμου 3111», τοῦ ὁποίου τὴν ἐπιψήφισιν ζητοῦσι κατεπειγόντως.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται δι' ἀναστάσεως τὸ ψήφισμα τοῦτο, ἔχον οὕτω:

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Περὶ παρατάσεως δεκαπενθημέρου προθεσμίας τῆς ὁριζομένης ἐν τῷ 1 ἄρθρῳ τοῦ νόμου 3111.

Ἄρθρον μόνον.

Παρατείνεται ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου 3111 τῆς 26ης Ἰουλίου 1924 καὶ ἡ ἐν τῷ 1ῳ ἄρθρῳ αὐτοῦ ἀναφερομένη προθεσμία τῶν τριῶν (3) μηνῶν ἐπὶ δέκα πέντε (15) ἡμέρας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ψηφίσματος.

Ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου 1924 πράξεως προσθέτου τῷ ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου 1923 πρωτοκόλλῳ τῆς Γενεύης» ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** δηλοῖ ὅτι ἐφόσον δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἄλλως παρὰ νὰ ἐγκριθῇ τὸ πρωτόκολλον τῆς Γενεύης ἐπιφυλάσσεται νὰ ἐπιφέρῃ τὰς ἐπὶ τούτου παρατηρήσεις του διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου.

Γίνεται κατόπιν τούτου δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ψήφισμα, ἔχον οὕτω :

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου 1924 πράξεως προσθέτου τῷ ἀπὸ 29 Σεπτεμβρίου 1923 πρωτοκόλλῳ τῆς Γενεύης.

Η Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις

Ψηφίζει

Ἄρθρον μόνον.

Ἡ ἐν Γενεύῃ τῇ 19ῃ Σεπτεμβρίου 1924 ὑπογραφεῖσα ὑπὸ τοῦ παρὰ τῇ Ε' Γενικῇ Συνελεύσει τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν πληρεξουσίου τῆς Ἑλλάδος κ. Ἐμμ. Τσουδεροῦ πρόσθετος τῷ ἀπὸ 29 Σεπτεμβρίου 1923 πρωτοκόλλῳ τῆς Γενεύης περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι προσφύγων πρᾶξις, ἧς τὸ κείμενον ἐν Γαλλικῷ πρωτοτύπῳ καὶ ἐν Ἑλληνικῇ μεταφράσει ἕπεται, ἔχει πλήρη καὶ νόμιμον ἰσχύν.

(Ἕπεται ἡ Σύμβασις, ἣν ἰδὲ εἰς «Ἀρχεῖον Βουλῆς»).

Ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἀναβολῆς τῶν ἐκλογῶν τῶν νομαρχιακῶν, δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν Ἀρχῶν ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** ζητεῖ τὴν ἀπάλειψιν τοῦ ἄρθρου 6, ἥτις γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτή.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** προτείνει ὅπως τὰ κατατεθέντα εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ἔξοδα ἐκλογῆς τῶν προταθέντων ὑποψηφίων ἐπιστραφῶσιν εἰς αὐτοὺς ἀτελῶς.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὴ καὶ ἡ πρότασις αὕτη ὡς προσθήκη εἰς τὸ ἄρθρον 5.

Ι. Κούνδουρος. Συζητουμένου θέματος ἀναβολῆς ἐκλογῶν θεωρῶ ἀναγκαίαν μίαν τροπολογίαν εἰς τὸν σχετικὸν νόμον· ἤτοι θεωρῶ ἀναγκαῖον νὰ προστεθῇ διάταξις καθ' ἣν αἱ ἕδραι Πρωτοδικείων ἀσχέτως πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων των ν' ἀποτελοῦν ἀστικοὺς δήμους. Τοῦτο εἶνε καὶ δίκαιον καὶ ὀρθόν.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι δύναται νὰ γίνῃ τοῦτο ἀργότερον, ἀλλὰ σήμερον ἔχομεν ζήτημα ἀναβολῆς ἐκλογῶν.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Νὰ συζητηθῇ.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ψήφισμα ὡς ἐτροποποιήθη ἔχον οὕτω :

Περὶ ἀναβολῆς τῶν ἐκλογῶν τῶν νομαρχιακῶν, δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν Ἀρχῶν.

Ἡ Δ' τῶν Ἑλλήνων Συντακτικὴ Συνέλευσις

Ψ Η Φ Ι Ζ Ε Ι

Ἄρθρον 1.

Αἱ κατὰ τὴν 26 Ὀκτωβρίου ἡμέραν Κυριακὴν ὀφείλουσαι νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐκλογαὶ νομαρχιακῶν, δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν Ἀρχῶν συμφώνως πρὸς τὸ ἀπὸ 2 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. Διάταγμα, ἀναβάλλονται.

Ἄρθρον 2.

Ἡ ἡμέρα τῶν ἐνεργηθησομένων ἐκλογῶν τῶν Νομαρχιακῶν Συμβουλίων καὶ τῶν νέων δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν Ἀρχῶν ὁρισθήσεται διὰ Διατάγματος προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἐκδιδομένου καὶ δημοσιευομένου ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως τριάκοντα τοὐλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς ὁρισθησομένης διὰ τὴν ἐκλογήν. Αἱ ἀνακηρύξεις τῶν ὑποψηφίων γίνονται 15 ἡμέρας πρὸ τῶν ἐκλογῶν.

Αἱ ἐκλογαὶ Νομαρχιακῶν Συμβουλίων δύνανται νὰ ὁρισθῶσι καὶ εἰς ἰδιαιτέραν ἡμέραν.

Διὰ τοῦ Διατάγματος τούτου ὁρισθήσεται καὶ ὁ χρόνος τῆς ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῆς περιόδου τῶν ἐκλεχθησομένων νομαρχιακῶν, δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν Ἀρχῶν ὡς καὶ τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῶν.

Ἄρθρον 3.

Ἡ ὑπηρεσία τῶν νῦν ὑφισταμένων δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν Ἀρχῶν παρατείνεται μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἐκλεχθησομένων νέων τοιούτων.

Ἄρθρον 4.

Αἱ ἕνεκα ἀσυμβιβάστου ἢ μὴ ἐκλογιμότητος ὑποβληθεῖσαι παραιτήσεις δημάρχων, δημαρχ. παρέδρων, δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν συμβούλων ἀκυροῦνται ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος, οἱ δὲ παραιτηθέντες ἀποκαθίστανται αὐτοδικαίως εἰς τὰ ὀξιώματα αὐτῶν ἀτονούσης πάσης διοικητικῆς πράξεως περὶ ἀναπληρώσεως ἢ ἀντικαταστάσεως αὐτῶν.

Ἄρθρον 5.

Τὰ κατατεθέντα εἰς δημόσιον ταμεῖον ἔξοδα ἐκλογῆς τῶν προταθέντων ὑποψηφίων δημάρχων, δημαρχιακῶν παρέδρων, νομαρχιακῶν, δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν συμβούλων ἀποδίδονται ὑπὸ τοῦ ἐπαρχιακοῦ τούτου ταμείου εἰς τοὺς καταβαλόντας ἐπὶ τῇ προσαγωγῇ καὶ ἐξοφλήσει τοῦ σχετικοῦ γραμματίου καταθέσεως, ἐπιστρεφομένου τοῦ γραμματίου τούτου διὰ πράξεως τοῦ ἁρμοδίου Προέδρου Πρωτοδικῶν ἢ Εἰρηνοδίκου ἐφ' ἁπλοῦ χάρτου συνταχθησομένης.

Ἄρθρον 6.

Εἰς κοινότητας ὧν οἱ ἐκλογεῖς ἁμαξικῶς μετακινοῦνται πρὸς διαχείμασιν ἢ παραθερισμὸν εἰς ἄλλην περιφέρειαν ἐκτὸς τῆς ἑαυτῶν κοινότητος, ἐπιτρέπεται ἡ ἐνέργεια τῆς ψηφοφορίας πρὸς ἐκλογὴν τῶν κοινοτικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν μελῶν τοῦ οἰκείου Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου εἰς τὴν περιφέρειαν ἔνθα διαχειμάζουσιν ἢ παραθερίζουσιν οὗτοι δι' ἀποφάσεως τοῦ οἰκείου Νομάρχου, ἐν ᾗ ὁρίζεται ὁ τύπος καὶ τὸ κατάστημα τῆς ψηφοφορίας.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. **Κ. Γκότσης** καταθέτει μετὰ τοῦτο δηλώσεις (Τεῦχος Ζ') «περὶ ἐπενεκτέων μεταβολῶν τοῦ ὑπὸ ψήφισιν Προϋπολογισμοῦ χρήσεως 1924—25», ἀφορώσας μεταφορὰς τῶν ὑπολοίπων τῶν πιστώσεων τοῦ καταργηθέντος Ὑπουργείου Ἐννόμου Τάξεως εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, οὗτινος ἐπαυξάνουσι συνάμα τὰς πιστώσεις κατὰ δρχ. 30,611.352, δι' ἀναπλήρωσιν τακτικῶν τοιούτων καταβεβλημένων ἀνεπαρκῶν.

(Θέλουσιν ἐκτυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ παραπεμπόμεναι εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ Ἐπιτροπήν).

Κ. Ἀλαβάνος (Πρόεδρος). Κύριοι πληρεξούσιοι, τὸ αἴτιον τὸ ὁποῖον ἐπέβαλεν ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναβολῆς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σώματος ἐξακολουθεῖ ὑφιστάμενον. Κατὰ τὴν γνώμην τῶν θεραπόντων ἰατρῶν μὲ τοὺς ὁποίους ἦλθεν εἰς συνεννόησιν τὸ Προεδρεῖον τῆς Βουλῆς—δὲν παρέλειψεν ἀκόμη πρὸ μιᾶς ὥρας νὰ ζητήσῃ τὰς γνώμας τῶν θεραπόντων ἰατρῶν—ἀλλὰ καὶ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως τοῦ Προέδρου ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως δὲν θὰ τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ παρακολουθήσῃ τὰς ἐργασίας τοῦ Σώματος πρὸ τῆς παρόδου δέκα ἡμερῶν· καὶ ὁ κ. Μπέναρης τὸν ὁποῖον εἶδον καὶ ὁ κ. Χρηστομάνος καὶ ὁ κ. Δελημάνης συμφωνοῦν ὅτι εἶνε ἀδύνατον πρὸ τῆς παρόδου τοῦ δεκαημέρου νὰ δυνηθῇ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως νὰ παρακολουθήσῃ τὰς ἐργασίας τοῦ Σώματος. Ἑπομένως λόγοι οὗτινες ἐπέβαλλον τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τότε ἐπιβάλλουν νὰ ζητηθῇ καὶ νέα διακοπὴ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σώματος. Διὰ τοῦτο λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω ἐρώτημα πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἂν ἐγκρίνει ὅπως ἐπὶ δεκαπενθήμερον ἀναβληθῶσιν αἱ ἐργασίαι. ἀριθμένου τοῦ δικαιώματος εἰς τὸ Προεδρεῖον, ἂν ἐντὸς τοῦ τακτοῦ τούτου χρονικοῦ διαστήματος κρίνῃ εὔθετον τὴν στιγμὴν νὰ καλέσῃ τὴν Συνέλευσιν. Ἄλλως τε τὸ συνταγματικὸν ἔργον τῆς Συνελεύσεως δὲν διακόπτεται, διότι ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ θὰ ἐργάζηται ἐν τῷ μεταξύ.

Ὁ κ. **Α. Παπανασταίου** ἐκφράζων τὴν λύπην του διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ δηλοῖ ὅτι δὲν ἔχει ἀντίρρησιν διὰ τὴν διακοπήν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** δηλοῖ ἐπίσης ὅτι εἶνε σύμφωνος ἡ Συνέλευσις περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς διακοπῆς.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται δι' ἀναστάσεως μετὰ τοῦτο τὴν πρότασιν τοῦ κ. Προέδρου, συναινέσει δ' αὐτῆς ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 5.45'.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ἀλαβάνος

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΝΕ'

Τῆς 7 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5 καὶ 15' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Πρόεδρος. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἀπέστειλεν εἰς τὸ Προεδρεῖον τὸ ἑξῆς ἔγγραφον (ἀναγινώσκει):

Κύριε Πρόεδρε

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀνακοινώσω ὑμῖν καὶ δι' ὑμῶν εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας εὐηρεστήθη νὰ διορίσῃ σήμερον Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας τὸν κ. **Ι. Βαλαλᾶν** ἀντὶ τοῦ προσωρινοῦ τοιούτου κ. Γ. Μαρῆ, καὶ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν τὸν κ. ***Ἀθαν. Μιαούλην*** ἀντὶ τοῦ προσωρινοῦ τοιούτου κ. Γ. Ρούσσου.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως
Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Δαμαλᾶ παρακαλοῦσιν ὅπως προστατευθῶσιν ἀπέναντι τῆς ἀπειλῆς ὅτι θὰ ἐπιταχθῶσι τὰ κτήματά των.

Οἱ κληρικοὶ Πατρῶν παρακαλοῦσιν ὅπως βελτιωθῇ ἡ οἰκονομικὴ αὐτῶν κατάστασις.

Τὸ Σωματεῖον ποτοποιῶν Λέσβου διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην ἐλάττωσιν τοῦ φόρου τῶν ἀμύλων.

Οἱ ἔφεδροι ἀγρόται Μαϊμουλίου αἰτοῦνται τὴν ἄμεσον ἀποστολὴν τοῦ χρεολυσίου.

Οἱ διδάσκαλοι κάτω Μυλοποτάμου Ρεθύμνης παρακαλοῦσιν ὅπως γίνωσιν ἀποδεκτὰ τὰ αἰτήματα τῆς Διδασκαλικῆς Ὁμοσπονδίας.

Ὁ Σύλλογος ποτοποιῶν Ἀθηνῶν-Πειραιῶς διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην ἐλάττωσιν τοῦ φόρου τῶν ἀμύλων.

Οἱ συνεταῖροι τοῦ Γεωργικοῦ πιστωτικοῦ συνεταιρισμοῦ Γαργαλιάνων παραπονοῦνται διὰ τὴν παρὰ τοῦ προέδρου αὐτῶν διαγραφὴν των ἐκ τοῦ συνεταιρισμοῦ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Ἐπιμελητηρίου Καλαμῶν παρακαλεῖ ὅπως διαταχθῇ ἡ οἰνοπνευματοποίησις τῶν σύκων, καθότι ἐβράχησαν ἐκ τῆς πλημμύρας τοῦ Νέδοντος.

Ὁ Γεωργικὸς συνεταιρισμὸς Λεπενοῦς παρακαλεῖ ὅπως ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον ἐποπτῶν συνεταιρισμῶν.

Οἱ κληροῦχοι τοῦ συνεταιρισμοῦ Σακκιὰρ παρακαλοῦσιν, ὅπως διαταχθῇ ἡ ἀπαλλοτρίωσις καὶ τοῦ ὑπολοίπου τεμαχίου ἐκ τοῦ χωρίου Σακκιὰρ 3.000 στρεμμάτων.

Ὁ κτηματικὸς σύνδεσμος Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται ἐναντίον τοῦ Δημάρχου, ζητοῦντος ὅπως τὰ περισσεύματα τῶν ἐκποιηθέντων οἰκοπέδων περιέλθωσιν εἰς τὸν Δῆμον.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων τῶν τέως Δήμου Ἀγραίων παρακαλεῖ ὅπως ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ διέλθῃ διὰ Καρπενησίου.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων ἐπαρχίας Πεδιάδος ὑποβάλλει θερμὴν εὐχὴν ὅπως ἐκτελεσθῇ ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Μεσαρᾶς Κρήτης πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων ὁλοκλήρου τῆς νήσου.

Ἐπιτροπὴ τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς προφήτου Ἠλιοῦ κρατουμένων ἱκετεύουσιν ὅπως τοῖς δοθῇ ἀμνηστία.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐφέδρων πολεμιστῶν Καβάλλας παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως ληφθῇ μέριμνα διὰ τὴν ἀναστολὴν προσωρινῶς τοῦ νόμου 3166.

Ἐπιτροπὴ θυμάτων στρατοῦ διαμαρτύρεται κατὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν διὰ τὴν περικοπὴν τῶν ἀποζημιώσεων θυμάτων Μακεδονίας καὶ «Ἀλεξάνδρου Ζ».

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Σερρῶν παρακαλοῦσιν ὅπως μειωθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φορολογία.

Κάτοικοι Κιουπκιοῦ διαμαρτύρονται κατὰ τῆς Διευθύνσεως Ἐποικισμοῦ Δράμας.

Οἱ καπνοκαλλιεργηταὶ τῆς περιφερείας Σαρῆ-Σαμπὰν παρακαλοῦσιν ὅπως ψηφισθῇ νόμος περὶ ἱδρύσεως Γραφείων προστασίας καπνοῦ.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Σερρῶν παρακαλοῦσιν, ὅπως ἐλαττωθῇ ἡ φορολογία ἐπὶ τοῦ καπνοῦ.

Ὁ Σύνδεσμος πρὸς περιφρούρησιν τῶν συμφερόντων τῶν ἀνταλλακτέων πληθυσμῶν παρακαλεῖ, ὅπως μὴ θιχθῇ τὸ Διάταγμα περὶ συστάσεως προσφυγικῆς Τραπέζης.

Ἡ Σταφιδικὴ Ἕνωσις Λίγου παρακαλεῖ, ὅπως διὰ τῶν προτεινομένων μέτρων περὶ τοῦ σταφιδικοῦ ζητήματος ἀραιρεθῇ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ πλεονάσματος τῆς σταφίδος.

Ὁ Γεώργιος Παπακωνσταντίνου συνταξιοῦχος Γραμματεὺς Εἰρηνοδικείου παρακαλεῖ, ὅπως τῷ αὐξηθῇ ἡ σύνταξίς του.

Οἱ κάτοικοι Κάτρου Λίμνης παρακαλοῦσιν ὅπως καταργηθῇ ὁ τελευταῖος νόμος περὶ ἀγροφυλακῆς.

Ἐπιτροπὴ τοῦ Συνδέσμου σιδηροδρομικῶν Μακεδονίας αἰτεῖται τὴν ἀποφυλάκισιν τῶν καταδικασθέντων συναδέλφων των.

Ὁ πρόεδρος τῶν ποτοποιῶν Πατρῶν διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην ἐλάττωσιν τῆς φορολογίας τῶν μικρῶν ἀμύλων.

Τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν, ὅπως ἐπιταχύνῃ τὴν ψήφισιν τοῦ νόμου περὶ συστάσεως ταμείου προνοίας ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν τῆς βιομηχανίας καπνοῦ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ διδασκαλικοῦ συλλόγου Ὀρεστιάδος αἰτεῖται τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἀπολύσεως τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Διδυμοτείχου Ρέλλα.

— Οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος Κατωχωρίου Λευκάδος αἰτοῦνται τὴν ἀνάκλησιν τῆς μεταθέσεως τοῦ ἐκεῖ τηλεγραφικοῦ ὑπαλλήλου Γαζῆ.

— Οἱ Σταῦρος Καραμπουράκης κλπ. παραπονοῦνται ἐναντίον τοῦ ἐφόρου Καβάλλας, ζητοῦντος τὴν ἔξωσίν των ἐκ τῆς οἰκίας Μεχμὲτ Ζουχλῆ πρὸς ἐγκατάστασιν τῆς οἰκογενείας του καὶ τῶν Γραφείων τῆς Ἐφορίας.

— Ὁ δημοδιδασκαλικὸς σύλλογος Τριφυλίας αἰτεῖται

ὅπως γίνῃ ἀποδεκτὸν τὸ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ὑπόμνημα περὶ ἱκανοποιήσεώς των.

— Ὁ Σύνδεσμος κτηματιῶν Θεσσαλονίκης αἰτεῖται τὴν ἄμεσον τροποποίησιν τοῦ ἐνοικιοστασίου συμφώνως πρὸς τὰ ὑποβληθέντα ὑπομνήματα.

Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον Καρδίτσης αἰτεῖται τὴν ἄμεσον κατάργησιν τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν.

— Ἡ Κοινὴ τῶν Ἀλυτρώτων Ἑλλήνων Ἐπιτροπεία ὑποβάλλει ὑπόμνημα σχετικὸν μὲ τὴν ἵδρυσιν τῆς προσφυγικῆς Τραπέζης.

— Ἡ Ἕνωσις τῶν συνεταιρισμῶν Ἄρτης διαμαρτύρεται διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Γραφείου Ἐποικισμοῦ.

— Οἱ συνταξιοῦχοι Σπετσῶν ζητοῦσι τὴν βελτίωσιν τῆς συντάξεώς των.

— Ὁ πρόεδρος τοῦ συνεταιρισμοῦ Δελημπαρίου διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ἀπορρίψεως τῆς ἀπαλλοτριώσεως ἀγροκτήματος.

— Ἐπιτροπὴ πρυσφύγων παρακαλεῖ ὅπως μὴ γίνῃ ἀναστολὴ τῆς εἰς τὰ ἐν τῇ Χαλκιδικῇ ἀπαλλοτριωθέντα Μετόχια ἐγκαταστάσεώς των.

Ὁ Ἐμμανουὴλ Στερνάκης διδάσκαλος τοῦ συνοικισμοῦ «Βύρωνος» αἰτεῖται ὅπως τῷ ἀναγνωρισθῇ ἡ ἐν Μαγνησίᾳ διδασκαλική του ὑπηρεσία ὡς καὶ ἡ στρατιωτική.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συνεταιρισμοῦ Δαμαλᾶ παρακαλεῖ ὅπως ἀρχίσῃ ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῶν ἀγροκτημάτων Δαμαλᾶ.

Ἡ Ἑλένη χήρα Ὀδυσσέως Κωνσταντίνου παρακαλεῖ ὅπως μὴ ἀπαλλοτριωθῇ ὁ ἀγρός της.

Ὁ ἀπόστρατος ἀντισυνταγματάρχης κ. Σπυρόπουλος διαμαρτύρεται ἐναντίον τοῦ εἰρηνοδίκου Ἀγρινίου διὰ τὴν συζητηθεῖσαν ἀγωγὴν περὶ λήψεως προσωρινῶν μέτρων πρὸς προστασίαν ὀρφανῶν νηπίων.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Νομοῦ Ἡρακλείου παρακαλεῖ ὅπως πραγματοποιηθῇ καὶ ἡ κατάρτισις τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἡρακλείου - Μεσαρᾶς.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ τῆς περιφερείας Σοφάδων διαμαρτύρονται διὰ τὴν μελετωμένην ἐπιβολὴν ἐξαγωγικοῦ φόρου καπνοῦ.

Λαϊκὴ Ἐπιτροπὴ Ἠπείρου παρακαλεῖ ὅπως ἀπομακρυνθῇ ἐκεῖθεν ὁ Μητροπολίτης Σπυρίδων.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Πτελεῶν παρακαλοῦσιν ὅπως μετατραπῇ τὸ σύστημα τῆς φορολογίας τῆς ἐλαιοδεκάτης καὶ ἐπιβληθῇ φόρος ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ἐλαίου.

Οἱ διδάσκαλοι Διδυμοτείχου παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ

πραγματοποιηθῇ ἡ ἐκεῖθεν μετάθεσις τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν σχολείων Ἀθανασίου Ρέλλα.

Οἱ Μουσουλμάνοι κάτοικοι Ὑποδιοικήσεως Ὀρεστιάδος διαμαρτύρονται ἐναντίον τῆς συκοφαντίας περὶ δῆθεν πιέσεως των ἐκ μέρους τῶν Ἑλληνικῶν Ἀρχῶν καὶ δηλοῦσιν ὅτι οὐδὲν παράπονον ἔχουσι κατ' αὐτῶν.

Οἱ κάτοικοι Δῃδίου παρακαλοῦσιν ὅπως τεθῇ καὶ ἐπὶ τῶν οἴνων φορολογία.

Οἱ ἀκτήμονες καλλιεργηταὶ Καζακλὰρ παρακαλοῦσιν ὅπως ἀπαλλοτριωθῇ τὸ ἀγρόκτημα Γιάννουλη.

Ὁ Ἱερατικὸς Σύνδεσμος τῆς ἐπαρχίας Σιατίστης αἰτεῖται τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Κλήρου.

Ὁ πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ἁγίου Νικήτα παρακαλεῖ ὅπως μὴ μετατεθῇ ὁ ἐκεῖ τηλεγραφητὴς Γαζῆς.

Ὁ Ἱερατικὸς Σύνδεσμος Καλαβρύτων παρακαλεῖ ὅπως ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ μισθοδοσίας τοῦ Κλήρου.

Ὁ Ἱερατικὸς Σύνδεσμος Χίου παρακαλεῖ ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ μετακομιδὴ τῶν ὀστέων τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Χίου Πλάτωνος εἰς Χίον.

Ὁ πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ἁγίου Κηρύκου παραπονεῖται διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς θερμοπηγῆς Μουσταλερίτζης».

Ὁ Σύνδεσμος τῶν πρυσφύγων σιδηροδρομικῶν Μακεδονίας αἰτεῖται τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεώς του.

Οἱ ἐν Τρικκάλοις σκηνῖται (Σαρακατσαναῖοι) παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς παραχωρηθῶσιν ἐκτάσεις λιβαδίων.

Ἡ Διδασκαλικὴ Ὁμοσπονδία παρακαλεῖ ὅπως βελτιωθῇ ἡ θέσις τῶν δημοδιδασκάλων.

Ὁ Γεωργικὸς προμηθευτικὸς Συνεταιρισμὸς Γουρίτσης Μεσολογγίου παραπονεῖται κατὰ τοῦ ἐκεῖ ἐπόπτου Συνεταιρισμοῦ.

Ἡ Ἁμπρυσφυγικὴ Ἕνωσις Σερρῶν παρακαλεῖ ὅπως διαταχθῇ ἡ ἀνέγερσις 250 διπλοκατοικιῶν.

Οἱ ἐν Σπιναλόγγᾳ λεπροὶ παρακαλοῦσιν ὅπως βελτιωθῇ ἡ θέσις των.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἀκτημόνων γεωπόνων παρακαλεῖ ὅπως χορηγηθῇ καὶ αὐτοῖς τὸ τεχνικὸν ἐπίδομα.

Ὁ Συνεταιρισμὸς Ἀραχωβιτῶν παρακαλεῖ ὅπως τὸ Κράτος προβῇ εἰς τὴν ἀγορὰν ἑτέρων τριάκοντα ἑκατομμυρίων λιτρῶν σταφιδοκάρπου.

Ὁ Χ. Τασιόπουλος καὶ Γ. Κουτσομισέλης προσωρινοὶ ὑποδιδάσκαλοι αἰτοῦνται τὴν αὔξησιν τῆς μισθοδοσίας των.

Οἱ ἰδιοκτῆται τῆς καείσης ζώνης Θεσσαλονίκης διαμαρτύρον-

ται διὰ τὴν προσπάθειαν τοῦ Δημάρχου ὅπως τὰ περισσεύματα τῶν ἐκποιηθέντων οἰκοπέδων περιέλθωσιν εἰς τὸν Δῆμον.

Ὁ προσωρινὸς ὑποδιδάσκαλος Βερβαίνης Ἰωάννης Γιαννόπουλος παρακαλεῖ ὅπως διορισθῇ μόνιμος διδάσκαλος.

Ὁ ἐν Ἀθήναις διαμένων Γεώργ. Παπαδόπουλος παρακαλεῖ ὅπως τροποποιηθῇ τὸ 17ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος.

Οἱ πρόσφυγες τοῦ Συνεταιρισμοῦ «Νέας Ἰωνίας» παρακαλοῦσιν ὅπως ρυθμισθῇ τελειωτικῶς τὸ ζήτημα τῆς συγκοινωνίας των.

Ἡ Καπνεργατικὴ Ὁμοσπονδία τῆς Ἑλλάδος ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἀπαγορεύσεως ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ἡ Ἕνωσις τοῦ κατωτέρου προσωπικοῦ τῶν Τ. Τ. Τ. Θεσσαλονίκης καὶ Κορίνθου αἰτεῖται τὴν ἄρσιν τῆς γνωματεύσεως τοῦ Γεν. Λογιστηρίου περὶ τῆς ἐκκρεμοῦς διαφορᾶς τῶν ἀποδοχῶν Αὐγούστου καὶ Σεπτεμβρίου.

Ἡ Ἕνωσις τοῦ κατωτέρου προσωπικοῦ τῶν Τ.Τ.Τ. παρακαλεῖ ὅπως συμπεριληφθῶσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ ζήτημα περὶ ἀποδοχῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) κατατίθετι τεῦχος μεταβολῶν τοῦ ὑπὸ ψήφιση Προϋπολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1924—25 συνολικοῦ ποσοῦ δραχμῶν 16,302,158.

Ὁ αὐτὸς κ. Ὑπουργὸς ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ προσαυξήσεως τοῦ ποσοστοῦ ἐπὶ μέσων τινῶν φόρων, περὶ καταργήσεως ἐνίων τοιούτων καὶ περὶ ἀπαλλαγῆς ἐνοικιαστῶν δεκάτης Δυτικῆς Θράκης κλπ.».

Οἱ κ. κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) καὶ **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Ἐθν.Οἰκονομίας) ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου 1924 συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ παρατάσεως τῆς προθεσμίας συναλλαγματικῶν δανείου φρ. 40 ἑκ. πρὸς 6 ο/ο τοῦ 1921».

Ὁ κ. **Γ. Ροῦσσος** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως τῆς τρίτης παραγράφου τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ νόμου 535 περὶ ναυτικῆς στρατολογίας».

Τὸ **Ὑπουργικὸν Συμβούλιον** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων ἐπειγουσῶν τοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου τοῦ Π. Ναυτικοῦ».

Οἱ κ. κ. **Γ. Ροῦσσος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) καὶ **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἐν Γενεύῃ ὑπογραφέντος πρωτοκόλλου περὶ διαιτητικῆς λύσεως ἐμπορικῶν διαφορῶν».

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Γ. Κατσιμπίρης, Α. Μάρκου** καὶ **Χρ. Πανταζίδης** ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ συμπληρώσεως καὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ ΑΝΖ' νόμου περὶ συστάσεως Δήμων καὶ Κοινοτήτων».

Ὑποβάλλουσι προπολογίας οἱ πληρεξούσιοι κ. κ.

—**Β. Χατζηλίας** ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ παρατάσεως τῆς προθεσμίας καὶ ἄνευ προσθέτων τελῶν καὶ τόκων καταβολῆς τῶν πρὸς τὸ Δημόσιον χρεῶν τῶν χρήσεων 1919—1923 συμπεριλαμβανομένης».

—**Θαλῆς Θεοδωρίδης** ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν κλπ.».

—**Π. Πετρίδης, Κ. Ρέντης, Π. Ἀραβαντινὸς** καὶ **Σ. Ἠλιόπουλος** ἐπὶ τῆς προτάσεως νόμου «περὶ ἐνισχύσεως τοῦ Ὀρφανοτροφείου Κορίνθου».

Ἅπασαι θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) μετὰ ταῦτα προτείνει εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅπως συναινέσῃ ἵνα ἀναβληθῶσιν αἱ ἐργασίαι τοῦ Σώματος μέχρι τῆς προσεχοῦς Δευτέρας, ὅτε ἐλπίζει ὅτι θὰ ἔχωσι προσέλθει πλεῖστοι πληρεξούσιοι, ὁπότε θέλουσιν ἀρχίσει τακτικῶς αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως.

Οἱ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** καὶ **Γ. Καφαντάρης** συμφωνοῦσι μὲ τὴν γνώμην τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ καὶ ποιοῦνται τὴν αὐτὴν πρότασιν.

Ἡ Συνέλευσις ἀποδέχεται τὴν πρότασιν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, μεθ' ὁ κ. **Πρόεδρος** ἔλυσε τὴν συνεδρίασιν ὥρᾳ 5 καὶ 30' μ.μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΘ'.

τῆς 10 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5.25' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ ἐν Ἀθήναις Σύλλογος «Ὁ Δικαιοσύνης Ὀφθαλμὸς» ὑποβάλλει τὰς γνώμας του ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν σχέσει μὲ τὴν δρᾶσιν τοῦ Ἀνωτ. Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, ἐναντίον τῶν πράξεων τοῦ ὁποίου καταφέρεται.

Πολλοὶ τῶν ἐν Ἀθήναις οἰκούντων Σπετσιωτῶν, Ὑδραίων καὶ Ψαριανῶν παρακαλοῦσι νὰ τροποποιηθῇ ὁ νόμος περὶ ναυτικῶν χορηγημάτων.

Ἡ Ἕνωσις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφέδρων ἀξιωματικῶν ὑποβάλλει γνώμας της περὶ λήψεως μέτρων ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ὑπὲρ τῶν ἐφέδρων ἀξιωματικῶν καὶ ἰατρῶν.

Ὁ περιφερειακὸς δημοδιδασκαλικὸς Σύλλογος Σερρῶν παραπονεῖται διὰ τὴν μὴ διεκδίκησιν τῶν δημοδιδασκάλων.

Οἱ πρόσφυγες καπνοπαραγωγοὶ Θεσσαλίας αἰτοῦνται ὅπως ἀπαλλαγῶσι τοῦ φόρου τῆς δεκάτης κατὰ τὸ τρέχον ἔτος 1924.

Ὁ Ἀθανάσιος Ρέλιας πρώην Ἐπιθεωρητὴς τῶν σχολείων Διδυμοτείχου Θράκης παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν νὰ συστήσῃ τὴν ἐπαναφορὰν του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

Ὁ Δημήτριος Παπαντωνίου παρακαλεῖ ὅπως δοθῇ αὐθεντικὴ ἑρμηνεία εἰς τὸ ἄρθρον 1 τοῦ νόμου 714.

Ὁ ἀπόταχτος ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ Ι. Χαρειρόπουλος παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν νὰ συστήσῃ τὴν ἐπαναφορὰν του εἰς τὸ Στράτευμα.

Οἱ ἰδιοκτῆται Δράμας παρακαλοῦσιν ὅπως τροποποιηθῇ τὸ ἐνοικιοστάσιον.

Οἱ πρόεδροι τῶν διαφόρων σωματείων Κομοτηνῆς διαμαρτύρονται κατὰ τῆς μεροληπτικῆς ἐξετάσεως τοῦ ἐπιθεωρητοῦ Φιλιππίδου, δι' ἧς ἠθῴωθη ὁ ἔνοχος καθηγητὴς Ἰωαννίδης.

Οἱ γαιοκτήμονες Φθιώτιδος ζητοῦσι τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἐλευθέρας καλλιεργείας.

Ἡ Ἕνωσις Παλαιῶν Πολεμιστῶν Ἀσβεστοχωρίου ζητεῖ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστου καπνοῦ.

Ἡ Ἕνωσις τῶν γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν Σερρῶν παρακαλεῖ, ὅπως ἐκδοθῇ Διάταγμα περὶ διευθετήσεως τοῦ Κτηματολογίου.

Δημοδιδασκαλικοὶ Σύλλογοι τῶν διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος παραπονοῦνται κατὰ τῆς διαθαθμίσεως τῶν δημοδιδασκάλων.

Ὁ κ. Γουγούσης, ἰδιοκτήτης τοῦ «Βήματος» τῆς Θεσσα-

λονίκης, παραπονεῖται διὰ τὴν ἄρνησιν τῶν πρακτορείων Ἐφημερίδων ἵνα πωλῶσι τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενον «Βῆμα».

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ τῆς περιφερείας Λαγκαδᾶ παραπονοῦνται κατὰ τῆς ἐπιβληθείσης αὐτοῖς φορολογίας.

Ἐπιτροπὴ πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν συνταξιούχων Μεσολογγίου ζητοῦσι τὴν βελτίωσιν τῆς συντάξεώς των.

Ὁ ἐκ Κορίνθου παντοπώλης Ἀνδρέας Γκέλλας καταγγέλλει τὸν ταγματάρχην τοῦ Πεζικοῦ Πλουμίδην ὅτι ἀρνεῖται νὰ καταβάλῃ αὐτῷ τὸ ἀντίτιμον ληφθέντων ἐκ τοῦ καταστήματός του τροφίμων.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Χαλκίδος ὑποβάλλει ψήφισμά του περὶ ἐπιβολῆς τοῦ κράτους τοῦ Νόμου πρὸς περιορισμὸν τῶν καταχρήσεων καὶ τῶν δαπανῶν τοῦ Κράτους εἰς τὸ ἐλάχιστον.

Ὁ Γεώργιος Γζωρτζόπουλος ἀπόστρατος χωροφύλαξ, ὑπηρετῶν ἐν τῷ Ταχυδρομείῳ Ἀθηνῶν καὶ ἀπολυθείς, παρακαλεῖ ὅπως τῷ χορηγηθῇ τὸ κεκανονισμένον εἰς τοὺς ἀπολυομένους βοήθημα.

Οἱ ἀπολυθέντες σιδηροδρομικοὶ καὶ τροχιοδρομικοὶ ὑπάλληλοι παρακαλοῦσιν ὅπως ἀναθεωρηθῶσιν αἱ ἀποφάσεις τῶν πειθαρχικῶν Συμβουλίων.

Ὁ Δημοκρατικὸς Σύλλογος Κερκύρας παρακαλεῖ ὅπως, πρὸ τῆς ἐνεργείας κοινοτικῶν καὶ δημοτικῶν ἐκλογῶν ἀνασυνταχθῶσι γενικῶς οἱ ἐκλογικοὶ κατάλογοι.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Ἐπιμελητηρίου Καβάλλας παρακαλεῖ, ὅπως ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ συστάσεως Γραφείων προστασίας Ἑλληνικοῦ καπνοῦ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ προσφυγικοῦ συνοικισμοῦ Ναούσης παρακαλεῖ, ὅπως ληφθῶσιν ἰσχυρὰ μέτρα ὑπὲρ τῶν ἐκεῖ προσφύγων.

Ἡ Πανελλήνιος Ὁμοσπονδία τῶν ναυτικῶν ἐργατικῶν Σωματείων ὑποβάλλει διάφορα αἰτήματα περὶ βελτιώσεως τῆς θέσεώς των.

Ὁ Δημοκρατικὸς Σύλλογος Ἀθηνῶν τοῦ Τμήματος Κολωνακίου, παρακαλεῖ ὅπως ἐκδικασθῶσι τὸ ταχύτερον αἱ ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις τῶν καταχραστῶν τοῦ δημοσίου χρήματος.

Ὁ Ἀλέξανδρος Χαρακόπουλος, γραμματεὺς τῆς κοινότητος Κρανιδίου, αἰτεῖται τὴν μονιμοποίησίν του.

Οἱ ἱερεῖς Σαλαμῖνος αἰτοῦνται τὴν οἰκονομικήν των ἐνίσχυσιν.

Ἐπιτροπὴ ἐργατῶν Βόλου ὑποβάλλει ψήφισμα περὶ ἀπαγορεύσεως ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστου καπνοῦ.

Ἐπιτροπὴ Ἀλβανῶν τῆς Ἐπαρχίας Καστορίας παρακαλεῖ ὅπως τροποποιηθῇ ὁ νόμος ὁ ἀφορῶν τὰ δικαιώματα ἰδιοκτησίας κλπ.

Τὸ Πανεργατικὸν κέντρον Βόλου διαμαρτύρεται διὰ τὴν μὴ ἐπίλυσιν εἰσέτι τοῦ σιγαροποιητικοῦ ζητήματος, ζητοῦν ἄμεσον λύσιν αὐτοῦ διὰ νομοθετικοῦ Διατάγματος.

Οἱ Σύνδεσμοι ὑποδηματοεργατῶν καὶ ἀρτεργατῶν Θεσσαλονίκης διαμαρτύρονται διὰ τὴν σύλληψιν καὶ ἀπέλασιν τοῦ καπνεργάτου Σταυρίδη καὶ ἐξαιτεῖται νὰ ἀρθῇ ἐλεύθερος.

Ὁ Σύνδεσμος κτιστοαμμοκονιαστῶν Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται διὰ τὴν σύλληψιν καὶ ἀπέλασιν εἰς νῆσον Κύθηρα καπνεργάτου Σταυρίδη καὶ ἐξαιτεῖται ὅπως ἀρθῇ ἐλεύθερος.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Γκιουμουλτζίνης κίτεται τὴν ταχεῖαν μετάθεσιν τοῦ διδασκάλου Γ. Ρογδιανοῦ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ἀγροτικοῦ Συνεταιρισμοῦ Κορωπίου διαμαρτύρεται διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ ἐκεῖ τηλεγραφείου.

Οἱ Ἰσραηλῖται Ἰωαννίνων παραπονοῦνται διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς κυριακῆς ἀναπαύσεως.

Ἡ Καπνεργατικὴ Ἕνωσις Καβάλλας διαμαρτύρεται ἐναντίον τῶν Ἀρχῶν Δράμας.

Ὁ προσφυγικὸς πληθυσμὸς περιφερείας Δράμας ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας του πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προσφύγων κατόπιν τῶν γεγονότων ἐν Κιούπκιοϊ.

Οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Μονοφατσίου παρακαλοῦσιν ὅπως κατασκευασθῇ ταχέως ὁ σιδηρόδρομος Ἡρακλείου-Μεσαρᾶς.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Μπουρνᾶς διαμαρτύρονται κατὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ἐποικισμοῦ.

Οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν Ηυργιωτίσσης-Καινουρίου παραλοῦσιν ὅπως τεθῇ ὑπὸ διεθνῆ διαγωνισμὸν ἡ κατασκευὴ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἡρακλείου - Μεσαρᾶς.

Ἡ Παμπροσφυγικὴ Ἕνωσις Σερρῶν παρακαλεῖ ὅπως ἐπιταχθῇ ἔκτασις 2000 στρεμμάτων ἐκμεταλλευομένων κολλιγικῶς ὑπὸ τοῦ ἑκατομμυριούχου Δράμας Ἀνδρέου Τζήμα.

Διάφοροι καλλιεργηταὶ Βαρυμπόπης παρακαλοῦσιν ὅπως ἐλαττωθῇ τὸ γεώμορον ἢ ἐνοίκιον εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ σήμερον διδομένου.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Τρικκάλων παρακαλεῖ ὅπως μειωθῶσι τὰ κόμιστρα τοῦ Θεσσαλικοῦ Σιδηροδρόμου.

Οἱ ἀπόφοιτοι τῶν ἐμπορικῶν Σχολῶν παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς ἐπιτραπῇ ἡ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐγγραφή.

Ἀπόστρατοι ἀξιωματικοὶ παρακαλοῦσιν ὅπως ἀρομοιωθῶσιν ὅλαι αἱ στρατιωτικαὶ συντάξεις.

Ὁ συνταξιοῦχος καθηγητὴς Ἀνδρέας Τρίδας συγγραφεὺς βιβλίου ἐπιγραφομένου «Θουκυδίδου γνῶμαι καὶ ὑποθῆκαι» παρακαλεῖ ὅπως ἐνισχυθῇ οἰκονομικῶς.

Ἡ σχολικὴ κοινότης Μαρασλείου παρακαλεῖ, ὅπως ληφθῇ μέριμνα περὶ οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τῆς χήρας Μαρασλῆ.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ὑποβάλλει τὰ κάτωθι σχέδια νόμου :

1) «Περὶ τροποποιήσεως διατάξεων ἀφορωσῶν τὴν παροχὴν δικαιώματος ἐγκρίσεως ἀδειῶν γάμου ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν, στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων καὶ ὁπλιτῶν» καὶ

2) «Περὶ ἀπονομῆς συντάξεως εἰς τοὺς ἐν τῷ Στρατῷ καταταγέντας ὁπλαρχηγούς».

Ὁ κ. ***Γ. Γκότσης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τῶν ἐδαφίων 2, 3, 4 καὶ 5 τοῦ ἀπὸ 24ης Ἰουλίου ἐ. ἔ. ψηφίσματος τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς Συνελεύσεως περὶ συστάσεως Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν».

Ἡ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει μετὰ σχετικῆς ἐκθέσεως πρότασιν νόμου «περὶ Μετοχικοῦ Ταμείου τοῦ Στρατοῦ».

(Θέλει τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ).

Τὸ ***Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης*** διαβιβάζει αἴτησιν τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν Κρήτης περὶ χορηγίας ἀδείας πρὸς δίωξιν τῶν πληρεξουσίων Α. Μητσοτάκη, Κ. Παπαδογιάννη, Γ. Κουτρουμπάκη, Ι. Μαρματάκη καὶ Στρ. Γεωργιλαδάκη.

Τὸ αὐτὸ Ὑπουργεῖον διαβιβάζει αἴτησιν τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Πρωτοδικῶν Βερροίας περὶ χορηγίας ἀδείας πρὸς δίωξιν τοῦ πληρεξουσίου Χρ. Σαμαρᾶ.

(Παραπέμπονται ἀμφότεραι εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἀναφορῶν Ἐπιτροπὴν ὅπως ὑποβάλῃ τὴν ἔκθεσίν της).

Ὑποβάλλουσι τροπολογίας οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. : ***Σπ. Σίμος*** καὶ ***Π. Μπέμπης*** ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν»

— ***Β. Χατζηλίας*** ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ προσαυξήσεως τοῦ ποσοστοῦ ἀμέσων τινῶν φόρων, καταργήσεως ἐνίων τοιούτων καὶ περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν ἐνοικιαστῶν δεκάτης Θράκης κλπ.»

— **Ἀναστ. Δ. Κούτρας** ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 1 Τυρίου 1924 Ν. Διατάγματος περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν. Δ. περὶ ἐνοικιοστασίου ζώστων»·

— **Ἀρισ. Μητσοτάκης, Ι. Μαρματάκης, Ι. Βαρβαγιάννης, Κ. Σταματόπουλος, Ι. Κούνδουρος** καὶ λοιποὶ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ φορολογίας τῶν ἀμύλων»· καὶ

— **Π. Πετρίδης** καὶ **Α. Ἀναγνωστόπουλος** (πληρεξούσιοι Κορινθίας) ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐνισχύσεως τοῦ Ὀρφανοτροφείου Κορίνθου».

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ὑποβάλλει:

— 1) Ψήφισμα «περὶ ἀνακρίσεως καὶ ἐκδικάσεως ἀδικημάτων τινῶν τῶν Ἐφετῶν»·

— 2) Σχέδιον νόμου «περὶ τῆς διεκδικήσεως τῶν διατεταγμένων προικῶν ἀκινήτων μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου»·

— 3) Σχέδιον νόμου «περὶ διαγραφῆς τῶν ἐν τοῖς πινακίοις τῶν πολυμελῶν Δικαστηρίων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς πολιτικῶν ὑποθέσεων»·

— 4) Νομοσχέδιον «περὶ καταργήσεως τοῦ Διατάγματος τῆς 11ης Ἰουλίου 1917 κυρωθέντος ὑπὸ τοῦ νόμου 767 καὶ τοῦ νόμου 2810 τοῦ 1922 περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων»·

— 5) Νομοσχέδιον «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου ΒΧΗ΄ περὶ ἐξώσεως δυστροπούντων μισθωτῶν, ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ Ν. Δ. τῆς 19/21 Μαρτίου 1923»·

— 6) Σχέδιον νόμου «περὶ ἀνακλήσεως πληρεξουσιότητος»·

— 7) Σχέδιον νόμου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ νόμου 2431 τῆς 29 Ἰουλίου 1920 περὶ ἀνανεώσεως βιβλίων ὑποθηκῶν»·

— 8) Σχέδιον νόμου «περὶ μεταθέσεως καὶ προσθέτου ἀμοιβῆς τῶν ἐν Θράκῃ δικαστικῶν ὑπαλλήλων»·

— 9) Σχέδιον νόμου «περὶ μὴ διορισμοῦ τῶν ἀποχωρούντων δικαστικῶν ὡς δικηγόρων παρ' οἷς δικαστηρίοις ὑπηρέτησαν ὡς δικαστικοί»·

— 10) Σχέδιον νόμου περὶ καταργήσεως τοῦ ἀπὸ 13 Ὀκτωβρίου 1923 Νομοθ. Διατάγματος περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τῶν νόμων περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων κλπ.»·

— 11) Σχέδιον νόμου «περὶ αὐθεντικῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ νόμου ΑΦΝΔ΄ (3554) τῆς 28 Ἰανουαρίου 1910 περὶ ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως»·

— 12) Σχέδιον νόμου «περὶ μετατροπῆς ἀμίσθων εἰδικῶν ὑποθηκοφυλακείων εἰς ἐμίσθα»·

— 13) Νομοσχέδιον «περὶ κυρώσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου γενομένου κανονισμοῦ τῆς σειρᾶς ἀρχαιότητος τῶν δικαστῶν»·

— 14) Σχέδιον νόμου «περὶ μεταρρυθμίσεως διατάξεών τινων τοῦ νόμου ΡΗ΄ τῆς 5 Ἰουλίου 1851 περὶ δικαστικῶν δικαστῶν»·

— 15) Νομοσχέδιον «περὶ τρόπου τῆς πιστοποιήσεως τῆς προηγουμένης ποινικῆς καταστάσεως»·

— 16) Νομοσχέδιον «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου ΓΧΚΓ΄ περὶ τέλους ἐπιτηδεύματος τῶν δικηγόρων»·

— 17) Νομοσχέδιον «περὶ συνεχίσεως τῆς ἐπιτάξεως οἰκιῶν, ἐν αἷς τὰ Γραφεῖα τῶν συνηγόρων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ ἄλλων κρατικῶν ὑπηρεσιῶν»·

— 18) Σχέδιον νόμου «περὶ καταργήσεως τοῦ ἄρθρου 53 τοῦ Ν. Δ. τῆς 17 Ὀκτωβρίου 1923 περὶ συστάσεως ἐκτρικῶν συλλόγων» καὶ

— 19) Νομοσχέδιον «περὶ ὑπολογισμοῦ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας τῶν ὑποψηφίων δικηγόρων ὡς χρόνου πρακτικῆς παρὰ δικηγόρῳ ἀπαίτησεως καὶ ἄλλων τινῶν διατάξεων».

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπὴ κατέθηκε δύο ἐκθέσεις τὴν μὲν ἐπὶ τῶν 2 πρώτων ἄρθρων, τὴν δὲ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἄρθρων μέχρι τοῦ 206οῦ.

Ἐπίσης ἀνακοινοῖ ὁ κ. **Πρόεδρος** ὅτι συμφώνως πρὸς προηγουμένην ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως κατήρτισε πρὸς γενικὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ Κανονισμοῦ Ἐπιτροπὴν ἐνισχύσας τὴν ὑφισταμένην μόνιμον Ἐπιτροπὴν τοῦ Κανονισμοῦ διὰ τῶν πληρεξουσίων κ. κ. Κ. Ἀλαβάνου, Ι. Μανέττα, Κ. Καλομενοπούλου, Κ. Ρέντη, Δ. Κατσίνα, Γ. Σολδάτου, Β. Καραπαναγιώτου, Γ. Τζώρτζη, Λ. Εὐρυπιλείδη καὶ Κ. Βουδούρη.

Πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως ὁ κ. **Φ. Μανουηλίδης** λαβὼν τὸν λόγον λέγει τὰ ἑξῆς:

Κύριοι πληρεξούσιοι, καθίσταται δικαιοτάτη ἡ δυσθυμία καὶ πλέον ἡ εὐλογος ἡ ἀγανάκτησις καὶ ἡ ψυχικὴ ἀναπτάτωσις πάντος τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου διὰ τὰς ἀτυχεῖς καὶ ὀλιθερωτάτας σκηνὰς αἵτινες ἔλαβον χώραν κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας εἰς διαφόρους προσφυγικοὺς συνοικισμοὺς καὶ ἰδιαιτέρως εἰς Κισύπκιοϊ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας. Κατόπιν κάματηρᾶς καὶ προμελετημένης συγκρούσεως ἐχύθη ἀθῶον καὶ ἄρθρονον αἷμα, τὰ ἀτυχῆ δὲ θύματα τῆς ἀδελφοκτόνου συγκρούσεως ἀριθμοῦνται κατὰ δεκάδας. Συμμεριζόμενοι τὴν βαθυτάτην θλῖψιν καὶ τὴν δικαιοτάτην ὀργὴν τῶν οἰκο-

ΒΟΥΛΗ ΤΗΣ ΒΟΥ

γενειῶν τῶν θυμάτων καὶ γενικῶς τῶν ἀδελφῶν μας προσφύγων ἀπευθύνομεν ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης τῆς ἐπισήμου ἐξ ὀνόματος τῆς ἀνεξαρτήτου Προσφυγικῆς Ὁμάδος τῶν Πληρεξουσίων ἐντονωτάτην διαμαρτυρίαν πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν μετὰ τῆς ἀξιώσεως ὅπως ἡ Κυβέρνησις ὄχι μόνον τιμωρήσῃ παραδειγματικῶς τοὺς ὑπευθύνους καὶ ἐνόχους τῶν ἐγκληματικῶν σκηνῶν, ἀλλὰ καὶ εἰσαγάγῃ σειρὰν ἀπαραιτήτων ἀλλὰ καθυστερηθέντων μέτρων, ἅτινα εἶνε ἀπαραίτητα πρὸς πρόληψιν εἰς τὸ μέλλον παρομοίων θλιβεροτήτων. Εἶνε καιρὸς πλέον ὅπως ἡ Ἐθνοσυνέλευσις κατόπιν ἐμπεριστατωμένης μελέτης καὶ συζητήσεως αἰσθανθῇ καὶ ἀναγνωρίσῃ ὅτι πρόκειται περὶ ζητήματος ἐξαιρετικῆς σημασίας καὶ σπουδαιότητος. Ἡ ὑπολανθάνουσα ἀντιζηλία καὶ ἔχθρα μεταξὺ προσφύγων καὶ ἐντοπίων ἢ μεταξὺ ἐντοπίων καὶ προσφύγων ὑποβαλλομένη καὶ ἀναρριπιζομένη ἀπὸ πολλοῦ καὶ πολλαχόθεν ἐγκυμονεῖ κίνδυνον κρατικὸν καὶ ἐγκυμονεῖ ἀκόμη κίνδυνον κοινωνικὸν ἐξαιρετικῆς σοβαρότητος. Εἶνε ἀνάγκη ἐπίσης ὅπως καταναοηθῇ ὅτι δι' ἡμιμέτρων καὶ διὰ προχειρολόγων ἐμπλάστρων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ λυθῇ ζήτημα τόσον μεγάλης σπουδαιότητος. Εἰς ἕνα ἕκαστον ὀφείλουν νὰ καταλογισθοῦν αἱ βαρύνουσαι αὐτὸν εὐθῦναι. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπικαλοῦμαι συντονωτάτην τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Προέδρου αὐτῆς, τὸν ὁποῖον παρακαλῶ καὶ ἐκ μέρους τῶν συνεργαζομένων συναδέλφων ὅπως ἐπιτρέψῃ, συναινούσης καὶ τῆς Συνελεύσεως, νὰ προταχθῇ τῶν ἀπολύτων ἐπερωτήσεων συζήτησις ἐπὶ τῶν θλιβερωτάτων σκηνῶν τοῦ Κιούπκιοϊ καὶ ν' ἀναπτυχθῇ πρὸ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τὸ μέγεθος τοῦ κακοῦ ἵνα λεχθοῦν αἱ λεπτομέρειαι τῶν συμβάντων, ὅπως λεχθοῦν τὰ μέτρα ἐκεῖνα ἅτινα ἐπιβάλλονται διὰ νὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ τέλους τὸ κράτος τοῦ Νόμου καὶ ἡ εὐνομία καὶ τάξις ἐν τῷ Κράτει.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Κύριοι συνάδελφοι, συμμερίζομαι τὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε μόνον ἴδια τῆς ὁμάδος, ἐξ ὀνόματος τῆς ὁποίας ὡμίλησεν ὁ ἀξιότιμος ἐξ Ἔβρου συνάδελφος, ἀλλά, θὰ προσέθετον, αἰσθήματα ἁπάντων τῶν πληρεξουσίων τῶν παρεδρευόντων ἐν τῷ συνεδρίῳ τούτῳ, αἰσθήματα, δύναμαι νὰ εἴπω, ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ἡ Κυβέρνησις εἶνε ἑτοίμη νὰ δεχθῇ τὴν συζήτησιν πρὸ πάσης ἄλλης, ὀφείλω δὲ νὰ ἀνακοινώσω εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅτι εὐθὺς ὡς περιῆλθον εἰς γνῶσιν αὐτῆς τὰ λυπηρὰ καὶ αἱματηρὰ ταῦτα ἐπεισόδια ἔλαβε τὰ ἑξῆς μέτρα: α') διέταξεν ἀνώτερον ἀξιωματικὸν τῆς Χωροφυλακῆς, τοὺς εἰσαγγελεῖς τῶν Πλημμελειοδικῶν καὶ τὸν Εἰσαγγελέα τῶν Ἐφετῶν νὰ μεταβῶσιν ἐπὶ τόπου ἵνα ἐνεργήσωσιν αὐτοψίαν ἀνάκρισιν καὶ διώξωσιν ἀμέσως τοὺς ὑπαιτίους. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ δι' ὁμοίας σκηνάς, γενομένας ἐν πολὺ μικροτέρᾳ, εὐτυχῶς, ἐκτάσει, οὐχὶ μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου οἱ πλεῖστοι τῶν ὑπαιτίων συνελήφθησαν καὶ ἄλλοι καταδιώκονται. β') Παρεκάλεσα τοὺς κ. κ. Γενικοὺς Διοικητὰς νὰ μεταβῶσιν ἐπίσης ἐπὶ τόπου, ἵνα λάβωσι τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς πρόληψιν ἐπαναλήψεως τοιούτων συρράξεων. γ') Ἐπειδὴ διὰ τηλεγραφήματος, ὑπογραφέντος ὑπὸ τριῶν ἀξιοτίμων συναδέλφων πληρεξουσίων, ἀπεδίδετο ἡ εὐθύνη εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ ἐκεῖ Ἐποικιστικοῦ Γραφείου, δι' ἐντόνου ἐγγράφου πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως προσφύγων ἐζήτησα νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀμέσως ὁ Διευθυντὴς τοῦ ἐκεῖ Ἐποικιστικοῦ Γραφείου.

Εἷς πληρεξούσιος Εἶνε ἀξιωματικὸς τοῦ Γκαίρλιτς.

Α. Μιχαλακόπουλος. Αὐτὰ μὲν εἶνε τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἐλάβομεν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἐπεισοδίου τούτου. Δυστυχῶς ἡ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ καθυστερήσῃ, ἕνεκα τῆς μεσολαβούσης ἀσθενείας μου, ὅσον ἀφορᾷ τὸν συντονισμὸν τῶν διαφόρων προσφυγικῶν ὑπηρεσιῶν. Ἐν τούτοις εἶμαι εἰς θέσιν νὰ ἀναγγείλω εἰς ὑμᾶς ὅτι μακρὰν σχετικῶς συνδιάλεξιν ἐλάβομεν σήμερον μετὰ τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων καὶ πρόκειται μεθαύριον νὰ συνέλθωμεν ἵνα συζητήσωμεν καὶ ἀποφασίσωμεν ἀπὸ κοινοῦ περὶ μέτρων τὰ ὁποῖα ἡ Κυβέρνησις ἔχει ἤδη χαράξει καὶ τὰ ὁποῖα, ἂν κρίνω ἀπὸ τὴν σημερινὴν προκαταρκτικὴν συνδιάλεξιν, ἐλπίζω ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον θὰ γίνωσι δεκτά. Θὰ ἀνακοινωθῶσι δὲ φυσικὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Νομίζω ὅτι διὰ τῶν μέτρων τούτων θὰ κατορθωθῇ ὁ συντονισμὸς τῶν ἐνεργειῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων μετὰ τῶν ἀντιλήψεων τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τρόπον ὥστε αἱ ἀντιλήψεις αὐταὶ νὰ ἔχωσι κάπως ἐνεργοτέραν τὴν ἀποτελεσματικότητα. Ὀφείλω νὰ εἴπω πρὸς τούτοις ὅτι ἐδόθη καὶ διαταγὴ εἰς τὸ Σῶμα στρατοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὅπως ἐνισχύσῃ τὴν δύναμιν τῆς χωροφυλακῆς, διὰ νὰ προληφθῶσι σκηναὶ ὅμοιαι πρὸς ἐκείνας αἱ ὁποῖαι συνέβησαν. Ταῦτα εἶχον νὰ εἴπω. Παρέλειψα ὅμως τὸ σπουδαιότερον νὰ ἀνακοινώσω, ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Ὑγιεινῆς ἀνεχώρησε σήμερον μεθ' ἑνὸς μέλους τῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων διὰ τὴν λῆψιν μέτρων.

Ὁ κ. ***Δ. Ἰασονίδης*** ἐκθέτων τὰ λυπηρὰ γεγονότα τοῦ Κιούπκιοϊ λέγει ὅτι δὲν προτίθεται ν' ἀνοίξῃ μεγαλύτερον τὸ

χάσμα τὸ ὁποῖον τινὲς ἔχουν διανοίξει μεταξὺ ἐντοπίων καὶ πρόσφύγων. Εἶνε λυπηρόν, λέγει, ὅτι πρέπει πρῶτον νὰ συμβῇ κάτι διὰ νὰ λάβωμεν μετὰ ταῦτα ἐκ τῶν ὑστέρων τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα. Περιγράφων τὰ παθήματα τῶν Ἀρβανιτῶν ἀναφέρει πῶς τὰ ὑπολείμματα αὐτὰ τῆς περιοχῆς τῆς Ἄρτας ἐγκατασταθέντα παρὰ τὰ σύνορα ὑπέστηριξαν τὴν ὑπὸ Νομαρχίου τὴν γνωστὴν ἐπιδρομὴν ὑπὸ ὁμάδων ὡπλισμένων δι' ὅπλων τοῦ Στρατοῦ, δι' ὅπλων κυνηγετικῶν καὶ μαχαιρῶν κλπ., καὶ πῶς συμφώνως πρὸς τὸ ἀνακοινωθὲν τοῦ Νομάρχου, ἀφοῦ οἱ πρόσφυγες ἐτράπησαν εἰς φυγήν, ἐπυροβολήθησαν ὑπὸ τῶν ἐπιτεθέντων 12 οἰκίαι καὶ ἐπιχολούθησαν καὶ ἄλλαι καταστροφαί.

Ὁ κ. **Δ. Πάζης** παρατηρεῖ ὅτι συμφώνως πρὸς τὸ ἀνακοινωθὲν τοῦ κ. Νομάρχου πρῶτοι οἱ πρόσφυγες ἤρξαντο χειρῶν ἀδίκων.

Ὁ κ. **Δ. Ἰασονίδης** λέγει ὅτι δὲν ἰσχυρίζεται ὅτι οἱ πρόσφυγες δὲν ἠμύνθησαν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι ὀρθὸν θὰ ἦτο ἵνα ρθάσωμεν εἰς πρακτικὸν ἀποτέλεσμα ἡ συζήτησις νὰ διεξάγηται κατὰ τρόπον συντελοῦντα εἰς τὸ νὰ μὴ μεταδίδηται ἡ διαίρεσις τοὐλάχιστον ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ.

Ὁ κ. **Ι. Γιαμούζης** παρατηρεῖ ὅτι πάντες οἱ πλημμεξούσιοι ἐνδιαφέρονται διὰ τοὺς πρόσφυγας.

Ὁ κ. **Δ. Ἰασονίδης** συνεχίζων ἀναγινώσκει τηλεγραφήματα διαμαρτυρίας προσφύγων ἐκδιωχθέντων βίᾳ ἢ μετατεθέντων ἀπὸ τὰ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα εἶχον ἐγκατασταθῇ.

Ὁ κ. **Ι. Γιαμούζης** διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀνάμιξιν τοῦ κ. πλημμεξουσίου εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἐλασσόνος, δηλοῖ δὲ ὅτι οὐδεμία διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ γηγενῶν καὶ προσφύγων καὶ ὅτι ζῶσιν ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ. Εἶνε ἀληθὲς, λέγει, ὅτι ἀνερύησαν προστριβαὶ μεταξὺ προσφύγων εἰς τὰ χωρία Σάδοβον καὶ Ὀλυμπιάδα καὶ εἰς Βελεστῖνον καὶ Ραδοβίζιον, ἔσπευσα δὲ πρῶτος νὰ ἐνεργήσω νὰ σταλῶσιν αἱ δέουσαι διαταγαὶ πρὸς ἀπονομὴν τοῦ δικαίου καὶ παρακαλῶ τὸν ἀξιότιμον κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας ὅπως προσαγάγῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰς σχετικὰς διαταγάς.

Ὁ κ. **Δ. Ἰασονίδης** ἀναφέρει ὅτι εἰς ἄλλο χωρίον τεσσαράκοντα οἰκογένειαι προσφύγων ἐξεδιώχθησαν, ἀφοῦ ἐκρημνίσθησαν δέκα οἰκίσκοι καὶ ἀνεσκάφησαν τὰ θεμέλια. Ὑπανερχόμενος εἰς τὰ γεγονότα τοῦ Κιούπκιοϊ λέγει ὅτι ταῦτα ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου προέβλεπον αἱ ἐφημερίδες τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἐπὶ δέκα μῆνας οἱ πρόσφυγες Κιούπκιοϊ παρέμενον εἰς τὸ ὕπαιθρον, καὶ ἐὰν πρῶτοι ἤρξαντο χειρῶν ἀδίκων εὑρίσκοντο εἰς δικαιολογημένην ἐξέγερσιν. Γνωστὸν, λέγει, ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπαρκοῦσαι δι' ὅλους τοὺς πρόσφυγας. Ἐπὶ 100.000 στρεμμάτων εἰς τὴν Θεσσαλίαν δύο χιλιάδες στρέμματα ἐζητήθησαν διὰ τοὺς πρόσφυγας καὶ ὅμως δὲν ἐδόθησαν. Δὲν ὑπάρχει πόστημα εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀποκαταστάσεως. Ἀναφέρει κατόπιν διάφορα ἐπεισόδια, ἅτινα ἔλαβον χώραν εἰς βάρος τῶν προσφύγων.

Καὶ συνεχίζων λέγει ὅτι δικαίως ἐστὶ προβλέπειν, οὐχὶ δὲ ἐκ τῶν ὑστέρων λαμβάνειν μέτρα· εἶχον δὲ πρὸ καιροῦ προβλεφθῇ τὰ λυπηρὰ γεγονότα τῆς Ἄρτας χωρὶς οὐδὲν προληπτικὸν νὰ ληφθῇ μέτρον. Ἀναφέρει ὡσαύτως πῶς εἰς ἄλλην περιφέρειαν οἱ πρόσφυγες μένουν ἀκόμη ὑπὸ σκηνὰς μόνον καὶ μόνον διότι ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος ἐδήλωσεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ὅτι «ἐδῶ δὲν δύνανται νὰ ἐγκατασταθοῦν πρόσφυγες».

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) λέγει ὅτι ὁ κ. πλημμεξούσιος ἀγνοεῖ ἴσως ὅτι τὴν ἀποκατάστασιν δὲν ἐκτελεῖ τὸ Ὑπουργεῖον, ἀλλ' ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως.

Ὁ κ. **Δ. Ἰασονίδης** συνεχίζων ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι, ἐνῷ ὑπάρχουν καὶ ἐν Λαρίσῃ καὶ Κιλκὶς κλπ. τσιφλίκια πρὸς ἀποκατάστασιν, οἱ πρόσφυγες ἐξακολουθοῦσι πάντοτε νὰ μένουν ὑπὸ σκηνὰς κατόπιν σχετικῆς διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας. Ἐπίσης ἀναφέρει ὅτι πρόσφυγες τινες ἐβραπίσθη ὑπὸ ἐνωμοτάρχου.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι ἡ συζήτησις δὲν διεξάγεται κατὰ τρόπον κανονικόν, διότι ἀναφέρονται γεγονότα τὰ ὁποῖα δὲν γνωρίζει ἡ Κυβέρνησις ἐφ' ὅσον δὲν ἀνεγράφη σχετικὴ ἐπερώτησις.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι, ἐφ' ὅσον ὁ Κανονισμὸς ἑρμηνεύεται στενῶς, ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἔχει δίκαιον· ἀλλὰ σήμερον πρόκειται νὰ ἐξετασθῶσι τὰ πράγματα εὐρύτερον, ἵνα φωτισθῇ σύμπασα ἡ Συνέλευσις.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) διαμαρτύρεται διὰ τὴν τοιαύτην ἀντίληψιν τοῦ προαγορεύσαντος, ἀποσκοποῦσαν ἁπλῶς καὶ μόνον εἰς τὸ νὰ δημιουργηθῇ ἐντύπωσις ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐνέχεται διὰ πράξεις διαπραχθείσας καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ παροῦσα Κυβέρνησις δὲν εἶχε τὰς εὐθύνας. Διὰ νὰ δοθῶσιν εὐθῦναι πρέπει ν' ἀπαγγελθῶσιν ὡρισμέναι κατηγορίαι, ἐπίσης δὲ νὰ ἔχῃ καὶ ἡ Κυβέρνησις τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι οὐδεὶς ὑπεστήριξεν

ὅτι ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἐλεγχθῇ διὰ πράξεις τὰς ὁποίας δὲν διέπραξεν, ἀλλ' ὅτι χάριν διαφωτίσεως δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ ἡ ἐξέτασις τοῦ ὅλου ζητήματος εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἀποδίδεται κομματικὴ χροιὰ παρ' οὐδενός.

Ὁ κ. **Α. Ἰασονίδης** παραίνων ζητεῖ ὅπως 1) ἀνεγερθῶσιν οἱ κατεδαφισθέντες οἰκίσκοι, 2) ν' ἀποζημιωθῶσιν οἱ τραυματισθέντες καὶ ὁπωσδήποτε παθόντες κατὰ τὰς τελευταίας σκηνάς, καὶ 3) ἐνίσχυσιν τῆς χωροφυλακῆς.

Ὁ κ. **Ν. Κωνσταντόπουλος** εὐχαριστῶν τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως δι' ὅσα ἐδήλωσεν ὅτι θέλει λάβει ὑπὲρ τῶν πρόσφύγων μέτρα λέγει ὅτι τὰ τελευταῖα γεγονότα ὤφειλον νὰ πείσουν τὸν κ. Πρωθυπουργὸν ὅπως χρονοτριονήσῃ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως ἐν μεγαλύτερον «Ἄλτ». Διότι αὐτὴ εἶνε ἡ πηγὴ τοῦ ὅλου κακοῦ.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. συνάδελφος θὰ ἐννοῇ ἀσφαλῶς τὰ κατώτερα ὄργανα.

Ὁ κ. **Ν. Κωνσταντόπουλος** συνεχίζων ἀναφέρει τὴν κακὴν συμπεριφορὰν τοῦ ὑπαλλήλου ἐποικισμοῦ Σερρῶν Χριστοπούλου, ἡ ὁποία ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ ἐξαναγκάσῃ τοὺς πρόσφυγας νὰ ἀναφερθῶσιν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν καὶ συνεπείᾳ τῆς ὁποίας ἐξηναγκάσθη νὰ μετακῇ εἰς Θεσσαλονίκην ἵνα ἀναφέρῃ τὰ γεγονότα ταῦτα εἰς τὸν ἐκεῖ Διευθυντὴν τῆς Ἀποκαταστάσεως Καραμάνον, ὁ ὁποῖος ἀντὶ νὰ ἀκούσῃ τὸν ἐξύβρισε διὰ τῆς φράσεως ὅτι «καταρρυπαίνει τὴν Ἐθνικὴν Ἀντιπροσωπείαν». Καὶ ἀναφέρει πῶς κατόπιν μετεβῇ εἰς Σέρρας Ἐπιθεωρητὴς ὁ ὁποῖος κατέληξεν εἰς τοιοῦτον συμπέρασμα ὥστε νὰ δημοσιευθῇ ἐν λιβελλογράφημα καθαπτόμενον τῆς ὑπολήψεώς του καὶ τοῦ πληρεξουσίου κ. Λαζαρίδου, καὶ ὅμως, λέγει, ὁ ὑπάλληλος αὐτὸς ὁ ἐξυβρίσας ἐμὲ τὸν πληρεξούσιον, ἔχοντα τὸν ἐγωϊσμὸν νὰ πιστεύω ὅτι εἶμαι ἐκ τῶν τιμιωτέρων Ἑλλήνων ἐξ οἰκογενειακῆς παραδόσεως, ὁ ὑπάλληλος αὐτὸς κυκλοφορεῖ ἐλευθέρως. Καὶ συνεχίζων ἀναφέρει διαφόρους καταχρήσεις τοῦ ἐποικισμοῦ Μακεδονίας, περὶ βοῶν, πτώσεως οἰκιῶν, προμηθειῶν σιτηρῶν κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς χῶμα κλπ. Τὰ γεγονότα ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἔπεισαν τοὺς πάντας ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν ἢ νὰ καταλήξωμεν ἐκεῖ ὅπου κατελήξαμεν. Ἡ Συνέλευσις, λέγει, εἶνε κυρίαρχον Σῶμα καὶ δύναται νὰ σκεφθῇ κατὰ τίνα τρόπον θὰ βάλῃ τὸν καθένα εἰς τὴν θέσιν του.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) λέγει ὅτι ὁ περὶ οὗ πρόκειται ὑπάλληλος εἶνε ὑπάλληλος τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως καὶ συνεπῶς ὁ κ. Ὑπουργὸς οὐδεμίαν ἔχει δικαιοδοσίαν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι ἐρώτων ὁ κ. συνάδελφος ὑπέβαλε μήνυσιν κατὰ τοῦ ὑφισταμένου ὑπαλλήλου ἡ Κυβέρνησις θὰ σπεύσῃ νὰ ζητήσῃ εὐθύνας ἀπὸ τὸν Εἰσαγγελέα διότι οὐδὲν μέχρι τοῦδε ἐνήργησεν.

Ὁ κ. **Ν. Κωνσταντόπουλος** λέγει ὅτι μήνυσιν ὑπέβαλε μόνον κατὰ τῶν δημοσιογραφησάντων ἐναντίον του, οὐχὶ δὲ κατὰ τοῦ Καραμάνου, τοῦ ὁποίου τὴν συμπεριφορὰν θεωρεῖ ὡς βίαιον σύναψιν τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δύναται νὰ ἀποσταλῇ ἡ ἀγόρευσις τοῦ κ. πληρεξουσίου εἰς τὸν Εἰσαγγελέα ὅπως αὐτεπαγγέλτως οὗτος ἐπιληφθῇ τῆς ὑποθέσεως.

Ὁ κ. **Ν. Κωνσταντόπουλος** λέγει ὅτι τοῦτο οὐδόλως τὸν ἱκανοποιεῖ καὶ ὅτι τὸ ὑπολαμβάνει ὡς ἔμμεσον ἐπιδοκιμασίαν τῶν κατ' αὐτοῦ λεχθέντων.

Ὁ κ. **Δ. Καλκανδῆς** λέγει ὅτι ἡ ἀντίληψις τοῦ κ. πληρεξουσίου εἶνε ἐσφαλμένη ἐφόσον διὰ τῆς ἀποστολῆς τῆς ἀγορεύσεώς του πρὸς τὸν ἁρμόδιον Εἰσαγγελέα παρέχεται ἡ εὐκαιρία τῆς τιμωρίας τοῦ πταίσαντος ὑπαλλήλου.

Ὁ κ. **Ι. Γιαμούζης** φρονεῖ ἐπίσης ὅτι ἱκανοποιεῖται οὕτω πλήρως ὁ κ. συνάδελφος.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) παρακαλεῖ καὶ πάλιν τὸν κ. Πρόεδρον ὅπως διαβιβάσῃ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ κ. πληρεξουσίου εἰς τὸν Εἰσαγγελέα.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι θέλει ἀποστείλει πρὸς τὸν Εἰσαγγελέα τὴν ἀγόρευσιν ταύτην.

Ὁ κ. **Α. Μάρκου** ἐκφράζων τὴν ἱκανοποίησίν του διὰ τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως λέγει ὅτι ἐκεῖνο ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἔπρεπε νὰ στραφῇ ἡ προσοχὴ τῆς Συνελεύσεως εἶνε ὁ τρόπος καθ' ὃν ἀντιλαμβάνεται τὸ καθῆκον αὐτοῦ τὸ κατώτερον προσωπικὸν τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως καὶ ἀναφέρει σχετικόν τι παράδειγμα.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) παρατηρεῖ ὅτι ἡ Κυβέρνησις πράγματι διεπίδεν ὅτι παράδοξον πνεῦμα διαπνέει τὰς κατωτέρας ὑπηρεσίας τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων, πνεῦμα καθ' ὃ αἱ ὑπηρεσίαι αὐταὶ ἦσαν ἀνεύθυνοι καὶ μὴ δοσίλογοι. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος ὅμως τούτου ἡ Κυβέρνησις εὑρέθη σύμφωνος μὲ τοὺς ἁρμοδίους τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως ὅπως οὐ μόνον οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι ἐφόσον παρακάινουσι τὰ καθήκοντά των

εἶνε ὑπεύθυνοι ἀπέναντι τοῦ Ποιν. Νόμου, ἀλλὰ νὰ τιμωρῶνται καὶ πειθαρχικῶς. Ὑπομένως ἡ Κυβέρνησις σχετικῶς θέλει τροποποιήσει τὸ Διάταγμα τῆς 17 Δεκεμβρίου 1923, διότι εἶνε ἀδύνατον ἡ Κυβέρνησις νὰ δεχθῇ τὰς Capitulations ὑπέρ ὡρισμένων προσώπων καθ' ἃ στιγμὴν τὰς κατήργησεν ἡ Τουρκία. Τὴν ἀντίληψιν ταύτην ἀπεδέχθησαν καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐγκύρως ἐκπροσωποῦν τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Α. Μάρκου** περαίνων ἐκφράζει τὴν χαρὰν του διότι ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ ἐπακολουθήσουν αἱ δηλώσεις αὐταὶ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Δ. Μαρσέλος**, ἀναφέρων ὅτι εἶνε γνωστὸν τὸ ἱστορικὸν τῆς συστάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως, ἐκθέτει ὅτι ὅλα τὰ λαμβάνοντα χώραν γεγονότα ὀφείλονται εἰς αὐτήν, διότι κατέστη αὕτη Κράτος ἐν Κράτει καὶ οὐδεμίαν ἀναγνωρίζει ἄλλην κρατικὴν ὑπηρεσίαν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) παρατηρεῖ ὅτι αὐτὸ δὲν εἶνε ἀλήθες, διότι σήμερον ἀκριβῶς εἶχε συνεργασίαν μετὰ τοῦ κ. Μπουζῶν, μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως, τὸ ὁποῖον τῷ εἶπεν ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἔχει πλήρη τὴν ἐπιθυμίαν νὰ συνεργασθῇ εἰλικρινῶς μετὰ τῆς Κυβερνήσεως. Φρονεῖ συνεπῶς ὅτι δὲν εἶνε δίκαιαι αἱ κατὰ τῆς Ἐπιτροπῆς μομφαὶ τοῦ κ. πληρεξουσίου.

Ὁ κ. **Δ. Μαρσέλος** συνεχίζων λέγει ὅτι δι' ὅσων εἶπε δὲν ἠθέλησε νὰ κατηγορήσῃ τὴν Ἐπιτροπήν, ἀλλὰ νὰ εἴπῃ ὅτι εἰς τὰς ὑπηρεσίας αὐτῆς παρεισέρρησαν ὑπαλληλικὰ στοιχεῖα ἀνάξια τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν καὶ ἀνίκανα νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι εἶχον ὑποχρέωσιν νὰ ἐξυπηρετήσωσι διαφορετικώτερον τὸν προσφυγικὸν κόσμον· διότι πλεῖστοι ἐκ τῶν προσφύγων ὑπῆρξαν μεγάλοι ἐθνικοὶ παράγοντες ἐν τῇ Τουρκικῇ Αὐτοκρατορίᾳ καὶ ἐτήρησαν ἐπὶ αἰῶνας ἀμείωτον ἐκεῖ τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, προσενεγκόντες μεγίστας ἐθνικὰς ὑπηρεσίας. Ἰδίως, λέγει, τὰ κατώτερα ὄργανα διαφόρων ὑπηρεσιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως ὑπῆρξαν κάτι περισσότερον ἀπὸ κατώτερα τῆς ἀποστολῆς των.

Ὁ κ. **Γ. Βοραζάνης**, ἀναφέρων ὅλα τὰ λαούντα χώραν τραγικὰ γεγονότα τῆς Νέας Πάφρας, μνημονεύων δὲ καὶ τὰ ἄλλα ἔκτροπα τὰ συμβαίνοντα εἰς τοὺς διαφόρους ἄλλους προσφυγικοὺς συνοικισμούς, εὑρίσκει ταῦτα ὡς συμπτώματα γενικωτέρας πολιτικῆς καταστάσεως, ὀφειλομένης εἰς τὴν ὀλιγωρίαν καὶ εἰς τὴν περιφρόνησιν σχεδὸν τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου παρὰ τῶν ἑκάστοτε Κυβερνήσεων. Μέμφεται δὲ ἰδίᾳ τὴν παροῦσαν Κυβέρνησιν, ἥτις χωρὶς οὐδένα λόγον ἔσπευσε νὰ ἀνακαλέσῃ τέσσαρα συνεργεῖα ἐργαζόμενα διὰ τὴν

ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπῆλπισε τὸν προσφυγικὸν κόσμον.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρατηρεῖ ὅτι οὐδεμία ἀνάκλησις ἐγένετο, ἀλλὰ τὰ ἐν λόγῳ συνεργεῖα, προκειμένου περὶ τοπογραφικῆς ἐργασίας, μὴ δυναμένης νὰ γίνῃ ἐν ὑπαίθρῳ λόγῳ τοῦ χειμῶνος, ἐπεστράφησαν ἵνα ἀποτελειώσουν εἰς τὰ Γραφεῖα των τὴν ἐργασίαν ταύτην.

Ὁ κ. **Ι. Βαλαλᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι εὑρισκόμενος ἐν Μακεδονίᾳ ἀντελήφθη καὶ αὐτὸς τοῦτο· πλεῖστοι τῶν ὑπαλλήλων των ἐν λόγῳ συνεργείων ἐβεβαίωσαν αὐτὸν ὅτι ἐπέστρεφον εἰς τὰ Γραφεῖα των ἵνα συμπληρώσωσι τὴν ἐργασίαν των καὶ δὲν ἀνεκλήθησαν.

Ὁ κ. **Γ. Βοραζάνης**, συνεχίζων, ἀναφέρει μετὰ τοῦτο ὅτι πλεῖσται ὑπηρεσίαι δημόσιαι δὲν δεικνύουν τὸν προσήκοντα σεβασμὸν πρὸς τὸν προσφυγικὸν κόσμον καὶ εἰδικῶς ἀναφέρει τὴν συμπεριφορὰν τοῦ ἀξιωματικοῦ Καραμανδήλη ἀπέναντι προσφυγικῆς οἰκογενείας, ἣν ἐξεδίωξε τοῦ οἰκήματός της ἵνα ἐγκατασταθῇ οὗτος εἰς αὐτήν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρ. Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι λαμβάνει σημείωσιν τοῦ γεγονότος τούτου καὶ θέλει σπεύσει νὰ διατάξῃ τὰ δέοντα.

Ὁ κ. **Γ. Βοραζάνης** ἐξακολουθῶν ἐπιμένει εἰς τὰς κατὰ τῆς παρούσης Κυβερνήσεως αἰτιάσεις του διὰ τὴν ὑπάρχουσαν κατάστασιν καθὼς καὶ διὰ τὰ γεγονότα τοῦ Κιουπκιοϊ, διότι, λέγει, αὕτη προστατεύει τοὺς τσιφλικούχους καὶ παρελκύει ἀπὸ σκοποῦ τὸ ζήτημα τῆς ἀποκαταστάσεως, ὥστε σὺν τῷ χρόνῳ διὰ τῆς ἐκλείψεως τῶν προσφύγων νὰ μὴ ὑπάρξῃ ζήτημα ἀποκαταστάσεως προσφύγων.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** διαμαρτύρεται διὰ τὰς αἰτιάσεις ταύτας τοῦ κ. πληρεξουσίου καὶ ζητεῖ παρ' αὐτοῦ σαφῆ γεγονότα.

Ὁ κ. **Ι. Μαυρουδῆς** ἀναφέρει τὰ τσιφλίκια τῶν Μετοχίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τὰ ὁποῖα δὲν ἀπηλλοτριώθησαν, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ εἶχον ἀπαλλοτριωθῇ.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρ. Κυβερνήσεως) παρατηρεῖ ὅτι ὁ τρόπος οὗτος τῆς συζητήσεως δὲν εἶνε ὁ πρόσφορος καὶ συνιστᾷ εἰς τοὺς κ. κ. πληρεξουσίους, τοὺς ἔχοντας παράπονα κατὰ τῶν κ. Ὑπουργῶν καὶ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως καθόλου, νὰ ἐγγράψωσιν ἐπερώτησιν, ἵνα ἀσκήσωσιν ἔλεγχον.

Ὁ κ. **Γ. Βοραζάνης** καταλήγων συνιστᾷ ὅπως, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς παρελκυστικῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως καὶ πρὸς λύσιν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος, σπεύσῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν ἀγροτικὸν νόμον καὶ ἂν τοῦτο δὲν εἶνε δυνατὸν διὰ λόγους λεπτομερειακούς, τότε νὰ προβῇ

εἰς ἄμεσον ἐπίταξιν διαφόρων ἀπαλλοτριωτέων τσιφλικίων, ἵνα προληφθῇ οὐ μόνον ἡ καταστροφὴ τῶν προσφύγων, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι κοινωνικαὶ ἀνατροπαί, αἵτινες θέλουσιν ἐπακολουθήσει μετὰ τὰς καταστροφὰς ταύτας.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** δίδων διαφόρους ἐξηγήσεις διὰ τὰ μετοχικὰ ἀγροκτήματα Ἁγίου Ὄρους λέγει ὅτι ἡ ἀπαλλοτρίωσις δὲν ἐγένετο λόγῳ ὑπαρχουσῶν συμβάσεων. Μετέβη ὡς ἐκ τούτου ὁ ἴδιος εἰς Ἁγ. Ὄρος καὶ συνέστησε νὰ δοθῶσιν ἐκουσίως ὑπὸ τῶν μοναχῶν ταῦτα εἰς τοὺς πρόσφυγας, ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι δὲν ἠθέλησαν νὰ πράξωσι τοῦτο προέβη εἰς ἄμεσον ἀναγκαστικὴν ἀπαλλοτρίωσιν τριάκοντα κτημάτων ἐκτάσεως 250 περίπου χιλ. στρεμμάτων καὶ δὲν πιστεύει νὰ ἀνασταλῇ ἡ ἀπαλλοτρίωσις αὕτη.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) δηλοῖ ὅτι τὰ κτήματα ταῦτα ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως.

Ὁ κ. **Ι. Παππαθανάσης** ἀμφισβητεῖ τὰς πληροφορίας ταύτας τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Ὁ κ. **Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) ἐπαναλαμβάνων τὰς δηλώσεις του λέγει ὅτι εὗρεν ὑπὸ κήρυξιν ἀπαλλοτριώσεως τὰ κτήματα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Π. Τηλικίδης** λέγει ὅτι τὰ θλιβερὰ γεγονότα τοῦ Κιούπκιοϊ εἶνε ἐκδήλωσις τῆς ὅλης ἀνωμάλου καταστάσεως, ἰδίως τῶν σχέσεων Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως καὶ Ὑπουργείου. Ἀναφέρει τὰ γεγονότα τῆς περιφερείας Καρατζόβης, ὅπου κατόπιν διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου, τῆς ὁποίας δὲν ἔλαβε γνῶσιν ἡ Διεύθυνσις Ἐποικισμοῦ, συμβαίνουσι συγκρούσεις, τὰς ὁποίας ἐπροβλάθην ἐν μέρει ἡ ἐπέμβασις τοῦ Νομάρχου Ἐδέσσης, καὶ καταλήγει φρονῶν ὅτι, ἵνα λυθῇ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα, πρέπει πρωτίστως νὰ κανονισθῶσιν αἱ σχέσεις Κράτους καὶ Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχωσι δύο Ἐξουσίαι, ἑκατέρα τῶν ὁποίων δρᾷ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῇ.

Ὁ κ. **Ἐλευθ. Παυλίδης** ἐξετάζων ἀπὸ γενικωτέρας ἀπόψεως τὸ ὅλον προσφυγικὸν ζήτημα ἀποδίδει τὴν ἀκαταστασίαν αὐτοῦ ὄχι μόνον εἰς τὴν ψυχολογίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ψυχολογίαν αὐτῶν τούτων τῶν κ. πληρεξουσίων, οἵτινες δὲν ἐξήτασαν γενικῶς ὡς ζήτημα ἐλληνικὸν τὸ προσφυγικὸν ζήτημα, ἀλλὰ μονομερῶς. Δὲν κατενοήθη, λέγει, τὸ ζήτημα, μετὰ τὰς ἐπελθούσας συμφορᾶς, οὔτε παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, οὔτε παρὰ τῶν ἀριθμίων ὑπαλλήλων, ἀλλ' οὔτε παρ' αὐτῶν τῶν προσφύγων πληρεξουσίων, καὶ ἀπόδειξις τούτου ὅτι τινὲς τῶν κ. Ὑπουργῶν μετὰ μεσοδιαστημάτων καὶ γελώτων ὑποδέχονται τὰς διαμαρτυρίας τῶν πληρεξουσίων διὰ τὰ διάφορα προσφυγικὰ ζητήματα.

Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος (Πρόεδρος Κυβερνήσεως). Διαμαρτύρομαι, κ. πληρεξούσιε, διὰ τὰ λεγόμενά σας. Οὐδεὶς Ὑπουργὸς ἐμεσολάβησεν ἢ ἐγέλασε δι' ὅσα λέγονται περὶ τῶν προσφύγων. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε παρὰ νὰ ἀμυνθῇ κατὰ τῶν αἰτιάσεων αἵτινες τῷ ἀπεδόθησαν.

Ὁ κ. **Ε. Παυλίδης** συνεχίζων καὶ ἐμμένων εἰς τὰς γνώμας αὐτοῦ λέγει ὅτι ὁ προσφυγικὸς κόσμος ἐμπαίζεται ἐπὶ τόσον χρόνον, διότι, καίτοι ἐψηφίσθη ὁ ἀγροτικὸς νόμος, ὅστις θὰ ἔλυε τὸ ζήτημα τῆς ἀποκαταστάσεως, οὗτος ὅμως δὲν ἐφαρμόσθη. Καὶ ἀναφέρει ὅτι οὐ μόνον ἡ τοῦ νόμου τούτου ἀνεστάλη ἡ ἐφαρμογὴ ἐν Θρᾴκῃ καὶ ἀλλαχοῦ, ἀλλὰ καὶ ἄλλων νόμων ἐναντίων εἰς τὸν σκοπὸν ταῦτον ἀνεστάλη ἡ ἐφαρμογὴ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς Ἐπαναστάσεως ἀκόμη. Ὑπάρχουν πληροφορίαι ὅτι πλεῖστα μουσουλμανικὰ κτήματα ἐν Κρήτῃ δὲν ἀπηλλοτριώθησαν καὶ δὲν ἐγκατεστάθησαν ἐντὸς παρὰ ὀλίγου μόνον πρόσφυγες. Ἐπίσης αἱ διάφοροι Ἐπιτροπαὶ αἱ συγκροτισθεῖσαι πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ ἀστικοῦ προσφυγικοῦ κόσμου δὲν λειτουργοῦσι, καὶ καταλήγει φρονῶν ὅτι, ὅπως λυθῇ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα, πρέπει ἡ Κυβέρνησις νὰ σπεύσῃ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν ἀγροτικὸν νόμον, ὥστε νὰ μὴ πιστευθῇ ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ὅτι αἱ ἑκάστοτε Κυβερνήσεις δίδουσιν ἑκάστη καὶ ἰδίαν κατεύθυνσιν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, νὰ ἐπέλθῃ δὲ ἐξ ἄλλου πλήρης συνεργασία Κυβερνήσεως καὶ Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως, ἥτις καὶ μόνη θέλει κανονίσει ὁριστικῶς τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι τὰ κτήματα τῆς Δ. Θρᾴκης θὰ ἀπαλλοτριωθῶσι συμφώνως πρὸς τὴν συνθήκην τῆς Λωζάννης, ἐξ ἧς μετὰ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν Κωνσταντινουπόλεως. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ κτήματα Μεσαρᾶς Κρήτης, τούτων ἡ ἀπαλλοτρίωσις γίνεται κανονικῶς καὶ νομίμως.

Ὁ κ. **Δ. Ἐλευθεριάδης** λέγει ὅτι ὁ Μακεδὼν γεωργὸς ὁ ὁποῖος ὕψωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ κατὰ τοῦ πρόσφυγος ἀδελφοῦ δὲν εἶνε περισσότερον ἐγκληματίας ἀπὸ ἐκείνους οἵτινες εἴτε ὡς ζημιῶται ὑπάλληλοι, εἴτε ὡς μηχανικοί, εἴτε ἄλλως συνετέλεσαν εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ πρόσφυγος. Ὁ μηχανικὸς ὁ ὁποῖος ἔκτισε τὸν συνοικισμὸν τῶν Ποδαράδων θὰ φοκανίζῃ σήμερον μὲ τὰ αὐτοκίνητά του τὰ ἑκατομμύρια, ἐνῷ ὁ ἀτυχὴς Μακεδὼν χωρικὸς θὰ σύρηται ἴσως τὴν στιγμὴν αὐτὴν

εἰς τὰς φυλακάς. Συνεχίζων ἐξετάζει τὸ ζήτημα τῶν προσφύγων ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως καὶ φρονεῖ ὅτι δὲν ἐγένετο μεθοδικὴ ἐργασία, συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου καὶ ἡ ὑγιεινὴ κατάστασις ἀνῆλθεν εἰς μέγαν βαθμόν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γῆν λέγει ὅτι μετὰ τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ ὕδατος καὶ αὐτὴ ἔπρεπε νὰ εἶνε κτῆσις ἐθνικὴ καὶ νὰ παραχθῇ εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν στέγην λέγει ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ διαβιοῦν ἄνθρωποι ὑπὸ σκηνὰς ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἑλλάδα σπίτια. Ὅλα τὰ σφάλματα τοῦ Ἐποικισμοῦ δὲν ὀφείλονται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἀποκαταστάσεως· οὔτε εἶνε δυνατὸν νὰ λυθοῦν τὰ ζητήματα αὐτὰ μὲ ὀργανισμοὺς ἐφ' ὅσον δὲν ἔχομεν μέσα εἰς τὸ ψυαλόμας ἐκεῖνο τοῦ δὰ κάμωμεν. Πρέπει νὰ ἔχωμεν τοὺς ἀνθρώπους τοὺς εἰδικούς, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀσχοληθῇ μὲ τὰ ζητήματα αὐτά. Ἐὰν δὲν ἔχητε τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς, οὐδὲν θὰ δυνηθῆτε νὰ πράξητε.

Ὁ κ. **Δ. Χατζόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι παντοῦ ὅπου ἀνεφύησαν ζητήματα καὶ μετέβησαν σοβαροὶ ἄνθρωποι ἐλύθησαν τὰ ζητήματα ταῦτα. Ἐὰν συσταθῇ Ἐπιτροπή τις ἀπὸ σοβαρὰ καὶ ἱκανὰ πρόσωπα, θὰ λύσῃ τὰς ὑπαρχούσας διαφορὰς ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** λέγει ὅτι οὐδὲν γίνεται μὲ τὸ νὰ ἔρχωνται ἑκάστοτε εἰς τὴν Συνέλευσιν προσφυγικὰ ζητήματα. Θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ μία διαρκὴς κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ὑφίσταται τοιαύτη Ἐπιτροπὴ ἐργαζομένη τακτικῶς.

Ὁ κ. **Δ. Ἐλευθεριάδης** παραίνων λέγει ὅτι ἐπιβάλλεται πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος, ἵνα ἡ Κυβέρνησις ἔχῃ ὡρισμένην ἀγροτικὴν πολιτικὴν ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ ληφθῇ μέριμνα διὰ τὴν ὑγείαν τῶν προσφύγων πρὸς διαμόρφωσιν ὑγιῶν ὀργανισμῶν.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ καὶ ὥρᾳ 9 μ. μ., προτάσει πολλῶν πληρεξουσίων, ἡ Συνέλευσις δέχεται ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου ἵνα λυθῇ ἡ συνεδρίασις, τῆς ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ συζητήσεως ἀναβληθείσης ὅπως συνεχισθῇ κατὰ τὴν αὔριανὴν συνεδρίασιν.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΖ΄.

τῆς 11 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5. 25΄ μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Βόλου, ἀποκρούων πᾶσαν κάλυψιν τοῦ ἐλλείμματος τοῦ Προϋπολογισμοῦ διὰ νέων φορολογιῶν, παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐφαρμόσῃ τὰς ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν ὑποδεικνυομένας οἰκονομίας.

Οἱ κάτοικοι Σπερχειάδος παρακαλοῦσιν ὅπως ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ διέλθῃ διὰ τῶν ἐπαρχιῶν Φθιώτιδος καὶ Εὐρυτανίας.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ζυθεργατῶν Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀπέλασιν τοῦ καπνεργάτου Σταυρίδη.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐφέδρων ἀξιωματικῶν Καλαμῶν ὑποβάλλει τροποποίησιν τοῦ Ν. Δ. περὶ ἐκπτώσεως 25 ο/ο ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν σιδηροδρομικῶν εἰσιτηρίων.

Ὁ Ἱερὸς Κλῆρος Μακεδονίας αἰτεῖται τὴν οἰκονομικήν του ἐνίσχυσιν.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Κρεκυλείου διαμαρτύρονται διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ ἐκεῖ τηλεγραφείου.

Οἱ ἐλαιοπαραγωγοὶ Ἀγυιᾶς παρακαλοῦσιν ὅπως τροποποιηθῇ ἡ φορολογία τοῦ ἐλαίου.

Ἐπιτροπὴ παθόντων τοῦ Νομοῦ Ἕλλης ζητοῦσι τὴν τροποποίησιν τοῦ νόμου 3125.

Οἱ οἰνοπαραγωγοὶ Λευκάδος παρακαλοῦσιν ὅπως ἐπισπευσθῇ ἡ νομοθετικὴ ὀργάνωσις τοῦ ταμείου ἀμύνης οἰνοπαραγωγῆς Λευκάδος.

Οἱ κτηματίαι Κομοτηνῆς παρακαλοῦσιν ὅπως τροποποιηθῇ τὸ ἐνοικιοστάσιον.

Διάφοροι δημοδιδασκαλικοὶ Σύλλογοι ἐκ πλείστων περιφερειῶν τοῦ Κράτους διαμαρτύρονται διὰ τὴν μὴ διαθάθμισιν τῶν δημοδιδασκάλων.

Ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς περιφερείας Σουφλίου τῆς Θρᾴ-

κης διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν σχολείων Γεωργίου Ἐμμανουήλ.

Διάφοροι προσφυγικαὶ ὀργανώσεις τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης διαμαρτύρονται διὰ τὰς σκηνὰς τὰς ἐναντίον τῶν προσφύγων.

Διάφοροι ὀργανώσεις καὶ Σύλλογοι τῆς Πελοποννήσου παρακαλοῦν τὴν Συνέλευσιν νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν λύσιν τοῦ σταριδικοῦ ζητήματος.

Κάτοικοι χωρίων Δήμου Μεσολογγίου παρακαλοῦσιν ὅπως διαταχθῇ ἡ ἀναστολὴ τῶν ἐκποιήσεων.

Οἱ κάτοικοι Κορωπίου διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ Ταχ. Γραφείου τοῦ διανομέως.

Ἡ Ἕνωσις Ἰδιοκτητῶν Ἐδέσσης παρακαλεῖ ὅπως τροποποιηθῇ ὡς τάχιστα τὸ ἐνοικιοστάσιον.

Οἱ Γεωργικοὶ Συνεταιρισμοὶ Δράμας παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ ἱδρύσεως Γραφείου νόσου.

Οἱ ἔμποροι Διδυμοτείχου παρακαλοῦσιν ὅπως διαταχθῇ ἡ ἐκεῖ παραμονὴ τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν σχολείων Ρέλια.

Οἱ κάτοικοι Κορωπίου διαμαρτύρονται κατὰ τῆς μελετωμένης καταργήσεως τοῦ ἐκεῖ τηλεγραφείου.

Ὁ σύνδεσμος τῶν τροχιοδρομικῶν Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται κατὰ τῆς συλλήψεως τοῦ Ἐλευθερίου Σταυρίδη εἰσηγηθέντος τὴν μὴ ἐξαγωγὴν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ἕνωσις παλαιῶν πολεμιστῶν θυμάτων στρατοῦ διαμαρτύρεται διὰ τὴν σύλληψιν τοῦ συναδέλφου των Ε. Σταυρίδη, ἐκτοπισθέντος διὰ Κύθηρα καὶ ζητεῖ νὰ ἀπελευθερωθῇ καὶ ἐπανέλθῃ εἰς Θεσσαλονίκην.

Οἱ κάτοικοι Θυναικῆς Μεγαλοπόλεως διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ ὑπαλλήλου τῆς Ἐφορίας Μεγαλοπόλεως διὰ τὰς ἀτόπους αὐτοῦ ἐνεργείας.

Ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος Δράμας διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ ἐποικισμοῦ Δράμας καταλαβόντος ὅλως παρανόμως περιφέρειαν 350 στρεμμάτων.

Οἱ ἱερεῖς Ἄργους παρακαλοῦσιν ὅπως ὑιοθετηθῇ τὸ ὑπόμνημα τῆς Ἱεραρχίας.

Οἱ κάτοικοι Ἀστέρου παρακαλοῦσιν ὅπως ἀνακληθῇ πᾶσα ἐνέργεια τοῦ Μητροπολίτου Σπυρίδωνος.

Τὸ Σωματεῖον τῶν κηπουρῶν Μεσολογγίου διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ ἐκεῖ εἰρηνοδίκου Ἀντωνίου Ναμάρτου.

Ἡ Κοινότης Καζακλὰρ διαμαρτύρεται διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Ἀρσακείου Λαρίσης.

Ἡ ἐν Τριπόλει Βιομηχανικὴ Ἑταιρεία οἰκοδομικῶν προϊόν-

των Βετὸ παρακαλεῖ ὅπως καταργηθῇ ὁ ἐπὶ τοῦ τσιμέντου εἰσαγωγικὸς δασμός.

Ἡ Πολιτικὴ Ἕνωσις Μακεδονικῆς Νεολαίας Νομοῦ Σερρῶν καταγγέλλει τὴν ἀνήκουστον συμπεριφορὰν τοῦ ταγματάρχου Κατσίνα ξυλοκοπήσαντος διαφόρους κατοίκους Σαμουρκαλῆ εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Συντάγματος.

Ἐπιτροπὴ πολιτικῶν συνταξιούχων Ἰωαννίνων παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν αὔξησιν τῆς συντάξεώς των.

Κτηματίαι Νομοῦ Κοζάνης ζητοῦσι τὴν τροποποίησιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Οἰνοπαραγωγοὶ Κορινθίας ζητοῦσι τὴν μείωσιν τῆς φορολογίας τοῦ οἴνου.

Κάτοικοι Σουρλίου ζητοῦσι τὴν συμπλήρωσιν τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τοῦ ἐκεῖ Γυμνασίου.

Προσωρινὴ Ἐπιτροπὴ μισθωτῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων παρακαλεῖ ὅπως διαταχθῇ ἡ ἀναστολὴ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ νόμου 3166.

Ὁ Βορειοηπειρωτικὸς Σύλλογος «Γεώργιος Ζωγράφος» παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως ὑποχρεώσῃ τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἀπελευθερώσῃ τοὺς Ἕλληνισμοὺς τῆς Βορείου Ἠπείρου.

Ἰσραηλιτικὴ κοινότης Ἰωαννίνων παρακαλεῖ ὅπως ἀναβληθῇ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου περὶ κυριακῆς ἀναπαύσεως.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Χανίων παρακαλεῖ ὅπως ἀρθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ ἐλαίου ἐπιβληθεῖσα διατίμησις.

Ὁ Προσκοπικὸς Σύνδεσμος Βόλου αἰτεῖται τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ προσκοπισμοῦ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος «Ἑρμῆς» Πατρῶν ἀναφέρει ὅτι τὸ δημοσιευθὲν σταφιδικὸν ὑπόμνημα δὲν προέρχεται ἀπ' αὐτόν.

Τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον Πατρῶν παρακαλεῖ ὅπως ἀπαγορευθῇ ἡ ἐξαγωγὴ ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Αἱ ἀγροτικαὶ ὀργανώσεις Ζαγορίου παρακαλοῦσιν ὅπως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ διδασκαλικὸν ὑπόμνημα.

Οἱ ἀντιπρόσωποι Συνδέσμου ὁμήρων Ἀνατολικῆς Μακεδονίας παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς χορηγηθῇ ἡ νόμιμος ἀποζημίωσις.

Τὸ κοινοτικὸν Συμβούλιον Σαρμουσακλῆ διαμαρτυρόμενον κατὰ τοῦ ταγματάρχου τοῦ 20οῦ Συντάγματος Κατσίνα, βιαιοπραγήσαντος κατὰ κατοίκων Σαρμουσακλῆ, παρακαλεῖ ὅπως διαταχθῇ ἡ ἐκκένωσις τῶν οἰκιῶν τῶν καταληφθεισῶν ὑπὸ τοῦ Στρατοῦ.

Οἱ γραφεῖς τοῦ Ὑποθηκοφυλακείου Ἀθηνῶν ὑποβάλλουσιν

ὑπόμνημα περὶ τοῦ γενομένου ἀδικήματος κατὰ τὴν διαβάθμισιν των ὑπὸ τῆς τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς.

Ἡ Ὁμοσπονδία τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως παρακαλεῖ ὅπως μὴ ψηφισθῇ ἡ πρότασις περὶ ἐπανεξετάσεως τῶν ἀπορριφθέντων μαθητῶν, συνάμα δὲ ἐκφράζει θερμὴν παράκλησιν ὅπως συμπεριληφθοῦν καὶ οἱ ἐξ εἰδικῶν ταμείων πληρονόμενοι καθηγηταὶ εἰς τὸ Ν. Δ. τῆς 25 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ.

Οἱ ἀποστρατευθέντες μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1922 ἀξιωματικοὶ ζητοῦσι τὴν τροποποίησιν τοῦ 9 ἄρθρου τοῦ νόμου 3119.

Οἱ σταφιδοπαραγωγοὶ παρακαλοῦσιν ὅπως ἀγορασθῇ 30 ἑκατομμυρίων πλεόνασμα σταφίδος.

Διάφοροι κτηματίαι Καλάβρυτα παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ ἐξάγωνται ἀκατέργαστα καπνά.

Ἡ Πανελλήνιος Ἕνωσις τραυματιῶν παρακαλεῖ ὅπως μὴ ψηφισθῶσιν εἰσέτι τὰ νομοσχέδια περὶ λαικῆς πολίτσεως καπνῶν καὶ σιγαρέττων παρ' ἀναπήρων.

Ὁ Βασίλειος Χριστόπουλος, πρώην καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου Καλαμῶν, παρακαλεῖ ὅπως ἀναδιορισθῇ.

Οἱ συνταξιοῦχοι ἀξιωματικοὶ παρακαλοῦσιν ὅπως ἀφορμοιωθῶσιν αἱ στρατιωτικαὶ συντάξεις.

Οἱ κάτοικοι Ἠπείρου διαμαρτύρονται διὰ τὰ γραφέντα ἐναντίον τοῦ Μητροπολίτου Σπυρίδωνος.

Οἱ κάτοικοι Λιαριγκιώνης διαμαρτύρανται διὰ τὴν μελετωμένην κατάργησιν τῆς ὑποδιοικήσεώς των.

Αἱ Ἑνώσεις τῶν Συνεταιρισμῶν Κερκύρας παρακαλοῦσιν ὅπως καταργηθῇ ὁ ἐπὶ τοῦ ἐλαιολάδου φόρος ὑπὲρ τῆς ἀγροφυλακῆς.

Ἡ Συνέλευσις δημοδιδασκάλων Σρακίου παραπονεῖται κατὰ τῆς μισθοδοτικῆς διαθαθμίσεως τῶν δημοδιδασκάλων.

Οἱ κάτοικοι Ἁγίας Εὐθυμίας (Ἀκαρνανίδος) παρακαλοῦσιν ὅπως διαταχθῇ ὁ ἔφορος καὶ ἀνακαλέσῃ τας ἀποσταλείσας αὐτοῖς δηλώσεις γεωργικῆς παραγωγῆς.

Οἱ ἔκτακτοι ὑπάλληλοι τοῦ τηλεγραφείου Πατρῶν παρακαλοῦσιν ὅπως ληφθῇ μέριμνα ὑπὲρ αὐτῶν.

Οἱ κάτοικοι τῆς κτηματικῆς περιφερείας Νράνων παρακαλοῦσιν ὅπως ληφθῇ μέριμνα περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου περὶ ἀγροφυλακῆς.

Ὁ κ. ***Γ. Ροδόπουλος*** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2918 περὶ προστασίας τῆς βιομηχανίας.

Ὁ κ. ***Δ. Κουτσοπέταλος*** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ

νομοσχεδίου «περὶ προσαυξήσεως ἀμέσων τινῶν φόρων περὶ καταργήσεως ἐνίων τοιούτων κλπ.».

Οἱ κ. κ. ***Π. Καρασεβδᾶς*** καὶ ***Δ. Μπότσαρης*** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καθηγητῶν τοῦ Πολυτεχνείου».

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 20 Αὐγούστου ἐ. ἔ. Νομοθ. Διατάγματος περὶ ἐγκρίσεως δαπάνης διὰ τὸν στρατωνισμὸν τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ ἐν ταῖς Νέαις Χώραις».

Ὁ κ. ***Ἀγγ. Θεολογίτης*** παρακαλεῖ ὅπως ἡ Κυβέρνησις δώσῃ ἐξηγήσεις καὶ πληροφορίας ἐπὶ τῶν γενομένων ἐν Καβάλλᾳ συγκρούσεων.

Πρόεδρος. Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς δὲν πρόκειται νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις. Θὰ ἀνακοινώσῃ τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ἔχει ἐπὶ τοῦ ζητήματος.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρ. Κυβερνήσεως). Ὅπως ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως εἶπε, θὰ δώσω ἐξηγήσεις, δηλαδὴ θὰ ἀνακοινώσω τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ἔχω, μὲ τὴν παράκλησιν νὰ μὴ εἰσέλθωμεν εἰς συζήτησιν, ἡ ὁποία καὶ θὰ ἀπετέλει μίαν ἐνσφήνωσιν εἰς τὸ ὅλον παρεμπίπτον περὶ τῶν προσφύγων ζήτημα, τὸ ὁποῖον μᾶς ἀπασχολεῖ ἀπὸ χθές. Καὶ ἐκ τοῦ Κανονισμοῦ ἄλλως τε δὲν ἐπιτρέπεται τοῦτο. Ἀπὸ ἡμερῶν, κύριοι, εἶχον περιέλθει εἰς τὴν Κυβέρνησιν πληροφορίαι τινές, ὅτι ἡ κομμουνιστικὴ κίνησις μέλλει νὰ προσλάβῃ χαρακτῆρά τινα βιαιότερον.

Γ. Φραγκούδης. Ἀπὸ τὴν Ρωσικὴν Πρεσβείαν κινοῦνται.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Ὄχι, κ. συνάδελφε.

Γ. Φραγκούδης. Περὶ αὐτοῦ ἤθελομεν νὰ μάθωμεν τὴν γνώμην τῆς Κυβερνήσεως, ἂν ἡ Ρωσικὴ Πρεσβεία εἶνε πρακτορεῖον μπολσεβικισμοῦ ἢ ὄχι ἐνταῦθα.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.) Ἡ γνώμη τῆς Κυβερνήσεως εἶνε ὅτι δὲν εἶνε ἀναμεμιγμένη ποσῶς ἡ Πρεσβεία. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ κίνησις αὐτὴ ὑπῆρχε καὶ πέρυσι καὶ προπέρυσι, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἐνταῦθα Ρωσικὴ Πρεσβεία.

Ἡ Κυβέρνησις, κύριοι, ἐνόμισεν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ λάβῃ προκαταρκτικά, οὕτως εἰπεῖν, μέτρα φυλακίσεων ἢ πιέσεων ἢ ἀπελάσεων τῶν καταγγελθέντων προσώπων, διότι τὰ μέτρα ταῦτα θὰ ἠδύναντο νὰ ἐξηγηθῶσιν ὡς διώξεις ἰδεῶν καὶ θὰ ἀπέδοκιναν ἀπὸ ἀπόψεως σκοπιμότητος μᾶλλον ἐπιλαοῦν ἢ ὠφέλιμα. Διότι ἀνεξαρτήτως τοῦ νομιμόφρονος, ἂς εἴπωμεν, ἐργατικοῦ στοιχείου, μὲ τὸ ὁποῖον κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας εἰς ἐπανειλημμένας προσλθομεν συνεννοήσεις,

ἡ Κυβέρνησις, καὶ τοῦ ἄλλου ἐργατικοῦ στοιχείου τοῦ πο-
θοῦντος δι' Ἐπαναστάσεων καὶ βιαίων μέτρων νὰ ἀνατρέψῃ
τὸ ὑπάρχον κοινωνικὸν καὶ οἰκονομικὸν καθεστώς, ὑπάρχουν,
ὅπως καὶ εἰς τὰ κόμματα τὰ πολιτικά, μία μερὶς, ἓν ποσο-
στὸν ἐργατῶν, οἱ ὁποῖοι κυμαίνονται πρὸς ταύτην ἢ ἐκείνην
τὴν κατεύθυνσιν. Αἱ καταδιώξεις λοιπόν, τὰς ὁποίας ἡ
μερὶς αὐτὴ θὰ ἔκρινε δυσμενῶς, θὰ ἔβλαπτον ἀντὶ νὰ
ὠφέλουν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον δοθῇ αἱ κατάλληλοι
ὁδηγίαι εἰς τὰς Ἀρχάς, ὥστε νὰ δοθῇ πᾶσα προστασία εἰς
πρόσωπα ἢ περιουσίας αἱ ὁποῖαι θὰ ἐτύγχανον ἀντικειμένης
τοιαύτης ἐπιθέσεως. Τὸ πρᾶγμα ἐξεδηλώθη· Ὠργανωμένη
ἐπίθεσις ἤρξατο κατὰ τῶν καταστημάτων καὶ τῶν διευθυντῶν
αὐτῶν ἐν Καλάμᾳ. Ἀποδεικνύεται δὲ ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν
προσώπων τὰ ὁποῖα ἐτραυματίσθησαν ἐκ τῆς δημοσίας δυνά-
μεως καὶ ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν προσώπων τὰ ὁποῖα ἐτρα-
υματίσθησαν καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τῶν ἐργατῶν ὅτι ἡ ἐπίθεσις
ὑπῆρξε περισσότερον ὠργανωμένη παρὰ ἡ ἄμυνα ἡ ἐντεῦθεν.
Αἱ διαταγαὶ αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν ἦσαν, ὡς εἰκός, νὰ ἐπακο-
λουθήσουν ἀνακρίσεις, νὰ συλληφθῶσιν οἱ ἔνοχοι καὶ νὰ τιμω-
ρηθῶσιν. Ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἀφορμῇ ταύτῃ ὑπενμήσθη καὶ ἐδηλώθη
ὅτι ἡ ὑπομονή, ἡ ὁποία ἐδείχθη μέχρι σήμερον λόγῳ σκοπι-
μότητος καὶ νομιμότητος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἔρθασεν εἰς
τὸ χεῖλος τῶν ὁρίων καὶ ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ πατάξῃ, περισ-
σότερον μάλιστα ἀμειλίκτως, πᾶσαν προσπάθειαν τῶν ὀλίγων
ἵνα ἐπιβάλλουν διὰ τῆς βίας τὴν θέλησίν των ἐπὶ τῶν πολ-
λῶν. Διότι περὶ τούτου πρόκειται. Οἱ καπνεργάται Καλάμ-
λας νομίζουν ὅτι πρέπει πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ ἀνεπεξέργαστα
καπνὰ νὰ μὴ ἐξάγωνται. Τὸ αἴτημα τῶν καπνεργατῶν
Καλάμλας θὰ ἐξητάζετο, ἀλλὰ δὲν θὰ ἐξητάζετο ἀπὸ τοῦ
συμφέροντος μόνον τῶν καπνεργατῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ συμφέ-
ροντος τῆς ὅλης ἐμπορίας τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς ὅλης ἐθνικῆς
οἰκονομίας τῆς Χώρας. Ὡς ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνεχθῶμεν διὰ
τῆς βίας νὰ ἐπιβάλῃ μία ὁμὰς καπνεργατῶν, προστατεύουσα
ἔστω τὰ συμφέροντά της, νὰ ἐπιβάλῃ τὰς ἀπόψεις της ἐπὶ
τοῦ συνόλου; Ὑποθέτω ὅτι ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ἡ Κυβέρ-
νησις θὰ ἔχῃ σύμφωνον ὁλόκληρον τὴν Συνέλευσιν.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Μάλιστα, μάλιστα. (Ἐπιδοκιμασίαι).

Αὔγουστος Θεολογίτης. Κύριε Πρόεδρε, ἔχω μίαν σοβα-
ρωτάτην πληροφορίαν νὰ σᾶς δώσω. Ἐν Δράμᾳ συνεστάθη
Σύλλογος τῶν Ἐθνικῶν Δημοκρατικῶν Ἐργατῶν. Ὁ ἀξιό-
τιμος συνάδελφος ἐκ Δράμας κ. Βορραζάνης καταγγέλλει ὅτι
ἡ ἐκεῖ Μεραρχία ἐχορήγησεν ὅπλα εἰς τὸν Ἐθνικὸν Δημοκρα-
τικὸν Σύλλογον. Οἱ ἔνοπλοι αὐτοὶ ἐργάται μετέβησαν εἰς τὸ

Κέντρον τῶν Ἐργατῶν Δράμας, προεκάλεσαν σκηνάς, ἐξύλο-
κόπησαν τοὺς ἐκεῖ ἐργάτας. Ἐπηκολούθησε δίκη εἰς τὸ δικα-
στήριον καὶ ἐτιμωρήθησαν οἱ ἐργάται, ἐναντίον τῶν ὁποίων
ἐπετέθησαν οἱ ἄλλοι ἐργάται. Νομίζω ὅτι, ἐκτὸς τῶν λόγων
τοὺς ὁποίους ἀνέπτυξεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὑπάρ-
χουν καὶ ἄλλοι λόγοι, οἱ ὁποῖοι βαρύνουν καὶ δὲν εἶνε δυνα-
τὸν παρὰ νὰ ἐπιφέρουν ἀποσύνθεσιν. Τὸ ἐργάται ἐτραυματί-
σθησαν καὶ ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας Δράμας ἐφονεύθη.
Ἀπὸ τριετίας δὲν φονεύονται παρὰ ἐργάται ἐν Ἑλλάδι. Δὲν
πταίουν πάντοτε οἱ ἐργάται. Τὸ ζήτημα τῶν ἀνεπεξεργά-
στων καπνῶν εἶνε καιρὸς νὰ τὸ ἀντιμετωπίσῃ ἡ Κυβέρνησις.
Αἱ δηλώσεις σας αἱ προγραμματικαὶ εἶνε τοιαῦται, ὥστε νὰ
μᾶς ἔχητε πάντοτε εἰς τὸ πλευρόν σας. Ἀλλ' εἶνε καιρὸς νὰ
ἐξετάσητε ἂν αἱ ἐργατικαὶ κρίσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπέρχονται, εὐ-
θύνουν πάντοτε ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἀφορῶσιν ἢ ἂν ὑπέχω-
μεν καὶ ἡμεῖς εὐθύνην διὰ τὰς κρίσεις αὐτάς.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ὁ κ. συνάδελ-
φος εἶπεν ὅτι οἱ καπνεργάται, ἡ μερὶς τοὐλάχιστον αὐτῶν,
ἔπεσαν θύματα ἄλλων ἐργατῶν. Ἀλλὰ θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ
νὰ εἴπω ὅτι ἐκ τῆς χθεσινῆς συμπλοκῆς ἀποδεικνύεται
ὅτι μερὶς ἐργατῶν ὄχι μόνον ἀπέναντι συναδέλφων των
δὲν ὡρωδοῦν ἀλλ' οὐδὲ ἀπέναντι τῆς δημοσίας δυνάμεως.
Καὶ σᾶς εἶπεν ὁ κ. συνάδελφος ὅτι ἐφονεύθη ὁ Διευθυντὴς
τῆς Ἀστυνομίας ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων του.

Αὔγ. Θεολογίτης. Οἱ καπνέμποροι στρατιῶται ἦσαν
ἀπεσπασμένοι εἰς τὰ γραφεῖα των ὅλοι.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Ὁπωσδήποτε, κ. συνάδελφε,
μὴ νομίζετε ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ εἶνε διατεθειμένη νὰ ὑπο-
θάλψῃ τὴν ἀναρχίαν πρὸς ταύτην τὴν κατεύθυνσιν, ἵνα
καταπνίξῃ τὴν ἀναρχίαν πρὸς τὴν ἄλλην κατεύθυνσιν. Θὰ
ἦτο ἄκαιρα πολιτικὸν νὰ θέλωμεν νὰ ὑποθάλψωμεν στοι-
χεῖα συντηρητικὰ καὶ νὰ δώσωμεν εἰς αὐτὰ τὸ δικαίωμα
νὰ ἐπιβάλλωσιν αὐτονόμους θελήσεις ἰδικάς των. Θὰ ἦτο δὲ
αὐτόχρημα ἐγκληματικὴ πολιτική, ἐὰν τὰ στοιχεῖα ταῦτα
κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἀναρχικὸν τὰ μετεχειριζόμεθα διὰ
νὰ ἐπιβάλλωμεν τὴν θέλησιν τῆς Πολιτείας. Ἐν τούτοις,
ἐπειδὴ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μοὶ καταγγέλθη δι' ἑνὸς τη-
λεγραφήματος τοιούτων τι, ἔσπευσα νὰ διατάξω ἀμέσως
ἀνακρίσεις.

Σᾶς βεβαιῶ ὅτι, ὁπόταν παρουσιάζονται διοικητικὰ ζητή-
ματα καὶ στρατιωτικά, φροντίζω ὥστε αἱ ἀνακρίσεις νὰ μὴ
διεξάγωνται μόνον καὶ μόνον ἀπὸ πρόσωπα τὰ ὁποῖα προΐστα-
ται ἐκείνων οἱ ὁποῖοι καταγγέλλονται. Ὁπόταν μοὶ καταγγ-

γέλθηκαν μέχρι τοῦδε παρακάσεις διοικητικῶν ὑπαλλήλων πάντοτε ἔσπευσα νὰ παρακαλέσω τὸν συνάδελφόν μου ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργόν, ὥστε καὶ δικαστικὴ ν' ἀρχίζῃ ἔρευνα, νὰ γίνηται δ' εἰς ἔλεγχος παράλληλος διὰ νὰ εὑρεθῇ ἡ ἀλήθεια. Διέταξα ἀνακρίσεις. Σᾶς βεβαιῶ καὶ πάλιν ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν ἡ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως νὰ δεχθῇ ὅπως ἀνεύθυνα, ἔστω καὶ συντηρητικά, ὄργανα ἐπιβάλλωσι τὰς θελήσεις τοῦ Κράτους.

Γ. Σίδερης. Κύριοι πληρεξούσιοι, ἔχω καταθέσει ἐπερώτησιν, τῆς ὁποίας τὴν σπουδαιότητα οὐδεὶς δύναται νὰ παρίδῃ, διότι πρόκειται περὶ τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, αἱ ὁποῖαι ἐξετραχύνθησαν τελευταίως μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ μειωθῇ τὸ κυβερνητικὸν γόητρον. Διὰ τῆς ἐπερωτήσεως αὐτῆς ἐζήτησα τὴν κατάθεσιν ὡρισμένων ἐγγράφων. Ἓλαβόν τινα, τὰ ὁποῖα εἶνε ἐντελῶς περιττὰ διὰ τὴν διαχείρισιν τοῦ ζητήματος. Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς αἰτήσεώς μου ἐζήτησε παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νὰ κατατεθῇ τὰ πρακτικὰ τῆς ἐκτάκτου Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος.

Πρόεδρος. Δὲν εἶνε θέμα συζητήσεως, κ. πληρεξούσιε, σήμερον τοῦτο.

Γ. Σίδερης. Ἡ Ἱεραρχία ἀπήντησε διὰ τοῦ ἐξῆς ἐγγράφου πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, τὸ ὁποῖον ἔγγραφον ἀνεκοίνωσεν ὁ Ὑπουργὸς εἰς τὴν Συνέλευσιν. (Ἀναγινώσκει τὸ ἔγγραφον).

Νομίζω ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, παλαιὸς κοινοβουλευτικός, δὲν ἦτο δυνατὸν παρὰ νὰ καλέσῃ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ νὰ τοῦ εἴπῃ, ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἶνε θεσμὸς δημοσίου δικαίου καὶ τὰ πρακτικά της δημόσια ἔγγραφα, ὅτι δὲ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία οὐδέποτε εἰργάσθη εἰς τὸ σκότος καὶ ὅτι τὰ τελεσθέντα εἰς τὴν Ἱεραρχίαν ἔπρεπε νὰ τὰ γνωρίζῃ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ περιυλῃθῶσι τὴν μορφὴν τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων. Ἔχω τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ Συνέλευσις θὰ καταστήσῃ σεβαστὸν τὸν κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον καὶ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως θὰ θελήσῃ νὰ δώσῃ τὴν δέουσαν κατεύθυνσιν. Δὲν πρόκειται δὲ μόνον περὶ τῆς ἐπερωτήσεως, ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται ν' ἀρχίσῃ ἡ συζήτησις περὶ τοῦ ἄρθρου τοῦ συντάγματος περὶ θρησκείας πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ποία εἶνε ἡ κατάστασις τῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἑλλάδι, διὰ νὰ ἴδωμεν κατὰ πόσον εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξακολουθῶμεν νὰ περιβάλλωμεν τὴν Ἐκκλησίαν μὲ τὴν αὐτὴν ἐμπιστοσύνην μὲ τὴν ὁποίαν δυστυχῶς ἡ Ἐπανάστασις τὴν περιέβαλεν.

Ζητῶ τὴν κατάθεσιν τῶν ἐγγράφων αὐτουσίων, ζητηθέντων ὑπ' ἐμοῦ καὶ τοῦ κ. Μπακοπούλου, καὶ τὰ ὁποῖα κατὰ τοιοῦτον τρόπον προσδιληπτικὸν ἡ Ἱεραρχία ἠρνήθη νὰ καταθέσῃ.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Δὲν δύναται νὰ διεξαχθῇ συζήτησις, ὑποθέτω, ἐπὶ νέου θέματος· νὰ παρενθέσωμεν δηλαδὴ εἰς ἐπερώτησιν διὰ τὴν ὁποίαν ἐδέχθημεν χθὲς νὰ προταχθῇ, καὶ τὴν ὁποίαν ὁλόκληρος ἡ Συνέλευσις ἔπρεπε νὰ συζητήσῃ σήμερον, ἓν ἄλλο θέμα τελείως ἔξω τοῦ Κανονισμοῦ. Ὁ Κανονισμὸς εἶνε σαφής. Ὅσάκις ζητεῖται ἡ κατάθεσις ἐγγράφου, ἐὰν δὲν κατατεθῶσιν ἐντὸς τῆς ὡρισμένης προθεσμίας, ἐγγράφεται ἐπερώτησις κατὰ τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ καὶ συζητεῖται ἡ ἐπερώτησις. Δὲν κατετέθησαν τὰ ἔγγραφα. Θὰ ἐγγραφῇ ἐπερώτησις κατὰ τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ καὶ θὰ συζητηθῇ αὕτη. Νομίζω ὅτι οὐδεμία πρέπει νὰ γίνῃ συζήτησις, ἐὰν δὲν θέλωμεν νὰ κατακουρελιάσωμεν τὸν Κανονισμόν.

Γ. Σίδερης. Νομίζω ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ζήτημα εἶνε ἐκκρεμὲς καὶ ἐπίκειται συζήτησις ἐπὶ τοῦ α' ἄρθρου τοῦ συντάγματος ἔπρεπε νὰ κατατεθῶσι τὰ ἔγγραφα καὶ νὰ μάθωμεν ἂν πρόκειται νὰ ἐκδοθῶσι Διατάγματα διὰ τοὺς νέους Μητροπολίτας.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἡ Κυβέρνησις, κ. συνάδελφε, δὲν δύναται ποτὲ νὰ δώσῃ ὑπόσχεσιν ἂν θὰ ἐκδοθῶσι Διατάγματα. Ἡ Κυβέρνησις εἶνε ἑτοίμη, ἐὰν ἐκδοθῶσι Διατάγματα, νὰ δεχθῇ ἔλεγχον ὅτι καλῶς ἐξεδόθησαν, διότι τὸ ἀντίθετον θὰ ἦτο ἀνατροπὴ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου. Ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος γίνεται κατόπιν συντετελεσμένων πράξεων ἢ παραλείψεων τοῦ Κανονισμοῦ.

Ν. Μπακόπουλος. Δὲν ἔχετε δίκαιον θέτοντες τὸ θέμα ὅπως τὸ ἐθέσατε καθ' ἣν στιγμὴν τίθεται ζήτημα ὑπάρξεως αὐτῆς τῆς Συνελεύσεως.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Δὲν ἐτέθη οὐδὲν ζήτημα ὑπάρξεως τῆς Συνελεύσεως. Νὰ κάμητε ἐπερώτησιν καὶ νὰ συζητήσωμεν σύμφωνα μὲ τὸν Κανονισμόν. Δὲν δύναται κάθε πληρεξούσιος συγκινούμενος ἀπὸ τὴν Α ἢ Β ὑπόθεσιν νὰ ἀξιοῖ νὰ ἐνσφηνώσῃ μίαν ὑπόθεσιν ἐντὸς ἄλλης συζητήσεως ἤδη ἐκκρεμοῦς. Ἐὰν πρόκειταί τι νὰ κλονίσῃ τὸ κῦρος τῆς Συνελεύσεως, θὰ τὸ κλονίσῃ ὁ ἀνώμαλος τρόπος τῆς συζητήσεως.

Ν. Μπακόπουλος. Διαμαρτύρομαι, κ. Πρόεδρε, διότι ὡς Ἀρχηγὸς τῆς πλειονοψηφίας καταπατᾶτε τὰ δικαιώματα τῆς Συνελεύσεως. Σύρετε ὀπισθέν σας τὴν πλειονοψηφίαν καὶ

δύνασθε νὰ κανονίσητε αὐτήν, ἀλλὰ σᾶς καταγγέλλω, διότι δὲν σέβεσθε τὴν δημοσίαν γνώμην τῆς Συνελεύσεως.

Πρόεδρος. Συνεχίζεται ἡ συζήτησις.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουρ.) Ἐὰν ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος ἐκ Μαντινείας δὲν ἦτο ἀρκετὰ νεαρὸς ἐν τῷ κοινοβουλευτικῷ του σταδίῳ, θὰ τῷ ἀπήντων.

Α. Παπαναστασίου. Νομίζω ὅτι ἡ παρατήρησις τοῦ ἀξιοτίμου κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ὅτι, ἂν δὲν ἦτο ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος Μαντινείας τόσον νεαρός θὰ τῷ ἀπήντα, νομίζω ὅτι ἡ παρατήρησις αὐτὴ δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἀξιώματος τὸ ὁποῖον κατέχει.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.) Τί ἠθέλετε ν' ἀπαντήσω; Ὁ κ. συνάδελφος μὲ καταγγέλλει ὅτι ἐξευτελίζω τὸ κῦρος τῆς Συνελεύσεως. Τί ἄλλο ἠθέλατε ν' ἀπαντήσω εἰς αὐτόν; Γνωρίζετε ὅτι τὸ κῦρος τοῦ Κοινοβουλίου τὸ ἐσεβάσθην ἀπὸ μιᾶς ὁλοκλήρου δεκαπενταετίας. Ἀλλ' ὅπως σέβομαι τὸ κῦρος τῆς Συνελεύσεως ἀξιῶ νὰ σέβωνται καὶ οἱ ἄλλοι τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως. Αὐτὴ δὲ χθὲς ἀπεφάσισεν ὅτι θὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος, ἡ ὁποία χθὲς ἀκόμη ἀπετέλει φλέγον θέμα.

Ν. Μπακόπουλος. Δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ Συνέλευσις τὴν ὁποίαν ὑπάλληλοι μιᾶς Ἐξουσίας θέτουν ἐν ἀμφιβολίᾳ.

Συνεχίζεται μετὰ ταῦτα ἡ ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος συζήτησις.

Ὁ κ. ***Α. Παπαδάτος*** ἐξετάζων τὰ μέχρι τοῦδε γενόμενα καὶ ἀναφερόμενος εἰς τὰ λεχθέντα ὑπ' ἄλλου πληρεξουσίου, τοῦ κ. Ἐλευθεριάδη, λέγει ὅτι ὄχι μόνον οἱ ἐπιστήμονες καὶ λοιποὶ εἰδικοὶ δὲν μετέβησαν νὰ μελετήσουν ἐπὶ τόπου τὰ προσφυγικὰ ζητήματα, ἀλλ' οὐδὲ οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων μετέβησαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Τονίζει ὅτι οἱ μόνοι Ὑπουργοὶ οἱ ὁποῖοι ἔπραξαν κάτι μέχρι τοῦδε εἶνε οἱ Ὑπουργοὶ τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως. Οἱ μετέπειτα Ὑπουργοὶ διῆλθον τὴν Μακεδονίαν ἀστραπιαίως, ἤκουσαν μόνον διάφορα παράπονα καὶ ἀνέθηκαν τὴν λύσιν τῶν παραπόνων τούτων εἰς αὐτοὺς τούτους τοὺς δημιουργούς των. Ἀναφέρει εἶτα διάφορα ἔκτροπα σχετικὰ μὲ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων καὶ τὰς σχετικὰς προμηθείας.

Ὁ κ. ***Ν. Κωνσταντόπουλος*** διακόπτων λέγει ὅτι καὶ ἀπέναντι τοῦ πρώην Πρωθυπουργοῦ κ. Σοφούλη ἐπέδειξε παντελῆ ἔλλειψιν σεβασμοῦ ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ Διευθυντὴς τοῦ Ἐποικισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας διαμένοντα τὸν κ. Πρωθυπουργὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ τὸν ἠγνόησεν ἐντελῶς, οὐ

μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ αὐτοκίνητον αἰτηθὲν ὅπως μεταβῇ εἰς τὰ γυμνάσια τοῦ Τοψὶν δὲν τῷ ἐδόθη, εἰμὴ πολὺ ἀργά.

Ὁ κ. ***Α. Παπαδάτος*** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁλόκληρος ἡ Κυβέρνησις καὶ ὁλόκληρος ἡ Ἐθνοσυνέλευσις πρέπει νὰ ἀσχοληθῶν μὲ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα ἐγκαταλείπουσαι ἐν τῷ μεταξὺ καὶ τὸ πολίτευμα καὶ πᾶσαν ἄλλην μέριμναν. Διότι τί νὰ τὸ κάμωμεν τὸ πολίτευμα, ὅταν τὰ πάντα ἀνατραπῶσιν ἐκ τῆς ἀπελπισίας; Συνιστᾷ διὰ τοῦτο σύντονον τὴν λῆψιν μέτρων πρὸς διακανονισμὸν τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων.

Ὁ κ. ***Ἀνδρ. Δενδρινὸς*** ὁμιλῶν γενικώτερον κατακρίνει τὰς συντηρητικὰς Κυβερνήσεις, αἱ ὁποῖαι γίνονται πάντοτε ὄργανα τῶν κεφαλαιοκρατῶν. Ἀποδίδει ἐπίσης ἔλλειψιν θάρρους εἰς τὸν κ. Παπαναστασίου, διότι εἰς τὰς ἐκλογὰς δὲν ἀνεπέτασε μόνος μετὰ τῶν φίλων του τὴν σημαίαν τῶν προοδευτικῶν ἰδεῶν του, αἱ ὁποῖαι καὶ θὰ ἐπεκράτουν σήμερον, ἀλλ' ἐδέχθη σύμπραξιν, ἡ ὁποία ἔφερε τὰ πράγματα εἰς ὁ λυπηρὸν σημεῖον κατέληξαν. Ἐξετάζων τὰς συγχρούσεις ἀποδίδει αὐτὰς εἰς τὸ ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ἀντὶ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν ἀγροτικὸν νόμον, ἀφῆρεσεν ἀπὸ ἄλλους πτωχοὺς ἐργάτας γαίας διὰ νὰ τὰς δώσῃ εἰς τοὺς πρόσφυγας. Τονίζει τὴν ἀνάγκην, ὅπως καὶ πρὸ τῆς συντακτικῆς ἐργασίας ἡ Κυβέρνησις φέρῃ τὸν ἀγροτικὸν νόμον, τὸν ὁποῖον νὰ τροποποιήσωμεν καὶ συμπληρώσωμεν ὥστε νὰ τεθῇ ἀμέσως εἰς ἐφαρμογήν. Διότι μόνον ὁ ἀγροτικὸς νόμος θὰ λύσῃ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα, χωρὶς καμμίαν ζημίαν καὶ χωρὶς καμμίαν προστριβὴν τῶν ἀκτημόνων ἐντοπίων. Συμφωνεῖ μὲ τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ περὶ ἀποζημιώσεως τῶν τσιφλικιούχων, ἀλλὰ νὰ γίνῃ τοῦτο τὸ ταχύτερον καὶ διὰ μιᾶς ῥορολογίας τῶν κεφαλαιοκρατῶν. Ἐφιστᾷ ἐπίσης τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς παρατηρουμένης κομμουνιστικῆς κινήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν διαβλέπει ὑπεισερχομένους διὰ μικροκομματικοὺς σκοποὺς καὶ πολιτευομένους τινὰς καὶ ἄλλους, οἱ ὁποῖοι ζητοῦν πρὸς ἄλλους σκοποὺς νὰ παραπλανήσουν τοὺς ἐργάτας. Ἐπιμένων διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀγροτικοῦ προτείνει τὴν σύστασιν κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία νὰ περιοδεύσῃ καὶ ἐξεύρῃ τὰ ὑπάρχοντα πρὸς ἀπαλλοτρίωσιν κτήματα, διότι εἶνε βέβαιος ὅτι θὰ εὕρῃ ἄπειρα. Ἐπίσης συνιστᾷ προστατευτικὰ μέτρα στεγάσεως καὶ τῶν ἐργατῶν τῶν πόλεων.

Ὁ κ. ***Ν. Γρηγοριάδης*** λέγει ὅτι ἓν ἀπὸ τὰ κίτια πού βλάπτουν τὰ ζητήματα εἶνε καὶ ἡ πολυλογία, δι' ὃ θὰ προσπαθήσῃ νὰ εἶνε σύντομος. Ὅλοι γνωρίζουν τὰ τῶν σκηνῶν καὶ πῶς αὗται ἔλαβον χώραν, ἀλλ' ἐκεῖνο ὃ δὲν γνωρίζουν εἶνε

ὅτι ἐγκυμονοῦνται πολὺ σοβαρότερα πράγματα γενικωτέρας μορφῆς. Πρέπει νὰ εἴμεθα ὀλίγον δικαιότεροι· οὔτε ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως οὔτε αἱ Κυβερνήσεις πταίουν τόσον πολύ. Τὸ Κράτος ἔπραξε μέχρι τοῦδε ὅτι ἠδύνατο. Ἐκεῖνο ποὺ πταίει εἶνε ὅτι τόσον πολλοὶ πρόσφυγες ἔπεσαν διὰ μιᾶς εἰς τὴν κεφαλήν μας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον οὐδέποτε εἰς οὐδὲν ἄλλο Κράτος συνέβη μέχρι τοῦδε. Πρέπει ἐκτὸς τούτου νὰ ἀναγνωρισθῇ ὅτι καὶ ἡμεῖς οἱ πληρεξούσιοι διαπράττομεν πολλὰ σφάλματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἀποφύγωμεν μόνον ἐὰν ἡ περιπτώσει ἀποφασίσωμεν νὰ γίνωμεν ἀντιδημοτικοί. Ὡς πρὸς τὸ προσφυγικὸν λέγει ὅτι, ἐὰν εἰς ἑκάστην περιφέρειαν ἀπεστέλλοντο οἱ πρόσφυγες ἐν ἀναλογίᾳ τῶν ἀναχωρησάντων Τούρκων, δὲν θὰ ὑπῆρχον καὶ δὲν θὰ ἐγεννῶντο ζητήματα. Ἐκεῖνο ἐπίσης τὸ ὁποῖον ἔχει δημιουργήσει πλεῖστα ζητήματα εἶνε ἐγκύκλιος κάποιου Ὑπουργοῦ ἐκδοθεῖσα ἀπὸ τὸν Μαΐου τοῦ 1921 «περὶ ἐπιτάξεως κλπ.», τὴν ὁποίαν οἱ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως ἐννοοῦν νὰ ἐφαρμόζουν, καίτοι αὕτη ἠκυρώθη κατόπιν καὶ δὲν εἶχεν ἄλλως τε ἐκδοθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρέπει πλέον νὰ ἐννοήσωμεν εἶνε ὅτι δὲν δύνανται νὰ διασωθοῦν πλέον μερικὰ τσιφλίκια. Λύτὰ ἀνήκουν εἰς τοὺς γηγενεῖς καὶ τοὺς πρόσφυγας καὶ πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἀπαλλοτρίωσίς των. Θὰ ἔπρεπε δὲ νὰ γίνῃ γενικὴ ἀπογραφὴ τῶν κτημάτων, ὅπως κατορθωθῇ ἐπὶ τέλους νὰ ἔχωμεν ἓν κτηματολόγιον, διότι εἶνε ἐντροπὴ νὰ στερώμεθα τοιούτου. Ὡς πρὸς τὴν Τράπεζαν τῆς προσφυγικῆς πίστεως ἀπαιτεῖ ἄμεσον τὴν μείωσιν τῆς Κυβερνήσεως, καθόσον ἐπείγει ἡ λῆψις μέτρων καὶ διὰ τοὺς ἀστοὺς πρόσφυγας.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις εὗρεν ἓν Διάταγμα περὶ ἱδρύσεως Τραπέζης προσφυγικῆς πίστεως, προκειμένου δὲ νὰ θέσῃ τοῦτο εἰς ἐφαρμογὴν ἐνόμισεν ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην τῶν εἰδικωτέρων, τῶν Τραπεζικῶν δηλαδή, μεθ' ὧν καὶ ἐγένετο εἰδικὴ συνεδρίασις ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν. Κατὰ τὴν συζήτησιν ἐκείνην εὑρέθη ὅτι ἦτο λίαν ἀμφίβολος ἡ ἐπιτυχία. Πάντες ἐξέφρασαν δισταγμοὺς ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν τῶν ὁμολογιῶν, θὰ ἐκινδύνευε δὲ ἡ προσφυγικὴ Τράπεζα μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῶν 100.000.000, τὰ ὁποῖα θὰ διέθετεν ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἐπὶ ἐνεχύρῳ τῶν μουσουλμανικῶν κτημάτων τῶν εἰς τοὺς πρόσφυγας περιερχομένων, νὰ εὑρεθῇ χωρὶς κεφάλαια καὶ μὲ τὰς δαπάνας τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ λειτουργίας της. Ἀπελήξαμεν τότε εἰς τὴν γνώμην καὶ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἐδέχθη νὰ δώσῃ 150.000.000 ἔναντι τῶν

μουσουλμανικῶν κτημάτων, νὰ ἀναλάβῃ δὲ τὴν διαχείρισιν αὐτῶν ἡ Κτηματικὴ Τράπεζα, ἡ ὁποία καὶ νὰ ἐκδώσῃ ὁμολογίας καθ' ὅλα ὁμοίας πρὸς τὰς ἰδικάς της καὶ νὰ χορηγήσῃ ἀνάλογον ποσοστὸν εἰς τοὺς ἀστοὺς πρόσφυγας, οἱ ὁποῖοι ἐγκατέλειψαν τὰς περιουσίας εἰς Μ. Ἀσίαν καὶ Θρᾴκην. Αὐτὴν τὴν λύσιν εὑρομεν ὡς τὴν ἀσφαλεστέραν. Διότι ἀποροῦμεν δαπάνας εἰς βάρος τῆς προσφυγικῆς περιουσίας, ἐξασφαλίζομεν 150.000.000 ἀντὶ τῶν ἑκατόν, καὶ ἔχομεν ἐπὶ τῶν κτημάτων ὁμολογίας, εἰς τὰς ὁποίας θὰ δώσῃ τὸ κῦρός των ἡ Κτηματικὴ Τράπεζα.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** συμφωνεῖ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην καὶ λέγει ὅτι ἐκεῖ ἔτεινε καὶ τὸ ἰδικόν του σύστημα.

Ὁ κ. ***Α. Μυλωνᾶς*** λέγει ὅτι εἰς αὐτόν, ὡς Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως, καὶ ὁ κ. Διομήδης καὶ ὁ κ. Δροσόπουλος, οἱ Διοικηταὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἐδήλωσαν ὅτι ἡ Ἐθν. Τράπεζα. δίδει τὰ 100.000.000 ὡς πρώτην δόσιν καὶ ὅτι κατόπιν θὰ ἔδιδεν εἰς τὴν προσφυγικὴν Τράπεζαν ἄλλα 100.000.000. Δὲν ἐζήτει δὲ τὴν διαχείρισιν τῆς ὅλότητος τῶν μουσουλμανικῶν κτημάτων, ἀλλὰ τὴν ἐγγύησιν ἁπλῶς τοῦ Κράτους ἐφ' ὡρισμένων ἀπτικῶν μουσουλμανικῶν κτημάτων.

Ὁ κ. ***Ν. Γρηγοριάδης*** συνεχίζων προτείνει ὅπως ἐκλεγῇ ὡρισμένη Ἐπιτροπὴ ἐκ πληρεξουσίων καθ' ὃν τρόπον ἐγένετο κατὰ τὰς θερινὰς διακοπάς, ἐξ ἴσου ἀριθμοῦ προσφύγων καὶ ἐντοπίων, ἡ ὁποία νὰ ἀναλάβῃ, συμπαρεδρεύουσα παρὰ τῷ κ. Ὑπουργῷ τῆς Γεωργίας, τὴν ταχίστην ἐπίλυσιν τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων, συνιστῶσα καὶ ὑποεπιτροπάς, αἵτινες μεταβαίνουσαι ἐπὶ τόπου νὰ λύωσι τὰ ἑκάστοτε ἀναφυόμενα ζητήματα. Ἐπίσης προτείνει τελευτῶν ὅπως ἓν ἱκανὸν καὶ κατάλληλον πρόσωπον ἀναλάβῃ ἀνεξαρτήτως κόμματος τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, ἵνα ὑπάρχῃ συνέχεια τῆς ἐργασίας.

Ὁ κ. ***Α. Δοξιάδης*** λέγει ὅτι εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Κουρκιοὶ δὲν βλέπομεν παρὰ μίαν εἰκόνα τοῦ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνος, ὁ ὁποῖος ἐκτυλίσσεται καθ' ἑκάστην πρὸ ἡμῶν μεταξὺ τῶν ἐντοπίων καὶ τῶν προσφύγων ἀγροτῶν. Καὶ οἱ δύο οὗτοι ἔχουν δίκαιον, ἀλλὰ πολὺ ἐντονώτερον εἶνε τὸ δίκαιον τῶν προσφύγων, οἱ ὁποῖοι, ἂν εὑρίσκονται ἐνταῦθα, δὲν ἦλθον ἵνα κάμουν ταξείδιον ἀναψυχῆς, ἀλλ' ἦλθον ἐξ ὑπαιτιότητος τῶν Ἑλληνικῶν Κυβερνήσεων καὶ οἱ ὁποῖοι δικαιοῦνται νὰ λάβωσιν ἐνταῦθα τὰς τουρκικὰς περιουσίας ἀπέναντι τῶν ἐγκαταλειφθεισῶν ἐν Τουρκίᾳ περιουσιῶν των. Συνεχίζων φρονεῖ ὅτι ὄπισθεν τῶν ἐπιτεθέντων κατὰ τῶν προσφύγων χωρικῶν κρύπτονται ἄλλοι τινές, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι δὲν ζητοῦσιν ἁπλῶς νὰ καταρρίψουν τὴν Κυβέρνησιν, ἀλλὰ νὰ καταρρίψουν ὁλόκλη-

ον τὸ ὑπάρχον κοινωνικὸν καθεστὸς. Διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει οὐχὶ μόνον νὰ καταδιώξῃ καὶ τιμωρήσῃ παραδειγματικῶς τοὺς ἐπιτεθέντας χωρικούς, ἀλλὰ νὰ ἐνεργήσῃ εὐρυτάτας ἀνακρίσεις πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν ἀπωτέρων αἰτίων τῶν προκαλεσάντων τὰς σκηνάς. Τὴν παντοδυναμίαν καὶ ἀσυδοσίαν τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως ἀποδίδει εἰς τὸ σχετικὸν Διάταγμα τοῦ 1923.

Ἐπὶ τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως, λέγει, ὅτε ἦτο καὶ αὐτὸς Ὑπουργός, ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἠρνεῖτο νὰ χορηγήσῃ χρήματα. Ἔπεισε τότε τὸν κ. Μαργκεντάου καὶ τὸν κ. Κάμπελ νὰ παραχωρήσουν εἰς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὰς πρώτας ἀνάγκας τῶν προσφύγων 100 χιλ. λίρας. Ἐνῷ δὲ ὁ κ. Μαργκεντάου τῷ ἐδήλωσεν ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως θὰ ἔχῃ μόνον τὸν ἔλεγχον τῆς διαχειρίσεως τοῦ προσφυγικοῦ δανείου, τὴν δὲ ὑπηρεσίαν της θὰ τὴν διεξάγῃ διὰ τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας εὗρε πλήρεις, ἔπειτα προεβλήθη ἡ ἀξίωσις ὅπως τὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ ἐποικισμοῦ ἔχῃ ἡ Ἐπιτροπή. Ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι τοῦτο ὑπῆρξεν ὑποβολὴ τῶν Ἑλληνικῶν μελῶν κ. κ. Δέλτα καὶ Ἀργυροπούλου. Συνεχίζων λέγει ὅτι ἐν Ὑπουργικῷ Συμβουλίῳ ἐκρίθη ὅτι δὲν ἔπρεπεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ δοθῶσιν αὐτονομιακὰ δικαιώματα, ἀλλ' ὁ κ. Μαργκεντάου ἠπείλησεν ὅτι ἄνευ τοῦ ὅρου τούτου δὲν θὰ ἔδιδε πλέον ὀβολὸν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία καὶ ἠναγκάσθη τότε νὰ δεχθῇ τὸν ὅρον. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἱστορία τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως. Ἱστορεῖ ἔπειτα ὁ κ. πληρεξούσιος πῶς ἐπέτυχε πλησίον τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτὴν τοὺς ἀνεγερθέντας ἀστικοὺς συνοικισμοὺς ἀντὶ τῶν μουσουλμανικῶν κτημάτων.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ, συνακινούσης τῆς Συνελεύσεως, διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 8 μ. μ. ἵνα συνεχισθῇ τῇ 10, 45' μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπήν

Ὥρᾳ 11 μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. **Α. Δοξιάδης** συνεχίζων τὴν ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ἀγόρευσίν του λέγει ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ παρεμβαίνουσα τὸ σχετικὸν πρωτόκολλον, ἰσχυρισθεῖσα ὅτι ἡ ἀποκατάστασις ἀφορᾷ μόνον τοὺς ἀγρότας καὶ τοὺς ἀστούς. Ὡς ἐκ τούτου ἠναγκάσθη ἡ τότε Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις νὰ παρεμβῇ παρὰ τοῖς ξένοις, οἱ ὁποῖοι ἀπεδέχθησαν ὅπως πάντα τὰ σχετικὰ ζητήματα λύωνται ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς

Γεωργίας, συνεργασίᾳ ἡ ὁποία ἐξηκολούθησε καὶ βραδύτερον. Συνεχίζων ἀναφέρει τὸ ἱστορικὸν τῶν μετέπειτα γενομένων ἐνεργειῶν ἐπὶ Κυβερνήσεως Καφαντάρη καὶ βραδύτερον ἐπὶ Ὑπουργοῦ Γεωργίας τοῦ κ. Μπακάλμπαση ὡς καὶ τὸ ἱστορικὸν τοῦ ναυαγίου τῆς ἱδρύσεως τοῦ Ὑπουργείου Ἐποικισμοῦ, κατόπιν τῆς δηλώσεως τοῦ κ. Μαργκεντάου ὅτι ἵδρυσις τοιούτου Ὑπουργείου θὰ ἐσήμαινεν ἀποτυχίαν τῆς συνάψεως τοῦ προσφυγικοῦ δανείου. Ἀπορεῖ μετὰ τοῦτο πῶς αἱ διακόσιαι δεχθεῖσαι τὴν Ἐπαναστατικὴν Κυβέρνησιν δὲν κατώρθωσαν νὰ λύσουν τὸ ζήτημα τῆς στέγης, ἐνῷ διὰ τὴν ἀγοράν σκηνῶν ἐδαπανήθησαν 100,000 λιρῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἀναλγησίαν ἀπέναντι τοῦ δημοσίου πλούτου. Περαιτέρω τονίζει ὅτι οὐδεμία σπίθα ἐγένετο οὐδὲ φρονεῖ κατεδιώχθη πρὸς σπέργασιν τῶν ἀναμενομένων προσφύγων ἀφ' ἑνὸς καὶ διὰ τὴν ἀγροτικὴν ἐγκατάστασιν ἀφ' ἑτέρου, τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως ἀρκεσθείσης εἰς τὰς πρώτας βάσεις τὰς ὁποίας εἶχε θέσει ἡ Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) παρατηρεῖ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως δὲν θὰ εἶχεν ἴσως τὰ μέσα νὰ πράξῃ ὅσα ὁ κ. συνάδελφος ἐπεθύμει.

Ὁ κ. **Ι. Βαλαλᾶς** (Ὑπουργὸς Συγκοινωνίας) παρατηρεῖ ἐπίσης ὅτι ὁλόκληρον τὸ θέρος εὑρίσκετο ἐν Θεσσαλονίκῃ, προετοιμάζων τὰ τῆς ἀνεγέρσεως 2000 οἰκίσκων, διὰ τοὺς ὁποίους θὰ ἐδαπάνα ἡ Ἐπιτροπὴ περὶ τὰ 30,000,000, ἐπῆλθεν ὅμως ἡ σιτοδεία, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας ἡ Ἐπιτροπὴ ἠναγκάσθη νὰ στρέψῃ τὴν προσοχήν της εἰς τὸ νὰ δώσῃ σπόρον.

Ὁ κ. **Α. Δοξιάδης** συνεχίζων λέγει ὅτι, ἂν συνέβησαν πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν ὑπῆρξαν ἀπολύτως ὀρθά, ταῦτα δέον νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς. Καταλλήλων προτείνει ὅπως ἡ Κυβέρνησις ζητήσῃ τὴν ἀντικατάστασιν τινῶν τῶν ἀνωτάτων ὑπαλλήλων τῆς Ἐπιτροπῆς. Συμπληρωματικῶς ἀναφέρει ὅτι οἱ μισθοὶ τῶν ἀνωτάτων τούτων ὑπαλλήλων ἀνέρχονται εἰς ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον μηνιαίως. Εἶνε ἀνάγκη προσέτι καὶ καθῆκον τῆς Κυβερνήσεως εἶνε νὰ ἐξεύρῃ πάσας τὰς ἀπαιτουμένας γαίας πρὸς ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων καὶ ἐντοπίων ἀγροτῶν· πρὸς τοῦτο δ' εἶνε ἐπιβεβλημένον νὰ ἀπαλλοτριωθοῦν ὅλα τὰ μεγάλα ἀγροκτήματα τῶν τε παλαιῶν καὶ νέων χωρῶν. Ἐπίσης εἶνε ἐπιβεβλημένον νὰ ἀπαλλοτριωθοῦν ὅλα τὰ μοναστηριακὰ κτήματα, ἐν ᾗ δὲ περιπτώσει καὶ ταῦτα δὲν ἐπαρκέσουν ἡ Κυβέρνησις νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀπαλλοτρίωσιν πάντων τῶν ἀγροκτημάτων ἐν γένει, ἀκόμη καὶ ἐκείνων τὰ

ὁποῖα ἐξηρέθησαν τῆς ἀπαλλοτριώσεως. Περαίνων προτείνει ὅπως συσταθῇ κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ—ἡ ὁποία ἄλλως τε ὑπάρχει—εἰς ἣν ν' ἀνατεθῇ, εἰ δυνατόν,—καὶ ἡ ἀποκατάστασις καὶ ἡ ὁποία νὰ διορίσῃ ὑποεπιτροπὰς εἰς πάσας ἐν γένει τὰς περιφερείας, ὑποεπιτροπὰς αἵτινες νὰ ἔχουν μεγαλύτερόν τι δικαίωμα τῆς ἁπλῆς συμβουλευτικῆς ψήφου καὶ αἱ ὁποῖαι νὰ κατασταθῇ δυνατὸν νὰ ἐπιλαμβάνωνται ἀμέσως τῆς ἐπιλύσεως τῶν ἑκασταχοῦ ἀναφυομένων ζητημάτων. Ἀναφέρεται ἐν τέλει εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Ἐλευθεριάδη λεχθέντα καὶ συνιστᾷ ὅπως λαμβάνῃ μέριμνα ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ καὶ διὰ τὴν ὑγιεινὴν γρονῶν ὅτι εἶνε πλέον καιρὸς νὰ τεθοῦν αἱ βάσεις μιᾶς βιολογικῆς πολιτικῆς.

Ὁ κ. ***Π. Καρασεβδᾶς*** ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ λέγει ὅτι ἡ συζήτησις παρεξέκλινε τοῦ προορισμοῦ της, διότι δὲν πρόκειται ἤδη παρὰ νὰ ἴδωμεν καὶ νὰ φωτισθῶμεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν συγκροτήσεων.

Ὁ κ. ***Κ. Φίλανδρος*** λέγει ὅτι εἶνε θλιβερὸν νὰ ἀρδεύωνται τὰ δοῦνά καὶ τὰ λαγκάδια τῆς ἐλευθέρας Πατρίδος ἀπὸ ἀδελφικὸν αἷμα καθ' ἣν στιγμὴν οἱ πάντες μετ' ἀγωνίας παρακολουθοῦσι τὸ μαρτύριον τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμογενῶν. Κατ' ἐπανάληψιν, λέγει, ἀπὸ τοῦ ἄματος τούτου οἱ πρόσφυγες πληρεξούσιοι ἐξέφρασαν τὴν ἀτέρμονα εὐγνωμοσύνην τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου διὰ τὴν φιλοστοργίαν ἡ ὁποία ἐπιδεικνύεται ἐκ μέρους τῶν ἐντοπίων ἀδελφῶν. Ὁ λαὸς οὐδέποτε εἶπε πρὸς ἡμᾶς «φύγετε» διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἢ θὰ ἐρριπτόμεθα δεδαίως νὰ πνιγῶμεν ἀπὸ τοῦ ὄρμου τῆς Κωστέλλας ἢ θὰ ἐρριπτόμεθα εἰς τὴν θάλασσαν ἵνα φθάσωμεν κολυμβῶντες εἰς τὰς προγονικάς μας ἑστίας, ἵνα σφαγῶμεν ἐκεῖ ἀπὸ τὸν προγονικὸν ἐχθρόν. Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1922 καὶ αἱ μετέπειτα Κυβερνήσεις ἔπραξαν τὸ πᾶν καὶ ἐδαπάνησαν ὑπὲρ τὴν δύναμιν τοῦ λαοῦ—δύναμαι νὰ εἴπω—χάριν τῶν προσφύγων ἀλλὰ τὸ χρῆμα τὸ ὁποῖον ἐδαπανήθη δὲν ἐδαπανήθη ὅπου καὶ ὅπως ἔδει. Ἀφηγεῖται κατὰ ποῖον τρόπον οἱ πρόσφυγες ὡδηγοῦντο ὑπὸ ὑπαλλήλων εἰς ἐλώδη καὶ ἔρημα μέρη καὶ κατελείποντο ἐκεῖ, χωρὶς οὐδεμία πλέον ὑπὲρ αὐτῶν νὰ καταβάλληται μέριμνα, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἡ περιοχὴ δὲν ἐπήρκει οὐδὲ διὰ τὸ 1/10 τοῦ πληθυσμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐγκαθίστατο ἐκεῖ. Ἐκ τούτου ἠναγκάζοντο νὰ ἐπεκτείνωνται καὶ ὡς ἐκ τούτου αἱ συρράξεις. Δὲν εἶνε δὲ δυνατὸν νὰ ἀποφευχθῶν αἱ συρράξεις, ὅταν οἱ ἁρμόδιοι ὑπάλληλοι δὲν κατορθώνουν νὰ θέσουν τὰ ὅρια μεταξὺ προσφύγων καὶ ἐντοπίων. Ταῦτα ἀποτελοῦσι τὴν ἀφορμὴν δι' ἣν παραπονοῦνται οἱ πρόσφυγες καὶ οὐχὶ μόνον ταῦτα ἀλλὰ καὶ αἱ εἰς ἄλλα πολλὰ ζητήματα

σημειοῦμεναι διακρίσεις μεταξὺ προσφύγων καὶ ἐντοπίων, ὅπως συμβαίνει καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Κλήρου, τῶν Διδασκάλων, τῶν ἀποφοίτων τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς Κωνσταντινουπόλεως κλπ. Περαίνων καταθέτει σημείωμα ἐν ᾧ περιλαμβάνονται αἱ κάτωθι ὑποδείξεις πρὸς τὴν Συνέλευσιν καὶ τὴν Κυβέρνησιν:

α') Ἡ ἄμεσος σημαντικὴ τῶν ἐνόχων, ὑπευθύνων καὶ ὑπαιτίων τῶν προσφάτων αἱματηρῶν συρράξεων μεταξὺ ἐντοπίων καὶ προσφύγων·

β') Ἡ ἀπόλυσις τοῦ Νομάρχου καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Διοικητοῦ τῆς Χωροφυλακῆς Σερρῶν·

γ') Ἡ περιβολὴ τῶν δημάτων καὶ ἡ ἀποζημίωσις τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν·

δ') Ἡ ἐξέλεγξις τοῦ ἔργου τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ἐποικισμοῦ Σερρῶν καὶ τῶν προμηθειῶν Θεσσαλονίκης·

ε') Ἡ ὀπάνασις τοῦ Κράτους ταχεῖα ἀνέγερσις τῶν καταστραφέντων προσφυγικῶν οἰκίσκων·

ϛ') Ἡ στέγασις τῶν ἐν ὑπαίθρῳ προσφύγων·

ζ') Ἡ ἀποστολὴ ἀγροτικῶν συνεργείων πρὸς διανομὴν τῶν γαιῶν·

η') Ἡ ψήφισις αὐστηρῶν νομοθετικῶν μέτρων πρὸς πρόληψιν ἐν τῷ μέλλοντι αὐτοδικιῶν καὶ ἐκτρόπων·

θ') Ἡ ἄνευ ἀναβολῆς ἐφαρμογὴ ἁπανταχοῦ τοῦ Κράτους τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου·

ι') Ὁ καταρτισμὸς μικτῶν κοινοβουλευτικῶν Ἐπιτροπῶν ἐξ ἐντοπίων καὶ προσφύγων πληρεξουσίων πρὸς ἐπιτόπιον ἐπίλυσιν τῶν ἑκασταχοῦ παρουσιαζομένων προσφυγικῶν διαφορῶν·

ια') Ἡ ἀναθεώρησις τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως καὶ ἡ ὀργάνωσις ἐπὶ τὸ γενικώτερον καὶ ὁριστικώτερον τῆς ἀνταλλαγῆς καὶ ἀποζημιώσεως τῶν ἐγκαταλειφθέντων περιουσιῶν προσφύγων·

ιβ') Ἡ ἄμεσος ἐπιταξις ἐκτάσεων γαιῶν πρὸς ἐγκατάστασιν προσφύγων· καὶ

ιγ') Ἡ ἀποκέντρωσις καὶ αὐτοδιοίκησις.

Ὁ κ. ***Δ. Μαργέτης*** λέγει ὅτι δύο εἶνε τὰ αἴτια τῆς οἰκτρᾶς προσφυγικῆς καταστάσεως· 1) ἡ ἐπελθοῦσα ἐθνικὴ συμφορὰ καὶ 2) τὸ Ἑλλην. Κράτος, τὸ ὁποῖον δὲν ἀντεμετώπισε καταλλήλως καὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ προσφυγικὸν ζήτημα, διότι διώρισεν ἀνεξετάστως μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως πρόσωπα ἄπειρα οὐδὲ ἰδέαν κἂν εἶχον τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος, καὶ τὰ ὁποῖα ἔμαθον ἐκ τῶν ἐφημερίδων τὸν διορισμὸν αὐτῶν. Ἀναφέρει μετὰ τοῦτο ὅτι, ὅτε ἐκλήθη νὰ

δώσῃ πληροφορίας εἰς τὸν κ. Μαρκεντάου περὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος παρετήρησεν ὅτι εἶχον δοθῇ εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῶν διορισθέντων ἕλλην. μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως πληροφορίαι πάν ἄλλο ἢ πραγματικαί, διότι τὰ μέλη ταῦτα οὐδεμίαν εἶχον γνῶσιν τοῦ ζητήματος. Ἕτερον σφάλμα ἀποδίδει ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς τὸ Ἑλλην. Κράτος, τὸ ὅτι δὲν ἀφῆκε τοῦτο ὅλην τὴν διαχείρισιν τοῦ ζητήματος εἰς τὴν Ἐπιτροπήν, ἀλλ' ἔλαβε καὶ τοῦτο μέρος πρὸς ἐπίλυσιν διαφόρων προσφυγικῶν ζητημάτων, ἐξ οὗ προέκυψαν ἀντίθετοι γνῶμαι καὶ ὑπαιτιάσεις, αἵτινες ἀμαυρώσαν τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων τούτων. Καὶ ἀναφέρει τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα κατέληξαν εἰς συμπλοκὰς μεταξὺ προσφύγων καὶ ἐντοπίων, τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχε διευθετηθῇ τὸ ζήτημα τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἐκεῖ σταλέντων προσφύγων. Φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἀναλάβῃ τὸ Κράτος τὴν διαχείρισιν τοῦ ζητήματος καὶ νὰ ἔχῃ τὴν ἐποπτείαν τὸ ὑπουργεῖον ἢ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν διὰ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως ἢ νὰ παραιτηθῇ πάσης ἀναμίξεως ἡ Κυβέρνησις καὶ νὰ διαχειρισθῇ τὸ ζήτημα ἡ Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία ἀσφαλῶς θὰ λύσῃ τοῦτο εὐκολώτερον, διότι ἡ Ἐπιτροπὴ κατ' ἐπανάληψιν ἔδειξε τὸ εἰλικρινὲς διαφέρον αὐτῆς πρὸς ἐπίλυσιν αὐτοῦ. Ὑπεραμυνόμενος κατόπιν τῶν ὑπαλλήλων λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ κατασφερώμεθα κατὰ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, οἵτινες εἶνε ὀλίγοι καὶ οἵτινες δὲν πταίουσι διὰ τὴν διεκτραγῳδηθεῖσαν κατάστασιν. Ἀποκρούει δὲ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ τὰς κατὰ τοῦ Καραμάνου αἰτιάσεις τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου. Συνιστᾷ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν δύο μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως καὶ φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ λυθῇ ταχύτατα καὶ διὰ τελειοτέρων μέσων τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα, διὰ τῆς παροχῆς τῆς ἀμέσου νομῆς εἰς τοὺς ἀγρότας, ἵνα λυθῇ καὶ τὸ προσφυγικόν, διότι ἄλλως θὰ ἔχωμεν νέας σκηνὰς μεταξὺ ἀγροτῶν καὶ προσφύγων. Ἡ νομὴ εἶνε, λέγει, τὸ εὐτώδες ζήτημα καὶ ὅταν αὕτη παραχωρηθῇ εἰς τοὺς ἀγρότας πρῶτον οἱ ἰδιοκτῆται θὰ σπεύσωσι καὶ θὰ συντελέσωσι νὰ γίνῃ ἡ ἀπαλλοτρίωσις μίαν ὥραν ταχύτερον. Νὰ γίνῃ τοῦτο ὡς ἐγένετο καὶ διὰ τὰ μοναστηριακὰ κτήματα ὑπὸ τύπον ἐνοικιάσεως καὶ διὰ ψηφίσματος τῆς Συνελεύσεως, τὸ ὁποῖον καὶ θέλει προτείνει, λέγει, εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ὁ κ. ***Ν. Κωνσταντόπουλος*** ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ ζητήματος λαμβάνων τὸν λόγον ἀποκρούει τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Μαργέτη ὅσον ἀφορᾷ τὸν ὑπάλληλον Καραμάνου καὶ ἐμμένει εἰς ὅσα περὶ αὐτοῦ εἶπεν.

Ὁ κ. ***Σ. Σῖμος*** ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸ 1917 ἕως τὸ 1920 τὸ Κράτος περιέθαλψε καὶ ἐστέγασεν 600.000 πρόσφυγων.δαπανήσαν 800.000.000. Χάρις δὲ εἰς τὴν Συνθήκην τῶν Σεβρῶν ἐκεῖνοι ἐπανῆλθον εἰς τὰς ἑστίας των, ἀλλὰ μία ἐθνικὴ συμφορὰ ἐπανέφερεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον. Ἡ Ἑλλὰς ἀνέτοιμος καὶ κατεστραμμένη πολεμικῶς εὑρέθη πρὸ τεραστίου προβλήματος καὶ ἔπραξε, λέγει, πᾶν ὅτι ἠδυνήθη, ὅπως ἀντιμετωπίσῃ τὸ ζήτημα. Ὑπῆρξαν ὅμως πολλὰ βασικὰ σφάλματα, τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησαν τὴν σημερινὴν κατάστασιν, πρέπει δὲ σήμερον νὰ ὑπάρξῃ συντονισμὸς ὑπηρεσιῶν καὶ συνεργασία Κυβερνήσεως καὶ Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως.Κυρίως πρέπει νὰ χωρισθῇ τὸ ζήτημα τοῦ Ἐποικισμοῦ τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος. Διὰ τὸν Ἐποικισμὸν Μακεδονίας χρειάζεται ἰδιαιτέρα ἐνδελεχὴς φροντὶς τῆς Κυβερνήσεως, διότι πολλοὶ κίνδυνοι ἐπιφέρανται κατὰ τοῦ τμήματος τούτου τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν καλουμένων αὐτονομιστῶν. Καταλήγει ὅτι πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ εἰς τὸν λαὸν διὰ διδασκαλίας ὅτι οἱ πρόσφυγες δὲν ἦλθον ἐδῶ ὡς κατακτηταὶ ἀλλ' ὡς βοηθοὶ καὶ ἀδελφοί, ὅτι δύνανται καὶ οὗτοι νὰ ζήσωσιν, ἀφοῦ ἐν Ἑλλάδι χωροῦσιν 20 ἑκατομ. πληθυσμοῦ.

Ὁ κ. ***Γ. Μόδης*** λέγει ὅτι μέγιστον συμφέρον ἔχομεν νὰ ἄρωμεν πᾶσαν παρεξήγησιν μεταξὺ ἐντοπίων καὶ προσφύγων καὶ νὰ πείσωμεν τοὺς Μακεδόνας ὅτι διὰ τὰς θυσίας εἰς τὰς ὁποίας ὑποβάλλονται οὗτοι σήμερον δὲν θὰ βραδύνῃ ὁ χρόνος καθ' ὃν θὰ ἀμειφθῶσι πολλαπλασίως. Χαρακτηρίζων δὲ τὰ λυπηρὰ γεγονότα τοῦ Κιούπκιοϊ συνιστᾷ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅπως σπεύσῃ νὰ λάβῃ τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς κατευνασμὸν τῶν παθῶν μεταξὺ τῶν δύο στοιχείων τῆς Μακεδονίας, τὰ ὁποῖα εἶνε προορισμένα εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως νὰ συζήσωσιν. Ἀλλ' οἱ πρόσφυγες πληρεξούσιοι πρέπει νὰ ὑποδείξωσιν εἰς τὰς προσφυγικὰς ὀργανώσεις ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἀποκαταστάσεως εἶνε κολοσσιαῖον καὶ ὡς ἤτο ἐπόμενον ἐδημιούργησε σύγχρουσιν συμφερόντων, τὰ ὁποῖα δὲν πρέπει νὰ παρίδωσιν οὗτοι, καὶ συνεπῶς ὅτι συμφέρον ἔχουσι νὰ μὴ ἐξωθῶσι τὰ πράγματα. Συνιστᾷ μετὰ τοῦτο ὅπως γίνῃ ἡ ἀποστράγγισις χιλιάδων στρεμμάτων γαιῶν ἐν Μακεδονίᾳ, ὅπου χιλιάδες πρόσφυγων δύνανται νὰ ἀποκατασταθῶσι, καὶ περατώνει τὸν λόγον του ὑποδεικνύων εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἀρχίσῃ τὴν ἀποστράγγισιν ταύτην μὴ φειδομένη τῶν ὀλίγων χρημάτων τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται πρὸς τοῦτο.

Ὁ κ. **Δ. Πάζης** ἐξαίρων τὰς θυσίας τὰς ὁποίας ὑπέστη ἐπ μακρούς αἰῶνας ὁ λαὸς τοῦ Παγγαίου καὶ ἐξιστορῶν τὰ λαβόντα χώραν λυπηρὰ γεγονότα τοῦ Κιούπκιοϊ παρατηρεῖ ὅτι ταῦτα ἐγένοντο ἐλλείψει τοῦ μὴ συντονισμοῦ τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν. Συνιστᾷ διὰ τοῦτο εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ μὴ ἀνεχθῇ ἰδιαίτερα προνόμια ἐν τῇ διαχερίσει τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος, ὁπότε τὸ ζήτημα θέλει λυθῇ ὁμαλώτατα. Τὰ ἐκάστοτε, λέγει, δυσάρεστα γεγονότα, τὰ λαμβάνοντα χώραν ἐν Μακεδονίᾳ, δὲν ὀφείλονται εἰς διαφωνίαν μεταξὺ προσφύγων καὶ ἐντοπίων, ἀλλ' εἰς ὡρισμένα τινὰ ἄτομα, κατὰ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ στραφῇ ἡ Κυβέρνησις. Ὑπάρχουν ἀρκεταὶ γαῖαι, προσθέτει, ἐν Μακεδονίᾳ καὶ δύναται νὰ ἀποκατασταθῇ πολὺς προσφυγικὸς κόσμος. Πρέπει διὰ τοῦτο νὰ σπεύσῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ ἀποξηράνῃ ταύτας διὰ παντὸς μέσου. Νὰ γίνῃ ἐπίσης ἔγκαιρος διανομὴ σπόρου πρὸς σπορὰν καὶ παροχὴ καὶ τῶν ἄλλων μέσων εἰς τοὺς πρόσφυγας, ὁπότε θέλουσι τελείως ἀποφευχθῇ ἐν τῷ μέλλοντι νέα δυσάρεστα γεγονότα.

Ὁ κ. **Δ. Μέλφος** ἐξιστορῶν πῶς ἀκριβῶς ἐλάβον χώραν τὰ ἐν Κιούπκιοϊ γεγονότα λέγει ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Παγγαίου προσέφεραν πολλὰς ὑπηρεσίας εἰς τοὺς πρόσφυγας, προσήνεγκαν δὲ οὗτοι καὶ πλείστας ὑπηρεσίας εἰς τὸ Ἔθνος κατὰ τὸ παρελθόν. Δὲν ἦτο λοιπὸν δυνατὸν ἐκ προθέσεως νὰ φερθῶσιν ὡς ἐφέρθησαν πρὸς τοὺς πρόσφυγας. Ἀποδίδει ὅλας τὰς αἰτίας τῆς συρράξεως εἰς τὴν Ἐποικιστικὴν Ὑπηρεσίαν, ἥτις παραδόξως μετέβαλε τὴν τοποθεσίαν τοῦ συνοικισμοῦ ἀπὸ τὸ Κούγκο εἰς ἄλλην θέσιν, ἐν ᾗ ὑπάρχουσιν αἱ εὔφοροι καὶ ἰδιόκτητοι γαῖαι τῶν κατοίκων Κιούπκιοϊ, χωρὶς νὰ θελήσῃ νὰ ἀκούσῃ τὰ δίκαια παράπονα τῶν κατ' ἐπανάληψιν μεταβάντων εἰς τὰ Γραφεῖα Ἐποικισμοῦ καὶ παραπονεθέντων, καὶ παρατηρεῖ ὅτι, ἐὰν ὑπῆρχον δύο βενζινάροτρα πρὸς καλλιέργειαν τῶν ἐκεῖ χέρσων γαιῶν, οὐδὲν τὸ ἔκτροπον θὰ ἐλάμβανε χώραν ἐν τῷ νομῷ Σερρῶν. Ἀναφέρει εἶτα διάφορα ποσὰ τῆς κοινότητος Κιούπκιοϊ, τὰ ὁποῖα αὕτη προορίζει πρὸς διάφορα κοινωφελῆ ἔργα, καὶ ἐπικαλεῖται τὴν εἰλικρινῆ συνεργασίαν τῶν προφύγων πληρεξουσίων, ἵνα περατωθῇ ὁμαλῶς καὶ ἄνευ δυσαρέστων γεγονότων ἡ ἀποκατάστασις τῶν προσφύγων.

Ὁ κ. **Φ. Μανουηλίδης** λέγει ὅτι κατηγορήθη διότι εἶπεν ὅτι ἐκ προθέσεως ἐλαβον χώραν τὰ ἐν Κιούπκιοϊ γεγονότα, προσθέτει δὲ ὅτι εὐχαρίστως θὰ ἀπέσυρε τὴν φράσιν ὅτι ἐκ προθέσεως ἐγένοντο ὅσα ἐγένοντο ἐν Κιούπκιοϊ, ἐὰν καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀπέσυρε τὴν ἔκθε-

σιν τοῦ Γεν. Διοικητοῦ, ἐν ᾗ ὑπάρχει ἡ φράσις αὕτη. Ἐρώτων τοῦτο δὲν συμβαίνει, εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ ἐμμείνῃ εἰς τὴν γνώμην του. Οὐχ ἧττον, ἵνα μὴ ἐν τῷ μέλλοντι ἐπαναληφθῶσι παρόμοιαι σκηναί, περὶ ὧν φοβεῖται ὁ ῥήτωρ, φρονεῖ ὅτι ἡ γενομένη συζήτησις ἔπρεπε νὰ γίνῃ διὰ νὰ νοηθῇ καὶ νὰ τονισθῇ ὅτι οὐχὶ ἀπὸ κομματικῆς ἀλλ' ἀπὸ γενικῆς ἀπόψεως πρέπει νὰ ἐξετασθῇ καὶ νὰ ἐξετάζηται πάντοτε τὸ προσφυγικὸν ζήτημα. Ἀναφέρων δὲ τὰ πορίσματα τὰ προκύψαντα ἐκ τῶν ὁμιλιῶν τῶν διαφόρων πληρεξουσίων, τὰ ὁποῖα βαρύνουν τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἀποκαταστάσεως καὶ ἰδίᾳ τὰ ἑλληνικὰ μέλη αὐτῆς, φρονεῖ ὅτι ἐρώσον ὑπάρχει τὸ συγκρότημα τοῦτο, ὡς ὑπάρχει, δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζῃ τις ταχεῖαν ἐπίλυσιν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος. Κατὰ τῶν μελῶν τούτων καὶ ἰδίᾳ καθ' ἑνὸς τούτων οὐχὶ οὗτος μόνον ἀλλὰ καὶ Ἐπιτροπαὶ προσφύγων διεμαρτυρήθησαν. Οὐδεὶς ὅμως ἠκούσθη καὶ ὅτε ἐγένοντο αἱ διαμαρτυρίαι ὁ κ. Ἀργυρόπουλος μετέβαινεν εἰς Γενεύην ἵνα συνεννοηθῇ περὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος. Οὐδὲν ἐντεῦθεν παράπονον τῶν προσφύγων ἠδύνατο νὰ ἀκουσθῇ καὶ ἦτο φυσικὸν νὰ συμβοσιν ὅσα συνέβησαν εἰς βάρος τῶν προσφύγων. Ἀναφέρει μετὰ τοῦτο ὁ κ. Μανουηλίδης διάφορα σκανδαλώδη, ὑπηρεσιακὰ γεγονότα ἐξελιχθέντα ἐν τῷ νομῷ Ἠδρου ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ ἐκεῖ ἐποικισμοῦ, καὶ δὴ τοῦ προϊσταμένου τοῦ ἐποικισμοῦ, τὰ ὁποῖα ἐγκαίρως κατηγγέλθησαν εἰς τὴν ἁρμοδίαν ὑπηρεσίαν, χωρὶς οὐδὲν νὰ ληφθῇ ὁριστικὸν μέτρον, διότι καὶ ὁ κ. Γεν. Διοικητὴς Μακεδονίας δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ καταγγελθέντα σκάνδαλα αὐτά. Ἀναγινώσκει εἶτα σχετικὸν τηλεγράφημα σταλὲν διὰ πάντα ταῦτα εἰς τὸν τότε κ. Πρωθυπουργόν, καὶ φρονεῖ ὅτι οἱ τοιοῦτοι λῃσταὶ δὲν πρέπει νὰ ἐκδιώκωνται διὰ τῶν ποινικῶν δικαστηρίων ἀλλὰ παρ' αὐτῆς τῆς προϊσταμένης ὑπηρεσίας.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) παρατηρεῖ ὅτι τὰ καταγγελλόμενα ἀποτελοῦσιν ἀντικείμενον ποινικῆς διώξεως καὶ συνιστᾷ εἰς τὸν κ. Πρόεδρον ὅπως ἡ ἀγόρευσις τοῦ ῥήτορος ἀποσταλῇ εἰς τὸν Εἰσαγγελέα διὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν δεόντων.

Ὁ κ. **Φ. Μανουηλίδης** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἀδικίας ἣν ὑφίστανται τὰ ἑλληνικὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως, ἀλλὰ περὶ ἀξιώσεων ἀδικουμένων προσφύγων, καὶ πρέπει ἡ κατάστασις αὕτη νὰ λήξῃ. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ λαβόντα χώραν γεγονότα συνιστᾷ πρῶτον νὰ ἐξευρεθῶσι καὶ νὰ τιμωρηθῶσιν οἱ ἔνοχοι, δεύτερον νὰ μὴ μετατεθῇ

ἐκεῖθεν ὁ συνοικισμός, διότι τότε θὰ ἐνθαρρυνθῶσιν οἱ ταραξίαι καὶ θὰ ἔχωμεν νέας σκηνάς.

Προκειμένου περὶ τῆς Προσφυγικῆς Τραπέζης, ὁ κ. Μανουηλίδης λέγει ὅτι ἡ περιουσία τῶν προσφύγων ἀνέρχεται εἰς 50 ἑκατομμύρια λιρῶν. Ἐπὶ τῇ βάσει τούτων θὰ ἠδύνατο νὰ συσταθῇ ἡ Προσφυγικὴ Τράπεζα ἄνευ τῶν διαφόρων οἰκονομολογικῶν συνδυασμῶν, οἵτινες εἶνε ξένοι καὶ πρὸς τὰς ἀντιλήψεις καὶ πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν προσφύγων. Συνιστᾷ ἔπειτα νὰ μειωθῇ τὸ μισθολόγιον τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως καὶ νὰ ληφθῶν ἄλλα τινὰ μέτρα καὶ περατώνει τὸν λόγον του συνιστῶν τὴν ἄμεσον τιμωρίαν τῶν κατακρατούντων, οἵτινες ἀποτελοῦσι μέγα πρόσκομμα εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων καὶ τὴν λύσιν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. ***Α. Παπαθανάσης*** εὑρίσκει ὅτι τὸ προσφυγικὸν ζήτημα προσκρούει κυρίως εἰς τὴν σύγκρουσιν τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν καὶ συνιστᾷ ὅπως ληφθῇ μέτρον πρὸς ἄρσιν τοῦ ἀτόπου τούτου. Συνιστᾷ μετὰ τοῦτο ὅπως ἐφαρμοσθῇ ὁ ἀγροτικὸς νόμος εἰς εὐρυτάτην κλίμακα καὶ ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν ξένων καὶ ἐρωτᾷ ἂν εἶνε διατεθειμένη ἡ Κυβέρνησις νὰ προβῇ εἰς τοῦτο.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) ἀπαντᾷ ὅτι δὲν δύναται ἐπὶ τοιούτου ζητήματος νὰ δώσῃ προχείρους ἀπαντήσεις. Παρακαλεῖ νὰ ἐγγραφῇ ἐπερώτησις ἵνα δοθῇ ἡ σχετικὴ ἀπάντησις.

Ὁ κ. ***Α. Παπαθανασίου*** συνεχίζων καὶ ἀναλύων πῶς λειτουργεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως λέγει ὅτι τὰ δύο ξένα μέλη ἐνδιαφέρονται καὶ ἐργάζονται ὑπὲρ τῶν προσφύγων, ἀλλὰ δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν γνῶσιν τῶν ὑπαρισιακῶν λεπτομερειῶν. Τὴν εὐθύνην φέρουσι μόνον τὰ ἑλληνικὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς. Ὁμιλεῖ εἶτα περὶ τοῦ τρόπου τοῦ δεδομένου ἐπιδόματος εἰς τοὺς πρόσφυγας ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅστις εἶνε ἀστοχώτατος, καὶ συνιστᾷ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἵνα φροντίσῃ ὅπως φωτισθῶσι τὰ ξένα μέλη καὶ ἐκλείψωσιν αἱ κακαὶ ἀντιλήψεις αἱ ἐπικρατοῦσαι ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ. Παρατηρεῖ ἐπίσης ὅτι αἱ ὑπάρχουσαι προσφυγικαὶ ὑπηρεσίαι εἶνε πολλαὶ καὶ πρέπει νὰ μειωθῶσι πρὸς καλυτέραν ἐξυπηρέτησιν τῶν προσφύγων.

Ὁ κ. ***Ἀντ. Πραντούνας*** λέγει ὅτι καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Νάξου καὶ ἐν Πάρῳ ὑπάρχουσι γαῖαι, ὧν ἡ ἀξία εἶνε μεγίστη, εἶνε δὲ καὶ παραγωγικώταται, χάριν τῶν προσφύγων, οἵτινες συνεσωρεύθησαν ἐκεῖ. Ἀλλ' ἐλλείψει στέγης πλεῖστοι τούτων ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν. Οἱ κάτοικοι εἶνε πρόθυμοι νὰ

προσφέρωσι τὰ μέσα πρὸς στέγασιν δι' αὐτούς. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως κατέφθασαν εἰς Πάρον οἱ ἀστοὶ πρόσφυγες, ἐνῷ εἰς τὴν νῆσον ὑπάρχει ἀνάγκη γεωργῶν καὶ καπνοκαλλιεργητῶν. Συνιστᾷ νὰ ληφθῇ μέτρον ὅπως τοποθετηθῶσιν ἐκεῖ οἱ γεωργοὶ πρόσφυγες.

Ὁ κ. ***Δ. Ἀνδρεάδης*** καταγγέλλει ὅτι ὡρισμένοι ἀπότακτοι ἀξιωματικοὶ ὑπηρετοῦντες ὡς ὑπάλληλοι τοῦ Ἐποικισμοῦ ἐνεργοῦν μεταξὺ τῶν προσφύγων προπαγάνδαν εἰς βάρος τοῦ καθεστῶτος καὶ ζητεῖ ὅπως ἡ Κυβέρνησις λάβῃ κατ' αὐτῶν τὰ προσήκοντα μέτρα. Ἀναφέρει δὲ ὅτι οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Ἐποικισμοῦ λαμβάνοντες ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ἐθνικότητος τῶν προσφύγων τὴν γλῶσσαν αὐτῶν καὶ μόνον προάγουσιν εἰς ἐνεργείας ἀντικρουομένας πολλάκις καὶ πρὸς τὸ δίκαιον καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν προσφύγων.

Περαίνων συνιστᾷ ὅπως ἱδρυθῇ μία εἰδικὴ Ἐπιτροπή, ἥτις ν' ἀσχοληθῇ εἰδικῶς ἐπὶ τοῦ ὑπὸ κρίσιν ζητήματος.

Ὁ κ. ***Κ. Ρέντης*** λέγει ὅτι λόγῳ τῆς καταστάσεως ἡ ὁποία κρατεῖ ἐν Μακεδονίᾳ ὡς πρὸς τὰς σχέσεις μεταξὺ ἐντοπίων καὶ προσφύγων ἀνησύχησεν ἐκ μιᾶς δηλώσεως τὴν ὁποίαν ὑπέγραψεν ἡ Κυβέρνησις. Ἐλπίζει δ' ὅτι ἡ δήλωσις αὕτη θὰ ἔλθῃ πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὁπότε θέλει ὁμιλήσει σχετικῶς. Διὰ τὰ ζητήματα τῶν σκηνῶν φρονεῖ ὅτι ὁ Καραμάνος ὑπέχει ποινικὴν εὐθύνην καὶ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιληφθῇ σχετικῶς ἡ Εἰσαγγελικὴ Ἀρχή, διότι ἡ ἐκλογὴ τοῦ μέρους εἰς τὸ ὁποῖον ἠγέρθη ὁ συνοικισμὸς μαρτυρεῖ ὅτι τοῦτο ἐγένετο σκοπίμως καὶ ἐκ δόλου.

Ὁ κ. ***Γ. Μαρῆς*** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) λέγει ὅτι δὲν δυνάμεθα κἂν νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶνε ἐσφαλμένη ἡ ἐκλογὴ τοῦ μέρους εἰς τὸ ὁποῖον ἱδρύθη ὁ συνοικισμός, πολλῷ μᾶλλον δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ ὑπάλληλος οὗτος ἐνήργησεν ἐκ δόλου.

Ὁ κ. ***Κ. Ρέντης*** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν ἐφαντάζετο ὅτι ὑπάλληλοι θὰ ἔφθανον μέχρι τοῦ σημείου τῆς παραθάσεως τοῦ Ποιν. Νόμου, ὡς ἀνέφερεν ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος ἐξ Ἔβρου, καὶ ἀναμένει ὅπως ἡ Κυβέρνησις λάβῃ πάντα τὰ προσήκοντα καὶ ἐνδεικνυόμενα ἐκ τῶν περιστάσεων μέτρα.

Ἐξαντληθέντος τοῦ πίνακος τῶν ἐγγεγραμμένων ὅπως ὁμιλήσουν ἐπὶ τοῦ θέματος ἡ Συνέλευσις δέχεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως ὅπως κατὰ τὴν αὐριανὴν συνεδρίασιν ὁμιλήσουν ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ μόνον οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων.

Οἱ κ. κ. ***Κ. Σπυρίδης*** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) καὶ ***Ι. Βαλαλᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοι-

ωνίας) ὑποβάλλουσι σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ἐπανεξετάσεως ἀπορριφθέντων μαθητῶν κλπ.».

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Β. Ἀρτεμιάδης, Χρ. Πανταζίδης, Φ. Μανουηλίδης** κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ παρατάσεως τῆς προθεσμίας τοῦ ἀπὸ 9 Μαρτίου 1923 Ν. Δ. περὶ ἐγγραφῆς φοιτητριῶν εἰς τὸ ὀδοντιατρικὸν σχολεῖον κλπ. καὶ διὰ τὸ πανεπιστημιακὸν ἔτος 1924—1925».

Συνανέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 4.30' τῆς πρωΐας.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΗ

τῆς 12 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 3.25' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα,

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Α. Δενδρινός. Παρακαλῶ νὰ διαγραφῇ ἐκ τῆς 4 σελίδος ἡ φράσις «εἰς τὰς ἐκλογάς», ὑπάρχει δὲ καὶ μία ἄλλη σπουδαία διαφορά, ἡ ὁποία ἀνεγράφη εἰς τὰ πρακτικά. Φέρεται ὅτι εἶπον ὅτι ἐφιστῶ «τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς παρατηρουμένης κομμουνιστικῆς κινήσεως», ἐνῷ ἐγὼ εἶπον ἐντελῶς τὸ ἀντίθετον. Ἐγὼ εἶπον ὅτι ἐφιστῶ τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς σοβαρᾶς κινήσεως ἥτις παρατηρεῖται καὶ ἥτις εἶνε παραπλησία ἐκείνης ἥτις παρετηρεῖτο καὶ κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ κατὰ τῆς Ἐπαναστάσεως στασιαστικοῦ κινήματος καὶ πρὸς ἣν οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει ἡ κομμουνιστικὴ κίνησις. Τότε οἱ ἀδιάλλακτοι βασιλόφρονες ἐξεμεταλλεύθησαν δύο στρατηγούς, ἀνήκοντας εἰς τὰς τάξεις τοῦ Φιλελευθέρου κόμματος, σήμερον δὲ οἱ αὐτοὶ ἀδιάλλακτοι ἐκμεταλλεύονται πολιτευομένους τοῦ τότε Βενιζελικοῦ κόμματος, ὅπως ἐφαρμόζοντες παραπλησίαν πρὸς ἐκείνην τακτικὴν ἐπιτύχωσι τῶν σκοπῶν τοὺς ὁποίους δὲν ἐπέτυχον τότε. Αὐτὸ ἐπιθυμῶ νὰ γραφῇ.

Πρόεδρος. Μάλιστα.

Γ. Βοροζάνης. Χθὲς ἠθέλησα νὰ προβῶ εἰς μίαν ἐπανόρθωσιν, ἀλλὰ λόγῳ τοῦ θορύβου κατεχωρίσθησαν εἰς τὰ πρακτικὰ διάφορα ὅσων εἶπον.

Πρόεδρος. Εἰς τὰ πρακτικὰ τὰ ἐπίσημα;

Γ. Βοροζάνης. Μάλιστα. Ἤθελον νὰ εἴπω ἁπλῶς ὅτι τὰ ἐθνικὰ ἐργατικὰ σωματεῖα, δρῶντα ὡς δρῶσι, δὲν δύνανται νὰ δώσωσιν ἀσφαλῆ τὴν ἐπιτυχίαν μιᾶς ἀντικομμουνιστικῆς κινήσεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν παράγραφον εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται ὅτι ἠθέλησα νὰ θίξω κόμμα εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἔχω τὴν τιμὴν ν' ἀνήκω, θέλω νὰ παρατηρήσω ὅτι ἀνακριβῶς διετυπώθησαν αἱ γνῶμαί μου. Οὐδὲν στοιχεῖον ἀσφαλὲς ἔχω ὅτι ἡ δρᾶσις τοῦ κόμματος τούτου εἶνε τοιαύτη, ὥστε νὰ δύναται νὰ διαταράξῃ τὴν δημοσίαν τάξιν.

Πρόεδρος. Πολὺ καλά· θὰ διορθωθῶσιν.

Αὐγ. Θεολογίτης. Ἀναγράφεται, κ. Πρόεδρε, εἰς τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ ὅτι ἐγὼ εἶπον ὅτι ἐφονεύθη ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας Δράμας, ἐνῷ δὲν ἐφονεύθη.

Πρόεδρος. Θὰ διορθωθῇ.

Φ. Μανουηλίδης. Ἔχω μικρὰς παρατηρήσεις νὰ κάμω.

Πρόεδρος. Ἐφόσον πρόκειται περὶ ἀσημάντων παρατηρήσεων νὰ δώσητε αὐτὰς εἰς τὸν πρακτικογράφον πρὸς διόρθωσιν.

Φ. Μανουηλίδης. Μάλιστα.

Πρόεδρος. Τὰ πρακτικὰ ἐπικυροῦνται, ὡς διορθώθησαν.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰ ἑξῆς:

Ἡ Ἐπιτροπὴ προσφύγων Καλαμακίου ἱκετεύει τὴν Συνέλευσιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν στέγασίν των.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Χανίων διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην πρόσθετον φορολογίαν τῶν σαπώνων Κρήτης, Μυτιλήνης καὶ Ἑπτανήσου.

Οἱ ἐξαγωγεῖς σταφίδος Πατρῶν παρακαλοῦσιν, ὅπως τὸ Κράτος προΐῃ εἰς τὴν ἀγορὰν 20 ἑκατομμυρίων σταφιδοκάρπου.

Τὸ κοινοτικὸν Συμβούλιον Ἀγυιᾶς ὑποβάλλει διαμαρτυρίαν διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Ἀρσακείου Λαρίσης.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Νιγρίτης παρακαλεῖ ὅπως ἐπιτελεσθῇ ἡ κατασκευὴ τῆς μέχρι τοῦ Του χιλιομέτρου ὑποδειχθείσης ὁδοῦ.

Οἱ πρωτοδάθμιοι δημοδιδάσκαλοι Οἰτύλου ἀποκηρύσσουν τὸ ὑπὸ τῆς διδασκάλικῆς Ὁμοσπονδίας ὑποβληθὲν μεροληπτικὸν ὑπόμνημα.

Οἱ καπνοκαλλιεργηταὶ Τυρνάβου ζητοῦσιν ὅπως ἀπαγορευθῇ ἡ ἐξαγωγὴ ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Οἱ ἀκτήμονες γεωργοὶ Σοράδων διαμαρτύρονται διὰ τὴν

μὴ ἐγκατάστασίν των εἰς τὰ ἀγροκτήματα Μικρὸ καὶ Μεγάλο Ἁζαράκι.

Ἡ Καπνεργατικὴ Ἕνωσις Σερρῶν ἀναφέρουσα τὰς ἐν Καβάλλᾳ σκηνὰς παρακαλεῖ ὅπως διαταχθῶσιν αἱ διοικητικαὶ Ἀρχαὶ καὶ ἐπιληφθῶσι τῆς ὑποθέσεως τῶν καπνεμπόρων.

Οἱ συμβολαιογράφοι Ἄργους παρακαλοῦσιν ὅπως ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ ἐξωτερικώσεως τῆς θέσεώς των.

Τὸ κοινοτικὸν Συμβούλιον Καλλάνδρας διαμαρτύρεται διὰ τὴν μεροληπτικὴν διανομὴν τῶν κτημάτων Ἰδιοκτητικοῦ Μετοχίου ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητοῦ Βάθυ.

Οἱ Σύλλογοι ποτοποιῶν Σερρῶν διαμαρτύρονται διὰ τὴν μελετωμένην αὔξησιν τῆς φορολογίας ἐπὶ τοῦ οἰνοπνεύματος.

Ὁ Προσφυγικὸς Σύλλογος Βόλου ἀξιοῖ τὴν αὐστηρὰν καὶ παραδειγματικὴν τιμωρίαν τῶν ἐνόχων τοῦ Κουρκικοῦ.

Οἱ πρωτοετῆ δημοδιδάσκαλοι Λακεδαίμονος ζητοῦσι τὴν διακάθαρσίν των μὲ τὸν βαθμὸν Γραμματέως Α' τάξεως.

Οἱ ἀκτήμονες καλλιεργηταὶ Φαναρίου ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατατεθεῖσαν τροπολογίαν τῶν κ. κ. Λ. Κατσάρου καὶ Π. Ἀλεξανδρῇ κλπ. ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν».

Τὸ ἐργατικὸν Συνδικάτον «Πρόοδος» ὑποβάλλει ψήφισμα διαμαρτυρίας κατὰ τῶν ἐργοδοτῶν.

Αἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανικαὶ Ἑνώσεις ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ ἠθικῆς ἀναπτυντάξεως τῆς Κοινωνίας.

Διάφοροι συνεταιρισμοὶ Μακεδονίας αἰτοῦνται ὅπως μὴ ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον ἱδρύσεως Γραφείου καπνοῦ.

Οἱ γραφεῖς τῶν πολυμελῶν δικαστηρίων Θεσσαλονίκης αἰτοῦνται τὴν αὔξησιν τῶν ἀποδοχῶν των.

Ἐπιτροπὴ τῶν διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου «Βύρωνος» ἀφιχθέντων 1500 ἀνυποστάκτων Ἑλλήνων παρακαλεῖ ὅπως παραταθῇ ἡ προθεσμία τῆς παρουσιάσεως των ἐπὶ ἕνα μῆνα.

Διάφοροι εἰσαγωγεῖς σταφίδος Λονδίνου λόγῳ τῆς στασιμότητος τῶν ἀγορῶν παρακαλοῦσι τὴν Κυβέρνησιν ὅπως προβῇ εἰς ἄμεσον ἐνέργειαν.

Οἱ Καπνοπαραγωγικοὶ Συνεταιρισμοὶ τῆς Ἀνατ. Μακεδονίας καὶ Θράκης ζητοῦσι τὴν διὰ νόμου ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Ἕνωσις τῆς τροχαίας κινήσεως ἐργατῶν τῆς Ἑλλάδος κατόπιν τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἐπιδατικῶν αὐτοκινήτων παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα ἐπὶ τῆς κρίσεως τοῦ ἐπαγγέλματός των.

Οἱ ἐν Τοψὶν πρόσφυγες παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἀποκατάστασίν των.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ὑποβάλλει τὰ κάτωθι σχέδια νόμων :

1ον) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Σ)βρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 2 Φεβρουαρίου 1923 Ν. Δ. περὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας» καὶ

2ον) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Σ)βρίου 1924 Ν.Δ. περὶ ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας ἀγροτικῆς ἀσφαλείας».

Ὁ κ. **Α. Εὐφραιμίδης** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ καταργήσεως τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ νόμου 1308 περὶ ἐμπορικῶν χρηματιστηρίων κλπ.».

Πρόεδρος. Συμφώνως πρὸς τὴν χθεσινὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως συνεχίζεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ καὶ δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν κ. Λ. Παπαναστασίου.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** εὑρίσκει δικαιολογημένην τὴν συγκίνησιν τὴν ὁποίαν προεκάλεσαν αἱ αἱματηραὶ σκηναὶ τῆς Μακεδονίας. Βεβαίως, λέγει, ὅπου ὑπάρχουν ἀντιθέσεις συμφερόντων εὐκόλως γίνονται καὶ αἱ συγκρούσεις. Ἡ σκέψις ὅμως αὕτη δὲν ἠμπορεῖ νὰ παραγορήσῃ κανένα, διότι γενικῶς θεωρεῖται βέβηλος ἡ χεὶρ ἡ ὁποία ὑψώνεται κατὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν πρόσφυγων. Εἶνε δὲ τόσων περισσοτέρων καταδικαστέα τὰ γενόμενα ἔκτροπα, καθόσον καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα κυριαρχεῖ αἴσθημα ἀπεριορίστου συμπαθείας πρὸς τοὺς ἀτυχήσαντας ἀδελφούς μας, τοὺς ὁποίους θέλομεν ἴσους ὄχι μόνον κατὰ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἀλληλεγγύους μεθ' ἡμῶν.

Ὁ πόνος τῶν πληρεξουσίων προσφύγων συνέχει ὅλους μας, μίαν δὲ μόνον μεγαλυτέραν ἁρμοδιότητα ἔχομεν οἱ παλαιότεροι κάτοικοι, τὴν μεγαλυτέραν ἐνημερότητα τὴν πηγάζουσαν ἐκ τῶν πλέον ἐγκύρων καὶ πλέον ἀμέσων πληροφοριῶν. Δυστυχῶς ἡ συζήτησις προεκλήθη ἕνεκα τῶν γεγονότων ἀποτόμως καὶ δὲν ὑπῆρξεν ἀρκετὰ διαφωτιστική, δὲν κατωρθώθη δὲ οὔτε ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἔχωμεν ἀκριβεῖς ἕως τώρα πληροφορίας ἐπὶ τῶν γενομένων εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ἔχω τὸ αἴσθημα καὶ ὄχι τὴν ἀπόδειξιν ὅτι κάποια ὑπερόλικὴ αἰσιοδοξία ἐπεκράτησεν εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν ἀπειλουμένων συγκρούσεων. Ἴσως νὰ ὀφείληται τοῦτο εἰς ἀδυναμίαν προελθοῦσαν ἐκ τῆς ἀσθενείας τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, μὴ δυνηθέντος νὰ ἐπιληφθῇ ἀμεσώτερον τοῦ ζητήματος. Ἐστάλησαν τηλεγραφήματα, ἐδόθησαν μερικαὶ διαταγαί, ἀλλὰ δὲν κατεδείχθη ὁ πυρετὸς ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἅμα τῇ ἐκδηλώσει τοιούτων κρουσμάτων ἐν Μακεδονίᾳ. Τὸν κίνδυνον τῶν συγκρούσεων μεταξὺ προσφύγων καὶ ἐντοπίων εἴχομεν ὅλοι αἰσθανθῇ κατὰ τὰς συζητήσεις τοῦ παρελ-

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

θόντος θέρους. Ἔγινε φιλότιμος προσπάθεια ἐδῶ ὅπως αἱ ἀντιθέσεις γεφυρωθοῦν καὶ ἐπέλθῃ συνδιαλλαγή, ἡ ὁποία καὶ ἐπῆλθε, πόρισμα δὲ τῶν συζητήσεων ἐκείνων ὑπῆρξεν ἡ σύστασις μιᾶς Ἐπιτροπῆς ἐκ προσφύγων πληρεξουσίων μὲ χαρακτῆρα κυβερνητικῶν καὶ μὲ ἐντολὴν νὰ βοηθῇ τὴν Κυβέρνησιν καὶ διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων καὶ διὰ τὴν παλιννόστησιν τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ εὑρισκομένων καὶ διὰ τὴν διαχείρισιν τοῦ ζητήματος τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν περιουσιῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτὴ ὅμως δὲν ἐχρησιμοποιήθη ὅσον ἔπρεπε καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἦτο ἐπαρκῶς διαφωτισμένη καὶ ἐστερεῖτο πολυτίμων βοηθῶν.

Τὸ ζήτημα τοῦ Κιούπκιοϊ εἶνε γενικώτερον καὶ ἔχω ἀπόλυτον πεποίθησιν ὅτι ἀπασχολεῖ τὴν Κυβέρνησιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ θὰ ἀκούσωμεν τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα θὰ λάβῃ, ὅπως προαχθῇ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα καὶ ἀποφεύγονται συγκρούσεις εἰς τὸ μέλλον. Ἀπὸ ὅσα γνωρίζομεν αἱ συγκρούσεις προῆλθον ἀπὸ τὴν μὴ σαφῆ καὶ δικαίαν διάκρισιν ἐκείνου τὰς ὁποῖον ἀνήκει εἰς τοὺς μικροϊδιοκτήτας παλαιοὺς κατοίκους, καὶ ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἀνήκει καὶ πρέπει νὰ ἀνήκῃ εἰς τοὺς πρόσφυγας.

Ἐγκατεγκλείσθησαν εἰς τοὺς πρόσφυγας κτήματα δικαιωματικῶς καλλιεργούμενα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ παραχωρηθοῦν, εἴτε εἰς τοὺς κολλήγους εἴτε εἰς τοὺς μικροϊδιοκτήτας. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς ἀτέλειαν τῆς διοικητικῆς μηχανῆς, ἡ ὁποία θὰ ἐφρόντιζε νὰ μὴ γίνωνται τοιαῦται ἀδικίαι. Βαθύτερον αἴτιον εἶνε ὅτι, ἐνῷ ὑπάρχουν μεγάλαι ἐκτάσεις δυνάμεναι νὰ διανεμηθοῦν, κατανέμονται εἰς τοὺς πρόσφυγας γαῖαι ἀνήκουσαι δικαιωματικῶς εἰς μικροὺς καλλιεργητάς. Ὑπάρχουν περὶ τούτου πολλὰ παραδείγματα, ὅπως εἰς τὸν Πολύγυρον καὶ τὸν Πορδονίφτην, ὅπου κατελήφθησαν κτήματα μικρῶν βιοπαλαιστῶν γεωργῶν καὶ ἀφέθησαν μεγάλαι ἰδιοκτησίαι. Φοβοῦμαι μὴ καὶ εἰς τὸ Κιούπκιοϊ ἀντιρατικαὶ διαταγαὶ ἔδωκαν ἀφορμὴν νὰ πιστευθῇ ὅτι εἶχον δίκαιον ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον. Καὶ εἶνε φυσικὸν νὰ γίνωνται αὐταὶ αἱ συγκρούσεις, ὅταν παρέχωνται μικραὶ ἰδιοκτησίαι καὶ ἀφίνωνται ἐλεύθεραι αἱ μεγάλαι. Εἶμαι τῆς γνώμης ὅτι πρέπει νὰ γίνουν τὸ ταχύτερον τὰ ὑδραυλικὰ ἔργα. Θὰ ἦτο ὅμως σφάλμα καὶ ἀδικία, ἐὰν εἰς αὐτὰ μόνον ἐστηρίζομεν τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων καὶ ἄλλων ἀγροτῶν ἐντοπίων, οἱ ὁποῖοι φεύγουν σήμερον εἰς τὴν Ἀμερικήν. Εἶνε ἀνάγκη οἱ πρόσφυγες σήμερον νὰ ἐγκατασταθοῦν ἀμέσως καὶ ἱκανοποιητικῶς, ἂν δὲ διὰ τὴν ἐγκατάστασιν αὐτὴν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξαφανισθῇ ἐντελῶς ἡ μεγάλη ἰδιοκτησία, δὲν πρέπει νὰ

διστάσῃ τὸ Κράτος νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐξαφάνισιν αὐτήν. (Χειροκροτήματα). Ἠμποροῦμεν νὰ συζητήσωμεν διὰ τὴν δικαίαν ἀποζημίωσιν, ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε ἐπιδεκτικὸν συζητήσεως εἶνε νὰ παραμείνουν μεγάλαι ἰδιοκτησίαι καὶ νὰ ἀφίνωνται χιλιάδες προσφύγων νὰ ἀποθνήσκουν ἀπὸ τὴν πεῖναν καὶ ἀπὸ τὴν συμφοράν. Καὶ πρὶν ἀκόμη ἀναφανῇ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα ὑπεστήριξα καὶ ἐγὼ ἐδῶ μεταξὺ ἄλλων ὅτι εἶναι κοινωνικὸν καὶ κρατικὸν συμφέρον νὰ ἐνισχυθῇ ἡ μικρὰ ἰδιοκτησία εἰς βάρος τῆς μεγάλης. Ἡ γῆ πρέπει νὰ δίδεται εἰς τοὺς καλλιεργητάς, διότι καὶ ἡ παραγωγὴ θὰ αὐξηθῇ διὰ τῆς μικρᾶς ἰδιοκτησίας καὶ τὸ Κράτος θὰ ἐνισχυθῇ, ἡ δὲ ἄφιξις τῶν προσφύγων κατέστησε τὸ ζήτημα τοῦτο ὀξύτερον καὶ ἐπιτακτικώτερον. Νομίζω ὅτι ἐνώπιον τόσων χιλιάδων ἀδελφῶν δὲν πρέπει νὰ ὑπάρξῃ διστακτικὸς διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν μεγάλων ἰδιοκτησιῶν ἄνευ ἐξαιρέσεως.

Μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας τὰς ὁποίας καταβάλλομεν ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κάμωμεν καὶ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν καὶ νὰ διατηρήσωμεν καὶ τὰ κτήματα, διότι ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι καταβάλλεται μεγάλη ἀντίδρασις διὰ νὰ μὴ ἐφαρμοσθῇ ὁ ἀγροτικὸς νόμος. Ἂν δὲ σήμερον ἀπελπιζόμεθα διὰ τὴν ἐφαρμογήν του, ὅταν φθάσωμεν νὰ ἴδωμεν ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἐξαιρέσεις, νὰ εἴσθε βέβαιοι ὅτι ὁ νόμος θὰ ἐφαρμοσθῇ ἀπροσκόπτως καὶ ταχέως. Συμβαίνει καὶ τὸ ἄτοπον ὅτι ὑπάρχουν μεγάλα κτήματα ἀπαλλοτριούμενα τὰ ὁποῖα διὰ μιᾶς προχείρου καλλιεργείας κατορθώνουν νὰ ἐξαιρεθοῦν καὶ οἱ ἰδιοκτῆται αὐτῶν εὑρίσκονται εἰς καλυτέραν θέσιν ἀπὸ ἐκείνους τῶν ὁποίων τὰ κτήματα ἀπηλλοτριώθησαν. Αὐτὴ ἡ ἀνισότης πρέπει νὰ παύσῃ, τὸ δὲ Κράτος δὲν πρέπει νὰ σταματήσῃ οὔτε πρὸ τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἀλλοδαπῶν.

Ὁ κ. ***Περ. Κουρτίδης*** διακόπτων λέγει ὅτι ὑπάρχουν καὶ κτήματα τοῦ Κράτους ἐγκαταλειφθέντα ὑπὸ τῶν ἀνταλλαξίμων Τούρκων ὅπου ὁδηγοῦνται πρόσφυγες καὶ ἄλλαι ἐγκαταλελειμμέναι ἰδιοκτησίαι αἱ ὁποῖαι δὲν διατίθενται δι' αὐτούς. Ὑπάρχουν τοιαῦται εἰς τὴν Ἤπειρον, μανθάνω δὲ ὅτι ἐν Κρήτῃ διανέμονται μεταξὺ προσφύγων καὶ ἐντοπίων ἀστικαὶ ἰδιοκτησίαι Τούρκων καὶ ἐντοπίων.

Γ. Μαρῆς (Ὑπουργὸς Γεωργίας). Ἐν Κρήτῃ δὲν ὑπάρχουν μεγάλαι ἰδιοκτησίαι, τὰ δὲ ἐγκαταλειπόμενα κτήματα τῶν Μουσουλμάνων προορίζονται μόνον διὰ τοὺς πρόσφυγας. Ὀφείλω νὰ προσθέσω ὅτι εἰς τὴν Κρήτην ἀπεστάλησαν πρόσφυγες πολὺ περισσότεροι τῶν ἀνταλλαγέντων

Μουσουλμάνων, ὅτι ἐγκαθίστανται καλύτερον παντὸς ἄλλου ἑλληνικοῦ μέρους καὶ ὅτι εἶνε φανταστικαὶ αἱ πληροφορίαι περὶ μουσουλμανικῶν κτημάτων, τὰ ὁποῖα δῆθεν ἐστρατεύσθησαν Χριστιανοί. Τοὐναντίον κατεβλήθη πᾶσα προσπάθεια ὅπως ἐξακριβωθοῦν καὶ τὰ ποσοστὰ ἀκόμη τῆς συνιδιοκτησίας Μουσουλμάνων εἰς χριστιανικὰ κτήματα. Ὡς πρὸς τὴν Ἤπειρον ἀληθῶς ὑπάρχουν ἐκεῖ ἀκόμη μουσουλμανικὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπεταχύθησαν, ἀλλὰ πρέπει νὰ τονίσω ὅτι ἡ ἐγκατάστασις τῶν πρόσφύγων δὲν γίνεται ὡς ἐκ θαύματος καὶ μὲ τὴν ἀπόφασιν μόνον τῆς ἐπιτάξεως. Ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ ἑτοιμα ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως τὰ ἀπαιτούμενα διὰ στέγην, τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ζῶα κλπ. ἐφόδια πρὸς καλλιέργειαν, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ ἐπίταξις, εἰς τὴν ἐποχὴν μάλιστα αὐτήν, μόνον ἀποτέλεσμα θὰ εἶχε τὴν μετακίνησιν τῆς σπορᾶς.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἄλλη βαθυτέρα αἰτία τῆς παρατηρουμένης ἀνωμαλίας εἶνε ὅτι ἡ ἐγκατάστασις δὲν προχωρεῖ μὲ τὴν ταχύτητα μὲ τὴν ὁποίαν ὤφειλε νὰ γίνῃ. Τοῦτο εὐθύνει ἀμέσως τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως, ἡ ὁποία παρ' ὅλας τὰς προσπαθείας τὰς ὁποίας κατέβαλε δὲν κατώρθωσε νὰ ἀνταποκριθῇ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τὰς ὁποίας ἐστηρίξαμεν ἐπ' αὐτῆς. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὀφείλομεν ὅλοι εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν πρῶτον Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τὰ ξένα μέλη καὶ πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅλην τὴν καλὴν διάθεσιν καὶ ὅλον τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν, ἀλλ' εἶνε γεγονὸς ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἀπέδωκεν ὅσα ἀνεμένομεν ἀπὸ αὐτὴν νὰ ἀποδώσῃ. Ἠθικὸν νὰ ὀφείληται τοῦτο εἰς τὸ ὅτι ὁ ὀργανισμὸς ἐκεῖνος δὲν ἀπέκτησεν ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν πρόσωπα γνωρίζοντα τὴν κατάστασιν καὶ μὲ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα, τὰ ὁποῖα νὰ ἁρπάσουν τὴν ὑπόθεσιν καὶ νὰ τὴν ὠθήσουν πρὸς τὰ ἐμπρός. Ἠθικὸν νὰ ὀφείληται καὶ εἰς ἄλλα αἴτια. Εἷς ὅμως ἀπὸ τοὺς λόγους τῆς ἀποτυχίας τῆς Ἐπιτροπῆς εἶνε ἀφ' ἑνὸς ἡ πρυτανεύουσα ἰδέα περὶ ἀπολύτου ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου μία δυσπιστία τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν πρόσφύγων, μία δυσπιστία τῶν πρόσφύγων πρὸς τὴν Ἐπιτροπήν, ἡ ὁποία, δύναμαι νὰ εἴπω, κατέληξε καὶ εἰς ὀξύτητα σχέσεων. Ἡ ἰδέα τῆς πλήρους ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐπιτροπῆς δὲν δικαιολογεῖται ἀπὸ τὸ πρωτόκολλον, διότι ἐκεῖ ρητῶς ἀναφέρεται ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ὀφείλει νὰ συνεργάζηται μὲ τὰς κρατικὰς Ἀρχὰς καὶ μὲ τὰς προσφυγικὰς ὀργανώσεις. Πάντοτε ἐντὸς τῶν γραμμῶν τὰς ὁποίας χαράσσει τὸ Κράτος θὰ δράσῃ ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτὴ καὶ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ δηλώσω ὅτι ὁσάκις διεπραγματεύθην ζητήματα μὲ τὴν Ἐπιτροπὴν τὴν εὗρον πρόθυμον νὰ συνεργασθῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, δηλ. καθοδηγουμένη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Παρετηρήσαμεν ὅμως ἀπὸ τὴν συνεργασίαν αὐτὴν ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ εἶχε πολὺ μεγαλυτέραν τοῦ δέοντος ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ ὄργανά της, τὰ ὁποῖα πολλάκις ἦσαν ἀκατάλληλα καὶ ὄχι ἀρκετὰ ἱκανὰ νὰ διαφωτίσουν τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ δι' αὐτὸ ἐπροσπαθήσαμεν νὰ φέρωμεν μίαν ἐναρμόνισιν σχέσεων μεταξὺ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐκείνου καὶ τῶν προσφύγων πληρεξουσίων, ἐσυστήσαμεν δὲ μίαν Ἐπιτροπὴν ἐξ αὐτῶν μὲ γνωμοδοτικὸν χαρακτῆρα πλησίον τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως. Ἀτυχῶς δὲν κατωρθώθη ἡ συνεργασία αὐτὴ τῶν δύο Ἐπιτροπῶν, ὀφείλεται δὲ τοῦτο εἰς μίαν ὑπερβολικὴν εὐαισθησίαν τῶν προσφύγων πληρεξουσίων, συνεπείᾳ ἐγγράφου τοῦ προϊσταμένου τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως.

Μετὰ τὸ πρῶτον ναυάγιον ἔγινε δευτέρα ἀπόπειρα δημιουργίας δευτέρας Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἐναυάγησε, διότι οἱ πρόσφυγες πληρεξούσιοι ἤξιουν νὰ ἔχουν ἔλεγχον, τὸν ὁποῖον ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως ἀπέκρουεν ἰσχυριζομένη ὅτι μόνον εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῶν Ἐθνῶν ἔχει νὰ λογοδοτήσῃ. Τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτὸν ἀντέκρουσα, προβάλλων τὴν ἠθικὴν ὑποχρέωσιν τὴν ὁποίαν ἔχουν πάντοτε οἱ διαχειριζόμενοι τόσον μεγάλα συμφέροντα νὰ λογοδοτοῦν δημοσίᾳ. Εἰς τὸ τέλος ὑπεχώρησεν ἡ Ἐπιτροπή, ἀλλ' ἦτο ἡ παραμονὴ τῆς πτώσεως τῆς Κυβερνήσεως καὶ δὲν ὑπάρχει περὶ τούτου ἔγγραφον. Ἔσπευσα ὅμως νὰ τὸ ἀναγνώσω εἰς τὸν γενόμενον Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας κ. Μυλωνᾶν καὶ ἔκτοτε δὲν γνωρίζω τί ἐγένετο.

Α. Μυλωνᾶς. Ἀντελήφθην ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐπιθυμία ἐκ μέρους τῶν προσφύγων νὰ μετάσχουν εἰς Ἐπιτροπὴν γνωμοδοτικὴν χωρὶς νὰ ἔχουν οὐδεμίαν ἄλλην ἐξουσίαν.

Α. Παπαναστασίου. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι θεωρῶ ἀτύχημα τὸ ναυάγιον ἐκεῖνο.

Ὁ κ. ***Φ. Μανουηλίδης*** παρατηρεῖ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως ἔθετεν ὅρους τοὺς ὁποίους δὲν ἠδύναντο νὰ δεχθοῦν οἱ πρόσφυγες πληρεξούσιοι.

Α. Παπαναστασίου. Βεβαίως δὲν ἐπρόκειτο ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν πληρεξουσίων νὰ λαμβάνῃ ἀποφάσεις ἀλλὰ γνώσιν μόνον τῶν πραττομένων καὶ νὰ γνωμοδοτῇ ὡς γνωρίζουσα καλύτερον τὰ ζητήματα. Οὐδεὶς ἕως τώρα ἐτόλμησε νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ καταργήσωμεν τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως. Ἡ Ἐπιτροπὴ προσφέρει μεγάλης ὑπηρεσίας, ἀδιάφορον ἂν εἴχομεν τὴν ἀξίωσιν νὰ προσφέρῃ μεγαλυτέρας, διὰ νὰ ἀποδώσῃ δὲ περισσότερα ἦτο ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ διαφωτίζηται ἐπαρκῶς, καὶ ὁσάκις ἐκ κακῆς ἀν-

τιλήψεως δὲν ἠκολούθει τὸν ὀρθὸν δρόμον νὰ ἐπεμβαίνῃ ἡ Κυβέρνησις διὰ νὰ τὴν ὁδηγήσῃ εἰς καλυτέραν λύσιν τῶν ζητημάτων. Δὲν βλέπω κατὰ τί θὰ ἐμειοῦτο τὸ κῦρος τῶν πληρεξουσίων, ἐὰν μετέβαινον δὶς ἢ τρὶς εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ ἐλάμβανον γνῶσιν τῶν προτεινομένων καὶ ἔλεγον τὴν γνώμην των. Ἐὰν ἡ Ἐπιτροπὴ ἤρνειτο μετὰ τοιαύτην εἰσήγησιν νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν πρακτικὴν γνώμην, ἡ εὐθύνη της θὰ ἦτο μεγαλυτέρα, ἐγὼ ὅμως ἔχω λαράδακτον τὴν γνώμην ὅτι θὰ προσηρμόζετο εἰς τὰς δικαιολογημένας ὑποδείξεις τῶν πληρεξουσίων. Ἐρώτον δὲν εἶνε συμφέρον δι' ἡμᾶς νὰ παραιτηθῶμεν τοῦ προσφυγικοῦ δανείου καὶ νὰ θεωρήσωμεν περιττὰς τὰς ὑπηρεσίας τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως.Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ φροντίσωμεν ὅπως ἡ Ἐπιτροπὴ ἐργάζηται καλύτερον.Ἔγινε πολὺς λόγος περὶ τῶν ἑλληνικῶν μελῶν, ἀλλὰ τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν ἀντικατεστάθη ἤδη μὲ πρόσωπον τῆς ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης τῶν προσφύγων. Δὲν φθάνει ὅμως τοῦτο. Εἶνε ἀνάγκη νὰ συντρέξωμεν ὅλοι ὅπως τεθοῦν αἱ βάσεις μιᾶς ἐξελίξεως τοῦ Ὀργανισμοῦ αὐτοῦ εἰς ἕνα μόνιμον Ἑλληνικὸν Ὀργανισμόν. Παρίσταται ἀνάγκη συνδρομῆς διὰ τὴν ταχυτέραν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων καὶ φρονῶ ὅτι παρὰ τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἓν ὀλιγάριθμον συμβουλευτικὸν Σῶμα, τὸ ὁποῖον νὰ διαφωτίζῃ καὶ τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν Κοινὴν Γνώμην. Ὑποστηρίχθη ἡ ἀνάγκη τῆς συγκεντρώσεως ὅλων τῶν προσφυγικῶν ὑπηρεσιῶν, ἀλλ' ἡ ἐργασία εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε φοβοῦμαι μήπως ἡ ἀπόλυτος συγκέντρωσις δὲν θὰ εἶνε ἐντελῶς πρακτική, τοὐλάχιστον ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν Τραπεζικὸν Ὀργανισμόν, νομίζω πρακτικὸν ν' ἀνατεθῇ εἰς τὴν Κτηματικὴν Τράπεζαν, ἀλλὰ πάντως πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι μὲ τὴν ἔκδοσιν μόνον τῶν κτηματικῶν ὁμολογιῶν δὲν ἠμποροῦν νὰ ἱκανοποιηθοῦν αἱ ἀνάγκαι τῶν ἀστῶν προσφύγων. Ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ σκεφθῇ εἰδικώτερόν τι μέτρον, ἴσως καὶ τὴν σύναψιν κανενὸς ἐξωτερικοῦ σολάρου δανείου.

Κάμνω τὰς γενικὰς αὐτὰς παρατηρήσεις διὰ νὰ καταλήξω μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Κυβέρνησις θέλει λάβει ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα. Δὲν σκοπῶ νὰ ζητήσω ἀπὸ Κυβέρνησιν μόλις 40 ἡμερῶν ἀριθμοῦσαν βίον εὐθύνας διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων. Εἶπον μόνον ὅτι κάποια μεγαλυτέρα αἰσιοδοξία ἐπεκράτησε, καὶ τὸ εἶπον ἔχων ὑπ' ὄψει τὴν πληροφορίαν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας, εἰπόντος χθὲς ὅτι ἔστειλεν ἔγγραφον εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως, ἐνῷ ἐγὼ θὰ ἤθελον αἱ

σχέσεις μεταξὺ Ἐπιτροπῆς καὶ Ὑπουργοῦ νὰ ἦσαν σχέσεις διαρκοῦς συνεργασίας.

Γ. Μαρῆς (Ὑπουργὸς Γεωργίας). Ὑπεβλήθη μία παρατήρησις ὑπὸ τύπον ἐπερωτήσεως ὅτι ἐσκάφθην νὰ παρεμποδίσω τὴν ἐγκατάστασιν προσφύγων εἰς τὸ Καστρί, ὅπως εἶχεν ἀποφασίσει, καὶ ἀπήντησα ὅτι ὑπῆρχε μία τοιαύτη ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἀλλ' ὑπεβλήθησαν παράπονα τῶν κατοίκων ὅτι ὑπάρχει στενότης γῆς, ἐζήτουν δὲ νὰ ματαιωθῇ ἡ ἐγκατάστασις, διότι ἦτο φόβος μὴ γίνουν συγκρούσεις. Ταῦτα κατὰ καθῆκον ἀνέφερα εἰς τὴν Ἐπιτροπήν, χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ γνωρίζω ἀμέσως ἂν αἱ πληροφορίαι αἱ παρεχόμεναι διὰ τὸν Πρόεδρον τῆς Κοινότητος ἦσαν ἀκριβεῖς ἢ ὑπερβολικαί, διότι αἱ ὑπηρεσιακαὶ πληροφορίαι τῶν Ὑπουργείων Γεωργίας καὶ Περιθάλψεως δὲν συνεφώνουν.

Α. Παπαναστασίου. Εἶνε ἀνάγκη νὰ γίνῃ ἀμεσώτερος ἔλεγχος ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων τῶν προσφυγικῶν ὑπηρεσιῶν. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ὅλοι ἐδῶ διαπνεόμεθα ἀπὸ τὴν αὐτὴν θέλησιν καὶ ἐπιθυμίαν διὰ τὴν λύσιν τοῦ προσφυγικοῦ καὶ δὲν φανταζόμεθα ὅτι εἶνε δυνατὸν ἡ Συνέλευσις νὰ ἀνεχθῇ καμμίαν Κυβέρνησιν ἡ ὁποία δὲν θὰ πράξῃ τὸ πᾶν ὑπὲρ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ.

Ὁ κ. ***Γ. Ροδόπουλος*** παρακαλεῖ τὸν κ. Παπαναστασίου, καθὼς καὶ ὅλους τοὺς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη Πρωθυπουργούς, νὰ δηλώσουν ποίαν ἀντίληψιν ἔχουν περὶ τοῦ θεσμοῦ αὐτοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων. Τὸν θεωροῦν ὡς πρόσωπον δημοσίου δικαίου τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἢ ὡς πρόσωπον δημοσίου διεθνοῦς δικαίου; Ἐδῶ ἐνασκοῦμεν ἔλεγχον τῆς δράσεως τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης. Ἕως καὶ μέχρι τίνος ὁρίου δύναται νὰ ἐνασκηθῇ ἔλεγχος καὶ νὰ ἐκτιμηθοῦν τὰ ὅρια τῆς δικαιοδοσίας ὑπὲρ τῆς ὑπαγωγῆς της ἢ μὴ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν Ὑπουργείου τινὸς καὶ τίνος, ἐρώτον δὲν διακριθῇ καὶ δὲν καθορισθῇ ἡ ρύσις αὐτῆς ὡς ἠθικοῦ προσώπου;

Γ. Καφαντάρης. Ὅτε διεξήχθη ἄλλοτε ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος, ἀνεγνωρίσθη παρὰ πάντων ὅτι ἱερὰ ὑποχρέωσις καὶ ὕψιστον συμφέρον ἐπιβάλλουν εἰς τὸ Κράτος νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς ταχυτέρας ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων. Τὸ προσφυγικὸν ἔχει δυσχερείας μεγίστας, διότι εἶνε ἔργον δυσανάλογον πρὸς τὴν ἐπάρκειαν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν καὶ ἀνώτερον τῶν δυνάμεων ἡμῶν. Εἰς τὰς δυσχερείας προσετέθησαν δυστυχῶς ἐπ' ἐσχάτων καὶ αἱ ὀξεῖαι ἀντιθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἀνεπτύχθησαν εἰς τινας περιφερείας μεταξὺ τοῦ ἐγχωρίου πληθυσμοῦ καὶ τῶν προσφύγων.

Εἶνε γενικὴ καὶ εὔλογος ἡ θλῖψις ἡ ὁποία συνέχει ὅλους ἡμᾶς διὰ τὰς αἱματηρὰς συγκρούσεις αἱ ὁποῖαι ἐσημειώθησαν τελευταίως εἰς τὴν Μακεδονίαν. Τὸ προσφυγικὸν ζήτημα παραμένει ἔξω τοῦ στίβου τῶν πολιτικῶν ἀγώνων, ἐκ τῆς Συνελεύσεως δὲ ὀφείλει νὰ δοθῇ τὸ σύνθημα τῆς ἠρεμίας διὰ νὰ ἐξετασθῇ μετὰ πάσης προσοχῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἑλληνικὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως ἔχω τὴν γνώμην ὅτι ἔχουν ὑποχρέωσιν ἀπορρέουσαν ὄχι μόνον ἐκ τοῦ πατριωτικοῦ καθήκοντος, ἀλλ' ἔχουσαν νομικήν, δύναμαι νὰ εἰπω, φύσιν νὰ εὑρίσκωνται εἰς στενωτάτην ἐπαφὴν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ νὰ γίνωνται οἱ πιστοὶ διερμηνεῖς τῶν ἀπόψεων αὐτῆς πλησίον τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως. Ἐξ ὅσων ἠκούσθησαν κατὰ τὴν συζήτησιν φαίνεται ὅτι τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἢ τινα ἐξ αὐτῶν, παραπλανώμενα ἐξ ἐσφαλμένων σκέψεων, ἔχουσι ὅλως διάφορον ἀντίληψιν περὶ τῶν καθηκόντων των. Ὑποθέτω ὅτι μία σαφὴς ἐξήγησις καὶ διευκρίνισις τῶν πραγμάτων θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξομαλύνῃ τὰς σχέσεις ἡμῶν, τοὐλάχιστον μετὰ τῶν μελῶν ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διώρισεν. Ἂν ἡ πλήρης ἀνεξαρτησία τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως δὲν εἶνε δυνατὸν ἢ νὰ γεννᾷ ἀνωμαλίας, εἶνε ἐντελῶς ἀκατανόητος ἡ αὐτοτέλεια τῶν κατωτέρων ὀργάνων της, τὰ ὁποῖα ἀνήκουν ἀκόμη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κράτους. Εἶνε ἀδύνατον νὰ νοηθῇ ἡ συνύπαρξις δύο αὐτοτελῶν τελείως ὑπηρεσιῶν αἱ ὁποῖαι ἀσχολοῦνται σχεδὸν ἐπὶ τῶν αὐτῶν θεμάτων. Εὐτυχῶς σήμερον τὸ ζήτημα τοῦτο διευκολύνθη διὰ τῶν τροποποιήσεων αἱ ὁποῖαι ἐπηνέχθησαν εἰς τὸ πρωτόκολλον τῆς Γενεύης, διότι σήμερον πρὸς λῆψιν ἀποφάσεως ἀρκεῖ ἡ συνεννόησις μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως.

Κατακρίνων ἀκολούθως τὴν ἰδέαν περὶ συγκροτήσεως κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς λέγει ὅτι εἰς τὴν ὑφισταμένην ἀνωμαλίαν συνετέλεσεν ἡ ἔλλειψις ἑνότητος ἐνεργείας εἰς τὰς ἐποικιστικὰς ἐργασίας. Ἀλλὰ δὲν ὑποθέτω ὅτι εἶνε τοῦτο ἡ μόνη ἀφορμή, διότι νομίζω ὅτι τὸ Κράτος θὰ ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ ἄνευ δυσκολίας τὰς πεντήκοντα χιλιάδας ἑκταρίων, τὰς ὁποίας ὑποχρεούμεθα νὰ παραχωρήσωμεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως, ὁπότε θὰ ἐξέλειπε καὶ ἡ ἄλλη ἀφορμὴ τῆς ἐλλείψεως γαιῶν. Πρὶν ἢ ἐπιθέσωμεν χεῖρα ἐπὶ τῆς χωρικῆς ἰδιοκτησίας, θὰ ἔπρεπε πρότερον νὰ θέσωμεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ὅλας τὰς μεγάλας ἰδιοκτησίας, κατόπιν δὲ νὰ σκεφθῶμεν, ἂν αἱ ἀνάγκαι τὸ ἐπέβαλλον, νὰ φθάσωμεν καὶ μέχρι περιστολῆς τῆς μικρᾶς καλλιεργείας καὶ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Κιούπκιοϊ,

ὅπου ἐδόθη ἡ ἀφορμὴ εἰς τὰς σκηνάς, διότι ἡ ἐποικιστικὴ ὑπηρεσία ἠναγκάσθη νὰ τοποθετήσῃ τοὺς πρόσφυγας εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν. Ἤδη ὅμως ἡ ὑπηρεσία αὕτη ὀφείλει νὰ καταγράψῃ τὰς διαθεσίμους ἐκτάσεις καὶ νὰ καθορίσῃ τὰς προσφυγικὰς ἀνάγκας, ἵνα, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δύο τούτων στοιχείων, προβαίνῃ τοῦ λοιποῦ μετὰ μεθοδικότητος καὶ εἰς τὴν ἐγκατάστασιν. Οὕτω θὰ ἐκλείψουν δύο ἐκ τῶν μεγάλων ἀφορμῶν αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὰ τελευταῖα τοῦ Παγγαίου ἐπεισόδια. Προκειμένου περὶ τῶν γαιῶν, οὐδεὶς θὰ διστάσῃ νὰ προσῇ εἰς θυσίας ἐπιβαρυντικωτέρας τῆς μεγάλης ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας. Ἡ Κυβέρνησις, ὅταν καὶ ἂν διέπηται ἐξ ἀρχῶν συντηρητικῶν, ἐδήλωσεν ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου θὰ παραμείνῃ ἄθικτος. Ἀλλὰ θ' ἀρκέσῃ μόνον ἡ ἑνότης τῶν προσφυγικῶν ὑπηρεσιῶν διὰ νὰ ἀποτρέψῃ λυπηρὰς σκηνὰς εἰς τὸ μέλλον; Διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον θὰ ἦτο ὀρθὸν ἡ Κυβέρνησις νὰ λάβῃ καὶ ἓν ἕτερον μέτρον, τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀστυνομικῆς δυνάμεως. Τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Παγγαίου θὰ προελαμβάνετο, ἐὰν ὑπῆρχεν ἐπαρκὴς δύναμις χωροφυλακῆς.

Καὶ διὰ τῶν τριῶν αὐτῶν μέτρων, διὰ τῆς συστηματοποιήσεως τῆς ἐγκαταστάσεως, διὰ τοῦ συντονισμοῦ τῶν προσφυγικῶν ὑπηρεσιῶν, διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς δυνάμεως τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, δὲν ἔχω τὴν ἀρέλειαν νὰ πιστεύω ὅτι τὸ προσφυγικὸν ζήτημα θὰ ῥυθμισθῇ εἰς τὸ τέρμα αὐτοῦ. Ὄχι. Συμμερίζομαι τὴν ἀντίληψιν ὅτι τὸ προσφυγικὸν ζήτημα εἶνε τεράστιον. Δὲν δυνάμεθα νὰ ῥυθμίσωμεν διὰ μιᾶς εἰς τὴν ὁριστικήν του λύσιν· θὰ ῥυθμίσωμεν διὰ σταθμῶν διαδοχικῶν, δι' ἀγώνων καὶ προσπαθειῶν ἐπιμόνων. Ἀλλὰ παρ' ὅλα τὰ σκιερὰ σημεῖα τὰ ὁποῖα παρουσιάζει ἡ προσφυγικὴ ἐγκατάστασις ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον συνετελέσθη μέχρι τοῦδε ἀποτελεῖ τιμὴν διὰ τὴν Πατρίδα ἡμῶν. (Χειροκροτήματα).

Πολλὰ ἔγιναν μέχρι τοῦδε καὶ ὀφείλομεν νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι καὶ πολλὰ θὰ γίνουν εἰς τὸ μέλλον. Ἀρκεῖ, κύριοι, ὅτι ὅλοι ἔχομεν τὴν συναίσθησιν ὅτι συντελοῦντες εἰς τὴν προσφυγικὴν ἀποκατάστασιν δὲν παρέχομεν ἁπλῶς στέγην καὶ περίθαλψιν εἰς τὰ ἀθῷα θύματα τῆς ἐθνικῆς μας τραγῳδίας, ἀλλ' ὅτι προσθέτομεν δύναμιν καὶ σφρῖγος εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν καὶ ἀνεγείρομεν ἔρεισμα ἀπόρθητον διὰ τὸν Ἑλληνισμόν. (Χειροκροτήματα).

Σ. Γονατᾶς. Ἡ διεξαχθεῖσα συζήτησις ἐξ ἀφορμῆς τοῦ λυπηροῦ ἐπεισοδίου τοῦ Κιούπκιοϊ περιέλαβε κατ' ἀνάγκην τὴν ἐπανεξέτασιν τοῦ ὅλου προσφυγικοῦ ζητήματος, ὅπερ

δικαίως ἐπὶ μακρὸν καὶ ἄλλοτε λόγῳ τῆς σπουδαιότητός του ἀπησχόλησε τὴν Συνέλευσιν.

Κατὰ τὴν ἐπανεξέτασιν ταύτην ἐπαρουσιάσθησαν ὡς κυριώτεραι αἰτίαι τῶν ὁμολογουμένως παρατηρουμένων ἀνωμαλιῶν καὶ βραδυτήτων περὶ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν πρόσφύγων καὶ ὡς ἀφορμὴ ἀκόμη τῶν πραγματοθεισῶν ἐπ' ἐσχάτων ῥήξεων μεταξὺ ἐντοπίων καὶ προσφύγων αἱ ἑξῆς:

1) Ἡ λειτουργία τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ αὐτονόμου ὀργανισμοῦ, ἡ ποιοτικὴ σύνθεσις αὐτῆς καὶ ἐν μέρει τὸ Ν. Δ. τῆς 17 Δεκεμβρίου 1923 «περὶ λειτουργίας τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων» καὶ

2) Ἡ ἀμέλεια τῶν καθ' ἑαυτὸ κρατικῶν ὑπηρεσιῶν πρὸς ῥύθμισιν ζητημάτων ἐξαρτωμένων ἀποκλειστικῶς ἐξ αὐτῶν.

Ἂς ἐξετάσωμεν ἑκάτερον τῶν ζητημάτων τούτων καὶ τὰ δυνατὰ πρὸς βελτίωσιν τούτων μέσα.

Ὅτι ἡ ἀποδοχὴ ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ αὐτονόμου ὀργανισμοῦ ὑπῆρξε κατάστασις ἀνάγκης καὶ ὅρος κατηγορηματικός, ἄνευ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ὁποίου ἀπεκλείετο ἡ ἔγκρισις παρὰ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν τῆς συνάψεως τοῦ προσφυγικοῦ δανείου, ἐξήγησα ἄλλοτε ἐνώπιον ὑμῶν ὁμιλῶν γενικῶς περὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος. Ἐπίσης ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ὡμίλησε καὶ ὁ νῦν Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του ὡς ἀντιπροσώπου τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τοῦ ἐπιφορτισμένου εἰδικώτερον μὲ τὴν σύναψιν τοῦ περὶ οὗ πρόκειται δανείου.

Καὶ ἐὰν τότε ἔμενον ἀμφιβολίαι εἴς τινας ὑμῶν ὅτι δὲν ἐξηντλήθησαν ἅπαντα τὰ μέσα πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ὄντως ἐπαχθοῦς τούτου ὅρου, ἢ καὶ ἐὰν εἴς τινας ὑμῶν παρέμενεν ὁ ἐνδόμυχος διστασμὸς ὅτι ὁ ὅρος οὗτος ἐπεβλήθη λόγῳ τῆς ἐπαναστατικῆς περιόδου ἣν διήνυε τότε τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, ὑποθέτω νὰ ἐπείσθησαν πάντες οὗτοι ἤδη ὅτι οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι οὐ μόνον τότε ἀλλὰ καὶ τώρα, ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶνε ὅτι ἡ Συνέλευσις ἐπεκύρωσε πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν διὰ ψηφίσματος αὐτῆς τὸ ὑπογραφὲν ἐν Γενεύῃ πρωτόκολλον τῆς 29 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. μεταξὺ τοῦ πληρεξουσίου τῆς Ἑλλάδος κ. Τσουδεροῦ καὶ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν θεωρουμένου ὡς προσθέτου πράξεως ἐπὶ τοῦ πρὸ ἑνὸς ἔτους ὑπογραφέντος τῇ 19 Σεπτεμβρίου 1923 πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης περὶ προσφυγικοῦ δανείου.

Διὰ τοῦ νέου τούτου πρωτοκόλλου, παρὰ τὰς προσπαθείας

ἃς δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ κατέβαλεν ἡ τότε Κυβέρνησις, οὐ μόνον δὲν ἐπέτυχε τὴν ἄρσιν ἢ τὴν τροποποίησιν τοῦ ὅρου περὶ αὐτονόμου ὀργανισμοῦ ἀλλὰ τῇ ἐπιμονῇ πιθανῶς τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν κατέστη οὗτος σαφέστερος καὶ ἐπιβλητικώτερος.

Καιρὸς λοιπὸν φρονῶ εἶνε νὰ παύσωμεν συζητοῦντες ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου καὶ νὰ παύσωμεν τρέφοντες οἱανδήποτε ἐλπίδα τροποποιήσεως τοῦ ὅρου τούτου.

Ὡς πρὸς τὴν ποιοτικὴν σύνθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς—καὶ λέγων τοῦτο ἐννοῶ τὰ ἑλληνικὰ μέλη αὐτῆς, διότι εὐτυχῶς παρ' ὅλων τῶν προαγορευσάντων οὐ μόνον οὐδεμία μομφὴ ἠκούσθη κατὰ τῶν ξένων μελῶν αὐτῆς, ἀλλ' ἀντιστρόφως ἐκφράσεις εὐγνωμοσύνης διὰ τὰ φιλοπροσφυγικὰ αἰσθήματα ὑφ' ὧν διαπνέονται,—δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐκφέρω οὐδεμίαν κρίσιν, καθόσον καὶ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ διορισμοῦ των οὔτε ὁ εἰσηγητὴς οὔτε ὁ ὑποστηρικτὴς τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν ὑπῆρξα, ἀλλ' οὔτε ὅμως ἦσαν τοιοῦτα ὥστε νὰ θελήσω διὰ τῆς ἀρνήσεώς μου νὰ προκαλέσω δυσχερείας εἰς τὰς πάντοτε ὑπαρχούσας τοιαύτας κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς ἐπαναστατικῆς περιόδου, δι' ὃ καὶ δὲν ἀποκρούω τὰς τυχὸν ἐκ τοῦ διορισμοῦ τούτων ἀπορρεούσας εὐθύνας.

Ὅπως ὅμως ἡ Κυβέρνησις Παπαναστασίου προέβη εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἑνὸς τῶν μελῶν τούτων δύναται καὶ ἡ Κυβέρνησις Μιχαλακοπούλου νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀντικατάστασιν καὶ τοῦ ἑτέρου μέλους, ἐφόσον ἤθελε πεισθῇ ὅτι τοῦτο ἦ ἀπέβαινεν ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς προσφυγικῆς ὑποθέσεως.

Τέλος σχετικῶς, μὲ τὰς περιστάσεις ὑφ' ἃς ἐξεδόθη τὸ Ν. Δ. τῆς 17)10)24 «περὶ λειτουργίας τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως» ὡμίλησε χθὲς λεπτομερῶς ὁ πληρεξούσιος Ἀθηνῶν - Πειραιῶς καὶ συνεργάτης ἐν τῇ Ἐπαναστατικῇ Κυβερνήσει κ. Δοξιάδης, διαχειριζόμενος τότε τὰ δύο ἀρμόδια σχετικὰ πρὸς τὴν προσφυγικὴν ὑπόθεσιν Ὑπουργεῖα Γεωργίας καὶ Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ συνεπῶς εἰσηγητὴς τοῦ ἐν λόγῳ Ν. Δ., ἐπικαλεσθεὶς μάλιστα εἰς πολλὰ σημεῖα τῆς ἀγορεύσεώς του τὴν μαρτυρίαν μου ἐπὶ τῆς ἀκριβείας τῶν λεγομένων του, ἣν ἐπιμαρτυρίαν μου εὐχαρίστως καὶ ἐξ ὁλοκλήρου παρέσχον.

Ἐκ τῆς ἀγορεύσεώς του μόνον θὰ ἠδύνατο νὰ παραμείνῃ εἴς τινας ἡ ἐντύπωσις ὅτι ὁ τότε Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. Κοφινᾶς, ἀρνηθεὶς ἅμα τῇ εἰς Ἑλλάδα ἀφίξει τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων νὰ ἐξακολουθήσῃ καταβάλλων χρήματα ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου διὰ

τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων, ἔπραξε τοῦτο ἐκ δυστροπίας τινός, ἐνῷ ἦτο φυσικώτατον ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν μετὰ τὰς ἀγωνιώδεις προσπαθείας τὰς ἐπὶ πλέον τοῦ ἔτους παρ' αὐτοῦ καταβληθείσας, ὅπως ἐπαρκέσῃ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξωτερικῆς χρηματικῆς ἐνισχύσεως, εἰς τὰς κολοσσιαίας τότε δαπάνας, νὰ ἀπαλλαγῇ τὸ ταχύτερον τῶν διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων δαπανῶν, δι' ἣν εἶχον ἤδη δαπανηθῇ ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου πολλαὶ ἑκατοντάδες ἑκατομμυρίων, ἀφοῦ καὶ ἡ ἐξ 1 ἑκατομμυρίου λιρῶν προκαταβολὴ εἶχεν ἤδη χορηγηθῇ παρὰ τῆς Ἀγγλικῆς Τραπέζης καὶ ἡ μέλλουσα νὰ διαχειρισθῇ ταύτην Ἐπιτροπὴ εἶχεν ἀριχθῇ. Ἐπέκειντο δὲ κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας πληρωμαὶ δεκάδων ἑκατομμυρίων, καθόσον κατέφθανον εἰς Θεσσαλονίκην παραγγελίαι προηγουμένως γενόμεναι, σπόρου, νομίζω, καὶ ξυλείας.

Τὰ ξένα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, παρὰ τὸν μὴ κανονισμὸν εἰσέτι τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὸ Κράτος καὶ τὴν μὴ εἰσέτι μελέτην τοῦ τρόπου τῆς ἐργασίας αὐτῆς, παισθέντα εἰς τὴν εἰλικρινῆ καὶ εὐγλωττον ἔκθεσιν πρὸς αὐτὰ περὶ τῶν ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν μας καὶ χρηματικῶν στενοχωριῶν μας ἐκ μέρους τοῦ κ. Δοξιάδη, ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ δώσωσιν ἐντολὴν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν νὰ παρέχῃ προκαταβολάς τινας εἰς τὰς ἡμετέρας ἐποικιστικὰς ὑπηρεσίας, μὴ ὑπαγομένας εἰσέτι ὑπὸ τὴν Ἐπιτροπήν, διὰ τὴν πληρωμὴν παραγγελιῶν μὴ γενομένων παρ' αὐτῆς.

Συγχρόνως ὅμως ἐζήτησε, καὶ δικαίως, τὸν νομοθετικὸν καθορισμὸν τὸν ἐξασφαλίζοντα τὴν ἀρμοδιότητα καὶ τὰ δικαιώματά της, περὶ ὧν ἄλλως τε προέβλεπε τὸ πρωτόκολλον τῆς Γενεύης, ὡς καὶ τὸ νέον τοιοῦτον προβλέπει.

Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς, τῆς πιέσεως δηλ. ἀφ' ἑνὸς ἐκ χρηματικῆς ἀνάγκης καὶ τῶν εὐμενῶν διαθέσεων ἀφ' ἑτέρου τῶν ξένων μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἅτινα μετὰ τόσης προθυμίας ἀπεδέχοντο τὰς ἀντιλήψεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἐξεδόσαμεν τὸ ἀπὸ 17 Δεκεμβρίου 1923 Ν. Δ. τὸ δημοσιευθὲν ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 19ης Δεκεμβρίου καὶ συνεπῶς ἐφαρμοσθὲν παρ' ἡμῶν μόλις ἐπὶ 10 ἡμέρας, καθόσον, ὡς γνωστόν, τὴν 2αν Ἰανουαρίου προσῆλθεν ἡ παροῦσα Συνέλευσις, πρὸς ἣν κατεθέσαμεν τὴν Ἀρχήν.

Δὲν γνωρίζω ἂν τὸ ἐν λόγῳ Ν.Δ. περιλαμβάνει ἀτελείας, καθόσον δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἐφαρμοσθῇ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ δὲν νομίζω ὅτι τοῦτο ὑπῆρξεν ἀφορμὴ δυσχερειῶν. Τὰ νομοθετήματα συνήθως εὐδοκιμοῦσιν ἢ ἀποτυγχάνουσιν ἀναλόγως τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν. Τὰ ἴδια νομο-

θετήματα ἔδωσαν ἐντελῶς διάφορα ἀποτελέσματα ἐφαρμοσθέντα παρ' ἄλλων προσώπων.

Ἀλλ' ἂν ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ προυκάλεσε δυσχερείας διατί αἱ Κυβερνήσεις αἱ ὁποῖαι διὰ τῆς ἐφαρμογῆς του ἀντελήφθησαν τοῦτο δὲν ἐπεζήτησαν τὴν τροποποίησίν του;

Ὑπάρχει δὲ ὅλον τὸ πρὸς τοῦτο στάδιον καὶ εἰς τὴν παροῦσαν Κυβέρνησιν, ὁ Πρόεδρος τῆς ὁποίας ἔχει ἤδη προτοῦ ἀναλάβῃ τὴν Ἀρχὴν καὶ συνεπῶς πρωτοῦ ἐφαρμόσῃ τοῦτο, ἐκπεφρασμένην κατὰ τοῦ ἐν λόγῳ Ν. Δ. γνώμην, παρουσιάζεται δὲ εἰς αὐτὸν ἐξαιρετικὴ εὐκαιρία πρὸς τοῦτο, ἡ συνεργασία του πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως προσφύγων, ἣν ἐξήγγειλεν ἤδη πρὸς τὴν Συνέλευσιν, καὶ αἱ εὐμενεῖς διαθέσεις αὐτῆς πρὸς ὁμαλὴν καὶ στενὴν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν συνεργασίαν, περὶ οὗ δὲν ἀμφέβαλλον ποτὲ προκειμένου περὶ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀσχέτως τοῦ πῶς ἐφαρμόζουν ταύτας τὰ ἐκτελεστικὰ αὐτῆς ὄργανα.

Καὶ ἤδη ἐρχόμεθα εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον τῶν ἐκ τῆς συζητήσεως προκυψάντων ὡς ἀφορμῶν τῶν παρατηρουμένων ἐν τῇ προσφυγικῇ ἐγκαταστάσει ἀνωμαλιῶν, τὸ ὁποῖον εἶνε ἡ ἀμέλεια τῶν καθ' ἑαυτὸ κρατικῶν ὑπηρεσιῶν πρὸς ρύθμισιν ζητημάτων ἐξαρτωμένων ἀποκλειστικῶς ἐξ αὐτῶν.

Τὸ τοιοῦτον πράγματι προέκυψεν ἐκ τῆς συζητήσεως, καὶ ἀνεφέρθησαν παρὰ τῶν προλαλησάντων διὰ τοῦ βήματος τούτου πλημμελουσίων περιπτώσεις σαφεῖς καὶ κατηγορηματικαί, καθ' ἃς θὰ ἠδύναντο νὰ προληφθῶσι προστριβαὶ μεταξὺ ἐντοπίων καὶ προσφύγων καὶ ῥήξεις μεταξὺ αὐτῶν, ἐὰν ἐγκαίρως ἐξέδιδον ὡρισμένας ἀποφάσεις, ἀφοῦ μάλιστα αἱ ὑπηρεσίαι εἶχον εἰδοποιηθῇ ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὗται θὰ προελάμβανον τὰς προστριβάς.

Ἡ διόρθωσις τοῦ ἀτόπου τούτου δὲν νομίζω ὅτι χρήζει οἱασδήποτε νομοθετικῆς ῥυθμίσεως, ἀλλ' ἀπαιτεῖ ἁπλῆν κυβερνητικὴν κατεύθυνσιν καὶ ὥθησιν, τῶν ὁποίων τὰ ἀποτελέσματα θὰ εἶνε ἀνάλογα πρὸς τὸν τόνον ὁ ὁποῖος θὰ δοθῇ ἄνωθεν. Δὲν γνωρίζω ἂν θὰ θεωρηθῇ ἐγωϊστικόν, ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἡ Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις εἶχε δώσει ἕνα τόνον πρωτεύοντα εἰς ὅλα τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τοὺς πρόσφυγας, καὶ ὅλα τὰ ὄργανα τῆς κρατικῆς μηχανῆς ἐγνώριζον τὸ ἰδιαίτερον τοῦτο ἐνδιαφέρον της. Ἐγνώριζον ὅτι θὰ ἐνεκρίνετο οἱαδήποτε πρωτοβουλία αὐτῶν πρὸς ἐπίλυσιν ἐπείγοντος ζητήματος καὶ ὅτι παράπτωμα ἐθεωρεῖτο μόνον ἡ αδράνεια καὶ ἡ ἀδιαφορία. Δὲν φαντάζομαι ὅτι τοῦτο προήρχετο ἐκ τῆς εὐκολίας ἣν εἴχομεν τότε νὰ ῥυθμίζωμεν τὰ διάφορα ζη-

τήματα, καθόσον δὲν ὑποθέτω ὅτι καὶ οἱοσδήποτε σημερινὸς Ὑπουργὸς θὰ ἔπρεπε νὰ διστάσῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν πρωτοβουλίας, προκειμένου νὰ σώσῃ μίαν δύσκολον κατάστασιν, καθόσον ἡ Συνέλευσις ἀπεδείχθη πάντοτε πρόθυμος εἰς ἔγκρισιν μέτρων ἀφορώντων τοὺς πρόσφυγας.

Τὴν θεωρουμένην ὡς μοναδικὸν φάρμακον πρὸς διόρθωσιν τῶν παρατηρουμένων ἀτόπων συγκέντρωσιν τῶν σχετικῶν ὑπηρεσιῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶδα ὅτι ἐξήγγειλε καὶ ὁ κ. Πρωθυπουργὸς μόλις ἀνέλαβε τὴν Ἀρχήν, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐφήρμοσεν εἰσέτι. Ἀντιστρόφως μάλιστα, εἰς χθεσινάς, νομίζω, δηλώσεις του ἐτροποποίησε τὴν ἔννοιαν τῆς ἑνοποιήσεως τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ συμφωνῶ πρὸς τὰς νεωτέρας ἀντιλήψεις αὐτοῦ, τὴν ἐναρμόνισιν δηλ. τῶν διαφόρων σχετικῶν ὑπηρεσιῶν, χωρὶς αὗται νὰ ἀποσπασθῶσι τῶν ἁρμοδίων Ὑπουργείων, διότι τὸ τοιοῦτον θὰ ἐγέννα περισσοτέρας δυσχερείας ἀπὸ ὅσας πρόκειται νὰ θεραπεύσῃ.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργός) δηλοῖ ὅτι οὐδέποτε ὡμίλησε περὶ συγκεντρώσεως ἀλλὰ μόνον περὶ συντονισμοῦ ὑπηρεσιῶν.

Σ. Γονατᾶς. Εἷς ἔλεγχος κοινὸς τῶν δύο ὑπηρεσιῶν, τῆς Κρατικῆς καὶ τῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων, μία ἐπιθεώρησις οὕτως εἰπεῖν τῶν ἐνεργειῶν τῶν ὀργάνων αὐτῶν κοινή, ἐὰν κατωρθοῦτο διὰ συνενοήσεως μεταξὺ Ἐπιτροπῆς καὶ Κυβερνήσεως, νομίζω ὅτι θὰ ἐβελτίωνε κατὰ πολὺ τὴν κατάστασιν. Φαντάζομαι τὴν σύστασιν μιᾶς τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐξ ἑνὸς ἀντιπροσώπου τῆς Κυβερνήσεως ὡς Προέδρου καὶ δύο μελῶν, ὁριζομένων τοῦ ἑνὸς παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ἑτέρου παρὰ τῶν προσφύγων θὰ ἠδύνατο δι' ἐκτάκτου ἐπιθεωρήσεως νὰ παρακολουθῇ τὰ συντελούμενα καὶ νὰ ἐπιλύῃ τοπικῶς τὰς ἑκάστοτε παρουσιαζομένας διαφοράς. Μία κατάλληλος νομοθετικὴ ἐξουσιοδότησις θὰ ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ σεβαστὸν τὸ κῦρος τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ἂν θὰ ἀπεδέχετο τὴν γνώμην ταύτην, θὰ ἠδύνατο νὰ τὴν περιλάβῃ μεταξὺ τῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα θὰ συζητήσῃ μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων.

Ἡ ὅλη συζήτησις δὲν ἀπέβη ἄγονος καὶ εὔχομαι ἐξ αὐτῆς νὰ προέλθουν αἱ λύσεις αἱ ὁποῖαι θὰ ἄρουν πᾶν ἐμπόδιον παρακωλῦον τὴν ταχυτέραν καὶ ὁριστικὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων, τὴν χορήγησιν δηλ. στέγης καὶ γῆς διὰ τοὺς ἀγροτικούς, στέγης καὶ μέσων βιοτικῆς κινήσεως διὰ τοὺς ἀστικοὺς πληθυσμούς.

Ὁ κ. **Θ. Πάγκαλος** λέγει ὅτι δὲν εἶνε τόσον αἰσιόδοξος ὅπον

ὑπῆρξεν ὁ προλαλήσας διὰ τὴν ταχεῖαν ἐπίλυσιν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος. Ἀναφέρει κατόπιν τὰ δεινοπαθήματα τῶν προσφύγων, λόγῳ τῆς μὴ ὁριστικῆς ἐγκαταστάσεώς των, καὶ καταγγέλλει ὅτι εἰς τὸ Λοιμοκαθαρτήριον αἱ ἐνεργηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Φρουράρχου Πειραιῶς ἀνακρίσεις ἐξηκριβώσαν ὅτι τὰ προωρισμένα διὰ τοὺς πρόσφυγας τρόφιμα ἐκλέπτοντο καὶ διὰ νυκτὸς ἐφυγαδεύοντο, ἐνῷ τὰ θύματα τῆς Μικρασιατικῆς τραγῳδίας ἐπὶ ἡμέρας ἔμενον ἄνευ τροφῆς.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθ.) ἐγειρόμενος δηλοῖ ὅτι αὔριον τὴν πρωΐαν θὰ ζητήσῃ ὁ ἴδιος νὰ ἴδῃ τὸν φάκελον τῶν ἀνακρίσεων. Παρακαλεῖ δὲ ὅπως ἐγγραφῇ σχετικὴ ἐπερώτησις ἵνα δοθοῦν παρὰ τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ, ὅταν θὰ παρίστανται, αἱ δέουσαι ἐξηγήσεις.

Ὁ κ. **Θ. Πάγκαλος** συνεχίζων τονίζει τὴν ἄμεσον ἀνάγκην διὰ τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Κύριοι συνάδελφοι, διὰ δευτέραν φορὰν ἐξητάσθη τὸ ζήτημα τὸ προσφυγικὸν ἐν εὐρύτητι ἐνώπιον ἡμῶν καὶ διὰ δευτέραν φορὰν ἠκούσθησαν καὶ ἡ ἱστορία τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων καὶ τὰ παράπονα τὰ ὁποῖα ἐγέννησεν ἡ ἵδρυσις τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης. Ἤθελον νὰ εἴπω ἀπαξ ἀκόμη εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐξέφεραν μύδρους κατὰ τοῦ συγκροτήματος τῆς Ἐπιτροπῆς ὅτι ἡ ἵδρυσις τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς ὑπῆρξε ζήτημα ἀνάγκης σιδηρᾶς, ἀνάγκης σκληρᾶς.

Δὲν ἠδυνάμεθα, ὅπως εἶπον καὶ ἄλλοτε, νὰ εὕρωμεν τὰ χρήματα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων, δανειζόμενοι ἀπ' εὐθείας ὡς Κράτος. Θὰ ἐπερίττευε νὰ ἐζητοῦμεν τὴν ἵδρυσιν ἑνὸς αὐτονόμου ὀργανισμοῦ, διότι, ἐὰν ἐπεθυμοῦμεν, ὅπως καὶ πράγματι ἐφαίνετο τότε ὅτι ἐπιθυμοῦμεν, τὴν ἵδρυσιν ἑνὸς αὐτονόμου ὀργανισμοῦ, ἠδυνάμεθα νὰ τὸν ἱδρύσωμεν πρὸ αὐτοῦ διὰ κανόνος τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου, διὰ νόμου τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου, ὥστε ἑκάστοτε νὰ τὸν τροποποιῶμεν ἢ καὶ νὰ τὸν καταργήσωμεν ὅταν θέλωμεν. Λέγω ὅτι ἐφαίνετο τότε ὅτι ἐπιθυμοῦμεν, διότι ἀνεμνήσθην καί τινων λέξεων τοῦ ἀξιοτίμου ἐκ Μαντινείας πολιτευτοῦ ὅτι πράγματι, εὐθὺς ὡς ἐφάνη τὸ ζήτημα τὸ προσφυγικὸν ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ὀξύτητι, ὅλοι, καὶ πολιτικοὶ καὶ δημοσιογράφοι καὶ πρόσφυγες, ὡμίλουν περὶ αὐτονόμου ὀργανισμοῦ μακρὰν τῆς γραφειοκρατίας, ἔξω τῶν διατυπώσεων τῶν λογιστικῶν. Δικτατωρικὰ δικαιώματα, ἔλεγον, πρέπει νὰ δώσητε εἰς τὸν ὀργανισμὸν αὐτόν, ἄλλως τὸ ζήτημα δὲν γίνεται. Ἀλλ' ὅτε ὁ ὀργανισμὸς ὑπάρχων ἀντιποιεῖται δικα-

τορικὰ δικαιώματα κραυγάζομεν κατὰ τῶν δικτατορικῶν δικαιωμάτων καὶ παραπονούμεθα. Τοῦτο εἶνε τὸ ἐλάττωμα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἐφαινόμεθα λοιπὸν τότε ἐπιζητοῦντες ἕνα αὐτόνομον ὀργανισμόν. Οὐδεὶς ἐσκέπτετο ἂν ὁ αὐτόνομος αὐτὸς ὀργανισμὸς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εἶνε ἐσωτερικῆς μόνον φύσεως. Ἐνομίζομεν ὅτι τὸ χρῆμα θὰ εὑρεθῇ. Πῶς θὰ εὑρίσκετο τὸ χρῆμα; Βεβαίως ὑπῆρχε μία μέθοδος καὶ ἦτο περιωρισμένων εὐτυχῶς ὁρίων, ἦτις ἐτέθη καὶ αὐτὴ εἰς ἐφαρμογήν. Ἡ μέθοδος τῆς ἐκδόσεως χαρτονομίσματος. Ἀλλὰ τὰ παθήματα τῶν ἄλλων μᾶς εἶχον γίνει εὐτυχῶς μαθήματα καὶ ἐν τούτοις, ἅπαξ ἔτι, πρέπει νὰ εἴπω ὅτι ἡ Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις ἐδείχθη σώφρων καὶ συνετή. Ἐξωτερικῶν δάνειων. Ἀλλ' ἐξωτερικῶν δάνειων δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συνάψωσι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὸ ποσὸν τὸ μέγα τὸ ὁποῖον ἐπιζητοῦμεν σχετικῶς οὔτε τὰ ἄλλα εὐρωπαϊκὰ Κράτη. Βεβαίως συνῆψεν ἓν ἐξωτερικὸν δάνειον ἡ Αὐστρία, ἀλλὰ τὸ συνῆψεν, ὅπως εἶπον καὶ ἄλλοτε, διὰ λόγους προλήψεως μιᾶς πολιτικῆς, οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς καταστροφῆς, ἀκόμη περισσότερον διὰ λόγους προλήψεως μιᾶς κινήσεως ζωηρᾶς, ἡ ὁποία θὰ ἔτεινε τὴν Αὐστρίαν νὰ τὴν ἑνώσῃ πρὸς τὴν Γερμανίαν καὶ θὰ ἠνάγκαζε τὰ πλεῖστα Κράτη ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἠγγυήθησαν τὸ δάνειον τοῦτο εἰς τὸν πρώην ἐχθρόν, εἰς τὴν Αὐστρίαν, τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν Κρατῶν ἐκείνων θὰ τὰ ἠνάγκαζε δι' ἐκστρατειῶν ἴσως τεινουσῶν εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ καθεστῶτος τῶν διεθνῶν συνθηκῶν νὰ δαπανήσωσι πολὺ περισσότερα. Κανεὶς δὲν συνεκινεῖτο τότε ἰδιαιτέρως διὰ τὰ παθήματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Κατὰ τὰ ἔτη 1918, 1919 καὶ 1920 ἐγκ. συνάδελφοι, συνέπιπτε πολλάκις οἱ πολιτικοὶ καὶ δημοσιογράφοι καὶ ἱεροκήρυκες ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος νὰ διεκτραγῳδοῦν τὰ παθήματα τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων, ὅσα ὑπέφερον κατὰ τὸ διάστημα τῆς μακραίωνος δουλείας ἀπὸ τὸν κατακτητήν. Τῷ 1922, ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸ ὀξύτατον, εἰς τὸ αἱματηρότατον στάδιον ἡ δίωξις ἡ συνεχὴς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ ἤκουσα ἢ νὰ εἶδον φωνὰς ὑπὲρ τοῦ ἀναξιοπαθοῦντος Ἑλληνισμοῦ. Διατί; Διότι πολιτικῶς τότε ἤμεθα μεμονωμένοι. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐζητοῦμεν λύσιν καὶ ἡ διεθνὴς Ἐπιτροπὴ ὑπεδείχθη καὶ ἐπεδλήθη ὡς κατάστασις. Τὸ δίλημμα ἦτο ἀδυσώπητον ἐνώπιον ἡμῶν. Ἢ θὰ ἐστέργομεν νὰ ἔχωμεν τὴν Ἐπιτροπὴν μετὰ τοῦ δανείου, ἢ δὲν θὰ εἴχομεν τὴν Ἐπιτροπήν, ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ δάνειον. Τίς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εἴπῃ· «Μακρὰν τὸ δάνειον», τίς διενοήθη ἢ τίς ἐτόλμησε νὰ τὸ εἴπῃ κατὰ τὴν ν ἐκείνην, ὅπως παρετήρησεν ὁ ἀξιότιμος ἐξ Ἀθηνῶν

συνάδελφος κ. Γονατᾶς; Οὔτε καὶ σήμερον εὑρέθη κανεὶς νὰ εἴπῃ ὅτι «ἡ Ἑλλὰς εἶνε ἐπαρκής, ὅπως καταρτίσῃ, ὅπως συνάψῃ ἐν δάνειον ἐκ μόνων τῶν ἰδίων αὐτῆς δυνάμεων. Εὐχαριστεῖ τὴν Ἐπιτροπὴν διὰ τὰς πολυτίμους αὐτῆς ὑπηρεσίας καὶ θεωρεῖ περιττὰς διὰ τὸ μέλλον». Δὲν ἠδύνατο νὰ συνάψῃ ἄνευ αὐτῆς τὸ δάνειον, δὲν ἠδύνατο τότε, δὲν δύναται καὶ σήμερον. Δὲν ὑπάρχει χειρότερον πρᾶγμα διὰ τοὺς λαοὺς νὰ μὴ θέλουν ν' ἀντιμετωπίσουν τὴν σκληρὰν πραγματικότητα, καὶ αὐτὴ εἶνε ἡ σκληρὰ πραγματικότης.

Ὁ ἀξιότιμος ἐξ Εὐρυτανίας συνάδελφος εἶπεν ἐν τῷ τέλει τοῦ λόγου του ὅτι φίλος ὁμόρου Δυνάμεως ἐξέφρασεν εἰς αὐτὸν μὲ λόγους θαυμασμοῦ τὴν ἔκπληξίν του διὰ τὸ ἔργον τὸ ἐκτελεσθὲν ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν καὶ ἀπὸ τὰς πενιχρὰς Ἑλληνικὰς Διοικήσεις διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων. Μοὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν ν' ἀρθῇ μία ἀμφιβολία τὴν ὁποίαν εἶχον εἰς τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τὴν ἐσπέραν τῆς χθές, μία ἀμφιβολία ἂν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνακοινώσω καὶ ἐγὼ ὅτι καὶ ἄλλο τέκνον μεγάλης καὶ κραταιᾶς Δυνάμεως μοὶ ἔλεγε χθές, ὅτι ἐθαύμασε τὴν ζωτικότητα καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀπορροφητικότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, καὶ μοὶ ἔλεγεν ὅτι «ἐὰν συμβῇ εἰς τὴν Ἀγγλίαν νὰ εἰσρεύσῃ τὸ 1/5 τοῦ πληθυσμοῦ της, δηλαδὴ 1.000.000 πρόσφυγες, θὰ ἦτο ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ διεξαχθῇ τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον διεξαγάγατε σεῖς». Ὀφείλω νὰ τὸ εἴπω, διότι δὲν ἀντανακλᾷ ἐπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἀντανακλᾷ ἐπὶ τῶν Κυβερνήσεων αἱ ὁποῖαι διῴκησαν τὸν Τόπον ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς μέχρι σήμερον.

Ν. Κωνσταντόπουλος. Ὅτι ὅμως ἀπέθανον 150.000 δὲν τὸ ἤξευρεν;

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Εἶνε θλιβερόν, κύριε συνάδελφε, τὸ γεγονὸς τὸ ὁποῖον ἀναφέρετε. Μὴ νομίζετε ὅμως ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐξέφρασαν τὸν θαυμασμὸν διὰ τὴν ζωτικότητα καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀρμοιώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, μὴ νομίζετε ὅτι δὲν ἤξευραν καὶ τὰ θύματα αὐτά, διότι περιγραφαὶ αὐτῶν ἔχουν γίνει εἰς τὰς Ἀγγλικὰς ἐφημερίδας. Ἐπὶ πλέον δὲ καὶ ἡ διεθνὴς στατιστικὴ ὑγιεινῆς ἀναφέρει ταῦτα καὶ τὰ φέρει εἰς γνῶσιν διὰ τῶν δημοσιευμάτων τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν εἰς τοὺς ἁπανταχοῦ διανοουμένους, τοὺς παρακολουθοῦντας τὰ ζητήματα ταῦτα. Εἶνε ὅμως δίκαιον νὰ ἐπιζητῶμεν τὰ κρείττονα, δὲν παραπονοῦμαι διότι ἐπιζητοῦμεν τὸ κρεῖττον. Ἂν ἐξέφρασα παράπονόν τι, ἔπραξα τοῦτο διότι κατηγγέλλοντο ὡρισμέναι τινὲς πράξεις, πράξεις αἵτινες κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν ἤθελον λάβει χώραν οὐδὲ καὶ ἂν ἡ Κυβέρνη-

σις, τῆς ὁποίας ἔχω τὴν τιμὴν νὰ προίσταμαι, διώκει τὰ πράγματα τῆς Νώρας, καὶ ἕνεκα τῆς ὑπόπτου ἐμφανίσεως τριῶν παρήγοντο μόνον ἐντυπώσεις θλιβεραὶ ἐναντίον ἴσως καὶ εἰς βάρος τῆς παρούσης Κυβερνήσεως, δὲν ἐδίδετο δὲ εἰς αὐτὴν ὁ καιρὸς ὥστε ἐν ἐπιγνώσει τῶν κατηγοριῶν ν' ἀπαντήσῃ. Ἀλλ' ὁπωσδήποτε τὸ παράπονον τοῦτο εἶνε μικρὸν ἔναντι ἐμοῦ τελείως ἀναγνωριζομένης εἰλικρινοῦς προσπαθείας πάντων ὅσοι ὡμίλησαν ἐπὶ τοῦ θέματος, ἵνα ἐπιτύχωμεν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως, ἵνα ἐπιτύχωμεν τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν αἰτίων τὰ ὁποῖα ἐπιφυλάσσουν τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν προσφύγων.

Ἐγένετο λόγος, πολύς, κύριοι, περὶ τοῦ Διατάγματος τῆς 17ης Δεκεμβρίου. Ἔρχομαι καὶ πάλιν ν' ἀναγνωρίσω πλειστάκις ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἡ τότε τοῦ ἀξιοτίμου ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς συναδέλφου εὑρέθη, καὶ πλὴν τῶν ὅσα ἀνέφερε χθὲς ὁ κ. Δοξιάδης, πρὸ καταστάσεως ἀνάγκης ἵνα ὑπογράψῃ τὸ Διάταγμα τοῦτο τὸ παρασκευασθέν. Δὲν γνωρίζω ἂν θὰ εἶχε τὸν καιρὸν διὰ συζητήσεις εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὴν ἀνώμαλον. Ἐνθυμεῖσθε μετὰ τὰς ἐκλογὰς πόσας ἄλλας μερίμνας εἶχε· Τίς θὰ ἐκαλεῖτο ἐπὶ τὴν διοίκησιν τῆς Νώρας, πῶς θὰ ἐλύοντο τὰ διάφορα ζητήματα τὰ ὁποῖα ἀνερρύησαν καὶ ἄλλα. Δὲν νομίζω ἂν θὰ εἶχε τὸν καιρὸν ὥστε νὰ συζητήσῃ ἐν ψυχραιμίᾳ ἐπὶ τοῦ Διατάγματος τούτου καθ' ἣν ὥραν ὁ κ. Δοξιάδης ἐν παρασυναγωγῇ καλέσας τὰ ἀλλοδαπὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσεπάθει νὰ τὰ καταπείσῃ ὅπως δώσωσι τὰς πρώτας δόσεις διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων.

Ἐγὼ εἶπον ἄλλοτε ὅτι τὸ Διάταγμα ὑπῆρξεν ἄστοχον, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ παραγνωρίσω ὅτι ὑπῆρχον λόγοι δεσμεύοντες τὴν Κυβέρνησιν ἐκείνην μεθ' ὅσα ἀνέφερεν ὁ ἀξιότιμος κ. Δοξιάδης, καὶ διὰ τοῦτο ἀφ' ἧς στιγμῆς μοὶ ἐπετράπη νὰ διοικήσω τὰ κοινὰ ἔστρεψα τὴν προσοχήν καὶ πᾶσαν τὴν προσπάθειάν μου πρὸς τροποποίησιν τοῦ Διατάγματος ἐκείνου καὶ τὴν βελτίωσιν τῶν ὅρων, βελτίωσιν ἥτις δύναται νὰ ἀποδοθῇ εἰς στενὴν συνεργασίαν μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων. Διότι, κύριοι, τὸ πρωτόκολλον τὸ ὑπογραφὲν ἐν Γενεύῃ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐνεργείας ταύτης τῆς στενῆς οὐχὶ μόνον μετὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν Κρατικῶν Ὑπηρεσιῶν, ἀλλ' ἀκόμη καὶ μετὰ τῶν ἰδιωτικῶν ὀργανώσεων κατὰ τρόπον ἀνεπίδεκτον πάσης ἀμφιβολίας. Τὸ Διάταγμα ἐξ ἀντιθέτου ἔδιδεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν δικαιώματα, δικαιώματα τὰ ὁποῖα παρερμηνευθέντα, ὀφείλω καὶ τοῦτο νὰ προσθέσω, δυστυχῶς, ἀπὸ τοὺς ἐκπληρ-

ροῦντας τὸ διοικητικὸν μέρος τῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων, παρερμηνευθέντα ἔδωκαν εἰς αὐτοὺς καὶ περαιτέρω εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοὺς μέχρι καὶ τοῦ ἀκροτάτου ἄκρου τοῦ πλοκάμου τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων τὴν ἀντίληψιν, οὔτε πολὺ οὔτε ὀλίγον, ὅτι οὐδὲ ποινικῶς δοσίλογοι δύνανται νὰ εἶνε ἀπέναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, δι' ἐγκλήματα καταγγελλόμενα, ἂς ἀφήσωμεν δὲ ὅτι ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἐνασκήσεως τῆς πειθαρχικῆς ἐξουσίας στηριζόμενοι οἱ ὑπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν ἤξιουν ὅτι οὐδὲ κἂν τὴν πειθαρχικὴν ἐξουσίαν ἠδύνατο ν' ἀσκήσῃ ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ ὑπαλλήλων οἱ ὁποῖοι ἀπεσπάσθησαν εἰς τὰς ὑπηρεσίας Ἀποκαταστάσεως προσφύγων καὶ οἱ ὁποῖοι δὲν ἔπαυσαν νὰ εἶνε ὑπάλληλοι τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, νὰ ὑπάγωνται εἰς τοὺς νόμους τοὺς διέποντας τοὺς ὑπαλλήλους, νὰ ἀπολαμβάνουν τοῦ προνομίου τῆς συντάξεως καὶ τῶν ἄλλων εὐεργημάτων τὰ ὁποῖα δίδουν οἱ νόμοι. Εὐτυχῶς, ὅπως παρετήρησεν ὁ ἐξ Εὐρυτανίας συνάδελφος, ἡ τροποποίησις ἡ ὁποία ἐγένετο χάρις εἰς τὴν δεξιὰν διαχείρισιν τοῦ ζητήματος τούτου ἀπὸ τὸν συνάδελφον κ. Τσουδερόν, ἡ τροποποίησις ἡ ὁποία ἐγένετο ἐπιτρέπει σήμερον ὅπως μὴ καταφύγωμεν ἀμέσως εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν διὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ Διατάγματος καὶ ὅπως ἐπιδιώξωμεν ἐν συμπνοίᾳ μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐνταῦθα τὴν τροπολογίαν τῶν ὅρων, τροπολογίαν τεινουσαν εἰς ἐξασφάλισιν τῆς στενῆς συνεργασίας. Καὶ ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο γνωρίζετε καλῶς ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐπελήφθη τοῦ ἔργου. Ἡ πρώτη συνεννόησις ἐγένετο· σήμερον συνειργάσθημεν ἐπὶ μακρὰν ὥραν, θὰ ἐπακολουθήσῃ δὲ καὶ δευτέρα, ἐλπίζω δὲ καὶ τελειωτική. Καὶ ἂν κρίνω ἀπὸ τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον σήμερον διέπνεε τὴν στενὴν ταύτην συνεργασίαν, ὡς τὰ ζητήματα ἔθεσε μετ' εἰλικρινείας, ἐὰν θέλητε δὲ καὶ μετά τινος ὠμότητος, τὴν ὁποίαν ἐσυνήθισα νὰ ἔχω ὁσάκις ἠθέλησα νὰ ἐκκαθαρίσω καταστάσεις, ἐὰν κρίνω ἀπὸ τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον ὑπεδέχθη τὰς παρατηρήσεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, δύναμαι νὰ διαβεβαιώσω ὅτι ἡ βελτίωσις θὰ ἐπιτευχθῇ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων.

Κύριοι, οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους τὸ ζήτημα τὸ προσφυγικὸν προσκόπτει δὲν εἶνε μόνον αὐτὸ τὸ Διάταγμα. Παρετηρήθη ὀρθότατα ὅτι ἡ συρροὴ ὑπῆρξε παμμεγίστη, συγχρόνως δὲ ὅτι ὑπῆρξε καὶ αὐθόρμητος, ἡ συρροὴ ἐγίνετο καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Ἑλλὰς ἐξήρχετο συντετριμμένη μετὰ 10ετεῖς πολέμους, συντετριμμένη ψυχικῶς, συντετριμμένη ἀπὸ ἀπόψεως ἀπωλειῶν σωματικῶν, συντετριμμένη οἰκονομικῶς. Ἂν ἄλλοτε

εἰς πολὺ παρελθούσας ἐποχὰς ἡ ὑγιὴς οἰκονομικῶς, ἡ ἄλλως μου ψυχικῶς Ἑλλὰς ἀπησχολεῖτο εἰς τὴν τακτοποίησιν πολὺ ὀλιγωτέρου ἀριθμοῦ προσφύγων, πῶς ἦτο δυνατὸν εἰς τόσον βραχὺ σχετικῶς διάστημα νὰ ἐπέλθῃ ἡ ποθητὴ τακτοποίησις τῶν μυριάδων ὁμογενῶν καὶ πῶς ἦτο δυνατὸν καὶ ἡ προγενεστέρα νὰ μὴ λάβῃ χώραν καὶ τὰ ἀπρόοπτα καὶ τὰ λυπηρὰ ἀλλόμη νὰ μὴ συμβαίνουν; Ἐ! κύριε, ἐνθυμηθῆτε ὅτι πρὸ πολλῶν ἐτῶν, πρωτοῦ τὸ ἐνοικιοστάσιον σταματήσῃ τὴν μετοικεσίαν τῆς 1ης Σεπτεμβρίου, πολλάκις ἐγίνοντο συρροαὶ μεταξὺ τῶν μελλόντων νὰ κατοικήσουν εἰς τὸν οἶκον καὶ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐπρόκειτο νὰ τὸν ἀφήσουν. Εἶνε ὀλίγον, ἀλλὰ μὴ εἴπητε ὅτι εἶνε κάτι τι τὸ ὁποῖον δὲν περίμενε κανείς, προκειμένης τόσον μεγάλης συμφορᾶς, συρροὴς τόσον ἐκτεταμένης, μὰς ὡς ἀπεκλήθη κοσμογονίας. Σημειώσατε ὅτι δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι καὶ τὸ προσωπικὸν τὸ ὁποῖον διέθετεν ἡ Ἑλλὰς καὶ ἀριθμητικῶς ἦτο ἀνεπαρκές, ἀλλ' ἀλόμη καὶ ποιοτικῶς ἴσως δὲν ἦτο κατὰ πάντα παρεσκευασμένον νὰ ἀντιμετωπίσῃ τόσον μεγάλην περιπέτειαν. Παράδειγμα τούτου εἶνε ὅτι σήμερον ἠρώτησα τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως ἂν ἐπὶ τέλους κατωρθώθη νὰ γίνῃ μία στατιστικὴ κατ' ἐπαγγέλματα τῶν προσφύγων καὶ ἔμαθον μετὰ πολλῆς μου λύπης ὅτι τοῦτο ἀκόμη δὲν κατωρθώθη. Ἐφόσον δὲ τοῦτο δὲν ἔχει κατορθωθῆ, εἶνε φυσικὸν νὰ συμβαίνῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον χθὲς ἠκούσαμεν, ὅτι ἁπλῶς μεταφέρονται εἰς τὰ μεσόγεια καὶ χωρικοὶ ἀποκαθίστανται εἰς τὰς νήσους ἵνα προκαλῶσι τὰς διαμαρτυρίας τοῦ συναδέλφου κ. Μαμάη. Ἔλεγον ὅτι, ἂν ὑπῆρχεν αὐτὴ ἡ στατιστική καὶ ἠξεύρετε πόσοι εἶνε οἱ ἄλλοι, ἀντὶ νὰ τοὺς στέλλητε εἰς τὰ μεσόγεια φυσικὸν θὰ ἦτο νὰ τοὺς στέλλητε εἰς τὰ παράλια, ὅπου θὰ τοὺς συνεπιγνώσετε εἰς ἕνα συνεταιρισμὸν καὶ θὰ ἠδύναντο ἐκεῖ νὰ καταστῶσιν ἐν βραχεῖ διαστήματι χρόνου αὐτάρκεις.

Ἀλ. Παπαναστασίου. Ἡ τοιαύτη πληροφορία δὲν εἶνε ἀκριβής. Ἤδη ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῆς ἰδικῆς μας εἴχομεν ἐπιμεληθῆ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ ὑπάρχουν οἱ πίνακες κατ' ἐπαγγέλματα.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Ἐὰν δὲν εἶνε ἀκριβὴς ἡ πληροφορία, τοῦτο εἶνε καὶ ἄλλη ἀπόδειξις ὅτι δὲν κατωρθώθη οὔτε ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου νὰ ἐπέλθῃ μία στενωτέρα συνεργασία μεταξὺ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως καὶ τῆς Κυβερνήσεως.

Στ. Γρηγορίου. Ἡ τοιαύτη στατιστικὴ ἔχει ὄντως καταρτισθῆ.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.) Χαίρω πολύ, κύριε συνάδελφε,

διὰ τὴν πληροφορίαν αὐτήν, θὰ προσπαθήσω νὰ τὴν ἐναρμονίσω πρὸς τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἀποκαταστάσεως.

Ἀνεφέρθη ὀρθῶς ὡς πιθανὸν αἴτιον τῆς καταστάσεως αὐτῆς ἡ ἔλλειψις τῶν κτημάτων, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς μάλιστα ἠκούσαμεν ὁπωσδήποτε νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ παροῦσα Κυβέρνησις, οὖσα συντηρητική, σέβεται τὰς μεγάλας ἰδιοκτησίας, δὲν προστατεύει τὴν ἀποκατάστασιν εἰς τὰς μικρὰς ἰδιοκτησίας. Ἐ! κύριε. Εἶπον καὶ ἄλλοτε ὅτι εἶμαι ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος εἰσῆγαγον εἰς τὴν Θεσσαλονίκην τὸν νόμον τὸν γνωστὸν καὶ μετὰ ταῦτα ἐντεῦθεν διὰ τὴν ταχίστην τῶν μεγάλων ἰδιοκτησιῶν μεταβιβάσεων εἰς τοὺς ἀκτήμονας. Δὲν λέγω ὅτι ἐφεῦρον τὸ ὠὸν τοῦ Κολόμβου, ἀλλὰ βασιζόμενος εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι ἔπρεπεν αἱ μεγάλαι ἰδιοκτησίαι, ὄχι κατὰ τὸν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κρατήσαντα τρόπον, διὰ τῆς διαιρέσεως εἰς τεμάχια, ἀλλὰ κατὰ τρόπον συντομώτερον νὰ μεταβιβασθῶσιν εἰς τοὺς καλλιεργητὰς αὐτῶν, εὗρηκα τὸν τρόπον τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ τῆς μεταβιβάσεως τοῦ κτήματος, διὰ προχείρου περιγραφῆς τῶν ὁρίων. Ἂν δέ, κύριοι, εἶχον τὴν ἰδέαν αὐτὴν τότε, ὁπότε δὲν μὰς ἐπίεζεν ἡ σιδηρὰ ἀνάγκη, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑποχρέωσις ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ νομική, ὅπως ἀνέπτυξα ἄλλοτε, τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων, πῶς εἶνε δυνατὸν σήμερον εὑρισκόμενος ὑπὸ τὴν πίεσιν αὐτήν, νὰ ἔχω τὴν ἰδέαν ὅτι ἔπρεπε νὰ σεβασθῶ τὰς μεγάλας ἰδιοκτησίας; Εἰς τὸ βραχὺ διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἀρχήν, ἐπὶ ἡμέρας μάλιστα κατὰ τὸ ἥμισυ ὁρῶσα, ὁ νόμος περὶ ἀπαλλοτριώσεως ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ εἰς τὴν Εὔβοιαν, ἐτέθη δὲ καὶ εἰς ἐμπρακτον ἐφαρμογὴν τὸ Διάταγμα τὸ ὁποῖον ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος κ. Μολωνᾶς εἶχε προκαλέσει καὶ ἐδημοσίευσεν, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ὑπουργίαν, περὶ ἀπαλλοτριώσεως τῶν κτημάτων τῶν εὑρισκομένων εἰς τὸ Ἅγ. Ὄρος, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἐμισθώνοντο. Δὲν πιστεύω ὅτι αἱ δύο αὐταὶ πράξεις νὰ ἐγέννησαν τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ σεβασθῶσιν τὴν μεγάλην ἰδιοκτησίαν. Δὲν πρόκειται νὰ συζητήσωμεν διὰ τὴν μεγάλην ἰδιοκτησίαν. Σήμερον εὑρισκόμεθα ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀνάγκης καὶ μετὰ παρρησίας εἶπον εἰς τὴν «Ἕνωσιν τῆς Ἰδιοκτησίας», ἡ ὁποία παρουσιάσθη εἰς ἐμέ· μὴ μοῦ ὁμιλεῖτε περὶ αὐτοκαλλεργείας, μὴ ἀπατᾶσθε. Τὸ Διάταγμα τὸ ὁποῖον σᾶς λέγει ὅτι καὶ αὐτὰ θὰ λησθῶσι μίαν ἡμέραν ἀποδεικνύει ὅτι θὰ ἐπέλθῃ καὶ τοῦτο. Περιορίσατε τὴν ἀπαιτητίν σας εἰς τὴν δικαίαν ἀποζημίωσιν. Καὶ ἐγὼ ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σας καὶ μοὶ ἐλέγετε ὅτι μοὶ ὑπόσχεσθε νὰ διατηρήσω τὴν ἰδιοκτησίαν μου, θὰ σᾶς ἔλεγον νὰ μὴ δώσητε τὴν ὑπόσχεσιν αὐτήν.

Δώσατέ μου μίαν δικαίαν ἀποζημίωσιν καὶ δὲν θέλω νὰ μοῦ δώσητε αὐτὴν τὴν ὑπόσχεσιν, διότι εἶνε παρὰ πολὺ φυσικὸν ὅτι ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀνάγκης αὔριον τῆς ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν θὰ ἀναιρέσητε τὴν ὑπόσχεσιν αὐτήν. Διατί, κύριοι, θέλετε νὰ ζῆτε μὲ ψευδεῖς ἐλπίδας; Ἀντιμετωπίσατε τὴν πραγματικότητα· ἀποταθῆτε εἰς τὴν κοινὴν γνώμην, ἀποταθῆτε εἰς τὸ σύνολον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ εἴπατε ὅτι εἶνε δίκαιον τέλος πάντων ὅλοι νὰ συνεισφέρωμεν καὶ ἐγώ, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχω ἀγροτικὴν περιουσίαν, καὶ ὅλοι νὰ συνεισφέρωμεν διαφόρως διὰ νὰ λύσωμεν τὸ μέγα αὐτὸ κοινωνικὸν ζήτημα. Αὐτὴ πρέπει νὰ εἶνε ἡ πολιτική σας καὶ εἰς τὴν πολιτικήν σας αὐτήν, τοῖς εἶπον, εἶμαι πρόθυμος νὰ σᾶς ἀκολουθήσω, ἀλλὰ νὰ μὴ ἀπατᾶσθε· καὶ ἂν ἓν Διάταγμα σήμερον σᾶς χαρίζῃ τὰ αὐτοκαλλιεργούμενα, δὲν θὰ παρέλθῃ πολὺς χρόνος, ὅτε καὶ αὐτὰ θὰ ἀφαιρεθοῦν, διότι θὰ εὑρεθῶμεν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀνάγκης. Αὐτὰ εἶπον, κύριοι, εἰς τοὺς ἐπισκεφθέντας με ἀντιπροσώπους τῆς «Ἑνώσεως τῆς Ἰδιοκτησίας». Ἂς ἔλθωμεν, κύριοι, εἰς τὰ συμβάντα. Ἡ Κυβέρνησις, ὅπως ὀρθῶς παρετήρησεν ὁ ἀξιότιμος ἐξ Εὐρυτανίας πολιτευτής, δὲν εἶνε δυνατὸν εἰς διάστημα 48 ὡρῶν νὰ ἔχῃ τὰ δεδομένα τῆς ἐξετάσεως καὶ ἀνακρίσεως, τὴν ὁποίαν αὐτοστιγμεὶ διέταξεν ὄχι δ' ἑνὸς παράγοντος, ὄχι διὰ τῶν ὀργάνων τῶν εὑρισκομένων ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτῆς ἐξουσίαν καὶ συνεπῶς ὑποπτευομένων πιστῶν, ἀλλὰ παραλλήλως διὰ διαφόρων ἐξουσιῶν καὶ διὰ τοῦ Γεν. Διοικητοῦ καὶ διὰ τῆς Δικαστικῆς ἐξουσίας καὶ διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς Ἀστυνομίας, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχῃ συμπεράσματα τῆς ἐρεύνης ταύτης, ὥστε νὰ δύναται σαφῶς νὰ θέσῃ ταῦτα ἐνώπιον ὑμῶν ἢ καὶ προκαλέσῃ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἀπονομὴν τῶν εὐθυνῶν ἀκόμη. Εἰς τὴν Κυβέρνησιν αὐτήν, λαμβάνουσαν διάφορα τηλεγραφήματα, παρεσχέθησαν διάφοροι πληροφορίαι ἀλληλοσυγκρουόμεναι, ὡς εἰκός—καὶ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ἐξετάσεως δὲν ὑπάρχουν ἀλληλοσυγκρουόμεναι μαρτυρίαι;—καὶ ὅπου τὰ συμφέροντα ἀκόμη δὲν ἀντικρούονται βλέπομεν ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ἀντίληψις δὲν εἶνε ἡ αὐτὴ παρὰ τῷ ἑνὶ ἢ παρὰ τῷ ἄλλῳ. Ἡ Κυβέρνησις θὰ ἠδύνατο μόνον νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ πάλιν τὸ ἔγγραφον τὸ ὁποῖον ὁ ἀξιότιμος ἐπὶ τῆς Γεωργίας συνάδελφος μοὶ ἀπηύθυνε τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς ὁρκισμοῦ του. Λαβὼν γνῶσιν ὅτι ἦτο δυνατὸν ἐκεῖ νὰ προκύψωσι συγκρούσεις; ἀπηύθυνε τηλεγράφημα ἐπεῖγον τὴν 9 Ὀκτωβρίου εἰς τὴν Γεν. Διεύθυνσιν Ἐποικισμοῦ Θεσσαλονίκης, διὰ τοῦ ὁποίου ἔλεγεν.... (ἀναγινώσκει τὸ τηλεγράφημα).

Ἐὰν ἦτο ἐδῶ ἡ Γεν. Διεύθυνσις τοῦ Ἐποικισμοῦ, θὰ ἠδύ-

νατό τις ἴσως νὰ ἀξιώσῃ ἀπὸ τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου μου νὰ μεταβῇ καὶ αὐτοπροσώπως διὰ νὰ τοῖς εἴπῃ τὴν διαταγήν. Ἀλλά, κύριοι, διατί δὲν ἐξετελίσθη; Διότι μέχρι τοῦδε ἐπεκράτει παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ Ἀποκαταστάσεως προσφύγων ἡ ἀντίληψις ὅτι εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς ἀκόμη τοῦ τόπου ὅπου ἔπρεπε νὰ γίνῃ εἰς ἀστικὸς ἢ εἰς ἀγροτικὸς συνοικισμός. Παρετήρησα δὲ σήμερον κατὰ τὴν συνδιάλεξιν τὴν ὁποίαν εἶχον μετ' αὐτῆς, ὅτι δὲν πρόκειται ἐδῶ νὰ στεγάσωμεν ἁπλῶς καὶ νὰ συνοικίσωμεν ἐδῶ· πρόκειται περὶ μιᾶς πολιτικῆς ἡ ὁποία πρέπει νὰ συνδυασθῇ μὲ μίαν πολιτικὴν γενικωτέραν τοῦ Κράτους, οἰκονομικὴν καὶ ἀκόμη, ἂν θέλητε, στρατιωτικήν, καὶ ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ παραιτηθῇ ἡ Κυβέρνησις τοῦ δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ἔχει, ὅπως αὐτὴ ὑποδείξῃ τὰ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ γίνωνται συνοικισμοί. Ἓν μόνον δικαίωμα ἔχει ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως προσφύγων νὰ ἐλέγξῃ, ἂν ὁ τρόπος τῆς διαθέσεως τῶν χρημάτων εἶνε τοιοῦτος ὥστε νὰ ἀποβαίνῃ ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν προσφύγων καὶ δὲν ἀπαιτεῖ διασπάθησιν αὐτῶν. Ἐὰν αὔριον ἡ Κυβέρνησις σᾶς παρουσιάσῃ ἕνα κατάλογον, τότε εἶπον, διαφόρων συμπολιτῶν καὶ σᾶς εἴπῃ· δώσατε θέσιν εἰς τὸν δεῖνα, δώσατε χρήματα εἰς τὸν ἄλλον, ἀντικαταστήσατε τὸν δεῖνα, ἔχετε πλήρες τὸ δικαίωμα ἀπὸ τὸ Πρωτόκολλον ν' ἀρνηθῆτε, καὶ γνωρίζω ὅτι δὲν δύνασθε νὰ ἀρνηθῆτε καὶ γνωρίζω ὅτι δὲν δύνασθε νὰ κάμητε κατάχρησιν τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ τῆς ἀρνήσεως, διότι, ὅταν ἡ Κυβέρνησις σᾶς ὑποδείξῃ μέτρον ἠθικὸν καὶ συντελεστικὸν εἰς τὴν ἐπιτυξιν τοῦ σκοποῦ σας, δὲν θὰ ἔχητε τὴν δύναμιν ποτὲ νὰ ἀρνηθῆτε καὶ ἂν ποτε εὑρεθῇ Κυβέρνησις Ἑλληνικὴ ἐπλήσμων τῶν καθηκόντων αὐτῆς πρὸς τοὺς πρόσφυγας, τῶν καθηκόντων αὐτῆς πρὸς τὴν διαχείρισιν τοῦ δημοσίου πλούτου καὶ σᾶς ὑποβάλῃ τοιαύτην τινὰ ἀξίωσιν πρὸς διασπάθησιν τοῦ χρήματος τὸ ὁποῖον ἐδανείσθη ὁ Ἑλλ. Λαὸς χάριν τῶν προσφύγων, τότε βεβαίως θὰ ἔχητε τὴν ἠθικὴν δύναμιν νὰ ἀρνηθῆτε εἰς τὴν Κυβέρνησιν αὐτὴν τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς ἀξιώσεως αὐτῆς. Αὐταὶ αἱ σκέψεις θὰ κανονίζουν εἰς τὸ μέλλον τὴν στάσιν τῆς Κυβερνήσεως καὶ αὐταὶ αἱ σκέψεις ἂς κανονίζουν καὶ τὴν στάσιν τὴν ἰδικήν σας. Καὶ ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἡ ἄποψις τῆς Κυβερνήσεως. (Χειροκροτήματα).

Ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας συνάδελφος εἶπεν ὅτι δὲν σκοπεῖ νὰ κάμῃ ἔλεγχον κατὰ τῆς Κυβερνήσεως. Ἀνεγνώρισε τὰς δυσκολίας τοῦ ἔργου καὶ ἀνεγνώρισεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο δὲν δύναται νὰ εἶνε ἔργον κομματικῶν διενέξεων καὶ ἀντεγκλήσεων. Τὸν εὐγνωμονῶ, διότι, ἐὰν τοῦτο συνέπεσεν εἰς ὅσα ἐξ ἀρχῆς ὅλοι εἴπομεν ἀγορεύοντες ἐπὶ τοῦ ζητήματος τού-

του, ἐν τούτοις εἶπε κάπου ὅτι δὲν ἐπεδείχθη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ὁ κατάλληλος πυρετὸς πρὸς ἀντιμετώπισιν ἐνδεχομένων συρράξεων. Καὶ ἡ λέξις πυρετὸς μοὶ ἔφερεν εἰς τὴν γνώμην ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπεν ὁ πληρεξούσιος κ. Μέλφος. Θὰ γνωρίζητε, κύριοι, ὅσοι συνέπεσε ἢ νὰ πάθητε ἢ νὰ δικάσητε, ὅτι πολλάκις τις πυρέσσων εἶνε δυνατὸν νὰ δίδῃ ὀρθὰς διατυγὰς καὶ ἰδέας, ἀλλὰ κατόπιν τὰς λησμονεῖ. Ὁμολογῶ ὅτι τὸ εἶχον λησμονήσει. Ἦλθον μίαν ἡμέραν, ὅτε ἤμην βαρέως ἀσθενής, καὶ μοὶ εἶπον ὅτι εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ μὲ ἴδῃ ὁ πληρεξούσιος κ. Μέλφος, διότι πρόκειται περὶ μιᾶς σπουδαίας συρράξεως ἐν Μακεδονίᾳ. Παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ ἰατροῦ ἐδέχθην τὸν κ. πληρεξούσιον καὶ τὸν παρεκάλεσα μάλιστα νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ τοῦ κ. Ἀλεκτορίδη πληρεξουσίου τῶν πρόσφύγων καὶ τοῦ κ. Καραμάνου. Ἔδωσα διαταγὰς ἐν πυρετῷ, ἀξιότιμε συνάδελφε κ. Παπαναστασίου. Ὥστε βλέπετε ὅτι οὐδὲ ὁ πυρετὸς ἔλειψεν (γέλωτες).

Ἀλλὰ τί τὰ θέλετε; Ὑπάρχει παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ τῆς Ἀποκαταστάσεως, ἐννοῶ πάντοτε εἰς τὰ κατώτερα μέλη αὐτῆς, διότι ὀφείλω νὰ εἰπω χωρὶς νὰ θέλω νὰ ὑπεραspίσω κανένα ὅτι, ὅταν ἔθεσα σαφῶς τὰ ζητήματα σήμερον, οὐδὲ τὸ μέλος τὸ ἑλληνικόν, περὶ τοῦ ὁποίου ἐλέχθησαν διάφοροι ὑπαινιγμοί τὸ ἐναῦθα, ἠθέλησε μέχρι τέλους νὰ ἀντιστῇ εἰς τὰς ἀντιλήψεις ἡμῶν, ὅταν ἀνεπτύχθη τὸ δίκαιον καὶ βάσιμον αὐτῶν.

Εἷς πληρεξούσιος. Μέχρι τέλους!

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἀκούσατε, κύριοι. Εἶπον μέχρι τέλους διὰ νὰ εἰμαι εἰλικρινής, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ ἀδικήσω ἕνα ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς κατὰ τὴν ὁποίαν βλέπει τὴν Κυβέρνησιν ἐπιμένουσαν εἰς μίαν ἀντίληψιν δὲν σπεύδει εὐθὺς ἀμέσως νὰ ἀλλάξῃ τὴν ἰδέαν τὴν ὁποίαν εἶχεν. Ὁμολογῶ ὅτι μοὶ ἦτο περισσότερον ἀρεστὸν ὅταν κατόπιν συζητήσεως ἀποδεικνυούσης ἀναμφισβητήτως τὴν ἐλλειψιν κακῆς προθέσεως ἀνεγνώρισε τὸ δίκαιον καὶ τὸ βάσιμον τῶν παραστάσεων τῆς Κυβερνήσεως, παρὰ ἐὰν ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ὅταν ἐνεφανιζόμην ἐκεῖ ἔλεγε: «Πολὺ καλά, αὐτὸ θέλετε, αὐτὸ εἶνε».

Εἷς πληρεξούσιος. Τὰ ἄλλα μέλη, κύριε Πρόεδρε;

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Τὰ ἄλλα εἶχον προαποδεχθῇ.

Ὀφείλω δὲ νὰ εἰπω ὅτι καλὴ πίστις ἐβασίλευσεν εἰς ὅλους. Κατηγγέλθην ὅτι λέγων πολλάκις τὰ ἀκριβῆ δὲν εἶμαι εὐχάριστος, οὐδὲ εἰς τὴν μίαν μερίδα οὐδὲ εἰς τὴν ἄλλην, ἀλλ' ἡ ἀκρίβεια εἶνε αὐτὴ τὴν ὁποίαν εἶπον. Ὑπεδείχθησαν, κύριοι, διάφορα μέτρα σήμερον· τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν εἶνε νὰ μεταβῇ

μία Ἐπιτροπὴ ἐκ πληρεξουσίων ἀνὰ τὴν Μακεδονίαν καὶ νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν μίαν ἔκθεσιν. Δὲν ἔχω οὐδεμίαν δυσκολίαν καὶ ὀφείλω νὰ σᾶς εἰπω ὅτι ἡ Κυβέρνησις σήμερον προσπαθήσῃ νὰ ἐξασφαλίσῃ ἀδιαφιλονείκητον τὸ δικαίωμα τοῦ διοικητικοῦ ἐλέγχου τῶν πράξεων τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐπιτροπῆς.

Δὲν δύναμαι ν' ἀνακοινώσω τίποτε ἀκόμη περὶ αὐτῶν, διότι, ὡς γνωρίζετε, ὅταν τελειώσωσιν αἱ συζητήσεις ἀνακοινοῦνται τὰ πορίσματα. Αὐτὸ δύναμαι νὰ διαπιστώσω μόνον, ὅτι ἐκατέρωθεν ὑπῆρξεν ἀγαθὴ πρόθεσις, ἀναγνώρισις πλήρης ὅτι πρόκειται περὶ δημοσίας ὑπηρεσίας ἐνασκουμένης κατ' ἰδιόρρυθμον τρόπον ἐπὶ τῷ σκοπῷ καὶ μόνον τῆς ἐξασφαλίσεως δικαιωμάτων περισσοτέρων καὶ πληρεστέρας ἐπιτεύξεως ἑνὸς ἔργου ἔχοντος κάπως εὐρύτερον χαρακτῆρα, οὐχὶ ἁπλῶς οἰκονομικόν. Ἀλλὰ προτοῦ περατωθῇ ἡ συζήτησις, ἡ ὁποία θὰ περατωθῇ μεθαύριον, δὲν δύναμαι νὰ ἀνακοινώσω ἀκόμη τὰ μέχρι τοῦδε γενόμενα. Ἐὰν νομίζῃ ἡ Συνέλευσις ὅτι ἡ μετάδοσις πληρεξουσίων τόσον γηγενῶν ὅσον καὶ ἐκ προσφύγων εἰς Μακεδονίαν θὰ δύναται νὰ εἶνε συντελεστική.....

Εἷς πληρεξούσιος. Καὶ οὐδετέρων.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Καὶ οὐδετέρων.

Ἡ Κυβέρνησις μετ' εὐχαριστήσεως θὰ ἀποδεχθῇ τὴν πρότασιν ταύτην καὶ ἐὰν ἡ Συνέλευσις τὴν ἐγκρίνῃ λυσιτελῶς ἀς ἐξουσιοδοτήσῃ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως νὰ κάμῃ κατάλογον, νὰ συγκροτήσῃ Ἐπιτροπήν. Ὅπως εἶπεν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας συνάδελφος, ἐπεκράτει ἄλλοτε ἡ ἰδέα, πολὺ παλαιότερον, ὅτι ἡ συγκρότησις μιᾶς Ἐπιτροπῆς κοινοβουλευτικῆς, ἀνακριτικῆς ἐπὶ τῶν πραγμάτων Ἐπιτροπῆς, περιέχει μομφήν τινα κατὰ τῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλ' ὀρθότατα, ὡς ὁ ἴδιος προεῖπεν, ἡ ἔννοια αὕτη ἐξηνεμίσθη ὀλίγον καὶ ἔχομεν παραδείγματα ὄχι μόνον εἰς τὰ ξένα Κοινοβούλια ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἰδικόν μας ὅτι Ἐπιτροπαὶ συγκροτοῦνται μὲ ἀνακριτικὰ καθήκοντα, ἵνα ἐξακριβώσωσι καὶ διευκολύνωσιν εἰς τὸ ἔργον τὴν Κυβέρνησιν.

Χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ πρόθεσις ἐλέγχου, θὰ ἀναφέρω παράδειγμα. Κατὰ τὸ 1911, ὁπότε ὁ κ. Βενιζέλος ἦτο ἡγέτης ὀγκώδους πλειονοψηφίας ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ἀπεδέχθη καὶ ἐγένετο μία ἀνακριτικὴ ἐπὶ τῶν πραγμάτων Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία ἔδωκε μάλιστα ἀφορμὴν τῆς ψηφίσεως σχετικοῦ νόμου, ἐλλείποντος μέχρι τότε, Ἐπιτροπὴ ἡ ὁποία εἶχε σκοπὸν νὰ ἐξετάσῃ κατὰ πόσον ὑπῆρχε δάκτυλος καὶ προπαγάνδα ἐκ Ρωσίας πρὸς διαφθορὰν τῆς γλώσσης καὶ τῆς θρησκείας.

Κ. Βουδούρης. Καὶ Ἐπιτροπὴν διὰ τὴν Προνομιοῦχον.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Κατόπιν ἐγένετο καὶ ἄλλη Ἐπιτροπὴ σχετικῶς μὲ τὴν Προνομιοῦχον.

Ὑπάρχει δευτέρα τις πρόταπις, κ. συνάδελφοι, καὶ εἰς ταύτην ὁμολογῶ χωρὶς ν' ἀποκρύω τὴν πρώτην ὅτι φέρομαι μετὰ μείζονος συμπαθείας τόσον μᾶλλον καθόσον τὴν εἶχον σημειώσει μεταξὺ ἐκείνων τὰς ὁποίας ὑπελόγιζον νὰ ζητήσω ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπήν, δηλαδὴ νὰ συσταθῶσι τοπικαὶ Ἐπιτροπαί, αἱ ὁποῖαι μεταβαίνουσαι ἐπὶ τόπου νὰ ἐπιλύσωσι διαιτητικῶς καὶ συμβιβαστικῶς τὰς διαφορὰς ὅπου ὑφίστανται καὶ νὰ προλάβῃ συρράξεις ὅπου ἀπειλοῦνται τοιαῦται. Ὁ κ. Μέλφος, ὀφείλω νὰ τὸ εἴπω, εἰς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν ἔδειξε πνεῦμα συμβιβαστικόν, τὸ ὁποῖον τὸν τιμᾷ ἀληθῶς, καὶ σήμερον ἀκόμη μοὶ ἔδειξε τηλεγράφημα προερχόμενον ἐκ τοῦ μέρους τῆς συμπλοκῆς καὶ τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει, ὅτι τῇ μεσολαβήσει φίλων ἐκεῖ ἰδικῶν του ἐπῆλθε κάποια συνεννόησις. Δὲν εἶναι ἔτσι, κ. Μέλφε;

Δ. Μέλφος. Μάλιστα· ἔτσι εἶνε.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Μεταξὺ τῶν παθόντων καὶ ἀδικησάντων συνεννόησις, καὶ τοῦτο εἶνε ἄξιον χαρακτηρισμοῦ, ἤτις ἔφθασε καὶ μέχρις ὑλικῆς ἀποζημιώσεως ἔν τινι μέτρῳ. Ὅτε βλέπομεν τοιαῦτα δείγματα, μετὰ μίαν αἱματηρὰν σύρραξιν τόσον εὐκόλως νὰ γίνηται συνεννόησις, ἐ νὰ μὴ ἀπελπιζώμεθα! Δὲν εἶνε ὁ Λαὸς προορισμένος αἰωνίως νὰ σπαράσσηται. Βλέπω ὅτι ὑπάρχει δεῖγμα λήθης καὶ συγγνώμης εἰς τὰ πράγματα καὶ ἀποκατάστασις τοῦ δικαίου ἄνευ μεσολαβήσεως δικαστικῶν προσώπων καὶ ἄλλων Ἀρχῶν. Λοιπὸν φέρομαι συμπαθῶς πρὸς τὴν δευτέραν ταύτην λύσιν.

Νομίζω ὅτι δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν αὐτὴν τὴν στιγμὴν νὰ κάμωμεν Ἐπιτροπὰς τοπικάς, αἱ ὁποῖαι νὰ μεταβῶσιν ἐπὶ τόπου καὶ νὰ λύσωσι τὰ ζητήματα. Σᾶς εἶπον ὅτι εἶχον ἐγγράψει τὴν ἰδέαν ταύτην ἐν τῷ προγράμματι τὸ ὁποῖον ἐσκεπτόμην νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων καὶ ὅτι θὰ ἔτεινε πρὸς τὸν σκοπὸν ταῦτον, πλὴν τῆς ἱδρύσεως γνωμοδοτικῆς Ἐπιτροπῆς, περὶ ἧς ὡμίλησεν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας συνάδελφος ὡς καὶ ὁ κ. Σ. Γονατᾶς εἰς γενικώτερα συμβούλια. Νομίζω ὅτι εἶνε ἀπαραίτητος ἡ συγκρότησις τοπικῶν τοιούτων Ἐπιτροπῶν, αἱ ὁποῖαι νὰ παίζουν τὸν ρόλον διαιτητοῦ καὶ νὰ διευκολύνωσι τὸ ἔργον. Ἀλλὰ συγχρόνως, ἀφ' ἧς ἐξασφαλισθῇ τὸ δικαίωμα τοῦ Κράτους ἐπὶ τὴν διοικητικὴν ἀνάκρισιν τῶν ὑπαλλήλων, θὰ δύναται νὰ διαφωτίζῃ τὸν ὑπάλληλον καὶ τὴν διοίκησιν καὶ τὴν Κυβέρνησιν.

Α. Παπαναστασίου. Ὅτε ἔγινε συμφωνία μὲ τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως, εἶχε συμφωνηθῇ εἰς τὰ τοπικὰ ἐποικιστικὰ Γραφεῖα νὰ ὑπάρχωσι καὶ μικταὶ Ἐπιτροπαὶ συμβουλευτικαί.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Εὐχαριστῶ πολὺ διὰ τὴν πληροφορίαν, τόσον μᾶλλον ὅσον δὲν συνέπεσε νὰ τὴν ἔχω ἐξ ἐγγράφου τινός, ἀλλ' ἀποτελεῖ μέρος τῶν προφορικῶν τῆς διαπραγματεύσεων. Ὁμολογῶ ὅτι ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ Ἀποκαταστάσεως προσφύγων, ὅπως εἶπεν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας συνάδελφος, δι' ἐμὲ θὰ εἶνε δύσκολος, διότι ὁ ἔλεγχος ὑποθέτει κάποια δικαιώματα, τὰ ὁποῖα δικαιώματα δυστυχῶς δὲν ἔχομεν. Ἐγὼ ἀπέβλεψα εἰς τὸν συντονισμόν, ὅπως εἶπον, καὶ εἰς ἕνα σύνδεσμον τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν. Ταμείου Περιθάλψεως, Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως, Διευθύνσεως Ἀνταλλαγῆς καὶ τῶν τοιούτων, ὥστε νὰ δύναται, ἂν τὸ τοιοῦτον ἦτο δυνατόν, κάποιος καθημερινῶς νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν τῶν γενομένων, νὰ καθιστᾷ ἐνήμερον τούτων τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ αὐτὸς νὰ πυκνώσῃ τὴν ἐπαφὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐπιτροπήν, ὄχι βέβαια ἐπ' ἄπειρον, διότι δὲν θὰ ἦτο ἀνθρωπίνως δυνατὸν τὸ τοιοῦτον, ἀλλ' ἐπί τινα χρόνον, μέχρις οὗ ἡ νέα κατεύθυνσις, τὸ νέον πνεῦμα εἰσέλθῃ σταθερῶς εἰς τὴν τροχιάν αὐτήν, καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν ἀντίληψιν ὅτι δὲν εἶνε δοσίλογοι ν' ἀποκτήσουν τὴν νέαν ἀντίληψιν ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν ποτὲ νὰ διαφύγουν ὄχι μόνον τὴν ποινικὴν ἀλλὰ καὶ τὴν διοικητικὴν ἔρευναν καὶ ἀνάκρισιν τοῦ Κράτους.

Ἐγένετο, κύριοι, λόγος πρὶν περὶ ἐνισχύσεως τῆς δημοσίας δυνάμεως. Καὶ ποῖος δὲν θὰ πλειοδοτήσῃ εἰς τὴν ἀντίληψιν ταύτην; Προτοῦ ἀκόμη ὅμως εἰσέλθω εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἂς μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ ἀπαντήσω εἰς μικρὰν ἐπερώτησιν, τὴν ὁποίαν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Θεσσαλονίκης συνάδελφος, ὁ κ. Ἡγκαλος, ἀπηύθυνε κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἐπερώτησιν συνισταμένην εἰς τὸ ὅτι ὁπλαρχηγοὶ κληθέντες παρ' αὐτοῦ ἀπελύθησαν κατόπιν. Ἀπελύθησαν, ἀλλὰ συγχρόνως ἡ Κυβέρνησις ἔλαβε μέτρα ὅπως εἰς αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι παρέσχον ἐθνικὰς ὑπηρεσίας, κρινομένας ἀπὸ ἓν Συμβούλιον ἁρμόδιον, παρασχεθῇ σύνταξις, διότι δὲν πρέπει πραγματικῶς τὸ Κράτος νὰ φαίνηται ἀγνώμων εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι εἰς ὥρας κρισίμους παρέσχον τὰς ὑπηρεσίας των εἰς αὐτό. Ἀπὸ τοῦ σημείου ὅμως αὐτοῦ μέχρι τῆς διαρκοῦς διατηρήσεως αὐτῶν ἐντὸς τοῦ στελέχους τῆς δημοσίας δυνάμεως ὑπάρχει μία ἀπόστασις, ἡ ἀπόστασις ὄχι ἁπλῶς περὶ τῆς σκοπιμότητος

τοῦ πράγματος ἐν ὥραις ὀλιγώτερον ἀνωμάλοις, ὄχι μόνον περὶ τοῦ συναρμοστοῦ τοῦ πράγματος πρὸς τὴν ὀργάνωσιν τῆς δημοσίας δυνάμεως, ἀλλ' ἂν θέλητε καὶ γενικώτερον, ἡ ἀνάγκη τῶν σκληρῶν οἰκονομιῶν, ἡ ὁποία ἠνάγκασε τὸν ὑποφαινόμενον καὶ ἄνευ ὑποδείξεως τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν νὰ προβῇ καὶ εἰς ἀπόλυσιν ἄλλων ἐφέδρων, διότι ὑπεύθυνος ὄχι μόνον ὡς Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἀλλὰ καὶ ὡς Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως παραλλήλως πρὸς τὸν θησαυροφύλακα, ἂν ὑπάρχῃ θησαυρός, Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, ὑπεύθυνος ὢν εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ βλέπω κρατῶν τὸ πνεῦμα τῶν οἰκονομιῶν περισσότερον παρὰ τὸ πνεῦμα τῆς συμπαθείας πρὸς πρόσωπα παρασχόντα ὑπηρεσίας.

Θ. Πάγκαλος. Λύριον θὰ σᾶς ἀναπτύξω τὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ θὰ σᾶς ὑποδείξω τὰ μέσα μεγαλυτέρων οἰκονομιῶν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἂν θέλητε, θὰ φέρωμεν λίαν προσεχῶς συζήτησιν, ὅταν θὰ συζητηθῇ τὸ ψήφισμα διὰ τὴν παράτασιν τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν, νὰ φέρωμεν γενικὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν οἰκονομιῶν καὶ θὰ εἶμαι λίαν εὐτυχὴς νὰ ἀκούσω τὰς ἰδέας ὑμῶν, διότι παρ' ἐμοὶ θὰ εὕρητε πάντοτε τὴν πρόθεσιν πρὸς πραγματοποίησιν τῶν οἰκονομιῶν καὶ αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκτελοῦνται.

Θ. Χαβίνης. Καὶ περὶ τῆς εἰσπράξεως τῶν φόρων, διότι θ' ἀποδειχθῇ ὅτι δὲν πληρώνουν οὐδὲν πολλοὶ ἑκατομμυριοῦχοι.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Καὶ περὶ αὐτοῦ λαμβάνεται μέριμνα, διότι, ὅπως γνωρίζετε, δυστυχῶς διὰ νὰ γίνῃ ἡ εἴσπραξις χρειάζεται ἡ βεβαίωσις, ἡ δὲ εἰσαγωγὴ νέων συστημάτων δὲν προσέκρουσε μόνον εἰς τὴν ἡμετέραν Χώραν ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας Χώρας πολὺ περισσότερον ἡμῶν προηγμένας. Καὶ διὰ τοῦτο σήμερον καταγίνεται ὁ ἀξιότιμος συνάδελφός μου ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ θὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν Βουλὴν τὰ μέτρα διὰ τῶν ὁποίων νομίζομεν ὅτι ἐπερχομένης βελτιώσεώς τινος τῆς φορολογικῆς νομοθεσίας μας καὶ ἰδίᾳ ἁπλοποιήσεως περὶ τὴν βεβαίωσιν καὶ τὴν διαδικασίαν τοῦ ἐλέγχου θὰ εἶνε δυνατὸν ν' ἀποφύγωμεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὀρθότατα λέγετε. Ὀφείλω δὲ νὰ σᾶς εἴπω ὅτι εἰς Ἐπιτροπὴν ἐμπόρων ἐπισκεφθέντων με καὶ ζητούντων ἵνα ὅμιλος ἐπαγγελματιῶν κάμνῃ τὸν πρῶτον ἔλεγχον, ἑπομένου φυσικὰ τοῦ ἐλέγχου τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ Κράτους, τῆς Διοικήσεως, εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν εἶπον ὅτι τὸ παραδέχομαι ὑπὸ ἕνα ὅρον

ὅτι κατόπιν θὰ δημοσιεύητε σεῖς οἱ ἴδιοι ὑποχρεωτικῶς τὸν κατάλογον τῶν φορολογουμένων καὶ τὸ ποσὸν διὰ τὸ ὁποῖον ἕκαστος φορολογεῖται, ὥστε νὰ ἔχητε τὸν ἔλεγχον τῆς κοινῆς γνώμης ἀπέναντι ἐκείνων οἱ ὁποῖοι πραγματικῶς ἀποκρύπτουν τὰ εἰσοδήματά των. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι δὲν ὑπάρχει μεγάλη ἀπόστασις ἡ ὁποία νὰ μᾶς χωρίζῃ ἀπὸ τῶν ἀντιλήψεων τούτων. Καὶ ἀφοῦ ἀπήντησα εἰς τὸ παρεμπίπτον τοῦτο ζήτημα ἂς ἔλθω εἰς τὴν οὐσίαν, εἰς τὴν ἐνίσχυσιν δηλαδὴ τῆς δημοσίας δυνάμεως.

Εἶμαι τελείως σύμφωνος μὲ τὸν ἀξιότιμον ἐξ Εὐρυτανίας πολιτευτὴν ὅτι θὰ ἦτο στενοῦ πνεύματος ἔνδειξις, ἂν τις ἤθελε τὰς οἰκονομίας νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν διὰ νὰ μὴ εἴπητε ὅτι λέγω μόνον λόγια, θὰ ἤθελον νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ κ. Σοφούλη, ὅτε τὸ πρῶτον ἀνέλαβε τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν εἰς τὴν πρώτην Κυβέρνησιν τὴν σχηματισθεῖσαν ὑπὸ τὸν κ. Βενιζέλον, εἰς ἐμὲ δὲ ἐδόθη ὁ κλῆρος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν. Γνωρίζετε ὅτι τὸ πρόγραμμά μου ὑπῆρξεν ἔκτοτε, διότι καὶ τελείως συμμερίζομαι ὅτι εἶπεν ὁ ἀξιότιμος ἐξ Εὐρυτανίας πολιτευτής, ὅτι ἄνευ αὐστηρῶν καὶ ἀγρίων οἰκονομιῶν εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ὀρθοποδήσωμεν. Ἔκτοτε τὸ πρόγραμμά μου ὑπῆρξε συντηρητικότης εἰς τὴν αὔξησιν τῶν δαπανῶν. Ὑπῆρξα δὲ τόσον σκληρὸς ὥστε ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ἠρνήθην εἰς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους τὸν 13ον μισθόν, μολονότι ἐγνώριζον ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο εὐάρεστον· ἠρνήθην ἀκόμη καὶ τὴν μείωσιν φόρων, διότι ἐγνώριζον μὲν ὅτι θὰ ἐπήρχετο μικρά τις ἀνακούφισις, διότι μόνον ἓν 5 % ἀντεπροσώπευεν εἰς τὴν εἰσαγωγήν, ἀλλ' ἐπιτρέψατέ μοι, κύριοι, νὰ σᾶς εἴπω ὅτι εἰς τὰ δημόσια οἰκονομικὰ πρὸ πάντων ἐφαρμόζεται ἡ παροιμία, τὴν ὁποίαν λέγει ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, ὅτι «ρασοῦλι τὸ ρασοῦλι γεμίζει τὸ σακκοῦλι».

Θ. Χαβίνης. Καὶ τὰς καταχρήσεις.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Καὶ τὰς καταχρήσεις, κ. συνάδελφε, διότι αἱ ἐφημερίδες δὲν ἀνέγραψαν ὅτι ὀλίγας ἑβδομάδας, δύο ἑβδομάδας μετὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς Κυβερνήσεως, ἀπὸ τῆς πρώτης δὲ στιγμῆς ἐδημοσιεύθη Διάταγμα πρὸς ἐπίσπευσιν.

Κατεδικάσθησαν ἤδη τρεῖς καταχρασταί, ὁ εἷς εἰς 15 ἐτῶν δεσμά, ὁ δεύτερος εἰς 18 1/2 ἐτῶν δεσμὰ καὶ ὁ τρίτος διὰ μικρὰν κατάχρησιν εἰς 11 1/2 ἐτῶν δεσμά. Δυστυχῶς δὲν ἀνεγράφησαν εἰς τὰς ἐφημερίδας μὲ τὰ μεγάλα γράμματα. Δὲν θέλω, κύριοι, νὰ εἴπω ὅτι διεκδικῶ ὅτι ἐγὼ ἔπραξα τοῦτο.

Γνωρίζω ὅτι ὑπῆρχεν ἡ ἀγανάκτησις τῆς κοινῆς γνώμης. γνωρίζω δ' ἐπίσης ὅτι ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τῆς προκατόχου εἶχεν ἤδη δημοσιευθῆ Διάταγμα διὰ τοῦ ὁποίου ἐπρονοεῖτο τρόπος ὁ ὁποῖος τότε τοὐλάχιστον ἐθεωρεῖτο ὡς ἐξασφαλίζων αὐστηρότερον τὴν καταδίκην τῶν καταχραστῶν.

Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου δὲν ὑπάρχει οὐδεμία διαφωνία ἀπὸ καμμίαν πτέρυγα τῆς αἰθούσης. Ὅλοι θέλομεν τὴν αὐστηρὰν καταδίκην.

Θ. Χαβίνης. Καὶ τὴν μὴ ἀπονομὴν ἀμνηστίας, κ. Πρόεδρε.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Καὶ τὴν μὴ ἀπονομὴν ἀμνηστίας. Προνοεῖ καὶ περὶ τούτου, περὶ τῆς μὴ ἀπονομῆς ἀμνηστίας, τὸ νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον ὑπέβαλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν ὁ κ. ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργός. Προνοεῖ καὶ περὶ τούτου, ἐγὼ δὲ ἐρωτηθεὶς πρωτοῦ ἀκόμη ἐκδοθῆ τὸ Διάταγμα ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ κ. Σοφούλη προσέθεσα καὶ ἄλλο, τὸ ὁποῖον ἐπίσης ἀποτελεῖ ἐπιπρόσθετον ποινήν, ὅτι καὶ ἡ ἔκτισις τῆς ποινῆς πρέπει νὰ γίνηται μακρὰν τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ τόπου τῆς ἐγκαταστάσεως, διότι καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ μίαν πρόσθετον ποινήν. Οὐδεμία δὲ ποινὴ θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὑπερμέτρως αὐστηρὰ δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐθεώρησαν τὸν δημόσιον πλοῦτον ὡς πρᾶγμα προωρισμένον εἰς διασκέδασιν καὶ διαρπαγήν.

Λοιπόν, ὅτε ἀνέλαβον τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, εἶχε στείλει μίαν ἡμέραν ὁ κ. Σοφούλης τὸν ἁρμόδιον ὑπάλληλον τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ εἶπεν ὅτι θὰ χρειασθοῦν μὲ ὅλην τὴν ἀνάγκην τῶν οἰκονομιῶν 20.000.000 διὰ νὰ ἐνισχυθῆ ἡ Χωροφυλακή. Γνωρίζετε ποία ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησίς μου; Θὰ ἐξοικονομήσω 60.000.000, ἐὰν καταρτίσητε ἔφιππον χωροφυλακήν, διότι ἔχω τὴν ἔμμονον ἰδέαν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, μελετήσας τὸ ζήτημα, ὅτι ἡ ἀσφάλεια τῆς ὑπαίθρου χώρας, ἂν δὲν θέλωμεν ν' ἀπασχολῶμεν διαρκῶς τὸν στρατὸν εἰς αὐτήν, δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ ἄλλως παρὰ διὰ τῆς διοργανώσεως ἑνὸς σώματος ἐφίππου χωροφυλακῆς.

Π. Καρασεβδᾶς. Τὸ καλοκαίρι ἡ δύναμις τῶν χωροφυλάκων ἠλαττώθη ἀπὸ 14000 εἰς 7000. Ἔχετε γνῶσιν αὐτοῦ;

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Γνωρίζω τὴν ἐλάττωσιν αὐτήν. Ἐγὼ θέλω μόνον τοῦτο νὰ διαπιστώσω δι' ἐκείνων τὰ ὁποῖα εἶπον, ὅτι παρὰ τῇ Κυβερνήσει ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα ὅτι δὲν ὑπάρχει στενωτέρα πολιτικὴ ἀπὸ τοῦ νὰ νομίζῃ κανεὶς ὅτι πρέπει νὰ κάμῃ οἰκονομίας προκειμένου περὶ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας.

Κύριοι συνάδελφοι, ἡ συζήτησις νομίζω ὅτι ἐξηντλήθη.

Δύναται, ἐὰν θέλητε, νὰ ἐπαναληφθῆ, ὅταν θὰ προσκομίσωμεν εἰς ὑμᾶς τὸν νέον καταστατικὸν χάρτην τῆς συμβάσεως μεταξὺ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων καὶ τῆς Κυβερνήσεως. Ἐν τῷ μεταξὺ εἶμαι πολὺ εὐτυχὴς διότι διεπιστώθη ἅπαξ ἀκόμη ὅτι ὑπάρχει ἓν πνεῦμα ὁμόθυμον συνεργασίας καὶ μία κοινὴ ἀναγνώρισις τοῦ ὑπερτάτου καθήκοντος ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐξόχως συμφέροντος, τὸ ὁποῖον ἔχει ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς διὰ τὴν ταχεῖαν ἀποκατάστασιν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν προσφύγων. (Χειροκροτήματα).

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περατωμένη, ἡ δὲ Συνέλευσις ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου δέχεται δι' ἀναστάσεως ὅπως συσταθῆ εἰδικὴ ἐπὶ τῶν πραγμάτων Ἐπιτροπή, τοῦ κ. Προέδρου ἐξουσιοδοτουμένου ὅπως καταρτίσῃ καὶ ἀνακοινώσῃ ταύτην πρὸς τὴν Συνέλευσιν. Ἐπίσης ἡ Συνέλευσις δέχεται πρότασιν καὶ ἐξουσιοδοτεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως προβῆ αὐτὴ εἰς τὴν κατὰ τόπους σύστασιν εἰδικῶν διαιτητικῶν Ἐπιτροπῶν πρὸς ἄμεσον ἐπίλυσιν τῶν ἐκάστοτε ἀναφυομένων διαφορῶν.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ κατ' ἀρχὴν, κηρυσσόμενα **κατεπείγοντα** τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

«Περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου 1923 συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ παρατάσεως τῆς προθεσμίας συναλλαγματικῶν δανείου φράγκων 40 ἑκ. πρὸς 6 ο/ο τοῦ 1921».

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ κυρώσεως συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθν. Τραπ. τῆς Ἑλλ. περὶ αὐξήσεως τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τῶν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ Δημοσίου χορηγητέων γεωργικῶν δανείων πρὸς πρόσφυγας ἀπὸ δρ. 50 ἑκατομ. εἰς δραχ. 100 ἑκατομμύρια».

«Περὶ κυρώσεως συμβάσεως μετὰ τῆς Ἐθν. Τραπ. τῆς Ἑλλάδος ἀφορώσης εἰς ἐνοποίησιν προσωρινῶν δανείων καὶ τροποποίησιν προγενεστέρων μετ' αὐτῆς συμβάσεων δανείων».

«Περὶ κυρώσεως συμβάσεως μεταξὺ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ τοῦ Ἑλλ. Δημοσίου περὶ τροποποιήσεως τῆς ἀπὸ 26 Ἀπριλίου 1924 συμβάσεως περὶ χορηγήσεως δανείου δραχ. 50 ἑκατομ. διὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν ἀγροτικῶν καὶ ἀστικῶν κτημάτων τῆς Δ. Θρᾴκης» καὶ

«Περὶ καταργήσεως τοῦ ἐδ. 1 τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ νόμου 2749 περὶ συνάψεως ἐσωτερικοῦ ἀναγκαστικοῦ δανείου μέχρι τοῦ ποσοῦ 1600 ἑκατ. δραχμῶν περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 3201 τῆς 3 Αὐγούστου 1924 περὶ τροποποιήσεως διατάξεών τινων τοῦ Ν. Δ. τῆς 3 Ἀπριλίου 1923 περὶ εἰσαγωγικῶν τελῶν κλπ.».

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν, κηρυσσόμενον **κατεπείγον**, τὸ νομοσχέδιον «περὶ κυρώσεως συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθν. Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ παραστάσεως τῆς προθεσμίας λήξεως τοῦ ἐκ δρ. 399,985,350 πρώτου τμήματος τοῦ προσωρινοῦ δανείου δραχμῶν ἑνὸς δισεκατομμυρίου».

Προτάσει τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἡ Συνέλευσις δέχεται δι' ἀναστάσεως ὅπως κατὰ τὴν αὔριανὴν συνεδρίασιν προτιμηθῇ τῆς συζητήσεως τῶν ἐπερωτήσεων ἡ ἐπψήφισις τοῦ συνόλου τῶν τροποποιήσεων τοῦ Κανονισμοῦ.

Μεθ' ὃ συνανέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 μ. μ. διὰ τὴν 5 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 46Ὴ'

τῆς 13 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5. 30' μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Κονιστρῶν ὑποβάλλει ψήφισμα περὶ ἐφαρμογῆς τῶν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ὑποδεικνυομένων οἰκονομιῶν.

Ὁ Σύλλογος τῶν ἐν Ἑλλάδι ὑπαλλήλων τῆς Ἑταιρείας Eastern αἰτεῖται τὴν βελτίωσιν τῆς μισθοδοσίας μελῶν του.

Ὁ Σύλλογος τῶν κηπουρῶν Λαρίσης παρακαλεῖ ὅπως συμπεριληφθῇ διάταξις ἐν τῷ νέῳ ἐνοικιοστασίῳ καὶ διὰ τοὺς λαχανοκήπους

Οἱ ἀγωνισταὶ Α' τάξεως Κρήτης παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως ἐγκρίνῃ τὴν παροχὴν τῶν καθυστερουμένων συντάξεων.

Ἡ Προσφυγικὴ Ἕνωσις Σερρῶν παρακαλεῖ ὅπως οἱ ἐκ τοῦ συνοικισμοῦ Μέσδρα ἀπομακρυνόμενοι πρόσφυγες μεταφερθοῦν εἰς τὴν τοποθεσίαν Μαγκζειά.

Οἱ δημοδιδάσκαλοι Ἀργοστολίου ζητοῦσι τὴν διαθήμισίν των.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Πατρῶν «Ἑρμῆς» παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως τὸ Κράτος προβῇ εἰς τὴν ἀγορὰν ἑτέρων τριάκοντα ἑκατομμυρίων σταριδοκάρπου.

Ὁ Σύνδεσμος ποτοποιῶν Καβάλλας διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἐπικειμένην νέαν φορολογίαν τοῦ οἰνοπνεύματος.

Ἐπιτροπὴ γεωργῶν Ὀρεστιάδος παραπονεῖται ἐναντίον τοῦ προέδρου τοῦ ἐποικισμοῦ κ. Ἀθουσαλάμ, ὅστις τοὺς ἠμπόδισε νὰ καλλιεργήσωσι τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐνοικιασθέντα τουρκικὰ κτήματα.

Ἐπιτροπὴ τραυματιῶν καὶ ὀχύρων περιπτέρων αἰτοῦνται τὴν ἄρσιν τῆς ἀστυνομικῆς διαταγῆς περὶ μεταφορᾶς τῶν περιπτέρων εἰς ἄλλας θέσεις.

Ἡ Ἕνωσις χηρῶν καὶ ὀρφανῶν πολέμου Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν προικοδότησιν τῶν ἀγάμων ἀδελφῶν τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων.

Ὁ Σπυρίδων Παπαχρίστου δημοδιδάσκαλος καὶ διευθυντὴς τοῦ σχολείου Κλεισούρας αἰτεῖται τὴν διαθήμισίν του.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν καταστηματαρχῶν ἑστιατορίων, ζυθεστιατορίων καὶ οἰνομαγειρείων Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Πατρῶν ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα σχετικὸν μὲ τὸ Ν. Διάταγμα «περὶ ἑβδομαδιαίας ἀναπαύσεως τῶν ὑπαλλήλων».

Ὁ ὑποθηκοφύλαξ καὶ οἱ γραμματεῖς τοῦ ὑποθηκοφυλακίου Ἀθηνῶν αἰτοῦνται τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς ἀδικίας ἐπὶ τῇ διαθαθμίσεώς των.

Ὁ Διδασκαλικὸς Σύλλογος «Τὰ Καλάβρυτα» παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπόμνημα τῆς Διδασκαλικῆς Ὁμοσπονδίας.

Ὁ ἐξ Ἁγίου Λαυρεντίου Βόλου ἱεροψάλτης Ἀπόστολος Διάντσαρας διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ Μητροπολίτου Δημητριάδος ἀπαγορεύσαντος αὐτῷ νὰ ψάλλῃ.

Οἱ κ. κ. ***Γ. Ροῦσσος*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) καὶ ***Γ. Κονδύλης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ νόμου 3098 περὶ ἀποκτήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἰθαγενείας ὑπὸ τῶν εἰς

τὴν ἀλλοδαπὴ προσφυγόντων Ἑλλήνων τὸ γένος ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Θράκης».

Ὁ κ. **Σκεῦος Ζερβὸς** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τῆς προτάσεως ψηφίσματος «περὶ ἐπανεξετάσεως ἀπορριφθέντων μαθητῶν».

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπ. Δικαιοσύνης) καταθέτει σχέδιον νόμου α') «περὶ ἀνακλήσεως τῆς γενομένης δημοσιεύσεως ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 168 τῆς 23 Ἰουλ. 1924 φύλ. τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως δι' οὗ θεν νόμου ὑπ' ἀριθ. 3109 ὑπὸ τὸν τίτλον «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τοῦ Ν. Δ. τῆς 23 Ἀπριλίου 1924 περὶ ἀμνηστίας, ἀναστολῆς ποινῶν, παραγραφῆς ἀδικημάτων κλπ.» καὶ β') περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ ὡς ἄνω Ν. Δ. τῆς 23 Ἀπριλίου 1924».

Εἰσηγούμενος τὸ νομοσχέδιον τοῦτο ὁ κ. Ὑπουργὸς λέγει τὰ ἑξῆς :

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικαιοσύνης). Κύριοι πληρεξούσιοι, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω ὑπὸ τὴν κρίσιν καὶ τὴν ψῆφον ὑμῶν σχέδιον νόμου, τοῦ ὁποίου ὁ τίτλος ἔχει ὡς ἑξῆς: «Περὶ ἀνακλήσεως τῆς γενομένης δημοσιεύσεως ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 168 τῆς 23 Ἰουλίου 1924 φύλλου τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως δι' οὗ θεν νόμου ὑπ' ἀριθ. 3105 κλπ.».

Ἐκ τοῦ τίτλου, τὸν ὁποῖον ἐθεώρησα ἀναγκαῖον νὰ σᾶς ἀναγνώσω, παρατηρεῖτε ὅτι ἐμφανίζεται μία περίπτωσις πρώτων ἤδη παρουσιαζομένη, καθ' ὅσον γνωρίζω, εἰς τὴν ὅλην νομοθετικὴν ἐργασίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν νόμος δημοσιευθείς, φερόμενος ὡς ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως καὶ ὡς κυρωθεὶς ὑπὸ τοῦ ἑτέρου νομοθετικοῦ παράγοντος, τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, νόμος τοιοῦτος ζητεῖται ἤδη δι' ἑτέρου νόμου νὰ θεωρηθῇ ὡς μὴ ὑπάρχων. Ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα εἶνε πρωτότυπον, καθόσον, ὡς ἀντιλαμβάνεται πᾶς τις, ὅταν βλέπῃ τις ἕνα νόμον ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως δημοσιευθέντα, φέροντα τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἁρμοδίου ὑπευθύνου Ὑπουργοῦ καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἑτέρου νομοθετικοῦ παράγοντος, ὅστις νῦν, κατὰ τὸ μέχρι τοῦδε ἰσχῦον Σύνταγμα, εἶνε ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, ὅταν βλέπῃ τοιοῦτον νόμον, πᾶς τις ἀντιλαμβάνεται καὶ πρέπει νὰ ἀντιλαμβάνηται ὅτι εἶνε νόμος καὶ ὅτι θὰ παρῇγε τὰ ἔννομα αὐτοῦ ἀποτελέσματα. Δυστυχῶς, ὡς θὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ ἀναπτύξω ὑμῖν, τὸ τοιοῦτο δὲν συμβαίνει ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Καίτοι ἓν κείμενον ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Ἐφ. τῆς Κυβερνήσεως ὡς νόμος 3109, οὗτος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ νόμος. Θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε διὰ βραχέων νὰ ἐκθέσω τὸ ἱστορικὸν τῶν πραγμάτων. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ

τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος ἡ Συνέλευσις διὰ ψηφίσματος εἶχεν ἐξουσιοδοτήσει τὴν Κυβέρνησιν, ἵνα ἐκδώσῃ νομοθετικὸν Διάταγμα περὶ παροχῆς ἀμνηστίας εἴς τινα ἀδικήματα, καὶ περὶ ἐλαφρύνσεως τῶν ποινῶν εἰς ἄλλα ἀδικήματα. Πράγματι ἡ Κυβέρνησις τοῦ ἀξιοτίμου ἐκ Μαντινείας πολιτευτοῦ ἐξέδωκε τὸ ἀπὸ 23 Ἀπριλίου 1924 νομοθετικὸν Διάταγμα.

Εἰς πληρεξούσιος. Τὰ ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα ἔχομεν ἐκ τοῦ νόμου τούτου τί θὰ γίνουν ;

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης). Περιμένετε. Δὲν θὰ ἐλάμβανον τὴν τιμὴν νὰ ἀπασχολήσω τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν δὲν ἐπρόκειτο περὶ ζητήματος σοβαροῦ καὶ τὸ πρῶτον ἐμφανιζομένου. Τὸ νομοθετικὸν τοῦτο Διάταγμα εἶνε βεβαίως καὶ νόμιμον καὶ σκόπιμον. Παρέχει ἀμνηστίαν ὡς πρὸς τινα ἀδικήματα πολιτικὰ ἁπλᾶ ἢ σύνθετα, μετά τινων ἐξαιρέσεων ἐπίσης λογικῶν· ἐπίσης παρέχει ἀμνηστίαν ὡς πρὸς τινα ἀδικήματα ἑλλήνων ὁμογενῶν διαπραχθέντα κατ' Ὀθωμανῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ καὶ ὡς πρός τινα ἄλλα ἀδικήματα, βαθμοῦ πλημμελήματος. Ταῦτα ὡς πρὸς τὴν ἀμνηστίαν.

Ἐπίσης τὸ ὁμοῦ τοῦτο Διάταγμα παρέχει ἀναστολὴν τοῦ ἡμίσεος τῆς ποινῆς ὡς πρὸς τοὺς καταδικασθέντας μέχρι τῆς 23 Ἀπριλίου 1924 ἐπὶ διαφόροις ἀδικήμασιν, ἀδιακρίτως βαθμοῦ εἴτε πλημμελήματος εἴτε κακουργήματος. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς καταδικασθέντας εἰς θάνατον, παρέχει ἐπίσης ἀναστολὴν τῆς ποινῆς, ἐφόσον ὁ θάνατος διὰ προγενεστέρας χάριτος εἶχε μετατραπῇ εἰς ἰσόβια δεσμὰ καὶ τὸ Διάταγμα ὁρίζει ὅπως οὗτοι ἐκτίσωσι ποινὴν 15 ἐτῶν. Τὸ Διάταγμα ἐκήρυσσεν ἐπίσης παραγεγραμμένα ἀδικήματά τινα ἐπουσιώδη, πλημμελήματα καὶ πταίσματα. Ἐπίσης τὸ Διάταγμα τοῦτο παρεῖχε καὶ δικαστικὴν ἀναστολὴν τῆς διώξεως ἄλλων τινῶν πλημμελημάτων, τηρουμένων προϋποθέσεών τινων. Τινὰ ὅμως πλημμελήματα ἐξῄρει τῆς ἀναστολῆς τῆς διώξεως. Καὶ δὴ ἐξῄρει ἐκείνους οἱ ὁποῖοι εἶχον ἄλλοτε καταδικασθῇ ἐπὶ λῃστείᾳ καὶ ζωοκλοπῇ, αἰσχροκερδείᾳ, ἐπὶ ἰδιοποιήσει, ἀπιστίᾳ κλπ. Ὡς πρὸς τὰ πλημμελήματα ὅμως εἶχεν, ὁμολογῶ, μίαν παράδοξον διάταξιν, ἐκ παραδρομῆς ἴσως τεθεῖσαν, διότι ἀληθῶς εἶνε καινοφανής, ἐν ἄρθρῳ 21, δι' ἧς παρέχει καὶ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς ἀναστολῆς τῆς διώξεως ἀδικημάτων τὰ ὁποῖα ἔμελλον νὰ διαπραχθῶσι. Τοῦτο βεβαίως ὀλίγον ξενίζει. Τέλος προβαίνει περαιτέρω καὶ κηρύσσει παραγεγραμμένα κακουργήματα, τὰ ὁποῖα εἶχον παραγραφῇ πρὸ πολλῶν ἐτῶν, πρὸ 20 ἐτῶν, κἂν ἔτι ὑπάρχωσιν ἀποφάσεις, ὁμοίως δὲ καὶ πλημμελήματα δικ-

πραχθέντα πρὸ πενταετίας, ἐφ' ὧν εἶχον ἐκδοθῇ ἐρήμην ἀποφάσεις.

Τοιοῦτον εἶνε ἐν περιλήψει τὸ Διάταγμα τῆς 23 Ἀπριλίου 1924 τὸ ἐκδοθὲν ὑπὸ τῆς πρώτης Δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ψηφίσματος τῆς Συνελεύσεως. Παρετηρήσαμεν ὅμως, κύριοι, κατὰ τὴν περαιτέρω ἐφαρμογὴν τοῦ Διατάγματος ὅτι περιεῖχεν ἀδικίαν τινὰ καὶ ἀνισότητα, καθόσον, ἐνῷ ἀνέστελλε τὸ ἥμισυ τῆς ποινῆς εἰς τοὺς καταδικασθέντας μέχρι 23 Ἀπριλίου 1924, δὲν ἔπραττε τὸ αὐτὸ διὰ τοὺς διαπράξαντας ἀδικήματα μέχρι τῆς 23 Ἀπριλίου 1924, ἀλλ' ἐδικάσθησαν βραδύτερον. Ἐθεωρήθη ὀθεν ὑπὸ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης κ. Σταμούλη ὅτι τοῦτο περιεῖχε μίαν προφανῶς ἀνακολουθίαν, καὶ τοῦτο ἰδίως τὸ ἀνίσον ἐσκέφθη ἵνα διὰ νόμου ἐπανορθώσῃ ὁ τότε Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης. Ἐπίσης, ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀναστολῆς τῆς διώξεως τῶν πλημμελημάτων, ἐπειδὴ ἐγεννῶντο τελικαί τινες δυσχέρειαι ὡς πρὸς τὴν κατάληξιν τῶν ἐξόδων, ἐθεωρήθη καλὸν ἵνα ληφθῇ νομοθετικὴ πρόνοια πρὸς διευκόλυνσιν αὐτῶν. Δὲν ἀπασχολῶ περισσότερον τὴν Συνέλευσιν, καθόσον τὸ νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον ὑποβάλλω συνοδεύεται διὰ μακρᾶς ἐκθέσεως.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν ὑποβολὴν εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ τὴν ἐν αὐτῇ ἐπεξεργασίαν τοῦ ὑποβληθέντος ὑπὸ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ κ. Σταμούλη σχεδίου νόμου, τὸ ὁποῖον, ἐπαναλαμβάνω, κύριον σκοπὸν εἶχε νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἄνω ἀδικίαν, ἀνισότητα μᾶλλον, ἣν εἶχε τὸ πρῶτον νομοθετικὸν Διάταγμα καὶ τὸ ὁποῖον σχέδιον νόμου ἀπετελεῖτο ἀπὸ 6 μόνον ἄρθρα, ἐκ τῶν ὁποίων τρία ἦσαν τὰ οὐσιώδη, τὸ σχέδιον τοῦτο νόμου ὑπέστη ἐξόγκωσιν καὶ ἐξοίδησιν ἐν τῇ Συνελεύσει. Τῷ ὄντι περιελήφθησαν ἐν αὐτῷ πλεῖσται διατάξεις, διὰ τῶν ὁποίων παρείχετο ἀναστολὴ τελεία καὶ αὐτοδικαίως τοιαύτη εἰς πλεῖστα ἀδικήματα καὶ δὴ διὰ πολλὰ τῶν ὁποίων κοπτόμεθα ὅτι πρέπει νὰ τιμωρῶνται αὐστηρῶς. Π. χ. περιεῖχε μίαν διάταξιν διὰ τῆς ὁποίας ἀνεστέλλετο πᾶσα δίωξις ἐπὶ τῶν Ἐπιτροπῶν τοῦ ἐπισιτισμοῦ διὰ καταχρήσεις, ἐφόσον διεπράχθησαν κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν γενικῶς, οἱ δράσται δὲ ἔπαυσαν νὰ εἶνε δημόσιοι ὑπάλληλοι ἢ ἰδιῶται. Δηλαδή, διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς διώξεως εἷς ἐξ αὐτῶν, ἤρκει ἁπλῶς νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ δημόσιος ὑπάλληλος.

Περιεῖχε μίαν ἄλλην διάταξιν, ἡ ὁποία ἔδιδεν ἀναστολὴν δι' ὡρισμένας πράξεις καὶ ἐπὶ μιᾶς ὑποθέσεως γνωστῆς οὔσης, ἥτις συνέβη ἐν Πάτραις, τῆς καταχρήσεως ἑνὸς μεγαλεμπόρου

ξένου, ἀποκτήσαντος δὲ ἐσχάτως καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν.

Εἷς πληρεξούσιος. Ποῖον; Τὸν Σολάρη;

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Μάλιστα, ὅστις διέπραξε μίαν μεγάλην κατάχρησιν, συνδεομένην μὲ ἀπάτας καὶ πλαστογραφίας, διότι ἄλλως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ, ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων περὶ συναλλαγῶν, καθ' ὃν ἔδει νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸ Δημόσιον 200 χιλιάδας λιρῶν, ἀντίτιμον ἐξαγομένης σταφίδος, ἀντὶ δραχμῶν 170 περίπου, νομίζω, ἑκάστης λίρας.

Περιεῖχετο καὶ αὐτὴ ἡ διάταξις, καθ' ἣν ἀπαλλάσσεται καὶ αὐτὸς τῆς περαιτέρω διώξεως. Τῆς πράξεως ταύτης εἶχον λάβει γνῶσιν, διότι ἐκλήθην ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἐν συμβουλίῳ ἵνα δώσω τὴν γνώμην κατὰ ποῖον τρόπον θὰ ἐδιώκετο ἡ πρᾶξις. Τότε μάλιστα μοὶ εἶχε προταθῇ νὰ μεταβῶ εἰς Ἀγγλίαν διὰ νὰ ὑπερασπίσω τὴν ὑπόθεσιν ἐνώπιον τῶν Ἀγγλικῶν δικαστηρίων. Ἐγώ, ἕνεκα ἰδιαιτέρων λόγων, δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀναλάβω τὴν ἀποστολήν, ἀλλὰ μετέβη ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ὁ νῦν Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Μιχαλακόπουλος, παρεπιδημῶν τότε ἐν Εὐρώπῃ, ἵνα προασπίσῃ τὰ δικαιώματα τοῦ Δημοσίου. Περαιτέρω τὸ αὐτὸ νομοσχέδιον περιέλαβε διατάξεις διὰ τῶν ὁποίων διάπλατα ἠνοίγοντο πᾶσαι αἱ φυλακαὶ τοῦ Κράτους, καὶ ἰδίᾳ αἱ φυλακαὶ τῆς Κρήτης, καθόσον κακουργήματα, λῃστεῖαι, φόνοι, παντοειδῆ ἀδικήματα διαπραχθέντα, εἴτε ὑπὸ καταδίκων, εἴτε ὑπὸ ὑποδίκων, εἴτε ὑπὸ φυγοδίκων, εἴτε ὑπὸ φυγοποίνων, ὑφ' οἱανδήποτε μορφὴν καὶ ἂν ὑπήγοντο εἰς αὐτὰς οὗτοι, εἴτε ἐν συνεργείᾳ εἴτε ἐν αὐτουργίᾳ, καὶ δὴ καὶ ἠθικὰ τοιαῦτα, ἀνεστέλλοντο πάσης διώξεως καὶ πάσης ποινῆς, καὶ οἱ ταῦτα διαπράξαντες θὰ ἐξήρχοντο τῶν φυλακῶν. Ὅτε, κύριοι πληρεξούσιοι, ἐψηφίζετο τὸ νομοσχέδιον, ἢ ἐτροποποιεῖτο μᾶλλον καὶ συνεπληροῦτο ἐν τῇ Συνελεύσει, ἐν ᾗ, ὡς εἶπον, ἔπαθεν ἐξοίδησιν, ἤρξαντο οἱ γνωρίζοντες, καὶ ἰδίως οἱ ἐν Κρήτῃ, τὰς λεπτομερείας αἱ ὁποῖαι ἐπρόκειτο νὰ θεσπισθῶσιν ὡς νομοθετικαὶ διατάξεις, ἤρξαντο, λέγω, διαμαρτυρόμενοι.

Τὸ νομοσχέδιον ἐν τούτοις, ὡς συνεπληρώθη, φέρεται ψηφισθὲν εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς 16ης Ἰουλίου 1924. Ἐν τῷ μεταξὺ δέ, ὅτε ἐγνώσθη ἡ ψήφισις αὐτοῦ τοῦ νομοσχεδίου καὶ ἐπικειμένης τῆς κυρώσεως αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἰδίως μετὰ ταύτην, καὶ δὴ τὴν ἄτακτον δημοσίευσιν, πανταχόθεν καὶ μάλιστα ἐν Κρήτῃ ἐξεδηλώθη μέγας ἀναβρασμὸς ὄχι μόνον τῶν πολιτῶν, ἀλλ' ἰδίᾳ τῶν Ἀρχῶν. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ

σᾶς παρακαλέσω νὰ μοὶ ἐπιτρέψητε ν' ἀναφέρω ὑμῖν μίαν πρὸς μίαν τὰς ἐκδηλωθείσας ἐξεγέρσεις.

Πρῶτον τηλεγράφημα τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Κρήτης κρυπτογραφικὸν τῆς 22 Ἰουλίου 1924, διὰ τοῦ ὁποίου διεκτραγῳδεῖ τὰ ἀπειλούμενα ἐκ τῆς κυρώσεως καὶ ἐφαρμογῆς τοῦ νομοσχεδίου κακά. 2ον). Ἔγγραφον τοῦ Εἰσαγγελέως Ἐφετῶν Κρήτης, ἐκθέτοντος τὰ μεγάλα δεινὰ ἅτινα ἀπειλοῦνται ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοιούτου νόμου. 3ον). Τηλεγράφημα τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Κρήτης πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας, ἐξορκίζοντος αὐτὸν ὅπως μὴ κυρώσῃ τὸ ψηφισθὲν νομοσχέδιον. 4ον). Τηλεγράφημα ἐκ Χανίων τοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ Κρήτης κ. Πλατῆ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης παριστῶντος τοὺς σοβαροὺς κινδύνους οὓς διατρέχει ἡ δημοσία τάξις καὶ ἀσφάλεια ἐν τῇ νήσῳ, ἥτις ἔχει ἤδη ἀποκατασταθῇ, ἐὰν τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν ὁ νόμος. 5ον). Τηλεγράφημα τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Κρήτης πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης συνιστῶντος ὅπως μὴ κυρώσῃ τὸν νόμον ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας. 6ον). Τηλεγράφημα τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Χανίων πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης,ἀξιοῦντος ἐντόνως τὴν ματαίωσιν τοῦ ψηφισθέντος νομοσχεδίου.

Εἷς πληρεξούσιος. Οἱ δικηγόροι συνιστῶντες τὴν μὴ ἐφαρμογὴν τοῦ νομοσχεδίου εἶχον συμφέρον.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.) Τοὐναντίον, ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νομοσχεδίου εἶχον συμφέρον, διότι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νομοσχεδίου ἀπῄτει τὴν παρέμβασιν αὐτῶν.

Α. Παπαναστασίου. Ἡ καταδίωξις ἡ ποινικὴ δὲν ἀπαιτεῖ παρέμβασιν δικηγορικήν;

Π. Τσιτσεκλῆς. Διὰ τοὺς ἐντὸς τῶν φυλακῶν εὑρισκομένους κατὰ κανόνα δὲν ἀπαιτεῖται, ἀλλ' ἐν προκειμένῳ πάντως θ' ἀπῃτεῖτο ὁπωσδήποτε παρέμβασις λόγῳ τῶν διακοινώσεων. Διὰ τοὺς καταδιωκομένους βεβαίως πάντως ὑπάρχει ἀνάγκη τῆς δικηγορικῆς ἐπεμβάσεως.

Ι. Κούνδουρος. Ἡ λέξις «αὐτοδικαίως», περὶ τῆς ὁποίας ὡμιλήσατε, καταργεῖ ἀκριβῶς τὴν ἐπέμβασιν τοῦ δικηγόρου. Ἡ λέξις αὕτη ἐζήτησα ἐγὼ νὰ τεθῇ εἰς τὸ νομοσχέδιον. Εἶμαι ὁ πατὴρ τῶν διατάξεων ὅσαι ἀφορῶσι τὴν Κρήτην καὶ δι' αὐτὸ θὰ σᾶς παρεκάλουν νὰ ἀναγνώσητε τὰς συζητήσεις αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο ἐδῶ καὶ τὰς ἐκθέσεις.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν γίνεται συζήτησις, ἐθεώρησα μόνον καθῆκόν μου νὰ ἀναφέρω εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰς διαμαρτυρίας, τὰς ὁποίας εὗρον εἰς τὸν φάκελον. Κατόπιν ἡ Συνέλευσις δύναται νὰ ἐκθέσῃ τὰς γνώμας

της. 7) Τηλεγράφημα πλείστων πολιτῶν Πειραιῶς πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας, ζητούντων νὰ μὴ κυρωθῇ ὁ ψηφισθεὶς νόμος. 8) Τηλεγράφημα τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Κρήτης, ἀναφέροντος ψήφισμα 14 Σωματείων περὶ μὴ ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου. 9) Τηλεγράφημα τῆς 27ης Ἰουλίου 1924 ἐξ Ἡρακλείου Κρήτης ἀπευθυνόμενον πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, πρὸς τοὺς Ὑπουργοὺς τῶν Στρατιωτικῶν, τῆς Δικαιοσύνης, καὶ τῆς Ἐννόμου Τάξεως, ὅπερ ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἑξῆς (ἀναγινώσκει): «Λαὸς Περαχώρας—Κρήτης λαοῦν γνῶσιν ἀποφάσεως Συνελεύσεως περὶ ἀμνηστίας τῶν πρὸ Ἀπριλίου 1924 ἀδικημάτων, ἐπομένως καὶ λῃστῶν καὶ φονέων παρ' ἐπιλέκτων συνεπαρχιωτῶν μας Γρηγορίου Φαλδάψη, συνελθὼν σήμερον ἐν Κουνενὶ ψηφίζει: Διαμαρτύρεται ἐντονώτατα κατ' ἀποφάσεως Ἐθνοσυνελεύσεως καὶ διορίζει Ἐπιτροπὴν κλπ. ὅπως τηλεγραφήσῃ παρὸν ψήφισμα κλπ.». 10ον) Τηλεγράφημα ἐκ Ρεθύμνης τῆς 28 Ἰουλίου 1924, φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Δημάρχου καὶ 12 Προέδρων Σωματείων, διὰ τοῦ ὁποίου διερμηνεύουν τὸ αἴσθημα τῆς κοινῆς γνώμης, ὅπως μὴ κυρωθῇ καὶ μὴ ἐφαρμοσθῇ ὁ νόμος. 11ον) τὸ ἀπὸ 23 Αὐγούστου 1924 κρυπτογραφικὸν τηλεγράφημα τοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ Κρήτης, ζητοῦντος τὴν ταχίστην ἐνέργειαν πρὸς κατάργησιν τοῦ νόμου τοῦ δημοσιευθέντος ὑπ' ἀριθ. 3109.

Αὗται, κύριοι, εἶνε αἱ ἔγγραφοι διαμαρτυρίαι, αἱ ὁποῖαι ἀπεστάλησαν πρὸς τὰς διαφόρους Ἀρχάς, πρὸς τὰ διάφορα Ὑπουργεῖα, πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας πανταχόθεν, ἰδίᾳ δὲ ἐκ Κρήτης, διὰ τὴν μὴ ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου, ἐκ τῆς ὁποίας ἐφαρμογῆς θὰ ἠπειλεῖτο πλήρως ἡ δημοσία τάξις ἐν Κρήτῃ. Ταῦτα εὗρον ἐν τῷ σχετικῷ φακέλῳ καὶ ἐθεώρησα καθῆκόν μου νὰ τὰ ἐκθέσω πρὸς τὴν Συνέλευσιν, ἵνα ἔχῃ καὶ αὕτη πλήρη γνῶσιν.

Π. Μερλόπουλος. Δηλαδὴ ἐξηγέρθη ἡ ψυχὴ τῶν Κρητῶν διὰ τὴν ἀπειλουμένην διασάλευσιν τῆς δημοσίας τάξεως.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Δηλαδὴ ἡ δημοσία συνείδησις ἐξηγείρετο διὰ νὰ μὴ διασαλευθῇ ἡ δημοσία τάξις. Τώρα ἂς ἴδωμεν τί συνέβη κατόπιν. Ὁ ἀξιότιμος τότε Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης κ. Σταμούλης, ἰδὼν τὴν λαίλαπα αὐτὴν τῆς ἐξεγέρσεως καὶ συνειδώς, ὑποθέτω, ὅτι ἦτο ἀντικείμενον ἐξόχως δημοσίας τάξεως καὶ ὅτι θὰ ἐκόπαζεν αὕτη, ἂν ὁ νόμος ὁπωσδήποτε ἐμετριάζετο, ἐνόμισεν ὅτι ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ τὸ κακὸν διὰ τῆς ἐν μέρει ματαιώσεως τοῦ νόμου. Καὶ πρὸς τοῦτο, ὡς ὑποθέτω, ὑπέβαλεν εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας

πρὸς κύρωσιν μόνον τὰ 7 ἄρθρα τοῦ νόμου καὶ ἐκ τοῦ ὀγδόου τὰς δύο πρώτας παραγράφους, ἐπουσιώδεις, παρέλειψε δὲ τὸ ὑπόλοιπον ἄρθρον 8, τὸ ἀφορῶν ἰδίως τὴν Κρήτην, τὰ ὑπόλοιπα τρία ἄρθρα ὡς καὶ ἀσήμαντά τινα.

Ἰωσὴφ Κούνδουρος. Μοὶ ἐπιτρέπετε, κ. Ὑπουργέ; Ἐρώσον εἶχον καὶ μίαν ἀρμοδιότητα ἐπὶ τοῦ νομοθετήματος, διότι τὸ νομοθέτημα ἔχει γίνει ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐννόμου τάξεως, καὶ ἐφόσον ἀπουσιάζει ὁ τότε συνάδελφος κ. Σταμούλης, μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς ἐρωτήσω πόθεν ἔχετε αὐτὴν τὴν πληροφορίαν; Διότι ἐγὼ ἔχω ἀντίθετον πληροφορίαν, ὅτι πρόκειται περὶ τυπικῆς παραλείψεως.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικαιοσ.). Σημειώσατε ὅτι, ὅταν ἀγορεύω ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως, ἔχω πλήρη τὰ ὅπλα παρεσκευασμένα. Σᾶς δίδω ἀμέσως τὸ κείμενον τὸ ὁποῖον ὑπεβλήθη πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας καὶ φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Σταμούλη. Τὸ κείμενον τοῦτο περιέχει τὰ ἑπτὰ μόνον ἄρθρα.

Ι. Κούνδουρος. Κύριε Ὑπουργέ, εἴπετε ὅτι ἐν γνώσει ὁ κ. Σταμούλης, διὰ νὰ προλάβῃ τὰ ἀπειλούμενα κακά, ἀπῆλειψεν ἀπὸ τὸ ψηφισθὲν νομοθέτημα ὡρισμένα ἄρθρα. Καὶ σᾶς λέγω, μὲ ὅλον τὸν ὁπλισμόν τὸν ὁποῖον φέρετε, κ. Ὑπουργέ, ὅτι θὰ ἦτο πρᾶξις μωρὰ τοῦτο δοθέντος ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας δὲν ἔχει δικαίωμα μερικῆς κυρώσεως.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Ἀπορῶ διατί ὑπεραμύνεσθε τοῦ ἀπόντος κ. Σταμούλη, ἐνῷ ἐγὼ τὸν ἐπαινῶ.

Ι. Κούνδουρος. Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας δὲν ἔχει δικαίωμα μερικῆς κυρώσεως τῶν νόμων.

Πρόεδρος. Παρακαλῶ τὸν κ. Κούνδουρον καὶ ὅλους τοὺς κυρίους πληρεξουσίους νὰ ἐπιφυλαχθῶσι νὰ συζητήσουν, ὅταν ἔλθῃ ἡ συζήτησις τοῦ νομοσχεδίου κατ' ἀρχήν.

Ι. Κούνδουρος. Κύριε Πρόεδρε, θὰ σᾶς ἔλεγον τοῦτο· ἐφόσον σκοπὸς παντὸς ἀγορεύοντος εἶνε νὰ διαφωτίσῃ τὴν Συνέλευσιν, ἡ παρεμπόδισις ἡμῶν ἐκ μέρους σας, κ. Πρόεδρε, δὲν ἔχει κανένα λόγον. Θὰ παρακαλέσω τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ μὴ καυχᾶται ὅτι εἶνε πάνοπλος τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὰ ὅπλα μας, διότι γίνεται μονομερὴς συζήτησις.

Πρόεδρος. Δι' αὐτὸ ἑτοιμασθῆτε, ὅταν συζητηθῇ ἔστω καὶ κατ' ἀρχὴν τὸ νομοσχέδιον.

Ἀνδ. Δενδρινός. Κύριε Πρόεδρε. Τί τρόπος εἶνε αὐτὸς συζητήσεως σήμερον, ἡμέραν Κοινοβουλευτικοῦ Ἐλέγχου; Ἄλλως νὰ προσδιορίσωμεν αὔριον, ἡμέραν Ἐπερωτήσεων.

ἀφοῦ πρόκειται νὰ γίνῃ ἔλεγχος ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ὑπὸ τύπον ὑποβολῆς νομοσχεδίου καὶ δὴ ἀπόντος τοῦ ἐλεγχομένου.

Πρόεδρος. Ἀκριβῶς διὰ νὰ μὴ ἐπέρχηται τὸ ἄτοπον, τὸ ὁποῖον ἀνέφερεν ὁ κ. Δενδρινός, δὲν γίνεται συζήτησις τώρα.

Π. Καρασεβδᾶς. Παρακαλῶ, κ. Πρόεδρε. Ἔχει δικαίωμα ἡ Συνέλευσις νὰ ζητήσῃ μίαν διασάφησιν. Δὲν παρεμβαίνω διὰ νὰ κάμω συζήτησιν, ἀλλ' ὅτε δημιουργεῖται μία ἐντύπωσις τοιαύτη καὶ μάλιστα ἐκ παρεξηγήσεως, διότι ὅπως ἐλέχθησαν τὰ πράγματα, δύναται νὰ παρεξηγηθῇ ὅτι ὁ Ὑπουργὸς παρέλειψεν ἄρθρον ψηφισθέντος νόμου, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ πληροφορίαι τὰς ὁποίας ἔχει ὁ κ. Ὑπουργὸς δὲν εἶνε ἀκριβεῖς καὶ ὅτι ἡ παράλειψις ἐγένετο ἐκ τῆς γραφικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης). Παρακαλῶ, μὴ μὲ διακόπτητε. Θὰ τελειώσω ταχέως. Δὲν θὰ εἴπω πολλά.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Κύριοι πληρεξούσιοι, ἡ ἐντύπωσις τὴν ὁποίαν παράγει ἡ ἀγόρευσις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, ὑποθέτω, δὲν εἶνε κακὴ διὰ τὸν τότε Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης. Ἀλλὰ γεννᾶται τὸ ζήτημα, καὶ ἐλέχθη ἀπὸ ἕνα συνάδελφον, ὅτι ἐκ παραδρομῆς παρελείφθη ἄρθρον τι τοῦ νομοθετήματος. Σᾶς λέγω ἓν πρᾶγμα, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ φαντασθῶ ὅτι εἷς Ὑπουργὸς δὲν γνωρίζει ἀπὸ πόσα ἄρθρα εἶνε εἷς νόμος τὸν ὁποῖον ὑποβάλλει πρὸς κύρωσιν εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας. Ἀλλὰ δέχομαι ἐν ἀνάγκῃ ὅτι καὶ ἐκ παραδρομῆς ἔγινεν ἡ παράλειψις ἑνὸς ἄρθρου. Ἐὰν ἔγινεν ἐκ προθέσεως, δὲν θίγεται ὁ τότε Ὑπουργός· ἐὰν τὸ ἔκαμεν ἐκ παραδρομῆς, πάλιν δὲν θίγεται.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης). Κύριε Πρόεδρε, ἔχω τὸ πρωτότυπον, τὸ ὑποβληθὲν εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας, ὅπερ καὶ φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ κ. Σταμούλη καὶ τὴν σφραγῖδα τοῦ Κράτους. Αὐτὸ περιέχει 7 ἄρθρα καὶ ἐκ τοῦ 8 ἄρθρου τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν παράγραφον.

Ι. Κούνδουρος. Ὅτι ὅμως ἐν γνώσει παρέλειψε τὰς ἄλλας δὲν φαίνεται ἀπὸ πουθενά.

Πρόεδρος. Δὲν στηρίζεται ἐπ' αὐτοῦ ὁ κ. Ὑπουργός. Οὐδένα καταγγέλλει.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Ἐγὼ δὲν μέμφομαι κανένα, οὐδὲ ἔχω δικαίωμα νὰ μεμφθῶ. Ἐγὼ τοὐναντίον ἐσκέφθην ὅτι, ἀφοῦ

ὑπῆρχεν ἡ ἐξέγερσις αὐτή, ἡ ὁποία βεβαίως ἦτο γνωστή, ὁ τότε κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, θέλων, ὅπως εἶπεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰ δυσάρεστα μιᾶς καταστάσεως, τὴν ὁποίαν ἔβλεπε βαγδαίως ἐπερχομένην, ἐθεώρησε καλὸν νὰ ὑποβάλῃ πρὸς κύρωσιν μόνον τὰ 7 ἄρθρα.

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Ὑπουργέ, εἰσθε νομομαθὴς καὶ ὑποστηρίζετε ὅτι εἶνε πρᾶξις ἐπαινετή, ὅταν βλέπῃ εἷς Ὑπουργὸς ὅτι ἐψηφίσθη ἐν νομοσχέδιον κακῶς, νὰ ἀπαλείψῃ κατὰ τὴν ὑποβολὴν αὐτοῦ πρὸς κύρωσιν μερικὰ ἄρθρα;

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Θὰ ἀκούσητε ποία εἶνε ἡ γνώμη τῆς Κυβερνήσεως ἐπ' αὐτοῦ.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν πρόκειται περὶ τῆς γνώμης τῆς Κυβερνήσεως. Πρόκειται περὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ὑποστηρίζει ὁ κ. Ὑπουργὸς ὅτι εἶνε νόμιμον, ὅτι εἶνε θεμιτόν.....

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης). Ὄχι. Δὲν τὸ ὑποστηρίζω.

Α. Παπαναστασίου. Αὐτὸ εἴπετε.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Εἶπον ἀπὸ ποῖον λόγον ὑποθέτω ὅτι προῆλθεν ἡ παράλειψις καὶ θὰ καταλήξω.....

Α. Παπαναστασίου. Αὐτὸ εἴπετε.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Περιμένετε νὰ ἴδητε ποῦ θὰ καταλήξω.

Α. Παπαναστασίου. Ἐρώσον ἐγένετο παράλειψις, πιθανὸν νὰ ἐγένετο ἐκ παραδρομῆς. Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἐπεμβὰς εἶπεν ὅτι ὁ Ὑπουργὸς ὁ ὁποῖος ὑπέγραψε τὸ νομοσχέδιον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔκαμε λάθος. Ἐγώ, ὅταν ὑπογράφω τοὺς νόμους, οὐδέποτε ἀναγινώσκω τὸ νομοσχέδιον ἐκ νέου.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Ἐγὼ δὲν εἶπον, ἂν ἐγένετο ἐκουσίως ἢ ἐκ παραδρομῆς, ἀλλ' ἐξέφρασα τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἔγινεν ἐκουσίως ἵνα ἀντιμετωπισθῇ καὶ κανονισθῇ ἡ πάνδημος λαϊκὴ ἐξέγερσις. Τοῦτο, νομίζω, εἶνε πρὸς ἔπαινον τοῦ κ. Σταμούλη.

Πρόεδρος. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀφήσατε νὰ ἀναπτύξῃ τὴν σκέψιν του. Δὲν δίδω τὸν λόγον εἰς ἄλλον.

Ι. Κούνδουρος. Εἴπετε ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, δι' οἱονδήποτε λόγον, εἰδικώτερον διὰ νὰ προλάβῃ τὰς συνεπείας περὶ τῶν ὁποίων θὰ ὁμιλήσωμεν καὶ ἡμεῖς ἄλλοτε, ὑπέβαλεν ὡρισμένα ἐκ τῶν ψηφισθέντων ἄρθρων, ὄχι ὅλα, πρὸς κύρωσιν. Ἡ τοιαύτη ἐνέργεια τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης θὰ τὸν παρίστα ἀνάξιον ὄχι μόνον νὰ κάθηται εἰς τὸ ἑδώλιον τοῦ Ὑπουργοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ μετέρχηται τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κλητῆρος ἐν τῷ Ὑπουργείῳ.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Δὲν κατηγορῶ κανένα. Ἡ ἄποψις τὴν ὁποίαν εἶπον εἶνε πρὸς ἔπαινον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Εἷς πληρεξούσιος. Κατὰ τὴν ἀντίληψίν σας.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Οὕτως ἀντιλαμβάνομαι ἐγώ.

Πρόεδρος. Ἀρκετὰ ἐλέχθησαν.

Ι. Κούνδουρος. Θὰ τελειώσω τὴν φράσιν. Θὰ ἔλεγον τοῦτο, ὅτι δὲν δικαιοῦται οὐδεὶς Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης νὰ ἀγνοῇ ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς μερικῆς κυρώσεως τοῦ νόμου, ἀλλὰ πρέπει ἢ ὁλόκληρον τὸν νόμον νὰ ἀκυρώσῃ ἢ νὰ τὸν κυρώσῃ. Δὲν εἶνε ἐπομένως εἰς τὸν Ὑπουργὸν ἐπιτετραμμένον ν' ἀπαλείψῃ διάταξιν.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Σεῖς μέμφεσθε τὸν Ὑπουργόν, ἐγὼ δὲν τὸν μέμφομαι τέλος, ἐγὼ δὲν ἐρευνῶ τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἐγένετο τοῦτο, ἀφοῦ δὲν τοὺς δέχεσθε, ἀλλ' εὑρίσκομαι πρὸ ἑνὸς γεγονότος, τὸ ὁποῖον ἀνέφερα.

Ι. Κούνδουρος. Νὰ ἀναφέρητε τὰ γεγονότα καὶ ὄχι μονομερῶς. Νὰ λαμβάνητε καὶ τὰ ἀντίθετα τηλεγραφήματα.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Δὲν δύναμαι νὰ λάβω τὰ ἀντίθετα τηλεγραφήματα τῶν ἐγκαθείρκτων ἐν ταῖς φυλακαῖς.

Πρόεδρος. Κατὰ τὰς εἰσηγήσεις τῶν νόμων ἐπεκράτησε νὰ μὴ γίνωνται συζητήσεις. Ὁ κ. Ὑπουργὸς καταθέτει νομοσχέδιον. Ὁπωσδήποτε ἔληξε πλέον διὰ τὴν σήμερον ἡ συζήτησις.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Τοιοῦτον λοιπὸν ἔγγραφον ὑπεβλήθη εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας οὕτωσὶ μὲ 7 ἄρθρα καὶ μὲ τὰς δύο πρώτας παραγράφους τοῦ ἄρθρου 8ου, ὁλόκληρον δὲ τὸ ὑπόλοιπον ἄρθρον 8 παρελείφθη ὡς καὶ τὰ τελευταῖα 3 ἄρθρα. Πῶς τέλος ἔγινε τοῦτο, δὲν τὸ γνωρίζω, ἴσως δὲ θὰ ἦτο ἀντικείμενον δικαστικῆς ἐρεύνης.

Ι. Κούνδουρος. Τώρα εἶσθε ἐν τάξει.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Ἴσως θὰ ἦτο ἀντικείμενον ἐρεύνης. Οὕτω φαίνεται. Ἐδιχοτομήθη λοιπὸν τὸ νομοσχέδιον καὶ οὕτω κολοβὸν ὑπεβλήθη εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας καὶ ἐκυρώθη κατὰ τὰ 7 ἄρθρα καὶ πρώτην καὶ δευτέραν παράγραφον τοῦ 8 ἄρθρου. Ἡ κύρωσις φέρει χρονολογίαν 22 Ἰουλίου 1924. Τὴν ἐπιοῦσαν 23 Ἰουλίου ἐ. ἔ. ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ὁλόκληρον τὸ κείμενον τοῦ νόμου, ὡς φέρεται ψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, καὶ κάτωθι αὐτοῦ φέρεται ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης μὲ ἀριθμὸν νόμου 3109. Καὶ οὕτως ἐξωτερικῶς ἔχει τὴν ἐμφάνισιν νόμου. Ὀφείλω νὰ προσθέσω ὅτι ἐζήτησα ὁμολογουμένως ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου πληροφορίας πῶς ἐγένετο αὐτό

ἠρώτησα πῶς διαδιδάζονται τὰ κεκυρωμένα νομοσχέδια εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως διὰ νὰ δημοσιευθῶσι καὶ ἂν διαδιδάζονται δι' ἐγγράφου. Μοὶ εἶπον ὅτι διαδιδάζονται ἄνευ ἐγγράφου καὶ ὅτι ὑπάρχει εἰς τὸ Ἐθν. Τυπογραφεῖον πλάξ, ἥτις εἶνε ἀπὸ πρὶν συντεθειμένη. Ὅταν δ' ἀναγγελθῇ ὅτι ἐκυρώθη νόμος τις, τότε τίθενται αἱ ὑπογραφαὶ καὶ γίνεται ἡ ἐκτύπωσις. Ὑποθέτω ὅτι αὐτὸ δὲν εἶνε τρόπος ἀσφαλοῦς ἐγγυήσεως τῆς δημοσιεύσεως τῶν νόμων, ἐὰν δὲν σταλῇ δι' ἐγγράφου.

Α. Παπαναστασίου. Αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι πρόκειται περὶ λάθους ἀντιγραφικοῦ.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Μετὰ τὴν 23 Ἰουλίου, ὅπως σᾶς ἀνέφερα, ἐξερράγη ἡ μεγάλη ἐξέγερσις διὰ τῶν τηλεγραφημάτων τῶν Ἀρχῶν, στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν, καὶ τοῦ Λαοῦ ἀκόμα. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, μετὰ τὸν κ. Σταμούλην, ἦτο ὁ κ. Μυλωνᾶς, ὅστις, εὑρεθεὶς πρὸ αὐτῆς τῆς κατακλύσεως τῶν πανταχόθεν διαμαρτυριῶν, ἐξήτασε τὰ πράγματα καὶ ἐξηκρίβωσεν ὅτι τὸ δημοσιευθὲν ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως κείμενον, ὡς νόμος 3109, τὸ ὁποῖον ἔφερε τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, δὲν εἶχε κυρωθῇ οὐδέποτε οὔτε ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας οὔτε ὑπὸ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης.

Εἷς πληρεξούσιος. Σήμερον ἔχομεν Κοινοβουλευτικὸν Ἔλεγχον.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Δὲν πρόκειται περὶ τούτου.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἐν τούτοις δὲν εἶνε οὔτε ἡ πρώτη οὔτε ἡ δευτέρα φορὰ καθ' ἣν γίνεται αὐτὸ χωρὶς νὰ ἔχωμεν διαμαρτυρίας. Ἐὰν εἴχετε ὀλίγην ὑπομονήν, θὰ εἶχε τελειώσει ὁ κ. Ὑπουργός.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Ὁ ἀξιότιμος κ. Μυλωνᾶς, εὑρεθεὶς πρὸ αὐτῆς τῆς καταστάσεως, ἐξακριβώσας, ὡς εἶπον, ὅτι τὸ κείμενον, τὸ δημοσιευθὲν ὡς νόμος, ἦτο ἄτακτον, ἐνετείλατο, καὶ λίαν ὀρθῶς ἔπραξε, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἐθν. Τυπογραφείου ν' ἀναστείλῃ τὴν περαιτέρω κυκλοφορίαν τοῦ σχετικοῦ φύλλου τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως δι' ἐγγράφου σημειώματος, τὸ ὁποῖον ἔχω ἐδῶ, καὶ νὰ θέσῃ εἰς κυκλοφορίαν ἕτερον φύλλον, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν θὰ περιείχετο ὁ νόμος αὐτός. Παρήγγειλε δὲ τοὺς κατὰ τόπους Εἰσαγγελεῖς δι' ἐπείγοντος τηλεγραφήματος, ἵνα λόγῳ τοῦ ὅτι τὸ κῦρος τοῦ νόμου παρουσιάζει ἀμφιβολίας ἕνεκα ἀταξιῶν ἀπόσχωσιν ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς.

Θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ, κύριοι, δι' οὓς λόγους θὰ ἀναπτύξω

μετ' ὀλίγον καὶ θὰ εἶμαι βραχύς, θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ ἀπὸ τοῦδε, καὶ τὸ θεωρῶ καθῆκόν μου, νὰ τονίσω καὶ ἐξάρω τὴν τοιαύτην πρᾶξιν τοῦ κ. Μυλωνᾶ ὡς τελείως νόμιμον, ὡς καὶ τὸ πρᾶγμα ἐμφανίζεται καὶ περαιτέρω ἐκ πρώτης ὄψεως. Πρὶν ἤκουσα διαμαρτυρίας, διότι ὁ κ. Σταμούλης ὑπέβαλε διεγτομημένον τὸ νομοσχέδιον πρὸς κύρωσιν. Ἐγὼ ἐπῆνεσα τοῦτο, διότι ἐνόμισα, κατὰ τὴν κρίσιν μου, ὅτι τὸ ἔκαμεν ἐν γνώσει διὰ νὰ καταστελλῶσιν αἱ διαμαρτυρίαι. Ἐδῶ βλέπομεν ὅτι ἄλλος Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης δεδημοσιευμένου ἤδη νόμου ἔχει τὸ σθένος καὶ τὴν δύναμιν νὰ διατάξῃ τὴν ἀπάλειψιν ἐκ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν μὴ ἐφαρμογήν του.

Κύριοι, συνοψίζω τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ἔθεσα ὑπ' ὄψει ὑμῶν, ἵνα τὰ ἔχητε κατὰ τὴν κρίσιν σας, ἐξέθηκα δὲ ταῦτα μᾶλλον ἐξ ἀντικειμένου ὅπως τὰ εὗρον μελετήσας τὴν ὑπόθεσιν. Καὶ ἐν περιλήψει ἔχουσιν ὡς ἑξῆς: Ἐξεδόθη τὸ Διάταγμα περὶ ἀμνηστίας κλπ.. Κατόπιν τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης ἐθεώρησε καθῆκόν του νὰ τὸ τροποποιήσῃ καὶ νὰ συμπληρώσῃ ἐν μέρει τοῦτο, ὡς σᾶς εἶπον, ἵνα παρασχεθῶσι τὰ εὐεργετήματα τῆς ἀναστολῆς καὶ εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι διέπραξαν ἀδικήματα ἕως τὴν 23 Ἀπριλίου 1924 καὶ δὲν ἐδικάσθησαν. Οὕτως ὑπεβλήθη τὸ σχετικὸν νομοσχέδιον ὑπὸ τοῦ κ. Σταμούλη. Τὸ νομοσχέδιον αὐτό, διαπλατυνθὲν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, ἐψηφίσθη καὶ ἐν ταὐτῷ συνεπληρώθη, πλὴν εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας ὑπεβλήθη καὶ ἐκυρώθη κατὰ τὰ 7 ἄρθρα μόνον καὶ κατὰ τὸ 8 ἐν μέρει. Ἐν τούτοις ὅμως ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως ὁλόκληρον τὸ ἐξ 11 ἄρθρων, ἐνῶ δὲν ἐκυρώθη ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας καὶ δὲν φέρει τὰς ὑπογραφὰς τούτου καὶ τοῦ ὑπευθύνου Ὑπουργοῦ. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀγόμεθα εἰς ἔρευναν τῶν γενομένων ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως. Ὑποθέτω ὅτι εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο δὲν θὰ εὕρω ἐπιθέσεις ἐκ μέρους ὑμῶν.

Π. Καρασεβδᾶς. Ἡ ἀνάπτυξίς σας ἔχει καὶ ἔλεγχον.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Λοιπόν, κύριοι, θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ ἐκθέσω τὰς ἀπόψεις μου κατὰ τὴν μελέτην τὴν ὁποίαν ἔκαμα.

Ἔχομεν, κύριοι, ἐν πρώτοις ἓν ζήτημα νομικὸν τοῦ δημοσίου δικαίου. Ἐψηφίσθη ἓν σχέδιον νόμου ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ἢ τῆς Βουλῆς—τὸ αὐτὸ εἶνε—ἐξ 11 ἄρθρων καὶ ἐξ αὐτῶν δὲν γνωρίζω διὰ ποῖον λόγον, ἔστω ἐκ παραδρομῆς, φέρεται ὑποβληθὲν ὑπὸ τοῦ ὑπευθύνου Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας πρὸς κύρωσιν ἓν τμῆμα μόνον αὐτοῦ. Ἐν τούτοις σπεύδω ἐκ τῶν προτέρων

νὰ συμφωνήσω μὲ τὸν κ. Κούνδουρον. Ἠδύνατο νὰ γίνῃ τὸ τοιοῦτον ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ, ἠδύνατο ὁ Ὑπουργὸς νὰ ὑποβάλῃ πρὸς κύρωσιν εἰς τὸν ἕτερον νομοθετικὸν παράγοντα νομοσχέδιον διχοτομηθὲν καὶ οὐχὶ πλῆρες; Ἠδύνατο νὰ τροποποιήσῃ, νὰ διχοτομήσῃ, διότι τροποποίησις εἶνε, ὅπως θέλετε εἰπατέ το, τὸ ψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Βουλῆς σχέδιον νόμου, ἠδύνατο νὰ πράξῃ τοῦτο; Ὄχι, λέγουν οἱ συνταγματολόγοι, ὄχι οἱ δημοσιολόγοι.

Ι. Κούνδουρος. Ἡ πραγματικὴ περίπτωσις δὲν ἔχει ὅπως λέγετε.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Εἰς τὴν ἔκθεσίν μου τὴν αἰτιολογικήν, ἥτις εἶνε ἀρκετὰ μακρά, ἀναφέρω καὶ τὰς εἰδικὰς αἰθεντίας αἱ ὁποῖαι δέχονται αὐτὸ τὸ δόγμα. Κατὰ συνέπειαν τὸ ὑποβληθὲν οὑτωσὶ σχέδιον νόμου, διχοτομηθὲν πρὸς κύρωσιν καὶ κυρωθὲν κατὰ τὸ ἓν μόνον μέρος, δὲν ἀπετέλεστε νόμον ἔγκυρον.

Εἷς πληρεξούσιος. Διατί δὲν τὸν καταργεῖτε;

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Θὰ σᾶς τὸ εἴπω. Δυνάμεθα νὰ τὸν καταργήσωμεν δι' ἑνὸς Διατάγματος. Δι' αὐτὸ εἶπον πρὶν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ κ. Μυλωνᾶ, ἀναστείλαντος τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου, εἶνε νόμιμος καθ' ὃν τρόπον ἐξεδηλώθη, διότι ἠδύνατο καὶ δι' ἑνὸς Διατάγματος τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας νὰ τὸν ἀκυρώσῃ.

Λοιπὸν τὸ ἓν ζήτημα εἶνε αὐτό. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἡ κύρωσις τῶν 7 μόνων ἄρθρων καὶ ἐκ τοῦ 8ου τῶν δύο παραγράφων οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἐπάγεται οὔτε ὡς πρὸς αὐτά, οὐδὲ καὶ ἀξίαν τινὰ ἔχει καὶ δὲν δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ὡς πρὸς τὰ 7 ἄρθρα τὰ κυρωθέντα καὶ τοῦ 8 τὰς παραγράφους 1 καὶ 2 εἶνε νόμος.

Κύριοι, ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἐξέτασιν ὡς πρὸς τὴν ἑτέραν ἄποψιν, ὡς πρὸς τὴν ὁλικὴν ἀκυρότητα. Εἶνε γεγονὸς μὴ δυνάμενον νὰ ἀμφισβητηθῇ ὅτι τὸ δημοσιευθὲν ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως κείμενον δὲν ὑπεγράφη, ὡς ἐδημοσιεύθη, οὔτε ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ οὔτε ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Ἐρωτᾶται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καίτοι ἔχομεν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν νόμου, καθόσον φέρονται αἱ δύο ὑπογραφαὶ ἐν τῷ δημοσιευθέντι κειμένῳ, αἵτινες ὅμως ὑπογραφαὶ δὲν ἐτέθησαν πράγματι, εἶνε τοῦτο ἱκανὸν λόγῳ τῆς γενομένης δημοσιεύσεως νὰ κρατήσῃ ἰσχὺν νόμου εἰς τὸ δημοσιευθὲν κείμενον; Αὐτὸ εἶνε τὸ ζήτημα. Ἂν ἐξετάζομεν τὸ πρᾶγμα ἀπὸ ἀπόψεως κοινοῦ δικαίου, θὰ ἐλέγομεν ὅτι ἐχώρησε νόθευσις περὶ τὴν κύρωσιν ἤ πλαστογραφία, ἥτις δὲν ἐννοεῖται πάντοτε ὡς κακούργημα πλαστογραφία, ὡς

ἔσπευσεν ὁ κ. πληρεξούσιος νὰ εἴπῃ, διότι καὶ τυχαίως δύναται νὰ γίνῃ τοιαύτη, ὅτε δὲν ὑπάρχει καὶ δολία προαίρεσις. Λοιπόν, ἐκ τῆς ἀπόψεως καὶ μόνον τοῦ κοινοῦ δικαίου ἂν ἐξητάζετο τὸ πρᾶγμα, θὰ ἐλέγομεν ὅτι ἔχομεν ἓν νόθον ἔγγραφον, διότι οὐδέποτε ἐτέθη ἡ ὑπογραφὴ τῶν ἁρμοδίων ἀντιπροσώπων τῆς δημοσίας ἐξουσίας καὶ δι' αὐτὸ ὑπάρχει ἓν νόθον ἔγγραφον οὐδεμίαν ἔχον ἰσχύν. Ταῦτα ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ κοινοῦ δικαίου.

Ἀλλὰ τὸ ζήτημα, κύριοι, ἡρμηνεύθη καὶ παρουσιάσθη ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν Γαλλίᾳ, ὡς γνωρίζετε, τὴν Νομοθετικὴν Ἐξουσίαν ἀσκοῦσι τὰ δύο Σώματα καὶ οὐχὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, δηλαδὴ ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων καὶ ἡ Γερουσία. Ὑπογράφει δὲ μόνον ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας τοὺς οὑτωσὶν ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν Σωμάτων ψηφιζομένους νόμους, ἀλλὰ δὲν ἔχει κανὲν ἄλλο δικαίωμα εἰμὴ νὰ ἐλέγξῃ ἂν ἐτηρήθησαν οἱ τύποι κατὰ τὴν ψήφισιν καί, ἐὰν εὑρίσκῃ διαφοράν τινα γνωμῶν, νὰ ἐπαναπέμψῃ τὸν νόμον ἵνα ἐξετασθῇ ἡ ἀπορία. Πάντως τὴν Νομοθετικὴν Ἐξουσίαν δὲν ἀσκεῖ ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, τουτέστι διὰ τῆς ὑπογραφῆς του δὲν προσδίδει εἰς τὸν νόμον τὴν δύναμιν νόμου. Τὴν δύναμιν νόμου τὴν ἔχει ὁ νόμος ἐκ τῆς βουλήσεως τῶν δύο Σωμάτων τῶν νομοθετικῶν. Ἐνεφανίσθη ἐν Γαλλίᾳ περίπτωσις ἀνάλογος πρὸς τὴν ὑπὸ κρίσιν. Ἀλλὰ καὶ ὁμοφώνως διδάσκουσιν οἱ συγγραφεῖς καὶ περιώνυμοι δημοσιολόγοι καὶ συνταγματολόγοι ὅτι νόμος δημοσιευθεὶς πλὴν μὴ ψηφισθεὶς ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν Σωμάτων εἶνε ἄκυρος. Κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, ἐν Γαλλίᾳ ὁ ἕτερος νομοθετικὸς παράγων εἶνε ἡ Γερουσία, παρ' ἡμῖν δὲ εἶνε ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας. Τὰ διδασκόμενα καὶ ὁμολογηθέντα ἐν Γαλλίᾳ βεβαίως ἔχουσιν ἐφαρμογὴν καὶ παρ' ἡμῖν, ἔνθα ἔχομεν τὴν Συνέλευσιν καὶ τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας ὡς τὸ ἕτερον Σῶμα.

Α. Παπαναστασίου. Καὶ ἐπὶ Βασιλείας ὁ Βασιλεὺς δὲν εἶχε δικαίωμα κυρωτικὸν ἢ ἀκυρωτικόν.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικαιοσύνης). Ἄλλος λόγος ἂν δὲν ἔχῃ δικαίωμα ἀρνησικυρίας λόγῳ καὶ γνώμῃ τῆς πλειοψηφίας τῆς Βουλῆς.

Α. Παπαναστασίου. Ἀπὸ θεωρίας.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικαιοσύνης). Ὄχι ἀπὸ θεωρίας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ συντάγματος, τὸ ὁποῖον λέγει ὅτι ὁ Βασιλεύς, ἤδη δὲ ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, κυροῖ καὶ δημοσιεύει τὸν νόμον. Λοιπὸν διδάσκεται καὶ δεκτὸν ἐγένετο ὑπὸ τῶν Βουλῶν ἐν Γαλλίᾳ ὅτι, ἐὰν ψηφισθῇ νόμος τις ὑπὸ τῆς Βου-

ῆς μόνον καὶ δὲν κυρωθῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ τῆς Γερουσίας, οὕτω πως δὲ δημοσιευθῇ, τὸ δημοσιευθὲν κείμενον εἶνε ἄκυρον καὶ δὲν εἶνε νόμος. Τοιοῦτόν τι συνέβη εἰς Γαλλίαν. Τὴν πρώτην φορὰν συνέβη τῷ 1914 κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ πολέμου. Κατὰ τὴν 5ην Αὐγούστου 1914 ἐν τῇ σπουδῇ καθ' ἣν εἰσήγοντο τὰ νομοσχέδια ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Βουλῆς ἓν σχέδιον νόμου τροποποιοῦν τὸν νόμον τοῦ 1879 περὶ ἐκτάκτων πιστώσεων τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης. Τὸ σχέδιον αὐτὸ νόμου, τὸ ὁποῖον ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ἀπεστάλη πρὸς τὴν Γερουσίαν, ἡ ὁποία ἐπέφερε τροποποιήσεις. Οὐχ ἧττον ὅμως ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη ὡς ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Δηλαδὴ εἶνε ἀκριβῶς ἡ περίπτωσις ἡ ὁποία μᾶς ἀπασχολεῖ. Ἐδῶ ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως ὁ νόμος ὡς ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, ἀλλ' ὄχι ὅπως ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Ὁ ἄνω νόμος ἐν Γαλλίᾳ, κύριοι, ὅτε ἀπεκαλύφθη τὸ πρᾶγμα, ἐθεωρήθη νόμος ἀνύπαρκτος (loi inéxistante).

Ι. Κούνδουρος. Ὁ Ὑπουργὸς τὸν κατήργησεν ἢ τὰ δικαστήρια δὲν τὸν ἐφήρμοσαν;

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης). Κατηργήθη ἀμέσως.

Ἰωσ. Κούνδουρος. Ἀπὸ τὰ δικαστήρια;

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης). Ὄχι. Θὰ σᾶς ἀναγνώσω ἀμέσως (ἀναγινώσκει): «Ὁ νόμος τῆς ὅης Αὐγούστου κλπ.».

Καὶ τὸ αἴτιον τούτου ἦτο ὅτι τὸ κείμενον τὸ ψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Γερουσίας δὲν ἦτο τὸ αὐτὸ ὅπερ ἀπεδέχθη ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων. Τὸ κείμενον δὲ τὸ δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἦτο τὸ ἐγκριθὲν ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων. Ἐντεῦθεν προέκυπτεν ὅτι τὸ κείμενον τὸ δημοσιευθὲν τῇ 5ῃ Αὐγούστου 1914 δὲν εἶχε ψηφισθῇ εἰμὴ μόνον ὑπὸ τῆς ἑτέρας τῶν Βουλῶν. Πλὴν στοιχειώδης ὑπάρχει ἀρχή, ἀνεπίδεκτος ἀμφισβητήσεως καὶ μὴ ἀμφισβητηθεῖσα πράγματι, καθ' ἣν νόμος τις δὲν εἶνε συνταγματικῶς κανονικός, εἰμὴ ἐὰν καὶ αἱ δύο Βουλαί, αἵτινες ἐν Γαλλίᾳ ἀσκοῦσι Νομοθετικὴν Ἐξουσίαν, ἀπεδέχθησαν ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ κείμενον καὶ ἐὰν τὸ ἐγκριθὲν ὑπὸ τῶν δύο Βουλῶν κείμενον ἐδημοσιεύθη ἄνευ οὐδεμιᾶς τροποποιήσεως ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας (ὅρα περὶ πάντων τούτων Revue du droit public ὑπὸ Jèze τόμ. 32 τοῦ 1915 σελ. 576: Une loi inéxistante).

Κατὰ συνέπειαν ὁ νόμος αὐτὸς ἐθεωρήθη inéxistante καὶ ἡ Βουλὴ ἐπανέλαβε πάλιν τὴν περαιτέρω τοῦ νόμου ψήφισιν

καὶ τὴν ὑπὸ τῆς Γερουσίας ἔγκρισιν. Ἀλλ' ἀσχέτως αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸ 1908 συνέβη τι μεγαλύτερον ἀκόμη, διότι ἐδημοσιεύθη ὡς νόμος ἐκ παραδρομῆς κείμενον οὐδαμῶς ψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Γερουσίας.

Α. Δενδρινός. Ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ σᾶς παρακαλῶ, κ. Πρόεδρε.

Εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου αὐτὰ πρέπει νὰ λέγωνται. Σήμερον εἶνε ἡμέρα Ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. ***Γ. Ροδόπουλος*** παρατηρεῖ ὅτι εἶνε ὅλως ἀσύνηθες εἰς τὰ κοινοβουλευτικὰ χρονικὰ νὰ διεξάγηται κατὰ τὴν εἰσήγησιν νομοσχεδίου συζήτησις ἐπὶ τῶν διατάξεων αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ ἀντίκειται καὶ εἰς τὸν Κανονισμόν. Παρακαλῶ νὰ προστατευθῇ ὁ κ. Ὑπουργὸς εἰς τὴν συνέχισιν τῆς εἰσηγήσεώς του ἄνευ διακοπῶν καὶ ἀντιρρήσεων.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Πολλάκις ἔγιναν εἰσηγήσεις νομοσχεδίων ἐπὶ μακρὰν ὥραν ἀπὸ Ὑπουργοὺς παλαιότερον εἰς ἡμέραν Ἐπερωτήσεων καὶ οὐδέποτε ἐλάβομεν χώραν αἱ διακοπαὶ αὐταί, αἱ ὁποῖαι λαμβάνουν σήμερον, ὁπότε συζητεῖται ἓν θέμα τὸ ὁποῖον τέλος πάντων εἶνε ἐπιστημονικόν, πρώτην φορὰν ἀναφυόμενον ἐν Ἑλλάδι καὶ διὰ τὸ ὁποῖον δὲν θὰ βλαφθῇ κανεὶς ἐὰν προσέξῃ.

Α. Δενδρινός. Ὅτι εἶνε ἀπολαυστικὸν τὸ θέαμα, εἶνε ἀναμφισβήτητον, ἀλλὰ ματαιοῦται ὁ ἔλεγχος, ἀλλ' ἔχομεν νὰ συζητήσωμεν σπουδαίας ἐπερωτήσεις, ἐν αἷς καὶ ἡ περὶ τοῦ εἰσπραττομένου κακῶς φόρου ἐπὶ τῶν ἐλαιοδένδρων Κερκύρας. (Θόρυβος καὶ φωναὶ «κάτω, κάτω»).

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικαιοσύνης). Λοιπὸν τελευτῶ. Συνέβη καὶ ἄλλοτε ἐν Γαλλίᾳ, τῷ 1908, ὁπότε νόμος ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως χωρὶς νὰ διέλθῃ τὸ παράπαν ἀπὸ τὴν Γερουσίαν. Τὸ πρᾶγμα ἀπεκαλύφθη μετά τινας ἡμέρας, καὶ ἡ Κυβέρνησις συνεταράχθη, ὁ δὲ «Χρόνος» ἐδημοσίευσεν ἓν ἀνακοινωθὲν δίδον σχετικὰς ἐξηγήσεις. Διὰ πράξεως δὲ τῆς Κυβερνήσεως ἐκηρύχθη ὁ τοιοῦτος νόμος ἄκυρος. Ὀφείλω ἀπὸ τοῦ βήματος αὐτοῦ νὰ εἴπω τὸ συμβάν. Λοιπὸν νόμος τοιοῦτος, ὁ ὁποῖος δὲν ἐκυρώθη ἀπὸ τοὺς δύο νομοθετικοὺς παράγοντας, εἶνε ἄκυρος, καὶ τὸ συμπέρασμα εἶνε ἐπίσης ὅτι ὁ τοιοῦτος νόμος εἰ καὶ δημοσιευθεὶς οὐδὲν ἀπολύτως ἀποτέλεσμα παράγει. Καὶ ἔχομεν ἀνάγκην νὰ τὸ τονίσωμεν, διότι εἶνε δυνατὸν νὰ λεχθῇ ὅτι ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ τοῦ ἀκύρου νόμου θὰ ἐκτήσατό τις κανὲν δικαίωμα. Λοιπὸν δὲν ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ἡμεῖς ὅτι κατηργήθη, ἀλλὰ πρέπει νὰ κηρύξωμεν ἄκυρον τὴν δημοσίευσιν, νὰ ἀνακαλέ-

σωμεν τὴν δημοσίευσιν, ὥστε ὁ νόμος νὰ εἶνε ἀνύπαρκτος ὡς οὐδέποτε δημοσιευθείς.

Τώρα ἔρχεται καὶ ἄλλη ἄποψις: Δύναται ἡ Κυβέρνησις καὶ διὰ Διατάγματος νὰ τὸ πράξῃ; Τοῦτο διδάσκεται καὶ τοῦτο πράγματι ἔπραξεν ὁ κ. Μυλωνᾶς. Τὸν ἀνέστειλε, τὸν ἐθεώρησεν ἀνύπαρκτον. Καὶ τοῦτο δυνάμεθα νὰ πράξωμεν καὶ τώρα, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶνε παροῦσα ἡ Συνέλευσις ἐθεωρήσαμεν καλύτερον, εὐπρεπέστερον, διὰ νὰ παύσῃ πᾶσα συζήτησις ἐν τῷ μέλλοντι, νὰ φέρωμεν τὸ ζήτημα εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ι. Κούνδουρος. Ὑπάρχει καὶ ἀντίθετος γνώμη τοῦ κ. Γκότση, διαδόχου τοῦ κ. Μυλωνᾶ, περὶ τῆς ὁποίας νὰ μᾶς εἴπητε δύο λέξεις.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ.Δικ.)Δὲν γνωρίζω τί φρονεῖ ὁ κ.Γκότσης

Κ. Γκότσης. Προκειμένου περὶ νομικῶν ζητημάτων, ὅπως γνωρίζετε, κάθε μία γνώμη ἔχει καὶ τὴν ἀντίθετον.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ.Δικ.)Ἡ τρίτη ἄποψις, κύριοι, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἀκουσθῇ, εἶνε ὅτι τὴν τοιαύτην ἀκυρότητα ὡς ἀνήκουσαν οὐχὶ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ στοιχεῖα, ἀλλ' εἰς τὰ ἐξωτερικὰ στοιχεῖα τοῦ νόμου, διότι εἶνε πλασταὶ αἱ ὑπογραφαὶ ἐν τῷ δημοσιευθέντι κειμένῳ, δικαιοῦνται καὶ τὰ δικαστήρια νὰ ἐξετάσωσι καὶ νὰ μὴ ἐφαρμόσωσι τὸν νόμον. Ταῦτα εἶχον νὰ εἴπω. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν χθεσινὴν ἀπόφασιν προηγεῖται τῶν Ἐπερωτήσεων ἡ ἐπιψήφισις τοῦ συνόλου τῶν τροποποιήσεων τοῦ Κανονισμοῦ.

Ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος περὶ τροποποιήσεως τοῦ Κανονισμοῦ ἐπιφέρουσι παρατηρήσεις τινὰς οἱ κ. κ. Α. Παπαναστασίου, Γ. Φραγκούδης, Γ. Παπανδρέου, Γ. Σεχιώτης καὶ Γ. Δουζίνας.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ζητεῖ ὅπως διασαφηθῇ ἂν θέλει ἐξακολουθήσει ἰσχύουσα ἡ διάταξις περὶ συζητήσεως τῶν ἀναφορῶν δὶς τῆς ἑβδομάδος πρὸ πάσης ἄλλης συζητήσεως ἐπὶ μίαν ὥραν, ὡς ἐγένετο μέχρι τοῦδε.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται ὅτι ἡ διάταξις αὕτη δὲν θίγεται, ἀλλ' ὅτι θέλει ἐξακολουθήσει ἰσχύουσα.

Ὁ κ. ***Π. Καρασεβδᾶς*** προτείνει ὅπως αἱ περὶ συμπτύξεως τῶν συζητήσεων διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ μὴ ἰσχύσουν κατὰ τὴν συζήτησιν περὶ Γερουσίας.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀλαβάνος*** βεβαιοῖ ὅτι τὸ διανεμηθὲν ψήφισμα ἐξετυπώθη ἀκριβῶς ὡς ἐψηφίσθη.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** λέγει ὅτι ὑπάρχουν νομοθετήματα λίαν ἐπείγοντα ὡς τὸ ἀγροτικὸν καὶ τὸ τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν

βοσκῶν, διὰ τὴν ἐπιψήφισιν τῶν ὁποίων ζητεῖ ὅπως καθορισθῇ μία ὡρισμένη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος.

Ὁ κ. ***Α. Δενδρινός*** συμφωνῶν πρὸς τὸν προλαλήσαντα, ζητεῖ ὅπως ὁρισθῶσι δύο ἡμέραι διὰ τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν, διότι ἄλλως θὰ ματαιωθῇ πᾶσα νομοθετικὴ ἐργασία καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ λύσωμεν ὁριστικῶς τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα καὶ ἐπιληφθῶμεν τοῦ ζητήματος τῶν φόρων τῶν βαρυνόντων ὑπερμέτρως τὰς ἀγροτικὰς τάξεις καὶ ἄλλης ἐπειγούσης σχετικῆς νομοθετικῆς ἐργασίας.

Ἐὰν ταῦτα δὲν γίνουν, ὀφείλομεν οἱ ἔχοντες συναίσθησιν τῆς εὐθύνης ἡμῶν ἀπέναντι τῶν ἐντολέων μας νὰ παραιτηθῶμεν τοῦ ἀξιώματος τοῦ πληρεξουσίου.

Ὁ κ. ***Γ. Φραγκούδης*** παρατηρεῖ ὅτι, ἐὰν ἰσχύσῃ ὡς ἔχει ἡ διάταξις, καθ' ἣν αἱ ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ συντάγματος τροπολογίαι δέον νὰ ὑποβάλλωνται δύο ἡμέρας πρὸ τῆς συζητήσεως, ἀτονεῖ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Συνελεύσεως.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ψήφισμα «περὶ μεταρρυθμίσεως ἄρθρων τινῶν τοῦ εἰδικοῦ Κανονισμοῦ τῆς Δ' τῶν Ἑλλήνων Συντακτικῆς Συνελεύσεως» ὡς ἐτροποποιήθη, ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον μόνον.

1. Εἰς τὸ ἄρθρον 4 τοῦ εἰδικοῦ Κανονισμοῦ τῆς Δ' τῶν Ἑλλήνων Συντακτικῆς Συνελεύσεως προστίθεται ἡ ἑξῆς δευτέρα παράγραφος·

«Ἡ Συνέλευσις τῇ προτάσει δέκα πληρεξουσίων, ἐρωτωμένη ὑπὸ τοῦ Προέδρου, δύναται νὰ ὁρίσῃ προθεσμίαν ἐντὸς τῆς ὁποίας ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ ὑποχρεοῦται νὰ καταρτίσῃ τὴν ἔκθεσίν της μετὰ προτάσεως σχεδίου ἑνὸς ἢ πλειόνων ἄρθρων τοῦ ὑπὸ κατάρτισιν συντάγματος. Παρερχομένης ἀπράκτου τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας, δὲν ὁρίζεται ἄλλη, ἀλλ' ἀμέσως ἡ Συνέλευσις προχωρεῖ εἰς συζήτησιν καὶ ψῆφισιν τῶν ἄρθρων τοῦ συντάγματος».

2. Εἰς τὸ ἄρθρον 6 τοῦ αὐτοῦ Εἰδικοῦ Κανονισμοῦ καὶ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ, διαγραφομένης τῆς τελείας στιγμῆς καὶ τιθεμένου κόμματος, προστίθεται ἡ ἑξῆς διάταξις·

«Ἰσχυούσης καὶ ἐπὶ τούτου τῆς δευτέρας παραγράφου τοῦ ἄρθρου 4)».

3. Αἱ δευτέρα, τρίτη καὶ τετάρτη παράγραφοι τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ αὐτοῦ εἰδικοῦ Κανονισμοῦ τροποποιοῦνται καὶ συγχωνεύονται ὡς ἑξῆς·

«Μετὰ δεκάωρον ἐν ὅλῳ συζήτησιν ἐπὶ ἄρθρου τοῦ συντάγματος, ὁ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ἐρωτᾷ ταύτην ἂν ἐφω-

τίσθη. Ἡ δὲ Συνέλευσις ἀποφαίνεται δ' ἀναστάσεως. συγκαμένων ν' ἀκουσθῶσι δύο τὸ πολὺ πληρεξουσίων ὑποστηριζόντων τὰς ἀντιθέτους ἀπόψεις. Ἐὰν ἡ Συνέλευσις ἀποφανθῇ κατηφατικῶς, θεωρεῖται παρατωθεῖσα ἡ συζήτησις καὶ ἐφαρμόζεται τὸ ἑπόμενον ἄρθρον 8 περὶ ψηφοφοριῶν. Ἐὰν ἡ Συνέλευσις ἀποφανθῇ ἀποφατικῶς, ἡ συζήτησις ἐξακολουθεῖ μέχρις οὗ ἡ Συνέλευσις ἀποφανθῇ κατὰ τὰ ἄνω ὅτι ἐρωτᾶσθη, μὴ ἐπιτρεπομένης ὅμως καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς τὸ πρῶτον ἀγορεύοντας μακροτέρας ἀγορεύσεως τῶν δέκα πέντε τῆς ὥρας πρώτων λεπτῶν.

»Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου τούτου ἀποφάσεων τῆς Συνελεύσεως δ' ἀναστάσεως ἐκτιμᾷ ἀπολύτως καὶ ἀπαγγέλλει ὁ Πρόεδρος.»

4. Εἰς τὸν αὐτὸν εἰδικὸν Κανονισμὸν προστίθεται ἄρθρον 9 δὶς ἔχον οὕτως:

«Ἐφόσον θὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος ἐργασία τῆς Δ' τῶν Ἑλλήνων Συντακτικῆς Συνελεύσεως, αὕτη κατὰ κανόνα κατὰ πᾶσαν μὲν Δευτέραν, Τρίτην, Πέμπτην καὶ Παρασκευὴν θὰ συζητῇ μόνον ἐπὶ τοῦ συντάγματος, κατὰ πᾶσαν δὲ Τετάρτην καὶ Σάββατον θ' ἀπασχολῆται ἐπὶ τοῦ ἐν γένει Κοινοβουλευτικοῦ Ἐλέγχου καὶ τῆς κατ' ἰδίαν Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

»Κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς Τετάρτης καὶ τοῦ Σαββάτου τηρεῖται αὐστηρῶς καὶ ἀνυπερβάτως ἡ σειρὰ τῶν ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει θεμάτων, ὡς καθωρίσθη ἀπὸ τῆς προηγουμένης ὁμοίας συνεδριάσεως, κατὰ τὴν ἑπομένην § 5.

»Πᾶσα πρότασις ἢ τροπολογία ἐπὶ τοῦ συντάγματος δέον νὰ κατατίθηται δύο τοὐλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς συζητήσεως τοῦ σχετικοῦ ἢ τῶν σχετικῶν ἄρθρων τοῦ συντάγματος, ἀποστέλλεται δὲ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπήν, ἐὰν ἤθελεν ἀποφασίσει τοῦτο ἡ Συνέλευσις.

5. »Διὰ τὰς ἐργασίας τῆς Δ' Συντακτικῆς Συνελεύσεως ὁ Πρόεδρος καταρτίζει πίνακα τῶν ὑποβεβλημένων εἰς τὸ Σῶμα σχεδίων καὶ προτάσεων ψηφισμάτων καὶ νόμων τυπουμένων καὶ διανεμόμενον δὶς τῆς ἑβδομάδος.

»Κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῶν συνεδριάσεων τοῦ Σώματος καὶ συναινέσει αὐτῆς τὸ τέλος αὐτῶν.

»Πρὸ τῆς ἀπαγγελίας τοῦ τέλους τῆς συνεδριάσεως προσδιορίζει, συναινέσει τοῦ Σώματος, ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ πίνακι ἀναγεγραμμένων σχεδίων καὶ προτάσεων ψηφισμάτων καὶ νόμων τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς ἑπομένης συνεδριάσεως, ἣν ὁρίζει εἰς ρητὴν ἡμέραν καὶ ὥραν. Ἡ Ἡμερησία αὕτη Διάταξις ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δύναται νὰ περιλαμβάνῃ πλείονα τῶν 20 σχεδίων καὶ προτάσεων, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν εἰς τὸ σύνολον ψηφισθησομένων, προκειμένου δὲ περὶ συζητήσεως τοῦ συντάγματος περιλαμβάνει τὰ συζητητέα ἄρθρα, συζητούμενα καθ' ἣν σειρὰν ἐν αὐτῷ ἀναγράφονται, καταργουμένης τῆς ἀντιθέτου διατάξεως τοῦ ἄρθρου 5.

»Συζητήσεις καὶ ἀπόφασις ἐπὶ σχεδίων καὶ προτάσεων ψηφισμάτων καὶ νόμων μὴ ἀναγεγραμμένων εἰς τὴν κατὰ τὰ ἄνω Ἡμερησίαν Διάταξιν ἀπαγορεύεται ἀπολύτως.

»Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς ψηφίσεως αὐτοῦ».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν διάταξιν

τῶν Ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. ***Ν. Γρηγοριάδης*** ζητεῖ ὅπως ἀναγραφῶσιν εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν πᾶσαι αἱ παλαιαὶ ἐπερωτήσεις.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι θέλει ἐξετάσει σχετικῶς τὴν ἐπίλυσιν.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀλαβάνος*** ἀναγνωρίζει ὅτι ὁ κ. πληρεξούσιος ἔχει δίκαιον.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι σήμερον ἡ συζήτησις θὰ διεξαχθῇ συμφώνως πρὸς τὸν ὑπάρχοντα πίνακα, προσεχῶς δὲ δύναται νὰ ἐκτυπωθῇ ὁ πίναξ τῶν παλαιῶν ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούμπουλης*** λέγει ὅτι, καίτοι ἀπὸ τῆς 17 Ὀκτωβρίου εἶχε ζητήσει τὴν κατάθεσιν ὡρισμένων ἐγγράφων, δὲν κατετέθησαν ταῦτα, συνιστᾷ δὲ διὰ τοῦτο πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἐπισπεύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἁρμοδίων Ὑπουργῶν.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι παρατηρεῖται πράγματι μεγάλη ἀμέλεια ἐκ μέρους τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν σχετικῶς πρὸς τὴν κατάθεσιν τῶν αἰτουμένων ἐγγράφων ἢ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰς σχετικὰς ἐρωτήσεις τῶν κ. κ. πληρεξουσίων. Συνιστᾷ διὰ τοῦτο πρὸς τοὺς κ. Ὑπουργοὺς ὅπως συστήσωσιν εἰς τὰς ἁρμοδίας ὑπηρεσίας ἵνα ἐπισπεύδωσι τὰς ἀπαντήσεις των.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ ἀσκοῦσι τὴν ἀπαιτουμένην ἐπίβλεψιν, ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ πληροφορίαι αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται νὰ συγκεντρωθῶσιν ἀμέσως.

Ὁ κ. ***Κ. Βουδούρης*** διαμαρτύρεται, διότι δὲν κατετέθη-

σαν οὔτε ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν οὔτε ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας πίνακας ζητηθέντες παρ' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς 11 Ὀκτωβρίου διὰ τοῦ Γραφείου τῆς Συνελεύσεως. Ἀποδίδει τοῦτο εἰς συστηματικὴν ἀντίδρασιν τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν, ἐπὶ τούτου δὲ ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τῶν κ. κ. πληρεξουσίων.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) δηλοῖ ὅτι πᾶσαι αἱ αἰτηθεῖσαι πληροφορίαι θὰ κατατεθοῦν.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλος** ἐπερωτᾷ διατί δὲν κατετέθησαν μέχρι σήμερον τὰ ζητηθέντα πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τῆς τακτικῆς συνόδου τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου 1924 τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Τὰ πρακτικὰ ταῦτα εἶνε δημόσια ἔγγραφα, τῶν ὁποίων τὴν κατάθεσιν ἐδικαιοῦτο νὰ ζητήσῃ. Ἀντὶ ὅμως τούτου ὁ Μητροπολίτης ἀρνήθη τὴν κατάθεσιν τούτων καὶ τὴν ἄρνησιν ταύτην ἀντέταξε καὶ πρὸς τὸν τμηματάρχην τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀποσταλέντα ἐκ μέρους τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) λέγει ὅτι ἡ συζήτησις δὲν δύναται νὰ διεξαχθῇ παρὰ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαμειφθέντων ἐγγράφων.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** παρατηρεῖ ὅτι δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ὑπηρεσία ἀρνεῖται τὴν κατάθεσιν ἐγγράφων. Καὶ ἄλλοτε ὁ Ἄρειος Πάγος ἀρνήθη τὴν κατάθεσιν τοιούτων ἐγγράφων, ἰσχυρισθεὶς ὅτι ταῦτα ἀποτελοῦσιν ἀντικείμενα interna Corporis.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλος** συνεχίζων ἀναφέρει τὸ ἱστορικὸν τῆς μεταξὺ Ἱεραρχίας καὶ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας διαφωνίας, ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς τῶν νέων ἐπισκόπων. Ἀναφέρει τὰ διαμειφθέντα κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Ἱεραρχίας καὶ τὰ λεχθέντα σχετικῶς ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅστις ἀνέφερε μεταξὺ ἄλλων καὶ τί ἐγένετο ἐν Βουλγαρίᾳ — ἐν παρομοίᾳ περιπτώσει διαφωνίας τῆς Ι. Συνόδου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν —, ὅτε ἡ Βουλγαρικὴ Ἱερὰ Σύνοδος ἐγκατέστησε τὸν Μητροπολίτην καὶ ἡ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ τὸν ἀνεχθῇ. Δὲν ἐπιτρέπεται, λέγει, εἰς ἕνα ὡρισμένον ὀργανισμὸν δημοσίου δικαίου νὰ τεθῇ ὑπεράνω τῶν Νόμων. Δύναται νὰ ἀνεχθῇ τοῦτο, λέγει, ἡ Συνέλευσις ἀπεμπολοῦσα τὰ δικαιώματά της; Ἐὰν τοιαύτη ἀρχὴ καθιερωθῇ, τὸ παράδειγμα τῆς Ἐκκλησίας θὰ τὸ μιμηθοῦν πᾶσαι αἱ Ἀρχαὶ τοῦ Κράτους. Ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ ἀπαντητικοῦ αὐτῆς ἐγγράφου καθιερώνει μίαν νέαν ἀρχήν, τὴν ἀρχὴν καθ' ἣν εἰς τὸ μέλλον πᾶσα Κυβέρνησις θὰ δύναται νὰ ἐπιρρίπτῃ τὰς εὐθύνας εἰς τοὺς ὑπαλλήλους καὶ νὰ ἰσχυρίζηται ὅτι δὲν πταίει αὐτή. Ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Συνέλευσις προθύμως θέλει ἀποφασίσει ὅτι ὁ Μητροπολίτης καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὑποχρεοῦνται νὰ καταθέσουν τὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἐζητήθησαν.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** λέγει ὅτι, ὅταν ἔλθῃ ἡ σειρὰ ἄλλης τινὸς ἐπερωτήσεώς του περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐπισκόπων, θὰ ἀσχοληθῇ εὐρύτερον ἐπὶ τῆς πολιτείας τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλος** λέγει ὅτι πράγματι κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν νέων ἐπισκόπων ἐγένετο παράβασις νόμου.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν) λέγει ὅτι πάντα τὰ ζητηθέντα ἐν ἀρχῇ ἔγγραφα κατετέθησαν· δὲν κατετέθησαν μόνον τὰ ζητηθέντα κατόπιν αὐτούσια πρακτικά.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** συνεχίζων ἀναφέρει τὸ ἱστορικὸν τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐπισκόπων καὶ τῆς συνεπείᾳ τῆς παρὰ τὸν νόμον ἐκλογῆς αὐτῶν προκυψάσης διαφωνίας πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ ἐπανέλθῃ, λέγει, βραδύτερον κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς σχετικῆς ἐπερωτήσεώς του. Ὡς πρὸς τὴν κατάθεσιν τῶν πρακτικῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὴν ὁποίαν ἐζήτησε, λέγει ὅτι τρεῖς εἶνε αἱ ἐκδοχαὶ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο: α') Τὰ πρακτικὰ ταῦτα εἶνε πράξεις τοιαῦται ὥστε νὰ ἀρνηθῇ τὴν παράδοσιν αὐτῶν ἡ Ι. Σύνοδος εἰς πάντα κοινοβουλευτικόν, ἐὰν τὰ ζητήσῃ; β') ἐν καταφατικῇ λύσει τοῦ ἐρωτήματος τούτου, ὑποχρεοῦται ἡ Κυβέρνησις νὰ ἀνακοινώσῃ ταῦτα εἰς τὴν Συνέλευσιν; γ') ἂν οὗτος ἔχῃ τὸ ζήτημα, ὁ Ὑπουργὸς ἀναγνωρίζει ὅτι θὰ ἔχῃ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ παρουσιάσῃ ταῦτα εἰς τὴν Συνέλευσιν; Διότι ἀναγνώρισις, λέγει, τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης τοῦ κ. Ὑπουργοῦ εἶνε ἡ κατόπιν τῆς αἰτήσεως ἡμῶν αἴτησις αὐτοῦ πρὸς τὴν Ι. Σύνοδον νὰ τῷ ἀποσταλῶσι τὰ ἐν λόγῳ ἔγγραφα καὶ ἀπορῶ πῶς δίδει σήμερον ἄλλην ἀπάντησιν.

Κ. Σπυρίδης (Ὑπουργὸς Ἐκκλησιαστικῶν). Ἀπήντησα εἰς τὴν μομφὴν τὴν ὁποίαν μοὶ ἀπεδώκατε. Δὲν ἐγνώριζον παρὰ μόνον τὸ περιεχόμενον τῶν ἐγγράφων.

Γ. Σίδερης. Δὲν ἐγνωρίζετε μόνον τὸ περιεχόμενον τῶν ἐγγράφων, ἐγνωρίζετε καὶ τὰ πρακτικά, διότι ἐκάμετε συμβούλιον κατόπιν ἂν ἔπρεπε νὰ ἀνακοινώσητε ταῦτα ἢ ὄχι εἰς ἡμᾶς.

Ὁ κ. **Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος** (Πρ. Κυβερνήσεως) δὲν εὑρίσκει ὀρθὴν τὴν ἑρμηνείαν τοῦ κ. Σίδερη, διότι ὁ Ὑπουργὸς δὲν εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ παρουσιάσῃ ἔγγραφα ζητηθέντα παρ' αὐτοῦ παρά τινος Ἀρχῆς εἰς τὴν Συνέλευσιν ἐφόσον ἤθελε κρίνει ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρουσιάσῃ ταῦτα.

Καὶ ἀναφέρει σχετικὸν παράδειγμα ἐκ τοῦ παρελθόντος προκειμένου περὶ ἐγγράφου τινὸς τῆς Ἐθν. Τραπέζης. Καὶ ἂν δὲν ἀνεκοινώθη, λέγει, τότε ἔγγραφον τῆς Ἐθν. Τραπέζης πρὸς τὴν Συνέλευσιν, προαγούσης καὶ ἐξυπηρετούσης ὑλικὰ συμφέροντα, κατὰ μείζονα λόγον δὲν δύναται νὰ ἀνακοινωθῶσιν ἔγγραφα τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις προάγει ἠθικὰ συμφέροντα τῆς Κοινωνίας.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ γεγονὸς εἶνε ὅτι ἡ Ἱεραρχία ἠρνήθη τὴν κατάθεσιν τῶν πρακτικῶν, καίτοι δὲν εἶχε τοιοῦτο δικαίωμα, κατὰ τὴν γνώμην ὅλων τῶν εἰδικῶν, τῶν ὁποίων ἄλλως τε ἐζητήθη ἡ γνώμη. Τί εἶνε ἡ Ἱερὰ Σύνοδος; Εἶνέ τι τὸ μυστηριῶδες; Εἶνε Ἐλεύθερος Τεκτονισμός; Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος οὐδέποτε εἰργάσθη μέχρι τοῦδε ἐν τῷ κρυπτῷ, τὴν παράδοσιν δὲ ταύτην ἔρχεται σήμερον νὰ διακόψῃ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος. Ἐπιμένει ἀκόμη εἰς τὴν κατάθεσιν τῶν πρακτικῶν, διότι τῷ εἶνε χρήσιμα καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπερωτήσεώς του, τῆς σχετικῆς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐπισκόπων, διότι θὰ ἀποδείξῃ ὅτι οὐδεμία νέα ἐκλογὴ διενεργήθη μετὰ τὸ ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ ὅτι ἐπομένως παρεβιάσθη διὰ δευτέραν φορὰν ὁ νόμος.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι ἀναμφιβόλως τὸ τμῆμα τοῦτο τῶν πρακτικῶν δύναται νὰ συζητηθῇ καὶ νὰ κατατεθῇ.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν ζητεῖ νὰ ἐλέγξῃ τὴν Ἱεραρχίαν ἀλλὰ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, τί ἔπραξεν ἀπέναντι τῆς Ἱεραρχίας, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον τοῦ ἀναγκαιοῦν τὰ πρακτικά. Δὲν θέλω, λέγει, νὰ ὠθήσω εἰς ρῆξιν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν· σέβομαι καὶ ἐγὼ τὴν Ἐκκλησίαν. Φρονῶ ὅμως ὅτι θὰ ἦτο ἐπιθεβλημένον νὰ ζητηθῇ λόγος διατί ἐγένετο παράβασις τοῦ καταστατικοῦ νόμου τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** ἐρωτᾷ ποίων πρακτικῶν τὴν κατάθεσιν ζητεῖ ὁ κ. συνάδελφος.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** λέγει ὅτι ζητεῖ τὴν κατάθεσιν ὅλων τῶν πρακτικῶν τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** παρατηρεῖ ὅτι εἰς τὰ πρακτικὰ θὰ περιέχωνται καὶ προσωπικὰ ζητήματα, καὶ ἐρωτᾷ τὸν κ. Σίδερην ἂν ζητεῖ καὶ τούτων τὴν κατάθεσιν ἢ μόνων τῶν ἀποσπασμάτων.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** ἐπιμένει ὅτι ζητεῖ τὴν κατάθεσιν ὁλοκλήρων τῶν πρακτικῶν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι

ἐρώτων ὁ κ. πληρεξούσιος ἐπιθυμεῖ νὰ κρίνῃ ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐπισκόπων ζητεῖ τὴν κατάθεσιν ὁλοκλήρων τῶν πρακτικῶν ἢ τῶν ἀποσπασμάτων ἐκείνων τῶν σχετικῶν πρὸς τὰς παραβάσεις ἃς ὑπαινίσσεται ὁ κ. πληρεξούσιος, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ταῦτα θὰ ὦσι κεκυρωμένα ὑπὸ τοῦ Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου.

Ὁ κ **Ν. Μπακόπουλος** λέγει ὅτι ὁ σκοπὸς δι' ὃν ὑπέβαλε τὴν ἐπερώτησίν του εἶνε ἐντελῶς διάφορος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ κ. Σίδερη. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιθυμῶ, λέγει, εἶνε νὰ ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις ἂν θὰ δεχθῇ νὰ καταρριπτηται ἑκάστοτε τὸ κῦρος αὐτῆς ὑπὸ τῶν διαφόρων Ἀρχῶν διὰ τῆς δημιουργίας παρομοίων προστριβῶν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ ἀκούσῃ πάντας τοὺς ἐγγεγραμμένους καὶ θὰ ἐκφέρῃ μετὰ τοῦτο τὴν γνώμην της.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** λέγει ὅτι θὰ ἐδέχετο νὰ λάβῃ γνῶσιν τῶν πρακτικῶν, ἔστω καὶ ἰδιαιτέρως, ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ Γραφείῳ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ διακόπτεται ἡ συζήτησις ἵνα συνεχισθῇ κατὰ τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν Κοινοβουλευτικοῦ Ἐλέγχου, συνακινέσει δὲ τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9. 15' μ.μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Γ'

Τῆς 14 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5. 15' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. **Γ. Δουζίνας** παρατηρεῖ ὅτι, ὅτε συνεζητεῖτο χθὲς ὁ Κανονισμός, παρεκάλεσε νὰ τεθῇ ἡ ἐξῆς διάταξις: Αἱ προτάσεις αἱ ὁποῖαι ὑποβάλλονται εἰς τὴν Συνταγματικὴν Ἐπιτροπήν, ὅταν δὲν γίνωνται δεκταί, νὰ συνυποβάλλονται ὑποχρεωτικῶς καὶ εἰς τὴν Συνέλευσιν. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἶπεν ὅτι θεωρεῖ περιττὸν τοῦτο, ἀλλὰ δίδει τὴν ἐξήγησιν ὅτι ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἄρθρου 4 ὑπάρχει ἡ διάταξις.

Πρόεδρος. Ἀσφαλῶς.

Γ. Δουζίνας. Ἀλλὰ δὲν διατυποῦται οὐδὲ εἰς τὰ πρακτικὰ ἡ ἐπίσημος ἑρμηνεία, τὴν ὁποίαν δίδει ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, οὐδὲ εἰς τὸν Κανονισμόν.

Πρόεδρος. Κατὰ τὸν ἰσχύοντα ἀκόμη Κανονισμόν, τοῦ ὁποίου τροποποίησις ἦτο τὸ ψηφισθὲν χθὲς ψήφισμα, αἱ προτάσεις εἰσάγονται εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ παραπέμπονται εἰς τὴν Ἐπιτροπήν.

Γ. Δουζίνας. Ὄχι, κ. Πρόεδρε. Λέγω τὸ ἑξῆς: Ὅταν ὑποβάλλονται προτάσεις εἰς τὴν Συνταγματικὴν Ἐπιτροπήν, νὰ συνυποβάλλονται παρὰ τῆς ἰδίας Ἐπιτροπῆς καὶ εἰς τὴν Συνέλευσιν. Ἔδωκεν αὐτὴν τὴν ἐπίσημον ἑρμηνείαν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως.

Πρόεδρος. Μάλιστα. Νὰ γραφῇ εἰς τὰ πρακτικά.

Ὁ κ. ***Α. Δενδρινὸς*** παρατηρεῖ ὅτι τὴν ὥραν κατὰ τὴν ὁποίαν συνεζητεῖτο τὸ ψήφισμα διὰ τὸν Κανονισμὸν καὶ ἐζήτησε νὰ εἶνε δύο ἡμέραι ἐλέγχου, εἶπεν ὅτι ἄλλως θὰ ματαιωθῇ πᾶσα νομοθετικὴ ἐργασία καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ λύσωμεν ὁριστικῶς τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα, νὰ ἐπιληρώσωμεν τοῦ ζητήματος τοῦ προσφυγικοῦ καὶ ἄλλων ἐπειγόντων σημαντικῶν νομοθετημάτων, ἄλλως δὲν ἔχομεν λόγον ὑπάρξεως ἐν τῇ χιθούσῃ ταύτῃ καὶ ὀφείλομεν νὰ παραιτηθῶμεν. Αὐτὰ εἶπον.

Πρόεδρος. Λοιπὸν τὰ πρακτικὰ ἐπικυροῦνται μὲ αὐτὰς τὰς προσθήκας.

Ἀνακοινοῦνται εἶτα τὰ ἑξῆς:

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Πανόρμου διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ὑποδιδασμοῦ τοῦ ὑποτελωνείου Πανόρμου ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν.

Ἡ Καπνεργατικὴ Ἕνωσις Καβάλλας διαμαρτύρεται διὰ τὰς συλλήψεις τῶν ἐργατῶν καὶ παρακαλεῖ ὅπως διαταχθῶσιν αἱ δικαστικαὶ Ἀρχαὶ καὶ ἐπιληρθῶσι τῆς ὑποθέσεως.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Πύλου παρακαλεῖ ὅπως συμπληρωθῶσιν αἱ κεναὶ θέσεις ἐν τῷ γυμνασίῳ καὶ ἑλληνικῷ σχολείῳ.

Αἱ Διδασκαλικαὶ Ὁμοσπονδίαι Καβάλλας καὶ Ραψάνης ζητοῦν τὴν διαθάθμισιν τῶν δημοδιδασκάλων.

Ἡ Καπνεμπορικὴ Συνομοσπονδία Ἑλλάδος, διαμαρτυρομένη διὰ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ὅτι δὲν ὑπεβλήθη προηγουμένως αὐτῷ ζήτημα ἀνεπεξεργάστων καπνῶν, παρακαλεῖ ὅπως λυθῇ τελεωτικῶς τὸ ὡς ἄνω ζήτημα.

Οἱ δημοδιδάσκαλοι περιφερείας Ἀλεξανδρουπόλεως παρακαλοῦσιν ὅπως ἐπαναδιορισθῶσιν οἱ ἀπολυθέντες ἐπιθεωρηταὶ Θράκης.

Διεθνὴς Καπνεργατικὴ Ἕνωσις Θράκης διαμαρτυρομένη διὰ τὰς σκηνὰς Καβάλλας παρακαλεῖ ὅπως ἀποφυλακισθῶσιν οἱ συλληφθέντες καπνεργάται.

Ὁ πληρεξούσιος κ. ***Δημοσθένης Φλωριᾶς*** παρακαλεῖ ὅπως διαταχθῇ ἡ μετάθεσις τοῦ συνοικισμοῦ Σανανῆ εἰς ἑτέραν κατάλληλον θέσιν.

Ἡ Καπνεργατικὴ Ὁμοσπονδία Ἑλλάδος, ἐκθέτουσα τὰς σκηνὰς Καβάλλας, παρακαλεῖ ὅπως ληφθῶσι προστατευτικὰ μέτρα ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν καὶ ὅπως ἀποφυλακισθῶσιν οἱ συλληφθέντες καπνεργάται.

Ἡ Καπνεμπορικὴ Συνομοσπονδία Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται διὰ τὰς σκηνὰς ἐν Καβάλλᾳ καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἀποφυλακισθῶσιν ἅπαντες οἱ συλληφθέντες καπνεργάται.

Ὁ Ἀθανάσιος Τσούκας κάτοικος Τριπόλεως παρακαλεῖ ὅπως μὴ ἐκτελεσθῇ ἡ κατασκευὴ τῆς ὁδοῦ Κερασίτζας—Βουνοῦ, ἐξυπηρετούσης δύο μόνον χωρία.

Ὁ Ἱερατικὸς Σύνδεσμος Λέσβου αἰτεῖται τὴν οἰκονομικήν του ἐνίσχυσιν.

Ὁ Ἄνθιμος Σίσκος ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐπενεκτέων εἰς αὐτὴν μεταρρυθμίσεων.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ αὐξήσεως τῆς πιστώσεως διὰ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ δικαστικοῦ καταστήματος Λαρίσης».

Ὁ κ. ***Γ. Ροδόπουλος*** (πληρεξούσιος Τυρνάβου) ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ διακανονισμοῦ τῶν σχέσεων τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν Κοινοτήτων Θεσσαλίας ὡς πρὸς τὰς ἐντὸς τῶν κοινοτικῶν γαιῶν καὶ βοσκῶν δασώδεις ἐκτάσεις».

Πολλοὶ πληρεξούσιοι ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τῶν ἐδαφ. 2, 3, 4 καὶ 5 τοῦ ἀπὸ 21 Ἰουλίου ἐ. ἔ. ψηφίσματος περὶ συστάσεως Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν».

ΒΟΥΛΗ ΤΗΣ

Προτάσει τοῦ κ. **Σ. Ξύδη** ἡ τροπολογία αὕτη θέλει συζητηθῇ ὡς τροπολογία ἐπὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν σχετικοῦ κυβερνητικοῦ ψηφίσματος.

Ὑποβάλλουσιν ἐπίσης τροπολογίας οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. :

— **Π. Γεωργίτσης** (Ἰωαννίνων) ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπανεξετάσεως ἀπορριφθέντων μαθητῶν»

— **Ν. Ἀβραὰμ** ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἀνακρίσεως καὶ ἐκδικάσεως ἀδικημάτων τινῶν ὑπὸ τῶν Ἐφετῶν» καὶ

— **Στέφ. Ἀναστασιάδης** (Λαρίσης) ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 7 Αὐγούστου 1923 Ν. Δ. περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν, ὡς τοῦτο συνεπληρώθη διὰ μεταγενεστέρων Ν. Διαταγμάτων».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἀναφορῶν.

Ὁ κ. **Ν. Γρηγοριάδης** ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Πατρῶν, ζητοῦντος ὅπως ληφθῶσι μέτρα κατὰ τῶν καταχραστῶν, λέγει ὅτι αἱ καταχρήσεις αὗται σχεδὸν πᾶσαι ἔχουν γίνει ἐπὶ καθεστώτων προηγουμένων τοῦ σημερινοῦ, ἀλλ' ἡ ἀνακάλυψις αὐτῶν ἐγέννησεν εἰς πάντας τοιαύτην ἐντύπωσιν, ὥστε νὰ φθάσωμεν ὅλοι νὰ ζητῶμεν ὅπως ἐπιβάλλωνται ὑπερβολικαὶ ποιναί. Αἱ ὑπερβολικαὶ ποιναὶ φρονεῖ ὅτι δὲν ἀποβαίνουσιν ἐπ' ἀγαθῷ.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης) παρατηρεῖ ὅτι διὰ τοῦ ὑπ' ὄψει τῆς Συνελεύσεως νομοσχεδίου δὲν αὐξάνονται αἱ ποιναί, ἀλλὰ διορρυθμίζεται καὶ ἐπιταχύνεται ὁ τρόπος τῆς διαδικασίας.

Ὁ κ. **Ν. Γρηγοριάδης** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ κυριώτερος λόγος εἰς ὃν ὀφείλεται ἡ ἐπίτασις τῶν καταχρήσεων εἶνε ἡ πληθώρα τῶν σχετικῶν Νόμων, Διαταγμάτων καὶ Διαταγῶν, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων δὲν δύναται κανεὶς νὰ γνωρίζῃ τί ἀκριβῶς ἰσχύει. Ἐπίσης φρονεῖ ὅτι ὁ ἔλεγχος πρέπει νὰ γίνῃ πραγματικός.

Ὁ κ. **Ι. Μαρματάκης** λέγει ὅτι εἶνε εὐχάριστον ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη ἐξεγείρεται κατὰ τῶν καταχρήσεων', αἱ ποιναὶ ὅμως αἱ ὑποδεικνυόμεναι φρονεῖ ὅτι δὲν εἶνε ἱκανοποιητικαί. Εἷς ὁ ὁποῖος γνωρίζει ὅτι θὰ δικασθῇ μόνον ὁ ἕτερος ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ μίαν κατάχρησιν. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ληφθοῦν δρακόντεια μέτρα κατὰ τῶν καταχραστῶν τοῦ δημοσίου πλούτου· πρέπει νὰ τοῖς ἐπιβάλληται ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου.

Ὁ κ. **Ι. Σολιώτης** ὁμιλεῖ ἐπὶ ἀναφορᾶς Ἐπιτροπῆς ἐμφυτευτῶν Αἰγιαλείας διαμαρτυρομένων κατὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Μητροπολίτου Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας, ὅστις ἐκάλεσε παρ' αὐτῷ πάντας τοὺς ἱερεῖς τῆς περιφερείας του, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπέδειξε νὰ ὑπογράψουν ἀναφοράν, δι' ἧς ἐπιζητεῖται ἡ κατάργησις τοῦ ἐμφυτευτικοῦ νόμου. Παρακαλεῖ σχετικῶς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας ὅπως προσῇ εἰς καθησυχαστικάς τινας δηλώσεις ὅτι δὲν πρόκειται περὶ καταργήσεως ἢ μεταβολῆς τινος τῶν ἐμφυτευτικῶν νόμων.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν) παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι οὐδένα κίνδυνον μεταβολῆς διατρέχουν οἱ ἐμφυτευτικοὶ νόμοι.

Ὁ κ. **Α. Γρηγοριάδης,** ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾶς τῶν κατοίκων Ναούσης, συνιστᾷ ὅπως παρεμποδισθῇ ἡ πώλησις παρακειμένων βασιλικῶν κτημάτων ἐκτάσεως 15 χιλιάδων στρεμμάτων εἰς δύο συνοικισμοὺς Ρουμανιζόντων, πρὸς τοὺς ὁποίους ἦλθεν εἰς διαπραγματεύσεις ὁ ἐκεῖ ἀντιπρόσωπος τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας. Συνιστᾷ ὅπως τὰ 2/3 τῶν κτημάτων τούτων ἀγορασθῶσιν ὑπὸ τοῦ Κράτους, τοῦ ἑτέρου ἑνὸς τρίτου ἀπομένοντος ὅπως ἀγορασθῇ ὑπὸ ἐντοπίων κατοίκων τῆς Ναούσης.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) ἀπαντᾷ ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε ὑπὸ μελέτην, ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ δάσος δὲν θὰ περιέλθῃ εἰς ἀνθρώπους τῶν ὁποίων τὰ αἰσθήματα δὲν εἶνε ἀκραιφνῶς ἑλληνικά.

Ὁ κ. **Δ. Καταφυγιώτης** ὁμιλεῖ ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Καρδίτσης διαμαρτυρουμένου διὰ τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τῆς Συγκοινωνίας. Παρακαλεῖ ὅπως ληφθῶσι μέτρα ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὲρ ἐπιδιορθώσεως καὶ ἀποπερατώσεως τῶν ἡμιτελῶν ὁδῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως δοθῇ βοήθημά τι εἰς τοὺς χωρικούς οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὸν ζῆλον νὰ ἐργάζωνται μόνοι εἰς τὰ χωρία των πρὸς κατασκευὴν ὁδῶν.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** ζητεῖ σχετικῶς τὴν ἀποστολὴν μηχανικῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπάρχουν εἰς τὸ Κέντρον, ἢ ἐν ἀνάγκῃ νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἀξιωματικοὶ τοῦ Μηχανικοῦ. Ἀπὸ Καρδίτσης μέχρι Τρικκάλων κατασκευάζεται μία ὁδός, ἡ ὁποία ἔχει στοιχίσει εἰς τὸ Δημόσιον ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον, ἔχει δὲ μείνει ἐκκρεμὴς ἡ κατασκευὴ τῶν ὑπολειπομένων 2 χιλιομέτρων. Ἐπικαλεῖται τὴν σχετικὴν μέριμναν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας.

Ὁ κ. **Δ. Κατσάρος** ἐπικαλεῖται ὡσαύτως ὑπὲρ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς ὁδοῦ ταύτης καὶ γενικῶς ὑπὲρ τῆς ὁδο-

ποιάς τὴν μέριμναν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπ. Γεωργ.) παρέχει πληροφορίας, ὡς πρώην Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας, καὶ διαβεβαιοῖ ὅτι θέλουν ληφθῆ τὰ προσήκοντα μέτρα πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν ὑπολειπομένων τμημάτων τῶν ὁδῶν.

Ὁ κ. **Ν. Γρηγοριάδης** ὁμιλεῖ ἐπὶ ἀναφορᾶς τῆς Ἑνώσεως παλαιῶν πολεμιστῶν Ξάνθης καὶ ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι καθ' ἑκάστην βλέπομεν ἐπαιτοῦντας τοὺς παλαιοὺς πολεμιστάς. Εἶνε ἀνάγκη, λέγει, νὰ ἐννοήσωμεν πλέον ὅτι Πατρὶς δὲν εἶνε μόνον ἀερολογία, ἀλλ' εἶνε καὶ τὸ ἰδιαίτερον προσωπικὸν συμφέρον. Καταθέτει σχετικῶς πρότασιν νόμου «περὶ συντάσεως Ταμείου θυμάτων πολέμου», δι' ἧς ἐπιτυγχάνεται, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ ἐπιβαρυνθῇ ὁ Προϋπολογισμός, νὰ λάβωσι τὰ θύματα πολέμου καὶ νέαν σύνταξιν, ἰσόποσον πρὸς τὴν παρ' αὐτῶν ἤδη λαμβανομένην.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης,** ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Ἄρτης, συνιστᾷ τὴν ταχεῖαν σύστασιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἀποκαταστάσεως κολλήγων ἐν Ἄρτῃ καὶ παραπονεῖται κατὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας, διότι δὲν παρέδωκε τὴν νομὴν τῶν ἀγροκτημάτων Ἄρτης εἰς τοὺς κολλήγους καὶ δι' ἐπισήμου ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει, ὑπεσχέθη εἰς αὐτοὺς ὅτι θὰ πράξῃ τοῦτο, ἔμειναν δὲ ἀναπαλλοτρίωτοι ἐλαιῶνες μοναστηριακοί, διότι ἡ βραδύτης τοῦ Ὑπουργείου πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου ἔδωκε καιρὸν εἰς τὸ Γενικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον νὰ ἐφεύρῃ τρόπον καταστρατηγήσεως αὐτοῦ μεταβάλλον τὰς μισθώσεις εἰς ἐκποιήσεις καρπῶν. Ἐκφράζει δὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ συντηρητικὴ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως τάχιστα, ἐξ ἀνάγκης ἀναποτρέπτου, θὰ μεταβληθῇ εἰς ριζοσπαστικήν.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** ἐξ ἀφορμῆς ἀναφορᾶς τοῦ Μητροπολίτου Νίου ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῆς γλώσσης τῶν ἱεραρχῶν, οἵτινες ἀπειλοῦσι τὴν Πολιτείαν διὰ τὰς ἐνεργείας αὐτῆς πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν ἀγροτῶν, ἃς ἀποκαλοῦσι δημευτικὰς καὶ ἀντεθνικάς.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** λέγει ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ παριστάνηται ἡ Ἐκκλησία ὡς ἀντιδρῶσα διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὸν παραβάσεις ὡρισμένων τινῶν ἀτόμων νὰ γενικεύωνται εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀποδίδωνται εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐν προκειμένῳ ἔχομεν μεμονωμένην ἀναφοράν. Ἡ Ἱεραρχία οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ ἀποτρέψῃ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν, ὑπέδειξε μόνον ὅτι θὰ εἶνε ἀνάγκη νὰ ληφθῶσι μέτρα πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν ἀναγκαιούντων πόρων ὑπὲρ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου.

Συμπληρωθείσης τῆς ὥρας ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Συντακτικῆς καὶ Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Πρόεδρος. Ὁ κ. Παπανδρέου (Εἰσηγητὴς τῆς ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπῆς).

Γ. Παπανδρέου. Εἶμαι εὐτυχής, κύριοι συνάδελφοι, καταθέτων σήμερον τὴν ἔκθεσιν τὴν περιέχουσαν τὰ συμπεράσματα εἰς τὰ ὁποῖα κατέληξε μέχρι τοῦδε ἡ Ἐπιτροπή, ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως ἐγκαινιάζεται εἰς τὴν Συνέλευσιν ἡ συζήτησις διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ νέου ἡμῶν δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Ἡ Ἐπιτροπὴ κατὰ τὰς πρώτας αὐτῆς συνεδριάσεις ἀπησχολήθη μὲ τὸ ψήφισμα περὶ προσωρινῆς Γερουσίας, τὸ ὁποῖον εἶχε θέσει ὑπὸ τὴν κρίσιν αὐτῆς ἡ τότε Κυβέρνησις τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως».

Μετὰ μακρὰν συζήτησιν ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας ἀπέρριψε τὸ ψήφισμα περὶ τῆς προσωρινῆς Γερουσίας, διετύπωσε δὲ ἰδίων σχεδίων περὶ ὁριστικῆς Γερουσίας καὶ ὑπέβαλε τοῦτο εἰς τὴν Συνέλευσιν. Οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκρινεν ὅτι τὸ ψήφισμα περὶ προσωρινῆς Γερουσίας ἔπρεπε νὰ ἀπορριφθῇ ἐκτίθενται εἰς τὴν ἔκθεσιν τὴν ὑποβληθεῖσαν εἰς τὴν Συνέλευσιν. Ἂν τυχὸν ἡ «Δημοκρατικὴ Ἕνωσις», ἐμμένουσα εἰς τὴν παλαιὰν αὐτῆς ἀντίληψιν περὶ προσωρινῆς Γερουσίας, ἐπαναφέρῃ τυχὸν τὸ ψήφισμα εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἐπιφυλάσσομαι καὶ προφορικῶς ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου νὰ ἀναπτύξω πρὸς τὴν Συνέλευσιν τὰς ἀντιρρήσεις ἡμῶν.

Ἡ Ἐπιτροπή, συνεχίζουσα τὰς ἐργασίας αὐτῆς, μετὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ψηφίσματος περὶ Γερουσίας συνεπλήρωσε τὴν ἐπεξεργασίαν 40 περίπου ἄρθρων τοῦ νέου συντάγματος. Ἐπεράτωσε τὸ κεφάλαιον περὶ θρησκείας, τὸ κεφάλαιον περὶ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων, τὸ πρῶτον μέρος τοῦ κεφαλαίου περὶ συντάξεως τῆς Πολιτείας, καὶ ἐλπίζει, συνεχίζουσα συντόνως τὰς ἐργασίας αὐτῆς ὑπὸ τὴν δεξιὰν διεύθυνσιν τοῦ προέδρου της, ἐλπίζει ὅτι ταχέως θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ὑποβάλῃ ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Συνελεύσεως ὁλόκληρον τὸ σχέδιον τοῦ νέου πολιτεύματος.

Αἱ μεταβολαὶ τὰς ὁποίας ἐπέφερεν ἡ Ἐπιτροπὴ εἶνε μᾶλλον δευτερεύουσαι καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ κεφάλαια περὶ θρη-

σκείας καὶ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων, εἶνε ὅμως οὐσιώδεις καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ κεφάλαιον περὶ συντάξεως τῆς Πολιτείας. Καὶ διὰ τοῦτο θὰ εἶχον τὴν γνώμην ὅτι ἡ Συνέλευσις σκόπιμον εἶνε ὅπως ἀρχίσῃ τὴν συζήτησιν ἀπὸ τοῦ κεφαλαίου ἀκριβῶς ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ οὐσιώδη καινοτομίαν, ἀπὸ τῆς συντάξεως τῆς Πολιτείας.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατάταξιν τῆς ὕλης, ἐπίσης ἡ Ἐπιτροπὴ ἠκολούθησεν ἄλλην ὁδόν. Νομίζει ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ οὐσιώδης μεταβολὴ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὀργανικὴν οἰκονομίαν τῆς ὕλης. Καὶ ἐπέφερε μὲν κατὰ τὸ στάδιον τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ὅσας ἐνόμιζε δυνατὰς καὶ σκοπίμους μεταβολάς, ἐπιφυλάσσεται δὲ ὅπως, μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐπεξεργασίας ὅλων τῶν ἄρθρων, ἐπανέλθῃ εἰς τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος διὰ νὰ ρυθμίσῃ τὴν ὀργανικὴν οἰκονομίαν τοῦ νέου συντάγματος κατὰ τρόπον ὁ ὁποῖος νὰ ἐμφανίσῃ νομοτεχνικῶς ἓν σύνολον ἄρτιον. Ποῖαι εἶνε συγκεκριμένως αἱ ἀντιλήψεις τῆς Ἐπιτροπῆς, θὰ παραστῇ εὐκαιρία νὰ ἀναπτύξωμεν εἰς τὴν κατ' ἄρθρον συζήτησιν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θεωροῦμεν καθῆκον ἡμῶν σήμερον εἶνε νὰ ἀναπτύξωμεν εἰς ὀλίγας γραμμὰς τοὺς γενικοὺς χαρακτῆρας τοῦ νέου πολιτεύματος, νὰ ἀναπτύξωμεν τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔχει ἐμφορηθῇ ἡ Ἐπιτροπὴ κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ νέου πολιτεύματος.

Τὸ πρόβλημα, κύριοι συνάδελφοι, τὸ πρόβλημα τὸ ὁποῖον τίθεται πρῶτον ἐνώπιον ἐκείνων οἱ ὁποῖοι μελετοῦν καὶ κατὰ μείζονα λόγον ἐκείνων οἱ ὁποῖοι συντάσσουν πολίτευμα, τὸ πρόβλημα εἶνε τοῦτο: Ἔχουν τὰ πολιτεύματα ἀξίαν ἀπόλυτον; Ὑπάρχουν πολιτεύματα τὰ ὁποῖα, διὰ πᾶσαν ἐποχὴν καὶ διὰ πάντα τόπον, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς πολιτεύματα ἄρτια ἢ πολιτεύματα ἀτελῆ; Γνωρίζω ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ θιασῶται φανατικοὶ ὡρισμένων τύπων πολιτευμάτων, οἱ ὁποῖοι ὑποστηρίζουν ὅτι τὰ πολιτεύματα ἔχουν ἀξίαν ἀπόλυτον, ὅτι ὡρισμένα πολιτεύματα διὰ πᾶσαν ἐποχὴν καὶ διὰ πάντα τόπον εἶνε πολιτεύματα χρήσιμα. Ἡ ἄποψις εἶνε καθυστερημένη καὶ ἀφιλοσόφητος. Ἂν ἦτο ὀρθή, θὰ ἔπρεπε τότε τὰ πολιτεύματα εἰς πᾶσαν ἐποχὴν καὶ πάντα τόπον ἐφαρμοζόμενα νὰ ἀποδίδουν τὰ ἴδια ἀποτελέσματα. Καὶ ὅμως ἡ ἱστορία, ἡ ἱστορικὴ πεῖρα, ἡ συγκριτικὴ παρατήρασις διδάσκει ὅτι τὰ ἴδια πολιτεύματα ἐφαρμοζόμενα εἰς διάφορον ἐποχὴν καὶ διάφορον τόπον ἀποδίδουν διάφορα ἀποτελέσματα. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι καὶ τὰ πολιτεύματα, ὅπως ἄλλως τε ὅλα τὰ προϊόντα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, δὲν ἔχουν ἀξίαν ἀπόλυτον ἀλλὰ μόνον ἀξίαν σχετικήν. Δὲν ἐπιτρέπεται ἑπομένως νὰ ἐξετάζωμεν ἂν τὰ πολιτεύματα εἶνε καλά, ἀλλὰ μόνον ἂν τὰ πολιτεύματα εἶνε κατάλληλα. Κατάλληλα δὲ εἶνε τὰ πολιτεύματα τὰ ὁποῖα προσαρμόζονται.

Καὶ τώρα γεννᾶται τὸ ζήτημα: Πρὸς ποίας συνθήκας θὰ ἔπρεπε νὰ προσαρμόζωνται τὰ πολιτεύματα, διὰ νὰ θεωρῶνται κατάλληλα;

Ὑπάρχουν πολλοὶ οἱ ὁποῖοι ὑποστηρίζουσιν ὅτι πρέπει τὰ πολιτεύματα νὰ προσαρμόζωνται εἰς τὸν χαρακτῆρα τῆς φυλῆς. Λέγουν ὅτι ὁ φυλετικὸς χαρακτὴρ εἶνε ὁ κύριος παράγων ὁ ὁποῖος ρυθμίζει, ὁ ὁποῖος προσδιορίζει τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος. Ἐὰν ἡ ἄποψις ἦτο ὀρθή, θὰ ἔπρεπε τότε τὸ αὐτὸ πολίτευμα νὰ εὑρίσκῃ πάντοτε ἐφαρμογὴν εἰς τὴν ἰδίαν φυλήν, ἢ τοὐλάχιστον τὸ αὐτὸ πολίτευμα ἐφαρμοζόμενον εἰς τὴν ἰδίαν φυλὴν νὰ ἀποδίδῃ τὰ ἴδια ἀποτελέσματα. Καὶ ὅμως ἡ ἱστορία ἐπίσης, ἡ ἱστορικὴ πεῖρα, διδάσκει ὅτι τὸ ἴδιον πολίτευμα ἐφαρμοζόμενον εἰς τὴν ἰδίαν φυλὴν ἀλλ' εἰς διάφορον ἐποχὴν ἀποδίδει διάφορα ἀποτελέσματα. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ χαρακτὴρ τῆς φυλῆς δὲν ἀρκεῖ διὰ τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος.

Δὲν παραγνωρίζομεν καὶ ἡμεῖς τὴν σημασίαν τοῦ φυλετικοῦ χαρακτῆρος διὰ τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος, ἀλλ' ἡ σημασία αὕτη εἶνε δευτερεύουσα. Ὁ χαρακτὴρ τῆς φυλῆς ἔχει σημασίαν κρίσιμον, ὄχι διὰ τὸ εἶδος ἀλλὰ διὰ τὸν τρόπον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ πολιτεύματος. Εἰς δύο φυλὰς διαφόρους θὰ ἔχῃ τὸ αὐτὸ πολίτευμα ἀπόδοσιν διάφορον, διότι θὰ ἐφαρμόζηται ἀναλόγως τοῦ φυλετικοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ. Ποῖαι λοιπὸν πρέπει νὰ εἶνε αἱ συνθῆκαι εἰς τὰς ὁποίας νὰ ἐφαρμόζηται τὸ πολίτευμα; — Αἱ ἱστορικαί, αἱ κοινωνικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ συνθῆκαι ἑκάστου Λαοῦ. — Μία ἁπλῆ συγκριτικὴ παρατήρησις ἀρκεῖ νὰ μᾶς πείσῃ διὰ τὴν ἀλήθειαν αὐτήν. Ὅσοι Λαοὶ ἔχουν τὰς αὐτὰς κοινωνικὰς καὶ οἰκονομικὰς συνθήκας καταλήγουν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ αὐτοῦ περίπου πολιτεύματος, μὲ ὀλίγας μόνον παραλλαγὰς ὡς πρὸς τὸ εἶδος αὐτοῦ, τὰς ὁποίας προσδιορίζουν αἱ διάφοροι ἱστορικαὶ συνθῆκαι του, καὶ μὲ βαθείας παραλλαγὰς ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογήν, τὰς ὁποίας προσδιορίζει ὁ φυλετικὸς χαρακτὴρ καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ πολιτισμοῦ.

Καὶ τὸ πρᾶγμα, κύριοι συνάδελφοι, εἶνε εὐεξήγητον. Διότι τὰ πολιτεύματα, ὅπως καὶ τὸ δίκαιον, δὲν εἶνε εὑρέσεις φιλοσοφικαί, δὲν εἶνε εὑρέσεις πνευματικαί, δὲν εἶνε κατασκευάσματα ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸν βίον τῶν Λαῶν. Εἶνε ἐκφράσεις πραγματικῶν, κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν καταστάσεων. Ὁ ρυθμὸς τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως, ὁ ὁποῖος προσ-

διορίζει τὴν γένεσιν καὶ τοῦ πολιτεύματος καὶ τοῦ δικαίου, εἶνε περίπου ὁ ἀκόλουθος:

Εἰς κάθε ἐποχὴν πρέπει νὰ διακρίνωμεν μίαν νομικὴν τάξιν καὶ μίαν πραγματικὴν κατάστασιν. Ὑπάρχει εἰς κάθε ἐποχὴν μία τάξις κυρίαρχος, ἡ ὁποία εἶνε φορεὺς τῆς πραγματικῆς δυνάμεως. Ἡ τάξις αὐτή, στηριζομένη εἰς τὴν πραγματικὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν διαθέτει, καθιερώνει πολίτευμα, καθιερώνει δίκαιον, καθιερώνει πίνακα ἠθικῶν ἀξιῶν, νομιμοποιεῖ ἠθικῶς καὶ νομικῶς τὴν πραγματικὴν δύναμιν. Τοιουτοτρόπως δημιουργεῖται περίοδος οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς γαλήνης. Εἶνε ἡ περίοδος τῆς κοινωνικῆς ἰσορροπίας.

Βαθμιαίως ὅμως ἡ ζωὴ ἐξελίσσεται. Νέαι κοινωνικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ δυνάμεις ἀνακύπτουν. Τὸ κέντρον τῆς δυνάμεως τῆς πραγματικῆς ἀρχίζει καὶ μετατοπίζεται. Καί, ἐνῷ ἡ νομικὴ τάξις παραμένει ἀμετάβλητος, νέα πραγματικὴ κατάστασις δημιουργεῖται. Καὶ ἡ νέα δύναμις ἀπεικονίζει τὴν πάλην, διότι ἡ νέα δύναμις ζητεῖ ἐπίσης καθεστὼς ἰδικόν της, ζητεῖ νομιμοποίησιν. Καὶ διὰ τοῦτο κηρύττει νέον πολίτευμα, νέον δίκαιον, νέον πίνακα ἠθικῶν ἀξιῶν. Καὶ ἀρχίζει ἡ πάλη, ἡ πάλη ἡ ὁποία χαρακτηρίζει ὅλας τὰς μεγάλας περιόδους τῶν ἱστορικῶν κρίσεων, καὶ τὰ καθεστῶτα, ἡ νομικὴ τάξις τῶν πραγμάτων, ἢ ἐνδίδει καὶ συμβιβάζεται, καὶ ἔχομεν τὴν Μεταρρύθμισιν, ἢ ἀνθίσταται καὶ ὑποκύπτει μόνον εἰς τὴν βίαν, καὶ ἔχομεν τὴν Ἐπανάστασιν. Καὶ ἡ πάλη ἐξακολουθεῖ μέχρις οὗ συντελεσθῇ καὶ πάλιν ἡ σύμπτωσις νομικῆς τάξεως καὶ πραγματικῆς δυνάμεως, ἡ σύμπτωσις ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν συνισταμένην τῶν ἀντιπάλων δυνάμεων καὶ ἡ ὁποία ἐκφράζει πλέον νέον πολίτευμα, νέον δίκαιον, νέον πίνακα ἠθικῶν ἀξιῶν, μέχρις ὅτου καὶ πάλιν ἡ ζωή, φερομένη πάντοτε πρὸς τὰ ἐμπρός, δημιουργήσῃ νέας δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι ἐκ νέου θ' ἀμφισβητήσουν τὴν νομικὴν τάξιν τοῦ καθεστῶτος, εἰς τρόπον ὥστε οἱ νέοι ἀγῶνες νὰ ὁδηγήσουν εἰς νέους πολιτικοὺς προσανατολισμούς.

Τοιουτοτρόπως βαδίζει ἡ ζωὴ πρὸς τὸ μέλλον.

Καὶ τώρα πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ποῖαι εἶνε αἱ ἱστορικαί, ποῖαι εἶνε αἱ κοινωνικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ συνθῆκαι τῆς Χώρας ἡμῶν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ κρίνωμεν ποῖον εἶνε τὸ πολίτευμα τὸ κατάλληλον διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ὁ ρυθμὸς τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως διὰ τὴν Χώραν ἡμῶν δὲν ὑπῆρξεν ἀνεμπόδιστος. Παρενέβη ἡ κατάκτησις, παρενέβη ἡ ἐπιδρομὴ τοῦ τυράννου καὶ ἐτροποποίησε τὴν φυσιολογικὴν ἐξέλιξιν. Αἱ συνέπειαι τὰς ὁποίας ἐπέφερεν ἡ κατάκτησις ἦσαν: Ἡ κατάρρευσις τῆς γηγενοῦς Δυναστείας, ἡ κατάρρευσις τῆς κυριάρχου τάξεως καὶ ἀκόμη ἡ ἐκτόπισις τοῦ Κλήρου ἀπὸ τῶν φυσικῶν του συμμάχων. Διότι ὁ Κλῆρος ἀνέκαθεν εἰς ὅλους τοὺς Λαοὺς ἔχει φυσικοὺς συμμάχους τὴν Αὐλὴν καὶ τοὺς Εὐγενεῖς, δηλ. τὴν κυρίαρχον τάξιν. Ἐκτόπισις τοῦ Κλήρου, διότι ἡ κυρίαρχος τάξις εἶχε πίστιν διάφορον. Καὶ ἡ διαφορὰ τῆς θρησκείας ἠνάγκασε τὸν Κλῆρον νὰ στραφῇ πρὸς τὸν Λαὸν καὶ νὰ καταστῇ κατ' ἐξαίρεσιν ὁ Ἑλληνικὸς Κλῆρος κατ' ἐξοχὴν λαϊκός, ἀφοῦ κοινὴ πλέον ὑπάρχει ἡ τύχη Κλήρου καὶ Λαοῦ.

Τοιουτοτρόπως, ὥστε τὸ Κράτος τὸ Ἑλληνικὸν κατέστη ἐλεύθερον, δὲν ὑπῆρχε γηγενὴς δυναστικὸς Οἶκος, δὲν ὑπῆρχε τάξις κυρίαρχος ὑπάρχον μόνον ἡ ἀφθονία τῶν ἀγροτῶν τῶν πασχόντων, οἱ ἔμποροι καὶ οἱ ναυτῖλοι, καὶ ὑπῆρχε μόνον ἡ τάξις τῶν ὁπλαρχηγῶν. Δὲν ὑπῆρχον δηλαδή, τὰ ἐρείσματα οὔτε Μοναρχίας οὔτε Συνταγματικῆς Βασιλείας, ὑπῆρχον μόνον κατὰ τρόπον ταφὴ καὶ ἀναμφισβήτητον αἱ κοινωνικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ συνθῆκαι τῆς Δημοκρατίας. Καὶ μόνον ἡ τάξις τῶν ὁπλαρχηγῶν, ἡ ὁποία ὑπῆρξε στερουμένη οἰκονομικῆς δυνάμεως, στερουμένη τίτλων καὶ ἐπικαλουμένη μόνον τὰς ὑπηρεσίας πρὸς τὴν Πατρίδα, εἶχεν ἕνα προορισμόν: νὰ ἀποτελέσῃ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἐλευθερίας τὴν κομματικὴν ὀλιγαρχίαν τοῦ Τόπου.

Προφανῶς λοιπὸν ἀπετέλεσε δυστύχημα διὰ τὴν Χώραν ἡ παρέκκλισις ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ ἡμῶν πολιτεύματος μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν. Καὶ εὐλόγως χαιρετίζομεν σήμερον ὡς ἐπιστροφὴν εὐτυχῆ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὸ φυσικὸν μας πολίτευμα, τὴν καθιέρωσιν τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας. (Χειροκροτήματα). Ὁ μέγας πόλεμος, κύριοι συνάδελφοι, ἔχει ἐπιφέρει μεγάλας καὶ βαρείας φθορὰς καὶ καθεστώτων καὶ προσώπων καὶ ἰδεῶν. Μία βαθεῖα ψυχικὴ κόπωσις χαρακτηρίζει τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν ἐποχήν μας· αἴσθημα βαθείας ἀγανακτήσεως ἐναντίον τοῦ παρελθόντος, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλεται ἡ ἔκρηξις καὶ ἡ διεξαγωγὴ τοῦ πλέον αἱματηροῦ, τοῦ πλέον βαρβάρου πολέμου, ἀπὸ ὅσους εἰδόν ποτε οἱ αἰῶνες· αἴσθημα δυσαρεσκείας ἀπέναντι τοῦ παρόντος, τὸ ὁποῖον ἀφίνει τοὺς πόθους καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ κόσμου ἀνικανοποιήτους· αἴσθημα δυσπιστίας πρὸς τὸ μέλλον. Καὶ τὰ καθεστῶτα καὶ αἱ ἰδέαι καὶ τὰ πρόσωπα ἔχουν ὑποστῇ σήμερον βαρεῖαν φθοράν.

Βεβαίως ἡ περίοδος αὐτὴ τῆς παρακμῆς, τὴν ὁποίαν διερχόμεθα, ἐλπίζομεν ὅτι δὲν πρόκειται νὰ εἶνε μακρά.

Εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλῶς νέαι ἐλπίδες θὰ ἀνακύψουν, ἐπειδή, ἐὰν πρόκειται ὁ κόσμος νὰ μὴ ἔχῃ μίαν νέαν ἐλπίδα ἑκάστοτε, μίαν νέαν πίστιν, ἓν νέον ἰδανικόν, πῶς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ

παρηγορῇ τὴν ματαιότητα τῆς ἐφημέρου ζωῆς. Ἀσφαλῶς νέα ἰδανικὰ θὰ ἀνακύψουν εἰς τὸ μέλλον. Καὶ δὲν ἔχομεν παρὰ μόνον νὰ τὸ εὐχώμεθα. Ἐπειδὴ ἡ ζωή, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ παραμένῃ ἀμετάβλητος, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ἀκινητῇ, θὰ μετεβάλλετο εἰς ἓν νοσηρὸν ὑγανάσιμον τέλμα. Ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ παρὸν εἶνε βέβαιον ὅτι, ἐὰν ὑπάρχῃ ἰδέα, ἐὰν ὑπάρχῃ καθεστὼς τὸ ὁποῖον ἀντέστη εἰς τὴν φθορὰν τοῦ πολέμου περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, εἶνε μόνον ἡ Δημοκρατία. Αἱ παλαιαὶ δυνάμεις τοῦ σκότους κατέρρευσαν ὑπὸ τὰς ἀρὰς τῆς ἀνθρωπότητος. Αἱ Μοναρχίαι, καθὼς καὶ αἱ τάξεις τῶν Εὐγενῶν, ὅπου ὑπῆρχον, κατέρρευσαν ὡς ἔνοχοι τοῦ μεγάλου πολέμου. Ἀλλὰ δὲν κατέρρευσαν μόνον αὐταί. Ἀκόμη καὶ αἱ ἐλπίδες αἱ ὁποῖαι, ὅταν τὸ πρῶτον ἀνέτειλαν, εἶχον λάμψει καὶ καταυγάσει τὰ πνεύματα καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀκόμη καὶ ἐκεῖναι ὠχρίασαν σήμερον.

Ὁ Σοσιαλισμὸς ἔχει ὑποστῇ βαρεῖαν φθοράν, διότι ἀπεδείχθη ἀνίκανος νὰ προλάβῃ τὴν κρίσιν τοῦ μεγάλου πολέμου καὶ ὅτε ὁ πόλεμος συνετελέσθη ἀπεδείχθη ἐπίσης ἀνίκανος νὰ οἰκοδομήσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἐρείπια τῆς μεγάλης καταστροφῆς μίαν νέαν ζωήν.

Καὶ ὁ Κομμουνισμὸς ὑπέστη φθορὰν ἀκόμη βαρυτέραν.

Ι. Πασαλίδης. Ποῦ;

Πρόεδρος. Μὴ διακόπτετε.

Γ. Παπανδρέου. Ὑπέστη ὁ Κομμουνισμὸς ἀκόμη βαρυτέραν φθοράν, διότι ἐπηγγέλθη ἕνα Παράδεισον καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν κόσμον μίαν Κόλασιν. Διότι ὑπεσχέθη εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὅτι θὰ τὴν ὁδήγει μὲ ἅλμα πρὸς τὰ ἐμπρός, καὶ μὲ τὴν κατάστασιν τὴν ὁποίαν ἐδημιούργησεν ἀπεθάρρυνε τὰ προοδευτικὰ πνεύματα, ἐνεθάρρυνε καὶ ἐνεψύχωσε καὶ ἀπεθράσυνε πάλιν τὰς σκοτεινὰς δυνάμεις τῆς ἀντιδράσεως καὶ τοιουτοτρόπως ἐπέφερεν ὀπισθοδρόμησιν (Χειροκροτήματα).

Μόνον ἡ Δημοκρατία ἀντέστη εἰς τὴν φθοράν. Γνωρίζομεν ὅτι ἐσχάτως ἀνέκυψαν Δικτατωρίαι, ἀλλ' αἱ Δικτατωρίαι ὅσαι ὠρθώθησαν ἐναντίον τῆς Δημοκρατίας εἶχον βίον ἐφήμερον, καὶ ἢ κατέρρευσαν ἢ ὑπέστησαν ἐκφυλισμόν. Διὰ νὰ ἐπιζήσουν ὡς προσωπικὰ καθεστῶτα, διὰ νὰ ἐπιζήσουν ὡς προσωπικαὶ καταστάσεις, ἔκαμαν ἀδαρίκν ὅλου τοῦ περιεχομένου των, καὶ πολιτικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ, καὶ ἔσπευσαν νὰ προσαρμοσθοῦν καὶ ἔσπευσαν νὰ εἰσέλθουν μέσα εἰς τὸ πλαίσιον τῶν θεωριῶν τῆς Δημοκρατίας, διότι μόνον ἡ Δημοκρατία ἔχει κοίτην εὐρεῖαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας διοχετεύονται ἀνέτως τὰ λαϊκὰ ρεύματα, μόνον ἡ Δημοκρατία ἔχει ἀσφαλιστικὰς δικλείδας ἀφθόνους, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξατμίζεται ἡ ὁρμὴ τῆς

ὀργῆς τῶν Λαῶν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ προλαμβάνωνται αἱ ἐκρήξεις.

Ἡ Δημοκρατία λοιπὸν εἶνε τὸ πολίτευμα τὸ σύγχρονον. Ἀλλὰ γεννᾶται τὸ ζήτημα: Ἡ Δημοκρατία εἶνε πολίτευμα τὸ ὁποῖον ἔχει ἐξαγγελθῇ περισσότερον ἀπὸ ἕνα αἰῶνα, ἂς εἴπωμεν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ὡς πολίτευμα σύγχρονον. Ἰσχύει σήμερον πανταχοῦ. Καὶ ἰσχύει, ὅπως γνωρίζομεν, εἰς ὅλον τὸν κόσμον, διότι ἀκριβῶς αἱ κοινωνικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ συνθῆκαι τῆς ἐποχῆς μας εἶνε περίπου ἀνάλογοι. Ἡ πρόοδος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ὁ τεχνικὸς πολιτισμός, ἡ ἀφθονία τῆς παραγωγῆς, ἡ εὐκολία τῆς ἀνταλλαγῆς, ἡ ἐπικοινωνία τῶν ἰδεῶν, ἐν γένει ὁ ὑλικὸς πολιτισμός, ὁ ὁποῖος χαρακτηρίζει τὴν ἐποχήν μας, ἔκαμεν ὥστε ὁ κόσμος ὁλόκληρος νὰ ἔχῃ μεταβληθῇ εἰς μίαν ποίμνην ἄνευ ποιμένος. Ἡ Δημοκρατία λοιπὸν εἶνε πολίτευμα σύγχρονον ἰσχῦον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἀλλὰ μολαταῦτα ἔχει ἐξαγγελθῇ ἀπὸ χρόνου μακροῦ. Καὶ ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ Δημοκρατία ἐξηγγέλθη βαθεῖαι μεταβολαὶ ἔχουν συντελεσθῇ. Αἱ κοινωνικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ καταστάσεις ἔχουν μεταβληθῇ. Ἡμεῖς ὑπεστηρίξαμεν ὅτι τὸ πολίτευμα καὶ τὸ Δίκαιον ἐκφράζουν κοινωνικὰς καὶ οἰκονομικὰς καταστάσεις. Ἀφ' ὅτου ἐξηγγέλθη ἡ Δημοκρατία αἱ καταστάσεις μετεβλήθησαν. Πῶς συμβαίνει λοιπὸν ὥστε ἡ Δημοκρατία νὰ ἐξακολουθῇ μολαταῦτα νὰ θεωρῆται πολίτευμα σύγχρονον; Συμβαίνει διότι ἡ Δημοκρατία παραμένει ἀμετάβλητος ὡς ὄνομα, παραμένει ὡς τύπος πολιτεύματος, ἀλλὰ μετεβλήθη ὡς περιεχόμενον.

Ὅτε ἡ Δημοκρατία ἐξηγγέλθη διὰ πρώτην φοράν, ἐσήμαινε κατάργησιν τοῦ κληρονομικοῦ ἄρχοντος, ἐσήμαινε καθιέρωσιν τοῦ δικαιώματος τῆς πλειονοψηφίας νὰ κυβερνᾷ, ἐσήμαινεν ἐλευθερίαν πολιτικὴν καὶ οἰκονομικήν, ἐσήμαινεν ἰσότητα πολιτικήν. Καὶ ἀνταπεκρίνετο τότε διὰ τὰ συμφέροντα εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ εἰς τοὺς πόθους τῆς τάξεως ἡ ὁποία τὴν ἐπόθαλλε, τῆς τάξεως τῆς ἀστικῆς. Ἡ ἀστικὴ τάξις εἶχε τότε καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὸν ἀριθμόν. Τί ἐχρειάζετο; Ἀνεμπόδιστον ἐλευθερίαν. Καὶ αὐτὴ τῆς ἤρκει διὰ νὰ ἐπικρατήσῃ. Τοιουτοτρόπως ἐδημιουργήθη ἡ πρώτη μορφὴ τοῦ δημοκρατικοῦ, τοῦ φιλελευθέρου Κράτους. Τὸ Κράτος τότε ἦτο μόνον ὁ νυκτοφύλαξ τῆς ἀσφαλείας. Βαθμηδὸν ὅμως νέαι συνθῆκαι ἐδημιουργήθησαν, νέαι τάξεις ἀνέκυψαν, τάξεις μὲ συνείδησιν ἰδίου προορισμοῦ, αἱ ὁποῖαι ἠσθάνθησαν νέα συμφέροντα, νέας ἀνάγκας καὶ νέους πόθους, καὶ

συνεπῶς διεκήρυξαν νέον πολίτευμα, νέον δίκαιον, νέον πίνακα ἠθικῶν ἀξιῶν. Καὶ τότε τὸ παλαιὸν Κράτος, διὰ νὰ καταστῇ σύγχρονον, διὰ νὰ καταστῇ βιώσιμον, διὰ νὰ ἐπιζήσῃ εἰς τὸν ἀγῶνα, ἠναγκάσθη νὰ προσαρμοσθῇ. Αἱ παλαιαὶ ἠθικαὶ ἀξίαι τοιουτοτρόπως κατέπεσαν. Τὸ Κράτος ἔπαυσε πλέον νὰ εἶνε ὁ νυκτοφύλαξ τῆς ἀσφαλείας. Ἔσπευσε νὰ μεταβληθῇ εἰς διαιτητὴν τῶν ἀντιπάλων κοινωνικῶν συμφερόντων. Καί, ἀντὶ νὰ εἶνε παρατηρητὴς οὐδέτερος, μετεβλήθη εἰς ρυθμιστὴν τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης. Ἔγινεν ὁ συνισταμένη. Τὸ σημεῖον τῆς ἰσορροπίας τῶν ἀντιπάλων κοινωνικῶν δυνάμεων ἀνέλαβεν αὐτὸ νὰ χειραγωγῇ πλέον τὴν ζωὴν πρὸς τὴν πρόοδον. Τὸ παλαιὸν ἰδεῶδες τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας κατετέθη ἀνάθημα ἐπάνω εἰς τὸν βωμὸν τῆς νέας ἠθικῆς ἀξίας, τοῦ νέου ἰδανικοῦ — τοῦ κοινωνικοῦ συμφέροντος.... — Τοιουτοτρόπως ἡ Δημοκρατία κατέστη σύγχρονος καὶ βιώσιμος. Καὶ τείνει ἀκόμη νὰ καταστῇ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπεν ἐσχάτως ὁμιλῶν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Γερμανικοῦ κόμματος: Μόνον ὅταν τὸ Κράτος ἐμφορηθῇ ἀπὸ πνεῦμα λαϊκόν, μόνον ὅταν ὁ Λαὸς ἐμφορηθῇ ἀπὸ πνεῦμα κρατικόν, τότε μόνον ὑπάρχει Δημοκρατία!....

Κύριοι συνάδελφοι, αὐτὸ εἶνε τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον θέλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἐμφορηθῇ ἡ Ἑλληνικὴ Δημοκρατία. Καὶ τότε μόνον δυνάμεθα νὰ εἴμεθα ἥσυχοι ὅτι θὰ ἀντιμετωπίσῃ μὲ ἀσφάλειαν ὅλους τοὺς κινδύνους, ὁποθενδήποτε καὶ ἂν ἐπισείωνται, καὶ τὰς ἀπειλὰς αἱ ὁποῖαι ἐπισείονται ἀπὸ τὸ παρελθὸν καὶ εἶνε ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνοι, διότι εὐτυχῶς διὰ τὸν κόσμον καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα αἱ Μοναρχίαι, αἱ Δυναστικαὶ Οἰκογένειαι καὶ αἱ Τάξεις αἱ ὀλιγαρχικαὶ ἔχουν πλέον ἀποθάνει διὰ παντός... (Χειροκροτήματα). ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους ἀκόμη οἱ ὁποῖοι ἐπισείονται δῆθεν ἀπὸ τὸ μέλλον. Ὅταν ἡ Ἑλληνικὴ Δημοκρατία ἐμφορηθῇ, πράγματι ἀπὸ σύγχρονον πνεῦμα, δυνάμεθα νὰ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ εἶνε πολίτευμα τῆς Χώρας ἡμῶν ὄχι μόνον διὰ τὸ παρὸν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ προσεχὲς καὶ ἀπώτερον μέλλον.

Τὸ πρόβλημα κατόπιν τοῦ ὁποῖον ἐτέθη ἐνώπιον ἡμῶν ἦτο τὸ ἑξῆς: Δημοκρατία σύγχρονος πρέπει νὰ εἶνε τὸ πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ τύποι τῆς Δημοκρατίας εἰς τὴν ἐποχήν μας ὑπάρχουν πολλοί. Ποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ προτιμήσωμεν διὰ τὴν Χώραν ἡμῶν; Θὰ ἠδυνάμεθα τοὺς συγχρόνους τύπους τῆς Δημοκρατίας νὰ κατατάξωμεν εἰς τρεῖς κατηγορίας: **Α') Δημοκρατία Προεδρική, ἔπειτα Δημοκρατία Συλλογική καὶ Δημοκρατία Κοινοβουλευτική.** Τῆς Προεδρικῆς Δημοκρατίας ὑπόδειγμα, πρότυπον παρέχουν αἱ Ἡνωμέναι

Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Συλλογικῆς ἡ Ἑλβετία καὶ τῆς Κοινοβουλευτικῆς ἡ Γαλλία. Χαρακτηριστικὸν τῆς Προεδρικῆς Δημοκρατίας εἶνε ὅτι ὑπάρχει διάκρισις μεταξὺ Νομοθετικῆς καὶ Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας. Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐκλέγεται περίπου ἀπ' εὐθείας, δι' ἐκλεκτόρων ὑπὸ τοῦ Λαοῦ. Εἶνε ὁ πραγματικὸς Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας. Εἶνε ἐπίσης ὁ ἕτερος παράγων τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας, διότι ἔχει δικαίωμα ἀρνησικυρίας. Εἶνε περίπου δικτάτωρ κατὰ τὴν περίοδον τῆς προεδρικῆς του θητείας.

Ἡ Συλλογικὴ Δημοκρατία προσδιορίζει τὴν Κυβέρνησιν κατόπιν ἐκλογῆς ὑπὸ τῶν νομοθετικῶν Σωμάτων. Ἡ δὲ Κυβέρνησις, τὸ Ὁμοσπονδιακὸν Συμβούλιον, ἐξαρτᾶται μὲν τυπικῶς ἀπὸ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Βουλῆς, κατ' οὐσίαν ὅμως εἶνε ἀνεξάρτητος καὶ ἀσκεῖ τὴν κυβέρνησιν τῆς Χώρας ἐντελῶς μακρὰν τῆς πάλης τῶν κομμάτων. Τὸ Ὁμοσπονδιακὸν Συμβούλιον ἐκλέγει κατ' ἔτος τὸν Πρόεδρον αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος εἶνε ταυτοχρόνως Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας.

Καὶ τέλος ἡ Κοινοβουλευτικὴ Δημοκρατία. Εἰς αὐτὴν ἡ Κυβέρνησις προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Βουλῆς. Οὐδεμία πρᾶξις τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἰσχύει ἄνευ τῆς προσυπογραφῆς τοῦ ὑπευθύνου Ὑπουργοῦ. Ὑπάρχει ἑπομένως σύγχυσις μεταξὺ Νομοθετικῆς καὶ Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας. Πολλαὶ ἐξουσίαι ἀναγνωρίζονται τυπικῶς εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν στερεῖται πάσης δυνάμεως.

«Ἀπὸ ὅλας τὰς ἐξουσίας ὅσαι ἀναγνωρίζονται εἰς τὸν Πρόεδρον—ἔγραφε κάποτε ὁ ἄλλοτε Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας Casimir Périer—μίαν μόνον δύναται νὰ ἀσκῇ αὐτοπροσώπως καὶ ἐλευθέρως: τὴν προεδρίαν τῶν ἐθνικῶν πανηγύρεων».

Ποῖον λοιπὸν ἀπὸ τοὺς τύπους αὐτοὺς τοὺς δημοκρατικοὺς θὰ ἔπρεπε νὰ προτιμήσωμεν διὰ τὴν Χώραν ἡμῶν; Καὶ προκειμένου μὲν περὶ τῆς Συλλογικῆς Δημοκρατίας δὲν δύναται βεβαίως νὰ γίνῃ λόγος. Τὸ πολίτευμα τῆς Ἑλβετίας εἶνε συνυφασμένον μὲ ἱστορικὰς παραδόσεις καὶ μὲ τὸν χαρακτῆρα τῆς φυλῆς. Δύσκολον ἑπομένως νὰ εὕρῃ μίμησιν. Ἡ προτίμησις συνεπῶς θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ μεταξὺ τῆς Προεδρικῆς καὶ τῆς Κοινοβουλευτικῆς Δημοκρατίας.

Αἱ σφοδρότεραι ἐπικρίσεις, κύριοι συνάδελφοι, αἱ βαρύτεραι ἐπικρίσεις εἰς τὴν ἐποχήν μας στρέφονται ἐναντίον τῆς Κοινοβουλευτικῆς Δημοκρατίας. Γνωρίζομεν δὲ καὶ ἡμεῖς

τὰ ἐλαττώματα αὐτῆς, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὴν Νώραν ἡμῶν ἐπὶ δεκαετηρίδας ἰσχύει ὁ κοινοβουλευτισμός. Συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς Κοινοβουλευτικῆς Δημοκρατίας ἡ Κυβέρνησις στηρίζεται εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Βουλῆς. Διὰ τοῦτο ὅμως καθίσταται αἰχμάλωτος τῶν θελήσεων τῆς πλειοψηφίας, ὑποχείριος τῶν ἀξιώσεων τῶν βουλευτῶν, ἑπομένως ὄργανον συναλλαγῆς.

Καθηλώνει τοὺς Ὑπουργοὺς εἰς τὰ ἑδώλιά των, διὰ νὰ ὑφίστανται τὴν ἄσκησιν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου καὶ τοιουτοτρόπως τοὺς ἁφαιρεῖ πολύτιμον χρόνον, ἀπαραίτητον καὶ διὰ τὴν ἐπαγρύπνησιν τῆς Διοικήσεως καὶ διὰ τὴν νομοθετικὴν προπαρασκευήν.

Φέρει εἰς τὰ ἑδώλια τῶν Ὑπουργῶν συνήθως ὄχι ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἐνδεικνύει ἡ ἱκανότης καὶ ἡ εἰδικότης, ἀλλ' ἐκείνους τοὺς ὁποίους προσδιορίζει ἡ πολιτικὴ ἀνάγκη, τὸ συμφέρον τοῦ κόμματος. Καὶ τοιουτοτρόπως παριστάμεθα ἐνίοτε ἐνώπιον τοῦ θεάματος Ὑπουργῶν οἱ ὁποῖοι στεροῦνται ὄχι μόνον ἱκανότητος ἀλλὰ καὶ στοιχειώδους ἀκόμη ἐνημερότητος. Καὶ τέλος δημιουργεῖ ἀστάθειαν Κυβερνήσεων, διότι ἡ πλειοψηφία εἶνε ρευστὴ καὶ τοιουτοτρόπως ματαιώνει πᾶσαν σταθερὰν καὶ μακρὰν ἐφαρμογὴν πολιτικοῦ προγράμματος. Ὅπου δὲ τυχὸν ἔχει εἰσαχθῆ καὶ ἡ ἀναλογικὴ ἀντιπροσωπεία ἡ ἀστάθεια ἐπιδεινοῦται ἔτι μᾶλλον, διότι τὸ ἀναλογικὸν σύστημα εἶνε μὲν δίκαιον, ὅπως εἶνε γνωστόν, ἐπιφέρει ὅμως διάσπασιν καὶ πολλαπλασιασμὸν τῶν κομμάτων.

Αὐτὰ εἶνε, κύριοι συνάδελφοι, τὰ γνωστὰ καὶ ἀναμφισβήτητα ἐλαττώματα τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ. Ἀπέναντι αὐτῆς ἡ Προεδρικὴ Δημοκρατία παρουσιάζει πλεονεκτήματα: Ἐπιτρέπει μίαν μακρὰν ἐφαρμογὴν κυβερνητικοῦ προγράμματος. Ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Διοίκησις ἔχουν σταθερότητα, εἰδικότητα καὶ διάρκειαν, ὅσην καὶ ἡ θητεία τοῦ Προέδρου. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι στερεῖται ἐπίσης ἐλαττωμάτων, διότι καὶ ἡ προεδρικὴ ἐκλογὴ γίνεται ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ τὴν πρωτοβουλίαν τῶν κομμάτων, σπεύδουν δὲ ταῦτα συνήθως, μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν, νὰ μερισθοῦν τὰ λάφυρα τῆς Ἐξουσίας.

Ἐκτὸς ὅμως αὐτοῦ ὑπάρχει καὶ ἄλλο ἐλάττωμα βαρύτερον τῆς Προεδρικῆς Δημοκρατίας, ἐλάττωμα κρίσιμον· τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐκλεγόμενος ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Λαοῦ εἶνε περίπου δικτάτωρ. Καὶ ἑπομένως ἐπιφέρει ὅλας τὰς δεινὰς συνεπείας, τὰς συναρεῖς πρὸς τὸ καθεστῶτα τῆς προσωπικῆς δικτατορίας.

Εἶνε γεγονός, κύριοι συνάδελφοι, καὶ εἶνε ἀληθῶς περίεργον ὅτι εἰς τὴν ἐποχήν μας, ἐνῶ αἱ βαρύτεραι ἐπικρίσεις στρέφονται κατὰ τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, μολαταῦτα γενικὴ ὑπῆρξεν ἡ προτίμησις αὐτοῦ ἀπὸ ὅλα τὰ μεταπολεμικὰ Κράτη. Διότι, παρὰ τὰ ἐλαττώματα τὰ ὁποῖα ἀντετάξαμεν καὶ τὰ ὁποῖα εἶνε ἀναμφισβήτητα, ὁ κοινοβουλευτισμὸς παρέχει μολαταῦτα τὴν πληρεστέραν ἐγγύησιν τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν, μὲ τὴν διαφορὰν μόνον ὅτι ὅσοι λαοὶ ἐπροτίμησαν τὸν κοινοβουλευτισμὸν προσεπάθησαν εἰσάγοντες ἄλλους θεσμοὺς νὰ θεραπεύσουν τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ, εἰσάγοντες τὸν θεσμὸν τοῦ δημοψηφίσματος, τὸν θεσμὸν τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπροσωπήσεως, ἔκριναν ἀποκέντρωσιν καὶ αὐτοδιοίκησιν καὶ πρὸ παντὸς δεύτερον νομοθετικὸν Σῶμα.

Ἐπανερχόμεθα λοιπὸν εἰς τὸ ζήτημα: Διὰ τὴν Ἑλλάδα ποῖον τύπον πολιτεύματος, ποῖον τύπον Δημοκρατίας πρέπει νὰ προτιμήσωμεν; Κύριοι συνάδελφοι, ἂν ὁ τύπος τῆς Δημοκρατίας ἐπιτρέπεται νὰ συζητῆται εἰς ἄλλους Λαούς, παρ' ἡμῖν οὔτε ἡ συζήτησις εἶνε δυνατή. Εἶνε τόσον σαφεῖς καὶ δεδομέναι αἱ συνθῆκαι ἡμῶν ὥστε νὰ προσδιορίζουν κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον τὴν ἀνάγκην τῆς Κοινοβουλευτικῆς Δημοκρατίας. Ἀλλαχοῦ ἴσως, λόγῳ τοῦ φυλετικοῦ χαρακτῆρος, ὁ τρόπος τῆς ἐφαρμογῆς τῆς Προεδρικῆς Δημοκρατίας εἶνε ἀκίνδυνος καὶ ἴσως χρήσιμος. Ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ τῆς Προεδρικῆς Δημοκρατίας εἰς τὴν Ἑλλάδα θὰ ἦτο ἐπικίνδυνος. Διότι γνωρίζομεν ὅτι ὁ φυλετικὸς χαρακτὴρ ἡμῶν ὁδηγεῖ τὸν μὲν Λαὸν εἰς προσωπολατρείαν, τοὺς δὲ Ἄρχοντας συνήθως εἰς κατάχρησιν ἐξουσίας.

Γνωρίζομεν ἀκόμη ὅτι ἡ Νώρα ἡμῶν ἔχει δοκιμασθῆ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἀπὸ ἕνα κρίσιμον ἐμφύλιον πολιτικὸν πόλεμον. Καί, ἂν ἐπρόκειτο νὰ χωρήσωμεν τώρα πρὸς μίαν λαϊκὴν ἐκλογὴν δικτάτωρος, τί θὰ συνέβαινε; τὰ ἀντίπαλα κόμματα θὰ συνετάσσοντο εἰς στρατόπεδον, σάλος νέος θὰ ἐξαπελύετο εἰς τὴν Νώραν καὶ τοιουτοτρόπως μεταξὺ τῶν δύο ἀντιπάλων στρατοπέδων θὰ ἠνοίγετο εὐρύτερον χάσμα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ ἐκινδύνευε μίαν ἡμέραν νὰ καταποντισθῇ ἡ Ἑλλάς! Ἔχομεν ἄλλως τε πρὸ ἡμῶν μίαν μακρὰν συνήθειαν κοινοβουλευτικοῦ βίου καὶ εὔλογον εἶνε νὰ συνεχίσωμεν τὴν παράδοσιν.

Σαφεῖς λοιπὸν καὶ ἀναμφισβήτητοι εἶνε οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους ἐπιβάλλεται παρ' ἡμῖν ἡ προτίμησις τῆς Κοινοβουλευτικῆς Δημοκρατίας. Καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁμόφωνος.

Α. Παπαναστασίου. Ἔχει ἐπιδληθῆ ἤδη ἡ Κοινοδουλευτικὴ Δημοκρατία.

Γ. Παπανδρέου. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκρινεν ὅτι παρὰ τὴν διατύπωσιν τοῦ δημοψηφίσματος ἐδικαιοῦτο νὰ συζητήσῃ καὶ τὸν τύπον τῆς Δημοκρατίας.

Καὶ τώρα, κ. συνάδελφοι, γεννᾶται τὸ ζήτημα: Ἐφ' ὅσον ἀπεδέχθημεν τὴν Κοινοδουλευτικὴν Δημοκρατίαν καὶ πρὸ τῆς συζητήσεως καὶ μετὰ τὴν συζήτησιν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐφ' ὅσον τὴν ἀποδεχόμεθα, ποῖοι θὰ ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ νέοι θεσμοὶ οἱ ὁποῖοι θὰ ἔπρεπε νὰ εἰσαχθοῦν εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι τὰ μειονεκτήματα τοῦ κοινοδουλευτισμοῦ θὰ ἐθεραπεύοντο;

Παρ' ἡμῖν, κ. συνάδελφοι, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ Βουλὴ εἶνε παντοδύναμος. Ὅταν πρώτον κατηρτίσθη τὸ ἰσχὺον σύνταγμα, ὑφίστατο συνταγματικὴ Βασιλεία. Δηλ. ὁ μονάρχης ἦτο πράγματι ἀρχηγὸς τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας, ἦτο πράγματι ὁ ἕτερος παράγων τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας. Κατόπιν ὅμως διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ κοινοδουλευτισμοῦ καὶ εἰς τὴν Χώραν ἡμῶν ἡ ἐξουσία τοῦ μονάρχου κατηργήθη. Οὔτε Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῶν νόμων ὑπάρχει, οὔτε ἀποκέντρωσις καὶ αὐτοδιοίκησις διὰ τὸν μερισμὸν τῆς ἐξουσίας, οὔτε δεύτερον νομοθετικὸν Σῶμα. Ἡ Βουλὴ ἑπομένως εἶνε παντοδύναμος καὶ δὲν γνωρίζει ἄλλον φραγμὸν ἐκτὸς τῶν διατάξεων τοῦ συντάγματος.

Ἀλλ' εἶνε γνωστὸν ἐκ τῆς Ἱστορίας, εἶνε σαφὲς μὲ ἁπλῆν παρατήρησιν καὶ ἁπλῆν σκέψιν ὅτι, ὅταν κυβερνᾷ κυρίαρχος —εἴτε ἄτομον εἴτε Σῶμα ἔν—, ὑπόκειται πάντοτε εἰς ἐκτροχιασμόν, ὑπόκειται καὶ εἰς πλάνην καὶ εἰς κατάχρησιν δυνάμεως. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ Λαοὶ ἀνέκαθεν προσεπάθησαν νὰ δημιουργοῦν «χαλινόν», νὰ δημιουργοῦν «ἀντιρρόπους δυνάμεις» εἰς τρόπον ὥστε διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἐπαγρυπνήσεως, διὰ τῆς συνεργασίας, καὶ τὸ ἔργον νὰ γίνηται ἀρτιώτερον καὶ ἡ κατάχρησις τῆς ἐξουσίας νὰ ἀποτρέπηται. Ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων σκέψεων ἡ Ἐπιτροπὴ κατέληξεν ὁμοφώνως ἐπίσης εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐπιβάλλεται ἐκτὸς τῶν ἄλλων θεσμῶν, ἐκτὸς τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ὁποίου θὰ ἔλθωμεν βραδύτερον, ἐκτὸς τῆς ἀποκεντρώσεως καὶ τῆς αὐτοδιοικήσεως, ἡ ὁποία εἶνε ἀπαραίτητος, δὲν πρόκειται ὅμως νὰ ρυθμισθῇ διὰ τοῦ συντάγματος, ἐκτὸς τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπροσωπήσεως, ἡ ὁποία ἐνδεχομένως κατ' ἀρχὴν θὰ εἰσαχθῇ, διὰ τὴν ὁποίαν ὅμως ἀποφάσεις εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν δὲν ἔχουν ἀκόμη ληφθῆ, κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα

ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει πρέπει νὰ δημιουργηθῇ τὸ δεύτερον νομοθετικὸν Σῶμα.

Καὶ τότε ἐνώπιον ἡμῶν ἐτέθη τὸ ζήτημα: Ποία πρέπει νὰ εἶνε ἡ ἁρμοδιότης, ποία ἡ συγκρότησις τῆς Γερουσίας;

Ἁρμοδιότης καὶ συγκρότησις εἶνε προφανῶς ἔννοιαι ἀλληλένδετοι. Ἀναλόγως τῆς ἁρμοδιότητος πρέπει νὰ προνοηθῇ ἡ συγκρότησις. Καὶ ταναπαλιν. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐπιτροπή, χωρὶς νὰ ἔχῃ καταλήξει εἰς συμπέρασμα, ἐν σχέσει πρὸς τὴν συγκρότησιν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ εἰδικὸν κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον πρόκειται κατ' αὐτὰς νὰ συζητηθῇ, ἐρρύθμισεν ὅμως ἤδη τὴν ἁρμοδιότητα τῆς Γερουσίας. Συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς ἡ ἁρμοδιότης τῆς Γερουσίας θὰ εἶνε πολυμερής. Θὰ εἶνε συντακτική, δικαστική, πολιτικὴ καὶ νομοθετική. Δὲν πρόκειται σήμερον ν' ἀναπτύξω λεπτομερῶς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς Γερουσίας. Ἐπιθυμῶ νὰ προσδιορίσω μόνον τοὺς γενικοὺς χαρακτῆρας αὐτῆς. Ἡ συντακτικὴ ἁρμοδιότης τῆς Γερουσίας συνίσταται εἰς τὸ ὅτι συνέρχεται ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Βουλῆς εἰς Ἐθνικὴν Συνέλευσιν καὶ ἐκλέγει τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας καὶ προβαίνει ἐπίσης εἰς ἀναθεώρησιν τῶν διατάξεων τοῦ πολιτεύματος, ἐκτὸς τῆς μορφῆς αὐτοῦ. Ἡ δικαστικὴ ἁρμοδιότης τῆς Γερουσίας συνίσταται εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς εὐθύνης τῶν Ὑπουργῶν καὶ ὡρισμένων ἀδικημάτων ἐσχάτης προδοσίας.

Ζήτημα ὅμως οὐσιώδες ὑπῆρξεν ὁ προσδιορισμὸς τῆς πολιτικῆς δυνάμεως τῆς Γερουσίας. Ἐτέθη τὸ ζήτημα ἐνώπιον ἡμῶν· ἔπρεπεν ἡ Κυβέρνησις νὰ στηρίζηται καὶ εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Γερουσίας: Ἔπρεπε δηλ. καὶ ἡ Γερουσία νὰ ἔχῃ πολιτικὴν ἰσοδυναμίαν: Ἡ Ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως ἀπέρριψε τὴν ἄποψιν ταύτην, ἐπειδὴ ἔκρινεν ὅτι ἡ πολιτικὴ ἰσοδυναμία τῆς Γερουσίας θὰ ἐπεδείνου τὴν ἀστάθειαν τῶν Κυβερνήσεων, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν ἐποχήν μας. Καὶ θὰ ἐπέφερεν ἐπίσης ἐπέκτασιν τῆς συναλλαγῆς. Διὰ τοῦτο ἀπέρριψε τὴν πολιτικὴν ἰσοδυναμίαν, καθώρισεν ὅμως πολιτικὴν δύναμιν τῆς Γερουσίας. Ἀνεγνώρισεν εἰς αὐτὴν δικαίωμα πρὸς ἄσκησιν κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου. Δικαιοῦται συνεπῶς ἡ Γερουσία ν' ἀπευθύνῃ ἐρωτήσεις καὶ ἐπερωτήσεις καὶ νὰ προβαίνῃ εἰς σύστασιν ἐξεταστικῶν Ἐπιτροπῶν.

Τοῦ ἐλέγχου τοῦ κοινοβουλευτικοῦ τῆς Γερουσίας κύρωσις δὲν θὰ εἶνε βεβαίως πολιτική, δηλαδὴ ἄρνησις ἐμπιστοσύνης, δὲν θὰ ἐπιφέρῃ δηλαδὴ πτῶσιν τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ θὰ εἶνε κύρωσις ἠθική. Διότι ἔλεγχος ἀσκούμενος ἀπὸ Σῶμα ἔγκυρον, ἔλεγχος ἐμπεριστατωμένος, θὰ εὑρίσκῃ ἀπήχησιν εἰς τὴν δημοσίαν γνώμην, καὶ δὲν ἀποκλείεται ἑπομένως νὰ μὴ

είνε καὶ ἄμοιρος πολιτικῶν σημασιῶν. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐλέγχου ἡ Ἐπιτροπὴ ἀνεγνώρισεν εἰς τὴν Γερουσίαν τὸ δικαίωμα τῆς γνωμοδοτήσεως πρὸς διάλυσιν τῆς Βουλῆς. Τοιουτοτρόπως διὰ τοῦ δικαιώματος τῆς γνωμοδοτήσεως παρεσχέθη οὐσιώδες πολιτικὸν ἀντιστάθμισμα ὑπὲρ τῆς Γερουσίας. Ἡ μὲν διάλυσις κατέστη δυσχερεστέρα, ἀλλὰ ταυτοχρόνως πληρέστεραι αἱ ἐγγυήσεις τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν.

Καὶ τέλος κρίσιμον ἐπίσης ζήτημα ἦτο ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία τῆς Γερουσίας.

Τὸ ἕτερον νομοθετικὸν τμῆμα, ὅπως ὀνομάζεται, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ νομοθετικὴν ἰσοδυναμίαν: Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀνεγνώρισεν εἰς τὴν Γερουσίαν αὐτοτάτην νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ὄχι ὅμως καὶ πλήρη νομοθετικὴν ἰσοδυναμίαν.

Νομοσχέδιον ψηφιζόμενον ἀπὸ τὴν Βουλὴν καὶ ἀπορριπτόμενον ἀπὸ τὴν Γερουσίαν δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Βουλὴν παρὰ μόνον μετὰ τετράμηνον, καὶ δὲν καθίσταται νόμος παρὰ μόνον ἐὰν ψηφισθῇ ἀπὸ τὰ 11/20 τῶν βουλευτῶν. Τοιουτοτρόπως ἡ μὲν κρατοῦσα γνώμη, ἡ τελικὴ ἐπικράτησις ἀνήκει εἰς τὴν Βουλήν, ταυτοχρόνως ὅμως καὶ τὸ Σῶμα τῆς Γερουσίας καθίσταται σοβαρὸν καὶ ἔγκυρον. Δημιουργοῦμεν τοιουτοτρόπως, καθὼς ἀναγράφομεν καὶ εἰς τὴν εἰσήγησιν, δύο θεσμούς, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν Γερουσία θὰ ἐκπροσωπῇ τὴν περίσκεψιν, τὴν εἰδικότητα, τὸ πνεῦμα τῆς συνεχείας καὶ τὴν παράδοσιν, ἡ δὲ Βουλὴ τὴν ὁρμήν, τὴν γενικότητα, τὸ πνεῦμα τῆς μεταβολῆς καὶ τὴν πρόοδον. Τοιουτοτρόπως οἱ θεσμοὶ ἐναρμονίζονται καὶ ὁλοκληροῦνται.

Αὐτά, κ. συνάδελφοι, εἶνε τὰ συμπεράσματα εἰς τὰ ὁποῖα κατέληξε μέχρι τοῦδε ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ τὰ ὁποῖα θὰ ἀποτελέσουν τὴν βάσιν τῶν συζητήσεων ἡμῶν διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ νέου δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Θλιβόμεθα εἰλικρινῶς, διότι κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ νέου ἡμῶν πολιτεύματος δὲν συμμετέσχε καὶ ὁ ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως πολιτικὸς κόσμος, ἀλλ' ἡ εὐθύνη βαρύνει αὐτὸν ἀκεραία. Αὐτός, ἐξ οἰκείας πρωτοβουλίας καὶ μάλιστα, διὰ νὰ εἴμεθα ἀκριβέστεροι, ἐξ οἰκείας ὑπαιτιότητος—διότι ἰδικόν του ἦτο τὸ στασιαστικὸν κίνημα—, ἐξ οἰκείας ὑπαιτιότητος ἀπέσχε τῶν ἐκλογῶν τῆς 16 Δεκεμβρίου. Καὶ ἐνῷ κατόπιν μετέσχεν εἰς τὸ δημοψήφισμα καὶ ὤφειλε συνεπῶς νὰ μετάσχῃ καὶ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, σεβόμενος τὴν ἐπιταγὴν τῆς λαϊκῆς πλειοψηφίας, ἀπέκρουσε μολαταῦτα ὅλας τὰς εὐκαιρίας αἱ ὁποῖαι τῷ παρεσχέθησαν καὶ αἱ ὁποῖαι ἀπέδειξαν ἀπὸ πόσην μεγαλοφροσύνην, πόσον πατριωτισμὸν καὶ πόσην πολιτικὴν

ἀνιδιοτέλειαν ἐμπνέεται ὁ πολιτικὸς κόσμος τῆς Συνελεύσεως. (Χειροκροτήματα). Ὁπωσδήποτε ὅμως καὶ ἂν εἶνε ἡ ὀλιγὴ ἡμῶν, μὲ τὴν συνειδησιν ἥσυχον, μὲ τὸ αἴσθημα τῆς γαλήνης ὅτι ἡ εὐθύνη ὁλόκληρος βαρύνει ἐκείνους, θὰ προχωρήσωμεν μὲ σταθερότητα καὶ μὲ ἐμπιστοσύνην ἐπὶ τὸ ἔργον ἡμῶν. Καὶ θὰ συντάξωμεν τὸ νέον ἡμῶν πολίτευμα ἐμφορούμενον ἀπὸ σύγχρονον πνεῦμα, ὑπηρετοῦν τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ συμφέροντα καὶ τοὺς πόθους τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ εἰς τρόπον ὥστε ἡ νέα Ἑλληνικὴ Δημοκρατία νὰ μὴ ἀνήκῃ οὔτε εἰς ἄτομα οὔτε εἰς κτήματα, ἀλλὰ νὰ εἶνε κτῆμα ὅλων τῶν κομμάτων καὶ ὅλων τῶν Ἑλλήνων (χειροκροτήματα).

Τοιουτοτρόπως ἐδυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ πλειονοψηφία τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν τὴν ἔγκρισιν τοῦ νέου δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, ἡ πλειονοψηφία θὰ μεταβληθῇ τάχιστα εἰς παμψηφίαν, σιαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ ἀντίδρασις τῶν ὀλίγων ἀδιαλλάκτων—πνευμάτων σκοτεινῶν καὶ μωρῶν, — ὁσισδήποτε καὶ ἂν εἶνε οἱ κρωγμοὶ τῶν κοράκων, οἱ ὁποῖοι οὐδεμίαν πλέον εὑρίσκουν ἀπήχησιν, ἀλλὰ μόνον ἀποτροπιασμὸν φέρουν εἰς τὸ δημόσιον αἴσθημα.

Τοιουτοτρόπως ἐδυνάμεθα νὰ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Δημοκρατία θὰ σημάνῃ τὸ τέρμα τῶν μεγάλων δεινῶν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐδοκιμάσθη ἡ Χώρα ἡμῶν καὶ ἀπαρχὴν μιᾶς περιόδου περισυλλογῆς καὶ ἀναγεννήσεως, ὅτι θὰ σιγάσῃ ἐπὶ τέλους τὴν γαλήνην, τὴν προκοπήν, τὴν εὐτυχίαν τῆς Χώρας (χειροκροτήματα).

*Δ. **Καλκανδῆς.*** Νὰ διακόψωμεν 5 λεπτά, κ. Πρόεδρε.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Μάλιστα.

Πρόεδρος. Διακόπτομεν 5 λεπτά.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως τῇ 7 καὶ 55' μ. μ. γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

«Περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου 1924 συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ παρατάσεως της προθεσμίας συναλλαγματικῶν δανείου φράγκων 40 ἑκατομμυρίων πρὸς 6 ο/ο τοῦ 1921».

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 6 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ κυρώσεως συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ αὐξήσεως τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τῶν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ Δημοσίου χορηγητέων γεωργικῶν δανείων πρὸς πρόσφυγας ἀπὸ δραχ. 50 ἑκατομ. εἰς δραχ. 100 ἑκατομμύρια».

«Περὶ κυρώσεως συμβάσεως μετὰ τῆς Ἐθν. Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἀφορώσης εἰς ἐνοποίησιν προσωρινῶν δανείων

καὶ τροποποίησιν προγενεστέρων μετ' αὐτῆς συμβάσεων δανείων».

«Περὶ κυρώσεως συμβάσεως μεταξὺ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ τοῦ Ἑλλ. Δημοσίου περὶ τροποποιήσεως τῆς ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1924 συμβάσεως περὶ χορηγήσεως δανείου δρχ. 50 ἑκατομμυρ. διὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν ἀγροτικῶν καὶ ἀστικῶν κτημάτων τῆς Δ. Θράκης» καὶ

«Περὶ καταργήσεως τοῦ ἐδαφ. 1 τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ νόμου 2749 περὶ συνάψεως ἐσωτερικοῦ ἀναγκαστικοῦ δανείου μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 1600 ἑκατ. δραχμῶν καὶ περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 3201 τῆς 7 Αὐγούστου 1924 περὶ τροποποιήσεως διατάξεών τινων τοῦ Ν. Δ. τῆς 3 Ἀπριλίου 1923 περὶ εἰσαγωγικῶν τελῶν κλπ.».

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

Περὶ κυρώσεως συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος «περὶ παραιτήσεως τῆς προθεσμίας λήξεως τοῦ ἐκ δραχμῶν 399.985.350 πρώτου τμήματος τοῦ προσωρινοῦ δανείου δραχμῶν ἑνὸς δισεκατομμυρίου», ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον 1.

Κυροῦται καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς διατάξεις ἡ ἐξ ἑνὸς ἄρθρου Σύμβασις τῆς 5 Ἰουλίου 1924 μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ παρατάσεως τῆς προθεσμίας λήξεως τοῦ ἐκ δραχμῶν 399.985.350 πρώτου τμήματος τοῦ προσωρινοῦ δανείου δραχμῶν ἑνὸς δισεκατομμυρίου ἔχουσα ὡς ἑξῆς·

ΣΥΜΒΑΣΙΣ

Μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος.

Μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ἐκπροσωπουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Κ. Γκότση ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ἐκπροσωπουμένης ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ αὐτῆς κ. Ἀλεξάνδρου Ν. Διομήδους, ἀφ' ἑτέρου, συνεφωνήθησαν τὰ ἑξῆς·

Ἄρθρον μόνον.

Ἡ λῆξις τῶν ὁμολογιῶν τοῦ ἐκ δραχμῶν 399.985.350 πρώτου τμήματος τοῦ προσωρινοῦ δανείου δραχμῶν ἑνὸς δισεκατομμυρίου συνομολογηθέντος δυνάμει· 1) τοῦ νόμου 1921 περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 28 Σεπτεμβρίου 1919 Ν. Διατάγματος περὶ ἐκδόσεως προσωρινοῦ δανείου μέχρι 3.000.000.000 δρ., 2) τοῦ νόμου 2547 «περὶ κυρώσεως τῶν μεταξὺ τοῦ Ἑλλ. Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος συναφθεισῶν τῇ 27 Μαΐου 1920 συμβάσεων περὶ ἐπεκτάσεως τῶν προνομίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος καὶ «περὶ αὐξήσεως τοῦ ποσοῦ τοῦ προσωρινοῦ δανείου τῶν 500.000.000 δραχμῶν» καὶ 3) τῆς ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1920 συμβάσεως περὶ αὐξήσεως ἐκδοτικοῦ προνομίου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος», ὡς ἐτροποποιήθησαν ὑπὸ τοῦ νόμου 2855 «περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος συναφθείσης τῇ 17 Φεβρουαρίου 1922 συμβάσεως περὶ αὐξήσεως τῶν διὰ λογαριασμὸν αὐτῆς κυκλοφορούντων τραπεζικῶν γραμματίων κατὰ 350.000.000 δραχμάς», ἡ παραταθεῖσα δυνάμει τῆς ἀπὸ 30 Μαΐου 1923 συμβάσεως τῆς κυρωθείσης διὰ τοῦ ἀπὸ 13 Ἰουνίου 1923 Ν. Διατάγματος, μέχρι τῆς 13 Ἰουλίου τοῦ ἔτους 1924, παρατείνεται ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους μέχρι τῆς δεκάτης τρίτης Ἰουλίου τοῦ χιλιοστοῦ ἐννεακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ πέμπτου ἔτους.

Ἡ παροῦσα σύμβασις ἀπαλλασσομένη τελῶν χαρτοσήμου κυρωθήσεται διὰ νόμου.

Ἐγένετο εἰς διπλοῦν καὶ ὑπεγράφη παρ' ἀμφοτέρων τῶν συμβαλλομένων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Ἰουλίου 1924.

Διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν

Κ. ΓΚΟΤΣΗΣ

Διὰ τὴν Ἐθν. Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος

Ὁ Διοικητὴς

Α. ΔΙΟΜΗΔΗΣ

Ἄρθρον 2.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος νόμου ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 12 Αὐγούστου 1924 Ν. Δ. περὶ προσθέτου προστασίας τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς σταφίδος».

Ὁ κ. ***Τ. Ἀναστασίου*** λέγει ὅτι τὸ μέτρον τῆς φορολογίας τῆς σταφίδος πρὸς ἐξαγορὰν τῶν πλεονασμάτων τῆς ἐφετεινῆς ἐσοδείας ἐπέφερε τὸ ἀντίθετον τοῦ προσδοκωμένου ἀποτέλεσμα, ἐφόσον αἱ τιμαὶ κατέπεσαν εἰς σημεῖον ὥστε οἱ κτηματίαι νὰ μὴ δύνανται ν' ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰ ἔξοδά των. Ἐπιβάλλεται ὅπως αἱ τιμαὶ τῆς σταφίδος ἀνέλθουν καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν σταφιδικὴν κρίσιν διὰ γεναιῶν πάλιν μέτρων, ὥστε ἡ ἀφαίρεσις ἐκ τῆς ἀγορᾶς τοῦ ὑπάρχοντος πλεονάσματος, ἀνερχομένη εἰς 35 ἕως 40 ἑκατομμύρια, νὰ μειωθῇ. Τοῦτο ἔχει ὑποχρέωσιν τὸ Κράτος νὰ πράξῃ, διότι ἐκ τῆς σταφιδικῆς κρίσεως δὲν κινδυνεύει μόνον ἡ ἰδιωτικὴ οἰκονομία ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἐθνικὴ οἰκονομία.

Ὁ κ. ***Δ. Καταφυγιώτης*** ἐρωτᾷ πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ διατεθοῦν τὰ ἑκατομμύρια ταῦτα τῆς σταφίδος ἵνα μὴ ζημιωθῇ τὸ Κράτος.

Ὁ κ. ***Τ. Ἀναστασίου*** λέγει ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ζημιωθῇ τὸ Κράτος, διότι οὐδέποτε ἄλλως τε μέχρι τοῦδε ἐπῆλθεν εἰς τὸ Κράτος ζημία ἐκ τῆς σταφίδος· δύνανται ἄλλως τε ταῦτα νὰ διατεθοῦν εἰς τὴν βιομηχανίαν.

Ὁ κ. ***Γ. Ροδόπουλος*** λέγει ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν ἡ παραγωγὴ καὶ ἡ ἐμπορία ἑνὸς προϊόντος νὰ μὴ συγκρούωνται, διότι τὰ συμφέροντα εἶνε ἀντίθετα. Ἑπομένως ὁ θεσμὸς τῆς Προνομιούχου ἦτο καταδικασμένος νὰ ἀποτύχῃ. Ἡ Προνομιοῦχος Ἑταιρεία συνεδύασε τὸ ἔργον της μὲ τὴν Ἑταιρείαν Οἴνων καὶ Οἰνοπνευμάτων· τὰ αὐτὰ μέλη, τὰ αὐτὰ πρόσωπα. Καὶ ἐθεσπίσθη ὁ θεσμὸς τοῦ παρακρατήματος, ὁ ὁποῖος ἐπιστημονικῶς εἶνε πολύπλοκος καὶ ἀντεπιστημονικός. Ἡ Προνομιοῦχος εἶχεν εἰς τὰς χεῖράς της ἑπομένως δύο λειτουργίας, ἐξ ὧν ἡ μία ἀντετίθετο εἰς τὴν ἄλλην. Διότι, ἀφοῦ διὰ τοῦ παρακρατήματος ἐκερδοσκόπει ἡ Ἑταιρεία Οἴνων καὶ Οἰνοπνευμάτων, πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἐργάζηται ὁ ἔχων τὰ αὐτὰ συμφέροντα ὀργανισμὸς διὰ τὴν διάδοσιν καὶ κατανάλωσιν τῆς σταφίδος; Συνεπῶς ὁ θεσμὸς τῆς Προνομιούχου δὲν ἠδύνατο νὰ ἀγάγῃ εἰς τὴν ριζικὴν λύσιν τοῦ σταφιδικοῦ ζητήματος καὶ διὰ τοῦτο ἤχθην, λέγει, ἄλλοτε εὑρισκόμενος ἐν Πύργῳ εἰς τὴν σκέψιν τῆς ἐκριζώσεως, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπρότεινα, ἡ γνώμη δ' αὕτη καὶ σήμερον δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀπορριπτέα. Νομίζω ὅμως ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξετάσῃ ριζικώτερον τὸ ζήτημα τῆς σταφίδος, διότι τὸ ζήτημα τὸ σταφιδικὸν εἶνε γενικὸν καὶ ἐνδιαφέρει τοὺς πάντας. Ἡ σημερινὴ κατάστασις δὲν εἶνε πραγματική, εἶνε ψευδής, ποῦ δὲ θὰ φθάσωμεν ἐπὶ τέλους μὲ τὰ λαμβανόμενα ἀντιοικονομικὰ μέτρα; Δὲν δύνανται νὰ διαιωνίζωνται τοιαῦτα ζητήματα μὲ τὸν κομπογιαννισμόν.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) παρατηρεῖ ὅτι ἀπὸ τὸ νὰ ἀποθάνῃ ὁ ἀσθενὴς μὲ τὴν ἐπιστήμην καλύτερον εἶνε νὰ ζήσῃ μὲ τὸν κομπογιαννισμόν.

Ὁ κ. ***Γ. Ροδόπουλος*** συνεχίζων λέγει ὅτι, ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ παρακράτημα, ἡ οἰνοπαραγωγὴ θὰ ἦτο εἰς κρεῖσσονα θέσιν. Ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ οἴνων ἐκ τοῦ παρακρατήματος (διότι γίνεται λάθρα ἐσωτερικὴ κατανάλωσις σταφιδίτου, ὡς εἶνε παγιωμένον) ἡ οἰνοπαραγωγὴ ὠπισθοδρόμησεν. Οὗτος δὲ εἶνε καὶ ὁ σοβαρώτερος λόγος δι' ὃν σύμπασα ἡ Ἑλλὰς ἐνδιαφέρεται διὰ τὸ σταφιδικὸν ζήτημα. Πρέπει νὰ ἐξευρεθῇ τρόπος ὥστε νὰ λείψῃ τὸ παρακράτημα. Πρὸς διόρθωσιν δὲ τῆς καταστάσεως εἶνε δύο συστήματα· τὸ ἓν εἶνε τὸ σύστημα τῆς ἐκριζώσεως, τὸ δὲ ἕτερον εἶνε τὸ σύστημα τῆς καταργήσεως ὅλου τοῦ ὑπάρχοντος μηχανισμοῦ, νὰ ἐνισχυθῇ δὲ μόνον ἡ κατανάλωσις. Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶνε δυσκολώτατον βεβαίως διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ θὰ ἠδύνατο νὰ ἱδρυθῇ ἓν νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ συμμετεῖχον καὶ σταφιδοπαραγωγοὶ καὶ τὸ Κράτος, τὸ ὁποῖον θὰ ἐφρόντιζε νὰ παράγῃ ὅσον τὸ δυνατὸν εὐθηνότερα διὰ νὰ πωλῇ ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβότερα. Τὸ μέλλον τῆς σταφίδος θὰ ἐξησφαλίσθη μόνον διὰ τῶν ὀρθῶν καὶ ἐπιστημονικῶν μέσων. Τὸ ὑποβληθὲν νομοσχέδιον περὶ προστασίας τοῦ καπνοῦ περιέχει σχέδιον ὀργανισμοῦ αὐτονόμου, κατὰ τὸ σύστημα τῆς Regie autonome, περὶ οὗ θὰ ὁμιλήσω ἄλλοτε, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀναλόγως καὶ ἐπὶ τῆς σταφίδος, ἱδρυομένου ἑνὸς Ἰνστιτούτου, τὸ ὁποῖον νὰ ἐργάζηται τὸ μὲν πρὸς ἐξεύρεσιν τρόπου καλλιεργείας εὐθηνοτέρου, τὸ δὲ διὰ τὴν διάδοσιν τῆς καταναλώσεως τῆς σταφίδος, ἥτις εἶνε ἄγνωστος καὶ ἐν Ἑλλάδι ἀκόμη.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ νομοσχεδίου συζήτησις παρατεμένη, γίνεται δὲ δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ νομοσχέδιον κατ' ἀρχήν.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται μετὰ τοῦτο, ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου, ὅπως κατὰ τὴν αὐριανὴν συνεδρίασιν καὶ πρὸ τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ Ἐλέγχου συζητηθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ ἀποκεντρώσεως.

Μετὰ τοῦτο, συναινέσει τῆς Συνελεύσεως, λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9. 15′ μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΑ′

Τῆς 15 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5. 15′ μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον Σερρῶν αἰτεῖται τὴν ἀπορρύλανσιν συλληφθέντων ἐργατῶν καὶ τὴν ἀποζημίωσιν θυμάτων.

Οἱ συμβολαιογράφοι Λιγίου παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν ψήφισιν νομοσχεδίου ἀφορῶντος εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεώς των.

Ἡ Συντεχνία κηπουρῶν Λαγκαδᾶ διαμαρτύρεται κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς ἀνταλλαγῆς Θεσσαλονίκης διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν λαχανοκήπων των, παραδιδομένων εἰς τοὺς πρόσφυγας.

Οἱ Γεωργικοὶ Συνεταιρισμοὶ Καρδίτσης παρακαλοῦσιν ὅπως ἀρθῇ τὸ ἐνοικιοστάσιον βοσκῶν.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Νησίου αἰτεῖται τὴν ἐπέμβασιν τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἄδικον καταδίωξίν των παρὰ τῆς χωροφυλακῆς πρὸς πληρωμὴν φόρων.

Ὁ Συνεταιρισμὸς ἁλιέων τῆς λίμνης Ἰωαννίνων παρακαλεῖ ὅπως ἡ ἐκμίσθωσις τῆς λίμνης γίνῃ εἰς τὸν συνεταιρισμόν των, συνάμα δὲ ὅπως μειωθῇ ὁ καταβαλλόμενος φόρος.

Ὁ ἱεροδιάκονος Ἀμβρόσιος Δήμου παρακαλεῖ ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Μονὴν Πετράκη.

Ἡ Ματιὼ Κάλλα, τέως διδασκάλισσα, αἰτεῖται τὸν ἐπαναδιορισμόν της ὡς ἀδίκως παυθείσης.

Οἱ χαλαζόπληκτοι κάτοικοι Μοριχόβου ζητοῦν ὅπως τύχωσι κυβερνητικῆς ὑποστηρίξεως.

Ὁ Δήμαρχος Πειραιῶς ὑποβάλλει ψήφισμα διαμαρτυρίας τῶν δημοδιδασκαλισσῶν Πειραιῶς διὰ τὴν στασιμότητά των.

Ἐπιτροπὴ μαθητῶν Διδασκαλείου Καστορίας παρακαλεῖ ὅπως τύχωσι δευτέρας ἀναστολῆς προσελεύσεως.

Τὸ Πανεργατικὸν Κέντρον Βόλου διαμαρτύρεται διὰ τὰ λαβόντα χώραν ἐν Καβάλλᾳ ἐναντίον ὁπλων ἐργατῶν.

Ὁ Ἐφημεριακὸς Κλῆρος τῆς Ἐπαρχίας Θηβῶν παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως συντελέσῃ εἰς τὴν οἰκονομικήν του ἐνίσχυσιν.

Ὁ Γεωργικὸς Συνεταιρισμὸς Τιρπίτσης παρακαλεῖ ὅπως τὸ ζευγοστάσιον τῆς ἱερᾶς Μονῆς Κουγίτσης παραχωρηθῇ εἰς τὸν Συνεταιρισμόν των.

Οἱ οἱ κ. κ. ***Σ. Θεοδωρόπουλος, Π. Μπέμπης, Γ. Γκάλκος*** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου ΒΧΗ′ «περὶ ἐξώσεως δυστροπούντων μισθωτῶν».

Οἱ Ὑπουργοὶ ***τῶν Στρατιωτικῶν, Δικαιοσύνης*** καὶ ***Οἰκονομικῶν*** ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ ἀφομοιώσεως τῶν ἀποδοχῶν καὶ συντάξεων τῶν ἐκ τῶν δικαστικῶν τάξεων προερχομένων στρατιωτικῶν δικαστικῶν συμβούλων, Προέδρου, κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου καὶ μονίμων μελῶν τοῦ Ἀναθεωρητικοῦ Δικαστηρίου πρὸς τὰς τῶν ἀντιστοίχων αὐτοῖς πολιτικῶν δικαστῶν».

Οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ τῶν ***Ἐξωτερικῶν, Οἰκονομικῶν*** καὶ ***Ἐθνικῆς Οἰκονομίας*** ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τῶν συμβατικῶν διατάξεων τῶν ἀναφερομένων εἰς σχέσεις πάσης φύσεως ἐκτὸς τῶν δασμολογικῶν».

Τὸ ***Ὑπουργικὸν Συμβούλιον*** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 29 τοῦ νόμου 3212 περὶ συστάσεως ὑπηρεσίας κρατικῶν προμηθειῶν».

Οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ τῶν ***Οἰκονομικῶν*** καὶ ***Γεωργίας*** ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ συμβιβαστικῆς λύσεως τῶν μεταξὺ Δημοσίου καὶ Ἀνωνύμου Ἑταιρείας λίμνης Κωπαΐδος ἐκκρεμῶν διαφορῶν».

Ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. ***Δ. Ἐλευθεριάδης,*** ὅστις ἀπορεῖ πῶς ἀναγράφεται πρώτη ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἀποκεντρώσεως».

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι τοῦτο ἐγένετο κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) παρακαλεῖ ὅπως τὸ νομοσχέδιον συζητηθῇ τὴν Δευτέραν, ἵνα παρίσταται καὶ ὁ ἁρμόδιος Ὑπουργός. Ἐπίσης παρακαλεῖ ὅπως τὴν Δευτέραν ἀναγραφῇ εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν καὶ τὸ ψήφισμα περὶ ἀκυρώσεως τοῦ δῆθεν νόμου «περὶ

τροποποιήσεως διατάξεων τοῦ Ν. Δ. τῆς 23 Ἀπριλίου 1924 περὶ ἀμνηστίας κλπ.».

Συνεχίζεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως τῶν κ. κ. **Γ. Σίδερη** καὶ **Ν. Μπακοπούλου** διὰ τὴν μὴ κατάθεσιν τῶν πρακτικῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** συνεχίζων τὴν σχετικὴν ὁμιλίαν του λέγει ὅτι παρ' ὅλας τὰς ἐρεύνας του οὐδαμοῦ ἀνεῦρε κανόνα ἀπαγορεύοντα τὴν κατάθεσιν τῶν πρακτικῶν. Ἐφόσον λοιπὸν δὲν ὑπάρχει τοιαύτη ἀπαγόρευσις, τὰ πρακτικὰ δύνανται νὰ κατατεθῶσιν. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ἂν εἶνε ἢ ὄχι δημόσιοι ὑπάλληλοι οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας λέγει ὅτι πολλοὶ τῶν δημοσιολόγων, οἷοι οἱ Κωστῆς Φλογαΐτης, Φιλάρετος κλπ., ὑποστηρίζουσιν ὅτι οὗτοι πράγματι εἶνε δημόσιοι ὑπάλληλοι. Δὲν τάσσεται ὅμως μὲ τὴν γνώμην αὐτῶν ἀλλὰ μὲ τὴν τοῦ συνταγματολόγου Σαριπόλου, ὑποστηρίζοντος ὅτι δὲν εἶνε μὲν δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἀλλ' ὅτι μετέχουσιν ἐμμέσως τῆς ἰδιότητος τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου. Ἀνεξαρτήτως ὅμως τούτου πάντες οἱ Ἱεράρχαι ἀείποτε ὑπέκειντο εἰς τὴν πλήρη ἐπιτήρησιν τῆς Πολιτείας, συμφώνως πρὸς τοὺς παλαιοὺς καταστατικοὺς νόμους τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς καταργηθέντα ὑπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως 1922, καθορίσαντα καὶ Ἐπίτροπον παριστάμενον καὶ δικαιούμενον νὰ ἐκθέσῃ τὴν γνώμην του ἐπὶ πάντων ἐν γένει τῶν ζητημάτων ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως. Ἀλλὰ καὶ αἱ ὑπερώσιαι τῆς Ἐκκλησίας ἠδύναντο νὰ ἐλεγχθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 22 τοῦ παλαιοῦ καταστατικοῦ νόμου τῆς Ἐκκλησίας. Συνεχίζων νομίζει ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ σοβαρῶς ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ μία Ἀρχὴ ἡ ὁποία νὰ ἐργάζηται καὶ ἐνεργῇ ἐν τῷ σκότει.

Ἀναφέρων καὶ πολλὰ ἄλλα παραδείγματα λέγει ὅτι, προκειμένου ἀκόμη καὶ περὶ δικαστικῶν ἀποράσεων, θὰ ἠδύναντο νὰ κατατεθῶσι τὰ πρακτικά, ἐφόσον δὲν πρόκειται περὶ πρακτικῶν διασκέψεως. Καταλήγων φρονεῖ ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις θέλει μετανοήσει ἂν ἤθελε καθιερώσει τὴν ἀρχὴν ὅπως οὐδένα ἔλεγχον ὑρίστανται ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι περὶ ἑνὸς καὶ μόνου βουλεύονται, πῶς νὰ καταστῶσιν ἀσύδοτοι καὶ ἀνεξάρτητοι.

Ὁ κ. **Κ. Φίλανδρος** ἀπορεῖ πῶς ὑπὸ δημοκρατικὸν καθεστὼς ἔρχεται εἰς τὴν Συνέλευσιν τοιαύτη συζήτησις περὶ μὴ καταθέσεως τῶν πρακτικῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἰς στιγμὴν καθ' ἣν μάλιστα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἶνε διατεθειμένη νὰ δώσῃ τὰ πρακτικὰ εἰς πάντα πληρεξούσιον ὅστις ἤθελε μεταβῇ εἰς τὸ μέγαρον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν) δηλοῖ ὅτι πράγματι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἶνε διατεθειμένη νὰ δώσῃ τὰ πρακτικὰ πρὸς ἀνάγνωσιν εἰς πάντα πληρεξούσιον ὅστις ἤθελε μεταβῇ παρ' αὐτῇ.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** παρατηρεῖ ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴ κατατεθῶσι τὰ πρακτικὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ὁ κ. **Δ. Λεονάρδος** ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ λαμβάνων τὸν λόγον φρονεῖ ὅτι παραδιάζεται ὁ Κανονισμὸς ἐφόσον ἡ ἐπερώτησις δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς διατύπωσιν, ἀλλ' ἐπεκτείνεται ἐπὶ τοῦ ἂν πρέπει ἢ ὄχι νὰ κατατεθοῦν τὰ πρακτικά.

Ὁ κ. **Κ. Φίλανδρος** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ συζήτησις αὕτη διεξάγεται καθ' ἣν στιγμὴν ἔχει ἔλθει εἴδησις περὶ θανάτου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Προτείνει δὲ ὅπως εἰς ἔνδειξιν πένθους ἡ Συνέλευσις διακόψῃ τὴν συνεδρίασίν της.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι βεβαίως ἡ Συνέλευσις θὰ ἐβλίθετο ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου, περὶ τοῦ ὁποίου ὅμως δὲν ὑπάρχει ἐπίσημος πληροφορία.

Ὁ κ. **Κ. Φίλανδρος** τελευτῶν λέγει ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν πρέπει νὰ καταλήξῃ εἰς ἀπόφασιν θίγουσαν τὸ κῦρος καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐφόσον οἱ κ. κ. πληρεξούσιοι δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν πρακτικῶν μεταβαίνοντες εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

Ὁ κ. **Γ. Δουζίνας** ἀγνοεῖ τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον ἐζητήθη ἡ κατάθεσις τῶν ἐν λόγῳ πρακτικῶν. Ἔχει ὅμως τὴν ἐντύπωσιν ὅτι αἰτία τούτου εἶνε τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς τῶν νέων ἐπισκόπων, ζήτημα εἰς τὸ ὁποῖον ὁ κ. Ὑπουργὸς παρέστησε τὴν εἰκόνα ὅτι παρεδόθη αἰχμάλωτος εἰς ὀλίγους Ἱεράρχας. Ἀλλὰ διατί αὐτὴ ἡ ἄρνησις; Ἂν τὰ πρακτικὰ ταῦτα δὲν περιέχουν καλογηρικὰ μυστικά, παρέχουν ὅμως αὐθάδειαν πρὸς τὴν Πολιτείαν, αὐθάδειαν ἐκδηλωθεῖσαν καὶ ἐνώπιον αὐτῆς τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Μητροπολίτου, ζητήσαντος ὅπως δοθῇ εἰς τὴν Ἱεραρχίαν ἀκόμη καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ νομοθετεῖν. Ὑπάρχει λοιπὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τάσις χωρισμοῦ ἀπὸ τῆς Πολιτείας, τάσις δημιουργίας ἀληθοῦς Κράτους ἐν Κράτει, τὸν ὁποῖαν ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ πολεμήσωμεν, τῆς τάσεως δὲ ταύτης ἐκδήλωσις εἶνε καὶ ἡ ἄρνησις ὅπως κατατεθῶσι τὰ πρακτικά.

Περατῶν ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τῶν κ. κ. πληρεξουσίων ὅπως μὴ θιγῇ τὸ κῦρος τῆς Συνελεύσεως, ἡ ὁποία βάλ-

λεται παντοχόθεν με βέλη τὰ ὁποῖα εἶνε πρὸς πάντας γνωστά.

Ι. Μαρματάκης. Παρακαλῶ, κύριοι, νὰ ἀρήσητε ἥσυχον τὴν Ἐκκλησίαν διὰ νὰ μὴ δώσωμεν καὶ πάλιν αἰτίαν εἰς τοὺς ἀντιθέτους νὰ κατηγορήσουσι τὴν Δημοκρατίαν ὅτι στρέφεται κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θρησκείας. Ἐνθυμηθῆτε τί διέδιδον πρὸ τοῦ δημοψηφίσματος, ὁπότε ὁ Λαὸς μετὰ δυσπιστίας παρηκολούθει τὴν ἐξέλιξιν, καὶ μόνον μετὰ τὸ δημοψήφισμα ἐπείσθη ὅτι αἱ διαδόσεις ἦσαν ἐντελῶς ἀνυπόστατοι. Μὴ δίδετε λοιπὸν καὶ πάλιν ἀφορμήν. Ἔχετε προσωπικά; Κτυπήσατε τὰ πρόσωπα.

Ὁ κ. ***Π. Καρασεβδᾶς*** λέγει ὅτι ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Πολιτεία εἶνε ἐξουσίαι ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων, ἡ δὲ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἐπενέβη ἐν Ἑλλάδι εἰς τὰ τῆς τῆς Πολιτείας. Αἱ διατάξεις δὲ αἱ περὶ τοῦ ἐναντίου ὑπάρχουσαι μετερριτεύθησαν κακῶς ἐνταῦθα ἐκ τῶν ξένων Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν. Δὲν εὑρίσκει κατ' ἀκολουθίαν ὀρθὰς τὰς ἀξιώσεις τῶν ζητούντων νὰ προσκομισθῶσιν ἐνταῦθα τὰ πρακτικὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὰ ὁποῖα ἀφορῶσιν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα, χωρὶς μάλιστα οὐδεμία ἐν τῷ Συντάγματι νὰ ὑπάρχῃ περὶ τούτου σχετικὴ διάταξις. Τὸ μόνον ζήτημα εἰς τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ τεθῇ περιορισμὸς καὶ ἐπιτήρησις ὑπὸ τῆς Πολιτείας εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας εἶνε ὁσάκις ἡ Ἐκκλησία ἤθελεν ἐπεμβῇ εἰς τὰ τῆς Πολιτείας καὶ ἤθελε διαταράξει τὰ τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῆς καὶ πρὸς τοῦτο ἔχει διορισθῇ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ὑπὸ τῆς Πολιτείας Ἐπίτροπος πρὸς παρακολούθησιν τῶν ἐν αὐτῇ συμβαινόντων καὶ ἔλεγχον αὐτῶν ἐντὸς τῶν ἐπιτρεπομένων ὁρίων. Ἀπόδειξις ἀκόμη ὅτι καὶ ἡ ἐκλογὴ τῶν ἐπισκόπων, καθ' ἣν ἡ Πολιτεία διὰ τὴν ἐξέλεγξιν τῆς γνησιότητος τῶν πράξεων καὶ ἀποφάσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διορίζει τὸν ἕνα ἐκ τῶν τριῶν προτεινομένων ἑκάστοτε ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διότι τοῦτο μόνον τὸ δικαίωμα ἔχει. Κατ' ἀκολουθίαν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ φρονεῖ ὅτι ὑποχρεοῦται ἡ Ἱερὰ Σύνοδος νὰ παραδώσῃ ὁπουδήποτε τὰ πρακτικὰ αὐτῆς καὶ εὑρίσκει ὅτι τὰ ἐνταῦθα λεγόμενα καὶ τὰ ἔξωθεν γραφόμενα εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀποβλέπουσιν ἢ νὰ διασύρωσι τὴν Ἱεραρχίαν διὰ καθαρῶς προσωπικὰ συμφέροντα.

Ὁ κ. ***Ἰωσὴφ Κούνδουρος*** λέγει ὅτι ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων ἡ Κυβέρνησις τίθεται εἰς τὸ ἑξῆς δίλημμα· ἢ νὰ δηλώσῃ ὅτι ἐγκρίνει τὴν αἰτουμένην κατάθεσιν τῶν πρακτικῶν τῆς Ἱ. Συνόδου ἢ νὰ δηλώσῃ ὅτι ἀπορρίπτει αὐτήν. Ἂν τοῦτο ἔπραττεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ Κυβέρνησις, θὰ εἶχε λυθῇ

τὸ ζήτημα. Δὲν πρόκειται, λέγει, σήμερον νὰ κριθῶσιν αἱ σχέσεις τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας, διότι τοῦτο θὰ λυθῇ κατὰ τὴν σχετικὴν συζήτησιν τοῦ συντάγματος. Πρόκειται, ἐπαναλαμβάνει, περὶ τοῦ ἂν ἡ Κυβέρνησις ἐγκρίνει ἢ δὲν ἐγκρίνει τὴν προσκόμισιν τῶν πρακτικῶν καὶ πρὸς τοῦτο παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ δώσῃ ἄμεσον ἀπάντησιν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρ. Κυβερνήσεως). Ἡ Κυβέρνησις θὰ εἴπῃ τὴν γνώμην της ὅταν περατωθῶσιν αἱ ἀγορεύσεις καὶ τῶν ἄλλων κ. κ. πληρεξουσίων.

Ἰωσὴφ Κούνδουρος. Τότε διακόπτω τὴν ἀγόρευσίν μου ἵνα ἀκούσω τὴν ἀπάντησιν τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. ***Κ. Γόντικας*** ἐκφράζων τὸν σεβασμὸν αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς ἐκπροσώπους αὐτῆς φρονεῖ ὅτι κακῶς ἔχει τεθῇ τὸ ζήτημα τῶν ἐπερωτώντων, διότι μόνον ὁ ὑπεύθυνος Ὑπουργὸς πρέπει νὰ ἐλεγχθῇ. Ἀλλ' ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων δὲν βλέπει κατὰ τί ἔπταισεν ὁ κ. Ὑπουργὸς ἵνα ἐλεγχθῇ. Εὑρίσκει ἄοπτον ὡς ἐκ τούτου τὴν ἐπερώτησιν, διότι οὔτε τὸν σκοπὸν δηλοῖ οὔτε τὰ θέματα εἰς ἃ ἀφορᾷ. Ζητεῖ, λέγει, συγκεκριμένην ἐπερώτησιν τῶν ἐπερωτώντων, διότι εἶνε ἀδύνατον πρακτικὰ ἑνὸς μηνὸς τῆς Ἱ. Συνόδου νὰ ζητηθῶσι καὶ νὰ προσκομισθῶσιν ἐνταῦθα. Ὑπάρχουσι περιπτώσεις καθ' ἃς ὁ κ. Ὑπουργὸς δύναται νὰ προσκομίσῃ ἐνταῦθα τὰ ζητούμενα πρακτικά, ἐρώτων ἤθελε κρίνει τοῦτο ἀναγκαῖον, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ περιπτώσεις καθ' ἃς οὗτος δύναται νὰ ἀρνηθῇ τοῦτο. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρέπει κατὰ τὴν γνώμην μου νὰ προσκομισθῶσι ταῦτα, διότι δὲν ὑπάρχουσιν ἐξουσίαι δυνάμεναι νὰ ἀρνηθῶσιν ἔγγραφα ζητούμενα, μηδ' αὐτῆς τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ἐξαιρουμένης, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως τῆς ὑπευθύνου ἐγκρίσεως τοῦ Ὑπουργοῦ. Εἶνε μὲν ἀνεξάρτητοι αἱ ἐξουσίαι, ἀλλ' εἶνε ἐλέγξιμοι καὶ εὐθύνεται διὰ πάντα τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον ἔλεγχον ὁ ἁρμόδιος Ὑπουργός, καὶ οὕτως ἔδει νὰ διατυπωθῇ ἡ συζητουμένη ἐπερώτησις. Οὐδείς, προσθέτει, εἶνε σήμερον ἀνεύθυνος. Εἷς ἦτο, ἀλλ' οὗτος ἐξέλιπε καὶ πάντες οἱ ἀσκοῦντες ἐξουσίαν τινὰ εἶνε ὑπεύθυνοι καὶ ἐλέγξιμοι, κατὰ μείζονα δὲ λόγον ὁ ἁρμόδιος Ὑπουργός. Ἐὰν οὕτω διετυποῦτο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ ἐπερώτησις, δὲν θὰ ἠσχολεῖτο ἀσκόπως ἐπὶ τόσον χρόνον ἡ Συνέλευσις.

Ὁ κ. ***Κ. Σπυρίδης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν) λέγει ὅτι εὑρίσκει καὶ οὗτος ὅτι διήρκεσε πέρα τοῦ δέοντος ἡ συζήτησις, ἐξελθοῦσα τῶν ὁρίων ἅτινα ἐπέβαλλεν ἡ ὑποβληθεῖσα ἐπερώτησις. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἴσως δὲν ἐνόησαν οἱ δύο ἐπερωτήσαντες εἶνε ὅτι δὲν μᾶς χωρίζει μεγάλη διαφορά, ὅσον

ἀφορᾷ τὰς γενικὰς ἀντιλήψεις ἐπὶ τοῦ ἀναφυέντος ἐπεισοδίου μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Κράτους, οὔτε ἴσως ἀντίθεσις διὰ τὴν τελειωτικὴν κατεύθυνσιν τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ δώσωμεν εἰς τὴν ὅλην ὑπόθεσιν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μᾶς χωρίζει κυρίως εἶνε μία διαφορὰ εἰς τὸν δεξιώτερον, ἵνα μὴ εἴπω πολιτικώτερον, χειρισμόν, τὸν ὁποῖον ὤφειλον νὰ δώσω εἰς τὸ ἐν λόγῳ ἐπεισόδιον, διαφορὰ προερχομένη οὐ μόνον ἐκ λόγων χαρακτῆρος καὶ ἰδιοσυγκρασίας, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐγγυτέρας σταθμίσεως ἢ ἀναμετρήσεως εὐθυνῶν μου. Περὶ ἑνὸς ἐπεισοδίου σχετικοῦ μὲ τὴν ἐκλογὴν ἐπισκόπων, καθ' ἣν αἱ κυβερνητικαὶ ἀπόψεις ἐπεβλήθησαν καθ' ὅλον αὐτῶν τὸ κῦρος, προεκλήθη ἐπερώτησις ἐκ μέρους τοῦ κ. Σίδερη καὶ παρὰ τῇ ἐπερωτήσει αὐτῇ ἐνωχλήμεθα ἑτέρα ἐπερώτησις διὰ τὴν κατάθεσιν εἰς αὐτούσιον τῶν ζητηθέντων ἐγγράφων. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ κ. Σίδερης, εὑρὼν ὅλονὲν τὸν κύκλον τοῦ ζητήματος, ἔψαλεν, ἐπιτρέψατέ μοι τὴν ἔκφρασιν, ἕνα λαϊκὸν «ἀναβαλλόμενον» ἐναντίον τῶν ἀξιωματούχων τῆς Ἐκκλησίας. Καί, ἵνα τὸ πρᾶγμα λάβῃ ἀπὸ τοῦ βήματος μεγαλύτερον πανηγυρισμόν, ἐκινητοποιήθησαν ὅλαι αἱ πεπαλαιωμέναι ἐκεῖναι ἐκφράσεις καὶ ἐξεκρεμάσθησαν ἀπὸ τὸ ὁπλοστάσιον τῆς ἀγανακτήσεως ὅλα τὰ παλαιὰ προγονικὰ καριοφίλια, ὧν ὁ κρότος ὡς ἀνάμνησις ἴσως νὰ συντείνῃ, ἀλλ' οὐδεμίαν πλέον ἐντύπωσιν δύναται νὰ προξενήσῃ. Ἡ Ἐκκλησία, εἶπον οἱ ἐπερωτῶντες, κατερράκωσε δῆθεν τὸ Κράτος, ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ἐταπεινώθη παραδώσασα τὰ δίκαιά της εἰς πέντε Ἱερεῖς!

Μὴ σπεύδωμεν, κύριοι. Οἱ ἰσχυροὶ δὲν ταπεινοῦνται καὶ ὅταν δὲν ἐγείρωσι τὴν χεῖρα, οὔτε ἡ παντοδύναμος Ἐθνοσυνέλευσις μειοῦται δεχομένη νὰ ἀκούσῃ τὰ ἐπιχειρήματα καὶ τὰς σκέψεις τῆς Ἱεραρχίας. Ἡ Ἱ. Σύνοδος δὲν ἠρνήθη νὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐπερωτώντων ἀντίγραφα ἐπίσημα τῶν πρακτικῶν, τῶν ὁποίων εἶχον ἀνάγκην διὰ τὸν κυβερνητικὸν ἔλεγχον. Εἶνε πρόθυμος νὰ δώσῃ διὰ τοῦ κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου εἰς τοὺς κ. πληρεξουσίους πᾶσαν ἀναγκαίαν διαφώτισιν, ἐὰν οὗτοι δὲν θὰ ἐπροτίμων μεταβαίνοντες εἰς τὴν Μητρόπολιν νὰ λάβωσιν ἰδίοις ὄμμασιν ἐκ τῶν αὐτουσίων κειμένων γνῶσιν τῶν στοιχείων ὧν θὰ εἶχον ἀνάγκην. Ἐκεῖνο ὅμως τοῦ ὁποίου ὁ Μητροπολίτης δὲν θὰ ἀνελάμβανε τὴν εὐθύνην εἶνε νὰ ἐπιτρέψῃ, ὅπως ὁλόκληρος ὁ τόμος τῶν πρακτικῶν ἐξέλθῃ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Γραφείου. Οἱ λόγοι οὓς προβάλλει ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἶνε ὅτι τὰ ἔγγραφα ταῦτα δὲν ἀφορῶσι μόνον εἰς τὰς μεταξὺ Κράτους καὶ Ἐκκλησίας σχέσεις, δι' ἃς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἶνε δοσίλογος ἡ Ἱεραρχία, ἀλλὰ καὶ λεπτομερείας τοῦ ἱστορικοῦ

βίου τῆς Ἐκκλησίας, λόγου χάριν ἀποφάσεις ἐπιδόλῆς πνευματικῶν ποινῶν, συνεννοήσεις μετὰ διαφόρων ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ καθαρῶς ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, λεπτομερείας ἐν ἐνὶ λόγῳ σχετιζομένας μὲ τὸν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἰδιόρρυθμον, ἵνα μὴ εἴπω αὐτοτελῆ, χαρακτῆρα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ.

Γ. Σίδερης. Σᾶς ἐρωτῶ, κ. Ὑπουργέ: Δύναται, ναὶ ἢ ὄχι, ἡ Συνέλευσις νὰ λάβῃ γνῶσιν τῶν ἐγγράφων τούτων;

Γ. Καφαντάρης. Ἔχετε τὴν γνώμην, κ. Ὑπουργέ, ὅτι τὰ ἔγγραφα περὶ τῶν ὁποίων ὡμιλήσατε, προσαγόμενα εἰς τὴν Συνέλευσιν, θίγουν τὸ συμφέρον τοῦ Κράτους; Διότι, ἐὰν ὑπάρχῃ καὶ ἓν ἔγγραφον τοιαύτης φύσεως, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν δημοσιότητα.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** φρονεῖ ὅτι ὡρισμένα ἔγγραφα δὲν πρέπει νὰ ἔλθουν εἰς τὴν δημοσιότητα. Δέχεται μόνον νὰ δώσῃ ἀντίγραφα τῶν περικοπῶν τῶν πρακτικῶν αἱ ὁποῖαι θὰ ἦσαν χρήσιμοι εἰς τοὺς ἐπερωτῶντας συναδέλφους. Πρὸς τὴν ἄποψιν δὲ ταύτην, λέγει, συμπίπτει καὶ ἡ γνώμη τῆς Κυβερνήσεως, καθ' ἣν δοθέντος ὅτι πᾶσα εὐκολία δύναται νὰ παρασχεθῇ εἰς τοὺς κ. πληρεξουσίους διὰ τὸν κυβερνητικὸν τοῦ ἔλεγχον εἴτε δι' ἐπισήμων ἀντιγράφων εἴτε μέσῳ τοῦ κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου, ἡ ἐπιμονὴ πρὸς αὐτούσιον μεταφορὰν τῶν πρακτικῶν δύναται νὰ προσκρούσῃ εἰς γενικώτερα συμφέροντα τοῦ Κράτους, ἐφ' ὧν καὶ ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ἐνίοτε νὰ ἀγρυπνῇ. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Ν. Ἀβραάμ** λέγει ὅτι αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ μετριάζουσι τὴν ὀξύτητα τῆς ἐπερωτήσεως τῶν κ. κ. Σίδερη καὶ Μπακοπούλου. Φρονεῖ ὅμως ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νέου καταστατικοῦ αὐτῆς νόμου νὰ ἀρνηθῇ τὴν κατάθεσιν ἐγγράφων καὶ πράξεων αὐτῆς, διότι πᾶσαι αὗται ὑπόκεινται εἰς ἔλεγχον. Τὸ ἐναντίον ἂν συνέβαινε, θὰ ἐσήμαινεν ὑπόθαλψιν τῆς χωριστικῆς τάσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Πολιτείας, διότι τοῦτο ἀτυχῶς ὑποφαίνεται ἐκ τῆς στάσεως τῆς Ἱ. Συνόδου. Τὸ ζήτημα ἐπιστημονικῶς εἶνε λελυμένον. Τὸ νέον ὅμως διοικητικὸν σύστημα τῆς Ἐκκλησίας οὐδεμίαν ἔχει νὰ ἐμφανίσῃ ζωντανὴν δρᾶσιν τῆς Ἱεραρχίας ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας, διότι δὲν εἴδομεν παρ' αὐτῆς ἄλλο τι μέχρι σήμερον εἰμὴ τὴν ἐξυπηρέτησιν προσωπικῶν συμφερόντων καὶ χαμαιζήλων παθῶν καὶ διὰ τοῦτο ἀρνεῖται νὰ τεθῇ αὕτη ὑπὸ οἱονδήποτε ἔλεγχον.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** λέγει ὅτι διαμαρτύρεται, διὰ τὴν φρασεολογίαν αὐτὴν τοῦ κ. πληρεξουσίου καὶ φρονεῖ ὅτι οὔτε

τὴν Πολιτείαν οὔτε τὴν Ἐκκλησίαν ἐξυπηρετεῖ οὗτος διὰ τῆς τοιαύτης ἀγορεύσεώς του.

Ὁ κ. ***Ν. Ἀβραάμ***, συνεχίζων καὶ κακίζων τὴν Ἱεραρχίαν διὰ τὴν μέχρι τοῦδε πολιτείαν αὐτῆς, παρατηρεῖ ὅτι καὶ ὅτε ἐγένοντο αἱ καταχρήσεις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου ἡ Ἐκκλησία ἐπέδειξε τὴν αὐτὴν στάσιν τὴν ὁποίαν ἐπιδεικνύει καὶ σήμερον ὅπως ματαιώσῃ τὸ ἔργον τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας. Ἀναφερόμενος μετὰ ταῦτα εἰς τὰς δηλώσεις τοῦ Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, τὰς δημοσιευθείσας ἐν τῷ τύπῳ, ὅτι διαρρήδην ἀρνεῖται νὰ παραδώσῃ τὰ ζητούμενα πρακτικά, καὶ ἀναφέρων ὅτι εἰς τὴν Συνταγματικὴν Ἐπιτροπὴν ὑπεβλήθησαν αἰτήσεις διαφόρων ἐπισκόπων ὅπως γίνωσι μέλη τῆς Γερουσίας, ἵνα ἀναμιχθῶσι καὶ εἰς τὰ τῆς Πολιτείας καὶ ἵνα ἐξυπηρετήσωσι καὶ ἐκεῖ ἀτομικὰ συμφέροντα, εὑρίσκει ὅτι οὐδόλως κατώρθωσεν ἡ Ἐκκλησία νὰ σταθῇ εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς ἐν μέσῳ τοῦ ἠθικοκοινωνικοῦ ἐκτροχιασμοῦ τοῦ δημιουργηθέντος μετὰ τὸν πόλεμον, δίδουσα οὕτως αὐτὴ ἐν μέγα ἠθικὸν παράδειγμα. Εὑρίσκει μετὰ ταῦτα κακὴν τὴν ἀρχήν, ἐὰν ἤθελε καθιερωθῇ αὕτη, ὅπως μὴ ἐλέγχωνται αἱ πράξεις καὶ αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐκκλησίας αἱ ἀντίθετοι πρὸς αὐτοὺς τοὺς νόμους καὶ τὰ ἑκάστοτε σχετικὰ Διατάγματα, καὶ νομίζει ὅτι ἡ Πολιτεία ἔχει καθῆκον ἀ τηρήσῃ ὅλα αὐτῆς τὰ δικαιώματα ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ λεχθέν, προσθέτει, ὑπό τινος πληρεξουσίου ὅτι ἡ συζητουμένη ἐπερώτησις ἀποτελεῖ σκάνδαλον, τὸ σκάνδαλον τοῦτο δὲν βαρύνει τοὺς ἐπερωτῶντας, ἀλλὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις ἐννοεῖ νὰ δημιουργῇ τοιαῦτα σκάνδαλα, καὶ καταλήγει ἀναφέρων τὸ εὐαγγελικὸν ῥητὸν «οὐαὶ δι οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται».

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Κύριοι, νομίζω ὅτι ἡ συζήτησις ἐξετράπη τελείως τοῦ σκοποῦ αὐτῆς καὶ τοῦ Κανονισμοῦ. Ἠκούσαμεν πολλὰς ἀντιλήψεις περὶ τῶν σχέσεων μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ Συνέλευσις ὡς Σῶμα κυρίαρχον δύναται νὰ κανονίσῃ ὅπως νομίσῃ καλύτερον τὰς σχέσεις μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Ἐὰν ἡ Συνέλευσις νομίζῃ ὅτι πρέπει νὰ χωρίσῃ τὴν Πολιτείαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, δύναται καὶ τοῦτο νὰ πράξῃ. Ἐὰν νομίζῃ ὅτι πρέπει νὰ διατηρηθῶσιν αἱ σχέσεις αἱ ὑπάρχουσαι μέχρι σήμερον, καὶ τοῦτο δύναται νὰ τὸ πράξῃ. Ἐὰν ἀκόμη ἡ Συνέλευσις νομίζῃ ὅτι πρέπει νὰ μεταρρυθμίσῃ τελείως, ὅπως ἔκαμε μία ἄλλη ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις πρὸ αἰῶνος καὶ πλέον, πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τοῦτο δύναται νὰ τὸ πράξῃ. Ἡ κυριαρχία της εἶναι ἀδιαφιλονείκητος.

Ἂν ἡ Συνέλευσις νομίζῃ καὶ σήμερον ὅτι πρέπει νὰ ἐκδώσῃ μίαν ἀπόφασιν διὰ τῆς ὁποίας νὰ εἴπῃ ὅτι, οἱοσδήποτε κίνδυνος καὶ ἂν ὑπάρχῃ καὶ οἱαδήποτε συμφέροντα ἂν κινδυνεύουν, πρέπει νὰ λάβωμεν τὰ ἔγγραφα τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ τὰ φέρωμεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, καὶ τοῦτο δύναται νὰ τὸ πράξῃ. Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἓν ὅριον, ὅπως καὶ ἄλλοτε εἶπον, ὑπάρχει τὸ ὅριον τοῦ κινδύνου συμφερόντων μεγαλυτέρων ἢ ὄχι. Δὲν πρόκειται αἱ Συνελεύσεις νὰ συζητήσουν ζητήματα ἀκαδημαϊκὰ καὶ νομικά, ὅπως προκαλούμεθα ἐδῶ ἀδιακόπως νὰ λύωμεν. Δὲν εἶνε αὐτὸς ὁ προορισμός των. Αἱ Συνελεύσεις εἶνε πολιτικὰ Σώματα· δὲν λύουν νομικὰ ζητήματα, οὔτε σημασίαν θὰ ἔχῃ δι' ἓν νομικὸν ζήτημα ἂν εἴπῃ γνώμην ἡ Συνέλευσις, διότι τίς θὰ ἠδύνατο νὰ διαβεβαιώσῃ ὅτι μετὰ πάροδον ἓξ μηνῶν δὲν θὰ ἐλύοντο τὰ ζητήματα αὐτὰ κατ' ἄλλον τρόπον; Μᾶλλον ἀκατάλληλα Σώματα διὰ νὰ λύουν νομικὰ ζητήματα δὲν ὑπάρχουν.

Αἱ Συνελεύσεις εἶνε πολιτικαί, κρίνουν πρὸ πάντων κατὰ τὸ σκόπιμον ἢ μὴ ἐνεργείας τινὸς ἢ παραλείψεως ὄχι μόνον κατὰ τὸ νόμιμον αὐτῶν, ἐὰν δὲ εὑρίσκωνται πρὸ μιᾶς ἀποδείξεως ἤ, ἂν θέλητε, πρὸς ἑνὸς τεκμηρίου, τεκμηρίου ὁπωσδήποτε βασιζομένου ἐπαρκῶς πρὸς τὰ λεγόμενα, ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος συμφερόντων τινῶν, τότε συνήθως καὶ εἰς τὸ ἰδικόν μας Κοινοβούλιον καὶ εἰς ὅλα τὰ Κοινοβούλια σταματῶσι καὶ δὲν συζητοῦσι πλέον διὰ τὴν νομιμότητα ἢ μὴ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ.

Κύριοι, γνωρίζετε ὅτι ὄχι μόνον κατὰ τοὺς παλαιοτέρους καταστατικοὺς χάρτας τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν σήμερον ἰσχύοντα, ἡ Ἐκκλησία δικαιοῦται νὰ ἔχῃ τὰ ἑξῆς καθήκοντα δι' ἑαυτήν (ἀναγινώσκει): «Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκδίδει διατάξεις ἀναφερομένας εἰς τὴν διοίκησιν τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας». Δὲν θὰ ἐξετάσωμεν νομικῶς τὸ ζήτημα, καὶ ἐπειδὴ ὀνομάζεται κυρίαρχος καὶ ἐπειδὴ διοικεῖται ἀπὸ τὴν Σύνοδον μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν λοιπῶν Πατριαρχείων, δὲν ἐξετάζομεν ἂν νομικῶς δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο ἢ ν' ἀρνηθῇ τοῦτο· ἐξετάζονται τὰ ζητήματα καὶ πολιτικῶς. (Ἐξακολουθεῖ ἀναγινώσκων:) «διακρίνεται ὑπὸ τὴν ἑνότητα ἰδιαίτατα τῆς πίστεως μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν λοιπῶν Πατριαρχείων καὶ τῆς αὐτοκεφάλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας».

Ὅλα αὐτά, κύριοι, περιλαμβάνονται εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς **Ἱερᾶς Συνόδου.**

Καὶ σᾶς ἐρωτῶ ποῖος θὰ ἦτο ἐκεῖνος ὁ Ὑπουργὸς ὁ ὁποῖος θὰ ἀνελάμβανε τὴν εὐθύνην τῶν θεμάτων περὶ τῶν ὁποίων σᾶς ὡμίλησα πρὸ ὀλίγου καὶ τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε θέ-

ματα ἁπλῶς ἐκκλησιαστικά, δὲν εἶνε θέματα πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ ἐνδιαφέροντα, ἀλλὰ δύνανται νὰ εἶνε καὶ θέματα ἀνωτέρου ἐνδιαφέροντος, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν δύναται νὰ μείνῃ οὐδεὶς ἀσυγκίνητος; Ποῖος Ὑπουργὸς θὰ δυνηθῇ νὰ τὰ παραδώσῃ εἰς τὴν δημοσίευσιν, διότι σχεδὸν εἰς τὴν δημοσιότητα θὰ παραδοθοῦν, οἱανδήποτε καὶ ἂν ἔχωμεν καὶ ἔχομεν πρὸς τοὺς ἀξιοτίμους συναδέλφους ἐμπιστοσύνην; Ὑπάρχει καὶ ἔθιμον παλαιότατον καὶ τὸ ὁποῖον καθιερώθη καὶ εἰς νόμον, ἔθιμον ἐφαρμοσθὲν καὶ ἐπὶ ἄλλων θεμάτων καὶ ἐγγράφων ἀφορώντων ἐκτὸς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς σχέσεις τοῦ Κράτους μετὰ ξένων ὑπηκόων. Ὅτε λοιπὸν ἔρχεται καὶ σᾶς λέγει ὁ Ὑπουργός «δυνάμεθα νὰ σᾶς παραδώσωμεν τὰ ἔγγραφα τὰ δεῖνα καὶ δεῖνα ἢ τὰ δεῖνα τεμάχια, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ σᾶς παραδώσωμεν καὶ ὁλόκληρα, ὅπως τὰ ζητεῖτε, διότι φοβούμεθα μὴ ἐπέλθωσι κίνδυνοι συμφερόντων ὑπέρτεροι»—εἶνε οὗτοι νόμοι παλαιότατοι, τοὺς ὁποίους ἐσεβάσθησαν ὅλαι αἱ Συνελεύσεις καὶ αἱ Βουλαί—,τότε διατί δὲν ἀρκεῖσθε εἰς τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν; Ἐκτὸς ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐμπνέει τὴν ἐμπιστοσύνην. Διὰ νὰ εἶνε δὲ ὁ ἀξιότιμος συνάδελφός μου περισσότερον σαφὴς καὶ κατηγορηματικός, ἐκ τῆς διαθέσεώς του ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου, λέγω καὶ ἐγὼ τὰ ἑξῆς: Ἠδυνάμεθα δι' ἀπὸ τοὺς κύρους τοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ κυβερνητικοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε ὑπάλληλος τῆς Ἐκκλησίας, δυνάμεθα νὰ ζητήσωμεν τὰ μέρη τὰ ὁποῖα συνδέονται ὄχι μόνον μὲ τὰ θέματα τῆς ἐκλογῆς ὡρισμένων ἐπισκόπων, ἀλλ' ἀκόμη μὲ ὅλα τὰ θέματα τὰ ὁποῖα κατὰ τὸν μῆνα τὸν διαρρεύσαντα συνεζητήθησαν, καὶ τὰ ὁποῖα ἀφορῶσιν ὁπωσδήποτε τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Πολιτείαν, ἀφορῶσι θέματα εἰς ἄλλα ζητήματα πλὴν τούτου.

Δύναταί τις νὰ εἴπῃ, κύριοι, ὅτι ἐγὼ δὲν θέλω τὰ ἀντίγραφα. Θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε, κύριοι, νὰ σᾶς εἴπω ὅτι πρώτων ὑπάρχει εἷς νόμος ἰσχύων ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν Ἑλλάδι, ὅτι τὰ ἀντίγραφα ἐξομοιοῦνται καθ' ὅλα μὲ τὰ πρωτότυπα. Γνωρίζετε ὅτι εἶνε νόμος οὗτος ἰσχύων ἀπὸ μιᾶς δεκαπενταετίας. Ὅταν δὲ τὰ ἀντίγραφα ἐπικυρώσῃ δημοσία Ἀρχὴ ἐντεταλμένη, οἷος εἶνε ὁ κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ι. Συνόδῳ, μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν ἐννοῶ πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ προσαχθῇ ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως ἡ ἔνστασις ὅτι τὰ ἀντίγραφα δὲν εἶνε ἔγκυρα, ἀφοῦ καὶ διὰ τὰς κοινὰς ἀκόμη ὑποθέσεις δὲν δύνασθε νὰ προβάλητε τοιοῦτον ἰσχυρισμόν, ἐκτὸς ἂν προσβάλητε τὰ ἀντίγραφα ἐπὶ πλαστογραφίᾳ, τὴν ὁποίαν διέπραξεν

οὐχὶ ἡ Ι. Σύνοδος, ἀλλὰ ὁ κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος. Νομίζω ὅτι χωρὶς νὰ περιπλέκηται ἡ συζήτησις μὲ τὰς σχέσεις τῆς Πολιτείας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, μὲ τὸ ζήτημα ἂν ἡ Ἐκκλησία ἵσταται εἰς τὸ ὕψος εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἵσταται καὶ εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει ὅλοι νὰ προσπαθῶμεν νὰ ἵστανται, πρέπει νὰ ἀρκεσθῶσιν οἱ κύριοι συνάδελφοι εἰς τὸ ὅτι ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου θὰ λάβῃ ἀντίγραφα πιστὰ ὑπὸ τοῦ κύρους αὐτοῦ ὅλων τῶν θεμάτων τῶν μὴ ἀναγομένων εἰς καθαρῶς πνευματικὰ ζητήματα. (Χειροκροτήματα).

Πρόεδρος. Συμφώνως πρὸς τὴν ληφθεῖσαν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ἀπόφασιν προέβην εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς ἐξεταστικῆς ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος Ἐπιτροπῆς, ἥτις ἀπετελέσθη ἐκ τῶν ἐξῆς κ.κ. πληρεξουσίων: Περ. Μαζαράκη, Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδη, Γ. Νατζηκυριακοῦ, Κ. Φιλάνδρου καὶ Δημ. Ἀνδρεάδου.

Μεθ' ὃ ἀποφασίζεται ἵνα κατὰ τὴν προσεχῆ Δευτέραν συζητηθῶσι συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμὸν πρῶτον τὰ νομοσχέδια περὶ ἀποκεντρώσεως καὶ περὶ ἀνακλήσεως τῆς γενομένης δημοσιεύσεως ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως, περὶ ἀμνηστίας, ἀναστολῆς κλπ. καὶ αἱ μεταξὺ Δημοσίου καὶ Ἐθνικῆς Τραπέζης συμβάσεις καὶ εἶτα γίνῃ συζήτησις περὶ τοῦ συντάγματος.

Μεθὸ λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9.20' μ. μ. ἵνα ἐπαναληφθῇ τὴν προσεχῆ Δευτέραν ὥρᾳ 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΒ

Τῆς 17 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5.40' μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ κυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ Σύλλογος Καυκασίων Θεσσαλονίκης ἀναφέρων τὰ ἐν Κούγκῳ Λίκατερίνης λαβόντα χώραν κατὰ τῶν προσφύγων

τοῦ ἐκεῖ συνοικισμοῦ παρὰ τοῦ τσιφλικιούχου Καραΐδα αἰτεῖται τὴν αὐστηρὰν αὐτοῦ τιμωρίαν.

Ἡ καπνεργατικὴ τάξις Βόλου διαμαρτύρεται διὰ τὰ γεγονότα τῆς Καβάλλας.

Οἱ κάτοικοι Καρδίτσης παρακαλοῦσιν ὅπως ἀπαγορευθῇ ἡ ἐξαγωγὴ τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ἡ Καπνεργατικὴ Ὁμοσπονδία Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται διὰ τὰς νέας σκηνὰς τὰς λαοῦσας χώραν εἰς τι χωρίον τῆς Δράμας.

Ἡ Γενικὴ Συνομοσπονδία ἐργατῶν διαμαρτύρεται διὰ τὰς σκηνὰς Καβάλλας καὶ παρακαλεῖ ὅπως λυθῇ τὸ ζήτημα τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ὁ Σύλλογος καπνοπαραγωγῶν Ξάνθης παρακαλεῖ ὅπως ἐλαττωθῇ ὁ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρος τῆς δεκάτης.

Τὸ Σωματεῖον τῆς Ἀλληλεγγύης ἐνοικιαστῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα ἐπὶ τῆς ἀκυρωθείσης ἀπαλλοτριώσεως τοῦ γηπέδου ἐν τῇ θέσει «Ἀνάλατος» πρὸς ἵδρυσιν συνοικισμοῦ.

Οἱ συμβολαιογράφοι Τρικκάλων ζητοῦν τὴν ψήφισιν νομοσχεδίου περὶ βελτιώσεως τῆς θέσεώς των.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Ἀλεξανδρουπόλεως αἰτεῖται τὴν τροποποίησιν τοῦ νόμου 3125.

Οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Ἐμπορικῶν Σχολῶν παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως τοῖς ἐπιτραπῇ ἡ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον φοίτησίς των.

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. ***Ν. Τερζόγλου, Δ. Εὐθυμιάδης, Π. Γκελγκενδζόγλου*** καὶ ***Α. Δαζαρίδης*** διαπιστώσαντες ὅτι αἱ σκηναὶ Κιούπκιοι δὲν ὀφείλονται εἰς ἔλλειψιν γαιῶν παρακαλοῦσιν ὅπως διαταχθῇ ἡ ταχεῖα ἀνέγερσις οἰκημάτων ἐν τῇ ἀρχικῇ θέσει τοῦ προσφυγικοῦ συνοικισμοῦ.

Ὁ Ξενοφῶν Ῥιζόπουλος κάτοικος Λαρίσης παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως διὰ τροποποιήσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 5 Σεπτεμβρίου ἐπανορθωθῇ τὸ προσγενόμενον αὐτῷ ἀδίκημα.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Κερασιᾶς παρακαλεῖ ὅπως ἀπαλλαγῶσι τοῦ φόρου λόγῳ τῆς καταστροφῆς τῶν προϊόντων των ἐκ τῶν καιρικῶν μεταβολῶν.

Τὸ Ἐμπορικὸν καὶ Βιομηχανικὸν Ἐπιμελητήριον Λέσβου διαμαρτύρεται κατὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ νόμου 3166 διαστρεβλούσης αὐτόν.

Τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον Γραμμένου Ἰωαννίνων παρακαλεῖ ὅπως ἀπαλλαγῇ τοῦ ἱεράρχου του.

Ὁ Προσφυγικὸς Θρακικὸς Σύλλογος Καβάλλας ζητεῖ τὴν παραδειγματικὴν τιμωρίαν τῶν ὑπευθύνων τῶν σκηνῶν Κιούπκιοϊ.

Ὁ Ἀντώνιος Ναναδάκης δημοδιδάσκαλος παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν, ὅπως διὰ ψηφίσματος προβῇ εἰς τὴν διαθάθμισιν τῶν δημοδιδασκάλων.

Ὁ ἀπόστρατος ὑπολοχαγὸς Κωνσταντῖνος Λεβεντάκης αἰτεῖται τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ἀποστρατείας του.

Οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς Δράμας κρατούμενοι καπνεργάται διαμαρτύρονται διὰ τὰς βασάνους εἰς ἃς ὑποβάλλονται ἐν τοῖς κρατητηρίοις.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Σουμπάσκιοϊ παρακαλοῦσιν ὅπως διαρρυθμισθῶσι τὰ ὅρια τῶν καλλιεργουμένων γαιῶν ἀπό τε τῶν ἐντοπίων καὶ τῶν προσφύγων.

Οἱ συμβολαιογράφοι Καρδίτσης παρακαλοῦσιν ὅπως ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ βελτιώσεως τῆς θέσεως τῶν συμβολαιογράφων.

Ἡ Ἕνωσις Παλαιῶν Πολεμιστῶν Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται διὰ τὰ γεγονότα τῆς Καβάλλας.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων Ῥοδόπης παρακαλεῖ ὅπως εἰς τὸ πανυπαλληλικὸν Διάταγμα ὑπαχθῶσι καὶ οἱ δημοδιδάσκαλοι.

Τὸ Σωματεῖον καπνεργατῶν Τρικκάλων ἀξιοῖ τὴν παραδειγματικὴν τιμωρίαν τῶν ὑπευθύνων διὰ τὰ αἱματηρὰ γεγονότα τῆς Καβάλλας.

Ὁ κ. ***Κ. Σπυρίδης*** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἀκυρώσεως τῆς διὰ τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 29 Φεβρουαρίου 1924 κηρυχθείσης ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως γηπέδων ὑπὲρ τοῦ πρώτου οἰκοδομικοῦ συνεταιρισμοῦ ἀνωτέρων δημοσίων ὑπαλλήλων Ἀθηνῶν».

Ὁ κ. ***Γ. Κονδύλης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τοῦ ὅρκου τοῦ Ἕλληνος πολίτου».

Ὑποβάλλουσι τροπολογίας οἱ πληρεξούσιοι κ. κ.:

—***Θαλῆς Θεοδωρίδης*** (Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ σχεδίου τοῦ καταστατικοῦ χάρτου.

—***Π. Μερλόπουλος*** (Μεσσηνίας) ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τοῦ ἐδαφ. 2, 3, 4 καὶ 5 τοῦ ἀπὸ 24 Ἰουλίου ἐ. ἔ. ψηφίσματος τῆς Δ΄ ἐν Ἀθήναις Συνελεύσεως περὶ συστάσεως Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν».

Πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τὸν λόγον λαμβάνει ὁ κ. ***Ι. Πασαλίδης***, ὅστις ἐρωτᾷ ἂν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἔχει γνῶσιν τῶν νέων συγκρούσεων, αἵτινες ἔλαβον χώραν εἰς τὸν συνοικισμὸν Κοῦγκο τῶν προσφύγων τῆς περιφερείας Αἰκατερίνης.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὰ νομοσχέδια·

Περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου 1924 συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος «περὶ παρατάσεως τῆς προθεσμίας συναλλαγματικῶν δανείου ρ. 40 ἐκ. πρὸς 6 ο)ο τοῦ 1921».

Ἄρθρον 1.

Κυροῦται ἡ μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου 1924 καταρτισθεῖσα σύμβασις, ἔχουσα ὡς ἑξῆς·

ΣΥΜΒΑΣΙΣ

Περὶ παρατάσεως τῆς προθεσμίας συναλλαγματικῶν δανείου φράγκων 40 ἑκατομμυρίων 6 ο)ο τοῦ 1921.

Μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, ἐκπροσωπουμένου ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας Ὑπουργῶν κ. κ. Κων. Γκότση καὶ Κ. Σπυρίδη καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ἐκπροσωπουμένης ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ αὐτῆς κ. Ἀλεξ. Διομήδους, συνωμολογήθησαν τὰ ἑξῆς·

Ἄρθρον 1.

Ἡ προθεσμία τῶν συναλλαγματικῶν τοῦ ἐκ φράγκων 13.980.000 τμήματος τοῦ δυνάμει τῆς ἀπὸ 28 Μαΐου 1921 συμβάσεως κυρωθείσης διὰ τοῦ νόμου 2623 χορηγηθέντος δανείου ἐκ φράγκων 40 ἑκατομμυρίων πρὸς 6 ο)ο, ἥτις προθεσμία εἶχε παραταθῆ ἐπὶ ἓν ἔτος ἀπὸ τῆς λήξεως των δυνάμει τῆς διὰ τοῦ νόμου 3014 κυρωθείσης συμβάσεως ἀπὸ 2 Ἰουνίου 1922 καὶ ἐπὶ ἓν εἰσέτι ἔτος δυνάμει τῆς διὰ τοῦ ἀπὸ 18 Ὀκτωβρίου 1923 νομοθετικοῦ Διατάγματος, κυρωθείσης ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου 1923 συμβάσεως παρατείνεται κοινῇ συναινέσει ἐπὶ ἓν ἔτος ἀπὸ τῆς λήξεως αὐτῶν, ἤτοι μέχρις 11 Ὀκτωβρίου 1925 (ν. ἡ.).

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ληγουσῶν ὡς ἄνω συναλλαγματικῶν ἐκ φρ. 13.980.000 θέλει ἐκδώσει νέας τοιαύτας ἐνιαυσίου προθεσμίας.

Κατὰ τὰ λοιπὰ διατηρεῖται ἐν ἰσχύϊ ἡ κατὰ τὰ ἄνω ἀπὸ 28 Μαΐου 1921 σύμβασις, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τῆς ἀπὸ 2 Ἰουνίου 1922 συμβάσεως.

Ἄρθρον 2.

Ἡ παροῦσα σύμβασις γενομένη εἰς διπλοῦν ἰσχύει ἅμα τῇ ὑπογραφῇ της, κυρωθήσεται δὲ διὰ νόμου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1924.

Οἱ Ὑπουργοί

Ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν — Κ. ΓΚΟΤΣΗΣ

Ἐπὶ τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας — Κ. ΣΠΥΡΙΔΗΣ

Ὁ Διοικητὴς τῆς Ἐθν. Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος

Α. ΔΙΟΜΗΔΗΣ

Ἄρθρον 2.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Εἰς τὸν Ἡμέτερον ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος νόμου.

Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Διατάγματος «περὶ κυρώσεως Συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος «περὶ αὐξήσεως τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τῶν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ Δημοσίου χορηγητέων γεωργικῶν δανείων πρὸς πρόσφυγας ἀπὸ δραχμῶν 50.000.000 εἰς δραχμὰς 100.000.000».

Ἄρθρον μόνον.

Τὸ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 νομοθετικὸν Διάταγμα «περὶ κυρώσεως Συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ αὐξήσεως τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τῶν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ Δημοσίου χορηγητέων γεωργικῶν δανείων πρὸς πρόσφυγας ἀπὸ δρ. 50.000.000 εἰς δραχ. 100.000.000» κυροῦται, ἔχον ὡς ἕπεται·

Περὶ κυρώσεως συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ αὐξήσεως τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τῶν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ Δημοσίου χορηγητέων γεωργικῶν δανείων πρὸς πρόσφυγας ἀπὸ δραχμὰς 50.000.000 εἰς δραχ. 100.000.000.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀπὸ 22 καὶ 30 Ἰουλίου 1924 ψη-

ρίσματα τῆς Δ΄ Συντακτικῆς Συνελεύσεως, μετὰ σύμφωνον γνώμην τῆς ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν·

Ἄρθρον μόνον.

Κυροῦται καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς διατάξεις ἡ ἐκ τριῶν ἄρθρων προσηρτημένη σύμβασις μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ὑπογραφεῖσα τὴν 17 Ἰουλίου 1924

ΣΥΜΒΑΣΙΣ

Μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ἀφ' ἑνός, ἐκπροσωπουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Κωνσταντ. Γκότση καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας κ. Ἀναστασίου Μπακάλμπαση καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἐκπροσωπουμένης ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ αὐτῆς κ. Ἀλεξάνδρου Διομήδους συνωμολογήθησαν τὰκόλουθα ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς κυρώσεως τῆς Συμβάσεως ταύτης ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Ἄρθρον 1.

Τὸ ἐκ δραχ. 50.000.000 συνολικὸν ποσὸν τῶν ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ Δημοσίου χορηγητέων γεωργικῶν δανείων πρὸς ὁμογενεῖς πρόσφυγας ἐπιδοθέντας εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους καὶ τὰς διατάξεις τῆς ἀπὸ 10 Μαΐου 1924 ὑρισταμένης Συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, αὐξάνεται μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν δραχ. ἑκατὸν ἑκατομμυρίων (100.000.000).

Τὰ τοιαῦτα πρὸς γεωργοὺς πρόσφυγας δάνεια τὰ πέραν τοῦ ἀρχικοῦ ὁρίου τῶν δραχ. 50.000.000 καὶ μέχρι συμπληρώσεως τοῦ νέου συνολικοῦ ποσοῦ τῶν δραχ. 100.000.000 χορηγηθησόμενα καλύπτονται ὡσαύτως ὑπὸ τῆς ἐγγυήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου μετὰ τῶν τόκων αὐτῶν καὶ τῶν τυχὸν ἐξόδων μέχρις ἐξοφλήσεως αὐτῶν.

Ἄρθρον 2.

Τὰ ὑπὸ τῆς παρούσης συμβάσεως προβλεπόμενα δάνεια ὡς καὶ τὰ ὑπὸ τῆς ἀρχικῆς ταυτότης ἀπὸ 10 Μαΐου 1924 χορηγοῦνται διὰ γεωργικῶν ἐνεχυρογράφων, ἢ διὰ γραμματίων τοιτεταγγυημένων ἢ διὰ συμβολαίων πρὸς ἄτομα ἢ πρὸς ὁμάδας ἀλληλεγγύως.

Ἄρθρον 3.

Ἡ ἰσχὺς τῆς παρούσης συμβάσεως, γενομένης εἰς διπλοῦν, ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ κυρώσοντος αὐτὴν νόμου διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Ἰουλίου 1924.

Οἱ Ὑπουργοί

Ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν
Πληρεξ. Ἀτρῶν
Κ. ΓΚΟΤΣΗΣ

Ἐπὶ τῆς Γεωργίας
Πληρεξ. Ροδόπης
Α. ΜΠΑΚΑΛΜΠΑΣΗΣ

Ὁ Διοικητὴς τῆς Ἐθν. Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος
ΑΛ. ΔΙΟΜΗΔΗΣ

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1924.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας
ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος
Θ. Σοφούλης

Τὰ Μέλη

Θ. Βελλιανίτης, Γ. Κατεχάκης, Γ. Ρούσσος, Γ. Μαρῆς, Α. Μυλωνᾶς, Α. Πρωτοσύγκελος, Π. Μαυρομιχάλης, Δ. Μπόταρης, Δ. Ὀρφανίδης, Κ. Γκότσης.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Περὶ κυρώσεως τῆς μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης συμβάσεως περὶ ἐνοποιήσεως προσωρινῶν δανείων καὶ τροποποιήσεως προγενεστέρων συμβάσεων δανείων.

Ἄρθρον 1.

Κυροῦται ἡ μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος συνομολογηθεῖσα τὴν 16 Ὀκτωβρίου 1924 σύμβασις περὶ ἐνοποιήσεως προσωρινῶν δανείων καὶ τροποποιήσεως προγενεστέρων συμβάσεων δανείων, ἧς τὸ κείμενον ἕπεται·

ΣΥΜΒΑΣΙΣ

Περὶ ἐνοποιήσεως προσωρινῶν δανεων καὶ τροποποιήσεως προγενεστέρων συμβάσεων δανείων.

Μεταξὺ ἀφ' ἑνὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, ἐκπροσωπουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Κ. Γκότση

καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας κ. Κωνστ. Σπυρίδη, καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ἐκπροσωπουμένης ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ αὐτῆς κ. Ἀλεξάνδρου Διομήδους, συνεφωνήθησαν τὰ ἑξῆς·

Ἄρθρον 1.

Τὰ κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς συμβάσεως ταύτης ὑπόλοιπα τῶν μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος συνομολογηθέντων ὡς κάτωθι προσωρινῶν δανείων ἢ τμημάτων αὐτῶν ἐνσωματοῦνται τρεπόμενα εἰς ἐνιαῖον δάνειον ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου ἐκ δραχμῶν ἑξακοσίων τεσσαράκοντα ὀκτὼ ἑκατομμυρίων τετρακοσίων ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδων τριακοσίων πεντήκοντα (648.485.350), ὑπὸ τοὺς ἐν τοῖς ἑπομένοις ἄρθροις ὅρους:

1) Τοῦ πρώτου ἐκ δραχμῶν 399.985.350 τμήματος τοῦ ἐκ δραχμῶν ἢ φράγκων 1 διεκατομμυρίου ἢ λιρῶν Ἀγγλίας 40 ἑκατομμυρίων ἢ δολλαρίων 200 ἑκατομμυρίων δανείου, τοῦ συνομολογηθέντος δυνάμει τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 18 Σεπτεμβρίου 1919, κυρωθέντος διὰ τοῦ νόμου 1921 τοῦ ἔτους 1920, ὡς καὶ διὰ τῶν ἀπὸ 27 Μαΐου καὶ 21 Σεπτεμβρίου 1920 δύο συμβάσεων μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος.

2) Τοῦ ἐκ δραχμῶν 75.000.000 προσωρινοῦ δανείου, συνομολογηθέντος διὰ τῆς ἀπὸ 11 Μαρτίου 1921 μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος συμβάσεως, κυρωθείσης διὰ τοῦ νόμου 2578 τοῦ ἔτους 1921.

3) Τοῦ πρώτου ἐκ δραχμῶν 50.000.000 τμήματος τοῦ ἐκ δραχμῶν 550.000.000 δανείου τοῦ συνομολογηθέντος διὰ τῆς ἀπὸ 31 Μαρτίου 1921 μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος συμβάσεως, κυρωθείσης διὰ τοῦ νόμου 2577 τοῦ ἔτους 1921, καὶ

4) Τοῦ ἐκ δραχμῶν 125.000.000 προσωρινοῦ δανείου, συνομολογηθέντος διὰ τῆς ἀπὸ 21 Ἰουνίου 1921 μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος συμβάσεως, κυρωθείσης διὰ τοῦ νόμου 2621 τοῦ ἔτους 1921.

Ἄρθρον 2.

Τὸ δάνειον ἔσεται πρὸς 6 ο/ο ἐτησίως, ἐξοφληθήσεται δὲ ἐντὸς 15 ἐτῶν ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1925, ἤτοι τὸ βραδύτερον μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1939.

Τὸ δάνειον ἀντιπροσωπευθήσεται δι' ὁμολογιῶν ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου δραχμῶν πεντακοσίων (500) ἑκάστης φερουσῶν τριάκοντα ἑξαμηνιαῖα τοκομερίδια ἐκ δραχμῶν δέκα

πέντε (15) ἕκαστον, λήξεως 30 Ἰουνίου καὶ 31 Δεκεμβρίου ἑκάστου ἔτους.

Τὸ πρῶτον τοκομερίδιον ἔσεται λήξεως 30 Ἰουνίου 1925.

Δύνανται νὰ ἐκδοθῶσι τίτλοι παριστῶντες πλείονας τῆς μιᾶς ὁμολογίας.

Ἄρθρον 3.

Αἱ ὁμολογίαι θὰ φέρωσιν ἐντύπους ἢ ἰδιοχείρους τὰς ὑπογραφὰς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Δημοσίου Χρέους ἢ τοῦ νομίμου αὐτοῦ ἀναπληρωτοῦ.

Ὁ τύπος, τὸ κείμενον, τὰ τμήματα καὶ λοιπαὶ λεπτομέρειαι τῶν ὁμολογιῶν κανονισθήσονται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος.

Τὰ ἔξοδα ἐκτυπώσεως τῶν ὁμολογιῶν ἔσονται εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου.

Ἄρθρον 4.

Ὁ τόκος ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ δανείου μέχρι τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1925, καθ' ἣν ἄρξεται τρέχον τὸ πρῶτον τοκομερίδιον, καταβληθήσεται ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1924.

Ἄρθρον 5.

Ἡ ἐξόφλησις τοῦ δανείου γενήσεται ἐντὸς τῆς ἄνω προθεσμίας τῶν δέκα πέντε ἐτῶν δι' ἐξαμηνίων κληρώσεων εἰς τὸ ἄρτιον ἐπὶ τῇ βάσει χρεολυτικοῦ πίνακος ἐκτυπωθησομένου ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν καὶ κυρωθησομένου διὰ Διατάγματος δημοσιευθησομένου ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως.

Τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον δύναται νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ δάνειον ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῶν δέκα πέντε ἐτῶν, μετὰ προειδοποίησιν τριῶν μηνῶν.

Ἐν περιπτώσει μερικῆς ἐξοφλήσεως κληρωθήσεται ἀριθμὸς ὁμολογιῶν ἀνάλογος τῷ ἐξοφληθέντι ποσῷ.

Αἱ κληρώσεις ἐνεργοῦνται κατὰ τὴν 31ην Μαΐου καὶ κατὰ τὴν 30ὴν Νοεμβρίου ἑκάστου ἔτους.

Αἱ κληρούμεναι ὁμολογίαι πληρώνονται ἕνα μῆνα μετὰ τὴν κλήρωσιν, ἤτοι τὴν 30ὴν Ἰουνίου καὶ τὴν 31ην Δεκεμβρίου ἑκάστου ἔτους, δέον δὲ νὰ φέρωσι προσηρτημένα πάντα τὰ μετὰ τὴν διὰ τὴν ἐξόφλησιν αὐτῶν ὡρισμένην προθεσμίαν λήγοντα τοκομερίδια.

Τὰ τυχὸν ἐλλείποντα τοκομερίδια ἐκπίπτονται ἐκ τῆς ἀξίας τῶν ὁμολογιῶν.

"Αρθρον 6.

Παρέχεται εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος τὸ δικαίωμα τῆς διαθέσεως πρὸς τρίτους μέρους ἢ καὶ ὅλου τῶν ὁμολογιῶν τοῦ παρόντος δανείου εἴτε διὰ δημοσίας ἐγγραφῆς εἴτε καθ' οἱονδήποτε ἄλλον τρόπον.

"Αρθρον 7.

Ἡ πληρωμὴ τῶν ἐκάστοτε λαγχόντων τοκομεριδίων ὡς καὶ τῶν κληρουμένων ὁμολογιῶν ἀπαλλασσομένων παντὸς ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι γενικοῦ ἢ εἰδικοῦ φόρου, τέλους ἢ κρατήσεως, γενήσεται ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, δικαιουμένης ἐν περιπτώσει διαθέσεως πρὸς τρίτους μέρους ἢ καὶ τοῦ ὅλου τοῦ δανείου τούτου προμηθείας 1)2 ο/ο ἐπὶ τῶν λαγχόντων τοκομεριδίων καὶ 1)6 ο)ο ἐπὶ τῶν κληρουμένων ὁμολογιῶν.

"Αρθρον 8.

Τὸ παρὸν δάνειον μέχρι τῆς ἐκτυπώσεως τῶν ὁμολογιῶν θὰ ἀντιπροσωπευθῇ διὰ γενικῆς ὁμολογίας διαλαμβανούσης τοὺς ὅρους καὶ τὰς συμφωνίας τὰς ἀπορρεούσας ἐκ τῆς παρούσης συμβάσεως.

"Αρθρον 9.

Ἡ ὑπηρεσία τοῦ δανείου τούτου, περιλαμβάνουσα τοὺς τόκους, τὸ κεφάλαιον τῶν κληρουμένων ὁμολογιῶν, ὡς καὶ τὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης προμήθειαν, ἐξασφαλίζεται·

1) Διὰ τῶν ἐκάστοτε εἰς τὰ κέρδη τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος συμμετοχῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, ἐξαιρουμένης τῆς εἰς τὰ ἀποθεματικὰ κεφάλαια τῆς Τραπέζης συμμετοχῆς τοῦ Δημοσίου περὶ ἧς συμμετοχῆς τὸ ἄρθρον 7 τῆς ἀπὸ 31 Μαρτίου 1921 συμβάσεως, καὶ

2) Διὰ τῶν ἐκάστοτε ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ὀφειλομένων ὁπωσδήποτε τελῶν καὶ φόρων τακτικῶν, ἐκτάκτων ἢ προσθέτων, ἀναλυτικῶν ἢ συνθετικῶν, κυρίων ἢ συμπληρωματικῶν, εἴτε οὗτοι προκύπτουσιν εἰς βάρος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ὡς νομικοῦ προσώπου, εἴτε παρακρατοῦνται ὑπὸ ταύτης εἰς βάρος τῶν μετόχων αὐτῆς ἢ οἱουδήποτε τρίτου.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον παρέχεται εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος τὸ ὁριστικὸν καὶ ἀμετάκλητον δικαίωμα, ὅπως πάντα τὰ κατὰ τἀνωτέρω προκύπτοντα ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου ποσὰ φέρῃ εἰς πίστωσιν ἰδίου παρ' αὐτοῦ λογαριασμοῦ καὶ χρησιμοποιῇ τὸ ἐκάστοτε ὑπόλοιπον αὐτοῦ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ προειρημένου δανείου, οἱ δὲ ἐπιφορτισμένοι τὴν εἴσπραξιν τῶν κατὰ τἀνατέρω φόρων δημόσιοι ὑπάλληλοι ὑποχρεοῦνται νὰ δέχωνται ἀντὶ μετρητῶν ἀποδείξεις τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἐξ ὧν νὰ ἐμφαίνηται ἡ εἰς πίστωσιν τοῦ προμνησθέντος λογαριασμοῦ μεταφορὰ τῶν φόρων.

Ἐν ἡ περιπτώσει τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ τοῦ ἄρθρου τούτου ἰδίου λογαριασμοῦ δὲν θὰ ἐπήρκει διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὡς ἄνω ἠνοιγμένου δανείου, τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλῃ τὸ ἐλλεῖπον μέρος ἐξ ἄλλων ταμιακῶν πόρων αὐτοῦ δέκα πέντε ἡμέρας πρὸ τῆς ἑκάστοτε λήξεως τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου τούτου.

"Αρθρον 10.

Καταργοῦνται: 1) τὸ ἄρθρον 3 τῆς ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου 1920 συμβάσεως «περὶ συνομολογήσεως δανείου δραχ. 12.000.000 διὰ τὴν ἀποζημίωσιν ἀπολυθέντων στιγαροποιῶν καὶ ἐργατῶν καπνοκοπτηρίου», 2) τὸ ἄρθρον 3 τῆς ἀπὸ 27 Μαΐου 1920 συμβάσεως «περὶ ἐπεκτάσεως τῶν προνομίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος», 3) ἡ τετάρτη καὶ πέμπτη παράγραφος τοῦ ἄρθρου 10 τῆς ἀπὸ 31 Μαρτίου 1921 συμβάσεως «περὶ παρατάσεως τοῦ προνομίου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος εἰς ἔκδοσιν καὶ κυκλοφορίαν τραπεζικῶν γραμματίων καὶ περὶ χορηγήσεως τῷ Ἑλληνικῷ Δημοσίῳ δανείου δραχμῶν 550.000.000», 4) ἡ ὀγδόη καὶ ἐνάτη παράγραφος τοῦ ἄρθρου 4 τῆς ἀπὸ 17 Φεβρουαρίου 1922 συμβάσεως «περὶ αὐξήσεως τῆς κυκλοφορίας τραπεζικῶν γραμματίων κατὰ δραχμὰς 550 ἑκατομμύρια καὶ χορηγήσεως τῷ Ἑλληνικῷ Δημοσίῳ δανείου δραχμῶν 550 ἑκατομμυρίων», 5) τὸ ἄρθρον 4 τῆς ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου 1922 συμβάσεως «περὶ αὐξήσεως τῆς κυκλοφορίας τραπεζικῶν γραμματίων κατὰ δραχ. 600 ἑκατομ. καὶ περὶ χορηγήσεως τῷ Ἑλληνικῷ Δημοσίῳ δανείου δραχ. 600 ἑκατομμυρίων».

"Αρθρον 11.

Ἡ ὑπηρεσία τῶν ὡς ἔπεται δανείων·

1) τοῦ ἐκ δραχ. 40.000.000 δανείου τοῦ συνομολογηθέντος εἰς χρυσὸν πρὸς 6 ο)ο διὰ τῆς ἀπὸ 13 Φεβρουαρίου 1915 συμβάσεως καὶ μετατραπέντος εἰς δραχμὰς πρὸς 4 ο)ο διὰ τῆς ἀπὸ 30 Ἰανουαρίου 1923 συμβάσεως.

2) τοῦ ἐκ δραχ. χρυσῶν 15.000.000 πρὸς 6 ο)ο ἐτησίως δανείου τοῦ συνομολογηθέντος διὰ τῆς ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου 1915 συμβάσεως.

3) τοῦ ἐκ δραχ. 5.000.000 δανείου τοῦ συνομολογηθέντος

εἰς χρυσὸν πρὸς 6 ο)ο διὰ τῆς ἀπὸ 22 Φεβρουαρίου 1917 συμβάσεως καὶ μετατραπέντος εἰς δραχμὰς πρὸς 4 ο)ο διὰ τῆς ἀπὸ 30 Ἰανουαρίου 1923 συμβάσεως.

4) τοῦ ἐκ φράγκων 40.000.000 πρὸς 6 ο)ο ἐτησίως δανείου τοῦ συνομολογηθέντος διὰ τῆς ἀπὸ 28 Μαΐου 1921 συμβάσεως καὶ

5) τοῦ ἐκ χρ. 50.000.000 πρὸς 5 ½ ο)ο ἐτησίως δανείου τοῦ συνομολογηθέντος διὰ τῆς ἀπὸ 1 Ἰουνίου 1922 συμβάσεως, ἐξασφαλίζεται διὰ τῶν παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος κατατεθειμένων πλεονασμάτων τῶν δημοσίων προσόδων τῶν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Διεθνοῦς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπαγομένων καὶ ὑπαχθησομένων συνάμει τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ἐκ τούτων τῆς ὑπηρεσίας τοῦ συναφθησομένου ἐξωτερικοῦ δανείου διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον ἀναγνωρίζει ἀπὸ τοῦδε ὡς ὁριστικὸν καὶ ἀμετάκλητον δικαίωμα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ἵνα ἐκ τῶν κατατιθεμένων παρ' αὐτῇ πλεονασμάτων, κρατῇ τὸ ἀναγκαῖον ἑκάστοτε ποσὸν πρὸς πληρωμὴν τῆς ὑπηρεσίας τῶν προαναφερθέντων πέντε δανείων, ὧν αἱ σχετικαὶ συμβάσεις τροποποιοῦνται ἀναλόγως.

Ἄρθρον 12.

Ἡ παροῦσα σύμβασις ὡς καὶ πᾶσαι αἱ σχετικαὶ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς πράξεις ἀπαλλάσσονται παντὸς γενικοῦ καὶ εἰδικοῦ φόρου, τέλους ἢ κρατήσεως, ἰσχύει δὲ ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς της καὶ κυρωθήσεται διὰ νόμου.

Ἐγένετο εἰς τριπλοῦν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1924.

Οἱ Ὑπουργοί

Ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν
Κ. ΓΚΟΤΣΗΣ

Ἐπὶ τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας
Κ. ΣΠΥΡΙΔΗΣ

Ὁ Διοικητὴς τῆς Ἐθν. Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος
ΑΛ. ΔΙΟΜΗΔΗΣ

Ἄρθρον 2.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Περὶ κυρώσεως τῶν ἀπὸ 17 Ἰουλίου ἐ. ἔ. καὶ 20 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. συμβάσεων μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος «περὶ τροποποιήσεως τῆς ἀπὸ 26 Ἀπριλίου 1924 ὁμοίας περὶ χορηγήσεως δανείου δραχ. 50 ἑκατομμυρίων διὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν ἀγροτικῶν καὶ ἀστικῶν κτημάτων Δυτικῆς Θράκης».

Ἄρθρον πρῶτον.

Κυροῦνται αἱ ἀπὸ 17 Ἰουλίου ἐ. ἔ. καὶ 20 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. δύο συμβάσεις μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσαι οὕτω·

ΣΥΜΒΑΣΙΣ

Μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 2 τῆς ἀπὸ 26 Ἀπριλίου 1924 συμβάσεως περὶ χορηγήσεως δανείου δραχμῶν 50.000.000 δι' ἀπαλλοτριώσιν ἀγροτικῶν κτημάτων Δυτικῆς Θράκης.

Μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας ἀφ' ἑνὸς, ἐκπροσωπουμένης ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν κ. Κ. Γκότση ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἀν. Μπακάλμπαση ἐπὶ τῆς Γεωργίας, καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἀφ' ἑτέρου ἐκπροσωπουμένης ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ αὐτῆς κ. Ἀλεξάνδρου Ν. Διομήδους, συνωμολογήθησαν τὰ ἀκόλουθα·

Ἄρθρον μόνον.

Ἡ πρώτη παράγραφος τοῦ ἄρθρου 2 τῆς ἀπὸ 26 Ἀπριλίου 1924 συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ χορηγήσεως δανείου δραχμῶν 50.000.000 δι' ἀπαλλοτρίωσιν ἀγροτικῶν καὶ ἀστικῶν κτημάτων Δυτικῆς Θράκης», τροποποιεῖται ὡς ἀκολούθως·

«Τὸ προϊὸν τοῦ διὰ τῆς παρούσης συμβάσεως συνομολογουμένου δανείου θὰ παραμείνῃ κατατεθειμένον ἐντόκως πρὸς 6 ο)ο ἐτησίως παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος καὶ θὰ χρησιμοποιηθῇ ὅπως ἀποζημιωθῶσιν οἱ κύριοι ἀπαλλοτριωθησομένων ἀγροτικῶν καὶ ἀστικῶν κτημάτων Δυτικῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας ἀνηκόντων εἰς Ὀθωμανοὺς ὑπηκόους καὶ ἄλλους».

Ἡ παροῦσα σύμβασις κυρωθήσεται διὰ νόμου, ἡ δὲ ἰσχὺς αὐτῆς ἄρχεται ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς της.

Έγένετο εἰς τριπλοῦν καὶ ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων, οἵτινες ἔλαβον ἀνὰ ἕνα ἀντίτυπον ἕκαστος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Ἰουλίου 1924.

Διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον	Διὰ τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος
Ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργὸς	
Κ. ΓΚΟΤΣΗΣ	Ὁ Διοικητὴς
Ὁ ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργὸς	Α. ΔΙΟΜΗΔΗΣ
Α. ΜΠΑΚΑΛΜΠΑΣΗΣ	

ΣΥΜΒΑΣΙΣ

Περὶ τροποποιήσεως τῆς ἀπὸ 26 Ἀπριλίου 1924 συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ χορηγήσεως δανείου δραχμῶν 50.000.000 δι' ἀπαλλοτριώσιν ἀγροτικῶν καὶ ἀστικῶν κτημάτων Δυτικῆς Θράκης, τῆς κυρωθείσης διὰ τοῦ νόμου 3141.

Μεταξὺ ἀφ' ἑνὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, ἐκπροσωπουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Κ. Γκότση καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας κ. Γεωργίου Μαρῆ καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἐκπροσωπουμένης ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ αὐτῆς κ. Ἀλεξάνδρου Διομήδους, συνεφωνήθησαν τὰ ἑξῆς·

Ἄρθρον 1.

Τὸ πρῶτον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 7 τῆς ἀπὸ 26 Ἀπριλίου 1924 συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ χορηγήσεως δανείου δραχμῶν 50.000.000 δι' ἀπαλλοτρίωσιν ἀγροτικῶν καὶ ἀστικῶν κτημάτων Δυτικῆς Θράκης τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς·

«Ἡ ὑπηρεσία τοῦ δανείου, περιλαμβάνουσα τοὺς τόκους, τὸ χρεολύσιον καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς Τραπέζης προμήθειαν, ἐξασφαλίζεται διὰ τῶν πλεονασμάτων τῶν εἰς τὴν Διεθνῆ Οἰκονομικὴν Ἐπιτροπὴν ἐκκεχωρημένων δημοσίων ὑπεγγύων πρισάδων μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ὑπηρεσίας τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδεδομένων καὶ διὰ τῶν πλεονασμάτων τούτων ἐξασφαλιζομένων δανείων, ὡς ἐπίσης καὶ τῆς τοῦ συνομολογηθησομένου ἐξωτερικοῦ πρισφυγικοῦ δανείου τοιαύτης.»

Ἄρθρον 2.

Ἡ παροῦσα σύμβασις κυρωθήσεται διὰ νόμου, ἡ δὲ ἰσχὺς αὐτῆς ἄρχεται ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς της.

Ἐγένετο εἰς τριπλοῦν καὶ ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων οἵτινες ἔλαβον ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον ἕκαστος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1924.

Διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν	Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας
Κ. ΓΚΟΤΣΗΣ	Γ. ΜΑΡΗΣ

Διὰ τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος

Ὁ Διοικητὴς

Α. ΔΙΟΜΗΔΗΣ

Ἄρθρον δεύτερον.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως.

Περὶ καταργήσεως τοῦ ἑδαφίου 1 τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ νόμου 2749 «περὶ συνάψεως ἐσωτερικοῦ ἀναγκαστικοῦ δανείου μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν δραχμῶν 1600 ἑκατ.» καὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 3201 τῆς 7 Αὐγούστου 1924 «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινων τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 3 Ἀπριλίου 1923 περὶ εἰσαγωγικῶν τελῶν κλπ.».

Ἄρθρον 1.

Τὸ ἑδάφιον 1 τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ νόμου 2749 «περὶ συνάψεως ἐσωτερικοῦ ἀναγκαστικοῦ δανείου μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν δραχμῶν 1600 ἑκατ.» καταργεῖται, διατιθεμένων ἐφεξῆς διὰ τὴν τακτικὴν τοκοχρεολυτικὴν ὑπηρεσίαν ὡς καὶ τὴν τυχὸν ἔκτακτον χρεολυτικὴν τοιαύτην τοῦ ἀνωτέρω δανείου τῶν ἐν τοῖς ἐδ. 2, 3 καὶ 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ὁριζομένων ἐσόδων.

Ἄρθρον 2.

Ἡ δευτέρα παράγραφος τοῦ ἄρθρου μόνου τοῦ νόμου 3201 τῆς 7 Αὐγούστου 1924, τροποποιεῖται ὡς ἑπεται·

Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος ὅπως ποσὸν μέχρι τοῦ ἑνὸς τρίτου τοῦ ἀποθέματος τοῦ διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δημοσίου διαθεσίμου συναλλάγματος τοποθετηθῇ εἰς βραχυπροθέσμους ἀξίας πρώτης τάξεως τοῦ Θησαυροφυλακίου τῆς Μεγάλης Βρεττανίας ἢ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἢ εἰς τίτλους ἐθνικῶν εἰς χρυσὸν δανείων.

Ἄρθρον 3.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως.

Γίνεται δεκτὸν κατ' ἀρχὴν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ αὐξήσεως τῆς ὑπὲρ τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου ἐκτάκτου συνδρομῆς τοῦ Δημοσίου».

Μετὰ τοῦτο εἰσέρχεται ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος **«περὶ καταρτισμοῦ τῆς Γερουσίας»**.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα, εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ὁποίου εἰσερχόμεθα εἶνε ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων καὶ δι' αὐτὸ τὰς σκέψεις αἵτινες παριέχονται εἰς τὸ σχέδιον τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» τὰς ὑπεράλλει εἰς ἀμφοτέρας τὰς μεταπαναστατικὰς Κυβερνήσεις, τὰς ὑποστηρίζει δὲ ἀκόμη καὶ σήμερον. Τὴν ἀντίληψιν δὲ ταύτην συμμερίζεται καὶ ἡ Κυβέρνησις, ἥτις ἐδήλωσεν ὅτι δὲν θεωρεῖ τὸ ζήτημα τῆς Γερουσίας ὡς ζήτημα πολιτικόν, διότι ἀπὸ τὴν περιωπὴν εἰς ἣν θέλει ἐξαρθῇ ἡ Συνέλευσις κατὰ τὴν συζήτησιν ἐξαρτᾶται ἂν θὰ ἐξέλθῃ ἡ Δημοκρατία νικήτρια ἀπὸ τῶν γύρω ἐγειρομένων κατ' αὐτῆς ὑπονομεύσεων. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰς λεπτομερείας, λέγει, δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὑποχώρησίς τις, ὥστε ἐπ' αὐτοῦ νὰ δύναται νὰ διεξαχθῇ βραδύτερον συζήτησις· ἐκεῖνο ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἤθελε παρακαλέσει ἤδη νὰ διεξαχθῇ ἡ συζήτησις εἶνε τὸ ζήτημα τῆς ἀρχῆς.

Διὰ νὰ ἐξετασθῇ σοβαρῶς τὸ σχέδιον τῆς Γερουσίας πρέπει νὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἡ Συντακτικὴ αὐτὴ Συνέλευσις εἶνε προϊὸν μιᾶς Ἐπαναστάσεως, ἡ ὁποία δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι δὲν ἐπερατώθη ἀκόμη· νὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι κάθε Ἐπανάστασις προκαλεῖ μίαν ἀντίδρασιν· νὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἡ ἀξία τῶν Ἐπαναστάσεων κρίνεται ἀπὸ τὰ μόνιμα καὶ διαρκῆ ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα καθιερώνουν. Ἡ τελευταία Ἐπανάστασις δὲν εἶχε χαρακτῆρα κοινωνικόν, ἦτο μία ἐπανάστασις ἐθνική, προκληθεῖσα ἀπὸ μεγάλας ἐθνικὰς συμφοράς, προκληθεῖσα ἀπὸ τὰς αὐθαιρεσίας τοῦ Στέμματος. Ὕστερον ἀπὸ τὸν κομματικὸν σάλον ὁ ὁποῖος ἐσημειώθη ἔχομεν ἀνάγκην νὰ μὴ παραλείψωμεν οὐδὲν πρὸς ἐπάνοδον τῶν πραγμάτων εἰς ὁμαλὴν ὁδόν. Ἓν δὲ ἐκ τῶν μέσων τούτων φρονοῦμεν ὅτι εἶνε ἡ ἄμεσος σύστασις τῆς Γερουσίας, ἡ ὁποία καὶ προάγει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων τὰς ἐργασίας τοῦ νομοθετικοῦ Σώματος.

Ἀναλόγως πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῆς Χώρας ὁ ἀριθμὸς τῶν 400 μελῶν τοῦ νομοθετικοῦ Σώματος εἶνε ὑπερβολικός· ἴσως δὲ αὐτὸς εἶνε καὶ ὁ λόγος δι' ὃν αἱ ἐργασίαι καὶ τῆς Γ' Συνελεύσεως καὶ τῆς Β' τοιαύτης δὲν διεξήχθησαν ἀρκετὰ ὁμαλῶς. Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε τὸ ἀσθενέστερον ἐπιχείρημα. Τὸ σπουδαιότερον εἶνε ὅτι διὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ Σώματος ἡ νομοθετικὴ ἐργασία θέλει διέρχεσθαι

δύο στάδια, οὕτω δὲ ἡ ἐπεξεργασία τῶν νόμων θὰ εἶνε τελειοτέρα. Οὗτος εἶνε ὁ κυριώτατος λόγος δι' ὃν ἐθεωρήσαμεν τὴν Γερουσίαν ὡς θεμελιώδη τοῦ πολιτεύματος θεσμόν· καὶ δι' αὐτὸ ἔχομεν συμφέρον ὅπως ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερα παρουσιασθῇ ἡ Δημοκρατία μὲ τὴν πλήρη αὐτῆς μορφήν. Τόσον σπουδαῖον θεωροῦμεν τὸν σκοπὸν τοῦτον, ὥστε μόνον δι' αὐτὸν ἐν ἀρχῇ ἐθεωρήσαμεν ἐπιβαλλομένην τὴν ἄμεσον ἵδρυσιν τῆς Γερουσίας. Βραδύτερον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον προσεθέσαμεν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ συμμετάσχωσι τοῦ δευτέρου τούτου Σώματος καὶ οἱ ἐξωκοινοβουλευτικοὶ παράγοντες· διότι ἀσφαλῶς διὰ τῆς συνεργασίας ταύτης ἤθελον ἀπαλυνθῇ τὰ πάθη καὶ ἡ κατάστασις ἤθελεν ἐξομαλυνθῇ. Ἀλλὰ τὸ δεύτερον νομοθετικὸν Σῶμα, ὅπερ θέλει ἐπιζήσει τῆς Συνελεύσεως, εἶνε καὶ μία ἐγγύησις τῆς διατηρήσεως τοῦ πολιτεύματος.

Ἐναντίον τῶν σκοπῶν τούτων ἠγέρθησαν διάφοροι ἀντιρρήσεις.

Δηλαδὴ πῶς εἶνε δυνατὸν ἡ Συνέλευσις, ἐκλεγεῖσα ἵνα συντάξῃ τὸ πολίτευμα, νὰ ἐκλέξῃ τὰ μέλη τῆς Γερουσίας; Ἀλλ' ἡ Συνέλευσις ἐξελέγη καὶ ἵνα στερεώσῃ τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα. Ὁ τρόπος καθ' ὃν θέλει κατοχυρωθῇ καὶ στερεωθῇ τὸ πολίτευμα ἀνήκει εἰς τὴν Συνέλευσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἄλλως τε ὡς συντακτικὴν δὲν δύνανται νὰ τεθοῦν ὅρια· ἀλλὰ δέχομαι ὅτι δὲν ἠμπορεῖ μία Συντακτικὴ Συνέλευσις νὰ παραβιάσῃ τὰς φιλελευθέρους ἀρχὰς ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀπορρέει καὶ νὰ θέσῃ περιορισμοὺς εἰς τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν. Ἀλλὰ μήπως ἡ Γερουσία πρόκειται νὰ τίθεται ὑπεράνω τοῦ νομοθετικοῦ Σώματος καὶ νὰ ματαιώνῃ τὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ; Τοιαύτην ἀποστολὴν δὲν ἔχει ἡ Γερουσία, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶνε νὰ διευκρινίζῃ καὶ νὰ καθορίζῃ τὴν λαϊκὴν θέλησιν. Δι' αὐτὸ ἔχομεν καὶ ἄλλα παραδείγματα, κατὰ τὰ ὁποῖα οἱ γερουσιασταὶ ἐκλέγονται ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἴδιον νομοθετικὸν Σῶμα, ὡς ἄλλοτε ἐγένετο ἐν Γαλλίᾳ καὶ ὡς γίνεται καὶ ἐν Βελγίῳ. Ἀναφέρων καὶ ἄλλα παρόμοια παραδείγματα ἠρωτᾷ· κατὰ τί ἑπομένως ἀντίκειται εἰς τὰ καθήκοντα τῆς Συνελεύσεως ὁ καθορισμὸς ὑπ' αὐτῆς τῶν μελῶν τῆς Γερουσίας;

Ὡς πρὸς τὴν ἀντίρρησιν ὅτι χωρὶς καμμίαν ἀρχὴν νὰ παραβιασθῇ εἶνε δυνατὸν νὰ καταρτισθῇ ἡ Γερουσία δι' ἐκλογῶν, τὸν δρόμον τοῦτον δὲν θεωρεῖ πρακτικὸν καὶ διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν δύο νομοθετικῶν Σωμάτων θὰ ἠξάνε μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ προκληθῇ καὶ ἀντίδρασις λαϊκή· ἀλλὰ πλὴν τούτου ἡ ἀντίδρασις τοῦ ἐξωκοινοβουλευτικοῦ κόσμου

πρὸς διενέργειαν τῶν τοπικῶν ἐκλογῶν ἀνέτρεψε καὶ τὸν τρόπον τῆς δι' ἐκλογῶν ἱδρύσεως τῆς Γερουσίας. Ἀλλὰ καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀπορρίπτασα τὴν ριζικὴν ἀναθεώρησιν τῶν καταλόγων καθιστᾷ ἀναπόφευκτον νὰ συζητήσωμεν καὶ μὲ κάποιαν ἡρεμίαν τὸν καταστατικὸν χάρτην, ἀλλὰ καὶ μέτρα νομοθετικὰ νὰ μελετήσωμεν καὶ νὰ λάβωμεν. Ὑπομένως ἐκ τῶν πραγμάτων κατέρρευσεν ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς ταχύτητος καὶ τῆς σπουδῆς. Ἀλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἤθελεν ἐπέλθει σύγκρουσις μεταξὺ τῶν δύο Σωμάτων καὶ συνεπείᾳ τούτου ἐπιφάδυνσις τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως δὲν εἶνε ὀρθός, διότι ἡ Γερουσία δὲν θὰ εἶχεν ἀντίθετον ἀντιληψιν ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἀπετέλει ἐν αὐτῇ τὴν πλειονοψηφίαν τὸ ἀντίπαλον πολιτικὸν στρατόπεδον.

Ἀλλὰ μήπως τὰ μέλη τῆς Γερουσίας ἐκλεγόμενα ἀπὸ τὰ τοπικὰ συμβούλια θὰ εἶχον μεγαλύτερον κῦρος; Δὲν εἶνε ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς ἀλλὰ τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα προσδίδουν τὸ κῦρος. Ὑπάρχουν δὲ τοιαῦτα πρόσωπα καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως. Οὔτε ὑπάρχει κίνδυνος ἐκτραχύνσεως τῶν πραγμάτων, ὡς ἰσχυρίζονταί τινες, διότι, ὅτε εἰσηγήθην τὸ ψήφισμα, ἐγνωρίζον ὅτι ἓν μέγα μέρος τοῦ ἐξοκοινοβουλευτικοῦ κόσμου — μάλιστα δὲ καὶ Ἀρχηγοὶ κομμάτων — ἦσαν διατεθειμένοι νὰ συμπράξουν εἰς τὴν συγκρότησιν τῆς Γερουσίας. Σήμερον δὲν γνωρίζω τὰς διαθέσεις αὐτῶν, εἶμαι ὅμως βέβαιος ὅτι πολλοὶ θὰ ἐδέχοντο τὴν σύμπραξιν ταύτην. Προκειμένου νὰ λάβωμεν ἀποφάσεις διὰ τοιαῦτα ζητήματα πρέπει καλῶς νὰ ἀναμετρήσωμεν τὰ πράγματα.

Σήμερον ὁ ἐξοκοινοβουλευτικὸς κόσμος στερεῖται Ἀρχηγῶν κύρους καὶ δι' αὐτὸ εἶμαι πεπεισμένος ὅτι καὶ ἐξ αὐτῶν θὰ ὑπῆρχον τινες οἵτινες ἤθελον ἀναγνωρίσει ὅτι προσφέρουν μίαν πραγματικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὸν Τόπον διὰ τῆς συμπράξεώς των ὅσον δὲ ὀλίγοι καὶ ἂν εἶνε αὐτοί, εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ συμμετοχή των θέλει συντελέσει εἰς τὴν ἐξασθένησιν τῆς ἀντιδράσεως. Ἄλλως τε αἱ ἀντιθέσεις σήμερον δὲν εἶνε τόσον μεγάλαι, εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Λαοῦ δὲν ὑπάρχουν σήμερον, καὶ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν πολιτευομένων θὰ προσεγγίσουν περισσότερον πρὸς τὴν λαϊκὴν ψυχὴν ὅσοι ἤθελον περισσοτέραν δρᾶσιν σημειώσει εἰς τὸν δημόσιον βίον. Ὁ κόσμος ἐθαρρύνθη πλέον, καὶ πρὸς τοὺς πολιτευομένους τούτους θέλει στραφῆ. Ἀλλὰ καὶ τὸ ζήτημα τῆς προκλήσεως μεγαλυτέρας ἀντιδράσεως, ἐν περιπτώσει ἀμέσου ἱδρύσεως τῆς Γερουσίας, ἐξετάζων εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐξιστόρισιν τῶν διαφόρων πολιτικῶν συμβιλιώσεων καὶ ἀναπτύσσει πῶς ἡ ἰδία

αὐτοῦ πολιτικὴ συμβιλίωσεως ἐστηρίζετο εἰς τὸ νὰ προβῇ εἰς πᾶσαν ἀπέναντι τῶν ἀντιπάλων ὑποχώρησιν, ἀρκεῖ μόνον οὗτοι νὰ ἐδέχοντο ὅπως ἀναγνωρίσωσιν ὅτι οὐδεμία ἐπὶ τοῦ πολιτεύματος συζήτησις θὰ ἐπετρέπετο. Ἡ συμβιλίωσις αὕτη μόνον θὰ ἦτο δυνατή, ἐὰν οἱ ἀντίπαλοι ἐπείθοντο ὅτι οὐδεμία συζήτησις ἐπὶ τοῦ πολιτεύματος θὰ ἦτο ἐπιτετραμμένη, συζήτησις ἡ ὁποία θὰ ἐδημιούργει νέους ἐμφυλίους σπαραγμοὺς καὶ συζήτησις ἐπὶ ζητήματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀπεφάνθη ὁριστικῶς καὶ τελεσιδίκως ὁ Λαός. Οὕτω μόνον φρονεῖ ὅτι θὰ ἀποφύγωμεν πάντα κίνδυνον ἐμφυλίων σπαραγμῶν καὶ συρράξεων.

Γ. Καφαντάρης. Ὁ κ. Παπαναστασίου ἐξέθεσε καὶ ἄλλοτε διὰ μακρῶν καὶ ἀνέπτυξε σήμερον εὐρύτερον τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους νομίζει ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἄμεσος σύστασις τῆς Γερουσίας. Εἶνε γνωσταὶ αἱ ἀντιρρήσεις τὰς ὁποίας ἡμεῖς ὑποστηρίζομεν καὶ ἡ διαφωνία ἡ ὁποία προέκυψε δὲν ραίνεται ὅτι εἶνε προωρισμένον νὰ λυθῇ ἄλλως ἢ διὰ τῆς ψήφου ὑμῶν.

Δεχόμεθα καὶ ἡμεῖς ὅτι ἡ Γερουσία εἶνε θεσμὸς χρήσιμος διὰ τὴν εὐρυθμοτέραν λειτουργίαν τοῦ πολιτεύματος. Ὁ κ. Παπαναστασίου τὴν ἐθεώρησε σήμερον ἁπλῶς θεμελιώδη θεσμόν, ἄλλοτε ὑπεστήριξεν ὅτι εἶνε ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ δημοκρατικοῦ συστήματος καὶ ὅτι ὁ δημοκρατικὸς μηχανισμὸς δὲν δύναται νὰ κινηθῇ ἄνευ τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ Σώματος. Μέχρι τοῦ σημείου αὐτοῦ ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ τὸν παρακολουθήσωμεν. Ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ θεσμοῦ τούτου δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τοὺς ἀγῶνας πρὸς κατίσχυσιν τῶν λαϊκῶν ἰδεῶν καὶ αἱ παραδόσεις της εἶνε μᾶλλον παραδόσεις δυσμενείας ἐναντίον τῶν προοδευτικῶν ροπῶν καὶ τοῦ δημοκρατικοῦ καθεστῶτος. Ὀφείλονται ὅμως αὗται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν τρόπον τῆς συνθέσεως τοῦ Σώματος διὰ τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς ἢ τοῦ διορισμοῦ παρὰ τῶν μοναρχῶν. Καὶ σήμερον ὅπως ἐξακολουθεῖ νὰ ἰσχύῃ ὁ παλαιὸς αὐτὸς τύπος, ἡ δευτέρα Βουλή, ἐμφορεῖται ἀπὸ πνεῦμα ὀπισθοδρομικόν. Παράδειγμα ἡ Βουλὴ τῶν Λόρδων. Ὁ τύπος οὗτος τῆς Γερουσίας ἐλειτούργησε καὶ παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῆς πρώτης Βασιλείας καὶ κατηργήθη ὑπὸ τῆς δευτέρας Ἐθνοσυνελεύσεως, καίτοι τὰ ἐξέχοντα αὐτῆς μέλη εἶχον ἀναλάβει σφοδρὸν ἀγῶνα πρὸς διατήρησιν τοῦ θεσμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐθεώρουν ἀπαραίτητον. Ἡ Γερουσία ἐκείνη ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς εἶχεν ἀποδειχθῇ Σῶμα τυφλὸν καὶ πειθήνιον εἰς τὰ κελεύσματα τῆς Αὐλῆς, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέρρεε, καὶ

εἶχεν ἀναγάγει τὴν πολιτικὴν συναλλαγὴν εἰς σημεῖον ἀνυπέρβλητον. Αἱ ἀναμνήσεις αὗται σήμερον ἐξηλείφθησαν. Εὑρίσκομεν ἴσως μίαν ἐλαφρὰν αὐτῶν ἀπήχησιν εἰς τὰς ριζικὰς τῶν ἀντιπάλων πολιτευτῶν ἀντιρρήσεις κατὰ τοῦ συστήματος τῆς διπλῆς Βουλῆς. Αἱ σκέψεις ὅμως ἐπὶ τῶν ὁποίων αὗται στηρίζονται ἀποδεικνύουν ἢ ὅτι δὲν παρηκολούθησαν τὴν νεωτέραν τοῦ θεσμοῦ ἐξέλιξιν ἢ ὅτι ἀποκρούουν τὴν ἐκλαΐκευσιν αὐτοῦ. Ἡμεῖς θεωροῦμεν τὸν θεσμὸν χρήσιμον ὡς μέσον ἰσορροπήσεως τῶν ἀντιθέτων δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἀναπτύσσονται εἰς ἓν πολίτευμα λαϊκόν μολονότι τὰ θερμότερα ἐκ τῶν δημοκρατικῶν στοιχείων ἀκόμηκαὶ σήμερον ἀποκρούουν τὴν προσθήκην δευτέρας Βουλῆς. διότι θεωροῦν ὅτι αὕτη συντείνει εἰς χαλάρωσιν τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ ἀσκῇ ἀπερίσπαστον ἐπιρροὴν εἰς πολίτευμα καθαρῶς δημοκρατικόν. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως εἰς τὴν Γαλλίαν, ὁ Γαμβέττας, ἀντετάχθη ἄλλοτε κατὰ τῆς Γερουσίας καὶ παρ' ἡμῖν ἐπολέμησαν τὴν ἵδρυσιν Γερουσίας οἱ σήμερον συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς ἀμέσου αὐτῆς συγκροτήσεως. Τὴν ἐπολέμησαν μάλιστα διὰ λόγον τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐγκολπωθῇ καὶ ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων, ὑποστηρίζοντες ὅτι κατόπιν μιᾶς ἀνωμάλου πολιτικῆς περιόδου ἐπεδάλλετο ἡ ἀνακαίνισις τῆς νομοθεσίας. Αὐτὴ ὅμως θὰ ἠδύνατο νὰ λεχθῇ ὅτι ἐπιδάλλεται κατὰ μείζονα λόγον κατόπιν μιᾶς μεταπολιτεύσεως. Ἡμεῖς ὅμως δὲν θεωροῦμεν ὅτι ἡ ἐπελθοῦσα πολιτειακὴ μεταδολὴ δημιουργεῖ ἀνάγκην συντόνου νομοθετικῆς ἐργασίας καὶ κακῶς ἀπεδόθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Παπαναστασίου αἱ σκέψεις τὰς ὁποίας ἄλλοτε ἐξέφρασα εἰς τὴν Βουλήν.

Α. Παπαναστασίου. Ἔχω τὴν ἐντύπωσιν ὅτι αὐτὸ εἴπετε ὁμιλοῦντες ἐπὶ τῶν δηλώσεων τῆς Κυδερνήσεώς μου.

Γ. Καφαντάρης. Εἶπον τότε ὅτι, ἂν ἡ Κυδέρνησις θεωρῇ ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη ἐντατικῆς νομοθετικῆς ἐργασίας, διατί ἐπισπεύδει τὴν προσθήκην τῆς ἄλλης Βουλῆς, ἂν δὲ νομίζῃ ὅτι προέχει ἡ πληρεστέρα ἐπεξεργασία τῶν νόμων, διατί ἐπιδιώκει τὴν ἐπιψήφισιν ἀθρόων νομοθετικῶν μέτρων.

Α. Παπαναστασίου. Αὐτὸ ἔγινε πρὶν ὑποδληθοῦν νομοσχέδια.

Γ. Καφαντάρης. Τότε πρόκειται περὶ καθαρᾶς παρεξηγήσεως. Ἡμεῖς θεωροῦμεν ὅτι ριζικαὶ νομοθετικαὶ μεταρρυθμίσεις δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἰσαχθοῦν ἀμέσως καὶ μετὰ σπουδῆς. Ἔχομεν ἄλλως πικρὰν πεῖραν τῶν νομοθετικῶν καταχρήσεων καὶ νομίζομεν ὅτι εἶνε δικαία ἡ ἀξίωσις τῆς δημοσίας γνώμης νὰ τεθῇ φραγμὸς εἰς αὐτάς, φραγμὸς ἀσφαλείας

τῶν κοινωνικῶν συμφερόντων ἐναντίον νομοθετικῶν αἰφνιδιασμῶν. Ὅτε ὅμως κοινῶς ἀναγνωρίζεται ἡ ἀνάγκη αὕτη δὲν θὰ ἦτο παράδοξον καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν νέαν ταύτην κοινοδουλευτικὴν φάσιν νὰ τὴν ἐγκαινιάσωμεν διὰ μιᾶς προχείρου ὀργανώσεως τῆς Γερουσίας; Τί εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μᾶς βιάζει νὰ τὸ πράξωμεν; Ὁ κ. Παπαναστασίου εἶπεν ὅτι ὁ κύριος λόγος εἶνε διὰ νὰ προαγάγωμεν τὰς νομοθετικὰς ἐργασίας καὶ νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν ἐπιμελεστέραν τῶν νόμων διασκευὴν διὰ τῆς συζητήσεως αὐτῶν εἰς δύο στάδια. Εἰλικρινῶς ὅμως δύναται νὰ πιστευθῇ ὅτι τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον ἐλειτούργησεν ἐπὶ τόσας δεκαετηρίδας θὰ εἶχεν ὀλέθρια ἀποτελέσματα, ἂν παρετείνετο ἀκόμη ἐπ' ὀλίγους μῆνας; Καὶ ὑπάρχει ἐδῶ τόση ὁρμὴ πρὸς νομοθετικὴν ἐργασίαν, ὅταν καὶ αἱ δηλώσεις τῆς Κυδερνήσεως καὶ αἱ διαθέσεις τῆς πλειοψηφίας μᾶς ἐξασφαλίζουν κατὰ πάσης ὑπερδολῆς; Ἡμεῖς πρόκειται ἐνταῦθα νὰ ἐπιδοθῶμεν πρωτίστως εἰς τὸ συντακτικὸν ἔργον καὶ τί ἤθελεν ὠφελήσει εἰς τοῦτο ἡ διχοτόμησις τοῦ Σώματος;

Διὰ νὰ ἀποφασίσωμεν ἐπὶ τοῦ πολιτεύματος, τὰ δύο μέρη τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνασυγκροτηθοῦν εἰς Σῶμα ἑνιαῖον. Δὲν θὰ ὑπῆρχεν οὐδεμία διαφορὰ πλὴν τῆς προσθήκης καὶ νέων προσώπων ἀπὸ τὸν ἀντίπαλον πολιτικὸν κόσμον. Καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ οὐσιῶδες σημεῖον τῆς προτάσεως. Τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα δὲν πρέπει πράγματι νὰ ἀπεικονίζῃ μονομερεῖς ἀντιλήψεις. Πρέπει νὰ στηρίζηται ἐπὶ εὐρυτέρων βάσεων καὶ νὰ κατοπτρίζῃ τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα τῆς Νέας ἀκέραιον. Διὰ τοῦτο καὶ συμβιβασμοὶ καὶ ἀμοιβαῖαι ὑποχωρήσεις ἐπιδάλλονται κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ πολιτεύματος καὶ ἡ συνεργασία τῆς ἀντιπάλου μερίδος θὰ ἦτο παρὰ πάντων εὐπρόσδεκτος. Εἶνε περιττὸν καὶ νὰ τὸ εἴπωμεν ἡμεῖς, διότι ὅλη ἡ πολιτεία μας τὸ πιστοποιεῖ. Διὰ τοῦτο ὅταν ἐπροτάθη ἡ λύσις αὕτη, ἡμεῖς ἐδηλώσαμεν ὅτι, ἂν οἱ ἀντίπαλοι τὴν ἀπεδέχοντο, δὲν εἴχομεν ἢ νὰ πλειοδοτήσωμεν εἰς αὐτήν. Ἀτυχῶς ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν κατέστη ἐμφανὲς ὅτι ἡ ἐλπὶς αὕτη ἦτο ματαία. Οἱ ἡγέται τῆς ἀντιπάλου μερίδος τὴν ἀπέκρουσαν καὶ κατὰ τρόπον ἀποκλείοντα ἐνδεχομένην αὐτῶν μετάγνωσιν. Βεδαίως, ἂν ἠθέλομεν καταφύγει εἰς πολιτευτὰς ἔξω τῶν μεγάλων κομμάτων, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ συμπληρώσωμεν τὸν ἀριθμόν. Ποῖον ὅμως τὸ ὄφελος; Σημασίαν ἔχουν εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξέλιξιν, ὡς ὀρθῶς εἶπεν ὁ κ. Παπαναστασίου, αἱ κομματικαὶ ὀργανώσεις, τὰ μεγάλα πολιτικὰ συγκροτήματα, τὰ ὁποῖα διερμηνεύουν ἐγκύρως τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ἰδέας τοῦ Λαοῦ. Καταφεύγοντες

εἰς μεμονωμένους πολιτευτὰς θὰ ἐδίδομεν ἁπλῶς τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς ἀντιπάλους μας νὰ μᾶς εἴπουν ὅτι προσηταιρίσθημεν ἀντὶ ἀξιωμάτων ἀποβλήτους τινὰς τοῦ στρατοπέδου των διὰ νὰ στερεώσωμεν τὸ διαρρέον ὑπὸ τοὺς πόδας μας ἔδαφος καὶ ἠθέλομεν ἐξουδετερώσει καὶ τὴν μετριαστικὴν δύναμιν τὴν ὁποίαν ἤδη ἀσκοῦν οἱ πολιτευταὶ οὗτοι, ἐκθέτοντες αὐτοὺς εἰς τὰ θέλγητρα τῶν ἀδιαλλάκτων, ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν ὁποίων εἶπεν ὁ κ. Παπαναστασίου ὅτι ἐκάμφθη καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἰσχυροτέρας ἀντιθέτου μερίδος. "Οχι, κανεὶς ἐξ ἡμῶν δὲν θὰ ἦτο διατεθειμένος νὰ ἐξωθήσῃ τὴν κοινοβουλευτικὴν ὀρθοδοσίαν μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ κουρεύσωμεν ἐνώπιον τῆς ἐπιτακτικωτέρας ἐθνικῆς ἀξιώσεως, τῆς ἀξιώσεως τῆς ἑνότητος ὅλων τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξαναγκάσωμεν τοὺς ἀντιπάλους μας εἰς συνεργασίαν, ὅταν αὐτοὶ δὲν θέλουν, καὶ δὲν συμβάλλει εἰς τὴν συμφιλίωσιν ἡ σκέψις ὅτι πρέπει νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν ἀπόλυτον ἐπικράτησιν εἰς τὸ ἕτερον νομοθετικὸν Σῶμα διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Δημοκρατίας. Κανεὶς δὲν εἶνε διατεθειμένος νὰ ἐνδώσῃ εἰς ἀξιώσεις τεινούσας εἰς ἀνατροπὴν τοῦ πολιτεύματος. Ἂν ἤθελεν ἐπέλθει αὐτή, θὰ ἐπήρχετο ἐναντίον τῶν προσπαθειῶν ἡμῶν καὶ δὲν θὰ τὴν ἀπεσόβει ἡ ἐγκαθίδρυσις ὀλίγων γερουσιαστῶν εἰς τὴν δευτέραν Βουλήν. Ἂς μὴ ἐξαντλώμεθα εἰς τὴν ἐπίνοιαν τεχνητῶν μέσων καὶ ἃς ἀπευθύνωμεν εἰς τὴν κατάκτησιν τῶν ἀγνῶν λαϊκῶν μαζῶν διὰ τῶν πράξεών μας. Ἂν κατορθώσωμεν νὰ ρίψῃ βαθεῖαν ρίζαν ἡ Δημοκρατία καὶ νὰ ἀντλήσῃ χυμοὺς εἰς τὰ στέρνα ὁλοκλήρου τοῦ Ἔθνους, καμμία δύναμις δὲν θὰ ἦτο ἱκανὴ νὰ τὴν ἐκριζώσῃ. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ***Ριχάρδος Λιβαθηνόπουλος*** φρονεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχουν διαφωνίαι ἐν τῇ Συνελεύσει διὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας καὶ διὰ τοῦτο δὲν θὰ ὑπερασπισθῇ τοῦ θεσμοῦ τούτου, εἴτε διὰ συνταγματικῶν θεωριῶν, εἴτε παρατάξεων γνώμας διαφόρων συγγραφέων. Ἀποβλέπει μόνον εἰς τὸ νὰ ἀποκρούσῃ τοὺς λόγους οὓς προέταξεν ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπή, ἵνα ἀπορρίψῃ τὸ ὑπὸ τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» σχέδιον ἱδρύσεως προσωρινῆς Γερουσίας, οἱ ὁποῖοι καὶ σήμερον, λέγει, ὑρίστανται. Ἡ Κυβέρνησις ἐκείνη προτείνουσα τότε τὴν ἵδρυσιν τῆς προσωρινῆς Γερουσίας εἶχε πλείστους ὑπὲρ αὐτῆς λόγους, πρῶτιστος τῶν ὁποίων ἦτο ἡ στερέωσις τοῦ νέου πολιτεύματος. Ἀπόδειξις τούτου δ' ὅτι, καίτοι παρῆλθεν ἀρκετὸς χρόνος ἔκτοτε, οὐδὲν γεγονὸς ἐδικαίωσε τὴν Ἐπιτροπήν, ἀλλ' οὔτε αἱ μετέπειτα Κυβερνήσεις ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὰς περὶ διενεργείας ἐκλογῶν καὶ λοιπῶν ζητημάτων γνώμας αὐτῆς, ἀλλ' ἀπο-

βλέπουσιν εἰς τὸ νὰ ἐγκαταστήσωσι τὸν νέον θεσμόν. Μὴ εὑρίσκων ὡς ἐκ τούτου ὀρθὰς οὔτε τοῦ κ. Καφαντάρη οὔτε τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς τὰς γνώμας καὶ φρονῶν ὅτι ἡ παροῦσα Κυβέρνησις θὰ σπεύσῃ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ παρ' αὐτῆς ἐξαγγελθὲν πρόγραμμα παρατηρεῖ ὅτι, ὅταν τοῦτο γίνῃ καὶ ψηφισθῇ ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας, ὅλαι καὶ αἱ ἔσωθεν καὶ αἱ ἔξωθεν τοῦ Κοινοβουλίου ὑπάρχουσαι ἀντιρρήσεις θὰ ἀρθῶσι, διότι εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη ὑπάρχουσι φιλοπάτριδες ἄνδρες ἀποβλέποντες εἰς τὸ συμφέρον τῆς Πατρίδος. Οὐδὲ συμφέρον ἔχει ἡ Νῶρα νὰ ἀγνοηθῶσιν οἱ ἐξωκοινοβουλευτικοὶ ἄνδρες, ὡς ὑπεστηρίχθη ἐντεῦθεν, διότι δὲν θὰ εἶχε τοῦτο ἀγαθὰ ἀποτελέσματα διὰ τὴν Νῶραν. Ἀναπτύσσων δὲ διαφόρους τροπολογίας του, δυναμένας νὰ τεθῶσιν ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ νέου θεσμοῦ, ὅπως ὅλα ἐξοικονομηθῶσι, φρονεῖ ὅτι ἡ Συνέλευσις πρέπει καὶ ἐξ ἑαυτῆς καὶ ἐκ τῶν ἔξωθεν νὰ προσλάβῃ διάφορα πρόσωπα καὶ νὰ ἱδρύσῃ τὴν Γερουσίαν, ἐδραιοῦσα οὕτω καὶ τὸ νέον πολίτευμα, ἀλλ' ἐπιτυγχάνουσα καὶ τὴν ἐπάνοδον τῆς Νῶρας εἰς τὴν πολιτικὴν αὐτῆς ὁμαλότητα.

Ὁ κ. ***Γ. Φραγκούδης*** φρονεῖ ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ δημιουργηθῇ μία Γερουσία προσωρινή, ἐν προσωρινοῦ κατασκεύασμα, τὸ ὁποῖον θὰ διαλυθῇ ἔπειτα. Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ καταρτισμοῦ τῆς Γερουσίας εἶνε παράδοξος. Ἡ Γερουσία αὕτη θὰ ἔχῃ μόνον καὶ μόνον τὸν σκοπὸν τὰς συμφιλιώσεως. Καὶ ἐξετάζων τὴν μέχρι τοῦδε ἀσκηθεῖσαν πολιτικὴν τῆς συμφιλιώσεως ἐλέγχει τὴν ἐπιδειχθεῖσαν μέχρι τοῦδε προσπάθειαν προσεγγίσεως πρὸς τοὺς ἀντιπάλους πολιτευομένους, ἐνῷ ὁ Λαὸς ἀρέθη εἰς τὴν τύχην του καὶ οὐδεὶς ἐμερίμνησε νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ αὐτόν. Ἐξετάζων καὶ τὰς λεπτομερείας τοῦ ψηφίσματος ἐρωτᾷ: Τί θὰ εἴπῃ ὁ Λαός, ὅταν διορίσητε γερουσιαστὰς ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἀπεκαλέσατε προδότας; Ὅταν κάμητε γερουσιαστὰς ἐκείνους τοὺς ὁποίους κατεδικάσατε ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ; Δὲν πρέπει, κύριοι, νὰ εὑρεθῶμεν εἰς τὴν τραγικὴν αὐτὴν ἀντίφασιν· ἂν τοὺς ἠμνηστεύσατε, ἂν δὲν τοὺς ἐτιμωρήσατε, δὲν σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ τοῖς εἴπητε νὰ ἔλθουν νὰ συμπαρεδρεύσουν μεθ' ὑμῶν ἐφ' ὅσον νωπὸν εἶνε ἀκόμη τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων. Δὲν νομίζω, λέγει, ὅτι οἱ κ. κ. Δεμερτζῆς, Ναρλῆς κλπ. ἀντιπροσωπεύουν τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀντίδρασιν. Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἀντιτάξωμεν κατ' αὐτῶν θὰ ἦτο ἡ περιφρόνησις. Ἀλλὰ δὲν πράττετε τοῦτο, διότι δὲν αἰσθάνεσθε ἑαυτοὺς ἱκανοὺς νὰ δημιουργήσητε μίαν ἀναγέννησιν καὶ διότι θέλετε ἐν πάσῃ περιπτώσει καὶ διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον «νὰ τὰ ἔχετε καλά». Κηρυσσόμενος κατὰ τοῦ σχεδίου

ψηφίσματος λέγει ὅτι, ἂν ἤθελε τοῦτο γίνει δεκτόν, θὰ παρενετίθετο εἰς τὸν δημοκρατικὸν Οἶκον ὁ Δούρειος ἵππος μὲ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Κωνσταντίνου.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** κηρυσσόμενος κατ' ἀρχὴν ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας, τὸν ὁποῖον εὑρίσκει ὀπισθοδρομικὸν καὶ καθυστερημένον, λέγει ὅτι θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τούτου τὴν συζήτησιν, ἐφ' ὅσον πάντες οἱ Ἀρχηγοὶ ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ. Διὰ τοῦτο, ἐφ' ὅσον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπορρίψωμεν τὴν ἵδρυσιν τοῦ θεσμοῦ, ἂς ἴδωμεν τοὐλάχιστον πῶς εἶνε συμφερώτερον νὰ γίνῃ. Ἀπορεῖ περαιτέρω πῶς ὁ κ. Παπαναστασίου ἔχει κηρυχθῆ ὑπὲρ τῆς Γερουσίας—ἑνὸς ἀριστοκρατικοῦ θεσμοῦ—ἐνῶ τὰ συντηρητικὰ κόμματα εἶνε ἐναντίον αὐτοῦ. Ἀλλὰ τοῦτο γίνεται διότι ὁ μὲν Ἀρχηγὸς τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» ἔχει πίστιν πρὸς τὴν Δημοκρατίαν, πίστιν, τῆς ὁποίας στεροῦνται οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν συντηρητικῶν κομμάτων. Κηρύσσεται ἐν τέλει ὑπὲρ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως».

Κ. Ἀλαβάνος (Ἀντιπρόεδρος). Μετὰ βαθείας θλίψεως ἀγγέλλω ὑμῖν τὸν θάνατον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀναποσπάστως ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, θρηνοῦσα δὲ τὴν ἀπώλειαν τοῦ Πατριάρχου, καλεῖ τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς εἰς ἐπιμνημόσυνον δέησιν κὺριον τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ.

Ὡς Χριστιανοὶ δύνανται νὰ παρευρεθῶσιν ὅσοι ἐκ τῶν κ. κ. πληρεξουσίων βούλονται.

Μετὰ τοῦτο, καταρτισθείσης τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῆς προσεχοῦς συνεδριάσεως, ἐλύθη ἡ συνεδρίασις τῇ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως, ὥρᾳ 9.30' μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΓ'

Τῆς 18 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5.25' μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Θηβῶν παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως καταργήσῃ τὸν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Θηβῶν.

Ὁ Γεώργιος Κωνσταντινίδης, πρόσφυξ ἐκ Πόντου καὶ πρώην συνταξιοῦχος ὑποδιοικητὴς ἐν Τουρκίᾳ, αἰτεῖται ὅπως τῷ χορηγηθῇ βοήθημά τι.

Τὸ κοινοτικὸν Συμβούλιον Ἀταλάντης παρακαλεῖ ὅπως μὴ αὐξηθῇ ἡ φορολογία τοῦ ἐλαίου.

Οἱ συμβολαιογράφοι Λαμίας καὶ Καλαμπάκας παρακαλοῦσιν ὅπως ψηφισθῇ νομοσχέδιον περὶ βελτιώσεως τῆς θέσεώς των.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Καζακλὰρ παρακαλεῖ ὅπως ἀνακληθῇ τηλεγραφικῶς ἡ μετάθεσις τοῦ καθηγητοῦ Μποχλογούρου.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συνεταιρισμοῦ ἀποκαταστάσεως καλλιεργητῶν τοῦ ἀγροκτήματος Κόμανο διαμαρτύρεται ἐναντίον τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως διὰ τὴν μὴ δικαίαν διανομὴν παρ' αὐτῆς τῶν γαιῶν.

Ἡ Ἕνωσις Παλαιῶν Πολεμιστῶν Ἰωαννίνων παρακαλεῖ ὅπως γίνῃ ἡ ἐγκατάστασις τῶν προσφύγων εἰς τὸν συνοικισμὸν Μπουνέλλας.

Ἡ Ἐργατικὴ Ἕνωσις Ξάνθης διαμαρτύρεται διὰ τὰ ἐν Καβάλλᾳ λαβόντα χώραν καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἀποφυλακισθοῦν οἱ συλληφθέντες καὶ τιμωρηθοῦν οἱ ὑπεύθυνοι.

Ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος Μινῴ παρακαλεῖ ὅπως τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐκεῖ σχολεῖον διδάσκαλος.

Ἡ Συνομοσπονδία τῶν ἐπαγγελματιῶν τῆς Ἑλλάδος αἰτεῖται ὅπως ἀντιπροσωπευθῶσι πᾶσαι αἱ ἐπαγγελματικαὶ τάξεις εἰς τὸν θεσμὸν τῆς Γερουσίας.

Πρόσφυγες Ἡρακλείου, κάτοχοι μαγαζείων ἀνταλλαξίμων, παρακαλοῦν ὅπως ματαιωθῇ ἡ ἔξωσίς των.

Οἱ ὑποδιδάσκαλοι Γόρτυνος παραπονοῦνται διὰ τὴν μὴ ὑπαγωγήν των εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ν. Δ. τῆς 25 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Χανίων παρακαλεῖ ὅπως καθορισθῇ τὸ ἴδιον ποσοστὸν ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ἐλαίου δι' ὅλας τὰς περιφερείας τῆς Κρήτης.

Οἱ ἀπολυθέντες ὑγειονομικοὶ παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως τοῖς χορηγηθῶσιν αἱ τρίμηνοι ἀποδοχαί.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Κηφισιᾶς καὶ Ἀμαρουσίου διαμαρ-

τύρεται κατὰ τῆς Ἑταιρείας Σιδηροδρόμων Ἀττικῆς ἐπιζητούσης νέαν αὔξησιν τῶν εἰσιτηρίων.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ προαγωγῆς ἐφάπαξ διὰ διακεκριμένας πράξεις Μοιράρχων τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ταγματάρχου».

Ὑποβάλλουσι τροπολογίας οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. :

— **Α. Μυλωνᾶς** (Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. Δ. περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν».

— **Σπυρ. Ξύδης** (Λακεδαίμονος) ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἀπαγορεύσεως δικαιοπραξιῶν ἐπὶ ἀκινήτων».

— **Ἀθ. Κούτρας** (Φθιώτιδος), **Π. Χαλόφτης** (Μεγάρων) καὶ **Δ. Πετρίτης** (Αἰγίνης) ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπανεξετάσεως ἀπερριφθέντων μαθητῶν».

— **Ἐμμ. Κ. Σοφούλης** καὶ **Ἀλ. Κεντούρης** (Σάμου) τοῦ ἐδαφίου δ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ «περὶ φορολογίας τῶν ἀμβύκων καὶ περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως ἄλλων διατάξεων τοῦ περὶ φορολογίας τοῦ οἰνοπνεύματος νόμου 971 τοῦ 1917 Ν. Δ.»

Εἰσέρχεται ἀκολούθως ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἀναφορῶν.

Ὁ κ. **Δ. Θεοχάρης** ἐρωτᾷ τὴν Κυβέρνησιν ποῖαι εἶνε αἱ σκέψεις αὐτῆς ἐπὶ τῆς καταστάσεως τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ καὶ συνιστᾷ ὅπως τεθῇ τέρμα εἰς μίαν κατάστασιν ἡ ὁποία ἀποβαίνει εἰς βάρος τοῦ δημοσίου Ταμείου καὶ εἰς βάρος τοῦ Ναυτικοῦ. Ἐὰν τις ἐξετάσῃ, λέγει, τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν, δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ ἐννοήσῃ διατί δαπανῶνται τὰ ἀναγραφόμενα ποσὰ καὶ ἂν καλῶς διατίθενται. Οὐδεμία στατιστικὴ τοῦ Ἐπιτελείου σχετικὴ συνοδεύει τὸν προϋπολογισμόν, ἵνα κρίνῃ τις, ἂν αἱ δαπάναι αὗται εἶνε ἢ ὄχι ὀρθαί· ἀλλ' οὔτε ἐκ μέρους τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας ἐδόθη ποτὲ ἡ προσήκουσα προσοχή. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Οἰκονομιῶν δὲν κατώρθωσε νὰ εὕρῃ τίποτε εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ καταλήξῃ εἰς μίαν φυσικωτάτην καὶ λογικωτάτην ἀπόφασιν ὅπως περιορίσῃ τὰς δαπάνας εἰς τόσας ὅσαι ἀπῃτοῦντο κατὰ τὸ 1912.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Ναυτικοῦ λέγει ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἓν ἐνιαῖον πρόγραμμα, ἀλλὰ τὸ Ναυτικὸν εἶνε πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἑκάστοτε Ὑπουργοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀξιωματικῶν. Ἀνατρέχων εἰς τὸ παρελθὸν ἐξετάζει

τὴν ἱστορίαν τῆς παραγγελίας τῶν πολεμικῶν σκαφῶν καὶ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ Ναυτικοῦ, εἰς ἀπόδειξιν τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως ὡρισμένου τινὸς ναυτικοῦ προγράμματος δι' ὡρισμένον τοὐλάχιστον χρόνον. Οὐδέποτε παρ' οὐδεμιᾷ Κυβερνήσει ἐπρυτάνευσεν ἡ σκέψις τῆς γενικῆς στρατηγίας τῆς Νώρας.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** δικκόπτων λέγει ὅτι τὸ ζήτημα ὅπερ θίγει ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος εἶνε σοβαρώτατον· ἀλλ' εἴτε ἀπαντήσῃ ἡ Κυβέρνησις εἴτε ὄχι οὐδεὶς δύναται νὰ ἐγγυηθῇ ὅτι ἡ γνώμη τῆς σημερινῆς Κυβερνήσεως θὰ εἶνε ἡ γνώμη τῆς προσεχοῦς τοιαύτης· διὰ τοῦτο φρονεῖ—ὅπως γίνεται καὶ ἀλλαχοῦ—ὅτι πρέπει νὰ καθορισθῇ καὶ ἐδῶ ἓν ὄργανον τὸ ὁποῖον νὰ τηρῇ ἓν ἐνιαῖον ναυτικὸν πρόγραμμα.

Ὁ κ. **Δ. Θεοχάρης** συνεχίζων λέγει ὅτι βεβαίως θὰ κατέληγεν ὁμιλῶν εἰς ἓν πρακτικὸν συμπέρασμα καὶ ἐφόσον δὲν ὑπάρχει νόμος καθορίζων τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας τῶν Κυβερνήσεων, προκειμένου περὶ τοῦ καταρτισμοῦ ναυτικῶν προγραμμάτων συνιστᾷ ὅπως προσαχθῇ καὶ ψηφισθῇ τοιοῦτος νόμος πρὸς ἀποφυγὴν παρομοίων ἐν τῷ μέλλοντι σφαλμάτων.

Ὁ κ. **Ἀθ. Μιαούλης** (Ὑπουργ. τῶν Ναυτικῶν) λέγει ὅτι λόγῳ τῆς μέχρι τοῦδε καταστάσεως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ληφθοῦν τὰ προσήκοντα μέτρα. Ἡ παροῦσα Κυβέρνησις μεριμνᾷ δι' ὅλα ὅσα ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος ἀνέφερεν, ἀλλά, διὰ νὰ ὑπάρχῃ Ναυτικόν, πρέπει πρωτίστως νὰ ὑπάρχῃ Ναύσταθμος. Ἄνευ Ναυστάθμου δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ Ναυτικόν. Εἶνε γνωστὸν πῶς ἀπεφασίσθη ἡ ἵδρυσις τοῦ Ναυστάθμου εἰς Σαραμαγκᾶν, διὰ τὸν ὁποῖον εἶχε μετακληθῇ καὶ εἰδικὴ Ἀγγλικὴ Ἀποστολή, ἀλλ' ὁ ὁποῖος ἐσταμάτησε λόγῳ τῆς καταστάσεως. Ἡ παροῦσα Κυβέρνησις ἔχει ἀπόφασιν νὰ ἀρχίσῃ ἤδη τὴν κατασκευὴν βαθμηδὸν τοῦ Ναυστάθμου, ὁ ὁποῖος θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐξυπηρετήσῃ ὄχι μόνον τὸν Ἑλληνικὸν Στόλον, ἀλλὰ καὶ ἄλλον στόλον φίλου Κράτους ἐν δεδομένῃ στιγμῇ. Γνώμην σχετικὴν θὰ δώσῃ βεβαίως καὶ ὁ ἀναμενόμενος Ἄγγλος Ναύαρχος, ὁ ὁποῖος εἶνε ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικός. Ἡ Κυβέρνησις τηρεῖ ἐν ἐνεργείᾳ πάντα τὰ πλοῖα τὰ ὁποῖα εἶνε ἀναγκαῖα. Ἐκεῖνο περὶ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ εἶνε ἡ Συνέλευσις βεβαία εἶνε ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ ἔχουν φιλοπονίαν καὶ πᾶσαν διάθεσιν πρὸς ἐργασίαν. Μὲ τοιούτους ἀξιωματικοὺς δὲν δύναται παρὰ νὰ προοδεύσῃ τὸ Ναυτικόν. Ἀναφέρει τὰς σχετικὰς ἐνεργείας τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἐπισκευὴν τῶν παλαιῶν πολεμικῶν, τὰ ὁποῖα μετὰ τῶν ἀρτικνουμένων ἐντὸς ὀλίγου τελειοτάτου τύπου ἀνιχνευτικῶν θὰ εἶνε ἱκανὰ πρὸς ἄσκησιν καὶ προπαρασκευὴν τῶν πληρωμάτων καὶ τῶν ἀξιωματικῶν.

Ὁ κ. **Γ. Μπούμπουλης** παρακαλεῖ ὅπως ὁρισθῇ εἰδικὴ ἡμέρα συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Ναυτικοῦ.

Ὁ κ. **Φ. Μανουηλίδης** ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ Σωματείου Προσφύγων Θρᾴκης ἐρωτᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπὶ τῆς ἀθρόας ἀπολύσεως τῶν προσφύγων ὑπαλλήλων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς προσφυγικῆς Τραπέζης, συνιστῶν ὅπως περιληφθῶσιν εἰς αὐτὴν καὶ τὰ ἐσπεριδοειδῆ καὶ οἱ ἀμπελῶνες.

Τὴν ἰδίαν ἀναφορὰν συνιστᾷ καὶ ὁ κ. **Εὐστ. Μαλαμίδας.**

Ὁ κ. **Π. Γεωργίτσης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Σωματείου Προσφύγων Θρᾴκης, διαβιβαζομένην πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν.

Ὁ κ. **Θ. Θεοδωρίδης** καταθέτει ἀναφορὰν τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων περὶ αὐξήσεως τῶν ἀποδοχῶν των, καὶ περὶ ἱδρύσεως ταμείου συντάξεων τῶν ὑπαλλήλων, διὰ τὸ ὁποῖον ἄλλως τε ὑπάρχει καὶ ἴδιον νομοσχέδιον ὑπ' ὄψει τῆς Συνελεύσεως.

Οἱ κ. κ. **Γ. Σεχιώτης, Π. Στενός, Α. Παπαχριστόπουλος, Α. Δενδρινός, Π. Πετρίδης, Ν. Καραμάνος, Χ. Κατριβάνος, Ι. Κούνδουρος, Ν. Ξύδης** καὶ **Ν. Καλέλλης** ὑποστηρίζουσιν ἀναφορὰν τῶν στρατευσίμων τελειοφοίτων τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς.

Παρελθούσης τῆς ὥρας αἱ λοιπαὶ ἀναφοραὶ ἀναβάλλονται, εἰσέρχεται δ' ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἀνακλήσεως τῆς γενομένης δημοσιεύσεως ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 168 τῆς 23 Ἰουλίου 1924 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως δῆθεν νόμου ὑπ' ἀριθ. 3109 ὑπὸ τὸν τίτλον «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τοῦ Ν. Δ. τῆς 23 Ἀπριλίου 1924 περὶ ἀμνηστίας, ἀναστολῆς ποινῶν, παραγραφῆς ἀδικημάτων κλπ. καὶ περὶ τροποποιήσεως τῶν διατάξεων τοῦ ὡς ἄνω Ν. Δ. τῆς 25 Ἀπριλίου 1924».

Ὁ κ. **Ἰωσὴφ Κούνδουρος** λαμβάνων τὸν λόγον ἀντικρούει τὰς ἀναπτυχθείσας γνώμας ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ περὶ τοῦ ἀκύρου τοῦ νόμου καὶ λέγει ὅτι ὁ νόμος ἐκεῖνος ἐψηφίσθη κανονικῶς ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως καὶ ἐδημοσιεύθη ὡς ἐψηφίσθη εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, ἀφοῦ ἐκυρώθη καὶ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου νομοθετικοῦ παράγοντος. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἐχαρακτήρισε τὸν νόμον τοῦτον ὡς «δῆθεν νόμον» ἢ «παρ' ὀλίγον νόμον», ἀλλὰ ἢ εἶνε νόμος ἢ δὲν εἶνε.

Ἂν ὁ νόμος εἶνε ἄκυρος, ὡς μὴ κανονικῶς ψηφισθεὶς ἢ μὴ καλῶς κυρωθεὶς καὶ δημοσιευθείς, δὲν ὑπῆρχε λόγος ὑποβολῆς νομοσχεδίου περὶ καταργήσεως αὐτοῦ. Ὁ κ. Ὑπουργὸς ὑποστήριξεν ἐπίσης ὅτι ὁ νόμος ἐκεῖνος δὲν ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τοῦ Ἀνωτάτου Ἄρχοντος εἶνε ἓν· ἢ θὰ κυρώσῃ τὸν νόμον ἢ θ' ἀρνηθῇ τὴν κύρωσιν. Οὔτε περιορισμός τις οὔτε ἄλλο δικαίωμα ὑπάρχει. Ἐκεῖνο ἄρα τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῇ ἦτο ποία ἦτο ἡ θέλησις τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, νὰ κυρώσῃ τὸν νόμον ἢ νὰ μὴ κυρώσῃ αὐτόν. Ἀλλ' ἐνῷ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης οὐδὲν μᾶς εἶπε περὶ τούτου μᾶς παρουσίασεν ὅμως τὸ φανταστικὸν γεγονὸς ὅτι ἐκ προθέσεως ὁ τότε Ὑπουργὸς ὑπέβαλε περικεκομμένον τὸ νομοθέτημα ἐκεῖνο πρὸς κύρωσιν εἰς τὸν Ἀνώτατον Ἄρχοντα, διὰ νὰ προλάβῃ τὴν φρίκην ἡ ὁποία θὰ ἐδημιουργεῖτο ἐκ τῆς δημοσιεύσεως πλήρους τοῦ νόμου περὶ ἀμνηστίας. Ἀλλ' ἀλλοίμονον ἂν οἱ Ὑπουργοί, νομοθετοῦντες, ἐδειλίων νὰ ἐφαρμόσωσιν ἕνα νόμον λόγῳ τῆς ἐξεγέρσεως τοῦ Λαοῦ! Ἀλλὰ μήπως τοὐλάχιστον παρελείφθησαν διατάξεις ἐπιεικεῖς ὑπὲρ τῶν ἀμνηστευομένων;

Κατὰ σύμπτωσιν παρελείφθη ἡ σοβαρωτέρα κατ' αὐτὸν διάταξις, τὴν ὁποίαν εἶχον ὑποβάλει ἐγὼ μετὰ τοῦ συναδέλφου κ. Σεχιώτη, ἡ διάταξις καθ' ἣν τὸ δικαίωμα τῆς ἀστικῆς ἀποζημιώσεως τῶν παθόντων παραμένει ἀμείωτον. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ὑποστηρίζει ὅτι ὁ τότε Ὑπουργὸς κ. Σταμούλης θέλων νὰ προλάβῃ τὴν ἐξέγερσιν τῶν πνευμάτων κατὰ τῆς παρεχομένης ἀμνηστίας ὑπέβαλε περικεκομμένον εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας τὸ σχετικὸν νομοθέτημα. Ἀλλὰ τότε πῶς ὁ ἴδιος αὐτὸς Ὑπουργὸς ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τὸ πλῆρες κείμενον ὡς ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως; Τὸ συμπέρασμα ἑπομένως εἶνε ὅτι θὰ ἐγένετο παράλειψις ἐν τῷ ἀντιγράφῳ καὶ καταπίπτει πᾶσα ἰδέα περὶ πλαστότητος.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσκλῆς** (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης) διακόπτων λέγει ὅτι δὲν ἐστάλη ὑπὸ τοῦ κ. Σταμούλη εἰς τὸ Ἐθνικὸν Τυπογραφεῖον, ἀλλ' ἐζητήθη καὶ παρεδόθη εἰς ἕνα πληρεξούσιον, ὅστις τὸ μετέφερεν εἰς τὸ Τυπογραφεῖον.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** λέγει ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει διαφορά. Τὸ λεχθὲν δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ὅτι ὁ κ. Σταμούλης ἐξ ἀγαθῆς προθέσεως ἀπῆλειψε τὰ παραλειφθέντα ἄρθρα δὲν εὑρίσκει σοβαρόν, διότι ἀλλοίμονον ἂν οἱ διάφοροι Ὑπουργοὶ ἐπετρέποντο ἐκ διαφόρων ἐξεγέρσεων τοῦ Λαοῦ ὅπως μὴ κυρώσωσι νόμον τινά! Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ξενίζει, προσθέτει, εἶνε ἡ ἐπι-

μονὴ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ νὰ ἀκυρώσῃ τὸν νόμον διὰ τῆς Συνελεύσεως καὶ οὐχὶ διὰ τῶν ἄλλων ὑπαρχουσῶν ὁδῶν. Καὶ ἐρωτῶ διατί ἐξέλεξε τὴν ὁδὸν ταύτην ὁ κ. Ὑπουργὸς καὶ δὲν ἀφῆκε τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ νόμου εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστηρίων; Δὲν δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τοῦτο, παρατηρεῖ ὅμως ὅτι παρομοία ἀρχὴ καθιερουμένη ἠδύνατο οὐ μόνον τὸ μέχρι τοῦδε νομοθετικὸν ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ πολιτειακὸν καθεστὼς νὰ ἀνατρέψῃ. Χαρακτηρίζει ὡς ἐκ τούτου ἀνατρεπτικὰς τὰς παρομοίας θεωρίας τοῦ κ. Ὑπουργοῦ καὶ οὐδέποτε θὰ ἐγκρίνῃ ταύτας. Θεωρεῖ δὲ παράδοξον πῶς δὲν διέκρινε τὸ κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν λάθος ὁ κ. Ὑπουργός, τὸ ὁποῖον ἂν ἐλάμβανε ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ δὲν θὰ εἰσῆγεν ἐνταῦθα παρόμοιον νομοσχέδιον, ἀλλὰ θὰ ἔπραττεν ὅτι πρὸ ὀλίγου χρόνου ἐγένετο ἐν παρομοίᾳ περιπτώσει ὑπὸ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ὅστις ἔσπευσε νὰ διορθώσῃ παρόμοιον λάθος. Ὤφειλε, λέγει, ὁ κ. Ὑπουργὸς νὰ ἀναδημοσιεύσῃ πλήρη τὸν νόμον καὶ διορθωμένον ὡς ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, ὅταν εἶδεν ὅτι ὁ νόμος εἶχε δημοσιευθῇ ἐλλιπής.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης). Τοῦτο δὲν ἠδυνάμην νὰ πράξω, διότι τότε θὰ διέπραττον πλαστογραφίαν, μετὰ παρέλευσιν μάλιστα δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου καὶ μετὰ τὰ ληφθέντα ὑπὸ τοῦ πρώην Ὑπουργοῦ κ. Μυλωνᾶ μέτρα ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ.

Ἰωσὴφ Κούνδουρος. Οὐδεμίαν πλαστογραφίαν θὰ ἐπράττετε, ἀλλὰ θὰ διωρθώνετε ἓν λάθος, τὸ ὁποῖον περιέπεσεν εἰς τὴν ἀντίληψίν σας. Ἐξετάζων δὲ μετὰ ταῦτα τίνα ἀποτελέσματα θὰ ἔχῃ τὸ νομοσχέδιον τοῦτο καὶ ἂν ψηφισθῇ, παρατηρεῖ ὅτι οὐδεμίαν ἰσχὺν θὰ ἔχῃ ὁ νόμος οὗτος διὰ τοὺς καρπωθέντας τὰ ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος νόμου εὐεργετήματα, διότι μεταγενέστεραι διατάξεις ἐν τῷ Ποιν. Νόμῳ δὲν δύνανται νὰ ἀνατρέψωσι προγενεστέρας τοιαύτας. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως ἔδει νὰ μὴ ζητήσῃ διὰ τοῦ νέου νόμου ὁ κ. Ὑπουργὸς νὰ ἀφαιρέσῃ δικαιώματα τὰ ὁποῖα ἐκτήσαντο ἤδη ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος νόμου διάφοροι παρ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντες, διότι οὐδέποτε οὐδεμία Βουλὴ ἠκύρωσε νόμον παρασχόντα παρόμοια εὐεργετήματα. Δὲν εἶνε ἄλλως καὶ κοινοβουλευτικῶς εὔπρεπὲς τοῦτο.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης). Ἀλλὰ θὰ ἦτο εὐπρεπές, παρούσης τῆς Συνελεύσεως, νὰ προσβῶ εἰς ἀκύρωσιν τοιούτου νόμου διὰ Ν. Διατάγματος;

Ι. Κούνδουρος. Θὰ ἦτο ἴσως τοῦτο εὐπρεπέστερον παρὰ νὰ θέλητε νὰ ἀναγκάσητε τὴν Συνέλευσιν νὰ ἀνατρέψῃ νόμον τῶν ἰδίων αὐτῆς χειρῶν νωπὸν ἀκόμη.

Προχωρῶν χαρακτηρίζει ὡς φιλοξενούμενον ἐν τῇ αἰθούσῃ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις οὐδεμίαν ἀναγνωρίζει φιλοξενίαν, ἀλλὰ μόνον ψῆφον ἐμπιστοσύνης ἢ δυσπιστίας. Οὔτε δὲ καινοφανὲς οὔτε ἐκ τοῦ Συντάγματος ἀπηγορευμένον εἶνε ἡ πρόσληψις Ὑπουργῶν ἔξω τοῦ Κοινοβουλίου;

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι ἐπὶ τούτου δὲν ὑπάρχει ἀντίρρησις, ἡ δὲ λέξις φιλοξενία δηλοῖ ὅτι ἡμεῖς ἐδῶ οἱ πολιτευόμενοι βλέπομεν φιλίως μεταξὺ ἡμῶν τὸν κ. Τσιτσεκλῆν.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** (Ὑπουργὸς Δικ.) λέγει ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει ὅτι φιλοξενεῖται, ἂν δὲ τοιαύτη ὑπάρχει ἀντίρρησις, δηλοῖ ὅτι θέτει εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ τὴν παραίτησίν του.

Πλεῖστοι πληρεξούσιοι. Ὄχι, ὄχι.

Ὁ κ. ***Ι. Κούνδουρος*** δίδει τὴν ἑρμηνείαν τῆς εὐγενεστέρας ἐννοίας εἰς τὴν λέξιν «φιλοξενία» καὶ προχωρεῖ εἰς τὸ θέμα του. Ὁμιλῶν περὶ αὐστηρότητος καὶ ἐπιεικείας λέγει ὅτι αὐτὸς ὑπῆρξε πάντοτε ὑπὲρ τῆς αὐστηρότητος, διότι φρονεῖ ὅτι ὅλα τὰ κακὰ τῆς Ἑλλάδος προῆλθον ἀπὸ τὴν ὑπέρμετρον ἐπιείκειαν τῶν τελευταίων ἐτῶν. Ὑπεστήριξε δὲ ἄλλοτε ἐπὶ Κυβερνήσεως Καφαντάρη ὅτι, ἂν διὰ λόγους πολιτικῆς γαλήνευσεως ἐπεδάλλετο καὶ πάλιν μία ἐπιείκεια, αὕτη ἔπρεπε νὰ ἀποτελέσῃ τὸ τέρμα τῆς μεγίστης ἐπιεικείας, τὸ ὁποῖον ὅμως ἔπρεπε νὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀφετηρίαν τῆς μεγίστης τοῦ λοιποῦ αὐστηρότητος. Ἀλλ' εἰς τὸ νομοθέτημα περὶ ἀμνηστίας, τὸ ὁποῖον ἔρχεται νὰ ἀνατρέψῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, προσεχώρησε καὶ δι' ἕνα ἄλλον λόγον, ὅτι, ὁσάκις πρόκειται νὰ ἀμνηστεύσωμεν καὶ νὰ ἀφήσωμεν ἐκτὸς τῶν φυλακῶν τοὺς μεγάλους ἐγκληματίας, εὑρίσκομεν τὴν νέαν μέθοδον τοῦ πολιτικοῦ ἀδικήματος, καὶ ὅταν πρόκειται περὶ τῶν μικρῶν ἐγκληματιῶν τοῦ κοινοῦ ποινικοῦ δικαίου εὑρίσκομεν ὅλας τὰς σχολαστικὰς ἀντιρρήσεις διὰ νὰ τοὺς κρατῶμεν εἰς τὴν φυλακήν. (Χειροκροτήματα).

Ὅτε εὑρίσκομαι, λέγει, ἐνώπιον τοιαύτης ἀνισότητος τοῦ Κράτους καὶ τῆς Δικαιοσύνης, ὅτε οἱ δολοφόνοι τοῦ Καλαφάκη, τοῦ Φατσέα, τοῦ κ. Φραγκούδη, τοῦ νῦν Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, εὑρίσκονται ἐκτὸς τῶν φυλακῶν, ὅτε δύο στρατηγοί, ὁ Λεοναρδόπουλος καὶ ὁ Γαργαλίδης, ἐπιχειροῦν μίαν νέαν ἀνατροπὴν καὶ μίαν νέαν καταστροφὴν διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀμνηστεύονται, διότι τάχα ἔκαμαν τοῦτο ἀπὸ εὐγενῆ ἰδεολογίαν, ὅτε κατ' αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἄλλοτε

Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν Πρωτοπαπαδάκη καταχραστὴ ἑνὸς δισεκατομμυρίου δραχμῶν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἔμειναν ἀκαταδίωκτοι, εὑρῆκα καὶ ἐγὼ ὅτι δίκαιον καὶ φιλάνθρωπον ἦτο νὰ ἀμνηστευθοῦν ὑπὸ ὡρισμένους ὅρους κοινοὶ καὶ μικροὶ ἐγκληματίαι, πολλοὶ τῶν ὁποίων εἶχον καὶ αὐτοὶ τὸ ἐλαφρυντικὸν κάποιας ἀμύνης (χειροκροτήματα). Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἀνέφερε μεταξὺ ἄλλων ὅτι διὰ τοῦ νομοθετήματος ἐκείνου ἠμνηστεύετο καὶ κάποιος μεγαλοκαταχραστὴς καὶ πλαστογράφος Σαλάρης, ἐκ Πατρῶν. Μὲ ἔθλιψε καὶ ἐμὲ ὅτι ἡ ἀμνηστία περιελάμβανε καὶ τοιοῦτον ὑποκείμενον. Ἀλλ' ἐρωτῶ· ἦτο κἂν εἰς τὰς φυλακὰς τότε; Ὄχι. Διότι κανεὶς πλούσιος φροντίζομεν νὰ μὴ εἶνε εἰς τὰς φυλακὰς (χειροκροτήματα).

Εἰς τοιαῦτα πραγματικὰ γεγονότα ἔπρεπε νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ὁ κ. Ὑπουργὸς πρὶν ὑποβάλῃ τὸ νομοσχέδιον, νὰ μὴ δίδῃ δὲ λαβὴν εἰς τὰς διαφόρους καχυποψίας διαφόρων ἐχόντων τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ συμφέρον νὰ ἐνισχύωσι παρομοίας κατὰ πολιτικῶν προσώπων καχυποψίας. Καὶ διὰ νὰ σᾶς εἴπω ὅτι ὁ τρόπος οὗτος τῆς εἰσαγωγῆς παρομοίων νομοσχεδίων δὲν ἦτο κοινοβουλευτικῶς εὐπρεπής, σᾶς ἀναφέρω τὸ νέον Διάταγμα τὸ ὁποῖον ἐξεδώκατε ὑμεῖς περὶ φαρμακείου τινὸς ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐνοικιοστάσιον. Δὲν φρονεῖτε ὅτι τὸ τοιοῦτον ἠδύνατο νὰ ἐκθέσῃ καὶ ὑμᾶς εἰς παρομοίας καχυποψίας;

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπ. Δικαιοσύνης) δίδει μακρὰς ἐξηγήσεις διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ν. Διατάγματος τούτου καὶ λέγει ὅτι δὲν ἐπρόκειτο παρὰ περὶ καθαρᾶς καὶ δικαίας νομικῆς ἑρμηνείας καὶ λυποῦμαι, λέγει, διότι ἀναφέρετε τοῦτο.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** λέγει ὅτι λυπεῖται καὶ αὐτὸς διότι ἐγεννήθη παρεξήγησις ὡς πρὸς τὰς προθέσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ. Ἀλλ' ἂν ἀνέφερε τὸ γεγονὸς ἔπραξε τοῦτο ἵνα καταδείξῃ πόσον ἐπικίνδυνον εἶνε νὰ δίδῃ τις ἀφορμὴν ἵνα σχηματίζωνται διάφοροι ὑπόνοιαι κατὰ διαφόρων προσώπων ἅτινα ἐνεργοῦσιν ὅ,τι ἐνεργοῦσι πολλάκις ἄνευ τινὸς κακῆς προθέσεως.

Διακόπτεται εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ὥρᾳ 9 καὶ 10′ μ. μ., ἡ συνεδρίασις.

Μετὰ τὴν διακοπήν.

Ὥρᾳ 11.10′ μ. μ.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. **Κούνδουρος,** συνεχίζων τὴν ἀγόρευσιν αὐτοῦ, παρατηρεῖ ὅτι, ἂν καθιερωθῇ ἡ ἀρχὴ νὰ λέγωμεν ὅτι ὁ δεῖνα νόμος εἶνε προϊὸν ἑνὸς πληρεξουσίου

καὶ δι' ὡρισμένον πρόσωπον, τότε οὐδεὶς δύναται νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ βῆμα, χωρὶς τὸν κίνδυνον νὰ ἀκούσῃ ὅτι ὁμιλεῖ πρὸς τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν ἰδιοτελῆ σκοπόν. Δι' αὐτό, λέγει, ἔφερα παράδειγμα τὴν περὶ φαρμακοποιοῦ διάταξιν τοῦ ἐνοικιοστασίου, ἡ ὁποία ἂν καὶ φέρει ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ στοιχεῖα προσωπικῆς διατάξεως, ἔχει γενικώτερον χαρακτῆρα. Δὲν ἔπρεπε ἑπομένως, νὰ ἐξετασθῇ μὲ βλέμμα καχύποπτον τὸ νομοθέτημα ἐκεῖνο περὶ ἀμνηστίας ἐκ τοῦ λόγου ὅτι εἰς τὸ ἀντίγραφον τὸ ὑποβληθὲν πρὸς κύρωσιν ἐγένετο τυχαῖον λάθος. Ἐπανερχόμενος εἰς τὴν κατάχρησιν Σαλάρη δὲν ἀρνεῖται καὶ πάλιν ὅτι κακὸν ἦτο διότι ἐπροστάτευε τυχὸν καὶ τοιοῦτον χρυσοκάνθαρον ὑποκείμενον ὁ νόμος περὶ ἀμνηστίας. Ἂν κατὰ τὴν Γραφὴν συμφέρει «ἕνα ἀπολέσθαι χάριν τοῦ λαοῦ», δὲν συμφέρει ὅμως χάριν τοῦ ἑνὸς νὰ ἀπολεσθοῦν οἱ πολλοί. Οὕτε νομοθετοῦντες ἀποβλέπομεν εἰς πρόσωπα. Ἔχομεν ὑπ' ὄψει ἡμῶν πρῶτον καταστάσεις μόνον. Κατεκρίθη ὁ νόμος, διότι ἠμνήστευε τοὺς λαθρεμπόρους. Ἀλλ' ὅτε ὁ δημόσιος θησαυρὸς διαρρέει ἐκ τῶν ἀθρόων καταχρήσεων τῶν μεγαλοσχήμων εἶνε πολὺ ὀλιγώτερον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον διαπράττουν οἱ λαθρέμποροι.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπουργὸς Δικ.). Δημοκρατία ὅπως καὶ Βασιλεία καὶ κάθε πολίτευμα δὲν σημαίνει ἄνοιγμα τῶν φυλακῶν. Προσβάλλετε τὴν Δημοκρατίαν ὑποστηρίζοντες τοιοῦτόν τι.

Ι. Κούνδουρος. Τὴν Δημοκρατίαν δὲν προσβάλλουν οἱ πληρεξούσιοι οἱ λέγοντες μετὰ θάρρους τὰς γνώμας των ἀπὸ τοῦ βήματος. Τὴν προσβάλλουν αἱ παράνομοι ἐνέργειαι τῶν ὀργάνων τῆς Δικαιοσύνης καθὼς καὶ οἱ παρείσακτοι, περὶ τῶν ὁποίων ὡμίλησε χθὲς ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Προοδευτικῶν Φιλελευθέρων. Προσβάλλεται ἡ Δημοκρατία, ὅταν δὲν εὑρέθη ὁ ἀνὴρ ὁ κατάλληλος νὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Δικαιοσύνης.

Π. Τσιτσεκλῆς. Δηλῶ καὶ πάλιν ὅτι ἔχω εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς τὴν παραίτησίν μου.

Πλεῖστοι πληρεξούσιοι. Ὄχι, ὄχι.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** διαμαρτύρεται διὰ τὰς ἀπειλὰς αὐτὰς περὶ παραιτήσεως τοῦ κ. Τσιτσεκλῆ.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁπλαρχηγὸς βράσας καὶ εἰς Μικρὰν Ἀσίαν καὶ εἰς τὸν Ἕβρον τυχὸν ἀναστολῆς ἐδολοφονήθη ἐν Πειραιεῖ μόνον καὶ μόνον διότι ἐπὶ ἓξ μῆνας ὁ Εἰσαγγελεὺς ἠρνεῖτο νὰ τῷ παράσχῃ ἀναστολήν. Προχωρῶν λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης εἶπεν ὅτι ἤνοιξαν αἱ φυλακαὶ τοῦ Κράτους καὶ ἰδίᾳ ἐν Κρήτῃ διὰ νὰ ἀφήσῃ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἐνδιέφερεν (αὐτὸν τὸν ῥήτορα) ἡ Κρήτη.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπουργ. Δικ.) Τὴν Κρήτην ἀνέφερα διότι ἐκεῖθεν ὑπῆρξαν αἱ διαμαρτυρίαι ὅλων τῶν Ἀρχῶν, πολιτικῶν, δικαστικῶν καὶ στρατιωτικῶν.

Ὁ κ. ***Ι. Κούνδουρος*** λέγει ὅτι διὰ τὴν Κρήτην ἀκριβῶς αἱ διατάξεις ἦσαν αὐστηρότεραι, διότι, ἐνῶ διὰ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα οἱ κατηγορούμενοι διὰ λῃστείαν ἐτύγχανον ἀναστολῆς, ἂν παρουσιάζοντο ἐντὸς εἴκοσιν ἡμερῶν, διὰ τοὺς λῃστὰς τῆς Κρήτης καθωρίζετο ὅτι θ' ἀπέτινον παρουσιαζόμενοι ποινὴν διετοῦς φυλακίσεως καὶ ἔπειτα θὰ ἐτύγχανον ἀναστολῆς. Ἀλλ' ὁ κ. Ὑπουργὸς χωρὶς νὰ μελετήσῃ τὸν νόμον περισυνέλεξε διαδόσεις τῶν τριόδων καὶ ἔκαμεν εἰς τὴν Συνέλευσιν ἀνακριβεῖς εἰσηγήσεις. Καὶ παρουσίασεν ἔγγραφα τῶν Ἀρχῶν καὶ διαμαρτυρίας τοῦ λαοῦ Κρήτης, γενομένας πολὺ πρὸ τῆς ψηφίσεως νόμου. Εὔλογοι ἦσαν αἱ διαμαρτυρίαι, ἀλλ' ἐγένοντο μὲ τὴν διάδοσιν ὅτι ἀμνηστεύονται γενικῶς ὅλα τὰ ἐγκλήματα καὶ ἀνοίγονται αἱ φυλακαὶ διὰ νὰ ἐξέλθουν ὅλοι οἱ ἐγκληματίαι. Ἀλλ' ἠνοίγοντο πράγματι αἱ φυλακαὶ ὅταν διὰ μὲν τὰ κακουργήματα ὁ νόμος καθώριζε διετῆ φυλάκισιν, διὰ δὲ τὰ πλημμελήματα ἑξάμηνον, μετὰ τὴν ὁποίαν παρείχετο ἀναστολή; Ἀναφέρει κατόπιν πῶς εἰς τὴν περίοδον τοῦ 1920—1922 ὑπῆρξε μία συρροὴ ἐγκλημάτων, ὀφειλομένη εἰς τὴν διαγωγὴν τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον διέπραξεν εἰς βάρος τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ ἐγκλήματα καταισχύνοντα τὴν ἐποχήν του ἐκείνην.

Ὁ κ. ***Γ. Κουτρουμπάκης*** ἀναφέρει ὅτι ὁ λοχαγὸς Μακρῆς διεκήρυσσεν ἀμοιβὴν 400 δραχμῶν εἰς τὸν στρατιώτην ὁ ὁποῖος θὰ διεκόρευε κόρην Κρῆσσαν. Ἐπίσης ὅτι Κρής τις δήμαρχος ἐδέθη ἐπὶ δένδρου καὶ ἐβασανίσθη μέχρι σημείου ὥστε νὰ ἀποθάνῃ δεμένος ἐπὶ τοῦ δένδρου. Ἐπίσης ὅτι δεκὰς στρατιωτῶν ἠσέλγησαν ἐπὶ μιᾶς ὀγδοηκοντούτιδος γραίας.

Γ. Μπούμπουλης. Καὶ ὅμως ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπ.) Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης διεμαρτυρήθη πρῶτος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὸν Δικηγορικὸν Σύλλογον κατὰ τῆς καταστάσεως τῆς Δικαιοσύνης καὶ εἶνε πρὸς τιμήν του ἡ στάσις τὴν ὁποίαν ἐτήρησεν.

Ι. Κούνδουρος. Ὀφείλω καὶ ἐγὼ νὰ βεβαιώσω ὅτι εἰς τὴν μαύρην ἐκείνην ἐποχὴν ὁ κ. Τσιτσεκλῆς ὑπῆρξε πράγματι μία ἀπὸ τὰς ὀλίγας λευκὰς περιστεράς. Συμπληρώνων λέγει ὅτι ἐκ τῆς διαγωγῆς τότε τοῦ Κράτους ἐκείνου ἐδημιουργήθη ἐν Κρήτῃ ἡ πληθὺς τῶν ἐγκλημάτων τὴν ὁποίαν παρουσιάζει ἡ ἐποχὴ ἐκείνη. Καταλήγων συνιστᾷ εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ ἀποσύρῃ τὸ νομοσχέδιόν του, καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν

νὰ μὴ καταστήσῃ τοῦτο ζήτημα ἐμπιστοσύνης. Ἐπίσης ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Στνελεύσεως ἐπὶ τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτῆς. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ***Κ. Σταμούλης*** ἐκφράζει τὴν λύπην του διότι κατὰ τὴν εἰσήγησιν τοῦ νομοσχεδίου ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἀπέδωκεν εἰς αὐτὸν ἀδίκημα τὸ ὁποῖον δὲν ἦτό ποτε δυνατὸν νὰ διαπράξῃ οὗτος εἰς βάρος τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας. Εἶνε ἀληθές, λέγει, ὅτι ἀπουσίαζον κατὰ τὴν τελευταίαν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου, λόγῳ κοπώσεως, ἀλλὰ δὲν ἦτο δυνατὸν διὰ τὸν λόγον τοῦτον νὰ μὴ ὑποβάλω εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας τὸ νομοθέτημα, οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ τὸ ὑποβάλω κατὰ τὸ ἥμισυ.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης) δηλοῖ ὅτι οὐδένα λόγον εἶχε νὰ θίξῃ προσωπικῶς τὸν κ. Σταμούλην.

Ὁ κ. ***Κ. Σταμούλης*** συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ νομοθέτημα ἔτυχεν εὐρυτάτης συζητήσεως.

Ὁ κ. ***Ν. Ἀβραὰμ*** λέγει ὅτι δὲν συνεζητήθη τὸ νομοσχέδιον καὶ τοῦτο ἐλαφρύνει τὴν εὐθύνην τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. ***Κ. Σταμούλης*** λέγει ὅτι τὸ νομοσχέδιον συνεζητήθη εὐρύτατα, μάλιστα δὲ τὸν λόγον ἔλαβεν ὁ κ. πληρεξούσιος, ὅστις ὑπῆρξε καὶ τιμητὴς τοῦ νομοσχεδίου.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἐγερθέντος θορύβου ὁ κ. Πρόεδρος διέκοψε τὴν συνεδρίασιν ἐπὶ 5'.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὁ λόγος δίδεται, ἐπὶ προσωπικοῦ ζητήματος, εἰς τὸν κ. ***Ν. Ἀβραάμ***, ὅστις παρέχει τὴν ἐξήγησιν ὅτι εἶχε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀμνηστίας συλλήβδην ὅλων τῶν κακουργημάτων. Ὁ νόμος αὐτὸς ἐθεώρουν ὅτι ἐστερεῖτο ἠθικῆς βάσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπανέλαβον καὶ κατὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην, χωρὶς διὰ τῆς φράσεως ταύτης νὰ ἔχω τὴν πρόθεσιν νὰ θίξω οὐδένα.

Ὁ κ. ***Κ. Σταμούλης*** συνεχίζων μετὰ τοῦτο τὴν ἀγόρευσίν του ἐξηγεῖ τοὺς λόγους ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὡρμήθη ἡ τότε Κυβέρνησις εἰς τὸ νὰ παράσχῃ ἀμνηστίαν οὐ μόνον ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἀδικημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ὡρισμένων μικρῶν ἀδικημάτων κατὰ τοῦ Κράτους ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, ἐφ' ὅσον ὑπῆρχε σωρεία ποινικῶν ὑποθέσεων, αἵτινες ἐκινδύνευον νὰ παραγραφοῦν. Παρεσχέθη καὶ δι' αὐτὰς τὸ δικαίωμα τῆς ἀναστολῆς. Ἂν ὁ νόμος ἕνεκεν ἀβλεψίας δὲν ἐκυρώθη ὁλόκληρος, τοῦτο ὅμως δὲν παρεῖχε δικαίωμα εἰς τὸν Ὑπουργὸν νὰ ἐξαφανίσῃ τὸ φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τὸ ὁποῖον περιεῖχεν ὁλόκληρον τὸ κείμενον. Διότι καὶ ἄνευ τῆς κυρώσεως τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἐφ' ὅσον τὰ νομοθετήματα δημοσιεύονται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

εἶνε ἔγκυρα. Καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ταύτην φρονεῖ ὅτι δύνανται νὰ ζητηθῶσιν εὐθῦναι παρ' ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐνόμισαν ὅτι δύνανται νὰ ὑφώνουν τὸ ἀνάστημά των ὑπεράνω τῆς Συνελεύσεως.

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 12 καὶ 45' τοῦ μεσονυκτίου.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ἀλαβάνος

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΔ'

τῆς 19 Νοεμβρίου 1924

Ὥρᾳ ὅ. 30' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως, ἐπιδιορθωθέντα συμφώνως πρὸς παρατηρήσεις τοῦ κ. Θ. Χαδίνη καὶ Ι. Καλογερᾶ.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Διάφορα ἐργατικὰ Σωματεῖα ζητοῦσι τὴν ἀποφυλάκισιν συλληφθέντων ἐργατῶν.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐπιστημόνων γεωπόνων ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἀπαλλαγῆς αὐτοῦ ἀπ' ἀσχολιῶν μὴ σχετιζομένων μὲ τὴν ἐπιστήμην των.

Ἡ Κοινὴ τῶν Ἀλυτρώτων Ἐπιτροπεία ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ βελτιώσεως τῆς θέσεως τῶν πρόσφύγων.

Οἱ πρόσφυγες δημοδιδάσκαλοι Γρεβενῶν παρακαλοῦσιν ὅπως ἀναγνωρισθῇ ἡ προηγουμένη αὐτῶν ὑπηρεσία.

Διάφοροι δικαιοῦχοι ἐξ ἐπιτάξεως παρὰ τῆς Στρατιᾶς Μ. Ἀσίας παρακαλοῦσιν ὅπως διαταχθῇ ἡ ἐκδίκασις τῶν ἀπαιτήσεών των.

Ὁ Ἀθανάσιος Γιαννόπουλος καὶ Ἀλέξ. Σαγονᾶς παραπονοῦνται διὰ τὴν πώλησιν τῶν βιβλίων τοῦ Κράτους παρὰ ἀντιπροσώπων τῆς Δημοδιδασκαλικῆς Ἑνώσεως.

Οἱ προταθέντες πρὸς ἐκπαιδευτικὴν ἀποστολὴν καθηγηταὶ παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως μὴ ματαιωθῇ ἡ ἀποστολή των.

Ἡ κοινότης Βρυάζης, Ἀρματόβου καὶ Ἡδῶν τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως τροποποιηθῶσιν αἱ διατάξεις τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Δούσιας διαμαρτύρεται διὰ τὴν μὴ

κατασκευὴν ὑδραυλικῶν ἔργων πρὸς διοχέτευσιν τῶν ὑδάτων τῆς σήραγγος Καίσαρι.

Οἱ ὑποκατάδικοι Καρδίτσης παρακαλοῦσιν ὅπως περιληφθῶσιν εἰς τὸν περὶ ἀμνηστίας νόμον.

Ἐπιτροπὴ φορολογουμένων Μεγαλοπόλεως διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀνακριβῆ ἐγγραφὴν αὐτῶν εἰς γεωργικὴν παραγωγὴν παρὰ τοῦ ἐφοριακοῦ γραμματέως.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Πέτρας διαμαρτύρεται διὰ τὴν κακίστην ἐπιδιόρθωσιν τοῦ δρόμου Σκουτάρου-Πέτρας-Στύψης.

Σχολικὴ ἐπιτροπὴ Γυμνασίου Καβάλλας παρακαλεῖ ὅπως τὸ πρώην Τουρκικὸν Γυμνάσιον παραχωρηθῇ ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Σουφλίου παρακαλεῖ ὅπως ἐπαναδιορισθῇ ὁ ἀπολυθεὶς Ἐπιθεωρητὴς Δημοτικῶν Σχολείων Ἐμμανουήλ.

Οἱ κάτοικοι Ζάρκου Τρικκάλων παραπονοῦνται ἐναντίον τοῦ προϊσταμένου Γραφείου Ἐποικισμοῦ Τρικκάλων.

Τὸ πολιτικὸν Μικρασιατ. Κέντρον ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἀποζημιώσεως τῶν ἐγκαταλειψάντων ἐν Τουρκίᾳ περιουσίαν.

Ὁ γηγενὴς πληθυσμὸς καὶ οἱ ἐγκατεστημένοι πρόσφυγες Παγγαίου διαμαρτύρονται διὰ τὴν μειονεκτικὴν αὐτῶν θέσιν ἀπέναντι τῶν ἄλλων προσφύγων.

Ὁ πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης κ. **Γ. Χατζηκυριακοῦ** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 19 Ὀκτωβρίου 1922 νομοθ. Διατάγματος συμπληρωθέντος διὰ τοῦ ἀπὸ 28 Μαΐου 1923 Βασιλ. Διατάγματος περὶ τῶν κτηματογράφων τῶν οἰκοπέδων τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης».

Οἱ Ὑπουργοὶ ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας κ. **Ι. Βαλαλᾶς** καὶ τῶν Οἰκονομικῶν κ. **Κ. Γκότσης** ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου περὶ χορηγίας δανείου εἰς Σιδηροδρομικὰς Ἑταιρείας.

Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** διαβιβάζει ἔγγραφον τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Πρωτοδικῶν Ἀθηνῶν, δι' οὗ ζητεῖται παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἡ χορηγία ἀδείας περὶ διώξεως τοῦ πληρεξουσίου Ι. Λιμπεροπούλου.

Ἐπίσης ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** διαβιβάζει ἔγγραφον τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Πρωτοδικῶν Ροδόπης, δι' οὗ ζητεῖται παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἡ χορηγία ἀδείας περὶ διώξεως τοῦ πληρεξουσίου Κ. Κουρτίδου.

Ὁ κ. **Σπ. Ξύδης** (πληρεξ. Λακεδαίμονος) ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἀνακλήσεως τοῦ νόμου 3109 περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 23 Ἀπριλίου 1924 Ν. Δ. περὶ παραγραφῆς τῶν ἀδικημάτων κλπ.».

Ὁ κ. **Ι. Πατάλας** (πληρεξ. Μεγαρίδος) ὑποβάλλει πρότα-

σιν "περὶ τροποποιήσεως τῶν ἄρθρων 1 καὶ 2 τοῦ συντάγματος περὶ Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας".

Κ. Ρέντης. Κατόπιν τῆς καταγγελίας τῆς συνθήκης συμμαχίας μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Σερβίας ἐκ μέρους τῆς Σερβίας παρακαλῶ νὰ κατατεθοῦν τὰ ἔγγραφα τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν καταγγελίαν καὶ τὰ ἔγγραφα τὰ σχετικὰ πρὸς τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους κατηγγέλθη ἡ συνθήκη, ἐπίσης δὲ καὶ πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐκκενώσεως τῶν 14 χωρίων τῆς Ἠπείρου.

Ἐπίσης παρακαλῶ νὰ ἐρωτηθῇ ἡ Κυβέρνησις ἂν δέχεται νὰ γίνῃ συζήτησις κατὰ τὸ προσεχὲς Σάββατον.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ πρωτόκολλον δὲν ὑπάρχει καμμία ἀντίρρησις νὰ κατατεθῇ καὶ νὰ γίνῃ συζήτησις ἐπ' αὐτοῦ. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ἕτερον ζήτημα, ἡ Κυβέρνησις φρονεῖ ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἀναβολὴ τῆς συζητήσεως καὶ τῆς καταθέσεως τῶν ἐγγράφων. Ὁ κ. ἐκ Κορινθίας πληρεξούσιος εἶνε εἰς θέσιν μείζονα παντὸς ἄλλου νὰ ἐκτιμήσῃ ἂν εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἐπιτρέπεται τὸ τοιοῦτον.

Α. Παπανασταίου. Ἂν ἐζητήθη ἀπὸ τὸν κ. ἐκ Κορινθίας πληρεξούσιον νὰ δηλώσῃ ἡ Κυβέρνησις, ἂν θὰ ἐδέχετο ἐπερώτησιν ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς διὰ τὸ προσεχὲς Σάββατον, τοῦτο ἐγένετο διότι νομίζομεν ὅτι μία δημοσία συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ζητημάτων θὰ διηυκόλυνεν αὐτὴν καὶ εἰς ἔλεγχος τῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως δὲν εἶχε παρὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὰς ἀπόψεις τὰς ἑλληνικάς. Ἐφόσον ὅμως ἡ Κυβέρνησις νομίζει ὅτι δὲν θὰ ἦτο συμφέρον νὰ γίνῃ κατὰ τὸ Σάββατον ἡ συζήτησις, δεχόμεθα τὴν ἀναβολήν. Θὰ παρακαλέσω ὅμως, ὅπως μὴ εἶνε μακρὺς ὁ χρόνος τῆς ἀναβολῆς.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμὲ νὰ ὁρίσω τὸν χρόνον τῆς ἀναβολῆς. Γνωρίζετε ὅτι δὲν ἀπέστερξα, ἐφόσον ἦτο ἐπιτετραμμένον, ν' ἀνακοινωθῇ, ἀλλὰ δημοσία συζήτησις νομίζω ὅτι δὲν ἦτο συμφέρουσα νὰ γίνῃ. Ἄλλως τε δὲν πρέπει νὰ ἐλεγχθῇ ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις.

Α. Παπανασταίου. Δὲν πρόκειται νὰ ἐλέγξωμεν τὴν σημερινὴν Κυβέρνησιν. Αἱ πράξεις ἀνάγονται εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ὑποθέσεως ἐπὶ ἄλλης Κυβερνήσεως. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι δὲν εἶνε ἀντικείμενον ἐλέγχου ὅλη αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις, ἀφοῦ ὁ αὐτὸς Ὑπουργὸς παραμένει καὶ ἡ αὐτὴ πολιτικὴ, ἀγνοοῦμεν ἂν ἀκολουθεῖται ἢ ὄχι.

Γ. Καφαντάρης. Ἐφόσον ἡ Κυβέρνησις ἐδήλωσεν ὅτι συζήτησις ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ τὸ ζήτημα τῆς καταγγελίας

τῆς Ἑλληνοσερβικῆς συνθήκης δὲν εἶνε συμφέρουσα, νομίζω ὅτι οὐδεμία ἀμφιβολία θὰ ὑπάρχῃ ὅτι ἡ συζήτησις θὰ ἀναβληθῇ δι' ὅλον τὸ χρονικὸν διάστημα κατὰ τὸ ὁποῖον θὰ ὑφίσταται τὸ κώλυμα τοῦτο. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατάθεσιν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης, ἐὰν πρόκειται νὰ κατατεθῇ καὶ νὰ γίνῃ συζήτησις, δὲν θὰ εἶχον καμμίαν ἀντίρρησιν. Ἐπειδὴ ὅμως ταῦτα εἶνε ἀπολύτως συναφῆ δὲν βλέπω διατί δὲν θὰ συνεδυάζετο ἡ συζήτησις, ὁπότε ἤθελεν ὁρισθῇ, μετὰ τοῦ ζητήματος τῆς καταγγελίας.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. ***Θ. Γρηγορίου*** ἐπερωτᾷ τὸν κ. ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸν διατί δὲν κατέθεσε τὸν αἰτηθέντα φάκελον τῆς ὑποθέσεως Μαργαρίτας Βαλλῶν ὡς καὶ τὸν φάκελον τῶν ἐνεργηθεισῶν ἀνακρίσεων παρὰ τοῦ Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου κατὰ τοῦ Εἰσαγγελέως Ἐρετῶν κ. Τόμαν.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι συνεπείᾳ τῆς ὑποβληθείσης ἐπερωτήσεως τοῦ κ. πληρεξουσίου ἐκάλεσε παρ' αὐτῷ τὸν προεδρεύοντα τοῦ Δικαστηρίου κ. Γιώτην, ὅστις τῷ ἀνεκοίνωσεν ὅτι δὲν ἐλέχθησαν ὅσα ἀποδίδονται εἰς τὸν Εἰσαγγελέα κ. Τόμαν. Οὐχ ἧττον ἀνέθηκε, μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς ταῦτα, τὴν διενέργειαν ἀνακρίσεων εἰς τὸν Εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὁ ὁποῖος ὑπέβαλεν ἔκθεσιν, καθ' ἣν ὁ κ. Τόμαν ἀφῆκε κατὰ τὸ τέλος τῆς ἀγορεύσεώς του κενά τινα, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν αὐτοδικίαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν αἰτηθεῖσαν κατάθεσιν τῶν ἐγγράφων λέγει ὅτι γεννᾶται διὰ τῆς ὑποβληθείσης ἐπερωτήσεως καὶ σοβαρώτατον ζήτημα ἂν δύνανται νὰ κατατίθενται δικαστικὰ ἔγγραφα. Ἡ Δικαστικὴ Ἐξουσία εἶνε ἀνεξάρτητος, ὑποκειμένη μόνον εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, δὲν θεωρεῖ δὲ σκόπιμον τὴν κατάθεσιν, ἡ ὁποία οὐδαμῶς θὰ διηυκόλυνε τὴν διενέργειαν ἐλέγχου κατὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ἀφ' ἑνός, καὶ ἡ ὁποία ἀφ' ἑτέρου ἀντίκειται εἰς τὸ δόγμα τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Δικαστικῆς Ἐξουσίας. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπεδιάλλετο νὰ γίνῃ ἐγένετο, ἀναμένεται δὲ ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὁπότε θὰ προκύψῃ ζήτημα ἐλέγχου τοῦ Ὑπουργοῦ διὰ τὴν ἀποδοχὴν καὶ ἐκτέλεσιν ἢ μὴ τῆς ἀποφάσεως ταύτης. Εὐελπιστῶ ὅτι ἡ Συνέλευσις θέλει ἀρκεσθῇ εἰς ταῦτα καὶ δὲν θὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν κατάθεσιν.

Ὁ κ. ***Θ. Γρηγορίου*** λέγει ὅτι, ἐφόσον δὲν πρόκειται νὰ διακινδυνεύσουν συμφέροντα τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἐφόσον δὲν πρόκειται περὶ προσωπικῶν τοῦ περὶ οὗ πρόκειται ὑπαλ-

λήλου, ἐνόμισα ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ζητηθῶσι τὰ κατατεθέντα ἔγγραφα, διότι ἡ μὴ κατάθεσις ἐγγράφων ἐξασθενεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης, ἣν ἔχουν οἱ Ὑπουργοὶ καὶ περιορίζει τὰ ὅρια τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου.

Ὁ κ. **Ι. Μαλαχίας** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας διατί δὲν κατέθεσε μέχρι σήμερον πλήρη τὸν φάκελον τὸν ἀφορῶντα τὴν ὑπόθεσιν τῶν λουτρῶν Ἰκαρίας, καίτοι οὗτος διὰ τρίτην φορὰν ἐζητήθη.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι ἡ ἐπιβράδυνσις τῆς καταθέσεως τῶν ἐγγράφων προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι εὑρίσκοντο ταῦτα εἰς τὸ Πολιτικὸν Γραφεῖον, γινόμενα ἀντικείμενον συζητήσεως ἐν Ὑπουργικῷ Συμβουλίῳ. Δηλοῖ ὅτι εἶνε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κ. πληρεξουσίου ὁλόκληρος ὁ φάκελος καὶ ἀκόμη ὁλόκληρον τὸ Ἀρχεῖον.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** διαμαρτύρεται διότι δὲν κατετέθησαν ἀκόμη οἱ παρ' αὐτοῦ ζητηθέντες πίνακες παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ἀπορεῖ διὰ τὴν βραδύτητα ταύτην, ἣν θεωρεῖ ὡς περιφρόνησιν τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας κατὰ τῶν δικαιωμάτων τῶν πληρεξουσίων. Φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ διευκρινισθῇ ἂν ἔχουσι δικαιώματα ἢ οὐ οἱ πληρεξούσιοι, καὶ ἂν εἶνε σεβαστὰ ταῦτα ἢ ὄχι.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) παρατηρεῖ ὅτι ὁ ῥήτωρ ἐξογκώνει τὰ πράγματα, διότι οἱ παρ' αὐτοῦ κατατεθέντες κατάλογοι περὶ τῆς δυνάμεως τῆς χωροφυλακῆς εἶνε εἰς τὴν διάθεσίν του. Δὲν εἶχε δὲ δικαίωμα νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς περιφρόνησιν τοῦ Ὑπουργείου τὴν βραδύτητα ταύτην, ἥτις προῆλθε τὸ μὲν ἕνεκα τῆς ἀσθενείας τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ, τὸ δὲ ἕνεκα λάθους, διότι εἶχον σταλῇ εἰς τὸ Προεδρεῖον εὐθὺς ὡς ἐζητήθησαν οἱ πίνακες, ἀλλ' ἐπεστράφησαν ἐκ νέου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις ὑπογεγραμμένη ὑπὸ πολλῶν κ. κ. πληρεξουσίων περὶ προτάξεως τῆς ἐπερωτήσεως τῆς ἀφορώσης τὰ γεγονότα τῆς Καβάλλας. Ἐπίσης ἕτεραι προτάσεις περὶ προτάξεως τῆς ἐπερωτήσεως περὶ τῆς παραδόσεως τῶν 14 χωρίων τῆς Ἠπείρου εἰς τὴν Ἀλβανίαν.

Ἐρωτᾶται ἡ Συνέλευσις: Δέχεται τὴν πρόταξιν ἢ νὰ συζητηθῇ ἡ περὶ τοῦ Δωδεκανησιακοῦ ζητήματος ἐπερώτησις;

Διεξάγεται διαλογικὴ συζήτησις μεταξὺ τοῦ κ. Προέδρου καὶ διαφόρων πληρεξουσίων περὶ τοῦ τίς τῶν ἐπερωτήσεων δέον νὰ προταχθῇ.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** συνιστᾷ κατόπιν τούτου, ὅπως

τηρηθῇ καὶ ἐν ταῖς συζητήσεσι τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῶν Ἐρωτήσεων καὶ Ἐπερωτήσεων τὸ σύστημα τὸ καθιερωθὲν διὰ τὴν συζήτησιν τῶν νομοσχεδίων τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας. Νὰ ὁρίζωνται τουτέστιν ἐκ τῶν προτέρων αἱ συζητητέαι ἐρωτήσεις καὶ ἐπερωτήσεις, ὥστε νὰ ἐκκαθαρισθῇ οὕτω καὶ ὁ μακρὸς κατάλογος τῶν ἐγγεγραμμένων ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει Ἐπερωτήσεων, ἐκτὸς πλέον ἂν πρόκειται περὶ σοβαρῶν καὶ ἐπειγόντων ζητημάτων, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ προτάσσωνται καὶ νὰ συζητῶνται.

Οἱ κ. κ. **Διον. Λεονάρδος** καὶ **Ἀντ. Πραντούνας** παραπονοῦνται κατὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, διότι, καίτοι ἔχουσι πρὸ μακροῦ χρόνου ζητήσει νὰ συζητηθῇ ἡ περὶ ἐπαναφορᾶς τῶν ἀποτάκτων ἀξιωματικῶν ἐπερώτησίς των, δὲν κατωρθώθη ἀκόμη τοῦτο.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** ἀνέρχεται ἐπὶ τοῦ βήματος, ἵνα ἀναπτύξῃ τὴν περὶ τῶν παραχωρηθέντων χωρίων εἰς τὴν Ἀλβανίαν ἐπερώτησίν του.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** παρατηρεῖ ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἐπὶ τοιούτου ζητήματος ἀπαράσκευος συζήτησις καὶ προτείνει νὰ ὁρισθῇ εἰδικὴ ἡμέρα πρὸς συζήτησιν τοῦ θέματος τούτου, ἀφοῦ ἄλλως τε δὲν πρόκειται περὶ ἐλέγχου τῆς Κυβερνήσεως. Δύναται μάλιστα, λέγει, νὰ συνδυασθῇ καὶ ἡ συζήτησις αὕτη μὲ τὴν συζήτησιν περὶ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) δηλοῖ ὅτι δέχεται τὴν πρότασιν τοῦ κ. Καφαντάρη, ὡς πρὸς τὸ σύστημα τῶν συζητήσεων τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῶν Ἐπερωτήσεων καὶ φρονεῖ ὅτι ἡ τροποποίησις αὕτη δύναται νὰ γίνῃ δι' ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως, λαμβανομένης πρὸ τῆς λύσεως ἑκάστης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** ἀποκρούει τὴν πρότασιν τοῦ τε κ. Καφαντάρη καὶ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, διότι φρονεῖ ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θέλει ἐκλίπει ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος, καθόσον θὰ κανονίζηται οὗτος τότε μόνον ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας. Ἀντικρούει κατ' ἀκολουθίαν κατ' ἀρχὴν τὴν πρότασιν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου,** δεχόμενος τὴν πρότασιν τοῦ κ. Καφαντάρη, οἱονεὶ ἑρμηνεύων ταύτην, λέγει ὅτι ὁ καθορισμὸς τῶν συζητήσεων τῶν ἐπερωτήσεων εἶνε ζήτημα ἀντιπολιτεύσεως καὶ οὐδεμία Κυβέρνησις θὰ ἐδέχετο νὰ ἀποφύγῃ οἱονδήποτε ἔλεγχον.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** συμφωνῶν λέγει ὅτι δὲν δύναται

νὰ ἔχῃ ἄλλην ἐκβοχὴν ἡ πρότασίς του, διότι οὐδεμία Κυβέρνησις θὰ ἐζήτει νὰ ἀποφύγῃ οἱονδήποτε ἔλεγχον, χωρὶς νὰ θέλῃ ἡ ἰδία νὰ κλονίσῃ τὴν θέσιν της.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** ἀποκρούει τὴν προβληθεῖσαν πρότασιν, διότι οὐδεὶς ἔχει δικαίωμα νὰ μεταβάλῃ τὸν Κανονισμόν, πολλῷ δὲ μᾶλλον ἡ Κυβέρνησις. Θὰ ἀπετέλει τοῦτο περιορισμὸν τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς περὶ τῶν 14 χωρίων καὶ τοῦ Δωδεκανησιακοῦ ζητήματος ἐπερωτήσεις φρονεῖ ὅτι ἡ συζήτησις αὐτῶν θὰ ἦγεν εἰς ἀπώλειαν χρόνου, διότι, ἐφόσον ἐν μιᾷ ἐπερωτήσει δὲν ὑπάρχουσι τὰ στοιχεῖα ἐλέγχου τῆς Κυβερνήσεως, οὐδεὶς σκοπὸς ἐκπληροῦται. Δὲν θὰ πρόκειται ἐπὶ τοῦ προκειμένου παρὰ περὶ ἀφηγήσεως ἱστορικῶν γεγονότων καὶ πλέον οὔ.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** συμφωνεῖ μετὰ τοῦ κ. Σεχιώτη. Λέγει δ' ἐπὶ πλέον ὅτι διὰ διαφόρων μεθόδων παρεμποδίσεως τοῦ ἐλέγχου ἀπέβη ἀδύνατος καὶ ἡ συζήτησις μέχρι σήμερον ἐπερωτήσεώς του περὶ ἐπιβολῆς κακοπίστου φόρου βαρυτάτου, ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας ἐπιβληθέντος ἐπὶ τῶν ἐλαιολάδων Κερκύρας καὶ κατ' οὐσίαν παρανόμου.

Πρόεδρος. Ἐπειδὴ γεννᾶται ζήτημα Κανονισμοῦ, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ εἴπω τὴν γνώμην μου.

Κατὰ τὸν Κανονισμόν, αἱ ἐπερωτήσεις συζητοῦνται κατὰ τὴν σειρὰν τῆς ἐγγραφῆς των, ἀλλ' ἐξ ἄλλου ἡ Συνέλευσις, δικαιοῦται δι' ἀποφάσεως τῆς πλειονοψηφίας νὰ προτάξῃ οἱανδήποτε ἐπερώτησιν ἤθελε κρίνει προτακτέαν ἐκ λόγων γενικωτέρου συμφέροντος. Ἑπομένως ἡ Συνέλευσις δι' ἀποφάσεώς της δύναται νὰ ἀποφασίζῃ τὴν πρόταξιν μιᾶς, δύο ἢ καὶ τριῶν ἐπερωτήσεων. Αἱ ἄλλαι πρέπει νὰ συζητῶνται κατὰ τὴν σειρὰν τῆς ἐγγραφῆς των, ὡς ἔχουσι δικαίωμα οἱ ἐπερωτῶντες ἐκ τοῦ Κανονισμοῦ. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἰδική μου ἀντίληψις. Ἐὰν συμφωνῇ ἡ Συνέλευσις, νὰ γίνῃ οὕτως.

Πλεῖστοι πληρεξούσιοι. Μάλιστα, μάλιστα.

Πρόεδρος. Ἡ ἐπερώτησις περὶ τῶν δεκατεσσάρων χωρίων τῆς Ἠπείρου θὰ ἀναγραφῇ πρώτη εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ Ἐλέγχου. Ἤδη προηγεῖται ἡ περὶ τοῦ Δωδεκανησιακοῦ ζητήματος καὶ ἕπεται ἡ τοῦ τῆς Καβάλλας.

Ὁ κ. Φραγκούδης ἔχει τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ Δωδεκανησιακοῦ.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** λέγει ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργὸς εἶπε πρὸ ὀλίγου ὅτι τὸ Δωδεκανησιακὸν ζήτημα ἔχει σήμερον δυστυχῶς οἷαν σημασίαν καὶ τὸ τῶν 14 χωρίων τῆς Ἠπείρου, δηλαδὴ ἀκαδημαϊκὸν πλέον

χαρακτῆρα, διότι ἡ ἀπώλεια συνετελέσθη. Φρονῶ ὅτι εὐτυχῶς τοιοῦτο δὲν συμβαίνει, διότι ἡ Δωδεκάνησος, καὶ λόγῳ συμβάσεων καὶ λόγῳ ἐθνολογίας ἀνήκει καὶ θὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Θὰ ἐξετάσω, λέγει, τὸ ζήτημα ἐπὶ τῶν μεγάλων γραμμῶν τῶν ἱστορικῶν δικαίων καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συμβάσεων.

Δὲν ὑπάρχουν δύο Λαοὶ εἰς τὴν Ἱστορίαν τόσον συγγενεῖς ὅσον ὁ Ἰταλικὸς καὶ ὁ Ἑλληνικός. Διεσταυρώθημεν τοσάκις ὥστε ἑκατομμύρια Ἑλλήνων ἀπερροφήθησαν εἰς τὴν Ἰταλίαν ὅπως ἑκατομμύρια Ἰταλῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀνατολήν. Ἡ μόνη δὲ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ Δυτικοῦ πολιτισμοῦ ὑπῆρξεν ὅτι ὁ μὲν Ἑλληνισμός, λόγῳ τῆς ἐκπολιτιστικῆς του δυνάμεως, ἔστελλεν ἀποικίας διὰ νὰ ἐκπολιτίσουν Λαοὺς βαρβάρους, ἐνῷ οἱ διάφοροι ἐξ Εὐρώπης ἐπιδρομεῖς ἐπῆλθον ὡς καταστροφεῖς, τοιοῦτοι δὲ ὑπῆρξαν ὅλοι οἱ Φράγκοι, ἀλλ' ἰδιαιτέρως οἱ κάτοικοι τῆς Ἰταλικῆς Λερσονήσου.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) δηλοῖ ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν συμμερίζεται ἐκφράσεις εἰς βάρος Λαοῦ μεθ' οὗ αἱ σχέσεις μας εἶνε ὁμαλώτατα.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** συνεχίζων λέγει ὅτι, ἐνῷ ὁ Ἑλληνισμὸς ἐδημιούργει ἐν Ἰταλίᾳ τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα, ἐστέρα φώτων καὶ πολιτισμοῦ, οἱ Ῥωμαῖοι ἐπήρχοντο κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς ὡς βάρβαροι κατακτηταί, καταστρέφοντες, συλῶντες, ἀτιμάζοντες.....

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Σᾶς παρακαλῶ, μὴ θέλετε νὰ ἐξακολουθήσητε μὲ αὐτὸν τὸν τόνον τὴν συζήτησιν. Ἔχει καὶ ἕκαστος τῶν πληρεξουσίων εὐθύνην, ἔχει καὶ ἡ Κυβέρνησις εὐθύνην, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐντονώτατα διὰ τὰς ἐκφράσεις τὰς ὁποίας μεταχειρίζεσθε ἐναντίον ἑνὸς Λαοῦ μετὰ τοῦ ὁποίου εὑρισκόμεθα εἰς ὁμαλωτάτας σχέσεις. Δὲν νομίζω δὲ ὅτι τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Λιβύην εἶνε κατώτερον τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ ἔργου ἄλλων Λαῶν. Διὰ τοῦτο αἱ Κυβερνήσεις πολλάκις ἀναγκάζονται νὰ ἀρνῶνται τὴν συζήτησιν περὶ τοιούτων θεμάτων, διότι γνωρίζουν ἀρχικῶς ὅτι οἱ κ. πληρεξούσιοι δὲν δύνανται νὰ συγκρατηθοῦν ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ πρέποντος καὶ τῆς εὐθύνης ἥτις τοὺς βαρύνει.

Α. Παπαναστασίου. Συμμεριζόμεθα καὶ ἡμεῖς τὰς ἀντιλήψεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ δηλώσωμεν ὅτι δὲν εἴμεθα σύμφωνοι μὲ τὸν τρόπον τῆς συζητήσεως τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου.

Γ. Καφαντάρης. Καὶ οὐδεὶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχῃ διά-

φορον γνώμην, προκειμένου περὶ Δυνάμεως μετὰ τῆς ὁποίας μᾶς συνδέουν δεσμοὶ φιλικώτατοι.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Εἶνε ζήτημα ἂν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ συζήτησις κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Ὑπάρχει βεβαίως ὁ Κανονισμός, ἀλλ' ὑπὲρ πάντας τοὺς Κανονισμοὺς ὑπάρχουν τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα καὶ θὰ ἀναγκασθῶ νὰ ζητήσω ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν νὰ σταματήσῃ ἡ συζήτησις, ἐὰν ἐμμένητε οὕτω πως ὁμιλοῦντες διὰ Λαὸν φίλον καὶ γενναῖον, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεπολεμήσαμεν κατὰ τὸν μέγαν πόλεμον πρὸς ἐπικράτησιν τῶν ἰδεῶν τοῦ πολιτισμοῦ. Ὡμίλησεν ἄλλοτε καὶ ὁ κ. Ζερβὸς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀλλὰ μὲ γλῶσσαν ἥτις ποσῶς δὲν ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τοιαύτας διαμαρτυρίας τῆς τότε Κυβερνήσεως (Ἐπιδοκιμασίαι).

Ὁ κ. ***Γ. Φραγκούδης*** λέγει ὅτι ὡμίλησε περὶ τοῦ κομματικοῦ Ἰταλικοῦ Ἰμπεριαλισμοῦ καὶ οὐχὶ περὶ τοῦ Ἰταλικοῦ Λαοῦ.

Συνεχίζων λέγει ὅτι, ὅτε τὸ Ῥωμαϊκὸν Κράτος διῃρέθη εἰς δυτικὸν καὶ ἀνατολικόν, τὸ τελευταῖον διὰ τῆς μεγάλης ὑλικῆς δυνάμεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔγινε τελείως Ἑλληνικόν. Αἱ ἐπιδρομαὶ τῆς δύσεως κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς ἐπανελήφθησαν μὲ τοὺς Σταυροφόρους, οἱ ὁποῖοι προυξένησαν ἀπερίγραπτα δεινὰ εἰς τὸν Τόπον μας καὶ προεκάλεσαν τὴν πτῶσιν τοῦ Βυζαντίου.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰταλικῆς Χερσονήσου ἔλαβον διὰ τοῦ Πάπα τὸ ἐνεργότερον μέρος, ἐσυνέχισαν δὲ τὰς ἐπιδρομὰς οἱ Γενουήνσιοι καὶ ἰδίᾳ οἱ Ἐνετοί, ἀλλ' ὁ Ἑλληνισμὸς συνέτριψεν ὅλους αὐτοὺς τοὺς Φράγκους, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα ἔμεινε μισητὸν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν. Ἐν τούτοις τὸ νεώτερον Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἐλησμόνησε τὸ παρελθὸν καὶ ἔδειξε πρὸς τὸ Ἰταλικὸν Ἔθνος, ἀγωνιζόμενον τὸν αὐτὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα, τὴν ἀγάπην του καὶ τὸν θαυμασμόν του.

Δυστυχῶς ἡ νεωτέρα Ἰταλία δὲν ἐσεβάσθη τὰ Ἑλληνικὰ δίκαια καὶ παρασυρομένη ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις τῆς Ῥώμης καὶ τῆς Ἐνετίας ἐδημιούργησε τὸν νεώτερον Ἰμπεριαλισμόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὁδηγουμένη κατέλαβε τὰ Δωδεκάνησα.

Τὰ σύγχρονα Ἔθνη δὲν ἔχουν τὰς κατακτητικὰς ἀγριότητας τῶν παλαιῶν Λαῶν. Ἡ Γερμανία, ἡ ὁποία ἐζήτησε τὴν κοσμοκρατορίαν, κατεστράφη, ἡ δὲ Ἰταλία, ἡ ὁποία ζητεῖ νὰ μᾶς φέρῃ ὀπίσω, φοβοῦμαι μὴ ὁδηγήσῃ τὸν Ἰταλικὸν Λαὸν εἰς μεγάλας συμφοράς.

Οἱ Ἰταλοί, ἀφοῦ ἀπέτυχον ἐν Ἀφρικῇ νικηθέντες εἰς Ἀβησσυνίαν . . . . . .

Εἷς πληρεξούσιος. Παντοῦ ἡττήθησαν.

Γ. Φραγκούδης Ὑπῆρξαν αἰωνίως νικημένοι. Δὲν θέλω νὰ εἴπω ὅτι ὁ Ἰταλικὸς Λαὸς δὲν εἶνε γενναῖος, ἀλλ' ὅτι ὁ Ἰμπεριαλισμὸς τὸν ὁδηγεῖ εἰς ἀδόξους ἥττας.

...Οἱ Ἰταλοὶ ἐστράφησαν τότε εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐδημιούργησαν τὴν πρώτην ἐν Ἠπείρῳ καὶ Κερκύρᾳ προπαγάνδαν. Κατὰ τὸν πόλεμον πρὸς τὴν Τουρκίαν κατέλαβον τὰ Δωδεκάνησα, τὰ ὁποῖα διὰ τῆς συνθήκης τοῦ «Οὐσσοῦ» ὑπεχρεοῦντο νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Τουρκίαν. Μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξις καὶ ἡ ὀδύνη των ὅτε ἡ Ἑλλὰς ἀναγεννηθεῖσα ὑπὸ τὸν Βενιζέλον διέλυσε τὰ Ἰταλικὰ ὄνειρα καταλαβοῦσα τὴν Ἤπειρον. Διὰ τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν ἡ Τουρκία ἔχανε τὰ Δωδεκάνησα, τὰ ὁποῖα δι' ἑτέρας συμφωνίας μὲ τὴν Γαλλίαν θὰ περιέρχοντο εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἐπῆλθεν ὅμως δυστυχῶς ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου ἡ συνθήκη τῆς Λωζάννης, διὰ τῆς ὁποίας τὰ Δωδεκάνησα ἀπεσπῶντο ἀπὸ τῆς Τουρκίας. Ἀλλ' ἡ συνθήκη αὕτη δὲν ἐκμηδενίζει τὰς προηγουμένας ἑλληνοϊταλικὰς συμφωνίας. Ζητοῦμεν τὴν Δωδεκάνησον ἕνεκα ἐθνολογικῶν λόγων, ἀνησυχοῦμεν δὲ διότι ἡ Ἰταλία προσπαθεῖ νὰ μεταβάλῃ τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα τῶν νήσων. Ἀντίθετος εἶνε ἡ ἀγγλικὴ πολιτική, ἡ ὁποία ἀναγεννᾷ τοὺς ὑπ' αὐτὴν κυβερνωμένους, ἀπόδειξις δὲ εἶνε ἡ Ἑπτάνησος καὶ ἡ Κύπρος. Καὶ ὁ κ. Φραγκούδης πλέκει ἐνταῦθα τὸ ἐγκώμιον τῆς ἀγγλικῆς κοσμοκρατορίας καὶ καταλήγει: Ἐὰν τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος εἶνε προωρισμένον νὰ διαλυθῇ, θὰ κρατήσουν καὶ οἱ Ἰταλοὶ τὴν Δωδεκάνησον. Ἀλλ' ἐὰν ἡ Ἑλλὰς εἶνε προωρισμένη νὰ ζήσῃ, θὰ διεκδικήσῃ μίαν ἡμέραν τὴν Δωδεκάνησον (χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ***Σκεῦος Ζερβὸς*** λέγει ὅτι τὸ Δωδεκανησιακὸν ζήτημα εἶνε ἐξαιρετικῶς σοβαρὸν καὶ λεπτόν, πᾶς δὲ ὅστις θέλει νὰ παρουσιάσῃ τοῦτο ἐνώπιον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως πρέπει νὰ εἶνε οὐχὶ μόνον τελείως κάτοχος τοῦ ζητήματος, οὐχὶ μόνον ψύχραιμος καὶ ἀντικειμενικός, ἀλλὰ καὶ ἐκλεκτικὸς τὴν φράσιν καὶ προσεκτικὸς τὴν διατύπωσιν, διότι μία ἁπλῆ ἀπρόσεκτος φράσις, μία παρημελημένη φρασεολογία δύναται νὰ βλάψῃ ἀνεπανορθώτως τὸ ζήτημα, τοῦ ὁποίου μόνον τὴν προαγωγὴν καὶ μόνον τὴν λύσιν ὅλοι ἐνταῦθα ἐπιζητοῦμεν. Δι' αὐτό, ἀνερχόμενος τὸ βῆμα τοῦτο, λέγει, ἀφῆκα εἰς τὰ κράσπεδα τῶν βαθμίδων αὐτοῦ τὸν Δωδεκανήσιον καὶ κρύπτων εἰς τὰ στήθη τὸ αἴσθημά μου θὰ παρουσιάσω ἐνώπιον ὑμῶν τὸ Δωδεκανησιακὸν ζήτημα πῶς νῦν ἔχει καὶ

ποῦ εὑρίσκεται καὶ τί δέον ἀπαρεγκλίτως νὰ γίνῃ, ὅπως λύσωμεν τοῦτο ὁριστικῶς καὶ τελείως. Ἓξ διάφοροι Συμφωνίαι καὶ Συνθῆκαι ὑπεγράφησαν μέχρι τοῦδε διεθνῶς, ἀφορῶσαι τὴν Δωδεκάνησον. Καὶ ἡ μὲν πρώτη τούτων εἶνε ἡ μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Τουρκίας Συνθήκη τοῦ «Οὐσσοῦ» τῆς Λωζάννης τῆς 5ης Ὀκτωβρίου 1912, ὅτε ἡ Τουρκία κατόπιν τοῦ ἐκραγέντος Βαλκανικοῦ πολέμου ἠναγκάσθη νὰ ἐκχωρήσῃ τὴν Λιβύην. Διὰ τοῦ δευτέρου ἄρθρου τῆς Συνθήκης ταύτης ἡ Δωδεκάνησος ἐπανέρχεται εἰς τὴν Τουρκίαν.

Ἡ Συνθήκη ὅμως αὕτη δὲν ἐξετελέσθη ὑπὸ τῆς Ἰταλίας ἕνεκα τῶν Βαλκανικῶν πολέμων. Καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ὅτε ὁ Ἑλληνικὸς Στόλος ὑπὸ τὸν ἔνδοξον Ναύαρχον καὶ ἤδη Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας κ. Παῦλον Κουντουριώτην ἐκυρίαρχησε τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Μεσογείου, ὅλαι μὲν αἱ πέριξ νῆσοι ἠλευθερώθησαν, πλὴν τῶν Δωδεκανήσων, αἵτινες οὕτω κατείχοντο ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν. Ἡ Ἰταλία, εἶνε ἀληθές, πάντοτε διετύπωσε δημοσίᾳ καὶ ἐπισήμως τὴν γνώμην ὅτι δὲν θὰ μείνῃ εἰς τὴν Δωδεκάνησον, ὅτι θὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Δωδεκάνησον. Δὲν ἐξετέλεσεν ὅμως τὴν ἐπανειλημμένην σαφῆ ταύτην ὑπόσχεσίν της ἕνεκα διαφόρων ἑκάστοτε λόγων.

Δευτέρα Συνθήκη εἶνε ἡ μυστικὴ Συνθήκη τοῦ Λονδίνου, ἡ γενομένη κατὰ Μάϊον τοῦ 1915, δι' ἰδιαιτέρου ἄρθρου τῆς ὁποίας ἡ Δωδεκάνησος, τὸ Βιλαέτιον τῆς Σμύρνης, τὸ Βιλαέτιον τοῦ Χαλεπίου, τὸ Προτεκτοράτον τῆς Ἀλβανίας κλπ. ἐξεχωροῦντο εἰς τὴν Ἰταλίαν, δι' ἀντάλλαγμα τῆς συμμετοχῆς της εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον. Ἡ Συνθήκη ὅμως αὕτη ἠκυρώθη ἀπὸ τῆς εἰσόδου τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν πόλεμον. Καὶ ὁ κ. Ἐλευθέριος Βενιζέλος παρουσιάζων κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1919 τὰς ἑλληνικὰς ἀξιώσεις καὶ τὰ ἑλληνικὰ δίκαια ἐζήτησε σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς τὴν Δωδεκάνησον.

Ἓξ μῆνας βραδύτερον, τὸν Ἰούλιον τοῦ 1919, ὑπεγράφη ἡ Ἑλληνοϊταλικὴ Συμφωνία Τιττόνι-Βενιζέλου, δι' ἧς ἡ Ἰταλία ἐξεχώρει τὴν Δωδεκάνησον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ μετὰ ἓν ἔτος ὑπεγράφη ἡ Συνθήκη τῶν Σεβρῶν καὶ ἡ ἰδιαιτέρα μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας Συμφωνία περὶ τῆς Δωδεκανήσου ἐπικυροῦσα καὶ ἀναγνωρίζουσα τὴν ἐλευθερίαν τῆς Δωδεκανήσου καὶ τὴν ἕνωσιν αὐτῆς μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Εἶσθε ἐκεῖνος ὅστις προσηνέγκατε ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὴν Δωδεκάνησον. Τὸ γνωρίζω προσωπικῶς καὶ τὸ ἀναγνωρίζω.

Σκεῦος Ζερβός. Σᾶς εὐχαριστῶ θερμῶς, κ. Πρόεδρε. Ἐξετέλεσα τὸ καθῆκόν μου.

Κύριοι Πληρεξούσιοι, ἡ ἕκτη καὶ τελευταία συνθήκη τῆς Δωδεκανήσου εἶνε ἡ τελευταία Συνθήκη τῆς Λωζάννης. Διὰ ταύτης ἐκχωρεῖται μὲν ἡ Δωδεκάνησος ὑπὸ τῆς Τουρκίας εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὁ πρῶτος ὅμως τῆς Ἑλλάδος ἀντιπρόσωπος διετύπωσε πλήρεις τὰς ἐαυτοῦ ἐπιφυλάξεις ἐνώπιον τῶν ἀντιπροσώπων ὅλων τῶν Κρατῶν, αἵτινες ἔλαβον ταύτης γνῶσιν καὶ ἐκράτησαν σημείωσιν.

Πάντως ὅμως, προσθέτει, τὸ ζήτημα τῆς Δωδεκανήσου εἶνε ζήτημα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ λυθῇ καὶ νὰ λυθῇ ὁριστικῶς καὶ ταχέως. Τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῶν δύο ὁμόρων Κρατῶν, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἐπιβάλλουσι τοῦτο. Ἐπιβάλλουσι τοῦτο οἱ ἱστορικοί των δεσμοὶ καὶ αἱ παραδόσεις των, ἐπιβάλλουσι τοῦτο τὰ κοινὰ ἐμπορικὰ καὶ οἰκονομικὰ των συμφέροντα, ἐπιβάλλει τοῦτο καὶ ἡ γειτονία των. Ἀπὸ τὸν γενναῖον Ἰταλικὸν Λαόν, ὅστις τόσας θυσίας ὑπέστη χάριν τῆς ἐλευθερίας τῶν τέκνων του, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ κόσμου, ἀναμένω, λέγει, τὴν εὐγενῆ χειρονομίαν, ἥτις θὰ δώσῃ εἰς μὲν τὴν Δωδεκάνησον τὴν ἐλευθερίαν της, εἰς τὸ Αἰγαῖον τὴν γαλήνην καὶ ἡσυχίαν καὶ θὰ προαγάγῃ σπουδαίως τὰ μεταξὺ τῶν δύο ἱστορικῶν Ἐθνῶν μέγιστα οἰκονομικὰ καὶ ἐμπορικὰ των συμφέροντα. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ***Κ. Ρέντης*** λέγει ὅτι ἔλαβε τὸν λόγον ἵνα ἑρμηνεύσῃ φράσεις τινὰς τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, καθ' ἃς διὰ τὸ Βορειοηπειρωτικὸν καὶ τὸ Δωδεκανησιωτικὸν θὰ ἔπρεπε τὰς ρίζας τοῦ κακοῦ νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς τὰ λαβόντα χώραν κατὰ τὸ παρελθόν. Ἐὰν δεχθῶμεν τοῦτο ὅσον ἀφορᾷ τὸ Βορειοηπειρωτικόν, δύναται, λέγει, νὰ ὑπάρξῃ ποιά τις αἰσιοδοξία ὡς πρὸς τὰ Δωδεκάνησα. Ἀφ' ἧς στιγμῆς διετυπώθησαν αἱ γνωσταὶ ἐπιφυλάξεις ἐν Λωζάννῃ τὸ ζήτημα τῶν Δωδεκανήσων ἔλαβε χαρακτῆρα μεγάλου Εὐρωπαϊκοῦ ζητήματος, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἀναμένῃ αἰσιοδοξίαν τινά.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι οὔτε αἰσιοδοξίαν οὔτε ἀπαισιοδοξίαν ἐξέφρασεν· ἀπορεῖ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ παρερμηνευθοῦν οἱ λόγοι του.

Ὁ κ. ***Γ. Κιαγιᾶς*** ἐπερωτᾷ τὴν Κυβέρνησιν ἂν εἶνε ἀληθεῖς αἱ δημοσιευόμεναι εἰς τὴν «Ἑστίαν» τῆς 14 Νοεμβρίου δηλώσεις ἀναφορικῶς πρὸς τὰ γεγονότα τῆς Καβάλλας, καθ' ἃς ἐγνώριζεν ἡ Κυβέρνησις ὅτι ἐπρόκειτο νὰ λάβουν χώραν βίαιαι σκηναί, ἀλλὰ δὲν ἐθεώρησε σκόπιμον νὰ προβῇ εἰς προληπτικὰ μέτρα. Ἀναφέρει σχετικῶς πῶς ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀμύνης κατὰ τοῦ Κομμουνισμοῦ ὀργανοῦνται ἔνοπλα Σώματα ὑπὸ προσώπων μετεχόντων τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος,** ἐπερωτῶν τὴν Κυβέρνησιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος, ζητεῖ ὅπως κατατεθοῦν τὰ ἔγγραφα τὰ ἀνταλλαγέντα μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Καϐάλλας, ὅπως ἐπὶ τῇ ϐάσει αὐτῶν διεξαγάγῃ τὸν κατὰ τῆς Κυβερνήσεως ἔλεγχον. Δὲν δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ παίζῃ τὸ πρόσωπον τοῦ ἐκδικητοῦ, ἀλλ' ἐφόσον δὲν ἔχει τὰ ἀπαιτούμενα στοιχεῖα θὰ ἀναμείνῃ τὴν προσκόμισιν αὐτῶν ἵνα ἐπανέλθῃ.

Ὁ κ. **Γ. Κατσιμπίρης** ἐλέγχει ὡσαύτως τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὰς ἀντιλήψεις της καὶ διαμαρτύρεται.

Ὁ κ. **Ι. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι δὲν ἀνέμενε νὰ φθάσωσι μέχρι τῆς αἰθούσης ταύτης καὶ νὰ ὑιοθετηθῶσιν ἀπὸ πληρεξουσίους αἱ ῥῆμαι τῶν τριϐδῶν καὶ αἱ δημοσιεύσεις τῶν κομμουνιστῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀκριϐῶς ἐξάγεται ὅτι οὐδεμία εὐθύνη τῆς Κυβερνήσεως ὑπάρχει. Θὰ ἤμεθα ϐεϐαίως ὑπεύθυνοι, ἐὰν εἴχομεν πληροφορίας ὅτι πρόκειται νὰ γίνουν σκηναὶ καὶ δὲν ἐλαμϐάνομεν τὰ μέτρα μας ἵνα σώσωμεν τοὺς ἀξιωματικούς μας, οἱ ὁποῖοι ἔϐαψαν μὲ τὸ αἷμά των τὸ ἔδαφος τῆς Καϐάλλας. Ὑπῆρχε ϐεϐαίως μία γενικὴ πληροφορία ὅτι ἐπρόκειτο νὰ κάμουν οἱ κομμουνισταὶ ταραχάς, ἀλλὰ δὲν ἐγνωρίζομεν ποῦ ἐπρόκειτο νὰ γίνουν αὐταί, ἵνα λάϐωμεν τὰ ἐνδεικνυόμενα ἐκ τῶν προτέρων μέτρα. Ἀλλὰ πλὴν τούτων ὑπάρχει καὶ ἡ κατηγορία, ὅτι ἐγὼ ὀργανώνω ἔνοπλα Σώματα κατὰ τῶν κομμουνιστῶν· καὶ συνεχίζων ἀναφέρει ὅτι οὐδεμίαν ἔχει γνῶσιν τῶν γεγονότων τῶν ἐν Δράμᾳ ἀφ' ἑνός, ὅπου οὐδὲ ἐν στενῇ κἂν φιλίᾳ διατελεῖ μετὰ τοῦ Μεράρχου κ. Ξύδη, καὶ τῶν ἐν Καϐάλλᾳ ἀφ' ἑτέρου. Ἀναγινώσκει σχετικῶς πρὸς τὰ γεγονότα τῆς Καϐάλλας ἔκθεσιν τοῦ ἀστυνομικοῦ Διευθυντοῦ Καϐάλλας, καὶ συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν εἶνε Φασίστας, ἀλλ' ἂν ἐκηρύχθη κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ τοῦτο ἔπραξε, διότι ϐρονεῖ ὅτι οὗτος ὑποσκάπτει τὰ θεμέλια τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος.

Παρακαλεῖ νὰ προσκομισθῇ μία κἂν ἀπόδειξις, ποῖον εἶνε τὸ Σωματεῖον, τὸ ὁποῖον ἔδρασεν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μόνον ἐσκέφθη, λέγει, εἶνε πρὶν ἢ ἀναλάϐῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν νὰ περιστώσῃ ἀπὸ τὴν γενικὴν νόσον τῆς καταπτώσεως τοῦ πατριωτικοῦ φρονήματος τοὐλάχιστον τοὺς νέους ἀπὸ 18 ἕως 23 ἐτῶν. Οὕτως ἱδρύθησαν εἰς μέρη τινὰ Σωματεῖα Ἐθνικῆς Δημοκρατικῆς Νεολαίας, τὰ ὁποῖα ὅμως οὐδεμίαν ἔχουν σχέσιν μὲ τὰς σκηνὰς καὶ μὲ τὰς ταραχάς. Τελευτῶν ἀπορεῖ πῶς, κατόπιν τῶν γεγονότων, ὁλόκληρος ἡ ἀστικὴ τάξις ἠγέρθη ὑπὲρ τῶν κομμουνιστῶν καὶ ἐναντίον τῶν ὑποστάντων τὴν ἐπίθεσιν· τοῦτο δὲν γνωρίζει κατὰ πόσον δύναται νὰ ἀποϐῇ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Νώρας ταύτης.

Ὁ κ. **Κ. Κωνσταντινίδης,** ὁμιλῶν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπερωτήσεως, λέγει ὅτι ἐν Δράμᾳ, ὁπόθεν προέρχεται, ἔχει συσταθῇ Σῶμα ἐνόπλων, τὸ ὁποῖον παρελαύνει καθημερινῶς διὰ τῶν ὁδῶν τῆς Δράμας, τοιαύτην δὲ παρέλασιν εἶδε καὶ ὁ ἴδιος. Ἐπὶ κεϕαλῆς τοῦ Σώματος τούτου εἶνε ἀξιωματικὸς ἔϕεδρος, συνδεόμενος διὰ στενωτάτης φιλίας πρὸς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν. Συνεχίζων ἀναφέρει πῶς τοιαῦτα Σώματα εἰσήλασαν εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Σωματείου «Εὐδαιμονία», συλλαϐόντα πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ ἐργάτας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ δύο γυναῖκας, τὰς ὁποίας, ἀφοῦ ἔδειραν ἀνηλεῶς, τὰς ἐκλεισαν εἰς τὰ ὑπόγεια τῆς Ἀστυνομίας. Ἡ διεξαχθεῖσα ἔπειτα δίκη ἀπέδειξεν ὅτι εἰς οὐδὲν οὗτοι ἔπταισαν, ἀφοῦ ἀθωώθησαν πάντες.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι δὲν εἶνε κανονικὸν νὰ παρεμϐάλλωνται ἐντὸς μιᾶς ἐπερωτήσεως νέαι ἐπερωτήσεις, διὰ τυχὸν παραϐάσεις τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν.

Ὁ κ. **Α. Παπανασταίου** λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἐδήλωσεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις εἶνε ἑτοίμη νὰ δεχθῇ τὴν συζήτησιν. Ἐὰν ὅμως ἡ Κυβέρνησις ἐπιθυμῇ, δύναται ἡ συζήτησις νὰ ἀναϐληθῇ διὰ τὸ Σάϐϐατον.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι ἡ συζήτησις διεξάγεται ἐπὶ τοῦ θέματος ἂν ὑπάρχουν ϕασιστικαὶ ὀργανώσεις καὶ πότε αὗται ἱδρύθησαν. Ἵνα λάϐωμεν τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα, ἐὰν ὑπάρχουν γεγονότα μαρτυροῦντα παράϐλεψιν τῶν Ἀρχῶν, παρανόμους καταπατήσεις κλπ., ϑὰ ἦτο δίκαιον νὰ ἀναϐληθοῦν ταῦτα, ἵνα ἡ Κυβέρνησις ζητήσῃ καὶ λάϐῃ ἐν τῷ μεταξὺ πληροφορίας.

Ὁ κ. **Κ. Κωνσταντινίδης** συνεχίζων ἀναφέρει ὅτι συνελήϕθη εἷς τῶν ἀρίστων πολιτῶν Δράμας, ὁ Πολυχρονιάδης, ὡς κομμουνιστής, καὶ ὅτι κατόπιν ἀπελύθη, οὐδενὸς στοιχείου ἐνοχῆς κατ' αὐτοῦ προκύψαντος.

Ὥρᾳ 9.15' διακόπτεται ἡ συνεδρίασις, ἵνα ἐπαναληϕθῇ τῇ 10'45' μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπήν.

Ὥρᾳ 11 μ. μ. ἐπαναλαμϐάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Προκειμένου νὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως διὰ τὰς σκηνὰς τῆς Καϐάλλας, ὁ κ. **Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως** παρακαλεῖ ὅπως, ἐπειδὴ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἠσθένησεν, ἀναϐληθῇ ἡ ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως συ-

ζήτησις δι' αὔριον, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ να προχωρήσῃ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τῶν λοιπῶν ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. **Δ. Λεονάρδος** φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ διακοπῇ ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. **Α. Παπαδάτος** ἐπίσης συνιστᾷ ὅπως μὴ διακοπῇ ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. **Π. Ἀραβαντινὸς** λέγει ὅτι, προκειμένου νὰ ἀναδληθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως, ἡ ὁποία εἶνε λίαν σοβαρά, προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ λυθῇ ἡ συνεδρίασις.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται δι' ἀναστάσεως ὅπως κατὰ τὴν αὐριανὴν συνεδρίασιν συνεχισθῇ ἡ ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως συζήτησις, μετὰ τὸ πέρας δ' αὐτῆς συνεχισθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος περὶ ἱδρύσεως τῆς Γερουσίας συζήτησις.

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 11.30'.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΕ'

Τῆς 20 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ ἡ. 25' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Διάφορα Σωματεῖα Πλωμαρίου παρακαλοῦσιν ὅπως ματαιωθῇ πᾶσα νέα φορολογία ἐπὶ τοῦ σάπωνος.

Οἱ ἐνορῖται τῶν Ναῶν Ἁγίου Γεωργίου καὶ Ἁγίου Νικολάου Αἰτωλικοῦ παραπονοῦνται κατὰ τοῦ Μητροπολίτου Αἰτωλοακαρνανίας, κλείσαντος τοὺς ὡς ἄνω ναούς.

Τὸ κοινοτικὸν Συμβούλιον Κακοδάτου Ὀλυμπίας παρακαλεῖ ὅπως οἱ δημοδιδάσκαλοι ὑπαχθῶσιν εἰς τὸν πανυπαλληλικὸν νόμον.

Οἱ πάρεδροι τοῦ Εἰρηνοδικείου Ἀθηνῶν παρακαλοῦσιν ὅπως συμπεριληφθῶσιν εἰς τὸ Ν. Διάταγμα περὶ αὐξήσεως τῶν ἀποδοχῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

Οἱ τέως ἐπὶ μισθῷ τμηματάρχου εἰσηγηταὶ τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνίας ζητοῦσι τὴν τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου 8

τοῦ Ν. Δ. τῆς 25 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ., δι' οὗ ἠκυρώθησαν οἱ ἀπονεμηθέντες αὐτοῖς μισθοί.

Οἱ εἰδικοὶ τεχνῖται μελισσοκόμοι ζητοῦσι τὴν διαιθμισίν των.

Ὁ Εὐάγγελος Κοντοσόπουλος, κάτοικος Ἀθηνῶν, παρακαλεῖ ὅπως ἡ θυγάτηρ του Αἰκατερίνη, ὑγειονομικὴ ἐπιθεωρήτρια, μετατεθῇ ἐκ Βόλου εἰς Πειραιᾶ.

Οἱ συμβολαιογράφοι τῆς περιφερείας Χανίων παρακαλοῦσιν ὅπως ψηφισθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ πρώην Ὑπουργοῦ κ. Σταμούλη καταρτισθὲν νομοσχέδιον περὶ βελτιώσεως τῆς θέσεώς των.

Τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον Καβάλλας παρακαλεῖ ὅπως ἀπορριφθῶσιν οἱ κρατούμενοι ἐργάται, ἐπιληφθῶσι δὲ τῆς ὑποθέσεως τῶν σκηνῶν αἱ δικαστικαὶ Ἀρχαί.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ ὅπως τροποποιηθῇ ὁ νόμος περὶ κυριακῆς ἀναπαύσεως.

Ὁ Ἀγροτικὸς Συνεταιρισμὸς Βαλάντζης παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ νομοθετικὴ μέριμνα περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς ἀπολύσεως ἐκ τῶν φυλακῶν ἐπὶ χρηματικῇ ἐγγυήσει τῶν καταχραστῶν τῆς περιουσίας τῶν Συνεταιρισμῶν.

Οἱ ἐν Ἐλασσόνι Πόντιοι πρόσφυγες παρακαλοῦσιν ὅπως βελτιωθῇ ἡ θέσις των.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Μεγαλοπόλεως διαμαρτύρεται διὰ τὴν σύνταξιν ἀνακριβοῦς πίνακος δηλώσεων παραγωγῆς παρὰ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου.

Οἱ κτηνοτρόφοι ἄνω καὶ κάτω Σελίου παρακαλοῦσιν ὅπως παραχωρηθῇ εἰς αὐτοὺς τὸ βασιλικὸν κτῆμα Σέλι.

Ὁ κ. **Α. Μιαούλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ κατατάξεως πολιτικῶν ἰατρῶν ἐν τῷ Π. Ναυτικῷ, βαθμολογίας, προσόντων προαγωγῆς τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ἰατρικοῦ κλάδου τοῦ Π. Ναυτικοῦ καὶ περὶ προσθήκης διατάξεων εἰς τὸ ἀπὸ 11 Σ)ρίου 1923 Ν. Διάταγμα περὶ ἐκπαιδεύσεως κατωτέρων μονίμων ὑγειονομικῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Ναυτικοῦ εἰς εἰδικοὺς κλάδους τῆς ἰατρικῆς ἐν τῇ ἡμεδαπῇ».

—Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Α. Ἀναγνωστόπουλος, Π. Πετρίδης, Δ. Μαμάης** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπανεξετάσεως ἀπορριφθέντων μαθητῶν».

Πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τὸν λόγον λαμβάνει ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης**, ὅστις λέγει τὰ ἑξῆς:

Γ. Σεχιώτης. Παρακαλῶ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως νὰ δώσῃ σχετικὰς ἐξηγήσεις διὰ τὰς ἀναγραφομένας

εἰδήσεις ἀπὸ τὰς ἀπογευματινὰς ἐφημερίδας, ἐν σχέσει μὲ κινήματα ἀξιωματικῶν, ἔχοντα μορφὴν πολιτικήν. Εἶνε καιρὸς νὰ παύσουν τὰ κινήματα, τὰ ὁποῖα ἀνατρέπουσι τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ πολιτεύματος καὶ ἐμβάλλουν εἰς ἀνησυχίαν τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀνάγκην ἡσυχίας, καὶ τὴν Συνέλευσιν, ἡ ὁποία σύμπασα εἶνε σύμφωνος ὅτι πρέπει ν' ἀποκατασταθῇ ἐντελῶς ἡ λειτουργία τοῦ πολιτεύματος καὶ ὁ ὁμαλὸς πολιτικὸς βίος. Εἶνε ἀνάγκη ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως νὰ δώσῃ καθησυχαστικὰς πληροφορίας ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Αἱ πληροφορίαι τὰς ὁποίας ἐζήτησεν ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς Κυβερνήσεως, δύνανται νὰ εἶνε ἀπολύτως καθησυχαστικαί. Δὲν πρόκειται περὶ κινημάτων ἢ περὶ κινήματος τὸ ὁποῖον δύναται σοβαρῶς νὰ θέσῃ, ἔστω καὶ πρὸς στιγμήν, ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τῶν καθεστωτικῶν Ἀρχῶν ἢ τῆς Συνελεύσεως ἢ τοῦ πολιτεύματος.

Ἡ ἐπιθυμία ἡσυχίας καὶ τάξεως, τὴν ὁποίαν ἠρμήνευσεν ὁ κ. συνάδελφος, εἶνε ἀναμφισβήτητος ἐπιθυμία ὅλων ἡμῶν, ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἀλλ' εἶνε καὶ ἐπιθυμία τοῦ συνόλου τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Ἐπιθυμία ἡ ὁποία ἀπεδείχθη καὶ ἐμπράκτως εἰς ἀπόπειραν γενομένην πρὸ ὀλίγων μηνῶν, εὑροῦσαν δὲ πλήρη ἀπροθυμίαν τοῦ συνόλου τοῦ Στρατεύματος. Ἂν μεμονωμένα τινὰ ἄτομα παραπλανώμενα προβαίνουσιν εἰς πράξεις ἀντικειμένας εἰς τοὺς καθεστῶτας νόμους, ἀκριβῶς διότι τοιαῦται πράξεις δύνανται νὰ παρεξηγηθῶσιν ὄχι μόνον εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ νὰ παραστήσουν τὴν Ἑλλάδα, παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν πάντων ἡμῶν, παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ὁλοκλήρου, νὰ παραστήσουν, λέγω, τὴν Ἑλλάδα διασυρομένην ἀπὸ στρατοκρατικὰ κινήματα, ἀκριβῶς διὰ τοῦτο, αἱ τοιαῦται πράξεις, καίτοι μεμονωμέναι, πρέπει νὰ παταχθῶσιν ἀμέσως καὶ ἀμειλίκτως. (Χειροκροτήματα).

Ὁσάκις δὲ τοιαῦται πράξεις καταγγέλλονται καὶ ὁσάκις πειθόμεθα ὅτι αἱ καταγγελίαι πρέπει νὰ ἐξετασθῶσιν ἀπὸ τὰς ἁρμοδίας δικαστικὰς Ἀρχάς, παραπέμπομεν τάχιστα εἰς αὐτὰς τὴν ὑπόθεσιν πρὸς ταχεῖαν ἀνάκρισιν καὶ δίωξιν τῶν ὑπευθύνων.

Ἡ ὑπόθεσις ἡ ὁποία ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν ἀξιότιμον συνάδελφον ἐκ Μαντινείας ἵνα ζητήσῃ πληροφορίας ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν εἶνε ἀκριβῶς τοιαύτη, παρεπέμφθη δὲ εἰς

τὴν Δικαιοσύνην, ἥτις προέβη εἰς τὸ ἔργον της καὶ διέταξε τὴν σύλληψιν ἑνὸς προσώπου. Ὅταν περατωθῇ ἡ ἀνάκρισις, τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, ἐὰν εἶνε ἔνοχον, θὰ παραπεμφθῇ φυσικὰ εἰς δίκην, ὅπως πᾶς ἔνοχος παραβάσεως τῶν κειμένων νόμων.

Ἐν τῷ μεταξὺ παρακαλῶ νὰ πιστεύσητε ὅτι δὲν ὑπάρχει κανεὶς κίνδυνος διὰ τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν καὶ τοῦ πολιτεύματος ἐν γένει. Ἐπιτραπήτω νὰ προσθέσωμεν ὅτι πάντες πρέπει νὰ καταβάλωμεν προσπάθειαν ἵνα μὴ ταρασσώμεθα ὑπερμέτρως ἀπὸ διαφόρους φήμας ἢ καὶ ἀπὸ μεμονωμένας τινὰς ἐνεργείας ἢ πράξεις, αἱ ὁποῖαι, ἂς τὸ προσθέσωμεν, κύριοι, δὲν λείπουν ἀπὸ κανὲν μέρος τοῦ κόσμου, ἀλλ' αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ παρεξηγηθῶσι βεβαίως διὰ τὴν Ἑλλάδα πολὺ περισσότερον παρὰ ὅσον θὰ παρεξηγοῦντο δι' ἄλλο Κράτος, κατόπιν τοῦ σάλου ὅστις μαστίζει τὴν Χώραν ἡμῶν ἐπὶ ὁλόκληρα ἤδη ἔτη.

Δὲν πρέπει νὰ ταρασσώμεθα ὑπερμέτρως καὶ νὰ ἀνησυχῶμεν, δὲν πρέπει νὰ ἀφήνωμεν νὰ παρέχηται εἰς τὸν Λαὸν ἢ εἰς τὴν διεθνῆ ἡμῶν ἐμφάνισιν ἡ ἐντύπωσις ὅτι διαρκῶς ζῶμεν ὑπὸ ἀναβρασμὸν ἢ ὑπὸ διηνεκῆ κίνδυνον ἢ ἐπὶ ἡφαιστείου, τὸ ὁποῖον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν δύναται νὰ μᾶς ἀνατινάξῃ. Ἐὰν ταῦτα, Κύριοι, δὲν εἶχον οὕτως, ἀναμφισβητήτως θὰ ἔπρεπε νὰ ἀπελπισθῶμεν, ὄχι μόνον περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Πατρίδος ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ παρόντος καὶ περὶ τῆς στοιχειώδους ἀκόμη ἐχεφροσύνης ἡμῶν.

Τῷ ὄντι γνωρίζομεν ὅλοι καὶ συζητοῦμεν μετ' ἐνδιαφέροντος εἰλικρινοῦς καὶ διακηρύσσομεν ὅτι εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ ῥυθμισθῇ ἐπὶ τέλους τὸ προσφυγικὸν ζήτημα, καὶ γνωρίζομεν ὅτι, ἐὰν δὲν ἐπιτευχθῇ τὸ ἐγκριθὲν ἀπὸ τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν δάνειον, εἶνε ἀδύνατον τὸ πρόβλημα τοῦτο τὸ ὀξὺ νὰ διευθετηθῇ καὶ ὅτι ἡ ἐπιτυχία του θὰ παραγάγῃ ἀνεπανόρθωτον συμφορὰν διὰ τὰ οἰκονομικά, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ κοινωνικὸν καὶ πολιτειακὸν καθεστὼς τῆς Χώρας. Ἐνῷ λοιπὸν τοῦτο γνωρίζομεν, ἐνῷ ἐπικρατεῖ παρ' ἡμῖν ἡ ἀκλόνητος πεποίθησις ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐμφανισθῶσι πλέον στρατοκρατικὰ κινήματα, οἱασδήποτε ἐκτάσεως, ἐὰν τοιοῦτό τι συνέβαινε σοβαρῶς, δυνάμενον νὰ ἀνησυχήσῃ τὴν δημοσίαν γνώμην, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀπελπισθῶμεν ὁλοσχερῶς, ὡς εἶπον, καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ἐχεφροσύνης ἡμῶν. Ἔχομεν εὐτυχῶς ἀγαθὰς εἰδήσεις περὶ τῆς εὐνοϊκῆς πορείας τῶν διαπραγματεύσεων τοῦ δανείου καὶ δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν πᾶσαν ἐλπίδα ὅτι ἡ πραγματοποίησίς του θὰ εἶνε ἐγγυτάτη. Ἐὰν ὅμως παραφροσύνη τις κατελάμβανεν ἡμᾶς, θὰ ἐβλέπομεν διὰ μιᾶς νὰ στρέψῃ

τὰ νῶτά του πρὸς ἡμᾶς τὸ ξένον κεφάλαιον καὶ ὡς συνέπειαν θὰ ἐβλέπομεν ἐνώπιον ἡμῶν ἀνοιγόμενον χάος οἰκονομικόν, χάος κοινωνικόν, χάος πολιτειακόν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον οὐδείς, ὁσονδήποτε καὶ ἂν ἦτο παντοδύναμος, θὰ ἠδύνατο νὰ μᾶς ἐξαγάγῃ. Θὰ παρακαλέσω λοιπὸν νὰ ἐπικρατῇ κάποια ψυχραιμία, κάποια ἡρεμία σχετική, ἀπέναντι πάσης διαδόσεως καὶ πάσης φήμης καὶ πάσης κινήσεως. Πιστεύσατε ὅτι, ἐὰν ὑπάρχωσι μεμονωμέναι τινὲς πράξεις, ὅπως καὶ εἰς ἄλλα μέρη ἐμφανίζονται, αὗται θὰ λάβωσι τὴν δέουσαν δίωξιν κατὰ τὴν νόμιμον ὁδόν, χωρὶς ποτὲ νὰ ληφθῶσι μέτρα ἀντικείμενα εἰς τοὺς καθεστῶτας νόμους.

Νομίζω ὅτι αἱ πληροφορίαι τὰς ὁποίας σᾶς ἔδωκα εἶνε καθησυχαστικαὶ καὶ παρακαλῶ τὴν Συνέλευσιν νὰ προχωρήσῃ ὁμαλῶς εἰς τὸ ἔργον της.

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε, ἡ Ἀντιπολίτευσις εἶνε ἀπολύτως σύμφωνος εἰς τὴν αὐστηροτέραν ἀποδοκιμασίαν ὁποιουδήποτε βιαίου κινήματος, οἱασδήποτε σκέψεως, τεινούσης πρὸς τὴν διὰ τῆς βίας ἐπιβολὴν γνωμῶν ὁπωσδήποτε. Μὲ εὐχαρίστησιν ἡ Ἀντιπολίτευσις ἤκουσε τὰς καθησυχαστικὰς διαβεβαιώσεις τοῦ ἀξιοτίμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία πρέπει νὰ εἶνε βεβαία ὅτι εἰς τὴν ἐπιβολὴν τῆς ἐννόμου τάξεως θὰ ἔχῃ ἀρωγὸν τὴν Ἀντιπολίτευσιν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὑπὸ τὰς κρισίμους περιστάσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας εὑρίσκεται ἡ Ἑλλάς, ὑπάρχει ἀπόλυτος ἀνάγκη τῆς ἀπολύτου ἐνεργείας τῶν νομίμων ἐξουσιῶν τοῦ Κράτους. Μόνον διὰ τῆς ἀκωλύτου αὐτῆς λειτουργίας τῶν νομίμων ἐξουσιῶν τοῦ Κράτους θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξέλθῃ ἡ Ἑλλὰς τῆς δυσκόλου θέσεως εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται.

Εἴμεθα ἀπολύτως σύμφωνοι νὰ ἀφεθῇ ἥσυχος ἡ Δικαστικὴ Ἐξουσία τοῦ Κράτους νὰ ἐξακριβώσῃ κατὰ πόσον τὰ καταγγελλόμενα εἶνε ἀκριβῆ ἢ ὄχι καὶ νὰ δώσῃ τὰς νομίμους συνεπείας εἰς τὰς τυχὸν ἀξιοποίνους πράξεις.

Δὲν ἔχω νὰ προσθέσω τίποτε ἄλλο εἰς ὅσα εἶπεν ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων.

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως τῆς ἐπερωτήσεως ἐπὶ τῶν σκηνῶν τῆς Καβάλλας λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. ***Κ. Κωνσταντινίδης,*** ὅστις, συνεχίζων τὴν ἀγόρευσίν του, λέγει ὅτι ἐν Δράμᾳ ἔχει συσταθῇ αὐθορμήτως Πολιτοφυλακὴ ἐξ ἀνδρείων Ποντίων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐμπνεύσει τὸν τρόμον εἰς τοὺς

Βουλγάρους. Μεταξὺ τῆς ὀργανώσεως ταύτης καὶ τῆς ἐθνικιστικῆς ὀργανώσεως οὐδεμία ὑπάρχει σχέσις. Ἀλλὰ ποῦ εὑρίσκονται τὰ χρήματα δι' ὧν συντηροῦνται αἱ ἐθνικιστικαὶ αὗται ὀργανώσεις; Ἀντὶ ἡ Κυβέρνησις νὰ στρέψῃ τὴν προσοχήν της εἰς ἄλλα σοβαρώτατα ζητήματα, εἰς ζητήματα ἀφορῶντα ἀκόμη τὴν δημοσίαν ὑγείαν, δαπανᾷ εἰς διατήρησιν τοιούτων ὀργανώσεων. Ταῦτα εἶνε ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα γεννῶσι τὴν σκέψιν ὅτι ἡ παροῦσα Κυβέρνησις πρέπει νὰ καταλίπῃ τὴν Ἀρχήν, ἵνα ἔλθῃ νὰ κυβερνήσῃ τὴν Νώραν Κυβέρνησις ἰσχυρά.

Ὁ κ. ***Α. Δενδρινὸς*** λέγει ὅτι τὰ καταγγελθέντα ὑπὸ τοῦ προλαλήσαντος εἶνε γεγονότα ἀναμφισβήτητα, δυστυχῶς ὅμως δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ γίνουν κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην τὰ ἀποκαλυπτήρια. Διότι ἄνδρες οἱ ὁποῖοι ἐτάχθησαν εἰς ἐξυπηρέτησιν ἄλλων καθηκόντων ἐγκατέλειψαν τὰ καθήκοντά των ταῦτα καὶ ἐτράπησαν ἄλλην ὁδόν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἦτο καὶ τόσον ἀναγκαία ἡ χρησιμότης των. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἱδρύσουν πρὸς τῶν σκοπῶν τοῦτον καὶ κόμμα, καὶ διὰ νὰ ἐπιτύχουν τοῦτο ἐδημιούργησαν τὸν κίνδυνον τοῦ κομμουνισμοῦ, κίνδυνον ὁ ὁποῖος δὲν δύναται νὰ λεχθῇ, δὲν ὑπάρχει πραγματικῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα. Φρονῶν περαιτέρω ὅτι τώρα οἱ ἐργάται ὅσον καὶ ἡ ἀστικὴ τάξις εἶνε θύματα ἐκμεταλλεύσεως τελευτᾷ λέγων ὅτι ἡ εὐθύνη τῆς Κυβερνήσεως παραμένει ἀκεραία διὰ τὸν ὁπλισμὸν ἀδελφῶν κατ' ἀδελφῶν.

Ὁ κ. ***Ἀϋγ. Θεολογίτης*** λέγει ὅτι τὸ ἐξεταστέον ζήτημα εἶνε ἂν ὑπάρχουν ἢ ὄχι φασιστικαὶ ὀργανώσεις ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἂν αἱ σκηναὶ τῆς Καβάλλας ὀφείλονται εἰς ὁδηγίας ληφθείσας ἐκ Σόφιας ἢ Μόσχας ἢ πρόκειται περὶ συνήγιας ληφθείσας ἐκ Σόφιας ἢ Μόσχας ἢ πρόκειται περὶ συνήθων σκηνῶν ὀφειλομένων μᾶλλον εἰς τὴν ἀτέλειαν τοῦ σχετικοῦ νόμου. Οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει, λέγει, ἵνα οἱ ἐξ Ἀνατολικῆς Μακεδονίας διεξαγάγωσιν ἐκ προμελέτης πολεμικὴν κατὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, ὅστις ἔσωσε τὴν τιμὴν τῆς Πατρίδος κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Ροῦπελ. Συνεχίζων ἐρωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἂν εἶχεν ἐκδοθῇ διαταγὴ ὅπως μὴ ἐξαχθοῦν τὰ καπνά.

Ὁ κ. ***Κ. Σπυρίδης*** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) λέγει ὅτι εἶχε ζητήσει ὅπως ἀναβληθῇ ἡ ἐξαγωγὴ λόγῳ ἀμφιβολίας τὴν ὁποίαν εἶχεν.

Ὁ κ. ***Ἀϋγ. Θεολογίτης*** λέγει ὅτι τοῦτο εἶνε ζήτημα σοβαρώτατον καὶ ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν τὴν πληροφορίαν, διότι μόνον ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ θὰ δυνηθῇ ἡ Συνέλευσις νὰ σχηματίσῃ σαφῆ γνώμην.

Ὁ κ. ***Κ. Σπυρίδης*** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας)

λέγει ὅτι ἀπέστειλεν ἀπεσταλμένον πρὸς ἐξακρίβωσιν.

Ὁ κ. **Αὔγ. Θεολογίτης** συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ γεγονὸς ὅτι Ἐπιτροπὴ ἐργατῶν ἐπεσκέφθη τὸν Νομάρχην, ἵνα ζητήσῃ τὴν μὴ ἐξαγωγὴν τῶν καπνῶν, πείθει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ κομμουνιστικῆς ἀποπείρας, ὡς εἶπεν ὁ ἀξιότιμος Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργ. τῶν Ἐσωτερικῶν) παρατηρεῖ ὅτι δὲν εἶπε τοιοῦτόν τι. Ἀνέγνωσε, προσθέτει, ἁπλῶς τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἀρμοδίου ἀξιωματικοῦ τῆς χωροφυλακῆς, ὁ ὁποῖος παρευρίσκετο κατὰ τὰς σκηνάς.

Ὁ κ. **Α. Θεολογίτης** συνεχίζων λέγει ὅτι, ἐφόσον ἦσαν συγκεντρωμένοι τόσοι ἐργάται εἰς τὴν παραλίαν, θὰ ἦτο περιττὸν νὰ μεταβοῦν περίπολοι αἱ ὁποῖαι νὰ πυροβολοῦν εἰς τὸν ἀέρα πρὸς ἐκφοβισμόν, νὰ γίνῃ δὲ τοῦτο ἀφορμὴ τοῦ φόνου ἀξιωματικοῦ καὶ τοῦ τραυματισμοῦ ὁπλιτῶν καὶ 30 περίπου πολιτῶν. Παρατηρεῖ δ' ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνηται λόγος περὶ κομμουνισμοῦ, διότι δὲν πρόκειται περὶ τούτου. Οἱ ἐργάται συνεκεντρώθησαν, ἵνα ἐμποδίσουν τὴν φόρτωσιν, ἡ εὐθύνη λοιπὸν βαρύνει ἐκεῖνον ὅστις διέταξε πῦρ. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς σκηνὰς Δράμας, ἀναφέρει ὅτι ἔνοπλοι ὁμάδες ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Σωματείων τῶν ἐργατῶν καὶ συνέλαβον αὐτούς, οἱ ὁποῖοι βραδύτερον ἠθῳώθησαν ἀπὸ τὴν Δικαιοσύνην τῆς Πατρίδος.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) δηλοῖ ὅτι ἀγνοεῖ τελείως τὴν ὕπαρξιν τοιούτων ἀτόμων, θέλει δὲ ζητήσει τὰς ἀγορεύσεις τῶν ἀξιοτίμων συναδέλφων καὶ θὰ διατάξῃ ἵνα ληφθῶσι τὰ προσήκοντα μέτρα.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι διετάχθησαν ἀνακρίσεις οὐχὶ μονόπλευροι, ἀλλὰ καὶ δικαστικαὶ συγχρόνως καὶ διοικητικαί.

Ὁ κ. **Α. Θεολογίτης** ἀρκούμενος εἰς τὰς δηλώσεις ταύτας καταγγέλλει ὅτι συνελήφθησαν καὶ εὑρίσκονται εἰς τὰς φυλακὰς ἤδη 200 ἐργάται περίπου ἐν Καβάλλᾳ, διότι ὁ Μέραρχος κ. Ξύδης, τὸν ὁποῖον σέβεται καὶ τιμᾷ ὡς ἀξιωματικόν, πάσχει ἀπὸ μπολσεβικοφοβίαν καὶ ἔχει ἰδίας ἀντιλήψεις ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἀμύνης κατὰ τοῦ κομμουνιστικοῦ κινδύνου.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) παρέχει τὴν ἐξήγησιν ὅτι ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἴσχυσεν ὁ Στρατιωτικὸς Νόμος ἐδόθη εὐρυτέρα τις δικαιοδοσία εἰς τὰς στρατιωτικὰς Ἀρχάς. Ἐπίσης εἶχεν ἀπὸ τῆς πρώτης Δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως ἀποφασισθῇ νὰ καταρτισθῇ ἰδιαίτερον Σωματεῖον ἐργατῶν, τὸ ὁποῖον νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐν περι-

πτώσει ἀπεργίας τῶν κομμουνιστῶν, ὑπὲρ τοῦ Σωματείου δὲ τούτου εἶχε δοθῇ καὶ πίστωσις 50 χιλ. δραχμῶν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι πράγματι εἶχε ληφθῇ τὸ μέτρον τοῦτο, ἀλλ' οἱ ἐργάται οὗτοι δὲν ἐμισθοδοτοῦντο.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλος** ὑπομιμνήσκει ὅτι ἄλλοτε ὁ νῦν Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν κατηγόρησε τὸν κ. Παπαναστασίου ὡς εὐνοοῦντα τὸν Κομμουνισμόν, ἐνῷ τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀναληθὲς μὲ τὰς ἀποψινάς του δηλώσεις.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** λέγει ὅτι, ἐὰν εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἔκτοτε εἶχε ληφθῇ τὸ μέτρον τῆς τοιαύτης ὀργανώσεως ἐργατῶν, ὑπὲρ ἧς μάλιστα ἀνεγράφη καὶ πίστωσις εἰς τὸν Προϋπολογισμόν, εἰς τὴν ἀρχικὴν ταύτην ἐνέργειαν πρέπει νὰ ἀποδοθῇ τὸ σπέρμα τῶν σημερινῶν σκηνῶν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** ἀντικρούων τὸν κ. Καφαντάρην λέγει ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπεδάλλετο νὰ ληφθῇ τοιοῦτο μέτρον.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης,** χωρὶς νὰ ἀμφισβητῇ τὸ γεγονὸς ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπῆρξε τοιαύτη ἀνάγκη, εἰς ταύτην ὅμως τὴν ἐνέργειαν λέγει ὅτι πρέπει νὰ ἀποδοθῇ ἡ ἐπελθοῦσα προστριβὴ μεταξὺ Ἀρχῶν καὶ ἐργατῶν.

Ὁ κ. **Α. Θεολογίτης** συμπεραίνων λέγει ὅτι αἱ σκηναὶ τῆς Καβάλλας εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι δὲν ὑπῆρξαν κομμουνιστικαί. Δὲν ἀμφισβητεῖ ὅμως ὅτι καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν ἐκείνην δρᾷ ὁ Κομμουνισμός. Ἐὰν δὲ ἡ Κυβέρνησις ἐπιθυμῇ νὰ ἀντεπεξέλθῃ πραγματικῶς κατὰ τοῦ κινδύνου τούτου, ὀφείλει νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν αὐτῆς ἐπὶ ἄλλου πεδίου, ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ οἰκονομικοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ μόνον θὰ δυνηθῇ νὰ ὑπερισχύσῃ.

Ὁ κ. **Α. Παπαδάτος** λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν κατηγορήθη ὡς ὀργανωτὴς ὅλων τῶν ἐν Καβάλλᾳ σκηνῶν καί, ὅπως ἀπολογηθῇ χθές, ἀνεκοίνωσε τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς Ἀστυνομίας καὶ κατέδειξε τὸ ἐναντίον. Δὲν εἶνε λοιπὸν ὁ κ. Ὑπουργὸς αἴτιος τῶν ἐν λόγῳ σκηνῶν· αἴτια εἶνε ἡ ἐκδήλωσις μιᾶς καταστάσεως ὀφειλομένης εἰς τὴν ὀλιγωρίαν τῶν Ἀρχῶν. Ἐπρόκειτο περὶ αὐτοσυντηρήσεως τῶν ἐργατῶν, θελησάντων νὰ παρεμποδίσωσι τὴν ἐξαγωγὴν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν. Οἱ ἐργάται οὗτοι νομίμως τὸ πρῶτον εἰργάσθησαν παρὰ ταῖς διαφόροις Ἀρχαῖς, ἀλλὰ δὲν εἰσηκούσθησαν, ὁ δὲ κληθεὶς πραγματογνώμων, συγγενὴς τοῦ ἐξαγωγέως τῶν καπνῶν, κατὰ συγκυρίαν τοῦ κ. Γρηγοριάδου, ηὔξησε τὴν δυσπιστίαν καὶ προεκάλεσε τὰ διαδραματισθέντα ἐν Καβάλλᾳ. Ἀναγινώσκει πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἰσχυρισμῶν του διάφορα τηλεγραφήματα, ἀποσταλέντα εἰς αὐ-

τὸν ἐκ Καβάλλας, καὶ λέγει ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι ὑπάρχουσι πλεῖστοι κομμουνισταὶ αὐτόθι, οἵτινες ἴσως νὰ ἐξώθησαν τὰ πράγματα. Ἀλλὰ κυρίως τὰ ἐν Καβάλλᾳ γεγονότα ὀφείλονται μόνον εἰς τὴν ὀλιγωρίαν τῶν Ἀρχῶν καὶ καταλήγει συνιστῶν ὅπως ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας μελετήσῃ τὸ ζήτημα, ἵνα μὴ καὶ νεώτεραι παρόμοιαι ἐν τῷ μέλλοντι λάβωσι χώραν σκηναί.

Ὁ κ. ***Κ. Σπυρίδης*** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ὀλιγωρίας τῶν Ἀρχῶν, ἀλλὰ περὶ ἀσαφείας τοῦ νόμου ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ διὰ τοῦτο μελετᾶται τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. ***Ι. Βαλαλᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι αἱ συγκρούσεις ὀφείλονται εἰς ἀτέλειαν ὄντως τοῦ παλαιοῦ νόμου καὶ συνιστᾷ ὅπως ἐν τῷ νέῳ νόμῳ περιληφθῇ διάταξις καθ' ἣν κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν καπνῶν πρέπει νὰ παρίστανται καὶ εἷς ἀντιπρόσωπος τῶν ἐργατῶν.

Ὁ κ. ***Γ. Δουζίνας***, ἀναφέρων τί ἔλαβε χώραν ἐπὶ τῆς ὑπουργίας αὐτοῦ, λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι ἐξέδωκε διαταγὴν ὅπως μὴ ἐξαχθῶσι καπνά. Συνιστᾷ ὅθεν ὅπως ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου στραφῶσιν αἱ ἀγορεύσεις.

Ὁ κ. ***Στέφ. Παπαναστασίου*** δικαιοῦται ὅτι ἐν Δράμᾳ ὑπάρχει ὠργανωμένος Κομμουνισμός.

Ὁ κ. ***Γ. Βοραζάνης*** λέγει ὅτι ἐξ ἀφορμῆς τῶν αἱματηρῶν σκηνῶν τῆς Καβάλλας πρὸ ἡμερῶν ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος ἐκ Καβάλλας κ. Θεολογίτης ἐθεώρησεν ἐπιβεβλημένον νὰ ζητήσῃ πληροφορίας ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὰ πεπραγμένα καὶ νὰ τονίσῃ ὅτι αἱ αἱματηραὶ αὗται σκηναὶ ὀφείλονται εἰς τὴν ἐκκρεμότητα τοῦ ζητήματος τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν. Ἐμνήσθη καὶ ἐμοῦ, λέγει, ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος καὶ ἠναγκάσθην τὴν ἐπομένην, λόγῳ ἀνακριβοῦς διατυπώσεως εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν λεχθέντων ὑπ' αὐτοῦ, ἠναγκάσθην, λέγω, νὰ δηλώσω ὅτι οὐδὲν ἀσφαλὲς στοιχεῖον εἶχον ὅτι αἱ αἱματηραὶ σκηναὶ τῆς Καβάλλας ὀφείλονται εἰς ἐνεργείας τοῦ Ἐθνικοῦ Δημοκρατικοῦ κόμματος.

Ἀφηγούμενος μετὰ ταῦτα τὰ λαβόντα χώραν ἐν Καβάλλᾳ λέγει ὅτι αἱ σκηναὶ ὀφείλονται κυρίως εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐκκρεμότητος τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν. Καίτοι δέ, λέγει, ὑπάρχουσιν ἐπίσημα ἔγγραφα, καὶ δὴ ἡ ἔκθεσις τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν, περὶ τῶν ἐκεῖ σκηνῶν, ὅμως δὲν κατετέθη αὕτη, καὶ διὰ τοῦτο ἀβασανίστως λέγεται ὅτι αἱ σκηναὶ ὀφείλονται εἰς τοὺς ἐργάτας καὶ τοὺς κομμουνιστάς.

Ὁ κ. ***Γ. Κονδύλης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει

ὅτι οὐδεμίαν ἔκθεσιν Εἰσαγγελέως ἔχει λάβει, ἣν δὲν κατέθηκεν. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης μόνον ἐπληροφόρησε χθὲς αὐτὸν ὅτι ἔλαβεν ἔκθεσιν τοῦ Εἰσαγγελέως, ἐν ᾗ ἀναφέρεται ὅτι τὰ γεγονότα τῆς Καβάλλας εὐθύνουν τὸν Νομάρχην. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐν λόγῳ σκηνὰς ἐπαναλαμβάνει καὶ πάλιν ὅτι δὲν ἔχει τὰ σχετικὰ ἔγγραφα, ἵνα ἐλεγχθῶσιν αἱ Ἀρχαὶ καὶ κριθῇ ἡ εὐθύνη αὐτῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατηγορίαν ὅτι ἔχει ὁπλίσει τοὺς ἐθνικόφρονας εἶνε πρόθυμος εἰς πᾶσαν στιγμὴν νὰ δεχθῇ τὸν ἔλεγχον.

Ὁ κ. ***Γ. Βοραζάνης*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ ἔκθεσις ὑπάρχει εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἀπορεῖ πῶς ἡ Κυβέρνησις μετὰ πάροδον τόσου χρόνου δὲν κατώρθωσε νὰ προσκομίσῃ ἐνταῦθα ὅλα τὰ σχετικὰ ἔγγραφα. Ὅλοι οἱ ἐργάται ἐκηρύχθησαν ἀλληλέγγυοι διὰ τὰς σκηνάς, γεγονὸς δὲ εἶνε ὅτι ὁ φονευθεὶς ἀξιωματικὸς ἐφονεύθη διὰ στρατιωτικοῦ ὅπλου, ἐξ οὗ προκύπτει ὅτι οἱ ἐθνικόφρονες ἐργάται, ὡπλισμένοι ὄντες, διέπραξαν ἀκουσίως τὸν φόνον, διότι καὶ οὗτοι ἐπυροβόλησαν. Ὑπαίτιοι συνεπῶς εἶνε ἐκεῖνοι οἵτινες ὥπλισαν τοὺς ἐργάτας τούτους. Συνιστᾷ κατόπιν τούτου ὅπως ληφθῇ γενικωτέρα πρόνοια δι' ὅλας τὰς τάξεις, καὶ ἰδίᾳ τὰς ἐργατικὰς καὶ ἀγροτικάς, πρὸς οἰκονομικὴν ἀνόρθωσιν καὶ περισυλλογὴν κοινωνικὴν τῆς Χώρας.

Ἀναφέρει μετὰ τοῦτο ὅτι ἐν Δράμᾳ ὑπάρχουσι Σωματεῖα χαρακτηριζόμενα ἐθνικόφρονα, ἐνῷ ὅλοι εἴμεθα ἐθνικόφρονες, καὶ ἐξάγει τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ Σωματεῖα ταῦτα ποιοῦνται κατάχρησιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Ἐθνικοφρόνων καὶ διαπράττουσι πλεῖστα ἄτοπα εἰς βάρος καὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Δημοκρατικοῦ κόμματος, παρ' ὅλας τὰς διαψεύσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν. Πλεῖστοι φίλοι τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Ἐθνικοφρόνων ὀργιάζουσιν ἐν Δράμᾳ, καὶ πᾶς ἀντίθετος τῶν φίλων τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑφίσταται πλείστας ἀσχημίας, σύρεται δὲ ἐν τέλει καὶ εἰς τὰς φυλακάς. Ὑπάρχει προσθέτως ἐν Δράμᾳ ὠργανωμένη Πολιτοφυλακή, ὁ δὲ Πρόεδρος τοῦ ἐκεῖ Ἐθνικοῦ Δημοκρατικοῦ κόμματος συνδέεται μετὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐθνικοδημοκρατικοῦ κέντρου, καὶ κατήντησεν ὅπως πᾶς τις μὴ ἀνήκων εἰς τὸ Ἐθνικὸν Δημοκρατικὸν κόμμα θεωρῆται ὡς κομμουνιστὴς καὶ διώκηται.

Πλεῖστοι πληρεξούσιοι ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἀπευθύνουσι διαφόρους σχετικὰς ἐρωτήσεις εἰς τὸν ἀγορεύοντα.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρ. Κυβερνήσεως) παρατηρεῖ ὅτι εἶνε ἀδύνατον ὑπὸ τοὺς ὅρους αὐτοὺς νὰ διεξαχθῇ συζήτησις καὶ συνιστᾷ νὰ μὴ ἐπιτραπῶσι διακοπαί.

Ὁ κ. **Γ. Βοραξάνης** συνεχίζων λέγει ὅτι ἀντιθέτως πᾶς ὅστις ἤθελεν ὁμολογήσει πίστιν εἰς τὸ κόμμα τῶν Ἐθνικοφρόνων ὁδηγεῖται εἰς τὴν Ἀστυνομίαν καὶ ὁπλίζεται, καὶ τοῦτο χάρις εἰς τὴν κομμουνιστοροδίαν τοῦ ἐκεῖ Μεράρχου κ. Ξύδη. Φρονεῖ ὅτι πάντα ταῦτα δὲν ὀργανοῦνται ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Ἐθνικοφρόνων, γίνονται ὅμως ἀνεκτὰ παρ' αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦτο εὐθύνεται οὗτος, ἂν μὴ ὡς Ἀρχηγὸς τοῦ Ἐθνικοδημοκρατικοῦ κόμματος, ὅμως ὡς Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν, δι' ὅλα τὰ ἐν Δράμᾳ λαμβάνοντα χώραν ἔκτροπα παρὰ διαρρόων ἀτάκτων στοιχείων, εἰς ἃ ὀφείλονται ἀσφαλῶς καὶ τὰ αἱματηρὰ γεγονότα τῆς Καβάλλας.

Ὁ κ. **Σ. Ἀντωνιάδης** (πληρεξούσιος Ροδόπης) λέγει ὅτι παρηκολούθησε τὴν συζήτησιν καὶ προσεπάθησε νὰ διακρίνῃ τοὺς δακτύλους καὶ τὰς μυστηριώδεις ἐνεργείας ἃς εἶδεν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν, ἀλλ' οὔτε δακτύλους εἶδεν οὔτε πράκτορας τοῦ Κομμουνισμοῦ ἀλλὰ μόνον κεφαλὰς στρουθοκαμήλων, κρυπτομένας ὀπίσω ἀπὸ τὰ φύλλα τῆς πραγματικότητος. Ἀναφέρει τὰ ὑπὸ τῶν κ. προλαλησάντων καταγγελθέντα γεγονότα, τὰς παρελάσεις τῶν φασιστῶν, τοὺς βανδαλισμούς των, τὴν σύλληψιν 200 ἐργατῶν, τὰς παρανόμους κατακρατήσεις, τὰ τῶν τραυματισμῶν τῆς Καβάλλας κλπ., καὶ καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ πλεῖστα τούτων εἶνε ἀναμφισβήτητα καὶ βαρύνουν ἀπολύτως τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἰδίως τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν. Ὑπάρχει ἄλλως τε διαταγὴ ἐμπιστευτικὴ τοῦ Ἐπιτελείου περὶ ἐξοπλισμοῦ ὡρισμένων μόνον ἐμπίστων ἐργατῶν. Τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἀναμφισβητήτων τούτων γεγονότων ἀπεπειράθη νὰ κάμῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν μὲ τὴν ἐπίδειξιν μιᾶς ἐκθέσεως ἑνὸς ὑπομοιράρχου. Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐζήτησεν ἀποδείξεις, ἀλλὰ τὰ φαινόμενα τὰ κοινωνικὰ ἐξηγοῦνται, δὲν ἀποδεικνύονται διὰ πειραμάτων ὅπως τὰ φυσικὰ φαινόμενα. Δι' αὐτὸ ἄλλως τε δὲν δυνάμεθα νὰ συλλαμβάνωμεν τοὺς κατηγορουμένους, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ καθιστάμεθα ἀόρατοι, ὥστε νὰ παρευρισκώμεθα κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς διαπράξεως τούτων. Ἡ πλουτοκρατία τρομοκρατηθεῖσα παραπαίει, συνεσπειρώθη δὲ γύρω ἀπὸ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν, τοῦ ὁποίου ὑποθάλπει τὴν ἄκρατον φιλοδοξίαν. Καὶ ἡ Κυβέρνησις, ἀντὶ νὰ λάβῃ μέτρα κατὰ τῆς ἀεργίας καὶ ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν, προσπαθεῖ νὰ τοὺς τρομοκρατήσῃ. Τὸ Κράτος ἔπρεπε νὰ εἶνε μήτηρ τῶν πολιτῶν καὶ νὰ μὴ τοὺς δολοφονῇ, ὅταν ζητοῦν ψωμί. Ἡ διαμόρφωσις τῶν κοινωνικῶν καταστάσεων εἶνε ἀποτέλεσμα πλείστων συντελεστῶν μὴ ἀναγραφομένων εἰς τὰς

ἱστορίας τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ διὰ τὴν κατανόησιν τῶν ὁποίων δὲν εἶνε ἀρκετὴ ἡ μνήμη, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἡ σπάθη.

Ὁμιλεῖ ἀκολούθως περὶ τῆς ἰδιοσυγκρασίας καὶ διανοητικότητος τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ διὰ νὰ ἐξάρῃ τὰς φασιστικὰς διαθέσεις του ἀναφέρει στιχομυθίαν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πρώτου, ὅστις τῷ εἶχεν εἴπει δύο μῆνας πρὸ τῆς παραιτήσεώς του ἀπὸ τὴν πρώτην Δημοκρατικὴν Κυβέρνησιν ὅτι θὰ ὀργανώσῃ φασιστικὸν κόμμα καὶ τὸν ἐκάλει νὰ συντάξῃ τὸ πρόγραμμα τοῦ κόμματος. Ἐν τέλει συνιστᾷ ὅπως ἡ Συνέλευσις καταψηφίσῃ τοῦτον καὶ καταλήγει λέγων ὅτι πρέπει αὕτη νὰ διδάξῃ διὰ τῆς ἀποφάσεώς της τὸν ἐργαζόμενον λαὸν ὅτι οἱ νόμοι ἐφαρμόζονται δι' ὅλους. Διότι ἀλλοίμονον ἂν ὁ λαὸς πεισθῇ ὅτι ὁ κοινοβουλευτισμὸς ἐχρεοκόπησεν.

Ὁ κ. **Γ. Ροδόπουλος** λέγει, ὅτι ἀντὶ νὰ κατατριβώμεθα εἰς ὀξύτητας πολιτικῶν ἀγώνων εἶνε προτιμότερον νὰ ἀσχολώμεθα μὲ τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα. Ὁ ἐν Μακεδονίᾳ Κομμουνισμὸς προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ὑπάρχει ἐκεῖ μέγας ἀριθμὸς ἐργατῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ πολὺς πλοῦτος ἀφ' ἑτέρου, συγκεντρωμένος εἰς ὡρισμένα ἄτομα. Διὰ τὸν καπνὸν ὀφείλομεν νὰ λάβωμεν μέτρα σοβαρά, ἀλλὰ πῶς θὰ γίνῃ τοῦτο, ὅταν πολύτιμος χρόνος καταναλίσκηται εἰς συζητήσεις ἀσκόπους ἐπὶ ἐπερωτήσεων, αἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ ἀναπτυχθοῦν εἰς διάστημα ὀλεπτῶν; Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν σκηνῶν λέγει ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς ἀδείας πρὸς ἐξαγωγὴν καπνῶν δὲν εἶνε καθαρά. Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀπηγόρευσε τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ καπνοῦ ὡρισμένου ἐμπόρου, ὁ ὁποῖος ὅμως ἔπεισε τὰς Ἀρχὰς ὅτι ἐπρόκειτο περὶ «τριμμάτων κλπ.», αἵτινες ἐπέτρεψαν τὴν ἐξαγωγήν. Ἐντεῦθεν ὁ ἀναβρασμὸς τῶν ἐργατῶν· ἀλλὰ καὶ πάλιν, ἐὰν αἱ Ἀρχαὶ ἦσαν σώφρονες, θὰ ἠδύναντο νὰ ἀποφύγουν τὴν φόρτωσιν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τοῦ ἀναβρασμοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀργάνωσιν τῶν ἀντικομμουνιστικῶν ὀργανώσεων λέγει ὅτι, ἐὰν τοῦτο εἶνε ἀληθές, δὲν μέμφεται τὴν πρόταξιν, ἀλλὰ τὸν τρόπον.

Εἶνε, λέγει, ἐπικίνδυνον πείραμα νὰ θέλῃ τις δι' ἀτάκτων στοιχείων νὰ διατηρήσῃ τὴν τάξιν. Θέλετε νὰ πολεμήσητε τὸν Κομμουνισμόν; Κάμετε τὸν ἐργάτην ἀστόν. Ἂν ὁ ἐργάτης ὑπέφερεν ἐπὶ αἰῶνας καὶ ἠδικήθη, δὲν θὰ εἶνε καὶ αὐτὸς δίκαιος, ἐάν ποτε ἐπικρατήσῃ. Ὁ Κομμουνισμὸς θὰ πολεμηθῇ διὰ τῆς ἐγκαθιδρύσεως νέου δημοσιονομικοῦ συστήματος, ἀποβλέποντος εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῶν φόρων εἰς βάρος τῶν πλουτησάντων. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἀναγνωσθεῖσαν ἔκθεσιν λέγει ὅτι αὕτη εἶνε πλημμελὴς καὶ

συνεπῶς δὲν ἔχομεν τὰ στοιχεῖα, ὥστε πλήρης νὰ ἀσκηθῇ ὁ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως ἔλεγχος. Διὰ τοῦτο πάντες ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα ἐπιφυλακτικοί. Τελευτῶν τονίζει ὅτι ἡ Μακεδονία ἀπὸ τῆς καταλήψεώς της μέχρι σήμερον δὲν διῳκήθη καλῶς καὶ ἐὰν ἡ Μακεδονία δὲν ἀπολαύσῃ προόδου, εἰρήνης καὶ τάξεως θὰ μετανοήσωμεν οἰκτρῶς.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐρωτᾷ μετὰ τοῦτο τὴν Συνέλευσιν ἂν δέχεται νὰ λυθῇ ἡ συνεδρίασις, ἵνα ἐπαναληφθῇ κῦριον, ὁπότε νὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ κ. Προέδρου.

Ὁ κ. **Α. Παπανάστασίου** προτείνει ὅπως μετὰ τὴν συζήτησιν τῆς ἐπερωτήσεως συζητηθῇ τὸ σταφιδικὸν νομοσχέδιον.

Ἡ **Συνέλευσις** ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου δέχεται καὶ τὴν πρότασιν ταύτην.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** παρακαλεῖ ὅπως κατατεθῇ ἡ ἔκθεσις τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν σχετικῶς πρὸς τὰς σκηνὰς τῆς Καβάλλας.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) παρακαλεῖ ὅπως τὸ Προεδρεῖον μεριμνήσῃ, ἵνα λάβῃ τὴν σχετικὴν ἔκθεσιν ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης.

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9. μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΣ'

Τῆς 21 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ ὃ. 30' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Παραλίας-Ἄστρους παρακαλεῖ ὅπως ἀπαγορευθῇ ἡ ἐνωτικὴ δημοπρασία ἐλαιοδεκάτης καὶ ἀντ' αὐτῆς γίνονται τμηματικαὶ τοιαῦται.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Καλυδίων Μεγαλοπόλεως διαμαρτύρεται ἐναντίον τοῦ ἐφοριακοῦ γραμματέως προβάντος εἰς ἐγγραφὴν ὑπερόγκων ποσῶν παραγωγῆς.

Ἡ Καπνεργατικὴ Ὁμοσπονδία Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ ὅπως διαταχθῇ ἡ ἀποφυλάκισις τῶν κρατουμένων ἐργατῶν.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων κοινότητος Ρουσσάναγα παρακαλεῖ ὅπως ἀποσταλῇ ἐκεῖσε ἐπιθεωρητὴς καὶ ἐνεργήσῃ ἔλεγχον δηλώσεων γεωργικῆς παραγωγῆς, καθόσον οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου Μεγαλοπόλεως ὑπερεξώγκωσαν τὰς ποσότητας τῆς παραγωγῆς.

Οἱ προσωρινοὶ ὑποδιδάσκαλοι Τρικκάλων ζητοῦσι τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεώς των.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ ἐνταῦθα μονοταξίου Διδασκαλείου ζητοῦσι τὴν αὔξησιν τῶν ἀποδοχῶν των.

Οἱ συμβολαιογράφοι Ρεθύμνου παρακαλοῦσιν ὅπως ψηφισθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ πρώην Ὑπουργοῦ κ. Σταμούλη καταρτισθὲν νομοσχέδιον περὶ βελτιώσεως τῆς θέσεώς των.

Ὁ καπνεργατικὸς κόσμος Ξάνθης ἀξιοῖ τὴν αὐστηρὰν τιμωρίαν τῶν ὑπευθύνων διὰ τὰ γεγονότα τῆς Καβάλλας.

Ὁ ἐν Ἡρακλείῳ πρόσφυξ Ἀναστάσιος Κυριαζίδης παραπονεῖται διὰ τὴν μὴ ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου 3166.

Ὁ πληρεξούσιος Κοζάνης κ. **Γ. Κακουλίδης** αἰτεῖται μηνιαίαν ἄδειαν ἀπουσίας διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Μὴ ὑπαρχούσης ἀντιρρήσεως ἡ ἄδεια χορηγεῖται.

Οἱ Ὑπουργοὶ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** τῆς Δικαιοσύνης καὶ **Κ. Γκότσης** τῶν Οἰκονομικῶν ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ αὐξήσεως τῶν ὁρίων τῆς διὰ τὴν μεταρρύθμισιν τῶν ἐν Τρικκάλοις παλαιῶν στρατώνων εἰς δικαστήρια ἐγκεκριμένης πιστώσεως».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν Ἀναφορῶν.

Ὁ κ. **Ν. Ξηρὸς** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν χηρῶν τῶν ἐν πολέμῳ παθόντων, σχετικῶς πρὸς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ νόμου περὶ συντάξεων, ἥτις αἰτήσει τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως παραπέμπεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν.

Ὁ κ. **Γ. Δουζίνας** ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾶς τῶν κατοίκων Δαμαλᾶ ἐπικαλεῖται τὴν μέριμναν τῆς Κυβερνήσεως ὑπὲρ τῶν χωρικῶν τούτων πρὸς διακανονισμὸν τοῦ ἀφορῶντος αὐτοὺς ἀγροτικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Σ. Γεωργιλαδάκης** συνιστᾷ ψήφισμα τῶν κατοίκων Ἀσῆ-Γωνιᾶς.

Ὁ κ. **Γ. Λουπινᾶς** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν κτηματιῶν Κριεκουκίου.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** ὁμιλεῖ ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ συνδέσμου ἐφέδρων ἀξιωματικῶν Κερκύρας, ἥτις παραπέμπεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν.

Ὁ κ. **Α. Πρωτοπαπᾶς** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν ἐν τῇ πλατείᾳ Θεμιστοκλέους ἐν Πειραιεῖ ἐγκατεστημένων προσφύγων, παραπονουμένων ὅτι ἡ πλατεῖα αὕτη ἐπωλήθη ὡς οἰκόπεδον.

Ὁ κ. **Σκεῦος Ζερβὸς** κατακρίνει ὡς ἀναξιοπρεπῆ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς πλατείας Θεμιστοκλέους καὶ τὴν πώλησιν αὐτῆς ὡς οἰκοπέδου, διότι πρόκειται περὶ πλατείας μιᾶς τῶν πρωτευουσῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐρωτᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς τύχης τῶν ἐκεῖ ἐγκατεστημένων προσφύγων καὶ ἄλλων μικροπωλητῶν ἐμπόρων, δι' οὓς πρέπει νὰ εὑρεθῇ κατάλληλος χῶρος πρὸς ἐγκατάστασιν.

Ὁ κ. **Περ. Καραπάνος** λέγει ὅτι ἡ πλατεῖα Θεμιστοκλέους, ἥτις ἤδη εἶνε πρώην πλατεῖα, ἔπρεπε νὰ καταργηθῇ καὶ καλῶς κατηργήθη, διότι θὰ ἀνεγερθῶσιν ἐκεῖ δύο μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομαί, αἵτινες θὰ ἐξωραΐσωσι τὴν πόλιν τοῦ Πειραιῶς.

Ὁ κ. **Κ Βουδούρης** συμφώνων μετὰ τοῦ κ. Ζερβοῦ λέγει ὅτι πρέπει ἡ Κυβέρνησις νὰ εὕρῃ ἕτερον μέρος ἵνα ἐγκατασταθῶσιν οἱ ἐκεῖ διαμένοντες διάφοροι μικροπωληταὶ καὶ λοιποὶ πρόσφυγες. Ὡς πρὸς τὴν πλατεῖαν λέγει ὅτι αὕτη ἐχαρακτηρίσθη ὡς οἰκόπεδον ἵνα εἰσπραχθῶσιν ἐκ τῆς πωλήσεως αὐτῆς ὀκτὼ καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια δραχμῶν.

Οἱ κ. κ. **Α. Κοκκέβης** καὶ **Γ. Λουπινᾶς** συνιστῶσιν ἀναφορὰν τῆς χήρας Μαρίας Σ. Τσικοπούλου καὶ παρακαλοῦσι νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ νὰ χορηγηθῇ εἰς τὴν αἰτοῦσαν τὸ ζητούμενον χορήγημα.

Ὁ κ. **Γ. Ροδόπουλος**, ἀναπτύσσει ἀναφορὰν κατοίκων καὶ Σωματείου συνοικίας Κυνοσάργους, παραπονουμένων διὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν καὶ κατάργησιν τῆς ὁδοῦ Ἀντισθένους, ὅπως ἐπεκτείνῃ ἐκεῖ τὸ ἐργοστάσιον αὐτοῦ ὁ Φίξ, χαρακτηρίζων ὡς ἄτοπον καὶ παράνομον τὴν πρᾶξιν καὶ συνιστῶν νὰ ληφθῶσι τὰ νόμιμα μέτρα πρὸς πρόληψιν τῆς καταργήσεως τῆς ἐν λόγῳ ὁδοῦ. Ἐπικρίνει ἐν τέλει καὶ τὸν κ. Π. Καλλιγᾶν ὡς χορηγήσαντα τὴν ἄδειαν τῆς ἀπαλλοτριώσεως.

Ὁ κ. **Γ. Ἡσαΐας** λέγει ὅτι εἶχε γίνει μέγας θόρυβος διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς ὑπουργίας αὐτοῦ καὶ εἶχε συστήσει τότε τί ἔπρεπε νὰ γίνῃ, ἵνα οἰκονομηθῇ δι' ἀμφότερα τὰ μέρη τὸ ζήτημα, διότι εὑρίσκει καὶ οὗτος δίκαια τὰ παράπονα τῶν ἀναφερομένων.

Ὁ κ. **Γ. Ροδόπουλος** συνεχίζων λέγει ὅτι, ὁτιδήποτε καὶ ἂν ἔχῃ συμβῇ, ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ λάβῃ μέτρα πρὸς ἀκύρωσιν τῆς γενομένης ἐκεῖ ἀπαλλοτριώσεως καὶ νὰ μὴ τίθεται ὡς πρόσχημα τὸ ζήτημα τῆς βιομηχανίας. Ἓν τούτου ὁρμηθείς, λέγει, ὑπέβαλε καὶ πρότασιν ψηφίσματος πρό τινος πρὸς πρόληψιν τῆς τοιούτου τρόπου ἁρπαγῆς τῶν περιουσιῶν τῶν μικροϊδιοκτητῶν.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** κατακρίνει τὰ γενόμενα καὶ λέγει ἐπὶ πλέον ὅτι τὸ ἐργοστάσιον Φὶξ εἰς τὰς περὶ φόρου εἰσοδήματος δηλώσεις αὐτοῦ ἐσημείωσε παθητικὸν πρὸς ἀποφυγὴν τῆς πληρωμῆς τοῦ φόρου.

Ὁ κ. **Ι. Βαλαλᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ἀπαντῶν λέγει ὅτι ὡς πρὸς τὴν σύστασιν θέλει μελετήσει τὴν ὑπόθεσιν ὅπως ἀποδοθῇ τὸ δίκαιον ὅπου δεῖ. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὰς κατὰ τοῦ κ. Καλλιγᾶ αἰτιάσεις δὲν εὑρίσκει ταύτας δικαίας, διότι ὁ κ. Καλλιγᾶς ἔχει καταναλώσει καὶ τὴν ὑγείαν καὶ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἵνα συντελέσῃ εἰς τὸν ἐξωραϊσμὸν τῆς πόλεως Ἀθηνῶν.

Ὁ κ. **Σπ. Θεοδωρόπουλος** συνιστῶν ἐπίσης τὴν ἀναφορὰν κατακρίνει τὸν τρόπον τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ἐργοστασίου Φὶξ εἰς βάρος καὶ τῶν πέριξ μικροϊδιοκτητῶν καὶ τῆς μεταξὺ τῶν ἐκεῖ συνοικιῶν συγκοινωνίας.

Ὁ κ. **Σπ. Ζερβὸς** ἀναφέρων τὸ ἱστορικὸν τῆς ὑποθέσεως, ἥτις κατ' ἐπανάληψιν ἀπησχόλησε καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Συγκοινωνίας καὶ τὰς ἐκεῖ συνοικίας, φρονεῖ ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας πρέπει νὰ λάβῃ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τὸ ζήτημα καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀνέγερσιν τῆς οἰκοδομῆς ἐπὶ δημοσίας ὁδοῦ.

Ὁ κ. **Γ. Χατζηκυριακοῦ** ἀναπτύσσει πρότασιν νόμου ἣν πρό τινος ὑπέβαλε καὶ ἥτις ἀφορᾷ τὰ κτηματόγραφα καὶ οἰκόπεδα τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Κερκύρας σχετικῶς πρὸς τὸν ἐπιβληθέντα φόρον ἐπὶ τοῦ ἐλαίου διὰ τὴν ἀγροφυλακὴν συνιστᾷ ὅπως ἀναστληῇ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου, ἐπιστραφῶσι δὲ καὶ ὅσοι φόροι κακῶς εἰσεπράχθησαν. Ἐπίσης ἀναγινώσκει τηλεγράφημα σταλὲν αὐτῷ ἐκ Κερκύρας καὶ συνιστᾷ ὅπως ληφθῇ μέριμνα διὰ τὰ ἔπιπλα τῶν ἐκεῖ ἀνακτόρων, τὰ ὁποῖα διατρέχουν τὸν κίνδυνον νὰ ἐξαφανισθοῦν.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ἀπαντῶν δίδει σχετικὰς ἐξηγήσεις ὡς πρὸς τὴν φορολογίαν τοῦ ἐλαίου καὶ δηλοῖ ὅτι θέλει δώσει τὰς σχετικὰς διαταγὰς ἵνα ἐπιστραφῶσι τὰ παρανόμως εἰσπραχθέντα, ἐὰν εἰσεπράχθησαν.

Ὁ κ. **Σπ. Βακράτσας** ἀναπτύσσει καὶ συνιστᾷ ἀναφορὰν οἰνοπαραγωγῶν Κύμης, διότι, λέγει, ἔχουν καὶ οἱ οἰνοπαραγωγοὶ δικαιώματα ἴσα πρὸς τοὺς ἄλλους παραγωγούς, δι' οὓς λαμβάνονται ἑκάστοτε διάφορα μέτρα.

Ὁ κ. **Ἰωσὴφ Κούνδουρος** ἀναπτύσσει ἀναφορὰν ὁπλαρχηγῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Πεζικοῦ καὶ συνιστᾷ νὰ ληφθῶσι δι' αὐτοὺς τὰ προσήκοντα μέτρα ὅπως δυνηθῶσι νὰ ζήσωσι, διότι προσέφεραν καὶ οὗτοι ἐν καιρῷ τὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν πρὸς τὴν Πατρίδα.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντῶν λέγει ὅτι κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ σχετικοῦ νομοσχεδίου θέλει εἴπει τὴν γνώμην αὐτοῦ.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** ἀναπτύσσει ἐκτενῶς ἀναφορὰν ἐκτάκτων ὑπαλλήλων Τ. Τ. Τ., ἀναπήρων πολέμου, ἀπολυομένων τῆς ὑπηρεσίας, λέγων ὅτι εὑρίσκει σκληρὰν καὶ ἄδικον τὴν ἀπόλυσιν καὶ συνιστῶν νὰ μὴ ἀπολυθῶσιν οὗτοι, ἀλλὰ νὰ ἀπολυθῶσιν ἕτεροι ὑπάλληλοι ἀπόλεμοι, τηρουμένης ἀπαρεγκλίτως τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἡ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως εἶνε νὰ ἐκτελῇ τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν, καὶ ἐὰν ἀκόμη νομίζῃ ὅτι εἶνε κατά τι σφαλεραί, ἀφίνει δὲ ἐν τῇ πράξει νὰ ἀποδεικνύηται τὸ σφάλμα αὐτό, ὥστε νὰ ἀναθεωρῶνται κατόπιν. Ὀφείλω προσέτι νὰ εἴπω ὅτι ὁσάκις νομίζει ἡ Κυβέρνησις ὅτι μία ἀπόφασις δὲν εἶνε ἡ προσήκουσα ἢ προέρχεται ἐκ λάθους, ἀποτείνεται πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Οἰκονομιῶν καὶ τὴν παρακαλεῖ νὰ ἀναθεωρήσῃ τὴν ἀπόφασιν προσάγουσα καὶ τὰ ἐπιχειρήματα, καὶ πολλάκις αἱ παρατηρήσεις αὐταὶ ἐγένοντο δεκταί. Ἐπροτιμήθη δὲ τοῦτο διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι ἡμεῖς ἀντιμαχόμεθα τὴν Ἐπιτροπὴν Οἰκονομιῶν. Κατὰ συνέπειαν θὰ παρεκάλουν τὸν κ. συνάδελφον ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας Ὑπουργὸν νὰ ἐξελέγξῃ ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς ἀπολυθέντας ὑπαλλήλους, καὶ εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἀπελύθη ἀνάπηρος πολέμου ἢ καὶ πολεμιστὴς νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ, τιθεμένου ἑνὸς ὁρίου χρονικοῦ. Καὶ εἰς τὰ ξένα Ἔθνη ἐγένετο τὸ αὐτὸ καὶ ἐθεώρησαν ὡς ἀξίους ἰδιαιτέρας προστασίας τοὺς ἐπί τινα χρόνον τουλάχιστον μείναντας ἐν τῷ Μετώπῳ. Θὰ παρεκάλουν τὸν συνάδελφον ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας Ὑπουργὸν νὰ ἐξετάσῃ τὸν κατάλογον καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀνήκουν εἰς τὰς τάξεις τῶν πολεμιστῶν, ἀπολύων τοὺς ἄλλους οἱ ὁποῖοι κατέλαβον τὰς θέσεις των. Περὶ αὐτοῦ νομίζω ὅτι θὰ εἶνε ὁμόθυμος ἡ γνώμη τῆς Συνελεύσεως.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Μάλιστα, μάλιστα.

Ὁ κ. **Ι. Βαλαλᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τῆς προτιμήσεως τῶν ἀναπήρων πολέμου δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ κανονίζηται συμφώνως πρὸς ὅσα ἐδήλωσεν ὁ κ. Πρωθυπουργός. Ἀναφέρω ὅτι σήμερον τὴν πρωΐαν ἔσχον ἀφορμὴν νὰ δηλώσω πρὸς συναδέλφους πληρεξουσίους περὶ ὁδηγιῶν ἃς ἔδωκα ἵνα προτιμῶνται εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς οἱ ἀνάπηροι. Ἐπὶ πλέον δὲν ζητοῦνται παρ' αὐτῶν προσόντα διὰ νὰ μετάσχουν εἰς τοὺς διαγωνισμούς.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος μοὶ δίδει ἀφορμὴν νὰ εἴπω ὅτι κατόπιν διαταγῆς, τὴν ὁποίαν ὑπέγραψα τελευταίως, προσῆλθον εἰς ἐμὲ οἱ πολεμισταὶ καὶ εἶδον ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄριστα συνεννόησις μετ' αὐτῶν. Ὅσάκις αἱ ὑπηρεσίαι μοῦ ζητοῦν τὴν συγκατάθεσιν νὰ προσλάβουν ἕνα ἐξ αὐτῶν,—φυσικὰ δὲν ἀναφέρουν τὸ ὄνομά του—δίδω τὴν συγκατάθεσίν μου ἐφόσον αὐτὸς θὰ ἀνήκῃ εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐπολέμησαν ἐπὶ μίαν διετίαν. Ἐὰν πρόκειται περὶ ἐκτάκτων, τὸ πρόβλημα εἶνε μέγα, ἀλλ' εἶμαι διατεθειμένος νὰ τὸ συζητήσωμεν ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι δὲν πρόκειται νὰ καταστραφοῦν τὰ οἰκονομικά, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποβῇ εἰς βάρος καὶ τῶν ἐκτάκτων καὶ τῶν τακτικῶν.

Πλεῖστοι πληρεξούσιοι συνιστῶσιν ὅπως οὐ μόνον οἱ ἀπόλεμοι ὑπάλληλοι ἀλλὰ καὶ οἱ θήλεις ὑπάλληλοι ἀπομακρυνθῶσι τῶν διαφόρων δημοσίων θέσεων.

Ὁ κ. **Ι. Μαρματάκης** λέγει ὅτι κατόπιν τῆς ὁμοφώνου γνώμης τῆς Συνελεύσεως ἐλπίζει ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ προβῇ εἰς τὴν ἄμεσον ἀπομάκρυνσιν τῶν θηλέων ἀπὸ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, διότι αὗται ἐμπόδια μᾶλλον παρεμβάλλουσιν εἰς αὐτάς. Ἀνάγκη δὲ νὰ ἀντικατασταθῶσι πᾶσαι αὗται δι' ὑπαλλήλων ἀναπήρων καὶ τραυματιῶν.

Ὁ κ. **Χρ. Ἀλαμάνος** ἐκφράζει τὴν αὐτὴν γνώμην, προσθέτει δ' ὅτι δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ προσληφθῶσιν οἱ ἀνάπηροι εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, ἀλλὰ καὶ νὰ μονιμοποιηθῶσιν εἰς αὐτάς, διότι ἀποτελεῖ ἰσχυρὸν ἡθικὸν περιφερόμενον εἰς τὰ καφεῖα καὶ ἐπαιτοῦντων. Ἀλλ' οὐδὲ ἐποικοδομητικὸν

προσθέτει, είνε τοῦτο διὰ τοὺς μεταγενεστέρους καὶ μέλλοντας νὰ κληθῶσιν ἵνα ὑπερασπίσωσι τὴν Πατρίδα.

Παρελθούσης τῆς ὥρας ἀναβάλλονται αἱ λοιπαὶ ἐρωτήσεις.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπ.) Κύριοι συνάδελφοι, μοὶ ἐδόθησαν τὰ συμπεράσματα τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκείνης, καταγίνομαι δὲ προσεκτικῶς εἰς τὴν μελέτην τοῦ σχεδίου ἐκείνου. Τὸ σχέδιον τοῦτο εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μοὶ δώσῃ ὁ κ. Καραπαναγιώτης. Ὁμολογῶ ὅτι τὸ σχέδιον ἔχει πολλὰς ἀξιοσημειώτους διατάξεις, ἀλλὰ χρήζει συμπληρώσεώς τινος. Εὐθὺς ὡς δυνηθῶ ν' ἀπαλλαγῶ ἀπὸ συντόνους ἀσχολίας, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἀποσπῶσι τὸν χρόνον μου, θὰ ἐπεξεργασθῶ τὸ νομοσχέδιον καὶ θὰ τὸ παρουσιάσω εἰς τὴν Συνέλευσιν. Μεταξὺ ἄλλων λ. χ. σκέπτομαι ὅτι ἓν ἀπὸ τὰ μέτρα ἅτινα θὰ ἔπρεπε νὰ λάβωμεν, προκειμένου περὶ διαγωνισμοῦ πρὸς κατάληψιν θέσεων, θὰ ἦτο νὰ ὁρίσωμεν ὅτι τὰ 2/3 τῶν θέσεων καταλαμβάνονται ἀπὸ ἀγωνιστὰς τῶν τελευταίων πολέμων, διαγωνιζομένους πρὸς ἀλλήλους, καὶ τὸ 1/3 ἀπὸ ἄλλους. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλα μέτρα, ἅτινα μελετῶ.

Λαμβάνει εἶτα τὸν λόγον ὁ κ. ***Π. Καλλιδόπουλος*** ἐπὶ τῶν ἀναγραφέντων εἰς τὰς ἐφημερίδας περὶ τοῦ νέου στρατιωτικοῦ κινήματος, ἐν οἷς ἀναφέρεται ὡς λαβὼν καὶ οὗτος μέρος εἰς τὴν ἐν τῷ «Ἡρακίῳ» συνωμοτικὴν συγκέντρωσιν. Διαψεύδει διαρρήδην τοῦτο καὶ λέγει ὅτι ὁ ἴδιος εἶνε ἄντικρυς ἀντίθετος πρὸς τοιαῦτα κινήματα καὶ καταδικάζει ἀπολύτως τὰς τοιαύτας σκέψεις τῶν στρατιωτικῶν. Θὰ ἦτο ἄλλως ἀνακόλουθος, προσθέτει, εἰς ἑαυτόν, ἐὰν τοιοῦτόν τι ἔπραττε, ἀφοῦ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἔδωκε ψῆφον ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Συνεζήτησε, λέγει, πρό τινος μετὰ διαφόρων συναδέλφων του περὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ τελευταίου συμβουλίου τῶν στρατηγῶν διὰ τοὺς ἐν διαθεσιμότητι ἀξιωματικοὺς καὶ ἐχαρακτήρισε ταύτας ὡς ἀδίκους διὰ πλείστους ἀξιωματικούς, δυναμένους νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ στράτευμα λόγῳ τῆς ἱκανότητος καὶ ἀξίας αὐτῶν. Πέρα τούτου οὐδὲν ἄλλο ἐλέχθη παρ' αὐτοῦ.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρ. Κυβερνήσεως). Προχθὲς ὁ κ. συνάδελφος, ὁ πρὸ ὀλίγου καταβὰς τοῦ βήματος, μὲ ἐπλησίασε καὶ μοὶ εἶπεν, ἐν φιλικωτάτῃ ἄλλως τε συνομιλίᾳ, ὅτι μεταξὺ ἄλλων ἀνέγνωσε τὴν εἴδησιν ὅτι ἐνέχεται εἰς τὴν προχθὲς λαβοῦσαν χώραν πρᾶξιν. Δὲν ἐπίστευσα τὸ ἀντίθετον, διότι ἀπὸ πολλοῦ χρόνου τὸν ἐγνώρισα, ἀφ' ἧς ἤμεθα καὶ συμμαθηταί, ὅτε ἤθελα καὶ ἐγὼ κάποτε νὰ γίνω στρατιωτικός. Τῷ ἐδήλωσα δὲ ὅτι δὲν ἐπίστευσα τὴν εἴδησιν ἐκείνην, διότι

τῷ ὄντι, ἀφ' ἧς ἐποχῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πολιτικήν, ὑπῆρξε νομιμόφρων πολιτικός. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἄλλο ζήτημα, τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἀποστράτων ἀξιωματικῶν, εἶμαι πρόθυμος νὰ ἀκούσω τὰς γνώμας τῶν κ. συναδέλφων, οἱ ὁποῖοι ἀνήκουν ἢ ἀνῆκον εἰς τὸ στράτευμα, νὰ λάβω γνῶσιν τῶν ἀπόψεών των, διότι νομίζω ὅτι τὰ στρατιωτικὰ ζητήματα εἶνε τόσον λεπτὰ καὶ περίπλοκα, ὥστε φοτίζεταί τις ἐπὶ μᾶλλον ἀκούων τὰς διαφόρους ἀπόψεις, καὶ συνεπῶς ἢ σφάλλεται ὀλιγώτερον ἢ διορθώνει τὰ σφάλματά του.

Ἡ ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει διὰ τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς κ. Π. Πετρίδη πρότασιν ψηφίσματος «περὶ προσθήκης διατάξεων εἰς τὸν ἐν ἰσχύϊ Κανονισμόν».

Ὁ κ. ***Π. Πετρίδης*** εἰσηγούμενος τὴν πρότασιν ταύτην εἰς τὴν Συνέλευσιν λέγει ὅτι τὰ σημεῖα τὰ ὁποῖα κυρίως ἀπησχόλησαν τὴν Ἐπιτροπὴν εἶνε τὸ περὶ τῆς πειθαρχικῆς ἐξουσίας τοῦ Προέδρου, ἥτις, ὡς ἔχει, εἶνε σκιώδης, καὶ τὸ τοῦ τερματισμοῦ τῶν συζητήσεων. Ἀναφέρει τὰ ἰσχύοντα εἰς τὰ ξένα Κοινοβούλια ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ φρονεῖ ὅτι ἐπιβάλλεται ἵνα καὶ παρ' ἡμῖν δοθῇ εὐρυτέρα δικαιοδοσία εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς, ἵνα ἀποκατασταθῇ ὁμαλὴ καὶ σεμνὴ ἡ ἐργασία τοῦ Κοινοβουλίου. Εἰς τοῦτο, λέγει, ἔμειναν σύμφωνα ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, ἅτινα ὥρισαν ὅπως αἱ ἐπιβαλλόμεναι ποιναὶ εἰς τοὺς παρεκτρεπομένους βουλευτὰς φθάνωσι μέχρις ἀποβολῆς τῶν παρεκτρεπομένων ἐνὸς μηνός. Θὰ συνεπάγωνται δ' αὐταὶ ἀναγκαίως καὶ τὴν ἀνάλογον στέρησιν τῆς ἀποζημιώσεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἐπίκαιρον τερματισμὸν τῶν συζητήσεων (clôture) λέγει ὅτι πρέπει νὰ εἰσαχθῇ καὶ παρ' ἡμῖν ὁ ἐν ξένοις Κοινοβουλίοις ἰσχύων θεσμός, ὅστις προώρισται νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ἀπεραντολογίαν καὶ λογοκοπίαν τῶν συζητήσεων. Τελευτῶν εὔχεται ὅπως μὴ δοθῇ εὐκαιρία ἵνα ἐφαρμοσθῶσιν αὐταί, φρονέμεναι, ὡς ἐλπίζει, δεκταὶ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ἐπερωτήσεως ἐπὶ τῶν σκηνῶν τῆς Καθάλλας, συμφώνως πρὸς τὴν ληφθεῖσαν κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ἀπόφασιν.

Ὁ κ. ***Γ. Κονδύλης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ἀνερχόμενος ἐπὶ τοῦ βήματος ἀναγινώσκει τὴν σχετικὴν ἔκθεσιν τοῦ Εἰσαγγελέως Ἐφετῶν, καθ' ὃν τὸ ἐπεισόδιον δὲν φέρει χαρακτῆρα κομμουνιστικόν, ἀλλ' ὅτι ἴσως οἱ κομμουνισταὶ νὰ ἐξεμεταλλεύθησαν τοὺς ἐργάτας, καὶ καθ' ὃν ὁ Νομάρχης δὲν ἔσπευσε νὰ συνεννοηθῇ πρὸς τὰς λοιπὰς Ἀρχὰς πρὸς πρόληψιν τῶν σκηνῶν.

Ὁ κ. **Αὐγ. Θεολογίτης** ἐρωτᾷ τὸν Ὑπουργὸν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἂν τὸ δικαίωμα τῆς ἀδείας τῆς ἐξαγωγῆς εἶχεν ὁ Νομάρχης ἢ ὁ Τελώνης.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) συνεχίζων ἀναγινώσκει ἐπίσης σχετικὴν ἔκθεσιν τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Θράκης.

Ὁ κ. **Π. Ἀραβαντινὸς** ζητεῖ νὰ ἀναγνωσθοῦν καὶ τὰ προηγούμενα τηλεγραφήματα, τὰ ὁποῖα μνημονεύονται ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι θέλει καταθέσει καὶ τὰ τηλεγραφήματα ταῦτα.

(Ἀναγινώσκονται ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ κ. Γραμματέως τηλεγραφικαὶ διαταγαὶ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης πρὸς τὰς δικαστικὰς Ἀρχὰς Καβάλλας καὶ Κομοτηνῆς).

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐκθέσεων προκύπτει ἀναμφισβήτητος εὐθύνη τοῦ κ. Νομάρχου διὰ παρερμηνείαν ἣν ἔδωκε πρὸς τὸ τηλεγράφημα τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας. Συνεπείᾳ τούτου ἔδωκα, λέγει, ἐντολὴν ὅπως καταρτισθῇ τὸ Διάταγμα τῆς ἀπολύσεως τοῦ ἐν λόγῳ Νομάρχου.

Ὁ κ. **Κ. Νταῆς** λέγει ὅτι εἰς τὴν Καβάλλαν ὑπάρχουν δύο Σωματεῖα ἀριθμοῦντα περὶ τὰς 10 χιλιάδας μελῶν. Σκοπὸς τοῦ ἑνὸς Σωματείου εἶνε ἡ ἀνατροπὴ τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος, σκοπὸς δὲ τοῦ ἑτέρου ἡ ἐργασία. Τὸ δεύτερον τοῦτο Σωματεῖον, ὁσάκις δὲν πρόκειται περὶ ἐργασίας ἀλλὰ περὶ ταραχῶν ἐχουσῶν ἄλλον σκοπόν, ὄχι μόνον δὲν συνεργάζεται μὲ τὸ πρῶτον, ἀλλὰ καὶ ἀντιδρᾷ κατ' αὐτοῦ.

Αἱ σκηναὶ προεκλήθησαν ἐκ παρεξηγήσεως ὑπὸ τῶν ἐργατῶν, παρακαλεῖ δὲ διὰ τοῦτο ὅπως ὁ κ. Ὑπουργὸς μὴ σπεύσῃ εἰς τὴν ἀπόλυσιν τοῦ κ. Νομάρχου πρὸ τῆς ἀφίξεως καὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐκθέσεως, τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον πρόκειται περὶ διακεκριμένου ὑπαλλήλου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς σκηνὰς Δράμας λέγει ὅτι οὐδεμίαν ἐπίσημον πληροφορίαν ἔχομεν, ἐκτὸς ἰδιωτικῶν τινων τηλεγραφημάτων καταγγελλόντων ὅτι τῇ ἐνεργείᾳ τῶν Ἐθνικοῦ Δημοκρατικοῦ κόμματος καταδιώκονται πολῖταί τινες ὑπὸ τῆς Μεραρχίας Δράμας. Τὸ τηλεγράφημα τοῦτο ἐνεχείρισεν εἰς τὸν ἁρμόδιον Ὑπουργόν, συγχρόνως δὲ ἐζήτησε πληροφορίας περὶ τῶν συλληφθέντων. Εἰς τοῦτο δὲν ἔλαβεν ἀπάντησιν, ἀλλ' ἐξωδίκως ἐπληροφορήθη ὅτι οἱ συλληφθέντες εἶνε δύο κομμουνισταί. Δὲν εἶνε δὲ δυνατόν, ὑπάρχοντος Στρατιωτικοῦ Νόμου, νὰ μὴ καταδιωχθῶσιν ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν Ἀρχῶν οἱ ἐπιχειροῦντες τὴν διάλυσιν τοῦ στρατεύματος. Ὀργανώσεις τοῦ Ἐθνικοῦ Κόμματος δὲν ὑπάρχουν, ὑπάρχει μόνον Πολιτοφυλακή, ὀργανωθεῖσα ἀφ' ἧς ἐποχῆς Ἀρχιστράτηγος ἦτο ὁ ἀξιότιμος ἐκ Θεσσαλονίκης πληρεξούσιος κ. Πάγκαλος. Ἐν πάσῃ περιπτώσει παρακαλεῖ νὰ συσταθῇ Ἐπιτροπὴ κοινοβουλευτική, ἥτις νὰ μεταβῇ ἐπὶ τόπου καὶ ἐξετάσῃ ἂν καὶ κατὰ πόσον ὑπάρχουν τοιαῦται ὁμάδες.

Ὁ κ. **Θ. Πάγκαλος** ἐξηγεῖ τοὺς λόγους οἱ ὁποῖοι ἠνάγκασαν τὸ Στρατηγεῖον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νὰ ἱδρύσῃ τοὺς λόχους τούτους τῆς Πολιτοφυλακῆς, ἀποτελεσθέντας ἐξ ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν, καὶ χάριν εἰς τοὺς ὁποίους θὰ καθίστατο δυνατὸν ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας νὰ διέλθωμεν τὸν Ἕβρον μὲ τὰς 100 χιλιάδας στρατοῦ, τὰς ὁποίας εἴχομεν καὶ αἱ ὁποῖαι προϋπέθετον ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν μίαν ὀπισθοφυλακὴν ἐξ 70 χιλιάδων ἀνδρῶν.

Ὁ κ. **Ι. Πασαλίδης** λέγει ὅτι αἱ ὀργανώσεις τῆς Πολιτοφυλακῆς εἶνε μόνον διὰ τὰ σύνορα, δὲν ἔχουν δὲ καμμίαν σχέσιν μὲ τὰ φασιστικὰ ἐθνικὰ Σωματεῖα Δράμας, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν καὶ λειτουργοῦν πράγματι ἐν Δράμᾳ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Ἐφεσίου, ὁ ὁποῖος εἶνε ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ Μεράρχου κ. Ξύδη. Ἀναφέρει μετὰ τοῦτο ὅτι ὁ στρατηγὸς Ξύδης ἀνεκηρύχθη καὶ ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ ἐν λόγῳ Σωματείου καὶ ἐρωτᾷ ἂν τοῦτο ἐπιτρέπεται ἀπὸ τὸ σύνταγμα. Ἐπίσης ἐρωτᾷ πῶς καὶ πόθεν μισθοδοτοῦνται τὰ παράνομα ταῦτα Σωματεῖα.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) λέγει: Μὲ ἠρωτήσατε, κ. συνάδελφε, καὶ ὀφείλω νὰ σᾶς ἀπαντήσω ἀμέσως. Πρῶτον θὰ φροντίσω, καὶ ἤδη ἔδωκα διαταγάς, νὰ γίνουν ἀνακρίσεις, ὅπως δὲ συνηθίζω, ζητῶ ἀνακρίσεις ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς Ἀρχάς, ὥστε ἐκ τῆς συμπαραβολῆς αὐτῶν νὰ εὑρίσκηται, κατὰ τὸ δυνατόν, ἡ πληρεστέρα ἀκρίβεια, ἂν εἰς τὰ Σωματεῖα, ἐργατικὰ συντηρητικά, συμμετέχουν, ὅπως λέγετε, ἀξιωματικοί, διότι αὐτὸ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τὸ ἀνεχθῶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ. Δεύτερον σᾶς λέγω ὅτι, καθ' ὃν τρόπον οἱ κομμουνισταὶ ἢ οἱ σοσιαλισταὶ ἢ οἱοιδήποτε ἄλλοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἱδρύουν Σωματεῖα, καθ' ὁμοιον τρόπον ἔχουν καὶ οἱ ἐθνικισταὶ ἐργάται τὸ δικαίωμα νὰ ἱδρύουν Σωματεῖα. Δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ τείνοντες πρὸς βελτίωσιν, κατὰ τὴν ἀντίληψίν σας, εἰς τὴν ἀνατροπήν, κατὰ τὴν ἰδικήν μας, τοῦ καθεστῶτος πρέπει νὰ ὑποθάλπωνται εἰς τὴν ἵδρυσιν τῶν Σωματείων μᾶλλον ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι φρονοῦν ὅτι τὸ νῦν καθεστὼς παρέχει σχετικήν τινα εὐδαιμονίαν, ἀνωτέραν ἐκείνης ἣν ὑπόσχεται τὸ ἰδικόν σας. Τρίτον σᾶς λέγω, ὅτι ἴσως δὲν σᾶς εἶνε γνωστόν, ὅτι ἀπὸ τὸ 1911 συνέπεσα

εἰς ἀντίληψιν τὴν ὁποίαν ἔχουν οἱ νῦν εὑρισκόμενοι εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τῆς Συνελεύσεως, καὶ ὑπεστήριξα διὰ μακρᾶς ἀγορεύσεως τὴν ἀντίληψιν ταύτην ἀπὸ τοῦ βήματος, ὅτι τὰ Σωματεῖα δὲν δύνανται νὰ διαλύωνται ἀπὸ τὴν Διοίκησιν, ἡ ὁποία δύναται νὰ εἶνε πολλάκις αὐθαίρετος, ἀλλ' ἀπὸ τὴν Δικαστικὴν Ἐξουσίαν, ἐὰν παραβιάζουν τοὺς νόμους, ἡ ὁποία πολλάκις, ἂν μὴ πάντοτε, καθ' ἡμᾶς, ἔδωκε δείγματα ἱκανοποιητικῆς κρίσεως, καὶ ἔχετε παραδείγματα πρόσφατα. Προσθέτω ὅτι εἰσάγων τὸν νόμον περὶ Σωματείων, τῷ 1913, ἔθεσα διάταξιν καθ' ἣν ἡ ἀπεργία δὲν εἶνε λόγος διαλύσεως τῶν Σωματείων. Ἀλλ' ἀπ' ἐκεῖ ἀρχίζει ὁ νόμος τῆς ἐλευθερίας. Ἔχετε δικαίωμα ὑμεῖς νὰ ἀπεργήσητε, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς νὰ ἐργασθῶμεν. Δυστυχῶς ἐπεκράτησε μία παρερμηνεία, μία διαφορὰ τῆς ἀρχῆς ταύτης, διότι μεταξὺ τινων ἐργατῶν διεδόθη ἡ ἀντίληψις ὅτι ἔχουσι δικαίωμα ἀπεργίας διὰ νὰ βελτιώσωσι τὴν θέσιν των καὶ ὅτι, ἐὰν ὁ ἐργοδότης προσλάβῃ ἄλλους ἐργάτας, ἔχουν δικαίωμα οἱ ἀπεργήσαντες νὰ ἀπαιτήσουν τὴν ἐκδίωξιν τῶν προσληφθέντων, διότι τοῦτο εἶνε ἀπόρροια τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπεργίας. Ἐπειδὴ δὲ συζητεῖται, βλέπω, γενικώτερον τὸ θέμα τῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως, μὲ ἀναγκάζετε νὰ θίξω γενικά τινα σημεῖα αὐτῆς. Καθ' ὃν τρόπον ἔχουν δικαίωμα οἱ ἐργάται νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἐργασίαν ἔχουν δικαίωμα καὶ οἱ ἐργοδόται νὰ ἐπιδιώξουν τὴν ἐξεύρεσιν ἐργατῶν, καὶ ἐὰν προσλάβῃ ὁ ἐργοδότης ἄλλους ἐργάτας, δὲν δύνανται οἱ ἀπεργήσαντες νὰ ζητοῦν νὰ ἀποδιωχθῶσιν οἱ προσληφθέντες. Γνωρίζω ὅτι ἔχετε ἄλλας ἰδέας. Ἐὰν ποτὲ ἐπικρατήσουν αἱ ἰδικαί σας ἰδέαι, θὰ μᾶς ἐπιβάλητε τοὺς νόμους τοὺς ἰδικούς σας, ἀλλ' ἐφόσον ἐπικρατοῦσιν αἱ ἰδικαί μας ἰδέαι θὰ ἐπικρατήσωσι καὶ οἱ νόμοι οἱ ἰδικοί μας. Θέλω δὲ νὰ προσθέσω ὅτι οἱ ἐργατικοὶ νόμοι, οἱ ἰσχύοντες, δὲν εἶνε ποσῶς νόμοι ὀπισθοδρομικοί. Τῷ 1919 ἢ 1920 — νομίζω τῷ 1919 — ὁ νῦν Πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας καὶ Ἀρχηγὸς τοῦ ριζοσπαστικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος ἔλεγεν εἰς γεῦμα ἐπίσημον παρατεθὲν εἰς Ἐπιτροπήν, τῆς ὁποίας εἶχον τὴν τιμὴν νὰ προεδρεύω, ἐν Λυών, ἔλεγεν: «Ἐμελέτησα τώρα τελευταίως τοὺς νόμους τοὺς ἐργατικοὺς τῆς Ἑλλάδος καὶ εἶδον ὅτι εἶνε μεταξὺ τῶν πλέον προηγμένων νόμων τῆς Εὐρώπης». Καὶ ἐφόσον τοιούτους νόμους ἔχομεν πρέπει νὰ τοὺς σεβασθῶμεν ὅλοι. Σᾶς δηλώνω ὅτι, ἐὰν ἀξιωματικοὶ εἶνε μέλη τῶν ἐργατικῶν Σωματείων, θὰ τιμωρηθῶσιν.

Σᾶς δηλῶ ἐπίσης κατηγορηματικῶς ὅτι, ἐάν, ὅπως λέγετε, καὶ ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω, ἐργατικὰ Σωματεῖα

ἔλαβον ὅπλα ἀπὸ ἀξιωματικούς, αὐτοὶ θὰ παραπεμφθῶσιν εἰς τὸ Στρατοδικεῖον, ὡς διαθέτοντες ὅπλα τοῦ Δημοσίου εἰς ἐργατικὰς ὀργανώσεις. Ἐὰν τὰ ὅπλα ἐλήφθησαν ἀλλοθεν καὶ ἠνέχθησαν ἐπαμβάσεις ἐνόπλους αἱ Ἀρχαί, θὰ τιμωρηθῶσιν αἱ Ἀρχαί, ἐξ ἴσου ὅπως θὰ ἐτιμωροῦντο, ἐὰν ἀνεῖχνευτο τὰ κομμουνιστικὰ Σωματεῖα θέλοντα τυχὸν διὰ τῆς βίας νὰ ἐπιβάλουν τὰς θελήσεις των.

Βλέπετε ὅτι δημοσιεύονται ἐν Ἑλλάδι τόσαι ἐφημερίδες κομμουνιστικαὶ καὶ κυκλοφοροῦν ἐλευθέρως. Καθημερινῶς ἔχομεν παράπονα, διότι ἀφήνομεν ἐλευθέραν τὴν γενομένην προπαγάνδαν. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζομαι διόλου τὴν νόμιμον προπαγάνδαν. Δὲν εἴμεθα μωροί, ὥστε νὰ θελήσωμεν νὰ συσχίσωμεν τὴν προπαγάνδαν διὰ κλοιῶν ἐκδικαστικῶν, ἵνα καταπνιγομένη προσωρινῶς ἀνδρωθῇ βραδύτερον. Βλέπετε διαρκῶς εἰς τὰς προθήκας τῶν βιβλιοπωλείων ἐλευθέρως ἐκτυπωμένας μεταφράσεις κομμουνιστικῶν βιβλίων. Τὰ ἀφήνομεν ἐλεύθερα, ἀρκεῖ νὰ μὴ προτρέπουν εἰς βιαίας πράξεις. Διότι γνωρίζομεν ὅτι μόνον διὰ τῆς ἐλευθέρας συζητήσεως θὰ ἐξευρεθῇ καὶ θὰ ἐπικρατήσῃ ἡ ἀλήθεια. (Χειροκροτήματα).

Ἐγὼ ἤκουσα χθὲς ἐδῶ ὅτι πρὸ μηνῶν ἐγένετο λόγος περὶ ἐπικειμένης ἀπεργίας μεγάλης καὶ ὅτι εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην ἡ τότε Κυβέρνησις, ἡ ὁποία δὲν ἦτο ἰδική μου, νὰ προντίσῃ πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἀπειλουμένης ἀπεργίας, ἡ ὁποία ἠδύνατο νὰ βλάψῃ σπουδαίως οἰκονομικὰ καὶ ἐθνικὰ συμφέροντα, καὶ πρὸς τοῦτο διέταξε, μετὰ συνεννόησιν τῶν στρατιωτικῶν ἀλλὰ καὶ τῶν πολιτικῶν Ἀρχόντων, νὰ γίνῃ κάποια ἐνίσχυσις συντηρητικῶν ἐπαγγελματικῶν Σωματείων, τὰ ὁποῖα σκοπὸν εἶχον νὰ βοηθήσουν, ὥστε νὰ ἀποτραπῇ ἐν καιρῷ ἡ ἀποσύθησις τῆς ἀπεργίας. Τὰ δεύτερα ταῦτα Σωματεῖα δύνασθε σεῖς νὰ ὀνομάζητε ἀντεργατικά, ἀλλ' εἶνε ἐπίσης Σωματεῖα τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα μὲ τὰ ἰδικά σας. Ἡ ἰδική μας Κυβέρνησις δὲν προέβη εἰς παρομοίας ἀποφάσεις, τοὐναντίον δὲν ἠθέλησε νὰ ἐνισχύσῃ ὑλικῶς οἱουδήποτε εἴδους Σωματεῖα δι' οἱονδήποτε σκοπόν.

Ὁ κ. *Ι. Πασαλίδης* λέγει ὅτι καὶ οὗτος εἶνε ὑπὲρ τῆς ἰσότητος, ἀλλὰ πρόκειται ἀκριβῶς περὶ τοῦ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἡ ἰσότης αὐτή. Ἡ Κυβέρνησις, λέγει, μέχρι σήμερον δὲν ἀπησχολήθη μὲ ὅ,τι γίνεται εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν δὲν ἐγνώριζεν ὅτι τῶν Σωματείων ἐκείνων προΐσταται ὁ κ. Ξύδης. Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς εἶνε διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὰ σύνορα καὶ οὐχὶ διὰ νὰ ὑπερασπίζῃ τοὺς λαθρεμπόρους ἐναντίον τῶν ἐργατικῶν μαζῶν. Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις, λέγει, ὀφείλει νὰ σκεφθῇ

καὶ νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῆς ἰδεολογίας τοῦ Ὑρεσίου καὶ μιᾶς νέας καταστάσεως, ἡ ὁποία θὰ ἐξασφαλίσῃ δικαιοσύνην καὶ ἰσότητα.

Ὁ κ. **Ν. Κοντολέων** δὲν εἶνε, λέγει, ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν τὸ ζήτημα τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν, ζήτημα καθαρῶς ἐργατικόν, προεκάλεσεν ἀναλόγους ἐξελίξεις. Συνεχίζων λέγει ὅτι μὲ τὰ γεγονότα τῆς Καβάλλας οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν ἡ Πολιτοφυλακή τῶν καπνῶν. Ἀναφέρει πῶς ἀπὸ τινος ἐνεκινήθη ὁ Ὑρέσιος, ὁ ὁποῖος ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ ἀντιπροσώπου κόμματος διοργανώνει τὰς Ἐθνικὰς δημοκρατικὰς ὀργανώσεις, αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὴν ἔκτροπον κατάστασιν τὴν κρατοῦσαν εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην.

Ἐρωτᾷ τὴν πρωθυπουργὸν τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῶν ἐκτρόπων τούτων, ἀνάλογα τῶν ὁποίων προεκάλεσαν τὴν 1ην Νοεμβρίου.

Ὁ κ. **Γ. Ἀνδρεάδης** λέγει ὅτι παρέστη καὶ ὁ ἴδιος εἰς μίαν παρέλασιν τοῦ Σώματος τούτου τῆς Πολιτοφυλακῆς ἐν Δράμᾳ, ἐξ ἧς δὲν ἔσχεν ἀγαθὴν ἐντύπωσιν. Ὑποβαλλόμενος ἐρώσων ἀναγνωρίζεται ἡ ἀνάγκη τῆς Πολιτοφυλακῆς ταύτης πρέπει ὁ θεσμὸς οὗτος νὰ λάβῃ πρακτικώτερον χαρακτῆρα. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ὀργανώσεις, προτείνει τὴν σύστασιν κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις νὰ μεταβῇ ἐπὶ τόπου καὶ ἐξετάσῃ τὰ πράγματα, ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς καταμερισθῶσιν αἱ εὐθῦναι.

Ὁ κ. **Α. Πρωτοπαπᾶς** ἐρώσων ἐπεξετάθη ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς γενικῆς ἐργατικῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως ἐξετάζει τὴν κατὰ τὸν πόλεμον ἐπελθοῦσαν μεταβολὴν εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν καὶ καταλήγει εἰς τὰς σκηνὰς τῆς Καβάλλας, ἀποσκοποῦσας ὄχι πλέον εἰς καλυτέρευσιν τῆς θέσεως τῶν ἐργατῶν, ἀλλ' εἰς τὴν μὴ στέρησιν τοῦ ἄρτου των.

Φρονεῖ ἐν τέλει ὅτι ἡ Συνέλευσις διὰ τῆς στάσεώς της δὲν πρέπει νὰ φανῇ ὅτι ἀντιστρατεύεται εἰς τὸ κρατοῦν κοινωνικὸν καθεστώς.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** λέγει ὅτι ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ βήματος ἵνα ἀποδώσῃ δικαιοσύνην εἰς τοὺς ἐργάτας, τοὺς ὁποίους ἐν ἀρχῇ ἠδίκησε, διότι ἐκ τῶν προσκομισθεισῶν καὶ ἀναγνωσθεισῶν ἐκθέσεων ἀπεδείχθη ὅτι δὲν ἔπταιον οἱ ἐργάται, ἐφ' ὅσον ἐπρόκειτο περὶ καπνῶν τὰ ὁποῖα δὲν ἔπρεπε νὰ ἐξαχθοῦν, τοιαύτην δὲ διαταγὴν εἶχεν ἐκδώσει καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας. Ἀπορεῖ διὰ τοῦτο πῶς ἀκόμη εὑρίσκονται εἰς τὰς φυλακὰς ἐργάται καὶ ὄχι αἱ τοπικαὶ Ἀρχαί, αἱ ὁποῖαι εἶνε αἱ ὑπεύθυνοι.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) παρέχει τὴν ἐξήγησιν ὅτι ὁ ἐμπειρογνώμων τοῦ Τελωνείου εἶχεν ἀποφανθῇ ὑπὲρ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν καπνῶν, ὁ δὲ Ἐμπορικὸς Σύλλογος ἀπεδοκίμασε μόνον τὴν στάσιν τῶν δύο ἐμπόρων ἀπέναντι τῶν ἐργατῶν.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** συνεχίζων λέγει ὅτι τοιαύτην ἀνόρθωσιν ὤφειλε νὰ κάμῃ ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν. Ὑπέσυρε ἐριστῇ τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς παρεξηγήσεως ἥτις εἶνε πιθανὸν νὰ γίνηται μεταξὺ συντηρητισμοῦ καὶ ἀντιεργατισμοῦ. Νοεῖς νὰ κηρύσσηται κατὰ τοῦ Κομμουνισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀντιπροσωπεύει μίαν ἰδεολογίαν, συνιστᾷ ὅπως ἐμποδισθοῦν μόνον τὰ ἀντεθνικὰ Σωματεῖα.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται μετὰ τοῦτο ὅπως ἡ ἐπὶ τῶν σκηνῶν τῆς Καβάλλας συζήτησις συνεχισθῇ κἄν ποτε, διακοπῇ δ' ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν 11 μ. μ. ὅπως εἰσέλθῃ μετὰ τὴν διακοπὴν εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Διακόπτεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 10 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπήν.

Ὥρᾳ 11.25' μ.μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Πρόεδρος. Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) καταθέτει τεῦχος μεταβολῶν τοῦ ὑπὸ ψήφισιν τελοῦντος Προϋπολογισμοῦ χρήσεως 1924-25, συνολικοῦ ποσοῦ 289 ἑκατομ. 408.824.

Τὸ τεῦχος θέλει ἐκτυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Ὁ κ. **Ι. Γιαμούζης** προτείνει ὅπως προηγηθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ ἐπανεξετάσεως τῶν ἀπορριφθέντων μαθητῶν».

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι δὲν ἔχει ἀντίρρησιν νὰ συζητηθῇ τὸ ψήφισμα, ἐφ' ὅσον ἡ Συνέλευσις εἶνε σύμφωνος.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** λέγει ὅτι ἔχει ἀντιρρήσεις ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καὶ ὅτι θὰ ὁμιλήσῃ διὰ μακρῶν ἐπ' αὐτῆς.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἦτο ἐπιθεβλημένον νὰ

μὴ μεταβληθῇ ἡ ληφθεῖσα ἤδη ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως περὶ συζητήσεως τοῦ σταφιδικοῦ.

Πρόεδρος. Λ' συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 22 Αὐγούστου 1924 Ν. Δ. περὶ προστασίας τῆς παραγωγῆς τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς σταφίδος».

Ὁ κ. ***Γ. Λουπινᾶς*** ἀποκρούει τὴν πρότασιν περὶ περιορισμοῦ τῆς παραγωγῆς τῆς σταφίδος, ἡ ὁποία, λέγει, εἶνε μικροτέρα τῆς καταναλώσεως, ὡς καὶ τὸ λεχθὲν ὅτι τὰ προτεινόμενα μέτρα θέλουσιν ἀποβῆ ἐπὶ ζημίᾳ τῆς οἰνοπαραγωγῆς.

Ἀντικρούει ὡσαύτως τὸ λεχθὲν ὅτι διὰ τῶν μέτρων τούτων περιορίζεται ἡ κατανάλωσις καὶ ἐνισχύεται ἡ κεφαλαιοκρατία. Ἀλλὰ καὶ ἐν τίνι δικαίῳ ἤθελεν ἀρνηθῇ ἡ Συνέλευσις τὴν προστασίαν αὐτήν, τὴν παρεχομένην οὐχὶ ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ Δημοσίου, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἤθελον ὠφεληθῇ καὶ τινες ἐκ τῶν ἐμπορευομένων; Ἀνατρέχει εἶτα εἰς τὰ ληφθέντα μέτρα κατὰ τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐκδοθέντος Ν. Διατάγματος καὶ τὰ ὁποῖα συνετέλεσαν εἰς τὴν κατάρρευσιν τῶν τιμῶν. Σκοπὸς τῆς ἀποφασισθείσης τότε ἀγορᾶς δὲν ἦτο νὰ ἀγορασθοῦν τὰ 30 ἑκατομμύρια, ἀλλὰ κυρίως νὰ διατηρηθῇ γενικῶς ἡ τιμὴ τῆς σταφίδος. Κατὰ τοῦτο, λέγει, ὁ θεσμὸς ἠστόχησε. Φρονεῖ ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἀγορὰ καὶ ἑτέρων 30 ἑκατομμυρίων ἐπὶ τιμῇ 2.500 ἐκ τῆς χρησιμοποιήσεως τούτων ὑπὸ τῆς ἐγχωρίου οἰνοπνευματοποιητικῆς βιομηχανίας, ἥτις ἐκούσα ἀκούσα θὰ προσφέρῃ τὸ ἀπαιτούμενον ἐξ 75 ἑκατομμυρίων ποσόν, ἀφοῦ ἀπηγορεύθη ἡ εἰσαγωγὴ τῆς μελάσης. Τὸ τοιοῦτον θὰ ἔχῃ ἄμεσον ἀντίκτυπον ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν ὑπαρχουσῶν ἤδη τιμῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, τὰς ὁποίας ἂν ἀπολέσωμεν, δυσχερῶς θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀναποκτήσωμεν ἀργότερον. Πέποιθε διὰ τοῦτο ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν θὰ ἀποκρούσῃ τὴν ἀγορὰν τῶν ἑτέρων 30 ἑκατομμυρίων, διὰ δανειστικῆς συμβάσεως μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, καὶ πρὸς τοῦτο παρακαλεῖ ἰδικιτέρως τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως νὰ συντελέσῃ ὡς εἰδικῶς κάτοχος τοῦ σταφιδικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. ***Α. Μητσοτάκης*** λέγει ὅτι ἡ γνώμη τῶν πληρεξουσίων τῶν σταφιδοφόρων ἐπαρχιῶν εἶνε ἡ ἐγκυροτέρα πασῶν καὶ δύναται νὰ ἔχῃ σπουδαιοτάτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος διὰ τὰς σταφιδοφόρους ἐπαρχίας. Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἐπαρχίαι, καὶ ἰδίᾳ αἱ οἰνοφόροι καὶ αἱ καπνοφόροι, τὰς ὁποίας ἐνδιαφέρει σπουδαίως ἡ λύσις τοῦ ζητήματος καὶ πρέπει νὰ ληφθῶσι καὶ αὐταὶ ὑπ' ὄψιν, ἀφοῦ ἐν τῷ ἐξαγωγικῷ ἐμπορίῳ ἡ σταφὶς ἐκπροσωπεῖ τὸ 1/3 μόνον τούτου. Δὲν ἐδόθη ἡ προτήκουσα προσοχή, λέγει, εἰς τὸ σταφιδικὸν ζήτημα ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ διὰ τοῦτο παρεδόθη ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ προϊόντος εἰς μίαν ὀλιγαρχίαν, ἀπόρροιαν τῆς κεφαλαιοκρατικῆς πολιτικῆς τῶν ἑκάστοτε Κυβερνήσεων. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς πολιτικῆς ταύτης ὑπῆρξαν οἰκτρὰ διὰ τὴν Χώραν καὶ φθάνει νὰ εἴπῃ τις ὅτι καὶ ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ εἰς τὴν πολιτικὴν ταύτην ὀφείλεται. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐχαρακτήρισε τὰς μέχρι τοῦδε λύσεις ὡς κομπογιανιτικάς.

Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος (Πρόεδρος Κυβερνήσεως). Δὲν εἶπον τοιοῦτόν τι. Εἶπον ὅτι ἀπὸ τὰς διαφόρους ἄλλας λύσεις προτιμῶ τὰς κομπογιανιτικάς, ἐφόσον πρόκειται νὰ λυθῇ ἐπωφελῶς τὸ σταφιδικὸν ζήτημα.

Ὁ κ. ***Α. Μητσοτάκης*** ἐξακολουθῶν ἀναφέρει εἶτα τὴν μετὰ τῆς Προνομιούχου Ἑταιρείας σύμβασιν τοῦ Κράτους, καθ' ἣν αὐτὴ ἐπλήρωνε 4 1/2 ἑκατομ. εἰς τὸ Δημόσιον ἐναντι τῶν 15 τοῖς %, ἅτινα ἐλάμβανεν ἀπὸ τοὺς σταφιδοπαραγωγοὺς εἰς εἶδος, καὶ εὑρίσκει ὅτι τοῦτο ὑπῆρξεν ἐπωφελὲς διὰ τοὺς ὀλίγους, καταστρεπτικὸν ὅμως διὰ τοὺς παραγωγούς.

Ὁ κ. ***Β. Ἀλεβιζᾶτος*** ἀντικρούει τὰς γνώμας ταύτας τοῦ κ. Μητσοτάκη, ὡς ἐσφαλμένας, ἰσχυριζόμενος ὅτι τὸ Κράτος δὲν ἐζημιώθη ἐκ τοῦ παρακρατήματος τούτου.

Ὁ κ. ***Α. Μητσοτάκης*** συνεχίζων ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ Προνομιοῦχος Ἑταιρεία, ὡς διεχειρίσθη τὸ ζήτημα, ἐσφετερίσθη περὶ τὰ 30 ἑκατομ. δραχμῶν. Καὶ ἐξακολουθῶν καὶ ἀναλύων τὰ τῆς συμβάσεως τῆς Προνομιούχου λέγει ὅτι ἡ σύμβασις ἐκείνη πᾶν ἄλλο ἢ ἐξυπηρετικὴ τοῦ σταφιδικοῦ ζητήματος ὑπῆρξε. Τὸ αὐτὸ συνέβη, προσθέτει, καὶ μὲ τὴν ἑτέραν σύμβασιν τὴν συναφθεῖσαν ἐπὶ τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως τῷ 1922 μετὰ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης, καὶ ἀναφέρει πρὸς τοῦτο τοὺς σχετικοὺς λογαριασμούς, ἐξ ὧν προκύπτει ὅτι τὸ Δημόσιον θέλει πληρώσει εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν ἀρκετὰ ἑκατομμύρια.

Ὁ κ. ***Β. Ἀλεβιζᾶτος*** ἀναλύει καὶ τοὺς λογαριασμοὺς τούτους καὶ λέγει ὅτι αἱ ζημίαι τοῦ Δημοσίου εἶνε ἐλάχισται, ἂν δ' ἀναπόφευκτοι αὐτοὶ χάριν τῆς γενικωτέρας σωτηρίας τῆς σταφιδοπαραγωγῆς.

Ὁ κ. ***Α. Μητσοτάκης*** ἐξακολουθῶν παρατηρεῖ ὅτι, ἐὰν τὸ σύστημα τοῦτο τῶν συμβάσεων ἐξακολουθήσῃ προϋλέπει ὅτι νέαι ζημίαι θὰ προκύψωσιν εἰς τὸ Δημόσιον, ἃς πρέπει ν' ἀποφύγωμεν. Ὑπίστης ἀποκρουστέον, λέγει, εἶνε τὸ σύστημα τῆς ἀγορᾶς σταφίδος οὕτω πως καὶ διὰ λόγους

ἀγροτικῆς οἰκονομίας, διότι μόνον ὡρισμέναι τάξεις ὠφελοῦν τὰ συστήματα ταῦτα. Κάλλιον ἔδει νὰ ἀφεθῇ νὰ κανονισθῶσιν αἱ τιμαὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ζήτησις κανονίζεται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ὑπάρχει φόβος ἀνταγωνισμοῦ μὲ τὴν αὐστραλιανὴν σταφίδα, δὲν φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ γίνηται προσπάθεια διατηρήσεως τῶν τιμῶν τῆς σταφίδος εἰς ὑψηλὸν ἐπίπεδον.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθ.) δίδει διαφόρους πληροφορίας ἐπὶ τοῦ ζητήματος, καταδεικνύων ὡς τελείως ἀνίσους τοὺς ἀνταγωνισμοὺς τούτους μὲ τὴν αὐστραλιανὴν σταφίδα.

Ὁ κ. **Α. Μητσοτάκης** ἐξακολουθῶν ἐπιμένει εἰς τὰς γνώμας αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει διαφόρων πληροφοριῶν τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου, καὶ λέγει ὅτι, ἂν τοῦτο δὲν φοβούμεθα, δέον νὰ φοβηθῶμεν τὰς ἐν τῷ μέλλοντι γεωργικὰς προόδους αἵτινες βαίνουσι γοργῷ τῷ βήματι εἰς τὰς Ἀγγλικὰς Ἀποικίας καὶ δὲν θὰ βραδύνωμεν νὰ ἴδωμεν ἐκεῖθεν τὸν ἀντίκτυπον, διότι τάχιστα θὰ αὐξήσῃ ἡ παραγωγὴ τῆς αὐστραλιανῆς σταφίδος, θὰ ἐπιβληθῇ δὲ πρὸς προστασίαν ἐκείνης ἐν Ἀγγλίᾳ βαρύτατος εἰσαγωγικὸς δασμὸς ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς σταφίδος.

Εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐννοήσῃ ἡ Κυβέρνησ'ς ὅτι ἡ μοιρολατρικὴ πολιτικὴ ἣν ἠκολούθησεν ἡ Προνομιοῦχος δὲν ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα τῶν σταφιδοπαραγωγῶν. Μόνον ἐὰν ἀκολουθηθῇ ἡ ὀρθὴ πολιτικὴ τῆς διαδόσεως τοῦ προϊόντος εἶνε δυνατὴ ἡ προστασία τῆς σταφιδοπαραγωγῆς. Φρονεῖ ὅτι ἡ Σύμβασις τοῦ 1923 δὲν ἐξυπηρέτησε παρὰ μόνον τὰ συμφέροντα ὀλίγων σταφιδεμπόρων, εἰς τὰς ἀποθήκας τῶν ὁποίων εἶχε συγκεντρωθῇ ὁλόκληρον τὸ προϊόν. Ἐκφράζει τὸν φόβον ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο, τὸ διὰ πρώτην φορὰν ἐφαρμοζόμενον, θὰ ἔχῃ καταστρεπτικὰς συνεπείας, διότι πλὴν τῆς σταφίδος ὑπάρχει καὶ ὁ κλάδος τῆς οἰνοπαραγωγῆς, ὁ ὁποῖος ἔχει καὶ αὐτὸς δικαιώματα ἐπὶ τῆς προστασίας μας. Συνεχίζων τονίζει ὅτι ἀπέναντι τῶν 15 τοῖς ἑκατόν, εἰς τὰ ὁποῖα ἀνέρχεται ὁ ἔγγειος φόρος καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου τὸ Δημόσιον θὰ εἰσέπραττεν 100 ἑκατομμύρια, θὰ εἰσπράξῃ ἤδη μόνον τέσσαρα ἑκατομμύρια, εἰς ὅτι μόνον περιορίζει τὸν φόρον ἡ Σύμβασις. Καὶ ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους καὶ μὲ τὴν βάσιν ταύτην, τὴν ὁποίαν θέτει ἡ Κυβέρνησις, δὲν εἶνε δυνατὸν ποτὲ νὰ καλυφθῇ τὸ ἔλλειμμα τοῦ Προϋπολογισμοῦ οὔτε εἶνε δυνατὸν ἡ Συνέλευσις νὰ ψηφίσῃ τοιοῦτο νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους 90 ἐν ὅλῳ ἑκατομμύρια.

Οὔτε ἐπίσης εἶνε δυνατὸν νὰ ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, παρισταμένων μόνον τῶν ἀντιπροσώπων τῶν σταφιδοφόρων ἐπαρχιῶν, ἐκτὸς ἐὰν ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἐξαγορὰν καὶ ἄλλων 30 ἑκατομμυρίων, ὁ δὲ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δεχθῇ τροπολογίαν ἐπιδάλλουσαν καὶ εἰς τοὺς σταφιδοπαραγωγοὺς τὸν αὐτὸν φόρον τῶν ὁποίων πληρώνουν ὅλοι οἱ Ἕλληνες. Φρονεῖ τελευταῖον ὅτι τὸ νομοσχέδιον πρέπει νὰ παραπεμφθῇ εἰς Ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι θὰ εἴπῃ τινά, διότι πολλοὶ νομίζουν ὅτι γνωρίζουν τὸ σταφιδικὸν ζήτημα, ἐνῷ ὀλίγιστοι τὸ γνωρίζουν. Ἀναφέρει ὅτι τὸ σύστημα τοῦ παρακρατήματος δὲν ἐφαρμόζεται διὰ πρώτην φορὰν, ἀλλ' εἶνε σύστημα παλαιόν, ἰσχῦον ἀπὸ 30ετίας, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Σταφιδικῆς Τραπέζης, χωρὶς νὰ ἀποδῇ εἰς βλάβην τοῦ δημοσίου Ταμείου οὔτε εἰς βλάβην τῆς οἰνοπαραγωγῆς. Ἂν εἰς τὸ σταφιδικὸν δὲν συναντᾶτε ἑλληνικοὺς οἴνους, τοῦτο συμβαίνει διότι οἱ ἑλληνικοὶ οἶνοι εἶνε ἀκριβώτεροι ἀπὸ τοὺς γαλλικούς, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς ἰταλικούς. Ὡς πρὸς τὴν σταφίδα, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιδάλλεται εἶνε νὰ συσκευάζηται καλύτερον ἡ σταφίς, νὰ ἐπιδιώξωμεν δὲ τὴν διάδοσιν αὐτῆς καὶ εἰς ἄλλας ἀγοράς, ἔστω καὶ εὐθηνοτέρων, καὶ νὰ συνάψωμεν συμβάσεις. Ὡς πρὸς τὸ μέλλον λέγει ὅτι ὁ διεξαγόμενος σήμερον οἰκονομικὸς πόλεμος ἀπαιτεῖ ἰσχυροὺς ὀργανισμούς. Τοιοῦτον δὲ ὀργανισμὸν ἔχει ἀνάγκην καὶ ἡ σταφίς, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ ἐναγκαλισθῇ τὸν οἶνον καὶ τὸ οἰνόπνευμα. Πρὸς τὸ παρόν, ἐφόσον εἶνε δυνατόν, νὰ εὑρεθῇ τρόπος ὁ ὁποῖος καὶ διὰ τῶν παραγωγῶν θὰ ἦτο ὠφέλιμος καὶ εἰσαγωγὴν συναλλάγματος περισσοτέρου θὰ προεκάλει.

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ ὀκτωμίσυ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Δ. Μέλφος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΖ'

τῆς 22 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5.40' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. Θ. Λαδίνη καὶ Ν. Κοντολέοντος γενομένας δεκτάς.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ Σύλλογος μαρμαρογλυπτῶν Βόλου αἰτεῖται τὴν ἀποφυλάκισιν κρατουμένων ἐργατῶν.

Οἱ συμβολαιογράφοι Ἡρακλείου Κρήτης παρακαλοῦσιν ὅπως ψηφισθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ πρώην Ὑπουργοῦ κ. Σταμούλη καταρτισθὲν νομοσχέδιον περὶ βελτιώσεως τῆς θέσεώς των.

Οἱ δημοδιδάσκαλοι Ἀνασελίτσης ζητοῦσι τὴν ὑπαγωγήν των εἰς τὸν πανυπαλληλικὸν νόμον.

Ὁ Ἡλίας Παπαδάκης κάτοικος Ἀθηνῶν παρακαλεῖ ὅπως δοθῇ ἄδεια πρὸς οἰκοδόμησιν εἰς τοὺς κατόχους γηπέδων ἐπὶ δημοτικῶν ὁδῶν.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων χωρίου Μερζὲ Μεγαλοπόλεως παρακαλεῖ ὅπως ἀποσταλῇ ἀνώτερος οἰκονομικὸς ὑπάλληλος πρὸς καθορισμὸν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς.

Ὁ Ἀνδρέας Γρίβας παρακαλεῖ ὅπως τὸ Κράτος ἀναλάβῃ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ ἤδη ἑτοίμου βιβλίου του «Θουκυδίδου γνῶμαι καὶ ὑποθῆκαι περὶ τῶν ἐν πολέμῳ καὶ εἰρήνῃ καθηκόντων τῶν πόλεων».

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Θρακικοῦ Συλλόγου Μ. Γουδέλης παρακαλεῖ ὅπως στεγασθῶσιν οἱ ἄποροι πρόσφυγες.

Οἱ πρόσφυγες Ἐλασσόνας τοῦ νομοῦ Λαρίσης διαμαρτύρονται διὰ τὴν μὴ στέγασίν των.

Ἀπόστρατος ἀνθυπολοχαγὸς αἰτεῖται τὴν ἐπαναφοράν του εἰς τὸ στράτευμα.

Ὁ Μιχαὴλ Ν. Ροΐδης αἰτεῖται ὅπως τὸ Κράτος φανῇ ἀρωγὸν εἰς τὴν πολυμελῆ οἰκογένειάν του.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν Ἐπερωτήσεων

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν σκηνῶν Καββάλλας ὁ λόγος δίδεται εἰς τὸν κ. Α. Παπαναστασίου.

Α. Παπαναστασίου. Εἶνε, κύριοι συνάδελφοι, ἡ τετάρτη ἡμέρα καθ' ἣν ἀσχολεῖται ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις μὲ τὰ γεγονότα τῆς Καββάλλας καὶ τῆς Δράμας —καὶ ἀσχολεῖται πολὺ δικαίως— συναισθανομένη τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῆς, διότι πρόκειται περὶ ἐκπληρώσεως ἐκ μέρους τοῦ Κράτους τῆς στοιχειωδεστέρας ἀποστολῆς του, τῆς ἀποβλεπούσης εἰς τὴν ἀσφάλειαν καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ πρόκειται

καὶ περὶ τῆς γενικωτέρας ἡσυχίας καὶ γαλήνης τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ τοῦ Κράτους. Ὁ ἀξιότιμος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸς ἀνῆλθεν εἰς τὸ βῆμα καὶ ἐξιστόρησε τὰ γεγονότα τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐπερωτήσεως. Περιέβαλεν ὅλα τὰ γενόμενα μὲ μίαν νεφέλην κινδύνου κομμουνιστικοῦ, ἐξῆρε τὴν ἀποστολήν του πρὸς κατάπνιξιν τοῦ κινδύνου τούτου καὶ ἀνεκοίνωσε τὰς μόνας πληροφορίας τὰς ὁποίας, ὡς ἰσχυρίσθη, εἶχε, κατὰ τὰς ὁποίας κύριοι ὑπαίτιοι τῶν αἱματηρῶν σκηνῶν τῆς Καββάλλας ἦσαν οἱ ἐργάται, ἡ βία τὴν ὁποίαν αὐτοὶ ἤσκησαν καὶ αἱ παράνομοι ἀξιώσεις αὐτῶν. Αἱ πληροφορίαι αὐταὶ ἐστηρίζοντο εἰς τὴν ἔκθεσιν ἑνὸς δημοσίου λειτουργοῦ, ἔχοντος ἄμεσον εὐθύνην διὰ τὰ γενόμενα. Ἀπόρρησεν ἡ Συνέλευσις πῶς ἐπὶ τόσῳ σοβαρῶν γεγονότων, ἐπὶ γεγονότων τὰ ὁποῖα ἐστοίχισαν τὴν ζωὴν εἰς δύο ἀξιωματικούς, τὰ ὁποῖα ἐπροκάλεσαν τὸν τραυματισμὸν ἀρκετῶν δεκάδων στρατιωτῶν καὶ πολιτῶν, τόσον γλίσχρους εἶχε πληροφορίας ἡ Κυβέρνησις.

Ἡ ἔκθεσις τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν μᾶς παρουσιάζει διαφορετικὴν τὴν ὄψιν τῆς ὑποθέσεως. Δὲν ἔδωκαν ἀφορμὴν οἱ ἐργάται, ἀλλ' εἷς ἔμπορος θελήσας λαθραίως νὰ ἐξαγάγῃ ἐμπορεύματα, τῶν ὁποίων ἡ ἐξαγωγὴ ἔθιγεν εἰς τὰ καίρια τὰ ἐργατικὰ συμφέροντα. Ἕτερος ὑπεύθυνος εἶνε ὁ ἀντιπρόσωπος ἐν Καββάλλᾳ τῆς Κυβερνήσεως, ὁ Νομάρχης καὶ αἱ Ἀρχαί, αἱ ὁποῖαι ὥπλισαν πολίτας μὲ ὅπλα τοῦ Στρατοῦ. Τὸ ἐνδεικτικὸν εἶνε ὅτι, ἐνῷ ἡ ἔκθεσις αὕτη ἐπρωτοκολλήθη τῇ 13ῃ τοῦ μηνός, μόλις χθὲς ἀνεκοινώθη, ἀφοῦ ἡ Συνέλευσις ἄλλοθεν εἶχε πληροφορηθῇ τὰ γεγονότα. Δύο ἀκόμη ἐκθέσεις καὶ τηλεγραφικαὶ ἄλλαι δὲν ἀνεκοινώθησαν εἰς τὴν Συνέλευσιν. Καὶ τώρα τί πρέπει νὰ πιστεύσωμεν; ὅτι πράγματι ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἐλησμόνησε νὰ ἀνακοινώσῃ τὸ περιεχόμενον ἑνὸς σπουδαίου τηλεγραφήματος τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν εἰς τὸν συνάδελφόν του τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν; Ἂν τοῦτο συμβαίνῃ, πρέπει νὰ θαυμάσωμεν διὰ τὴν ἀποσύνθεσιν αὐτὴν ἐν τῇ Κυβερνήσει ἢ πρέπει νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις εἶχεν ἀνάγκην νὰ ἐπισείσῃ καὶ πάλιν τὸν κομμουνιστικὸν κίνδυνον διὰ νὰ δρέψῃ δάφνας ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν. Ἔχω τὸ καθῆκον νὰ ζητήσω νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ἀλήθεια. Τὸ καθῆκον τοῦτο μοὶ ἐπιβάλλει νὰ πιστεύσω τὴν δευτέραν ἐκδοχήν, τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον ἡ Κυβέρνησις εἶχεν ἄλλοτε προΐδῃ εἰς δηλώσεις περὶ τοῦ κομμουνιστικοῦ κινδύνου καὶ τῶν μετρων της κατ' αὐτοῦ. Εἶμαι ὑποχρεωμένος, μέχρις ὅτου διατ-

λευκανθῇ ἡ ὑπόθεσις, νὰ ἀρκεσθῶ εἰς τὴν δήλωσιν τῆς Κυβερνήσεως ὅτι ὁ Νομάρχης ἐνήργησεν αὐτοδούλως καὶ νὰ ἱκανοποιηθῶ μὲ τὴν ἄμεσον ἀπόλυσίν του. Ἀλλ' ἡ εὐθύνη τῆς Κυβερνήσεως εἶνε μεγάλη διὰ τὰ ἐν Δράμᾳ γεγονότα. Μία ὀργάνωσις, ἡ ὁποία ἰσχάτως ἐπαρουσιάσθη, —θὰ ἐξηγήσω διατί ἐπιμένω εἰς τὸ «ἰσχάτως» — χρησιμοποιοῦσα στρατιωτικὰ ὅπλα ἐπέδραμεν εἰς τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον. Καὶ ἀντὶ νὰ ἐνεργηθῇ δίωξις τῶν ἐπιδρομέων, κατεδιώχθησαν αὐτοὶ οἱ ὑποστάντες τὴν ἐπίθεσιν μέχρις οὗ ἦλθεν ἡ Δικαστικὴ Ἀρχή, ἡ ὁποία ἀπένειμε τὸ δίκαιον. Ἀλλ' ἡ ἰδία ὀργάνωσις τῶν ἐθνικιστικῶν διερχομένη ἀνόπλως τὴν Δράμαν συλλαμβάνει πολίτας, εἰσέρχεται εἰς τὰ ἐργοστάσια, ἐπιβάλλει εἰς τὰ Καταστήματα φόρον ὑπὲρ αὐτῆς. Αὐτόπται μάρτυρες ἐξιστόρησαν πόσον ἐκπλήκτου εἶνε ἡ Δράμα διὰ τὴν δρᾶσιν ταύτην ἑνὸς ἀθλίου ἐπιστρατισμοῦ. Τὴν ὀργάνωσιν αὐτὴν τὴν κινεῖ ἐν ὑποκειμένων ἐλεεινόν. Αὐτὸς ἔχει ἀντικαταστήσει τὸ Κράτος ἐν Δράμᾳ. Κάθε ἐργάτην, μὴ θέλοντα νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὴν ὀργάνωσιν αὐτὴν τὴν ἀθέμιτον, εἰς τὸ Ἐθνικὸν Δημοκρατικὸν κόμμα, τὸν καταδιώκει ὡς κομμουνιστήν. Αὐτὰ τὰ ἐκπληκτικὰ γεγονότα ἀνεκοινώθησαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἐπ' αὐτῶν εἶνε παράδοξον πῶς δὲν ἔχει πληροφορίας. Ἐλέχθη ὅτι καὶ ἄλλοτε ἔγιναν παρόμοιαι ὀργανώσεις. Ὅτε ἠπειλεῖτο πόλεμος, ὠργανώθησαν Σώματα Πολιτοφυλακῆς, ἀλλ' αὐτὰ μετὰ τὴν ἀποσόβησιν τοῦ πολέμου διελύθησαν. Καὶ ἐπὶ τοῦ κ. Γόντικα ὠργανώθησαν τοιαῦτα Σώματα.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** δηλοῖ ὅτι ταιαῦτα Σώματα ὠργανώθησαν εἰς τὰ σύνορα, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ ἀποστράτευσις. Πρέπει νὰ ὁμολογήσητε ὅτι τότε προσέφεραν ὑψίστην ἐθνικὴν ὑπηρεσίαν καὶ εἶμαι ἕτοιμος νὰ δώσω λόγον, ὅταν τοιοῦτος ζητηθῇ. Ἔχω ἐγὼ πλάτη τὴν εὐθύνην.

Αλ. Παπαναστασίου. Εὐχαριστῶ τὸν κ. Γόντικαν διότι ἡ δήλωσίς του διαλευκαίνει περισσότερον τὴν ὑπόθεσιν.

Ἡ μικρὰ χρηματικὴ ἐνίσχυσις, ἡ ὁποία ἐπὶ Κυβερνήσεώς μου ἐδόθη, ἐπρόκειτο νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν συντήρησιν τῶν συγκοινωνιῶν εἰς ἀπειλουμένην ἀπεργίαν γενικήν. Οὐδεμίαν σχέσιν εἶχε μὲ τὰ Σωματεῖα. Μάρτυς ἀξιόπιστος ὁ κ. Παπαδάμ, ὅστις μὲ εὐσεβάσωσεν ὅτι τὸν περίφημον Ἐφέσιον εἶδε πολλάκις εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Τὸ γεγονὸς καὶ μόνον ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ἄγνωστος εἰς τὴν Δράμαν, ἐνεφανίσθη ἐκεῖ μὲ τοιαύτην δρᾶσιν ἀποδεικνύει ὅτι εἶχεν ὄπισθέν του τὸν ἰσχυρὸν παράγοντα καὶ ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν.

Γ. Κονδύλης. (Ὑπ. Ἐσωτ.). Δηλῶ ὅτι, ἂν καὶ μίαν φορὰν ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν μου ὁ Ἐφέσιος, ἐγὼ θὰ παύσω νὰ πολιτεύωμαι.

Α. Παπαδάμ. Τὸν Ἐφέσιον δὲν τὸν γνωρίζετε, τὸν κ. Μανουσάκην; Ὁ ἴδιος εἶνε.

Ὁ κ. ***Γ. Κονδύλης*** δηλοῖ καὶ πάλιν ὅτι ἀγνοεῖ τὸ πρόσωπον.

Ὁ κ. ***Α. Παπανασταίου*** λέγει ὅτι δὲν ἀποδίδει ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἐξαιρετικὴν σημασίαν. Αἱ ἐθνικιστικαὶ ὀργανώσεις ἤρχισαν συγκροτούμεναι ἀπὸ τῆς περιοδείας τοῦ κ. Ὑπουργοῦ εἰς Μακεδονίαν. Ὁ Ἐφέσιος δὲν ἐρώτρωσεν ἐκεῖ μόνος. Κάποιος τὸν ἔσπειρεν. Ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αὐτὸ ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀλλὰ γνώσκει διαταγὴν συνιστῶσαν εἰς τὰς στρατιωτικὰς Ἀρχὰς Μακεδονίας νὰ ἐγγράφουν τὰς διαφόρους ὑπηρεσίας δι' ἕνα ἀριθμὸν ὡρισμένων ἀντιτύπων συνδρομητῶν εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἐθνικὴ Ἰδέα», τὴν ὁποίαν ἐκδίδει ὁ Ἐφέσιος. Ἡ διαταγὴ φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Στρατηγοῦ τῆς Ἡ Μεραρχίας κ. Παπαθανασίου.

Ὁ κ. ***Γ. Κονδύλης*** (Ὑπ. Ἐσωτ.) δηλοῖ ὅτι δὲν ἔχει γνῶσιν τοῦ ἐγγράφου καὶ παρακαλεῖ νὰ κατατεθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Α. Παπανασταίου. Ἰδού, κύριοι, τοῦ ἐφθάσαμεν. Νὰ διατεθοῦν χρήματα διὰ τὴν συντήρησιν βυπαροφύλλων, μὲ τὰ ὁποῖα ζητεῖται νὰ τραφῇ τὸ στράτευμα! Τὸ πρόσωπον αὐτὸ ἔχει ἀποκτήσει μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν Ἀρχῶν Δράμας. Ἐὰν δὲν ἐνισχύετο ἀπὸ κάπου, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξαπατᾷ ἐπὶ τοσοῦτον τὰς Ἀρχάς. Ὅ τι μὲ πείθει περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν εἶνε αἱ ἰδέαι του αἱ πολιτικαὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐμπορεῖται. Γνωρίζετε πόσην σημασίαν ἀποδίδει εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ Μπολσεβικισμοῦ. Ὑπάρχει τοιοῦτος κίνδυνος εἰς τὴν Ἑλλάδα; Μετὰ τὸ πείραμα τῆς Ρωσίας θὰ ἦτο κυριολεκτικῶς παραφροσύνη νὰ εὐχηθῇ τις παρομοίαν μετατολλὴν διὰ τὴν Ἑλλάδα. Τὸ πείραμα τῆς Ρωσίας ἀπέδειξεν ὅτι καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐργάτας κατέστρεψεν. Ἡ σκέψις ἐγκαθιδρύσεως τοιούτου κοινωνικοῦ καθεστῶτος ἐν Ἑλλάδι θὰ ἦτο ἐγκληματική. Ἂν ἀνετράπη τὸ καθεστὼς ἐν Ρωσίᾳ, ὑπῆρχον ἐκεῖ συνθῆκαι ἄλλαι, διότι ὁ Λαὸς ἐπιέζετο ἀφορήτως. Εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχουν αὐταὶ αἱ συνθῆκαι. Ὁ ἀγρότης ἐδῶ δὲν εἶνε δουλοπάροικος. Ἐὰν μάλιστα ἐφαρμοσθῇ εὐρύτερον τὸ ἀγροτικὸν πρόγραμμα, δὲν θὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα μεγάλη ἰδιοκτησία.

Ἀλλὰ καὶ ὁ χαρακτὴρ ὁ Ἑλληνικὸς δὲν θὰ παρασυρθῇ εὐκόλως ἀπὸ μεταφυσικὰς θεωρίας. Δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους νομίζω ὅτι Μπολσεβικικὸς κίνδυνος δὲν ὑπάρχει. Καὶ ἂν ἐξηπλοῦτο εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, εἰς τὴν Ἑλλάδα δυσκόλως

θὰ ἐπικρατήσῃ. Ἄλλοτε εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην αἱ ἐργατικαὶ μᾶζαι ἐνεθουσιάσθησαν μὲ τὴν Ἐπανάστασιν τῆς Ρωσίας. Ἡ κίνησις αὕτη ἐσημειώθη καὶ ἐδῶ. Ἀλλ' ὅτε διεφωτίσθησαν αἱ μᾶζαι καὶ ἐγνώσθη ἡ πορεία τοῦ καθεστῶτος ἐν Ρωσίᾳ ἤρχισαν οἱ ἐργάται νὰ στρέφωνται πρὸς τὰ δεξιά. Ὄπισθεν τῆς κινήσεως ταύτης δὲν ὑπάρχει ἐνσυνείδητος πρόθεσις μεταβολῆς τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος. Ὑπάρχουν δυστυχίαι καὶ δυσαρέσκειαι κατὰ τοῦ Κράτους καὶ αὗται παρασύρουν τὰς κάτω μάζας ν' ἀρνῶνται τὰς ὑποχρεώσεις των πρὸς τὸ Κράτος. Ἡ Ρωσία ἐπιδιώκει τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Μπολσεβικισμοῦ εἰς τὸν κόσμον, διότι θέλει νὰ ἐνισχύηται ἐσωτερικῶς διὰ τῆς ἐπιρροῆς τὴν ὁποίαν ἀληθῶς ἔχει εἰς τὰς ἐργατικὰς μάζας τῶν Κρατῶν. Εἶμαι σύμφωνος ὅτι οἱαδήποτε κίνησις μπολσεβικικὴ πρέπει νὰ διαλυθῇ, ἀλλὰ δι' ἑνὸς τρόπου ἐξυψώσεως τῶν ἐργατικῶν τάξεων, ὥστε καὶ ἡ βιομηχανία καὶ τὸ κεφάλαιον νὰ μὴ καταστραφοῦν. Φέρω παράδειγμα τὴν Γερμανίαν, ἡ ὁποία ἠπειλεῖτο περισσότερον παντὸς ἄλλου Κράτους ἀπὸ τὸν Μπολσεβικισμόν. Καὶ ὅμως κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ τὸν κίνδυνον διὰ τῆς διαφωτίσεως τῶν ἐργατῶν, τὴν ὁποίαν ἔκαμε τὸ σοσιαλιστικὸν κόμμα, κατώρθωσε τοῦτο χωρὶς νὰ καταδιώξῃ τὴν ἐργατικὴν τάξιν. Τὸ παράδειγμα αὐτὸ δεικνύει ποῖον εἶνε τὸ ἰδικόν μας καθῆκον: Νὰ διαφωτίσωμεν τοὺς ἐργάτας ποῖον εἶνε τὸ συμφέρον των. Δι' αὐτὸ καὶ ἡμεῖς πρῶτοι ἱδρύσαμεν τοὺς ἰδικούς μας Συλλόγους διὰ νὰ γνωρίσωμεν εἰς τοὺς ἐργάτας ὅτι ἡ πολιτική των δὲν πρέπει νὰ στρέφηται πρὸς τὸν Μπολσεβικισμόν. Καὶ οἱ ἐργάται τῆς Ἑλλάδος κατὰ πλειονοψηφίαν εἶνε ἐργάται μεταρρυθμισταὶ καὶ συντηρητικοί· δὲν εἶνε μπολσεβίκοι. Δι' αὐτὸ πιστεύω ὅτι κίνδυνος δὲν ὑπάρχει Κομμουνισμοῦ. Διάφορον ὅμως γνώμην ἔχει ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν. Κατὰ πόσον οἱ ρόδοι καὶ αἱ γνῶμαί του εἶνε βάσιμοι θὰ ἀποδειχθῇ ἐκ τῶν γεγονότων. Μετὰ τὴν συμμετοχὴν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν εἰς τὴν Κυβέρνησιν θὰ ἀνέμενε πᾶς τις νὰ ἐφαρμόσῃ τὰ σχέδιά του πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Μπολσεβικισμοῦ, ἀφοῦ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν παρητήθη ἐκ τῆς πρώτης Κυβερνήσεως. Ἀντὶ τούτου βλέπομεν ἐπιστρατικὰς ὀργανώσεις ἐν Δράμᾳ. Πειθόμεθα ὅτι ὁ Μπολσεβικισμὸς δὲν εἶνε ὁ κίνδυνος ὁ πραγματικὸς ἀλλ' ὁ φανταστικός, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ κ. Ὑπουργὸς φαντάζεται ὅτι δύναται ν' ἀνερριχηθῇ ἐπὶ τῆς Ἀρχῆς.

Μόνον διὰ τῆς καλυτερεύσεως τῆς θέσεως τῶν ἐργατῶν θὰ διασκεδασθῇ ὁ κίνδυνος. Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τὸ Κράτος ἐμφανίζεται ὄχι ὡς διαιτητὴς ἀλλ' ὡς ὑποστηρικτὴς μιᾶς

τάξεως, εἶνε φανερὸν πῶς μία τοιαύτη ἀξιοθρήνητος πολιτικὴ ἠμπορεῖ πράγματι νὰ δημιουργήσῃ κίνδυνον διὰ τὴν Χώραν. Τὸ σπουδαιότερον εἶνε ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῆς πολιτικῆς ταύτης ἤρχισεν ἀπὸ τὸ πλέον εὐπαθὲς σημεῖον τοῦ Κράτους, τὴν Μακεδονίαν. Δὲν ἀγνοεῖτε ποῖαι προπαγανδιστικαὶ ἐνέργειαι καταβάλλονται ἐν Μακεδονίᾳ. Δύνασθε νὰ φαντασθῆτε ποῖον κίνδυνον ὑποβοηθοῦν αἱ ὀργανώσεις ἐκεῖ, αἱ ὁποῖαι δίδουν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶνε ἡ κοινὴ μήτηρ δι' ὅλα τὰ παιδιά της. Ὅτε ἐμφανίζεται ὁ Ἕλλην. Ἐθνικὸς Στρατὸς συνεργάτης πολιτικῶν ὀργανώσεων, αἱ ὁποῖαι καταπιέζουν τὸν Λαόν, εἶνε φανερὸν πόσον ἡ ὀλότης θὰ δυσπιστήσῃ πρὸς αὐτόν. Ἡ δρᾶσις τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν ἐμφανιζομένων ὡς ἐθνικιστῶν εἶνε ἀντεθνικωτάτη. Δὲν ἔχω ἀντίρρησιν νὰ συσταθῇ ἡ προταθεῖσα Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξέτασιν τῶν γεγονότων. Ἀλλ' ἡ Συνέλευσις δὲν θὰ ἦτο ἀξία τοῦ ὀνόματός της, ἐὰν τὴν στιγμὴν ταύτην δὲν ἀπεδοκίμαζε τὰ γεγονότα. Πρόκειται περὶ τῶν στοιχειωδῶν δικαιωμάτων τῶν πολιτῶν, τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ τοῦ Κράτους. Καὶ τὸ πρῶτον ποὺ θὰ εἶχε νὰ ζητήσῃ ἡ Συνέλευσις εἶνε ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Ὑπουργοῦ ἐκ τῆς Κυβερνήσεως. Ἂς προσπαθήσωμεν νὰ εἰσδύνωμεν εἰς τὰ πράγματα. Ἡ ἀπήχησις τῶν γεγονότων εἶνε δυσμενεστάτη εἰς ὅλον τὸν Λαὸν καὶ τὸν Στρατόν, ὁ ὁποῖος διαβλέπει κινδύνους καταπατήσεως τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ Λαοῦ. Ἔχω τοιαύτας πληροφορίας, τὰς ὁποίας καὶ μετέδωκα εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως.

Ὅτε προχθὲς εἶχον τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλήσω ἐπὶ ἄλλου θέματος, εἶπον ὅτι ἡ Συνέλευσις αὐτή, τῆς ὁποίας τὰ μέλη καθημέραν τόσον συκοφαντοῦνται καὶ κατὰ τῆς ὑπολήψεως τῆς ὁποίας τόσα ἐκτοξεύονται καὶ ἀπὸ ἐχθροὺς καὶ ἀπὸ χθεσινοὺς φίλους, ἡ Συνέλευσις αὐτὴ ἀποτελεῖ σήμερον τὴν μόνην ἀσφαλῆ σωτηρίας, ἀποτελεῖ τὴν μεγαλυτέραν ἐγγύησιν ἐπιτυχοῦς ἐξόδου τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν δύσκολον θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται.

Διὰ νὰ λειτουργήσῃ ὅμως ὡς τοιαύτη πραγματικὴ ἐγγύησις καὶ διὰ νὰ μὴ τερματίσῃ ἀδόξως τὸν βίον της εἶνε ἀνάγκη ἡ Συνέλευσις, τὰ μέλη αὐτῆς, νὰ ἐξαρθῶσιν ὑπεράνω παντὸς κομματικοῦ δεσμοῦ, νὰ κρίνουν ἐντελῶς ἀμεροληπτως ὡς δικασταὶ ἐπὶ τῶν μεγίστων συμφερόντων τοῦ Ἔθνους. (Χειροκροτήματα).

Γ. Κονδύλης. Ὅτε, κύριοι πληρεξούσιοι, πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἐκαλούμην ὑπὸ τῶν ἀκροβολισμῶν τῆς ἐπιτιθεμένης ἀντιπολιτευτικῆς φάλαγγος νὰ καταλάβω τὸ βῆμα, ἵνα προβῶ

εἰς δηλώσεις περὶ τῶν ἐν Καβάλλᾳ καὶ Δράμᾳ λαϐόντων χώραν, δὲν ἐγνώριζον ἀκόμη ἐπὶ τίνων σημείων ἤθελε στηριχθῇ ἡ κατ' ἐμοῦ γενομένη ἐπίθεσις. Εὐτυχῶς σήμερον, μετὰ τεσσάρων ἡμερῶν συζήτησιν, γνωρίζομεν καλῶς ὅλα τὰ σημεῖα τῆς κατηγορίας, τὰ ὁποῖα, διὰ νὰ μὴ λάϐωμεν τὸν κόπον νὰ στενοχωρήσωμεν τὴν μνήμην σας, ὅπως τὰ ἀναπολήσητε, τὰ συνόψισεν ὁ ἀξιότιμος Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπολιτεύσεως διὰ τῆς ἀπολύτου ἀγορεύσεώς του. Μᾶς κατηγόρησε, κύριοι, ὡς εὐθυνομένους εἰς τὰς σκηνὰς τῆς Καβάλλας, καὶ εἴπομεν, ὅτε ὡμιλοῦμεν πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ φέρωμεν εὐθύνην διὰ συμπλοκάς, λαϐούσας χώραν μεταξὺ τοῦ στρατοῦ μας καὶ τῶν ἐργατῶν, τῶν κομμουνιστῶν, ὡς εἴπομεν τότε, διότι ἡ ἔκθεσις, ἡ ὁποία εὑρίσκεται ἀνὰ χεῖράς μας, ταῦτα ἀνέφερε. Δὲν ἠδύνατο νὰ καταλογισθῇ εὐθύνη εἰς ἡμᾶς διὰ τὴν δρᾶσιν τῶν ἐργατῶν, ἐρώτων μᾶς κατελόγιζον ἀντεργατικὴν πολιτικήν, ἐρώτων μᾶς ἐθεώρουν ὑπευθύνους δι' ἐθνικιστικὰς ἐνεργείας ἐναντίον τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου. Καὶ εἴπομεν τότε ὅτι ἐν τῇ συμπλοκῇ ταύτῃ μόνον ἀξιωματικοὶ ἐφονεύθησαν, μόνον ἄνδρες τοῦ στρατοῦ ἔχυσαν τὸ αἷμά των.

Διὰ τίνα λοιπὸν λόγον θὰ ζητηθῇ εὐθύνη ἀπὸ ἡμᾶς, ὡς Ὑπουργῶν τῶν Ἐσωτερικῶν;

Ἤδη ὁ ἀξιότιμος Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπολιτεύσεως κατηγόρησεν ἡμᾶς ὡς ἀποκρύψαντας τὰ γεγονότα. Ἀλλ' ἐδηλώσαμεν χθὲς ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην καθ' ἣν ὡμιλήσαμεν δὲν εἴχομεν ὑποχρέωσιν νὰ ὁμιλήσωμεν, διότι δὲν εἴχομεν ἀκούσει τὰς κἰτιάσεις τῆς Ἀντιπολιτεύσεως, προσεκλήθημεν δὲ ὑπὸ τῆς Ἀντιπολιτεύσεως νὰ ἀνέλθωμεν τὸ βῆμα καὶ δηλώσωμεν ὅσα ἐδηλώσαμεν.

Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, λέγω, ἐξέθεσα ἐνώπιον τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἐκεῖνα μόνον τὰ ὁποῖα γνωρίζομεν. Ὅτε χθὲς ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης μοὶ ἀνεκοίνωσε κατὰ τὴν ἄριξίν μου εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμϐουλίου τὸ τηλεγράφημα τὸ ὁποῖον εἶχε λάϐει, καὶ τὴν λῆψιν τοῦ ὁποίου μοὶ ἀνεκοίνωσε προχθές, ἀλλὰ μετὰ τὴν καθοδόν μου ἐκ τοῦ βήματος χωρὶς νὰ μοὶ ἐπιδείξῃ καὶ τὸ κείμενον, διότι δὲν τὸ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, ὅτε λοιπόν, λέγω, ἐλάϐομεν γνῶσιν, ἐσπεύσαμεν ν' ἀνακοινώσωμεν καὶ τὰ τηλεγραφήματα καὶ τὰς ἐκθέσεις τοῦ Νομάρχου καὶ τοῦ Εἰσαγγελέως καὶ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ, παρελείφαμεν δὲ μόνον νὰ καταθέσωμεν τὴν ἔκθεσιν τοῦ Νομάρχου, διότι αὕτη ἦτο ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως τῶν ἀντικομμουνιστῶν. Καὶ ταύτην ὅμως τὴν ἔκθεσιν, ὅταν προσεκλήθημεν παρὰ τοῦ ἀξιοτίμου ἐκ Κορινθίας πληρεξουσίου, ἐσπεύσαμεν νὰ ἐξαγάγωμεν ἐκ τοῦ χαρτοφύλακός μας καὶ νὰ τὴν καταθέσωμεν εἰς τὸ Προεδρεῖον.

Μᾶς ἐζητήθησαν παρὰ τῶν πληρεξουσίων Καβάλλας τὰ παραλειφθέντα τηλεγραφήματα τοῦ κ. Γενικοῦ Διοικητοῦ Θρᾴκης καὶ ταῦτα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐδηλώσαμεν ὅτι εἶνε ἀσήμαντα, τὰ ἐφέραμεν σήμερον καὶ δύνασθε νὰ λάϐητε γνῶσιν διὰ νὰ ἐννοήσητε πράγματι ὅτι ἡ ἀνακοίνωσις τῶν τηλεγραφημάτων αὐτῶν οὐδὲν ἠδύνατο νὰ προσθέσῃ εἰς τὰ γνωστὰ γεγονότα.

Ποῦ λοιπόν, κύριοι, ἐγκειται ἡ προσπάθεια τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ὅπως ἀποκρύψῃ τὰ γεγονότα, ὅπως ἀποφύγῃ τὴν λογοδοσίαν ἐνώπιον τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως;

Καὶ ποῦ ἔγκειται ἡ εὐθύνη τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν διὰ τὰς σκηνὰς τῆς Καβάλλας; Μήπως ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ ἐπιθεωρῇ τὰ καπνὰ καὶ νὰ διατάσσῃ ποῖα θὰ ἐξαχθῶσι καὶ ποῖα δὲν θὰ ἐξαχθῶσιν; Ἐὰν ὑπάρχῃ εὐθύνη τῶν Ἀρχῶν τῆς Καβάλλας, τὴν εὐθύνην ταύτην ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν τὴν ἐζήτησεν ὅτε ἔλαϐε τὰς ἐκθέσεις καὶ ἔπεμψε ν' ἀπολύσῃ τὸν παραλείψαντα τὸ καθῆκόν του Νομάρχην. Εἶπον ἄλλως τε, κατὰ τὴν πρώτην μου ἀγόρευσιν, ὅτι, ἐὰν πρόκειται, κύριοι, νὰ συζητηθῇ ἡ εὐθύνη τῶν Ἀρχῶν τῆς Καβάλλας, ἡ εὐθύνη δὲν εἶνε καιρὸς νὰ συζητηθῇ, διότι ἐλλείπουσι τὰ στοιχεῖα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων θὰ κριθῇ αὕτη.

Ἀλλά, κύριοι, ἡ εὐθύνη ἀπεδόθη εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν κατὰ συμπάθειαν πρὸς τὰ γεγονότα τῆς Δράμας. Εἶνε ὅπως αἱ ἀσθένειαι τῶν ὀφθαλμῶν. Ὅτι πάθῃ ὁ εἷς κατὰ συμπάθειαν παθαίνει καὶ ὁ ἄλλος.

Καὶ ἔρχομαι εἰς τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα κατηγγέλθησαν ἀπὸ τοῦ βήματος ὡς λαϐόντα χώραν εἰς τὴν Δράμαν. Ἐδήλωσα ρητῶς καὶ κατηγορηματικῶς ὅτι ἀγνοῶ τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα κατηγγέλθησαν δι' ἀνωμους ἐνεργείας ἐκεῖ. Καὶ ἡ δήλωσίς μου αὕτη ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ ἀρκετή. Πρέπει, κύριοι, νὰ θεωρηθῇ ἀρκετή, διότι δὲν δύναται νὰ ζητηθῇ εὐθύνη ἀπὸ ἕνα Ὑπουργὸν χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ σαφὴς ἡ ἀπόδειξις ὅτι κατηγγέλθησαν τὰ γεγονότα καὶ ἠδιαφόρησεν οὗτος ἢ δὲν ἐξετέλεσε τὸ καθῆκόν του. Ἀλλά, κύριοι, κατηγγέλθη ἐνώπιον ἡμῶν ὅτι ἐν ἔτει 1924, τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος λειτουργοῦντος ἐν Ἑλλάδι, ἐπὶ Κυβερνήσεως Μιχαλακοπούλου, οἱ δημοκρατικοὶ πολῖται μιᾶς πόλεως ὁλοκλήρου, τῆς Δράμας, ὑφίστανται τὴν τυραννίαν ἐνόπλων ἀνδρῶν καὶ δὲν διεμαρτυρήθησαν ἐπὶ δύο μῆνας.

Ὅτι αἱ Ἀρχαί, ὡς ὁ Νομάρχης, οἱ Δικασταί, ἡ Ἀστυνομία ὑρίστανται καὶ ἀνέχονται τὴν τυραννίαν αὐτήν.

Τῇ ἀληθείᾳ εἶνε πάρα πολὺ δύσκολον νὰ πιστεύσῃ κανεὶς τοιαύτας τερατωδίας, τοιαύτας ὑπερβολάς. Ἀλλ' ἐάν, κύριοι, παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, ὁ Λαὸς τῆς Δράμας, χάσας τὴν φιλελευθερίαν του, χάσας τὴν συναίσθησιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἕλληνος πολίτου, δὲν διεμαρτυρήθη διὰ τὴν τυραννίαν, δὲν δύναμαι τῇ ἀληθείᾳ νὰ σᾶς ἀποκρύψω τὴν ἔκπληξίν μου διατί οἱ κ. κ. πληρεξούσιοι Δράμας, οἱ ὁποῖοι παρήλαυναν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου καὶ κατηγόρησαν ἐμέ, δὲν κατήγγειλαν ἐγκαίρως καὶ συγκεκριμένως τὰς πράξεις ταύτας εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν, διὰ νὰ ἴδωσιν ἂν θὰ ἐλάμβανε τὰ μέτρα του ἢ δὲν θὰ τὰ ἐλάμβανε (χειροκροτήματα).

Ὁ δριμύτερον ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ἐπιτεθεὶς πληρεξούσιος Δράμας, πρὶν καταπέσω ἀσθενής, μὲ ἐπεσκέφθη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν. Μοὶ ὡμίλησε περὶ πολλῶν ὑποθέσεων καὶ προσεπάθησα νὰ ἱκανοποιήσω αὐτόν, διότι ποτὲ δὲν ἐχώρισα τοὺς πληρεξουσίους τῆς αἰθούσης ταύτης εἰς κόμματα. Ἠδύνατο τὴν στιγμὴν ἐκείνην νὰ μοὶ εἴπῃ: «κύριε Ὑπουργέ, λαμβάνουν χώραν ἔκτροπα εἰς τὴν Δράμαν, λάβετε τὰ μέτρα σας· ὑπάρχουν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι λέγουν ὅτι ἔχουν ἐπιστολάς σας· ὑπάρχουν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι φυλακίζουν πολίτας ἐκνόμως· ὑπάρχουν φάλαγγες, αἱ ὁποῖαι παρελαύνουσιν εἰς τὴν Δράμαν ὑπὸ τὰς ὄψεις τῶν Ἀρχῶν καὶ γίνονται ἀνεκταί».

Τότε βεβαίως, κύριοι, θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἀνέλθῃ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου καὶ νὰ καταγγείλῃ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν ὅτι λαῶν γνῶσιν μιᾶς ἐκνόμου καταστάσεως δὲν ἐζήτησε νὰ τὴν θεραπεύσῃ. Ἀλλά, κύριοι πληρεξούσιοι, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ καταγγελθῶσι, διότι αἱ τοιαῦται ὑπερβολαὶ οὐδέποτε ἔλαβον χώραν. Ἴσως παρεκτροπαὶ ἀτόμων, παρεκτροπαὶ ἐργατῶν, παρεκτροπαὶ ὑπόπτων νὰ ἔλαβον χώραν. Οὔτε ὅμως ὁ στρατηγὸς Ξύδης, οὔτε ὁ Νομάρχης Δράμας, οὔτε αἱ δικαστικαὶ Ἀρχαὶ θὰ ἠνείχοντο τὴν ὕπαρξιν ἐνόπλων Σωμάτων ἐκνόμως συγκεκροτημένων.

Εἶπον, κύριοι, ὅτι, καὶ ἂν ὑπῆρχον τοιαῦτα, διὰ νὰ ἀποδοθῇ εὐθύνη εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν, θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ καταγγελθῇ ἡ πρᾶξις, θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἀποδεδειγμένον τὸ γεγονὸς ὅτι ἔλαβον γνῶσιν αὐτῆς καὶ δὲν τὸ ἐθεράπευσα ἢ τοὐλάχιστον νὰ ὑπάρχῃ μία ὁμολογία, νὰ ὑπάρχῃ μία ἀπόδειξις ὅτι ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἔδωσε μίαν σύστασιν, μίαν διαταγήν, μίαν παράκλησιν πρὸς

τὰς Ἀρχάς, ὅπως ἀνεχθῶσιν ἔκνομόν τινα ἐνέργειαν. Ἀλλὰ τοιαύτη σύστασις δὲν θὰ εὑρεθῇ εἰς κανένα ὑπάλληλον ἀπὸ τοὺς σήμερον εὑρισκομένους εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν.

Ἀλλά, κύριοι, δὲν ἦτο δυνατὸν οὔτε νὰ καταγγελθῶσιν οὔτε νὰ προσαχθῶσιν ἀποδείξεις ἀνυπάρκτων γεγονότων.

Μὴ σᾶς ἐκπλήττῃ τοῦτο. Δὲν ἤξευρω ἂν τὸ ἔχει ἡ μοῖρά μου, ἀλλ' εἰς βάρος μου πάντοτε ἐδημιουργήθησαν αἱ τερατωδέστεραι, δύνασαί τις εἰπεῖν, συκοφαντίαι. Ὅτε εὑρισκόμην εἰς τὴν Χαλκιδικήν, μολονότι μετῆλθον τὴν πλέον ἐπιεικῆ, τὴν πλέον τιμίαν, τὴν πλέον ἀμερόληπτον διοίκησιν, κατηγορήθην ὅτι ἀπέσφαζον ἡῤῥιζον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖ....

Ι. Μαυρουδῆς. Ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ νομοῦ ἐκείνου δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι εἰς ὡρισμένα χωρία ἔχουσι σκληροτάτας ἀναμνήσεις ἀκόμη διὰ τὸ ὄνομά σας.

Ι. Κονδύλης. Κύριε πληρεξούσιε, ἓν συγκεκριμένον γεγονός, παρακαλῶ.

Ι. Μαυρουδῆς. Πολλά.

Γ. Κονδύλης. Μίαν συγκεκριμένην πρᾶξιν ἰδικήν μου ἔκνομον ἐν Χαλκιδικῇ παρακαλῶ ν' ἀναφέρητε.

Ι. Μαυρουδῆς. Εἶνε πολλαί. (Θόρυβος).

Πρόεδρος Παρακαλῶ, ἡσυχία.

Γ. Κονδύλης. Κύριοι, κατὰ τὴν ἐκλογὴν ἐξ ἧς προῆλθεν ἡ Δ' τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ἐγράφη εἰς τὰς ἐφημερίδας σοβαρώτατα ὅτι τὴν ἐκλογὴν εἰς τὸν νομὸν Ροδόπης ἐκέρδισα καλπάζων ἐπὶ κεφαλῆς ὅλης Κιρκασίων καὶ τρομοκρατῶν τὸν πληθυσμόν. Ἐγράφη καὶ γράφεται καὶ θὰ γράφηται καὶ θὰ πιστεύηται, διότι δὲν δύναται οὐδεὶς βεβαίως νὰ πείσῃ τὸν κόσμον νὰ μὴ πιστεύσῃ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θέλει νὰ πιστεύσῃ. Τὰ πλήθη πιστεύουσι περισσότερον τὸ ψεῦδος παρὰ τὴν ἀλήθειαν. Ἐν τοσούτῳ ὁ ἀξιότιμος συνάδελφός μου ἐκ Ροδόπης κ. Μπακάλμπασης θὰ εἶνε εἰς θέσιν, ἐὰν θέλῃ, νὰ σᾶς πληροφορήσῃ ὅτι Κιρκάσιος ἱππεὺς δὲν ὑπῆρξεν ἐκεῖ, οὔτε κἂν ἵππευσα καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν προεκλογικῶν περιοδειῶν μου. Σᾶς ἀνέφερα τὰ γεγονότα ταῦτα διὰ νὰ μὴ ἐκπλαγῆτε, ἂν ἠκούσατε ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τὸ γεγονός, τὸ ὁποῖον μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνακρίσεως θ' ἀποδειχθῇ βεβαίως ἀνύπαρκτον, τὸ ὅτι ἐν πλήρει δημοκρατικῷ πολιτεύματι, μὲ Κυβέρνησιν νόμιμον, μὲ Κυβέρνησιν ἐκ τῆς λαϊκῆς πλειονοψηφίας ἀπορρέουσαν, ἄτακτα Σώματα, σταυραετοὶ τῆς μακαρίας ἐποχῆς τοῦ Μυλωνᾶ καὶ Καψαλοπούλου, παρελαύνουσιν ἐνώπιον νομαρχιακῶν, δικαστικῶν, ἀστυνομικῶν καὶ στρατιωτικῶν Ἀρχῶν, τυραννοῦσι, συλλαμβάνουσι, στέλλουσιν εἰς τὰ

δικαστήρια χωρὶς τὰ δικαστήρια ταῦτα νὰ διαμαρτύρωνται.

Α. Θεολογίτης. Ἐν σημείων ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐζήτησα πληροφορίας ἀπὸ τὸν ἁρμοδιώτερον κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ἤτο ἂν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ μάθωμεν τὸν τρόπον καθ' ὃν αἱ στρατιωτικαὶ ἐξουσίαι τῆς Δράμας διεξάγουσι, πολὺ δεδικαιολογημένως κατ' ἐμέ, τὸν ἀντικομμουνιστικὸν ἀγῶνα ἐν τῇ Ἀνατ. Μακεδονίᾳ. Τοῦτο μᾶς ἐνδιαφέρει πρωτίστως νὰ μάθωμεν, πῶς ὁ ἐκεῖ Μέραρχος ἀμύνεται ὑπὲρ τοῦ καθεστῶτος καὶ τῶν καθεστωτικῶν τάξεων ἐναντίον ἐκείνων οἱ ὁποῖοι θέλουσι νὰ ἀνατρέψωσιν αὐτάς. Ἡ ἐξήγησις ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἱκανοποιήσῃ καὶ ἡμᾶς πλήρως καὶ νὰ χωρήσωμεν ἐλευθέρως πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐκείνην ἡ ὁποία θὰ γίνῃ θετικωτέρα διὰ τὴν ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν ἀπὸ τὰς ὁποίας πάσχομεν.

Γ. Κονδύλης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Ἐδήλωσα, λέγει, καὶ προχθὲς ὅτι ἡ ἀνάμιξις ἓν τινι μέτρῳ τῶν στρατιωτικῶν Ἀρχῶν εἰς τὰ ζητήματα αὐτὰ χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως, οὔτε ἔπαυσαν ἀκόμη καὶ τὰ τρία Γραφεῖα τῶν Ἐπιτελείων τῶν διαφόρων στρατιωτικῶν Ἀρχῶν ν' ἀπασχολῶνται μὲ τὸ ζήτημα αὐτό.

Κ. Γόντικας. Θὰ ἦτο περίεργον ἂν τὰ Ἐπιτελεῖα δὲν ἐμερίμνων ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας τοῦ Κράτους.

Γ. Κονδύλης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Δυνατὸν ἀξιωματικοί τινες ἀνώτεροι ἢ κατώτεροι ἐξ ὑπερβολικοῦ ζήλου ἢ ἐκ κακῆς ἀντιλήψεως τοῦ καθήκοντος αὐτῶν νὰ ἐκτρέπωνται κάποτε εἰς μίαν ὑπέρβασιν. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τοῦ σημείου τῆς ὀργανώσεως, τῆς ὁπλίσεως, τῆς μισθοδοτήσεως ἐνόπλων ὁμάδων, μέχρι τοῦ σημείου τῆς συλλήψεως προσώπων ὑπ' αὐτῶν τῶν ὁμάδων, ὑπάρχει μεγίστη ἀπόστασις.

Γ. Βοραζάνης. Καὶ ὅμως, κ. Ὑπουργέ, κρατοῦνται 37 πρόσωπα (θόρυβος).

Γ. Κονδύλης (Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν). Ὁ κ. πληρεξούσιος ἐκ Δράμας διὰ τὴν κράτησιν τῶν 37 προσώπων δύναται ν' ἀποταθῇ εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης, διὰ νὰ ἐρωτήσῃ τὰς ἐκεῖ δικαστικὰς Ἀρχάς διατί κρατοῦνται.

Ν. Ἀβραάμ. Αὐτὸ θέλομεν νὰ μάθωμεν ἀπὸ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης, ἂν ὑπάρχει Στρατιωτικὸς Νόμος ἐκεῖ καὶ ἂν ὑπάρχει Εἰσαγγελεὺς καὶ τί ἔκαμεν.

Ν. Κοντολέων. Εἰς τὸν πρῶτον ῥήτορα δὲν ἐπετρέψατε διακοπήν.

Πρόεδρος. Εἶδον ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀπήντησεν εἰς τὸν προηγούμενον.

Γ. Κονδύλης (Ὑπ. Ἐσωτ.). Ὁ κ. Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπολιτεύσεως ἐπιθυμῶν νὰ στηρίξῃ τὴν κατηγορίαν του περὶ εὐθύνης τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἀνέτρεξεν εἰς παλαιότερα. . . .

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης). Ὁσάκις μοὶ ὑπέβαλον παράπονα, ἐτηλεγράφησα εἰς τοὺς Εἰσαγγελεῖς, ἀλλ' οὐδεὶς μοὶ παρεπονέθη. Μοὶ εἶχον διατυπώσει παράπονα δι' ἕνα συμβολαιογράφον καὶ ἐζήτησα τηλεγραφικῶς πληροφορίας, διέταξα δὲ ἀμέσως νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν θέσιν του.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Φέρατε ἐξ ἀπροόπτου τὴν συζήτησιν, χωρὶς νὰ ζητήσητε τὴν κατάθεσιν τῶν ἐγγράφων.

Πρόεδρος. Ἡσυχία, διὰ νὰ συνεχίσῃ ὁ κ. Ὑπουργός.

Γ. Κονδύλης (Ὑπ. Ἐσωτ.). Ὁ κ. Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπολιτεύσεως, διὰ νὰ στηρίξῃ τὴν κατ' ἐμοῦ κατηγορίαν, διὰ νὰ πείσῃ τὴν Συνέλευσιν ὅτι συνεκρότησα ἐθνικιστικὰς ὀργανώσεις, ἀνέτρεξεν εἰς τὸ πρόσφατον παρελθόν, τὴν ἐποχὴν δηλαδὴ κατὰ τὴν ὁποίαν παρητήθην τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν του Κυβερνήσεως. Καὶ ὑπεστήριξεν ἐνώπιον ὑμῶν ὅτι, ἐπειδὴ δὲν προέβην ἀμέσως εἰς ἐφαρμογὴν προγράμματος ἀντικομμουνιστικοῦ, καθ' ὃν χρόνον τὴν Κυβέρνησιν τῆς Λώρας ἐνίσχυε ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος ἐκ Σάμου, καὶ ἀφ' ἧς ἡ παροῦσα Κυβέρνησις ἀνέλαβε τὴν Ἀρχήν, ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησα νὰ ἐφαρμόσω πρόγραμμα ἀντικομμουνιστικόν, δὲν εἶμαι εἰλικρινὴς εἰς τὰς κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ ἰδέας μου, ἀλλ' ὅτι ἐπεδίωκον διὰ τοῦ κομμουνιστικοῦ κινδύνου, διὰ τῆς ἐπιδείξεως αὐτοῦ νὰ καταπτοήσω τὴν κοινὴν γνώμην, διὰ νὰ ἀναρριχηθῶ εἰς τὴν Ἀρχήν. Ἀλλὰ συγχρόνως λέγει ὅτι ἐφήρμοσα καὶ πρόγραμμα ἀντικομμουνιστικὸν τῆς ἐσχάτης ἀκρότητος, τὸ πρόγραμμα τῶν ἐθνικιστικῶν ὀργανώσεων. Δὲν γνωρίζω βεβαίως πόσον συνεπὴς πρὸς ἑαυτὸν εἶνε ὁ κ. ἐκ Μαντινείας πολίτευτὴς τοιαῦτα ὑποστηρίζων. Πῶς συμβιβάζεται ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι δὲν ἐφήρμοσα ἀντικομμουνιστικὸν πρόγραμμα πρὸς τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι κατήρτισα ἀντικομμουνιστικὰς ἐθνικιστικὰς ὀργανώσεις.

Ἀλλά, κύριοι, ἐγὼ καὶ ὁσάκις ὡμίλησα ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου καὶ διὰ τοῦ προγράμματος τοῦ Ἐθνικοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος, τὸ ὁποῖον ἐδημοσίευσα εὐρύτατα, ἐξέθεσα εἰλικρινῶς τὰς σκέψεις μου περὶ τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ περὶ τῆς τηρητέας ἀπέναντι αὐτοῦ στάσεως ἐκ μέρους τοῦ Κράτους. Ἐγώ, κύριοι, οὐδέποτε ὑπεστήριξα ὅτι τὸ Κράτος δύναται διὰ τῆς πιέσεως, διὰ τῆς φυλακίσεως, διὰ τοῦ φόνου

νὰ ἐξοντώσῃ τὸν Κομμουνισμόν. Ἂν ἐνθυμῆσθε πάντες καλῶς τοὺς λόγους μου καὶ ἂν ἀνεγνώσατε τὸ πρόγραμμα τοῦ Ἐθνικοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος, θὰ εἴδετε ὅτι δύο οὐσιώδη σημεῖα ἐτόνισα : Ἓν ὅτι πρέπει διὰ τῆς καταλλήλου διδασκαλίας, διὰ τῶν καταλλήλων νομίμων ὀργανώσεων τῆς Νεολαίας νὰ προπαγανδίσωμεν τὴν νέαν γενεὰν διὰ νὰ μὴ τὴν κατακτήσῃ καὶ αὐτὴν ὁ Κομμουνισμός. Νὰ ἐξυγιάσωμεν τὴν ψυχὴν τῶν μελλόντων τοῦ Ἔθνους στρατιωτῶν διὰ νὰ μὴ στρατολογήσωμεν κῦρια ὑπὸ τὰς σημαίας κομμουνιστάς. Πρῶτον ἦτο αὐτὸ τὸ σημεῖον. Καὶ τὸ ἄλλο σημεῖον ἦτο τοῦτο, ὅτι ἡ ἀστικὴ τάξις ὀφείλει νὰ κάμῃ τὰς ἀναγκαίας ὑποχωρήσεις καὶ νὰ προντίσῃ ὅπως μετὰ τῶν φιλονόμων ἐργατῶν καὶ μετὰ τῶν ἀγροτῶν ἀποτελέσῃ ἓν σύνολον, ὅπως ἀπομονώσῃ τοὺς κομμουνιστὰς καὶ κατορθώσῃ νὰ τοὺς καταστήσῃ ἀκινδύνους.

Τοῦτο, κύριοι, δὲν ἀπῄτει πολλὴν σκέψιν οὔτε μεγάλην μόρφωσιν, καὶ δι' αὐτὸ ἴσως τὸ ἐφεῦρον καὶ ἐγώ, ὁ ὁποῖος δὲν ἐδιάβασα πολλοὺς τόμους. Ἐκύτταξα μὲ τὸ βλέμμα τοῦ στρατιωτικοῦ ποῦ βάλλει ὁ Κομμουνισμὸς καὶ εἶδον ὅτι προσπαθεῖ τὴν νεολαίαν, τὰ σχολειά μας, τοὺς στρατιώτας μας, τοὺς μέλλοντας στρατευσίμους μας νὰ διαφθείρῃ. Ἐκύτταξα ἐπὶ πλέον πρὸς ποίαν τάξιν στρέφεται διὰ νὰ τὴν ἀποσπάσῃ πρὸς τὸ μέρος του καὶ νὰ τὴν παραπλανήσῃ καὶ εἶδον ὅτι ζητεῖ ἀγροεργατικὴν Κυβέρνησιν. Ἐγνωρίζομεν ἄλλως τε ὅτι οἱ Ῥῶσοι κομμουνισταὶ καὶ ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία τὴν δικτατωρίαν τοῦ προλεταριάτου τὴν ὀνομάζουν Κυβέρνησιν τῶν χωρικῶν τῆς Ρωσίας, χωρὶς μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης νὰ ἐρωτήσουν δι' ἐκλογῶν τὴν θέλησιν τῶν χωρικῶν. Συνεπῶς ἐσκέφθην ὅτι τὰ σημεῖα τὰ ὁποῖα προβάλλονται, ἐκεῖνα ὀφείλομεν νὰ προστατεύσωμεν καὶ κατ' ἐκείνων ὀφείλομεν νὰ ἀμυνθῶμεν. Αὐτὰ περιέλαβον εἰς τὸ πρόγραμμά μου. Οὐδέποτε συνέστησα ἐκνόμους ἐνεργείας, οὐδέποτε, διότι δυστυχῶς ἔχω πικρὰν πεῖραν τῶν ἀτάκτων Σωμάτων, διότι ἀπὸ 17 ἐτῶν παιδὶ ἔλαβον μέρος εἰς ὅλους τοὺς ἀτάκτους καὶ τακτικοὺς ἀγῶνας τοὺς ὁποίους ἔκαμε τὸ Ἔθνος μέχρι τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920.

Συνεπῶς ποῦ ἔγκειται, κύριοι, ἡ ὑστεροβουλία τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος ἢ ἡ ὑστεροβουλία τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν; Ἔδειξε τοιαύτην ἀπερισκεψίαν, ὥστε νὰ θεωρηθῇ σήμερον ὅτι ἔχασε τὰς φρένας του; Μήπως παρέχω ἐγώ, κύριοι, εἰς ὅλους ὑμᾶς καμμίαν ἔνδειξιν ὅτι δὲν εἶμαι καλά; (γέλωτες καὶ χειροκροτήματα). Ὅτι ἔκαμά ποτε πρᾶξίν τινα τοιαύτην ὥστε νὰ τεθῇ ἐν ἀμφιβόλῳ

ἡ πνευματική μου ὑγεία; Ἀλλά, κύριοι, τὰ πράγματα εἶνε σαφῆ σαφῆ κατὰ τρόπον ὁ ὁποῖος δὲν ἀφίνει καμμίαν ἀμφιβολίαν. Αἱ ῥάλαγγες τῆς Δράμας, αἱ συλλήψεις τῶν φιλονόμων πολιτῶν, αἱ παρανομίαι ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν Ἀρχῶν, ἡ τυραννὶς τῶν ἐθνικιστῶν, ὁ ὄλεθρος ἐκτροχιασμὸς τοῦ Στρατηγοῦ Ξύδη, ἑνὸς σεμνοῦ καὶ ἡρωϊκοῦ στρατιώτου, οὐδέποτε ἀναμιχθέντος εἰς κόμματα καὶ οὐδέποτε μεροληπτήσαντος ὑπὲρ τινος, ὅλα αὐτὰ ἐπεροτιζήθησαν εἰς τὸν νοῦν τῆς Ἀντιπολιτεύσεως, ὅταν τὰ γεγονότα τῆς Καβάλλας καὶ τὸ χυθὲν ἐκεῖ πολύτιμον αἷμα ἐπαρουσίασε μίαν εὐκαιρίαν πολιτικῆς ἐναλλαγῆς, μίαν εὐκαιρίαν προσωπικῆς ἐπιθέσεως οὐχὶ ἐναντίον τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, ἀλλ' ἐναντίον τοῦ Γεωργίου Κονδύλη.

Ι. Κούνδουρος. Εἶμαι ὑποχρεωμένος, διότι ἐγὼ ὑπέβαλον τὴν ἐπερώτησιν, ἡ ὁποία συνεχωνεύθη μὲ τὰς ἄλλας ἐπερωτήσεις, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ διασαφήσω τὸ περιστατικὸν ὅτι ἡ ἐπερώτησις ἐστρέφετο κατὰ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι ἡ ἐπερώτησις δὲν ἀφορᾷ κἂν τὸ πρῶτον τὰ γεγονότα τῆς Καβάλλας, ἀλλὰ τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Περαιτέρω συνεχωνεύθη ἡ ἐπερώτησις μὲ ἄλλας, ἀλλ' ὁ ἀρχικὸς χαρακτηρισμὸς παρέμεινεν ὁ αὐτός. Κακῶς ἐπομένως ἐλέχθη ὅτι ζητεῖται ὁ λόγος ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν, διότι εἶνε δικαίωμα τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν νὰ ὑποθετῇ τὰς γενικωτέρας εὐθύνας τῆς Κυβερνήσεως καὶ νὰ ἀπολογῆται τόσον ἐπιτυχῶς ὅπως ἀπολογεῖται. Τοῦτο δὲν φρονοῦμεν ἡμεῖς. Ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ ἀναπτύξωμεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἱστορικὸν τῆς ἐπερωτήσεως διὰ νὰ μὴ δύναται νὰ διατυποῦται ἐναντίον ἡμῶν ἡ μομφὴ ὅτι ἡμεῖς ἠθέλομεν νὰ ἐπιτεθῶμεν προσωπικῶς ἐναντίον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Γ. Κονδύλης (Ὑπ. Ἐσωτ.). Δικαίωμα βεβαίως τῆς Ἀντιπολιτεύσεως εἶνε ν' ἀναπτύξῃ τὴν κατηγορίαν καθ'ὃν τρόπον αὐτὴ φρονεῖ, ἀλλὰ δικαίωμα καὶ ἐμοῦ τοῦ κατηγορουμένου εἶνε νὰ εἴπω ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα αἰσθάνομαι καὶ πιστεύω. Εἶνε δὲ δικαίωμα καὶ τόσον περισσότερον ἰσχυρὸν τὴν στιγμὴν ταύτην, δικαίωμα ἢ μᾶλλον καθῆκον ἐπιτακτικόν, νὰ εἴπω ὅλην τὴν ἀλήθειαν, διότι ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ἀπησχολήθη μὲ τὰ γεγονότα αὐτὰ ὅλως ἀδικαιολογήτως δι' ἀνυπάρκτους ἐθνικιστικὰς ὀργανώσεις ἐπὶ τέσσαρας ὁλοκλήρους ἡμέρας καθ' ἃς στιγμὴν ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἔχει ἐστραμμένα τὰ βλέμματα πρὸς ἡμᾶς καὶ ἀναμένει τὴν ἐπιτάχυνσιν τοῦ ἔργου μας, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς δυσφορεῖ, διότι ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον

συνεδριάζοντες δὲν ἐπελήφθημεν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἔργου, τοῦ συντακτικοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἀντιδραστικὸς κόσμος ἐκμεταλλεύεται τὴν τοιαύτην κωλυσιεργικὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ δρᾶσιν τῆς Ἀντιπολιτεύσεως, ἵνα καταρρίψῃ τὸ κῦρος μιᾶς Συνελεύσεως ἡ ὁποία ἔχει μεγάλα καθήκοντα κατὰ τὰς κρισίμους ταύτας στιγμὰς τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἀπασχόλησις τῶν τεσσάρων ἡμερῶν τοῦ ἔργου τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως δὲν εἶχεν οὐδεμίαν δεδικαιολογημένην ἀφορμήν, ἀλλὰ καταγύνετο κατὰ τοῦ προσώπου μου, θὰ ἐπεθύμουν νὰ κάμω εἰς ὑμᾶς τὴν δήλωσιν ὅτι, ἐὰν ἡ Ἀντιπολίτευσις ἐδέχετο νὰ χαλαρώσῃ τὴν κωλυσιεργικήν της ἐνέργειαν διὰ ν' ἀφήσῃ τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν νὰ ἐργασθῇ, δὲν θὰ εἶχον καμμίαν δυσκολίαν νὰ θέσω εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Θ. Πάγκαλος** λέγει ὅτι ἐζήτησε τὸν λόγον διότι τῷ ἐνεπoίησαν ἐντύπωσιν ὡρισμένα τινὰ σημεῖα τῆς ἀγορεύσεως τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν. Πρό τινων ἡμερῶν ὁ κ. Ὑπουργὸς μᾶς ἀνέπτυξε τοὺς λόγους δι' οὓς ἄλλην μίαν φορὰν ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ κομμουνιστικοῦ κινδύνου. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτως: Ἡ ἱστορία εἶνε πρόσφατος. Ὅτε ἐνηργεῖτο ἡ ἐπίθεσις κατὰ τοῦ κ. Παπαναστασίου, τὸ μόνον ὅπλον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἦτο ὁ Κομμουνισμός, τὸ ὁποῖον βλέπομεν καὶ πάλιν νὰ μεταχειρίζηται ὡς πανάκειαν ὁ κ. Ὑπουργός, καὶ τοῦτο, ἐνῷ ὑπῆρχε τηλεγράφημα τοῦ Εἰσαγγελέως, τὸ ὁποῖον ἀπεδείκνυεν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ κομμουνιστικῶν κινημάτων. Διὰ ποῖον λόγον τὸ τηλεγράφημα τοῦτο ἀποκρύπτει ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν; Ἢ τὸ τηλεγράφημα ὑπῆρχε καὶ ἀπεκρύβη ἢ εὑρισκόμεθα εἰς τοιαύτην ἀποσύνθεσιν ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ καμμίαν εἴδησιν ἡ Κυβέρνησις. Ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν ὅτι πᾶσαν τὴν εὐθύνην φέρει ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν. Ὁ κίνδυνος, λέγει, δὲν ἔγκειται εἰς τὸν Κομμουνισμόν, ὅπως ἀνέφερεν ὁ κ. πληρεξούσιος ἐκ Μαντινείας, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὁ ἀξιότιμος Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν πάσχει πραγματικῶς ἀπὸ τὴν idée fixe αὐτὴν τοῦ πανικοῦ, τοῦ φόβου τοῦ Κομμουνισμοῦ. Ἐπικίνδυνος ὑποστηρικτὴς τοῦ Κομμουνισμοῦ εἶνε μᾶλλον ἡ πολιτικὴ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, ὁ ὁποῖος φρονεῖ ὅτι διὰ τῆς ὀργανώσεως τῶν ἀντικομμουνιστικῶν ὀργανώσεων ἀποφεύγει τὸν κίνδυνον, ἐνῷ τὸν προκαλεῖ. Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ Δικαιοσύνη δὲν λειτουργεῖ καὶ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ Συνέλευσις προσπαθεῖ νὰ συγκαλύψῃ τὰ πράγματα, νὰ συγκαλύψῃ τὸ γεγονὸς ὅτι

δύο καταχρασταὶ ἔμποροι ἠθέλησαν νὰ ἐξαπατήσουν τὰς Ἀρχάς, βεβαίως ἐνισχύομεν τὸν Κομμουνισμόν. Εἷς μόνον τρόπος ὑπάρχει ἀποτροπῆς τοῦ Κομμουνισμοῦ καὶ τῆς στερεώσεως τῆς Δημοκρατίας: Ἡ χρηστὴ Διοίκησις, ἡ ὁποία ὅμως εἶνε ξένη πρὸς τὸν κ. Ὑπουργόν, ὁ ὁποῖος ἀφ' ὅτου κατέλιπε τὸν στρατιωτικὸν μανδύαν ἀρέσκεται νὰ ὀργιάζῃ. Ἴσως—δὲν τὸ ἀρνοῦμαι—ὁ ἐνδόμυχος αὐτοῦ σκοπὸς νὰ ἦτο ἀγνός· ἤθελε νὰ κάμῃ κόμμα. Ὁ σκοπὸς ἐξαγιάζει τὰ μέσα. Ἀλλὰ πλανᾶται ὁ κ. Ὑπουργός. Καὶ ἀναφέρει ὅτι, ὅτε ἀνέλαβε τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, ἀπέτρεψε νὰ γίνῃ προμήθεια ὅπλων ἀξίας ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἑκατομμυρίου λιρῶν, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐντελῶς ἄχρηστα.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπ. Ἐσωτ.) παρέχει πληροφορίας ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἀναφέρει ὅτι ὑπεβλήθησαν προτάσεις εἰς τὸ Ὑπουργεῖον καὶ ὅτι κατόπιν τούτου συνεστάθησαν δύο Ἐπιτροπαί, τῶν ὁποίων τὴν γνωμοδότησιν ἀνέμενε. Μετὰ τοῦτο παρητήθη, ὥστε δὲν βλέπει τι τὸ τρωτὸν εἰς τὴν ἐνέργειαν ταύτην ἣν ἔπραξεν ὅτι γίνεται εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὁσάκις πρόκειται περὶ προμηθειῶν.

Ὁ κ. **Θ. Πάγκαλος** λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς δὲν ἐνθυμεῖται καλῶς τὰς ἡμερομηνίας.

Ὁ κ. **Α. Θεολογίτης** λέγει ὅτι ὁ κ. πληρεξούσιος δὲν εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ θέματος.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** λέγει ὅτι, ἐφόσον ἐλέγχεται ἡ πολιτεία τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, ὁ ῥήτωρ εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ θέματος.

Ὁ κ. **Θ. Πάγκαλος** συνεχίζων ἀναφέρει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐξέδωκεν ἀδείας ἐξαγωγῆς τυροῦ καὶ ἐλαίου, ἐπαναφερόμενος δὲ εἰς τὸ ζήτημα τῶν σκηνῶν ἀπορεῖ δ' ὅσα ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν εἶπεν, ὅτι δηλαδὴ δὲν διεμαρτυρήθη ὁ Λαὸς Δράμας, ἐνῷ ὑπῆρξαν ἐνταῦθα ἐπίσημοι διαμαρτυρίαι καὶ καταγγελίαι ἐκ μέρους πληρεξουσίων. Τονίζων ὅτι οὐδεμία ἀντιπολιτευτικὴ διάθεσις τὸν ὠθεῖ ἀποδίδει εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν εὐθύνην. Γεγονότα τοιαῦτα δὲν δύνανται, λέγει, νὰ παραμένουν ἐπὶ τινα χρόνον συγκεκαλυμμένα. Τὸ καθῆκον τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Συνελεύσεως εἶνε σαφές· ἐὰν ἡ Κυβέρνησις ἐνόμιζε νὰ συντονίσῃ τὴν τύχην της καὶ νὰ συγκαλύψῃ τὰς εὐθύνας τῶν ἐνεργειῶν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, τοιαύτη Κυβέρνησις δὲν θὰ ἐξέλθῃ τῆς αἰθούσης μὲ τὸ προσήκον κῦρος.

Γ. Καφαντάρης. Αἱ κατηγορίαι ἔφθασαν μέχρι τῆς αἰθούσης ταύτης μετά τινος σπουδῆς, ἡ ὁποία θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποφευχθῇ ἐκ λόγων γενικωτέρας φύσεως καὶ ἄνευ τῆς προ-

παρασκευὴς ἐκείνης ἡ ὁποία θὰ ἐπέτρεπεν εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ σχηματίσῃ ἀσφαλεῖς κρίσεις. Ἤτο δέδαιον ὅτι κατηγορία τοιούτου περιεχομένου, ὅσον καὶ ἂν ἤθελεν ἐξωλοθρεύσει εἰς πολιτικὰς θεωρίας, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ περιστραφῇ εἰμὴ πέριξ ὡρισμένων γεγονότων καὶ συγκεκριμένων τῆς Κυβερνήσεως ἐνεργειῶν. Ἂν τὰ στοιχεῖα ταῦτα ἀνεγράφοντο εἰς τὴν κατατεθεῖσαν ἐπερώτησιν, καὶ ἡ Κυβέρνησις θὰ ἠδύνατο νὰ παράσχῃ πλήρεις ἐπ' αὐτῶν ἐξηγήσεις καὶ ἡ συζήτησις νὰ προχωρήσῃ ἀμέσως ἐπὶ θετικωτέρου ἐδάφους. Αἱ κατηγορίαι αἱ ἀποδοθεῖσαι εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν εἶνε μορφῆς βαρυτάτης καὶ ἀνάλογα πρὸς τὸ μέγεθος τῶν κατηγοριῶν δέον νὰ εἶνε καὶ τὰ μέσα τὰ πείθοντα περὶ τῆς ἀκριβείας αὐτῶν. Τὰ μέσα ὅμως αὐτὰ ἢ οὐδέποτε ὑπῆρξαν ἢ δὲν προσῆχθησαν κατὰ τὴν συζήτησιν. Δὲν ἀρκεῖ ἡ δι' ἀπὸ τῶν ἑδρῶν τῆς Καβάλλας παρέλασις ἐνόπλου ὁμάδος ὁδηγουμένης παρ' ἀξιωματικῶν διὰ νὰ καταδικάσωμεν τὴν Κυβέρνησιν· ἐφόσον δὲν ἔχομεν δεδομένον ὅτι καταστηματάρχης αὐτὴν ἐνήμερον ἐκδηλώσεων ἵνα καταλύσωσι τὴν ἔννομον τάξιν. Δὲν δύναμαι νὰ φαντασθῶ, λέγει, ὅτι πᾶσαι αἱ Ἀρχαὶ θὰ ἐσίγων. Καὶ δὲν δύναμαι νὰ συνδυάσω τὴν σιγὴν ταύτην πρὸς τὴν πληροφορίαν ὅτι διατηροῦνται εἰσέτι οἱ λόχοι Πολιτοφυλακῆς, συνήθως ἐκτελοῦντες ἐνόπλους ἀσκήσεις, διὰ νὰ ἀνεύρωμεν τὴν ἐξήγησιν τῶν παρελάσεων ἐκείνων. Εἰς τὰς σκηνὰς τῆς Καβάλλας οὐδεμία ἐδεδιώχθη ἐδῶ καὶ ὑπεστηρίχθη ἀνάμιξις τῶν φασιστικῶν ὀργανώσεων, ἡ δημοσία δύναμις ἐστράφη ἀδιακρίτως κατὰ τῶν ἐξαγερθέντων ἐργατῶν καὶ μεταξὺ τῶν ἐργατῶν ἦσαν καὶ ἐργάται τῶν ἐθνικιστικῶν Σωματείων, φίλοι δηλαδὴ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Ἐγώ, λέγει, δὲν εἶχον ποτὲ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἔλθω εἰς στενωτέραν πολιτικὴν συνάφειαν μετὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν. Δὲν δύναμαι νὰ ἀρυσθῶ τὰς σκέψεις μου ἐκ φυλλογνωσικῶν παρατηρήσεων. Εἶμαι ὑπόχρεως νὰ ἀκολουθήσω τὴν πεζὴν σειρὰν τῶν γεγονότων. Καὶ ἂν ἐπεθύμην ὅτι ἦσαν βάσιμοι αἱ κατηγορίαι, δὲν θὰ ἐδίσταζον νὰ τεθῶ ἀποφασιστικῶς ἀντιμέτωπος προσώπων καὶ ἐνεργειῶν αἱ ὁποῖαι θὰ ἠδύναντο νὰ ὡθήσουν τὴν Χώραν πρὸς ἀναρχίαν καὶ νὰ στρέψουν τὴν πολιτικήν μας ἐξέλιξιν ὅλως ἀντίθετον ἐκείνης τὴν ὁποίαν θεωρῶ ἐπιβαλλομένην. Διότι ὑπῆρξα καὶ παραμένω ἐχθρὸς πάσης προσπαθείας τεινούσης εἰς μείωσιν τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας καὶ ἐπιβολὴν αὐθαιρέτων συστημάτων. Ἔχω ὅμως βαθὺ καὶ τὸ αἴσθημα τῆς δικαιοσύνης καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἐγκολάψω, ἐπὶ τῇ βάσει κατηγοριῶν ἀσυστάτων ἢ εἰκασιῶν ἀναποδείκτων, εἰς τὸ μέτωπον οἱουδήποτε πολιτικοῦ ἀνδρὸς τὸ στίγμα τῆς ἐπιβουλῆς ἐναντίον τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν, τῆς γαλήνης, τῆς εὐημερίας καὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς Πατρίδος μας (χειροκροτήματα).

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Ὁ λόγος μου θὰ εἶνε βραχύς, ἐὰν εἶνε δυνατόν, διότι τὸ θέμα ἐξηντλήθη τελείως, ἂν δὲ ἀπέμενε καὶ τὸ παραμικρὸν κενόν, τὸ ἐξήντλησεν ἡ εὔγλωττος ἀγόρευσις τοῦ ἀξιοτίμου ἐξ Εὐρυτανίας πολιτευτοῦ. Θὰ προσπαθήσω μόνον νὰ ἐξετάσω καὶ τὸ σημεῖον τῆς κατηγορίας, οὕτως εἰπεῖν, ἡ ὁποία ἀπηυθύνθη ἀπὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἐναντίον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ νὰ ἐξετάσω μεθ' ὑμῶν τὸ βάσιμον ἢ ἀποδεικτὸν τούτων. Ἀλλὰ πρὸ τούτου πρέπει νὰ εἰπω ὅτι ἡ ἐπερώτησις ἱστορικῶς ἔχει ὅπως εἶπε λίαν δικαίως ὁ κ. Κούνδουρος, ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐπερωτᾶται διὰ δηλώσεις τὰς ὁποίας ἔκαμεν ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸν τύπον, ὅτι ἐγνώριζεν ἡ Κυβέρνησις ὅτι μέλλουν νὰ λάβουν χώραν τὰ περιστατικὰ ἐν Καβάλλᾳ καὶ πῶς δὲν ἔλαβε τὰ κατάλληλα μέτρα ἐγκαίρως. Κύριοι, ὅλοι γνωρίζομεν πῶς συνήθως ἀναγράφονται αἱ πληροφορίαι εἰς τὸν τύπον. Κατὰ τὸ πλεῖστον οὐχὶ ἀκριβῶς ἀποδίδονται τοὺς λόγους τοῦ ὁμιλοῦντος. Ὅ,τι εἶπον εἰς τὴν Συνέλευσιν, τοῦτο εἶπον καὶ εἰς τὸν τύπον. Καὶ ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος ἐκ Λαστβίου ὑπῆρξε μέλος τῆς Κυβερνήσεως καὶ γνωρίζει περὶ τῶν πληροφοριῶν αἱ ὁποῖαι συνήθως δίδονται εἰς τὰς Κυβερνήσεις. Λαμβάνουσι τακτικῶς πληροφορίας, αἱ ὁποῖαι ἄλλοτε εἶνε ἀκριβεῖς καὶ ἄλλοτε εἶνε ἐξωγκωμέναι. Ἂν μάλιστα ἤθελέ τις νὰ συγκρίνῃ τὸ ποσοστὸν μεταξὺ τῶν ἀκριβῶν καὶ τῶν ἐξωγκωμένων, θὰ ἔβλεπεν ὅτι τὸ δεύτερον εἶνε πολὺ μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ πρῶτον. Ἀλλοίμονον δὲ ἀπὸ τὰς Κυβερνήσεις αἱ ὁποῖαι παρασύρονται ἀπὸ τὰς πληροφορίας αὐτάς, ὥστε, ὅπως εὐστοχώτατα εἶπεν ὁ ἀξιότιμος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργός, νὰ ἐφαρμόζουν τὴν μέθοδον τοῦ Ναστραδδὶν Χότζα καὶ νὰ ἀρχίζουν χεῖρας ἀδίκους πρωτοῦ ἀκόμη ἐκδηλωθῇ ὁ κίνδυνος τὸν ὁποῖον αἱ πληροφορίαι παρουσιάζουν ὡς ἐπικείμενον. Πῶς ἦτο δυνατὸν ἡ Κυβέρνησις διότι ἐδόθησαν πληροφορίαι ὅτι θὰ γίνῃ κάποιον κομμουνιστικὸν κίνημα εἰς τὴν Δράμαν καὶ τὴν Καβάλλαν ἐκ τῶν προτέρων νὰ λάβῃ μέτρα τείνοντα ἴσως εἰς τί; Εἰς συλλήψεις προσώπων τὰ ὁποῖα παίζουν κάποιον ρόλον εἰς τὴν κομμουνιστικὴν κίνησιν. Διὰ τίνα λόγον; Ἡ Κυβέρνησις, κύριοι, ἔχει ἐκφράσει σαφῶς καὶ καθαρῶς τὰς γνώμας της ἐπὶ τούτου. Ἔχει δὲ καὶ διὰ τῶν πράξεών της δείξει ὅτι συμμορφοῦται τελείως πρὸς τὴν γνώμην ταύτην. Εἶνε ἐλευθέρα πᾶσα συζήτησις, εἶνε ἐλευθέρα διὰ τοῦ τύπου πᾶσα ἀνάπτυξις ἰδεῶν τείνουσα νὰ καταπείσῃ τὴν πλειονοψηφίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ὅπως αὐτὸς διὰ τῆς ψήφου του μίαν ἡμέ-

ραν καταρρίψῃ τὸ σημερινὸν καθεστὼς καὶ φέρῃ ἓν ἄλλο καθεστώς, τὸ ὁποῖον θὰ παρέχῃ περισσοτέραν εὐδαιμονίαν τοῦ σημερινοῦ.

Ἀλλὰ πέρα τούτου ἵστανται οἱ νόμοι καὶ δὲν ἐπιτρέπεται καμμία συζήτησις καὶ καμμία ἀνάπτυξις ἰδεῶν νὰ γίνηται κατὰ τρόπον ἀντικείμενον εἰς τοὺς νόμους, κατὰ τρόπον προσβάλλοντα ἢ δυνάμενον νὰ θέσῃ εἰς κίνδυνον, ὅπως ὀρθῶς εἶπεν ὁ κ. Καρασεβδᾶς, ἢ τὴν ὕπαρξιν τοῦ στρατεύματος ἢ τὴν ὑποκίνησιν τοῦ στρατεύματος πρὸς ἀπείθειαν εἰς τοὺς νόμους. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις δὲν κατεδίωξε, δὲν συνέλαβε, δὲν ἔδωκε διαταγάς. Πρὸ ὀλίγου μοὶ ἔφεραν ἐδῶ μίαν ἐπιστολὴν τοῦ «Ῥιζοσπάστου», παραπονουμένου ὅτι δὲν γίνεται κυκλοφορία αὐτοῦ ἐλευθέρα εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ ἔδωκα ἀμέσως αὐστηρὰς διαταγὰς ὅτι θὰ τιμωρήσω πολὺ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ παρεμβάλῃ τοιαῦτα προσκόμματα, ὄχι διότι τοῦτο ἀνάγεται εἰς θεμελιώδη ἀρχὴν τοῦ συντάγματος, ἀλλὰ διότι ἀνάγεται καὶ εἰς θεμελιώδη ἀρχὴν τῆς λογικῆς, εἰς ἀρχὴν τῆς λογικῆς καὶ τῆς ἱστορίας, εἰς δόγματα ποὺ μᾶς λέγουν καὶ τὰ δύο, ὅτι, ἂν θέλητε νὰ ἰδῆτε μίαν ἰδέαν ἀνθρωμένην, πρέπει νὰ προσπαθήσητε νὰ τὴν καταπνίξητε διὰ τῆς βίας.

Ἐγὼ ἐδῶ, κύριοι, ἓν ἔντυπον, διότι ἐνίοτε διερωτῶμαι μήπως ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ αὐτῇ δὲν ὑπερβαίνονται καὶ τὰ ὅρια τοῦ ἐπιτρεπτοῦ, ἔντυπον τοῦ σοσιαλιστικοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον ἀπευθύνεται εἰς τοὺς συντρόφους ἐμπιστευτικῶς καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων ὁμιλεῖ περὶ ὀργανώσεώς των, διότι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ὀργανωθοῦν. Κατὰ Μάϊον τοῦ 1924 ἐξεδόθη ἡ ἐγκύκλιος αὐτή, ἡ ὁποία λέγει ὅτι δὲν ἔχουν προνοήσει περὶ ὀργανώσεώς των καὶ πρέπει τώρα νὰ φροντίσουν νὰ ἐξαπλώσουν τὴν ἐπιρροήν των, διατάσσει δὲ νὰ γίνωνται τμήματα εἰς δεκαρχίας καὶ ἑκατονταρχίας—στρατιωτική, βλέπετε, ὀργάνωσις—ἀναλόγως τῶν μελῶν καὶ ὁμιλεῖ τελευταῖον ὅτι «κάθε κηφὴν» πρέπει νὰ προσπαθήσῃ νὰ συγκεντρώσῃ πέριξ του ὅλα τὰ ἐπαναστατικὰ στοιχεῖα καὶ νὰ σχηματίζῃ ὁμίλους. Ἐγώ, κύριοι, δὲν κατεδίωξα ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔκαμον τὴν ἐγκύκλιον αὐτήν. Δύναται νὰ λέγῃ πάς τις ὅτι θέλει νὰ συγκεντρώσῃ τὰ ἐπαναστατικὰ στοιχεῖα. Ἀλλ' ἐφόσον τὰ ἐπαναστατικὰ αὐτὰ στοιχεῖα σέβονται τοὺς νόμους μᾶς εἶνε ἀδιάφορον ἂν θὰ ὀνομάζωνται ἐπαναστατικά. Τὴν στιγμὴν ὅμως κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ ἐπαναστατικὰ αὐτὰ στοιχεῖα θὰ ἀσεβήσουν πρὸς τοὺς νόμους, θὰ θελήσουν νὰ ἐπιβάλουν τὰς ἰδέας των βιαίως, τότε ἀναμφισβητήτως ἔχω τὸ καθῆκον, εἶμαι ἐντεταλμένος νὰ ἀμυνθῶ τοῦ σημερινοῦ κα-

θεστῶτος καὶ τοῦ μεγάλου μέρους ἢ μᾶλλον τῆς παμψηφίας τῆς Συνελεύσεως, νὰ ἐφαρμόσω τοὺς νόμους. Ἀλλὰ μετὰ τὸ βραχὺ τοῦτο ἱστορικὸν ὑποθέτω ὅτι δὲν ὑπάρχει πλέον καμμία ἀσάφεια περὶ τὸ ἱστορικόν.

Ι. Κούνδουρος. Δύο λέξεις θὰ εἰπῶ.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Μετὰ ταῦτα, κύριοι, ἔρχομαι εἰς τὰς κατηγορίας αἱ ὁποῖαι ἀπηυθύνθησαν.

Ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς εἶπε πρὸς ὑμᾶς: Κύριοι, πρέπει νὰ κρίνητε ὡς δικασταί. Πρέπει νὰ ἀρθῆτε ὑπὲρ τοὺς κομματικοὺς δεσμοὺς καὶ νὰ κρίνητε ὡς δικασταί. Ἂν ἐπρόκειτο νὰ κρίνητε ὡς δικασταί, ἔπρεπε νὰ ἐλειτουργήσητε τὴν συζήτησιν καὶ ὁλοκλήρους τὰς ἀποδείξεις αἱ ὁποῖαι προσήχθησαν ἐνώπιον ὑμῶν. Ἀλλὰ τὰ πολιτικὰ Σώματα δὲν κρίνουν ὡς δικαστικὰ Σώματα. Δὲν ζητοῦν πλήρεις ἀποδείξεις. Ὑπάρχει τι ἀστάθμητον, ὑπάρχουν στοιχεῖα μικρὰ ἢ μεγάλα ἀντλούμενα ἐκ τοῦ παρελθόντος ἢ τοῦ παρόντος τῆς Κυβερνήσεως.

Α. Παπαναστασίου. Τὸ ὑπ' ἐμοῦ λεχθὲν εἶχε τὴν ἔννοιαν τῆς ἀμεροληψίας.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Τὴν ὁποίαν εἴθισται κατὰ τὰ ἔθιμα τὰ κοινοβουλευτικὰ νὰ συγκεντρώνῃ ἡ ὁρᾶσις ἐν τοῖς πλείστοις τοῦ ἔχοντος τὴν τιμήν, τὴν εὐτυχίαν ἢ τὴν ἀτυχίαν νὰ προΐσταται αὐτῆς. Ὑπάρχουν, λέγω, ἀστάθμητα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἐπιτρέπουν εἰς τὰ κοινοβουλευτικὰ Σώματα νὰ ἐκφράζουν τὴν ἐμπιστοσύνην των ἢ τὴν δυσπιστίαν των πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Ἡ ἐμπιστοσύνη δὲν ἀποκτᾶται διὰ μαθηματικῶν ἀποδείξεων οὔτε καὶ διὰ δικαστικῶν ἀποδείξεων. Δὲν καλεῖται λοιπὸν ἡ Συνέλευσις ὡς δικαστικὸν Σῶμα ἵνα ἀποφανθῇ ἂν ἔχει ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν δρᾶσιν τῆς Κυβερνήσεως ἢ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἡ παροῦσα εἶνε ἱκανὴ νὰ διοργανώσῃ στρατιωτικὰ Σώματα ἢ φασιστικὰ Σώματα ἢ ἄλλα ἀναρχικὰ Σώματα οἱαδήποτε ὥστε νὰ θελήσῃ ὅτ' αὐτῶν νὰ ἐπιβάλῃ τὸ κράτος τοῦ Νόμου καὶ οὐχὶ διὰ τῶν καθεστηκυιῶν Ἀρχῶν.

Ἔ! κύριοι, ἂς μοὶ ἐπιτρέψῃ ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς νὰ τῷ εἰπω ὅτι ἐγὼ εἰδικῶς ἐπολεμήθην ἀπὸ τὰ στρατιωτικὰ στοιχεῖα καὶ κατὰ τὴν ἐκλογήν, ἡ ὁποία μᾶς ἔφερεν ὅλους ἐδῶ, ἐξεδόθησαν εἰδικαὶ διαταγαὶ τῆς Ἐπαναστάσεως, τῆς τότε, οὐχὶ τοῦ ἀξιοτίμου Πρωθυπουργοῦ τοῦ τότε, ἐξεδόθησαν εἰδικαὶ διαταγαὶ ρυθμίζουσαι τὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ τόπου ἀπὸ τὸν ὁποῖον κατάγομαι. Καὶ ὅμως ἐπολέμησα καὶ ἐνίκησα μόνον διὰ τῆς θελήσεως τοῦ Λαοῦ.

Δὲν ὑπάρχει παράδειγμα τὸ ὁποῖον νὰ ἀναφέρῃ ἐν τῷ βίῳ μου ὅτι ἐπεβλήθην διὰ τῶν στοιχείων τῶν μὴ προσκειμένων εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ καὶ μόνον ἢ εἰς τὴν πλειοψηφίαν

τοῦ Κοινοβουλίου. Διὰ τίνα λόγον λογικὸν θ' ἀρνηθῶ διὰ μιᾶς ἐν τοιοῦτο παρελθόν; Δὲν ἔχω κανένα λόγον νὰ μεταβάλω αὐτόν. Καὶ διὰ τίνα λόγον ν' ἀπεφάσιζον νὰ ἐναγκαλισθῶ τὰς φασιστικὰς ἰδέας τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ νὰ ὁδεύσωμεν καὶ οἱ δύο μαζὶ ἐπὶ τινα χρόνον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ αὐτῆς, τῆς ὁδοῦ τῆς εἰδεχθοῦς, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ πέσωμεν κατόπιν θύματα τῆς ἀναρχίας τῆς ἀκόμη εἰδεχθεστέρας; (χειροκροτήματα).

Ὡς γνωρίζετε, κύριοι, κατηγορήθημεν ὅτι ἀπεδώκαμεν εἰς τοὺς ἐργάτας πτώματα, ἀλλ' ἐὰν ἡ Κυβέρνησις ἤθελε νὰ εἶναι ὀλιγώτερον εὐαίσθητος, ὀλιγώτερον, ἂν θέλητε, εὐπειθὴς εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς Ἀντιπολιτεύσεως, θὰ ἠδύνατο κάλλιστα νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀναμένει πλήρες τὸ πόρισμα τῶν ἀνακρίσεων καὶ μετὰ τοῦτο μόνον θὰ δεχθῇ συζήτησιν. Δὲν ἠθέλησε νὰ τὸ πράξῃ. Ἡ Κυβέρνησις ἠδύνατο ἐκείνην τὴν στιγμὴν νὰ εἴπῃ κάλλιστα: Συνεδή μία συμπλοκὴ εἰς τὴν Καβάλαν· ἰδοὺ τί ἔκαμε: Διέταξα ἀνάκρισιν ὄχι ἀπὸ μόνους τὰς στρατιωτικὰς Ἀρχάς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς δικαστικάς, διὰ νὰ δύναμαι νὰ ὑποβάλω τὸ πόρισμα ὅλων τῶν Ἀρχῶν εἰς ὑμᾶς καὶ νὰ δύνασθε νὰ κρίνητε ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πορίσματος τούτου.

Θὰ ἠδύνασθε νὰ μεμφθῆτε τὴν Κυβέρνησιν διότι ταῦτα ἔπραξε, διότι διέταξεν ἀνακρίσεις ὄχι μονομερεῖς, ἀλλ' εἰς τρεῖς συγχρόνως Ἀρχάς, ὥστε νὰ δύνηται νὰ ἐξακριβώσῃ πραγματικῶς τὴν ἀλήθειαν; Δὲν θὰ ἦτο ἐπαρκὴς ἡ ἀπάντησις αὐτή, ἐὰν ἐδίδετο, καὶ δὲν εἶνε ἐπαρκὴς δι' ὑμᾶς καὶ δὲν σᾶς ἐδικαιολόγει πλήρως νὰ δώσητε ἀναβολὴν εἰς τὴν συζήτησιν μέχρι τῆς προσκομίσεως τῶν ἀνακρίσεων; Μᾶς εἶπον ὅτι ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν ἔδωκε τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἐνοχὴ δὲν εἶνε τόσον εἰς τοὺς ἐργάτας ἢ δὲν εἶνε ποσῶς εἰς τοὺς ἐργάτας, ἀλλ' εἰς τὸν Νομάρχην. Δὲν εἶνε αὐτὸ δικαστικὴ ἀπόδειξις, κύριε πληρεξούσιε Μαντινείας. Ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν ἔκαμε διοικητικὴν ἔρευναν. Καὶ αὐτὸ μὲν διετάχθη νὰ κάμῃ, διότι θὰ ἤμεθα ἀνόητοι, ἂν ὄχι ἄμοιροι καὶ τῶν στοιχειωδῶν στοιχείων τῶν συνταγματικῶν καὶ τῶν νομικῶν διατάξεων, ἐὰν ἠθέλομεν νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τὸν Εἰσαγγελέα τῶν Ἐφετῶν νὰ μᾶς εἴπῃ ἐκ τῶν προτέρων ποῖοι εἶνε οἱ ἔνοχοι καὶ ποῖοι δὲν εἶνε. Θὰ ἀνετρέπετο ἡ δικαστικὴ ἐξουσία καὶ θὰ ἦτο περιττὸν νὰ ἔχωμεν δικαστήρια. Ἀλλὰ τί προσέθεσεν ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν διὰ νὰ ἴδητε κατὰ πόσον εἴμεθα—καὶ δυνάμεθα νὰ τὸ ἐπικαλεσθῶμεν ἐφόσον δίδετε πίστιν—κατὰ πόσον εἴμεθα ἡμεῖς στρατοκράται, κατὰ πόσον ἠθέλομεν διὰ τῆς βίας νὰ ἐπιβά-

λωμεν τὴν θέλησιν ἐπὶ τοῦ Λαοῦ; Τί προσέθεσεν; Ἂν τὰ πιστεύητε, πρέπει νὰ τὰ πιστεύσητε ἐν συνόλῳ. (Ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν τοῦ Εἰσαγγελέως): «Ὀφείλω νὰ ἐξάρω τὴν στάσιν..... κλπ».

Αὐταὶ ἦσαν αἱ ὁδηγίαι, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν πάντοτε εἰς τοιαύτας περιστάσεις συγκρούσεων, ὅπου καὶ αἰσθήματα καὶ ἀξιώσεις καὶ πόθος πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεως παίζουσι τὸν μεγαλύτερον ρόλον. Πάντοτε εἶνε ὑπομονητικαὶ αἱ Ἀρχαί, διότι δὲν θέλομεν νὰ δώσωμεν τὴν εἰκόνα Κράτους τὸ ὁποῖον θέλει διὰ τῆς βίας νὰ ἐπιβάλῃ τὴν θέλησίν του. Ἀλλὰ εἴπετε ὅτι εἶχεν ἀπαγορευθῇ ἡ ἐξαγωγὴ τῶν καπνῶν, εἶχεν ἀπαγορευθῇ ἡ ἐξαγωγὴ ὡρισμένων δεμάτων τοῦ Σγουροῦ, τοῦ Γρηγοριάδου. Ἐξήτασεν ὁ ἐπίσημος πραγματογνώμων καὶ εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ ἐξαχθῶσι. Τί σᾶς λέγουν αἱ ἐκθέσεις; ὅτι οἱ ἐργάται ὑποπτεύοντες ὅτι ἡ ἐξαγωγὴ διετάχθη κατὰ παράβασιν τῶν νόμων ἢ κατὰ πλημμελῆ ἐξέτασιν τοῦ περιεχομένου τῶν δεμάτων, ὑποπτεύοντες τοῦτο, ἐξώρμησαν διὰ μιᾶς ὅλοι καὶ ἠθέλησαν νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἐξαγωγὴν τῶν καπνῶν. Καὶ εἴπετε ὅτι εἶχον δίκαιον, ἂν τοῦτο ἔπραξαν οἱ ἐργάται. Εἶχον δίκαιον, ἂν τὸ ἔπραξαν, πρῶτον διότι ἀπηγορεύθη ἡ ἐξαγωγή. Ἡ ἐξαγωγὴ δὲν εἶχεν ἀπαγορευθῇ ἀπὸ τὸν Νομάρχην, ἀλλ' εἶχεν ἀπαγορευθῇ ἀπὸ τὸν Τελώνην καὶ τὸν ἐμπειρογνώμονα. Τὸ τηλεγράφημα τὸ συνετὸν τὸ ὁποῖον ἀπηύθυνεν ὁ κ. συνάδελφός μου ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας πρὸς τὸν Νομάρχην εἶνε τοῦτο: Σεῖς ὁ Νομάρχης, ὡς διοικητικὴ Ἀρχὴ δυναμένη οὐχὶ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν θέλησίν της, πάντως διὰ τῆς συστάσεώς της νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῶν ἄλλων Ἀρχῶν, σεῖς ὁ Νομάρχης προσπαθήσατε νὰ ἀναστείλητε τὴν ἐξαγωγὴν τῶν καπνῶν, μέχρις οὗτου δυνηθῶμεν νὰ ἀποφύγωμεν τὴν σύρραξιν. Καὶ διὰ τοῦτο εἴδετε ἀμέσως, μολονότι εἶχε ψάλει τὸ ἐγκώμιον ὁ συνάδελφός μου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργός, εἴδετε ἀμέσως ὅτε ἦλθεν ἡ ἔκθεσις ὅτι ἔσχε τὸ θάρρος τὸ διοικητικόν, ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δὲν ἀπέδλεψεν εἰς κομματικὰς ἐνισχύσεις, ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἐγνώριζεν ὅτι ἡ παῦσις ἑνὸς Νομάρχου ἀφωσιωμένου εἰς τὰς ἐθνικιστικὰς ἰδέας δὲν ἦτο δυνατὸν παρὰ νὰ συγκινήσῃ τὰς τάξεις τὰς κομματικάς, ἔσχε τὸ θάρρος, σπάνιον εἰς τὰ κοινοβουλευτικὰ χρονικά, καὶ ἦλθε καὶ σᾶς εἶπε: μετὰ τὴν ἔκθεσιν τὴν ὁποίαν ἔλαβον σήμερον ὑποβάλλω τὸ Διάταγμα τῆς ἀπολύσεως τοῦ Νομάρχου.

Α. Παπανασταίου. Ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἐπερωτήσεως.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Τῆς ἐκθέσεως.

Α. Παπαναστασίου. Ἡ ἔκθεσις εἶχε πρωτοκολληθῇ τῇ 13 τοῦ μηνός.

Π. Ἀραβαντινός. Μίαν διακοπήν, παρακαλῶ.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπ.). Δὲν δέχομαι καμμίαν. Ὅτε ὡμίλησεν ὁ κ. Παπαναστασίου, δὲν τὸν διέκοψα καθόλου καὶ θέλω νὰ συστήσω τὸ ἴδιον εἰς τοὺς φίλους του.

Π. Ἀραβαντινός. Θέλω νὰ σᾶς προφυλάξω ἀπὸ μίαν ἀνακρίβειαν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπ.). Δὲν δέχομαι διακοπὴν καμμίαν.

Αὐτὰ ἐδήλωσεν ὁ ἀξιότιμος συνάδελφός μου χθές. Πιθανόν, θέλων νὰ δείξῃ τὴν πρόθεσιν τῆς τιμωρίας τοῦ Νομάρχου, εἰπέ τι περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι θὰ ἔπρεπε νὰ εἴπῃ, δηλαδὴ νὰ ζητήσῃ.....

Γ. Κονδύλης (Ὑπ. Ἐσωτ.). Ὅτε ἔλαβον τὴν ἔκθεσιν, ἐκάλεσα τὸν ὑπάλληλον τῶν ἀρμάδων καὶ εἶπον νὰ γίνῃ τὸ Διάταγμα τῆς ἀπολύσεώς του. Δὲν ἐγνώριζον ὅτι ἦτο μόνιμος. Τὴν ἐπομένην ὅμως ὑπέγραψα τὸ Διάταγμα καὶ μοὶ εἶπον ὅτι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τὸν ἀπολύσωμεν. Ὁ Νομάρχης ὅμως Καβάλλας ἀπελύθη σήμερον.

Θ. Χαβίνης. Δηλαδὴ μετετέθη.

Γ. Κονδύλης (Ὑπ. Ἐσωτ.). Ἀπελύθη.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπ.). Κύριοι, δύνασθε νὰ γνωρίζητε ἴσως τοὺς οὐκ ὀλίγα κατὰ πόσας χιλιάδας ἀριθμουμένους νόμους καλύτερον. Ἐγὼ ἠθέλησα νὰ εἴπω τοῦτο: Δὲν πρόκειται νὰ κρίνωμεν ἂν αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὁ ἀξιότιμος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν συνάδελφός μου ἐνθυμεῖται ὅτι εἶνε ἢ δὲν εἶνε μόνιμος ὑπάλληλος ὁ Νομάρχης. Ἠθέλησα νὰ εἴπω τοῦτο, ὅτι εὐθὺς ὡς ἔλαβε γνῶσιν τῆς ἐκθέσεως—καὶ θὰ ὁμιλήσω πότε ἔλαβε γνῶσιν—διεδήλωσε τὴν θέλησίν του, ὅπως τιμωρηθῇ ὁ Νομάρχης. Γνωρίζετε δὲ ἐπίσης καλῶς ὅτι καὶ αἱ μεταθέσεις ἀκόμη τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἔχουν κομματικὴν ἐντύπωσιν τοιάνδε ἢ τοιάνδε ἐπὶ τῶν πληθυσμῶν τῶν μερῶν ἐκείνων, πρὸ παντὸς ἐπὶ τῶν πληθυσμῶν τῆς Π. Ἑλλάδος. Καὶ μοὶ εἴπετε ὅτι οἱ ἐργάται εἶχον δίκαιον, διότι ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐξαγωγῆς θίγει τὰ ζωτικὰ συμφέροντα αὐτῶν. Βεβαιότατα, ἀλλ' ἐν τούτῳ ἴσως διαφωνοῦμεν, ὅτι ἐγὼ δὲν νομίζω ὅτι, ἐὰν θίγωνται τὰ συμφέροντα μιᾶς μόνον κλάσσεως, εἶνε δυνατὸν ἡ κλάσσις ἐκείνη νὰ θέλῃ αὐτοδυνάμως νὰ ἐπιβάλῃ τὴν θέλησίν της ἐπὶ τοῦ συνόλου. Θὰ πρέπῃ νὰ ἐξετασθῇ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ συνόλου, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ καλῶς ἐννοουμένου συμφέροντος καὶ αὐτῶν τῶν ἐργατῶν, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ

συμφέροντος τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ἂν τὰ καπνὰ πρέπει νὰ ἐξάγωνται ἀνεπεξέργαστα ἢ ἐπεξειργασμένα. Τὴν τοιαύτην ἔρευναν δὲν ἀποστέργει ποσῶς καὶ ὁ ἀξιότιμος ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας συνάδελφος, ὅστις ἔχει δεδηλωκότα τὴν Ἐπιτροπήν, ἡ ὁποία μελετᾷ τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ τόσον σπουδαῖον εἰς τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν. Ἀλλά, κύριοι, ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τοῦ νὰ λέγωμεν ὅτι δικαιοῦνται οἱ ἐργάται, ὅταν νομίζουν ἢ ὅταν αἰσθάνωνται ὅτι τὰ ζωτικὰ συμφέροντα αὐτῶν παραβλάπτονται. . . .

Α. Παπαναστασίου. Ποῖος τὸ εἶπε;

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Κανείς.

. . . .Ὅτι τὰ συμφέροντα, λέγω, παραβλάπτονται, μολονότι ὑπάρχουν νόμοι, ὅτι εὑρίσκονται ἐν δικαίῳ καὶ ὄχι ἐν ἀδίκῳ θέλοντες νὰ παραβιάσουν τοὺς νόμους αὐτοδυνάμως, τὴν ἐξαγωγὴν τῶν καπνῶν, ὑπάρχει ἀπόστασις οἵα ὑπάρχει ἀπὸ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν μέχρι τοῦ κηρύξεως τοῦ εὐαγγελίου τῆς ἀναρχίας ἐν τῷ Κράτει. Δὲν εἶνε μόνον αὐτὴ ἡ κατηγορία. Ἐπρωτοκολλήθη, λέγουν, τὸ τηλεγράφημα τῇ 13ῃ τοῦ μηνός, ἡ δὲ Συνέλευσις ἔλαβε γνῶσιν βραδύτερον. Ὁ ἀξιότιμος συνάδελφός μου ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης τῇ 14ῃ τοῦ μηνὸς μοὶ ἔστειλε τὸ ἀντίγραφον τούτου, ἀλλ' ἀνέμενον καὶ τὰς ἐκθέσεις τῶν λοιπῶν Ἀρχῶν, διότι σᾶς εἶπον ὅτι δὲν ἀρκοῦμαι ποτὲ εἰς τὴν ἔκθεσιν μιᾶς Ἀρχῆς, ἀλλ' ἤθελον νὰ ὑποβάλουν αὐτοὶ ἐν τῷ συνόλῳ τὰς ἐκθέσεις αὐτῶν (Διαμαρτυρίαι). Δὲν γνωρίζω ἂν ἐν τῷ μεταξὺ διάμαιτί σας, ἀξιότιμε καὶ πεπαιδευμένε ἐκ Μαντινείας πολιτευτά, ἐννοεῖτε ὅτι ὑμεῖς μετήρχεσθε ἄλλην μέθοδον, ὁπόταν ἐπρόκειτο νὰ ἐξακριβώσητε ὅ,τι συμβαίνει. Ἀλλὰ πιστεύσατέ με ὅτι ἐγὼ φρονῶ πεποιθότως ὅτι μόνον ἀνακρίσεις διεξαγόμεναι οὐχὶ ἀπὸ μίαν Ἀρχήν, ἀλλὰ ἀπὸ πλείονας Ἀρχάς, εἶνε δυνατὸν νὰ μᾶς διαφωτίσουν διὰ μίαν ὑπόθεσιν.

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως .....

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Μὴ μὲ διακόπτητε. Ἐγὼ δὲν σᾶς διέκοψα. Εἴπετε πολλὰς ἀνακριβείας, ἀλλὰ δὲν σᾶς διέκοψα· ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται περὶ τοῦ μειδιάματος.

Α. Παπαναστασίου. Ὅτε ἠρωτήθητε εἰς τὴν Συνέλευσιν, εἴπετε, ὄχι σεῖς, ἀλλ' ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν, ὅτι δὲν ἔχετε πληροφορίας. Τώρα μᾶς λέγετε ὅτι εἴχετε μὲν πληροφορίας, ἀλλ' ἠθέλετε πληρεστέρας. Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι μᾶς ἀνεκοινώσατε καὶ ἔκθεσιν τοῦ

Μεράρχου, καὶ ὄχι τοῦ Εἰσαγγελέως. ἐνῷ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνακοινώσητε καὶ τὰς δύο καὶ νὰ εἴπητε ὅτι δὲν ἀρκεῖσθε εἰς αὐτάς, ἀλλὰ περιμένετε περισσοτέρας. Ἰδοὺ τὸ μειδίαμα.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπ.). Ὀφείλω νὰ εἴπω τοῦτο, καὶ δύναται ἡ Συνέλευσις νὰ μὲ ῥίξῃ ἐπ' αὐτοῦ· εἶπον εἰς τὸν ἀξιότιμον ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης συνάδελφον: Περιμείνατε καὶ τὰς ἄλλας ἐκθέσεις, διότι θέλω κατόπιν τῆς συμπαραβολῆς ταύτης νὰ καταστήσω τὴν παρέμβασίν μου. Ὁ δὲ ἀξιότιμος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν συνάδελφος—τὸ βεβαιῶ ἐπισήμως—χθὲς ἔλαβε γνῶσιν τῆς ἐκθέσεως, τὴν ὁποίαν ἀπέστειλεν ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν, τοῦ ἀξιοτίμου ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης συναδέλφου θεωρήσαντος ὅτι ἡ εἰς ἐμὲ ἐγχείρισις τῶν ἀντιγράφων ἦτο ἐπαρκής, ὅπως καὶ ἦτο πράγματι. Ἀλλ' ἐντεῦθεν προέκυψε μία μεγάλη κατηγορία: Ἡ ἀποσύνθεσις μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως· δὲν ὑπάρχει συνοχή, καὶ ἐπειδὴ συνήθως ἡ συνοχὴ δίδεται ἀπὸ τὸν πρωτοστάτην τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως, συμπέρασμα ἄμεσον εἶνε ὅτι ὑπάρχει χαλαρότης περὶ τὴν κυβερνητικὴν παράστασιν καὶ ἐνέργειαν. Ἐὰν δὲν εἶνε δυνατὸν βεβαίως νὰ ἀξιώσῃ κανεὶς νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ὕψος ἄλλων ἰσχυρῶν Κυβερνήσεων, αἱ ὁποῖαι ἠδύναντο νὰ ἔχωσιν εἰς χεῖρας των ὁλόκληρον τὸ Κράτος καὶ νὰ ἐργάζωνται καὶ νὰ ἀντεπεξέρχωνται εἰς τὰ ζητήματα καὶ τῶν ἀστῶν καὶ τῶν ἐργατῶν καὶ ὅλων (χειροκροτήματα). Ἀλλ' ἂς ἐπιτραπῇ καὶ εἰς τὰς ἀσθενεῖς καὶ ἀποσυντεθειμένας Κυβερνήσεις νὰ δείξουν ὀλίγον τὴν ἐνέργειάν των καὶ νὰ δείξουν ὅτι δύνανται νὰ ἀντιμετωπίσουν καταστάσεις πολὺ χειροτέρας ἀπὸ ἐκείνας τὰς ὁποίας ἀντεμετώπιζον ἄλλαι Κυβερνήσεις ἰσχυραὶ καὶ ζωνταναὶ καὶ μὴ ἀποσυντεθειμέναι.

Ἐκατηγορήθη ἐπίσης ὁ ἀξιότιμος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν συνάδελφός μου καὶ συνεπῶς, παρ' ὅλον τὸν ἀποχωρισμόν ὁ ὁποῖος ἐγένετο, ἐκατηγορήθην καὶ ἐγὼ καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως ὅτι ἀνεχόμεθα τὴν ὀργάνωσιν ἐθνικιστικῶν Συλλόγων. Ποῖοι εἶνε αὐτοὶ οἱ Σύλλογοι; Ἠκούσθη ὅτι ἐσχηματίσθησαν ἄλλοτε Σώματα ἀμύνης διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν συγκοινωνιῶν καὶ Σώματα Πολιτοφυλακῆς. Κατηγορήσατέ με. Ἐγὼ τὸ ἠγνόουν, εἶμαι δὲ εὐγνώμων διὰ τὴν συζήτησιν, διότι κατὰ τοιοῦτον τρόπον θὰ δυνηθῶ νὰ ἐπιληφθῶ τοῦ θέματος τῆς ὑπάρξεως ἢ ὀργανώσεως τῆς Πολιτοφυλακῆς ταύτης καὶ νὰ ἴδω ἂν εἰς τὰ σπέρματα ἐκεῖνα ὀφείλεται ἢ δὲν ὀφείλεται ἡ ἀταξία ἢ ὑπάρχουν ἄλλαι ὀργανώσεις ἀντεργατικαὶ ἢ ὑπάρχουν ὀργανώσεις συγκείμεναι ἀπὸ ἐργάτας

καὶ αὐτούς, ἀλλ' ἐργάτας ἐθνικιστάς. Καὶ τὸ περίεργον εἶνε ὅτι κατηγορεῖ ὁ κ. ἐκ Μαντινείας συνάδελφος ὅτι αὐτὸς οὗτος ὡμολόγησεν ὅτι εἴρεθεις ἄλλοτε. Προϋπουργὸς ὤν, πρὸ κινδύνου, πληροφορηθεὶς δέ, ὅτι δὲν ἐπρόκειτο ἁπλῶς περὶ ἀπεργίας, ἔλαβε γενικώτερα μέτρα πρὸς ἐνίσχυσιν Σωμάτων ἐργατῶν συντηρητικῶν, τὰ ὁποῖα δὲν συνίσταντο ἁπλῶς εἰς ὑλικὴν ἐνίσχυσιν οὔτε κἂν εἰς ἔγγραφον πρὸς ἐγγραφὴν συνδρομητῶν εἰς μίαν ἐφημερίδα—θὰ ὁμιλήσω καὶ περὶ αὐτοῦ—ἀλλ' εἰς ἐνίσχυσιν χρηματικήν. Ἔ τότε ἐπάλαιε κατὰ τῶν κομμουνιστῶν καὶ τῶν σοσιαλιστῶν ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος ἐκ Μαντινείας, σήμερον παλαίει ὑπὲρ αὐτῶν καὶ κατὰ τῶν ἀντεργατικῶν Σωματείων. Μοὶ ἐνθυμίζει τὴν Αἰκατερίνην τῆς Ῥωσίας, ἡ ὁποία εἶχε τὸν ἕνα πόδα ἐπὶ τῆς Βαρσοβίας καὶ τὸν ἄλλον ἐπὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Π. Καραπάνος. Ὅπως ἄλλοι εἶχον τὸν ἕνα πόδα εἰς τὴν Βασιλείαν καὶ τὸν ἄλλον εἰς τὴν Δημοκρατίαν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὰ γεγονότα τῆς Καβάλλας, διὰ τὰ ὁποῖα διεξάγεται ἀνάκρισις. Ὀφείλω νὰ σᾶς εἰπω ὅτι ἐπεστήθη ἡ προσοχὴ ὅλων τῶν Ἀρχῶν, ὥστε νὰ μὴ συμβῇ καμμία ὑπέρβασις περὶ τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης.

Ἀλλ' ἐκατηγορήθημεν καὶ διὰ τὸ γεγονὸς τῆς Δράμας. Ὁμολογῶ ὅτι ἐπῆ ἕνα καὶ ἤμισυν μῆνα εὑρισκόμενος εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐδέχθην τὰς ἐπισκέψεις καὶ ἐγὼ πλείστων πληρεξουσίων διαφόρων ἀποχρώσεων, δὲν ἤκουσα ὅμως παράπονον ὅτι εἰς τὴν Δράμαν κατελύθη τὸ κράτος τοῦ Νόμου καὶ τῶν Ἀρχῶν καὶ λειτουργοῦν οἱ φασιστικοὶ Σύλλογοι «φέροντες τὴν ἀναρχίαν καὶ ἀνατρέποντες τὸ κράτος τῆς Πολιτείας»! Δὲν ἤκουσα τοιοῦτόν τι. Ἀλλ' ἤκουσα ἄλλο τι ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ὅτι οἱ δικασταὶ ἐν Δράμᾳ εἰς τὸ μέρος ὅπου κατελύθη τὸ κράτος τοῦ νόμου ἠθώωσαν τοὺς ἐργάτας μὴ ὑποκύψαντες εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν ἀντεργατικῶν Σωματείων.

Π. Καραπάνος. Αὐτὸ ἔλειπε.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπ.). Ἂν εἶχε καταλυθῇ τὸ Κράτος, θὰ εἶχε καταλυθῇ καὶ τὸ κράτος τὸ δικαστικόν.

Ἀλλ' ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ἓν μεμονωμένον γεγονός, τὸ ὁποῖον ἀνέφερεν εἷς ἐκ τῶν ἀξιοτίμων συναδέλφων καὶ τοῦ ὁποίου δὲν θέλω ποτὲ νὰ ἀμφισβητήσω τὸ ἀκριβές, ἀλλὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν σημασίαν δὲν εἶνε δυνατὸν οὔτε ἐγὼ οὔτε ἡ Συνέλευσις νὰ γνωρίζῃ. Παρήλασαν κάποτε ὡπλισμένοι τινές. Ἂν αὐτοὶ οἱ ὡπλισμένοι παρήλασαν, διότι εἶχον τὸ δικαίωμα εἴτε ἐκ παλαιᾶς διατάξεως εἴτε ἐξ ἄλλου λόγου νὰ παρελαύνουν καὶ νὰ ἔχουν ὅπλα, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ

τὸ γνωρίζω αὐτὴν τὴν στιγμήν; Πρώτην φορὰν φέρεται τοῦτο ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως.

Θ. Χαβίνης. Ποτὲ δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα αὐτὸ οἱ πολιτοφύλακες, δύναμαι δὲ νὰ σᾶς δώσω καὶ μίαν πληροφορίαν, τὴν ὁποίαν ἀγνοεῖτε, καὶ οὐδεὶς τὴν ἀνέφερεν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ὅτι ἐξ ὅλων τῶν προσφύγων τῆς Δράμας ὡπλίσθησαν μόνον οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ ἐθνικὸν δημοκρατικὸν κόμμα προερχόμενοι ἐκ Σωκίων, πατριῶται τοῦ κ. Μαρσέλου (Θόρυβος καὶ διαμαρτυρίαι).

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπ.). Κύριοι συνάδελφοι, δὲν δύναμαι ἐν μέσῳ τοῦ ἀντικρουομένων πληροφοριῶν καμμίαν γνώμην καὶ καμμίαν πεποίθησιν νὰ σχηματίσω. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὀφείλω νὰ πράξω εἶνε νὰ μάθω διὰ τῶν ὑπαρχουσῶν Ἀρχῶν πῶς ἔχουν τὰ τῶν ὀργανώσεων τούτων, ἃ πράγματι εἶνε ἔνοπλοι καὶ ἂν, ὅπερ τὸ σπουδαιότερον, ἔλαβον ὅπλα — ἐδήλωσα δὲ περὶ τούτου τί θὰ πράξω — ἀπὸ τὸν Στρατόν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀρνοῦμαι νὰ πιστεύσω μέχρι τῆς στιγμῆς τοὐλάχιστον ταύτης. Ἀλλ' ἡ κατηγορία κατὰ τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου μου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν; Ἐδέχθη ἕνα Ἐφέσιον! Καὶ ἐρωτῶ μήπως πρόκειται περὶ τοῦ Μανουσάκη τῆς Κρήτης;

Κύριοι, ὑπάρχουν πρόσωπα ἐν τῇ πολιτικῇ τὰ ὁποῖα ἔχουν θαυμασίαν μνήμην. Ἐνθυμοῦμαι καὶ ἕνα ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε παρὼν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, συνάδελφόν μου ἐξ Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος, ὁ ὁποῖος ἠδύνατο καὶ ἐνεθυμεῖτο ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν ἐκλογέων του καὶ τῶν συζύγων αὐτῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν. Φαίνεται ὅτι ὁ συνάδελφός μου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸς δὲν ἔχει τὸ χάρισμα τοῦτο τῆς μνήμης καὶ δὲν γνωρίζει ὅτι ὁ Μανουσάκης ἦγινεν Ἐφέσιος. Καὶ ἐκατηγόρησαν αὐτὸν διότι δέχεται τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, διότι ἀνέβηκε τὴν σκάλαν, ἴσως καὶ ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ. Λοιπὸν ἤθελον νὰ γνωρίζω: Ὑπάρχει κανεὶς πληρεξούσιος ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ὑπῆρξέ ποτε πολιτικὸς εἰς κανὲν μέρος τοῦ κόσμου ὁ ὁποῖος νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν οὐδὸν τῆς Θύρας του καὶ νὰ κάμῃ ἓν ξεκαθάρισμα ἐκείνων οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν καὶ ἐκείνων τοὺς ὁποίους δὲν θέλει νὰ δεχθῇ διότι τὸ παρελθὸν των εἶνε τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον;

Π. Καραπάνος. Εἶνε διευθυντὴς μιᾶς ἐφημερίδος τοῦ κόμματός του.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Δέχομαι, κύριε συνάδελφε ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.

Π. Καραπάνος. Τιμή μου, κ. Πρόεδρε.

Α, Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.) Τιμή σας, διότι εἴμεθα συνάδελφοι; Εἶνε ἰδική μου τιμή.

Δέχομαι ὅτι ὑπῆρξε μία μοναδικὴ ἐξαίρεσις κατὰ τὴν ὁποίαν συνέπεσεν ὥστε διευθυντὴς ἐφημερίδος νὰ γίνῃ εἷς ἄνθρωπος τοῦ ὁποίου ἠγνόει τὸ παρελθὸν ὁ ἀξιότιμος Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν.

Π. Καραπάνος. Ἐγὼ διαμαρτύρομαι ἐξ ὀνόματος τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, διότι τοῦ προσβάλλετε τὴν μνήμην του. Διότι τὸ κύριον προσὸν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ εἶνε ἡ μνήμη, ἀφοῦ γνωρίζει ὅλην τὴν Παγκόσμιον Ἱστορίαν καὶ τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀνδρῶν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ ὁ κ. συνάδελφος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν νὰ γίνω διερμηνεὺς τῆς εὐγνωμοσύνης του πρὸς τὸν κ. Καραπάνον, διότι ἠθέλησε νὰ διασώσῃ τὴν μνήμην του, κατὰ τὰς ὁποίας ἐπεχείρησα μίαν ἐπίθεσιν ἀγριωτέραν ἀπὸ ἐκείνην τῆς Καβάλλας. Ἔχει μνήμην διότι ἐνθυμεῖται ὁλόκληρον τὴν Ἱστορίαν, ἀλλὰ πιθανὸν ἴσα ἴσα ἡ μνήμη του πρὸς τὰ μεγάλα γεγονότα τὰ ἱστορικὰ νὰ μὴ τῷ ἐπέτρεψε ν' ἀσχοληθῇ μὲ τὴν μνήμην τῆς γνώσεως τῶν ψηφοφόρων του καὶ τῶν λεπτομερειῶν αὐτῶν.

Κύριοι, δὲν ἀνέμενον ποτὲ νὰ ἐξαντληθῇ μία τετραήμερος συζήτησις διὰ νὰ συγκεντρωθῇ μία κατηγορία εἰς τὸ ὅτι συνέπεσε μία ἐφημερὶς διευθυνομένη—καὶ αὐτὸ δὲν γνωρίζω ἀκόμη—ἀπὸ ἕνα οἱονδήποτε ἄνθρωπον, νὰ ὑπερασπίζῃ τὰς ἰδέας τοῦ ἀξιοτίμου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ. Καὶ εἶνε πραγματικὴ κατάπληξις, διότι ὑπάρχουν ἄλλαι ἐφημερίδες αἱ ὁποῖαι ὑπερασπίζουσιν ἰδέας τὰς ὁποίας τὸ πλεῖστον τοὐλάχιστον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ θεωρεῖ περισσότερον βλαπτικὰς παρὰ τὰς ἰδέας τοῦ ἀξιοτίμου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ, διότι σᾶς εἶπε τὰς ἰδέας του. Δὲν τείνουν οὔτε νὰ καταπνίξουν τὴν ἐλευθέραν συζήτησιν. Καὶ ἐὰν δὲν συνέπιπτον ἐν τούτῳ αἱ ἰδέαι ἡμῶν, θὰ ἦτο ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ καθήμεθα ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἑδωλίων. Ἀλλ' ἐπιθυμεῖ νὰ ἐνισχύσῃ τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα, διότι βλέπει ὅτι κατέπεσε τοῦτο μετὰ τὴν ἀτυχίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἂν δὲ εἶνε τοιαύτη ἡ πρόθεσίς του - καὶ δὲν δύναταί τις νὰ ἀμφισβητήσῃ ταύτην -, εἰς τί δύνασθε νὰ ψέξητε τὴν πρόθεσιν αὐτήν, σᾶς παρακαλῶ; Ἔχω, κύριοι, νὰ εἴπω δύο λέξεις ἀκόμη. Ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς εἶπεν ὅτι ὁ κίνδυνος δὲν ὑφίσταται ἐκ τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων, ἀλλ' ὑφίσταται ἐκ τῶν ἐθνικιστικῶν ὀργανώσεων

Θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ τῷ εἴπω ὅτι ὁ κίνδυνος συνίσταται εἰς τὰς ἀερότητας καὶ ὅτι «ἡ χρυσῆ μέση» καὶ τὸ «πᾶν μέτρον ἄριστον» τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων εἶνε ἡ σοφωτέρα πάντοτε ὁδός. Ὑπάρχουν, ὅπως γνωρίζετε, ζῶντες ἐν Μακεδονίᾳ, οἱ ὁποῖοι ἀπαγγέλλουν, οἱ ὁποῖοι διακηρύττουν ὅτι ἡ Μακεδονία πρέπει ν' αὐτονομηθῇ. Ἐὰν ὑρίσταται κίνδυνος, βεβαίως ὑρίσταται ἐκεῖ. Καὶ αἱ κομμουνιστικαὶ ἰδέαι ἀποτελοῦν πολὺ ὀλιγώτερον κίνδυνον, κανένα κίνδυνον, ἐὰν εὑρεθῇ κυβερνήτης οὐχὶ τοσοῦτον ἐπιλήσμων τῶν καθηκόντων του, ὥστε νὰ ἐπιτρέψῃ ἵνα ἔχωμοι ἐξουσίαι τοῦ Κράτους διευθύνουν ἀνευθύνους ὀργανώσεις.

Εἷς πληρεξούσιος. Περὶ αὐτοῦ πρόκειται.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Περὶ αὐτοῦ πρόκειται καὶ σεῖς πρωτοῦ ἀρχίσῃ ἡ συζήτησις, ἴσως ἀπὸ τὰ ἀστήρικτα ἐκεῖνα περὶ τῶν ὁποίων ὡμιλεῖτε, εἴγετε σχηματίσει τὴν πεποίθησιν δυσπιστίας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἡμεῖς δὲ ἐξητάσαμεν τὰ γεγονότα καὶ τὰ γεγονότα δὲν μᾶς ἔπεισαν ποσῶς ὅτι ὑπῆρξαν τοιαῦται ὑπερεθνικιστικαὶ ὀργανώσεις φασιστικαὶ ὀργανώσεις, ὀργανώσεις αἱ ὁποῖαι τείνουν νὰ ὑποκαταστήσουν τὰς νομίμους ἐξουσίας τοῦ Κράτους.

Α. Παπαναστασίου. Ἀφοῦ δὲν εἴχετε γνῶσιν τῶν γεγονότων, πῶς ἐπείσθητε;

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Δὲν ἀπεδείξατε τοῦτο σεῖς. Τὸ ἀπεδείξατε εἰς τὴν πτέρυγα τὴν ἰδικήν σας, ἐὰν εἴχετε ὅμως τὴν εὐτυχίαν νὰ σᾶς ἀκολουθήσῃ καὶ ἡ πτέρυξ ἡ δεξιά. Διατί θέλετε νὰ σεβασθῶμεν τὴν γνώμην τὴν ἰδικήν σας καὶ ὄχι τὴν ἰδικήν μας;

Ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς προσέθεσε καὶ ἄλλο τι: Προσέξατε τὰς ὀργανώσεις τὰς κομμουνιστικάς, διότι σήμερον εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ Ρωσία ἔχει δύναμιν παγκόσμιον, στηριζομένην, ἐκτὸς τῆς ἄλλης της ἰσχύος, καὶ εἰς τὴν διακλάδωσιν τῶν διαφόρων σοβιετικῶν συνδέσμων. Μάλιστα, ἀξιότιμε συνάδελφε, εἶνε γνωστὸν τοῦτο, ὅτι ὑπάρχει ὄχι ἡ ἐπίσημος Ρωσία, καθ' ἃ δηλ.. πιστεύεται, ἀλλὰ παράπλευρος ὀργάνωσις διεθνής, ἡ ὁποία προσπαθεῖ διὰ τῶν κομμουνιστικῶν στοιχείων καὶ διὰ τῆς προπαγάνδας τῆς διεθνοῦς νὰ ἀνατρέψῃ εἰς τὰ διάφορα Κράτη τὸ ὑπάρχον καθεστώς. Ἀλλὰ δὲν φοβοῦμαι ἐγώ, ὅπως φοβεῖσθε σεῖς, τὴν δύναμιν ἐκείνην, καὶ δὲν τὴν φοβοῦμαι, διότι ἔχω πρόσφατον ἀριθμόν. Παρ' ὅλην τὴν ἐλευθέραν προπαγάνδαν, τὴν ὁποίαν ἤσκησεν ἡ ὀργάνωσις αὕτη ἐν Ἀγγλίᾳ, τὸ κομ-

μουνιστικὸν κόμμα περιωρίσθη κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογὰς εἰς 80.000 ψήφων ἀπέναντι ἀριθμοῦ ἑκατομμυρίων, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν εἰς τὰ ἄλλα κόμματα. Δὲν φοβοῦμαι λοιπὸν τὰς ὀργανώσεις αὐτάς. Εἴπετε ὅτι ὁ μπολσεβικικὸς κίνδυνος δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι ὁ Ἕλλην εἶνε τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. Οὐδαμοῦ ὁ μπολσεβικικὸς κίνδυνος εἰσῆλθεν ὡς μία θεωρία ἡ ὁποία ἐγένετο ἀσπαστὴ ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Λαοῦ. Δὲν λησμονεῖτε βεβαίως σεῖς, ὁ τοσοῦτον βαθέως ἐρευνῶν τὰς γραφάς, δὲν λησμονεῖτε ὅτι οὐδὲ εἰς τὴν Ρωσίαν εἰσῆλθεν ἀμέσως ὁ μπολσεβικικὸς κίνδυνος, ἀλλ' εἰσῆλθεν ὡς ἀποτέλεσμα μιᾶς ἀναρχίας, ἀναρχίας ἡ ὁποία ἐπεκράτησε κατὰ τὴν πρωθυπουργίαν τοῦ Κερένσκυ. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δύναται νὰ μᾶς πτοήσῃ, θὰ εἶνε ἡ ἀναρχία, ἡ ἀσέβεια πρὸς τοὺς νόμους, τὸ νὰ μὴ θέλωμεν νὰ ἐπιβάλωμεν τὸ κράτος τῶν νόμων, ὁσάκις ἐγείρονται ὡρισμέναι ὁμάδες ἢ ἄτομα διὰ νὰ θέλουν νὰ μᾶς ἐπιβάλουν τὰς θελήσεις των (Χειροκροτήματα). Γνωρίζετε ἐπίσης ὅτι καὶ κατὰ τὸ βραχὺ διάστημα κατὰ τὸ ὁποῖον ἐπεκράτησεν ὁ Κομμουνισμὸς ἐν Βαυαρίᾳ πάλιν ὡς ἀποτέλεσμα ἀναρχίας εἰσῆλθεν. Ἄλλο ζήτημα ἂν τάχιστα κατώρθωσαν ὅλα Κράτη ὁμοῦ ὁμόσπονδα νὰ τὸν καταπνίξουν. Ἔχω δὲ νὰ παρατηρήσω εἰς ὑμᾶς τοῦτο: Γίδετε ὅτι εὐθὺς μετὰ τὸν πόλεμον ὑπῆρξε μιὰ τάσις μπολσεβικική, μία τάσις ἀνατροπῆς τοῦ ὑπάρχοντος καθεστῶτος, μία στροφὴ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ὠργανωμένων τάξεων πρὸς τὸν Μπολσεβικισμόν. Εἶνε ἀλήθεια.....

Α. Παπαναστασίου. Εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.).... Εἶνε ἀλήθεια ὅτι τοῦτο ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ μεγάλου πολέμου, ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαψεύσεως ἐλπίδων καὶ ἰδανικῶν, μὲ τὰ ὁποῖα διεβουκολήθησαν καὶ ἐβαυκαλίσθησαν οἱ Λαοὶ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν. Ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα δεινοπαθημάτων οἰκονομικῶν, ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα φθορᾶς ζωῆς καὶ περιουσιῶν καὶ ὑγείας, ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα ἐπίσης ἑκατοντάδων χιλιάδων, ἑκατομμυρίων, δεκάδων ἑκατομμυρίων ἀναπήρων τοῦ πολέμου. Ὑπῆρξεν ἡ τάσις αὕτη καὶ τὴν παρηκολούθησα ἐκ τοῦ σύνεγγυς. Γνωρίζετε τί ἔσωσε τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τὴν τάσιν αὐτήν, ὅτι εὑρέθη εἷς πολιτικὸς ὁ ὁποῖος, μολονότι εἶχε τρομερὰ ἀγωνισθῇ ὑπὲρ τῶν μεγάλων ἰδεῶν, ἐν τούτοις ἐθεώρησε καθῆκον κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην νὰ δείξῃ ὅλην τὴν συντηρητικότητα διὰ νὰ τὴν ἀντιτάξῃ ὡς πρόχωμα κατὰ τοῦ κύματος τὸ ὁποῖον ἐπήρχετο διὰ νὰ καταστρέψῃ τὴν Πατρίδα του (χειροκροτήματα).

Πρόεδρος. Ὁ κ. Κούνδουρος.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἀνέρχεται εἰς τὸ βῆμα ὁ κ. Κούνδουρος πολλοὶ πληρεξούσιοι ἐκ τοῦ κέντρου τῆς αἰθούσης φωνάζουν «ψηφοφορία, ψηφοφορία».

Ι. Κούνδουρος. Κύριε Πρόεδρε, δὲν εἶνε ἐπιτετραμμένον νὰ λιποψυχῇ ἡ Συνέλευσις καθ' ἣν στιγμὴν ἀκριβῶς καταλαμβάνει τὸ βῆμα ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ὑπέβαλε τὴν ἐπερώτησιν. Ἐὰν θέλῃ ἡ Κυβέρνησις ν' ἀποφύγῃ τὸν ἔλεγχον, ἐγὼ ἐγκαταλείπω τὸ βῆμα.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Γίνεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας καὶ τὸν ὑπέστημεν καὶ δυνάμεθα νὰ παραπονεθῶμεν, διότι ἦτο κωλυσιεργικός.

Ι.Κούνδουρος. Τὸν ἰδικόν μου δὲν τὸν ὑπέστητε.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Γνωρίζετε ὅτι ὑπάρχουν κοινοβουλευτικὰ ἔθιμα. Ἐὰν δὲν θέλητε νὰ τὰ τηρήσητε, εἶσθε ἐλεύθερος νὰ ὁμιλήσητε. Εἶνε κοινοβουλευτικὸν ἔθιμον, ὅταν οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων ἀγορεύσωσι, νὰ θεωρῆται ἡ συζήτησις τερματισθεῖσα.

Ι. Κούνδουρος. Δὲν ἐπαγγέλλομαι τὸν Ἀρχηγὸν καὶ ἔχω ὅλην τὴν ὄρεξιν νὰ κατέλθω τοῦ βήματος, σημειώνων τοῦτο, ὅτι εἶμαι ὁ ὑποβαλὼν τὴν ἐπερώτησιν, ὅτι...

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο πολλοὶ πληρεξούσιοι ἐκ τοῦ κέντρου καὶ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος τῆς αἰθούσης θορυβοῦν, λέγοντες πρὸς τὸν κ. Κούνδουρον: «Μὰ σεῖς ἀγορεύετε».

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Ὑπάρχουν μερικὰ κοινοβουλευτικὰ ἔθιμα, τὰ ὁποῖα γνωρίζετε καὶ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ γίνωνται σεβαστά, καὶ γνωρίζετε ὅτι χθὲς συνεφωνήσαμεν μετὰ τοῦ κ. Ἀρχηγοῦ τῆς «Δημ. Ἑνώσεως» νὰ λήξῃ σήμερον ἡ συζήτησις καὶ ὁ ὁποῖος μοὶ εἶπεν ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς φίλους του, τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν «Δημ. Ἕνωσιν», ἀναλαμβάνει νὰ τοὺς πείσῃ νὰ παραιτηθῶσι τοῦ λόγου, ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὸν κ. Πάγκαλον, δὲν ἀναλαμβάνει. Ἐὰν τοιαῦτα σύμφωνα γενόμενα μεταξὺ τῶν μερίδων δὲν γίνωνται σεβαστὰ καὶ δὲν προσαρμοσθῶμεν πρὸς τὰ κοινοβουλευτικὰ ἔθιμα, τοῦτο δὲν θὰ εἶνε ἐγγύησις διὰ τὸ μέλλον.

Α. Παπαναστασίου. Ἐγὼ δὲν ἀρνοῦμαι τὰς συμφωνίας. Σεῖς χθὲς ἐλησμονήσατε τὰς συμφωνίας, διότι, ὡς μοὶ ἀνεκοίνωσεν ὁ κ. Μπακόπουλος, εἴπετε ὅτι ἕως τὰς 9 1)2—10 θὰ κρατήσῃ ἡ συζήτησις καὶ κατόπιν θὰ ἐπανέλθωμεν διὰ νὰ συζητήσωμεν τὸ ὀταριδικόν. Καὶ ἐγὼ σᾶς εἶπον ὅτι δέχομαι νὰ πείσω τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν «Δημ. Ἕνωσιν» ὅπως παραιτηθοῦν τοῦ λόγου, διὰ νὰ τελειώσῃ

ἡ συζήτησις καὶ πράγματι αὐτὸ ἐγένετο, δηλ. οἱ ἐγγεγραμμένοι δὲν ἐζήτησαν ἐκ νέου τὸν λόγον. Κατὰ τὴν σημερινὴν ἀνάπτυξιν δὲν γνωρίζω ποῖος λόγος ἠνάγκασε τὸν ἐκ Λασηθίου κ. πληρεξούσιον νὰ ζητήσῃ τὸν λόγον. Νομίζω ὅτι τοῦτο δὲν ἀντίκειται οὔτε πρὸς συμφωνίας οὔτε πρὸς κοινοβουλευτικὰ ἔθιμα. Ἐν τούτοις θὰ τὸν παρακαλέσω νὰ εἴπῃ μὲ 10 λέξεις εἰς δύο λεπτὰ τὴν ἔννοιαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ εἴπῃ, διὰ νὰ τερματισθῇ ἡ συζήτησις. Πρέπει νὰ εἴπω ὅτι δὲν εἴμεθα ἡμεῖς ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι συνετελέσαμεν νὰ παραταθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ 6 ἡμέρας (θόρυβος καὶ ἀντεγκλήσεις). Παρακαλῶ νὰ μάθητε ὅλοι νὰ σέβησθε τὴν ἀλήθειαν. Καὶ χθὲς καὶ ἀντιπροχθὲς κατ' αἴτησιν τῆς Κυβερνήσεως διεκόπη ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως καὶ χθὲς ἀκόμη ἦτο ζήτημα ἑνὸς καὶ μόνου ῥήτορος. Ἠδυνάμεθα νὰ ἀναβιβάσωμεν οἱονδήποτε διὰ νὰ παρατείνωμεν τὴν συζήτησιν, ἠδυνάμεθα νὰ διακόψωμεν τὴν συνεδρίασιν χθές, διότι ἦσαν μόνον 30 πληρεξούσιοι, καὶ δὲν τὸ ἐκάμαμεν. Καὶ ὅμως σήμερον δεχόμεθα ἀπὸ ἐφημερίδας, ἀναξίας πάσης προσοχῆς, καὶ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τὴν αἰτίασιν ὅτι ἡμεῖς παρατείνομεν τὴν συζήτησιν, προκειμένου περὶ ζητημάτων ἀφορώντων στοιχειώδη δίκαια τῶν πολιτῶν, καὶ θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ τὰ παραλείψωμεν διὰ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ συνταγματικὸν ἔργον. Ἐγὼ νομίζω ὅτι εἶνε ὑποχρέωσις ἡμῶν νὰ καταστήσωμεν σεβαστὰ τὰ στοιχειώδη δίκαια τῶν πολιτῶν, τὰ ὁποῖα παρεβιάσθησαν ἀσυστόλως (χειροκροτήματα καὶ εὖγε ἐκ τῆς ἀριστερᾶς). Ἐὰν αὐτὴ ἡ παραβίασις δὲν ἀρχῇ, ἠξεύρετε νὰ λέγητε ὅτι τὸ κράτος τοῦ Νόμου δὲν κατελύθη διότι ἡ Δικαιοσύνη ἠθώωσε τοὺς ἐργάτας, ὥστε ἠθέλετε νὰ ἀκολουθήσῃ τὰς διαταγὰς τοῦ κ. Ἐφεσίου, διὰ νὰ εἶνε πλήρης ἡ ἀποσύνθεσις.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Τὸ εἴπετε.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Θέλετε νὰ ἀγορεύσητε; Ὁρίστε, νὰ παρατείνωμεν τὴν συζήτησιν.

Θ. Χαβίνης (πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν ἀποτεινόμενος). Θέλετε νὰ παραστήσητε ὅτι κωλυσιεργοῦμεν. Αὐτὸ εἶνε τὸ πνεῦμα τῶν λόγων σας.

Α. Παπαναστασίου. Ἐγὼ δὲν ἔχω καμμίαν ὑποχρέωσιν νὰ ἀνέλθω εἰς τὸ βῆμα. Εἶπον ὅτι θὰ εἴπω δύο λέξεις διὰ νὰ τερματισθῇ ἡ συζήτησις καὶ λέγω ὅτι πολῖται συνελήφθησαν ἀπὸ παρανόμους ὀργανώσεις καὶ ἐρυλακίσθησαν.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Τὸ εἴπετε.

Α. Παπαναστασίου .... Ὅτι πολῖται ἐξεβιάσθησαν νὰ προσλάβουν ὡρισμένους ἐργάτας καὶ ν' ἀπολύσουν ὡρισμένους ἐργάτας καὶ ἠλθετε καὶ ὡμιλήσατε περὶ γενικῆς ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς. Ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ὑποστηρίξεως φανερῶς τοιούτων ἐνόχων ἐνεργειῶν· πρόκειται περὶ παρανόμων ἐνεργειῶν, ἃς ἠθέλησεν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν νὰ καλύψῃ διὰ μεγάλων φράσεων. Καὶ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ εἴπω ὅτι εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος ὅτι ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἔχει καμμίαν ἐνοχὴν εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν, ἀλλ' εἶμαι ἀπολύτως πεπεισμένος ὅτι ἡ ἐνοχὴ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν εἶνε πλήρης καὶ δι' αὐτὸ νομίζομεν ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν δύναται νὰ μὴ ἀποδεχθῇ ὅτι εἰς οὐδένα εἶνε ἐπιτεταραμμένον εἰς τὸν Τόπον αὐτὸν διὰ τοιούτων ἐνεργειῶν, διὰ παρανόμων ὀργανώσεων, νὰ ἐπιδιώξῃ νὰ ἐπικρατήσῃ (Χειροκροτήματα).

Ι. Κούνδουρος. Ἐγὼ παραιτοῦμαι τοῦ λόγου μὲ τὴν δήλωσιν ὅτι δὲν μοὶ ἐπιτρέπει ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸ Προεδρεῖον τῆς Συνελεύσεως ν' ἀναπτύξω ἐπερώτησιν τὴν ὁποίαν ὑπέβαλον καὶ μὲ τὴν πληροφορίαν ὅτι Κρὴς δὲν εἶνε ὁ Μανουσάκης, ἀλλὰ Κρῆτες ἦσαν τὰ θύματα τῶν γεγονότων αὐτῶν.

Φ. Μανουηλίδης (πληρεξούσιος Ἔβρου). Μολονότι καὶ ἡ ἐπὶ τῆς παρούσης Κυβερνήσεως μέχρι τοῦδε πορεία τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων δὲν μᾶς ἐμπνέει ἐνθουσιασμόν, ζωηρῶς δὲ θλιβόμεθα διὰ τὰ αἱματηρὰ γεγονότα τῆς Δράμας καὶ τῆς Καβάλλας, ἐν τούτοις καὶ διότι συνεχίζονται αἱ περὶ συνάψεως τοῦ προσφυγικοῦ δανείου διαπραγματεύσεις καὶ διότι ἀναμένεται τὸ πόρισμα τῶν μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως συνεννοήσεων ἐπὶ τῆς ἀριθμητικότητος ἑκατέρας καὶ τῶν περαιτέρω σχέσεων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ διότι αἱ συχναὶ πολιτικαὶ κρίσεις, ὡς μὴ προάγουσαι τὰ καθόλου ἐθνικὰ ζητήματα, προκαλοῦσι τὴν εἰλικρινῆ δυσφορίαν τοῦ Λαοῦ, διὰ ταῦτα ἡ ἀνεξάρτητος προσφυγικὴ ὁμὰς θέλει ὑπερψηφίσει τῆς Κυβερνήσεως μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὡς τάχιστα πλέον θέλει ἴδει ἐμπραγμάτως προαγόμενα καὶ διευθετούμενα τὰ ἐκκρεμοῦντα φλέγοντα προσφυγικὰ ζητήματα.

Σ. Γονατᾶς. Ἐρώτησιν πρόκειται ν' ἀπευθύνωμεν περὶ τῆς εὐθύνης τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν αἱματηρῶν σκηνῶν τῆς Καβάλλας, ἐκ τῆς διεξαγωγῆς τῆς συζητήσεως ἐὰν δυνάμεθα νὰ ἐπιβαρύνωμεν ταύτην δι' οἱασδήποτε εὐθύνης εἴτε λόγῳ ἐνεργειῶν ἀστόχων εἴτε λόγῳ παραλείψεων ἄλλων. Ἐκ τῆς

διεξαγωγῆς ὅμως τῆς συζητήσεως ἡ ὁποία ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ ἄλλων θεμάτων τινὲς τῶν πληρεξουσίων ἐπιστοποίησαν μίαν κατάστασιν ἀνωμάλων ὑφισταμένην ἐν τῇ περιφερείᾳ Δράμας καὶ Καβάλλας. Τινὲς τούτων διισχυρίσθησαν ὅτι ὑφίστανται ὁμάδες μὴ ἀνήκουσαι εἰς τὸν κρατικὸν ὀργανισμόν, αἵτινες παρουσιάζοντο ἄλλοτε πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ καὶ προέβαινον εἰς ὑπερβασίας, καὶ ἄλλοτε ἐπιδιώκουσι ἰδίους σκοπούς παρουσιάζουσιν ὡς πρόφασιν τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους. Ἂν τὸ τοιοῦτον ἀληθεύῃ, εἶνε μία κατάστασις ἀξιοθρήνητος, ἡ ὁποία πρέπει νὰ λάβῃ πέρας. Ἡ ἀνωμαλία αὐτὴ φαίνεται ὅτι ἔχει τὴν ἀρχήν της εἰς περιόδους καθ' ἃς συνεστάθησαν οἱ Πολιτοφυλακαὶ ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους. Μοὶ φαίνεται ὅτι ἐσυνεχίσθησαν ὑπὸ μορφὴν ἀνταπεργικῶν ὀργανώσεων ὑπὸ τῆς πρώην δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐσυνεχίσθησαν εἶτα μετατραπεῖσαι εἰς Συλλόγους τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος ἐνγνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ κόμματος, πάντως ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ταύτην ἢ πάντως προτοῦ ἀναλάβῃ οὗτος τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν.

Πρόεδρος. Ἐνόμισα ὅτι θέλετε νὰ ὁμιλήσητε ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ζητήματος, ἀλλὰ δὲν δύνασθε νὰ συνεχίσητε τὸν λόγον ἐπὶ τῆς οὐσίας τοῦ ζητήματος. Ἤδη ὁπωσδήποτε συμπεράνατε.

Σ. Γονατᾶς. Ἐὰν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ καταλογισμός τις πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, οὗτος θὰ ἠδύνατο νὰ περιορισθῇ μόνον ὡς πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τοῦ στρατηγοῦ διοικητοῦ τῆς Μεραρχίας Δράμας, ἐὰν, ὅπως τινὲς τῶν κ.κ. πληρεξουσίων ἰσχυρίσθησαν, οὗτος παραγνωρίζων τὰ καθήκοντά του ἀνεμιγνύετο εἰς ἐκτρόπους ἐνεργείας, ἀλλοίας κυρίως τῶν καθηκόντων του. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐρώτων οὐδεμία εὐθύνη τῆς Κυβερνήσεως προέκυψε διὰ τὰ γεγονότα τῆς Καβάλλας καὶ ἐρώτων ἔχομεν τὴν διαβεβαίωσιν τῆς Κυβερνήσεως ὅτι διετέλει ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἀνωμαλιῶν αὐτῶν καὶ ὅτι ἡ πρόθεσίς της εἶνε νὰ πατάξῃ τοιαύτας, ἐὰν ὑφίστανται, θέλομεν παράσχει ψῆφον ἐμπιστοσύνης.

Σ. Ξύδης. Ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ τῆς καθόλου πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως, θὰ κατεψήφιζον αὐτήν, ὅπως ἔπραξα καὶ εἰς τὰς προγραμματικὰς αὐτῆς δηλώσεις. Προκειμένου ὅμως περὶ τῶν θλιβερῶν γεγονότων τῆς Καβάλλας καὶ τῶν θρυλουμένων ὀργανώσεων τῆς Δράμας, δὲν ἐπείσθην ἐκ τῆς συζητήσεως, ὥστε νὰ δυσπιστῶ εἰς τὰς προαιρέσεις καὶ τὰς ἐνεργείας τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐπομένως δηλῶ ὅτι θὰ ψηφίσω ὑπὲρ τῆς προτάσεως ἐμπιστοσύνης πρὸς αὐτήν.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** δηλοῖ ὅτι, καίτοι ἐσκόπει νὰ

ψηφίσῃ τὴν Κυβέρνησιν. Θὰ καταψηφίσῃ ὅμως αὐτὴν διὰ τὴν μὴ ἐγκαίρων κατάθεσιν ὑπ' αὐτῆς τῶν ἐγγράφων.

(Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περατωμένη).

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ὑπεβλήθησαν δύο προτάσεις:

Ἡ μία ἐκ μέρους τοῦ κ. Α. Παπαναστασίου, ἔχουσα οὕτως:

«Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις, μὴ ἐπιδοκιμάζουσα τὴν δρᾶσιν » τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ, προχωρεῖ εἰς τὴν » Ἡμερησίαν Διάταξιν».

Ἡ ἑτέρα ἐκ μέρους τοῦ κ. Ι. Μανέττα ἔχουσα οὕτως:

«Ἡ Συνέλευσις, μετὰ τὴν γενομένην συζήτησιν, ἐκφράζουσα τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῆς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, μεταβαίνει εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν».

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε, ἡμεῖς ἀπηυθύναμεν ἔλεγχον κατὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ἡ πρότασις ἡ ἰδική μας ἀφορᾷ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Ἡ Κυβέρνησις δὲν ἀποδέχεται ταύτην.

Α. Παπαναστασίου. Διότι τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα παρουσιάσθησαν δὲν μᾶς ἔπεισαν ὅτι ἔπρεπε νὰ στρατῶμεν καθ' ὁλοκλήρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν γενικὴν πολιτικὴν κρίσιν. Εἶνε βεβαίως δικαίωμα τῆς Κυβερνήσεως, ἂν θέλῃ, νὰ κηρύξῃ ἑαυτὴν ἀλληλέγγυον πρὸς τὸν ἀξιότιμον ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργόν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἠμπορεῖ ἡ πρότασις ἡ ἰδική μας νὰ ἀποσυρθῇ.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Ἡ ἰδική μας εἶνε ἀπωτέρα καί, ὡς γνωρίζετε, κατὰ τὸν Κανονισμόν, προτιμᾶται ἡ ἀπωτέρα πρότασις, διότι ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐμπιστοσύνης πρὸς ὅλην τὴν Κυβέρνησιν. Λοιπὸν ὑποθετεῖ ἡ Κυβέρνησις αὐτὴν καὶ παρακαλῶ νὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν, διότι τὸ ὅλον εἶνε μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ μέρος.

Α. Παπαναστασίου. Εἶνε ἐνδεχόμενον πληρεξούσιοι νὰ μὴ θέλουν νὰ δώσουν ψῆφον ἐμπιστοσύνης εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Ἂν ὑπάρχουν πληρεξούσιοι οἱ ὁποῖοι εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν δὲν θέλουν νὰ δώσουν ψῆφον, καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν δὲν θέλουν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ἀπωτέρα εἶνε ἀναμφισβητήτως ἡ πρότασις τοῦ κ. Ι. Μανέττα, ἡ ὁποία καὶ τίθεται εἰς ψηφοφορίαν.

Καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Λ. Θεοχάρης** καὶ **Α. Ἀκρίβας,** ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία, τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτως:

Οἱ παραδεχόμενοι τὴν πρότασιν λέγουσι **«Ναί»,** οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι λέγουσιν **«Ὄχι».**

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα:

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 265.

Εἰς τὸ **«Ναί»** 176

Εἰς τὸ **«Ὄχι»** 80

Ἀπῆχθησαν ψῆφον 9

Κατὰ τὸ παρατεθέμενον ὧδε πρωτόκολλον:

Δημ. Ἡρακλείδης .....Ο	Ἀρτ. Δεναξᾶς .....Ν
Ἐλευθ. Βενιζέλος	Λουκᾶς Σακελλαρόπουλος Ν
Κωνστ. Ρακτιβὰν .....Ν	Ἰωάν. Σολιώτης ....Ν
Σ. Παπαγρηγοριάδης ....Ν	Γεώργ. Κατσιμπίρης .. ..Ο
Γεώργ. Ροῦτσος ἠρν. ψῆφ..	Δημ. Πετρίτης .....Ο
Ἀπ. Δοξιάδης .....Ν	Ἰωάν. Τσίρος .....
Ἰωάν. Καλογερᾶς .....Ν	Ἀπόστολ. Παπαοικονόμου Ν
Γεώργ. Πολίτης .....Ν	Δ. Καμπάνης .....
Ἀπόστ. Ὀρφανίδης ἠρ. ψῆφ.	Ἰωάννης Μαμάης .....Ν
Ἐμμ. Ζυμπρακάκης	Α. Κολιαλέξης .....Ο
Περ. Καραπάνος .....Ο	Πέτρος Καλμούχος .....Ν
Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης ...Ν	Ἀθαν. Τζώνης .....
Γεώργ. Φραγκούδης .....Ν	Νικ. Κυλέλλης .....Ο
Β. Ἀρτεμιάδης .....Ν	Ἀντ. Γαρουφαλιᾶς .. ....Ν
Σκεῦος Ζερβὸς .....Ν	Δημ. Μαργέτης .....Ν
Δημ. Θεολογίτης .....Ν	Πέτρος Παναγιώτου ....Ν
Δημ. Μαρσέλος.....Ν	Δημήτρ. Βαρελᾶς .....
Γεώργ. Μαυρολέων	Βασ. Καραπάνος .....
Δημ. Πολυκράτης .....Ν	Χρ. Σαμαρᾶς .....
Θαλῆς Θεοδωρίδης .....Ο	Ι. Στάϊκος ἢ Παπαδάκης..Ν
Ἐλευθ. Παυλίδης .....Ο	Θωμᾶς Μάγγος .....
Π. Παναγιωτόπουλος ....Ο	Ἀβραὰμ Γρηγοριάδης....Ν
Α. Κωνσταντιλιέρης .....Ν	Γ. Παπαγεωργίου .....Ν
Γεώργ. Ἡσαΐας .....Ο	Κ. Σπυρίδης ἠρν. ψῆφ.....
Ἀναστ. Πρωτοπαπᾶς ....Ν	Ἀδὰμ Εὐφραιμίδης.....Ν
Γεώργ. Βραχνὸς .....Ν	Φίλ. Γιαννακόπουλος.....
Ἀλ. Χατζηκυριάκος .....Ο	Δημ. Σαράτσης .....
Στυλ. Γονατᾶς .....Ν	Δημ. Ψάρης .....Ο
Σπυρ. Θεοδωρόπουλος ...Ο	Ἀλέξ. Γρίβας .....
Ἀλέξ. Μυλωνᾶς	Παντ. Καρασεβδᾶς.....Ο

Φίλ. Στασινόπουλος	Νικ. Συριόπουλος .....Ν
'Α0. Παπαχριστόπουλος ..Ν	Βασ. Δαλιάνης .....Ν
'Ηλίας 'Αποσκίτης .....Ν	Τάσης 'Αναστασίου .....Ν
Δημ. Δημητρακόπουλος ..Ο	Χαραλ. Λυκοτόμαρος .....
Πέτρος Ζωγράφος.....Ν	Νεοκ. Παπαγιαννόπουλος.Ν
Νικ. Ζαμπίνος.....	Νικόλ. Καλλιοντζῆς .....
Δημ. Χατζόπουλος .....Ν	Γεώργ. Κατεχάκης .....
Κων. Ταλιαδοῦρος	Τίτ. Γεωργιάδης .....
Παναγ. Πετροπουλάκης ..Ν	Γεώργ. Μαρῆς .. ἠσν. ψῆφ.
Εὐστάθ. Μαλαμίδας .....Ν	Στυλ. Γρηγορίου .....Ν
Γεώργ. Βαραζάνης.....Ο	Νικ. Ζουδιανὸς .....
Λάμπ. Λαμπριανίδης	'Ιωάν. Περδικογιάννης.....
Δημ. 'Ανδρεάδης.....Ν	Γεώργ. Δουκουμετζίδης ..Ν
Δημ. Βάντσης	Σταμ. Κιουζὲς Πεζᾶς .....
'Αντ. Βεζιρζόγλου ....Ν	Γεώργ. Χατζηκυριακοῦ ..Ο
Κ. Κωνσταντινίδης .....Ο	Θεόδ. 'Ανδρεάδης .....
Θεμιστ. Παπαϊωάννου ...Ν	Θεόδ. Πάγκαλος .....Ο
'Αρ. 'Αναγνωστόπουλος ..Ν	Κωνστ. 'Αγγελάκης .....Ν
Κων. Κουρτίδης	'Ανδρ. Μπιράκης .....Ο
'Ανδρ. Κωνσταντινίδης....Ν	'Ιωάν. Βαρβαγιάννης ....Ν
Χριστόφ. Πανταζίδης ....Ν	Κωνστ. Φίλανδρος .....Ν
Φίλ. Μανουηλίδης .....Ν	Σερ. Τσακμάνης .....
Περ. Κουρτίδης .....Ν	Μιχ. Κύρκος.....Ν
Γεώργ. Μπρίκας.....	'Ιωάν. Πετσάλης .....Ο
'Αλέξ. Παπαθανάσης ....Ο	Λεων. 'Ιασονίδης .....Ν
Βασ. Χατζηλίας .....Ν	Δημ. Εὐθυμιάδης .....
'Εμὶν Μπέη Ζαδὲ	Στέφ. Βαρδάκος .....Ν
Γρηγ. Τηλικίδης	Παντ. Γεωργιάδης .....Ν
Νεόκ. Γρηγοριάδης .. ....Ν	Ξενοφῶν 'Αναστασιάδης ..Ν
Νικ. Κοντολέων .....Ο	Δημ. Δημάδης .....Ν
Μιχ. Δῶδος	Νικόλ. Τερζόγλου .....Ο
Γεώργ. Πέτσος .....Ν	Γεώργ. Κοσμίδης .....
'Ιωάν. Γιαμούζης .. ....Ν	Χρ. Πίψος .....Ο
'Ανδρ. Κόρακας .....Ο	'Ιωάν. Πλατσούκας .....
Κυρ. Βαρδουλάκης .....Ν	Περ. Καλλιδόπουλος.....
Δ. Καλκανδῆς .....Ν	Γεώργ. Κωνσταντινίδης ....
Γεώργ. Καφαντάρης .....Ν	Γεώργ. 'Αλεκτορίδης ....Ν
'Ιωάν. Τσιγκόλης .....Ν	'Ιορδ. 'Ανανιάδης .....Ν
'Ιωάν. Χριστοδουλιᾶς	'Ι. Πασαλίδης .....Ο
'Αναστ. Ταβουλάρης	Μιχ. Σαμαρᾶς .....Ν
Θεόδ. Γοῦσκος.....Ν	Εὐστρ. Γονατᾶς .....Ν
Καῖσαρ Ζέζας	Κωνστ. Βαγιανὸς .....
Κωνστ. Γόντικας .....Ν	Π. Διαμαντόπουλος .....Ν

'Ισαὰκ 'Αλχανάτης	Εὐστ. Γουλιανὸς .....Ο
'Ιάκωβος Λεβῆ	'Ιωάν. Παπαθεοδώρου ...Ο
'Ιωσὴφ 'Ηλία Σάϊας ....Ν	Παν. Κόλιας .....
'Ιησοῦς Σαμουηλίδης.....	Νικ. Σταματιάδης .....Ο
Νικόλ. Σπηλιώτης .....Ν	Ζαφείριος 'Αδὰμ .....Ο
Παν. Στενὸς	'Ιωάν. Βαλαλᾶς .. ἠσν. ψῆφ.
Δημ. Κατσίνας .....Ν	'Αλέξ. 'Ωρολογόπουλος ...Ν
'Αντ. Πρέκας .....Ν	'Ιωάν. Ζάχος .....Ν
'Αντ. Δαργέντας .....Ο	Δημ. Κύρου .....
Γεώργ. Δρακούλης	Περ. Μαζαράκης .....Ν
Δημ. Μπότσαρης .....Ν	Κωνστ Ζαβιτσάνος.....
Γεώργ. Καλούδης .....Ν	'Ανδρ. Δενδρινὸς .....Ο
Μιχ Μίτιος	Εὐθ. Βελλιανίτης .....
Γεώργιος Κ αγιᾶς .....Ο	Κωνστ. Βούλγαρης .....Ν
Σπυρ. Σῖμος .....Ν	Δημ. Σπίγγος .....
Παν. Γιωτόπουλος .....Ο	Σπυρ. Ζερβὸς .....Ν
Πέτρος Μπέμπης	Θεόδ. Κωτούλας .....Ν
'Αθαν. Τραχήλης .....Ν	Κωνστ. Τσιμινάκης .....
Περ. Γεωργίτσης .....Ο	'Ιωάν. Κοντοδίνας.....
Γεώργ. Γκάλκος .....Ν	Παν. Καλαντζόπουλος ....Ν
'Αχ. Παπαδ τος .....Ν	Λάζ. 'Ανδρεάδης .....Ν
Αὔγουστος Θεολογίτης.. Ο	Στυλ. Θεολογίδης .....
'Αναστ. Μισιρλόγλου	Γεώργ. Κακουλίδης .....
Μιλτ. Σταμούλης .....Ν	Παναγ. 'Αραβαντινὸς ....Ο
Παρ. Γελγκενδζόγλου ....Ν	'Αναστ. 'Αναγνωστόπουλος.Ν
'Αλκ. Κωνσταντινίδης... Ν	Νικόλ. Φραντζῆς .....
Σωκρ. Ζερβουδάκης	Παναγ. Πετρίδης.....Ν
Στέφ. Παπαναστασίου ...Ο	Σπυρ. 'Ηλιόπουλος..... Ο
Κωνστ. Νταῆς .....Ν	Κωνστ. Ρέντης ..... Ο
Γεώργ. Θούας .....Ν	Λουκᾶς Νιφοράτος ..... Ο
'Ηλίας Μειτάνης	Ριχ. Λιβαθηνόπουλος .... Ο
'Ανδρ. Ζαΐμης .....Ο	Παν. Καπάτος .....
Σωτ. Γιαννούσης .....Ν	Παναγ. Τσιτσίλιας.....Ν
Χρ. Σακελλαρίδης .....Ο	Θεόδ. Γρηγορίου.....Ο
'Ιωάν. Κουρτάκης	Νικ. Καραμάνος.....Ο
Παν. Φλέσσας .....Ν	'Ιωάν. Λιμπερόπουλος....Ο
Νικ. Δαγρὲς .....Ν	Θαλῆς Κουτούπης .....
Γεώργ. Σίδερης	Γεώργ. Φικιώρης .....
Χρ. 'Αλαμανῆς .....Ν	Σπυρ. Ξύδης .....
Κωνστν. Σταμούλης	'Αχ. Πρωτοσύγκελλος ....
Λάμπρ. Κατσάρος	Στέφ. 'Αναστασιάδης ....
Περ. 'Αλεξάνδρῆς .....Ν	'Ιωάν. 'Ισχόμαχος ..... Ο
Λάμπρ. Καταφυγιώτης	Γεώργ. Βλάχος ..... Ν

Ἰωσ. Κούνδουρος ..... Ο	Γεώργ. Βενιέρης ..... Ο
Μιχ. Κοθρῆς ..... Ν	Ἰωάν. Κανναβὸς .....
Παν. Σφακιανάκης ..... Ν	Ἰωάν. Καρμανίδης ..... Ν
Μιχ. Καταπότης	Κωνστ. Πετρίδης ..... Ο
Λουκᾶς Κουτσοπέταλος.. Ν	Χρῖστος Δάναινας..... Ο
Νικόλ. Ἀνδρεαδάκης .... Ν	Κωνστ. Βλαχοθανάσης .. Ν
Β. Καραπαναγιώτης ..... Ο	Π. Π. Μαυρομιχάλης ... Ν
Γεώργ. Παπανδρέου ..... Ν	Βασ. Κυβέλος ..... Ν
Στυλ. Κρητικᾶς	Κωνστ. Βουδούρης ..... Ο
Ἐμμ. Μάρκογλου	Π. Κανελλόπουλος .. Ο
Ἰωάν. Λαδᾶς ..... Ο	Ἰωάν. Σεφερλῆς .....
Δημ. Σάλτας	Γερ. Τυπ. Ἰακωβάτος .. Ο
Ἰωάν. Σιφναῖος ..... Ν	Βασ. Ἀλεβιζάτος ..... Ο
Ὀρέστ. Κυπριανὸς	Θεόδ. Βελλιανίτης .....
Δημ. Γεωργαλᾶς	Σπυρ. Κρεμεζῆς.. ..... Ν
Γεώργ. Καλδῆς	Κωνσταν. Σταματόπουλος Ν
Μ. Λαΐλιος	Νικόλ. Γουργουρῆς .....
Δημ. Ἀκάκιος ..... Ν	Α. Μιχαλακόπουλος ἠρν. ψ.
Χαρ. Γρηγορίου	Κωνστ. Δρούλλιας ..... Ν
Ἀντ. Παπαγεωργίου	Κωνστ. Γκότσης .. ἠρν. ψῆφ.
Δημ. Σάββας	Γεώργ. Ἀργυρόπουλος ....
Μᾶρκ. Τσαρλαμπᾶς ..... Ο	Ἀνδρ. Μάρκου ..... Ν
Γεράσ. Σολδάτος ..... Ν	Χρῖστος Φακῆς ..... Ν
Νικόλ. Ἀβραὰμ ..... Ν	Θεόδ. Χαβίνης ..... Ο
Ἰωάν. Παπαλουκᾶς ..... Ν	Ἀνδρ. Σκέφερης .....
Πέτρος Λαπατσάνης..... Ν	Δημ. Δαγκλῆς ..... Ν
Ἀλέξ. Παπαναστασίου.... Ο	Γεώργ. Γερογιάννης .....
Γεώργ. Σεχιώτης	Παν. Κοκκινάτος ..... Ν
Νικόλ. Μπακόπουλος ....Ο	Μιχ. Βυζᾶς ..... Ν
Ἰωάν. Μανέττας ..... Ν	Ἰω. Ταρσούλης ..... Ν
Χριστ. Κατριβάνος ..... Ο	Δημ. Τσαπόγας .....
Δημ. Φλέσσας ..... Ν	Νικ. Ἀσκούτσης ..... Ν
Πλούτ. Χαλόφτης ..... Ν	Γεώργ. Τσαγρῆς .....
Χρ. Ζουμῆς ..... Ν	Ἐμμ. Τσουδερὸς ..... Ν
Ἰωάν. Πατάλας ..... Ο	Μαν. Βολουδάκης .....
Νικόλ. Χρυσόγελος	Ἰωάν. Γοβατζιδάκης .....
Διον. Λεονάρδος ..... Ο	Γεώργ. Κονδύλης..ἠρν. ψῆφ.
Παν. Μερλόπουλος	Ἀναστ. Μπακάλμπασης .. Ο
Ἰωάν. Φωτόπουλος ..... Ν	Γεώργ. Λαλαζήσης ..... Ν
Ὄθων Πέτροβας	Δημοσθ. Ἐλευθεριάδης .. Ο
Γεώργ. Πρεζάνης ..... Ν	Σπυρ. Ἀντωνιάδης ..... Ο
Δημ. Προμπονᾶς ..... Ν	Ἰωάν. Κεραμεὺς ..... Ν
Ἀντ. Πραντούνας ..... Ν	Κωνστ. Καλούδης ..... Ν

Λεων. Θεοχάρης ..... Ο	Γεώργ. Τσακανίκας .....
Ζήσης Μπογιώτας	Γεώργ. Δουζίνας ..... Ο
Χασὰν ὀγλοῦ Μουσταφᾶ .. Ν	Λάμπρος Λάμπρου.....
Χατζῆ Ἀχμετογλοῦ Μεστὰν Ν	Γεώργ. Ροδόπουλος ..... Ν
Ἀλέξ. Γιαννουλάτος.....	Θεόδ. Κριεζῆς ..... Ν
Μιλτ. Καβαλιεράτος	Ἀθ. Μιαούλης ἠρν. ψῆφ...
Θεμ. Σοφούλης ..... Ν	Ἀντών. Δαμιανὸς ..... Ν
Κωνστ. Παπαϊωάννου	Μιλτ. Δεληγιάννης ..... Ν
Ἐμμ. Σοφούλης ..... Ν	Ἰωάν. Τσιριμῶκος ..... Ν
Ἀλ. Κεντούρης ..... Ν	Νικόλ. Ξηρὸς ..... Ν
Ἰωάν. Μαλαχίας ..... Ο	Σπυρ. Τράκας ..... Ν
Δημ. Πάζης ..... Ο	Ἀναστ. Κούτρας ..... Ν
Δημοσθ. Φλωριᾶς	Γεώργ. Μόδης ..... Ν
Ἰωάν. Σχοινᾶς	Ἰωάν, Σαπουντζῆς.....
Δημοσθ. Μέλφος	Γεώργ. Τζώρτζης .....
Ὀρέστ. Ζαφειρίου	Μιχαὴλ Χατζητάσης ..... Ν
Νικ. Μανούσης	Ρητορίδης Χατζόπουλος ....
Νικ. Κωνσταντόπουλος .. Ν	Ἄγγ. Ἀγαπητὸς .....
Ἀναστ. Λαζαρίδης	Ἰωάν. Μαυρουδῆς ..... Ο
Βασ. Ἐμμανουηλίδης	Κωνστ. Ματσιώρης .....
Ἰάκ. Τριανταφύλλου ....Ο	Νικ. Παπαγεωργίου .....
Σταμ. Βακράτσας	Δημ. Χατζῆς .....
Γεώργ. Μπούμπουλης .... Ο	Κωνστ. Καραναστάσης ....
Δημ. Δασκαλάκης ..... Ν	Βασίλ. Μάλλιος .....
Ἰωάν. Μαραγκὸς ..... Ο	Γεώργ. Κουτρουμπάκης .. Ν
Ἰωάν. Βενιέρης ..... Ο	Στρατῆς Γεωργιλαδάκης..Ο
Ἀλέξ. Παπαδὰμ ..... Ο	Κωνστ. Παπαδογιάννης ....
Κωνστ. Καλομενόπουλος .. Ν	Πολ. Πολυχρονίδης ..... Ν
Κωνστ. Ἀλαβάνος ..... Ν	Ἀριστομ. Μητσοτάκης .. Ν
Ἐρ. Βαλαρῆς ..... Ν	Γρηγ. Μάρακας ..... Ν
Σωτ. Χατζηγάκης	Ἰωάν. Μαρματάκης ..... Ν
Παναγ. Καραλῆς..... Ν	Ὀμ. Πανταζίδης .....
Χρ. Χατζηπέτρος	Χριστ. Ροδοκανάκης .....
Βασιλ. Ἰακωβάκης.....	Βίκ. Κουκουρίδης .....
Ἀνδρ. Κοκκέβης..... Ν	Γεώργ. Φ. Ἀνδρεάδης .....
Νικ. Μανωλόπουλος ..... Ν	Ἠλ. Ἀσπιώτης .....
Γεώργ. Λουπινᾶς ..... Ο	Μάριος Βολίκας .....
Ἀναστ. Ἀκρίδας ..... Ν	Ἀλέξ. Κανάρης.... .....Ν
Βασ. Βλαχόπουλος ..... Ν	Νικ. Μαμούνης .....Ν

Ἑπομένως ἡ πρότασις ἐγένετο ἀποδεκτή.

Μετὰ τοῦτο συναινέσει τῆς Συνελεύσεως ἐλύθη ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 10.30' μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΙΓ'

Τῆς 21 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5.30' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς :

Οἱ ἐπιλαχόντες κατὰ τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Εὐελπίδων παρακαλοῦσιν ὅπως εἰσαχθῶσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν Σχολήν.

Αἱ Ἐθνικαὶ ἐργατικαὶ ὀργανώσεις Δράμας διακηρύττουσιν ὅτι μακρὰν πάσης πολιτικῆς διαμάχης τελοῦσαι ἔχουσι πρόγραμμα συντηρητικὸν ἐναντίον τοῦ Κομμουνισμοῦ.

Ὁ ἐκ Νιγρίτης Γεώργιος Ζηβελέκης παραπονεῖται κατὰ τοῦ Ἐφόρου Νιγρίτης καὶ προέδρου Ἀνταλλαγῆς ζητοῦντος τὴν ἔξωσίν του ἐκ τῆς οἰκίας ἐν ᾗ διαμένει.

Ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Χανίων διαμαρτύρεται διὰ τὰ λεχθέντα ὅτι ἐγένετο ὑπ' αὐτοῦ εἰσήγησις ἀνακλήσεως νόμου 3109 περὶ ἀμνηστίας ἐξ ἰδιοτελείας.

Ὁ Γεωργικὸς Συνεταιρισμὸς Χατζημὶρ Καρδίτσης παρακαλεῖ ὅπως ἡ διανομὴ τοῦ τσιφλικίου Χατζημὶρ τροποποιηθῇ ἐπὶ τὸ δικαιότερον.

Οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν Ἀποκορώνου Κυδωνίας παρακαλοῦν ὅπως ἀπονεμηθῇ σύνταξις εἰς τὸν πολιτευτὴν Γεώργιον Μυλωνογιάννην.

Ὁ Ἐθνικὸς Δημοκρατικὸς Σύλλογος Δράμας διαμαρτύρεται διὰ τὰ λεχθέντα ὑπὸ διαφόρων πληρεξουσίων ἀναφορικῶς πρὸς τὸν Σύλλογον Δράμας.

Ὁ Μουφτῆς Κομοτηνῆς παρακαλεῖ ὅπως ἡ ἀμνηστία ἡ χορηγηθεῖσα εἰς τοὺς πολιτικοὺς καταδίκους ἐπεκταθῇ καὶ ἐπὶ τῶν Μουσουλμάνων τῶν καταδικασθέντων ὑπὸ τοῦ Στρατοδικείου Ξάνθης.

Ὁ Οἰνολογικὸς Σύλλογος Λευκάδος παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπόμνημα τοῦ Οἰνολογικοῦ Συνεδρίου.

Οἱ πρόεδροι τῶν διαφόρων Σωματείων Σερρῶν ἀποδοκιμάζουσι τὰς ἐναντίον τοῦ Νομάρχου Σερρῶν μομφάς.

Οἱ κάτοικοι τῶν κοινοτήτων Μουζακίου καὶ Μαυρομματίου Καρδίτσης παρακαλοῦσιν ὅπως ἀπαλλαγῶσι τοῦ φόρου τῶν ἀμύλων.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Μακρυνείας παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως διὰ νόμου ἐλαττωθῇ ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ καπνοῦ.

Οἱ κάτοικοι τῶν κοινοτήτων Χαρδατίου καὶ Μπερμπατίου Ἄργους παρακαλοῦσιν ὅπως ἀναβληθῇ ἡ παραχώρησις τῶν κτημάτων τσιφλικίου Κυούρκας Χαντακίων καὶ Μονῆς Στεφανίου.

Ὁ Σύλλογος ἰδιωτῶν Ἀμαλιάδος τασσόμενος παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Κυβερνήσεως ζητεῖ τὴν αὐστηρὰν τιμωρίαν τῶν ἀντιπειθαρχικῶν κινημάτων.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ὑπαλλήλων Τ.Τ.Τ. Θράκης παρακαλοῦσιν ὅπως προσμετρηθῇ ὁ ἐν Θράκῃ χρόνος τῆς ὑπηρεσίας των δυνάμει τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ νόμου 2782.

Ἡ Ἐπαγγελματικὴ Ἕνωσις Ξάνθης διαμαρτύρεται διὰ τὴν κατάργησιν τῆς ὑποδιοικήσεως Ξάνθης.

Διάφοροι ἐργατικαὶ ὀργανώσεις διαμαρτύρονται διὰ τὴν σύλληψιν τῶν ἐργατῶν Καράλλας καὶ ζητοῦσι τὴν ἄμεσον αὐτῶν ἀποφυλάκισιν.

Ὁ Γεωργικὸς Συνεταιρισμὸς Μπαλαίττης παρακαλεῖ ὅπως ἐξαιρεθῇ τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν τὸ ὑπὸ τοῦ Συνεταιρισμοῦ μισθωθὲν κτῆμα.

Οἱ δικηγόροι Λευκάδος παρακαλοῦσιν ὅπως ἀπορριφθῇ τὸ Κωπαϊδικῶν νομοσχέδιον, καταστρεπτικὸν διὰ τοὺς περιοίκους Κωπαΐδος.

Οἱ κ.κ. ***Ὑπουργοὶ τῶν Ἐσωτερικῶν*** καὶ ***Δικαιοσύνης*** ὑποβάλλουσι τὰ ἑξῆς σχέδια νόμων:

1) «Περὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου περὶ Ἀστυνομίας Ηὑλεων καὶ μερικῆς ἐπεκτάσεως τοῦ θεσμοῦ ἐν Ἀθήναις»

2) «Περὶ ἐγκαταστάσεως καὶ κινήσεως ἀλλοδαπῶν ἐν Ἑλλάδι»

3) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 19 Σ)βρίου ἐ. ἔ. Ν. Δ. περὶ συντμήσεως προθεσμιῶν διὰ τὰς προσεχεῖς ἐκλογὰς νομαρχιακῶν, δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν Ἀρχῶν» καὶ

4) «Περὶ ὑπαγωγῆς τοῦ χωρίου Ἀσῆ-Γωνιᾶ εἰς τὸν Νομὸν Ρεθύμνης».

Ὁ πληρεξούσιος κ. ***Σπ. Ἀντωνιάδης*** ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ καταρτισμοῦ Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν».

Ὁ κ. ***Α. Πρωτοσύγκελλος*** λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ προσωπικοῦ ζητήματος παρακαλεῖ ὅπως κατατεθῇ, ἐὰν δὲν κατετέθη, ἡ ἐπερώτησις τοῦ κ. **Θ.** Παγκάλου διὰ τὴν ἔκδοσιν ἀδειῶν πρὸς ἐξαγωγὴν ἐλαίου καὶ τυροῦ, διότι ἔχει πεποίθησιν ὅτι ἐκ τῆς συζητήσεως θέλει ἀποδειχθῇ ὅτι μᾶλλον ἐπαίνου ἢ ψόγου εἶνε ἀξία ἡ πολιτεία του ὡς Ὑπουργοῦ τῆς Ἐννόμου Τάξεως. Ἐπίσης δηλοῖ ὅτι δὲν ἔλαβε τὸν λόγον κατὰ τὴν προχθεσινὴν συνεδρίαν, διότι ἐκ τῆς φρασεολογίας τοῦ ἀξιοτίμου πληρεξουσίου Θεσσαλονίκης μᾶλλον κέρδος παρὰ βλάβην προσεπορίσθη ἡ κυβερνητικὴ παράταξις.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Συντακτικῆς καὶ Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Ὥρα ὃ ΔΔ' μ. μ. συνεχίζεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος περὶ «καταρτισμοῦ προσωρινῆς Γερουσίας».

Λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. **Θ.** Σοφούλης.

Θ. Σοφούλης. Ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος περὶ Γερουσίας ἤρχισε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μὲ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ ἀξιοτίμου ἡγέτου τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως», τῆς ὁποίας ἀγορεύσεως τὸ πλούσιον ἄλλως περιεχόμενον δὲν μᾶς ἔπεισεν ὅτι ὑπάρχει οἱοσδήποτε λόγος ὑπαγορεύων τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀμέσου σχηματισμοῦ τῆς Γερουσίας καὶ μὲ τρόπον διάφορον πρὸς τὸν προβλεπόμενον ὁριστικὸν κανονισμόν, δηλαδὴ τὴν ἀνάγκην πρὸς μίαν ἐνέργειαν ὁπωσδήποτε ἀντικειμένην πρὸς πᾶσαν καθιερωμένην τάξιν. Ἐὰν ὁ κύριος προορισμὸς τῆς Γερουσίας εἶνε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράγων μετριασμοῦ καὶ ἰσορροπήσεως, οὐδεμία ὑρίσταται ἀφορμὴ ἀνησυχίας δικαιολογοῦσα τὴν ἄμεσον συγκρότησιν τῆς Γερουσίας, ὡς φραγμοῦ δῆθεν κατὰ τῶν ἐκδηλουμένων ὀκροτήτων τῆς Συνελεύσεως, διότι, δυστυχῶς ἢ εὐτυχῶς, ἡ Συνέλευσις πᾶν ἄλλο μέχρι τοῦδε ἐξεδήλωσεν ἢ μίαν ὑπέρμετρον ὁρμὴν πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ σπεύδουσαν ἐργατικότητα, πᾶν ἄλλο μέχρι τοῦδε ἐφανέρωσεν ἢ τάσεις παρατόλμους νεωτερισμοῦ. Ὥστε δὲν παρίσταται ἀνάγκη μετοχετεύσεως μιᾶς ὑπερβαλλούσης ζωτικότητος τῆς Συνελεύσεως, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνάγκη συγκεντρώσεως, ἐντάσεως τῶν ἰδίων αὐτῆς δυνάμεων διὰ νὰ καταστῇ ἡ Συνέλευσις ἱκανὴ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν μεγάλον αὐτῆς προορισμὸν καὶ νὰ ἀνταποκριθῇ πρὸς τὰς ἀξιώσεις τῆς κοινῆς γνώμης. Ὁ ἄμεσος ὅμως σχηματισμὸς τῆς Γερουσίας διὰ τοῦ διχασμοῦ τῆς Συνελεύσεως θὰ ἔχῃ ὡς μόνην συνέπειαν ὅτι θὰ καταστῇ τὸ Σῶμα τοῦτο μᾶλλον ἄτονον, μᾶλλον ἀναιμικόν, ἐὰν μάλιστα τὴν σύνθεσιν τῆς Γερουσίας κανονίσῃ

ὡς ὀφείλει, ὁ νόμος τῆς ἐπιλογῆς. Ἡ κυρία ἔννοια ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται τὸ σχέδιον τοῦτο τοῦ ψηφίσματος εἶνε ὅτι ἐπιδιάλλεται ὁ ἄμεσος σχηματισμὸς τῆς Γερουσίας, ἵνα προσλάβῃ τὸ ταχύτερον τὸ πολίτευμα τὴν πλήρη δημοκρατικὴν αὐτοῦ μορφὴν καὶ καταστῇ ὁμαλωτέρα ἡ διεξαγωγὴ τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου.

Ἀλλ' ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας οὔτε ἀποκλειστικῶν οὔτε ἀπαραιτήτων στοιχείων τῆς δημοκρατικῆς ἰδέας εἶνε, οὔτε ἰδιαίτερον γνώρισμα συμπληρῶν τὴν δημοκρατικὴν μορφὴν τοῦ πολιτεύματος, ἀλλ' εἶνε ἁπλῶς κοινὸν μέτρον προνοίας κατὰ τῶν παρεκβάσεων παντὸς πολιτεύματος ἀντιπροσωπευτικοῦ. Καὶ εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ Δημοκρατία, καὶ ἡ μᾶλλον ἀκραιφνὴς καὶ λαϊκή, ἄνευ Γερουσίας, ὅπως καὶ ταὐτάπαλιν, ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς σημαντικὸς παράγων καὶ τῆς μᾶλλον αὐστηρᾶς Μοναρχίας.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι κατὰ θεωρίαν γενικῶς ἐπιδοκιμάζεται ὁ θεσμὸς οὗτος, κατὰ πρᾶξιν ὅμως ἐφαρμογῆς ἡ σκοπιμότης τῆς Γερουσίας ὀφείλει νὰ προσμετρηθῇ μόνον πρὸς τοὺς ὅρους τοὺς προσιδιάζοντας πρὸς τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν ἑκάστης Χώρας. Αἱ ἰδιαίτεραι δὲ συνθῆκαι ἡμῶν, τῶν ὁποίων ἡ ὀρθὴ αἴσθησις καὶ ἐκτίμησις ὑπηγόρευσεν εἰς μὲν τὴν Β' Ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν τοὺς διαταγμούς, εἰς δὲ τὴν Γ' Συντακτικὴν τὴν ἄρνησιν, αἱ ἰδιαίτεραι, λέγω, συνθῆκαι ἡμῶν, ζωηρότερον σήμερον ἐμφανιζόμεναι, εἶνε τοιαύτης φύσεως ὥστε τολμῶ νὰ εἴπω ὅτι ἡ χρησιμότης, ἡ ὠφελιμότης, τῆς Γερουσίας παρ' ἡμῖν οὔτε κατ' ἀρχὴν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀναπόδεικτος ἀμφισβητήσεως.

Ἀλλ' καὶ ὁ ἕτερος ἐπιδιωκόμενος σκοπός, ἡ ὁμαλωτέρα διεξαγωγὴ τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου, δὲν ἐπιτυγχάνεται διὰ τοῦ ἀμέσου σχηματισμοῦ τῆς Γερουσίας, διότι μόνη ἡ διχοτόμησις τῆς Συνελεύσεως δὲν θὰ ἔχῃ βεβαίως καὶ τὴν θαυματουργὸν δύναμιν εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἔργου αὐτῆς, ἀφοῦ ἡ νομοθετικὴ ἐργασία θὰ παραμείνῃ ἀσκουμένη, κεχωρισμένως μέν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν αὐτῶν πάντοτε προσώπων, μὲ τὰς αὐτὰς κεκτημένας πλέον κομματικὰς ἀντιλήψεις καὶ τὰς αὐτὰς κομματικὰς κατευθύνσεις, ἐκτὸς ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος δὲν ἐπιφοιτᾷ μόνον εἰς τοὺς προχειριζομένους λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς προχειριζομένους γερουσιαστάς.

Νομίζω περιττὸν νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν λεπτομερειῶν. Ἐπικαλοῦμαι μόνον τὴν λαμπρὰν ἔκθεσιν τῆς οἰκείας Ἐπιτροπῆς, ἥτις, ἀναλύουσα τὸ σχέδιον τοῦτο τοῦ ψηφίσματος μὲ διαύγειαν καὶ μεθοδικότητα σκέψεως ἀσυνήθη,

προτείνει τὴν ἀπόρριψιν αὐτοῦ. Ἀρκοῦμαι καὶ νὰ θεωρήσω αὐτὰς ὑποδεεστέρας σημασίας ἀπέναντι τῶν προσδοκωμένων ἀγαθῶν ἐκ τῆς συνεργασίας μετὰ τοῦ ἐξωκοινοβουλευτικοῦ ἀντιπολιτευομένου κόσμου. Ὅλοι συναισθανόμεθα τὴν ἀνάγκην τῆς συνεργασίας, τὴν ἀνάγκην τῆς συμμετοχῆς ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτικοῦ κόσμου, διότι εἶνε ἀπαραίτητον, κατὰ τὴν συγκρότησιν, κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ καταστατικοῦ χάρτου, νὰ διερμηνεύηται ἐνιαία ἡ λαϊκὴ βούλησις καὶ ἡ λαϊκὴ νόησις καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς ἐκφάνσεις.

Ἀρκοῦμαι μόνον νὰ ἐξάρω τὸ κύριον σημεῖον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ καὶ τὸ κεφαλαιῶδες μειονέκτημα. Ὁ σχηματισμὸς ὁ ἄμεσος τῆς Γερουσίας, καθ' ὃν τρόπον ἐπιδιώκεται ὑπὸ τοῦ σχεδίου τούτου ψηφίσματος, δηλ., διὰ τῆς μεταδαπτίσεως 133 πληρεξουσίων εἰς γερουσιαστάς, διὰ τῆς αὐτοκλήτου συμμετοχῆς Προϋπουργῶν καὶ Ὑπουργῶν, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, καὶ διὰ τοῦ διορισμοῦ 40 ἄλλων ἐξωθεν ἐπιστρατευομένων, ὁ σχηματισμὸς οὗτος τῆς Γερουσίας σημαίνει καὶ τὴν λῆξιν τῆς Δ' Συντακτικῆς Συνελεύσεως, τὴν κατάλυσιν τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας αὐτῆς. Ἡ Συνέλευσις, ἀποδεχομένη τὸ ψήφισμα τοῦτο, αὐτοκτονεῖ μὲ αἴσθημα ὑπερτάτης αὐτοθυσίας, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς ἕνα ἀριθμὸν τῶν μελῶν αὐτῆς μίαν ὁποσδήποτε μακροβιότητα ἀμέριμνον καὶ ἄπονον.

Διὰ τοῦ ἀμέσου σχηματισμοῦ τῆς Γερουσίας ἡ Συνέλευσις, ἀποβάλλουσα τὴν κυριαρχικὴν αὐτῆς αὐτοτέλειαν, μετουσιοῦται εἰς ἁπλοῦν νομοθετικὸν Σῶμα, εἰς ἁπλῆν Βουλήν, ἡ ὁποία προσκτᾶται καὶ τὴν συνταγματικὴν ἱκανότητα ὄχι πλέον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχικῆς ἐντολῆς τοῦ Λαοῦ, ἀλλὰ τὴν τῆς ἐπαφῆς αὐτῆς πρὸς τὴν Γερουσίαν. Ἀλλὰ τὸ Σῶμα τοῦτο ἐκλήθη ὡς Συνέλευσις Συντακτικὴ μὲ τὴν ἐντολὴν τῆς ἀνασυντάξεως τοῦ καταστατικοῦ χάρτου τῆς Νώρας, καὶ πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἔργου αὐτῆς δὲν δύναται νὰ θεχθῇ ἡ κυριαρχικὴ αὐτοτέλεια τῆς Συνελεύσεως. Ἐὰν ἐνυπάρχῃ ἡ γνώμη, ἡ ὄχι ἴσως ἀδάσιμος, ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον ἐκλήθη, ἓν εἶνε τὸ καθῆκον καὶ τὸ δικαίωμα ἡμῶν, νὰ καταθέσωμεν τὴν ἐντολὴν τοῦ Λαοῦ. Θὰ ἦτο ὅμως μεγάλη κατάχρησις τῆς δυνάμεως ἡμῶν, ἐὰν ἠθέλομεν νὰ μεταδιδάσωμεν, νὰ μετατρέψωμεν ἢ νὰ περιστείλωμεν τὴν λαϊκὴν ἐντολήν. Ὅταν δὲ λάθῃ τις ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ ὠφελήματα, τὰ ὁποῖα παρέχει ὁ ἄμεσος σχηματισμὸς τῆς Γερουσίας, ὠφελήματα ἐξασφαλίζοντα εἰς ἕνα μεγάλον ἀριθμὸν πληρεξουσίων μίαν κατάστασιν μονιμωτέραν καὶ μᾶλλον ἄνετον, εὐλόγως τότε γεννᾶται ὁ φόβος μήπως δίδομεν ἀφορμὴν ὑπονοίας ὅτι ἡ τῆ-

δεννος τῶν γερουσιαστῶν εἶνε τὸ τίμημα τῆς ψήφου ἡμῶν. Μίαν μόνην λεπτομέρειαν ὀφείλω νὰ θίξω ὡς ἐνέχουσαν γενικωτέραν σημασίαν, τὴν διάταξιν δηλ. κατὰ τὴν ὁποίαν ἕκαστον κόμμα δικαιοῦται νὰ ἐξαιρέσῃ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκλεκτέων γερουσιαστῶν τὸ 1/3 τῶν ἀνηκόντων εἰς αὐτό. Ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τούτου ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι διὰ τὸ 1/3 τῶν πληρεξουσίων δὲν ὑπάρχει τρόπος ἐξαιρέσεως καὶ κατ' οὐδένα λόγον ἐπιτρέπεται ἡ ἄρνησις τῆς ἀποδοχῆς. Ἀλλὰ τότε, κύριοι, τοῦτο δὲν εἶνε ἐκλογὴ γερουσιαστῶν, εἶνε ἐπιβολὴ καταναγκαστικῶν ἔργων, εἶνε αὐτὸ τοῦτο εὐπρεπὴς ἀπομάκρυνσις ἐκ τῆς αἰθούσης ταύτης μὲ πλήρεις τὰς τιμὰς καὶ μὲ ἀκεραίας τὰς ἀποδοχὰς ἀλλὰ μὲ μειωμένην τὴν δύναμιν τῆς λαϊκῆς ἐντολῆς.

Τὸ συμπέρασμά μου εἶνε ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ ἀμέσου σχηματισμοῦ τῆς Γερουσίας δὲν ἐκπηγάζει ἀπὸ τὴν συναίσθησιν μιᾶς πραγματικῆς ἀνάγκης καὶ δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν θεραπείαν αὐτῆς, ἀλλ' εἶνε τεχνικὸς καὶ ἐξεζητημένος συνδυασμός, προωρισμένος μόνον νὰ δυσχεράνῃ, νὰ παρακωλύσῃ ἢ καὶ νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν ἐνδεχομένην μέλλουσαν χρησιμότητα τοῦ θεσμοῦ τούτου. Ἡ προσωρινὴ Γερουσία, στερουμένη μιᾶς ἐνιαίας, ὁμαλῆς συνθέσεως, ὄχι μόνον δὲν θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν καλυτέραν διαρρύθμισιν τοῦ πολιτικοῦ βίου, ἀλλὰ τοὐναντίον θὰ ἐπαυξήσῃ τὰς ἀνωμαλίας καὶ θὰ δημιουργήσῃ ἴσως νέας περιπλοκὰς καὶ ἐκ τῆς ἀνομοιότητος καὶ ἐκ τοῦ ἀσυμβιβάστου τοῦ προσωρινοῦ πρὸς τὸν πάγιον θεσμόν. Ἐὰν ἡ Συνέλευσις ἔχῃ τὴν ἀπόφασιν νὰ καθιερώσῃ τὴν Γερουσίαν ἐν τῷ Συντάγματι, πρέπει τότε καὶ νὰ ἀναμείνῃ τὴν ὁμαλήν, τὴν φυσιολογικὴν γένεσίν της, τὴν σύμφωνον πρὸς τοὺς ὁριστικοὺς ὑπὸ τοῦ Συντάγματος κανονισμοὺς αὐτῆς. Ὁ πρόωρος ὅμως τοκετός, τὸν ὁποῖον ἐπισπεύδει διὰ τεχνητῶν μέσων καὶ προβιάζεται τὸ σχέδιον τοῦτο τοῦ ψηφίσματος πᾶν ἄλλο θὰ φέρῃ εἰς φῶς ἢ βιώσιμον ὀργανισμόν. Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἡ γνώμη ὅτι παρ' ὅλα ταῦτα, τὰ ἀναντίρρητα μειονεκτήματα, ἐπιβάλλεται ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀμέσου σχηματισμοῦ τῆς Γερουσίας, ἵνα καταστῇ δυνατὴ καὶ ἡ συνεργασία μετὰ τοῦ πολιτικοῦ κόμματος τοῦ ἀποσχόντος κατὰ τὰς ἐκλογάς, συμβάλλουσα πρὸς τὴν καλυτέραν καὶ πληρεστέραν ἐξομάλυνσιν τοῦ πολιτικοῦ βίου. Ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἀνταποκρίνεται περισσότερον εἰς τὴν ἐπιθυμίαν ὅλων ἡμῶν ὅσον ἡ ὁριστικὴ ἀποκατάστασις μιᾶς παγίας γαλήνης.

Π. Καρασεβδᾶς. Μήπως ἐννοεῖτε νὰ προβῶμεν εἰς ἐκλο-

γάς, ἀκόμη καὶ βουλευτικάς, πρὶν γίνῃ ἡ ἐκλογὴ τῆς Γερουσίας;

Θ. Σοφούλης. Εὐθύνομαι δι' ὅσα λέγω μόνον. Δὲν ἀνταποκρίνεται, λέγω, τίποτε ἄλλο περισσότερον εἰς τὴν ἐπιθυμίαν ὅλων ἡμῶν ὅσον ἡ ὁριστικὴ ἀποκατάστασις παγίας γαλήνης, μετὰ τὸν σάλον ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐδοκιμάσθη ἡ Χώρα ἡμῶν. Δὲν θὰ ἐδίσταζον δὲ νὰ ἀνακαλέσω ὅλας τὰς ἀντιρρήσεις. Ἤθελον παρακαλέσει τὸν ἀξιότιμον ἡγέτην τῆς «Δημ. Ἑνώσεως» καὶ φίλτατον πάντοτε συνάδελφον, παρὰ τὴν πολιτικὴν ἀντίθεσιν ἡ ὁποία μᾶς χωρίζει τώρα, νὰ μὲ παρακολουθήσῃ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ οὐχὶ τῆς εὐλαβείας μετὰ τῆς ὁποίας τὸν παρακολουθῶ ἐγώ, ἀλλ' ὁποσδήποτε μετὰ προσοχῆς τινος.

Α. Παπανασταίου. Κύριε συνάδελφε, γνωρίζετε ποίαν ἐκτίμησιν τρέφω πρὸς ὑμᾶς, ἀνεξαρτήτως τῆς μεγάλης πολιτικῆς διαφορᾶς ἡ ὁποία μᾶς χωρίζει. Βλέπετε ὅτι ἰδικιτέραν συμπάθειαν ἔχω πρὸς ὑμᾶς καὶ μετὰ προσοχῆς σᾶς ἀκούω. Ὀφείλω ὅμως νὰ σᾶς εἴπω ὅτι εἰς ὅσα εἴπετε δὲν συμφωνῶ.

Θ. Σοφούλης. Ἀλλὰ δυστυχῶς μετὰ τὴν κατηγορηματικὴν δήλωσιν τῶν παραγόντων ἐκείνων οἱ ὁποῖοι εὐλόγως θεωροῦνται ὅτι ἐγκυρώτερον ἐμορφάνιζον τὴν γνώμην τῆς ἐξωκοινοβουλευτικῆς Ἀντιπολιτεύσεως ἔσβυσε καὶ ἡ ἐλπὶς αὐτὴ τῆς συνεργασίας καὶ μετ' αὐτῆς καὶ ἡ μόνη σοβαρὰ δικαιολογία ὑπὲρ τοῦ ἀμέσου σχηματισμοῦ τῆς Γερουσίας. Ἀπέτυχε καὶ ἡ προσπάθεια αὕτη, ὅπως πᾶσαι αἱ μέχρι τοῦδε, ὅπως καὶ ὅλαι αἱ ἐνδεχομένως εἰς τὸ μέλλον παρόμοιαι ἀπόπειραι εἶνε καταδεδικασμέναι νὰ καταλήξωσιν εἰς τὴν αὐτὴν πανηγυρικὴν ἀποτυχίαν. Καὶ εἶνε μὲν ἀξιέπαινος καὶ χρηστὴ ἡ πρόθεσις αὕτη ἡ συμφιλιωτική, ἀλλ' εἶνε καὶ φανερὸν ὅτι ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς δὲν εἶνε δυνατὸν ἡ ἰδέα τῆς συμφιλιώσεως, ἐπιδιωκομένης ὅπως μέχρι τοῦδε ἐπεδιώχθη, νὰ χρησιμεύῃ πάντοτε ὡς ὁ κύριος γνώμων, ὁ ρυθμίζων τὰς σκέψεις καὶ κανονίζων τὰς ἀποφάσεις ἡμῶν. Ἡ Δημοκρατία ἔχει βεβαίως καθῆκον ἀπαράβατον νὰ προαγάγῃ τὸ ἔργον τῆς συμφιλιώσεως, ἀλλὰ διὰ μέτρων μᾶλλον πραγματικῶν, νὰ προαγάγῃ τὸ ἔργον τῆς συμφιλιώσεως παρέχουσα εἰς πάντας πλήρη ἰσότητα, ἐλευθερίαν καὶ δικαιοσύνην.

Ἡ κατεύθυνσις ὅμως τὴν ὁποίαν ἐτράπησαν ὅλαι αἱ ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου Κυβερνήσεις εἰς τὰς προσπαθείας αὐτῶν πρὸς συμφιλίωσιν ὑπῆρξε κατεύθυνσις ἐσφαλμένη, ὁδηγοῦσα μοιραίως εἰς ἀποτελέσματα ἀντίθετα πρὸς τὰ προσδοκώμενα.

Μετὰ τὰς ἀποτυχίας δὲ τὰς πολλαπλᾶς ὀφείλομεν ὅλοι νὰ κατανοήσωμεν ἐπὶ τέλους ὅτι τὴν ἀσφαλῆ ἐγγύησιν τῆς στερεότητος τοῦ πολιτεύματος καὶ τὴν ὁριστικὴν ἠρεμίαν τῆς Χώρας δὲν παρέχουν αἱ προσωπικαὶ συνεννοήσεις καὶ ὑποχωρήσεις καὶ οἱ συμβιβασμοί, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ Λαοῦ ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων, ἢ δι' ἔργων κτωμένη, καὶ διὰ μιᾶς διοικήσεως προσηρμοσμένης πρὸς τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας τῆς ἐθνικῆς ζωῆς καὶ πρὸς τὰς ἀξιώσεις τῆς κοινῆς γνώμης. Τότε μόνον ἡ γαλήνη ἡ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ θὰ καταστῇ ἀδιατάρακτος καὶ ἡ Δημοκρατία ἀπρόσβλητος καὶ ἀσάλευτος, ὅταν θεμελιοῦται ἐπὶ τῆς λαϊκῆς πίστεως, ἐπὶ τῆς λαϊκῆς ἀγάπης. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ***Στ. Γονατᾶς*** λέγει ὅτι ἡ Γερουσία εὑρέθη ἵνα παρεμποδίζῃ τὴν μεταβολὴν τῶν Βασιλέων εἰς τυράννους καὶ τῶν Δημοκρατιῶν εἰς Ὀχλοκρατίας. Σήμερον δὲν πρόκειται νὰ διεξαχθῇ συζήτησις περὶ χρησιμότητος τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας, ἀλλὰ περὶ τοῦ τρόπου τοῦ καταρτισμοῦ τῆς πρώτης Γερουσίας. Ἀναφέρει ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς ἀμέσου συγκροτήσεως τῆς Γερουσίας δὲν παρουσιάζεται εἰς αὐτὸν εἰδικῶς διὰ πρώτην φοράν, διότι τοιαύτη πρότασις ἐγένετο καὶ κατὰ τὸν χρόνον τῆς Ἐπαναστάσεως, ἀποκρουσθεῖσα ὅμως. Ἐξετάζων μετὰ τοῦτο τοὺς λόγους οἱ ὁποῖοι ἐπιβάλλουν κατὰ τὸν εἰσηγητὴν τοῦ ψηφίσματος τὴν ἄμεσον ἵδρυσιν τῆς Γερουσίας δέχεται τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι αὕτη θέλει συντελέσει εἰς τὴν τελειοτέραν ἐπεξεργασίαν τῶν νόμων, σήμερον ὅμως, ὁπότε λόγῳ τῆς καταστάσεως ἐπιβάλλεται ἡ ἄμεσος καὶ ἄνευ ἐπιβραδύνσεως λῆψις νομοθετικῶν μέτρων, ἔστω καὶ κατά τι ἀτελῶν, ἡ παρουσία τῆς Γερουσίας θὰ ἦτο ἐμπόδιων καὶ ὄχι κέρδος. Ἡ προϋπόθεσις τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐξωκοινοβουλευτικῶν ἴσως θὰ εἶχε βάσιν κατὰ τὴν ὑποβολὴν τοῦ σχεδίου τούτου τοῦ ψηφίσματος, ἐνῷ ἤδη οἱ ἀδιάλλακτοι κύκλοι θὰ κατώρθουν νὰ πείσουν πάντας ὅτι οἱ συμμετασχόντες τῆς Γερουσίας οὐδὲν ἀντεπροσώπευον. Φρονῶν ἄλλως τε ὅτι ἡ συμμετοχὴ των οὐδὲν θὰ εἶχεν ἀποτέλεσμα ἢ ἐπίδρασιν λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ στενοχωρῆται κανεὶς καὶ πολὺ διὰ τὴν μὴ συμμετοχήν των. ἐφόσον θὰ παράσχωμεν εὐκολίας ἀναθεωρήσεως τοῦ πολιτεύματος ἐν τῷ μέλλοντι. Δὲν εὑρίσκει ἐπίσης τὸν λόγον τῆς διχοτομήσεως τῆς Συνελεύσεως, ἐφόσον ἀλλαχοῦ, προκειμένου περὶ συντακτικοῦ ἔργου, συνενοῦνται ἡ πρώτη Γερουσία καὶ ἡ Βουλὴ εἰς ἓν Σῶμα, ἐφόσον μάλιστα ἡ πρότασις αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ θίξῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἀξιοπρέπειαν τῶν κ. κ. πληρεξουσίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων δὲν φαντάζεται ὅτι ὑπάρχει τις θέτων τὸ ἴδιον συμφέρον ὑπεράνω τοῦ γενικοῦ,

ἀρού ἡ αἰτιολογία τοῦ διχασμοῦ τίθεται τὸ ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν δύναται νὰ ἐργασθῇ λόγῳ τοῦ πολυαριθμου αὐτῆς, καθότι αὕτη θὰ ἤρνειτο νὰ ψηφίσῃ τὴν μείωσιν τοῦ ὁριστικοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν. Ἡ Γερουσία ὅθεν δὲν πρέπει νὰ καταρτισθῇ κατὰ προσωρινὸν τρόπον, καθόσον τοῦτο μόνον βλάπτει καὶ οὐχὶ ἔρεισμα τοῦ πολιτεύματος θὰ ἀποτελέσῃ.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** κηρυσσόμενος κατ' ἀρχὴν ὑπὲρ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ψηφίσματος ἀντικρούει τὰς κατ' αὐτοῦ ἐπικρίσεις καὶ ἀναπτύσσει διὰ μακρῶν πῶς ἐν Ἀγγλίᾳ τοσάκις ἐγένετο συζήτησις ὅπως μεταβληθῇ τὸ κληρονομικὸν σύστημα εἰς αἱρετὸν καὶ πῶς ἐπεκράτησε σύστημα παρόμοιον πρὸς τὸ προτεινόμενον ὑπὸ τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως». Ἀναγινώσκων τὰ σχέδια τὰ προταθέντα ἐκεῖ πρὸς τοῦτο καὶ διαφόρους γνώμας ἐπιφανῶν Ἄγγλων πολιτικῶν, ὡς καὶ γνώμας κοινοβουλευτικῶν ἐκεῖ Ἐπιτροπῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ καταρτισμοῦ τῆς δευτέρας Βουλῆς, καθ' ἃς ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη ὅτι τὰ μέλη τῆς πρώτης Βουλῆς ἠδύναντο νὰ ὦσιν ὑποψήφιοι τῆς δευτέρας, λέγει ὅτι παρόμοιον ἠδύνατο νὰ γίνῃ καὶ ἐνταῦθα. Θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ προβληθῇ ἡ ἀντίρρησις ὅτι τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐφαρμοσθῶσι καὶ ἐνταῦθα. Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε συζητήσιμον.

Ὁ κ. **Χρ. Φακῆς** δικκόπτων παρατηρεῖ ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ συμβῇ καὶ ἐνταῦθα ὅτι συμβαίνει ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐρώτων θὰ ἐξεπροσωπεῖτο καὶ ἐδῶ ὁλόκληρος ὁ πολιτικὸς κόσμος.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** συνεχίζων ἀναφέρεται μετὰ τοῦτο εἰς τὴν ἀγόρευσιν τοῦ κ. Ἠπαναστασίου καὶ ἀναπτύσσει τὸν τρόπον καθ' ὃν ὑποστηρίζεται ὅτι δύναται νὰ καταρτισθῇ καὶ ἐνταῦθα ἡ δευτέρα Βουλή. Εἰσερχόμενος δὲ εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἀπέρριψε τὸ προταθὲν ὑπὸ τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» ψήφισμα, κατακρίνει τὰς γνώμας αὐτῆς, διότι ἐκ προκαταλήψεως ἐξήνεγκεν αὐτὴ ταύτας παρασυρθεῖσα ἐκ τῆς λέξεως «διορισμοῦ» τῶν γερουσιαστῶν. Θεωρήσασα δ' ἄλλως αὕτη καὶ αὐθαίρετον τὴν τοιουτότροπον ἐκλογὴν τῶν μελῶν τῆς Γερουσίας. Ἀλλὰ τοῦτο, λέγει, ἀναφέρων καὶ γνώμας Γάλλων συγγραφέων ὡς καὶ τὰ ἐν Γαλλίᾳ λαμβάνοντα χώραν, δὲν εἶνε αὐθαίρετον, ἀλλὰ δικαίωμα τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως, ἀδιάφορον ἂν ἐν αὐτῇ δὲν ἐκπροσωποῦνται οἱ ἐξωκοινοβουλευτικοὶ παράγοντες, οἵτινες κατ' ἀνάγκην θὰ ἔλθωσι νὰ λάβωσι μέρος, καλούμενοι ἐν καιρῷ τῷ δέοντι. Ἀναφέρεται ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ εἰς τὴν ἀγόρευσιν τοῦ κ. Γ. Καφαντάρη καὶ λέγει ὅτι, ἐρώτων ὁ ἐξωκοινοβουλευτικὸς κόσμος ἔχει ἴδιον πολιτικὸν πρόγραμμα, ἀρνεῖται δὲ νὰ συμετάσχῃ εἰς ὅσα ἐνταῦθα προτείνονται καὶ ἀποφασίζονται, πρέπει νὰ γίνῃ τοῦτο ἀνεκτὸν ὑπὸ τοῦ πλειονοψηφοῦντος κόσμου; Ἂν καὶ εἰς τὸ ἐκλογικὸν σύστημα τὸ ὁποῖον ἡμεῖς θὰ ψηφίσωμεν ἐνταῦθα δὲν θέλουσι νὰ λάβωσι μέρος, τί πρέπει νὰ κάμωμεν ἡμεῖς ἐνταῦθα; Θὰ ἀνεχθῶμεν καὶ πάλιν τὴν ἄρνησιν τοῦ ἐξωκοινοβουλευτικοῦ κόσμου;

Ἡ Συνέλευσις, προσθέτει, δὲν εἶνε Ἀκαδημία, διὰ νὰ γίνωνται ἀκαδημαϊκαὶ συζητήσεις. Εἶνε Σῶμα πολιτικόν, τὸ ὁποῖον λαμβάνει ἀποφάσεις σοβαρωτάτας, ἀποβλέπουσας εἰς τὴν ἡσυχίαν τοῦ πολυπαθοῦς τούτου Τόπου, ὅταν δὲ προβῶμεν εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ Σώματος, καθ' ὃν τρόπον προτείνεται ἤδη τοῦτο, θὰ ἀσφαλίσωμεν τότε πολιτικὴν εὐστάθειαν ἐν τῇ Χώρᾳ καὶ θὰ προλάβωμεν λαϊκὰς πλάνας, εἰς τὰς ὁποίας οἱ λαοὶ ἐκ στιγμιαίου πολλάκις πάθους ὑποπίπτουσι καὶ ἐπὶ τῶν πλανῶν τῶν ὁποίων στηρίζεται ὁ ἐξωκοινοβουλευτικὸς κόσμος. Ἀναλογιζόμενοι, ἐπιλέγει, τὰς εὐθύνας τοῦ μέλλοντος δὲν δύνασθε νὰ εἴπητε ὅτι ἐξεπληρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ Λαοῦ, ὅτι ἐψηφίσατε καταστατικὸν χάρτην, ἐρώτων ἠθέλετε ἀφήσει τοὺτων ἔρμαιον τῆς πρώτης πνοῆς τοῦ ἀντιθέτου ἀνέμου. Λαμβάνοντες δ' ὑπ' ὄψιν τί γράφουσι τὰ ὄργανα τοῦ ἐξωκοινοβουλευτικοῦ κόσμου, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τοῦδε ἤρχισαν διασύροντα τὸ ἔργον ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ συγκρίνοντες ταῦτα πρὸς ὅσα γράφουσιν ἔξοχοι τῷ ὄντι συγγραφεῖς περὶ τῶν δικαιωμάτων μιᾶς Συντακτικῆς Συνελεύσεως ὀφείλετε νὰ προσῆτε εἰς τὴν ψῆφισιν τῆς Γερουσίας. Ἀλλ' ἡμεῖς, κ. συνάδελφοι, δὲν ζητοῦμεν παρ' ὑμῶν ἢ νὰ μεταβάλητε τὸ δεύτερον Νομοθετικὸν Σῶμα εἰς ὄχυρὸν δημοκρατικῶν ἔργων ἀμύνης ἐναντίον πάσης ἀντιδράσεως κατὰ τοῦ πολιτεύματος. Πρωτοῦ δὲ ἐμπιστευθῆτε, κ. συνάδελφοι, τὴν ῥοὴν τοῦ πολιτεύματος εἰς τὸν παρωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων, φροντίσατε νὰ παράσχητε εἰς τὸ πολίτευμα τὰ ἀναγκαῖα ἐρείσματα. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** λέγει ὅτι συμφωνεῖ μετὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς «Δημ. Ἑνώσεως» ὅτι τὸ συζητούμενον θέμα δὲν πρέπει νὰ κριθῇ μὲ τὸ πρίσμα τῆς προκαταλήψεως καὶ τοῦ κομματικοῦ ὑπολογισμοῦ, διότι πρόκειται περὶ σοβαρωτάτου θεσμοῦ ἀφορῶντος οὐ μόνον τὴν τύχην, ἀλλὰ καὶ τὴν πρόοδον τῆς Χώρας, διαφωνεῖ ὅμως ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐδραιώσεως τοῦ θεσμοῦ τούτου. Καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὸ θέμα τῆς ἀγορεύσεως αὐτοῦ λέγει ὅτι, ἐπειδὴ καὶ ἄλλοτε συνεστάθη ἡ Γερουσία καὶ ἀπέτυχε, πρέπει νὰ καταβληθῇ ἡ δέουσα προσοχὴ ὅπως μελετηθῇ τὸ ζήτημα, προκειμένου νὰ ἀνασυσταθῇ ὁ θεσμός, καὶ νὰ μὴ προβῶμεν ἐκ τοῦ προχείρου καὶ εἰς ἄμεσον καταρτισμὸν τοῦ β' Νομοθετικοῦ Σώματος.

διότι πλὴν ἄλλων βλαβῶν θὰ προκύψῃ καὶ ἡ βλάβη τῆς μὴ ἀπροκοπτου ἐξελίξεως τοῦ πολιτικοῦ βίου ἐν Ἑλλάδι. Ἐξετάζων μετὰ τοῦτο τὸ προτεινόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Παπαναστασίου σύστημα τοῦ καταρτισμοῦ τῆς Γερουσίας, διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ψηφίσματος, καὶ ἀναλύων αὐτὸ ἐν γενικωτέραις γραμμαῖς εὐδοκίμως εὑρίσκει τοῦτο κατάλληλον. Τοῦτο δὲ καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διότι, καὶ ἂν ἀπεφάσιζε τοῦτο ἡ Συνέλευσις ὡς κυρίαρχον Σῶμα, θὰ ἔπραττε κάκιστα, διότι θὰ παρέβαινεν αὕτη τὰς ἠθικὰς ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας ἔχει ἀπέναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, καταρτίζουσα δεύτερον Νομοθετικὸν Σῶμα διὰ τοῦ διορισμοῦ τῶν γερουσιαστῶν καὶ οὐχὶ διὰ τῆς ψήφου καὶ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ. Ἂν συνέβη παρόμοιόν τι εἰς ἄλλας Νώρας, τοῦτο ἐγένετο, διότι ἐκεῖ ἦτο καὶ ἐν τῷ πολιτεύματι ἀναγεγραμμένον τοιοῦτο δικαίωμα καὶ ἐν τῇ ἐντολῇ ἣν οἱ Λαοὶ τῶν Νωρῶν ἐκείνων εἶχον δώσει πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτῶν. Εὑρίσκει ἐξ ἄλλου ἀδικαιολόγητον τὸν ἀναγκαστικὸν διορισμὸν μελῶν τῆς ἁπλῆς Βουλῆς εἰς τὴν Γερουσίαν, διότι πλὴν ἄλλων τοῦτο θὰ ἀπετέλει καὶ μείωσιν τῆς πολιτικῆς ἀξιοπρεπείας καὶ τῆς πολιτικῆς δυνάμεως αὐτῶν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ἀκριβές, διότι ἀμφότερα τὰ Σώματα θὰ εἶνε ἰσοδύναμα.

Γ. Παπανδρέου. Ἐπεθύμουν, ἀποδεχόμενος τὰς ἀπόψεις σας, κ. συνάδελφε, νὰ ὑπενθυμίσω εἰς τοὺς κ. συναδέλφους ὅτι συμφώνως ἀκριβῶς πρὸς τὸ σχέδιον τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» ἀποτελεῖ ὑποδιαίρεσιν ἡ μετάθεσις τοῦ πληρεξουσίου εἰς γερουσιαστήν.

Γ. Σεχιώτης. Βεβαίως.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν ἀποτελεῖ ὑποδιαίρεσιν. Δὲν στεροῦνται τοῦ πολιτικοῦ δικαιώματος, διότι, ἐφόσον ἔχομεν τὴν συζήτησιν τοῦ Συντάγματος καὶ συνεργάζονται Βουλὴ καὶ Γερουσία, ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἀποτελεῖται καὶ ἀπὸ τοὺς μὲν καὶ ἀπὸ τοὺς δέ, τότε θὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀσκήσουν πολιτικὴν δύναμιν.

Γ. Σεχιώτης. Θὰ ἔχωμεν καὶ τὰ δύο Σώματα καὶ θὰ εἴπωμεν: Θὰ τεθῆτε εἰς τὴν Γερουσίαν, θὰ σᾶς ἀφαιρέσωμεν τὰ 7)10 τῆς πολιτικῆς δυνάμεως καὶ θὰ σᾶς ἀφήσωμεν καὶ τὰ 3)10 διὰ νὰ λέγητε καὶ σεῖς ὅτι ἔχετε κάποιαν δύναμιν. Εἶνε ἐντελῶς πρόχειρα αὐτά. Δὲν εἶνε σοβαρὰ πράγματα τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ μᾶς πείσωσι.

Γ. Παπανδρέου. Κατὰ τὴν γνώμην τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» τὰ συντακτικὰ ζητήματα δὲν ἀποτελοῦν ζήτημα ἐμπιστοσύνης.

Α. Παπαναστασίου. Αὐτὸ δὲν ἔχει σημασίαν. Ἂν τὰ

συντακτικὰ ζητήματα ἔχουν ἢ δὲν ἔχουν σημασίαν πολιτικήν. Ἡ Συντακτικὴ Συνέλευσις συνεδριάζουσα δύναται νὰ ἐκδώσῃ ἓν ψήφισμα διὰ τοῦ ὁποίου καθαιρεῖται ἡ Κυβέρνησις.

Γ. Παπανδρέου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εὑρισκόμεθα ἐνώπιον τοῦ τραγελάφου νὰ δημιουργηθῇ μία διχοτόμησις, ἐνῷ δεχόμεθα ὅτι προκειμένου περὶ νομοθετικῆς ἐργασίας θὰ συνέρχηται ἀπὸ κοινοῦ, προκειμένου περὶ συντακτικῆς ἐργασίας θὰ συνέρχηται ἀπὸ κοινοῦ, προκειμένου περὶ ἄλλου ζητήματος θὰ συνέρχηται ἀπὸ κοινοῦ, καὶ ἡ διχοτόμησις θὰ γίνῃ πρὸς διασκέδασιν.

Α. Παπαναστασίου. Εἶνε πρωτότυπος ἡ ἀντίληψις τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου καὶ μοὶ κάμνει κατάπληξιν, διότι προκειμένου περὶ νομοθετικῆς ἐργασίας θὰ ἐργάζωνται κεχωρισμένως τὰ δύο Σώματα.....

Γ. Παπανδρέου. Καὶ διαφωνοῦσα θὰ συνέρχηται ἀπὸ κοινοῦ.

Α. Παπαναστασίου..... Ἡ Γερουσία καὶ ἡ Βουλὴ θὰ ἀσκοῦν κεχωρισμένως τὸν κυβερνητικὸν ἔλεγχον. Ἀλλὰ σᾶς εἶπον ὅτι ἐν περιπτώσει καθ' ἣν εἰς τὴν Βουλήν, καὶ εἰς τὴν Γερουσίαν ἐπομένως, ὑπάρχει πλειονοψηφία ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως ὑπάρχει ἡ δυνατότης ὄχι νὰ δημιουργῶνται ἑκάστοτε πολιτικὰ ζητήματα, ἀλλὰ δι' ἑνὸς ψηφίσματος ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ νὰ καταλυθῇ ἡ Κυβέρνησις. Βεβαίως αὐτὸ τὸ δικαίωμα τὸ πολιτικὸν δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ δύναμις ἡ πολιτική, ἡ ἀσκουμένη ἀπὸ τὴν Βουλήν, ἡ ὁποία κάθε φορὰν ἠμπορεῖ νὰ προκαλῇ πολιτικὸν ζήτημα καὶ νὰ ἀνατρέπῃ τὴν Κυβέρνησιν, ἀλλ' ἀποδεικνύει ὅτι, ἐφόσον τοὐλάχιστον παρατείνονται αἱ ἐργασίαι αἱ συντακτικαί, ἔχουν καὶ τὰ μέλη τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ Σώματος μίαν πολιτικὴν δύναμιν περιωρισμένην.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** δὲν εὑρίσκει ὀρθὰς τὰς γνώμας ταύτας τοῦ κ. Παπαναστασίου καὶ ἐξακολουθῶν φρονεῖ ὅτι ἡ συμβολὴ τῆς οὕτω καταρτιζομένης Γερουσίας εἰς τὸ νομοθετικὸν ἔργον θὰ εἶνε οὐ μόνον ἀσήμαντος, ἀλλὰ καὶ θὰ παρεμποδίζῃ τὸ ἔργον τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας. Ἐξετάζων δὲ μετὰ τοῦτο τὸ κεφάλαιον τῆς ἐπιδιωκομένης συμφιλιώσεως μετὰ τοῦ ἐξωκοινοβουλευτικοῦ κόσμου διὰ τοῦ μέσου τούτου φρονεῖ ὅτι οὔτε τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῇ, διότι θὰ θεωρηθῇ ὅτι οἱ γερουσιασταὶ θὰ γίνωσι διὰ βουσφετολογίας καὶ θὰ καταπαύσῃ καὶ παρὰ τῷ λαῷ ἡ ἀγαθὴ γνώμη ἣν ἔχει περὶ τοῦ θεσμοῦ τούτου. Τὰ πολιτεύματα, λέγει, δὲν κατοχυροῦνται διὰ προχειρολογίας, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς ὁμοθύμου παρ' αὐτοῦ κατανοήσεως ἐκείνου τὸ ὁποῖον ζητοῦμεν νὰ τῷ δώσωμεν.

Ὁ κ. **Α. Δαργέντας** παρατηρεῖ ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ συζητῆται τόσον σοβαρὸν ζήτημα, ὡς τὸ τῆς Γερουσίας, ἐνώπιον τόσον ὀλίγων πληρεξουσίων. Συνιστᾷ διὰ τοῦτο εἰς τοὺς κ. Ἀρχηγοὺς τῶν κομμάτων νὰ παροτρύνωσι τοὺς φίλους αὐτῶν νὰ προσέρχωνται εἰς τὰς συζητήσεις ὅπως συντελέσωσιν εἰς τὸν πληρέστερον καταρτισμὸν τοῦ καταστατικοῦ χάρτου τῆς Νώρας.

Πρόεδρος. Ὥρᾳ 9 μ. μ. διακόπτεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν 10ην καὶ 12 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπήν

Ὥρᾳ 10.15′ μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ κατ' ἀρχὴν κηρυσσόμενα ***κατεπείγοντα*** τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

«Περὶ ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 29 τοῦ νόμου 3212 περὶ συστάσεως ὑπηρεσίας κρατικῶν προμηθειῶν»·

«Περὶ διεκδικήσεως τῶν διατετιμημένων προικῴων ἀκινήτων μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου»·

«Περὶ διαγραφῆς τῶν ἐν τοῖς πινακίοις τῶν πολυμελῶν δικαστηρίων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς πολιτικῶν ὑποθέσεων»·

«Περὶ καταργήσεως τοῦ Διατάγματος τῆς 11 Ἰουλίου 1917, κυρωθέντος ὑπὸ τοῦ νόμου 767 καὶ τοῦ νόμου 2804 τοῦ 1922 περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων»· καὶ

«Περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου ΒΧΗ′ περὶ ἐξώσεως δυστροπούντων μισθωτῶν», ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ Ν. Δ. τῆς 19 Μαρτίου 1924».

Συνεχίζεται εἶτα, ὥρᾳ 10.55′ μ. μ., ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ καταρτισμοῦ προσωρινῆς Γερουσίας».

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπεβλήθη ἐκ μέρους τῶν κ. κ. Μ. Τσαρλαμπᾶ, Σ. Γουλιανοῦ, Α. Δενδρινοῦ, Ἀθ. Κολιαλέξη καὶ Γ. Μπούμπουλη ἔνστασις περὶ μὴ ἀπαρτίας. Ἐπειδὴ δ' ἔσχε τὴν ἀντίληψιν ὅτι δὲν ὑπάρχει πράγματι ἀπαρτία, λύει τὴν συνεδρίασιν ὥρᾳ 10.55′ μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΘ′

τῆς 29 Νοεμβρίου 1924

Ὥρᾳ 4 καὶ 30′ μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀκούονται ἀκολούθως εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰ ἑξῆς:

Οἱ ἐπίμορτοι καλλιεργηταὶ τοῦ κτήματος «Γαρίνα» παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς διανεμηθῇ τὸ κτῆμα τοῦτο.

Ὁ ἐν Ἀθήναις Σύλλογος Μακεδόνων, ἐκφράζων τὴν λύπην του διὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης, παρακαλεῖ ὅπως μὴ ἐφαρμοσθῇ τοῦτο.

Οἱ ἔκτακτοι ἡμερομίσθιοι ὑπάλληλοι τῆς Διευθύνσεως στατιστικῆς τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Οἰκονομίας παρακαλοῦσιν ὅπως αὐξηθῇ ἡ γλίσχρος αὐτῶν ἀποζημίωσις.

Ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ Σύλλογος ὁπλαρχηγῶν «Παῦλος Μελᾶς» ἐξαιτεῖται τὴν αὐστηρὰν τιμωρίαν τῶν ἀναμιχθέντων εἰς τὸ ἀντιπατριωτικὸν κίνημα.

Ὁ Ἐθνικὸς Δημοκρατικὸς Σύλλογος Δράμας διαμαρτύρεται κατὰ τῶν ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει λεχθέντων ὑπὸ τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐπαρχίας των κ. κ. Κωνσταντινίδη καὶ Βορατζένη.

Οἱ κάτοικοι Ἀσπροκάμπου τῆς Κορινθίας παραπονοῦνται διὰ τὴν ἐγκληματικὴν διοχέτευσιν τῶν ὑδάτων τῆς Στυμφαλίας διὰ τῆς σήραγγος Καΐσαρι ἄνευ ὑδραυλικῶν ἔργων.

Ὁ Νικόλαος Τράκας ἐκ Λαμίας ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ποιητοῦ Βαλαωρίτου παρακαλεῖ ὅπως ἀνεγερθῶσιν ἐθνικὰ μνημεῖα εἰς τὰς κοινότητας τῶν ὑπὲρ Πατρίδος ἀγωνισθέντων καὶ πεσόντων.

Ἡ καπνεργατικὴ τάξις Βόλου διαμαρτύρεται διὰ τὴν αἰθρόαν ἐξαγωγὴν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἀπαγορευθῇ ἡ ἐξαγωγὴ τοιούτων.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Λεχαδείας πληροφορηθεὶς τὴν ὑποβολὴν νομοσχεδίου παρέχοντος δικαιώματα εἰς τὴν Ἑταιρίαν Κωπαΐδος παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως μὴ ψηφίσῃ τοιοῦτο νομοσχέδιον.

Διάφορα Σωματεῖα τῆς περιφερείας Καστορίας ποιοῦνται ἔκκλησιν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ Σόροβιτς-Καστορίας.

Ὁ πληρεξούσιος Κοζάνης κ. **Θεόδωρος Κωτούλας** αἰτεῖται μηνιαίαν ἄδειαν ἀπουσίας, ἥτις χορηγεῖται, μὴ ὑπαρχούσης ἀντιρρήσεως.

Ὑποβάλλουσι τροπολογίας οἱ πληρεξούσιοι κ. κ.:

—**Περ. Καραπάνος** ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ διεκδικήσεως διατετιμημένων προικῴων ἀκινήτων μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου».

—Ὁ κ. κ. **Β. Ἰακωβάκης Δ. Μαργέτης** κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἀπαγορεύσεως ἀγοροπωλησιῶν ἐπὶ ἀγροκτημάτων ὑποκειμένων εἰς ἀπαλλοτρίωσιν».

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῆς Προνοίας** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ὑποβολῆς εἰς ἐξετάσεις ἐπ' ἀδείᾳ τῶν κατὰ τὰς ἐπαναληπτικὰς ταιαύτας ἀπορριφθέντων καὶ τῶν μὴ ὑποβαλόντων ἐμπροθέσμως τὰς αἰτήσεις αὐτῶν πρακτικῶν ὀδοντιάτρων».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν Ἀναφορῶν.

Ὁ κ. **Χ. Σακελλαρίδης** συνιστᾷ ἀναφορὰν ἐφημερίων τῶν κοινοτήτων Κοζάνης, σχετικῶς πρὸς τὴν μισθοδοσίαν των.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Ἐκκλησιαστικῶν) λέγει ὅτι τὸ ζήτημα εἶνε σοβαρώτατον, ἐρόσον ἀπαιτοῦνται διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον 80 ἕως 100 ἑκατομμύρια. Ἡ Κυβέρνησις μελετᾷ ἀκριβῶς τὸν τρόπον τῆς ἐξοικονομήσεως τοῦ ποσοῦ τούτου, ἄνευ ἐπιβολῆς νέων φόρων, καθόσον ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ κατάστασις τοῦ Κλήρου τοὐλάχιστον εἰς τὰ χωρία δὲν εἶνε εὐχάριστος.

Ὁ κ. **Ἰ. Μαρματάκης** καταθέτει καὶ ἀναπτύσσει ἀναφορὰν τῶν κατοίκων Σελίνου ζητούντων ὅπως ληφθῇ μέτρον διὰ τὰς ἀγόνους γραμμὰς τῆς ἐπαρχίας Κρήτης, οἵαι εἶνε αἱ δυτικαὶ ἐπαρχίαι. Ἐπίσης παρακαλεῖ ὅπως συσταθῇ εἰς τὰς διαφόρους ὑπηρεσίας—ἰδίᾳ τὰς ἐπὶ τῶν συντάξεων—ἵνα διεκπεραιώνουν ταχέως τὰς εἰς αὐτοὺς ἀνατιθεμένας ὑποθέσεις.

Ὁ κ. **Ἰ. Κούνδουρος** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Ἑνώσεως τῆς τροχαίας κινήσεως ἐργατῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κ. **Σκ. Ζερβὸς** ὁμιλεῖ ἐπὶ ἀναφορᾶς τῆς κοινῆς τῶν Ἀλυτρώτων Ἐπιτροπείας καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐπιστήσῃ τὴν προσοχήν της ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου

ζητήματος τῆς ἀθρόας ἀπολύσεως τῶν προσωρινῶν προσφύγων ὑπαλλήλων. Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε σοβαρώτατον, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπαλλήλων εἶνε μέγας, ἡ δὲ ἀπελπισία εἶνε κακὸς σύμβουλος.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Οἰκονομιῶν καθῆκον ἔχει νὰ περιορίσῃ τὰς δαπάνας. Εἰδικῶς προκειμένου περὶ τῶν προσφύγων συνέπεσε δυστυχῶς νὰ ὑπηρετῶσιν οὗτοι ὡς ἔκτακτοι.

Ὁ κ. **Γ. Λουπινᾶς** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν συνεταίρων γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν Γαργαλιάνων, ἥτις παραπέμπεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

Ἐπίσης συνιστᾷ ἀναφορὰν τῆς Ἑνώσεως Συνεταιρισμῶν Τριφυλίας, ζητούντων τὴν λῆψιν μέτρων προστατευτικῶν ὑπὲρ τῆς σταφίδος.

Ὁμιλῶν ὡσαύτως ἐπὶ ἀναφορᾶς τῶν κατοίκων Καλαμῶν ζητεῖ ὅπως ληφθῶσιν ἐπὶ τέλους μέτρα πρὸς ὁριστικὴν λύσιν τοῦ σοβαρωτάτου ζητήματος τοῦ χειμάρρου Νέδωνος, ὁ ὁποῖος ἑκάστοτε ὑπερεκχειλίζει ἀπειλῶν διὰ καταποντισμοῦ τὴν πόλιν τῶν Καλαμῶν, πόλιν ἀκμάζουσαν γεωργικῶς, βιομηχανικῶς καὶ ἐμπορικῶς καὶ συνεισφέρουσαν δεκάδας ἑκατομμυρίων εἰς τὸ Κράτος.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὸν ἀπόντα κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, ὅστις ἔδωκε τὴν ἐντολὴν τῆς καταβολῆς τῶν 350 χιλ. δραχμῶν διὰ τὴν πρόχειρον ἐπισκευὴν καὶ ἐκτέλεσιν ἔργων ἐν τῷ χειμάρρῳ. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἔχῃ ἡ Κυβέρνησις πλήρη τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν, λέγει, ὀφείλει νὰ λάβῃ σύντονα τὰ μέτρα πρὸς ὁριστικὴν διευθέτησιν τοῦ χειμάρρου. Ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψει ὅτι ὁ Δῆμος Καλαμῶν αὐθορμήτως προσφέρεται ἵνα ὑποστῇ τὴν ἀπαιτουμένην φορολογίαν πρὸς ὁριστικὴν ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος, ὅπερ ἐκτὸς τῶν ἄλλων θὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ τὸν λιμένα, δι' ὃν καὶ τὸ Λιμενικὸν Ταμεῖον θὰ ὤφειλε νὰ καταβάλῃ ἀνάλογον ποσόν.

Ὁ κ. **Ν. Δαγρὲς** λέγει ὅτι μεθ' ὅσα ἀνέπτυξαν οἱ προλαλήσαντες δὲν ἔχει ἢ νὰ κάμῃ τὴν δήλωσιν ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν Καλαμῶν—βεβαίως ὅσοι θὰ ὠφεληθοῦν ἐκ τῶν ἔργων τούτων—προσφέρονται νὰ ὑποβληθοῦν εἰς τὴν ἀπαιτουμένην φορολογίαν διὰ τὴν διευθέτησιν τῆς κοίτης τοῦ χειμάρρου. Ἐλέγχω, ἐπιλέγει, τὴν ἀστοργίαν καὶ ἀμέλειαν τῶν ἑκάστοτε Κυβερνήσεων τοῦ παρελθόντος καὶ ἐπικαλοῦμαι ἔντονον μέριμναν τῆς παρούσης Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Π. Φλέσσας** ἐπικαλεῖται ὡσαύτως τὴν μέριμναν τῆς

Κυβερνήσεως, ἣν εὐχαριστεῖ διὰ τὴν ἄμεσον μέριμναν ἣν ἔλαβεν ὑπὲρ τοῦ ζητήματος κατόπιν τῶν συστάσεών του.

Ι. Βαλαλᾶς (Ὑπ. Συγκοιν.). Μία ἀπὸ τὰς μεγάλας στενοχωρίας τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας ἐν τῇ Νάξῳ μας εἶνε καὶ αἱ ἐκάστοτε ἐρχόμεναι ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἐπείγουσαι ἐκκλήσεις πρὸς παροχὴν βοηθείας, πρὸς προστασίαν διαφόρων συνοικισμῶν κατὰ τῶν πλημμυρῶν καὶ τῆς μανίας τῶν χειμάρρων. Μία ἐκ τῶν ζοφερωτέρων συγκινήσεών μας ὑπῆρξε καὶ ἡ εἴδησις ὅτι ἡ ὡραία καὶ πλουσία πόλις τῶν Καλαμῶν ἐκινδύνευσε τελευταίως καὶ ὑπέστη μεγάλας ζημίας. Ἡ Κυβέρνησις ἔσπευσε νὰ ἀποστείλῃ ὡς πρώτην προσωρινὴν βοήθειαν 300 χιλιάδας δραχμῶν. Ἤδη κατενοήθη ὅτι οἱ κάτοικοι ὀφείλουν νὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν θυσίας τινὰς ἀναγκαίας διὰ τὴν προστασίαν τῆς περιουσίας των. Ὁλόκληρος ἡ πόλις καὶ ὁ λιμὴν αὐτῆς ὡς καὶ οἱ περίοικοι κατανοοῦσι πλέον ὅτι πρέπει νὰ ἐξασφαλισθῇ ποσὸν δυνάμενον νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἓν μέγα δάνειον. Ἐλπίζω ὅτι συντόμως θὰ ἀρχίσουν τὰ ὁριστικὰ ἔργα συμφώνως πρὸς τὰς ὑπαρχούσας μελέτας διὰ τῶν τελειοτικῶν κανονισμῶν τοῦ χειμάρρου Νέδοντος.

Ὁ κ. ***Γ. Ροδόπουλος*** ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾶς τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν χωρίων Γιάννουλι, Ὁρμὲν Τσιρλίκι καὶ Δένδρα Δουργανάδων λέγει ὅτι πᾶσαι αἱ μέχρι τοῦδε Κυβερνήσεις ἐτήρησαν ἀπέναντι τῶν Συνεταιρισμῶν τούτων πολιτικὴν πλουτοκρατικὴν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς αὐτοκαλλιεργείας. Ὅλαι αἱ μέγισται αὐταὶ ἐκτάσεις παραμένουν ἀναπαλλοτρίωτοι πρὸς ἀπελπισίαν τῶν δυστυχῶν γεωργῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ μίαν ἤδη δεκαετίαν ἀνέρχονται καὶ κατέρχονται τὰς κλίμακας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας διακόυκολούμενοι ἀπὸ τοὺς διαφόρους Ὑπουργούς, τινὲς τῶν ὁποίων ὑπεστήριξαν μάλιστα τοὺς τσιφλικιούχους.

Ὁ κ. ***Γ. Μαρῆς*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ πληρεξουσίου ὁ ὁποῖος διεξάγει ἔλεγχον κατὰ Ὑπουργῶν, τῶν ὁποίων μάλιστα δὲν ἀναφέρει τὰ ὀνόματα, παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ. Ἐὰν ὁ κ. πληρεξούσιος ἐπιθυμῇ νὰ διεξαγάγῃ ἔλεγχον, ὀφείλει νὰ ἐγγράψῃ ἐπερώτησιν. Ἐκφράζει τὴν λύπην του διότι τοιαῦτα λέγει ὁ κ. συνάδελφος, ἐνῷ γνωρίζει τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ὅτι οὐδὲν ἀγρόκτημα θέλει μείνει ἀναπαλλοτρίωτον, μηδὲ τῶν αὐτοκαλλιεργειῶν ἐξαιρουμένων.

Ὁ κ. ***Γ. Ροδόπουλος*** ἀπαντᾷ ὅτι εἶνε ἐντὸς τοῦ Κανονισμοῦ ἀναπτύσσων ἀναφορὰν πολιτῶν ἀκριβῶς ἀπευθυνομένην εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν κατὰ τῆς ἐνεργείας ἢ μὴ ἐνεργείας

τοῦ Ὑπουργοῦ. Ὑπομένως τὰ λεχθέντα ἀποτελοῦσιν ἀνάπτυξιν τῶν ἀναφορῶν. Ἔχει δὲ ἐγγεγραμμένας ἐπερωτήσεις ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων, ἃς θέλει ἐν καιρῷ ἀναπτύξει. Δύναται δὲ καὶ ἔχει τὸ θάρρος νὰ κατονομάσῃ τοὺς Ὑπουργούς τοὺς προστατεύοντας τὰ συμφέροντα τῶν μεγαλοκτηματιῶν ἐπὶ παραβλέψει τῶν νομίμων δικαίων τῶν ἀγροτῶν. Συνεχίζων δὲ ἀναφέρει τὰς συνήκας ὑφ' ἃς διατελοῦσι τὰ περὶ οὗ ὁ λόγος τσιφλίκια καὶ οἱ ἰδιοκτῆται αὐτῶν. Ἐκφράζει δὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως θέλει ἐκπληρώσει πᾶσι δοθείσας σχετικὰς ὑποσχέσεις τοῦ περὶ ἀποκαταστάσεως.

Ὁ κ. ***Σπ. Θεοδωρόπουλος*** ὑποστηρίζει ἀναφορὰν τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Ἑνώσεως τῆς τροχαίας κινήσεως τῶν ἐργατῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κ. ***Θεμ. Παπαϊωάννου*** συνιστᾷ ὡσαύτως τὴν ἀναφοράν.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Α. Δενδρινός. Κύριοι πληρεξούσιοι, χθὲς κατετέθη πρότασις ὑπογεγραμμένη παρὰ πλείστων ὅσων πληρεξουσίων περὶ προτάξεως τῶν ἀγροτικῶν νομοσχεδίων καὶ τῶν συναφῶν αὐτῶν. Ἡ πρότασις αὕτη κατετέθη εἰς τὸ Προεδρεῖον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς σχεδὸν τῆς Συνελεύσεως, ἀλλ' ὅτε ἐζήτησεν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης τὴν πρόταξιν τῶν ἄλλων νομοσχεδίων, δὲν ἐλήφθη ποσῶς ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως ἡ πρότασις ἡμῶν. Θὰ ἀποτείνω τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως· δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν πλέον αἱ προτάσεις ἀπὸ ὁσουσδήποτε καὶ ἂν εἶνε ὑπογεγραμμέναι πληρεξουσίους περὶ προτάξεως ὡρισμένων νομοσχεδίων; Καὶ δυνάμεθα, κύριοι, νὰ ἀνεχθῶμεν τοῦτο, δεδομένου μάλιστα ὅτι πρόκειται περὶ ἀγροτικοῦ ζητήματος, τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει, νομίζω, τοὺς πάντας καὶ πολλοὺς ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ὑποστηρίζουν τὴν παροῦσαν Κυβέρνησιν; Νομίζω ὅτι πρέπει τοὐλάχιστον νὰ ἐρωτηθῇ ἡ Συνέλευσις ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θέματος καὶ δίδω τὴν πρότασιν ὅπως ἐρωτήσω τὸν κ. Πρόεδρον, ἀφοῦ δὲν λαμβάνω οὐδεμίαν ἄλλην ἀπάντησιν.

Πρόεδρος. Ἐφόσον ὑπεβλήθη ταιαύτη πρότασις καὶ δὲν ἀπεφέρετο δεκτὴ ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν, δὲν πρέπει νὰ ἔχητε παράπονον. Ἐὰν θέλητε νὰ προταχθῇ εἰς τὴν αὔριανὴν συνεδρίασιν, θὰ ἐρωτήσω τὴν Συνέλευσιν κατὰ τὴν

λήξιν τῆς συνεδριάσεως, διότι σήμερον δὲν εἶνε ἀναγεγραμμένον εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν.

Α. Δενδρινός. Πολὺ καλά.

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ νομοσχεδίου «περὶ συμβιβαστικῆς λύσεως τῶν μεταξὺ Δημοσίου καὶ ἀνωνύμου Ἑταιρείας λίμνης Κωπαΐδος ἐκκρεμῶν διαφορῶν».

Ὁ κ. **Λ. Κουτσοπέταλος** λέγει ὅτι, ἐφόσον μέχρι πρὸ ὀλίγου μόλις κατετέθησαν τὰ ἔγγραφα τῶν ὁποίων τὴν κατάθεσιν ἐζήτησα, θὰ παρεκάλει ν' ἀναβληθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου συζήτησις ἐπὶ μίαν τοὐλάχιστον ἡμέραν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι τὰ ἔγγραφα ἔχουν κατατεθῇ πρὸ δεκαημέρου, ἔχει δὲ λάβει καὶ σχετικὴν ἀπόδειξιν τοῦ Γραφείου τῆς Συνελεύσεως. Ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ ἠδύνατο νὰ συζητηθῇ ἡ ἀρχὴ τοῦ νομοσχεδίου τοὐλάχιστον, διότι ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ θεωρῆται ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἀποφεύγει νὰ δώσῃ μίαν οἱανδήποτε λύσιν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ὁ κ. **Λ. Κουτσοπέταλος** λέγει ὅτι πρόκειται περὶ ἑνὸς δισεκατομμυρίου, τὸ ὁποῖον ἡ Ἑταιρεία θὰ κερδίσῃ εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ κατὰ τρόπον διάφορον τοῦ ἀναφερομένου ἐν ταῖς συμβάσεσιν. Ἐξετάζων διὰ μακρῶν τὸ ἱστορικὸν τῆς Συμβάσεως Κωπαΐδος ἀναφέρει πῶς, ἐναντίον τοῦ ἄρθρου τῆς Συμβάσεως τὸ ὁποῖον ὁρίζει ὅτι τὰ 80 χιλ. στρέμματα θὰ λάβῃ ἡ Ἑταιρεία πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος, αὕτη ζητεῖ σήμερον νὰ λάβῃ ἀκριβῶς τὴν ἔκτασιν ἐκείνην, ἀπὸ τὰ χωράφια μόνον τῆς ὁποίας λαμβάνει 120 δραχμὰς ἐτησίως κατὰ στρέμμα δι' ἐνοίκιον.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι, ἂν καὶ ἐν τῷ νομοσχεδίῳ γίνεται λόγος περὶ διαιτησίας, δὲν δίδεται εἰς τὴν Ἑταιρείαν ἡ ἔκτασις αὕτη.

Ὁ κ. **Γ. Κατσιμπίρης** ἐρωτᾷ διατί δὲν καταφεύγει ἡ Ἑταιρεία εἰς τὰ Δικαστήρια.

Ὁ κ. **Λ. Κουτσοπέταλος** λέγει ὅτι ἡ Ἑταιρεία εἶχε δεχθῇ ὅπως ὁ Ἄρειος Πάγος δικάζῃ κατὰ πρῶτον καὶ τελευταῖον βαθμὸν τὰς μεταξὺ Δημοσίου καὶ Ἑταιρείας διαφοράς. Ἀλλὰ πῶς νὰ καταφύγῃ ἡ Ἑταιρεία εἰς τὰ Δικαστήρια, ἀφοῦ εἶνε ἐξόφθαλμον ὅτι δὲν δύναται νὰ λάβῃ τὰ στρέμματα τὰ ὁποῖα ζητεῖ εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν ἀντὶ τῆς ἀνατολικῆς; Ἄλλως τε ἡ Ἑταιρεία καρποῦται καὶ ἐκμεταλλεύεται μέχρι σήμερον ὁλόκληρον τὴν Κωπαΐδα, 280 χιλιάδας ἐν ὅλῳ στρέμματα δηλαδή. Ποίαν ἑπομένως ζημίαν ὑπέστη ἡ Ἑταιρεία ἐκμεταλλευομένη ὁλοκλήρους τὰς ἐκτάσεις ἐκείνας εἰς βάρος τῶν χωρικῶν, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζεται ὡς πραγματικοὺς λευκοὺς δούλους; Ἀναφέρει ἐπίσης συνεχίζων ὅτι τὸ δεύτερον ζήτημα τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ λύσῃ ἡ διαιτησία εἶνε τὸ νὰ ἀφαιρεθοῦν ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας 15 χιλ. στρέμματα, τὰ ὁποῖα, συμφώνως πρὸς τὴν Σύμβασιν, ὤφειλον ἀπὸ 10 ἤδη ἐτῶν νὰ δοθῶσιν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀποζημιώσεως εἰς τοὺς χωρικούς. Τὸ τρίτον ζήτημα, ὅπερ πρόκειται ὁσαύτως νὰ λυθῇ διὰ τῆς διαιτησίας, εἶνε τὸ ζήτημα τῶν ἀγωγῶν, ἃς ἡ Ἑταιρεία ἔχει ἐγείρει κατὰ διαφόρων χωρικῶν, ὡς αὐθαιρέτως καταλαβούντων ἐκτάσεις ἀνηκούσας εἰς αὐτήν. Ἀπὸ τὰς ὑπερχιλίας ἀγωγὰς τὰς ὁποίας ἤγειρεν ἡ Ἑταιρεία μόνον ἓξ εἰσήγαγε πρὸς ἐκδίκασιν, ἁπάσας δὲ ταύτας ἀπέρριψε τὸ Πρωτοδικεῖον Λεβαδείας. Τοιοῦτον ζήτημα λοιπὸν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀνατεθῇ εἰς διαιτητάς, ἐρώτων τὸ ζήτημα τοῦτο ἐλύθη διὰ τῶν Δικαστηρίων; Καὶ δὲν μειώνει τοῦτο τὸ κῦρος τοῦ Κράτους καὶ δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ δημιουργηθῇ κακὸν προηγούμενον;

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι τοῦτο δὲν θίγει τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ Κράτους, διότι πάντα τὰ Κράτη σήμερον τείνουν πρὸς τὴν διαιτησίαν, τοιαύτην δέ τινα βάσιν ἔθηκε καὶ μετὰ τοῦ κ. Βενιζέλου εὑρισκόμενος ἐν Παρισίοις καὶ Λονδίνῳ καὶ ὅτε ἐπρόκειτο περὶ μελλόντων νὰ γίνουν ἐν Ἑλλάδι ἔργων ὑπὸ ξένων Ἑταιρειῶν.

Ὁ κ. **Λ. Κουτσοπέταλος** λέγει ὅτι διαφέρει τοῦτο ἀπὸ τὰ ὑπ' ὄψει ζητήματα, ζητήματα λελυμένα διὰ δικαστικῶν ἀποφάσεων καὶ καθοριζόμενα ῥητῶς ἐν συμβάσεσιν. Ἀποφεύγει πῶς ἡ Κυβέρνησις δέχεται κἂν νὰ συζητήσῃ ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων οὐδ' αὐτὸς ὁ διαιτητὴς τὸν ὁποῖον θὰ ὁρίσῃ ἡ Ἀγγλικὴ Ἑταιρεία εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἀντίθετον γνώμην. Καὶ ἐνῷ ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ 40 καὶ πλέον ἐτῶν— ὁπότε ἀπεξηράνθη ἡ Κωπαΐς— ἐκμεταλλεύεται τὴν λίμνην, ζητεῖ ἤδη ὅπως ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν 99 ἐτῶν ἀρχίσῃ ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς καταρτισθησομένης συμβάσεως. Φρονεῖ ὅτι πάντα τὰ ζητήματα τὰ ἐπιδεκτικὰ διαιτησίας ὤφειλον σαφῶς νὰ καθορισθῶσι καὶ ν' ἀναφερθῶσιν ἐν τῷ νομοσχεδίῳ, ἐρώτων πρόκειται περὶ μιᾶς τοιαύτης κακοπίστου Ἑταιρείας. Ἀναφέρων ἀκολούθως ὅτι ἡ Ἑταιρεία ζητεῖ ἀποζημίωσιν καὶ δι' ἄλλα 15 χιλ. στρέμματα, τὰ ὁποῖα ἰσχυρίζεται ὅτι τῆς κατέλαβον, καὶ ὅτι ἔχει εἰσαγάγει καὶ ἴδιον τρόπον ἐπιβολῆς προστίμων εἰς τοὺς ἀγροζημιωτὰς διὰ τοῦ ἐπιστάτου της, κηρύσσεται κατὰ τοῦ νομοσχεδίου καὶ παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως ἀποδίδουσα τὴν προσήκουσαν σημασίαν εἰς τὸ ζήτημα καταψηφίσῃ τὸ νομοσχέδιον.

Ὁ κ. **Ν. Ἀνδρεαδάκης** λέγει ὅτι θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον, ἐὰν κατωρθοῦτο ἡ ἐπίλυσις τῶν μετὰ τῆς Ἑταιρείας διαφορῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν φαίνεται ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχεδίου. Ἡ Ἑταιρεία ἔπρεπε νὰ ἀρκεσθῇ εἰς ὅσα παρανόμως μέχρι σήμερον ἐπρετερίσθη παραβαίνουσα διακρῶς τὰς συμβάσεις, ἐξ οὗ μεγάλως ἐζημιώθη τὸ Κράτος. Ἐξ ὅσων ἔργων ὑπεχρεοῦτο ἡ Ἑταιρεία νὰ ἐκτελέσῃ οὐδὲν ἐξετέλεσε καὶ οὕτω τὸ Κράτος θὰ παραλάβῃ τὸ ἔργον ἡμιτελές. Πάντως γαῖας πρὸς καλλιέργειαν δὲν θὰ ἀνεύρῃ, διότι θὰ εἶνε ἀνάγκη, ὅταν θὰ παραλάβῃ τὸ ἔργον, νὰ ἀρχίσῃ νέαν ἀποξήρανσιν. Ἐπίσης ἡ Ἑταιρεία δὲν ἐξετέλεσεν ἔργα ἀρδεύσεως τοῦ Θηβαϊκοῦ πεδίου παρὰ τὴν ὑποχρέωσιν ἣν εἶχε καὶ τὴν ὁποίαν οὐδεμία Κυβέρνησις ὑπέμνησεν εἰς αὐτήν. Ἐὰν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως μᾶς βεβαιοῖ ὅτι διὰ τῆς ὑπὸ συζήτησιν συμβάσεως ἡ Ἑταιρεία θὰ ὑποχρεωθῇ νὰ ἐκπληρώσῃ ἁπάσας τὰς ὑποχρεώσεις της, τότε τὸ νομοσχέδιον θέλει ἀποβῇ σωτήριον.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) ἀναφέρει τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀποξηράνσεως τῆς λίμνης Κωπαΐδος καὶ ὅτι κατόπιν ἀποτυχίας τῆς Γαλλικῆς Ἑταιρείας ἡ ἀποξήρανσις συνετελέσθη ὑπὸ τῆς περὶ ἧς πρόκειται Ἀγγλικῆς Ἑταιρείας. Ἐξετάζων τὸν ἀπολογισμὸν τῆς Ἑταιρείας ταύτης δὲν εὑρίσκει πραγματοποιημένα τὰ κέρδη περὶ ὧν ἐγένετο λόγος. Συγκρίνων τὰ ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ λαβόντα χώραν πρὸς τὰ ἐν τῇ Κωπαΐδι λέγει ὅτι ὅλως ἄλλοία εἶνε ἡ ἐκεῖ κατάστασις πρὸς τὴν ἐν Κωπαΐδι, διότι ἐδῶ πρόκειται περὶ μιᾶς λίμνης ἀποξηρανθείσης ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας, ἐνῷ ἐκεῖ περὶ πατροπαραδότου ἀγροτικῆς καταστάσεως. Ἐξετάζει μετὰ ταῦτα τὸ ζήτημα τῆς ἁλιείας ἐν Κωπαΐδι ὡς καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς πτώσεως τῶν ὑδάτων, τὴν ὁποίαν δὲν εὑρίσκει ἐπιζήμιον διὰ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν. Νομίζει κατόπιν τούτων ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ καταρτισθῇ μία νέα σύμβασις, ὅπως πᾶσαι αἱ διαφοραὶ παραπέμπωνται εἰς διαιτησίαν, δι' ἧς θέλουσι λυθῇ ἅπαντα τὰ μεταξὺ τῶν χωρικῶν καὶ τῆς Ἑταιρείας ζητήματα, δεδομένου ὅτι ἡ Ἑταιρεία ἔχει τὴν πρὸς τοῦτο διάθεσιν. Τοῦτο, λέγει, καὶ διεθνῶς θέλει ὠφελήσει γενικώτερον τὴν Ἑλλάδα, διότι μόνον τοιουτοτρόπως εἶνε δυνατὸν νὰ τηρῶσι τὰ Κράτη τὴν ὑπόληψιν αὐτῶν. Ἀνέλαβεν ἄλλως τε ὡρισμένην ὑποχρέωσιν, λέγει, νὰ ὑποστηρίξῃ ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως τὸ νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον ἐὰν δὲν ψηφισθῇ, οὗτος δὲν δύναται νὰ παραμείνῃ κυβερνῶν τὴν Χώραν.

Γ. Ροδόπουλος. Μίαν διασάφησιν, παρακαλῶ. Κατὰ τὴν σύμβασιν ἡ Ἑταιρεία ὑποχρεοῦται νὰ καλλιεργῇ τοὐλάχιστον τὸ 1/3 τῶν καλλιεργησίμων γαιῶν διὰ τῶν νεωτέρων γεωργικῶν συστημάτων, τουτέστι δι' ἀτμοκινήτων ἀρότρων καὶ τοπικῶν γεωργικῶν μηχανῶν, ἐπὶ ποινῇ πληρωμῆς πρὸς τὸ Δημόσιον ἴσου ποσοῦ πρὸς τὸ τριπλάσιον τῶν νενομισμένων φόρων. Προσέτι δὲ νὰ συστήσῃ ἱπποτροφείων καὶ κτηνοτροφείων πρὸς αὔξησιν καὶ βελτίωσιν τοῦ εἴδους τῶν εἰρημένων κτηνῶν. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ Ἑταιρεία δὲν ἐξεπλήρωσε τὴν ὑποχρέωσίν της ταύτην. Εἰς τὰ θέματα τῆς διαιτησίας θὰ τεθῇ καὶ ἡ ἐξέτασις τῶν δικαίων τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ἐκ τῆς μὴ ἐκπληρώσεως τοῦ ὅρου τούτου;

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Βεβαίως θὰ τεθῇ καὶ τὸ θέμα τοῦτο ὑπὸ τὴν ἀπόφασιν τῶν διαιτητῶν.

Ὁ κ. **Ν. Σπηλιώτης** λέγει ὅτι πρόκειται περὶ σοβαρωτάτου νομοθετήματος καὶ φρονεῖ ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο πρὶν ἢ προσκομισθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν ἔπρεπε πρωτίστως νὰ παραπεμφθῇ εἰς Ἐπιτροπήν, ἵνα ἐξετασθῶσιν ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ζητήματος, διότι τότε θὰ ἦτο ἄρτιον τὸ νομοσχέδιον. Ἐξετάζων δὲ λεπτομερέστερον τὰς διαφόρους διατάξεις τοῦ νομοσχεδίου εὑρίσκει τοῦτο ἀτελές, διότι, καίτοι πρόκειται περὶ ἀποκαταστάσεως ὀγκώδους ἀριθμοῦ ἀγροτῶν Λεβαδείας—Θηβῶν, δὲν λαμβάνονται περὶ αὐτοῦ τὰ ἐνδεικνύμενα σήμερον μέτρα. Τὸν ξενίζει δέ, λέγει, πρῶτον ἡ ἀοριστία, ἡ ὑπάρχουσα διὰ πλεῖστα ζητήματα ἐν τῷ νομοσχεδίῳ, καὶ δεύτερον ὅτι ὅλα τὰ ζητήματα ταῦτα παραπέμπονται εἰς διαιτησίαν, ἡ ὁποία δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ρυθμίσῃ δικαίως τὰ πρὸ αὐτῆς τεθησόμενα ζητήματα. Ἀφηγεῖται μετὰ ταῦτα τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀποξηράνσεως τῆς Κωπαΐδος, ὡς καὶ τὰς κατὰ διαφόρους περιόδους καταρτισθείσας συμβάσεις μετὰ τῶν ἀναλαβουσῶν τὴν ἀποξήρανσιν Ἑταιρειῶν, καὶ λέγει ὅτι ἐν ταῖς συμβάσεσι περιελήφθησαν διατάξεις, ἐν σχέσει πρὸς τὰ δικαιώματα καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ τε Δημοσίου καὶ τῶν κατοίκων, αἵτινες ἀτιμάζουσι τὸν πολιτισμόν. Ἀναλύει ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ λεπτομερέστερον τὰ σχέδια τῶν διαφόρων μηχανικῶν, αἵτινες ἐμελέτησαν τὰ τῆς ἀποξηράνσεως, ὡς καὶ τὰς ἀναφερθείσας διατάξεις, καὶ λέγει ὅτι, κατόπιν τούτων, ἐπόμενον ἦτο νὰ δημιουργηθῶσιν αἱ ἔκτοτε δημιουργηθεῖσαι διενέξεις, περὶ ὧν οὐχὶ ἅπαξ ἠσχολήθησαν αἱ Ἑλληνικαὶ Βουλαί.

Ἐξετάζων μετὰ ταῦτα πῶς δύνανται νὰ λυθῶσιν αἱ ἀναφερόμεναι ἐν τῇ αἰτιολογικῇ ἐκθέσει διαφοραὶ λέγει ὅτι αἱ διαφοραὶ αὗται.....

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Δὲν πρόκειται περὶ τῶν ἀναφερομένων ἐκεῖ διαφορῶν, ἀλλὰ περὶ πάσης διαφορᾶς, διότι ἔχομεν καὶ ἡμεῖς διαφορὰς μετὰ τῆς Ἑταιρείας.

Ν. Σπηλιώτης. Ἀλλάσσει τὸ ζήτημα ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει. Μένει νὰ ἐξετασθῇ τότε πρῶτον ἡ διαφορὰ τῶν 80 χιλ. στρεμμάτων, ἅτινα διεκδικεῖ ἡ Ἑταιρεία.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο ἀκριβῶς ἔλαβε μόνος μέρος εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ σχεδίου καὶ τῆς συμβάσεως, διότι φρονεῖ ὅτι διὰ τῆς νέας καταρτιζομένης συμβάσεως παρέχονται περισσότερα δικαιώματα εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον, ἅτινα θὰ διεκδικήσῃ τοῦτο ὑπὲρ τῶν ἐκεῖ πληθυσμῶν.

Ὁ κ. ***Ν. Σπηλιώτης*** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει ζήτημα τοιούτων, ἵνα δοθῶσιν ἡμῖν νῦν δικαιώματα διὰ τῶν ὑπαρχουσῶν συμβάσεων, τὰς ὁποίας δὲν δύναται νὰ ἀναιρέσῃ ἡ Ἑταιρεία, καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ δεχθῇ τοῦτο ψηφίζουσα ὡς ἔχει τὸ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχέδιον.

Ὁ κ. ***Δ. Μαργέτης*** παρατηρεῖ ὅτι τὴν ὑποκίνησιν τοῦ τοιούτου ζητήματος καθὼς καὶ ἄλλων τινῶν δὲν ὑποκινεῖ ἡ Ἑταιρεία, ἀλλ' Ἕλληνες κεφαλαιοῦχοι, συμμετέχοντες εἰς τὰ τῆς Ἑταιρείας.

Ὁ κ. ***Ν. Σπηλιώτης*** λέγει ὅτι εἶνε ἀληθὲς τοῦτο. Πρῶτος τῶν Ἑλλήνων κεφαλαιούχων εἶνε ὁ κ. Σκουλούδης, ὁ ὁποῖος ζητεῖ νὰ κερδίσῃ καὶ ἄλλα ἀμύθητα κέρδη. Καὶ συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ διαφορὰ αὕτη δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀνύπαρκτος καὶ δὲν πρέπει νὰ παραπεμφθῇ εἰς διαιτησίαν, διότι θὰ προκύψῃ εἰς τὸν Τόπον ζημία 500 καὶ πλέον ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἕτερον ζήτημα, τὸ τῆς διεκδικήσεως ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας 15 χιλ. στρεμμάτων ἀπὸ τῶν ὁποίων ἔχει παραιτηθῇ αὕτη, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ζητεῖ δι' ἄλλης μεθόδου σήμερον δικολαβικῶς νὰ ἐπανέλθῃ, ἰσχυριζομένη ὅτι οἱ χωρικοὶ ἔχουσι καταλάβει 2[illegible] χιλ. στρέμματα, ἐνῷ ἡ ἔκθεσις τοῦ ἀρμοδίου ὑπαλλήλου τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀναβιβάζει τὴν ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας διεκδικουμένην ἔκτασιν εἰς 17 1)2 χιλ. στρεμ. Πρόκειται ἑπομένως περὶ 2 1)2 χιλ. στρεμμάτων ὧν τὴν ῥύθμισιν δὲν φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἀναλάβῃ ἡ διαιτησία.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ὑδάτων, εὑρίσκει ὅτι καὶ εἰς τοῦτο ἀδίκους ἀξιώσεις προβάλλει ἡ Ἑταιρεία, διότι, ἂν τὴν ἐκμετάλλευσιν ταύτην ἔκαμνε τὸ Ἑλλην. Δημόσιον πρὸς ἄρδευσιν τοῦ πεδίου Θηβῶν, θὰ ἐλύετο —δύναταί τις νὰ εἴπῃ— τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα αὐτῆς τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου δὲν πρέπει, λέγει, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ἐπικρατήσωσιν αἱ ἀπόψεις τῆς Ἑταιρείας.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρωθυπουργὸς) παρατηρεῖ ὅτι μὲ τὸ νὰ παραπεμφθῶσι πάντα τὰ ζητήματα ταῦτα εἰς

διαιτησίαν δὲν ἔπεται ὅτι καὶ θὰ δοθῶσιν ὅσα ζητοῦνται εἰς τὴν Ἑταιρείαν. Δίδει δέ, λέγει, τὴν πληροφορίαν ὅτι θὰ ζητήσῃ παρὰ τῆς διαιτησίας καὶ θὰ ἐπιτύχῃ εὐκόλως τοῦτο, ὅπως εἰς τὴν κυριότητα τῆς Ἑταιρείας μείνωσι μόνον 30 χιλιάδες στρεμμάτων, τὰ δὲ ὑπόλοιπα δοθῶσιν εἰς τὸ Ἑλλ. Δημόσιον, ἵνα ἐξοικονομήσῃ τὰς παρούσας καὶ σπουδαιοτάτας προσφυγικὰς ἀνάγκας αὐτοῦ.

Ὁ κ. ***Ν. Σπηλιώτης*** ἐξακολουθῶν ἐμμένει εἰς τὰς ἀντιλήψεις αὐτοῦ, ἀναφέρων δ' ὅτι καὶ αἱ περὶ τῆς ἁλιείας ἐν τῇ λίμνῃ ἀξιώσεις τῆς Ἑταιρείας εἶνε παράλογοι λέγει ὅτι οἱ ὅροι τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς Κωπαΐδος εἶνε τοιοῦτοι, ὥστε νὰ ἀποτελοῦν ὄνειδος, δὲν θὰ ἐδέχετο δὲ τοιούτους, ὥστε νὰ ἀποτελοῦν ὄνειδος, δὲν θὰ ἐδέχετο δὲ τοιούτους οὐδ' αὐτὴ ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις, εἰς τὰς ἀπόψεις τῆς ὁποίας ὑποχωροῦσα ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἰσάγει τὸ παρὸν νομοσχέδιον, διότι πλὴν τῶν ἄλλων πιέσεων ἃς ὑφίστανται οἱ χωρικοὶ πληρώνουσι καὶ φόρον 32 ἐπὶ τοῖς 0)0 ἐπὶ τῆς ἀκαθαρίστου προσόδου.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρωθυπουργὸς) παρατηρεῖ εἰς τὸν ἀγορεύοντα ὅτι ἔχει λάθος κακὴν βάσιν καὶ δὲν φρονεῖ ὅτι ἔχει δίκαιον λέγων ὅπερ λέγει. Δὲν πρόκειται οὔτε περὶ ὑποχωρήσεως οἱασδήποτε οὔτε περὶ πιέσεως τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ περὶ ἐξυψώσεως τῆς πίστεως τοῦ Κράτους ἐν τῇ διεθνεῖ κοινωνίᾳ, τὴν ὁποίαν θὰ εἶχον ἴσως, δὲν ἠξεύρω τίνες, συμφέρον νὰ θέσωσιν ἐν ἀμφισβητήσει. Ἀκμάζοντος δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ πρὸ συνάψεως δανείου εὑρισκόμεθα καὶ τὴν λύσιν ἑτέρων διεθνῶν διαφορῶν θέλει ἐπιδιώξει τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐνόμισε καὶ νομίζει ὅτι ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ διακανονίσῃ μετ' ἀπολύτου ἐντιμότητος πᾶσαν διαφορὰν αὐτῆς μετὰ ξένων κεφαλαιούχων.

Ὁ κ. ***Ν. Σπηλιώτης*** συνεχίζων λέγει ὅτι μεθ' ὅσα εἶπε φρονεῖ ὅτι ἡ Κυβέρνησις μετὰ τὴν κατ' ἀρχὴν ψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου ὀφείλει νὰ παραπέμψῃ τὴν μελέτην τοῦ νομοσχεδίου εἰς κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπήν, ἥτις, ἀφοῦ ἐξονυχίσῃ πάντα τὰ ὑπάρχοντα ἐκεῖ ἐκκρεμῆ ζητήματα καὶ τὰς ὑπαρχούσας διενέξεις, νὰ ὑποβάλῃ τὴν ἔκθεσίν της, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς νὰ καταρτισθῇ ἄρτιον τὸ νομοσχέδιον. Θὰ θεωρηθῇ περιττὴ τότε, λέγει, ἡ διαιτησία, διότι ἐκ τῆς διαιτησίας θὰ προκύψωσι σοβαρώτατοι κίνδυνοι εἰς βάρος τῶν συμφερόντων τοῦ τε Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῶν περὶ τὴν Κωπαΐδα πληθυσμῶν. Ἔτι πλέον θεωρεῖ ἀναγκαίαν τὴν Ἐπιτροπήν, διότι ἐκ τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς θὰ καταδειχθῇ ὅτι οἱ ὅροι ἐφ' οἷς γίνεται ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς Κωπαΐδος εἶνε ὅροι οἵτινες ἀποτελοῦσιν ὄνειδος τοῦ πολιτισμοῦ καὶ δὲν θὰ

παρορκήσουν οὔτε ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἀλλ' οὔτε παρὰ τῶν ξένων κεφαλαιούχων κατὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν μεταξὺ τῆς Ἑταιρείας καὶ τῶν χωρικῶν διαφορῶν.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** λέγει ὅτι ἡ τακτικὴ ἣν ἀκολουθεῖ ἡ Κυβέρνησις διὰ τὴν ἐπίλυσιν καὶ ρύθμισιν τοῦ Κωπαϊδικοῦ ζητήματος εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν τακτικὴν ἥτις ἠκολουθήθη καὶ διὰ τὴν σύμβασιν μετὰ τῆς Ἑνιαίας, ὅπου μόλονότι δὲν εἰσηκούσθη ὁ νῦν κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ Ἑνιαία ἐξηγοράσθη ὑπὸ τοῦ Κράτους, οἱ ρόδοι οὓς καὶ τότε ἐπέσπασε περὶ δήθεν τοὺς ἀρὸν κινδύνων εἰς ὅρος τῆς πίστεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἀπεδείχθησαν ἀνυπόστατοι καὶ οὐχὶ ἀληθεῖς!

Καταχρίνει λοιπὸν τὸν τρόπον τοῦτον καὶ φρονεῖ ὅτι ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ προτιμήσῃ πλήρη τὴν νέαν σύμβασιν μετὰ τῆς Ἑταιρείας τῆς Κωπαΐδος καὶ οὐχὶ ὀλιγόλογον νομοσχέδιον, διότι πρόκειται περὶ συστήματος ψηφίσεως νομοσχεδίων τὰ ὁποῖα κατεδικάσθησαν ὑπὸ τριῶν Ἐπαναστάσεων καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς αὐτὰς μεθόδους. Ἀλλὼς τε διὰ τῆς ἐπιζητουμένης ἐπιδοτήσεως τῆς ψηφίσεως τοῦ νομοσχεδίου μειοῦται καὶ ὑπονομεύεται καὶ ἐξευτελίζεται τὸ κῦρος τῆς Συνελεύσεως. Δέον, ἐπιλέγει, νὰ ἀφεθῶσι νὰ ψηφίσουσι κατὰ συνείδησιν τὰ διάφορα νομοσχέδια οἱ κ. πληρεξούσιοι, νὰ παραπεμφθῇ δέ, ὡς ὑπεστήριξεν ὁ κ. Σπηλιώτης, τὸ νομοσχέδιον εἰς Ἐπιτροπὴν κοινοβουλευτικήν, ἥτις νὰ ὑποβάλῃ τὴν ἔκθεσίν της.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** λέγει ὅτι ἐκ τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως, τὰς ὁποίας συνωδεύσε καὶ ὑφὲς ζητήματος ἐμπιστοσύνης, προκύπτει ὅτι ἐστηλιτεύθη δεόντως ἡ ἀνάγκη τῆς ὑποβολῆς τοῦ νομοσχεδίου, δι' οὗ γίνεται οὐχὶ ἀσήμαντος κανοτομία. Ἀντὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, εἰς ὃν ὤφειλε νὰ προσφύγῃ ἡ Ἑταιρεία κατὰ τὴν κειμένην σύμβασιν, δημιουργεῖται ἄλλη καινοφανὴς διεθνὴς διαιτητικὴ ὁδός. Πρέπει νὰ δεσμευθῇ τοὐλάχιστον διὰ συμβάσεως ἡ Ἑταιρεία νὰ σεβασθῇ τὴν διαιτησίαν. Ἐπίσης νὰ καθιερωθῇ ὁ τρόπος τῆς ἐπιλογῆς τοῦ διαιτητοῦ, διότι ἐκ τῆς κρίσεως αὐτοῦ θὰ ἐξαρτηθοῦν κολοσσιαῖα συμφέροντα. Κατ' ἀρχὴν συμφωνεῖ πρὸς τὸ νομοσχέδιον λόγῳ τῆς εἰρημένης ἀνάγκης.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** λέγει ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα συμβαίνει τοῦτο τὸ περίεργον: Ἔχομεν πλὴν ἀπαίτησιν νὰ ἔρχονται αἱ Ἑταιρεῖαι νὰ θεμελιώνουν παλάτια, νὰ δαπανοῦν καὶ νὰ μὴ κερδίζουν!

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περατωμένη, γίνεται δὲ δι' ἀναπαλάσεως δεκτὸν τὸ νομοσχέδιον κατ' ἀρχήν, κηρυχθὲν **κατεπείγον**.

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9.30' μ. μ. διὰ τὴν 1 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΓ

τῆς 26 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 1.15' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ Ν. Κηπούρης καταγγέλλει τὴν ἐξαγωγὴν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν ἐν Κομοτηνῇ.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Βουνοῦ Τεγέας παρακαλοῦσιν ὅπως καταργηθῇ ὁ νῦν ἰσχύων φόρος ἐπὶ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς.

Ἡ Ἕνωσις τῶν ἐφέδρων Καϊλαρίων παραπονεῖται ἐναντίον τοῦ προϊσταμένου Γραφείου Ἀνταλλαγῆς Καϊλαρίων καὶ ζητεῖ τὴν ἀπομάκρυνσιν τούτου.

Οἱ ὑπάλληλοι τῶν Τ.Τ.Τ. Ἑώου παρακαλοῦσιν ὅπως ὁ χρόνος τῆς ἐν Θράκῃ ὑπηρεσίας των θεωρηθῇ ὡς διπλοῦς.

Οἱ στρατευθέντες μαθηταὶ παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς χορηγηθῶσιν εὐκολίαι τινὲς ὡς πρὸς τὴν ἐγγραφὴν αὐτῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

Ὁ Πάνος Σοφιανὸς παρακαλεῖ ὅπως λόγῳ τῆς ἱκανοποιητικῆς τιμῆς τῆς σταφίδος ἀρθῇ τὸ ζήτημα ἵνα λάβῃ τὴν φυσικήν του ἐξέλιξιν.

Σχολικὴ Ἐπιτροπὴ Δράμας παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως ματαιωθῇ ἡ μελετωμένη μετάθεσις τοῦ γυμνασιάρχου Δράμας.

Ἡ Παμβοιωτικὴ Γεωργικὴ Ἕνωσις παρακαλεῖ ὅπως ἀπορριφθῇ τὸ Κωπαϊδικὸν νομοσχέδιον ὡς καταστρέφον τοὺς δυτικοὺς περιοίκους τῆς Κωπαΐδος.

Οἱ συμβολαιογράφοι Ζακύνθου καὶ Σάμου παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεώς των.

Κάτοικοι τῆς κοινότητος Κασιμίου Τσιφλικίου διαμαρτύρονται ἐναντίον τοῦ ὑπαλλήλου τῆς Ἐφορίας Μεγαλοπόλεως διὰ τὴν ὑπερβολικὴν ἐγγραφὴν γεωργικῆς παραγωγῆς.

Ἡ ἀδελφότης τῶν ἀμαξηλατῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς

παρακαλεῖ ὅπως παραστατευθῶσιν ἀπέναντι τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν αὐτοκινήτων «Ταξί».

Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης διαβιβάζει ἔγγραφον τοῦ Εἰσαγγελέως Πρωτοδικῶν Ἀθηνῶν περὶ χορηγίας ἀδείας παρὰ τῆς Συνελεύσεως πρὸς δίωξιν τοῦ πληρεξουσίου **Ι. Διμπεροπούλου.**

Ἐπίσης διαβιβάζει ἔγγραφον τοῦ Εἰσαγγελέως Ἐφετῶν Λαρίσης περὶ χορηγίας ἀδείας παρὰ τῆς Συνελεύστεως πρὸς δίωξιν τοῦ πληρεξουσίου **Κ. Ταλιαδούρου.**

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν Ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. **Γ. Χατζηκυριακοῦ** παρακαλεῖ ὅπως συζητηθῇ ἡ ἐπερώτησίς του ἐπὶ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης.

Ὁ **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) παρακαλεῖ ὅπως ἡ ἐπὶ τούτου συζήτησις ἀναβληθῇ ἐπί τινα χρόνον, καθόσον ἂν αὕτη ἤθελε διεξαχθῇ σήμερον θὰ ἀπέβαινεν ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα.

Ὁ κ. **Σ. Γονατᾶς** ἐρωτᾷ ἂν τὸ πρωτόκολλον θὰ ἐπικυρωθῇ ὑπὸ τῆς Συνελεύστεως ἢ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι, ἐὰν διὰ τοῦ πρωτοκόλλου μειοῦνται τὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους, τότε θὰ ὑπάρξῃ ἀνάγκη νόμου.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** λέγει ὅτι ὁπωσδήποτε θὰ ἦτο ἐπιθεβλημένη μία συζήτησις ἐπὶ τοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) δέχεται τοῦτο, ἀλλὰ λέγει ὅτι ἡ ἡμέρα τῆς συζητήσεως πρέπει νὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐπὶ προσωπικοῦ ζητήματος λαμβάνων τὸν λόγον μετὰ τοῦτο ὁ κ. **Α. Πρωτοσύγκελλος** λέγει ὅτι σχετικῶς πρὸς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου Θεσσαλονίκης κ. Θ. Παγκάλου ὡς πρὸς τὰς ἀδείας τυροῦ οὐδεμίαν ἄδειαν ἐξέδωκεν. Ὄχι μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλ' ἐξέδωκε καὶ εἰδικὴν διαταγήν, ἣν ἀναγινώσκει, περὶ ἀπαγορεύσεως, ἐπειδὴ τῷ κατηγγέλθη ὅτι ἐκυκλοφόρουν ἄδειαι ἐκδοθεῖσαι ἀπὸ προηγουμένης ἐποχῆς.

Δ. Λεονάρδος. Τίνα ἡμερομηνίαν ἔχει αὐτὴ ἡ διαταγὴ τοῦ Ὑπουργείου;

Ἀχ. Πρωτοσύγκελλος. 21 Αὐγούστου. Θὰ ἤμην, κύριοι πληρεξούσιοι, ἄξιος ὄχι παραπομπῆς εἰς εἰδικὸν δικαστήριον, ὅπως εἶπεν ὁ κ. πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης, ἀλλ' ἀγχόνης, ἐὰν εἶχον τὴν ἀνοησίαν νὰ ἐκδώσω διαταγὴν ἐξαγωγῆς τυροῦ καὶ τροφίμων, τὰ ὁποῖα σπανίζουν εἰς ἡμᾶς καὶ τῶν ὁποίων ὁ Λαὸς ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην. Ἀλλὰ διὰ τὸ ζήτημα τοῦ τυροῦ ἰδίως πρέπει νὰ σᾶς εἴπω καὶ τὸ ἑξῆς: Ὁ τυρός, ὅπως γνωρίζετε πάντες, εἶνε προϊὸν τῆς Θεσσαλίας, εἶχε δὲ διατιμηθῇ κατὰ τὴν θερινὴν περίοδον παρὰ τῆς προγουμένης Κυβερνήσεως εἰς μίαν τιμὴν λογικὴν καὶ ἀνάλογον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Μετὰ τὴν θερινὴν περίοδον προσήγγιζεν ἡ χειμερινὴ περίοδος καὶ ἦτο ἐπιθεβλημένον καὶ δίκαιον ἐν τῇ διατιμήσει τοῦ τυροῦ νὰ γίνῃ αὔξησις ἤ, ἂν δὲν ἐγίνετο αὔξησις τῆς τιμῆς αὐτοῦ, νὰ γίνῃ ἄρσις τῆς διατιμήσεως αὐτοῦ. Ἠδυνάμην δ' ἐκ τοῦ νόμου νὰ τὸ κάμω, διότι ἐπρέσβευον καὶ πρεσβεύω ὅτι ἔπρεπε νὰ ἔχῃ αὐξηθῇ ἡ τιμὴ τοῦ τυροῦ, ἠδυνάμην νὰ τὴν αὐξήσω δ' ἕως 10 δραχμὰς ἄνευ οὐδενὸς φόβου, διότι εἶχον τὸ δικαίωμα ἐκ τοῦ νόμου. Ἀκριβῶς δὲν τὸ ἔκαμα, διότι προκειμένου περὶ προϊόντος τῆς Θεσσαλίας θὰ παρεξηγούμην, μόνον δὲ διὰ νὰ ἀποφύγω τὴν παρεξήγησιν ἐδείχθην αὐστηρὸς καὶ ἄδικος εἰς τὸ ζήτημα αὐτό, μέχρι σήμερον δὲ διατηρεῖται ἡ τιμὴ τοῦ τυροῦ ἡ ἐπαινή, ἐνῷ πρέπει νὰ ἰσχύῃ ἄλλη διατίμησις κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον. Πλὴν τούτου, κ. συνάδελφοι, οἱ μεγαλύτεροι τυρέμποροι τῶν Ἀθηνῶν εἶνε Θεσσαλοί, πατριῶταί μου, προσωπικοὶ δὲ ἐμοῦ φίλοι, ἐὰν δ' ἤθελον νὰ καταχραθῶ, ἠδυνάμην καὶ ἐγὼ ἄνευ οὐδενὸς φόβου ν' αὐξήσω ἢ ἄρω τὴν διατίμησιν τοῦ τυροῦ καὶ νὰ ἔχω περιουσίαν ἑκατομμυρίων, ὅπως ἔχει καὶ ὁ ἐκ Θεσσαλονίκης κ. συνάδελφος.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Δὲν εἶπε τοιοῦτό τι.

Θ. Πάγκαλος. Δὲν σᾶς κατηγόρησα διὰ κατάχρησιν. Ἐνθυμεῖσθε ὅτι, ὅτε σᾶς ἤλεγξα, εἴπον ὅτι «ὁ ἀξιότιμος καὶ ἐντιμος—διότι σᾶς ἐγνώρισα ὡς ἔντιμον ἀξιωματικὸν—παρεσύρθη καὶ ὑπέγραψε τὴν διαταγήν». Δὲν εἶπον ὅτι κατεχράσθητε.

Ἀχ. Πρωτοσύγκελλος. Θὰ σᾶς ἀποδείξω ὅτι δὲν παρεσύρθην.

Θ. Πάγκαλος. Ἄλλως τε, διὰ νὰ μὴ ἀπασχολῶ τὴν Συνέλευσιν, θὰ καταθέσω ἐπερώτησιν σχετικήν, δυνατὸν δὲ ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ἐπλανήθην.

Ἀχ. Πρωτοσύγκελλος. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὸ πολυθρύλητον ζήτημα τοῦ ἐλαίου κατὰ μῆνα Ἰούνιον ὁ κ. πληρεξούσιος ἐκ Θεσσαλονίκης Ὑπουργὸς ὢν τότε τῆς Ἐννόμου Τάξεως ἐξέδωκε τρεῖς διαταγὰς πρὸς τὰ τελωνεῖα Μυτιλήνης, Κρήτης καὶ Κερκύρας, δι' ὧν ἐπέτρεψε τὴν ἐξαγωγὴν ἐλαίου, ἐκ μὲν Μυτιλήνης καὶ Κερκύρας ἑνὸς ἑκατομμυρίου ὀκάδων ἑξ ἑκάστης, ἐκ δὲ τῆς Κρήτης ἑκατὸν χιλιάδων ὀκάδων ἐξ ἑκάστου Νομοῦ αὐτῆς.

Τὸ μέτρον τοῦτο τῆς Κυβερνήσεως τότε, δίκαιον ὄν, λόγῳ τῆς ὑπερπαραγωγῆς ἡ ὁποία ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἐπαρχίας, διετηρήθη. Κατὰ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου ὁ διαδεχθεὶς τὸν πληρεξούσιον Θεσσαλονίκης ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Ἐννόμου Τάξεως, ἀξιότιμος κ. Κούνδουρος, ἐπέτρεψε τὴν ἐξαγωγὴν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐκ τῆς παρακαταθήκης ἐλαίου μὲ παρακράτημα 30 ο/ο ἐπὶ τοῦ ἐλαίου πρώτης ποιότητος μέχρι 3 βαθμῶν ὀξύτητος, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐλαίου δευτέρας ποιότητος μέχρις ἑπτὰ βαθμῶν ὀξύτητος, μὲ παρακράτημα 20ο/ο. Δικαιότατον τὸ μέτρον, τὸ ὁποῖον ἀνεκούφιζεν ὁλοκλήρους τοὺς ἐλαιοφόρους πληθυσμοὺς καὶ ἐθεράπευσεν ὅλα τὰ δίκαια παράπονα, πλὴν τῶν παραπόνων τῶν ἐλαιοπαραγωγῶν τῆς Μυτιλήνης λόγῳ τῆς ἀρίστης ποιότητος τοῦ ἐλαίου των. Ὅταν παρέλαβον τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐννόμου Τάξεως, κατ' Αὔγουστον, ἀθρόα τηλεγραφήματα ἔρχονται ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Μυτιλήνης ὅτι εἶχον ὑπὸ 12 ἑκατομμυρίων ὀκάδων ἀπόθεμα καὶ ἔλεγον ὅτι ἡ προσεγγίζουσα ἐποδεία ἤθελε φέρει μεγάλην ποσότητα ἐλαίου καὶ παρεκάλουν νὰ ἐπιτρέψωμεν τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ ἐλαίου.

Ι. Κούνδουρος. Αὐτὰ τὰ παράπονα ἐκ μέρους τοῦ Λαοῦ τῆς Μυτιλήνης ὀφείλω νὰ δηλώσω ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς ὑπουργίας μου εἶχον διατυπωθῆ, δηλαδὴ παρεπονέθησαν διὰ τὸ μέτρον τοῦ παρακρατήματος.

Γ. Παπανδρέου. Δὲν παρεπονέθησαν μόνον διότι ἡ παραγωγὴ ἦτο μεγάλη καὶ ἑπομένως τὸ παρακράτημα ἦτο ἀνεπαρκές, ἀλλὰ παρεπονέθησαν διότι ἐξεδόθησαν διαταγαὶ χωρὶς πρόνοιαν ἐφαρμογῆς αὐτῶν. Διότι, ἐνῷ ὁρίζεται ὅτι θὰ ὑπάρξῃ παρακράτημα 30 ο/ο, δὲν ὑπάρχει καμμία ὑπηρεσία ἡ ὁποία νὰ ἐπιβλέπῃ διὰ τὸ παρακράτημα. Καί, ἐνῷ παρείχετο ἡ ψευδὴς ἐντύπωσις ὅτι θὰ ἐπετρέπετο ἡ ἐξαγωγή, κατ' οὐσίαν εἶχεν ἀπαγορευθῆ.

Ἀχ. Πρωτοσύγκελλος. Εἰσήγαγον τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ἐλαίου εἰς τὸ πρῶτον Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, διότι ἀνεγνώριζον τὰ δίκαια παράπονα τῶν Μυτιληναίων. Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἀπεφάσισε τὴν ἐξαγωγὴν ἄνευ οὐδενὸς παρακρατήματος. Τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἦλθον ὅλοι σχεδὸν οἱ πληρεξούσιοι Μυτιλήνης, ἀνεξαρτήτως πολιτικῆς ἀποχρώσεως, καὶ μοὶ ἐξέθηκαν τὸ ζήτημα, διότι εἶχον λάβει καὶ αὐτοὶ τηλεγραφήματα ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ μὲ παρεκάλεσαν νὰ ἐκδώσω ἀδείας ἐξαγωγῆς. Εἶπον εἰς αὐτοὺς ὅτι τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ ἐλαίου, καὶ τὴν δὴν Αὐγούστου ἐξέδωκα τὴν ἐξῆς διαταγήν, τὴν ὁποίαν θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ τὴν ἀναγνώσω (ἀναγινώσκει):

«Νομάρχην. Τελώνην.

Μυτιλήνην.

Ἐπιτρέψατε ἐξαγωγὴν ἑνὸς ἑκατομμυρίου ὀκάδων ἐλαίου. Ἀποφάσεις πρὸς πλήρη ἐλευθερίαν ἐξαγωγῆς, ληφθήσονται προσεχῶς»

Θ. Πάγκαλος. Δι' αὐτὸ καὶ μόνον τὸ τελευταῖον σᾶς ἤλεγξα.

Ἀχ. Πρωτοσύγκελλος. Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι ἀκριβῶς δι' αὐτὴν τὴν παράγραφον, τὴν ὁποίαν ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος ἐθεώρησε σκάνδαλον, θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ εἴπω ὅτι ἡ διαταγὴ αὐτὴ κατόπιν σκέψεως συνετάχθη ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πληρεξουσίου Μυτιλήνης κ. Παπανδρέου, τοῦ ὁποίου ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν. Εἶνε ἰδιοχείρως γεγραμμένη, ἐτέθη δὲ ἐπίτηδες διὰ νὰ ἀποκλείσῃ τὰς σχέσεις τῶν παραγωγῶν καὶ ἐμπόρων, νὰ μὴ γίνῃ αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐφαντάσθητε σεῖς ἐν τῷ δικαίῳ σας, διὰ νὰ μὴ κάμουν οἱ ἔμποροι προαγωγὰς καὶ νὰ μὴ γνωρίζουν οἱ παραγωγοὶ ὅτι θὰ ἀφεθῇ ἐλεύθερον τὸ ἔλαιον.

Θ. Πάγκαλος. Οἱ κ. Ὑπουργοὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ τῶν Οἰκονομικῶν βεβαίως ἔπρεπε νὰ σκεφθῶσιν ὅπως λέγετε. Ἀλλὰ σεῖς ὡς Ὑπουργὸς τῆς Ἐννόμου Τάξεως ἔπρεπε νὰ ὑποστηρίσητε τὰ ζωτικώτατα συμφέροντα τοῦ Λαοῦ. Αὐτὸ ἦτο τὸ ἔργον σας. Ἐπ' αὐτοῦ εἰργάσθητε ἀντιστρόφως.

Ἀχ. Πρωτοσύγκελλος. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶπον εἰς τὸν Λαὸν τῆς Μυτιλήνης.

Γ. Παπανδρέου. Παρακαλῶ τὸν κ. Πρόεδρον νὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ δύο λέξεις. Ἐπιθυμῶ νὰ πληροφορήσω τὸν κ. πληρεξούσιον Θεσσαλονίκης ὅτι ἡ ἀποστολὴ τοῦ τηλεγραφήματος ἐγένετο κατόπιν προσωπικῆς μου παρακλήσεως, ἐγένετο δὲ ὑπὸ τὰς ἀκολούθους συνθήκας. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὁ τότε Ὑπουργὸς τῆς Ἐννόμου Τάξεως μὲ εἶχε βεβαιώσει ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ ἐλαίου Μυτιλήνης. Κατόπιν τῆς βεβαιώσεως αὐτῆς ἐτηλεγράφησα εἰς Μυτιλήνην ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐπέτρεψε πλήρη ἐλευθερίαν καὶ τὸ ἐμπόριον ἐν Μυτιλήνῃ εἶχε πλήρη γνῶσιν τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως. Ἐβράδυνεν ὅμως περίεργως ἡ ὑπογραφὴ τοῦ πρακτικοῦ καὶ τότε ἐπεσκέφθην εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τὸν κ. Πρωτοσυγκέλλον καὶ τῷ εἶπον ὅτι ἡ καθυστέρησις εἶνε ἀδικαιολόγητος, διότι δημιουργοῦνται ἐμπορικαὶ καταστάσεις δυσχερεῖς, διότι ἐν ἐκ τῶν δύο, ἢ ὑφίσταται ἀπόφασις καὶ πρέπει ταχέως ν' ἀνακοινωθῇ ἢ δὲν ὑφίσταται καὶ πρέπει

καὶ πάλιν ν' ἀνακοινωθῇ. Παρεμβαίνω εἰς μίαν ὑπόθεσιν ἀπὸ καθήκον εἰλικρινείας. Βλέπετε ὅτι τὸ θεωρῶ ὡς ζήτημα τιμῆς δι' ἐμέ, εἰς μίαν ὑπόθεσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐλέγχεται εἰς πληρεξούσιος νὰ συμμερισθῶ τὰς ἠθικὰς εὐθύνας, ἐὰν ὑπάρχωσι.

Τινὲς πληρεξούσιοι. Δὲν ὑρίστανται εὐθῦναι.

Γ. Παπανδρέου. Δὲν ὑρίστανται. Τότε λοιπὸν ὁ κ. Πρωτοσύγκελλος ἐτηλεγράφησεν, ὅπως προηγουμένως εἶχεν ἀποφασισθῇ.

Θ. Πάγκαλος. Ἐπετράπη λοιπὸν ἐλευθερία ἐξαγωγῆς;

Γ. Παπανδρέου. Βεβαίως καὶ εἶνε ἐλευθέρα ἡ ἐξαγωγὴ σήμερον.

Θ. Πάγκαλος. Ὑπάρχει ἀντίθετος πληροφορία, ὅτι δὲν εἶνε ἐλευθέρα.

Γ. Παπανδρέου. Ἐγὼ γνωρίζω ὅτι εἶνε ἐλευθέρα.

Θ. Πάγκαλος. Ἀρμόδιος εἶνε ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας νὰ τὸ βεβαιώσῃ.

Κ. Σπυρίδης (Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας). Ἰδοὺ τί συμβαίνει. Ἔχομεν ἐνδομύχως λάβει τὴν ἀπόφασιν ν' ἀφήσωμεν ἐλευθέραν τὴν ἐξαγωγήν. (Θόρυβος).

Ἀφήσατέ με νὰ ὁμιλήσω, ἂν θέλητε νὰ σᾶς ἀπαντήσω. Λοιπὸν θέλετε νὰ μὴ ἀκούσητε;

Θ. Πάγκαλος. Ὁρίστε ἐγὼ δὲν σᾶς διακόπτω.

Κ. Σπυρίδης. Ἰσχυριζόμεθα, φρονοῦμεν καὶ ἔχομεν καθῆκον νὰ ἀφήσωμεν ἐλευθέραν τὴν ἐξαγωγήν. Ὑπάρχουν 30 ἑκατομμύρια ὀκάδες ἐλαίου ἀδιαθέτου. Λοιπὸν σᾶς ἀπαντῶ ὅτι ἕως ὅτου κανονισθῇ γενικῶς τὸ ζήτημα ἐδώσαμεν ἐντολὴν ἵνα ἐξαχθῇ ἐν ἑκατομμύριον ὀκάδων ἐλαίου.

Θ. Πάγκαλος. Δὲν μᾶς ἀπαντᾶτε μὲ μίαν λέξιν; Εἶνε ἐλευθέρα σήμερον ἡ ἐξαγωγὴ ἢ ὄχι;

Κ. Σπυρίδης. Σᾶς ἀπαντῶ ὅτι εἶνε ἐλευθέρα.

Κ. Βουδούρης. Εἴπετε ἐνδομύχως. Ἐνδομύχως εἶνε ἐλευθέρα, ἢ εἶνε ἐλευθέρα;

Πρόεδρος. Ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν Κανονισμόν. Παρακαλῶ, ἡσυχία. Μόνον ὁ εἰς ὃν ἀφορᾷ τὸ προσωπικὸν ζήτημα ἀγορεύει καὶ ὁ θίξας. Ἄλλος οὐδείς.

Ἀχ. Πρωτοσύγκελλος. Μὲ τὸν ἀξιότιμον κ. πληρεξούσιον Θεσσαλονίκης, κύριοι πληρεξούσιοι, ἔχω συνεργασθῇ ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Προσέφερα ὑπηρεσίας πολλάς, προσωπικῶς δὲ σοβαρωτάτας εἰς αὐτόν, ἴσως ἄλλας μὲν γνωστὰς αὐτῷ, ἄλλας δὲ ἴσως ἀγνώστους, ἰδίως κατὰ τὴν ἐπαναστατικὴν περίοδον. Προσέφερα δὲ τοιαύτας ὑπηρεσίας αὐτῷ προσωπικῶς, ὥστε ἐκινδύνευσα νὰ παρεξηγηθῶ ἀπὸ ὁλόκληρον τὸν Στρατιωτικὸν κόσμον καὶ νὰ θεωρηθῶ ὡς Ἀγγλικὸς ἀξιωματικός. Δὲν ἤλπιζον ποτὲ ὅτι ἀντὶ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν ἤθελεν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ μοὶ προσφέρει χολὴν ἀντὶ τοῦ μάννα, στηρίζων τὴν ἐναντίον ἐμοῦ ἐπίθεσιν ἐπὶ ἀνυπάρκτων ἢ ἐσφαλμένων πληροφοριῶν. Τώρα, ἀσχέτως αὐτῶν, ἐπαρίσμαι νὰ κρίνῃ ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ἂν ἐνήργησα καλῶς ὡς Ὑπουργὸς τῆς Ἐννόμου τάξεως ἐπὶ τῶν δύο αὐτῶν ζητημάτων. Εἰς δὲ τὸν ἀξιότιμον πληρεξούσιον Θεσσαλονίκης ἐπιφυλάττεται, κατόπιν τῶν δοθεισῶν ἐξηγήσεων, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ στηριχθῇ ἐπὶ ἀδεσπότων πληροφοριῶν, ἐπιφυλάττεται, λέγω, νὰ ἀνακαλέσῃ ὅλας τὰς ἐκτοξευθείσας ἐναντίον μου ὕβρεις, διότι, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, μοιραίως φέρει ἀκέραιον ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του τὸ βάρος τῆς συκοφαντίας.

Πρόεδρος. Λήγει τὸ παρεμπίπτον ζήτημα καὶ συνεχίζομεν τὰς Ἐπερωτήσεις.

Κ. Βουδούρης. Ἐζήτησα τὸν λόγον, κ. Πρόεδρε, πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως.

Πρόεδρος. Μάλιστα. Τὸν εἴχατε ζητήσει προηγουμένως.

Ὁ κ. ***Κ. Βουδούρης*** ἐκφράζει τὴν ἔκπληξίν του διὰ τὴν πληθώραν τῶν ἐπερωτήσεων, αἵτινες ἀναγράφονται ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει, καὶ τὸ ὁποῖον ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι αἱ ἐπερωτήσεις αὐταὶ παραμένουν ἐκκρεμεῖς καὶ δὲν συζητοῦνται. Διαφωνῶ πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, ἔχοντα τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἐπερώτησις σκοπὸν ἔχει τὴν ἀνατροπὴν τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ ἐπερώτησις ἀποσκοπεῖ ὅπως, ἔστω καὶ διὰ τοῦ μεμονωμένου ἐλέγχου ἐναντίον ὡρισμένων Ὑπουργῶν, ἐπαναφέρῃ αὐτοὺς παρακαλίνοντας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ καθήκοντος. Ἀναφέρει σπουδαιοτάτας ἐπερωτήσεις του, αἵτινες παραμένουσιν ἀπὸ μακροῦ ἀσυζητήτου, καὶ προτείνει ὅπως, ἔστω καὶ δι' ὁλονυκτίων συνεδριάσεων, ἐξαντληθῇ τέλος ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει ἀναγεγραμμένων ἐπερωτήσεων. Ἐπίσης ποιεῖται τὴν σύστασιν ὅπως οἱ κ. κ. πληρεξούσιοι προσέρχωνται τακτικώτερον εἰς τὰς συνεδριάσεις.

Ὁ κ. ***Π. Καρασεβδᾶς*** συνιστᾷ ὅπως ὁ ἔλεγχος περιορίζηται εἰς τὰ πλέον σημαντικὰ καὶ σοβαρὰ ζητήματα.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** δηλοῖ ὅτι συμφώνως πρὸς προηγουμένην ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως θέλει προταχθῇ σήμερον ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν 11 χωρίων τῶν παραχωρηθέντων εἰς τὴν Ἀλβανίαν.

Ὁ κ. ***Δ. Λεονάρδος*** διαμαρτύρεται καὶ λέγει ὅτι οὐδεμία τοιαύτη ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως ὑρίσταται, ὅτι δὲ πρέπει νὰ προτιμηθῇ ἡ ἰδική του ἐπερώτησις.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** βεβαιοῖ ὅτι τοιαύτη τις ἀπόφασις τῆς

Συνελεύσεως ἔχει ληφθῇ, περὶ τῆς ὁποίας ἄλλως τε ἔχει καὶ ἰδίαν ἀντίληψιν.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** λέγει ὅτι θὰ ἦτο προτιμότερον ἡ ἐπερώτησις περὶ τῶν 14 χωρίων νὰ συζητηθῇ μὲ τὴν ἐπερώτησιν περὶ προστασίας τῶν μειονοψηφιῶν. Ἀλλὰ κατόπιν τῆς συστάσεως τῆς Κυβερνήσεως δὲν εἶνε δυνατὸν τοῦτο, δὲν θὰ ἦτο δὲ ἄσκοπον νὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις διὰ τὴν τύχην τῶν κατοίκων ἑνὸς τμήματος τοῦ Κράτους τὸ ὁποῖον ἀπεσπάσθη ἤδη. Τὰ 14 ταῦτα χωρία εἴχομεν παραλάβει ἐναντι ἄλλης περιοχῆς εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Μοναστηρίου, τὴν ὁποίαν παραχωρήσαμεν εἰς τοὺς Σέρβους. Μέχρι τοῦ 1921 οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων ἦσαν Ἕλληνες πολῖται, ὁριστάμενοι ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις των πρὸς τὸ Κράτος. Καὶ κατὰ τὸ 1917 οἱ Γάλλοι, κατέχοντες τὰ χωρία ταῦτα, δὲν ἔπαυσαν θεωροῦντες αὐτὰ Ἑλληνικὰ καὶ ἐφαρμόζοντες τοὺς Ἑλληνικοὺς νόμους. Βραδύτερον ἀνεσύρθη καὶ ἐτέθη ὑπὸ συζήτησιν ἓν παλαιὸν πρωτόκολλον, τὸ ὁποῖον κατόπιν τῶν μεγάλων γεγονότων τὰ ὁποῖα ἐμεσολάβησαν καὶ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἰσχύῃ. Ἐν τούτοις ἡ Πρεσβευτικὴ Διάσκεψις ἔλαβε τοῦτο ὑπ' ὄψιν της καὶ ἐξέδωκε τὴν δυσμενῆ διὰ τὴν Ἑλλάδα ἀπόφασιν. Οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων εἶνε κατὰ πλειονοψηφίαν Ἕλληνες, οἱ δὲ Τοῦρκοι εἶνε Ἀλβανοὶ ὑπήκοοι. Παλαιοτέρα ἀπόφασις τῆς Διασκέψεως ἐπιδικάζει τὴν Μονὴν τοῦ Ὁσίου Ναούμ εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Ἐν τούτοις, ἐνῷ ἡμεῖς ἐσπεύσαμεν νὰ ἐκκενώσωμεν τὰ 14 χωρία, οἱ Σέρβοι, μολονότι δι' αὐτοὺς ἡ ἀπόφασις ἐξεδόθη πολὺ προηγουμένως, κατέχουν ἀκόμη τὸ Μοναστήριον τοῦ Ὁσίου Ναούμ.

Ἡ συζήτησις θὰ ἐνισχύσῃ τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν στάσιν της ἀπέναντι τῶν ἰσχυρῶν, προκειμένου νὰ ἐξετασθοῦν ὅτε αὐτῶν καὶ ἄλλα ἐκκρεμῆ ζητήματα, μὴ ἀναγόμενα εἰς τὸ ἐδαφικὸν καθεστώς.

Ἐρωτᾶται ἤδη: διατί ἡ Κυβέρνησις προέβη εἰς τὴν ἐκκένωσιν πρὶν ἐρωτηθῇ ἡ Συνέλευσις καὶ πρὶν οἱ Σέρβοι ἐκκενώσουν τὴν Μονὴν τοῦ Ὁσίου Ναούμ; Καὶ τὰ δύο ζητήματα εἶνε σοβαρώτατα. Τὸ γεγονὸς τῆς παραμονῆς τῶν Σέρβων ἐνέχει ὑψίστην σημασίαν, διότι ἡ Ἑλλὰς ἔδωσε τὴν ἐντύπωσιν κρατικῆς ἀδυναμίας. Ἠττήθημεν διπλωματικῶς, διότι δὲν ἐνετείναμεν τὰς δυνάμεις μας καὶ δὲν ἐπιστεύσαμεν εἰς τὴν νίκην.

Γ. Ροῦσσος (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν). Δὲν θὰ σᾶς ἀπασχολήσω ἐπὶ μακρόν, διότι ἡ ἐνέργεια τῆς ἐκκενώσεώς τῶν 14 χωρίων καὶ ἐπιβεβλημένη καὶ νόμιμος ἦτο

Ἡ διαχώρησις τῶν Ἑλληνοαλβανικῶν συνόρων ἐγένετο διὰ τῆς συμφωνίας τῆς Φλωρεντίας ἀπὸ μακροῦ. Μετὰ τὸν πόλεμον τρεῖς ἐκ τῶν ὑπογραφεισῶν συνθηκῶν περιλαμβάνουσι καὶ τὸ ζήτημα τῆς διαχωρίσεως τῶν Ἑλληνοαλβανικῶν συνόρων. Τῷ 1921 ἡ Ἀλβανία ἐγένετο δεκτὴ εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν καὶ ἡ πρώτη αὐτῆς ἐνέργεια ἦτο ὑπόμνημα πρὸς τὴν Κοινωνίαν, δι' οὗ παρεκάλει αὐτὴν ὅπως ζητήσῃ τὸν ὁριστικὸν διακανονισμὸν τῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα συνόρων της, προβάλλουσα τὸν κίνδυνον τῆς διασαλεύσεως τῆς εἰρήνης. Ἡ διάσκεψις τῶν Πρεσβευτῶν διώρισεν Ἐπιτροπήν, ἡ ὁποία προέβη εἰς τὴν διαχώρησιν τῶν συνόρων. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀντιπροσωπεία ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ἐπέμεινε νὰ χαραχθῇ ἡ γραμμὴ νοτιώτερον τῆς Κορυτσᾶς, ἡ δὲ Ἀλβανικὴ ἀντιθέτως καὶ ἡ διαφορὰ ὑπεβλήθη εἰς τὴν Διάσκεψιν τῶν Πρεσβευτῶν, ἡ ὁποία ἐξέδωκε τὴν δυσμενῆ αὐτῆς ἀπόφασιν. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐζήτησε τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ἀποφάσεως, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐγένετο δεκτόν. Τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἔδει συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν νὰ γίνῃ ἡ ἐκκένωσις ἡ Συνέλευσις ἤρχετο. Ταυτοχρόνως μὲ τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς ἀποφάσεώς της ἡ Διάσκεψις ἐγνώριζεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὅτι, ἂν δὲν συνεμορφοῦτο πρὸς ταύτην, θὰ ἐλαμβάνοντο κατὰ τῆς Ἑλλάδος μέτρα ἐξαναγκασμοῦ.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** ἐρωτᾷ πῶς δὲν ἐγένετο τὸ αὐτὸ διὰ τὴν Σερβίαν, ἡ ὁποία κατέχει τὴν Μονὴν τοῦ Ὁσίου Ναούμ;

Ὁ κ. **Γ. Ροῦσσος** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν) λέγει ὅτι ἡ ἰδία ἀπόφασις ἐλήφθη καὶ διὰ τὴν Σερβίαν, δὲν ὡρίσθη δὲ ἀκόμη ἡ ἡμερομηνία τῆς ἐκκενώσεως. Ἡ ἀπόφασις, ἡ ἀνακοινωθεῖσα εἰς τὴν Ἑλλάδα ὥριζε καὶ τὴν ἡμερομηνίαν τῆς ἐκκενώσεως, ἐνῷ ἡ ἀπόφασις διὰ τὴν Σερβίαν δὲν καθώριζε τὴν ἡμέραν τῆς παραδόσεως τῆς Μονῆς. Ἡ ἐκκένωσις τῶν 14 χωρίων ἦτο κάτι τι τὸ ἐπιτακτικόν. Ἡ ἔγκρισις τῆς Συνελεύσεως δὲν ἐζητήθη, διότι εἶχε δοθῇ προκαταβολικῶς. Αἱ συνθῆκαι τοῦ Νεϊγῦ καὶ τοῦ Τριανόν, ἐπικυρωθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς, περιελάμβανον τὸν ὅρον τοῦ διακανονισμοῦ τῶν συνόρων μετὰ τῆς Σερβίας, καὶ συνεπῶς καὶ μετὰ τῆς Ἀλβανίας, ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου. Φρονῶ ὅτι ἡ ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις εἶνε ἓν μικρὸν μέρος τῆς ὅλης ἀδικίας ἡ ὁποία προσεγένετο εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅτι δὲ θὰ ἔπρεπε τὴν ἀδικίαν ταύτην νὰ νομιμοποιήσῃ ἡ Διάσκεψις διὰ μιᾶς ἀποφάσεώς της.

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης** λέγει ὅτι λαμβάνει τὸν λόγον ἵνα διασαφήσῃ κενά τινα σημεῖα, τὰ ὁποῖα γεννῶνται ἐκ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως μετὰ τὸ ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως τῆς 10

Ἰουλίου, τὸ ὁποῖον ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπέτρεπεν οὐ μόνον τὴν κατὰ οὐσίαν ἀλλὰ καὶ τὴν κατὰ τύπους συζήτησιν περὶ παραχωρήσεως τῶν 14 χωρίων τῆς Ἠπείρου εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Κατόπιν τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος τὸ κῦρος τῆς Συνελεύσεως, λέγει, παρίσταται μεμειωμένον πρὸ αὐτοῦ, καὶ δὲν δύναται νὰ λέγηται αὐτὴ ὅτι εἶνε κυρίαρχον Σῶμα. Ἀναγινώσκων δὲ τὸ δημοψήφισμα τοῦτο παρατηρεῖ ὅτι εἶνε ἀπολύτως δεσμευτικὸν διά τε τὴν τότε Κυβέρνησιν καὶ διὰ τὰς μετέπειτα Κυβερνήσεις, εἰς ἃς ἀπαγορεύει νὰ παραχωρήσωσιν ἑλληνικὸν ἔδαφος εἰς ξένην Ἐπικράτειαν. Καὶ γεννᾶται ἐντεῦθεν μία νεφελώδης κατάστασις, μέσῳ τῆς ὁποίας δὲν δύναταί τις νὰ ἴδῃ πῶς ἡ Κυβέρνησις προέβη εἰς τὴν παραχώρησιν τῶν 14 χωρίων. Ἀνερέθησαν, λέγει, πρὸς ἑρμηνείαν διάφορα ἄρθρα τῶν συναφθεισῶν συνθηκῶν, κατὰ τὰ ὁποῖα τὰ ἡττημένα Κράτη ἔπρεπε νὰ ὑποκύψωσιν ὡς πρὸς τὴν χάραξιν τῶν συνόρων των μετὰ τινων τῶν νικητῶν Κρατῶν, ἐν οἷς καὶ ἡ Σερβία καὶ ἡ Ἑλλάς, εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν Μ. Δυνάμεων. Ἀλλὰ τὰ ἄρθρα ταῦτα δὲν ἀφεώρων καὶ τὰ ἑλληνοσερβικὰ σύνορα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε μόνα των νὰ κανονίσωσι τὰ Κράτη ταῦτα καὶ κατόπιν αἰτήσεως τοῦ ἑτέρου αὐτῶν, ἐὰν ἤθελε παρουσιασθῇ διαφορά τις, ἤτις ὅμως οὐδέποτε παρουσιάσθη. Τὰ σύνορα ταῦτα καθωρίσθησαν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Σερβίας ἀπὸ τοῦ 1913 καὶ ἔμειναν καὶ μετέπειτα σεβαστά, τὰ 14 δὲ χωρία περὶ ὧν ἤδη πρόκειται ἀνήκοντα εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔμειναν καὶ μετέπειτα εἰς αὐτήν, οὐδέποτε δέ τινα τούτων ὑπήγοντο εἰς τὸν Καζὰν Κορυτσᾶς καὶ ἰδίᾳ τὸ χωρίον Βίδοβα, ὥστε νὰ τὰ διεκδικήσῃ ἡ Ἀλβανία καὶ νὰ θεωρήσῃ ταῦτα ἔδαφος Ἀλβανικόν.

Ἐν τούτοις ἡ Πρεσβευτικὴ Διάσκεψις παρεχώρησεν αὐτὰ εἰς τὴν Ἀλβανίαν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἔπρεπε νὰ παραδεχθῇ οἱαδήποτε Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις. Καὶ ἐζήτησε μὲν ἡ Ἑλλὰς τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης τῆς Πρεσβευτικῆς Διασκέψεως, ἀλλ' ὁ τρόπος τῆς αἰτήσεως καὶ ἡ στάσις ἣν ἐτήρησαν ὅλοι οἱ Ὑπουργοὶ τῶν Ἐξωτερικῶν μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν δὲν ὑπῆρξεν ἡ προσήκουσα. Διό, καὶ ὅτε ἀνέλαβε, λέγει, τὴν δυσάρεστον ἐντολὴν νὰ μεταβῇ εἰς Ἤπειρον πρὸς διαχάραξιν τῶν Ἑλληνοαλβανικῶν συνόρων μετὰ τῶν μελῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ παρουσιάσθη ὡς ἐκκρεμὲς τὸ ζήτημα τῆς διαχαράξεως τῆς γραμμῆς ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ, ἡμεῖς ἠμφεσβητήσαμεν τὴν ἁρμοδιότητα τῆς Πρεσβευτικῆς Διασκέψεως ὅπως κρίνῃ περὶ ἐδάφους ἀνήκοντος εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἐνῷ ὤφειλεν ἡ Ἑλλὰς τοῦτο τὸ

ἐπιχείρημα νὰ προτάξῃ μετὰ τὴν β' ἀπόφασιν τῆς Πρεσβευτικῆς Διασκέψεως καὶ νὰ ἀποταθῇ εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν, ὅπως κανονισθῇ ὁριστικῶς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τὸ ζήτημα, οὐδὲν τοιοῦτον ἔπραξεν, ἀλλ' ὑπέκυψεν ἄνευ οὐδεμιᾶς διαμαρτυρίας εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Πρεσβευτικῆς Διασκέψεως. Τίνες ὑπῆρξαν οἱ λόγοι οἵτινες ὤθησαν τὴν Ἑλλάδα νὰ πράξῃ τοῦτο, ἀφοῦ μάλιστα ἡ Συνέλευσις δὲν ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τοιοῦτον δικαίωμα;

Ὁ κ. ***Π. Γεωργίτσης,*** διακόπτων, λέγει ὅτι οὐδὲν σοβαρὸν ζήτημα ἐπαρουσιάσθη εἰς τοῦτο, ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς εἶχε πάθει ἀπὸ ἡττοπάθειαν.

Ὁ κ. ***Δ. Μπότσαρης*** συνεχίζων λέγει ὅτι οὐδένα ἐλέγχει προσωπικῶς, ἀλλὰ τὸ σύστημα τῶν ἐναλλαγῶν τῶν διαφόρων Κυβερνήσεων, αἵτινες δὲν μελετῶσι τὰ ζητήματα, προκειμένου νὰ ἀποφανθῶσι περὶ τόσῳ σοβαρῶν ζητημάτων. Δὲν εἶνε δὲ ἀνεύθυνος οὐδὲ ἡ Συνέλευσις εἰς τοῦτο, μετὰ τὸ ψήφισμα τὸ ὁποῖον τότε ἐψήφισεν.

Ὁ κ. ***Β. Κυβέλλος*** παρατηρεῖ ὅτι ἡ Δ' τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς καθ' ἣν ἀντελήφθη τὴν δευτέραν ἀπόφασιν τῆς Πρεσβευτικῆς Διασκέψεως τῶν Παρισίων, δι' ἧς παραδόξως ἡ Διάσκεψις ἐκείνη ἀνήρει προηγουμένην της ἀπόφασιν ἐκχωροῦσα εἰς τὴν Ἀλβανίαν τὰ 14 ἑλληνικὰ χωρία, κατελήφθη ἀπὸ κατάπληξιν καὶ δεδικαιολογημένην μεγίστην ψυχικὴν ὀδύνην. Εἰλικρινῶς πιστεύει ὅτι ὅλαι αἱ Κυβερνήσεις αἱ προελθοῦσαι ἐκ τῆς παρούσης Συνελεύσεως ἐξαιρετικῶς ἠσθάνθησαν εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν τὴν ἐθνικὴν ὀδύνην διὰ τῶν στραγγαλισμῶν τῶν 11 ἑλληνικῶν χωρίων, ὅστις εἰς τὴν καθημαγμένην ἀπὸ τὴν κολοσσιαίαν πρότερον μεγάλην της καταστροφὴν ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ἠθικὸς κόσμος μετὰ τὸν μέγαν πόλεμον περιέμενεν ἀποφάσεις ἐπὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων δικαιοτέρας, ἠθικωτέρας. Εἶμαι ὑποχρεωμένος, λέγει, ἐξ ὀνόματος τῆς Συνελεύσεως καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ νὰ διαμαρτυρηθῶ ὄχι θεατρικῶς, ἀλλὰ μὲ συντριβὴν καὶ ἀπόγνωσιν ψυχικὴν διὰ τὴν ἄδικον αὐτὴν ἀπόφασιν τῆς Διασκέψεως εἰς βάρος τῶν ἱερωτέρων δικαίων τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κ. ***Δ. Μπότσαρης*** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ἔχει τὴν γνώμην ὅτι τὸ διαφέρον πάντων, οὐδὲ τῆς Συνελεύσεως ἐξαιρουμένης, ὑπῆρξεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου θερμόν, ἀλλ' ὄχι αὐστηρὸν ἀπέναντι τῶν Κυβερνήσεων, αἵτινες διεχειρίσθησαν ἐκτοτε τὸ ζήτημα. Καὶ ἀναφέρει ἐν λεπτομερείᾳ πῶς εἶχον αἱ σταλεῖσαι ἐκεῖ Ἐπιτροπαὶ δὲν εἶχον παρὰ περιωρισμένην

μένα τὰ ὁποῖα εἶχε πρωτοῦ ὑποχωρήσῃ. Ἀλλ' οὐδὲν ἔπραξε. Τοὐναντίον ἐθεώρησεν ὡς ὁριστικὴν τὴν ἀπόφασιν τῆς Διασκέψεως καὶ ἔκλινεν εὐλαβέστατα πρὸ αὐτῆς.

Ὁ κ. **Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι οὐδεμία Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ πράξῃ περισσότερα τῶν ὅσα ἔπραξαν αὗται. Δὲν ἠδύναντο δὲ νὰ ἀποτα θῶσιν εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν, διότι ἡ Πρεσβευτικὴ Διάσκεψις ἦτο ἡ ἁρμοδία νὰ ἐπιληρθῇ τοῦ ζητήματος τούτου, διότι αὐτὴ ἦτο τὸ ἐκτελεστικὸν ὄργανον τῶν Μ. Δυνάμεων. Ἂν ἡ Ἀλβανία ἀπεστάθη εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν, ἦσαν ἄλλοι οἱ ὅροι ὑφ' οὓς ἔπραξεν αὐτὴ τοῦτο. Ἡ Ἀλβανία, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 11 τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἰσχυρίσθη ὅτι πρόκειται περὶ διαταράξεως τῆς εἰρήνης ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, καὶ διὰ τοῦτο ἐπεκαλέσθη τὴν ἐπέμβασιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ὡς ἐπράξαμεν ἡμεῖς διὰ τὴν Ἰταλίαν μετὰ τὰ γεγονότα τῆς Κασσιδιάρης. Ἰδοὺ διατί ἡ Ἀλβανία ἀπεστάθη εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν, ἐνῷ ἡ Ἑλλὰς δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ τοῦτο.

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης**, συνεχίζων, ἐπαναλαμβάνει ὅτι ἠδύνατο τότε ἡ Ἑλλὰς νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν καὶ νὰ μὴ ἐπιτραπῇ εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον αὐτῆς νὰ χαρακτηρίσῃ μεθαμιῶν τὸ ζήτημα τοῦτο ἐνώπιον αὐτῆς τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Περαιτέρω ἐν τέλει τὴν ἀγόρευσιν αὐτοῦ λέγει ὅτι τὸ παράδειγμα τῆς ἀποβάσεως τῶν 11 χωρίων πρέπει νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ ὡς μάθημα, ὥστε νὰ μὴ ἐπιτραπῇ εἰς τὸ μέλλον εἰς τὸν ἑκάστοτε Ὑπουργὸν ἢ οἱονδήποτε ὑπάλληλον νὰ παραχωρῇ κατ' ἰδίαν βούλησιν καὶ ἀρέσκειαν ἐλληνικὰ ἐδάφη. Αἱ Κυβερνήσεις δὲ αἱ Ἑλληνικαὶ ἂς μὴ ὑποκύπτωσι καὶ ὑποχωρῶσι πάντοτε, διότι πᾶσα ὑποχώρησις οὐδὲν ἄλλο ἔχει ἀποτέλεσμα παρὰ νὰ αὐξάνῃ τὴν ἀδηφαγίαν τῶν ἀντιπάλων.

Διακόπτεται ἐνταῦθα ἡ συνεδρίασις διὰ 5 λεπτά.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. **Σ. Σίμος** λέγει ὅτι αἱ Συνελεύσεις εἶνε Σώματα πολιτικὰ καὶ ὅταν ἐγγράφηται μία ἐπερώτησις πρέπει νὰ κατακλήξῃ εἰς ὡρισμένα συμπεράσματα. Τὸ ζήτημα εἶνε: Ἠδύνατο ἡ Κυβέρνησις ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐκκένωσιν; Ἐὰν τοῦτο ἦτο δυνατὸν καὶ δὲν ἐγένετο, βεβαίως ἡ Συνέλευσις ὀφείλει νὰ καταρρίψῃ τὴν Κυβέρνησιν. Ἐφ' ὅσον ὅμως τοῦτο δὲν ἐξηλέγχθη, ἐρώτων ἡ μὴ ἐκτέλεσις τῆς ἐκκενώσεως θὰ συνεπήγετο εὐθύνας ἔτι μεγαλυτέρας, κατὰ τίνος τότε θέλει στραφῇ ὁ ἔλεγχος, ἂν μὴ κατὰ τῶν προγενεστέρων Κυβερνήσεων, αἵτινες ἤγαγον διὰ

ἐντολῆς εἰς τὴν ὑπιδίκασιν τῶν μετέπειτα ἀναφυεισῶν συνοριακῶν διαφορῶν. Παρατηρεῖ ὅτι τόσον ἡ ἀπώλεια τῶν 14 χωρίων ὅσον καὶ ἡ ἀπώλεια καὶ ἄλλων ἠπειρωτικῶν ἐδαφῶν δὲν ὀφείλεται οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν 1ην Νοεμβρίου, ἀλλ' εἰς τὴν εὐκαιρίαν τῶν ἑκάστοτε Κυβερνήσεων ἀπέναντι τῶν ἰσχυρῶν. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ ἡ εὐκαιρία αὐτὴ βαρύνει καὶ ὅλους τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν κομμάτων, αἵτινες ἐνῷ ὤφειλον νὰ ἀποφασίσωσι νὰ φέρωσι τὸ ζήτημα καὶ πάλιν πρὸ τῆς Συνελεύσεως, ἵνα ὁριστικῶς αὐτὴ ἀποφανθῇ περὶ τούτου, τὸν ναυτίον ἄρχαν τὴν διαχείρισιν αὐτοῦ ipso jure εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἐπόμενον ἦτο νὰ ἀπολεσθῇ τοῦτο. Ἀναφέρων δὲ ὅτι, ὅτε ἦτο Ὑπουργὸς καὶ ἐπαρουσιάσθη τὸ ζήτημα εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, οὗτος ἀπέκρουσε πᾶσαν παραχώρησιν καὶ ὅτι ἐδόθη ἐντολὴ εἰς τὸν τότε κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο νὰ κατατρτίσῃ τὴν πρὸς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν Διακοίνωσιν, παραδόξως αἱ δοθεῖσαι πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀντιπροσωπείαν ὁδηγίαι ἐδόθησαν κατὰ πνεῦμα ὅλως διόλου διαφορετικόν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** παρατηρεῖ ὅτι οὐδεμία ἐλήφθη ἀπόφασις πρὸς ὑποχώρησιν, μία δὲ φράσις τοῦ τότε κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, ὅτι ἐν ἰσχάτῃ ἀνάγκῃ θὰ ὑπέκυπτεν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Πρεσβευτικῆς Διασκέψεως, δὲν δύναται νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν πολιτικήν του ὡς ὑποχωρητικήν.

Δ. Μπότσαρης. Θεωρῶ ὡς εὐρυὰ ἀντιστροφὴν τῶν τότε ἀποφασισθέντων τὴν δικαιολογίαν σας, ἀλλὰ δὲν εἶνε αὐτὰ τὰ πραγματικὰ γεγονότα. Ἡ ἰδική μου ἀντίληψις, λέγει, ἦτο πάντοτε νὰ προσαρμοσθῶμεν πρὸς τὰς Σερβικὰς ἀντιλήψεις καὶ τοῦτο ὑπεστήριξα, συμπράττοντες δὲ μετὰ τῆς Σερβίας οὐδέποτε θὰ ἐχάνομεν τὰ 14 χωρία. Ἀλλ' εἰς οὐδεμίαν προσαρμογήν, ἀλλ' οὐδ' εἰς ἐπαφὴν ἤλθομεν μετὰ τῆς συμμάχου Σερβίας, ἡ ὁποία εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ ἀντέταξε τὸ non possum, καὶ ἐκράτησε καὶ κρατεῖ τὴν Μονήν.

Ἐξετάζων μετὰ τοῦτο πῶς ἡ Ἀλβανία ἀνεφάνθη, ἐπισημότατα μάλιστα, εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν, καὶ πῶς ἡ Ἑλλὰς ἐκμεταλλευομένη τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς Πρεσβευτικῆς Διασκέψεως, καὶ συγκρίνων τὴν στάσιν ταύτην τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἀλβανίας Φὰν Νόλι πρὸς τὴν στάσιν τοῦ κ. Πολίτου εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν, λέγει ὅτι ἡ στάσις τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρξεν ἀτυχῶς κάτι τι περισσότερον ἢ ὑποχωρητική.

Ἡ Ἑλλάς, λέγει, ὤφειλε νὰ ἐξαντλήσῃ ὅλα αὐτῆς τὰ

τῆς πολιτικῆς των εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο. Φρονῶ, λέγει, ὅτι πολλάκις ἡ ἀνάγκη ἐπιβάλλει νὰ συμμορφώνονται τὰ Ἔθνη πρὸς σκληρὰς ἀποφάσεις καὶ ὑπομιμνήσκει πῶς ὁ κ. Βενιζέλος ὑπεχρεώθη κατὰ τὸ παρελθὸν νὰ ἐκκενώσῃ τὴν Βόρ. Ἤπειρον, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ὁραδύτερον κατώρθωσε νὰ διατάξῃ ν' ἀνακαταληφθῇ. Τὸ ζήτημα ὅμως σήμερον δὲν ἐξετάσθη ὅπως ἔδει. Διότι 14 χωρία ἀφηρέθησαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἵνα δοθῶσιν εἰς ἕνα ἡμιάρβαρον λαόν.

Ἡ Ἀλβανία, ὀφείλουσα εὐγνωμοσύνην, δὲν ὤφειλε νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπέκτασιν αὐτῆς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς Ἠπείρου, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἀείποτε ἡ Βορεία Πύλη ἤτις ἔμενε κλειστὴ εἰς τὰς ἀποπείρας τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Πανσλαυϊσμοῦ. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἅμα τῇ προσωρτήσει τῶν χωρίων τούτων ἡ Ἀλβανικὴ Κυβέρνησις διέταξε τὸ κλείσιμον τῶν σχολείων καὶ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τὴν εἴσπραξιν φόρων 12 ἐτῶν ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν παρεμβάλλει μίαν ἀμφίστομον μάχαιραν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας. Ἀλλ' οἱ Λαοὶ δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίζωνται αἱ δυστυχίαι ὀφείλουν νὰ τοὺς συσπειρῶν, νὰ γίνωνται δὲ ἀφορμὴ ὥστε νέας δυνάμεις καὶ νέον θάρρος νὰ προσπορίζωνται ἐξ αὐτῶν πρὸς ἀνάκτησιν τῶν ὑπολειῶν των.

Ὁ κ. **Κ. Ρέντης** λέγει ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Διασκέψεως τοῦ Λονδίνου τοῦ 1913 ὑπῆρξε τροπὸν συμβιβασμοῦ μεταξὺ τῶν ἓξ Μεγάλων Δυνάμεων καὶ δὲν ὑποτελεῖ δεδικασμένον. Ἐξιστορεῖ τὸ ὅλον Βορειοηπειρωτικὸν ζήτημα καὶ ἀναφέρει πῶς ἐξερράγη τὸ Βορειοηπειρωτικὸν κίνημα καὶ πῶς τοῦτο ἐπεκράτησε καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐξερράγη ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος. Ἐξετάζει μετὰ τοῦτο καὶ τὰ μετέπειτα γενόμενα καὶ ἀναφέρει πῶς ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου περὶ παραχωρήσεως τῆς Βορείου Ἠπείρου εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἐπραγματοποιήθη διὰ λόγους καθαρῶς πολιτικούς, λόγῳ τῆς ἐπακολουθησάσης μεταβολῆς τοῦ καθεστῶτος. Ἀναφέρει πῶς, ὅτε ἐγένετο Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, τῷ ἀνεκοίνωσαν ὅτι ἡ Ἑλλὰς θὰ διέτρεχε μεγίστους κινδύνους, ἐὰν ἐνδεχομένως ἐπεχείρει νὰ παρακούσῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Πρεσβευτικῆς Διασκέψεως, συμφώνως πρὸς Ἔκθεσιν ἀντιπροσώπου τινὸς Ἕλληνος, ὁ ὁποῖος ἐπληροφόρει ὅτι ἡ Ἀλβανία ἠδύνατο ἐν πάσῃ περιστάσει νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐπέμβασιν τῆς Ἰταλίας. Ἐπεζήτησα, λέγει, νὰ ἐξακριβώσω τοῦτο καὶ ἔλαβον τὴν ἀπάντησιν ὅτι τὰ πράγματα ταῦτα πρέπει νὰ ἐξετάζωνται ἀναλόγως τῶν ἡμερομηνιῶν τὰς ὁποίας φέρουν. Ἀναφέρει ἀκολούθως τὰς ἐνεργείας του πρὸς ἀποτροπὴν τῆς ἀποφάσεως ταύτης καὶ ὅτι

μετὰ τὴν ἀποτυχίαν αὐτῶν ἐτράπη πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν ἄλλων τινῶν τοὐλάχιστον ἀνταλλαγμάτων ἐκ μέρους τῆς Ἀλβανίας. Γελευτῶν ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του πῶς ἡ Ἑλλὰς ἔσπευσε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόφασιν περὶ παραχωρήσεως τῶν 14 χωρίων, ἐνῷ ἄλλαι ἀποφάσεις ἐνδιαφέρουσαι τὴν Ἑλλάδα δὲν ἐξετελέσθησαν. Τοῦτο τοὐλάχιστον ὤφειλε νὰ τονισθῇ.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** λέγει ὅτι πρέπει νὰ παύσῃ πλέον νὰ μᾶς χαρακτηρίζῃ ἡ δικνοητικότης αὐτή, τὸ νὰ ὑπερτιμῶμεν πάντοτε τὰ σφάλματά μας καὶ νὰ τὰ ἀναφέρωμεν πάντοτε ἀκαίρως, διότι τοῦτο ἔβλαψε τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα.

Ὁ κ. **Ἀθ. Τραχήλης** λέγει ὅτι τὰ χωρία ταῦτα ἐλάβομεν κατόπιν τῆς συνθήκης μετὰ τῶν Σέρβων ἀπὸ τοῦ 1913 καὶ τὰ κατείχομεν ἀπὸ 11 ἤδη ἐτῶν, διότι ἦσαν ἀμιγῆ ἑλληνικὰ χωρία. Φρονεῖ ὅτι ἡ παραχώρησις αὕτη ἔπρεπε νὰ γίνῃ διὰ τῆς Συνελεύσεως, συμφώνως πρὸς τὸ σύνταγμα, διότι τὸ ἔδαφος τοῦτο εἶνε καθαρῶς ἑλληνικόν.

Ἀλλ' ὁσαδήποτε, λέγει, καὶ ἂν ὑποστῇ πλήγματα ἡ Ἤπειρος, αὕτη εἶνε μία καὶ ἀδιαίρετος μέχρι τῆς Κορυτσᾶς καὶ τοιαύτη θὰ παραμείνῃ, οὐδέποτε δὲ θὰ παύσῃ νὰ ἀροντοφωνῇ ὅτι εἶνε ἑλληνική.

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 μ. μ. διὰ τὴν αὔριον 4 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ραχτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΙΑ'

Τῆς 27 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 4. 50' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης διαβιβάζει ἔγγραφον τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν Λαρίσης, δι' οὗ ζητεῖται ἡ ἐπίσπευσις τῆς χορηγήσεως ἀδείας πρὸς δίωξιν τοῦ πληρεξουσίου Ἡρακλείου **Σταματίου Πεζᾶ**.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Κούρταγα παρακαλεῖ ὅπως ἀπορριφθῇ

ἡ πρότασις τῆς ἑνώσεως τῶν ταμείων λιμένος Νέδωνος πρὸς διευθέτησιν τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ.

Οἱ ὑπάλληλοι Τ.Τ.Τ. Καλαμῶν παρακαλοῦσιν ὅπως ἀπορριφθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν περὶ συμπήξεως ὑπηρεσιῶν δι' ὑποδύσασμοῦ καὶ ἀπολύσεως ὑπαλλήλων.

Διάφοροι Συνεταιρισμοὶ Θεσσαλονίκης καὶ Καβάλλας παρακαλοῦσιν ὅπως παύσωσιν αἱ καταδιώξεις τῶν ἐργατῶν.

Οἱ σταφιδοπαραγωγοὶ Αἰγίου παρακαλοῦσιν ὅπως ἐπισπευσθῇ ἡ ψήφισις τοῦ σταφιδικοῦ νομοσχεδίου.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Μποτίνου Μεσολογγίου παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ καπνοῦ.

Οἱ κατὰ Ὀκτώβριον ἀπορριφθέντες φοιτηταὶ παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς ἐπιτραπῇ νὰ ἐπανεξετασθῶσιν.

Οἱ σπουδασταὶ τοῦ μονοταξίου διδασκαλείου Ἰωαννίνων παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως μεριμνήσῃ καὶ ἐνισχύσῃ τὴν οἰκονομικήν των κατάστασιν.

Κάτοικοι Λεόκαδείας ζητοῦσι τὴν ἀπόρριψιν τοῦ Κωπαϊδικοῦ νομοσχεδίου.

Ἡ Συνομοσπονδία τῶν Ἐπαγγελματιῶν τῆς Ἑλλάδος παρακαλεῖ ὅπως ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον «περὶ ἐπαγγελματικῶν καὶ βιοτεχνικῶν Ἐπιμελητηρίων».

Οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος Χράνων τῆς Μεγαλοπόλεως παραπονοῦνται κατὰ τοῦ ἐκεῖ ἐφοριακοῦ ὑπαλλήλου Ἰωάννου Παπαδημητρίου προβάντος εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ καταλόγου τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς.

Τὸ Σωματεῖον τῶν καρεπολῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς ὑποβάλλει ὑπόμνημα σχετικὸν πρὸς τὸ Διάταγμα τῆς κυριακῆς ἀναπαύσεως.

Οἱ κ. κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) καὶ **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ ἐγγραφῆς πιστώσεως εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς χρήσεως 1924—1925 δραχμῶν 940.000 πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ ἐν Καϊλαρίοις ἡμιτελοῦς Δικαστηρίου».

Ὁ κ. **Π. Τηλικίδης** ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ χωρισμοῦ μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας».

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ παρατάσεως τῆς προθεσμίας πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν νέων οἰκοδομῶν τῆς καθορισθείσης διὰ τοῦ ἀπὸ 26 Ἀπριλίου 1923 Ν. Δ. περὶ ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς ἀναλυτικῆς φορολογίας τῶν καθαρῶν προσόδων κλπ. τῶν ἀνεγερθησομένων οἰκοδομῶν».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** διαμαρτύρεται διότι δὲν ἀναγράφονται ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει τὰ ἀγροτικὰ νομοσχέδια· παρακαλεῖ δὲ σχετικῶς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως, ὁ ὁποῖος ἐλπίζει ὅτι εὑρίσκεται ὑπεράνω τῶν κομμάτων.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** παρακαλεῖ ἐπίσης ὅπως ἀναγραφῇ εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τὸ ἀγροτικὸν νομοσχέδιον.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι εἶνε ἀνάγκη ὅπως ἐπιψηφισθῶσι πρῶτον ἐπείγοντά τινα νομοσχέδια, μετὰ τὰ ὁποῖα θὰ συζητηθῇ τὸ ἀγροτικόν.

Ὁ κ. **Ι. Σολιώτης** παρακαλεῖ ὅπως συζητηθῇ τὸ σταφιδικὸν νομοσχέδιον.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι, ἂν ἡ Συνέλευσις ἐπιθυμῇ, δυνάμεθα νὰ ἐπανέλθωμεν μετὰ τὸ γεῦμα ἵνα συζητηθῇ τὸ σταφιδικὸν νομοσχέδιον. Πρὸς ἐπιτάχυνσιν ὅμως τῆς ἐπιψηφίσεώς του συνιστᾷ ὅπως παραιτηθῶσι τοῦ λόγου πάντες οἱ ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου, ὁμιλήσωσι δὲ μόνον οἱ ἐναντίον αὐτοῦ.

Ὁ κ. **Γ. Κατσιμπίρης** δηλοῖ ὅτι πρῶτος παραιτεῖται τοῦ λόγου.

Γ. Φραγκούδης. Θὰ παρακαλέσω μὲ ὅλην τὴν εὐλάβειαν τὴν ὁποίαν ὀφείλω εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ εἰς ἕκαστον ἐξ ὑμῶν νὰ δεχθῇ τὴν παραίτησίν μου ἀπὸ τὸ ἀστεῖον ἀξίωμα τοῦ κοσμήτορος, τὸ ὁποῖον εἶνε ἀστεῖον, διότι δυστυχῶς δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἐπιούλην καὶ οὐδεμίαν θέσιν. Προσεπάθησα ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ κρατηθῇ τάξις ἐν τῇ Συνελεύσει, ἀλλὰ δι' αὐτὸ ἔπρεπε νὰ ἔχω τὴν συνδρομὴν τῶν κ. πληρεξουσίων.

Πρόεδρος. Θὰ τὴν ἔχητε.

Γ. Φραγκούδης. Ἐπειδὴ ἐσχημάτισα τὴν πεποίθησιν ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ κρατηθῇ ἡ τάξις καὶ δὲν θέλω νὰ μετέχω οὐδεμιᾶς εὐθύνης διὰ τὴν ἀναρχίαν ἡ ὁποία βασιλεύει ἐν τῇ Συνελεύσει, δι' αὐτὸ παρακαλῶ νὰ μὲ ἀπαλλάξητε τοῦ μικροῦ ἀξιώματος διὰ τὸ ὁποῖον δὲν εἶμαι ἁρμόδιος.

Αν. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ὄχι.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Ὄχι.

Γ. Φραγκούδης. Δὲν σέβονται τὸν Κανονισμὸν καὶ καπνίζουν καὶ αὐτοὶ οἱ κ. Ὑπουργοί.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἐγὼ δὲν καπνίζω.

Γ. Φραγκούδης. Ἀφοῦ δὲ εἰς τὰ ἐλάχιστα δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιβάλωμεν τὴν τάξιν, πολλῷ μᾶλλον δὲν δυνάμεθα εἰς τὰ

μεγαλύτερα. Όλοι εἰσάγουσι ἐνταῦθα τοὺς φίλους των καὶ κατήντησεν ὥστε ἡ Συνέλευσις νὰ εἶνε ἕνας παλιοκαφενὲς ὅπως εἰς ὅλα τὰ δημόσια Γραφεῖα.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Τί εἶνε αὐτά!

Σ. Θεοδωρόπουλος. Αὐτὸ λέγεται ἀκοσμία.

Π. Πετρίδης. Χάριν τῆς τάξεως πρέπει νὰ γίνῃ ἡ παραίτησις δεκτή.

Ι. Γιαμούζης. Πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ παραίτησις τοῦ κ. συναδέλφου, διότι εἶπεν ὅτι ἡ Συνέλευσις εἶνε παλιοκαφενές.

Πρόεδρος. Θὰ ἐρωτήσω τὴν Συνέλευσιν αὐτήν.

Ι. Καλογερᾶς. Ἐγὼ ἀκριβῶς ἔχω τὴν γνώμην ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ παραίτησις, διότι εἶχε τὸ θάρρος ὁ κ. πληρεξούσιος νὰ εἴπῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπεν, ἀκριβῶς ἐκφράζων τὴν ἀτομικήν του γνώμην. Ἴσως δὲ δώσῃ ἀφορμὴν τοῦτο, ὅπως διὰ τοῦ Κανονισμοῦ ἐπιβάλλωνται μερικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐπιβάλλωνται.

Π. Καρασεβδᾶς. Τὸ ἀξίωμα τοῦ κοσμήτορος νὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ ὑπενθυμίσω ὅτι ἀπὸ μακροτάτου χρόνου ἔχει περιπέσει εἰς ἀχρηστίαν πλήρη καὶ ἡμεῖς συζητοῦμεν ὅτι ὁ μὲν παραιτεῖται, ὁ ἄλλος δὲ ὅτι δὲν πρέπει νὰ παραιτηθῇ...

Γ. Φραγκούδης. Δι' αὐτὸ ζητῶ νὰ παραιτηθῶ, διότι δὲν θέλω ἄχρηστον ἀξίωμα, ἂν καὶ ἔχει τοῦτο πλεῖστα δικαιώματα. Ἔχει τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὑπαλλήλων τῆς Βουλῆς. Εἶπον ὅτι οἱ ὑπάλληλοι τῆς Βουλῆς δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείπωσι τὰ γραφεῖά των καὶ νὰ ἔρχωνται ἐδῶ νὰ συνεδριάζουν καὶ δὲν εἰσηκούσθην.

Πρόεδρος. Ἡ συζήτησις τοῦ νομοσχεδίου «περὶ συμβιβαστικῆς λύσεως τῶν μεταξὺ Δημοσίου καὶ ἀνωνύμου Ἑταιρείας λίμνης Κωπαΐδος ἐγκειμένων διαφορῶν».

Ὁ κ. ***Α. Παπανάστασίου*** λέγει ὅτι οὐδεμίαν ἔχει ἀντίρρησιν ὅπως ὑποβληθοῦν αἱ ἐγκειμεῖς διαφοραὶ εἰς διαιτησίαν, ἵνα καταδειχθῶσι καὶ αἱ προθέσεις ἡμῶν ἀπέναντι τῶν ξένων κεφαλαίων, καὶ ἡ περιοπὴ ἐν ᾗ ἵστανται τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια. Ἀλλὰ τὸ νομοσχέδιον ἀναφέρει καὶ περὶ καταρτισμοῦ νέας συμβάσεως. Ἂν ἐδημιουργήθησαν δυσμενεῖς συνθῆκαι διὰ τὴν Ἑταιρείαν, δὲν δύναται τὸ Κράτος νὰ δεχθῇ νέους ὅρους. Δὲν δύναμαι διὰ τοῦτο, λέγει, νὰ ἐννοήσω πῶς δύνανται νὰ συμβιβασθῶσι διαιτησίαι ἀφ' ἑνὸς καὶ σύμβασις ἐξ ἄλλου. Αἱ διαιτησίαι κρίνουν ἐπὶ ὑπαρχόντων δικαιωμάτων καὶ οὐχὶ ἐπὶ ἀπολύτου δικαίου. Ἂν πρόκειται περὶ συμβάσεως μὲ νέους ὅρους, νὰ καταρτίσῃ ἡ Κυβέρνησις τὴν σύμβασιν καὶ νὰ τὴν φέρῃ πρὸς συζήτησιν.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι θὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. ***Ν. Ἀνδρεαδάκης*** ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἐκ μέρους τῆς Ἑταιρείας ζητουμένων ἀποζημιώσεων ἀρνεῖται εἰς αὐτὴν τὸ τοιοῦτον δικαίωμα, φρονῶν ὅτι τοὐναντίον, τὸ Κράτος δικαιοῦται ἀποζημιώσεως δι' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῶν χιῶν, αἱ ὁποῖαι παρανόμως, κατὰ τὴν Ἑταιρείαν, κατακρατοῦνται ὑπὸ τῶν γεωργῶν. Ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς ὑποχρεώσεως ἣν ἔχει ἡ Ἑταιρεία, ὅπως συμπληρώσῃ τὰ τεχνικὰ αὐτῆς ἔργα, τὰ ὁποῖα εἶνε ἡμιτελῆ.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρωθυπουργὸς) παρέχει τὴν κατηγορηματικὴν ὑπόσχεσιν ὅτι πρῶτοι ὅροι τοῦ συμβολαίου ὅπερ θὰ γίνῃ εἶνε ὅτι ἡ Ἑταιρεία δὲν ἐξεπλήρωσε τὰς ὑποχρεώσεις της τὰς ἐκ τῆς συμβάσεως ἀπορρεούσας.

Ὁ κ. ***Ν. Ἀνδρεαδάκης*** συνεχίζων λέγει ὅτι ὀφείλει ἡ Ἑταιρία νὰ συμπληρώσῃ τὴν καλλιέργειαν διὰ τελειοτάτων μηχανημάτων καὶ νὰ ἀρδεύσῃ τὸ θηλαϊκὸν πεδίον.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρωθυπουργὸς) παρέχει τὴν διαβεβαίωσιν ὡσαύτως ὅτι τὸ σχέδιον τοῦ σχετικοῦ συμβολαίου ὅπερ θὰ καταρτισθῇ ἐν συνεργασίᾳ μεταξὺ αὐτοῦ, τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ καὶ δύο ἢ τριῶν πληρεξουσίων, οἵτινες γνωρίζουσι καλύτερον τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. ***Δ. Κουτσοπέταλος***, ἀπαντῶν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ λεχθέντα κατὰ τὴν κατ' ἀρχὴν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου λέγει ὅτι δὲν εἶνε ἀκριβὲς ὅτι τὰ ὑδραυλικὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας δὲν εἶνε εἰς τὸ δυτικὸν μέρος ἀλλ' εἰς τὸ ἀνατολικόν. Εἰς οὐδεμίαν ἐπομένως στηρίζεται βάσιν ἡ ἀπαίτησις αὐτῆς περὶ τῶν 80 χιλιάδων στρεμμάτων. Ἡ ἀπαίτησις ἡ ὁποία διὰ τὸν λόγον τοῦτον δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον διαιτησίας.

Διὰ τοῦτο ἐπιμένει εἰς τὴν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἀποδοχὴν σχετικῆς τροπολογίας του. Ἐπίσης φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τὸ διαιτητικὸν Δικαστήριον νὰ συνάψῃ νέαν σύμβασιν, ἡ ὁποία τυχὸν θὰ ἀπέληγεν εἰς ὠφέλειαν τῆς Ἑταιρείας ἄνευ οὐδενὸς ἀνταλλάγματος, ἀλλ' ὅτι ἡ διαιτησία ὀφείλει νὰ περιορισθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῶν ἐκκρεμουσῶν διαφορῶν. Ἐπίσης φρονεῖ ὅτι πρέπει ἡ Ἑταιρεία Κωπαΐδος νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ δεχθῇ τὴν ἐξαγορὰν τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, τοῦ ὅρου τοῦτου τιθεμένου ῥητῶς ἐν τῷ συνυποσχετικῷ. Φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι ἡ Ἑταιρεία — ἂν ἐφαρμοσθοῦν ἐπακριβῶς αἱ ὅτως ὅτι ἡ Ἑταιρεία — ὀφείλει νὰ κηρυχθῇ ἔκπτωτος. Ἐπάρχουσαι συμβάσεις — ὀφείλει νὰ κηρυχθῇ ἔκπτωτος. Ἐπ

τῶν κεφαλαιώδους σημασίας τροπολογιῶν παρακαλεῖ ὅπως ἡ Κυβέρνησις ἀποσυρθῇ κατὰ τὴν β' συζήτησιν ἵνα συνεχισθῇ ἡ συζήτησις καὶ ἐπ' ἄλλων τροπολογιῶν μικροτέρας σημασίας, τὰς ὁποίας σκοπεῖ νὰ ὑποβάλῃ κατὰ τὴν δ' συζήτησιν.

Ὁ κ. **Ν. Ἀβραάμ** λέγει ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τοῦ νομοσχεδίου πείθει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ διαιτησίας. Δὲν παραγνωρίζει, λέγει, τὴν σημασίαν τοῦ νομοσχεδίου, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεδύασε τὴν τύχην της ἡ Κυβέρνησις, φρονεῖ ὅμως ὅτι ὀφείλει νὰ δεχθῇ αὐτὴ τροπολογίας τινάς, τὰς ὁποίας ἀναπτύσσει. Ὡς πρὸς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ὑδάτων φρονεῖ ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἀντικείμενον νέας συμβάσεως. Τὸ Κράτος ὀφείλει βεβαίως νὰ ἐπιδεικνύῃ στοργὴν πρὸς τὰς ξένας Ἑταιρείας αἵτινες ἔρχονται ἐνταῦθα ἵνα ὑποδουλωθοῦν τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ γίνῃ δεκτὸν ὅπως ὑπὲρ τῶν Ἑταιρειῶν τούτων δημιουργῶνται ὡρισμένα προνόμια. Παρακαλεῖ ὅπως γίνωσιν ἀποδεκταὶ αἱ ὑποβληθεῖσαι τροπολογίαι ὑπὸ τῶν προλαλησάντων συναδέλφων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑπάρξῃ ἐν αὐτῷ τῷ νόμῳ δέσμευσίς τις τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Ν. Σπηλιώτης** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα εἶνε σοβαρώτατον, κρατεῖ δ' ἐν ἀληθεῖ συγκινήσει τὴν κοινωνίαν Θηβῶν καὶ Λεβαδείας. Ἡ Ἑταιρεία εἶχε τὸν ἀνδρισμὸν νὰ ὑποβάλῃ πάντα αὐτῆς τὰ αἰτήματα δι' ὑπομνημάτων, διὰ μέσου τῶν ὁποίων διαφαίνεται καθαρῶς ὁ ἀπώτερος αὐτῆς σκοπός, ὁ ὁποῖος εἶνε νὰ δημιουργήσῃ νέας συμβάσεις, νὰ ἀνακαινίσῃ τελείως παλαιὰς τοιαύτας κατὰ τρόπον ἐξασφαλίζοντα καὶ βελτιοῦντα τὰ ἴδια αὐτῆς συμφέροντα. Ἀναφέρει τὰ αἰτήματα τῆς Ἑταιρείας ἅτινα εἶνε: α') παραχώρησις τῶν 80 χιλ. στρεμμάτων ἅτινα μέχρι σήμερον κατεῖχεν ἐκ τῆς ἀνατολικῆς εἰς τὴν δυτικὴν πλευράν, β') χρῆσις καὶ ἐκμετάλλευσις τῶν λιμνῶν καὶ τῶν ὑδάτων καὶ γ') παράτασις τῆς ἐπικυρώσεως τῶν ὑπολειπομένων στρεμμάτων ἐπὶ 04 νέα ἔτη. Ἀναπτύσσει ἐκτενῶς ὁποία κατάστασις ὑπῆρχε μέχρι τοῦδε καὶ τίνα δικαιώματα εἶχεν ἡ Ἑταιρεία ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰσχυούσης συμβάσεως καὶ τῶν κειμένων νόμων καὶ τίνας νέας προτάσεις προβάλλει ἤδη αὕτη, ἰδίᾳ περὶ τῆς ἀναγνωρίσεως εἰς αὐτὴν δικαιωμάτων ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῆς λίμνης, τὰ ὁποῖα ὑπόσχεται ὅτι θὰ χρησιμοποιήσῃ πρὸς ἐνίσχυσιν ἐγχωρίου βιομηχανίας μετατρέπουσα ταῦτα εἰς κινητήριον δύναμιν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Αἱ προτάσεις αὗται ὑπεβλήθησαν, ἀλλ' ἀπερρίφθησαν.

Ν. Σπηλιώτης. Ἀπερρίφθησαν, ἀλλὰ θὰ ὑπαχθῶσιν εἰς διαιτησίαν. Καὶ ἐξακολουθῶν ὁ κ. Σπηλιώτης ἀναφέρει ὁποῖα περάστια κέρδη θὰ προσκομίσῃ ἡ Ἑταιρεία, ἂν παραχωρηθῇ

εἰς αὐτὴν τὸ δικαίωμα τοῦτο κυριότητος ἐπὶ τῶν ὑδάτων.

Γίνεται διακοπὴ ὁ λεπτῶν.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως, ὁ κ. **Ν. Σπηλιώτης** συνεχίζων τὴν ἀγόρευσίν του ἐξακολουθεῖ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω αἰτημάτων τῆς Ἑταιρείας Κωπαΐδος καὶ ἀναφέρει τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν ἔναρξιν καὶ τὴν λῆξιν τοῦ χρόνου τῆς ἰσχύος τῆς ὑπαρχούσης συμβάσεως καὶ τὰ δικαιώματα ἀποκτήσεως ἄτινα ἔχει ἤδη ἐπὶ τῆς καρπώσεως καὶ τὰ νέα τὰ ὁποῖα ζητεῖ ἤδη νὰ ἀποκτήσῃ. Ἀναφέρει μετὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ τὴν νέαν ἀξίωσιν τῆς Ἑταιρείας ὅπως παραταθῇ ἡ κάρπωσις τῶν γαιῶν τῆς Κωπαΐδος ἐπὶ ἑκατὸν ἀκόμη ἔτη, ὡς καὶ δικαιώματα ἀποζημιώσεως λόγῳ τῆς μὴ μέχρι τοῦδε ὁρισθείσης τῶν εἰς αὐτὴν ἀνηκουσῶν γαιῶν καὶ χαρακτηρίζει ταῦτα ὡς τελείως ἄδικα καὶ ἀδικαιολόγητα.

Ἀναφέρεται κατόπιν εἰς τὴν σύμβασιν, ἣν ἐξεδίκασε, λέγει, αὐτὴ ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις τῇ ὑποδείξει τῆς Ἑταιρείας τῆς Κωπαΐδος, τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει ἐπίσης ἀδικαιολόγητον, ἀναγινώσκων πρὸς τοῦτο καὶ σχετικὸν ἔγγραφον τοῦ πρώην Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας κ. Λ. Μυλωνᾶ. Καταλήγων λέγει ὅτι ἐξ ὅσων ἐλέχθησαν θὰ ἐπείσθη ἡ Συνέλευσις ὅτι δὲν πρόκειται περὶ λογικῶν προτάσεων, ἀλλὰ περὶ προτάσεων ἀποβλεπουσῶν εἰς πλήρη ἀνακαίνισιν ὅλων τῶν ὅρων τῶν παλαιῶν συμβάσεων ὑπὸ ὅρους εὐμενεστάτους διὰ τὴν Ἑταιρείαν, ἀλλ' ἐπιβλαβεστάτους καὶ ἐπιζημιωτάτους καὶ διὰ τὸ Δημόσιον καὶ διὰ τοὺς περιοίκους τῆς Κωπαΐδος. Καὶ ἐρωτᾷ εἶνε δυνατὸν ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους ἡ Κυβέρνησις νὰ δεχθῇ νὰ ὑπαγάγῃ εἰς διαιτησίαν τοιαύτας διαφορὰς μεταξὺ τῆς Ἑταιρείας καὶ τῶν περιοίκων τῆς Κωπαΐδος; Εἶνε ἀληθές, λέγει, ὅτι ἡ Ἑταιρεία παρέχει καὶ ἓν ἀντάλλαγμα, τὸ ἀντάλλαγμα ὅτι παραιτεῖται ἐκ τῶν 28 χιλ. στρεμμάτων τῆς ἀξιώσεως τῶν 130.000 στρεμμάτων, τὰ ὁποῖα ἰσχυρίζεται ὅτι ἔχουσι καταλάβει οἱ περίοικοι, πρᾶγμα οὐχὶ ἀληθές, διότι δὲν περιλαμβάνεται τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς τὴν Κωπαϊδικὴν περίμετρον.

Ὁ κ. **Λ. Κουτσοπέταλος** διακόπτων παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι εἰς τὴν ἀμφισβητουμένην ταύτην περίμετρον περιλαμβάνονται καὶ δύο χωρία, ἓν τοῦ δήμου Πέτρας καὶ ἕτερον τοῦ Ὀρχομενοῦ, ὧν οἱ κάτοικοι δέον νὰ ἀποβῶσιν οὕτως εἴλωτες εἰς τὴν Ἑταιρείαν.

Ὁ κ. **Ν. Ἀνδρεαδάκης**, παρέχει ἐπίσης τὴν πληροφορίαν ὅτι εἰς τὴν Κωπαϊδικὴν περίμετρον περιλαμβάνεται καὶ ἡ δημοσία ὁδὸς Θηβῶν—Λεβαδείας καθὼς καὶ ναοὶ καὶ νεκροταφεῖα καὶ φρέατα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ στερηθῶσιν οἱ πέριξ

κάτοικοι ἵνα περιέλθωσι ταῦτα εἰς τὴν κυριότητα τῆς Ἑταιρείας.

Ὁ κ. **Ν. Σπηλιώτης** συνεχίζων λέγει ὅτι αἱ πληροφορίαι αὗται εἶνε χαρακτηριστικαὶ τῆς ἐπιπολαιότητος τῶν κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων ἐκείνων οἵτινες κατήρτισαν τὰ σχέδια τῆς χαράξεως τῆς κωπαϊδικῆς περιμέτρου. Ἐν τούτοις λέγει ὅτι εὐχαρίστως θὰ ἐδέχετο ἵνα ὅλα τὰ ζητήματα ταῦτα ὑπαχθῶσιν εἰς διαιτησίαν, διότι φρονεῖ ἀκραδάντως ὅτι ὅλα ταῦτα θὰ λυθῶσιν ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, καὶ ἀναπτύσσει τοὺς λόγους δι' οὓς φρονεῖ τοῦτο. Ἔχει τὴν πεποίθησιν, προσθέτει, ὅτι οὐδεὶς θὰ εὑρεθῇ διαιτητὴς ὅστις θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ δεχθῇ παρομοίας παραλόγους ἀξιώσεις τῆς Ἑταιρείας. Ἀποκρούει κατ' ἀκολουθίαν δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους τὸ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καταρτισθὲν νομοσχέδιον καὶ φρονεῖ ὅτι ἀντὶ τούτου πρέπει ἡ Κυβέρνησις νὰ θέσῃ εἰς διαιτησίαν τὴν ἐξαγορὰν τοῦ προνομίου τῆς Ἑταιρείας ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, διότι αἱ φόβοι αἵτινες προβάλλονται ὅπως μὴ διὰ τῆς ἀπορρίψεως τοῦ νομοσχεδίου προκύψωσι σοβαρότεραι ἄλλαι ἐθνικαὶ ζημίαι εἶνε ἐντελῶς χιμαιρικοί. Ἐὰν τοῦτο δὲν ἤθελε γίνει δεκτόν, τότε θεωρεῖ ἀπαραίτητον ὅπως χωρισθῶσι τελείως τὰ ζητήματα, τὸ τῆς διαιτησίας ἀπὸ τὸ τῆς ὑπὸ καταρτισμὸν νέας συμβάσεως, διότι πᾶσα ἄλλη λύσις θὰ ἀπετέλει ἀπεμπόλησιν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως κεκτημένων δικαιωμάτων καὶ θὰ κατέρριπτεν αὐτὸ τὸ κῦρος τῆς Συνελεύσεως. (Χειροκροτήματα παρατεταμένα).

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** συμφώνων πρὸς ὅσα πρὸ ὀλίγου εἶπεν ὁ ἡγέτης τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου λέγει ὅτι τὸ ζήτημα δὲν πρέπει νὰ ἐξετασθῇ μόνον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν συμφερόντων τῶν περιοίκων τῆς Κωπαΐδος, ἀλλ' ἀπὸ ἄλλης γενικωτέρας ἀπόψεως, ἀφορώσης πάντας τοὺς ἀγρότας καὶ τὸν ἐργατικὸν κόσμον τῆς Ἑλλάδος. Φρονεῖ λοιπὸν ὅτι ἡ Κυβέρνησις πρέπει μετὰ μελέτην τοῦ ζητήματος νὰ προσαγάγῃ νέαν σύμβασιν εἰς τὴν Συνέλευσιν μετὰ τῆς Ἑταιρείας, ἐφ' ἧς νὰ ἀποφανθῇ ἐνσυνειδήτως τὸ Νομοθ. Σῶμα καὶ οὐχὶ νὰ προβῇ τοῦτο εἰς τὴν ἐσπευσμένην ψῆφισιν τοῦ νομοσχεδίου, διότι τοῦτο θὰ ἀπετέλει ἀπεμπόλησιν τῶν συμφερόντων τῶν περιοίκων τῆς Κωπαΐδος.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Τὸ νομοσχέδιον θὰ ψηφισθῇ τὴν Δευτέραν εἰς β' συζήτησιν. Παρακαλεῖ διὰ τοῦτο ὅπως πάντες οἱ κ. πληρεξούσιοι ὑποβάλωσι τὰς τροπολογίας αὐτῶν, ἵνα μελετηθῶσι καὶ γίνῃ πᾶσα ἐπ' αὐτῶν συζήτησις.

Α. Δενδρινός. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καταπαύω τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου. Διαμαρτύρομαι ὅμως κατὰ πασῶν τῶν ἐφημερίδων ἐκείνων αἵτινες ἀνέγραψαν προχθὲς ὅτι ὁλόκληρος ἡ Συνέλευσις κατεχειροκρότησε τὸν κ. Πρωθυπουργόν, ὑποβάλλοντα τὸ προκείμενον νομοσχέδιον, καὶ θὰ ἐζήτουν, λέγει, ψηφοφορίαν ἐπ' αὐτοῦ, ἵνα καταδειχθῇ τίνες εἶνε ἐκεῖνοι οἵτινες ὑπεραμύνονται ἐντεῦθεν τῶν συμφερόντων τῶν χιλιάδων ἀγροτῶν τῆς Ἑλλάδος. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** ἀντικρούει τοὺς προλαλήσαντας, φρονῶν ὅτι ὁ θόρυβος ὁ ὁποῖος ἐγένετο συνετέλει εἰς τὸ νὰ μὴ ὑπάρξῃ πλέον εἰς τὸ μέλλον καμμία Ἑταιρεία ἡ ὁποία νὰ δεχθῇ νὰ διαθέσῃ τὰ χρήματά της πρὸς ἀποξήρανσιν ἑλῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ ἀπωλλύετο εἰς βλάβην τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** λέγει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ διαιτησίας, ἀλλὰ περὶ ἐντελῶς νέας συμβάσεως.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περατωμένη, γίνεται δὲ δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ νομοσχέδιον εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν.

Ὁ κ. **Ι. Βαλαλᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) παρακαλεῖ ὅπως προταχθῇ ἡ β' συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ νομοσχεδίου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ νόμου 3981 τοῦ 1911 περὶ ἐλευθέρας ζώνης Θεσσαλονίκης».

Ἡ Συνέλευσις δέχεται τὴν πρότασιν ταύτην, γίνεται δὲ δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον, ὡς ἐτροποποιήθη, ἀναβληθείσης τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου.

Πρόεδρος. Ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 22 Αὐγούστου 1921 Ν. Δ. περὶ προστασίας τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς σταφίδος».

Ὁ κ. **Γ. Κατσιμπίρης** παρακαλεῖ ὅπως παρατηθῶσιν οἱ κ. κ. πληρεξούσιοι τοῦ λόγου ἵνα ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον, διότι πᾶσα ἐπιφράδυνσις τῆς ἐπιψηφίσεως γίνεται πρόξενος μεγίστων ζημιῶν.

Ὁ κ. **Ἀρ. Μητσοτάκης** ἐρωτᾷ ἂν δὲν θὰ ἐπιλληφθῇ καὶ εἰς τοὺς σταφιδοκτήμονας ἡ φορολογία τῶν 15 τοῖς ἑκατόν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἡ Κυβέρνησις βλέπει ὅτι ἀπὸ τὸ παρακράτημα καὶ ἀπὸ τὴν φορολογίαν, ἥτις ἐπεβλήθη κατὰ τὸ ἰσχῦον νομοθετικὸν Διάταγμα τοῦ Αὐγούστου, θὰ προέκυπτε ποσὸν ὅπερ, ὡς ἀποδεικνύεται, καὶ ἀπὸ τὰς συζητήσεις αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο διὰ τὴν ἐξαγορὰν τῆς Προνομιούχου, ἐπρόκειτο νὰ χρησιμοποιηθῇ χάριν τῆς σταφιδοπαραγωγῆς· θὰ περισσεύσῃ ἓν ποσὸν διὰ τοῦ ὁποίου δύναται καὶ πρέπει νὰ ἐξαγορασθῇ νέον ποσὸν στα-

φίδος, ὅλως ἐγίνετο ἐπὶ τριακονταετίαν διὰ τὰ πλεονάζοντα ποσά. Πόσον θὰ εἶνε τὸ ἀγορασθησόμενον νέον ποσόν; Κατὰ τὴν ἀντίληψιν τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ Κυβέρνησις αὐτὴν τὴν στιγμὴν τὸ ποσὸν τοῦτο θὰ εἶνε ἄνω τῶν 20 ἑκατομμυρίων. Ὑπάρχει πρότασις ἀξιοτίμων συναδέλφων, ἵνα τὸ ποσὸν τοῦτο φθάσῃ εἰς 30 ἑκατομμύρια λίτρας. Δὲν δύναμαι αὐτὴν τὴν στιγμὴν νὰ εἴπω ὁριστικῶς ἂν τὰ μέσα θὰ μᾶς ἐπιτρέψουν νὰ ἀγοράσωμεν 30 ἑκατομ. λίτρας. Ἐπιφυλάσσεται ἡ Κυβέρνησις νὰ δηλώσῃ τὸ συμπέρασμά της εἰς τὴν προσεχῆ συζήτησιν. Τινὲς ἐκ τῶν κυρίων συναδέλφων διετύπωσαν παράπονον ὅτι τὸ ἐκ τῆς φορολογίας τῆς σταφίδος περιερχόμενον εἰς τὸ Δημόσιον ποσὸν εἶνε μικρόν. Ἡ ἑκατομδραχμαὶ ἐπὶ ἀξίας 700 ἑκατομ. δραχμῶν, ὅσον ἀναδιδάζουν τὴν ἀξίαν τῆς σταφίδος. Διὰ τὰ ζητήματα ταῦτα παρακαλῶ νὰ μοὶ δοθῇ μικρὰ πίστωσις χρόνου, ὥστε μετὰ δύο ἡμέρας νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν τελευταίαν συζήτησιν τὰς τροπολογίας σας, καὶ, ἐὰν δὲν μείνητε εὐχαριστημένοι, ἀπορρίπτετε τὸ νομοσχέδιον. Δύναμαι δὲ νὰ σᾶς πληροφορήσω ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἔχει ὑπ' ὄψει της νὰ ἐλαττώσῃ σημαντικῶς τὴν φορολογίαν τοῦ καπνοῦ, δὲν δύναμαι ὅμως αὐτὴν τὴν στιγμὴν νὰ σᾶς εἴπω μέχρι τίνος σημείου ἀκριβῶς.

Α. Μητσοτάκης. Ἐπειδὴ πρόκειται περὶ τῶν δύο σπουδαιοτέρων προϊόντων τῆς Νάξας, θὰ ἦτο καλὸν νὰ κατατεθῶσιν ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰ νομοσχέδια καὶ νὰ συζητηθῶσιν.

Κ. Γκότσης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν). Πρὶν ἡ ἔλθῃ εἰς συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον τὸ σταφιδικόν, ἐδήλωσα εἰς ἀντιπροσώπους τῶν ἐπαρχιῶν αἱ ὁποῖαι ἐνδιαφέρονται διὰ τὰ καπνά, ἐδήλωσα καὶ διὰ τοῦ τύπου ὅτι ἡ Κυβέρνησις θεωρεῖ ὑποχρέωσιν αὐτῆς νὰ προστατεύσῃ τὸν καπνόν, δηλαδὴ τὴν παραγωγὴν τοῦ καπνοῦ, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸν πρώτιστον παράγοντα τῆς οἰκονομίας τῆς ἐθνικῆς. Τὸ ἐδήλωσα ἐπανειλημμένως καὶ διὰ τοῦ τύπου ἐγράφη ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἔχει ἑτοιμάσει τὸ νομοσχέδιον καθὼς καὶ ἄλλα πολλὰ φορολογικὰ νομοσχέδια· συγχρόνως ὅμως τὸ περὶ γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ τῆς φορολογίας τῆς καθαρᾶς προσόδου καὶ ἐννοεῖ νὰ τὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν. Δὲν πρέπει νὰ ἔχητε ἀμφιβολίαν ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐνδιαφέρεται περισσότερον διὰ τὸν καπνὸν παρὰ διὰ τὴν σταφίδα. Θὰ καταθέσω λοιπὸν νομοσχέδιον δι' οὗ πᾶσαι αἱ πρόσθετοι φορολογίαι αἱ ἐπιβληθεῖσαι ἐπὶ τοῦ καπνοῦ καταργοῦνται διὰ τὴν παροῦσαν παραγωγήν, διὰ τὴν μέλλουσαν δὲ παραγωγὴν ὑποδιδάζεται καὶ αὐτὸς ὁ φόρος τῆς δεκάτης.

Ὁ κ. ***Α. Μητσοτάκης*** λέγει ὅτι ὁ καπνὸς διατρέχει τὸν μέγιστον κίνδυνον τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, παρὰ ταῦτα δὲ ἡ Κυβέρνησις μέχρι σήμερον δὲν ἔδειξε δι' αὐτὸν τὸ ἐνδιαφέρον ὅπερ ἐπέδειξε διὰ τὴν σταφίδα.

Ὁ κ. ***Κ. Γκότσης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι πρὶν ἡ γίνῃ κἂν νύξις ἐν τῇ Συνελεύσει περὶ καπνοῦ ἀπεφάσισε τὴν ἐλάττωσιν τοῦ φόρου τοῦ καπνοῦ.

Ὁ κ. ***Α. Μητσοτάκης*** λέγει ὅτι ἐπιφυλάσσεται νὰ ὁμιλήσῃ κατὰ τὴν τελευταίαν συζήτησιν, λαμβάνων ὑπὸ σημείωσιν τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ὅτι θέλει κανονίσει τὸ ζήτημα τῆς φορολογίας καὶ ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν θὰ καταθέσῃ τοὺς ζητηθέντας πίνακας τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Ὁ κ. ***Ε. Μαλαμίδας*** λέγει ὅτι θὰ ἔπρεπε τὸ νομοσχέδιον περὶ φορολογίας τοῦ καπνοῦ νὰ ὑποβληθῇ ὁμοῦ μετὰ τοῦ σταφιδικοῦ.

Ὁ κ. ***Α. Δενδρινὸς*** λέγει ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος παραιτεῖται τοῦ λόγου, ἐπιφυλασσόμενος νὰ ὁμιλήσῃ κατὰ τὴν β' συζήτησιν, ποιεῖται δὲ ἔκκλησιν πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει ἀντιπροσώπους τῶν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν ἵνα συνενωθῶσι πρὸς προστασίαν τῶν συμφερόντων των.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περατωμένη, γίνεται δὲ δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ νομοσχέδιον εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν.

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 26 Αὐγούστου 1924 περὶ φορολογίας τῶν ἀμύλων».

Ὁ κ. ***Ι. Μαρματάκης*** ἀναπτύσσει τροπολογίαν του ὅπως μείνῃ ἀφορολόγητος ἡ σούμα ἡ παραγομένη ὑπὸ τῶν ἀμύλων, ἐφόσον αὕτη δὲν διατίθεται εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ὁ κ. ***Κ. Γκότσης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) δηλοῖ ὅτι δέχεται τροπολογίαν ὅπως μείνουν ἐλεύθεραι ἐννέα ἡμέραι.

Ὁ κ. ***Ι. Μαμάης*** συνιστᾷ εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, ἐφόσον ἔκαμε τὴν δήλωσιν ταύτην, νὰ τηλεγραφήσῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην πρὸς τὰς Ἀρχάς, διότι ἐκδιάζουν τὸν κόσμον.

Ὁ κ. ***Α. Μητσοτάκης*** λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει φόρος ἄλλος τραυματίζων βαθύτερα τὴν ψυχὴν τοῦ πολίτου ἀπὸ τὸν φόρον αὐτόν. Τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸ ὅτι ὁ φορολογούμενος ὑποβάλλεται εἰς τόσας διατυπώσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσι δι' αὐτὸν ἀληθὲς μαρτύριον. Ἀναφέρει πῶς ἡ ὑπὸ τὸν κ. Θ. Σοφούλην Κυβέρνησις ἐξέδωκε κατὰ τὰς θερινὰς διακοπὰς Διάταγμα διὰ τοῦ ὁποίου ἐπεβλήθη διπλάσιος σχεδὸν φόρος

ἐπὶ τῶν ἀμύχων, κατὰ παρεμφαινείαν τῆς ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως δοθείσης ἐντολῆς. Ἡ δικαιολογία τῆς αὐξήσεως τῆς φορολογίας ταύτης ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ δεδομένου ὅτι ηὐξήθη καὶ ἡ φορολογία τοῦ οἰνοπνεύματος. Ἀποκρούων τὴν ἀντίληψιν ταύτην ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ὁ πραγματικὸς σκοπὸς τῆς ἐπιβολῆς τῆς φορολογίας ταύτης ἦτο ἡ κατάργησις τῶν ἀμύχων.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) διακόπτων δηλοῖ ὅτι, ἐὰν ὁ κ. πληρεξούσιος ὁμιλῇ, ἵνα ὑποστηρίξῃ τροπολογίαν του, αὐτὸν θὰ προσκομίσῃ ὁ ἴδιος τροπολογίαν ἡ ὁποία θὰ εἶνε καλυτέρα καὶ πληρεστέρα.

Ὁ κ. **Α. Μητσοτάκης** δηλοῖ ὅτι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, παραιτεῖται τοῦ λόγου του.

Γίνεται μετὰ ταῦτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ νομοσχέδιον κατ' ἀρχήν.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον «περὶ ἐξετάσεων τῶν κατ' ἰδίαν διδαχθέντων μαθητῶν».

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν ἡ πρότασις νόμου

Περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου ΓΩΠΗ' τοῦ ἔτους 1911 «περὶ ἀναστολῆς τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς», ἔχουσα οὕτως·

Ἄρθρον 1.

Ἡ ἐν ἄρθρῳ 1 ἐδάφ. 1 τοῦ νόμου ΓΩΠΗ' λέξις «τρεῖς» ἀντικαθίσταται διὰ τῆς λέξεως «ἕξ», τὸ δὲ ἐδάφ. 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου καταργεῖται.

Ἄρθρον 2.

Ἡ ἐν ἄρθρῳ 2 ἐδάφ. 1 τοῦ αὐτοῦ νόμου ῥήτρα «οὐδεμίαν πρότερον ὑπέστη ἄλλην καταδίκην» ἀντικαθίσταται ὡς ἑξῆς: «δὲν ὑπέστη πρότερον ἄλλην καταδίκην ἐπὶ πλημμελήματι ἢ κακουργήματι».

Ἄρθρον 3.

Ἡ ἐν ἄρθρῳ 3 ἐδάφ. 1 ῥήτρα «ὁ καταδικασθεὶς εἰς στέρησιν νέαν ἀξιόποινον ὑποπέσῃ πρᾶξιν» ἀντικαθίσταται διὰ τῆς ἀκολούθου «ὁ μὲν εἰς βαθμὸν πταίσματος καταδικασθεὶς εἰς οὐδεμίαν νέαν ἀξιόποινον ὑποπέσῃ πρᾶξιν, ὁ δὲ εἰς βαθμὸν πλημμελήματος δὲν ὑποπέσῃ εἰς ἄλλο πλημμέλημα ἢ κακούργημα».

Ἄρθρον 4.

Ἡ ἐν ἄρθρῳ 3 ἐδάφ. 1 λέξις «ὁριστικῶς» ἀντικαθίσταται διὰ τῆς λέξεως «ἀθροιστικῶς».

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπανεξετάσεως ἀπορριφθέντων μαθητῶν».

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** ζητεῖ τὸν λόγον.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουρ. τῆς Παιδείας) παρακαλεῖ νὰ ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος τούτου, ἵνα ἐλθῃ ὑπὸ μορφὴν νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Ι. Γιαμβύζης** ἀντικρούει τὴν πρότασιν ταύτην, φρονῶν ὅτι θὰ ἐπιβραδυνθῇ ἡ ἐπιψήφισις εἰς βλάβην ἀτυχῶν μαθητῶν οἱ ὁποῖοι ἐδιδάχθησαν κατ' ἰδίαν καὶ εἶνε ἱκανοί. Δὲν ζητεῖται τίποτε ὑπὲρ αὐτῶν· ζητεῖται μόνον νὰ τοῖς ἐπιτραπῇ νὰ ἐξετασθοῦν.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** κηρύσσεται κατὰ τοῦ μέτρου τούτου.

Ὁ κ. **Σκ. Ζερβὸς** κηρυσσόμενος ὑπὲρ τοῦ μέτρου τούτου ζητεῖ ὅπως συζητηθῇ καὶ γίνῃ δεκτὸν ὡς ψήφισμα.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** λέγει ὅτι οἱ μαθηταὶ οὗτοι, ἀναμένοντες νὰ ληφθῇ ὑπὲρ αὐτῶν νομοθετικὸν μέτρον, δὲν ἐνεγράφησαν κἂν εἰς τὰ σχολεῖα.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** παρατηρεῖ ὅτι τὰ ψηφίσματα δέον νὰ ὦσι περιεχομένου συντακτικοῦ.

Ὁ κ. **Δ. Κουτσοπέταλος** φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι τὸ ψήφισμα πρέπει νὰ γίνῃ δεκτόν.

Ἀναβάλλεται μετὰ ταῦτα ἡ ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος συζήτησις.

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1924 Ν. Δ. περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν»·

«Περὶ αὐξήσεως τῆς ὑπὲρ τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου ἐκτάκτου συνδρομῆς τοῦ Δημοσίου»·

«Περὶ διεκδικήσεως τῶν διατετιμένων προικῴων ἀκινήτων μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου»·

«Περὶ διαγραφῆς τῶν ἐν τοῖς πινακίοις τῶν πολυμελῶν δικαστηρίων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς πολιτικῶν ὑποθέσεων»·

«Περὶ καταργήσεως τοῦ Διατάγματος τῆς 11 Ἰουλίου 1917, κυρωθέντος ὑπὸ τοῦ νόμου 767 καὶ τοῦ νόμου 2804 τοῦ 1922 περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων» καὶ

«Περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου ΒΧΗ' «περὶ ἐξώσεως δυστροπούντων μισθωτῶν», ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ Ν. Δ. τῆς 19 Μαρτίου 1924».

Γίνεται ἀκολούθως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχὴν τὸ σχέδιον νόμου.

«Περὶ διορισμοῦ τῶν ἀποχωρούντων δικαστικῶν ὡς δικηγόρων παρ' οἷς δικαστηρίοις ὑπηρέτησαν ὡς δικαστικοί».

Συνακόλουθος τῆς Συνελεύσεως λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 10 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΒ'

τῆς 28 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 4:30' μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀναγνωσθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Οἱ γεωργικοὶ συνεταιρισμοὶ Θεσσαλονίκης παρακαλοῦσιν ὅπως ἀπαλλαχθῶσι τὰ γεωργικὰ μηχανήματα καὶ ἐργαλεῖα παντὸς εἰσαγωγικοῦ δασμοῦ.

Ὁ σύνδεσμος τῶν ὑπαλλήλων Τ.Τ.Τ. Κυκλάδων παρακαλεῖ ὅπως μὴ γίνωσιν ἀποδεκταὶ αἱ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν ὑποδεικνυόμεναι περικοπαὶ θέσεων καὶ ὑποβιβασμοί.

Οἱ κάτοικοι Ἀμαρουσίου διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἐκεῖ ἐγκατάστασιν πρόσφύγων Ἀρμενίων, οἵτινες κτίζουσιν οἰκίσκους ἄνευ οἰκοδομικῆς ἀδείας.

Ὁ σύνδεσμος Τ.Τ.Τ. Κρήτης παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματός των.

Ἡ Ἕνωσις τῶν δημοδιδασκάλων Βερροίας παρακαλεῖ ὅπως μὴ γίνῃ ἡ προτεινομένη ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως οἰκονομία.

Σχολικὴ ἐπιτροπὴ Σουφλίου παρακαλεῖ ὅπως ἐπαναδιορισθῇ ὁ παυθεὶς Ἐπιθεωρητὴς τῆς περιφερείας των.

Ὁ σύλλογος τῶν Φιλελευθέρων Καλλιρίων παραπονεῖται ἐναντίον τοῦ προϊσταμένου τοῦ Γραφείου Ἀνταλλαγῆς κ. Γεωργιάδου.

Ὁ σύνδεσμος Ταμπουρίων—Ξυλοκερατέας Πειραιῶς παρακαλεῖ ὅπως ἡ συνοικία των συμπεριληφθῇ ἐντὸς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως.

Ὁ ἐκ Πατρῶν Η. Σοφιανὸς παρακαλεῖ ὅπως ἀφεθῇ τελείως ἐλεύθερον τὸ ἐμπόριον τῆς σταφίδος.

Ἡ Παγκλημακὴ Ἕνωσις τῆς Ἑλλάδος παρακαλεῖ, ὅπως ληφθῶσι μέτρα περὶ βελτιώσεως τῆς οἰκονομικῆς των θέσεως.

Ὁ Σύλλογος τῶν καπνεμπόρων Μακεδονίας καὶ Θράκης διαμαρτύρεται διὰ τὰ ληφθέντα ἐναντίον τοῦ Νομάρχου Καβάλλας, ὑπαλλήλου ἐκτελέσαντος εὐόρκως τὸ καθῆκόν του.

Αἱ πολιτικαὶ καὶ ἐπαγγελματικαὶ ὀργανώσεις Ξάνθης διαμαρτύρονται διὰ τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν περὶ καταργήσεως τῆς ὑποδιοικήσεως Ξάνθης.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν Τ.Τ.Τ. διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν περὶ καταργήσεως τοῦ ΙΕ' τῶν θέσεων τῶν τμηματαρχῶν.

Ὁ Σύνδεσμος Τ.Τ.Τ. Πατρῶν διαμαρτύρεται κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν τεινουσῶν εἰς ἐρήμωσιν τοῦ κλάδου.

Ὁ Παμπροπυργικὸς Σύλλογος Παγγαίου παρακαλεῖ ὅπως ληφθῶσι μέτρα πρὸς ἀποφυγὴν καὶ ἄλλων ἐν τῷ μέλλοντι ἐκτρόπων.

Ἡ κοινότης Ἀδραμίου Καλαμῶν παρακαλεῖ ὅπως ἀποκατασταθῇ ἡ πρότασις τῶν ἐμπόρων Καλαμῶν περὶ ἑνώσεως τοῦ ταμείου λιμένος πρὸς διευθέτησιν τοῦ ποταμοῦ Νέδοντος.

Οἱ Ὑπουργοὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῆς Γεωργίας κ. κ. ***Κ. Γκότσης*** καὶ ***Γ. Μαρῆς*** ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ καταργήσεως τοῦ δυνάμει τοῦ νόμου 1396 ἐκδοθέντος δανείου 6 ο/ο 1919 ὑπὲρ ἀναδασώσεως».

Ὁ κ. ***Κ. Σπυρίδης*** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου περὶ κυριακῆς ἀναπαύσεως κλπ.».

Ὁ κ. ***Δ. Κατσάρος*** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν».

Οἱ κ. κ. ***Ν. Σολιώτης, Δ. Κουτσοπέταλος, Δ. Κατσίνας, Ν. Ἀνδρεαδάκης*** καὶ ***Ν. Ἀβραὰμ*** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ συμβιβαστικῆς λύσεως τῶν μεταξὺ τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἀνωνύμου Ἑταιρείας τῆς Κωπαΐδος ἐκκρεμῶν διαφορῶν».

Ὁ κ. ***Γ. Ροδόπουλος*** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 15 Φεβρουαρίου 1923 κλπ.».

Ὁ κ. ***Γ. Βραχνὸς*** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπανεξετάσεως ἀπορριφθέντων μαθητῶν».

Ὁ κ. **Π. Γεωργίτσης** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν».

Ὁ κ. **Πρόεδρος** παρακαλεῖ ὅπως ἡ Συνέλευσις ἀπορριφθῇ ἐπὶ τῇ ὑποβληθείσῃ γῦρις παραιτήσεως τοῦ Κοσμήτορος τῆς Βουλῆς κ. Γ. Φραγκούδη. **Ἡ Συνέλευσις** ἀπορρίπτει δι' ἀναστάσεως τὴν παραίτησιν ταύτην.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἀναφορῶν.

Ὁ κ. **Γ. Λουπινᾶς** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῆς Σταφιδικῆς Ἑνώσεως Αἰγίου καὶ τοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου Τριφυλίας.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλος** συνιστᾷ ἀναφορὰν Ἐπιτροπῆς τῶν κατοίκων Κερατιᾶς, ζητούντων ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ φόρου, καταστραφείσης τῆς ἐσοδείας των.

Ὁ κ. **Αὐγ. Θεολογίτης** συνιστᾷ ὁσαύτως τὴν ἀνωτέρω ἀναφοράν. Ἐπίσης συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Προέδρου τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Καβάλλας, σχετικῶς πρὸς τὴν διαρρύθμισιν τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ.

Ὁ κ. **Γ. Βοραζάνης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν καπνοπαραγωγῶν Θεσσαλίας, ζητούντων ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς φορολογίας.

Ὁ κ. **Ι. Γιαμούζης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Τρικκάλων, ζητοῦντος ἐλάττωσιν τῶν σιδηροδρομικῶν κομίστρων.

Ὁ κ. **Ι. Βαλαλᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι δὲν εἶνε ἀδιάφορος ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἔχει ἤδη ὑπὸ μελέτην.

Ὁ κ. **Χ. Σακελλαρίδης** ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐλαττώσεως τῶν κομίστρων, τὸ ὁποῖον ἐνέχει μεγίστην σπουδαιότητα.

Ὁ κ. **Ι.Βαλαλᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) παρακαλεῖ τὸν κ. πληρεξούσιον ὅπως διέλθῃ τοῦ Ὑπουργείου ἵνα διακανονισθῇ τὸ ζήτημα ἐν λεπτομερείᾳ.

Οἱ κ.κ. **Ι. Μαμάης** καὶ **Ν. Ἀβραὰμ** συνιστῶσιν ἀναφορὰν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἑνώσεως ἐφέδρων ἀξιωματικῶν.

Ὁ κ. **Ι. Γιαμούζης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν ἀποστράτων ἀξιωματικῶν ζητούντων βελτίωσιν τῆς καταστάσεώς των.

Τὴν ἰδίαν ἀναφορὰν συνιστῶσιν οἱ κ.κ. **Α. Ἀναγνωστόπουλος** καὶ **Α. Παπαοικονόμου.**

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκην τῆς βελτιώσεως τῆς θέσεως τῶν ἐν λόγῳ ἀποστράτων ἀξιωματικῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα εἶνε κυρίως οἰκονομικόν, ζητεῖ προθεσμίαν τινά, ἵνα συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ κ. ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργοῦ.

Ὁ κ. **Δ Λεονάρδος** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Σωματείου κηπουρῶν Μεσολογγίου ἀφορῶσαν τὸν προστατικὸν Ναμάκων.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι παρόμοιαι ἀναφοραὶ ἐλήφθησαν καὶ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, τὸ ὁποῖον ἔλαβε τὰ προσήκοντα μέτρα.

Ὁ κ. **Ν. Δαγρὲς** ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ Βασ. Χριστοφίλου, πρώην καθηγητοῦ Γυμνασίου Καλαμῶν, διαμαρτύρεται κατὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἁρμοδίου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου.

Τὴν ἰδίαν ἀναφορὰν ὑποστηρίζουσιν οἱ κ.κ. **Τ. Ἀναστασίου** καὶ **Ν. Συριόπουλος.**

Ὁ κ. **Α. Ἀναγνωστόπουλος** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν κατοίκων τῆς κοινότητος Κρικελίου.

Ὁ κ. **Ν. Ἀβραὰμ** συνιστᾷ ἀναφορὰν διαφόρων δημοδιδασκαλικῶν συλλόγων.

Ὁ κ. **Αὐγ. Θεολογίτης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Γεωργικοῦ Συνεταιρισμοῦ Δράμας.

Ὁ κ. **Γ. Λουπινᾶς** συνιστᾷ ἀναφορὰς τοῦ Συνδέσμου ἐφέδρων ἀξιωματικῶν Καβάλλας, διαφόρων Ὀργανώσεων καὶ Συλλόγων Πελοποννήσου καὶ ἑτέραν τῶν πολιτικῶν συνταξιούχων Ἰωαννίνων.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν ἀκτημόνων γεωργῶν Σοφάδων περὶ ἐγκαταστάσεώς των εἰς τὰ κτήματα ἀπὸ τῶν ὁποίων ἀπεμακρύνθησαν χάριν τῶν κτηνοτρόφων. Ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος ὅπερ εἶνε σοβαρώτατον, διότι ἀπειλοῦνται συγκρούσεις μεταξὺ γεωργῶν καὶ κτηνοτρόφων.

Τὴν ἰδίαν ἀναφορὰν συνιστῶσιν οἱ κ.κ. **Λ. Καταφυγιώτης, Χ. Ἀλαμανῆς** καὶ **Λ. Κατσάρος.**

Συμπληρωθείσης τῆς ὥρας αἱ λοιπαὶ ἀναφοραὶ ἀναβάλλονται.

Εἰσέρχεται δὲ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' συζήτησιν τὸ σύνολον τοῦ νομοσχεδίου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου 390 τοῦ 1914 περὶ ἐλευθέρας ζώνης Θεσσαλονίκης», ὡς ἐτροποποιήθη κατὰ τὴν β' συζήτησιν, ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1

Τὸ διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου 390 τοῦ 1914 «περὶ ἐλευ-

θερας Ζώνης Θεσσαλονίκης ἰδρυόμενον ἀποκλειστικὸν δικαίωμα χρήσεως καὶ καρπώσεως ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου ἐπὶ τῶν γηπέδων καὶ οἰκοδομημάτων τῶν περιλαμβανομένων ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἐλευθέρας Ζώνης ἰσχύει κατ' ἀνώτατον ὅριον ἐπὶ μίαν πεντηκονταετίαν.

Ἄρθρον 2.

Ὁ ἰδιοκτήτης ἢ νομεύς, οὗ τὸ ἀκίνητον πρόκειται νὰ ἀπαλλοτριωθῇ κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου 390, καλεῖται ἐγγράφως ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπείας τῆς Ἐλευθέρας Ζώνης Θεσσαλονίκης καὶ διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος, ἵνα διορίσῃ τὸν κατὰ τὸ ἄρθρον 3 παρ. 2 τοῦ αὐτοῦ νόμου διαιτητὴν αὐτοῦ μηχανικόν.

Ἄρθρον 3.

Ὁ ἰδιοκτήτης ἢ νομεὺς ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς προσκλήσεως ταύτης ὀφείλει νὰ ἀναγγείλῃ τὸν διορισμόν του κατὰ τὸ ἄρθρον 3 παρ. 2 διαιτητοῦ μηχανικοῦ αὐτοῦ διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος εἰς τὸν πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπείας.

Ἐὰν οὗτος παραλίπῃ τὴν τοιαύτην κοινοποίησιν ἐντὸς τῆς ἐκπνεμέρου προθεσμίας, ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμα διορισμοῦ διαιτητοῦ, ὁ δὲ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπείας ἀπευθύνει αἴτησιν πρὸς τὸν πρόεδρον Πρωτοδικῶν Θεσσαλονίκης, παρ' οὗ ζητεῖ τὸν διορισμὸν τοῦ διαιτητοῦ, μετὰ δὲ τὸν διορισμὸν προχωρεῖ ἡ διαδικασία τῆς ἀπαλλοτριώσεως.

Ἄρθρον 4.

Ἐὰν ὁ ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου ἢ νομέως διορισθεὶς διαιτητὴς ἀμελῇ νὰ ἐκτελέσῃ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ὁ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας διωρισμένος κατὰ τὸ ἄρθρον 3 παρ. 2 διοικητὴς μηχανικὸς τῆς Ἐπιτροπείας καλεῖ τὸν διαιτητὴν τοῦ ἰδιοκτήτου ἢ νομέως εἰς ἐνέργειαν τῆς διαιτησίας ἐγγράφως ὁρίζων τόπον καὶ χρόνον αὐτῆς, τῆς κλήσεως κοινοποιουμένης διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος.

Ἐὰν οὗτος παραλίπῃ νὰ ἐμφανισθῇ κατὰ τὸν ὁρισθέντα χρόνον καὶ τόπον, προβαίνει μόνος ὁ μηχανικὸς διαιτητὴς τῆς Ἐπιτροπείας τῆς Ἐλευθέρας Ζώνης Θεσσαλονίκης εἰς τὴν διαιτησίαν καὶ συντάσσει τὴν πρὸς τοῦτο ἔκθεσιν διὰ τὰ πραιτέρω.

Τὸ αὐτὸ πράττεται ὑπὸ τούτου, ἐὰν ὁ διαιτητὴς τοῦ ἰδιοκτήτου ἢ νομέως ἀρνῆται νὰ μετάσχῃ εἰς τὴν σύνταξιν ἢ ὑπογραφὴν τῆς ἐκθέσεως τῆς γενομένης διαιτησίας.

Ἄρθρον 5.

Ἔργον τῶν διαιτητῶν εἶνε καὶ ὁ καθορισμὸς τοῦ ποσοῦ τῆς διὰ τὴν μερικὴν ἀπαλλοτρίωσιν ἀποζημιώσεως κατὰ τὸ

ἄρθρον 4 τοῦ νόμου 390 ὡς μετερρυθμίσθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 15 Φεβρουαρίου) 1 Μαρτίου 1923.

Ἄρθρον 6.

Ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς Ὑπουργοὺς Συγκοινωνίας καὶ Οἰκονομικῶν, ὅπως ἐγκρίνωσι πίστωσιν μέχρι 2,000.000 δραχ. διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ἐν τῷ τμήματι τῆς Ἐλευθέρας Ζώνης Θεσσαλονίκης εὑρισκομένων ἀποθηκῶν καὶ ἐργοστασίων τῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Τὸ ποσὸν τοῦτο θέλει διατεθῇ κατόπιν προϋπολογισμῶν, πραγματογνωμοσυνῶν καὶ πιστοποιήσεων ἐγκρινομένων ἑκάστοτε ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας.

Δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας, λαμβανομένης προτάσει τῆς Ἐπιτροπείας μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου τῶν Δημ. Ἔργων, δύνανται νὰ ἀνατίθενται καθήκοντα μηχανικοῦ τοῦ Δημοσίου ὡς πρὸς ζητήματα ἀναγόμενα εἰς τὴν Ἐλευθέραν Ζώνην Θεσσαλονίκης καὶ εἰς τεχνικοὺς ὑπαλλήλους τῆς ἄνω Ἐπιτροπείας.

Εἰσέρχεται μετὰ τοῦτο ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

τῆς Συντακτικῆς καὶ Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Πρόεδρος. Συνέχισις τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ «περὶ καταρτισμοῦ προσωρινῆς «Γερουσίας ψηφίσματος. Ὑπομιμνήσκω εἰς τοὺς κ.κ. πληρεξουσίους ὅτι κατὰ τὸν εἰδικὸν Κανονισμὸν τῆς Συνελεύσεως τὸν ἰσχύοντα καὶ πρὸ τῆς νομοθετικῆς τελευταίας συμπληρώσεως τοῦ δεκαόρου ἐπὶ συνταγματικῶν διατάξεων αἱ ἀγορεύσεις πρέπει νὰ μὴ ἐκτείνωνται ὑπὲρ τὸ ἥμισυ. Νομίζω ὅτι ἀρκετὰ ἐξηντλήθη τὸ θέμα, ὥστε ἐντὸς ἡμισείας ὥρας καὶ ἀπὸ οὐσιαστικῆς ἀπόψεως δύναται νὰ ἀναπτύξῃ τις τὰς γνώμας του καὶ νὰ προσθέσῃ ὅτι θεωρεῖ ὅτι δὲν ἐλέχθη. Θὰ παρακαλέσω τοὺς κ.κ. πληρεξουσίους νὰ μὲ συνδράμωσι καὶ νὰ τηρήσωσιν οἱκοθεν τὸ ἥμισυ, τὸ ὁποῖον διαγράφει ὁ Κανονισμός.

Α. Παπανασταίου. Κύριε Πρόεδρε, ἡ διάταξις περὶ δεκαόρου δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὸ ψήφισμα περὶ Γερουσίας. Καὶ ὅτε ὑπεβλήθη τὸ ψήφισμα κατὰ Μάϊον ἐδηλώσαμεν ὅτι δὲν ἐννοοῦμεν νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ ἀφορῶντος εἰς τὴν συζήτησιν τῶν διατάξεων τοῦ συντάγματος. Καὶ ὀρθῶς, διότι δὲν πρόκειται περὶ ὁριστικῶν διατάξεων, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀποτελέσουν μέρος τοῦ συντάγματος, ἀλλὰ περὶ προσωρινῶν διατάξεων, αἱ ὁποῖαι θὰ τροποποιη-

θοῦν, ὅταν ψηφισθῇ τὸ σύνταγμα. Δὲν παραλείπω νὰ εἴπω ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἑνὸς ἄρθρου ἀλλὰ περὶ συνόλου ἀπὸ πολλὰ ἄρθρα.

Πρόεδρος. Πρόκειται περὶ συζητήσεως κατ' ἀρχήν.

Α. Παπαναστασίου. Κάμνομεν μίαν συζήτησιν κατ' ἀρχὴν ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος τοῦ περιέχοντος πολλὰ ἄρθρα. Ὑπομένως δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ δεκαώρου. Βεβαίως εἶνε ὀρθὴ ἡ παρατήρησις ὅτι πρέπει αἱ ἀγορεύσεις νὰ εἶνε ὅσον τὸ δυνατὸν σύντομοι. Εἰς αὐτὸ εἴμεθα σύμφωνοι, δὲν συμφωνοῦμεν ὅμως εἰς τὸ ὅτι δέον νὰ ὑποβληθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος εἰς τὸν Κανονισμὸν τὸν ἀφορῶντα τὴν ψήφισιν τῶν ὁριστικῶν συνταγματικῶν διατάξεων.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Δὲν δύναμαι, κύριε Πρόεδρε, ποσῶς νὰ παραδεχθῶ τὰς ἀπόψεις τοῦ ἀξιοτίμου ἐκ Μαντινείας πολίτευτοῦ. Ὁ Κανονισμός ὁ ὁποῖος μᾶς διέπει εἶνε νέος Κανονισμός. Δὲν ὑπῆρχεν ὅτε ὑπεβλήθη τὸ ψήφισμα, ἀλλὰ πολὺ κατόπιν. Δὲν δύναμαι νὰ παραδεχθῶ τὴν ἄποψιν ταύτην καὶ διότι θὰ ἐπέλθῃ ἁπλούστατα μία καταστρατήγησις. Θὰ ἠδύναντο νὰ ὑποβάλλουν, εἷς ἢ πλείονες, ἓν ψήφισμα περιέχον 2 ἢ 1 ἄρθρα, ἀφορῶντα εἰς τὸ σύνταγμα, καὶ νὰ λέγουν ὅτι αὐτὰ δὲν εἶνε τὰ ἄρθρα τοῦ συντάγματος, ὅτι εἶνε προσωρινὰ ἢ ὑποβάλλονται διὰ χωριστοῦ ψηφίσματος, ἄρα καὶ ἡ ἀγόρευσις καὶ αἱ συζητήσεις θὰ εἶνε ἀπεριόριστοι.

Δυνάμεθα ὅμως νὰ ῥυθμίσωμεν εἰς τὸ ἑξῆς συμπέρασμα: Ἕνῳ δὲν θὰ θυσιασθῇ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἰσχύοντος Κανονισμοῦ, θὰ εἴμεθα εὐρυχωρότεροι, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἡμίωρον καὶ τὸ δεκάωρον, προκειμένου περὶ θέματος τὸ ὁποῖον πράγματι ἔχει σπουδαίαν σημασίαν. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ εὐρυχωρία θὰ ἐξαρτηθῇ ὑπὸ ἕνα ὅρον, νὰ μὴ γίνῃ ἀδικαιολόγητος σπατάλη τοῦ χρόνου, νὰ μὴ γίνωνται ἄσκοποι καὶ μακραὶ συζητήσεις.

Α. Παπαναστασίου. Ὁ τελευταῖος συμβιβασμός.....

Α. Μιχαλακόπουλος. Δὲν ἐννοῶ κανένα συμβιβασμόν. Ἐννοῶ πιστὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἰσχύοντος Κανονισμοῦ, ὁ ὁποῖος λέγει ὅτι καὶ τὸ ἡμίωρον τῆς ἀγορεύσεως ἑκάστου πληρεξουσίου δύναται νὰ παρατεθῇ, τῇ συγκαταθέσει τῆς Συνελεύσεως, καὶ τὸ δεκάωρον τῆς ὅλης συζητήσεως δύναται νὰ παρατεθῇ, ἂν δὲν ἐρωτίσθῃ ἡ Συνέλευσις. Ἔχομαι τοῦ Κανονισμοῦ, οὗ ζητῶ τὴν ἐφαρμογήν.

Α. Παπαναστασίου. Πρόκειται νὰ διευκρινισθῇ ἂν διαφωνοῦμεν τυπικῶς ἢ οὐσιαστικῶς. Τυπικῶς ὑπάρχει πλήρης ἡ διαφωνία, διότι, ἐπαναλαμβάνω, ὅτε ὑπεβλήθη ὁ πρῶτος Κανονισμὸς διὰ τὰς συζητήσεις ἐπὶ τῆς μεταῤῥυθμίσεως τοῦ συντάγματος, ἐγεννήθη τὸ ζήτημα ἂν θὰ ὑπαχθῇ εἰς αὐτὸν

τὸ ψήφισμα περὶ τῆς ἀμέσου ἱδρύσεως τῆς Γερουσίας καὶ ἐδηλώθη ῥητῶς ὅτι δὲν θὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸν Κανονισμὸν τὸ ψήφισμα, ἀλλὰ μόνον αἱ ὁριστικαὶ τροποποιήσεις τοῦ συντάγματος. Ὁ φόβος τὸν ὁποῖον ἔχει ὁ ἀξιότιμος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὅτι εἶνε ἐνδεχόμενον πληρεξούσιοι νὰ ὑποθάλλουν διάφορα ἄρθρα ὑπὸ μορφὴν ψηφίσματος καὶ νὰ ζητοῦν νὰ ὑπεκφεύγουν τοὺς περιορισμοὺς τῶν διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ νομίζω ὅτι δὲν εἶνε βάσιμος, ὅπως ἀποδεικνύει τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ὑπάρχει κανὲν ἄλλο ψήφισμα ἀνάλογον μὲ τὸ ψήφισμα περὶ Γερουσίας. Δὲν βλέπω δὲ νὰ ὑπάρχῃ καμμία διάθεσις νὰ καταστρατηγηθῇ ὁ Κανονισμὸς περὶ μεταῤῥυθμίσεως τοῦ συντάγματος διὰ τοιούτου εἴδους ψηφισμάτων.

Λοιπὸν δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ προσωρινῶν διατάξεων, ἐξαιρετικῆς ὅμως σημασίας, καὶ ἐπειδὴ πρόκειται περὶ σειρᾶς ἄρθρων, ἐπιμένομεν ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ Κανονισμός, ἀλλ' εἴμεθα πρόθυμοι μὲ τὴν Κυβέρνησιν εἰς τοῦτο, νὰ εἶνε ὅσον τὸ δυνατὸν αἱ ἀγορεύσεις σύντομοι, ὥστε νὰ τερματισθῇ τὸ ταχύτερον ἡ συζήτησις. Πέρα ὅμως αὐτοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποχωρήσωμεν.

Ὥρα 5.40' μ. μ. συνεχίζεται ἡ ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ καταρτισμοῦ προσωρινῆς Γερουσίας» συζήτησις.

Ὁ κ. ***Ν. Μπακόπουλος*** ἀντικρούων τὰ ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου πληρεξουσίου Εὐρυτανίας κ. Καφαντάρη λεχθέντα λέγει ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας εἶνε ἀπαραίτητος διὰ τρεῖς κυρίους λόγους: Τὸν διότι διὰ τῆς διαιρέσεως τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας εἰς δύο ἐξασφαλίζεται ἡ ἰσοτιμία αὐτῆς πρὸς τὰς λοιπὰς δύο Ἐξουσίας τοῦ πολιτεύματος, τὴν Δικαστικὴν καὶ τὴν Ἐκτελεστικήν· 2ον διότι ἡ διαίρεσις τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος θεραπεύει τὰς ὑπερβολὰς καὶ συντελεῖ εἰς τὴν ἀρτιωτέραν κατάρτισιν τῶν νόμων, καὶ 3ον διότι ἡ διαίρεσις αὕτη θέλει συντελέσει εἰς τὸ νὰ ἀπαλύνηται ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας καὶ τοῦ Ἀνωτάτου Ἄρχοντος.

Διὰ τοὺς τρεῖς τούτους κυριωτάτους λόγους καθιερώθη ἡ Γερουσία ὡς θεσμὸς εἰς τὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τῆς Ἐπιστήμης. Ἀναφέρει πλεῖστα παραδείγματα Κρατῶν εἰς τὰ ὁποῖα λειτουργοῦν αἱ δύο Βουλαὶ καὶ ἄλλα εἰς τὰ ὁποῖα κατηργήθη ἡ δευτέρα Βουλὴ προσωρινῶς ἵνα ἐπανιδρυθῇ βραδύτερον. Διὰ τοῦτο, λέγει, θέλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ εἰσαγάγωμεν τὸν θεσμὸν τῆς Γερουσίας, διότι τὸν θεωροῦμεν θεσμὸν δημοκρατικόν.

Ἀλλὰ τάχα ὁ θεσμὸς οὗτος εἶνε συμφυὴς πρὸς τὴν Δημοκρα-

τίαν : Καὶ πρὸς τοῦτο ἐξεταστέον οὐχὶ ἂν ὑπάρχουν Κράτη δημοκρατικὰ λειτουργοῦντα μὲ τὸ σύστημα τῆς μιᾶς Βουλῆς, ἀλλ' ἂν ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας εἶνε χρήσιμος. Φρονῶ ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας εἶνε ἀναγκαιότατος καὶ χρήσιμος καὶ διὰ τοῦτον τὸν λόγον ἐπιθυμῶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ θεσμοῦ τούτου. Συνεχίζων ἐξετάζει τοὺς λόγους δι' οὓς φρονεῖ ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἄμεσος ἵδρυσις τῆς Γερουσίας καὶ πρώτων αὐτῶν θέλει συντελέσει εἰς τὸ νὰ ἀπορύγωμεν τὰ συνήθη μειονεκτήματα τῶν πολυμελῶν Σωμάτων, διὰ τῆς μελλούσης νὰ ἐπέλθῃ ἐλαττώσεως τῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως.

(Παρελθόντος τοῦ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὁρισμένου ἡμίσεος ἡ Συνέλευσις δέχεται ὅπως συνεχισθῇ καὶ πέρα τούτου ἡ ἀγόρευσις τοῦ κ. πληρεξουσίου).

Ἀντικρούων εἶτα τὸ λεχθὲν ὅτι δὲν δύναται νὰ διχοτομηθῇ ἡ Συνέλευσις, διότι δὲν ὑπάρχει τοιαύτη ἐντολὴ ἐκ μέρους τοῦ Λαοῦ, ἐξετάζει κατὰ θεωρίαν τὰ ὅρια μέχρι τῶν ὁποίων ἐκτείνεται ἡ πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Ἔθνους ἐντολὴ ἐκ μέρους τοῦ Λαοῦ καὶ λέγει ὅτι ἐντολεὺς εἶνε τὸ σύνολον τοῦ Ἔθνους, ἐντολοδόχος δὲ τὸ σύνολον τῆς Συνελεύσεως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ὁ πληρεξούσιος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ δεχθῇ τυχὸν ἐκλογήν του ὡς γερουσιαστοῦ. Ἀλλ' ὑπάρχει μείωσις τοῦ πληρεξουσίου ὅστις ἤθελεν ἐκλεγῇ γερουσιαστής; Καὶ ἂν τοῦτο συνέβαινε θὰ ἦτο ὑποχρεωμένος ὁ πληρεξούσιος ὡς καλὸς πολίτης νὰ δεχθῇ τὴν μείωσιν ταύτην, προκειμένου νὰ ἐξυπηρετηθοῦν ἄλλα σοβαρώτερα καὶ γενικώτερα συμφέροντα.

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τούτου ἡ πολιτικὴ δύναμις τῆς Γερουσίας οὐδαμῶς εἶνε ὑποδεεστέρα.

Τὸ ἀληθὲς καὶ πραγματικὸν πλεονέκτημα τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου εἶνε ὅτι δημιουργεῖ Κοινὴν Γνώμην. Τοῦ τοιούτου δὲ πλεονεκτήματος οὐδαμῶς θὰ ὑστερῇ ἡ Γερουσία καὶ ἑπομένως οὐδεμία μείωσις τοῦ πληρεξουσίου ἐπέρχεται διὰ τῆς ἐκλογῆς του ὡς γερουσιαστοῦ. Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὥστε νὰ δεχθῇ τὴν πολιτικὴν ἰσοδυναμίαν τῆς προτεινομένης Γερουσίας.

Ὁ κ. ***Γ. Παπανδρέου*** ἐρωτᾷ διὰ τίνα λόγον λοιπὸν πρέπει νὰ σπεύσωμεν εἰς τὴν ἵδρυσιν τῆς Γερουσίας ;

Ὁ κ. ***Ν. Μπακόπουλος*** λέγει ὅτι ἡ σπουδὴ δικαιολογεῖται ἐκ τῆς ὑποχρεώσεως ἣν ἔχομεν ὅπως θεραπευθῶσιν ὡρισμέναι πολιτικαὶ ἀνάγκαι. Ἀναφέρων ἀκολούθως παραδείγματα Βουλῶν ἐκλεγουσῶν μέλη τῆς δευτέρας Βουλῆς λέγει ὅτι τοιαύτη τις εἶνε ἡ σκέψις τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» ὡς πρὸς τὴν Γερουσίαν, τῆς ὁποίας τὴν καθιέρωσιν

ζητεῖ. Ἐπίσης φρονεῖ ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἐκπροσώπησις ἐν τῇ Γερουσίᾳ καὶ τῶν Ἐπαγγελματικῶν Ὀργανώσεων, καὶ τελευτῶν συνιστᾷ ὅπως διὰ τῆς ἱδρύσεως τῆς Γερουσίας συμπληρωθῇ τὸ ἔργον τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας.

Διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ ὥ λεπτά.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὥρᾳ 7 καὶ ΔΔ', λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. ***Π. Καρασεβδᾶς,*** ὅστις λέγει ὅτι σκοπὸς τοῦ ψηφίσματος δὲν εἶνε νὰ συμμετάσχωσιν ἢ ὄχι εἰς τὴν Γερουσίαν οἱ ἐξωκοινοβουλευτικοὶ παράγοντες, διότι τοῦτο οὐδεμίαν δι' αὐτὸν ἔχει σοβαρὰν σημασίαν, διότι καὶ τῷ 1911 δὲν συμμετέσχον καὶ ὅμως ἡ Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ ἐπετέλεσε τὴν ἀποστολήν της. Καὶ ἂν δὲν συμμετάσχωσι τὸ κακὸν δὲν θὰ εἶνε σοβαρόν. Τὸ οὐσιῶδες εἶνε νὰ ἱδρυθῇ ἡ Γερουσία, ἡ ὁποία εἶνε ἀπαραίτητος μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας, διότι ἡ Γερουσία θ' ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν τοῦ πολιτεύματος, τὸν ἕτερον πόδα τῆς Δημοκρατίας. Εἶνε, λέγει, ἄλλως τοῦτο καὶ διὰ τὸν Λαὸν ἀπαραίτητον, ὅστις θὰ ἀντιληφθῇ τὴν ἀρτίαν ἐμφάνισιν τοῦ νέου πολιτεύματος.

Ἐξετάζων μετὰ τοῦτο τοὺς διαφόρους τρόπους τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Γερουσίας δέχεται τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ ἐπικρατοῦν σύστημα, τὸν τμηματικὸν τουτέστι καταρτισμὸν αὐτῆς καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διότι τὸ πρῶτον συνιστᾶται ὁ θεσμὸς οὗτος ἐν Ἑλλάδι. Ἀναπτύσσων δὲ μετὰ τοῦτο ἐν ἐκτάσει κατὰ τίνα τρόπον θὰ ἦτο καλύτερος ὁ καταρτισμὸς τῆς Γερουσίας, ἂν οἱ Γερουσιασταὶ ἐξελέγοντο κατὰ τὰ 2/3 ὑπὸ τῶν βουλευτῶν, διότι οἱ βουλευταὶ θὰ ἐξέλεγον πάντοτε τοὺς καλυτέρους γερουσιαστάς, φρονεῖ ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ ἀπετρέπετο, ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν γερουσιαστῶν ὑπὸ τῶν Νομαρχιακῶν Συμβουλίων, ὁ τοπικὸς κομματισμός, ὅστις θὰ ἀπέβαινεν ὀλέθριος τόσον διὰ τὴν Διοίκησιν ὅσον καὶ διὰ τὴν Γερουσίαν. Δὲν εἶνε ἄλλως τε ἐπιτετραμμένον νὰ ἐμπιστευθῶμεν τὴν ἐκλογὴν τῶν γερουσιαστῶν εἰς τὰ ὄργανα τῆς αὐτοδιοικήσεως, ἀφοῦ δὲν ἐγνωρίσαμεν ἀκόμη οὔτε τὸν θεσμὸν τοῦτον οὔτε τὰ ὄργανα αὐτοῦ. Ἂν συμβαίνει τοῦτο ἐν Γαλλίᾳ, συμβαίνει διότι ἐκεῖ ὑπάρχουν οἱ καρποὶ τῆς αὐτοδιοικήσεως, οἵτινες ἐφάνησαν μετὰ πολυχρόνιον ἐφαρμογὴν αὐτοῦ. Ἡ ἐγκαθίδρυσις ἐπὶ πλέον τῆς Γερουσίας ἀποτελεῖ τὸ συντηρητικὸν ἠθικὸν στοιχεῖον τῆς Δημοκρατίας, δεδομένου ὅτι θὰ τεθῇ ἐν τῷ συντάγματι ὁ θεσμὸς ὡς θεμελιώδης διάταξις. Ἐφόσον δὲ τοιοῦτος εἶνε ὁ χαρακτὴρ τῆς Γερου-

τίας ὥστε νὰ ἐκλέγηται αὐτὴ συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ, ἡμεῖς δὲ εἴμεθα οἱ ἐκπροσωποῦντες τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ, πρέπει ἡμεῖς νὰ ἐκλέξωμεν τὴν Γερουσίαν, ἐξασφαλίζοντες τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, νὰ ἐκλέξωμεν δὲ Γερουσίαν ἱκανὴν νὰ ὑπερασπίσῃ δι' αὐτοῦ του αἵματός της τὴν Δημοκρατίαν. Διότι, ἂν ὑπῆρχε τοιοῦτο πολίτευμα ἐν Ἑλλάδι, δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ ἐμφανισθῇ τὸ Κωνσταντινικὸν καθεστὼς καὶ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἐθνικὴν καταστροφήν, ἀλλά, καὶ οἱαδήποτε ἀντίθετος πολιτικὴ καὶ ἂν ἐπικρατήσῃ, οὐδ' αὐτὴ θὰ τολμήσῃ νὰ σκεφθῇ περὶ ἀνατροπῆς τοῦ καθεστῶτος.

Ὁ κ. **Σ. Γρηγορίου** ἀναφέρων τοὺς λόγους οὓς προβάλλουσιν οἱ ἰσχυριζόμενοι ὅπως ἐγκαθιδρυθῇ ἀμέσως ἡ Γερουσία διαφωνεῖ ριζικῶς πρὸς πάντας τούτους, διότι παρόμοιος θεσμὸς ἀντιδαίνει πρὸς τὰς ἀντιπροσωπευτικὰς βάσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Τὸ δεύτερον, λέγει, νομοθετικὸν Σῶμα δέον νὰ ᾖ διάφορον τοῦ πρώτου νομοθετικοῦ Σώματος, διότι θὰ ἐκπροσωπῇ τὸ συντηρητικὸν πνεῦμα καὶ δὲν θὰ ἄγηται καὶ φέρηται ὑπὸ τῶν ἑκάστοτε ἐμφανιζομένων διαφόρων λαικῶν ρευμάτων. Ἀποκρούει λοιπὸν τὸν ἄμεσον καταρτισμὸν τῆς Γερουσίας, διότι οὐδεμία νομοθετικὴ ὠφέλεια θὰ προκύψῃ. Ὁ τρόπος ἄλλως τῆς τοιούτου τρόπου ἐκλογῆς τῆς Γερουσίας εἶνε ἀήθης καὶ οὐδαμοῦ ἐφαρμόσθη, οὐδαμοῦ δὲ ἔχομεν παράδειγμα σχηματισμοῦ Γερουσίας διὰ τῆς δικοτομήσεως τῆς Βουλῆς. Τὰ ἀναφερθέντα παραδείγματα τῶν διαφόρων Κρατῶν δὲν δύνανται νὰ μᾶς πείσωσιν ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ βιώσιμος παρομοία Γερουσία. Τὰ δὲ ἐξ Ἀγγλίας παραδείγματα οὐδόλως δύνανται νὰ ληφθῶσι παρ' ἡμῶν ὑπ' ὄψιν, διότι ἐκεῖ ἄλλοι λόγοι ἱστορικοὶ συνετέλεσαν ἵνα καταρτισθῇ ἡ Βουλὴ τῶν Λόρδων. Ἄλλως τε ἐν Ἀγγλίᾳ σήμερον μία κυρίως καὶ μόνη Βουλὴ ὑπάρχει, ἡ τῶν Κοινοτήτων, διότι ἡ τῶν Λόρδων οὐδεμίαν νομοθετικὴν ἐπιρροὴν ἐξασκεῖ. Ἡ πεῖρα διδάσκει ὅτι μόνη ἡ ἰσορρόπησις τῶν ἐξουσιῶν ἐξασφαλίζει τὴν ἐλευθερίαν τῶν Λαῶν καὶ προλαμβάνει τὰς μερικὰς δικτατορίας, αἵτινες πάντοτε ὁδηγοῦσιν εἰς καταστροφήν. Οὐδὲ εἶνε δυνατὸν διὰ τῆς Γερουσίας, ὡς ζητοῦμεν νὰ τὴν ἱδρύσωμεν, νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν συμφιλίωσιν τῶν ἐξωκοινοβουλευτικῶν παραγόντων, διότι οὐδέποτε συνεκινήθησαν οὗτοι διὰ τὰ διάφορα ἐθνικὰ γεγονότα.

Ἡ συμφιλίωσις ἄλλως τε ὑπάρχει παρὰ τῷ Λαῷ, ὅστις κεκμηκὼς ἀπὸ τόσας δόξας καὶ ἀπὸ τόσας καταστροφὰς οὐδὲν ἄλλο ζητεῖ ἢ μίαν καλὴν διοίκησιν. Ἀναφέρων δὲ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἰσχυριζομένων ὅτι ἡ Γερουσία θὰ στηρίξῃ τὴν Δημοκρατίαν ἀποκρούει ταῦτα ὡς μὴ σοβαρὰ καὶ λέγει

ὅτι καὶ ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας ὡς ζητοῦμεν νὰ τὸν καταρτίσωμεν θὰ εἶνε θεσμὸς οὐχὶ εὐχάριστος εἰς τὸν Λαόν, ὡς καὶ ἄλλοτε συνέβη ἐν Ἑλλάδι. Θὰ ἔχωμεν δὲ ἡμεῖς τὴν εὐθύνην ταύτην, διότι δὲν εἶνε δυνατὸν ἡμεῖς νὰ εἴμεθα οἱ ἐκλεκτοὶ καὶ οἱ ἐκλέκτορες ἐνταυτῷ. Ἡ προσωρινὴ Γερουσία ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους, ἐπιλέγει, δὲν θὰ εἶνε παρὰ ἓν ὀνησιγενὲς τέκνον τῆς παρούσης Συνελεύσεως καὶ οὐδὲν πλέον.

Ὁ κ. ***Γ. Κιαγιᾶς*** λέγει ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας ἐν τῷ νεωτέρῳ δικαίῳ ἔχει καθιερωθῇ ἀπολύτως, διότι εἶνε θεσμὸς συντηρητικὸς καὶ ἐξασφαλίζει τὴν κανονικὴν λειτουργίαν καὶ τῆς Διοικήσεως καὶ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Δι' αὐτὸ καὶ ἔχουν παραδεχθῇ αὐτὸν ὅλα σχεδὸν τὰ Κράτη. Ἡ διαφωνία λοιπὸν ἡμῶν πρὸς τοὺς ἀντιφρονοῦντας δὲν ἔγκειται ἐν τῇ ἐγκαθιδρύσει τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐγκαθιδρύσεως. Φρονεῖ ὅτι ἐπιβάλλεται ἄμεσος ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ θεσμοῦ πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς γενικῆς συμφιλιώσεως, διότι τὸ δημοψήφισμα τῆς 16 Ἀπριλίου δὲν κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο. Οὔτε οἱ ἀντικαθεστωτικοὶ ἀγῶνες, λέγει, ἔπαυσαν, οὔτε αἱ βασιλικαὶ προπαγάνδαι. Ἐξετάζων μετὰ τοῦτο τὸν τρόπον τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ θεσμοῦ, ὡς προτείνεται ὑπὸ τοῦ ψηφίσματος τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως», εὑρίσκει τοῦτον ὡς τὸν προσφορώτερον, καίτοι οὐχὶ καὶ τὸν ἐντελέστερον, λόγῳ πραγματικῆς σκοπιμότητος, ἐπιβαλλούσης τὴν ἄμεσον συγκρότησιν τῆς Γερουσίας, καὶ καταλήγει ὑποστηρίζων ὅτι ἡ ἵδρυσις τῆς Γερουσίας θὰ ἀποτελέσῃ οὐ μόνον τὴν ἀσφαλεστέραν ἐγγύησιν τῆς Δημοκρατίας, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔρεισμα κατὰ πάσης ἀντιδράσεως. Καλόν, λέγει, εἶνε νὰ μὴ λησμονῶμεν καὶ τὴν 1 Νοεμβρίου, ἀλλὰ νὰ ῥίπτωμεν κάποτε καὶ ἓν βλέμμα πρὸς αὐτήν.

Ὥρᾳ 8.10' μ. μ. διακόπτεται ἡ ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ καταρτισμοῦ προσωρινῆς Γερουσίας» συζήτησις.

Γίνεται ἀκολούθως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἄρθρου 37 τοῦ νόμου ΑΦΜΓ' περὶ στρατιωτικῶν εἰσφορῶν»

ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1.

Ἡ διὰ τῆς τελευταίας παραγράφου τοῦ ἄρθρου 37 τοῦ νόμου ΑΦΜΓ' τῆς 28 Μαΐου 1887 «περὶ στρατιωτικῶν εἰσφορῶν» καθοριζομένη πενταέτραχμος ἡμερησία ἀποζημίωσις διὰ

τὰ πολιτικὰ μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν Ταξινομήσεως Κτηνῶν πολιτικῶν κτηνῶν ἄρσεων ἢ ἀκαπλήστων αὐτῶν αὐξάνεται εἰς τετρακοσίας.

Ἄρθρον 2.

Τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 49 (παράγρ. α' καὶ δ') τοῦ ἰδίου ὡς εἴρηται νόμου ἐπιβαλλόμενα πρόστιμα εἰς τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ μνημονευόμενα πρόσωπα αὐξάνονται ὡς ἑξῆς·

Τὸ μὲν τῆς πρώτης παραγράφου τοῦ ἄρθρου τούτου εἰς 1000—2000, τὸ δὲ τῆς τετάρτης εἰς 1000—5000 δραχμάς.

Ἄρθρον 3.

Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ἵνα διὰ Διαταγμάτων προκαλουμένων ὑπὸ τούτου αὐξάνῃ ἢ ἐλαττοῖ ἑκάστοτε τὴν ὡς ἄνω ἀποζημίωσιν καὶ πρόστιμον ἀναλόγως τῶν ἑκάστοτε βιωτικῶν συνθηκῶν.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος νόμου ἀνατρέχει ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου ε. ἔτους.»

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχὴν τὸ νομοσχέδιον «περὶ συνεχίσεως τῆς ἐπιτάξεως οἰκιῶν, ἐν αἷς τὰ γραφεῖα τῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ ἄλλων κρατικῶν ὑπηρεσιῶν».

Συνανίσει τῆς Συνελεύσεως λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9.20' μ.μ. διὰ τὴν 1 μ.μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΗ'

τῆς 29 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 1 40' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Αἱ Βουλὴ καὶ Γερουσία τῆς Αἰγύπτου διὰ τηλεγραφήματος αὐτῶν ἀπευθυνομένου πρὸς τὴν Συνέλευσιν ἀνακοινοῦν ὅτι διεμαρτυρήθησαν πρός τε τὰς Βουλὰς τῶν Κρατῶν καὶ

τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν διὰ τὴν προσβάλλομένην ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Αἰγύπτου.

Οἱ ἐν τῷ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν πολέμῳ παθόντες παρακαλοῦσιν ὅπως δοθῇ αὐθεντικὴ ἑρμηνεία τῶν νόμων 2109 τοῦ 1920 καὶ 3125 τοῦ 1924.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ὑπαλλήλων Τ.Τ.Τ. Ζακύνθου παρακαλεῖ ὅπως ἀναθεωρηθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν περὶ ἀπολύσεως καὶ καταργήσεως ὀργανικῶν θέσεων τοῦ κλάδου των.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Πούρλιας παρακαλεῖ ὅπως ματαιωθῇ ἡ ἐγκατάστασις προσφύγων εἰς τὴν περιφέρειάν των.

Ὁ ἐν Λαμίᾳ ἀπόστρατος ταγματάρχης Κωνσταντῖνος Λάμπος παρακαλεῖ ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν.

Ὁ Σωτήριος Παπαχριστόπουλος παρακαλεῖ ὅπως τὸ ἐμπόριον τῆς σταφίδος ἀρθῇ τελείως ἐλεύθερον.

Οἱ Ὑπάλληλοι τῶν Τ.Τ.Τ. Φθιωτιδοφωκίδος παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ ἐκτελεσθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν περὶ καταργήσεως ἀνωτέρων θέσεων Τ.Τ.Τ.

Ἡ ἐν Λεσβῳ Ἕνωσις προσφύγων ὑποδεικνύει μέτρα πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεώς των.

Ὁ ἐν Βόλῳ Μικρασιατικὸς Σύνδεσμος «Βάρδας» παραπονεῖται κατὰ τοῦ ἐκεῖ Τελώνου ἀπαγορεύοντος τὴν ἐξαγωγὴν μυρωδάτων καπνῶν.

Ὁ Σύλλογος ἀλληλεγγύης Τ.Τ.Τ. Κρήτης παρακαλεῖ ὅπως ἀναθεωρηθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν περὶ καταργήσεως μεγάλου ἀριθμοῦ ὀργανικῶν θέσεων τοῦ κλάδου των.

Ἡ Καπνεργατικὴ Ἕνωσις Βόλου διαμαρτύρεται διὰ τὴν αὐθρόαν ἐξαγωγὴν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ τεχνῖται ἀρβυλλοποιοὶ παρακαλοῦσιν ὅπως ληφθῇ μέριμνα περὶ βελτιώσεως τῆς θέσεώς των.

Οἱ κάτοικοι Λεβαδείας διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ Κωπαϊδικοῦ νομοσχεδίου.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Ἀρκαλοχωρίου παρακαλεῖ ὅπως ματαιωθῇ ἡ μελετωμένη ἀπόφασις περὶ καταργήσεως τοῦ ἐκεῖ Ταχυδρομείου καὶ Τηλεγραφείου.

Οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ τῶν ***Στρατιωτικῶν*** καὶ ***Ναυτικῶν*** ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου 3119 περὶ ἀφομοιώσεως τῶν στρατιωτικῶν συντάξεων».

Οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ τῆς ***Παιδείας*** καὶ ***Οἰκονομικῶν***

ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν καθηγητῶν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων».

Ὁ κ. **Γ. Δουζίνας** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ μὴ διορισμοῦ τῶν ἀποχωρούντων δικαστικῶν καὶ δικηγόρων κλπ.».

Οἱ κ.κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς, Α. Δενδρινὸς** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπανεξετάσεως τῶν ἀπορριφθέντων μαθητῶν».

Οἱ κ.κ. **Ν. Μαυρολέων, Α. Παπαοικονόμου, Σ. Ξύδης, Χ. Κατριβάνος, Ν. Καλέλλης, Ε. Μαλαμίδας** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. **Σ. Ἀντωνιάδης** ἐπερωτᾷ τὸν κ. ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργὸν διατί δὲν κατέθεσε τὰ ὑπ' αὐτοῦ ζητηθέντα ἔγγραφα, δηλαδὴ τὰ μέχρι τέλους Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. πρακτικὰ τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι οὐδεμίαν ἔχει ἀντίρρησιν. Θέλουν δὲ κατατεθῆ τὰ αἰτηθέντα ἔγγραφα.

Αἰτήσει 30 πληρεξουσίων προτάσσεται καὶ γενικεύεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως τοῦ κ. Δ. Ἐλευθεριάδη ἐν σχέσει πρὸς τὸ δοθὲν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὑπὸ τοῦ κ. Ζαχάρωφ ῥάδιον.

Ὁ κ. **Κ. Φίλανδρος** ἀναφέρει πῶς τὸ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δοθὲν ῥάδιον περιῆλθεν εἰς ἀποκλειστικὴν ἐκμετάλλευσιν ἰδιώτου καὶ ζητεῖ ὅπως τὸ ῥάδιον ἐπανέλθῃ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ληφθῇ δὲ καὶ μέριμνα περὶ δωρεὰν θεραπείας τῶν ἀπόρων.

Ὁ κ. **Α. Δοξιάδης** λέγει ὅτι διὰ τὴν τοιαύτην κακὴν χρῆσιν τοῦ ραδίου εἶνε ὑπεύθυνος αὐτὴ αὕτη ἡ Πανεπιστημιακὴ Σύγκλητος, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐδωρήθη τὸ ῥάδιον, ἵνα χρησιμοποιηθῇ πρὸς θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν, καὶ ἡ ὁποία ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἔχει τὰ μέσα πρὸς ἐγκατάστασιν τῆς τοιαύτης συσκευῆς. Ἡ ἄρνησις αὕτη, λέγει, ὑπῆρξεν ἀσεβὴς καὶ πρὸς τὸν δωρητὴν καὶ πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς. Συνεχίζων ἀναφέρει πῶς τὸ ῥάδιον περιῆλθεν εἰς μίαν ἰδιωτικὴν κλινικὴν ἀντὶ ἐνοικίου 72 χιλιάδων, καὶ πῶς ὅτε ἐγένετο Ὑπουργὸς ἀπηυθύνθη πρὸς τὸν κ. Ζαχάρωφ, παρ' οὗ ἐζήτησε πληροφορίας πῶς οὗτος διέθεσε τὸ ῥάδιον.

ἀπάντησις ἦλθεν ὑπουργοῦντος τοῦ κ. Δ. Πάζη, τὸν ὁποῖον παρακαλεῖ ὅπως γνωρίσῃ τὴν ἀπάντησιν.

Ὁ κ. **Δ. Ἐλευθεριάδης** ἀναφέρει τὰ τῆς πρὸς τὴν Σύγκλητον γενομένης σχετικῆς ἐκ μέρους τοῦ κ. Σακορράφου εἰσηγήσεως, καθ' ἣν ἐχρειάζοντο πρὸς ἐγκατάστασιν τοῦ ραδίου καὶ τῶν ἀποσταλέντων μηχανημάτων 15 ἕως 20 δωμάτια καὶ πολυαρίθμων προσωπικῶν, ἐνῷ πράγματι τὸ ῥάδιον εἶνε ἐν μικρὸν πολυγράμμιον, τὸ ὁποῖον ὁ ἰατρὸς δύναται νὰ μεταφέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς θεραπείας, τὰ δὲ λοιπὰ μηχανήματα θὰ ἠδύναντο νὰ ἐγκαταστηθῶσιν εἰς ἓν μικρὸν δωμάτιον. Ἐκ τούτων πάντων καταφαίνεται, λέγει, φανερὰ ὁ δόλος. Κατόπιν τούτων φρονεῖ ὅτι, ἂν διατηρηθῇ ὡς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου ὁ διαπράξας τοιοῦτον δόλον, τοῦτο θὰ σημαίνῃ ὅτι ἐχρεοκοπήσαμεν ἠθικῶς.

Ὁ κ. **Β. Κυβέλος** λέγει ὅτι ἡ ὑπόθεσις πρέπει νὰ λάβῃ ἓν τέρμα, διότι εἶνε ζήτημα ἂν ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους θὰ ὑπάρξῃ εἰς τὸ μέλλον ἄλλος δωρητής, ὅταν οἱ δωρεαὶ λαμβάνουν τοιαύτην τύχην. Ὑπέρ της φρονεῖ ὅτι εἶνε καιρὸς νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν τακτικὴν ὁδὸν οἱ ἐπιστήμονες, οἱ διευθύνοντες κοινωφελῆ ἱδρύματα.

Ὁ κ. **Σκ. Ζερβὸς** λέγει ὅτι, κατόπιν τῶν λεχθέντων κατὰ τοῦ ἀνωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ ἱδρύματος, ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης θὰ ἔπρεπε νὰ διατάξῃ ταχύτατα τὴν ἐκδίκασιν τῆς ἐκκρεμούσης ἐν τοῖς Δικαστηρίοις σχετικῆς ὑποθέσεως, ἵνα ῥωτισθῇ ἡ Κανὴ Γνώμη ἐπὶ τοῦ σοβαρωτάτου ζητήματος. Διότι, ἂν πράγματι ἀληθεύουν ὅσα ἐλέχθησαν περὶ τῆς Συγκλήτου, τὸ ἄλας τότε ἔχει μωρανθῇ.

Ὁ κ. **Ι. Γιαμούζης** δὲν φρονεῖ ὅτι ἐπιστήμονες τῆς περιωπῆς τοῦ κ. Γαζέπη κλπ. εἶνε δυνατὸν νὰ διαπράξουν τοιοῦτον δόλον. Ἴσως θὰ πρόκειται περὶ πλάνης.

Ὁ κ. **Ι. Λιμπερόπουλος** ἀναφέρει πῶς κατόπιν τῆς εἰσηγήσεως τοῦ κ. Σακορράφου ἡ Σύγκλητος ἠρνήθη νὰ παραλάβῃ τὸ ῥάδιον καὶ τὰς ἄλλας μηχανάς, πῶς πρὸς παραλαβὴν αὐτῶν ἐπλήρωσεν 80 χιλ. δρχ. διὰ τελωνιακὰ ὁ δικηγόρος Κριμπᾶς, ὁ ὁποῖος οὗτος εἶνε δανειστὴς τοῦ ραδίου, καὶ πῶς συνεστήθη ἓν εἶδος νομικοῦ προσώπου πρὸς χρησιμοποίησιν τοῦ ραδίου, προσώπου τὸ ὁποῖον ἐνοικίασε τὰ μηχανήματα ταῦτα ἔπειτα εἰς τὸν ἰατρὸν Καρζῆν, ὁ ὁποῖος οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἀνέλαβε διὰ τοὺς ἀπόρους. Ἐνῷ δὲ ἐπὶ τούτων ἤδη χρόνων τοσοῦτος θόρυβος ἐγένετο ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς [illegible] ἐπέδειξεν ἐνδιαφέρον.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** ἐρωτᾷ διὰ ποῖον λόγον ἐπληρώθη φόρος εἰσαγωγῆς διὰ τὸ ῥάδιον, ἀφοῦ πάντα ταῦτα τὰ εἴδη εἰσέρχονται ἀτελῶς.

Ὁ κ. **Ὀρέστης Κυπριανὸς** προτείνει ὅπως συσταθῇ εἰδικὴ ἀνακριτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐκ πληρεξουσίων ἵνα ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. **Κ. Τσιμινάκης** ἀναφέρει ὅτι καὶ εἰς αὐτὸν ὁ κ. Σακόρραφος εἶπεν ὅτι εἶνε ἀνάγκη 15 ἕως 20 δοματίων καὶ ὅτι τὸ ῥάδιον ἦτο προσωπικὴ δωρεὰ τοῦ κ. Ζαχάρωφ πρὸς αὐτόν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐκ τῆς συζητήσεως ἀπεδείχθη ἀνακριβές. Διὰ τοῦτο παρακαλεῖ 1) νὰ ἐξακριβωθῇ πῶς ἐπληρώθη τελωνικὸς δασμός, ἐνῷ δὲν ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ, καὶ 2) νὰ ληφθῶσι σύντονα μέτρα ἐκ μέρους τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης πρὸς διαλεύκανσιν τῆς ὑποθέσεως.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι θὰ λάβῃ πάντα τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα, νομίζει ὅμως λόγῳ τῆς σοβαρότητος τῆς ὑποθέσεως ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ δοθῇ ἡ ἄδεια τῆς Συνελεύσεως περὶ διώξεως τοῦ κ. Λιμπεροπούλου ὁ ὁποῖος ἔχει μηνυθῇ ὑπὸ τοῦ κ. Σακορράφου ἐπὶ συκοφαντίᾳ.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα εἶνε τί θὰ πράξῃ τὸ Κράτος κατόπιν τοῦ καταγγελθέντος πρωτοφανοῦς σκανδάλου, τὸ ὁποῖον εἶνε ἄσχετον πρὸς τὸν κ. Λιμπερόπουλον.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης) παρακαλεῖ ὅπως τῷ ἀποσταλῶσι τὰ λεχθέντα ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ἐκ τῶν ἐστενογραφημένων πρακτικῶν.

Ὁ κ. **Κ. Τσιμινάκης** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν φαντάζεται ποτὲ ὅτι εἶνε δυνατὸν ἐπιστήμων τῆς περιωπῆς καὶ τῆς ἐντιμότητος τοῦ κ. Γαζέπη νὰ συμμετέσχεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν. Ἴσως μόνον νὰ παρεσύρθη ἐκ πλάνης.

Ὁ κ. **Δ. Πρέκας** ἐρωτᾷ ἂν τὸ ῥάδιον ὑπόκειται εἰς ἀλλοιώσεις.

Ὁ κ. **Δ. Ἐλευθεριάδης** λέγει ὅτι εἰς οὐδεμίαν ἀλλοίωσιν ὑπόκειται.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** ἀναγινώσκων πρακτικὸν τῆς Συγκλήτου ἐν ᾧ περιλαμβάνεται ἐπιστολὴ τοῦ Ζαχάρωφ, ἀπαντητικὴ πρὸς ἐπιστολὴν τοῦ καθηγητοῦ Σακορράφου, λέγει ὅτι ἐκ τοῦ πρακτικοῦ ἐξάγεται 1) ὅτι ἡ δωρεὰ ἐγένετο πρὸς τὴν Σύγκλητον, 2) ὅτι ἡ Σύγκλητος δὲν ἐδέχθη τὴν δωρεάν, ἐλλείψει μέσων ἐγκαταστάσεως, καὶ 3) ὅτι ἡ Σύγκλητος ἀπορρίψασα τὴν δωρεὰν ἀφῆκεν ἐλεύθερον τὸν Σακόρραφον ὅπως διαχειρισθῇ αὐτήν. Τὸ κενὸν ὅπερ παρουσιάζεται μετὰ τὰ τοιαῦτα εἶνε 1) τίς ὁ σκοπὸς τῆς δωρεᾶς τοῦ ῥαδίου, 2) ἂν οἱ

λόγοι οἱ προβαλλόμενοι ὑπὸ τοῦ κ. Σακορράφου ὡς πρὸς τὴν μὴ ἀποδοχὴν τῆς δωρεᾶς ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου εἶνε ἰσχυροί.

Α. Παπαναστασίου. Θεωρεῖτε σοβαρὸν ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ ῥάδιον, ἔχον τόσας κλινικάς;

Γ. Σίδερης. Οὐδαμῶς ἀμφιβάλλω περὶ τούτου, ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ διατηρήσω μίαν ἐπιφύλαξιν. Φρονῶ διὰ τοῦτο ὅτι πρέπει νὰ καταρτισθῇ μία Ἐπιτροπὴ ἐξ ἐπιστημόνων, ἵνα ἀποφανθῇ περὶ ὅλων τῶν ζητημάτων, καὶ ἀφοῦ ἀκουσθῇ ἡ γνώμη αὐτῆς νὰ προβῇ ἡ Συνέλευσις εἰς τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς.

Ὁ κ. **Ν. Καλκανδῆς** λέγει ὅτι δὲν εἰρίσκει σκόπιμα τὰ λεχθέντα. Κατεβλήθη πᾶσα προσπάθεια ὅπως καταρτισθῶσιν εἰκονικὰ συμβόλαια πρὸς διασκόπισιν τοῦ σκοποῦ τῆς δωρεᾶς καὶ νόσφισιν τοῦ ῥαδίου, καὶ πρέπει νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἡ Δικαιοσύνη.

Ὁ κ. **Δ. Ἐλευθεριάδης** λέγει ὅτι τὸ σκάνδαλον ἄρχεται μετὰ τὴν ἀπόρριψιν τῆς δωρεᾶς ὑπὸ τῆς Συγκλήτου, ὁπότε τὸ ῥάδιον ἔπρεπε νὰ μείνῃ εἰς τὴν Ἀστυκλινικήν, ἀλλ' ἀντὶ τούτου κατόπιν τῶν εἰσηγήσεων τοῦ κ. Σακορράφου τὸ ῥάδιον ἔλαβεν ἄλλον δρόμον. Φρονεῖ ὅτι κατόπιν τῆς ἐπιδοθείσης καταγγελίας ὀφείλει νὰ ἐπισπεύσῃ τὸ ἔργον της ἡ Δικαιοσύνη. Πρὸ τούτου ὅμως πρέπει ἡ Συνέλευσις νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐξασφάλισιν καὶ τὴν κατοχὴν τοῦ ῥαδίου, ἐφ' ᾧ καὶ καταθέτει τὸ ἑξῆς σχέδιον ψηφίσματος (ἀναγινώσκει):

«Μὴ γενομένης ἐκ μέρους τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἀποδεκτῆς τῆς δωρεᾶς ῥαδίου Ζαχάρωφ, ἀκυροῦται πᾶσα εἰς τρίτους γενομένη ὑπὸ οἱονδήποτε τύπον παραχώρησις τούτου, περιερχομένου τούτου αὐτοδικαίως εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Δημοσίου ἀπὸ σήμερον.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29 Νοεμβρίου 1921.

Οἱ πληρεξούσιοι **Δ. Ἐλευθεριάδης, Ἀπ. Δοξιάδης, Γ. Κιαγιᾶς, . . . κλπ.**».

Ὁ κ. **Γ. Ἡσαΐας** λέγει ὅτι, ἵνα χρησιμοποιηθῇ τὸ ῥάδιον, ἀπαιτοῦνται ἐργαστήρια, τὰ ὁποῖα, καὶ ἂν δὲν εἶχε τὸ Πανεπιστήμιον, ἠδύνατο νὰ τὰ ἀποκτήσῃ, δεδομένου ὅτι κέκτηται τοῦτο περιουσίαν ἑνὸς δισεκατομμυρίου καὶ πλέον. Καὶ ἐρωτᾶται διατί ἡ Σύγκλητος ἐδυσκολεύθη νὰ ἀποδεχθῇ τὴν δωρεάν; Αὐτὸ εἶνε τὸ ζήτημα· καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου δέον νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν αὐτῆς ἡ Συνέλευσις.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχει ἀνακινηθῇ ἀπὸ τοῦ 1919. Ὅτε δὲ ἐνεγράφη περὶ αὐτοῦ ἡ σχετικὴ ἐπερώτησις, κατόπιν τῶν ἐξελιχθέν-

των ἔν τε τῷ τύπῳ καὶ τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ, προέβη εἰς τὰς σχετικὰς ἐνεργείας καὶ ἔλαβε τὸ ὑπ' ἀριθ. 2088/388 ἔγγραφον τῆς Πρυτανείας. Ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ἀναφέρεται ὅτι μετὰ τὴν ἀπόρριψιν τῆς δωρεᾶς τοῦ Ζαχάρωφ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου, ἔλλειψει ἐξευρέσεως καταλλήλου χώρου, ἐπαρκοῦς προσωπικοῦ κλπ. μετ' ἔγκρισιν τοῦ δωρητοῦ ἱδρύθη τὸ Ζαχαρώφειον φυσικοθεραπευτικὸν Ἰνστιτοῦτον, ὡς αὐτοτελὴς ὀργανισμὸς αὐτοσυντήρητος, καὶ ὅτι ταῦτο ἀποτελεῖ ἴδιον νομικὸν πρόσωπον ἔχον τὴν ἱκανότητα τοῦ κληρονομεῖν κλπ. Ὅτι τὸ Ἰνστιτοῦτον τοῦτο διοικεῖται ὑπὸ ἐξαμελοῦς Ἐπιτροπῆς καὶ ἰσοβίου Προέδρου διορίσθη ὑπὸ τοῦ κ. Ζαχάρωφ ὁ κ. Σακόρραφος καὶ ὅτι κατόπιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀπὸ 1 Ἰουνίου Διατάγματος, ἡ Ὑφορεία τοῦ Ἰνστιτούτου δύναται νὰ κανονίζῃ τὰ τῆς περιουσίας τοῦ Ἰνστιτούτου, νὰ ἀγοράζῃ ἢ νὰ πωλῇ μηχανήματα ῥαδίου, νὰ προβαίνῃ εἰς ἐκμισθώσεις κλπ. Ὅτι, ἐπειδὴ δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ ὁ Ζαχάρωφ ἐδήλωσεν ὅτι δὲν ἀναλαμβάνει καμμίαν ὑποχρέωσιν διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ νέου ἱδρύματος, τὸ θεραπευτήριον ἠναγκάσθη νὰ καταρύγῃ εἰς ἰδιωτικὸν δάνειον καὶ τέλος νὰ ἐνοικιάσῃ τὸ ῥάδιον καὶ λοιπὰ μηχανήματα εἰς τὸν ἰατρὸν κ. Μ. Καρζῆν κλπ.

Ἐν τέλει τὸ ἔγγραφον λέγει τὰ ἑξῆς ἐπὶ λέξει: «Ὡς βλέπετε, κ. Ὑπουργέ, ἡ δωρεὰ τοῦ ὁμογενοῦς Ζαχάρωφ δὲν ἀνήκει οὔτε ἀνῆκέ ποτε εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἀλλ' εἰς ἴδιον ἴδρυμα ἀποτελοῦν νομικὸν πρόσωπον καὶ παρὰ τοῦτου θὰ ἠδύνασθε νὰ πληροφορηθῆτε πλείονα».

Ὥστε, ὡς βλέπετε, τὸ Ὑπουργεῖον ἔπραξεν ὅτι ἀπῃτεῖτο. Οὐχ ἧττον καὶ μετὰ τοῦτο κάμνω τὴν δήλωσιν ὅτι θὰ καταρτίσω πάραυτα Ἐπιτροπὴν ἵνα κάμῃ ἀνακρίσεις ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐρωτημάτων, μετὰ ταῦτα δὲ θὰ μεριμνήσω ὅπως κατὰ πάντα τρόπον ἡ δωρεὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἀρχικῶς προωρίσθη. Ἕνεκα τούτου φρονῶ ὅτι δὲν πρέπει ἡ Συνέλευσις νὰ σπεύσῃ νὰ ψηφίσῃ τὸ ὑποβληθὲν σχέδιον ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Δ. Μαρσέλος** ἀπορεῖ διὰ τὴν στάσιν τῆς Συγκλήτου ἀπορρίψασαν τὴν δωρεὰν καὶ κατακρίνει δριμέως αὐτήν. Προσθέτει ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη ἀποτελεῖ αἶσχος διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπιστήμην καὶ κακούργημα ἐν ταὐτῷ.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** λέγει ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Συγκλήτου ἀποδεικνύει ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον δὲν εὑρηται εἰς τὸ ὕψος αὐτοῦ, ὁ δὲ κ. Σακόρραφος ἀπὸ σκοποῦ προεκάλεσε τὴν δωρεάν, παρενέβαλε δὲ κατόπιν πλείστας δυσχερείας ἵνα οἰκειοποιηθῇ κατὰ τρόπον σκανδαλώδη αὐτήν. Ἀπόδειξις ὅτι ἤδη

τὸ ῥάδιον ἐξεμισθώθη καὶ ἐκμεταλλεύεται τοῦτο ὁ ἰατρὸς κ. Καρζῆς. Χαίρει διὰ τοῦτο ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀπεφάσισε νὰ ἐπεμβῇ καὶ πέποιθεν ὅτι θὰ ἀποκατασταθῶσιν ὡς πρέπει τὰ πράγματα.

Ὁ κ. **Κ. Φίλανδρος** λαμβάνων δευτέραν φορὰν τὸν λόγον λέγει ὅτι ἐκπλήσσεται διὰ τὴν ἀπάντησιν τῆς Συγκλήτου καὶ ἀπορεῖ πῶς ὁ κ. Ὑπουργὸς ἔδειξε τόσην ἐπιείκειαν ἀπέναντι αὐτῆς μετὰ τὴν λῆψιν τοῦ ἐγγράφου. Ἀπορεῖ δ' ἀκόμη περισσότερον πῶς ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἀντὶ νὰ στρέψῃ κατ' αὐτῆς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ ἐζήτησε τὴν ἄρσιν τῆς ἀσυλίας ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν, ἵνα ζητήσῃ τὴν κεφαλήν τοῦ κ. Λιμπεροπούλου ἐπὶ πίνακι.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) διαμαρτύρεται ὅτι δὲν εἶπε τοιοῦτόν τι καὶ ἀπορεῖ πῶς ὁ κ. πληρεξούσιος παραρμηνεύει τὰ λεγόμενά του καὶ ἐπιτίθεται κατ' αὐτοῦ.

Ὁ κ. **Κ. Φίλανδρος** λέγει ὅτι δὲν εἶνε οὔτε θεμιστοπόλος οὔτε θεμιστονόος, καὶ πιθανὸν νὰ παρερμήνευσε τοὺς λόγους τοῦ κ. Ὑπουργοῦ. Παρατηρεῖ ὅμως ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς εἶχε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ λάβῃ τὰ μέτρα αὐτοῦ ἐπὶ μιᾶς τοιαύτης σκανδαλώδους ὑποθέσεως, πρωτοῦ αὕτη ἔλθῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν. Συμφωνεῖ ἐν τέλει πρὸς σχηματισμὸν τῆς κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ πρὸ τούτου δέον νὰ σπεύσῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ κατάσχῃ τὸ ῥάδιον, διότι ὑπάρχει ὁ φόβος μὴ ἐξαφανισθῇ τοῦτο.

Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι μὲ λύπην της ἀσφαλῶς ἡ Συνέλευσις ἤκουσε τὴν ἐξιστόρησιν τῆς ὑποθέσεως τοῦ ῥαδίου. Ἀποδεικνύει τοῦτο ὅτι ἡ σῆψις ἐξηπλώθη εἰς ὅλας τὰς κρατικὰς ὑπηρεσίας, μηδ' αὐτοῦ τοῦ ἀνωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ ἱδρύματος ἐξαιρουμένου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον καὶ ἡ Κοινωνία καὶ ἡ Πολιτεία ἀνέμενον ἄλλα δείγματα ἠθικῆς καὶ ἀρετῆς. Ἐκ τῶν ἀναγνωσθέντων ἐγγράφων τοῦτο τὸ συμπέρασμα ἐξάγεται, ὅτι ἡ πρόκειται περὶ χονδροειδοῦς ἀμαθείας τοῦ ὑποβαλόντος εἰς τὴν Συνέλευσιν οἱανδ' γνώμην ὑπέβαλεν ἢ πρόκειται περὶ ἀνειλικρινοῦς πρακτικῆς τοῦ ἰδίου καθηγητοῦ. Εἶνε κατ' ἀκολουθίαν ἐπιδεδλημένον εἰς τὴν Συνέλευσιν σήμερον ἀμέσως νὰ λύσῃ ἐνταῦθα τὸ ζήτημα τοῦτο διδάσκουσα εἰς τοὺς διαφόρους ἐπιτηδείους ὅτι ἔχουσιν ὑποχρέωσιν νὰ σέβωνται τὰ συμφέροντα τοῦ Δημοσίου καὶ ὅτι δὲν δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ἰδικαίτερα Σωματεῖα πρὸς βλίαν ἐκμετάλλευσιν τῶν δημοσίων συμφερόντων. Ὁ κ. Ὑπουργὸς πιθανὸν νὰ μὴ εὐθύνηται διότι τὰ γεγονότα ἔλαβον χώραν οὐχὶ ἐπὶ τῆς ὑπουργίας αὐτοῦ, εἶχεν ὅμως τὴν ἠθικὴν

ὑποχρέωσιν εὐθὺς ὡς περιῆλθον εἰς τὴν ἀκοὴν αὐτοῦ τοιαῦται σκανδαλώδεις πράξεις ἑνὸς καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου νὰ σπεύσῃ νὰ ἐξακριβώσῃ τὰς λεπτομερείας τοῦ ζητήματος καὶ νὰ λάβῃ αὐστηρότατα κατ' αὐτοῦ μέτρα. Πρόκειται περὶ στοιχειώδους ἠθικῆς καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ εἰς οὐδένα ἐπετρέπετο ἢ ἐπιτρέπεται νὰ ἀφήσῃ νὰ κατασπιλωθῇ αὕτη. Παρέρχεται ὅμως, λέγει, τὴν εὐθύνην ταύτην τοῦ Ὑπουργοῦ φρονεῖ οὐχ ἧττον ὅτι ἡ Συνέλευσις, μάλιστα μετὰ τὴν καταγγελίαν τοῦ κ. Φραγκούδη περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν χρησιμοποιεῖται τὸ ῥάδιον, πρέπει τὴν ἐσπέραν ταύτην νὰ καταδείξῃ ὅτι δὲν ἀνέχεται ἵνα διὰ διαφόρων ἀηδῶς ἐπιτηδείων ἐνεργειῶν ἐκμεταλλεύωνται τὰ δημόσια συμφέροντα διάφοροι ἐπιτήδειοι καὶ δόλιοι δημόσιοι λειτουργοί.

Ὁ κ. ***Ν. Ἀσκούτσης*** λέγει ὅτι καίτοι ἐκ τοῦ ἐγγράφου τῆς Συγκλήτου προκύπτει ὅτι οὐδεμίαν εὐθύνην ὑπέχει ὁ καθηγητὴς κ. Σακόρραφος, ἐν τούτοις ἐξακολουθεῖ ἡ ἐπίθεσις κατ' αὐτοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ ἐξηγήσῃ. Κατώρθωσεν ἀρά γε ἓν πρόσωπον νὰ παρασύρῃ ὁλόκληρον τὴν Σύγκλητον νὰ δεχθῇ τὰς ἀπόψεις του; Δὲν φρονεῖ τοῦτο. Διὰ τοῦτο νομίζει ὅτι πρέπει νὰ ἐξετασθῇ πῶς κατηρτίσθη τὸ νομικὸν πρόσωπον πρὸς ὃ ἀνετέθη ἡ διαχείρισις τοῦ ραδίου, καὶ νὰ διαλευκάνῃ τὴν ὑπόθεσιν ἡ Δικαιοσύνη ἡ ἐπιληφθεῖσα τῆς ὑποθέσεως. Περὶ τούτου φρονεῖ ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν πρέπει νὰ προβῇ εἰς οὐδεμίαν ἀπόφασιν κατερχομένη εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν προσωπικῶν ἀντεγκλήσεων καὶ ἐπιτιθεμένη καθ' ἑνὸς προσώπου.

Ὁ κ. ***Γ. Ροδόπουλος*** λέγει ὅτι ἐφόσον δὲν ὑπάρχουν ἔπαρκῆ τὰ στοιχεῖα ἵνα κρίνῃ ἡ Συνέλευσις δὲν εὑρίσκει ὀρθὴν τὴν δεικνυομένην προκατάληψιν καὶ τὴν λῆψιν ἐσπευσμένων ἀποφάσεων. Προτείνει ὅπως ἡ Κυβέρνησις σπεύσῃ νὰ ἐξεύρῃ τῶν νομοθετικῶν τρόπων ὅπως τὸ ῥάδιον περιέλθῃ εἰς τὸ Δημόσιον καὶ χρησιμοποιηθῇ διὰ τοὺς ἀπόρους, δι' οὓς ἀρχικῶς προωρίσθη.

Ὁ κ. ***Δ. Καλκανδῆς*** λέγει ὅτι ἐξ οὐδεμιᾶς προκαταλήψεως συζητεῖ, ὡς ἐλέχθη, καὶ φρονεῖ ὅτι ἡ ὑπόθεσις εἶνε σκανδαλώδης, διότι δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ πῶς ὁ καθηγητὴς τῆς Ἀστυκλινικῆς ἀπέστειλεν ἕτερον πρόσωπον εἰς τὸ τελωνεῖον Πειραιῶς ἵνα πληρώσῃ 80 χιλιάδων δραχμῶν δασμὸν διὰ νὰ ἐγγράψῃ ἔπειτα προσημείωσιν ἐπὶ τοῦ ραδίου. Τὸ ζήτημα πρέπει νὰ ἀφεθῇ νὰ τὸ διαλευκάνῃ ἡ Δικαιοσύνη, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει ἀπόλυτον πεποίθησιν.

Ὁ κ. ***Π. Πετροπουλάκης*** λέγει ὅτι ἐξ ὅσων ἐλέχθησαν καὶ μετὰ τὴν σύστασιν νομικοῦ προσώπου ἡ γενομένη δωρεὰ

ἐξέφυγε τοῦ σκοποῦ αὐτῆς. Κατόπιν τούτου τὸ νομικὸν πρόσωπον δύναται νὰ διαθέσῃ τὸ ῥάδιον ὡς βούλεται, ἀφοῦ ὁ δωρητὴς ἐνέκρινε τὴν πρᾶξιν ταύτην τῆς Συγκλήτου. Δέον ἑπομένως νὰ ἐξετασθῇ τίνες οἱ λόγοι οἱ προκαλέσαντες τὴν μεταβολὴν τοῦ σκοποῦ τῆς δωρεᾶς καὶ τοῦτο πέποιθεν ὅτι θὰ ἐκκαθαρίσῃ ἡ Δικαιοσύνη. Τότε ὁ δωρητὴς θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ἵνα ἀνακαλέσῃ τὴν δωρεάν του αἰτίᾳ ἀχαριστίας καὶ νὰ ἀνατρέψῃ οὕτω τὸ νομικὸν ἐκεῖνο πρόσωπον τὸ ὁποῖον τόσον σκανδαλωδῶς ἀνέλαβε τὴν διαχείρισιν καὶ ἐκμετάλλευσιν τῆς δωρεᾶς τοῦ ὁμογενοῦς Ζαχάρωφ.

Ὁ κ. ***Α. Μυλωνᾶς*** ἀναφέρων ὅτι ἡ ἀξία τοῦ ραδίου ἀνέρχεται εἰς τρία περίπου ἑκατομμύρια, ἀπορεῖ πῶς κατωρθώθη νὰ εὑρῆται τοῦτο εἰς χεῖρας ἑνὸς ἀτόμου πρὸς ἐκμετάλλευσιν. Καταδικάζει διὰ τοῦτο δριμέως τὴν ἀπόφασιν τῆς Συγκλήτου καὶ παρατηρεῖ ὅτι εἶνε ἀσύγγνωστος δείξασα τοιαύτην ἀδιαφορίαν. Φρονεῖ διὰ τοῦτο ὅτι ἡ Κυβέρνησις, εἴτε διοικητικῶς εἴτε δικαστικῶς, πρέπει νὰ μεριμνήσῃ ὅπως ὅσον τάχιστα τὸ ῥάδιον περιέλθῃ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἀνωτάτου ἱδρύματος, ἵνα χρησιμοποιηθῇ πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν προωρίσθη. Ἐπὶ πλέον νομίζει ὅτι πρὸ οὐδεμιᾶς ποινικῆς διώξεως, διὰ τοὺς ὑπέχοντας εὐθύνας τοιούτους, πρέπει νὰ ὀκνήσῃ ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρωθυπουργὸς) παρατηρῶν ὅτι ἡ παροῦσα Κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ φέρῃ τὴν εὐθύνην ἀμελείας τινός, ἀφοῦ ἡ παροῦσα ὑπόθεσις εἶνε ἐκκρεμὴς ἀπὸ τοῦ 1919, λέγει ὅτι δέον πρωτίστως νὰ ἐξετασθῇ ἂν ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου ἀπέκρουσεν ἐξ ἐπιπολαιότητος τὴν δωρεὰν τοῦ Ζαχάρωφ ἢ ἐκ δολίας προαιρέσεως.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρωθ.) λέγει ὅτι θὰ ἐδικαιοῦτο νὰ τὴν ἀπορρίψῃ, ἐὰν δὲν παρουσιάζετο ἡ περίπτωσις νὰ ἐξετασθῇ ἂν, τοῦτο πράττουσα διέπραττε δόλον ἢ ἐδείκνυεν ἀμέλειαν. Δὲν θὰ ἐγεννᾶτο ἄλλως τότε ζήτημα. Ἀλλ' ὁ ἀπορρίπτων μίαν δωρεὰν τοιαύτην, ἐξ ἧς τόσον σοβαρὰ προκύπτει βλάβη εἰς ἓν δημόσιον ἵδρυμα, ἀναμφισβητήτως ὑπέχει εὐθύνην. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς θὰ ἐξετάσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης λαμβάνων ἀφορμὴν ἔκ τε τῆς παρούσης συζητήσεως καὶ ἐκ τῆς ὑφισταμένης καταγγελίας. Οὔσης ὅμως τόσον ἰσχυρᾶς τῆς δωρεᾶς καὶ μετὰ τὴν ἀπόρριψιν αὐτῆς ὑπὸ τῆς Συγκλήτου δέον νὰ ἐξευρεθῇ τρόπος ὅπως μὴ ἐπιτραπῇ ἵνα ἡ δωρεὰ αὕτη γένηται ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως ὑπὸ ἑνὸς ἰδιώτου, ἀλλὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς σκοπὸν κοινωφελῆ. Πρὸς τοῦτο φρονεῖ ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ἐρωτηθῇ ἐκ νέου ὁ διαθέτης νὰ ἐκδηλώ-

σῃ τὴν βούλησιν αὐτοῦ καὶ νὰ μὴ σπεύσῃ νὰ πράξῃ τοῦτο ἡ Συνέλευσις, καίτοι ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦτο ὡς ὅλα τὰ Κοινοβούλια ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ μετατρέπωσι τὸν σκοπὸν μιᾶς δωρεᾶς. Ἀλλὰ τότε οὐδεὶς θὰ εὑρίσκετο δωρητὴς νὰ κάμῃ οἱανδήποτε δωρεάν, θὰ ἐθεώρει δὲ τοῦτο ὡς προσβολήν, διότι θὰ ἔλεγεν ὅτι ἡ Βουλὴ δι' ἑνὸς νόμου δύναται νὰ μεταβάλῃ αὐθαιρέτως τὴν δωρεάν του καὶ νὰ χρησιμοποιήσῃ αὐτὴν εἰς σκοπὸν ὃν αὐτὸς δὲν θὰ ἤθελεν. Ἐρωτῶντες ἄλλως τε τὸν διαθέτην θὰ δείξωμεν καὶ σεβασμὸν πρὸς αὐτὸν ζῶντα.

Ἐξ ἄλλου δὲ νὰ ἐκτελέσῃ καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς ἡ Δικαιοσύνη, ὥστε νὰ τιμωρηθῶσιν, οἱ ὑπεύθυνοι. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, προσθέτει, ἐνεργοῦμεν κανονικῶς καὶ προτείνει νὰ λήξῃ μετὰ τὰς ἀπαντήσεις ταύτας ἡ συζήτησις, δεδομένου ὅτι παρὰ τὴν δικαστικὴν ἐνέργειαν θὰ ἀρχίσῃ πάραυτα καὶ ἡ διοικητικὴ ἀνάκρισις.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** συμφωνεῖ πρὸς ὅσα εἶπεν ὁ κ. Πρωθυπουργός, φρονεῖ ὅμως ὅτι ὅλα ταῦτα πρέπει νὰ γίνωσιν, ἀφοῦ πρότερον ἡ δωρεὰ περιέλθῃ εἰς τὸ Δημόσιον, διότι, λέγει, δὲν πρόκειται μόνον περὶ ἐπαναφορᾶς τοῦ ῥαδίου εἰς τὸ Δημόσιον ἀλλὰ καὶ περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς ἠθικῆς.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθ.) ἀποκρούει τοῦτο, διότι τότε ἡ Συνέλευσις θὰ εἰσήρχετο εἰς ἰδιωτικὴν ὑπόθεσιν καὶ θὰ ἔκρινε περὶ σχέσεων ἰδιωτικοῦ δικαίου.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἰδιωτικοῦ νῦν δικαίου, ἀλλὰ περὶ δημοσίου συμφέροντος, διότι παρεδιάσθη διὰ τῶν γενομένων δημόσιον συμφέρον, ἐγένετο μία καταδολίευσις καὶ ἔχει πλήρες τὸ δικαίωμα νὰ ἀποφανθῇ ἡ Συνέλευσις. Δι' αὐτὸ καὶ ὑπεβάλομεν τὸ ψήφισμα δι' οὗ ζητοῦμεν οὐχὶ νὰ παραδιασθῇ ἡ θέλησις τοῦ διαθέτου, ἀλλὰ νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ στοιχειώδης ἠθική, τοῦτο δὲ θὰ ἀπεδείκνυε καὶ πληρέστερον τὸν σεβασμὸν ἡμῶν πρὸς τὸν διαθέτην, οὗτινος παρεδιάσθη ἡ θέλησις δι' εἰσηγήσεων κακῶν καὶ δολίων, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἀναγνωσθέντων ἐγγράφων. Ἐπιμένει συνεπῶς εἰς τὴν πρότασίν του, ἵνα ἔχῃ καὶ ὁ καθεὶς τὴν εὐθύνην του ἐνταῦθα.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθ.) ἀποκρούων καὶ πάλιν τὴν γνώμην ταύτην τοῦ κ. Παπαναστασίου φρονεῖ ὅτι ἡ ὑπόθεσις πρέπει νὰ λάβῃ τὴν κανονικὴν δικαστικὴν καὶ διοικητικὴν ὁδὸν ἣν ὑπέδειξεν. Ἂν δὲ ἐν τῷ μεταξὺ ὑπάρχωσι φόβοι μὴ διαφύγῃ ἡ δωρεὰ τοῦ διαθέτου ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν κατεχόντων αὐτήν, λέγει ὅτι ὑπάρχει τρόπος ἀπὸ τὴν Πολιτ. Δικονομίαν νὰ κατασχεθῇ τὸ ῥάδιον καὶ νὰ τεθῇ ὑπὸ μεσεγγύησιν

ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῇ τοῦτο. Δὲν εἶνε ὅμως ἡ Συνέλευσις, ἡ ἁρμοδία νὰ προβῇ εἰς τοιαύτας πράξεις.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** ἐπιμένει εἰς τὴν γνώμην αὐτοῦ καὶ ζητεῖ ὅπως τὸ ζήτημα λυθῇ ἐν τῇ Συνελεύσει δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι ἡ Σύγκλητος κακῶς ἀπέρριψε τὴν δωρεὰν καὶ φρονεῖ ὅτι πρέπει τὰ δικαστήρια νὰ ἐπιληφθῶσι τῆς ἐρεύνης τῆς ὑποθέσεως. Μετὰ τὴν δευτέραν ὅμως ἀπάντησιν τοῦ Ζαχάρωφ, ὁ ὁποῖος εἶπε «διαθέσατε τὸ ποσὸν ὅπως θέλετε», ἡ Σύγκλητος νομικῶς εἶνε ἐν τάξει μὴ ἀποδεχθεῖσα τὴν δωρεὰν ἀλλ' ἀναθέσασα τὴν διαχείρισιν αὐτῆς εἰς νομικὸν πρόσωπον. Θὰ ἐξετασθῇ δὲ μόνον διοικητικῶς ἡ ἠθικὴ αὐτῆς εὐθύνη καὶ τοῦτο θὰ γίνῃ. Ἂν τώρα γίνεται κατάχρησις ὑπὸ τοῦ νομικοῦ τούτου προσώπου τῆς δωρεᾶς, τοῦτο εἶνε ἔργον τῆς Ποινικῆς Δικαιοσύνης καὶ ταύτης ἔχει ἐπιληφθῇ ἤδη ἡ Δικαιοσύνη. Οὐχ ἧττον καὶ ἡ Συνέλευσις ἔχει δικαίωμα, ἐὰν δὲν θέλῃ νὰ ἀναμείνῃ τὰς ἐνεργείας τῆς τε διοικητικῆς καὶ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας, νὰ προβῇ εἰς οἱανδήποτε ἀπόφασιν θέλει. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ νομικὸν πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε τὴν διαχείρισιν τῆς δωρεᾶς, τὸ φυτιοθεραπευτήριον δηλ., εἶνε ὀργανισμὸς ὑπαγόμενος εἰς τὸ δημόσιον δίκαιον, δύναται ἡ διοικητικὴ Ἀρχὴ νὰ ἀνακαλέσῃ διὰ Διατάγματος τὸν διορισμὸν τοῦ νομικοῦ αὐτοῦ προσώπου καὶ νὰ ἀναθέσῃ τὴν διαχείρισιν τῆς δωρεᾶς ἢ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἢ ὅπου ἄλλου ἤθελε κρίνει σκόπιμον. Αἱ πράξεις αἱ διοικητικαὶ εἶνε, λέγει, ἀνακληταί. Συνεπῶς ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ὑπόθεσις πρέπει, παρὰ τὴν δικαστικὴν ὁδόν, ἣν ἔλαβε, νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ τὴν διοικητικὴν τοιαύτην, ἵνα ἀποδειχθῇ ἂν ἀπερρίφθη ἡ δωρεὰ ἢ εὑρίσκεται ἐκτὸς τοῦ προορισμοῦ της, ὁπότε ἡ διοικητικὴ Ἀρχὴ θὰ προβῇ εἰς τὰς ἀπαιτουμένας ἐνεργείας καὶ θὰ κατάσχῃ τὸ ῥάδιον καὶ θὰ παραδώσῃ τοῦτο εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἵνα χρησιμοποιηθῇ συμφώνως πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὴν βούλησιν τοῦ διαθέτου.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ συντομωτέρα ὁδὸς εἶνε ἡ διὰ τῆς Συνελεύσεως, ἀλλ' ἀφοῦ ὑπόσχεται ὅτι καὶ διὰ τῆς διοικητικῆς ἐνεργείας αὐτοῦ θὰ ἐξασφαλίσῃ ταχέως τὴν δωρεάν, δέχεται τοῦτο καὶ ἀποσύρει τὴν πρότασίν του, μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν ὅμως ὅτι θέλει ἐπανέλθει καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἐὰν τοῦτο δὲν ἤθελε κανονισθῇ ταχέως διὰ τῆς διοικητικῆς Ἀρχῆς.

Ὁ κ. **Ἀπ. Δοξιάδης** λέγει ὅτι ἡ Ὑπαναστατικὴ Κυβέρνησις προεκάλεσεν ἤδη τὴν βούλησιν τοῦ διαθέτου, ὁ ὁποῖος

κατὰ Μάϊον τοῦ 1924 ρητῶς δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ ἐδήλωσεν ὅτι τὸ ῥάδιον πρέπει νὰ διατεθῇ πρὸς θεραπείαν τῶν ἀπόρων. Ἤδη ὅμως τὸ ῥάδιον χρησιμοποιεῖται δι' ὑπεκμισθώσεως ὑπὸ τοῦ ἰδιώτου ἰατροῦ κ. Καρζῆ, ὁ ὁποῖος μάλιστα διὰ τῆς ἐγκυκλίου αὐτοῦ δηλοῖ ὅτι οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἔχει νὰ θεραπεύῃ τοὺς ἀπόρους. Ἂν δὲ πράττει ἐνίοτε τοῦτο, τὸ πράττει οἰκειοθελῶς. Αὐτὸ εἶνε τὸ ζήτημα σήμερον.

Ὁ κ. ***Α. Δενδρινὸς*** λέγει ὅτι μετὰ τὴν δήλωσιν τῆς Κυβερνήσεως ὅτι θὰ σπεύσῃ νὰ λύσῃ διοικητικῶς τὸ ζήτημα, φρονεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχει πλέον θέμα συζητήσεως.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι οἱ κ. κ. ***Γ. Κιαγιᾶς, Ε. Παυλίδης, Β. Ἀλεβιζᾶτος, Γ. Φραγκούδης, Χρ. Κατριβάνος, Χ. Σακελλαρίδης, Δ. Ψάρης*** καὶ ***Δ. Ἐλευθεριάδης*** ὑποβάλλουσι σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Δημοσίου τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Ζαχάρωφ διορηθέντος ραδίου», μεθ' ὃ κηρύσσεται ἡ συζήτησις περατωμένη, δίδεται δὲ ὁ λόγος εἰς τὸν κ. Ι. Κούνδουρον.

Ι. Κούνδουρος. Κύριοι πληρεξούσιοι, ὁ Ἰωάννης Κωνσταντίνου Σφακιανάκης, τοῦ ὁποίου ἡ μεγάλη εἰσφορὰ εἰς τοὺς ἀπελευθεριστικοὺς ἀγῶνας τῆς Κρήτης εἶνε γνωστὴ καὶ ἐκτὸς τῶν Κρητικῶν ὁρίων, ἀπεβίωσε σήμερον. Ἀποτίνων φόρον εὐλαβείας πρὸς τὸν ἀποβιώσαντα συμπολίτην καὶ συμπατριώτην μου ἀναγγέλλω τὸ θλιβερὸν γεγονὸς εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ παρακαλῶ τὸ Προεδρεῖον αὐτῆς καὶ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως εὐαρεστουμένη ἀποδώσῃ εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ τὰς κεκανονισμένας τιμάς. Καὶ ὁ μεταστὰς ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἦτο τετιμημένος μὲ τὸ μεγαλύτερον Ἑλληνικὸν παράσημον ἐχρησίμευσε κατ' ἐπανάληψιν πρόεδρος τῶν τοπικῶν ἐπαναστάσεων τῆς Κρήτης καὶ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἡ Συνέλευσις συμμερίζεται πλήρως τοὺς λόγους θλίψεως καὶ συμπαθείας τοὺς ὁποίους ἐξήνεγκεν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Λασηθίου πληρεξούσιος. Ὁ μεταστὰς ἦτο ἀληθῶς ὑπέροχος πατριωτικὴ φυσιογνωμία, ἡ δρᾶσις αὐτοῦ κατὰ τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ἔχω ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ 1886, διεκρίθη δὲ ὄχι μόνον ὡς θερμὸς πατριώτης ἀλλὰ καὶ ὡς νουνεχὴς καὶ συνετὸς διπλωμάτης κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις τὰς ὁποίας ὡς Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως διεξήγαγε μετὰ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ τῶν Ναυάρχων κατὰ τὸ 1898. Καὶ τὰ ἔγγραφα αὐτὰ δύνανται νὰ ἀποτελέσουν ἀληθῆ πρωτοτυπίαν ὄχι μόνον διπλωματικῆς περινοίας ἀλλὰ καὶ ὑπερόχου πατριωτισμοῦ. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἡ Κυβέρνησις ἐξοδίκως ἐπληροφορήθη τὸν θάνατον ἔσπευσε νὰ διατάξῃ τὴν δημοσίαν δαπάνην τέ-

λεσιν τῆς κηδείας τοῦ ἐπιφανοῦς ἀνδρός, συμμερίζεται δὲ τελείως τὴν θλῖψιν τοῦ ἀξιοφίλου συναδέλφου, ἡ ὁποία εἶνε καὶ θλῖψις ἀναμφισβητήτως τῆς Συνελεύσεως.

Α. Παπανασταίου. Συμμεριζόμεθα καὶ ἡμεῖς τὴν θλῖψιν καὶ τοὺς λόγους τοῦ ἀξιοτίμου πληρεξουσίου Λασηθίου καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ ἀείμνηστος Σφακιανάκης ἔγραψε λαμπρὰς σελίδας τῆς Κρητικῆς ἀλλὰ καὶ γενικωτέρων τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ὑπῆρξεν ἀπὸ τοὺς προμάχους τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς ἰδικῆς του πατρίδος ἀπὸ τοὺς ἀλησμονήτους τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου τῆς Κρήτης. Τὸ ὄνομά του εἶνε κεχαραγμένον εἰς τὴν ψυχὴν ὅλων τῶν Ἑλλήνων. Λυπούμεθα ἰδιαιτέρως, διότι δὲν ἐλάβομεν γνῶσιν ἐγκαίρως τοῦ θανάτου του διὰ νὰ καταβάλωμεν ὅπως ἀποτίνοντες φόρον τιμῆς πρὸς τὰς πράξεις του καὶ πρὸς τὴν δρᾶσιν του γενικώτερον ἀκολουθήσωμεν αὐτὸν εἰς τὴν τελευταίαν του κατοικίαν. Συμφωνοῦμεν καὶ ἡμεῖς ὅπως τὸ Προεδρεῖον ἐκφράσῃ τὴν θλῖψιν τοῦ Σώματος πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀειμνήστου Σφακιανάκη, τοῦ ὁποίου ἡ μνήμη εἶνε κεχαραγμένη εἰς τὰς ψυχὰς ὅλων τῶν Ἑλλήνων.

Γ. Καφαντάρης. Δὲν εἶνε δυνατόν, κ. Πρόεδρε, ἢ νὰ θρηνήσῃ σύμπας ὁ Ἑλληνισμὸς τὸν θάνατον ἀνδρὸς ὁ ὁποῖος προσέφερε πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὸ Ἔθνος, ἀνδρὸς τοῦ ὁποίου ὁ βίος ὑπῆρξεν ὑπόδειγμα ἀρετῆς καὶ μετριοφροσύνης, ἀρετῆς καὶ μετριοφροσύνης αἱ ὁποῖαι εἶνε ἐντελῶς ἰδιαιτέρως ἄξιαι σημειώσεως.

Εἶνε γνωστόν, κ. Πρόεδρε, ὅτι ὁ ἀείμνηστος ἐκεῖνος ἀνὴρ εἶχε κατακτήσει τίτλους ἀναμφισβητήτους ἐπὶ τῆς ἀϊδίου τοῦ Ἔθνους εὐγνωμοσύνης καὶ μολαταῦτα εὐθὺς ὡς ἐξεπλήρωσε τὸ καθῆκόν του πρὸς τὴν Πατρίδα ἔσπευσε νὰ ἀποσυρθῇ τοῦ πολιτικοῦ βίου, νὰ διαγάγῃ τὸν ὑπόλοιπον αὐτοῦ βίον, βίον ἀπέριττον καὶ ἀθόρυβον, ἄνευ ἀξιώσεων ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας διὰ πολὺ μικροτέρας ὑπηρεσίας ἀπαντῶμεν συνήθως εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας. Ἑνὸς τοιούτου ὑποδειγματικοῦ ἀνδρὸς δὲν εἶνε δυνατὸν ἢ ἡ μνήμη νὰ παραμείνῃ ἀΐδιος εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἔθνους.

Θ. Σοφούλης. Συμμεριζόμεθα καὶ ἡμεῖς ὁλοψύχως τὰ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα ἐξεδήλωσαν οἱ ἀξιότιμοι προλαλήσαντες ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου Ι. Σφακιανάκη. Ἂν καὶ ἡ Βουλὴ δὲν ηὐτύχησε ποτὲ νὰ συγκαταριθμήσῃ αὐτὸν μεταξὺ τῶν μελῶν της, κρίνεται ἐν τούτοις ἄξιος καὶ τοῦ μᾶλλον τιμητικοῦ μνημοσύνου ἐκ μέρους τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, διότι ὁ Ἰωάννης Σφακιανάκης δὲν ὑπῆρξε μόνον τὸ ἔνδοξον τέκνον τῆς Κρήτης τὸ καθοδηγῆσαν τὸν Κρητικὸν Λαὸν εἰς

τὸ τέρμα τῶν ἀγώνων καὶ τῶν πόθων αὐτοῦ μετὰ συνέσεως καὶ θάρρους ἀπαραμίλλου. δὲν ὑπῆρξε μόνον ὁ ὑπέροχος Κρὴς ἀλλ' ἐπίλεκτον τέκνον τῆς ἑλληνικῆς ἐν γένει φυλῆς, εἷς ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων ἀνδρῶν οἱ ὁποῖοι δημιουργοῦν διὰ τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀκλονήτου αὐτῶν ἀρετῆς ἠθικὰς ἀξίας ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ παρέχουν τὸν βίον αὐτῶν κανόνα μιᾶς ζωῆς ὑπερτέρου ῥυθμοῦ.

Ὁ κ. ***Περ. Μαζαράκης*** λέγει τὰ ἑξῆς: Μία ὑπέροχος πολιτικὴ φυσιογνωμία τῆς Κρήτης, εἷς ἐκ τῶν κυριωτέρων συντελεστῶν τῆς Ἐθνικῆς τῶν Κρητῶν Ἐπαναστάσεως, ὁ Ἰωάννης Σφακιανάκης, ἐξέλιπε χθές. Ὡς τελευταῖος Γενικὸς Διοικητὴς Κρήτης θεωρῶ ὑποχρέωσιν νὰ εἴπω ὀλίγας λέξεις πρὸ τοῦ μεγάλου νεκροῦ. Εἶνε ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως καὶ Πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ τὸν ὁποῖον ὡρισμένως χρυσᾶς σελίδας ὁλοκλήρους θὰ περιλάβῃ ἡ Ἱστορία καὶ τῆς Κρήτης ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Εἶνε ὁ διαπρεπὴς πολιτικός, ὅστις ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ μεγάλου συνεργάτου του, τοῦ κατόπιν Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, κατώρθωσε διὰ τῆς διπλωματικῆς του ἱκανότητος καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ ὄχι μόνον εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Κρήτης ἀπὸ τοῦ βαρυάρου ζυγοῦ νὰ συντελέσῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς κατάλυσιν τῆς βραχείας κατόπιν ἀπολυταρχίας καὶ εἰς τὴν πλήρη ἕνωσιν τῆς Μεγαλονήσου μὲ τὴν Ἑλλάδα. Εἶνε λυπηρὸν ὅτι λόγῳ ὑγείας δὲν ἠδυνήθη νὰ παράσχῃ τὰς ὑπηρεσίας του καὶ μετὰ τὴν ἕνωσιν τῆς Κρήτης, ὅτε βεβαίως καὶ νέαι σελίδες πατριωτικῆς δράσεως θὰ ἐγράφοντο. Νομίζω ὅτι ἐκφράζω τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως προτείνων τὴν ἔκφρασιν τῶν συλλυπητηρίων αὐτῆς εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του Πατρίδα καὶ τὴν διακοπὴν ἐπὶ δ' λεπτὰ τῆς συνεδρίας.

Ὁ κ. ***Ι. Μανέττας*** (Πρωτοπρόεδρος Ἀντιπρόεδρος) πληροφορεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅτι ὁ Πρόεδρος κ. Ἀκτσιόλ παρηκολούθησε τὴν κηδείαν τοῦ Ἰωάν. Σφακιανάκη καὶ ἤδη τὸ Προεδρεῖον διερμηνεῦον τὴν ἐκδηλωθεῖσαν ἐπιθυμίαν τῆς Συνελεύσεως θέλει διαβιβάσει τὰ συλλυπητήρια αὐτῆς πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἐκλιπόντος πολιτικοῦ ἀνδρός.

Προτάσει δὲ τοῦ Προέδρου διακόπτεται εἰς ἔνδειξιν πένθους ἡ συνεδρίασις ἐπὶ δ' λεπτά.

Ὥρᾳ 8.40' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ κατασκευῆς καὶ ἐπισκευῆς στρατιωτικῶν κτιρίων Φρουρᾶς Ἀθηνῶν», ὅπερ κηρύσσεται

κατεπείγον καὶ γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχήν.

Ὁ κ. ***Δ. Λεονάρδος*** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν διὰ τίνα λόγον δὲν προάγει εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐκ τοῦ στρατεύματος τῶν ἐχόντων εὐθύνην διὰ τὴν μικρασιατικὴν καταστροφὴν ἀξιωματικῶν, οἵτινες δέον νὰ παραπεμφθοῦν ἐνώπιον τοῦ Στρατοδικείου κατὰ τὸν νόμον, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἵνα τιμωρηθῶσιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἵνα χυθῇ φῶς εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν) παρέχει σχετικὰς πληροφορίας λέγων ὅτι διεξήχθησαν ἤδη ἀνακρίσεις, πολλοὶ δὲ ἀξιωματικοὶ ἐδικάσθησαν, ὅπως οἱ Ζεγγίνης, Σπυρόπουλος καὶ ἄλλοι. Ταυτοχρόνως διεξάγονται καὶ δι' ἄλλους ἀνακρίσεις.

Ὁ κ. ***Δ. Λεονάρδος*** συνεχίζων κακίζει πάσας τὰς μέχρι τοῦδε Κυβερνήσεις, αἵτινες παρέλειψαν νὰ παραπέμψουν εἰς δίκην ὅλους τοὺς δοσίλογους διὰ τὴν μικρασιατικὴν καταστροφήν. Δὲν ὑπάρχει, λέγει, παράδειγμα Κράτους εἰς τὸ ὁποῖον νὰ κατέλαβον θέσεις ἀνωτάτας ἀξιωματικοὶ ἐπανελθόντες ἐξ αἰχμαλωσίας, ἐλέγχει δὲ καὶ τὴν ὑπὸ τὸν κ. Σοφούλην Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία ἔλαβε διὰ Ν. Διαταγμάτων ἔκτακτα μέτρα διὰ νὰ ἐξευμενίσῃ τοὺς στασιαστὰς τοῦ Ναυτικοῦ καὶ ἡ ὁποία παρεῦρε τὰς ὑποσχέσεις της.

Θ. Σοφούλης. Οὐδεμίαν ὑπόσχεσιν ἔδωκα καὶ οὐδεμίαν ὑπόσχεσιν παρεῦρον.

Γ. Μπούμπουλης. Ὅταν θὰ ἔλθουν πρὸς κύρωσιν τὰ Διατάγματα ἐκεῖνα, τότε θὰ ἴδωμεν ἂν εἴχετε δώσει ὑποσχέσεις ἢ ὄχι.

Θ. Σοφούλης. Σᾶς παρακαλῶ καὶ σᾶς προκαλῶ μάλιστα νὰ φέρητε τὸ ζήτημα δι' ἐπερωτήσεως.

Ὁ κ. ***Δ. Λεονάρδος*** συνεχίζων λέγει ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ διασαλεύηται ἡ πειθαρχία ἐν τῷ στρατεύματι, ὅταν ἀξιωματικοὶ τοῦ κύρους τοῦ Τσερούλη φθάνουν νὰ δικάζωνται ἀπὸ ὑποστρατήγους οἱ ὁποῖοι εἶνε δοσίλογοι ἀπέναντι τῆς κοινῆς γνώμης διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Μ. Ἀσίας.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν). Ποῖος εἶνε ὁ δοσίλογος: Ἐγὼ δὲν γνωρίζω κανένα τοιοῦτον. Τὸ Ἀνώτατον Στρατιωτικὸν Συμβούλιον ἀπετελέσθη ἀπὸ ἀξιωματικοὺς οὓς ἐξέλεξε μάλιστα ἡ πρώτη δημοκρατικὴ Κυβέρνησις κατόπιν νόμου ὁ ὁποῖος ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς παρούσης Συνελεύσεως. Φρονῶ ὅτι καὶ ἡ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ διεξαγομένη συζήτησις δὲν τείνει εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἑνότητος καὶ τῆς πειθαρχίας τοῦ στρατεύματος. Ὅ,τι κυρίως ἐνδιαφέρει ἡμᾶς σήμερον εἶνε ἡ ἐπάνοδος τοῦ Στρατοῦ εἰς τὰ ἔργα του καὶ τὴν ἀναδιοργάνωσιν καὶ τὴν ἀνασυγκρότησίν του, ἡ

ὁποία θὰ ἐπιτευχθῇ μόνον διὰ τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς ἑνότητος. Τὴν πειθαρχίαν δὲ καὶ τὴν ἑνότητα ταύτην δὲν ἐξυπηρετεῖ ἀναμφισβητήτως ἡ διεξαγομένη τὴν στιγμὴν ταύτην συζήτησις.

Ὁ κ. **Δ. Λεονάρδος** παρατηρεῖ ὅτι ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἀναγράφονται φράσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ὡς λεχθεῖσαι πρὸς αὐτόν, ἐνῷ δὲν ἐλέχθησαν. Καὶ γενικώτερον ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν ἐξάγεται ὅλως διόλου διάφορος ἀντίληψις ἐκείνων τὰ ὁποῖα εἶπε κατὰ τὴν ἀγόρευσίν του. Ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Προέδρου ὅπως συστηθῇ εἰς τὸν ἁρμόδιον ὑπάλληλον ἵνα συντάσσῃ ἐπιμελέστερον τὰ πρακτικά. Ἐπίσης παρατηρεῖ ὅτι εἶδεν εἴς τινα ἐφημερίδα νὰ ἀναγράφηται ὅτι ἐπετέθη κατά τινος ἀξιωματικοῦ, διότι παρελείφθη ἐκ τῶν προαγωγῶν ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου. Λυτό, λέγει, δὲν εἶνε ἀληθές, διότι οὗτος εἰς μόνιμον διαθεσιμότητα ἀπὸ δεκαετίας εὑρισκόμενος εἰς οὐδενὸς τὴν κρίσιν ὑπάγεται.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** παρατηρεῖ ἐπίσης ὅτι κακῶς διετυπώθησαν ἐν τοῖς πρακτικοῖς ὅσα εἶπε περὶ τῶν δοσιλόγων ἀξιωματικῶν τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς καὶ παρακαλεῖ νὰ διορθωθῶσιν. Εἶπε, λέγει, τοῦτο· ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνουν δίκαι, καθόσον μία δίκη τοιαύτη, παρατεινομένη κατ' ἀνάγκην ἐπὶ μακρόν, θὰ διετάρασσε τὴν ἐν τῷ στρατεύματι γαλήνην. Ἐπρότεινε διὰ τοῦτο ὅπως ὅσοι τυχὸν ἐκ τῶν Διοικητῶν Σωμάτων Στρατοῦ καὶ Μεραρχιῶν καὶ Συνταγμάτων, ἂν οὕτω φρονῇ ἡ Κυβέρνησις, θεωροῦνται δοσίλογοι διὰ τὴν μικρασιατικὴν καταστροφὴν παραπεμφθῶσιν ἐνώπιον ἀνακριτικῶν

Ὁ κ. **Δ. Μεσθενόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Ἐπιτροπείας τῶν Ἐφέδρων ἀναφέρεται ὅτι ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ Διοικήσει ἐπεκράτει ἀναρχία καὶ ἀνευθυνότης. Ἐρωτᾷ ἂν ἡ Κυβέρνησις ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἔκθεσιν ταύτην καὶ τί σκοπεύει νὰ πράξῃ.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** λέγει ὅτι ἐρώτησιν ἡ ὑπεύθυνος Κυβέρνησις ἡ γνωρίζουσα τὴν κατάστασιν ἀποκρούει τὴν συζήτησιν καὶ ἐξεμάκρυνθη ἤδη κατ' αὐτῆς δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις. Ἐὰν λόγῳ τῆς συζητήσεως ἤθελε δημιουργηθῇ μία ἀνώμαλος κατάστασις, τῆς εὐθύνης δὲν θὰ ἦσαν ἀμέτοχοι οἱ πληρεξούσιοι οἱ προκαλέσαντες καὶ μετασχόντες τῆς συζητήσεως.

Ὁ κ. **Α. Παπανάστασίου** λέγει ὅτι, καίτοι δὲν πρόκειται διὰ τῆς συζητήσεως παρὰ νὰ συζητηθῇ γενικῶς ἂν συμφέρει ἢ ὄχι κατ' ἀρχὴν νὰ ζητηθῇ λόγος παρ' ὡρισμένων ἀξιωματικῶν, συμφωνεῖ ἐν τούτοις πρὸς τὴν ἄποψιν τοῦ κ. Καφαντάρη ἐρώτησιν ἡ Κυβέρνησις φρονεῖ ὅτι εἶνε δυνατὸν οἱ κ. κ. πληρεξούσιοι νὰ ἐπεκταθῶσι κατὰ τὴν συζήτησιν ἐπὶ βλάβῃ τῶν συμφερόντων τοῦ στρατεύματος.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ περιορισθῇ ἡ συζήτησις μέχρι τοῦ σημείου τούτου.

Παραιτοῦνται μετὰ τοῦτο τοῦ λόγου πάντες οἱ ἐγγεγραμμένοι ὅπως ὁμιλήσωσι ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως.

Συνανίσταται τῆς Συνελεύσεως λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 15' μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΙΔ'

τῆς 1 Δεκεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 1 καὶ 15' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Συμβουλίων, καὶ μόνον ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θεωροῦνται δοσίλογοι.

Οὐ μόνον τοῦτο, κ. Πρόεδρε, ἀλλὰ καὶ ὅτε ἐγὼ διεκόπην ἀπὸ τὸν ἀξιότιμον ἐκ Βονίτσης συνάδελφον κ. Καρασεδδῆν, ὁ ὁποῖος θέλων νὰ ἐνισχύσῃ τὰ ἐπιχειρήματά μου μὲ ἠρώτησεν ἂν ποτε ὁ Στρατὸς εἶχε δειλοὺς καὶ ἂν ἐπολέμησε καλῶς, εἶπον ὅτι ὁ Στρατὸς εἶνε αὐτὸς ὁ ἴδιος ὅστις ἐπολέμησε γενναίως εἰς τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θρᾴκην, τὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ περιήγαγε νικηφόρος τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν ἀνὰ τὰ πεδία τῶν μαχῶν.

Θὰ ἦτο ψεῦδος, ἂν ἔλεγον τὸ ἀντίθετον.

Παρακαλῶ λοιπὸν νὰ ἀναγραφῶσιν εἰς τὰ πρακτικὰ ὅσα ἐγὼ ἐδήλωσα, διὰ νὰ μὴ γίνωνται διαδόσεις διάφοροι καὶ δὴ ἀντίθετοι ὅσων πραγματικῶς εἶπον. Τοῦτο δέ, προσθέτει, διότι διεστράφησαν ἐν τῷ «Ἐλευθέρῳ Τύπῳ» καὶ μόνῳ τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεχθέντα καὶ ἐγεννήθη παρά τισιν ἀξιωματικοῖς ἡ γνώμη ὅτι ἐγὼ εἶπον ὅτι πρέπει ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ νὰ περάσουσιν ἀπὸ δίκην, ἐνῷ εἶπον τὸ ἀντίστροφον.

Ὁ κ. ***Δ. Καλκανδῆς*** παρατηρεῖ ἐπίσης ὅτι παρελείφθη νὰ ἀναγραφῇ ἐν τοῖς πρακτικοῖς ὅτι εἶπε τὰ ἑξῆς, ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ τοῦ θανάτου τοῦ πολιτευτοῦ Σρακινάκη: «Ἐκφράζω καὶ ἐγὼ ἐξ ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης ἰδιαιτέρως τὴν λύπην μου, διότι οὐ μόνον προσέφερεν ὑψίστας ὑπηρεσίας, ἀλλ' ὑπῆρξε καὶ ὁ πρόδρομος τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βενιζέλου». Παρακαλεῖ νὰ ἀναγραφῶσι ταῦτα εἰς τὰ πρακτικά.

Ἀνακοινοῦνται κατόπιν τὰ ἑξῆς :

Κάτοικοι Ἀρκαλοχωρίου διαμαρτύρονται διὰ τὴν μελετωμένην κατάργησιν τοῦ ἐκεῖ Ταχυδρομείου.

Οἱ καλλιεργηταὶ Κωπαΐδος παρακαλοῦσιν ὅπως ἀπορριφθῇ τὸ Κωπαϊδικὸν νομοσχέδιον ὡς ὄλεθρον καιρίως τὰ συμφέροντά των.

Οἱ κάτοικοι Ῥαψάνης παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ ἀπαγορευθῇ τὸ ἐμπόριον τοῦ τσιπούρου.

Ὁ Σύνδεσμος Τ.Τ.Τ. Σπάρτης διαμαρτύρεται διὰ τὴν περικοπὴν θέσεων τοῦ κλάδου των.

Τὸ κοινοτικὸν Συμβούλιον Μαντεμοχωρίων Χαλκιδικῆς αἰτεῖται τὴν κατάργησιν τοῦ Πρωτοδικείου Χαλκιδικῆς καὶ τὴν ὑπαγωγήν του εἰς τὸ τῆς Θεσσαλονίκης.

Ὁ Προσφυγικὸς Σύλλογος Νιγρίτης παραπονεῖται διὰ τὴν μὴ εἰσέτι παραχώρησιν γαιῶν παρὰ τῆς ὑπηρεσίας Ἐποικισμοῦ.

Τὸ κοινοτικὸν Συμβούλιον Βελεσιωτῶν τῆς Ἐπαρχίας Δομοκοῦ παρακαλεῖ ὅπως ἀποσταλῇ εἰς τὸν ἐκεῖ σιδηροδρομικὸν σταθμὸν σταθμάρχης καὶ κλειδοῦχος διὰ τὴν ἔναρξιν τῆς λειτουργίας του.

Οἱ ἐν Κερκύρᾳ ἐγκατεστημένοι πρόσφυγες παρακαλοῦσιν ὅπως βελτιωθῇ ἡ οἰκονομικὴ κατάστασίς των.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Μαναγούλης παρακαλεῖ ὅπως ληφθῶσι σύντονα μέτρα μεταστροφῆς τοῦ ποταμοῦ Μόρνου εἰς τὴν παλαιάν του κοίτην.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Γιαννοδαίνης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν διόρθωσιν τῆς χαράξεως τῶν συνόρων, ἐξ ἧς ἀπεκλείσθησαν πλεῖστα χωρία.

Ἡ ἐμπορικὴ τάξις προσφύγων Ἡρακλείου παρακαλεῖ ὅπως ἀναστολῇ ἡ ὑπ' ἀριθ. 12928/3 διαταγὴ τῆς Διευθύνσεως Ἀνταλλαγῆς περὶ ἐκκενώσεως τῶν τουρκικῶν καταστημάτων.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐφέδρων ἀξιωματικῶν Κερκύρας διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ προσωπάρχου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ἐπιπλήξαντος τὸ Σωματεῖόν των.

Οἱ ὑπάλληλοι τῶν Τ. Τ. Τ. Εὐβοίας παρακαλοῦσιν ὅπως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπόμνημα τῆς Κεντρικῆς Ἑνώσεως τῶν Τ. Τ. Τ.

Ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς Ἰωαννίνων διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ ἐκεῖ προϊσταμένου τοῦ Ἐποικισμοῦ Σακελλοπούλου, παρελκύοντος τὴν λύσιν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος.

Οἱ κάτοικοι Φυλάκτου Σουφλίου παρακαλοῦσιν ὅπως ἐπαναδιορισθῇ ὁ Ἐπιθεωρητὴς τῶν ἐκεῖ σχολείων Ἐμμανουήλ.

Οἱ βλαχοποιμένες κτηνοτρόφοι Θεσσαλίας παρακαλοῦσιν ὅπως ἀπαλλοτριωθῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν τὰ κτηνοτροφικὰ κτήματα.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Νιγρίτης παρακαλοῦσιν ὅπως ἀφεθῇ τελείως ἐλεύθερον τὸ ἐμπόριον τῶν καπνῶν.

Ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ σύνδεσμος ἀξιωματικῶν καὶ οἱ πολιτικοὶ συνταξιοῦχοι παρακαλοῦσιν ὅπως κανονισθῇ ταχέως τὸ ζήτημα τῆς συντάξεώς των.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Καλαμῶν παρακαλεῖ ὅπως ἀναστολῇ ἐπὶ τρίμηνον ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νέου τελωνειακοῦ δασμολογίου.

Οἱ κάτοικοι Μοχοῦ Ἡρακλείου παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ καταργηθῇ τὸ ἐκεῖ ταχυδρομικὸν γραφεῖον.

Οἱ ἀκτήμονες καλλιεργηταὶ Μπραχαμίου παρακαλοῦσιν ὅπως ἀπαλλοτριωθῇ τὸ τσιφλίκι «Καρᾶς».

Ὁ Ἰωάννης Μανουσάκης παραπονεῖται διὰ τὴν εἰσπραξιν

παρὰ τρίτων τῶν εἰς τὴν οἰκογένειάν του χορηγηθέντων ἐπιδομάτων καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα.

Ὁ πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης **Γεώργ. Χατζηκυριακοῦ** ὑποβάλλει τροπολογίαν περὶ συμπληρώσεως τοῦ «περὶ ἀποκεντρώσεως» νομοσχεδίου.

Ὁ πληρεξούσιος Σάμου κ. **Κ. Παπαϊωάννου** αἰτεῖται τηλεγραφικῶς δίμηνον ἄδειαν ἀπουσίας ἀπὸ τῶν συνεδριάσεων τῆς Συνελεύσεως.

Μὴ ὑπαρχούσης ἀντιρρήσεως ἡ ἄδεια χορηγεῖται.

Ἡ **ἐπὶ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ** ὑποβάλλει διὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς κ. Σκεύου Ζερβοῦ, πληρεξουσίου Ἀθηνῶν — Πειραιῶς, τὴν εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν αὐτῆς καὶ τὸν ὀργανισμὸν τοῦ ὡς ἄνω Πανεπιστημίου.

Ὑποβάλλουσι τροπολογίας οἱ πληρεξούσιοι κ. κ.:

— **Κ. Ρέντης** (Κορινθίας) ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ καταργήσεως τοῦ Διατάγματος τῆς 11 Ἀπριλίου 1917 τοῦ νόμου 2801 τοῦ ἔτους 1922 περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων»·

— **Ἀνδρέας Κοκκέβης** (Τριφυλίας) ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ διεκδικήσεως διατετιμημένων προικῴων ἀκινήτων μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου»·

— **Β. Χατζηλίας** (Ἔβρου) ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἀντικαταστάσεως τῆς ἐν Σάμῳ καὶ Θάσῳ ἰσχυούσης φορολογίας τοῦ ἐλαίου κλπ.»·

— **Ἀνδρέας Κούτρας** (Φθιώτιδος) ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 15 Φεβρουαρίου 1913 περὶ ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν, ὡς τοῦτο ἔχει τροποποιηθῇ, ὡς καὶ τῶν προγενεστέρων ἀγροτικῶν νόμων»· καὶ

— **Σ. Ξύδης, Γ. Σεχιώτης, Γ. Κιαγιᾶς, Χρ. Κατριβάνος** κλπ. ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ μὴ διορισμοῦ τῶν ἀποχωρούντων δικαστικῶν ὡς δικηγόρων κλπ.».

Ὁ κ. **Α. Ὀρφανίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως) ἀποσύρει τὸ παρ' αὐτοῦ ὑποβληθὲν πρὸς ψήφισιν νομοσχέδιον «περὶ ὑποβολῆς εἰς ἐξετάσεις ἐπ' ἀδείᾳ τῶν κατὰ τὰς ἐπαναληπτικὰς τοιαύτας ἀπορριφθέντων καὶ μὴ ὑποβαλόντων ἐμπροθέσμως τὰς αἰτήσεις αὐτῶν πρακτικῶν ὀδοντιάτρων».

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως γενομένης δαπάνης

δραχ. 100.000 πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως κατὰ τὴν ἐνταῦθα παραμονὴν τοῦ Ἀγγλικοῦ Στόλου».

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ ἀφορῶντος τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου 393 τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν καὶ τῶν πρὸς αὐτὸ ἀντιστοίχων ἄρθρων τῶν λοιπῶν περὶ εἰρήνης συνθηκῶν».

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ἀποσύρει τὸ σχέδιον νόμου «περὶ προσθήκης διατάξεως εἰς τὸν κώδικα τῶν νόμων περὶ τελωνιακοῦ δασμολογίου», ὑποβάλλει δὲ νέον σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως, προσθήκης καὶ συμπληρώσεως τελωνιακῶν νόμων», ὡς καὶ «περὶ ἐγκρίσεως πιστώσεων ἀφορωσῶν τὰς τελωνειακὰς Ἀρχάς».

Ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως λαμβάνων τὸν λόγον ὁ κ. **Α. Πραντσόνας** διαμαρτύρεται, διότι δὲν τῷ ἐδόθη ὁ λόγος κατὰ τὴν προχθεσινὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως τοῦ κ. Δ. Λεονάρδου, καίτοι ἐγενικεύθη ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. **Α. Ἀκρίδας** λέγει ὅτι δὲν ἠκούσθη ἡ γνώμη τῆς Κυβερνήσεως ἂν εἶνε ἢ ὄχι συμφέρον νὰ διεξαχθῇ ἡ δίκη.

Ὁ κ. **Ε. Ζυμπρακάκης** λέγει ὅτι ὑπάρχουν ἀθῷοι ἀξιωματικοὶ οἱ ὁποῖοι διασύρονται, καὶ ἔπρεπε νὰ γίνῃ δίκη ἵνα μὴ δυσφημῶνται οὗτοι ἀδίκως.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Συντακτικῆς καὶ Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Πρόεδρος. Συνέχισις τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ καταρτισμοῦ προσωρινῆς Γερουσίας» (ὥρα 5. 5').

Ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** λέγει ὅτι, καίτοι μετὰ τὴν πανηγυρικὴν ἀπόρριψιν τοῦ σχεδίου τούτου ἐν τῇ συνταγματικῇ Ἐπιτροπῇ θὰ ἐξέλειπε πλέον πᾶς λόγος ὅπως συνεχισθῇ ἡ ἐπ' αὐτοῦ συζήτησις, παρὰ ταῦτα ἡ συζήτησις ἐπανελήφθη, κυρίως δὲ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἀγορευσάντων ἐστράφησαν κατὰ τῶν συλλογισμῶν οἱ ὁποῖοι περιέχονται εἰς τὴν εἰσήγησιν ἡμῶν. Διὰ τοῦτο ἀναγκάζομαι, προσθέτει, καὶ ἐγὼ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν συζήτησιν. Πρὸ τούτου ὅμως ἀναφέρει τὴν κατὰ τὸν χρόνον τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922 γενομένην πρότασιν περὶ ἀμέσου ἱδρύσεως τῆς Γερουσίας καὶ πῶς οὗτος ἀντέστη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν ἰδέαν αὐτὴν καὶ ἔφθασε μάλιστα μέχρι τοῦ σημείου νὰ δηλώσῃ πρὸς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Ἐπαναστάσεως ὅτι θὰ ὑποβάλῃ καὶ παραίτησιν ἐν ᾗ περιπτώσει θὰ ἐγίνετο ἀποδεκτὴ ἡ πρότασις περὶ ἱδρύσεως

τῆς Γερουσίας. Κατόπιν τούτου, μεταπεισθέντος καὶ τοῦ κ. Ἀλεξανδρῆ, ἐματαιώθη ὁριστικῶς τὸ σχέδιον τοῦτο.

Εἰσερχόμενος μετὰ τοῦτο εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ θέματος ἀποκρούει τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως», καθ' ἣν ὑπάρχουν ἰσχυροὶ λόγοι ἐπιβάλλοντες τὴν ἄμεσον συγκρότησιν τῆς Γερουσίας καὶ εἶνε ἀπαραίτητος ἡ διχοτόμησις τῆς Συνελεύσεως. Πρὶν ἢ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἀντίκρουσιν τῶν ἐπιχειρημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ «Δημοκρατικὴ Ἕνωσις» στηρίζει τὴν ἄποψίν της ταύτην, πρέπει, λέγει, νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα ἂν ἡ Συνέλευσις δικαιοῦται νὰ προβῇ εἰς τὴν τοιαύτην τρόπον ἐκλογὴν τῆς Γερουσίας.

Ἀλλ' οὐδεὶς ἠμφεσβήτησε τὸ δικαίωμα τῆς Συνελεύσεως νὰ συγκροτήσῃ τὴν Γερουσίαν, ἀλλὰ μόνον ἂν τοῦτο εἶνε πολιτικῶς σκόπιμον. Ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἠμφεσβήτησεν ὅτι οἱ πληρεξούσιοι ἔχουν δικαίωμα, παραιτούμενοι, νὰ δεχθῶσι τὴν ἐκλογήν των ὡς γερουσιαστῶν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** λέγει ὅτι ἔχει ἐπιφύλαξίν τινα ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ παραιτηθῶσιν ἀπὸ τῆς ἰδιότητος τῶν πληρεξουσίων.

Ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** λέγει ὅτι ὁ πληρεξούσιος δικαιοῦται νὰ παραιτηθῇ τῆς ἰδιότητος τοῦ πληρεξουσίου, μεθ' ὃ νὰ δεχθῇ τὴν ἐκλογήν του ὡς γερουσιαστοῦ. Ἀλλ' ἐκεῖνο, λέγει, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ γίνῃ εἶνε τὸ ὑποστηριχθὲν καὶ ἐγκαταλειφθὲν βραδύτερον ὅτι ὁ πληρεξούσιος δύναται καὶ νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ ἀποδεχθῇ τὴν ἰδιότητα τοῦ γερουσιαστοῦ.

Ὁ κ. **Α. Παπανασταίου** λέγει ὅτι οὐδαμῶς ἐγκαταλείφθη ἡ γνώμη αὕτη ἐκ μέρους τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως», ἡ ὁποία ὅμως φρονεῖ ὅτι θὰ ὑπάρχουν πλεῖστοι πληρεξούσιοι οἱ ὁποῖοι, χωρὶς νὰ ὑποχρεωθοῦν, θὰ ἐδέχοντο εὐχαρίστως νὰ γίνουν γερουσιασταί.

Ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** λέγει ὅτι τοιαύτη γνώμη εἶνε τερατώδης, διότι οὐδεὶς ἔχει δικαίωμα νὰ καθαιρέσῃ τὸν πληρεξούσιον, παρεκτὸς ἀπὸ τὰς περιστάσεις καθ' ἃς ὁ πληρεξούσιος ὑποπίπτει εἰς παραβάσεις τοῦ κοινοῦ δικαίου.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλος** διαφωνεῖ.

Ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** συνεχίζων λέγει ὅτι πρέπει νὰ ἐξετασθῇ κατὰ πόσον ἡ μετάθεσις πληρεξουσίου εἰς τὴν Γερουσίαν εἶνε ἰσότιμος ἢ ἀποτελεῖ ὑποβιβασμόν.

Κατὰ τὸ παλαιὸν σχέδιον τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» ἡ μετάθεσις πληρεξουσίου τῆς Συνελεύσεως εἰς τὴν Γερουσίαν ἦτο πράγματι ὑποβιβασμός, διότι κατὰ τὸ σχέδιον ἐκεῖνο ἡ Γερουσία εἶχε περιωρισμένην ἐξουσίαν νομοθετικήν, δὲν εἶχε δὲ καμμίαν πολιτικὴν δύναμιν, καὶ ὅτε κατέστη σαφὲς ὅτι οἱ πληρεξούσιοι δὲν θὰ ἐδέχοντο τὸν ὑποβιβασμόν, ἤρχισαν τότε οἱ συμβιβασμοὶ καὶ μᾶς εἶπον ὅτι πρὸς ἄρσιν πάσης νομοθετικῆς διαφωνίας θὰ συνέρχηται ἀπὸ κοινοῦ καὶ ὅτι θὰ δύναται ἡ Γερουσία νὰ ἔχῃ καὶ κάποιαν πολιτικὴν δύναμιν καὶ ἐδέχθησαν ὅπως τὰ δύο Σώματα, προκειμένου περὶ πολιτικῶν ζητημάτων, συνέρχωνται ἀπὸ κοινοῦ καὶ ψηφοφορῶσιν.

Τοιουτοτρόπως ἡ «Δημοκρατικὴ Ἕνωσις» εἰσῆλθεν εἰς δίλημμα ἀδιεξόδου:

Διότι ἢ ἡ μετάθεσις εἰς τὴν Γερουσίαν εἶνε ὑποβιβασμὸς τοῦ πληρεξουσίου, τὸν ὁποῖον οὐδέποτε θὰ ἐδέχοντο, ἢ εἶνε θέσις ἰσοδύναμος, διότι τὰ δύο Σώματα θὰ συνέρχωνται ἀπὸ κοινοῦ καὶ διὰ τὰ συντακτικὰ καὶ διὰ τὰ νομοθετικὰ καὶ διὰ τὰ πολιτικὰ θέματα, ὁπότε ἡ διχοτόμησις εἶνε ὄχι μόνον ἄσκοπος, ἀλλὰ καθαρὰ κωμῳδία. Ὑπεστηρίχθη ἐπίσης ὅτι τοιαύτη πρότασις δὲν εἶνε καινοφανής, διότι καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ Bryce ἐν Ἀγγλίᾳ κατέληξεν εἰς παρόμοια συμπεράσματα, ἀλλὰ τὰ συμπεράσματα ἐκεῖνα δὲν ἔγιναν νόμος τοῦ Κράτους. Ἐπίσης δὲν ἐπρότειναν ἐκεῖ διχοτόμησιν, ἀλλὰ δικαίωμα τῆς Βουλῆς νὰ διορίζῃ τὰ μέλη τῶν νομοθετικῶν Σωμάτων. Ἀποτελεῖ οἰκτρὰν παρανόησιν τῶν καιρένων ἡ ἐπίκλησις τῶν συμπερασμάτων τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκείνης, ἐπειδὴ ἐκείνη ἀπέβλεψε πρὸ παντὸς εἰς ἀποφυγὴν τοῦ κομματισμοῦ, ἐνῷ τὸ σχέδιον τῆς «Δημοκρ. Ἑνώσεως» ἀποτελεῖ ἀντιστρόφως κορύφωσιν τοῦ κομματισμοῦ, δεδομένου ὅτι ἡ πολυεδρὸς μονόπλευρος Συνέλευσις θὰ κατασκευάσῃ ἐπίσης ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς μονόπλευρον Γερουσίαν.

Καὶ τώρα ἂς ἐξετάσωμεν κατὰ σειρὰν τοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποίους ἐπικαλεῖται ἡ «Δημοκρατικὴ Ἕνωσις»:

Τὸ ἐπιχείρημα, πρῶτον, εὐρυθμοτέρας λειτουργίας τοῦ πολιτεύματος στερεῖται σοβαρότητος, διότι τὸ ὀλιγόμηνον διάστημα μεταξὺ τῆς προσωρινῆς καὶ ὁριστικῆς Γερουσίας θὰ διατεθῇ διὰ τὸ συντακτικὸν ἔργον.

Τὸ ἐπιχείρημα ἐπίσης τῆς ἐπιτεύξεως τῆς πολιτικῆς ὁμαλότητος εἶνε ἀσύστατον, διότι ἡ ἐξομάλυνσις τῶν πολιτικῶν πραγμάτων δὲν θέλει ἐπιτευχθῇ, ἐφόσον οἱ ἔγκυροι ἀντιπρόσωποι τῶν ἐξωκοινοβουλευτικῶν κομμάτων δὲν ἀπεδέχθησαν τὴν τοσάκις πρὸς αὐτοὺς γενομένην πρόσκλησιν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀποτελῇ πλέον ταπείνωσιν ἡ ἐπανάληψις τῶν ἐκκλήσεων. Ἀντιστρόφως μάλιστα, τοιαύτη συγκρότησις θὰ δημιουργήσῃ πολιτικὰς ἀνωμαλίας εἰς τὸ μέλλον, ἐπειδὴ ἡ

μονόπλευρος Γερουσία θὰ ἐπιζήσῃ καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως.

Ὡς πρὸς τὴν ἐκπροσώπησιν τῶν ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων λέγει ὅτι, ἐφόσον δὲν ὑπάρχουσιν ἀκόμη παρ' ἡμῖν τοιαῦται ὀργανώσεις, θὰ ἠναγκαζόμεθα ἡμεῖς νὰ προβῶμεν εἰς τὸν διορισμὸν αὐτῶν, ὁ ὁποῖος θ' ἀπετέλει ὁμοίωμα ἐπαγγελματικῆς ἐκπροσωπήσεως.

Ὡς πρὸς τὸ λεχθὲν ὅτι διὰ τῆς ἱδρύσεως τῆς Γερουσίας θὰ φθάσωμεν εὐκολώτερον εἰς τὴν μείωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν καὶ εἰς τὴν ἀναλογικήν λέγει ὅτι τὸ τοιοῦτον ἐπιχείρημα θίγει ἠθικῶς τὴν Συνέλευσιν, ἡ ὁποία δὲν δύναται τις νὰ ὑποστηρίζῃ ὅτι θὰ ἀπάρριπτε θεσμοὺς ὠφελίμους εἰς τὴν Χώραν ἐκ λόγων καθαρῶς προσωπικῆς κομματικῆς ἰδιοτελείας. Πρὸς ἀποδοχὴν τοιούτων θεσμῶν δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη διχασμοῦ ἀλλὰ μόνον πειθοῦς.

Ἀλλ' ἀρά γε στερεώνομεν τὴν Δημοκρατίαν διὰ τῆς προσωρινῆς Γερουσίας; Οὐδεὶς ὑπάρχει ἐν τῇ Συνελεύσει ὁ ὁποῖος δὲν θὰ ἦτο πρόθυμος εἰς πᾶσαν θυσίαν χάριν τῆς στερεώσεως τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, διὰ τῆς προσωρινῆς ὅμως Γερουσίας δὲν στερεοῦται ἡ Δημοκρατία. Διότι ἡ Γερουσία ὡς νόμιμον πρόσκομμα κατὰ τυχὸν διαθέσεων ἐναντίων τοῦ πολιτεύματος εἶνε περιττὴ ἐφόσον αἱ σχετικαὶ διατάξεις κατοχυρώσωσι τὴν Δημοκρατίαν θὰ περιλαμβάνωνται εἰς τὸ σύνταγμα. Ἐὰν ἤθελεν ὑπάρξει Βουλὴ ἥτις ἤθελεν ἐκνόμως νὰ στραφῇ κατὰ τοῦ πολιτεύματος, κατὰ τῆς ἐκνόμου ταύτης Βουλῆς οὐδεμίαν ἀντίστασιν θὰ ἠδύνατο νὰ παρουσιάσῃ.

Ἀντιμέτωπος τοιαύτης Βουλῆς θὰ εὑρίσκετο ὁλόκληρος ἡ δημοκρατικὴ παράταξις, ὁ Στρατὸς καὶ ὁ Στόλος, οἱ ὁποῖοι ὅσον ὀφείλουν νὰ ἀπέχουν τῶν κομματικῶν καὶ πολιτικῶν ἀγώνων ἄλλο τόσον ὀφείλουν νὰ τηρήσουν τὸν ὅρκον αὐτῶν καὶ νὰ εἶνε πιστοὶ καὶ ἀκοίμητοι φρουροὶ τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.

Τὰ ἐπιχειρήματα ἑπομένως τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» εἶνε ἀστήρικτα. Δὲν θὰ στερεώσωμεν τὴν Δημοκρατίαν εἰς τὴν ἄμυναν τῆς προσωρινῆς Γερουσίας, ἀλλ' ἐπάνω εἰς θεμέλια στερεὰ καὶ ἀσάλευτα. Μόνον ἡ εὐδόκιμος κυβέρνησις, ἡ χρηστὴ διοίκησις καὶ οἰκονομικὴ ἀνακούφισις τοῦ Λαοῦ, ἡ εἰσαγωγὴ λαϊκῶν θεσμῶν, καὶ ἰδίως τῆς ἀποκεντρώσεως καὶ αὐτοδιοικήσεως, ἡ εὔρυθμος ἐκπλήρωσις τῆς δημοκρατικῆς πίστεως τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου καὶ ἡ χαλάρωσις τῆς ὀξύτητος τοῦ ἀγῶνος μεταξὺ τῶν διαφόρων ὁμάδων τῆς δημοκρατικῆς παρατάξεως, ἡ ὁποία ἄγει εἰς κοινὴν φθορὰν καὶ

ἀνυπολήψιαν, ἐνῶ περιέχει ἀναμφιβόλως τὰς καλυτέρας πολιτικὰς δυνάμεις καὶ τὰς καλυτέρας ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλον, αὐτὰ εἶνε, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, τὰ ἐρείσματα τὰ στερεὰ καὶ ἀκατάλυτα, ἐπάνω εἰς τὰ ὁποῖα θέλομεν νὰ ἑδραιώσωμεν τὸ νέον πολίτευμα.

Ὁ κ. **Α. Δαργέντας** (ὥρᾳ 6.10' μ.μ.) λέγει ὅτι οἱ ὁμιλήσαντες κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἱδρύσεως τῆς Γερουσίας δὲν κατώρθωσαν νὰ μεταπείσωσι τοὺς ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τούτου κηρυχθέντας. Ἡ προσωρινὴ Γερουσία εἶνέ τι διάφορον τῆς ὁριστικῆς τοιαύτης. Ἡ προσωρινὴ Γερουσία θέλει συντελέσει ἀναμφισβητήτως εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ὁμαλῆς πολιτικῆς καταστάσεως καὶ ἑδραιώσει τὸ πολίτευμα. Τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην τῆς ἀμέσου ἱδρύσεως τῆς Γερουσίας, λέγει, ἐδημιούργησαν οἱ αὐτοχειροτονηθέντες Ἀρχηγοὶ τῶν ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως κομμάτων, οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων, ἀναγνωρίσαντες ἤδη τὸ λάθος τῆς ἀποχῆς, εἶνε πρόθυμοι νὰ μετάσχουν τῆς Γερουσίας. Ἂν δὲ τοῦτο εἶνε ἀληθές, ἂν οἱ συντηρητικοὶ Ἀρχηγοὶ τῶν ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως κομμάτων ἐπιθυμῶσι καὶ δέχωνται νὰ μετάσχωσι τῆς Γερουσίας, ἐν τίνι δικαιώματι ἡ Συνέλευσις θὰ ἀποβλέψῃ μόνον εἰς τοὺς ἀδιαλλάκτους καὶ θὰ σταθμίσῃ τὰς διαθέσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἀναλόγως πρὸς τὰς ἀντιλήψεις αὐτῶν; Σήμερον τὸν Λαὸν δὲν διαιροῦσι πλέον πολιτικαὶ ἀντιθέσεις. Ἀλλ' ἡ ἄμεσος συγκρότησις τῆς Γερουσίας ἐπιβάλλεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ὁριστικὴ τοιαύτη δὲν δύναται νὰ γίνῃ παρὰ μετὰ πολὺ μακρὸν χρόνον, ἀφοῦ ἀναθεωρηθῶσι τοὐλάχιστον οἱ ἐκλογικοὶ κατάλογοι. Δὲν ὑπάρχει, λέγει, θεωρία ἐπιστημονική, ἡ ὁποία νὰ μὴ ἔχῃ ἀντιρρήσεις· εἶνε καιρὸς νὰ ἐγκαταλίπωμεν τὰς θεωρίας τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν καὶ νὰ κατέλθωμεν ἀπὸ τὰ νέφη, ἵνα δώσωμεν εἰς τὸν Λαὸν τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἡσυχίαν. Δὲν εἶνε δὲ μόνον ἡ ὀρθότης ἡ ἐπιστημονικὴ ἀλλὰ καὶ ἡ σκοπιμότης ἡ ὁποία καθιστᾷ ἕνα θεσμὸν χρήσιμον. Τελευτῶν ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν ὅτι διὰ τοὺλάχιστον τοῦτον τὸ θέμα δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ κριθῇ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως μετ' ἀμεροληψίας.

Π. Μερλόπουλος (ὥρᾳ 6.40' μ. μ.). Ἠκούσθησαν, λέγει, πάντα τὰ ἐπιχειρήματα καὶ τὰ ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ καὶ τὰ ἐναντίον αὐτοῦ, τὸ δὲ συμπέρασμα εἶνε ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ. Οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ τὸ κυριαρχικὸν δικαίωμα τῆς Συνελεύσεως. Ἀλλὰ μὲ ὅλον τὸ κυριαρχικὸν αὐτῆς δικαίωμα δὲν εἶνε ἐπιτετραμμένον εἰς αὐτὴν νὰ καταπατήσῃ τὰ ὅρια τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ὁπότε θὰ ἦσκει ἐπικυριαρχίαν τινὰ ἐπὶ τοῦ Λαοῦ.

Ἐπὶ μιᾶς Χώρας, λέγει, ἥτις ἤσκησεν ἐπὶ μακροὺς χρόνους τὸ πνεῦμα τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ἔνθα ἡ λαϊκὴ κυριαρ-

χία εἶνε ὁ μόνος ἔγκυρος ρυθμιστὴς τῶν δημοσίων πραγμάτων, δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἡ συγκρότησις καὶ ἡ ὀργάνωσις τῆς Πολιτείας ἄνευ τῆς θελήσεως τῆς λαϊκῆς αὐτῆς κυριαρχίας. Εἰς τὸ δόγμα δὲ τοῦτο, τὸ ἰσχῦον καὶ ἐν ἄλλαις Χώραις, ἀντίκειται ὁ προτεινόμενος νῦν τρόπος τῆς συγκροτήσεως τῆς Γερουσίας. Καὶ ἐξακολουθῶν ὁ ῥήτωρ λέγει ὅτι πάντες ποθοῦμεν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν πολιτικὴν ὁμαλότητα, ἀλλὰ δὲν νομίζει ὅτι εἶνε τοῦτο κατορθωτὸν μεθ' ὅλα τὰ ἐν τῷ σχεδίῳ ψηφίσματος ἀναγραφόμενα, τὰ ὁποῖα περὶ πάντων, ὡς φαίνεται, προνοοῦσι καὶ προβλέπουσιν, ὡς καὶ περὶ τῆς συμμετοχῆς ἀκόμη ἐν τῇ Γερουσίᾳ τοῦ ἐξωκοινοβουλευτικοῦ κόσμου. Διότι οὔτε οἱ ἐξωκοινοβουλευτικοὶ θὰ συμμετάσχωσιν, οὔτε πρὸς τὰ πράγματα, ὡς ἔχουν, ἀνταποκρίνονται καὶ προσαρμόζονται τὰ ἐν σχεδίοις νόμων καὶ συνταγματικῶν διατάξεων σχεδιαζόμενα, ὅσον καὶ ἂν εἶνε ταῦτα ἀρχιτεκτονικῶς τέλεια κατὰ τὸν ἐσωτερικὸν ρυθμόν. Εἶνε μία χίμαιρα ἡ οὕτως ἐπιδιωκομένη θεραπεία μιᾶς πολιτικῆς ἀνάγκης ὑπὸ τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως», ὄπισθεν τῆς ὁποίας μάτην τρέχομεν. Διότι τί μᾶς ζητοῦσιν οἱ ἐξωκοινοβουλευτικοί; Ζητοῦσιν ἀρά γε οἱ ἐξωκοινοβουλευτικοὶ νὰ συμμετάσχωσιν εἰς τὴν Γερουσίαν διὰ νὰ ἐπιτύχωσι τὴν ζητουμένην παρ' ἡμῶν πολιτικὴν ὁμαλότητα; Ὄχι. Ζητοῦσι νὰ καταλύσωμεν ἡμεῖς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν ἡμῶν, τὴν ἀνατροπὴν ὅλου τοῦ πολιτειακοῦ καθεστῶτος καὶ τὴν στέρησιν τῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων, διὰ τῆς ἀκαθάρτεως τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων, τῶν νέων ἐκλογέων, τῶν πρόσφύγων, τοὺς ὁποίους ἔφερεν ἐνταῦθα ἡ κακόβουλος πολιτικὴ των διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ 1922. Δὲν ἐπιτυγχάνεται λοιπὸν ἡ ἐπιδιωκομένη πολιτικὴ ὁμαλότης διὰ τοῦ ψηφίσματος τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως», ἀλλὰ τοὐναντίον θέλει ἐπαναλαμβάνει, ὑπονομευθῇ δι' αὐτοῦ καὶ αὐτὸ τὸ νέον πολιτειακὸν καθεστώς, διότι οἱ 40 ἐξωκοινοβουλευτικοὶ γερουσιασταὶ οἱ μέλλοντες νὰ προχειρισθῶσιν, οἱ τεσσαράκοντα οὗτοι σωτῆρες, οὐ μόνον δὲν θὰ στέρξωσι νὰ παρακαθίσωσί ποτε μεθ' ἡμῶν, διότι θὰ ἔχωσιν τότε οὗτοι παρὰ τῷ Λαῷ τῷ ἀντιπολιτευομένῳ τὴν ἐπιρροὴν ἣν ἀσκοῦσιν ἤδη, ἐπειδὴ θὰ ἐθεωροῦντο ὡς καταπροδίδοντες τὸν ἱερόν, ὡς λέγουσιν, ἀγῶνα τῆς Ἀντιπολιτεύσεως, ἀλλὰ καὶ θὰ καταπολεμήσωσιν ἡμᾶς. Ἐκεῖνοι οἵτινες θὰ ἐδέχοντο νὰ συμμετάσχωσι τῆς Γερουσίας θὰ ἦσαν τυχάρπαστοί τινες καὶ ἄνευ πραγματικῆς πολιτικῆς ἐπιρροῆς, οἵτινες οὐδὲν ἔρεισμα θὰ ἀπετέλουν διὰ τὸ δημοκρατικὸν καθεστώς.

Ἐξετάζει μετὰ τοῦτο τὸν τρόπον τῆς συνθέσεως τοῦ καταρτισμοῦ τῆς Γερουσίας καὶ λέγει ὅτι οἱ 133 πληρεξούσιοι

οἵτινες θὰ ἐγίνοντο γερουσιασταὶ ἐξ ἡμῶν, ἵνα ἀποτελέσωσι τὴν ἀσπίδα τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, θὰ ἦτο ἀρέλεια νὰ πιστευθῇ ὅτι θὰ ἠδύναντο νὰ συγκρατήσωσι τὴν νέαν πολιτειακὴν ἡμῶν κατάστασιν, ἐὰν τυχόν, ὃ μὴ γένοιτο, ἐπήρχετο πολιτειακή τις μεταβολὴ ὁμοία πρὸς τὴν τῆς 1ης Νοεμβρίου. Ἀπόδειξις ὅτι οἱ 100 γνήσιοι ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ οἵτινες ἐξελέγησαν κατὰ τὴν Γ' Συνέλευσιν ὡς φιλελεύθεροι ὑπὸ τοῦ ἡμίσεως τοὐλάχιστον ἀριθμοῦ τῶν ἐκλογέων οὐδαμῶς ἠδυνήθησαν νὰ ἀντιδράσωσι κατὰ τῶν ἀντεθνικῶν πράξεων τῆς ἐπικρατησάσης τότε πλειονοψηφίας. Ἦσαν οἱονεὶ ἀνύπαρκτοι ἐνταῦθα, παρίσταντο δὲ μόνον ὡς ἁπλοῖ μάρτυρες τῶν ὕβρεων καὶ τῶν ὀνειδισμῶν οὓς ἀπηύθυνεν ἡ μαινομένη ἐκείνη πλειονοψηφία κατὰ τοῦ ἐλευθερόφρονος πολιτικοῦ κόσμου τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὴν ἰδίαν τύχην θὰ περιπέσωσι, προσθέτει, καὶ οἱ 133 ἐκεῖνοι πληρεξούσιοι οἵτινες θὰ προχειρισθῶσι γερουσιασταὶ καθ' ὃν τρόπον προνοεῖ τὸ ψήφισμα τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» καὶ οὐδαμῶς θέλουσι δυνηθῇ νὰ στηρίξωσι τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα.

Θεωρεῖ εἰλικρινεῖς τὰς προθέσεις τῶν συνταξάντων τὸ σχέδιον ψηφίσματος καὶ ἐπαινεῖ τὸν πόθον αὐτῶν, ἀλλ' ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς δὲν νομίζει ὅτι θὰ θεραπευθῇ ἡ κατάστασις του διὰ τῶν νέων θεσμῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς συγκροτήσεως μιᾶς δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως, εἴτε ἐκ τῆς μιᾶς μερίδος εἴτε ἐκ τῆς ἄλλης, ἀλλὰ κυρίως διὰ τῆς ἑνώσεως πασῶν τῶν δημοκρατικῶν μερίδων, ἀξίας τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς καὶ ἱκανῆς νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν διὰ τῆς καλῆς αὐτῆς διοικήσεως τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα δὲν θὰ ἀποῤῥῇ εἰς δυστυχίαν αὐτοῦ ἀλλ' εἰς καλυτέρευσιν τῆς σημερινῆς καταστάσεώς του, ἣν δὲν εἶδεν ἀπολύτως μεταβαλλομένην διὰ τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας τῶν Γλυξόβουργ.

Καὶ ὁ ἐξωκοινοβουλευτικὸς κόσμος τότε καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες ἀντέδρασαν καὶ ἀντιδρῶσιν ἀκόμη καθ' ἡμῶν θὰ σπεύσωσι πρῶτοι νὰ πλειοδοτήσωσιν, ὑποστηρίζοντες αὐτοὶ τὸ νέον πολίτευμα, διότι τὰ πολιτεύματα, ἐπιλέγει ὁ κ. Μερλόπουλος, δὲν ἑδραιοῦνται διὰ νέων θεσμῶν, καίτοι καὶ οὗτοι δύνανται κατά τι νὰ ἀσκήσωσιν ἐπιρροήν τινα δι' αὐτά, καὶ διὰ λόγων, ἀλλὰ δι' ἔργων ἱκανῶν νὰ πείσωσι τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν ὅτι τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα οὐχὶ νῦν ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι εἶνε καὶ ὀνόματι καὶ κατ' οὐσίαν διάφορον τῆς βασιλευομένης Δημοκρατίας.

Διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ δ' ὥρᾳ 7 καὶ 45'.

Ὥρᾳ 8 μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Α. Ἀκρίδας. Εἶχον ζητήσει ἀπὸ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως νὰ μᾶς δηλώσῃ ἂν θὰ δεχθῇ συνέχισιν τῆς συζητή-

σεως ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως περὶ τῶν ὑπευθύνων τῆς μικρατιατικῆς καταστροφῆς. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως μᾶς εἶχεν εἴπει προχθὲς ὅτι θὰ παύσῃ ἡ συζήτησις, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀντίληψίν ἐμοῦ καὶ ἄλλων συναδέλφων δὲν ἐφωτίσθημεν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Δὲν ἠμπορῶ νὰ κάμω σήμερον δηλώσεις. Αὐτὸ θὰ συζητηθῇ εἰς ἡμέραν ἐπερωτήσεως.

Συνεχίζεται εἶτα ἡ ἐπὶ τοῦ καταρτισμοῦ προσωρινῆς Γερουσίας συζήτησις.

Γ. Δουζίνας (ὥρᾳ 8 μ. μ.). Πρὸ παντός, λέγει, ἓν ἔπρεπε νὰ καθοδηγήσῃ τὴν σκέψιν τῶν πολεμίων τοῦ ψηφίσματος· ποία εἶνε ἡ σκοπιμότης, ποῖος ὁ σκοπὸς δι' ὃν ἡμεῖς ἐπιμένομεν εἰς τὴν ἀνώμαλον, ἔστω, ἵδρυσιν τῆς Γερουσίας. Ἂν διήλθομεν τόσον μακρὸν πολιτικὸν βίον νομοθετοῦντες μὲ ἓν νομοθετικὸν Σῶμα, θὰ ἠδυνάμεθα ἐπί τινα ἀκόμη χρόνον νὰ νομοθετήσωμεν καθ' ὁμοιον τρόπον· ἐπίσης θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἀναμείνωμεν νὰ ἐπέλθῃ ἡ συμφιλίωσις διὰ τῆς γαλήνης, ἡ ὁποία κατὰ μικρὸν δὲν δύναται παρὰ νὰ ἐπέλθῃ εἰς τὴν λαϊκὴν ψυχήν. Ἀλλὰ θεωροῦμεν ἀναγκαίαν τὴν Γερουσίαν διότι ταύτην θεωροῦμεν ὡς τὸ ἀσφαλὲς βάθρον τῆς Δημοκρατίας· διότι ἡ Δημοκρατία δὲν δύναται νὰ στηρίζηται μόνον ἐπὶ τῶν διατάξεων καὶ τῶν ἄρθρων τοῦ συντάγματος.

Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς δὲν ἐγεύθη ἀκόμη τῶν καρπῶν τῆς Δημοκρατίας· μὴ πτοεῖσθε ἀπὸ τὰς κραυγὰς ἐκείνων οἱ ὁποῖοι φωνάζουν νὰ διαλυθῶμεν διότι τὸ ἔργον μας ἐτελείωσεν. Δὲν δυνάμεθα νὰ κηρύξωμεν τὸ ἔργον ἡμῶν λῆξαν πρὶν ἢ συντάξωμεν πλήρως τὴν Ἑλληνικὴν Πολιτείαν, δὲν εἶνε δὲ πλήρης ἡ σύνταξις ἄνευ τῆς Γερουσίας. Τὰ πολιτεύματα δὲν καταρτίζονται δι' ἀμοιβαίων συμβιβασμῶν καὶ ὑποχωρήσεων, ἀλλὰ διὰ τῆς πίστεως τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν πάντες πρὸς αὐτά. Ἐγὼ θεωρῶ ὅτι ἡ Δημοκρατία θὰ ἦτο ἀνάπηρος ἄνευ τῆς ἀμέσου ἱδρύσεως τῆς Γερουσίας, διότι τὴν Γερουσίαν θεωρῶ ὡς ἓν Σῶμα τὸ ὁποῖον θὰ ἀναπλάσῃ ὁλόκληρον τὴν Ἑλληνικὴν Κοινωνίαν.

Μόνον δὲ ὁ τρόπος τὸν ὁποῖον ὑπέδειξεν ὁ Ἀρχηγὸς τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» θέλει μᾶς ὁδηγήσει εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο. Εἶνε τώρα μία σχεδὸν 10ετηρὶς καθ' ἣν εὑρισκόμεθα εἰς ἕνα διαρκῆ σάλον. Τῆς περιστάσεως ταύτης ἂς ἐπωφεληθῶμεν, ἵνα δημιουργήσωμεν μίαν νέαν Πολιτείαν, νέαν Κοινωνίαν. Τὴν Γερουσίαν θέλομεν ἐπαγρυπνοῦσαν ἀκόμη καὶ ἐπὶ τῶν συμφερόντων τῶν διαφόρων τάξεων, αὕτη δὲ εἶνε ἡ μορφὴ τῆς Γερουσίας εἰς ὅλα τὰ νεώτερα πολιτεύματα. Διὰ τοῦτο πρέπει αὐτὴ νὰ ἀπαρτισθῇ ἀπὸ ἀντιπροσώπους ὁμάδων ἐχουσῶν ὅμοια συμφέροντα. Ἡ ἐ'θύνη τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πολιτεύματος θὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς βάσεως· ἡμῶν καὶ διὰ τοῦτο ἡμεῖς οἱ ἴδιοι πρέπει νὰ ἐκλέξωμεν καὶ νὰ καταρτίσωμεν τὴν Γερουσίαν. Ἀλλὰ μᾶς ἀντιτάσσεται· Θέλετε σεῖς νὰ γίνητε οἱ ἐκλέκτορες τῶν ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων ὀργανώσεων; Βεβαίως σήμερον θὰ χρησιμεύσωμεν ὡς καθοδηγηταὶ τῶν ὀργανώσεων ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι δὲν ὑπάρχουν. Διατί δὲ θὰ μᾶς μεμφθῶσι δι' αὐτό, ἀφοῦ θὰ ἔχωμεν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέξωμεν τοὺς καλυτέρους ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονας; Διατί τότε δὲν θὰ δυνάμεθα νὰ ἐκλέξωμεν καὶ τὸν καλύτερον ἀγρότην ἢ τὸν καλύτερον ἐπαγγελματίαν;

Ὅταν δὲ καταρτισθῇ ἡ Γερουσία, μόνη της θὰ ἀποκτήσῃ τότε τὴν δύναμιν καὶ τὸ ἀπαιτούμενον κῦρος· ἀρκεῖ καὶ μόνον ν' ἀναφυῇ μία διαφωνία μὲ τὴν Βουλήν, διὰ νὰ ἴδητε ποίαν ἐνίσχυσιν θὰ λάβῃ ἐκ μέρους τοῦ Λαοῦ, ἂν ἔχῃ τὸ δίκαιον μαζί της. Ὥστε δὲν ὑπάρχει φόβος ὅτι τὸ Σῶμα τοῦτο δὲν θὰ ἔχῃ κῦρος. Δὲν ὑπάρχει δὲ καμμία ἀνάγκη νὰ μετάσχουσι τῆς Γερουσίας τὰ πρώτης κατηγορίας ἀντιπάλα πολιτικὰ πρόσωπα. Καὶ ἂν μετάσχουσιν αὐτῆς καὶ δευτέρας κατηγορίας πρόσωπα τοῦ ἀντιπάλου κόσμου, τὸ κέρδος αὐτὸ δὲν εἶνε μικρόν. Ἀλλ' ἔχει ἀρά γε ἡ Συνέλευσις τὴν ἐντολὴν νὰ ἐκλέξῃ τὴν Γερουσίαν; Ἀλλ' ἀφοῦ ἡ Συνέλευσις ὀφείλει νὰ ἐκλέξῃ τὴν Γερουσίαν, ἔχει ὄχι μόνον τὸ δικαίωμα ἀλλὰ καὶ τὴν ἐντολὴν ἐκ μέρους τοῦ Λαοῦ διὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς Γερουσίας.

Τὸ ὅτι δὲ μόνον μὲ τὴν ἵδρυσιν τῆς Γερουσίας θὰ ἐπιτύχωμεν τὴν συμφιλίωσιν οὐδεὶς ποτὲ τὸ ἐφαντάσθη, οὐδὲ καὶ ἡμεῖς ὑπεστηρίξαμεν. Ὑπεστηρίξαμεν μόνον ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀφήνωμεν καμμίαν περίστασιν, ἵνα ἐπιδείξωμεν τὰς συμφιλιωτικάς μας διαθέσεις. Οὔτε θὰ ἐξέλθωσι μεμειωμένοι οἱ πληρεξούσιοι οἱ ὁποῖοι θὰ κληθῶσι νὰ συμμετάσχωσι τῆς Γερουσίας, διότι οὐδεὶς μειοῦται τιμώμενος.

Κατακρίνει εἶτα τὴν παρατηρουμένην ἐκάστοτε σπουδὴν εἰς πάντα τὰ ζητήματα, σπουδὴν σημειωθεῖσαν καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, σπουδὴν ἐπιδεικνυομένην καὶ σήμερον. Σπεύδομεν, λέγει, καὶ τώρα νὰ ἐρωτήσωμεν τὸν Λαόν. Ἀλλὰ δὲν ἐρωτοῦν τὸν Λαὸν ἂν τοῦ ἀρέσκει ἢ ὄχι εἰς ἀγών. Τὸν ἐρωτοῦν μόνον ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐπὶ τίνων ἀποτελεσμάτων θὰ τὸν ἐρωτήσητε, ἀφοῦ ἀκόμη οὐδὲν ἐγεύθη καὶ οὐδὲν εἶδεν; Εἶνε ἀνάγκη διὰ πάντα ταῦτα νὰ σπεύσωμεν νὰ δώσωμεν εἰς τὸν Λαὸν τὴν εἰκόνα τῆς Δημοκρατίας, νὰ τὸν καταστήσωμεν ἱκανὸν νὰ ἐννοήσῃ τί πράγματι εἶνε ἡ Δημοκρατία, καὶ τοῦτο θὰ πράξωμεν, ὅταν ἱδρύσωμεν τὴν Γερουσίαν. Ἂν ἐνομίσαμεν ὅτι διὰ

τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέρμα τοῦ ἀγῶνος, πλανώμεθα. Ἡ ἵδρυσις τῆς ὁριστικῆς Γερουσίας δὲν δύναται νὰ γίνῃ πρὸ τῆς παρελεύσεως τοὐλάχιστον ἑνὸς ἔτους, δὲν εἶνε δὲ δυνατὸν ἐπὶ τόσον χρόνον νὰ λειτουργῇ τὸ πολίτευμα μὲ τὴν ἁπλῆν μόνον Βουλήν. Εἰς τοῦτο πρέπει νὰ προσέξωμεν πολύ. Ἂς σκεφθῶμεν τὸ συμφέρον τῆς Δημοκρατίας καὶ ἂς σκεφθῶμεν καὶ τὸ συμφέρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Δ. Μαργέτης (ὥρᾳ 9 μ. μ.). Ἐάν, λέγει, ἡ ἄμεσος συγκρότησις τῆς Γερουσίας προετείνετο ἀπὸ τὸν Ἀρχηγὸν τῶν Συντηρητικῶν, τοῦτο δὲν θὰ μὲ ἐξέπληττεν. Ἡ πρότασις ὅμως γενομένη ἐκ μέρους τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» μὲ ἐκπλήττει, διότι ἡ πρότασις εἶνε ἀντιδημοκρατική. Διότι κατὰ τί θὰ διαφέρῃ μία τοιαύτη Γερουσία ἀπὸ τὴν Γερουσίαν τὴν ὁποίαν διώρισεν ὁ Ὄθων; Ὅταν εἰς ὅλα τὰ Κράτη αἱ Γερουσίαι ἀρχίζουν νὰ συγκροτῶνται ἐμμέσως—ἀρχίζει τοὐλάχιστον νὰ παρατηρῆται τοιαύτη τις κίνησις καὶ ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχουν ἤδη Γερουσίαι—, θὰ ἦτο πολὺ περίεργον νὰ συγκροτήσωμεν ἡμεῖς τὴν Γερουσίαν διὰ διορισμοῦ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως. Φρονεῖ ὅτι τὸ δεύτερον Σῶμα πρέπει νὰ ὀργανωθῇ κατὰ τρόπον ὁμοσπονδιακόν, ἵνα καταδειχθῇ κατὰ πόσον ἡ τοιαύτη ὀργάνωσις εἶνε ἀνωτέρα τῆς κοινοβουλευτικῆς. Θὰ ἔπρεπε δὲ ἅμα τῇ ἐγκαθιδρύσει τῆς Δημοκρατίας νὰ ἰσχύσῃ ἀμέσως ἡ αὐτοδιοίκησις. Τότε μόνον ὁ Λαὸς θὰ ἠννόει τὴν Δημοκρατίαν, διότι θὰ τὴν ἔβλεπε μέσα εἰς τὸ χωριό του καὶ θὰ τὴν ἠσθάνετο. Εἰς τοῦτο ὁ ἀξιότιμος Ἀρχηγὸς τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» ἔπταισεν. Οὐδεμίαν διαφορὰν μέχρι τοῦδε εἶδεν ὁ Λαὸς εἰς τὴν διοίκησιν. Εἰς αὐτὸ πρέπει νὰ καταβληθῇ ὅλη ἡ προσοχὴ τῆς Συνελεύσεως. Ὁ κοινοβουλευτισμὸς χρεοκοπεῖ πλέον· διὰ τοῦτο θὰ ἔπρεπε νὰ ὀργανώσωμεν τὸ δεύτερον Σῶμα κατ' ἄλλο σύστημα. Τοιοῦτο σύστημα προτείνει ὁ ἀξιότιμος Ἀρχηγὸς τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως», διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον δὲν πρέπει νὰ μολυνθῇ ἡ πρότασίς του αὕτη μὲ τὴν ἄλλην πρότασιν περὶ ἀμέσου συγκροτήσεως τῆς Γερουσίας, κατὰ τῆς ὁποίας κηρύσσεται.

Κ. Ρέντης (ὥρᾳ 9.30' μ. μ.). Τὰ γεγονότα, λέγει, τῆς τελευταίας δεκαετίας φαίνεται ὅτι δὲν μᾶς ἐδίδαξαν ἐπαρκῶς. Ἀναφέρει τὰ γενόμενα κατὰ τὸ παρελθόν, ὁπότε παρὰ τὴν λαϊκὴν θέλησιν κατερρίφθη ἀπὸ τὴν Ἀρχὴν τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, καὶ λέγει ὅτι πρὸς ἀποτροπὴν τούτων ἐν τῷ μέλλοντι ὀφείλομεν νὰ λάβωμεν τεχνητὰ μέσα, μέσα τῶν ὁποίων σκοπὸς νὰ εἶνε ἡ περιφρούρησις τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν. Ἤδη, λέγει, ἐπανειλημμένως τὸ φάσμα τῆς ἀναρχίας ἔκρουσε τὰς θύρας τοῦ Κοινοβουλίου. Ἀλλὰ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι δὲν ὑπάρχει δεύτερον Σῶμα; Βεβαίως, ἂν ὑπῆρχε Γερουσία, οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Ναυτικοῦ δὲν θὰ ἐφαντάζοντο ὅτι ἦτο τόσον εὔκολον νὰ ψηφισθῶσι τὰ νομοθετικὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἐζήτουν. Καὶ γενικῶς δὲ αἱ Κυβερνήσεις δὲν θὰ ὑρίσταντο τὰς πιέσεις τὰς ὁποίας εἶνε γνωστὸν σήμερον ὅτι ὑρίστανται πρὸς ἐπιψήφισιν διαφόρων νομοθετικῶν μέτρων. Φρονῶν ὅτι ἡ Συνέλευσις —διὰ τὴν πρώτην τοὐλάχιστον Γερουσίαν— θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐκλογικὸν Σῶμα, δὲν νομίζει ἐπίσης ὅτι θὰ ἦτο μομφὴ δι' οἱονδήποτε πληρεξούσιον ἡ ἐκλογή του ὡς γερουσιαστοῦ. Οὔτε παύει ὁ γερουσιαστὴς νὰ ἔχῃ τὴν ἀποστολήν του, ὅσον ἀφορᾷ τὸ συνταγματικὸν ἔργον. Ἐάν, λέγει, συνεχίζων, ἀκολουθήσωμεν τὴν ὁδὸν τῶν Νομαρχιακῶν Συμβουλίων, ἡ ὁδὸς αὕτη, ἐκτὸς τοῦ ὅτι θὰ εἶνε πολὺ μακράν, θὰ ὁδηγήσῃ ἀσφαλῶς εἰς καθεστωτικὸν ἀγῶνα, διότι τοιαύτην μορφὴν θὰ δώσουν οἱ ἀντίπαλοι πρὸς αὐτόν. Πρέπει νὰ ἀδίσωμεν, κύριοι, πρὸς τὴν συγκρότησιν τῆς Δημοκρατίας, διότι, ἂν ἐπί τινα ἀκόμη χρόνον παρατείνωμεν τὴν κατάστασιν, θὰ λάβωσι χώραν γεγονότα τὰ ὁποῖα θὰ εἶνε εἰς βάρος αὐτῆς.

Δ. Βαρελᾶς (ὥρᾳ 9, 30' μ.μ.). Ὁ θεσμός, λέγει, τῆς Γερουσίας εἶνε ἀναχρονιστικὸς καὶ εἰς οὐδὲν θὰ χρησιμεύσῃ. Ἂν δὲ ἡ Γερουσία ἔχῃ καὶ πολιτικὴν δύναμιν, θὰ συγκρούηται μὲ τὴν Βουλήν, εἰς τρόπον ὥστε ἡ Κυβέρνησις νὰ ἔχῃ ἀνάγκην καὶ τῆς πλειονοψηφίας τῆς Γερουσίας.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ διακόπτεται ἡ ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος περὶ καταρτισμοῦ προσωρινῆς Γερουσίας συζήτησις, ἵνα συνεχισθῇ αὔριον.

Αἰτήσει τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν β' συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου «περὶ διεκδικήσεως τῶν διατετιμημένων προικώων ἀκινήτων μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου».

Ὁ κ. ***Κ. Ρέντης*** λέγει ὅτι δὲν δύναται τὸ νομοσχέδιον νὰ ἔχῃ ἀναδρομικὴν ἰσχύν.

Ὁ κ. ***Κ. Γόντικας*** ζητεῖ διασαφήσεις.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι ὑπάρχουν σήμερον σύζυγοι οἱ ὁποῖοι γίνονται πραγματικοὶ τύραννοι. Διότι, ἐὰν ἔλαβέ τις ὡς προῖκα μίαν οἰκίαν ἀξίας 10 χιλιάδων δραχμῶν π. χ., σήμερον ἡ οἰκία αὕτη ἀξίζει 100 χιλιάδας δραχμῶν. Καὶ ἐπὶ τῇ ὁράσει τῆς παλαιᾶς διατάξεως

θὰ ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰς τὴν γυναῖκα 10 χιλιάδας δραχμῶν καὶ νὰ φύγῃ.

Ἀποτελεῖ ἐπομένως μίαν κοινωνικὴν ἀνάγκην ἡ ἐπιψήφισις τοῦ νομοσχεδίου, τοῦ ὁποίου ἡ ἰσχὺς θέλει ἀρχίσει ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς, ὅπως ἐπίσης θὰ ἰσχύσῃ τοῦτο καὶ διὰ τὰς ἐκκρεμούσας ἐν τοῖς Δικαστηρίοις ὑποθέσεις.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** παρατηρεῖ ὅτι αἱ Βουλαὶ δὲν πρέπει νὰ νομοθετῶσιν οὐδὲ νὰ ῥυθμίζωσιν ὑποθέσεις ἐκκρεμούσας ἐν τοῖς Δικαστηρίοις.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) δέχεται τὴν ὀρθότητα τῆς παρατηρήσεως τοῦ κ. πληρεξουσίου, παρατηρεῖ ὅμως ὅτι δὲν δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι αἱ Βουλαὶ δὲν δύνανται νὰ ἑρμηνεύωσι τοὺς νόμους.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι τοῦτο δύναται νὰ γίνῃ, οὗτος ὅμως διαμαρτύρεται διὰ τὴν μεταβατικὴν διάταξιν καὶ ζητεῖ ἵνα ἡ διαμαρτυρία του αὕτη ὑπάρχῃ εἰς τὰ πρακτικά.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι πρὸς θεραπείαν τοῦ κοινοῦ αἰσθήματος δὲν πρέπει ἡ Συνέλευσις νὰ ἐπιμείνῃ εἰς λεπτομερείας.

Ὁ κ. **Α. Κούτρας** δὲν φρονεῖ ὅτι πρόκειται περὶ νομοσχεδίου τυπικοῦ, τὸ ὁποῖον νὰ δύνατο νὰ ψηφισθῇ εἰς τοιαύτην ὥραν. Ἀναφέρει διαφόρους διὰ τοῦ νομοσχεδίου εἰσαγομένας καινοτομίας, ὡς εἶνε ἡ διὰ τῆς § 2 τοῦ ἄρθρου 3 εἰσαγομένη.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης), ἀποδεχόμενος τὸ ὀρθὸν τῆς παρατηρήσεως, δέχεται τροπολογίαν καθ' ἣν ἐν § 2 τοῦ ἄρθρου 3 καὶ μετὰ τὰς λέξεις «ἐπὶ ποινῇ» καὶ ἀντὶ τῆς φράσεως «ἀκυρότητος κλπ.» προστίθεται «ἀπαραδέκτου τῆς περὶ διαζυγίου ἀγωγῆς».

Ἐπίσης μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. **Α. Κούτρα** δέχεται τροπολογίαν καθ' ἣν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου 3 προστίθεται παράγραφος ἔχουσα οὕτω: «Μὴ ἐγερθείσης ἐντὸς ἓξ μηνῶν τῆς περὶ διαζυγίου ἀγωγῆς, ἡ ἄνω ἐγγραφὴ ἀποβάλλει πᾶν ἀποτέλεσμα».

Γίνεται ὡσαύτως δεκτὴ τροπολογία τοῦ κ. Π. Καραπάνου ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 2, καθ' ἣν εἰς τὸν στίχον 3 καὶ μετὰ τὴν λέξιν «ἄνδρα» προστίθεται «ἢ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ».

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν μετὰ τοῦτο τὸ νομοσχέδιον εἰς β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν, ὡς ἐτροποποιήθη, ἀναβληθείσης τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου.

Γίνεται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον μόνον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

Περὶ διαγραφῆς τῶν ἐν τοῖς πινακίοις τῶν πολυμελῶν δικαστηρίων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς πολιτικῶν ὑποθέσεων.

Ἄρθρον μόνον.

Ἅπασαι αἱ ἐν τοῖς πινακίοις τοῦ Ἀρείου Πάγου, τοῦ Ἐφετείου καὶ τῶν Πρωτοδικείων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ἐγγεγραμμέναι μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος νόμου πολιτικαὶ ὑποθέσεις, ἐξαιρέσει τῶν ἐγγεγραμμένων ὡς νόμῳ ἢ προεδρικῇ πράξει προτετιμημένων, θεωροῦνται αὐτοδικαίως διαγεγραμμέναι. Διὰ τῆς διαγραφῆς ταύτης δὲν παραβλάπτονται αἱ ἐπελθοῦσαι ἤδη διὰ τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν εἰς τὸ πινάκιον οὐσιαστικαὶ συνέπειαι.

Ἡ διάταξις τοῦ προηγουμένου ἄρθρου δύναται δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργοῦ, δημοσιευομένης διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς ἄλλα δικαστήρια, ἐὰν τὸ ζητήσουν οἱ οἰκεῖοι Δικηγορικοὶ Σύλλογοι, κανονιζομένων διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ ἀναλόγων προθεσμιῶν».

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου ΒΧΗ' περὶ ἐξώσεως δυστροπούντων μαθητῶν, ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ Ν. Δ. τῆς 19/21 Μαρτίου 1923», ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1.

Τὸ ὅριον τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ Εἰρηνοδικείου ἐπὶ ἀγωγῶν περὶ ἐξώσεως κατὰ τὰς περιπτώσεις τοῦ ΒΧΗ' νόμου αὐξάνεται εἰς 400 δραχμὰς κατὰ μῆνα.

Ἄρθρον 2.

Ἡ δευτέρα παράγραφος τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ ἀπὸ 19 Μαρτίου 1923 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ ΒΧΗ' νόμου ἀντικαθίσταται διὰ τῶν ἀκολούθων·

«Ἡ κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Εἰρηνοδίκου ἔφεσις δικάζεται ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου Πρωτοδικείου καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν τοῦ γραφομένης κάτωθι ἀντιγράφου τῆς κατατεθείσης ἐφέσεως, ἧς ἀντίγραφον μετὰ τῆς πράξεως κοινοποιεῖται τῷ ἀντιδίκῳ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος. Ὁ πρόεδρος δὲν δύναται νὰ ὁρίσῃ προθεσμίαν συζητήσεως ἐλάσσονα τῶν ὀκτὼ ἡμερῶν, τοῦ δὲ δεκαπέντε ἡμερῶν ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως μείζονα τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν. Τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ ἐκδώσῃ τὴν ἀπόφασίν του ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς συζητήσεως.

Ἡ κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ πρόεδρου τῶν Πρωτοδικῶν

ἐφεσις δικάζεται ὑπὸ τῶν Ἐφετείων, τηρουμένων, ὅσον ἀφορᾷ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ προθεσμίαν τῆς τε συζητήσεως καὶ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως, τῶν διὰ τὰς ἐφέσεις κατ' ἀποφάσεων τοῦ Εἰρηνοδίκου, ὡς ἀνωτέρω, ὁριζομένων.

Ἄρθρον 3.

Τὸ ἄρθρον 6 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Ν. Δ. ἀντικαθίσταται διὰ τῶν ἑξῆς·

«Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ παρόντος νόμου ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὴν κατ' ἔφεσιν διαδικασίαν, ἐφαρμοζομένης καὶ ἐπὶ δικαστικοῦ ὅρκου τῆς τελευταίας περιόδου τοῦ ἄρθρου τούτου, εἴτε παρὼν εἴτε ἀπὼν εἶνε ὁ ὁμόσων. Ἐξέτασις μαρτύρων ἐπιτρέπεται ἐν τῇ ἐκκλήτῳ δίκῃ. Ἡ ἐνέργεια αὐτοψίας δύναται ν' ἀνατεθῇ εἰς ἓν τῶν μελῶν τοῦ Ἐφετείου.»

Ἄρθρον 4.

Τὸ ἄρθρον 8 τοῦ αὐτοῦ Ν. Δ. ἀντικαθίσταται ὡς ἕπεται·

«Ἐναντίον τῶν κατὰ τὴν ἀνωτέρω διαδικασίαν ἐκδιδομένων τελεσιδίκων ἢ ἀνεκκλήτων ἀποφάσεων, ἢ γενομένων τελεσιδίκων δι' ἀπράκτου παρελεύσεως τῆς πρὸς ἔφεσιν προθεσμίας ἐπιτρέπεται αἴτησις ἀναιρέσεως διὰ τοὺς ἐν τῷ ἄρθρῳ 807 ἀριθ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 15 καὶ 17 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας λόγους.

Ἄρθρον 5.

Ὁ Ἄρειος Πάγος δύναται, ἐὰν ἡ οὐσιαστικὴ ἐκδίκασις τῆς διαφορᾶς εἶνε δυνατὴ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐνώπιον αὐτοῦ προσαχθέντων ἐγγράφων καὶ ἀποδεικτικῶν στοιχείων, νὰ προβῇ εἰς ταύτην ἄνευ παραπομπῆς εἰς τὸ Β' τμῆμα ἢ εἰς ἕτερον δικαστήριον.

Ἐξαφανιζομένης συνεπείᾳ ἐνδίκου μέσου ἀποφάσεως περὶ ἐξώσεως ἐκτελεσθείσης, διατάσσεται δι' ἀποφάσεως τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, κατ' αἴτησιν τοῦ νικῶντος διαδίκου, ὑποβαλλομένης καὶ διὰ τῶν πρωτάσεων, ἡ ἐπανεγκατάστασις αὐτοῦ εἰς τὸ μίσθιον, τῆς περὶ τούτου διατάξεως ἐκτελουμένης καὶ κατὰ παντὸς ἔλκοντος τὰ δικαιώματά του ἐκ τοῦ ἐκμισθωτοῦ.

Ἡ ἀνόρθωσις πάσης ἄλλης ζημίας ἐπιδιώκεται κατὰ τὴν τακτικὴν διαδικασίαν.

Ἄρθρον 6.

Μεταβατικὴ διάταξις.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος νόμου ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως, αἱ δὲ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἰσχύος αὐτοῦ **ἐκκρεμεῖς ἐφέσεις, ἐφ' ὧν δὲν ἐξεδόθη** εἰσέτι ἀπόφασις, δικάζονται ὑπὸ τῶν κατὰ τὸν παρόντα

νόμον ἁρμοδίων δικαστηρίων κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου αὐτῶν ὁριοθησομένην ἡμέραν καὶ ὥραν συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 2».

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον «περὶ κατασκευῆς καὶ ἐπισκευῆς στρατιωτικῶν κτιρίων Φρουρᾶς Ἀθηνῶν».

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 10.30' μ. μ. διὰ τὴν 4ην μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Μέλφος
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΠΕ'
τῆς 22 Νοεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ ὁ μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν κ. **Γ. Κονδύλης** ἀποτείνει τὸ νομοσχέδιον «περὶ κυρώσεως γενομένης δαπάνης δραχ. 100.000 πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως κατὰ τὴν ἐνταῦθα παραμονὴν τοῦ Ἀγγλικοῦ Στόλου».

Οἱ ἐν Πάτραις ὀδοντίατροι παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ ψηφισθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Ὑγιεινῆς ὑποβληθὲν νομοσχέδιον περὶ ἐπανεξετάσεως τῶν ἀπορριφθέντων ὀδοντοτεχνιτῶν.

Ὁ Γεωργικὸς πιστωτικὸς Συνεταιρισμὸς Καρδίτσης παρακαλεῖ ὅπως μὴ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπόμνημα τῶν καπνεργατῶν.

Ὁ ἐκ Χαλκίδος Ἀλέκος Γαμβακᾶς καὶ τὰ ἀνήλικα ὀρφανὰ Λευκὰ Γαμβακᾶ διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ ταμείου περιθάλψεως προσφύγων, καταλαβόντος παρανόμως οἰκόπεδόν των 6.000 πήχεων.

Οἱ κάτοικοι τῶν κοινοτήτων τῆς χερσονήσου Κασσάνδρας τῆς Χαλκιδικῆς παρακαλοῦσιν ὅπως ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης.

Οἱ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ τῷ τεχνικῷ Διδασκαλείῳ μετεκπαιδευόμενοι δημοδιδάσκαλοι ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ καθορισμοῦ τῆς θέσεώς των.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Λευκάδος, λόγῳ τῆς κρίσεως τοῦ οἴνου Λευκάδος, παρακαλεῖ ὅπως ἐλαττωθῶσιν οἱ τοπικοὶ φόροι τοῦ οἴνου.

Οἱ κάτοικοι Ἀμαρουσίου διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἐκ μέ-

ους τῶν ἐκεῖ πρόσφύγων ἐκμετάλλευσιν τοῦ κοινοτικοῦ τόμου.

Οἱ ἐν Ξάνθῃ πρόσφυγες ἁλιεῖς παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς ἐπιτραπῇ ἡ ἐν τῇ λίμνῃ Πόρτο-Λαγὸ ἁλιεία.

Οἱ ἐν Λιγουρατίῳ Μαργαριτίου πρόσφυγες διαμαρτύρονται διὰ τὰς συχνὰς μετακινήσεις των.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐφέδρων ἀξιωματικῶν Ἡρακλείου παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπόμνημα τῆς Ἑνώσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφέδρων ἀξιωματικῶν.

Ἡ Ἕνωσις τῶν Τ. Τ. Τ. Κερκύρας παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπόμνημα τῶν ὑπαλλήλων τῶν Τ. Τ. Τ.

Ἡ Ἕνωσις τῶν Συνεταιρισμῶν Τριφυλίας διαμαρτύρεται δι ἀ τὴν βραδύτητα τῆς ἀγορᾶς τῶν 30 ἑκατομμυρίων λιτρῶν στ αριδοκάρπου καὶ παρακαλεῖ, πλὴν τῆς πραγματοποιήσεως, ὅπ ως διαταχθῇ καὶ ἡ ταχίστη ἐπιδιόρθωσις τῶν ἐκεῖ ὁδῶν.

Ὁ Γεωργικὸς Συνεταιρισμὸς Δαμαλᾶ διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἐπέμβασιν τῆς ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς ἐπὶ τῶν ἔργων του.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Καρδίτσης παρακαλοῦσιν ὅπως ληφθῶσι προστατευτικὰ μέτρα διὰ τὴν καπνοπαραγωγὴν καὶ καπνοβιομηχανίαν, συνάμα δὲ ὅπως ἀπαγορευθῇ ἡ ἐξαγωγὴ ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Σωματείου παλαιῶν πολεμιστῶν Σώχου παρακαλεῖ ὅπως ἐλαττωθῇ ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ καπνοῦ.

Ἡ Συνομοσπονδία τῶν Ἐπαγγελματιῶν τῆς Ἑλλάδος ὑποβάλλει ὑπόμνημα σχετικὸν μὲ τὴν ἵδρυσιν τῆς Γερουσίας.

Ἡ **ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ** τῆς Συνελεύσεως ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ μὴ διορισμοῦ τῶν ἀποχωρούντων δικαστικῶν ἢ δικηγόρων παρ' οἷς δικαστηρίοις ὑπηρέτησαν ὡς δικαστικοί».

Οἱ **Ὑπουργοὶ τῶν Οἰκονομικῶν** καὶ **Ἐξωτερικῶν** κ. κ. **Κ. Γκότσης** καὶ **Γ. Ροῦσσος** ὑποβάλλουσι σχέδιον ψηφίσματος περὶ παροχῆς ἀδείας εἰς τὴν Κυβέρνησιν πρὸς σύναψιν προσωρινῶν ἐμπορικῶν συμφωνιῶν μετὰ ξένων Ἐπικρατειῶν".

Ὁ **ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸς** διαβιβάζει α') ἔγγραφον τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετῶν, δι' οὗ ζητεῖται ἡ ἄδεια τῆς Συνελεύσεως πρὸς ποινικὴν δίωξιν τοῦ πληρεξουσίου κ. Ι. Σεφερλῆ καὶ β') ἔγγραφον τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν ἐν Λαρίσῃ Ἐφετῶν πρὸς παροχὴν ἀδείας διὰ τὴν ποινικὴν δίωξιν τοῦ πληρεξουσίου κ. Ι. Τσίρου.

Παραπέμπεται εἰς τὴν ἁρμοδίαν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) ὑποβάλλει τὰ ἑξῆς νομοσχέδια:

α') «Περὶ μονιμοποιήσεως τῶν προσωρινῶν Ἐπιθεωρητῶν Θράκης», καὶ

β') «Περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιατικῶν κλπ. καὶ τοῦ ἀλλοδαποῦ λεπτομερειακοῦ Ἐρ. Πάσκουϊτς συμβάσεως".

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν Ἀναφορῶν

Οἱ κ. κ. **Ι. Μαρματάκης** καὶ **Ι. Κούνδουρος** συνιστῶσιν ἀναφορὰν τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Χανίων περὶ ἐξιστώσεως τῆς φορολογίας τοῦ σάπωνος.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι θὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς συστάσεις τῶν κ. κ. πληρεξουσίων.

Ὁ κ. **Χ. Σακελλαρίδης** καταθέτει καὶ ἀναπτύσσει ἀναφορὰν τῶν κατοίκων Κλεισούρας, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπικαλεῖται τὴν μέριμναν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας.

Ὁ κ. **Β. Χατζηλίας** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῆς Ἐπιτροπῆς γεωργῶν Ὀρεστιάδος, ἥτις διαβιβάζεται εἰς τὸ ἁρμόδιον Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας.

Ὁ κ. **Α. Πραντούνας** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν τραυματιῶν κατόχων περιπτέρων.

Ὁ κ. **Π. Κουρτίδης** συνιστᾷ ἀναφορὰν δημοδιδασκάλων περιφερείας Ἀλεξανδρουπόλεως.

Ὁ κ. **Β. Χατζηλίας** συνιστᾷ τὴν ἰδίαν ἀναφοράν.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) λέγει ὅτι θὰ ληφθῇ πάντως σχετικὸν μέτρον.

Ὁ κ. **Α. Πραντούνας** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν ἀποστράτων ἀξιωματικῶν περὶ αὐξήσεως τῆς συντάξεώς των.

Τὴν ἰδίαν ἀναφορὰν συνιστῶσι καὶ οἱ κ.κ. **Ε. Ζυμπρακάκης Α. Ἀναγνωστόπουλος, Ν. Γεωργιάδης Γ. Παπαοικονόμου** καὶ **Γ. Κατσιμπίρης**.

Ὁ κ. **Δ. Καλκανδῆ** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Ἱερατικοῦ Συνδέσμου Λέσβου.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** καταθέτει καὶ ἀναπτύσσει ψήφισμα «περὶ ἀκυρώσεως τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῆς ἐν Πειραιεῖ πλατείας Θεμιστοκλέους».

Ἐπίσης καταθέτει καὶ ἀναπτύσσει ψήφισμα περὶ τῆς στρατιᾶς Δραγούμη.

Ὁ κ. **Ἀθ. Θεολογίτης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῆς συντεχνίας κηπουρῶν Λαγκαδᾶ.

Ὁ κ. **Δ. Καταφυγιώτης** συνιστᾷ ἀναφορὰν χαλαζοπλήκτων Μοριχόβου.

Οἱ κ. κ. **Ι. Μαμάης** καὶ **Δ. Μπότσαρης** συνιστῶσιν ἀναφορὰν τοῦ Συνεταιρισμοῦ ἁλιέων τῆς νήσου Ἰωαννίνων.

Ὁ κ. **Ι. Σολιώτης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν συμβολαιογράφων Λίγίου.

Ὁ κ. **Στυλ. Γονατᾶς** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Συλλόγου Καυκασίων Θεσσαλονίκης.

Τὴν ἰδίαν ἀναφορὰν συνιστᾷ ὁ κ. **Δ. Εὐθυμιάδης**.

Ὁ κ. **Α. Μπακάλμπασης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν οἰνοπαραγωγῶν Ξάνθης.

Ὁ κ. **Αὐγ. Θεολογίτης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν πληρεξουσίων κ. κ. Τερζόγλου, Εὐθυμιάδου κλπ.

Ὁ κ. **Ι. Μαρματάκης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ δημοδιδασκάλου Ἀντ. Μαναδάκη καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ τὴν λάβῃ ὑπ' ὄψιν.

Τὴν ἰδίαν ἀναφορὰν συνιστᾷ καὶ ὁ κ. **Δ. Καλκανδῆς**

Ὁ κ. **Δ. Προμπονᾶς** ἀναπτύσσει ἀναφορὰν τῶν κατοίκων Κυνιδάρου Νάξου κατὰ τοῦ ἐκεῖ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Δημοτ. Σχολείων Στεφανάκου καταγγελλόντων αὐτὸν διὰ διαφόρους παρανόμους πράξεις καὶ διώξεις κατὰ διαφόρων διδασκάλων καὶ ἄλλων ἀντιφρονούντων αὐτῷ κατοίκων. Συνιστᾷ εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα καὶ μεταθέσῃ ἐκεῖθεν τοῦτον, διότι ὑπάρχει φόβος μὴ χειροδικήσωσι κατὰ τοῦ ἐν λόγῳ Ἐπιθεωρητοῦ οἱ κάτοικοι.

Παρελθούσης τῆς ὥρας αἱ λοιπαὶ ἀναφοραὶ ἀναβάλλονται.

Εἰσέρχεται δὲ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Συντακτικῆς καὶ Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σύνολον τοῦ σχεδίου νόμου
«Περὶ τῆς διεκδικήσεως διατετιμημένων προικῶν ἀκινήτων μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου».

(Ὡς ἐτροποποιήθη κατὰ τὴν β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν) ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1.

1. Ἐπὶ διατετιμημένης προικός, λυομένου τοῦ γάμου θανάτῳ τοῦ ἀνδρὸς ἢ διαζυγίῳ, ἡ γυνή, καθ' ἃς περιπτώσεις ἀναλαμβάνει αὕτη τὴν προῖκα, ἔχει ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς λύσεως τοῦ γάμου τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα εἴτε νὰ διεκδικήσῃ τὰ παρὰ τῷ ἀνδρὶ σωζόμενα ἀκίνητα εἴτε νὰ ζητήσῃ τὴν διατίμησιν αὐτῶν. Παρερχομένου τοῦ ἔτους δικαιοῦται μόνον εἰς τὴν διατίμησιν.

2. Ὡς σωζόμενα παρὰ τῷ ἀνδρὶ θεωροῦνται τὰ εἰς τὴν περιουσίαν ἢ κληρονομίαν αὐτοῦ κατὰ τὸν χρόνον τῆς λύσεως τοῦ γάμου ἀνήκοντα προικῶα ἀκίνητα, μὴ ἀγαιρουμένων τῶν κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον κεκτημένων ἐμπραγμάτων δικαιωμάτων τρίτων.

Ἄρθρον 2.

1. Τὸ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἐκλεκτικὸν δικαίωμα ἀσκεῖται διὰ τῆς περὶ τούτου δηλώσεως τῆς γυναικός, κοινοποιουμένης πρὸς τὸν ἄνδρα ἢ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ ἢ διὰ τῆς ἐγέρσεως ἀγωγῆς, καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς ἀνάκλησιν. Ἡ δήλωσις ἢ ἡ ἀγωγὴ οὐδὲν τοιοῦτον ἐπάγεται ἀποτέλεσμα, ἂν μὴ σημειωθῇ ἡ ἐπίδοσις αὐτῆς ἐν τῷ περιθωρίῳ τῆς περὶ μεταγραφῆς τοῦ προικοσυμφώνου πράξεως.

2. Διὰ τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐκλεκτικοῦ δικαιώματος ὑπὲρ τοῦ διατετιμημένου ἀκινήτου θεωρεῖται τοῦτο αὐτοδικαίως ἰδιοκτησία τῆς γυναικὸς ἀπὸ τῆς λύσεως τοῦ γάμου. Διὰ τὰ τυχὸν ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχοντα κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐμπράγματα δικαιώματα τρίτων ἡ γυνὴ ἔχει ἐνοχικὴν ἀξίωσιν κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἢ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ.

3. Θανούσης τῆς γυναικὸς διαρκοῦντος τοῦ ἐν ἄρθρῳ 1 ἐδαφ. 1 ἔτους τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα ἀσκοῦσιν οἱ κληρονομοῦντες αὐτῆς ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τοῦ θανάτου της.

Ἄρθρον 3.

1. Διαρκοῦντος τοῦ ἐν ἄρθρῳ 1 ἐδαφ. 1 καὶ ἄρθρ. 2 ἐδ. 3 χρονικοῦ διαστήματος ἀπαγορεύεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος πᾶσα ἐκ μέρους τοῦ ἀνδρὸς ἢ τῶν κληρονόμων του ἀπαλλοτρίωσις τοῦ διατετιμημένου ἀκινήτου, ὡς καὶ πᾶσα ἐκ μέρους οἱουδήποτε κτῆσις ἐπ' αὐτοῦ ἐμπραγμάτου δικαιώματος.

2. Προκειμένης δίκης περὶ διαζυγίου καὶ ὑπάρχοντος διατετιμημένου προικώου ἀκινήτου, ἡ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον αἴτησις ἀποπείρας ἑνώσεως σημειοῦται πρὸ πάσης εἰς αὐτὸν ἐπιδόσεως ἐν τῷ περιθωρίῳ τῆς μεταγραφῆς τοῦ διατετιμημένου ἀκινήτου ἐπὶ ποινῇ ἀπαραδέκτου τῆς περὶ διαζυγίου ἀγωγῆς. Εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐν τῇ μεταγραφῇ μνείας τῆς αἰτήσεως ἄρχεται ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ προηγουμένου ἐδαφίου διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς διὰ διαζυγίου λύσεως τοῦ γάμου, διαρκεῖ δὲ μέχρι τῆς παρελεύσεως ἔτους ἀπὸ τῆς λύσεως ταύτης. Μὴ ἐγερθείσης ἐντὸς ἓξ μηνῶν τῆς περὶ διαζυγίου ἀγωγῆς ἡ ἄνω ἐγγραφὴ ἀποβάλλει πᾶν ἀποτέλεσμα.

Ἄρθρον 4.

Ἐπὶ διατετιμημένης προικός, λυομένου τοῦ γάμου θανάτῳ τῆς γυναικός, καθ' ἃς περιπτώσεις ἡ προῖξ περιέρχεται εἰς

τοὺς κληρονόμους αὐτῆς τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα τοῦ ἄρθρου 4 ἔχουσι μόνον οἱ κληρονομοῦντες κατιόντες αὐτῆς. Αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 1, τοῦ ἄρθρου 2 ἐδαφ. 1 καὶ 2 καὶ τοῦ ἄρθρου 3 ἐδαφ. 1 ἐφαρμόζονται ἀναλόγως καὶ ἐνταῦθα.

Κληρονόμοι τῆς γυναικός, μὴ ὄντες κατιόντες αὐτῆς, δικαιοῦνται μόνον εἰς τὴν διατίμησιν.

Μεταβατικὴ διάταξις.

Ἄρθρον 5.

1. Αἱ διατάξεις τῶν προηγουμένων ἄρθρων ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ γάμου λυθέντος ἤδη πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος, ἐφόσον δὲν ἐχώρησε πλήρης καταβολὴ τῆς ὅλης διατιμήσεως εἰς τὸν δικαιοῦχον, ἀποδεχθέντα αὐτήν.

2. Ἀξιώσεις περὶ ἀποδόσεως διατετιμημένης προικὸς ἐκκρεμοῦσαι ἤδη ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων οἱουδήποτε βαθμοῦ διέπονται ὁμοίως ὑπὸ τοῦ παρόντος νόμου.

3. Τελεσίδικοι, οὐχὶ δὲ καὶ ὁμοίκλητοι ἀποφάσεις, ἐκδοθεῖσαι μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος καὶ ἐπιβικάζουσαι τὴν διατίμησιν ἀποβάλλουσιν αὐτοδικαίως τὴν ἰσχύν αὐτῶν, ἐφόσον ὁ δικαιοῦχος ἤθελεν ἀσκήσει τὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 1 ἐκλεκτικὸν δικαίωμα.

4. Κατὰ τὰς περιπτώσεις τῶν προηγουμένων ἐδαφίων ἡ προθεσμία τοῦ ἄρθρου 1 ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος.

5. Αἱ ἀπαγορεύσεις τοῦ ἄρθρου 3 ἄρχονται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὑποβολῆς τοῦ παρόντος εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἄρθρον 6

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος νόμου ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐπὶ τοῦ εἰς ὅ κατ' ἄρθρον συζήτησιν νομοσχεδίου «περὶ συμβιβαστικῆς λύσεως τῶν μεταξὺ τοῦ Δημοσίου καὶ Ἀνωνύμου Ἑταιρείας λίμνης Κωπαΐδος ἐκκρεμῶν διαφορῶν» ὁ κ. **Λ. Κουτσοπέταλος** ζητεῖ παρὰ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ τὴν ἐξῆς διασάφησιν: Ἐκ τῆς δικτυπώσεως τοῦ ἐδαφ. δ ἐξάγεται ὅτι ἡ Ἑταιρεία ἀπεδέχθη καὶ ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ πωλήσῃ ὁλόκληρον τὴν Κωπαΐδα, πλὴν 30 χιλ. στρεμμάτων, καὶ ὅτι οἱ διαιτηταὶ θὰ ἀποφανθῶσι μόνον περὶ τῶν ὅρων ὑφ' οὓς θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ὑποχρέωσις αὕτη τῆς Ἑταιρείας. Παρακαλεῖ νὰ δηλωθῇ παρὰ τοῦ διεξαγαγόντος τὰς διαπραγματεύσεις κ. Πρωθυπουργοῦ 1) ἂν εἶνε ὀρθὴ ἡ ἀντίληψις του αὕτη περὶ τῆς ὑποχρεώσεως τῆς Ἑταιρείας 2) ποῖοι εἶνε οἱ ὅροι ἐφ' ὧν θὰ ἀποφανθῶσιν οἱ διαιτηταί.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἡ ἀντίληψις τοῦ

κ. συναδέλφου εἶνε τελείως ὀρθή. Οἱ διαιτηταὶ ἔχουν νὰ ἀποφανθῶσι περὶ τοῦ τιμήματος καὶ τοῦ τρόπου τοῦ προσδιορισμοῦ αὐτοῦ, τῶν τόκων τῶν ἐτῶν 10 ἢ 15 ἢ 20, ἐντὸς τῶν ὁποίων θὰ πρέπῃ νὰ πληρωθῇ τὸ τίμημα. Ἐπ' οὐδενὶ ὅμως λόγῳ δύνανται νὰ θέσουν ὅρους ματαιοῦντας τὴν πώλησιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀμέσως ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν ἡ Ἑταιρεία νὰ προβῇ.

Ὁ κ. **Ν. Ἀνδρεαδάκης** λέγει ὅτι κατόπιν τῆς διευθετήσεως τοῦ ζητήματος, δι' οὗ εὐεργετοῦνται οἱ περίοικοι τριῶν ἐπαρχιῶν, Θηβῶν, Λεβαδείας καὶ Λοκρίδος, αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν παρ' αὐτῆς μέριμναν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἐκφράζω καὶ ἐγὼ τὰς εὐχαριστίας μου πρὸ ἐκείνους τῶν κ. κ. συναδέλφων οἵτινες διὰ τῆς ἀντιδράσεώς των συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ προκαλέσωσι τὴν δράσιν.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης** ποιούμενος διαφόρους παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὰς ἀξιώσεις τῆς Ἑταιρείας, ἡ ὁποία ἐζήτησε νὰ κρατήσῃ τὰς ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ κειμένας 30 χιλιάδας στρεμμάτων, λόγῳ τοῦ ὅτι αἱ ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ εὑρισκόμεναι γαῖαι ἔχουσι καθ' ἕνεκα διαφόρων χημικῶν ἐκεῖ συνθέσεων, καθὼς καὶ ἄλλας τινὰς παρατηρήσεις σχετιζομένας πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν διαφόρων ἔργων ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας, ἅτινα δὲν ἐξετέλεσεν αὕτη, προτείνει ὅπως ἐν τῇ διαιτησίᾳ ὡς Ἕλλην ἀντιπρόσωπος διορισθῇ ὁ Πρόεδρος ἢ ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ὁ κ. **Δ. Κουτσοπέταλος** λέγει ὅτι ἔχει δεχθῇ τοῦτο ὁ κ. Πρωθυπουργός.

Δ. Μαργέτης. Νὰ τεθῇ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἰς τὸ νομοσχέδιον.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι οὐδεμίαν ἀντίρρησιν ἔχει ὡς πρὸς τὸν διορισμόν, ἀλλὰ δὲν δέχεται νὰ τεθῇ αὐτὸ ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ νόμου, διότι τὸ κείμενον ἐτηλεγραφήθη ἤδη εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Γίνεται μετὰ ταῦτα δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον ἀνάγνωσιν καὶ σύνολον τὸ νομοσχέδιον, ἀποσυρομένης τῆς τροπολογίας τῶν πληρεξουσίων κ. κ. Ν. Σπηλιώτου, Λ. Κουτσοπετάλου, Δ. Κατσίνα κλπ. ἔχον οὕτως:

«Περὶ διαιτητικῆς λύσεως τῶν μεταξὺ Δημοσίου καὶ Ἀνωνύμου Ἑταιρείας Λίμνης Κωπαΐδος ἐκκρεμῶν διαφορῶν».

(Ὡς ἐτροποποιήθη μετὰ τὴν α' κατ' ἄρθρον συζήτησιν).

Ἄρθρον μόνον.

1. Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἵνα συνάψῃ διαιτητικὴν συμβασιν, δι' ἧς νὰ ὑποβάλλωνται εἰς διαιτητικὴν λύσιν πᾶ-

σα αἱ μεταξὺ τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἀνωνύμου Ἑταιρείας Λίμνης Κωπαΐδος διαφοραί, αἱ προκύπτουσαι ἐκ τῆς προβαλλομένης μὴ ἐκπληρώσεως ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τοῦ ἑτέρου τῶν συμβαλλομένων τῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἀπορρεουσῶν ἐκ τῶν ἰσχυουσῶν συμβάσεων καὶ τῶν νόμων, δι' ὧν ρυθμίζεται ἡ πρὸς τὴν Ἑταιρείαν παραχώρησις.

2. Πρὸς τοῦτο ἡ Κυβέρνησις ὑποχρεοῦται νὰ διορίσῃ ἀμέσως ἕνα Διαιτητήν· ἕτερον δὲ θέλει διορίσει ἡ Ἑταιρεία Λίμνης Κωπαΐδος. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν οὗτοι δὲν συμφωνήσωσιν ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ των, θὰ κρινῇ ὁριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως ἐπὶ τῶν ἐγκρεμῶν διαφορῶν εἷς Ἐπιδιαιτητὴς συμβιβασκεπτόμενος προηγουμένως μετὰ τῶν Διαιτητῶν. Ὁ Ἐπιδιαιτητὴς οὗτος ὁρισθήσεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλβετικῆς Ὁμοσπονδίας ἢ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Διεθνοῦς Δικαστηρίου τῆς Χάγης.

3. Ἡ ἐντολὴ καὶ ἡ ἐξουσία τῶν Διαιτητῶν καί, ἐν περιπτώσει διαφωνίας τοῦ Ἐπιδιαιτητοῦ, θὰ συνίστανται εἰς τὸ νὰ ἐξετάσωσι καὶ νὰ κρίνωσιν, ἄνευ τῆς τηρήσεως δικονομικῶν καὶ οὐσιαστικῶν κανόνων, τὰς ἀπαιτήσεις τὰς προβληθησομένας ὑπὸ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου ἢ καὶ ἀμφοτέρων τῶν συμβαλλομένων, περαιτέρω δὲ νὰ καθορίσωσι τὴν ὀφειλομένην ἀποζημίωσιν λογιζομένην εἰς χρυσόν, ἣν ὁ εἰς συμβαλλόμενος ὀφείλει τυχὸν εἰς τὸν ἕτερον. Ἡ ἐν λόγῳ ἀποζημίωσις εἶνε ἀμέσως καταβλητέα συνολικῶς ἢ μερικῶς, ἐκτὸς ἐὰν ἀποφανθῶσιν οἱ Διαιτηταὶ ἢ ὁ Ἐπιδιαιτητής, κατ' ἀπόλυτον αὐτῶν ἐκτίμησιν περὶ τοῦ συνολικοῦ ἢ μερικοῦ συμφέροντος αὐτῆς δι' ἀνταλλάγματος δοθησομένου ὑπὸ τοὺς ὅρους τοῦ παρόντος. Πρὸς τούτοις, ἐξουσιοδοτοῦνται οἱ Διαιτηταί, καὶ ἐν διαφωνίᾳ ὁ Ἐπιδιαιτητής, νὰ κωδικοποιήσωσι τοὺς ὅρους τῶν μέχρι τοῦδε ἰσχυουσῶν συμβάσεων καὶ νόμων μεταξὺ τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἑταιρείας τροποποιοῦντες, ἀφαιροῦντες ἢ προσθέτοντες εἰς τοὺς ὅρους τούτους, μόνον ἐφόσον τοῦτο ἠθέλε κριθῇ ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἀκριβοδικαίαν λύσιν τῶν προβληθησομένων ἀπαιτήσεων ἑκάστου τῶν συμβαλλομένων. Ἡ διὰ τῆς Διαιτητικῆς ἢ Ἐπιδιαιτητικῆς ἀποφάσεως δοθησομένη λύσις εἶνε ὑποχρεωτικὴ δι' ἀμφότερα τὰ μέρη καὶ οὐδὲν ἐπιτρέπεται κατ' αὐτῆς ἔνδικον μέσον τακτικὸν ἢ ἔκτακτον ἢ ἀγωγὴ ἀκυρώσεως, δημοσιεύεται δὲ ἀμέσως διὰ Διατάγματος προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

4. Ἐπίσης οἱ διαιτηταὶ θέλουσιν ἀποφανθῇ ὑποχρεωτικῶς περὶ τῆς προσθέτου παραχωρήσεως εἰς τὴν Ἑταιρείαν τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους τοῦ δικαιώματος ἐπὶ πάντων τῶν ὑδάτων τῶν λιμνῶν Λίκερη καὶ Παραλίμνης καὶ τῶν ὑδάτων τῶν

ρεόντων πρὸς αὐτὰς καὶ ἐξ αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ παραγωγῆς ἠλεκτρικῆς δυνάμεως. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἡ Ἑταιρεία θὰ δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸ Κράτος κατώτατόν τι ὅριον τόκου τῶν κεφαλαίων της καὶ δὴ ὅσον τόκον θὰ εἶνε ἀνάγκη ὅπως ἐξευρεθῶσι τὰ ἐν λόγῳ κεφάλαια, ἄλλως ἡ Ἑταιρεία δύναται νὰ μὴ ἐκτελέσῃ τὰ ἔργα. Ἡ παραχώρησις αὕτη θέλει γίνει ὑφ' οὓς ὅρους οἱ διαιτηταὶ ἢ ὁ ἐπιδιαιτητὴς θέλουσι κρίνει δικαίους, κανονίζοντες καὶ τὸ ποσοστὸν τῆς συμμετοχῆς τοῦ Δημοσίου εἰς τὰ καθαρὰ κέρδη τῆς Ἑταιρείας μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τόκου τινός, ὃν οἱ διαιτηταὶ θέλουσι καθορίσει ἐπὶ τῶν κεφαλαίων τῆς Ἑταιρείας, τῶν διατεθησομένων διὰ τὴν παραγωγὴν τῆς ἐν λόγῳ ἠλεκτρικῆς δυνάμεως. Ἐὰν ἡ τοιαύτη παραχώρησις γίνῃ, θὰ δικαιοῦται ἡ Ἑταιρεία νὰ προβαίνῃ εἰς ἀπαλλοτριώσεις ἐδαφῶν ἀναγκαίων πρὸς παραγωγὴν τῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας ἢ κατακλυζομένων ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἕνεκεν ὑψώσεως τῶν ὑδάτων ἐν ταῖς λίμναις Λίκερῃ καὶ Παραλίμνῃ.

5. Ἐπίσης οἱ διαιτηταὶ ἢ ἐν διαφωνίᾳ ὁ ἐπιδιαιτητὴς θέλουσιν ἀποφανθῇ ὑποχρεωτικῶς περὶ τῶν ὅρων ὑφ' οὓς ὑποχρεοῦται ἡ Ἑταιρεία νὰ προσφέρῃ πρὸς πώλησιν τὰς κατ' ἐπικαρπίαν καὶ κατὰ κυριότητα παραχωρηθείσας αὐτῇ δυνάμει τῶν ἰσχυουσῶν συμβάσεων γαίας, ἐξαιρουμένης μόνον μιᾶς ἐκτάσεως 30.000 στρεμμάτων, τὴν ὁποίαν δικαιοῦται νὰ κρατήσῃ ἡ Ἑταιρεία κατὰ πλήρη κυριότητα καὶ τὴν ὁποίαν οἱ διαιτηταὶ ἢ ὁ ἐπιδιαιτητὴς θέλουσιν ὁρίσει πόθεν θὰ λάβῃ ἡ Ἑταιρεία. Εἰς τὴν πώλησιν τῶν κατ' ἐπικαρπίαν ἀγκαισσῶν τῇ Ἑταιρείᾳ γαιῶν συγκατατίθεται τὸ Δημόσιον διὰ τοῦ παρόντος. Ἡ πώλησις αὕτη θὰ γίνῃ ἢ εἰς τὸ Δημόσιον ἢ εἰς τοὺς καλλιεργητὰς κατ' ἐκλογὴν τοῦ Δημοσίου. Τὸ τίμημα θὰ λογισθῇ εἰς χρυσόν, ἐξ αὐτοῦ δὲ καὶ ὑπὸ ὅρους ἐξασφαλίζοντας τὴν Ἑταιρείαν μέχρις ἐντελοῦς ἀποπληρώσεως τῶν δόσεων διὰ πρώτης ὑποθήκης ἐπὶ τῶν γαιῶν καὶ ἐπὶ προσθέτῳ ἐγγυήσει τοῦ Δημοσίου, προκαταβάλλεται τῇ Ἑταιρείᾳ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἢ τῶν καλλιεργητῶν ποσὸν δέκα τοῖς ἑκατόν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον θὰ εἶνε πληρωτέον εἰς δόσεις δέκα ἕως εἴκοσιν ἐτῶν τοκοχρεολυτικῶς. Τὴν βάσιν τῆς ἐξευρέσεως τῆς τιμῆς τῶν γαιῶν θέλουσι καθορίσει οἱ διαιτηταὶ ἢ ὁ ἐπιδιαιτητής, καθ' ὃν τρόπον θέλουσιν οὗτοι κρίνει ὡς δικαίαν δι' ἀμφότερα τὰ μέρη.

6. Ἡ ἀμετάκλητος τοῦ διαιτητοῦ καὶ ἐπιδιαιτητοῦ ὑρίζεται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. Τὸ συμβόλαιον διαιτησίας, τὰ ὑπομνήματα καὶ αἱ προτάσεις τῶν μερῶν καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν διαιτητῶν ἢ τοῦ ἐπιδιαιτητοῦ εἰς οὐδὲν ὑπάγονται τέλος.

7. Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος νόμου ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Συνεχίζεται μετὰ ταῦτα ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ καταρτισμοῦ προσωρινῆς Γερουσίας» (ὥρα 6 καὶ 10′ μ.μ.).

Λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. ***Π. Καραπάνος***, ὅστις λέγει ὅτι ἡ ἄμεσος ἵδρυσις τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας εἶνε ἀπαραίτητος πρωτίστως ὅπως τὸ νέον δημοκρατικὸν πολίτευμα ἀποβῇ ἄρτιον. Ἀναφέρων δ' ὅτι καὶ οἱ ἐν Γαλλίᾳ δημοκράται, ὅτε τὸ πρῶτον ἱδρύθη ἡ Δημοκρατία, ἔσπευσαν νὰ καθιερώσουν τὸν θεσμὸν τῆς Γερουσίας καὶ ὅτι καὶ ἐκεῖ διεξήχθησαν μακραὶ συζητήσεις, ἀπορεῖ διατί ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα οἱ καταπολεμοῦντες τὸ ψήφισμα τῆς «Δημ. Ἑνώσεως», τὸ ὁποῖον ἐκ τῶν σκέψεων καὶ τῶν ἀρχῶν τῶν Γάλλων δημοκρατῶν ὁρμηθεῖσα κατήρτισε καὶ ὑπέβαλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν ἡ «Δημοκρατικὴ Ἕνωσις». Ὅπως δὲ ἐδῶ, ὑπῆρξαν καὶ ἐκεῖ διαφωνίαι ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας τῶν διατάξεων τοῦ θεσμοῦ, ἀλλ' ὅλα ταῦτα παρωράθησαν κατὰ τὴν πρώτην σύστασιν τῆς Γερουσίας. Ὅτε δὲ ἡδραιώθη ἐκεῖ τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, τότε οἱ Γάλλοι δημοκράται προέβησαν εἰς διαφόρους μεταρρυθμίσεις τοῦ θεσμοῦ καὶ κατέστησαν αὐτὸν πλήρη. Οὐδὲ πολιτικὴν μείωσιν ὑπέστησαν οἱ Γάλλοι πληρεξούσιοι, δεχθέντες νὰ γίνωσι γερουσιασταί, οὐδὲ ἄλλην τινὰ στέρησιν τῆς πολιτικῆς των δυνάμεως. Φρονεῖ ἐντεῦθεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ἡμᾶς νὰ ἔχωμεν ἀντίθετον γνώμην, λαμβάνοντες ὡς παράδειγμα ταῦτα. Ἀντικρούων δὲ συλλήβδην τὰς διαφόρους ἀντιρρήσεις τῶν καταπολεμούντων τὸ ψήφισμα λέγει ὅτι ἐγκαθιδρυομένης τῆς Γερουσίας καὶ ἡ συμφιλίωσις μετὰ τῶν ἐξωκοινοβουλευτικῶν παραγόντων θὰ ἐπέλθῃ καὶ ἡ πολιτικὴ ὁμαλότης ἐν τῇ Χώρᾳ θὰ ἀποκατασταθῇ, παρὰ τὰ ἀντιθέτως λεγόμενα, διότι ὑπάρχουσι σαφεῖς ἐνδείξεις ὅτι οἱ ἐξωκοινοβουλευτικοὶ παράγοντες ἔχουσιν ὅλην τὴν διάθεσιν νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν Γερουσίαν. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν δὲν ἐδέχοντο, προσθέτει, νὰ λάβωσι μέρος, ἐκεῖνοι θὰ ὑπεῖχον τὴν εὐθύνην τῆς ἀρνήσεώς των καὶ θὰ ἐξετίθεντο ἐνώπιον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὡς μὴ ἐπιθυμοῦντες τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἡσυχίαν αὐτοῦ. Καταλήγων τρέφει τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ Συνέλευσις, αἱρομένη ὑπεράνω τῶν κομματικῶν διαφορῶν, αἵτινες χωρίζουσι τὰς ἐν αὐτῇ διαφόρους ὁμάδας, θὰ σπεύσῃ νὰ ἐγκαθιδρύσῃ τὴν Γερουσίαν, ἐξασφαλίζουσα οὕτω τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, τὸ ὁποῖον αὐτὴ ἡ ἰδία ἐγκαθίδρυσεν ἐν Ἑλλάδι.

Ὁ κ. ***Σ. Παπαγρηγοριάδης*** (ὥρα 6 καὶ 15′) κηρυσσόμενος εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κατὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας λέγει ὅτι, ἵνα πεισθῇ τις ὅτι ὁ θεσμὸς οὗτος δὲν

εἶνε χρήσιμος ἐν Ἑλλάδι, δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἀνατρέξῃ οὐχὶ εἰς τοὺς ξένους σοφοὺς καὶ πολιτειολόγους ἀλλ' εἰς τὴν πάτριον Ἱστορίαν. Ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας ὑπῆρχε, προσθέτει, ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις καὶ ἦτο αὕτη ὁ Ἄρειος Πάγος, εἰς ὃν ἐλάμβανε μέρος ἡ ἀριστοκρατικὴ μερίς. Καὶ ἐξιστορεῖ ὁ ῥήτωρ διὰ μακρῶν πῶς ἐλειτούργει οὗτος, ἐπὶ δυσφορίᾳ τοῦ δήμου, ὁ ὁποῖος ἐν τέλει καὶ κατέλυσε τοῦτον, διότι ἀνέκαθεν ἐν Ἑλλάδι δὲν ὑπῆρξεν ἀσπαστὴ ἡ ἰδέα τῆς διαιρέσεως τῶν τάξεων. Ὁ Λαὸς δὲν γνωρίζει εὐγενεῖς καὶ μὴ εὐγενεῖς, ὥστε νὰ παρέχῃ ἀνώτερα δικαιώματα εἰς μίαν μόνον τάξιν. Πάντες εἴμεθα ἴσοι. Καὶ ἂν ἱδρυθῇ παρ' ἡμῖν ἡ Γερουσία, δὲν θὰ ὁραδύνῃ νὰ καταργηθῇ διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ἀναφέρει δ' ὡς παράδειγμα τὰ ἐν Ἐπιδαύρῳ λαβόντα χώραν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅπου, εὐθὺς ὡς ἐνεφανίσθησάν τινες ἀποκαλοῦντες «ἐκλαμπροτάτους» τοὺς Κουντουριώτας καὶ τοὺς ἄλλους ἐκλεκτοὺς ἄνδρας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἠγέρθη ὁ Γεννάδιος καὶ κατεκεραύνωσε τούτους καταδικάσας τὴν μέλλουσαν νὰ δημιουργηθῇ διαίρεσιν τῶν τάξεων καὶ τὰς ἐκ τῆς διαιρέσεως ταύτης συνεπείας. Καὶ ἐν ἄλλαις, λέγει, Χώραις, ὅπου λειτουργεῖ ὁ θεσμὸς οὗτος θὰ καταργηθῇ, διότι ἡ Γερουσία δὲν εἶνε παρὰ προϊὸν μιᾶς τάξεως, τῆς Ἀριστοκρατίας. Τὴν ὁποίαν παντοχοῦ ἐχθαίρονται οἱ Λαοί. Καταλήγων κηρύσσεται, ἐπαναλαμβάνει, κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας, διότι θεωρεῖ αὐτὴν θεσμὸν ἀναχρονιστικόν.

Ὁ κ. ***Π. Γιωτόπουλος*** (ὥρα 6 καὶ 20′) λαμβάνων τὸν λόγον ἀναφέρει τὰς ἐν τῇ Συνταγματικῇ Ἐπιτροπῇ συζητήσεις καὶ παρατηρεῖ ὅτι οἱ καταπολεμοῦντες τὸ ψήφισμα τῆς «Δημ. Ἑνώσεως» καὶ ἰδίᾳ ὁ Γενικὸς Εἰσηγητὴς τῆς πλειονοψηφίας τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς ἄλλα ἐφρόνουν τότε καὶ ἄλλα ὑποστηρίζουσι σήμερον. Ἀντικρούων μετὰ τοῦτο διὰ μακρῶν τὰς γνώμας τῶν ἀντιτιθεμένων κατὰ τοῦ ψηφίσματος τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» ἐξετάζει τὸ ζήτημα ἂν δύναται ἡ παροῦσα Συνέλευσις νὰ συγκροτήσῃ τὴν Γερουσίαν, καὶ λέγει ὅτι ἔχει ἀπόλυτον τὸ δικαίωμα νὰ πράξῃ αὐτὴ τοῦτο καὶ διὰ λόγους πολιτικῆς σκοπιμότητος, ἀλλὰ καὶ διότι ἔχει εὐρυτάτην τὴν πρὸς τοῦτο ἐντολήν. Οὐ μόνον δὲ τὴν Γερουσίαν δύναται, προσθέτει, νὰ ἐγκαθιδρύσῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας ἀκόμη πράξεις νὰ προβῇ πρὸς κατοχύρωσιν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Δὲν προβλέπεται δὲ ἄλλως τε καὶ ἄλλος τρόπος συγκροτήσεως αὐτῆς καὶ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἀπορεῖ πῶς, ἐνῷ τὸ θέρος ἦσαν ἅπαντες σύμφωνοι πρὸς τοῦτο, ἤδη μετέβαλον γνώμας. Ἀναφερῶν δὲ τὰ ἐν Γαλλίᾳ λαβόντα χώραν κατὰ τὴν σύστασιν τῆς Γερουσίας ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου λέγει ὅτι τὸ ἴδιον θέλει συμβῇ καὶ ἐνταῦθα καὶ φρονεῖ ὅτι εἶνε ἀπαραίτητος

ἔστω καὶ προσωρινῶς, ἡ συγκρότησις τῆς Γερουσίας. Ἐξετάζει μετὰ τοῦτο τὰ περὶ διχοτομήσεως τῆς Συνελεύσεως ἀναπτυχθέντα ὑπό τε τοῦ Εἰσηγητοῦ τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν ρητόρων τῶν ὁμιλησάντων κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας, ὡς καὶ τὰ περὶ τῆς πολιτικῆς μειώσεως τῶν πληρεξουσίων ἐκείνων οἵτινες θὰ γίνωσι γερουσιασταί, καὶ λέγει ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα δὲν δύνανται σπουδαίως νὰ ὑποστηριχθῶσι, διότι ἡ Γερουσία ἔχει καὶ θὰ ἔχῃ τόσον ἠθικὸν κῦρος ὥστε νὰ μὴ ἀποτελῇ μείωσίν τινα ἡ συμμετοχὴ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν εἰς αὐτήν, οἱ ὑποστηρίζοντες δέ, λέγει, τὸ ἀντίθετον οὐδὲν ἄλλο πράττουσιν ἢ νὰ ζητῶσι νὰ ἐξευτελίσωσιν ἐκτῶν προτέρων ἕνα θεσμὸν ἐκτοῦ ὁποίου ἐν ἄλλαις Χώραις ἐξεπορεύθησαν οἱ μεγαλύτεροι πολιτικοὶ ἄνδρες. Διὰ τοῦ μέτρου ἄλλως τε τῆς συμμετοχῆς πληρεξουσίων εἰς τὴν Γερουσίαν θέλει μειωθῇ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ζητεῖ μόνον ἡ Κοινὴ Γνώμη, ἀλλ' ἀπαιτοῦσι τοῦτο καὶ τὰ πολιτικὰ συμφέροντα τῆς Χώρας, τὰ ὁποῖα οὕτω καὶ θὰ ἐξυπηρετηθῶσι καλύτερον, καθόσον καὶ οἱ πολιτικοὶ ἀνταγωνισμοὶ θὰ ἐκλίπωσι καὶ αἱ πολιτικαὶ διαιρέσεις θὰ καταπαύσωσι.

Καταλήγων φρονεῖ ὅτι μετὰ ψυχραιμίας καὶ ἄνευ κομματικῶν παθῶν πρέπει ἕκαστος τῶν πληρεξουσίων νὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο. Θὰ πεισθῇ τότε ὅτι εἶνε ἐπιβεβλημένη ἡ ἀνάγκη ἡ ἐπιβάλλουσα τὴν πλήρη ἀποδοχὴν τοῦ ψηφίσματος τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» καὶ τὴν ἄμεσον ἐγκαθίδρυσιν τῆς Γερουσίας, διότι δι' αὐτῆς καὶ τὸ κῦρος καὶ τὸ γόητρον τῆς Δημοκρατίας θέλουσιν ἐξυψωθῇ καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ θέλουσιν ἐξυπηρετηθῇ.

Ὁ κ. ***Σ. Ἡλιόπουλος*** (ὥρᾳ 7 καὶ 10') λέγει ὅτι κατὰ τὴν γνώμην του ἡ ἁπλουστέρα ὄψις τοῦ συζητουμένου θέματος εἶνε ἂν ἔχουσιν ὑποχρέωσιν καὶ καθῆκον ἐκ τῆς ἐπιταγῆς τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας καὶ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων νὰ συγχρονίσωσιν οἱ πληρεξούσιοι τὴν λειτουργίαν τῶν πολιτειακῶν παραγόντων πρὸς τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως. Ἐφόσον δὲ τοῦτο εἶνε ἀληθές, ἅπασαι αἱ μερικαὶ ἀντιρρήσεις πρέπει εἶνε καὶ ὑποχρεωμέναι νὰ ὑποχωρήσωσιν εἰς τὴν γενικωτέραν καὶ ὑψηλὴν ταύτην ἰδέαν. Ἡ λαϊκὴ ψυχὴ διὰ διδακτικῶν μαθημάτων ἀπέδειξεν ὅτι εἶνε προσηλωμένη εἰς τὸν τερματισμὸν τῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν διὰ τῆς λειτουργίας τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, διὰ τῆς ἀμέσου καὶ συγχρονιστικῆς λειτουργίας αὐτοῦ μὲ τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως. Καὶ μόνον τότε θὰ ἡσυχάσῃ ὁ Λαός, ὅταν πεισθῇ ὅτι τὸ πολίτευμά του ἐπερατώθη. Εἶνε ἀδύνατον, ἐπιλέγει, νὰ καταστῇ ἡ λαϊκὴ συνείδησις γόνιμος καὶ νὰ δεχθῇ τὴν λοιπὴν ἡμῶν ἐργασίαν εὐμενῶς, ἂν δὲν ἐκτελεστῇ ἡ πρωτίστη αὐτῆς ἐπιταγή, ἡ τῆς ἀμέσου ἐγκαθιδρύσεως τοῦ πολιτεύματος.

Π. Ἀραβαντινός. (ὥρᾳ 7 καὶ 25'). Μετὰ τὰς γενομένας συζητήσεις κατελείχθη, λέγει, πλέον ὅτι οὐδὲν ἄλλο ζήτημα πλέον θεμελιώδες ἀπασχολεῖ περισσότερον τὴν Συνέλευσιν ἀπὸ τὸ ζήτημα τῆς ἀμέσου συγκροτήσεως τῆς Γερουσίας. Ἐζητήθη νὰ θέσωμεν ἐκποδὼν τὸ σχέδιον ψηφίσματος, διότι εἶνε ἓν πρόχειρον κατασκεύασμα. Εἶνε, φαίνεται, ἡ μοῖρα τῶν ψηφισμάτων περὶ Γερουσιῶν νὰ ἐμφανίζωνται ταῦτα πρὸ τῶν Βουλῶν πρὶν ἢ κύωσιν εἰς θέσιν νὰ κρίνουν τὰς λεπτομερείας. Καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἡ Συνέλευσις τοῦ 1875, ἐνῷ ἐδέχθη κατ' ἀρχὴν τὸ σχέδιον περὶ Γερουσίας, εἰς τὰς λεπτομερείας κατόπιν ἀπέρριψεν αὐτό.

Παρ' ἡμῖν δέον νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ λόγοι τῆς σκοπιμότητος οἱ ἐπιβάλλοντες τὴν ἄμεσον ἐγκαθίδρυσιν τῆς Γερουσίας, οἱ σκοποὶ δὲ τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει ἡ Γερουσία εἶνε μεγάλοι καὶ κοινῶς ἀνεγνωρισμένοι. Ἀλλὰ καὶ ἐπιστήμονες καὶ πολιτικοὶ ἀνεγνώρισαν τὸν ὠφελιμότητα τοῦ θεσμοῦ καὶ μόνον διὰ τοῦτο θὰ ἦτο λόγος ν' ἀντιμετωπίσωμεν τὸ ζήτημα ἂν συμφέρει ἡ ἄμεσος ἐφαρμογή του.

Ἐγὼ φρονῶ, λέγει, ὅτι οὐ μόνον συμφέρον ἀλλὰ καὶ ἐπιβεβλημένον εἶνε νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀμέσως ὁ θεσμός, διότι προκειμένου περὶ ἀμιγοῦς Δημοκρατίας, ὡς εἶνε ἡ ἰδική μας, ἡ Γερουσία εἶνε ἀπαραίτητος. Πρέπει νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον καλεῖται νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἡ Δημοκρατία. Καλεῖται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀνασχετικὸς θεσμὸς κατὰ τῆς σπουδῆς μεθ' ἧς λειτουργεῖ ἡ κάτω Βουλή. Ἡ τελευταία αὕτη συντεθειμένη ἀπὸ κόμματα καὶ προερχομένη ἀμέσως ἀπὸ τὸν Λαὸν εἶνε δυνατόν, καλῇ τῇ πίστει, νὰ προδῇ εἰς νομοθεσίαν ὄχι προσδευτικήν. Δύναται νὰ παρασυρθῇ εἰς τὴν ψήφισιν νόμων ἀπὸ κομματικὰς σχέσεις. Ὡς συντηρητικὸς θεσμὸς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν κοινωνικῶν τάξεων, μὴ ἀντιπροσωπευομένων ἐπαρκῶς ἐν τῇ κάτω Βουλῇ, ἐνδείκνυται ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας. Εἰς τὸ ἀνατραπὲν καθεστὼς τὸ συντηρητικὸν στοιχεῖον ἀπετέλει ὁ μόνιμος παράγων. Ἤδη τὸ τοιοῦτον συντηρητικὸν στοιχεῖον ἐξέλιπεν, ὀφείλομεν δὲ νὰ ἱδρύσωμεν νέον θεσμόν, ὁ ὁποῖος προσηλωμένος περισσότερον εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ Ἔθνους θὰ ἐξασκῇ τὴν συντηρητικὴν ἐξουσίαν. Δὲν εἶνε ἀνάγκη ξένων παραδειγμάτων. Ἔχομεν τὸν Ἀριστοτέλη, τοῦ ὁποίου ἡ σοφία καὶ σήμερον ἀκόμη ἀρδεύει τὴν πολιτικὴν τῶν Κρατῶν. Τὸ πολίτευμα τοῦτο διὰ νὰ λειτουργήσῃ εὐρύθμως ἔχει ἀνάγκην ὅπως οἱ νόμοι μὴ συντάσσωνται μετὰ σπουδῆς ὑπὸ μιᾶς Βουλῆς. Ὅταν δὲ τόσον θεμελιώδης εἶνε ἡ σημασία τοῦ δευτέρου Σώματος, πῶς εἶνε δυνατὸν ν' ἀντι-

ταχθῇ κατὰ τῆς ἀμέσου συγκροτήσεως αὐτοῦ ἡ ἀντίρρησίς ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη; Τὴν ἀντίρρησιν ταύτην τὴν ἠκούσαμεν καὶ ἄλλοτε, προερχομένην ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ἵνα μὴ γίνῃ τι μετὰ σπουδῆς. Ἀλλ' ἐν τῇ πολιτικῇ δὲν δυνάμεθα νὰ λέγωμεν ὅτι ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν καλύτερον ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπερ δυνάμεθα σήμερον νὰ κάμωμεν καλόν. Ὅτε κατεπολεμήθη τὸ ψήφισμα ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ, ἐπροτάθη ἄλλο ψήφισμα, τὸ ὁποῖον διὰ μικρᾶς ἀναβολῆς προέβλεπεν ἐπίσης τὴν ἵδρυσιν τῆς Γερουσίας. Ἡ δὲ ἀναβολὴ θὰ ἦτο μέχρι τοῦ θέρους, ὁπότε θὰ ἐγίνοντο αἱ κοινοτικαὶ ἐκλογαί. Ἡ συζήτησις ἐστράφη μεταξὺ τῶν δύο ψηφισμάτων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀπερρίφθη τὸ πρῶτον. Ἤδη καὶ σήμερον ἡ ἰδία τηρεῖται τακτικὴ καταπολεμήσεως τοῦ σχεδίου τῆς ἀμέσου συγκροτήσεως τῆς Γερουσίας.

Ὁ εἰσηγητὴς τῆς Ἐπιτροπῆς τότε εἶχε τὴν γνώμην ὅτι μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου ἔπρεπε νὰ εἶχε γίνει ἡ Γερουσία.

Ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** λέγει ὅτι ὑπεστήριζε τοῦτο μὲ τὴν προϋπόθεσιν τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐξωκοινοβουλευτικῶν.

Π. Ἀραβαντινός. Πιστοποιῶ ὅμως ἐν γεγονός: Ὅτι τὴν Γερουσίαν ἐθεωρεῖτε ἀναγκαίαν. Ἐθεωρεῖτε ὀρθοὺς τοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποίους θὰ ἐπεδίωκεν ἡ Γερουσία καὶ ὑπεβάλετε ἕτερον σχέδιον, δι' οὗ οἱ σκοποὶ ἐκεῖνοι, κατὰ τὴν γνώμην σας, θὰ ἐξυπηρετοῦντο περισσότερον. Ὑποστηρίζω λοιπὸν ὅτι δυνάμεθα καὶ ὀφείλομεν νὰ ἱδρύσωμεν ἀμέσως τὸν θεσμόν, διότι εἰς τὴν βάσιν εἴμεθα ὅλοι σύμφωνοι.

Ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** λέγει ὅτι κατ' αὐτὸν ἡ κλεὶς τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος τῆς ὁμαλότητος δὲν ἦτο ἡ προσωρινὴ Γερουσία, ἀλλ' ἡ συμμετοχὴ τοῦ ἀντιπάλου κόσμου, καὶ ἐμμένει καὶ ἤδη εἰς τὴν γνώμην του αὐτήν.

Ὁ κ. **Π. Ἀραβαντινὸς** εὑρίσκει ὅτι τὰς δύο ἀπόψεις χωρίζουν μόνον θεωρίαι, ἐνῷ εἰς τὰ οὐσιώδη σημεῖα πάντες σχεδὸν ἐν τῇ Συνελεύσει εἶνε σύμφωνοι. Δὲν πρέπει νὰ ἐξετάζηται ὅμως ἡ θεωρητικὴ ἄποψις, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ σκοπιμότης, ἥτις ὁποία σήμερον ἐπιβάλλει τὴν ἵδρυσιν ὄχι τῆς προσωρινῆς Γερουσίας ἀλλὰ τῆς πρώτης ὁριστικῆς Γερουσίας ἀμέσως. Δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ λέγηται ὅτι ἐγνωρίζομεν τί ἔπρεπε νὰ γίνῃ διὰ τὴν περιφρούρησιν τῆς Δημοκρατίας, ἀλλ' ὅτι δὲν τὸ ἐκάμαμεν διότι δὲν ἔχομεν τὴν λαϊκὴν ἐντολήν. Ἐὰν κατορθώσωμεν νὰ δώσωμεν τὴν οὐσίαν τῆς Δημοκρατίας, τότε δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν εἰς τὸν Λαὸν ὅτι ἐξεπληρώσαμεν τὸ καθῆκον ἡμῶν, διότι οὕτως ἐθεωρήσαμεν ὀρθόν. Ἀλλ' ἂν ἀφίνωμεν τὴν ἐκκρεμότητα νὰ συνεχίζηται μὲ τοιαύτας δικαιολογίας, καθιστάμεθα ὑπεύθυνοι ἀπέναντι τοῦ Λαοῦ. Δὲν εἶνε λόγος ὅτι οἱ πληρεξούσιοι ἐν τῇ Γερουσίᾳ δὲν θὰ ἔχουν πολιτικὴν δύναμιν καὶ πρῶτος ἐγὼ δέχομαι νὰ μεταβῶ [illegible]

καὶ νὰ στερηθῶ τοῦ δικαιώματος νὰ ἀνατρέπω Κυβέρνησιν (Χειροκροτήματα).

Ὅταν ἐκτελέσωμεν τὸ καθῆκόν μας, τότε μὲ ἥσυχον τὴν συνείδησιν θ' ἀντικρύσωμεν τὸν Λαόν. Ἀλλὰ δυστυχῶς, ὄχι ἐκ προθέσεως, παρεξηγοῦνται τὰ πράγματα.

Διὰ τῆς Γερουσίας ἄλλως τε θὰ διανοιγῇ ἡ θύρα ὅπως ἀραιωθῇ ἡ πληθωρικὴ αὕτη αἴθουσα, διότι ὅπου πολλοὶ βουλεύονται ἐκεῖ καὶ ὀξύνονται τὰ πάθη καὶ εὑρύνονται αἱ διαφοραί. Ἀνοίγομεν ἐξ ἄλλου καὶ τὴν ὁδὸν διὰ τῆς ὁποίας μία μερὶς τοῦ ἔξω πολιτικοῦ κόσμου θὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις της πρὸς τὸν Λαόν, ἐὰν θέλῃ. Ἀπέναντι ὅλων αὐτῶν δὲν ἀντετάχθη παρὰ τὸ κῦρος τῆς Γερουσίας. Τὸ κῦρος ὅμως τὸ ἔχουν οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες, ἐὰν ἀντιπροσωπεύουν τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ. Καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι κατεπολέμησαν τὴν ἰδέαν τῆς μὴ συμμετοχῆς τῶν πληρεξουσίων εἰς τὴν Γερουσίαν ἀνεμνήσθησαν μετ' εὐγνωμοσύνης ἔπειτα τῶν πολιτικῶν ἐκείνων οἵτινες ἐδέχθησαν νὰ μετάσχουν τῆς Γερουσίας. Πολιτικοὶ ἄνδρες, διατελέσαντες καὶ Πρωθυπουργοί, μόνοι των ἐζήτησαν ἔπειτα ἐν Γαλλίᾳ νὰ γίνουν γερουσιασταί. Ἀλλ' ἡμεῖς σπεύδομεν νὰ ρυπάνωμεν προκαταβολικῶς τὸν θεσμὸν κηρύσσοντες ὅτι ἀποτελεῖ πολιτικὴν βολικῶς τὸν θεσμὸν κηρύσσοντες ὅτι ἀποτελεῖ πολιτικὴν μείωσιν ἡ συμμετοχὴ ἡμῶν εἰς τὴν Γερουσίαν. Οὐδεὶς ὑπῆρξε δημοκρατικώτερος τοῦ Γαμβέττα καὶ ὅμως οὗτος ὑπῆρξε δημοκρατικώτερος τοῦ Γαμβέττα καὶ ὅμως οὗτος ὑπεστήριξε πρῶτος τὴν ἵδρυσιν τῆς Γερουσίας, φοβούμενος τὸν κίνδυνον τοῦ Βοναπαρτισμοῦ. Καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι τὸν κατηγόρησαν βραδύτερον τὸν ἐδικαίωσαν. Διὰ νὰ δεχθῶμεν τὸ ψήφισμα δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐμπνεύσουν αἱ θεωρίαι, ἀλλ' ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ νεοπαγὲς πολίτευμα. Προκειμένου περὶ πολιτεύματος δὲν πρέπει νὰ ὑπάρξῃ τὸ πνεῦμα τοῦ στενοῦ κομματικοῦ ὑπολογισμοῦ. Ἡ προσπάθεια ἡμῶν προέρχεται ἀπὸ τὴν μεγάλην ἡμῶν ἀγάπην πρὸς τὸ πολίτευμά μας. Ἀλλοίμονον ἂν τὴν προσπάθειαν ταύτην καταστρέψουν αἱ στεναὶ πολιτικαὶ ἀντιλήψεις. Οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ τύχη τοῦ ψηφίσματος, ἐλπίζω ὅτι ἡ ἀνάγκη τῶν πραγμάτων θὰ μᾶς ὁρθώσῃ καὶ πάλιν τὸ πρόβλημα τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκει τοῦτο, καὶ τότε τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα θὰ ἐπικρατήσῃ διὰ νὰ καθιερώσῃ ἀμέσως τὴν Γερουσίαν. Ἡ Δημοκρατία δὲν ἔχει μονάρχην διὰ νὰ στηρίζηται. Ἡ Δημοκρατία ἔχει τὴν ἀρετήν. Ἡ Γερουσία εἶνε ἀπαραίτητος διὰ τὴν Δημοκρατίαν, ὅπως εἶνε καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἡ ἀποκέντρωσις. Ὁ ἐξωκοινοβουλευτικὸς κόσμος δὲν πιστεύει ὅτι ἔχει τὴν πλειονοψηφίαν τοῦ Λαοῦ, διότι, ἂν ἐπίστευε τοῦτο, θὰ ἐδέχετο νὰ μετάσχῃ εἰς τὴν Γερουσίαν. Ὅταν δὲν δεχθῇ, θ' ἀπο-

δειχθῇ τὸ ἀντίθετον ἐκείνου τὸ ὁποῖον θέλει νὰ ἐμφανίζῃ, καὶ ἡ Γερουσία θ' ἀποκαλύψῃ καὶ τοῦτο τὸ ψεῦδος τοῦ ἀντιπάλου πολιτικοῦ κόσμου.

Καταλήγων ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Συνέλευσις θὰ σκεφθῇ μόνον πατριωτικῶς καὶ θὰ ψηφίσῃ τὴν ἄμεσον ἐγκαθίδρυσιν τῆς Γερουσίας, ὡς ἀπαραίτητον πολιτικὴν ἀνάγκην (χειροκροτήματα).

Ρ. Λιβαθηνόπουλος (ὥρᾳ 9 55'). Ὁ ἐξ Λέσβου πολιτευτής, λέγει, περὶ πάντων ὡμίλησε, μόνον δὲ δὲν ἀντέκρουσε τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα ἠκούσθησαν ἐνταῦθα. Βεβαίως δὲν θὰ ἐκπλαγῶ, ἂν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κηρυχθῇ κατὰ τοῦ ψηφίσματος, διότι οὗτος δὲν εἶπεν ἀκόμη τὴν τελευταίαν του λέξιν διὰ τὴν ἀντιπροσώπευσιν τῶν μειονοψηφιῶν. Ἐκπλήσσομαι ὅμως διὰ τὸν ἐξ Σάμου πολιτευτὴν καὶ τὸν ἐξ Λέσβου συνάδελφον, οἵτινες ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τῆς ἀντιπροσωπεύσεως τῶν μειονοψηφιῶν. Διὰ νὰ εἶνε ἐν τάξει οὗτοι πρὸς ἑαυτοὺς ὀφείλουν ἢ νὰ δεχθοῦν τὸ ψήφισμα ἢ νὰ ὑποστηρίξουν τὴν ἀναθεώρησιν τῆς συντάξεως τοῦ καταστατικοῦ χάρτου μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν θὰ συμμετάσχουν τῆς Συνελεύσεως καὶ οἱ ἐξωκοινοβουλευτικοί.

Διακόπτεται μετὰ τοῦτο ἡ ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος περὶ Γερουσίας συζήτησις, ἡ Συνέλευσις δὲ δέχεται, ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου, ὅπως κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς προσεχοῦς Πέμπτης ὁμιλήσουν ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος περὶ Γερουσίας μόνον οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν Κομμάτων καὶ ὅσοι τυχὸν θὰ ἐπεθύμουν νὰ δικαιολογήσουν τὴν ψῆφόν των.

Προκειμένου μετὰ τοῦτο νὰ συζητηθῇ τὸ σταφιδικὸν νομοσχέδιον ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδ. τῆς Κυβερνήσεως) ἀναφέρει σχετικῶς πρὸς τὸ σταφιδικὸν νομοσχέδιον ὅτι ἡ Κυβέρνησις κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅπως ἀγορασθῇ τὸ πολὺ μέχρις 25 ἑκατομμυρίων σταφίδος μὲ 2.500 δραχμάς. Ἐπίσης ἐδέχθη τροποποίησιν ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον 1, ἵνα ὁ φορτωτὴς ὑποχρεοῦται νὰ προσκομίσῃ τὸ πιστοποιητικὸν καὶ οὐχὶ ὁ πράκτωρ. Ἐπίσης προκειμένου περὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ ὑπεγγύου φόρου θέλει διατεθῇ ποσὸν 5 ἑκατομμυρίων πρὸς ἐπαύξησιν τοῦ φόρου.

Μὲ τὰς τροποποιήσεις αὐτὰς φρονεῖ ὅτι δύναται νὰ γίνῃ δεκτὸν τὸ νομοσχέδιον.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν ὡς ἐτροποποιήθη, ἀναβληθείσης τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου, τὸ νομοσχέδιον «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 22 Αὐγούστου 1924 Ν. Δ. περὶ προστασίας τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς σταφίδος».

Συνακινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 15' μ. μ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΙΓ'

τῆς 3 Δεκεμβρίου 1924

Ὥρᾳ 4. 15' μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Λιβαναρίου διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἔλλειψιν τηλεγραφητοῦ εἰς τὸ ἐκεῖ τηλεγραφεῖον.

Ὁ Προστρυγικὸς Σύλλογος Κομοτηνῆς παρακαλεῖ ὅπως ἀπομακρυνθῇ ὁ βοηθὸς τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ κ. Ῥηγινάκης.

Ἡ Δημοκρατικὴ Ἕνωσις Μακεδονίας παρακαλεῖ ὅπως ἀκυρωθῇ τὸ πρωτόκολλον τῆς Γενεύης.

Καπνοπαραγωγοὶ διαφόρων ἐπαρχιῶν διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων καπνῶν καὶ παρακαλοῦσιν ὅπως ἀρθῇ ἡ ἐξαγωγὴ ἐλευθέρα.

Οἱ κ. κ. ***Αθ. Μιαούλης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) καὶ ***Π. Τσιτσεκλῆς*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ παραγραφῆς ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου ποινῶν τῶν δικαιούχων ἐκ ναυτικῶν ἐπιτάξεων καὶ κανονισμοῦ τοῦ τῶν δικαιούχων ἐκ ναυτικῶν ἐπιτάξεων καὶ κανονισμοῦ ἀποζημιώσεως τῶν μελῶν τοῦ Δικαστηρίου τῶν ναυτικῶν ἐπιτάξεων».

Ὁ κ. ***Δ. Πετρίτης*** ὑποβάλλει προσθήκην εἰς τὸ ἄρθρον μόνον τοῦ νόμου «περὶ ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου 3119».

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. ***Ι. Μανέττας, Α. Κολιαλέξης, Δ. Φλωριᾶς, Δ. Λεονάρδος, Α. Πρωτοσύγκελλος, Κ. Βουδούρης*** κλπ. πληρεξούσιοι ὑποβάλλουσι σχέδιον ψηφίσματος «περὶ εἰσαγωγῆς εἰς τὴν σχολὴν τῶν Εὐελπίδων ἀπάντων τῶν καθ' ὑπέρβασιν τοῦ ἀρχικῶς ὁρισθέντος ἀριθμοῦ ἐπιτυχόντων».

Ἡ ***ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ*** ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ συνεχίσεως ἐπιτάξεως οἰκιῶν, ἐν αἷς τὰ Γραφεῖα τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ ἄλλων Κρατικῶν ὑπηρεσιῶν».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν Ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. ***Σ. Κρεμεζῆς*** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰ-

κονομικῶν νὰ γνωρίσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν ποῖοι εἶνε οἱ λόγοι δι' οὓς ἡ φορολογία τοῦ ἐλαίου δὲν εἶνε ὁμοιόμορφος.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ἀναγνωρίζων τὴν ἀνάγκην τῆς ἀρμοιώσεως τῆς φορολογίας λέγει ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἀντικείμενον νομοθετικῆς προνοίας.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης: 1) Πόσοι καταδικασθέντες εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν Κακουργιοδικείων ὑπάρχουσιν εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Κράτους. Φρονεῖ ὅτι τὸ Ἀεροπόρειον θὰ ἠδύνατο νὰ μεταβληθῇ εἰς Τυπογραφεῖον, ὥστε νὰ ἐκτυπῶνται ἐν αὐτῷ πάντα τὰ Κρατικὰ ἔργα, ὅπως ἡ Στατιστική, ἡ ὁποία ἀπὸ μακροῦ χρόνου καθυστερεῖ, ν' ἀπομείνουν δὲ διὰ τὸ Ἐθνικὸν Τυπογραφεῖον μόνον τὰ ἐπείγοντα. Συνεχίζων ἐξετάζει τὴν συγκριτικὴν στατιστικὴν τῆς ἐγκληματικότητος ἐν Ἑλλάδι ἐν σχέσει πρὸς τὰ λοιπὰ Κράτη καὶ εὑρίσκει ὅτι ἡ ἐγκληματικότης ἐν Ἑλλάδι ἔχει αὐξηθῇ εἰς μέγαν βαθμόν. Τοῦτο ἀποδίδει εἰς τὴν μεγάλην ἀπιστίαν ἥτις ἐπικρατεῖ ἐν Ἑλλάδι, εἰς τοὺς νόμους δηλ. περὶ ἀναστολῆς τῶν ποινῶν καὶ τῶν χαρίτων καὶ εἰς τὴν σιωπηρὰν κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς. Συνιστᾷ ὅπως ληφθῶσιν ἐξαιρετικὰ μέτρα πρὸς διατήρησιν τῆς στοιχειώδους τάξεως καὶ ἵνα μὴ παρέχηται ἡ εἰκὼν τῆς ὑποθάλψεως τῆς ἐγκληματικότητος ἐκ μέρους τοῦ Κράτους.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) συμφωνεῖ μετὰ τοῦ κ. πληρεξουσίου ὡς πρὸς τὰς γενικὰς γραμμὰς τὰς ἐπιδειχθείσας ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, δηλ. τῆς ἐπιεικείας κλπ. Τὸ ζήτημα ὅμως ὅπερ ἔθιξεν ὁ κ. πληρεξούσιος ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας μελέτης, κατόπιν τῆς ὁποίας νὰ δυνηθῇ τις νὰ καταλήξῃ εἰς συμπεράσματα. Καταθέτει μετὰ τοῦτο τὰς κάτωθι πληροφορίας:

1) Καταδικασθέντες εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν Κακουργιοδικείων ὑπάρχουσι σήμερον 13 ἐν συνόλῳ, ἤτοι:

εἰς τὰς φυλακὰς	Λιβάνης	6
» » »	Ἐπταπυργίου (Θ)ήβας	1
» » »	Καλαμίου (Κρήτης)	1
» » »	Πύλου	3
» » »	Συγγροῦ	2
	ἤτοι ἐν συνόλῳ	13

2) Αἱ θανατικαὶ διὰ λαιμητόμου ἐκτελέσεις ἔπαυσαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1911, ὁπότε ἐπὶ τῆς ὑπουργίας τοῦ ἀειμνήστου Δημητρακοπούλου ἐγένετο ἡ τελευταία ἐκτέλεσις 12 καταδίκων.

3) Ἡ θανατικὴ ποινὴ σιωπηρῶς δὲν ἐκτελεῖται σήμερον, ὡς ἐκ τοῦ ἐπικρατήσαντος νεωτεριστικοῦ πνεύματος εἰς ἅπαντα τὰ πεπολιτισμένα Κράτη. Ἐπὶ πλέον παρ' ἡμῖν δὲν

εἶνε εὐχερὴς ἤδη ἡ θανατικὴ ἐκτέλεσις, μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν ἐγκληματικῶν φυλακῶν Παλαιμηδείου, εἰς ἃς ἐφυλάσσετο ἡ λαιμητόμος, καὶ τὴν διάλυσιν αὐτῆς, πρὸς δὲ τὴν ἔλλειψιν δημίων, ἡ μετὰ τῶν ὁποίων σύμβασις λήξασα κατὰ τὸ 1918 δὲν ἀνενεώθη πρὸς ἀποφυγὴν τῆς δαπάνης καταβολῆς ἀποζημιώσεως τούτων ὡς καὶ λοιπῶν ἐξόδων, δι' ἃ ἐτησίως ἀνεγράφετο εἰς τὸν Προϋπολογισμὸν πίστωσις δραχ. 6.600.

4) Σκέψεις Κυβερνήσεως διὰ τὸ μέλλον.

Εἶνε ζήτημα σοβαρᾶς μελέτης καὶ ἅμα κοινωνικόν, ὅπερ θὰ μελετηθῇ ἐμπεριθῶς ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἁρμοδίων.

5) Ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν στοιχείων

Μετεβλήθη ἡ θανατικὴ ποινὴ διὰ χάριτος εἰς καταδίκους (ὑπό τε κοινῶν καὶ στρατιωτικῶν δικαστηρίων καταδικασθέντας)

	κατὰ τὸ ἔτος	1918	εἰς	13
	» » »	1919	»	17
	» » »	1920	»	14
	» » »	1921	»	18
	» » »	1922	»	1
	» » »	1923	»	20
καὶ	» » »	1924	»	23

Μεταξὺ τῶν ἄνω συμπεριλαμβάνονται καὶ καταδικασθέντες διὰ πολιτικὰ ἀδικήματα.

Τὰ πρὸ τοῦ ἔτους 1917 στοιχεῖα δὲν εἶνε πλήρη καὶ ἀκριβῆ, πάντως ἐν ἔτει 1911 φαίνεται μεταβληθεῖσα ἡ θανατικὴ ποινὴ 1 καταδίκου, κατὰ τὸ 1914 τριῶν καὶ κατὰ τὸ 1917 ἑνός (διὰ χάριτος τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως).

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης,** μὴ εὑρίσκων ἱκανοποιητικὴν τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, λέγει ὅτι οὐδεὶς ἔχει δικαίωμα νὰ καταργῇ ποινὰς αἵτινες ἔχουσι καθιερωθῇ διὰ νόμου, ὁ ὁποῖος δὲν κατηργήθη.

Μετὰ ταῦτα ἐπερωτᾷ ὡσαύτως τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης διατί οὐδὲν ἐνηργήθη καὶ οὐδεμία ἐσημειώθη πρόοδος εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν δολοφονικῶν ἐπιθέσεων τῶν γενομένων ἐπὶ τοῦ πρώην καθεστῶτος κατὰ τῶν Φατσέα, Καβαφάκη, τοῦ Ναυάρχου Κουντουριώτη καὶ τοῦ διευθυντοῦ τῆς «Μεταρρυθμίσεως» Γ. Φραγκούδη.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) παρέχει τὰς ἑξῆς πληροφορίας:

Αἱ δικογραφίαι τῶν ἀνακρίσεων διὰ τὰς δολοφονίας Φατσέα καὶ Καβαφάκη ζητηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ ἀπεστάλησαν εἰς αὐτὸ κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1923 ὑπὸ τῆς Εἰσαγγελίας Πλημμελειοδικῶν Ἀθηνῶν, ἰσχύοντος τότε τοῦ Στρατιωτικοῦ Νόμου.

Διὰ τὴν κατὰ τοῦ Ναυάρχου Κουντουριώτη ἀπόπειραν ἐπεληλύθη ἀνακρίσεων εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ Στρατιωτικὴ Δικαιοσύνη.

Διὰ τὴν ὑπόθεσιν Γ. Φραγκούδη εἶχεν ἀρχίσει ἀνάκρισιν τὸ 4ον ἀνακριτικὸν τμῆμα, ἥτις εἰς οὐδὲν κατέληξεν ἀποτέλεσμα, μὴ κατορθωθείσης τῆς ἀνακαλύψεως τῶν δραστῶν.

Πᾶσαι ὅμως αἱ πράξεις αὗται ἠμνηστεύθησαν διὰ τῆς δηλώσεως περὶ ἀμνηστίας τῆς ὑπογραφείσης ἐν Λωζάννῃ καὶ διὰ τοῦ ἄρθρου 3 αὐτῆς, καθ' ὃ πλήρης καὶ τελεία ἀμνηστία χορηγεῖται διὰ πᾶν διαπραχθὲν ἀπὸ 1 Αὐγούστου 1914 μέχρις 20 Νοεμβρίου 1922 κακούργημα ἢ πλημμέλημα, προφανῶς συναφὲς πρὸς τὰ διαρκούσης τῆς χρονικῆς ταύτης περιόδου λαβόντα χώραν πολιτικὰ γεγονότα ἐν Ἑλλάδι.

Εἶνε φανερὸν ὅτι τὰ περὶ ὧν πρόκειται ἀδικήματα εἶχον ἄμεσον συνάφειαν πρὸς τὴν τότε πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Χώρας.

Ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν Ἀθηνῶν παρηγγέλθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1924 νὰ ζητήσῃ τὰς ἀνωδικογραφίας καὶ εἰσαγάγῃ αὐτὰς εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν Ἐφετῶν, ἵνα τοῦτο κηρύξῃ ἠμνηστευμένας τὰς πράξεις ταύτας, κατὰ τὸ Ν. Δ. τῆς 15 Δ)ὁρίου 1923 (φύλλ. Ἐφ. Κυβ. 293), δι' οὗ ἐκανονίσθη ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς περὶ ἀμνηστίας συνθήκης τῆς Λωζάννης. Ἀλλ' οὗτος, μελετήσας τὰς ἀποσταλείσας αὐτῷ δύο μόνον δικογραφίας (Φατσέα καὶ Ναυάρχου Κουντουριώτη) ἐμόρφωσε τὴν γνώμην ὅτι δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς περιπτώσεις περὶ ὧν προβλέπει τὸ ρηθὲν Ν. Δ. τῆς 15 Δεκεμβρίου 1923, ὅπερ ἔχει ἐφαρμογὴν μόνον ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ὑποδίκων καὶ καταδίκων κρατουμένων ἐν φυλακαῖς, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἀνεκαλύφθησαν οἱ δράσται τῶν πράξεων τούτων.

Ὁ διὰ τὸν φόνον τοῦ Καβαφάκη συλληφθεὶς καὶ κρατηθεὶς Μαστραντώνης ἀπελύθη τῶν φυλακῶν, συνεπείᾳ διαταγῆς τοῦ Β. Ἐπιτρόπου τοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ κατὰ Σεπτέμβριον 1923.

Πρόεδρος. Ἔληξεν ἡ ἐπερώτησις αὐτή. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἔχει τὸν λόγον.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Ἡ δήλωσις τὴν ὁποίαν θέλω νὰ κάμω εἶνε ἡ ἑξῆς: Παρακαλῶ καὶ πάλιν νὰ μὴ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς, διότι δὲν εὑρίσκω ὅτι εἶνε συντελεστικὴ εἰς τὸ μέγα δημόσιον συμφέρον, τῆς τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας τοῦ στρατεύματος. Ἐκτὸς τούτων δὲν νομίζω ὅτι εἶνε δυνατόν, ἐκ τῆς συζητήσεως ἐν τῇ Συνελεύσει νὰ φθάσωμεν εἰς ἀποτελέσματα ἐνδεικνύοντα τίνες εἶνε οἱ

πράξαντες τὸ καθῆκόν των καὶ τίνες οἱ παραλείψαντες αὐτό. Ὑπόσχομαι ὅμως, ἐντὸς τοῦ πολὺ ὀκτὼ ἡμερῶν, νὰ εἰσαγάγω εἰς τὴν Συνέλευσιν σχέδιον ψηφίσματος, διὰ τοῦ ὁποίου νομίζω ὅτι θὰ ἐπέρχηται ἱκανοποίησις ἐπαρκὴς εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἀξιοτίμων πληρεξουσίων καὶ τῆς δημοσίας γνώμης, τὰς σχετικὰς μὲ τὴν ἔρευναν τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος. Τώρα θὰ παρακαλέσω καὶ πάλιν, μετὰ τὰς ὑποσχέσεις τὰς ὁποίας δίδω, νὰ σταματήσῃ ἡ συζήτησις.

Α. Παπαναστασίου. Ἡ συζήτησις φαντάζομαι ὅτι δὲν ἐπρόκειτο νὰ περιστραφῇ περὶ τὸ ζήτημα ποῖος εἶνε ὑπεύθυνος καὶ ποῖος ἀνεύθυνος. Ἡ συζήτησις ἐπρόκειτο νὰ περιστραφῇ ἂν εἶνε ἀνάγκη διὰ τὸ στράτευμα οἱ ὑπεύθυνοι, ἐὰν ὑπάρχωσι, συμφώνως μὲ τὰς ἀνακρίσεις αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο, νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς δίκην. Αὐτὴ εἶνε κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν ἀγορευσάντων ἡ ἀξίωσις τοῦ στρατεύματος. Ἐφ' ὅσον ὅμως ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως δηλοῖ ὅτι θὰ εἰσαγάγῃ ψήφισμα τὸ ὁποῖον θὰ ἱκανοποιῇ αὐτὴν τὴν ἀξίωσιν τοῦ στρατεύματος, νομίζω ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις.

Α. Ἀκρίδας. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἂν πρέπει νὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις ἢ ὄχι δὲν εἰμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν καὶ δὲν ἐπιμένομεν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ συζήτησις. Ἡ ἄλλη συζήτησις, τοῦ ἂν πρέπει νὰ δοθῇ μία λύσις ἢ ὄχι, ἔχει σήμερον διατυμπανισθῇ καθ' ὅλον τὸ Πανελλήνιον, καὶ ὁ τύπος καὶ ὅλοι οἱ πολῖται συζητοῦσιν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θέματος. Ἡμεῖς διὰ τῆς συζητήσεως θέλομεν νὰ ὑποδείξωμεν τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ κριθοῦν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θὰ ἦσαν ὑπεύθυνοι. Ἐφ' ὅσον ὅμως ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὑπόσχεται ὅτι θὰ φέρῃ ὁ ἴδιος σχέδιον ψηφίσματος, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ὑποδεικνύῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν τὸν τρόπον διὰ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ δώσουν λόγον οἱ τυχὸν ὑπεύθυνοι, δὲν ἔχομεν καμμίαν ἀντίρρησιν ν' ἀναμένωμεν τὸ ψήφισμα.

Π. Καρασεβδᾶς. Ὀφείλω νὰ σᾶς δηλώσω τὸ ἑξῆς: ὅτι ἕως τότε, καίτοι τὸ διάστημα εἶνε ὀλίγον, εἶνε ἐν τούτοις ἀρκετὸν καὶ ὀφείλω νὰ καταστήσω γνωστὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅτι ἐκ τῶν διοικησάντων μονάδας ἀνωτέρας κατὰ τὴν καταστροφὴν καὶ πρὸ αὐτῆς ἐλάχιστοι εἶνε οἱ διοικοῦντες σήμερον ἀνωτέρας μονάδας εἰς τὸ στράτευμα. Δηλ. οἱ διοικηταὶ τοῦ στρατεύματος οἱ σημερινοὶ δὲν ἔλαβον μέρος εἰς τὴν καταστροφήν, διότι οἱ γνωστοὶ Κωνσταντινικοὶ δὲν ἤθελον ν' ἀγωνισθῶσι καὶ τοὺς ἀπέκλεισαν. Πρέπει νὰ καταστήσωμεν γνωστὰ ταῦτα, διότι ψιθυρίζεται ὅτι πρόκειται περὶ συγκαλύψεων τῶν ἡμετέρων.

Δ. Λεονάρδος. Ἂν καὶ εἶμαι ἀπολύτως πεπεισμένος ὅτι

διὰ τῆς ἀναβολῆς τῆς συζητήσεως ὄχι μόνον δὲν ἐπέρχεται ἠρεμία εἰς τὸ στράτευμα, ἀλλὰ τοὐναντίον μεγάλη ἀνησυχία, ἡ ὁποία ἐπικρατεῖ, διότι ὑπάρχουν ἀκόμη ἀξιωματικοὶ δοσίλογοι καὶ ἐν πολλοῖς ὑπεύθυνοι διὰ τὴν καταστροφήν, καθημέραν δὲ διεξάγονται συζητήσεις εἰς τὰς λέσχας καὶ παντοῦ, ἐν τούτοις, ἐφόσον ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως λέγει ὅτι θὰ μᾶς φέρῃ ἓν ψήφισμα ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν, δὲν θὰ ἐπιμείνωμεν εἰς τὴν συζήτησιν, ἀλλὰ θὰ ἀναμείνωμεν νὰ μᾶς φέρῃ τὸ ψήφισμα αὐτὸ καὶ ἀκόμη νὰ μᾶς δηλώσῃ ὅτι θὰ συζητήσωμεν ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Βεβαίως.

Ὁ κ. ***Α. Πραντούνας*** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν τίνας ὁριστικὰς ἀποφάσεις σκέπτεται νὰ λάβῃ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἐπὶ τῆς ὑποβληθείσης αὐτῷ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν γνωμοδοτικῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ πενταμελοῦς Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῶν αἰτήσεων ἐπαναφορᾶς τῶν ὁπωσδήποτε ἀπομακρυνθέντων τοῦ στρατεύματος ἀξιωματικῶν ἀπὸ 1ης Νοεμβρίου 1920 καὶ ἐντεῦθεν, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἐσχάτως ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως σχετικοῦ νόμου.

Ἀναπτύσσων διὰ μακρῶν τὴν ἐπερώτησίν του ἀναφέρει τὰ διάφορα μέτρα τὰ ληφθέντα ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Δημοκρατίας ὑπὸ τῶν διαφόρων δημοκρατικῶν Κυβερνήσεων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Λαοῦ καὶ τὴν λύσιν τῶν ἄλλων μεγάλων ζητημάτων, ἐν οἷς τοῦ προσφυγικοῦ, τοῦ τῆς αἰσχροκερδείας κλπ. Μεταξὺ τούτων λέγει ὅτι ἐλήφθη καὶ τὸ μέτρον τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἀποταχθέντων ἀξιωματικῶν τοῦ στρατεύματος καὶ συνεστάθησαν πρὸς τοῦτο τὰ γνωστὰ ἤδη Ἀνώτατα Στρατιωτικὰ Συμβούλια, εἰς τὰ ὁποῖα ἀνετέθη ἡ κρίσις περὶ τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἀποστρατευθέντων, καὶ ἐπανέφεραν ταῦτα περὶ τοὺς 300, ἤτοι 250 τῶν διαφόρων ὅπλων καὶ 35-40 τῆς Χωροφυλακῆς. Μετὰ τοῦτο ὅμως μένουν ἔξω τοῦ στρατεύματος ἀξιωματικοί, περὶ τοὺς 2,200, λόγῳ τῆς μὴ εἰλικρινοῦς κρίσεως τῶν Στρατιωτικῶν Συμβουλίων, διότι παρὰ τὸ πνεῦμα τῶν ἐνταῦθα νομοθετηθέντων ἐπεκράτησεν ἐν αὐτοῖς πνεῦμα πάθους καὶ κομματικῶν ἀντιζηλιῶν. Τί θὰ γίνωσιν οἱ 2,200 οὗτοι ἀξιωματικοί, ἐν οἷς ὑπάρχουσι πλεῖστοι ἔγκριτοι τοιοῦτοι πολλαχοῦ δράσαντες ἐν τῷ στρατεύματι καὶ ἐμφορούμενοι ὑπὸ τοῦ δημοκρατικοῦ πνεύματος; Φρονεῖ ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου οὐ μόνον συμφιλίωσις δὲν δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἐν τῷ στρατεύματι, ἀλλ' οὐδὲ τὰ συμφέροντα τοῦ στρατεύματος ἐξυπηρετοῦνται. Ἐζήτησε, λέγει, καὶ οὗτος νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ στράτευμα, ἀλλὰ τὸ Συμβούλιον ὑπεῖκον εἰς πολιτικὰς πιέσεις, ὡς ἐπληροφόρησεν αὐτὸν

ὁ στρατηγὸς Μαζαράκης, μέλος τοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου, δὲν τὸν ἐπανέφερεν. Ἀναφέρων δὲ τὰ περὶ αὐτοῦ εὔφημα, τὰ λεχθέντα ἑκάστοτε ὑπὸ διαφόρων ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν, καὶ τὴν ἐν τῷ στρατεύματι δρᾶσίν του λέγει ὅτι κακῶς καὶ ἀνειλικρινῶς ἐπολιτεύθησαν ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἀξιωματικῶν τὰ συγκροτηθέντα Στρατιωτικὰ Συμβούλια. Κατόπιν τούτου συνιστᾷ ὅπως ἀνασυγκροτηθῶσι ταῦτα διὰ τῆς προσλήψεως ἐν αὐτοῖς ἀξιωματικῶν ἀκεραίων καὶ εἰλικρινῶν, μὴ ἐπηρεαζομένων ὑπὸ διαφόρων πολιτικῶν ἐπιρροῶν.

Διακόπτεται ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἡ συνεδρίασις ἐπὶ ὀλίγα λεπτά.

Ἐπαναλαμβανομένης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. ***Α. Πραντούνας*** συνεχίζει τὴν ἀγόρευσιν αὐτοῦ καὶ ἀναφέρει ἐν ἐκτάσει τὰ τῶν δράσεων αὐτοῦ ἐν ταῖς διαφόρους μάχαις τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ καὶ Ἑλληνοβουλγαρικοῦ πολέμου, ὡς καὶ ὅσα ἔπραξε καὶ ἐπὶ τοῦ Κωνσταντινικοῦ καθεστῶτος, θαρραλέως κακίσας τὴν κατάστασιν ἐκείνην δημοσίᾳ. Τὸ Συμβούλιον ἐν τούτοις οὐδὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν του δι' οὓς λόγους ἄνω ἀνέφερε πρὸς ἐπαναφοράν του. Ἀναφέρων μετὰ τοῦτο καὶ ἄλλας οὐχὶ ὀρθὰς ἀποφάσεις τοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου, ὡς πρὸς διαφόρους ἄλλους ἀξιωματικοὺς καταλήγει προτείνων διάφορα μέτρα τὰ ὁποῖα φρονεῖ ὅτι δύνανται νὰ θεραπεύσωσι τὰ κακῶς μέχρι τοῦδε γενόμενα, νὰ συντελέσωσι δὲ εἰς τὴν πρόληψιν ὁμοίων ἐν τῷ μέλλοντι κακῶν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπ.). Κύριοι συνάδελφοι, οὐδεὶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν πολεμικὴν δρᾶσιν τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου τοῦ ἄρτι κατελθόντος τοῦ βήματος. Ἀπόδειξις δὲ καὶ τεκμήριον ἰσχυρὸν ὑπῆρξεν ἡ ἐπιδοκιμασία, ἡ ὁποία δαψιλῶς ἀπενεμήθη εἰς τοὺς λόγους του, τοὺς ἐξιστοροῦντας τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ, ἐκ μέρους ὁλοκλήρου τῆς Συνελεύσεως. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται ἤδη περὶ τούτου. Τὸ ζήτημα τὸ ὁποῖον τίθεται ἐνώπιον ἡμῶν δὲν εἶνε νὰ κρίνωμεν ἂν τοιαύτη ἢ τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ δρᾶσις τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου. Εἶνε νὰ κρίνωμεν ἂν θέλομεν νὰ κρίνωνται τὰ ληπτέα διοικητικὰ μέτρα εἰς τὸ στράτευμα ἀπολύτως ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ἢ ἀπὸ τοὺς δικαίως κληθέντας φυσικοὺς αὐτοῦ ἀρχηγούς. Καὶ δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι τὸ πρόβλημα εἶνε γενικώτερον· τίθεται δι' ἕκαστον Ὑπουργεῖον, ἀλλ' ἔχει βεβαίως ἰδιάζουσαν σημασίαν διὰ τὸ Ὑπουργεῖον

τῶν Στρατιωτικῶν. Θεωρητικῶς βεβαίως δὲν ἀγνοῶ ὅτι ἡ λύσις ἡ ὁποία θὰ ἔπρεπε νὰ δοθῇ εἶνε ὅτι ὁ Ὑπουργὸς δύναται νὰ ἐνεργῇ ἀνεξελέγκτως ἀπάσας τὰς πράξεις τῆς διοικήσεως καὶ ἔχει νὰ δώσῃ λόγον ἐνώπιον τῆς Βουλῆς. Ἀλλ' ἡ θεωρητικὴ αὕτη λύσις, μετὰ τὰς συμφορὰς τὰς ὁποίας ἐπαρουσίασεν, ὄχι μόνον παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας Χώρας, κοινοβουλευτικῶς διοικουμένας, ἐγκατελείφθη ὁριστικῶς ἀπὸ μακρᾶς σειρᾶς ἐτῶν, καὶ πρῶτον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ μετ' αὐτὴν δὲ ἐγκατελείφθη παταγωδῶς εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Διότι, ἀφ' ἧς τὸ πολίτευμα ἐξελίχθη εἰς ἄκρατον κοινοβουλευτικόν, ἦτο φυσικὸν ὅτι οἱ πειρασμοί, αἱ εἰσηγήσεις, τὰ πολιτικὰ συμφέροντα, οἱ κομματικοὶ δεσμοί, ἡ ἀνάγκη τῆς παραμονῆς εἰς τὴν ἐξουσίαν, εἴτε ἐκ ταπεινῶν ἐλατηρίων εἴτε καὶ ἐξ ὑψηλοτέρων ἐλατηρίων, ὅτι δύνανταί τις νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν Ἠπτρίδα του ἐν τῷ μεγάλῳ κύκλῳ, θυσιάζων μικρά τινα,—διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὴν φράσιν τοῦ ἀειμνήστου Γρικούπη— «ἐξαγοραζομένης τῆς ἐξουσίας ἀναλώμασι τοῦ ποιοῦ», εἴτε διὰ τὸν ἕνα λόγον εἴτε διὰ τὸν ἄλλον, κατεκρήμνισαν τὸ σύστημα τῆς ἀπεριορίστου διοικήσεως τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐκ μέρους τῶν Ὑπουργῶν. Εἰς ὅλα τὰ κοινοβουλευτικὰ Κράτη βλέπομεν—ἀγνοῶ ἂν ὑπάρχει ἓν τὸ ὁποῖον νὰ ἀποτελῇ ἐξαίρεσιν—ὅτι ὑπάρχουν Διοικητικὰ Συμβούλια, τὰ ὁποῖα σχεδὸν δὲν ἀφίνουν εἰς τὸν Ὑπουργὸν εἰμὴ σχεδὸν μόνον τὴν τιμὴν νὰ εἶνε εἰσηγητὴς καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν ἀποράσεων αὐτῶν ἐνώπιον τῶν Βουλῶν. Διατί τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἀγγλίας ὑπῆρξαν ὑγιᾶ πάντοτε; Διότι ὁ Ὑπουργὸς εἶνε δοῦλος σχεδὸν τοῦ περιφήμου Treasury.

Ἡ τάσις καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς τοιαύτης ἀποκεντρώσεως ἐξεδηλώθη καὶ παρ' ἡμῖν ἀπὸ πολλῶν δεκάδων ἐτῶν, ἰδιαίτατα δὲ μετὰ τὸν ἀτυχῆ πόλεμον τοῦ 1897, πρὸ τοῦ ὁποίου καὶ κατὰ τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐπικρατήσει τὸ ὀλέθριον σύστημα τοῦ διοικεῖσθαι τὸν Στρατὸν ἀπὸ μόνον τὸν Ὑπουργόν. Ἔκτοτε ἤρχισεν ὁ ἀγὼν διὰ τὴν ἀποκέντρωσιν ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν· ἀλλὰ καὶ τοῦ στρατεύματος, ἐκδηλωθεὶς εἰς ἐξέγερσιν πλήρη κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1909 καὶ 1910. Ὅσοι δὲ ἔτυχε νὰ παρακολουθήσουν τὰ πολιτικὰ πράγματα ἡμῶν πρὸ τοῦ 1910 καὶ μετὰ τὸ 1910 εἶδον ὅτι ἀπὸ ἀπόψεως διοικήσεως καὶ εὐταξίας ἀναμφισβητήτως ἡ περίοδος τοῦ 1910 ἕως 1915 ὑπῆρξε πολὺ εὐτυχεστέρα παρὰ ἡ περίοδος ἡ πρὸ αὐτῆς.

Τὴν φορὰν ταύτην ἀκολουθῶν καὶ ὁ κυβερνήσας τὴν Χώραν ἀπὸ τοῦ 1910-15 εἰσήγαγε τότε τὸ συμβούλιον τῶν Ἀντιστρατήγων. Ἡ φορὰ δὲ αὕτη καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτὴ ἐξεδηλώθησαν

ἐναργέστερον μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1922, καὶ ὡς ἀξίωσις δικαία τοῦ στρατεύματος, ἐπιθυμοῦντος ν' ἀπαλλαγῇ τῶν πολιτικῶν ἐπιρροῶν. Καὶ ὁ ἀξιότιμος νῦν συνάδελφός μου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπῆρξεν ὁ εἰσηγητὴς τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἀποκεντρώσεως τοῦ στρατεύματος, περὶ τοῦ ὁποίου ἔλεγον τότε ὅτι εἰσῆγε συρματοπλέγματα ἀμυντικὰ τοῦ στρατεύματος κατὰ τῶν πολιτικῶν ἐπεμβάσεων. Διὰ τοῦ νομοσχεδίου ἐκείνου ὥπλισε τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον μὲ δύναμιν τοιαύτην, ὥστε πᾶσα πολιτικὴ ἐπιρροὴ νὰ θραύηται πρὸ τῶν ἀποράσεων τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου τῆς Διοικήσεως τοῦ Στρατεύματος. Τὸ νομοσχέδιον ἐκεῖνο υἱοθέτησε κατόπιν καὶ ὁ ἀξιότιμος ἐκ Θεσσαλονίκης πληρεξούσιος, ὡς Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν. Ἀλλ' ἐξ ὅσων γνωρίζω, καὶ ὁλόκληρος ἡ κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἄνδρας οἱ ὁποῖοι ἠγάλωσαν τὸν μείζονα βίον αὐτῶν ἐν τῷ στρατεύματι καὶ οἵτινες γνωρίζουν καὶ τοὺς πόθους καὶ τὰς ἀνάγκας, τὰς μεθόδους τὰς καλυτέρας ἢ χειροτέρας πρὸς διοίκησιν τοῦ στρατεύματος, ἀπεράνθη ὑπὲρ τοῦ σχεδίου, ὅπερ ἐγένετο νόμος. Μὴ ἐρωτᾶτε τί θὰ ἦτο τὸ ἰδανικὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Δὲν δύναμαι νὰ ὑποστηρίξω βεβαίως ὅτι τὸ Συμβούλιον ἢ οἱονδήποτε ἄλλο Συμβούλιον εἶνε ἀλάθητον. Ἀλλ' εἶνε φανερὸν ὅτι μεταξὺ τοῦ συστήματος τοῦ διοικεῖσθαι τὸν στρατὸν ἀπὸ τὸν Ὑπουργόν, τὸν πολιτικόν, καὶ τοῦ διοικεῖσθαι τὸν Στρατὸν ἀπὸ Συμβούλιον Ἀποκεντρώσεως ἐκ τῶν φυσικῶν αὐτοῦ ἀρχηγῶν τὸ δεύτερον εἶνε ἀπείρως καλύτερον. Εἶπον καὶ ἄλλοτε ὅτι ἡ πολιτικὴ εἶνε ἡ τέχνη τοῦ μὴ χείρονος. Ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ πεισθῶ ὅτι, ἐὰν ὁ Ὑπουργὸς ἤθελε διοικεῖ τὸ στράτευμα, αἱ εἰσηγήσεις αἱ ὁποῖαι θὰ γίνωνται καλῇ τῇ πίστει βεβαίως καὶ θὰ υἱοθετοῦντο ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν δὲν θὰ ἦγον εἰς λάθη καὶ πολὺ περισσότερα εἰς ἀριθμὸν καὶ πολὺ ἐντονώτερα κατὰ ποιὸν καὶ καταστρεπτικώτερα διὰ τὴν ὑπόστασιν τοῦ Στρατοῦ παρὰ τὸ κρατοῦν σύστημα. Ἐκεῖνοι εἰς οὓς ἀνετέθη νὰ λαμβάνουν τὰ μέτρα τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὰ ἀφορῶντα ζητήματα τῆς προαγωγῆς, τοποθετήσεως, ἀποστρατεύσεως ἀξιωματικῶν εἶνε ἐκεῖνοι εἰς οὓς ἐμπιστευόμεθα ἐν ὥρᾳ πολέμου τὴν ἄμυναν τῆς Χώρας, τὴν ὑπεράσπισιν τῶν συνόρων μας, τῆς τιμῆς μας, τῶν ἀγαθῶν μας.

Δὲν εἶνε λοιπὸν φυσικόν, ἀφοῦ τόσον ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην δεικνύομεν εἰς αὐτούς, νὰ τοῖς δώσωμεν καὶ τὰ μέσα, ὡς ἐκ τῆς εὐθύνης τῆς τεραστίας ἡ ὁποία τοὺς βαρύνει, νὰ εἰσηγῶνται μέτρα τὰ ὁποῖα θὰ ὑποδεικνύουν οἱ ἴδιοι καὶ ὄχι μέτρα τὰ ὁποῖα ἄλλοι θὰ ἐλάμβανον αὐτοβούλως,

ἄλλοι μὴ δυνάμενοι ἴσως νὰ γνωρίζουν τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατεύματος;

Τὸ σφάλλεσθαι ἀνθρώπινον καὶ μεταξὺ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου θὰ ὑπάρχουν καὶ τινες ἐσφαλμέναι. Ἀλλὰ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐν ἄλλο σύστημα θὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα θλιβερὰ πρέπει νὰ ἀντιπαρερχώμεθα τὰ μεμονωμένα τυχὸν λάθη, δικαιολογημένα ὅταν περὶ τόσω πολλῶν πραγμάτων καὶ τόσῳ σπουδαίων καὶ τόσῳ πολλῶν προσώπων ἔχουν νὰ κρίνουν πέντε πρόσωπα. Ὁ κ. συνάδελφος εἶπεν ὅτι εἷς ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον ἀντιστρατήγων, διοικῶν κάποτε τάγμα, ὑπέστη ἐπίθεσιν ἐκ παραπλανηθεισῶν ὀλίγων πυροβολικοῦ καὶ εἶδε τὸ τάγμα του νὰ διαλύηται. Ἐρωτῶ εἶνε δυνατὸν νὰ εἴπῃ τις ὑποθέτω ὅτι καὶ ὁ ἀξιότιμος ἀγορεύσας δὲν θὰ ἠννόει τοιοῦτόν τι· ἀνεπάρκειαν στρατιωτικὴν τοῦ ἐν λόγῳ ὄντως διακεκριμένου ἀξιωματικοῦ;

Θ. Χαβίνης. Τοὐναντίον, κ. Πρόεδρε, ὁ ἀξιωματικὸς ἐκεῖνος ἐτραυματίσθη μαχόμενος εἰς τὴν πρώτην γραμμήν, εἶνε δὲ γνωστὴ ἡ γενναιότης του. Εἶνε εἷς ἐκ τῶν ὀλίγων ἀξιωματικῶν οἱ ὁποῖοι ἐτραυματίσθησαν εἰς τοὺς πολέμους.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Λοιπόν, κύριοι, διατί νὰ ἀναφέρωνται γεγονότα τὰ ὁποῖα ὡς ἀποτέλεσμα θὰ εἶχον μόνον, ἐὰν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ σκεφθῶμεν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν μέθοδον τῆς διοικήσεως τοῦ στρατεύματος ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν, τὴν θλιβερὰν μέθοδον παλαιῶν πολιτικῶν καιρῶν; Διατί λοιπὸν νὰ κλονίζωμεν τὸ κῦρος θεσμῶν σωτηρίων διὰ τὴν Πατρίδα.

Α. Πραντούνας. Ὁ θεσμὸς εἶνε καλός· τὰ πρόσωπα δὲν εἶνε καλά.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἀνεθέσαμεν τὴν κρίσιν περὶ τῶν προσώπων τῶν ὑπηρετούντων εἰς τὸ στράτευμα εἰς τοὺς ἐπὶ κεφαλῆς σήμερον τοῦ στρατεύματος εὑρισκομένους. Οὕτως ἐπράξαμεν καὶ διὰ τοὺς δικαστὰς καὶ ἄλλους ὑπαλλήλους. Ἂς μὴ κλονίζωμεν διὰ διαφόρων ἐκθέσεων τοιούτους θεσμούς, ἐξυγιαστικοὺς τῆς διοικήσεως τῆς Χώρας, καὶ ἂς προσέχωμεν, ὥστε οἱ διάφοροι κλάδοι τῆς Διοικήσεως νὰ μὴ ὑποστῶσι καίριον τραυματισμόν. Κάμνω ἔκκλησιν εἰς τὴν φρόνησίν σας καὶ τὸν πατριωτισμόν σας, νὰ παύσωμεν ἡμεῖς πρῶτοι ἐξευτελίζοντες εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ὄμματα τῶν παρακολουθούντων ἡμᾶς, θεσμοὺς οἵτινες ἀπανταχοῦ θεωροῦνται ἀναγκαῖοι διὰ τὴν ἀνεπηρέαστον διοίκησιν καὶ τοῦ στρατεύματος καὶ τῶν λοιπῶν κλάδων τῆς Χώρας.

Ἀναγνωρίζω ὅτι ὁ πόνος τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου, τοσούτας παρασχόντος πατριωτικὰς ὑπηρεσίας, ὑπηγόρευσε λέξεις τινάς....

Α. Πραντούνας. Δὲν εἶνε πόνος ἰδικός μου. Ἐγὼ εἶμαι ὄργανον τῆς Πατρίδος.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός).....Θὰ τὸν παρεκάλουν θερμῶς νὰ προσφέρῃ μίαν ἀκόμη ὑστάτην στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Πατρίδα, νὰ συντελέσῃ καὶ αὐτός, ἐν αὐταπαρνήσει καὶ αὐτοθυσίᾳ τὸ καθ' ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τοῦ κύρους καὶ τῆς τάξεως ἐν τῷ Στρατῷ. (Χειροκροτήματα).

Οἱ κ. κ. **Κ. Βουδούρης** καὶ **Γ. Σολδάτος** ἐπερωτῶσι τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Προνοίας διατί ἀνεστάλη ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου 3122, συνεπείᾳ τῆς ἀναστολῆς τοῦ ὁποίου ἐσταμάτησεν ἐντελῶς τὸ τόσον καθυστερούμενον ἔργον τῆς ἀπονομῆς τῶν συντάξεων εἰς τὰ ὀρφανὰ τῶν πολέμων.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν) ἀναφέρει τὰ παρ' αὐτοῦ ληφθέντα μέτρα πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν μελῶν τοῦ εἰδικοῦ Συμβουλίου τῶν Συντάξεων ἀπὸ πάσης ἄλλης ἀσχολίας εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπιδίδωνται ταῦτα μόνον εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀπονομῆς συντάξεων.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** ἀναπτύσσων τὴν ἐπερώτησιν ταύτην λέγει ὅτι οὐδὲν δυστυχῶς ἐγένετο, ἡ δὲ ἐγκατάλειψις αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν γενικὴν κρατικὴν ἀποσύνθεσιν. Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἦτο παρὰ ζήτημα ἑνὸς μηνός. Εἰς ὅλα τὰ Κράτη οὕτως ἐγένετο, διότι δὲν χρειάζεται παρὰ μία ἁπλῆ αἴτησις, τὸ πιστοποιητικὸν τοῦ θανάτου καὶ τὸ πιστοποιητικὸν τοῦ προέδρου τῆς Κοινότητος τοῦ βεβαιοῦντος τὴν οἰκογενειακὴν σχέσιν τοῦ αἰτοῦντος πρὸς τὸν θανόντα. Ἀλλὰ πῶς νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα ὅταν οὐδὲ κἂν ἐλειτούργησαν αἱ Ἐπιτροπαί; Εἰς τὴν ἰδιαιτέραν μου ἐπαρχίαν, λέγει, μόλις πρὸ μηνὸς ἤρχισε νὰ λειτουργῇ ἡ ἁρμοδία Ἐπιτροπή. Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις θελήσῃ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς συστάσεις μου ταύτας, ἀσφαλῶς ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς θὰ ἔχῃ ἀποπερατωθῇ ὅλη ἡ ἐργασία.

Ὁ κ. **Α. Πρέκας** λέγει ὅτι ἐγένετο κάποια σύγχυσις μεταξὺ τῶν περιφερειακῶν Ἐπιτροπῶν καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐλέγχου, διότι ἡ σύνταξις ἄρχεται πληρωνομένη εὐθὺς ὡς ἐκδοθῇ ἡ ἀπόφασις τῶν πρωτοδικειακῶν Ἐπιτροπῶν.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** λέγει ὅτι καὶ τοῦτο δὲν γίνεται, διότι οἱ Νομάρχαι φέρουν μυρίας δυσχερείας· ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ἡ σύνταξις δίδεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου καὶ οὐχὶ μόνον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀποφάσεως. Ὅλοι δὲ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι πίπτουν θύματα τῶν διαφόρων «ψιλικατζήδων», εἰς τοὺς ὁποίους παραχωροῦν ὅλα τὰ δικαιώματά των ἀντὶ πι-

νακίου φακῆς. Ὅλα δὲ αὐτὰ γίνονται διότι αἱ ἁρμόδιαι ὑπηρεσίαι δὲν ἐξέδωκαν μίαν διαφωτιστικὴν ἐγκύκλιον ὥστε νὰ γνωρίζῃ ὁ κόσμος ποῖος δικαιοῦται καὶ ποῖος δὲν δικαιοῦται συντάξεως. Συνιστᾷ τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ νόμου 3122 κατὰ τὸ ἄρθρον 25, τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐκπτώσεως τῆς ἀναδρομικῶς ληφθείσης συντάξεως.

Ὁ κ. **Α. Ὀρφανίδης** (Ὑπουργὸς Προνοίας) λέγει ὅτι, ἐπειδὴ ἐγκαίρως ἀντελήφθη τὸ δίκαιον τῆς ὑποδείξεως τὴν ὁποίαν νῦν ποιεῖται ὁ κ. πληρεξούσιος, προέτεινεν εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ὅπως τὸ Κράτος χαρίσῃ τὰ 10 ἑκατομμύρια τὰ ὁποῖα ἔχουν λάβει ἤδη οἱ περιθαλψιοῦχοι.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** συνεχίζων παρατηρεῖ πόσον γλίσχρος εἶνε ἡ ἐκ μέρους τοῦ Κράτους παρεχομένη σύνταξις παρὰ ταῦτα ὅμως δὲν συνιστᾷ τὴν ἐπαύξησιν τῶν συντάξεων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ ἐπεβάρυνε τὸν Προϋπολογισμόν, ἐνῶ δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀπονείμῃ μαθηματικῶς τὴν σύνταξιν τῆς ὁποίας ἕκαστος θὰ εἶχεν ἀνάγκην, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν καὶ τοῦ ἀθμοῦ τῆς ἀπορίας του.

Τὸ Κράτος θὰ ἠδύνατο μᾶλλον νὰ δημιουργήσῃ ἐργασίαν διὰ τοὺς δυναμένους νὰ ἐργασθοῦν, ὥστε νὰ μὴ μεταβάλλονται εἰς κηφῆνας· ἐπίσης ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα πρὸς ἵδρυσιν σανατορίων διὰ τοὺς φυματικούς, διὰ τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι τὸ Κράτος ἐκπληροῖ τὰς ὑποχρεώσεις του διὰ τῆς ἀπονομῆς μιᾶς συντάξεως 200 δραχμῶν.

Ἡ ἀνάγκη αὕτη ἐπιβάλλεται τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον οἱ τοιοῦτοι παραμένοντες εἰς τὰ χωρία των ἐντὸς τῶν οἰκογενειῶν των ἀποτελοῦσιν ἑστίαν μολύνσεως καὶ μεταδόσεως τῆς νόσου.

Ἐπίσης ὑποδεικνύει τὴν ἵδρυσιν Ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς, οὐχὶ ὀεβαίως κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς «Στέγης Πατρίδος», ἥτις μετετράπη εἰς ξενοδοχεῖον ὕπνου· συνιστᾷ ὡσαύτως τὴν ἵδρυσιν εἰδικοῦ Ὀρθοπεδικοῦ Ἐργαστηρίου· πρὸς ἐπίτευξιν δὲ πάντων τούτων θὰ ἦτο ἀνάγκη εἰδικοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἡ Δημοκρατικὴ Κυβέρνησις εἶχε προνοήσει περὶ τούτων εἰσαγαγοῦσα τὰ νομοσχέδια περὶ ἱδρύσεως εἰδικοῦ ταμείου περιθάλψεως καὶ τὸ περὶ λιανικῆς πωλήσεως καπνοῦ. Προτείνει τὴν σύστασιν εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία νὰ μελετήσῃ τὰ ζητήματα ταῦτα, ἵνα ταχέως καταλήξῃ εἰς συμπεράσματα. Τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην θὰ συνίστα αὐτὸς οὗτος ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐκ προσώπων ἱκανῶν καὶ δυναμένων νὰ γνωρίζουν τὰ πράγματα. Μόνον οὕτω θὰ ἠδυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς ἓν σύμπέρασμα, ὅπως κατοχυρώσωμεν

τὴν ἐθνικὴν ψυχήν, ἵνα καὶ πάλιν προσέλθωσι μεθ' ὁρμῆς καὶ αὐταπαρνήσεως οἱ γενναῖοι πολεμισταί, ὅταν ἡ πολεμικὴ τάλπιγξ ἠχήσῃ.

Ὁ κ. **Α. Ὀρφανίδης** (Ὑπουργὸς Προνοίας) λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀκριβῶς ἔχουσα ὑπ' ὄψει ὅσα ὁ κ. συνάδελφος εἶπεν ὑπέβαλεν ἤδη ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Συνελεύσεως εἰδικὰ νομοσχέδια, συνέστησε δὲ καὶ Ἐπιτροπήν, τῆς ὁποίας ὁ κ. πληρεξούσιος ἀποτελεῖ μέλος.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** παρατηρεῖ ὅτι τοιούτων Ἐπιτροπῶν ἀπετέλεσε πολλάκις μέλος, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ γίνῃ τίποτε μὲ τοιαύτας Ἐπιτροπάς.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως νὰ καταρτίσῃ τὴν Ἐπιτροπήν, τῆς ὁποίας θὰ ἐδέχετο ὁ ἴδιος νὰ προεδρεύσῃ.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** εἶνε σύμφωνος ὅπως συσταθῇ εἰδικὴ μεγάλη Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία νὰ περιλάβῃ καὶ μέλη ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως καὶ ἡ ὁποία νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ ὑποβάλῃ ταχέως τὸ πόρισμά της.

Ὁ κ. **Γ. Σολδάτος** ὁμιλεῖ διὰ μακρῶν λέγων ὅτι οἱ δικαιοῦχοι τῶν συντάξεων δύνανται νὰ διαιρεθοῦν εἰς τρεῖς κατηγορίας· α') εἰς ἐκείνους ὧν ἐξεδικάσθησαν αἱ αἰτήσεις ὑπὸ τῶν Πρωτοδικείων καὶ οἱ ὁποῖοι λαμβάνουσιν ἤδη σύνταξιν, ἔχουσι δὲ λαμβάνειν ἀναδρομικῶς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου μέχρι τῆς ἐκδικάσεως ὑπὸ τοῦ Πρωτοδικείου· β') εἰς ἐκείνους ὧν αἱ αἰτήσεις ὑπεβλήθησαν εἰς τὰ Πρωτοδικεῖα, δὲν ἐξεδικάσθησαν ὅμως, καὶ ἀναφέρει τὴν Λευκάδα, ὅπου ἡ Ἐπιτροπὴ ἔπαυσεν ἀπὸ μηνῶν ἐργαζομένη ἐπὶ τῷ λόγῳ δ' ἤθεν ὅτι δέον ν' ἀπολυμανθῇ τὸ Γραφεῖον καὶ ὅτι ἠσθένησεν ὁ γραμματεύς, ἐνῶ εἶνε ἀπὸ μηνῶν διωρισμένος ἀναπληρωτής του, καὶ γ') εἰς ἐκείνους οἵτινες δὲν ὑπέβαλον παντάπασιν αἰτήσεις καὶ ὑπὲρ ὧν ζητεῖ τὴν ἁπλοποίησιν τοῦ συστήματος τῆς ἐκδόσεως τῶν πιστοποιητικῶν.

Ἐκφράζει ἐν τέλει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ λύσῃ ταχέως τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι αἰτήσει δέκα πληρεξουσίων ἡ συζήτησις γενικεύεται.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** λέγει ὅτι ἡ Συνέλευσις ὀφείλει νὰ διαθέσῃ ὀλίγας ὥρας ἀπὸ ἐκείνας τὰς ὁποίας δαπανᾷ εἰς ἄλλας συζητήσεις, διότι τοῦτο ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν τιμῆς ἀπέναντι τῶν θυμάτων πολέμου.

Ὁ κ. **Π. Μαζαράκης** λέγει ὅτι κατ' ἐπανάληψιν ὠμίλησεν εἰς τοὺς ἁρμοδίους περὶ τοῦ νομοῦ Κυκλάδων διὰ τὴν παρατηρουμένην ἀμέλειαν τῶν Ἐπιτροπῶν, ἀλλὰ δὲν εἰσηκ-

κούσθη. Ὑπάρχουσιν ἐπίσης πολλαὶ ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις, διότι καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν συνεδριάζει τακτικῶς καὶ ὁ ἐπιφορτισμένος τὴν ἐκδίκασιν δικαστὴς εἶνε ἐπιφορτισμένος μὲ ἄλλας ὑποθέσεις. Προτείνει ὅπως αἱ ὑποθέσεις ἀνατεθῶσιν εἰς ἕνα δικαστήν, ἵνα ταχέως διεκπεραιωθῶσιν.

Ὁ κ. **Ι. Μαρματάκης** λέγει ὅτι εἶνε τόσαι αἱ διατυπώσεις εἰς τὰς ὁποίας ὑποβάλλονται τὰ θύματα πολέμου, ὥστε δὲν κατορθώνουν οὔτε μετὰ τρεῖς μῆνας νὰ πάρουν τὴν σύνταξίν των. Ὑποδεικνύει τροποποιήσεις τινὰς ὅπως καταστῇ εὐχερεστέρα ἡ ἀπονομὴ τῶν συντάξεων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ πίπτουν οἱ δικαιοῦχοι θύματα ἐκμεταλλευτῶν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι, ἐφόσον δὲν ὑπάρχει ἀπαγόρευσις περὶ ἐκχωρήσεως τῶν συντάξεων τούτων, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ψηφισθῇ καὶ εἰδικὴ ποινικὴ δίωξις πρὸς τοῦτο.

Ὁ κ. **Ι. Μαρματάκης** εὐχαριστεῖ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν πρότασιν ταύτην, τὴν ὁποίαν καὶ οὗτος ἐσκέπτετο νὰ ὑποβάλῃ.

Ὁ κ. **Ν. Ξηδς** συνιστᾷ πρὸς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Προνοίας ὅπως καλέσῃ εἰς ἀπολογίαν πάσας τὰς Ἐπιτροπάς, διατί βραδύνεται ἡ ἐκδίκασις τῶν ὑποθέσεων τούτων, ἰδίως δὲ συνιστᾷ νὰ κληθοῦν εἰς ἀπολογίαν οἱ δικαστικοί, οἱ ὁποῖοι ὀχυροῦνται ὄπισθεν τῆς ἀσχολίας ταύτης καὶ δὲν ἐργάζονται.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι ἐκράτησεν ἀκριβῆ σημείωσιν, ἵνα λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα.

Ὁ κ. **Δ. Ἐλευθεριάδης** λέγει ὅτι πρὸς πρόληψιν ὅλων τῶν περιπτώσεων εἶνε ἀνάγκη ἑνὸς εἰδικοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποτελῆται ἀπὸ κορυφαίους πολίτας, οἱ ὁποῖοι θὰ παρακολουθοῦν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ ζητήματα ταῦτα καὶ θὰ ὑποδεικνύουν ἑκάστοτε τὰ ληπτέα μέτρα.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι ἐκ τῶν πρώτων βεβαίως μέτρων θὰ εἶνε καὶ ἡ σύστασις ἑνὸς τοιούτου Συμβουλίου, τὸ ὁποῖον θὰ εἶνε χρησιμώτατον διὰ τὴν παρακολούθησιν κατὰ τὸ μέλλον τῶν ζητημάτων αὐτῶν.

Ὁ κ. **Δ. Ἐλευθεριάδης** λέγει ὅτι τοῦ Συμβουλίου τούτου θὰ ἠδύναντο νὰ μετέχωσι καὶ οἱ τραυματίαι.

Ὁ κ. **Δ. Μαρσέλος** λέγει ὅτι δὲν φαντάζεται ὅτι θὰ παροραθῶσι τὰ ὀρφανὰ καὶ αἱ χῆραι τῶν σφαγιασθέντων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ παρακαλεῖ ὅπως εἰς τὴν συσταθησομένην Ἐπιτροπὴν περιληφθοῦν καὶ πρόσφυγες.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** λέγει ὅτι, ἐφόσον ἀπεφασίσθη ἡ ἵδρυσις μεγάλης Ἐπιτροπῆς, ταύτης ἔργον θὰ εἶνε ἡ μελέτη

πάντων τῶν συναφῶν πρὸς τὸ συζητούμενον θέμα ζητημάτων. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τονίζει εἶνε ὅτι ὁ νόμος 3122 δὲν ἔτυχε τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ὁποίας ὤφειλε νὰ τύχῃ. Ἀποτέλεσμα τούτου εἶνε ὅτι συντάξεις ἀπονεμηθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἐπαρχιακῶν Ἐπιτροπῶν δὲν ἀπενεμήθησαν, διότι αἱ ἀποφάσεις αὗται δὲν ἐξετελέσθησαν. Συνιστᾷ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου 3122 καὶ τὴν λῆψιν ὅσον τὸ δυνατὸν συντομώτερον τῶν ἀπαραιτήτων μέτρων.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** λέγει ὅτι τὸ σημεῖον πρὸς τὸ ὁποῖον κυρίως ἔπρεπε νὰ στραφῇ ἡ προσοχὴ τῆς Κυβερνήσεως εἶνε ἡ ἀποκατάστασις τῆς διοικητικῆς εὐρυθμίας. Διὰ τοῦτο ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν κ. κ. Ὑπουργῶν ὅπως ἀσκήσουν ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων τὴν πειθαρχικὴν δικαιοδοσίαν των.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι θέλει ληφθῇ μέτρον ὅπως οἱ ἀμελοῦντες τὸ ἔργον τῶν Ἐπιτροπῶν τούτων ὑπάλληλοι τιμωρῶνται ἢ μετατίθενται ἄνευ τῆς γνωμοδοτήσεως τῶν εἰδικῶν Συμβουλίων.

Ὁ κ. **Κ. Σταματόπουλος** λέγει ὅτι ὁ νόμος 3122 δὲν ἐφηρμόσθη, διότι περιλαμβάνει μεροληπτικὰς διατάξεις.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** λέγει ὅτι τὸ μέτρον τῶν τοπικῶν Ἐπιτροπῶν εἶνε ἄριστον καὶ δὲν πρέπει νὰ μεταβληθῇ. Ἐκεῖνο μόνον τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ γίνῃ εἶνε ὅτι πάντα τὰ μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν τούτων πρέπει νὰ διορίζωνται καὶ νὰ τιμωρῶνται ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν τῆς Προνοίας.

Ὁ κ. **Α. Δαργέντας** ἐπιφέρει ὡσαύτως παρατηρήσεις τινάς.

Ὁ κ. **Σκ. Ζερβὸς** προτείνει ὅπως εἰς τὴν συσταθησομένην Ἐπιτροπὴν συμμετάσχωσι καὶ ὀρθοπεδικοὶ καὶ Διευθυνταὶ Νοσοκομείων. Ἐπίσης παρακαλεῖ ὅπως ἐπιστηθῇ ἡ προσοχὴ τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τοὺς τορπιλλισθέντας, ἵνα ἐκτελέσῃ καὶ αὐτὴ τὸ καθῆκόν της.

Ὁ κ. **Δ. Καλκανδῆς** λέγει ὅτι οἱ δικασταὶ πρέπει νὰ περιορισθοῦν εἰς τὰ δικαστικά των καθήκοντα καὶ καταλήγων συνιστᾷ ὅπως καταρτισθῇ Ἐπιτροπὴ ἐκ μελῶν τοῦ Κοινοβουλίου, συμπληρωθῶσι δὲ οἱ σχετικοὶ νόμοι.

Ὁ κ. **Α. Κούτρας** λέγει ὅτι ἐκ τῆς συζητήσεως προέκυψεν ἐγκληματικὴ ἀδράνεια τῶν Ἐπιτροπῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ζητηθοῦν εὐθῦναι.

Ἐπιφέρουσιν ὡσαύτως παρατηρήσεις οἱ κ. κ. **Δ. Καταφυγιώτης** καὶ **Ὀρ. Κυπριανός**, μεθ' ὃ ἡ συζήτησις κηρύσσεται περατωμένη.

Εἰσέρχεται ἀκολούθως ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σύνολον τοῦ νομοσχεδίου

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 22 Αὐγούστου 1924 Ν. Διατάγματος περὶ προσθέτου προστασίας τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς σταφίδος».

(Ὡς ἐψηφοποιήθη κατὰ τὴν β' συζήτησιν), ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον μόνον.

Κυροῦται τὸ ἀπὸ 22 Αὐγούστου 1924 Ν. Διάταγμα «περὶ προσθέτου προστασίας τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς σταφίδος» ἐκδοθὲν δυνάμει τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἀπὸ 7 Αὐγούστου 1924 ψηφίσματος «περὶ ἐκδόσεως Νομοθετικῶν Διαταγμάτων κατὰ τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς Συνελεύσεως», ἔχον ὡς ἀκολούθως:

Περὶ προσθέτου προστασίας τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς σταφίδος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ 7 Αὐγούστου 1924 ψήφισμα τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῆς Συνελεύσεως «περὶ ἐκδόσεως Νομοθετικῶν Διαταγμάτων κατὰ τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς Συνελεύσεως» καὶ τὴν ἀπὸ 11 Αὐγούστου 1924 σύμφωνον γνωμοδότησιν τῆς ἁρμοδίας κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν·

Ἄρθρον 1.

Πρὸς τὸν σκοπὸν προσθέτου προστασίας τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἐμπορίας τῆς σταφίδος καὶ πρὸς προικοδότησιν τοῦ συσταθησομένου ὀργανισμοῦ ὑπὲρ τῆς σταφιδοπαραγωγῆς ἐπιβάλλεται εἰσφορὰ μέρους τοῦ συναλλάγματος τοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὴν ἀξίαν τῆς Κορινθιακῆς σταφίδος ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Νομοθετικοῦ Διατάγματος καὶ μέχρι τῆς 22 Αὐγούστου 1925.

Ἡ εἰσφορὰ αὕτη ἐπιβάλλεται καὶ ἐπὶ τῆς πέρα τῆς 22 Αὐγούστου 1925 ἐξαχθησομένης σταφίδος ἐσοδείας 1924.

Ἄρθρον 2.

Διὰ Διατάγματος τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἐκδιδομένου προτάσει τῶν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, Οἰκονομικῶν καὶ Γεωργίας Ὑπουργῶν, ὁρίζεται ἐφάπαξ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἐλαχίστη τιμὴ τοῦ ἐξαγομένου σταφιδοκάρπου ἀνεξαρτήτως ποιότητος, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ ποσοστὸν τοῦ εἰσφερομένου συναλλάγματος. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὁρισθῇ τιμὴ ἀνωτέρα τῶν 40 λιρῶν κατὰ τόννον, οὐδὲ ποσοστὸν εἰσφορᾶς ἀνώτερον τῶν 12 τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς ὅλης τιμῆς, ἐὰν δὲ ἡ εἰσφορὰ ὁρισθῇ εἰς δραχμάς, δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰς 30 δραχμὰς κατὰ λίραν στερλίναν.

Ἄρθρον 3.

Ἡ εἰσφορὰ αὕτη καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ ἐξαγωγέως εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ ἀποδείξει κατατιθεμένη εἰς τὸ Τελωνεῖον μετὰ τῆς σχετικῆς διασαφήσεως ἐξαγωγῆς, ἥτις εἶνε ἀπαράδεκτος ἄνευ τῆς ἀποδείξεως ταύτης.

Ἄρθρον 4.

Ὁ πράκτωρ ἢ ὁ ἐφοπλιστὴς ἢ ἐν ἐλλείψει καὶ τούτου ὁ πλοίαρχος τοῦ πλοίου δι' οὗ ἐξήχθη σταφιδόκαρπος ὀφείλει νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ Τελωνεῖον τῆς ἐξαγωγῆς· α') ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ ἀπόπλου τοῦ πλοίου δήλωσιν ἀναφέρουσαν τὸ ποσὸν τῶν φορτωθέντων δοχείων σταφίδος, τὰ ἐπ' αὐτῶν διακριτικὰ σημεῖα, τὸ δηλωθὲν καὶ ἐν τῇ φορτωτικῇ σημειωθὲν βάρος αὐτῶν, τοὺς φορτωτάς, τοὺς παραλήπτας καὶ τοὺς τόπους τῆς ἀποστολῆς τοῦ σταφιδοκάρπου, β') ἐντὸς πέντε μηνῶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς χρονολογίας ἀπόσπασμα ἐπίσημον τοῦ κατατεθέντος εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκφορτώσεως δηλωτικοῦ, περιέχον τὸν δηλωθέντα καὶ ἐκφορτωθέντα σταφιδόκαρπον.

Ὁ δὲ φορτωτὴς ὑποχρεοῦται, ἐφόσον πρόκειται περὶ ἐξαγωγῆς εἰς Ἀγγλίαν ἢ Ὁλλανδίαν, ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τοῦ ἀπόπλου τοῦ πλοίου νὰ προσαγάγῃ πιστοποιητικὸν τῆς οἰκείας Ἀγγλικῆς ἢ Ὁλλανδικῆς Ἀρχῆς, ἀναφέρον τὸ συνολικὸν βάρος τοῦ ἐκφορτωθέντος σταφιδοκάρπου καὶ κεχωρισμένως τὸ κατὰ τὰ διακριτικὰ σημεῖα τῶν δοχείων βάρος αὐτοῦ.

Ἐν περιπτώσει αὐτοναυλώσεως τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς προσαγωγὴν τῶν ἀνωτέρω ὑπὸ στοιχεῖα α' καὶ β' ἐγγράφων φέρει ὁ φορτωτὴς ἔμπορος.

Ἄρθρον 5.

Ὁ μὴ ἐκπληρῶν τὴν ἐκ τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ὑποχρέωσίν του ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τιμωρεῖται διὰ χρηματικῆς ποινῆς ἀπὸ 15.000 μέχρι 50.000 δραχμῶν.

Ὁ φορτωτὴς ὁ ἐξάγων σταφιδόκαρπον ἄνευ πλήρους καταβολῆς τῆς ἀνωτέρω εἰσφορᾶς τιμωρεῖται μὲ χρηματικὴν ποινὴν ἴσην πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ἄνευ εἰσφορᾶς ἐξαχθέντος σταφιδοκάρπου καὶ μὲ φυλάκισιν 15 ἡμερῶν ἕως ἓξ μηνῶν.

Ὑπὲρ τοῦ μηνυτοῦ ἐπιδικάζεται τὸ τέταρτον τῆς καταγγελθείσης εἰς τὸν ἐξαγωγέα χρηματικῆς ποινῆς.

Ἄρθρον 6.

Τὸ ποσὸν ὅπερ θὰ προέλθῃ ἐκ τῆς ὡς ἄνω εἰσφορᾶς θὰ χρησιμοποιηθῇ πρὸς ἀγορὰν σταφιδοκάρπου διὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἐπὶ τιμῇ οὐχὶ κατωτέρᾳ τῶν 3.000 δραχμῶν κατὰ χιλιόλιτρον.

Τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ σταφιδοκάρπου τούτου τίμημα καὶ τὸ τυχὸν ἀπομένον ὑπόλοιπον ἐκ τοῦ ἐν τῇ πρώτῃ παραγράφῳ τοῦ παρόντος ἄρθρου ἀναφερομένου ποσοῦ, μετὰ τὴν ἀγορὰν τῶν τριάκοντα ἑκατομμυρίων, δυνάμει τῆς ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 συμβάσεως περὶ ἀγορᾶς πλεονάσματος Κορινθιακῆς σταφίδος Παλαιᾶς Ἑλλάδος ἐσοδείας ἔτους 1924 κυρωθείσης διὰ τοῦ ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου 1924 Διατάγματος, καθὼς καὶ τὸ τίμημα τὸ προκῦπτον ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ κατὰ τὸ παρὸν ἐδάφιον ἀγορασθησομένου ποσοῦ, πλὴν 5 ἑκατομμυρίων δραχμῶν περιερχομένων εἰς τὸ Δημόσιον πρὸς ἐπαύξησιν τῆς ἐκ τοῦ ἐγγείου φόρου προσόδου, θέλουσι διατεθῇ πρὸς ἀγορὰν ἑτέρων εἴκοσι πέντε τὸ πολὺ ἑκατομμυρίων ἑνετικῶν λιτρῶν σταφιδοκάρπου, ἐπὶ τιμῇ οὐχὶ κατωτέρᾳ τῶν δραχ. 2.500 κατὰ ἑνετικὸν χιλιόλιτρον.

Ἄρθρον 7.

Τὸ ἐκ τῆς εἰσφορᾶς μὴ διατεθησόμενον πρὸς ἀγορὰν σταφιδοκάρπου ποσὸν ὡς καὶ τὸ μετὰ τὴν διάθεσιν τοῦ ἀγορασθέντος σταφιδοκάρπου καθαρὸν ὑπόλοιπον κατατίθενται παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ ἐπὶ τόκῳ καὶ θὰ διατεθῶσιν ὑπὲρ τῆς σταφιδοπαραγωγῆς, κατὰ τὸ διὰ νόμου ὁρισθησόμενα ἐκτὸς ποσοστοῦ πέντε τοῖς ἑκατόν, ὅπερ διατίθεται πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἐν ἄρθρῳ 2 τοῦ ἀπὸ 29 Ἰουνίου 1923 Νομοθετικοῦ Διατάγματος Ταμείου Χαλαζοπλήκτων σταφιδοκτηματιῶν.

Ἄρθρον 8.

Ἐπιτρέπεται, ὅπως διὰ συμβάσεων μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ὑπογραφομένων ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ κυρουμένων διὰ Διαταγμάτων, διατίθηται ὑπὸ ταύτης ποσὸν μέχρις 80.000.000 δραχ. πρὸς ἄμεσον ἔναρξιν τῆς διὰ τοῦ παρόντος νόμου προβλεπομένης ἀγορᾶς.

Ἄρθρον 9.

Αὐξάνεται εἰς δραχμὰς πεντακισχιλίας κατὰ στρέμμα ἡ διὰ τὰς νέας φυτείας καταβολὴ τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ νόμου ΓΚΗ'. Αἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθεῖσαι ἄδειαι ἀκυροῦνται, καθ' ὃ μέρος δὲν ἐχρησιμοποιήθησαν, ἐπιστρεφομένης ἀναλόγως τῆς καταβολῆς.

Ἄρθρον 10.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος Νομοθετικοῦ Διατάγματος ἄρχεται ἀπὸ τῆς 15 Αὐγούστου 1924. Δύναται οὐχ' ἧττον διὰ Διατάγματος, ἐκδιδομένου προτάσει τῶν Ὑπουργῶν Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ Οἰκονομικῶν, ν' ἀπαλλαγῇ ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τῆς διὰ τοῦ παρόντος ἐπιβαλλομένης προσθέτου εἰσφορᾶς ὁ σταφιδόκαρπος ἐσοδείας 1923, ὁ ἐξαγόμενος ἀπὸ τῆς 15 μέχρι τῆς 22 Αὐγούστου 1924, συμπεριλαμβανομένης.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος ὁρισθήσονται ὁ τρόπος καὶ ἡ διαδικασία τῆς ἀπαλλαγῆς.

Πᾶσα διάταξις ἀντικειμένη εἰς τὸ παρὸν Νομοθετικὸν Διάταγμα καταργεῖται.

Εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργοὺς ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Νομοθετικοῦ Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Αὐγούστου 1924.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας
ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Τὰ Μέλη
Α. Μυλωνᾶς, Π. Μαυρομιχάλης, Θ. Βελλιανίτης, Ε. Τσουδερός, Γ. Μαρῆς, Δ. Ν. Μπότσαρης, Α. Πρωτοσύγκελλος, Γ. Κατεχάκης.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως ἐκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον μένον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ κατασκευῆς καὶ ἐπισκευῆς στρατιωτικῶν κυρίων Φρουρίων Ἀθηνῶν», ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον μόνον.

Κατ' ἐξαίρεσιν τῶν ἄρθρων 24—34 τοῦ νόμου ΣΙΒ' «περὶ δημοσίου λογιστικοῦ» ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ νόμου 498 τοῦ

ἔτους 1914 καὶ συνεπληρώθη διὰ μεταγενεστέρων νόμων, ἐπιτρέπεται μέχρι τέλους Μαρτίου 1925 εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν νὰ διατάσσῃ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπισκευὴν στρατιωτικῶν κτιρίων ἄνευ εἰδικοῦ νόμου, εἰδικῆς πιστώσεως, δημοσιεύσεως προϋπολογισμῶν καὶ σχεδίων μέχρι τοῦ ποσοῦ 2.000.000 ἐκ τῶν διατεθεισῶν αὐτῷ πιστώσεων διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπισκευὴν στρατιωτικῶν κτιρίων Φρουρᾶς Ἀθηνῶν.

Γίνονται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

«Περὶ ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου 3119 περὶ ἀρμοιώσεως τῶν στρατιωτικῶν συντάξεων κατ' ἀρχήν»·

«Περὶ ἀνακλήσεως τῆς γενομένης δημοσιεύσεως ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 168 τῆς 23 Ἰουλίου 1924 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως δι' ἧς νόμου ὑπ' ἀριθ. 3109 ὑπὸ τὸν τίτλον «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τοῦ Ν. Δ. τῆς 23 Ἀπριλίου 1924 περὶ ἀμνηστίας, ἀναστολῆς ποινῶν, παραγραφῆς ἀδικημάτων κλπ. καὶ β' περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ ὡς ἄνω Ν. Δ. τῆς 23 Ἀπριλίου 1924», κατ' ἀρχήν, παραπεμπόμενον εἰς Ἐπιτροπήν.

«Περὶ ἀκυρώσεως τῆς διὰ Β. Διατάγματος τῆς 29 Φεβρουαρίου 1924 κηρυχθείσης ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως ὑπέδου ὑπὲρ τοῦ πρώτου οἰκοδομικοῦ Συνεταιρισμοῦ ἀνωτέρων δημοσίων ὑπαλλήλων Ἀθηνῶν», κατ' ἀρχήν, κηρυσσόμενον **κατεπείγον**·

«Περὶ χορηγίας πιστώσεως διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀπαιτουμένων ἐργασιῶν πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς ὁδοῦ Πανόρμου—Περάματος», εἰς α' συζήτησιν·

«Περὶ ἐγκαταστάσεως ἀλλοδαπῶν ἐν Ἑλλάδι», κατ' ἀρχήν·

«Περὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου περὶ Ἀστυνομίας πόλεων καὶ μερικῆς ἐπεκτάσεως τοῦ θεσμοῦ ἐν Ἀθήναις», κατ' ἀρχήν καὶ

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 Νομοθετικοῦ Διατάγματος περὶ ἀπαγορεύσεως δικαιοπραξιῶν ἐπὶ ἀκινήτων», κατ' ἀρχήν.

Συνακινέπει τῆς Συνελεύσεως λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 10 μ. μ. διὰ τὴν 4 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Δ. Μέλφος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΙΖ'

Τῆς 4 Δεκεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5.50' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ ἕδρεδρος λοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ Ἐμμ. Θεοδωρόπουλος παραπονεῖται διὰ τὴν μὴ μονιμοποίησίν του.

Ὁ Σύλλογος Γκιουμουλτζίνης «Ἕνωσις» παρακαλεῖ ὅπως διαταχθῇ ἡ ἐκεῖθεν ἀπομάκρυνσις τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν σχολείων Ροδιανοῦ.

Ὁ Γ. Πονηρόπουλος ἀντιπρόσωπος Συνεταιρισμοῦ Μουνουχίου Νιγρίτης διαμαρτύρεται κατὰ τῆς Μονῆς Ἁγίου Παύλου ἀπειλούσης ἔξωσιν Συνεταιρισμοῦ ἐκ τοῦ τσιφλικίου Πύργου.

Οἱ παραγωγοὶ Καρδίτσης παρακαλοῦσιν ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἐλευθέρα ἐξαγωγὴ καπνοῦ.

Οἱ πρόσφυγες Νέας Ἥφρας παρακαλοῦσιν ὅπως ἐπιταχυνθῇ ἡ ἀνέγερσις τοῦ συνοικισμοῦ των.

Ἡ Ἕνωσις τῶν ἀγροτῶν Ἰωαννίνων παρακαλεῖ ὅπως ἀπομακρυνθῇ ὁ προϊστάμενος Ἐποικισμοῦ Σακελλόπουλος ὡς παρελκύων τὴν λύσιν τοῦ ἐκεῖ ἀγροτικοῦ καὶ προσφυγικοῦ ζητήματος.

Οἱ καπνεργάται καὶ καπνοπαραγωγοὶ Θεσσαλίας διαμαρτύρονται διὰ τὰς σκηνὰς Καρδίτσης προκληθείσας ἐκ μέρους ὀργάνων τῶν καπνεμπόρων.

Οἱ κ. κ. ***Ὑπουργοὶ τῆς Κοιν. Προνοίας, Γεωργίας*** καὶ ***Οἰκονομικῶν*** ὑποβάλλουσι τὰ ἑξῆς σχέδια ψηφισμάτων:

1) «περὶ χορηγίας προκαταβολῆς εἰς ἀνταλλαγέντας ὁμογενεῖς ἔναντι τῆς ἐγκαταλειφθείσης ὑπ' αὐτῶν ἀκινήτου ἐν Τουρκίᾳ περιουσίας» καὶ

2) «περὶ ἀποζημιώσεως τῶν ἐν Δ. Θρᾴκῃ ἐπιτάξεων».

Οἱ κ. κ. ***Ὑπουργοὶ Κοιν. Προνοίας*** καὶ ***Οἰκονομικῶν*** ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ χορηγίας δανείων εἰς Ἕλληνας ὑπηκόους μὴ ἀνταλλαξίμους».

Ὁ κ. ***Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης***, ὑποβάλλει τὰ ἑξῆς σχέδια νόμων:

1) «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρου 45 κτ τῆς Π.Δ.» καὶ

2) «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου κ τοῦ νόμου ΑΥΝΖ' περὶ προσωρινῶν μέτρων ἐν ταῖς περὶ διακατοχῆς διαφοραῖς».

Ὁ πληρεξούσιος κ. ***Ἠλ. Ἀποσκίτης*** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου περὶ ὑπαγωγῆς τῶν κοινοτήτων Βιδιακίου, Μπέλεσι, Νεοχωρίου κλπ. εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Ἠλείας.

Ὁ κ. **Ν. Ξηρὸς** ὑποβάλλει τροπολογίας: 1) ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπανεξετάσεως ἀπορριφθέντων μαθητῶν» καὶ 2) ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου 3119 περὶ ἀφομοιώσεως τῶν στρατιωτικῶν συντάξεων».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

Τῆς Συντακτικῆς καὶ Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Πρόεδρος. Συνέχισις τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ καταρτισμοῦ προσωρινῆς Γερουσίας».

Τὸν λόγον ἔχει ὁ κ. Παπαναστασίου.

Α. Παπαναστασίου (ὥρᾳ ὁ μ. μ.). Ἰδού, λέγει, ὅτι ἐγγίζομεν εἰς τὸ τέρμα τῆς συζητήσεως περὶ συγκροτήσεως τοῦ δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος, συζητήσεως ἡ ὁποία ὑπῆρξε μακρὰ μὲν ἀλλὰ διαφωτιστική. Ἐκ τῆς συζητήσεως ταύτης ἐφάνη ἡ μεγάλη πολιτικὴ σκοπιμότης τοῦ ὑπ' ὄψει ἡμῶν σχεδίου ψηφίσματος. Συνεπέστεροι πρὸς ἑαυτοὺς ὑπῆρξαν μᾶλλον οἱ πληρεξούσιοι οἵτινες ἀναφανδὸν ἐκηρύχθησαν ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ. Ἡ ἀντίληψίς των στηρίζεται εἰς τὴν παρατήρησιν ὅτι ἡ σημερινὴ Γερουσία δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν πρὸς τὴν παλαιὰν τοιαύτην, ἐνῶ εἰς τὴν σημερινὴν ἀντίληψιν ἡ Γερουσία συντελεῖ εἰς τὴν εὐρυθμοτέραν λειτουργίαν τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου καὶ εἰς τὴν παρακώλυσιν τῶν ἀκροτήτων ἐν στιγμαῖς μέθης κομματικῆς. Οἱ ἄλλοι πληρεξούσιοι οἱ πολεμήσαντες τὸ σχέδιον ἐπεζήτησαν νὰ ἀμφισβητήσουν τὴν χρησιμότητα τῆς Γερουσίας. Τοιοῦτό τι εἶπεν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Σάμου συνάδελφος κ. Σοφούλης· ἀλλὰ καὶ ὁ κ. Καφαντάρης εἶπεν ἐν ἀρχῇ ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας δὲν εἶνε ἀπαραίτητος, διὰ νὰ τὸ ἐπανορθώσῃ βραδύτερον καὶ νὰ εἴπῃ ὅτι τῶν θεσμῶν θεωρεῖ ἀπαραιτήτων.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** λέγει ὅτι οὐδέποτε ἠμφεσβήτησε τὴν χρησιμότητα τῆς Γερουσίας· εἶπε μόνον ὅτι μία Δημοκρατία δύναται νὰ ζήσῃ καὶ ἄνευ Γερουσίας· εἶπε μόνον ὅτι δὲν εἶνε ἀπαραίτητον, δὲν εἶνε συστατικὸν στοιχεῖον, ὅπως ὁ Βασιλεὺς εἰς τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** συνεχίζων λέγει ὅτι τὰ τελευταῖα γεγονότα τῆς τελευταίας δεκαετίας ἀποδεικνύουν ὅτι μὲ τὴν καλυτέραν θέλησιν θὰ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἔχωμεν εὔρυθμον τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν ἄνευ δευτέρου Σώματος.

Ἂν ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας εἶνε ἀπαραίτητος δι' ἄλλας περιόδους, εἶνε πολὺ περισσότερον ἀπαραίτητος κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς Δημοκρατίας. Ἀλλ' ἐὰν γίνουν ἐκλογαὶ χωρὶς προηγουμένως νὰ ἔχῃ ἱδρυθῇ τὸ δεύτερον Νομοθετικὸν Σῶμα, πολὺ φοβοῦμαι ὅτι ἡ Γερουσία δὲν θὰ ἱδρυθῇ. Ὑπάρχουν ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως κόμματα τὰ ὁποῖα εἶνε κεκηρυγμένα ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν. Εἶμαι σύμφωνος ὅτι μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων τὰ πράγματα θὰ βαδίσουν καλῶς, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν εἶνε πῶς θὰ ἐφαρμοσθοῦν οἱ νόμοι. Ἀλλὰ θὰ ἤτο, εἶπον, κατάχρησις ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως ἡ συγκρότησις δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος. Ἀπεδείξαμεν διὰ πλείστων παραδειγμάτων ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ἀληθές. Ἄλλοι λέγουν ὅτι θὰ ὑποδιδασθοῦν οἱ πληρεξούσιοι εἰς γερουσιαστάς. Ἡ ἐντολὴ τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν εἶνε ὄχι μόνον νὰ ἱδρύσωμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ θεμελιώσωμεν τὴν Δημοκρατίαν· δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὅτι ὑποδιδάζεται ὁ πληρεξούσιος, ὅταν θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἀναστέλλῃ τὴν ἐπιψήφισιν νόμων τοὺς ὁποίους θεωρεῖ ἀσυμφόρους. Ἄλλως τε θὰ ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ διέξοδος διὰ τοὺς ἐπιμένοντας ὅτι παραβιάζεται ἡ λαϊκὴ θέλησις, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνῃ, ὅπως ἠθέλησαν νὰ εἴπουν, ὅτι ἡμεῖς ἠρχίσαμεν τοὺς συμβιβασμοὺς καὶ τὰς ὑποχωρήσεις. Ἡ ἵδρυσις τῆς Γερουσίας ἐπιβάλλεται ἐκ πολιτικῆς σκοπιμότητος. Τοῦτο ἐξεταστέον: Συμφέρει ἢ δὲν συμφέρει ἡ ἵδρυσις τοῦ δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος;

Ὡς πρὸς τὴν συμμετοχὴν τῶν ἀντιπάλων, φρονῶ ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὸν πλέον νὰ συζητῶμεν περὶ συμμετοχῆς αὐτῶν πρὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Σώματος τούτου. Ἐλπίζει ὅτι πολλὰ τῶν συντεταγμένων κομμάτων ἀλλὰ καὶ πολλοὶ πολιτευόμενοι, ὡς μεμονωμένα πρόσωπα, θὰ συμμετεῖχον τοῦ δευτέρου Σώματος, ὡς τοῦτο ἱδρύετο. Ἀλλά, λέγει, μᾶς ἀντιτάσσουν ὅτι, καὶ ἂν τοῦτο γίνῃ, τὰ πρόσωπα ταῦτα θὰ εἶνε μονάδες, οὐδὲν ἐκπροσωποῦσαι. Ἀλλ' ἂν εἰς ἄλλους Τόπους ὅπου ὑπάρχουν καὶ δρῶσι κόμματα ἀρχῶν αἱ προσωπικότητες παίζουν μεγάλον ρόλον πολὺ περισσότερον δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ συμβαίνῃ τοῦτο εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οὔτε δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς πρόκλησις ἡ ἵδρυσις τῆς Γερουσίας ἐφόσον δὲν θεωρεῖται τοιαύτη ἡ ὕπαρξις αὐτῆς τῆς Συνελεύσεως καὶ ἡ ψήφισις ὑπ' αὐτῆς τοῦ συντάγματος, χωρὶς κἂν νὰ ἐρωτᾶται ὁ ἐξωκοινοβουλευτικὸς κόσμος. Ἀντικρούει τὰ λεχθέντα ὅτι διὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος ἐπεθύμει ἡ «Δημοκρατικὴ Ἕνωσις» νὰ διευκολύνῃ τὸ ἔργον τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου καὶ ὅτι τοῦτο ἀπετέλει προσβολὴν κατὰ τῆς Συνελεύσεως.

Ὡς ἐν ἀκόμη ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς καθιερώσεως τοῦ δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος ἦτο καὶ τὸ ὅτι ἐνομίζομεν ὅτι τὸ δεύτερον Νομοθετικὸν Σῶμα δημιουργεῖ μίαν ἀσφά-

λειαν ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας, θὰ ἀποτελῇ ἕνα φρουρὸν τῆς Δημοκρατίας. Μᾶς ἀντετάχθη ὅτι ἡ τοιαύτη ἀσφάλεια πρώτον εἶνε περιττὴ καὶ δεύτερον δὲν ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπόν. Καὶ εἶνε περιττή, ὑπεστηρίχθη, διότι εἶνε δυνατὸν δι' ἑνὸς ἄρθρου τοῦ συντάγματος νὰ ἀποκλείσωμεν ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἢ ἐπ' ὀλίγα ἔτη οἱανδήποτε μεταρρύθμισιν τοῦ συντάγματος. Κατὰ συνέπειαν οἱαδήποτε πλειονοψηφία ἐρχομένη, ἔστω καὶ ἀντίθετος, δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ἀνατρέψῃ τὸ πολίτευμα παρὰ μόνον δι' Ἐπαναστάσεως, διὰ ἀκίων μέσων. Πρὶν ἐξετάσω αὐτὴν τὴν ἀντίρρησιν εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ εἴπω ὅτι ἐγὼ δὲν φαντάζομαι ὅτι κινδυνεύει διὰ τῆς λαϊκῆς θελήσεως νὰ ἀνατραπῇ τὸ πολίτευμα, ἡ Δημοκρατία. Ἡ Δημοκρατία καθιερώθη μὲ τὴν πάνδημον θέλησιν τοῦ Λαοῦ, καθιερώθη διὰ νὰ ἐξαγνίσῃ τὴν πολιτικὴν ζωὴν τοῦ Τόπου, καθιερώθη διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ ἕνα σκοπόν, τὸ γενικὸν αἴσθημα, καθιερώθη διὰ νὰ ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν ἑνὸς ἐλευθέρου καὶ πραγματικοῦ ὁμαλοῦ πολιτικοῦ βίου.

Καὶ πράγματι τὸν προορισμὸν αὐτὸν τὸν ἐξετέλεσε καὶ τὸν ἐκτελεῖ ἡ Δημοκρατία. Δὲν ὑπῆρξεν οὐδενὸς κακοῦ πρόξενος ἡ Δημοκρατία, καὶ, ὅπως βαίνομεν, βαίνομεν πραγματικῶς καὶ ἀσφαλῶς εἰς τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν ὁμαλοῦ καὶ ἐλευθέρου πολιτικοῦ βίου. Ἂν ἀκόμη ὑπάρχουν φωναὶ καὶ ἂν ἀκόμη ὑπάρχουν προσπάθειαι ἐναντίον τῆς Δημοκρατίας, ὑπάρχουν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι καὶ εἰς τὸ παρελθὸν ἔθεσαν ὑπεράνω τοῦ Ἔθνους ὡρισμένα ἄτομα, καὶ σήμερον ἀκόμη θέτουν τὴν ἀπώλειαν ὡρισμένων ἀνθρώπων ὑπεράνω τῆς ἀπωλείας ὁλοκλήρου τοῦ Ἔθνους, ὑπεράνω τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς. Ἀλλὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν εἶμαι βέβαιος ἀπολύτως ὅτι δὲν ἀσπάζεται ὁ Λαός ὁ Ἑλληνικός. Ἀλλὰ ὅσον καὶ ἂν βεβαιώσω ὅτι δὲν κινδυνεύει ἀπὸ τὸν Λαὸν τὸ πολίτευμα, διότι εἶνε πολίτευμα λαϊκόν, διότι ἀπὸ τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ ἐξηρτήθη, πάντως εἶνε ἔργον σωφροσύνης νὰ ληφθοῦν ὅλα τὰ ἀσφαλιστικὰ μέτρα ὅπως μὴ διαταραχθῇ τὸ πολίτευμα, διότι ὑπάρχει, ὅσον καὶ ἂν εἶνε ἀπίθανος, ἡ δυνατότης μιᾶς κομματικῆς ἐπικρατήσεως μὴ στηριζομένης εἰς πολιτικὰς ἀντιλήψεις τοῦ Λαοῦ, μία κομματικὴ ἐπικράτησις ἀντίθετος, ἡ ὁποία νὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνατροπὴν τοῦ πολιτεύματος. Καὶ μία κομματικὴ ἐπικράτησις ἀντίθετος δὲν εἶνε πρᾶγμα τόσον ἀδύνατον. Ὁ Λαὸς θέλει τὴν Δημοκρατίαν, ἀλλ' ὅπως αἱ Κυβερνήσεις γίνονται οὕτω πως φύονται καὶ τὰ κόμματα, καὶ ὅσον, ἐπαναλαμβάνω, εἶνε ἀπίθανος μία ἀντίθετος κομματικὴ ἐπικράτησις, δὲν εἶνε ὅμως ἀπολύτως ἀδύνατος καὶ δὲν δύναται νὰ ἀποκλεισθῇ ἀπὸ τὰ ὅρια

τῆς δυνατότητος. Ἐπανέρχομαι εἰς τὸ ἐπιχείρημα. Εἶνε λοιπὸν δυνατὸν διὰ τῆς ψηφίσεως ἑνὸς ἄρθρου τοῦ συντάγματος νὰ ἀποκλείσωμεν αὐτὴν τὴν δυνατότητα; Τὸ παρελθὸν καὶ τὸ ἰδικόν μας καὶ τῶν ἄλλων, κ. πληρεξούσιοι, διδάσκει ὅτι ὁ περιορισμὸς τῆς θελήσεως εἰς τὸ μέλλον τῶν νομοθετικῶν Σωμάτων δι' ἀπαγορεύσεως μεταρρυθμίσεων θεμελιωδῶν, ὁ τοιοῦτος περιορισμὸς δὲν ἀπετέλεσε ποτὲ σοβαρὸν ἐμπόδιον συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων, νομοθετικῶν μεταρρυθμίσεων. Ἔχομεν τὰ ἰδικά μας παραδείγματα τῆς τελευταίας Ἱστορίας. Ἦσαν δρακόντειοι αἱ διατάξεις περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ συντάγματος, καὶ αὐταὶ δὲν ἐτηρήθησαν. Ὅταν δὲ ὑπάρχουν συντεταγμέναι ἐξουσίαι, δικαιούμεναι μετ' ὀλίγα ἔτη νὰ προκαλέσουν μίαν μεταρρύθμισιν τοῦ συντάγματος, αἱ συντεταγμέναι αὐταὶ ἐξουσίαι συμφωνοῦν ὅπως ἐνωρίτερον γίνῃ μεταρρύθμισις τοῦ συντάγματος, νομίζω ὅτι ἡ μεταρρύθμισις τοῦ συντάγματος, ἡ παραβίασις τῆς συνταγματικῆς διατάξεως, ἡ ὁποία ἀπαγορεύει οἱανδήποτε μεταρρύθμισιν τοῦ συντάγματος, εἶνε πολὺ πλέον εὔκολος, παρὰ ἐὰν αἱ συντεταγμέναι ἐξουσίαι δὲν συμφωνοῦν εἰς τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ συντάγματος.

Ὑποθέσατε ὅτι ὑπάρχει Βουλὴ καὶ Γερουσία, ὑπαρχούσης τῆς διατάξεως τῆς ἀπαγορευούσης τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ συντάγματος, ὑπάρχουν ὅμως Βουλὴ καὶ Γερουσία αἱ ὁποῖαι συμφωνοῦν νὰ μεταρρυθμίσουν τὸ πολίτευμα. Δὲν εἶνε τότε, σᾶς ἐρωτῶ, εὐκολώτερον νὰ μεταρρυθμισθῇ τὸ πολίτευμα; Δηλ. τὰ λαϊκὰ ἐμπόδια δὲν ὑπερπηδῶνται εὐκολώτερον, ὅταν συμφωνοῦν αἱ συντεταγμέναι ἐξουσίαι αἱ ὁποῖαι μετὰ πάροδον ὀλίγων ἐτῶν θὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ συντάγματος;

Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ εἶνε ἐντὸς ὡρισμένου χρονικοῦ ὁρίου ν' ἀπαγορεύηται ἡ μεταρρύθμισις τοῦ συντάγματος, γνωρίζετε δὲ πολὺ καλὰ ὅτι σήμερον δὲν ὑπάρχει διάκρισις μεταξὺ θεμελιωδῶν καὶ μὴ θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ συντάγματος. Καὶ λέγω λοιπὸν ὅτι, ὅταν αἱ συντεταγμέναι ἐξουσίαι συμφωνοῦν νὰ μεταρρυθμίσουν τὸ πολίτευμα, εἶνε εὐκολώτερον νὰ ὑπερπηδηθοῦν τὰ ἐμπόδια τὰ ὁποῖα παρεμβάλλονται εἰς τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ συντάγματος. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τούτου, Σᾶς ἐρωτῶ; Μόνον ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου δύναται ν' ἀποτελεσθῇ κίνδυνον τοῦ πολιτεύματος; Σᾶς φέρω τὸ παράδειγμα, ὅτι ἔρχεται μία ἀσθενὴς πλειονοψηφία ἀντίθετος ἡ ὁποία ἔχει ὅλας τὰς προθέσεις ν' ἀνατρέψῃ τὸ πολίτευμα καὶ ἀντιλαμβάνεται ὅτι χωρὶς πραξικόπημα δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ πράξῃ καὶ ὅτι ἔχει ἀντιθέτους εἰς τὸ τοιοῦτον πραξικόπημα τὰς εἰδικὰς

δυνάμεις τοῦ Κράτους καὶ ψηφίζει νόμον διὰ τοῦ ὁποίου αἱ εἰδικαὶ αὐταὶ ἐξουσίαι, ὁ Στρατὸς ἐπὶ παραδείγματι, διὰ τῆς μετακλήσεως ὅλων τῶν ἀποτάκτων περιέρχεται εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔχουν μίαν ἀσθενῆ δύναμιν εἰς τὴν Βουλήν. Ἐὰν ὁ τοιοῦτος νόμος δὲν εὕρῃ ἄμεσον πρόσκομμα εἰς τὴν Γερουσίαν, εἶμαι πεπεισμένος ὅτι τὸ πολίτευμα διατρέχει σοβαρὸν κίνδυνον.

Ἀλλ' ἐὰν ὑπάρχῃ μία Γερουσία δημοκρατικὴ καὶ ἀντισταθῇ εἰς τὴν ψήφισιν τοῦ νόμου, θὰ ὑπάρξῃ ὅλος ὁ καιρὸς ὅπως διαφωτισθῇ ὁ Λαός, ὅπως γίνῃ ὅλη ἐκείνη ἡ ἐργασία ἡ ὁποία χρειάζεται, ἵνα ματαιωθῇ ἡ τοιαύτη μεταβολὴ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Τόπου. Σᾶς φέρω ἓν ἄλλο παράδειγμα: Ὑποθέσατε ὅτι ἔρχεται πάλιν μία κομματικὴ σύνθεσις μὲ μικρὰν πλειονοψηφίαν καὶ βλέπει ὅτι δὲν τῆς εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπονομεύσῃ τὸ πολίτευμα, νὰ καταργήσῃ θεμελιώδεις θεσμοὺς δημοκρατικοὺς καὶ ἀντιλαμβάνεται ἡ ἀσθενὴς πλειοψηφία ὅτι μεταρρυθμιζομένου τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου καὶ διενεργουμένων ἐκλογῶν ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων κομμάτων τὰ ὁποῖα κατέχουν τὴν ἐξουσίαν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔλθῃ μία μεγάλη πλειοψηφία εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἡ ὁποία γνωρίζετε πολὺ καλὰ ὅτι ἐπιτυγχάνεται, ὄχι διότι θὰ μεταβληθῇ τὸ φρόνημα τοῦ ἐκλογέως, ἀλλὰ διότι ἡ ἐκλογικὴ διαρρύθμισις εἶνε τοιαύτη καὶ ἡ γεωγραφικὴ διάθεσις τῶν πραγμάτων εἶνε τοιαύτη, ὥστε νὰ διευκολύνῃ τὴν ἀπόλυτον ἐπικράτησιν ἑνὸς κόμματος, ἐνῷ τὸ κόμμα αὐτὸ δὲν ἔχει τὴν ἀπόλυτον ἐπικράτησιν εἰς τὸν Λαόν, καὶ ὡς παράδειγμα ἡ πρώτη Νοεμβρίου. Ἐὰν λοιπὸν μία τοιαύτη πλειοψηφία ἐπαναφέρῃ τὸ πλειοψηφικὸν σύστημα, κάμῃ ἐκλογικὰς περιφερείας καὶ προβῇ εἰς ἐνέργειαν ἐκλογῶν καὶ ἔλθῃ παμψηφία εἰς τὴν Βουλήν, νομίζετε ὅτι οἱ κίνδυνοι εἶνε μικροί;

Γ. Παπανδρέου. Ὑποθέτω ὅτι παραγνωρίζετε ἓν θεμελιῶδες γεγονός, τὴν ἔλλειψιν νομοθετικῆς παντοδυναμίας τῆς Γερουσίας, διότι δύναται τὸ νομοσχέδιον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Βουλὴν καὶ νὰ ψηφισθῇ.

Α. Παπαναστασίου. Ἐδῶ εἶνε τὸ ζήτημα. Ἡμεῖς ὡς ἀποστολὴν τῆς Γερουσίας θέλομεν αὐτήν, νὰ ἐπέλθῃ μία ἀναστολὴ εἰς τὴν πρώτην ὁρμὴν μιᾶς μεθυσμένης πλειοψηφίας, ἡ ὁποία φαντάζεται ὅτι δύναται ν' ἀνατρέψῃ τὰ πάντα. Ἐὰν ὑπῆρχε δεύτερον νομοθετικὸν Σῶμα καὶ ἠμπόδιζε τὴν Βουλὴν νὰ λάβῃ τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἔλαβεν, ἔχω ἀπόλυτον πεποίθησιν ὅτι δὲν ἠθέλομεν καταντήσει ἐκεῖ ὅπου κατηντήσαμεν. Βεβαίως, ἐὰν ἔλθῃ εἰς σεισμὸς λαϊκός, μία πλήμμυρα, ἡ Γερουσία δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀνθέξῃ. Ἀλλὰ δὲν ὁμιλοῦμεν περὶ

τοιούτων καταστάσεων, αἱ ὁποῖαι δι' ἐμὲ εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατοι εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον· ὁμιλοῦμεν περὶ ἑνὸς ρεύματος κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἰσχυροῦ, περὶ αὐτῆς τῆς καταστάσεως ὁμιλοῦμεν, ἡ ὁποία δὲν ἀποκλείεται ἀπὸ τὸ προσεχὲς μέλλον. Καὶ νομίζω ὅτι θὰ εἶνε μέτρον σοφόν, ἐὰν θέσωμεν μερικοὺς φραγμοὺς κατὰ τοῦ ὑποτιθεμένου τούτου ρεύματος.

Ὡς πρὸς τὴν ὁμαλὴν ἐξέλιξιν μετὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος ἔχω νὰ εἴπω ἀκόμη καὶ τὸ ἑξῆς: Ὅλοι νομίζομεν ὅτι τελειωτικῶς θὰ ἀποκατασταθῇ ὁ ὁμαλὸς πολιτικὸς βίος, ἐλπίζομεν τουλάχιστον διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν ἐκλογῶν. Ἡμεῖς ὑπεστηρίξαμεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὅτι βεβαίως ἐπιθυμοῦμεν νὰ παρασχεθῇ ἡ εὐκαιρία ὅπως ταχύτερον ἐνεργηθοῦν αἱ ἐκλογαὶ καὶ ἀντιπροσωπευθῇ ὅλος ὁ πολιτικὸς κόσμος τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα, ἀλλ' εἶνε σαφὲς ὅτι ὅσον μεγαλυτέρα ὑπάρχει διάστασις μεταξὺ τοῦ ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως καὶ τοῦ ἐκτὸς αὐτῆς κόσμου, τόσον δυσκολωτέρα εἶνε ἡ διαχείρισις τοῦ ζητήματος τῶν ἐκλογῶν. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς τὸ δεύτερον Νομοθετικὸν Σῶμα νομίζομεν ὅτι φέρει ἐγγύτερον τοὺς δύο πολιτικοὺς κόσμους, αὐξάνει τὰς ἐγγυήσεις περὶ ὁμαλωτέρας πολιτικῆς ἐξελίξεως. Καὶ ἐπομένως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐξεπληρώσαμεν τὸ ἔργον ἡμῶν διὰ ψηφίσεως ὅλων τῶν ἀναγκαίων νομοθετημάτων πρὸς στερέωσιν τοῦ πολιτεύματος καὶ πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν πλέον ἐπειγουσῶν λαϊκῶν ἀναγκῶν. Τότε εὐχερέστερον ἠμποροῦμεν νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὰς ἐκλογὰς ὅπως τερματίσωμεν τὴν σημερινὴν κατάστασιν.

Καὶ ἐξ ἀντιθέτου, ὑπάρχοντος δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος, ἐφόσον νομίζομεν ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ παρατείνωμεν τὸν βίον ἡμῶν ὡς Βουλή, ἐφόσον νομίζομεν ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ παρατείνωμεν τὸν βίον ἡμῶν ὅπως φέρωμεν εἰς πέρας τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον νομίζομεν ἀναγκαῖον πρὸ τῶν ἐκλογῶν, πολὺ εὐκολώτερον δυνάμεθα νὰ χειρισθῶμεν τὸ ζήτημα τῶν ἐκλογῶν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως, διότι εἶνε ὁμαλωτέρα ἡ συνεργασία τῶν δύο Σωμάτων καὶ περισσότερον ἱκανοποιεῖ τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἀνάγκας τὰς λαϊκάς. Ἀλλ' ὅταν λειτουργῶμεν ὡς ἓν Νομοθετικὸν Σῶμα, εἶνε, ἐπαναλαμβάνω, δυσκολωτέρα ἡ διαχείρισις τοῦ ζητήματος τῶν ἐκλογῶν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἐπιθυμίας ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐξομαλύνωμεν τὴν κατάστασιν, ἀλλὰ συγχρόνως νὰ βελτιώσωμεν καὶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα θέλομεν νὰ περατώσωμεν πρὸ τῆς ἐνεργείας τῶν ἐκλογῶν. Ἐτονίσθη ἀπ' ἐδῶ ὅτι πρέπει νὰ κερδίσωμεν τὴν ψυχὴν τοῦ Λαοῦ, ὅτι πρέπει νὰ ἀποβλέπωμεν εἰς τὴν ἀποκέντρωσιν καὶ τὴν αὐτοδιοίκησιν.

Ποῖος ἔφερε καμμίαν ἀντίρρησιν εἰς αὐτά; Ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ Λαοῦ δὲν κερδίζεται μόνον μὲ λόγια, ἀλλὰ μὲ ἔργα. Ἓν δὲ ἀπὸ τὰ ὠφελιμώτατα ἔργα εἶνε ἡ ἵδρυσις δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος καὶ ἡ καλυτέρευσις τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου.

Εἶνε δὲ περίεργον πῶς ὁ ἐκ Σάμου πληρεξούσιος κ. Σοφούλης εἶπεν ὅτι ἡ διχοτόμησις τοῦ 2ου Νομοθετικοῦ Σώματος θὰ ἦτο αὐτοκτονία τῆς Συνελεύσεως, ἐνῷ πράγματι διὰ τῆς διχοτομήσεως, διὰ τῆς ἐκλογῆς καὶ προσώπων ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως εὑρισκομένων, προσώπων περιωπῆς, θὰ ἠδύναντο νὰ συμβάλουν διὰ τῶν γνώσεων αὐτῶν εἰς καλυτέραν τινὰ νομοθετικὴν ἐργασίαν.

Καὶ μόνον ἡ ἐκλογὴ αὕτη τρίτων προσώπων ὅπως ἐπαυξήσουν τὸ κῦρος καὶ τῆς Συνελεύσεως καὶ συντελέσουν ὥστε αἱ ἐργασίαι νὰ εἶνε ἀκόμη καρποφόροι θὰ ἦτο ἀρκετόν, καὶ ἀπορῶ πῶς ἐφαντάσθη ὅτι τοιαύτη διαίρεσις θὰ ἀπετέλει αὐτοκτονίαν τῆς Συνελεύσεως, ἐνῷ θὰ ἀπετέλει τόνωσιν. Συνήθως προκειμένου περὶ πολιτικῶν πραγμάτων, περὶ πολιτικῶν μεταρρυθμίσεων, ἐγείρεται ἡ ἀντίρρησις ἂν εἶνε δυνατὸν ὅλα τὰ πράγματα νὰ διορθωθοῦν ἀπὸ μίαν πολιτικὴν μεταρρύθμισιν. Τὸ ἴδιον μοὶ ἔλεγον καὶ ὅτε ἠθέλομεν νὰ κάμωμεν τὴν Δημοκρατίαν καὶ εἰς τρόπος διὰ τοῦ ὁποίου ἐπολεμεῖτο ἡ κήρυξις τῆς Δημοκρατίας ἦτο καὶ αὐτός, ὅτι διὰ μιᾶς δὲν ἐκαλυτερεύσαμεν τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων.

Τὸ ἴδιον λέγεται περὶ τῆς 2ας Νομοθετικῆς Ἐξουσίας· θὰ διορθώσῃ, θὰ φέρῃ τὴν πλήρη καλυτέρευσιν, θὰ φέρῃ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐπαγγελίας; Βεβαίως δὲν ἰσχυριζόμεθα τοῦτο, ἀλλ' ὅτι θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν καλυτέρευσιν.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ὅπως εἰς τὴν φύσιν οὕτω καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν αἱ μεγάλαι μεταβολαὶ εἶνε ἀποτέλεσμα πολλῶν μικρῶν μεταβολῶν, καὶ ὅταν ἀκόμη ὀλέπωμεν ἐκρήξεις πολιτικάς, αἱ ἐκρήξεις αὗται εἶνε ἀποτέλεσμα πολλῶν μικρῶν μεταβολῶν, καὶ ὅτι χωρὶς ἐκρήξεις καὶ τοιαύτας μεταβολὰς δὲν καταλήγει εἰς λαὸς εἰς ὡρισμένους σταθμοὺς προόδου.

Δὲν ἰσχυριζόμεθα ὅτι ἡ Γερουσία θὰ εἶνε πανάκεια ὅλων, ἀλλ' ἀσφαλῶς εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι συντελεῖ εἰς τὴν στερέωσιν τῆς Δημοκρατίας καὶ εἰς τὴν ἐξομάλυνσιν τοῦ ὁμαλοῦ πολιτικοῦ βίου, καὶ νομίζομεν ὅτι δι' αὐτὸ πρέπει νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἄμεσον ἵδρυσιν τοῦ δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος ὅπως ὠφελήσωμεν τὸν Τόπον αὐτόν.

Ἐλέχθη περὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ψηφίσματος ὅτι εἶνε τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως». Ἡ φράσις εἶνε ἐντελῶς ἐσφαλμένη. Τὸ ψήφισμα φέρει τὰς ὑπογραφὰς πληρεξουσίων οἱ ὁποῖοι

δὲν ἀνῆκον ποτὲ εἰς τὴν «Δημοκρατικὴν Ἕνωσιν», φέρει ὑπογραφὰς πληρεξουσίων οἱ ὁποῖοι ἀνῆκον μὲν εἰς τὴν «Δημοκρατικὴν Ἕνωσιν», ἀλλ' ἀπεχώρησαν ἀπ' αὐτήν.

Ἐτονίσθη ἀκόμη ἀπὸ ἡμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους ἀρχηγοὺς τῶν κομμάτων ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα.

Δὲν θὰ εἶνε ἔντιμον ἀπὸ κανένα νὰ φαντασθῇ ἢ νὰ ἐπιδιώξῃ κομματικὰ ὠφελήματα ἐκ τῆς ψηφίσεως ἢ μὴ τοῦ ψηφίσματος. Δὲν ἔχει κανὲν κόμμα νὰ κερδίσῃ καὶ κανεὶς πολιτικὸς νὰ κερδίσῃ ἐκ τῆς μὴ ψηφίσεως ἢ ἐκ τῆς ψηφίσεως. Ἔχει νὰ κερδίσῃ μόνον ὁ Λαὸς καὶ ἡ Δημοκρατία. (Χειροκροτήματα παρατεταμένα ἐκ τῆς ἀριστερᾶς).

Πρόεδρος. Ὁ κ. Καφαντάρης.

Γ. Καφαντάρης. Κυρία καὶ μόνη κατὰ τὴν γνώμην μου βάσις δυναμένη νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἄμεσον τῆς Γερουσίας συγκρότησιν θὰ ἦτο ἡ συνεργασία τῶν ἀντιπάλων εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ πολιτεύματος. Καὶ ἐδέχθην καὶ ἐχαιρέτισα μετὰ χαρᾶς εἰλικρινοῦς ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ταύτην τὴν προτεινομένην διὰ τοῦ σχεδίου λύσιν ἐφ' ὅσον τὴν ἀπεδέχοντο ἐπίσης καὶ ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους καὶ κυρίως ἀπέβλεπε. Καὶ τὴν ἀποδοχὴν ταύτην ἠθέλησε σήμερον νὰ στρέψῃ ὑπὲρ τῶν ἀπόψεών του ὁ κ. Παπαναστασίου, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἡ ἀποδοχὴ αὕτη κατέρριπτεν ὅλας τὰς ἄλλας ἡμῶν ἀντιρρήσεις. Ἡμεῖς ὅμως ἀπεδέχθημεν τὸ σχέδιον ἐν γνώσει ὅτι ὁ τρόπος τῆς συγκροτήσεως τῆς Γερουσίας παρέμενε πάντοτε ἀνώμαλος, ἐν τῇ συνειδήσει ὅμως ὅτι ἡ ἠθικὴ τοῦ Λαοῦ ἑνότης εἶνε ὁ πρώτιστος ὅρος τῆς ἐθνικῆς σωτηρίας καὶ μὲ τὴν πεποίθησιν ἀκόμη ὅτι οὐσιαστικῶς ἐξασφαλιζομένης τῆς συνεργασίας τῶν ἀντιπάλων ηὐρύνοντο αἱ λαϊκαὶ ὑάσεις τῆς Δημοκρατίας, θεμελιουμένης τοῦ λοιποῦ ἐπὶ τῆς ὁμοφώνου γνώμης ὅλων τῶν πολιτικῶν μερίδων τῆς Νώρας. Οἱ ὅροι ὅμως ἐξέλιπον διὰ τῆς ἀρνήσεως τῶν ἀντιθέτων. Καὶ δὲν ἐσκέφθημεν ἡμεῖς ὅτι ἡ Συνέλευσις θὰ ἐπέμενεν εἰς μίαν ἄσκοπον προσπάθειαν, ἢ ὅτι θὰ κατεδέχετο νὰ προχειρίσῃ ὡς ἀντιπροσώπους τῆς ἀντιπάλου παρατάξεως πρόσωπα ἐστερημένα τῆς ἰδιότητος ταύτης ἢ θὰ ἐξήρτα τὴν ὀργάνωσιν τῶν θεσμῶν τῆς Νώρας ἀπὸ τὸ ἔλεος ἐπαρχιακῶν τινων στοιχείων. Λέγουν ὅμως ὅτι ἡ ἄρνησις τῶν ἀντιπάλων αὐτοὺς ζημιοῖ διότι καθιστᾷ ἐμφανῆ τὴν ἀδιαλλαξίαν των. Ἡ πρόσκλησις ὅμως ἔγινεν ἤδη καὶ ἡ ἄρνησις ἐπίσης καὶ τὸ κέρδος τοῦτο τὸ ἀπεκομίσαμεν. Ἂν ἐπιμείνωμεν ὅμως εἰς τὴν ἵδρυσιν τῆς Γερουσίας, καὶ τὸν θεσμὸν θὰ κλονίσωμεν καὶ λαθὴν εἰς κατακρίσεις θὰ παράσχωμεν. Ἡ ἀπουσία τῶν ἀντιπάλων μας ἐκ τῆς Συνελεύσεως σήμερον μᾶς λυπεῖ, ἀλλὰ

δὲν μᾶς βαρύνει. Ἂν ἤδη ὅμως σχηματίσωμεν δεύτερον Σῶμα Νομοθετικὸν ἐκ τῶν ἰδίων τῆς Συνελεύσεως κόλπων δὲν γνωρίζω ἂν τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀπουσίαν τοῦ ἀντιπάλου κόσμου θὰ ἠδυνάμεθα ἐπίσης νὰ καταλογίσωμεν εἰς τὸν ἀντίπαλον κόσμον. Διατί ὅμως θὰ σπεύσωμεν; Ἀλλὰ μᾶς ἐρωτοῦν καὶ οἱ ἄλλοι διατί νὰ μὴ σπεύσωμεν; Μήπως τὸ σύστημα εἶνε καινοφανές; Μὴ δὲν ἰσχύει καὶ εἰς Χώρας ἄλλας; Ὄχι, κύριοι, δὲν ἰσχύει εἰς καμμίαν. Τὰ παραδείγματα τὰ ὁποῖα μᾶς ἀνέφεραν, τῆς Νορβηγίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας, παρηρμηνεύθησαν.

Ὁ κ. Καφαντάρης ἐξηγεῖ διὰ μακρῶν τὰς περιπτώσεις τῶν ἄνω Κρατῶν, ὅπως ἀποδείξῃ ὅτι οὐδαμοῦ εἰς τὰς Χώρας ἀπεμακρύνθησαν τῶν λαϊκῶν ἀρχῶν. Καὶ ἂν ὅμως ἄλλοῦ, λέγει, δὲν ἐδίχασαν ποτὲ τὴν Συνέλευσιν, διατί νὰ μὴ τὸ πράξωμεν ἡμεῖς; Τί θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ; Θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ ἡ δύναμις ἐκείνη ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ Δημοκρατία εἶνε λέξις κενὴ ἐννοίας, θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ ἡ λαϊκὴ ἐντολή. Οἱ πλουτοκράται δὲν ἀντλοῦν τὴν ἐξουσίαν των ἐκ τῆς Συνελεύσεως, διὰ νὰ δύναται νὰ τὴν καταλύσῃ αὕτη· τὴν ἀντλοῦν ἀμέσως ἐκ τῆς πηγῆς τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ τεθῇ ὑπεράνω αὐτῆς. Πρὸς τί νὰ συζητῶμεν ὅμως; Ἀρκεῖ νὰ θέσωμεν ἓν ἐρώτημα: Δύναται μία πλειοψηφία Συνελεύσεως νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν ἐνοχλήσεων τῆς μειοψηφίας, μειοῦσα τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν νομοθετικὴν δύναμιν αὐτῆς διὰ τῆς παραπομπῆς εἰς ὀργανισμὸν ἄψυχον; Ὄχι βεβαίως, οὐδὲ καὶ πλειοψηφοῦσα δικαιοῦται νὰ ἀπεμπολήσῃ ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τὴν διαπιστευθεῖσαν εἰς αὐτὸν ἐξουσίαν. Δικαιοῦται εἰς παραίτησιν καὶ τοῦτο εἶνε ἀμφίβολον καὶ ἀντίθετον πρὸς τὰ ἰσχύοντα τοὐλάχιστον ἐν Ἀγγλίᾳ, δὲν δικαιοῦται ὅμως νὰ διατηρῇ μὲν τὸ ἀξίωμα, νὰ παραιτηθῇ ὅμως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀξιώματος.

Ἀνεγνώρισα τὴν χρησιμότητα τῆς Γερουσίας καὶ τὴν ἀνάγκην ὅπως δι' αὐτῆς τεθῇ χαλινὸς εἰς τὰς νομοθετικὰς ἀτασθαλίας, οὐδεὶς ὅμως κίνδυνος θέλει προκύψει ἂν διατηρήσωμεν τὸ ἰσχῦον σύστημα ἐπί τινα εἰσέτι χρόνον ἀκολουθοῦντες τὸν ρυτικὸν τῶν πραγμάτων ροῦν. Τὸ σύστημα τῆς ἁπλῆς Βουλῆς μᾶς διέπει ἐπὶ μίαν ἑξηκονταετίαν, δὲν τὸ κατηργήσαμεν εἰς τὴν Ἀναθεωρητικὴν Βουλήν, ἀντιδρώντων ἐκείνων οἱ ὁποῖοι σήμερον πρωτοστατοῦν εἰς τὴν ἄμεσον συγκρότησιν. Ἔκτοτε ἐδιδάχθησαν ἐκ τῆς πείρας καὶ μετέβαλον σκέψεις καὶ ἔφθασαν μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ συνταυτίζουν τὴν τύχην τῆς Δημοκρατίας πρὸς τὴν τύχην τοῦ σχεδίου. Ἂν ὅμως τοιαύτην θεμελιώδη σημασίαν ἀπέδιδον εἰς αὐτό, διατί εὐθὺς μετὰ τὸ δημοψήφισμα δὲν ἐπεδίωκον τὴν ἐπιψήφισίν του, ἐνῷ εἶχον

κοινοβουλευτικὴν παντοδυναμίαν καὶ εἰσῆγον ἀθρόα νομοσχέδια πρὸς συζήτησιν ἐπικαλούμενοι ὁμοίας καὶ ἐν τῷ παρελθόντι καταχρήσεις; Καὶ τί θὰ μᾶς δικαιολογήσῃ, ὅτε ἐπῆλθε πλέον ἡ νομοθετικὴ νηνεμία, νὰ ἐγερθῶμεν ἐν παροξυσμῷ καὶ νὰ εἴπωμεν ὅτι πρέπει ἐξ ἐφόδου νὰ συστήσωμεν καὶ ἓν ἄλλο Νομοθετικὸν Σῶμα διὰ νὰ περιστείλωμεν ὑπερβασίας αἱ ὁποῖαι δὲν λαμβάνουν πλέον χώραν;

Ὡς ὕστατον λόγον τῆς ἀμέσου ὀργανώσεως τῆς Γερουσίας ἐπικαλοῦνται τὴν ἀνάγκην τῆς περιφρουρήσεως τοῦ πολιτεύματος καὶ ἐναντίον τῶν βιαίων αὐτοῦ κλονισμῶν καὶ ἐναντίον τῶν καταστρατηγήσεων αὐτοῦ. Ἡ πολιτικὴ ἡμῶν ἐξέλιξις θὰ λάβῃ μίαν ἐκ τῶν δύο κατευθύνσεων: Ἢ οἱ πολιτικοί μας ἀντίπαλοι θὰ ἀποβλέπουν εἰς ἀγῶνα καθεστοτικόν, καὶ τότε ἂν περιβληθοῦν διὰ λαϊκῆς δυνάμεως δὲν θὰ ἀποτρέψουν οὔτε οἱ φίλοι ἡμῶν γερουσιασταὶ τοὺς βιαίους κλονισμοὺς οὔτε ἡ ἀναστολτικὴ ἰσχὺς τὰς καταστρατηγήσεις, ἤ, καὶ τοῦτο πιστεύω, ἀντιλαμβανόμενοι ὅτι μία πολιτειακὴ ἀνατροπὴ εἶνε ταυτόσημος πρὸς μίαν ἐθνικὴν ἀνατροπὴν θὰ θελήσουν εἰλικρινῶς νὰ διεξαγάγουν τοὺς ἀγῶνάς των, ἐντὸς τῶν ὁρίων τὰ ὁποῖα διέγραψε τὸ καθεστὼς πολίτευμα, καὶ τότε ἃς προσέξωμεν ἡμεῖς μὴ διὰ τῆς προχείρου Γερουσίας θέσωμεν τὴν θρυαλλίδα νέων ἐκρήξεων. Διότι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀξιώσωμεν ὅπως τὸ πολίτευμα τῆς ἰσότητος εὐνοῇ ἰδιαιτέρως ἡμᾶς καὶ εἰς τεχνικὸς ὀργανισμὸς παρεμβάλλῃ προσκόμματα εἰς τὴν λαϊκὴν θέλησιν. Κατὰ τοῦ δευτέρου τούτου θὰ στραφοῦν ὄχι ἀδίκως οἱ ἀντίπαλοι ἡμῶν καὶ ὁ ἀγών των ἑκουσίως ἢ λελη θότως θὰ ἐξολισθήσῃ μέχρι τῶν ἄκρων εἰς πάλην πολιτειακήν. Καὶ εἰς τὴν πάλην αὐτὴν τὸ δίκαιον θὰ εὑρίσκηται μεθ' ἡμῶν. Καὶ τὸ κατ' ἐμὲ προτιμῶ μυρίας ἥττας μὲ ἀναπεπταμένην τὴν σημαίαν τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν ἢ νὰ παραδώσω τὴν σημαίαν ταύτην εἰς χεῖρας τῶν ἀντιπάλων μας, ἀκόμη καὶ ἂν πρόκειται τοιουτοτρόπως νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν νίκην (χειροκροτήματα).

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ). Κύριοι συνάδελφοι, τὸ θέμα ἦτο ἤδη ἐξηντλημένον, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ἀλλά, καὶ ἂν ἔμενε σημεῖόν τι δυνάμενον νὰ ἀμφισβητηθῇ, διωνυχίσθη, καὶ τοῦτο διὰ τῶν σημερινῶν ἀγορεύσεων τοῦ ἀξιοτίμου ἐκ Μαντινείας πολιτευτοῦ καὶ τοῦ ἀξιοτίμου ἐξ Εὐρυτανίας, ὁ τελευταῖος μάλιστα τῶν ὁποίων παρέθεσεν ὅλα σχεδὸν τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα δύναταί τις νὰ παρατάξῃ ἐναντίον τοῦ προτεινομένου σχεδίου ψηφίσματος περὶ ἀμέσου ἱδρύσεως προσωρινῆς Γερουσίας. Ἐλέχθη καὶ ἄλλοτε ὅτι τὸ Σῶμα ἡμῶν δὲν εἶνε Σῶμα νομικόν, προσωρισμένον νὰ κρίνῃ περὶ

τῶν δικαιωμάτων τὰ ὁποῖα τυχὸν ἔχομεν. Δὲν ἀμφισβητεῖται ὅτι ὡς Σῶμα κυρίαρχον δύναται τὰ πάντα νὰ διαπράξῃ πλὴν ἑνός, κατὰ τὴν Ἀγγλικὴν ῥῆτραν. Εἶνε Σῶμα καθαρῶς πολιτικὸν καὶ ἑπομένως ἔχει νὰ κρίνῃ πρὸ παντὸς ὄχι περὶ τοῦ τί δικαιούμεθα νὰ πράξωμεν, ἀλλὰ περὶ τοῦ τί ὀφείλομεν νὰ πράξωμεν, ὅπως καλύτερον διευθετηθῶσι τὰ πολιτικὰ ἐν γένει πράγματα τῆς Χώρας. Ἂν δὲ γίνεται ἀναδρομὴ εἰς συγγραφεῖς καὶ εἰς προηγουμένας ἄλλας ἱστορικὰς ἐποχάς, ἀναμφισβητήτως ἡ ἀναδρομὴ αὕτη γίνεται ἵνα ἐκ τῆς πείρας ἄλλων Λαῶν διατελούντων ὑπὸ παρομοίας πρὸς ἡμᾶς περιστάσεις ἀντλήσωμεν διδάγματα καὶ μὴ πάθωμεν παθήματα ἅτινα τυχὸν ἡ ἐπιστήμη διδάσκει ὅτι συνέβησαν εἰς ἄλλους Λαούς. Ὑπὸ τὴν ἄποψιν μόνον ταύτην πρέπει βεβαίως νὰ λάβωμεν ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν καὶ τὰς γνώμας διαφερόντων συγγραφέων πολιτειολόγων, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ κατασταλαγμα πείρας πολιτικῶν παθημάτων καὶ τὸ δίδαγμα πολιτικῆς ἐξελίξεως ἄλλων Δαῶν. Διότι ἡ πολιτικὴ ἐπιστήμη δὲν στηρίζεται ἐπὶ παρατηρήσεων φαινομένων ἐπαναλαμβανομένων κατὰ τὸν ἴδιον ἀκριβῶς τρόπον, ἀλλὰ κατὰ παρόμοιον. Κατὰ παρόμοιον, κατὰ ἀνάλογον τρόπον καὶ οἱ συγγραφεῖς οἱ ὁποῖοι ἐμνημονεύθησαν ἐνταῦθα δὲν ἔκαμαν τίποτε ἄλλο ἢ νὰ χαρακτηρίσουν τὰ παθήματα τὰ ὁποῖα ὑπέστησαν οἱ διάφοροι Λαοὶ καὶ νὰ τὰ καταστα λάξουν εἰς ἀξιώματα τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης, ὁσάκις ταῦτα ἐκυρώθησαν διὰ μακρᾶς πείρας τῶν πραγμάτων. Κύριοι, ἔγινε λόγος περὶ τῆς χρησιμότητος ἢ μὴ τῆς Γερουσίας ἀπολύτως καὶ περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ὑπάρξεως Γερουσίας ἐν δημοκρατικῷ πολιτεύματι. Ἐθεωρήθη δέ, νομίζω, ἐὰν λάθῃ τις ὑπ' ὄψιν παλαιὰν γνώμην τῶν νῦν ὑποστηριζόντων τὴν Γερουσίαν, ἐθεωρήθη ὅτι ἡ Γερουσία εἶνε ἀπαραίτητος εἰς τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀπαραίτητος εἰς πολίτευμα μοναρχικόν. Εἶχον τὴν γνώμην πάντοτε ὅτι ἡ Γερουσία, ἂν εἶνε χρήσιμος ἀναμφισβητήτως εἰς τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, εἶνε πολὺ περισσότερον χρήσιμος εἰς πολίτευμα μοναρχικόν. Οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους ἡ Γερουσία ἀνεγνωρίσθη ὡς θεσμὸς χρησιμώτατος δύνανται ἀναμφισβητήτως νὰ εὑρεθοῦν ὄχι μόνον εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ ψηφίσματος περὶ τοῦ ὁποίου ἔχετε νὰ κρίνητε σήμερον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Λαῶν καὶ εἰς βιβλία σοφῶν διδασκάλων συγχρόνως. Νομίζω ὅμως ὅτι θαυμασιώτερον καὶ ἐν τῇ συντομίᾳ ἡ ὁποία διακρίνει τοὺς ἀρχαίους ἡμῶν προγόνους περιέγραψε τὴν ἀνάγκην τῆς Γερουσίας ὁ Πλούταρχος εἰς τὸν βίον τοῦ Λυκούργου.

Διηγεῖται ἐκεῖ ὅτι ὁ Λυκοῦργος μετέβη εἰς τὴν Κρήτην ἵνα μεταλαμπαδεύσῃ ἐκεῖθεν τὴν σοφίαν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων εἰς τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ Χώραν καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων λέγει τὰ ἑξῆς (ἀναγινώσκει) « ..... » Λέγει δηλ. ἐν ὀλίγοις ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς τυραννίας εἶνε: ὁσάκις ἡ μία Βουλὴ τείνουσα πρὸς τὸν Βασιλέα, πρὸς τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα, θέλει νὰ μεταβληθῇ εἰς τυραννίδα, νὰ ἀντιστῇ ἡ Γερουσία ὡς ἔρμα κατὰ τῆς τυραννίδος, ὁσάκις δὲ ἡ μία ἢ ἡ διπλῆ Βουλὴ ἡ πολιτικὴ ἢ ὁ δῆμος τείνουν οὐχὶ πρὸς τὸν Βασιλέα, πρὸς τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα, ἀλλὰ πρὸς τὸν Λαόν, ἐκτρέπεται ἢ τείνει νὰ ἐκτραπῇ εἰς ὀχλοκρατίαν, πάλιν ἡ Γερουσία νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἔρμα διὰ τὴν ἀποφυγὴν τῆς ὀχλοκρατίας. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον εἴπομεν ὅτι εἶνε ἓν Σῶμα τεῖνον διὰ τὴν ἰσορρόπησιν τῶν δύο ἄλλων ἐξουσιῶν εἶνε τὸ Κράτος. Διὰ τοῦτο, κύριοι, ὅλα σχεδὸν τὰ Κράτη ἠσπάσθησαν τὸν θεσμὸν τῆς Γερουσίας καὶ τὰ δημοκρατικὰ καὶ τὰ μὴ δημοκρατικὰ ὄχι μόνον τὰ ἀρχαῖα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν μεσαίωνα καὶ τὰ νεώτερα. Καὶ δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁσάκις παρέβλεψαν τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ Γερουσία εἶνε χρησιμωτάτη, τάχιστα μετενόησαν. Εἴδομεν παράδειγμα τὴν Γαλλίαν κατὰ τὴν μεγάλην Ἐπανάστασιν, ἡ ὁποία ἵδρυσεν ἁπλῆν Βουλήν, τὴν γνωστὴν νομοθετικὴν Βουλήν. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι μὴ ὑπαρχούσης τῆς Γερουσίας ἡ Βουλὴ μετετράπη τὸ πρῶτον εἰς ὀχλοκρατίαν, ἔδωσε δὲ ἀφορμὴν κατόπιν εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῶν μιλιταριστικῶν τάσεων τοῦ Ναπολέοντος. Ἔχομεν ἀκόμη παράδειγμα, ἂν θέλητε, τὴν Βουλὴν τοῦ 1848, τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν τὴν Γαλλικήν, ἡ ὁποία δὲν ἵδρυσε Γερουσίαν, ὅταν κατέστησε τὸ Σύνταγμα, καὶ ἐπηκολούθησε μετὰ τρία ἔτη τὸ πραξικόπημα τοῦ Ναπολέοντος διὰ νὰ μεταβληθῇ τὸ πολίτευμα εἰς πολίτευμα μοναρχικόν, τὸ πρῶτον ἄκρατον καὶ κατόπιν φιλελεύθερον μετὰ πάροδον πολλῶν ἐτῶν. Ταῦτα εἶχον ὑπ' ὄψει μου κατὰ τὴν 6 Αὐγούστου 1910, ὅτε τὸ πρῶτον παρουσιαζόμην εἰς τὸν Λαὸν ζητῶν τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτοῦ. Ἅτινα δύναταί τις νὰ ἀνεύρῃ εἰς τὰς ἐπαρχιακὰς ἐφημερίδας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἔλεγον ὅτι ἤμην ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας καὶ τῆς ἐξαρτήσεως τοῦ δικαιώματος τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς, δικαίωμα τὸ ὁποῖον θὰ ἀνῆκεν εἰς τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα, ἀπὸ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Γερουσίας. Ἐνέμενον δὲ εἰς τοῦτο, ὅτε ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ ἀποτελέσω μέλος τῆς τότε Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὅπως εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ ἐνθυμηθῇ ὁ ἀξιότιμος ἐκ Κορινθίας συνάδελφος εἰς τὴν ἐμὴν γραφίδα ὀφείλεται ἡ ἔκθεσις ἐκείνη, τὴν ὁποίαν δύναταί νὰ ἀνεύρῃ εἰς τὸ ἐκτυπωθὲν τεῦχος ἐν σελίδι 112, ὅπου ἐπίσης δύναται νὰ ἀνεύρῃ καὶ τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἑτέρου ἡμίσεος

τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς, διότι ὀφείλω νὰ εἴπω ὅτι ἰσοψηφία ἐπῆλθε τότε, ὥστε ἡ συνεισφορὰ τοῦ ἀξιοτίμου ἐκ Κορινθίας πολιτευτοῦ ὑπῆρξεν οὐσιώδης, διότι, μόνον ἡ ψῆφος του ἐὰν προσετίθετο, θὰ κατεψηφίζετο ἡ πρότασις.

Ὀφείλω δὲ νὰ εἴπω ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος τότε εἶπεν ὅτι, ἂν ἡ Ἐπιτροπὴ τὸ δεχθῇ καὶ τὸ φέρῃ εἰς πρότασιν, εἶνε διατεθειμένος νὰ τὴν συζητήσῃ εὐμενῶς. Εἰς τὸ ἴδιον δὲ τεῦχος εὑρίσκεται, ἐπαναλαμβάνω, καὶ ἡ ἔκθεσις τῆς ἑτέρας γνώμης —ἃς ἀποκαλύψω καὶ ἐγώ—, ὀφειλομένη εἰς τὴν γραφίδα τοῦ ἀξιοτίμου ἐκ Κορινθίας πολιτευτοῦ.

Τώρα εἶμαι εὐτυχής, διότι ἡ ἐν τῷ μεταξὺ πεῖρα συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ μεταβάλῃ γνώμην. Ἀλλά, ὅπως γνωρίζετε, εἶνε ἀπὸ τὰ πλέον συνηθισμένα πράγματα εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ὥστε οἱ νεοφώτιστοι νὰ σπεύδουν πολὺ περισσότερον ἀπὸ τοὺς παλαιούς. Νομίζω δέ, κύριοι, ἀληθῶς ὅτι, ἐὰν τότε εἴχομεν καθιδρύσει τὴν Γερουσίαν, αἱ ἐκλογαὶ τῆς Γερουσίας αἱ πρῶται, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐγίνοντο τῷ 1911 ἢ 1912 μὲ τὸ πνεῦμα τὸ φιλελεύθερον καὶ ἀνορθωτικὸν τὸ ὁποῖον ἐπεκράτει τότε παρὰ τῷ Ἑλληνικῷ Λαῷ, θὰ ἔδιδε παμψηφίαν πολιτευτῶν φιλελευθέρων ἐν τῇ Γερουσίᾳ καὶ θὰ ἦτο πολὺ δύσκολον κατὰ τὸ 1915 ἄνευ πραξικοπήματος νὰ ἐνασκηθῇ τὸ δικαίωμα τῆς διαλύσεως ἀπὸ τὸν Ἀνώτατον Ἄρχοντα, δικαίωμα τὸ ὁποῖον οὗτος ἐνασκηθὲν ἔδωσε τὴν ἀφορμὴν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ἔριδας, εἰς τὴν καταπάτησιν τοῦ συντάγματος, εἰς τὴν καταστροφήν ἡ ὁποία ἐπῆλθε μετὰ τόσα ἔτη. Ἡ Ἑλλάς, κύριοι, δὲν ἔχει Γερουσίαν ἀπὸ τοῦ 1864. Μία δὲ κρίσις, ἡ ὁποία ἔχει ἐξενεχθῇ ἀπὸ ἕνα ἐκ τῶν διασημοτέρων συνταγματολόγων τῆς Ἰταλίας, περὶ τῆς Χώρας ἡμῶν ἦτο ἡ ἑξῆς (Ἀναγινώσκει): «Ἡ Ἑλλὰς κατήργησε τὴν Γερουσίαν».

Ἰδοὺ λοιπὸν σήμερον εἴμεθα σύμφωνοι, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ὅτι ἡ ἵδρυσις τῆς Γερουσίας, ἡ ἵδρυσις, ἂν θέλητε, τῆς Ἄνω Βουλῆς, διὰ νὰ μὴ ἐνοχλῇ τῆς δευτέρας Βουλῆς, εἶνε χρησιμωτάτη διὰ τὴν ὁμαλὴν πορείαν τῶν πολιτικῶν ἡμῶν ὑποθέσεων. Δὲν πρόκειται ἐκεῖ νὰ συγκεντρωθοῦν βεβαίως οἱ ἀνύπαρκτοι ἀριστοκράται τῆς γενετῆς ἢ τῆς καταγωγῆς. Ἐὰν ὑπῆρχον πολλοὶ τοιοῦτοι ἐν Ἑλλάδι, θὰ ἦτο ἀναχρονισμὸς ἀδικαιολόγητος καθ' ἣν στιγμὴν εἰς Κρήτη, ὅπου ἀπὸ αἰώνων ὑπάρχει μία ἀριστοκρατία τῆς καταγωγῆς σκέπτονται νὰ τὴν καταργήσουν, νὰ καταργήσουν τὴν τοιαύτην Γερουσίαν, θὰ ἦτο, λέγω, ἀναχρονισμὸς δι' ἡμᾶς ἥκιστα δημοκρατικούς, ἐὰν ἡμεῖς δεχθῶμεν νὰ εἰσέρχωνται ἐκεῖ πρόσωπα περιβεβλημένα ὑπὸ ὡρισμένων προσόντων, προσδιδόντων ἀριστοκρατικὴν χροιάν. Ὁ Ἕλλην εἶνε δημοκρατικός. Ἡ ὑποδούλωσις συνετέλεσεν εἰς τὴν ἰσοπέδωσιν τῶν τάξεων

καὶ ἐὰν ὑπάρχῃ μία ἀριστοκρατία τὴν ὁποίαν τιμᾷ τοῦτο εἶνε ἡ ἀριστοκρατία τοῦ πνεύματος, ἡ ἀριστοκρατία τοῦ ἤθους, ἡ ἀριστοκρατία τῆς ἐπιστήμης, ἡ ἀριστοκρατία τοῦ ἐντίμως κτηθέντος καὶ ἀπὸ τἀγαθὰ διαπνεομένου πλούτου. (Χειροκροτήματα).

Αὐτὴν τὴν ἀριστοκρατίαν φιλοδοξοῦμεν πάντες νὰ εἰσαγάγωμεν εἰς τὴν δευτέραν Βουλήν, οὐχὶ τὴν ἀριστοκρατίαν τὴν ὁποίαν ἐφυβρίσθη ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος κ. Παπαγρηγοριάδης τὴν ἀνύπαρκτον. Θέλομεν νὰ εἰσαγάγωμεν ἐκεῖ πρόσωπα τὰ ὁποῖα εἴτε ἐξ ἰδιοσυγκρασίας εἴτε διότι ἐκουράσθησαν ἀπὸ μακροὺς πολιτικοὺς ἀγῶνας δὲν δύνανται νὰ διεξαγωνιστοῦν τὰς ἐκστρατείας τὰς ἐκλογικάς, ἂν θέλητε, τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ ὁ ἀγὼν ὁ περὶ τὰς γενικὰς βουλευτικὰς ἐκλογάς. Τὰ ἀγαθὰ τῆς ὁμολογουμένως παύει εἰς δεσποτισμός, τῆς κάτω Βουλῆς, τῆς πρώτης Βουλῆς, εἰς δεσποτισμὸς ὁ ὁποῖος πάλιν ἐξαθηλιώθη ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ της καὶ ὁ ὁποῖος εἶνε ἐνίοτε περιστότερον ὀξὺς παρὰ ὁ δεσποτισμὸς τῶν ἀνωτάτων ἀρχόντων, διότι πολλάκις παρατηρεῖται ὅτι ἡ συλλογικὴ εὐθύνη, τὸ αἴσθημα τῆς συλλογικῆς εὐθύνης, εἶνε ἀμβλύτερον παρὰ τὸ αἴσθημα τῆς ἀτομικῆς εὐθύνης· ταύτην δὲ οὔσα ἡ Γερουσία συμβαδίζει, ὡς ὀρθότατα εἶπεν ὁ ἐξ Εὐρυτανίας ἀξιότιμος συνάδελφος, καὶ μετὰ τῶν βασιλευομένων Δημοκρατιῶν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν καθαρῶς Δημοκρατιῶν. Δὲν εἶνε στοιχεῖον ἀπαραίτητον, ὡς ὀρθῶς παρετήρησε, τῆς Δημοκρατίας, ἀλλ' εἶνε στοιχεῖον τὸ ὁποῖον συντελεῖ ὄχι μόνον εἰς τὴν καλυτέραν ἐξουσίασιν τῶν νομοθετημάτων ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ἀρίστων πολιτικῶν δυνάμεων τῆς Χώρας. Οὐδὲ δύναταί τις νὰ εἴπῃ πάντοτε ὅτι τὰ στοιχεῖα τὰ περισυλλεγόμενα διὰ τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς καὶ εἰσερχόμενα εἰς τὴν Γερουσίαν εἶνε στοιχεῖα συντηρητικά. Ἔχομεν παράδειγμα ἀκριβῶς τὴν Γερουσίαν τῆς Γαλλίας, ἡ ὁποία τόσον πολὺ ἐτύχε, διότι ἔχει παρετηρήθη πλειστάκις ὅτι αἱ τάσεις τῆς Ἄνω Βουλῆς, αἱ τάσεις τῆς Γερουσίας ὑπῆρξαν ριζοσπαστικώτεραι παρὰ αἱ τάσεις τῆς κάτω Βουλῆς. Ἡ παρετηρήθη ὅμως καὶ τὸ ἀνάπαλιν καὶ τοῦτο ἐπαναφέρει εἰς τὴν μνήμην μου τοὺς σοφοὺς λόγους τοῦ Πλουτάρχου, ὅτι ὁσάκις ἡ κάτω Βουλὴ εἶνε ὑπεράγαν συντηρητικὴ ὠθεῖται ἀπὸ τὴν Ἄνω πρὸς τὴν πρόοδον, καὶ ὁσάκις ἡ κάτω εἶνε ὀχλοκρατία καὶ ὑπεράγαν δημοκρατικὴ χρησιμεύει ὡς ἀνασχετικὸς φραγμὸς ἡ κάτω Βουλή. Ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσῃ τις τὰ τελευταίως συμβαίνοντα ἐν Γαλλίᾳ διὰ νὰ ἴδῃ σήμερον, ὁπότε ἡ κάτω Βουλὴ τείνει πρὸς τὰ ἀριστερά, ἡ Ἄνω Βουλὴ καίτοι κατὰ τὴν συγκρότησιν αὐτῆς διαφέρει οὐχὶ εἰς πρόσωπα πολὺ διάφορα ἀπὸ τὴν προηγουμένην, ἡ Ἄνω

Βουλὴ χρησιμεύει μᾶλλον πρὸς ἐπίσχεσιν τῆς ὁρμῆς ἡ ὁποία διακρίνει τὴν κάτω Βουλήν.

Τούτου τεθέντος, κύριοι, ἐρωτᾶται δὲν εἶνε σκόπιμον, ἀφοῦ ἐπὶ τόσα ἔτη ἐβραδύναμεν ν' ἀναγνωρίσωμεν τὴν χρησιμότητα τοῦ θεσμοῦ, νὰ ἐπιμένωμεν νὰ τὸν εἰσαγάγωμεν κατὰ τρόπον περὶ τοῦ ὁποίου, ἔχω ἀκριβῶς σημειώσει τὰς λέξεις τὰς ὁποίας ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πληρεξούσιος εἶπε:-«Βεβαίως ἐγὼ δέχομαι ὅτι δὲν εἶνε αὐτὸς ὁ ὁμαλώτερος τρόπος εἰσόδου εἰς τὴν Γερουσίαν, ἀλλ' εἶνε καὶ εἷς τρόπος ὁ ὁποῖος ἐφαρμόζεται καὶ ἀλλαχοῦ καὶ πρέπει νὰ τὸν ἐφαρμόσωμεν, διότι οἱ ὁμαλοὶ τρόποι εἶνε διὰ τὰς ὁμαλὰς περιστάσεις, καὶ οἱ ἀνώμαλοι διὰ τὰς ἀνωμάλους, ἡ δὲ Συνέλευσις εἶνε Ἐπανάστασις».

Α. Παπαναστασίου. Δὲν εἶπον ὁμαλώτερος εἶπον ὅτι εἶνε ὁ ἄριστος κατὰ τὴν ἰδικήν μου ἀντίληψιν. Ὁμαλώτερος δὲν εἶνε.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.) Ἔχω σημειώσει ἀκριβῶς τὰς λέξεις: «Ἀναγνωρίζω ὅτι δὲν εἶνε αὐτὸς ὁ ὁμαλώτερος τρόπος». Κύριοι, δὲν εἶνε ἀκριβὲς ὅτι αἱ Ἐθνοσυνελεύσεις εἶνε Ἐπαναστάσεις· αἱ Ἐθνοσυνελεύσεις εἶνε Σώματα προερχόμενα ἐξ Ἐπαναστάσεων, ἀποτελοῦντα βεβαίως συνέχειαν Ἐπαναστάσεως, ἀλλὰ μὲ τὸ ἑξῆς ἰδιάζον χαρακτηριστικόν, ὅτι εἶνε συγχρόνως καὶ τὰ Σώματα διὰ τῶν ὁποίων ἐκ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τῆς ἀνωμάλου περιόδου μεταβαίνομεν εἰς τὴν ὁμαλὴν περίοδον.

Ἐὰν δὲ παρατηρήσωμεν τὴν ἱστορίαν τῶν Συνελεύσεων τῶν διαφόρων Λαῶν καὶ τοῦ ἰδικοῦ μας, θὰ παρατηρήσωμεν ὅτι, ὁσάκις ἐπεκράτησεν ἡ ὁρμὴ ἡ ἐπαναστατική, τὰ μετὰ ταῦτα ἐπελθόντα ἀποτελέσματα δὲν ἦσαν εὐχάριστα διὰ τὸν πολιτικὸν βίον τῆς Χώρας, καὶ ὁσάκις ἐπεκράτησεν ἡ ἀντίληψις ὅτι ἐξερχόμεθα ἐκ τῆς Ἐπαναστάσεως διὰ τῆς Συνελεύσεως διὰ νὰ βαδίσωμεν εἰς τὸν ὁμαλὸν δρόμον, τότε τὰ ἀποτελέσματα, τὰ μετὰ ταῦτα ἐπελθόντα, ὑπῆρξαν καὶ τὰ πλέον καρποφόρα διὰ τὴν Χώραν. Οὔτε τῷ 1844, οὔτε τῷ 1862, οὔτε τῷ 1911, οὔτε εἰς ἄλλο κανὲν μέρος τοῦ κόσμου μετεχειρίσθησαν ἀνώμαλα μέσα διὰ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν ὁμαλότητα. Ἐὰν νομίζωμεν ὅτι πρέπει νὰ χωρισθῶμεν εἰς πεδινοὺς καὶ ὀρεινούς, ὅπως συνέβη εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἐπαναστατικὴν Συνέλευσιν, νὰ ἐπικρατήσῃ τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα, τὰ βίαια μέτρα, τὰ μέτρα τὰ αὐθαίρετα, τότε θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι πλησίον εἰς τὰ ἄλλα ἐπαναστατικὰ μέτρα τὰ ὁποῖα λαμβάνομεν καὶ αὐτὸ τὸ μέτρον εἶνε πολὺ μικρότερον. Ἐνῷ λοιπὸν δὲν εἶνε ὁμαλὸς ὁ τρόπος οὗτος, ποῖα εἶνε τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα προσάλλονται; Τὰ ἐξήντλησε τοσοῦτον ὁ ἀξιότιμος πολιτευτὴς ἐκ Λέσβου, ὥστε ἴσως δὲν

θὰ εἶνε ἀνάγκη νὰ τὰ ἐπαναλάβω (ἀναγινώσκει). «Ἡ ἄμεσος συγκρότησις τοῦ νομοθετικοῦ Σώματος ἐπιβάλλει κλπ.....». Ἐν ἄλλοις λόγοις, ἐπειδὴ ἀπεφασίσαμεν νὰ κάμωμεν τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα μὲ Γερουσίαν καὶ μὲ Βουλήν, ἂς σπεύσωμεν νὰ κάμωμεν ἓν ὁμοίωμα δημοκρατικοῦ πολιτεύματος μὲ Γερουσίαν καὶ μὲ ἀνώμαλον. Ἂν θέλητε, ψευδῆ συγκροτισμὸν Γερουσίας (Ἐξακολουθεῖ ἀναγινώσκων): «Δὲν δύναται νὰ γίνῃ ταχέως, διότι κλπ. . . . . ». Δὲν δύναται νὰ γίνῃ ταχέως, ἀλλά, κύριοι, ἐρωτῶ ὑπῆρξεν ἀρά γε μόνον ἡ Ἐθνοσυνέλευσις αὕτη, τὸ λέγω ἐγὼ ὁ ὁποῖος γνωρίζετε ὅτι δὲν ἐδίστασα νὰ εἴπω ὅτι πολιτικῆς συνέσεως ἔργον δι' ὅλας τὰς Συνελεύσεις εἶνε νὰ σπεύσῃ νὰ τερματίσῃ ταχύτερον τὸ ἔργον της, ἀλλ' ἐρωτῶ ἐγὼ ὁ ὁποῖος ἔχω τοιαύτην ἀντίληψιν, θὰ δύναταί τις νὰ κατηγορήσῃ ὅτι βίος τῆς Συνελεύσεως παρατεινόμενος ἐπί τινα χρόνον, καὶ τοῦτο ἐξ ἀφορμῆς ἐπιζητηθείσης ἀπὸ τῶν ἔξω τῆς Συνελεύσεως κύσμων, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀνασυντάξεως τῆς πλήρους τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων, ὅπως παρατεινόμενος ἐπί τινα χρόνον, θὰ δύναται νὰ ἐπιρρίψῃ κατ' αὐτοῦ τὴν μομφὴν ὅτι εἰνέ τι τὸ ἀνώμαλον; Ἡ Γαλλικὴ Ἐθνοσυνέλευσις ἐκράτησε 5 ἔτη, ἄλλαι ἔζησαν 2 ἔτη, ὁ δὲ βραδύτερος χρόνος εἶνε, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ὁ χρόνος τῆς Ἀναθεωρητικῆς ἡμῶν Βουλῆς τοῦ 1911. Κατὰ συνέπειαν τὸ ὅτι θὰ ζήσῃ τάχα ὀλίγους μῆνας περισσότερον—καὶ αὐτὸ ἐκ τῆς ἀφορμῆς τὴν ὁποίαν ἐζήτησαν οἱ ἴδιοι οἱ ἔξω τῆς Βουλῆς εὑρισκόμενοι πολιτικοὶ κύκλοι — δὲν νομίζω ὅτι θὰ εἶνε ἰσχυρὸν ἐπιχείρημα διὰ νὰ σπεύσωμεν καθ' ὅλως ἀνώμαλον ὁμολογουμένως τρόπον νὰ εἰσαγάγωμεν ἕνα θεσμὸν σχεδὸν καινοφανῆ.

Κατὰ τίνα τρόπον, κύριοι συνάδελφοι, ἐρωτᾷ ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτής, φαντάζεσθε ὅτι θὰ ἔχῃ κύρος περισσότερον μία Γερουσία ἡ ὁποία θὰ ἐκλεγῇ ἀπὸ τὰ Συμβούλια τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως παρὰ μία Γερουσία ἡ ὁποία θὰ ἐκλεγῇ ἀπὸ τοὺς βουλευτάς; Βεβαίως ναί. Διότι καὶ τὰ Συμβούλια τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, ἂν πρόκειται νὰ ἐκλέξουν τὴν Γερουσίαν, πρέπει νὰ εἶνε ἀπόρροια τῆς λαϊκῆς ἐκλογῆς, τῆς λαϊκῆς βουλήσεως, ἡ ὁποία καθ' ἣν στιγμὴν θὰ ἐξεδηλοῦτο θὰ ἐγνώριζεν ὅτι αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι ἐκλέγονται θὰ ἔχουν μίαν περαιτέρω πολιτικὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ ἐκλέγουν αὐτοὶ κατὰ δεύτερον βαθμὸν (οὕτως εἰπεῖν τοὺς γερουσιαστάς. Ἐκεῖ λοιπὸν θὰ εἴχομεν πλήρη ἐκδήλωσιν τῆς λαϊκῆς θελήσεως, ἐνῷ ἐνταῦθα, ὡς σοφῶς παρετήρησεν ὁ ἀξιότιμος ἐξ Εὐρυτανίας πολιτευτής, δὲν ἔχομεν τοιαύτην ἐκδήλωσιν. Καὶ εἶνε περιττὸν νὰ εἴπω ὅτι καὶ ἄλλοτε ὁ ἀξιότιμος ἐξ Εὐρυτανείας πολιτευτὴς ἔψαλεν ὕμνους πρὸς τὴν λαϊκὴν θέλησιν καὶ

εἶπεν ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ προτέχωμεν νὰ ἐναρμονίζωμεν τὰς πράξεις ἡμῶν πρὸς αὐτήν, διότι αὐτὴ οὔτε κυρίαρχος θὰ δύναται ὁπόταν θέλῃ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν θέλησίν της καὶ νὰ ἀνατρέψῃ πράγματα τὰ ὁποῖα ἐναντίον πρὸς τὴν βούλησιν ταύτην ἡμεῖς τυχὸν ἠθέλομεν νὰ δημιουργήσωμεν. Δὲν δύναμαι νὰ πιστεύω, κύριοι, καὶ τὸ ἄλλο ὅτι κατὰ τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον ἐναρκοῦται εἰς τὸ ψήφισμα οἱ μὲν ἐκλεγόμενοι γερουσιασταὶ θὰ παρέμενον, ἂν παρέμενον, ἐπί τινα χρόνον μακρότερον, τρία ἕως ἓξ ἔτη, ἐκεῖνοι δὲ ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους τοῦ ἔξω τῆς Βουλῆς πολιτικοῦ κόσμου οἱ ὁποῖοι θὰ ἐδέχοντο νὰ συντρέξουν εἰς τὴν συγκρότησιν τοιούτου ὁμοιώματος Γερουσίας θὰ ἐλάμβανον τὰς εὐχαριστίας των μετὰ τὸ πέρας τοῦ συντακτικοῦ ἔργου καὶ θὰ ἐπανήρχοντο εἰς τὰ ἴδια. Θὰ παρέμενε λοιπὸν τοιουτοτρόπως μία Γερουσία ἡ ὁποία κατὰ τὰ 2/3 θὰ ἀπηρτίζετο μονοπλεύρως ἀπὸ ἕνα μόνον κόσμον, τὸν κόσμον τῶν δημοκρατικῶν. Βεβαιότατα θὰ ἦτο διηνεκὴς ἐρεθισμὸς ἡ παράτασις αὐτὴ τοῦ βίου τῶν γερουσιαστῶν, διηνεκὴς ἐρεθισμὸς κατὰ τοῦ ἔξω τῆς Βουλῆς πολιτικοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος δὲν θὰ ἠδύνατο ν' ἀνεχθῇ ἐν Σώματι ὅπου τὴν συγκρότησιν τοῦ ὁποίου οὐδαμῶς ὁ λαὸς θὰ εἶχε ἀγωνισθῇ καὶ οὐδαμῶς θὰ εἶχε προσπαθήσει νὰ συντελέσῃ, διότι ἡμεῖς κατ' ἐκλογὴν ἀριστίνδην ἢ κακιστίνδην θὰ ἐξελέγομεν μερικοὺς ἐξ αὐτῶν διὰ νὰ χρησιμεύσουν ἐκεῖ ὡς Ἀντιπολίτευσις περίπου ὅπως ἡ περίφημος Ἀντιπολίτευσις τοῦ Μιδὰτ Πασσὰ εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1860 τὸ Τουρκικόν, διὰ νὰ φαίνηται ὅτι ἔχουν καὶ αὐτοὶ τὴν ἀντίθετον γνώμην ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς Γερουσίας, θὰ τοὺς ἠχαριστοῦμεν εἰς τὸ πέρας τῆς Συνελεύσεως καὶ θὰ ἐμένομεν μόνοι κυρίαρχοι τῆς πανδαισίας καὶ τοῦ δείπνου αὐτοῦ, ἀφίνοντες τοὺς ἄλλους ἔξω διὰ νὰ ἀναμείνουν τὴν τριετίαν καὶ κατόπιν τὴν ἑξαετίαν διὰ νὰ ἀνοίξῃ ἡ πόλη εἰς αὐτούς, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἐλπίσουν ἐκ πλειοψηφίας ἐντὸς τῆς Γερουσίας.

Κύριοι, δὲν νομίζω ὅτι τὰ πράγματα εἶνε ἀνάγκη νὰ τὰ ἐξετάσῃ κανεὶς βαθύτερον διὰ νὰ ἴδῃ ὅτι κάθε ἄλλο παρὰ εὐχαρίστησις τῆς λαϊκῆς θελήσεως θὰ ἦτο αὐτό. Ἂς μὴ λησμονήσωμεν τὰ πρόσφατα διδάγματα τοῦ παρελθόντος. Εἷς ἀπὸ τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐρεθισθῇ ἡ λαϊκὴ θέλησις κατὰ τὰ ἔτη 1917—1920, εἷς ἀπὸ τοὺς λόγους ἦτο καὶ τὸ ὅτι ἀκυρώσαντες ἐν Διάταγμα ἀντισυνταγματικὸν διαλύσεως τῆς Βουλῆς συνεκροτήσαμεν τὴν Βουλὴν ἐκείνην ἐκ νέου καὶ ἠθελήσαμεν νὰ παρελκύσωμεν τὸν βίον αὐτῆς ἐπὶ τριετίαν ἀκόμη. Δὲν γνωρίζω ποῖα θὰ ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα, ἂν αἱ ἐκλογαὶ εἶχον γίνει κατὰ τὸ τέλος ἔξαφνα τοῦ 1918. Ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκ τῶν ὑστέρων

δύναταί τις νὰ εἴπῃ εἶνε ὅτι αἱ νόμοι οἱ ψηφιζόμενοι, αἱ πράξεις αἱ τότε γενόμεναι, μολονότι συνεδέοντο μὲ μίαν μεγάλην δόξαν ἐθνικὴν καὶ προήρχοντο ἀπὸ μίαν μεγαλοπράγμονα πολιτικήν, ἡ ὁποία ἔθιξε διὰ τοῦ δακτύλου της ὄνειρα αἰώνων ὁλοκλήρων, ἐν τούτοις ἠρέθιζον τὸν ἔξω τῆς Βουλῆς πολιτικὸν κόσμον. Ὄχι μόνον τὸν ἠρέθιζον, ἀλλὰ τὸν ὤθουν εἰς τὸ νὰ παρασυρθῇ διὰ τῆς δημοκοπίας καὶ τοῦ αἰωνίου ἄσματος ὑπὲρ τῆς ἀμύνης τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν καὶ κατὰ τῆς τυραννίας, τοῦ αἰωνίου ἄσματος τούτου, νὰ παρασύρῃ τοὺς ἁπλουστέρους πρὸς τὴν ἰδέαν ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ καταπατηθῇ ἡ κυριαρχία καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ Λαοῦ, καὶ διὰ μιᾶς μεταστροφῆς 5—10 ὁλ εἰς τὰς ἐκλογὰς νὰ φέρῃ τὴν συμφορὰν ἡ ὁποία ἐξηπλώθη εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν ἐκλογῶν τῆς πρώτης Νοεμβρίου 1921.

Δικαίως δέ, κύριοι, ἀνεγράφη τότε, ἐγὼ δὲν τὸ παραδέχομαι, ὅτε τὸ πρῶτον ὑπεβλήθη σχέδιον ψηφίσματος, ἠγέρθη μία ὑπόνοια μήπως ἀρά γε τὸ σχέδιον τοῦτο ψηφίσματος γίνεται μόνον καὶ μόνον διὰ τὸν λόγον ἵνα ἀφαιρουμένης τῆς συνταικτικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν διὰ τοῦ δικασμοῦ αὐτῆς ἀπομένῃ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία μόνον εἰς τὴν κάτω Βουλὴν καὶ παρελκύηται κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἡ διάλυσις τῆς κάτω Βουλῆς. Ἀσφαλιζομένης ἐπίσης ἐπὶ τρία ἢ ἓξ ἔτη σχετικῆς ἃς εἴπωμεν, μακροβιότητος τῶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἐκλεχθησομένων γερουσιαστῶν. Καὶ εἶπεν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτής: «Ὁ λαὸς μᾶς ἔδωσε τὴν ἐντολὴν νὰ ὀργανώσωμεν τὸ πολίτευμα». Μᾶς ἔδωκε τὴν ἐντολὴν νὰ ὀργανώσωμεν τὸ πολίτευμα, ἀλλ' οὐχὶ κατ' ἀνώμαλον τρόπον, οὔτε ἐφαντάσθη ποτὲ τοῦτο. Ἓν μόνον παραδέχομαι, ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν πρέπει νὰ θέσῃ περιορισμοὺς εἰς τὴν λαϊκὴν θέλησιν. Καὶ ἐρωτῶ δὲν εἶνε περιορισμὸς τῆς λαϊκῆς θελήσεως τὸ νὰ ἐγκαθιδρύσῃ ἡ Συνέλευσις γερουσιαστὰς ἐπὶ τρία ἢ ἓξ ἔτη; Τί ἄλλο θὰ εἶνε τοῦτο ἢ καταπάτησις καὶ περιορισμὸς τῶν λαϊκῶν δικαιωμάτων διὰ τὴν μέλλουσαν τριετίαν καὶ σχετικῶς ἑξαετίαν;

Ἀντετάχθη, κύριοι, πληρεξούσιοι: πῶς δύνασθε ὑποχρεωτικῶς νὰ ἐξαναγκάσητε ἓν τμῆμα τῆς Συνελεύσεως νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἄνω Συνέλευσιν μὲ ἠλαττωμένα δικαιώματα;

Ἠννόησε τὴν βαρύτητα τοῦ ἐπιχειρήματος ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς καὶ εἶπεν ὅτι αὐτὸ ἔχει καθαρῶς θεωρητικὴν σημασίαν.

Ἐὰν ἐτάζωμεν καρδίας καὶ νεφρούς, θὰ ἴδωμεν ὅτι ὑπάρχει ἡ διάθεσις εἰς πολλοὺς τῶν κ. κ. πληρεξουσίων, ἐὰν τοῖς προσφέρωμεν τὴν ἕδραν τοῦ γερουσιαστοῦ καὶ τὴν μακρο-

διότητα ἐπὶ 3 ἢ 6 ἔτη, ὑπάρχει ἡ διάθεσις εἰς πολλοὺς νὰ μεταβῶσιν ἐκεῖ. Τὸ ὅτι κατ' οὐσίαν δὲν εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ μεταβῶσιν εἶνε γνωστόν, ἀλλ' ἐτάζοντες τὰς καρδίας καὶ τοὺς νεφροὺς τῶν ἀξιοτίμων συναδέλφων ρθάνομεν ἴσως εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο.

Ἀλλὰ τὴν λαϊκὴν θέλησιν, τὴν θέλησιν ἐκείνου ὁ ὁποῖος δικαιοῦται καὶ μόνον νὰ διαθέτῃ τὰ καθ' ἑαυτόν, ὁ ὁποῖος δικαιοῦται καὶ μόνον νὰ ἐκλέγῃ τοὺς γερουσιαστάς του ἐπὶ ὅσον χρόνον θέλει, αὐτὸν τὸν Λαὸν κατὰ τίνα τρόπον θὰ τὸν ἐξετάσωμεν διὰ νὰ ἴδωμεν ἂν στέργει τὴν ἀνώμαλον αὐτὴν ἵδρυσιν δευτέρου βουλευτικοῦ Σώματος ἔχοντος καὶ συντακτικὴν ἐξουσίαν;

Α. Παπανασταίου. Δὲν εἶνε ἀνώμαλος.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἀλλά, κύριοι, ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τῆς ἐκθέσεώς αὐτῆς, αἱ ἀγορεύσεις τοῦ εἰσηγητοῦ της ἐνταῦθα, αἱ ἀγορεύσεις τῶν ἀξιοτίμων συναδέλφων, ἡ ἀγόρευσις τοῦ ἀξιοτίμου ἐξ Εὐρυτανίας πολιτευτοῦ, ἔθεσαν ἐκποδὼν τὰ ἐπιχειρήματα ἐκεῖνα καὶ ἔγινεν ἀνάγκη καταφυγῆς εἰς ξένα παραδείγματα καὶ εἰς ξένα Κράτη καὶ εἰς ξένους συγγραφεῖς. Ἠκούσαμεν λοιπὸν τὸ πρῶτον τί ἐγένετο εἰς τὴν Νορβηγίαν, τί ἔγινεν εἰς τὸ Βέλγιον καὶ τί ἔγινεν εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ὁ ἀξιότιμος ἐξ Εὐρυτανίας πολιτευτὴς μὲ ἀπήλλαξε τοῦ κόπου τοῦ νὰ μνημονεύσω καὶ ἐξηγήσω εἰς ὑμᾶς τὸ τί ἔγινεν εἰς τὰ Κράτη ἐκεῖνα ἐκ τῶν ὁποίων κατὰ πλάνην προφανῶς μεταφέρονται τὰ ἐκεῖ πρὸς τὰ ἐδῶ. Ἀλλὰ θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε πάλιν νὰ σᾶς εἴπω τί λέγει ὁ ἴδιος διαπρεπὴς συνταγματολόγος τῆς Ἰταλίας διὰ τὸ σύστημα τὸ Νορβηγικόν (ἀναγινώσκει) : «Ἀλλ' ἡ ἱστορία τῆς Νορβηγίας ἀποδεικνύει ὅτι αἱ δύο Βουλαὶ κλπ.».

Αὐτὸ εἶνε τὸ σύστημα τὸ Νορβηγικόν, ἐκεῖνοι δὲ οἱ ὁποῖοι θὰ μεταβοῦν ἐκεῖ — ὀφείλω μάλιστα νὰ σᾶς προσθέσω καὶ τὴν πληροφορίαν τὴν ὁποίαν ἔλαβον—συνήθως εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς συνδυασμοὺς γνωρίζεται ἐκ τῶν προτέρων ὑπὸ τῶν ἐλλογέων ποῖοι εἶνε οἱ συνδυάσιμοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἶνε προωρισμένοι νὰ μεταβοῦν εἰς τὸ δεύτερον Σῶμα. Ἂν λοιπὸν ἐκεῖ διέπονται ἀπὸ διάφορον πνεῦμα καὶ ὅπου πρόκειται περὶ ἀτόμων βορείων μὲ τὴν ψυχραιμίαν τοῦ βορείου, φαντασθῆτε τί θέλει ἐπικρατήσει ἐκεῖ ὅπου εἶνε διαλλακτικὸν καὶ ἂν θέλητε πρακτικόν, ὅταν εἰσέλθῃ ἐκεῖ. Πόσαι ἀντιμαχίαι θὰ ἀρχίσωσιν ἀμέσως, ποῖαι μομφαὶ κατὰ τῶν πράξεων τῆς κάτω Βουλῆς ἀπὸ τοὺς ἐξασφαλιζομένους διὰ τῆς μακροβιότητος, ποία καταρράκωσις τῶν πράξεων τῆς κάτω Βουλῆς καὶ προσθέσατε ὅτι εἰς τοῦτο θὰ ἔχουν

συνεργοὺς ὑπονομεύοντας ἀφαλῶς καὶ τὴν Γερουσίαν καὶ τὴν Δημοκρατίαν, ἐκείνους οἱ ὁποῖοι θὰ ἐδέχοντο ἁπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ δύνανται ν' ἀπέλθωσι κατόπιν καὶ νὰ παρουσιασθῶσι κατήγοροι τῶν πράξεων τῆς ἄνω καὶ κάτω Βουλῆς.

Μὲ ἀπήλλαξεν ὁ ἀξιότιμος ἐξ Εὐρυτανίας πολιτευτὴς τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ εἴπω εἰς ὑμᾶς τί γίνεται εἰς τὸ Βέλγιον.

Μνημονεύεται λογικώτατα ἐπίσης καὶ ὀρθότατα ἱστορικῶς τί συνέβη εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἀλλ' ἔχω τοῦτο νὰ εἴπω μόνον ἐγώ: Εἰς τὴν Γαλλίαν τόσον ἐθεωρήθη φρόνιμος ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐκλογῆς τῶν τῶ μελῶν ὡς γερουσιαστῶν, ὥστε ἤρχισαν ἀπὸ τῆς ἑπομένης ἀγῶνα διὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ συντάγματος ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τῆς καταλύσεως τῶν μονίμων γερουσιαστῶν. Καὶ μόνον ὅτε ἐστέφθη ὁ ἀγὼν ἐκεῖνος δι' ἐπιτυχίας, τότε ἐδέχθησαν νὰ εἰσέλθουν ἐντὸς τῆς ἄνω Βουλῆς ἄνθρωποι τοῦ κύρους τοῦ Κλεμανσώ, τοῦ Πουανκαρὲ καὶ τῶν ἄλλων, τοὺς ὁποίους ἐμνημόνευσεν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Κορινθίας πολιτευτής. Ἐπρόκειτο δὲ περὶ ἑνὸς πειράματος τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν παροῦσαν περίπτωσιν. Θὰ ἀναπτύξω ἀκόμη καὶ ἓν ἐπιχείρημα, τὸ ὁποῖον, εὐθὺς ὡς ἔγινεν, ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν τῆς μετανοίας εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τὸ διέπραξαν. Ἀλλά, κύριοι, πρέπει νὰ ἠξεύρωμεν ὅτι εἶχον συνηθίσει εἰς τὴν Γαλλίαν ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν μὲ μίαν Γερουσίαν ὀνομαστήν, Γερουσίαν συγκροτουμένην ἀπὸ πρόσωπα διοριζόμενα ἀπὸ τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα. Καὶ ὅταν πρόκειται νὰ μεταβῶμεν ἀπὸ μίαν τοιαύτην Γερουσίαν εἰς τὴν Δημοκρατίαν, ἡ μεταβατικὴ κατάστασις, ὁ συμβιβασμός, ὁ διορισμὸς ὀλίγων μόνον μονίμων γερουσιαστῶν διά τινα ἔτη εἶνε ἐπιτρεπτός. Σήμερον συζητοῦν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὄχι σήμερον, πολὺ πρὸ τῆς τελευταίας περιόδου, πολὺ πρὸ τῆς τελευταίας διετίας, συζητοῦν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ μιᾶς 20ετίας περὶ τῆς καταργήσεως τῆς Γερουσίας οἵα ἐκεῖ λειτουργεῖ. Γερουσίας δηλαδὴ ἀποτελουμένης ἀπὸ πρόσωπα διοριζόμενα ἀπὸ τὸν Βασιλέα τῇ εἰσηγήσει τῆς ἑκάστοτε Κυβερνήσεως. Ἦγιναν Ἐπιτροπαὶ ἐπανειλημμέναι καὶ αἱ Ἐπιτροπαὶ ἐκεῖναι ἐσκέφθησαν ὀρθῶς ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν ἀμέσως νὰ γίνῃ αἱρετὴ ἡ Γερουσία καὶ ὅτι διά τινα τοὐλάχιστον χρόνον θὰ πρέπῃ νὰ γίνῃ ὁ συμβιβασμός, νὰ ἀφήσουν μέλη τινὰ ἐκ τῶν διοριζομένων. Εὑρισκόμεθα ἐδῶ, κύριοι, ἐνώπιον μιᾶς Γερουσίας τὴν ὁποίαν εἴχομεν ἕως χθὲς καὶ τὴν ὁποίαν διώριζον ἄρα οἱ Βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος τῇ εἰσηγήσει τῶν Κυβερνήσεων, ὥστε νὰ εἴπωμεν: ἂς κάμωμεν καὶ ἡμεῖς μίαν ὑποχώρησιν μέχρις ὅτου μεταβῶμεν εἰς τὴν ἀληθῆ μορφὴν τῆς Γερουσίας, τὴν τῆς ἐκλογῆς δηλαδὴ

ὑπὸ τοῦ Λαοῦ, εἴτε ἀμέσως εἴτε διὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως; Δὲν ἔχομεν Γερουσίαν. Καθιερώσαμεν τῇ πρωτοβουλίᾳ ἡμῶν τὴν Δημοκρατίαν, ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα συνεπεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ νὰ δώσωμεν πλήρη τὴν δημοκρατικὴν μορφὴν εἰς τὴν Γερουσίαν ἀρήνοντες αὐτὴν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Λαοῦ.

Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον, κύριοι, ἐπιχείρημα, τὸ ὁποῖον ὀρθῶς συνεκίνησε καὶ τὸν ἀξιότιμον ἐξ Εὐρυτανίας πολιτευτὴν καὶ εἴ τινα ἄλλον ἐκ τῶν κατ' ἀρχὴν ἀποκρουόντων τὸν τοιοῦτον τρόπον τῆς συστάσεως τῆς πρωτωρινῆς Γερουσίας, τὸ σπουδαιότερον ἐπιχείρημα ὑπῆρξεν ἀναμφιτῶῆτητος τὸ ἐπιχείρημα ὅτι θὰ ἐδέχοντο ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔξω τῆς Βουλῆς πολιτικοῦ κόσμου νὰ συμπράξωσι μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ Γερουσίᾳ.

Εἶπον ὅτι δὲν εἴμεθα θεωρητικὰ Σωματεῖα καὶ ὅτι ἀποβλέπομεν εἰς τὸ πολιτικῶς σκόπιμον καὶ ἐξετάζομεν ἂν διὰ τῆς παραδοχῆς τοῦ Α ἢ τοῦ Β μέτρου θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ διευθετηθῶσιν ἐπὶ τὸ καλύτερον τὰ πολιτικὰ πράγματα τῆς ἡμετέρας Πατρίδος. Κύριοι, ἐδήλωσα ἐξ ἀρχῆς, Β ἢ Α ἡμέρας μετὰ τὸ δημοψήφισμα, ὅτι ἡ κανονικὴ ὁδὸς θὰ ἦτο νὰ συγκροτήσωμεν δημοτικὰ συμβούλια δι' ἐκλογῆς, εἶτα τὰ νομαρχιακὰ συμβούλια, νὰ προβῶμεν κατόπιν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς Γερουσίας καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὰς βουλευτικὰς ἐκλογάς.

Ἐδήλωσα ὅμως συγχρόνως, ἀμέσως τότε, ὅτι, ἐὰν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς ἤθελε κατορθώσει ὥστε ἓν τοὐλάχιστον, διὰ τοῦ ὁποίου, ὡς ὀρθῶς παρετηρήθη, θὰ ηὐρύνετο ἡ βάσις τῆς Δημοκρατίας, ἓν τοὐλάχιστον ἔγκυρον μέλος τοῦ ἔξω τοῦ Βουλῆς πολιτικοῦ κόσμου νὰ πείσῃ νὰ μετάσχῃ τῆς Γερουσίας, ὅλα τὰ ἄλλα ἐπιχειρήματα διὰ τὴν ὁμαλότητα ἔπρεπε νὰ ἀρεθῶσι κατὰ μέρος. Ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς εἶχε τότε τὴν πεποίθησιν ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν ἐγκύρων ἀντιπροσώπων τοῦ ἔξω τῆς Βουλῆς πολιτικοῦ κόσμου προσκαλούμενοι θὰ εἰσήρχοντο εἰς τὴν Γερουσίαν. Φοβοῦμαι ὅτι ἐπλανήθη εἰς τὴν ἀντίληψίν του ταύτην, ὅπως ἀτυχῶς ἐπλανήθη, ὅτε ἐνόμιζεν ὅτι τινὲς ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐγκύρων τοῦ ἔξω τῆς Βουλῆς πολιτικοῦ κόσμου θὰ ἐδέχοντο νὰ μετριάσωσι τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ νέου πολιτεύματος. Καὶ ἐνῷ τοῦτο διεκηρύχθη ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸ δημοψήφισμα, δὲν παρῆλθε πολὺς χρόνος καὶ πρωτοῦ ἀλέκτωρ φωνήσῃ τρὶς ἀνέγνωμεν ὅτι «τὰ καθεστωτικὰ ζητήματα τὰ θέτουν οἱ Ἀκοὶ καὶ παρακολουθοῦν αἱ Κυβερνήσεις καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες». Φοβοῦμαι, κύριοι, λοιπὸν ὅτι ὑρίστατται ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πληρεξούσιος ἐκ τοῦ θερμοῦ πόθου τὸν ὁποῖον ἔχει νὰ ἐπέλθῃ

ἡ συμφιλίωσις καὶ ἡ γαλήνη εἰς τὴν Χώραν. Ἡ συμφιλίωσις καὶ ἡ γαλήνη, ἡ ὁποία δὲν ἔχει κατ' ἐμὲ οὐδεμίαν σχέσιν οὔτε μὲ τὴν συμφιλίωσιν, οὔτε μὲ τὴν συμπεριπάτησιν, οὔτε μὲ τὴν συνεστίασιν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἔξω τῆς Βουλῆς καὶ τῶν ἐντὸς τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ πρέπει νὰ στηριχθῇ εἰς τὴν ἐπιδίωξιν τῆς συμπαθείας τοῦ Λαοῦ πρὸς τὸ νέον καθεστώς, ἐπιδίωξιν ἥτις δὲν εἶνε δυνατὸν βεβαίως νὰ λάβῃ τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς διὰ νόμου ὅπως ὀρθῶς παρετήρησεν ὁ ἐξ Εὐρυτανίας συνάδελφος, τὰ ἀποτελέσματα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπέλθωσι τάχιστα παρὰ διὰ μιᾶς διοικήσεως εὐθείας, χρηστῆς, ἀμερολήπτου ἐξ ἴσου ἐντὸς τῆς Βουλῆς καὶ εἰς τοὺς ὀπαδοὺς αὐτῆς ὅπως καὶ ἐκτὸς τῆς Βουλῆς καὶ εἰς τοὺς ὀπαδοὺς αὐτῶν. Ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς μοὶ ἐνθυμίζει μίαν περικοπὴν Εὐαγγελίου. Γνωρίζετε τὸ Εὐαγγέλιον κατὰ τὸ ὁποῖον ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα καὶ ἐκάλεσε τοὺς ἐκλεκτοὺς τῆς πόλεως ἵνα συμφάγωσι μετ' αὐτοῦ καὶ οἱ ἐκλεκτοὶ τῆς πόλεως ἠρνοῦντο τὴν πρόσκλησιν. Ὁ εἷς ἔλεγε· «γυναῖκα ἔγημα καὶ οὐ δύναμαι ἐλθεῖν» ὁ ἄλλος ἔλεγε· «ἀγρὸν ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἵνα ἐξέλθω καὶ ἴδω αὐτόν· ὁ ἄλλος ἔλεγε· «ζεύγη βοῶν ἠγόρασα». Φαίνεται ὅτι δὲν ὑπῆρχε τότε ἡ λαϊκὴ θέλησις τὴν ὁποίαν ἤτό τις ὑποχρεος νὰ ἀκολουθήσῃ, δὲν ἐδίστασε δὲ ὁ πλούσιος νὰ ἴδῃ.

Γ. Μπούμπουλης. Ἡ διαφορὰ εἶνε ὅτι αὐτὸ ἐπάθετε εἰς τὴν συγκρότησιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Α. Μιχαλακόπουλος. Καὶ λέγει ὁ ἐκ Μαντινείας ἀξιότιμος πολιτευτής· «καὶ ἂν δὲν ἔλθωσιν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἐξωκοινοβουλευτισμοῦ, ἐρευνήσατε εἰς τὰς ἐπαρχίας ὑμῶν καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ εὕρητε κομματάρχας οἱ ὁποῖοι θὰ θελήσωσιν εὐχαρίστως νὰ συμπράξωσιν εἰς τὴν Γερουσίαν τὴν οὕτωσὶ γενησομένην ἐπὶ βραχὺ χρονικὸν διάστημα, τοὺς ὁποίους θὰ εὐχαριστήσητε καὶ θὰ ἀπέλθωσιν οἰκάδε». Ἤθελον νὰ ἐρωτήσω· φανταζόμεθα ἀρά γε ὅτι οἱ τοιουτοτρόπως εἰσερχόμενοι χωρὶς νὰ εἶνε ἀνάπηροι ἢ χωλοί, διότι δὲν γνωρίζω ποῖοι θὰ ἐδέχοντο καὶ ἂν θὰ ἐδέχοντο, ὅτε ἤρχισαν ἐκ τῶν πρωτέρων βαλλόμενα τὰ πυρὰ τῶν πολιτικῶν ἀδιαλλάκτων, θὰ ἐδέχοντο ἀκολουθούμενοι ἀρά γε ἀπὸ μερίδας τῆς κοινῆς γνώμης ἢ θὰ ἐθεωροῦντο ὡς συνεννοηθέντες μεθ' ἡμῶν διὰ τὴν καταπάτησιν τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν; Ἔ! Κύριοι. Ἡ πεῖρα τοὐλάχιστον τῶν ἐκλογικῶν πραγμάτων τὴν ὁποίαν ἔχω εἶνε ὅτι ὁσάκις ἔν τινι τόπῳ εἴτε ἐν περιφερείᾳ στενωτέρᾳ, εἴτε ἐν περιφερείᾳ εὐρυτέρᾳ, εἴτε ἐν μέτρῳ μικροτέρῳ, εἴτε ἐν μέτρῳ μεγαλυτέρῳ καὶ εὐρυτέρῳ ὁσάκις ἐγένοντο συνεννοήσεις ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀντιπάλων πολιτικῶν ὁμάδων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ

εὐρυνθῇ ὁ κύκλος τῆς δράσεως καὶ ἡ ἐπιτυχία των, τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ἀντικρυς τὸ ἀντίθετον.

Ἐπῆλθεν ἡ ἀγανάκτησις τοῦ Λαοῦ καὶ ὁ Λαὸς ἐσάρωσεν αὐτὰς τὰς πολιτικὰς ὁμάδας, ἐνῷ ἡ πραγματικὴ ἰσχὺς ὑπῆρξεν εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ. Εἷς ἀπὸ τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἐσαρώθησαν τὰ ἀντίπαλα κόμματα καὶ ὁ ἀντίπαλος πολιτικὸς κόσμος κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1910 ὑπῆρξεν ὅτι ἐνομίσθη ὅτι θὰ ἠδύναντο νὰ εὑρύνωσι τὴν κομματικὴν ἰσχὺν καὶ εὐρύνωσι τὸν κύκλον τῆς δράσεως.

Α. Παπαναστασίου. Τότε ὑπῆρχε μεγάλη ἐξέγερσις κατὰ τοῦ κομματικοῦ ἀνταγωνισμοῦ.

Α. Μιχαλακόπουλος. Διατί ἐρεθίζεσθε; Ἰσχυρίζομαι λοιπόν, κύριοι, καὶ ὅσοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔζησαν, ἔδρασαν καὶ ἐπάλαισαν, δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀντίθετον γνώμην ἢ τὴν ἰδικήν μου γνώμην. Ὁ ἰσχυρισμός παραμένει πάντοτε ἰσχυρισμός. Διισχυρίζομαι ὅτι ὁσάκις τοπικῶς ἢ ἐν εὐρυτέρῳ συνδυασμῷ ἐγένοντο ἑνώσεις ἀντιθέτων πολιτικῶν ὁμάδων ἀντὶ νὰ διαθέσωσιν εὐμενῶς τὸν Λαὸν τοὐναντίον τὸν ἠρέθισαν· τοὐναντίον ἐπέτρεψαν τοὺς δημιουργοὺς τοὺς μένοντας ἔξω συνδυασμοῦ νὰ ἀρχίσωσι τὸ αἰώνιον ἆσμα καὶ τροπάριον ὅτι πρέπει νὰ δοθῶσι μεγαλύτεραι ἐλευθερίαι, ὅτι περιωρίσθησαν αἱ λαϊκαὶ ἐλευθερίαι διὰ τῆς ἑνότητος τῶν κομμάτων, καὶ ἐπῆλθε τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπεδίωκον. Τοῦτο φοβοῦμαι ὅτι θὰ συμβῇ, ἐὰν τινες ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν παρακληθῶσι νὰ ἔλθωσιν ἐντὸς τῆς Γερουσίας.

Α. Παπαναστασίου. Διὰ τῆς πολιτικῆς ὑμῶν ἀπεδείξατε ὅτι δὲν περιφρονεῖτε τὴν σύμπραξιν ἀπὸ ἀπόψεως λαϊκοῦ κύρους καὶ λαϊκῆς ἐκτιμήσεως, τὴν σύμπραξιν μετὰ ὁμάδων ἀντιπολιτευομένων ὅσον ἀφορᾷ τὴν συγκρότησιν τοῦ Λαϊκοῦ Συμβουλίου.

Α. Μιχαλακόπουλος. Βεβαιότατα.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν περιφρονεῖτε.

Α. Μιχαλακόπουλος. Βεβαίως.

Α. Παπαναστασίου. Κατ' ἀναλογίαν δὲν θὰ ἐπέλθῃ ἐξέγερσις.

Α. Μιχαλακόπουλος. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ τὸν ὁποῖον μετέρχομαι δὲν καταπατῶ τὴν λαϊκὴν θέλησιν. Ἐὰν ἐρευνήσητε, θὰ ἴδητε ὅτι ὁσάκις ἀπετάθημεν εἰς τοιούτους συνδέσμους, ἀπετάθημεν εἰς πρόσωπα καὶ ὄχι εἰς κομματάρχας τοπικούς.

Α. Παπαναστασίου. Περὶ τῶν ἀντιθέτων γνωμῶν περὶ τῶν ὁποίων ὡμιλήσατε τῷ 1910 ἐπρόκειτο περὶ καταπατήσεως μόνον τῆς λαϊκῆς θελήσεως, ὄχι διότι παρουσιάζοντο

ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ. Ἀλλ' ἡ πτῶσις τῶν ἀντιπάλων μας ἐπῆλθε διότι ἐγένετο ἐξέγερσις κατὰ τοῦ τοπικοῦ κομματισμοῦ. Συνεστήθη μία Ἐπιτροπὴ Οἰκονομιῶν ἀπὸ πρόσωπα τοῦ ἀντιπάλου κόσμου καὶ τῶν ἰδικῶν μας καὶ ἡ τοιαύτη συγκρότησις ἔδωκε περισσότερον κῦρος ἢ ὄχι εἰς τὴν Ἐπιτροπήν.

Α. Μιχαλακόπουλος. Δὲν ὑποθέτω ὅτι τοὺς καθιερώσατε διὰ τρία ἢ ἓξ ἔτη. Πρόκειται περὶ μιᾶς Ἐπιτροπῆς ἀμερολήπτου· Αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι μὲ τὴν θέλησιν τῆς κάτω Βουλῆς, ὅπως, εἶπεν ὁ κύριος Καφαντάρης. . . .

Α. Παπαναστασίου. Δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν τὰ πρόσωπα, μᾶς ἐνδιαφέρουν τὰ πράγματα. Ἀναφορικῶς μὲ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀντιπάλων δὲν πρόκειται αὐτοὶ νὰ συκοφαντήσωσι· θὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Βουλὴν ἐκλεγόμενοι διὰ νὰ ὑποστηρίξωσι τὰς ἰδέας, τὰς ἀπόψεις καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ πολιτικοῦ κόσμου. Δὲν γνωρίζω κατὰ ποῖον τρόπον θὰ συκοφαντηθῶσιν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ἴσα ἴσα νομίζω ὅτι οἱ αὐτῆς τῆς πράξεως καὶ κῦρος μεγαλύτερον θὰ ἀσκήσωσι καὶ θὰ ἐξυπηρετήσωσι γενικώτερα συμφέροντα.

Α. Μιχαλακόπουλος (πρωθυπουργός). Ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς εἶπεν ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σᾶς προτείνομεν δὲν εἶνέ τι νέον, γίνεται καὶ ἀλλαχοῦ. Ἰσχυρίζομαι, κύριοι, ὅτι οὔτε γίνεται ἀλλαχοῦ οὔτε ἔγινε ποτὲ εἰς τὴν Ἱστορίαν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σήμερον ζητοῦμεν νὰ γίνῃ. Ἔχομεν σήμερον μίαν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, μίαν Συντακτικὴν Συνέλευσιν. Διὰ νὰ ἐπικαλεσθῇ κανεὶς ἓν προηγούμενον, θὰ ἔπρεπε νὰ εἴπῃ ὅτι εἰς τὴν δεῖνα ἐποχὴν ὑπῆρχε μία Συντακτικὴ Συνέλευσις ἡ ὁποία ἐχωρίσθη εἰς δύο διὰ νὰ λειτουργήσῃ καλύτερον, ὄχι νὰ εἴπουν ὅτι δυνάμεθα εἰς τὸ σύνταγμα νὰ θέσωμεν μίαν διάταξιν κατὰ τὴν ὁποίαν εἰς τὸ μέλλον οἱ ἐκλεγόμενοι βουλευταὶ κατὰ τὸ 1)4 θὰ μεταβαίνουν εἰς τὴν ἄνω Βουλήν, ἀλλὰ νὰ εἴπῃ ὅτι ὑπῆρχεν Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἐν Ἑλλάδι ἢ ἀλλαχοῦ εἰς τὴν ὁποίαν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἔγινεν ὁ χωρισμὸς αὐτός. Τοιοῦτον παράδειγμα δὲν ἔφερον. Ἂς εἶνε εὐλογημένη ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου συγγραφέως, τοῦ μεγάλου φιλέλληνος καὶ τοῦ μεγάλου φίλου καὶ προέδρου τοῦ κομιτάτου ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῶν Ἀρμενίων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Τὰ βιβλία τὰ ὁποῖα συνέγραψεν ἔτυχον τῆς παγκοσμίου ἐκτιμήσεως, ἀλλὰ μόνον τὰ δύο ἐξ αὐτῶν, τὸ βιβλίον δηλαδὴ τοῦ «Ἁγίου Ρωμαϊκοῦ Κράτους» καὶ τὸ βιβλίον περὶ τῆς «Ἀμερικανικῆς Συνομοσπονδίας». Ἀλλ' ἂν ἤθελε κανεὶς νὰ παρακολουθήσῃ τὴν κριτικὴν ἡ ὁποία συνώδευσε τὸ τελευταῖον αὐτοῦ βιβλίον τὸ δίτομον περὶ τῶν «Νέων Δημοκρατιῶν» θὰ ἔβλεπεν ὅτι αὕτη δὲν ὑπῆρξε πλήρης θαυμασμοῦ. Ἑπομένως δὲν δυνάμεθα νὰ στηριζώμεθα εἰς τὰ διδάγματα ἐκεῖνα. Εἶνε μία γνώμη βεβαίως, ἀλλὰ πολὺ ὀλιγώτερον

δὲν δυνάμεθα νὰ στηριχθῶμεν εἰς τὰ τόσον φιλοτίμως ἐρευνηθέντα συμπεράσματα τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων. Ἂν τις ἤθελε παρακολουθήσει τὴν ἱστορίαν τῶν μεταρρυθμίσεων τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων ἐν Ἀγγλίᾳ, θὰ ἔβλεπεν ὅτι Ἐπιτροπαὶ ἐπὶ Ἐπιτροπῶν συνιστῶνται, ὅτι δὲ οὔτε τοῦ Μπράϊς τὰ συμπεράσματα κατώρθωσαν νὰ υἱοθετηθοῦν ἀπὸ τὴν κάτω Βουλήν, τὴν δημοκρατικήν, τὴν ἐκλεγομένην ἀπὸ τὸν Λαόν, οὐδὲ κανενὸς ἄλλου. Δύτι λοιπὸν διενοήθη μία Ἐπιτροπὴ Λόρδων ν' ἀναθέσῃ ἓν μέρος τῆς ἐκλογῆς τῶν γερουσιαστῶν ἢ καὶ ὁλόκληρον τὸν ἀριθμὸν εἰς τὴν ψῆφον τῶν βουλευτῶν δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ἐφόσον οὐδὲ κἂν ἔτυχε μιᾶς ἐπικυρώσεως ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων τὸ σύστημα τοῦτο, ὅτι ἀφοῦ τὸ διενοήθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ ἂς τὸ ἐφαρμόσωμεν καὶ ἡμεῖς. Ὄχι μόνον ταῦτα, κύριοι, ἀλλ' εἶνε παρατηρημένον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων ὅτι αἱ Ἐθνοσυνελεύσεις ὑπῆρξαν πάντοτε ἑνιαῖα Σώματα, τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ἐχωρίσθησαν· καὶ δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ καταφύγω εἰς συγγραφεῖς διὰ νὰ σᾶς ἀποδείξω ταῦτα. Ὄχι μόνον δὲν ἐδιχάσθησαν εἰς κανὲν μέρος τοῦ κόσμου, ὅτι δὲν ἔπρεπεν ἡ Γερουσία ν' ἀρχίσῃ, ἀποχωριζομένη, ὡς εἶπον καὶ ἄλλοτε, ὡς ἡ πλευρὰ τοῦ Ἀδὰμ ἥτις ἀπήρτισε τὴν Εὔαν, ν' ἀρχίσῃ λειτουργοῦσα καθ' ἣν ἐποχὴν ὑπάρχει ἡ Συντακτικὴ Συνέλευσις. Ἀλλὰ τοὐναντίον καὶ τῷ 1875 εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐσχάτως εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν ἀνέγραψαν ρητῶς ἐκεῖ διάταξιν καθ' ἣν «ἡ Γερουσία θ' ἀρχίσῃ λειτουργοῦσα καὶ θὰ συγκροτηθῇ τὴν αὐτὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις θ' ἀπέλθῃ.

Α. Παπανασταίου. Εἶνε ἄλλο ζήτημα.

Α. Μιχαλακόπουλος. Καὶ εἰς τὸ Τσεχοσλοβακικὸν σύνταγμα ἀνεγράφη: «Ἡ παροῦσα Ἐθνικὴ Συνέλευσις θέλει παραμένει ἐν ἐνεργείᾳ μέχρις ὅτου συγκροτηθῇ μία Βουλὴ καὶ μία Γερουσία». Ὄχι μόνον δὲν ἔχομεν κανὲν προηγούμενον τοιούτου τεμαχισμοῦ τοῦ Σώματος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἀλλὰ τοὐναντίον ἔχομεν προηγούμενον διὰ τοῦ ὁποίου ρητῶς καθ' ὅτι ὅτι ἡ λειτουργία τῆς Γερουσίας δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀρχίσῃ παρὰ μόνον ἀφ' ἧς ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις διαλυθῇ. Εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις, καὶ τῷ 1848 καὶ τῷ 1830 καὶ τῷ 1871, καὶ τῷ 1883 καὶ τῷ 1891 ἐν Γαλλίᾳ εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς περιστάσεις αἱ Ἐθνοσυνελεύσεις ὑπῆρξαν ἑνιαῖαι καὶ ἀκέραιαι, τοῦτο δὲ συνέβη ἐσχάτως καὶ εἰς τὸ Βέλγιον. Ἀλλ' ἂν ἤθέλετε διὰ τὸν μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως χρόνον νὰ καθιερώσητε τὸ τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον σύστημα ἐκλογῆς τῶν γερουσιαστῶν, θὰ ἠδύνασθε νὰ ὑποστηρίξητε ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ τεθῇ μία διάταξις εἰς τὸ σύνταγμα κατὰ τὴν ὁποίαν ἓν μέρος τῶν γερουσιαστῶν ἐκλέγουν οἱ βουλευταί. Δὲν δύνασθε ὅμως ἐπικαλούμενος προηγουμένου νὰ λέγητε ὅτι εἶνε δυνατὸν ἡ Συνέλευσις ἀπεμπολοῦσα οἱονεὶ μέρος τῆς δυνάμεως τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Λαὸν ν' ἀποχωρισθῇ ἀναγκαστικῶς ἑνὸς μέρους τῶν συναδέλφων, ἴσως τῶν πλέον ἐνσχλητικῶν, καὶ νὰ τοὺς μεταθέσῃ εἰς τὴν ἄνω Βουλήν, νὰ συνέρχωνται δὲ ἑκάστοτε μετ' αὐτῶν διὰ νὰ παρασκευάζουν ἄλλοτε τὸ συντακτικὸν ἔργον καὶ ἄλλοτε τὸ νομοθετικὸν ἔργον ἢ νὰ κρίνουν ἀπὸ κοινοῦ περὶ τῆς τύχης τῶν Κυβερνήσεων.

Κύριοι, συμφωνῶ πληρέστατα μὲ τὸν ἀξιότιμον ἐξ Εὐρυτανίας πολιτευτὴν· φοβοῦμαι ὅτι, ἂν ἠθέλομεν κατὰ τοιοῦτον τρόπον νὰ καθιερώσωμεν τὴν Γερουσίαν τὴν ὁποίαν ἐθεώρησα πάντοτε καὶ θεωρῶ ἕνα θεσμὸν ἀπαραίτητον διὰ τὴν κρείττονα λειτουργίαν τῶν πολιτικῶν ἡμῶν πραγμάτων, μακρὰν τοῦ νὰ καθιερώσωμεν αὐτὴν ὡς προμαχῶνα, θὰ τὴν ἐγκαταστήσωμεν ἐκεῖ ὡς μίαν διηνεκῆ πρόκλησιν κατὰ τῶν ἀντιπάλων ἡμῶν καὶ ἓν διηνεκὲς ἔδαφος ἐκμεταλλεύσεως τῆς λαϊκῆς θελήσεως ἐναντίον ἡμῶν ὡς στραγγαλιστῶν καὶ καταστροφέων αὐτῆς.

Δὲν ἀρκεῖ νὰ λέγωμεν ὅτι οὕτως ἢ ἄλλως ὑπάρχει ἡ κατηγορία ἡ ὁποία ὑπάρχει ἐναντίον ἡμῶν, ὅτι δὲν ἀντιπροσωπεύομεν τὴν λαϊκὴν θέλησιν, ἂς προσθέσωμεν ἀκόμη ἄλλην μίαν κατηγορίαν. Θὰ ἦτο ἥκιστα πολιτικόν, καὶ ἂν ἀκόμη ἡ πρώτη κατηγορία ἦτο βάσιμος, ἀλλ' εἶνε ἥκιστα δίκαιον, διότι ἡ πρώτη κατηγορία εἶνε ἐντελῶς ἀβάσιμος.

Ὅτε ἠρωτήθην πῶς κρίνω τὴν ἀποχὴν τοῦ ἀντιπάλου πολιτικοῦ κόσμου ἀπὸ τὰς ἐκλογὰς τῆς 16ης Δεκεμβρίου, εἶπον ὡς ἀτυχεστάτην πολιτικήν, καὶ ὅτε ἀντετάσσετο ὅτι μετὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ ἡ γνησία ἐκδήλωσις τῆς θελήσεως τοῦ Λαοῦ, διὰ τοῦτο ἠναγκάσθησαν ν' ἀπόσχουν, ἔλεγον: Ἂν ἔχουν μεθ' ἑαυτῶν τὴν πλειοψηφίαν τοῦ Λαοῦ, θὰ τὸν πείσουν ν' ἀπόσχῃ κατὰ τὰς ἐκλογάς, ὅπως ἐπείσθη ὁ φιλελεύθερος Λαὸς ν' ἀπόσχῃ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1915 κατὰ μεγίστην πλειοψηφίαν, ἀλλ' ἂν δὲν κατορθώσουν νὰ κάμουν ὥστε ν' ἀποσυρθῇ ἀπὸ τὰς κάλπας τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ Λαοῦ τότε καταδικάζεται τελείως ἡ ἀποχή των, καὶ ἡ Βουλὴ ἡ ὁποία θὰ ἐκλεγῇ, ἡ Συνέλευσις ἡ ὁποία θὰ ἐκλεγῇ, θὰ εἶνε κατὰ πάντα ἔγκυρος. Ἀναμφισβητήτως δὲ εἶνε τελείως ἀστήρικτος ἡ κατηγορία τὴν ὁποίαν ἀπένειμαν κατὰ τῆς Συνελεύσεως ταύτης, ὡς Συνελεύσεως μὴ ἐκπροσωπούσης τὴν πλειοψηφίαν τοῦ Λαοῦ. Καὶ ἄν, λέγω, ὅτι ἦτο ἀστήρικτος πρὸ τοῦ δημοψηφίσματος ἦτο πολὺ περισσότερον ἀστήρικτος μετὰ τὸ δημοψήφισμα, τὸ ὁποῖον ἀνεβάπτισε τελείως ἡμᾶς εἰς τὴν λαϊκὴν θέλησιν. Ἀλλὰ διατί

εἰς τὴν τοιαύτην κατηγορίαν τὴν ἀστήρικτον, ἡ ὁποία δὲν ἔχει ἀπήχησιν εἰς τὴν λαϊκὴν θέλησιν, καὶ τὸ ὁλέπομεν καθημερινῶς, διατί εἰς τὴν κατηγορίαν ἡ ὁποία δὲν ἔχει ἀπήχησιν νὰ δώσωμεν λαβὴν εἰς μίαν νέαν κατηγορίαν, εἰς μίαν κατηγορίαν στηριζομένην εἰς τὸ ὅτι παρὰ πᾶσαν ἐκδήλωσιν λαϊκῆς θελήσεως προέθημεν ἡμεῖς εἰς τὴν σύστασιν ἑνὸς Σώματος, ἑνὸς Σώματος τοῦ ὁποίου οἱ λειτουργοὶ θὰ ζήσουν τρία ἕως ἓξ ἔτη; Θὰ ἐφαινόμεθα, κύριοι, ὅτι παρασκευάζομεν θέσεις τινὰς διά τινα χρόνον. Θὰ δυσφημηθῶμεν εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ καὶ μίαν ἡμέραν ἡ ἀνάμνησις ἡ κακὴ τῆς Γερουσίας παροξυνομένη ἀπὸ τὴν ἀντιδημοτικότητα θὰ παρέσυρε τὸν Λαὸν εἰς τὸ νὰ κατακρημνίσῃ ἕνα θεσμὸν ὁ ὁποῖος εἶνε τῳόντι σωτήριος διὰ τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τῶν πολιτικῶν ἡμῶν πραγμάτων.

Σᾶς παρακαλῶ, κύριοι, νὰ μὴ διαπράξητε τοιοῦτον σφάλμα κατὰ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Α.Παπαναστασίου** λέγει ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εὕρῃ τις ἓν ἐντελῶς παρόμοιον παράδειγμα πρὸς τὸ παρόν, διότι τότε ἔπρεπε νὰ ἀπαρνηθῇ κάθε δημιουργητικότητα ἀπὸ τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν. Ἄλλως τε, λέγει, δὲν πρόκειται νὰ εἶνε μονόπλευρος ἡ Γερουσία, ἐφόσον τὰ μέλη αὐτῆς δὲν θὰ εἶνε τυφλοὶ χωλοὶ κλπ., ὡς ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐνόμισεν.

Ὁ κ. **Σ. Ξύδης,** παραβλέπων τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ θεωρητικὴν ἄποψιν τοῦ ζητήματος καὶ ἀποσκοπῶν εἰς τὴν πολιτειακὴν ἀνάγκην καὶ τὴν πολιτικὴν σκοπιμότητα τῆς ἀμέσου παρὰ τῆς Συνελεύσεως συγκροτήσεως τῆς Γερουσίας, δηλοῖ ὅτι θὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τοῦ ψηφίσματος, ἐπιρρίπτων τὴν εὐθύνην τῶν συμβησομένων εἰς τοὺς καταψηφίσοντας τὸ ψήφισμα.

Α. Δενδρινός. Ὡς ἐδήλωσα κατὰ τὴν ἀγόρευσίν μου ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος περὶ προσωρινῆς Γερουσίας, εἶμαι κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας κατ' ἀρχήν, κατόπιν ὅμως τῆς ἐκδηλωθείσης γνώμης ὑπὸ τῆς παμψηφίας σχεδὸν τῆς Συνελεύσεως ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τούτου, νομίζω ἐπιβεβλημένον νὰ δεχθῶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ψήφισμα τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως», διότι δι' αὐτοῦ προφανῶς πρόκειται τοὐλάχιστον νὰ κατοχυρωθῇ ἡ Δημοκρατία, χάριν τῆς ὁποίας εἶνε ἐπιβεβλημέναι αἱ θυσίαι. Δηλῶ ὅμως ὅτι ἡ ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν διδομένη ὑπ' ἐμοῦ ψῆφος δὲν μὲ δεσμεύει, ἀπορριπτομένου τυχὸν τοῦ ψηφίσματος, νὰ καταπολεμήσω κατόπιν τὸν θεσμὸν κατὰ τὴν ὁριστικὴν τούτου συζήτησιν.

Ὁ κ. **Α. Πρέκας** δηλοῖ ὅτι θὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τῆς ἀμέσου συγκροτήσεως τῆς Γερουσίας πρὸς εὐρυθμοτέραν λειτουργίαν τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου.

Ὁ κ. **Σ.Πεζᾶς** δηλοῖ ὅτι θὰ ψηφίσῃ συμφώνως πρὸς τὴν γνώ-

μην τῆς Κυβερνήσεως, φρονῶν ὅτι ἡ στερέωσις τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος θέλει ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς χρηστῆς διοικήσεως καὶ τῆς ἀκεραίας καὶ μετ' εὐθύτητος ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης.

Ὁ κ. **Δ. Καλκανδῆς** λέγει ὅτι θὰ καταψηφίσῃ τὸ ψήφισμα διὰ λόγους πολιτικῆς σκοπιμότητος.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** κηρύσσεται κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας, συνεπῶς καὶ ἐναντίον τοῦ ψηφίσματος τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως».

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** λέγει ὅτι ἐφόσον ὑπάρχουν πληρεξούσιοι συσχετίζοντες τὸ ζήτημα τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τῶν γερουσιαστῶν πρὸς τὸν θεσμὸν τῆς Γερουσίας πρέπει πρῶτον νὰ ἐρωτηθῇ ἡ Συνέλευσις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἱδρύσεως ἢ μὴ Γερουσίας, ὅπερ εἶνε ἀπώτερον.

Ὁ κ. **Ι. Μαμάης** λέγει ὅτι ἀπὸ τοῦ 1910 ἦτο ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας, μέχρι σήμερον δὲ οὐδὲν ἐμεσολάβησεν ὥστε νὰ ἀλλάξῃ γνώμην διὰ τοῦτο θέλει καταψηφίσει τὸ ψήφισμα τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως», χωρὶς ἡ ψῆφός του αὕτη νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐνδεικτικὴ προσχωρήσεως εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι δὲν ἔχει ὑπ' ὄψει παρὰ μόνον τὸ ψήφισμα τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως», τὸ ὁποῖον θέτει εἰς ψηφοφορίαν.

Καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ πληρεξούσιοι κ.κ. **Γ. Μπούμπουλης** καὶ **Ν. Ξηρός,** ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτως:

— Οἱ παραδεχόμενοι τὸ ψήφισμα λέγουσι «Ναί», οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι λέγουσιν «Ὄχι».

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γνωμένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα:

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ	268
Εἶπον Ναί	112
Εἶπον Ὄχι	153
Ἠρνήθησαν	3

Κατὰ τὸ παρατιθέμενον ὧδε πρωτόκολλον:

Δημ. Ἡρακλείδης	Ν	Περ. Καραπάνος	Ν
Κωνστ. Ρακτιβὰν	ἡρν. ψ.	Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης	
Σ. Παπαγρηγοριάδης	Ο	Γεώργ. Φραγκούδης	Ο
Γεώργ. Ροῦσσος	Ο	Β. Ἀρτεμιάδης	Ο
Ἀπ. Δοξιάδης		Σκεῦος Ζερβὸς	Ο
Ἰωάν. Καλογερᾶς	Ο	Δημ. Θεολογίτης	Ο
Γεώργ. Πολίτης		Δημ. Μαρσέλος	Ο
Ἀπόστ. Ὀρφανίδης		Γεώργ. Μαυρολέων	
Ἐμμ. Ζυμπρακάκης		Δημ. Πολυκράτης	Ο

Θαλῆς Θεοδωρίδης	N
Ἐλευθ. Παυλίδης	N
Τάκης Παναγιωτόπουλος	N
Α. Κωνσταντιλιέρης....	O
Γεώργ. Ἠσαΐας	N
Ἀναστ. Πρωτοπαπᾶς ..	O
Γεώργ. Βραχνὸς	O
Ἀ. Χατζηκυριάκος	N
Στυλ. Γονατᾶς	O
Σπ. Θεοδωρόπουλος	N
Ἀλέξ. Μυλωνᾶς	O
Ἀρτ. Δεναξᾶς	O
Α. Σακελλαρόπουλος ...	N
Ἰωάν. Σολιώτης	O
Γεώργ. Κατσιμπίρης	N
Δημ. Πετρίτης	N
Ἰωάν. Τσίρος	N
Ἀπ. Παπαοικονόμου ..	O
Δ. Καμπάνης	..
Ἰωάννης Μαμάης	O
Α. Κολιαλέξης	N
Πέτρος Καλμοῦχος	O
Νικ. Καλέλλης	N
Ἀντ. Γαρουφαλιᾶς	O
Δημ. Μαργέτης	O
Πέτρος Παναγιώτου	O
Δημήτρ. Βαρελᾶς	O
Βασ. Καραπάνος	..
Χρ. Σαμαρᾶς	N
Ι. Στάϊκος ἢ Παπαδάκης	N
Θωμᾶς Μάγγος	N
Ἀβρ. Γρηγοριάδης	..
Γ. Παπαγεωργίου	O
Κ. Σπυρίδης	O
Ἀδαμ. Εὐφραιμίδης....	O
Φίλ. Γιαννακόπουλος ..	..
Δημ. Σαράτσης	N
Δημ. Ψάρης	N
Ἀλέξ. Γρίβας	O
Παντ. Καρασεβδᾶς	N
Φίλ. Στασινόπουλος	N
Ἀ. Παπαχριστόπουλος..	O
Ἠλίας Ἀποσκίτης	O
Τ. Δημητρακόπουλος ..	N

Πέτρος Ζωγράφος	..
Νικ. Ζαμκῖνος	..
Δημ. Χατζόπουλος	..
Κων. Ταλιαδοῦρος	..
Π. Πετροπουλάκης	O
Εὐστ. Μαλαμίδας	O
Γεώργ. Βοραζάνης	N
Λάμ. Λαμπριανίδης	..
Δημ. Ἀνδρεάδης	..
Δημ. Βάντσης	..
Ἀ. Βεζιρζόγλου	..
Κ. Κωνσταντινίδης	N
Θεμ. Παπαϊωάννου	O
Ἀ. Ἀναγνωστόπουλος .	O
Κων. Κουρτίδης	..
Ἀντ. Κωνσταντινίδης ...	..
Χριστόφ. Πανταζίδης ...	O
Φίλ. Μανουηλίδης	O
Περ. Κουρτίδης	O
Γεώργ. Μπρίκας.....	O
Ἀλέξ. Παπαθανάσης	N
Βασ. Χατζηλίας	O
Ἐμὶν Μπέη Ζαδὲ	..
Γρηγ. Τηλικίδης	..
Νσόκ. Γρηγοριάδης	O
Νικ. Κοντολέων	N
Μιχ. Δῶδος	O
Γεώργ. Πέτσος	..
Ἰωάν. Γιαμούζης	O
Ἀνδρ. Κόρακας	..
Κυρ. Βαρδουλάκης	O
Δ. Καλκανδῆς	O
Γεώργ. Καφαντάρης	O
Ἰωάν. Τσιγκόλης	..
Ἰωάν. Χριστοδουλιᾶς	N
Ἀναστ. Ταβουλάρης	O
Θεόδ. Γοῦσκος	..
Καῖσαρ Ζέζας	O
Κωνστ. Γόντικας	..
Νικ. Συριόπουλος	O
Βασ. Δαλιάνης	O
Τάσης Ἀναστασίου	O
Χαράλ. Λυκοτόμαρος ...	O
Νεοκ. Παπαγιαννόπουλος	..

Νικόλ. Καλλιοντζῆς	O
Γεώργ. Κατεχάκης	..
Γίτ. Γεωργιάδης	O
Γεώργ. Μαρῆς	O
Στυλ. Γρηγορίου	O
Νικ. Ζουδιανὸς	..
Ἰωάν. Περδικογιάννης ..	O
Γεώργ. Δουκουμετζίδης .	N
Σταμ. Κιουζὲς Πεζᾶς	O
Γεώργ. Χατζηκυριακοῦ ..	..
Θεόδ. Ἀνδρεάδης	..
Θεόδ. Πάγκαλος	N
Κωνστ. Ἀγγελάκης	..
Ἀνδρ. Μπιράκης	N
Ἰωάν. Βαρβαγιάννης	O
Κωνστ. Φίλανδρος... ἠγν. ψ.	
Σερ. Τσακμάνης	..
Μιχ. Κύρκος	..
Ἰωάν. Πετσάλης	N
Λεων. Ἰασονίδης	..
Δημ. Εὐθυμιάδης ....ἠρν. ψ.	
Στέφ. Βαρδάκας	..
Παντ. Γεωργιάδης	..
Ξενοφῶν Ἀναστασιάδης .	O
Δημ. Δημάδης	N
Νικόλ. Γερζόγλου	..
Γεώργ. Κοσμίδης	..
Χρ. Πίψος	N
Ἰωάν. Πλατσούκας	N
Περ. Καλλιδόπουλος	..
Γεώργ. Κωνσταντινίδης ..	..
Γεώργ. Ἀλεκτορίδης	O
Ἰορδ. Ἀναν.άδης	..
Ι. Πασσαλίδης	..
Μιχ. Σαμαρᾶς	O
Εὐστρ. Γονατᾶς	N
Κωνστ. Βαγιανὸς	N
Π. Διαμαντόπουλος	O
Ἰσαὰκ Ἀλχανάτης	N
Ἰάκ. Λεβῆ	..
Ἰωσὴφ Ἠλία Σάτας	O
Ἰησοῦς Σαμουηλίδης	..
Νικόλ. Σπηλιώτης	O
Παν. Στενὸς	N

Δημ. Κατσίνας	..
Ἀντ. Πρέκας	N
Ἀντ. Δαργέντας	N
Γεώργ. Δρακούλης	..
Δημ. Μπότσαρης	O
Γεώργ. Καλούδης	O
Μιχ. Μίσιος	..
Γεώργ. Κιαγιᾶς	N
Σπυρ. Σῖμος	..
Π. Γιωτόπουλος	N
Πέτρος Μπέμπης.....	N
Ἀθαν. Τραχήλης.....	O
Περ. Γεωργίτσης	N
Γεώργ. Γκάλκος	O
Ἀγ. Παπαδάτος	O
Αὐγ. Θεολογίτης	N
Ἀν. Μισιρλόγλου	..
Μιλτ. Σταμούλης	O
Π. Γελγκενδζόγλου.....	O
Ἀ. Κωνσταντινίδης	O
Σ. Ζερβουδάκης	..
Στ. Παπαναστασίου	N
Κωνστ. Νταῆς	O
Γεώργ. Θούας	O
Ἠλίας Μεϊντάνης	N
Ἀνδρ. Ζαΐμης	..
Σωτ. Γιαννούσης	O
Χρ. Σακελλαρίδης	N
Ἰωάν. Κουρτάκης	..
Παν. Φλέσσας	..
Νικ. Δαγρὲς	..
Γεώργ. Σίδερης	O
Χρ. Ἀλαμανῆς	O
Κωνστ. Σταμούλης	N
Λάμπρ. Κατσάρος	N
Περ. Ἀλεξανδρῆς	O
Λ. Καταφυγιώτης	N
Εὐστ. Γουλιανὸς	N
Ἰ. Παπαθεοδώρου	N
Παν. Κόλιας	..
Νικ. Σταματιάδης	N
Ζαφείριος Ἀδὰμ	..
Ἰωάν. Βαλαλᾶς	O
Ἀ. Ὡρολογόπουλος	N

Ἰωάν. Ζάχος	Ο
Δημ. Κύρου	..
Περ. Μαζαράκης	Ο
Κων. Ζαβιτσιάνος	..
Ἀνδρ. Δενδρινὸς	Ν
Εὐθ. Βελλιανίτης	Ο
Κωνστ. Βούλγαρης	Ν
Δημ. Σπίγγος	..
Σπυρ. Ζερβὸς	Ο
Θεόδ. Κωτούλας	..
Κων. Τσιμινάκης	..
Ἰωάν. Κοντοδίνας	..
Π. Καλαντζόπουλος	Ο
Λάζ. Ἀνδρεάδης	..
Στυλ. Θεολογίδης	..
Γεώργ. Κακουλίδης	..
Π. Ἀραβαντινὸς	Ν
Α. Ἀναγνωστόπουλος	Ο
Νικόλ. Φραντζῆς	Ν
Παναγ. Πετρίδης	Ο
Σπυρ. Ἡλιόπουλος	Ν
Κωνστ. Ρέντης	Ν
Λουκ. Νιφοράτος	Ν
Ρ. Λιβαθηνόπουλος	Ν
Παν. Καπάτος	Ν
Παν. Τσιτσίλιας	..
Θεόδ. Γρηγορίου	Ν
Νικ. Καραμάνος	Ν
Ἰ. Λιμπερόπουλος	Ν
Θαλῆς Κουτούπης	..
Γεώργ. Φικιώρης	Ο
Σπυρ. Ξύδης	Ν
Α. Πρωτοσύγκελλος	Ο
Σ. Ἀναστασιάδης	..
Ἰ. Ἰσχόμαχος	Ν
Γεώργ. Βλάχος	..
Ἰωσ. Κούνδουρος	Ν
Μιχ. Κοβρῆς	..
Π. Σφακιανάκης	Ο
Μιχ. Καταπότης	Ο
Α. Κουτσοπέταλος	Ο
Νικόλ. Ἀνδρεαδάκης	Ο
Β. Καραπαναγιώτης	Ο
Γεώργ. Παπανδρέου	Ο
Στυλ. Κρητικᾶς	Ν
Ἐμμ. Μάρκογλου	..
Ἰωάν. Λαδᾶς	..
Δημ. Σάλτας	..
Ἰωάν. Σιγνᾶιος	Ο
Ὀρ. Κυπριανὸς	Ο
Δημ. Γεωργαλᾶς	Ο
Γεώργ. Καλδῆς	Ν
Μ. Ἀχίλλιος	Ν
Δημ. Ἀκάκιος	Ο
Χαρ. Γρηγορίου	Ν
Ἀντ. Παπαγεωργίου	..
Δημ. Σάββας	..
Μᾶρκ. Τσαρλαμπᾶς	Ν
Γερ. Σολδάτος	Ο
Νικόλ. Ἀβραὰμ	Ο
Ἰωάνν. Παπαλουκᾶς	..
Πέτρος Λαπατσάνης	..
Ἀλέξ. Παπαναστασίου	Ν
Γεώργ. Σεχιώτης	Ο
Νικόλ. Μπακόπουλος	Ν
Ἰωάνν. Μανέττας	Ο
Χριστ. Κατριβάνος	Ν
Δημ. Φλέσσας	Ο
Πλούτ. Χαλόρτης	Ο
Χρ. Ζουμῆς	..
Ἰωάν. Πατέλλας	Ν
Νικόλ. Χρυσόγελος	..
Ἀντ. Λεονάρδος	Ν
Παν. Μερλόπουλος	Ο
Ἰωάν. Φωτόπουλος	Ο
Ὄθων Πέτρυβας	..
Γεώργ. Πρεζάνης	..
Δημ. Προμπονᾶς	Ο
Ἀντ. Πραντούνας	Ο
Γεώργ. Βενιέρης	Ν
Ἰωάνν. Κανναβὸς	..
Ἰωάν. Καρμανίδης	Ο
Κωνστ. Πετρίδης	..
Χρῖστος Δάναινας	Ν
Κωνστ. Βλαχοθανάσης	Ο
Π. Π. Μαυρομιχάλης	Ο
Βασ. Κυβέλος	..
Κωνστ. Βουδούρης	Ν

Π. Κανελλόπουλος	Ν
Ἰωάν. Σεφερλῆς	..
Γερ. Τυπ. Ἰακωβάτος	Ν
Βασ. Ἀλεβιζάτος	Ν
Θεόδ. Βελλιανίτης	Ν
Σπυρ. Κρεμέζης	Ο
Κωνστ. Σταματόπουλος	Ν
Νικόλ. Γουργουρῆς	..
Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος	Ο
Κωνστ. Δρούλιας	Ο
Κωνστ. Γκότσης	Ο
Γεώργ. Ἀργυρόπουλος	Ο
Ἀνδρ. Μάρκου	..
Χρῖστος Φακῆς	..
Θεόδ Χαβίνης	Ν
Ἀνδρ. Σκέρερης	..
Δημ. Δαγκλῆς	Ο
Γεώργ. Γερογιάννης	..
Παν. Κοκκινάτος	Ο
Μιχ. Βυζᾶς	Ο
Ἰω. Ταρσούλης	Ο
Δημ. Τσαπόγας	..
Νικ. Ἀσκούτσης	Ο
Γεώργ. Τσαγρῆς	..
Ἐμμ. Τσουδερὸς	..
Μαν. Βολουδάκης	Ν
Ἰωάν. Γοβατζιδάκης	Ν
Γεώργ. Κονδύλης	..
Α. Μπακάλμπασης	Ν
Γ. Λαλαζήσης	Ο
Δ. Ἐλευθεριάδης	Ν
Σπυρ. Ἀντωνιάδης	Ν
Ἰωάν. Κεραμεὺς	Ο
Κων. Καλούδης	Ο
Λεων. Θεοχάρης	..
Ζήσης Μπογιώτας	..
Χ. Ὀγλοῦ Μουσταφᾶ	Ο
Χ. Ἀχμετογ. Μεστὰν	Ο
Α. Γιαννουλάτος	..
Μ. Καβαλιεράτος	..
Θεμ. Σοφούλης	Ο
Κ. Παπαϊωάννου	..
Ἐμμ. Σοφούλης	Ο
Ἀλ. Κεντούρης	Ο
Ἰωάν. Μαλαχίας	Ν
Δημ. Πάζης	..
Δημοσθ. Φλωριᾶς	Ο
Ἰωάν. Σγουρᾶς	..
Δημοσθ. Μέλιος	..
Ὀρέστ. Ζαχειρίου	Ο
Νικ. Μανούσης	..
Ν. Κωνσταντόπουλος	Ο
Ἀν. Λαζαρίδης	..
Β. Ἐμμανουηλίδης	..
Ἰ. Τριανταφύλλου	Ν
Σταμ. Βακράτσας	Ο
Γ. Μπούμπουλης	Ν
Δημ. Δασκαλάκης	Ο
Ἰωάν. Μαραγκὸς	Ν
Ἰωάν. Ρενιέρης	..
Ἀλέξ. Παπαδᾶμ	Ν
Κ. Καλομενόπουλος	..
Κωνστ. Ἀλαβάνος	Ν
Ἐρ. Βαλαρῆς	Ν
Σωτ. Χατζηγάκης	Ο
Παναγ. Καρᾶῆς	Ο
Χρ. Χατζηπέτρος	..
Βασίλ. Ἰακωβάκης	..
Ἀνδρ. Κοκκέβης	Ο
Νικ. Μανωλόπουλος	Ο
Γεώργ. Λουπινᾶς	Ν
Ἀναστ. Ἀκρίδας	Ο
Βασ. Βλαχόπουλος	Ο
Γεώργ. Τσακανίκας	..
Γεώργ. Δουζίνας	Ν
Λάμπρος Λάμπρου	..
Γεώργ. Ροδόπουλος	..
Θεόδ. Κριεζῆς	Ο
Α. Μιαούλης	Ο
Ἀντών. Δαμιανὸς	..
Μιλτ. Δελιγιάννης	..
Ἰωάν. Τσιριμῶκος	Ο
Νικόλ. Ξηρὸς	Ο
Σπυρ. Τράκας	Ο
Ἀναστ. Κούτρας	Ο
Γεώργ. Μόδης	..
Ἰωάν. Σαπουντζῆς	..
Γεώργ. Τζώρτζης	..

Μιχ. Χατζηστάσης	Ο	Πολ. Πολυχρονίδης	Ο
Ρήτορ. Χατζόπουλος		Ἀριστ. Μητσοτάκης	Ν
Ἄγγ. Ἀγαπητός	Ν	Γρηγ. Μάρακας	Ο
Ἰωάν. Μαυρουδῆς	Ν	Ἰωάν. Μαρματάκης	Ν
Κωνστ. Ματσιώρης	Ν	Ὀμ. Πανταζίδης	
Ν. Παπαγεωργίου	Ν	Χριστ. Ροδοκανάκης	Ν
Δημ. Χατζῆς		Βικ. Κουκουρίδης	
Κ. Καρανασστάσης		Γεώρ. Φ. Ἀνδρεάδης	Ο
Βασίλ. Μάλλιος	Ν	Ἠλ. Ἀσπιώτης	
Γ. Κουτρουμπάκης	Ο	Μάριος Βολίκας	
Στρ. Γεωργιλαδάκης	Ν	Ἀλέξ. Κανάρης	Ο
Κ. Παπαδογιάννης	Ν	Νικ. Μαμούνης	Ο

Ἑπομένως τὸ ψήφισμα ἀπερρίφθη.

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9.35' μ. μ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΙΗ'

Τῆς 5 Δεκεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 4 50' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως καὶ μετὰ διόρθωσιν προταθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. **Ἰ. Φωτοπούλου** διορθωθέντα ἐπικυροῦνται.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Πρόσφυγες Χαλκίδος παρακαλοῦσιν ὅπως ἐπαναληφθῇ ἡ δημοπρασία διὰ τὴν κατασκευὴν 30 προσφυγικῶν παραπηγμάτων.

Διάφοροι ὀργανώσεις Καϋάλλας διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀναβολὴν τῆς προκηρυχθείσης μειοδοτικῆς κατασκευῆς λιμενικῶν ἔργων Καϋάλλας.

Ὁ Γεώργιος Γαρύφαλλος ἰδιοκτήτης τῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Χέϋδεν ὑπ' ἀριθ. 9 οἰκίας παρακαλεῖ ὅπως τῷ ἐπιτραπῇ ἡ ἰδιοκατοίκησις.

Οἱ πρόσφυγες Δραπετσώνας κλπ. ὑποβάλλουσι ψήφισμα περὶ βελτιώσεως τῆς θέσεώς των.

Οἱ κάτοικοι Λαμίας παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς χορηγηθῇ τὸ πρὸ τοῦ ἐκεῖ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ γήπεδον πρὸς ἀνέγερσιν ἡρῴου.

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων ὑποβάλλει ὑπόμνημα σχετικῶς μὲ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ δήμου.

Ὁ ἐκ Χανίων Ἰωάννης Λιοδάκης πατὴρ τοῦ ἐν πολέμῳ πεσόντος Στυλιανοῦ Λιοδάκη παρακαλεῖ ὅπως τῷ ἀπονεμηθῇ σύνταξις.

Οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος Καστανιᾶς Λακεδαίμονος παρακαλοῦσιν, ὅπως τροποποιηθῇ ὁ νόμος 3223 τῆς 30 Αὐγούστου ἐ. ἔ. σχετικῶς μὲ τὸ ἐκεῖ ἐξωκκλήσιον «Παναγιὰ ἡ Γιάτρισσα».

Ἡ Τεχνικὴ Ὁμοσπονδία Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ ὅπως ἀναστα λῇ ἡ ψήφισις τοῦ νομοσχεδίου ἐπιτάξεως οἰκημάτων ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Ἡ Καπνεργατικὴ Ἕνωσις Καϋάλλας παρακαλεῖ ὅπως ἀποφυλακισθῶσιν οἱ συλληφθέντες ἐργάται.

Ἡ Καπνεργατικὴ Ἕνωσις Καρδίτσης διαμαρτύρεται διὰ τὰ ἐκεῖ συμβάντα καὶ ζητεῖ τὴν τιμωρίαν τοῦ ἀστυνομικοῦ διοικητοῦ ὡς ὑπαιτίου.

Ἐπιτροπὴ ὑπαλλήλων Τ.Τ.Τ. Κοζάνης παρακαλεῖ ὅπως καταιωθῇ πᾶσα ἀπόλυσις ὑπαλλήλου Τ.Τ.Τ.

Παραγωγοὶ στεμφύλων Μεσενικόλα παρακαλοῦσιν ὅπως μέχρις ἐπιψηφίσεως τοῦ νομοσχεδίου ἀμβύκων διαταχθῇ ὁ ἔφορος νὰ ἐκδίδῃ ἀτελῶς ἀδείας.

Οἱ πρόσφυγες Σουφλίου παρακαλοῦσιν ὅπως μονιμοποιηθῇ ὁ Ἐπιθεωρητὴς Γ. Ἐμμανουήλ.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων πόλεως Ἄνδρου παρακαλεῖ ὅπως διατηρηθῇ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ἐκεῖ ταχυδρομείου ὁ ἔκτακτος ὑπάλληλος Λεωνίδας Λακόκλος.

Ὁ Παναγιώτης Βλάχος ἐφοριακὸς γραμματεὺς β' τάξεως παραπονεῖται διὰ τὴν μὴ προαγωγήν του ἐκ παραδρομῆς.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ὑποβάλλει τὰ ἑξῆς σχέδια νόμων· 1) «περὶ κινηματογράφων» καὶ 2) «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῆς περὶ Δήμων καὶ Κοινοτήτων νομοθεσίας».

Ὁ κ. **Ἰ. Βαλαλᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ὑποβάλλει τὰ ἑξῆς σχέδια νόμων· 1) «περὶ ἐγκρίσεως πληρωμῆς τῷ οἴκῳ G. J. Nills and Sons Sd δαπανῶν μελέτης λιμένος Πειραιῶς» 2) «περὶ ἐγκρίσεως δαπάνης διὰ τὴν κατασκευὴν προστατευτικῶν ἔργων Ἀχελώου παρὰ τὴν θέσιν Στροφαί» 3) «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 17 Ἰουλίου 1913 Ν. Δ. περὶ συστάσεως Εἰδικοῦ Ταμείου ὁδοποιίας Πυη

λίου» καὶ 4) «περὶ τροποποιήσεως τῶν διατάξεων τοῦ νόμου 2804 περὶ ὑδραγωγείου Κερκύρας».

Ὁ κ. **Δ. Λεονάρδος** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1924 Ν.Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. Δ. περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν».

Ἡ ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ ἀπαγορεύσεως δικαιοπραξιῶν ἐπὶ ἀκινήτων».

Οἱ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν, Ναυτικῶν, Ἐσωτερικῶν, Δικαιοσύνης καὶ Ὑγιεινῆς καὶ Προνοίας Ὑπουργοὶ κ. κ. **Α. Μιχαλακόπουλος, Α. Μιαούλης, Κ. Γκότσης, Π. Τσιτσεκλῆς** καὶ **Α. Ὀρφανίδης** ὑποβάλλουσι σχέδιον ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 3122 περὶ ἀπονομῆς συντάξεως εἰς ὁπλίτας παθόντας κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ 1912 καὶ ἑφεξῆς πολέμους καὶ ἐπιστρατεύσεις ὡς καὶ εἰς τὰς οἰκογενείας αὐτῶν κλπ.

Οἱ κ.κ. **Ι. Μαρματάκης, Γ. Κουτρουμπάκης, Γ. Μάρακας, Ε. Γρηγορίου** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 26 Αὐγούστου 1924 Ν. Δ. περὶ φορολογίας τῶν ἀμβύκων κλπ.»

Μετὰ ταῦτα εἰσέρχεται ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν Ἀναφορῶν.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν τέως ἐπὶ μισθῷ Τμηματάρχου εἰσηγητῶν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας.

Ὁ κ. **Α. Ἀναγνωστόπουλος** συνηγορεῖ.

Ἡ ἀναφορὰ αὕτη διαβιβάζεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν εἰδικῶν τεχνιτῶν μελισσοκόμων, ζητούντων τὴν διαθήκην των. Ἡ ἀναφορὰ αὕτη διαβιβάζεται εἰς τὸ ἁρμόδιον Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας.

Ὁ κ. **Δ. Λεονάρδος** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν καπνοπαραγωγῶν Μακρυνείας καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν ὅπως προΐῃ εἰς σχετικὰς δηλώσεις πρὸς κατάπαυσιν τῶν παραπόνων.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** συνιστᾷ τὴν ἰδίαν ἀναφοράν.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐσκέφθη ἤδη νὰ λάβῃ εἰδικὸν νομοθετικὸν μέτρον, τὸ ὁποῖον θὰ προσαγάγῃ τὴν προσεχῆ Δευτέραν.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** παρακαλεῖ ὅπως ἐπισπευσθῇ ἡ ὑποβολὴ τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Α. Πραντούνας** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Εὐαγγέλου Κόντογοπούλου.

Οἱ κ.κ. **Ι. Μαρματάκης** καὶ **Γ. Κουτρουμπάκης** συνιστῶσι τὴν ἀναφορὰν τοῦ δικηγορικοῦ Συλλόγου Χανίων.

Οἱ κ. κ. **Γ. Σεχιώτης** καὶ **Θ. Γρηγορίου** συνιστῶσι τὴν ἀναφορὰν τῶν κατοίκων παραλίας Ἄστρους.

Ὁ κ. **Ι. Μαρματάκης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν συμβολαιογράφων Ῥεθύμνου.

Ὁ κ. **Γ. Λουπινᾶς** συνιστᾷ ἀναφορὰν διαφόρων συμβολαιογράφων προσφερόντων πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ τὸ Κράτος, πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεως αὐτῶν διὰ τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ κατηρτισμένου ἐπὶ τῆς πρώτης Δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) παρέχει τὴν ἀπάντησιν ὅτι μελετᾷ τὸ νομοσχέδιον αὐτὸ καὶ θὰ τὸ ὑποβάλῃ προσεχῶς βελτιωμένον μάλιστα.

Ὁ κ. **Β. Χατζηλίας** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν προσωρινῶν ὑποδιδασκάλων Τρικκάλων.

Ὁ κ. **Ι. Μαμάης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν μαρμαρογλυπτῶν Βόλου.

Ὁ κ. **Ι. Γιαμούζης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν προσφύγων Ἐλασσόνος.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Γεωργικοῦ Συνεταιρισμοῦ Χατζιμὶρ Καρδίτσης, ἥτις διαβιβάζεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας.

Οἱ κ. κ. **Ι. Μαρματάκης** καὶ **Γ. Κουτρουμπάκης** συνιστῶσιν ἀναφορὰν τῶν κατοίκων ἐπαρχίας Ἀποκορώνου Μυνιστῶσιν ἀναφορὰν τῶν κατοίκων ἐπαρχίας Ἀποκορώνου Μυλοποταμιάννη καὶ Ψαρουδάκη, ἥτις διαβιβάζεται εἰς τὸ ἁρμόδιον Ὑπουργεῖον.

Ὁ κ. **Δ. Προμπονᾶς** συνιστᾷ ἀναφορὰν κατοίκων Πάρου διαμαρτυρομένων διὰ τὴν καταπάτησιν τῆς πλατείας Πάρου ὑπό τινος ἰδιώτου. Ἐπίσης συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν κατοίκων Νάξου κατὰ καθηγητῶν τοῦ ἐκεῖ Γυμνασίου.

Ὁ κ. **Ι. Παπαθεοδώρου** ὑποστηρίζει ἀναφορὰν οἰνοπαραγωγῶν Κύμης, ὑπομιμνήσκει δ' ὅτι οἱ οἰνοπαραγωγοὶ διατρέχουσι κρίσιν, διότι οἱ οἶνοι ἔμειναν ἀπώλητοι καὶ ὅτι δὲν θὰ δυνηθῶσιν ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου νὰ καλλιεργήσωσι τὰς ἀμπέλους των.

Παρακαλεῖ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας νὰ λάβῃ συντόμως προστατευτικὰ μέτρα διὰ τὸν οἶνον καὶ νὰ μὴ ἀσχολῆται διαρκῶς ὡς καὶ ἡ Κυβέρνησις μὲ τὴν προστασίαν τῆς σταφίδος.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν κατοίκων Κηφισιᾶς καὶ Ἀμαρουσίου, ἐφιστᾷ δὲ τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑ-

πουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας ἐπὶ τῆς ἀκριβείας τῶν εἰσιτηρίων. Ἡ Ἑταιρεία, λέγει, ἰσχυρίζεται ὅτι ἐδεκαπλασίασε τὴν τιμὴν τοῦ προπολεμικοῦ εἰσιτηρίου, ἀλλ' οὔτε αὐτὸ εἶνε ἀλήθες, διότι ἡ τιμὴ τοῦ εἰσιτηρίου σήμερον εἶνε πολὺ ἀνωτέρα τοῦ δεκαπλασίου τῆς ἀρχικῆς τιμῆς. Συνιστᾷ τὴν μείωσιν τῶν εἰσιτηρίων καὶ ἐπικαλεῖται τὴν ἐπέμβασιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, φρονῶν ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξαγορασθῇ τὸ προνόμιον ἢ νὰ κηρυχθῇ ἔκπτωτος ἡ Ἑταιρεία.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** λέγει ὅτι τοῦτο πρέπει νὰ γίνῃ εἰς πάσας ἐν γένει τὰς σιδηροδρομικὰς Ἑταιρείας.

Ὁ κ. **Ν. Δαγρὲς** λέγει ὅτι ἡ κατάστασις τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου εἶνε ἀθλία.

Ὁ κ. **Σκ. Ζερβὸς** ἀναγινώσκει ἔγγραφον διαμαρτυρίαν τῶν κατοίκων Ἡρακλείου, Ἀμαρουσίου καὶ Ποδαράδων διεκτραγῳδούντων τὴν οἰκτρὰν κατάπτωσιν εἰς ἣν εὑρίσκεται τὸ τροχαῖον ὑλικὸν τοῦ ἐν λόγῳ σιδηροδρόμου Ἀττικῆς. Ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας ὅπως ἐλαττωθῇ ἡ τιμὴ τοῦ εἰσιτηρίου ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅπως πληρώνωνται τακτικῶς οἱ ὀφειλόμενοι ἐκ μέρους τῶν Ἑταιρειῶν φόροι, ἵνα μὴ συμβαίνῃ ὅ,τι καὶ εἰς τὴν Ἑταιρείαν ΣΠΑΠ, ἥτις ὤφειλεν ἀπὸ τοῦ 1919 τὸ ποσὸν τῶν 12 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, μόλις δὲ πρό τινων ἡμερῶν ἔσπευσε νὰ πληρώσῃ, ὅτε ὁ ἀξιότιμος Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν διέταξε νὰ γίνῃ σχετικὸς ἔλεγχος.

Ὁ κ. **Εὐστρ. Γονατᾶς** συνιστᾷ ὅπως καθιερωθοῦν ἐργατικὰ εἰσιτήρια, ἵνα τοὐλάχιστον ὡρισμένας ὥρας πρωϊνὰς καὶ ἑσπερινὰς δύνανται οἱ ἐργατικοὶ νὰ κατέρχωνται καὶ νὰ ἀνέρχωνται μὲ εὐθηνότερα εἰσιτήρια.

Ὁ κ. **Γ. Ἡσαΐας** ἀναφέρει ὅτι ἐπὶ τῆς ὑπουργίας του συνετελέσθησαν τόσα, κατ' εἰσήγησίν του πάντοτε, ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ταύτης ὅσα δὲν ἐγένοντο πρότερον ἐπὶ δεκαετίαν ὁλόκληρον. Καὶ διὰ νὰ μὴ μακρηγορῶ, λέγει, εἰσέρχομαι ἀμέσως εἰς τὸ κύριον θέμα ἀνακοινῶν ὑμῖν ὅτι ἐπὶ τῆς πεντεμήνου ὑπουργίας μου κατ' ἐπίμονον ἀπαίτησίν μου ἐπεσκευάσθησαν τελείως πέντε παλαιαὶ ἀτμάμαξαι δι' ἐντελῶς νέων ἀνταλλακτικῶν κομισθέντων ἐκ Γερμανίας ἐκ τοῦ οἴκου Krauss.

β') Ὅτι ἠγοράσθησαν κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα δύο ἀτμομηχαναὶ ἐν ἀρίστῃ καταστάσει παρὰ τῶν σιδηροδρόμων Θεσσαλίας παρ' ὅλον τὸ ὑπέρογκον τῆς τιμῆς αὐτῶν.

γ') Ὅτι ἠγοράσθησαν παρὰ τῶν αὐτῶν Γερμανικῶν ἐργοστασίων Krauss διὰ τοῦ συναφθέντος τῇ ἐγγυήσει τοῦ Κράτους παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης δανείου δύο ἕτεραι καινουργεῖς ἀτμομηχαναὶ τελευταίως τεθεῖσαι εἰς κίνησιν.

δ') Ἐπεσκευάσθησαν πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ ὀχήματα καὶ ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν τὰ μεγάλα τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα μὲ τὴν πρὸ ὀκταμήνου κατάστασιν τῶν ἁτμαμαξῶν ἦτο ἀδύνατον νὰ χρησιμοποιηθῶσι.

ε') Πλὴν τούτου ἔχει ἤδη πρὸ μηνῶν παραγγελθῇ εἰς τὰ αὐτὰ ἐργοστάσια Kraus καὶ ἐντὸς τοῦ Δεκεμβρίου θὰ εὑρίσκηται εἰς κίνησιν ἑτέρα καινουργὴς ἀτμομηχανή.

στ') Παρηγγέλθησαν ἐπὶ τῆς ὑπουργίας μου καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους θὰ εὑρίσκωνται ἐνταῦθα 18 βαγόνια καινουργῆ καὶ διάφορα ἀνταλλακτικὰ πρὸς ἐξασφάλισιν κανονικῆς συντηρήσεως καὶ λειτουργίας τῶν ἐν κινήσει εὑρισκομένων ἁτμαμαξῶν καὶ

ζ') Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ὑπουργίας μου ἐμελετᾶτο ἡ κατασκευὴ παρακαμπτηρίου γραμμῆς καὶ Σταθμοβεῖς Ποδαράδες πρὸς καλυτέραν ἐξυπηρέτησιν τοῦ συνοικισμοῦ τούτου.

Ταῦτα πάντα ἔκρινα σκόπιμον νὰ σᾶς καταστήσω γνωστά ἵνα μὴ νομισθῇ ὅτι ἡ προκάτοχος Κυβέρνησις, ἧς εἶχον τὴν τιμὴν νὰ ἤμην μέλος ὡς Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας, δὲν ἔλαβε τὰ κατάλληλα ἐκεῖνα μέτρα τὰ ὁποῖα ὤφειλε νὰ λάβῃ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν καλῶς ἐννοουμένων συμφερόντων τῶν κατοίκων ἰδίως Κηφισιᾶς, Ἀμαρουσίου καὶ Ποδαράδων. Εἰς οὐδεμίαν Ἑταιρείαν ἐδόθη αὔξησις ἐπὶ τῆς ὑπουργίας μου.

Ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** λέγει ὅτι δυστυχῶς ἐξ ὅσων εἶπεν ὁ κ. Ἡσαΐας ἐξάγεται ὅτι δὲν γνωρίζει οὐδὲ τὴν σύμβασιν μὲ τὸ παράρτημα αὐτὸ τῆς Ἠλεκτρικῆς Ἑταιρείας, τῆς ὁποίας ἡ διαγωγὴ ἀπέναντι τῶν δύο πόλεων Ἀθηνῶν - Πειραιῶς εἶνε εἰς πάντας γνωστή, ἐπικαλεῖται σχετικῶς τὴν προσοχὴν τοῦ νῦν Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας, ὅστις δὲν εἶνε τυφλὸς τὰ ὦτα.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** λέγει ὅτι τὸ πρᾶγμα ἔφθασε πλέον εἰς τὸ μὴ περαιτέρω, πρέπει δὲ νὰ ληφθῶσι σύντονα μέτρα.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης** λέγει ὅτι ἡ διατήρησις τοιαύτης Ἑταιρείας ἀποτελεῖ αἶσχος.

Ὁ κ. **Ι. Βαλαλᾶς** (Ὑπουργὸς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι ἐξ αὐτοπροσώπου μεταβάσεως ἐπείσθη ὅτι ἡ γραμμὴ αὕτη πρέπει νὰ ἐξαγορασθῇ, ἐλπίζει δ' ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἔχωμεν νὰ συζητήσωμεν ἐπὶ συμφερουσῶν προτάσεων σχετικῶς μὲ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Παρελθούσης τῆς ὥρας, αἱ λοιπαὶ ἀναφοραὶ ἀναβάλλονται, εἰσέρχεται δὲ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπανεξετάσεως ἀπορριφθέντων μαθητῶν».

Ὁ κ. ***Σκεῦος Σερβὸς*** ἐρευνᾷ τὰ αἴτια τῆς κακοδαιμονούσης Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐπιδεδαιοῖ τὸ θλιβερὸν γεγονὸς ὅτι δὲν ἔχομεν Σχολεῖα οὔτε καὶ ἐκπαίδευσιν καὶ ἀποδίδει τοῦτο κυρίως εἴς τε τὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς τοῦ Κράτους ἀνωμαλίας. Τὴν ἀθλιότητα τῆς Παιδείας ἀποδίδει εἰς τοὺς ἐπὶ μίαν δεκαετίαν τόσους τῆς Ἑλλάδος πολέμους, οἵτινες ἐκράτησαν ὑπὸ τὰ ὅπλα τὸ ἄνθος τοῦ Ἔθνους καὶ ἀπεδεκάτισαν καὶ τὸν διδασκαλικὸν κόσμον, ὅστις ἄφθονον ἐπλήρωσε τὸν φόρον τοῦ αἵματος εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος. Ἀλλὰ καὶ αἱ λοιπαὶ ἐσωτερικαὶ πολιτικαὶ ἀνωμαλίαι καὶ οἱ καθεστωτικοὶ ἀγῶνες οὐχὶ ὀλίγον ἔβλαψαν τὴν Ἐκπαίδευσιν, γνωστοῦ ὄντος ὅτι εὑρέθησαν Ὑπουργοὶ τῆς Παιδείας οἵτινες μὲ τὰς ἀδιαλείπτους καὶ συχνὰς μεταβέσεις τῶν διδασκάλων καὶ καθηγητῶν, μὲ τὰς παύσεις καὶ τὰς αὐστηρὰς τιμωρίας των συνέτριψαν τὴν Παιδείαν, ἓν μέγα μέρος τοῦ προσωπικοῦ τῆς ὁποίας, φεῦγον τὴν μῆνιν τῆς ἀφηνιασάσης Πολιτείας, ἐγκατέλειψε τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα καὶ ἀπηρνήθη τὸν λόγιον Ἑρμῆν, ἐπιδοθὲν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν Κερδῶον. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιείκεια τῶν διδασκάλων καὶ ἡ νοχέλεια αὐτῶν οὐχὶ ὀλίγον συνέτεινεν εἰς τὴν ἀθλιότητα τῆς Παιδείας, τὴν ὁποίαν συνέτριψε τελείως καὶ κατέστρεψε σχεδὸν ὁλοκληρωτικῶς ἡ μικρασιατικὴ συμφορά μας μὲ τὰ ἑκατομμύρια τῶν δυστυχῶν μας προσφύγων, τὴν ἐπίταξιν τῶν σχολείων καὶ τὸν διωγμὸν τῆς Παιδείας εἰς τοὺς δρόμους. Καὶ ἐκπαίδευσις δὲν ὑπάρχει σχεδόν, ἀφοῦ στερεῖται σχολείων, ἀφοῦ στερεῖται διδακτικῶν ὀργάνων, ἀφοῦ στερεῖται διδασκάλων καὶ προσωπικοῦ. Δι' αὐτὸ ἀπόφοιτοι γυμνασίων ἀγνοοῦσι νὰ γράψωσι γραμματικῶς ὀρθῶς δύο λέξεις καὶ εἶνε ἀνίκανοι νὰ συντάξωσιν ἄλλας δύο λέξεις ὑπὸ μορφὴν ἐπιστολῆς, αἰτήσεως ἢ ἄλλης ἀναφορᾶς. Εἶνε ἀπίστευτον καὶ ὅμως ἀληθεύει.

Εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐξ ἄλλου ἡ κατάστασις εἶνε κινδυνώδης· ἕνεκα εὐνοήτου ἐπιεικείας ἐδόθη τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς ὑπηρετοῦντας εἰς τὸν στρατὸν ἀποφοίτους καὶ φοιτητὰς νὰ ἐγγράφωνται ἀναδρομικῶς. Καὶ ἑκατοντάδες τοιοῦτοι ἐγγραφέντες ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν δι' ὅλα τὰ ἀκαδημαϊκὰ των ἔτη εὑρέθησαν ἐντὸς μιᾶς ὥρας τελειόφοιτοι τοῦ Πανεπιστη-

μίου, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ φοιτήσωσι ποσῶς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, χωρὶς ν' ἀκούσωσι μαθήματα, χωρὶς νὰ ἐξασκηθῶσι καὶ προπονηθῶσιν εἰς τὰ διάφορα φροντιστήρια καὶ μὲ τὸ θάρρος τῆς ἀγνοίας καὶ τὸ θάρρος τῆς νεότητος προσελθόντες εἰς τὰς ἐξετάσεις μὲ τὴν τιμίαν στολὴν τοῦ στρατιώτου συνήντων ἀπόμενον τὴν ἐπιείκειαν τῶν διδασκόντων καὶ ἔλαβον πτυχίον καὶ ἐγένοντο ἰατροί, χωρὶς ν' ἀντικρύσωσιν ἓν πτῶμα, χωρὶς νὰ ἐξασκηθῶσιν εἰς τὴν ἀνατομικήν, χωρὶς νὰ παραστῶσιν εἰς τοκετόν, εἰς μίαν ἐγχείρησιν ἢ νὰ ἐξετάσωσιν ἕνα πάσχοντα. Φαντάζεσθε τὸν κίνδυνον τῆς κοινωνίας, ἥτις ἀναγνωρίζει ὡς ἄβγεν ἐπιστήμονας ἀνθρώπους οὕτωσι μεμορφωμένους!

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀπορριφθέντων μαθητῶν, νομίζομεν ὅτι δέον νὰ ἐπιτραπῇ αὐτῇ, ἀφοῦ ἐνεκρίθη ἤδη ἡ ἐξέτασις τῶν μαθητῶν τῶν ἰδιωτικῶν Ἐκπαιδευτηρίων καὶ τῶν κατ' οἶκον διδαχθέντων. Ἀφοῦ δυνάμει τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ νόμου τῆς 29 Δεκεμβρίου 1923 καὶ τοῦ προχθεσινοῦ ψηφίσματος θὰ συγκροτηθῇ Ἐπιτροπὴ καταταχτηρίων ἐξετάσεων διὰ τοὺς μαθητὰς τούτους, διὰ τίνα λόγον νὰ μὴ ἐπιτραπῇ νὰ προσέλθωσιν εἰς αὐτὰς καὶ οἱ ἀπορριφθέντες μαθηταὶ τῶν Γυμνασίων, πλεῖστοι τῶν ὁποίων εἶνε πολὺ ἀνώτεροι τῶν κατ' οἶκον μαθητευσάντων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν Ἐκπαιδευτηρίων; Ὁ ἐγκέφαλος τοῦ παιδὸς δὲν εἶνε, ὅπως ὁ σῖτος καὶ ἡ κριθή, καὶ οἱ λοιποὶ φυσικοὶ σπόροι, οἵτινες ἐντὸς ὡρισμένου μόνον χρονικοῦ διαστήματος δύνανται ν' ἀπομυζήσωσι τοὺς χυμοὺς τῆς γῆς καὶ μετουσιώσωσιν αὐτούς, πέρα δὲ τῆς ὡρισμένης αὐτῆς ἐποχῆς δὲν δύνανται οὔτε νὰ προσλάβωσι νέους χυμοὺς οὔτε νὰ μετουσιώσωσι τούτους. Ὁ ἐγκέφαλος τοῦ παιδὸς εἶνε ὅπως τὸ χημικὸν χαρτί, ἡ ἀξία τοῦ ὁποίου ὑπολογίζεται κατὰ τὴν παρουσίαν του. Ἂν κατὰ τὰς ἐξετάσεις του παρουσιάσῃ ὡρισμένην ἀξίαν, ὡρισμένας γνώσεις καὶ ὡρισμένην ἱκανότητα, οὗτος δύναται νὰ προαχθῇ, ἀδιαφόρως ἂν κατὰ τὸ πρῶτον σχολικὸν ἐξάμηνον εἶχε βαθμὸν τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον μὴ προωθάσιμον. Ἡ δυναμικὴ ἀξία τοῦ μαθητοῦ δέον νὰ λαμβάνηται ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν, ἡ δὲ ἐπαναξέτασις τῶν ἀπορριφθέντων μαθητῶν δέον νὰ καταστῇ θεσμὸς καὶ οὐχὶ ἐκδίκασμὸς τῆς Πολιτείας.

Ὁ κ. ***Κ. Βουδούρης*** λέγει ὅτι ἡ Μέση Ἐκπαίδευσις δὲν χρησιμεύει παρὰ εἰς τὸ νὰ πυκνώνῃ τὰς τάξεις τῶν ἀγραμμάτων· τοῦτο ὀφείλεται μὲν εἰς τὴν ἀνώμαλον κατάστασιν, λόγῳ τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐπιπολαιότητα μεθ' ἧς λαμβάνονται ἑκάστοτε τὰ ἐκ μέρους τῶν Κυβερνήσεων ἐκπαιδευτικὰ μέτρα. Ἡ Συνέλευσις πάντοτε μετὰ πάσης προ-

σχῆς παρηκολούθησε τὰ ζητήματα ταῦτα. ἐν τούτοις ὅμως ἡ Κυβέρνησις φέρει ψήφισμα ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἐπανεξέτασις εἰς μαθητὰς ὁπωσδήποτε ἢ ὁποτεδήποτε ἀπορριφθέντας. Φρονεῖ ὅτι τὸ νομοσχέδιον εἶνε καταστρεπτικὸν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ὅτι εἰσάγεται κατόπιν πιέσεων.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** λέγει ὅτι ὑπάρχουν ὡρισμένοι ἠθικοὶ κανόνες τοὺς ὁποίους δὲν δύνανται νὰ παραβαίνουν οἱ κ. νομοθέται. Εἶνε νόμος γενικὸς ὅπως ἀπορρίπτωνται ὅσοι δὲν δίδουν καλὰς ἐξετάσεις· δὲν δύνασθε ἑπομένως νὰ εἴπητε ὅτι σεῖς θὰ τοὺς ἐπανεξετάσητε. Ἐὰν παρόμοια νομοσχέδια προσκομισθῶσι, λέγει ὅτι θὰ εἶνε ἠναγκασμένος νὰ ψηφίσῃ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Ι. Γιαμούζης** παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας δὲν ἔπραξέ τι ἄλλο παρὰ νὰ συνεχίσῃ ἐν προκειμένῳ τὴν ἐνέργειαν τῶν προκατόχων του Ὑπουργῶν.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** λέγει, συνεχίζων, ὅτι διὰ τῆς ἀπορρίψεως τοῦ ψηφίσματος θὰ πεισθῶσιν οἱ ἀμελεῖς μαθηταὶ καὶ πᾶς τις ὅτι ἐπανήλθομεν πλέον εἰς τὴν κανονικὴν ὁδὸν καὶ ὅτι παρῆλθεν ἡ ἐποχὴ τῶν παρανομιῶν.

Ὁκ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι εἶνε ἀνώμαλος ὁ τρόπος καθ' ὃν εἰσάγεται ἓν τοιοῦτο νομοσχέδιον ἄνευ ἀξίας ἡ ὁποία τῷ προσδίδεται μόνον διὰ τοῦ χαρακτηρισμοῦ του ὡς ψηφίσματος. Λυπεῖται διὰ τὴν τοιαύτην καταστρατήγησιν τοῦ συντάγματος, προκειμένου περὶ νομοθετήματος διὰ τὸ ὁποῖον τὸ σύνταγμα καθορίζει τὸν τρόπον τῆς ἐπιψηφίσεως.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Παιδείας) λέγει ὅτι ὅσα ὁ κ. πληρεξούσιος λέγει εἶνε βεβαίως ὀρθά, ἀλλὰ τὸ ἐπείγον τῆς ἐκκαθαρίσεως τοῦ ζητήματος τούτου ἠνάγκασε τὴν Κυβέρνησιν νὰ εἰσαγάγῃ τὸ μέτρον ὡς ψήφισμα.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** ἐπιμένων εἰς τὴν ἀντίληψίν του λέγει ὅτι δὲν δύναται τοῦτο νὰ γίνηται ἑκάστοτε προκειμένου ἔστω καὶ περὶ κατεπειγόντων ζητημάτων, διότι ὑπὸ τὴν μορφὴν ταύτην θὰ ἠδύνατο τότε ἡ Κυβέρνησις νὰ εἰσάγῃ πᾶν μέτρον. Τοῦ ζητήματος τούτου, λέγει, ἐπελήφθη καὶ αὐτὴ ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Συνέλευσιν διὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς ἔγγραφον δι' οὗ μετὰ πάσης εὐλαβείας συνιστᾷ ὅπως ἀποφεύγηται κατὰ τὸ μέλλον ἡ ἐπιψήφισις προτάσεων καὶ σχεδίων νόμων ὑπὸ μορφὴν ψηφισμάτων· λυπεῖται πολὺ διότι τὸ ἔγγραφον τοῦτο δὲν ἤκουσεν ἀνακοινωθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν. Ἐπὶ τῆς οὐσίας τοῦ ψηφίσματος λέγει ὅτι δὲν βλέπει τὸν λόγον δι' ὃν οἱ εἰσηγηταὶ αὐτοῦ ἐπιδιώκουν νὰ δώσουν μίαν ἐπὶ πλέον ἀσυλίαν εἰς τὴν πνευματικὴν ὀκνηρίαν. Εἶνε πολλοὶ καὶ ποικίλοι οἱ λόγοι δι' οὓς δὲν βαίνουσι καλῶς τὰ τῆς παιδείας, ἀλλὰ τοῦτο δὲν

εἶνε λόγος ἵνα καταφέρωμεν ἓν νέον πλῆγμα κατὰ τῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι διὰ τῆς ἀθρόας ἀπορρίψεως τῶν μαθητῶν δὲν πρόκειται νὰ θεραπευθῇ ἡ ὁμολογηθεῖσα ἀνεπάρκεια τῶν καθηγητῶν.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) ἀναγνωρίζει τὸ ὀρθὸν τῆς παρατηρήσεως τοῦ κ. Γόντικα καὶ δηλοῖ ὅτι δέχεται ὅπως τὸ ψήφισμα μετατραπῇ εἰς νομοσχέδιον, παραπεμφθῇ δὲ εἰς Ἐπιτροπήν.

Διακόπτεται κατόπιν τούτου ἡ περαιτέρω ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος συζήτησις.

Πρόεδρος. Β' συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐξετάσεων τῶν κατ' ἰδίαν διδαχθέντων μαθητῶν».

Ὁ κ. **Π. Πετρίδης** λέγει ὅτι οἱ αὐτοὶ λόγοι οἱ ὁποῖοι ἰσχύουν διὰ τὴν μὴ ἐπιψήφισιν τοῦ προηγουμένου ψηφίσματος ἰσχύουν καὶ διὰ τὸ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχέδιον.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Παιδείας) παρέχει ἐξηγήσεις ὡς πρὸς τοὺς λόγους οἵτινες ἐπέβαλον τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ νομοσχεδίου, τὸ ὁποῖον δὲν δημιουργεῖ νέον τι, ἐφ' ὅσον ἰσχύει ἤδη σχετικὸν Διάταγμα, πρόκειται δὲ περὶ μέτρου ἐφάπαξ λαμβανομένου.

Ὁ κ. **Π. Πετρίδης** συνεχίζων λέγει ὅτι εἶνε κατὰ βάσιν ἐναντίον τοῦ μέτρου τούτου, τὸ ὁποῖον ἀνατρέπει τὸ κρατοῦν ἐκπαιδευτικὸν σύστημα.

Διὰ τοῦ νομοσχεδίου ἐπιζητεῖται ὅπως ὅλα τὰ παιδιὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἐσπούδασαν δυνηθοῦν νὰ ἔλθουν καὶ νὰ πάρουν συγχωροχάρτια. Διὰ τοῦτο κηρύσσεται κατὰ τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Σ. Ξύδης** δὲν εὑρίσκει δεδικαιολογημένον τὸν θόρυβον ὁ ὁποῖος ἐγείρεται κατὰ τοῦ νομοσχεδίου, προτείνει δὲ ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἐξέτασις εἰς τοὺς μετεξεταστέους μαθητάς, οἱ ὁποῖοι δὲν κατώρθωσαν λόγῳ ἀνωτέρας βίας νὰ ὑποστῶσι τὰς ἐξετάσεις των.

Ὁ κ. **Π. Μαζαράκης** δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπιμένει εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Θ. Πάγκαλος** λέγει ὅτι καὶ οὗτος εἶνε κατὰ τοῦ νομοσχεδίου, καίτοι ἔχει στενώτατον συγγενῆ ἐνδιαφερόμενον.

Ἀναβάλλεται μετὰ τοῦτο ἡ περαιτέρω ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου συζήτησις, διακόπτεται δὲ ἡ συνεδρίασις ἐπὶ 5' λεπτὰ (ὥρα 7 50' μ. μ.).

Ὥρᾳ 8 μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ λαμβάνων τὸν λόγον ὁ κ. **Π. Γωτόπουλος** παρακαλεῖ ὅπως ταχθῇ προθεσμία τριήμερος εἰς

τὰς Ἐπιτροπὰς εἰς τὰς ὁποίας παρεπέμφθησαν τὰ νομοσχέδια περὶ ἐπανεξετάσεως ἀπορριφθέντων μαθητῶν, ἵνα ὑποδάλλουν τὰς ἐκθέσεις αὐτῶν.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι θέλει διαδιδάσει τὴν σύστασιν ταύτην πρὸς τὴν ἁρμοδίαν Ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. ***Π. Πετρίδης*** λέγει ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς κατ' ἰδίαν διδαχθέντας μαθητὰς νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα.

Ὁ κ. ***Γ. Δουζίνας*** λέγει ὅτι εἰς τὸ μέλλον ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ προσέχῃ νὰ μὴ ὑποδάλλῃ τοιαῦτα ψηφίσματα.

Ἡ ***Συνέλευσις*** δέχεται μετὰ τοῦτο ὅπως, συμφώνως πρὸς τὴν προχθεσινὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀπονομῆς τῶν συντάξεων τῶν θυμάτων πολέμου, καταρτισθῇ εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος. Ἐξουσιοδοτεῖ δὲ πρὸς σύστασιν ταύτης τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως.

Πρόεδρος. Ἀ' συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως Ν. Δ. τῆς 26 Αὐγούστου 1924 περὶ φορολογίας τῶν ἀμύλων».

Ὁ κ. ***Γ. Ἡσαΐας*** λέγει ὅτι ὁ φόρος τῶν ἀμύλων δικαίως ἀπεκλήθη ἐπαχθής. Ἀλλ' ὁ φόρος αὐτὸς συνδέεται μὲ ὁλόκληρον ἄλλο συγκρότημα, περιλαμβάνον καὶ τὰ ζητήματα τοῦ οἴνου καὶ τῆς σταφίδος. Ἐὰν ὁ φόρος τοῦ καθαροῦ οἰνοπνεύματος ἦτο 18 δραχμαὶ κατὰ κιλόν, τότε καὶ ὁ φόρος τῶν ἀμύλων ὁ καθιερούμενος διὰ τοῦ νομοσχεδίου θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ. Ἀλλ' ὁ φόρος τοῦ οἰνοπνεύματος εἶνε 27 δραχμαί. Ἐκ τῶν στατιστικῶν ἐξάγεται ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος παρήχθησαν 1 ἑκατομ. 380 χιλιάδες κιλὰ οἰνοπνεύματος ἀφορολογήτου. Ἐξ αὐτοῦ ἐπῆλθε μεγίστη ζημία εἰς τὸ Κράτος. Ἐφέτος θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ τετραπλάσιον τῆς παραγωγῆς. Ἐγώ, λέγει, προτιμῶ τὴν τελείαν ἀτέλειαν, διότι τὰ μεγάλα οἰνοπνευματοποιεῖα θὰ εὑρεθοῦν μὲ τὴν μεγάλην φορολογίαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κλείσουν. Συμφωνῶ νὰ μὴ φορολογηθοῦν οἱ ἄμυλοι, ἀλλὰ νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ ἐμπορία τοῦ ἀτελοῦς οἰνοπνεύματος ἐκ τῶν ἀμύλων, ἵνα μὴ ἐπέλθουν ἄλλαι τεράστιαι ζημίαι εἰς τὴν βιομηχανίαν. Ἀναφέρων τί γίνεται ἐν Γαλλίᾳ καθὼς καὶ γνώμας μεγάλων οἰκονομολόγων προτρέπει τοὺς παραγωγοὺς νὰ κάμουν Συνεταιρισμοὺς καὶ νὰ ἀγοράσουν μηχανήματα διὰ νὰ ἐπιτύχουν τὴν χημικὴν παραγωγὴν οἰνοπνεύματος, ἡ ὁποία ἔχει μεγαλυτέραν ἀπόδοσιν. Λέγει ὅτι ἡ βιομηχανία δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῆς βάσεως μιᾶς φορολογίας τῶν ἀμύλων καὶ φρονεῖ ὅτι διὰ τοῦ λαμβανομένου μέτρου θὰ ζημιωθῇ καὶ ἡ βιομηχανία καὶ τὸ Κράτος. Ἐν τέλει προτείνει:

1) Ἢ τὸν διπλασιασμὸν τῆς φορολογίας, ἵνα ἐξισωθῇ αὕτη πρὸς τὴν τοῦ οἰνοπνεύματος, ἢ τὴν πλήρη ἀτέλειαν·

2) Τὴν ἀτέλειαν τῶν ἀμύλων χορητικότητος εἴκοσι χιλιογραμμων μὲ τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως τὸ στερμυλόπνευμα μὴ δίδηται εἰς τὸ ἐμπόριον·

3) Τὴν παραγωγὴν ἐκ τῶν στερμύλων ἀντὶ στερμυλοπνεύματος (σούμας) στερμυλάτου οἴνου·

4) Τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἐκθλίψεως διὰ μηχανημάτων·

5) Τὴν σύστασιν Συνεταιρισμῶν, οἵτινες θὰ δυνηθῶσι νὰ προμηθευθῶσι τὰ ἀναγκαῖα μηχανήματα, καὶ

6) Φορολογίαν τοῦ ζύθου ἀνάλογον πρὸς τὴν τοῦ οἰνοπνεύματος.

Ὁ κ. ***Π. Πολυχρονίδης*** ὑποδάλλει τροπολογίαν ὅπως ἡ νέα φορολογία ἀρχίσῃ ἀπὸ τοῦ νέου οἰκονομικοῦ ἔτους 1925, ἀναπτύσσει δὲ τοὺς λόγους δι' οὓς προτείνει τὴν τροπολογίαν ταύτην.

Ὁ κ. ***Λ. Καταφυγιώτης*** λέγει ὅτι δὲν θὰ εἶνε συστατικὸν διὰ τὴν Δημοκρατίαν, μόλις ἐλθοῦσαν, νὰ ὑποδάλῃ φορολογίαν νέαν, μείζονα ἐκείνης ἣν ἐπέδαλεν ἡ Ἐπανάστασις.

Ὁ κ. ***Κ. Γκότσης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι αὔριον ὅμως ἡ Δημοκρατία θὰ μειώσῃ τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ καπνοῦ.

Ὁ κ. ***Λ. Καταφυγιώτης*** εὐχαριστεῖ διὰ τοῦτο τὸν κ. Ὑπουργὸν καὶ συνιστᾷ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ὅπως ληφθῶσι μέτρα ἐν Θεσσαλίᾳ περὶ μὴ ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων καπνῶν, ἵνα μὴ συμβῶσι καὶ ἐκεῖ ὅσα συνέδησαν ἐν Καβάλλᾳ.

Ὁ κ. ***Σ. Γρηγορίου,*** ἀναφέρων τὰς μέχρι τοῦδε γενομένας συζητήσεις ἐπὶ τοῦ φόρου τῶν ἀμύλων, παρατηρεῖ ὅτι, ἐὰν ἐκρίνετο τὸ ζήτημα θεωρητικῶς, θὰ ἔπρεπε νὰ καταλήξωμεν εἰς τὸ νὰ καταργηθῇ τελείως ἡ φορολογία ἐπὶ τῶν ἀμύλων, διότι πρόκειται περὶ ἀνίσου φορολογίας, συμβάλλουσι δὲ οἱ ἄμυλοι εἰς τὴν μείωσιν τῆς φορολογίας τοῦ οἰνοπνεύματος, τὸ ὁποῖον ἀπέδωκε καὶ ἀποδίδει πεύασστὰ ποσὰ εἰς τὸ Κράτος, περὶ τὰ 200 τουτέστι ἑκατομμύρια. Χαρακτηρίζει ὡς ἐχθρὸν τῆς φορολογίας τοῦ οἰνοπνεύματος τοῦ ἀνύδρου τοὺς ἄμυλους, καὶ διὰ τοῦτο αἱ διάφοροι Κυβερνήσεις ἐπινοοῦν διάφορα μέσα ἵνα καταπολεμήσωσι τοὺς ἄμυλους καὶ ἔφθασαν διὰ τοῦτο εἰς τὸ συμπέρασμα νὰ ἐπιδάλλωσιν ἀνάλογον φορολογίαν καὶ ἐπὶ τῶν ἀμύλων πρὸς ἐκείνην ἣν ἐπιδάλλουσι καὶ ἐπὶ τοῦ οἰνοπνεύματος. Καὶ κατὰ θεωρίαν καὶ κατὰ βάσιν οἰκονομικὴν εὑρίσκει ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὴ ἡ φορολογία αὐτή, εἶνε δ' ἐπὶ πλέον καὶ ἐπαχθής, ἀντιψυχολογικὴ καὶ ἀντιλαϊκὴ φορολογία. Ἀναγινώσκει διαφόρους συγκριτικοὺς πίνακας καὶ λέγει ὅτι, ὡς προκύπτει ἐκ τούτων, τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον ἐπὶ πλέον πρόκειται νὰ εἰσπράξῃ τὸ Κράτος

ἀνέρχεται εἰς τὸ μηδαμινὸν ποσὸν τῶν 2 1)2 περίπου ἑκατομμυρίων. Ἀλλ' ὁ φόρος οὗτος, λέγει, εἶνε καταθλιπτικὸς καὶ ἀναφέρει ὁποίας πιέσεις ὑπέστη καὶ ὑφίσταται ἐν Κρήτῃ ὁ Λαὸς πρὸς εἰσπραξιν τοῦ ὀφειλομένου φόρου ἐκ τῶν ἀμβύκων, καὶ καταλήγει συνιστῶν τοὐλάχιστον τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἐπὶ τῶν ἀμβύκων φορολογίας.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερις** προτείνει, προκειμένου νὰ ὁμιλήσωσι πολλοὶ συνάδελφοι, νὰ περιορισθῇ εἰς 5' λεπτὰ ἡ ἀγόρευσις ἑκάστου.

Ὁ κ. **Ν. Ξηρὸς** συνιστᾷ νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ τροπολογία ὅπως τὸ ἐκ στεμφύλων οἰνόπνευμα, τὸ δι' οἰκιακὴν χρῆσιν προοριστμένον, καταργηθῇ τελείως, ἢ τοὐλάχιστον νὰ ὁρισθῇ ἓν ποσὸν ἐκ 30—50 ὀκάδων, τὸ ὁποῖον νὰ μένῃ ἀφορολόγητον.

Ὁ κ. **Χρ. Σακελλαρίδης** λέγει ὅτι ὁ παραγωγὸς δὲν εἶνε ἔμπορος καὶ ἀπορεῖ πῶς ὑπεστηρίχθη καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ τοῦτο. Ὑποστηρίζει ὅτι οἱ παραγωγοὶ πολλαπλῶς φορολογοῦνται καὶ σπεύδουσι νὰ καταβάλωσιν ἀνελλιπῶς καὶ τακτικῶς τοὺς φόρους των. Διὰ τοῦτο αἱ Κυβερνήσεις πρὸς τοὺς παραγωγοὺς στρέφονται καὶ ἐπιβάλλουν φόρους καὶ οὐχὶ πρὸς τοὺς βιομηχάνους καὶ ἐμπόρους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους μόνον τὸ 1)10 εἰσπράττεται. Καὶ ὁ φόρος ἀκόμη τῆς καθαρᾶς προσόδου δὲν εἰσπράττεται, λέγει, ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν, ἐνῷ ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσιν οὗτος εἰσπράττεται ἀνελλιπῶς. Οἱ παραγωγοὶ δὲν εἶνε, λέγει, ἔμποροι καὶ ἔχουσι καὶ αὐτοὶ ἀνάγκην τῶν ἀπολαυῶν των, τοῦτο δὲ δὲν πρέπει νὰ παρίδῃ ἡ Κυβέρνησις, διότι οἱ χωρικοὶ θὰ παύσωσι νὰ πληρώνωσι φόρους. Νόμοι μὴ στηριζόμενοι εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ὁμάδων δὲν δύνανται νὰ εἶνε φόροι δίκαιοι καὶ εὐσυνείδητοι καὶ δὲν δύνανται οὔτε νὰ εὐδοκιμήσωσιν οὔτε νὰ ἀποδώσωσι τὰ προϋπολογιζόμενα ἀποτελέσματα.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** συμφωνῶν πρὸς τὰς γνώμας τοῦ κ. Σακελλαρίδου λέγει ὅτι ὁ φόρος ἐπὶ τῶν ἀμβύκων εἶνε ἐπαχθέστατος καὶ βαρύνει τὰς ἀγροτικὰς τάξεις. Ἀναφέρει δὲ ὅτι ἐν Κερκύρᾳ, ἐνῷ ἄλλοτε ἐλειτούργουν πλεῖστοι ἄμβυκες, σήμερον δὲν λειτουργεῖ οὐδείς, τὰ δὲ στέμφυλα ρίπτονται καὶ γίνονται κόπρος πρὸς ζημίαν τοῦ Κράτους. Ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ κατεπολέμησε, λέγει, τὰς γνώμας τῆς πλειοψηφίας μετὰ τοῦ κ. Ροδοπούλου καὶ ἀπῆλθε. Συνιστᾷ εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν ὅπως τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον θὰ εἰσπραχθῇ ἐκ τῶν ἀμβύκων ἐξευρεθῇ τρόπος νὰ ἐξοικονομηθῇ ἄλλοθεν καὶ ἀπαλλαγῶσι τελείως τοῦ φόρου οἱ ἄμβυκες, ἐν τοῖς χωρίοις ἰδίᾳ.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** συνιστᾷ ὅπως ἐπιφυλαχθοῦν πάντες οἱ ἐγγεγραμμένοι νὰ ὁμιλήσουν εἰς τὴν β' συζήτησιν, ἵνα ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον ἀπόψε εἰς α' συζήτησιν.

Διακόπτεται μετὰ τοῦτο ἡ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου συζήτησις, συναινέσει δὲ τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9.40' μ. μ. διὰ τὴν 1ην μ. μ. τῆς μεθαύριον Δευτέρας.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΙΘ'

τῆς 8 Δεκεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5 μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. Γ. Λουπάση.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι Σερρῶν ζητοῦσιν ὅπως προσδιορισθῶσιν αἱ Σέρραι ὡς παραμεθόριος πόλις.

Ὁ Θρακικὸς Σύλλογος διαμαρτύρεται διὰ τὴν μετάθεσιν τοῦ Γυμνασιάρχου Δράμας καὶ ζητεῖ τὴν ἄμεσον ἀναστολὴν τῆς μεταθέσεως.

Δημοδιδάσκαλοι Σουρλίου ζητοῦσι τὴν μονιμοποίησιν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ Γ. Ἐμμανουήλ.

Οἱ ἐπὶ μισθῷ τμηματάρχου Β' τάξεως εἰσηγηταὶ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας παρακαλοῦσιν ὅπως τροποποιηθῇ τὸ ἀπὸ 25 Σεπτεμβρίου Ν. Διάταγμα.

Οἱ ἐτχάτως διαγραφέντες διὰ τὴν ἐπαναφορὰν εἰς τὸ Στράτευμα 80 ἀπόστρατοι ἀξιωματικοὶ παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως ἀποκατασταθῇ τὴν προσγενομένην εἰς αὐτοὺς ἀδικίαν.

Ὁ Νικόλαος Σαλιβίνος ἐξ Ἄνδρου παρακαλεῖ ὅπως τῷ ἀπονεμηθῇ σύνταξίς τις.

Οἱ ὑπάλληλοι Τ. Τ. Τ. Μυτιλήνης παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ πραγματοποιηθῶσι νέαι ἀπολύσεις.

Οἱ κτηνοτρόφοι τοῦ λιβαδίου Καρατζάνταγλι διαμαρτύρονται ἐναντίον τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀπαλλοτριώσεως.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Αὐλῶνος Τριφυλίας παρακαλεῖ ὅπως μὴ εἰσακουσθῇ ἡ πρότασις τοῦ Εἰσαγγελέως Κυπαρισσίας περὶ καταργήσεως τοῦ ἐκεῖ Εἰρηνοδικείου.

Οἱ Ἔμποροι τῶν Συλλόγων καὶ Σωματείων τῆς ἐργαζομένης ἀττικῆς τάξεως Καρδίτσης καὶ ἅπασαι αἱ κοινότητες τῆς ἐπαρχίας Καρδίτσης διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων καπνῶν πρὸς ἀνυπολόγιστον ζημίαν καπνοπαραγωγῆς.

Οἱ ὑπάλληλοι Τ.Τ.Τ. Ἄργους παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν ἐπὶ τοῦ κλάδου των.

Ἡ Γενικὴ Ἕνωσις Ἰδιοκτησίας ὑποβάλλει τοὺς πίνακας τῶν ἐκμεταλλευτῶν τῆς Ἀττικῆς Ἰδιοκτησίας Ἀθηνῶν καὶ ἐπαρχιῶν πρὸς διαρώτισιν τῆς Συνελεύσεως, σχετικῶς μὲ τὸ ζήτημα τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης** ὑποβάλλει ἔγγραφον τοῦ Εἰσαγγελέως Ἐφετῶν Λιγκίου περὶ χορηγίας ἀδείας διώξεως τοῦ πληρεξουσίου **Ἐμμ. Μαραγκοῦ**.

Παραπέμπεται εἰς τὴν ἀρμοδίαν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ Νομ. Διατάγματος περὶ ρορολογίας τῶν ἀμύλων κλπ.».

Οἱ κ. κ. **Α. Ἀναγνωστόπουλος, Θ. Παπαϊωάννου, Σ. Χατζηγάκης, Μ. Βυζᾶς** καὶ **Ι. Μαμάης** ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ ἀνακλήσεως εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν ἁπάντων τῶν ἐν ἀποστρατεύσει ἢ ἀποτάξει διατελούντων».

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ὁρίζεται μέλος τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς ἀντὶ τοῦ κ. **Φ. Μανουηλίδη** πληρεξουσίου Ἔβρου, παραιτηθέντος, ὁ κ. **Β. Ἀρτεμιάδης** πληρεξούσιος Ἀθηνῶν - Πειραιῶς.

Ὁ κ. **Δ. Καλκανδῆς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐπανεξετάσεως ἀπορριφθέντων μαθητῶν».

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἀκυρώσεως τοῦ νέου τελωνιακοῦ δασμολογίου».

Ὁ κ. **Εὐθ. Βελλιανίτης** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ τῆς συνταξίμου ὑπηρεσίας τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐπιτροπῆς συντάξεων τῶν θυμάτων πολέμου».

Πρόεδρος. Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν ἐγένετο λόγος ἀπὸ τῶν ἀξιοτίμων πληρεξουσίων Ἠλείδος κ. Γόντικαν περὶ ἑνὸς ἐγγράφου συστάσεως τῆς ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπῆς, τὸ ὁποῖον διεδόθη πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως, καὶ λυπεῖται ὁ κ. πληρεξούσιος διότι τὸ ἔγγραφον δὲν τὸ ἤκουσεν ἀνακοινωθὲν εἰς τὴν Συνέλευσιν. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔγγραφον δὲν ἦτο ἁπλῆ σύστασις ἦτο πρότασις τροποποιήσεως τοῦ Κανονισμοῦ, ἡ ὁποία συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ παρεπέμφθη εἰς τὴν ἁρμοδίαν Ἐπιτροπὴν καὶ λίαν προσεχῶς θὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν. Διαλαμβάνει δὲ τὸ ἔξῆς: Συνιστᾷ ἡ Ἐπιτροπή, ἵνα εἰς τὸ ἄρθρον 9 τοῦ εἰδικοῦ Κανονισμοῦ τοῦ ῥυθμίζοντος τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως προστεθῇ ὅτι ψηφίσματα εἰσάγονται μόνον ἐρώτον πρόκειται περὶ συντακτικῶν διατάξεων καὶ ὄχι περὶ νομοθετικῶν ἀντικειμένων. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι περὶ τούτου προτείνει τὴν ψήφισιν ἰδίας διατάξεως, τὴν ὁποίαν διατυπώνει εἰς τὸ ἔγγραφόν της, καὶ ἡ πρότασις παρεπέμφθη εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ Ἐπιτροπὴν διὰ νὰ εἰσαχθῇ ταχέως εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Κατὰ τὴν λῆφθεῖσαν προχθὲς ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως σήμερον προηγεῖται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ παροχῆς ἀδείας εἰς τὴν Κυβέρνησιν πρὸς σύναψιν προσωρινῶν ἐμπορικῶν συμφωνιῶν μετὰ ξένων Ἐπικρατειῶν».

Δ. Λεονάρδος. Παρατήρησιν κατὰ τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως. Οὐδεμία εἶχε ληφθῇ ἀπόφασις, πλὴν μετὰ τὴν λύσιν τῆς συνεδριάσεως συνεννοήθησάν τινες μετὰ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Συνελεύσεως. Κατὰ τὸν Κανονισμὸν τὸν ἰσχύοντα, τὸν ὁποῖον δὲν ἐτροποποιήσαμεν, ὁσάκις δὲν γίνεται Ἔλεγχος Κοινοβουλευτικὸς διὰ τὸ **α** ἢ **β** ζήτημα ἢ λόγῳ διακοπῆς ἢ λόγῳ ἑορτῆς ἢ λόγῳ παρεμπεσόντος ζητήματος, ὁ Κοινοβουλευτικὸς Ἔλεγχος γίνεται τὴν ἑπομένην ἡμέραν. Δὲν γνωρίζομεν οὐδεμίαν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως, καὶ δὲν γνωρίζομεν διατί παραβιάζεται καθ' ἑκάστην ὁ Κανονισμός, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐπιμένει.

Πρόεδρος. Ὅταν ἀρχῇ τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως, δὲν νομίζω δεδικαιολογημένον τὸ παράπονον. Συνέπεσεν ἑορτὴ τὸ Σάββατον καὶ ἐκανονίσθη ἡ Ἡμερησία Διάταξις τῆς Δευτέρας. Καὶ ἐγὼ συμφωνῶ ὅτι ἀπὸ ἀπόψεως κοινοβουλευτικῆς συνηθείας ὁ ἔλεγχος ἀνήκει εἰς τὴν Ἀντιπολίτευσιν καὶ ὁσονδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ Συνέλευσις κυρία τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως, σεβομένη τὴν ἀρχὴν ταύτην, δὲν δύναται νὰ ἀποφασίσῃ τὴν ἀναβολὴν τῶν ἐπερωτήσεων, ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν ἐπερωτώντων. Οὔτε μεταβολὴ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως χωρεῖ ἄνευ τῶν εἰδικῶν ἐγγυήσεων τοῦ Κανονισμοῦ. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου παρατηρεῖται ὅτι ὁ εἰδικῶς ψηφισθεὶς Κανονισμὸς διὰ τὰς συνταγματικὰς διατάξεις δὲν διαλαμβάνει ἰδίαν διάταξιν, ὅτι ματαιουμένης συνεδριάσεως Κοινοβουλευτικοῦ Ἐλέγχου πρέπει νὰ γίνηται ἔλεγχος τὴν ἑπομένην ἡμέραν.

Α. Μπακάλμπασης. Εἶνε ζήτημα ἀρχῆς. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὰς νέας τροποποιήσεις τοῦ Κανονισμοῦ.

Πρόεδρος. Ἐπειδὴ εἴμεθα σύμφωνοι ἐπὶ τῆς οὐσίας, ἂς μὴ συζητῶμεν ἐπὶ τῶν λέξεων. Πραγματικῶς τὸ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ ἔχει τροποποιηθῇ ὁλοκλήρως διὰ τοῦ εἰδικοῦ Κανονισμοῦ. Ἀντὶ τῆς Δευτέρας καὶ Πέμπτης ἀναγράφει ἡμέρας ἐλέγχου, παρεπομένως δὲ καὶ τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας, τὴν Τετάρτην καὶ τὸ Σάββατον καὶ δὲν προστίθεται ὅτι μετακινουμένης συνεδριάσεως γίνεται Ἔλεγχος τὴν ἑπομένην ἡμέραν. Ἀλλ' ἐγὼ συμφωνῶ μεθ' ὑμῶν ὅτι κατ' ἀρχὴν δὲν δύναται νὰ καταργηθῇ οὔτε νὰ περιορισθῇ ὁ Ἔλεγχος. Μετὰ τὴν δήλωσιν ταύτην φρονῶ ὅτι ἐρώτον ὑπάρχει εἰλημμένη ἀπόφασις διὰ σήμερον δυνάμεθα νὰ προχωρήσωμεν συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

Τινὲς πληρεξούσιοι. Δὲν ὑπάρχει ἀπόφασις.

Δ. Λεονάρδος. Ἀναμφισβητήτως σεῖς, κ. Πρόεδρε, ὡς ἄνθρωπος δίκαιος δύνασθε νὰ δώσητε ἐγκυροτέραν λύσιν, ἂν νομίζητε ὅτι θὰ εἶνε αὐτὴ ἡ λύσις, διότι δὲν ἐπροκαλέσαμεν νὰ συζητήσωμεν ἐπ' αὐτοῦ. Τοιαύτη ἀπόφασις δὲν ἐλήφθη.

Πρόεδρος. Αὐτὴν τὴν στιγμὴν λείπουν καὶ οἱ Ἀρχηγοί.

Π. Καρασεβδᾶς. Ἔχετε δίκαιον ὑμεῖς, κ. Πρόεδρε, διότι ἡ νέα τροποποίησις ὁρίζει τὰς ἡμέρας καὶ τί πρέπει νὰ γίνῃ καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος. Πρέπει νὰ γίνῃ μεταβολὴ τοῦ Κανονισμοῦ ἢ ἡ Κυβέρνησις, ὅταν εἶνε ἀνάγκη, νὰ συναινῇ νὰ γίνηται Ἔλεγχος εἰς ἡμέρας συζητήσεως τοῦ συντάγματος.

Δ. Λεονάρδος. Νὰ ἀποφανθῇ ἡ Συνέλευσις κατὰ πόσον θὰ καταργηθῇ καὶ ἡ διάταξις αὐτὴ τοῦ Κανονισμοῦ.

Γ. Σεχιώτης. Ὁμολογῶ ὅτι δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον τίθεται τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἔχει σπουδαιοτάτην σημασίαν, διότι ἀφορᾷ τὸν Κανονισμὸν τῆς Συνελεύσεως. Ὅπως δὲ γνωρίζετε, τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὸν Κανονισμὸν τῆς Συνελεύσεως εἶνε ἐκ τῶν πρωτίστων μὲ τὰ ὁποῖα δέον ν' ἀσχολῆται ἡ Συνέλευσις, διότι ἀφορῶσιν εἰς τὸν τρόπον τῆς διεξαγωγῆς τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας, τῆς συντακτικῆς καὶ τοῦ ἐλέγχου, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ ἔργου τῆς Συνελεύσεως. Ὁ κ. Πρόεδρος διατείνεται ὅτι ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ μὴ τηρήσῃ τὸν Κανονισμόν, διότι, ὅταν δεχθῶμεν νὰ ἀναβληθοῦν αἱ ἐπερωτήσεις κατὰ τὴν τεταγμένην ἡμέραν, αὐτοδικαίως αὗται συζητοῦνται τὴν ἑπομένην συνεδρίασιν. Ἀλλ' ἀφοῦ αἱ τροπολογίαι αἱ ἐπενεχθεῖσαι εἰς τὸν προσωρινὸν Κανονισμὸν δὲν ἐτροποποίησαν τὸ ἄρθρον αὐτὸ τοῦ τακτικοῦ Κανονισμοῦ εἶνε ὑποχρεωμένη ἡ Συνέλευσις σήμερον νὰ συνεχίσῃ τὸν Ἔλεγχον, διότι αὐτοδικαίως ἀνεβλήθη οὗτος διὰ σήμερον. Αἱ τροπολογίαι αἱ γενόμεναι εἰς τὸν προσωρινὸν Κανονισμὸν ἀφορῶσιν εἰς τὸ ἄρθρον κατὰ τὸ ὁποῖον θὰ γίνηται ὁ Ἔλεγχος καὶ μετεβάλλον τὰς ἡμέρας, χωρὶς νὰ μεταβάλλουν τὴν διάταξιν τοῦ τακτικοῦ Κανονισμοῦ, καθ' ἣν, ὅταν μίαν ἡμέραν δὲν γίνῃ Ἔλεγχος, οὗτος ἐπακολουθεῖ αὐτοδικαίως τὴν ἑπομένην συνεδρίασιν. Ἔχω λοιπὸν τὴν γνώμην ὅτι ἡ ληφθεῖσα ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως, ἡ ὁποία δὲν εἶνε κἂν πλήρης ἀπόφασις, διότι κατὰ τεκμήριον ἡ γνώμη τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἐκπροσωπεῖ τὴν γνώμην τῆς πλειοψηφίας, δὲν εἶνε δὲ ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως τροποποιοῦν τὸν Κανονισμόν, διότι ὑπάρχει ἀνάγκη ψηφίσματος διὰ νὰ τροποποιήσωμεν τὸν Κανονισμὸν καὶ ὄχι ἀπόφασις ληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Συνελεύσεως. Ἔχω λέγω, τὴν γνώμην ὅτι ἡ Συνέλευσις, ἂν πέσῃ τὸν Κανονισμόν, πρέπει νὰ τὸν ἐφαρμόσῃ.

Π. Καρασεβδᾶς. Ὁ Κανονισμός, ὅπως ἐτροποποιήθη, διαθέτει ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, ὁρίζει τὴν δεῖνα ἡμέραν τοῦτο καὶ τὴν δεῖνα ἐκεῖνο. Κατ' ἀνάγκην λοιπὸν πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι καταργήθη ἡ διάταξις αὐτή, ἂν θεωρηθῇ ἰσχύουσα, πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι δὲν ἰσχύει ἡ ἄλλη διάταξις τοῦ προσωρινοῦ Κανονισμοῦ, αὐτὸ δὲ ἔγινε παρὰ τὰς διαμαρτυρίας μου ὅτε ἐψηφίζετο. Τώρα, ἂν ἡ Συνέλευσις θέλῃ καὶ ἄλλας ἡμέρας νὰ γίνῃ Ἔλεγχος, δὲν ἀποκλείεται νὰ γίνῃ, τοῦτο, ὡς πολλάκις μάλιστα ἔγινεν. Ἀλλὰ σᾶς ἐρωτῶ ποίας ἡμέρας περιωρίσαμεν τοῦ συντάγματος καὶ ποίας τοῦ Ἐλέγχου; Ἐγὼ τοῦ συντάγματος δὲν ὁλέπω κομμίαν, διότι εἰς τὸ σύνταγμα δὲν ἔχομεν εἰσέλθει ἀκόμη.

Γ. Σεχιώτης. Οὔτε αἱ ἡμέραι τοῦ Ἐλέγχου περιορίζονται οὔτε αἱ ἡμέραι τοῦ συντάγματος καὶ τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας. Τῆς Συνελεύσεως τὸ ζήτημα εἶνε παρέδ' αἱ τροπολογίαι αἱ ὁποῖαι ἐπηνέχθησαν εἰς τὸν προσωρινὸν Κανονισμὸν τῆς Συνελεύσεως δὲν τροποποιοῦσι καὶ τὰς διατάξεις τοῦ τακτικοῦ Κανονισμοῦ, κατὰ τὰς ὁποίας, ἂν δὲν γίνῃ Ἔλεγχος μίαν ἡμέραν ὁριζομένην ἐκ τῶν προτέρων, αὐτοδικαίως ἐπακολουθεῖ οὗτος τὴν ἑπομένην συνεδρίασιν. Τοῦτο δὲν ἐτροποποιήθη, ἀλλὰ παραμένει ὡς ἔχει. Κατὰ συνέπειαν, ἐπειδὴ προχθὲς δὲν ἐγένετο Ἔλεγχος, πρέπει νὰ γίνῃ σήμερον· ἂν σήμερον εἶνε ἡμέρα Συντακτικῆς Ἐργασίας, τοῦτο δὲν σημαίνει. Ἑπομένως συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμὸν τὸν πάγιον, τοῦ ὁποίου ἡ σχετικὴ διάταξις δὲν ἐτροποποιήθη διὰ τῆς τροποποιήσεως τοῦ εἰδικοῦ Κανονισμοῦ, πρέπει νὰ γίνῃ Ἔλεγχος ἐκτὸς ἂν νομίζητε ὅτι γενομένης συνεννοήσεως τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Συνελεύσεως ἀποτελεῖ τροποποίησιν τοῦ Κανονισμοῦ.

Π. Πετρίδης. Δὲν γνωρίζω ποῦ θὰ καταλήξῃ ἡ Συνέλευ-

τις, ἂν θὰ δεχθῇ δηλαδὴ ὡς ἰσχύοντα τὰ συμφωνηθέντα τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ὅπως ἐπακολουθήσῃ σήμερον εἴτε Ἔλεγχος εἴτε Συντακτικὴ Ἐργασία. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχω νὰ παρατηρήσω ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ εἶνε ὅτι αἱ κύριαι αὐτῆς ἐργασίαι αἱ ἀφορῶσαι τὴν ἀσχλίαν αὐτῆς περὶ τὸν καταρτισμὸν τοῦ νέου πολιτεύματός μας, δυστυχῶς, μολονότι παρῆλθον τόσοι μῆνες, καθυστεροῦσι. Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἄξιον παρατηρήσεως καὶ ἀσχέτως πρὸς τὴν λύσιν ἡ ὁποία θὰ δοθῇ ἤθελον παρακαλέσει τὸν κ. Πρόεδρον καὶ τὴν Κυβέρνησιν νὰ θελήσουν νὰ ἐπισπεύσουν ὅπως ἡ Συνέλευσις ἐπιληρθῇ τοῦ κυρίου αὐτῆς ἔργου, διότι ἡ παράτασις μιᾶς τοιαύτης καταστάσεως δὲν εἶνε τόσον ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης ἀσπαστὴ ἐπιφέρει δὲ δυσφορίαν, δικαιολογημένην, ἐπὶ ζημίᾳ τῶν γενικῶν συμφερόντων τοῦ Τόπου, πρὸ παντὸς δὲ τοῦ κύρους τῆς Συνελεύσεως.

Γ. Σεχιώτης. Δὲν διαφωνῶ εἰς αὐτά, ἀλλὰ πρόκειται περὶ παραβάσεως τοῦ Κανονισμοῦ.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Ἂν ἀρχίσωμεν νὰ συζητῶμεν περὶ τοῦ ἂν πρόκειται νὰ γίνῃ Ἔλεγχος ἢ Νομοθετικὴ Ἐργασία, φοβοῦμαι μὴ χάσωμεν τὰς ὥρας μας χωρὶς νὰ γίνῃ τίποτε. Ἡ Κυβέρνησις, ὑποθέτω, εἶδεν ἀρκετὴν εὐκαιρίαν μέχρι τοῦδε εἰς πᾶν ὅτι ἀφορᾷ τὸν Κοινοβουλευτικὸν Ἔλεγχον. Ἐθυμήθη δὲ καὶ ἡμέρας ἀφιερωμένας εἰς ἄλλα θέματα καὶ ὄχι εἰς τὸν Ἔλεγχον διὰ νὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ Ἐλέγχου, ὁ ὁποῖος εἶνε δυνατὸν νὰ θέσῃ τὴν θέσιν τῆς Κυβερνήσεως. Ἀφοῦ ἔδωκε τοιαῦτα δείγματα, ὑποθέτω, δὲν δύναται τις νὰ τὴν κατηγορήσῃ ὅτι θέλει ν' ἀποφύγῃ τὸν Κοινοβουλευτικὸν Ἔλεγχον. Προχθὲς ἐκάμαμεν μίαν ἀπόφασιν καὶ κατὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν εἴπομεν ὅτι σήμερον θὰ προηγεῖτο ἡ ψήφισις νομοσχεδίων τινῶν, τὰ ὁποῖα εἶνε ἐπειγούσης φύσεως, ὅπως τὸ περὶ δασμολογίου, τὸ περὶ ἀποκεντρώσεως, τοῦ ὁποίου ἴσως θὰ δυνηθῶμεν νὰ ψηφίσωμεν τὸ πρῶτον ἄρθρον καὶ τὰ λοιπὰ νὰ ἀποχωρίσωμεν εἰς εἰδικὸν νομοσχέδιον. Τὸ πρῶτον μάλιστα ἄρθρον ἔχει ὑποβληθῇ ὑπὸ τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» καὶ τὸ υἱοθετήσαμεν ὅπως ὑποβληθῇ διὰ νὰ δοθῇ κάποια ἐξουσία εἰς τοὺς Γενικοὺς Διοικητάς, ἡ ὁποία εἶνε ἀναγκαιοτάτη, ἰδίᾳ διὰ τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τοὺς πρόσφυγας. Ὑποθέτω, χωρὶς ν' ἀρχίσωμεν γενικωτέραν συζήτησιν, ὅτι θὰ ἠμποροῦσαμεν νὰ ψηφίσωμεν μερικὰ νομοσχέδια καὶ ἐὰν θέλητε, ἐρχόμεθα κατόπιν εἰς τὰς Ἐπερωτήσεις. Ὅπως ἡμεῖς ἐδείξαμεν ἐπανειλημμένως ὅτι θυσιάζομεν ἡμέρας μὴ ἀνηκούσας εἰς τὸν Ἔλεγχον τῶν Κοινοβουλευτικῶν διὰ νὰ συνεχισθῇ αὐτός, νομίζω ὅτι σήμερον δύναται νὰ θυσιάσῃ καὶ ἡ Συνέλευσις μίαν ἡμέραν δι

ἐπειγούσης φύσεως νομοθετικὴν ἐργασίαν.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν ἤμην ἐδῶ κατὰ τὴν ἔγερσιν τῆς συζητήσεως. Ὅτι ἀνησύχησε τοὺς ἀξιοτίμους πληρεξουσίους, οἱ ὁποῖοι ἐπιμένουν ὅπως γίνῃ σήμερον Κοινοβουλευτικὸς Ἔλεγχος, εἶνε ὁ φόβος μήπως διὰ μιᾶς νέας συνηθείας καταργηθοῦν οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ ἐξασφαλίζουσαι τὸ ἔργον τῆς Ἀντιπολιτεύσεως. Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι ἡ Κυβέρνησις διέθεσε πρὸς ἄσκησιν Κοινοβουλευτικοῦ Ἐλέγχου ἡμέρας αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸν Κανονισμὸν ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ τὴν νομοθετικὴν ἢ ἄλλην ἐργασίαν. Καὶ τὸν διέθεσε διὰ τὸν Κοινοβουλευτικὸν Ἔλεγχον ὅπως ἔγινε πάντοτε καὶ ὑφ' ὅλων τῶν προηγουμένων Κυβερνήσεων προκειμένου περὶ ζητημάτων τὰ ὁποῖα ἔθιγον σοβαρῶς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ λυθοῦν διὰ νὰ μὴ χάσῃ ἐντελῶς τὸ κῦρός της ἡ Κυβέρνησις. Ἐξ ἄλλου, ὅπως ἀπ' ἀρχῆς ἐδηλώσαμεν, ἔχομεν ὅλην τὴν διάθεσιν νὰ διευκολύνωμεν, ἐρώτων ἐνταῦθα, καὶ ἡ ἀποστολὴ ἡ ἰδική μας δὲν μᾶς ἐπιτρέπει τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς καὶ ἐρώτων δὲν ὑπάρχουν σοβαραὶ καὶ ἐπειγούσης φύσεως ἐπερωτήσεις καὶ ὑπάρχει ἐξ ἀντιθέτου πολὺ σοβαρὰ καὶ ἐξαιρετικῶς ἐπείγουσα νομοθετικὴ ἐργασία δὲν θὰ εἴχομεν ἀντίρρησιν νὰ δεχθῶμεν αἱ ἐπερωτήσεις νὰ τεθοῦν εἰς δευτέραν μοῖραν καὶ νὰ προταχθῶσιν ὡρισμένα νομοσχέδια.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ Κυβέρνησις δηλώνει ὅτι εἶνε ἐξαιρετικῶς ἐπείγοντα τὰ δύο νομοσχέδια, τὸ τοῦ δασμολογίου καὶ τὸ τῆς ἀποκεντρώσεως, ἡμεῖς δὲν ἔχομεν ἀντίρρησιν νὰ προταχθοῦν αὐτὰ καὶ νὰ ἐπακολουθήσουν αἱ ἐπερωτήσεις, τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον ἡμεῖς ἠθέλομεν σήμερον νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν ἡμέραν δι' Ἔλεγχον, ὅπως προτάξωμεν τὸ ὄχι ὀλιγώτερον σοβαρὸν καὶ ἐξαιρετικῶς ἐπείγον ζήτημα τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης διὰ τὰς μειονότητας. Ἀλλὰ κωλυομένου σήμερον τοῦ κ. πληρεξουσίου ἐκ Κορινθίας, τοῦ κ. Ρέντη, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀναλάβει νὰ εἰσηγηθῇ τὰ τῆς ἐπερωτήσεως, κατ' ἀνάγκην θὰ ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις.

Ἤθελον ἀκόμη νὰ εἴπω δύο λέξεις εἰς ὅσα εἶπεν ὁ ἐκ Κορινθίας πολίτευτής κ. Πετρίδης ἐξ ἀφορμῆς ἴσως κακοβούλου ἀρθρογραφίας μερικῶν ἐφημερίδων συστηματικῶς ὑπονομευουσῶν ἀνέκαθεν τὴν Συνέλευσιν διὰ κακοβούλων κατ' αὐτῆς κατηγοριῶν, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἐκπληροῖ δἠθεν τὸ καθῆκόν της καὶ ὅτι σπαταλᾷ τὸν χρόνον της εἰς ἐπουσιώδῃ ἔργα.

Ἐγὼ δὲν γνωρίζω νὰ ἐσπατάλησεν ἡ Συνέλευσις τὸν χρό

νον της τοὐλάχιστον ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος, εἰς δευτερευούσης σημασίας ζητήματα. Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως, θὰ ἴδωμεν ὅτι τὴν Συνέλευσιν ἀπησχόλησαν σχεδὸν πάντοτε σπουδαιότατα ζητήματα, τόσον ὅσον ἀφορᾷ τὸ νομοθετικὸν αὐτῆς ἔργον ὅσον καὶ τὸν Κοινοβουλευτικὸν Ἔλεγχον.

Ὁ κ. ἐκ Κορινθίας πληρεξούσιος ἠμπορεῖ νὰ θεωρῇ ἐπουσιώδη πράγματα τὴν ἐπερώτησιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἢ τὴν ἄλλην ἐπερώτησιν περὶ περιθάλψεως τῶν ἀναπήρων καὶ τόσα ἄλλα ζητήματα, τὰ ὁποῖα κατέληξαν εἰς οὐσιαστικὰ ἀποτελέσματα. Καὶ λέγω τοῦτο, διότι ὅλαι αἱ ἐπερωτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀνεπτύχθησαν ἀπὸ ἡμᾶς, εἶχον οὐσιαστικὰ ἀποτελέσματα.

Πιθανὸν ὁ κ. πληρεξούσιος ἐκ Κορινθίας νὰ θεωρῇ ὅτι αὐτὰ εἶνε ἐπουσιώδη πράγματα καὶ ὅτι κύριον προορισμὸν ἔχει ἡ Συνέλευσις νὰ ψηφίσῃ ἀπνευστὶ τὸ σύνταγμα, ἵνα ἱκανοποιηθῶσιν αἱ πολιτικαὶ ἀξιώσεις δύο ἢ τριῶν ἐφημερίδων κακοβούλως καὶ συστηματικῶς ἐπιτιθεμένων κατὰ τῆς Συνελεύσεως.

Ἡμεῖς δὲν ἠμποροῦμεν νὰ συμφωνήσωμεν. Δὲν θὰ εἶνε μάλιστα ἄξιον τῆς Συνελεύσεως ν' ἀπασχολῆται μὲ αὐτὰς τὰς ἀστείας κατηγορίας κατὰ τῆς Συνελεύσεως, ὁπωσδήποτε καὶ ἂν προέρχωνται αὐταί.

Ἡ Ἀντιπολίτευσις μέχρι τῆς στιγμῆς αὐτῆς ἐξεπλήρωσε τὸ καθῆκόν της καὶ θὰ τὸ ἐκπληρώσῃ μέχρι τέλους, ἀδιαφοροῦσα δι' οἱασδήποτε συκοφαντικὰς ἐναντίον της ἐπιθέσεις.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον δὲν ἠμπορεῖ νὰ παρέλθῃ ἐν σιγῇ ἡ Ἀντιπολίτευσις εἶνε αἱ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἐπαναλαμβανόμεναι ἀπειλαὶ κατὰ τοῦ Σώματος περὶ διαλύσεως αὐτοῦ, ἀπειλαὶ δυστυχῶς αἱ ὁποῖαι παρέχουν τὴν ἐντύπωσιν, καθ' ὃν τρόπον διατυποῦνται, ὅτι ἔχουν τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῆς Κυβερνήσεως.

Δὲν ὑπάρχουν βεβαίως ὑπεύθυνοι δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλ' εὑρίσκονται ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς λόγους ἐκστομισθέντας ἀπὸ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως.

Ἀλλ' ἂν ὑπάρχῃ, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς Κυβερνήσεως, ἀνάγκη νὰ διαλυθῇ τὸ Σῶμα εἶχε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ φέρῃ πρὸ τοῦ Σώματος τὸ ζήτημα τῆς αὐτοδιαλύσεως αὐτοῦ.

Δὲν εἶνε ἀξιοπρεπὲς διὰ τὴν Συνέλευσιν καὶ τὴν Κυβέρνησιν αἱ διαρκεῖς καὶ ἀστεῖαι ἀπειλαί, αἱ ὁποῖαι ἐξ ἄλλου δὲν φανερώνουν καὶ πρόθεσιν τῆς Κυβερνήσεως σοβαρῶς πρὸς ταχεῖαν ἐνέργειαν ἐκλογῶν, ὅπως ὑποθέτουν μερικοί. Διότι, ἂν συνέβαινε τοῦτο, θὰ ἔπρεπε πρὸ πάσης ἄλλης νομοθετικῆς ἐργασίας νὰ προτάξῃ τὸ σχέδιον νόμου περὶ ἀναθεωρήσεως

τῶν καταλόγων. Εἶνε τρεῖς μῆνες τώρα καὶ πλέον ἀφ' ὅτου ἀπεφασίσθη ἡ ριζικὴ ἀναθεώρησις τῶν καταλόγων καὶ ἀκόμη ἀναμένομεν τὸ σχετικὸν νομοσχέδιον.

Ποῖοι λοιπὸν εἶνε ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ ματαιώσουν τὸν κύριον προορισμὸν τῆς Συνελεύσεως καὶ οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ παρατείνουν χάριν προσωπικῶν λόγων τὸν βίον τῆς Συνελεύσεως; Ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ κάμῃ κατηγορηματικὰς δηλώσεις καὶ νὰ κόψῃ κάθε δεσμὸν αὐτῆς πρὸς τὰς ἀστείας αὐτὰς ἀπειλὰς μερικῶν ψευδολόγων ἐφημερίδων, ἀπειλὰς αἱ ὁποῖαι, ἐπαναλαμβάνω, δύνανται μὲν νὰ εἶνε ἀνάξιαι προσοχῆς, ἀλλ' ἐφόσον δὲν γίνεται διάψευσις αὐτῶν κατηγορηματικὴ καταρρίπτουν καὶ τὸ κῦρος τῆς Συνελεύσεως καὶ κυρίως τὸ κῦρος τῆς Κυβερνήσεως.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Νομίζω ὅτι εἰσερχόμεθα εἰς ἐπερώτησιν καὶ μάλιστα κατὰ τρόπον κάπως πρωτοφανῆ. Ἀφοῦ μετὰ τόσου κόρους καὶ μετὰ τόσου θάρρους ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς λέγει ὅτι ἦσαν ἀνάξιαι προσοχῆς αἱ ἀπειλαί, διὰ τίνα λόγον τὰς ἠξίωσε τόσον μεγάλης προσοχῆς; Ἄλλοτε ὁ ἴδιος ἀπεκήρυξεν ἐφημερίδα ἡ ὁποία ἀνῆκεν εἰς τὸ κόμμα του καὶ εἶπεν ὅτι ἡ ἐφημερὶς αὐτὴ δὲν εἶνε ἐφημερὶς ἐμπνεομένη ἀπὸ τὰς γνώμας καὶ τὰς σκέψεις τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλ' εἶνε ἐφημερὶς ἀνήκουσα εἰς τὴν «Δημοκρατικὴν Ἕνωσιν», τῆς ὁποίας συνέπεσε νὰ ἡγεῖτο αὐτὸς ὁ τότε Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως! Διὰ τίνα λοιπὸν λόγον θὰ καθίστατο ὑπεύθυνος ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις διὰ τὰς ἰδέας φύλλων ἐκπροσωπούντων μέρος τῆς κοινῆς γνώμης, ἄλλων περισσότερον καὶ ἄλλων ὀλιγώτερον, ἐνῷ εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ παροῦσα Κυβέρνησις ἀληθῶς δὲν ἔχει τὴν εὐτυχίαν νὰ ἔχῃ φύλλον οὔτε ἐπίσημον οὔτε ἡμιεπίσημον; Ὁ κ. ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς εἶπεν· Ὀφείλετε νὰ προβῆτε εἰς κατηγορηματικὰς δηλώσεις. Εἰς τίνος εἴδους δηλώσεις; Ἡ ἱστορία ὅλων τῶν Λαῶν καὶ τοῦ ἰδικοῦ μας ἔχει ἀποδείξει περιτρανῶς ὅτι μία Συνέλευσις δὲν ἠμπορεῖ νὰ παρατείνῃ κατὰ τὸ δοκοῦν τὸν βίον της καί, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, διαλύεται καθ' ἣν στιγμὴν δὲν ἔχει καμμίαν ὄρεξιν νὰ διαλυθῇ. Ἔλεγεν ὁ κ. ἐκ Μαντινείας πολιτευτὴς ὅτι, ἐὰν αἰσθανώμεθα ὅτι εἶνε ἐθνικὴ ἀνάγκη ἡ διάλυσις, πρέπει νὰ εἰσηγηθῶμεν τὴν αὐτοδιάλυσιν. Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία περὶ αὐτοῦ, καὶ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν θὰ ἠσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην ταύτην δὲν θὰ ἐδιστάζομεν πῶς νὰ εἰσηγηθῶμεν εἰς τὴν Συνέλευσιν τὴν διάλυσιν ἑαυτῆς. Θὰ ἐκθέσωμεν καὶ τοὺς λόγους δι' οὓς εἶνε ἐπιβεβλημένη ἡ διάλυσις καὶ τί θὰ γίνῃ. Ἐὰν ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις θελήσῃ νὰ μᾶς ἀκούσῃ ἢ ὄχι, τοῦτο εἶνε ἄλλο ζήτημα. Ἀλλ' ἡ ἀξίωσις τοῦ νὰ κάμωμεν κατηγορη-

ματικὰς δηλώσεις διὰ τὸ μέλλον δὲν εἶνε, νομίζω, ποτὲ ὀρθή. Εἰς στιγμὴν δυσφορίας εἶνε δυνατὸν νὰ σκεφθῇ πᾶς τις ὅτι ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ διαλυθῇ ἀμέσως· θὰ ἠδυνάμεθα τότε νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ ἄλλοι διενοήθησαν τὴν διάλυσιν τῆς Συνελεύσεως χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀκόμη δυσφορία, ἀλλὰ δὲν τὴν διέλυσαν διότι δὲν εὑρῆκαν τὴν συγκατάθεσιν τῶν ἁρμοδίων παραγόντων.

Α. Παπαναστασίου. Ποῖοι εἶνε αὐτοὶ οἱ ἄλλοι;

Α. Μιχαλακόπουλος. Τοὺς γνωρίζετε, διότι σεῖς τὸ διενοήθητε.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν διενοήθην τίποτε.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἐγὼ σᾶς λέγω ὅτι τὸ διενοήθητε, καὶ εἶνε περιττὸν νὰ διατάξωμεν ἀποδείξεις ἐπ' αὐτοῦ. Ἡ Συνέλευσις εἶνε ἐλευθέρα νὰ πιστεύσῃ ὅ,τι θέλει, ἢ τοὺς λόγους σας ἢ τοὺς ἰδικούς μου. Ὥστε βλέπετε ὅτι, ὅπως δὲν σᾶς παρεξήγησα ἐγὼ ἄλλοτε, δὲν πρέπει νὰ μὲ παρεξηγήσητε καὶ σεῖς. Ἡ ζωὴ τῆς Συνελεύσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς σοβαρότητος τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, ὄχι, δυστυχῶς, ὅπως τὴν ἀντιλαμβάνόμεθα ἡμεῖς, ἐντὸς τῆς αἰθούσης ταύτης, ἀλλ' ὅπως τὴν ἀντιλαμβάνεται ἡ κοινὴ γνώμη, ἡ ὁποία εἶνε ὑπέρτατος κυριάρχης κριτὴς τῶν πράξεων ἡμῶν. Ἐξ αὐτῆς καὶ μόνης ἐξαρτᾶται ἡ παράτασις τοῦ βίου τῆς Συνελεύσεως, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Λαὸς πεισθῇ ὅτι ἡ Συνέλευσις ἐργάζεται συντόνως καὶ σοβαρῶς καὶ δὲν κατατρίβει τὰς ὥρας της εἰς ματαίους λόγους, σᾶς βεβαιῶ ὅτι, καὶ ἂν θέλωμεν νὰ διαλυθῶμεν, δὲν θὰ ἐπιθυμήσῃ νὰ διαλυθῶμεν. Θὰ ἔλεγεν ἁπλούστατα: κάμνουν καλὰ τὴν δουλειά των· διατί νὰ ἐχωμεν νέας ἐκλογάς; Ἐὰν τοὐναντίον, κατορθώσωμεν, καὶ τὸ φοβοῦμαι, νὰ παραχθῇ μία ἀτμόσφαιρα δυσμενής, μία δημοσία γνώμη κακή, τότε, ὅσον καὶ ἂν εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι κάμνομεν τὸ καθῆκόν μας, θὰ εὑρεθῶμεν πρὸ ἐξεργέσεως τοιαύτης, καθ' ἣς οὐδὲν θὰ δύναται νὰ ἰσχύῃ. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μὴ χάνωμεν ὥραν καὶ ἂς συζητήσωμεν τὰ νομοσχέδια περὶ ὧν ἐμείναμεν σύμφωνοι.

Α. Παπαναστασίου. Ἐκφράζω τὴν ἔκπληξίν μου, διότι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ἀνακαλύψας, φαίνεται τελευταίως κάποιο νοσκόπιον, ἐξηκριβώσεν ὅτι διενοήθην ποτὲ ἐγὼ νὰ διαλύσω τὴν Συνέλευσιν. Αὐτὸ εἶνε ἀπολύτως ἀνακριβές. Ὅ,τι δὲ ἀντιστρόφως εἶνε ἀπολύτως ἀκριβές, εἶνε ὅτι, ἐφόσον ἐγὼ εὑρισκόμην εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἀπὸ καμμίαν ἐφημερίδα, οὔτε φιλικὴν οὔτε ἐχθρικήν, δὲν διετυπώθη ἀπειλὴ οἱαδήποτε διαλύσεως τοῦ Σώματος.

Α. Μιχαλακόπουλος. Διότι εἰργάζετο καλὰ τὸ Σῶμα τότε, ἐνῶ τώρα δὲν ἐργάζεται.

Α. Παπαναστασίου. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶνε οὐσιαστικὸν εἶνε τὸ ἑξῆς· ὅτι συστηματικῶς ἀπὸ τὰς φιλικὰς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐφημερίδας διατυποῦται ἡ ἀπειλὴ, τὴν ὁποίαν εἰς στιγμὴν δυσφορίας καὶ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐξεστόμισεν ἐντὸς τῆς αἰθούσης αὐτῆς, ἡ ἀπειλὴ τῆς διαλύσεως τοῦ Σώματος. Περὶ αὐτοῦ ἀκριβῶς πρόκειται, περὶ μιᾶς συνεχοῦς ἀπειλῆς, ἡ ὁποία δὲν ἠμποροῦ παρὰ νὰ δυσχεραίνῃ καὶ τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως. Διότι δὲν φαντάζομαι ὅτι εἶνε κανεὶς ἱκανὸς νὰ ὑποστηρίξῃ σοβαρῶς ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἐργάζηται μὲ τὴν ἀπαιτουμένην ἡρεμίαν ἡ Συνέλευσις, ὅτε ἀντιλαμβάνεται ὅλος ὁ κόσμος ὅτι ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ἐκπέμπεται διαρκῶς ἀπειλὴ διαλύσεως τοῦ Σώματος. Καὶ ἐπαναλαμβάνομεν καὶ ἡμεῖς ὅτι, ἂν ἡ Κυβέρνησις σοβαρῶς νομίζῃ ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ ζήτημα διαλύσεως ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως ἢ φαντάζηται ὅτι ἔχει τὴν δύναμιν νὰ λάβῃ ἀπόφασιν περὶ διαλύσεως, χωρὶς ἐχει τὴν δύναμιν νὰ λάβῃ ἀπόφασιν περὶ διαλύσεως, χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ τὴν γνώμην τῆς Συνελεύσεως, ὀφείλει νὰ κάμῃ τὸ καθῆκόν της καὶ νὰ μὴ δέχηται νὰ βίπτωνται ἄκιστα σοβαραὶ περὶ διαλύσεως ἀπειλαί, αἱ ὁποῖαι, ἂς εἶνε σοβαραὶ ἢ Κυβέρνησις, δὲν εἶνε ἱκαναὶ νὰ ἐπιτύχουν τὸν σκοπόν των.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρ. Κυβερνήσεως). Ἡ Κυβέρνησις θὰ κάμῃ τὸ καθῆκόν της.

Π. Πετρίδης. Μοὶ φαίνεται ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀριστερᾶς ἔχει τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῆς ἐρευρέσεως τοῦ νοσκοπίου, διότι ἐκ μιᾶς ἁπλῆς συστάσεως ἰδικῆς μου πρὸς ταχεῖαν ἔναρξιν τοῦ κυρίου ἔργου τῆς Συνελεύσεως τῆς συντακτικῆς ἐργασίας ἀνεῦρεν ὅτι αὐτὴ εἶνε ὑποβολιμαία καὶ ὅτι ἐγὼ ἐκπροσωπῶ γνώμας ἐφημερίδων ἢ ἐκτὸς τοῦ Κοινοβουλίου ὁμάδων. Ἐγὼ ἐξεπροσώπουν μόνον τὴν ἀτομικήν μου γνώμην ταῦτα συστήσας, καὶ φρονῶ ὅτι ὡς ὀκδίζουσι κατατριβόμεναι εἰς ἀσήμαντα θέματα αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως δὲν εἶνε ἱκανοποιητικαί. Νομίζω δὲ ὅτι ὁλόκληρος ἡ Συνέλευσις συμμερίζεται τὴν γνώμην ταύτην. Τὸ κύριον ἔργον τῆς Συνελεύσεως εἶνε ἡ συντακτικὴ ἐργασία, διότι διὰ τοῦτο ἐστάλημεν παρὰ τοῦ Λαοῦ, τοιαύτη δὲ μέχρι τοῦδε δὲν ἤρχισε νὰ γίνηται. Δὲν ἀμφισβητῶ τὸ δικαίωμα τοῦ Ἐλέγχου, θέλω δὲ τοῦτον εὐρὺν ἐπὶ σπουδαίων ζητημάτων, ἀλλ' εἶχον καὶ ἐγὼ τὸ δικαίωμα νὰ συστήσω ὡς πληρεξούσιος ὅτι ὀφείλει ἡ Συνέλευσις νὰ προχωρήσῃ ταχέως εἰς τὸ συντακτικὸν αὐτῆς ἔργον, ἂν θέλωμεν νὰ εἴμεθα σύμφωνοι μὲ τὴν ἀποστολήν μας.

Γ. Σεχιώτης. Κἀίτοι καὶ ἐγὼ δὲν ἀμφισβητῶ τὸ δικαίωμα τοῦ Ἐλέγχου, δὲν παύω ὅμως νὰ ἔχω τὴν γνώμην ὅτι γίνεται σπατάλη χρόνου πολυτίμου, ὁ ὁποῖος θὰ ἠδύνατο ἐπωφελέστερον νὰ χρησιμοποιηθῇ, ἵνα ἡ Συνέλευσις ταχύτερον φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα τῶν ἐργασιῶν της. Ἀλλ' ἡ σπατάλη αὕτη δὲν ὀφείλεται μόνον εἰς τὴν Ἀντιπολίτευσιν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κυβερνητικὴν παράταξιν, ἡ ὁποία οὐδεμίαν τάξιν ἔχει ἐπιβάλει εἰς τοὺς φίλους της. Κατηναλώσαμεν τρεῖς ὁλοκλήρους ἡμέρας διὰ νὰ συζητήσωμεν περὶ τῆς προσαγωγῆς τῶν πρακτικῶν τῆς Α΄ Συνόδου, καὶ ἡ σπατάλη αὕτη ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπρονόησε νὰ θέσῃ τὸ ζήτημα ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ἐκεῖ ὅπου ἔπρεπεν. Ἔπειτα εἴχομεν τὴν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου περὶ τῶν ἀμβύκων διὰ νὰ ἐπαναληφθῶσι τὰ ἴδια. Ὑπῆρχε ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἀπορριφθέντων μαθητῶν ἠδύνατο ὁ κ. Ὑπουργός, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔκαμε μετὰ τρεῖς ἡμέρας, νὰ παραπέμψῃ τὸ νομοσχέδιον εἰς Ἐπιτροπήν, νὰ τὸ κάμῃ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας. Κατηναλώθη λοιπὸν πολυτιμότατος χρόνος ἐντελῶς ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία οὔτε ὅσον ἀφορᾷ τὸν Ἔλεγχον ἐπέδειξεν ἐπιτηδειότητα οὔτε ὅσον ἀφορᾷ τὴν Νομοθετικὴν Ἐργασίαν ἐπιβολὴν εἰς τοὺς φίλους της διὰ τὴν μὴ ἀπώλειαν πολυτίμου χρόνου.

Δ΄ Καλκανδῆς. Δικαίως τόσον τραγικὴ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοιούτου ζητήματος, ἐνῶ καὶ ἡμεῖς ἐπισήμως γνωρίζομεν τί συμβαίνει καὶ οἱ ἔξω γνωρίζουν τί συμβαίνει. Λοιπὸν πρότεινα τοῦτο, νὰ προχωρήσωμεν ἐν συνεννοήσει καὶ ὁμονοίᾳ. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει πάντες καλυσιεργοῦμεν καὶ πρῶτος ἐγώ.

Πρόεδρος. Ἔληξεν ἡ συζήτησις.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) παρακαλεῖ ὅπως οἱ κ. κ. πληρεξούσιοι οἵτινες ἔλαβον τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ῥαδίου μεταδῶσιν εἰς τὸν Εἰσαγγελέα πρὸς ἀνάκρισιν, διότι μέχρι σήμερον ἔχουν μεταδῆ μόνον δύο.

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ παροχῆς ἀδείας εἰς τὴν Κυβέρνησιν πρὸς σύναψιν προσωρινῶν ἐμπορικῶν συμφωνιῶν μετὰ ξένων Ἐπικρατειῶν».

Ὁ κ. ***Α. Μάρκου*** ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ δασμολογίου καὶ ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὰ λιπάσματα, τὰ νήματα, τὰς φλανέλλας καὶ τὰ τσιμέντα. Παρακαλεῖ σχετικῶς ὅπως καταρτισθῇ εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τοῦ δασμολογίου, ἵνα ἐλαττωθῇ ὁ φόρος ἐπὶ ὡρισμένων εἰδῶν τὰ ὁποῖα ἐπιβαρύνουσι τὰς λαϊκὰς τάξεις. Ἡ δὲ θεν προστατευτικὴ τῆς βιομηχανίας φορολογία ἐπιβαρύνει τὰς λαϊκὰς τάξεις ἐπ' ὠφελείᾳ ὡρισμένων μόνον καὶ ὀλιγαρίθμων βιομηχάνων.

Ὁ κ. ***Κ. Γκότσης*** (Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν) παρατηρεῖ ὅτι νῦν δὲν συζητεῖται τὸ δασμολόγιον, τὸ ὁποῖον κατηρτίσθη ἀπὸ ἑνὸς ἤδη ἔτους, κατόπιν μελέτης εἰς ἣν προέβη ἡ εἰδικὴ ἐπὶ τοῦ δασμολογίου Ἐπιτροπή.

Ὁ κ. ***Α. Δενδρινὸς*** παρατηρεῖ ὅτι εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην δὲν συμμετέσχον ἀντιπρόσωποι τῶν ἀγροτικῶν ὀργανώσεων.

Ὁ κ. ***Ι. Κούνδουρος*** παρατηρεῖ ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ ὑποβάλλωνται μέτρα ὑπὸ τὸν τύπον ψηφισμάτων, προτείνει δὲ ὅπως γίνεται τοῦτο μόνον ὁσάκις πρόκειται περὶ ἐξαιρετικῶς ἐπειγόντων ζητημάτων.

Ὁ κ. ***Δ. Μαργέτης*** ἐπορεῖ πῶς προσάγεται ψήφισμα περὶ ἀναστολῆς τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ δασμολογίου ἐπὶ 1 1/2 μῆνα μόνον καὶ οὐχὶ περὶ παντελοῦς αὐτοῦ καταργήσεως. Διαμαρτύρεται κατὰ τῆς προηγουμένης Κυβερνήσεως, ἥτις κατώρθωσε νὰ ἐπιβάλῃ τοιοῦτο δασμολόγιον χωρὶς κανεὶς νὰ λάβῃ εἴδησιν, τονίζει μάλιστα τὸ γεγονὸς ὅτι ἐτέθη καὶ διάταξις καθ' ἣν ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ θὰ ἤρχιζε μετὰ ἓν ἔτος, ἵνα μὴ γίνῃ ἀκριβῶς τοῦτο ἀντιληπτόν. Φρονεῖ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ συσταθῇ εἰδικὴ κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τοῦ δασμολογίου.

Ὁ κ. ***Κ. Γκότσης*** (Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ συσταθῇ ἡ τοιαύτη κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπή, ἥτις νὰ ἀρχίσῃ μάλιστα ἀπὸ αὔριον τὰς ἐργασίας της.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** ἐρωτᾷ ἀπὸ πότε θὰ ἀρχίσῃ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ δασμολογίου.

Ὁ κ. ***Κ. Γκότσης*** (Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι θὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ 1ης Μαρτίου.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ νέον δασμολόγιον πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τῶν ἐμπορικῶν συμβάσεων, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τοῦτο θὰ ἐσήμαινε μίαν βαρυτάτην φορολογίαν.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** λέγει ὅτι ἔχομεν τὰ δεδομένα ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ προσπαθήσῃ νὰ συνάψῃ τὰς ἐμπορικὰς συμβάσεις καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅτι θὰ προσπαθήσῃ νὰ ἐπιτρέψῃ πᾶσαν ἐπιβαλλομένην τροποποίησιν εἰς τὸ δασμολό-

γιον, ὥστε ἐπὶ τούτου δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ συζήτησις. Ἐὰν πρόκειται ὅμως νὰ συσταθῇ κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ θὰ ἔπρεπε νὰ κατατεθῶσι πλήρη πάντα τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα θὰ εἶνε χρήσιμα ὅπως μορφώσῃ σαφῆ γνώμην τῶν ζητημάτων ἡ Συνέλευσις, ἵνα μὴ ἐνεργῇ αὕτη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐντυπώσεων τῆς στιγμῆς.

Ὁ κ. **Α. Παπανασταίου** ἐπαναλαμβάνει ὅτι τὸ δασμολόγιον ἔχει προορισμὸν νὰ τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν ὁμοῦ μετὰ τῶν συμβάσεων.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης** συνεχίζων λέγει ὅτι πρέπει ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴν ἑνὸς τοιούτου δασμολογίου. Ἀναφέρει γνώμην τοῦ κ. Χαριλάου, προέδρου τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου, καθ' ἣν διατάξεις τινὲς τοῦ νέου δασμολογίου εἶνε παράλογοι καὶ ἐξωφρενικαί, ὡς τοιαύτην δὲ ἀναφέρει τὸν ἐπὶ τῶν τσιμέντων δασμόν.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι ὁ δασμὸς ἐπὶ τῶν τσιμέντων ἠλαττώθη πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν κατὰ τὸ ἥμισυ.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης** λέγει ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει πρέπει νὰ ληφθῶσι μέτρα ἐξασφαλίσεως ὅτι δὲν θὰ τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν τοιοῦτο δασμολόγιον, ὅπερ ἀποκαλεῖ ἀνήθικον, ἀφοῦ ἐπιβάλλεται δι' αὐτοῦ δασμὸς 32 τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῶν λιπασμάτων π.χ., ἐνῷ εἰς τὰς μεταξωτὰς κάλτσας ἐπιβάλλεται δασμὸς μόλον 25 τοῖς ἑκατόν. Τὸ δασμολόγιον τοῦτο εἶνε ἔργον μιᾶς Ἐπιτροπῆς ἡ ὁποία δὲν ἀντεπροσώπευε παρὰ μίαν μειονότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἀντεπροσωπεύετο ἐν αὐτῇ, ἐφόσον οὐδεὶς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀγροτικῆς τάξεως ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ. Ζητεῖ τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ δασμολογίου ὑπὸ Ἐπιτροπῆς καὶ τὴν μετὰ τοῦτο ὑποβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἵνα ὑποστῇ καὶ τὴν βάσανον αὐτῆς.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι τὸ ψήφισμα δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀγάγῃ εἰς οὐσιαστικὴν συζήτησιν τοῦ δασμολογίου. Τὰ δασμολόγια, λέγει, ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν τῶν ἐμπορικῶν συμβάσεων· τὸ Ἑλληνικὸν δασμολόγιον ἦτο ἀναχρονισμός, πρὸς ἀναθεώρησιν δὲ αὐτοῦ συνέστη ἀπὸ τοῦ 1910 Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία πρωτίστως ἐφρόντισε νὰ κάμῃ τὴν ἐπιστημονικὴν κατάταξιν τῶν φορολογητέων εἰδῶν. Φρονεῖ ὅτι ἡ γενομένη ἐργασία εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχής, μὲ μόνον τὸ ἐλάττωμα ὅτι παρετύρθη καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἀπὸ τὴν γενικῶς κρατοῦσαν ἀντίληψιν μετὰ τὸν πόλεμον, τῆς ὑπερπροστατευτικῆς φορολογικῆς πολιτικῆς. Τὸ δασμολόγιον τοῦτο ἔχει

περικὰς διατάξεις αἱ ὁποῖαι περιέχουσιν ὑπερβολικὰ τὰ minima καὶ τὰ maxima, στερεῖται δηλαδὴ τῆς ἀπαιτουμένης ἐλαστικότητος ἡ ὁποία θὰ παράσχῃ εὐκαιρίαν πρὸς διαπραγματεύσεις. Διὰ τοῦτο θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ συσταθῇ εἰδικὴ Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία ἀκριβῶς θὰ ἠσχολεῖτο ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἵνα καταστῇ δυνατὸν νὰ συνάπτωνται συμβάσεις ἐπωφελεῖς. Φρονεῖ ὅτι ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ δασμολογίου θὰ ἠδύνατο νὰ λήξῃ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ἐξουσιοδοτουμένου τοῦ κ. Προέδρου νὰ συστήσῃ κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης** λέγει ὅτι πρέπει νὰ προσέξωμεν μήπως μὲ τὸ νέον δασμολόγιον ἐξαναγκάσωμεν τὰ ξένα Κράτη νὰ μᾶς ἀποκλείσουν.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** λέγει ὅτι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐπιβαρύνσεων αἵτινες πλήττουσι τὸν γεωργικὸν κόσμον, ἐπὶ πλέον εὐθὺς ὡς ἐγνώσθη ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νέου δασμολογίου ὁ ἐμπορικὸς κόσμος — οὐχὶ εὐτυχῶς ὅλος — ηὔξησεν ἐπιβαρυντικώτατα τὰς τιμάς του, καὶ ἐπεβαρύνθη αἰσχροκερδέστατα ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς Λαός. Πρέπει νὰ ληφθῇ ἄμεσος μέριμνα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τῆς αἰσχροκερδείας ταύτης. Ἰδίᾳ ὅμως ἐρωτᾷ ἂν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν συνταξάντων τὸ νέον δασμολόγιον πόθεν προμηθεύεται τὰ γεωργικὰ εἴδη τὰ ὁποῖα θὰ φορολογηθῶσι καὶ ποῖα εἶνε δυνατὸν νὰ δοθῶσιν ἀνάλογα ἀνταλλάγματα. Ἂς ἔχῃ ὅμως ὑπ' ὄψει αὐτῆς ἡ Κυβέρνησις ὅτι τὸ νέον δασμολόγιον θὰ χρησιμεύσῃ ὅπως ἐξεγερθῶσιν οἱ γεωργικοὶ πληθυσμοί, ὡς καὶ ὅλη ἡ πολιτικὴ ἡ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐφαρμοζομένη προκαλεῖ τὴν ἐξέγερσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἐναντίον ὅλων ἡμῶν καὶ αὐτῶν τῶν μὴ εὐθυνομένων. Διὰ τοῦτο ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος ὅπως παραμείνῃ τὸ παλαιὸν δασμολόγιον τὸ πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως ὑφισταμένον. Ἐπιμένει, λέγει, εἰς τοῦτο, διότι ἡ ἐξέγερσις τοῦ Λαοῦ θὰ εἶνε γενικὴ καθ' ὅλων τῶν τῆς δεξιᾶς, οἱ ὁποῖοι πολιτεύονται κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὁ ὁποῖος θὰ δημιουργήσῃ μίαν νέαν πρώτην Νοεμβρίου.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** λέγει ὅτι τὸ δασμολόγιον τῆς Ἐπαναστάσεως δὲν ἀνήκει εἰς τὴν Ἐπανάστασιν ἀλλ' εἰς τὴν εἰδικὴν ὑπηρεσιακὴν Ἐπιτροπήν, ἥτις κατόπιν διαφόρων εἰσηγήσεων μετεβάλλεν ἄρδην τὴν μορφὴν τοῦ παλαιοῦ δασμολογίου.

Ἡ Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις ἀκολουθοῦσα τὰς ἀπόψεις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐδέχθη τὸ δασμολόγιον, καὶ ἐδημοσίευσεν αὐτό, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ σπεύσῃ εἰς τὴν ἄμεσον ἐφαρμογήν του, ἵνα μὴ νομισθῇ ὅτι ἡ Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις ἀπέβλεπεν εἰς ἄμεσον αὔξησιν τῶν δασμῶν. Σκοπὸν εἶχεν ἡ δημοσίευσις

τοῦ δασμολογίου ἐκείνου νὰ δώσῃ χρόνον εἰς δασμολογικὰς μελέτας, ἵνα μὴ ἐπέλθωσιν ἀδικίαι καὶ δεύτερον ὅπως προπαρασκευάσῃ τὴν σύναψιν διαφόρων συμβάσεων.

Ὁ κ. ***Ι. Βαρβαγιάννης*** τονίζει ὅτι ἡ βιομηχανία, ἡ ἐθνικὴ βιομηχανία, εἶνε εἷς τῶν σπουδαιοτάτων κλάδων τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦ Τόπου, καὶ ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τοὺς ἀριθμούς, διότι οἱ ἀριθμοὶ κυβερνῶσι τὸν κόσμον κατὰ τὸν Γκαῖτε, τὸ βιομηχανικὸν κεφάλαιον ἀνέρχεται εἰς 3 χιλιάδ. ἑκατομμ. δραχμῶν καὶ ἀπασχολεῖ περὶ τὰς 60 χιλιάδας ἐργατῶν, εἰς τοὺς ὁποίους διατίθενται τὰ 90 ο/ο τῶν κερδῶν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰδικῶς τὰ λιπάσματα λέγει ὅτι ἡ Ἑταιρεία Λιπασμάτων εἶνε ἀξία ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης, διότι ἀπὸ δεκαετίας ἤδη διδάσκουσα καὶ προπαγανδίζουσα δι' ἰδίας δαπάνης ὑπερδιπλασίασε τὸ 1 ἑκατομ. κατώρθωσε νὰ ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀγροτῶν περὶ τῆς ὠφελείας τῶν λιπασμάτων.

Συνεχίζων τονίζει ὅτι πρέπει νὰ τηρήσωμεν τὴν ἐθνικὴν βιομηχανίαν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, διότι ἡ ὁδὸς τῆς μεταναστεύσεως μᾶς ἐκλείσθη καὶ ἡ βιομηχανία πρόκειται νὰ ἀπορροφᾷ ἐν τῷ μέλλοντι τὸ περίσσευμα τῶν ἐργατικῶν χειρῶν τοῦ ὑπαίθρου πληθυσμοῦ. Παρακαλεῖ ἐν τέλει νὰ περιληφθῇ εἰς τὴν σχηματισθησομένην Ἐπιτροπὴν ἐν ᾗ πέποιθεν ὅτι πολλὰ ζητήματα σχετικὰ τοῦ δασμολογίου θέλει διευκρινήσει.

Ὁ κ. ***Α. Δεναξᾶς*** λέγει ὅτι, καίτοι ὁ ἴδιος ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐεργετουμένων ὑπὸ τοῦ δασμολογίου, εἶχεν ἐν τούτοις ἑτοιμάσει ἐπερώτησιν δι' ἧς θὰ ὑπεδείκνυε τὰς δυσαρεσκείας τοῦ Λαοῦ συνεπείᾳ τοῦ νέου δασμολογίου. Πρὸ τούτου ὅμως, πληροφορηθεὶς παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ὅτι ἐντὸς τῶν καθορισθέντων maximum καὶ minimum ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργὸν νὰ μετατρέπῃ οὗτος τὴν ἀξίαν τῆς μεταλλικῆς δραχμῆς, ὥστε νὰ δύναται νὰ ὑποδιπλάζῃ τὴν ἀξίαν τῆς δραχμῆς δι' ὡρισμένα ἤδη θίγοντα ἀμέσως τὸν Λαόν, καὶ νὰ μὴ ἐπιμένῃ, παρητήθη τῆς ἐπερωτήσεώς του. Συμφωνεῖ πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον ὅπως τὸ νέον δασμολόγιον παραπεμφθῇ εἰς Ἐπιτροπήν, διότι ὄντως ὑπάρχουσι διατάξεις αὐτοῦ χρήζουσαι μεταβολῆς.

Ἀντικρούει κατόπιν τὸν προλαλήσαντα ἐξ Ἀττικῆς κ. πληρεξούσιον καὶ λέγει ὅτι τὸ δασμολόγιον εἶνε τὸ μόνον ὅπλον τὸ ὁποῖον δίδεται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Συμβάσεων ἵνα προστατεύσῃ τὰ μόνα πρὸς ἐξαγωγὴν ἑλληνικὰ προϊόντα, τὰ ὁποῖα ἀκριβῶς εἶνε τὰ προϊόντα τῶν τάξεων ἃς ἐκπροσωπεῖ οὗτος.

Ὁ κ. ***Α. Ὡρολογόπουλος*** φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ συστηματοποιηθῇ ἡ ἐπὶ τῶν γουναρικῶν φορολογία οὕτως ὥστε τὰ πολύτιμα ἐξ αὐτῶν νὰ φορολογῶνται βαρύτερον.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι διὰ Διατάγματος δύνανται νὰ δημιουργῶνται νέαι κλάσεις.

Ὁ κ. ***Α. Ὡρολογόπουλος*** παρακαλεῖ ὅπως προστεθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν εἷς πληρεξούσιος ἐκ τῆς ἐπαρχίας Καστορίας ὅπως ἐπιφέρῃ τὰς σχετικὰς πρὸς τὰ γουναρικὰ τροποποιήσεις.

Ὁ κ. ***Δ. Μαργέτης*** λέγει ὅτι διὰ τοῦ δασμολογίου δίδεται εἰς τὴν Ἑταιρείαν Χημικῶν Λιπασμάτων ἓν ὑπερκέρδος 13 1)2 ἑκατομμυρίων κατ' ἔτος.

Ὁ κ. ***Ι. Μαμάης*** λέγει ὅτι τὰ δασμολόγια δὲν καταρτίζονται εἰς μίαν στιγμήν, οὔτε μεταφυτεύονται ἀπὸ ἑνὸς Κράτους εἰς ἄλλο. Ὑπάρχουσι λεπτομέρειαι διὰ τὰς ὁποίας χρειάζονται εἰδικοὶ ἄνθρωποι νὰ εἴπουν τὴν γνώμην των, προσθέτει δ' ὅτι πρέπει νὰ μείνῃ ἀνεφάρμοστον ἐπὶ ἓν ἔτος.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περατωμένη, γίνεται δὲ δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ψήφισμα, ἔχον οὕτω:

Περὶ παροχῆς ἀδείας εἰς τὴν Κυβέρνησιν πρὸς σύναψιν προσωρινῶν ἐμπορικῶν συμφωνιῶν μετὰ ξένων Ἐπικρατειῶν.

Ἡ Α' Συντακτικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις

Ψηφίζει

Ἄρθρον μόνον.

1. Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἡ σύναψις ἑξαμήνων τὸ πολὺ προσωρινῶν ἐμπορικῶν συμφωνιῶν μετὰ ξένων Ἐπικρατειῶν, τροποποιουμένων ἐν ἀνάγκῃ διὰ μίαν ἢ πλείονας ἐξ αὐτῶν τῶν ἐλαχίστων εἰς μεταλλικὰς δραχμὰς δασμῶν ἢ ὁριζομένου διαφόρου συντελεστοῦ μετατροπῆς τῆς μεταλλικῆς δραχμῆς εἰς χαρτίνην διὰ μίαν ἢ πλείονας Ἐπικρατείας τοῦ διὰ τοῦ ἀπὸ 22 Δεκεμβρίου 1923 Ν. Διατάγματος κυρωθέντος τελωνιακοῦ δασμολογίου εἰσαγωγῆς.

2. Αἱ συμφωνίαι αὗται κυροῦνται διὰ Διατάγματος ἐκδιδομένου τῇ προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν συμβάσεων Συμβουλίου, οὗ ἡ συγκρότησις καὶ ἡ λειτουργία ὁρισθήσονται διὰ Διατάγματος, ἐκδιδομένου τῇ προτάσει τῶν Ὑπουργῶν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

3. Μέχρι τῆς συνάψεως τοιούτων προσωρινῶν συμφωνιῶν ἐπιτρέπεται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἡ ἐπὶ τρεῖς τὸ πολὺ μῆνας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος

τοῦ νέου τελωνιακοῦ βασμολογίου ἐφαρμογὴ τῶν κατὰ τὴν παράγραφον 1 τοῦ παρόντος ὁριζομένου μέτρου.

4. Ἀντὶ τῆς διὰ τῶν ἀπὸ 5 Ὀκτωβρίου 1924 Διαταγμάτων «περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ Ν. Δ. τῆς 22 Δεκεμβρίου 1923 περὶ τελωνιακοῦ βασμολογίου εἰσαγωγῆς καὶ «περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ νέου τελωνιακοῦ βασμολογίου κλπ.» ὁρισθείσης ἡμέρας ἐναρξεως ἐφαρμογῆς τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 22 Δεκεμβρίου 1923 «περὶ τελωνιακοῦ βασμολογίου εἰσαγωγῆς» ὡς καὶ τοῦ διὰ τοῦ Ν. Διατάγματος τούτου κυρωθέντος τελωνιακοῦ βασμολογίου εἰσαγωγῆς ὁρίζεται τοιαύτη ἡ 1 Μαρτίου 1925, ἐπιτρεπομένου ἵνα διὰ Διαταγμάτων ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ὁρίζηται καὶ πρὸ τῆς ἡμερομηνίας ταύτης ὡς ἡμέρα ἐνάρξεως ἐφαρμογῆς τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 22 Δεκεμβρίου 1923 «περὶ τελωνιακοῦ βασμολογίου εἰσαγωγῆς» ἐν ὅλῳ ἢ κατ' ἄρθρα ἢ παραγράφους ἢ ἐδάφια.

5. Μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ τοῦ παρόντος ἄρθρου ἀναγραφομένου Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 22 Δεκεμβρίου 1923, ὅπου καὶ τελωνιακοῦ βασμολογίου εἰσαγωγῆς, παρατείνεται ἡ ἰσχὺς τοῦ ὑφισταμένου βασμολογικοῦ καὶ συμβατικοῦ καθεστῶτος.

6. Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Πρόεδρος. Ἐπὶ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἀποκεντρώσεως».

Γ. Κονδύλης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Εἶνε, λέγει, τόσον μεγάλη ἡ λαϊκὴ δυσφορία διὰ τὴν κακοδιοίκησιν, ὥστε καὶ ἡ παροῦσα Κυβέρνησις δὲν δύναται παρὰ νὰ εἶνε ὑπὲρ τῆς ἀποκεντρώσεως. Βεβαίως διὰ τούτου καὶ μόνον τοῦ μέτρου δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ διορθωθοῦν τὰ κακῶς ἔχοντα· διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις θέλει ὑποβάλει προσεχῶς καὶ ἄλλα μέτρα, οἷον τὸ περὶ νέας διοικητικῆς διαιρέσεως καὶ τὸ περὶ καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων. Ἡ γνωστὴ εἰς πάντας κατάπτασις συνετέλεσεν εἰς τὴν διαφθορὰν μεγάλου μέρους τῶν ὑπαλλήλων, οἱ ὁποῖοι ὀφείλουν νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος· πρέπει τὸ ταχύτερον οἱ ὑπάλληλοι νὰ γίνουν ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους καὶ οὐχὶ ὑπάλληλοι ἑνὸς καὶ μόνου προσώπου. Τὸ πρᾶγμα εἶνε δύσκολον, οὐχὶ ὅμως ἀδύνατον. Προσεχῶς, λέγει, θὰ φέρῃ διάφορα μέτρα τείνοντα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Θέλει δὲ ζητήσει ἐπὶ τούτων τὴν βοήθειαν ἁπάντων τῶν πληρεξουσίων. Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἀποκεντρωτικοῦ συστήματος θὰ εἶνε ἀνάγκη τὸ Κράτος νὰ παράσχῃ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν συνδρομὴν εἰς τὰ ὄργανα τῆς αὐτοδιοικήσεως. Παρὰ τὴν ἐπιθυ-

μίαν ἣν ἔχει ἡ Κυβέρνησις ὅπως τὸ ταχύτερον ἐφαρμόσῃ τὴν αὐτοδιοίκησιν σήμερον ἀποδείκνυται τοῦτο ἀδύνατον ἐκ τοῦ λόγου ὅτι, λόγῳ τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων, θέλει ἐπιφέρθῃ ἡ ἐκλογὴ τῶν Νομαρχιακῶν Συμβουλίων. Οὔτε θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ διορισθῶσι τὰ Συμβούλια ταῦτα, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἐστεροῦντο ταῦτα τοῦ κύρους τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν. Ἀπεράσισε διὰ τοῦτο νὰ περιορισθῇ εἰς μίαν διοικητικὴν ἀποσυγκέντρωσιν προσωρινῶς ἐν ἀναμονῇ τῆς περατώσεως τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων. Διὰ τοῦτο εἰς τὸ παλαιὸν νομοσχέδιον, ὅπερ ἔχει ψηφισθῇ εἰς α' συζήτησιν, ἡ Κυβέρνησις ἐπέφερε μόνον τροποποιήσεις τινάς, κατὰ τὸ ἄρθρον 2 ὡς πρὸς τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου, τὸ ἄρθρον 4 ὡς πρὸς τὰ ἔργα τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς Νομαρχίας καὶ ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον 6.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔκτασιν ἥτις θὰ δοθῇ εἰς τὴν ἀποσυγκέντρωσιν λέγει ὅτι, καίτοι ἡ Κυβέρνησις ἐπιθυμεῖ νὰ καταστήσῃ ταύτην ὅσον τὸ δυνατὸν εὐρυτέραν, ἐὰν ἠδυνήθη ὅμως νὰ διαχωράξῃ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὰ ὅρια αὐτῆς, διότι φρονεῖ ὅτι αὕτη πρέπει νὰ δίδηται βαθμηδὸν καὶ προσδευτικῶς.

Περαίνων ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν ὅτι διὰ τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ νομοσχεδίου θέλει ἐπέλθει ἀναμφισβήτητος βελτίωσις τῆς διοικήσεως, καὶ συνιστᾷ διὰ τοῦτο ταχίστην ἐπιψήφισιν αὐτοῦ.

Ὁ κ. ***Α. Παπανασιάσιου*** εἶνε, λέγει, πλέον κοινὴ συνείδησις ὅτι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἔχωμεν διοίκησιν, ἂν ὅλα τὰ ζητήματα ἐξακολουθοῦν νὰ λύωνται ἀπὸ τὰς κεντρικὰς ὑπηρεσίας, αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται νὰ ἔχουν γνώμην ἐπὶ ὅλων τῶν τοπικῶν ζητημάτων τὰ ὁποῖα δὲν γνωρίζουν. Διὰ τὴν ἀποκέντρωσιν τίποτε, λέγει, μέχρι σήμερον δὲν ἔγινεν ἐκτὸς ἀπὸ μέτρα τινὰ δι' ὧν οἱ ὑπάλληλοι ἀπηλλάγησαν τῆς ἐξουσίας τοῦ Ὑπουργοῦ. Ἀναφέρων τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀποκεντρώσεως καὶ ἐξιστορῶν πῶς ἡ ὑπ' αὐτὸν Κυβέρνησις κατέληξεν εἰς τὴν ὑποβολὴν τοῦ νομοσχεδίου τούτου παρατηρεῖ μετὰ λύπης ὅτι ἡ Κυβέρνησις φαίνεται ὅτι δὲν ἔχει ἑτοίμην τὴν σχετικὴν ἐργασίαν καὶ δι' αὐτὸ ἀποδίδει μεγάλην δυσπιστίαν πρὸς τὸ νομοσχέδιον. Ἐξετάζει εἶτα τὴν ἀποστολὴν τῶν τοπικῶν Συμβουλίων καὶ λέγει ὅτι δὲν θὰ ἔπρεπε ταῦτα νὰ ἀποτελῶνται κατὰ τὸ ἥμισυ ἀπὸ ἰδιώτας καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἀπὸ δημοσίους ὑπαλλήλους. Τελευτῶν λέγει ὅτι, ἐφόσον ἡ Συνέλευσις ὑπάρχει καὶ ἐργάζεται, δὲν συντρέχει κανεὶς λόγος νὰ μὴ συζητηθῶσι τὰ μέτρα τῆς Κυβερνήσεως διὰ νομοσχεδίων εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἀνάγκη νὰ τεθῶσι ταῦτα εἰς ἐφαρμογὴν διὰ Διαταγμάτων.

Ο κ. **Δ. Ἐλευθεριάδης** λέγει ὅτι, ἐφόσον δὲν μεταβάλλεται ἡ βάσις τοῦ ὅλου διοικητικοῦ συστήματος, τίποτε δὲν μεταβάλλεται. Ἡ δὲ βάσις εἶνε τὸ γραφειοκρατικὸν σύστημα. Τονίζει ὅτι οὐδεμία μέχρι τοῦδε σοβαρὰ συζήτησις περὶ αὐτοδιοικήσεως ἐγένετο, ὥστε οἱ κ. κ. πληρεξούσιοι νὰ λάβουν ἀφορμὴν νὰ ἐκθέσουν τὰς γνώμας των, νὰ διαφωτισθῇ δὲ καὶ ὁ Λαὸς ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου θέματος. Φρονεῖ ὅτι αὐτοδιοίκησις μία μόνον ὑπάρχει, ἡ διὰ τῶν αἱρετῶν τοπικῶν Συμβουλίων, καὶ ἐκφράζει τὸν πόθον τῶν ἐπαρχιῶν τὰς ὁποίας ἀντιπροσωπεύει, ὅπως ἡ Κυβέρνησις δώσῃ εἰς τοὺς κ. κ. πληρεξουσίους τὴν εὐκαιρίαν νὰ συζητήσουν τὸ ζήτημα τῆς αὐτοδιοικήσεως ἐν γένει. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχέδιον εὑρίσκει αὐτὸ ὡς καθαρῶς οἰκογενειακὸν τῆς Κυβερνήσεως μέτρον, διὸ καὶ θὰ τὸ καταψηφίσῃ.

Ο κ. **Γ. Σίδερης** λέγει ὅτι πᾶς ὅστις ἐξῆλθεν ἵνα περιοδεύσῃ εἰς μίαν ἐπαρχίαν θὰ ἀντελήφθη ὅτι ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος τοῦ Κράτους εἰς τὰς μεμακρυσμένας ἐκείνας ἐπαρχίας εἶνε ὁ χωροφύλαξ. Οὐδεμία ὑπάρχει συνοχὴ μεταξὺ Κέντρου καὶ ἐπαρχιακῶν περιφερειῶν. Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, λέγει, ἔχει παράλυτα ἄκρα καὶ ὑδροκεφαλικὴν κεφαλήν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐνετάθη μετὰ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους. Οὐδεμία Κυβέρνησις εἶχε κατορθώσει νὰ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν ἓν ὡρισμένον πρόγραμμα. Αἱ Νέαι Χῶραι καὶ ἰδιαιτέρως ἡ Μακεδονία δὲν διφκήθησαν, τὴν κατάστασιν δὲ ταύτην εὗρε καὶ ἡ Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις, καὶ ἀναφέρει τὰς κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς προσπαθείας του, εἰς ἃς εὗρεν ἀντιμέτωπον τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, ἡ ὁποία ἐδέχετο μὲν τὴν αὐτοδιοίκησιν, δὲν ἐδέχετο ὅμως τὴν ἀποκέντρωσιν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ ὑπηρεσία δὲν ἦτο ἕτοιμος. Ἡ ἀνάγκη, λέγει, εἶνε τοσοῦτον ὁμολογημένη, ὥστε οὐδεμία νὰ δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ὅτι τὸ νομοσχέδιον κατὰ βάσιν ὀφείλει νὰ γίνῃ δεκτόν. Μὴ συμφωνῶν πρὸς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν φρονεῖ ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ὁ διορισμὸς τῶν Νομαρχιακῶν Συμβουλίων. Φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρξῃ διάκρισις μεταξὺ τῶν Διοικήσεων καὶ Νομαρχιῶν, ἐφιστᾷ δὲ κυρίως τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς Μακεδονίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ αὐτὸ τοῦτο τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος, διὰ τοῦτο ὁ Γενικὸς Διοικητὴς Μακεδονίας θὰ ἔπρεπε νὰ ὁπλισθῇ δι' εἰδικῶν προνομίων· ὁ Γενικὸς Διοικητὴς Μακεδονίας θὰ ἔπρεπε νὰ εἶνε Ὑπουργὸς περιστοιχιζόμενος ἀπὸ ἐκλεκτὸν ἐπιτελεῖον ἐπιλέκτων καὶ εἰδικῶν δι' ἕκαστον ζήτημα ὑπαλλήλων.

Φρονεῖ ὅτι ἡ σημερινὴ ἁρμοδιότης τῶν κ. Ὑπουργῶν θὰ

ἔπρεπε νὰ μεταδιδάσθῃ εἰς τοὺς Γενικοὺς Διοικητὰς καὶ τοὺς Νομάρχας, συγχρόνως ὅμως νὰ ἐνισχυθῇ ἀναλόγως καὶ τὸ προσωπικὸν αὐτῶν. Ἐπίσης φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ σύμπτυξις τῶν νομαρχιακῶν ὑπηρεσιῶν. Ὡς πρὸς τὴν συμμετοχὴν τῶν ἰδιωτῶν εἰς τὰ Συμβούλια διαφωνεῖ πρὸς τὸν κ. Ὑπουργόν. Δὲν τάσσεται μὲ τὴν γνώμην ὅτι πρέπει νὰ ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις τοῦ νομοσχεδίου, τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς θὰ ἀποτελέσῃ τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν πραγματικὴν πρόοδον. Βεβαίως, ἐὰν δὲν συμβαδίσῃ καὶ ἡ αὐτοδιοίκησις, τὸ πρᾶγμα θὰ λάβῃ μόνον τὴν μορφὴν μιᾶς ἁπλῆς διευκολύνσεως τῶν ἐπαρχιῶν· πάντως ὅμως τὸ Κέντρον θὰ ἀπαλλαγῇ τῆς συσσωρεύσεως τῆς ἐργασίας, ἡ ὁποία παρακωλύει τοὺς Ὑπουργοὺς νὰ μελετήσουν τὰ ζητήματα, ὥστε νὰ δύνανται νὰ παρουσιάζουν τὰ ἔργα των πλέον ἄρτια.

Ο κ. **Γ. Φραγκούδης** λέγει ὅτι, ἂν θέλωμεν νὰ ἀρχίσωμεν βελτιώνοντες τὰ πράγματα, θὰ ἔπρεπε πρῶτον νὰ πείσωμεν τὸν Λαὸν ὅτι οἱ νόμοι ἐφαρμόζονται· τοῦτο γίνεται εἰς ὅλα τὰ Κράτη. Τὸ δεύτερον βῆμα θὰ ἦτο μία σοβαρὰ μελέτη πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τῶν διαφόρων κλάδων καὶ ἡ κωδικοποίησις τῶν νόμων κλπ. Ἀλλὰ δυστυχῶς οὐδέποτε ἐκάμαμεν κάτι σοβαρόν, διότι γνωρίζομεν ὅλοι ὅτι, ὅταν νομοθετῶμεν, νομοθετοῦμεν διὰ τὴν στιγμήν. Καὶ ἔρχεται σήμερον τὸ περίφημον νομοσχέδιον τῆς ἀποκεντρώσεως, τὸ ὁποῖον μᾶς λέγει ὅτι κάθε Ὑπουργὸς ὁ ὁποῖος θὰ ἔρχηται θὰ μᾶς κάμῃ διὰ Διαταγμάτων τὴν ἰδικήν του ἀποκέντρωσιν. Τί νὰ συζητήσωμεν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου αὐτοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ 1ον ἄρθρον μᾶς λέγει ὅτι τὸ ὅλον θὰ δύναται νὰ μεταβληθῇ κύριον δι' ἑνὸς Διατάγματος; Πρέπει, κύριοι, νὰ σοβαρευθῶμεν. Οὐδαμοῦ γίνεται αὐτό. Εἰς πάντα τὸ Κράτη μελετῶνται σοβαρῶς τὰ ζητήματα ταῦτα, δὲν εἶνε τὸ ἔργον τῆς νομοθεσίας ἔργον στιγμιαίας φαντασιοπληξίας οὔτε πρέπει νὰ εἴμεθα τόσον δοκησίσοφοι, ὥστε νὰ νομίζωμεν ὅτι τὰ πάντα γνωρίζομεν. Ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀκουσθῇ ἡ φωνή μου, θὰ σᾶς ἔλεγον· μὴ σπεύδετε εἰς τὸ ἔργον τὸ μεταρρυθμιστικόν, ὄχι διότι δὲν ἐπείγει, ἀλλ' ἀκριβῶς διότι ἐπείγει καὶ διότι διὰ τὸν λόγον τοῦτον πρέπει νὰ εἶνε σοβαρόν. Τὸ ἔργον τῆς Κυβερνήσεως σήμερον εἶνε πρωτίστως νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὴν νομοθεσίαν. Πρέπει πρῶτον νὰ ἐφαρμοσθῇ νόμος τις διὰ νὰ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀπέτυχεν ἢ ἐπέτυχεν· δὲν ἀποτυγχάνουν οἱ νόμοι ἢ τὰ πολιτεύματα εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ὁποῖοι ἀποτυγχάνομεν. Αὐτοδιοίκησις καὶ ἀποκέντρωσις πρέπει νὰ συμβαδίσουν εἰς ἓν ἐνιαῖον σύ-

στημα. Τὸ νομοσχέδιον, ἂν ψηφισθῇ ὡς ἔχει, «οὔτε κρύο οὔτε ζέστη κάνει».

Ὁ κ. **Γ Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ἐπεξηγῶν τοὺς προηγουμένους λόγους του, οἱ ὁποῖοι παρηρμηνεύθησαν, λέγει ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχέδιον δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν παρὰ νὰ αὐξήσῃ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Γενικῶν Διοικήσεων καὶ τῶν Νομαρχιῶν. Ἐκ παραλλήλου ἡ Κυβέρνησις προετοιμάζει καὶ τὰ γενικώτερα κύτῆς μέτρα τῆς αὐτοδιοικήσεως, τὰ ὁποῖα θὰ ὑποβάλῃ εὐθὺς ὡς ἑτοιμασθῶσιν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) δηλοῖ ὅτι ὁ τίτλος τοῦ νομοσχεδίου μεταβάλλεται οὕτω· «περὶ καθορισμοῦ τῆς δικαιοδοσίας τῶν Γενικῶν Διοικητῶν καὶ τῶν Νομαρχῶν».

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** ἔχει ἐπιφυλάξεις τινὰς ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπόλυτον εὔρυνσιν τῆς δικαιοδοσίας τῶν Γενικῶν Διοικητῶν. Διὰ τοῦτο θὰ συνίστα τὴν ἵδρυσιν καὶ τῶν δύο ἄλλων Διοικήσεων τῆς Μακεδονίας.

Ὁ κ. **Π. Μαζαράκης** συμφωνεῖ διὰ τὸ νομοσχέδιον, παρατηρεῖ ὅμως ὅτι δὲν πρέπει νὰ δοθῇ δικαιοδοσία εἰς τοὺς Γενικοὺς Διοικητὰς ἵνα διορίζωσι καὶ ἰδιώτας ὡς μέλη Συμβουλίων, ἀφοῦ ἐπίκεινται αἱ κοινοτικαὶ ἐκλογαί. Τονίζει δὲ ἰδιαιτέρως ὅτι πρέπει νὰ ἐπιστηθῇ ἡ προσοχὴ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν προσώπων τῶν Νομαρχῶν.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης** φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ περιορισθῇ ἡ δικαιοδοσία τῶν Γενικῶν Διοικητῶν εἰς πλεῖστα ζητήματα, διότι ὁ Λαὸς θὰ χάσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του, πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς ἀποκεντρώσεως.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** λέγει ὅτι οἱ ὁμιλήσαντες δὲν ἀντελήφθησαν τὴν βάσιν τοῦ νομοσχεδίου, διότι ὁ Γενικὸς Διοικητὴς Μακεδονίας ἔχει νὰ διακανονίσῃ πλεῖστα ζητήματα καὶ ἐζήτησεν εὐρυτέραν δικαιοδοσίαν, ἡ δὲ Κυβέρνησις τοῦ τὴν ἔδωκε. Δι' αὐτὸ ἐγένετο τὸ νομοσχέδιον. Ἐξετάζων τὰ τοῦ νομοσχεδίου ἀντικρούει τὴν διάταξιν τοῦ διορισμοῦ ἰδιωτῶν εἰς τὰ Συμβούλια, διότι θὰ προκύψωσι πολλὰ ἄτοπα, καὶ φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ θιχθῇ τὸ ζήτημα τῶν περιφερειακῶν διαιρέσεων.

Ὁ κ. **Σπ. Ἀντωνιάδης** κατακρίνει τὸ νομοσχέδιον, διότι δι' αὐτοῦ ἡ Κυβέρνησις δημιουργεῖ μίαν ἐξουσίαν ἀνωτέραν αὐτῆς, ὡς ἐγένετο ἤδη διὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν. Ἐπικρίνει τὴν διάταξιν δι' οὗ διὰ Διατάγματος δύνανται οἱ Γενικοὶ Διοικηταὶ νὰ κανονίζωσι τὴν τύχην ὁλοκλήρων πληθυσμῶν καὶ θὰ προκύψῃ δυσπιστία τοῦ Λαοῦ πρὸς τὴν καθόλου δι-

οίκησιν καὶ καταλήγει χαρακτηρίζων ὡς τελείως ἀσύμφορον τὸ νομοσχέδιον.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** λέγει ὅτι διὰ τοῦ νομοθετήματος δὲν μεταβιβάζεται, ὡς εἶπεν ὁ κ. Ὑπουργός, ἐξουσία εἰς τοὺς Νομάρχας ἐφόσον ἐν τῷ νομοσχεδίῳ ἀναγράφεται «τοὺς Γενικοὺς Διοικητὰς ἢ τοὺς Νομάρχας». Προτείνει ὅπως ἀντὶ τοῦ «ἢ» τεθῇ «καί». Ἐπίσης παρατηρεῖ ὅτι μὲ τὸν νέον νόμον περὶ Δημοτικῶν καὶ Κοινοτικῶν Ἐπιτροπῶν οὐδὲν ἔργον λιμενικῶν δύναται νὰ γίνῃ. Φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ καθορισθῇ καὶ τὸ θέμα τοῦτο μεταξὺ τῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα θὰ δύναται νὰ μεταβιβάζῃ ὁ Ὑπουργός.

Ἐπίσης ὑποδεικνύει τροπολογίαν ὅπως ἐν ἄρθρῳ 3 μετὰ τὴν λέξιν «Δημοτικοῦ» προστεθῇ «ἢ Κοινοτικοῦ». Ἡ τροπολογία αὕτη γίνεται ἀποδεκτή.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** λέγει ὅτι μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς τροπολογίας τοῦ κ. Κουνδούρου ὅπως ἀντὶ τοῦ «ἢ» τεθῇ «καί» θὰ δημιουργῶνται προστριβαὶ μεταξὺ Γενικῶν Διοικητῶν καὶ Νομαρχῶν.

Ὁ κ. **Ἀϋγ. Θεολογίτης** λέγει ὅτι αἱ Νέαι Χῶραι ἐγνώρισαν ἤδη τὸ σύστημα τῆς ἀποκεντρώσεως ἀπὸ τοῦ 1912 καὶ ἐντεῦθεν καὶ οὐδέποτε ἐμείναν εὐχαριστημέναι ἐξ αὐτοῦ. Ὅπως δὲ τότε οὕτω καὶ τώρα δὲν γίνεται παρὰ μία ἀπόπειρα ἀποκεντρώσεως, ἡ ὁποία εἶνε προωρισμένη νὰ ἀποτύχῃ. Ἐκφράζει διὰ τοῦτο τὴν εὐχὴν ἵνα ἀναδιώσουν καὶ πάλιν αἱ δύο Γενικαὶ Διοικήσεις τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Μακεδονίας.

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς διοικήσεως ἡ Κυβέρνησις δὲν ἀνέπτυξεν ἐν λεπτομερείᾳ τὰς σκέψεις αὐτῆς καὶ ἐπιφυλάσσεται νὰ ὁμιλήσῃ ἐν καιρῷ. Φρονεῖ ἐν τέλει ὅτι ὁ Λαὸς θὰ ζητήσῃ μόνος του τὴν καλὴν διοίκησιν, ὅταν θὰ ἔλθῃ ἡ ἐποχὴ ἡ κατάλληλος, καὶ δέον νὰ λάβῃ τοῦτο ὑπ' ὄψιν της καὶ ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** φοβεῖται ὅτι δὲν ἐδόθη ἡ δέουσα σημασία οὔτε εἰς τὴν αὐτοδιοίκησιν οὔτε εἰς τὴν ἀποκέντρωσιν· προτείνει διὰ τοῦτο ὅπως συσταθῇ μία κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἡ ὁποία νὰ ἀναλάβῃ τὴν σύνταξιν νομοσχεδίου «περὶ ἀποκεντρώσεως». Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη, εἰς ἣν ἤθελε ταχθῇ μία προθεσμία δίμηνος πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου της, θὰ ἠδύνατο νὰ καλῇ παρ' ἑαυτῇ καὶ πάντα ὑπάλληλον Ὑπουργείου ἢ ἄλλης ὑπηρεσίας.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀποδέχεται τὴν πρότασιν τοῦ κ. πληρεξουσίου ἐκ Λέσβου καὶ παρακαλεῖ μάλιστα τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως ὅπως καταρτίσῃ τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην.

Ὁ κ. **Γ. Κιαγιᾶς** εὑρίσκει ὅτι τὸ νομοσχέδιον εἶνε τελείως

ξένων πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, διότι οὐδεμίαν ἀνάγκην αὐτὸ πρόκειται νὰ θεραπεύσῃ. Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς θεωρεῖ ἐχθρὸν τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος λόγῳ τῆς κακῆς διοικήσεως καὶ φρονεῖ ὅτι ἡ Κυβέρνησις δέον νὰ προσαγάγῃ ἕτερον νομοσχέδιον ἄρτιον καὶ πλῆρες, ὅπως πεισθῇ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ὅτι τὸ Κράτος δὲν εἶνε ἐχθρός του. Τοῦτο δέ, προσθέτει, θὰ ἀπετέλει καὶ τὸ ἰσχυρότερον ἔρεισμα τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. ***Ν. Γρηγοριάδης*** λέγει ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νομοσχεδίου ἔστω καὶ προσωρινῶς εἶνε ἐπιτακτικωτάτη ἀνάγκη τῶν Νέων Νοτίων καὶ παρακαλεῖ νὰ τεθῇ ἀμέσως εἰς ἐφαρμογήν.

Ὁ κ. ***Κ. Φίλανδρος*** παρατηρεῖ ὅτι κατόπιν τῆς ἀπαλείψεως τοῦ ἄρθρου 5 δυσχεραίνεται ὁ μετασχηματισμὸς τῶν ὡρισταμένων διοικητικῶν περιφερειῶν.

Γίνονται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα 1, 2, 3, 4 καὶ 5 ὡς ἐτροποποιήθησαν. Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 6 λαβόντος τὸν ἀριθμὸν 5 γίνεται δεκτὴ τροπολογία τοῦ κ. Σ. Ξύδη, ἀναβάλλεται δὲ ἡ ἐπιψήφισις τοῦ συνόλου.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον «περὶ κυρώσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 26 Αὐγούστου 1924 περὶ φορολογίας τῶν ἀμβύκων» ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Ἴσταται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ χορηγίας εἰδικῆς πιστώσεως διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ὁδοῦ Πανόρμου-Περάματος», ἔχον οὕτως:

Χορηγεῖται εἰδικὴ πίστωσις ἐκ δραχμῶν πεντακοσίων ἑξήκοντα τριῶν χιλιάδων (563 000) διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ὁδοῦ Πανόρμου-Περάματος καὶ ἀναγράφεται αὕτη εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας τῆς χρήσεως 1924-1925 ὑπὸ ἴδιον κεφάλαιον καὶ ἄρθρον.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Παραπέμπεται εἰς τὴν ἁρμοδίαν Ἐπιτροπὴν τὸ σχέδιον ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 3122 περὶ ἀπονομῆς πολεμικῆς συντάξεως εἰς ὁπλίτας παθόντας κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ 1912 καὶ ἑξῆς πολέμους», τάσσεται δὲ εἰς αὐτὴν προθεσμία δύο ἡμερῶν πρὸς ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεώς της.

Γίνονται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

«Περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρου 458 τῆς Ποινικῆς Δικονομίας», κατ' ἀρχήν·

Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 8 νόμου ΑΨΗΖ' περὶ προσωρινῶν μέτρων εἰς τὰς περὶ διακατοχῆς διαφοράς», κατ' ἀρχήν·

«Περὶ παρατάσεως καὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 1356 ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐν τῷ Κράτει ἐπιχειρήσεις παραγωγῆς καὶ διανομῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας», εἰς α' συζήτησιν·

«Περὶ ἀκυρώσεως τῆς διὰ Β. Διατάγματος τῆς 29 Φεβρουαρίου 1924 κηρυχθείσης ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως γηπέδου ὑπὲρ τοῦ πρώτου οἰκοδομικοῦ Συνεταιρισμοῦ ἀνωτέρων δημοσίων ὑπαλλήλων Ἀθηνῶν», εἰς α' συζήτησιν·

«Περὶ τηλεφωνικῆς σύγκοινωνίας τῶν Κοινοτήτων», κατ' ἀρχήν· καὶ

»Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 15 Φεβρουαρίου 1923 περὶ ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν, ὡς τοῦτο ἔχει τροποποιηθῇ, ὡς καὶ τῶν προγενεστέρων ἀγροτικῶν νόμων», εἰς α' συζήτησιν.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τοῦ τρόπου τῆς ἀπονομῆς τῶν συντάξεων τῶν θυμάτων πολέμου κατηρτίσθη:

Ἐκ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ὡς Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῶν μελῶν Κ. Γόντικα, Ἀπ. Δοξιάδη, Β. Ἀρτεμιάδη, Ι. Πασαλίδη, Ι. Βαρδαγιάννη, Στ. Γρηγορίου, Γ. Σίδερη, Ν. Μπακοπούλου, Δ. Πάζη, Δημ. Ἐλευθεριάδη, Β. Καραπαναγιώτη, Γ. Παπανδρέου, Ἐμμ. Τσουδεροῦ, Ν. Ἀσκούτση, Κ. Βουδούρη, Θ. Χαΐνη, Θ. Γούσκου, Σ. Ζερβοῦ, Μιχ. Καταπότη, Δ. Σαράτση, Ι. Παπαθεοδώρου, Ν. Λυκοτομάρου καὶ ἐκ τῶν ἰδιωτῶν κ. κ. Λ. Σβόλου, Α. Χρηστομάνου, Μ. Χρυσάφη, Κ. Καμπᾶ, Χαριτάκη, Γρ. Χατζηβασιλείου, καὶ Γ. Μακκᾶ.

Ὁ κ. ***Ι. Βαλαλᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ὑποβάλλει τὰ ἑξῆς σχέδια νόμων:

1) «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3101 ἐ. ἔ. καὶ 167 τοῦ ἔτους 1914 νόμων»

2) «Περὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1074 τοῦ ἔτους 1917 νόμου» καὶ

3) «Περὶ ἐγκρίσεως δαπανῶν ἐργασιῶν κατασκευῆς Ὑδραγωγείου Σούδας καὶ Καλεσσῶν (Κρήτης).

Συνακινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 11 μ. μ. διὰ τὴν 4 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΚ'

Τῆς 9 Δεκεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5 μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τῶν πληρεξουσίων κ. κ. Α. Θεολογίτη, Γ. Σίδερη καὶ Λ. Δενδρινοῦ.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ προσφυγικὸς Σύνδεσμος Ἀλεξανδρουπόλεως παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ μέριμνα περὶ ἀποπερατώσεως τῶν ἡμιτελῶν οἰκιῶν των.

Ὁ σύνδεσμος δημοδιδασκάλων Σουφλίου καὶ περιφερείας παρακαλεῖ ὅπως διορισθῇ ὡς μόνιμος Ἐπιθεωρητὴς ἐκεῖ ὁ Γεώρ. Ἐμμανουήλ.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Μουζακίου Καρδίτσης παρακαλοῦσιν ὅπως ἐπιτραπῇ ἐλευθέρως ἡ ἐξαγωγὴ τοῦ καπνοῦ.

Ἡ Διδασκαλικὴ Ὁμοσπονδία παρακαλεῖ ὅπως μὴ πραγματοποιηθῇ ἡ μονιμοποίησις τῶν προσωρινῶν Ἐπιθεωρητῶν.

Ὁ Σύλλογος τῶν καπνοπαραγωγῶν Σερρῶν παρακαλεῖ ὅπως περιορισθῇ ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ καπνοῦ κατὰ 10 %.

Αἱ ἐπαγγελματικαὶ ὀργανώσεις Ξάνθης καὶ περιφερείας παρακαλοῦσιν ὅπως ἀπαγορευθῇ ἡ ἐξαγωγὴ τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Οἱ ἐν Ἰσθμίᾳ πρόσφυγες παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς ἀποσταλῶσι χρήματα, καθόσον στεροῦνται τῶν πάντων.

Ἡ ἀπολυθεῖσα ἔκτακτος ὑπάλληλος τῆς Ἐπιτροπῆς πολεμικῶν Συντάξεων Ἡρακλείου Σοφία Γιανναράκη παρακαλεῖ ὅπως ἐπαναδιορισθῇ.

Ὁ Ν. Χρῖστος Εὐαγγελάτος διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος «Στερεὰ Ἑλλὰς» παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ μέριμνα περὶ βελτιώσεως τῆς συγκοινωνίας Κρυονερίου—Μεσολογγίου.

Τὰ διοικητικὰ Συμβούλια ὑπαλληλικῶν ὀργανώσεων Τ.Τ.Τ. Μακεδονίας διαμαρτύρονται κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν.

Οἱ κάτοικοι Νιστραμίου διαμαρτύρονται κατὰ τῶν κακοβούλων ἐνεργειῶν τοῦ Παπατέρπου ζητοῦντος ὅπως τὸ κοινοτικὸν δάσος περιέλθῃ εἰς τὴν κυριότητά του.

Ὁ κ. **Γ. Χατζηκυριακοῦ** πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης ζητεῖ ὅπως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἀποκεντρώσεως ἡ ὑποβληθεῖσα τροπολογία του.

Ἡ Ἕνωσις τῶν Συνεταιρισμῶν Τριφυλίας παρακαλεῖ ὅπως ἀποσυρθῇ ἡ μελετωμένη φορολογία ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων χημικῶν λιπασμάτων καὶ γεωργικῶν ἐργαλείων.

Ὁ Καπνεμπορικὸς Σύλλογος Ἀγρινίου παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ὑποχρεώσῃ τὴν Ἑταιρείαν καὶ ἀποστείλῃ ἀτμάκατον εἰς Κρυονέριον διὰ τὴν ἀποβίβασιν ἐπιβατῶν.

Ὁ κ. **Α. Μιαούλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) ὑποβάλλει τὰ ἑξῆς σχέδια νόμων:

1) «Περὶ ἐγκρίσεως πιστώσεως δρ. 500.000 διὰ τὴν κατασκευὴν νέου κτιρίου Φάρου ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Μαλέα»·

2) «Περὶ ἐγγραφῆς πιστώσεως δρ. 241,6/9.775 ἐν τῷ εἰδικῷ προϋπολογισμῷ τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν τῆς χρήσεως 1924—1925», καὶ

3) «Περὶ βαθμολογίας κατατάξεως, ἐκπαιδεύσεως καὶ προσόντων προαγωγῆς τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν μηχανικοῦ τοῦ Π. Ναυτικοῦ».

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Γ. Σίδερης, Θ. Παπαϊωάννου, Α. Ἀναγνωστόπουλος, Π. Πετρίδης, Τάκης Ἀνασταίου, Β. Δαλιάνης, Ν. Ξηρὸς** καὶ λοιποὶ ὑποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ διαθέσεως πλεοναζόντων δημοτικῶν ἐσόδων πρὸς βελτίωσιν τοῦ μισθοῦ τῶν δημοτικῶν ὑπαλλήλων τοῦ Δήμου Ἀθηναίων».

Θέλει τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Ὑποβάλλουσι τροπολογίας οἱ πληρεξούσιοι κ. κ.:

— **Γ. Ροδόπουλος** ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν»·

— **Ἀναστ. Κούτρας** (Φθιώτιδος) ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ καταργήσεως τοῦ Διατάγματος τῆς 11 Ἰουλίου 1917 καὶ τοῦ νόμου 2801 τοῦ 1922 περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων»·

— **Ο. Κυπριανός, Α. Παπαγεωργίου** καὶ **Μ. Λαΐλιος** (Λέσβου) ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ Ν. Δ. περὶ φορολογίας τῶν ἀμύλων»·

— **Δ. Σαράτσης** καὶ **Δ. Ψάρης** (Βόλου) ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως νομοθετικοῦ Διατάγματος περὶ φορολογίας τῶν ἀμύλων»·

— **Α. Πρωτοσύγκελλος, Στέφ. Ἀναστασιάδης** καὶ **Γ. Βλάχος** (Λαρίσης) ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ παρατάσεως καὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 1350 ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐν τῷ Κράτει ἐπιχειρήσεις παραγωγῆς καὶ διανομῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας»·

—**Πέτρος Ζωγράφος** (Γρεβενῶν) ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1071 τοῦ ἔτους 1917 νόμου.»

— **Ν. Ξηρὸς** ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ νόμου περὶ προσωρινῶν μέτρων εἰς τὰς περὶ διακατοχῆς διαφοράς».

Ὁ κ. **Γεώργ. Δουζίνας** (Τροιζηνίας) ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἐν ἰσχύϊ συντάγματος ἢ 2 τοῦ προσχεδίου τῆς ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπῆς (ἐδάφ. 2).

— Ἡ **ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Συνελεύσεως Ἐπιτροπὴ** ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἀπὸ 27 Νοεμβρίου ε. ἔ. προτάσεως τῆς ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπῆς «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Εἰδικοῦ Κανονισμοῦ τῆς Συνελεύσεως».

— Ἡ **ἐπὶ τῆς Παιδείας κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ** ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς ἐπὶ τῶν σχεδίων ψηφισμάτων «περὶ ἐπανεξετάσεως ἀπορριφθέντων μαθητῶν» καὶ «περὶ ἐξετάσεων τῶν κατ' ἰδίαν διδαχθέντων μαθητῶν».

Ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἀναφορῶν.

Ὁ κ. **Ι. Σολιώτης** καταθέτων καὶ ἀναπτύσσων ἀναφορὰν τῶν τριτοκαθημένων δημοδιδασκάλων, σχετικὴν πρὸς τὴν διακάθισιν καὶ τὰς ἀποδοχάς των, συνιστᾷ εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας νὰ λάβῃ αὐτὴν ὑπ' ὄψιν του ὡς λίαν δικαίαν.

Οἱ κ. κ. **Χ. Κατρβάνος** καὶ **Δ. Φλέσσας** συνιστῶσιν ἀναφορὰν τῶν κατοίκων τῆς Κοινότητος Καπιμίου καὶ ἄλλων γειτονικῶν κοινοτήτων παραπονουμένων κατὰ τοῦ ἐφορικοῦ ὑπαλλήλου Ἠπαδημητρίου μὴ λαβόντος ὑπ' ὄψιν τὰς συστάσεις τῶν διαφόρων περιφερειῶν σχετικῶς πρὸς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ λοιπῶν φορολογικῶν δηλώσεων, καὶ παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν νὰ λάβῃ αὐτὴν ὑπ' ὄψιν του.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς** δηλοῖ ὅτι ἔλαβεν ἤδη ὑπ' ὄψιν του ταύτην καὶ ἀπέστειλεν Ἐπιθεωρητὴν πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν καταγγελλομένων καὶ λήψιν σχετικῶν μέτρων.

Ὁ κ. **Ἀϋγ. Θεολογίτης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν ὑπαλλήλων τῶν ΤΤΤ. τοῦ νομοῦ Εὐβοίας.

Ὁ κ. **Γ. Δουζίνας** ἀναπτύσσει καὶ συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Μιχ. Ροΐλοῦ, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν εὐτυχίαν νὰ ἔχῃ δέκα τέκνα καὶ φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Κυβερνήσεως ἡ ἐν λόγῳ ἀναφορά, διότι πρόκειται περὶ κοινωνικοῦ ζητήματος ἀρκούντως σπουδαίου. Ἀναφέρει τὰ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀλλαχοῦ ἐπὶ τοῦ προκειμένου λαβόντα χώραν μετὰ τὸν πόλεμον καὶ νομίζει ὅτι ὅπως ἐκεῖ οὕτω καὶ ἐδῶ πρέπει νὰ

ληφθῇ μέριμνα περὶ εἰδικοῦ νόμου διὰ τὰς τοιαύτας περιπτώσεις. Τὸ ζήτημα δὲν ἀφορᾷ μόνον τὸν πληθυσμὸν τῆς Χώρας μετὰ τὸν πόλεμον, ἀλλὰ καὶ τὸ οἰκονομικὸν μέλλον τοῦ Τόπου. Παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ἐν τέλει ὅπως διὰ ψηφίσματός του ἐνισχύσῃ οἰκονομικῶς τὸν περὶ οὗ πρόκειται Ροΐλον.

Ὁ κ. **Ι. Μαμάης** συμφωνεῖ πρὸς ταῦτα καὶ συνιστᾷ ἐπίσης τὴν ἀναφοράν.

Ὁ κ. **Σκεῦος Ζερβὸς** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Συνδέσμου τῶν Ταμπουρίων Ξυλοκερατέας, σχετικὴν πρὸς τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον διατρέχουσιν ἐκ τοῦ ἐκεῖ Πυριτιδοποιείου, τὴν ἔλλειψιν δρόμων καὶ φωτισμοῦ καὶ παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, διότι πρόκειται περὶ πληθυσμοῦ ἀνερχομένου εἰς 25 χιλ. καὶ πλέον.

Ὁ κ. **Δ. Λεονάρδος** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῆς Παγκληρικῆς Ἑνώσεως σχετικὴν πρὸς τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ Κλήρου καθόλου καὶ παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν. Πρέπει, προσθέτει, νὰ σημειωθῇ ὅτι πρόκειται καὶ περὶ προσφύγων ἱερέων, οἵτινες δεινῶς ὑποφέρουσιν οἰκονομικῶς.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Ἐκκλ.) δηλοῖ ὅτι εἶνε ὑπὸ μελέτην τὸ ζήτημα καὶ θέλει ληφθῇ πᾶσα μέριμνα.

Ὁ κ. **Γ. Ροδόπουλος** καταθέτει καὶ ἀναπτύσσει ἀναφορὰν τῶν ἀκτημόνων γεωργῶν Τυρνάβου παραπονουμένων διότι δὲν ἐδόθησαν καὶ εἰς αὐτοὺς γαῖαι, καίτοι εἶνε πραγματικοὶ γεωργοί, ἀλλ' ἐδόθησαν εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν εἰς μὴ γεωργούς, μὴ κεκτημένους ἐφόδια καλλιεργείας καὶ ἐκμισθοῦντας τὰς γαίας ταύτας εἰς κτηνοτρόφους κλπ. Ὑποδεικνύει εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας ὅτι δέον νὰ ἐπισπευσθῇ ἡ διὰ τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου ἀποφασισθεῖσα ἐπανεκδίκησις τοῦ κτήματος Νυχτερὶ—Κουλούρα, οὗ πολλοὶ καλλιεργηταὶ καὶ δικαιούμενοι εἰς ἀποκατάστασιν σκανδαλωδῶς ἀπεκλείσθησαν καὶ μένουσιν ἄεργοι καὶ ἄστεγοι πρὸς βλάβην τῆς γεωργίας. Ἐπίσης ἐκθέτει τὴν ἀστοργίαν τοῦ Ὑπουργείου πρὸς τοὺς γεωργοὺς Ὁρμὰν Τσιρλίκ, ἐμποδιζομένους νὰ καλλιεργήσωσι τὰς ὑπ' αὐτῶν ὠργωμένας γαίας δι' ἐπεμβάσεως τῆς ἀστυνομίας, ἥτις κακοποιεῖ αὐτούς, καὶ ἐν γένει διαμαρτύρεται ὅτι τὸ ζήτημα ἀπαλλοτριώσεως Γιάννουλης, Δένδρων καὶ πολλῶν ἄλλων τσιφλικίων ἀναβάλλεται ἐπ' ἄπειρον, ἐνῷ ἡ κατάστασις αὐτὴ παρατεινομένη ἐγκυμονεῖ κινδύνους διαταράξεως τῆς δημοσίας τάξεως, ἐπεμβαινουσῶν τῶν Ἀρχῶν κατὰ τῶν γεωργῶν, ἐν δικαίῳ εὑρισκομένων, ἀφοῦ ἀφαιροῦνται ἀπ' αὐτῶν δάση καὶ γαῖαι παραχωρηθεῖσαι αὐτοῖς δι' ἀποφάσεως τοῦ Δικαστηρίου.

Ὁ κ. **Ι. Πατάλας** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν κατοίκων Ἐλευσῖνος, Μάνδρας καὶ Μαγούλας σχετικὴν πρὸς τὴν κακὴν κατάστασιν τῆς ἐκεῖ συγκοινωνίας καὶ παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν.

Ἐπίσης ὁ ἴδιος συνιστᾷ ἑτέραν ἀναφορὰν κατοίκων Μάνδρας σχετικὴν πρὸς τὴν φορολογίαν τῶν κεκαυμένων μερῶν, ἣν ὑποχρεοῦνται νὰ πληρώνωσιν εἰς διπλοῦν σήμερον, καὶ συνιστᾷ ὅπως πληρώνηται αὕτη ὡς καὶ πρότερον.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ ἀρθυλοποιῶν καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας νὰ λάβῃ ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον καὶ ἄλλοτε καὶ ἤδη ἀπασχολεῖ πολλὰς ἑκατοντάδας ἐργατῶν ἀρθυλοποιῶν, οἵτινες μένουσιν ἄεργοι, ἐνῷ τὸ Κράτος προμηθεύεται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τὰ εἴδη ταῦτα. Συνάμα καταγγέλλει καὶ καταχρήσεις προμηθευτῶν.

Τὰς αὐτὰς συστάσεις ποιεῖται καὶ ὁ κ. **Ἀθ. Τραχήλης** καὶ παρακαλεῖ ὅπως δοθῇ εἰς τοὺς ἐν λόγῳ ἀρθυλοποιοὺς ἐργασία διὰ τῆς συστάσεως ἑνὸς συνεργείου ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Σ. Κρεμεζῆς** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν ὑπαλλήλων Τ.Τ.Τ. νομοῦ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος σχετικὴν πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν καὶ παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, νὰ συσταθῇ δὲ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ ἀναθεωρήσῃ τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς.

Τὰς αὐτὰς συστάσεις ποιοῦνται καὶ οἱ κ. κ. **Α. Ἀναγνωστόπουλος, Θεμ. Παπαϊωάννου** καὶ **Ν. Ξηρός.**

Ὁ κ. **Ν. Ξηρὸς** ἀναπτύσσει ἀναφορὰν τῶν ἐν τῷ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν πολέμῳ παθόντων, ζητούντων ὅπως τοῖς καταβληθῶσι τὰ ἐπιδικασθέντα αὐτοῖς ποσά.

Ὁ κ. **Ἀλ. Ὡρολογόπουλος** ἀναπτύσσει καὶ συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν ἐμπόρων γουναρικῶν Καστορίας σχετικὴν πρὸς τὸν δασμὸν τῶν γουναρικῶν καὶ παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, νὰ ἀποσταλῇ δὲ καὶ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ δασμολογίου κατατρτισθησομένην Ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Ἐμπορ. Συλλόγου Καλαμῶν σχετικὴν πρὸς τὸν δασμὸν τῶν γεωργικῶν εἰδῶν καὶ παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς** δηλοῖ ὅτι ἔχει ὑπ' ὄψει του τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** ἐπικαλεῖται τὴν ἰδιαιτέραν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας ἐπὶ ἀντικειμένου τὸ ὁποῖον συγκινεῖ βαθέως τὸν Μεσσηνιακὸν λαὸν ἕνεκα διαδόσεων, τὰς ὁποίας ὅμως θεωρεῖ ἀνυποστάτους. Κατὰ τὰς διαδόσεις ταύτας μελετᾶται ἐν τῷ Ὑπουργείῳ νομοθετικὸν

μέτρον ἀξιέπαινον μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὸν σκοπόν, ἄξιον ὅμως πάσης κατακρίσεως ὅσον ἀφορᾷ τὰ φορολογικὰ μέσα τὰ ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ καθιερούμενα. Προκειμένου, προσθέτει, περὶ ἔργων ὑδραυλικῶν πρὸς διευθέτησιν τῆς κοίτης τοῦ χειμάρρου Νέδοντος, ἤτοι περὶ ἔργων τοπικῆς καὶ περιωρισμένης χρησιμότητος, εὐνόητον εἶνε ὅπως καὶ τὰ φορολογικὰ βάρη δι' ὧν τὰ ἔργα θὰ ἀχθῶσιν εἰς πέρας μὴ ὑπερβαίνωσιν οὔτε τὸ μέτρον τῆς ἀνάγκης οὔτε τὰ ὅρια τοῦ τόπου ὑπὲρ οὗ τὰ ἔργα θὰ ἐκτελεσθῶσιν. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην, ἀποτελοῦσαν ἀρχὴν δικαίου, χάριν τῶν ἔργων τοῦ Νέδοντος δὲν πρέπει, δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ὁποιαδήποτε φορολογία πέρα τῆς περιοχῆς καὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως τῶν Καλαμῶν, ἥτις μόνη ἔχει νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῶν ἔργων. Διὰ τοῦτο, καίτοι εἶπερ τις καὶ ἄλλος εἶνε ὑπὲρ τῆς ταχείας ἐκτελέσεως τῶν ἔργων, ἐν τούτοις ἀποκρούει πᾶσαν φορολογίαν σκοποῦσαν νὰ ἐπιβαρύνῃ ὁλόκληρον τὸν Λαὸν τῆς Μεσσηνίας, καθὰ διαδίδεται, ὡς καὶ τὴν ἕνωσιν τοῦ εἰδικοῦ Ταμείου τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων Ναμίστου πρὸς τὸ τοῦ Νέδοντος. Καὶ ἐπὶ τούτου ἀνακοινώνει πολλὰς τηλεγραφικὰς διαμαρτυρίας κοινοτικῶν Συμβουλίων Μεσσήνης κατὰ τοῦ μελετωμένου φορολογικοῦ μέτρου καὶ συνιστᾷ τὰ δέοντα γενέσθαι.

Παρελθούσης τῆς κεκανονισμένης ὥρας αἱ λοιπαὶ ἀναφοραὶ ἀναβάλλονται.

Εἰσέρχεται δ' εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Συντακτικῆς καὶ Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' συζήτησιν τὸ σύνολον τοῦ σχεδίου νόμου

«Περὶ καθορισμοῦ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν Γενικῶν Διοικητῶν καὶ τῶν Νομαρχῶν»

(Ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν), ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον 1.

Ἐπιτρέπεται ἵνα διὰ Διαταγμάτων ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κανονισθῇ ἡ ἁρμοδιότης τῶν Γενικῶν Διοικητῶν καὶ Νομαρχῶν. Πρὸς τοῦτο ἐπιτρέπεται καὶ ἡ συμπλήρωσις, τροποποίησις καὶ κατάργησις ὑφισταμένων σχετικῶν νόμων.

Ἄρθρον 2.

Διὰ Διαταγμάτων ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἐπιτρέπεται ἡ σύστασις ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων παρὰ

ταῖς Γεν. Διοικήσεσι καὶ ταῖς Νομαρχίαις παρεμφερῶν πρὸς τὰ ἐν τῷ Κέντρῳ λειτουργοῦντα καὶ ὁ κανονισμὸς τῆς συνθέσεως, ἁρμοδιότητος καὶ τῆς ἐν γένει λειτουργίας αὐτῶν. Ἐν οὐδεμιᾷ ὅμως περιπτώσει δύνανται τὰ Συμβούλια ταῦτα νὰ ἀποφαίνωνται περὶ ἀπολύσεως μονίμων ὑπαλλήλων.

Εἰς τὰ Συμβούλια ταῦτα μετέχουσι καὶ ἐξ ἰδιωτῶν μέλη διοριζόμενα ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ ἢ τοῦ Νομάρχου, προτάσει τοῦ ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως ἢ τῆς Νομαρχίας Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου καὶ ἐκ μελῶν αὐτοῦ διαμενόντων ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ νομοῦ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν ἐξ ἰδιωτῶν ὁριζόμενος διὰ Π. Διατάγματος δὲν ὑπερβαίνει καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπαλλήλικῶν μελῶν.

Ἄρθρον 3.

Κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος νόμου τὰ ἐξ ἰδιωτῶν μέλη, τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 2 μνημονευόμενα, δύνανται νὰ διορισθῶσιν ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ ἢ Νομάρχου ἐκ πίνακος διπλασίου ἀριθμοῦ ἰδιωτῶν, πρτεινομένων ὑπὸ τῶν Δημοτικῶν ἢ Κοινοτικῶν Συμβουλίων, τῆς ἕδρας τῶν Νομῶν καὶ τῶν Ὑποδιοικήσεων ἢ Ἐπαρχιῶν τοῦ νομοῦ.

Ἡ θητεία τῶν μελῶν τούτων παύει ὅταν τῇ συγκροτήσει τῶν Νομαρχιακῶν Συμβουλίων.

Ἄρθρον 4.

Μεταβιβαζομένης εἰς Γενικὸν Διοικητὴν ἢ Νομάρχην ἁρμοδιότητος Ὑπουργείου τινός, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου, τὰ καθήκοντα εἰσηγητοῦ τῶν σχετικῶν ὑποθέσεων θέλει ἐκτελεῖ ὁ ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως ἢ Νομαρχίας ὑπηρετῶν Ἐπιθεωρητὴς τῆς οἰκείας ὑπηρεσίας, μὴ ὑπάρχοντος δὲ τοιούτου, ἀνώτερος ὑπάλληλος τῆς οἰκείας ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως ἢ Νομαρχίας ὑπηρεσίας, ὁριζόμενος ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ ἢ Νομάρχου καὶ κατὰ τὰ ἀνὰ τῶν οἰκείων Διαταγμάτων κανονισθησόμενα.

Οἱ κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο ὑπάλληλοι δὲν ἀπαλλάσσονται τῆς ἐκτελέσεως τῶν καθηκόντων τῆς ὀργανικῆς αὐτῶν θέσεως.

Δι' ἀποφάσεως τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ ἢ Νομάρχου ὁρίζεται ἀναπληρωτὴς τοῦ ὡς ἄνω εἰσηγητοῦ ἐν περιπτώσει ἀπουσίας ἢ κωλύματος αὐτοῦ.

Δι' ἀποφάσεως τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ ὁρίζεται ὁ ἀναπληρωτὴς τοῦ ὡς ἄνω εἰσηγητοῦ ἐν περιπτώσει ἀπουσίας ἢ κωλύματος αὐτοῦ.

Ἄρθρον 5.

Ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν συνιστᾶται Ἀνώτερον Συμβούλιον Ἀποκεντρώσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Διευθυντῶν τοῦ Ὑπουργείου τούτου καὶ ἑξ ἑνὸς Διευθυντοῦ τῶν λοιπῶν πολιτικῶν Ὑπουργείων.

Ἐπιτρέπεται ἡ συμμετοχὴ εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦτο καὶ ἄλλων προσώπων κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦτο ἀνατίθεται ἰδίᾳ ἡ μελέτη καὶ ὑποβολὴ γνώμης ἐπὶ παντὸς ζητήματος ἀφορῶντος τὴν ἀποκέντρωσιν ἐπὶ σκοπῷ συντονισμοῦ τῶν ληπτέων ἑκάστοτε παρὰ τῶν καθ' ἕκαστον Ὑπουργείων μέτρων εἴτε ἀφορῶσι ταῦτα ἐκτέλεσιν ἀποκεντρωτικῶν νομοθετημάτων εἴτε λῆψιν ἀποφάσεων ἐπεκτάσεως τῆς ἀποκεντρώσεως.

Ἡ ἐν γένει λειτουργία τοῦ Συμβουλίου τούτου, ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς ἁρμοδιότητος αὐτοῦ δύναται νὰ κανονίζηται διὰ Διαταγμάτων προκαλουμένων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ συντάγματος.

Ὁ κ. ***Γ. Σεχιώτης*** παρατηρεῖ ὅτι θὰ ἦτο προτιμότερον καὶ ὠφελιμώτερον, ἐὰν ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπὴ κατέληγε καὶ ἔφερε πλήρες τὸ σχέδιον τοῦ συντάγματος πρὸς συζήτησιν ἐν τῇ Συνελεύσει, ὥστε νὰ συζητηθῇ ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ τοῦτο καὶ οὐχὶ διακεκομμένον. Θὰ ἐκερδίζετο καὶ χρόνος ἀρκετὸς διὰ τὸν τοιοῦτον τρόπον συζητήσεως.

Γ. Παπανδρέου. Χαίρω, κύριοι συνάδελφοι, διότι ἐγκαινιάζομεν σήμερον τὴν συζήτησιν κατ' ἄρθρον ἐπὶ τοῦ νέου δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καὶ εἶμαι εὐτυχὴς εἰσηγούμενος ταῦτα.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι παρῆλθεν ἔτος ἀφ' ὅτου ἐξελέγη ἡ Δημοκρατικὴ Συνέλευσις καὶ μόλις σήμερον ἐπιλαμβάνεται τοῦ συνταγματικοῦ αὐτῆς ἔργου, ἄδικος ὅμως εἶνε ἡ μομφὴ ἡ ὁποία ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ἐπιρρίπτεται εἰς βάρος τῆς Συνελεύσεως, ἄδικος, καθὼς ἀποδεικνύει μία ἁπλῆ ἀναδρομὴ εἰς τὰ γεγονότα τοῦ παρελθόντος.

Τὸ δημοψήφισμα ἐγένετο κατ' Ἀπρίλιον, ὑπελείποντο ἑπομένως μῆνες τρεῖς μέχρι τῶν διακοπῶν τοῦ Θέρους. Καὶ εἶνε γεγονὸς ὅτι ὁμοφώνως ἡ Συνέλευσις εἶχε τὴν γνώμην ὅτι ἔπρεπε νὰ καταβληθῇ προσπάθεια ὅπως εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ νέου δημοκρατικοῦ πολιτεύματος συμμετάσχῃ καὶ ὁ ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως πολιτικὸς κόσμος. Ἡ μὲν Δημοκρατικὴ Ἕνωσις ἐπεδίωκε τοῦτο διὰ τοῦ σχεδίου τῆς προσωρινῆς Γερουσίας, ἡ δὲ πλειοψηφία τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ συντάγματος διὰ τῶν ἐκλογῶν τῆς Γερουσίας, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐνηργοῦντο κατὰ τὸν Σεπτέμβριον, εἰς

τρόπον ὥστε λαϊκοὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως κόσμου νὰ συμμετάσχουν.

Ὁμόφωνος ἐπομένως ὑπῆρχεν ἡ γνώμη τῆς Συνελεύσεως, ὅπως ἀναβληθῇ τότε ἡ συζήτησις τοῦ συντάγματος. Οὐδεμία λοιπὸν ἐπίκρισις ἀπὸ καμμίαν πτέρυγα τῆς Συνελεύσεως εἶνε δυνατὴ διὰ τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως μέχρι τῶν διακοπῶν τοῦ θέρους, κατὰ μείζονα λόγον οὐδεμία ἐπίκρισις εἶνε δυνατὴ ἀπὸ τὸν πολιτικὸν κόσμον τὸν ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως, διότι χάριν ἐκείνου ἀκριβῶς ἐγένετο ἡ ἀναβολὴ πρὸς συμμετοχήν του εἰς τὸ συντακτικὸν ἔργον τῆς Συνελεύσεως.

Ἐπανελήφθησαν αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως πρὸ ἑνὸς μηνὸς καὶ συνεζητήθη μέχρι τοῦδε τὸ σχέδιον τῆς προσωρινῆς Γερουσίας. Βεβαίως ἡ συζήτησις τῆς προσωρινῆς Γερουσίας δὲν ἀποτελεῖ συζήτησιν κατ' ἄρθρον τοῦ νέου δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, ἀποτελεῖ ὅμως προφανῶς συζήτησιν συνταγματικήν. Καὶ εἶνε βέβαιον ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀπόρριψιν τοῦ σχεδίου τῆς προσωρινῆς Γερουσίας τὸ ζήτημα τοῦ δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος δυνηκρινίσθη εἰς τὴν Συνέλευσιν, εἰς τρόπον ὥστε, ὅταν ἔλθῃ ἡ συζήτησις τοῦ ζητήματος, ὥριμα νὰ εἶνε τὰ σχετικὰ συμπεράσματα.

Ἄδικος συνεπῶς εἶνε ἡ μομφή, ἡ ὁποία ἐπανειλημμένως καὶ πολλαχόθεν διατυποῦται εἰς βάρος τῆς Συνελεύσεως διὰ τὴν μέχρι τοῦδε καθυστέρησιν αὐτῆς.

Ἀπὸ σήμερον πλέον εἰσερχόμεθα εἰς τὴν συζήτησιν κατ' ἄρθρον τοῦ νέου συντάγματος καὶ ἐλπίζω νὰ προχωρήσωμεν τελείως εἰς τὸ ἔργον ἡμῶν. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔχει προπαρασκευάσει μὲ ὅσην δύναται ἐπιμέλειαν καὶ ἐμβρίθειαν τὸ ἔργον τοῦτο, ὥστε νὰ διευκολύνῃ τὴν Συνέλευσιν.

Ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ διὰ τίνα λόγον θὰ ἔπρεπε νὰ καταβληθῇ ὑπερβολικὴ σπουδὴ πρὸς ταχείαν περαίωσιν αὐτοῦ.

Εἶνε βέβαιον ὅτι ὅλαι αἱ Συνελεύσεις μετὰ περισκέψεως, ἡ ὁποία συχνάκις κατέληξεν εἰς βραδύτητα, ἐπέρασαν τὸ ἔργον αὐτῶν. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ Γαλλικὴ Συνέλευσις διήρκεσεν ἐπὶ ἔτη μακρά· εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ Συνέλευσις τοῦ Weimar, εἰς ἕνα τόπον δηλαδὴ ὅπου ἡ ἐπιστημονικὴ προπαρασκευὴ τῶν θεμότων ἦτο ἀρτία, ἐχρειάσθη μολαταῦτα μῆνας πολλοὺς διὰ νὰ καταρτίσῃ ὁριστικῶς τὸ πολίτευμα. Δὲν παραγνωρίζω τοὺς πολιτικοὺς λόγους οἱ ὁποῖοι παρ' ἡμῖν ἐπιβάλλουν τὴν ταχεῖαν περαίωσιν· ἀλλὰ νομίζω ὅτι οἱ πολιτικοὶ ἀκριβῶς ὅροι ἔκαμαν ὥστε νὰ δεχθῶμεν τὴν ἀναθεώρησιν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων καὶ ἐφόσον διὰ τῆς ἀποστολῆς τῆς ἀξιώσεως ταύτης τοῦ ἐκτὸς

τῆς Συνελεύσεως πολιτικοῦ κόσμου κατ' ἀνάγκην ὁ χρόνος καὶ τῶν τοπικῶν ἀκόμη ἐκλογῶν παρατείνεται, δὲν ἐννοῶ διὰ τίνα λόγον θὰ ἔπρεπεν ἡμεῖς νὰ σπεύσωμεν εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταρτίσωμεν ἐλλιπὲς ἔργον, ἐνῷ πλήρης εἶνε ὁ χρόνος διὰ τὴν ὡρίμων αὐτοῦ ἐπεξεργασίαν.

Τὸ παλαιὸν γνωμικὸν νὰ σπεύδωμεν βραδέως νομίζω ὅτι ἔχει καὶ πάλιν σήμερον ἐπικαιρότητα. Θὰ σπεύσωμεν εἰς τὸ ἔργον ἡμῶν, ἀλλὰ μετὰ περισκέψεως ἀξίας τῆς σοβαρότητος τοῦ ἔργου τὸ ὁποῖον ἔχομεν νὰ ἐπιτελέσωμεν. Διότι καταρτίζομεν σήμερον νέον πολίτευμα καὶ πρέπει νὰ θέσωμεν τὰς βάσεις αὐτοῦ μετὰ ὡριμότητος, εἰς τρόπον ὥστε τὸ νέον πολίτευμα ν' ἀνταποκριθῇ ἐντελῶς εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ τοὺς πόθους καὶ εἰς τὸ συμφέρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Δὲν παραγνωρίζομεν βεβαίως τὰς ἀτελείας καὶ τὰ μειονεκτήματα, τὰ ὁποῖα παρουσιάζει ἡ Συνέλευσις κατὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ἔργων της. Ἀφ' ἑνὸς τὸ μειλίγιον ὕφος τοῦ Προεδρείου εἶνε συνήθως ἀνατάλλιον διὰ νὰ κατευνάσῃ τὸν ἀκάθεκτον ὁρμὴν πολλῶν συναδέλφων, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἶνε δυστυχῶς γεγονὸς ὅτι ὑπάρχουν ὀλίγοι συνάδελφοι καταγρώμενοι τὸν χρόνον τῆς Συνελεύσεως, οἱ ὁποῖοι παραγωρίζουν ἐνταῦθα μίαν ἠθικὴν τάξιν, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει ἡ πολιτικὴ εὐκοσμία, παραγωρίζοντες τὰς ἀποστάσεις τὰς ὁποίας πρέπει νὰ τηρῶν καὶ εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτήν. Ἐπειδὴ παρὰ τὸ τυπικὸν γεγονὸς ὅτι εἴμεθα ὅλοι ἰσότιμοι πλὴρεις καὶ ξούσιοι ἐν τούτοις, ὁρίστασαι ἐξ βαθύτερον ἠθικὸν καὶ πραγματικὸν γεγονὸς ὅτι ὑπάρχουν πολιτικαὶ ἀποστάσεις μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἡμῶν καὶ τῶν ἄλλων, οἱ ὁποῖοι διήνυσαν μακρὸν καὶ ἄξιον λόγου πολιτικὸν βίον εἰς τρόπον ὥστε, ὡς προσωπικότητες, νὰ ἐπιβάλλονται. (Ἐπιδοκιμασίαι καὶ χειροκροτήματα).

Καὶ εἶνε ἐπίσης γεγονὸς ὅτι δὲν εἶνε σπανία ἡ ἐκτροπὴ αὐτῶν εἰς ἐκφράσεις ἀκόσμους καὶ εἰς βάρος τῶν Κυβερνήσεων καὶ εἰς βάρος τῆς Συνελεύσεως. Ἀλλ' ἂν τοῦτο εἶνε ἀληθὲς εἶνε ἐπίσης ἀληθὲς καὶ τὸ ἀντίστροφον, ὅτι ὡς σύνολον ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις περιλαμβάνει τὰς καλυτέρας πολιτικὰς δυνάμεις τῆς Χώρας, ὅτι περιλαμβάνει ὁλοκλήρους τὰς πολιτικὰς δυνάμεις τῆς δημοκρατικῆς παρατάξεως. Καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι μὲ τόσην ἐλαφρότητα ὑπονομεύουν τὸ κῦρος αὐτῆς, δὲν ὑπονομεύουν μόνον τὸ κῦρος προσώπων καὶ κομμάτων, ἀλλ' ὑπονομεύουν τὸ κῦρος αὐτῆς τῆς δημοκρατικῆς παρατάξεως. Καὶ ὅταν τὸ κῦρος τῆς Συνελεύσεως καταπέσῃ, τότε βεβαίως κλονίζεται καὶ τὸ καθεστὼς (χειροκροτήματα). Αὐτή, κύριοι συνάδελφοι, εἶνε ἡ γνώμη ἡμῶν κοι τ'μματα). Αὐτή, κύριοι συνάδελφοι, εἶνε ἡ γνώμη ἡμῶν

διὰ τὸ ἔργον καὶ τὸ κῦρος τῆς Συνελεύσεως. Καὶ τώρα προχωροῦμεν εἰς τὴν συζήτησιν.

Πρῶτον ἄρθρον καὶ εἰς τὸ παλαιὸν καὶ εἰς τὸ νέον πολίτευμα εἶνε τὸ κεφάλαιον περὶ θρησκείας. Τὰ πολιτεύματα τῆς Ἑλλάδος ἀνέκαθεν καὶ τὸ πολίτευμα τῆς Ἐπιδαύρου, καὶ τὸ πολίτευμα τῆς Τροιζῆνος, καὶ τὸ σύνταγμα τοῦ 1844, καὶ τὸ μέχρι τοῦδε ἰσχῦον σύνταγμα, ὡς πρῶτον ἄρθρον ἀναγράφουν τὸ περὶ θρησκείας. Εἰς τὰ σύγχρονα πολιτεύματα τὸ κεφάλαιον περὶ θρησκείας δὲν εἶνε ἀνεξάρτητον οὔτε προτάσσεται. Εἰς τὰ σύγχρονα πολιτεύματα τὸ κεφάλαιον περὶ θρησκείας κατατάσσεται εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων. Καὶ συμβαίνει τοῦτο ὄχι μόνον εἰς τὰ πολιτεύματα ὅπου καθιερώθη ὁ χωρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν Πολιτείαν ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκεῖνα ὅπου ἀναγνωρίζουν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν, ὅπως εἶνε τὸ πολίτευμα τὸ Ἑλληνικόν. Ἡ Ἐπιτροπὴ ὅμως ἔκρινε, φειδομένη τῶν ἑλληνικῶν παραδόσεων, διατηροῦσα τὴν συνέχειαν ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε πολιτευμάτων, ὅτι ἔπρεπε καὶ πάλιν εἰς τὸ νέον δημοκρατικὸν πολίτευμα νὰ προτάξῃ τὸ κεφάλαιον περὶ θρησκείας. Διὰ τὴν σαφεστέραν κατανόησιν τῶν ἄρθρων εἶνε ἀνάγκη νὰ γίνῃ μεταβατικὴ διάκρισις ἀπ' ἐνὸς τοῦ ζητήματος τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Ἄντικα εἶνε θέματα διάφορα καὶ ἀνεξάρτητα ἀλλήλων. Ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς λατρείας ἄλλοτε, εἰς τοὺς χρόνους τοῦ παλαιοῦ παρελθόντος, ὑπέστησαν δοκιμασίαν δεινήν. Εἶνε τὰ ἀτομικὰ δικαιώματα τὰ ὁποῖα περισσότερον καὶ πρωϊμώτερον καὶ τραχύτερον ἐδοκιμάσθησαν. Φθάνει νὰ ἐνθυμηθῇ κανεὶς τὰς διώξεις τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν Πολιτείαν, τὰς διώξεις τῶν αἱρετικῶν ἀπὸ τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους τὰ δικαιώματα ταῦτα πρῶτα εὗρον ἀπόλυτον ἀναγνώρισιν.

Ἡ «Διακήρυξις τῶν δικαίων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου» διὰ τοῦ ἄρθρου 10 καθιερώνει ὡς «ἀπόλυτα καὶ ἀπαραβίαστα» τὰ δικαιώματα τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς λατρείας. Καὶ εἰς τὰ σύγχρονα δημοκρατικὰ πολιτεύματα ἀπεριόριστος καὶ ἀνεπιφύλακτος εἶνε ἡ ἀναγνώρισις. Εἶνε ἄλλως τε ἀπολύτως σαφὲς ὅτι προκειμένου περὶ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος οὐσιῶδές τι περιορισμὸς τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς λατρείας θὰ ἦτο εἰς πλήρη ἀντίφασιν πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ πολιτεύματος. Καὶ διὰ τὸ νέον ἡμῶν δημοκρατικὸν πολίτευμα ἡ ἀναγνώ-

ρισις αὐτὴ πρέπει νὰ εἶνε ἀπόλυτος. Ἡ διατύπωσις τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς θρησκευτικῆς λατρείας ἔχει ὡς ἑξῆς: «Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας». Εἶνε ἡ πρώτη παράγραφος, τὴν ὁποίαν θὰ ἐξετάσωμεν βραδύτερον, διότι ὑπάγεται εἰς ἑτέραν κατηγορίαν, εἰς τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας, δὲν ἀφορᾷ τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως καὶ λατρείας. «Πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶνε ἀνεκτὴ καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας».

Εἶνε γνωστόν, κύριοι συνάδελφοι, πόσας μακρὰς βυζαντινὰς συζητήσεις εἶχε προκαλέσει εἰς τὴν προκάτοχον Συνέλευσιν ἡ διατύπωσις τοῦ ἄρθρου τούτου καὶ ἀναγνωρίζομεν πάντες πόσον γόνιμον διδακτικὸν πραγμάτευμα ἀπετέλεσεν ἡ ἄσκοπος ἐκείνη σπατάλη τοῦ χρόνου διὰ τὴν σημερινὴν Συνέλευσιν. Εὐτυχῶς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς διατυπώσεως μᾶς παρέσχεν ἡ ὑμόφωνος γνώμη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος διατυπώσασα ἐξ οἰκείας πρωτοβουλίας τὸ ἄρθρον ὑπέβαλε τὴν διατύπωσιν αὐτῆς εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπήν. Ἡ διατύπωσις δὲ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἔχει ὡς ἑξῆς: «Πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία τελεῖ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς ἐλευθέρως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας».

Ἐσκέφθη ὀρθῶς ἡ Σύνοδος καὶ τὴν σκέψιν αὐτῆς ἀπεπυρφυλάκτως ἀπεδέχθη ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπή. Ἐσκέφθη ὅτι ἡ προσθήκη τῆς λέξεως «ἀνεκτή», ἂν ἐπαίρῃ ἄλλη θρησκεία εἶνε ἀνεκτὴ ἢ ἐλευθέρα, περιττεύει.

Παρακάμπτομεν οὕτω τὴν ματαίαν συζήτησιν καὶ προσδιορίζομεν μόνον ὅτι πᾶσα ἄλλη γνωστὴ θρησκεία τελεῖ ἐλευθέρως τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων. Ἀλλὰ ζήτημα γεννᾶται ὁποία εἶνε ἡ ἔννοια καὶ ἂν θὰ ἔπρεπε νὰ διατηρηθῇ ἡ λέξις «γνωστή». Συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ἑρμηνείαν ἡ λέξις «γνωστὴ» ἐκλαμβάνεται ὡς «γενερά». Τὰ σύγχρονα πολιτεύματα δὲν ἔχουν τοιαύτην διατύπωσιν. Ὁρίζουν ὅτι πᾶσα ἄλλη θρησκεία τελεῖ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς ἐλευθέρως ἐφόσον ἡ ἄσκησις αὐτῆς δὲν προσκόπτει εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη.

Ἀσφαλῶς ἡ διατύπωσις αὕτη τῶν νέων πολιτευμάτων εἶνε πλήρης, εἶνε περισσότερον σαφὴς καὶ περισσότερον σύγχρονος. Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ συντάγματος ἀπεδέχθη μὲν τὴν διατήρησιν τοῦ ὅρου «ἀγνωστή», ἔδωκεν ὅμως εἰς τὸν ὅρον τοῦτον τὴν ἑρμηνείαν ὅτι δὲν θὰ ἔπρεπεν ἐνδεχομένως Θρησκεία δημιουργουμένη εἰς τὸ μέλλον νὰ ὑποσκάπτῃ τὰ θεμέλια τῆς Πολιτείας, νὰ ἀντιστρατεύηται εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη. Ὁμολογῶ ὅτι ἡ ἑρμηνεία εἶνε ὀλίγον βεβιασμένη, καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ τὴν ἐδέχθη ἁπλῶς, διότι εἶχεν ὑπ' ὄψει ὅτι παρὰ τὴν ατέλειαν τῆς διατυπώσεως ζήτημα εἰς τὸ παρελθὸν δὲν ἐγεννήθη, δὲν συντρέχει ἑπομένως λόγος ἀνησυχίας καὶ διὰ τὸ μέλλον. Προσωπικῶς νομίζω ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ἀντικατασταθῇ ἡ λέξις «ἀγνωστή». Εἶνε τόσον σκόπιμος ἡ διάταξις ἡ ὁποία περιέχεται εἰς τὰς συγχρόνους Πολιτείας, ὅπως π.χ. εἰς τὸ Τσεχοσλοβακικὸν ἄρθρον 122 (ἀναγινώσκει)... Ἑπομένως κατὰ τὴν γνώμην μου ἓν ἐκ τῶν δύο: ἢ θὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ διατύπωσις ὡς μέχρι τοῦδε, ὑπὸ τὴν ἑρμηνείαν ὅμως ὅτι γνωστὴ Θρησκεία σημαίνει ἐνδεχομένως γνωστὴν καὶ εἰς τὸ μέλλον, ἀλλὰ μὴ θίγουσαν τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη, ἢ θὰ προχωρήσωμεν—καὶ τοῦτο εἶνε προτιμότερον—εἰς μίαν νέαν διατύπωσιν σαφεστέραν, ὁπότε τὸ ἄρθρον θὰ διετυποῦτο ὡς ἑξῆς: «Πᾶσα ἄλλη Θρησκεία τελεῖ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς ἐλευθέρως, ἐφόσον ἡ ἄσκησις αὐτῆς δὲν εἶνε ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη». Τὸ ἄρθρον τοῦ συντάγματος τὸ ἰσχῦον προσθέτει τὸ ἑξῆς: «ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης Θρησκείας». Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔχουσα ὑπ' ὄψει ὅτι μέχρι τοῦδε οὐδὲν ζήτημα ἐγεννήθη ἐκ τῆς διατυπώσεως ταύτης ἐνόμισε κατὰ πλειοψηφίαν ὅτι ἔπρεπε νὰ διατηρηθῇ ἡ διατύπωσις. Καὶ ἄλλοι συνάδελφοι εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ ἐγὼ ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι ἡ διατύπωσις αὕτη εἶνε ἀσυμβίβαστος πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, διότι ἀπαγορεύει μὲν τὸν προσηλυτισμὸν κατὰ τῆς ἐπικρατούσης Θρησκείας, ἀλλὰ ἐπιτρέπει ἴσως τὸν προσηλυτισμὸν εἰς βάρος τῶν ἄλλων Θρησκειῶν. Ἀσφαλῶς δὲν εἶνε τοιαύτη ἡ ἔννοια, ἀλλὰ ἡ παρερμηνεία εἶνε δυνατή. Ἀλλὰ δὲν δεχόμεθα ἡμεῖς ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν θὰ χρειασθῇ νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ ἀθέμιτον μέσον τοῦ προσηλυτισμοῦ διὰ νὰ κατακτήσῃ τὴν συνείδησιν τῶν πιστῶν. Τῆς ἀρκεῖ ἡ Θρησκευτικὴ ἀλήθεια, τῆς ἀρκεῖ ἡ ἠθικὴ δύναμις τὴν ὁποίαν ἐγκλείει διὰ νὰ ἀσκήσῃ τὸ ἔργον τῆς κατηχήσεως καὶ τῆς ἀποκτήσεως πιστῶν. Εἶνε ἀδύνατον

διὰ τοῦ κεφαλαίου τούτου νὰ καθιερώσωμεν μίαν μειονεκτικὴν θέσιν εἰς τὰς ἄλλας Θρησκείας, μίαν προνομιοῦχον θέσιν εἰς τὴν ἰδικήν μας. Τὰ Θρησκεύματα πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ἴσα, καὶ εἰς ὅλα νὰ ἀπαγορευθῇ ὁ προσηλυτισμός.

Γ. Καφαντάρης. Κύριε συνάδελφε, ἐὰν δὲν πλανῶμαι, καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας, τοὐλάχιστον ἐκεῖνοι μετὰ τῶν ὁποίων ἐγὼ ἦλθον εἰς ἐπαφήν, συμφωνοῦν μὲ τὴν γνώμην ὑμῶν. Τοὐλάχιστον εἰς ἐμὲ αὐτὸ εἶπον, ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ προσηλυτισμοῦ θὰ εἶνε γενικὴ καὶ δέον νὰ παραλειφθῇ καθολοκλήρως.

Γ. Δουζίνας. Ἡ πρώτη γνώμη τὴν ὁποίαν ὑπέβαλον διὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ναυπακτίας εἶνε ἀντίθετος.

Γ. Παπανδρέου. Κύριε Πρόεδρε, προφορικῶς καὶ ἐγὼ ἔχω τὰς αὐτὰς πληροφορίας. Συμβαίνει ὅμως εἰς τὸ ἔγγραφον τῆς Συνάδου νὰ μὴ διατυποῦται ἡ γνώμη αὕτη. Ἑπομένως ἢ θὰ διετυποῦτο ὅτι ὁ προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται, ἢ παράγραφος θὰ διεγράφετο ἐντελῶς, ὅπως εἶνε τὰ σύγχρονα πολιτεύματα.

Α. Μυλωνᾶς. Κύριε συνάδελφε, νομίζω ὅτι ἡ παράλειψις τῆς διατάξεως εἶνε μᾶλλον φιλελευθέρα τοιοῦτο μᾶλλον καθόσον κατὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ ὑπάρχουν κοιναὶ διατάξεις τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, ἀπαγορεύουσαι αὐτόν. Εἶνε περιττὸν νὰ δοθῇ συνταγματικὴ σημασία εἰς τὴν τοιαύτην διάταξιν.

Π. Μερλόπουλος. Εἶνε ἀνεπαρκεῖς αἱ διατάξεις τοῦ Ποινικοῦ Νόμου.

Γ. Παπανδρέου. Τοιουτοτρόπως, κ. συνάδελφοι, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον τμῆμα τοῦ κεφαλαίου περὶ Θρησκείας, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Θρησκευτικῆς λατρείας διετυπώσαμεν τὸ ἄρθρον κατὰ τρόπον ἀνταποκρινόμενον εἰς τὸ πνεῦμα τῶν συγχρόνων δημοκρατικῶν πολιτευμάτων. Ὑπολείπεται τὸ δεύτερον ζήτημα: Ποία θὰ εἶνε ἡ σχέσις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ποικίλαι εἶνε αἱ θεωρητικαὶ ἀπόψεις αἱ ὁποῖαι ὑποστηρίζονται. Γεγονὸς ὅμως εἶνε ὅτι εἰς ὅλα τὰ Κράτη καὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ παρελθόντος οὐδέποτε αἱ σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐρρυθμίσθησαν ἐπὶ τῇ βάσει ἀφηρημένων θεωρητικῶν ἀρχῶν. Ἐρρυθμίσθησαν πάντοτε ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συγκεκριμένων ἱστορικῶν καὶ πραγματικῶν συνθηκῶν. Ὑπάρχει βεβαίως μία γενικὴ γραμμὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν, ὑπάρχει εἷς ρυθμὸς ἱστορικῆς ἐξελίξεως, ὁ ὁποῖος προσδιορίζει τὴν κατεύθυνσιν τοῦ μέλλοντος. Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία ἀπὸ τὰ βάθη τῆς

Ἱστορίας ἐκείνων ἡνωμένοι, καὶ ἐρώσων προχωρῶν οἱ αἰῶνες Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία ἀποχωρίζονται καὶ εἰς τὸ βάθος ἀσφαλῶς εὑρίσκεται ὁ χωρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας.

Ἀλλ' ἐντὸς τοῦ εὐρυτάτου αὐτοῦ πλαισίου τῆς ἱστορικῆς κατευθύνσεως τὰ Κράτη προσαρμόζονται εἰς τὰς ὑφισταμένας συνθήκας των καὶ παραβλέπουν τὰς θεωρητικὰς ἀρχάς. Ἀπόδειξιν τούτου παρέχει μία ἁπλῆ συγκριτικὴ παρατήρησις τῶν συγχρόνων πολιτευμάτων. Τὸ Τσεχοσλοβακικὸν πολίτευμα καθιεροῖ ὅτι ὅλα τὰ θρησκεύματα εἶνε ἴσα, οὐδεμίαν θρησκείαν ἀναγνωρίζει ἐπικρατοῦσαν. Ἀντιστρόφως τὸ Πολωνικὸν σύνταγμα, ἐπίσης συγχρονον, ἐπίσης δημοκρατικόν, ἀναγνωρίζει ἐπικρατοῦσαν τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν. Τὸ δὲ Γερμανικὸν σύνταγμα ἀναγνωρίζει μὲν τὸν χωρισμὸν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, παρέχει ὅμως ἄφθονα δικαιώματα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς κοινότητας, τὰς ὁποίας ἀναγνωρίζει ὡς Σωματεῖα Δημοσίου Δικαίου. Δὲν εἶνε δὲ τοῦτο ἀποτέλεσμα θεωρητικῶν πεποιθήσεων τῆς Συνελεύσεως τῆς Βάϊμαρ· ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα συμβιβασμοῦ τῶν ἀντιπάλων κομμάτων. Ὑπῆρχεν ἐκεῖ τὸ κόμμα τὸ Σοσιαλιστικόν, τὸ ὁποῖον ἤξιου τὸν χωρισμὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Πολιτείας, τὴν ἀγνόησιν τῆς Ἐκκλησίας ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας. Ὑπῆρχεν ἐπίσης τὸ κόμμα τὸ Καθολικόν, τὸ Κέντρον τὸ ὁποῖον ἐζήτει προνόμια ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ διότι τὰ δύο κόμματα ἀπετέλουν τὴν πλειοψηφίαν τῆς Συνελεύσεως, συνεβιβάσθησαν εἰς μίαν μέσην λύσιν. Τὸ ἴδιον συνέβη καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ ὁποία ἐπὶ ἕνα αἰῶνα εἰς τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν κατοπτρίζει τὰς πολιτικὰς αὐτῆς περιπετείας μέχρις ὅτου ἰσχάτως τὸ Concordat κατηργήθη λόγῳ τῆς ἀντιθέσεως τῆς Γαλλικῆς Πολιτείας πρὸς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ καθιερώθη πλήρης ὁ χωρισμὸς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Διδασκόμενοι ἀπὸ τὰ παραδείγματα ταῦτα δὲν πρέπει νὰ παραπλανηθῶμεν ὥστε νὰ νομίσωμεν ὅτι, διότι εἰσάγομεν σήμερον δημοκρατικὸν πολίτευμα, πρέπει νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὸν χωρισμὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν Πολιτείαν. Τοιουτοτρόπως χωρὶς νὰ δημιουργήσωμεν καμμίαν πρακτικὴν ὠφέλειαν θὰ ἐπροκαλοῦμεν μόνον παρεξήγησιν εἰς βάρος τοῦ πολιτεύματος. Ὀφείλομεν νὰ ἀναμετρήσωμεν τὰς ἱστορικὰς καὶ κοινωνικάς μας συνθήκας καὶ ἐπὶ τῇ βάσῃ αὐτῶν νὰ ρυθμίσωμεν τὸ ζήτημα τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ αἱ ἱστορικαί μας συνθῆκαι πείθουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Πολιτεία παρ' ἡμῖν ὑπῆρξαν καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας τῆς δουλείας ἡνωμέναι,

ἡ Ἐκκλησία ὑπῆρξεν ὁ διάδοχος τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους καὶ ὁ πρόδρομος τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας. Σχέσεις ἑπομένως, ὅπως ἀναγράφομεν εἰς τὴν ἔκθεσιν, ἀμοιβαίας στοργῆς καὶ ἀνταποδόσεως ὑπάρχουν παρ' ἡμῖν μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Δεδομένου δὲ καὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ μεγίστη πλειονοψηφία τῶν Ἑλλήνων εἶνε Ὀρθόδοξοι, εὐλόγως εἶνε ἡ διάταξις ὅτι ἡ «ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας». Τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος ἔχει ὡς ἑξῆς (ἀναγινώσκει): «Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος» κλπ.».

Ἡ Ἐπιτροπὴ διετήρησεν ἀμετάβλητον περίπου καὶ τὸ ἄρθρον τοῦτο συμφωνοῦσα πρὸς τὴν γνώμην τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ ὁποία ἐπρότεινεν ἐπίσης ὅπως τὸ ἄρθρον παραμείνῃ ἀμετάβλητον. Διότι ἡ δογματικὴ ἕνωσις πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ ἡ διοικητικὴ ἀνεξαρτησία, τὴν ὁποίαν καθιερώνει τὸ ἄρθρον 2, εἶνε ἀρχαὶ αἱ ὁποῖαι εὐστόχως μέχρι τοῦδε ἐτηρήθησαν καὶ σκόπιμον εἶνε ὅπως τηρηθῶσι καὶ εἰς τὸ μέλλον. Ἁπλῶς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἶχε προτείνει ὅπως διαγραφῇ τὸ «καὶ» εἰς τὴν παράγραφον αὐτοὺς τε ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας εἰς τρόπον ὥστε τὸ «ἱεροὺς» νὰ ἀφορᾷ καὶ εἰς τοὺς συνοδικοὺς κανόνας, τροποποίησις βεβαίως ἡ ὁποία ἐγένετο δεκτή. Ἀλλὰ ζήτημα οὐσιῶδες καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν παράγραφον αὐτήν, δὲν ἦτο ἡ διατύπωσις ἀλλ' ἡ ἑρμηνεία της. Κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς Ἱεραρχίας, «τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας», ὅπως γράφονται εἰς τὸ ἄρθρον, σημαίνουν εὐρεῖαν ἐξουσίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐξουσίαν ἰσοδύναμον πρὸς εὐρεῖαν ἐξουσίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐξουσίαν ἰσοδύναμον πρὸς τὴν Πολιτείαν καὶ τὴν ἄποψιν ταύτην ἡ Ἱεραρχία ὑπεστήριξε περισσότερον συγκεκριμένως διὰ τῆς ὑποβολῆς προτάσεως ὅπως προστεθῇ δεύτερον ἐδάφιον, τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀσκοῦσα ἐλευθέρως τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καὶ τὴν προστασίαν τῆς Πολιτείας ἐκδίδει διατάξεις καὶ ἐσωτερικοὺς κανονισμοὺς περὶ διοικήσεως καὶ ὀργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας ἔχοντας ἰσχὺν ἐνώπιον πάσης πολιτικῆς Ἀρχῆς καὶ τῶν δικαστηρίων τοῦ Κράτους, ὅπερ ἀποφαίνεται διὰ νόμων τῆς Βουλῆς μόνον ὁσάκις πρόκειται περὶ ὑποχρεωτικῶν εἰσφορῶν τῶν πολιτῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας».

Αἱ ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν αἱ ἑξῆς: «Δὲν θέλομεν— εἶπον οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας— πλήρη χωρισμὸν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας».....

Εἷς πληρεξούσιος. Δὲν τοὺς συμφέρει καὶ δι' αὐτό.

Γ. Παπανδρέου. Ἀναπτύσσω τὰς ἀπόψεις ὅπως ἐξετέθησαν ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον. «... Δὲν θέλομεν πλήρη χωρισμόν, ἀλλὰ ζητοῦμεν αὐτονομίαν, κατὰ τὸ πρότυπον τὸ ὁποῖον παρέχει περίπου ἡ Ρουμανία. Ζητοῦμεν αὐτονομίαν, δηλ. νὰ ἔχωμεν ἀκέραια τὰ δικαιώματα καὶ νὰ ἀπαλλαγῶμεν τῶν ὑποχρεώσεων. Ζητοῦμεν νὰ μὴ ἀσκῇ ἡ Πολιτεία οὐδεμίαν ἐποπτείαν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ζητοῦμεν ταυτοχρόνως ὅπως ἡ Ἐκκλησία ἔχῃ δικαίωμα νὰ ἐκδίδῃ διατάξεις αἱ ὁποῖαι θὰ ἔχουν ἰσχὺν νόμου καὶ τὰς ὁποίας τὸ ὄργανα τῆς Πολιτείας θὰ ἔχουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκτελοῦν». Ἐννοεῖτε, κύριοι, ὅτι ὁμόφωνος ὑπῆρξεν ἡ γνώμη τῆς Ἐπιτροπῆς ἐναντίον τῆς τοιαύτης προτάσεως. Ἀπηντήσαμεν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Ἱεραρχίας καὶ διεστιπώσαμεν καὶ εἰς τὴν εἰσήγησιν ὅτι ὀρθῶς μέχρι τοῦδε ἴσχυσε τὸ σύστημα τῆς ὑπαγωγῆς τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὴν Νομοθετικὴν Ἐξουσίαν τοῦ Κράτους. Τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀσκηθοῦν, παρὰ μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τὰ ὁποῖα τάσσει ἡ Νομοθετικὴ Ἐξουσία. Καὶ δὲν προέρχεται εἰς μεταβολὴν τῆς διατυπώσεως τοῦ ἄρθρου, ἀλλὰ προσδιωρίσαμεν ἑρμηνευτικῶς ὅτι τοιαύτη εἶνε ἡ ἔννοια τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων.

Ἠρωτήσαμεν ποῖοι εἶνε οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους ἡ Ἐκκλησία νομίζει ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον ἴσχυσε μέχρι τοῦδε καὶ οἱ λόγοι τοὺς ὁποίους ἐπεκαλέσθησαν ἦτο ἡ ἀνάγκη τῆς οἰκονομικῆς ἀρωγῆς, ἡ ἀνάγκη τῆς πνευματικῆς μορφώσεως τοῦ Κλήρου. Ἡ ἄποψις τῆς Ἱεραρχίας ἦτο ὅτι τὸ σύστημα τῆς ὑπαγωγῆς τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὴν Πολιτείαν ὑπῆρξε μέχρι τοῦδε ἀφορμὴ εἰς τὴν καθυστέρησιν τῆς πνευματικῆς μορφώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κλήρου. Ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἀξίωσις αὕτη, ἡ ἀξίωσις ὅπως καταβληθῇ πᾶσα μέριμνα διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐπάρκειαν, διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἐξύψωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κλήρου εἶνε ἀξίωσις εὔλογος καὶ δὲν εἶνε μόνον ἀξίωσις τῆς Ἱεραρχίας ἀλλὰ ἀξίωσις πάντων ἡμῶν, διότι ἀπὸ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἔξαρσιν τοῦ Κλήρου ἐξαρτᾶται ἐπίσης κατὰ μέγα μέρος καὶ ἡ ἠθικὴ στερέωσις τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ἀλλὰ γνωρίζομεν ἐκ τῆς πείρας τὴν ὁποίαν ἔχομεν πάντες ὅτι πρέπει, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν Ἑλληνικὸν Κλῆρον, νὰ γίνηται πάντοτε μία διάκρισις βασική, διάκρισις τοῦ ἀγάμου ἀπὸ τὸν ἔγγαμον

Κλῆρον. Κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν τὴν προσωπικὴν ὁ ἄγαμος Κλῆρος εἰς τὴν Ἑλλάδα οὐδεμίαν ὑπηρεσίαν προσέφερεν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς. Ὑπῆρξε μόνιμον ἐστία ραστώνης καὶ διαφθορᾶς (χειροκροτήματα). Ἀντιθέτως ὅμως ὁ ἔγγαμος Κλῆρος ἐστερήθη βεβαίως μορφώσεως, μετεβλήθη εἰς ἁπλοῦν ἐπαγγελματίαν, ἀλλ' εἶνε γεγονὸς ὅτι ἀσκεῖ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ ἐναρέτως. Καὶ εἶνε βέβαιον ἐπίσης ὅτι εἰς ἕκαστον χωρίον ἑλληνικὸν ἡ οἰκογένεια τοῦ ἱερέως καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ διδασκάλου, αἱ ὁποῖαι ἀπαρτίζουν τὴν πνευματικὴν ἀριστοκρατίαν τοῦ τόπου, αὐταὶ ἀπετέλεσαν τὴν ἑστίαν, αὐταὶ ἀπετέλεσαν τὸ φυτώριον ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξελάστησαν καὶ ἐξεπορεύθησαν ἐκλεκταὶ δυνάμεις τοῦ Ἔθνους. Διότι οἱ ἱερεῖς ἐκεῖνοι, φλεγόμενοι ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῶν γραμμάτων, μὲ τὰ ὁποῖα καθημερινῶς ἀσχολοῦνται, φιλοδοξοῦν μίαν πνευματικὴν ἀποκατάστασιν τῶν τέκνων αὐτῶν. Ἀπέναντι λοιπὸν τοῦ ἐγγάμου Κλήρου πλῆρες καὶ βαρύτατον καὶ ἐπείγον εἶνε τὸ καθῆκον τῆς Πολιτείας νὰ λάβῃ μέριμναν καὶ διὰ τὴν καλυτέραν μόρφωσιν καὶ διὰ τὴν ἐπαρκῆ οἰκονομικήν του συντήρησιν. Οὐδεμία ἀμφιβολία. Ἀλλὰ πρὸς λῆψιν τοιούτων μέτρων δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη συνταγματικῆς διατάξεως, δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη τροποποιήσεως τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Ὑπάρχει ἀνάγκη ἁπλῆς μετρίμνης τῆς Πολιτείας, ἡ ὁποία εἶνε δυνατὴ διὰ τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας.

Ἀλλ' ἡ Ἱεραρχία δὲν ἠρκέσθη εἰς τὴν διατύπωσιν ταύτην. Ἐζήτησεν ἐπίσης νὰ προσδιορισθῇ διὰ συνταγματικῆς διατάξεως ὁ τρόπος τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἐνῷ τὸ ἰσχῦον σύνταγμα ὁρίζει ὅτι ἡ Ἐκκλησία διοικεῖται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων», ἔχει ἑπομένως μίαν διατύπωσιν ἐλαστικὴν εἰς τρόπον ὥστε ἡ «Ἱερὰ Σύνοδος ν' ἀποτελῆται εἴτε ἀπὸ ὀλίγους εἴτε ἀπὸ πολλοὺς εἴτε ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀρχιερεῖς τῆς Χώρας, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος προτείνει ὅπως διατυπωθῇ ὅτι ἡ Ἐκκλησία διοικεῖται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν ἐχόντων Ἐπισκοπὰς Ἀρχιερέων», προτείνει δηλαδὴ συνταγματικὴν καθιέρωσιν ἑνὸς ὡρισμένου τρόπου διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Δὲν γνωρίζω, κ. συνάδελφοι, ποία εἶνε ἡ γνώμη ὑμῶν διὰ τὸν καλύτερον τρόπον τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας· ἂν εἶνε καλύτερον νὰ διοικῆται ὅπως μέχρι τοῦδε, εἴτε τὸ παρελθὸν ὑπὸ μιᾶς πενταμελοῦς Συνόδου ἢ εἶνε καλύτερον νὰ διοικῆται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν ἐχόντων Ἐπισκοπὰς Ἀρχιερέων. Δὲν πρόκειται σήμερον νὰ συζητήσωμεν τοῦτο. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ συζητήσωμεν εἶνε ἂν

πρέπει διὰ συνταγματικῆς διατάξεως νὰ ὁρίσωμεν τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως ἢ ἂν εἶνε προτιμότερον ἡ μὲν διάταξις τοῦ συντάγματος νὰ εἶνε ἐλαστικὴ ἢ εἰρεῖα, διὰ νόμου δὲ ἑκάστοτε νὰ ὁρίζηται ὁ τρόπος τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ τὴν ὑποψίαν ταύτην ἀπεδέχθη ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπή. Ὡρίσαμεν ὅτι διατηρεῖται ἡ παλαιὰ διατύπωσις τοῦ συντάγματος, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἰσχύῃ μὲν σήμερον αὐτὸς ὁ τρόπος τῆς διοικήσεως, κύριον ὅμως διὰ νόμου νὰ εἶνε δυνατὴ ἡ μεταβολή.

Γνωρίζομεν βεβαίως ὅτι ὑπάρχει μία ἀπόφασις τῆς Ἐπαναστάσεως ἔχουσα συνταγματικὴν δύναμιν, καταστατικὸς χάρτης, ὁποὺς ὁρίζει τὸν σημερινὸν τρόπον τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας. Συνεπεῖς ὅμως πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν ὁποίαν ἐθέσαμεν, καὶ ἵνα μὴ ἡ Συνέλευσις ἀρχίσῃ τώρα συζήτησιν διὰ τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ τοῦτο θὰ ἦτο ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τοῦ συνταγματικοῦ αὐτῆς ἔργου, τὸ ὁποῖον τώρα προτάσσεται, προτείνομεν ὅπως προσδιορισθῇ ἑρμηνευτικῶς ὅτι ἡ ἀπόφασις ἐκείνη τῆς Ἐπαναστάσεως ἔχει νόμου μόνον ἰσχύν, εἰς τρόπον ὥστε εἰς τὸ μέλλον νὰ εἶνε δυνατὴ καὶ διὰ νόμου τροποποίησις αὐτῆς.

Ζήτημα ἐπίσης, κ. συνάδελφοι, τὸ ὁποῖον ἐτέθη ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς, ἦτο κατὰ πόσον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁριστικῶν διατάξεων θὰ ἦτο δυνατὸν Ἐκκλησίαι τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους νὰ μὴ ὑπαχθοῦν διοικητικῶς εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῶν Ἀθηνῶν. Σήμερον εἶνε γεγονὸς ὅτι Ἐκκλησίαι τοῦ ἐλευθέρου Κράτους—τῶν Νέων Χωρῶν—ὑπάγονται διοικητικῶς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Δὲν γνωρίζομεν ποῖαι θὰ εἶνε αἱ συνθῆκαι τοῦ μέλλοντος. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκρινεν ὅτι τὸ ζήτημα τῆς διοικητικῆς τύχης τῆς Ἐκκλησίας τῶν Νέων Χωρῶν πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ, ὅπως ρυθμίζηται διὰ νόμου εἰς τὸ μέλλον. Ἡ ἑρμηνεία αὕτη εἶνε ἀπαραίτητος, εἰς τρόπον ὥστε νομίμως νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὰ ἄγνωστα ἐνδεχόμενα τοῦ μέλλοντος. Τὸ ἰσχῦον σύνταγμα ἔχει ἐπίσης τὴν ἀκόλουθον παράγραφον: «Οἱ λειτουργοῦντων τῶν ἀναγνωρισμένων θρησκειῶν ὑπάγονται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἐπιτήρησιν εἰσὶν καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας». Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιτηρήσεως εἶνε ἀρχὴ ὀρθή, συμβιβάζεται δὲ πρὸς τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ Πολιτεία ἐπικρατεῖ. Ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς ἴσης ἐπιτηρήσεως ἀπέναντι τῶν λειτουργῶν ὅλων τῶν θρησκειῶν εἶνε ἐπίσης ἀρχὴ ὀρθή, διότι καθιερώνει τὴν ἰσότητα τῶν θρησκευμάτων. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεδέχθη τὴν διατήρησιν τοῦ ἐδαφίου.

Τέλος κυριαρχεῖ καὶ τὸ ἀκόλουθον ἐδάφιον: «Τὸ κείμενον τῶν ἁγίων Γραφῶν τηρεῖται ἀναλλοίωτον. Ἡ εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἀπόδοσις τούτου ἄνευ τῆς προηγουμένης ἐγκρίσεως καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀπαγορεύεται ἀπολύτως».

Κύριοι συνάδελφοι, τὸ ἐδάφιον τοῦτο δὲν ὑπῆρχε οὔτε εἰς τὸ σύνταγμα τοῦ 1844 οὔτε εἰς τὰ παλαιότερα συντάγματα, οὔτε εἰς τὸ σύνταγμα τοῦ 1862, τὸ ὁποῖον ἰσχύει. Ἡ διάταξις προσετέθη κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ 1911, ὀφείλεται δέ, ὅπως εἶνε γνωστόν, εἰς τὴν καταδημαγώγησιν τῆς θρησκείας καὶ τῆς γλώσσης. Καὶ προσετέθη τότε μαζὶ μὲ τὴν ἄλλην διάταξιν τοῦ ἄρθρου 107 τοῦ συντάγματος. Τὸ περιεχόμενον ὅμως τοῦτο εἶνε οὐσιαστικῶς διάφορον ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἄρθρου 107. Τὸ ἄρθρον 107 ὁρίζει ὅτι «Ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶνε ἐκείνη εἰς τὴν ὁποίαν συντάσσεται τὸ πολίτευμα καὶ τῆς Ἑλληνικῆς νομοθεσίας τὰ κείμενα. Πᾶσα πρὸς παραφθορὰν ταύτης ἐπέμβασις ἀπαγορεύεται». Ὁρίζει δηλ. ὅτι οἱ ἄνθρωποι θὰ ἔχουν ὡρισμένην ἡλικίαν! Ὅτι οἱ ἄνθρωποι π.χ. θὰ εἶνε 30 ἐτῶν! Αὐτὴ εἶνε ἡ ἔννοια τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 107. Καὶ ἐνῷ ἡ ἡλικία μεταβάλλεται ἡ ἀόριστος διάταξις ἐπιμένει νὰ προσδιορίζῃ μονίμως τὴν ἡλικίαν τῶν ἀνθρώπων. Διότι τὰ εἴδωλα ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μὲ τὴν γλῶσσαν. Καὶ ἡ γλῶσσα, ὅπως ὅλη ἡ ζωή, μεταβάλλεται, καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν οἱ νομικοὶ κανόνες νὰ τὴν καταστήσουν ἀμετάβλητον. (Χειροκροτήματα). Ἀλλὰ δὲν πρόκειται σήμερον νὰ συζητήσωμεν τὸ ἄρθρον 107. Εἶμαι ἄλλως τε ἀπολύτως βέβαιος ὅτι θὰ εἶνε ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ πληρεξούσιος τῆς δημοκρατικῆς παρατάξεως ἔχων τὴν γνώμην ὅτι εἶνε δυνατὸν τόσον ἀντιλαϊκή—διότι στρέφεται ἐναντίον τῆς γλώσσης τοῦ Λαοῦ— ἀλλὰ καὶ ταυτοχρόνως τόσον ἀφιλοσόφητος, τόσον ἀνόητος, τόσον βάρβαρος διάταξις νὰ διατηρηθῇ εἰς τὸ δημοκρατικόν μας πολίτευμα.

Ἄλλη ὅμως εἶνε ἡ φύσις τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 2. Τὸ ἄρθρον 2 δὲν ἀπαγορεύει τὴν μετάφρασιν, οὔτε εἰς τὴν καθαρεύουσαν οὔτε εἰς τὴν δημοτικήν. Τὸ ἄρθρον 2 ὁρίζει μόνον ὅτι διὰ τὴν μετάφρασιν παρίσταται ἀνάγκη ἀδείας τῆς ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς. Δικαιοῦται ἡ Ἀρχὴ ἡ ἐκκλησιαστικὴ νὰ ἔχῃ γνώμην διὰ τὴν τροποποίησιν, διότι τὰ κείμενα εἶνε ἱερά. Εὔλογος ἑπομένως εἶνε ἡ ἐποπτεία αὐτῆς, διότι ἐπιβάλλεται καὶ καλαίσθητος ἀπόδοσις, καὶ ἀκρίβεια καὶ εὐλάβεια.

Διὰ τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ ἀνεπιφυλάκτως ἀνεγνώρισε

τὸ δικαίωμα τῆς ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς. Ἔκρινεν ὅμως ὅτι πρὸς ἄσκησιν τοιούτου δικαιώματος δὲν εἶνε ἀπαραίτητος διάταξις συντακτική. Ἡ δύναμις τῆς Νομοθετικῆς καὶ Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας εἶνε ἐπαρκής, ὅπως κατοχυρώσῃ τὰ δικαιώματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς πρὸς καταίσιωσιν μιᾶς ἀκαλαισθήτου, ἀνευλαβοῦς ἢ ἀνακριβοῦς ἀποδόσεως τῶν ἱερῶν κειμένων.

Διὰ μόνον τὸν λόγον τοῦτον ἔκρινεν ἡ Ἐπιτροπὴ ὅτι ἐνδείκνυται ἡ διαγραφὴ τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου.

Αἱ τρία εἶνε τὰ συμπεράσματα εἰς τὰ ὁποῖα κατελήξαμεν ἐν σχέσει πρὸς τὸ κεφάλαιον περὶ θρησκείας. Αἱ κεντρικαὶ σκέψεις αἱ ὁποῖαι ἐνέπνευσαν τὴν Ἐπιτροπὴν ἦσαν δύο: Ἀφ' ἑνὸς ἡ διατύπωσις τῶν ἄρθρων κατὰ τρόπον ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Διότι θὰ ἦτο τερατῶδες νὰ συντάσσωμεν δημοκρατικὸν πολίτευμα καὶ ταυτοχρόνως νὰ διατηρῶμεν τυχὸν διατάξεις ἀπροσαρμόστους πρὸς τὸ νεώτερον πνεῦμα. Καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ προσπάθεια ὅπως ἐφόσον αἱ τροποποιήσεις δὲν ἦσαν ἐπιτακτικῶς ἀπαραίτητοι, ἀπορευχθῶσι. Καὶ τοῦτο ὄχι μόνον διότι καὶ ἡ συνέχεια καὶ ἡ παράδοσις ἔχουν τὰ δικαιώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ διότι ἔχομεν δυστυχῶς πικρὰν πεῖραν διὰ τὴν κακὴν πίστιν καὶ τὴν διαβολήν, ἡ ὁποία ἐνεδρεύει ἐναντίον τοῦ ἔργου ἡμῶν. Ἔχομεν πρόσφατον τὴν διαβολὴν ἡ ὁποία ἠσκήθη εἰς βάρος τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς μεταβολῆς τοῦ ἡμερολογίου, μιᾶς μεταβολῆς ἡ ὁποία στοιχειωδῶς ἐπεβάλλετο καὶ ἀπὸ λόγους οἰκονομικοὺς καὶ ἀπὸ λόγους ἐπιστημονικούς, μεταβολῆς ἡ ὁποία ὑπετέλει στοιχειώδη συγχρονισμὸν τῆς Χώρας ἡμῶν. Καὶ ἔχοντες τοῦτο ὑπ' ὄψει προσεπαθήσαμεν νὰ ἀπορύγωμεν νεωτερισμοὺς οἱ ὁποῖοι χωρὶς νὰ εἶνε πρακτικῶς καὶ ἰδεολογικῶς ἀπαραίτητοι, θὰ παρεῖχον ἁπλῶς Ἀχίλλειον πτέρναν, θὰ παρεῖχον πλευρὰς ἀσθενεῖς εἰς τοὺς πολεμίους ἡμῶν, εἰς τὰ πνεύματα τὰ πονηρά, τὰ ὁποῖα ἐνεδρεύουν ἵνα ὑποσκάψουν τὸ ἔργον τῆς Συνελεύσεως καὶ μαζὶ μὲ τὸ ἔργον τῆς Συνελεύσεως καὶ τὸ νέον πολίτευμα. Αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐνεφορήθη ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπή. Ἐλπίζω ὅτι καὶ αὐτὸ θὰ εἶνε τὸ πνεῦμα τῆς Συνελεύσεως. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (ὥρα 6, 50') ἐκφράζει τὴν εὐχαριστησίν του διὰ τὰς ἀπόψεις τοῦ εἰσηγητοῦ, ὅπως βαδίσωμεν εἰς τὸ συνταγματικὸν ἔργον μετὰ περισκέψεως. Ὑποστηρίζει περαιτέρω ὅτι ἡ διάταξις τοῦ συντάγματος πρέπει νὰ εἶνε σύμφωνος μὲ τὸ σύγχρονον πνεῦμα καὶ μὲ τὰς τοπικὰς συνθήκας.

Εἶνε τοῦτο στοιχειώδης ὅρος διὰ νὰ ἐξελιχθοῦν ὁμαλῶς τὰ πολιτικὰ πράγματα τῆς Χώρας.

Ὡς σύγχρονον πνεῦμα τῆς καθαρᾶς σκέψεως τῶν γενικωτέρων συνθηκῶν τοῦ Λαοῦ λαμβάνομεν τὰ Κράτη τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς τὰς αὐτὰς μὲ ἡμᾶς πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς συνθήκας. Κατὰ συνέπειαν αἱ πολιτικαὶ διατάξεις αἱ ἀπορρέουσαι ἀπὸ τὸ σύγχρονον πνεῦμα ἔχουν ἐξαιρετικὴν πρακτικὴν σημασίαν. Ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι, ὅταν πρόκειται νὰ συντάξωμεν τὸ πολίτευμα ἡμῶν, ἔχομεν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ ἀκολουθήσωμεν δουλικῶς ξένας διατυπώσεις, ἀλλὰ νὰ τὸ προσαρμόσωμεν καὶ πρὸς τὰς ἰδικάς μας συνθήκας.

Αἱ ἰδιαίτεραί μας συνθῆκαι, χωρὶς καὶ νὰ παραϋιάσωμεν τὰς συγχρόνους δημοκρατικὰς ἀντιλήψεις, θὰ μᾶς ἐπιβάλουν νὰ δημιουργήσωμεν καὶ διὰ τοῦ συντάγματος νὰ διευκολύνωμεν τὴν ἐξέλιξιν τὴν ὁμαλὴν τοῦ πολιτικοῦ μας βίου.

Ὅπως δὲ παρετήρησεν ὁ κ. Εἰσηγητής, τὸ ἄρθρον τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ συζητήσωμεν σήμερον ἀπησχόλησεν ἐπὶ μακρὰς συνεδριάσεις τὴν Ι' Ἐθνικὴν Συνέλευσιν. Θὰ ἐπεθύμουν καὶ ἐγὼ νὰ μὴ δαπανηθῇ τόσος χρόνος διὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ἰδίου ἄρθρου. Θὰ προσπαθήσωμεν ὅπως τοὐλάχιστον εἶνε συντομώτερος ὁ χρόνος, καὶ τοῦτο ὄχι διότι τὸ ἄρθρον περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται δὲν ἔχει ἐξαιρετικὴν σημασίαν, ἀλλὰ διότι αἱ διαφοραὶ αἱ ὁποῖαι θὰ προκύψουν κατὰ τὴν συζήτησιν δὲν ἔχουσι πολὺ μεγάλην οὐσιαστικὴν σημασίαν. Ὁ Ἑλληνισμός, λέγει, διεξήγαγε μακρὸν ἀγῶνα, ἰδίᾳ κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν διὰ τῆς Ἐκκλησίας κυρίως καὶ διὰ τοῦτο δικαίως ἐδόθη ἡ πρώτη θέσις ἐν τῷ συντάγματι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἀλλὰ προκειμένου περὶ ρυθμίσεως τοῦ πολιτεύματος κατὰ τὸ νεώτερον πνεῦμα φρονεῖ ὅτι τὸ περὶ θρησκείας ἄρθρον πρέπει νὰ τεθῇ ἐν τῷ κεφαλαίῳ περὶ Δημοσίου Δικαίου τῶν Ἑλλήνων, ὥστε νὰ μὴ ἐμφανίζηται τὸ πολίτευμα ὡς πολίτευμα θεοκρατικόν. Ὁμιλῶν μετὰ τοῦτο ἐπὶ τῶν κατ' ἰδίαν διατάξεων τοῦ 1ου ἄρθρου φρονεῖ ὅτι ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν ἐλευθέραν συνείδησιν τῶν ἀτόμων καὶ τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν πεποιθήσεις εἶνε ἐρριζωμένος εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἕλληνος καὶ διὰ τοῦτο νομίζει ὅτι συμφέρον τῆς Ἑλλάδος εἶνε ὅπως τόσον ἡ περὶ προσηλυτισμοῦ διάταξις διαγραφῇ τελείως ἐκ τοῦ ἄρθρου, διότι οὐδέποτε οὐδένα κίνδυνον δύναται νὰ διατρέξῃ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ὅσον καὶ ἄλλαι τινές. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀλλοθρήσκων ἄλλως τε ἐν Ἑλλάδι καθ' ἑκάστην μειώνεται οὐχὶ διὰ τῆς βίας ἢ τοῦ προσηλυ-

τισμοῦ, ἀλλὰ διὰ λόγους ἄλλους καθαρῶς κοινωνικούς, ἐν οἷς αἱ ἐπιγαμίαι, ἡ πλειονότης τοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ καὶ ἄλλα συναφῆ.

Ἐρχόμενος μετὰ τοῦτο εἰς τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας φρονεῖ ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἐπέλθῃ πλήρης ὁ χωρισμὸς μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, διότι τὸ ζήτημα τὸ θρησκευτικὸν εἶνε ζήτημα ἀτομικῶν ἀφορῶν τὰς σχέσεις τῶν ἀτόμων πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς συνέδη τοῦτο καὶ ἀλλαχοῦ. Ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατόν, προσθέτει, νὰ γίνῃ τοῦτο σήμερον, δὲν δύναται ἐν Ἑλλάδι νὰ προαχθῇ ἡ Ἐκκλησία ἄνευ τῆς Πολιτείας, διότι ἔχει ἀνάγκην τῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως καὶ ἀρωγῆς τοῦ Κράτους. Καὶ ἐπιδιάλλεται, λέγει, νὰ γίνῃ τοῦτο, διότι οὐδὲν οἰκονομικὸν μέσον ἔχει σήμερον ἡ Ἐκκλησία ἵνα ἐπιτελέσῃ οὐ μόνον τὴν πρόοδον ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποστολήν αὐτῆς.

Παρὰ ταῦτα ὅμως νομίζει ὅτι ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ αὐτόνομον ὀργανισμόν, ἀλλ' ὀργανισμὸν μὴ ὑπερβαίνοντα τὰ μέχρι τοῦδε ὅρια τὰ ὁποῖα εἶχεν ἡ Ἐκκλησία. Ἡ κηδεμονία τοῦ Κράτους ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας εἶνε ἀπαραίτητος χάριν αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας, διότι, ἂν τὸ ἀντίθετον συμβῇ, ὑπάρχουσι φόβοι προστριβῶν μεταξὺ Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας ἐν τῷ μέλλοντι. Νὰ ὑπάρξῃ δὲ μία Ἐπιτροπὴ ὁμοία πρὸς τὴν παλαιὰν Σύνοδον, ἥτις οὕτως, ἐνῷ θὰ προσδίδῃ δημοκρατικωτέραν μορφὴν εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας, δὲν θὰ εἶνε καὶ κεχωρισμένη ἀπὸ τὸ Κράτος. Ἐξετάζων μετὰ τοῦτο τὸ ζήτημα τῆς μεταφράσεως τῶν ἱερῶν Γραφῶν καταδικάζει τὰς μέχρι τοῦδε διατάξεις καὶ συμφωνεῖ πρὸς ὅσα ἡ Ἐπιτροπὴ ἐθέσπισε περὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ συγχαίρουσα μάλιστα αὐτὴν διὰ τοῦτο. Καταλήγων ὑποδάλλει ἴδιον σχέδιον τοῦ 1ου ἄρθρου τοῦ συντάγματος διαφέρον ἔν τισι διατάξεσι τοῦ σχεδίου τοῦ ἄρθρου τῆς Ἐπιτροπῆς, τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶνε ἀπαραβίαστος.

»Κάθε θρησκεία ἀσκεῖ ἀκωλύτως τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς, ἐφόσον δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὴν ἠθικήν.

»Ἐπίσημος θρησκεία τοῦ Κράτους εἶνε ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἥτις κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως ὡς ἐκείναι τὴν ἁγίαν

Γραφὴν καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις. Εἶνε δὲ αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα καὶ διοικεῖται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων καὶ τῆς Ἀρχιερατικῆς Ἐπιτροπῆς, καθ' ἃ εἰδικὸς νόμος θέλει ὁρίσει. Οἱ λειτουργοὶ ὅλων τῶν θρησκειῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἐπιτήρησιν εἰς ἣν καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐπισήμου θρησκείας».

Διακόπτεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ἐπὶ 5' λεπτά.

Ὥρᾳ 7.45' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀπονομῆς συντάξεων θυμάτων πολέμου συνεπληρώθη διὰ τῶν πληρεξουσίων κ. κ. Π. Διαμαντοπούλου, Δ. Μαρσέλλου, Λ. Κωνσταντινιέρη καὶ Π. Γεωργίτσης.

Συνεχίζεται εἶτα ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ συντάγματος συζήτησις.

Κ. Φίλανδρος (ὥρᾳ 8.50' μ. μ.). Ἡ Θρησκεία, λέγει, σκοπὸν ἔχει τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν τῶν πιστῶν, ἐνῷ ἡ Πολιτεία περιορίζεται εἰς τὴν παροῦσαν εὐδαιμονίαν τῶν πολιτῶν· οὕτως αὐτομάτως γεννᾶται ζήτημα σχέσεων μεταξὺ Πολιτείας καὶ Θρησκείας. Ἐξετάζων τὴν ὁριστηριένην σχέσιν μεταξὺ Θρησκείας καὶ Πολιτείας λέγει ὅτι ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ ζήσῃ καὶ ἐκτὸς τῆς Πολιτείας, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ διωγμοῦ τὸν ὁποῖον ὑπέστη αὕτη ἐπὶ αἰῶνας, διωγμοῦ κατὰ τοῦ ὁποίου ἀντέστη σθεναρῶς. Τονίζει τὴν ἐπίδρασιν ἣν ἤσκησεν ἡ Ἐκκλησία κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Βυζαντίου, χωρὶς οὐδαμοῦ αὕτη νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ παρακωλυθῇ ἡ πρόοδος, καὶ ἀναφέρει τὰς προνομίας ὧν αὕτη ἀπήλαυεν ἐκ μέρους τοῦ κατακτητοῦ καὶ βραδύτερον μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ 1821. Ἀντικρούει τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Παπανδρέου λεχθέντα ὡς πρὸς τὸν ἄγαμον Κλῆρον, τονίζει τὰς ἐθνικὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας γενικῶς ὁ Κλῆρος—εἴτε ἄγαμος εἴτε ἔγγαμος—προσέφερε πρὸς τὴν Πατρίδα. Ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἐν τῇ Πολιτείᾳ ἐκπλήττεται ὅτι αὕτη εἶνε ὑπόδουλος καὶ δεσμία, ἀναφέρει δὲ σχετικῶς καὶ τοὺς νόμους Σ καὶ ΣΛ', οἱ ὁποῖοι ὑπῆρξαν αὐτόχρημα καταθλιπτικοὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

Συγχαίρει τὴν ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπὴν διὰ τὸ μέτρον τὸ ὁποῖον ἔλαβε νὰ ζητήσῃ καὶ τὴν γνώμην τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ τῆς διατυπώσεως τοῦ ἄρθρου 1, λυπεῖται ὅμως ὅτι τοῦτο δὲν διετυπώθη ὅπως αὕτη θὰ ἐπεθύμει, καταθέτει δὲ τὴν κάτωθι διατύπωσιν τοῦ ἄρθρου 1:

«Ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἡ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἀσκουμένη κατὰ

τὸ διδακτικόν, τελετουργικὸν καὶ ποιμαντικὸν αὐτῆς μέρος ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῆς ὀργάνων καὶ προστατευομένη ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐν τῇ ἀσκήσει ταύτῃ καὶ ἐν τῇ ἐξουδετερώσει παντὸς εἰς βάρος αὐτῆς προσηλυτισμοῦ.

»Πᾶσα ἄλλη γνωστὴ θρησκεία τυγχάνει ἐλευθέρα καὶ ἀσκεῖται ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους.

»Ἐπὶ πασῶν τῶν θρησκειῶν τὸ Κράτος ἀσκεῖ ἐποπτείαν κατασταλτικὴν καθοριζομένην δι' εἰδικῶν νόμων».

Συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εἶνε κατὰ τοσοῦτον ἀνωτέρα τῶν ἄλλων θρησκειῶν ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην προστασίας οἱασδήποτε, διὰ τοῦτο θὰ ἔπρεπε καὶ νὰ ἀπαλειφθῇ τὸ ἐδάφιον καθ' ὃ «ἀπαγορεύεται ὁ προσηλυτισμὸς κλπ.». Ἡ ἐθνικὴ ὅμως συνείδησις τῷ ἐπιβάλλει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῆς ἀσκουμένης ὑπὸ διαφόρων Μονῶν προπαγάνδας εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ ἀλλαχοῦ. Ἀκόμη καὶ εἰς τοὺς Πολεμάρχας, λέγει, ἱδρύονται ἐκκλησίαι Καθολικαί, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε ἁπλῆ ἐκδήλωσις τῶν αἰσθημάτων τῶν κληρικῶν, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον ὑποβάλλει κάποια ἄλλη ἐθνικὴ προπαγάνδα διὰ τοῦτο, τό γε νῦν, φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ παραμείνῃ καὶ τὸ ἐδάφιον τοῦτο ὡς ἔχει. Εἶνε, λέγει, ἐναντίον τῶν ἱερῶν Κανόνων τὸ νὰ καθορίζηται ὅπως ἡ Ἐκκλησία διοικῆται ὑπὸ «Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων». Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα δὲ τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου τονίζει ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ζήτημα μόνον ἐκκλησιαστικῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ διὰ τοῦτο δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ θιχθῇ. Ὡς πρὸς τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας ἐπικαλεῖται ἰδικιτέρως τὴν προσοχὴν τῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς Κυβερνήσεως, τελευτῶν δὲ συνιστᾷ τὸν καταρτισμὸν Ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην τῆς μεταρρυθμίσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας.

Ὁ κ. ***Π. Πετρίδης*** παρακαλεῖ τὸν κ. Πρόεδρον ὅπως αἱ ὑποβαλλόμεναι ὑπὸ τῶν κ. κ. πληρεξουσίων τροπολογίαι ἀποστέλλωνται εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. ***Γ. Φραγκούδης*** (ὥρα 9ή μ. μ.), μὴ συμφωνῶν μὲ τὸν κ. Παπαναστασίου ὡς πρὸς τὴν τροπολογίαν ἣν ὑπέβαλε διὰ τὴν αὐτονομίαν τῆς Ἐκκλησίας φρονεῖ ὅτι αὕτη πρέπει νὰ καθιερωθῇ διὰ τοῦ συντάγματος. Ἂν ἡ Ἐκκλησία ἠτόνησε καὶ ἂν ὁ Κλῆρος διεφθάρη, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν ὑποδούλωσιν εἰς τὴν ὁποίαν τὴν ὑπέβαλον τὰ διάφορα κόμματα. Οἱ ἱεροὶ Κανόνες δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὸ μέρος τὸ πολιτικόν. Δὲν πρόκειται νὰ δημιουργήσωμεν Κράτος ἐν Κράτει· πρόκειται μόνον νὰ εἴπωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν: «Ἠγάπινε νὰ διοικηθῇς τηρουμένων τοὺς νόμους». Ἡ θρησκεία δι' ὅλας τὰς κοινωνίας εἶνε τὸ ἱερὸν παλλάδιον καὶ τὸ πραγματικὸν θεμέλιον αὐτῶν. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ δώσωμεν τὴν αὐθυπαρξίαν της, διὰ νὰ ζήσῃ τὸν ἰδιαίτερόν της βίον. Παράδειγμα ἔστω ὅτι ἔγινεν εἰς τὴν Κύπρον, ὅπου οἱ Ἄγγλοι ἀφῆκαν τὴν Ἐκκλησίαν ἐντελῶς ἐλευθέραν ἵνα διοικηθῇ μόνη καὶ ἐφαρμόσῃ τοὺς Κανόνας της· δὲν ἀποτελεῖ λοιπὸν σκάνδαλον ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε εἶνε δυνατὸν νὰ χαρακτηρίζῃ πλέον τὰς πράξεις μας τὸ παλαιὸν μικροελλαδικὸν πνεῦμα. Ἓν μόνον ἔχομεν καθῆκον· νὰ δώσωμεν ὁλικὴν ἀνεξαρτησίαν εἰς τὸν Κλῆρον. Οὐδὲν μέχρι τοῦδε ἐπράξαμεν ἡμεῖς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας· ὁ Ἑλληνικὸς Κλῆρος ἐξέπεσε βεβαίως, τοῦτο ὅμως προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ὅλοι ἡμεῖς ἐξεπέσαμεν. Ἡμεῖς σήμερον ὀφείλομεν νὰ δώσωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἀνεξαρτησίαν της ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως τηρῇ τὸ σύνταγμα. Ἐπίσης δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπεμβαίνωμεν εἰς τὴν περιουσίαν τῆς Ἐκκλησίας· ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς κηδεμονίας τῶν Ὑπουργῶν καὶ τῶν Κυβερνήσεων, τῶν ὁποίων ἡ ἐπίδρασις θὰ εἶνε ὀλεθρία. Συμφωνεῖ κατὰ τὰ λοιπὰ μὲ τὸ σχέδιον τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐφιστᾷ δὲ τὴν προσοχὴν τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῆς τροπολογίας του ἐχούσης οὕτω:

«Προτείνω τὴν ἑξῆς προσθήκην εἰς τὸ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς προτεινόμενον ἄρθρον τοῦ συντάγματος: Μετὰ τὴν φράσιν «καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων»—«ἄνευ οὐδεμιᾶς καὶ οἱασδήποτε ἀναμίξεως τῆς Πολιτείας εἰς τὴν διοίκησιν αὐτῆς καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαρτήσεως αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Κράτους. Εἰδικὸς νόμος κανονίζων τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἄρθρου τούτου θέλει προνοήσει καὶ διὰ τὴν ἐκπέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς Πολιτείας καὶ διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς ἱερᾶς κτημοσύνης ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, ἐντὸς τῶν περὶ ἰδιοκτησίας διατάξεων τοῦ συντάγματος».

Ὁ κ. ***Π. Καρασεβδᾶς*** ὑποβάλλει τὴν κάτωθι πρότασιν τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ συντάγματος:

«Εἰς τὸ ἄρθρον 1ον τοῦ συντάγματος καὶ δὴ εἰς τὴν σχετικὴν διάταξιν περὶ διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἀντὶ τῆς φράσεως «καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων», νὰ τεθῇ ἡ φράσις «καὶ διοικεῖται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν ἐχόντων Ἐπισκοπὰς Ἀρχιερέων».

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ διακόπτεται ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ συντάγματος συζήτησις, ὥρᾳ 9.35' μ. μ.

Ἀναβάλλεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τῶν ἐδ. 2, 3, 4 καὶ 5 τοῦ ἀπὸ 24 Ἰουλίου

ἐ. ἔ. ψηφίσματος τῆς Δ' Συνελεύσεως περὶ συστάσεως Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν».

Πρόεδρος. Β' συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ νομοσχεδίου περὶ καταργήσεως τοῦ Διατάγματος τῆς 11 Ἰουλίου 1917 (κυρωθέντος ὑπὸ τοῦ νόμου 767) καὶ τοῦ νόμου 2804 τοῦ 1922 περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων».

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης) δηλοῖ ὅτι ἀποδέχεται τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Γιωτοπούλου.

Ὁ κ. ***Α. Κούτρας*** παρατηρεῖ ὅτι προκειμένου περὶ Εἰρηνοδικῶν δὲν θὰ δύνανται πλέον νὰ διορίζωνται Εἰρηνοδίκαι ἁπλῶς οἱ διδάκτορες τῆς Νομικῆς, ἐφόσον δὲν θὰ εἶχον τριετῆ ὑπηρεσίαν δικηγόρου.

Ὁ κ. ***Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης*** λέγει ὅτι ἐπιτρέπεται νὰ διορισθῇ τις Εἰρηνοδίκης β' τάξεως, ἐφόσον ἔχει ἑνὸς ἔτους ὑπηρεσίαν δικηγόρου. Σήμερον οἱ Εἰρηνοδίκαι ἔχουν πολλὰ καθήκοντα καὶ διὰ τοῦτο οἱ διοριζόμενοι πρέπει νὰ εἶνε κάπως πεπειραμένοι.

Ὁ κ. ***Α. Κούτρας*** συνεχίζων ἀναπτύσσει τροπολογίας του ὡς πρὸς τὰ προσόντα τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων.

Ὁ κ. ***Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης*** ἀντικρούει τὰ ὑπὸ τοῦ προλαλήσαντος λεχθέντα, μάλιστα δὲ τὸ ὑποστηριχθὲν ὅπως εἰς τοὺς ἐρέτας ἀνατίθενται καθήκοντα προέδρου Πρωτοδικῶν εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς δ' κατ' ἄρθρον μόνον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον, ἔχον οὕτω:

«Περὶ καταργήσεως τοῦ Δ. τῆς 11 Ἰουλίου 1917 (κυρωθέντος ὑπὸ τοῦ νόμου 767) καὶ τοῦ νόμου 2804 τοῦ ἔτους 1922 «περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων».

Ἄρθρον μόνον.

Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος νόμου παύει ἡ ἰσχὺς τῶν διατάξεων τοῦ ἀπὸ 11 Ἰουλίου 1917 Διατάγματος «περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων», ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ κυρώσαντος αὐτὸ νόμου 767 τοῦ 1917 καὶ ἄλλων μεταγενεστέρων νόμων, καὶ ἐπανέρχονται ἐν ἰσχύϊ αἱ δι' αὐτοῦ ἀνασταλεῖσαι περὶ προσόντων διορισμοῦ καὶ προαγωγῆς διατάξεις τοῦ νόμου 137 τῆς 31 Δεκεμβρίου 1923 «περὶ Εἰρηνοδικείων καὶ εἰδικῶν Πταισματοδικείων» καὶ τοῦ νόμου ΓΥΑΖ' (3437) τῆς 30 Νοεμβρίου 1909, ὡς ἐτροποποιήθη οὗτος ὑπὸ τῶν νόμων ΓΩ', 104, 137 (ἄρθρον 9), 2796 καὶ τῶν ἐκτελεστικῶν αὐτῶν Διαταγμάτων.

Οἱ νῦν ὑπηρετοῦντες ἔμμισθοι πάρεδροι δύνανται νὰ προαχθῶσι συμπληρουμένης ἐνιαυσίας ὑπηρεσίας αὐτῶν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ καταργουμένου νόμου 767.

Καταργοῦνται: α') ὁ νόμος 2804 τοῦ ἔτους 1922 «περὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων διατάξεων», β') ἡ δευτέρα παράγραφος τοῦ ἐδαφίου 1 τοῦ μόνου ἄρθρου τοῦ Ν. Δ. τῆς 13/15 Ὀκτωβρίου 1922 «περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων καὶ δικηγόρων τῶν ὑπηρετησάντων εἰς τὰ Τουρκικὰ Δικαστήρια Μικρᾶς Ἀσίας».

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον μόνον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχεδίον νόμου

«Περὶ αὐξήσεως κατὰ τὴν χρῆσιν 1924—25 τῆς ὑπὲρ τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου ἐκτάκτου συνδρομῆς τοῦ Δημοσίου», ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον μόνον.

Ἡ διὰ τοῦ νόμου 1381 τοῦ ἔτους 1918 ὁριζομένη ὑπὲρ τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου ἐκτακτος ἐκ τοῦ Δημοσίου ταμείου συνδρομὴ ὁρίζεται ἐξαιρετικῶς διὰ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1924—25 εἰς δραχμὰς δύο ἑκατομμύρια πεντακοσίας χιλιάδας (2.500.000).

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

Περὶ κατασκευῆς διακλαδώσεως σιδηροδρόμου μέχρι τῆς πόλεως Λεβαδείας.

Ἄρθρον 1.

Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας, κατόπιν γνωμοδοτήσεως τοῦ τεχνικοῦ συμβουλίου τῶν σιδηροδρόμων, νὰ ἐπιβάλῃ πρόσθετον αὔξησιν ἐπὶ τῶν ἑκάστοτε τιμῶν τῶν εἰσιτηρίων ἐπιβατῶν, ἀποσκευῶν καὶ ἐμπορευμάτων ἐπὶ τοῦ δικτύου τοῦ σιδηροδρόμου ἀπὸ Λεβαδείας εἰς οἱονδήποτε σταθμὸν καὶ ταναπαλιν ἢ ἀπὸ τοῦ νῦν μέχρι τοῦ ἐν τῇ πόλει σταθμοῦ ἐπὶ τῷ ἀποκλειστικῷ σκοπῷ τῆς ἐξυπηρετήσεως του συναρθρισμένου δανείου μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν δραχ. 6.000.000 διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἀπὸ τοῦ νῦν σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Λεβαδείας εἰς τὴν πολιν Λεβαδείας.

Ἄρθρον 2.

Αἱ πρόσθετοι αὗται αὐξήσεις θὰ κατατίθενται εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν κατὰ μῆνα, καὶ ἐντὸς τοῦ ἑπομένου τῶν εἰσπράξεων μηνὸς ὑπὸ τὸν τίτλον «Εἰσπράξεις διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ δανείου τῆς διακλαδώσεως τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μέχρι τῆς πόλεως Λεβαδείας».

Ἄρθρον 3.

Ἡ κατασκευασθησομένη γραμμὴ θ' ἀνήκη εἰς τὸ Κράτος.

Ἄρθρον 4.

Πᾶσαι αἱ συμβάσεις αἱ εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἄνω σκοποῦ γενησόμεναι ἀπαλλάσσονται παντὸς φόρου καὶ οἱουδήποτε τέλους χαρτοσήμου κλπ. ὡς ἐπίσης ἀπαλλάσσονται παντὸς εἰσαγωγικοῦ δασμοῦ καὶ τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαιοῦντα ὑλικὰ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἔργου.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος νόμου ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Γίνονται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

«Περὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν καθηγητῶν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων», κατ' ἀρχήν·

«Περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου «περὶ κυριακῆς ἀναπαύσεως κλπ.», κατ' ἀρχήν·

«Περὶ ὑπολογισμοῦ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας τῶν ὑποψηφίων δικηγόρων ὡς χρόνου παρὰ δικηγόρῳ ἀσκήσεως καὶ ἄλλων τινῶν διατάξεων», κατ' ἀρχήν·

«Περὶ συνεχίσεως τῆς ἐπιτάξεως οἰκιῶν, ἐν αἷς τὰ Γραφεῖα τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ ἄλλων κρατικῶν ὑπηρεσιῶν», εἰς α' συζήτησιν·

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 30 Σεβρίου ἐ. ἔ. Ν. Δ. περὶ ἀναγνωρίσεως ὡς νομικοῦ προσώπου τοῦ Νοσοκομείου Προστύγων Ἀθηνῶν», κατ' ἀρχὴν καὶ

«Περὶ ρυθμίσεως τῶν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς περὶ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος ἀπὸ 29 Μαΐου 1921 νομοθεσίας προκυψάντων ζητημάτων», εἰς α' συζήτησιν.

Συνανίσει εἶτα τῆς Συνελεύσεως λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 10.25' μ. μ. διὰ τὴν 4 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Ι. Π. Μανέττας

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΚΑ'

Τῆς 10 Δεκεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5 μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. **Δ. Φλέσσα** πληρεξουσίου Μεγαλοπόλεως ὅτι κακῶς φέρεται ὁμιλήσας χθὲς ἐπὶ

τῆς ἀναφορᾶς τῶν κατοίκων τῶν κοινοτήτων Κασιμίου—Τσιφλικίου καὶ Χράνων τῆς σχετικῆς πρὸς τὰς διαμαρτυρίας αὐτῶν κατὰ τῶν ἐκεῖ ἐφοριακῶν ὑπαλλήλων ὁ πληρεξούσιος κ. Χ. Κατριβάνος, ὁ ὁποῖος δὲν εὑρίσκεται ἐν Ἀθήναις.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ ἐκ Διαβολιτσίου Γεώργιος Παπαχελᾶς παρακαλεῖ ὅπως κανονισθῇ ἡ τιμὴ τῶν ἐλαιοπυρήνων εἰς 1.20 κατ' ὀκᾶν.

Ὁ Δημοδιδασκαλικὸς Σύλλογος Λεβαδείας παρακαλεῖ ὅπως ἀποσυρθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ μονιμοποιήσεως τῶν προσωρινῶν Ἐπιθεωρητῶν Θρᾴκης.

Οἱ διάφοροι Σύλλογοι Τρικκάλων παρακαλοῦσιν ὅπως τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα ἀφεθῶσιν ἐλεύθερα διατιμήσεως.

Ὁλόκληρος ὁ Μακεδονικὸς Λαὸς διαμαρτύρεται ἐναντίον τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἀπορρίψῃ τοῦτο.

Οἱ κάτοικοι τῆς κωμοπόλεως Σούδας παρακαλοῦσιν ὅπως χωρισθῇ τὸ Λιμενικὸν Ταμεῖον Σούδας ἀπὸ τοῦ Λιμενικοῦ Ταμείου Χανίων.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Ἀσλαναρίου Καρδίτσης παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ ἀπαγορευθῇ ἡ ἐξαγωγὴ τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν καὶ ὅπως καταργηθῇ ὁ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρος.

Ἡ Κρητικὴ Ἕνωσις πολεμιστῶν Ἡρακλείου παρακαλεῖ ὅπως ἀνασταλῇ ἡ διαταχθεῖσα ἔξωσις τῶν ἐφέδρων ἐκ τῶν μουσουλμανικῶν κτημάτων.

Ὁ Σύλλογος τῶν δημοδιδασκάλων Μεγαρίδος παρακαλεῖ ὅπως ματαιωθῇ ἡ μονιμοποίησις τῶν προσωρινῶν Ἐπιθεωρητῶν.

Οἱ προσωρινοὶ τελωνοφύλακες Τελωνείων Θρᾴκης ζητοῦσι τὴν αὔξησιν τῶν ἀποδοχῶν των.

Τὸ Παγκαπνεμπορικὸν Συνέδριον ὑποβάλλει αἰτιολογημένην ἔκθεσιν τῶν γεγονότων Καβάλλας τῆς 10 Νοεμβρίου κατὰ τὴν φόρτωσιν τῶν καπνῶν τοῦ κ. Γρηγοριάδη, ἐκφράζει πρὸς τὸν φόρτωσιν τῶν καπνῶν τοῦ κ. Γρηγοριάδη, ἐκφράζει πρὸς αὐτὸν τὴν ἀμέριστον ἐμπιστοσύνην καὶ συμπάθειάν του, διαμαρτύρεται πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν διὰ τὰς κατὰ τοῦ κ. Γρηγοριάδη ἐκτοξευθείσας παρὰ πολιτευτῶν ὕβρεις ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 22 Νοεμβρίου καὶ παρακαλεῖ αὐτὴν ὅπως λαμβάνουσα γνῶσιν τῆς ἐκθέσεως ἀποκαταστήσῃ τοὺς ἀδικηθέντας.

Ἡ ἐπὶ τῆς **Δικαιοσύνης Ἐπιτροπὴ** τῆς Συνελεύσεως μελετήσασα τὰ παραπεμφθέντα πρὸς αὐτὴν ἔγγραφα τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, ὑπ' ἀριθ. 45044, 45045, 40053 περὶ χορηγήσεως ἀδείας πρὸς δίωξιν τοῦ πληρεξουσίου Δράμας Γ. Βορκζάνη καὶ τὰ ὑπ' ἀριθ. 33280 καὶ 52139 πρὸς

δίωξιν τοῦ πληρεξουσίου Ἡρακλείου κ. Σταμ. Κουζὲ Πεζὰ δὲν εὑρίσκει ἀποχρῶντας τοὺς προβαλλομένους λόγους πρὸς χορήγησιν τῆς αἰτουμένης ἀδείας.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) κατατίθετ τὸ ὑπ' ἀριθ. 707 ἔγγραφον τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν περὶ τῆς τηρητέας πειρᾶς κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν πλεοναζόντων ὑπαλλήλων, σχετικὸν πρὸς τὸ ὑπὸ τὴν ψῆφον τῆς Συνελεύσεως ψήφισμα «περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τῶν ἐδαφ. 2, 3, 4 καὶ 5 τοῦ ἀπὸ 21 Ἰουλίου ε. ἔ. ψηφίσματος περὶ συντάξεως Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν».

Οἱ κ.κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) καὶ **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ ἐγκρίσεως πιστώσεως διὰ γενικὴν ἐπισκευὴν τοῦ δημοσίου κτιρίου Στρατιώνων Ἡρακλείου».

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως διατάξεών τινων τοῦ νόμου 3221 περὶ Κτηματικῶν Τραπεζῶν».

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ παρατάσεως τῶν ἐν ἄρθρῳ 2 τοῦ νόμου 3087 τοῦ 1924 περὶ συγχωνεύσεως τοῦ Δικαστικοῦ Ἀρχείου Μ. Ἀσίας προθεσμιῶν».

Ὑποβάλλουσι τροπολογίας οἱ πληρεξούσιοι κ. κ.

Ν. Ξηρὸς (Φθιώτιδος) ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1071 τοῦ ἔτους 1917 νόμου»·

Δ. Φλέσσας (Μεγαλοπόλεως) ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1017 τοῦ ἔτους 1917 νόμου».

Κ. Γόντικας (Ἠλείας), **Β. Δαλιάνης** (Ἠλείας), **Ἀπ. Παπαοικονόμου** (Ἀλμυροῦ) κλπ. ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ὑπολογισμοῦ δικηγορικῆς ὑπηρεσίας ὡς συνταξίμου».

Γ. Σίδερις (Καρδίτσης) ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1924 Νομ. Διατάγματος περὶ ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν».

Οἱ πληρεξούσιοι **Α. Παπαναστασίου, Θ. Σοφούλης, Ν. Ι. Μπαμπόπουλος, Γ. Σίδερις, Α. Δοξιάδης, Κ. Γόντικας** κλπ. ὑποβάλλουσι σχέδιον ψηφίσματος «περὶ διοικήσεως τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Ἡ ἐπὶ τῶν **Στρατιωτικῶν κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ** ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου 3119 περὶ ἀρμοιώσεως τῶν στρατιωτικῶν συντάξεων».

Παρατείνεται ἐπὶ δύο εἰσέτι ἡμέρας ἡ εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Περιθάλψεως Ἐπιτροπὴν δοθεῖσα προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν τῆς

ἐκθέσεώς της ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 3122 περὶ ἀπονομῆς πολεμικῆς συντάξεως εἰς ὁπλίτας παθόντας κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ 1912 καὶ ἑφεξῆς πολέμους κλπ.».

Δ. Λεονάρδος. Ὅτε διεξήγετο ἡ συζήτησις τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεώς μου διὰ τοὺς δοσιλόγους τῆς ἐθνικῆς καταστροφῆς, ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐπρότεινεν εἰς τὴν Συνέλευσιν τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως ἐκείνης, τῆς γενικευθείσης ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν ἡ συζήτησις ἐκείνης νὰ διαταράξῃ τὴν γαλήνην τοῦ στρατεύματος. Καὶ τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐπερωτήσεων, ὅτε ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος κ. Ἀκρίδας ἠρώτησε τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὸν λόγον τῆς διακοπῆς τῆς ἐνδιαφερούσης ἐκείνης συζητήσεως, ἥτις διεκόπη αἰρνιδίως παρὰ τὸν Κανονισμόν, ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως τότε λησμονῶν τὴν πρώτην του δικαιολογίαν καὶ δήλωσιν παρεδέχθη τὴν ἀνάγκην τῆς λήψεως μέτρων διὰ τοὺς δοσιλόγους καὶ ἐζήτησεν ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως ἀναβολὴν ὀκτὼ ἡμερῶν διὰ νὰ φέρῃ ἐνώπιον ἡμῶν ψήφισμα. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μοὶ ἔκαμεν ἐντύπωσιν εἶνε ὅτι ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ἐνῷ δὲν ἠθέλησε νὰ διεξαχθῇ μία συζήτησις ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως ἐκ μέρους τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ διὰ ζήτημα τόσον σοβαρόν, ἐπέτρεψεν ἐν τούτοις εἰς τοὺς διαφόρους στρατηγοὺς καὶ ἀξιωματικούς, τοὺς ἔχοντας εὐθύνην, νὰ δημοσιογραφήσουν διὰ τῶν ἐφημερίδων κατόπιν τῆς ἀδείας αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ ἐδημιουργήθη νέος θόρυβος εἰς τὸ στράτευμα ὄχι διὰ τὴν ἐκ μέρους τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ συζήτησιν, οἱ ὁποῖοι εἶνε ὑπεύθυνοι ἀπέναντι τοῦ Λαοῦ καὶ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ συζητῶσιν ἐν τῇ Συνελεύσει ἐπὶ ζητημάτων σοβαρῶν ἐνδιαφερόντων τὴν Χώραν, ἀλλὰ τοὐναντίον διὰ τὴν ἐκ μέρους στρατηγῶν καὶ μάλιστα ὑπευθύνων. Εἷς μάλιστα τῶν στρατηγῶν τούτων δημοσιογράφων ἐδημοσίευσεν εἰς ἐφημερίδα κατὰ τρόπον ἰταμώτατον ὅτι εἶνε δοσίλογος, παρεδέχθη δηλ. ὅτι ἡ ἔκθεσις τὸν θεωρεῖ δοσίλογον.

Τινὲς πληρεξούσιοι. Ποῖος εἶνε;

Δ. Λεονάρδος. Δὲν λέγω ὀνόματα. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν τὸν γνωρίζει.

Ἀπ' ὅλας δὲ τὰς διαπιστώσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμεν ὁ στρατηγὸς οὗτος, ἀφέθη καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ εἰς τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον καὶ νὰ λαμβάνῃ ἀποφάσεις σοβαρωτάτας διὰ τὴν παραμονὴν καὶ μεταθέσεις τῶν στρατιωτικῶν καὶ ἐν γένει διὰ τὴν τακτοποίησιν τοῦ στρατεύματος. Διὰ τὴν τοιαύτην πρᾶξιν τοῦ ἀξιοτίμου Προέδρου τῆς Κυβερνή-

τεως καὶ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν δὲν δύναμαι ἢ νὰ διαμαρτυρηθῶ. Θὰ ἤθελον νὰ παρακαλέσω τὸν ἀξιότιμον κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως νὰ μᾶς δηλώσῃ ἂν τὸ ὀκταήμερον αὐτὸ παρῆλθε καὶ ἂν προτίθεται σήμερον νὰ καταθέσῃ τὸ ψήφισμα διὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς τούτους.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἁπλοῦς ὑπολογισμὸς τῶν ἡμερῶν πείθει ὅτι ἡ τελευταία ἡμέρα εἶνε ἡ αὔριον, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ καταθέσω τὸ ψήφισμα καὶ θὰ ἀναπτύξω ἐγὼ τί εἶπον καὶ ὄχι ὡς ἐλέχθη ὅ,τι εἶπον.

Ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται ἀκολούθως εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων.

Κ. Ρέντης. Συμφώνως μὲ προγενεστέραν δήλωσιν τῆς Κυβερνήσεως θέλω νὰ παρακληθῇ ἡ Κυβέρνησις νὰ γίνῃ συζήτησις ἐπὶ τοῦ Πρωτοκόλλου περὶ μειονοψηφιῶν Βουλγαρίας καὶ Ἑλλάδος καὶ νὰ δεχθῇ τὴν πρόταξιν τῆς σχετικῆς ἐπερωτήσεως.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶνε διατεθειμένη νὰ δεχθῇ τὴν πρόταξιν τῆς σχετικῆς ἐπερωτήσεως, διότι νομίζει ὅτι ἡ συζήτησις δὲν εἶνε ἐπίκαιρον νὰ γίνῃ σήμερον.

Κ. Ρέντης. Τὸ Πρωτόκολλον τῆς Γενεύης δὲν εἶνε μυστικὸν διπλωματικὸν ἔγγραφον. Εἶνε ἁπλῶς μία πρᾶξις ἡ ὁποία ὑπεγράφη ἐν Γενεύῃ ἐνώπιον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, γενομένης συζητήσεως καὶ δοθείσης πλήρους δημοσιότητος ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως. Ἔχει σχέσιν μὲ τὴν Συνθήκην περὶ μειονοτήτων, ἡ ὁποία ἔχει κυρωθῇ νομοθετικῶς καὶ ἡ ὁποία δὲν ἀποτελεῖ μυστικὸν ἔγγραφον. Ἔχει ποιάν τινα σχέσιν μὲ τὴν Συνθήκην περὶ ἀνταλλαγῆς πληθυσμῶν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Βουλγαρίας, ἡ ὁποία ἐπίσης δὲν εἶνε μυστικὸν ἔγγραφον.

Θὰ ἠδυνάμεθα ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ χωρίσωμεν εἰς δύο στάδια τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Πρωτοκόλλου, δηλαδὴ νὰ συζητήσωμεν πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ προκαταρκτικὰ καὶ τὰ μέχρι τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πρωτοκόλλου, ἀπὸ ἀπόψεως νομικῆς, καὶ πᾶν ὅ,τι ἔχει σχέσιν πρὸς τὰς γνωστὰς καὶ μὴ συνθήκας. Καὶ ἂν ὑπάρχῃ μυστικὴ πολιτικὴ ἄποψις, αὐτὴν νὰ μὴ τὴν συζητήσωμεν· εὔχομαι δὲ νὰ μὴ ὑπάρχῃ μυστικὴ πολιτικὴ ἄποψις. Νομίζω ὅτι, ἂν ρίψωμεν τὸν πέπλον τοῦ μυστηρίου, βλάπτομεν τότε ἀντὶ νὰ ὠφελήσωμεν τὸν Τόπον, διότι ἔχομεν συμφέρον νὰ δηλωθῇ ὅτι δὲν ὑπάρχει πολιτικὴ ἄποψις εἰς τὴν πρᾶξιν ἐκείνην τοῦ Πρωτοκόλλου. Ἐξ ἄλλου παρατηροῦμεν ὅτι ἐγένετο καὶ δημοσιογραφικὴ χρησιμοποίησις ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀντιπροσώπων της, ὅσον ἀφορᾷ τὸ Πρωτόκολλον τῆς Γενεύης. Ἔχομεν ἄρθρον τοῦ ἐν Παρισίοις Πρεσβευτοῦ, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ «Φιγκαρώ». Ἔχομεν δηλώσεις τοῦ ἀξιοτίμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο εἰς τὸν «Χρόνον» τῶν Παρισίων. Ἔχομεν ἀντιλήψεις τῆς Κυβερνήσεως, αἱ ὁποῖαι ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸν τύπον τῶν Ἀθηνῶν. Καὶ ἐφόσον, κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, ἐγένετο μία συζήτησις ἐπισήμως ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως νομίζω ὅτι ἔχει κάποιαν ἁρμοδιότητα ἡ Συνέλευσις νὰ χειρισθῇ τὸ ζήτημα καὶ νὰ τὸ ἐξετάσῃ καὶ νὰ ἐκφέρῃ ἐπ' αὐτοῦ τὰς γνώμας της, μολονότι λέγω καὶ ὑποστηρίζω καὶ εὔχομαι ὅτι δὲν ὑπῆρξε πολιτικὴ ἄποψις κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συντάξεως τοῦ Πρωτοκόλλου ἐκείνου.

Α. Παπαναστασίου. Ἐνόμιζον ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἤθελεν ἀπαντήσει δι' ὀλίγων εἰς ὅσα εἶπεν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Κορινθίας πληρεξούσιος, ὅστις ἐπέμεινεν ὅπως προταχθῇ ἡ ἐπερώτησις διὰ τὸ Πρωτόκολλον τῆς Γενεύης. Καὶ ἐφόσον ἡ Κυβέρνησις ἐπιμένει εἰς τὴν σιωπήν της δὲν θὰ συζητηθῇ βεβαίως ἡ σχετικὴ ἐπερώτησις. Εἴμεθα ὅμως ὑποχρεωμένοι νὰ κάμωμεν τὴν ἑξῆς δήλωσιν. Ἂν ὑπεβάλομεν ἐπερώτησιν διὰ τὸ Πρωτόκολλον καὶ ἂν ἐζητήσαμεν τὴν πρόταξιν αὐτῆς, δὲν τὸ ἐπράξαμεν, ὅπως ὑποτιμήσωμεν καθ' ὅλου τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, οὔτε ὅπως ὑποτιμήσωμεν τὴν μεγάλην ἐπίσης σημασίαν ποὺ ἔχει καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ ἀρχὴ τῆς προστασίας τῶν μειονοτήτων. Εἴμεθα καὶ ἡμεῖς σύμφωνοι ὅτι ἡ εἰλικρινὴς ἐφαρμογὴ γενικώτερον τῆς ἀρχῆς τῶν μειονοτήτων θὰ ἀποκαταστήσῃ ὁμαλότητα σχέσεων καὶ θὰ ἐμπεδώσῃ τὴν εἰρήνην μεταξὺ τῶν Κρατῶν τοῦ Αἵμου, ἀλλὰ δὲν θέλομεν ἡ ἐφαρμογὴ τῶν μειονοτήτων νὰ γίνῃ κατὰ τρόπον ὁ ὁποῖος ἤθελε δώσει ἀφορμὴν εἰς προπαγανδιστικὰς ῥαδιουργίας καὶ διεθνεῖς ἔριδας. Θέλομεν νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ συνθήκη περὶ μειονοτήτων ὑπὸ τὸν τύπον ἐσωτερικοῦ δικαίου καὶ δι' αὐτὸ νομίζομεν ὅτι κατ' οὐδένα λόγον δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ὅτι εἶνέ ποτε δυνατὸν νὰ ἰσχύσῃ τὸ Πρωτόκολλον τῆς Γενεύης χωρὶς νὰ κυρωθῇ διὰ νόμου.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Δὲν ἠθέλησα ν' ἀπαντήσω εἰς τὸν ἀξιότιμον ἐκ Κορινθίας πολιτευτήν, διότι δὲν ἠθέλησα νὰ εἴπω ἁπλῶς ὅτι αὐτός, ἀρχαῖος διπλωμάτης, δὲν ἀγνοεῖ, ὁσάκις πρόκειται περὶ διεθνῶν σχέσεων καὶ διπλωματικῶν ἐνεργειῶν, ὅτι τὰ ἔγγραφα εἶνε τὸ ὀλιγώτερον καὶ μάλιστα τὰ δημοσιευόμενα εἶνέ τι ἐλάχιστον. Καὶ ἡ δρᾶσις αὐτῆς, καθ' ὅλους τοὺς κανόνας ὅλων τῶν κοινοβουλευτικῶν Κρατῶν, πρέπει νὰ μείνῃ ἐλευθέρα. Εἶπον καὶ ἄλλοτε ὅτι μοιραίως, προκειμένου περὶ διεθνῶν ζητημάτων, εἶνε παραδε-

δεγμένον ὅτι τὰ δικαιώματα τῶν Συνελεύσεων τῶν κοινοβουλευτικῶν ὑρίστανται ποιάν τινα μείωσιν, ἀναγκαίαν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων. Δι' αὐτὸ καὶ εἰς ὅλας τὰς Βουλὰς ἔχει τὸ δικαίωμα ἡ Κυβέρνησις ἐπ' ἀόριστον νὰ ἀναβάλῃ τὴν συζήτησιν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Εἶνε ζήτημα γενικῆς ἐμπιστοσύνης τῆς Συνελεύσεως πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ δύναται ἡ Συνέλευσις ν' ἀνατρέψῃ τὴν Κυβέρνησιν, ἐὰν νομίζῃ ὅτι δὲν διαχειρίζεται καλῶς τὰ διπλωματικὰ ζητήματα. Ἡ Κυβέρνησις δὲν θέλει νὰ ἔλθῃ πρὸς συζήτησιν τὸ θέμα τοῦτο, διότι φρονεῖ ὅτι μᾶλλον ὀλάπτει ἡ συζήτησις παρὰ ὠφελεῖ. Ἂς ἔχωσιν ὀλίγην ὑπομονὴν οἱ κ. κ. συνάδελφοι καὶ ἂς εἶνε βέβαιοι ὅτι, προτοῦ ἐφαρμοσθῇ τὸ Πρωτόκολλον, θὰ ἔχῃ καιρὸν νὰ ἐκφέρῃ τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην τῆς γνώμην ἡ Συνέλευσις.

Κ. Ρέντης. Περὶ αὐτοῦ πρόκειται!

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἤτο περιττὴ ἡ δήλωσις, διότι τὸ γνωρίζετε.

Κ. Ρέντης. Ἔχετε διάταξιν ὅτι ἰσχύει ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς του καὶ οὐδεμία εἶχε γίνει δήλωσις.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἄλλο ὁ χρόνος τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος καὶ ἄλλο ὁ χρόνος τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐφαρμογῆς, ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως. Πρὶν ἢ τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν θὰ ἔχῃ τὴν εὐκαιρίαν ἡ Συνέλευσις ν' ἀποφανθῇ.

Γ. Καφαντάρης. Νομίζω ὅτι δὲν ὑπάρχει ζήτημα κατόπιν τῆς τελευταίας δηλώσεως τῆς Κυβερνήσεως.

Πρόεδρος. Προτάσει δέκα πληρεξουσίων προτάσσεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως τῶν κ.κ. Θ. Χαβίνη, Κ. Βουδούρη καὶ Α. Δενδρινοῦ, παρακαλούντων τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν νὰ γνωρίσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν τίνα μέτρα ἔλαβε κατὰ τῶν δηλωσάντων ἀνακριβῆ περιουσίαν καὶ εἰσόδημα ἢ τῶν μηδόλως δηλωσάντων τοιαῦτα.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** λέγει ὅτι ἐξ ἀτομικῶν ἐρευνῶν τὰς ὁποίας ἔκαμεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος παρετήρησεν ὅτι, καίτοι εἶνε ἀναγεγραμμένα πρὸς εἴσπραξιν μεγάλα ποσὰ ἐκ τοῦ φόρου καθαρᾶς προστόδου, ἐν τούτοις δὲν εἰσεπράχθησαν παρὰ μόνον 160 ἑκατομμύρια. Τοῦτο δὲ διότι οἱ διάφοροι ἔμποροι καὶ μεγαλοβιομήχανοι καὶ τραπεζῖται ἢ δὲν δηλώνουσι καθόλου τὰ ποσὰ τῶν κερδῶν αὐτῶν ἢ δηλώνουσι ψευδῶς καὶ πληρώνουσιν ἐλάχιστα.

Ἀναφέρει ἐπὶ παραδείγματι ὡς μὴ πληρώνοντας τὸν τραπεζίτην Δων. Λούδρδον καὶ τὸν Φίξ, ἀναγινώσκει δὲ κατόπιν καὶ κατάλογον περιέχοντα καὶ πλείστους ἄλλους ψευδῶς δηλώσαντας ἐμπόρους καὶ μεγαλοβιομηχάνους Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Θεσσαλονίκης, Πατρῶν, Σύρου, Μυτιλήνης κλπ. Ὁ κ. Σκουλούδης πληρώνει 500 δρχ. ἐπὶ εἰσοδήματος 300 χιλ. καὶ ζητεῖ νὰ πληρώσῃ φόρον ἐπὶ ποσοῦ 160 χιλ. δραχμῶν, ἔχει δὲ ἐκκρεμῆ δίκην, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ πληρώσῃ πολὺ περισσότερα. Ἐξαίρεσιν, προσθέτει, ἔκαμαν οἱ δύο Σταθάτοι Δίων. καὶ Ὄθων, δηλώσαντες 96 ἑκατομμύρια, καθὼς καὶ ὁ κ. Νικολάου, ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἑταιρεία τις Ἐριουργείου, καὶ ἐν Χίῳ ὁ κ. Ἀνδρεάδης, οἵτινες ἐδήλωσαν τὰς πραγματικὰς αὐτῶν περιουσίας, καθὼς καὶ ἄλλοι τινές. Συγκρίνων ταῦτα πρὸς τὰ ποσὰ τὰ ὁποῖα πληρώνουν οἱ ὑπάλληλοι καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ τὰ ὁποῖα ἀνέρχονται εἰς 18 ἑκατομμύρια, καθὼς καὶ πρὸς τὴν προθυμίαν τὴν ὁποίαν δεικνύουν πρὸς πληρωμὴν οἱ μικροεισοδηματίαι καὶ οἱ χωρικοί, παρατηρεῖ ὅτι πρόκειται περὶ παθολογικῆς καταστάσεως τῶν πολυεκατομμυριούχων τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες ἐμπαίζουσι τὸ Κράτος. Φρονεῖ ὡς ἐκ τούτου ὅτι πρέπει νὰ ληφθῶσιν αὐστηρότατα μέτρα πρὸς ἐξαναγκασμὸν ἐκείνων οἵτινες ἀρνοῦνται νὰ ἐκπληρώσωσι τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν πρὸς τὸ Κράτος, καὶ ὡς τοιαῦτα ὑποδεικνύει 1) τὴν δημοσίευσιν τῶν ὀνομάτων ὅλων τῶν φορολογουμένων καὶ 2) τὴν ἀνάρτησιν πίνακος ἔξωθεν τοῦ καταστήματος τῶν πληρωνόντων, ἐν ᾧ νὰ ἀναγράφηται ἡ περιουσία καὶ τὸ ποσὸν τῶν φόρων τοὺς ὁποίους πληρώνει ἕκαστος. Δὲν πρέπει δέ, συνεχίζει, νὰ μὴ λήξῃ τὸ ζήτημα τοῦτο δι' ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως ταύτην τὴν ἐσπέραν, καὶ ἐπιβάλλεται νὰ φθάσωσι μέχρι παραιτήσεως οἱ κ. κ. πληρεξούσιοι, ἐὰν τοῦτο δὲν συμβῇ. Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς δὲν δύναται νὰ ἀνέχηται τὴν κατάστασιν ταύτην, ἀλλ' οὐδ' ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ παρίδῃ αὐτήν, ἐφ' ὅσον θέλει νὰ κυβερνᾷ δικαίως τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν καὶ ἐφ' ὅσον δὲν σκοπεῖ νὰ χαρίσῃ τὰ ὀφειλόμενα εἰς τοὺς διαρρύους ὀφειλέτας. Πρέπει προσέτι, λέγει, νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν της ἡ Κυβέρνησις ὅτι, ἐὰν δὲν ληφθῶσι τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ὑποδεικνύει καὶ τὰ ὁποῖα ἀναπτύσσει λεπτομερῶς, ἀσφαλῶς θὰ ἐπικρατήσωσιν αἱ κομμουνιστικαὶ ἰδέαι ἐν Ἑλλάδι, διότι, ἐπαναλαμβάνει, οὔτε ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς οὔτε ὁ ἐργαζόμενος κόσμος δύναται νὰ ἀνεχθῇ ἐπὶ πλέον τὴν κατάστασιν ταύτην τῆς ἀνίσου φορολογίας.

Ὁ κ. ***Κ. Γκότσης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὁμολογεῖ ὅτι ὄντως ἡ πληρωμὴ τῶν φόρων δὲν γίνεται ὡς πρέπει, ἀλλὰ λέγει ὅτι ἔχει ἕτοιμον πρὸς ὑποβολὴν νομοσχέδιον, δι' οὗ λαμβάνονται ὅλα τὰ μέτρα πρὸς εἴσπραξιν καὶ τῶν καθυστερουμένων καὶ τῶν τρεχόντων φόρων.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἡ Κυβέρνησις, ὅπως ἐδήλωσεν ὁ συνάδελφός μου ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν, ἀπὸ

τῆς πρώτης ἡμέρας ἔστρεψε τὴν προσοχήν της εἰς τὸ ὅτι οἱ νόμοι οἱ ὁποῖοι ἰσχύουν περὶ καθαρᾶς προσόδου δὲν ἐπέτυχον, καθόσον μέγας ἀριθμὸς δὲν δηλώνει ἢ δὲν πληρώνει. Ἀφοῦ ἐμελέτησεν ὁ συνάδελφός μου τὸ ζήτημα, συνεσκέφθημεν ἐπὶ πολὺ κατὰ τίνα τρόπον εἶνε δυνατὸν νὰ διορθωθῇ τὸ πρᾶγμα. Ὁ συνάδελφός μου ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ἐδήλωσεν ὅτι ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, προκειμένου νὰ εἰσηγηθῇ τὰς δηλώσεις ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ, θὰ εἰσηγηθῇ καὶ τὰ συναφῆ νομοσχέδια ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως, ἓν τῶν ὁποίων θὰ εἶνε καὶ τὸ τῆς τροποποιήσεως τῆς εἰσπράξεως τῆς καθαρᾶς προσόδου. Ἐκεῖ δύναται νὰ συζητηθῇ καὶ τὸ χρήσιμον τῆς δημοσιεύσεως τῶν ὀνομάτων τῶν φορολογουμένων. Ὁ κύριος συνάδελφος ζητεῖ νὰ δηλώσῃ ἡ Κυβέρνησις ἂν θὰ δημοσιεύσῃ τὰ ὀνόματα. Ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει τοιοῦτον καθῆκον ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος νόμου. Θὰ ἐξετάσῃ ἂν ὁ νέος νόμος πρέπει νὰ περιλάβῃ τοιαύτην διάταξιν, ἐξ ὅσων δὲ γνωρίζω δὲν ἐφαρμόζεται εἰς ἄλλην Χώραν τοιοῦτον μέτρον, μόνον ἅπαξ ἐφηρμόσθη δι' ἓν ἔτος εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἔπειτα δὲν ἐπανελήφθη.

Ν. Καλέλλης. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐπεβλήθη πρὸ ἑνὸς μηνός.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ηρωθ.). Δὲν γνωρίζω τί γίνεται εἰς τὴν Ἀμερικήν. Δὲν φθάνουν αἱ γνώσεις μου μέχρι τοῦ νέου κόσμου· περιορίζονται εἰς τὸν παλαιόν.

Θ. Χαβίνης. Μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ληφθῶσιν ὅλα τὰ μέτρα διὰ τὴν εἴσπραξιν τῶν φόρων, διότι τοῦτο ἀποτελεῖ δικαίαν ἀπαίτησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, κατέρχομαι ἀπὸ τὸ ὕψωμα. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ***Κ. Βουδούρης*** λέγει ὅτι ἐγνώριζεν ὅτι ὑπῆρχε φορολογικὴ ἀνισότης, ἀλλὰ δὲν ἐφαντάζετο ποτὲ ὅτι θὰ ἠσθάνετο τὸ αἴσθημα τῆς ἐκπλήξεως κατόπιν τῶν φορολογικῶν πινάκων τοὺς ὁποίους κατέθεσεν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ἐξ ὧν προκύπτει ὅτι πολυάριθμος τάξις μεταπολεμικῆς πλουτοκρατίας ἔδειξε τόσην ἀσυνειδησίαν ἀπέναντι τῶν ὑποχρεώσεων τὰς ὁποίας εἶχε πρὸς τὸ Κράτος. Κακίζει διὰ τοῦτο τὸ Κράτος, τὸ ὁποῖον τόσην ἀδιαφορίαν δεικνύει ἀπέναντι τῆς καταστάσεως ταύτης, καὶ ἀπορεῖ πῶς συμβαίνει τοῦτο. Ἐξιστορεῖ τὴν πρὸ τοῦ 1909 οἰκονομικὴν καὶ φορολογικὴν κατάστασιν, καθ' ἣν καὶ τότε οἱ πλουτοκράται δὲν ἐπλήρωνον φόρους, καθὼς καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ 1909 μέχρι τοῦ 1917 τοιαύτην, κατὰ τὴν ὁποίαν λόγῳ τῶν πολέμων καὶ τῆς ἄλλης ἐσωτερικῆς καταστάσεως δὲν κατωρθώθη νὰ εἰσπραχθῶσι δικαίως οἱ φόροι, καὶ λέγει ὅτι τῷ 1917 τὸ κόμμα

τῶν Φιλελευθέρων κατῆρτισε καὶ ἐψήφισε τὸν νόμον τῆς καθαρᾶς προσόδου, δι' ὃν εἶνε ὑπερήφανον. Ἀλλ' ὁ νόμος ἐκεῖνος, καίτοι δικαιότατος καὶ ἴσος δι' ὅλους τοὺς πολίτας, δὲν ἀπέφερε δυστυχῶς τὰ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα. Καὶ ἐνῷ τὸ Κράτος ἔπρεπε διὰ παντὸς τρόπου νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου τούτου, ὁπότε δισεκατομμύρια ὁλόκληρα θὰ εἰσεπράττοντο, οὐδὲν ἐγένετο. Τοὐναντίον τὸ Κράτος ἔσπευσε νὰ ἐπιβάλῃ καὶ ἄλλους φόρους μὴ ἐξαιρέσαν οὐδὲ αὐτοὺς τοὺς οἰκοσίτους χοίρους. Κατόπιν ὅμως τῆς ἀναγνώσεως τῶν πινάκων τῶν περιεχόντων τὰ ὀνόματα τῶν πληρωσάντων δυσαναλόγους πρὸς τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν φόρους προκύπτει ὅτι πρόκειται περὶ τελείας χρεοκοπίας καὶ τοῦ φορολογικοῦ τούτου συστήματος, ὀφειλομένης ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἔλλειψιν μέτρων πρὸς εἴσπραξιν τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ νόμου τούτου φόρων, ἐξ ἄλλου δὲ εἰς τὴν δολιότητα τῶν ἀκόπως πλουτησάντων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Ἀναφέρων μετὰ τοῦτο τὸν νόμον περὶ φορολογίας τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας, τὸν ὁποῖον ἐθέσπισεν ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1922, ἵνα ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἐπελθούσας εἰς τὴν Ἑλλάδα καταστροφὰς μετὰ τὴν μικρασιατικὴν καταστροφήν, πρὸς τὸν ὁποῖον πάντες ὤφειλον νὰ σπεύσωσι νὰ συμμορφωθῶσιν ἵνα συγκρατήσωσι τὴν ἀτυχήσασαν Πατρίδα, οἱ πλουτοκράται ἔδειξαν τὴν αὐτὴν συμπεριφορὰν οὐδαμῶς συγκινηθέντες, διότι τὸ ἄψυχον κεφάλαιον δὲν συγκινεῖται. Ἀναγινώσκων μετὰ τοῦτο τὸν κατάλογον ἐκείνων οἵτινες ἐδήλωσαν περιουσίαν 1 ἑκατομ., ἐνῷ πλεῖστοι τούτων κατέχουσι πολὺ περισσοτέραν ταύτης, ἀναφέρει ὅτι ἐν Ἀθήναις ἐδήλωσαν ὡς ἔχοντες περιουσίαν 1 ἑκατομ. μόνον 92. Ἐν Πειραιεῖ 66, ἐν Βόλῳ 26, ἐν Θεσσαλονίκῃ 27, ἐν Πάτραις 19, ἐν Σύρῳ 25, ἐν Καβάλλᾳ 10, ἐν Ἡρακλείῳ (Κρήτης) 6, ἐν Ἠλείᾳ 1, ἐν Καλάμαις 2, ἐν Μυτιλήνῃ 3 καὶ ἐν Κεφαλληνί[illegible] 8, ἐξάγει κατόπιν τούτων τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἢ κατοικεῖται ἀπὸ προλεταρίους ἢ ἀπὸ πολίτας μὴ πληρώνοντας φόρον.

Τὸ εἰσπραχθὲν ποσὸν ἐκ τῶν ὑπ' ὄ[illegible]ς λέγει, εἰς 50 ἑκατ. μόνον, ἐνῷ ἠδ[illegible]ατο νὰ ὑπερῴῃ ἐφαρμοζομένου τοῦ νόμου τὸ δισεκατομμύριον. Καὶ ἐρωτᾶται τίνα προνόμια ἔχουσιν οἱ πλουτοκράτα[illegible] Λαός, καὶ δὴ ὁ ἀγροτικός, σπευ[illegible] τοὺς δημευτικοὺς φόρους τ[illegible] ἐπέβαλε χάριν τῆς Πατρίδος; Οὐδὲν προνόμιον ἔχουσιν οὗτοι, ἀλλ' οὐδὲ οἱ κείμενοι νόμοι πταίουσι. Τὸ κακὸν ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι τὸ Κράτος κατήντησεν εἰς ἀποσύνθεσιν λόγῳ τῶν

ἀνικάνων ἁρμοδίων ὑπαλλήλων αὐτοῦ. Κατὰ τῆς ἀποσυνθέσεως ταύτης καὶ κατὰ τῶν ὑπαλλήλων τούτων αἱ ἑκάστοτε Κυβερνήσεις οὐδὲν ἐλαφρὸν μέτρον, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τῶν καθυστερησάντων τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν πρὸς τὸ Κράτος ἔλαβε μέριμνάν τινα οἱαδήποτε Κυβέρνησις, καίτοι ἐπρόκειτο καὶ πρόκειται περὶ καταχράστων τοῦ δημοσίου πλούτου καὶ ἔπρεπε νὰ κληθῇ νὰ ἐπεμβῇ αὐτὸς ὁ Εἰσαγγελεύς. Ἀλλὰ φαίνεται, λέγει, ὅτι τὸ κεφάλαιον καὶ ἡ κεφαλαιοκρατία ἐξασκοῦσι τοιαύτην πίεσιν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν, ὥστε νὰ κρατῶσιν αὐτοὶ αἰχμάλωτον τὸ Κράτος. (Χειροκροτήματα).

Ἀναφερόμενος δὲ εἰς ὅσα ἐλέχθησαν περὶ ἐπιδιώξεως τῆς συμφιλιώσεως τῶν ἐξωκοινοβουλευτικῶν, πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς ἡσυχίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, καθὼς καὶ ὅσα ἐξηγγέλθησαν περὶ τοῦ κομμουνιστικοῦ κινδύνου, λέγει ὅτι οὔτε ἀπὸ τὴν μὴ συμφιλίωσιν τῶν ἐξωκοινοβουλευτικῶν οὔτε ἀπὸ τὸν ἀνύπαρκτον κομμουνισμὸν διατρέχει κίνδυνόν τινα ἡ Ἑλλάς. Κίνδυνον διατρέχει ἀπὸ μίαν μέλλουσαν ἀναρχίαν, ἥτις θὰ ἐπέλθῃ κατόπιν τῆς παρατηρουμένης φορολογικῆς ἀνισότητος μεταξὺ τοῦ Λαοῦ καὶ τῶν πλουτοκρατῶν, καὶ ἂν θέλωμεν νὰ περισωθῇ ἡ κατάστασις, ἀφ' ἑνὸς μὲν πρέπει νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν φορολογικὴν ἰσότητα μεταξὺ πάντων τῶν πολιτῶν, ἐξ ἄλλου δὲ νὰ στραφῶμεν καὶ νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὸν ἀληθῆ πατριωτισμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὅστις τόσον μεγάλα μέχρι τοῦδε ἔπραξε καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ μόνον ἐξαρτᾶται ἡ τύχη τοῦ νέου δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καὶ οὐχὶ ἀπὸ τοὺς κοινοβουλευτικοὺς παράγοντας.

Ἀναφέρων ἐν τέλει ὅτι ἐξ ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων εἰσεπράχθησαν 36 ἑκατομμύρια, ἐξ οἰκοδομῶν, 18 ἑκατ., ἐκ μισθωτῶν φορολογιῶν 17 1)2 ἑκατομμύρια καὶ ἐξ ἐλευθέρων ἐπαγγελμάτων, ἤτοι δικηγόρων, ἰατρῶν κλπ., μόνον ἓν ἑκατομμύριον τονίζει τὸ ἄνισον τῆς ἐπικρατούσης ἐν Ἑλλάδι φορολογίας καὶ καταλήγει παρατηρῶν ὅτι τὰ 99 0)0 τῶν πολιτῶν δὲν πληρώνουν φόρον. Τὰ 99 δὲ 0)0 ταῦτα μένουν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐνῶ ὁ ὑπαίθριος Λαὸς οὐ μόνον φόρους πληρώνει, ἀλλὰ καὶ τὸ αἷμά του πάντοτε ἀφθόνως προσέφερε, καὶ φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ λήξῃ ἡ κατάστασις αὕτη διὰ τῆς ἐφαρμογῆς φορολογικῆς πολιτικῆς ἐξασφαλιζούσης τὴν ἰσότητα καὶ τὴν δικαιοσύνην. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Β. Ἀλεβιζάτος** παρατηρεῖ ὅτι οἱ κατατεθέντες πίνακες ἀποτελοῦσι δημόσιον ἔγγραφον καὶ προτείνει ὅπως τὸ Προεδρεῖον προβῇ εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν.

Διακόπτεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ἐπὶ 10' λεπτά.

Ὥρα 6 50' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** λέγει ὅτι πάντες εἴχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι αἱ τάξεις τῶν πλουσίων κατορθώνουν νὰ ἀποφεύγουν τὴν πληρωμὴν τῶν φόρων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Λαόν, ὁ ὁποῖος λῃστεύεται ἀπὸ τὸ Κράτος. Οὐδέποτε ὅμως ἐφαντάζετο ὅτι θὰ εὑρισκόμεθα πρὸ τῶν σημερινῶν ἀποκαλύψεων. Θὰ ἐπεθύμει νὰ συνεκινεῖτο ὀλίγον ἡ Κυβέρνησις ἐκ τῶν γενομένων ἀποκαλύψεων ὥστε νὰ μὴ ἀποκρούσῃ τὴν γενομένην πρότασιν περὶ δημοσιεύσεως τῶν ὀνομάτων ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι θέλει προσαγάγει νομοσχέδιον. Ἡμεῖς, λέγει, θέλομεν νομοσχέδια δι' ὧν θὰ ἀποδοθῇ δικαιοσύνη εἰς τὸν Λαόν, τὸ δίκαιον τὸ φορολογικόν. Δὲν ἀναμένομεν νομοσχέδια τροποποιοῦντα ἁπλῶς τὸ φορολογικὸν σύστημα, ἀλλ' ἀναμένομεν τοιαῦτα ἀπαλλάσσοντα τὰς ἀγροτικὰς καὶ ἐργατικὰς τάξεις πάσης φορολογίας, ἐφόσον τὰ εἰσοδήματά της εἶνε κατώτερα τῶν 20 ἢ 25 καθαρῶν χιλιάδων δραχμῶν. Συνιστᾷ ὅπως ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος ὑποβληθοῦν τὰ νομοσχέδια ταῦτα, σταματήσῃ δ' ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ὑποβολὴ οἱουδήποτε φορολογικοῦ νομοσχεδίου. Ἐὰν τοῦτο δὲν γίνῃ καὶ ἐὰν δὲν δεχθῇ ἡ Κυβέρνησις νὰ δημοσιευθῶσιν οἱ πίνακες, δὲν ἀπομένει τότε παρὰ νὰ ὑποβάλουν εἰς ἔνδειξιν διαμαρτυρίας τὴν παραίτησίν των οἱ πληρεξούσιοι καταγγέλλοντες ἐνώπιον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ τὰ ἐνταῦθα ὑπὸ τῆς πλουτοκρατίας εἰς βάρος του λαμβάνοντα χώραν.

Ἡ **Συνέλευσις** δέχεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως ὅπως ἡ ἁρμοδία Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν συντάξεων τῶν θυμάτων πολέμου ἀποφανθῇ καὶ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐφέδρων ἀξιωματικῶν, περὶ οὗ ἡ ἐπερώτησις τοῦ κ. Ν. Ἀσκούτση, καθ' ἣν οὗτος παρακαλεῖ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν νὰ πληροφορήσῃ εἰς ποίας ἀποφάσεις κατέλῃξεν ἡ ὑπὸ τὴν προεδρίαν του κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν λῆψιν νομοθετικῶν μέτρων προστατευτικῶν τῶν ἐφέδρων καὶ γενικῶς τὴν ἀντίληψιν τῆς Κυβερνήσεως σχετικῶς μὲ τὴν προστασίαν τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐφέδρων ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** ἐπερωτᾷ τὴν Κυβέρνησιν σχετικῶς μὲ τὰ πλοῖα ἅτινα ἔλαβε τὸ Κράτος ἀπέναντι τῆς Γερμανικῆς ἀποζημιώσεως.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.) Ἀφήσατε νὰ ἔλθῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν.

Πρόεδρος. Ἀπουσιάζοντος τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἀναβάλλεται.

Δ. Λεονάρδος. Εἶνε παράδοξον νὰ ἀπουσιάζουν πάντοτε Ὑπουργοί.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ἀπαιτήσητε τὴν καθήλωσιν τῶν Ὑπουργῶν εἰς τὰ ἑδώλια αὐτά. Εἶνε δὲ πολὺ πρακτικώτερον νὰ κάθηνται εἰς τὰ Ὑπουργεῖά των νὰ ἐργάζωνται.

Δ. Λεονάρδος. Τότε ἠμπορεῖτε νὰ μᾶς καταργήσητε.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ὄχι. Ἂν θέλητε, καταργεῖτε σεῖς ἡμᾶς. Ἔχει δικαίωμα, κατὰ τὸν Κανονισμόν, ἡ Κυβέρνησις νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναβολὴν μιᾶς ἐπερωτήσεως.

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε, δὲν ἠμπορεῖ νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητος ἡ παρατήρησις τοῦ ἀξιοτίμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὁ ὁποῖος ἐτόνισεν ὅτι εἶνε προτιμότερον νὰ παραμένουν οἱ κύριοι Ὑπουργοὶ εἰς τὰ Γραφεῖά των παρὰ νὰ δίδουν λόγον ἐδῶ, κατόπιν μιᾶς ἐπερωτήσεως. Ἡ ἐπερώτησις σημαίνει ὅτι ἡ Συνέλευσις θέλει νὰ προσέλθῃ ὁ ἐπερωτώμενος Ὑπουργὸς καὶ νὰ δώσῃ λόγον διὰ μίαν πρᾶξιν ἢ παράλειψιν αὐτοῦ. Νομίζω ὅτι ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως οὐδὲ πρὸς τὸ σύνταγμα εἶνε σύμφωνος οὐδὲ πρὸς τὰ κοινοβουλευτικὰ ἤθιμα.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Παραβλέπετε, κύριε συνάδελφε, τὸν Κανονισμόν, ὁ ὁποῖος λέγει ὅτι δικαιοῦται ἡ Κυβέρνησις νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναβολὴν μιᾶς ἐπερωτήσεως διὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου. Κατὰ συνέπειαν, ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ Ὑπουργὸς ἔχει σπουδαίαν καὶ ἐπείγουσαν ἐργασίαν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, θὰ μείνῃ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον καὶ θὰ ἀπαντήσῃ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν.

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε, δὲν πρόκειται περὶ αὐτοῦ.

Α. Μιχαλακόπουλος. Περὶ αὐτοῦ πρόκειται.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν πρόκειται περὶ αὐτοῦ· πρόκειται περὶ τοῦ ὅτι ἀναβάλλονται συστηματικῶς αἱ ἐπερωτήσεις λόγῳ μὴ δικαιολογουμένης ἀπουσίας ὑπευθύνων Ὑπουργῶν.

Α. *Μιχαλακόπουλος.* Δὲν ἀνεβλήθη καμμία ἐπερώτησις. Τοὐναντίον μᾶς ἀπησχολήσατε ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν ἐπρόκειτο κατὰ τὸν Κανονισμὸν νὰ γίνουν ἐπερωτήσεις. Δὲν ἀνεβλήθη δὲ καμμία ἐπερώτησις, ὅτε ἦλθεν ἡ σειρά της. Ἐδέχθημεν δὲ καὶ τὴν πρόταξιν ἐπερωτήσεων, ἐνῷ ἐγνωρίζομεν ὅτι τὸ περιεχόμενον αὐτῶν δὲν ἦτο διόλου ἐπείγον.

Α. Παπαναστασίου. Εἶνε περιττὸν νὰ μᾶς λέγητε ὅτι κατηναλώσαμεν πολλὰς ἡμέρας μὲ ἐπερωτήσεις.

Α. Μιχαλακόπουλος. Πλείστας.

Α. Παπαναστασίου. Ἂν κατηναλώσαμεν, τὰς κατηναλώσαμεν διότι τὸ ἤθελεν ἡ Κυβέρνησις.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἡ Κυβέρνησις ἤθελε νὰ ἀποφύγῃ τὰς μομφάς, τὰς ὁποίας μὲ ὅλας της τὰς ἀγαθὰς προσπαθείας καθημέραν θέλετε νὰ τῆς ἐπιρρίπτητε.

Α. Παπαναστασίου. Εἶνε παλαιὰ συνήθεια.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἡ Συνέλευσις καὶ ἡ κοινὴ γνώμη δύνανται νὰ κρίνουν τίς ἀκολουθεῖ παλαιὰς συνηθείας, ἀλλὰ δὲν δύνασθε νὰ μὲ κατηγορήσητε διὰ παλαιὰς συνηθείας σεῖς.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν πρόκειται περὶ παλαιῶν συνηθειῶν ἡμῶν. Πρόκειται περὶ τοῦ ὅτι καμμία Κυβέρνησις δὲν ἠρνήθη ποτὲ νὰ δεχθῇ τὸν ἔλεγχον.

Α. Μιχαλακόπουλος. Οὐδέποτε ἠρνήθημεν νὰ δεχθῶμεν τὸν ἔλεγχον. Ἡ Συνέλευσις καὶ ἡ κοινὴ γνώμη θὰ κρίνουν. Ἐδώκαμεν καὶ περισσοτέραν τοῦ δέοντος προσοχὴν εἰς ἔλεγχον ὁ ὁποῖος δὲν ἄξιζε τίποτε ἀπολύτως. Δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπ' ἄπειρον ἡ κατάστασις αὐτὴ τῆς τυραννίας...

Α. Παπαναστασίου. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ἡγέτης πλειονοψηφίας οὐχὶ ὁμογενοῦς, φέρεται πρὸς τὴν Συνέλευσιν κατὰ τρόπον ἥκιστα κοινοβουλευτικὸν καὶ ἥκιστα ἐνδεικτικὸν σεβασμοῦ πρὸς τὴν Συνέλευσιν..

Φωναί (ἐκ τῆς δεξιᾶς). Ὄχι, ὄχι.

Πρόεδρος. Ὁ κ. Φραγκούδης.

Ὁ κ. ***Γ. Φραγκούδης*** ἐπερωτᾷ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ εἰδικῶς τοὺς κ.κ. Ὑπουργοὺς Παιδείας καὶ Ἐσωτερικῶν, ἂν γνωρίζουν ὅτι ἐκδίδονται ἐν Ἀθήναις 15 περίπου περιοδικὰ τῆς ἐσχάτης βαναυσότητος, τὰ ὁποῖα διαφθείρουν τὴν ἑλληνικὴν νεότητα καὶ κατήντησαν τὸ μεγαλύτερον σκάνδαλον. Καλεῖ τοὺς κ.κ. Ὑπουργοὺς νὰ ἀναγνώσουν τὰ περιοδικὰ ταῦτα καὶ νὰ πληροφορήσουν τὴν Συνέλευσιν ἂν αἱ Ἀθῆναι προορίζονται νὰ ἀντικαταστήσουν τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορρα. Καλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐκπληρώσῃ στοιχειώδες καθῆκον διὰ τῆς καταδιώξεως τῆς καλπαζούσης ἀκολασίας, ἥτις θὰ ὁδηγήσῃ τὴν Ἑλληνικὴν Κοινωνίαν εἰς τὴν ἀποσύνθεσιν. Καλεῖ ἐπίσης τὴν Κυβέρνησιν νὰ περιορίσῃ τὸ αἰσχρὸν θέατρον καὶ τὸν κινηματογράφον.

Ἐπερωτᾷ ὡσαύτως τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν διατί δὲν ἐκτελοῦνται αἱ περὶ ἀσφαλείας τῶν θεατῶν εἰς τὸ θέατρον διατάξεις ὡς καὶ αἱ περὶ παρουσίας ἀνηλίκων εἰς τὰ δημόσια θεάματα. Εἶνε ἀνάγκη, λέγει, νὰ τεθῇ ἐπὶ τέλους εἰς φραγμός, χωρὶς νὰ ἀναμένωμεν τὴν ὑποβολὴν νέων νομοσχεδίων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπαρχόντων καὶ κειμένων νόμων καὶ διατάξεων.

Ἀκολούθως ὁ πληρεξούσιος Νάξου κ. **Δ. Προμπονᾶς** λαμβάνων τὸν λόγον εἰσηγεῖται πρότασιν νόμου περὶ ἱδρύσεως Πρωτοδικείου ἐν Νάξῳ λέγων τὰ ἑξῆς:

Ἡ νῆσος Νάξος λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς της θέσεως καὶ τοῦ ἑπταώρου ταξιδίου τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς συγκοινωνίαν αὐτῆς μετὰ τῆς Σύρου ἔχει ἀνάγκην ἱδρύσεως ἑνὸς Πρωτοδικείου διὰ νὰ ἐδραιώσῃ ἐν αὐτῇ τὴν εὐταξίαν, ἡ ὁποία λόγῳ τῆς ἐλλείψεως Πρωτοδικείου εἶνε ἀγαθὸν ἄγνωστον εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Ἡ ἐγκληματικότης ἐν τῇ νήσῳ προϊόντος τοῦ χρόνου ἐπαυξάνει, καθόσον οἱ ζωοκλέπται κύριοι ὄντες τῆς καταστάσεως διαπράττουσι παντοῖα ἐγκλήματα πρὸς συστηματικὴν ἐξόντωσιν ἐκείνου ὁ ὁποῖος τυχὸν ἤθελε τολμήσει νὰ καταγγείλῃ τούτους ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου Σύρου. Διότι καθ' ὃν χρόνον ὁ παθὼν μεταβαίνει εἰς Σῦρον διὰ νὰ δικάσῃ τοὺς ζωοκλέπτας τὰ ὑπόλοιπα μέλη τῆς σπείρας αὐτῶν καταστρέφουν πᾶσαν αὐτοῦ κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἀποφασίζῃ εἰς τὸ μέλλον νὰ καταγγείλῃ κακοποιοὺς φοβούμενος τὰς συνεπείας τῆς καταστροφῆς τὴν ὁποίαν θὰ λάβῃ κατὰ τὸ διάστημα τῆς πενθημέρου καὶ ὀκταημέρου πολλάκις ἐν Σύρῳ διαμονῆς του διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεώς του.

Ἡ ἀπόστασις, ἐπαναλαμβάνω, εἰς ἣν εὑρίσκεται τὸ Πρωτοδικεῖον καὶ αἱ τρικυμίαι τὰς ὁποίας πολὺ ὑπολογίζουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Λαοῦ, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ὁ ὑπολογισμὸς τῶν συνεπειῶν τῆς ἀποδημίας τῶν ἐναγόντων, συντελοῦσιν ὥστε ἐγκλήματα κολάσιμα νὰ μὴ ἔρχωνται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου καὶ ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου αὐξάνει αἰσθητῶς ἡ ἐγκληματικότης. Ἡ ἵδρυσις Πρωτοδικείου ἐν Νάξῳ θὰ ἐξυπηρετήσῃ ἐπίσης σπουδαίως τὰς ἀνάγκας ὄχι μόνον τῆς ἐπαρχίας Παροναξίας ἀλλὰ καὶ τῶν μεσημβρινῶν Κυκλάδων, Θήρας, Ἴου, Ἀμοργοῦ καὶ λοιπῶν νήσων, καθόσον, ὡς εἶνε γνωστόν, ἡ Νάξος εὑρίσκεται εἰς τὸ μεταίχμιον μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς Σύρου.

Προκειμένου δὲ περὶ τῶν οἰκονομικῶν πόρων τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ γίνηται λόγος καθόσον ἐκτὸς νήσου Νάξου εἰσπράττεται Κράτος 50.000.000 ἐτησίως καὶ εἶνε δικαιότατον νὰ δαπανᾷ ποσοστόν τι ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως ἑνὸς Πρωτοδικείου.

Περαίνων τὸν λόγον παρακαλῶ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως υἱοθετήσῃ τὴν πρότασίν μου ταύτην, ἥτις εἶνε ἀπήχησις τῆς φωνῆς τοῦ ὑπὸ τῶν ζωοκλεπτῶν μαστιζομένου Ναξιακοῦ λαοῦ, καθόσον οἱ ἐν Νάξῳ ζωοκλέπται ἀπειλητικώτεροι ὄντες τῶν ἐν Ὀ-

λύμπῳ καὶ Παρνασσῷ κατέστησαν ἀληθεῖς μάστιγες τῆς Ναξιακῆς κοινωνίας καὶ μόνον διὰ τῆς ἱδρύσεως Πρωτοδικείου θὰ καταστῇ δυνατὸν εὐθὺς μετὰ τὸ ἔγκλημα νὰ δίδωσι λόγον τῶν πράξεων αὐτῶν καὶ νὰ ὑρίστανται τὰς συνεπείας τῶν νόμων.

Ὁ κ. **Α. Πραντούνας** λέγει ὅτι καὶ αὐτὸς πρὸ πολλοῦ ὑπέβαλε πρότασιν νόμου πρὸς ἵδρυσιν τοῦ Πρωτοδικείου τούτου, τὸ ὁποῖον θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰς νοτίους νήσους τῶν Κυκλάδων. ἀλλὰ καὶ τὸ Κράτος ἐν γένει θὰ ὠφελήσῃ καὶ θὰ ἀνακουφίσῃ.

Οἱ κ. κ. **Α. Δαργέντας** καὶ **Γ. Βενιέρης** συνηγοροῦσιν ὡσαύτως ἐνθέρμως ὑπὲρ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Πρωτοδικείου τούτου.

Ὁ κ. **Α. Πρέκας** παρακαλεῖ ὅπως ἱδρυθῇ μὲν ἐν Νάξῳ Πρωτοδικεῖον, χωρὶς ὅμως νὰ ὑπαχθῇ εἰς αὐτὸ καὶ ἡ περιφέρεια Θήρας, ἥτις προτιμᾷ τὸ Πρωτοδικεῖον Σύρου.

Ὁ κ. **Θ. Παπαϊωάννου** λέγει ὅτι ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐδηλώθη ἐπισήμως πρὸς τὴν ἁρμοδίαν ὑπηρεσίαν ὅτι ὁλόκληρος ἡ πεδιὰς Μόρνου καὶ τὰ ἐν αὐτῇ χωρία Χασάναγα καὶ Μαλάματα κινδυνεύουσι νὰ παρασυρθῶσιν ἀπὸ τὸν ἐξελθόντα τῆς κοίτης του ὁμώνυμον ποταμὸν καὶ ἐπεστήθη ἡ προσοχὴ τῶν ἁρμοδίων ὅπως σπεύσωσιν, ἐφόσον ὑπάρχει καιρός, καὶ ἰδίᾳ καθ' ὅλον τὸ θέρος, νὰ λάβωσι τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ κατασκευῆς ἔστω καὶ προχείρων ἔργων, ὅπως ἀποτραπῇ ὁ ἐπικρεμάμενος κίνδυνος. Ἐν τούτοις, χάριν εἰς τὴν ἀσυνείδητον γραφειοκρατίαν καὶ διατυπώσεις ὁ κατάλληλος χρόνος ἀπωλέσθη καὶ ὁ ἤδη ἐπὶ τῆς Προνοίας Ὑπουργὸς ἂς ἑτοιμασθῇ νὰ δεχθῇ ὡς πρόσφυγας τὰς 300 καὶ πλέον οἰκογενείας τῶν ἄνω χωρίων. Ἂς σπεύσῃ, ἔστω καὶ τὴν τελευταίαν ὥραν, καὶ ἴσως προληφθῇ προσωρινῶς ἡ ἄμεσος καταστροφὴ εὐφορωτάτης πεδιάδος καὶ τῶν τριῶν χωρίων.

Ὁ κ. **Α. Ἀναγνωστόπουλος** παρακαλεῖ ὡσαύτως τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἵνα λάβῃ ταχίστην μέριμναν, χωρὶς νὰ παραπέμψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὰ γνωστὰ Συμβούλια.

Ὁ κ. **Α. Μπακάλμπασης** ἐρωτᾷ τὸν κ. ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργὸν ἐν σχέσει πρὸς τὰ καταγγελθέντα σκάνδαλα τοῦ Γυμνασίου Κομοτηνῆς.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Παιδείας) λέγει ὅτι θὰ λάβῃ τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα.

Ὁ κ. **Ν. Ἀβραὰμ** ἐρωτᾷ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν μέτρων τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ λάβῃ πρὸς προστασίαν τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐφέδρων, οἱ ὁποῖοι προσῆλθον εἰς τοὺς σκληροὺς ἀγῶνας τοῦ Ἔθνους ἢ παρέμειναν ἐσαεὶ πιστοὶ εἰς τὸ καθῆκον. Ὑπὲρ αὐτῶν ὀφείλει τὸ Κρά-

τος νὰ λάβῃ τὰ μέτρα ἄτινα καὶ ἀλλαχοῦ ὑπὲρ τῶν ἐφέδρων ἐλήφθησαν. Οἱ ἔφεδροι καταγγέλλουν ὅτι εἰς δημοσίας θέσεις ὑπάρχουν ἀνυπότακτοι καὶ λιποτάκται.

Ι. Κούνδουρος. Εἷς αὐτόμολος ἔχει διορισθῇ Γυμνασιάρχης.

Ὁ κ. ***Ν. Ἀβραὰμ*** συνεχίζων λέγει ὅτι ὑπάρχουν ἀνέκαθεν δηλώσεις καὶ καταγγελίαι ὅτι δὲν προτιμῶνται οἱ ἔφεδροι εἰς τὴν κατάληψιν τῶν δημοσίων θέσεων. Ἐπίσης εὑρίσκει ὀρθὰ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τοὺς παρουσιασθέντας εἰς αὐτὸν ἐφέδρους περὶ πιστώσεων τὰς ὁποίας θὰ ἠδύναντο αἱ Τράπεζαι νὰ παρέχουν εἰς τοὺς ἐφέδρους. Τὸ ζήτημα, λέγει, τῆς προστασίας τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐφέδρων εἶνε σοβαρώτατον, προτείνει δὲ ὅπως λυθῇ τοῦτο ἔστω καὶ διὰ ψηφίσματος.

Λιτήσει δέκα πληρεξουσίων γενικεύεται ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. ***Ν. Ἀσκούτσης*** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μέχρι σήμερον δὲν ἠσχολήθη ἡ Συνέλευσις, εἶνε σοβαρώτατον, θὰ ἔπρεπε δὲ νὰ ἔχῃ ἤδη ἐπιληφθῇ τῆς λύσεώς του εἰδικὴ κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπή. Ἐκεῖνο ἰδίως τὸ ὁποῖον θὰ ἐπεδάλλετο εἶνε ὅπως, ἂν ὄχι πάσας, ἀλλὰ τοὐλάχιστον μέρος τῶν θέσεων τοῦ Δημοσίου κατελάμβανον οἱ ὑπηρετήσαντες ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον εἰς τὸ Μέτωπον.

Ὁ κ. ***Κ. Γκότσης*** (Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ λάβῃ μέρος εἰς διαγωνισμόν, ἂν δὲν προσαγάγῃ ἀπολυτήριον τοῦ Στρατοῦ.

Ὁ κ. ***Ν. Ἀσκούτσης*** λέγει ὅτι ἡ ἀξίωσις τῶν ἐφέδρων πρέπει νὰ ἐπεκταθῇ καὶ ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν θέσεων.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι ἐν τῇ διανοίᾳ του καὶ προχθές, ὅτε συνεστάθη ἡ Ἐπιτροπή, ἦτο ὅτι ὑπὲρ τῶν ἐχόντων μίαν καθορισθησομένην ὑπηρεσίαν Μετώπου θὰ ἔπρεπε νὰ δοθῶσιν ὡρισμένα τινὰ **πλεονεκτήματα**· θὰ ἠδύναντο δηλαδὴ τὰ 2)3 τῶν θέσεων νὰ δίδωνται ἀποκλειστικῶς εἰς τούτους. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς Τραπέζας θὰ ἔπρεπε νὰ ἱδρυθῶσιν ἐσπεριναὶ σχολαὶ ἐν ταῖς ὁποίαις νὰ καθίσταται δυνατὸν νὰ προγυμνάζωνται οὗτοι, ὥστε νὰ δυνηθῶμεν ἔπειτα νὰ τοὺς ἐπιβάλωμεν εἰς τὰς Τραπέζας.

Ὁ κ. ***Ν. Ἀσκούτσης*** συνεχίζων λέγει ὅτι μεθ' ὅλα ταῦτα ἡ πλειονότης τῶν ἐφέδρων θὰ μείνῃ ἄνευ οὐδεμιᾶς προστασίας, συνιστᾷ δὲ διὰ τοῦτο ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ἵδρυσιν ταμείων Ἐφεδρικῆς Προνοίας. Πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ταμείων τούτων θὰ ἔπρεπε νὰ ἐκποιηθῶσι τὰ μοναστηριακὰ κτήματα, διὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν ὁποίων ἔχει πλέον ὡριμάσει ἡ Κοινὴ Γνώμη. Φρονεῖ ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θέλουσιν ἱκανοποιηθῇ οἱ ἔφεδροι, ἡ ἱκανοποίησις δὲ αὕτη

ἀποτελεῖ πλέον κοινωνικὴν ἀνάγκην καὶ πραγματικὴν ἄμυναν τοῦ σημερινοῦ καθεστῶτος.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) παρακαλεῖ, ἵνα τὸ πρᾶγμα λάβῃ μίαν λύσιν, ὅπως ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως καλέσῃ τὴν ἁρμοδίαν Ἐπιτροπὴν κατὰ τὸ προσεχὲς Σάββατον.

Ὁ κ. ***Θ. Πάγκαλος*** φρονεῖ ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει νὰ λήξῃ ἡ συζήτησις.

Διεξάγεται εἶτα διαλογικὴ συζήτησις μεταξὺ τῶν κ.κ. Ι. Κουνδούρου, Θ. Χαδίνη, Θ. Παγκάλου καὶ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, μεθὸ **ἡ Συνέλευσις** δέχεται ὅπως περατωθῇ ἡ συζήτησις ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως πάντες οἱ ἐγγεγραμμένοι ἵνα ὁμιλήσωσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος περιληφθῶσιν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὡς μέλη.

Ὁ κ. ***Α. Μπακάλμπασης*** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν τί ἀπεφάνθη ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ὁριστικοῦ ὁρισμοῦ τῆς ἕδρας συντάγματος ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Δήμου Σαπαίων.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι τὸ ζήτημα μελετᾶται ὑπὸ τοῦ Ἐπιτελείου.

Ὁ κ. ***Σκ. Ζερβὸς*** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς πέντε Δωδεκανησίους μαθητὰς καὶ μαθητρίας νὰ ἐγγραφῶσι καὶ παρακολουθήσωσι τὰ μαθήματα τοῦ Μαρασλείου Διδασκαλείου, ἀφοῦ ὑποστάντες καὶ οὗτοι μετὰ τῶν λοιπῶν συναδέλφων των τὴν σχετικὴν ἐξέτασιν καὶ δοκιμασίαν ἐπέτυχον καὶ ἐκρίθησαν ἱκανοὶ πρὸς τοῦτο.

Ὁ κ. ***Κ. Σπυρίδης*** (Ὑπουργὸς Παιδείας) λέγει ὅτι θέλει δεχθῇ σχετικὴν τροπολογίαν εἰς ἓν ἐκ τῶν ὑποβληθησομένων περὶ Μαρασλείου νομοσχεδίων.

Ὁ κ. ***Α. Δαργέντας*** παρακαλεῖ, σχετικῶς πρὸς τοὺς μισθοὺς τῶν καθηγητῶν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων, ἵνα οὗτοι πληρώνωνται ἐκ τοῦ δημοσίου Ταμείου.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι θὰ ὑποβληθῇ σχετικὸν νομοσχέδιον.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ χορηγήσεως δημήνου ἀποζημιώσεως εἰς τοὺς ἀπολυθέντας ἐκτάκτους ὑπαλλήλους τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως», ἔχον οὕτως·

Ἄρθρον μόνον.

Εἰς τοὺς συνάμει τοῦ νόμου 3073 τῆς 31 Μαρτίου 1924 «περὶ τροποποιήσεως ἐνίων διατάξεων τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως ἀπολυθέντας ἐκτάκτους καὶ ἡμερομισθίους ὑπαλλήλους τοῦ Ὑπουργείου τούτου, ὡς μὴ μονιμοποιηθέντας μήτε διορισθέντας κατὰ τὰς διατάξεις τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ εἰρημένου νόμου, χορηγεῖται πρόσθετος ἀποζημίωσις ἴση πρὸς τὰς ἀποδοχὰς αὐτῶν δύο μηνῶν, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς 6 Μαΐου 1924, ἀφ' ἧς ἔπαυσεν ἡ συνάμει τοῦ νόμου 3073 χορηγηθεῖσα τρίμηνος ἀποζημίωσις, εἰς ἣν δὲν ὑπολογίζεται ἡ διὰ τοῦ παρόντος χορηγουμένη.

Εἰς τὴν κατὰ τὸν νόμον 3073 καὶ τὸν παρόντα ἀποζημίωσιν δὲν συμψηφίζονται τὰ τυχὸν χορηγηθέντα ἐπιδόματα ἢ χορηγήματα, πάσης ἄλλης διατάξεως καταργουμένης.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Γίνεται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ ἀκυρώσεως τῆς διὰ Β. Διατάγματος τῆς 29 Φεβρουαρίου 1924 κηρυχθείσης ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως γηπέδου ὑπὲρ τοῦ πρώτου οἰκοδομικοῦ Συνεταιρισμοῦ ἀνωτέρων δημοσίων ὑπαλλήλων Ἀθηνῶν», ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1.

Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος νόμου ἀκυροῦται ἡ διὰ τοῦ ἀπὸ 29 Φεβρουαρίου 1924 Β. Διατάγματος κηρυχθεῖσα ὑπὲρ καὶ ὑπάναγκες τοῦ «πρώτου οἰκοδομικοῦ Συνεταιρισμοῦ ἀνωτέρων δημοσίων ὑπαλλήλων Ἀθηνῶν Συν.Π.Ε.» ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτρίωσις γηπέδου ἐκτάσεως ἐν ὅλῳ δέκα τριῶν χιλιάδων ἑξακοσίων πεντήκοντα (13650) τετραγ. μέτρων, κειμένου ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν λεωφόρον Ἀλεξάνδρας, γνωστοῦ ὑπὸ τὴν παλαιὰν ἐπωνυμίαν Περιβόλα καὶ συνορευομένου ὡς ἐν τῷ Διατάγματι τούτῳ ἀναγράφεται, ἐπανερχομένης τῆς κυριότητος αὐτοῦ εἰς τὸν πρώην ἰδιοκτήτην καὶ ἀπαγορευομένης τοῦ λοιποῦ πάσης οἱασδήποτε ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως ἐπὶ τοῦ γηπέδου τούτου.

Ἄρθρον 2.

Ἡ ἐν τοῖς εἰκείοις βιβλίοις τῶν μεταγραφῶν γενομένη τυχὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Συνεταιρισμοῦ σημείωσις ἢ μεταγραφὴ τῆς ἀκυρουμένης ἀπαλλοτριώσεως θεωρεῖται ὡς μὴ ὑπάρχουσα.

Ἄρθρον 3.

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἀκυρώσεως τῆς ἀπαλλοτριώσεως οὐδὲν δικαίωμα ἀποζημιώσεως γεννᾶται κατὰ τοῦ Δημοσίου.

Γίνονται ἀκολούθως δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

«Περὶ ἀπονομῆς συντάξεως εἰς τοὺς ἐν τῷ στρατῷ καταταγέντας ὁπλαρχηγούς», κατ' ἀρχήν·

«Περὶ προθεσμίας ἀναγνωρίσεως γάμου στρατιωτικῶν», κατ' ἀρχήν·

«Περὶ βελτιώσεως τῶν χορηγιῶν τῶν εἰς βάρος τοῦ κληροδοτήματος Π. Μαρκίδου σπουδαζόντων», εἰς α' συζήτησιν καὶ

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 νομοθετικοῦ Διατάγματος περὶ ἀπαγορεύσεως δικαιοπραξιῶν ἐπὶ ἀκινήτων», εἰς α' συζήτησιν.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται μετὰ ταῦτα ὅπως κατὰ τὴν κυριακὴν συνεδρίασιν διεξαχθῇ μέχρι μὲν τῆς 9 μ. μ. συζήτησις ἐπὶ τοῦ συντάγματος, μετὰ ταῦτα δὲ συζητηθῇ τὸ νομοσχέδιον «περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν», μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9.40' μ. μ. διὰ τὴν 1 μ. μ. τῆς κυρίου.

Ὁ Πρόεδρος
Ι. Π. Μανέττας

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΚΒ'

Τῆς 11 Δεκεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 4 μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀναγνωσθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικά.

Ἰωσ. Κούνδουρος. Εἶνε ἡ ἑκατοστὴ φορὰ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπαναλαμβάνομεν παράπονα κατὰ τοῦ τρόπου καθ' ὃν γράφονται τὰ Πρακτικά. Ὑπάρχουν μερικὰ ζητήματα, ὅπως τὸ χθεσινὸν ζήτημα τῆς πληρωμῆς τῶν φόρων καὶ τῶν ἐφέδρων, τὰ ὁποῖα ἂν ἐγράφοντο ἀναλυτικώτερον, ἢ μᾶλλον ἂν ἐγράφοντο ἔστω καὶ περιωρισμένως, ἀλλὰ ὡς ἐλέχθησαν,

ἀναντιρρήτως θὰ εἶχον ἐξέλθει κερδισμένοι ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει καὶ ἡ Συνέλευσις καὶ οἱ πληρεξούσιοι οἱ ὁποῖοι ὡμίλησαν. Θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ ῥίψητε ἓν βλέμμα ἐπὶ τῶν ζητημάτων αὐτῶν, τὰ ὁποῖα ἔθιξαν οἱ κ. κ. Βουδούρης, Χαβίνης καὶ Ἀβραάμ, καὶ θὰ ἴδητε ὅτι δὲν ἀναγράφονται οὔτε τὰ ὀνόματά των. Μάλιστα ὁ κ. Ἀβραάμ, ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε θαυμασιώτατα τὸ ζήτημα, κατέληξε καὶ εἰς ὡρισμένας προτάσεις, καὶ ἐν τούτοις δὲν ἀναγράφεται τίποτε ἀπὸ αὐτάς.

Πρόεδρος. Ἂν καὶ νομίζω ὅτι ἀρκετὰ γράφουν, ἐν τούτοις θὰ κάμω τὰς δεούσας συστάσεις. Τὰ πρακτικὰ ἐπικυροῦνται.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀνακοινώσω πρὸς τὴν Συνέλευσιν τὰ ἑξῆς :

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Μουρτιανοῦ κλπ. Μεσολογγίου διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ ἐφοριακοῦ ὑπαλλήλου Ἀγγελοπούλου, αὐθαιρέτως καταγράψαντος εἰς φορολογικὸν κατάλογον πλεῖστα πρόσωπα.

Ἡ καπνεργατικὴ τάξις Βόλου παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἀποδεχθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ Καπνεργατοπαραγωγικοῦ Συνεδρίου ὑποβληθὲν ὑπόμνημα.

Οἱ διπλωματοῦχοι χημικοὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ζητοῦσιν ὅπως διορισθῶσιν ὡς δευτεροβάθμιοι καθηγηταί.

Ὁ Σύλλογος τῶν Δυτικομακεδόνων διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 144688 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως μύλου Φαδούλ.

Οἱ Δικηγόροι Κιάτου παρακαλοῦσιν ὅπως καταργηθῇ ἡ κενωθεῖσα θέσις διὰ τοῦ θανάτου τοῦ συμβολαιογράφου Οἰκονομοπούλου ὡς πλεονάζουσα.

Οἱ κάτοικοι Ἀραχώβης παρακαλοῦσιν ὅπως ὑπαχθῶσι διοικητικῶς εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Παρνασσίδος.

Ὁ Θεόδωρος Βασιλειάδης καὶ Βασίλειος Φιλιππίδης ἐκ Δράμας διαμαρτύρονται ἐναντίον τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἐποικισμοῦ Α. Σπυροπούλου, ἐκδιώξαντος αὐτοὺς διαίως ἐκ τοῦ κτήματός των.

Ἡ Ἕνωσις τῶν ἐνοικιαστῶν Τρικκάλων παρακαλεῖ ὅπως μὴ τροποποιηθῇ τὸ ἐνοικιοστάσιον.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἐπαγγελματικῶν Ὀργανώσεων παρακαλεῖ ὅπως καταβληθῇ πᾶσα προσπάθεια ἀκυρώσεως τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης.

Ὁ Γεωργικὸς Συνεταιρισμὸς Ντραχαλιᾶ Μαχαλᾶ Καρδίτσης διαμαρτύρεται διὰ τὰς ἐνεργείας τῶν καπνεμπόρων καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἀπαγορευθῇ ἡ ἐξαγωγὴ τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ὁ Μητροπολίτης Νευροκοπίου Δαμασκηνὸς παρακαλεῖ ὅπως ἀρθῇ ἡ διαταγὴ δι' ἧς τῷ ἀπαγορεύεται ἡ ἐπίσκεψις τοῦ ἐπαρχιακοῦ του τμήματος Ζυρνόβου.

Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Καβάλλας, διαμαρτυρόμενον διὰ τὴν ἀναβολὴν τῆς δημοπρασίας διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ λιμένος Καβάλλας, παρακαλεῖ ὅπως ταχέως γίνῃ ἔναρξις τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ.

Οἱ κάτοικοι τῆς περιφερείας Μαντουδίου παρακαλοῦσιν ὅπως ἀνακληθῇ ἡ ἀπόφασις περὶ ὑποβιβασμοῦ τοῦ ἐκεῖ τηλεγραφικοῦ γραφείου.

Ὁ κ. ***Α. Μιαούλης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου 1) «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 535 περὶ Ναυτικῆς Στρατολογίας» καὶ 2) «περὶ αὐξήσεως τῆς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν κεχορηγημένης παγίας προκαταβολῆς».

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. ***Ι. Μανέττας, Ν. Ξηρὸς*** καὶ ***Γ. Βραχνὸς*** ὑποβάλλουσι προσθήκην εἰς τὸ σχέδιον νόμου «περὶ ἀπονομῆς συντάξεως εἰς τοὺς ἀπολυθέντας τοῦ στρατεύματος ὁπλαρχηγούς».

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. ***Μ. Σοφούλης, Ἀλ. Κεντούρης*** καὶ ***Ι. Μαλαχίας*** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ Ν. Δ. περὶ φορολογίας τῶν ἀμβύκων».

Ὑποβάλλουσι τὰς ἐκθέσεις αὐτῶν αἱ κάτωθι κοινοβουλευτικαὶ Ἐπιτροπαί :

—Ἡ ***ἐπὶ τοῦ Ἐμπορίου, Βιομηχανίας, Ἐργασίας*** κλπ. ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου περὶ κυριακῆς ἀναπαύσεως».

—Ἡ ***ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν*** ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ παρατάσεως προθεσμίας ἀναγνωρίσεως γάμου στρατιωτικῶν».

—Ἡ ***ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης*** 1) ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ νόμου περὶ προσωρινῶν μέτρων κλπ.» καὶ 2) ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἐδαφ. 2 τοῦ ἄρθρου 458 τῆς Ποιν. Δικονομίας».

—Ἡ ***ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ Τοπικῆς Διοικήσεως*** ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἐγκαταστάσεως ἀλλοδαπῶν ἐν Ἑλλάδι».

Πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τὸν λόγον λαμβάνει ὁ κ. ***Γ. Λουπινᾶς***, ὅστις ἀναφέρει ὅτι εἰς τὴν Κυπαρισσίαν ἐνέσκηψεν ἡ νόσος πανώλης, ἐξ ἧς ἐσημειώθησαν ἤδη δύο κρούσματα. Ἐπικαλεῖται ὁ κ. πληρεξούσιος τὴν μέριμναν τῶν ἁρμοδίων

Ὑπουργῶν καὶ παρακαλεῖ ὅπως ληφθῶσιν ὅλα τὰ ἐνδεικνύμενα μέτρα πρὸς ἀποτροπὴν παντὸς κινδύνου.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι εὐθὺς ὡς τῷ ἀνηγγέλθη τὸ γεγονὸς ὑπὸ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Προνοίας, ἐλήφθησαν δὲ ὅλα τὰ ἐπιβαλλόμενα μέτρα, ὥστε οὐδεὶς κίνδυνος ὑπάρχει οὐδὲ λόγος ἀνησυχίας διὰ τὸ μέλλον.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ μειώσεως τοῦ φόρου δεκάτης καὶ τοῦ ἐγγείου φόρου ἐπὶ τοῦ παραγομένου καπνοῦ».

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

τῆς Συντακτικῆς καὶ Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρόεδρος Κυβερνήσεως). Κύριοι συνάδελφοι, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν ψῆφον ὑμῶν σχέδια νόμων καὶ ψηφισμάτων. Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν εἶνε «περὶ ἱδρύσεως διοικητικῶν δικαστηρίων πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ καὶ Θρᾴκῃ γεννηθεισῶν κατὰ τοῦ Δημοσίου ἰδιωτικῶν ἀπαιτήσεων». Γνωρίζετε ὅτι εἶχε γίνει μία Ἐπιτροπή, ἥτις εἶχε γίνει ἀφορμὴ εἰς σκανδαλώδεις καταχρήσεις. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀνέλαβον τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἐζήτησα νὰ γίνῃ σχέδιον νόμου τὸ ὁποῖον νὰ ἱδρύῃ διοικητικὰ δικαστήρια δύο βαθμῶν, ὥστε κατ' ἀντιμολίαν νὰ γίνηται συζήτησις περὶ τῶν ἀξιώσεων τῶν ὑποβληθεισῶν. Καταρτίζονται διὰ τοῦ σχεδίου δύο βαθμῶν διοικητικὰ δικαστήρια, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦνται κατὰ πλειονοψηφίαν ἀπὸ ἱσοβίους δικαστὰς καὶ κατὰ μειονοψηφίαν ἀπὸ ἀξιωματικούς. Θὰ παρακαλέσω νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ἐπιτροπήν, ἂν δὲν ὑπάρχῃ δὲ ἀντίρρησις, νὰ ψηφισθῇ κατ' ἀρχήν. Ἐπίσης παρακαλῶ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τινῶν τῆς ἰσχυούσης στρατιωτικῆς νομοθεσίας. Εἶνε διάφοροι λεπτομέρειαι, τὰς ὁποίας ἀναγράφει τὸ νομοσχέδιον καὶ περὶ τῶν ὁποίων θὰ εἶνε ἀναγκαῖον νὰ ἀπασχολήσω τὴν Συνέλευσιν. Ἐνδεικνύονται ἐκ τῶν ἀναγκῶν τῆς ὑπηρεσίας. Ἄλλο σχέδιον νόμου, τὸ ὁποῖον ἐπίσης παρακαλῶ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ἐπιτροπήν, εἶνε τὸ «περὶ καταδικαζομένων ἀξιωματικῶν ἐπὶ πράξεσι συνεπαγομένας στέρησιν τοῦ βαθμοῦ των».

Εἶχε καθιερωθῇ δυστυχῶς, ὅταν ἐδίδετο χάρις, νὰ ἐπανέρχωνται αὐτοδικαίως εἰς τὸ στράτευμα. Καταλαμβάνετε ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἶνε ἀνεκτοὶ εἰς τὸ στράτευμα ἀξιωματικοὶ καταδικασθέντες διὰ τοιαῦτα ἀδικήματα, ἔστω καὶ ἐὰν ἔτυχον χάριτος μετ' ἄρσεως ὅλων τῶν συνεπειῶν. Δὲν τοὺς δέχεται, καὶ δικαίως, ἡ στρατιωτικὴ οἰκογένεια. Ὑποθέτω ὅτι καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἡ Συνέλευσις εἶνε σύμφωνος κατ' ἀρχήν.

Ὑποβάλλω ἐπίσης σχέδιον νόμου περὶ συστάσεως Γενικῆς Διευθύνσεως ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν. Εἶνε τὸ μόνον Ὑπουργεῖον τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε Γενικὸν Γραμματέα, οὔτως εἰπεῖν Γενικὸν Διευθυντήν. Ἐντεῦθεν δὲ παρετηρεῖτο μία ἔλλειψις συναρμολογήσεως διαφόρων μέτρων, τὰ ὁποῖα λαμβάνονται ἀπὸ τὰς διαφόρους Διευθύνσεις, καὶ πολλάκις συνέβαινεν ὁ Ὑπουργὸς νὰ ὑπογράψῃ ἓν ἔγγραφον προσκομιζόμενον ἐπὶ παραδείγματι ἀπὸ τὴν Διεύθυνσιν Στρατολογίας καὶ διὰ τὴν ἰδίαν ὑπόθεσιν νὰ τῷ προσκομίζηται ἄλλο ἔγγραφον ἀπὸ ἄλλην ὑπηρεσίαν ἄλλως λῦον τὴν ὑπόθεσιν. Καὶ ἂν τὸ ἐνεθυμεῖτο ὁ Ὑπουργός, εἶχε καλῶς, ἄλλως ἦτο δυνατὸν νὰ προκύψουν δύο διαταγαὶ διαφόρως λύουσαι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ζήτημα. Παρακαλῶ νὰ παραπεμφθῇ καὶ αὐτὸ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ἐπιτροπήν, ἐὰν κατ' ἀρχὴν ἡ Συνέλευσις τὸ ἐγκρίνῃ.

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε, διὰ τὴν τάξιν, καίτοι δὲν ὑπάρχει οὐδεμία ἀντίρρησις, ἂς ἐγγραφοῦν πρῶτα εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Θεωρεῖτε τὰ προηγούμενα ὡς ψηφισθέντα κατ' ἀρχήν, ναὶ ἢ ὄχι;

Α. Παπαναστασίου. Πλὴν τοῦ περὶ δικαστηρίων, τὸ ὁποῖον εἰσηγήθητε, ἐὰν τὰ ἄλλα δὲν εἶνε ἐξαιρετικῶς ἐπείγοντα, ἠμπορεῖ νὰ σταλοῦν εἰς τὴν Ἐπιτροπήν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Κύριοι, ὁ Κανονισμός, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, λέγει ὅτι μετὰ τὴν κατ' ἀρχὴν ψήφισιν τὰ νομοσχέδια παραπέμπονται, ἂν μὴ πρότερον παρεπέμφθησαν, εἰς Ἐπιτροπήν. Διὰ τοῦτο δύνανται νὰ παραπεμφθοῦν ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν Ἐπιτροπήν. Δὲν εἶνε λοιπὸν ἀνάγκη νὰ ψηφισθοῦν ἀπὸ τοῦδε κατ' ἀρχὴν ὅλα. Δύνανται νὰ παραπεμφθοῦν ἀμέσως εἰς Ἐπιτροπήν.

Α. Παπαναστασίου. Ἠμπορεῖ νὰ ψηφισθοῦν κατ' ἀρχὴν καὶ νὰ σταλοῦν εἰς τὴν Ἐπιτροπήν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἐπίσης ὑποβάλλω σχέδιον νόμου περιέχον τὴν ἀφομοίωσιν, περὶ τῆς ὁποίας ὡμίλησα χθές, τῶν συντάξεων. Καὶ αὐτὸ παρακαλῶ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ἐπιτροπήν. Ἕνεκα

ἑρμηνειῶν, ἂς, ἔν τισι περιπτώσεσιν, ἀντιρατικῶς ἔδωκε τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, ὑπάρχουν ἀνομοιότητές τινες, αἵτινες πρέπει νὰ ἐξαλειφθοῦν.

Ὑποβάλλω ἐπίσης σχέδιον νόμου «περὶ ἱδρύσεως μνημείων καὶ κενοταφίων τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων ἀπὸ τοῦ 1912 μέχρι τοῦ 1922», διὰ τῶν ὁποίων ὑποχρεοῦνται καὶ αἱ κοινότητες νὰ συνεισφέρουν, ὅπως ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου ἀποκτήσωμεν καὶ ἡμεῖς μνημεῖα εἰς τιμὴν τῆς μνήμης τῶν ὑπὲρ Πατρίδος πεσόντων. Κράτη ἡττηθέντα, καὶ πολὺ πτωχότερα, εἰς πᾶσαν κοινότητα ἔχουν ἀνεγείρει κενοτάφια ἢ μνημεῖα. Ὑποθέτω ὅτι δὲν ὑπάρχει καμμία ἀντίρρησις νὰ ψηφισθῇ κατ' ἀρχήν.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Ὄχι, ὄχι.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ὑποβάλλω ἄλλο σχέδιον ψηφίσματος, τὸ ὁποῖον παρακαλῶ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων, διότι ἐπὶ τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων ἐδέχθη ἡ Συνέλευσις νὰ ὑποβάλλωνται τὰ ληπτέα μέτρα ὑπὸ μορφὴν ψηφίσματος. Ἀφορᾷ τὴν ἵδρυσιν, παρὰ τῇ Προεδρείᾳ τῆς Κυβερνήσεως, Ὑφυπουργείου, τὸ ὁποῖον σκοπὸν ἔχει τὸν συντονισμὸν τῶν ἐνεργειῶν τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν, αἱ ὁποῖαι καταγίνονται μὲ τὰς ὑποθέσεις τὰς προσφυγικάς. Ἐκτὸς τῶν ἀνεξαρτήτων ἰδιωτικῶν ὀργανώσεων, ἐκτὸς τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων, ἥτις ὀφείλει νὰ συνεργάζηται μὲ τὴν Κυβέρνησιν, ὑπάρχει τὸ Ταμεῖον Περιθάλψεως, διά τινα δὲ ζητήματα ἀπασχολεῖται τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας, καὶ δι' ἄλλα τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ὑγιεινῆς. Συνέβη δὲ πλειστάκις νὰ ἔλθουν ἄνθρωποι παραπονούμενοι ὅτι καταφεύγουν εἰς τὴν μίαν ὑπηρεσίαν, ἡ ὁποία λέγει ὅτι δὲν εἶνε ἁρμοδία, καταφεύγουν εἰς τὴν ἄλλην, ἡ ὁποία ἐπίσης λέγει ὅτι δὲν εἶνε ἁρμοδία, καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἀνάγκη λοιπὸν ἐπιβλέψεως, συστηματοποιήσεως καὶ συντονισμοῦ τῶν διαφόρων τούτων ἐνεργειῶν. Αἱ δαπάναι περιορίζονται εἰς τὸ ἐλάχιστον, καθόσον θὰ εὑρεύῃ τὸ Ὑφυπουργεῖον ἐν τῷ Πολιτικῷ Γραφείῳ καὶ θὰ χρησιμοποιήσῃ κατὰ τὸ πλεῖστον τὸ προσωπικὸν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου.

Ὑποβάλλω τέλος σχέδιον ψηφίσματος περὶ συστάσεως Ἐπιτροπῆς διὰ τὰ γεγονότα τῆς Μ. Ἀσίας.

Ἐδηλώθη ὅτι ὡς ψήφισμα ἐπιθυμεῖ ἡ Συνέλευσις νὰ ὑποβληθῇ τὸ μέτρον τοῦτο καὶ παρακαλῶ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπήν. Διὰ τοῦ ψηφίσματος τούτου συνιστᾶται πενταμελὴς Ἐπιτροπὴ ἐξ ἀντιστρατήγων ἢ ὑποστρατήγων ἐκ τῶν μὴ διατελούντων ἐν ἐνεργῷ ὑπηρεσίᾳ, εἰς τοὺς ὁποίους δίδεται τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάσουν τὴν πολεμικὴν δρᾶσιν τῶν Διοικητῶν Σωμάτων στρατοῦ, μεραρχιῶν, ταξιαρχιῶν καὶ συνταγμάτων καὶ νὰ ἀποφανθῇ ἂν κάτι ὑπῆρξε πλημμελὴς ἢ ἂν παρουσιάζει πράξεις ἢ παραλείψεις ἀντιδαινούσας εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους ἢ κανονισμοὺς ἢ εἰς τὸ στρατιωτικὸν καθῆκον καὶ τίνες εἶνε παραπεμπτέοι εἰς Στρατοδικεῖα, τίνες δὲ εἰς Στρατολογικὰ Συμβούλια. Οἱ κληθησόμενοι νὰ ἀναλάβουν τοιοῦτο βάρος, ἐκτελέσεως ὑπάτης πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίας, θεωροῦνται ὡς τελοῦντες ἐν ἐνεργῷ ὑπηρεσίᾳ καὶ κατὰ συνέπειαν πᾶσα ἄρνησις αὐτῶν ἀδικαιολόγητος συνεπάγεται ποινήν, ἐνῷ περὶ κωλύματος ἐξ ἀσθενείας θὰ ἀποφαίνηται τὸ 2ον τμῆμα τοῦ Ἀρείου Πάγου. Αἱ ἀποφάσεις αὐτοῦ θὰ εἶνε ὁριστικαὶ καὶ οἱ κρινόμενοι θὰ παραπέμπωνται, ὡς εἶπον, εἰς τὸ Στρατοδικεῖον ἢ εἰς Ἀνακριτικὰ Συμβούλια.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ γίνῃ ἐξαίρεσις. Διὸ καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἦτο νομοσχέδιον. Δὲν ἔχω ἀντίρρησιν ὅμως νὰ γίνῃ καὶ διὰ ψηφίσματος, θὰ παρακαλέσω ὅμως, διὰ νὰ μὴ βραδύνῃ ἡ ὑπόθεσις καὶ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἐργασθῇ ἡ Ἐπιτροπή, νὰ συζητηθῇ κατ' ἀρχὴν τὸ ψήφισμα εἰς μίαν συνεδρίασιν νομοθετικῆς ἐργασίας καὶ ἔπειτα νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπήν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἀφοῦ ἐδέχθημεν νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπήν, ἂς ταχθῇ προθεσμία εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τριῶν ἡμερῶν πρὸς ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεώς της.

Α. Παπαναστασίου. Ἐὰν ἡ Συνέλευσις εἶνε σύμφωνος, εἶνε περιττὸν νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπήν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ τὸ ἐπεξεργασθῇ ἡ Ἐπιτροπή, προκειμένου περὶ ζητήματος τὸ ὁποῖον πρώτην φορὰν παρουσιάζεται καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ τύχῃ ἐπεξεργασίας.

Α. Παπαναστασίου. Τὸ ζήτημα εἶνε τὸ ἑξῆς, κ. Πρόεδρε, ὅτι ὀρθὸν εἶνε νὰ γίνῃ ἡ τυπικὴ ψήφισις, ἐπίσης δὲ ἡ διαδικασία τῆς κατ' ἀρχὴν ψηφίσεως νὰ μὴ λείψῃ.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Κύριε συνάδελφε, δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ ψηφίσματα κατ' ἀρχὴν συζήτησις.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν ἔχει σημασίαν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἐὰν ἀπορρίψῃ ἡ Συνέλευσις τὸ πρῶτον ἄρθρον, τότε ἀπορρίπτεται τὸ ὅλον.

Α. Παπαναστασίου. Θὰ ἐξετασθῇ τὸ νομοσχέδιον.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἐάν τινες ἰδέαι ἀντιπροσωπευθοῦν ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ στρατιωτικῶν ὑποθέσεων, τὸ σχέδιον ψηφίσματος θὰ ἔλθῃ τροποποιημένον ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ θὰ συζητηθῇ οὕτως. Ἐὰν δὲ συμπέσῃ νέαι

ΒΟΥΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ίδέαι νὰ εὕρουν διερμηνεῖς ἐντὸς τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑποθέσεων, τότε θὰ δύναται πᾶς τις νὰ ὑποβάλῃ τροπολογίαν, τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον τὸ σχέδιον παραπεμπόμενον εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν θὰ ἐκτυπωθῇ καὶ θὰ διανεμηθῇ. Θὰ ἔχῃ ἡ Ἐπιτροπὴ τρεῖς ἡμέρας προθεσμίαν καὶ θὰ ἔχουν καὶ οἱ πληρεξούσιοι τὰς τρεῖς ἡμέρας διὰ νὰ μελετήσουν καὶ ὑποβάλουν τὰς τροπολογίας των ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν.

Γ. Σεχιώτης. Δὲν ἔχει καθαρῶς στρατιωτικὴν μορφὴν τὸ σχέδιον ψηφίσματος· ἔχει γενικωτέραν μορφήν. Διὰ τοῦτο ἡ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ἐπιτροπὴ εἶνε ἀδύνατον ἐξ ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας νὰ μὴ τὸ κρίνῃ μεροληπτικῶς ἐκ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ δώσουν λόγον οἱ δοσίλογοι διὰ τὴν καταστροφήν. Ἐξ ἄλλου δὲν ἔχει ἀνάγκην ἡ Συνέλευσις νὰ κρίνῃ ὑπὸ προκατάληψιν, διότι τὸ ζήτημα δὲν εἶνε καθαρῶς στρατιωτικόν καὶ τοῦτο ἀπαιτεῖ νὰ συζητηθῇ κατ' ἀρχήν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ὁ κ. συνάδελφος ἂς εἶνε πεπεισμένος ὅτι ἡ ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ἐπιτροπῆς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπηρεάσῃ κατ' οὐδένα τρόπον τὴν Συνέλευσιν.

Γ. Σεχιώτης. Ἀσυναισθήτως.

Α. Μιχαλακόπουλος. Οὔτε ἀσυναισθήτως. Εἶμαι βέβαιος ὅτι καθεὶς θὰ ἐκθέσῃ τὰ ἐπιχειρήματά του. Ἀλλ' ἐγὼ θὰ προτείνω εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ ἐνισχυθῇ ἡ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ἐπιτροπὴ διά τινων μελῶν στρατιωτικῶν καὶ μή.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Μάλιστα, μάλιστα.

Α. Πραντούνας. Ὄχι ἐκ μὴ στρατιωτικῶν ἐκ μὴ μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Πρόεδρος. Συμφωνεῖ ἡ Συνέλευσις ὅπως ὅλα τὰ νομοσχέδια ψηφισθῶσι κατ' ἀρχὴν καὶ παραπεμφθῶσιν εἰς τὴν Ἐπιτροπήν;

Α. Παπαναστασίου. Τὸ πρῶτον περὶ ἱδρύσεως διοικητικῶν δικαστηρίων καὶ τὸ νομοσχέδιον περὶ κενοταφίων δύνανται νὰ ψηφισθῶσι κατ' ἀρχήν, τὰ ἄλλα νὰ παραπεμφθοῦν εἰς τὴν Ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρωθ.) περατῶν καταθέτει τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

1) «περὶ τροποποιήσεως τῶν νόμων 3119, 2769 καὶ τοῦ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1622 Ν. Δ. περὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου 2769 περὶ στρατιωτικῶν συντάξεων», 2) «περὶ συστάσεως Γενικῆς Διευθύνσεως ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν», 3) «περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τινῶν τῆς Στρατιωτικῆς Ποινικῆς Νομοθεσίας καὶ ἑτέρων διατάξεων ἀφορωσῶν τὴν Στρατιωτικὴν Δικαιοσύνην» καὶ 4) «περὶ καταδικαζομένων ἀξιωματικῶν ἐπὶ πράξεσι συνεπαγομέναις στέρησιν τοῦ βαθμοῦ των».

Ὑποβάλλει ὡσαύτως τὰ ἑξῆς σχέδια ψηφισμάτων: 1) «περὶ συστάσεως Ἀνακριτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἔρευναν τῆς εὐθύνης τῶν Διοικητῶν στρατιωτικῶν μονάδων κατὰ τὴν ὑποχώρησιν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας» καὶ 2) «περὶ συστάσεως Ὑφυπουργείου τῶν προσφυγικῶν ὑποθέσεων».

Ἅπαντα τὰ ἀνωτέρω σχέδια νόμων καὶ ψηφισμάτων ἀποφάσει τῆς Συνελεύσεως παραπέμπονται εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ἐπιτροπὴν τῆς Συνελεύσεως, εἰς ἣν τάσσεται τριήμερος προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεώς της. Ἐπίσης τὸ σχέδιον ψηφίσματος «περὶ συστάσεως Ἀνακριτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἔρευναν τῆς εὐθύνης τῶν Διοικητῶν στρατιωτικῶν μονάδων» κλπ. παραπέμπεται εἰς τὴν αὐτὴν κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν ἐνισχυθησομένην δι' ἑτέρων τεσσάρων πολιτικῶν καὶ τεσσάρων στρατιωτικῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως, ὧν τὰ ὀνόματα θέλει ὁρίσει ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Σώματος ἐξουσιοδοτούμενος πρὸς τοῦτο. Εἰς τὴν ἄνω ἐνισχυομένην Ἐπιτροπὴν τάσσεται ἐπίσης τριήμερος προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεώς της.

Ἐπίσης ὁ ἴδιος ὑποβάλλει τὰ ἑξῆς σχέδια νόμων: 1) «περὶ ἱδρύσεως διοικητικῶν δικαστηρίων πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ καὶ Θράκῃ γεννηθεισῶν κατὰ τοῦ Δημοσίου ἰδιωτικῶν ἀπαιτήσεων» καὶ 2) «περὶ ἀνεγέρσεως καὶ συντηρήσεως τάφων καὶ κενοταφίων τῶν πεσόντων ὑπὲρ Πατρίδος κατὰ τὴν ἐμπόλεμον περίοδον 1912—1922».

Τὰ νομοσχέδια ταῦτα συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσονται ***κατεπείγοντα*** καὶ γίνονται δεκτὰ κατ' ἀρχήν, μετὰ παραπέμπονται εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπήν.

Συνεχίζεται ἀκολούθως ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ 1ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Γ. Δουζίνας*** ἐζήτησε, λέγει, τὸν λόγον, διὰ νὰ κάμῃ παρατηρήσεις τινάς, αἱ ὁποῖαι ἂν γίνουν δεκταί, ἐλπίζει νὰ συντελέσουν ἢ νὰ διαγραφῶσιν ἐκ τοῦ ἄρθρου περικοπαί τινες αἱ ὁποῖαι ἠχρηστεύθησαν ἢ νὰ μεταρρυθμισθῇ ὁ ποινικὸς νόμος ὅστις προστατεύει ταύτας, ἐναρμονιζόμενος οὕτω πρὸς τὸ ὅλον πνεῦμα τῆς νομοθεσίας μας. Προτείνει νὰ διαγραφῇ ἡ λέξις «γνωστή», ἡ ὁποία ἐνῷ οὐδὲν ὠφελεῖ τὴν Ἐκκλησίαν γίνεται ἀφορμὴ ποινικῶν καὶ ἀστικῶν συνεπειῶν εἰς διαφόρους πολίτας, οἷαι αἱ τῶν ἄρθρων 144, 198, 212—222 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου. Ἐπίσης προτείνει νὰ διαγραφῇ ἡ διάταξις περὶ προσηλυτισμοῦ καὶ ἡ διάταξις περὶ τηρήσεως τῶν Ἀπο-

στολικῶν Κανόνων, διότι τοῦτο ἐξυπακούεται. Ἐξετάζων τὸ ἄρθρον περὶ σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας λέγει ὅτι εἰς τὴν Συνταγματικὴν Ἐπιτροπὴν προσῆλθεν ὁ Σ. Μητροπολίτης Ναυπακτίας καὶ ἐζήτησεν ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὸν χωρισμὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Πολιτείας. Τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέκρουσε, διότι Ἐκκλησία καὶ Κράτος ἐν Ἑλλάδι πάντοτε συνεῴδισαν. Μᾶς ἐζήτησαν οἱ τῆς Ι. Συνόδου νὰ ἀφήσωμεν τὴν Ἐκκλησίαν νὰ αὐτονομηθῇ καὶ νὰ ἀσκήσῃ ἀπόλυτα τὰ κυριαρχικά της δικαιώματα, μᾶς ἔφεραν δὲ παράδειγμα τὴν Ῥουμουνίαν. Καὶ ὅμως εἰς τὴν Ῥουμουνίαν μετέχει τῆς ἐκλογῆς τῶν Μητροπολιτῶν καὶ ὁ Λαός.

Ν. Ἀβραάμ. Καὶ οἱ ὀρθόδοξοι βουλευταὶ καὶ γερουσιασταί.

Γ. Δουζίνας. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέκρουσε τὴν ἀξίωσιν τῆς Συνόδου, διότι ὁ χωρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Κράτους ζημίας μόνον θὰ ἔφερεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Νομίζει δ' ὅτι καὶ ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ δεχθῇ τὴν γνώμην αὐτῆς. Προτείνει σχετικῶς καὶ τὴν κατάργησιν τοῦ ἐπαναστατικοῦ Διατάγματος, τὸ ὁποῖον καθιέρωσε τὸν θεσμὸν τῆς σημερινῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τὸ ὁποῖον μάλιστα ἐξεδόθη μετὰ τὰς ἐκλογάς.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρωθυπουργὸς) προτείνει ὅπως ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπὴ ἐπιληφθῇ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔργου της καὶ τοῦ συντακτικοῦ περιεχομένου τῶν ἐπαναστατικῶν Διαταγμάτων, ἵνα καθορίσῃ ποῖα ἐξ αὐτῶν θὰ παραμείνουν μὲ συνταγματικὴν ἰσχὺν καὶ ποῖα πρέπει νὰ καταργηθοῦν δι' ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. ***Κ. Γόντικας*** ὑποστηρίζει ὅτι συντακτικὰ Διατάγματα ἐκδοθέντα μετὰ τὰς ἐκλογὰς εἶνε ἄκυρα.

Ὁ κ. ***Γ. Σεχιώτης*** φρονεῖ τοὐναντίον ὅτι ἰσχύουν καὶ ταῦτα ὡς ἐπαναστατικά.

Ὁ κ. ***Α. Παπανασταίου*** κρίνει ὅτι ἀρκεῖ μόνον νὰ καθορισθῇ ποῖα τῶν ἐπαναστατικῶν Διαταγμάτων ἔχουν συντακτικὸν χαρακτῆρα.

Ὁ κ. ***Γ. Δουζίνας*** συνεχίζων ὑποστηρίζει τὴν κατάργησιν τοῦ ἰσχύοντος θεσμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διότι δι' αὐτοῦ ἡ Ἐκκλησία διοικεῖται σήμερον κατὰ μεσαιωνικὸν τρόπον. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καλεῖται μόνον ἅπαξ τοῦ ἔτους διὰ νὰ κυρώσῃ πράξεις τὰς ὁποίας ἐνήργησεν ἓν καὶ μόνον πρόσωπον, ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν.

Ὁ κ. ***Ι. Τσιριμῶκος*** (ὥρα 5 καὶ 40') λέγει ὅτι τὸ 1ον ἄρθρον τοῦ συντάγματος παρέμεινε σχεδὸν ὡς ἔχει ἐν τῷ ἰσχύοντι συντάγματι, κριθέντος ὅτι τοῦτο ἐπαρκῶς διερμηνεύει τὰς ἀντιλήψεις τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ὅτι τὰ δύο περ

θρησκείας ἄρθρα συνεπτύχθησαν εἰς ἕν, ἀπαλειφθείσης μόνον τῆς τελευταίας παραγράφου τοῦ ἄρθρου 2. Δικαιολογεῖ τὴν διατήρησιν τῆς λέξεως «ἐπικρατοῦσα» ἀντὶ τῆς λέξεως «ἐπίσημος». Ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως ἐξασφαλίζεται πλήρως διὰ τῆς ἀναγραφῆς ὅτι πᾶσα ἄλλη γνωστὴ θρησκεία τελεῖ ἐλευθέρως τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς. Λέγει ὅτι ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ὑποστηριζόντων τὴν ἀπάλειψιν τῆς διατάξεως περὶ προσηλυτισμοῦ ὡς περιττῆς, ἐφόσον ὑπάρχουν νόμοι ἀποκλείοντες τὸν προσηλυτισμόν. Ἡ παράγραφος περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν ἁγίων Γραφῶν εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἀφῃρέθη κατὰ γενικὴν ἀπαίτησιν. Ἂν ἤθελεν ὑπάρξει ἀπόδοσις διαστρεβλούσουσα τὰς ἁγίας Γραφάς, ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας, παροῦσα πάντοτε, θὰ ἠδύνατο νὰ λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα, ἀλλ' ἡ ἀναγραφὴ τοιαύτης διατάξεως ἐν τῷ συντάγματι παρεῖλκε, διότι τοὐναντίον ἡ ἀπόδοσις εἰς ἁπλουστέραν γλῶσσαν, ἐφόσον αὕτη θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ εὐληπτοτέρα εἰς τὸν Λαόν, θὰ ἦτο ἐπιβεβλημένη.

Ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας λέγει ὅτι ἀρχῆθεν ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία συνειργάσθη καὶ συνεῴδισε μὲ τὴν Πολιτείαν καὶ πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ μετ' αὐτήν, ὁπότε, ἀπὸ τῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως, ἡ Πολιτεία ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὑπῆρξε πάντοτε Σύνοδος ὀλίγων Ἀρχιερέων καὶ διαρκής· τοῦτο δὲ εἶνε τὸ πνεῦμα τοῦ συντάγματος, ὅτε λέγει ὅτι ἡ Ἐκκλησία διοικεῖται ὑπὸ Συνόδου Ἀρχιερέων κατὰ τὸ Κανονικὸν Δίκαιον. Τοῦτο εἶνε καὶ συνταγματικὸν καὶ κανονικόν, ὅτι ἡ Σύνοδος τῶν Ἀρχιερέων πρέπει νὰ εἶνε διαρκής. Τοιαύτη δὲ ὑπῆρξε πάντοτε ἡ Σύνοδος καὶ τοιοῦτον εἶνε καὶ τὸ κοινὸν αἴσθημα. Μὴ συμφωνῶν πρὸς τὸν ἐκ Λέσβου πληρεξούσιον δι' ὅσα κατὰ τοῦ ἁγάμου Κλήρου εἶπε λέγει ὅτι μεμονωμένα παραδείγματα δὲν δύνανται νὰ ἀγάγωσιν εἰς τὸ νὰ ληξμονηθῶσιν αἱ ὑπηρεσίαι τὰς ὁποίας ὁ ἄγαμος Κλῆρος προσέφερε πρὸς τὸ Ἔθνος.

Ὁ κ. ***Γ. Παπανδρέου*** δὲν ἀρνεῖται τὰς ὑπηρεσίας ταύτας πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως, ἀλλὰ κανών, τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν βέβαια καὶ ἐξαιρέσεις, εἶνε ὅτι μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ὁ ἄγαμος Κλῆρος ἀποτελεῖ ἑστίαν ῥαστώνης καὶ διαφθορᾶς. Τοιοῦτοι δὲ εἶνε οἱ καλόγηροι τῶν Μοναστηρίων.

Ὁ κ. ***Ι. Κούνδουρος*** λέγει ὅτι ὡς πρὸς τὸν ἄγαμον Κλῆρον τῆς περιφερείας του, τὸν ὁποῖον καλῶς γνωρίζει, δὲν ἐφαρμόζονται ὅσα ὁ κ. πληρεξούσιος εἶπεν.

Ὁ κ. ***Ι. Τσιριμῶκος*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ Πολιτεία ἔδωκε τοιαύτην ἀνεξαρτησίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὥστε νὰ

ἀφήσῃ νὰ κατασπαταλᾶται καὶ αὐτὴ ἡ περιουσία τῶν Μονῶν, ἡ ὁποία θὰ ἠδύνατο ἀπὸ πολλοῦ νὰ εἶχε χρησιμοποιηθῇ πρὸς βελτίωσιν τῆς Ἐκκλησίας. Μόλις κατὰ τὸ 1940 ἡ Πολιτεία ἔστρεψε τὴν προσοχήν της πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἐψήφισε τὸν νόμον περὶ Γ. Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου. βραδύτερον δὲ κατὰ τὸ 1944 συνεστάθη μεγάλη εἰδικὴ Ἐπιτροπή, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Εὐταξίας, ὁ Ράλλης, ὁ Ἀλεβιζάτος κλπ., ἡ ὁποία συνέταξε νέαν Ἐκκλησιαστικὴν Νομοθεσίαν, ἡ ὁποία ἔκτοτε κεῖται ἀδρανὴς χωρὶς νὰ λάβῃ τὴν μορφὴν νόμου. Καὶ ἐκείνη δὲ ἡ Ἐπιτροπὴ ἀνεγνώρισεν ὅτι τὸ μόνον κανονικὸν εἶνε νὰ διοικῆται ἡ Ἐκκλησία ὑπὸ Συνόδου Ἀρχιερέων διαρκοῦς. Τελευτῶν συνιστᾷ ὅπως τὸ ἄρθρον ψηφισθῇ ὡς ἔχει, ἀφαιρουμένης μόνον τῆς φράσεως περὶ προσηλυτισμοῦ.

Ν. Ἀβραάμ (6.20'). Εἶνε ἀνάγκη, λέγει, ὁ νέος καταστατικὸς χάρτης νὰ φέρῃ τὴν σφραγῖδα τῶν συγχρόνων ἀντιλήψεων, ἀλλὰ τὸ ἑλληνικὸν σύνταγμα πρέπει νὰ φέρῃ καὶ τὸ ἑλληνικὸν χρῶμα· ὁ λόγος τοῦ συγχρονισμοῦ πρὸς τὰς νέας ἀντιλήψεις δὲν εἶνε τοσοῦτον ἰσχυρὸς ὥστε νὰ λησμονήσωμεν τὰς ἱστορικὰς καὶ ἐθνικὰς παραδόσεις. Ὡς πρὸς τὴν πρότασιν περὶ μεταρρυθμίσεως τῶν ἄρθρων κατὰ τρόπον ὥστε νὰ ἐκφράζηται σαφῶς ὅτι τὸ σύνταγμα προστατεύει τὴν ἐλευθερίαν τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον 14 προστατεύει ἐπαρκῶς τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν. Φρονεῖ ἐντούτοις ὅτι καὶ τοῦτο δὲν θὰ ἦτο περιττὸν διατυπούμενον οὕτως: «ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶνε ἀπαραβίαστος». Ὡς πρὸς τὴν ἀντικατάστασιν τῆς λέξεως «ἐπικρατοῦσα» διὰ τῆς λέξεως «ἐπίσημος» λέγει ὅτι ἡ ἔννοια τῆς λέξεως «ἐπικρατοῦσα» εἶνε ὅτι εἶνε ἐξουσία τοῦ Κράτους ἀπολαμβάνουσα ἰδιαιτέρων μόνον προνομίων· μὴ εὑρίσκων ἐνδεικνυομένην τὴν τροποποίησιν ταύτην προτείνει ὅπως μετὰ τὰς λέξεις «γνωστὴ θρησκεία κλπ.» τεθῇ «ἐφόσον δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη». Φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι πρέπει νὰ ἀπαλειφθῇ ἡ διάταξις περὶ προσηλυτισμοῦ, δὲν συμφωνεῖ δὲ πρὸς τὴν πρότασιν περὶ ἀπαλείψεως τῆς φράσεως «τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως τοὺς ἱεροὺς κανόνας»· φρονεῖ μόνον ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ προστεθῇ «ἐφόσον οὗτοι δὲν ἀντιβαίνουν πρὸς τοὺς νόμους». Ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας κηρύσσεται κατὰ τῆς ὑποστηριχθείσης μεταρρυθμίσεως περὶ ἐντελοῦς ἀποσπάσεως αὐτῆς ἀπὸ τῆς Πολιτείας. Τὴν τάσιν ταύτην, πρὸς ἣν φαίνεται φερομένη καὶ αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία, δὲν εὑρίσκει δικαιολογημένην ὑπὸ λόγων πραγματικῶν. Ἐάν, λέγει,

ἀλλαχοῦ ἐγένετο ἡ ἀπόσχισις τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Κράτους, ὅπως ὑπέμνησεν ὁ κ. Φραγκούδης, δὲν εἶνε ὅμως ἐπιτετραμμένον νὰ γίνῃ τοῦτο εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀντικρούει τὸ λεχθὲν ὅτι ἡ Πολιτεία ἀποτελεῖ ἐμπόδιον εἰς τὴν πρόοδον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀναφέρει εἰς ἀπόδειξιν τούτου τὸ περίφημον «ἀνάθεμα», τὸ ὁποῖον οἱ τότε Ἀρχηγοὶ τῆς Ἐκκλησίας ἔκαμαν παρὰ τὴν γνώμην καὶ τὴν θέλησιν τῆς Πολιτείας, ὡς καὶ τὰς ἐκάστοτε ἐκλογὰς Ἐπισκόπων, περὶ τῶν ὁποίων βεβαίως δὲν δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐκλέγονται οἱ ἄριστοι.

Ὁ κ. ***Γ. Φραγκούδης*** παρατηρεῖ ὅτι ὁ χωρισμὸς τὸν ὁποῖον προτείνει εἶνε μόνον διοικητικός.

Ὁ κ. ***Ν. Ἀβραάμ*** λέγει ὅτι αἱ ἐμμέσως ὑποβαλλόμεναι αἰτήσεις τῆς Ἐκκλησίας περὶ αὐτονομήσεως αὐτῆς θὰ εἶνε βλαβεραί. Ὑπάρχει σωρεία κληρικῶν ἀντιφρονούντων πρὸς τοὺς τὰ τοιαῦτα ὑποστηρίζοντας. Ἡ πραγματοποίησις τῶν χωριστικῶν τούτων τάσεων θὰ ἀπετέλει πλῆγμα κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ κατὰ τῆς Θρησκείας. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν περὶ γλώσσης διάταξιν φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ αὐτήν, ἄλλως τε καὶ πρὸς αὐτὸ πρέπει τὸ σύνταγμα νὰ φέρῃ τὴν σφραγῖδα τῆς συγχρόνου διανοητικότητος.

Ὁ κ. ***Γ. Σεχιώτης*** ἐξηγεῖ ὅτι ἐξέφρασε τὴν γνώμην νὰ γίνῃ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ καταστατικοῦ χάρτου μετὰ τὴν ὑποβολὴν ὁλοκλήρου τοῦ προσχεδιάσματος παρὰ τῆς ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπῆς, διὰ νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψει των ὁλόκληρον τὴν προεργασίαν οἱ πληρεξούσιοι προκειμένου περὶ ἐνιαίου καὶ ζωντανοῦ ὀργανισμοῦ, ὡς εἶνε τὸ πολίτευμα. Τοῦτο συμβάλλει καὶ εἰς τὴν πληρεστέραν κατανόησιν καὶ εἰς τὴν ταχυτέραν διεξαγωγὴν τῆς συζητήσεως. Ἀναπτύσσει μετὰ τοῦτο τὴν γνώμην του ἐπὶ τῶν περὶ θρησκείας ἄρθρων. Νομίζει ὡς ὀρθὴν τὴν διατύπωσιν τοῦ σχεδίου τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐπιφυλαχθεὶς μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὴν λέξιν «γνωστή», τὴν ὁποίαν νομίζει περιττήν. Ἐπίσης νομίζει περιττὴν τὴν ἀναγραφὴν τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ προσηλυτισμοῦ, ἀφοῦ οὗτος γινόμενος δι' ἀθεμίτων μέσων καταδιώκεται ἀπὸ τοὺς κειμένους νόμους. Κατακρίνει εἰς τὰ πλεῖστα σημεῖα τὴν προπολογίαν τοῦ κ. Παπαναστασίου, τὴν ὁποίαν νομίζει, ὅσον ἀφορᾷ τὰς δύο παραγράφους, ἀόριστον καὶ ἀσαφῆ, περιλαμβανομένην κατ' οὐσίαν καὶ εἰς τὸ προσχέδιασμα τῆς Ἐπιτροπῆς. Νομίζει τὸν τρόπον καθ' ὃν διατυποῦται ὡς προκλητικόν, ἀφίνοντα νὰ ὑποτεθῇ ὡς ἐλευθεριάζοντα ὑπερβολικῶς, ὁμοιάζοντα μὲ τὴν ἀνάλογον διατύπωσιν τοῦ γερμανικοῦ

συντάγματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία εἶνε κεχωρισμένη ἀπὸ τὴν Πολιτείαν.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** ὑποστηρίζει ὅτι τὸ ἄρθρον πρέπει νὰ μείνῃ ὡς ἔχει καὶ διότι αἱ διατάξεις αὐτοῦ ἰσχύουσιν ἀπὸ μακροῦ καὶ διότι οὐδέποτε ἔδωκαν αὐταὶ ἀφορμὴν πρὸς δημιουργίαν ζητημάτων μεταξὺ Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἀφοῦ προετάθησαν διάφοροι προτάσεις, ἁπάντων, λέγει, εἰς ταύτας ἀποκρούει τὴν πρότασιν τοῦ κ. Παπαναστασίου περὶ ἐπισήμου θρησκείας, διότι τοῦτο δὲν σημαίνει τίποτε, οὐδὲ εἶνε δυνατὸν νὰ ἐννοηθῇ ὅτι ὑπάρχει καὶ ἀνεπίσημος θρησκεία.

Ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** λέγει ὅτι ἡ λέξις «ἐπίσημος» δὲν εἶνε τι τὸ ἀκατανόητον. Αἱ ἑορταὶ καὶ αἱ τελεταὶ γίνονται ἐπὶ τῇ βάσει μιᾶς θρησκείας ἐπικρατούσης ἐν τῷ Κράτει καὶ οὐχὶ ἄλλης. Ὁ Ἀνώτατος Ἄρχων πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἐπίσημον θρησκείαν τοῦ Κράτους.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** ἐπιμένων εἰς τὴν γνώμην του λέγει ὅτι δὲν πρόκειται παρὰ περὶ ἑνὸς παραλογισμοῦ, ἐὰν μείνῃ ὁ ὅρος αὐτός. Ὁ ὅρος «ἐπικρατοῦσα» εἶνε ἀρκετὸς νὰ ἐκδηλώσῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῷ Κράτει. Πρόκειμένου περὶ τοῦ ὅρου «προσηλυτισμός» φρονεῖ ὅτι δὲν θὰ εἶχε καὶ οὗτος οὐδεμίαν θέσιν, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη Ἐκκλησία οἰκονομικῶς ἰσχυροτάτη, ἡ ὁποία ζητεῖ νὰ ἐνσπείρῃ ζιζάνια καὶ ἀντιζηλίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τῆς ἀντιζηλίας δὲ ταύτης τῆς Ἐκκλησίας ἀποτέλεσμα εἶνε ἡ πρόσφατος ἐθνικὴ καταστροφή μας. Ἐξετάζει μετὰ τοῦτο τὴν διάταξιν «τηροῦσα τὰς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας» καὶ φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ παραμείνῃ καὶ αὕτη καὶ νὰ μὴ ἀπαλειφθῇ ὡς προετάθη. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν μεταφράσεων φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἀπαγορευθῇ αὕτη ἄνευ ἐγκρίσεως τῆς Ἱ. Συνόδου.

Ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τῆς Πολιτείας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀποδέχεται τὴν ἐπιτήρησιν τῆς Πολιτείας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἂν καὶ παρέλκει αὕτη, διότι οὐδέποτε ἡ Ἐκκλησία ἐπενέβη εἰς τὰ τοῦ Κράτους. Εἶνε ὅρος ληφθεὶς ἔξωθεν. Ἀποκρούει ὅμως τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Κράτους εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας, διότι τοῦτο ἐκτὸς τῶν ἄλλων εἶνε καὶ ἀντιχριστιανικόν, διότι ἀντίκειται εἰς τὸ Εὐαγγέλιον νὰ μετέχῃ ἡ Πολιτεία τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ὀφείλει μόνον ἡ Πολιτεία νὰ ἐνισχύῃ τὴν Ἐκκλησίαν, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων δύναται νὰ ἐξυπηρετήσῃ τοὺς σκοποὺς

τῆς Πολιτείας, οἵτινες πάντοτε θὰ εἶνε σκοποὶ σύμφωνοι πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐπέμβασις ἄλλως τῆς Πολιτείας ἐδημιούργησε μυρία κακὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν Ἐπισκόπων καὶ τὴν τῶν Ἱερέων καὶ δι' ἄλλα. Οὔτε τὸ σύνταγμα ἐπιτρέπει τοῦτο. Ἂν ἐν ἄλλαις Πολιτείαις ὁ Κλῆρος μετέχει τῆς Πολιτείας, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἐκεῖ ὁ Κλῆρος καθόλου εἶνε μεμορφωμένος. Φρονεῖ ὅτι τὸ ἄρθρον πρέπει νὰ μείνῃ ὡς ἔχει καὶ νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ τροποποίησις ἡ προταθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας, καθ' ἣν νὰ διοικῶσι τὰ τῆς Ἐκκλησίας οἱ Ἐπίσκοποι οἱ κατέχοντες Ἐπισκοπάς. Τοῦτο ἄλλως τε εἶνε καὶ σύμφωνον πρὸς τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ σταθερωτέρα διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας θὰ ὑπάρχῃ καὶ δὲν θὰ ἀναμιγνύηται οὔτε τὸ κόμμα οὔτε ἡ πολιτική, ἡ ὁποία διὰ τῶν ἐπεμβάσεών της οὐδὲν καλὸν προσέφερεν, ἀλλ' ἔβλαψε τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὁ κ. **Σ. Παπαγρηγοριάδης** θεωρεῖ εὐχάριστον τὴν συζήτησιν περὶ θρησκείας, διότι τοῦτο δεικνύει ὅτι ὑπάρχει ἀκμαῖον τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα παρ' ἡμῖν. Τοῦτο ἄλλως τε ἀνέκαθεν ὑπῆρχεν ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, καὶ παρὰ Βυζαντινοῖς, Θρησκεία καὶ Πολιτεία συνειργάσθησαν πάντοτε. Οὐδέποτε δὲ ἡ Ἑλληνικὴ Θρησκεία ἐζήτησε νὰ ἐπεμβῇ καὶ νὰ παραδιάσῃ τὴν ἐθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν συνείδησιν τῶν γειτόνων Λαῶν καὶ ἀπόδειξις ὅτι ἡ Βυζαντινὴ Ἐκκλησία δὲν ἐζήτησεν οὔτε τοὺς Βουλγάρους οὔτε τοὺς Ρωμούνους νὰ ἐξελληνίσῃ. Μετεφράσθησαν εἰς τὴν Βουλγαρικὴν καὶ Ρωμουνικὴν γλῶσσαν τὰ ἱερὰ βιβλία, εἰς δυσχερεῖς δὲ περιστάσεις, λόγῳ τῆς ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον, ἔσπευσαν νὰ ταχθῶσιν ὑπὸ τὰς πτέρυγας τοῦ Πατριαρχείου οἱ Λαοὶ οὗτοι. Ἀναφέρων μετὰ τοῦτο τὰ λαβόντα χώραν ἐν τῇ Δύσει λέγει ὅτι καὶ οἱ καθολικοὶ καὶ οἱ διαμαρτυρόμενοι ἠναγκάσθησαν νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι ἡ ἀληθὴς Θρησκεία εἶνε ἡ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐξιστορῶν δὲ τὰ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας λέγει ὅτι τοῦτο ἔβλαψεν ἀντὶ νὰ ὠφελήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν, διότι κατόπιν τούτου ἐχάθησαν αἱ ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ Ρωμουνᾳ κολοσσιαῖαι περιουσίαι ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικῶς ἐβλάβη ἡ Ἐκκλησία καὶ νὰ νομοθετῇ διὰ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα. Νομίζει ὅτι δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ λείψῃ ὁ ἄγαμος Κλῆρος, ὁ ὁποῖος ἐθεσπίσθη ἄλλοτε δι' ἄλλους λόγους, καὶ ὅτι καὶ οἱ Ἐπίσκοποι

πρέπει νὰ ἔχωσι τὰς οἰκογενείας των. Τοῦτο ἄλλως τε καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἔπραττον, καὶ Ἀπόστολοι καὶ Ἐπίσκοποι ἦσαν ἔγγαμοι. Τὸ Πατριαρχεῖον εἶχεν ἀποφασίσει τοῦτο, ἀλλ' ἐπῆλθεν ἡ ἐθνικὴ καταστροφὴ καὶ ἀνεβλήθη. Φρονεῖ ὅτι ἡ Πολιτεία πρέπει νὰ ἐνισχύῃ τὴν Ἐκκλησίαν. Ὡς πρὸς τὰς μεταφράσεις τῶν Ἱερῶν Γραφῶν δὲν ἀποκρούει ταύτας, ἀρκεῖ αὗται νὰ γίνωνται ὑπὸ εἰδικῶν. Καταλήγων ὑποστηρίζει ὅτι πρέπει νὰ μείνῃ τὸ 1 ἄρθρον ὡς εἶχεν ἐν τῷ μέχρι τοῦδε συντάγματι, μὲ τὴν προσθήκην νὰ τεθῇ διάταξις ἐπιτρέπουσα τὴν μετάφρασιν τῶν Ἱερῶν Γραφῶν, ἀρκεῖ αὗται νὰ γίνωνται ἐξ εἰδικῶν.

Ὁ κ. **Γ. Σαράτσης** (ὥρᾳ 8. 25' μ.μ.) λέγει ὅτι ἡ διατύπωσις τοῦ ἄρθρου ἐνθυμίζει χριστιανικὴν κατήχησιν, δὲν εἶνε δὲ ἀνάγκη νὰ τίθενται τοιαῦτα πράγματα εἰς τὸ σύνταγμα· οὐδὲν σύνταγμα περιλαμβάνει τοιούτους δογματικοὺς ὁρισμούς.

Τὸ μόνον δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἔχομεν εἶνε νὰ διατυπώσωμεν μόνον τὰς σχέσεις τῆς Θρησκείας πρὸς τὴν Πολιτείαν.

Ἐκκλησίαν τοῦ Κράτους δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν. Ἄλλος εἶνε ὁ προορισμὸς τοῦ Κράτους καὶ ἄλλος ὁ προορισμὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Δὲν ἀρνοῦμαι, λέγει τοὺς ἀγῶνας ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους ὡρισμένων κληρικῶν, ἀλλ' οἱ ἀγῶνες οὗτοι δὲν εἶνε οἱ μοναδικοὶ πρὸς δημιουργίαν τοῦ Κράτους. Εἰργάσθησαν οἱ πάντες, δὲν ὀφείλεται λοιπὸν προνομιακὴ θέσις εἰς κανένα. Ἡ φράσις «πᾶσα γνωστὴ θρησκεία» φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἀπαλειφθῇ.

Τὸ ν' ἀποδώσωμεν, συνεχίζει, συνταγματικὸν κῦρος εἰς τοὺς Κανόνας κλπ., Κανόνας οἱ ὁποῖοι ἔγιναν πρὸ 600 ἐτῶν, εἶνε ἐντελῶς ἄσκοπον.

Σήμερον ἡ ἀνθρωπότης ἀπηλλάγη ἀπὸ τὴν θεοκρατικὴν ἀντίληψιν, ἡ ὁποία καὶ μόνη θὰ ἠδύνατο νὰ δικαιολογήσῃ τὴν διάταξιν ταύτην.

Ἐκτὸς ὅμως τούτων διατρέχομεν τὸν κίνδυνον νὰ σταματήσῃ ἡ Νομοθετικὴ Ἐξουσία ἐν τῷ μέλλοντι.

Δὲν θὰ δυνάμεθα φέρ' εἰπεῖν νὰ θεσπίσωμεν καὶ ἐνταῦθα τὸν πολιτικὸν γάμον, διότι θὰ μᾶς εἴπουν ὅτι τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τοὺς ἱεροὺς Κανόνας.

Ὁ κ. **Σκ. Ζερβὸς** παρατηρεῖ ὅτι, ἐὰν ἡ γνώμη αὕτη τοῦ κ. συναδέλφου ἤθελε πραγματοποιηθῇ, ὡρισμένα τιμήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους θὰ ἀπεκόπτοντο καὶ διὰ τοῦτο, λέγει, θὰ ἔπρεπε σοβαρώτερον νὰ ἐξετάζωνται τὰ πράγματα αὐτά.

Ὁ κ. **Γ. Σαράτσης** συνεχίζων προτείνει ὅπως τὸ ἄρθρον ἀπαλειφθῇ, θεσπισθῇ δ' ἀντ' αὐτοῦ ὅπως μὴ ὑπάρχῃ θρησκεία τοῦ Κράτους. Ὅλαι αἱ θρησκεῖαι νὰ εἶνε ἴσαι, νὰ χωρισθῇ δὲ τελείως ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὸ Κράτος. Ὁ χωρισμὸς οὗτος προτείνεται ἀπ' αὐτὴν ταύτην τὴν Ἐκκλησίαν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ πληρώνηται. Παντοῦ ὁ Κλῆρος εἶνε αὐτόνομος, δὲν ζῇ δὲ ἀπὸ τοῦ Κράτους, ὅπως συμβαίνει ἐνταῦθα. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου καὶ μόνον ἡ Ἐκκλησία θὰ παύσῃ νὰ λαθροθυτῇ, θὰ ἀποκτήσῃ δὲ ἰδίαν ζωὴν καὶ θὰ δημιουργήσῃ σημερινὴν κατάστασιν, σημερινὰς συνθήκας. Ὡς πρὸς τὴν μετάφρασιν τῶν Γραφῶν, τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον τοῦ συντάγματος. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει δικαίωμα νὰ ἀποκηρύξῃ πᾶσαν μετάφρασιν τῶν Γραφῶν τείνουσαν εἰς τὸ νὰ διαταράξῃ τὴν χριστιανικὴν κοινωνίαν. Τελευτῶν ὑποβάλλει τὴν ἑξῆς διατύπωσιν τοῦ ἄρθρου 1:

«Πάντες οἱ κάτοικοι τῆς Δημοκρατίας ἀπολαύουσι πλήρους ἐλευθερίας, πίστεως καὶ συνειδήσεως· ἡ ἀνενόχλητος ἄσκησις τῆς θρησκείας ἀσφαλίζεται ὑπὸ τοῦ πολιτεύματος καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Πολιτείας. Διὰ τοῦτο δὲν θίγονται οἱ γενικοὶ πολιτικοὶ νόμοι».

»Οὐδεὶς ὑποχρεοῦται εἰς ἀποκάλυψιν τῶν θρησκευτικῶν του πεποιθήσεων. Οὐδεὶς ἐλέγχεται διὰ τὰς θεολογικάς, θρησκευτικάς, δογματικὰς ἢ φιλοσοφικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις καὶ δοξασίας.

»Οὐδεὶς ἐπιτρέπεται νὰ ἐξαναγκασθῇ εἰς ἐπιχείρησιν ἐκκλησιαστικῆς πράξεως ἢ τελετῆς ἢ εἰς συμμετοχὴν κατὰ τὴν ἄσκησιν θρησκεύματος ἢ εἰς χρῆσιν θρησκευτικοῦ τύπου ὅρκου.

»Ἐκκλησία τοῦ Κράτους δὲν ὑπάρχει.

»Ἀσφαλίζεται ἡ πρὸς ἕνωσιν εἰς θρησκευτικὰς κοινωνίας ἐλευθερία. Ἡ ἐντὸς τῆς Δημοκρατίας ἕνωσις πλειόνων θρησκευτικῶν κοινωνιῶν εἰς οὐδένα ὑποβάλλεται περιορισμόν.

»Ἑκάστη θρησκευτικὴ κοινωνία κανονίζει καὶ διοικεῖ ἐλευθέρως ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν νόμων τὰς ἰδίας αὐτῆς ὑποθέσεις καὶ ἀπονέμει τὰ ἀξιώματα αὐτῆς ἄνευ συμπράξεως τῆς Πολιτείας.

»Πρὸς τὰς θρησκευτικὰς κοινωνίας ἐξομοιοῦνται καὶ αἱ ἑνώσεις αἱ σκοποῦσαι τὴν ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τῶν μελῶν αὐτῶν ἔρευναν ἢ διάδοσιν φιλοσοφικῶν ἰδεῶν».

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν ληφθεῖσαν χθὲς ἀπόφασιν διακόπτεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ συντάγματος, ἵνα ἡ Συνέλευσις εἰσέλθῃ εἰς τὴν συζήτησιν τῶν νομοσχεδίων.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήτεως) λέγει ὅτι τὸ νομοσχέδιον «περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν» δὲν θὰ συζητηθῇ ἀπόψε, κατόπιν παρακλήσεως τινῶν ἐκ τῶν ἐνδιαφερομένων διὰ τὸ νομοσχέδιον πληρεξουσίων.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** διαμαρτύρεται καὶ ζητεῖ ὅπως μὴ ἀναβληθῇ ἡ ἐπιψήφισις τοῦ νομοσχεδίου.

Διακόπτεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ἐπὶ 10′ λεπτά.

Ὥρᾳ 9. 10′ μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως λαμβάνων τὸν λόγον παρατηρεῖ ὅτι τὰ νομοσχέδια δὲν ψηφίζονται κατὰ τὴν ὀφειλομένην τάξιν διὰ τοῦτο προτείνει ὅπως μία ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος ἀφιερωθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν.

Πρόεδρος. Β′ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 7)βρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1924 Ν. Δ. περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν».

Ὁ κ. **Δ. Δεονάρδος** λέγει ὅτι διὰ τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν οὐδαμῶς ἐξυπηρετήθη ὁ βίος, ὁ ὁποῖος ἀντὶ νὰ εὐθυνήνῃ ἀκρίβηνεν, ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ γεωργία ἐξυπηρετήθη. Μόνον εἰς τὸν νομὸν Αἰτωλοακαρνανίας ὑπάρχουν 40 ἕως 50 χιλ. στρέμματα, τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς χεῖρας ἐλαχίστων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἐκμεταλλεύονται ἐπ' ὠφελείᾳ των τὰς ἐκτάσεις ταύτας. Ἐνῷ οὕτω προσγίνεται μία τεραστία ζημία εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν λιβαδίων, οἱ ἄλλοι ἐκμεταλλεύονται αὐτά. Τὰ ἐκμεταλλεύονται δὲ ποικιλοτρόπως, ἀκόμη καὶ καλλιεργοῦντες αὐτά. Φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ λήξῃ τὸ ἐνοικιοστάσιον τῶν βοσκῶν, ἐν ᾗ δὲ περιπτώσει δὲν γίνῃ τοῦτο δεκτὸν ὑποβάλλει τροπολογίαν ὅπως δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας καὶ κατόπιν γνωμοδοτήσεως στηριζομένης εἰς ἔκθεσιν τῆς ἀρμοδίας τοπικῆς γεωργικῆς ἢ ἐποικιστικῆς ὑπηρεσίας δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἐξαίρεσις ἀπὸ τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν ἐκτάσεων βοσκησίμων ἀνηκουσῶν εἰς τὸ Δημόσιον ἢ διοικουμένων ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐκμισθώσεως αὐτῶν πρός τε τοὺς ἤδη ἐν αὐταῖς ἐγκαιεστημένους κτηνοτρόφους, ὡς καὶ πρὸς γειτονικοὺς κτηνοτροφικοὺς συνεταιρισμοὺς ἢ κοινότητας ἐπὶ τῷ ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω Νομοθετικοῦ Διατάγματος κεκανονισμένῳ μισθώματι.

Προκειμένου νὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις, ὁ κ. **Α. Παπανασταίου** παρατηρεῖ ὅτι διὰ τὰ νομοσχέδια ἐνδιαφέρονται πολλοὶ πληρεξούσιοι. Διὰ τοῦτο, ἂν θὰ ἦτο δυνατόν, νὰ ἀρχίσῃ ἐνωρίτερον αὔριον ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου.

Ἡ **Συνέλευσις** δέχεται μετὰ τοῦτο ὅπως ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος συζήτησις λήξῃ κατὰ τὴν αὐριανὴν συνεδρίασιν τῇ 8 μ. μ., ὁπότε θὰ ἀρχίσῃ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν».

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως, λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9.55′ μ. μ. διὰ τὴν 4 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΚΓ′

Τῆς 12 Δεκεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5 50′ μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ἡ κοινότης Μαρμαρίου παρακαλεῖ ὅπως ἀποσταλῇ ὑπάλληλος ἵνα διευθύνῃ τὸ ἐκεῖ γραφεῖον τῶν Τ.Τ.Τ.

Ὁ Κτηματικὸς Σύνδεσμος Κατερίνης παρακαλεῖ ὅπως ἀρθῇ τὸ ἐνοικιοστάσιον τῆς πόλεως Κατερίνης.

Οἱ βοηθοὶ φαρμακείων Ἀθηνῶν ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ καθορισμοῦ τῶν ὡρῶν ἐργασίας.

Ὁ πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης κ. **Γ. Χατζηκυριακοῦ** παρακαλεῖ ὅπως συσταθῇ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν ἵνα ἐπισπεύσῃ τὴν ἐκεῖ μετάβασίν της.

Τὸ 4ον Μικτὸν Συνέδριον Καπνοπαραγωγῶν καὶ Καπνεργατῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα, δι' οὗ ὑποδεικνύει διάφορα μέτρα πρὸς προστασίαν τῶν συμφερόντων τῶν καπνοπαραγωγῶν καὶ καπνεργατῶν.

Ὁ Ἰωάννης Καραγιάννης, διπλωματοῦχος λογιστής, διαμαρτύρεται ἐναντίον τῶν πλουσίων τῶν μὴ καταβαλόντων τὸν νόμιμον φόρον καὶ ὑποδεικνύει διάφορα πρὸς τοῦτο μέτρα.

Ἡ Γεωργικὴ Ἕνωσις Συνεταιρισμῶν Ἐλασσόνος παρακαλεῖ ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἐξαγωγὴ τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Οἱ δημοδιδάσκαλοι Τρικκάλων παρακαλοῦσιν ὅπως ἀποσυρθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ μονιμοποιήσεως τῶν προσωρινῶν Ἐπιθεωρητῶν.

Καπνοκαλλιεργηταὶ γεωργοὶ Τρικκάλων παρακαλοῦσιν ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἐλευθέρα ἐξαγωγὴ τοῦ καπνοῦ.

Οἱ κ. Ὑπουργοὶ τῆς Παιδείας καὶ Οἰκονομικῶν κ. κ. **Κ. Σπυρίδης** καὶ **Κ. Γκότσης** ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ αὐξήσεως τῆς ὑπὸ τοῦ Δημοσίου χορηγουμένης συνδρομῆς εἰς τὴν Φιλεκπαιδευτικὴν Ἑταιρείαν Ἀθηνῶν»».

Οἱ κ. κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) καὶ **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ νόμου 3166 περὶ συνοπτικῶν μέτρων στεγάσεως δι' ἐλέγχου ἀστικῶν κτημάτων ἀνταλλαξίμων Μουσουλμάνων».

Ἡ **ἐπὶ τῶν Ἐκπαιδευτικῶν κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ** ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν Καθηγητῶν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων».

Ὁμοίως ἡ **ἐπὶ τῆς Περιθάλψεως Ἐπιτροπὴ** τῆς Συνελεύσεως ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 30 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. Ν. Δ. περὶ ἀναγνωρίσεως ὡς νομικοῦ προσώπου τοῦ Νοσοκομείου προστάτου Ἀθηνῶν».

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ παρατάσεως τῆς προθεσμίας πρὸς σύνταξιν κώδικος ναυτικοῦ δικαίου».

Ὁ αὐτὸς κ. Σπυρίδης ὡς Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἐγκρίσεως δωρεᾶν παραχωρήσεως εἰς τὸ Ἀθήνησι Πανεπιστήμιον διαφόρων ἐπιστημονικῶν ὀργάνων χορηγηθέντων παρὰ τῆς Γερμανίας».

Ὁ πληρεξούσιος κ. **Α. Ἀναγνωστόπουλος** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1047 τοῦ 1917 νόμου».

Οἱ πληρεξούσιοι **Δ. Μέλφος** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1924 Ν.Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν.Δ. περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν ὡς τοῦτο συνεπληρώθη κλπ.».

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἐξετάσεων τῶν κατ' ἰδίαν διδαχθέντων μαθητῶν».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν Ἀναφορῶν.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** ἐπὶ ἀναφορᾶς τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ ἀμαξηλατῶν παραπονουμένων διὰ τὰς ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς ταξιμέτρων ζημίας των λέγει ὅτι τὸ Κράτος ὤφειλε πρὶν ἢ εἰσαχθῶσι ταῦτα νὰ εἶχε λάβει τὰ μέτρα του καὶ νὰ μὴ ζημιωθῶσι χιλιάδες οἰκογενειῶν ἀποζώσαι ἐκ τῶν ἀμαξαγωγίων. Τὸ Κράτος ἔλαβε παρόμοια προληπτικὰ μέτρα καὶ πρότερον ἐπὶ παρομοίων περιστάσεων καὶ πρέπει νὰ πράξῃ τὸ ἴδιον καὶ τώρα.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** λέγει ὅτι ἐστάλη ἡ ἀναφορὰ ἤδη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον πρὸς μελέτην.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** κηρύσσεται ἀντίθετος κατὰ τῆς ἀναφορᾶς αὐτῆς. Λέγει ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἐκηρυσσόμεθα κατὰ πάσης προόδου. Θὰ ἐκηρυσσόμεθα τότε καὶ κατὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν σιδηροδρόμων καὶ κατὰ πάσης ἄλλης ἐφευρέσεως ἐξυπηρετικῆς τῶν κοινωνικῶν συμφερόντων.

Ὁ κ. **Ι. Μαμάης** ἀντιθέτως ὑποστηρίζει τὴν ἀναφοράν, διότι οἱ ἀμαξηλάται προσέφεραν καὶ αὐτοὶ ἐν καιρῷ τὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν καὶ δὲν πρέπει νὰ παροραθῶσιν ὑπὸ τοῦ Κράτους. Φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ τοῖς παρασχεθῶσι διάφοροι εὐκολίαι πρὸς συντήρησιν τῶν ἵππων των, ἵνα δυνηθῶσι νὰ ζήσωσι. Δέχεται ὅτι δὲν εἶνε ἀπολύτως δικαία ἡ ἀναφορά, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξοικονομηθῶσι καὶ δι' αὐτοὺς τὰ πράγματα, διότι καὶ οὗτοι εἶνε χρήσιμοι.

Ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** συνιστᾷ ἐπίσης τὴν ἀναφορὰν καὶ λέγει ὅτι δὲν δικαιούμεθα νὰ καταδικάσωμεν μίαν ὁλόκληρον τάξιν εἰς τὸν διὰ τῆς πείνης θάνατον. Πρέπει, προσθέτει, νὰ ληφθῇ καὶ διὰ τοὺς ἀμαξηλάτας μέριμνά τις.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** δέχεται ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ παρακωλύσωμεν μίαν πρόοδον, προκειμένου περὶ τῶν ταξιμέτρων, ἀλλ' ἔπρεπε καὶ πρέπει νὰ εἶχον ληφθῇ τὰ κατάλληλα μέτρα κατὰ τῆς δημιουργουμένης ἀνεργίας, ὡς συνέβη καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ νὰ ἱδρυθῇ ταμεῖόν τι δι' ἐξευρέσεως καταλλήλων μέτρων καὶ δὴ καὶ φορολογίας ἔν τινι μέτρῳ τῶν αὐτοκινήτων πολυτελείας πρὸς βοήθειαν τῶν ἀμαξηλατῶν.

Ὁ κ. **Σκεῦος Ζερβὸς** συνιστᾷ ἐπίσης τὴν ἀναφορὰν καὶ προτείνει ὅπως οἱ μὲν μισθωτοὶ ἀμαξηλάται ἐκπαιδευθῶσιν ὡς σοφὲρ καὶ ἀναλάβωσιν ἐργασίαν εἰς τὰ αὐτοκίνητα, τῶν δὲ ἀμαξηλατῶν νὰ συντηρηθῶσι διά τινος βο-

γθείας οἱ ἵπποι. Συνιστᾷ νὰ συσταθῇ Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων ἵνα λυθῇ τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) λέγει ὅτι μελετᾶται νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα ὡς ἐλύθη καὶ ἐν Ἰταλίᾳ.

Ὁ κ. **Γ. Δουζίνας** ὑποστηρίζει ἀναφορὰν τοῦ Γεωργικοῦ Συνεταιρισμοῦ Δαμαλᾶ. Ἱστορῶν τὴν ὑπόθεσιν λέγει ὅτι ὑπουργοῦντος τοῦ κ. Μυλωνᾶ τῷ ὑπεβλήθη λάθρᾳ καὶ ὑπέγραψε τὴν ἄρσιν ἐπιτάξεως, ἡ ὁποία εἶχε γίνει ἐπὶ τριῶν μεγάλων ἐκεῖ κτημάτων. Ὅτε ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀντελήφθη τὸ πρᾶγμα, ἀνεκάλεσε τὸ ἔγγραφον, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἐδημιουργήθησαν ἄλλα δικαιώματα.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι θὰ πρόκειται περὶ κακῆς συνεννοήσεως Ὑπουργοῦ καὶ ὑπηρεσίας.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** βεβαιοῖ τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Δουζίνα λεχθέντα, δὲν ἀποδίδει ὅμως κακὴν πρόθεσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ λέγει ὅτι μᾶλλον ἐκ λάθους τῷ εἶχεν ὑποβληθῇ τὸ ἔγγραφον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὑπέγραψεν οὐχὶ ἐν γνώσει καὶ δι' αὐτὸ ἔσπευσε νὰ τὸ ἀνακαλέσῃ.

Ὁ κ. **Γ. Δουζίνας** ὑποστηρίζει ὅτι, μετὰ τὴν δήλωσιν καὶ τοῦ κ. Μυλωνᾶ, ὁ νῦν Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἀνάκλησιν τῆς διαταγῆς, τὴν ὁποίαν ὁ κ. Μυλωνᾶς ὁμολογεῖ ὅτι ὑπέγραψεν ἐν ἀγνοίᾳ του.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) ὑποστηρίζει ὅτι τὸ ζήτημα δύναται νὰ λυθῇ κατ' ἄλλον νομικὸν τρόπον καὶ οὐχὶ δι' ἀνακλήσεως.

Ὁ κ. **Γ. Δουζίνας** συνεχίζων ἐπιμένει περὶ τῆς παρανόμου ἐνεργείας τοῦ Ὑπουργείου. Τὰ κτήματα περὶ ὧν πρόκειται ἐπετάχθησαν ὑπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως, διετηρήθη δὲ ἡ ἐπίταξις καὶ ἀπὸ τὰς κατόπιν Κυβερνήσεις, μὲ προθεσμίαν μέχρι τοῦ 1925. Τοῦτο ἔχοντες ὑπ' ὄψει οἱ χωρικοὶ προέβησαν εἰς δαπάνας καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ πεταχθοῦν ἔξω. Ἀλλ' ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου ἀντέδρα συστηματικῶς καὶ ἐπέτυχε λάθρᾳ τὴν ὑπογραφὴν τῆς ἀναστολῆς τῆς ἐπιτάξεως ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν κ. Μυλωνᾶν, ἀφοῦ εἶχεν ἀποπειραθῇ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο καὶ ἀπὸ τοὺς Ὑπουργοὺς κ. κ. Μπακάλμπασην καὶ Σίδερις. Ἀντικρούει τὰς νομικὰς θεωρίας τοῦ κ. Μαρῆ καὶ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερις** κατακρίνει τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας ὅτι, παραβλέπων τὴν ἀπὸ τοῦ 1917 καθιερωθεῖσαν σταθερὰν ἀρχὴν ὑπὸ ὅλων τῶν Κυβερνήσεων διὰ τὴν ἐπίταξιν γαιῶν πρὸς ἐπέκτασιν καλλιεργειῶν, χαρακτηρίζει

παράνομον τὴν γενομένην εἰς Δαμαλᾶ ἀνάκλησιν ἐπιτάξεως.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) καὶ ὁ κ. **Πρωθυπουργὸς** ἐξηγοῦσιν ὅτι οὐδέποτε ἐγένετο ἐπίταξις ἐν τῇ Παλαιᾷ Ἑλλάδι πρὸς ἐγκατάστασιν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν. Ἐπιτάξεις ἐγένοντο εἰς τὰς νέας Χώρας προσωρινῶς μέχρις ἐφαρμογῆς τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου ὑπὲρ προσφύγων μόνον.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερις** ἐπιμένων εἰς τὸ ἀντίθετον λέγει ὅτι ἀπώτερος λόγος τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἦτο νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν θὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁ ἀγροτικὸς νόμος.

Γ. Μαρῆς (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Δὲν εἶπον τοῦτο.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Δὲν εἴπομεν τοῦτο. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι δὲν ὑπάρχουν τσιφλίκια εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀλλ' ἐὰν ὑπάρχουν θὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐκεῖ ὁ ἀγροτικὸς νόμος.

Ὁ κ. **Εὐστρ. Γονατᾶς** συνιστᾷ ἀναφορὰν δικαιούχων ἐξ ἐπιτάξεως παρὰ τῆς Στρατιᾶς Μ. Ἀσίας καὶ παρακαλεῖ νὰ σπεύσῃ τὸ Κράτος νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις του. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι οἵτινες οὔτε τοὺς μισθοὺς αὐτῶν ἔλαβον.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Χθὲς ὑπεβλήθη σχετικὸν νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον ἐψηφίσθη καὶ κατ' ἀρχήν, καὶ θέλει κανονισθῇ ταχέως τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. **Φ. Μανουηλίδης** συνηγορεῖ ἐπίσης ὑπὲρ τῆς ἀναφορᾶς καὶ παρὰ τὴν ὑποβολὴν τοῦ νομοσχεδίου, καὶ παρακαλεῖ νὰ παρακαμφθοῦν, εἰ δυνατόν, ὅλαι αἱ δυσχέρειαι ὥστε νὰ πληρωθῶσιν οἱ δικαιοῦχοι, πλεῖστοι τῶν ὁποίων εἶνε πτωχότατοι.

Ὁ κ. **Α. Κοκκέβης** ἐπὶ ἀναφορᾶς τῆς Ἑνώσεως τῶν Συνεταιρισμῶν Τριπολίας, παραπονουμένων δι' ἔλλειψιν συγκοινωνίας καθόλου, ἀναπτύσσει τὰ τῆς καταστάσεως ταύτης ἐν Τριπολίᾳ καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας νὰ λάβῃ ταύτην ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ τὴν ἐν λόγῳ ἀναφοράν. Ἰδίᾳ παρακαλεῖ νὰ ἀνακληθῇ ὁ μετατεθεὶς ἐκεῖθεν μηχανικός, ὁ ὁποῖος ἔχει δείξει ὅλον του τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ἐκεῖ συγκοινωνιακῆς καταστάσεως.

Ὁ κ. **Γ. Λουπινᾶς** ἀναπτύσσει διὰ μακρῶν ἐπίσης τὴν ἰδίαν ἀναφορὰν καὶ συνιστᾷ ἐνθέρμως αὐτήν, τονίζων ὅτι πρόκειται περὶ πολυαρίθμου Λαοῦ πληρώνοντος ἀρκετοὺς φόρους εἰς τὸ Δημόσιον καὶ περὶ ἐπαρχίας παραγωγικωτάτης, ἥτις εὑρίσκεται ἐν ἀποκλεισμῷ. Συνιστᾷ ἐπίσης νὰ γίνῃ ἡ ἐπέκτασις τῆς μικρᾶς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Κυπαρισσίας—Ταργαλιάνων μέχρι Μαράθου, ἣν οἱ κάτοικοι ἀναλαμβά-

νουσιν ἰδίαις δαπάναις νὰ κατασκευασθῇ, νὰ ἀνακληθῇ δὲ καὶ ὁ ἐκεῖθεν μετατεθεὶς αἰφνιδίως μηχανικός, διότι κυτοῦ ἀπελθόντος θέλει πάυσει ἡ σχετικὴ ἐργασία διὰ τὴν συγκοινωνίαν τῆς ἐπαρχίας Τριφυλίας.

Ὁ κ. **Ἀϋγ. Θεολογίτης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν ἐν Ξάνθῃ προσφύγων ἁλιέων καὶ παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν πρὸς ἀποφυγὴν συρράξεων μετὰ τῶν ἐντοπίων.

Ὁ κ. **Γ. Ροδόπουλος** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Γεωργικοῦ Συνεταιρισμοῦ Μπάκραινας σχετικὴν πρὸς τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τοῦ ἐκεῖ κτήματος Μπάκραινας καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας νὰ τὴν λάβῃ ὑπ' ὄψιν του. Καταθέτει τὴν ἀναφορὰν καὶ παρακαλεῖ νὰ σταλῇ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον.

Ὁ κ. **Σ. Ἀντωνιάδης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Συλλόγου Γκιουμουλτζίνης σχετικὴν πρὸς τὴν μετάθεσιν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως Βογαδινοῦ, διαμαρτύρεται δὲ διότι δὲν ἐπραγματοποιήθη αὕτη μέχρι τοῦδε.

Ὁ κ. **Α. Μπακάλμπασης** ὑποστηρίζει τὴν ἰδίαν ἀναφορὰν καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας ἰδιαιτέρως νὰ λάβῃ ταύτην ὑπ' ὄψιν του.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Παιδείας) λέγει ὅτι κατόπιν τῶν διατυπωθεισῶν αὐτῷ διαφόρων γνωμῶν ἐκεῖθεν καὶ ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας περὶ τοῦ ζητήματος τούτου μελετᾷ αὐτὸ πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς ἀληθείας καὶ ἐνέργειαν τῶν δεόντων.

Παρελθούσης τῆς ὥρας αἱ λοιπαὶ ἀναφοραὶ ἀναβάλλονται.

Λαμβάνει ἀκολούθως τὸν λόγον ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουρ. τῶν Ἐσωτερικῶν), ὅστις ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ἀνασυντάξεως τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων».

Ποιούμενος βραχεῖαν εἰσήγησιν αὐτοῦ εἰς τὴν Συνέλευσιν λέγει ὅτι, ἀφοῦ ἠκούσθησαν αἱ γνῶμαι διαφόρων παραγόντων περὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων, ἡ Κυβέρνησις κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ἵνα ἐνεργήσῃ γενικὴν ἀνακάθαρσιν καὶ ἀνασύνταξιν τῶν καταλόγων, οἵτινες θὰ καταργήσωσι τοὺς ὑφισταμένους τοιούτους. Δέχεται ὅτι ὄντως ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἔλαβον χώραν νοθεύσεις τῶν καταλόγων καὶ διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις ἔλαβεν ὅλα αὐτῆς τὰ μέτρα, ὥστε νὰ λείψωσι καὶ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τὰ παράπονα τῶν ἀντιπάλων. Καὶ ἀναλύων τὰ μέτρα ταῦτα τόσον διὰ τὰς πόλεις ὅσον καὶ διὰ τὰ χωρία φρονεῖ ὅτι διὰ τοῦ τρόπου θὰ ἐκλίπῃ πᾶν παράπονον καὶ θὰ ἐκλίπωσιν αἱ ἑκάστοτε ἀποτεινόμεναι αἰτιάσεις. Ἡ προθεσμία διὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν Ἐπιτροπῶν ὁρίζεται μηνιαία, παρεχομένου τοῦ

δικαιώματος εἰς τὸν Ὑπουργὸν νὰ παρατείνῃ τὰς προθεσμίας ταύτας.

Ὑποβάλλει ἐπίσης τὰ κάτωθι σχέδια νόμων:

1) «περὶ αὐξήσεως τῆς παγίας προκαταβολῆς τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς ἐκ 35.000.000 δραχμῶν» καὶ

2) «περὶ τακτοποιήσεως λογαριασμῶν καταθέσεως ἰματισμοῦ ὁπλιτῶν τέως Λ. Δ. Ν. Σμύρνης».

Ποιεῖται δὲ καὶ ἐπ' αὐτῶν βραχεῖαν εἰσήγησιν.

Κ. Ἀλαβάνος (Πρόεδρος). Κύριοι πληρεξούσιοι, ἀπὸ τριημέρου ὁ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως κ. Ρακτιβὰν μοὶ ἀπηύθυνεν ἐπιστολὴν διὰ τῆς ὁποίας μοὶ ἀναγγέλλει τὴν ἀπόφασιν του ὅπως παραιτηθῇ τῆς προεδρίας τῆς Συνελεύσεως. Ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐπιστολῇ ἐπισυνάπτεται καὶ αἰτιολογικὸν τῆς ἀποφάσεώς του ταύτης, τὸ ὁποῖον θὰ λάβω τὴν τιμὴν εὐθὺς ἀμέσως νὰ ἀναγνώσω πρὸς τὴν Συνέλευσιν. Ἡ βραδύτης τῆς ἀνακοινώσεως προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι ἠθέλησα νὰ ἀφήσω τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως νὰ ἀποσύρῃ τὴν παραίτησίν του. Ἀλλὰ δυστυχῶς αἱ προσπάθειαί μου δὲν ὑπῆρξαν καρποφόροι. Διὰ τοῦτο εἶμαι ὑποχρεωμένος σήμερον νὰ ὑποβάλω τὴν παραίτησιν ταύτην καὶ νὰ ἀναγνώσω καὶ τὸ αἰτιολογικὸν τῆς ἀποφάσεώς του (ἀναγινώσκει):

Πρὸς

τὴν Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικὴν Συνέλευσιν.

Ὁμιλῶν χθὲς ἀπὸ τοῦ βήματος ὁ πληρεξούσιος Λέσβου κ. Παπανδρέου περὶ τῶν αἰτίων τῆς σχετικῆς ἐπιδραδύνσεως τῆς συντακτικῆς ἐργασίας ἀνέφερεν ὡς ἓν «τῶν μειονεκτημάτων τὰ ὁποῖα παρουσιάζει ἡ Συνέλευσις κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων της τὸ μειλίχιον ὕφος τοῦ Προεδρείου, συνήθως ἀκαταλλήλων διὰ νὰ κατευνάσῃ τὴν ἀκάθεκτον ὁρμὴν πολλῶν συνεδρων».

Μὴ ἐπιθυμῶν οὐδὲ κατ' ἰδέαν νὰ θεωρηθῶ ὡς ἀποτελῶν καὶ ἐπ' ἐλάχιστον πρόσκομμα εἰς τὴν ἀρτιωτέραν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου τῆς Συνελεύσεως λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω τὴν ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος δι' οὗ ἐτιμήθην παρ' αὐτῆς παραίτησίν μου.

Ἐκφράζω δὲ πρὸς τὴν Συνέλευσιν τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὴν ἄκραν ἐμπιστοσύνην δι' ἧς μὲ περιέβαλε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἀσκήσεως τῶν προεδρικῶν μου καθηκόντων.

Μετὰ πάσης τιμῆς

Κ. Δ. Ρακτιβάν

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Νομίζω, κύριοι συνάδελφοι, ὅτι ὁ λόγος τὸν ὁποῖον ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως προέβαλεν ἀποτελεῖ βεβαίως δεῖγμα εὐθιξίας δι' αὐτὸ τοῦτο, ἀλλὰ δὲν εἶνε αἰτία δικαιολογοῦσα τὴν ἐκουσίαν ἀπομάκρυνσίν του.

Τὸ ὅτι εἷς ἐκ τῶν κ. πληρεξουσίων ἀγορεύων ἐχαρακτήρισε τὸ ὕφος τοῦ κ. Προέδρου, του Προεδρείου μάλιστα, ὡς μειλίχιον καὶ ὡς οὐχὶ κατάλληλον διὰ νὰ διευθύνῃ τὰς ἐργασίας τοῦ Σώματος, τὸ ὁποῖον ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του διεξάγει ὀλιγώτερον ὁμαλῶς τὰς ἐργασίας του παρὰ τὰ Σώματα τῶν ἁπλῶν Βουλῶν, δὲν νομίζω ὅτι ἀποτελεῖ, ἔστω καὶ πόρρωθεν, μομφὴν τοῦ κ. πληρεξουσίου κατὰ τοῦ Προεδρείου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει οὐδαμῶς ἐξεδηλώθη δυσπιστία τις ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον, καὶ διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι θὰ εἶνε σύμφωνος καὶ ἡ Συνέλευσις νὰ παρακαλέσωμεν τὸν κ. Ἀντιπρόεδρον νὰ διαδιδάσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως πρὸς τὸν Πρόεδρον καὶ τὴν παράκλησιν νὰ μὴ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν παραίτησίν του.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Μάλιστα, μάλιστα.

Α. Παπαναστασίου. Συμφωνῶ ἀπολύτως εἰς ὅσα εἶπεν ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως. Ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἀντελήφθην κἂν τὴν φράσιν τοῦ ἀξιοτίμου ἐκ Λέσβου πληρεξουσίου, περὶ τῆς ὁποίας ποιεῖται εἰς τὴν ἐπιστολήν του μνείαν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὅπως ὀρθότατα παρετήρησεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὄχι μόνον ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως ἀλλ' οὔτε καὶ ἐκ μέρους αὐτοῦ τοῦ πληρεξουσίου ἐκ Λέσβου διὰ τῆς ἐν λόγῳ φράσεώς του δὲν ἐξεδηλώθη οὐδὲ ἡ ἐλαχίστη δυσπιστία, τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον ἡ μειλιχιότης δὲν εἶνε ἐλάττωμα δι' ἕνα Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως. Ὅ,τι πράγματι ἀποτελεῖ προτέρημα κατ' ἐξοχὴν εἶνε ἡ ἀκεραιότης, ἡ ἀμεροληψία, καὶ ἡ ἐντεταμένη προσοχὴ μετὰ τῆς ὁποίας ὁ Πρόεδρος διευθύνει τὰς συνεδριάσεις, καὶ τὰ προτερήματα ταῦτα δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀμφισβητήσῃ κανεὶς ἀπὸ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως. Εἶμαι λοιπὸν σύμφωνος, ὅπως διαβιβάσητε πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως τὴν ἀπεριόριστον πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην τοῦ Σώματος.

Γ. Καφαντάρης. Καὶ ἐγὼ νομίζω ὅτι οὐδεὶς λόγος συντρέχει ὅπως ὁ κ. Πρόεδρος ἐπιμείνῃ εἰς τὴν παραίτησιν αὐτοῦ. Ὁ προβαλλόμενος ὡς τοιοῦτος, ὀρθῶς εἶπεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ἀποτελεῖ μίαν ἔνδειξιν εὐθιξίας καὶ μόνον, διότι οὐδεμία δυσπιστία ἐξεδηλώθη ἐκ μέρους τῆς

Συνελεύσεως ἢ τινος τῶν συντεταγμένων ἐν αὐτῇ κομμάτων. Ὁ κ. πληρεξούσιος ἐκ Λέσβου ὁμιλῶν καὶ ἀναζητῶν τὰ αἴτια διὰ τὰ ὁποῖα ἡ Συνέλευσις δὲν προβαίνει γοργῶς εἰς τὸ ἔργον της ἀνέφερε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ ὕφος ἀποβλέπων εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Συνελεύσεως καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῶν καθηκόντων του.

Τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ ἔκφρασιν δυσπιστίας τῆς Συνελεύσεως, ἡ ὁποία περιβάλλει τὸν κ. Πρόεδρον διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῆς. Καὶ θὰ παρακαλέσω ὑμᾶς νὰ διαβιβάσητε τὴν παράκλησιν καὶ ἡμῶν ὅπως ἐξακολουθήσῃ ἐκτελῶν τὰ καθήκοντά του.

Κ. Ἀλαβάνος (Πρόεδρος). Τὸ Προεδρεῖον δὲν θὰ λείψῃ νὰ διαβιβάσῃ τὴν γενικῶς ἐκδηλωθεῖσαν ἐμπιστοσύνην τῆς Συνελεύσεως εἰς τὸν κ. Πρόεδρον.

Ὁ κ. ***Γ. Παπανδρέου*** πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι κατόπιν τῆς ἀποφάσεως τῆς Κυβερνήσεως νὰ προηγηθῇ ἡ συζήτησις τοῦ ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει ἀναγεγραμμένου πρώτου ψηφίσματος περὶ συστάσεως Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν» δὲν ὑπολείπεται πρὸς συζήτησιν ἐπὶ τοῦ συντάγματος παρὰ μία καὶ ἡμίσεια ὥρα, ἀφοῦ μέχρι τῆς 8 μ.μ. θὰ διαρκέσῃ αὕτη ὡς ἀναγράφεται εἰς τὰ πρακτικά. Φρονεῖ ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου παρελκύονται αἱ ἐπὶ τοῦ συντάγματος συζητήσεις παρὰ τὰ κατ' ἐπανάληψιν ἐπαγγελθέντα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, καταρρίπτεται δὲ διὰ τῶν παρελκύσεων τούτων καὶ τὸ κῦρος τῆς Συνελεύσεως παρὰ τῇ κοινῇ γνώμῃ. Κακίζει τὴν κατάστασιν ταύτην καὶ προτείνει ὅπως ἡ Συνέλευσις εἰσέλθῃ ἀμέσως εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ 1ου ἄρθρου περὶ θρησκείας καὶ νὰ λήξῃ ταύτην τὴν ἑσπέραν ἡ ἐπ' αὐτοῦ συζήτησις, ἐπανερχομένων τῶν κ. πληρεξουσίων καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον εἰς συνεδρίασιν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν, ἐφόσον πρόκειται περὶ ἐπειγούσης φύσεως νομοσχεδίων, αὕτη νὰ γίνῃ ἀμέσως μετὰ τὴν ψήφισιν τοῦ κεφαλαίου περὶ θρησκείας.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι οὐδεμίαν ἔχει ἀντίρρησιν πρὸς τοῦτο, ἀφοῦ θὰ συνεχισθῇ ἡ συνεδρίασις καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον.

Ὁ κ. ***Π. Καρασεβδᾶς***, διαμαρτυρόμενος διὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς προτάσεως τοῦ ἐκ Λέσβου πληρεξουσίου, λέγει ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τρομοκρατῆται ἡ Συνέλευσις ἐν τῷ ἔργῳ αὐτῆς, διότι ὑπάρχουν διάφοροι κύριοι ἐννοοῦντες κατὰ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν τρόπον νὰ κατασυκοφαντῶσι τὸ ἔργον τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργός) παρατηρεῖ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τρομοκρατήσεως ἀλλὰ περὶ μιᾶς προτάσεως τὴν ὁποίαν ὁ κ. πληρεξούσιος δύναται νὰ ἀντικρούσῃ συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμὸν καὶ νὰ ἀποφανθῇ εἶτα ἡ Συνέλευσις.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** δέχεται νὰ εἰσέλθῃ ἀμέσως ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ συντάγματος ἀλλ' ἀποκρούει τὴν πρότασιν ὅπως λήξῃ ταύτην τὴν ἑσπέραν ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ 1ου ἄρθρου, διότι οὐδεὶς φόβος ὑπάρχει νὰ κατασυκοφαντηθῇ ἢ νὰ καταπέσῃ τὸ κῦρος τῆς Συνελεύσεως ἢ τῆς Δημοκρατίας, ἐὰν παραταθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ ἑνὸς ἄρθρου ὥραν μίαν. Οὐδὲ εἶνε ἄξιον μιᾶς Συνελεύσεως νὰ καταληφθῇ ὑπὸ πανικοῦ λόγῳ ἀδεσπότων διαδόσεων καὶ φημῶν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** παρατηρεῖ ὅτι δὲν εἶνέ τις πανικόβλητος ποιούμενος μίαν σύστασιν περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ Κανονισμοῦ ἀλλ' οὔτε ἀποτελεῖ ἡρωϊσμὸν ἡ παράτασις μιᾶς συζητήσεως ἐπ' ἄπειρον. Ὁ κ. Παπανδρέου ἐζήτησε νὰ παρακαμφθῇ ἡ ψήφισις τοῦ νομοσχεδίου «περὶ Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν» καὶ νὰ συζητηθῇ τὸ σύνταγμα. Παρομοία σύστασις δὲν δεικνύει ὅτι ὁ προτείνων εἶνε πανικόβλητος.

Ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται μετὰ τοῦτο εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Συντακτικῆς καὶ Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Πρόεδρος. Συνέχισις τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 1ου τοῦ συντάγματος περὶ Θρησκείας.

Γ. Καφαντάρης. Εἰς τὴν Συνέλευσιν ἐξεδηλώθη ὁμοφωνία κατ' οὐσίαν καὶ διαφοραὶ ὡς πρὸς τὴν λεκτικὴν διατύπωσιν τῶν συνταγματικῶν περὶ θρησκείας διατάξεων, ὁμοφωνία ἐξηγουμένη ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι πάντες ἐμφορούμεθα ἐκ πνεύματος ἀπολύτου ἀνεξιθρησκίας καὶ τοῦ πόθου νὰ ἐξασφαλίσωμεν σταθερὰν ἁρμονίαν μεταξὺ Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας. Δὲν θέλομεν νὰ παρίδωμεν τὴν σημασίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας προσέφερεν εἰς τὸ Ἔθνος, δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ μειώσωμεν καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ Κράτους καὶ τῶν νομίμων του ἐξουσιῶν. Διὰ τοῦτο ἡ ἁρμονικὴ συμβίωσις Ἐκκλησίας καὶ Κράτους δὲν εἶνε μόνον ἐθνικὴ παράδοσις, ἀλλὰ καὶ τὸ μόνον προσφορώτερον μέσον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν σκοπῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπροτάθησαν καὶ λύσεις ριζοσπαστικώτεραι. Θὰ ὁμιλήσω περὶ αὐτῶν. Θὰ ἐκθέσω ὅμως πρὸ τούτου τὴν γνώμην μου ἐπὶ ἄλλων δευτερευόντων σημείων. Ἰδοὺ πῶς ἐγὼ νομίζω ὅτι δυνάμεθα νὰ διασκευάσωμεν τὰς περὶ θρησκείας διατάξεις, χωρὶς νὰ δώσωμεν λαβὴν εἰς παρεξηγήσεις καὶ χωρὶς νὰ ἀλλοιώσωμεν τὸ ἐλεύθερον πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ χαρακτηρίζῃ τὴν Δημοκρατίαν μας. Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ἀνενδοιάστως ὅλας τὰς τροποποιήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναπτύσσουν ἀρχὰς ἐμπεριεχομένας εἰς τὰς κειμένας διατάξεις. Ἀναπτύσσει κατόπιν ὁ κ. **Καφαντάρης** ὅτι δέχεται νὰ τεθῇ κατ' ἀπομίμησιν τῶν μεταπολεμικῶν συνταγμάτων τῶν νέων Δημοκρατιῶν διάταξις καθιεροῦσα κατὰ τρόπον πανηγυρικὸν τὴν ἀρχὴν τῆς διακηρύξεως τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως. Ἐπίσης τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ὅρου «γνωστὴ» θρησκεία, μὲ τὴν φράσιν «πᾶσα θρησκεία τελεῖ ἀπολύτως τὰ τῆς λατρείας της καὶ ἐφόσον δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη». Δηλοῖ ὅτι ἡ Συνέλευσις δύναται νὰ δεχθῇ τὸν ὅρον «ἐπικρατοῦσα θρησκεία» ἢ «θρησκεία ἐπίσημος», διότι εἶνε ἐντελῶς ταυτόσημοι, ἀλλὰ προτιμᾷ ἁπλῶς τὸν ὅρον «ἐπίσημος» ὡς ὀλιγώτερον κακόηχον. Εἰς τὸ ζήτημα τοῦ προσηλυτισμοῦ θεωρεῖ ὅτι ναὶ μὲν δὲν πρέπει νὰ ἀπαλειφθῇ ἡ διάταξις, ἀλλὰ νὰ γενικευθῇ, προστατευομένων ἐξ ἴσου κατὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ ὅλων τῶν θρησκευτικῶν δογμάτων. Ὁ θρησκευτικὸς προσηλυτισμὸς δὲν ἀσκεῖται πάντοτε διὰ τῆς διδασκαλίας οὔτε διὰ βιαίου ἐξαναγκασμοῦ, ἀλλὰ θέτει εἰς ἐνέργειαν καὶ πλεῖστα ἄλλα μέσα παγιδεύσεως τῶν συνειδήσεων, καθ' ὧν δικαιοῦται ν' ἀμυνθῇ τὸ Κράτος τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ὁ θρησκευτικὸς προσηλυτισμὸς εἶνε πολλάκις πρόσχημα καλύπτων πολιτικοὺς σκοπούς. Ἡ ρύθμισις τῶν σχέσεων Κράτους καὶ Ἐκκλησίας δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ διὰ πολὺν ἀκόμη χρόνον διὰ τοῦ συστήματος τοῦ πλήρους χωρισμοῦ. Ὁ χωρισμὸς θὰ περιῆγε τὴν Ἐκκλησίαν εἰς κρίσιν, καὶ οἱ ἔχοντες ὡς ἀποστολὴν νὰ μεριμνοῦν περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς σήμερον δὲν δύνανται νὰ ἀδιαφορήσουν περὶ τῆς τύχης θεσμοῦ ἀρρήκτως συνδεομένου πρὸς τὴν ἠθικὴν ὑπόστασιν καὶ συνοχὴν τῆς κοινωνίας. Ἐξεταστέον εἶνε ποῖος πρέπει νὰ δοθῇ βαθμὸς αὐτοτελείας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Θεωρεῖ ἀπαραδέκτους τὰς προτάσεις τῆς Ἱεραρχίας, διότι ἡ παροχὴ νομοθετικῆς δυνάμεως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν θὰ ἐδημιούργει σύγχυσιν ἐξουσιῶν καὶ ἀληθῆ διοικητικὴν ἀναρχίαν εἰς τὸ Κράτος. Νομίζει ὅμως ὅτι πρέπει νὰ ἐπεκταθῇ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀποκέντρωσις καὶ νὰ ἀφεθῇ κυρίως ἐλευθέρα ἡ Ἱεραρχία νὰ ἐκλέγῃ τοὺς Ἐπισκόπους. Αἱ ἀναμίξεις κατὰ τὸ παρελθὸν εἰς τὰ προσωπικὰ ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας δὲν συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ κύρους οὔτε τῆς Πολιτείας οὔτε τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι δὲ συντελεῖ εἰς τὴν πλήρη ἀποξένωσιν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν πολι-

τικὴν πρέπει νὰ εἶνε εὐπρόσδεκτον. Θεωρεῖ ὅτι αἱ κείμεναι διατάξεις ἐπιτρέπουν τὴν υἱοθέτησιν οἱουδήποτε διοικητικοῦ συστήματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ πρέπει νὰ μείνουν ὡς ἔχουν. Αὐτὸς προτιμᾷ τὸ μικτόν, τὴν διοίκησιν δηλαδὴ ἀπὸ Συνέλευσιν τῶν Ἱεραρχῶν, χαράσσουσαν τὰς γενικὰς γραμμάς, καὶ μίαν ὀλιγομελῆ Ἐπιτροπήν, ἐπιμελουμένην τὴν ἐκτέλεσιν. Αὐτὸ ὅμως θὰ γίνῃ διὰ νόμου. Ἐπίσης ὑποστηρίζει ὅτι πρέπει νὰ διατηρηθῇ ἡ διάταξις τῶν Κανόνων μὲ τὴν ἑρμηνευτικὴν δήλωσιν ὅτι τοῦτο τελεῖ ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι δὲν ἀντιτίθενται πρὸς τὸ σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους. Θεωρεῖ τέλος ὅτι αἱ συγκαταβάσεις δὲν δύνανται νὰ φθάσουν μέχρι διατηρήσεως τῶν δύο γλωσσικῶν διατάξεων τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος καὶ ἂν ἀκόμη δεήσῃ νὰ εὑρεθῶμεν ἐνώπιον ἀντιδράσεων καὶ νὰ ἀποδυθῶμεν εἰς νέους ἀγῶνας πρὸς διαφώτισιν τοῦ Λαοῦ, διότι αἱ διατάξεις ἀντιτίθενται πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς ὑπὲρ ὧν παλαίομεν. Τί εἶνε ἡ Δημοκρατία κατὰ βάσιν, εἰμὴ ἡ ἐλευθερία τῆς σκέψεως; Καὶ πῶς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ζῶμεν ὑπὸ Δημοκρατίαν, ὅταν ἡ ἀποσκοράκισις καὶ ὁ στιγματισμὸς τῆς μητρικῆς μας γλώσσης ἀποστραγγίζῃ τὴν ἐλευθερίαν ταύτην τοῦ ζωτικωτέρου της στοιχείου; Καὶ πῶς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ζῶμεν ὑπὸ πολίτευμα λαϊκόν, ὅταν ἡ ἀπαγόρευσις τῆς μεταφράσεως τῶν Γραφῶν καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν μετάδοσιν εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις τῶν ἀκραιφνεστέρων χριστιανικῶν ἀρχῶν; Ἡ κατάργησις τῶν διατάξεων τούτων ἀποτελεῖ καθῆκον τιμῆς διὰ τὴν Δημοκρατίαν. (Χειροκροτήματα).

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ 10' λεπτά.

Ἐπαναληφθείσης ὥρᾳ 7 καὶ 35' τῆς συνεδριάσεως, ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** συνεχίζων τὴν ἀγόρευσιν αὐτοῦ διατυποῖ ἐν τέλει ὡς ἑξῆς τὸ 1ον ἄρθρον τοῦ συντάγματος:

Ἄρθρον 1ον

«Ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως εἶνε ἀπαραβίαστος. Πᾶσα θρησκεία τελεῖ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς ἐλευθέρως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἐφόσον δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη. Ὁ προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται.

»Ἐπίσημος θρησκεία τοῦ Κράτους εἶνε ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἥτις κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως ὡς ἐκεῖναι τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις. Εἶνε δὲ αὐτοκέφαλος ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων.

»Οἱ λειτουργοὶ ὅλων τῶν ἀνεγνωρισμένων θρησκειῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἐπιτήρησιν εἰς ἣν καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας».

Προτείνει δὲ νὰ προστεθῶσιν ὡς ἑρμηνευτικαὶ δηλώσεις τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἐν τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ ἀναγραφομένη ἀπαγόρευσις τοῦ προσηλυτισμοῦ ἐγένετο ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἀπαγορεύεται ὁ προσηλυτισμὸς ὁ ἀσκούμενος δι' ἀθεμίτων μέσων.

»Αἱ ἐκκλησιαστικαὶ περιφέρειαι τῶν νέων χωρῶν ἐξακολουθοῦν ὑπαγόμεναι εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἐφόσον διὰ νόμου δὲν ἤθελον ρυθμισθῇ ἄλλως τὰ τῆς διοικήσεως αὐτῶν».

Ὁ κ. ***Γ. Σίδερις*** (ὥρᾳ 7 καὶ 45' μ.μ.) κρίνει ἐπιδεδλημένην τὴν διὰ σαφοῦς διατάξεως καθιέρωσιν τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως προτιμῶν τὴν ἀναγραφήν της εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ Δημοσίου Δικαίου τῶν Ἑλλήνων. Ὡς πρὸς τὸν προσηλυτισμὸν συμφωνεῖ μετὰ τοῦ κ. Καφαντάρη, ζητήσαντος νὰ ἀπαγορευθῇ ὁ δι' ἀθεμίτων μέσων προσηλυτισμὸς οὐχὶ μόνον κατὰ τῆς κρατούσης ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἄλλων θρησκειῶν. Εἰσερχόμενος εἶτα εἰς τὸ ζήτημα τοῦ καθορισμοῦ τῆς θέσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑποστηρίζει ὅτι ὄχι μόνον ἐκ λόγων ἱστορικῶν ὑποχρεώσεων πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐκ τῆς ἀπὸ αἰῶνος σταθερᾶς ἀντιγραφῆς τῆς διατάξεως εἰς τὰ ἀπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 συντάγματα, ἢ πρὸς ἀποφυγὴν καταδήμαγωγήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἀλλὰ κυρίως διὰ τὰ καλῶς ἐννοούμενα συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας, ἅτινα καὶ ἐκτίθησι, πρέπει νὰ τεθῇ συνταγματικὴ διάταξις περὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐξετάζων εἶτα γενικῶς τὰ συστήματα σχέσεων Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας δηλοῖ ὅτι ἡ θέσις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶνε ἤδη καθωρισμένη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Βυζαντίου, ὅπως καὶ σήμερον, οὐχὶ συνάλληλος ἢ παράλληλος πρὸς τὸ Κράτος, ἀλλὰ θέσις ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ὑπ' αὐτό, ὡς ἄλλως τε ἀποδεικνύει τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ὑπάρχει Concordatum, ἀλλ' ἀντιθέτως πάντοτε ἡ συντακτικὴ ἐξουσία ἐρρύθμισε τὰ κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως αὐτῆς κρίνει ὅτι ἀφ' ἑνὸς μὲν πρέπει νὰ ὁρισθῇ ὅτι δύο Σώματα πρέπει νὰ διοικοῦν τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁλότης τῶν Ἱεραρχῶν, ἐφάπαξ ἢ

δὶς κατ' ἔτος συνερχομένων καὶ ἀσχολουμένων εἰς γενικώτερα ζητήματα, καὶ Ἐπιτροπὴ ἐκ τούτων, ἀσκοῦσα τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, ἀφ' ἑτέρου δ' ὅτι πρέπει νὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν Νομοθετικὴν Ἐξουσίαν ὁ καθορισμὸς τῆς ἀριθμοδιότητος τῶν Σωμάτων τούτων. Θὰ ἤρκειτο μάλιστα καὶ εἰς ἁπλῆν ἑρμηνευτικὴν δήλωσιν, ὅτι ἔννοια τῆς φράσεως περὶ Ἱερᾶς Συνόδου εἶνε ὅτι δύνανται διὰ νόμου νὰ ὁρισθοῦν καὶ δύο Σώματα, τῆς ἀριθμοδιότητος τῶν καθοριζομένης ἐπίσης ὑπὸ τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας.

Ὁ κ. **Πρωθυπουργὸς** δηλοῖ ὅτι ἀποδέχεται τοιαύτην δήλωσιν, πρὸς ἣν ἀντίληψιν ἐρωτωμένη, τάσσεται σύσσωμος ἡ Συνέλευσις.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερις** ἐξακολουθῶν ἀντικρούει τοὺς γενομένους παραλληλισμοὺς πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὴν Τουρκίαν καὶ Κύπρον καὶ εὑρίσκει ὅτι μόνον πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, ἔχουσαν ἐπίσημον θρησκείαν τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὰ ὁμόδοξα Κράτη Σερβίαν καὶ Ρουμανίαν δύνανται νὰ γίνουν παραλληλισμοί, πρὸς τὰ τελευταῖα δὲ καὶ διὰ λόγους ἐθνικούς, οὓς ἀναπτύσσει, ὁμιλῶν περὶ τῆς ἐργασίας τῶν Κρατῶν τούτων πρὸς κίνησιν πανορθόδοξον, ἐφ' ἧς ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως. Διαφωνῶν πρὸς τοὺς διαγράφοντας τοὺς Κανόνας ὑποστηρίζει ὅτι ἡ λέξις πρέπει νὰ μείνῃ, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ γίνῃ ἐπίσημος ἑρμηνεία ὅτι μόνον οἱ περὶ τὰ δόγματα Κανόνες ἔχουν συντακτικὴν ἰσχύν, πάντων τῶν ἄλλων ὑποκειμένων εἰς νομοθετικὴν μεταρρύθμισιν, καὶ συμφωνεῖ πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν ὅτι καὶ ἡ κρίσις περὶ τοῦ χαρακτῆρος Κανόνος τινὸς ὡς πνευματικοῦ ἢ κοσμικοῦ πρέπει νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν Νομοθετικὴν Ἐξουσίαν. Ἀναφέρων κατόπιν τὰς γενικὰς γραμμὰς τῆς Διοικήσεως τῶν Ἐκκλησιῶν Σερβίας καὶ Ρουμανίας, ἔνθα κρατεῖ μικτὸν σύστημα διοικήσεως δι' Ἱεραρχίας καὶ Ἀρχιερατικῆς Ἐπιτροπῆς, συμπράξει καὶ λαϊκῶν παραγόντων, καὶ ὑποδεικνύων τὴν δυσαναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἐπισκόπων τῆς μὲν Γιουγκοσλαβίας ἀριθμούσης περὶ τοὺς εἴκοσι, τῆς δὲ Ρουμανίας ὀλίγους ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀριθμούσης ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα εἰς τὸ παλαιὸν Κράτος καὶ ὑπὲρ τοὺς τεσσαράκοντα καὶ πλέον εἰς τὰς Νέας Χώρας φρονεῖ ὅτι εἶνε ἐπιβεβλημένη ἡ ταχεῖα θέσπισις τοῦ διφυοῦς διοικητικοῦ συστήματος πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπικρίνων δὲ τὸν σημερινὸν τρόπον τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας ὑποστηρίζει τὴν ἀποδοχὴν ψηφίσματος περὶ καταργήσεως τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἐπαναφορὰν τοῦ παλαιοῦ καθεστῶτος.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) ποιεῖται ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ τὴν ἑξῆς ἑρμηνευτικὴν δήλωσιν: «Τὸ κείμενον τοῦ Συντάγματος δὲν ἐμποδίζει ἐν τῷ μέλλοντι ἵνα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος διοικηθῇ καθ' ὃν τρόπον καὶ πρὶν διφκεῖτο».

Εἰς ἑτέραν παρατήρησιν τοῦ κ. **Π. Μαζαράκη** καὶ τοῦ κ. **Γ. Σίδερι** περὶ τῆς θέσεως τῶν ἀρχιερέων τῶν Νέων Χωρῶν τῶν ὑπαγομένων ἀκόμη εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὁ Πρωθυπουργὸς **Α. Μιχαλακόπουλος** ποιεῖται τὴν δήλωσιν ὅτι: «τίποτε δὲν κωλύει ὅπως ἐπαναφέρωμεν τὸ καθεστὼς τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε μέχρι τοῦ ἐπαναστατικοῦ Διατάγματος. Δὲν ἀποκλείεται ποσῶς νὰ θεωρῆται ὡς Σύνοδος Ἀρχιερέων καὶ τὸ σύνολον τῶν Ἀρχιερέων, αὐτὴ δὲ νὰ ἔχῃ μίαν οἱονεὶ Ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπήν, ἡ ὁποία νὰ διοικῇ τὴν Ἐκκλησίαν».

Ὁ κ. **Γ. Σίδερις** προτείνει ἐν τέλει συνεχίζων τὴν ἀγόρευσίν του τὴν πρόκλησιν τῆς γνώμης τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τῆς Ἱεραρχίας, τῶν ὀργανώσεων τοῦ κατωτέρου Κλήρου περὶ τοῦ καλυτέρου τρόπου διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων μελῶν τῆς λαϊκῆς ἀντιπροσωπείας τελικὴν ῥύθμισιν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Κύριοι συνάδελφοι, ἐνόμιζον ὅτι δὲν θὰ ἐπαρουσιάζετο ποσῶς ἀνάγκη νὰ λάβω τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος τὸ ὁποῖον περιέχει δύο παλαιότερα ἄρθρα καὶ ἀπεδείχθη τελείως ἀθῶον καὶ ἄκακον πλήν, ὁμολογῶ, τοῦ τελευταίου μέρους, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ τῷ 1911 εἶχον ἐκφράσει ἀντίθετον γνώμην.

Ἂν τὸ αἴσθημα τὸ θρησκευτικὸν ἐν γένει εἰς ὅλους τοὺς Λαοὺς καὶ εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας δὲν ἦτο ἀπὸ τὰ πλέον ἰσχυρὰ καὶ δὲν καθίστα τοὺς Λαοὺς κατ' ἐξοχὴν εὐερεθίστους, ἂν εἰδικώτερον ὁ ἰδικός μας Λαὸς δὲν ἦτο εὐαίσθητος περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους Λαοὺς καὶ ἂν περιπλέον δὲν διενύομεν θλιβερὰν περίοδον μετὰ τὰς περιπετείας τοῦ ὅλου Γένους ἡμῶν, ἂν ταῦτα δὲν συνέτρεχον, δὲν θὰ εἶχον κανένα δισταγμὸν νὰ σᾶς εἴπω, κύριοι, ὅτι ὁλόκληρον τὸ ἄρθρον εἶνε περιττόν. Ἀλλὰ δὲν νομοθετοῦμεν φιλοσοφοῦντες· λαμβάνομεν ὑπ' ὄψιν τὰς περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας ζῶμεν. Ὅτι ὅλοι οἱ Λαοὶ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὰς περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας διατελοῦν ἔχει ἀποδείξει ἡ ἱστορία τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Κράτους εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ τὸ ἔχει δείξει ἀκριβῶς ὁ πολιτικός — τὸν ὁποῖον ἐμνημόνευσε χθὲς εἷς τῶν ἀξιοτίμων συναδέλφων —, ὁ Μπριάν, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν εἷς ἀπὸ τοὺς πρωταγωνιστὰς

τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Κράτους καὶ τῆς καταργήσεως πάσης σχέσεως τοῦ Κράτους τοῦ Γαλλικοῦ πρὸς τὸ Βατικανὸν καὶ ὅστις δὲν ἐδίστασεν ἐν τούτοις, ὅτε ἀνεκτήθη ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ Λωρραίνη, νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῆς ἐκ νέου ἱδρύσεως Πρεσβείας Γαλλικῆς παρὰ τῷ Βατικανῷ. Διότι εἶδεν ὅτι ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ Λωρραίνη θὰ ἦσαν περισσότερον προσηλωμέναι πρὸς τὴν μητέρα Πατρίδα, τὴν ὁποίαν ἐπανεύρισκον μετὰ τόσα ἔτη, καὶ ὅτε ἔβλεπον ὅτι ἡ μήτηρ Πατρὶς δὲν διέκειτο ἐχθρικῶς, ὡς ὑπετίθετο μέχρι τινός, πρὸς τὸ Βατικανόν. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι ὅλαι αἱ φιλοσοφικαὶ θεωρίαι καὶ ἀρχαὶ προσαρμόζονται ἑκάστοτε πρὸς τὴν κατάστασιν τὴν ὑπάρχουσαν παρά τινι Λαῷ. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἡ ὅλη κατάστασις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους σήμερον εἶνε τοιαύτη, ὥστε πρέπει μετὰ προσοχῆς νὰ προέλθωμεν εἰς τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ ἄρθρου τούτου.

Τὸ ἄρθρον, ὅπως εἶνε γνωστόν, ἰσχύει ἀπὸ ἐτῶν καὶ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἰσότητος τῶν γνωστῶν θρησκειῶν, προσθέτον μάλιστα, καὶ εἰς τὸ κείμενον τοῦ 1844 καὶ εἰς τὸ τοῦ 1864 καὶ εἰς τὸ τοῦ 1911, «ὅτι πᾶσα ***γνωστὴ*** θρησκεία τελεῖ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς ἀκωλύτως».

Διὰ νὰ ἴδωμεν διὰ τίνα λόγον ἐτέθη τὸ ἄρθρον αὐτὸ εἰς τὸ σύνταγμα τὸ ἰδικόν μας, καὶ εἰς ἄλλα τινὰ συντάγματα, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ὀλίγον τὴν Ἱστορίαν. Ἡ Ἱστορία λέγει, ὡς γνωρίζετε, ὅτι ἔγιναν πολλοὶ θρησκευτικοὶ ἀγῶνες, πόλεμοι ἐμφύλιοι καὶ μή, εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν Κράτη τινὰ εἶχον μίαν ἐπίσημον θρησκείαν καὶ ἀπηγόρευον εἰς πάντας ὄχι μόνον νὰ ἔχωσιν ἄλλην θρησκείαν ἐπὶ ποινῇ, ἀλλ' ἀκόμη καὶ νὰ ἐκφράζωσιν ἀμφιβολίας περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς θρησκείας τῆς ἐπισήμου.

Βεβαίως παρῆλθον ἔκτοτε ἀρκετοὶ αἰῶνες. Ἀλλ' εἶνε γνωστὸν ποῖοι θρησκευτικοὶ πόλεμοι ἔλαβον χώραν. Ἂς ὅστις δὲν ἠσπάζετο τὴν ἐπίσημον θρησκείαν, ἡ ὁποία ἦτο ἡ Καθολικὴ τότε, κατεδικάζετο εἰς θάνατον ὡς αἱρεσιώτης. Ἡ ἀποστασία ἐτιμωρεῖτο. Εἰς ἄλλα δὲ Κράτη, ὡς εἰς τὴν Βενετίαν ἐπὶ παραδείγματι, ἐτίθετο εἰδικὸς φόρος κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν, οἱ ὁποῖοι ἔπρεπε νὰ γίνουν ἐξωμόται διὰ νὰ τὸν ἀποφύγουν. Ἂς ἀφήσω ὅτι ἐτέλουν οἱ πολῖται ἀναγκαστικῶς φόρον πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐνθυμεῖσθε τοὺς ἀγῶνας τοῦ Γλάδστωνος διὰ τὴν κατάργησιν τῶν φόρων, τοὺς ὁποίους ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν οἱ πολῖται οἱ Ἄγγλοι κατέβαλλον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἀλλὰ καὶ μέχρι τοῦ συντάγματος τοῦ 1848 ἀκόμη εἰς τὴν Ἑλβετίαν ὑπῆρχεν ἀγὼν θρησκευτικός, ὀξὺς ἀνταγωνισμὸς θρησκευτικός. Διὰ τοῦτο τὰ συντάγμα-

τα τὰ νεώτερα καὶ τὸ ἰδικόν μας ὥρισαν ὅτι ἡ τέλεσις τῶν τῆς λατρείας πάσης θρησκείας εἶνε ἐλευθέρα. Ὑπάρχει δὲ μία ἀντίφασις ἀδιαφιλονίκητος εἰς τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρου 1ου τοῦ παλαιοῦ μας συντάγματος, εἰς σημεῖον ὅπερ εἶνε τὸ αὐτὸ μὲ τὸ τῶν προηγουμένων, ὅταν λέγῃ ὅτι αἱ γνωσταὶ θρησκεῖαι εἶνε ἀνεκταὶ καὶ δεύτερον ὅτι τελοῦν τὰ τῆς λατρείας αὐτῶν ἀκωλύτως. Τὸ «ἀκωλύτως» εἶνε πρόδηλον ὅτι σημαίνει «ἐλευθέρως», ἐνῷ, ὅταν τὰ Κράτη εἶχον ἐπίσημον θρησκείαν, ἠνείχοντο, ὑπέφερον ὄχι εὐχαρίστως τὰ ἄλλα θρησκεύματα. Ἀλλὰ σήμερον ἐπεκράτησε δικαίως ἡ ἀρχή, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτοὶ οἱ Ἱεράρχαι ὑπέδειξαν καὶ ὅλαι αἱ πτέρυγες τῆς Συνελεύσεως ἀπεδέχθησαν, ὅτι δὲν εἶνε ἀνεκτὴ ἁπλῶς ἀπὸ τὸ Κράτος ἡ ξένη θρησκεία, ἀλλ' εἶνε ἐλευθέρα νὰ τελῇ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς ἐλευθέρως. Ἡ Ἐπιτροπὴ προτείνει καὶ τὴν λέξιν «γνωστή», ἀλλ' εἶμαι σύμφωνος ὅτι δὲν εἶνε ἀπαραίτητος ἡ λέξις «γνωστή». Ὅταν λέγωμεν «πᾶσα ἄλλη θρησκεία», ἐννοοῦμεν θρησκείαν ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι δὲν ἀντιβαίνουν εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ τὴν δημοσίαν τάξιν, καὶ αὐτὸ εἶνε μεῖζον ἢ τὸ «γνωστὴ θρησκεία».

Δ. Βαρελᾶς. Τί βλάπτει τὸ ἐπὶ πλέον, κ. Πρόεδρε;

Α. Μιχαλακόπουλος. Εἶνε περισσότερον τὸ νὰ προσθέσητε «ἐφόσον δὲν ἀντίκειται εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη ἢ τὴν δημοσίαν τάξιν» καὶ ὀλιγώτερον τὸ νὰ ἀφήσητε τὴν λέξιν «γνωστή». Σᾶς φέρω δὲ ἓν παράδειγμα. Τί θὰ ἐγίνετο διὰ μίαν θρησκείαν ἡ ὁποία θὰ εἶχεν ὡς ἀρχήν της τὴν πολυγαμίαν; Θὰ ἠδύνατο νὰ ἀπαγορευθῇ μὲ τὴν διατύπωσιν ἡ ὁποία ἐπροτάθη ἕως τώρα; Ἴσως μὲ τὴν ἄλλην θὰ ἤγειρε ζητήματα. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον νομίζω ὅτι περισσότερον ζωηρά, ἐὰν θέλητε, περισσότερον προστατευτική, ἐὰν ἀμφιβάλλητε, εἶνε ἡ νέα λύσις. Δὲν ἔχω καμμίαν ἀντίρρησιν νὰ τεθῇ ὅτι ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶνε ἀπολύτως σεβαστή.

Εἷς πληρεξούσιος. Ἀπαραδίαστος.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἀπαραδίαστος, μολονότι σᾶς βεβαιῶ ὅτι δὲν ἐπαρουσιάσθη καμμία ποτὲ περίστασις ἕως σήμερον ἡ ὁποία νὰ μᾶς ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον. Καὶ δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι δι' ἐμὲ ἡ διάταξις αὐτὴ θὰ ἦτο περιττή, ὄχι μόνον διότι μέχρι τοῦδε δὲν ἐπαρουσιάσθη περίστασις νὰ μᾶς δείξῃ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς διατάξεως αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ διότι περὶ παραδιάσεως τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως δὲν ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ κανεὶς λόγος. Ἡ συνείδησις, ὅπως καὶ ἡ ἰδέα, εἶνε κάτι ἄϋλον καὶ ἐκ φύσεως ἀπαραδίαστον. Ἐφόσον ἡ συνείδησις ἐκδηλοῦται διὰ πράξεως ἢ διὰ παραλείψεως,

τότε μόνον εἶνε δυνατὸν νὰ προκαλέσῃ ἀπαγόρευσιν νομικὴν καὶ τιμωρίαν, ἐμπόδιον δηλαδὴ τῆς ἐλευθερίας.

Α. Παπαναστασίου. Ὅταν λέγωμεν ἐλευθερίαν συνειδήσεως, ἐννοοῦμεν ὅτι εἶνε ἐλεύθερος κανεὶς νὰ πιστεύῃ ἢ νὰ μὴ πιστεύῃ ὅ,τι θέλει.

Α. Μιχαλακόπουλος. Μέχρι τοῦδε λοιπὸν τὰς πράξεις τῆς ἐκδηλώσεως τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως ἤθελε νὰ προστατεύσῃ δι' ἐλευθερίας τὸ σύνταγμα, μὲ ἐπιφυλάξεις τινάς, ὅσον ἀφορᾷ τὸν προσηλυτισμόν.

Διὰ νὰ τὸ εἴπω ἁπλούστερον, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ποινικὸς νόμος ὁ ὁποῖος νὰ εἴπῃ ὅτι ἐμπατεύει εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἄλλου καὶ ἀνευρίσκει ἂν ἡ συνείδησίς του εἶνε τοιαύτη ἢ δὲν εἶνε τοιαύτη, διότι θὰ ἦτο νόμος ἀνεφάρμοστος καὶ ἀπραγματοποίητος. Τὸ σύνταγμα ἐννοεῖ πορρωθεν ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ νόμος ὁ ὁποῖος νὰ εἴπῃ ὅτι θὰ τιμωρήσῃ τινὰ διότι ἐξερράσθη ὅτι τὸ δόγμα τὸ Προτεσταντικόν, ἡ Ἰσραηλιτικὴ θρησκεία ἢ οἱαδήποτε ἄλλη τῷ ἀρέσκει περισσότερον ἀπὸ τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν. Δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ τοιοῦτος νόμος. Καθεὶς ἔχει τὴν ἐλευθερίαν νὰ κάμῃ ὅ τι θέλει. Ἀλλὰ δὲν ἔχω οὐδεμίαν ἀντίρρησιν διὰ τὴν ἔντονον, ἂν θέλητε, παράστασιν τοῦ πράγματος, διὰ τὴν διακόσμησιν τοῦ συντάγματος, τὸ ὁποῖον θὰ μεταφρασθῇ εἰς ξένας γλώσσας καὶ θὰ ἀναγνωσθῇ καὶ ἀπὸ ἄλλους, νὰ τεθῇ ἡ διάταξις. Ἀναμφισβητήτως θὰ κάμῃ καλυτέραν ἐντύπωσιν, ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶνε ἀπολύτως ἀπαραβίαστος. Οὐδεμία λοιπὸν ἀντίρρησις νὰ γίνῃ δεκτὸν τὸ μέρος τοῦτο. Ἐρχόμεθα τώρα εἰς τὰς ἄλλας τροποποιήσεις. «Πᾶσα ἄλλη θρησκεία τελεῖ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς ἐλευθέρως». Καὶ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπὴν συνεζητήθη ἂν χρειάζεται ἡ λέξις «γνωστή» ἢ ὄχι καὶ εἴπομεν ὅτι, ἐὰν μία νέα θρησκεία ἐπικρατήσῃ, κάπου θὰ γίνῃ γνωστή, ὥστε, εἴτε ἐξαλειφθῇ εἴτε μείνῃ ἡ λέξις, οὐδεμία βλάβη. Ἐὰν ὅμως θέσωμεν τὴν ἄλλην διάταξιν τὴν προταθεῖσαν, ὅτι ἡ ξένη θρησκεία εἶνε ἐλευθέρα ἐφόσον «δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη», τότε εἶνε προτιμότερον νὰ ἀναγραφῇ ἡ λέξις «γνωστή».

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν προσηλυτισμόν, δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν τὴν ἀπαγόρευσιν γενικῶς, διότι δὲν ἔχομεν νὰ ζημιωθῶμεν ποσῶς. Εἴπομεν ὅτι τὸ Κράτος συμπεριφέρεται ἴσα πρὸς ὅλας τὰς θρησκείας. Εἶνε λογικὸν νὰ μὴ κάμωμεν εὐθὺς ἀμέσως μίαν ἐξαίρεσιν τῆς ἰσότητος ταύτης ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλως τε ἡ Ἑλληνικὴ

Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀπεπειράθη βιαίως καὶ δολίως προσηλυτισμόν. Αἱ παραδόσεις της οὐδέποτε ὑπῆρξαν τοιαῦται. Ὁ Χριστιανισμὸς διεδόθη ἀφ' ἧς ἐνηγκαλίσθη τὸν Ἑλληνισμόν, ἀλλὰ δὲν μετῆλθε ποτέ, ἐν ταῖς Χώραις τοὐλάχιστον ὅπου τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ἠδύνατο νὰ δράσῃ, βίαια μέσα. Γνωρίζομεν ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἐπέτυχε νὰ ἐξαπλωθῇ τάχιον, ὅτε ἠσκήθησαν κατ' αὐτοῦ βίαια μέσα. Καὶ γνωρίζομεν ὅτι εἰς ἄλλας μόνον Χώρας πρὸ αἰώνων ἠθέλησαν νὰ μετέλθωσι βίαια μέσα κατὰ δοξασιῶν ἃς ὑπελάμβανον ἀντιχριστιανικάς, χωρὶς ἀναμφισβητήτως νὰ προαγάγουν τὸ αἴσθημα τὸ χριστιανικόν. Ἐνθυμηθῆτε τὰ μαρτύρια τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως. Δὲν προήγαγον αὐτὰ τὸν Χριστιανισμόν. Δὲν ἔχομεν τίποτε νὰ ζημιωθῶμεν. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἶνε ἀρκετὰ ἰσχυρά, ὥστε νὰ μὴ ἀποβλέπῃ διὰ δολίων καὶ βιαίων μέσων εἰς ἐπικράτησιν. Καὶ αὐταὶ δὲ αἱ διατάξεις τῶν ποινικῶν νόμων προνοοῦν περὶ τιμωρίας δολίου καὶ βιαίου προσηλυτισμοῦ. Ὡς γνωρίζετε, ὁμιλοῦντες περὶ ἀπαγορεύσεως προσηλυτισμοῦ ἐννοοῦμεν τὸν ἀθέμιτον, ὄχι τὸν δι' ἐξαπλώσεως τῶν ἰδεῶν· αὐτὸς εἶνε ὁ μηδέποτε ἀπαγορευθεὶς εὐγενὴς προσηλυτισμός. Δὲν λειτουργοῦν ἀρά γε ἐν Ἑλλάδι καθολικαὶ Ἐκκλησίαι, εἰς τὰς ὁποίας οἱ ἱεροκήρυκες διδάσκουσι καὶ ἐξαίρουσι τὴν ἱερότητα καὶ τὸ ὑπέροχον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Καθολικῆς; Ἐὰν ὑπελαμβάνομεν ὅτι τοῦτο εἶνε προσηλυτισμός, θ' ἀπηγορεύομεν εἰς αὐτοὺς νὰ ὁμιλοῦν. Ἀλλ' οὐδέποτε διενοήθημεν τοιοῦτόν τι.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ περὶ Κανόνων εἶνε καλύτερον νὰ μὴ θίξωμεν τὸ ἄρθρον. Δὲν μᾶς ἐμποδίζει ἄλλως, κατὰ τὰς δηλώσεις ἃς ἐξ ἀφορμῆς τῶν λόγων τοῦ κ. ἐκ Καρδίτσης συναδέλφου ἔκαμα, δὲν ἐμποδίζει ποσῶς τὸ γράμμα τοῦ συντάγματος νὰ ἀσκήσωμεν τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας κατὰ τὸν μᾶλλον βεβαίως σκόπιμον τρόπον. Ἐδηλώθη σαφῶς ὅτι δυνάμεθα διὰ νόμου νὰ ὁρίσωμεν κατὰ τίνα τρόπον θὰ διοικῆται ἡ Ἐκκλησία, θὰ εἶνε δὲ λάθος, ἐὰν δὲν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ δὲν σταθμισθῇ ἡ κοινὴ γνώμη τῶν ἐκπροσωπούντων τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὴν ρύθμισιν ταύτην. Ἐπίσης διεσαφηνίσθη ὅτι λέγοντες Κανόνας ἐννοοῦμεν τοὺς πνευματικούς, τοὺς καθαρῶς ἐκκλησιαστικοὺς καὶ δὲν ἐννοοῦμεν ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἦσαν κοσμικοὶ ἔκτοτε ἢ μετεῖχον κοσμικῆς δυνάμεως. Καὶ ὑποθέτω ὅτι ὅσα διὰ τῶν δηλώσεών μου εἶπον ἐκπροσωποῦσι τὴν συγκατάθεσιν τῆς Συνελεύσεως.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Μάλιστα.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Ὅπως ὁ κριτὴς περὶ τοῦ ἂν ὁ Κανὼν εἶνε κοσμικὸς ἢ δογματικὸς θὰ εἶνε τὸ κυριαρχον

τὸ βουλευτικὸν Σῶμα, ἡ Βουλή, ἡ Πολιτεία δηλαδὴ διὰ τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας, οὕτω πως καὶ τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας δύνανται νὰ ρυθμισθῶσιν ἐπὶ τὸ σκοπιμώτερον καὶ αἱ πρόοδοι, αἱ ὁποῖαι εἶνε ἀπαραίτητοι, δύνανται νὰ ἐπέλθωσιν. Ἄλλως τε, κύριοι, καὶ αἱ διατάξεις αἱ ἐκκλησιαστικαί, αἱ δογματικαί, αἱ κοινωνικαί, καὶ αὐταὶ ὑφίστανται πάντοτε τὴν ἐπιροπὴν τῆς ἐξελίξεως τῆς κοινωνίας, διότι καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶνε κοινωνικὸν φαινόμενον. Ἤκουσα ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ σύγχρονος κοινωνία ἄνευ θρησκείας. Λυτὸ εἶνε ἀκριβὲς ἴσως κατὰ τὰ 999 τοῖς χιλίοις. Ὑπάρχουν ἐν τούτοις καὶ λαοὶ οἱ ὁποῖοι δὲν ὑστεροῦν εἰς πρόοδον καὶ πολιτισμόν, καὶ ὅμως δὲν ἔχουσι θρησκείαν, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἔχομεν. Πιστεύεται ὅτι ἡ Ἰαπωνία δὲν ἔχει θρησκείαν. Τὸ πρᾶγμα μοὶ ἔλαμε κατάπληξιν, ὅταν τὸ πρῶτον τὸ ἤκουσα, καὶ ἐμερίμνησα νὰ τὸ ἐξακριβώσω ἀπὸ διαφόρους Ἰάπωνας. Ὑπάρχουσιν ἐκεῖ ὀλίγοι Βουδδισταὶ καὶ ὀλίγοι Χριστιανοί, τὸ πλεῖστον ὅμως πιστεύει μόνον εἰς τὸν σεβασμὸν πρὸς τοὺς προγόνους. Δὲν ἔχει θρησκείαν ὑφ' ἣν ἔννοιαν ἡμεῖς καὶ ὅλη ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Ἀμερικὴ καὶ τὰ ἄλλα Κράτη ἀντιλαμβανόμεθα τὴν θρησκείαν, ὡς ἀφοσίωσιν καὶ ὡς πίστιν εἰς ὑπερκόσμια ἰδεώδη, τὰ ὁποῖα πιστεύομεν χωρὶς νὰ συζητῶμεν, διότι ἀφ' ἧς ἀρχίσῃ ἡ συζήτησις περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἰδεωδῶν τούτων ἐκλείπει ἡ πίστις καὶ ἡ θρησκεία. Κατὰ τοῦτο διαφέρει ἡ θρησκεία ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν. Εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἐπιτρέπεται ἡ συζήτησις, τὰ δὲ θρησκευτικὰ δόγματα τὰ πιστεύομεν καὶ τὰ ἀποδεχόμεθα, διότι θεωροῦνται ὡς ἄνωθεν ἐρχόμενα· εἶνε ἡ ἠθικὴ πίστις, περὶ τῆς ὁποίας δὲν ὑπάρχει καμμία συζήτησις. Ἀλλὰ κάθε κοινωνία, ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς της, ἐπηρεάζει καὶ τὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας ἐφόσον δὲν εἶνε θεμελιώδη, ὑφίστανται καὶ αὐτὰ τοῦ χρόνου τὴν ἐπιρροήν. Τί ἄλλο ἀποδεικνύουν αἱ ἐπανειλημμέναι Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι καὶ αἱ μεταρρυθμίσεις τῶν Κανόνων; Καὶ μήπως τοῦτο μόνον; Ὅπως εἰς τὸ Βυζάντιον νόμοι δι' ἀχρησίας κατηργοῦντο, ἔχομεν καὶ ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας, οἱ ὁποῖοι δι' ἀχρησίας κατηργοῦνται. Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ταφῆς τῶν αὐτοκτονούντων περιῆλθεν εἰς ἀχρηστίαν, διότι ἡ νεωτέρα θρησκευτικὴ συνείδησις εἶνε τόσον ἰσχυρά, ὥστε κατέληξεν εἰς τὴν κατάλυσιν τοῦ Κανόνος δι' ἀχρησίας. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἰσχυριζώμεθα ὅτι τὰ δόγματα, πλὴν τῶν θεμελιωδῶν, εἶνε ἀπαραβίαστα.

Ὅπως εἶπον, κ. συνάδελφοι, τίποτε δὲν ἐμποδίζει εἰς τὸ μέλλον τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας νὰ κανονισωμεν

καθ' ὃν τρόπον ἡμεῖς κρίνομεν προσφορώτερον. Θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ εἴπω ὅτι τὸ ψήφισμα ὅπερ ὑπεβλήθη ἀπόψε, νὰ ἐπαναφέρωμεν τὸν καταστατικὸν χάρτην τὸν παλαιὸν καταργοῦντες τὸ Ἐπαναστατικὸν Διάταγμα τὸ νῦν ἰσχῦον, δὲν πρέπει νὰ συζητηθῇ οὕτως ἐσπευσμένως.

Ὁ ἀξιότιμος συνάδελφός μου ἐπὶ τῆς Παιδείας ἔχει κάμει μίαν Ἐπιτροπὴν διὰ νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον ἄλλης Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία εἶχε συσταθῇ πρὸ ἐτῶν. Θὰ ἤθελον νὰ ἀναβάλωμεν τὴν συζήτησιν τοῦ ψηφίσματος. Διατί νὰ καταρρίψωμεν αὐτὴν τὴν στιγμὴν αἰφνιδίως ὅ,τι αἰφνιδίως εἰσήγαγεν ἡ Ἐπανάστασις; Ἦτο κακὸν τὸ ὅτι εἰσήχθη αἰφνιδίως τὸ σύστημα ἐκεῖνο, ἀλλὰ θὰ ἦτο δεύτερον κακόν, ἂν αἰφνιδίως ἡμεῖς διὰ μιᾶς ψήφου καταργήσωμεν τὸ ψήφισμα ἐκεῖνο ἄνευ συζητήσεως.

Ν. Μπακόπουλος. Εἶνε σύστημα τὸ ὁποῖον ἐπὶ 100 χρόνια ἴσχυσεν.

Α. Μιχαλακόπουλος. Νομίζω ὅτι δυνάμεθα νὰ ἀναβάλωμεν τὴν συζήτησιν τοῦ ψηφίσματος αὐτοῦ. Δὲν λέγω νὰ τὸ ἀπορρίψωμεν, ἀλλὰ νὰ τὸ ἀναβάλωμεν διὰ νὰ συζητήσωμεν εὐθετώτερον.

Ν. Μπακόπουλος. Ἂν ἡ γνώμη τῆς Ἐπιτροπῆς τὴν ὁποίαν διώρισεν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας εἶνε ἀνεπιθέτως, τίποτε δὲν ἐμποδίζει δι' ἑνὸς νόμου νὰ τὸ ἀλλάξωμεν. Πρόκειται περὶ ψηφίσματος ἀπολύτως μεταβατικοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ἡμεῖς θὰ ἐπιμείνωμεν εἰς τὴν δι' ὀνομαστικῆς ψήφου ψηφοφορίαν.

Π. Καρασεβδᾶς. Ἡ γνώμη αὐτὴ δὲν εἶνε ὀρθὴ καὶ διότι πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας κακῶς τὸ καθιερώνομεν ἡμεῖς διὰ τοῦ συντάγματος. Ἡ διοίκησις ἀνήκει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ κάμωμεν τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἐξετάσωμεν ὅ,τι ἡ Ἱεραρχία προτείνει. Εἶνε ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἰδωμεν τὰς διαθέσεις τῆς Ἐκκλησίας προκειμένου περὶ διοικήσεως αὐτῆς.

Ν. Μπακόπουλος. Ἡμεῖς διαφωνοῦμεν ῥιζικῶς. Ἡμεῖς δὲν θέλομεν ἐλευθερίαν διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ νὰ τεθῇ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Πολιτείας.

Π. Καρασεβδᾶς. Εἶνε πολὺ δημοκρατικὸν αὐτὸ ποὺ θέλετε.

Α. Μιχαλακόπουλος. Κύριοι συνάδελφοι, παρετήρησα χθὲς ἢ προχθὲς εἰς τινα τῶν κ. συναδέλφων, ἀγορεύοντα καὶ ὁμιλοῦντα ὑπὲρ τῆς ἰδέας τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Κράτους, ἰδέαν τὴν ὁποίαν, ὅπως γνωρίζετε, καὶ ἀρκετὰ ἐκ τῶν προσώπων τῆς Ἱεραρχίας ποσέτειναν, παρετήρησα ὅτι δὲν ἐμποδίζει μέχρι τοῦδε τίποτε τὸ ἄρθρον τοῦ συν-

τάγματος νὰ γίνῃ ὁ χωρισμὸς διὰ νόμου. Ἐγὼ νομίζω ὄχι.

Χωρισμὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Κράτους θὰ εἰσῆγε νόμος, ὁ ὁποῖος θὰ ἔλεγε: τὸ Κράτος δὲν ἔχει νὰ προνοήσῃ διὰ μέτρων περὶ τοῦ πῶς θὰ διοικῆται ἡ Ἐκκλησία· ἀφίνει τὴν Ἐκκλησίαν νὰ συνέλθῃ εἰς Συντακτικὴν Ἐκκλησιαστικὴν Συνέλευσιν—ὅπως λέγουν, εἰς ἄλλα μέρη ὑπάρχουν καὶ Συντακτικαὶ Συνελεύσεις τῆς Ἐκκλησίας—διὰ νὰ συντάξῃ αὐτὴ τὸν καταστατικόν της χάρτην καὶ τοὺς νόμους της. Τὸ Κράτος δὲν ἔχει νὰ ἀναμιχθῇ ποσῶς εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν θὰ δώσῃ χρήματα διὰ μισθούς. Καὶ ἀρκετοὶ Ἱεράρχαι δέχονται τὸν χωρισμόν, ἀλλά, προσθέτουν οἱ ἐκπροσωποῦντες τὴν ἰδέαν αὐτήν, ζητοῦν νὰ ἀποδώσῃ τὸ Κράτος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὡς δίδει εἰς τὰς κοινότητας, εἰς τὰ ὀρφανοτροφεῖα, εἰς τὰ βρεφοκομεῖα, εἰς τὰ σωματεῖα, τὰ κτήματά της.

Ἐγὼ δὲν θέλω νὰ ἐξετάσω αὐτὴν τὴν στιγμήν, κύριοι, ποῖος εἶνε ὁ καταλληλότερος τρόπος διὰ νὰ διοικηθῇ ἡ Ἐκκλησία, διότι αὐτὴν τὴν στιγμὴν δὲν νομοθετοῦμεν· ἐξετάζομεν μήπως διὰ τοῦ συντάγματος καθιεροῦται ἐμπόδιον εἰς τὸ μέλλον διὰ τὴν ρύθμισιν τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας. Περὶ αὐτοῦ λοιπὸν εἴμεθα ὅλοι σύμφωνοι ὅτι διὰ νόμου δυνάμεθα κατὰ τὸν καταλληλότερον τρόπον νὰ ρυθμίσωμεν τὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ψήφισμα τῶν ἀξιοτίμων συναδέλφων ἐπαναλαμβάνω ὅτι θὰ ἦτο λίαν ἐσπευσμένον αὐτὴν τὴν στιγμὴν νὰ καταργήσωμεν τὸ Διάταγμα τὸ ὁποῖον ἰσχύει, διὰ νὰ ἐπαναφέρωμεν τὸ καθεστὼς τοῦ παλαιοῦ ἐκκλησιαστικοῦ νόμου.

Ἐγώ, ἂν μὲ ἐρωτήσητε, ἔχω τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ νεώτερον σύστημα δὲν εἶνε τὸ τελειότερον. Ἀλλὰ προκειμένου νὰ κάμωμεν κάτι νέον, διατί νὰ μὴ περιμείνωμεν νὰ συζητήσωμεν ἠρέμως; Ἴσως προταθῇ κανὲν σύστημα, οἷον τοῦ κ. Σίδερι, τὸ ὁποῖον νὰ εἶνε καλύτερον.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν ἔχομεν ἀντίρρησιν νὰ ἀναβληθῇ δι' ἄλλην συνεδρίασιν, θὰ παρεκάλουν ὅμως νὰ ταχθῇ μία προθεσμία εἰς τὴν Ἐπιτροπήν.

Α. Μιχαλακόπουλος. Μάλιστα.

Κ. Γόντικας. Ψηφίζομεν σήμερον τὸ ἄρθρον πρῶτον τοῦ συντάγματος. Ὁ διέπων τὴν σήμερον τὴν Ἐκκλησίαν καταστατικὸς νόμος θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ διέπῃ αὐτὴν ὡς νόμος συνταγματικός;

Α. Μιχαλακόπουλος. Δύναται νὰ δηλωθῇ ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως, ἂν συμφωνῆτε, ἡ ἐξῆς γνώμη: Τὸ Διάταγμα τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη τῇ 31 Δεκεμβρίου, ἂν δὲν ἀπατῶμαι. . . . .

Ν. Μπακόπουλος. Εἶνε ἐπαναστατικὴ ἀπόφασις.

Α. Μιχαλακόπουλος. Δὲν ἔχει νὰ κάμῃ. Δι' ἐπαναστατικῆς ἀποφάσεως ἠλλάχθη καὶ ὁ ἐκλογικὸς νόμος ἐν Πάτραις τὴν παραμονὴν τῶν ἐκλογῶν. Νομίζετε ὅτι αὐτὸ εἶνε συνταχτικὴ πρᾶξις; Ἡ Ἐπανάστασις δύναται νὰ ἐκδώσῃ καὶ συνταχτικὰς καὶ νομοθετικὰς καὶ διοικητικὰς πράξεις. Ἐγὼ νομίζω ὅτι δὲν εἶνε συνταχτικὸν τὸ Διάταγμα ἐκεῖνο, ἀλλ εἶνε νομοθετικόν. Δύναται ὅμως ἡ Συνέλευσις νὰ ἀποφανθῇ ὅτι δὲν εἶνε συνταχτικόν, ἀλλά, καὶ ἐὰν ἦτο τοιοῦτο, δύναται ἡ Συνέλευσις νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν συνταχτικὴν χροιὰν ἀπὸ τὸ Διάταγμα. Οὕτω μετατρέπεται εἰς ἁπλοῦν νόμον, ὥστε νὰ δυνάμεθα διὰ νόμου καὶ μόνον νὰ μεταβάλωμεν τὸ Διάταγμα ἐκεῖνο.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Σύμφωνοι, σύμφωνοι.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἔρχομαι, κύριοι, τώρα εἰς ἓν ἄλλο ζήτημα. . . . . .

Β. Ἀλεβιζάτος. Περὶ γλώσσης;

Α. Μιχαλακόπουλος. Περὶ αὐτοῦ ὡμίλησα ἤδη. Τῷ 1911 ἤμην ἐναντίος. Ἤμην δὲ ἐναντίος κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. Δὲν ἠθέλησα νὰ ὁμιλήσω τότε κατὰ τὴν κυρίαν συζήτησιν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπέφευγον νὰ ὁμιλῶ· ἴσως δὲν εἶχον ἀκόμη τὴν πεῖραν τοῦ λόγου, διότι εἶχον εἰσέλθει τὸ πρῶτον εἰς τὴν Βουλήν. Ἀλλ' εἶδον ὅτι οἱ ὁμιλήσαντες τότε συνάδελφοι τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐκηρύχθησαν ὡς ἀφωρισμένοι. Ἐθεώρησα λοιπὸν καθῆκόν μου νὰ μετάσχω καὶ ἐγὼ τοῦ ἀφορισμοῦ ἐκείνου καὶ νὰ εἴπω ὅτι δὲν εὕρισκον ὅτι εἶνε σοβαρὸν διὰ Συνέλευσιν νὰ συζητῇ ἂν ἡ γλῶσσα θὰ βαδίσῃ τοῦτον τὸν δρόμον ἢ ἐκεῖνον, διότι ἡ γλῶσσα θὰ βαδίσῃ τὸν δρόμον της. Τὸ γενικώτερον γλωσσικὸν ζήτημα ἔδωκεν ἀφορμὴν καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῆς μεταφράσεως τῶν Γραφῶν. Ὅπως θὰ ἐνθυμῆσθε, ἡ ἐξέγερσις ἐκείνη, ἡ τεχνικὴ ἢ φυσική, τοῦ Λαοῦ ὀλίγας ἡμέρας μετὰ πανηγυρικὰς ἐκλογὰς ἀφορμὴν ἔλαβεν ἐκ τοῦ ζητήματος τῆς γλώσσης, ἐπεκταθέντος εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν Γραφῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μετάφρασιν ταύτην, συμφωνῶ τελείως ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἄνευ ἀδείας τινός, ἰδιαίτατα δὲ τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, τῆς μᾶλλον γνωριζούσης τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕφος ὑπὸ τὰ ὁποῖα θὰ ἐπετρέπετο νὰ γίνηται μετάφρασις εἰς σύγχρονον ἰδίωμα. Νομίζω δὲ ὅτι περισσότερον συντελεστικὸν θὰ εἶνε νὰ ἔχωμεν ἕνα νόμον διέποντα τὰ τοῦ θέματος τούτου παρὰ νὰ ἔχωμεν τρεῖς γραμμὰς εἰς τὸ σύνταγμα, τὰς ὁποίας δὲν ἠξεύρω ἂν ἐπηκολούθησεν ἡ διὰ νόμου καταλλήλου ρύθμισις καὶ κύρωσις τῆς διατάξεως ἐκείνης. Ἐν τῇ ἀφθόνῳ νομοθετικῇ παραγωγῇ τῶν τελευταίων ἐτῶν ἐγὼ δὲν ἐνθυμοῦ-

μαι νὰ ἔγινε κανεὶς νόμος κυρωτικὸς τῆς διατάξεως ἐκείνης κατὰ συνέπειαν παραμένει καὶ αὐτὴ ἡ διάταξις κενή, ὅπως περίπου τὸ ἀπαραβίαστον τῆς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου ἔμενε σχεδὸν νεκρὸν μέχρι τοῦ 1911. Ἑπομένως καλύτερον νομίζω νὰ ἀφήσωμεν εἰς τὴν νομοθεσίαν τοῦτο, καὶ θὰ παρακαλέσω τὸν ἀξιότιμον συνάδελφόν μου ἐπὶ τῆς Παιδείας. νὰ παρουσιάσῃ τὸ ταχύτερον τὸ σχετικὸν σχέδιον νόμου.

Γ. Δουζίνας. Νὰ ἀναγραφῇ καὶ νὰ γίνῃ σκέψις.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ὄχι σκέψις.

Ἐγὼ παρεκάλεσα τὸν συνάδελφόν μου ἐντὸς τοῦ μηνὸς νὰ φέρῃ τὸ σχετικὸν νομοσχέδιον.

Λοιπόν, κύριοι συνάδελφοι, κατὰ τοιοῦτον τρόπον δὲν ἀφίσταμαι πολὺ τῶν σχεδίων τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦδε ὑπεβλήθησαν.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἤθελον νὰ μὴ τεθῇ θὰ ἦτο ἡ λέξις «ἐπίσημος» ἀντὶ τῆς λέξεως «ἐπικρατοῦσα».

Π. Μερλόπουλος. Βάλετε «Ἐθνική».

Α. Μιχαλακόπουλος. Ὄχι, διότι ἡ σημασία τῆς λέξεως Ἔθνος εἶνε γενικωτέρα. Δὲν ἀποκλείεται δὲ νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν ἐθνότητα τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ὁ Καθολικὸς καὶ ὁ Ἰουδαῖος ἀκόμη, διότι ἄλλο εἶνε τὸ ἐθνικὸν συναίσθημα καὶ ἄλλο τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα. Ἔχομεν δὲ παραδείγματα Ἰσραηλιτῶν οἱ ὁποῖοι ἀνήκοντες εἰς Κράτη ὅπου ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἡ Καθολικὴ ἔχουσι τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα τοῦ Κράτους ἐκείνου καὶ τἀνάπαλιν. Ὁ Ἰσραηλίτης ὁ ὁποῖος κατοικεῖ ἐν Γαλλίᾳ ἔχει τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα τοῦ Γάλλου καὶ ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ αἴσθημα τοῦ Ἄγγλου, χωρὶς ἡ θρησκεία του νὰ εἶνε ἡ ἐθνική.

Λοιπὸν νομίζω ὅτι ἡ λέξις «ἐπικρατοῦσα» δὲν ἐτέθη εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν εἰς τὰ προηγούμενα συντάγματα. Καὶ τὰ νεώτερα συντάγματα τὴν λέξιν αὐτὴν μετεχειρίσθησαν.

Διατί; Διότι ἐπίσημοι θρησκεῖαι, ὅπως σᾶς εἶπον, ὑπῆρχον παλαιότερα εἴς τινα Κράτη, ὅπου τὸ Κράτος ἔχει ὡς ἀρχηγὸν τῆς θρησκείας του τὸν ἀρχηγὸν τῶν κοσμικῶν. ὅπως ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ἦτο ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἐθεώρει προσῆκον νὰ λαμβάνῃ μέτρα ἐναντίον τῶν ἄλλων δογμάτων καὶ θρησκειῶν. Φοβοῦμαι λοιπὸν μήπως ἐὰν δεχθῶμεν τὴν διατύπωσιν αὐτήν, εἶνε δυνατόν, ἐνῷ θὰ φαινώμεθα ὅτι προοδεύομεν ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀπαραβίαστον τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως, θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἐπανεφέραμεν μίαν φράσιν ἡ ὁποία ἄλλοτε εἶχε καταδικασθῇ, ἔστω καὶ ἀδίκως, ἀφοῦ ἡμεῖς ἐννοοῦμεν τὸ «ἐπίσημος» καὶ τὸ «ἐπικρατοῦσα» ὡς ταυτόσημα. Θὰ θέσωμεν δὲ ἐν ὅροσημον μοίρᾳ καὶ τὰς ἄλλας θρησκείας

τὰς μὴ ἐπισήμους, ἀντιθέτως πρὸς ὅσα ἐπαγγελλόμεθα ὅτι τὰς θεωροῦμεν ἐξ ἴσου ἐλευθέρας πρὸς τὴν ἰδικήν μας.

Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία λέγομεν ὅτι εἶνε ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, δηλαδὴ πιστοποιοῦμεν ἓν πραγματικὸν γεγονός, τὸ ὁποῖον γνωρίζουν πάντες. Ἦτο δυνατὸν καὶ νὰ μὴ εἶχε τεθῇ ποσῶς, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει λόγος σήμερον νὰ τὸ ἀφαιρέσωμεν, ἀφοῦ ἐτέθη μὲ αὐτὴν τὴν ἔκφρασιν.

Σήμερον, ὁπότε δυστυχῶς ἡ κεφαλὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπέστη διὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης μεγάλας μειώσεις τῶν κατὰ παράδοσιν δικαιωμάτων αὐτῆς, θὰ ἦτο ἥκιστα ἐνισχυτικὸν τοῦ θάρρους τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται κατόπιν τόσων ὁρικωδῶν ἐθνικῶν περιπετειῶν, πρὸς ἀντιμετώπισιν ἐθνικῶν ἀπωλειῶν καὶ τριχυμιῶν, νὰ ἀφαιρέσωμεν τὰς διατάξεις περὶ ἀναποσπάστου δογματικῆς ἑνώσεως τῆς Ἐκκλησίας μας πρὸς τὴν τοῦ Γένους. ἀφοῦ Ἐθνισμὸς καὶ Ἐκκλησία ὑπῆρξαν ἀναποσπάστως συνδεδεμένα κατὰ τὰς εὐτυχεῖς καὶ κατὰ τὰς δυστυχεῖς ἡμέρας τῶν μακροτάτων ἐθνικῶν ἀγώνων (χειρικροτήματα).

Διακόπτεται ἡ συνεδρίασις διὰ 5′ λεπτά.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὥρα 9 καὶ 20′ μ.μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ Στρατιωτικῶν μόνιμος Ἐπιτροπὴ ἐνισχύεται, συμφώνως πρὸς χθὲς ληφθεῖσαν ἀπόφασιν, διὰ τῶν ἐξῆς ἀκόμη μελῶν πρὸς ἐπεξεργασίαν τῶν χθὲς ὑποβληθέντων στρατιωτικῶν νομοσχεδίων· Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδη, Θ. Βελλιανίτη, Ἰ. Μαυρουδῆ, Α. Ἀκρίδα, Δ. Λεονάρδου, Ἐλ. Παυλίδη, Ἰ. Παπαλουκᾶ, καὶ Ἀπ. Παπαοικονόμου.

Ἡ ταχθεῖσα δὲ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τριήμερος προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεώς της αὐξάνεται εἰς τετραήμερον.

Διακόπτεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν 11 παρὰ τέταρτον. (ὥρα 8.40′ μ. μ.)

Μετὰ τὴν διακοπήν.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὥ. α 11 μ. μ. ὁ κ. **Δ. Βαρελᾶς** λέγει ὅτι ὅλη ἡ Συνέλευσις ἐδέχθη τὸ ἄρθρον ὡς ἔχει.

Μόνον τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τὸ ἀφορῶν τὰ τῆς μεταφράσεως τῶν Γραφῶν ἀφέθη ὑπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπῆς νὰ ρυθμισθῇ διὰ νόμου. Διαφωνῶ πρὸς τοῦτο, διότι τὸ ἐδάφιον αὐτὸ δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ παλαιὰ συντάγματα, ἐτέθη δὲ κατόπιν τῶν λαβόντων χώραν εὐαγγελικῶν γεγονότων καὶ ὑποστηρίζει ὅτι καὶ τώρα πρέπει νὰ τεθῇ, διότι

ἀσχέτως πρὸς τὰς ἄλλας συνεπείας ἃς θὰ ἔχῃ τοῦτο θὰ προκαλέσῃ καὶ δυσάρεστον ἀντίκτυπον εἰς τὴν κοινὴν γνώμην, θὰ καταστῇ δὲ καὶ ἀντικείμενον πολιτικῆς ἐκμεταλλεύσεως. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ Πατριαρχεῖον θὰ δεχθῇ τοῦτο. Ὑποστηρίζει ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ ἡ μετάφρασις τῶν Γραφῶν. Ἡ γλῶσσα, λέγει, καὶ τὸ κείμενον τοῦτο τῶν Γραφῶν ἔσωσαν τὴν ἐθνικὴν κιβωτόν, διὸ καὶ προτείνει οὐχὶ νὰ χωρισθῇ τὸ ζήτημα, ἀλλὰ νὰ μείνῃ συνημμένον καὶ νὰ ἐνεργηθῇ ἐπ' αὐτοῦ ψηφοφορία.

Ὁ κ. **Ι. Πατάλας** ἀναπτύσσει τὴν ὑποβληθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Συνελεύσεως τροπολογίαν τοῦ σχετικοῦ ἐδαφίου τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρου περὶ Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τῆς τροπολογίας ταύτης ἐπιδιώκεται ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ θεσμοῦ τῆς διαρκοῦς ὀλιγομελοῦς Συνόδου Ἀρχιερέων, ὡς πρότερον, χωρὶς ὅμως νὰ παρακωλύηται ἡ ἐφάπαξ τοῦ ἔτους Συνέλευσις τῆς καθόλου Ἱεραρχίας, εἰς ἣν εἶνε ὑπόλογος ἡ διαρκὴς ὀλιγομελὴς Σύνοδος. Οἱ λόγοι οἱ συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς μεταρρυθμίσεως εἶνε προφανεῖς. Ἡ ἐκπροσώπησις τῆς Ἐκκλησίας, οὔσης ἄλλως αὐτοκεφάλου, καθόσον ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱεραρχίας, καθ' ὃν χρόνον σχολάζει αὕτη, δὲν δύναται νὰ ἐκπροσωπῇ τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς ἀντικανονικῶς θεσπίζει τὸ 15 ἄρθρον τοῦ ἐπαναστατικῷ δικαίῳ ἰσχύοντος καταστατικοῦ χάρτου τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὑπὸ τὸ κρατοῦν σύστημα ἀνατρέπεται ἄρδην τὸ συνοδικὸν σύστημα. Πλὴν τοῦ ἀντικανονικοῦ τὸ σύστημα τῆς ἐξαρτήσεως τῶν πάντων, κατὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς Ἱεραρχίας, ἀπὸ τὸν Πρόεδρον εἶνε καὶ πολλαχῶς ὀλέθριον καὶ ἐπικίνδυνον. Προτείνει ὅπως ἐν εἴδει ψηφίσματος ἡ ἑρμηνείας τοῦ σχετικοῦ ἐδαφίου τοῦ ὑπὸ συζήτησιν 1ου ἄρθρου τοῦ συντάγματος εἰσαχθῇ ὁ θεσμὸς τῆς διαρκοῦς ὀλιγομελοῦς Συνόδου, ὑπολόγου εἰς τὸ σύνολον τῆς Ἱεραρχίας, ὡς ἀνωτάτης Συνόδου.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** λέγει ὅτι κατόπιν ἐπελθούσης συνεννοήσεως μεταξὺ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων κατηρτίσθη νέον σχέδιον τοῦ ἄρθρου 1ου καὶ δὲν δύναται νὰ ὁμιλήσῃ πρὶν ἢ ἀκούσῃ τοῦτο. Αἱ παρατηρήσεις ἃς θὰ ἔκαμνεν ἀφεώρων τὸ σχέδιον τῆς Ἐπιτροπῆς.

Κ. Ἀλαβάνος (Πρόεδρος) Μάλιστα. Νὰ ἀναγνώσωμεν τὸ νέον σχέδιον (ἀναγινώσκεται).

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** λέγει ὅτι ἡ νέα διατύπωσις δὲν εἶνε ἀναγκαία ὡς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, διότι αὕτη, εἴτε θρησκευτικὴ εἶνε εἴτε ἄλλη, εἶνε τόσον ἐνδόμυχος ὥστε τίποτε δὲν δύναται νὰ τὴν παραβιάσῃ. Ἄλλως

τε ἔχομεν ἑτέραν διάταξιν συνταγματικήν, καθ' ἣν ἡ ἐλευθερία παντὸς ἀτόμου εἶνε ἱερὰ καὶ ἀπαραβίαστος. Προκειμένου συνεπῶς περὶ ἐλευθέρας συνειδήσεως δὲν εὑρίσκω ἀναγκαίαν τὴν προσθήκην ταύτην. Προκειμένου περὶ τῆς διατάξεως τῆς ἀφορώσης τοὺς ἱεροὺς καὶ συνοδικοὺς Κανόνας, ὑποστηρίζει ὅτι αὕτη πρέπει νὰ παραμένῃ, οὐ μόνον διὰ τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ δογματικὸς σύνδεσμος μετὰ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐὰν διαγραφῇ αὕτη ἐκ τοῦ ἄρθρου. Διότι τὸ δόγμα μόνον διὰ τῶν συνοδικῶν κανόνων ἐπλάσθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὁ κ. **Ἀ. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ἐν τῷ νέῳ σχεδίῳ ὑπάρχει ἡ διάταξις αὕτη.

Π. Μερλόπουλος. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει παραιτοῦμαι τοῦ λόγου ἐπ' αὐτοῦ, ἀφοῦ ἀνακαλεῖται ἡ προτέρα διατυπωθεῖσα γνώμη.

Παρατηρεῖ εἶτα ἐπὶ τῆς διατυπώσεως τοῦ 2 ἐδαφίου τοῦ προσχεδίου τῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ σχετικοῦ πρὸς τὸν χωρισμὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Πολιτείας, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ πόθεν οἱ Ἱεράρχαι ὡρμήθησαν εἰς τὸ νὰ διατυπώσωσι τόσον πεπλανημένην γνώμην καὶ ἀξίωσιν. Φρονεῖ ἀσφαλῶς ὅτι τοῦτο προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι ὅλα τὰ ἑλληνικὰ συντάγματα ὁμιλοῦσι μέχρι τοῦδε περὶ αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας καὶ περὶ κυριαρχικῶν δικαιωμάτων αὐτῆς. Τοῦτο ὅμως εἶνε ἐφαλμένη ἑρμηνεία τῶν συνταγματικῶν ἐκείνων διατάξεων, διότι οὐδέποτε οἱ νομοθετήσαντες ταῦτα ἐν τοῖς συντάγμασιν ἠννόουν τοῦτο τὸ ὁποῖον ζητοῦσι σήμερον οἱ Ἱεράρχαι. Διὰ τοῦτο πρέπει εἰς τὸ νέον σύνταγμα νὰ διατυπωθῇ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἡ διάταξις ὥστε νὰ ἐκλίπῃ ἐν τῷ μέλλοντι πᾶσα παρερμηνεία, διότι δικαιώματα κυριαρχικὰ δὲν ἔχει ἡ Ἐκκλησία ἐν τῷ Κράτει. Τούτου ἕνεκα προτείνει νὰ μεταβληθῇ ὡς ἑξῆς τὸ ἐδάφιον (ἀναγινώσκει)· «Εἶνε δὲ αὐτοκέφαλος ἐνεργοῦσα δι' Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων καὶ ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας τὰ εἰς τὴν διοίκησιν αὐτῆς ἀναγόμενα δικαιώματά της». Ἀπαλείφεται δηλ. ὁ ὅρος περὶ κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐκκλησίας, χωρὶς νὰ ἀπαγορευηται ἡ ἄσκησις τῆς διοικήσεως αὐτῆς ἀφ' ἑαυτῆς.

Ὡς πρὸς τοὺς ὅρους «ἐπίσημος» ἢ «ἐπικρατοῦσα» φρονεῖ ὅτι ὁ ὅρος «ἐπικρατοῦσα» εἶνε περιττός, ὁ δὲ ὅρος «ἐπίσημος» θὰ ἀνταπεκρίνετο καλύτερον καὶ ἔτι καλύτερον ὁ ὅρος «ἐθνική», καὶ προτείνει νὰ τεθῇ οὗτος.

Καταλήγων προτείνει ὅπως τὸ ὅλον ἄρθρον διατυπωθῇ ὡς ἑξῆς:

«Ἡ θρησκεία τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀναγνωρίζεται ὡς ἡ ἐθνικὴ θρησκεία ἐν Ἑλλάδι. Πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία τελεῖ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς ἐλευθέρως, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

»Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως, ὡς ἐκεῖναι, τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις. Εἶνε δὲ αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα δι' Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων καὶ ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας τὰ εἰς τὴν διοίκησιν αὐτῆς ἀναγόμενα δικαιώματά της.

»Οἱ λειτουργοὶ ὅλων τῶν ἀναγνωρισμένων θρησκειῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἐπιτήρησιν εἰς ἣν καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας».

Ὁ κ. **Κ. Φλάνδρος** (ὥρα 11 καὶ 45' μ.μ.) ἀντικρούων τὰ λεχθέντα ὑπὸ διαφόρων ἀγορευτῶν ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν ἱερῶν Κανόνων φρονεῖ ὅτι μία Ἐθνοσυνέλευσις δὲν δύναται νὰ μεταρρυθμίζῃ πράξεις ἐκκλησιαστικὰς καθιερωμένας διὰ Κανόνων. Λυπεῖται δὲ διότι οὐδεμιᾶς προσοχῆς ἔτυχον οὔτε ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως οὔτε ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντα καὶ διατυπωθέντα κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 9 Δεκεμβρίου ἐ. ἔτους.

Οἱ κ.κ. **Γ. Σ.δερις** καὶ **Γ. Σεχιώτης** ἀντικρούοντες τὰς γνώμας ταύτας τοῦ κ. Φιλάνδρου προτείνουσιν ὅπως τεθῶσιν ἐν τῷ ἄρθρῳ αἱ ἑξῆς ἑρμηνευτικαὶ δηλώσεις: 1) ὡς πρὸς τοὺς ἱεροὺς Κανόνας, ὅτι «ὑπὸ τὴν λέξιν Κανόνες νοοῦνται μόνον οἱ τὴν δογματικὴν καὶ ἐνγένειαν καθαρῶς πνευματικὴν διδασκαλίαν περιλαμβάνουσαι ἐκκλησιαστικαὶ διατάξεις, τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτῶν ὡς πνευματικοῦ ἢ μὴ ἀνήκοντος εἰς τὴν Νομοθετικὴν Ἐξουσίαν».

2) Ὅσον ἀφορᾷ τὰ περὶ τῆς Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἑξῆς δήλωσιν:

«Ἔννοια τῆς διατάξεως περὶ διοικήσεως τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δι' Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων εἶνε ὅτι ἡ διοίκησις αὕτη ἐνεργεῖται συλλογικῶς διὰ τῶν Ἀρχιερέων, εἴτε ἐν ὁλομελείᾳ εἴτε ἐν ὀλιγομελεῖ Ἐπιτροπῇ ἢ καὶ ὑπὸ ἀμφοτέρους τοὺς τύπους τούτους, καθ' ἃ ὁρίσει ρυθμίσει ἡ Νομοθετικὴ Ἐξουσία».

Ὁ κ. **Ν. Μανούσης** ὁμιλῶν διὰ μακρῶν ἀποκρούει ἀμφοτέρας τὰς δηλώσεις ταύτας, χαρακτηρίζων αὐτὰς ὡς ἀντισυνταγματικάς.

Ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** ἀναπτύσσει μετὰ τοῦτο καὶ καταθέτει τὴν ἑξῆς ἑρμηνευτικὴν διάταξιν ὡς πρὸς τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας:

«Τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας ἀσκοῦνται ἐντὸς τῶν ὁρίων τὰ ὁποῖα τάσσουν οἱ νόμοι τοῦ Κράτους».

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ τῆς διοικήσεως αὐτῆς προτείνει νὰ τεθῇ ἡ ἑξῆς ἑρμηνευτικὴ διάταξις: «Νόμος δύναται νὰ ὁρίσῃ καὶ διάφορον τρόπον διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῶν Νέων Χωρῶν».

Ὁ κ. **Γ. Κιαγιᾶς** ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ ὅλου ἄρθρου καὶ ἀποδεχόμενος ἐν τούτῳ τὰς ἀπόψεις τῆς «Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως» προτείνει ὅπως τὸ ἄρθρον τοῦτο διατυπωθῇ ὡς ἑξῆς:

«Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου Ἐκκλησίας, εἶνε δὲ αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα, καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων».

Ὁ κ. **Χρ. Ἀλαμανῆς** (ὥρα 12 καὶ 10' τοῦ μενονυκτίου) ποιεῖται παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ ἀφορῶντος τὴν μετάφρασιν τῶν ἱερῶν Γραφῶν καὶ λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῶσι τὰ λαοῦντα χώραν ἐν τῷ παρελθόντι, διότι θὰ ἐγερθῶσι παρόμοια καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Διὰ τοῦτο φρονεῖ ὅτι τὸ ζήτημα πρέπει νὰ καθορισθῇ σαφῶς ἀπὸ τοῦδε ὥστε νὰ προληφθῶσι παρόμοια γεγονότα δυνάμενα νὰ ἐξεγείρωσι καὶ νὰ βλάψωσι πλὴν ἄλλων καὶ αὐτοὺς τοὺς χωρικούς, ὧν τὴν ἀμάθειαν εἰς βλάβην καὶ τῆς θρησκείας καὶ αὐτῶν πολλαχῶς θέλουσιν ἐκμεταλλευθῇ διάφοροι ἐπιτήδειοι. Προτείνει νὰ μείνῃ ὡς ἔχει ἡ περὶ τούτου ἀπαγορευτικὴ διάταξις ἐν τῷ ἄρθρῳ.

Ὁ κ. **Ι. Ψαλίδης** ἀντικρούων τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ κ. Ἀλαμανῆ φρονεῖ ὅτι ἀποτελοῦν ὀπισθοδρομικότητα αἱ ἰδέαι αὗται καὶ ὅτι αἱ Γραφαὶ πρέπει νὰ μεταφρασθῶσιν ὅπως ὁ Λαὸς μὴ μένῃ ἐν τῷ σκότει καὶ τῇ ἀμφιβολίᾳ.

Ὁ κ. **Γ. Ροδόπουλος** ἀντιτείνει εἰς ταῦτα, καὶ λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι ἡ σκοπιμότης καὶ ἐπικαιρότης οὐδαμῶς ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν τετραήμερον ταύτην συζήτησιν περὶ τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ἣν ἐταλανίσθη ἡ θρησκεία ἡμῶν.

Ἡ λαϊκὴ συνείδησις συνταράσσεται, ὅταν θίγηται ἡ θρησκεία, καὶ θίγεται ὅτε ἡ διάταξις περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς μεταφράσεως τοῦ Εὐαγγελίου ἀπηλείφθη ἀπὸ τὸ ψηφιζόμενον περὶ τῆς θρησκείας ἡμῶν ἄρθρον. Καθ' ἣν ἐπογὴν κῦμα ἀνατρεπτικὸν τῆς κοινωνίας ἰδεῶν ἔπνεεν καὶ ἔξωθεν ὠθούμενον ἀπειλεῖ νὰ διασπάσῃ καὶ παρασύρῃ τὸ κοινωνικὸν ἡμῶν οἰκοδόμημα εἶνε ἀπείρως ἐπικίνδυνον νὰ διαταράσσηται ἡ θρησκευτικὴ συνείδησις τοῦ Λαοῦ καὶ νὰ βοηθῆται αὐτὸ τὸ ἔργον τῆς ἀνατροπῆς. Εἶπόν τινες συνάδελφοι ὅτι πρέπει ὁ Λαὸς νὰ φωτισθῇ διὰ τῆς μεταφράσεως τοῦ Εὐαγγελίου. Πότε ὁ Λαὸς ἐζήτησε τοιοῦτον φωτισμόν; Ὁ Λαὸς ἀγαπᾷ καὶ ἐννοεῖ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν ὡραίαν αὐτοῦ γλῶσσαν, καὶ ἡ πίστις ἀναπληροῖ τὴν πληρεστέραν νόησιν. Ἂς προσέξωμεν μήπως ἡμεῖς κλονίζομεν τὴν πίστιν τοῦ Λαοῦ καὶ μήπως ἡμεῖς σαλεύομεν τὸ κοινωνικόν μας οἰκοδόμημα δι' ἀκαίρων, προώρων καὶ ἀντιθέτων πρὸς τὸ λαϊκὸν αἴσθημα ἀποπείρων, ὀθνείου νεωτερισμοῦ. Καταλήγων λέγει ὅτι ἡ προσθήκη τοῦ δ' ἐδαφίου περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς μεταφράσεως τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπερ ἐδάφιον ὑπῆρχε καὶ εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1911, εἶνε ἔργον πολιτικῆς σωφροσύνης καὶ ἐθνικῆς ἀνάγκης.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο περατωμένη ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ 1ου ἄρθρου.

Ἀναγινώσκεται τὸ 1 ἄρθρον ὡς ἐτροποποιήθη.

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἐδάφια 1, 2 καὶ 3.

Ἀναγινώσκεται ἀκολούθως τὸ ἐδάφιον 4ον.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** παρακαλεῖ νὰ διαγραφῇ ἡ λέξις «ἀναποσπάστως», ἀφοῦ ὑπάρχει ἡ λέξις «δογματικῶς».

Ἡ Συνέλευσις δὲν ἀποδέχεται τὴν πρότασιν.

Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** ζητεῖ νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Κιαγιᾶ ὑποβληθεῖσα τροπολογία, ἐξηγεῖ δὲ τοὺς λόγους δι' οὓς ὑποστηρίζει αὐτήν, καὶ νὰ ἀποφανθῇ ἡ Συνέλευσις δι' ἀναστάσεως.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) παρατηρεῖ ὅτι ἡ διατυπωθεῖσα τροπολογία τοῦ κ. Κιαγιᾶ ἀφίσταται τοῦ κειμένου τοῦ νέου σχεδίου τοῦ ἄρθρου καὶ φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει αὕτη νὰ γίνῃ δεκτή.

Ἡ Συνέλευσις ἐρωτηθεῖσα ἀπορρίπτει δι' ἀναστάσεως τὴν πρότασιν τοῦ κ. Κιαγιᾶ.

Ἐρωτᾶται μετὰ τοῦτο ἡ Συνέλευσις ἐπὶ τῆς τροπολογίας τῆς προταθείσης ὑπὸ τοῦ κ. Π. Μερλοπούλου.

Ἡ Συνέλευσις ἀπορρίπτει δι' ἀναστάσεως τὴν τροπολογίαν ταύτην.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) ποιεῖται μετὰ τοῦτο σχετικὰς δηλώσεις περὶ τῆς διατάξεως «Κανόνες» κλπ. καὶ ἑτέραν ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν Νέων Χωρῶν.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερις** δηλοῖ ὅτι ἀποσύρει κατόπιν τῶν ἀνωτέρω δηλώσεων τὴν πρότασιν αὐτοῦ.

Τ. Γεωργιάδης. Μὲ τὴν ἑρμηνείαν τὴν ὁποίαν δίδετε, κ. Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως, διατηρεῖται τότε ἐν ἰσχύϊ ὁ καταστατικὸς νόμος τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίας, δηλ. ὁ νόμος ὁ ἰσχύων σήμερον;

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Εἴθιγε;

Τ. Γεωργιάδης. Δὲν εἴθιγε, ἀλλ' ἐπειδὴ συζητοῦμεν περὶ τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον διοικεῖται ἡ Ἐκκλησία. Ἐκεῖ ὑπάρχει νόμος ὁ ὁποῖος καθορίζει τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Γ. Μαρῆς (Ὑπουργὸς Γεωργίας). Εἶνε χρήσιμον νὰ σᾶς φρεσθῇ.

Α. Μιχαλακόπουλος. Πολὺ καλά. Διατηρεῖται.

Πρόεδρος. Ὁ κ. Καφαντάρης.

Γ. Καφαντάρης. Διὰ τὴν ἑρμηνείαν τῆς ἐννοίας τοῦ προσηλυτισμοῦ.

Πρόεδρος. Τοῦ κ. Παπανδρέου αἱ δηλώσεις. Παρακαλῶ ἡ Συνέλευσις νὰ ἀκούσῃ τὰς ἐξηγήσεις.

Α. Μιχαλακόπουλος. (Πρωθυπουργός). Τὸ δεύτερον μέρος τὸ ἀφορῶν τοὺς Μητροπολίτας τῶν Νέων Χωρῶν ἀναμφισβητήτως πρέπει νὰ ψηφισθῇ ὡς δήλωσις. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Τὸ πρῶτον μοὶ φαίνεται ὅτι μετὰ τὰς ἐξηγήσεις τὰς ὁποίας ἔδωκα εἰς τὴν Συνέλευσιν εἶνε περιττόν.

Πρόεδρος. Λοιπὸν ἡ Συνέλευσις δέχεται;

Τ. Γεωργιάδης. Κύριε Πρόεδρε, νὰ σημειωθῇ καὶ αὐτὸ ὅτι γίνεται δήλωσις ὅτι δὲν μεταβάλλεται ὁ καταστατικὸς νόμος τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίας.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς**. (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι δὲν ἀφορᾷ τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίας.

Γ. Σίδερις. Ὄχι ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν, ὅτι διατηρεῖται τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης διὰ συνταγματικῆς διατάξεως. Δὲν θίγεται σήμερον. Διὰ νόμου δύναται νὰ μεταβληθῇ.

Τ. Γεωργιάδης. Νόμος εἶνε καὶ ὁ ἄλλος.

Γραμματεύς (ἀναγινώσκει:). «Αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ περιφέρειαι τῶν Νέων Χωρῶν ἐξακολουθοῦν ὑπαγόμεναι εἰς τὴν ἐν Κων)πόλει Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἐφόσον διὰ νόμου δὲν ἤθελον ρυθμισθῇ ἄλλως τὰ τῆς διοικήσεως αὐτῶν».

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Αὐτὸ ἀποτελεῖ ἑρμηνείαν

κατὰ τὴν ὁποίαν εἴμεθα ἐλεύθεροι εἰς τὸ μέλλον νὰ ῥυθμίσωμεν ἄλλως τὰ τῆς διοικήσεως αὐτῶν.

Κ. Φίλανδρος. Εἴμεθα ἐλεύθεροι εἰς τὸ μέλλον;

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἐὰν τὸ Πατριαρχεῖον ἐκδώσῃ τὸν Τόμον τὸν ἀπαιτούμενον, καὶ ἡμεῖς τότε θὰ κάμωμεν νόμον νὰ ῥυθμίσωμεν τὰ τῆς διοικήσεως αὐτῶν.

Κ. Φίλανδρος. Ὅταν θὰ ἐκδώσῃ.

Α. Μιχαλακόπουλος. Εἶνε σαφές.

Π. Κουρτίδης. Ἐὰν παύσῃ ἡ Κωνσταντινούπολις νὰ εἶνε ἕδρα τοῦ Πατριαρχείου;

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἐὰν μεταθληθῇ ἡ ἕδρα τοῦ Ἀρείου Πάγου, θὰ μένῃ ὁ ἴδιος ὁ Ἄρειος Πάγος.

Π. Μερλόπουλος. Ὑπάγονται διοικητικῶς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Α. Μιχαλακόπουλος. Αὐτὸ λέγεται.

Κ. Φίλανδρος. Κύριε Πρόεδρε, εἰς τὰ πρακτικὰ νὰ διατυπωθῇ διὰ νὰ εἶνε σαφὲς τὸ πρᾶγμα, ὅτι **μετὰ** τὴν ἔκδοσιν τοῦ Τόμου τοῦ Πατριαρχείου θὰ ῥυθμισθῶσι τὰ τῆς διοικήσεως τῶν Μητροπολιτῶν διὰ νόμου.

Γ. Καφαντάρης. Δύο λέξεις, κ. Πρόεδρε. Ἡ θέσις τῶν ἐκκλησιαστικῶν περιφερειῶν τῶν Νέων Χωρῶν εἶνε αὐτή, ὅτι, ἐνῷ ὑπάρχει διάταξις περὶ αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ὅλης τῆς Ἑλλάδος, ἐν τούτοις ἐξακολουθοῦν αὐταὶ ἀκόμη νὰ ὑπάγωνται εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Αὐτὴν τὴν κατάστασιν τὴν ἀνεχόμεθα καὶ τὴν νομιμοποιοῦμεν. Ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη αὐτὴ κατάστασις.

Κ. Φίλανδρος. Μέχρις ὅτου ἐκδοθῇ ὁ Τόμος.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ὁ Τόμος, κύριε συνάδελφε, εἶνε προϋπόθεσις τῶν νόμων. Ἐξυπακούεται.

Α. Μητσοτάκης. Κύριε Πρόεδρε, νὰ γραφῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ὅτι ὁ Τόμος εἶνε προϋπόθεσις τῶν νόμων.

Γ. Σίδερις. Ὅτε ἴσχυε τὸ Σύνταγμα τοῦ 1893, ἠνώθη ἡ Ἑπτάνησος. Τῷ 1831 ἠνώθη ἡ Θεσσαλία. Ἐξεδόθη Τόμος καὶ προσεκολλήθη ἡ Θεσσαλία. Τὸ ἴδιον θὰ γίνῃ καὶ τώρα.

Γ. Καφαντάρης. Ὑπάρχει ἡ ἐξαίρεσις ἡ πρώτη, ὅτι ἡ αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔγινεν ἄνευ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Τόμου. Τῷ 1851 ἐξεδόθη ὁ Τόμος ἀλλ' εἶχε γίνει πρωτύτερα αὐτοκέφαλος ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωτ.). Ἐγένοντο σαφεῖς ἑρμηνευτικαὶ δηλώσεις. Ὑπάρχει ἄλλη τροπολογία;

Πρόεδρος. Ὄχι, δὲν ὑπάρχει.

Α. Μιχαλακόπουλος. Λοιπὸν ἐψηφίσθη τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος.

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Π. Καρασεβδᾶς, Δ. Βαρελᾶς** καὶ λοιποὶ ζητοῦσι νὰ γίνῃ ψηφοφορία δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ἐπὶ τῆς προτάσεως αὐτῶν περὶ τῆς μὴ μεταφράσεως τῶν Ἱερῶν Γραφῶν, ἥτις ἔχει ὡς ἑξῆς:

(Ἐδάφ. 4) «Τὸ κείμενον τῶν ἁγίων Γραφῶν τηρεῖται ἀναλλοίωτον. Ἡ εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἀπόδοσις τούτων ἄνευ τῆς προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς Ἐκκλ. ἀπαγορεύεται ἀπολύτως».

Ὁ κ. **Σ. Ξύδης** ποιεῖται τὴν ἑξῆς δήλωσιν:

«Μολονότι αἱ περὶ θρησκείας, λατρείας καὶ γλώσσης ἰδέαι μου εἶνε γνωσταὶ εἰς τὸν ἰδιαίτερον Νομόν μου, ἐν τούτοις ἀνταποκρινόμενος εἰς τὸ κρατοῦν αἴσθημα περὶ μὴ ἀποδόσεως ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν εἰς ἄλλην γλῶσσαν τοῦ Εὐαγγελίου δηλῶ ὅτι θὰ ψηφίσω ὑπὲρ τῆς σχετικῆς προσθήκης εἰς τὸ ἄρθρον τοῦ συντάγματος».

Ἀποφάσει μετὰ τοῦτο τῆς Συνελεύσεως ἀναβάλλεται ἡ ζητουμένη ἐπὶ τῆς ὡς ἄνω προτάσεως ψηφοφορία δι' αὔριον, γίνεται δὲ δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1ον.

«Ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶνε ἀπαραβίαστος.

»Τὰ τῆς λατρείας πάσης θρησκείας τελοῦνται ἐλευθέρως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἐφόσον δὲν ἀντίκεινται εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη. Ὁ προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται.

»Ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

»Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως ὡς ἐκεῖναι τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις· εἶνε δὲ αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα, καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων. Οἱ λειτουργοὶ ὅλων τῶν θρησκειῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἐπιτήρησιν εἰς ἣν καὶ οἱ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας».

Συνεχίζεται μετὰ τοῦτο ἡ νομοθετικὴ ἐργασία.

Γίνεται δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ ρυθμίσεως τῶν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς περὶ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος νομοθεσίας ἐκκρεμῶν ὑποθέσεων καὶ διαφορῶν», ἀναβάλλεται δ' ἡ ψήφισις τοῦ συνόλου.

Γίνονται ἐπίσης δεκτὰ εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὰ σχέδια νόμων:

1) *«Περὶ τῆς δι' ὑποτροφίας διαθέσεως τῶν ἐσόδων τοῦ κληροδοτήματος Π. Μαρκίδου, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποτρόφων καὶ τῆς μηνιαίας τούτων χορηγίας»*, ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1.

Ἡ μηνιαία χορηγία τῶν διοριζομένων ὑποτρόφων εἰς βάρος τῶν ἐσόδων τῶν κληροδοτημάτων Πέτρου Μαρκίδου, ἡ παρεχομένη αὐτοῖς κατὰ τὴν τῆς 4 Ὀκτωβρίου 1908 διαθήκην καὶ τὸν τῆς 19 Μαρτίου 1918 κωδίκελλον αὐτοῦ, δύναται —ἐν ἐπαρκείᾳ ἐσόδων— μετ' ἀπόφασιν τῆς διαχειριστικῆς τοῦ κληροδοτήματος Ἐπιτροπῆς, ἐγκρινομένην ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργοῦ, νὰ καθορισθῇ, τῶν μὲν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ σχολείῳ καὶ τῷ Γυμνασίῳ Ἀμφίσσης μέχρι δραχ. 200, τῶν δὲ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, τῷ Πολυτεχνείῳ καὶ ταῖς Σφρατιωτικαῖς Σχολαῖς (τῇ τῶν Εὐελπίδων καὶ τῇ τῶν Δοκίμων Ναυτικῇ) μέχρι δραχμῶν τετρακοσίων.

Ἡ διάταξις τοῦ προηγουμένου ἐδαφίου ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος νόμου ὑποτρόφους τοῦ κληροδοτήματος, ὧν ἡ μηνιαία χορηγία δύναται ν' αὐξηθῇ ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ των.

Ἄρθρον 2.

Τὰ ἀπὸ τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ παραλαβῆς τοῦ κληροδοτήματος Π. Μαρκίδου μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας αὐτοῦ παραμένοντα ἐκ τῶν ἐσόδων ἀδιάθετα ὑπόλοιπα δύνανται κατ' ἀπόφασιν τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ μνημονευομένης Ἐπιτροπῆς, ὑποκειμένην εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργοῦ, νὰ διατεθῶσι δι' ὑποτροφίας πρὸς σπουδὴν νέων, κατ' ἀριθμὸν ἀνώτερον τοῦ ὑπὸ τῆς διαθήκης ὁριζομένου, καὶ μετὰ τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ καθοριζομένων μηνιαίων χορηγιῶν.

Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἀρχικῶς ἐκ τῶν ἐσόδων τούτων διοριζομένων ὑποτρόφων ὁ ἀριθμὸς τῶν κρινομένων ἱκανῶν πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν σπουδῶν των ἐν τῷ Γυμνασίῳ καὶ ταῖς

ἀνωτέραις σχολαῖς θὰ εἶνε ἀνάλογος καὶ σύμφωνος πρὸς τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ καθοριζόμενα.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος νόμου ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» καὶ

2) «Περὶ ἑρμηνείας καὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου 2789», ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1.

Ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ νόμου 2789 εἶνε ὅτι ὁ Δῆμος Πατρέων δικαιοῦται νὰ συνάπτῃ καὶ συμπληρωματικὰ δάνεια παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τοῦ εἰρημένου νόμου προβλεπομένων ἔργων.

Ἄρθρον 2.

Διὰ τὴν σύναψιν τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον συμπληρωματικῶν δανείων μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τὸ τέλος χαρτοσήμου ὁρίζεται μέχρι χιλίων (1000) δραχμῶν.

Διὰ δὲ τὴν σύναψιν τῶν συμβάσεων τῆς ὑπὸ τοῦ εἰρημένου νόμου συνιστωμένης Ἐπιτροπῆς μετὰ διαφόρων ἐργολάβων πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τοῦ εἰρημένου νόμου προβλεπομένων ἔργων ἐπίσης τὸ τέλος τοῦ χαρτοσήμου δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰς χιλίας (1000) δραχμάς.

Προκειμένου ἀκολούθως νὰ ψηφισθῇ τὸ ψήφισμα «περὶ τροποποιήσεως ἑρμηνείας τοῦ νόμου 3152 περὶ ἀπονομῆς πολεμικῆς συντάξεως εἰς ὁπλίτας παθόντας κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ 1912 καὶ ἐφεξῆς πολέμους», ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** ὑποστηρίζει τροπολογίαν αὐτοῦ.

Πλεῖστοι πληρεξούσιοι ζητοῦσι νὰ ἀναβληθῇ τὸ νομοσχέδιον, ἀναβάλλεται δὲ τοῦτο ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ψηφισθῇ αὔριον μετὰ τὸ νομοσχέδιον «περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν».

Γίνεται εἶτα δεκτὸν κατ' ἀρχὴν τὸ ψήφισμα «περὶ χορηγίας προκαταβολῆς εἰς τοὺς ἀνταλλαγέντας ὁμογενεῖς ἔναντι τῆς ἐγκαταλειφθείσης ὑπ' αὐτῶν ἀκινήτου ἐν Τουρκίᾳ περιουσίας», παραπέμπεται δὲ εἰς Ἐπιτροπήν, εἰς ἣν τάσσεται προθεσμία μέχρι τῆς προσεχοῦς Τρίτης ἵνα ὑποβάλῃ τὴν ἔκθεσίν της.

Γίνονται ἐπίσης δεκτὰ τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

«Περὶ χορηγίας δανείου εἰς Ἕλληνας ὑπηκόους μὴ ἀνταλλαξίμους» κατ' ἀρχήν

«Περὶ κατασκευῆς διακλαδώσεως Σιδηροδρόμου ἀπὸ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Φλωρίνης μέχρι τῆς πόλεως Φλωρίνης» κατ' ἀρχήν

«Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τῶν ὑπ' ἀριθ. 3101 ἐ. ἔ. καὶ 467 τοῦ 1914 νόμων περὶ χαρακτηρισμοῦ τῶν ἐθνικῶν ὁδῶν» κατ' ἀρχήν

«Περὶ ἐγκαταστάσεως ἀλλοδαπῶν ἐν Ἑλλάδι» εἰς α' συζήτησιν.

«Περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρου 158 τῆς Ποινικῆς Δικονομίας» εἰς α' συζήτησιν

«Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ νόμου ΓΥΗΖ' περὶ προσωρινῶν μέτρων εἰς τὰς περὶ διακατοχῆς διαφοράς» εἰς α' συζήτησιν καὶ

«Περὶ προθεσμίας ἀναγνωρίσεως γάμου στρατιωτικῶν» εἰς α' συζήτησιν.

Ἀποφασίζεται εἶτα ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ὅπως κῦριον γίνῃ νομοθετικὴ ἐργασία, ἀναβληθῇ δὲ διὰ τὴν προσεχῆ Δευτέραν ὁ ἔλεγχος ἐπὶ τῶν ἐπερωτήσεων.

Μεθ' ὁ λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 1 καὶ 10' τῆς νυκτὸς διὰ τὴν κῦριον 4 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Ι. Π. Μανέττας

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΚΔ'

τῆς 13 Δεκεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5. 30' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικά.

Β. Ἰακωβάκης. Εἰς τὸ τέλος τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως ἐψηφίσθη τροπολογία τις τοῦ νόμου 2789, εἰς ἐρώτησιν δὲ μελῶν τινων τῆς Συνελεύσεως μᾶς ἐδόθη ἡ ἀπάντησις ὅτι πρόκειται περὶ ἀδείας συνάψεως δανείου ἐκ μέρους τοῦ δήμου Πατρέων ἄνευ τῶν νομίμων διατυπώσεων. Βλέπω ὅμως ὅτι εἰς τὰς διατάξεις αὐτοῦ δὲν πρόκειται περὶ τούτου τοῦ γεγονότος, ἀλλὰ περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ δήμου Πατρέων ἀπὸ τῆς καταβολῆς τῶν τελῶν. Ὑπολογίζεται ὅτι τὰ τέλη ἀνέρχονται εἰς 500,000 δραχμῶν. Ὑποθέτω, κύριε Πρόεδρε, ὅτι ἡ Συνέλευσις διατελεῖ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ψηφίσματος.

Πρόεδρος. Δὲν εἶνε δυνατὸν ἡ Συνέλευσις νὰ ψηφίζῃ χωρὶς νὰ γνωρίζῃ. Εἶχε διανεμηθῇ πρὸ πολλοῦ χρόνου τὸ ψήφισμα καὶ εἶχε λάβει γνῶσιν ἡ Συνέλευσις.

Α. Μιχαλακόπουλος. Θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ ὁ κ. Φακῆς, ὁ ὁποῖος εἶνε καὶ δημοτικὸς σύμβουλος τοῦ δήμου Πατρέων.

Χ. Φακῆς. Δὲν πρόκειται, κ. συνάδελφε, περὶ νέου νομοσχεδίου. Τὸ νομοσχέδιον εἰσήχθη ἀπὸ τὸν κ. Ἡσαΐαν, προυπογράψαντος τοῦ κ. Τσουδεροῦ. Δὲν πρόκειται περὶ νέου νόμου, οὔτε εἶνε ὀρθὸν νὰ λέγητε ὅτι ἐψηφίσθη ἐξ ὑφαρπαργῆς.

Πρόεδρος. Βεβαίως δὲν ἐπιτρέπεται τοῦτο. Ἡ Συνέλευσις ἐν γνώσει ἐψήφισεν.

Α. Μιχαλακόπουλος. Συνομολογεῖτε ὅτι τὸ νομοσχέδιον αὐτὸ ὑπεβλήθη ὄχι ἀπὸ τὴν σημερινὴν Κυβέρνησιν ἀλλ' ἀπὸ τὴν προκάτοχον τῆς προκατόχου; Συνομολογεῖτε. Συνομολογεῖτε ὅτι δὲν ἐτροποποιήθη ἐν τῷ μεταξύ; Συνομολογεῖτε. Λοιπὸν δὲν δικαιοῦσθε νὰ λέγητε ὅτι τὸ ἀγνοεῖτε. Ὀφείλω νὰ σᾶς εἴπω καὶ τὸ ἑξῆς ἀκόμη ὅτι πρόκειται περὶ ἔργου καθαυτὸ δημοσίου, περὶ χρησιμοποιήσεως πτώσεως τῶν ὑδάτων, καὶ εἶνε γνωστὸν ὅτι τὸ Δημόσιον ποτὲ δὲν πληρώνει τέλη συμβολαίων. Ὁ δῆμος ὑποκατέστη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων τούτων τοῦ δημοσίου συμφέροντος. Διὰ τίνα λόγον θὰ ἐπλήρωνε τέλη; Τὸ νομοσχέδιον καλῶς ἐγένετο καὶ ὑπεβλήθη ἀπὸ τὸν κ. Ἡσαΐαν καὶ ἀπὸ τὸν κ. Τσουδερόν. Ἤ, ἐπειδὴ ἀναφέρει τὰς Πάτρας, θέλετε νὰ ὑπαινιχθῆτε ὅτι ἠδύνατο νὰ γίνῃ τι τὸ ἐξαιρετικόν;

Χ. Φακῆς. Δὲν καθιεροῦται τὸ πρῶτον διὰ τοῦ νόμου αὐτοῦ ἡ ἀτέλεια. Ἡ ἀτέλεια ὑπάρχει καὶ εἰς τὸν προηγούμενον νόμον. Νῦν ἐγένετο συμπληρωματικὸν δάνειον.

Πρόεδρος. Δὲν θὰ συζητήσωμεν τὸ ψηφισθὲν ἤδη νομοσχέδιον. Αἱ δοθεῖσαι ἐξηγήσεις εἶνε ἀρκεταί.

Ο. Κυπριανός. Κύριε Πρόεδρε, καὶ ἐγὼ κατέθεσα μίαν τροπολογίαν, τὴν ὁποίαν δὲν βλέπω ἀναγραφομένην εἰς τὰ πρακτικά.

Πρόεδρος. Ἡ ὑπηρεσία μοὶ δίδει τὴν πληροφορίαν ὅτι ὄχι μόνον ἀνεγράφη ἐν τοῖς πρακτικοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐτυπώθη καὶ διενεμήθη.

Πρόεδρος. Ἄλλη ἀντίρρησις ὑπάρχει;

Δ. Βαρελᾶς. Δὲν διετυπώθη καλῶς τὸ μέρος τὸ ἀφορῶν τὴν προσθήκην τοῦ γ' ἐδαφίου κατὰ τὸ παλαιὸν σύνταγμα, ἢ κατὰ τὸ νέον.

Πρόεδρος. Θὰ φροντίσωμεν νὰ διορθωθῇ.

Δ. Βαρελᾶς. Νὰ διορθωθοῦν τὰ πρακτικὰ καὶ νὰ τεθῇ ὅτι ἐζήτησαν διάφοροι κύριοι πληρεξούσιοι νὰ μείνουν αἱ ἅγιαι Γραφαὶ ἀναλλοίωτοι καὶ νὰ ἐπιτρέπηται ἡ μετάφρασις μόνον κατόπιν ἐγκρίσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Πρόεδρος. Μάλιστα.

Ἐκ παραδρομῆς δὲν περιελήφθη εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς μονίμου ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ἐπιτροπὴν τὸ ὄνομα τοῦ κ. Ζυμπρακάκη. Διετάχθη νὰ περιληφθῇ.

Μεθ' ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ὑπαλλήλων Τ.Τ.Τ. Δράμας παρακαλεῖ ὅπως μὴ ἐκτελεσθῶσιν αἱ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν ἀπολύσεις ἐπὶ τοῦ κλάδου των.

Ὁ Πανελλήνιος Σύνδεσμος τῶν Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ θρησκείας.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἑνώσεως κτηματιῶν Δράμας ὑποβάλλει τροποποιήσεις ἐπὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ὁ Πρόεδρος τῆς κοινότητος Ἱεριστοῦ παρακαλεῖ ὅπως μὴ καταργηθῇ τὸ ἐκεῖ τηλεφωνεῖον.

Ὁ κ. Κουτραφούρης φαρμακοποιὸς Καλαμῶν διαμαρτύρεται διὰ τὴν μὴ παραλαβὴν δεμάτων φαρμάκων ἐκ τοῦ Ταχυδρομείου.

Ὁ Διονύσιος Σωμερίτης ὑποβάλλει γνώμας τοῦ τυναικστικὰς μὲ τὸ ὑπὸ συζήτησιν 1ον ἄρθρον τοῦ συντάγματος.

Ὁ Σύλλογος τῶν Ὀρθοδόξων ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἄρσεως τοῦ γενομένου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ σχίσματος.

Ὁ Ι. Γεωργακόπουλος δικαστικὸς κλητὴρ αἰτεῖται τὴν αὔξησιν τῶν ἀποδοχῶν του.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Χαλαβρεζίου παρακαλοῦσιν ὅπως γίνῃ ἀποδεκτὸν τὸ ὑπὸ τοῦ συνεδρίου αὐτῶν ὑποβληθὲν ὑπόμνημα.

Ὁ δημοδιδασκαλικὸς Σύλλογος Πρεσέζης αἰτεῖται ὅπως μὴ μονιμοποιηθῶσιν οἱ προσωρινοὶ Ἐπιθεωρηταί.

Οἱ ἐκ Δράμας Ἀντώνιος καὶ Κυριάκος Δημητρόπουλοι καὶ ὁ Εὐάγγελος Γελβεράδης παραπονοῦνται κατὰ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνταλλαγῆς καταλαβούσης τὸν μύλον Φαδοὺλ Μπέη.

Ὁ ἐν Μεγαλοπόλει Ἐμπορομιχανικὸς Σύλλογος «Φιλοποίμην» παραπονεῖται κατὰ τῶν ἐκεῖ ἐφοριακῶν καὶ οἰκονομικῶν ὑπαλλήλων καὶ παρακαλεῖ ὅπως μετατεθῶσιν ἐκεῖθεν.

Ὁ Ἐμπορικὸς κόσμος Ἰτέας παρακαλεῖ ὅπως μὴ ἐκτελεσθῇ ὁ προτεινόμενος ὑποδιασμὸς τοῦ ἐκεῖ ταχυδρομικοῦ καὶ τηλεφωνικοῦ Γραφείου.

Ὁ Σύνδεσμος ἠλεκτροφωτισμοῦ Βόλου διαμαρτύρεται διὰ τὴν σύλληψιν τῆς Διοικήσεως τοῦ Κέντρου Πατρῶν καὶ ζητεῖ τὴν ἀποφυλάκισίν της.

Ὁ ἐν Κοπανακίῳ Σύλλογος «Ἀλληλοβοήθεια» παρακαλεῖ ὅπως μὴ ἐκτελεσθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν περὶ ὑποδιασμοῦ τοῦ ἐκεῖ ταχυδρομικοῦ γραφείου.

Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** ὑποβάλλει ἔγγραφον τοῦ Εἰσαγγελέως Ἐφετῶν Αἰγαίου περὶ χορηγίας ἀδείας διώξεως τοῦ πληρεξουσίου κ. Δ. Γεωργαλᾶ.

Οἱ κ. κ. **Μ. Βολουδάκης, Ν. Ἀσκούτσης, Κ. Σταμούλης** κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ νόμου 3218».

Ἡ ἐπὶ τῆς δημοσίας κεντρικῆς καὶ τοπικῆς διοικήσεως κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου περὶ Ἀστυνομίας Πόλεων καὶ μερικῆς ἐπεκτάσεως τοῦ θεσμοῦ ἐν Ἀθήναις», ἥτις θέλει τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλει σχεδίων νόμου «περὶ βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως ἀμέσων φόρων καθ' ὁμάδας φορολογουμένων».

Οἱ πληρεξούσιοι κ.κ. **Χ. Φακῆς, Α. Ἀκρίδας, Π. Καλαντζόπουλος, Β. Χατζηλίας, Ν. Μπακόπουλος, Η. Μεϊτάνης, Γ. Μπούμπουλης, Ι. Μαρματάκης** κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ μεταφορᾶς ἀποδείξεων ἀποταμιεύσεως σταριδοκάρπου (δελτίων παρακρατήσεως) εἰς τὴν ἑπομένην σταριδικὴν περίοδον 1925—1926».

Ὁ κ. **Γ. Φικιώρης** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου 1074 τοῦ 1917 ἔτους».

Οἱ κ. κ. **Ι. Μανέττας, Σ. Κρεμεζῆς, Δ. Πάζης** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τῆς Ὑπηρεσίας τῶν Δημοσίων Ἔργων κλπ. κειμένων διατάξεων».

Ἡ ἐπὶ τῶν Τ.Τ.Τ. Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ τηλεφωνικῆς συγκοινωνίας τῶν κοινοτήτων».

Δίδεται μετὰ ταῦτα ὁ λόγος εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως κ. **Κ. Ρακτιβάν**, ὅστις λέγει τὰ ἑξῆς:

—Εὐχαριστῶ τοὺς κ. κ. Ἀρχηγοὺς τῶν κομμάτων διὰ τὰς εὐμενεῖς κρίσεις, τὰς ὁποίας περὶ τοῦ ἔργου μου ὡς Προέδρου ἐξέφρασαν, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ὑποβληθείσης παρ' ἐμοῦ παραιτήσεως, ὡς ἐπίσης εἶμαι εὐγνώμων πρὸς τὴν Συνέλευσιν διὰ τὴν ἐπαναληπτικὴν ἐκδήλωσιν τῆς πρός με ἐμπιστοσύνης αὐτῆς.

Ἐφρόντισα ὑπεστηρίχθη καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ὅτι ὁ τρόπος τῆς ὑπὸ τοῦ Προέδρου διευθύνσεως τῶν συνεδριάσεων ἀπεδεικνύετο ὁπωσδήποτε ἀκατάλληλος πρὸς ἐπιβολὴν τῆς τάξεως καὶ ἦγεν, ἂν μὴ εἰς παράλυσιν, τοὐλάχιστον εἰς παρακώλυσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σώματος. τὸ ζήτημα ἦτο κατ'

ἐμὲ ἄξιον ν' ἀπασχολήσῃ τὴν προσοχὴν τῆς Συνελεύσεως. Εἰς τοῦτο καὶ μόνον ἀποβλέπων, ἐνδιαφερόμενος ὑπὲρ πᾶν ἄλλο διὰ τὴν εὐόδωσιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἔκρινα ὅτι εἶχον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ παράσχω εἰς τὴν Συνέλευσιν τὸ μέσον ὅπως ἐπιληρθῇ τοῦ ζητήματος, διὰ τῆς παραιτήσεώς μου, ἥτις ἄφινεν ἐλεύθερον στάδιον εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀπ' εὐθείας ἀνάδειξιν τοῦ καταλληλοτέρου Προέδρου, ἐνῷ ὁ ἔχων τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῇ πρὸς ὑμᾶς θ' ἀπεχώρει μὲ τὴν συναίσθησιν ὅτι καθήκον αὐθις ἐπετέλεσεν.

Ἐκ τῆς χθεσινῆς ἐν τούτοις ἀπορρίψεως τῆς Συνελεύσεως, τὴν ὁποίαν κατ' ἐντολὴν αὐτῆς μοὶ ἀνεκοίνωσεν ὁ Ἀντιπρόεδρος κ. Κ. Ἀλαβάνος πείθομαι ὅτι δὲν συμμερίζεται ἡ Συνέλευσις τὴν ἀντίληψιν περὶ πλημμελοῦς διευθύνσεως τῶν ἐργασιῶν της ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν μοὶ ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιμείνω περισσότερον.

Ἡ ὁμόθυμος ἄνευ κομματικῆς διακρίσεως ἐμπιστοσύνη τῆς Συνελεύσεως ἀποτελεῖ ἀναντιρρήτως τὸ πολυτιμότατον κεφάλαιον διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἔργου τοῦ Προέδρου, μὲ τὸ ἐφόδιον δὲ τοῦτο ὑπείκων εἰς τὴν ἐκφρασθεῖσαν θέλησιν τοῦ Σώματος θέλω συνεχίσει τὰ καθήκοντά μου ἐν πλήρει βεβαιότητι ὅτι καὶ θὰ ἐξακολουθήσω νὰ ἔχω τὴν εἰλικρινῆ συναρωγὴν πάντων τῶν ἐντεῦθεν παρακαθημένων συναδέλφων. (Χειροκροτήματα).

Μετὰ τοῦτο ὁ Πρόεδρος κ. ***Κ. Ρακτιβὰν*** καταλαμβάνει τὴν ἕδραν, ἡ δὲ ***Συνέλευσις*** εἰσέρχεται συμφώνως πρὸς τὴν κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίασιν ἀπόφασίν της εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Συντακτικῆς καὶ Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ὑπομιμνήσκει ὅτι κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. Δ. Λεονάρδος, Β. Ἰακωβάκης, Α. Κατσάρος, Σ. Ξύδης, Ν. Συριόπουλος, Γ. Βλάχος, Μ. Δεληγιάννης, Δ. Βαρελᾶς, Γ. Ροδόπουλος, Σκ. Ζερβός, Σ. Παπαγρηγοριάδης, Γ. Κουτρουμπάκης, Σ. Χατζιδάκης καὶ Ι. Μαμάης ὑπέβαλον, ζητήσαντες ὅπως διεξαχθῇ ἐπ' αὐτῆς ψηφοφορία δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, τὴν κάτωθι πρότασιν:

«Προτείνομεν νὰ τεθοῦν ὡς τὸν ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ συντάγματος τὰ ἑξῆς:

«Τὸ κείμενον τῶν ἁγίων Γραφῶν τηρεῖται ἀναλλοίωτον· ἡ εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἀπόδοσις τούτου ἄνευ τῆς προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀπαγορεύεται ἀπολύτως».

Π. Πετρίδης. Παρακαλῶ τὸν κ. Πρωθυπουργὸν νὰ ἐπαναλάβῃ

τὴν χθὲς γενομένην παρ' αὐτοῦ δήλωσιν ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον δὲν θέλει μεταφρασθῇ ἄνευ ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἡ δήλωσις αὕτη εἶνε ἀναγκαία πρὸς διαφώτισιν τῆς Συνελεύσεως μετὰ τὴν ἐπικειμένην ψηφοφορίαν.

Α. Μιχαλακόπουλος. Τὸ ἐπανέλαβον χθὲς οὐχὶ ἅπαξ, ἀλλὰ δὶς καὶ τρὶς καὶ τετράκις, εἶνε δὲ ἀναγεγραμμένον καὶ εἰς τὰ Πρακτικά.

Προκειμένου νὰ διεξαχθῇ ἡ ψηφοφορία αὕτη, καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. ***Δ Βαρελᾶς*** καὶ ***Β. Ἰακωβάκης***, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἀρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία, τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτως:

Οἱ παραδεχόμενοι τὴν πρότασιν λέγουσι «***Ναί***», οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι αὐτὴν λέγουσιν «***Ὄχι***».

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα:

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ	207
Εἰς τὸ Ναὶ	61
Εἰς τὸ Ὄχι	145
Ἠνώθη ψῆφον	1

Κατὰ τὰ παρατεθέντα ὧδε πρωτόκολλον:

Δημ. Ἡρακλείδης	Ο	Γεώργ. Ἡσαΐας	
Κωνστ. Ρακτιβὰν	Ο	Ἀναστ. Πρωτοπαπᾶς	
Σ. Παπαγρηγοριάδης	Ν	Γεώργ. Βραχνὸς	
Γεώργ. Ροῦσος	Ο	Ἀλ. Χατζηκυριάκος	
Ἀπ. Δοξιάδης	Ο	Στυλ. Γονατᾶς	Ο
Ἰωάν. Καλογερᾶς	Ο	Σπυρ. Θεοδωρόπουλος	
Γεώργ. Πολίτης		Ἀλέξ. Μυλωνᾶς	Ο
Ἀπόστ. Ὀρφανίδης	Ο	Ἀρτ. Δεναξᾶς	
Ἐμμ. Ζυμπρακάκης	Ο	Λουκᾶς Σκελλαρόπουλος	Ο
Περ. Καραπάνος	Ο	Ἰωάν. Σολιώτης	Ν
Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης		Γεώργ. Κατσιμπίρης	
Γεώργ. Φραγκούδης	Ν	Δημ. Πετρίτης	Ο
Β. Ἀρτεμιάδης	Ο	Ἰωάν. Τσίρος	
Σκεῦος Ζερβός	Ν	Ἀποστολ. Παπαοικονόμου	Ο
Δημ. Θεολογίτης		Δ. Καμπάνης	
Δημ. Μαρσέλος	Ο	Ι. Μαμάης	Ν
Γεώργ. Μαυρολέων		Α. Κολιαλέξης	
Δημ. Πολυκράτης		Πέτρος Καλμούχος	Ο
Θαλῆς Θεοδωρίδης	Ο	Ἀθαν. Τζώνης	
Ἐλευθ. Παυλίδης	Ο	Νικ. Καλέλλης	Ο
Π. Παναγιωτόπουλος		Ἀντ. Γαρουφαλιᾶς	Ν
Α. Κωνσταντιλιέρης	Ν	Δημ. Μαργέτης	Ο

Πέτρος Παναγιώτου .....
Δημήτρ. Βαρελᾶς .....Ν
Βασ. Καραπάνος .....
Χρ. Σαμαρᾶς .....
Ι. Στάϊκος ἢ Παπαδάκης..Ν
Θωμᾶς Μάγγος .....Ο
Ἀβραὰμ Γρηγοριάδης....Ν
Γ. Παπαγεωργίου.....Ο
Κ. Σπυρίδης. .....Ο
Ἀδὰμ Εὐφραμίδης.....Ο
Φίλ. Γιαννακόπουλος.. ....
Δημ. Σαράτσης.. .....Ο
Δημ. Ψάρης .. ..Ο
Ἀλέξ. Γρίβας .....
Παντ. Καρασεβδᾶς .....
Φίλ. Στασινόπουλος.. ....Ο
Α0. Παπαχριστόπουλος ..Ν
Ἠλίας Ἀποσκίτης .....
Δημ. Δημητρακόπουλος ....
Πέτρος Ζωγράφος.....
Νικ. Ζαμκῖνος.....Ν
Δημ. Χατζόπουλος .....Ο
Κων. Ταλιαδοῦρος .....Ν
Παναγ. Πετροπουλάκης ..Ν
Εὐστά0. Μαλαμίδας .....Ο
Γεώργ. Βοραζάνης.....
Λάμπ. Λαμπριανίδης.....
Δημ. Ἀνδρεάδης .....Ο
Δημ. Βάντσης.....
Ἀντ. Βεζιρζόγλου .....Ν
Κ. Κωνσταντινίδης .....Ο
Θεμιστ. Παπαϊωάννου ... Ν
Ἀρ. Ἀναγνωστόπουλος ..Ο
Κων. Κουρτίδης.....
Ἀνδρ. Κωνσταντινίδης....Ο
Χριστόφ. Πανταζίδης .....
Φίλ. Μανουηλίδης .....Ο
Περ. Κουρτίδης .....Ο
Γεώργ. Μπρίκας .....Ο
Ἀλεξ. Παπαθανάσης.....Ο
Βασ. Χατζηλίας .....Ο
Ἐμὶν Μπέη Ζαδὲ .. ὑπν. ψ.
Γρηγ. Τηλικίδης .. ..Ο
Νεόκ. Γρηγοριάδης ..... Ο
Νικ. Κοντολέων .....Ο
Μιχ. Δῶδος .. ..
Γεώργ. Πέτσος .....
Ἰωάν. Γιαμούζης .....
Ἀνδρ. Κύρακας .....
Κυρ. Βαρδουλάκης .....Ο
Δ. Καλκανδῆς .....Ν
Γεώργ. Καφαντάρης .....Ο
Ἰωάν. Τσιγκόλης .....Ο
Ἰωάν. Χριστοδουλιᾶς .....
Ἀναστ. Ταβουλάρης .....
Θεόδ. Γοῦσκος ..... Ο
Καῖσαρ Ζέζας .....
Κωνστ. Γόντικας .....
Νικ. Συριόπουλος .....Ν
Βασ. Δαλιάνης .....
Τάσης Ἀναστασίου .....Ο
Χαραλ. Λυκοτόμαρος .. ..Ο
Νεοκ. Παπαγιαννόπουλος...
Νικόλ. Καλλιοντζῆς .....Ν
Γεώργ. Κατεχάκης ....
Τίτ. Γεωργιάδης .....
Γεώργ. Μαρῆς .....Ο
Στυλ. Γρηγορίου .....Ο
Νικ. Ζουδιανὸς .....
Ἰωάν. Περδικογιάννης ..Ο
Γεώργ. Δουκουμετζίδης ..Ν
Σταμ. Κιουζὲς Πεζᾶς .....
Γεώργ. Χατζηκυριακοῦ ....
Θεόδ. Ἀνδρεάδης .....
Θεόδ. Πάγκαλος .....Ν
Κωνστ. Ἀγγελάκης .....
Ἀνδρ. Μπιράκης .....
Ἰωάν. Βαρβαγιάννης ....Ο
Κωνστ. Φίλανδρος .....Ν
Σερ. Τσακμάνης ..... Ο
Μιχ. Κύρκος ....
Ἰωάν. Πετσάλης.....Ν
Λεων. Ἰασονίδης .....Ο
Δημ. Εὐθυμιάδης .....Ο
Στέφ. Βαρδάκας .....
Παντ. Γεωργιάδης.....

Ξενοφῶν Ἀναστασιάδης..Ο
Δημ. Δημάδης .....
Νικόλ. Τερζόγλου .....Ο
Γεώργ. Κοσμίδης .....Ν
Χρ. Πίψος .....Ν
Ἰωάν. Πλατσούκας .....
Περ. Καλλιδόπουλος .....Ο
Γεώργ. Κωνσταντινίδης ....
Γεώργ. Ἀλεκτορίδης .. ..Ο
Ἰορδ. Ἀνανιάδης .....
Ἰ. Πασαλίδης .....Ο
Μιχ. Σαμαρᾶς .....Ο
Εὐστρ. Γονατᾶς.....Ο
Κωνστ. Βαγιανὸς .. ..Ο
Π. Διαμαντόπουλος ....
Ἰσαὰκ Ἀλχανάτης .....
Ἰάκωβος Λεβῆ .....
Ἰωσὴφ Ἠλία Σάϊας .....
Ἰησοῦς Σαμουηλίδης.....
Νικόλ. Σπηλιώτης.....
Παν. Στενὸς .....Ο
Δημ. Κατσίνας .....
Ἀντ. Πρέκας .....
Ἀντ. Δαργέντας .....
Γεώργ. Δρακούλης .....
Δημ. Μπότσαρης..... ..
Γεώργ. Καλούδης .....Ο
Μιχ. Μίσιος .....
Γεώργιος Κιαγιᾶς .....Ο
Σπυρ. Σῖμος .....Ο
Παν. Γιωτόπουλος .....Ο
Πέτρος Μπέμπης .....Ο
Ἀθαν. Τραχήλης .....Ο
Περ. Γεωργίτσης .....Ο
Γεώργ. Γκάλκος .....
Ἀχ. Παπαδ τος .. ..Ο
Αὔγουστος Θεολογίτης ...Ο
Ἀναστ. Μισιρλόγλου ....Ο
Μιλτ. Σταμούλης ....Ο
Παρ. Γ ελγκενδζόγλου....Ν
Ἀλκ. Κωνσταντινίδης .....
Σωκρ. Ζερβουδάκης .....
Στέφ. Παπαναστασίου ... Ο
Κωνστ. Νταῆς ..... Ο
Γεώργ. Θούας ....
Ἠλίας Μειτάνης .....
Ἀνδρ. Ζαΐμης .....
Σωτ. Γιαννούσης .....
Χρ. Σακελλαρίδης ....
Ἰωάν. Κουρτάκης .....
Παν. Φλέσας..... ..
Νικ. Δαγρὲς ....
Γώργ. Σίδερης .....Ο
Χρ. Ἀλαμανῆς ..... Ν
Κωνσταν. Σταμούλης ..... Ο
Δαμπρ. Κατσάρος ..... Ν
Περ. Ἀλεξανδρῆς ....
Λάμπρ. Καταφυγιώτης .. ..
Εὐστρ. Γουλιανὸς ....
Ἰωάν. Παπαθεοδώρου ... Ο
Παν. Κόλιας ....
Νικ. Σταματιάδης .....Ο
Ζαφείριος Ἀδὰμ ....
Ἰων. Βαλαλᾶς..... ....Ο
Ἀλέξ. Ὡρολογόπουλος ..Ν
Ἰωάν. Ζάχος ....
Δημ. Κύρου ..... Ο
Περ. Μαζαράκης ..... Ο
Ἰωάν. Ζαβιτσιάνος .....
Ἀνδρ. Δενδρινὸς ..... Ο
Εὐ0. Βελλιανίτης ....
Κωνστ. Βούλγαρης ..... Ο
Δημ. Σπίγγος ..... Ο
Σπυρ. Ζερβὸς.. .....
Θεόδ. Κωτούλας ....
Κωνστ. Τσιμινάκης ..... Ο
Ἰωάν. Κοντοδίνας ....
Παν. Καλαντζόπουλος.... Ο
Λάζ. Ἀνδρεάδης ..... Ν
Στυλ. Θεολογίδης ..... Ο
Γεώργ. Κακουλίδης.. .... ..
Παναγ. Ἀραβαντινὸς .... Ο
Ἀνασ. Ἀναγνωστόπουλος..
Νικόλ. Φραντζῆς ....
Παναγ. Πετρίδης .....Ο
Σπυρ. Ἠλιόπουλος ....

Κωνστ. Ρέντης ..... Ν
Λουκᾶς Νιφοράτος ..... Ν
Ριχ. Λιβαθηνόπουλος ....
Παν. Καπάτος ..... Ν
Παναγ. Τσιτσίλιας ..... Ν
Θεόδ. Γρηγορίου ..... Ν
Νικ. Καραμάνος ..... Ο
Ἰωάν. Λιμπερόπουλος .. Ο
Θαλῆς Κουτούπης ..... Ν
Γεώργ. Φικιώρης ..... Ο
Σπυρ. Ξύδης ..... Ν
Ἀχ. Πρωτοσύγκελλος..... Ν
Στέρ. Ἀναστασιάδης.... Ν
Ἰωάν. Ἰσχόμαχος ..... Ν
Γεώργ. Βλάχος ..... Ν
Ἰωσ. Κούνδουρος ..... Ο
Μιχ. Κοβρῆς ..... Ν
Παν. Σφακιανάκης ..... Ο
Μιχ. Καταπότης..... Ν
Λουκᾶς Κουτσοπέταλος .. Ν
Νικόλ. Ἀνδρεαδάκης .... Ο
Β. Καραπαναγιώτης ..... Ο
Γεώργ .Παπανδρέου..... Ο
Στυλ. Κρητικᾶς ..... Ο
Ἐμμ. Μάρκογλου ..... Ν
Ἰωάν. Λαδᾶς ..... Ν
Δημ. Σάλτας ..... Ν
Ἰωάν. Σιφναῖος ..... Ο
Ὀρέστ. Κυπριανὸς .....Ο
Δημ. Γεωργαλᾶς ..... Ν
Γεώργ Καλδῆς .....Ο
Μ. Λαΐλιος ..... Ο
Δημ. Ἀκάκιος ..... Ν
Χαρ. Γρηγορίου..... Ο
Ἀντ. Παπαγεωργίου .... Ο
Δημ. Σάββας ..... Ν
Μᾶρκ. Τσαρλαμπᾶς .. ....Ο
Γεράσ. Σολδάτος .....Ο
Νικόλ.Ἀβραὰμ ..... Ν
Ἰωάν. Παπακωνστ. .....Ν
Πέτρος Λαπατσάνης.....Ο
Ἀλέξ Παπαναστασίου .. Ο
Γεώργ. Σεχιώτης ..... Ν

Νικόλ. Μπακόπουλος ..... Ν
Ἰωάν. Μανέττας ..... Ο
Χριστ. Κατριβάνος ..... Ν
Δημ. Φλέσσας ..... Ν
Πλο τ. Χαλόφτης ..... Ν
Χρ. Ζουμῆς ..... Ο
Ἰωάν. Πατάλας ..... Ν
Νικόλ. Χρυσόγελος ..... Ν
Διον. Λεονάρδος ..... Ν
Παν. Μερλόπουλος ..... Ν
Ἰωάν. Φωτόπουλος ..... Ν
Ὄθων Πέτροβας ..... Ν
Γεώργ. Πρεζάνης ..... Ο
Δημ. Προμπονᾶς ..... Ν
Ἀντ. Πραντούνας ..... Ο
Γεώργ. Βενιέρης ..... Ο
Ἰωάν. Κανναβὸς ..... Ν
Ἰωάν. Καρμανίδης ..... Ν
Κωνστ. Πετρίδης ..... Ν
Χρῖστος Δάναινας..... Ν
Κωνστ. Βλαχοθανάσης..... Ν
Π. Π. Μαυρομιχάλης ... Ο
Β σ.Κυβέλος ..... Ν
Κωνστ. Βουδούρης ..... Ο
Π. Κανελλόπουλος ..... Ν
Ἰωάν. Σεφερλῆς ..... Ν
Γερ. Τυπ. Ἰακωβίτος .. Ν
Βασ. Ἀλεβιζάτος ..... Ν
Θεόδ. Βελλιανίτης ..... Ν
Σπυρ. Κρεμεζῆς ..... Ο
Κωνστάν. Σταματόπουλος Ν
Νικόλ. Γουργουρῆς ..... Ν
Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος .. Ο
Κωνστ. Δρούλλιας ..... Ο
Κώνστ. Γκότσης ..... Ο
Γεώργ. Ἀργυρόπουλος .... Ν
Ἀνδρ. Μάρκου ..... Ο
Χρῖστος Φακῆς ..... Ν
Θεόδ. Χαβίνης ..... Ο
Ἀνδρ. Σκέφερης ..... Ν
Δημ. Δαγκλῆς ..... Ο
Γεώργ. Γερογιάννης ..... Ν
Παν Κοκκινάτος ..... Ν

Μιχ. Βυζῆς ..... Ο
Ἰω. Ταρσούλης ..... Ν
Δημ. Τσαπόγας ..... Ν
Νικ. Ἀσκούτσης ..... Ν
Γεώργ. Τσαγρῆς ..... Ν
Ἐμμ. Τσουδερὸς ..... Ν
Μαν. Βολουδάκης ..... Ν
Ἰωάν. Γοβατζιδάκης..... Ν
Γεώργ. Κονδύλης ..... Ν
Ἀναστ. Μπακάλμπασης ..Ο
Γεώργ. Λαλαζήσης .....Ο
Δημοσθ. Ἐλευθεριάδης ..Ο
Σπυρ. Ἀντωνιάδης .....Ο
Ἰωάν. Κεραμεὺς ..... Ν
Κωνστ. Καλούδης .....Ο
Λεων. Θεοχάρης ..... Ν
Ζήσης Μπογιώτας ..... Ν
Χασὰν ὀγλοῦ Μουσταφᾶ .. Ν
Χατζῆ Ἀχμετογλ.Μεστὰν... Ν
Ἀλέξ. Γιαννουλάτος ..... Ν
Μιλτ. Καβαλιεράτος ..... Ν
Θεμ. Σοφούλης ..... Ν
Κωνστ. Παπαϊωάννου ..... Ν
Ἐμμ. Σοφούλης .....Ο
Ἀλ. Κεντούρης .....Ν
Ἰωάν. Μαλαχίας .....Ο
Δημ. Πάζης ..... Ν
Δημοσθ. Φλωριᾶς..... Ν
Ἰωάν. Σχοινᾶς ..... Ν
Δημοσθ. Μέλφος .....Ο
Ὀρέστ. Ζαφειρίου ..... Ν
Νικ. Μανούσης..... Ο
Νικ. Κωνσταντόπουλος ..Ο
Ἀναστ. Λαζαρίδης .....Ο
Βάσ. Ἐμμανουηλίδης ..... Ν
Ἰάκ. Τριανταφύλλου ....Ο
Σταμ. Βακράτσας .....Ν
Γεώργ. Μπούμπουλης ....Ν
Δημ. Δάσκαλάκης ..... Ν
Ἰωάν. Μαραγκὸς ..... Ν
Ἰωάν. Βενιέρης ..... Ν
Ἀλέξ. Παπαδᾶμ.....Ν
Κωνστ. Καλομενόπουλος... Ν

Κωνστ. Ἀλαβάνος ..... Ν
Ἐρ. Βαλαρῆς ..... Ν
Σωτ. Χατζηγάκης ..... Ν
Παναγ. Καραλῆς..... Ν
Χρ. Χατζηπέτρος..... Ν
Βασίλ. Ἰακωβάκης ..... Ν
Ἀνδρ. Κοκκέβης..... Ν
Νικ. Μανωλόπουλος ..... Ν
Γεώργ. Λουπινᾶς .....Ν
Ἀναστ. Ἀκρίδας .....Ν
Βασ. Βλαχόπουλος ..... Ν
Γεώργ. Τσακανίκας..... Ν
Γεώργ. Δουζίνας ..... Ν
Λάμπρος Λάμπρου..... Ν
Γεώργ. Ροδόπουλος .....Ν
Θεόδ. Κριεζῆς ..... Ο
Ἀθ. Μιαούλης .....Ο
Ἀντών. Δαμιανὸς ..... Ν
Μιλτ. Δεληγιάννης .....Ν
Ἰωάν. Τσιριμῶκος .....Ο
Νικόλ. Ξηρὸς .....Ν
Σπυρ. Τράκας .....Ο
Ἀναστ. Κούτρας ..... Ν
Γεώργ. Μόδης..... Ν
Ἰωάν. Σαπουντζῆς.....Ο
Γεώργ. Τζώρτζης ..... Ν
Μιχαὴλ Χατζητάσης ..... Ν
Ῥητορίδης Χατζόπουλος .... Ν
Ἄγγ. Ἀγαπητὸς.....Ν
Ἰωάν. Μαυρουδῆς .....Ν
Κωνστ. Ματσιώρης .....Ν
Νικ. Παπαγεωργίου ..... Ν
Δημ. Χάτζῆς ..... Ν
Κωνστ. Καραναστάσης .... Ν
Βασίλ. Μάλλιος ..... Ν
Γεώργ. Κουτρουμπάκης ..Ν
Στρατῆς Γεωργιλαδάκης..... Ν
Κωνστ. Παπαδογιάννης .... Ν
Πολ. Πολυχρονίδης ..... Ν
Ἀριστομ. Μητσοτάκης..... Ν
Γρηγ. Μάρακας ..... Ν
Ἰωάν. Μαρματάκης .....Ν
Ὄμ. Πανταζίδης..... Ν

Χριστ. Ροδοκανάκης.....Ν Μάριος Βολίκας .....
Βίκ. Κουκουρίδης .....Ν Ἀλέξ. Κανάρης .....Ο
Γεώργ. Φ. Ἀνδρεάδης.... Ο Νικ. Μαμούνης.....Ο
Ἠλ. Ἀσπιώτης .....

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 3122 περὶ ἀπονομῆς πολεμικῆς συντάξεως εἰς πολίτας παθόντας κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ 1912 καὶ ἑρεξῆς πολέμους».

Ὁ κ. ***Γ. Καλδῆς*** ὁμιλῶν σχετικῶς πρὸς τοὺς παθόντας ἐν πολέμῳ, καταγομένους δὲ ἐκ τῶν νήσων Ἰμβρου καὶ Τενέδου παρακαλεῖ ὅπως περιληφθῶσι καὶ οὗτοι εἰς τὸ ψήφισμα, ὑποβάλλει δὲ σχετικὴν τροπολογίαν. Ἐπίσης προτείνει ὅπως προκειμένου περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν συντάξεων διευκολυνθῇ αὕτη, ὥστε νὰ γίνηται καὶ εἰς πληρεξουσίους τῶν δικαιούχων.

Ὁ κ. ***Κ. Σταματόπουλος*** λέγει ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα παρεπέμφθη εἰς Ἐπιτροπήν, ἡ ὁποία δὲν ἐκλήθη. Καὶ ἐρωτᾷ· θὰ συζητηθῇ τὸ ψήφισμα, τοῦτο, ἀφοῦ ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἐπεξειργάσθη τὸ ψήφισμα ἀκόμη;

Ὁ κ. ***Κ. Βουδούρης*** λέγει ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκλήθη, δὲν συνῆλθεν ὅμως. Ἔλαξε δὲ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἡ εἰς αὐτὴν ταχθεῖσα διήμερος προθεσμία.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι, ἐφόσον ἔληξεν ἡ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ταχθεῖσα προθεσμία, τὸ ψήφισμα συζητεῖται κανονικῶς.

Ὁ κ. ***Μ. Τσαρλαμπᾶς*** φρονεῖ ὅτι τὸ παρεχόμενον δικαίωμα εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης ὅπως ἀποσπᾷ δικαστικοὺς καὶ ἐκτὸς τῆς πρωτοδικειακῆς περιφερείας θέλει δώσει ἀφορμὴν εἰς ἐκμετάλλευσιν.

Ὁ κ. ***Κ. Γκότσης*** (Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι διὰ τῆς διατάξεως ταύτης θέλει διευκολυνθῇ ἡ ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος ἐκδίκασις τῶν τοιούτης φύσεως ὑποθέσεων.

Ὁ κ. ***Χ. Δυκοτόμαρος*** προτείνει τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος συζητήσεως ἐπί τινας ἡμέρας, ἵνα παρουσιασθῇ τοῦτο πληρέστερον. Τὸ ψήφισμα, ὡς ἔχει, εἶνε ἀνεφάρμοστον· ἀναφέρει δὲ σχετικὰς παραγράφους. Ἐν περιπτώσει ὅμως ἐπιμονῆς τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἐπιψηφισθῇ τοῦτο, προτείνει τὴν διαγραφὴν τοῦ ἄρθρου 1.

Ὁ κ. ***Ι. Μαρματάκης*** συμφωνεῖ ἀπολύτως μὲ τὸ ψήφισμα, προτείνει ὅμως τὴν προσθήκην ἄρθρου ὅπως τὰ ταμεῖα ἐξοφλῶσι τὰς συντάξεις εἰς τοὺς δικαιούχους προσωπικῶς,

μόνον δὲ ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ νὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ἀποστέλλωνται ἐπιταγαὶ εἰς τοὺς δικαιούχους, ἀπαγορευομένων καὶ τῶν προεξοφλήσεων.

Ὁ κ. ***Κ. Γκότσης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ τεθῇ εἰς τὸ ψήφισμα, διότι δύναται νὰ γίνῃ καὶ δι' ἐγκυκλίου.

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα 1, 2, 3, 4 καὶ 5.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 6 ὁ κ. ***Κ. Βουδούρης*** προτείνει τροπολογίαν ὅπως τὸ ἄρθρον 27 τοῦ νόμου 3122 καταργηθῇ, προστεθῇ δὲ ὡς ἄρθρον 4 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ νόμου 2759 παράγραφος, καθ' ἣν ἡ μείωσις τῆς πρὸς ἐργασίαν ἱκανότητος πρέπει νὰ εἶνε ἄμεσος συνέπεια τῶν ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Γερμανοβουλγάρων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος μέχρι 28 Ὀκτωβρίου 1919 λαβόντων χώραν πολεμικῶν γεγονότων ἐκ τῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ ξηρὰν ἢ κατὰ θάλασσαν, εἴτε τῶν τέως ἐχθρικῶν δυνάμεων, πλὴν τῆς Τουρκίας, εἴτε τῶν Ἑλληνικῶν ἢ Συμμαχικῶν τοιούτων, ἐφόσον αἱ τελευταῖαι αὗται ἔλαβον χώραν κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 1)27 Ἰουνίου 1917 μέχρι τῆς 29 Ὀκτωβρίου 1919.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 6, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ τροπολογία τοῦ κ. ***Κ. Βουδούρη*** ὡς ἄρθρον 7 καὶ τὸ σύνολον τοῦ ψηφίσματος, ἔχοντος οὕτω:

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

«Περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 3122 περὶ ἀπονομῆς πολεμικῆς συντάξεως εἰς πολίτας παθόντας κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ 1912 καὶ ἑρεξῆς πολέμους κλπ».

Ἡ Δ' ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ψηφίζει :

Ἄρθρον 1.

Τὸ ἄρθρον 25 τοῦ νόμου 3122 τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς:

«Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κατὰ τὸν παρόντα νόμον συντάξεως παύει ἡ πληρωμὴ τῆς τυχὸν κατὰ τοὺς νόμους 759 τοῦ 1917 καὶ 1960 τοῦ 1920 καταβαλλομένης εἰς ἀναπήρους πολέμου, καὶ οἰκογενείας θυμάτων πολέμου περιθάλψεως».

Ἄρθρον 2.

Ἡ διάταξις τῆς β' παραγρ. τοῦ ἄρθρου 39 τοῦ νόμου 3122 περὶ δημοσιεύσεως εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καταργεῖται.

Ἄρθρον 3.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 9 Ἰουλίου 1923 Ν. Διατάγματος προστίθεται τὸ ἑξῆς ἐδάφιον:

«Εἰς τὴν διάταξιν τοῦ προηγουμένου ἐδαφίου ὑπάγονται καὶ αἱ ἐνταλτικαὶ, ἀλλὰ μὴ πιστοποιήσεις τοιαῦται "ἀπίναι"».

Ἄρθρον 4.

Ὁ χρόνος τῆς παραγραφῆς τῶν περιπτώσεων τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ ἀπὸ 18 Ὀκτωβρίου 1923 Ν. Διατάγματος «περὶ τρόπου ἐξοφλήσεως τῶν συντάξεων» ὁρίζεται εἰς τὸ διπλάσιον.

Ἄρθρον 5.

Τὰ μέλη τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 102 τοῦ νόμου 3122 τοῦ ἔτους 1924 Ἐπιτροπῶν, τὰ μέλη τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 38 τοῦ αὐτοῦ νόμου Συμβουλίου, ὡς καὶ πᾶς πολιτικὸς ἢ στρατιωτικὸς ὑπάλληλος, ὑποχρεούμενος ἐκ τοῦ νόμου εἰς ἐπικουρίαν τοῦ ἔργου τῆς ἀπονομῆς τῶν πολεμικῶν συντάξεων, ὑπόκεινται διὰ πᾶσαν παραμέλησιν ἢ παράβασιν τῶν ἐκ τοῦ ρηθέντος νόμου καθηκόντων των, ἀνεξαρτήτως τῆς ποινικῆς διώξεως, ἐφ' ὅσον ἔθελεν ὑπάρχει περίπτωσις τοιαύτης, εἰς πειθαρχικὴν ποινὴν ἐπιβαλλομένην ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου ἑκάστου αὐτῶν Ὑπουργοῦ, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἀπόφασις ἢ γνωμοδότησις δικαστικοῦ ἢ ἄλλου Συμβουλίου δι' ὅσους ἐκ τούτων ἀπαιτεῖται τοιαύτη κατὰ τοὺς ἰσχύοντας νόμους.

Αἱ ἐπιβαλλόμεναι ἐν ταῖς εἰδικαῖς ταύταις περιπτώσεσι ποιναὶ εἶνε: α') ἐπίπληξις, β') πρόστιμον μέχρι δραχ. δισχιλίων, γ') προσωρινὴ παῦσις ἀπὸ 8 ἡμερῶν μέχρι τριῶν μηνῶν, διὰ δὲ τοὺς στρατιωτικοὺς αἱ κεκανονισμέναι ποιναί.

Ἄρθρον 6.

Οἱ Ὑπουργοὶ τῶν Στρατιωτικῶν, Ναυτικῶν, Ἐσωτερικῶν, Οἰκονομικῶν, Δικαιοσύνης καὶ Ὑγιεινῆς δύνανται δι' ἀποφάσεώς των ν' ἀποσπάσουν εἰς ὑπηρεσίαν σχετικὴν μὲ τὴν ἀπονομὴν τῶν πολεμικῶν συντάξεων ὑπαλλήλους ἢ ἀξιωματικοὺς ὑπαγομένους εἰς τὴν δικαιοδοσίαν των.

Ἄρθρον 7

Τὸ ἄρθρον 27 τοῦ νόμου 3122 καταργεῖται, προστιθεμένης εἰς τὸ ἐδάφιον 4 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ νόμου 2769 τῆς κάτωθι παραγράφου.

Ἡ μείωσις τῆς πρὸς ἐργασίαν ἱκανότητος πρέπει νὰ εἶνε ἄμεσος συνέπεια τῶν ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Γερμανοβουλγάρων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος μέχρις 28 Ὀκτωβρίου 1919 λαβόντων χώραν πολεμικῶν γεγονότων ἐκ τῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ ξηρὰν ἢ κατὰ θάλασσαν, εἴτε τῶν τέως ἐχθρικῶν δυνάμεων, πλὴν τῆς Τουρκίας εἴτε τῶν Ἑλληνικῶν ἢ Συμμαχικῶν τοιούτων ἐρόντων αἱ τελευταῖαι αὗται ἔλαβον χώραν κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 1ης μέχρι τῆς 29 Ὀκτωβρίου 1919.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ψηφίσματος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Πρόεδρος. Β' συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1924 Ν. Δ. περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν».

Ὁ κ. ***Δ. Κατσάρος*** λέγει ὅτι ὁ μόνος δικαιολογητικὸς λόγος τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν ἦτο ὅπως παρέχωνται τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα εἰς τιμὰς χαμηλάς. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐπετεύχθη. Συνεπῶς ὁ λόγος τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν ἐξέλιπεν. Ἰδίως θεωρεῖ ὡς ἐπιβλαβεστάτην διὰ τὴν γεωργίαν τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἐνοικιοστασίου εἰς ὅσα ἀγροκτήματα παρεχωρήθησαν εἰς τοὺς γεωργικοὺς Συνεταιρισμούς. Προκειμένου δὲ τὸ ἐνοικιοστάσιον νὰ καταργηθῇ μονομερῶς δὲν εὑρίσκει συμφώνους τοὺς κτηνοτρόφους, οἱ ὁποῖοι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει προτιμῶσι τὴν ὁλοσχερῆ αὐτοῦ κατάργησιν. Προτείνει προτιμώσι τὴν ὁλοσχερῆ αὐτοῦ κατάργησιν. Προτείνει ἐπομένως τὴν κατάργησιν τοῦ ἐνοικιοστασίου, τὸ ὁποῖον ἐξυπηρετεῖ μίαν μόνον τάξιν εἰς βάρος τῶν ἀγροτικῶν Συνεταιρισμῶν.

Ὁ κ. ***Σπ. Ξύδης*** προτείνει ὅπως καινοβοσκαὶ εὑρισκόμεναι ἐν ἀγραναπαύσει ὑπόκεινται καὶ αὗται εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἂν πρέπει ἢ ὄχι νὰ ἐξαιρεθῶσι τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν εἶνε ἀναποσπάστως συνδεδεμένον μὲ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν. Κατόπιν τῶν φιλαγροτικῶν διαθέσεων τῶν τοσάκις ἐκδηλωθεισῶν ἐκ μέρους τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι θὰ ἤρετο τὸ ἐνοικιοστάσιον διὰ τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. ***Γ. Μαρῆς*** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) παρατηρεῖ ὅτι δὲν εἰσάγεται νομοσχέδιον, ἀλλὰ Νομοθετικὸν Διάταγμα πρὸς κύρωσιν.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** λέγει ὅτι οὐδὲ ἑνὸς στρέμματος ἄρσις ἐνοικιοστασίου θὰ γίνῃ τοὐλάχιστον εἰς τὴν Ἤπειρον. Ἐλπίζει

ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν θὰ ἀφήσῃ τοὺς ἀκτήμονας καλλιεργητὰς Πρεβέζης δούλους ὀλίγων κτηνοτρόφων ἑκατομμυριούχων. Δὲν εἶνε δυνατόν, λέγει, διὰ πέντε πολυεκατομμυριούχους ποιμνιοκτηνοτρόφους νὰ ὑποφέρῃ ὁλόκληρος ὁ ἀγροτικὸς κόσμος. Διὰ τοῦτο προτείνει τὴν ἀπόρριψιν τοῦ νομοσχεδίου, ἵνα ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ Ν. Διάταγμα τοῦ θέρους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ὑποβάλωμεν τροπολογίας τινάς.

Εἰς τὸν νομὸν Πρεβέζης, λέγει, τὰ χωρία στεροῦνται παντελῶς καλλιεργησίμου γῆς· τί θὰ γίνουν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι; Πῶς θὰ διαθρέψουν τὰ τέκνα των; Εἰς ἄλλα μέρη ὡρισμένα τμήματα ἐνοικιάζουν ἀπὸ τοὺς κτηνοτρόφους αὐτοὶ οἱ ἀγρόται, οἱ ὁποῖοι καὶ τὰ καλλιεργοῦν. Ὁμιλῶν μετὰ ταῦτα ἐπὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι ἡ ἀπαλλοτρίωσις δυσχεραίνεται ἐκ τῆς ἐλλείψεως γεωπόνων λέγει ὅτι οὐδεμία ἀνάγκη ὑπάρχει γεωπόνων. Αἱ Ἐπιτροπαὶ πρέπει νὰ καταρτίζωνται ἀπὸ διοικητικοὺς ὑπαλλήλους, μόνον δὲ οἱ πρόεδροι τῶν Ἐπιτροπῶν νὰ εἶνε γεωπόνοι. Ὡς πρὸς τὴν καθοριζομένην διαδικασίαν λέγει ὅτι αὕτη εἶνε βραδεῖα.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἡ καθοριζομένη διαδικασία εἶνε τοὐναντίον συντομωτάτη.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ γνώμη τῶν ἀγροτῶν ὅτι τὸ Κράτος τοὺς ἐμπαίζει εἶνε εὐλογωτάτη, ἐφ' ὅσον ἀκόμη οὐδὲ ἓν στρέμμα γῆς τοῖς ἐδόθη. Γονίζει δ' ὅτι ὑφ' οὓς ὅρους ὑποβάλλονται τὰ νομοσχέδια παραπέμποντα εἰς νόμους, ἄρθρα καὶ ἐδάφια, τὰ ὁποῖα εἶνέ τις ἠναγκασμένος νὰ ἀνατρέχῃ ἵνα ἀνεύρῃ, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ συζήτησις σοβαρὰ καὶ λέγει ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναγράφηται ἐν τῷ κειμένῳ ὁλόκληρος ἡ τροποποιουμένη διάταξις.

Ὁ κ. **Ι. Τσιριμῶκος** λέγει ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπὴ προτείνει τοιαύτην διάταξιν, καθ' ἣν ἐν μὲν τῇ αἰτιολογικῇ ἐκθέσει θὰ περιλαμβάνηται ὁλόκληρος ἡ τροποποιουμένη διάταξις, ἐν δὲ τῷ κειμένῳ ὁλόκληρος ἡ διάταξις ὡς τροποποιεῖται.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** συνεχίζων ἀναπτύσσει τροπολογίαν του ὅπως εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς περιλαμβάνηται καὶ ἡ χρονολογία καθ' ἣν θὰ κἄρηται τὸ ἐνοικιοστάσιον.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι τὸ νῦν εἰσαγόμενον οὐδεμίαν ἔχει διαφορὰν πρὸς τὸ παλαιὸν Ν. Διάταγμα, εἰμὴ μόνον κατὰ τὸ λεκτικὸν καὶ τὴν διαδικασίαν.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** συνεχίζων ὑποστηρίζει τροπολογίαν του ὅπως διὰ τὸν Νομὸν Ἄρτης καὶ Πρεβέζης τὸ ἐνοικιοστάσιον κἄρηται αὐτοδικαίως, τοῦτο δὲ ἵνα θεσπισθῇ τὸ πρᾶγμα

τελεσιδίκως καὶ μὴ ἐξαρτᾶται τοῦτο ἀπὸ τὰ Συμβούλια καὶ τὰς Ἐπιτροπάς.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** λέγει ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ τοῦτο διὰ μίαν ἐπαρχίαν ἀλλὰ γενικῶς.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** συνεχίζων ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν θὰ ἀνεχθῇ πλέον νὰ ὑπάρχουν ἀκτήμονες ἀγρόται ὑπὸ συνεχῆ δουλείαν. Ἐὰν τοῦτο δὲν γίνῃ, τάχιστα θὰ ἴδωμεν ὅτι οἱ ἀγρόται δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ἀνεχθῶσι τὸν ἐμπαιγμόν, θὰ γίνουν δὲ συγκρούσεις, τῶν ὁποίων ἠθικὸς αὐτουργὸς θὰ εἶνε ἡ Συνέλευσις. Ἐλπίζει ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου θὰ εἶνε σώφρων καὶ δικαία καὶ ἠθική.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερις** λέγει ὅτι, ἀφ' ἧς ὑπεβλήθησαν οἱ πρῶτοι ἀγροτικοὶ νόμοι ἐκ μέρους τοῦ ἀξιοτίμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Προοδευτικῶν Φιλελευθέρων, ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας ἤρχισε νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὸ ζήτημα τῆς βαθμιαίας περιστολῆς τῆς κτηνοτροφίας, ἡ ὁποία ἦτο ἀναπόφευκτος μὲ τὴν ἐπέκτασιν τῆς καλλιεργείας. Καὶ ἐκρίθη ὅτι ὕπῃ ἔπρεπε νὰ εἶνε ἡ μέριμνα τῆς Πολιτείας καὶ διὰ τὸν κτηνοτροφικὸν πλοῦτον. Αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ 1919 ὑπῆρξεν ὁ ὑπηρεσιακὸς εἰσηγητὴς ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Γεωργίας τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν. Οἱ λόγοι τοῦ ἐνοικιοστασίου ἦσαν δύο: Ὁ πρῶτος, ἵνα κρατηθῇ ἡ τιμὴ τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων εἰς ἓν ὡρισμένον ἐπίπεδον, ὁ δὲ δεύτερος ἵνα ἐξασφαλισθῇ ἡ προστασία τῶν κτηνοτρόφων.

Τὸ ἐνοικιοστάσιον τῶν βοσκῶν ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν ὑπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως· ἐκ παραλλήλου ὅμως ἔβαινε καὶ ἡ μέριμνα πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν, ἐνῷ ἐξ ἄλλου τὸ Κράτος ἀνελάμβανε τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἀποκαταστάσεως καὶ τῶν κτηνοτρόφων, ἐφόσον θὰ ὑπῆρχον γαῖαι διαθέσιμοι. Φρονῶν ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ ἐνοικιοστασίου ὡς πρὸς τὴν εὐθηνίαν τῶν κτηνοτροφικῶν εἰδῶν ἀπέτυχε τελείως καὶ εὑρίσκων ἀλληλοσυγκρουομένας τὰς ἀπόψεις καὶ αὐτῶν τῶν κτηνοτρόφων πρὸς ἀλλήλας λέγει ὅτι αἱ συγκρούσεις αὗται εἶνε ἰσχυρότεραι μεταξὺ τῶν κτηνοτρόφων καὶ γεωργῶν. Διὰ τοῦτο πρέπει βαθμηδὸν νὰ τείνωμεν πρὸς ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου. Τὸ προταθὲν μέτρον τῆς ἀμέσου καταργήσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν λέγει ὅτι εἶνε ἄκρως ἐπισφαλές, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ εἴχομεν ἑκατοντάδας χιλιάδων μικρῶν καὶ μεγάλων ζώων τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἐγνώριζον ποῦ νὰ ὑπάγουν ἐν μέσῃ κτηνοτροφικῇ περιόδῳ. Ἐξ ἀντιθέτου φρονεῖ ὅτι εἶνε ἐπιβεβλημένον νὰ

ἐπιτραπῇ, κατὰ τι ἡ ἐπαύξησις τῶν ἐνοικίων. Τὸ ἐνοικιοστάσιον πρέπει ἀσφαλῶς νὰ ἀρθῇ, ἀλλ' ἡ ἄρσις δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀμέσως ἀλλὰ βαθμηδόν. Θὰ ἠδύνατο δὲ νὰ ἀρθῇ τελείως μετὰ πάροδον δύο κτηνοτροφικῶν περιόδων ἀπὸ σήμερον. Εἰδικῶς, προκειμένου περὶ τῶν κτημάτων τὰ ὁποῖα δι' ἀποφάσεων τῶν Ἐπιτροπῶν παρεδόθησαν εἰς τοὺς Συνεταιρισμοὺς χωρὶς οὗτοι νὰ κατορθώσουν νὰ ἀποκτήσουν τὴν νομήν των, λόγῳ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐγκατεστημένων κτηνοτρόφων, φρονεῖ ὅτι τὸ ἐνοικιοστάσιον θὰ ἔπρεπε νὰ λήξῃ ἐντὸς τῆς κτηνοτροφικῆς περιόδου καθ' ἣν ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις. Ὡς πρὸς τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην, ὅπου ἐκηρύχθησαν κτήματα ἀπαλλοτριωτέα, παρατηρεῖ ὅτι δὲν ἐφηρμόσθη ὁ ἀγροτικὸς νόμος ἐπὶ τῷ προσχήματι τῆς ἐλλείψεως προσωπικοῦ· τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε ὀρθὸν καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ἐξετάζει μετὰ ταῦτα πάσας τὰς ὑπὸ τῶν κ. κ. πληρεξουσίων ὑποβληθείσας προπολογίας καὶ λέγει ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρέπει νὰ χαραχθῇ μία ὡρισμένη γραμμὴ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας νομοθετικῶς, προτείνει δὲ νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ νόμου διάταξις εἰς τρόπον ὥστε νὰ παραχωρηθῇ εἰς κάθε κληροῦχον ἔκτασις πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ὑπὸ τούτου καλλιεργουμένης ἐκτάσεως, ὡς καὶ ἔκτασις πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς κτηνοτροφίας, ὁριζομένου ὁρίου δι' ἕκαστον κληροῦχον 25 μικρῶν ζώων καὶ 4 μεγάλων. Ἡ ἔκτασις θὰ ὁρίζηται ὑποχρεωτικῶς, ἐφ' ὅσον ἐν αὐτῇ ὑπάρχουν τὰ ἀπαιτούμενα ζῶα. Αἱ ἐκτάσεις εἴτε δὲν καλλιεργηθῶσιν εἴτε δὲν βοσκηθῶσι θὰ ἐπανέρχωνται εἰς τὰς Ἐπιτροπάς.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ διακόπτεται ἡ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου συζήτησις, ἵνα συνεχισθῇ κατὰ τὴν προσεχῆ Τρίτην, ὅτε θέλει ἀναγραφῇ πρῶτον εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν.

Συνανέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 10 μ.μ. διὰ τὴν 1 μ.μ. τῆς Δευτέρας.

Ὁ Πρόεδρος

Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς

Γ. Σολδάτος

Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΚΕ'

τῆς 15 Δεκεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5 20' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Οἱ κάτοικοι Μελιγαλᾶ παρακαλοῦσιν ὅπως ἡ τιμὴ τοῦ σάπωνος διατηρηθῇ εἰς ὃ σημεῖον εὑρίσκεται λόγῳ τῆς μικρᾶς τιμῆς τῶν ἀγοραζομένων ἐλαιοπυρήνων.

Οἱ προσωρινοὶ καθηγηταὶ τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς χορηγηθῇ ἑορτάσιμον ἐπίδομα.

Ἡ Πανεργατικὴ Ἕνωσις Δράμας παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ τηλεγράφημα τοῦ Ἀντωνίου Ἐφεσίου.

Οἱ ἔκτακτοι ταχ. ὑπάλληλοι Ἀλεξανδρουπόλεως παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς χορηγηθῇ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν ἔκτακτον ἐπίδομα.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συνεταιρισμοῦ Μυλογούντης παρακαλεῖ ὅπως διαταχθῇ ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ λιθαδίου Βρυζοστᾶ εἰς τὸν Συνεταιρισμόν.

Οἱ προσωρινοὶ ὑποδιδάσκαλοι Μεσολογγίου ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ μονιμοποιήσεως καὶ βελτιώσεως τῆς θέσεώς των.

Οἱ ἔμποροι καὶ σταριδοπαραγωγοὶ Καλαμῶν παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ πρότασις τῶν Πατραίων ἐμπόρων περὶ ἐξαγορᾶς τῶν δελτίων τῆς Προνομιούχου.

Οἱ ἰατροὶ Θεσσαλονίκης παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ παραχωρηθῇ τὸ ἐν τῷ πεδίῳ Ἄρεως οἰκόπεδον τοῦ Δημοσίου εἰς πρόσφυγας κεφαλαιούχους ἰατρούς.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Καζακλὰρ αἰτοῦνται, ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἐξαγωγὴ ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ἡ καπνεργατικὴ Ἕνωσις Ἡρακλείου παρακαλεῖ ὅπως ἐπιταχυνθῇ ἡ ψήφισις τοῦ νομοσχεδίου περὶ προστασίας καπνοῦ.

Ὁ Εἰρηνοδίκης Μακρυνείας ὑποβάλλει ψήφισμα τῶν καπνοπαραγωγῶν αἰτούντων τὴν μείωσιν τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν καπνῶν καὶ τὴν ἐλευθέραν ἐξαγωγήν των.

Ἡ καπνεργατικὴ τάξις Βόλου διαμαρτύρεται κατὰ τῶν προσπαθειῶν τῶν καπνεμπόρων ζητούντων νὰ καταπατήσωσι τὸ Ν.Δ. περὶ καθορισμοῦ ἡμερομισθίων ἐπὶ τῇ βάσει λίρας Ἀγγλίας.

Οἱ Γεώργιος Λαδᾶς καὶ Γεώργιος Μιχαλόπουλος ἰατροὶ

καταγγέλλουσι τὰς καταχρήσεις τὰς λαμβανούσας χώραν εἰς τὸ Πολιτικὸν Νοσοκομεῖον «Ἐλπὶς» ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ Δ. Λεβαντίνου.

Ὁ καπνεμπορικὸς κόσμος Κομοτηνῆς καὶ Πραδίου παρακαλεῖ ὅπως ἐπιψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον προστασίας καπνῶν.

Οἱ ὑπάλληλοι Τ.Τ.Τ. Νομοῦ Ἔβρου διαμαρτύρονται διὰ τὴν ὅλως ἄδικον δίωξιν ἣν ὑφίστανται ὁ κλάδος των.

Οἱ κάτοικοι Μόσχου διαμαρτύρονται κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν περὶ ὑποδιαστμοῦ τοῦ ταχυδρομείου Μόσχου.

Ὁ Γεωργικὸς πληθυσμὸς τῆς Ἐπαρχίας Λευκάδείας διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἀγρίας φορολογίας ἣν τὸ Δημόσιον ἐπιβάλλει ἐπὶ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς.

Ὁ ἐν Σύρῳ φιλανθρωπικὸς Σύλλογος «Ἀλληλοβοήθεια» παρακαλεῖ ὅπως ἀποτραπῇ ἡ μελετωμένη μετάθεσις ἐκεῖθεν τοῦ Ἐφετείου.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Μικρασιατικοῦ Συλλόγου Δράμας παρακαλεῖ ὅπως μὴ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπὸ τοῦ Καραγαβριηλίδη καὶ Ἐφεσίου ἀποσταλὲν τηλεγράφημα, καθόσον δὲν ἀντιπροσωπεύουν οὗτοι τὸν Μικρασιατικὸν Λαόν.

Ὁ κ. Ἀθανασόπουλος δημόσιος ὑπάλληλος διαμαρτύρεται ἐναντίον τοῦ πληρεξουσίου κ. Ὄθωνος Πέτροβα διὰ τὰς ἐναντίον του ἐκστομηθείσας ὕβρεις.

Οἱ ἔφεδροι Μικρασιᾶται καὶ Θρᾷκες διαμαρτύρονται διὰ τὴν μὴ εἰσέτι ἵδρυσιν τῆς Τραπέζης Προσφυγικῆς Πίστεως καὶ παρακαλοῦσιν ὅπως ἐπιταχυνθῇ ἡ ἵδρυσίς της.

Οἱ κάτοικοι Δεσκάτης παρακαλοῦσιν ὅπως ἀπορριφθῇ ἡ πρότασις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν περὶ ὑποδιαστμοῦ τοῦ ἐκεῖ ταχυδρομικοῦ γραφείου.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Τσαϊρλῆ παρακαλοῦσιν ὅπως ἀρθῇ ἐλευθέρα ἡ ἐξαγωγὴ τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Τὰ Σωματεῖα τῆς πόλεως Καστορίας ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν Βουλγαρικῶν μειονοτήτων.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Καζακλὰρ διαμαρτύρονται διὰ τὰς ἐνεργείας τῶν καπνεμπόρων ἐναντίον τῶν ἀποφάσεων τοῦ Συνεδρίου καπνοπαραγωγῶν καὶ ζητοῦσιν ἀποδοχὴν τοῦ ὑποβληθέντος ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου ὑπομνήματος.

Ἡ Ἐπιτροπὴ προσφύγων συνοικισμοῦ Πρόβλακος παρακαλεῖ ὅπως μὴ ὑποβιάσθῇ τὸ τηλεγραφεῖον Ἱερισσοῦ.

Ὁ Κτηματικὸς σύνδεσμος Κοζάνης ζητεῖ τὴν ἄμεσον τροποποίησιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Οἱ Γεωργικοὶ Συνεταιρισμοὶ Λαρίσης αἰτοῦνται τὴν κα-

τάργησιν τοῦ ἐνοικιοστασίου δοσκῶν ἐπὶ ἀπαλλοτριωθέντων κτημάτων καὶ τὴν μείωσιν τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν καπνῶν.

Οἱ δημοδιδάσκαλοι Ἄρεως παρακαλοῦσιν ὅπως ὑπαχθῶσιν εἰς τὸ πανυπαλληλικὸν Διάταγμα.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπιμελητηρίου Κομοτηνῆς ἀναφέρει τὰ ἐν Ξάνθῃ συμβάντα ὑπὸ τῶν καπνεργατῶν κομμουνιστῶν.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ Ταμείων Προνοίας Προσωπικοῦ Ἐφημερίδων». Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπείγον** καὶ ψηφίζεται κατ' ἀρχήν.

Ὁ αὐτὸς κ. Ὑπουργὸς ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ κατασκευῆς δημοσίας ἰχθυαγορᾶς εἰς λίμνην Ἁγίου Βασιλείου».

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 25 Σεπτεμβρίου 1924 περὶ ἀποδοχῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ὑπηρετῶν, καὶ ἐργατῶν».

Οἱ κ. κ. **Χρ. Φακῆς** (Πατρῶν), **Μ. Σοφούλης** (Σάμου), **Α. Παπαοικονόμου** (Ἀλμυροῦ), **Γ. Ἀργυρόπουλος** (Πατρῶν), **Π. Καλαντζόπουλος** (Κοζάνης) καὶ δέκα ὀκτὼ ἄλλοι πληρεξούσιοι ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ συμπληρώσεως καὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 22 Αὐγούστου 1924 Νομ. Διατάγματος».

Ὁ κ. **Ν. Ξηρὸς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου 1356, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐν τῷ Κράτει ἐπιχειρήσεις παραγωγῆς καὶ διανομῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας.

Ὁ κ. **Α. Κωνσταντινίδης** πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν λῃστρικὴ συμμορία ἐνεδρεύουσα εἰς τὸ μεταξὺ τῆς ὁδοῦ Θεσσαλονίκης - Σερρῶν ἐπετέθη κατὰ τῶν διερχομένων ἐπιβατικῶν αὐτοκινήτων καὶ ἐλῄστευσε πάντας τοὺς ἐπιβαίνοντας, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὑρίσκετο καὶ ὁ κ. Ἔρμαν διευθυντὴς ξένης καπνεμπορικῆς Ἑταιρείας. Οἱ λῃσταὶ μετὰ τοῦτο ἐπειράθησαν νὰ καύσωσι καὶ τὰ αὐτοκίνητα, δὲν τὸ κατώρθωσαν ὅμως χάρις εἰς τὴν ὀξύνοιαν τῶν σωφέρ, οἵτινες ἔχυσαν τὴν βενζίνην, ἐδεδαίωσαν δὲ τοὺς λῃστὰς ὅτι τὰ αὐτοκίνητα θὰ μείνουν ἀμετακίνητα.

Παρακαλεῖ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καθὼς καὶ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν νὰ πληροφορήσωσι τὴν Συνέλευσιν ἂν ἔχουσι γνῶσιν τῶν γεγονότων τούτων καὶ ποῖα μέτρα ἔλαβον κατὰ τῶν ἐκεῖ Ἀρχῶν, αἵτινες ἔδειξαν καὶ δεικνύουν πλήρη ἀδιαφορίαν διὰ τὴν τήρησιν τῆς δη-

μοσίας τάξεως. Ἀπεικονίζει ἐν ὀλίγοις τὴν δυσάρεστον θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται ἡ δημοσία ἀσφάλεια καὶ φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ληφθῶσι δραστήρια μέτρα κατὰ τῶν λῃστῶν ὅπως μὴ θεωρηθῇ ὅτι εὑρισκόμεθα μόνον ὑπὸ τὴν ἔννοιαν Κράτους.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ἀπαντῶν λέγει ὅτι εἶνε ἀληθῆ τὰ ἀναγγελθέντα. Ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἔλαβε γνῶσιν τούτων συνεννοήθη μετὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ ἐστάλη διαταγὴ πρὸς τὸ Γ' Σῶμα στρατοῦ ὅπως διαθέσῃ ὅλην τὴν ἵππον αὐτοῦ δύναμιν πρὸς καταδίωξιν τῶν λῃστῶν.

Τὸ γεγονός, συνεχίζει, εἶνε μονομερές, διότι καθ' ὅλην τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ἐπικρατεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος τάξις. φρονεῖ ὅμως ὅτι μὲ τὰ διατιθέμενα μέσα ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας δὲν δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ δημοσία ἀσφάλεια, διότι ἡ ἐνίσχυσις τῆς χωροφυλακῆς διὰ στρατοῦ οὐ μόνον τὴν τάξιν δὲν δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ ἀλλὰ καὶ τὸν στρατὸν παραλύει. Διὰ τοῦτο συντάσσει ὀργανισμὸν τῆς χωροφυλακῆς, δι' οὗ προσθέτει ἱκανὴν ἵππον χωροφυλακὴν ὅπως κατορθωθῇ νὰ τηρηθῇ ἡ ἀσφάλεια ἐν τῇ ὑπαίθρῳ χώρᾳ ὑπὸ τῆς χωροφυλακῆς χωρὶς νὰ ἀποσπῶνται ἄνδρες ἀπὸ τὸ στράτευμα. Δέον ὅμως νὰ τονισθῇ ὅτι ἀπαιτοῦνται ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέσα τὰ ὁποῖα θὰ καταστήσωσιν αὐτάρκη πρὸς τὴν ἀποστολήν της τὴν χωροφυλακὴν καὶ εἰς τοῦτο ἀσχολεῖται ἤδη. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔδωκε, προσθέτει, διαταγάς, ὅπως ἐγκατασταθῶσι κατὰ διαστήματα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ σταθμοὶ χωροφυλακῆς ὅπως προληφθῶσιν ἐν τῷ μέλλοντι παρόμοιαι λῃστρικαὶ πράξεις.

Ὁ κ. **Β. Ἀρτεμιάδης** ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως σχετικῶς πρὸς τὸ διεξαγόμενον ἐμπόριον τῶν ὀστῶν τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ θανόντων καὶ φονευθέντων μαρτύρων. Πρὸ καιροῦ, λέγει, εἶχε γίνει λόγος περὶ τούτου καὶ εἶχεν ἐπιστηθῇ σχετικῶς ἡ προσοχὴ τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία τότε διέψευσε τὸ πρᾶγμα· φαίνεται ὅμως ὅτι πράγματι διεξάγεται τοιαύτη ἐμπορία, διότι προχθὲς πάλιν διῆλθον 400 τόννοι τοιούτων ὀστῶν. Παρακαλεῖ ὅπως, ἐὰν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀποτραπῇ τὸ τοιοῦτον, ληφθῇ τοὐλάχιστον μέτρον περὶ ἐξαγορᾶς τῶν ὀστῶν ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος, ἵνα παύσῃ νὰ διεξάγηται ἡ τοιαύτη ἐμπορία.

Α. Ὀρφανίδης (Ὑπουργὸς τῆς Προνοίας) καὶ ***Γ. Ροῦσσος*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) δηλοῦσιν ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε βεβαιωμένον.

Ι. Κούνδουρος. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ὀνομ... τῆς ἑορτῆς

τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου, κ. συνάδελφοι, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην οὐχὶ μόνον ὡς συμπολίτης του ἀλλὰ καὶ ὡς μέλος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως νὰ ὑποβάλω εἰς αὐτὴν μίαν πρότασιν, τὴν ὁποίαν ἐλπίζω ν' ἀποδεχθῇ.

Ὑποθέτω ὅτι ἡ Συνέλευσις, ἀσχέτως πρὸς τὰς πολιτικὰς διαφορὰς αἱ ὁποῖαι τὴν χωρίζουν ἐπὶ τῶν συγχρόνων πολιτικῶν ἀντιλήψεων, συναντᾶται ὁμοθύμως καὶ ὁλοψύχως εἰς τὸν βωμὸν τοῦ ἀσβέστου πεδάσμου ὅστις ὀφείλεται πρὸς τὸ μέγα ἔργον τοῦ ὑπερόχου ἀνδρὸς καὶ συνεπῶς θὰ εἶνε διατεθειμένη εἴτε νὰ διακόψῃ τὰς ἐργασίας της, τιμῆς ἕνεκεν, εἴτε δι' ὁλόκληρον τὴν σήμερον εἴτε ἐπί τινα ὥραν, πάντως θὰ εἶνε διατεθειμένη νὰ ὑποβάλῃ ἐπισήμως τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχάς της πρὸς τὸν ἑορτάζοντα ἐθνικὸν ἄνδρα, ὅστις εὑρίσκεται μακρὰν ἡμῶν διὰ δευτέραν φορὰν ἐκ περιστάσεων δυσαρέστων ἀπὸ ἀπόψεως ὑγείας.

Γ. Κονδύλης. Καὶ ὡς μέλος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὡς ἀρχηγὸς τοῦ Ἐθνικοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος συμμερίζομαι τελείως τοὺς λόγους τοῦ κ. ἐκ Λασηθίου συναδέλφου. Εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ἐναπόκειται, ἂν θέλῃ, τιμῆς πρὸς τὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον ἕνεκεν νὰ διακόψῃ τὴν συνεδρίασιν ἢ ν' ἀποφασίσῃ ν' ἀποστείλῃ συγχαρητήρια.

Γ. Δουκουμετζίδης. Ἀντὶ νὰ διακόψωμεν ὅπως συνηθίζεται διὰ τὰ πένθη, νὰ ἀποστείλωμεν συγχαρητήρια.

Πρόεδρος. Εἶνε σύμφωνος ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν ἀποστολὴν τηλεγραφήματος;

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Μάλιστα, μάλιστα.

Α. Παπανασταίου. Συμφωνοῦμεν καὶ ἡμεῖς ὅπως σταλῇ τηλεγράφημα ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον.

Φ. Μανουηλίδης. Συμμεριζόμεθα καὶ ἡμεῖς.

Πρόεδρος. Ὅλαι βεβαίως αἱ ὁμάδες καὶ μερίδες τῆς Συνελεύσεως εἶνε βεβαίως ὁμόθυμοι.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν Ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. ***Ν. Καλέλλης*** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης διατί καθυστερεῖ τὰς ἀπὸ 14 παρελθόντος Νοεμβρίου αἰτηθείσας ἐγγράφους πληροφορίας περὶ τῶν λόγων τῆς βραδύτητος τῆς διεξαγωγῆς ἀνακρίσεων κατὰ Μάρκου Παληοῦ μηνυθέντος πρὸς τὰς ποινικὰς Ἀρχὰς Πειραιῶς δι'

ὑπεξαιρέσεις διαπραχθείσας ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἐπιτρόπου τῶν ὀρφανῶν Α. Παληοῦ.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης) καταθέτει τὰς αἰτηθείσας πληροφορίας.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι πολλοὶ πληρεξούσιοι ὑπέβαλον πρότασιν περὶ προτάξεως τῆς ἐπερωτήσεως τῶν κ. κ. Κ. Ρέντη, Δ. Πάζη καὶ Χ. Πίψου, ἐπερωτώντων τὸν κ. ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν ἂν εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς ἐθελουσίας μεταναστεύσεως Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων ἔλαβε πράγματι τὴν ἀπόφασιν ὅτι αἱ δηλώσεις περὶ μεταναστεύσεως, αἵτινες ἦσαν ἀνέκκλητοι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Μαΐου, κατέστησαν. ἤδη ἐκκλητοὶ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης. Καὶ πῶς σκέπτεται ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐπιφέρῃ διόρθωσιν τοῦ ἐπελθόντος κακοῦ. Τί δὲ θὰ γίνουν ἐν τῷ μεταξὺ οἱ πρόσφυγες οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀρχίσει νὰ ἐγκαθίστανται εἰς τὰ οἰκήματα τῶν δηλωσάντων ὅτι θὰ μεταναστεύσωσιν εἰς Βουλγαρίαν.

Γ. Ροῦσσος. (Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν). Ἡ γνώμη τῆς Κυβερνήσεως εἶνε ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἐπεκύρωσεν ἡ Συνέλευσις κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου, ὅτι δὲν συμφέρει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Ἡ Κυβέρνησις παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν νὰ ἀναβάλῃ καὶ τὴν ἐπερώτησιν αὐτὴν εἰς μεταγενεστέραν συνεδρίαν. Ἐν τούτοις θεωρῶ καθῆκόν μου νὰ δηλώσω ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅτι παρὰ τὴν ἀπόφασιν ἡ ὁποία ἐλήφθη δὲν ὑπεβλήθησαν μέχρι τοῦδε δηλώσεις....

Δ. Πάζης. Δὲν εἶνε ἀκριβὲς αὐτό.

Γ. Ροῦσσος. Αὐτὰς τὰς πληροφορίας μοὶ ἔδωσαν αἱ Ἀρχαί.

Δ. Πάζης. Συνήθως αἱ Ἀρχαὶ λαμβάνουσι τελευταῖαι γνῶσιν.

Γ. Ροῦσσος. Ἐγὼ αὐτὴν τὴν πληροφορίαν ἔχω· ὅτι μία δήλωσις ἐπεδόθη εἰς τὴν Θεσσαλονίκην μέχρι 1 Δεκεμβρίου.

Δ. Πάζης. Δέκα ἀπεστάλησαν ἀπὸ τὸ Σιδηρόκαστρον.

Α. Θεολογίτης. Αὐτὴν τὴν στιγμὴν μανθάνομεν ὅτι ἔλαβον χώραν βανδαλισμοί, φόνοι καὶ ἐξοντώσεις Ἑλλήνων. Τίνας πληροφορίας ἔχετε;

Γ. Ροῦσσος. Ἡ μόνη πληροφορία τὴν ὁποίαν ἔχω εἶνε ὅτι εἰς τὴν Στενήμαχον ἐρρίφθη μία βόμβα, ἐκ τῆς ἐκρήξεως τῆς ὁποίας ἐφονεύθησαν 4 καὶ ἐπληγώθησαν ἓξ Ἕλληνες. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διεμαρτυρήθη πρὸς τὴν Βουλγαρίαν, ἡ ὁποία ὑπεσχέθη ὅτι θὰ κατεδίωξη καὶ θὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἐνόχους.

Γ. Φραγκούδης. Ἀντίποινα κύριε Ὑπουργέ.

Γ. Μπούμπουλης. Ἐμείναμεν κατάπληκτοι κατόπιν τῆς ἐπισήμου δηλώσεως τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος εἶνε ἐν ἀδυναμίᾳ νὰ ὑποστηρίξῃ τοὺς ὑπηκόους του ἐν Βουλγαρίᾳ.

Γ. Ροῦσσος (Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν). Δὲν πρόκειται περὶ ὑπηκόων, πρόκειται περὶ Ἑλλήνων τῆς Βουλγαρίας.

Κ. Ρέντης. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποχωρήσωμεν εἰς τὴν γνώμην τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ἀποκρούει τὴν πρότασιν τῆς ἐπερωτήσεως. Τὸ ζήτημα τῆς ἀνταλλαγῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων δὲν εἶνε ζήτημα οὔτε μυστικὸν οὔτε διπλωματικόν. Εἶνε ζήτημα τὸ ὁποῖον στηρίζεται εἰς μίαν σύμβασιν περὶ ἐθελουσίας ἀνταλλαγῆς, ὑπογραφείσης ἀπὸ τὸ 1920 καὶ τεθείσης εἰς ἐφαρμογὴν ἔκτοτε. Ἐπὶ τέσσαρα ἤδη ἔτη ἐφαρμόζεται αὐτὴ ἡ σύμβασις περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν. Τελευταίως ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἀνταλλαγῆς κ. Ντὲ Ροῦβερ ἔδωσε συνέντευξιν εἰς τὴν «Ἐθνικὴν Φωνὴν» τῆς 26 Νοεμβρίου (ἀναγινώσκει περικοπήν):

«Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν διὰ τὴν Ἑλληνοβουλγαρικὴν ἀνταλλαγήν. Τὸ πνεῦμα τῆς Ἑλληνοβουλγαρικῆς ἀνταλλαγῆς καὶ τῆς προστασίας τῶν μειονοτήτων . . . . . ». κλπ.

Εἶνε λοιπὸν τίποτε τὸ μυστηριῶδες τὸ ὁποῖον θὰ θίξῃ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα οὕτως ὥστε νὰ ἐξαναγκασθῶμεν νὰ δεχθῶμεν τὴν ἄποψιν τῆς Κυβερνήσεως νὰ μὴ προταχθῇ ἡ ἐπερώτησις καὶ νὰ μὴ ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο; Ἤδη ἔχομεν πληροφορίας ἐκ τῆς Μακεδονίας ὅτι ἐσταμάτησεν εἰς ὡρισμένα σημεῖα ἡ ἀναχώρησις τῶν Βουλγάρων ὑπὸ διαφόρους προφάσεις. Δὲν θέλω νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτῶν. Ἔχομεν τὸ πραγματικὸν δεδομένον καὶ ζητοῦμεν τὴν διευκρίνισιν ἵνα γνωρίζωμεν τί θὰ γίνῃ. Θὰ μείνωσιν οἱ πρόσφυγες ἢ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐδήλωσαν τὴν θέλησίν των νὰ ἀναχωρήσουν εἰς Βουλγαρίαν; Μᾶς λέγει ἡ Κυβέρνησις ὅτι πρέπει νὰ παραμείνωσιν οἱ πρόσφυγες καὶ νὰ ἀναχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι.

Ἀλλὰ τοῦτο ἐκφεύγει τῶν χειρῶν τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, διότι ἄλλως ἀποφασίζουσιν ἂν θὰ φύγωσιν ἢ θὰ παραμείνωσιν. Τὸ ζήτημα ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν, ἡ ὁποία κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου ἔλαβε νέας ἀποφάσεις καὶ ἐδέχθη τὸ ἀνακλητὸν τῶν ἀποφάσεων, ἐνῷ πρότερον εἶχε δεχθῇ τὸ ἀνέκκλητον. Ἐὰν ἡ Ἐπιτροπὴ δεχθῇ τὸ ἀνακλητόν, τότε ἡ διαταγὴ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἑλληνικῆς δὲν ἰσχύει ἵνα ἐπιφέρῃ τὸ ἀπο-

τέλεσμα τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκει. Συνεπῶς αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν οὐδεμίαν ἐπίδρασιν δύνανται νὰ ἔχωσιν. Ἕνεκα τῶν λόγων τούτων ζητοῦμεν ὅπως ἐρωτηθῇ ἡ Συνέλευσις ἂν ἐγκρίνει τὴν πρότασιν τῆς ἐπερωτήσεως, κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ὁποίας θὰ ἐκθέσωμεν τὰς λεπτομερείας τοῦ θέματος.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι (ἐκ τῆς ἀριστερᾶς). Μάλιστα, μάλιστα δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, κ. Πρόεδρε.

Γ. Ροῦσσος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Δὲν θὰ εἴχομεν καμμίαν δυσκολίαν νὰ συζητήσωμεν καὶ σήμερον, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ ἀξιοτίμου Προέδρου αὐτῆς ἐδήλωσε κατὰ τὴν παρελθοῦσαν συνεδρίασιν ὅτι ἔχει λόγους διὰ τοὺς ὁποίους πιστεύει ὅτι δὲν συμφέρει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, καθόσον διεξάγονται διαπραγματεύσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ ἠδύναντο νὰ παραβλαφθῶσιν ἐκ τῶν δηλώσεων αἱ ὁποῖαι θὰ ἐγίνοντο ἐνταῦθα. Διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις ἐξακολουθεῖ φρονοῦσα ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἀναβολὴ τῆς συζητήσεως διὰ νὰ μὴ παραβλαφθοῦν γενικώτερα συμφέροντα.

Κ. Ρέντης. Δὲν εἶνε δυνατόν, κ. Πρόεδρε, ἡ Κυβέρνησις νὰ καλυφθῇ ὀπισθεν νέων διαπραγματεύσεων, αἱ ὁποῖαι διεξάγονται διὰ τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν σφαλμάτων τὰ ὁποῖα διέπραξεν αὐτὴ ἡ ἰδία. Ὁ ἀγὼν τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἀποβλέπει τὴν προστασίαν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων ἀλλὰ τὴν κάλυψιν προσώπων τὰ ὁποῖα διέπραξαν μέγιστα σφάλματα, ἐκ τῶν ὁποίων διατρέχει μέγιστον κίνδυνον ἡ Μακεδονία σήμερον.

Γ. Ροῦσσος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Θὰ ἔλθῃ ἡ συζήτησις καὶ τὰ πρόσωπα θὰ δώσουν λόγον τῶν πράξεών των.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἡ Κυβέρνησις ἐδήλωσε καὶ δηλοῖ ἄπαξ ἔτι ὅτι δὲν εἶνε ἐθνικῶς συμφέρον νὰ γίνῃ τὴν στιγμὴν ταύτην συζήτησις. Δὲν ἐδίστασε μάλιστα νὰ προβῇ καὶ εἰς ἀνακοινώσεις τινὰς ἐμπιστευτικάς, λυπεῖται δὲ ἂν αἱ ἀνακοινώσεις ἐκεῖναι δὲν ἐφάνησαν ἐπαρκεῖς. Ἀλλὰ πέρα τούτων δημοσία συζήτησις σήμερον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ. Εἶνε δὲ ἀνακριβέστατον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπεν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Κορινθίας πληρεξούσιος, ὅτι ἡ παροῦσα Κυβέρνησις—Κυβέρνησιν ἐννοῶ τὸ σύνολον τῶν μελῶν—ὑπέπεσεν εἰς οἱανδήποτε πρᾶξιν ἢ παράλειψιν βλαθερᾶν.

Α. Παπανασταίου. Δὲν εἶπεν αὐτό. Εἶπεν ὅτι γίνεται προσπάθεια πρὸς κάλυψιν προσώπων.

Α. Μιχαλακόπουλος. Πρῶτον εἶπεν ὅτι θέλει νὰ καλύψῃ

ἴδια ἑαυτῆς σφάλματα, κατόπιν δὲ ὅτι θέλει νὰ καλύψῃ ὡρισμένα πρόσωπα. Τὰ πρόσωπα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ καλυφθῶσιν, ὅταν ἔλθῃ ἡ συζήτησις καὶ κριθῇ ὅτι ὑπῆρξε τυχὸν ἐπιβλαβὴς ἡ ἐνέργεια αὐτῶν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶνε θλιβερὸν εἶνε ὅτι ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος ἐκ Κορινθίας χρηματίσας ἐπὶ μακρὸν χρόνον διπλωματικὸς ὑπάλληλος λησμονεῖ πότε πρέπει νὰ γίνηται συζήτησις ἐπὶ ἐθνικῶν ζητημάτων καὶ πότε δὲν πρέπει. Δὲν δύναταί τις ν' ἀξιοῖ, διότι θέλει νὰ ἐκφράσῃ μομφὴν κατὰ ὡρισμένων προσώπων, νὰ προκαλῇ συζήτησιν ἐπὶ ζητημάτων ἐθνικῶν, ὅταν δύνανται τὰ ἐθνικὰ ζητήματα νὰ παραβλαφθῶσιν ἐκ ταύτης.

Κ. Ρέντης . . . . . (Διακοπαί).

Α. Πρωτοπαπᾶς. Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μᾶς ἐξηγήσητε κατὰ τί θὰ ὠφελήσῃ ἡ πρότασις;

Α. Μιχαλακόπουλος. Πρώτην φορὰν συμβαίνει καὶ τοῦτο τὸ θλιβερόν. Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ προασπίσωσι τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα νὰ μὴ ἐπιτρέπωσι νὰ ὁμιλήσῃ ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ Κυβέρνησις, κύριε Πρόεδρε, παρακαλεῖ νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ Κανονισμός, ὁ ὁποῖος εὐτυχῶς ἐπρονόησεν ὥστε νὰ μὴ ἀχθῇ τὴν συζήτησιν ἔρμαιον εἰς τὰς ἰδιοτροπίας καὶ εἰς τὰς προσωπικὰς συμπαθείας ἢ ἀντιπαθείας τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου. Ἐὰν δὲν ἔχητε ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν Κυβέρνησιν, δύνασθε νὰ προκαλέσητε συζήτησιν εἰς γενικὸν ζήτημα καὶ νὰ τὴν ἀνατρέψητε, διὰ νὰ ἀναλάβητε σεῖς εἰς τὰς χεῖράς σας τὴν διαχείρισιν τῶν διπλωματικῶν ζητημάτων καὶ νὰ δείξητε τὴν μεγαλοφυΐαν σας (χειροκροτήματα). Παρακαλῶ νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ Κανονισμός.

Θ. Χαβίνης. Μὴ ἀπειλεῖτε. Μᾶς ἀπειλεῖ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως. Κύριε Πρόεδρε, διαμαρτυρόμεθα (θόρυβος).

Πρόεδρος. Παρακαλῶ νὰ ἐπέλθῃ τάξις, διότι θὰ ἀναγκασθῶ νὰ διακόψω τὴν συνεδρίασιν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπ.). Ὁ Κανονισμὸς λέγει ὅτι τὸν λόγον δὲν δύναται νὰ ἔχῃ παρὰ εἷς ὑποστηρίζων καὶ εἷς ἀντιλέγων.

Φωναί (Ἐκ τῆς ἀριστερᾶς). Μὴ ἀπειλεῖτε.

Α. Μιχαλακόπουλος. Γνωρίζετε ὅτι δὲν ἀπειλῶ ἐγώ (θόρυβος).

Πρόεδρος. Παρακαλῶ νὰ ἐπέλθῃ πρῶτον τάξις καὶ ἔπειτα θὰ τακτοποιήσω ἐγὼ τὴν συζήτησιν. Παρακαλῶ νὰ γίνῃ ἡσυχία. Πραγματικῶς ὁ Κανονισμὸς διαλαμβάνει τοῦτο, ὅτι λαμβάνει τὸν λόγον εἷς τῶν ὑποστηριζόντων τὴν πρότασιν πληρε-

ζουσίων καὶ εἰς τῶν ἀντιλεγόντων. Ἐπειδὴ ὅμως ἐπεκράτησε κοινοβουλευτικὸν ἔθιμον ὅπως ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων ἐκφράζουν τὴν γνώμην αὐτῶν καὶ οἱ ἀρχηγοὶ ὁμιλοῦντες ἐπ' ὀνόματι τῶν κομμάτων, αὐτῶν θὰ δώσω τὸν λόγον εἰς τὸν κ. Παπαναστασίου καὶ πάντα ἄλλον ἀρχηγόν, οὐχὶ δὲ εἰς ἑτέρους πληρεξουσίους.

Θ. Πάγκαλος. Τρὶς ἐκτύπησε τὴν χεῖρά του ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως (θόρυβος).

Γ. Γεργιάννης. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἀπέδειξεν ὅτι εἶνε ἄξιος νὰ εἶνε Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως.

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ὅτι ἀκριβῶς ἕνεκα τῆς σοβαρότητος τοῦ ζητήματος ἐπιβάλλεται μεγαλυτέρα ψυχραιμία κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν γνωμῶν.

Πρόεδρος. Εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη.

Α. Παπαναστασίου. Αἱ ἀπειλαὶ καὶ αἱ χειρονομίαι δὲν ἔχουν καμμίαν πέρασιν εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτὴν καὶ ἂν θέλῃ κανεὶς ἐκ τῶν προϊσταμένων τῶν διαφόρων ὁμάδων νὰ χρησιμοποιήσῃ χειρονομίας καὶ ἀπειλὰς ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ διὰ τοὺς φίλους του.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Ἀπειλὰς δὲν ἐχρησιμοποίησα ποτέ· εἶπον μόνον ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψωμεν νὰ παραβιασθῇ ὁ Κανονισμός. Δὲν θὰ ἐπιτρέψωμεν τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα νὰ ἀφεθοῦν ἔρμαιον εἰς τὰς ἀντιπολιτευτικὰς ἰδιοτροπίας.

Γ. Μπούμπουλης. Ὁ Κανονισμὸς εἶνε ἴσος δι' ὅλους (θόρυβος).

Πρόεδρος. Ἀκριβῶς ἀγωνίζομαι διὰ τὴν τήρησιν τοῦ Κανονισμοῦ.

Α. Παπαναστασίου. Ὄχι ὅμως καὶ διὰ τοὺς ἀντιπάλους αὐτοῦ, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐσυνήθισαν νὰ πτοῶνται, καὶ ἐξ ἄλλου γνωρίζουν καλῶς καὶ τὸ καθῆκόν των καὶ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμοῦν πρεπόντως τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα.

Πρόεδρος. Ἀπειλαὶ δὲν ἐξηνέχθησαν.

Α. Παπαναστασίου. Πολὺ ὀρθῶς ὁ ἀξιότιμος Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν εἶπεν ὅτι ἡ ἐπερώτησις, τῆς ὁποίας ζητεῖται ἡ πρότεξις, μοιραίως θὰ φέρῃ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ Πρωτοκόλλου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπεζητήσαμεν καὶ εἰς προηγουμένην συνεδρίασιν ἄσκησιν ἐλέγχου κατὰ τῆς Κυβερνήσεως. Εἶνε ἐκτὸς ἀμφιβολίας ὅτι τὸ ζήτημα τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ ἡ ἐπερώτησις ἀφετηρίαν ἔχει τὸ Πρωτόκολλον τῆς Γενεύης. Καὶ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν συνεδρίασιν, ὅτε πάλιν ἔγινε λόγος περὶ τοῦ Πρωτοκόλλου τούτου, ἐτονίσαμεν ὅτι ἀντιτιθέμεθα ἀπολύτως ἐναντίον αὐτοῦ· οὐδόλως φανταζόμεθα ὅτι ἡ ἀντίθεσις αὐτὴ ἠμπορεῖ νὰ μειώσῃ τὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν, οὐδόλως ἐκδηλώνει μείωσιν τῆς ἐμπιστοσύνης τὴν ὁποίαν ὅλοι ἔχομεν εἰς τὸ ἔργον καὶ εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν· καὶ ἐπὶ πλέον ὅτι δὲν σημαίνει ἀποστασίαν ἐκ μέρους μας ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς προστασίας τῶν μειονοτήτων· ἐξακολουθοῦμεν νὰ ὑποστηρίζωμεν ὅτι ἡ πιστὴ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τῆς προστασίας τῶν μειονοτήτων θὰ συμβάλῃ εἰς τὰς καλὰς σχέσεις καὶ τὴν γαλήνην μεταξὺ τῶν Κρατῶν τοῦ Λίμου, ἀλλ' ἐτονίσαμεν πάλιν τότε ὅτι διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν αὐτῆς ἡ ἀρχὴ τῆς προστασίας τῶν μειονοτήτων εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐφαρμοσθῇ γενικῶς καὶ ὡς ἐσωτερικὸν δίκαιον ἑκάστης Χώρας. Δυστυχῶς τὸ Πρωτόκολλον τῆς Γενεύης ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν ἀρχὴν αὐτὴν καὶ ὑπάρχει φόβος νὰ ἐνθαρρύνῃ ἀθεμίτους προπαγανδιστικὰς ἐνεργείας καὶ ἐνῷ τροποποιεῖ δριστικὰ τὴν συνθήκην κυρωθεῖσαν διὰ νόμου ὑπογράφῃ ἐκ μέρους τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν ὑπόσχεσιν καὶ τὴν δήλωσιν ὅτι δὲν θὰ τύχῃ ἐφαρμογῆς ἀμέσως, χωρὶς δηλ. νὰ ὑποβληθῇ εἰς κύρωσιν ἐκ μέρους τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας.

Ὁ ἀξιότιμος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν παρελθοῦσαν συνεδρίασιν εἶπεν ὅτι τὸ Πρωτόκολλον δὲν θὰ τύχῃ ἐφαρμογῆς πρὶν ἐκφέρῃ τὴν γνώμην αὐτῆς ἐπ' αὐτοῦ ἡ Συνέλευσις. Δυστυχῶς ἡ δήλωσις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ κείμενον τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης, διότι τὸ Πρωτόκολλον ρητῶς ἀναφέρει ὅτι ἡ ἰσχύς, ἡ ἐφαρμογή του...

Α. Μιχαλακόπουλος. Δὲν λέγει ἡ ἐφαρμογή.

Α. Παπαναστασίου. Αὐτὴ εἶνε ἡ φράσις, κ. Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως.

Α. Μιχαλακόπουλος. Δὲν εἶνε αὐτή.

Α. Παπαναστασίου. Λέγει: «come into force», δηλ. τίθεται εἰς ἰσχύν, ἐφαρμογήν.

Α. Μιχαλακόπουλος. Εἰς τὴν φράσιν «come into force» ἡ λέξις force ἐν τῇ Ἀγγλικῇ δὲν σημαίνει ἐφαρμογήν, σημαίνει ἰσχύν· ἄλλο ἰσχὺς καὶ ἄλλο ἐφαρμογή.

Α. Παπαναστασίου. Ἄλλως τε ἔχομεν ἐκτὸς τοῦ διορισμοῦ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ συνεπείας σοβαράς. Ἤδη ἡ ἀθρόα ἀνάκλησις δηλώσεων περὶ ἐκουσίας μεταναστεύσεως ἀποδεικνύει τὸν ἀντίκτυπον τὸν ὁποῖον εἶχε τὸ Πρωτόκολλον εἰς τοὺς πληθυσμοὺς τῆς Μακεδονίας.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἔχοντες πλήρη ἐπίγνωσιν τῶν εὐθυνῶν ἡμῶν ἐπιμένομεν καὶ νομίζομεν ὅτι τὸ Πρω-

τόκολλον αὐτὸ πρέπει νὰ τύχῃ τὸ ταχύτερον τῆς ἀποδοκιμασίας τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. (Χειροκροτήματα).

Μόνον ἡ ἐπίσημος ἀποκήρυξις τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης θὰ προστατεύσῃ ἐπαρκῶς τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα. Διὰ τοῦτο ἐπιμένομεν ζητοῦντες τὴν πρόταξιν τῆς ἐπερωτήσεως. Ἂν ἡ Κυβέρνησις ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἀπόκρουσιν, βεβαίως ἡ Συνέλευσις θὰ ἀναγκασθῇ νὰ ἀποφανθῇ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Γ. Καφαντάρης. Συζήτησις ἀφορῶσα τὴν ἐφαρμογὴν τῆς συμβάσεως περὶ μεταναστεύσεως τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Βουλγαρικῶν πληθυσμῶν δὲν θὰ προσέκρουε, νομίζω, εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐκκρεμῶν ἐθνικῶν ὑποθέσεων αὐτὴ καθ' ἑαυτήν. Ἐδηλώθη ὅμως ἐκ μέρους τοῦ ἀξιοτίμου πληρεξουσίου ἐκ Μαντινείας καὶ γεγονὸς θὰ ἦτο καὶ ἄνευ τῆς δηλώσεως ταύτης ὅτι ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς μεταναστεύσεως σημαίνει συζήτησιν ἐπὶ τοῦ Πρωτοκόλλου τῶν μειονοτήτων· ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ὑπάρχουσιν ἤδη δύο προηγούμεναι ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως κατὰ τὰς ὁποίας, κατόπιν τῶν δηλώσεων εἰς τὰς ὁποίας προέβη ἡ Κυβέρνησις ὅτι ἀνακίνησις τοῦ ζητήματος τούτου ὑπὸ τὰς παρούσας περιστάσεις ἦτο ὄχι ἀζήμιος διὰ τὰ δημόσια συμφέροντα, ἐπιβάλλεται ἀναβολὴ τῆς συζητήσεως εἰς χρόνον εὐθετώτερον. Ἐδεχθημεν καὶ ἡμεῖς ὅπως ἐδέχθησαν καὶ αἱ λοιπαὶ ἀποχρώσεις τῆς Συνελεύσεως ἐπί τινα τοὐλάχιστον χρόνον νὰ μὴ ἀνακινηθῇ τὸ ζήτημα τοῦ Πρωτοκόλλου, ἀφοῦ μάλιστα ἔσπευσε καὶ ἡ Κυβέρνησις νὰ δηλώσῃ ὅτι δὲν ἐπρόκειτο νὰ τεθῇ τοῦτο εἰς ἐφαρμογὴν πρὶν ἢ ἀποφανθῇ ἐπ' αὐτοῦ ἡ Συνέλευσις. Ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος ἐκ Μαντινείας φρονεῖ ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ ἤδη ἤρχισε συνεπείᾳ ῥήτρας ἐμπεριεχομένης εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ πρωτόκολλον· εἶνε περιττὸν νὰ κατατριβώμεθα περὶ τῆς νομικῆς σημασίας τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ φράσις ὅτι θὰ τεθῇ εἰς ἰσχὺν ἢ εἰς ἐφαρμογήν, ἐνώπιον τῆς ῥητῆς δηλώσεως τῆς Κυβερνήσεως ὅτι οὐδεμία ἐνέργεια τῆς συσταθείσης Ἐπιτροπῆς — καὶ αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἔχει ἡ δήλωσις — θὰ λάβῃ χώραν, πρὶν ἢ ἡ Συνέλευσις δώσῃ τὴν ψῆφόν της περὶ τοῦ κύρους τοῦ Πρωτοκόλλου. Ἐγὼ κατόπιν τούτου δὲν δύναμαι νὰ δίδω κανένα λόγον, ὁ ὁποῖος νὰ ἐπιβάλλῃ ἢ ὁ ὁποῖος νὰ ἐπιτρέπῃ νὰ μεταβάλωμεν τὴν πορείαν τὴν ὁποίαν ἀρχῆθεν ἐτηρήσαμεν. Αἱ πληροφορίαι περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γενομένων ἀνακλήσεων αἱ ἀνακοινωθεῖσαι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εὑρίσκονται ἐν ἀντιφάσει πρὸς τὰς ἀνεπισήμους τοιαύτας τὰς προερχομένας ἐκ τῆς πλευρᾶς ταύτης.

Τινὲς πληρεξούσιοι (Ἐκ τῆς ἀριστερᾶς). Καὶ ἐξ ἐκείνης τῆς πλευρᾶς.

Γ. Καφαντάρης. Πάντως αἱ ἐπίσημοι πληροφορίαι περιορίζουν τὸν ἀριθμὸν εἰς ἐλάχιστον. Τὸ ζήτημα δὲν ἔχει σημασίαν. Καὶ ἂν ἔγιναν δηλώσεις ἀνακλήσεων εἰς μεγαλύτερον ἀριθμόν, ὀφείλομεν νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα οὐχὶ λεπτομερειακῶς, ἀλλ' ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ.

Πρὸ τῆς διαβεβαιώσεως τῆς Κυβερνήσεως ὅτι θὰ ἐθίγοντο ἐκ τῆς ἀνακινήσεως τὰ δημόσια συμφέροντα ἢ ἰδία ἡμῶν ἐνδόμυχος πεποίθησις, οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ, δὲν ὀφείλει νὰ μᾶς ἐξωθήσῃ μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ ἀποστῶμεν μιᾶς μακρᾶς παραδόσεως, ἡ ὁποία ἐπεκράτησεν ἐντὸς τῆς Βουλῆς, δηλώσεις τῶν Κυβερνήσεων, οἱωνδήποτε Κυβερνήσεων, θίγουσαι τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικήν, νὰ εἶνε σεβασταὶ εἰς τὰς Βουλάς. Καὶ ὅταν φοβούμεθα ἀκόμη ὅτι ἐκ τῆς ἀναβολῆς εἶνε δυνατὸν νὰ προκύψουν ζημίαι γενικώτεραι, τὴν μὲν εὐθύνην αὐτῶν θὰ τὴν ὑπέχῃ ἀκεραίαν ἡ Κυβέρνησις, καὶ αὐτὴ ἐν καιρῷ θὰ λογοδοτήσῃ. (Θόρυβος). Μὴ θορυβεῖτε· καθῆκον ἔχετε νὰ ἀκούητε, ἡμεῖς ὅμως δὲν δυνάμεθα ἐκ τῶν ἁπλῶν ὑπονοιῶν νὰ ἀνεχθῶμεν τὸ βάρος τῶν κινδύνων, οἵτινες θέλουν προέλθει ἀντιθέτως. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐστάθμισε καλῶς τὰς περιστάσεις καὶ ἀπέκρουσε τὴν ἐπίσπευσιν.

Ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος ἐκ Μαντινείας καταλήγων εἶπεν ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἄμεσος ἀκύρωσις τοῦ Πρωτοκόλλου τῶν μειονοτήτων. Τὴν ἀκύρωσιν αὐτὴν δικαιοῦται πάντοτε, σήμερον ἢ αὔριον ἢ μετ' ὀλίγον χρόνον, νὰ ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις. Ἔχει τὸν καιρὸν νὰ ματαιώσῃ τὰ ἐπιζήμια ἀποτελέσματα ἂν προέκυπτον τοιαῦτα ἐκ τῆς μικρᾶς ἀναβολῆς πρὸς συζήτησιν ζητήματος τὸ ὁποῖον ὑπὸ τοὺς ὅρους ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἡ Ἑλλὰς προσπαθεῖ νὰ χαράξῃ τὰς διεθνεῖς της κατευθύνσεις ἐπιβάλλει ἄκραν περίσκεψιν· ἡ ἀκύρωσις τοῦ Πρωτοκόλλου δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ βραδύτερον ἄνευ ζημιῶν. Ἂν ὅμως προκύψουν ζημίαι ἐκ τῆς σπασμωδικῆς ἡμῶν ἀποφάσεως πρὸς ἀκύρωσιν, ἀποφάσεως ἀδικαιολογήτου, ἐνῷ ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ ἐπιτύχωμεν ἀποτελέσματα αἴσια δι' ἄλλης ὁμαλωτέρας ὁδοῦ, αἱ ζημίαι αὐταὶ θὰ βαρύνουν ἐξ ὁλοκλήρου τὴν Συνέλευσιν, καὶ τοιαύτας εὐθύνας, ἐγὼ τοὐλάχιστον, δὲν εἶμαι διατεθειμένος νὰ ἀποδεχθῶ.

Α. Παπαναστασίου. Κύριοι, δύο λέξεις μόνον θὰ εἴπω εἰς ἀπάντησιν ὅσων εἶπεν ὁ ἀξιότιμος ἐξ Εὐρυτανίας πληρεξούσιος. Ἀνησμονεῖ τὴν δύσκολον θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν περιάγεται ἡ Ἑλλὰς ἐν σχέσει μὲ τὸ Πρωτόκολλον ἐκ τῆς ἀναβολῆς, διότι εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν ἀντιπροσωπεύονται αἱ Κυβερνήσεις αἱ ὁποῖαι διὰ τῶν ἀντιπροσώπων των ἀναλαμβάνουσιν εἰς βάρος τῶν Κρατῶν των ὑποχρεώ-

σεις. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς λοιπὸν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πρωτοκόλλου ἤρχισε μία ἀνάληψις ὑποχρεώσεως εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Καὶ ἐφόσον ἡ Συνέλευσις δὲν σπεύδει νὰ ἀποκηρύξῃ τὸ Πρωτόκολλον ἐκεῖνο ὑπάρχει σοβαρὸς κίνδυνος νὰ θεωρηθῇ κατὰ τὰ διεθνῆ νόμιμα ὡς ἐμμέσως καὶ σιωπηρῶς ἀναγνωρίζουσα τὸ κῦρος τῆς δοθείσης παρανόμως ὑπογραφῆς εἰς τὴν Γενεύην καὶ ὡς ἐκ τούτου νὰ εὕρῃ βραδύτερον ἐμπόδια ἡ ἀποκήρυξις τοῦ Πρωτοκόλλου. Αὐτὴν τὴν εὐθύνην, τὴν δυσχέρειαν διὰ τὴν Ἑλλάδα, θέλομεν νὰ ἀποφύγωμεν. Διότι ἢ ὑπῆρχεν ἢ δὲν ὑπῆρχε πληρεξούσιος τῆς Ἑλλάδος ἐν Γενεύῃ, διὰ τὴν ἀνάληψιν τῶν ἐκ τοῦ Πρωτοκόλλου ὑποχρεώσεων. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ τὸ δηλώσωμεν ἀμέσως, νὰ ἀποκηρύξωμεν τὸ Πρωτόκολλον, διὰ νὰ μὴ κατηγορηθῶμεν βραδύτερον ὅτι δὲν εἴμεθα ἐν καλῇ πίστει. Ἐὰν ἐξ ἀντιθέτου εἶχε δοθῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πληρεξουσιότης, αὕτη ἐδόθη παρὰ τοὺς νόμους καὶ ἐπιβάλλεται κατὰ μείζονα λόγον νὰ γίνῃ ἀποκήρυξις καὶ τοῦ Πρωτοκόλλου καὶ τῆς Κυβερνήσεως ἢ τοὐλάχιστον τῶν ὑπουργῶν.

Στυλ. Γονατᾶς. Κύριε Πρόεδρε, δὲν πρόκειται νὰ ἐκφέρωμεν σήμερον γνώμην ἐπὶ τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης ἀπαιτεῖ τὴν παρουσίαν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καὶ τοιοῦτοι εἶνε σήμερον οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτῆς παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ τῆς ἐκουσίας ἀνταλλαγῆς τῶν Ἑλληνοβουλγαρικῶν πληθυσμῶν. Ἡ ἀποστολὴ τῶν ἀντιπροσώπων τούτων τῆς Κοινωνίας παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ ταύτῃ λήγει εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος μηνός. Ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς συμβάσεως μέχρι σήμερον ἔχομεν τὴν διαβεβαίωσιν τῆς Κυβερνήσεως ὅτι αὕτη δὲν ἐτέθη εἰς ἐφαρμογήν, ἀπὸ τῆς λήξεως δὲ τοῦ μηνὸς προβλέπει ἐπίσης τὸ Πρωτόκολλον ὅτι νέαι πρέπει νὰ διεξαχθῶσι συνεννοήσεις μεταξὺ Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, περὶ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν, ὅταν παύσωσι νὰ ἔχωσιν ἀποστολὴν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἑλληνοβουλγαρικῆς ἀνταλλαγῆς. Ἐπειδὴ ὅμως παρ' ἡμῖν ἡ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ δὲν ἀνταποκρίνεται ὡς θεσμὸς εἰς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχει θεσπισθῇ εἰς τὰ ἄλλα Κοινοβούλια, θὰ προέτεινα τὸν καταρτισμὸν μιᾶς εἰδικῆς κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία μετὰ τῆς Κυβερνήσεως νὰ διεξαγάγῃ τὰς ἀναγκαίας συνεννοήσεις, οὕτως ὥστε οὔτε ἡ δημοσιότης τῆς συζητήσεως νὰ βλάψῃ, ἀλλὰ καὶ αἱ γνῶμαι τῆς Συνελεύσεως νὰ ἀντιπροσωπεύωνται.

Φ. Μανουηλίδης. Τὸ ζήτημα τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πρωτοκόλλου τῶν μειονοτήτων, ζήτημα κατ' ἐξοχὴν ἐνδιαφέρον ἡμᾶς κατ' ἐπανάληψιν ἦλθε πρὸ τῆς Συνελεύσεως καὶ φρονοῦμεν ὅτι δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται σιωπῶντες νὰ μὴ διαμαρτυρηθῶμεν συμμεριζόμενοι τὸ περιεχόμενον τῶν ἐκ Μακεδονίας τηλεγραφημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀναγνωσθῇ εἰς προηγουμένην συνεδρίασιν τῆς Συνελεύσεως, φρονοῦμεν, λέγω, ὅτι δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ μὴ διαμαρτυρηθῶμεν κατὰ τὸν ἐντονώτερον τρόπον κατὰ πάσης ἐφαρμογῆς τοῦ Πρωτοκόλλου τούτου, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ἀδιστάκτως θεωροῦμεν ὅτι δὲν δύναται παρὰ νὰ ἀποβῇ ἐθνικῶς ἐπιζήμιον. Ἐφόσον ὅμως κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίασιν καθ' ἣν ἀνεκινήθη τὸ ζήτημα τοῦτο κατόπιν δηλώσεων κατηγορηματικῶν τῆς Κυβερνήσεως ἀπεκομίσαμεν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ Κυβέρνησις εὑρίσκεται ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν διπλωματικῶν διαπραγματεύσεων ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐφαρμογὴν ἢ μὴ ἐφαρμογὴν τοῦ Πρωτοκόλλου τούτου καὶ ἐφόσον εὑρέθημεν πρὸ τῆς κατηγορηματικῆς ἐπίσης δηλώσεως ὅτι ἡ Συνέλευσις ὡς κυριάρχον Σῶμα θὰ εἴπῃ τὴν τελευταίαν λέξιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, πιστεύομεν ὅτι πᾶσα ἐπίσπευσις τῆς συζητήσεως κατόπιν τῆς περὶ τοῦ ἐναντίου ἐπιμονῆς τοῦ ἀξιοτίμου κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως δύναται νὰ παρέλκῃ.

Π. Καραπάνος. Νὰ τὰ τηλεγραφήσητε αὐτὰ εἰς τὸν Μακεδονικὸν Λαόν, παρακαλῶ, κύριε συνάδελφε.

Γ. Μόδης. Τὸν λόγον, κύριε Πρόεδρε.

Πρόεδρος. Ἐλέχθη ὅτι δυνάμει τοῦ Κανονισμοῦ μόνον εἷς δύναται νὰ ὁμιλήσῃ ὑποστηρίζων τὴν πρότασιν καὶ εἷς ἀντιλέγων. Κατὰ δὲ τὰ κοινοβουλευτικὰ ἤθιμα ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη ὅτι δύνανται νὰ ὁμιλήσουν προσέτι καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων. Εἶσθε ἀρχηγὸς κόμματος;

Γ. Μόδης. Ὄχι.

Πρόεδρος. Κατὰ τὸν Κανονισμόν, ὡς ἔχει τὸ σχετικὸν ἄρθρον, προηγεῖται ψηφοφορία δι' ἀναστάσεως, διὸ θὰ ἐρωτήσω τὴν Συνέλευσιν δι' ἀναστάσεως. Παρακαλῶ νὰ ἐγερθῶσιν ὅσοι θέλουν τὴν πρότασιν τῆς ἐπερωτήσεως. (Ἐγείρονται οἱ ὀλιγώτεροι). Ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη.

Τινὲς πληρεξούσιοι. Δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Πρόεδρος. Ἡ πρότασις προφανῶς δι' ἀναστάσεως δὲν ἔγινε δεκτή. Ἔχω πρότασιν περὶ ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Ἀμφιβάλλω ἂν κατὰ τὸν Κανονισμὸν δύναται νὰ γίνῃ ἤδη ἡ τοιαύτη ψηφοφορία. Διακόπτω τὴν συνεδρίασιν ἐπὶ 5 λεπτά.

Διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 6. 20' μ. μ.

Ὥρᾳ 6.40' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Πρόεδρος. Ἡ συζήτησις εὑρίσκεται εἰς τὸ ἑξῆς σημεῖον: Ἡ πρότασις περὶ προτάξεως ἀπερρίφθη δι' ἀναστάσεως. Ὑπάρχει ὅμως ὑποβεβλημένη πρότασις περὶ ὀνομαστικῆς ψηφοφορίας. Καίτοι τὸ ἄρθρον 58 τοῦ Κανονισμοῦ ὁμιλεῖ ρητῶς ὅτι ἡ Βουλὴ δύναται δι' ἀναστάσεως νὰ μεταβάλῃ τὴν τάξιν τῶν ἐπερωτήσεων, ἐν τούτοις, ἐπειδὴ ἐγείρεται ἀμφιβολία ἂν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενικῶν διατάξεων δύναται νὰ προκληθῇ καὶ ψηφοφορία δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου τῆς μεταβολῆς τῆς σειρᾶς τῶν ἐπερωτήσεων, ἐγὼ ἀποκλίνω ὑπὲρ τῆς γνώμης δι' ἧς δίδεται πᾶσα ἐλευθερία εἰς τὴν Συνέλευσιν, γινομένης δεκτῆς καὶ τῆς δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορίας, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ ἀντίθετος ἀντίληψις εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ εἰσέλθῃ εἰς ἑρμηνείαν τῶν διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ· ἡ Κυβέρνησις παρακαλεῖ νὰ γίνῃ ἡ ψηφοφορία δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, δηλοῖ δὲ ὅτι, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐμπιστοσύνη εἰς τὴν παράκλησιν τὴν ὁποίαν ὑπέβαλεν, ὅπως δηλαδὴ μὴ γίνῃ ἐπί τινα χρόνον συζήτησις, ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν θέσιν της.

Π. Καρασεβδᾶς. Τοῦτο ἔχω νὰ εἴπω· ἐγὼ οὐδὲν Πρωτόκολλον προστασίας μειονοψηφιῶν ἐν Ἑλλάδι θὰ ψηφίσω ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις. Τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὸν ἐθνισμόν μου ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἀνθρωπισμόν μου καὶ ἐνώπιον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καὶ ἐνώπιον παντὸς Ἔθνους τῶν ἀξιούντων τὴν προστασίαν τῶν μειονοψηφιῶν διὰ τὴν στάσιν τὴν ὁποίαν ἐπέδειξαν ἀπέναντι ἑλληνικῶν μειονοψηφιῶν, αἱ ὁποῖαι συνετρίβησαν πλήρως καὶ σωματικῶς καὶ ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς (χειροκροτήματα ἐκ τῆς ἀριστερᾶς). Τοῦτο ὅμως εἶνε ἄσχετον μὲ τὸ ζήτημα τὸ ὑπὸ συζήτησιν. Ἐφόσον Κυβέρνησις ἑλληνικὴ οἱαδήποτε ἐδήλωσεν ἐπανειλημμένως διὰ ζητήματα ἐξωτερικὰ καὶ στρατιωτικά, καὶ προσθέτω ἐγὼ στρατιωτικὰ προσωπικά, ἐφόσον ἐδήλωσεν ὅτι θὰ ἐπέλθῃ βλάβη εἰς τὰς ὑποθέσεις οὐδέποτε θὰ καταψηφίσω τὴν Κυβέρνησιν. (Χειροκροτήματα ἐκ τοῦ κέντρου καὶ τῆς δεξιᾶς).

Καλοῦνται εἶτα ὡς ψηφολέκται οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. ***Κ. Βουδούρης*** καὶ ***Ν. Ξηρός***, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτω:

—Οἱ παραδεχόμενοι τὴν πρότασιν λέγουσι «ναί», οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι αὐτὴν λέγουσιν «ὄχι».

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα:

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 246.
Εἶπον ναὶ 72.
Εἶπον ὄχι 164.
Ἠρνήθησαν ψῆφον 10.

Κατὰ τὸ παρατιθέμενον ὧδε πρωτόκολλον:

Δημ. Ἡρακλείδης	Ν	Γεώργ. Κατσιμπίρης	
Κωνστ. Ρακτιβὰν	Ο	Δημ. Πετσίτης	
Σ. Παπαγρηγοριάδης		Ἰωάν. Τσίρος	
Γεώργ. Ροῦσσος	ἠρν. ψ.	Ἀπ. Παπαοικονόμου	Ο
Ἀπ. Δοξιάδης	Ο	Δ. Καμπάνης	
Ἰωάν. Καλογερᾶς	Ο	Ἰωάννης Μαμάης	Ο
Γεώργ. Πολίτης	Ο	Α. Κολιαλέξης	
Ἀπόστ. Ὀρφανίδης	ἠρν. ψ.	Πέτρος Καλμοῦχος	Ο
Ἐμμ. Ζυμπρακάκης	Ο	Ἀθαν. Τζώνης	
Περ. Καραπάνος	Ν	Νικ. Καλέλλης	Ν
Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης	Ο	Ἀντ. Γαρουφαλιᾶς	
Γεώργ. Φραγκιούδης	Ο	Δημ. Μαργέτη ς	
Β. Ἀρτεμιάδης	Ο	Πέτρος Παναγιώτου	
Σκεῦος Ζερβὸς	Ο	Δημήτρ. Βαρελᾶς	
Δημ. Θεολογίτης	Ο	Βασ. Καραπάνος	Ο
Δημ. Μασέλος	Ο	Χρ. Σαμαρᾶς	
Γεώργ. Μαυρολέων		Ι. Στάϊος ἢ Παπαδάκης	Ο
Δημ. Πολυκράτης		Θωμᾶς Μάγγος	Ο
Θαλῆς Θεοδωρίδης		Ἀβρ. Γρηγοριάδης	
Ἐλευθ. Παυλίδης	Ν	Γ. Παπαγεωργίου	Ο
Π. Παναγιωτόπουλος		Κ. Σπυρίδης	ἠρν. ψ.
Α. Κωνσταντιλιέρης	Ο	Ἀδαμ. Ἐφραιμίδης	Ο
Γεώργ. Ἡσαΐας	Ν	Φίλ. Γιαννακόπουλος	
Ἀναστ. Πρωτοπαπᾶς	Ο	Δημ. Σαράτσης	Ν
Γεώργ. Βραχνὸς	Ο	Δημ. Ψάρης	Ν
Α. Χατζηκυριάκος	Ν	Ἀλέξ. Γρίβας	Ο
Στυλ. Γονατᾶς	Ο	Παντ. Καρασεβδᾶς	Ο
Σπ. Θεοδωρόπουλος	Ν	Φίλ. Στασινόπουλος	Ν
Ἀλέξ. Μυλωνᾶς		Α. Παπαχριστόπουλος	Ο
Ἀρτ. Δεναξᾶς	Ο	Ἠλίας Ἀποστίτης	
Λ. Σακελλαρόπουλος	Ο	Δ. Δημητρακόπουλος	
Ἰωάν. Σολιώτης	Ο	Πέτρος Ζωγράφος	

Νικ. Ζαμπέλιος ..... Ν
Δημ. Χατζόπουλος .... Ο
Κων. Ταλιαδούρος ....
Π. Πετροπουλάκης .... Ο
Εὐστ. Μαλαμίδας ..... Ο
Γεώργ. Βιραζάνης .... Ν
Λάμ. Λαμπριανίδης ....
Δημ. Ἀνδρεάδης ..... Ο
Δημ. Βάντσης ....
Ἀ. Βεζιρζόγλου ..... Ο
Κ. Κωνσταντινίδης .... Ν
Θεμ. Παπαϊωάννου .... Ο
Ἀ. Ἀναγνωστόπουλος .. Ο
Κων. Κουρτίδης ....
Ἀντ. Κωνσταντινίδης ....
Χριστόφ. Πανταζίδης ... Ο
Φίλ. Μανουηλίδης ..... Ο
Περ. Κουρτίδης ....
Γεώργ. Μπρίκας..... Ο
Ἀλέξ. Παπαθανάσης .... Ν
Βασ. Χατζηλίας ..... Ο
Ἐμὶν Μπέη Ζαδὲ ..... Ο
Γρηγ. Τηλικίδης ..... Ν
Νεόκ. Γρηγοριάδης ..... Ο
Νικ. Κοντολέων ..... Ν
Μιχ. Δῶδος ....
Γεώργ. Πέτσος ....
Ἰωάν. Γιαμούζης ..... Ο
Ἀνδρ. Κόρακας ....
Κυρ. Βαρδουλάκης ..... Ο
Δ. Καλκανδῆς ..... Ο
Γεώργ. Καφαντάρης ..... Ο
Ἰωάν. Τσιγκόλης ....
Ἰωάν. Χριστοδουλιᾶς ....
Ἀνάστ. Ταβουλάρης ....
Θεόδ. Γοῦσκος ....
Καῖσαρ Ζέζας ..... Ο
Κωνστ. Γόντικας ....
Νικ. Συριόπουλος ..... Ο
Βασ. Δαλιάνης ....
Τάσης Ἀναστασοπ ..... Ο
Χαράλ. Λυκούμαίρος ... Ο
Νεόκ. Παπαγιαννόπουλος ..
Νικόλ. Καλλιοντζῆς ..... Ο
Γεώργ. Κατεχάκης ....
Τίτ. Γεωργιάδης ..... Ο
Γεώργ. Μαρῆς..... ἠρν. ψ.
Στυλ. Γρηγορίου ..... Ο
Νικ. Ζουδιανὸς ....
Ἰωάν. Ηρδικογιάννης .. Ο
Γεώργ. Δουκουμετζίδης . Ο
Σταμ. Κουζὲς Πεζᾶς .... Ο
Γεώργ. Χατζηκυριακοῦ ... ..
Θεόδ. Ἀνδρεάδης ....
Θεόδ. Πάγκαλος .... ἠρν ψ.
Κωνστ. Ἀγγελάκης ....
Ἀνδρ. Μπιράκης ..... Ν
Ἰωάν. Βαρβαγιάννης .... Ο
Κωνστ. Φίλανδρος ..... Ο
Σερ. Τσακμάνης ..... Ο
Μιχ. Κύρκος ....
Ἰωάν. Πετσάλης ....ἠρν. ψ.
Λεων. Ἰασονίδης ..... Ο
Δημ. Εὐθυμιάδης ..... Ν
Στέρ. Βαρδάκος ....
Παντ. Γεωργιάδης ..... Ο
Ξενορῶν Ἀναστασιάδης . Ο
Δημ. Δημάδης ....
Νικόλ. Τερζόγλου ..... Ν
Γεώργ. Κοσμίδης ....
Χρ. Πίψος ..... Ν
Ἰωάν. Πλατσούκας ....
Περ. Καλλιδόπουλος .... Ο
Γεώργ. Κωνσταντινίδης ... ..
Γεώργ. Ἀλεκτορίδης ....
Ἰορδ. Ἀνανιάδης ..... Ο
Ἰ. Πασαλίδης ..... Ν
Μιχ. Σαμαρᾶς ..... Ο
Εὐστρ. Γονατᾶς ..... Ο
Κωνστ. Βαγιανὸς ....
Π. Διαμαντόπουλος ..... Ο
Ἰσαὰκ Ἀλχανάτης ..... Ν
Ἰάκ. Λεβῆ ..... Ο
Ἰωσὴφ Ἠλία Σάϊας .... Ο
Ἰησοῦς Σαμουηλίδης ... ..
Νικόλ. Σπηλιώτης ..... Ο

Παν. Στενὸς ....
Δημ. Κατσίνας ..... Ο
Ἀντ. Πρέκας ..... Ο
Ἀντ. Δαργέντας ..... Ν
Γεώργ. Δρακούλης ....
Δημ. Μπότσαρης ..... Ο
Γεώργ. Καλούδης ..... Ο
Μιχ. Μίσιος ....
Γεώργ. Κιαγιᾶς ..... Ν
Σπυρ. Σῖμος ..... Ο
Π. Γιωτόπουλος ....
Πέτρος Μπέμπης ....
Ἀθαν. Τραχήλης..... Ο
Περ. Γεωργίτσης ..... Ν
Γεώργ. Γκάλκος ....
Ἀχ. Παπαδάτος ..... Ο
Λύγ. Θεολογίτης ..... Ν
Ἀν. Μπιρλόγλου ..... Ο
Μιλτ. Σταμούλης ..... Ο
Π. Γκελκενδζόγλου..... ..
Ἀ. Κωνσταντινίδης ....
Σ. Ζερβουδάκης ....
Στ. Παπαναστασίου .... Ν
Κωνστ. Νταῆς..... Ο
Γεώργ. Θούας ....
Ἠλίας Μεϊτάνης ..... Ν
Ἀνδρ. Ζαΐμης ....
Σωτ. Γιαννούσης ....
Χρ. Σακελλαρίδης ..... Ν
Ἰωάν. Κουρτάκης ....
Παν. Φλέσσας ....
Νικ. Δαγρὲς ....
Γεώργ. Σίδερις ..... Ο
Χρ. Ἀλαμανῆς ..... Ο
Κωνστ. Σταμούλης .... Ν
Λάμπρ. Κατσάρος ....
Περ. Ἀλεξανδρῆς ..... Ο
Ἀ. Καταρυγιώτης ..... Ν
Εὐστ. Γουλιανὸς ....
Ἰ. Παπαθεοδώρου ..... Ν
Παν. Κόλιας ....
Νικ. Σταματιάδης ..... Ν
Ζαφείριος Ἀδὲμ ....
Ἰωάν. Βαλαλᾶς ....ἠρν. ψ.
Ἀ. Ὡρολογόπουλος .... Ο
Ἰωάν. Ζάχος ....
Δημ. Κύρου ..... Ο
Περ. Μαζαράκης ..... Ο
Κων. Ζαβιτσιάνος ....
Ἀνδρ. Δενδρινὸς ..... Ν
Εὐθ. Βελλιανίτης ..... Ο
Κωνστ. Βούλγαρης .... Ο
Δημ. Σπίγγος ..... Ο
Σπυρ. Ζερβὸς ....
Θεοδ. Κωτούλας ....
Κων. Τσιμινάκης ....
Ἰωάν. Κοντοδίνας ....
Π. Καλαντζόπουλος .... Ο
Λάζ. Ἀνδρεάδης ..... Ο
Στυλ. Θεολογίδης ..... Ο
Γεώργ. Κακουλίδης ....
Π. Ἀραβαντινὸς ..... Ν
Ἀ. Ἀναγνωστόπουλος ....
Νικόλ. Φραντζῆς ....
Παναγ. Πετρίδης ..... Ο
Σπυρ. Ἠλιόπουλος .... Ν
Κωνστ. Ρέντης ..... Ν
Λουκ. Νιφοράτος ..... Ν
Ρ. Λιβαθηνόπουλος .... Ν
Παν. Καπάτος ..... Ν
Παν. Τσιτσίλιας ..... Ο
Θεόδ. Γρηγορίου ....
Νικ. Καραμάνος ....
Ἰ. Λιαπερόπουλος .... Ν
Θαλῆς Κουτούπης ....
Γεώργ. Φικιώρης ..... Ο
Σπυρ. Ξύδης ..... Ο
Ἀ. Πρωτοσύγκελλος.... Ο
Σ. Ἀναστασιάδης ..... Ο
Ἰ. Ἰσχόμαχος ..... Ν
Γεώργ. Βλάχος ..... Ο
Ἰωσ. Κούνδουρος ..... Ν
Μιχ. Κοθρῆς ....
Π. Σρακιανάκης ..... Ο
Μιχ. Καταπότης..... Ο
Α. Κουτσοπέταλος.....

Νικόλ. Ἀνδρεαδάκης	Ν
Β. Καραπαναγιώτης	Ν
Γεώργ. Παπανδρέου	Ο
Στυλ. Κρητικᾶς	Ν
Ἐμμ. Μάρκογλου	
Ἰωάν. Λαδᾶς	
Δημ. Σάλτας	
Ἰωάν. Σιρναῖος	Ο
Ὀρ. Κυπριανὸς ἠν.	ψ.
Δημ. Γεωργαλᾶς	
Γεώργ. Καλδῆς	Ο
Μ. Λαΐλιος	
Δημ. Ἀκάκιος	Ο
Χαρ. Γρηγορίου	Ν
Ἀντ. Παπαγεωργίου	Ν
Δημ. Σάββας	
Μᾶρκ. Τσαρλαμπᾶς	Ν
Γερ. Σολδάτος	Ο
Νικόλ. Ἀβραάμ	
Ἰωάν. Παπαλουκᾶς	Ο
Πέτρος Λαπατσάνης	Ο
Ἀλέξ. Παπαναστασίου	Ν
Γεώργ. Σεχιώτης	
Νικόλ. Μπακόπουλος	Ν
Ἰωάνν. Μανέττας	Ο
Χριστ. Κατριβάνος	
Δημ. Φλέσσας	
Πλούτ. Χαλόφτης	Ο
Χρ. Ζουμῆς	Ο
Ἰωάν. Πατάλας ἠν.	ψ.
Νικόλ. Χρυσόγελος	
Διον. Λεονάρδος	Ν
Παν. Μερλόπουλος	
Ἰωάν. Φωτόπουλος	
Ὄθων Πέτροβας	
Γεώργ. Πρεζάνης	Ο
Δημ. Προμπονᾶς	Ο
Ἀντ. Πραντούνας	Ο
Γεώργ. Βενιέρης	Ν
Ἰωάνν. Κανναβὸς	
Ἰωάν. Καρμανίδης	Ο
Κωνστ. Πετρίδης	
Χρῖστος Δάναινας	
Κωνστ. Βλαχοθανάσης	Ο
Π. Π. Μαυρομιχάλης	Ο
Βασ. Κυβέλος	
Κωνστ. Βουδούρης	Ν
Π. Κανελλόπουλος	
Ἰωάν. Σεφερλῆς	
Γερ. Τυπ. Ἰακωβάτος	
Βασ. Ἀλεβιζάτος	Ν
Θεόδ. Βελλιανίτης	Ο
Σπυρ. Κρεμεζῆς	Ο
Κωνστ. Σταματόπουλος	Ο
Νικόλ. Γουργουρῆς	Ο
Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος	Η
Κωνστ. Δρούλλιας	Ο
Κωνστ. Γκότσης	Η
Γεώργ. Ἀργυρόπουλος	Ο
Ἀνδρ. Μάρκου	Ο
Χρῖστος Φακῆς	Ο
Θεόδ. Χαβίνης	Ν
Ἀνδρ. Σκέφερης	
Δημ. Δαγκλῆς	Ο
Γεώργ. Γερογιάννης	Ο
Παν. Κοκκινάτος	Ο
Μιχ. Βυζᾶς	
Ἰω. Ταρσούλης	Ο
Δημ. Τσαπόγας	
Νικ. Ἀσκούτσης	Ο
Γεώργ. Τσαγρῆς	
Ἐμμ. Τσουδερὸς	
Μαν. Βολουδάκης	
Ἰωάν. Γοβατζιδάκης	
Γεώργ. Κονδύλης	
Ἀ. Μπακάλμπασης	Ν
Γ. Λαλαζήσης	Ο
Δ. Ἐλευθεριάδης	Ν
Σπυρ. Ἀντωνιάδης	Ν
Ἰωάν. Κεραμεὺς	
Κων. Καλούδης	Ο
Λεων. Θεοχάρης	Ν
Ζήσης Μπογιώτας	
Χ. Ὀγλοῦ Μουσταφᾶ	
Χ. Ἀχμετογ. Μεστὰν	
Ἀ. Γιαννουλάτος	

Μ. Καβαλιεράτος	
Θεμ. Σοφούλης	Ο
Κ. Παπαϊωάννου	
Ἐμμ. Σοφούλης	Ο
Ἀλ. Κεντούρης	Ο
Ἰωάν. Μαλαχίας	Ν
Δημ. Πάζης	Ν
Δημοσθ. Φλωριᾶς	Ο
Ἰωάν. Σγουνᾶς	
Δημοσθ. Μέλφος	
Ὀρέστ. Ζαφειρίου	
Νικ. Μανούσης	Ο
Ν. Κωνσταντόπουλος	Ο
Ἀν. Λαζαρίδης	Ν
Β. Ἐμμανουηλίδης	Ο
Ἰ. Τριανταφύλλου	Ν
Σταμ. Βακράτσας	Ο
Γ. Μπούμπουλης	Ν
Δημ. Δασκαλάκης	
Ἰωάν. Μαραγκὸς	
Ἰωάν. Βενιέρης	Ν
Ἀλέξ. Παπαδάμ	Ν
Κ. Καλομενόπουλος	
Κωνστ. Ἀλαβάνος	Ο
Ἐρ. Βαλαρῆς	Ο
Σωτ. Χατζηγάκης	Ο
Παναγ. Καραλῆς	Ο
Χρ. Χατζηπέτρος	
Βασίλ. Ἰακωβάκης	Ο
Ἀνδρ. Κοκκέβης	
Νικ. Μανωλόπουλος	
Γεώργ. Λουπινᾶς	Ν
Ἀναστ. Ἀκρίδας	Ο
Βασ. Βλαχόπουλος	Ο
Γεώργ. Τσακανίκας	
Γεώργ. Δουζίνας	
Λάμπρος Λάμπρου	
Γεώργ. Ροδόπουλος	Ο
Θεόδ. Κριεζῆς	
Ἀθ. Μιαούλης ἠν.	ψ.
Ἀντών. Δαμιανὸς	Ο
Μιλτ. Δεληγιάννης	Ο
Ἰωάν. Τσιριμῶκος	Ο
Νικόλ. Ξηρὸς	Ο
Σπυρ. Τράκας	Ο
Ἀναστ. Κούτρας	Ο
Γεώργ. Μόδης	Ο
Ἰωάν. Σαπουντζῆς	Ο
Γεώργ. Τζώρτζης	
Μιχ. Χατζητάσης	
Ρητορ. Χατζόπουλος	
Ἄγγ. Ἀγαπητὸς	Ο
Ἰωάν. Μαυρουδῆς	Ν
Κωνστ. Ματσιώρης	
Ν. Παπαγεωργίου	
Δημ. Χατζῆς	
Κ. Καραναστάσης	
Βασίλ. Μάλλιος	
Γ. Κουτρουμπάκης	Ο
Στρ. Γεωργιλαδάκης	Ν
Κ. Παπαδογιάννης	Ν
Πολ. Πολυχρονίδης	Ο
Ἀριστ. Μητσοτάκης	
Γεωγ. Μάρακας	
Ἰωάν. Μαρματάκης	
Ὄμ. Πανταζίδης	Ο
Χριστ. Ροδοκανάκης	Ν
Βικ. Κουκουρίδης	Ν
Γεώρ. Φ. Ἀνδρεάδης	Ο
Ἠλ. Ἀσπιώτης	
Μάριος Βολίκας	
Ἀλέξ. Κυνάρης	Ο
Νικ. Μαμούνης	Ο

Ἑπομένως ἡ περὶ προτάξεως πρότασις ἀπερρίφθη.

Συνεχίζεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. ***Γ. Φραγκούδης*** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ναυτικῶν σχετικῶς πρὸς τὰ Γερμανικὰ πλοῖα τὰ ὁποῖα ἐλή-

ρθησαν ἀπέναντι τῆς Γερμανικῆς ἀποζημιώσεως καὶ τὰ ὁποῖα εἶνε ἄχρηστα καὶ δεδεμένα εἰς τὸν Ναύσταθμον.

Ὁ κ. **Α. Μιαούλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) λέγει ὅτι ἐκτὸς τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» ὅλα τὰ ἄλλα πλοῖα εἶνε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας διὰ τὴν ἀνταλλαγήν.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** λέγει ὅτι τὰ πλοῖα αὐτὰ πρέπει νὰ ἐκποιηθοῦν, ἀφοῦ ἄλλως τε ἡ ἀνταλλαγὴ ἐτελείωσεν.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** ἐρωτᾷ τοὺς κ.κ. Ὑπουργοὺς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας διατί ὑπερετιμήθη ὁ ἄρτος καὶ διατί δὲν προβαίνει ἡ Κυβέρνησις εἰς τὴν σύναψιν ἐμπορικῆς συμβάσεως μὲ τὴν Ρωσίαν, ἐκ τῆς ὁποίας προσδοκῶμεν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἔκπτωσιν τῆς τιμῆς τοῦ ἄρτου. Καθ' ἣν, λέγει, στιγμὴν ἡ Ρουμανία ἀπαγορεύει τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ σίτου ἡμεῖς ἔχομεν ἐπιβάλει μίαν βαρυτάτην φορολογίαν ἐπὶ τοῦ σίτου. Αὐτὴ εἶνε ἡ φιλαγροτικὴ καὶ ἡ φιλεργατικὴ πολιτικὴ μας; Διατί, ἐπαναλαμβάνει, δὲν ἐκάμαμεν σύμβασιν μὲ τὴν Ρωσίαν, ἀφοῦ καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ Μουσολίνι συνῆψε τοιαύτην σύμβασιν;

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) παρατηρεῖ ὅτι δὲν εἶνε ὁ φόρος ὁ ὁποῖος προκαλεῖ τὴν ὑπερτίμησιν τοῦ ἄρτου ἀλλὰ τὸ συνάλλαγμα.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** λέγει ὅτι ὁ φόρος εἰσπράττεται εἰς χρυσόν, ἐνῷ πρὶν εἰσεπράττετο εἰς δραχμάς, ἑπομένως εἶνε βαρύτατος. Θὰ ἠδύνατο δὲ ἡ Κυβέρνησις νὰ ἀπαλλάξῃ τελείως τὸν ἄρτον τοῦ φόρου, ἐὰν κατέβαλλε προσπάθειάν τινα πρὸς ἐπιμελεστέραν εἴσπραξιν τῶν φόρων ἐκ μέρους τῶν πλουσίων. Προτείνει τὴν σύστασιν κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἡ ὁποία νὰ μεταβῇ εἰς Ρωσίαν καὶ ἐξετάσῃ τὴν ἐμπορικὴν κατάστασιν ἢ τοὐλάχιστον παρακαλεῖ ὅπως ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καταθέσῃ ὅσας τυχὸν ἐκθέσεις ἀπέστειλαν σχετικῶς οἱ ἐν Ρωσίᾳ ἡμέτεροι Πρόξενοι. Ἐπικαλεῖται ἐπὶ πάντων τούτων τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως.

Ἀναβάλλεται ἡ ἐπερώτησις σχετικῶς πρὸς τὴν παραπομπὴν τοῦ πληρεξουσίου Εὔβοιας κ. Χρ. Πανταζίδου ἄνευ ἀδείας τοῦ Σώματος, ἀποφασισθέντος ὅπως ἡ ἐπερώτησις τηρήσῃ τὴν σειράν της.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** ἐπερωτᾷ τοὺς κ. Πρόεδρον Κυβερνήσεως καὶ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν:

1) Ποίαν ἀπόφασιν ἔλαβεν ἡ Κυβέρνησις ἐπὶ τῆς προτάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν σχετικῶς μὲ τὴν κατάργησιν θέσεως τοῦ Νομάρχου Χαλκιδικῆς;

2) Ὁμοίως ποίαν ἀπόφασιν ἔλαβεν ἐπὶ τῆς προτάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν περὶ καταργήσεως Ὑποδιοικήσεως Λαριγκόβης (Χαλκιδικῆς) καὶ Κιλκισίου (Θεσσαλονίκης).

Ὁμιλῶν δὲ γενικώτερον περὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν κατακρίνει αὐτήν, λέγων ὅτι ἔπρεπε νὰ τῆς δοθῇ τὸ ὄνομα οὐχὶ «Οἰκονομιῶν», ἀλλὰ «Σπατάλης», διότι συντέλεσεν εἰς τὴν ἐπαύξησιν καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῶν δαπανῶν.

Ὁ κ. **Ι. Μαυρουδῆς** τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς διατηρήσεως τῆς Ὑποδιοικήσεως Λαριγκόβης καὶ ἀναφέρει τοὺς λόγους δι' οὓς δὲν πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ σχετικὴ πρότασις τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν) συμφωνεῖ ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι προκειμένου περὶ τῶν οἰκονομιῶν αἵτινες ἐπῆλθον εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν αὗται εἶνε ἀσήμαντοι, ἐνῷ δι' αὐτῶν ἐξ ἄλλου ἐπέρχεται μεγάλη δυσχέρεια καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ εἰς τὸν ἐποικισμὸν τῶν προσφύγων. Ἀναγνωρίζει δὲ ὅτι εἰς τὴν Χαλκιδικὴν δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ καταργηθῇ ἡ Νομαρχία καὶ ἡ Ὑποδιοίκησις Λαριγκόβης.

Ὁ κ. **Π. Ἀραβαντινὸς** λέγει ὅτι ἀκριβῶς λόγῳ τῶν ἀναγκῶν αἵτινες παρουσιάζονται εἰς τὴν Χαλκιδικὴν ὑπεβλήθη καὶ τὸ νομοσχέδιον περὶ διοικητικῆς διαιρέσεως ἐν τῇ Χαλκιδικῇ.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν ἵνα ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν τῆς ἀφορώσης τὴν Νομαρχίαν Λασηθίου, ἡ ὁποία εἶνε δίκαιον καὶ ὀρθὸν νὰ διατηρηθῇ.

Ὁ κ. **Δ. Λεονάρδος** ἐπερωτᾷ τὴν Κυβέρνησιν καὶ εἰδικῶς τοὺς κ. κ. Ὑπουργοὺς τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῆς Δικαιοσύνης

καιρίαν νὰ ἐκμεταλλεύωνται τὸ ζήτημα. Ἡμεῖς, λέγει, ἐνδιαφερόμεθα νὰ περατωθῇ ἡ ὑπόθεσις ἵνα κλεισθοῦν οἱ ἔνοχοι εἰς τὰς φυλακάς.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν) παρέχει πληροφορίας ὡς πρὸς τὰ μέτρα ἅτινα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἔλαβεν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης) ἀναφέρει τοὺς λόγους οἱ ὁποῖοι τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἀποστείλῃ τὸν εἰσαγγελέα κ. Μελισσηνόν, ὁ ὁποῖος καὶ ὑπέβαλε τὴν ἔκθεσίν του, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ἔδωκε πρὸς δημοσίευσιν, ἐφόσον δὲν περιεῖχέ τι ἐξ οὗ θὰ ἠδύνατο νὰ δυσχερανθῇ ἡ ἀνάκρισις. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπίσπευσιν τῆς ὑποθέσεως φρονεῖ ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν προκειμένου περὶ τοιαύτης φύσεως ὑποθέσεως νὰ ἐκβιάζηται ἡ δικαστικὴ Ἀρχὴ εἰς ἐσπευσμένην ἀπόφασιν.

Ὁ κ. **Δ. Λεονάρδος** λέγει ὅτι ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρονται κυρίως οἱ πληρεξούσιοι Ἀκαρνανίας εἶνε νὰ τιμωρηθοῦν οἱ ἔνοχοι.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** λέγει ὅτι βεβαίως πάντες οἱ ἐξ Αἰτωλοακαρνανίας πληρεξούσιοι ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν τάξιν ἀλλ' ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ ἐξικνῆται μέχρις ἐπεμβάσεως εἰς τὸ ἔργον τῆς Δικαιοσύνης.

Ὁ κ. **Α. Ἀκρίδας** παρέχει ἐξηγήσεις πῶς ἐζήτησεν ὁ ἴδιος παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης τὴν ἀποστολὴν ἀνωτάτου δικαστικοῦ πρὸς ἐνέργειαν ἀνακρίσεων ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ἡ ὁποία προεκάλεσε τὸ ἐνδιαφέρον ὁλοκλήρου τῆς κοινωνίας Ἀγρινίου.

Κηρύσσεται εἶτα ἡ συζήτησις περατωμένη.

Ἡ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ συστάσεως Ἀνακριτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἔρευναν τῆς εὐθύνης τῶν Διοικητῶν Στρατιωτικῶν Μονάδων κατὰ τὴν ὑποχώρησιν ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας».

(Θέλει τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ).

Συνανιέπει τῆς Συνελεύσεως λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 μ. μ. διὰ τὴν 4ην μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΚΓ'

τῆς 16 Δεκεμβρίου 1924

Ὥρᾳ 5 20' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ Σύλλογος Ζαγορησίων αἰτεῖται τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν κοινοτικῶν βοσκῶν.

Οἱ κάτοικοι τῶν κοινοτήτων Μηλέας Κάτω Χώρας κλπ. διαμαρτύρονται διὰ τὴν μελετωμένην ἐπέμβασιν ξένων στοιχείων εἰς τὰ τῆς Διευθύνσεως τῆς Μονῆς Γιατρίσσης.

Ἡ καπνεργατικὴ Ἕνωσις Καβάλλας παρακαλεῖ ὅπως ἀποφυλακισθῶσιν οἱ κρατούμενοι ἐργάται διὰ τὰς σκηνὰς Καβάλλας.

Οἱ καπνοβιομήχανοι Ναυπλίου διαμαρτύρονται κατὰ τῆς συμβάσεως περὶ ἱδρύσεως ἐν Ναυπλίῳ ἄνευ δημοπρασίας νέου καπνεργοστασίου.

Οἱ παραγωγοὶ κουκουλίων Τσαριτσαίνης παρακαλοῦσιν ὅπως ἐλαττωθῇ ὁ ἐπὶ τῶν κουκουλίων φόρος.

Ὁ Σύλλογος καπνεμπόρων Δράμας παρακαλεῖ ὅπως ἐπιταχυνθῇ ἡ ψήφισις τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἱδρύσεως γραφείων προστασίας καπνοῦ.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Τριχωνίας, διαμαρτυρόμενοι διὰ τὰς ἐνεργείας τῶν κομμουνιστῶν καπνεργατῶν Ἀγρινίου, παρακαλοῦσιν ὅπως προστατευθῶσι τὰ συμφέροντά των.

Ὁ Γεωργικὸς Πιστωτικὸς Συνεταιρισμὸς Ἀλιμυροῦ παρακαλεῖ ὅπως ἐλαττωθῇ ὁ ἔγγειος ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρος καὶ ἐπιτραπῇ ἡ ἐξαγωγὴ ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Ματαράγκας ζητοῦσιν ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἐξαγωγὴ ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ἅπασαι αἱ ὀργανώσεις Βαρθολομιοῦ ζητοῦσι τὴν αὐστηρὰν φορολογίαν τῶν πλουτοκρατῶν.

Οἱ δημοδιδάσκαλοι Ἰωαννίνων αἰτοῦνται ὅπως ὑπαχθῶσιν εἰς τὸν πανυπαλληλικὸν νόμον.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Μαζεϊκων παρακαλεῖ ὅπως ἀποσταλῇ μηχανικὸς διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τεχνικῶν ἔργων ἐπὶ ποταμοῦ Ἀρκανίου.

Ὁ Γ. Γουναράκης, τέως ἀντισυνταγματάρχης τοῦ Ἱππικοῦ καὶ ἰδιοκτήτης οἰκίας ἐν Μεσολογγίῳ, παρακαλεῖ ὅπως προστατευθῇ ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Η επί Στρατιωτικών κοινοβουλευτική Επιτροπή υποβάλλει τήν έκθεσίν της επί των σχεδίων νόμων 1) «περί ανεγέρσεως καί συντηρήσεως τάφων καί κενοταφίων των υπέρ της Πατρίδος πεσόντων κατά την εμπόλεμον περίοδον του 1912—1922», 2) «περί συστάσεως Γενικής Διευθύνσεως εν τω Υπουργείω των Στρατιωτικών» 3) «περί τροποποιήσεως άρθρων τινών της Στρατιωτικής Ποινικής Νομοθεσίας καί ετέρων διατάξεων αφορωσών τήν Στρατιωτικήν Δικαιοσύνην».

Οι κ. κ. **Π. Μαζαράκης, Χ. Αλαμανής** καί **Α. Παπαοικονόμου** υποβάλλουσι τροπολογίαν επί του νομοσχεδίου «περί τροποποιήσεως καί συμπληρώσεως του από 17 Νοεμβρίου 1923 Ν.Δ. περί συστάσεως συνεταιρισμών Δημ. Υπαλλήλων προς ανέγερσιν εύθηνών οικιών».

Υποβάλλουσι τροπολογίαν οί πληρεξούσιοι κ. κ. **Λ. Κουτσοπέταλος** καί **Ν. Ανδρεαδάκης** (Λευκάδος) καί **Σπυρ. Ξύδης** (Ακαρνάνων) επί του σχεδίου νόμου «περί συμπληρώσεως των διατάξεων του υπ' αριθ. 1071 του έτους 1917 νόμου περί οδοποιίας».

Οι πληρεξούσιοι κ. κ. **Αύγ. Θεολογίτης, Γ. Μόδης** κλπ. υποβάλλουσι τροπολογίαν επί του σχεδίου ψηφίσματος «περί παρατάσεως της ισχύος των άρθρων 2, 3, 4 καί 5 του από 21 Ιουλίου 1924 ψηφίσματος της Δ' εν Αθήναις Συντακτικής Συνελεύσεως περί συστάσεως Επιτροπής Οικονομιών».

Ο κ. **Α. Ορφανίδης** (Υπουργός της Υγιεινής, Προνοίας καί Αντιλήψεως) υποβάλλει σχέδιον νόμου «περί συστάσεως Πανελληνίου Οδοντιατρικού Συλλόγου».

Η **επί του προσφυγικού κοινοβουλευτική Επιτροπή** υποβάλλει την έκθεσιν αύτης επί του σχεδίου ψηφίσματος «περί χορηγήσεως προκαταβολής εις ανταλλαγέντας ομογενείς έναντι της εγκαταλειφθείσης υπ' αυτών ακινήτου εν Τουρκία περιουσίας».

Ο κ. **Κ. Νταής** υποβάλλει πρόταση νόμου «περί τροποποιήσεως καί συμπληρώσεως του νόμου 3125 της 31 Ιουλίου 1924».

Οι κ. κ. **Π. Αραβαντινός, Ν. Φραντζής** καί **Σ. Ηλιόπουλος** υποβάλλουσι τροπολογίαν επί του νομοσχεδίου «περί συμπληρώσεως των διατάξεων του υπ' αριθ. 1074 του έτους 1917 νόμου περί οδοποιίας».

Οι πληρεξούσιοι κ. κ. **Μ. Σοφούλης** καί **Α. Κεντούρης** υποβάλλουσι πρόταση νόμου «περί τροποποιήσεως των άρθρων 21, 23 καί 24 του υπ' αριθ. 2760 νόμου».

Η **επί των Δημοσίων Έργων κοινοβουλευτική Επιτροπή** υποβάλλει τας εκθέσεις αύτης επί των νομοσχεδίων 1) «περί κατασκευής σιδηροδρόμου από σταθμού Φλωρίνης μέχρι της πόλεως Φλωρίνης» καί 2) «περί τροποποιήσεως καί συμπληρώσεως του νόμου περί χαρακτηρισμού των εθνικών οδών».

Ο κ. **Κ. Σπυρίδης** (Υπουργός Παιδείας) υποβάλλει νομοσχέδιον «περί κυρώσεως του από 19 Σεπτεμβρίου 1924 Νομ. Διατάγματος περί ανεγέρσεως καί επισκευής σχολικών κτιρίων εν ταις Νέαις Χώραις».

Το νομοσχέδιον τούτο κηρυχθέν **κατεπείγον** εγένετο δι' αναστάσεως δεκτόν καί κατ' αρχήν.

Πρό της Ημερησίας Διατάξεως λαμβάνει τον λόγον ο κ. **Ι. Γιαμούζης**, όστις έρωτά την προσοχήν του Προεδρείου επί των εις την Συνέλευσιν υποβαλλομένων αναφορών καί παρακαλεί νά συσταθή εις την αριθμόδιον Επιτροπήν όπως συνέλθη καί επιληρθή του έργου της, ίνα μή αί αναφοραί ρίπτωνται εις τον κάλαθον των αχρήστων.

Ο κ. **Πρόεδρος** λέγει ότι αί εις την Συνέλευσιν υποβαλλόμεναι αναφοραί στέλλονται κατά κανόνα εις τά αρμόδια Υπουργεία. Τούτο όμως δέν σημαίνει ότι ή επί των Αναφορών Επιτροπή δέν πρέπει νά συνέλθη καί επιληρθή του έργου της, δηλοί δ' ότι θέλει μεριμνήσει σχετικώς.

Ο κ. **Ν. Κοντολέων** ζητεί την κατάθεσιν εγγράφων σχετικών πρός την λειτουργίαν του Φθισιατρείου «Σωτηρία».

Ο κ. **Πρόεδρος** λέγει ότι τούτο δέν είνε κανονικόν. Ο κ. πληρεξούσιος πρέπει νά ζητήση την κατάθεσιν εγγράφως.

Ο κ. **Ορ. Κυπριανός** πρό της Ημερησίας Διατάξεως λαβών τον λόγον επερωτά τον κ. Υπουργόν των Εσωτερικών άν έλαβε γνώσιν της δηλητηριάσεως ανωτέρου αξιωματικού εξ ενός γλυκύσματος το οποίον έφαγεν εις τι ζαχαροπλαστείον, ποίον είνε το Ζαχαροπλαστείον τούτο καί τίνα μέτρα έλαβε γενικώς διά τά λοιπά ζαχαροπλαστεία.

Ο κ. **Γ. Κονδύλης** (Υπ. Εσωτερικών) λέγει ότι ο δηλητηριασθείς όντως κάλλιστος αξιωματικός Γ. Δημάκης ελέχθη ότι εδηλητηριάσθη από εν γλύκυσμα το οποίον έφαγεν εις το Ζαχαροπλαστείον «Αέρωρ». Απέθανε καί εκηδεύθη σήμερον την πρωίαν. Επειδή ηπειλείτο ή ζωή των ζαχαροπλαστών, καθ' ας ανεφέρθη, ελάβομεν τά κατάλληλα προστατευτικά μέτρα. Ταυτοχρόνως διετάξαμεν την άμεσον διεξαγωγήν ανακρίσεων κατά των υπαιτίων της δηλητηριάσεως καί των παραμελησάντων το καθήκον αυτών αστυνομικών Αρχών. Δυστυχώς ευρισκόμεθα μετά την εθνικήν καταστροφήν εις το τέρμα μιας περιόδου παραλυσίας καί διοικητικής αναρχίας. Δέν εύρομεν τίποτε εις την θέσιν του.

καὶ ἀγωνιζόμεθα νὰ περισυλλέξωμεν τὰ ναυάγια καὶ νὰ καθαρίσωμεν τὴν διοίκησιν. Θ' ἀπαιτηθῇ ὅμως ἀρκετὸς χρόνος καὶ δραστικώτερα μέτρα πρὸς διόρθωσιν τῆς κληρονομηθείσης παραλυσίας. Βεβαιοῦ τὴν Συνέλευσιν ὅτι καθ' ἑκάστην προσπαθοῦμεν νὰ διορθώσωμεν τὰ πράγματα. Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ δυστυχήματος τοῦ κινηματογράφου τοῦ «Πανοράματος» ἐλήφθησαν ἤδη τὰ πρῶτα μέτρα καὶ ὑπεβλήθη ἐπὶ πλέον νομοσχέδιον λύον ριζικῶς τὸ ζήτημα τῶν κινηματογράφων. Τὸ ἴδιον θὰ γίνῃ διὰ τὴν ἀστιατρικὴν ὑπηρεσίαν πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ἐδωδίμων.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἀναφορῶν

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** ὑποβάλλει τὴν πρὸς τὴν Συνέλευσιν ἀπευθυνομένην ἀναφορὰν τοῦ ἐν ἀποστρατείᾳ ταγματάρχου Νικ. Σπανοῦ καὶ ἀναπτύσσει τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, συνιστῶν ὅπως μεριμνήσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν καὶ ἱκανοποιηθῇ ἡ δικαία ἀξίωσις τοῦ αἰτοῦντος ἀξιωματικοῦ, παρεχομένης εἰς αὐτὸν διπλῆς μετοχῆς τοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου τοῦ κατὰ γῆν Στρατοῦ κατὰ τὸν νόμον 1364, ὡς ἐγένετο ἤδη καὶ δι' ἄλλους ἀξιωματικοὺς τῆς αὐτῆς μὲ τὸν ἀναφερόμενον κατηγορίας, δι' οὓς ἀπενεμήθη διπλῆ μετοχή. Ζητεῖ δὲ νὰ ἐνεργηθῇ πᾶν ὅ,τι ἐπιβάλλεται παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ πρὸς ἀπονομὴν δικαιοσύνης καὶ συνιστᾷ τὴν παραπομπὴν τῆς ἀναφορᾶς πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν μετὰ συστάσεως τοῦ Σώματος.

Ὁ κ. **Δ. Καταφυγιώτης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν καπνοπαραγωγῶν Καρδίτσης καὶ παρακαλεῖ ὅπως διὰ νομοσχεδίου διακανονισθῇ τὸ ζήτημα τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ὁ κ. **Δ. Λεονάρδος** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Γ. Πονηροπούλου.

Ὁ κ. **Σκ. Ζερβὸς** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῆς Παγκληρικῆς Ἑνώσεως.

Ὁ ἐφημεριακὸς μας Κλῆρος, λέγει, ἀντιπροσωπεύων 7.500 ἐγγάμους ἱερεῖς μετὰ τῶν ἰσαρίθμων οἰκογενειῶν αὐτῶν καὶ ὀλιγίστους ἀγάμους μοναχούς, ἤτοι περὶ τὰς τεσσαράκοντα χιλιάδας πρόσωπα, ἀναφέρει ὅτι εἰς ὅλην τὴν Ἐπικράτειαν ὑπάρχουσι σήμερον τρεῖς χιλιάδες ἐνοριακοὶ ναοὶ (3,000) καὶ ἑπομένως τρεῖς χιλιάδες ἐκκλησιαστικὰ ταμεῖα, μισθοδοτοῦντα τοὺς ἱερεῖς ἀναλόγως τῶν πόρων καὶ τῶν εἰσοδημάτων των. Ἡ μισθοδοσία ὅμως αὕτη εἶνε ἀνε-

παρκής, διότι εἰς τὰς ἐπαρχίας ὑπάρχουσιν ἱερεῖς, οἵτινες μισθοδοτοῦνται μὲ 17,50 μηνιαίως καὶ ἀναμένουσιν ἀπὸ τὰς βαπτίσεις, τοὺς ἁγιασμούς, τοὺς γάμους κλπ.. ἀπὸ τὰ τυχηρά των δηλαδή, ὅπως ζήσωσιν ἀξιοπρεπῶς καὶ ἀναπτύξωσι τὰς οἰκογενείας των! Ὁ ἐφημεριακὸς ὅμως κλῆρος, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὰ νεῦρα τῆς Ἐκκλησίας, δὲν δύναται ν' ἀσκήσῃ δεόντως τὴν κοινωνικήν του δρᾶσιν καὶ ὑψηλήν του πνευματικὴν ἀποστολήν, ἐὰν δὲν εἶνε οἰκονομικῶς ἀπερίσπαστος. Ἀφοῦ ἡ σημερινή του μισθοδοσία εἶνε κατωτέρα καὶ αὐτοῦ τοῦ κλητῆρος καὶ τοῦ ἀγροφύλακος, πῶς θέλετε νὰ ἐκτελῇ οὗτος τελείως τὸ ἑαυτοῦ καθῆκον, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ προσελκυσθῶσι μορφωμένα καὶ ἐνθουσιώδη στοιχεῖα εἰς τὰς τάξεις του, καὶ νὰ ἐκτελῇ ἀποτελεσματικῶς τὴν ἠθοπλαστικήν του ἐργασίαν ἐν τῇ Κοινωνίᾳ; Ἀφοῦ ὁ Κλῆρος ἀποτελεῖ κλάδον ζωῆς διὰ τὸ Ἔθνος καὶ εἶνε στοιχεῖον ἀναπόσπαστον τῆς ὅλης κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς μας δημιουργίας, ἔχομεν καθῆκον νὰ καταστήσωμεν τὸν βίον αὐτοῦ βιωτὸν καὶ ἀντάξιον τῆς θέσεως καὶ τῶν κοινωνικῶν του ὑποχρεώσεων, ἀφοῦ αἱ σκληραὶ ἀνάγκαι τῆς ὑλικῆς βιοπάλης δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰς αὐτὸν νὰ δώσῃ τὰς δυνάμεις του εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ κοινωνικὴν ὑπηρεσίαν, οἱ δὲ βιοτικοὶ ὅροι εἶνε σήμερον τόσον βαρεῖς, ὥστε νὰ ἀποβαίνῃ προβληματικὴ ἡ οἰκογενειακή του ζωή. Ἓν ταμεῖον μὲ βάσιν τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀστικὰ κτήματα δύναται νὰ παράσχῃ ὅλα τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαιοῦντα μέσα.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Ἐκκλησιαστικῶν) λέγει ὅτι σήμερον κατῆρτισε μεγάλην Ἐπιτροπήν, ἡ ὁποία θὰ ἀσχοληθῇ γενικῶς διὰ τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα τοῦ Κλήρου, ἐλπίζει δὲ ὅτι πολὺ ταχέως θὰ καταλήξωμεν εἰς εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα.

Ὁ κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** ὁμιλεῖ ἐπὶ ἀναφορᾶς τῶν οἰνοπαραγωγῶν Λευκάδος καὶ συνιστᾷ τὴν ἵδρυσιν ἑνὸς γενικωτέρου ὀργανισμοῦ πρὸς προστασίαν τῆς οἰνοπαραγωγῆς. Εἰδικώτερον ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἐμπορικῶν συμβάσεων, προκειμένου περὶ τοῦ οἴνου. Παρακαλεῖ ἐπίσης τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας ὅπως ἐπισπεύσῃ τὴν ὑποβολὴν τοῦ νομοσχεδίου περὶ Ταμείου Οἰνοπαραγωγῆς.

Ὁ κ. **Ἀΰγ. Θεολογίτης** συνιστᾷ ἀναφορὰν διαφόρων ὀργανώσεων Καβάλλας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ λιμένος τῆς Καβάλλας, ἐφιστᾷ δὲ σχετικῶς τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως παρακαλῶν ὅπως ἐπισπευσθῇ ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν

τῶν λιμενικῶν ἔργων Καβάλλας, τὰ ὁποῖα πάντως θέλουσιν ἀποβῆ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

Ὁ κ. **Ι. Βαλαλᾶς** (Ὑπουργὸς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἔχει ἀναγραφῆ ἐπερώτησις. Θ' ἀκουσθῶσι δὲ κατὰ τὴν συζήτησιν αὐτῆς γενικώτερον αἱ γνῶμαι τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν ὅτι παρ' οὐδενὸς θὰ ὑπάρχῃ ἀμφιβολία περὶ τῶν διαθέσεων τῆς Κυβερνήσεως, ὡς πρὸς τὴν ταχείαν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου.

Ὁ κ. **Ἀϋγ. Θεολογίτης** λέγει ὅτι ἔπρεπε τότε νὰ προταχθῇ ἡ ἐπερώτησις.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) λέγει ὅτι τοῦτο εἶνε ζήτημα Κανονισμοῦ.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλος** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα εἶνε σοβαρώτατον, διότι παρὰ τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας περὶ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἔργου διετάχθη ἡ ἀναστολὴ τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ. Δηλοῖ ὅτι χύριον θέλει ζητήσει τὴν πρότα̃ξιν τῆς σχετικῆς ἐπερωτήσεως.

Οἱ κ. κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** καὶ **Θ. Χαβίνης** ὁμιλοῦσιν ἐπὶ ἀναφορᾶς τῶν κατοίκων Λευκάδος, διαμαρτυρομένων διὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἐφέδρου ἰατροῦ Σκληροῦ.

Ὁ κ. **Α. Ὀρφανίδης** (Ὑπουργὸς Παιδείας) λέγει ὅτι ὁ ἰατρὸς οὗτος προετάθη ἀπὸ τὸν Νομίατρον πρὸς ἀπόλυσιν εἰς ἐκτέλεσιν ἀποράσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν. Ἤδη ἀπεστάλη ἐρώτημα πρὸς τὸν Νομίατρον ἂν ὁ ἰατρὸς οὗτος εἶνε ἔφεδρος, ἀναμένεται δὲ ἡ ἀπάντησις.

Ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** συνιστᾷ ἀναφορὰν τοῦ Γεωργίου Γαρυφάλλου, αἰτουμένου ὅπως τῷ ἐπιτραπῇ ἡ ἰδιοκατοίκησις.

Ὁ κ. **Σκεῦος Ζερβὸς** λέγει ὅτι οἱ πρόσφυγες, κάτοικοι τῶν συνοικισμῶν Δραπετσῶνος, Κρεμμυδαροῦς, Λιπασμάτων καὶ Καστρακίου συνελθόντες εἰς κοινὴν σύσκεψιν ἀπεράσισαν παμψηφεὶ καὶ ἐξαιτοῦνται ἐκ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως· α' Τὴν ἄμεσον ἀναστολὴν τῶν ἐξώσεων τῶν προσφύγων ἐκ τῶν οἰκοπέδων ἐφ' ὧν οἱ Συνοικισμοὶ τῶν προσφύγων, διότι σήμερον μὲ τὰς ἀδιαλείπτους ἐξώσεις εὑρίσκονται ἐν διωγμῷ ἐν μέσῳ χειμῶνι· β' Ἄμεσον ἀπαλλοτρίωσιν τῶν οἰκοπέδων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀνηγέρθησαν οἱ ὡς ἄνω Συνοικισμοὶ τῶν προσφύγων, ὅπως οὕτως ἀνακουφισθῶσιν οἱ πρόσφυγες ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν οἰκοπέδων τούτων· γ' Ἀνέγερσιν Συνοικισμοῦ παρὰ τὰ Λιπάσματα διὰ τοὺς ἀστέγους ἢ τοὺς ὑπὸ ἐνοίκιον εὑρισκομένους πρόσφυγας ἀγρότας καὶ ἀστούς, ἵνα

οὕτως ἀραιωθῇ ὁ συνοικισμός, καὶ ἡ ὑγιεινὴ τούτου κατάστασις βελτιωθῇ ὁπωσδήποτε, εὑρισκομένη σήμερον ὑπὸ ἀθλίας συνθήκας· δ' Ἄμεσον ἀναστολὴν πληρωμῆς ἐνοικίων οἰκοπέδων, διὰ τὰ ἐπ' αὐτῶν παραπήγματα τῶν προσφύγων, οἵτινες σήμερον εἶνε ἔρμαια φρούδης ἐκμεταλλεύσεως· καὶ ε' Ἀκύρωσιν τῶν τελευταίων ἀγοραπωλησιῶν ἐπὶ τῶν οἰκοπέδων τούτων, τὴν κυριότητα τῶν ὁποίων θέλουσιν οἱ πρόσφυγες οὗτοι, ἕτοιμοι νὰ ὑποστῶσι καί τινα θυσίαν, τὴν ὁποίαν βαθμιαίως ν' ἀποπληρώσωσι, προκειμένου νὰ γίνωσι κύριοι τοῦ ἐδάφους, ὅπου ἔστησαν τὴν καλύβην των, τὸ ξύλινόν των παράπηγμα ἢ τὸ χειρόπλινθόν των κελλίον ἐντὸς τοῦ ὁποίου διατρέφουσι τὴν δυστυχῆ των οἰκογένειαν.

Ὁ κ. **Ν. Ξηρὸς** καταθέτει καὶ ἀναπτύσσει ἀναφορὰν τοῦ λοχαγοῦ Κ. Λάμπρου, παραπονουμένου ὅτι ἀποτύχθη ἐκ λάθους.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν) ἐπιφυλάσσεται νὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. **Γ. Ἡσαΐας** ὁμιλεῖ ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ Δημάρχου Ἀθηναίων.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀναφορᾶς ὁμιλῶν λέγει ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἐπίλυσιν τῶν μεγάλων δημοτικῶν ζητημάτων εἶνε γνωστόν, ὥστε νὰ μὴ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀναφορᾶς· συνιστᾷ τὴν αὔξησιν τοῦ δημοτικοῦ δασμολογίου.

Ὁ κ. **Σκ. Ζερβὸς** παρακαλεῖ ὅπως ὁρισθῇ εἰδικὴ ἡμέρα συζητήσεως ἐπὶ τῶν φλεγόντων ζητημάτων τῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, ἰδίως δὲ παρακαλεῖ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ὁρίσῃ μίαν ἡμέραν συναντήσεως πρὸς τοὺς πληρεξουσίους Ἀθηνῶν - Πειραιῶς ἵνα συζητηθῶσι τὰ ζητήματα ταῦτα.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι εἶνε εἰς τὴν διάθεσιν τῶν κ. κ. πληρεξουσίων μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἑορτῶν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** ἀναφερόμενος εἰς τὴν χθεσινὴν ὁμιλίαν τοῦ κ. Ι. Κουνδούρου ἐπικρίναντος δριμέως τὴν Ἐπιτροπὴν Οἰκονομιῶν, καὶ ἀποκαλέσαντος αὐτὴν Ἐπιτροπὴν Σπατάλης, λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἐπεδοκίμασεν ἅπαντα τὰ λεχθέντα. Παρατηρῶν ὅτι ἡ σύστασις Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν, κριθεῖσα ἐπιβεβλημένη ὑπό τε τοῦ πολιτικοῦ κόσμου καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, μὴ ἀνεχομένου

νὰ βλέπῃ σπαταλώμενον τὸν δημόσιον θησαυρόν, δὲν ἐγκρίνει τὰ λεχθέντα. Φρονεῖ ὅτι, ἐὰν ἡ Ἐπιτροπή, λόγῳ ὑπαρχουσῶν ἀτελειῶν, δὲν ἐδικαίωσε τὰς προσδοκίας τῶν συστησάντων αὐτήν, ἡ Κυβέρνησις ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀτελείας ταύτας καὶ νὰ μὴ ὑπονομεύσῃ διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς μελῶν τὸ ἔργον αὐτῆς. Συζητηθησομένου τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς ἐν καιρῷ, θὰ ἐλέγξῃ αὐστηρότερον αὐτὸς αὐτὴν διότι δὲν προέβη εἰς μείζονας οἰκονομίας, ἀλλ' ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ εὑρίσκει ὅτι εἶχον θέσιν αἱ χθεσιναὶ δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ δοθῶσιν ἐξηγήσεις ὑπὸ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἂν συμφωνεῖ μὲ τὰς ἀντιλήψεις τοῦ κ. ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ.

Εἷς πληρεξούσιος. Ὑπάρχει ψήφισμα σχετικὸν εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπ.). Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ὅτι ἡ συζήτησις αὐτὴ θὰ ἔχῃ τὴν θέσιν της κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συζητήσεως τοῦ ψηφίσματος.

Κ. Βουδούρης. Εἶνε γενικὸν τὸ θέμα, κ. Πρόεδρε.

Α. Μιχαλακόπουλος. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνωνται ἐρωτήσεις, ὡς γνωρίζετε, ἐκτὸς τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῶν Ἐπερωτήσεων. Ἀλλ' ὁπωσδήποτε, καίτοι θὰ ἠχόλμην ὅπως μὴ ἐπαναλαμβάνωνται κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἐρωτήσεις, δὲν δυσκολεύομαι νὰ δηλώσω ὅτι τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν ἐκτελεῖ ἡ Κυβέρνησις, τὰς ἐκτελεῖ δὲ καὶ ὅταν αὐταὶ ἀκόμη παρεμβάλλουν δυσχερείας εἰς τὴν διοίκησιν.

Κ. Βουδούρης Ἐλάχισται ἐξετελέσθησαν.

Α. Μιχαλακόπουλος. Σήμερον ἀκριβῶς μὲ ἐπεσκέφθη ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ ὁποῖος δὲν ἐξεδήλωσε καμμίαν ἀντίρρησιν διὰ τὴν βαθμιαίαν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς διότι, ὅταν καταργῆται π. χ. ἓν ταχυδρομικὸν γραφεῖον, νομίζετε ὅτι μὲ τὴν αὐτὴν εὐκολίαν μὲ τὴν ὁποίαν γράφει τις εἰς ἓν χαρτὶ ὅτι καταργεῖται ἓν ταχυδρομικὸν γραφεῖον, μὲ ἴσην εὐκολίαν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐργασίαν τῆς καταργήσεως ἢ τῆς συνενώσεως μὲ τὰ γειτονικὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα; Πρέπει νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ ταχυδρομικὴ συγκοινωνία, μὲ τὴν ὁποίαν ἦσαν συνηθισμένοι οἱ κάτοικοι. Δὲν εἶνε τόσον εὔκολον. Εἶπον δὲ ἐπανειλημμένως, καὶ τὸ εἶπον καὶ σήμερον εἰς τὸν κ. Εὐταξίαν, ὅτι δὲν φαντάζομαι ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ διεκδικεῖ τὸ ἀλάθητον μετὰ τὸν Πάπαν. Μοὶ εἶπεν: «ὄχι βεβαίως». Κατὰ συνέπειαν, ἡ Κυβέρνησις, τῷ εἶπον, θὰ κάμῃ ἔκκλησιν εἰς αὐτὴν τὴν Ἐπιτροπήν, ὁσάκις κρίνει ὅτι μία ἀπόφασις αὐτῆς χρήζει ἀναθεωρήσεως

καὶ ὀφείλω νὰ εἴπω ὅτι συνέπεσε νὰ κάμωμεν τοιαύτας αἰτήσεις ἀναθεωρήσεως τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν, μολονότι ἐδόθη ἡ ἑρμηνεία ὅτι δὲν εἶνε ὑποχρεωτικαὶ αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν Κυβέρνησιν, συνέπεσε νὰ κάμωμεν τοιαύτας αἰτήσεις, μὴ θέλοντες νὰ ἐξασκήσωμεν τὸ δικαίωμα τὸ ἐκ τῆς ἑρμηνείας ἐκείνης πηγάζον. Καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ τρόντι ἀνεθεώρησεν ἀποφάσεις τινὰς αὐτῆς ἀναγνωρίσασα οὕτως, ὁσάκις ὑποβάλλονται βάσιμα παράπονα, ὅτι τὸ σφάλλεσθαι εἶνε ἀνθρώπινον. Αὐτὴ εἶνε ἡ πολιτικὴ τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ ἡ Κυβέρνησις, ὁ δὲ ἀξιότιμος συνάδελφός μου εἰς παράπονα τὰ ὁποῖα διετυπώθησαν εἶπεν ὅτι πολλάκις τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς εἶνε λανθασμένον.

Κ. Βουδούρης. Δὲν εἶπεν αὐτό. Ἔχω τὰ ἐστενογραφημένα πρακτικά. Θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ τὰ ἀναγνώσω.

Πρόεδρος. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ ἐγγραφῇ ἐπερώτησις μεθαύριον.

Α. Μιχαλακόπουλος. Διὰ τίνα λόγον διακόπτετε, ἐνῷ ἐγὼ δὲν σᾶς διέκοψα;

Κ. Βουδούρης. Εἶμαι ὑποχρεωμένος.....

Α. Μιχαλακόπουλος. Ζητεῖτε μίαν διασάφησιν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως, ἣν ἡ Κυβέρνησις σᾶς δίδει, ἀφοῦ προηγουμένως συνεννοήθην, αὐτὴν τὴν στιγμήν, μὲ τὸν ἀξιότιμον συνάδελφόν μου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Ἡ ἰδία Ἐπιτροπὴ ἀνομολογεῖ ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ συμβῇ πλάνη καὶ ἀναθεωρεῖ ἀποφάσεις της τινάς. Τοῦτο ἀκριβῶς ἀποδεικνύει ὅτι, ὑποτιθεμένου ὅτι μία προηγουμένη ἀπόφασίς της εἶνε δυνατὸν νὰ παρεμβάλλῃ δυσχερείας εἰς τὴν διοίκησιν, εἶνε πρόθυμος νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην. Αὐτὴ εἶνε ἡ πολιτικὴ τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ ἡ Κυβέρνησις.

Κ. Βουδούρης. Κύριε Πρόεδρε, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ἀπαντήσω.

Πρόεδρος. Κύριε πληρεξούσιε.

Κ. Βουδούρης. Ἔχω, κ. Πρόεδρε, ἐνώπιόν μου τὰ ἐστενογραφημένα πρακτικά.

Πρόεδρος. Πολὺ καλά· φέρετε ἐπερώτησιν.

Κ. Βουδούρης. Μοὶ ἀποδίδει ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὅτι δὲν διετύπωσα καλῶς τὰ λεχθέντα ἐκ μέρους τοῦ ἀξιοτίμου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Πρόεδρος. Εἶνε ζήτημα ἀντιλήψεως.

Α. Μιχαλακόπουλος. Δὲν εἶπον αὐτό.

Κ. Βουδούρης. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ἀπαντήσω.

Πρόεδρος. Δὲν ἠμπορεῖτε. Παρακαλῶ, κ. πληρεξούσιε, νὰ εἴμεθα ἐντὸς τοῦ Κανονισμοῦ. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιτρέ-

πει ὁ Κανονισμὸς εἶνε, ἐπὶ ἐρωτήσεως ἐξαιρετικῶς σοβαρᾶς' νὰ ἀπαντήσῃ ἡ Κυβέρνησις. Συζήτησις δὲν δύναται νὰ γίνῃ παρὰ διὰ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῶν Ἐπερωτήσεων.

Κ. Βουδούρης. Ὥστε καὶ ἂν μοὶ ἀποδίδεται ὅτι εἶπον ἀνακριβείας δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀπαντήσω;

Α. Μιχαλακόπουλος. Δὲν σᾶς ἀπέδωκα ὅτι εἴπετε ἀνακριβείας. Ἐζητήσατε μίαν διαταφῆσιν· ἐδόθη ἡ διασάφησις αὐτή, καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τοὺς ἰσχύοντας ὄχι μόνον εἰς τὰ Κοινοβούλια, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Κοινωνίαν. Μετὰ τὰς διασαφήσεις τὸ συμβὰν τυχὸν ἐπεισόδιον θεωρεῖται λελυμένον.

Δὲν σᾶς ἀπέδωκα καμμίαν ἀνακρίβειαν.

Κ. Βουδούρης. Εἴπετε ὅτι δὲν ἀπέδωκα καλῶς ὅσα εἶπεν ὁ κ. Ὑπουργός.

Πρόεδρος. Σᾶς παρακαλῶ. Ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως. . . . . .

Παρελθούσης τῆς ὥρας αἱ λοιπαὶ ἀναφοραὶ καὶ ἐρωτήσεις ἀναβάλλονται, εἰσέρχεται δὲ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Συντακτικῆς καὶ Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως ὁ κ. **Κ. Σταμούλης** παρατηρεῖ ὅτι δὲν ἀναγράφεται πρῶτον, συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως, τὸ νομοσχέδιον περὶ ἐνοικιοστασίου ὁσκῶν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι σήμερον, συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμόν, εἶνε ἡμέρα συζητήσεως ἐπὶ τοῦ συντάγματος. Πρόκειται περὶ δύο ἢ τριῶν ἄρθρων, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ προκαλέσουν καμμίαν συζήτησιν. Θὰ φθάσωμεν οὕτω ταχύτατα εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν, τῆς ὁποίας προτάσσονται νομοσχέδια τὰ ὁποῖα δὲν θὰ προκαλέσουν συζήτησιν, ὥστε νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ ἐνοικιοστάσιον τῶν ὁσκῶν.

Ὁ κ. **Α. Παπανδρέου** λέγει, ὅτι ἐφόσον ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις νὰ ἀναγραφῇ εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν πρῶτον τὸ περὶ ἐνοικιοστασίου ὁσκῶν νομοσχέδιον, ὀφείλει ἡ Συνέλευσις νὰ τηρήσῃ τὴν ὑπόσχεσίν της ταύτην ἀπέναντι τῶν συναδέλφων οἵτινες ἐνδιαφέρονται διὰ τὸ ἐνοικιοστάσιον τῶν ὁσκῶν.

Ὁ κ. **Γ. Βλάχος** λέγει ὅτι μετὰ τὴν δήλωσιν τῆς Κυβερνήσεως ὅτι θὰ προταχθῇ συζήτησις ἐπὶ τοῦ συντάγματος δὲν ἐφαντάζετο ὅτι θὰ ἐλάμβανον τὸν λόγον Ἀρχηγοί ἵνα ὑποστηρίξωσι τὴν πρόταξιν νομοσχεδίων.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος, καθόσον φανερὰ πλέον προκύπτει ἡ πρό-

θεσις τῆς μεταβάσεως τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἐνοικιοστασίου τῶν ὁσκῶν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐρωτᾷ τὴν Συνέλευσιν ἂν δέχεται τὴν τροποποίησιν τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως.

Ἡ **Συνέλευσις** ἀπορρίπτει δι' ἀναστάσεως τὴν πρότασιν ταύτην.

Εἰσέρχεται μετὰ τοῦτο ἡ **Συνέλευσις** ὥρᾳ 7. 10' μ. μ. εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ συντάγματος συζήτησιν.

Γ. Παπανδρέου. Εἰσερχόμεθα σήμερον, κύριοι συνάδελφοι, μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ ἄρθρου περὶ θρησκείας, εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ κεφαλαίου «περὶ συντάξεως τῆς Πολιτείας». Τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἰς ὅλα τὰ πολιτεύματα προτάσσεται. Ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπὴ ἔθεσε πρῶτον τὸ κεφάλαιον περὶ θρησκείας. Καὶ προετάθη ὅπως ἡ τοποθέτησις, ἡ κατάταξις τοῦ κεφαλαίου περὶ θρησκείας ὡς πρώτου ἄρθρου μὴ εἶνε ὁριστική.

Α. Παπαναστασίου. Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ τὴν κατάταξιν εἰς τὸ τέλος.

Γ. Παπανδρέου. Καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ ἤθελε, μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τῶν ἄρθρων τοῦ συντάγματος, νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν μελέτην τῆς ὁριστικῆς κατατάξεως τῶν ἄρθρων. Ἐπίσης τότε θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ καθορισθῇ ἂν θὰ ἔπρεπεν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ νέου πολιτεύματος νὰ τεθῇ πρῶτον ἄρθρον μία γενικὴ εἰσήγησις διακηρύξεως γενικῶν ἀρχῶν ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐμπνέεται τὸ νέον δημοκρατικὸν πολίτευμα.

Τοῦτο τηρεῖται εἰς τὰ περισσότερα πολιτεύματα καὶ εἰς τὸ παλαιὸν Ἀμερικανικὸν σύνταγμα καὶ εἰς τὸ σύνταγμα τὸ Τσεχοσλοβακικὸν καὶ εἰς τὸ Γερμανικὸν πολίτευμα. Τὸ Γερμανικὸν πολίτευμα π.χ. ἀναγράφει ὅτι «ὁ Γερμανικὸς Λαὸς μὲ ἡνωμένας τὰς ἐθνικὰς αὐτοῦ ρίζας καὶ ἐμψυχούμενος ἀπὸ τὴν θέλησιν νὰ ἀνιδρύσῃ καὶ στερεώσῃ τὴν Ἐπικράτειαν ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν εἰρήνην καὶ νὰ προαγάγῃ τὴν κοινωνικὴν πρόοδον, ἐψήφισε τὸ κάτωθι σύνταγμα».

Νομίζω ὅτι θὰ ἔπρεπε καὶ εἰς τὸ σύνταγμα ἡμῶν νὰ τεθῇ μία γενικὴ εἰσήγησις, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐξαγγείλωμεν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰς γενικὰς ἀρχὰς τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἑνότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν οὐσίαν παντὸς δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὰς εἰδικὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας συντελεῖται ἡ σύνταξις τοῦ δημοκρατικοῦ ἡμῶν πολιτεύματος καὶ ταυτοχρόνως τοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποίους, καθιδρύ-

σαντες τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, ἐπιδιώκομεν, δηλαδὴ λήθην διὰ τὸ παρελθόν, γαλήνην διὰ τὸ παρόν, εὐημερίαν διὰ τὸ μέλλον.

Τὸ πρῶτον ἄρθρον εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ συντάξεως τῆς Πολιτείας, ὅπως διετυπώθη ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπήν, ἔχει ὡς ἑξῆς: «Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος εἶνε Δημοκρατία. Ἅπασαι αἱ ἐξουσίαι πηγάζουν ἐκ τοῦ Ἔθνους καὶ ὑπάρχουν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀσκοῦνται δὲ καθ' ὃν τρόπον ὁρίζει τὸ παρὸν σύνταγμα».

Τὸ ἰσχῦον σύνταγμα δὲν περιέχει καμμίαν διάταξιν ἡ ὁποία νὰ ὁρίζῃ τὸν τύπον αὐτοῦ. Ἡ Ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως ἐδέχθη ὅτι ἡ διατύπωσις αὕτη εἶνε ἀπαραίτητος νὰ ἐξαγγελθῇ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ποῖος εἶνε ὁ τύπος τοῦ πολιτεύματος ἡμῶν. Ζήτημα μόνον ἐγεννήθη ἂν θὰ ἔπρεπε νὰ συμπληρωθῇ ἡ Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία συνέταξε τὸ προσχεδίασμα. Ἡ Ἐπιτροπὴ εἶχε διατυπώσει τὸ 1ον ἄρθρον ὡς ἑξῆς: «Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος εἶνε Δημοκρατία, ἧς ἀνώτατος ἄρχων εἶνε ὁ Πρόεδρος ἐκπροσωπῶν αὐτὸ εἰς τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις». Ἀλλ' ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπὴ δὲν ἀπεδέχθη τὴν διατύπωσιν ταύτην τῆς εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ προσχεδιάσματος, καὶ δὲν ἀπεδέχθη αὐτήν, διότι εἶχε τὴν γνώμην ὅτι ὁ ἀνώτατος ἄρχων εἰς τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα δὲν ἀποτελεῖ πράγματι τὴν πηγὴν τῆς δυνάμεως. Εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον εὔλογον ἦτο νὰ ἐξαρθῇ ὄχι ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, ὁ ὁποῖος συμφώνως πρὸς τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα εἶνε ἁπλῶς ὁ πρῶτος λειτουργὸς τοῦ Κράτους, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἐξαρθῇ ἡ λαϊκὴ κυριαρχία, ἡ ὁποία πράγματι ἀποτελεῖ τὴν πηγὴν τῆς δυνάμεως καὶ διὰ τοῦτο ἐπανέλαβεν εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον τὸ ἄρθρον 21 τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος συμφώνως πρὸς τὸ ὁποῖον «ἅπασαι αἱ ἐξουσίαι πηγάζουσιν ἐκ τοῦ Ἔθνους, ἐνεργοῦνται δὲ καθ' ὃν τρόπον ὁρίζει τὸ παρὸν σύνταγμα».

Ἡ ἀρχὴ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, τὴν ὁποίαν καθιερώνει καὶ τὸ νέον πολίτευμα, εἶνε ἐπανάληψις ἑπομένως τῆς ἀρχῆς ἡ ὁποία καθιερώθη καὶ εἰς τὸ ἰσχῦον σύνταγμα τοῦ 1862, εἶνε δὲ στοιχειώδης ἀρχή, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα, δὲν ἀποτελεῖ ἑπομένως ἀντικείμενον συζητήσεως.

Εἰς τὴν διατύπωσιν τοῦ ἄρθρου ὅπως ὑποβάλωμεν τοῦτο ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Συνελεύσεως, ὑπάρχει καὶ μία προσθήκη καθ' ἣν ἅπασαι αἱ ἐξουσίαι πηγάζουν ἐκ τοῦ Ἔθνους καὶ ὑπάρχουν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἡ προσθήκη αὕτη δὲν ὑπάρχει οὔτε εἰς τὸ ἰσχῦον σύνταγμα οὔτε εἰς τὰ σύγχρονα πολιτεύματα. Ἀνεῦρον ταύτην εἰς τὸ σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος, τὸ ἄρθρον ὃ τοῦ ὁποίου ἀναγράφει ὅτι «ἡ κυριαρχία ἐνυπάρχει εἰς τὸ Ἔθνος. Πᾶσα ἐξουσία πηγάζει ἐξ αὐτοῦ καὶ ὑπάρχει ὑπὲρ αὐτοῦ».

Βεβαίως, καὶ ἂν ἡ περικοπὴ αὕτη προστεθῇ, οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ ὁποῖος θὰ δύναται ἑκάστοτε ἀντικειμενικῶς νὰ ὁρίσῃ πότε ἡ ἐξουσία ὑπάρχει ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους. Ἡ ἑρμηνεία θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ εἶνε ἀντικείμενον διαμάχης, καὶ ἡ κρίσις θὰ εἶνε ὑποκειμενική, ἐπειδὴ γνωστὸν εἶνε ὅτι διὰ τὴν πολιτικὴν ζωὴν κριτὴς διὰ τὸ παρὸν εἶνε ἡ λαϊκὴ πλειονοψηφία, κριτὴς δὲ διὰ τὸ παρελθὸν ἡ Ἱστορία. Ἐνομίσαμεν ὅμως ὅτι ἔπρεπε νὰ προστεθῇ καὶ ἡ περικοπὴ αὕτη, ἐπειδὴ συντρέχουν παρ' ἡμῖν εἰδικαὶ συνθῆκαι, αἱ ὁποῖαι ἐπιβάλλουν τὴν προσθήκην. Ἔχομεν, δυστυχῶς, πρόσφατον πεῖραν, καθ' ἣν αἱ ἐξουσίαι καὶ τοῦ καθεστῶτος καὶ τῶν Κυβερνήσεων ἠντλήθησαν ἀρχικῶς ἀπὸ τὴν λαϊκὴν πλειονοψηφίαν, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ὑπῆρξαν ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους. Τὸ καθεστὼς ἐκεῖνο κατηγγέλθη ἀπὸ ἡμᾶς ὡς καθεστὼς ἀπολυταρχίας, καὶ ἀπήντων εἰς ἡμᾶς τότε ὅτι ἀπολυταρχία δὲν ὑπάρχει ὅταν στηρίζηται εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Λαοῦ. Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ἀπολυταρχία ὑπάρχει καὶ ὅταν ἡ ἐξουσία κατέχηται παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ, ἀλλ' ὑπάρχει ἐπίσης—καὶ ἡ περίπτωσις αὐτὴ εἶνε περισσότερον ἔνοχος—ὅταν ἡ ἐξουσία κατέχηται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Λαοῦ, ἀλλὰ ταυτοχρόνως ἀσκῆται ἐναντίον αὐτοῦ. Ἐξουσία, συμφώνως πρὸς τὴν ἔννοιαν ἐπὶ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, δὲν εἶνε ταυτόσημος πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς Ρωμαϊκῆς κυριότητος, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν ὁ κύριος ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς χρήσεως καὶ καταχρήσεως τοῦ κτήματος, εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶνε δυνατὸν καὶ οἱ Ἄρχοντες, οἱ Βασιλεῖς, αἱ Κυβερνήσεις, ὅταν ἅπαξ λάβουν τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Λαοῦ, νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα τῆς χρήσεως καὶ καταχρήσεως τοῦ Ἔθνους.

Ἐξουσία σημαίνει μόνον ἐντολὴν τοῦ Λαοῦ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ Ἔθνους. Διὰ τοὺς Ἄρχοντας δὲν ἀρκεῖ ὁ τίτλος τῆς νομιμότητος εἶνε ἀπαραίτητος καὶ ὁ τίτλος τῆς ἐθνωφελείας καὶ διὰ τοῦτο νομίζομεν, ὅσον ἠθικὴ μόνον καὶ ἂν εἶνε ἡ ἔννοια τῆς περικοπῆς αὐτῆς, ὅτι ἡ περικοπὴ εἶνε ἀπαραίτητος διὰ νὰ ἀποτελῇ διὰ τὸ μέλλον ὑπόμνησιν εἰς τοὺς ἄρχοντας τῆς Δημοκρατίας, ὑπόμνησιν εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ ἀντλοῦν τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ἀπὸ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Λαοῦ, ἀλλ' ὀφείλουν συγχρόνως νὰ ἀσκοῦν αὐτὴν ὄχι πρὸς τὸ συμφέρον προσώπων, ὄχι πρὸς τὸ

συμφέρον τοῦ κόμματος, ἀλλὰ μόνον πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Ἔθνους. Τοιουτοτρόπως τὸ πρῶτον θεμελιῶδες ἄρθρον διετυπώθη τελικῶς ὡς ἑξῆς: «Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος εἶνε Δημοκρατία. Ἅπασαι αἱ ἐξουσίαι πηγάζουν ἐκ τοῦ Ἔθνους καὶ ὑπάρχουν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀσκοῦνται δὲ καθ' ὃν τρόπον ὁρίζει τὸ παρὸν σύνταγμα». Ἐπακολουθοῦν τρία ἄρθρα, τὰ ὁποῖα ὁρίζουν κατὰ τίνα τρόπον ἀσκοῦνται αἱ τρεῖς ἐξουσίαι, αἱ ὁποῖαι συμφώνως πρὸς τὴν κρατοῦσαν εἰς ὅλα τὰ σύγχρονα πολιτεύματα ἀρχήν, τῆς διακρίσεως τῶν ἐξουσιῶν, ὑπάρχουν καὶ εἰς τὸ ἰδικόν μας πολίτευμα, νομοθετική, ἐκτελεστικὴ καὶ δικαστική.

Ἄρθρον 30ον. «Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας». Τὸ ἰσχῦον σύνταγμα ὁρίζει ὅτι «ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βουλῆς». Ἡ προσθήκη τῆς Γερουσίας ὡς παράγοντος τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἶνε αὐτονόητος κατόπιν τῆς ἀποδοχῆς καὶ τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ Σώματος. Ζήτημα ἐγεννήθη ἂν θὰ ἔπρεπε νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας καθ' ὃν τρόπον ἡ διάταξις τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος ὁρίζει ὅτι ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βουλῆς.

Ὑπεστηρίχθη εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὅτι ἡ προσθήκη εἶνε ἀπαραίτητος, ἀλλ' ἡ Ἐπιτροπὴ περίπου ὁμοφώνως ἀπέρριψε τὴν πρότασιν ταύτην, καὶ τὴν ἀπέρριψεν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀκολούθων συλλογισμῶν. Ἡ ἀναγραφὴ τοῦ Βασιλέως ὡς παράγοντος τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἶχε σημασίαν καὶ εἶχε νόημα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καθ' ἣν συνετάχθη τὸ ἰσχῦον σύνταγμα. Τότε ὁ Βασιλεὺς ἦτο ὄχι μόνον κατὰ τύπους, ἦτο πράγματι παράγων τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν νόμων καὶ εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνησικυρίας, τὸ δὲ δικαίωμα τοῦτο ἤσκει διὰ τῶν Ὑπουργῶν, οἱ ὁποῖοι διωρίζοντο ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ, ἐτύγχανον τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτοῦ, ἦσαν ἁπλῶς γραμματεῖς τοῦ Βασιλέως. Καὶ ἀσκῶν διὰ τῶν ἀνθρώπων τῆς προσωπικῆς του ἐμπιστοσύνης τὸ δικαίωμα τῶν προτάσεων τῶν νόμων καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνησικυρίας περιεβάλλετο μὲ τὴν πραγματικὴν δύναμιν· ἦτο οὐσιαστικῶς ὁ ἕτερος παράγων τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Ἐφόσον ὅμως βραδύτερον καὶ εἰς τὴν Χώραν ἡμῶν ἐπεβλήθη ὁ κοινοβουλευτισμός, δηλαδὴ καθιερώθη ὅτι ὁ Βασιλεὺς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διορίζῃ Ὑπουργοὺς τῆς ἀρεσκείας του, ἀλλ' ὀφείλει νὰ συμμορφώνηται πρὸς τὴν δεδηλωμένην θέλησιν τῆς πλειο-

ψηφίας τῆς Βουλῆς, ἐφόσον ὑπεχρεώθη νὰ διορίζῃ Κυβέρνησιν ἐκείνην μόνον ἡ ὁποία περιβάλλεται μὲ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς λαϊκῆς ἀντιπροσωπείας, ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης τὰ δικαιώματα ταῦτα κατέστησαν λέξεις κεναί, διότι τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν νόμων ἀσκεῖται διὰ τῶν Ὑπουργῶν, οἱ δὲ Ὑπουργοὶ ἀντλοῦν τὸ κῦρος αὐτῶν ἀπὸ τὴν Βουλήν· δὲν ἀπορρέει ἑπομένως δικαίωμα τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ δικαίωμα τῆς Βουλῆς. Τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνησικυρίας ἐπίσης δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀσκηθῇ παρὰ μόνον ὑπὸ τὴν εὐθύνην τοῦ Ὑπουργοῦ. Καθίσταται ἑπομένως ἀκατανόητος ἡ διάταξις ἡ ὁποία ὁρίζει ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἡ ὁποία ἀπολαύει τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς Βουλῆς, ἡ ὁποία εἰς τὴν Βουλὴν ἔχει τὴν πρωτοβουλίαν τῶν νόμων, ταυτοχρόνως εἰσηγεῖται εἰς τὸν ἀνώτατον Ἄρχοντα τὴν ἀρνησικυρίαν νόμων τοὺς ὁποίους ἐψήφισεν ἡ Βουλή. Ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἡ ἰδία ἀντλεῖ τὸ κῦρος καὶ τὴν ὕπαρξιν. Τοιουτοτρόπως ἡ διάταξις στερεῖται νοήματος. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ κατὰ μεγάλην πλειονοψηφίαν ἀπεφάσισε τὴν μὴ ἀναγραφὴν καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ὡς παράγοντος τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν σκέψιν ὅτι συμφώνως πρὸς τὸ δημοκρατικὸν ἡμῶν πολίτευμα ἕτερος παράγων τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἶνε ἡ Γερουσία καὶ ὑπὲρ ταύτης ἀνεγνωρίσθη δικαίωμα. Διὰ τοῦτο ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου ἔχει ὡς ἑξῆς: «Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας». Ὑπῆρξεν ὅμως ἄλλη πρότασις εἰς τὴν Ἐπιτροπήν. Ὑπεστηρίχθη ὅτι διὰ νὰ εἴμεθα σύμφωνοι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ παραγνωρίσωμεν ὅτι νέος θεσμὸς εἰσάγεται εἰς τὸ πολίτευμα τῆς ἐποχῆς ἡμῶν· τὸ σύστημα τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας διὰ μόνης τῆς λαϊκῆς ἀντιπροσωπείας εἶνε σύστημα τὸ ὁποῖον ἀρχίζει νὰ καθίσταται παλαιόν. Τὰ σύγχρονα πολιτεύματα εἶνε ὑποχρεωμένα νὰ ἀναγνωρίσουν ἐπίσης καὶ τὸν θεσμὸν τοῦ δημοψηφίσματος. Εἶνε ὑποχρεωμένα νὰ ἀναγνωρίσουν ὅτι ὁ λαὸς ἔχει τὸ δικαίωμα αὐτὸς νὰ προβαίνῃ καὶ εἰς τὴν πρότασιν καὶ εἰς τὴν ψήφισιν νόμων. Ἐγένετο συνεπῶς πρότασις ὅπως ἀναγνωρισθῇ ὡς παράγων τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας καὶ ὁ Λαός, ἀμέσως ἐνεργῶν. Τὸ δημοψήφισμα, κ. συνάδελφοι, ἀποτελεῖ πράγματι θεσμὸν κατ' ἐξοχὴν δημοκρατικόν.

Ἁπλοῦς ὑπῆρξεν ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον τὸ δημοκρατικὸν δημοψήφισμα ἐπεκράτησεν εἰς τὰ σύγχρονα πολιτεύματα. Ὁ πρῶτος εἶνε λόγος θεωρητικὸς καὶ αὐτονόητος. Ἐφόσον πηγὴ πάσης δυνάμεως εἶνε ὁ Λαός, προφανῶς εὐλογώτερον εἶνε ἀμέσως νὰ ἀσκῇ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ μόνον εἰς ὅσας περιπτώσεις δὲν εἶνε τοῦτο δυνατὸν εὔλογον εἶνε νὰ

ἀσκῇ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ δι' ἑνὸς ἀντιπροσώπου. Ἡ θεωρία εἶνε σαφὴς καὶ ἀναμφισβήτητος. Ὑπῆρξεν ὅμως καὶ λόγος πρακτικός, διὰ τὸν ὁποῖον ἐγένετο δεκτὸν τὸ δημοψήφισμα Κυρίως εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ὑπῆρξεν ἡ δυσπιστία πρὸς τὰ νομοθετικὰ Σώματα. Ἐξέπεσαν εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ Λαοῦ τὰ ἀντιπροσωπευτικὰ Σώματα καὶ ἐπανειλημμένως παρείχετο ἡ ἐντύπωσις ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Λαοῦ δὲν ἐνήργουν συμφώνως πρὸς τὸ συμφέρον, συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ Λαοῦ. Ἐνήργουν ἐνίοτε συμφώνως πρὸς ἰδιοτελεῖς σκοπούς, ἐλαυνόμενοι ἀπὸ ἰδιοτελῆ ἐλατήρια, ἀπὸ συμφέροντα προσωπικὰ ἢ ἀπὸ συμφέροντα ὁμάδων. Καὶ τότε ὁ Λαὸς διετύπωνε τὴν ἀξίωσιν νὰ μὴ ἐμπιστευθῇ ὅλα τὰ ζητήματα, καὶ πρὸ παντὸς τὰ κρίσιμα ζητήματα, εἰς τὴν ψῆφον τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν Σωμάτων, ἠξίωνεν ὅπως αὐτὸς ἀπ' εὐθείας ἐκφέρῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ. Τὸ δημοψήφισμα πρακτικὴν ἐφαρμογὴν ἔσχε πρὸ παντὸς εἰς τὴν Ἑλβετίαν, ὅπου μᾶλλον ηὐδοκίμησε, καὶ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, ὅπου περίπου ηὐδοκίμησε. Τὰ σύγχρονα πολιτεύματα τὸ ἀναγράφουν, πρακτικῶς ὅμως ἐφαρμογὴν εἰς τὰ σύγχρονα πολιτεύματα δὲν ἔχομεν. Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν νὰ κρίνωμεν ποία θὰ εἶνε ἡ τύχη αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐφαρμογήν. Συζητοῦμεν σήμερον μόνον τὸ νομοθετικὸν δημοψήφισμα, διότι ἐκτὸς αὐτοῦ ὑπάρχει ἐπίσης τὸ συντακτικὸν δημοψήφισμα, ὑπάρχει δηλ. ἡ ἄποψις, κατὰ πόσον θὰ κριθῇ ἀπαραίτητον ἢ θὰ θεωρηθῇ δυνατόν, ὅπως προκειμένου περὶ συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων ἐπικαλώμεθα καὶ τὴν γνώμην τοῦ Λαοῦ διὰ τὴν τελειωτικὴν αὐτῶν κύρωσιν. Προκειμένου ὅμως περὶ τοῦ συνταγματικοῦ δημοψηφίσματος ἐπιφυλασσόμεθα νὰ ἐκφέρωμεν τὴν γνώμην ἡμῶν, ὅταν ἐπιστῇ ἡ συζήτησις. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐκφέρομεν τὴν γνώμην ἡμῶν ἐπὶ τοῦ νομοθετικοῦ δημοψηφίσματος. Τὸ νομοθετικὸν δημοψήφισμα ἔχει τρεῖς ἀπόψεις: ἡ πρώτη ἡ νομοθετικὴ πρωτοβουλία τῶν λαῶν, ἡ λαϊκὴ πρότασις νόμων· ἡ δευτέρα τὸ νομοθετικὸν r ferendum, δηλ. ἡ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς νὰ τεθῇ ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Λαοῦ μετὰ τὴν ψήφισιν αὐτῆς, καὶ ἡ τρίτη ἡ ἄρσις τῆς διαφωνίας τῶν δύο νομοθετικῶν Σωμάτων ἐπὶ θέματος νομοθετικοῦ δι' ἀποφάσεως τοῦ Λαοῦ. Αὗται εἶνε αἱ τρεῖς περιπτώσεις τοῦ δημοψηφίσματος. Ἡ Ἐπιτροπή, κύριοι συνάδελφοι, ἀνεγνώρισεν ἀνεπιφυλάκτως τὸν κατ' ἐξοχὴν δημοκρατικὸν χαρακτῆρα τοῦ θεσμοῦ· εἶχεν ὅμως σοβαρωτάτας ἐπιφυλάξεις διὰ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ θεσμοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν Χώραν ἡμῶν. Αἱ ἐφαρμογαὶ ἄλλως τε αἱ ὁποῖαι μέχρι τοῦδε ἐγένοντο ἀπέδειξαν τὴν μεγάλην δυσχέρειαν καὶ τὴν ἀμφίδο-

λον σκοπιμότητα εἰς τὴν πρᾶξιν, διότι εἶνε βέβαιον ὅτι τὸ δημοψήφισμα θὰ ἐπιφέρῃ πρῶτον μεγάλας δαπάνας. Ἔχομεν μέχρι τοῦδε τὴν πεῖραν δύο δημοψηφισμάτων καὶ γνωρίζομεν πόσον μεγάλαι εἶνε αἱ δαπάναι ἑνὸς δημοψηφίσματος. Θὰ ἐπιφέρῃ ἐπίσης σάλον κοινωνικόν, διότι συνεχῶς θὰ προσκαλῆται ὁ Λαὸς διὰ ν' ἀποφανθῇ ἐπὶ ζητημάτων, ἐπομένως θὰ ἀποσπᾶται ἀπὸ τὰς καθημερινὰς ἐπαγγελματικὰς αὐτοῦ ἀσχολίας. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ὑπάρχει δυσχέρεια ἀκόμη μεγαλυτέρα· εἶνε ἡ ἄγνοια τῶν νομοθετικῶν ζητημάτων, εἰς τὰς λεπτομερείας αὐτῶν ἐνίοτε καὶ εἰς τὰς μεγάλας γραμμὰς των ἐκ μέρους τῆς μεγάλης μάζης τοῦ Λαοῦ. Πῶς θὰ εἶνε δυνατὸν ν' ἀποφανθῇ π. χ. ἐπὶ τῶν δικαστικῶν κωδίκων ὁ Λαὸς καὶ νὰ κρίνῃ ἂν οἱ εἰσαγόμενοι δικαστικοὶ κώδικες εἶνε καλύτεροι ἀπὸ τοὺς ἰσχύοντας; Ἐκτὸς αὐτοῦ ὅμως ὑπάρχει καὶ ἄλλη ἄποψις, ὑπάρχουν θέματα τὰ κρισιμώτερα τὰ ὁποῖα καὶ ἐκεῖ ἀκόμη ὅπου εἰσήχθη τὸ δημοψήφισμα ἐπιφυλάσσουν ὑπὲρ τῶν λαϊκῶν ἀντιπροσωπειῶν καὶ ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὸ δημοψήφισμα. Πῶς θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Λαοῦ φορολογικοὶ ἢ στρατολογικοὶ νόμοι, ἢ ἀσημότεροι νόμοι; Δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν ἑπομένως νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Λαοῦ, διότι καὶ οἱ ἀσημότεροι νόμοι, τιθέμενοι ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Λαοῦ θὰ συνήντων μίαν παγερὰν ἀδιαφορίαν.

Ι. Πασαλίδης. Διὰ νὰ μὴ ψηφίζωνται σημαίνει ὅτι εἶνε ἄδικοι.

Γ. Παπανδρέου. Ὑπάρχουν δύο ἐλατήρια τὰ ὁποῖα κυβερνοῦν τοὺς Λαούς, ἡ ἰδιοτέλεια καὶ τὸ ἰδανικόν· οἱ ἄνθρωποι ἐλαύνονται συνήθως ἀπὸ τὸ πρῶτον, ἀναγνωρίζουν ὅμως τὸ δεύτερον· ἐκεῖνα τὰ ζητήματα τὰ ὁποῖα ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὴν ἰδιοτέλειαν καὶ ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ ἰδανικοῦ ἐκεῖνα εἶνε τὰ ἰδανικώτερα. Ἀλλ' ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ἀπόψεις· ὑπάρχουν πράγματι θέματα τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Λαοῦ, διότι ἐξάπτουν τὸ λαϊκὸν ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ τὰ θέματα ταῦτα θὰ προεκάλουν κοινωνικὰς μάχας. Ἂς ὑποτεθῇ, ὅτι θέτομεν ὑπὸ κρίσιν τοῦ Λαοῦ τὸ ἐνοικιοστάσιον· θὰ ἐγίνετο ἀφορμὴ μάχης. Οἱαδήποτε ἐφαρμογὴ τοῦ δημοψηφίσματος ἄγει εἰς σοβαρὰν ἀμφισβήτησιν τὴν πρακτικὴν αὐτοῦ χρησιμότητα· ἢ θὰ συναντήσῃ μίαν παγερὰν ἀδιαφορίαν τοῦ Λαοῦ ἢ θὰ συναντήσῃ τὴν ἄγνοιαν τοῦ Λαοῦ. Εἶνε ἑπομένως πρακτικῶς δυσμενεῖς αἱ συνέπειαι αἱ ὁποῖαι θὰ προήρχοντο ἀπὸ μίαν ἐφαρμογὴν νομοθετικὴν τοῦ δημοψηφίσματος, καὶ τὸ κρίσιμον ἐπιχείρημα τὸ ὁποῖον ἐπικαλοῦνται οἱ ὀπαδοὶ τοῦ δημοψηφίσματος ὅτι ἀπομακρυ-

νόμεθα ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν κομμάτων τῶν συζητούντων ἐπὶ τῶν νομοθετικῶν ζητημάτων, τὸ κρίσιμον τοῦτο ἐπιχείρημα εἶνε ἀπολύτως ἀδύσιμον, ἐπειδὴ καὶ ἐδῶ τοῦ Λαοῦ τὸν ἀγῶνα θὰ διεξαγάγουν τὰ κόμματα. Μόνον αὐτὰ θὰ ὀργανώσουν τὸν Λαὸν καὶ μόνον ἐὰν τὰ κόμματα ἐνδιαφερθοῦν θὰ κινηθῇ ὁ Λαός, ἐὰν δὲ ἀδιαφορήσουν τὰ κόμματα, ἡ ἀδιαφορία τῶν πολιτῶν θὰ ὑπάρξῃ ἀπόλυτος. Αὐτοί, κ. συνάδελφοι, ὑπῆρξαν οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέκρουσε τὴν ἀποδοχὴν τοῦ νομοθετικοῦ δημοψηφίσματος. Ἔχομεν ἄλλως τε ὑπ' ὄψει ἡμῶν ὅτι συμφώνως πρὸς τὸ καθιερούμενον δημοκρατικὸν πολίτευμα ἡ εἰσαγωγὴ συντακτικῶν διατάξεων εἰς τὸ μέλλον δὲν θὰ εἶνε τόσον δυσχερὴς ὅπως εἰς τὸ παρελθόν, διότι μέχρι τοῦδε καθίστατο ἀπαραίτητος Ἐπανάστασις καὶ Συντακτικὴ Συνέλευσις διὰ τὴν μεταβολὴν θεμελιωδῶν διατάξεων. Εἰς τὸ μέλλον ὅμως, Συνέλευσις Βουλῆς καὶ Γερουσίας θὰ εἶνε δυνατὴ νὰ καθιερώνῃ νέας διατάξεις. Ἐφόσον ἑπομένως ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ δημοψηφίσματος δὲν ἀπέδωκεν ἀγαθοὺς καρποὺς εἰς τὰς ἄλλας Χώρας, ἐφόσον καθῆκον καὶ τῶν νομοθετῶν καὶ τῶν πολιτικῶν εἶνε νὰ μὴ ἀγνοοῦν τὴν ἐποχὴν αὐτῶν, καθῆκον αὐτῶν εἶνε νὰ προσαρμόζωνται πρὸς αὐτὴν καὶ μόνον τοιουτοτρόπως νὰ ὁδηγοῦν τοὺς Λαούς.....

Εἷς πληρεξούσιος. Ποῖος ὁρίζει τὸ δημοψήφισμα εἰς τὰς ἄλλας Χώρας;

Γ. Παπανδρέου. Ἐξήγησα, κύριε συνάδελφε, ὅτι ὑπάρχουν τρεῖς περιπτώσεις· ἡ 1η εἶναι ἡ λαϊκὴ πρωτοβουλία· ἡ 2α νομοθετικὸν referendum, δηλαδὴ διατάξεις τοῦ πολιτεύματος, συμφώνως πρὸς τὰς ὁποίας ἢ δύναται ἢ ὑποχρεοῦται ἡ Βουλὴ ὡρισμένον νόμον νὰ τὸν θέσῃ ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Λαοῦ· ἡ 3η εἶνε ἡ διάταξις τοῦ πολιτεύματος, ἡ ὁποία ὁρίζει ὅτι εἰς περίπτωσιν διαφωνίας τῶν δύο νομοθετικῶν Σωμάτων ἡ ἄρσις τῆς διαφωνίας γίνεται διὰ δημοψηφίσματος. Αὗται εἶνε αἱ τρεῖς περιπτώσεις.

Τοιουτοτρόπως ἀπορριφθείσης τῆς προτάσεως, ὅπως καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἀποτελῇ παράγοντα νομοθετικόν, ἀπορριφθείσης ἐπίσης καὶ τῆς προτάσεως ὅπως τὸ δημοψήφισμα καθιερωθῇ ὡς τρόπος νομοθεσίας, ἡ διατύπωσις τοῦ ἄρθρου 3 ἐγένετο ὁριστικῶς ὡς ἐξῆς (ἀναγινώσκει): «Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας». Τοῦ δὲ ἄρθρου 4 ὡς ἐξῆς: «Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας διὰ τῶν ὑπευθύνων Ὑπουργῶν». Τὸ ἰσχῦον σύνταγμα ὁρίζει ὅτι ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀνήκει εἰς τὸν Βασιλέα, ἐνεργεῖται δὲ διὰ τῶν παρ'

αὐτοῦ διοριζομένων ὑπευθύνων Ὑπουργῶν. Ἡ διατύπωσις εἶνε ἀφ' ἑνὸς μοναρχική, ἐπειδὴ ἡ ἐξουσία συμφώνως πρὸς τὸ κοινοβουλευτικὸν δημοκρατικὸν πολίτευμα δὲν ἀνήκει εἰς τὸν Βασιλέα, ὅπως ἐπίσης δὲν ἀνήκει καὶ εἰς τὴν Βουλήν. Ἡ ἐξουσία ὁλόκληρος ἀνήκει εἰς τὸν Λαὸν καὶ ἀσκεῖται ἁπλῶς καθ' ὃν τρόπον ὁρίζει τὸ σύνταγμα. Διὰ τοῦτο ἡ διατύπωσις εἰς τὸ ἄρθρον 4 ἐγένετο ὡς ἐξῆς: «Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας διὰ τῶν ὑπευθύνων Ὑπουργῶν». Καὶ ἐπακολουθεῖ τὸ πέμπτον ἄρθρον, τὸ ὁρίζον τὴν ἄσκησιν τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας (ἀναγινώσκει): Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται διὰ τῶν δικαστῶν, αἱ δὲ ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται ἐν ὀνόματι τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.

Αὐτὸ εἶνε, κύριοι συνάδελφοι, τὸ κεφάλαιον περὶ συντάξεως τῆς Πολιτείας. Ἐλπίζω ὅτι τόσον τὸ γράμμα καθὼς καὶ τὸ πνεῦμα τῶν βασικῶν αὐτῶν διατάξεων ὅπως διετυπώθησαν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν φύσιν, ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ δημοκρατικοῦ ἡμῶν πολιτεύματος. (Χειροκροτήματα.)

Ὁ κ. ***Γ. Φραγκούδης*** (ὥρᾳ 8.20' μ. μ.) λέγει ὅτι ὑπὸ ἔποψιν δικονομικὴν εἶνε σφαλερὸς ὁ τρόπος καθ' ὃν ἡ Συνέλευσις προβαίνει εἰς τὸ συντακτικὸν αὐτῆς ἔργον. Τὸ σύνταγμα ἀποτελεῖ ἓν σύνολον, δὲν εἶνε δὲ ὀρθὸν τμηματικῶς νὰ ὑποβάλληται τοῦτο. Ἐκτὸς τούτου καὶ ὡς πρὸς τὰς τροπολογίας δὲν ἐτηρήθη τὸ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ, καθ' ὃ ἔπρεπε τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς συζητήσεως νὰ ὑποβάλλωνται καὶ αὗται.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι ἡ πρότασις περὶ ὑποβολῆς τῶν τροπολογιῶν προηγουμένως εἶνε ἥκιστα πρακτικὴ ὡς ἀπεδείχθη κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ 1ου ἄρθρου. Θὰ ἠδύνατο μόνον προκειμένου περὶ σοβαρᾶς τινος τροπολογίας νὰ διακόπτηται ἡ συζήτησις καὶ νὰ παραπέμπηται αὕτη εἰς τὴν Ἐπιτροπήν. Ἐκεῖνο ἐπὶ τοῦ ὁποίου παρακαλεῖ εἶνε νὰ ἐκτυπωθῶσιν αἱ τροπολογίαι ὁμοῦ μετὰ τοῦ προσχεδίου τοῦ συντάγματος.

Ὁ κ. ***Γ. Φραγκούδης*** συνεχίζων παρακαλεῖ ὅπως ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπὴ ἐπισπεύσῃ τὴν ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεώς της ἐπὶ ὅλων τῶν ἄρθρων τοῦ συντάγματος. Ἐπίσης προτείνει ὅπως ἐφόσον ὑποβάλλονται τροπολογίαι νὰ ἀναβάλληται διὰ τὴν ἑπομένην ἡ ἐπιψήφισις τοῦ ἄρθρου.

Ἐπὶ τῆς οὐσίας τοῦ συζητουμένου θέματος λέγει ὅτι πρό-

πει νὰ προσέξωμεν μήπως ἀσκοῦντες τὴν ἐξουσίαν ἐν ὀνόματι τοῦ Λαοῦ ἀσκοῦμεν αὐτὴν ἐναντίον αὐτοῦ.

Ι. Πασαλίδης (ὥρα 7.50' μ. μ.). Ὅλα τὰ συντάγματα, λέγει, φέρουν τὴν σφραγῖδα τῆς τάξεως ἐκείνης ἡ ὁποία ἐξέρχεται νικήτρια ἀπὸ μίαν Ἐπανάστασιν· καὶ ἡ τάξις αὕτη δίδει τὴν μορφὴν τοῦ πολιτεύματος. Φρονεῖ ὅτι ἡ ὀργάνωσις τῆς Πολιτείας, τὴν ὁποίαν μᾶς δίδει σήμερον ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπή, δὲν ἀντανακλᾷ τὴν ἐσωτερικὴν συσχέτισιν τῶν ἀναγκῶν τῆς Κοινωνίας μας. Εἰς ὅλα, λέγει, τὰ ἀστικὰ πολιτεύματα ἡ βάσις εἶνε ἡ αὐτή, ὁ κοινοβουλευτισμός, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου ἵσταται τὸ σοβιετικὸν καθεστώς, τὸ ὁποῖον πάλιν ἀντεῖ δικτατωρίαν ἐκ μέρους τῶν ἐργατῶν καὶ χωρικῶν.

Τὸ καλύτερον ὅμως πολίτευμα εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀντανακλᾷ τὴν κοινωνίαν ἐν τῇ ἐξελίξει της καὶ οὐχὶ ἀποκρυσταλλωμένην. Ἡμεῖς οἱ σοσιαλισταὶ ζητοῦμεν τὴν αὐτοδιοίκησιν τοῦ Λαοῦ, πῶς δὲ κατορθοῦται αὕτη; Διὰ τοῦ δημοψηφίσματος. Καὶ ἐπειδὴ τὸ δημοψήφισμα ἀπαιτεῖ δαπάνας καὶ δημιουργεῖ σάλον θέλομεν τὰ αὐτοδιοικητικὰ αὐτόνομα τοπικὰ συμβούλια, τὰ ὁποῖα θὰ ἔχουν νομοθετικήν, δικαστικὴν καὶ ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ ὅλων τῶν τοπικῶν ζητημάτων. Προτείνει ὅπως τὸ ἄρθρον 2 τροποποιηθῇ οὕτω:

«Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος εἶνε λαϊκὴ Δημοκρατία».

Ἐπίσης φρονεῖ ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς διαλύσεως τῆς Κεντρικῆς Βουλῆς πρέπει νὰ ἔχουν τὰ τοπικὰ αὐτόνομα συμβούλια, ἐφ' ὅσον θὰ ἐψήφιζον ταύτην τὰ 2/3 τῶν μελῶν αὐτῶν.

Ὁ κ. *Α. Παπαναστασίου* (ὥρα 8 15' μ.μ.) ἀντικρούων τὸν προλαλήσαντα λέγει ὅτι δὲν εἶνε ἀκριβὲς τὸ λεχθὲν περὶ ἀπολυταρχίας· οἱαδήποτε τάξις εἰς τὴν ἐγκαθιδρυθεῖσαν λαϊκὴν Δημοκρατίαν ἠμπορεῖ νὰ κατισχύσῃ. Οὔτε αἴρεται ὁ ἀπολυταρχισμὸς μιᾶς οἱασδήποτε τάξεως διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ προλαλήσαντος ἀναπτυχθέντος συστήματος. Εὑρίσκει πρακτικὴν τὴν προσθήκην ὅτι αἱ ἐξουσίαι πηγάζουν ἐκ τοῦ Ἔθνους καὶ ὅτι ὑπάρχουν ὑπὲρ αὐτοῦ. Τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἄλλην ἔννοιαν παρεκτὸς ἀπὸ τὸ ὅτι πᾶσα πλειονοψηφία ὀφείλει νὰ χρησιμοποιῇ τὴν δύναμιν αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ συμφέροντος, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ συνόλου. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην εὑρίσκει πρακτικὴν τὴν προσθήκην. Ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον 3 θὰ ἠδύνατο νὰ καθορισθῇ καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀσκήσεως τῆς συντακτικῆς ἐξουσίας, δὲν ἐπιμένει ὅμως ὡς πρὸς τὴν διατύπωσιν ταύτην. Ὡς πρὸς τὸν θεσμὸν τοῦ δημοψηφίσματος φρονεῖ ὅτι ὅπως σήμερον ἔχουν τὰ πράγματα τοῦτο θὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἀνωμαλίας· ἄλλως τε θὰ ἠδύνατο νὰ εἰσαχθῇ τοῦτο κατὰ τὸ μέλλον. Ὡς πρὸς τὴν ὀργάνωσιν τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως φρονεῖ βεβαίως ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀπόλυτος ἐλευθερία ἄνευ αὐτῆς. Ἐκ τούτου ὅμως δὲν ἕπεται ὅτι πρέπει νὰ ἀλλάξῃ καὶ ἡ μορφὴ τοῦ πολιτεύματος. Τὸ καθιερούμενον πολίτευμα εἶνε πολίτευμα δικαιοσύνης, τοῦ ὁποίου σκοπὸς εἶνε ἡ προάσπισις τῶν γενικῶν συμφερόντων.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περατωμένη, γίνονται δὲ δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ κάτωθι ἄρθρα τοῦ συντάγματος:

ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Ἄρθρον 2.

Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος εἶνε Δημοκρατία. Ἅπασαι αἱ ἐξουσίαι πηγάζουν ἐκ τοῦ Ἔθνους καὶ ὑπάρχουν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀσκοῦνται δὲ καθ' ὃν τρόπον ὁρίζει τὸ παρὸν σύνταγμα.

Ἄρθρον 3.

Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας.

Ἄρθρον 4.

Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας διὰ τῶν ὑπευθύνων Ὑπουργῶν.

Ἄρθρον 5.

Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τῶν δικαστηρίων, αἱ δὲ δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται ἐν ὀνόματι τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.

Ὥρα 8 καὶ 40 μ. μ. διακόπτεται ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος συζήτησις.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχὴν κηρυχθὲν **κατεπείγον** τὸ νομοσχέδιον «περὶ μειώσεως τοῦ φόρου δεκάτης καὶ τοῦ ἐγγείου φόρου ἐπὶ τοῦ παραγομένου καπνοῦ».

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτόν, ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, τὸ ψήφισμα

«*Περὶ ἀποζημιώσεως τῶν ἐν Δ. Θράκῃ ἐπιτάξεων*», ἔχον οὕτως·

Ἡ Δ' τῶν Ἑλλήνων Συντακτικὴ Συνέλευσις

Ψ η φ ί ζ ε ι

Ἄρθρον 1.

Ὁ καθορισμὸς τῆς ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως δι' ἐπιταχθέντα ἐν Δ. Θράκῃ πρὸς πρυσφυγικὴν ἐγκατάστασιν ἀπὸ τοῦ

Ὀκτωβρίου 1922 ἀκίνητα ἢ κινητὰ ἀνήκοντα εἰς Μουσουλμάνους μὴ ἀνταλλαξίμους ἐνεργεῖται ὑπὸ Ἐπιτροπῶν διοριζομένων δι' ἀποφάσεως τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Θράκης καὶ ἀπαρτιζομένων ἐξ ἑνὸς ἀνωτέρου διοικητικοῦ ὑπαλλήλου, ὡς προέδρου, ἐκ 2 Ἑλλήνων, ὧν ὁ εἷς τοὐλάχιστον πρωτοδίκης ἢ εἰρηνοδίκης καὶ 2 Μουσουλμάνων.

Πρὸς τὰς ἐπιτάξεις ἐξομοιοῦνται καὶ αἱ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν τῆς προσφυγικῆς ἐγκαταστάσεως ἄνευ τῆς τηρήσεως τῶν νομίμων διατυπώσεων γενόμεναι ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου 1922 ἐν Δ. Θράκῃ καταλήψεις ἀκινήτου ἢ κινητῆς περιουσίας τῶν ὡς ἄνω Μουσουλμάνων.

Ἄρθρον 2.

Αἱ Ἐπιτροπαὶ αὗται εὑρίσκονται ἐν ἀπαρτίᾳ ὑπὸ τὸν τοῦ προέδρου καὶ 3 τοὐλάχιστον μελῶν καὶ ἀποφασίζουσι κατὰ πλειονοψηφίαν, νικώσης ἐν ἰσοψηφίᾳ τῆς ψήφου τοῦ προέδρου.

Δι' ἀποφάσεως τοῦ Γεν. Διοικητοῦ Θράκης κανονισθήσεται ὁ τύπος τῶν ὑπὸ τῶν δικαιούχων ὑποβαλλομένων αἰτήσεων, ὁ χρόνος καὶ τρόπος τῆς ὑποβολῆς αὐτῶν, τὰ τῶν συνεδριάσεων τῶν Ἐπιτροπῶν, τὰ τηρούμενα ἀναγκαῖα βιβλία, ὁ τύπος τῶν ὑποβληθησομένων ἀποφάσεων καὶ πᾶσα ἐν γένει λεπτομέρεια διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν Ἐπιτροπῶν.

Ἄρθρον 3.

Ἡ ἀποζημίωσις συνίσταται ἐπὶ ἀγροτικῶν κτημάτων εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς ἀξίας τῆς καθαρᾶς προσόδου τοῦ κτήματος, ἣν ἀποδεδειγμένως ἐστερήθη ὁ αἰτῶν, ἐπὶ ἀστικῶν κτημάτων εἰς τὸ μίσθωμα ὅπερ κανονικῶς θὰ ἐπετυγχάνετο ἐν ἐλευθερίᾳ μισθώσει, καὶ ἐπὶ ζώων καὶ λοιπῶν κινητῶν, εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἁρπαιρέσεως ἀξίας αὐτῶν, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ἕνεκεν ἐκτάκτων περιστάσεων ἐπελθούσης ἀσυνήθους αὐξήσεως.

Ἄρθρον 4.

Αἱ ἀποφάσεις τῶν Ἐπιτροπῶν ὑποβάλλονται πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὸν Γενικὸν Διοικητὴν Θράκης, δικαιούμενον νὰ προβῇ εἰς ἀναθεώρησιν ἐκείνων, ἃς ἤθελε θεωρήσει ἀδίκους ἢ ἃς ἤθελε θεωρήσει ἐπιζημιούσας ὑπερβολικὴν ἀποζημίωσιν, μετὰ γνωμοδότησιν συμβουλίου ἀποτελουμένου ἐκ τοῦ προέδρου ἢ προεδρεύοντος τῶν Πρωτοδικῶν τῆς ἕδρας τῆς Γενικῆς Διοικήσεως, ὡς προέδρου, ἐκ τοῦ Εἰσαγγελέως τοῦ αὐτοῦ Πρωτοδικείου, ἐξ ἑνὸς ἀνωτέρου ὑπαλλήλου

τοῦ Ἐποικισμοῦ καὶ 2 πολιτῶν, ὧν ὁ εἷς τοὐλάχιστον Μουσουλμάνος, ὁριζομένων ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ.

Ἄρθρον 5.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐγκριθεισῶν ἀποφάσεων ἐκδίδονται ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Θράκης ἐντάλματα πληρωμῆς ὑπὲρ τῶν δικαιούχων, δικαιουμένων νὰ εἰσπράξωσι τὴν ἐπιδικασθεῖσαν ἀποζημίωσιν εἴτε ἐκ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἀναγραφομένης ἀποφάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου εἰδικῆς πιστώσεως, εἴτε ἐκ τοῦ εἰδικοῦ δανείου τῶν 50 ἑκατομμυρίων τῶν προοριζομένων δι' ἀποζημίωσιν ἀπαλλοτριώσεων, τιθεμένου εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐν Δ. Θράκῃ Γεν. Διοικητοῦ τοῦ ἑκάστοτε ἀναγκαίου τοῦ τε τὴν ἀποζημίωσιν καὶ τὰς δαπάνας τῶν Ἐπιτροπῶν δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας.

Ἄρθρον 6.

Τὰ μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν δικαιοῦνται εἰς πεντηκονταδράχμου ἀποζημίωσιν δι' ἑκάστην συνεδρίασιν, ἀλλὰ διὰ συνεδριάσεις οὐχὶ πλείονας τῶν 30 κατὰ μῆνα, ἐξαιρικῶν δὲ ἴσων πρὸς τὰ τοῦ Διευθυντοῦ Ἐποικισμοῦ Θράκης.

Διὰ Διατάγματος, προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Γεωργίας, δύνανται νὰ κανονισθῶσιν αἱ σχετικαὶ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος λεπτομέρειαι.

Ἄρθρον 7.

Ἐπιτρέπεται ὅπως, διὰ Διατάγματος προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, χάριν ἐγκαταστάσεως προσφύγων ἢ ἄλλων ἀκτημόνων, κανονισθῇ ὁ τρόπος τῆς ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως ἢ ἐξαγορᾶς ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀκινήτων Μουσουλμάνων ἢ μὴ ἐν Δ. Θράκῃ καὶ ἀλλαγοῦ ἐπὶ τῇ βάσει ἐκτιμήσεως Ἐπιτροπῶν καὶ κατὰ διαδικασίαν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος ὁρισθησομένην.

Δι' ὁμοίου Διατάγματος δύναται νὰ ἐξαρτηθῇ ἡ πληρωμὴ τῆς διὰ τοῦ παρόντος καθοριζομένης ἀποζημιώσεως καὶ τῆς ὡς ἄνω ἐξαγορᾶς τῶν μουσουλμανικῶν κτημάτων ἐκ τῆς πληρώσεως ὅρων ἀμοιβαίστητος ἐκ μέρους τῆς Τουρκίας διὰ κτήματα Ἑλλήνων ὑπηκόων ἐν Τουρκίᾳ.

Ἄρθρον 8.

Καταργεῖται ὁ ὑπ' ἀριθ. 3076 νόμος.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχὴν τὸ νομοσχέδιον «Περὶ μειώσεως τοῦ φόρου δεκάτης καὶ τοῦ ἐγγείου φόρου ἐπὶ τοῦ παραγομένου καπνοῦ».

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ νομοσχέδια:

«Περὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν καθηγητῶν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων εἰς α' συζήτησιν»

«Περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου περὶ κυριακῆς ἀναπαύσεως κλπ.» εἰς α' συζήτησιν»

«Περὶ τροποποιήσεως τῶν διατάξεων τοῦ νόμου 2806 περὶ ὑδραγωγείου Κερκύρας» κατ' ἀρχήν

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 30 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. Ν. Δ. περὶ ἀναγνωρίσεως ὡς νομικοῦ προσώπου τοῦ Νοσοκομείου Πρόσφύγων Ἀθηνῶν» εἰς α' συζήτησιν, κηρυχθὲν **κατεπείγον**.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ ἐγκαταστάσεως καὶ κινήσεως ἀλλοδαπῶν ἐν Ἑλλάδι»,

Ὡς ἐτροποποιήθη, ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον 1.

Πᾶς ἀλλοδαπὸς ἡλικίας ἄνω τῶν 15 ἐτῶν μέλλων νὰ διαμείνῃ ἐν Ἑλλάδι πλέον τῶν 20 ἡμερῶν ὑποχρεοῦται ἐντὸς 48 ὡρῶν ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του νὰ αἰτήσηται ἐγγράφως παρὰ τῆς οἰκείας Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς ἔκδοσιν δελτίου ταυτότητος. Διὰ τὴν παραλαβὴν τῆς αἰτήσεως χορηγεῖται αὐτῷ ἀπόδειξις, ἥτις μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ δελτίου ἐπέχει θέσιν διαβατηρίου ἐν περιπτώσει μεταναστεύσεως αὐτοῦ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Χώρας. Ἡ ἀπόδειξις αὕτη δέον νὰ θεωρῆται ὑπὸ τῆς οἰκείας Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς ἐν τοῖς τόποις ἀναχωρήσεως καὶ ἀφίξεως αὐτοῦ.

Ἄρθρον 2.

Τὸ δελτίον ταυτότητος ἐπέχει ὡσαύτως θέσιν διαβατηρίου, εἰς οὗ τὴν θεώρησιν παρὰ τῆς οἰκείας Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς ὑποχρεοῦνται οἱ κάτοχοι αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν μετακίνησιν αὐτῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ πρὸ πάσης ἀναχωρήσεως καὶ κατὰ πᾶσαν ἄφιξιν.

Τὸ δελτίον ἔχει σχῆμα βιβλιαρίου, τὰ δὲ φύλλα φέροντα τὸν ἀριθμὸν τούτου εἶναι διηρημένα εἰς στήλας. Ἐν αὐτῷ καταχωρίζεται τὸ ὀνοματεπώνυμον, ἡ ἐθνικότης, ἡ ἡλικία, τὸ ἐπάγγελμα, ἡ θρησκεία, ἡ ἀστικὴ κατάστασις, ὁ τόπος προελεύσεως καὶ κατευθύνσεως, ὁ χρόνος ἀφίξεως καὶ ἀναχωρήσεως καὶ ὁ σκοπὸς διαμονῆς τοῦ κατόχου τοῦ βιβλιαρίου τούτου.

Ἡ θεώρησις αὕτη ἐνεργουμένη ἐφ' ἑκάστης στήλης καταχωρίζεται καὶ εἰς εἰδικὰ βιβλία τηρούμενα παρ' ἑκάστῃ Ἀστυνομικῇ Ἀρχῇ. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ δελτίου καθ' ὅλας τὰς στήλας ἡ Ἀστυνομικὴ Ἀρχὴ ἐκδίδει νέον, τοῦ ἤδη συμπληρωθέντος ἀποστελλομένου ἐπιμελείᾳ ταύτης πρὸς τὴν Κεντρικὴν ὑπηρεσίαν κινήσεως ἀλλοδαπῶν.

Ἐπὶ ἑκάστου ἐκδιδομένου ἢ ἀνανεουμένου δελτίου ἐπικολλᾶται χαρτόσημον δραχμῶν εἴκοσι πέντε. Ἑκάστη δὲ θεώρησις ὑπόκειται εἰς χαρτόσημον ἓξ δραχμῶν δέκα.

Ἄρθρον 3.

Πᾶς ἀλλοδαπὸς ἐγκαταλείπων τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας ὀφείλει νὰ παραδώσῃ τὸ δελτίον ταυτότητος εἰς τὴν μεθορικὴν Ἀστυνομικὴν Ἀρχὴν ἢ τὴν τοῦ λιμένος ἐξόδου, ὑποχρεουμένην νὰ ζητήσῃ καὶ ἀποστείλῃ τοῦτο εἰς τὴν Κεντρικὴν ὑπηρεσίαν κινήσεως ἀλλοδαπῶν, πρὸς ἣν ὡσαύτως δέον νὰ ἀναφέρῃ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μὴ δυνηθέντων νὰ παρουσιάσωσι τὰ δελτία ταυτότητος αὐτῶν.

Ἄρθρον 4.

Πᾶς ἀλλοδαπὸς ἀφικνούμενος ἐν Ἑλλάδι δύναται νὰ ἀποβιβασθῇ, ἐὰν συντρέχωσιν οἱ ἑξῆς ὅροι :

1) Ἐὰν εἶνε εἰς θέσιν ἐπιτρέπουσαν τὴν συντήρησιν αὐτοῦ τε καὶ τῆς οἰκογενείας του, ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει μόνον ἐὰν πρόκειται νὰ ἀναλάβῃ ἐργασίαν τινὰ ἐν Ἑλλάδι, ὁπότε ὀφείλει νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν οἰκείαν Ἀστυνομικὴν Ἀρχὴν εἰδικὴν ἐπὶ τούτῳ ἄδειαν πρὸ τῆς ἀφίξεώς του ἐκδιδομένην ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας (Διεύθυνσις Ἐργασίας)

2) Ἐὰν τυγχάνῃ ὑγιὴς τὰς φρένας

3) Ἐὰν ἐκ τῆς παραμονῆς αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι οὐδένα κίνδυνον θὰ ὑφίστηται ἡ δημοσία ὑγεία

4) Ἐὰν δὲν ἔχῃ καταδικασθῇ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δι' ἔγκλημα ἐκ τῶν ἐν ταῖς περὶ ἐκδόσεως συνθήκαις ἀναφερομένων

5) Ἐὰν δὲν ἔχῃ προγενεστέρως ἐκτοπισθῇ ἢ ἀπελαθῇ ἐξ Ἑλλάδος

6) Ἐὰν μὴ δι' ἄλλου νόμου ἢ διατάξεως τῆς ἁρμοδίας Ἀρχῆς ἀπαγορεύηται ἡ ἐν Ἑλλάδι παραμονὴ αὐτοῦ, ἐφόσον διαρκεῖ ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη.

Ἄρθρον 5.

Ἐφ' ἑκάστου διαβατηρίου ἀλλοδαποῦ δέον νὰ σημειῶται ὁ ἀριθμὸς τοῦ δελτίου ταυτότητος. Προκειμένου περὶ πρωτοφανοῦς παραμονῆς ἀλλοδαποῦ ἐν Ἑλλάδι ἐλάσσονος τῶν 20 ἡμερῶν, δι' ἣν δὲν ἀπαιτεῖται δελτίον ταυτότητος, ἀναγράφεται

ἐπὶ τοῦ διαβατηρίου ὑπὸ τῆς οἰκείας Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς καὶ ὁ χρόνος καθ' ὃν προτίθεται νὰ παραμείνῃ ἐν Ἑλλάδι. Διὰ διαμονὴν πέραν τῶν 20 ἡμερῶν ὁ ἀλλοδαπὸς ὑποχρεοῦται ὁπωσδήποτε νὰ ἐκδώσῃ δελτίον ταυτότητος.

Ἄρθρον 6.

1) Πᾶς διατηρῶν οἰκίαν ἢ διαμέρισμα οἰκίας παρ' ᾧ προσέρχεται πρὸς διαμονὴν ἀλλοδαπὸς εἴτε ὡς ἔνοικος εἴτε ὡς ξενιζόμενος, εἴτε ἐπὶ οἱᾳδήποτε ἄλλῃ ἰδιότητι, εὑρίσκεται βάσει τὴν ὑπὸ τοῦ ἀλλοδαποῦ ἐκπλήρωσιν πασῶν τῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἐπιβαλλομένων ὑπὸ τοῦ παρόντος νόμου.

2) Οἱ ξενοδόχοι καὶ πανδοχεῖς ὀφείλουσι νὰ τηρῶσι βιβλίον ἐν ᾧ ἐπακριβῶς νὰ καταγράφωνται τὰ ὀνόματα καὶ ἡ ἐθνικότης τῶν παρ' αὐτοῖς ἀλλοδαπῶν τῶν ἀφίκτων ἡλικίαν μείζονα τῶν 15 ἐτῶν, ἐν ᾧ ἐπιπροσθέτως θὰ καταχωρίζηται λεπτομερῶς ὁ τόπος προελεύσεως καὶ προορισμοῦ αὐτῶν ὀφέπατε ἤθελον ἀναχωρήσει, ὡς καὶ ὁ χρόνος ἀφίξεως καὶ ἀναχωρήσεως αὐτῶν.

3) Οἱ ξενοδόχοι καὶ πανδοχεῖς ὀφείλουσι νὰ ἐπιλῶσι καθ' ἕκαστον εἰκοσιτετράωρον εἰς τὴν ἁρμοδίαν Ἀστυνομικὴν Ἀρχὴν τὴν προσέλευσιν παντὸς νέου ἐνοίκου ἡμεδαποῦ ἢ ἀλλοδαποῦ ἐν τῷ καταστήματι ἢ ἐν τῷ οἰκήματι αὐτῶν. Δι' ἕκαστον ἐκ τούτων θὰ καταρτίζηται ἴδιον δελτίον ὑπογραφόμενον ὑπὸ τοῦ ἐνοίκου ἐν ᾧ θὰ ἀναφέρηται τὸ ὀνοματεπώνυμον, ἡ ἐθνικότης, ἡ ἡλικία, τὸ ἐπάγγελμα, ἡ θρησκεία, ἡ ἀστικὴ κατάστασις, ὁ τόπος προελεύσεως καὶ κατευθύνσεως, ὁ χρόνος ἀφίξεως καὶ ἀναχωρήσεως καὶ ὁ σκοπὸς διαμονῆς.

4) Προκειμένου ὅμως περὶ ἀναχωρήσεως ἀλλοδαποῦ, ὁ παρ' ᾧ διαμένει οὗτος ξενοδόχος ἢ διατηρῶν οἰκίαν ἢ διαμέρισμα τοιαύτης ὀφείλει νὰ ἀναγγείλῃ τὴν ἀναχώρησιν εἰς τὴν οἰκείαν Ἀστυνομικὴν Ἀρχὴν δύο τοὐλάχιστον ὥρας πρὸ ταύτης, ἂν δὲ ἡ ἀναχώρησις γίνῃ ἐν ἀγνοίᾳ του, ἀνθωρεῖ μόλις ἤθελε πληροφορηθῇ ταύτην.

Αἱ ἀνωτέρω ὑποχρεώσεις ὑφίστανται καὶ ἔναντι τῶν διαμενόντων ἐν ἰδιωτικαῖς κατοικίαις ἀλλοδαπῶν, οἵτινες ὀφείλουσιν ἐντὸς 48 ὡρῶν νὰ ἐπιλώσωσιν εἰς τὸ ἁρμόδιον Ἀστυνομικὸν Τμῆμα.

Ἄρθρον 7.

Οἱ δήμαρχοι καὶ οἱ πρόεδροι Κοινοτήτων εἰδοποιοῦσιν ἀμέσως τὸν νομάρχην περὶ παντὸς θανάτου ἀλλοδαποῦ, περὶ οὗ συντάσσουσι ληξαρχικὴν πρᾶξιν.

Ὁ νομάρχης ὀφείλει ἀμέσως νὰ πληροφορήσῃ περὶ τούτου τὴν Κεντρικὴν Ὑπηρεσίαν κινήσεως ἀλλοδαπῶν.

Ἄρθρον 8.

Οἱ ἐν Ἑλλάδι ἀλλοδαποὶ ὀφείλουσι νὰ ἀναφέρωσιν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ὑπηρεσίαν κινήσεως ἀλλοδαπῶν πᾶσαν ἀλλαγὴν τῆς ἀστικῆς καταστάσεως αὐτῶν, ἥτις δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς ἄρσεως τῆς ἀδείας τῆς παραμονῆς αὐτῶν ἐν Ἑλλάδι, συγκεκριμένως δὲ πᾶσαν ἀλλαγὴν ὑπηκοότητος ἢ ὀνόματος καὶ τὴν σύναψιν γάμου.

Ἄρθρον 9.

Εἰς τοὺς ἀλλοδαποὺς ἐπιτρέπεται ἡ χρῆσις μόνον τοῦ ὀνόματος, ὅπερ ἐδήλωσαν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ὑπηρεσίαν κινήσεως ἀλλοδαπῶν καὶ δι' οὗ ἔχουσι καταχωρισθῇ εἰς τὰ βιβλία ταύτης.

Ἄρθρον 10.

Συνιστᾶται παρὰ τῷ κεντρικῷ γραφείῳ Ἐγκληματολογικῆς Σημάνσεως καὶ εἰδικὸν γραφεῖον Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας κινήσεως ἀλλοδαπῶν, ὑπαγόμενον ὑπὸ τὸ Ἀρχηγεῖον τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων καὶ τὴν ἀνωτέραν ἐποπτείαν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν (Τμῆμα Ἀστυνομίας Πόλεων). Ἡ ὀργανικὴ δύναμις τοῦ γραφείου τούτου θὰ συγκροτηθῇ διὰ προσθετήσεως ἀστυνομικῶν καὶ διοικητικῶν ὑπαλλήλων καὶ θὰ ὁρίζηται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν δημοσιευομένης ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως.

Τὸ παρ' ἑκάστῃ Ἀστυνομικῇ Διευθύνσει εἰδικὸν τμῆμα ἀσφαλείας τελεῖ ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας κινήσεως ἀλλοδαπῶν, ἐφόσον πρόκειται περὶ ἀντικειμένου ἀφορῶντος τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος νόμου. Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ἐπιτρέπεται ἡ δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἐνίσχυσις τῶν Τμημάτων Καταδιώξεως ἢ Γενικῆς Ἀσφαλείας δι' ἀποσπάσεως ἀξιωματικῶν χωροφυλακῆς ἢ Ἀστυνομίας Πόλεων, καθ' ἃς πόλεις ἐφαρμόζεται αὕτη καὶ κατόπιν προηγουμένης πρακτικῆς ἀνακρίσεως παρὰ τῇ Βρεττανικῇ Ἀστυνομικῇ Ἀποστολῇ.

Ἡ Κεντρικὴ ὑπηρεσία κινήσεως ἀλλοδαπῶν τηρεῖ ἀρχεῖον πινάκων τῶν ἐκδιδομένων δελτίων ταυτότητος, τῶν διαπασσομένων ἀπελάσεων καὶ ἐκτοπίσεων καὶ μητρῶον τῶν κατ' ἀλλοδαπῶν καταδικαστικῶν ἀποφάσεων ὡς καὶ τῶν ληξαρχικῶν πράξεων τοῦ θανάτου αὐτῶν.

Ἄρθρον 11.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν μετὰ σύμφωνον γνώμην Ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ἐξ ἑνὸς διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ἑνὸς διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου

τῶν Ἐξωτερικῶν, ὁριζομένων καθ' ἕκαστον ἔτος δι' ἀποφάσεως τῶν ἁρμοδίων Ὑπουργείων ὁριζούσης καὶ τοὺς ἀναπληρωτὰς αὐτῶν, δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἀπέλασιν οἱουδήποτε ἀλλοδαποῦ

α') Καταδικασθέντος παρ' ἡμεδαποῦ δικαστηρίου μετὰ τὴν ἔκτισιν τῆς ποινῆς·

β') Ὁποιουδήποτε ἐπικινδύνου εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν τῆς Χώρας ἢ ὁποιουδήποτε μὴ συμμορφουμένου πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου.

Οἱ Εἰσαγγελεῖς ὑποχρεοῦνται νὰ καθιστῶσι γνωστὸν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ὑπηρεσίαν κινήσεως ἀλλοδαπῶν ἀμέσως πᾶσαν καταδίκην ἀλλοδαποῦ.

Πρὸ πάσης τοιαύτης ἀποφάσεως εἰδοποιεῖται διὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ὁ διπλωματικὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ Κράτους, οὗ ὑπήκοος τυγχάνει ὁ ἀπελαυνόμενος.

Ἄρθρον 12.

Ἂν ἡ παραμονὴ ἀλλοδαποῦ ἐν ταῖς παραμεθορίοις περιφερείαις δὲν δικαιολογῆται ἐπαρκῶς κατὰ τὴν κρίσιν τῆς οἰκείας δημοσίας ἢ στρατιωτικῆς Ἀρχῆς, αὕτη δύναται νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν περαιτέρω διαμονὴν ἢ τὴν ἐκτόπισιν εἰς ἕτερον μέρος ἐντὸς τῆς Χώρας ἢ τέλος καὶ τὴν ἀπέλασιν τοῦ ἀλλοδαποῦ πέραν τῶν ὁρίων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, πλὴν διὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν τηρουμένων τῶν διατάξεων τῆς α' παραγράφου τοῦ προηγουμένου ἄρθρου.

Ἄρθρον 13.

Δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, λαμβανομένης κατόπιν γνωματεύσεως τῆς Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς, δύναται νὰ διαταχθῇ ὁριστικῶς ἢ προσωρινῶς τὸ κλείσιμον τῶν δημοσίων κέντρων, ὡς λεσχῶν, ἀναψυκτηρίων, συλλόγων κλπ. ἐν οἷς τακτικῶς φοιτῶσιν ἀλλοδαποί, ἐὰν

1) Οἱ ἐν τοῖς κέντροις τούτοις φοιτῶντες ἀλλοδαποὶ εἶνε μέλη ὁμίλων ἐγκληματικοὺς ἢ παρανόμους σκοποὺς ἐπιδιωκόντων ἢ τυγχάνουσιν ἀνεπιθύμητα πρόσωπα.

2) Ὁ τρόπος τῆς λειτουργίας τῶν κέντρων τούτων θεωρεῖται ὁποιοσδήποτε ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν ἔννομον τάξιν καὶ ἀσφάλειαν τῆς Χώρας.

Ἄρθρον 14.

Προξενικοὶ καὶ διπλωματικοὶ ἀντιπρόσωποι, τὰ μέλη τῶν ξένων ἀποστολῶν καὶ οἱ ἐν ἐνεργείᾳ παρεπιδημοῦντες ἀξιωματικοὶ τοῦ Στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης ξένων Ἐπικρατειῶν ἐξαιροῦνται πασῶν τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ παρόντος νόμου.

Ἄρθρον 15.

Οἱ ἤδη ἐγκατεστημένοι ἐν Ἑλλάδι ἀλλοδαποὶ ὀφείλουσι νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὰς διὰ τοῦ παρόντος νόμου ἐπιβαλλομένας ὑποχρεώσεις ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς θέσεως εἰς ἐφαρμογὴν αὐτοῦ ἐν τῇ περιφερείᾳ ἐν ᾗ διαμένουσι.

Ποιναὶ διατάξεις.

Ἄρθρον 16.

Οἱ διατηροῦντες τὶ κίαν ἢ διαμέρισμα οἰκίας, οἱ ξενοδόχοι καὶ πανδοχεῖς, οἱ ἔγγιστα αὐτῶν ἢ ἄλλως οἱ ὁποσδήποτε παρ' αὐτοῖς διαμένοντες, οἱ μὴ συμμορφούμενοι εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ παρόντος νόμου ἐπιβαλλομένας ὑποχρεώσεις τιμωροῦνται μὲ χρηματικὴν ποινὴν δραχμῶν 200 μέχρι 5.000 ἢ φυλάκισιν μέχρι 3 μηνῶν ἢ καὶ μὲ ἀμφοτέρας τὰς ποινὰς ταύτας. Οἱ ἀλλοδαποὶ παραβάται τῶν διατάξεων τούτων δύνανται νὰ ἀπελαθῶσι μετὰ τὴν ἔκτισιν τῆς ποινῆς, κατὰ τὰς διατυπώσεις τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ παρόντος νόμου.

Ἀλλοδαποὶ εἰσερχόμενοι ἐντὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας καὶ μὴ ἐφοδιαζόμενοι διὰ δελτίου ταυτότητος ἐντὸς τῶν προθεσμιῶν τοῦ νόμου τούτου ἢ προσερχόμενοι εἰς ψευδῆ συμπλήρωσιν τοῦ δελτίου τῶν ἐρωτημάτων, ἅτινα ὑποβάλλονται εἰς αὐτούς, ἢ μεταχειριζόμενοι δελτίου ταυτότητος ἑτέρου προσώπου ἢ ἀλλοιοῦντες τὸ ἴδιον αὐτῶν δελτίον τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν ἀπὸ 15 ἡμερῶν μέχρις ἑνὸς ἔτους, ὑποκείμενοι εἰς ἀπέλασιν κατὰ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ παρόντος νόμου μετὰ τὴν ἔκτισιν τῆς ποινῆς αὐτῶν.

Ἄρθρον 17.

Τὰ τῆς θεωρήσεως τῶν διαβατηρίων κατά τε τὴν ἄρνησιν καὶ τὴν ἀναχώρησιν, ἀπὸ ἀπόψεως ἀσφαλείας τοῦ Κράτους, ὑπάγονται εἰς τὸ Τμῆμα τῆς Ἀστυνομίας τῶν Πόλεων.

Ἄρθρον 18.

Αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου τεθήσονται ἐν ἰσχύι εἴτε καθ' ἅπασαν τὴν Ἐπικράτειαν εἴτε εἰς ὡρισμένας μόνον περιφερείας διὰ Διαταγμάτων, προκαλουμένων ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Ἐξωτερικῶν.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου :

«Περὶ παρατάσεως προθεσμίας ἀναγνωρίσεως γάμου στρατιωτικῶν», ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον μόνον

Ἐις τὰς διατάξεις τῆς παραγράφου Δ τοῦ 2ου ἄρθρου τοῦ νόμου 2589 τοῦ 1921 ὑπάγονται καὶ αἱ δικαιοῦμενοι νὰ γίνωσι μέτοχοι τοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου τοῦ κατὰ Γῆν Στρατοῦ καὶ τελέσαντες τὸν γάμον των μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος ἄνευ τῆς προτέρας ἐκδόσεως ἀδείας συμφεύσεως διὰ Β. Διατάγματος ἢ διαταγῆς τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργοῦ, ἢ τῆς πληρωμῆς πρὸς τὸ Μετοχικὸν Ταμεῖον τῆς καταβολῆς ἕνεκα γάμου πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου των, ὡς καὶ τὰ τέκνα καὶ χῆραι ἀποβιωσάντων στρατιωτικῶν καὶ τελεσάντων γάμον οὕτω μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος καὶ αἵτινες θ' ἀπελάμβανον συντάξεως ἐκ τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν ὠφελημάτων τοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κειμένων διατάξεων, ἐὰν ὁ ἐν λόγῳ γάμος εἶχε τελεσθῇ κατόπιν τῆς προσημειωθείσης ἀδείας καὶ τῆς πληρωμῆς καταβολῆς ἕνεκα γάμου πρὸ τῆς τελέσεως αὐτοῦ τῆς ἐν τῷ μνησθέντι νόμῳ 2589 ὁριζομένης προθεσμίας ἀρχομένης ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος.

Αἱ εἰκογένειαι αὗται δικαιοῦνται ἀπολαυῆς συντάξεως καὶ βοηθήματος ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος, προικίσεως δὲ αἱ θυγατέρες αἱ μέλλουσαι νὰ τελέσωσι γάμον, οὐχὶ δὲ καὶ αἱ τελέσασαι πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος.

Αἱ πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν ὡς ἄνω τελεσθέντων γάμων αἰτήσεις δέον νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν, Διεύθυνσιν Προσωπικοῦ Τμῆμα ΙΙΙ μέχρι τέλους τοῦ ἐρχομένου ἔτους 1925.

Αἱ αἰτήσεις τῶν χηρῶν ἀποβιωσάντων στρατιωτικῶν, ὧν ὁ γάμος δὲν ἀναγνωρίσθη, δὲν θὰ θεωρῶνται ἐκπρόθεσμοι ἀκριβῶς διὰ νὰ μὴ παρακωλύηται ἡ πορεία τῆς συντάξεως αὐτῶν.

Ἐπὶ τοῦ εἰς κ' κατ' ἄρθρον συζητήσιν νομοσχεδίου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου «περὶ Ἀστυνομίας Πόλεων καὶ μερικῆς ἐπεκτάσεως τοῦ θεσμοῦ ἐν Ἀθήναις» ζητοῦσι ἐξηγήσεις οἱ κ.κ. ***Γ. Κιαγιᾶς*** καὶ ***Α. Παπαοικονόμου*** διὰ τὰς πιθανὰς προστριβὰς μετὰ τῆς Χωροφυλακῆς.

Ὁ κ. ***Γ. Κονδύλης*** (Ὑπουργὸς Ὑσωτερικῶν) ἐξηγεῖ τὴν ἀνάγκην τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων, ἐξαίρει δὲ τὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας καίπερ στερουμένη ὅλων τῶν μέσων προσέφερε μέχρι τοῦδε ἡ Χωροφυλακή. Προσθέτει ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον μελετᾷ τὸν τρόπον τῆς ἐνισχύσεως καὶ καλυτέρας χρησιμοποιήσεως τῆς Χωροφυλακῆς. Θὰ ὑποβάλῃ δὲ σχετικὸν νομοσχέδιον.

Ὁ κ. ***Γ. Βραχνὸς*** ὑπερμύνεται τῆς Χωροφυλακῆς θεωρῶν ἐπιζημίαν τὴν μερικὴν ἐγκατάστασιν τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων ἐν Ἀθήναις καὶ λέγει ὅτι κατὰ τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων ὑπάρχουν εἰς τὴν Εἰσαγγελίαν Πειραιῶς μυνύσεις διὰ σοβαρωτάτας κατηγορίας.

Ὁ κ. ***Γ. Κονδύλης*** (Ὑπουργ. Ἐσωτ.) λέγει ὅτι, ἂν ὑπάρχουν μεμονωμέναι κατηγορίαι, θὰ ἐνεργηθοῦν ἀνακρίσεις. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ἐπέτυχεν ἡ Ἀστυνομία Πόλεων. Ὅσον διὰ τὰς ὑπηρεσίας τῆς Χωροφυλακῆς λέγει ὅτι ὁ ἴδιος τὰς ἐξῆρε πρὸ ὀλίγου.

Ὁ κ. ***Ι. Μαρματάκης*** λέγει ὅτι ἡ Ἀστυνομία Πόλεων ἔδωκε καλὰ ἀποτελέσματα, ἀλλὰ καλὸν ν' ἀναβληθῇ ἡ ἐπέκτασίς της μέχρις οὗ ῥυθμισθῇ τὸ ζήτημα τῆς Χωροφυλακῆς.

Ὁ κ. ***Α. Δενδρινὸς*** λέγει ὅτι ἡ Ἀστυνομία Πόλεων ἐπέτυχε καὶ ἐν Κερκύρᾳ. Φρονεῖ ὅμως καὶ οὗτος ὅτι πρὸς ἀποφυγὴν προστριβῶν πρέπει ν' ἀναβληθῇ ἡ μερικὴ ἐπέκτασίς της ἐν Ἀθήναις.

Ὁ κ. ***Κ. Βουδούρης*** συγχαίρει τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν ἐπέκτασιν. Ὑποστηρίζει ὅτι ἡ Ἀστυνομία Πόλεων πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ μέχρι τοῦ τελευταίου χωρίου, νὰ χρησιμοποιηθῇ δὲ ἡ Χωροφυλακὴ εἰς ἄλλα ἔργα, ἀφοῦ ὅμως ἐκκαθαρισθῇ ἀπὸ τοὺς ὑπάρχοντας ἑπτακοσίους ὑπεραρίθμους.

Ὁ κ. ***Π. Γιωτόπουλος*** λέγει ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ ἐχρεοκόπησεν, ἔχει δὲ εἰς τὸ παθητικόν της βαρβαρότητας μόνον. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξετασθῇ συγχρόνως ποῖαι εἶνε αἱ μηνύσεις περὶ τῶν ὁποίων ὡμίλησεν ὁ κ. Βραχνός.

Γ. Βραχνός. Διὰ σωματεμπορίαν.

Ὁ κ. ***Π. Γιωτόπουλος*** λέγει ὅτι καὶ ἡ Ἀστυνομία Πόλεων, ἂν μείνῃ ἀνεπιτήρητος, θὰ ἀποτύχῃ.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων. Συνιστᾷ ὅμως νὰ εἰσαχθῇ τὸ νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον θὰ ῥυθμίσῃ τὴν ἁρμοδιότητα τῆς Χωροφυλακῆς.

Ὁ κ. ***Γ. Κονδύλης*** (Ὑπουργὸς Ἐσωτ.) διαμαρτύρεται κατὰ τῶν λεχθέντων κατά τε τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων. Ἐκ μεμονωμένων, λέγει, παραβάσεων ἀτόμων δὲν δύνανται νὰ κατηγορηθῇ ὁλόκληρον Σῶμα, ἐξαίρει δὲ καὶ πάλιν τὰς ὑπηρεσίας τῆς Χωροφυλακῆς.

Ὁ κ. ***Γ. Βραχνὸς*** συνηγορεῖ καὶ πάλιν ὑπὲρ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ καταγγέλλει τὴν Ἀστυνομίαν Πόλεων, ἡ ὁποία ἐν Πειραιεῖ ἐτράπη πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς φυγὴν κατὰ τὴν ἐργατικὴν ἀπεργίαν.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ νομοσχέδιον εἰς κ' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι κατηρτίσθησαν ὑπ' αὐτοῦ συμφώνως πρὸς προηγουμένας ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως αἱ κάτωθι Ἐπιτροπαί:

Ἐπὶ τῆς αὐτοδιοικήσεως:

Κ. Γόντικας, Γ. Παπανδρέου, Π. Μαζαράκης, Π. Πετριδης, Π. Ἀραούαντινός, Α. Μπακάλμπασης, Β. Καραπαναγιώτης, Δ. Ἐλευθεριάδης, Ν. Δαγρές, Γ. Δουκουμετζίδης, Νεόκοσμ. Γρηγοριάδης, Ἀθ. Παπαχριστόπουλος, Β. Ἀρτεμιάδης, Δημ. Ἀνδρεάδης καὶ Γ. Σίδερις.

Ἐπὶ τοῦ Δασμολογίου:

Ἀντ. Πρέκας, Ἰω. Βαρδαγιάννης, Ἀρτ. Δεναξᾶς, Ν. Μπακούπουλος, Σ. Ἀντωνιάδης, Γ. Παπαγεωργίου (Βόλου), Ἀ. Παπαδάμ, Γ. Ροδόπουλος, Δημ. Χατζόπουλος (Γρεβενῶν), Τίτος Γεωργιάδης, Γ. Ἡσαΐας, Ἀνδρ. Δενδρινός, Ἀλ. Ὡρολογόπουλος, Δ. Μαργέτης καὶ Εὐστρ. Γονατᾶς.

Ὁ κ. **Α. Ὀρφανίδης** (Ὑπουργὸς Προνοίας) παρακαλεῖ ὅπως ἡ ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ Ἐπιτροπὴ γίνῃ 15μελής.

Διακόπτεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 10 μ. μ. διὰ τὴν 11 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπήν.

Ὥρᾳ 11.30' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. **Α. Μπακάλμπασης** ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως λαμβάνων τὸν λόγον παρακαλεῖ ὅπως τὰ προσφυγικὰ νομοσχέδια ὑποδάλλωνται ὑπὸ τύπον ψηφισμάτων καὶ προτάσσωνται, συμφώνως πρὸς προηγουμένην ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως.

Ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἀναιρέσεως καὶ ἐκδικάσεως ἀδικημάτων τινῶν ὑπὸ τῶν Ἐφετῶν» ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** λέγει ὅτι μακρὰ δικηγορικὴ καὶ δικαστικὴ πεῖρα τὸν ἔπεισε περὶ τοῦ ὅτι πᾶσαι αἱ ὑποθέσεις αἱ ἀφορῶσαι καταχρήσεις δικάζονται ὑπὸ τῆς λαϊκῆς δικαιοσύνης ὑπὸ πνεῦμα ἄκρως ἐπιεικές. Ὡς πρὸς τὸ ὑπ' ὄψει τῆς Συνελεύσεως σχέδιον ψηφίσματος λέγει ὅτι τοῦτο, μολονότι συνετάχθη ἀπὸ πέντε ἐγκρίτους νομομαθεῖς, περιέχει διατάξεις αἱ ὁποῖαι ἔχουσιν ἀνάγκην μεταρρυθμίσεως. Τοιαύτη διάταξις εἶνε ἡ τοῦ ἀκροτελευτίου ἄρθρου, τῆς ὁποίας συνιστᾷ τὴν τροποποίησιν, οὕτως ὥστε αἱ διατάξεις τοῦ ψηφίσματος νὰ δύνανται νὰ τροποποιῶνται ἢ καὶ νὰ καταργῶνται διὰ νόμου.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι ἀποδέχεται τὴν τροπολογίαν ταύτην.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** συνεχίζων συνιστᾷ ὅπως περιορισθῇ ἡ ἐκδίκασις τῶν τοιούτων ἀδικημάτων ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ

κρατικῆς ὑπηρεσίας. Ἐπίσης, λέγει, διὰ τοῦ ψηφίσματος καταργοῦνται διατάξεις αἵτινες ἀείποτε ἴσχυσαν. Εἰς τὸν κατηγορούμενον οὐδὲν δικαίωμα παραμένει πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἀποδείξεως τῆς τυχὸν ἀθωότητός του. Ὁ κατηγορούμενος θεωρεῖται καὶ ἔνοχος πᾶσαι αἱ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Δημητρακοπούλου θεσπισθεῖσαι διατάξεις καταργοῦνται, καταργεῖται δὲ καὶ αὐτὸ τὸ δικαίωμα τῆς ἐφέσεως.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι τὰ πράγματα δὲν εἶνε τόσον τραγικά, διότι ἡ διαδικασία θὰ εἶνε συντομωτάτη.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** συνεχίζων λέγει ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ ψηφίσματος συγκρούονται ἀπολύτως πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, τὰς ὁποίας οὗτος ἐπανειλημμένως ἐξέφρασε. Δὲν πρέπει, λέγει, νὰ παρασυρώμεθα ἐκ τῆς δικαιολογημένης στοργῆς τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν πρὸς τὸν δημόσιον θησαυρόν, ἵνα θεσπίζωμεν νομοθετήματα ἐν τοῖς ὁποίοις δὲν ὑπάρχει οὐδεμία γραμμὴ εἰς τὴν ὁποίαν νὰ μὴ περιλαμβάνηται καὶ εἰς μαργαρίτης ἀγριότητος. Συνιστᾷ διὰ τοῦτο τὴν παραπομπὴν τοῦ ψηφίσματος εἰς Ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** λέγει ὅτι εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ψηφίσματος πρέπει νὰ περιληφθῶσι καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔκαμαν ψευδεῖς φορολογικὰς δηλώσεις, διότι αὐτοὶ εἶνε οἱ χειρότεροι καταχραστάι.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** ζητεῖ τὴν ἀναβολὴν τοῦ νομοσχεδίου ὅπως μελετηθῇ καλύτερον.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι ἡ ἀναβολὴ εἶνε ἀδύνατος, διότι οἱ καταχραστοὶ ἀπαλλοτριώνουν καθ' ἑκάστην τὰς περιουσίας των.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς δὲν ἀνέχεται τὴν τιμωρίαν ἀθώων καὶ ἐπὶ τούτου ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Α. Κούτρας** φρονεῖ ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν μέτρον ἐπέβαλεν ἡ πίεσις τῆς κοινῆς γνώμης ἕνεκα τῶν τελευταίως ἀποκαλυφθεισῶν καταχρήσεων. Συμφωνῶν δὲ πρὸς τοὺς λόγους τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως τάσσεται κατ' ἀρχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὑποστηρίζει ὅμως περαιτέρω ὅτι ὀφείλει νὰ εἶνε παροδικόν, ὅπως παροδικὴ κατὰ τὴν γνώμην του εἶνε ἡ κατάστασις ἥτις τὸ ὑπηγόρευσεν, ὀφειλομένη κυρίως εἰς τὴν ἐν μέρει χαλάρωσιν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν καὶ τοῦ κατὰ τὴν πολεμικὴν καὶ μεταπολεμικὴν περίοδον κατ' ἐξοχὴν ἀναπτυχθέντος πνεύματος τοῦ εὐκόλου πλουτισμοῦ. Ἀπαριθμεῖ τὰ καταργούμενα δι' αὐτοῦ δικαιώματα τοῦ κατηγορουμένου, ἐξ ὧν τινὰ ὑρίσταντο ἀνέκαθεν, καὶ ὑποστηρίζει ὅτι ὁ κατη-

νορούμενος στερεῖται καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς μετὰ συνηγόρου παραστάσεως.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) δηλοῖ ὅτι οὐδαμῶς τὸ δικαίωμα τοῦτο καταργεῖται μάλιστα ρητῶς ἀναφέρεται ἐν ἄρθρῳ 2 «παρουσίᾳ καὶ τοῦ συνηγόρου».

Ὁ κ. **Α. Κούτρας** ἀπαντᾷ ὅτι τὸ «παρουσίᾳ καὶ τοῦ συνηγόρου» ὡς διατυποῦται ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν μόνον τῶν ἐγγράφων, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἀπολογίαν, καὶ δέον νὰ διασαφηνισθῇ τοῦτο. Ὑποστηρίζει δὲ ὅτι πάντως ἐκ τῶν δικαιωμάτων τοῦ κατηγορουμένου, ὧν προτείνεται ἡ κατάργησις, δέον νὰ διατηρηθῇ τὸ τῆς ἀνακοπῆς τοῦ παραπεμπτικοῦ βουλεύματος, ἂν μὴ καὶ τοῦ ἐντάλματος φυλακίσεως, καὶ προσέτι ὅπως ὁ κατηγορούμενος ἀπολύηται ἐν περιπτώσει ἐκδόσεως πρωτοδίκου ἀθωωτικοῦ βουλεύματος, ἐκτὸς ἂν τοῦτο ἀνακοπῇ ὑπὸ τοῦ Εἰσαγγελέως, ὡς κατὰ τεκμήριον ἀθῷος.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι σκοπὸς τοῦ νομοθετήματος εἶνε νὰ τρομοκρατήσῃ ἀκριβῶς ἵνα ἠθικοποιήσῃ ἂς εὐχηθῶμεν λοιπὸν νὰ γίνῃ τοῦτο διὰ νὰ εἶνε καὶ τὸ μέτρον παροδικόν.

Ὁ κ. **Δ. Κουτσοπέταλος** προτείνει ὅπως ταχθῇ προθεσμία 15ήμερος, ἐντὸς τῆς ὁποίας νὰ εἶνε ὑποχρεωμένον τὸ Συμβούλιον τῶν Ἐφετῶν νὰ ἀποφανθῇ.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) δέχεται τὴν τροπολογίαν ταύτην, αὐξανομένης τῆς προθεσμίας εἰς 20ήμερον.

Ὁ κ. **Α. Κούτρας** φρονεῖ ὅτι τὸ ἄρθρον 8 περὶ παρουσίας ἑπτὰ ἐφετῶν πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ἀδικημάτων τούτων εἶνε δυσεφάρμοστον, εἴς τινα Ἐφετεῖα καὶ δέον νὰ περιορισθῶσιν οἱ ἐφέται εἰς 5. Φρονεῖ δ' ἐπὶ πλέον παράλογον τὴν ἀναβίωσιν τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 441—444 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, τιμωρούντων ὡς κακούργημα καὶ τὴν ἐξ ἀμελείας μὴ ἐκπλήρωσιν συμβάσεων μετὰ τοῦ Δημοσίου. Ἐπίσης καὶ τὴν ἀστικὴν εὐθύνην τῆς συζύγου καὶ τῶν συγγενῶν τοῦ κατηγορουμένου διὰ τὰ ἐγκλήματα τούτου, θεωρῶν ὡς πρὸς τὴν σύζυγον ὡς ἐπαρκῆ ἀσφάλειαν τὸ Μουκιάνειον τεκμήριον.

Ὁ κ. **Σπ. Ξύδης** λέγει ὅτι εἰς τὸ ἄρθρον 11 δὲν προβλέπεται κατὰ τίνος θὰ ἀπευθύνωνται διεκδικητικαὶ ἀγωγαὶ καὶ ἀνακοπαὶ τρίτων κατὰ τὴν κατάσχεσιν.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης). Θὰ ἀπευθύνωνται κατὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἀδικηθέντων δημοσίων καὶ νομικῶν προσώπων.

Σπ. Ξύδης. Οὐχὶ ὀρθῶς δὲ δὲν προστατεύεται ἡ διατε-

τιμημένη προίξ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ψηφισθέντα νόμον περὶ διατετιμημένων προικῶν, καὶ μάλιστα εἰς τὴν περίπτωσιν διαστάσεως τῆς συζύγου καὶ ἐκκρεμότητος ἀγωγῆς περὶ διαζυγίου. Ἐπίσης φρονεῖ ὅτι δέον νὰ καθιερωθῇ ἡ δημοσίευσις τοῦ ἐντάλματος καὶ ἀπὸ ταύτης νὰ ἄρχωνται αἱ ἀστικαὶ συνέπειαι. Ἀκόμη ἀδικαιολόγητος εἶνε ἡ διάταξις τῆς παραγράφου 5, διὰ τῆς ὁποίας κυριολεκτικῶς δεσμεύεται ἡ μετὰ τὴν διάπραξιν τῆς πράξεως κτηθεῖσα περιουσία παρ' ἀνιόντων, κατιόντων καὶ ἀδελφῶν τοῦ κατηγορουμένου, ἐπιτρεπομένης μόνον τῆς ἀποδείξεως παρ' αὐτῶν πόθεν ἐκτήσαντο ταύτην. Καταλήγων προτείνει νὰ τροποποιηθῇ ἡ παράγραφος 1 καὶ νὰ διαγραφῇ ἡ παράγραφος 5.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Υπ. Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι τὸ σύστημα τῆς ἐκδικάσεως τῶν τοιαύτης φύσεως ὑποθέσεων ὑπὸ τῶν Ἐφετῶν ἐκρίθη ὡς καταλληλότερον. Δὲν φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχῃ διάκρισίς τις μεταξὺ τοῦ δημοσίου Ταμείου καὶ τῶν ἄλλων προσώπων Δημοσίου δικαίου, ὡς ἐζήτησεν ὁ κ. Καλέλλης. Ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον 11 τοῦ νομοσχεδίου λέγει ὅτι διὰ τῶν ποινικῶν μόνον διατάξεων δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιτύχωμεν τίποτε, ὡς δὲν ἐπετύχομεν τίποτε μέχρι σήμερον. Διὸ τοῦτο πλήττομεν τὴν περιουσίαν τοῦ κατηγορουμένου καὶ κατὰ δεύτερον λόγον τὴν περιουσίαν τῆς συζύγου, ἡ ὁποία κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν θεωρεῖται κατὰ τεκμήριον ἀνήκουσα εἰς τὸν ἄνδρα. Ἐπίσης πλήττονται οἱ ἀνιόντες, κατιόντες καὶ ἀδελφοὶ τοῦ κατηγορουμένου. Μὲ τὰς ποινικὰς διατάξεις καὶ μόνας δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιτύχωμέν τι. Ἀναφέρει μετὰ τοῦτο τὰς ὑπ' αὐτοῦ γενομένας δεκτὰς τροπολογίας, καθ' ἃς ἡ περιουσία τοῦ κατηγορουμένου θεωρεῖται κατεσχημένη ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἐντάλματος συλλήψεως. Ἐπίσης ἑτέραν τροπολογίαν, καθ' ἣν εἰς τὴν κατάσχεσιν περιλαμβάνεται καὶ πᾶσα ἀπαίτησις τοῦ κατηγορουμένου ἢ τῆς συζύγου αὐτοῦ καθ' οἱουδήποτε φυσικοῦ ἢ νομικοῦ προσώπου, ἥτις καὶ ἐκχωρεῖται αὐτοδικαίως τῷ Δημοσίῳ ἢ τῷ νομικῷ προσώπῳ Δημοσίου δικαίου ἅμα τῇ ἐκδόσει τελεσιδίκου καταδικαστικῆς ἀποφάσεως.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** λέγει ὅτι πρέπει ἐν τῷ ἄρθρῳ 11 νὰ περιληφθῇ καὶ διάταξις ποινικῆς διώξεως τοῦ σωματάρχου εἰς τὸ Σῶμα τοῦ ὁποίου διαπράττεται ἡ κατάχρησις.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ἀναγινώσκει σχετικὴν διάταξιν ἐνυπάρχουσαν ἐν τῷ ψηφίσματι.

Ὁ κ. **Π. Ἀραβαντινὸς** συμμερίζεται τὴν ἀγανάκτησιν τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὰς γενομένας καταχρήσεις, αἰτίαι τῶν

ὁποίων ὑπῆρξεν ἡ ἐξαχρείωσις τῶν πολιτικῶν Κυβερνήσεων, αἵτινες, ἐπιδιώκουσαι πολιτικὰ ὠφελήματα, ἠνείχοντο καὶ ἐκάλυπτον τὰς καταχρήσεις ἐκείνας. Ὅταν τοῦτο κατανοηθῇ, θὰ ἴδητε ὅτι δὲν ἐχρειάζετο κἂν τοιοῦτο νομοθέτημα, ἀλλ' ἐχρειάζετο πυγμὴ κυβερνητική, ἡ ὁποία νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἠθικὴν καὶ τὸ κράτος τοῦ νόμου. Ὁ Γιόδων χαρακτηρίζει ὡς ἐποχὴν παρακμῆς ἐκείνην καθ' ἣν εἰσάγονται νόμοι αὐστηροί, ἐνῷ οἱ νόμοι παρακμάζουσι. Ἀλλ' ἂν ἐφθάσατε εἰς τὸ σημεῖον νὰ θέλητε νὰ κτυπήσητε τὴν ἀχρειότητα διὰ νόμων αὐστηρῶν, σκεφθῆτε μήπως ἡ ἀχρειότης αὐτὴ δὲν πολεμεῖται οὕτως, ἀλλὰ μόνον διὰ μιᾶς ἰσχυρᾶς κυβερνητικῆς πυγμῆς, διὰ μιᾶς καλῆς διοικήσεως. Δὲν φρονῶ ὅτι πρέπει οἱουδήποτε ἐγκλήματίαι νὰ ἐξαιρεθῶσι τῶν φυσικῶν αὐτῶν δικαστῶν, οὐδὲ ὅτι εἶνε ὀρθὸν νὰ καταργηθῇ ἡ φανερὰ ἀνάκρισις, διὰ τὴν ὁποίαν κακυχᾶται ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1909. Ἐπίσης δὲν φρονεῖ ὅτι εἶνε ἐπιτετραμμένη ἡ κατάργησις τῆς ἀρχῆς καθ' ἣν μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου ὁ κατηγορούμενος δὲν ἠμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ἔνοχος. Φρονεῖ ὅτι τὸ ψήφισμα ὑπερακοντίζει τοὺς σκοποὺς δι' οὓς τίθεται. Ἐὰν πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσωμεν μόνον τὴν Κοινὴν Γνώμην, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ τὸ πράξωμεν, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν θὰ εἴμεθα Συνέλευσις, νομοθετοῦσα ἐπὶ τῇ βάσει ὡρισμένου συστήματος, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σειρᾶς τῶν ἰσχυόντων νόμων· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν θὰ ὑπάρχῃ Κυβέρνησις δυναμένη νὰ ἐπαναφέρῃ διὰ τῆς καλῆς διοικήσεως εἰς τὴν ἠθικὴν ἀπὸ τῆς ὁποίας ὁ Βασιλισμὸς διὰ τῆς διαφθορᾶς τὴν ὁποίαν εἰσήγαγε πανταχοῦ παρέσυρε τὰς ὑπηρεσίας.

Ὁ κ. ***Ι. Μαρματάκης*** λέγει ὅτι εἶχε τὸ θάρρος νὰ δημοσιογραφήσῃ ἐναντίον τῶν καταχραστῶν αὐτῶν πρὶν ἢ γνωσθῶσιν αἱ καταχρήσεις, ὑπέβαλε δὲ καὶ σχετικὸν ψήφισμα ὅπως ἐπιβάλληται εἰς τοὺς καταχραστὰς ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου.

Φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ψηφισθῇ τὸ ψήφισμα· ἐὰν δὲ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναβληθῇ, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιβληθῶσιν αὐστηρόταται ποιναὶ εἰς τοὺς καταχραστάς.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περατωμένη, γίνεται δὲ δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ψήφισμα, ὡς ἐτροποποιήθη, ἔχον οὕτω :

«Περὶ ἀνακρίσεως καὶ ἐκδικάσεως ἀδικημάτων τινῶν ὑπὸ τῶν Ἐφετῶν».

ΤΜΗΜΑ Α'.

Περὶ ἁρμοδιότητος.

Ἄρθρον 1.

Παράγρ. 1. Αὐτουργοὶ καὶ συναίτιοι, κατὰ τὰ ὁριζόμενα

ἐν τοῖς ἄρθροις 56—80 τοῦ Ποινικοῦ νόμου, τῶν ἑξῆς ἀδικημάτων :

Α') Τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ Ποινικοῦ νόμου : α') Πλαστογραφίας κατὰ τὰ ἄρθρα 247—258. β') Νοθεύσεως δημοσίων σφραγίδων καὶ σημάντρων κατὰ τὰ ἄρθρα 261—264. γ') Κλοπῆς κατὰ τὰ ἄρθρα 371, 374—376, 378—384. δ') Ὑπεξαιρέσεως κατὰ τὰ ἄρθρα 385—387, 389—390, 393. ε') Ἀπάτης κατὰ τὰ ἄρθρα 396, 397, 399—402 α', ἐφόσον ταῦτα πάντα στρέφονται ὁπωσδήποτε κατὰ τοῦ Δημοσίου καὶ νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου ἐν γένει. ς') Ἰδιοποιήσεως κατὰ τὰ ἄρθρα 394—395. ζ') Συμμετοχῆς εἰς πράγματα μὴ συμβιβαζόμενα μὲ τὸ ἔργον τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας κατὰ τὰ ἄρθρα 464—466. η') Ἀποστασίας περὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, κατὰ τὰ ἄρθρα 482—486.

Β') Τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῆς Στρατιωτικῆς Ποινικῆς Νομοθεσίας : α') Κλοπῆς, ὑπεξαιρέσεως καὶ ληστείας κατὰ τὸ ἄρθρον 238, ἐφόσον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀδικήματος ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τῶν ἕξι χιλιάδων δραχμῶν· τὰ ἄνω ἀδικήματα ἐν γένει ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν Στρατοδικείων καὶ Ναυτοδικείων ὅταν ἀπευθύνωνται κατὰ στρατιωτικῶν ἢ πολιτῶν. β') Πλαστογραφίας κατὰ τὴν στρατιωτικὴν διαχείρισιν κατὰ τὰ ἄρθρα 246—249. γ') Τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 252—254 τῆς αὐτῆς Στρατιωτικῆς Ποινικῆς Νομοθεσίας, ἀνακόζονται ὑπὸ τοῦ Ἐφετείου κατὰ τὰς ἑξῆς διατάξεις, εἴτε στρατιωτικοὶ μόνον τυγχάνουσιν εἴτε πολῖται.

Παράγρ. 2. Εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἐφετείου ὑπάγονται καὶ πάντα τὰ συναφῆ πρὸς ταῦτα ἀδικήματα, ὡς καὶ ἡ ἀπόπειρα τῶν ὡς ἄνω ἀδικημάτων. Ἡ ἁρμοδιότης ἑκάστου Ἐφετείου κανονίζεται κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Ποινικῆς Δικονομίας.

ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ ἀνακρίσεως καὶ προδικασίας.

Ἄρθρον 2.

Παράγρ. 1. Ἡ ἁρμοδιότης τῶν παρὰ Πλημμελειοδίκαις ἀνακριτῶν καὶ ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων κανονίζεται κατὰ τὰ ἄρθρα 29—35 τῆς Ποινικῆς Δικονομίας, μὴ ἐφαρμοζομένων τῶν περὶ ἰδιαζούσης καὶ ἐξαιρετικῆς δικαιοδοσίας κανόνων τῆς Ποινικῆς Δικονομίας καὶ παντὸς ἄλλου νόμου.

Παράγρ. 2. Ἡ ἀνάκρισις μέχρι τῆς εἰς τὸ ἀκροατήριον διαδικασίας, ὡς καὶ ἡ προδικασία ἐν γένει γίνεται κατὰ τὰ

ἐν τῇ Ποινικῇ Δικονομίᾳ ὡρισμένα, καθ' ὅσον δὲν τροποποιοῦνται ταῦτα ὑπὸ τοῦ παρόντος ψηφίσματος.

Παράγρ. 3. Ἡ διὰ τῶν νόμων ΓΦΜΗ' καὶ ΓΦΟΣ' τοῦ 1910 γενομένη μεταρρύθμισις τοῦ ἄρθρου 165 Ποινικῆς Δικονομίας δὲν ἰσχύει κατὰ τὴν προκειμένην διαδικασίαν.

Παράγρ. 4. Εἰς τὸν κατηγορούμενον προσαρχόμενον ἢ προσαγόμενον ἐνώπιον τοῦ ἀνακριτοῦ ἀνακοινοῦται παρὰ τούτου κατὰ πᾶσαν ἀπαγγελίαν κατηγορίας αἱ κατ' αὐτοῦ ἐνδείξεις καὶ ὑπὸ ἐγγραφα ὁ ἀνακριτὴς κρίνει ἀνακοινωτέα, παρουσίᾳ καὶ τοῦ συνηγόρου του. Ὁ κατηγορούμενος μετὰ τὰς ὡς ἄνω ἀνακοινώσεις δύναται νὰ ζητήσῃ προθεσμίαν τὸ πολὺ 48 ὡρῶν, μετὰ τὴν πάροδον τῆς ὁποίας ὑποχρεοῦται εἰς ἀπολογίαν.

Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἐπιτρέπεται ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐπικοινωνίας τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸν συνήγορον αὐτοῦ.

Παράγρ. 5. Εἰς τὸν κατηγορούμενον δὲν ἐπιτρέπεται προσφυγὴ ἢ διαφωνία κατὰ τῶν πράξεων τοῦ Εἰσαγγελέως ἢ τοῦ ἀνακριτοῦ ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῶν Πλημμελειοδικῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 260 Ποινικῆς Δικονομίας, ὅπερ διατηρεῖται ἐν ἰσχύϊ κατὰ τὰς λοιπὰς ἐν αὐτῷ ἀναφερομένας περιπτώσεις.

Παράγρ. 6. Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἐπιτρέπεται ἀνακοπὴ εἰς τὸν κατηγορούμενον κατὰ τοῦ ἐντάλματος φυλακίσεως, οὐδὲ ταύτη κατὰ τῶν ἐκδιδομένων ἐν γένει βουλευμάτων τοῦ Συμβουλίου τῶν Πλημμελειοδικῶν, καθ' ὧν ἐπίσης ἀπαγορεύεται τὸ ἔνδικον μέσον τῆς ἀναιρέσεως.

Παράγρ. 7. Ἀπόλυσις ἐπὶ ἐγγυήσει ἀπαγορεύεται ἀπολύτως ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 ἀναφερομένων ἀδικημάτων.

Παράγρ. 8. Τῇ ἐγκρίσει τοῦ παρ' Ἐφέταις Εἰσαγγελέως ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἀνακριτὴν νὰ μεταβαίνῃ καὶ εἰς ἑτέραν δικαστικὴν περιφέρειαν πρὸς ἐνέργειαν ἀνακρίσεων ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 ἀδικημάτων.

Ἄρθρον 3.

Παράγρ. 1. Τῇ προτάσει τοῦ εἰσαγγελέως καὶ ἀνακριτοῦ δύναται νὰ ἀποφασισθῇ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῶν Πλημμελειοδικῶν παραπομπὴ εἰς τὸ ἀκροατήριον τῶν Ἐφετῶν ὡς πρὸς τινας μόνον τῶν συγκατηγορουμένων ἢ καὶ ὡς πρὸς τινας μόνον τῶν καταδιωκομένων πράξεων.

Τὸ τοιοῦτον διατάσσεται ἐφόσον ὁ χωρισμὸς δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ βλάβης τῆς ἀνακρίσεως. Διαταχθέντος τοῦ χωρισμοῦ, ὁ ἀνακριτὴς κρατεῖ ἀντίγραφα ἐν τῇ διατηρουμένῃ παρ' αὐτῷ δικογραφίᾳ καὶ συνεχίζει κατὰ τὰ λοιπὰ τὴν δικογραφίαν.

Ἄρθρον 4.

Διαρκούσης τῆς ἀνακρίσεως ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ ΒΙΕ' νόμου τῆς 11 Ἰουλίου 1892.

Ἄρθρον 5.

Παράγρ. 1. Περαιωθείσης ὁλοσχερῶς τῆς ἀνακρίσεως, ὁ ἀνακριτὴς παραπέμπει τὴν δικογραφίαν εἰς τὸν εἰσαγγελέα, ὅστις ὑποβάλλει, κατὰ τὰ ἐν τῇ Ποινικῇ Δικονομίᾳ ὡρισμένα, τὴν σχετικὴν πρότασιν αὐτοῦ εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν Πλημμελειοδικῶν ἀποφαινόμενον κατὰ τὰ ἄρθρα 251 καὶ ἑπόμενα τῆς Ποινικῆς Δικονομίας.

Παράγρ. 2. Μετὰ τὴν παραπομπὴν ὑπὸ τοῦ ἀνακριτοῦ τῆς δικογραφίας εἰς τὸν εἰσαγγελέα πρὸς ὑποβολὴν εἰς τὸ Συμβούλιον, ἵνα τοῦτο ἀποφανθῇ εἴτε περὶ τῆς μερικῆς παραπομπῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 3, εἴτε ἐπὶ τῆς ὅλης ὑποθέσεως, μετὰ τὴν ὁλοσχερῆ περαίωσιν τῆς ἀνακρίσεως, δικαιοῦται ὁ κατηγορούμενος νὰ λάβῃ γνῶσιν τῆς σχετικῆς δικογραφίας καὶ νὰ λάβῃ ἀντίγραφα, ἰδίαις αὐτοῦ δαπάναις.

Παράγρ. 3. Ὁ κατηγορούμενος δικαιοῦται νὰ ἀπευθύνῃ ὑπομνήματα εἰς τὸ Συμβούλιον, ὅπερ δύναται νὰ πράττῃ καὶ κατὰ τὸν νόμον 2236 τῆς 21 Ἰουνίου 1920.

Ἄρθρον 6.

Παράγρ. 1. Ἀποφαινομένου τοῦ Συμβουλίου, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀφορμὴ πρὸς κατηγορίαν ὡς πρός τινα κατηγορουμένων, τὸ βούλευμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Πλημμελειοδικῶν μετὰ τῆς σχετικῆς δικογραφίας διαβιβάζεται ὑπὸ τοῦ παρ' Ἐφέταις Εἰσαγγελέως μετὰ προτάσεως αὐτοῦ πρὸς ἐπικύρωσιν ἢ μεταρρύθμισιν τοῦ βουλεύματος εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν Ἐφετῶν, ὅπερ πράττει κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 251 καὶ ἑπόμενα τῆς Ποινικῆς Δικονομίας ὡρισμένα.

Μέχρις ἐκδόσεως τοῦ βουλεύματος τῶν Ἐφετῶν ἀναστέλλεται ἡ ἀπόλυσις τοῦ κατηγορουμένου. Τὸ Συμβούλιον τῶν Ἐφετῶν ὀφείλει ν' ἀποφανθῇ ἐντὸς εἴκοσιν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ βουλεύματος τῶν Πλημμελειοδικῶν.

Παράγρ. 2. Ἐν πάσῃ περιπτώσει κατὰ τῶν ἐκδιδομένων βουλευμάτων τοῦ Συμβουλίου τῶν Πλημμελειοδικῶν ἐπιτρέπεται ἡ ἀνακοπὴ ἐκ μέρους τοῦ εἰσαγγελέως κατὰ τὰς ὡρισμένας διατυπώσεις καὶ προθεσμίας.

Παράγρ. 3. Κατὰ τῶν βουλευμάτων τῶν Ἐφετῶν κατὰ τὰς ἄνω περιπτώσεις ἐπιτρέπεται ἀναίρεσις μόνον εἰς τὸν παρ'

Ἐφέταις εἰσαγγελέα, κατὰ τὰ ἐν τῇ Ποινικῇ Δικονομίᾳ ὡρισμένα.

Ἄρθρον 7.

Παραπεμφθείσης, κατὰ τὰ ἄνω, ὑποθέσεώς τινος εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστηρίου τῶν Ἐφετῶν πράττονται τὰ ἐν ταῖς ἄρθροις 264—272, 274—277, 413—414 Ποινικῆς Δικονομίας ὡρισμένα. Ὁ παρ' Ἐφέταις εἰσαγγελεὺς προσδιορίζει τὴν δικάσιμον καὶ ἀναγγέλλει αὐτὴν ἐγγράφως εἰς τὸν πρόεδρον τῶν Ἐφετῶν 8 τοὐλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς συνεδριάσεως.

ΤΜΗΜΑ Γ'

Περὶ τῆς ἐπ' ἀκροατηρίου διαδικασίας.

Ἄρθρον 8.

Παράγρ. 1. Ἵνα ἔχῃ κῦρος ἡ ἀπόφασις, ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία ἑπτὰ ἐφετῶν, περιλαμβανομένου καὶ τοῦ προέδρου. Ἵνα δὲ ἔχῃ κῦρος ἡ συζήτησις, εἶναι ἐκτὸς τούτου ἀναγκαία ἡ παρουσία τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ γραμματέως.

Παράγρ. 2. Ὁ ἐκπληρώσας ἐν τῇ δικαζομένῃ ὑποθέσει ἀνακριτικὰ ἢ εἰσαγγελικὰ καθήκοντα δὲν δύναται ν' ἀποτελέσῃ μέλος τοῦ δικαστηρίου ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας.

Παράγρ. 3. Ὁ παρ' Ἐφέταις εἰσαγγελεύς, πλὴν τῶν ἑαυτοῦ κατὰ νόμον ὑποκαταστάτων, δύναται νὰ ὑποκαταστήσῃ ἑαυτῷ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ καὶ τὸν παρὰ Πλημμελειοδίκαις εἰσαγγελέα.

Παράγρ. 4. Ἐν ἀδυναμίᾳ πρὸς συγκρότησιν τοῦ Ἐφετείου ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἀριθμοῦ ἐφετῶν ἐπιτρέπεται ἡ ἀναπλήρωσις δύο μόνον μελῶν αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ Ἐφετείου ὑπηρετούντων προέδρου ἢ ἀντιπροέδρου Πρωτοδικῶν ἢ καὶ πρωτοδικῶν. Ἐὰν καὶ κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην εἶναι ἀδύνατος ἡ συγκρότησις τοῦ δικαστηρίου, λαμβάνει χώραν κανονισμὸς ἁρμοδιότητος κατὰ τὰ ἄρθρα 60 καὶ ἑπόμενα Ποιν. Δικονομίας.

Ἄρθρον 9.

Παράγρ. 1. Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ διαδικασία γίνεται κατὰ τὰ ἄρθρα τῆς Ποινικῆς Δικονομίας 364 μέχρι 372, 374 μέχρι 380, 383 μέχρι 400, 402 μέχρι 404 (τῶν ἐν ἄρθροις τούτοις ἀναφερομένων ἔργων τοῦ εἰσαγγελέως Πλημμελειοδικῶν ἀσκουμένων παρὰ τοῦ παρ' Ἐφέταις κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὡρισμένα), 423 μέχρι 424, 455 μέχρι 456.

Παράγρ. 2. Οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διατρίβοντες μάρτυρες δὲν

κλητεύονται, ἀλλ' ἡ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ληφθεῖσα ἐνόρκως μαρτυρία των ἀναγινώσκεται.

Παράγρ. 3. Διαρκούσης τῆς συνεδριάσεως δύναται νὰ διαταχθῇ βαία προσαγωγὴ μὴ ἐμφανισθέντων μαρτύρων ἢ μαρτύρων μὴ γνωστοποιηθέντων, ὧν τὴν μαρτυρίαν θεωρεῖ τὸ δικαστήριον ἀναγκαίαν.

Παράγρ. 4. Ἀναβαλλομένης δι' οἱονδήποτε λόγον τῆς δίκης, δὲν ἐπιτρέπεται προσωρινὴ ἐπὶ ἐγγυήσει ἀπόλυσις.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Περὶ φυγοδίκων καὶ ἀπόντων.

Ἄρθρον 10.

Παραγρ. 1. Ἐπὶ φυγοδίκων καὶ ἀπόντων ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 460 μέχρι 462 Ποινικῆς Δικονομίας, ὡς καὶ πᾶσα διάταξις σχετικὴ πρὸς τὰ ἄρθρα ταῦτα, πρὸς δὲ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ νόμου 1228 τῆς 31 Μαρτίου 1918 ἀνεξαρτήτως τοῦ χαρακτῆρος τῆς πράξεως.

Παράγρ. 2. Ἐπίσης ἐπὶ φυγοδίκων ἐφαρμόζονται ἀναλόγως αἱ διατάξεις τοῦ νόμου ΓΨΜΔ' τῆς 2 Δεκεμβρίου 1911 «περὶ συγοδικίας».

ΤΜΗΜΑ Ε'.

Περὶ πολιτικῶν ἀπαιτήσεων.

Ἄρθρον 11.

Παράγρ. 1. Διαρκούσης τῆς ἀνακρίσεως δικαιοῦται καὶ ὁ ἀνακριτὴς νὰ λαμβάνῃ πᾶν συντηρητικὸν μέτρον κατὰ πάσης περιουσίας τῶν κατηγορουμένων πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν πολιτικῶν ἀπαιτήσεων τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν λοιπῶν ζημιωθέντων νομικῶν προσώπων. Πρὸς τοῦτο ἐντέλλεται τὴν ἐνέργειαν συντηρητικῶν κατασχέσεων ἐπὶ ἀκινήτων, αἵτινες ἐκτελοῦνται κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, προσέτι κινητῶν, ἅτινα δύνανται νὰ ἀφαιρεθῶσιν ἐκ τῆς κατοχῆς τῶν κατηγορουμένων, πρὸς δὲ κατασχέσεις εἰς χεῖρας τρίτων δι' ἁπλοῦ κατασχετηρίου αὐτοῦ, κοινοποιουμένου κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, λαμβάνων ἐπίσης πᾶν ἄλλο συντηρητικὸν μέτρον. Εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις ταύτας δὲν ἀπαιτεῖται ἄδεια τοῦ προέδρου, κἂν ἔτι ἡ κατάσχεσις γίνεται παρ' ἀνωνύμῳ Ἑταιρείᾳ. Οἱ τρίτοι ὑποχρεοῦνται εἰς ἀπόδοσιν ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ κατασχετη-

ρίου εἰς αὐτούς. Ἡ δήλωσις γίνεται μόνον διὰ δικογράφου κοινοποιουμένου πρὸς τὸν ἐπιβαλόντα τὴν κατάσχεσιν ἀναρτητήν.

Ἀνακοπὴ κατὰ τῆς δηλώσεως ἐγκαινειται ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως ἢ καὶ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν λοιπῶν νομικῶν προσώπων ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου κατὰ τὴν Πολιτικὴν Δικονομίαν δικαστηρίου ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἄνω κοινοποιήσεως. Ὡς πρὸς τὴν συζήτησιν τῆς ἀνακοπῆς ἐν γένει ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας.

Παράγρ. 2. Ἡ ἀγωγὴ περὶ κύρους τῶν ἄνω ληφθέντων συντηρητικῶν μέτρων ἀτευθύνεται ἐνώπιον τοῦ κατὰ τὸ παρὸν ψήφισμα ἁρμοδίου δικαστηρίου εἴτε ὑπὸ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων τοῦ Δημοσίου καὶ λοιπῶν ὡς ἄνω προσώπων εἴτε ὑπὸ τῶν εἰσαγγελέων.

Παράγρ. 3. Ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ ὡς καὶ πᾶσα πολιτικὴ ἀγωγὴ κοινοποιεῖται 8 πλήρεις ἡμέρας πρὸ τῆς δικασίμου τῆς ποινικῆς δίκης.

Παράγρ. 4. Πᾶσα κινητὴ καὶ ἀκίνητος περιουσία τοῦ κατηγορουμένου ἐπί τινι τῶν ἐν τῷ παρόντι ἀδικημάτων, ὡς καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ, πλὴν τῆς ἀδιαιρέτου προικός, θεωρεῖται δυνάμει τοῦ νόμου κατεσχημένη ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἐντάλματος συλλήψεως ἢ τοιούτου μὴ ἐκδοθέντος, ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ ἐντάλματος προφυλακίσεως, καὶ καθίσταται ὑπέγγυος διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἐκ τοῦ παρόντος πολιτικῶν ἀπαιτήσεων. Ἐπίσης πᾶσα οἱαδήποτε διάθεσις τῆς τοιαύτης περιουσίας, γενομένη ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου ἢ τῆς συζύγου αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἄνω χρονολογιῶν ἢ καὶ πρὸ ἑνὸς μηνὸς πρὸ αὐτῶν, κηρύσσεται αὐτοδικαίως ἄκυρος. Εἰς τὴν ὡς ἄνω κατάσχεσιν νοεῖται περιλαμβανομένη καὶ πᾶσα ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας ἀπαίτησις τοῦ κατηγορουμένου ἢ τῆς συζύγου αὐτοῦ καθ' οἱουδήποτε φυσικοῦ ἢ νομικοῦ προσώπου, ἥτις καὶ ἐκχωρεῖται αὐτοδικαίως τῷ Δημοσίῳ ἢ τῷ νομικῷ προσώπῳ δημοσίου δικαίου ἅμα τῇ ἐκδόσει τελεσιδίκου καταδικαστικῆς ἀποφάσεως. Ἐπίσης δυνάμει τῆς ἄνω ἐκ τοῦ νόμου κατασχέσεως ἀπαγορεύεται εἰς πᾶσαν παντὸς εἴδους Ἑταιρείαν ἡ ἀπόδοσις πρὸς τὸν κατηγορούμενον ἢ τὴν σύζυγον αὐτοῦ παντὸς περιουσιακοῦ στοιχείου ὑφ' οἱονδήποτε νομικὸν τύπον εὑρισκομένου παρ' αὐτῇ, ἔστω καὶ πρὸς φύλαξιν ἐν ἀτομικῷ κιβωτιδίῳ. Ἡ ἄνω δημοσίευσις τοῦ ἐντάλματος συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως γίνεται τοῖς ἐν μιᾷ ἑφημερίδι ἐκδιδομένῃ ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ ἀνακριτοῦ καὶ ἐν δυσὶν ἑφημερίσι τῆς πρωτευούσης.

Παράγρ. 5. Πᾶσα περιουσία ἀνιόντων, κατιόντων καὶ ἀδελφῶν τοῦ κατηγορουμένου, κτηθεῖσα μετὰ τὴν διάπραξιν τῶν ἐν τῷ παρόντι ἀδικημάτων, θεωρεῖται ἀνήκουσα εἰς τὸν κατηγορούμενον καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν πολιτικῶν ἀπαιτήσεων, ἐφαρμοζομένων καὶ ἐπὶ ταύτης τῶν συντηρητικῶν μέτρων κατὰ τὰ ἀνωτέρω. Οἱ ὡς ἄνω συγγενεῖς τοῦ κατηγορουμένου, ὡς καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ δύνανται δι' ἀγωγῆς ἢ ἀνακοπῆς, ἀσκουμένης, κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας ἢ καὶ παρεμβάσεως κατὰ τὴν κυρίαν δίκην ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ἡ περιουσία αὕτη ἐκτήθη ἐξ ἰδίων αὐτῶν ἀποκλειστικῶς πόρων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἐν λόγῳ περιουσία δὲν ὑπόκειται εἰς τὰς κατὰ τὸ παρὸν πολιτικὰς ἀπαιτήσεις.

Παράγρ. 6. Αἱ κατὰ τὸ παρὸν πολιτικαὶ ἀπαιτήσεις δύνανται νὰ προβληθῶσι καὶ τὸ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ ἀκροατηρίου ὑπό τε τοῦ Εἰσαγγελέως καὶ ἀντιπροσώπων τοῦ Δημοσίου καὶ λοιπῶν νομικῶν προσώπων.

Παράγρ. 7. Ἀπαλλασσομένου τοῦ κατηγορουμένου εἴτε δι' ἀμετακλήτου βουλεύματος, εἴτε διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως τῆς ἀποδοθείσης αὐτῷ κατηγορίας πᾶσαι αἱ ἄνω κατασχέσεις θεωροῦνται αὐθέπτως ἐπιβληθεῖσαι καὶ πᾶσα γενομένη ἀπαλλοτρίωσις λογίζεται ἔγκυρος ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτῆς.

ΤΜΗΜΑ Ϛ'.

Ἀναίρεσις καὶ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων.

Ἄρθρον 12.

Παράγρ. 1. Λόγοι ἰσχυροὶ πρὸς ἀναίρεσιν κατὰ τῆς κατακλητικῆς ἀποφάσεως εἶναι δεκτοὶ μόνον α') ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 1 ἀναρμοδιότης, β') οἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ 458 ἐδάφια 2, 3, 5, 6, 7, 8, 14—19 Ποινικῆς Δικονομίας.

Παράγρ. 2. Ἀναιρουμένης τῆς ἀποφάσεως, γίνεται παραπομπὴ εἰς ἕτερον Ἐφετεῖον. Ἐὰν λάθῃ χώραν ἀναίρεσις ἕνεκεν ἀναρμοδιότητος κατὰ τὸ ἄρθρον 1, γίνεται παραπομπὴ εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, διατηρουμένου τοῦ κύρους τῶν μέχρι τῆς παραπομπῆς ἀνακριτικῶν πράξεων.

Ἄρθρον 13.

Παράγρ. 1. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως τοῦ Δικαστηρίου τῶν Ἐφετῶν ἐνεργεῖται τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ παρ' Ἐφέταις Εἰσαγγελέως ἀνεξαρτήτως τῆς ἰδιότητος τοῦ καταδικασθέντος.

Παράγρ. 2. Αἱ διατάξεις τῶν νόμων ΓΩΙ' τῆς 30ῆς Ἰουνίου 1911 «περὶ μετατροπῆς τῶν ποινῶν», ΓΩΙΗ' τῆς 6 Ἰουλίου 1911 «περὶ ἀνασταλῆς τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς» καὶ 811 τῆς 31 Αὐγούστου 1917 «περὶ προσωρινῆς ἀπολύσεως τῶν καταδίκων ἐκ τῶν φυλακῶν» δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν ἐν τῷ παρόντι ἀδικημάτων.

ΤΜΗΜΑ Ζ'.

Γενικοὶ ὁρισμοί.

Ἄρθρον 14.

Παράγρ. 1. Αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων, ἐφ' ὅσον ταῦτα περιλαμβάνονται ἐν τῷ ἄρθρῳ 1.

Παράγρ. 2. Αἱ διατάξεις τῆς Ποινικῆς Δικονομίας ἐφαρμόζονται ἐν γένει ἐν τῇ προκειμένῃ διαδικασίᾳ, ἐφ' ὅσον δὲν τροποποιοῦνται διὰ τοῦ παρόντος.

Παράγρ. 3. Ὅπου αἱ διατάξεις τῆς Ποινικῆς Δικονομίας ὁμιλοῦσι περὶ Δικαστηρίου Κακουργιοδικῶν ἢ Πλημμελειοδικῶν, ἐνταῦθα νοεῖται τὸ ἐν τῷ ἄρθρῳ 8 Ἐφετεῖον.

Ἄρθρον 15.

Παράγρ. 1. Ἂν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ παρόντι ὑποθέσεων τὸ ἀπαιτῇ, ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης δύναται νὰ διορίζῃ εἰδικοὺς ἀνακριτὰς ἐκ τῶν οἰκείων Πρωτοδικῶν μετὰ γνωμοδότησιν περὶ τῆς ἀνάγκης, ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν.

Παράγρ. 2. Τοιοῦτοι ἀνακριταὶ διορίζονται οἱ ὑποδεικνυόμενοι ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐφετῶν καὶ δὲν δύνανται νὰ ἀπαλλαγῶσι τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἢ νὰ μετατεθῶσιν ἄνευ γνωμοδοτήσεως αὐτοῦ.

Ἄρθρον 16.

Παράγρ. 1. Ἡ ποινικὴ δίωξις Γενικῶν γραμματέων, διευθυντῶν ἢ τμηματαρχῶν Ὑπουργείων γίνεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος, ἀνεξαρτήτως τῆς διώξεως τοῦ τυχὸν συνυπευθύνου Ὑπουργοῦ.

Παράγρ. 2. Προϊστάμενοι ὑπηρεσιῶν ἢ Ἐπιθεωρηταί, γενόμενοι ἔνοχοι ἀμελείας περὶ τὸν ἔλεγχον τῶν ὑφισταμένων αὐτῶν ἢ τῶν εἰς ἐπιθεώρησιν αὐτῶν ὑποκειμένων τιμωροῦνται, ἐν περιπτώσει τελέσεώς τινος τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 ἀδικημάτων, ἂν δὲν συντρέχῃ βαρύτερα τοῦ νόμου παράβασις, διὰ

φυλακίσεως συνεπαγομένης τὰς ἐν ἄρθρῳ 24 Ποινικοῦ Νόμου στερήσεις. Ἡ πρᾶξις δικάζεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 17.

Παράγρ. 1. Πρὸς ἀπονομὴν χάριτος ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 ἀδικημάτων, ἐὰν δὲν ἐγνωμοδότησεν ὑπὲρ ταύτης τὸ δικάσαν Ἐφετεῖον, ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως γνωμοδότησις τοῦ Συμβουλίου τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν καὶ τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης Συμβουλίου Χαρίτων.

Παράγρ. 2. Ἄνευ τῆς συμφώνου γνώμης τῶν δύο ἀνωτέρω Συμβουλίων δὲν δύναται νὰ δοθῇ χάρις.

ΤΜΗΜΑ Η'

Μεταβατικαὶ διατάξεις.

Ἄρθρον 18.

Παράγρ. 1. Τὸ ἀπὸ 18 Σεπτεμβρίου 1924 σχετικὸν Νομοθετικὸν Διάταγμα καταργεῖται.

Παράγρ. 2. Εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ὑπάγονται πᾶσαι αἱ μὴ ὁριστικῶς ἐκδικασθεῖσαι κατηγορίαι ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 ἀδικημάτων.

Παράγρ. 3. Ἂν περὶ τῶν τοιούτων κατηγοριῶν ἐξεδόθησαν παραπεμπτικὰ βουλεύματα ἢ διαταγαὶ παραπομπῆς κατὰ τὴν Στρατιωτικὴν Ποινικὴν Νομοθεσίαν, ταῦτα διατηροῦσι τὸ κῦρος αὐτῶν, ἀλλ' ἡ περαιτέρω διαδικασία γίνεται κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 7 καὶ ἑπόμενα τοῦ παρόντος.

Παράγρ. 4. Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ παρόντος ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν ἐνώπιον παντὸς ποινικοῦ δικαστηρίου διωκομένων ἢ μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ὑπ' αὐτοῦ καταδικασθέντων.

Ἄρθρον 19.

Πᾶσαι αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος ψηφίσματος δύνανται νὰ καταργῶνται ἢ νὰ τροποποιῶνται διὰ νόμων.

Παράγρ. 2. Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως δημοσιεύσεως αὐτοῦ.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου.

Περὶ ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου 3119, ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον μόνον.

Ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ 3119 νόμου «περὶ ἀρμοδιώσεως τῶν στρατιωτικῶν συντάξεων» εἶναι ὅτι εἰς τὰς

διατάξεις αὐτοῦ ὑπάγονται καὶ οἱ φονευθέντες ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ὑπηρεσίας των ἐξ ἀτυχήματος πολεμικοῦ ὅπλου ἢ ὀργάνου.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἐδαφ. 2 τοῦ ἄρθρου 458 τῆς Ποιν. Δικονομίας», ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον μόνον.

Ἐν τέλει τοῦ ἐδαφ. 2 τοῦ ἄρθρου 458 τῆς Ποιν. Δικονομίας προστίθεται τὰ ἑξῆς· «ἐκτὸς ἂν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἀντέτεινε πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς διαδικασίας εἰς τὴν πρόσοδον αὐτῆς».

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ νόμου ΓΨϟΖ' περὶ προσωρινῶν μέτρων ἐν ταῖς περὶ διακατοχῆς διαφοραῖς».

(Ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης)

ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον μόνον.

Τὸ ἄρθρον 8 τοῦ νόμου ΓΨϟΖ' τοῦ 1911 «περὶ προσωρινῶν μέτρων ἐν ταῖς περὶ διακατοχῆς διαφοραῖς» ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ ἑξῆς·

«Ἄρθρον 8.—1. Ἡ ἀπόφασις τοῦ εἰρηνοδίκου ἐκτελεῖται παραχρῆμα. Εἶνε μόνον προσωρινὴ καὶ δὲν βλάπτει τὴν κυρίαν δίκην περὶ διακατοχῆς, ἥτις εἰσάγεται ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου.

2. Ἡ ἀπόφασις τοῦ εἰρηνοδίκου, προσωρινῶς ἐκτελεστὴ οὖσα, ὑπόκειται εἰς μόνον τὸ ἔνδικον μέσον τῆς ἐφέσεως.

3. Ἡ ἔφεσις, ἀσκουμένη κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου 194 τῆς 13 Μαΐου 1914 ἐπιτρέπεται ἐντὸς προθεσμίας πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως τοῦ εἰρηνοδίκου παρεκτεινομένης λόγῳ ἀποστάσεως κατὰ τὰ ἄρθρα 195 καὶ 196 τῆς Πολ. Δικ. ἀπευθύνεται δὲ εἰς τὸ δικαστήριον τῶν Πρωτοδικῶν, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ὑπάγεται ὁ ἐκδοὺς τὴν ἀπόφασιν εἰρηνοδίκης.

4. Ὁ ἁρμόδιος πρόεδρος τῶν Πρωτοδικῶν ὁρίζει διὰ πράξεώς του, κάτωθι ἀντιγράφου τῆς κατατεθείσης ἐφέσεως, τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν τῆς συζητήσεως τῆς ἐφέσεως, ὡς καὶ τὸν τύπον, ὅστις δύναται νὰ ὁρισθῇ καὶ τὸ ἐπίδικον. Ἀντίγραφον τῆς πράξεως ταύτης κοινοποιεῖται τῷ ἀντιδίκῳ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος. Ἡ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τασσομένη πρὸς ἐμφάνισιν

προθεσμία δὲν δύναται νὰ εἶνε μεγαλειτέρα τῶν δέκα ἡμερῶν, Ἡ συζήτησις δέον νὰ γίνηται ἐντὸς τῆς δεκαημέρου προθεσμίας ἢ τὸ βραδύτερον τὴν δωδεκάτην ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως ἡμέραν, ἔστω καὶ ἐν ἐκτάκτῳ συνεδριάσει. Ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου ἐκδίδεται ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς συζητήσεως.

5. Μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς δίκης περὶ διακατοχῆς ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου, δύναται τοῦτο, ἐφ' αἰτήσει τοῦ ἐνδιαφερομένου διαδίκου νὰ διατάξῃ κατὰ πᾶσαν στάσιν αὐτῆς καὶ κατ' οἰκείαν ἐλευθέραν κρίσιν τὴν προσωρινὴν ρύθμισιν τῶν πραγμάτων κατὰ τρόπον διάφορον ἢ ὡς ἐρρύθμισεν αὐτὰ ὁ εἰρηνοδίκης ἢ τὸ κατ' ἔφεσιν δικάσαν Πρωτοδικεῖον. Ἡ τοιαύτη διάταξις τοῦ Πρωτοδικείου, οὖσα παραχρῆμα ἐκτελεστή, δὲν ὑπόκειται εἰς ἔνδικον μέσον, δύναται ὅμως νὰ μεταβληθῇ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως καὶ ἀποβάλλει κατὰ τὸ ἄρθρον 627 τῆς Πολ. Δικονομίας πᾶσαν ἰσχὺν διὰ τῆς ἐκδόσεως τελεσιδίκου ὁριστικῆς ἀποφάσεως κατὰ τοῦ προκαλέσαντος τὴν προσωρινὴν διάταξιν.

6. Εἰς τὰς δίκας περὶ προσωρινῶν μέτρων δὲν ἐπιτρέπεται ἐρημοδικία.

7. Καταργεῖται τὸ Ν. Δ. τῆς 8/24 Δεκεμβρίου 1923 «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου ΓΨϟΖ' περὶ προσωρινῶν μέτρων ἐν ταῖς περὶ διακατοχῆς διαφοραῖς».

8. Καταργεῖται τὸ ἀπὸ 4 Αὐγούστου 1923 Ν. Δ. «περὶ προστασίας τῆς νομῆς ἐπὶ τῶν δημοσίων καὶ ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων καὶ νομημάτων», ὡς καὶ τὸ ἀπὸ 13 Ὀκτωβρίου 1923 Ν. Δ. «περὶ ἐπεκτάσεως τῆς ἰσχύος τοῦ ὡς ἄνω Ν. Δ.».

9. Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ, αἱ δὲ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ἐκκρεμεῖς ἐφέσεις, ἐφ' ὧν δὲν ἐξεδόθη εἰσέτι ἀπόφασις, δικάζονται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν Πρωτοδικῶν, κατὰ τὸν παρόντα νόμον.

Γίνονται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ κάτωθι νομοσχέδια :

«Περὶ ἐνισχύσεως τοῦ ὀρφανοτροφείου Κορίνθου» εἰς α' συζήτησιν·

«Περὶ Ταμείου Προνοίας προσωπικοῦ Ἐφημερίδων» εἰς α' συζήτησιν· καὶ

«Περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 3119 καὶ 2469 καὶ τοῦ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1922 Ν. Δ. περὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου 2769 περὶ τῶν στρατιωτικῶν συντάξεων», κατ' ἀρχήν.

Ἐπὶ τοῦ εἰς β' συζήτησιν νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως

τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1924 Νομοθ. Διατάγματος περὶ ἐνοικιοστασίου ὁσκῶν» λαμβάνων τὸν λόγον ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** τονίζει τὰ ἀναμφισβήτητα δίκαια τοῦ κτηνοτροφικοῦ πληθυσμοῦ, ὅστις ἔχει ἀπαράγραπτα δικαιώματα, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην τάξιν, διότι ἐξ αὐτῆς προέρχονται τὰ εὐζωνικά μας τάγματα, τὰ ὁποῖα ἐλάμπρυναν τὴν στρατιωτικὴν ἱστορίαν τοῦ Ἔθνους. Δυστυχῶς ἡ Πολιτεία δὲν ἐπέδειξε τὴν ἁρμόζουσαν μέριμναν ὑπὲρ τῆς τάξεως ταύτης, ἀφοῦ οὐδὲ ἓν τμῆμα συνεστάθη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας διὰ τὰ ζητήματα τῆς κτηνοτροφίας. Ἡ μέριμνα αὕτη ἦτο ἐπιβεβλημένη καὶ διὰ λόγους ταμειακοὺς ἀκόμη, δεδομένου ὅτι πέρυσι δι' εἰδικοῦ φόρου ἐπὶ τῶν αἰγοπροβάτων εἰσεπράχθησαν 120 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Μαζὶ δὲ μὲ τὰ 60 ἑκατομμύρια τὰ ὁποῖα πληρώνουν οἱ κτηνοτρόφοι διὰ φόρον ἀγροτικῆς ἀσφαλείας καὶ διὰ συνθετικὸν ἡ ὅλη συνεισφορὰ τῶν κτηνοτρόφων ἀνέρχεται εἰς 180 ἑκατομμύρια ἐτησίως, ὅσα οὐδεμία ἄλλη τάξις ἐπλήρωσεν. Ἐξαίρει κατόπιν τὴν σημασίαν τῆς κτηνοτροφίας ὑπὸ ἔποψιν πλουτοπαραγωγικὴν καὶ ἥτις εἶνε ὁ μεγαλύτερος συντελεστὴς ἐσόδων ἄλλων Κρατῶν μὴ ἐχόντων οὐδὲ σταφίδα οὔτε ἔλαιον οὔτε ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα. Συνιστᾷ κατόπιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅπως δεχθῇ ἵνα τὸ νομοσχέδιον λόγῳ τῆς σοβαρότητός του συζητηθῇ κύριον πρῶτον ἐν πληρεστέρᾳ συγκεντρώσει τῆς Συνελεύσεως καὶ μορφωθῇ σαφὴς γνώμη περὶ τοῦ ζητήματος.

Εἰσερχόμενος εἶτα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐξελίξεως τοῦ θεσμοῦ τοῦ ἐνοικιοστασίου ὁσκῶν ἀναφέρει τοὺς λόγους τοὺς ὑπαγορεύσαντας τὴν θέσπισιν τοῦ α' ἐνοικιοστασίου βοσκῶν ἐπὶ ὑπουργίας Καφαντάρη, εἰς ὃν ὀφείλεται ἡ τιμὴ τῆς μερίμνης καὶ ὅστις ἔλαβεν ἰδίως ὑπ' ὄψιν ὅτι ὅλα τὰ λιβάδια τῶν Νέων Χωρῶν ἀνῆκον εἰς Τούρκους μπέηδες ἐκμεταλλευομένους τοὺς κτηνοτρόφους. Θὰ ἦτο τοῦτο ἄλλως τε καὶ προάγγελος τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν κτηνοτρόφων.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** ἐξηγεῖ ὅτι διὰ τῆς θέσεως ὁρίου εἰς τὰς τιμὰς τῶν ἐνοικίων ἐτεκμαίρετο ὅτι τοῦτο θὰ εἶχεν ἀντίκτυπον ἐνοικίου εἰς τὰς τιμὰς τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων. Ἂν ἀπέτυχεν ἡ πρόβλεψις αὕτη, τοῦτο μᾶλλον δέον νὰ ἀποδοθῇ καὶ εἰς τὴν ἔλλειψιν ἀγορανομικοῦ ἐλέγχου διὰ τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν κτηνοτρόφων εἰς τοῦτο ὤφειλέ τις νὰ ἦτο πολὺ διστακτικός, διότι καὶ ἡ ἀφαίρεσις τῶν λιβαδίων ἀπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν θὰ ἦτο ἀδικαιολόγητος ἀλλὰ καὶ μὴ δυνατή, δεδομένου ὅτι πρόκειται περὶ κτηνοτροφίας νομαδικῆς. Δίδει κατόπιν ἐξηγήσεις περὶ τοῦ ὅλου τοῦ ἀγροτικοῦ προγράμματος, ὅτε ἦτο Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας, μὲ βάσιν τὸν περιορισμὸν τῆς παραστικῆς ἰδιοκτησίας.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς**, διακόπτων, ἀναφέρει τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους δὲν ἦτο καὶ τόσον διστακτικὸς διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν κτηνοτρόφων, ἐφόσον αὕτη θὰ περιωρίζετο μόνον εἰς ἐδάφη ἀνεπίδεκτα καλλιεργείας καὶ δὲν θὰ περιελάμβανε τοὺς λεγομένους τσελιγκάδες, οἱ ὁποῖοι εἶνε παραστικώτεροι τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν βοσκῶν. Τοιαύτην ἀποκατάστασιν ἔκαμε καὶ ἡ Ρουμανία ἀπὸ τοῦ 1920.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ ἐνοικιοστάσιον προέβλεπε περὶ μερικῆς ἀποκαταστάσεως τῶν κτηνοτρόφων καὶ ἑπομένως κακῶς ὑπεστηρίχθη ὅτι κύριος σκοπὸς τοῦ ἐνοικιοστασίου ἦτο ἡ συγκράτησις τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων. Κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογήν του ἡ ἐξέλιξις ὑπῆρξεν ὁμαλή, διότι δὲν ὑπῆρχον ἀξιώσεις παρὰ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, ἀποβλέποντος τότε μόνον εἰς τὴν ἀπολύτρωσίν του ἀπὸ τοὺς τσιφλικούχους. Διὸ καὶ οὐδεμία αἴτησις ἐξαιρέσεως ἀπὸ τοῦ ἐνοικιοστασίου ὑπεβλήθη κατὰ τὴν πρώτην ἐτησίαν. Ἡ α' κατάργησις τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν ἐγένετο ἐπὶ Κυβερνήσεως Γούναρη, τῇ πιέσει τῶν Τούρκων βουλευτῶν καὶ ἄλλων τοιούτων ἰδιοκτητῶν λιβαδίων. Ἐπῆλθε τότε αἰσχροκερδὴς ὕφωσις τῶν ἐνοικίων, θέτουσα εἰς κίνδυνον καταστροφῆς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ ἂν δὲν ἤρχετο ἡ Ἐπανάστασις νὰ θεσπίσῃ τὸν Ὀκτώβριον 1922 καὶ πάλιν τὸ ἐνοικιοστάσιον, ἡ κτηνοτροφία θὰ κατεστρέφετο.

Ὁ κ. **Β. Ἰακωβάκης** λέγει ὅτι τὸ ἐνοικιοστάσιον προστατεύει μόνον τοὺς μεγάλους κτηνοτρόφους καὶ οὐχὶ τοὺς μικρούς.

Συνυπουργὸς τῆς Συνελεύσεως λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 3.30' μ. μ. διὰ τὴν 4ην μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΚΖ'

τῆς 17 Δεκεμβρίου 1924

Ὥρᾳ 4 καὶ 45' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ἐπιτροπὴ προσφύγων συνοικισμοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου Ἀγρινίου διαμαρτύρεται διὰ τὴν παραχώρησιν τοῦ δημοσίου κτήματος Σέλου εἰς γηγενεῖς.

Ὁ Γεωργοκτηματικὸς Συνεταιρισμὸς Ἀγρινίου αἰτεῖται τὴν μείωσιν τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν καπνῶν.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Ἐρετρίας παρακαλεῖ ὅπως μὴ καταργηθῇ τὸ ἐκεῖ τηλεγραφεῖον.

Ὁ Γεωργικὸς μισθωτικὸς Συνεταιρισμὸς καπνοπαραγωγῶν Καράλλας παρακαλεῖ ὅπως υἱοθετήσῃ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ὑποβληθέντα αἰτήματα ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ Γεωργικὸς Συνεταιρισμὸς Φαναρίου παρακαλεῖ ὅπως ἐπιτραπῇ ἐλευθέρως τὸ ἐμπόριον τοῦ καπνοῦ.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Κρουσσόβου Σιδηροκάστρου παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ δρακόντεια μέτρα κατὰ τῶν συμμοριῶν.

Ὁ Πάνος Κατσίκαρδῆς ἐκ Πατρῶν αἰτεῖται τὴν τροποποίησιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Οἱ δημοδιδάσκαλοι Ἀργοστολίου παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ μονιμοποιήσεως τῶν προσωρινῶν Ἐπιθεωρητῶν.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Σερρῶν αἰτοῦνται τὴν τροποποίησιν τῆς ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φορολογίας καὶ τὴν κατάργησιν τοῦ ἐξαγωγικοῦ δασμοῦ, συνάμα δὲ παρακαλοῦσιν ὅπως ἀφεθῇ ἐλεύθερον τὸ ἐμπόριον τῶν καπνῶν.

Οἱ καπνεργάται Σιδηροκάστρου αἰτοῦνται τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Οἱ ἐν τῇ ἀστυνομίᾳ τῆς Λίγυπτιακῆς Κυβερνήσεως ὑπηρετοῦντες Κρῆτες ἀστυνομικοὶ παρακαλοῦσιν ὅπως θεωρηθῶσιν ὡς Ἕλληνες πολῖται.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Ἁλμυροῦ παρακαλεῖ ὅπως τύχωσι περιθάλψεως οἱ ἐκεῖσε ἄρτι ἀφιχθέντες πρόσφυγες.

Οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος Ματαράγκας αἰτοῦνται ὅπως μειωθῇ περισσότερον ὁ φόρος τοῦ καπνοῦ.

Ὁ Βασίλειος Παπαδόπουλος ἀπόστρατος ταγματάρχης τῆς Χωροφυλακῆς αἰτεῖται τὴν ἐπαναφοράν του.

Οἱ γεωργοὶ τοῦ χωρίου Πραιτωρίου αἰτοῦνται τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ἀποράσεως ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπαλλοτριώσεως Λαρίσης ἐπὶ τοῦ ἀγροκτήματος Πραιτωρίου.

Ὁ Προσφυγικὸς Σύλλογος Ἀλεξανδρουπόλεως παραπονεῖται διὰ τὴν παραχώρησιν κακῆς ποιότητος σίτου πρὸς σπορὰν ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τοῦ Γραφείου Ἐποικισμοῦ Ἔβρου.

Οἱ στρατευθέντες ἀπόφοιτοι μαθηταὶ τῆς Γ' Γυμνασιακῆς τάξεως παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως διὰ ψηφίσματος τοῖς ἐπιτραπῇ ἡ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐγγραφή των.

Ὁ Σύλλογος τῶν καπνεμπόρων Ξάνθης αἰτεῖται τὴν ἐλευθέραν ἐξαγωγὴν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ὑποβάλλουσιν ἀκολούθως τροπολογίας οἱ πληρεξούσιοι κ.κ.:

— **Δ. Τσαπόγας** (Ἔβρου), **Θεμ. Παπαϊωάννου** καὶ **Ἀριστ. Ἀναγνωστόπουλος** ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1074 νόμου τοῦ ἔτους 1917 περὶ ὁδοποιίας».

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Σ. Κρεμεζῆς, Γ. Βλάχος, Γ. Κοσμίδης, Π. Μπέμπης, Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης, Β. Χατζηλίας, Θ. Γοῦσκος, Α. Παπαοικονόμου** καὶ πλείστοι ἄλλοι ὑποβάλλουσι ψήφισμα «περὶ ἐκδόσεως Νομοθετικῶν Διαταγμάτων κατὰ τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ' Συντακτικῆς Συνελεύσεως».

—**Ἡ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ** ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως τῶν νόμων 3119, 2769 καὶ τοῦ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1922 Ν. Δ. περὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου 2769 περὶ τῶν στρατιωτικῶν συντάξεων».

—**Ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ** ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τῆς αἰτουμένης ἀδείας πρὸς δίωξιν τοῦ πληρεξουσίου **Σ. Κρεμεζῆ**.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) καὶ **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ διατηρήσεως μέχρις ἓξ γραφέων β' τάξεως εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ὡς μονίμων προσειλημμένων πρὸ τοῦ καταργηθέντος Ὑπουργείου Ἐννόμου Τάξεως».

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ συστάσεως Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐπεξεργασίαν κώδικος δικηγόρων».

Ἡ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ ζητεῖ νὰ τῇ χορηγηθῇ μακροτέρα παράτασις ἵνα ὑποβάλῃ τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς ἐπὶ στρατιωτικῶν νομοσχεδίων μὴ ἐπειγούσης φύσεως.

Ἀποφάσει τῆς Συνελεύσεως χορηγεῖται τριήμερος παράτασις τῆς προθεσμίας.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθ. καὶ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἀνακλήσεως εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν ἀποτάκτων ἀξιωματικῶν καὶ μεταφορᾶς των εἰς ὑπηρεσίας».

Ὁ κ. *Ι. Βαλαλᾶς* (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ὑποβάλλει τὰ ἑξῆς σχέδια νόμων:

1) «Περὶ κυρώσεως ἀτμοπλοϊκῶν συμβάσεων διενεργηθεισῶν μεταξὺ τοῦ ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας Ὑπουργείου καὶ εἴκοσιν ἀτμοπλοϊκῶν Ἑταιρειῶν Ἑλληνικῶν»·

2) «Περὶ κυρώσεως τῆς μετὰ τῆς Ἑταιρείας «Aero — Espresso Italiana» συναφθείσης συμβάσεως ἐναερίων συγκοινωνιῶν» καὶ

3) «Περὶ κυρώσεως τῆς μετὰ τῆς Ἑταιρείας Messageries Trans-aeriennes» συναφθείσης συμβάσεως ἐναερίου συγκοινωνίας».

Ὁ κ. *Κ. Γκότσης* (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλει ψήφισμα «περὶ χορηγήσεως δύο δωδεκατημορίων τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων χρήσεως 1924—1925 πρὸς ἐνέργειαν τῶν ἐξόδων κατὰ τοὺς μῆνας Δεκεμβρίου τοῦ 1924 καὶ Ἰανουαρίου τοῦ 1925».

Καταθέτων συγχρόνως τροποποιήσεις τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1924—1925 συνοδεύει ταύτας διὰ τῶν ἑξῆς:

Δι' ἑνάτην ἤδη φορὰν προτείνονται τροποποιήσεις τοῦ ὑπὸ τὴν ψῆφον τῆς Συνελεύσεως τελοῦντος Προϋπολογισμοῦ τῆς τρεχούσης χρήσεως. Ὁ Προϋπολογισμὸς οὗτος κατετέθη εἰς τὴν Συνέλευσιν τῇ 3 Μαΐου 1924 καὶ ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ ἐχώρησε μέχρι τέλους τοῦ Νοεμβρίου ἐ. ἔ. συμφώνως πρὸς τὰ ψηφίσματα τῆς 14 Φεβρουαρίου 1924 καὶ 30 Ἰουλίου 1924.

Τὸ ἔλλειμμα τοῦ Προϋπολογισμοῦ προεβλέπετο κατὰ τὴν κατάθεσιν εἰς 288.168.830, ἐνῷ ἤδη ἀναβιβάζεται εἰς 990.590.608. Καὶ περὶ μὲν τοῦ ἐλλείμματος τοῦ κατατεθέντος Προϋπολογισμοῦ καὶ τῶν αἰτίων αὐτοῦ ὡς καὶ τῆς συνθέσεως τοῦ Προϋπολογισμοῦ ἱκανὰ ἐδηλώθησαν ὑπὸ τῶν προκατόχων ἡμῶν, εὐρυτέρα δὲ γενήσεται ἐξέτασις καὶ ἀνάλυσις τοῦ Προϋπολογισμοῦ καὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Χώρας κατὰ τὴν συζήτησιν καὶ ψήφισιν τοῦ Προϋπολογισμοῦ μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεως, ἥτις ἐλπίζω νὰ κατατεθῇ ἅμα τῇ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν μετὰ τὰς ἑορτάς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν παροῦσαν ὥραν, καθ' ἣν ζητοῦμεν παρὰ τῆς Συνελεύσεως τὴν ἄδειαν τῆς διαχειρίσεως τοῦ Προϋπολογισμοῦ ἐπὶ δύο εἰσέτι μῆνας κατὰ τὸν ὑπὸ τῶν εἰρημένων ψηφισμάτων ὁρισθέντα τρόπον, θεωροῦμεν καθῆκον ἡμῶν νὰ ἐξηγήσωμεν πρὸς τὴν Συνέλευσιν τὰς περιστάσεις ὑφ' ἃς ἐδέησε νὰ ἀναβιβασθῇ κατὰ τοσοῦτον τὸ ἔλλειμμα καὶ τὴν φύσιν τοῦ ἐλλείμματος.

Τὰ ἔξοδα τοῦ κατατεθέντος Προϋπολογισμοῦ ἀνήρχοντο εἰς

Ι ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ			ΙΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ		
Τακτικὰ	*Ἔκτακτα*	*Ὅλως ἔκτακτα*	*Τακτικὰ*	*Ἔκτακτα*	*Γεν. Σύνολον*
2,730,391,839	Συνήθη 554,951,574	638,605,001	133,158,114	175,940,000	4,233,249,528
ἐνῷ νῦν ἀναβιβάζονται εἰς 3,590,200,025	674,766,617	1,133,217,618	137,126,666	245,125,350	5,771,066,305
Τὰ ἔσοδα ἀφ' ἑτέρου ἀνήρχοντο εἰς					
3,415,899,318	374,123,750		12,857,630	111,900,000	3,915,030,698
ἐνῷ νῦν ἀναβιβάζονται εἰς 4,167,679,318		421,558,750	12,857,630	178,100,000	4,780,175,698
Καὶ τέλος ἡ μεταξὺ ἐσόδων καὶ ἐξόδων διαφορὰ ἦτο (+ πλεόνασμα, — ἔλλειμμα)					
+ 715,507,179	— 819,058,825		— 120,600,484	— 64,040,000	— 288,168,830
ἐνῷ νῦν εἶναι + 577,479,293	— 1,376,175,515		— 134,569,036	— 67,025,350	— 990,590,608
ηὐξήθησαν δηλαδὴ τὰ ἔξοδα κατὰ 859,808,186	119,812,023	451,742,617	3,968,552	69,485,350	1,537,816,778
ἀλλ' ηὐξήθησαν καὶ τὰ ἔσοδα κατὰ + 721,780,000	+ 47,115,000			60,500,000	835,395,000

Κατὰ ταῦτα εἰς τὰ τακτικὰ ἐνεγράφησαν ἔξοδα ἐπὶ πλέον τῶν ἐσόδων δρ. 138,028.186 καὶ οὕτω τὸ ἀρχικὸν πλεόνασμα τῶν τακτικῶν ἐκ δρ. 715,507.479 ἠλαττώθη κατὰ 138,028.186 καὶ περιωρίσθη εἰς 577,479.293. Ὅμως τὸ πλεόνασμα τῶν τακτικῶν ἐσόδων θὰ ἦτο ἀνώτερον κατὰ 546 ἐκ. περίπου, ἂν ἠθέλομεν ἐγγράψει τὰς ἐκ 546 ἐκ. πιστώσεις, λόγῳ αὐξήσεως τῶν μισθῶν, εἰς τὰ ἔκτακτα ἔξοδα, εἰς τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦδε ἐλογίζοντο τὰ ἐπιδόματα τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἀξιωματικῶν, ἐνῷ ἤδη μετεφέραμεν ἐκ τῶν ἐκτάκτων ἐξόδων εἰς τὰ τακτικὰ τὰ ὑπόλοιπα τῶν πιστώσεων δι' ἐπιδόματα ἐκ δρ. 106 ἐκ. περίπου καὶ τὴν ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν μισθῶν ἐπιβάρυνσιν τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1924—25 διὰ τὸ ὀκτάμηνον, ἀνερχομένην εἰς δρ. 140 ἐκ. περίπου.

Ἐξηγεῖται οὕτω καὶ τὸ πλεῖστον τῆς αὐξήσεως τῶν τακτικῶν ἐξόδων, ὀφειλομένης εἰς τὴν προσθήκην πιστώσεων 546 ἐκ. διὰ μισθούς.

Αἱ λοιπαὶ αὐξήσεις ὀφείλονται εἰς αὔξησιν τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν κατὰ 11 ἑκατομ. δι' ἐξωτερικὰς δαπάνας, τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνίας κατὰ 36 ἐκ. δι' ὁδοποιΐαν, Ἐθνικῆς Οἰκονομίας κατὰ 3 ἑκατ. διὰ σιτάρκειαν, Ὑγιεινῆς κατὰ 13 1/2 ἑκατ. διὰ τὰ Ὀρφανοτροφεῖα κυρίως, Στρατιωτικῶν κατὰ 116 ἑκατ. καὶ Ναυτικῶν κατὰ 21 1/2 ἑκατ.

Τὰ ἔκτακτα ἔξοδα ηὐξήθησαν, ὡς ἀνωτέρω ἐσημειώθη, κατὰ 604,551.690· ἐκ τούτων 119,812.073 ἀνήκουν εἰς τὰ συνήθη ἔκτακτα ἔξοδα, τὰ δὲ λοιπὰ 484,742.617 ἀνήκουν εἰς τὰ ὅλως ἔκτακτα ἔξοδα.

Ἡ αὔξησις τῶν συνήθων ἐκτάκτων ἐξόδων ὀφείλεται κυρίως εἰς ἐξόφλησιν ἀπαιτήσεων ἐκ παρελθουσῶν χρήσεων δι' ἃς ἐχορηγήθησαν πιστώσεις 202 ἑκατ. περίπου, ἀνῆλθε δὲ ἡ αὔξησις μόνον εἰς 119,812,073, διότι ἀντιθέτως πρὸς τὰς ἄνω χορηγηθείσας πιστώσεις παρελθουσῶν χρήσεων μετερέρθησαν εἰς τὰ τακτικὰ ἔξοδα, ὡς ἐλέχθη, πιστώσεις 106 περίπου ἑκατ., ἅτινα ἀντιπροσώπευον ὑπόλοιπα ἐπιδομάτων ὑπαλλήλων, λογισθέντα ἤδη εἰς τὰ τακτικὰ ἔξοδα τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Ἡ ταχύρρυθμος λοιπὸν αὔξησις τῶν ἐκτάκτων ἐξόδων σημειοῦται εἰς τὰ ὅλως ἔκτακτα, ἅτινα ηὐξήθησαν κατὰ 484,742,617. Ταῦτα ἀνήρχοντο κατὰ τὸν κατατεθέντα Προϋπολογισμὸν εἰς δραχμὰς 638,505,001 καὶ ἀνελύοντο ὡς ἑξῆς:

Στρατὸς (ἀνασυγκρότησις ὑλικοῦ)	288,000,000
Ναυτικὸν » »	219,910,000
Περίθαλψις προσφύγων	125,895,001
Ἐποικισμὸς	4,700,000

Ἐνῷ ἤδη ἀνέρχονται ἐν συνόλῳ εἰς δραχ. 1,123,247,618 ἀναλυόμενα ὡς ἑξῆς:

Στρατὸς (ἀνασυγκρότησις ὑλικοῦ)	423,000,000
Ναυτικὸν » »	189,704,400
Περίθαλψις προσφύγων	369,146,018
Ἀποζημίωσις παθόντων κατὰ τὸν Εὐρωπ. πόλεμον	10,000,000
Ἐποικισμὸς καὶ ἔξοδα ἀνταλλαγῆς	131,397,200
Ἐν ὅλῳ	1,123,247,618

Ἔναντι τῶν ἀρχικῶν 638,505,001

Ἦτοι ηὐξήθησαν τὰ ὅλως ἔκτακτα κατὰ Δρ. 484,742,617

Ἡ αὔξησις τῶν ἐκτάκτων ἐξόδων τῆς ΙΙ κατηγορίας κατὰ 69,487,220 δὲν ἀσκεῖ καμμίαν ἐπίδρασιν, διότι ταῦτα ἀντικρύζονται κατὰ τὸ ὅλον σχεδὸν ἐκ τῆς συναφοῦς πρὸς αὐτὰ αὐξήσεως τῶν ἐκτάκτων ἐσόδων τῆς αὐτῆς κατηγορίας.

Τὰ τακτικὰ ἔσοδα ηὐξήθησαν κατὰ δρχ. 721,780,000 καὶ ἡ αὔξησις αὕτη εἶνε κατὰ τοσοῦτον εὐχάριστος, καθόσον ὑπηγορεύθη αὐστηρῶς ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε ἐκτελέσεως τοῦ Προϋπολογισμοῦ.

Ηὐξήθησαν δὲ τὰ τακτικὰ ἔσοδα κατὰ 722 ἐκ. περίπου καὶ τοῦτο παρὰ τὴν διαγραφὴν τοῦ ἐσόδου ἐκ φόρου κύκλου ἐργασιῶν (70 ἐκ. δρχ.) καὶ παρὰ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ φόρου αἰγοπροβάτων κατὰ 6 ἐκ., τοῦ φόρου ἐκ λεσχῶν κατὰ 22,300,000 καὶ τοῦ προσθέτου φόρου ἐπὶ τῶν καθαρῶν κερδῶν τῶν πάσης φύσεως ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν κατὰ 20 ἐκ.

Οὐσιωδέστεραι αὐξήσεις εἶνε α' τοῦ τελωνιακοῦ δασμοῦ εἰσαγωγῆς καὶ τοῦ συναφοῦς δημοτικοῦ φόρου κατὰ 440 ἐκ., διότι μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου 1924 εἶχον εἰσπραχθῆ περὶ τὰ 625 ἐκ. ἔναντι τῶν προϋπολογισθέντων 860. Β' τοῦ τέλους ἐξαγωγῆς διαφόρων εἰδῶν κατὰ 125 ἐκ., διότι ἔναντι 25 ἑκατομμυρίων προϋπολογισθέντων εἶχον εἰσπραχθῆ μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου δρχ. 86 ἐκ. καὶ Γ' τοῦ φόρου καθαροῦ εἰσοδήματος ἐξ οἰκοδομῶν κατὰ 15 ἐκ., διότι ἔναντι 25 ἐκ. προϋπολογισθέντων ἐβεβαιώθησαν μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου 35 ἐκ.

Τὰ ἐκ τῶν ἀνωτέρω συμπεράσματα δὲν δύνανται νὰ εἶνε δυσάρεστα.

α'.) διότι τὸ ἔλλειμμα τοῦ Προϋπολογισμοῦ ἐξ 990 ἑκατ. ὀφείλεται εἰς τὰ ὅλως ἔκτακτα ἔξοδα ἀνερχόμενα εἰς 1.123 ἐκ. β'.) διότι τὰ τακτικὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα ἀμφοτέρων τῶν

κατηγοριῶν, ἤτοι τὰ πραγματικὰ τακτικὰ ἔξοδα καὶ ἡ πληρωμὴ τῶν χρεολυσίων καταλείπουν πλεόνασμα ἐκ δρχ. 452.910.257 (+577.479.293—124.569.036—452.910.257), ὅπερ μετὰ τῶν ἐκτάκτων ἐσόδων ἐκ δρχ. 421.538.750 ἀποτελεῖ ποσὸν δρχ. 874.449.007 καλούμενον νὰ καλύψῃ τὰ συνήθη ἔκτακτα ἔξοδα, τὰ ὁποῖα ἀνέρχονται εἰς δρχ. 674.766.671 (41.798.014.265—1.123.247.618).

Οὕτω τὸ ἐκ τακτικῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων ὡς ἄνω πλεόνασμα ἐκ	δραχ.	452.910.257
σὺν τοῖς ἐκτάκτοις ἐσόδοις	»	421.538.750
		874.449.007
καλύπτει τὰ συνήθη ἔκτακτα ἔξοδα ἐκ δραχ.		674.766.647
καὶ ἀφίνει πλεόνασμα	»	199.682.360
ὅπερ ἀδύνατει νὰ καλύψῃ τὰ ὅλως ἔκτακτα ἔξοδα ἐκ	δραχ.	1.123.247.618

καὶ τὸ ἐξ ἐκτάκτων ἀποσβέσεων καὶ δανείων πρὸς τρίτους ἔλλειμμα ἐκ δραχμῶν 67.025.350, οὕτω δ' ἔχομεν γενικὸν ἔλλειμμα ἐκ δραχ. 990.590.608.

Καταλήγοντες, θέλομεν νὰ τονίσωμεν ὅτι τὰ σημερινὰ πραγματικὰ ἔσοδα (τακτικὰ καὶ ἔκτακτα) καλύπτουν τὰ τακτικὰ ἐν γένει καὶ συνήθη ἔκτακτα ἔξοδα καὶ ἀφίνουν πλεόνασμα ἐκ δραχμῶν 199 ἑκ. καὶ ὅτι τὸ ὅλον ἔλλειμμα τοῦ 1924—25 προέρχεται ἀπὸ τὰ ὅλως ἔκτακτα ἔξοδα.

Τοιαύτη ἡ φύσις τοῦ ἐλλείμματος τοῦ Προϋπολογισμοῦ 1924—25. Προβλέπομεν ὅτι τοῦτο δὲν πρόκειται ν' αὐξήσῃ, καθόσον ἐλήφθη πρόνοια περὶ προσθήκης ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου ἐξ 60 ἑκ., ὅπερ θὰ ἐπαρκέσῃ διὰ τὰς μέχρι τέλους τοῦ ἔτους ἐμφανισθησομένας τυχὸν ἀνεπαρκείας πιστώσεων. Τὰ ἔσοδα οὐδεὶς φόβος συγχωρεῖται μήπως ὑπολειφθῶσι τῶν προϋπολογισθέντων, καθόσον αἱ προβλέψεις ἐβασίσθησαν ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ Α' ἑξαμήνου. Εἰς 2.200.000.000 περίπου ἀνέρχονται τὰ ἐντὸς τοῦ Α' ἑξαμήνου τοῦ 1924—25 βεβαιωθέντα τακτικὰ ἔσοδα ἔναντι προϋπολογιζομένων ἤδη 4.167.000.000.

Ἄλλως τε ἡ μετριότης τῶν προβλέψεων διὰ τὰ ἔσοδα καὶ ἡ αἰσθητῶς ἀνωτέρα τῶν πραγματικῶν πρόβλεψις τῶν ἐξόδων μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐκτελέσεως τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1923—24.

Ἐπιφυλάσσομαι ἐκτενέστερον νὰ ἀσχοληθῶ ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τούτων κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ Προϋπολογισμοῦ.

Ἐν τοσούτῳ καὶ ἀπὸ τοῦδε δύναμαι νὰ χορηγήσω τοὺς

χαρακτηριστικοὺς ἀριθμοὺς τῆς ἐκτελέσεως τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1923—24.

Εἰσεπράχθησαν ἔσοδα τακτικὰ δραχ. 3.284.742.417 ἔναντι προϋπολογισθέντων 3.028.211.558.

Εἰσεπράχθησαν ἀπὸ ἔκτακτα ἔσοδα 126.166.160 ἔναντι προϋπολογισθέντων 657.680.750. Ἡ διαφορὰ ὅμως τῶν ἐκτάκτων ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐπὶ ἔλαττον ἀπόδοσιν κατὰ 320 περίπου ἑκατομμύρια τοῦ φόρου κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας.

Εἰσεπράχθησαν δὲ καὶ ἐκ προϊόντος ἐκποιήσεως κτημάτων καὶ εἰσπράξεως ἀπαιτήσεων δραχ. 1.512.849.

Κατὰ ταῦτα εἰσεπράχθησαν ἔσοδα τακτικὰ καὶ ἔκτακτα πλὴν δανείων	δραχ.	3.712.421.426
ἔναντι ἐνταλθέντων ἐν συνόλῳ ἐξόδων τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων ἀμφοτέρων τῶν κατηγοριῶν τοῦ Προϋπολογισμοῦ	»	4.995.764.511
Ἤτοι ἔλλειμμα	»	1.283.343.085
ὅπερ περιωρίσθη λόγῳ τῶν ἐκ δανείων ἐσόδων ἐκ	»	250.163.455
εἰς ἔλλειμμα τῆς χρήσεως 1923-24 ἐκ	»	1.033.179.630
ἔναντι προϋπολογισθέντος ἐλλείμματος	»	2.980.474.562

Ἤτοι τὸ ἔλλειμμα τῆς χρήσεως 1923—24 εἶνε κατώτερον τοῦ προϋπολογισθέντος κατὰ δραχ. 1.947.294.932.

Ὅθεν βασίμως δύναται νὰ προβλέπηται ὅτι καὶ τὸ ἔλλειμμα τῆς χρήσεως 1924—25 ὅσῳ καὶ ἂν αἱ πιστώσεις βάσει ἐγγυτέρων πάντοτε ὑπολογισμῶν ἐνεγράφοντο, θὰ μειωθῇ κατὰ πολὺ καὶ δὴ μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 700 ἑκατ.

Τοιοῦτο ἔλλειμμα μὲ ὅλως ἔκτακτα ἔξοδα ἐκ δραχ. 1.123 ἑκατομ. καὶ χωρὶς οὐδὲ λεπτὸν ἐκ δανείων δύναται, νομίζομεν, νὰ ὀνομάζηται περίσσευμα.

Ἡ τοιαύτη κατάστασις ἐν τούτοις χωρὶς νὰ μᾶς ἀπελπίζῃ πρέπει νὰ μᾶς ἀνησυχῇ. Εἶνε καιρὸς νὰ σκεφθῶμεν οὐχὶ πῶς νὰ ἐλαττώνωμεν τὰ ἐλλείμματα, ἀλλὰ πῶς σταθερῶς νὰ βαδίσωμεν πρὸς τὴν παγίαν ἰσοσκέλισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἂν μὴ καὶ εἰς τὴν περίσσειαν αὐτοῦ, πρὸς κάλυψιν παλαιῶν ἐλλειμμάτων.

Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ βασίζηται ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τοῦ Κράτους ἐπὶ τοῦ λ)σμοῦ τῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης, τὰ ὁποῖα, ἂν ἀνεκούφισαν τὸ Δημόσιον Ταμεῖον κατὰ τὰς δυσκόλους περιστάσεις, ἀποτελοῦν οἰκονομικὸν στοιχεῖον ἀνεπιθύμητον εἰς ὁμαλὰς τοῦ Κράτους περιστάσεις.

Καθ' ἡμᾶς, ὡς καὶ ἀπανειλημμένως ἐδηλώσαμεν, πρὸς τὴν τὴν ἐπάρκειαν τοῦ προϋπολογισμοῦ θὰ ὁδηγήσωμεν πρῶτον διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῶν δαπανῶν καὶ εἶτα διὰ τῆς βελτιώσεως τῶν ὅρων ὑφ' οὓς βεβαιοῦται καὶ εἰσπράττεται ἡ κειμένη φορολογία.

Ὁ κ. **Ὀρ. Κυπριανὸς** ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ λαμβάνων τὸν λόγον παρατηρεῖ ὅτι αἱ κοινοβουλευτικαὶ Ἐπιτροπαὶ καταρτίζονται πάντοτε κατὰ κεκτημένην ταχύτητα ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἀπὸ τὰ αὐτὰ πρόσωπα. Θεωρεῖ ὕτυπον τοῦτο καὶ φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ γίνηται ἀλλαγὴ ἑκάστοτε τῶν προσώπων, διότι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι πληρεξούσιοι ἔχοντες καὶ ὄρεξιν νὰ ἐργασθῶσι καὶ τὰς ὑπηρεσίας των νὰ προσφέρωσιν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι αἱ Ἐπιτροπαὶ καταρτίζονται πάντοτε κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων, κατὰ τὰ ἀνέκαθεν καθιερωμένα. Θὰ ληφθῇ ἐν τούτοις ὑπ' ὄψιν ἡ σύστασις τοῦ κ. πληρεξουσίου.

Ὁ κ. **Α. Μάρκου** λαμβάνων πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τὸν λόγον λέγει τὰ ἑξῆς: Ἀπὸ ἡμερῶν, κύριε Πρόεδρε, διεξάγεται ἐνώπιον τοῦ Κακουργιοδικείου Ἀθηνῶν μία δίκη, ἀλλὰ διεξάγεται κατὰ τρόπον ἀληθῶς πρωτότυπον καὶ γεννῶντα τὴν κατάπληξιν. Δὲν πρόκειται περὶ τῶν ἐρωτήσεων τῶν συνηγόρων ἢ περὶ τῶν ἀπαντήσεων τῶν μαρτύρων ἢ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ κατηγορουμένου. Ἀλλὰ πρόκειται περὶ τῆς συμμετοχῆς τοῦ ἀκροατηρίου εἰς τὴν διαδικασίαν δι' ἀποδοκιμασιῶν ἢ ἐπιδοκιμασιῶν. Τοῦτο καταδεικνύει ἢ ὅτι ὁ διευθύνων τὴν συνεδρίασιν ἀγνοεῖ τίς εἶνε ἢ ὅτι εἶνε ἀνίκανος ἢ ἀπὸ σκοποῦ διευθύνει κατὰ τοιοῦτον τρόπον τὴν διαδικασίαν, ἀλλὰ καὶ ὁτιδήποτε καὶ ἂν συμβαίνῃ νομίζω ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης δέον νὰ παρεμβῇ, νὰ ἐξετάσῃ ἂν εἶνε ἀληθῆ τὰ ἀναγραφόμενα εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ ἂν ὄντως εἶνε ἀληθῆ νὰ λάβῃ τὰ προσήκοντα κατὰ τοῦ προεδρεύοντος μέτρα.

Ὁ κ. **Π. Μαζαράκης** ἐπίσης πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως λαμβάνων τὸν λόγον συνιστᾷ εἰς τὸν κ. Πρόεδρον ὅπως συστήσῃ εἰς τὴν ἁρμοδίαν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπὴν νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ὑποβολὴν τῶν ἐκθέσεών της ἐπὶ διαφόρων αἰτήσεων ἀδειῶν πρὸς δίωξιν πληρεξουσίων, διότι δὲν εἶνε ἀξιοπρεπὲς νὰ διασύρηται ἡ ὑπόληψις τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ διὰ μικρὰς καὶ ἀσημάντους καὶ ἀσυστάτους κατηγορίας.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δηλοῖ ὅτι θέλει συστήσει εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τὰ δέοντα.

Εἰσέρχεται ἀκολούθως ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** συνιστᾷ εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας ἵνα χρησιμοποιηθῶσι καλύτερον τὰ παλαιὰ Ἀνάκτορα φρονεῖ ὅτι ταῦτα θὰ ἠδύναντο νὰ χρησιμοποιηθῶσι διὰ Μουσεῖον, διεθνεῖς ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις καὶ λοιπὰς ἐθνικὰς ἐμφανίσεις ὡς ἔχουσι παρόμοια ἱδρύματα καὶ ὅλα τὰ Κράτη τοῦ κόσμου. Νομίζει ὅτι πρέπει νὰ συσταθῇ Ἐπιτροπὴ ἵνα μελετηθῇ ἡ πρότασις αὐτοῦ αὕτη.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἔχει γίνει μελέτη καὶ ἔχει ἀποφασισθῇ ὅπως τὰ πρώην διαμερίσματα τῆς Βασιλίσσης Ὄλγας χρησιμοποιηθῶσι διὰ Μουσεῖον. Ὅσων δ' ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ διαμερίσματα τῶν Ἀνακτόρων, ὅταν κενωθῶσι ταῦτα θὰ γίνῃ σκέψις εἰς τί θὰ χρησιμοποιηθῶσιν. Οὐχ ἧττον δὲν ἀποκρούει τὴν πρότασιν τοῦ κ. πληρεξουσίου περὶ σχηματισμοῦ Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν μελέτην πρὸς καταλληλον χρησιμοποίησιν τῶν Παλαιῶν Ἀνακτόρων.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** συμφωνῶν πρὸς τὴν πρότασιν περὶ καταρτισμοῦ Ἐπιτροπῆς διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο συνιστᾷ ἀφ' ἑτέρου ὅπως καταβληθῇ ἡ δέουσα προσοχὴ νὰ μὴ χρησιμοποιηθῶσιν αἱ μεγάλαι αἴθουσαι τῶν Ἀνακτόρων, αἵτινες περιέχουσι πολύτιμα μωσαϊκὰ καὶ πρέπει νὰ ληφθῇ πρόνοια νὰ μὴ καταστραφῶσιν.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν διατί μέχρι σήμερον δὲν ἀνεχώρησαν οἱ ὑπὸ ἀνταλλαγὴν Μουσουλμάνοι τῆς Τσαμουργιᾶς τῆς Ἠπείρου, καίτοι εἶχον δηλώσει τοῦτο, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι χιλιάδες πρόσφυγων ἀφιχθέντων εἰς Ἤπειρον εὑρίσκονται εἰς τὴν ὕπαιθρον ἄστεγοι. Ἀναπτύσσων ἐν ἐκτάσει τὴν ἐπερώτησιν αὐτοῦ παριστᾷ τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται οὗτοι καὶ κακίζει τὴν Ἑλληνικὴν Διπλωματίαν, ἡ ὁποία ἐδέχθη, νὰ μὴ ἀνταλλαγῶσιν οἱ ἐκεῖ Μουσουλμάνοι ἀποδεχθεῖσα ἄνευ τινὸς ἀντιρρήσεως τὰς προτάσεις τῆς Ἀλβανικῆς Κυβερνήσεως. Ἐρωτᾷ ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν ἐπὶ τούτου τῆς Συνελεύσεως, διότι φρονεῖ ὅτι εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχει τὸν δάκτυλον αὐτῆς γνωστὴ προπαγάνδα, καὶ ζητεῖ παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν νὰ ἐκθέσῃ τοὺς λόγους ὧν ἕνεκα ἀνεστάλη ἡ ἀναχώρησις τῶν Τούρκων τῆς Ἠπείρου εἰς ὅρος τῶν ἐκεῖ τοποθετηθέντων πρόσφυγων.

Ὁ κ. **Γεώρ. Ροῦσσος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) ἀπαντῶν λέγει τὰ ἑξῆς:

Ὡς εἶνε γνωστόν, εἰς τὴν Συνθήκην τῆς Λωζάννης περιε-

λήφθη ὑποχρέωσις τῆς Ἑλλάδος νὰ μὴ ὑποβάλῃ εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν τοὺς Μουσουλμάνους Ἕλληνας ὑπηκόους καταγωγῆς Ἀλβανικῆς.

Μικτὴ ὑποεπιτροπὴ μετέβη εἰς Ἤπειρον ὅπως λάβῃ τὰς δηλώσεις τῶν ἀνταλλαξίμων. Ἡ Ἀλβανικὴ Κυβέρνησις δι' ἐπανειλημμένων διαβημάτων εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν παρεπονέθη ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐπεχείρει διὰ πιέσεως ἐπὶ τῶν Μουσουλμάνων Ἀλβανικῆς καταγωγῆς νὰ τοὺς ὑποχρεώσῃ νὰ μεταναστεύσωσι.

Κατὰ τὴν Σύνοδον τοῦ Σεπτεμβρίου 1924 καὶ αἴτησις τῆς Ἀλβανίας ὑπεβλήθη. Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν παρέπεμψε τὸ ζήτημα εἰς τὴν σύνοδον τοῦ Συμβουλίου κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1924.

Κατὰ ταύτην ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις ὅπως Ἐπιτροπὴ μεταβῇ ἐπὶ τόπου καὶ ἐρευνήσῃ ἂν πράγματι ἐζητεῖτο πίεσις. Ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ ἀποτελεσθῇ ἐκ τοῦ προέδρου τῆς ὑποεπιτροπῆς διὰ τὴν τελείαν ἔρευναν αὐτοπροσώπως.

Ἡ ἀναχώρησις δὲν ἐπεδραδύνθη ἐκ σφάλματος ἢ ἀμελείας τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ διότι ἡ μεταφορὰ γίνεται δι' ἀτμοπλοίων στελλομένων ὑπὸ τῆς Τουρκίας.

Τὸ ζήτημα θὰ λυθῇ ὁριστικῶς προσεχῶς διὰ τῆς ἐπὶ τόπου ἐξετάσεως τῶν παραπόνων.

Ὁ κ. **Π. *Γεωργίτσης*** (Ἰωαννίνων) παρατηρεῖ ὅτι τὸ ζήτημα τῆς κακῆς διαχειρίσεως τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν Μουσουλμάνων τῆς Ἠπείρου ὀφείλεται εἰς τὸ θλιβερὸν γεγονὸς ὅτι ἡ Διπλωματία μας παρεγνώρισε πάντοτε τὴν σημασίαν τῶν τετελεσμένων γεγονότων.

Καθ' ὃν χρόνον οἱ πάντες πέριξ ἡμῶν δημιουργοῦσι τοιαῦτα τετελεσμένα γεγονότα εἰς βάρος ἡμῶν, οἱ Βούλγαροι σφάζοντες καὶ ληστεύοντες τοὺς ὁμογενεῖς, οἱ δὲ Τοῦρκοι ἀπειλοῦντες νὰ ἐκριζώσουν πρόρριζα τὰ ἐλάχιστα ἐκεῖνα λείψανα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὰ ὁποῖα ἀφῆκεν ἄθικτα ἡ Μικρασιατικὴ θεομηνία, ἀμφότεροι δ' ἐξαναγκάζοντες διὰ διαφόρων ἀθεμίτων μέσων εἰς ἐκπατρισμὸν πληθυσμοὺς Ἑλληνικοὺς προστατευομένους ὑπὸ διεθνῶν συνθηκῶν, ἡ Ἑλληνικὴ Διπλωματία εἶνε ἀνίκανος νὰ ἐφαρμόσῃ μίαν Συνθήκην περὶ ἀνταλλαγῆς καὶ τοῦτο ἐνῷ ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ Ἀνταλλαγῆς εἶχεν ἀποφανθῇ ὅτι οἱ Μουσουλμάνοι τῆς Ἠπείρου εἶνε ἀνταλλάξιμοι.

Τώρα πῶς τὸ ζήτημα τοῦτο ἐμφανίζεται ἐκ νέου ὑπὸ ἐξέτασιν ἐνώπιον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καὶ πῶς παραπέμπεται ὑπ' αὐτῆς εἰς Μικτὴν ὑποεπιτροπὴν πρὸς νέαν ἐξέτασιν τῶν Μουσουλμάνων αὐτῶν εἶνε μυστήριον διὰ πάντα

ἄλλον ἐκτὸς ἐκείνων οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν τὴν ἀθουλίαν καὶ τὴν νωθρότητα τῆς Διπλωματίας μας.

Δὲν φρονεῖ ὅτι ἔχει δίκαιον ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἰσχυριζόμενος ἔλλειψιν μεταφορικῶν μέσων πρὸς ἄμεσον καὶ ταχίστην μεταφορὰν τῶν ἀνταλλαξίμων Μουσουλμάνων τῆς Ἠπείρου, καθ' ὃν χρόνον τὸ μὲν ζήτημα αὐτὸ εἶνε ὑψίστης ἐθνικῆς σπουδαιότητος, οἱ δὲ πρόσφυγές μας ἀπέθνῃσκον καὶ ἀποθνήσκουν κατὰ ἑκατοντάδας δι' ἔλλειψιν στέγης.

Ὁ κ. ***Σ. Γεωργιλαδάκης*** παρατηρεῖ ὅτι καὶ ἐν Κρήτῃ πλεῖστοι Μουσουλμάνοι ἀνταλλάξιμοι κατόπιν ἀδείας τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν κατέχουσι τὰς περιουσίας αὐτῶν καὶ τὰς νέμονται, ἐνῷ οἱ πρόσφυγες παραμένουσιν ἐκεῖ ἄνευ ἐργασίας καὶ ἄνευ στέγης, καὶ ἀπορεῖ πῶς συμβαίνει τοῦτο.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης***, λαμβάνων ἐκ δευτέρου τὸν λόγον, λέγει ὅτι ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ ἐπισπεύσῃ τὸ ταχύτερον τὴν ἀναχώρησιν τῶν Μουσουλμάνων τῆς Ἠπείρου διότι φοβεῖται μήπως ἡ ἀναστολὴ τῆς ἀναχωρήσεως διὰ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν λόγον, ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὁριστικὴν ματαίωσιν τῆς ἀναχωρήσεως, χάριν, ἐπαναλαμβάνει, εἰς τὰς ἐνεργείας ὡρισμένων προπαγανδιστικῶν ἐνεργειῶν.

Ὁ κ. ***Γ. Μόδης*** λέγει ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἀνταλλαγῆς τηρεῖ δύο μέτρα καὶ δύο σταθμά, διότι παρόμοιον φαινόμενον παρατηρεῖται καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἐφιστᾷ ἐπὶ τούτου τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως.

Α. Παπαναστασίου. Εἶνε γνωστὸν ὅτι οἱ ἐν Ἠπείρῳ Ὀθωμανοὶ ἐξεδήλωσαν τὴν θέλησιν αὐτῶν νὰ εἶνε Τοῦρκοι καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς ἀνταλλαγήν. Ἡ θέλησις δὲ αὐτὴ ἀποτελεῖ τὸ μόνον ἀναμφισβήτητον γνώρισμα ὅτι ἀνήκει τις εἰς ὡρισμένην ἐθνότητα. Καὶ λέγω τοῦτο, διότι ὁ κ. Ὑπουργὸς εἶπεν ὅτι τοὺς ἐν Ἠπείρῳ Ὀθωμανοὺς ἄλλοι θεωροῦν Ἀλβανοὺς καὶ ἄλλοι Τούρκους. Κανεὶς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς θεωρῇ Ἀλβανοὺς ἢ ὁτιδήποτε ἄλλο, ἀφοῦ οἱ ἴδιοι θέλουν νὰ εἶνε Τοῦρκοι. Τὴν τοιαύτην των θέλησιν ἐπιστοποίησεν ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν κατόπιν ἐπιτοπίου ἐξετάσεως. Τοῦτο ἔγινε τὸν Μάϊον ἢ Ἰούνιον. Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἀνεμίχθη μετὰ πέντε, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, μῆνας. Κατ' ἀκολουθίαν ὑπάρχει μία καθυστέρησις σοβαρὰ εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἐν Ἠπείρῳ Ὀθωμανῶν, ἡ ὁποία εἶνε ἐπιζημία εἰς τοὺς Ἕλλη-

νας πρόσφυγας, τῶν ὁποίων ἡ ἐγκατάστασις εἰς τόσας δυσχερείας προσκόπτει.

Ὁ κ. **Γ. Κιαγιᾶς** ποιεῖται τὰς αὐτὰς περίπου παρατηρήσεις.

Γενικευθείσης μετὰ τοῦτο, τῇ προτάσει δέκα πληρεξουσίων, τῆς συζητήσεως, ζητεῖ τὸν λόγον ὁ πληρεξούσιος Κορινθίας κ. Κ. Ρέντης.

Ὁ κ. **Γ. Ροῦσσος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) λέγει ὅτι, μὴ ἔχων ὑπ' ὄψει ὅτι θὰ ἐγενικεύετο ἡ συζήτησις, παρακαλεῖ, εἰ δυνατόν, νὰ διακοπῇ ἡ συζήτησις μέχρις οὗ τῷ προσκομισθῇ ὁ σχετικὸς φάκελος.

Ἡ πρότασις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ γίνεται δεκτὴ καὶ ἡ συζήτησις διακόπτεται.

Ὁ κ. **Χρ. Πανταζίδης** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης τί ἐνήργησε κατὰ τοῦ Εἰσεγγελέως Ἔβρου, παραπέμψαντος αὐτὸν εἰς δίκην ἕνεκα ἐπεισοδίου, λαβόντος χώραν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τελωνοφύλακός τινος τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Διδυμοτείχου, ἄνευ ἀδείας τῆς Συνελεύσεως.

Ἀφηγούμενος ἐν ἐκτάσει τὰ τοῦ ἐπεισοδίου καὶ ἀναφέρων τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπρεπῆ συμπεριφορὰν τοῦ Εἰσαγγελέως, καίτοι οὗτος ἐγνώριζε τὴν ἰδιότητα αὐτοῦ, ἡ δὲ λῆξις τῆς Συνελεύσεως δὲν εἶχε περατώσει ἀκόμη τὸ ἔργον αὐτῆς, ὁπότε εἶχε διαταχθῇ ἡ κατ' αὐτοῦ δίωξις ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Εἰσαγγελέως, φρονεῖ ὅτι ὁ Εἰσαγγελεὺς λόγῳ ἀντεκδικήσεων προέβη εἰς ὅσας κατ' αὐτοῦ προέβη ἐνεργείας. Προσθέτων ὅτι ὁ ἴδιος Εἰσαγγελεύς, ἐπὶ παρομοίας ὑποθέσεως τοῦ Νομάρχου Ἔβρου, ἐξυβρισθέντος, εἶχεν ἄλλην γνώμην, παρατηρεῖ ὅτι κατόπιν ὅλων τούτων, ἅτινα ἀποτελοῦσι καὶ ἄγνοιαν τοῦ Νόμου, ὁ Εἰσαγγελεὺς δὲν δύναται νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ θέσει του. Ἔχει τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης θὰ λάβῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰ προσήκοντα μέτρα πρὸς τιμωρίαν τοῦ παρανομήσαντος Εἰσαγγελέως, ὁ ὁποῖος μάλιστα κατόπιν τηλεγραφήματός τινος, τὸ ὁποῖον ἔλαβε παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, καυχᾶται ὅτι ὁ Ὑπουργὸς δὲν θέλει προβῇ εἰς τιμωρίαν αὐτοῦ. Καταλήγων λέγει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ καταπατήσεως δικαιωμάτων αὐτοῦ ὡς ἀτόμου, ἀλλ' ὡς πληρεξουσίου, καὶ δέον ἡ Συνέλευσις νὰ μὴ παρίδῃ τὴν ἐπερώτησίν του.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι, ὅτε πρῶτον ἀνεκοινώθη τὸ γενονὸς τῆς παραπομπῆς τοῦ κ. πληρεξουσίου ὑπὸ τοῦ Προεδρείου, οὗτος εἶπε τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τῶν ἐπιβαλλομένων ἐνεργειῶν τοῦ Ὑπουργείου, εἰς ἃς καὶ προέβη, ἀποστείλας τηλεγράφημα

εἰς τὸν Εἰσαγγελέα νὰ ἀποσύρῃ τὴν δικογραφίαν. Ὁ Εἰσαγγελεὺς ἀπήντησε τότε ὅτι εἶχεν ἀποσύρει τὴν δικογραφίαν κατόπιν τηλεγραφήματος τοῦ πρώην Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης.

Α. Ἀκρίδας. Ἐκτὸς τούτου, καὶ ἂν ἐπρόκειτο διὰ τοῦτο ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς ἦτο πάλιν ἐν παρανομίᾳ, διότι κατὰ τὸ σύνταγμα δίωξις δὲν γίνεται καὶ τρεῖς ἑβδομάδας πρὸ τῆς Συνόδου. Ὁ δὲ κ. Εἰσαγγελεὺς ἐγνώριζεν ὅτι ἡ Συνέλευσις θὰ ἐπανελάμβανε τὴν 1ην Ὀκτωβρίου τὰς ἐργασίας της, καὶ ὅμως εἰσῆγεν εἰς δίκην τὸν κ. Πανταζίδην τῇ 26ῃ Σεπτεμβρίου.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσ.), συνεχίζων, λέγει ὅτι κατόπιν τῶν ἐν τῇ Συνελεύσει διαμαρτυριῶν καὶ ἰδιαιτέρων παραστάσεων περὶ τῆς ὅλης διαγωγῆς τοῦ Εἰσαγγελέως διέταξε τὸν Εἰσαγγελέα Ἑρετῶν νὰ ἐνεργήσῃ ἀνακρίσεις, τῷ ὑπέδειξε δὲ ὅτι καὶ γνωμάτευσιν ἔπρεπε νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον περὶ μεταθέσεώς του ἐκ τοῦ Ἔβρου. Δυστυχῶς αἱ χεῖρες τοῦ κ. Ὑπουργοῦ εἶνε δεσμευμέναι. Ἀρκεῖ νὰ πᾶς εἶπε, λέγει, ὅτι καὶ εἰς τὸ τηλεγράφημα τοῦ κ. Γκότση δὲν ὑπήκουσεν ὁ Εἰσαγγελεὺς Ἔβρου. Ἠρώτησε τὸν Εἰσαγγελέα τῶν Ἑρετῶν καὶ μόνον μὲ τὴν ἐντολὴν ἐκείνου ἀπέστειλε τὴν ὑπόθεσιν. Ἡ τελικὴ ἐνέργεια περὶ τοῦ Εἰσαγγελέως ἀνήκει εἰς τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον. Σᾶς εἶπον καὶ ἄλλοτε ὅτι ὑπάρχουν μερικὰ ἄτοπα τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου, ἐπὶ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ ἀπασχοληθῇ ἡ Κυβέρνησις. Ἓν τούτοις ὅ,τι ἦτο ἐκ τῶν καθηκόντων μου τὸ ἔκαμα. Καὶ πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμερῶν ἀκόμη ἐζήτησα ἀπὸ τὸν Εἰσαγγελέα Ἑρετῶν τὴν ταχεῖαν ἀποστολὴν τῆς ἐκθέσεώς του καὶ δὲν ἔλαβον εἰσέτι ἀπάντησιν.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** θεωρεῖ ἔνομον τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ὑπουργοῦ, διατάξαντος τὸν Εἰσαγγελέα τὴν μὴ ἐνάσκησιν ποινικῆς ἀγωγῆς. Τοῦτο νομίζει ὡς ἀπέμβασιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας εἰς τὴν ἐνάσκησιν τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας. Τοῦτο ἀντιτίθεται εἰς τὰς θεμελιώδεις διατάξεις τοῦ συντάγματος περὶ διακρίσεως ἐξουσιῶν. Οἱ ἑρμηνευταὶ δέχονται, χωρὶς τοῦτο νὰ διαγράφηται ῥητῶς ἐν τῷ νόμῳ, δικαίωμα εἰς τὸν Ὑπουργὸν νὰ συστήσῃ τὴν ἐνάσκησιν ποινικῆς ἀγωγῆς, οὐδέποτε ὅμως νὰ διατάξῃ τὴν μὴ ἐνάσκησιν τοιαύτης, διότι τοῦτο σημαίνει ἔκφρασιν γνώμης καὶ κατὰ συνέπειαν ἀνάμιξιν εἰς τὰ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας.

Χαρακτηρίζει ὅμως σκανδαλώδη τὴν ἐνέργειαν τοῦ Εἰσαγγελέως. Δὲν εὑρίσκει οὐδόλως δικαιολογημένην τὴν ἄγνοιαν τούτου περὶ τοῦ ὅτι ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ἀποτελεῖ μίαν καὶ μόνην σύνοδον διακοπτομένην καὶ ὄχι [illegible] αὐτάς, ὡς

ἡ ἁπλῆ Βουλή. Τὸ γεγονὸς δὲ ὅτι καὶ προκειμένου περὶ ἁπλῆς Βουλῆς ἀπαγορεύεται ἡ δίωξις Βουλευτοῦ ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ Σώματος τρεῖς ἑβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Συνόδου, ὅπερ ὤφειλε νὰ μὴ ἀγνοῇ ὁ Εἰσαγγελεύς, ὡς καὶ ἡ διάφορος ἐνέργεια προκειμένου περὶ ὁμοίου ζητήματος ἀφορῶντος τὸν Νομάρχην, γεννῶσιν εὐλόγως ὑπονοίας ὅτι ὁ Εἰσαγγελεὺς διετέλει ἐν δόλῳ κατὰ τὴν κατὰ τοῦ κ. πληρεξουσίου ἐνέργειάν του. Διὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν πρέπει νὰ διωχθῇ καὶ ποινικῶς ἐπὶ παραβάσει καθήκοντος ἐκτὸς τῆς πειθαρχικῆς διώξεως, ἥτις ἔπρεπεν ἤδη νὰ εἶχε συντελεσθῇ. Διὰ τὴν βραδύτητα κακίζει τὸν Ὑπουργὸν καὶ συνιστᾷ νὰ διαταχθῇ ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν νὰ ἐνεργήσῃ τάχιστα καὶ νὰ ὑποβάλῃ τὸ πόρισμά του.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.) Ὅταν ὑποστηρίζετε ἀπὸ τοῦ βήματος τὰς ἐσφαλμένας καὶ ἀδοκίμους αὐτὰς θεωρίας, ὅτι ὁ Ὑπουργός, ὁ ὁποῖος εἶνε καὶ ὁ ἀνώτατος Εἰσαγγελεύς, δὲν δύναται νὰ ἐπεμβαίνῃ διὰ νὰ προλαμβάνῃ ἐκνόμους ἐνεργείας, δὲν θὰ ἔχωμεν ποτὲ πειθαρχίαν εἰς τὸ δικαστικὸν Σῶμα.

Ὁ κ. *Φ. Μανουηλίδης* λέγει ὅτι ἡ ὑπόθεσις χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ Μαΐου. Παρῆλθον 7 μῆνες καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ὁ παρανομήσας Εἰσαγγελεὺς παραμένει εἰς τὴν θέσιν του. Διατυμπανίζει ὅτι ὁ Ὑπουργὸς τοῦ ἐζήτησε συγγνώμην καὶ ἀπειλεῖ τοὺς πάντας. Εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν κατεθέσαμεν καὶ σημείωμα καὶ δι' ἄλλας κατηγορίας ἐναντίον τοῦ αὐτοῦ Εἰσαγγελέως. Ζητοῦμεν δὲ ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν τὴν τιμωρίαν τοῦ Εἰσαγγελέως.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπ. Δικ.). Δὲν δύναμαι ἐκ τοῦ νόμου.

Ὁ κ. *Φ. Μανουηλίδης* καταλήγων φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ εὑρεθῇ ὁπωσδήποτε ἡ Ἀρχὴ ἥτις θὰ τιμωρήσῃ καὶ θὰ ἀπομακρύνῃ τὸν ἐκτραπέντα Εἰσαγγελέα. Ἔχομεν εἰς χεῖράς μας κλητήριον θέσπισμα τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου γραφομηχανημένον—ὄχι ἔντυπον παλαιόν, διὰ νὰ δικαιολογηθῇ παρέκβασις—«ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως», καὶ ἔχομεν καὶ ἄλλας γραπτὰς ἀποδείξεις περὶ τοῦ ὅτι ὁ Εἰσαγγελεὺς δὲν ἀναγνωρίζει τὸ πολίτευμα. Διὸ ζητεῖ τὴν τιμωρίαν καὶ ἀπομάκρυνσίν του.

Ὁ κ. *Κ. Σταμούλης* καταγινώσκει οὐ μόνον βαρυτάτην ἀμέλειαν ἀλλὰ καὶ εὐθύνην εἰς τὸν Εἰσαγγελέα δι' ὅσα ἔπραξε κατὰ τοῦ πληρεξουσίου ἐκ προθέσεως, ἵνα διασύρῃ τὴν ὑπόληψιν τῆς Συνελεύσεως. Ἐλέγχει τὸν κ. Ὑπουργὸν ὅτι δὲν ἔσπευσε νὰ προκαλέσῃ γνωμοδότησιν περὶ μεταθέσεως τοῦ Εἰσαγγελέως καὶ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ποινικὴν δίωξιν αὐτοῦ. Συνεχίζων λέγει ὅτι αἱ παρεκτροπαὶ ἑνὸς δικαστικοῦ ὑπαλλήλου δὲν πρέπει νὰ παρασύρουν εἰς γενικὰς κρίσεις περὶ τῆς Δικαιοσύνης, ἡ ὁποία ἵσταται εἰς τὸ ὕψος της.

Ὁ κ. *Π. Τσιτσεκλῆς* (Ὑπουρ. Δικαιοσ.) ἀναφέρων τὰς ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ἐνεργείας του παρατηρεῖ ὅτι πάντα τὰ λεχθέντα ἐνταῦθα ἐκ μέρους τῶν πληρεξουσίων θ' ἀποστείλῃ εἰς τὸν Εἰσαγγελέα τῶν Ἐφετῶν πρὸς γνωμάτευσιν.

Ὁ κ. *Φίλ. Μανουηλίδης* παρατηρεῖ ὅτι ἐπὶ τέσσαρας ἤδη μῆνας δὲν ἀπαντᾷ ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν.

Ὁ κ. *Π. Ἀλεξανδρῆς* ἐξετάζει τὸ θέμα ἀπὸ ἐπιστημονικῆς καὶ πρακτικῆς τῶν Εἰσαγγελιῶν ἀπόψεως ὡς πρὸς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἐπικαλεῖται γνώμας συγγραφέων ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν, ὅτι ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, ὡς ἔχων τὴν ἀνωτέραν ἐποπτείαν τῆς Δικαιοσύνης, δύναται νὰ δίδῃ ὁδηγίας εἰς τοὺς Εἰσαγγελεῖς Ἀρείου Πάγου καὶ Ἐφετῶν καὶ νὰ διατάσσῃ τὴν ἄνοιξιν τῆς ποινικῆς ἀγωγῆς, τὴν ἄσκησιν ἀναιρέσεως καὶ ἐφέσεως κλπ. Ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα ὅμως τοῦ νὰ διατάσσῃ τὴν ἀνάκλησιν τῆς καταδιώξεως αἱ γνῶμαι τῶν ἀλλοδαπῶν συγγραφέων διίστανται. Πρὸς τὴν γνώμην τῶν τελευταίων συμφωνεῖ φρονῶν ὅτι τοιοῦτον δικαίωμα τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης θὰ προκαλέσῃ τὴν διέγερσιν τῶν πνευμάτων καὶ θὰ γεννήσῃ τὴν ὑποψίαν τῆς ἀναμίξεως τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας εἰς τὰ τῆς δικαιοσύνης.

Ὁ κ. *Ι. Κούνδουρος* λέγει ὅτι αἰσθάνεται τὸ δίκαιον παράπονον τοῦ ἐπερωτῶντος συναδέλφου καὶ ἐξ ἰδίας του ὑποθέσεως. Διὰ τοῦτο φρονεῖ ὅτι τὸ ζήτημα ἔχει γενικωτέραν μορφὴν κατόπιν τῶν δηλώσεων τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ὅτι λόγῳ τοῦ νόμου δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τοῦ παρεκτραπέντος Εἰσαγγελέως ὅτι δεῖ. Ἀλλὰ τὰ αἴτια τῆς παρεκτροπῆς τοῦ Εἰσαγγελέως, λέγει, δὲν ὀφείλονται εἰς τὴν ἄγνοιαν τοῦ Νόμου, ἀλλ' εἰς τὸ ἐπικρατοῦν δυσμενὲς ὑπαλληλικὸν πνεῦμα κατὰ τοῦ πολιτικοῦ κόσμου.

Ἀναφέρων διάφορα περιστατικὰ ὑπαλλήλων παρεκτραπέντων κατὰ πληρεξουσίων φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ παρόμοια κατάστασις κατόπιν τῆς ἐπελθούσης μάλιστα καθεστωτικῆς μεταβολῆς, ὁπότε δὲν ἀρκεῖ, προσθέτει, ὅτι μετεβάλομεν τὸ πολίτευμα. Ἔπρεπε καὶ πρέπει νὰ μεταβληθῇ καὶ τὸ ἔμψυχον ὑλικὸν τοῦ πολιτεύματος, ἄλλως οὐδεμίαν βελτίωσιν τῆς διοικητικῆς καταστάσεως πρέπει νὰ ἀναμένῃ τις. Μνημονεύων τὰς δύο γνώμας τοῦ παρεκτραπέντος Εἰσαγγελέως Ἔβρου, περὶ τοῦ πληρεξουσίου ἀφ' ἑνὸς κ. Πανταζίδου καὶ τοῦ Νομάρχου ἀφ' ἑτέρου, παρατηρεῖ ὅτι εἶνε σαφὲς πλέον ὅτι ὁ Εἰσαγγελεὺς

προέβη ἐκ δόλου, εἰς δίωξιν τοῦ κ.πληρεξουσίου, καὶ ἡ τιμωρία αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ εἶνε ἄμεσος. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ κείμενοι νόμοι καὶ ὁ περίφημος θεσμὸς τῶν Συμβουλίων, θεσμὸς δημιουργηθεὶς ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ καὶ δι' ἄλλην πολιτικὴν περίοδον, ἐμποδίζει, λέγει ὅτι δύο ὁδοὶ ὑπάρχουσι πρὸς διόρθωσιν τῆς οἰκτρᾶς δικαστικῆς καταστάσεως· ἡ μία εἶνε νὰ καταργηθῇ διὰ ψηφίσματος τῆς Συνελεύσεως ὁ θεσμὸς τῶν Συμβουλίων, δι' εἰδικοῦ δὲ ἐξ ἄλλου ψηφίσματος νὰ προστατευθῇ ἡ ὑπόληψις τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ, ὡς συμβαίνει τοῦτο ἐν Ἀγγλίᾳ, μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἀπολύηται ὁ ὑπάλληλος, εἴτε εἶνε μόνιμος εἴτε οὔ. Νὰ συσταθῇ δὲ μία παγία καὶ μόνιμος κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία νὰ ἐξετάζῃ ἐξ ἄλλου καὶ τὴν συμπεριφορὰν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ ἀπέναντι τῶν ὑπαλλήλων, ὥστε ἡ Δικαιοσύνη νὰ εἶνε πλήρης ἑκατέρωθεν. Ἡ ἑτέρα ὁδὸς εἶνε ἡ τῆς ἀμύνης τοῦ προσβαλλομένου παρ' οἱουδήποτε, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶνε μὲν δυσάρεστον ἀλλ' εἶνε καὶ ἀπαραίτητον εἰς πλείστας περιστάσεις. Ἐξετάζων μετὰ τοῦτο τὰ ὅρια τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Ὑπουργοῦ κατὰ τῶν παρεκτρεπομένων καὶ παρανομούντων δικαστικῶν ὑπαλλήλων ὑποστηρίζει ὅτι ὁ Ὑπουργὸς ἔχει δικαίωμα νὰ προβῇ καὶ μέχρις ἀπολύσεως ὑπαλλήλου, ἀφοῦ ἐξαντλήσῃ ὅλα τὰ μέσα τὰ ὁποῖα χορηγεῖ εἰς αὐτὸν ὁ Νόμος. Θεωρεῖ τοῦτο ἀπαραίτητον, διότι πλεῖστοι δικαστικοὶ προκαλοῦσιν ἀπὸ σκοποῦ βήξεις μεταξὺ ἰσχυόντων πολιτευομένων ἵνα ἐπιτύχωσι τὴν μετάθεσίν των ἐκεῖ ὅπου ὑπηρετοῦσι. Καθόλου δὲ φρονεῖ ὅτι πρέπει ἀπὸ πάσης ἀπόψεως νὰ ἐξετασθῇ ἡ κατάστασις τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων, ἥτις εἶνε νοσηρὰ καὶ ὄζει μεσαιωνισμοῦ, διότι, ἂν τοῦτο δὲν συμβῇ, οὔτε τὸ δημοκρατικὸν καθεστὼς δύναται νὰ παραμείνῃ, ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ Κράτος καθόλου δύναται νὰ βιώσῃ τοιούτους ἔχον ὑπαλλήλους καὶ δὴ δικαστικούς. Ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρω, λέγει, ὅτι ὑπάρχουν δικασταὶ μὴ ἀναγνωρίζοντες τὸ καθεστώς, εἰς δὲ ἱερεὺς τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Διονυσίου, μνημονεύει ἀκόμη ἐν τῷ ναῷ τὰ ὀνόματα τῶν ἐκλιπόντων Βασιλέων. Καταλήγων τονίζει ὅτι πρέπει νὰ ἐπιβληθῇ ὁ κεντρικὸς σεβασμὸς πρὸς τὸ πολίτευμα, καὶ ὁ ἀπόλυτος σεβασμὸς πρὸς τὸν Νόμον.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** λέγει ὅτι κατόπιν τῶν λεχθέντων ἐπείσθη πᾶς τις ὅτι ὁ Ὑπουργὸς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς παρομοίας φύσεως ὑποθέσεις καὶ ἀπορεῖ πῶς ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, καίτοι φαίνεται αὐστηρότατος, οὔτε εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν ἐπενέβη, ἀλλ' οὐδὲ εἰς πλείστας ἄλλας παρεκτροπὰς δικαστικῶν ὀργάνων, κατὰ τῶν ὁποίων ἄμεσος ἀπῃτεῖτο ὁ κολασμός, ὡς ὁ ἴδιος κ. Ὑπουργὸς

ὡμολόγησεν. Ἀναφέρει εἶτα τὰς παρὰ διαφόρων Εἰσαγγελέων αἰτουμένας ἀδείας πρὸς δίωξιν τῶν διαφόρων πληρεξουσίων δι' ἀδικήματα ἄτινα εἶνε σχεδὸν ἀσήμαντα, λέγει ὅτι οἱ Εἰσαγγελεῖς δὲν ἔπρεπε νὰ ζητῶσι διὰ τοιαύτας ἀσημάντους ἀφορμάς, ἀπὸ σκοποῦ πλειστάκις δημιουργουμένας, νὰ ἀπασχολῶσι τὴν Συνέλευσιν. Ἐν τούτοις οὗτοι σπεύδουσι πομπωδῶς νὰ διαψεύδωσι τοιαύτας εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ νὰ ζητῶσιν ἀδείας διώξεως τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ.

Π. Μερλόπουλος. Ἐρώτον εἰς Εἰσαγγελεὺς ἔχει μήνυσιν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ τί πρέπει νὰ κάμῃ;

Τὴν ἴδιαν παρατήρησιν ποιεῖται καὶ ὁ κ. **Ν. Ξηρός**.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁσάκις πρόκειται περὶ τοιούτων πράξεων οὐδεὶς θὰ εἶχεν ἀντίρρησιν. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τοιούτων καὶ ἀπόδειξις ὅτι, καίτοι ὑπάρχουσι χιλιάδες ἄλλαι μηνύσεις ἀρκεταὶ σωραὶ εἰς τὰ δικαστικὰ γραφεῖα, ἐν τούτοις αὗται μένουσιν ἀνενέργητοι. Ἐπικαλεῖται πρὸς ἀπόδειξιν ἔκθεσιν τοῦ δικαστικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Κερκύρας ὅστις ἀναφέρει ὅτι ὑπάρχουσι μηνύσεις ἐκκρεμεῖς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Ἐξετάζων μετὰ τοῦτο, τὴν ὅλην κατάστασιν τῆς Δικαιοσύνης εὑρίσκει αὐτὴν οὐχὶ καλὴν καὶ φρονεῖ ὅτι μόνον δι' αὐστηροτάτου καὶ συνεχοῦς ἐλέγχου θὰ βελτιωθῇ αὕτη, ὡς συνέβη καὶ ἀπὸ τοῦ 1910 - 1915, ὅτε ἡ Δικαιοσύνη εἶχε φθάσει εἰς τὸ ζενίθ αὐτῆς, χωρὶς οὔτε ὁ θεσμὸς τῶν Συμβουλίων οὔτε ἄλλο τι νὰ ἐμποδίσῃ νὰ γίνῃ τοῦτο.

Ὁ δικαστικὸς κλάδος, ἐπιλέγει, περιέχει ἀκόμη ἱκανὰ στοιχεῖα νὰ κρατήσωσιν εἰς τὸ ὕψος αὐτῆς αὐτὴν τὴν Δικαιοσύνην, πρὸς τοῦτο ὅμως ἀπαιτεῖται, ἐπαναλαμβάνει, αὐστηρὸς καὶ συνεχὴς ἔλεγχος, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ σπεύσῃ νὰ ἀσκήσῃ ὁ κ. Ὑπουργός, ἂν θέλῃ νὰ περισώσῃ τὴν κατάστασιν καὶ νὰ κρατήσῃ εἰς τὸ ὕψος αὐτῆς τὴν Δικαιοσύνην.

Ὁ κ. **Ν. Καλομενόπουλος** θεωρεῖ ἐσφαλμένην τὴν ἀντίληψιν ὅτι ὁ Ὑπουργὸς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβῇ πρὸς τιμωρίαν τῶν παρεκτραπέντων δικαστικῶν ὀργάνων, ἵνα μὴ μειωθῇ τὸ κῦρος τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας. Ἂν τοιοῦτος ἔλεγχος, λέγει, ἐξησκεῖτο καὶ κατὰ τῶν διαχειριζομένων τὸν δημόσιον θησαυρόν, καὶ αἱ καταστροφαὶ αἱ λαβοῦσαι χώραν δὲν θὰ ἐλάμβανον καὶ πλεῖσται ὅσαι οἰκογένειαι θὰ ἐσώζοντο ἐκ τῆς ἀτιμίας καὶ ἐκ τῆς καταστροφῆς. Ἐξετάζων μετὰ τοῦτο τὴν κατάστασιν τῆς Δικαιοσύνης εὑρίσκει αὐτὴν νοσηροτάτην καὶ φρονεῖ ὅτι ἡ Συνέλευσις ἔχει ἄμεσον ὑποχρέωσιν νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὴν κατάστασιν ταύτην, χορηγοῦσα εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης ἐλευθερίαν ἐνεργείας, διότι ὡς ἔχει σήμερον οὗτος δὲν ἀποτελεῖ παρὰ

σκιὰν Ὑπουργοῦ, ἀφοῦ οὔτε ἕνα ὑπογραμματέα δικαστηρίου δὲν δύναται νὰ τιμωρήσῃ ἢ νὰ μεταθέσῃ. Ἔχει, προσθέτει, τὴν ὑποχρέωσιν ἡ Συνέλευσις νὰ ἀφήσῃ κατὰ μέρος καὶ τὴν συζήτησιν περὶ συντάγματος καὶ τὰς περὶ φορολογίας θεωρίας καὶ νὰ σπεύσῃ νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὸν δικαστικὸν κλάδον, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸ βάθρον καὶ τῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Πολιτείας.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** φρονεῖ ὅτι κατόπιν τῶν λεχθέντων ἐφωτίσθη ἡ Συνέλευσις καὶ πρέπει νὰ κηρυχθῇ περατωμένη ἡ συζήτησις, ἵνα ἡ Συνέλευσις εἰσέλθῃ εἰς τὸ νομοθετικὸν αὐτῆς ἔργον συμφώνως πρὸς τὴν χθεσινὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν, νὰ συζητηθῇ δὲ τὸ νομοσχέδιον περὶ πυρηνοστασίου βοσκῶν.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** (Ὑπουργὸς Δικ.) λέγει ὅτι κατόπιν τῶν ἀγορεύσεων τῶν κ. πληρεξουσίων, τὸ ζήτημα τῆς καταστάσεως τῆς Δικαιοσύνης πρέπει νὰ μελετηθῇ, ὥστε νὰ ληφθῶσιν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα. Πρὸς τοῦτο προτείνει ὅπως καταρτισθῇ μεγάλη κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία, ἀφοῦ μελετήσῃ ὅλα τὰ συναφῆ πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο σημεῖα, νὰ ὑποβάλῃ τὴν ἔκθεσίν της, ἵνα κατόπιν ἡ Κυβέρνησις λάβῃ τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς.

Ὁ κ. ***Π. Πετρίδης*** λέγει ὅτι κατόπιν τῆς γενομένης συζητήσεως πρέπει ἡ Συνέλευσις νὰ λάβῃ ὁριστικὰς ἀποφάσεις. Ἀποδεχόμενος τὴν πρότασιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης φρονεῖ ὅτι εἰς τὴν σχηματισθησομένην Ἐπιτροπὴν πρέπει νὰ δοθῇ εὐρυτάτη δικαιοδοσία, ἵνα ἐξετάσῃ τὰ τῆς ὁράσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν Συμβουλίων καὶ εὐθὺς μετὰ τὰς ἑορτὰς νὰ ὑποβάλῃ τὴν ἔκθεσίν της.

Ὁ κ. ***Ι. Κούνδουρος*** τονίζων ὁπόσον εἶνε ἀναγκαία ἡ ἐκκαθάρισις τοῦ ἐμψύχου ὑλικοῦ τῆς Δικαιοσύνης ἀναγινώσκει ἀπόφασιν εἰσηγητικοῦ τινος ἐναντίον μητρός, διότι τὸ ἀγοραναμεῖον δὲν ἠδυνήθη νὰ τιμωρήσῃ λόγῳ ἀνηλικότητος τὸν ἐννεαετῆ υἱόν της κατηγορηθέντα ἐπὶ κλοπῇ.

Ὁ κ. ***Κ. Φίλανδρος*** λέγει ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προξενεῖ εἰς αὐτὸν ἔκπληξιν εἶνε πῶς ἡ Συνέλευσις συζητεῖ ἀκόμη ἂν ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προβῇ εἰς κολασμὸν κατὰ τοῦ παρεκτραπέντος δικαστικοῦ ὀργάνου, ἀφοῦ δι' ἄλλα πταίσματα τῶν πολιτῶν ὁ νόμος εἶνε αὐστηρότατος. Μεταξὺ ὡρισμένων, λέγει, δικαστικῶν καὶ γεωπόνων ὑπάρχει ἓν τράστ, κατὰ τοῦ ὁποίου ἀνάγκη νὰ ληφθῶσιν ἄμεσα αὐστηρὰ μέτρα. Ἐὰν δὲν δύνασθε νὰ πράξητέ τι κατ' αὐτῶν, αἴτιοι εἶσθε σεῖς οἱ ἴδιοι, οἱ ὁποῖοι ὑπογράψατε καὶ ἐγκαθιστᾶτε τοὺς διαφόρους θεσμοὺς τῶν Συμβουλίων. Δι' αὐτὸ ὅλους αὐτοὺς τοὺς νόμους οἵτινες παρεμποδίζουσι τοὺς Ὑπουργοὺς νὰ ἐκτελῶσιν ἀπολύτως τὸ καθῆκον αὐτῶν πρέπει νὰ θέσωμεν εἰς μίαν χοάνην ἵνα ἀνανεωθῶσι, διότι οὔτε τὸ ἄριστον πολίτευμα ὅπερ θὰ συντάξωμεν θὰ μᾶς σώσῃ, οὔτε ἄλλο τι πρόγραμμα καὶ προσωρινὸν μέτρον. Τούτου ἕνεκα ὑποβάλλει, λέγει, εἰς τὴν Συνέλευσιν ψήφισμα, ὑπογεγραμμένον ὑπὸ πλείστων πληρεξουσίων, δι' οὗ ζητεῖται ἡ ἐλευθερία τοῦ Ὑπουργοῦ νὰ ἐκτελῇ τὰ καθήκοντά του.

Ὑποβάλλεται ὑπὸ τῶν πληρεξουσίων κ. κ. ***Ν. Ἀνδρεάδου, Αὐγ. Θεολογίτου, Κ. Φιλάνδρου*** καὶ πλείστων ἄλλων πληρεξουσίων ψήφισμα περὶ παροχῆς ἐπὶ δίμηνον δικαιώματος εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης περὶ ἀμέσου μεταθέσεως καὶ ἀπολύσεως τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων τῶν παραβαινόντων τὰ καθήκοντά των».

Ὁ κ. ***Γ. Κιαγιᾶς*** ἀπορεῖ πῶς, ἐνῷ ἀπὸ ἑπταμήνου εἰς Εἰσαγγελεὺς παρεδίκασε τὸ καθῆκόν του, δὲν κατωρθώθη οὐχὶ μόνον νὰ μετατεθῇ, ἀλλ' οὔτε εἰς ἀπολογίαν νὰ κληθῇ οὗτος.

Ἐκπλήσσεται διὰ τοῦτο καὶ φρονεῖ ὅτι δὲν πταίουσιν οἱ νόμοι ἀλλ' οἱ προϊστάμενοι τῶν δικαστικῶν ἐξουσιῶν, οἵτινες δὲν σπεύδουσι νὰ ἐφαρμόσωσι τοὺς νόμους. Ἕνεκα τούτου οἱ διάφοροι δικαστικοὶ ἔχουσι κατασῆ δεσπόται καὶ τύραννοι ἀδιαφοροῦντες καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ στοιχειώδους κόρους τῶν πληρεξουσίων. Τὸ δικαστικὸν Σῶμα νοσεῖ νόσον βαρυτάτην καὶ πρέπει νὰ σπεύσωμεν νὰ λάβωμεν τὰ προσήκοντα μέτρα ἐφ' ὅσον θέλωμεν οὐ μόνον τὴν Δικαιοσύνην νὰ ἀνυψώσωμεν, ἀλλὰ καὶ τὸ δημοκρατικὸν καθεστὼς νὰ κατοχυρώσωμεν. Ἂν τοιοῦτό τι δὲν συμβῇ, δὲν θὰ βραδύνωμεν νὰ ἴδωμεν ἐπικρατοῦσαν τὴν ἀναρχίαν ἐν τῷ Τόπῳ. Συμφωνεῖ πρὸς τὴν περὶ καταρτισμοῦ κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς πρότασιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ καὶ φρονεῖ ὅτι πρέπει αὕτη νὰ ἔχῃ εὐρεῖαν δικαιοδοσίαν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πριθ.) θεωρεῖ ὅτι, ἐξαντληθέντος τοῦ θέματος, ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ τὴν σύστασιν κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, τὴν ὁποίαν ὑπέδειξεν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν νὰ μετάσχουν ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν ὁμάδων, καὶ τῶν ἀνεξαρτήτων ἐπίσης, καθὼς καὶ ὅσοι αἰσθάνονται ἑαυτοὺς εἰδικούς. Νὰ φέρῃ δὲ τὰ πορίσματά της ἡ Ἐπιτροπὴ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἡ ὁποία τότε νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῶν ἐνδεικνυομένων μέτρων ψυχρῶς καὶ λελογισμένως.

Ἡ πρότασις αὕτη γίνεται δεκτὴ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως μεθ' ὃ διακόπτεται ἡ συνεδρίασις τῇ 9 μ. μ. διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τῇ 10 1)2 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπήν.

Ὥρα 11 μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Εἰσέρχεται δ' ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

τῆς Συντακτικῆς καὶ Νομοθετικῆς Ἐργασίας,

Προκειμένου νὰ ψηφισθῇ εἰς β' συζήτησιν τὸ σύνολον τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ρυθμίσεως τῶν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς περὶ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος ἀπὸ 24 Μαΐου 1924 νομοθεσίας προκυψάντων ζητημάτων», ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας κ. **Κ. Σπυρίδης** ποιεῖται ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου τούτου τὴν ἑξῆς δήλωσιν:

Διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 2 δὲν θίγονται δικαιώματα ἰδιωτῶν κατὰ Τραπεζῶν τοῦ Συνδικάτου ἢ τοῦ Κράτους γεννηθέντα ἐξ ἐσφαλμένου κανονισμοῦ ὑπ' αὐτῶν τῆς τιμῆς τοῦ συναλλάγματος.

Ἐπίσης ἡ διάταξις αὕτη οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν λογαριασμῶν τοῦ Συνδικάτου καὶ τοὺς σχετικοὺς πρὸς τοῦτο λογαριασμοὺς Τραπεζῶν.

Γίνεται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σύνολον τοῦ νομοσχεδίου, ἔχοντος οὕτω·

«Περὶ ρυθμίσεως τῶν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς περὶ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος νομοθεσίας ἐκκρεμῶν ὑποθέσεων καὶ διαφορῶν.

(Ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ κατὰ τὴν β' συζήτησιν).

Ἄρθρον 1.

Ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς Ὑπουργοὺς τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐθν. Οἰκονομίας ὅπως διὰ Δ ατάγμα ος ἐφάπαξ ἐκδοθησομένου μετὰ προηγουμένην σύμφωνον γνωμοδότησιν τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Συναλλάγματος λαμβανομένην διὰ πλειονοψηφίας τῶν 2)3 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν, ρυθμίσωσι τὰς ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου 2612 «περὶ ἱδρύσεως Συνδικάτου Τραπεζῶν» καὶ τῶν μετὰ τὴν κατάργησιν αὐτοῦ Νομοθετικῶν Διαταγμάτων περὶ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις καὶ διαφοράς, ἐπιτρεπομένης πρὸς τοῦτο τῆς τροποποιήσεως ἢ συμπληρώσεως τῆς ὡς ἄνω νομοθεσίας. Ἐν τῷ Διατάγματι θέλει καθορισθῇ ἡ ἔκτασις καὶ ἡ ἔννοια τῶν ἐκκρεμῶν ὑποθέσεων καὶ διαφορῶν τούτων.

Ἄρθρον 2.

Οἱ ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι καὶ τοῦ Ἰουλίου 1923 προσενεγκόντες ἀποδεδειγμένως εἰς ἐξουσιοδοτημένας Τραπέζας πρὸς ἀγορὰν συνάλλαγμα, μὴ γενόμενον ὅμως ἀποδεκτὸν παρὰ τῶν Τραπεζῶν τούτων, ὑποχρεοῦνται εἰς κατα βολὴν συμψηφιστικοῦ τέλους εἰς συνάλλαγμα ἐκ 5 τ)ο ἐπὶ τοῦ μεταβιβαστέου πρὸς τὸ Δημόσιον προϊόντος τῆς πωλήσεως τῶν ἐμπορευμάτων των ἢ τῆς διατιμηθείσης ἀξίας των.

Ἄρθρον 3.

Τὸ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας Γνωμοδοτικὸν Συμβούλιον Συναλλάγματος ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐν ἄρθρῳ 32 Ν. Δ. 23 Ἀπριλίου 1923 μελῶν καὶ ἑξ ἑνὸς εἰσέτι Τμηματάρχου τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ὁριζομένου δι' ὑπουργικῆς πράξεως.

Ἄρθρον 4.

1. Πᾶσα ὑπὸ τοῦ Γραφείου Συναλλάγματος τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἐκκαθαρισθεῖσα ἢ ἐκκαθαριζομένη εἰς τὸ μέλλον ὀφειλὴ πρὸς τὸ Δημόσιον, εἴτε εἰς συνάλλαγμα ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἴτε εἰς δραχμάς, εἰσπράττεται ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας Τελωνειακῆς Ἀρχῆς ὡς δημόσιον ἔσοδον, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν νόμων περὶ εἰσπράξεως δημοσίων ἐσόδων, ἀπαγορευομένης πάσης διοικητικῆς ἀναστολῆς.

2. Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος νόμου ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Πρόεδρος. Β' συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 21 Ὀκτωβρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1924 Δ. Ν. περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν».

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** συνεχίζων τὴν χθεσινήν του ἀγόρευσιν ἐπαναλαμβάνει δι' ὀλίγων τὰ χθὲς λεχθέντα, εἰσέρχεται εἶτα εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ τρόπου καθ' ὃν συνετάχθη τὸ ἄδη κρατῶν Ν. Διάταγμα, τὸ ὁποῖον βεβαιοῖ ὅτι συνετάχθη κατόπιν ἐπισταμένης μελέτης ἣν ἔκαμεν εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ συσταθεῖσα ὑπὸ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας κ. Σίδερι καὶ τῆς ὁποίας ἀπετέλει καὶ ὁ ἴδιος μέλος. Ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον 9 τοῦ Διατάγματος, ὅπερ θεωρεῖ ἀρτιώτερον τῶν προηγουμένων, προσθέτει ὅτι ἡ Ἐπιτροπή, ὅσον ἀφορᾷ τὰ κερδοσκοπήσαντα οὐδεμίαν ἔλαβε μέριμναν, διότι τὰ ὅρια αὐτῶν εἶνε ἀπὸ αἰῶνος καθωρισμένα, ἐλήφθη ὅμως μέριμνα ἐν αὐτῷ καὶ διὰ τὰ τσιφλίκια καὶ τοὺς ἀποκαταστατέους κολλήγους ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοὺς πρόσφυγας.

τὰς ἀναδασώσεις, τὰς ἀποξηράνσεις, ἕλῶν κλπ. Διὰ τῶν νέων τροποποιήσεων τοῦ Διατάγματος θὰ προκληθῇ ἄνευ οὐδενὸς λόγου μία συρροὴ αἰτήσεων πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας ἀπὸ ὅλα ἐν γένει τὰ χωρία, τσιφλίκια καὶ μή, περὶ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν καὶ περὶ ἐπεκτάσεως τῶν ὁρίων αὐτῶν. Συνεχίζων ἀκολούθως τὰς ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου τοῦ κ. Ὑπουργοῦ παρατηρήσεις του λέγει ὅτι κυροῦνται καὶ καταργοῦνται δι' αὐτοῦ συγχρόνως αἱ αὐταὶ διατάξεις, τοῦθ' ὅπερ εὑρίσκει νομοτεχνικῶς σφάλμα.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶνε ἁπλούστατον καὶ συνηθέστατον. Ὅταν εἰσάγηται ἐν Ν. Διάταγμα πρὸς κύρωσιν, δύνανται καὶ νὰ τροποποιηθῶσιν ἢ νὰ καταργηθῶσιν ὡρισμέναι αὐτοῦ διατάξεις.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** ἀποκρούει ἀκολούθως τὰς ἄλλας τροπολογίας τοῦ νομοσχεδίου, δι' ὧν καθιεροῦνται διάφοροι τρόποι ἐξαιρέσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου, χαρακτηρίζει ἄλλας διατάξεις αὐτοῦ ὡς ἀκατανοήτους, καὶ ἐν τέλει ὑποστηρίζει ὅτι αἱ ἀλλεπάλληλοι διατάξεις αὐτοῦ πρὸς προσπασίαν δῆθεν τῶν προσφύγων οὐδένα ἀπολύτως λόγον ἔχουσιν, ἐφόσον τὸ ζήτημα τοῦ ἐποικισμοῦ τῶν προσφύγων τὸ ἔχει ἀναλάβει ἡ Ὑπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἰσχύει τὸ ἐνοικιοστάσιον, καὶ ἐφόσον ὅλα σχεδὸν τὰ ἐν ταῖς Νέαις τοὐλάχιστον Χώραις λιβάδια ἀνήκουν καὶ κατὰ κυριότητα εἰς τὴν προσφυγικὴν ὁμάδα, ὑπὲρ ἧς δύνανται ἀκωλύτως ἐν οἱᾳδήποτε στιγμῇ νὰ ἐπιταχθῶσι. Χαρακτηρίζει ἐν τέλει ὡς φενάκην τὴν προσπάθειαν αὐτήν, ὅπως φενάκην διὰ τοὺς ἀτυχεῖς πρόσφυγας λέγει ὅτι ἀποτελεῖ καὶ ὁ ἀγροτικὸς νόμος, ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ὁποίου θὰ δυσχεράνῃ πολὺ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων ὡς ἐκ τῆς ἀλογίστου σπατάλης τῶν κλήρων. Διαμαρτύρεται ἀκολούθως διὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐξαιρέσεις λιβαδίων καὶ συνεχίζων λέγει ὅτι ἐκ τῶν ἐξαιρεθέντων λιβαδίων οὐδὲ ἓν παρεχωρήθη εἰς πρόσφυγας. Ἀναφέρει ἀκολούθως πῶς ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐξήρεσεν ἐν καιρῷ χειμῶνος τὴν Μεσαράν. Ἐξ ἧς ἀποφάσεως 50 οἰκογένειαι κινδυνεύουσιν ἤδη νὰ μείνωσιν εἰς τὸν δρόμον.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἡ ἐξαίρεσις αὕτη εἶχε γίνει ἀπὸ τοῦ Λὺγούστου, ἐπρόκειτο δὲ περὶ διαφορᾶς συνεπείᾳ τῆς ὁποίας δὲν ἠδύνατο νὰ καλλιεργηθῇ καὶ τὸ παραπλεύρως λιβάδιον.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** ἀπαντῶν λέγει ὅτι σήμερον διετάχθη ἡ ἐκδίωξις τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν ἐκ τοῦ λιβαδίου Μεσαρᾶς, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τί θὰ γίνωσιν αἱ οἰκογένειαι αὐταί, αἱ ὁποῖαι ἐν τούτοις ἔχουσι ζήσει εἰς τὸ λιβάδιον αὐτὸ ἐπὶ ἕνα καὶ πλέον αἰῶνα.

Ὁ κ. **Κ. Φίλανδρος** διακόπτων λέγει ὅτι, ἐὰν ὁ Ὑπουργὸς δὲν ἀπαλλοτριώσῃ, πῶς θὰ ἀποκατασταθῶσιν οἱ πρόσφυγες.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** λέγει ὅτι οὐδεμία τοιαύτη ἀνάγκη ὑπάρχει ἐφόσον ἡ Ὑπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιτάξεως, τὸ ὁποῖον ὅμως ἀσκεῖ μετὰ ἀνθρωπισμοῦ, ὡς προκύπτει ἐκ σχετικῆς ἐγκυκλίου, ἣν ἀναγινώσκει.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἡ τροποποίησις του ἀναφέρει ὅτι ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν θὰ παραχωροῦνται τὰ λιβάδια.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** λέγει ὅτι παρεχωρήθησαν ἄνευ ἀνάγκης τινὸς πλεῖστα ὅσα λιβάδια.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) λέγει ὅτι, ἂν ὁ κ. πληρεξούσιος φρονῇ ὅτι ἐξηρέθησαν κακῶς οἱαδήποτε λιβάδια, δύναται νὰ ῥέρῃ ἐπερώτησιν· ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅμως πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** συνεχίζων ἀναφέρει ὅτι ὁ κ. Μπακάλμπασης, καίτοι πρόσφυξ καὶ Ὑπουργὸς κόμματος ἀκολουθοῦντος ἀριστερὰν πολιτικήν, ἐν τούτοις ὑπῆρξε λίαν φειδωλὸς εἰς τὰς ἐξαιρέσεις, ὁ δὲ κ. Μυλωνᾶς οὐδεμίαν κατὰ τὰς δύο ὑπουργίας αὐτοῦ ἐξαίρεσιν ἔκαμε.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) ἐρωτᾷ τὴν Μεσαρᾶν ποῖος τὴν ἐξήρεσεν; Οἱ προκάτοχοί μου ὥρισαν ὅτι θὰ κενωθοῦν τὰ λιβάδια τὴν δεινὰ ἐποχήν, σεῖς δὲ εἴχετε τὴν ἀξίωσιν νὰ μὴ κενωθοῦν τὰ λιβάδια, ἐπειδὴ συνέπεσε νὰ εἶμαι ἐγὼ Ὑπουργός.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** ἀπαντῶν λέγει ὅτι κατ' οὐδένα λόγον ἐπετρέπετο ἡ ἔξωσις 45 οἰκογενειῶν ἐν καιρῷ χειμῶνος, τὸ δὲ ἐπιχείρημα τῆς ἀποκεντρώσεως πρὸς δικαιολογίαν τῶν τροποποιήσεων τὸ εὑρίσκει ἀπολύτως ἀδικαιολόγητον καὶ ἐρωτᾷ πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξαιρεθοῦν λιβάδια ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶνε ἐγκατεστημέναι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τόσαι κτηνοτροφικαὶ οἰκογένειαι, ἀφοῦ μάλιστα οὐδεμία στενότης γῆς ὑπάρχει. Καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ἀναγινώσκει ἄρθρον τοῦ Διευθυντοῦ Ἐποικισμοῦ Λαρίσης κ. Γιαννούση καὶ μελέτην τινὰ τοῦ κ. Νασιώτη προσθέτων ἐν τέλει ὅτι εἰς τὴν κοινότητα Μυλογουσιᾶς τῆς Ἐλασσόνος, ἥτις εἶχε τρία ἄλλα λιβάδια μισθωμένα εἰς κτηνοτρόφους, ἐδόθησαν ἕτερα τρία τοιαῦτα καὶ ἤδη οἱ ἀτυχεῖς κτηνοτρόφοι καὶ αἱ οἰκογένειαι αὐτῶν κινδυνεύουσι ν' ἀποθάνωσιν.

Ὁ κ. **Ι. Γιαμούζης** λέγει ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε ἀκριβές.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος,** συνεχίζων ἀναφέρει πῶς κατήγγειλε τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας καὶ πῶς ἐπράδυνε νὰ δοθῇ ἀπάντησις, ἀκολούθως δὲ ἐξετάζει τὰς ὑπὸ τῶν διαφόρων πληρεξουσίων ὑποβληθείσας τροπολογίας, ἃς καὶ ἀντικρούει.

Ὁ κ. **Γ. Μπούμπουλης** διαμαρτύρεται ὅτι γίνεται κωλυσιεργία, ἐνῷ ἡ σημερινὴ ἡμέρα εἶνε προωρισμένη διὰ Κοινοβουλευτικὸν Ἔλεγχον.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως εἶνε ὅπως διεξαχθῇ νομοθετικὴ ἐργασία μετὰ τὴν διακοπήν.

Ὁ κ. **Α. Μητσοτάκης** παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. πληρεξούσιος κωλυσιεργεῖ προφανῶς.

Ὁ κ. **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) παρακαλεῖ ὅπως διακοπτομένης ἐπ' ὀλίγον τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου ζώσκων ψηφισθοῦν ἄλλα τινὰ νομοσχέδια μὴ ἔχοντα ἀντίρρησιν, ἐπανέλθῃ δὲ εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν ζώσκων.

Διακόπτεται κατόπιν τούτου ἡ Συνεδρίασις ἐπὶ ὅ' λεπτά.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ νομοσχέδιον :

«Περὶ μειώσεως τοῦ φόρου δεκάτης καὶ τοῦ ἐγγείου φόρου ἐπὶ τοῦ παραγομένου καπνοῦ», διαγραφέντων τῶν ἄρθρων 4 καὶ 5, εἰς α' συζήτησιν.

Ἐπὶ τοῦ εἰς ὅ' συζήτησιν νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 26 Αὐγούστου 1924 περὶ φορολογίας τῶν ἀμβύκων κλπ.» οἱ κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** καὶ **Α. Δενδρινὸς** ὑποστηρίζουσι τροπολογίαν των.

Γίνεται μετὰ ταῦτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ νομοσχέδιον ὡς ἐτροποποιήθη, γενομένων δεκτῶν τροπολογιῶν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ καὶ τῶν κ. κ. Γ. Σίδερι καὶ Α. Δενδρινοῦ, ἀναβληθείσης δὲ τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον «περὶ ἀνακλήσεως τῆς γενομένης δημοσιεύσεως ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 168 τῆς 23 Ἰουλίου 1624 φύλλῳ τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως δόθεν νόμου ὑπ' ἀρ. 3107 ὑπὸ τὸν τίτλον περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τῶν Ν. Δ. τῆς 23 Ἀπριλίου 1924 «περὶ ἀμνηστίας, ἀναστολῆς ποινῶν, παραγραφῆς ἀδικημάτων κλπ.

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως, λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 2. 30' μ. μ. διὰ τὴν 4 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος	Οἱ Γραμματεῖς
Κ. Ρακτιβάν	**Ν. Καλέλλης**
	Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΚΘ'

τῆς 18 Δεκεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ ὅ μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς :

Διάφορα σωματεῖα Σερρῶν καὶ Γουμένισσας παρακαλοῦσιν ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἐξαγωγὴ ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Οἱ καπνεργάται Ξάνθης αἰτοῦνται, ὅπως μὴ ἐπιτραπῇ ἡ ἐξαγωγὴ καπνῶν ἐξαιρετικῆς ποιότητος ἀνεπεξεργάστων.

Οἱ Ζ. Χατζόπουλος, Γ. Βοῦρος καὶ Ἠλ. Μπερδήμας δημοσιογράφοι ὑποβάλλουσιν ἀναφορὰν περὶ τοῦ κινδύνου τῆς δημοσίας ὑγείας ἐκ τῆς ἐλλείψεως καθαριότητος εἰς τὰ ἐπιτιθέμενα ἐστιατόρια.

Οἱ Λ. Γιαννουλόπουλος καὶ Α. Σαγονᾶς, βιβλιοπῶλαι Πάτρας, παρακαλοῦσιν ὅπως ἀρθῇ διὰ νόμου τὸ δικαίωμα τῆς πωλήσεως βιβλίων παρὰ τῶν δημοδιδασκάλων.

Τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον Καστανιᾶς διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην ἐπέμβασιν ξένων στοιχείων εἰς τὰ τῆς διευθύνσεως τῆς Μονῆς Γιατρίσσης.

Οἱ πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ συνταξιοῦχοι Πατρῶν αἰτοῦνται τὴν βελτίωσιν τῆς συντάξεώς των.

Ἡ Ἕνωσις ἀγροτῶν Ἰωαννίνων αἰτεῖται τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ προϊσταμένου τοῦ Γραφείου Ἐποικισμοῦ κ. Σακελλοπούλου.

Οἱ σταριδοπαραγωγοὶ Καλαμῶν διαμαρτύρονται ἐναντίον τῶν σταριδεμπόρων, οἵτινες παντοιοτρόπως τοὺς ἐκμεταλλεύονται.

Διάφοροι Σύλλογοι Νεμέας παρακαλοῦσιν ὅπως ἀποσυρθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ δωρεᾶς κτημάτων Μονῆς Βράχου ὑπὲρ ἱερατικῆς Σχολῆς Κορίνθου.

Οἱ ἔκτακτοι ὑπάλληλοι Τ. Τ. Τ. Μακεδονίας παρακαλοῦσιν ὅπως λόγῳ τῶν ἑορτῶν τοῖς χορηγηθῇ ἔκτακτον ἐπίδομα.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Σωχοῦ αἰτεῖται τὴν μείωσιν τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ.

Ὁ δημοδιδασκαλικὸς Σύλλογος Σερρῶν διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην κράτησιν ἐκ τῶν ἀποδοχῶν των χάριν αὐξήσεως τῆς συντάξεως.

Ὁ Γεωργικὸς Σύλλογος Καρδίτσης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον Ποδαλοβίτσης παρακαλεῖ ὅπως ἀρεθῇ ἐλεύθερον τὸ ἐμπόριον τοῦ καπνοῦ.

Ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της περὶ τῆς αἰτουμένης ἀδείας πρὸς δίωξιν τῶν πληρεξουσίων Σερρῶν κ. Δ. Πάζη, Τρικκάλων κ. Β. Ἰακωβάκη καὶ Ἔβρου κ. **Κ. Κουρτίδου.**

Ὁ κ. **Π. Τσαρλαμπᾶς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3101 κκπ. νόμου».

Οἱ κ. κ. **Α. Ἀναγνωστόπουλος, Γ. Δουκουμετζίδης, Β. Καραπαναγιώτης** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ στρατιωτικῶν συντάξεων».

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι εἰς τὸ ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως ἀποσταλὲν συγχαρητήριον τηλεγράφημα ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ του ἑορτῇ ὁ κ. Ἐ. Βενιζέλος ἀπήντησε διὰ τοῦ κάτωθι τηλεγραφήματος:

Πρόεδρον Ἐθν. Συνελεύσεως.

«Εὐχαριστῶ Ὑμᾶς καὶ παρακαλῶ ὑποβάλετε εὐγνώμονας πρὸς πληρεξουσίους Συνελεύσεως εὐχαριστίας μου».

Ὑποβάλλουσι τροπολογίας οἱ πληρεξούσιοι κ. κ.

Δημ. Φλωριᾶς καὶ **Θεμ. Παπαϊωάννου** ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ τροποποιήσεως τῶν νόμων 3119, 1769 καὶ τοῦ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1922 Ν. Δ. περὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου 2769 περὶ στρατιωτικῶν συντάξεων».

Δημ. Σπίγγος ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως τῶν διατάξεων τοῦ νόμου 2806 περὶ ὑδραγωγείου Κερκύρας».

Ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ὑπολογισμοῦ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας τῶν ὑποψηφίων δικηγόρων ὡς χρόνου παρὰ δικηγόρῳ ἀσκήσεως καὶ ἄλλων τινῶν διατάξεων».

Οἱ Ὑπουργοὶ κ. κ. **Ι. Βαλαλᾶς** (τῆς Συγκοινωνίας) καὶ **Κ. Γκότσης** (τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινων τοῦ νόμου 3183».

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) ὑποβάλλει τὰ ἑξῆς σχέδια νόμων:

1) «Περὶ ἐπαναφορᾶς εἰς ἰσχὺν τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν. Δ. τῆς 9ης Δεκεμβρίου 1923 περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πολιτικοῦ Νοσοκομείου κειμένων διατάξεων».

2) «Περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2319 περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ τοῦ ἐν Παρισίοις Πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀφ' ἑνὸς, ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ κ. Γρ. Μάνου, συναφθείσης συμβάσεως περὶ δωρεᾶς ὑπὸ τοῦ τελευταίου πρὸς τὸ Κράτος συλλογῆς ἀντικειμένων Σινικῆς καὶ Ἰαπωνικῆς τέχνης» καὶ

3) «Περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τινῶν τῶν ἰσχυόντων περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου νόμων».

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ἀνοικοδομήσεως Ὀρφανοτροφείων καὶ ἄλλων οἰκημάτων διὰ πρόστυχας δι' ἐκδόσεως ὁμολογιῶν».

Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας κ. **Γ. Μαρῆς** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῆς περὶ Ταμείου Ἀμύνης Οἰνοπαραγωγῆς νομοθεσίας».

Οἱ Ὑπουργοὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῆς Γεωργίας κ. κ. **Κ. Γκότσης** καὶ **Γ. Μαρῆς** ὑποβάλλουσι νομοσχέδιον «περὶ ἐξομοιώσεως τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἀνταλλαγῆς πρὸς τὰς ἀποδοχὰς τῶν μονίμων ὑπαλλήλων».

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. **Κ. Γκότσης** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1924 συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ τροποποιήσεως τῆς ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου 1924, ὁμοίως περὶ ἐνοποιήσεως δανείων καὶ τροποποιήσεως προγενεστέρων συμβάσεων δανείων τῆς κυρωθείσης διὰ τοῦ νόμου 3230».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Συντακτικῆς καὶ Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** λαμβάνων τὸν λόγον ζητεῖ ὅπως προταχθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν, συμφώνως πρὸς τὴν χθεσινὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι τοιαύτη ἀπόφασις δὲν ἐλήφθη χθές, ὅπως δηλαδὴ προταχθῇ τοῦ συντάγματος ἡ συζήτησις περὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν.

Ὁ κ. **Α. Παπανασταsίου** λέγει ὅτι τὰ ἄρθρα τοῦ συντάγματος τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ συζητηθοῦν σήμερον εἶνε σοβαρώτατα καὶ θὰ προκαλέσουν μακρὰν συζήτησιν, ὥστε θὰ εἶνε ζήτημα ἂν θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν συζήτησιν περὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν. Παρατηρεῖ ἄλλως τε ὅτι ἀπουσιάζει καὶ ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν μέχρι τῆς ἀρίζεως τοῦ κ. εἰσηγητοῦ τοῦ συντάγματος, μετὰ τὴν ἄρισιν τοῦ ὁποίου ὅμως θὰ ὠφείλομεν νὰ διακόψωμεν τὴν συζήτησιν διὰ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ σύνταγμα.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** διαμαρτύρεται κατὰ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν μεταβολὴν τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως καὶ ἰδίᾳ κατὰ τοῦ κ. Προέδρου αὐτῆς ὅστις χάριν ἑνὸς προσωπικοῦ του φίλου ἐννοεῖ νὰ μὴ ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν. Ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν Συνέλευσιν λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ διακόψῃ τὰς ἐργασίας αὐτῆς πρὶν ἢ ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον αὐτό, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς κολυσιεργείας τοῦ κ. Καλαντζοπούλου προσπαθεῖ νὰ ματαιώσῃ.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** λέγει ὅτι ἡ χθεσινὴ του τριῶρος ἀγόρευσις ὀφείλεται ὄχι εἰς πρόθεσιν κολυσιεργίας, ἀλλ' εἰς ἀλλεπαλλήλους διακοπάς, ἃς τῷ ἔκαμον οἱ διάφοροι πλειοψηφοῦντες. Δηλοῖ ὅτι ὄχι μόνον δὲν ἐπιθυμεῖ τὴν ματαίωσιν τῆς ψηφίσεως, ἀλλὰ τοὐναντίον τὴν ἄμεσον κατάργησιν τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν, τὴν ὁποίαν καὶ θὰ προτείνῃ ἐν τέλει τοῦ λόγου του ὡς μόνον μέσον πρὸς διάσωσιν τῶν κατοίκων νεοκτίστων λιβαδίων ἐκ τῶν ἁρπακτικῶν διαθέσεων μερικῶν ἐντοπίων. Ὑποστηρίζει ὅτι τὰ λιβάδια τῶν Νέων Χωρῶν ἀνήκουσι σχεδὸν εἰς τὴν Διεθνῆ Μικτὴν Ἐπιτροπὴν ἀποκαταστάσεως, δι' ἀποφάσεως τῆς ὁποίας παρεχωρήθησαν πρὸ ἔτους εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν πρὸς διοίκησιν καὶ ὄχι πρὸς διάθεσιν ὑπὲρ τῶν ἐντοπίων ἐπὶ ζημίᾳ τῆς ἰδιοκτητρίας προστριγικῆς ὁμάδος. Θεωρεῖ διὰ τοῦτο ἀκύρους τὰς μέχρι τοῦδε ἐκδοθείσας ἀποφάσεις ἐξαιρέσεως καὶ ἐν τέλει ἐρωτᾷ τίνα σημασίαν θὰ εἶχεν ἡ κατάργησις τοῦ ἐνοικιοστασίου σήμερον ἢ αὔριον ἢ μετὰ ἕνα μῆνα, ἐφόσον θὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ἐξαίρεσις αὐτὴ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς κτηνοτροφικῆς περιόδου. Ἐπιρρίπτει τὰς διαμαρτυρίας ἀδικαιολογήτους καὶ δημαγωγικὰς καὶ προσθέτει ὅτι ἡ Συνέλευσις ἐλπίζει ὅτι θὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν διανομὴν τῶν λιβαδίων διὰ τῆς μεθόδου τῆς ρουσφετολογίας, διὰ τῆς ὁποίας ὑπονομεύονται ἀληθῶς αἱ συντηρητικαὶ ἀρχαὶ τοῦ κόμματος εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Νὰ δοθῇ ὁ λόγος, κ. Πρόεδρε, εἰς τὸν εἰσηγητὴν τῆς ἐπὶ τοῦ συντάγματος Ἐπιτροπῆς.

Γ. Παπανδρέου Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν εἰσήγησιν τῶν διατάξεων αἱ ὁποῖαι ἐπακολουθοῦν, βεβαίως δὲν ἔχω καμμίαν προσωπικὴν δυσκολίαν νὰ γίνουν εἴτε σήμερον εἴτε αὔριον. Ἐν τούτοις προσωπικῶς ἔχω τὴν γνώμην, διότι εὑρισκόμεθα εἰς ἓν ὁλόκληρον κεφάλαιον, εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ νομοθετικῆς ἐξουσίας, εἰς τὸ ὁποῖον κεφάλαιον μέχρι τοῦδε ἡ Ἐπιτροπὴ ἔχει καταρτίσει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰς γενικὰς διατάξεις εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ἀφ' ἑτέρου τὸ εἰδικὸν κεφάλαιον περὶ Βουλῆς, δὲν ἔχει ὅμως καταρτίσει τὸ εἰδικὸν κεφάλαιον περὶ Γερουσίας, τὸ ὁποῖον προνοεῖ περὶ τοῦ τρόπου συγκροτήσεως αὐτῆς, διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ διότι ἔχω τὴν γνώμην ὅτι καλὸν θὰ ἦτο τὸ κεφάλαιον περὶ νομοθετικῆς ἐξουσίας νὰ εἶχεν ὁλόκληρον περατωθῇ ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ μετὰ τὴν ὑποβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ γίνῃ ἔναρξις συζητήσεως τῶν ἄρθρων, διὰ τοῦτο ἔχω τὴν προσωπικὴν γνώμην ὅτι θὰ ἦτο εὐκταῖον ἡ συζήτησις αὐτὴ νὰ ἀρχίσῃ ἀμέσως ἅμα τῇ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως μετὰ τὰς διακοπάς. Ἐὰν ὅμως ἡ Συνέλευσις ἐπιθυμῇ νὰ γίνῃ ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν κεφαλαίων αὐτῶν ἀπὸ τοῦδε, δὲν ἔχω καμμίαν δυσχέρειαν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ὁμολογῶ ὅτι ἐνόμιζον ὅτι, καθ' ὃν τρόπον ἐχώρησεν ἡ συζήτησις ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ἐπὶ τῶν ἄρθρων τῆς Γερουσίας, καθ' ὅμοιον τρόπον ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ ἡ συζήτησις καὶ ἐνταῦθα, πρωτοῦ ἀκόμη ῥίψωμεν εἰς τὰ ἄρθρα περὶ τῆς Βουλῆς. Καθ' ὅμοιον τρόπον προέβη ἡ συζήτησις καὶ εἰς τὰς προηγουμένας Συνελεύσεις, καὶ ἐπὶ πλέον εἶνε γνωστὸν ὅτι πρωτοῦ περατωθῇ τὸ ὅλον ἔργον τοῦ συντάγματος, ἐὰν ἴδωμεν ἐκ μεταγενεστέρων διατάξεων ὅτι χρειάζεται τροποποιήσεις τινὰς τῶν προτέρων, δυνάμεθα νὰ τὸ προσέξωμεν. Βλέπω ἐν τούτοις καὶ ἐγὼ ὅτι πρόκειται μίαν μόνον ἡμέραν νὰ γίνῃ συζήτησις, ἀφοῦ τὸ Σάββατον εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ διακόψωμεν. Δὲν θὰ εἶχον καμμίαν δυσκολίαν νὰ προσχωρήσω εἰς τὴν ἄποψιν τὴν ὁποίαν ἐξέθηκεν ὁ κ. γενικὸς εἰσηγητής. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ παρακαλέσω καὶ τὸ Σάββατον νὰ διατεθῇ διὰ τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν.

Α. Παπαναστασίου. Είμαι καὶ ἐγὼ σύμφωνος μὲ τὴν πρότασιν τοῦ κ. γενικοῦ εἰσηγητοῦ, τοσοῦτο μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ κυριωτέρα διάταξις, ἡ ὁποία πρόκειται νὰ συζητηθῇ, εἶνε ἡ διάταξις ἡ ἀφορῶσα τὴν νομοθετικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ Σώματος. Ἡ διάταξις εἶνε σπουδαιοτάτη καὶ συνδέεται ἀναποσπάστως μὲ τὸν τρόπον τῆς συγκροτήσεως τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ Σώματος. Καὶ μόνον δὲ τὸ ζήτημα τῆς συγκροτήσεως τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ Σώματος εἶνε τόσον μέγα ὥστε ἀρμόζει νὰ συζητηθῇ μετὰ πλήρους ἡσυχίας καὶ ἐν ἡρεμίᾳ. Ἀφοῦ δὲν ἔχομεν παρὰ μόνον μίαν ἡμέραν συζητήσεως, νομίζω ὅτι προτιμότερον εἶνε νὰ ἀφήσωμεν νὰ συζητήσωμεν τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ Σώματος, ἀφοῦ θὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει καὶ τὸν τρόπον τῆς συγκροτήσεως αὐτοῦ καὶ τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς, ἴσως δὲ ὅλον τὸ σύνταγμα. Εἶμαι λοιπὸν σύμφωνος, δὲν θὰ εἶχον δὲ ἀντίρρησιν καὶ τὸ Σάββατον νὰ διατεθῇ διὰ τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν, ἂν δὲν ὑπῆρχον δύο ἢ τρεῖς ἐπερωτήσεις σοβαραί, αἱ ὁποῖαι ἐνδιαφέρουν καὶ τὴν Κυβέρνησιν νὰ περατωθοῦν. Ἐὰν μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην τῶν ἐπερωτήσεων ὑπάρχῃ χρόνος, εἴμεθα πρόθυμοι νὰ χρησιμοποιήσωμεν καὶ τὸ Σάββατον διὰ νὰ νομοθετικὴν ἐργασίαν. Ἀλλὰ θέλομεν νὰ συζητηθοῦν αὐταὶ αἱ δύο ἢ τρεῖς ἐπερωτήσεις τὸ Σάββατον. Εἶνε μία περὶ λιμένος Καβάλλας.....

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ἡ περὶ λιμένος Καβάλλας θὰ ἔλθῃ μὲ τὴν σειράν της.

Α. Παπαναστασίου. Θὰ ζητήσωμεν τὴν πρόταξίν της.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Αἱ προτάξεις εἶνε ζήτημα τῆς πλειονοψηφίας· δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κανονίζητε σεῖς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων.

Α. Παπαναστασίου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Ἀντιπολίτευσις ἀσκεῖ τὸν πραγματικὸν ἔλεγχον δὲν φαντάζομαι ὅτι ἡ πλειονοψηφία θὰ ματαιώσῃ τὴν ἄσκησιν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου, ἀφοῦ πρόκειται περὶ ἐλέγχου. Εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ ἀφήσωμεν τὰς ἄλλας ἐπερωτήσεις καὶ νὰ συζητήσωμεν· 1) τὴν περὶ λιμένος Καβάλλας· 2) τὴν ἀφορῶσαν μίαν προμήθειαν τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως προσφύγων, ἡ ὁποία προεκάλεσε ζημίαν τοῦ Δημοσίου, καὶ 3) σπουδαίαν ἐπερώτησιν, ἡ ὁποία θὰ γραφῇ σήμερονκαὶ ἡ τις ἀφορᾷ μίαν ὑπόθεσιν, ἴσως σκανδαλώδη—αὐτὸ θὰ ἀποδειχθῇ κατὰ τὴν συζήτησιν ἐὰν εἶνε ἢ ὄχι—ἑνὸς πλοίου «Πλατακιά», μιᾶς Ἑταιρείας, ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ ἔχῃ λάβει ἄλλην τροπὴν ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἔλαβε.

Καὶ αἱ ἐπερωτήσεις αὐταὶ εἶνε σοβαραὶ καὶ εἶμαι βέβαιος

ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἔχει συμφέρον νὰ περατωθοῦν τὸ Σάββατον.

Ὁ κ. Μιχαλακόπουλος δὲν ἀπαντᾷ εὐθύς.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Παρακαλῶ νὰ μὲ θεωρήσῃ ὁ κ. Παπαναστασίου ὅτι ἡ σιωπή μου σημαίνει συγκατάθεσιν.

Πρόεδρος. Ἡ ἐπὶ τοῦ συντάγματος συζήτησις ἀναβάλλεται.

Ψήφισις συνόλου σχεδίου νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 26 Αὐγούστου 1924 περὶ φορολογίας τῶν ἀμβύκων κλπ.».

Ἀναβάλλεται δι' ἄρθρον.

Συνέχεια τῆς β' συζητήσεως ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 4 Τρίου 1924 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1924 Ν. Δ. περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν».

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** συνεχίζων τὴν ἀγόρευσιν αὐτοῦ λέγει ὅτι ὅλοι οἱ προαγορεύσαντες ζητοῦν τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου, διότι ἀπέτυχε δῆθεν ὁ σκοπὸς αὐτοῦ. Τοῦτο ὅμως, λέγει, δὲν εἶνε ἀληθές, διότι τὸ ἐνοικιοστάσιον δὲν ἐγένετο διὰ μόνον τὸν λόγον ὅπως εὐθυνήνουν τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα, ἀλλὰ δι' ἄλλους πολὺ σπουδαιοτέρους λόγους καὶ ἰδίᾳ ὅπως προλειανθῇ τὸ ζήτημα τῆς ὁριστικῆς ἀποκαταστάσεως τῶν κτηνοτρόφων. Ὅτι τοῦτο εἶνε ἀληθὲς ἀποδεικνύεται, λέγει, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ἰσχῦον ἐνοικιοστάσιον δὲν ὡρίσθη δι' ἓν ἔτος, ἀλλὰ διὰ μίαν ὁλόκληρον πενταετίαν. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλης, λέγει, ἀπόψεως τοῦ ἐκπεσμοῦ τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων ἂν ἐξετάσῃ τις τὸ ζήτημα, δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἀπέτυχεν ὁ θεσμὸς αὐτός, ἀφοῦ αἱ τιμαὶ τούτων ἐδεκαπλασιάσθησαν μόνον ἀπέναντι τῶν ἄλλων προϊόντων ὅν αἱ τιμαὶ εἰκοσαπλασιάσθησαν.

Ἀναφέρων μετὰ ταῦτα τὰ ἀναπτυχθέντα ἐπιχειρήματα τῶν προαγορευσάντων ὑπὲρ τῆς ἄρσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου, πληρεξουσίων κ. κ. Δ. Λεονάρδου, Λ. Κατσάρου, Θ. Λαΐνη, καὶ Γ. Σίδερι, καὶ ἀντικρούων ταῦτα ἓν πρὸς ἕν, λέγει ὅτι ὅλαι αἱ διαμαρτυρίαι ἰδίᾳ τοῦ κ. Λαΐνη εἶνε ἀδικαιολόγητοι, εἶνε δημαγωγικαί. Ἐρώτων, λέγει, οὐδεὶς δύναται οὔτε νὰ ζητήσῃ, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ φαντασθῇ τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου ἐν μέσῳ χειμῶνι, οὐδένα ἀπολύτως ἄλλον λόγον ἔχουσιν αἱ διαμαρτυρίαι αὐταὶ εἰμὴ μόνον τὴν δημιουργίαν θορύβου καὶ τίποτε περισσότερον. Ἀποκρούει μετὰ τοῦτο τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Γ. Σίδερι καὶ ἀπορεῖ, λέγει, πῶς οὗτος ἀρνεῖται τὸν κυριώτερον δικαιολογητικὸν λόγον τῆς καθιερώσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ἐξέδωκε τὸ ἰσχῦον Ν. Διάταγμα

ἐν ᾧ περιέχονται διατάξεις ὁρῶται εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν νομάδων κτηνοτρόφων.

Συνοψίζων μετὰ ταῦτα ὅσα εἶπε λέγει ὅτι τὸ ἰσχῦον ἐνοικιοστάσιον εἶνε ὡς νομοθέτημα ἀπὸ πάσης οἱασδήποτε ἀπόψεως ἄρτιον. Ὅτι δι' αὐτοῦ δὲν θίγονται τὰ συμφέροντα τῶν προσφύγων, ἀλλὰ περιφρουροῦνται τοὐναντίον ἀπὸ τὰς ἁρπακτικὰς διαθέσεις τῶν ἐντοπίων, ὠθουμένων ὑπὸ διαφόρων δημαγωγῶν. Ὅτι δὲν θίγονται ἀκόμη δι' αὐτοῦ οὔτε τὰ συμφέροντα τῶν ἀποκατασταστέων κολλήγων, δι' οὓς προνοεῖ τοῦτο δι' ἰδίων διατάξεων. Ὅτι ὅλος ὁ ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ τούτου θόρυβος εἶνε εἰκονικός. Ὅτι συνεπῶς οὐδεὶς λόγος συντρέχει καταργήσεως ἢ τροποποιήσεως αὐτοῦ ἐπὶ ζημίᾳ ἀναμφισβητήτου τῆς κτηνοτροφίας, εἰς ἣν, ὡς εἶπε προηγουμένως, ἀνήκει τὸ μέλλον.

Ἀλλ' ἂν πρόκειται ὅμως, λέγει, νὰ γίνῃ οἱαδήποτε τροποποίησις δεκτή, ἐξ ἐκείνων αἵτινες διευκολύνουσι τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου, προτιμότερον εἶνε νὰ καταργηθῇ τοῦτο ἀμέσως, διότι μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἐξασφαλισθῶσι καὶ τὰ συμφέροντα τῶν κτηνοτρόφων καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἀτυχῶν προσφύγων.

Ὁ κ. ***Κ. Σταμούλης*** χαρακτηρίζει ὡς καταδικασθὲν τὸ νομοθέτημα τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν, 1) διότι παρεμποδίζεται ἡ ἀποκατάστασις τῶν τε προσφύγων καὶ τῶν ἀκτημόνων καὶ 2) διότι οὐδὲ τὴν γεωργίαν προστατεύει. Ὅτε τὸ πρῶτον, λέγει, καθιερώθη τὸ ἐνοικιοστάσιον, ὑπῆρχε μία ἀνάγκη· εἶχεν ἐκδηλωθῇ μία ἀντιπάθεια κατὰ τῶν μεγάλων τσιφλικιούχων παρὰ τῷ ἀγροτικῷ κόσμῳ, ἥτις ἔπρεπε νὰ ἐκλείψῃ. Ταύτης ἐκλιπούσης διὰ τῆς κατὰ μέγα μέρος ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων καὶ τῆς σταθεροποιήσεως οὕτω μιᾶς ἀγροτικῆς πολιτικῆς τοῦ Κράτους, οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ἐπίστευον ὡς ἐκ τούτου, λέγει, ὅτι κατόπιν τῆς ἐκδηλωθείσης γενικῆς γνώμης ἐν τῇ Συνελεύσει περὶ τῆς ἐντελοῦς ἄρσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας θὰ ἔσπευδε ν' ἀπαλλάξῃ τὴν Συνέλευσιν τοῦ κόπου νὰ ἀσχολῆται μὲ τὸ σοβαρὸν καὶ οὐσιαστικώτατον τοῦτο ζήτημα ἐπὶ τόσας ἡμέρας καὶ ἐπὶ τόσας συζητήσεις διὰ τροπολογιῶν του, αἱ ὁποῖαι εἶνε, ἂν ὄχι ἐντελῶς ἄχρηστοι, πάντως ὅμως ἐπιβλαβεῖς.

Τὸ καταδικασθὲν αὐτὸ νομοθέτημα, διὰ τοῦ ὁποίου ὄχι μόνον δὲν προστατεύεται ἡ κτηνοτροφία, ἀλλὰ τοὐναντίον περιορίζεται, ἐνῷ ἐξ ἄλλου διὰ τούτου καταστρέφεται καὶ μέγα μέρος καὶ ἡ ἐγκατάστασις καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῶν

ἀκτημόνων γεωργῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῶν προσφύγων, νομίζω ὅτι θὰ ἐδεικνύοντε ὅτι καὶ ὁ κτηνοτροφικὸς κόσμος ἀκόμη δὲν συμφωνεῖ, ἀσχέτως πρὸς τὰς ἀντιθέσεις του εἰς τὴν ὑπόστασιν ἐνοικιοστασίου βοσκῶν, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ διὰ τοῦ ἐνοικιοστασίου προστατευόμενοι εἶνε ἐλάχιστοι, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ εὑρισκόμενοι ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἐνοικιοστασίου εἰς λιώδεις ἀπὸ μελλοντικῶν φόρων, διὰ κάθε ἐνδεχόμενον θὰ ἐδέχοντο τροποποίησιν αὐτοῦ.

Ἐπιθυμῶ, κύριοι νὰ μὴ ἐπαναλάβω ἐπιχειρήματα ληχθέντα ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου. Θὰ προσπαθήσω δὲ ἐν ἀπολύτῳ συντομίᾳ νὰ θίξω τὰ σημεῖα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα νομίζω ὅτι εἶνε ἀπαραίτητα καὶ ἀναγκαῖα εἰς τὸ νὰ μορφώσῃ γνώμην ἡ Συνέλευσις περὶ τῆς ἀνάγκης, ὄχι ἁπλῶς τῆς τροποποιήσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου, ἀλλ' ἴσως καὶ τῆς ἐντελοῦς ἄρσεως αὐτοῦ.

Ὅτε, κύριοι, τὸ πρῶτον ἐθεμελιώθη τὸ ἐνοικιοστάσιον τῶν βοσκῶν, διακρούοντος μάλιστα τοῦ πολέμου, ὑπῆρχε μία ἀνάγκη, ἀλλὰ καὶ πολλαὶ αἰτίαι, μία τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ἡ ἐκδηλωθεῖσα ἐπαναλαμβάνω, κατόπιν τῆς γεωργικῆς πολιτικῆς περὶ ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων γεωργῶν εἰς τὰ τσιφλίκια, ἀντιπάθεια ἐκ μέρους τῆς κτηνοτροφικῆς πολιτικῆς τοῦ συνόλου, ἀντιπάθεια κατὰ τῆς μεγάλης ἰδιοκτησίας.

Ἀφ' ἧς ἐφαρμόσθησαν αἱ περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων γεωργῶν ἐπαγγελίαι ἐσταθεροποιήθησαν ὄχι μόνον διὰ τῶν ἑκάστοτε ἀγροτικῶν νόμων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν· οὐδεμία πλέον ὑπόστασις τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν, διότι τοῦτο εἶνε αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἐχθρὸς τῶν γεωργῶν. Δὲν δύναται δὲ νὰ χωρήσῃ κανεὶς συμβιβασμὸς μεταξὺ τῶν δύο γραμμῶν, τῆς γραμμῆς τῆς κτηνοτροφικῆς πολιτικῆς καὶ τῆς γραμμῆς τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς. Ὅσους συμβιβασμοὺς ἠδυνήθη νὰ ἀνεύρῃ ὁ νομοθέτης, τοὺς ἀνεῦρε καὶ τοὺς ἐθέσπισε διὰ τῶν ἀγροτικῶν νόμων· πέρα τούτου οὐδεὶς πλέον δύναται νὰ χωρήσῃ συμβιβασμός. Ἐπαναλαμβάνω, κύριοι, ὅτι τὸ ἐνοικιοστάσιον ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου εἰς τὰ δικαστικῶς ἀπαλλοτριωθέντα καὶ παραχωρηθέντα δυνάμει ἀποφάσεως τῶν Ἐπιτροπῶν εἰς τοὺς Συνεταιρισμοὺς κτήματα δὲν δύναται νὰ ὑφίσταται, διότι ἀλλάσσει ἀκριβῶς τὸν σκοπὸν τῆς πολιτικῆς αὐτῆς. Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι καὶ εἰσθε καὶ σεῖς ὑποχρεωμένος, κ. Ὑπουργὲ τῆς Γεωργίας, νὰ ἀκολουθήσητε τὴν γενικὴν ταύτην γραμμὴν τῆς γεωργικῆς πολιτικῆς, διότι ἐν τῇ ἐξελίξει αὐτῆς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ πρόσωπον νὰ ἀντιταχθῇ εἰς μίαν γενικὴν ἐπιθυμίαν τοῦ μεγάλου τούτου

ζητήματος τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων γεωργῶν. Ἀντετάχθησαν τότε δύο ἰσχυρισμοί, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνῃ ἀποκατάστασις τῶν ἀγροτῶν, διότι θὰ μειωθῇ ἡ παραγωγὴ καὶ διότι δὲν θὰ καλλιεργήσουν ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποδίδεται ἡ γῆ. Δὲν πρέπει, κ. Ὑπουργέ, νὰ δώσητε ἐκ τῶν ὑστέρων ἐπιχειρήματα καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψητε τὴν καλλιέργειαν εἰς ἐκείνους εἰς τοὺς ὁποίους διενεμήθη ἡ ἰδιοκτησία, διότι παρεμποδίζεται διὰ τοῦ ἐνοικιοστασίου, εἰς τὰ κτήματα τὰ ὁποῖα παρεχωρήθησαν πρὸ δύο ἐτῶν, ἡ καλλιέργεια. Καὶ ναὶ μὲν ἐν τῷ Διατάγματι ὑπάρχει ἡ περίπτωσις τοῦ δικαιώματος τῆς ἄρσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου, ἀλλ' ὑπάρχουσι πλεῖστα ὅσα παραδείγματα κατὰ τὰ ὁποῖα αἱ τοπικαὶ Ἐπιτροπαὶ ἠρνήθησαν τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν ἐπὶ τῶν δικαστικῶς ἀπαλλοτριωθέντων κτημάτων. Καὶ ἐρωτᾶται: Δύνασθε νὰ ἔχητε ἀγροτικὴν πολιτικὴν τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐξεδόθησαν ἀποφάσεις δικαστικαὶ πρὸ δύο ἐτῶν περὶ ἀπαλλοτριώσεως καὶ δὲν δύνανται νὰ καλλιεργήσωσι τὰ ἀπαλλοτριωθέντα; Δικαιοῦσθε νὰ ἀντιταχθῆτε κατὰ τῆς γενικῆς ταύτης γραμμῆς; Ὀφείλετε, ἂν θέλητε νὰ στρέψητε τὴν προσοχήν σας πρὸς τὴν κτηνοτροφίαν, νὰ εἴπητε εἰς τοὺς κτηνοτρόφους ὅτι, κύριοι, ἂν θέλητε νὰ ὑρίστανται ἡ κτηνοτροφία, ὀφείλετε νὰ ἀσπασθῆτε τὴν λύσιν τῆς Ἐπιστήμης διὰ τὴν κτηνοτροφίαν.

Ἡ ἐποχὴ τῆς «Βλάχας μὲ τὰ χίλια πρόβατα» ἐπέρασε, κύριε Ὑπουργέ. Παρεμποδίζεται δὲ ἡ κατάστασις τῶν ἀκτημόνων, διότι, ἐνῷ ἀπηλλοτριώθησαν διάφορα κτήματα διὰ δικαστικῶν ἀποφάσεων, δὲν παρεδόθησαν ταῦτα εἰς τοὺς ἀκτήμονας λόγῳ τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν καὶ πρὸς προστασίαν δήθεν τῆς κτηνοτροφίας. Ἀλλὰ διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν προστατεύεται ἡ κτηνοτροφία, διότι οἱ παρ' αὐτῶν προστατευόμενοι εἶνε ἐλάχιστοι καὶ διὰ τοῦτο πλεῖστοι τούτων θὰ ἐπεθύμουν τροποποίησιν αὐτοῦ. Δὲν χωρεῖ συνεπῶς οὐδεὶς συμβιβασμὸς μεταξὺ μιᾶς γεωργικῆς πολιτικῆς ἀφ' ἑνὸς καὶ μιᾶς κτηνοτροφικῆς, διότι οἱοσδήποτε συμβιβασμὸς καὶ ἂν ἀπητεῖτο ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ νομοθέτης τὸν προεῖδε καὶ τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὸν ἀγροτικὸν νόμον. Τὸ πνεῦμα δὲ τοῦτο ὀφείλει νὰ διέπῃ καὶ τὸν Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας, ὁ ὁποῖος ὀφείλει νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς κτηνοτρόφους ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ μικτὴ κτηνοτροφία καὶ ὅτι, ἂν θέλωσι νὰ ὑπάρξῃ κτηνοτροφία, ὀφείλουσι νὰ ἀκολουθήσωσι τὴν ἐπιστημονικὴν λύσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρατηρεῖ ὅτι τὴν τροποποίησιν ταύτην ἐν τῷ ἐνοικιοστασίῳ δὲν εἰσήγαγεν ὁ Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας, ἀλλ' ἡ κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπή, καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ λησμονῇ τοῦτο ὁ κ. πληρεξούσιος. Ἐκεῖνο, λέγει, τὸ ὁποῖον ἔχετε νὰ κάμητε εἶνε νὰ ἀναπτύξητε τὴν ἰδέαν σας καὶ νὰ μὴ συζητῆτε ὡσανεὶ ἐγὼ νὰ ὑπέβαλον νέον νομοσχέδιον.

Ὁ κ. **Κ. Σταμούλης** λέγει ὅτι παρεξηγήθη. Εἶπε καὶ ἐπαναλαμβάνει ὅτι, ἐὰν ὁ Ὑπουργὸς δὲν δεχθῇ τροπολογίαν καθ' ἣν νὰ δύνανται νὰ ἀποκατασταθῶσιν εἰς κτήματα ἐπιδικασθέντα οἱ ἀκτήμονες, θὰ ἀντιστρατευθῇ κατὰ τῆς γεωργικῆς πολιτικῆς τοῦ Κράτους.

Γ. Μαρῆς (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Σᾶς ἐρωτῶ: Διατί ἀπεκαλύφθη τώρα ἡ ἀντίθεσις αὕτη πρὸς τὴν ἀγροτικὴν πολιτικὴν καὶ οὐχὶ μετὰ τὸν Σεπτέμβριον;

Ὁ κ. **Γ. Σταμούλης** λέγει ὅτι μὴ ὢν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τότε δὲν δύναται νὰ ἀπαντήσῃ.

Γ. Μαρῆς. Πολὺ καλά, ἀλλὰ δὲν μᾶς ἐλύσατε τὴν ἀπορίαν.

Ὁ κ. **Γ. Ροδόπουλος** λέγει ὅτι λύει οὗτος τὴν ἀπορίαν. Δὲν ἐρμηνεύθη καλῶς ὁ νόμος ὑπὸ τῆς Ἐποικιστικῆς ὑπηρεσίας καὶ δι' αὐτὸ καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλοι πληρεξούσιοι ἤλλαξαν γνώμην.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** λέγει ὅτι, ἐπειδὴ γίνεται λόγος περὶ κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, πληροφορεῖ ὅτι τὸ νομοσχέδιον ὑπεβλήθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Παπαναστασίου.

Ὁ κ. **Κ. Σταμούλης** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐγείρῃ ἔλεγχον ὁ κ. Ὑπουργὸς κατ' αὐτοῦ, διότι τὸ νομοσχέδιον ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ τότε συναδέλφου του Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας.

Γ. Μαρῆς (Ὑπουργὸς Γεωργίας). Προκειμένου περὶ ζητήματος καταστρέφοντος τὴν ἀγροτικὴν πολιτικήν, ἡ ὁποία βεβαίως δὲν εἶνε δευτερεύουσα πολιτικὴ μιᾶς Κυβερνήσεως, δικαιοῦται τις νὰ ἐρωτήσῃ πῶς ὑπεβλήθη τὸ νομοσχέδιον ἀπὸ Κυβέρνησιν τῆς ὁποίας ὑμεῖς ἤσθε μέλος, καὶ ὁ ὁποῖος θεωρεῖτε τὸ νομοσχέδιον αὐτὸ ὅτι καταστρέφει τὴν ἀγροτικὴν πολιτικήν.

Κ. Σταμούλης. Ἡ Κυβέρνησίς μας εἶχεν ἐκδηλώσει τὴν ἀγροτικήν της πολιτικὴν πολὺ ριζοσπαστικώτερον ἀπὸ τὴν πολιτικὴν τὴν ἀγροτικὴν τῆς ἰδικῆς σας Κυβερνήσεως. Καὶ συνεχίζων λέγει ὅτι ἀφ' ὅτου ἐδημοσιεύθη τὸ ἐνοικιοστάσιον τῶν βοσκῶν οἱ γεωργικοὶ Συνεταιρισμοὶ οὐδέποτε ἔπαυσαν διαμαρτυρόμενοι, διότι παρεμποδίζεται ἡ ἀποκατάστασις τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν. Ἀλλὰ καὶ οἱ κτηνοτρόφοι ἀποκρούουν τὴν παράτασιν τοῦ ἐνοικιοστασίου καθὼς Ἐπιτροπὴ παρουσιασθεῖσα εἰς αὐτὸν

παρέστησεν. Ὑφ' ὅσον, λέγει, ἡ Συνέλευσις εἶνε ὑποχρεωμένη νὰ ἄρῃ τὸ ἐνοικιοστάσιον τῶν δασῶν ἀπὸ τὰ ἀπαλλοτριωθέντα διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως κτήματα, δὲν ὑπολείπεται πλέον τίποτε τὸ ὁποῖον νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν παράτασιν τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν.

Μὲ ἐπεσκέφθησαν κτηνοτρόφοι καὶ μοὶ ὑπέδειξαν τοῦτο παρακαλοῦντες ἅμα νὰ συστήσω ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι κτηνοτρόφοι, οἵτινες εἰς τὸν νομὸν Τρικκάλων ἀποτελοῦσιν ἕνα πληθυσμὸν 7930 οἰκογενειῶν μὲ 122 χιλιάδας πρόβατα, καὶ αὐτοὶ ζητοῦν τὴν ὁλοσχερῆ ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν. Ἀπὸ τῆς προυποθέσεως ταύτης φρονῶ ὅτι, ἐρώτων πάντες εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ κρατήσωμεν ἐνοικιοστάσιον βοσκῶν εἰς τὰ δικαστικῶς ἀπαλλοτριωθέντα κτήματα, δὲν ὑπάρχει καμμία ἀνάγκη ἐνοικιοστασίου βοσκῶν εἰς τὰς ὑπολοίπους βοσκάς, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε χειμερινὰ λιβάδια, διότι χειμερινὰ λιβάδια εἶνε αἱ θερινὰὶ βοσκαὶ αἱ ὁποῖαι κατέστησαν ἀπαλλοτριώσιμοι, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ παρεχωρήθησαν εἰς τοὺς γεωργικοὺς Συνεταιρισμούς, εἰς τοὺς ὁποίους κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ δοθῇ καὶ ἡ χρῆσις.

Δ. Καλκανδῆς. Τὸ ἐνοικιοστάσιον ἐτέθη ἀμελετήτως, ἄνευ ἀνάγκης, τὸ γνωρίζει ὅλος ὁ κόσμος καὶ ὅλη ἡ Θεσσαλία.

Ὁ κ. **Γ. Κιαμίλ** λέγει ὅτι, ἐὰν μὲ τὴν λύσιν τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος ἐλαμβάνετο παραλλήλως πρόνοια καὶ διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς κτηνοτροφίας, δὲν θὰ ἀντεμετωπίζετο σήμερον ἡ κῶσις τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ κτηνοτροφικῶν καὶ ἀγροτικῶν κομμάτων, ἥτις ἐδημιουργήθη εἰς πολλὰς ἐπαρχίας τοῦ Κράτους. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐξετασθῇ, σήμερον δὲν εἶνε ἡ πραγματοποίησις τῶν σκοπῶν τοῦ ἐνοικιοστασίου, ἀλλ' αἱ ἀνάγκαι τῆς κτηνοτροφίας. Τὸ Κράτος δὲν ἠμπορεῖ νὰ ρέρηται ὡς μήτηρ μὲν πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ ὡς μητρυιὰ πρὸς τὴν κτηνοτροφίαν. Πρέπει νὰ μεριμνήσῃ καὶ διὰ τὴν τάξιν τῶν κτηνοτρόφων κατὰ τρόπον ὥστε οὔτε τὴν γεωργίαν νὰ ζημιώσῃ οὔτε τὴν κτηνοτροφίαν νὰ ἐξοντώσῃ. Δι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ γίνῃ ὁλοκληρωτικὴ καὶ ἀπότομος ἄρσις τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν. Εἶνε ὅμως δυνατὴ μερικὴ ἄρσις, ὅσον ἀφορᾷ ἰδίως τὰς θερινὰς βοσκάς. Αἱ θερινὰὶ βοσκαὶ δὲν ὑπόκεινται εἰς καλλιέργειαν καὶ ἑπομένως δὲν ἀπειλεῖται διὰ τῆς μεταβολῆς αὐτῶν εἰς ἀγροὺς ἡ κτηνοτροφία, ἀνήκουσι δὲ εἰς Κοινότητας ὧν ἀποτελοῦσι τὴν μοναδικὴν περιουσίαν, ὡς συμβαίνει εἰς ὅλην τὴν περιφέρειαν τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων καὶ ἰδίως τὸ Ζαγόριον, μίαν ἐπαρχίαν ἀκμάζουσαν ἄλλοτε καὶ σήμερον στερουμένην τῶν ἀναγκαίων πόρων. Διότι τὸ Κράτος τῆς ἁρπάρεσε τὰ κληροδοτήματα καὶ τὸ ἐνοικιοστάσιον τὴν διαχείρισιν τῶν ὑπηρεσιῶν των κατὰ βούλησιν. Ὠρελοῦνται δὲ ὀλίγοι κτηνοτρόφοι διὰ νὰ στερῶνται αἱ Κοινότητες πόρων τοὺς ὁποίους διαθέτουσι διὰ κοινωφελεῖς σκοπούς. Διὰ τὰ χειμάδια προτείνει τμηματικὴν ἄρσιν ὥστε νὰ περιορίζηται ἡ κτηνοτροφία βαθμιαίως καὶ νὰ ἐπεκτείνηται ἡ καλλιέργεια παραλλήλως καὶ ἄνευ κινδύνου ἐξοντώσεως. Οὕτω καὶ ἡ ἰδιωτικὴ καὶ ἡ Δημοσία Οἰκονομία δὲν θὰ στερηθῶσι μιᾶς τόσον πλουσίας πηγῆς καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς μικρᾶς καὶ μεσαίας κτηνοτροφίας θὰ καταστῇ δυνατή, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ συμφέρον τῆς Χώρας.

Ὁ κ. **Α. Κούτρας** ἀναπτύσσει ὅτι μετὰ τοὺς διαφόρους ἀγροτικοὺς νόμους τὸ ἐνοικιοστάσιον τῶν βοσκῶν ἐχρησίμευσεν ὡς ἀσθενὲς ἀντίρροπον ὑπὲρ τῶν κατ' ἐπάγγελμα κτηνοτρόφων, ὑστερῶν ἐν τούτοις καὶ τοῦτο εἰς ἐξαιρέσεις ὑπὲρ τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ καλλιεργητῶν, ἀναφέρει δὲ περιπτώσεις καθ' ἃς παρ' ἀμφοτέρων τῶν τάξεων τούτων ἐγένετο βραδεῖα καὶ ἀργὴ ἐξαίρεσις. Προσθέτει ὅτι τὸ νέον Νομοθετικὸν Διάταγμα πλειοδοτῶν εἰς δυσμένειαν κατὰ τῶν κτηνοτρόφων ἐπέτρεψε τὴν ἐξαίρεσιν καὶ εὐθὺς ὡς κηρυχθῇ τὸκτῆμα ἀπαλλοτριωτέον, καὶ ὅτι διὰ τῶν τροπολογιῶν ἐπιζητεῖται νὰ γίνῃ τοῦτο καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς κτηνοτροφικῆς περιόδου καὶ μάλιστα αὐτοδικαίως. Τέλος ὅτι καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπηρεασθεὶς ἐκ τῶν τροπολογιῶν τούτων τὰς ἀπεδέχθη ἐν μέρει. Ἀναπτύσσει κατόπιν τὸν ἀσύμφορον καὶ ἄδικον τούτων καὶ τῶν νέων κατὰ τὴν συζήτησιν τροπολογιῶν, καὶ ἀποκρούει ἑκάστην τούτων, προσθέτων ὅτι ἡ ὕψωσις τῶν τιμῶν δὲν βαρύνει τοὺς κτηνοτρόφους ἀποκλειστικῶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐμπορευομένους τὰ εἴδη των, πρέπει δὲ νὰ ληφθοῦν μέτρα πρὸς περιστολὴν αὐτῆς δι' ὅλας τὰς τάξεις, ἐξ ὧν οἱ κτηνοτρόφοι ἀπολαμβάνουσιν ὀλιγώτερα. Ἐξηγεῖ κατόπιν τοὺς λόγους τῆς ἀκριβείας τῶν κτηνοτροφικῶν εἰδῶν, καὶ συγκρίνει τὴν τιμὴν τούτων πρὸς τὰ ἄλλα εἴδη τὰ ὁποῖα πληρώνουσιν οἱ κτηνοτρόφοι πρὸς συντήρησίν των. Τονίζει ὅτι μοναδικὴ βάσις τοῦ ἐνοικιοστασίου δὲν εἶνε ἡ εἰς μικρὰν τιμὴν ἀπόκτησις τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων, ὡς ὑποστηρίζεται, ἀλλ' ἡ προστασία τῶν κτηνοτρόφων καὶ τῆς κτηνοτροφίας ἐν γένει, ὡς συμβαίνει καὶ διὰ τοὺς καλλιεργητάς, ὑπὲρ ὧν γίνεται ἀπαλλοτρίωσις ὄχι μόνον διὰ νὰ πωλοῦν εἰς μικρὰν τιμὴν τὰ προϊόντα των, ἀλλὰ κυρίως πρὸς βελτίωσιν τῶν ὅρων τῆς ζωῆς των. Ἀναπτύσσει τὰ καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα τῆς αἰφνιδίας ἄρσεως τοῦ Ἐνοικιοστασίου, ὡς ἐπιδιώκεται αὕτη, καὶ προβλέπει ἐκ τούτου ἀναστάτωσιν

καὶ συγκρούσεις μεταξὺ τῶν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν. Θεωρεῖ καὶ ἀντιπολιτικὴν τὴν ἐνέργειαν ταύτην, καθ' ὃν χρόνον οἱ πολιτικοὶ ἀντίπαλοι ἐπωφελοῦνται καὶ τῶν ἐλαχίστων σφαλμάτων διὰ νὰ κατηγορήσωσι, καὶ ὑποστηρίζει ὅτι δὲν πρέπει ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις διὰ μιᾶς ἀδίκου καὶ καταστρεπτικῆς διὰ τὴν κτηνοτροφίαν ἀποφάσεώς της νὰ ὠθήσῃ τοὺς ἀκροῶντας αὐτὴν πρὸς τὸ μέρος των, ἐπὶ ζημίᾳ καὶ γενικωτέρων συμφερόντων. Προτείνει κατόπιν καὶ διαφόρους προπαρασκευὰς τοῦ Ἐνοικιοστασίου πρὸς προστασίαν τῶν κτηνοτρόφων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὅπως ἀναθεωρηθῶσιν αἱ ἐκδοθεῖσαι ἀποράσεις ἐξαιρέσεως διὰ τὴν ὑφισταμένην κτηνοτροφικὴν περίοδον. Καταλήγει ἐκφράζων τὴν ἐλπίδα ὅτι πρὸς ὁριστικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ἀγροτικοῦ νομοσχεδίου θὰ ληφθῇ καὶ περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν νομάδων κτηνοτρόφων μέριμνα, ὡς ἐλπίζῃ διὰ τοὺς ἀκτήμονας γεωργοὺς καὶ πρόσφυγας, εἰς τοὺς ὁποίους παρέχονται γαῖαι οὐ μόνον πρὸς καλλιέργειαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς βοσκὴν τῶν ζώων των. Ἀφοῦ καὶ οἱ κτηνοτρόφοι οὗτοι εἶνε πολῖται Ἕλληνες καὶ μάλιστα γηγενεῖς τοιοῦτοι, στρατευόμενοι καὶ συνεισφέροντες εἰς ὅλα τὰ δημόσια βάρη, δικαιοῦνται δὲ ὡς ἐκ τούτου ἴσης προστασίας πρὸς τοὺς λοιποὺς γηγενεῖς ἀγροτικοὺς πληθυσμοὺς καὶ τοὺς ἔξωθεν ἐλθόντας πρόσφυγας, πρὸς οὓς δικαίως παρέχεται ἡ προστασία τῆς Πολιτείας. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ ταύτῃ ἀναπτύσσει τὸν τρόπον τῆς ὁριστικῆς λύσεως τοῦ κτηνοτροφικοῦ ζητήματος διὰ παραχωρήσεως λιβαδίων εἰς τοὺς κτηνοτρόφους.

Ὁ κ. **Α. *Μιχαλακόπουλος*** (Πρωθ.) παρατηρῶν μετὰ τοῦτο ὅτι ἀρκετὰ ἐρωτίσθη ἡ Συνέλευσις ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀγορευσάντων προτείνει ὅπως οἱ 36 ἐγγεγραμμένοι νὰ ὁμιλήσωσιν ἢ νὰ παραιτηθῶσι τοῦ λόγου ἢ νὰ περιορίσωσι τὴν ὁμιλίαν αὐτῶν εἰς 10 λεπτὰ ἕκαστος, διότι ἄλλως δὲν θὰ περατωθῇ οὔτε αὔριον ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** συμφωνεῖ, λέγει, πρὸς τὴν πρότασιν ταύτην, προτείνει οὐχ ἧττον ὅπως ἑκάστη τῶν ἀντιφρονούντων μερίδων θὰ ἦτο καλύτερον νὰ ὁρίσῃ ἀνὰ ἕνα ἐκ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῆς ὅπως ἀναπτύξῃ τὰς γνώμας του διὰ νὰ λήξῃ οὕτως ἡ συζήτησις ταχύτερον.

Διακόπτεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 8 καὶ 30' μ.μ. ἵνα ἐπαναληφθῇ τῇ 10 μ.μ.

Μετὰ τὴν διακοπήν

Ὥρᾳ 10 καὶ 25' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. ***Γ. Μαρῆς*** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν ὑποβληθεῖσαν πρότασιν περὶ ὁλοσχεροῦς καταργήσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου, τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον φρονεῖ ὅτι ἡ πρότασις αὕτη δὲν εἰσήχθη κανονικῶς. Ἐκτὸς ὅμως τούτου ὑπάρχουν οὐσιαστικαὶ ἀντιρρήσεις ἐναντίον τῆς καταργήσεως ταύτης τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ἐὰν σήμερον καταργηθῇ τὸ ἐνοικιοστάσιον, θὰ ἐπιφέρωμεν θανάσιμον πλῆγμα κατὰ τῆς κτηνοτροφίας. Ὑποστηρίζουν τινὲς ὅτι τὸ ἐνοικιοστάσιον πρέπει νὰ καταργηθῇ, ἐπειδὴ δὲν ἐπετεύχθη δι' αὐτοῦ ἐπάρκεια ἀφ' ἑνὸς καὶ χαμηλοτέρα τιμὴ ἀφ' ἑτέρου τῶν κτηνοτροφικῶν εἰδῶν.

Τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε ἀληθές, διότι εἶνε γνωστὸν πόσον ηὐξήθη ὁ πληθυσμός, τὸ ὁποῖον συνετέλεστε καὶ εἰς τὴν ἔλλειψιν καὶ εἰς τὴν ἀκρίβειαν, ἂν καὶ ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο δὲν δέχεται ὅτι τὰ κτηνοτροφικὰ εἴδη εἶνε ἀκριβὰ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ γεωργικὰ εἴδη. Ἀλλὰ σκοπὸς τοῦ ἐνοικιοστασίου ἦτο κυρίως ἡ προστασία τῆς κτηνοτροφίας. Δὲν νομίζω λοιπὸν ὅτι πρέπει σοβαρῶς νὰ σκεπτώμεθα περὶ ἀμέσου καταργήσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου. Ἀναμφισβητήτως τὸ ἐνοικιοστάσιον θέτει ὡρισμένα συμφέροντα, ἀλλὰ τοῦτο κατ' ἀνάγκην γίνεται, τὸ δὲ Κράτος ἔργον ἔχει νὰ συμβιβάζῃ τὰ ἀλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα. Παραπονοῦνται οἱ ἰδιοκτῆται, οἱ ὁποῖοι ὅμως πρέπει νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψει τί ὑφίστανται οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ἀστικῶν καὶ τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων. Ἐπίσης οἱ γεωργοὶ ὀφείλουν νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψει ὅτι τὸ Κράτος χάριν αὐτῶν ἀπαλλοτριώνει τὰς ξένας περιουσίας. Ἑπομένως ὀφείλουν νὰ εἶνε κάπως ὑποχωρητικοί.

Διὰ τῆς ὑποβαλλομένης τροποποιήσεως οὐδεμία σπουδαία περίπτωσις καθιεροῦται ἐξαιρέσεως, ἐπερχομένων μόνον ἐλαχίστων τροποποιήσεων ὡς πρὸς τὸ λεκτικὸν καὶ τὴν διαδικασίαν, ἵνα παύσῃ νὰ συγκεντροῦται τοιαύτη ὑπερβολικὴ ἐργασία εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ κέντρου, οἱ ὁποῖοι εἶνε ἤδη βεβαρημένοι ἀπὸ πολλὴν ἐργασίαν. Ὡς πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν προτιμᾷ ἀντὶ τῆς ἀγροτικῆς τοιαύτης τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ ἄρθρου κ, χωρὶς εἰς αὐτὴν νὰ τεθῇ φραγμός τις. Ὡς πρὸς τὸν δεύτερον βαθμὸν δὲν φρονεῖ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ τεθῇ τοιοῦτος, προκειμένου περὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Μανουηλίδη διὰ τὴν ἐξαίρεσιν ἀπὸ τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν παραμεθορίων λιβαδίων λέγει ὅτι αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἀποδεκτή. Ἐκεῖνο, λέγει, τελευτῶν, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποβλέπωμεν εἶνε νὰ ἀκούωμεν παράπονα ἐκ

μέρους ὅλων τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν, διότι τοῦτο ἀκριβῶς θὰ ἀποτελῇ ἀπόδειξιν περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ θεσμοῦ.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** συνιστᾷ τὴν ὁριστικὴν κατάργησιν τοῦ ἐνοικιοστασίου ἀπὸ τῆς προσεχοῦς κτηνοτροφικῆς περιόδου.

Ὁ κ. **Π. Γεωργίτσης** παρακαλεῖ ὅπως, ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ κ. Ὑπουργὸς δὲν δέχεται τὴν ὁλοσχερῆ ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου διὰ τὰς θερινὰς βοσκάς, γίνῃ ἀποδεκτὴ τροπολογία του περὶ ἐξαιρέσεως τῶν θερινῶν βοσκῶν Ζαγορίου.

Ὁ κ. **Π. Τσιγκόλης** λέγει ὅτι ὀρθότερον θὰ ἦτο οὐχὶ νὰ ἀρθῇ ὁλοσχερῶς τὸ ἐνοικιοστάσιον, ἀλλὰ νὰ αὐξηθῇ τὸ ἐνοίκιον.

Ὁ κ. **Π. Γεωργίτσης** ἐπιμένει εἰς τὴν τροπολογίαν του καὶ ἐπικαλεῖται ἐπὶ ταύτης τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, διότι αἱ πρόσοδοι ἐκ τῶν λιβαδίων αὐτῶν εἶνε αἱ μόναι τῶν κοινοτήτων αὐτῶν.

Ὁ κ. **Στ. Ἀναστασιάδης** λέγει ὅτι εἶνε ἄντικρυς ἀντίθετοι αἱ ἀρχαὶ τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν κτημάτων πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων καὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου. Φρονεῖ ἑπομένως ὅτι προκειμένου περὶ τῶν παραχωρηθέντων κτημάτων δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀπορρίπτηται οὐδεμία Ἐπιτροπὴ πρὸς ἄρσιν ἢ μὴ τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** λέγει ὅτι εἶνε ἀναντίρρητος ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων. Ἀλλ' ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ μία λύσις εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ σπεύσωμεν καὶ διὰ τῆς συντόμου ἐνεργείας ἡμῶν ἐξοντώσωμεν παντελῶς τὴν κτηνοτροφίαν.

Ὁ κ. **Στ. Ἀναστασιάδης** συνεχίζων ὁμιλεῖ περὶ τῆς διαδικασίας καὶ ἀποκλίνει, προκειμένου περὶ τῶν ἀποφάσεων, ὅπως αὐταὶ λαμβάνωνται ὑπὸ τῆς τοπικῆς ἐποικιστικῆς ὑπηρεσίας. Ἐπίσης ἀναπτύσσει καὶ ἄλλας τινὰς τροπολογίας του.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** λέγει ὅτι τὸ ἐνοικιοστάσιον τῶν βοσκῶν δὲν πρέπει κατ' οὐδένα λόγον νὰ δυσχεράνῃ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων. Διὰ τοῦτο φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἐξαιρεθῶσι τοῦ ἐνοικιοστασίου τὰ κτήματα τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐκδικασθῇ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαδικασίαν κηρύσσεται κατὰ τῆς διὰ τοῦ ἄρθρου κ καθοριζομένης Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** δὲν ἀρνεῖται ὅτι πρέπει νὰ προστατευθῶσιν ὅλαι αἱ τάξεις, οὐδαμῶς ὅμως ἀποδέχεται τὴν ὀρθότητα τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι ἡ κτηνοτροφία θὰ πληγῇ μὲ τὴν

ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου, τὸ ὁποῖον ἄλλως τε δὲν συνετέλεσεν εἰς τὴν πτῶσιν τῶν τιμῶν τῶν κτηνοτροφικῶν εἰδῶν. Ἐλπίζει τελευτῶν ὅτι ἡ Συνέλευσις κατὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην θὰ καταλήξῃ εἰς τὴν καλυτέραν ἀπόφασιν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ διακόπτεται ἡ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου συζήτησις.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν ὡς ἐτροποποιήθη, ἀναβληθείσης τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου, τὸ νομοσχέδιον «περὶ ἐξετάσεων τῶν κατ' ἰδίαν διδαχθέντων μαθητῶν».

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. Λ. Παπαναστασίου, Λ. Δενδρινοῦ, Θ. Ναούμη, Π. Ἀραβαντινοῦ, Ι. Κουνδούρου, Χ. Ἀλαμανῆ καὶ Γ. Τσιγκόλη, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ ψηφισθῇ εἰς β' συζήτησιν, ἐὰν δὲν ἀκουσθῶσιν ἐν εὐρύτητι πᾶσαι αἱ ἀπόψεις τῶν κ. κ. πληρεξουσίων, εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τῶν ὑπ' ἀριθ. 3101 ἐ. ἔ. καὶ 467 τοῦ 1914 νόμων περὶ χαρακτηρισμοῦ τῶν ἐθνικῶν ὁδῶν».

Γίνεται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχὴν κηρυχθὲν **κατεπείγον** τὸ νομοσχέδιον «περὶ τροποποιήσεως διατάξεών τινων τῶν νόμων 3321 περὶ Κτηματικῶν Τραπεζῶν».

Γίνεται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ τέλος συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ συστάσεως Ἐπιτροπῶν διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ἀφορώντων τὸ Διασυμμαχικὸν καὶ Γερμανοβουλγαρικὸν ὑλικὸν ζητημάτων»

(Ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ μετὰ τὴν α' κατ' ἄρθρον ἀνάγνωσιν), ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον 1.

Ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν θέλει προκαλέσει τὴν συγκρότησιν ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἀφορώντων τὴν περισυλλογὴν καὶ διάθεσιν τοῦ ἐγκαταλειφθέντος ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους Διασυμμαχικοῦ καὶ Γερμανοβουλγαρικοῦ ὑλικοῦ ζητημάτων.

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἀπαρτισθήσεται·

1) Ἐξ ἑνὸς ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ μηχανικοῦ ἢ τοῦ πυροβολικοῦ ὡς προέδρου·

2) Ἐξ ἑνὸς ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ Ἐλέγχου·

3) Ἐξ ἑνὸς ἐφέτου·

4) Ἐξ ἑνὸς στρατιωτικοῦ δικαστικοῦ συμβούλου β' ἢ γ' τάξεως.

5) Ἐξ ἑνὸς ὑπαλλήλου τῶν Κρατικῶν Σιδηροδρόμων καὶ ἑνὸς κατωτέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ Ἐλέγχου ὡς Εἰσηγητοῦ, πάντων ἐξ τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπηρετούντων.

Τὰ στρατιωτικὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ὁρίζονται διὰ διαταγῆς τοῦ Γ' Σώματος Στρατοῦ, ὁ ἑρέτης ὑπὸ τοῦ προέδρου Ἐφετῶν Θεσσαλονίκης, ὁ δὲ ὑπάλληλος τῶν Κρατικῶν Σιδηροδρόμων παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνίας καθ' ὁμοιον δὲ τρόπον ὁρίζονται καὶ οἱ νόμιμοι αὐτῶν ἀναπληρωταί.

Ἄρθρον 2.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ὁριζουσα τὸ τοῦ τρόπου τῆς διεξαγωγῆς τῆς ὑπηρεσίας της δι' ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ.

α') Προβαίνει εἰς διοικητικὸν ἔλεγχον καὶ μετὰ τοῦτον ἀποφαίνεται ἂν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν εἴτε τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 17 Ἰουλίου 1923 εἴτε τῶν πρὸ τούτου ἐκδοθεισῶν διαταγῶν ἡ ἐνέργεια τῶν ἐντεταλμένων ὀργάνων τοῦ Δημοσίου ἦτο νόμιμος ἢ οὔ, ἂν ἐκ τῆς μὴ προσηκούσης ἐνεργείας ἐπῆλθε ζημία τοῦ Δημοσίου καὶ τὸ ποσὸν ταύτης, ὡς καὶ περὶ τῶν κατὰ τοῦ ὑπευθύνου ἐπιβαλλομένων μέτρων.

β') Ἀποφαίνεται διαιτητικῶς, ἀλλὰ μόνον κατόπιν ἐγγράφου αἰτήσεως τοῦ ἰδιώτου, περὶ πάσης εἴτε κατὰ τοῦ Κράτους εἴτε κατὰ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῶν κρατικῶν Σιδηροδρόμων ἀξιώσεως ἐργολάβων ἢ καὶ ἄλλων ἰδιωτῶν περὶ ἀποζημιώσεως λόγῳ ζημίας σχετιζομένης μὲ τὸ ἐν λόγῳ ὑλικὸν ἢ καὶ περὶ διεκδικήσεως ὡρισμένου ὑλικοῦ.

Ἀξιώσεις περὶ τῶν ὡς ἄνω ἀντικειμένων ἐκκρεμεῖς ἤδη ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ μόνης τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω αἰτήσεως τοῦ ἰδιώτου ἀποτελούσης παραίτησιν ἀπὸ τῆς ἐκκρεμοῦς δίκης, ὁ δὲ ἐπιλεξάμενος τὴν διαιτητικὴν ὁδὸν δὲν δύναται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν δικαστικὴν ταύτην.

Ἡ περὶ περιορισμοῦ τοῦ διαφέροντος μέχρι τοῦ ἑπταπλασίου διάταξις ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν ἐν σχέσει μὲ τὸ Διατιμητικὸν ἢ Γερμανοβουλγαρικὸν ὑλικὸν διαφορῶν.

Ἄρθρον 3.

Ἡ Ἐπιτροπὴ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεώς της δύναται νὰ διατάξῃ πραγματογνωμοσύνην, αὐτοψίαν ἢ ἐξέτασιν μαρτύρων ὡς καὶ νὰ ζητήσῃ πληροφορίας παρὰ πάσης Ἀρχῆς, ὀφείλει δὲ νὰ ἐπιτρέψῃ καὶ τὴν προφορικὴν ἔκθεσιν τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸν αἰτησάμενον τὴν διαιτησίαν ἰδιώτην (ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ β' ἐδαφίου τοῦ προηγουμένου ἄρθρου), ἢ εἰς

τὸ ὄργανον τοῦ Δημοσίου τὸ θεωρούμενον ὡς ὑπαίτιον τῆς ζημίας (ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἐδαφίου α' τοῦ ἄρθρου 2).

Ἄρθρον 4.

Ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς ἔχει μόνον συμβουλευτικὴν ἰσχύν· καὶ ἐν μὲν τῇ περιπτώσει τοῦ ἐδαφίου α' τοῦ ἄρθρου 2 ἀποφαίνεται ὁριστικῶς ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν, ἐπιφυλασσομένης κατὰ τῆς καταλογιστικῆς τούτου ἀποφάσεως τῆς προσφυγῆς εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως, ἐν δὲ τῇ περιπτώσει τοῦ β' ἐδαφίου ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς ὑποβάλλεται αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τὴν κρίσιν δευτεροβαθμίου διαιτητικῆς Ἐπιτροπῆς ἐδρευούσης ἐν Ἀθήναις καὶ ἀπαρτιζομένης :

1) Ἐξ ἑνὸς ἀρεοπαγίτου ὡς Προέδρου, ὁριζομένου ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου.

2) Ἐκ τοῦ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν Διευθυντοῦ τῆς Στρατιωτικῆς Δικαιοσύνης ἢ τοῦ νομίμου αὐτοῦ ἀναπληρωτοῦ.

3) Ἐξ ἑνὸς Νομικοῦ Συμβούλου, ὁριζομένου ὑπὸ τοῦ Δικαστικοῦ Συμβουλίου Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν.

4) Ἐξ ἑνὸς ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ Πυροβολικοῦ ἢ Μηχανικοῦ, ὁριζομένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν.

5) Ἐξ ἑνὸς ἀνωτέρου ὑπαλλήλου τῶν Κρατικῶν Σιδηροδρόμων, ὁριζομένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνίας, καὶ ἑνὸς κατωτέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ Ἐλέγχου ὡς γραμματέως, ὁριζομένου ἑκάστοτε ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς.

Κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἄνω τρόπον ὁρίζονται οἱ νόμιμοι ἀναπληρωταὶ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 5.

Τὰ ἐν ἄρθρῳ 3 περὶ διαδικασίας ὁριζόμενα ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ τῆς δευτεροβαθμίου Ἐπιτροπῆς, ἐφαρμοζομένων κατὰ τὰ λοιπὰ τῶν περὶ διαιτησίας διατάξεων τῶν ἄρθρων 114 καὶ 115 ἐδαφίου Ι τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας.

Ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις εἶνε ἐκτελεστὴ ἄνευ ἀνάγκης περιαφῆς τύπου ἐκτελέσεως, οὐδὲν δὲ ἔνδικον μέσον, τακτικὸν ἢ ἔκτακτον, ἐπιτρέπεται κατὰ ταύτης, πλὴν προσφυγῆς ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν διὰ μόνους τοὺς ἐν ἄρθρῳ 122 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας ἀναφερομένους λόγους ἀκυρότητος τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως.

Ἄρθρον 6.

Αἱ αἰτήσεις περὶ διαιτησίας περιέχουσι πάντας τοὺς λόγους ἐφ' ὧν ὁ αἰτῶν στηρίζει τὴν ἀξίωσίν του, ὑποβάλλονται δὲ διὰ

καταθέσεως εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἐπιτροπῆς ἐντὸς τριμήνου ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου, ἄλλως εἶνε ἀπαράδεκτοι.

Ἡ διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ὁρίζεται ἑξάμηνος ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ πρὸς ὑποβολὴν τῶν αἰτήσεων τριμήνου, τῆς δὲ δευτεροβαθμίου ἐννεάμηνος.

Διὰ Διατάγματος προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν δύναται, ἐφόσον ὑπάρχουσιν εἰσέτι ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις, νὰ παραταθῇ ἡ διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς δευτεροβαθμίου Ἐπιτροπῆς, ἄλλως αἱ ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν, κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ὁποίου οὐδὲν ἔνδικον μέσον ἐπιτρέπεται.

Ἄρθρον 7.

Τὰ μέλη ἀμφοτέρων τῶν Ἐπιτροπῶν εἰς οὐδεμίαν δικαιοῦνται ἀποζημίωσιν πλὴν τῶν ὁδοιπορικῶν ἐξόδων, ἐν ᾗ περιπτώσει αὐτοψία ἢ ἄλλη τις διαδικαστικὴ πρᾶξις καταστήσῃ ἀναγκαίαν τὴν ἐκ τῆς ἕδρας των ἀπομάκρυνσιν.

Ἄρθρον 8.

Πᾶσα ἡ κατὰ τὸν παρόντα νόμον διαδικασία διεξάγεται ἐφ' ἁπλοῦ χάρτου.

Ἄρθρον 9.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 17 Ἰουλίου 1923 προβλεπομένη Ἐπιτροπὴ καταργεῖται.

Αἱ λεπτομέρειαι τοῦ παρόντος νόμου, τοῦ ἡ ἰσχὺς ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως, κανονισθήσονται διὰ Διατάγματος.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύμφωνον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ συμπληρώσεως καὶ κωδικοποιήσεως τῶν νόμων περὶ ἐκκαθαρίσεως ἐχθρικῶν περιουσιῶν καὶ συμψηφισμοῦ ἐχθρικῶν χρεῶν»

(Ὡς ἐτροποποιήθη μετὰ τὴν α' ἀνάγνωσιν), ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον 1.

Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ νόμου 2023 ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ αὐτοῦ νόμου ἐκποιουμένων μεσηγγυημένων περιουσιῶν.

Ἄρθρον 2.

Ἡ διὰ τοῦ ἀπὸ 19 Νοεμβρίου 1923 Νομ. Διατάγματος καθορισθεῖσα ἀμοιβὴ τῶν ἐπιφορτισμένων τὴν ἐπίδοσιν τῶν κοινοποιήσεων τοῦ Γραφείου Ἐκκαθαρίσεως καὶ Συμψηφισμοῦ δικαστικῶν κλητήρων αὐξάνεται ἀπὸ δραχμῶν δύο εἰς πέντε δι' ἑκάστην κοινοποίησιν.

Ἄρθρον 3.

Διὰ τοὺς μονίμους ὑπαλλήλους τοῦ Γραφείου Ἐκκαθαρίσεως καὶ Συμψηφισμοῦ ὑπολογίζεται ὡς συντάξιμος ὑπηρεσία πᾶσα προγενεστέρα ἔκτακτος δημοσία ὑπηρεσία αὐτῶν.

Εἰς τοὺς καταδεικνύοντας καὶ καταδείξαντας ἐχθρικὰς κινητὰς περιουσίας τεθείσας ὑπὸ μεσεγγύησιν ἐφόσον ἔχουν ἐγείρει πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως 1922 ἀγωγὴν παρέχεται ἀμοιβὴ τὸ ἓν δέκατον πέμπτον τῆς ἀξίας, καταλογιζομένης εἰς βάρος αὐτῶν καὶ καταβαλλομένης παρὰ τοῦ Γραφείου Ἐκκαθαρίσεως καὶ συμψηφισμοῦ ἐκ τῶν κατατεθέντων παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος, κατόπιν σχετικῆς ἐντολῆς τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

Ἄρθρον 4.

Ἐπιτρέπεται ἡ κωδικοποίησις πάντων τῶν νόμων τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν ἐχθρικῶν περιουσιῶν καὶ συμψηφισμοῦ ἐχθρικῶν χρεῶν εἰς ἓν ἐνιαῖον κείμενον μὲ ἰδίαν ἀρίθμησιν δι' ἐκδόσεως σχετικοῦ Διατάγματος.

Καταργοῦνται μία θέσις μονίμου γραμματέως β' τάξεως, τρεῖς θέσεις μονίμων γραφέων α' τάξεως καὶ μία θέσις ἐκτάκτου γραφέως α' τάξεως τοῦ εἰρημένου γραφείου.

Ὁμοίως καταργοῦνται ἡ θέσις τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ γραφείου ἐν Βερολίνῳ, ἡ θέσις τοῦ βοηθοῦ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ γραφείου ἐν Βιέννῃ ὡς καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ θέσεις ἀντιπροσώπων καὶ βοηθῶν τοῦ γραφείου ἐν Βουδαπέστῃ καὶ Σόφιᾳ, τῆς σχετικῆς ἐργασίας ἀνατιθεμένης εἰς τοὺς γραμματεῖς τῶν Πρεσβειῶν.

Ἡ θέσις τοῦ βοηθοῦ τοῦ ἀντιπροσώπου Βερολίνου καὶ ἡ τοῦ ἀντιπροσώπου Βιέννης ὡς καὶ αἱ θέσεις τῶν ἐκτάκτων γραφέων τοῦ αὐτοῦ γραφείου δύνανται νὰ καταργηθῶσι διὰ Διατάγματος, προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ἐφόσον αἱ ἀνάγκαι τῆς ὑπηρεσίας ἐπιτρέψωσι τοῦτο.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν ἐτροποποιήθη, γενομένης δεκτῆς τροπολογίας τοῦ κ. **Σ. Κρεμεζῆ** καὶ ἀναβληθείσης τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου, τὸ νομοσχέδιον «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν νόμων 403, 2328 κλπ. περὶ διοικήσεως τῶν ὑπὸ τὴν διαχείρισιν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κλπ. ὑπαγομένων κληροδοτημάτων».

Γίνονται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὰ εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὰ νομοσχέδια:

1) «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ.

περὶ ἀνεγέρσεως καὶ ἐπισκευῆς σχολικῶν κτιρίων ἐν ταῖς νέαις χώραις» καὶ

2) περὶ τροποποιήσεως τῶν νόμων 3119 καὶ 2769 καὶ τοῦ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1922 Ν. Δ. περὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου 2769 περὶ πρακτικῶν συντάξεων».

Ἐπὶ τοῦ εἰς β' συζήτησιν νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 30 Σεπτεμβρίου ε. ἔ. Ν. Δ. περὶ ἀναγνωρίσεως ὡς νομικοῦ προσώπου τοῦ Νοσοκομείου Προσφύγων Ἀθηνῶν» ὁ κ. **Π Ἀραβαντινὸς** ἀντιτίθεται κατὰ τοῦ νομοσχεδίου ὡς περιέχοντος προσωπικὰς διατάξεις, δέχεται δὲ νὰ ἐπιψηφισθῇ τοῦτο μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἀπαλειφθῶσιν αἱ διατάξεις αὗται.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ νομοσχέδιον ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τῆς κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἀναβλήθεισης τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ συνόλου.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον «περὶ κατασκευῆς διακλαδώσεως σιδηροδρόμου ἀπὸ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Φλωρίνης μέχρι τῆς πόλεως Φλωρίνης.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ συνολικὴν συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«*Περὶ Ταμείων Προνοίας προσωπικοῦ ἐφημερίδων*», ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον 1.

Διὰ Διατάγματος ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας δύνανται νὰ ἱδρύωνται Ταμεῖα Προνοίας ὑπαλλήλικοῦ προσωπικοῦ ἐφημερίδων, ἀποτελοῦντα ἴδια νομικὰ πρόσωπα διεπόμενα ὑπὸ τῶν κειμένων νόμων περὶ ἀσφαλίσεως τῶν ἐργατῶν καὶ ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων καὶ τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 2.

Οἱ κανονισμοὶ τῶν ταμείων τούτων ἐγκρίνονται διὰ πράξεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν τοῦ ἁρμοδίου ἀσφαλιστικοῦ Συμβουλίου τοῦ νόμου 2868 «περὶ ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλίσεως κλπ.».

Οἱ κανονισμοὶ οὗτοι δέον νὰ περιλαμβάνωσιν ἀπαραιτήτως

1) Τὴν ἕδραν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ταμείου·

2) Τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν μετόχων·

3) Τὸν τρόπον τῆς διαθέσεως τῶν πόρων·

4) Τὸν καθορισμὸν τῶν χορηγουμένων μηνιαίων ἢ ἐφάπαξ βοηθημάτων·

5) Τὸν τρόπον τοῦ καταρτισμοῦ τῆς διοικήσεως·

6) Τὸν τρόπον τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ ἰσολογισμοῦ·

7) Τὸν τρόπον τοῦ διοικητικοῦ καὶ διαχειριστικοῦ ἐλέγχου, καὶ

8) Τὸν τρόπον τῆς τροποποιήσεως τοῦ κανονισμοῦ.

Ἄρθρον 3.

Πόροι τῶν ταμείων τούτων εἶναι :

1) Τὸ ἥμισυ τοῦ συμφώνως τῇ ε' παραγράφῳ τοῦ μόνου ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 8 Δεκεμβρίου 1922 Ν. Διατάγματος «περὶ τιμῆς πωλήσεως ἐφημερίδων» κρατουμένου 1)4 τοῦ λεπτοῦ καὶ

2) Οἱ προβλεπόμενοι ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ἑκάστου τῶν ταμείων τούτων ἕτεροι πόροι.

Ἄρθρον 4.

Ὁ προβλεπόμενος ὑπὸ τοῦ προηγουμένου ἄρθρου § 1 πόρος, ἤτοι τὸ 1)8 τοῦ λεπτοῦ ἐφ' ἑκάστης πωλουμένης ἐφημερίδος, κρατεῖται ὑπὸ τῶν ἀναλαμβανόντων τὴν πώλησιν ἐφημερίδων Πρακτορείων ἢ ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ἐφημερίδων ἐφόσον ἡ πώλησις τούτων ἐνεργεῖται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν ἰδίων καὶ κατατίθεται παρ' αὐτῶν κεχωρισμένως δ' ἑκάστην ἐφημερίδα εἰς τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων καὶ εἰς πίστωσιν τῶν Ταμείων Προνοίας ὑπαλλήλικοῦ προσωπικοῦ ἐφημερίδων.

Ἡ κατάθεσις τῆς κρατήσεως θὰ ἐνεργῆται κατὰ τριμηνίαν καὶ ἐντὸς τοῦ ἑπομένου τὸ πολὺ μηνὸς ἀπὸ τῆς λήξεώς της.

Ἄρθρον 5.

Τὸ ἕτερον ἥμισυ τοῦ συμφώνως τῇ ε' παραγράφῳ τοῦ μόνου ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 8 Δεκεμβρίου 1922 Ν. Διατάγματος «περὶ τιμῆς πωλήσεως ἐφημερίδων» κρατουμένου 1)4 τοῦ λεπτοῦ κατατίθεται ὑπὸ τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ὑποχρέων καὶ ἐντὸς τῆς αὐτῆς προθεσμίας παρὰ τῷ Ταμείῳ Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων καὶ εἰς πίστωσιν τοῦ Ταμείου Συντάξεων τυπογράφων.

Τὰ ἐκ τοῦ ποσοστοῦ τούτου ποσὰ θέλουσι χρησιμεύσει ὡς εἰς ἐκ τῶν πόρων τοῦ ἱδρυθησομένου συμφώνως τῷ νόμῳ 2868 Ταμείου Συντάξεων τυπογράφων ἢ Γενικοῦ Ταμείου, εἰς ὃ θὰ μετέχωσι καὶ οὗτοι.

Ἄρθρον 6.

Ἅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ παρόντος νόμου ὑποχρεοῦνται τὰ ἐνεργήσαντα τὴν πώλησιν ἐφημερίδων πρακτορεῖα ἢ οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ἐφημερίδων, ἐφόσον ἐνήργουν ἀπ' εὐθείας τὴν πώλησιν αὐτῶν, νὰ καταθέσωσι παρὰ τῷ Ταμείῳ Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων καὶ εἰς πίστωσιν τοῦ Ταμείου Συντάξεων τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐφημερίδων τὸ παρ' αὐτῶν καὶ μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος κρατηθὲν ποσὸν 1)4 τοῦ λεπτοῦ ἐκ

πωλήσεως ἐφημερίδων, συμφώνως τῷ μόνῳ ἄρθρῳ τοῦ ἀπὸ 8 Δεκεμβρίου 1922 Ν. Διατάγματος «περὶ τιμῆς πωλήσεως ἐφημερίδων».

Τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων ἐκ τῶν κατατεθέντων καὶ κατατεθησομένων συμφώνως τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ ποσῶν δέον νὰ πιστώσῃ κατὰ τὸ ἥμισυ μὲν τὰ Ταμεῖα Προνοίας ὑπαλληλικοῦ προσωπικοῦ ἐφημερίδων κατὰ τὸ ἕτερον δὲ ἥμισυ τὸ Ταμεῖον Συντάξεων τυπογράφων.

Ἄρθρον 7.

Διὰ Διαταγμάτων ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ὁρισθήσονται τὰ ποσοστὰ καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀποδόσεως τῶν κατὰ τὰ προηγούμενα ἄρθρα καταπεθεμένων ποσῶν πρὸς τὰ ἱδρυθησόμενα ταμεῖα προνοίας ὑπαλληλικοῦ προσωπικοῦ ἐφημερίδων.

Ἐπίσης διὰ Διατάγματος ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργοῦ κανονισθήσεται ἡ ἀπόδοσις τῶν ὑπὲρ τοῦ Ταμείου συντάξεων τυπογράφων κατατιθεμένων ποσῶν.

Ἄρθρον 8.

Καθυστέρησις τῶν κατὰ τὰ ἄρθρα 4, 5 καὶ 6 ὑποχρέων ὅπως ἐνεργήσωσιν ἐμπροθέσμως τὰς καταθέσεις εἰς τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων τιμωρεῖται διὰ χρηματικῆς ποινῆς δραχμῶν χιλίων μέχρι δέκα χιλιάδων, ἐν περιπτώσει ὑποτροπῆς διπλασιαζομένης τῆς ποινῆς.

Ἄρθρον 9.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐπανέρχεται μετὰ τοῦτο ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν» συζήτησιν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλοῦσιν ὑποστηρίζοντες τροπολογίας των οἱ κ. **Κ. Κουρτίδης, Ἀλ. Ὡρολογόπουλος** καὶ **Δ. Λεονάρδος.**

Μετὰ τοῦτο ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. Π. Καλαντζόπουλος, Λ. Κούτρας, Λ. Θεολογίδης, Β. Καραπάνος καὶ Κ. Καλομενόπουλος ὑπέβαλον ἔνστασιν περὶ μὴ ἀπαρτίας, συνεπείᾳ δὲ τούτου ἐλύθη ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 4ῃ πρωϊνῇ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΚΘ'

Τῆς **19** *Δεκεμβρίου 1924.*

Ὥρᾳ 5 καὶ 15' ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Πρόεδρος. Μετὰ λύπης μου ἀνακοινῶ τὸν θάνατον τοῦ πληρεξουσίου Ναυπακτίας Ι. Καρμανίδου. Ἕξαιρον δὲ μετὰ τοῦτο ὁ κ. Πρόεδρος τὴν πολιτικὴν δρᾶσιν τοῦ ἀποθανόντος πληρεξουσίου καὶ τὴν χρηστότητα αὐτοῦ ζητεῖ τὴν ἐξουσιοδότησιν τῆς Συνελεύσεως νὰ διαβιβάσῃ τὰ συλλυπητήρια αὐτῆς πρὸς τὴν οἰκογένειάν του, προτείνει δὲ τὴν διακοπὴν τῆς συνεδριάσεως ἐπὶ 5' λεπτὰ εἰς ἔνδειξιν πένθους.

Διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ 5' λεπτά.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Ὁ Γεωργικὸς Συνεταιρισμὸς Κιάτου παρακαλεῖ ὅπως μεταφερθῶσι τὰ 15 ἑκατομμύρια τῶν πλεοναζόντων δελτίων εἰς τὴν ἑπομένην περίοδον πρὸς ἀποφυγὴν ἐκπτώσεως τῶν τιμῶν τῆς σταφίδος.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Μικροῦ Δερείου παρακαλεῖ ὅπως μονιμοποιηθῇ ὁ ἐπιθεωρητὴς Γεώργ. Ἐμμανουήλ.

Ἡ Ὁμοσπονδία τῶν Συνεταιρισμῶν Λαρίσης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἐπίταξιν τοῦ ἀγροκτήματος Γιάννουλης ὑπὲρ τῶν πρόσφύγων.

Ὁ Σύλλογος Δυτικομακεδόνων Δράμας παρακαλεῖ ὅπως λυθῇ ἀμέσως τὸ ζήτημα τῶν ὑδρομύλων περιοχῆς Δράμας.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Σοράβδων παρακαλοῦσι τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἀποδεχθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ συνεδρίου των ὑποβληθὲν ὑπόμνημα.

Ὁ Νικόλαος Μαθιουδάκης κάτοικος Ξάνθης ἐνοικιαστὴς δεκάτης παρακαλεῖ ὅπως ἐκδικασθῇ ἡ ἀπόφασις περὶ κατασχέσεως 30.000 δραχ. παρὰ τοῦ Ἀμπτουλὰ Νότζα διὰ φόρον δεκάτης.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Μουσταφουλίου παρακαλεῖ ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἐξαγωγὴ τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ὁ Ν. Δουμπιώτης, ἀπόστρατος ὑποστράτηγος τοῦ ἐνόπλου Σώματος κατὰ τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα, παρακαλεῖ ὅπως δοθῶσιν εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν φονευθέντων ὁπλαρχηγῶν συντάξεις ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ.

Κάτοικοι Αὐλῶνος διαμαρτύρονται διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ ἐκεῖ Εἰρηνοδικείου.

Ὁ Εὐστ. Ἀγάθος παρακαλεῖ ὅπως τύχωσι συντάξεως καὶ οἱ παραιτηθέντες ἀξιωματικοὶ κατὰ τὸ 1922.

Ὁ κ. **Κυρ. Βαρδουλάκης** (πληρεξούσιος Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς) αἰτεῖται τριμήνου ἄδειαν ἀπουσίας διὰ τὸ ἐξωτερικόν. Μὴ ὑπαρχούσης ἀντιρρήσεως ἡ ἄδεια χορηγεῖται.

Ὑποβάλλουσιν ἀκολούθως τροπολογίας οἱ πληρεξούσιοι κ.κ.:

—Γ. Δουκουμετζίδης, Α. Ἀναγνωστόπουλος, Σ. Κρεμεζῆς, Π. Πολυχρονίδης, Π. Μαζαράκης, Γ. Πρεζάνης, Ἰωάν. Μανέττας, Β. Καραπαναγιώτης, Γ. Μπούμπουλης καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ στρατιωτικῶν συντάξεων».

Ι. Μανέττας ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ σχεδίου νόμου περὶ «στρατιωτικῶν συντάξεων.»

Ὁ **ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸς** διαβιβάζει αἴτησιν τοῦ Εἰσαγγελέως τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν αἰτουμένου τὴν παροχὴν ἀδείας πρὸς ποινικὴν δίωξιν τοῦ πληρεξουσίου κ. **Θ. Παπαϊωάννου**, ἥτις καὶ παραπέμπεται εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπήν.

—Οἱ πληρεξούσιοι κ.κ. **Δ. Μπότσαρης, Γ. Γερογιάννης, Στρ. Γεωργιλαδάκης** καὶ πλεῖστοι ἄλλοι πληρεξούσιοι ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ στρατιωτικῶν συντάξεων».

— Οἱ πληρεξούσιοι **Κ. Σταματόπουλος** καὶ **Ν. Ξηρὸς** ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ βελτιώσεως τῶν χορηγιῶν τῶν εἰς βάρος τοῦ κληροδοτήματος Π. Μαρκίδου σπουδαζόντων»

Εἰσέρχεται ἀκολούθως ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν Ἀναφορῶν.

Ὁ κ. **Γ. Δουπινᾶς** ἀναπτύσσων ἀναφορὰν τῶν κατοίκων Αὐλῶνος, Ἀετοῦ καὶ Φλεσιάδος Τριφυλίας παραπονουμένων διὰ τὴν μελετωμένην κατάργησιν τῶν Εἰρηνοδικείων αὐτῶν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν ἀποκρούει τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ λέγει ὅτι παρόμοιαι οἰκονομίαι ἀποτελοῦν ἐμπαιγμὸν τοῦ Λαοῦ καὶ δὲν πρέπει νὰ γίνωνται, προκειμένου μάλιστα περὶ μικρῶν ἐπαρχιακῶν γραφείων.

Ὁ κ. **Α. Πρέκας** παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Οἰκονομιῶν δὲν ἠσχολήθη ἔτι περὶ τῶν οἰκονο-

μιῶν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης καὶ συνεπῶς αἱ πληροφορίαι τοῦ κ. πληρεξουσίου δὲν εἶνε ἀληθεῖς.

Ὁ κ. **Γ. Δουπινᾶς** λέγει ὅτι ὁπωσδήποτε ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ παρακαλεῖ νὰ λάβῃ ταύτην ὑπ' ὄψιν του.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ἀπαντῶν λέγει ὅτι οἰκονομίαι εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν Δικαστηρίων καὶ δὴ εἰς τὴν κατάργησιν τῶν Εἰρηνοδικείων δὲν εἶνε δυναταὶ ἄνευ παραβλάβης τῆς λειτουργίας τῆς Δικαιοσύνης. Ἔχει ὑπ' ὄψει αὐτοῦ τοῦτο καὶ θέλει ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει προβάλει τὰς ἀντιρρήσεις αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Οἰκονομιῶν.

Ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** ἐπὶ ἀναφορᾶς τῆς «Γενικῆς Ἑνώσεως τῆς Ἰδιοκτησίας» σχετικῶς πρὸς τὸ ἐνοικιοστάσιον ὑποστηρίζει διὰ μακρῶν τὴν ἀναφορὰν ταύτην καὶ τονίζει τὸ δίκαιον τῶν ἀναφερομένων ἐν αὐτῇ ἀξιώσεων. Ἀναφέρων διαφόρους ἐνοίκους πλουσιωτάτους, ἐφοπλιστάς, ἐμπόρους κλπ. κατοικοῦντας εἰς οἰκήματα πτωχῶν ἰδιοκτητῶν περιέχοντα πλεῖστα δωμάτια καὶ πληρώνοντας ἐλάχιστον ἐνοίκιον ἐν σχέσει πρὸς τὸν πλοῦτον αὐτῶν λέγει ὅτι ἡ συμπεριφορὰ τῶν πλουσίων τούτων δὲν διαφέρει τῆς τῶν λῃστῶν. Παρακαλεῖ ὡς ἐκ τούτου τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης νὰ σπεύσῃ νὰ μεταρρυθμίσῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰσονομίας καὶ τῆς δικαιοσύνης τὸ ἐνοικιοστάσιον καὶ νὰ μὴ ἐπηρεασθῇ ὑπ' οὐδενός. Ἐπὶ πλέον ὁ κ. Ὑπουργὸς δέον νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του ὅτι πλεῖστοι ἰδιοκτῆται ἔνεκα τοῦ ἐνοικιοστασίου, κτίσαντες οἰκίαν ἵνα ἀποθάνωσιν ἐν αὐτῇ, δὲν δύνανται νὰ ἐπιτύχωσι τοῦτο, καὶ φρονεῖ ὅτι ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ προσέξῃ εἰς τοῦτο ὁ κ. Ὑπουργός. Ἰδίως νομίζει ὅτι πρέπει νὰ προστατευθῶσιν οἱ διάφοροι μικροϊδιοκτῆται κατὰ τῶν ἐκμεταλλευομένων αὐτοὺς πλουτοκρατῶν καὶ δὴ τῶν νεοπλούτων.

Οἱ κ. κ. **Γ. Κατσιμπίρης** καὶ **Θ. Χαβίνης**, συμφωνοῦντες πρὸς ὅσα εἶπεν ὁ κ. Γρηγορίου λέγουσιν ὅτι μεταξὺ τῶν πλουτοκρατῶν καταλέγεται καὶ τὸ Κράτος, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπιτάξει πλεῖστα οἰκήματα καὶ δέον καὶ ἐπὶ τούτου νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ὁ κ. Ὑπουργὸς κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ νέου ἐνοικιοστασίου.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ἀπαντῶν δηλοῖ ὅτι προκειμένου περὶ ἐπηρεασμοῦ πρέπει νὰ εἶνε βεβαία ἡ Συνέλευσις ὅτι τοῦτο δὲν θέλει συμβῆ. Ἀπόδειξις τούτου ὅτι φωνασκῶν τις διὰ τὸ ἐνοικιοστάσιον καὶ παρουσιαζόμενος ὡς προστάτης τῶν ἐνοικιαστῶν κατεδιώχθη ποινικῶς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου, ἀπηγορεύθησαν ἐπὶ πλέον καὶ τὰ

συλλαλητήρια ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ὑπάρχοντος καὶ τοῦ Στρατιωτικοῦ Νόμου. Τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα Β. Δ. περὶ ἐνοικιοστασίου δὲν ὑπῆρξαν δίκαια, περιέχουσι πλείστας διατάξεις προσωπικὰς καὶ ἄλλας οὐχὶ δικαίας.. Διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις ἔχουσα ὑπ' ὄψει αὐτῆς καὶ τὰ ἀλλαχοῦ ἰσχύοντα ἐπὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου ἐξετάζει τὸ ζήτημα ὥστε νὰ ἀποδοθῇ τὸ δίκαιον εἰς πάσας τὰς τάξεις. Ὑπάρχουσιν ὄντως πλούσιοι ἐκμεταλλευόμενοι ἰδιοκτησίας πτωχῶν ἰδιοκτητῶν, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἀφώρισται καὶ ἄλλοι ἀπόστακτοι καὶ συντρέχουσι ἀξιωματικοὶ οἵτινες πρέπει νὰ προστατευθῶσι καὶ διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις θέλει ἐξετάσει ἐν ἡρεμότητι καὶ ψυχραιμίᾳ τὸ ζήτημα καὶ ἐπὶ βάσεων ἐπιστημονικῶν. Πρὸς τοῦτο ὅμως ἔχει ἀνάγκην χρόνου τινὸς καὶ δι' αὐτὸ παρέτεινε τὸ ἐνοικιοστάσιον μέχρι τῆς 15 Ἰανουαρίου. Δι' αὐτὸ δὲ ἐζητήσαμεν καὶ νὰ συγκρατηθῇ καὶ ἡ τάξις, ὥστε ἄνευ ἐπηρεασμοῦ τινος νὰ λυθῶσιν ὅλα τὰ περίπλοκα ζητήματα τοῦ ἐνοικιοστασίου, διότι ἄλλως ἡ ἔχων ἐν τινὶ νὰ ὁμιλῇ ἐνώπιόν σας δὲν θὰ ἐμφανισθῇ πρὸ ὑμῶν ὡς Ὑπουργός (χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Ἐ. Ζυμπρακάκης** λέγει ὅτι πρώτη πρέπει νὰ δώσῃ τὸ παράδειγμα ἡ Κυβέρνησις, λύουσα τῶν ἐπιτάξεων τὰ διάφορα οἰκήματα, τὰ ὁποῖα ἔχει καταλάβει διὰ διαφόρους ὑπηρεσίας.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** λέγει ὅτι δὲν πιστεύει εἰς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, διότι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὑπουργίας αὐτοῦ δύο Κακουργιοδικεῖα παρεξετράπησαν καὶ ὅμως οὐδὲν ἐλήφθη μέτρον· ἐπίσης τὸ ἴδιον συνεδύη καὶ σχετικῶς πρὸς τοὺς κινηματογράφους. Δι' αὐτό, μὴ παραιτούμενος τοῦ λόγου, λέγει ὅτι τὸ ἐνοικιοστάσιον, προϊὸν ἀνάγκης, παρεξετράπη τοῦ προορισμοῦ του. Φρονεῖ ὅτι κατόπιν τῆς αὐξήσεως τῶν ἡμερομισθίων τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν μισθῶν τῶν ὑπαλλήλων πρέπει νὰ αὐξήσωσι καὶ τὰ ἐνοίκια τῶν ἰδιοκτητῶν. Προτείνει δὲ πρὸς τοῦτο νὰ σχηματισθῇ μία Ἐπιτροπή ἥτις νὰ ἐξετάσῃ ὅλας τὰς περιπτώσεις τοῦ ἐνοικιοστασίου, ὅπως ὁριστικῶς καταρτισθῇ τοῦτο.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) δηλοῖ ὅτι οὐδεμίαν θέλει σχηματίσει Ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** συγχαίρει, λέγει, τὸν κ. Ὑπουργὸν διότι αἰσθάνεται τὴν δύναμιν νὰ ρυθμίσῃ μόνος του τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀλλὰ τῷ λέγει νὰ μὴ ἐπανέλθῃ ὡς Ὑπουργὸς ἄνευ ἐνοικιοστασίου.

Ὁ κ. **Ἀπ. Παπαοικονόμου** ἐπὶ ἀναφορᾶς κτηνοτρόφων λιβαδίου Καρατζάνταγλη, παραπονουμένων δι' ἔξωσιν αὐτῶν ἐκ τοῦ λιβαδίου, συνιστᾷ τὴν ἀναφορὰν καὶ παρακαλεῖ

τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας νὰ διατάξῃ τὰ δέοντα πρὸς ἐπαναφορὰν τῶν ἐξωσθέντων εἰς τὸ λιβάδιον.

Ὁ κ. **Α. Ἀναγνωστόπουλος** ἐπὶ ἀναφορᾶς τῶν διαγραφέντων ὑποτάκτων ἀξιωματικῶν λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπησχόλησε κατ' ἐπανάληψιν τὴν Συνέλευσιν καὶ διάφορα ἄλλα στρατιωτικὰ Συμβούλια. Ἐν τούτοις οὐδεμία ἐδόθη ἱκανοποιητικὴ εἰς αὐτὸ λύσις. Δι' αὐτὸ ὑπέβαλε πρό τινος πρότασιν νόμου λύουσαν τὸ ζήτημα κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν της καὶ νὰ τὴν ὑιοθετήσῃ, ἐὰν ἤθελεν εὑρεῖ αὐτὴν δικαίαν.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** συνιστᾷ ἐπίσης τὴν ὡς ἄνω ἀναφοράν.

Ὁ κ. **Ι. Μαμάης** ὑποστηρίζει ἀναφορὰν τοῦ ἐξ Ἄνδρου Νικολάου Κυλίνου, ἀπολέσαντος τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν πόλεμον καὶ ζητοῦντος τὴν νόμιμον ἐνίσχυσιν τῆς Κυβερνήσεως. Παρακαλεῖ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἡ ἀναφορά. Φρονεῖ ὅτι ἔχει ὑποχρέωσιν ἡ Πολιτεία νὰ ἱκανοποιήσῃ πάντας τοὺς ὑπαγομένους εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην, διότι καὶ τὸ δίκαιον ἀλλὰ καὶ τὸ συμφέρον τῆς Πολιτείας ἀπαιτεῖ τοῦτο.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** καταβάλλει ἀναφορὰν διαφόρων Σωματείων Ἀτολοκαρνανίας σχετικὴν πρὸς τὴν συγκοινωνίαν τῶν ἐπιβιβαζομένων καὶ ἀποβιβαζομένων εἰς Κρυονέριον Μεσολογγίου.

Ἀναπτύσσων ἐν συντάσει τὴν ἀναφορὰν ταύτην καὶ τονίζων τοὺς κινδύνους εἰς τοὺς ὁποίους ὑπόκεινται οἱ ταξιδεύοντες φρονεῖ ὅτι ἡ Ἑταιρεία τῶν Β. Σιδηροδρόμων τῆς Ἑλλάδος ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ λάβῃ μέτρα πρὸς πρόληψιν καταστροφῆς τινος.

Νομίζει δ' ὅτι ἡ ἐν λόγῳ Ἑταιρεία, ἀντὶ μιᾶς μαούνας τὴν ὁποίαν μεταχειρίζεται, θὰ ἠδύνατο νὰ προμηθευθῇ μίαν ἀτμάκατον, ὁπότε θὰ διορθοῦτο ἡ οἰκτρὰ ἐκεῖ κατάστασις.

Τὰς ἰδίας συστάσεις ποιεῖται καὶ ὁ κ. **Β. Καραπάνος** ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** ὑποβάλλει τὰς ἑξῆς προτάσεις νόμου:

1) «Περὶ ἐνυποθήκων δανείων παρεχομένων ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης εἰς γεωργοκτηματίας ἐν ἐλλείψει τίτλων»

2) «Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 1 § 2 τοῦ νόμου περὶ γεωργικῶν ἐνεχυρογράφων» καὶ

3) «Περὶ καταργήσεως τῆς ἐπὶ τῶν ἀλεύρων φορολογίας».

Ἀναπτύσσων διὰ μακρῶν τὰς προτάσεις ταύτας ὁ κ. Δενδρινὸς λέγει ὅτι πρόκειται περὶ ζωτικωτάτου ζητήματος ἀφορῶντος τοὺς γεωργοκτηματίας καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας νὰ υἱοθετήσῃ ταύτας.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τρίτην αὐτοῦ πρότασιν παρακαλεῖ ἵνα

καὶ αὐτὴ ληφθῇ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ὡς ἀφορῶσα τὴν ὑπερτίμησιν τοῦ ἄρτου τοῦ πτωχοῦ λαοῦ.

Φρονεῖ ὅτι πρέπει ἢ νὰ ἐξομοιωθῇ ὁ φόρος τῶν ἀλεύρων πρὸς τὸν τοῦ σίτου ἢ νὰ μετριασθῇ.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρωθ.) παρατηρεῖ ὅτι, ἂν ἤθελε συμβῇ τοῦτο, θὰ ἐδημιουργεῖτο μέγα χάσμα εἰς τὸν Προϋπολογισμόν. Οὐχ ἧττον, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐδήλωσε, πρέπει νὰ ἀφεθῇ ἐλευθέρα ἡ ἐμπορία, ἥτις καὶ θὰ φέρῃ εἰς τὸν φυσικὸν δρόμον καὶ τοῦ ἄρτου καὶ πολλῶν ἄλλων εἰδῶν τὰς τιμάς.

Ὁ κ. ***Γ. Κατσιμπίρης***, ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῆς Νομοθετικῆς Ὑργασίας λαμβάνων τὸν λόγον, λέγει ὅτι καίτοι κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ἐψηφίσθη κατ' ἀρχὴν τὸ νομοσχέδιον "περὶ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς σταφίδος" καὶ ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ εἰς Ἐπιτροπήν, ἐν τούτοις δὲν ἀναγράφεται τοῦτο ἐν τοῖς πρακτικοῖς.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι ὑποστηρίζουσιν ὅτι δὲν ἐψηφίσθη τὸ νομοσχέδιον.

Ὁ κ. ***Ι. Μανέττας*** λέγει ὅτι προήδρευε κατὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐζητήθη νὰ ψηφισθῇ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πρότασις νόμου καὶ βεβαιοῖ ὅτι δὲν ἐψηφίσθη.

Λαμβάνει ἀκολούθως τὸν λόγον ὁ κ. ***Γ. Σεχιώτης***, ὅστις λέγει τὰ ἑξῆς:

Βεβαίως διατελεῖτε ἐν γνώσει, κύριοι πληρεξούσιοι, τῶν χθὲς συμβάντων εἰς τὸ Δικαστήριον τοῦ ἐντεῦθα Κακουργιοδικείου. Τὸ Α' Σῶμα Στρατοῦ ἀπέστειλε στρατιωτικὴν δύναμιν πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀναλάβει ἀστυνομικὴ δύναμις, χωρὶς πρὸς τοῦτο νὰ προκληθῇ παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπάγεται ἡ Χωροφυλακή, οὔτε παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Δικαστηρίου, χωρὶς πρὸς τοῦτο νὰ ἔχῃ οὐδεμίαν ἁρμοδιότητα ἡ δικαιοδοσία. Ἀφοῦ εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ ἰσχύων Στρατιωτικὸς Νόμος ἀφορᾷ ἰδίως τὴν ἀσφάλειαν, ὡς πρὸς τὴν καταδίωξιν τῆς λῃστείας, ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως συνέλαβε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸ Φρουραρχεῖον τὸν Γραμματέα τοῦ Δικαστηρίου, ὁ ὁποῖος διεβίβασε πρὸς αὐτὸν παραγγελίαν τοῦ Προέδρου νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν εἴσοδον τῶν πολιτῶν. Ὁ Γραμματεὺς ἀπελύθη μετὰ μίαν ὥραν κατόπιν τῆς παρεμβάσεως τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, πρὸς ὃν ἀνεκοινώθησαν τὰ συμβάντα. Τὸ ἐν τῷ ἀνακοινωθέντι τοῦ Φρουραρχείου ἀναφερόμενον ὅτι ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως ὡς

καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ὁδηγήσαντες τὸν Γραμματέα εἰς τὸ Φρουραρχεῖον ἠγνόουν τὴν ἰδιότητά του εἶνε ἀπολύτως ἀναληθές, διότι δὲν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ ὅτι πολίτης συρόμενος εἰς τὸ κρατητήριον ἄνευ λόγου δὲν διεμαρτυρήθη καὶ δὲν ἐδήλωσε τὴν ἰδιότητά του.

Ν. Ἀβραάμ. Πόθεν ἠρύσθητε τὰς πληροφορίας ταύτας;

Γ. Σεχιώτης. Αὐτὰ ἐξάγονται σαφῶς ἐκ τοῦ ἐπισήμου ἀνακοινωθέντος τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης. Ὁ Γραμματεὺς ἐπανελθὼν εἰς τὸ Δικαστήριον περίτρομος ἐδήλωσεν ὅτι εἶνε τοιαύτη ἡ ψυχολογική του κατάστασις ὥστε ἀδυνατεῖ νὰ συνεχίσῃ συμμετέχων τοῦ Δικαστηρίου καὶ οὕτως ἐματαιώθη ἡ δίκη. Δὲν μὲ ἐνδιαφέρουν, κ. πληρεξούσιοι, οὔτε τὸ πρόσωπον τοῦ μηνυτοῦ οὔτε τὸ τοῦ κατηγορουμένου οὔτε ἂν καλῶς ἐνήργησεν ὁ Πρόεδρος ματαιώσας τὴν δίκην, ἐνῷ ἠδύνατο νὰ διακόψῃ ταύτην ἐπί τινας ὥρας εἴτε καὶ διὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν. Δὲν θέλω νὰ ἐκφέρω γνώμην ἐπὶ τῆς κατευθύνσεως καὶ τοῦ τόνου τὸν ὁποῖον ἔλαβεν ἡ δίκη ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μὲ ἐνδιαφέρει εἶνε ἡ ματαίωσις τῆς δίκης κατὰ τρόπον σκανδαλώδη καὶ πρωτοφανῆ. Τὸ πρωτάκουστον τοῦτο γεγονὸς διὰ τὰ δικαστικὰ χρονικὰ καὶ τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τῆς Χώρας κρατεῖ εἰς καταπληξιν, μεγάλην δυσφορίαν καὶ εὔλογον ἀγανάκτησιν τὴν δημοσίαν γνώμην.

Μερὶς τῶν παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τῶν παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ὡπλισμένων ὁπλιτῶν τῶν ἐντεταλμένων τὴν φύλαξιν τῶν συνόρων καὶ τὴν ἀκεραιότητα τῆς Χώρας, τὴν τήρησιν τῆς τάξεως, τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ πολιτεύματος, τὴν ἐπιβολὴν τοῦ κράτους τοῦ νόμου καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Δικαιοσύνης, ἀφοῦ κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας βυσσοδομεῖ συνεχῶς κατὰ τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς ἡσυχίας καὶ γαλήνης τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ δι' ἀνατρεπτικῶν ἐπαναστατικῶν κινημάτων, ἔθεσεν ἤδη χεῖρα καὶ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ὄχι μόνον εἴσθε ἐκτὸς τοῦ Κανονισμοῦ, ἀλλ' ἀντιθέτως πρὸς τὴν εὐπρέπειαν, τὴν ὁποίαν ἐδείξατε πράγματι μέχρι τοῦδε κατὰ τὰς συζητήσεις, ὑποπίπτετε εἰς ἀνακριβείας ἐπικινδύνους. Διότι ἔπρεπε νὰ εἴπητε, διὰ νὰ εἶσθε ἐν ἀκριβείᾳ, ὅτι ὁ στρατὸς ἐν τῷ συνόλῳ του ἀντετάχθη, ὁ Στρατὸς ἐν τῷ συνόλῳ του ἀντέταξε πάντοτε ἄρνησιν ἐναντίον τῶν ὀλιγίστων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἠθέλησαν ἐσχάτως νὰ τὸν ἐκτρέψουν τῶν ἔργων του καὶ τῶν μεταχειρισθοῦν διὰ σκο-

πους πολιτικούς. Δέν σᾶς ἐπιτρέπεται νὰ συκοφαντῆτε οὕτως ὅλον τὸν Στρατόν.

Γ. Σεχιώτης. Δὲν ὡμίλησα διὰ τὸ σύνολον.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἡ ἔκφρασίς σας ἦτο δυστυχῶς γενική. Γνωρίζετε ὅτι ἠθέλησαν τελευταίως ὀλίγα πρόσωπα νὰ προβοῦν εἰς κινήσεις ἀντικανονικὰς καὶ ὁ Στρατὸς ἀντεστάχθη σταθερῶς εἰς αὐτάς. Ἡ δημοκοπία, τὴν ὁποίαν κάμνετε αὐτὴν τὴν στιγμήν, δὲν εἶνε ἐπιτρέψατε νὰ εἴπω, ἀξία ὑμῶν.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἐγερθέντος θορύβου ὁ κ. ***Πρόεδρος*** διακόπτει τὴν συνεδρίασιν ἐπὶ ὀλίγα λεπτά.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως, ὁ κ. ***Γ. Σεχιώτης*** ἀπαντῶν εἰς τὴν διακοπὴν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως δηλοῖ ὅτι βεβαίως δὲν ἤθελε νὰ κατηγορήσῃ ὁλόκληρον τὸν Στρατόν, τοῦ ὁποίου ἀναγνωρίζει τὰς πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίας, ἀλλὰ τοὺς στρατιωτικοὺς ἐκείνους ταραξίας οἱ ὁποῖοι συνεχῶς ἀπὸ μηνῶν ἤδη σπειρουσι κατὰ τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας τοῦ πολιτεύματος, τῆς ἐννόμου τάξεως καὶ τῆς γαλήνης τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ δι' ἀνατρεπτικῶν ἐπαναστατικῶν κινημάτων. Καὶ ἐρωτᾷ ἤδη τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν τίνα μέτρα ἔλαβεν ὅπως παρεμποδίσῃ τὴν εἰς τὸ Δικαστήριον παραμονὴν τοῦ παρὰ τοῦ Γ' Στρατιωτικοῦ Σώματος, χωρὶς νὰ ἔχῃ καμμίαν δικαιοδοσίαν, ἀποσταλέντος στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος, ἀροῦ εἰς αὐτὸ ἀποκλειστικῶς ἀνῆκεν ἡ τήρησις τῆς τάξεως παρὰ τῆς Χωροφυλακῆς. Ἐρωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν διατί δὲν προέβη καὶ οὗτος εἰς οὐδεμίαν σχετικὴν ἐνέργειαν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Ἐρωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης διατί δὲν ἐπέδειξε τὴν δέουσαν ἐπιμέλειαν παρακολουθῶν τὴν δίκην διὰ τοῦ κ. Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν, ὁ ὁποῖος ἔλαμψε διὰ τῆς ἀπουσίας του, ἵνα οὕτω προλάβῃ τὰ συμβάντα ἔκτροπα, τὰ ὁποῖα ἦσαν λίαν ἐνδεχόμενα, ὡς ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν διεξήγετο ἡ δίκη.

Καὶ τέλος ἐρωτᾷ τὴν Κυβέρνησιν τίνα μέτρα ἔλαβεν, ἀροῦ εἶχεν ἐν λευκῷ ἐντολὴν πρὸς τοῦτο ὁλοκλήρου τῆς Συνελεύσεως καὶ ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὅπως ἐπαναφέρῃ τοὺς ταραξίας ἀξιωματικοὺς εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν, παντάπασιν ἀμελλήτως πάσαν αὐτῶν παρεκτροπήν.

Γ. Κονδύλης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Ἐπιλαμβάνομαι τῆς εὐκαιρίας τὴν ὁποίαν μοὶ παρέχει ἡ ἀπευθυνθεῖσά μοι ἐρώτησις, διὰ νὰ ἐξαγγείλω μίαν ψευδῆ δημοσίευσιν τῶν ἐφημερίδων περὶ δῆθεν λεχθέντων παρ' ἐμοῦ. Ἐγὼ γράφω, ὅτι ἐξέφρασα τὴν δυσφορίαν μου δῆθεν, διότι ὁ Στρατιωτικὸς Διοικητὴς Ἀθηνῶν ποινόμενος χρῆσιν δικαιώματος τὸ ὁποῖον ἔχει ἐκ τοῦ νόμου — γνωρίζετε ὅτι ἰσχύει ὁ Στρατιωτικὸς Νόμος ἐν Ἀθήναις — ἐφρούρει τὴν τάξιν ἔξωθι τοῦ Δικαστηρίου διὰ στρατιωτικῆς δυνάμεως. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐγὼ κατόπιν συνεννοήσεως μὲ τὸν κ. Εἰσαγγελέα, λαβούσης χώραν χθὲς τὴν πρωΐαν, διέταξα ν' ἀποσταλῶσιν ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἐκ τῶν μετριοπαθεστέρων ἐπὶ κεφαλῆς τῆς δυνάμεως διὰ νὰ κατορθώσουν νὰ τηρήσουν τὴν τάξιν, ἡ ὁποία ἐκινδύνευε νὰ διαταραχθῇ, ὄχι ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν πολιτικὴν μερίδα ἐξ ἧς προέρχεται ἡ Ἐθνοσυνέλευσις, ἀλλ' ἐκ τῶν τῆς ἀντιθέτου πολιτικῆς μερίδος, ἡ ὁποία ἔδειξε διαγωγὴν ἀκατονόητον καὶ σκανδαλώδη. Ἀλλά, κύριοι, ὁ Στρατιωτικὸς Διοικητὴς τῶν Ἀθηνῶν εἶχεν ὄχι μόνον τὸ δικαίωμα ἀλλὰ καὶ τὸ καθῆκον νὰ λάβῃ μόνος του τὰ μέτρα διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς τάξεως καὶ ἐρώτων ἐγνώριζεν ὅτι ὑπῆρχον ἄνθρωποι ἐκεῖ συγκεντρωμένοι διὰ νὰ προκαλοῦν ἐπεισόδια καὶ διὰ νὰ ὑβρίζουν τὸ καθεστὼς καὶ ἐξερεθίζουν τὰ πνεύματα καὶ οἱ ὁποῖοι ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ ἐξαντλήσουν τὴν ὑπομονὴν τῶν ἄλλων, τῶν νομιμοφρόνων πολιτῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ παρίσταντο εἰς τὴν δίκην. Ἔσπευσα νὰ ἀποστείλω στρατιωτικὴν δύναμιν ἵνα, ἂν παραστῇ ἀνάγκη, βοηθήσῃ τὴν Χωροφυλακὴν ἡ ἐνεργήσῃ αὐτὴ καὶ οἰκοθεν μὲ τὸ δικαίωμα ποὺ τῆς δίδει ὁ Στρατιωτικὸς Νόμος.

Εἶχεν, ἐπαναλαμβάνω, ὄχι μόνον δικαίωμα ἀλλὰ καὶ καθῆκον ὁ Στρατιωτικὸς Διοικητὴς νὰ πράξῃ τοῦτο.

Φρονῶ ὅτι τὸ ἐπεισόδιον τὸ ὁποῖον ἔλαβε χώραν εἶνε τὸ ὀλιγώτερον τὸ ὁποῖον ἠδύνατό τις ν' ἀναμένῃ κατόπιν τοῦ ἐξερεθισμοῦ τῶν πνευμάτων, τὸν ὁποῖον προεκάλεσαν οἱ ἐγκάθετοι, οἱ ἐπίτηδες μεταβάντες ἐκεῖ ἵνα ἐξερεθίσωσι τὰ πνεύματα καὶ προκαλέσωσι συγκρούσεις. Ὅλον τὸ ἐπεισόδιον συνίσταται εἰς τὸ ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ταγματάρχης προσεπάθει ν' ἀπαγορεύσῃ εἰς τὸ πλῆθος νὰ εἰσέρχηται ἀτάκτως καὶ χωρὶς νὰ ὑποστῇ τὴν κεκανονισμένην ἔρευναν διὰ παράνομον ὁπλοφορίαν, καθ' ἣν στιγμὴν δηλαδὴ ἐξετέλει τὰς διαταγὰς ἃς εἶχεν, ἐνεφανίσθη ὁ Γραμματεὺς τοῦ Δικαστηρίου καὶ ἰταμώτατα προέτρεπε τὸ πλῆθος νὰ μὴ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς διαταγὰς τῆς στρατιωτικῆς Ἀρχῆς. Δὲν τὸν ἐγνώριζε κανείς, οὔτε ὁ ἴδιος ἐδήλωσεν ὅτι εἶνε Γραμματεὺς τοῦ Δικαστηρίου. Ἐν ἀγνοίᾳ συνεπῶς διατελῶν ὁ Ταγματάρχης τῆς ἰδιότητος αὐτοῦ καὶ βλέπων ἕνα ἰδιώτην προκλητικώτατα

ἐπεμβαίνοντα καὶ παρακωλύοντα τὰ μέτρα τῆς τάξεως, τὴν ἐκτέλεσιν δηλαδὴ τῶν διαταγῶν ἃς εἶχεν. εὐλόγως ἐθεώρησεν ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὅτι δύναται νὰ τὸν συλλάβῃ καὶ νὰ τὸν ἀποστείλῃ εἰς τὸν προϊστάμενόν του διὰ νὰ ἐξετάσῃ ποῖος ἦτο ὁ ἰδιώτης οὗτος καὶ διὰ τίνα λόγον ἀντετάσσετο εἰς τὰ μέτρα τῆς τάξεως, τὰ ὁποῖα ἐλάμβανεν ὁ Ταγματάρχης.

Π. Καρασεβδᾶς. Γνωρίζετε ὅτι ὁ Γραμματεὺς προεκάλεσε τὸν Λαὸν εἰς στάσιν;

Γ. Κονδύλης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Τὸ ἤκουσα. Μόλις ὁ Γραμματεὺς ἤχθη ἐνώπιον τῆς στρατιωτικῆς Ἀρχῆς καὶ ἐδήλωσε τὴν ἰδιότητά του, ἀρέθη ἀμέσως ἐλεύθερος, χωρὶς καθόλου νὰ ἐνοχληθῇ. Ἀλλὰ μόλις ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Δικαστήριον ἐδήλωσεν ὅτι δὲν δύναται νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς δίκης, ἤτις ἕνεκα τούτου ἐματαιώθη. Συνεπῶς οὔτε κακοποίησις ἔλαβε χώραν οὔτε παρεκτροπὴ στρατιωτικῆς δυνάμεως. Μία σύλληψις ἑνὸς ἀτόμου, τοῦ ὁποίου δὲν ἐγνώριζον τὴν ἰδιότητα καὶ τὸ ὁποῖον ἀνεμιγνύετο σκανδαλωδῶς διὰ τὴν παρακώλυσιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν διαταγῶν τῶν ἀποβλεπουσῶν εἰς τὴν τήρησιν τῆς τάξεως. Νομίζω ὅτι τοῦτο ἦτο τὸ ὀλιγώτερον τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ συμβῇ εἰς μίαν τοιαύτην ἔξαψιν πνευμάτων, ἡ ὁποία ἐπικρατεῖ ἀπὸ ἡμερῶν εἰς τὸ Δικαστήριον. Συνεπῶς ἡ ἀποστολὴ στρατοῦ ἔξωθι τοῦ Δικαστηρίου ἦτο καὶ δικαίωμα καὶ καθῆκον τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Σώματος Στρατοῦ.

Β. Καραπαναγιώτης. Μήπως ἔχετε τὴν πληροφορίαν ὅτι ὁ Γραμματεὺς τοῦ Δικαστηρίου ἐπροκάλει τοὺς στρατιώτας νὰ μὴ ὑπακούσωσι τοὺς ἀξιωματικούς των;

Γ. Κονδύλης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Μοὶ ἐλέχθη τοιοῦτό τι.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.) πρόκειται περὶ μιᾶς δίκης ἁπλῆς, αὐτῆς καθ' ἑαυτήν, ἡ ὁποία δὲν εἶχε κανένα λόγον νὰ παρεκτραπῇ εἰς ὃ σημεῖον παρεξετράπη, ἐξ ἀδυναμίας—δὲν θέλω νὰ ὑποθέσω τίποτε ἄλλο—τοῦ διευθύνοντος τὰς συζητήσεις (χειροκροτήματα). Ὑπρόκειτο περὶ δίκης ἐπὶ ἐξυβρίσει τῆς τιμῆς ἑνὸς ἀξιωματικοῦ. Ἐγὼ προσωπικῶς ἔχω τὴν γνώμην, τὴν ὁποίαν ἐφαρμόζω καὶ εἰς ἐμὲ αὐτόν, τὴν ὁποίαν πάντοτε συνεβούλευσα ὁσάκις μοῦ ἐζήτησαν τὴν συμβουλήν μου, ὅτι δὲν πρέπει ποτὲ κανεὶς νὰ κάμνῃ μηνύσεις ἐπὶ ἐξυβρίσει διὰ τοῦ τύπου. Καλύτερος κριτὴς εἶνε ἡ Κοινωνία καὶ ὄχι τὰ Δικαστήρια τῶν Κακουργιοδικῶν, εἰς τὰ ὁποῖα συνήθως διαψεύδεται, ἐκφυλίζεται ἡ δίκη, κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε ὁ μηνυτὴς ὑρίστατα συνήθως πειρὰν νέων ἐξυβρίσεων, χωρὶς νὰ τῷ μένῃ τοὐλάχιστον ἡ κενὴ παρηγορία τοῦ νὰ δύναται νὰ προσβάλῃ εἰς νέας μηνύσεις δι' αὐτάς. Πρόκειται περὶ ἐπιεικείας ἡ ὁποία χαρακτηρίζει συνήθως τὰ λαϊκὰ Δικαστήρια εἰς τὰς δίκας ταύτας, ἐπιείκεια τὴν ὁποίαν οὐδεὶς δύναται νὰ ἐξηγήσῃ οὔτε νὰ δικαιολογήσῃ εὐκόλως. Τὸ θέμα ἦτο καθαρῶς προσδιορισμένον ἀπὸ ἀπόψεως δικαστικῆς. Τὰ γραφέντα ἀποτελοῦν ἐξύβρισιν ἢ δὲν ἀποτελοῦν τοιαύτην; Ὁ νόμος εἶνε σαφής. Δὲν ἐπιτρέπει μάρτυρας ἐπὶ δίκης ἐξυβρίσεως τῆς τιμῆς δημοσίου ὑπαλλήλου. Καὶ ὅμως κατάπληκτος ἀνεγίνωσκον εἰς ἐφημερίδας ἐπὶ ἡμέρας ἀποστροφάς τινας, διὰ τὰς ὁποίας, οὐχὶ μόνον ἐσταυροκοπούμην, ἀλλὰ καὶ διερωτώμην ἂν εὑρίσκωμαι ἐγὼ εἰς τὴν ἄλλος τε ὄχι εὐχάριστον θέσιν τοῦ ἐπιτετραμμένου τὴν δικαιοδέρνησιν τῶν πραγμάτων τῆς Χώρας ἢ ἄλλος τις.

«Μᾶς σφάζετε, μᾶς πνίγετε, εἰς τὸ αἷμά μας καὶ δὲν μᾶς ἀφίνετε νὰ κραυγάσωμεν». Καὶ ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν: Ἐγὼ σφάζω; Ἡ Κυβέρνησις σφάζει; Τὸ καθεστὼς αὐτὸ τὸ σημερινὸν πνίγει εἰς τὸ αἷμα καὶ δὲν ἀφίνει τὰ θύματα νὰ κραυγάζουν; Καὶ ἔβλεπον νὰ παρελαύνουν λοχίαι ἔφεδροι, δεκανεῖς ἔφεδροι καὶ νὰ κρίνουν διὰ τῆς μαρτυρίας των ἂν στρατηγικῶς καλῶς ἔδρασεν ὁ κατηγορούμενος πλέον μηνυτής, ἂν στρατηγικῶς ἔδρασε κατὰ τὴν δεξιὰν ἢ δεξιὰν μάχην ἀξιωματικὸς ὁ ὁποῖος τέλος πάντων καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1912 καὶ 1913 συνέπεσε νὰ πολεμήσῃ καὶ νὰ λάβῃ δύο πληγάς. Δὲν λέγω ὅτι αἱ πληγαὶ εἶνε πάντοτε σημεῖον ἰδιαιτέρας γενναιότητος καὶ ἀνδρείας, ἀλλὰ πάντως εἶνε ἐν τεκμήριον, μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου, ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς ἐξεπλήρωσε πλήρως τὸ καθῆκόν του ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν τῆς Πατρίδος. Ἔβλεπον, κύριοι, ἐκπλήκτως ὅλα αὐτά, ἀλλὰ δὲν ἐπεθύμουν, ὅπως δὲν ἐπεθύμησα μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης, νὰ περιορίσω καμμίαν ἐλευθερίαν, οὔτε τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, οὔτε τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου, οὔτε τὴν ἐλευθερίαν τῆς παρεκτροπῆς, ἂν θέλητε, ἀκόμη καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῶν ὑβρέων. Καὶ ἔπρεπε, σπάθησα ἐν μόνον, συνεννοούμενος μετὰ τῶν ἁρμοδίων Ἀρχῶν νὰ τηρηθῇ ἡ τάξις καὶ νὰ ἐμφυσηθῇ τὸ αἴσθημα τῆς ὑπομονῆς εἰς ὅλους ἐκείνους, οἵτινες, ἐν τῇ γενικῇ ἐκφράσει ὑβρέων καὶ προσβολῶν κατὰ τοῦ στρατεύματος, ἠσθάνοντο δικαίως ἑαυτοὺς ἀναιτίως τιτρωσκομένους. Καὶ σᾶς ἐρωτῶ: Μέχρι τοῦ ἐπεισοδίου τῆς χθές, ἐν μέσῳ τῆς ἀτμοσφαίρας ἐκείνης τῆς πλήρους ἠλεκτρισμοῦ ἐπικινδύνου, συνέβη τὸ παραμικρὸν ἐπεισόδιον; Ἀναγνώσκετε ὅλοι τὰς ἐφημερίδας. Ἡ ἀρθρογραφία ἐνίων ἐξ αὐτῶν ἐξέπεμπε μύδρους πυρίνους ἐναντίον τοῦ στρατεύματος ὁλοκλήρου. Τὰ πρακτικὰ τῆς δίκης, ἀποδιδόμενα διὰ τοῦ τύπου, ἔφερον ἀδικαιολογήτους

ἀποδοκιμασίας ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ ἐναντίον πάσης μαρτυρίας ἢ ἐκδηλώσεως ἐμένους πρὸς τὸν παθόντα. Οὐδεμία κἂν ἀντίδρασις ἐξεδηλώθη κατὰ τοιούτων ἀποδοκιμασιῶν. Νομίζετε ὅτι εὐκόλως ἐπιτυγχάνεται τοῦτο; Νομίζετε ὅτι δὲν ἀπαιτεῖ μίαν τεραστίαν καὶ ἀξιοθαύμαστον δόσιν ὑπομονῆς ἐκ μέρους ἐκείνου οἱ ὁποῖοι βραδύτατα ἐπληγώνοντο ἕνεκα τῶν προσβολῶν κατὰ τοῦ Στρατεύματος, προσβολῶν γενομένων ἄνευ λόγου τινός, ἔστω καὶ ἂν ἤθελεν ὑποστηριχθῇ ὅτι ἦτο ἄξιος οἱουδήποτε χαρακτηρισμοῦ ὁ μόνος διάδικος ἐν τῇ δίκῃ, ἐν μόνον ἄτομον ἀπὸ ὅλον τὸ Στράτευμα;

Τί συνέβη, κύριοι, χθές; Ἡ δίκη εἶχε διακοπῇ καὶ ἐπρόκειτο νὰ ἀρχίσῃ πάλιν. Ἡ συρροὴ τοῦ κόσμου ἦτο μεγάλη. Ὁ Πρόεδρος, ὅπως εἶνε γνωστόν, ἔχει τὴν ἀστυνομίαν ἐντὸς τῆς αἰθούσης τοῦ ἀκροατηρίου. Καὶ ἐντὸς μὲν τῆς αἰθούσης τοῦ ἀκροατηρίου, μετὰ συνεννόησιν μετὰ τοῦ ἀρμοδίου συναδέλφου ἐπὶ τῶν Ἐπιστρατικῶν, εἶχον τεθῇ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Προέδρου ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἠπιώτατοι καὶ μετριοπαθεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐτήρουν τὴν τάξιν θαυμασίως. Ἐντὸς τῆς αἰθούσης τοῦ ἀκροατηρίου δὲν ἔγινε κανὲν ἐπεισόδιον, ἀλλ' ἡ συρροὴ τοῦ πλήθους ἔξω, ὄχι τοῦ ἀκροατηρίου τοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ἔξω τοῦ οἰκοδομήματος, ἦτο παμμεγίστη. Εἶχε λοιπὸν καὶ καθήκον ὁ διοικητὴς τοῦ Σώματος ἐναπκῶν τὴν ἀστυνομίαν, ἐφόσον ἰσχύοντος τοῦ Στρατιωτικοῦ Νόμου ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ διαταραχθῇ ἡ τάξις, ἀσφαλῶς δὲ ἐξεδεικνύοντο καὶ ἐκδηλώσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἄφινον ἄθικτον τὴν καθ' ὅλου σημερινὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, εἶχε καθῆκον καὶ ἐκεῖνος νὰ προλάβῃ κάθε σύγκρουσιν. Ἐάν, κύριοι, ἐγίνοντο συγκρούσεις μεταξὺ τῶν φοιτώντων εἰς τὸ Δικαστήριον, ἄλλων ἐξ εὐνοίας πρὸς τοὺς κατηγορουμένους καὶ ἄλλων ἐχόντων ἀντιθέτους συμπαθείας, ἀλλ' ἐχόντων ἴσον, ὑποθέτω, δικαίωμα νὰ φοιτῶσι καὶ αὐτοί, ἐκτὸς ἂν ἐλευθερία σημαίνει νὰ στερῆται τὴν ἐλευθερίαν τὸ ἓν μέρος, διὰ νὰ ἀπολαμβάνῃ πᾶσαν ἐλευθερίαν τὸ ἄλλο μέρος, ἐάν, λέγω, ἐλάμβανε χώραν μία σύγκρουσις ὄχι ἐντὸς τῆς αἰθούσης, ἀλλ' ἐπὶ τῆς εἰσόδου, ὅπου τὸ πλῆθος προσήρχετο συνωστιζόμενον πρωΐ, θὰ εἴχομεν σήμερον ἢ δὲν θὰ εἴχομεν ἐπερωτήσεις βουλευτικὰς καὶ δικαίας κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, διότι, καίπερ πληροφορηθεῖσα ὅτι ὠξύνθη κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἡ κατάστασις, ὡς ἐκ τῆς διεξαγωγῆς τῆς δίκης, δὲν ἔλαβε τὰ κατάλληλα μέτρα, διὰ νὰ μὴ ἐπέλθῃ μία αἱματηρὰ συμπλοκὴ πρὸ τῆς θύρας τοῦ μεγάρου τῶν Δικαστηρίων; Θὰ εἴχομεν κατηγορίας ὅτι δολοφονοῦμεν τὸν Λαόν;

Ἐλάβομεν μέτρα καὶ δὲν συνέβη κανὲν ἐπεισόδιον. Ἠκούσατε παράπονα ὅτι οἱ πολῖται ἐκακοποιήθησαν; Βεβαίως μὲ διαστροφὰς τῆς ἀκριβείας ὅλα λέγονται. Οἱ πολῖται ἤθελον νὰ εἰσέλθουν ὅλοι ὁμοῦ καὶ οὐδεὶς ἠμποδίζετο νὰ εἰσέλθῃ. Εἰσήρχοντο ὅμως κανονικῶς καὶ ὅσοι ἦτο δυνατὸν νὰ περιληρθοῦν εἰς τὴν αἴθουσαν. Κανεὶς δὲν ἐπακουσιάσθη οὔτε εἰς ἐμέ, οὔτε εἰς τὸν Εἰσαγγελέα, οὔτε εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Δικαστηρίου, οὔτε εἰς ἄλλην τινὰ Ἀρχήν, παραπονούμενος ὅτι ἐκακοποιήθη ἀπὸ ὁπλίτην ἢ ἀξιωματικὸν τοῦ Στρατεύματος. Τὴν στιγμὴν τοῦ ἐπεισοδίου τί ἤθελεν εἰς τὴν θύραν τῆς ἔξω εἰσόδου τοῦ Δικαστηρίου, τί ἤθελεν ὁ Γραμματεὺς τοῦ Δικαστηρίου; Ἀγνοῶ. Ἐξῆλθεν ἀσκεπὴς καὶ συνελήφθη, διότι, ἐνῶ ὁ ἀξιωματικὸς ὁ ἐντεταλμένος τὴν τήρησιν τῆς τάξεως ἔδωσεν ὁδηγίας πῶς νὰ εἰσέρχονται οἱ πολῖται, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, αὐτὸς ἤθελε νὰ δώσῃ ἄλλας ὁδηγίας, χωρὶς κἂν νὰ δηλώσῃ ὅτι ἐξετέλει ἐντολὴν τοῦ Προέδρου, ὅπερ θὰ καθίστα συζητήσιμον τὴν ὀρθότητα τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀξιωματικοῦ. Αὐταὶ εἶνε αἱ πρῶται πληροφορίαι. Δὲν ἐγγυῶμαι διὰ τὴν ἀκρίβειαν αὐτῶν. Ἀπὸ χθές, ὅτε ἐπληροφορήθην τὸ ἐπεισόδιον, ἐκάλεσα ἀμέσως τὸν Στρατηγὸν κ. Πέτσαν καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ ἐνεργήσῃ ἀνακρίσεις καὶ ὑποβάλῃ τὸ πόρισμα αὐτῶν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν. Τότε μόνον θὰ δύναμαι νὰ σᾶς εἴπω τί ἀκριβῶς συνέβη. Σήμερον εἶνε αἱ πρῶται πληροφορίαι, αἱ πρῶται ἐντυπώσεις. Ἀλλ' ἔστω, δὲν ἔδωκεν ὁδηγίας ἀντιθέτους ὁ κ. Γραμματεύς· ἔστω, τὸν συνέλαβε καὶ τὸν μετήγαγεν εἰς τὸ Φρουραρχεῖον ἀξιωματικός τις· ἔστω, ἐδήλωσε τὴν ἰδιότητα αὐτοῦ· ταῦτα πάντα, ἐὰν ἐξακριβωθοῦν ἐκ τῆς ἀνακρίσεως, ἀποτελοῦν ἀναμφισβητήτως μίαν περίπτωσιν ἡ ὁποία θὰ προκαλέσῃ τὴν δέουσαν τιμωρίαν τοῦ οὕτω πως συμπεριφερθέντος ἀξιωματικοῦ—ἀλλ' ἐρωτῶ: Εἶνε φυσικὸν νὰ ἐδήλωνεν ὅτι δὲν ἤθελε νὰ ἐκπληρώσῃ πλέον τὸ καθῆκόν του, ἀφοῦ μετ' ὀλίγην μόνον ὥραν τὸν ἀφῆκεν ἐλεύθερον; Ὁπωσδήποτε τοῦτο εἶνε βεβαιωμένον, κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ Γραμματέως ἐνώπιον τοῦ Ἀντεισαγγελέως τῶν Ἑρετῶν· ὡμολόγησεν ὁ Γραμματεὺς ὅτι οὔτε τὸν ἐκακοποίησε κανείς, οὔτε τὸν ὕβρισεν, οὔτε τὸν ἠπείλησε. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Δικαστήριον καὶ εἶπε. «Κύριοι, εἶμαι ταραγμένος καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἐργασθῶ».

Ἀλλ' ἐξετάσωμεν· Ὁ Γραμματεύς, ὁ ὁποῖος πεζῇ ἀπὸ τὸ Φρουραρχεῖον μετέβη εἰς τὸ Δικαστήριον καὶ ἦτο ταραγμένος, τί εἶχε νὰ κάμῃ; Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, κύριοι, ὅτι, καθ' ἃ ἀνεγνώσαμεν εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἡ μὲν ἀποδεικτικὴ

διαδικασίαν εἶχε τελείως ἐξαντληθῆ, οἱ δὲ συνήγοροι τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς εἶχον ἀγορεύσει καὶ ἐπρόκειτο νὰ ἀγορεύσουν οἱ συνήγοροι τῆς ὑπερασπίσεως. Ὅσοι ἀπὸ σᾶς ἔχετε πεῖράν τινα Δικαστηρίων, γνωρίζετε ὅτι οἱ Γραμματεῖς, ὅταν ἀγορεύουν οἱ Δικηγόροι, κάθηνται εἰς τὴν θέσιν των, διότι δὲν ἔχουν νὰ γράψουν τίποτε. Ἡ ὥρα λοιπὸν ἐκείνη ἦτο ἀπράλιος ὥρα ἀναπαύσεως διὰ τὸν Γραμματέα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἠδύνατο κάλλιστα, ὑποθέτω, νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς ταραχῆς ἣν ἔπαθε, διότι συνελήφθη ἀδίκως. Ὁ κ. Γραμματεὺς ἀντέταξεν ἀρνησιν νὰ συμμετάσχῃ εἰς τὴν συγκρότησιν τοῦ Δικαστηρίου. Ἦσον ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀρνήσεως; Τὸ ἐγνώριζεν Ἡλιακόπουλη τῆς δίκης. Γνωρίζω ὅτι κατὰ τινα διάταξιν τοῦ Ὀργανισμοῦ τῶν Δικαστηρίων, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ Γραμματεύς, διορίζεται ἀπὸ τὸ Δικαστήριον εἷς Γραμματεύς. Περὶ αὐτοῦ δύναται νὰ μᾶς εἴπῃ ὁ κ. Γιωτόπουλος.

Π. Γιωτόπουλος. Ἔχω ἐγγραφῆ νὰ ἐρωτήσω τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ ἑνὸς θέματος, διότι κατὰ τὴν γνώμην μου εὑρισκόμεθα πρὸ τριῶν ἀλληπαλλήλων παρανομιῶν τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Δικαστηρίου.

Πρόεδρος. Δὲν θὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις. Ἐγγραφῆτε δ' ἐπερώτησιν αὐτοῦ.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Εἶνε ζήτημα ἀμφίβολον τοῦτο, ἂν ὑπάρξῃ κώλυμα ἐν τῷ μέσῳ τῆς δίκης, ἂν δύναται νὰ ἀναπληρωθῇ ὁ Γραμματεύς. Ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἦτο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος καὶ δὲν ἐπρόκειτο νὰ καταγίνῃ εἰς ἰδιαιτέραν τινὰ κοπιώδη ἐργασίαν, ἡ δίκη δὲ ἠδύνατο κάλλιστα νὰ προχωρήσῃ.

Ν. Ἀβραάμ. Ἠμποροῦσαν νὰ διακόψουν ἐπὶ ὁ λεπτά.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Ὄχι ἐπὶ ὁ λεπτὰ ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τέσσαρας καὶ 24 ὥρας ἀκόμη ἠδύναντο νὰ διακόψουν. Δὲν θέλω ἐγὼ νὰ ἐξετάσω τοῦτο. Ὑπενθυμίζω ὅτι πρόκειται ἁπλούστατα περὶ ἑνὸς ἐπεισοδίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἔχομεν ἕνα ἀξιωματικὸν συλλαβόντα ἕνα Γραμματέα Δικαστηρίου, μὴ εὑρισκόμενον εἰς ὥραν ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντός του, ἀσκεπῆ εὑρεθέντα εἰς τὴν ἐξώθυραν τοῦ Δικαστηρίου καὶ δίδοντα ὁδηγίας οὐχὶ περὶ τῆς τάξεως, ἡ ὁποία θὰ ἐτηρεῖτο ἐντὸς τοῦ Δικαστηρίου, ἀλλὰ περὶ τῆς τάξεως ἡ ὁποία θὰ ἐτηρεῖτο εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ οἰκήματος. Ὅταν ἡ ἀνάκρισις ἀποδείξῃ ποῖον πταίει ὁ ἀξιωματικός, νὰ εἶσθε βέβαιοι, κύριοι, ὅτι θὰ τιμωρηθῇ, διέταξα δὲ νὰ ἐπισπευσθῇ τὸ πόρισμα αὐτῆς. Ἀλλὰ δικαία μὲ κατέλαβεν ἀγανάκτησις, ὅτε εἶδον ὅτι ἐπαρουσιάσθη συνάδελφος, ἀληθῶς λίαν συμπαθής, ὁ ὁποῖος παρασυρόμενος, ἴσως ἀπὸ τὴν ἀρθρογραφίαν

μερίδος τινὸς τοῦ Τύπου, ἐξετάθη δυστυχῶς εἰς γενικὰς ἐκφράσεις καθ' ὅλου τοῦ Στρατεύματος, δι' ἃς κατόπιν ἔδωκε διαπραφήσεις ἱκανοποιητικάς, ἀλλ' ἡ ἐντύπωσις παρέμεινε κακή. Εἶπεν ὅτι ὁ Στρατὸς πότε σκέπτεται νὰ ἀνατρέψῃ τὸ καθεστὼς καὶ πότε ἐπιβάλλει χεῖρα ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης! Ἐγὼ διαμαρτύρομαι διὰ τοῦτο. Μετὰ μίαν ἐξαιρετικῶς ἀνώμαλον ἐποχὴν τὴν ὁποίαν διήλθομεν πρέπει νὰ εἴμεθα εὐχαριστημένοι ὅτι ἐλάχιστα κρούσματα ἀπὸ ἐλαχίστα ἄτομα παρετηρήθησαν. Τὸ μέγιστον μέρος τοῦ Στρατοῦ, τὸ ὅλον σχεδόν, εἶνε ἀφωσιωμένον εἰς τὰ ἔργα του, πλὴν δέκα ἀτόμων περὶ τὸν Στρατηγὸν Λούρας τὰ ὁποῖα κύριον μάλιστα δικάζονται. Βλέπετε ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν παραμελεῖ ποσῶς τὰ καθήκοντά της, ὅτε δὲ ἀνεγνώσατε σήμερον εἰς τὴν «Ἑστίαν» τὸ ἀνακοινωθὲν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης, ὑποθέτω ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ σταματήσητε ἐκεῖ, ἀλλὰ νὰ προχωρήσητε, διὰ νὰ ἴδητε ὅτι κύριον γίνεται ἡ δίκη τοῦ Στρατηγοῦ Λούρα καὶ τὸ Δικαστήριον συνεκροτήθη ἀπὸ τοὺς ἀρίστους ἀξιωματικούς, εἰς τοὺς ὁποίους δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν πᾶσαν ἐμπιστοσύνην. Ἀλλ' ἐρωτῶ ὅταν ἔγινεν ἡ πρώτη ἐκδήλωσις τῶν Στρατηγῶν Γεροῦλη καὶ Ἀναγνωστοπούλου, τὴν ἠκολούθησεν ὁ Στρατός; Δύνασθε νὰ εἴπητε, διότι δέκα ἀξιωματικοὶ ἀπεφάσισαν νὰ κάμουν ἓν κίνημα, ὄχι ἀπροόπτως ἄλλως τε, ὅτι ὁ Στρατὸς πταίει, καθ' ἣν στιγμὴν ἔχετε χιλιάδας ἀξιωματικούς, οὔτε μίαν οὔτε δύο οὔτε τρεῖς οὔτε τέσσαρας, οἱ ὁποῖοι μένουν ἀφωσιωμένοι εἰς τὰ ἔργα των, πιστοὶ εἰς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς τῆς Χώρας; Νομίζετε ὅτι εἶνε ἐπιτεταραμμένον νὰ ἀνέρχησθε ἐπὶ τοῦ βήματος καὶ νὰ διακηρύττητε ὅτι ὁ Στρατὸς ἐπεμβαίνει εἰς τὴν Δικαιοσύνην, ὅτι ὁ Στρατὸς θέλει νὰ καταλύσῃ τὸ πολίτευμα; Ἐπιτρέψατε νὰ σᾶς εἴπω ὅτι διὰ τῆς στάσεως ταύτης, καὶ ὑμεῖς καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔξω τῆς αἰθούσης ταύτης παρασύρονται εἰς ὁμοίαν στάσιν, δὲν πράττετε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ὑποσκάπτητε τὰ θεμέλια οὐχὶ πλέον τῆς Κυβερνήσεως — αἱ Κυβερνήσεις εἶνε μηδὲν ἔρχονται καὶ παρέρχονται — ὑποσκάπτετε τὰ θεμέλια τῆς Χώρας, τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς, τὸ σημερινὸν οἰκονομικὸν καὶ κοινωνικὸν καθεστώς, διότι δὲν διαφέρει ποσῶς ἡ ἐπίθεσις σας ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις τὰς διαρκεῖς τῆς μερίδος ἐκείνης ἡ ὁποία διακηρύσσει τὸν ἀντιμιλιταρισμόν, τὴν κατάργησιν τῆς ἀσφαλείας τῶν συνόρων, τὴν κατάλυσιν πάσης ἀσφαλείας τῆς Πατρίδος. (Χειροκροτήματα).

Χωρὶς νὰ τὸ θέλητε, ῥίπτετε ὕδωρ εἰς τὸν μύλον ἐκείνων οἱ ὁποῖοι διασπείρουν τοιαύτας ἰδέας, δυναμένας νὰ κατεργασθοῦν συμφορὰς ἀνηκέστους διὰ τὴν Χώραν. Διατί, κύριοι,

ἐν τῷ συνόλῳ νὰ θέλομεν νὰ ῥίπτωμεν μομφὰς καὶ ὕβρεις κατὰ τοῦ συνόλου τοῦ Στρατεύματος; Τί εἴδατε ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ἀξιωματικούς; Δὲν εἶνε τάχα ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι τὰς ὡδήγησαν εἰς τὰς περιλαμπρους μάχας τοῦ 1912—1913; Δὲν εἶνε τάχα ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν τὰς σελίδας τὰς πλέον ἐνδόξους τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Ἱστορίας, μέχρι τοῦ 1922; μηδὲ αὐτῆς τῆς ἐκστρατείας τοῦ Σαγγαρίου ἐξαιρουμένης; Δὲν εἶνε τάχα κυροὶ οἱ ὁποῖοι τῷ 1922, μετὰ μίαν καταστροφὴν κολοσσιαίαν, πρωτοφανῆ, ἠδυνήθησαν μετὰ τρεῖς μόνον μῆνας νὰ ἀναδιοργανώσουν, κατὰ τρόπον ἀξιοθαύμαστον, ἐκπλήξαντα τὸν διπλωματικὸν κόσμον, ἕνα στρατὸν τέλειον, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον μᾶς ἀπέβαλε ἀπὸ τὴν ἀξίωσιν πληρωμῆς ἀποζημιώσεως 1.000.000.000 χρ., ἃς ὁ Ἰσμὲτ πασᾶς ἤξιου, ἀλλὰ καὶ διέσωσε τὴν Δυτικὴν Θρᾴκην, καὶ πρὸ παντὸς ἀνεστήλωσε τὴν τιμὴν τῆς Πατρίδος; (Χειροκροτήματα).

Πρόεδρος. Ἔληξεν ἡ συζήτησις.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθυπουργός). Κύριε Πρόεδρε, διακόψατε, παρακαλῶ, ἐπὶ 5' λεπτά.

Πρόεδρος. Διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ 5' λεπτά.

Διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 7.20' μ. μ.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως εἰσέρχεται ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. ***Ι. Κούνδουρος*** ζητῶν ὅπως κηρυχθῇ κατεπείγον τὸ νομοσχέδιον «περὶ στρατιωτικῶν συντάξεων».

Συνανίσταται τῆς Συνελεύσεως τὸ νομοσχέδιον κηρύσσεται ***κατεπεῖγον.***

Διάφοροι πληρεξούσιοι ζητοῦσι τὴν πρόταξιν διαφόρων νομοσχεδίων.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι πάντα τὰ νομοσχέδια θὰ ψηφισθῶσιν, ἐφόσον οἱ κ. κ. πληρεξούσιοι θὰ περιορίσουν τὰς ἀγορεύσεις των.

Ὁ κ. ***Δ. Λεονάρδος*** παρατηρεῖ ὅτι, ἐὰν ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν μείνῃ διὰ τὸ μετὰ τὴν διακοπὴν τμῆμα τῆς συνεδριάσεως, εἶνε ἀμφίβολον ἂν θὰ διεξαχθῇ αὕτη.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι ἡ συζήτησις αὕτη δύναται νὰ προταχθῇ κατὰ τὴν αὔριανὴν συνεδρίασιν.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' συζήτησιν, μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. ***Γ. Φραγκούδη*** καὶ ***Γ. Δουζίνα***, τὸ σύνολον τοῦ νομοσχεδίου:

«*Περὶ ἐξετάσεως τῶν κατ' ἰδίαν διδαχθέντων μαθητῶν κλπ.*» (Ὡς ἐτροποποιήθη κατὰ τὴν β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν), ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1.

1. Οἱ κατ' ἰδίαν διδαχθέντες τὰ μαθήματα πλειόνων τῆς μιᾶς τάξεως σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἀπαλλάσσονται τῆς προσαγωγῆς τοῦ ὑπὸ τῆς παραγρ. β' τοῦ ἐδαφ. ϛ' τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου 1923 Διατάγματος ἀπαιτουμένου πιστοποιητικοῦ, ἐφόσον ἤθελον προσέλθει πρὸς ἐξέτασιν κατὰ τὸν Ἰούνιον ἢ Σεπτέμβριον τοῦ 1925.

2. Ἐξαιρετικῶς διὰ τοὺς ὑφισταμένους ἐξέτασιν διὰ τὴν β' τάξιν τοῦ Γυμνασίου ἐπιτρέπεται νὰ προσέλθωσιν εἰς ἐξετάσεις καὶ ἐντὸς 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος. Ἡ ἀπολυτήριος ὅμως τούτων ἐξέτασις θέλει γίνει κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1925. Τῶν οὕτω ἐπιτυγχόντων ἡ ἐγγραφὴ ἐπιτρέπεται ἐντὸς 5 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐξετάσεων. Αἱ δὲ ὑπουσίαι μέχρι τῆς ἐγγραφῆς των δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν.

3. Ἡ πρώτη παράγραφος τοῦ παρόντος ἄρθρου ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῶν θηλέων τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ὑποστῶσιν ἀπολυτήριον ἀπὸ τοῦ Γυμνασίου ἐξέτασιν, δυναμένην νὰ ἐνεργηθῇ ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου.

Ἐξαιρετικῶς ἐπιτρέπεται ἡ μεταξέτασις εἰς τοὺς ἀπορριφθέντας ἐκ τῶν προηγουμένων μαθητὰς, οἱ ὁποῖοι ἐπανέλαβον τὸ παρελθὸν ἔτος τὰς σπουδάς των, κατόπιν ἑτησίας ἢ καὶ πλέον διακοπῆς τούτων.

4. Οἱ μαθηταὶ τῆς Δ' τάξεως Γυμνασίων, Λυκείων καὶ Μέσων Ἐμπορικῶν Σχολῶν, ἀπορριφθέντες ἢ μεταξεταστέοι, ἐπαναξετάζονται μέχρι τέλους Ἰανουαρίου 1925.

Ἄρθρον 2.

Ἐπιτρέπεται ἡ ἐγγραφὴ κατὰ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος τῶν ὑποψηφίων ἀπορριφθέντων ἢ τυχὸν μὴ ἐγγραφέντων μαθητῶν τῶν σχολείων τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν Ἐμπορικῶν Μέσων Σχολῶν ἐν τῇ αὐτῇ τάξει μέχρι τῆς 15 Ἰανουαρίου τοῦ 1925, ὡς καὶ τῶν δικαιουμένων νὰ ἐγγραφῶσι δυνάμει τοῦ ἀπὸ 31 Ἰανουαρίου 1924 Διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ

ἄρθρου 12 τοῦ Ν. Δ. τῆς 13 Δεκεμβρίου 1923 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως νόμων τινῶν τῆς Γεωργικῆς καὶ Ἐποικιστικῆς Ὑπηρεσίας» εἰς τὴν Ἀνωτέραν Γεωπονικὴν Σχολὴν μέχρι τῆς αὐτῆς χρονολογίας. Τῶν οὕτω ἐγγραφομένων μαθητῶν αἱ μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐγγραφῆς των ἀπουσίαι δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν, τὰ δὲ ἀποτελέσματα προαγωγῆς αὐτῶν θὰ ἐξαχθῶσιν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν βαθμῶν τῶν δύο τελευταίων τριμήνων.

Ἄρθρον 3.

Ἐπιτρέπεται ἡ ἐνέργεια καὶ δευτέρας σειρᾶς εἰσιτηρίων ἐξετάσεων ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ Σχολῇ Ἐμπορικῶν Σπουδῶν διὰ τὸ τρέχον ἔτος, εἰς ἃς ἐξετάσεις δύνανται νὰ γίνωσι δεκτοὶ ἐξαιρετικῶς καὶ πρόσφυγες μαθηταὶ πτυχιοῦχοι ἰδιωτικῶν Ἑλληνικῶν Ἐμπορικῶν Σχολῶν ἐκ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Σμύρνῃ λειτουργησασῶν. Αἱ προαγωγικαὶ ὅμως ἐξετάσεις τούτων θέλουσι γίνει κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ 1925.

Ἐπιτρέπεται ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον εἰς τοὺς κεκτημένους ἀπολυτήριον τοῦ ἐν Ἡρακλείῳ ἀνεγνωρισμένου Λυκείου «ὁ Κοραῆς».

Ἄρθρον 4.

Αἱ λεπτομέρειαι τοῦ παρόντος νόμου, οὗτινος ἡ ἰσχὺς ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, θὰ κανονισθῶσι δι' ἀποφάσεων τῶν ἁρμοδίων Ὑπουργῶν.

Ἄρθρον 5.

Μαθηταί, κεκτημένοι ἀπολυτήριον ἰδιωτικοῦ σχολείου τῆς ἡμεδαπῆς ἢ τῆς ἀλλοδαπῆς, ἀνεγνωρισμένου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νόμων ΓΩΚΓ' καὶ ΓΩΚΕ' ὡς καὶ οἱ κατὰ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος μαθηταὶ τῆς ἀνωτάτης τάξεως τοιούτου σχολείου καὶ οἱ ἐξωτερικοὶ μαθηταὶ τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς οἱ ἔχοντες ἐγκεκριτικοῦ Δ' τάξεως, ἐπιτρέπεται νὰ ἐγγράφωνται εἰς τὰς Σχολὰς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου, λογιζομένου τοῦ ἀπολυτηρίου αὐτῶν ὡς ὁμοταγοῦς πρὸς τὰ τῶν δημοσίων Γυμνασίων, καίτοι δὲν ἀνενεώθη ἡ ἀναγνώρισις αὐτῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου 2905.

Ἄρθρον 6.

Ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 ἐδαφ. 6 τοῦ νόμου 3180 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου 1331 κλπ.» ὁριζομένη προθεσμία διὰ τὴν κρίσιν τῶν διδακτικῶν βιβλίων παρατείνε-

ται καὶ κατὰ τοὺς μῆνας Φεβρουάριον, Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον ἑκάστου σχολικοῦ ἔτους.

Ἄρθρον 7.

Εἰς τὸ Μονοτάξιον Διδασκαλεῖον Ἀθηνῶν δύνανται νὰ ἐγγράφωνται καὶ πέραν τοῦ ὑπὸ τοῦ σχετικοῦ νόμου ὁριζομένου ἀριθμοῦ μαθητῶν μέχρι πέντε ἐκ τῶν εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις ἐπιτυγχανόντων μαθητῶν καὶ καταγομένων ἐκ τῆς Δωδεκανήσου.

Ἡ ἐξέτασις τούτων γίνεται τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ.κ. **Ι. Κουνδούρου** καὶ **Ι. Μαμάη** εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ τύπου συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ κεφαλαιώσεως τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 26 Αὐγούστου 1924 περὶ φορολογίας τῶν ἀμβίκων καὶ περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως ἄλλων διατάξεων τοῦ περὶ φορολογίας τῶν οἰνοπνεύματος νόμων 971 τοῦ 1917».

(Ὡς ἐτροποποιήθη κατὰ τὴν β' συζήτησιν), ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον 1.

Αἱ κατωτέρω ἀναφερόμεναι παράγραφοι τῶν ἄρθρων 9, 16, 18, 25, 26, 28 καὶ 29 τοῦ περὶ φορολογίας τοῦ οἰνοπνεύματος νόμου 971 τοῦ 1917, ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων νόμων ἢ Ν. Διαταγμάτων, τροποποιοῦνται ἢ συμπληροῦνται ὡς ἑξῆς:

1. Ἐν τέλει τοῦ ἐδαφίου α' τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 9 προστίθεται ἡ ἑξῆς περίοδος :

«Προκειμένου περὶ οἰνοπνευματοποιῶν Α' κατηγορίας δημόνων ἢ ἐτησίων, ἡ ἄδεια ἀποστάξεως χορηγεῖται μόνον καθ' ἣν περίπτωσιν ἐκ τῶν δηλουμένων ὡς ἀποσταχθησομένων πρώτων ὑλῶν πρόκειται νὰ παραχθῇ ποσὸν στεμφυλοπνεύματος εἰς ἃ ἀντιστοιχοῦσι τοὐλάχιστον χίλια χιλιόγραμμα ἀνύδρου οἰνοπνεύματος, ἄλλως ἀνακαλεῖται καὶ ἡ χορηγηθεῖσα ἄδεια ἐξασκήσεως ἐπαγγέλματος, ἐπιστρεφομένου τοῦ καταβληθέντος διὰ τὴν ἄδειαν ταύτην δικαιώματος.»

2. Ἐν τέλει τοῦ ἄρθρου 9 προστίθεται καὶ § 6, ἔχουσα οὕτω:

§ 6. Οἱ κατὰ τὰ ἐδάφια β' καὶ γ' τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 8 οἰνοπνευματοποιοὶ Α' κατηγορίας ὑποχρεοῦνται νὰ διαθέσωσιν εἰς οἰνοπνευματοποιοὺς Β' κατηγορίας ἢ νὰ ἐξαγάγωσιν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν τὸ παρ' αὐτῶν παραγόμενον στεμφυλόπνευμα ἐντὸς διετίας τὸ βραδύτερον ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς φορολογικῆς περιόδου ἐντὸς τῆς ὁποίας τοῦτο παρήχθη».

3. Ἐν τέλει τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 16 προστίθενται τὰ ἑξῆς:

«Αἱ διατάξεις τῆς παραγράφου ταύτης δύνανται, ἀποφάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, νὰ ἐφαρμοσθῶσι καὶ διὰ τὰ πνευματώδη ποτά, τὰ μεταφερόμενα ἐξ ὡρισμένων περιφερειῶν τοῦ Κράτους εἰς ἄλλας περιφερείας αὐτοῦ».

4. Τὸ ἐδάφ. η' τῆς § 1 τοῦ ἄρθρ. 18 ἀντικαθίσταται ὡς ἑξῆς:

«η') Ἐπὶ τοῦ μετ' οἴνου ἢ γλεύκους ἀναμεμιγμένου οἰνοπνεύματος ἢ ἀποστάγματος καὶ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐξαγομένου ἀναγωρίζεται κατ' ἀνώτατον ὅρον ἀπώλεια λόγῳ φύρας, διὰ μὲν τοὺς ξηροὺς οἴνους 5 τοῖς ο/ο, διὰ δὲ τοὺς γλυκεῖς οἴνους 8 τοῖς ο/ο κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος καὶ 1 ο/ο δι' ἕκαστον τῶν ἑπομένων ἐτῶν».

5. Αἱ διατάξεις τοῦ ἐδαφίου ς' τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 3. τοῦ νόμου 971, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἐδάφιον η' τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 18 τοῦ αὐτοῦ νόμου, ἐκτίθενται καὶ μέχρι ἐκπλεσθείσαι καταλογιστικαὶ ἀποφάσεις τῆς Διευθύνσεως τοῦ Χημικοῦ Ἐργαστηρίου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, περὶ καταβολῆς φόρου ἢ ἐλαττώματος ἐπὶ ἐλλείμματι ἀναμεμιγμένου οἰνοπνεύματος ὑπὲρ τὴν νόμιμον φύρον 5 τοῖς ο/ο, δύνανται νὰ ἀναθεωρηθῶσιν ἐντὸς ἑξαμήνου ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου, ἐφαρμοζομένων ὡς πρὸς τὸ ἔλλειμμα τοῦτο τῶν διὰ τῆς § 4 τοῦ παρόντος ἄρθρου καὶ νόμου καθοριζομένων ὁρίων φύρας.

6. Ἐν τέλει τοῦ ἐδαφίου α' τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 25 προστίθεται καὶ ἐδάφιον ια', ἔχον οὕτω:

«ια') Οἱ οἰνοπνευματοποιοὶ Α' κατηγορίας, οἱ παραβαίνοντες τὰς διατάξεις τῆς § 6 τοῦ ἄρθρου 9».

7. Ἐν τέλει τοῦ ἐδαφίου γ' τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 26 προστίθεται ἡ ἑξῆς περίοδος:

«Κατὰ τὰς περιπτώσεις τοῦ ἐδαφίου τούτου, ἀτελῶς τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο ποινῆς ἐπιβάλλεται καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ ἀναλογοῦντος ἀνύδρου οἰνοπνεύματος ἀντιστοίχων φόρος καταναλώσεως, ὁ διὰ τὸ ἐγχώριον καθαρὸν οἰνόπνευμα ἰσχύων».

8. Ἐν τέλει τῆς § 3 τοῦ ἄρθρου 29 προστίθεται καὶ γ' ἐδάφιον, ἔχον οὕτω:

«γ') Εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν δραχμαὶ 2.000.000 ἐτησίως».

Ἄρθρον 2.

1. Τὸ ἀφορῶν τοὺς διὰ μικρῶν ἀμβύκων ἐργαζομένους οἰνοπνευματοποιοὺς Α' κατηγορίας ἐδάφιον α' τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ νόμου 971, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων νόμων καὶ Νομ. Διαταγμάτων, ἀντικαθίσταται ὡς ἑξῆς:

«α') Εἰς τοὺς οἰνοπνευματοποιοὺς Α' κατηγορίας, τοὺς ἐργαζομένους δι' ἁπλῶν ἀμβύκων χωρητικότητος εἰς ὕδωρ οὐχὶ ἀνωτέρας τῶν 130 χιλιογράμμων, δυναμένους δὲ νὰ κατεργασθῶσιν ἐγχωρίους σακχαρώδεις καρπούς, οἷον: σταφίδα, στέμφυλα, οἴνους, μῶρα, κόμαρα, σῦκα, δαμάσκηνα, κεράσια κορόμηλα, κεράτια, κράνα, ζίζυφα καὶ ὑπολείμματα μέλιτος καὶ παράγοντας στεμφυλόπνευμα (σοῦμαν) ἢ καὶ ἐκ τούτου ἀπ' εὐθείας οὖζον.

Διὰ τοὺς οἰνοπνευματοποιοὺς τούτους ἰσχύουσιν οἱ ἑπόμενοι ὅροι, διατυπώσεις καὶ περιορισμοί:

1) Ἡ κατεργασία καὶ ἡ ἀπόσταξις τῶν ἀνωτέρω πρώτων ὑλῶν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς οἰνοπνευματοποιοὺς τούτους, ἐφόσον αὗται παράγονται ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς Οἰκονομικῆς Ἐφορίας, ἐν ᾗ θέλουσιν ἀποστάξει ταύτας, ἢ παράγονται εἰς κοινότητα ἄλλης οἰκονομικῆς περιφερείας, συνορεύουσαν πρὸς τὴν κοινότητα ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ ἐνεργηθῇ ἡ ἀπόσταξις τῶν μεταφερθησομένων πρώτων τούτων ὑλῶν.

2) Ἕκαστος τῶν οἰνοπνευματοποιῶν τῆς κατηγορίας ταύτης δικαιοῦται νὰ ἐργασθῇ ἐπὶ ἓν ἕως ἓξ τριήμερα κατ' ἀνώτατον ὅρον ἐντὸς ἑκάστης φορολογικῆς περιόδου καὶ καθ' ἃ κατωτέρω ἐν τῇ μεθεπομένῃ παραγράφῳ 4 ὁρίζεται, χρησιμοποιῶν δὲ πρὸς τοῦτο ἕνα μόνον ἄμβυκα, χωρητικότητος οὐχὶ ἀνωτέρας τῶν 130 χιλιογράμμων, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ὁ ἄμβυξ οὗτος κατέχηται ὑπὸ τοῦ ἐργαζομένου ἢ ἀνήκῃ εἰς ἄλλον κάτοχον, τηρουμένου ὅμως τοῦ περιορισμοῦ ὅτι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ἄμβυξ δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐντὸς τῆς αὐτῆς φορολογικῆς περιόδου ἐπὶ χρόνον ἀνώτερον τῶν ἓξ τριημέρων.

3) Κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ ἀνωτέρω περιορισμοῦ, ἐὰν εἰς ἓν χωρίον ἢ πόλιν δὲν ὑπάρχωσι πλείονες τῶν δέκα ἀμβύκων, δύνανται ἐκάστου τῶν ὑπαρχόντων ἀμβύκων νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐπὶ ἓξ ἐπὶ πλέον τριήμερα ἐργασίας εἴτε παρὰ τοῦ κατόχου τοῦ ἄμβυκος εἴτε καὶ παρ' ἄλλου μὴ κατόχου αὐτοῦ.

4) Ἕκαστος οἰνοπνευματοποιὸς δικαιοῦται ἑκάστοτε νὰ δηλώσῃ καὶ νὰ λάβῃ ἄδειαν ἀποστάξεως, εἴτε δι' ἓν μόνον τριήμερον ἐργασίας, εἴτε καὶ διὰ πλείονα τοῦ ἑνὸς συνεχῆ τριήμερα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πλείονα τῶν ἓξ τριημέρων, καταβάλλων τὸν κατωτέρω ὁριζόμενον φόρον καταναλώσεως, τὸν ἀναλογοῦντα εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ δηλούμενα τριήμερα ἐργασίας. Ὁ ἐντὸς φορολογικῆς τινος περιόδου ἐργασθεὶς ἐπὶ ὀλιγώτερα τῶν ἓξ τριημέρων δικαιοῦται βραδύτερον, ἐντὸς τῆς αὐτῆς φορολογικῆς περιόδου, νὰ δηλώσῃ καὶ λάβῃ ἄδειαν ἐργασίας διὰ τὰ ὑπολειπόμενα μέχρι τῶν ἓξ τριημέρων. Αἱ Ἀρχαί, αἱ

ἐντεταλμένα τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀδειῶν ἐξασκήσεως ἐπαγγέλματος τῶν οἰνοπνευματοποιῶν τούτων, ὑποχρεοῦνται ἀπροφασίστως νὰ χορηγῶσιν ἄδειαν ἀποστάξεως διὰ τὰ συμφώνως πρὸς τὴν δήλωσιν τοῦ οἰνοπνευματοποιοῦ ὁριζόμενα τριήμερα, ἀρκεῖ τὸ ποσὸν τούτω νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὸ σύνολον τῶν τριημέρων καθ' ἃ ἕκαστος τούτων δικαιοῦται να ἐργασθῇ κατὰ ἑκάστην φορολογικὴν περίοδον.

5) Ἡ φορολογικὴ περίοδος τῶν οἰνοπνευματοποιῶν τούτων ἄρχεται τὴν 1 Αὐγούστου ἑκάστου ἔτους καὶ λήγει τὴν 31 Ἰουλίου τοῦ ἑπομένου ἔτους. Ἕκαστος οἰνοπνευματοποιὸς δικαιοῦται νὰ αἰτήσηται καὶ λάβῃ τὴν σχετικὴν ἄδειαν πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός του εἰς οἱανδήποτε ἐποχὴν ἐντὸς τῆς ἀνωτέρω ὁριζομένης φορολογικῆς περιόδου, ἀρκεῖ τὸ ἐντὸς τῆς περιόδου ταύτης σύνολον τῶν τριημέρων διαστημάτων καθ' ἃ θὰ ἐργασθῇ νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὰ ἓξ τριήμερα.

6) Διὰ τοὺς οἰνοπνευματοποιοὺς τούτους δὲν ἐφαρμόζονται αἱ διατυπώσεις καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ νόμου νοῦτου, αἵτινες ἀφορῶσι τοὺς λοιποὺς οἰνοπνευματοποιοὺς Α' κατηγορίας. Ὑποχρεοῦνται ὅμως οὗτοι, ἅμα τῷ πέρατι τῆς ἐργασίας των, νὰ δηλώσωσιν εἰς τὴν Ἀρχήν, ἥτις θὰ ἐνεργήσῃ τὴν σφράγισιν τοῦ ἄμβυκός των, τὸ ἀκριβὲς ποσὸν εἰς χιλιόγραμμα τοῦ παραχθέντος στεμφυλοπνεύματος ἢ οὔζου καθ' ἃς ἡμέρας εἰργάσθησαν. Τὸ δὲ ποσὸν τοῦτο ἀναγράφεται καὶ ἐν τῷ συνταχθησομένῳ πρωτοκόλλῳ τῆς σφραγίσεως τοῦ ἄμβυκος.

7) Τὸ παρὰ τῶν οἰνοπνευματοποιῶν τούτων παραγόμενον στεμφυλόπνευμα καὶ οὔζον διατίθεται ἐλευθέρως εἰς τὴν κατανάλωσιν, ἀπαγορευομένης ὅμως τῆς πωλήσεως αὐτοῦ εἰς πατοποιούς. Ἄδεια μεταφορᾶς διὰ τὸ στεμφυλόπνευμα καὶ οὔζον τοῦτο ἀπαιτεῖται μόνον ὁσάκις ταῦτα πρόκειται νὰ ἐξαχθῶσιν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἢ ὅταν πρόκειται νὰ μεταφερθῇ ποσὸν ἐκ τούτων ἀνώτερον τῶν 25 χιλιογράμμων εἰς ἄλλην οἰκονομικὴν περιφέρειαν, ἢ τέλος ὁσάκις τὸ στεμφυλόπνευμα τοῦτο πρόκειται νὰ μεταφερθῇ πρὸς παράδοσιν εἰς οἰνοπνευματοποιοὺς β' κατηγορίας πρὸς ἀνακαθαρισμόν. Ἡ ἄδεια μεταφορᾶς αὕτη ἐκδίδεται παρὰ τῆς ἀσκούσης τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἐργοστασίου τοπικῆς Ἀρχῆς καὶ δέον νὰ συνοδεύῃ τὸ μεταφερόμενον εἶδος.

8) Δύναται διὰ πράξεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ ἐξ.ωρισμένων περιφερειῶν τοῦ Κράτους μεταφορὰ τοῦ παρὰ τῶν οἰνοπνευματοποιῶν τούτων παραγομένου στεμφυλοπνεύματος ἢ οὔζου εἰς ἄλλας περιφερείας τοῦ Κράτους, ἐφόσον δὲν τηροῦνται παρ' αὐτῶν αἱ ὑπὸ τοῦ νόμου

καὶ τῶν σχετικῶν Διαταγμάτων ὁριζόμεναι ὑποχρεώσεις καὶ διατυπώσεις.

9) Οἱ οἰνοπνευματοποιοὶ Α' κατηγορίας, οἱ ἐργαζόμενοι δι' ἀμβύκων χωρητικότητος μέχρις 130 χιλιογράμμων ὑποβάλλονται εἰς φόρον καταναλώσεως, καταβαλλόμενον εἰς μίαν δόσιν κατὰ τὴν ἑκάστοτε ὑποβολὴν τῆς δηλώσεως περὶ ἐξασκήσεως ἐπαγγέλματος, ἀνάλογον δὲ πρὸς τὴν χωρητικότητα τοῦ χρησιμοποιουμένου ἄμβυκος καὶ τοῦ ποσοῦ τῶν τριημέρων καθ' ἃ πρόκειται νὰ ἐργασθῶσιν. Ὁ φόρος οὗτος ὁρίζεται δι' ἕκαστον οἰνοπνευματοποιὸν καὶ δι' ἕκαστον τριήμερον ἐργασίας ὡς ἕπεται:

Διὰ χωρητικότητα ἐργασθησομένου ἄμβυκος εἰς χιλιόγραμμα					Καταβλητέος φόρος καταναλώσεως δι' ἕκαστον τριήμερον ἐργασίας	
	μέχρις	20	χιλιογρ.		Δρ.	150
ἄνω τῶν	20 μέχρι	40	»		»	250
» »	40 »	60	»		»	500
» »	60 »	80	»		»	800
» »	80 »	100	»		»	1050
» »	100 »	115	»		»	1200
» »	115 »	130	»		»	1400

10) Διὰ Διατάγματος ἐκδιδομένου τῇ προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς φορολογίας τοῦ οἰνοπνεύματος, δύναται νὰ ἐπιβληθῇ πρόσθετος φόρος καταναλώσεως ἐπὶ τῶν κατὰ τριήμερα ἐργαζομένων οἰνοπνευματοποιῶν Α' κατηγορίας. Ὁ πρόσθετος οὗτος φόρος δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ὁσάκις τὸ σύνολον τοῦ ἐπὶ τοῦ καθαροῦ οἰνοπνεύματος ἐπιβαλλομένου κυρίου καὶ προσθέτου φόρου ὑπερβαίνει τὰς 27.50 δραχ. κατὰ χιλιόγραμμον ἀνύδρου, εἶνε δὲ ἀνάλογος πρὸς τὴν ὑπὲρ τὸ ἀνωτέρω ὁριζόμενον δριον διαφορὰν φόρου ἐπὶ τοῦ καθαροῦ οἰνοπνεύματος καὶ συνεισπράττεται μετὰ τοῦ ἀνωτέρου ὁριζομένου κυρίου φόρου τῶν οἰνοπνευματοποιῶν τούτων.

11) Διὰ Διατάγματος θέλουσιν ὁρισθῇ αἱ κατὰ περιφερείας ἢ κοινότητας Ἀρχαὶ ἢ ὑπάλληλοι, εἰς οὓς θέλει ἀνατεθῇ ἡ εἰσπραξις τοῦ ὑπὸ τῶν οἰνοπνευματοποιῶν τούτων καταβαλλομένου φόρου καταναλώσεως, ἡ ἔκδοσις τῶν εἰς τούτους χορηγουμένων κατὰ νόμον ἀδειῶν καὶ ἐν γένει αἱ λεπτομέρειαι, αἱ

ἀφορῶσαι τοὺς αὐτοὺς οἰνοπνευματοποιοὺς καὶ τὰς λοιπὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν".

2. Ἐν τέλει τῆς § 5 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ νόμου 971 τοῦ 1917 ἀντικαθίστανται αἱ φράσεις «ὁ τρόπος τῆς σφραγίσεως αὐτῶν, ὡς καὶ ἡ ἀμοιβὴ τῶν ἐνεργούντων ἑκάστην σφράγισιν ἢ ἀποσφράγισιν ὑπαλλήλων, ἥτις δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰς δύο δραχμὰς δι' ἑκάστην σφράγισιν ἢ ἀποσφράγισιν καὶ δι' ἕκαστον καριστάμενον κατ' αὐτὴν ὑπάλληλον», διὰ τῶν φράσεων «ἔτι δὲ ὁ τρόπος τῆς σφραγίσεως αὐτῶν. Εἰς ἕκαστον τῶν ὑπαλλήλων τῶν παρισταμένων κατὰ τὰς σφραγίσεις ἢ ἀποσφραγίσεις τῶν ἀποστακτικῶν μηχανημάτων καὶ δι' ἑκάστην παρ' αὐτῶν ἐνεργουμένην σφράγισιν ἢ ἀποσφράγισιν, χορηγεῖται ἀμοιβὴ δραχμῶν πέντε».

3. Καταργεῖται πᾶσα ἄλλη διάταξις ἀντικειμένη πρὸς τὸ ἄρθρον τοῦτο.

Ἄρθρον 3.

1. Ἐξαιρέσει τῶν διὰ τῶν ἄρθρων 22 ἕως 27 τοῦ περὶ φορολογίας τοῦ οἰνοπνεύματος νόμου προβλεπομένων καθηκόντων, ἅπαντα τὰ λοιπὰ κατὰ τοὺς περὶ φορολογίας τοῦ οἰνοπνεύματος νόμους ἀνατεθειμένα εἰς τὸν Οἰκονομικὸν Ἔφορον Ἀττικῆς καθήκοντα καὶ δικαιώματα ἀνατίθενται ἐφεξῆς εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Χημικοῦ Ἐργαστηρίου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν.

2. Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ νόμου 1948 τῆς 25 Ἰανουαρίου 1920, ὡς αὗται ἐτροποποιήθησαν διὰ τῆς § 2 τοῦ ἄρθρου 23 τοῦ νόμου 2494 τῆς 10 Σεπτεμβρίου 1920, ἐφαρμόζονται καὶ διὰ τὸ προσωπικὸν τῆς Διευθύνσεως τοῦ Χημικοῦ Ἐργαστηρίου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῶν Παραρτημάτων αὐτῆς.

3. Ἡ διὰ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Νομ. Διατάγματος τῆς 4 Δεκεμβρίου 1923 «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων οἰκονομικῶν νόμων» παραταθεῖσα μέχρι τέλους Ἰουνίου 1924 προθεσμία μονιμοποιήσεως δοκίμων οἰκονομικῶν ὑπαλλήλων τῆς Διευθύνσεως τοῦ Χημικοῦ Ἐργαστηρίου, παρατείνεται μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1924, οἱ δὲ ἐκ τούτων ἔχοντες τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου 1570 καὶ τῆς § 5 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 29 Μαΐου 1923 Νομ. διατάγματος ὁριζόμενα προσόντα, ἡλικίαν δὲ οὐχὶ ἀνωτέραν τῶν τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν, δύνανται νὰ συμμετάσχωσιν εἰς ἐνεργηθησόμενον μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1924 διαγωνισμὸν πρὸς κατάληψιν κενῶν θέσεων δοκίμων χημικῶν τῆς

Διευθύνσεως τοῦ Χημικοῦ Ἐργαστηρίου καὶ τῶν Παραρτημάτων αὐτῆς.

Εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος νόμου, οὗτινος ἡ ἰσχὺς ἄρχεται ἀπὸ τῆς πρώτης Σεπτεμβρίου 1924.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Αὐγούστου 1924.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας
Π. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον
Ὁ Πρόεδρος
Θ. Σοφούλης

Τὰ Μέλη

Ε. Τσουδερός, **Θ.** Βελλιανίτης, Α. Ὀρφανίδης, Δ. Ν. Μπότσαρης, Γ. Μαρῆς, Κ. Γκότσης, Π. Μαυρομιχάλης, Γ. Κατεχάκης, Γ. Ρούσσος, Α. Μυλωνᾶς, Α. Πρωτοσύγκελλος.

Ἄρθρον 2.

1. Ὁ διὰ τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 26 Αὐγούστου 1924 καθορισθεὶς φόρος καταναλώσεως κατὰ τριήμερον ἐργασίας καὶ δι' ἕκαστον ἄμβυκα, χωρητικότητος οὐχὶ ἀνωτέρας τῶν 130 χιλιογράμμων, περιορίζεται εἰς τὸ ἥμισυ διὰ τοὺς κάτωθι διαλαμβανομένους καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου ἐργασθέντας ἄμβυκας, α') διὰ τοὺς ἄμβυκας χωρητικότητος μέχρις 20 καὶ ἄνω τῶν 20 μέχρι 40 χιλιογράμμων, τοὺς ἐργασθέντας ἐπὶ ποσὸν τριημέρων οὐχὶ ἀνώτερον τοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ν. Δ. ἐπιτρεπομένου, β') διὰ τοὺς ἄμβυκας χωρητικότητος ἄνω τῶν 40 μέχρις 130 χιλιογράμμων, καὶ διὰ χρόνον ἐργασίας τούτων οὐχὶ ἀνώτερον τῶν τριῶν τριημέρων. Διὰ τοὺς ἄμβυκας χωρητικότητος ἀνωτέρας τῶν 40 καὶ μέχρις 130 χιλιογράμμων, τοὺς ἐργασθέντας ἐπὶ ποσὸν τριημέρων ἀνώτερον τῶν ἐν ἐδαφίῳ β' ὁριζομένων, ὁ κατὰ τριήμερον ἐργασίας φόρος καταβάλλεται εἰς ἀκέραιον, ὡς ὡρίσθη διὰ τοῦ αὐτοῦ Ν. Διατάγματος.

2. Κατὰ τὰς περιπτώσεις τῆς προηγουμένης παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου τούτου, ἐπιστρέφεται εἰς τὸν καταβαλόντα τὸ ἥμισυ τοῦ εἰς ἀκέραιον καταβληθέντος φόρου, ἐκτὸς ἐὰν τὸ ἥμισυ τοῦτο συνεψηφίσθη ἤδη διὰ νέον χρέος αὐτοῦ πρὸς τὸ δημόσιον διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, καθὼς καὶ ἐὰν τοῦτο δὲν ἤθελε ζητηθῇ δι' αἰτήσεως τοῦ ἐνδιαφερομένου, ὑποβαλλομένης εἰς τὴν ἁρμοδίαν οἰκονομικὴν ἀρχήν, μέχρι τῆς 31 Ἰανουαρίου 1925 τὸ βαθύτερον. Ἐπὶ πλειόνων τοῦ ἑνὸς ἐργασθέντων διὰ τοῦ αὐτοῦ ἄμβυκος, ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ ἡμίσεος τοῦ φόρου παρέχεται εἰς τοὺς κατὰ σειρὰν προτεραιότητος λαβόντας ἀδείας λειτουργίας τοῦ ἄμβυκος μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ποσοῦ τῶν τριημέρων ἐργασίας, δι' ἅτινα χωρεῖ μείωσις τοῦ φόρου.

3. Οἱ πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου καὶ μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 26 Αὐγούστου 1924 ἐργασθέντες ἄνευ νομίμου ἀδείας, δι' ἀμβύκων χωρητικότητος μέχρις 130 χιλιογράμμων, ἀπαλλάσσονται παντὸς προστίμου καὶ πάσης ποινῆς φυλακίσεως προβλεπομένης ὑπὸ τῶν ἄρθρων 24 καὶ 26 τοῦ νόμου 971, ἐὰν καταβάλωσι τὸν διὰ τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου τούτου προβλεπόμενον φόρον καταναλώσεως δι' ἕκαστον ἐργασθέντα ἄμβυκα καὶ δι' ἓν τριήμερον ἐργασίας, οἱ δὲ τυχὸν κατασχεθέντες ὡς παρανόμως ἐργασθέντες ἄμβυκες ἐπιστρέφονται εἰς τοὺς κατόχους αὐτῶν. Αἱ διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν συνταχθεῖσαι μηνύσεις καὶ αἱ ἐκδοθεῖσαι πράξεις κατὰ τῶν παραβατῶν τούτων ἐξαφανίζονται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, πρὸς ὃ ὑποβάλλονται αὗται ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων Ἐφόρων μετὰ τῶν ἀποδεικτικῶν τῆς καταβολῆς τοῦ ἀνωτέρω ὁριζομένου φόρου.

Ἄρθρον 3.

Τὸ ἐδάφιον α' καὶ τὰ ὑπεδάφια 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9 καὶ 11 τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ «περὶ φορολογίας τῶν ἀμβύκων κλπ.» Ν. Διατάγματος τῆς 26 Αὐγούστου 1924, τροποποιεῖται ὡς ἕπεται, προστιθεμένων εἰς τὴν αὐτὴν παράγραφον 1 καὶ 2 ὑπεδαφίων ὑπ' ἀριθ. 12 καὶ 13.

«α') Εἰς τοὺς οἰνοπνευματοποιοὺς Α' κατηγορίας, τοὺς ἐργαζομένους δι' ἁπλῶν ἀμβύκων, χωρητικότητος εἰς ὕδωρ οὐχὶ ἀνωτέρας τῶν 130 χιλιογράμμων καὶ παράγοντας στεμφυλόπνευμα (σοῦμαν) ἢ καὶ ἐκ τούτου ἀπ' εὐθείας οὖζον.

Διὰ τοὺς οἰνοπνευματοποιοὺς τούτους ἰσχύουσιν οἱ ἑπόμενοι ὅροι, διατυπώσεις καὶ περιορισμοί :

1) Ἡ φορολογικὴ περίοδος τῶν οἰνοπνευματοποιῶν τούτων ἄρχεται τὴν 1 Αὐγούστου ἑκάστου ἔτους καὶ λήγει τὴν 31 Ἰουλίου τοῦ ἑπομένου ἔτους. Ἕκαστος οἰνοπνευματοποιὸς δικαιοῦται νὰ αἰτήσηται καὶ λάβῃ τὴν σχετικὴν ἄδειαν πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός του εἰς οἱανδήποτε ἐποχὴν ἐντὸς τῆς ἀνωτέρω ὁριζομένης φορολογικῆς περιόδου, ἀρκεῖ τὸ ἐντὸς τῆς περιόδου ταύτης σύνολον τῶν τριημέρων διαστημάτων καθ' ἃ θὰ ἐργασθῇ διὰ τοῦ χρησιμοποιηθησομένου ἄμβυκος νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὰ κατωτέρω ὁριζόμενα τριήμερα ἐργασίας διὰ τὸν αὐτὸν ἄμβυκα.

2) Ἕκαστος ἄμβυξ χωρητικότητος μέχρις 130 χιλιογράμμων, δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ πρὸς ἀπόσταξιν εἴτε παρὰ τοῦ κατέχοντος αὐτὸν, εἴτε καὶ παρ' ἄλλου μὴ κατόχου, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ λειτουργήσῃ ἐντὸς τῆς αὐτῆς φορολογικῆς περιόδου, ἐπὶ χρόνον ἀνώτερον τῶν ἓξ τριημέρων.

3) Κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ ἀνωτέρω περιορισμοῦ, ἐὰν εἴς τι χωρίον ἢ πόλιν δὲν ὑπάρχωσι πλείονες τῶν δέκα ἀμβύκων, δύναται ἕκαστος τῶν ὑπαρχόντων ἀμβύκων νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐπὶ ἓξ ἐπὶ πλέον τριήμερα ἐργασίας κατὰ φορολογικὴν περίοδον.

4) Αἱ πρῶται ὕλαι, τὰς ὁποίας οἱ οἰνοπνευματοποιοὶ οὗτοι δικαιοῦνται νὰ κατεργάζωνται πρὸς ἀπόσταξιν εἶνε : στέμφυλα, σταφίς, οἶνοι, μῶρα, κόμαρα, σῦκα, βαμάσκηνα, κεράσια, κορόμηλα, κράνα, ζίζυφα καὶ ὑπολείμματα μέλιτος. Ἡ κατεργασία καὶ ἡ ἀπόσταξις τῶν ἀνωτέρω πρώτων ὑλῶν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς οἰνοπνευματοποιοὺς τούτους, ἐφόσον αὗται παράγονται ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς Οἰκονομικῆς Ἐφορίας, ἐν ᾗ θέλουσιν ἀποστάξει ταύτας, ἢ παράγονται εἰς κοινότητα ἄλλης οἰκονομικῆς περιφερείας, συνορεύουσαν πρὸς τὴν κοινότητα ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ ἐνεργηθῇ ἡ ἀπόσταξις τῶν μεταφερθησομένων πρώτων τούτων ὑλῶν.

5) Ἕκαστος οἰνοπνευματοποιὸς δικαιοῦται ἑκάστοτε νὰ δηλώσῃ καὶ νὰ λάβῃ ἄδειαν ἀποστάξεως, εἴτε δι' ἓν μόνον τριήμερον ἐργασίας, εἴτε καὶ διὰ πλείονα τοῦ ἑνὸς συνεχῆ τριήμερα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πλείονα τῶν ἀνωτέρω ἐν ἐδαφίοις 2 καὶ 3 ὁριζομένων τριημέρων, καταβάλλων τὸν κατωτέρω ὁριζόμενον φό-

ρον καταναλώσεως, τὸν ἀναλογοῦντα εἰς τὸν παρ' αὐτοῦ δηλούμενον ἄμβυκα πρὸς ἐργασίαν καὶ εἰς τὰ δηλούμενα τριήμερα ἐργασίας. Ὁ ἐντὸς φορολογικῆς τινος περιόδου ἐργασθεὶς ἐπὶ ὀλιγώτερα τῶν νομίμων τριημέρων, δικαιοῦται βραδύτερον, ἐντὸς τῆς αὐτῆς φορολογικῆς περιόδου, νὰ δηλώσῃ καὶ λάβῃ ἄδειαν ἐργασίας διὰ τὰ ὑπολειπόμενα μέχρι τῶν ἐπιτρεπομένων τριημέρων. Αἱ ἀρχαί, αἱ ἐνταλμέναι τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀδειῶν ἐξασκήσεως ἐπαγγέλματος τῶν οἰνοπνευματοποιῶν τούτων, ὑποχρεοῦνται ἀπροφασίστως νὰ χορηγῶσιν ἄδειαν ἀποστάξεως διὰ τὰ συμφώνως πρὸς τὴν δήλωσιν τοῦ οἰνοπνευματοποιοῦ ὁριζόμενα τριήμερα, ἀρκεῖ τὸ ποσὸν τούτων νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὸ σύνολον τῶν τριημέρων καθ' ἃ ἕκαστος τούτων δικαιοῦται νὰ ἐργασθῇ καθ' ἑκάστην φορολογικὴν περίοδον.

6) Τὸ παρὰ τῶν οἰνοπνευματοποιῶν τούτων παραγόμενον στεμφυλόπνευμα καὶ οὔζον διατίθεται ἐλευθέρως εἰς τὴν κατανάλωσιν, ἀπαγορευομένης ὅμως τῆς πωλήσεως αὐτοῦ εἰς ποτοποιούς. Ἄδεια μεταφορᾶς διὰ τὸ στεμφυλόπνευμα καὶ οὔζον τοῦτο ἀπαιτεῖται μόνον ὁσάκις ταῦτα πρόκειται νὰ ἐξαχθῶσιν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἢ ὅταν πρόκειται νὰ μεταφερθῇ ποσὸν ἐκ τούτων ἀνώτερον τῶν 25 χιλιογράμμων εἰς ἄλλην οἰκονομικὴν περιφέρειαν, ἢ τέλος ὁσάκις τὸ στεμφυλόπνευμα τοῦτο πρόκειται νὰ μεταφερθῇ πρὸς παράδοσιν εἰς οἰνοπνευματοποιοὺς β' κατηγορίας πρὸς ἀνακαθαρισμόν. Ἡ ἄδεια μεταφορᾶς αὕτη ἐκδίδεται παρὰ τῆς ἀσκούσης τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἐργοστασίου τοπικῆς ἀρχῆς καὶ δέον νὰ συνοδεύῃ τὸ μεταφερόμενον εἶδος.

7) Οἱ οἰνοπνευματοποιοὶ Α' κατηγορίας, οἱ ἐργαζόμενοι δι' ἀμβύκων χωρητικότητος μέχρις 130 χιλιογράμμων, ὑποβάλλονται εἰς φόρον καταναλώσεως, καταβαλλόμενον εἰς μίαν δόσιν κατὰ τὴν ἑκάστοτε ὑποβολὴν τῆς δηλώσεως περὶ ἐξασκήσεως ἐπαγγέλματος, ἀνάλογον δὲ πρὸς τὴν χωρητικότητα τοῦ χρησιμοποιουμένου ἄμβυκος καὶ τοῦ ποσοῦ τῶν τριημέρων, καθ' ἃ πρόκειται νὰ ἐργασθῶσιν. Ὁ φόρος οὗτος, διὰ τὸν αὐτὸν χρησιμοποιούμενον ἄμβυκα, εἶνε διάφορος δι' ἕκαστον τῶν τριῶν πρώτων τριημέρων λειτουργίας αὐτοῦ καὶ διάφορος δι' ἕκαστον τῶν ὑπολοίπων τριῶν τριημέρων, ὁρίζεται δὲ ὡς ἕπεται :

Διὰ χωρητικότητα χρησιμοποιουμένου ἄμβυκος εἰς χιλιόγραμμα				Καταβαλλόμενος φόρος	
				Δι' ἕκαστον τῶν τριῶν πρώτων τριημέρων	Δι' ἕκαστον τῶν ὑπολοίπων τριῶν τριημέρων
	μέχρις	20	χιλιόγρ.	Δραχ. 75	Δραχ. 130
Ἄνω τῶν	20	» 40	»	» 150	» 260
»	40	» 60	»	» 300	» 520
»	60	» 80	»	» 450	» 780
»	80	» 100	»	» 750	» 1300
»	100	» 115	»	» 950	» 1650
»	115	» 130	»	» 1050	» 1830

8) Διὰ Διατάγματος θέλουσιν ὁρισθῇ αἱ κατὰ περιφερείας ἢ κοινότητας ἀρχαὶ ἢ δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἷον οἱ δημοδιδάσκαλοι ἢ οἱ τηλεγραφικοὶ καὶ ταχυδρομικοὶ ὑπάλληλοι, ἢ οἱ δημόσιοι εἰσπράκτορες καὶ λοιποί, ὁριζόμενοι ὑπὸ τοῦ Οἰκονομικοῦ Ἐφόρου καὶ Ταμίου, εἰς οὓς θέλει ἀνατεθῇ, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἁρμοδίου Οἰκονομικοῦ Ἐφόρου καὶ ταμίου, ὁ ἔλεγχος τῶν οἰνοπνευματοποιῶν τούτων, ἡ εἴσπραξις τοῦ ὑπ' αὐτῶν καταβαλλομένου φόρου καταναλώσεως, ἡ ἔκδοσις τῶν κατὰ νόμον χορηγουμένων εἰς τούτους ἀδειῶν ἐξασκήσεως ἐπαγγέλματος, καὶ ἀδειῶν μεταφορᾶς τῶν μηχανημάτων καὶ τοῦ στεμφυλοπνεύματος, αἱ σφραγίσεις τῶν ἀποστακτικῶν μηχανημάτων, ἐνεργούμεναι δι' ἐπιτοπίου πρὸς τοῦτο μεταβάσεως τῶν ὑπαλλήλων τούτων, τὰ εἰς αὐτοὺς χορηγούμενα ποσοστὰ διὰ τὴν ἐποπτείαν ταύτην καὶ διὰ τὴν βεβαίωσιν καὶ εἴσπραξιν τοῦ φόρου τούτου, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη λεπτομέρεια ἀφορῶσα τοὺς αὐτοὺς οἰνοπνευματοποιοὺς καὶ τὰς λοιπὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν.

9) Διὰ Διατάγματος ἐπίσης δύναται νὰ καθορισθῇ ὅπως, ἡ εἴσπραξις τοῦ φόρου τῶν ἀμβύκων ἐνεργῆται δι' εἰδικοῦ ἐνσήμου, ἐπιτιθεμένου ἐπὶ τῶν ἐκδιδομένων ἀδειῶν ἐξασκήσεως ἐπαγγέλματος, ἔτι δὲ ὁ τύπος καὶ αἱ κατ' ἀξίαν κλάσεις αὐτοῦ, τὰ τῆς διαχειρίσεως καὶ πωλήσεως τοῦ ἐνσήμου τούτου, τὰ χορηγούμενα ποσοστὰ πωλήσεως δι' αὐτό, καὶ πᾶσα ἄλλη σχετικὴ λεπτομέρεια ἀφορῶσα αὐτό.

10) Ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ, οἱ οἰνοπνευματοποιοὶ Α' κατηγο-

ρίας, οἱ ἐργαζόμενοι δ' ἀμβύκων χωρητικότητος μέχρι 130 χιλιογράμμων, ἀπαλλάσσονται τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς καταβολὴν τοῦ κατὰ τὸ ἀνωτέρω ὑπεδάφιον 9 ὁριζομένου φόρου καταναλώσεως κατὰ τριήμερον ἐργασίας, τὸ δὲ παρ' αὐτῶν παραγόμενον στεμφυλόπνευμα κυκλοφορεῖ ἐλευθέρως ἐντὸς τῆς νήσου ταύτης, ἐφόσον μεταφέρεται διὰ ξηρᾶς. Προκειμένου δὲ τὸ στεμφυλόπνευμα τοῦτο νὰ μεταφερθῇ διὰ θαλάσσης, εἴτε εἰς ἄλλην περιφέρειαν ἢ λιμένα τῆς νήσου ταύτης, εἴτε εἰς ἄλλην ἐκτὸς τῆς Κρήτης περιφέρειαν τοῦ Κράτους, δέον νὰ συνοδεύηται δι' ἀδείας μεταφορᾶς, ἐκδιδομένης παρὰ τοῦ ἁρμοδίου χημικοῦ ἢ τοῦ Οἰκονομικοῦ Ἐφόρου ἢ παρὰ τῶν κατὰ τὸ ὑπεδάφιον 11 ἄλλων ἀρχῶν. Ἡ ἄδεια μεταφορᾶς αὕτη χορηγεῖται διὰ τὸ στεμφυλόπνευμα τοῦτο, ἐπὶ τῇ καταβολῇ φόρου καταναλώσεως, κατὰ χιλιόγραμμον ἐμπεριεχομένου εἰς αὐτὸ ἀνύδρου οἰνοπνεύματος, ἴσου πρὸς τὸν ἑκάστοτε ἐφαρμοζόμενον διὰ τὸ καθαρὸν οἰνόπνευμα τοιούτου φόρου. Ἡ διάταξις τοῦ ὑπεδ. τούτου ἐφαρμόζεται ἀπὸ 1 Αὐγούστου 1925.

Διὰ Διατάγματος, ἐκδιδομένου μετ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἐπιτρέπεται ἡ ἐπέκτασις τῆς διατάξεως ταύτης καὶ εἰς ἄλλας περιφερείας.

Διὰ Διατάγματος ὁρισθήσεται πᾶσα λεπτομέρεια σχετικὴ πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὑπεδαφίου τούτου.

11) Οἱ οἰνοπνευματοποιοὶ Βὸ κατηγορίας ὑποχρεοῦνται νὰ ἀγοράζωσι τὸ συνάμει ἀδειῶν μεταφορᾶς συνοδεύμενον καὶ παραδιδόμενον εἰς αὐτοὺς στεμφυλόπνευμα, παραγωγῆς τῶν τοιούτων οἰνοπνευματοποιῶν Α' κατηγορίας, ἐφόσον ὁ βαθμὸς τούτου δὲν εἶνε κατώτερος τοῦ ἀριθμοῦ 32 τοῦ ἑκατονταβάθμου οἰνοπνευματομέτρου (ἤτοι: 15 βαθμῶν ἢ γράδων Καρτιέρου), εἰς τιμὴν δὲ ἀνάλογον τοῦ ἐμπεριεχομένου ἀνύδρου οἰνοπνεύματος καὶ ἴσην πρὸς τὰ ἑβδομήκοντα πέντε ἑκατοστὰ τῆς τιμῆς εἰς ἣν πωλεῖται παρ' αὐτῶν γενικῶς τὸ δι' ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν πρὸς πόσιν προωρισμένον καθαρὸν οἰνόπνευμα μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἐπιβαρύνοντος αὐτὸ φόρου καταναλώσεως. Ἡ παράδοσις τοῦ στεμφυλοπνεύματος εἰς τοὺς οἰνοπνευματοποιοὺς Β' κατηγορίας δύναται νὰ γίνῃ εἴτε ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ παράγοντος αὐτὸ οἰνοπνευματοποιοῦ, εἴτε ὑπὸ τοῦ εἰς ὃν μεταβιβάζεται δι' ὀπισθογραφήσεως ἡ ἐπ' ὀνόματι τοῦ πρώτου ἐκδοθεῖσα ἄδεια τῆς μεταφορᾶς τοῦ παραδοθησομένου στεμφυλοπνεύματος.

12) Χορηγεῖται ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἀμοιβὴ δραχμῶν πέντε (5) ἑκατονταδραχμων ἀνύδρου οἰνοπνεύματος, ἐμπεριεχομένου εἰς τὸ στεμφυλόπνευμα, τὸ παραγόμενον παρὰ τῶν οἰνο-

πνευματοποιῶν τῶν ἐργαζομένων δι' ἄμβυκος χωρητικότητος μέχρις 130 χιλιογράμ., ὁσάκις τὸ στεμφυλόπνευμα τοῦτο παραδίδεται εἰς οἰνοπνευματοποιοὺς Β' κατηγορίας ἢ ἐξάγεται εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν αὐτούσιον ἢ ἐν καταστάσει οὔζου. Ἡ χορηγουμένη αὕτη ἀμοιβή, διὰ τὸ εἰς οἰνοπνευματοποιοὺς Β' κατηγορίας παραδιδόμενον στεμφυλόπνευμα καταβάλλεται εἰς τὸν παραδίδοντα τοῦτο, ὑπὸ τοῦ εἰς ὃν παρεδόθη οἰνοπνευματοποιοῦ Β' κατηγορίας, μετὰ τῆς κατὰ τὸ προηγούμενον ὑπεδάφιον 14 τιμῆς πωλήσεως τοῦ στεμφυλοπνεύματος καὶ ἀσχέτως πρὸς ταύτην, καὶ ἀποδίδεται εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον κατὰ τὰ διὰ Διατάγματος ὁρισθησόμενα. Διὰ Διατάγματος ἐπίσης ὁρισθήσονται οἱ ὅροι καὶ αἱ διατυπώσεις, καθ' ἃς χορηγεῖται ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἡ διὰ τὸ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐξαγόμενον στεμφυλόπνευμα ἢ οὔζον παρεχομένη ἀμοιβὴ εἰς τὸν ἐξαγαγόντα.

2. Ἐν τῷ ὑπεδαφίῳ 10 τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 26 Αὐγούστου 1924 καὶ ἐν τῇ φράσει «ὁ πρόσθετος οὗτος φόρος δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ὁσάκις τὸ σύνολον τοῦ ἐπὶ τοῦ καθαροῦ οἰνοπνεύματος ἐπιβαλλομένου κυρίου καὶ προσθέτου φόρου ὑπερβαίνει τὰς 27.50 δραχ. κατὰ χιλιόγραμμον ἀνύδρου», καὶ ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἀναλογίᾳ μεταξὺ τοῦ ἄνω πίνακος καὶ τοῦ ἤδη φόρου, ἀντικαθίστανται τὸ 27.50 διὰ τοῦ 35 δραχ.

Ἄρθρον 4.

1. Παρέχεται προθεσμία τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐπιτρέπεται ἡ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐξαγωγὴ τοῦ μετ' οἰνοπνεύματος ἀναμεμιγμένου οἴνου ἢ γλεύκους πάσης προηγουμένης ἐσοδείας καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου καθ' ὃν τὸ κρᾶμα τοῦτο ἀνεμίχθη πρότερον. Οἱ μέχρι τοῦδε ἐξαχθέντες τοιοῦτοι οἶνοι, ἔστω καὶ ἐκπροθέσμως, θεωροῦνται ὡς ἐξαχθέντες ἐντὸς τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου 971, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ νόμου 2964, τασσομένης προθεσμίας.

2. Αἱ ὑπὸ τοῦ Χημικοῦ Ἐργαστηρίου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις περὶ καταβολῆς εἰσαγωγικοῦ δασμοῦ καὶ φόρου καταναλώσεως οἰνοπνεύματος, λόγῳ μὴ ἐμπροθέσμου ἐξαγωγῆς τοῦ κράματος, καταργοῦνται ἐφόσον συντρέχει ἡ ὑπὸ τῆς προηγουμένης παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου τούτου προβλεπομένη περίπτωσις. Ἐν οὐδεμιᾷ ὅμως περιπτώσει ἐπιτρέπεται ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ ἤδη καταβληθέντος φόρου ἢ δασμοῦ διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην.

"Αρθρον 5.

1. Τὸ ἐδάφιον β' τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 24 τοῦ νόμου 971 ἀντικαθίσταται ὡς ἑξῆς :

«β') Οἱ δι' ἀμβύκων, χωρητικότητος μέχρις 130 χιλιογραμμων, ἐργαζόμενοι οἰνοπνευματοποιοὶ Α' κατηγορίας, οἱ μὴ συμμορφούμενοι πρὸς τὰς διὰ Διατάγματος ὁρισθησομένας ὑποχρεώσεις αὐτῶν, ἢ ἐργαζόμενοι δι' ἀμβύκων χωρητικότητος ἀνωτέρας τῆς δι' ἣν ἐχορηγήθη αὐτοῖς ἡ ἄδεια, ἢ ἀνωτέρας τῶν 130 χιλιογράμμων, ἢ ἐργαζόμενοι διὰ τοῦ αὐτοῦ ἄμβυκος ἐπὶ τριήμερα πλειότερα τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιτρεπομένων, ὡς καὶ οἱ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς χορηγηθείσης ἀδείας ἀποστάξεως, μὴ δηλοῦντες τὴν παρ' αὐτῶν παραχθεῖσαν ποσότητα στεμφυλοπνεύματος».

2. Ἐν τέλει τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 26 τοῦ νόμου 971 προστίθεται καὶ ἐδάφιον ιγ', ἔχον οὕτω :

«ιγ') Οἱ οἰνοπνευματοποιοὶ Α' κατηγορίας καὶ οἱ ἐν γένει **παραβαίνοντες τὰς διατάξεις τῶν ὑπεδαφίων 4, 7, 8 καὶ 13** τοῦ ἐδαφίου α' τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ νόμου τούτου».

3. Ἐν τέλει τῆς § 2 τοῦ ἄρθρου 26 τοῦ νόμου 971, προστίθεται ἡ ἑξῆς περίοδος : «Ἡ αὐτὴ ποινὴ ἐπιβάλλεται καὶ εἰς τοὺς παραποιοῦντας ἢ ἀλλοιοῦντας ἢ ἀπομιμουμένους τὸ κατὰ τὸ ὑπεδάφιον 12 τοῦ ἐδαφίου α' τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ νόμου τούτου ὁριζόμενον εἰδικὸν ἔγσημον, ὡς καὶ εἰς τοὺς ποιουμένους δολίᾳ χρῆσιν αὐτοῦ».

4. Ἐν τῇ § 1 τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ νόμου 971, ὡς αὕτη ἐτροποποιήθη διὰ τῆς παραγράφου 6 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ νόμου 2964 καὶ μετὰ τὴν φράσιν «ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἐμπορίου καὶ τῆς Βιομηχανίας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας» παρεντίθεται ἡ φράσις «ὁ Διευθυντὴς τῆς Γεωργίας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας». Ἡ δευτέρα παράγραφος τῆς αὐτῆς παραγράφου 1 καὶ ἄρθρου περὶ συμμετοχῆς καὶ ἀντιπροσώπων τῶν βιομηχάνων εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς φορολογίας τοῦ οἰνοπνεύματος, καταργεῖται.

"Αρθρον 6.

Τὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 7 τοῦ νόμου 2964 τῆς 30 Ἰουλίου 1922 δικαίωμα ἐλέγχου καὶ ἐποπτείας τῆς φορολογίας τοῦ οἰνοπνεύματος, ὁρίζεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1925 εἰς τὸ ἑκατοστὸν (1 ο/ο) τοῦ κυρίου καὶ προσθέτου φόρου καταναλώσεως, τοῦ ἐπιβαρύνοντος τὸ ὁπωσδήποτε διατεθειμένον εἰς τὴν κατανάλωσιν ἐγχώριον οἰνόπνευμα, τὸ παραγόμενον παρὰ τῶν οἰνοπνευματοποιῶν Β' κατηγορίας.

"Αρθρον 7.

Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ παρόντος νόμου καταργεῖται πᾶσα ἄλλη διάταξις ἀντικειμένη πρὸς αὐτόν.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὴ εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν, ὡς ἐτροποποιήθη, τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν νόμων 403 2328 κλπ. περὶ διοικήσεως τῶν ὑπὸ τὴν διαχείρισιν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κλπ. ὑπαγομένων κληροδοτημάτων», ἔχον οὕτως :

"Αρθρον 1.

Τὸ ἄρθρον 8 τοῦ ἀπὸ 13 Δεκεμβρίου 1922 Νομοθετικοῦ διατάγματος, τὸ τροποποιοῦν τὸ α' ἐδαφ. τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ 403 νόμου καὶ τὸ α' ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ νόμου 2328 «περὶ διοικήσεως τῶν ὑπὸ τὴν διαχείρισιν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπαγομένων κληροδοτημάτων», ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ ἑξῆς : «Ἡ διάρκεια τῆς ὑποτροφίας διὰ μὲν τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ σπουδάζοντας ὑποτρόφους ὁρίζεται τριετὴς καὶ ἡ μηνιαία χορηγία μέχρι δραχμῶν τριῶν χιλιάδων, διὰ δὲ τοὺς ἐν τῇ ἡμεδαπῇ τοιούτους ἡ διάρκεια τῆς ὑποτροφίας ὁρίζεται μέχρι πέρατος τῶν σπουδῶν των καὶ ἡ μηνιαία χορηγία μέχρι δραχμῶν τετρακοσίων, διὰ τοὺς ἐν τῷ Καποδιστριακῷ καὶ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ταῖς Ἀνωτέραις Σχολαῖς τοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου καὶ τῇ Ναυτικῇ τῶν Δοκίμων Σχολῇ καὶ μέχρι δραχμῶν διακοσίων διὰ τοὺς ἐν οἱῳδήποτε ἄλλῳ τοῦ Κράτους ἐκπαιδευτηρίῳ, ἐφόσον περὶ πασῶν τῶν ἀνωτέρω ὑπηρεσιῶν δὲν ὁρίζεται ἄλλως ἐν τῇ διαθήκῃ.

Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ προηγουμένου ἐδαφίου καὶ μέχρι τῶν ἐν αὐτῷ καθοριζομένων ὁρίων δύναται, ἐν ἐπαρκείᾳ πόρων, νὰ αὐξηθῇ ἡ ὑποτροφία τῶν πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος νόμου ὑποτρόφων, ὧν κατὰ τὴν δημοσίευσίν του δὲν ἔχει λήξει ἡ ὑποτροφία, τῶν μὲν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀπὸ 1 Ἀπριλίου, τῶν δὲ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου τρέχ. ἔτους, διὰ διατάγματος, κατὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργοῦ.

"Αρθρον 2.

Ὑποτροφίαι εἰς μαθητὰς τῶν τεσσάρων τάξεων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου δὲν παρέχονται οὐδὲ προκηρύσσεται διαγωνισμὸς πρὸς τοῦτο.

Δύνανται ὅμως ἐξαιρετικῶς νὰ χορηγῶνται εἰς τέκνα ὀρφανὰ τῶν ἐν πολέμῳ θανόντων ἐκ τῶν ἐτόδων τοῦ κληροδοτή-

ματος Ἀδελφῶν Ζωσιμᾶ βοηθήματα μέχρι δραχμῶν (60) ἑξήκοντα μηνιαίως ἀπὸ τῆς τρίτης τάξεως τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, ὧν ἡ διακοπὴ ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις διορισμοῦ αὐτῶν ὡς ὑποτρόφων.

Τὰ βοηθήματα ταῦτα καθορίζονται διὰ πράξεως τοῦ Ὑπουργοῦ συμφώνως ταῖς διατάξεσι τοῦ 1 ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἀπὸ 13 Ὀκτωβρίου 1923 Νομοθετικοῦ διατάγματος τοῦ τροποποιοῦντος τοὺς νόμους 403 κλπ. «περὶ διαχειρίσεως τῶν κληροδοτημάτων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.»

Ἄρθρον 3.

Ἐν τῷ ἄρθρῳ 9 τοῦ νόμου 403 μετὰ τὰς λέξεις «διὰ τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ» τίθενται αἱ λέξεις «ἐπὶ ἓν ἢ δύο ἔτη» ἀντὶ τῶν «ἐπὶ ἓν ἔτος».

Ἀπὸ 1 Αὐγούστου ἐ. ἔ. πᾶν χρηματικὸν ποσὸν ἀπαραίτητον διὰ τὴν μισθοδοσίαν τοῦ προσωπικοῦ καὶ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ ἐν Ἀμφίσσῃ Γυμνασίου καὶ Ἑλληνικοῦ σχολείου, ἐφόσον δὲν ἐπαρκοῦν, ἀποκλειστικῶς πρὸς τοῦτο διατιθεμένοι οἱ πόροι τοῦ Γιαντζείου Κληροδοτήματος, καταβάλλεται παρὰ τοῦ Δημοσίου, ἀναγραφομένης κατ' ἔτος σχετικῆς πιστώσεως ἐν τῷ προϋπολογισμῷ.

Ἄρθρον 4.

Τὸ ἄρθρον 7 τοῦ νόμου 403 ἀντικαθίσταται οὕτως :

«Οὐδεὶς διορίζεται ὑπότροφος ἐκ τῶν πόρων τῶν κληροδοτημάτων ἄνευ διαγωνισμοῦ, ἐνεργουμένου πάντοτε ἐνώπιον ἐπιτροπειῶν διοριζομένων ἑκάστοτε ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου. Ἡ δὲ διὰ τὴν τέλεσιν διαγωνισμοῦ προκήρυξις δημοσιεύεται ἐφάπαξ ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐν δυσὶν ἡμερησίοις φύλλοις τῶν Ἀθηνῶν δύο τοὐλάχιστον μῆνας, πρὸ τῆς ὁριζομένης διὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ ἡμέρας.

Ἡ ἀμοιβὴ ἑκάστου μέλους τῶν ἄνω Ἐπιτροπειῶν βαρύνουσα τὸ κληροδότημα, εἰς βάρος τοῦ ὁποίου προκηρύσσεται ὁ διαγωνισμός, ὁρίζεται εἰς δραχμὰς ἑβδομήκοντα πέντε.

Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου ἰσχύει καὶ διὰ πᾶσαν πρᾶξιν σχετικὴν πρὸς διαγωνισμούς, πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος νόμου τελεσθεῖσαν».

Ἄρθρον 5.

Τὸ ἄρθρον 1 τοῦ νομοθετικοῦ διατάγματος τῆς 14 Ἰανουαρίου 1923 τὸ τροποποιοῦν τὸ ἄρθρον 7 τοῦ νόμου 403 ἀντικαθίσταται οὕτω·

«Διατίθεται ἐτησίως ποσὸν τριάκοντα χιλιάδων δραχμῶν ἐτησίως, οὐχὶ ἐκ τῶν ἐτησίων τακτικῶν ἐσόδων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀδιαθέτων τοιούτων παρωχημένων χρήσεων τῶν γενικῶν κληροδοτημάτων ἃ συνδρομὴν Ἑλλήνων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐπιζητοῦσιν, ἐκ τῶν ἐνδεδειγμένων ἀξίων βοηθείας κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Ὑπουργοῦ. Ἡ συνδρομὴ δ' αὕτη μὴ ὑπερβαίνουσα τὰς δέκα χιλιάδας δραχμὰς ἐτησίως παρέχεται εἰς ἕκαστον διὰ διατάγματος μετ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Πᾶσα διάταξις ἀντικειμένη εἰς τὸν παρόντα νόμον, οὗ ἡ ἰσχὺς ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως του ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως, καταργεῖται.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον μόνον καὶ σύνολον συζήτησιν, ὡς ἐτροποποιήθη, τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 30 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Διατάγματος «περὶ ἀναγνωρίσεως ὡς νομικοῦ προσώπου τοῦ «Νοσοκομείου προσφύγων Ἀθηνῶν», ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον μόνον.

Κυροῦται τὸ ἀπὸ 30 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Διάταγμα «περὶ ἀναγνωρίσεως ὡς Νομικοῦ προσώπου τοῦ Νοσοκομείου προσφύγων Ἀθηνῶν» καὶ ἔχον οὕτω·

«Περὶ ἀναγνωρίσεως ὡς νομικοῦ προσώπου τοῦ Νοσοκομείου προσφύγων Ἀθηνῶν».

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ 22 Ἰουλίου 1924 ψήφισμα τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συνελεύσεως «περὶ συστάσεως 25μελοῦς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς παρακολούθησιν τῶν Κυβερνητικῶν ἐνεργειῶν εἰς ζητήματα ἀνταλλαγῆς πληθυσμῶν κλπ.», μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν ταύτης καὶ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀποφασίζομεν καὶ διατάσσομεν·

Ἄρθρον 1.

Τὸ συνάμει τοῦ ἀπὸ 22 Ὀκτωβρίου 1922 Διατάγματος συσταθὲν ἐν Ἀθήναις Νοσοκομεῖον κοινῶν νοσημάτων ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Νοσοκομείων Προσφύγων Ἀθηνῶν» διὰ τοὺς πρόσφυγας, ἀποτελεῖ ἴδιον Νομικὸν πρόσωπον, δεκτικὸν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν ἐποπτείαν καὶ ἔλεγχον τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως.

Ἄρθρον 2.

Τὸ Νοσοκομεῖον τοῦτο διοικεῖται ὑπὸ δεκαμελοῦς Συμβουλίου ἀποτελουμένου.

1) Ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ Ὑγιεινῆς τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως.

2) Ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ὑποδεικνυομένου μέλους τοῦ Ἑλλ. Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

3) Ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ὑποδεικνυομένου μέλους τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινῆς τῶν Ἀλυτρώτων Ἑλλήνων Ἐπιτροπείας.

4) Ἐξ ἑπτὰ ἑτέρων μελῶν ἐκ τῶν νῦν προσφυγικῶν σωματείων.

α') Ἑνὸς ἐκ τῆς Ἑνώσεως ἐφέδρων Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Θράκης.

β') Δύο ἐκ τοῦ Μικρασιατικοῦ Κέντρου.

γ') Ἑνὸς ἐκ τῆς Πανθρακικῆς Ἑνώσεως.

δ') Ἑνὸς ἐκ τῆς Ποντιακῆς.

ε') Ἐκ δύο ὑποδεικνυομένων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως.

Τὰ ἑπτὰ ταῦτα μέλη τοῦ Συμβουλίου διορίζονται τὸ πρῶτον διὰ πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως Ὑπουργοῦ.

Τὸ Συμβούλιον ἐκλέγει ἀνὰ διετίαν μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἕνα πρόεδρον, ἕνα ἀντιπρόεδρον, ἕνα γραμματέα καὶ ἕνα ταμίαν.

Τὰ ἑπτὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου ἀνανεοῦνται κατὰ τριετίαν, ἐξερχομένων κατὰ τὰς δύο πρώτας τριετίας ἀνὰ δύο Συμβούλων διὰ κλήρου, τὴν δὲ τρίτην τῶν ὑπολειπομένων τριῶν, κατόπιν δὲ κατὰ τάξιν ἀρχαιότητος. Οἱ ἐξερχόμενοι εἶνε ἐκ νέου ἐκλέξιμοι.

Οἱ ἐξερχόμενοι Σύμβουλοι, ὡς καὶ πᾶς ἐκλιπὼν Σύμβουλος ἀντικαθίστανται δι' ἐκλογῆς ὑπὸ τῶν λοιπῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου κατ' ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν τῶν παόντων μελῶν. Πᾶν μέλος ἐκλεγὲν πρὸς ἀντικατάστασιν ἐκλιπόντος Συμβούλου μένει ἐν ἐνεργείᾳ μόνον διὰ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς θητείας τοῦ ἐκλιπόντος.

Ἡ ἐκλογὴ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου κυροῦται διὰ πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως Ὑπουργοῦ.

Πόροι τοῦ Νοσοκομείου.

Ἄρθρον 3.

Πόροι τοῦ Νοσοκομείου ὁρίζονται:

1) Τὰ ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος ἐργαλεῖα, ἔπιπλα καὶ σκεύη περιερχόμενα ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος εἰς τὴν κυριότητα αὐτοῦ.

2) Ἐτησία ἐπιχορήγησις τοῦ Κράτους, ἀναγραφομένη κατ' ἔτος εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως.

4) Δωρεαὶ καὶ κληροδοτήματα.

5) Τὰ ἐκ νοσηλείων εὐπόρων ἀσθενῶν εἰσπραττόμενα ποσά.

6) Τὸ προϊὸν ἐράνων, ἑορτῶν, ἀγορῶν κλπ. διενεργουμένων ἀποφάσει τοῦ Συμβουλίου καὶ ἐγκρίσει τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας.

Ἄρθρον 4.

Τὸ Συμβούλιον θεωρεῖται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων πέντε τοὐλάχιστον ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ.

Ἀπόντος ἢ κωλυομένου τοῦ προέδρου καὶ τοῦ ἀντιπροέδρου προεδρεύει τοῦ Συμβουλίου ὁ πρεσβύτερος τῶν παόντων Συμβούλων. Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας, κατισχύει ἡ ψῆφος τοῦ προεδρεύοντος.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Νοσοκομείου δύναται καλούμενος νὰ παρίσταται εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου μὲ ψῆφον συμβουλευτικήν.

Τῶν συνεδριάσεων τοῦ Συμβουλίου κρατοῦνται ὑπὸ τοῦ γραμματέως πρακτικὰ ὑπογραφόμενα ὑπὸ τοῦ προεδρεύοντος καὶ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως.

Τὸ Συμβούλιον συνεδριάζει τακτικῶς μὲν ἅπαξ τοῦ μηνός, ἐκτάκτως δὲ ὁσάκις ἤθελε κληθῇ ὑπὸ τοῦ προέδρου, καὶ

1) Ἀποφασίζει περὶ πάσης ἐν γένει ὑποθέσεως ἀφορώσης τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ Νοσοκομείου.

2) Συντάσσει ἐντὸς τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τὸν διὰ τὸ ἑπόμενον οἰκονομικὸν ἔτος προϋπολογισμὸν τῶν ἐξόδων καὶ ἐσόδων τοῦ ἱδρύματος καὶ ὑποβάλλει αὐτὸν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως πρὸς ἔγκρισιν.

3) Συντάσσει ἐντὸς τοῦ Μαΐου τὸν ἀπολογισμὸν τῶν πραγματοποιηθέντων ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ προηγουμένου οἰκονομικοῦ ἔτους, ὃν καὶ ὑποβάλλει μεθ' ὅλων τῶν σχετικῶν στοιχείων εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, διὰ τοῦ εἰς οὗ τὴν ἐποπτείαν ὑπάγεται Ὑπουργείου.

4) Ὁρίζει τὸ εἶδος, τὸ ποσὸν καὶ τὸν τρόπον τῆς προμη-

θείας τοῦ ὑλικοῦ καὶ τὰ ἐκτελεστέα ἔργα ἐκτὸς τῶν διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐγκεκριμένων πιστώσεων.

5) Ἀποφασίζει περὶ διορισμοῦ, προαγωγῆς καὶ ἀπολύσεως τοῦ ἰατρικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Νοσοκομείου. Περὶ τοῦ διορισμοῦ, προαγωγῆς καὶ ἀπολύσεως τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ ἀποφασίζει προτάσει τοῦ Διευθυντοῦ.

Ἄρθρον 5.

Τὰ τῆς εἰσαγωγῆς ἀσθενῶν, ἐπὶ πληρωμῇ ἢ δωρεάν, τὰ τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας τοῦ Ἱδρύματος, τὰ τῶν καθηκόντων ἑκάστου τῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν καὶ τὰ τῆς πειθαρχίας αὐτῶν, τὰ τῆς διαίτης καὶ τροφῆς κλπ. τῶν ἀσθενῶν θέλουσι κανονισθῇ διὰ κανονισμοῦ ἐφάπαξ συνταχθησομένου ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἱδρύματος καὶ ἐγκριθησομένου διὰ Προεδρικοῦ Διατάγματος, ἐκδιδομένου τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως Ὑπουργοῦ.

Ἄρθρον 6.

Καθ' ἑξαμηνίαν τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ὑποβάλλει ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως.

Ἄρθρον 7.

Ὁ ταμίας τοῦ Ἱδρύματος ἀντιπροσωπεύει αὐτὸ ἐνώπιον πάσης δικαστικῆς ἢ ἄλλης Ἀρχῆς. Ἐγείρει ἀγωγὰς καὶ συμβάλλεται διὰ πάσας τὰς ἀστικὰς σχέσεις καὶ συναλλαγάς, κατόπιν εἰδικῆς ἐξουσιοδοτήσεως δι' ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου.

Εἰσπράττει πᾶν ἔσοδον τοῦ Ἱδρύματος, ἐνεργεῖ πᾶσαν πληρωμὴν ἐξόδων περιλαμβανομένων ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἢ ειδικῶς ἐγκριθέντων ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῇ βάσει ἐντάλματος ὑπογεγραμμένου ὑπὸ τοῦ προέδρου ἢ τοῦ ἀναπληροῦντος αὐτὸν συμβούλου καὶ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως, ὑπογράφει δὲ μόνον τὰς σχετικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὴν Τράπεζαν ἐντὸς τῆς χορηγουμένης αὐτῷ πιστώσεως.

Πᾶσα ἄλλη ἀνάληψις χρημάτων ἐνεργεῖται διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως. Καταρτίζει δὲ λογιστικὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐπιβλέπει τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τῶν ἀναγκαίων βιβλίων. Συντάσσει καὶ ὑποβάλλει εἰς τὸ Συμβούλιον ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαπενθημέρου τοῦ μηνὸς Μαΐου τὸν ἐτήσιον ἀπολογισμὸν μετὰ τῶν δικαιολογητικῶν αὐτοῦ.

Ἄρθρον 8.

Τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον ἐκδίδει τὴν σχετικὴν ἐπὶ τοῦ ἀποστελλομένου αὐτῷ κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον ἀπολογισμοῦ ἀπόφασίν του, ἥτις δημοσιεύεται μετὰ τοῦ ἀπολογισμοῦ διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄρθρον 9.

Ἡ περιουσία αὐτοῦ θεωρεῖται δημοσία περιουσία, διαλυομένου δὲ τούτου, αὕτη περιέρχεται εἰς τι τῶν λειτουργούντων κρατικῶν προσφυγικῶν Νοσοκομείων, ὁριζόμενον διὰ τοῦ περὶ διαλύσεως του Διατάγματος.

Ἄρθρον 10.

Πάντα τὰ τυχὸν χρηματικὰ κεφάλαια τοῦ Ἱδρύματος τούτου κατατίθενται παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ἀλληλοχρέῳ λογαριασμῷ καὶ ἐπὶ τόκῳ ὁριζομένῳ κοινῇ συνεννοήσει τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Διοικήσεως τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Ἄρθρον 11.

Προσωπικόν

Τὸ προσωπικὸν τῶν Νοσοκομείων σύγκειται ἐκ τῶν ἑξῆς·

1) Ἐξ ἑνὸς Διευθυντοῦ ἰατροῦ, ἐπὶ ἀποδοχαῖς Ὑπουργικοῦ Τμηματάρχου α' τάξεως.

Ὡς Διευθυντὴς διορίζεται κατὰ προτίμησιν ἰατρὸς πρόσφυξ ἔχων προϋπηρεσίαν ἐν τῷ Στρατῷ ὡς Διευθυντὴς Στρατιωτικοῦ Νοσοκομείου ὑγειονομικῶν ὑπηρεσιῶν.

2) Ἐκ τριῶν ἰατρῶν παθολόγων Διευθυντῶν τῶν τριῶν παθολογικῶν Τμημάτων.

3) Ἐκ δύο ἰατρῶν χειρούργων, Διευθυντῶν τῶν χειρουργικῶν Τμημάτων.

4) Ἐξ ἑνὸς ἰατροῦ γυναικολόγου, Διευθυντοῦ τοῦ γυναικολογικοῦ Τμήματος.

5) Ἐξ ἑνὸς ἰατροῦ μαιευτῆρος, Διευθυντοῦ τοῦ μαιευτικοῦ Τμήματος.

5α') Ἐξ ἑνὸς ἰατροῦ ὠτολαρυγγολόγου, διευθυντοῦ τοῦ Ὠτολαρυγγολογικοῦ τμήματος.

6) Ἐξ ἑνὸς ἰατροῦ ὀφθαλμολόγου, Διευθυντοῦ τοῦ ὀφθαλμολογικοῦ Τμήματος.

7) Ἐξ ἑνὸς ἰατροῦ παιδιάτρου, Διευθυντοῦ τοῦ παιδιατρικοῦ Τμήματος.

8) Ἐξ ἑνὸς ἰατροῦ Διευθυντοῦ τοῦ Τμήματος φυματιώντων.

9) Ἐξ ἑνὸς Διευθυντοῦ τοῦ Τμήματος χρονίων νοσημάτων.

10) Ἐξ ἑνὸς ἰατροῦ νευρολόγου.
11) Ἐξ ἑνὸς ἰατροῦ ὀρθοπεδιστοῦ.
12) Ἐξ ἑνὸς ἰατροῦ μικροβιολόγου.
13) Ἐξ ἑνὸς ἰατροῦ ἀκτινολόγου.
14) Ἐκ δύο ἰατρῶν ἐσωτερικῶν.
15) Ἐξ ἑνὸς βοηθοῦ ἰατροῦ ἢ τελειοφοίτου τῆς ἰατρικῆς δι' ἕκαστον τῶν 10 Τμημάτων τοῦ Νοσοκομείου.
16) Ἐξ ἑνὸς διαχειριστοῦ.
17) Ἐξ ἑνὸς φαρμακοποιοῦ προϊσταμένου.
18) Ἐξ ἑνὸς γραμματέως συναμένου ν' ἀποσπασθῇ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας.
19) Ἐξ ἑνὸς βοηθοῦ διαχειριστοῦ.
20) Ἐκ δύο βοηθῶν φαρμακοποιοῦ.
21) Ἐξ ἑνὸς (ἢ μιᾶς) ἀρχινοσοκόμου.
22) Ἐκ μιᾶς προϊσταμένης ἀδελφῆς.
23) Ἐκ μιᾶς μαίας διπλωματούχου.
24) Ἐξ ἑνὸς οἰκονόμου.
25) Ἐξ ἑνὸς (ἢ μιᾶς) ἱματιοφύλακος.
26) Ἐξ ἑνὸς (ἢ μιᾶς) βοηθοῦ ἱματιοφύλακος.
27) Ἐκ δύο ραπτριῶν.
28) Ἐξ ἑνὸς ἀρχιμαγείρου.
29) Ἐκ τριῶν βοηθῶν μαγείρων.
30) Ἐκ δώδεκα ἀδελφῶν νοσοκόμων α' καὶ β' τάξεως.
31) Ἐκ δέκα ὑπηρετῶν ἢ ὑπηρετριῶν.
32) Ἐκ τεσσάρων καθαριστῶν.
33) Ἐκ μιᾶς πλυντρίας.
34) Ἐξ ἑνὸς κουρέως.
35) Ἐξ ἑνὸς ἀπολυμαντοῦ.
36) Ἐξ ἑνὸς καρραγωγέως.
37) Ἐξ ἑνὸς θυρωροῦ.
38) Ἐξ ἑνὸς κηπουροῦ.
39) Ἐξ ἑνὸς ἱερέως.
40) Ἐξ ἑνὸς κλητῆρος (ἀγγελιαφόρου).
41) Ἐκ τριῶν θαλαμαρχῶν.

Ἄρθρον 12.

Ἡ διαβάθμισις, κατάταξις καὶ μισθοδοσία, ὡς καὶ τὰ προσόντα τοῦ προσωπικοῦ, ἐφόσον ρητῶς δὲν προβλέπονται ἐν τῷ παρόντι, θέλουσιν ὁρισθῆ διὰ Προεδρικοῦ Διατάγματος, τῇ πρωτάσει τοῦ Δ. Συμβουλίου καὶ κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἐπὶ τῇ βάσει περίπου τῶν μισθολογίων.

Ἄρθρον 13.

Τὸν Διευθυντὴν ἐλλείποντα, ἀπόντα ἢ κωλυόμενον, ἀναπληροῖ εἷς τῶν ἐσωτερικῶν ἰατρῶν.

Ἄρθρον 14.

Ἀναλόγως τῶν παρουσιασθησομένων ἀναγκῶν δύναται ν' αὐξηθῶσιν ἢ νὰ συμπτυχθῶσι τὰ Τμήματα τοῦ Νοσοκομείου, ν' αὐξηθῇ ἢ ἐλαττωθῇ τὸ ἀνώτερον καὶ κατώτερον προσωπικόν, πρότασει τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, διὰ Προεδρικοῦ Διατάγματος, προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Δημοσίας Ἀνακλήψεως Ὑπουργοῦ.

Ἄρθρον 15.

Μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀνακλήψεως ἐγκρίσεως τοῦ ὑποβληθησομένου προϋπολογισμοῦ καὶ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους τῆς σχετικῆς πιστώσεως διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ὁρισθησομένην ἐπιχορήγησιν, τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεως καὶ λειτουργίας τοῦ Νοσοκομείου ὡς καὶ τὰ τῆς μισθοδοσίας, τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ θὰ καταβάλλωνται, ὡς καὶ τὰ καθυστερούμενα τοιαῦτα, ὡς μέχρι τοῦδε, παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Εἰς τὸν Ἡμέτερον ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Δημοσίας Ἀντιλήψεως Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1924.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας

ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος

Θ. Σοφούλης

Τὰ Μέλη

Α. Ὀρφανίδης, Θ. Βελλιανίτης, Π. Μαυρομιχάλης, Γ. Μαρῆς, Γ. Κατσιγάκης, Α. Μυλωνᾶς, Τ. Ρούσσος, Δ. Ν. Μπότσαρης, Κ. Γκότσης, Α. Πρωτοσύγκελλος.

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τῶν ἐδ. 2, 3, 4 καὶ 5 τοῦ ἀπὸ 21 Ἰουλίου ἐ.ἔ. ψηφίσματος τῆς Δ' Συνελεύσεως περὶ συστάσεως Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν».

Ὁ κ. **Σ. Ἀντωνιάδης** ἀναφέρει τοὺς λόγους δι' οὓς συνεστάθη ἡ Ἐπιτροπὴ Οἰκονομιῶν, ἡ ὁποία δὲν εἶχεν ἐν ἀρχῇ παρὰ χαρακτῆρα καθαρῶς συμβουλευτικόν. Βραδύτερον ἡ δικαιοδοσία τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπεξετάθη, ἐδημιουργήθησαν δὲ διὰ τὴν Ἐπιτροπὴν δικτατορικὰ δικαιώματα. Διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ψηφίσματος φαίνεται ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν ζητεῖ παρὰ τὴν παράτασιν τῆς ἰσχύος τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐξετάζει εἶτα διὰ μακρῶν τὰ τῆς δράσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν. Καταλήγων προτείνει τὴν κατάργησιν τῆς παρούσης Ἐπιτροπῆς, τὴν ἀνασύστασιν αὐτῆς διὰ νέων προσώπων καὶ ἐπὶ νέων βάσεων, διότι ἡ σημερινὴ Ἐπιτροπὴ ἀπέτυχε λόγῳ τῆς συνθέσεώς της.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** προτείνει ὅπως μὴ ἐκτελῶνται αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς, ἂν δὲν συμφωνοῦν εἰς τοῦτο καὶ οἱ Διευθυνταὶ τῶν ὑπηρεσιῶν, ἐν περιπτώσει δὲ διαφωνίας νὰ ἀποφαίνηται ἡ Συνέλευσις.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** φέρει ὡς παράδειγμα τῶν πραγμάτων εἰς ἃ ὑπέπεσεν ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ τὴν πρότασιν τῆς καταργήσεως τῆς ὑποδιοικήσεως Μαργαριτίου, ἀποδίδει δὲ τὰς παρατηρηθείσας ἐλλείψεις καὶ τὰς γενομένας ὑπερβολὰς εἰς τὸ ὅτι τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν ἀσχολοῦνται καὶ εἰς ἄλλας ἐργασίας. Συμφωνεῖ ὅτι, ἵνα εὐοδωθῇ τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς, πρέπει νὰ συμπληρωθῇ αὕτη, ἀντικατασταμένων τῶν μὴ προσερχομένων μελῶν δι' ἄλλων.

Ὁ κ. **Ν. Ξηρὸς** φρονεῖ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Οἰκονομιῶν ἀπέτυχεν οἰκτρῶς ἐφόσον περιώρισε τὸ ἔργον της εἰς τὴν κατάργησιν τῆς συγκοινωνίας, εἰς τὴν κατάργησιν τηλεφώνων κ. ἄ. Εἶνε εὔκολον, λέγει, νὰ κάμωμεν οἰκονομίας κατὰ τοιοῦτον τρόπον. Καταλήγων προτείνει τὸν περιορισμὸν τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς τὸ πολὺ εἰς 15 ἡμέρας καὶ συνιστᾷ ὅπως περιορισθῶσι τὰ μέλη αὐτῆς εἰς ἐκεῖνα μόνον τὰ ὁποῖα ἐργάζονται εἰλικρινῶς.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** διαφωνεῖ εἰς τὴν ῥῆτραν τοῦ ψηφίσματος περὶ τοῦ ὑποχρεωτικοῦ διὰ τὴν Κυβέρνησιν τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐὰν εἰς τοῦτο ἐπιμένῃ ἡ Κυβέρνησις, θὰ ἀποδείξῃ ὅτι θέλει νὰ καλύψῃ τὰς εὐθύνας της. Ἐπικρίνει εἶτα τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον εἶνε ἀκριβὴς εἰς τὰ πίτουρα καὶ φθηνὴ εἰς τὸ ἀλεύρι. Ἐκθέτει κατόπιν διαφόρους ἀστόχους καταργήσεις ὑπηρεσιῶν παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς. Κακίζει τὰς γνωμοδοτήσεις τῆς Ἐπιτροπῆς περὶ ἐπαναφορᾶς ἀποτάκτων καὶ περὶ αὐξήσεων μισθῶν, αἵτινες καὶ μόνον μαρτυροῦν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ

Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν ἀλλὰ περὶ Ἐπιτροπῆς **Σπαταλῶν**. Καταλήγων προτείνει ὅπως αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς μὴ ὦσι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὴν Κυβέρνησιν.

Ὁ κ. **Α. Κωνσταντινίδης** (Δράμας) προτείνει τὴν κατάργησιν τῆς ὑφισταμένης Ἐπιτροπῆς καὶ τὴν ἀντ' αὐτῆς σύστασιν νέας Ἐπιτροπῆς ἀπὸ πληρεξουσίους πασῶν τῶν ἀποχρώσεων καὶ ἀπὸ Διευθυντὰς τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης** φρονεῖ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐργασίας της θὰ παρουσιάσῃ μίαν οἰκονομίαν 100 ἑκατομμυρίων, ἐνῷ ἐξ ἄλλου θὰ ἔχῃ δημιουργήσει δαπάνας ἑνὸς διακοσεκατομμυρίου. Καθ' ὃν τρόπον, λέγει, γωρεῖ εἰς τὸ ἔργον της ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Οἰκονομιῶν δὲν ἀποτελεῖ παρὰ στάκτην εἰς τὰ μάτια τοῦ κόσμου.

Ὁ κ. **Α. Μητσοτάκης** φρονεῖ ὅτι ἡ σύστασις τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν ἀποτελεῖ ἀτυχῆ ἔμπνευσιν, διότι ναὶ μὲν πρέπει νὰ γίνωσιν οἰκονομίαι, ἀλλ' αἱ οἰκονομίαι αὐταὶ δὲν ἔπρεπε νὰ ζητηθῶσιν εἰς τὰς καταργήσεις διαφόρων θέσεων ἀλλ' εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ φορολογικοῦ συστήματος καὶ εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν πλείστων ἄλλων πόρων τοῦ Κράτους. Καὶ πρὸς ἐκεῖνα τὰ σημεῖα ἔπρεπε νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν αὐτῆς ἡ Κυβέρνησις. Ὁ θεσμὸς τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν δὲν ἐκπληροῖ σοβαρὰν σκοπιμότητα, διὸ καὶ κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς καταργήσεως αὐτῆς.

Ὁ κ. **Δ. Ἐλευθεριάδης** λέγει ὅτι ἦτο καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συνεργάζεσθαι μετὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὡς πρὸς τὴν περικοπὴν τῶν ὑπαλληλικῶν θέσεων καὶ ὡς πρὸς ἄλλας οἰκονομίας. Ἀλλ' ἀφ' ἧς στιγμῆς ἡ Ἐπιτροπὴ προβαίνει μόνη καὶ αὐθαιρέτως εἰς καταργήσεις θέσεων καὶ ἄλλων δαπανῶν, χωρὶς νὰ ἐξετάζῃ ἂν δύνανται νὰ γίνωσι ταῦτα πάντα χωρὶς βλάβην τῆς διοικήσεως, ἔπαυσε νὰ φρονῇ ὅτι δύναται νὰ ἀποδῇ χρήσιμον τὸ ἔργον αὐτῆς. Ἀναφέρων μετὰ τοῦτο κατὰ τίνα τρόπον ἠδύναντο νὰ ἐπιδιωχθῶσι καὶ νὰ ἐπιτευχθῶσι διάφοροι οἰκονομίαι, διὰ τῆς συμπτύξεως π.χ. ὅλων τῶν ἐργαστηρίων τοῦ Πανεπιστημίου, διὰ τῆς οἰκονομικῆς προμηθείας τῶν ἀπαιτουμένων εἰδῶν ὑπὸ διαφόρων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων κλπ., παρατηρεῖ ὅτι δὲν περιμένει τίποτε ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν Οἰκονομιῶν, ἧς τὸ ἔργον ἐκσπᾷ μόνον εἰς τὴν ἀπόλυσιν ὑπαλλήλων, καὶ δὴ τῶν προσφύγων καὶ πλέον οὔ. Κἂν δὲ θὰ καταψηφίσῃς, λέγει, τὸ συζητούμενον ψήφισμα, ἐπιφέρει οὐχ ἧττον διαφόρους παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν διατάξεων αὐτοῦ καὶ λέγει ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ζητεῖ νὰ ἐπεμβῇ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν νομικῶν

προσώπων, εἰς τοὺς κρατικοὺς σιδηροδρόμους καὶ ἀλλαχοῦ ἅτινα δὲν ἐγκοινει.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθ.) παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἐπέμβασις εἰς τοὺς κρατικοὺς σιδηροδρόμους εἶνε ἀναγκαία, διότι ἐδημιουργήθησαν ἐκεῖ θέσεις μὴ ἐχουσαι οὐδένα λόγον, θέσεις ἀρτομίσθων.

Ὁ κ. **Δ. Ἐλευθεριάδης** συνεχίζων φρονεῖ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ Οἰκονομιῶν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ χαρακτῆρα προμελέτης μᾶλλον τῶν πραγμάτων καὶ οὐχὶ νὰ ἔχῃ δικαιοδοσίαν οἵαν τὴν ἔδομεν. Καταλήγων τάσσεται καθόλου κατὰ τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν καὶ θὰ καταψηφίσῃ τὸ ψήφισμα.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθ.) ἀποδέχεται, λέγει, τροποποιήσεις τινὰς ὑποδεχθείσας ὑπὸ τῶν κ. πληρεξουσίων ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅτι αὗται δὲν εἶνε ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὴν Κυβέρνησιν. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐπιτροπή, κατόπιν ὁμιλιῶν τὰς ὁποίας ἔκαμε μετ' αὐτῆς, ἐδέχθη τὴν ἄποψιν ταύτην.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** συμφωνεῖ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ μὲ τὴν γνώμην τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, διαφωνεῖ ὅμως πρὸς ὅλους τοὺς προλαλήσαντας τοὺς κατακρίνοντας τὴν Ἐπιτροπὴν Οἰκονομιῶν· Εὔκολον, λέγει, εἶνε τὸ κατακρίνειν, ἀλλὰ δὲν εἶνε εὔκολον καὶ τὸ ἐκτελεῖν καὶ φρονεῖ ὅτι ἦτο ἀπαραίτητος ἡ σύστασις τῆς Ἐπιτροπῆς ὄχι μόνον πρὸς ἐπιβίωσιν διαφόρων οἰκονομιῶν, ἀλλ' ὅπως ἀποτελῇ αὕτη καὶ σύμβουλον τῶν ἑκάστοτε Κυβερνήσεων διὰ τὸ ἔργον τοῦτο. Ἡ Ἐπιτροπὴ καμμίαν Κυβέρνησιν δὲν ἐμποδίζει νὰ κάμῃ μείζονας οἰκονομίας καὶ διὰ τοῦτο οὐδόλως ὑπῆρξεν ἀτυχὴς ἡ ἔμπνευσις τῆς συστάσεως αὐτῆς, ὡς ἐλέχθη. Ἐξετάζων μετὰ τοῦτο ἂν αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς εἶνε ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὴν Κυβέρνησιν λέγει ὅτι μόνον διὰ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ ὄχι τοὺς ἀνωτέρους εἶνε αὗται ὑποχρεωτικαί. Ἂν παρετηρήθησαν διαφωνίαι τινὲς εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο μὲ τὴν Ἐπιτροπήν, ἡ Κυβέρνησις ἔπρεπε νὰ ἄρῃ αὐτάς, διότι ἀνέκαθεν διετυπώθη ὅτι σκοπὸς τῆς Ἐπιτροπῆς ἦτο καὶ εἶνε νὰ συνεργασθῇ στενῶς μετὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς. Ὑποδεικνύει τροποποιήσεις τινὰς τοῦ ψηφίσματος μετὰ τοῦτο καὶ καταλήγει ὑπερμαχῶν καὶ ὑπ' οἰκονομικοὺς ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἠθικοὺς λόγους καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ἔργου αὐτῆς.

Ὁ κ. **Α. Πρέκας** παρατηρεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ μείνῃ ἡ Συνέλευσις ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν κατὰ τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν λεχθέντων ὑπὸ διαφόρων πληρεξουσίων καὶ διὰ τοῦο λαμβάνει τὸν λόγον. Ἀντικρούει τὰ ὑπὸ τοῦ ἐκ Ροδόπης πληρεξουσίου κ. Ἀντωνιάδου λεχθέντα σχετικῶς πρὸς τὸ ἔργον

τῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας τὰ μέλη οὗτος ἔθιξε καὶ προσωπικῶς. Ἀναφέρει εἶτα πῶς ἡ Ἐπιτροπὴ Οἰκονομιῶν χωρὶς νὰ διεκδικῇ τὸ ἀλάθητον ἔπραξε πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο πρὸς πραγματοποίησιν οἰκονομιῶν αἱμάτηρῶν, ἄνευ τῶν ὁποίων θὰ κατέστῃ ἀδύνατον νὰ ἐξυγιάνωμεν.

Ὁ κ. **Σ. Ἀντωνιάδης,** ὁμιλῶν καὶ πάλιν, ἀντικρούει τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Πρέκα, ὁ ὁποῖος, λέγει, δὲν κατώρθωσε νὰ ἀποδείξῃ ὅσα κατήγγειλεν.

Ὁ κ. **Σ. Κρεμεζῆς** λέγει ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ λέγωνται ἐναντίον τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς τόσα πράγματα χωρὶς νὰ δύναται οὗτος νὰ ἀμυνθῇ.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** λέγει ὅτι ἐλέχθησαν πολλὰ πράγματα καὶ ἐναντίον τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ προσωπικά, χωρὶς νὰ λεχθῇ τι διὰ τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπιτελέσθη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Δ. Βαρελᾶς** τονίζει τὴν ἀνάγκην τῶν αὐστηροτάτων οἰκονομιῶν, ἐφόσον τὸ ἔλλειμμα ἔφθασε τὸ ἓν δισεκατομμύριον. Διὰ τοῦτο κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς παρατάσεως τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** προτείνει ὅπως ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν τὸ δικαίωμα τῆς ἀναμίξεως εἰς τὰ πρόσωπα δημοσίου δικαίου καὶ ἰδίως εἰς τοὺς σιδηροδρόμους, τοῦτο δὲ διότι ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ προκαλέσῃ ἐργατικὰ ζητήματα ὄχι διὰ νὰ ἀνατρέψῃ ἡ Κυβέρνησις μόνον ἀλλὰ πρὸς σοβαρωτέρας ἀνατροπάς.

Ὁ κ. **Π. Πετρίδης** ἐρωτᾷ τί ἐννοεῖται διὰ τῆς φράσεως «πρόσωπα δημοσίου δικαίου».

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι δὲν περιλαμβάνονται εἰς ταῦτα βεβαίως αἱ Ἑταιρεῖαι, οὐδὲ τὰ ἰδιωτικὰ πρόσωπα ἰδιωτικοῦ δικαίου, οὔτε τὰ φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα, ὅπως π. χ. ὁ «Εὐαγγελισμός».

Ὁ κ. **Κ. Φίλανδρος** παρακαλεῖ προκειμένου περὶ τῶν σιδηροδρόμων νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν οἱ πρόσφυγες καὶ ὑποδεικνύει σχετικὴν τροπολογίαν.

Ὁ κ. **Φ. Μανουηλίδης** λέγει ὅτι οἱ πρόσφυγες δὲν ἔχουσι βεβαίως κανένα λόγον νὰ εὐγνωμονῶσι τὸν κ. πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν, ἀφοῦ οὐδεὶς ὑπάλληλος πρόσφυξ ἔμεινεν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἔχουσι τοῦτο τὸ προηγούμενον, ζητοῦσιν ἴδῃ τὴν προσθήκην ταύτην.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι θὰ κάμῃ τὰς δεούσας συστάσεις πρὸς τὴν Ἐπιτροπήν.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν ὡς ἐτροποποιήθη τὸ ψήφισμα, ἔχον οὕτω:

«Περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τῶν ἐδαφίων 2, 3, 4 καὶ 5 τοῦ ἀπὸ 24 Ἰουλίου ἐ. ἔ. ψηφίσματος τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς Συνελεύσεως περὶ ἀνατάσεως Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν».

Ἡ Δ' Συντακτικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν δὲν ἐπεραιώθη εἰσέτι καὶ κρίνουσα ὅτι διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ἡ παράτασις τῆς ἰσχύος τῶν ἐδαφίων 2, 3, 4 καὶ 5 τοῦ ἀπὸ 24 Ἰουλίου ἐ. ἔ. ψηφίσματος τῆς αὐτῆς Συνελεύσεως μέχρι λήξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς

Ψ Η Φ Ι Ζ Ε Ι

Ἄρθρον 1.

Παρατείνει τὴν ἰσχὺν τῶν ἐδαφίων 3, 4 καὶ 5 τοῦ ἀπὸ 24 Ἰουλίου 1924 ψηφίσματος τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς Συνελεύσεως «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 24 Μαΐου 1924 ψηφίσματος περὶ καταρτισμοῦ Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν» μέχρι τοῦ κατὰ τὰ κατωτέρω πέρατος τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν, τὴν δὲ διὰ τοῦ ἐδαφίου 2 προθεσμίαν πρὸς ἔκδοσιν Ν. Διαταγμάτων ἐπὶ δύο εἰσέτι μῆνας ἀπὸ τοῦ πέρατος τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

Εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν ὑπάγονται καὶ οἱ Κρατικοὶ Σιδηρόδρομοι, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο νομικὸν πρόσωπον ἢ εἰδικὸν ταμεῖον δημοσίου δικαίου.

Ἡ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω ψηφισμάτων τασσομένη προθεσμία πρὸς περαίωσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Οἰκονομιῶν παρατείνεται μέχρι τέλους Ἰανουαρίου 1925.

Δι' ὅσους κλάδους ἐκδίδεται ἡ ὑπὸ τοῦ ψηφίσματος τῆς 24 Ἰουλίου 1924 ἀπαιτουμένη γνωμοδότησις ἐπιτρέπεται ἡ προαγωγὴ ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν ὡς καὶ ἡ πλήρωσις τῶν κενῶν θέσεων ἐκείνων ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῶν ὁποίων ἐγνωμοδότησεν ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Οἰκονομιῶν.

Ἄρθρον 2.

Ἡ παράγραφος 6 τοῦ ἀπὸ 24 Ἰουλίου 1924 ψηφίσματος «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 24 Μαΐου 1924 ψηφίσματος περὶ καταρτισμοῦ Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν» ἀντικαθίσταται ὡς ἑξῆς:

Ἐπὶ ἀπολύσεως τῶν πλεοναζόντων ὑπαλλήλων ἀποφασίζει τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, μετὰ γνωμοδότησιν τῆς Ἐπιτροπῆς

τῶν Οἰκονομιῶν διὰ τὰ μέλη τῶν ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων, ὧν Συμβουλίων δὲ τούτων διὰ τοὺς λοιπούς. Ὑποχρεοῦνται τὰ Συμβούλια νὰ γνωμοδοτήσωσιν ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς γνωμοδοτήσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν.

Τελευταῖοι ὅλων παύονται οἱ ἀνάπηροι, τραυματίαι, ἀδελφοὶ φονευθέντων καὶ ἔρεδροι, ἔχοντες διετῆ τοὐλάχιστον ὑπηρεσίαν μετώπου.

Ἄρθρον 3.

Ὑπάλληλοι, ὑπηρέται καὶ ἐργάται ἀπολυόμενοι κατ' ἐφαρμογὴν γνωμοδοτήσεων τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομιῶν καὶ τυγχάνοντες χρηματικῆς ἀποζημιώσεως, ἐπαναδιορίζόμενοι εἰς θέσιν δημοσίαν πρὸ τῆς λήξεως τοῦ τριμήνου, ὑποχρεοῦνται νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον τὸ ὑπόλοιπον, δικαιούμενοι εἰς ἀποζημίωσιν μόνον ἐφόσον διετέλεσαν ἐν τῷ μεταξὺ ἐκτὸς ὑπηρεσίας.

Ἐπὶ διετίαν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ἡ πλήρωσις τῶν ἐκάστοτε κενουμένων θέσεων ἐνεργεῖται κατὰ προτίμησιν δι' ἐπαναδιορισμοῦ ἀπολυθέντων κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος, ἐφόσον κέκτηνται τὰ κατὰ τοὺς ἐκάστοτε κειμένους νόμους προσόντα. Αἱ ἀρμόδιαι ὑπηρεσίαι ὑποχρεοῦνται πρὸ πάσης κατ' ἄλλον τρόπον πληρώσεως θέσεων νὰ καλῶσι διὰ δημοσιεύσεως πρὸς ἐπαναδιορισμὸν τοὺς βουλομένους.

Ἄρθρον 4.

Τὸ παρὸν ψήφισμα ἰσχύει ἀπὸ τῆς ψηφίσεώς του.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' καὶ ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. *Τσίρου* καὶ *Θεολογίτη* τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ μειώσεως τοῦ φόρου δεκάτης καὶ τοῦ ἐγγείου φόρου τοῦ καπνοῦ εἰς φύλλα», ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 1.

Ἡ διὰ τῶν νόμων 522 τοῦ 1914, 1321 τοῦ 1918, 1679 τοῦ 1919, καὶ τοῦ νομοθετικοῦ διατάγματος τῆς 29 Δεκεμβρίου 1922 «περὶ προσθέτου φορολογίας τοῦ καπνοῦ εἰς φύλλα» ὑπὲρ τῶν προσφύγων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Θράκης» καθορισθεῖσα φορολογία τῆς δεκάτης ἐπὶ τοῦ καπνοῦ τοῦ παραγομένου ἐν ταῖς Νέαις Χώραις καὶ τοῦ ἐγγείου φόρου ἐπὶ τοῦ καπνοῦ τοῦ παραγομένου ἐν τῇ Παλαιᾷ Ἑλλάδι, Χίῳ, Σάμῳ καὶ Κρήτῃ, περιορίζεται εἰς 10 ο/ο ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ καπνοῦ, καταργουμένης καὶ τῆς ἐνεργουμένης ἀποδόσεως εἰς τὸ ταμεῖον τῶν προσφύγων.

Ἄρθρον 2.

Ἡ διὰ τοῦ νόμου 2851 τοῦ 1922 καὶ τοῦ νομοθετικοῦ διατάγματος τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1923 «περὶ προσθέτου φορολογίας καπνοῦ εἰς φύλλα ὑπὲρ τῆς ὑγειονομικῆς περιθάλψεως καὶ στεγάσεως τῶν προσφύγων Ξάνθης» ἐπιβληθεῖσα εἰδικὴ εἰσφορὰ ἐπὶ τοῦ παραγομένου ἐν Ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ καὶ Δυτικῇ Θράκῃ καπνοῦ ὑπὲρ τῶν Ὀρφανοτροφείων καὶ Οἰκοτροφείων Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Δυτικῆς Θράκης, ὁρίζεται ἀπὸ δραχμῆς μιᾶς κατ' ἐκᾶν καπνοῦ εἰς 1 τοῖς ο/ο ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ καπνοῦ.

Ὁμοίως διὰ τὸν Νομὸν Σάμου ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Σάμῳ φθισιατρείου ὁρίζεται εἰδικὸς φόρος ἓν ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ καπνοῦ.

Ἄρθρον 3.

Προκειμένου περὶ μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος ὁλοκλήρου τοῦ παραχθέντος ὑπὸ παραγωγοῦ καπνοῦ εἰς φύλλα ἢ μέρους αὐτοῦ κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 100 καὶ 113 τοῦ Κώδικος τῶν νόμων περὶ φορολογίας τοῦ καπνοῦ, ὑπόχρεοι πρὸς καταβολὴν τοῦ φόρου δεκάτης καὶ τοῦ ἐγγείου, ὡς καὶ τῶν προσθέτων αὐτοῖς φόρων, εἶνε οἱ ἀγοράσται τοῦ καπνοῦ ἔμποροι, εἰς βάρος τῶν ὁποίων ἐνεργεῖται ἡ βεβαίωσις καὶ ἡ εἴσπραξις τῶν φόρων καὶ ἐπ' ὀνόματι τῶν ὁποίων ἐκδίδεται ἡ σχετικὴ ἄδεια κατοχῆς, μετὰ τὴν καταβολὴν τῶν φόρων.

Ἄρθρον 4.

Εἰς τοὺς Διευθυντὰς τῶν Καπνεργοστασίων εἰς οὓς ἔχει ἀνατεθῇ ὁ ἔλεγχος τοῦ εἰς φύλλα καπνοῦ καὶ αἱ λοιπαὶ παρὰ τῶν Οἰκονομικῶν Ἐφοριῶν διεξαγόμεναι ὑπηρεσίαι τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ, ἀνατίθεται καὶ ἡ παρὰ τῶν Οἰκονομικῶν Ἐφοριῶν διεξαγομένη ὑπηρεσία τῆς καταδιώξεως τοῦ λαθρεμπορίου σιγαρεχάρτου.

Ἄρθρον 5.

Ἡ § 1 τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ νόμου 2921 τοῦ 1922 «περὶ αὐξήσεως τῆς φορολογίας ἐπὶ τοῦ καταναλισκομένου καπνοῦ» τροποποιεῖται οὕτω· «Διὰ τὴν λειτουργίαν ἑκάστης ἐν Καπνεργοστασίῳ Ἁλῶς καὶ Νέας Ἑλλάδος ἐγκατεστημένης σιγαροποιητικῆς μηχανῆς ἀπαιτεῖται ἄδεια τοῦ Διευθυντοῦ Καπνεργοστασίου ἐκδιδομένη ἐξ ἐπὶ τούτῳ ζητουμένου διπλοτύπου βιβλίου καὶ συνταχθησομένη ἐπὶ χαρτοσήμου χιλίων δραχμῶν, ἰσχύουσα δὲ δι' ἓν ἔτος.

Ἄρθρον 6.

Εἰς τὰς διὰ τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 25 Σεπτεμβρίου 1924 «περὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν δημοσίων πολιτ-

νῶν ὑπαλλήλων, ὑπηρετῶν καὶ ἐργατῶν» καθοριζομένας ὡς διατηρουμένας ἐν ἰσχύϊ ἀμοιβάς, προστίθεται καὶ ἡ ἀμοιβὴ ἡ διδομένη εἰς τοὺς μηνυτὰς λαθρεμπορίου κατὰ τοὺς νόμους ΑΡΝΕ' τοῦ 1884, 1165 τοῦ 1918 καὶ ἄρθρου 88 τοῦ Κώδικος τῶν Νόμων περὶ φορολογίας τοῦ καπνοῦ.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτόν, ὡς ἐτροποποιήθη εἰς β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν, ἀναβληθείσης τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου, τὸ νομοσχέδιον «περὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν καθηγητῶν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων».

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἡ πρότασις ψηφίσματος

«Περὶ αὐξήσεως τῶν ἀποδοχῶν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ δήμου Ἀθηναίων διὰ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1924—1925», ἔχουσα οὕτω:

Ἡ Δ' Συντακτικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις

Ψηφίζει

Ὅτι εἰδικῶς πρὸς αὔξησιν τῶν ἀποδοχῶν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ δήμου Ἀθηναίων ἐπιτρέπεται ἵνα, ἀποφάσει τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, διατεθῶσιν ἀποκλειστικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ κατὰ τὸ ἐνεστὸς μόνον οἰκονομικὸν ἔτος 1924—25 τὰ τυχὸν προκύπτοντα πλεονάσματα ἐκ τῶν εἰσπράξεων τοῦ δημοτικοῦ φόρου ὑπὲρ τῶν φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων, τοῦ ἐπιβληθέντος δυνάμει τοῦ ἀπὸ 11 Νοεμβρίου 1922 Νομοθ. διατάγματος κατὰ τὴν περὶ τούτου ὑπ' ἀριθ. 4573 τῆς 5 Νοεμβρίου ε. ἔ. ἀπόφασιν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τοῦ δήμου Ἀθηναίων.

Ἄρθρον 2.

Διαρκούσης τῆς χρήσεως τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους 1924—25 ἐπιτρέπεται ἵνα πρὸς ἀναπλήρωσιν πιστώσεων τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς χρήσεως ταύτης τοῦ δήμου Ἀθηναίων διατίθενται τὰ ἀπαιτούμενα ποσὰ ἐκ πιστώσεων ἄλλων κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς αὐτῆς χρήσεως. Ἡ τοιαύτη διάθεσις ἐνεργεῖται διὰ πράξεων τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ἐγκρινομένων ὑπὸ τοῦ Νομάρχου.

Ἐπὶ τοῦ εἰς β' συζήτησιν νομοσχεδίου «περὶ τροποποιήσεως τῶν περὶ ὀργανισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας τῶν Δημ. Ἔργων κειμένων διατάξεων» ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** ἐπιφέρει παρατηρήσεις σχετικὰς πρὸς τὴν § 2 τοῦ ἄρθρου 8.

Ἐπὶ τῆς § ταύτης ποιεῖται κατόπιν τούτου ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας** τὴν δήλωσιν ὅτι δὰ δύνανται οἱ ἐκ τῆς Τοπογραφικῆς Σχολῆς τοῦ Πολυτεχνείου προερχόμενοι νὰ προσλαμβάνωνται ὡς δόκιμοι τοπογράφοι.

Ἐπιφέρουσιν ὑστέρως παρατηρήσεις οἱ κ. κ. **Ν. Καλέλ-**

λης, Α. Ἀκρίδας, Γ, Σεχιώτης, Δ. Εὐθυμιάδης, Σ. Γρηγορίου, Θ. Χαβίνης, Σ. Ξύδης, Α. Πραντούνας καὶ Λ. Θεοχάρης, μεθ' ὃ γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ νομοσχέδιον ὡς ἐτροποποιήθη, ἀναβληθείσης τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. **Δ. Θεοχάρη, Ν. Παπαδὰμ** καὶ **Α. Δαργέντα** εἰς β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν, ὡς ἐτροποποιήθη, ἀναβληθείσης τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου, τὸ νομοσχέδιον «περὶ παρατάσεως καὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 1350 ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐν τῷ Κράτει ἐπιχειρήσεις παραγωγῆς καὶ διανομῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας».

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον «περὶ τροποποιήσεως διατάξεών τινων τοῦ νόμου 3221 περὶ κτηματικῶν Τραπεζῶν».

Γίνονται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὰ ὡς ἐτροποποιήθησαν, ἀναβληθείσης τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου, τὰ ἑξῆς νομοσχέδια:

1) «Περὶ κυρώσεως τοῦ Ν. Δ. περὶ ἀπαγορεύσεως δικαιοπραξιῶν ἐπὶ ἀκινήτων»

2) «Περὶ καταργήσεως τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ νόμου 1308 καὶ τῶν Ν. Διαταγμάτων τῆς 31 Μαΐου 1923 καὶ 26 Ἰουλίου 1923 περὶ ἀπολείας ἀνωνύμων χρεογράφων» καὶ

3) «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου περὶ κυριακῆς ἀναπαύσεως».

Ἐπὶ τοῦ εἰς β' συζήτησιν νομοσχεδίου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου περὶ Ἀστυνομίας Πόλεων καὶ μερικῆς ἐπεκτάσεως τοῦ θεσμοῦ ἐν Ἀθήναις» ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** λέγει ὅτι ἀπὸ ἀπόψεως συστήματος βεβαίως δὲν δύναταί τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι, ἂν τὸ σύστημα τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων εὐδοκιμεῖ ἐν Λονδίνῳ, θὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ ἐνταῦθα. Δὲν εἶνε τὸ ἔνδυμα τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ τὴν ἀστυνομίαν. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ βελτιώσωμεν τὴν Χωροφυλακήν ἀπὸ ἀπόψεως προσώπων, ἀπὸ ἀπόψεως ἐμψύχου ὑλικοῦ, θὰ ἔχωμεν ἄριστα ἀποτελέσματα. Ἄλλως τε ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τοῦ ἐμψύχου ὑλικοῦ οὐδεμίαν ἐμπιστοσύνην παρέχει ἡ Ἀστυνομία τῶν Πόλεων. Προτείνει τροπολογίαν καθ' ἣν ἡ Ἀστυνομία τῶν Πόλεων δὲν καταργεῖ τὴν Χωροφυλακήν.

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν) χωρὶς νὰ ἀρνῆται τὰς ὑπηρεσίας τῆς Χωροφυλακῆς πρὸς τὴν Πατρίδα λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις εὗρε τὴν Ἀστυνομίαν τῶν Πόλεων

λειτουργοῦσαν καὶ ὑπάρχουσαν περὶ αὐτῆς κοινὴν γνώμην ὅτι ηὐδοκίμησεν. Οὔτε εἶνε δυνατὸν ἡ Δημοκρατία νὰ μὴ στηριχθῇ εἰς ὅλα τὰ τέκνα τῆς Πατρίδος, νὰ στηριχθῇ εἰς τοὺς μὲν καὶ ὄχι εἰς τοὺς δέ. Συνεχίζων ἀναφέρει πῶς ἐν Συμβουλίῳ, τοῦ ὁποίου συμμετέσχον ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἀγγλικῆς Ἀποστολῆς καὶ ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς, ἀπεφασίσθη νὰ ρυθμισθῇ δι' ἰδίων νομοθετημάτων ἡ ἁρμοδιότης ἑκάστου Σώματος, ὑπὸ τοὺς ὅρους τοὺς περιλαμβανομένους εἰς τοὺς ὑπάρχοντας ἤδη νόμους. Βεβαιοῖ ὅτι ἐκ τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς Ἀστυνομίας τῶν Πόλεων ἐν Ἀθήναις οὐδεὶς ἀπολύτως κίνδυνος διὰ τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν ὑφίσταται, ἀφοῦ εἰς τὸ αὐτὸ τμῆμα θὰ δύνανται διὰ τὴν Δημοσίαν Ἀσφάλειαν νὰ χρησιμοποιῶνται ἀμφότερα τὰ Σώματα. Ἀναβάλλεται εἶτα ἡ περαιτέρω ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου συζήτησις.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σχέδιον ψηφίσματος:

«Περὶ ἀνοικοδομήσεως Ὀρφανοτροφείων καὶ οἰκημάτων διὰ προσφυγας δι' ἐκδόσεως ὁμολογιῶν», ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον μόνον.

1. Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἀνεγέρσεως ὀρφανοτροφείων καὶ ἄλλων οἰκημάτων πρὸς ἀποκατάστασιν προσφύγων, ἵνα συνάψῃ σύμβασιν μετ' ἰδιώτου ἢ Ἑταιρείας ἀναλαμβάνοντος τὴν κατασκευὴν τοιούτων, ἐφόσον ὁ ἀνάδοχος ἤθελε δεχθῇ ἵνα τὸ τίμημα τῶν ἀνεγερθησομένων οἰκημάτων καταβληθῇ αὐτῷ εἰς ὁμολογίας τοῦ Κράτους ὑπολογιζομένας εἰς τὸ ἄρτιον, καὶ ἐφόσον τὸ τίμημα δὲν ἤθελεν ὑπερβῇ τὸ ποσὸν τῶν ἑκατὸν ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Αἱ τοιαῦται συμβάσεις κυροῦνται διὰ Διατάγματος προκαλουμένου ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν, Συγκοινωνίας καὶ Ὑγιεινῆς καὶ Προνοίας Ὑπουργῶν, κατόπιν γνωμοδοτήσεως τοῦ Συμβουλίου τῶν Δημοσίων Ἔργων καὶ ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

2. Πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐκδώσῃ ἀνωνύμους ὁμολογίας ἐσωτερικοῦ δανείου τῶν πολὺ ἑκατὸν ἑκατομμυρίων δραχμῶν, ἐκδοθησομένας εἰς τὸ ἄρτιον. Οἱ πόροι δι' ὧν ἐξυπηρετηθήσεται τὸ δάνειον τοῦτο, τὰ τῆς ὑπηρεσίας καὶ τοῦ τοκοχρεολυσίου αὐτοῦ καὶ πᾶν συναφὲς πρὸς τὴν ἔκδοσιν του, κανονισθήσονται διὰ Διατάγματος ἐκδιδομένου μετ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργοῦ.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὴ εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν ἡ πρότασις νόμου

«*Περὶ ἐνισχύσεως τοῦ Ὀρφανοτροφείου Κορίνθου*», ἔχουσα οὕτως :

Ἄρθρον μόνον.

Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Φανερωμένης, ὅπως εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Κορινθίας, ἀναγνωριζομένην ὡς νομικὸν πρόσωπον, ἐκπροσωπούμενον ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, χορήγηται ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ παρ' αὐτῇ ἱδρυθησομένου Ὀρφανοτροφείου χήπεδον ἐκτάσεως ἑως ἑκατὸν στρεμμάτων.

Ὡσαύτως παραχωροῦνται τὰ περισσεύματα τοῦ ἐκκλησιδίου τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων τῆς Παλαιᾶς Κορίνθου. Πρὸς δὲ τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν Κορίνθου ἀναγνωριζομένην ὡς νομικὸν πρόσωπον ἐκπροσωπούμενον ὑπὸ τῆς οἰκείας Ἐφορείας ἐπιτρέπεται εἰς τὰς ἐν Κορινθίᾳ Ἱερὰς Μονὰς Ἱβράχου, Ἁγίου Γεωργίου, Φανερωμένης, Ζαχόλης καὶ Ναυπλίου ὅπως δανείσωνται ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἀνεγέρσεως διδακτηρίου τῆς Σχολῆς, ἡ μὲν πρώτη καὶ δευτέρα τὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ Ἁγίου Γεωργίου (Νεμέας) μικροκτήματα αὐτῶν μετὰ τοῦ ἐν τῇ περιφερείᾳ Μωσᾶ ἀγροῦ τῆς δευτέρας, ἡ τρίτη τὰ ἐν Σοφικῷ μικροκτήματα μετὰ τοῦ ἐν Ζήρια τοιούτου, ἡ τετάρτη τὸ ἐν Πύργῳ (Εὐρωστίνης) κτῆμα μετὰ τῶν ἐν Λυγιᾷ καὶ Μουλκίῳ τοιούτων, καὶ ἡ πέμπτη τὰ ἐν Μπερμπατίῳ καὶ Περαχώρᾳ τοιαῦτα.

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

«Περὶ ἀνεγέρσεως καὶ συντηρήσεως ταφων καὶ κενοταφίων τῶν πεσόντων ὑπὲρ Πατρίδος κατὰ τὴν ἐμπόλεμον περίοδον 1912—1913» εἰς α' συζήτησιν

«Περὶ ὑπολογισμοῦ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας τῶν ὑποψηφίων δικηγόρων ὡς χρόνου πρακτικῆς παρὰ δικηγόρῳ ἀσκήσεως καὶ ἄλλων τινῶν διατάξεων», εἰς α' συζήτησιν.

«Περὶ ἱδρύσεως Διοικητικοῦ Δικαστηρίου πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ Θράκῃ γεννηθεισῶν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἰδιωτικῶν ἐπαιτήσεων», εἰς α' συζήτησιν καὶ

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ὑποβάλλει : 1) νομοσχέδιον «περὶ στρατολογίας τοῦ καπὲ γῆν στρατοῦ», 2) σχέδιον ψηφίσματος «περὶ παροχῆς προσωρινοῦ ἐπιδόματος εἰς τοὺς συνταξιούχους.»

Τὸ ***Ὑπουργικὸν Συμβούλιον*** ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ καθορισμοῦ τῆς πληρωτέας εἰς τοὺς πληρεξουσίους τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως ἀποζημιώσεως».

Συνανέπει τῆς Συνελεύσεως λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ ὑπὲρ πρωϊνὴ διὰ τὴν 6 μ. μ. τῆς σήμερον.

Ὁ Πρόεδρος	Οἱ Γραμματεῖς
Κ. Ρακτιβάν	**Ν. Καλέλλης**
	Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΛ'

τῆς 20 Δεκεμβρίου 1924

Ὥρᾳ 6.15' μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικά.

Ὁ κ. ***Αὐγ. Θεολογίτης*** παρατηρεῖ ὅτι παρελείφθη ἐκ τοῦ συνόλου τοῦ νομοσχεδίου περὶ καπνοῦ ἡ γενομένη δεκτὴ τροπολογία περὶ φορολογίας 1 %ο ὑπὲρ τοῦ φθισιατρείου Σάμου.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως*** δηλοῖ ὅτι πράγματι ἐγένετο δεκτὴ ἡ τροπολογία αὕτη.

Ἐπικυροῦνται εἶτα τὰ πρακτικὰ διορθωθέντα.

Ὁ κ. ***Ν. Θεοχάρης*** παρακαλεῖ ὅπως ἀνασταλῇ ἡ εἴσπραξις τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ καπνοῦ μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου νόμου.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς :

Ὁ Γεωργικὸς Συνεταιρισμὸς Κρανιᾶς διαμαρτύρεται ἐναντίον τῆς ὑπ' ἀριθ. 73888 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Ἀγγελοκάστρου Ματαράγκας ζητοῦσι τὴν ἐλευθέραν ἐξαγωγὴν τῶν καπνῶν.

Οἱ ἀκτήμονες καλλιεργηταὶ Καζακλὰρ ζητοῦσι τὴν ἐγκατάστασίν των εἰς τὸ ἀγρόκτημα Γιάννουλης.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Σητείας παρακαλεῖ ὅπως προαχθῇ τὸ ἐκεῖ ὑποτελωνεῖον εἰς Τελωνεῖον Γ' τάξεως.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Βερροίας αἰτεῖται τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ὁ ἀπολυθεὶς ἔκτακτος ὑπάλληλος Τ.Τ.Τ. Γεώρ. Πετρόπουλος αἰτεῖται τὴν ἐπαναφοράν του.

Οἱ διευθυνταὶ τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Ξενοδοχείων παρακαλοῦσιν ὅπως ἐξευρεθῇ ἡ προσήκουσα θεραπεία ἵνα μὴ καταλοῦσιν ὅπως ἐξευρεθῇ ἡ προσήκουσα θεραπεία ἵνα μὴ καταστραφῶσιν ἐκ τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως δυνάμει τοῦ νόμου 3166.

Τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον τῆς Κοινότητος Πλατυστόμου

Λευκάδος ζητεῖ τὴν ἐλάττωσιν τῶν ἐπὶ τοῦ οἴνου Λευκάδος τοπικῶν φόρων.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Σαμαρᾶ διαμαρτύρονται ἐναντίον τῶν οἰκονομικῶν ὑπαλλήλων οἱ ὁποῖοι συνέταξαν ἀνακριβεῖς γεωργικοὺς πίνακας.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Σαμαρᾶ λόγῳ τῶν καταστροφῶν ἃς ὑπέστησαν ἐκ τῶν πλημμυρῶν ζητοῦσιν ὅπως ἀπαλλαγῶσιν ἐπὶ δύο ἔτη πάσης φορολογίας.

Ὁ Πανελλήνιος Σύνδεσμος τῶν κατωτέρων δικαστικῶν ὑπαλλήλων διαμαρτύρεται διὰ τὰ ἐν τῷ Κακουργιοδικείῳ Ἀθηνῶν συμβάντα.

Ἡ Ἰσραηλιτικὴ Κοινότης Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ ὅπως αὐξηθῶσι τὰ πολιτικὰ δικαιώματα τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ὁ Ἀλέξανδρος Χριστοφίλης ἀπόστακτος ἀνθυπασπιστὴς Πεζικοῦ αἰτεῖται τὴν ἐπαναφοράν του.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι συμφώνως πρὸς προηγουμένην ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως κατηρτίσθη ὑπ' αὐτοῦ ἡ ἐπὶ τῶν δικαστικῶν πραγμάτων Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης κ. Π. Τσιτσεκλῆ ἐκ τῶν ἑξῆς κ. πληρεξουσίων:

Π. Μερλοπούλου, Κ. Καλόμενοπούλου, Ν. Ἀράκη, Β. Καραπάνου, Λρ. Ἀλαμανῆ, Σ. Κρεμεζῆ, Ἀναστ. Ἀναγνωστοπούλου, Π. Ἀραβαντινοῦ, Κ. Σταμούλη, Γ. Κιατῆ, Μ. Τσαρλαμπᾶ, Ν. Καλέλλη, Ι. Κουνδούρου, Λ. Μπιράκη, Σπ. Πλωπούλου, Π. Γιωτοπούλου, Ἀναστ. Κούτρα, Ν. Ξηρού, Π. Πετροπουλάκη, Ἀρ. Μητσοτάκη, Ν. Μανωλοπούλου, Ἀθ. Ἐφραιμίδη, Ι. Πατάλα, Γ. Σεχιώτη, Δ. Καλκανδῆ, Ὀρ. Κυπριανοῦ, Δ. Μέλφου, Λ. Δαμιανοῦ, Σ. Ξύδη καὶ Χρ. Πανταζίδη.

Ὡς μέλη δὲ συμπληρωματικὰ εἰς ἐνίσχυσιν τῆς ἐπὶ τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐξελέγησαν ὑπ' αὐτοῦ οἱ ἑξῆς:

Δ. Πάζης, Γ. Βοραζάνης, Λ. Καταφυγιώτης, Ἀλ. Παπαθανάσης, Ι. Μαυρουδῆς, Ι. Τσιγκόλης, Δ. Μπότσαρης, Γ. Ἀλεκτορίδης, Ἀχ. Παπαδάτος, Ν. Μανούσης, Ἀγ. Κωνσταντιλιέρης, Ξ. Ἀναστασιάδης, Σκεῦος Ζερβός, Β. Ἀρτεμιάδης καὶ Στυλ. Γρηγορίου.

Ἐπίσης ὁ κ. Πρόεδρος, γνωρίζει εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅτι ἐντὶ τοῦ κ. Β. Ἀρτεμιάδη, μὴ ἀποδεχομένου τὴν ἐκλογήν του ὡς μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς Αὐτοδιοικήσεως καὶ Ἀποκεντρώσεως, ἐξελέγη ὁ κ. Λ. Ἰασονίδης.

Ὁ κ. **Ἀπ. Ὀρφανίδης** (Ὑπουργὸς Προνοίας) ὑποβάλλει

νομοσχέδιον «περὶ παροχῆς δανείων εἰς ἐπαγγελματίας πρόσφυγας».

Οἱ Ὑπουργοὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Ἐσωτερικῶν κ. κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** καὶ **Γ. Ροῦσσος** ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως τῆς ἐν Γενεύῃ καταρτισθείσης συμβάσεως τῆς 11 Τ)βρίου 1923 περὶ καταστολῆς τῆς κυκλοφορίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν ἀσέμνων δημοσιευμάτων».

Οἱ κ. κ. **Θ. Βελλιανίτης, Ι. Σπίγγος, Α. Δενδρινὸς** καὶ **Εὐθ. Βελλιανίτης** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ τροποποιήσεως τῶν διατάξεων τοῦ νόμου 2801 περὶ ὑδραγωγείου Κερκύρας».

Οἱ κ. κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν) καὶ **Κ. Γκότσης** (Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλουσι νομοσχέδιον «περὶ νοσηλείας εἰς Θεραπευτήρια τοῦ Ἐσωτερικοῦ ἢ Ἐξωτερικοῦ τῶν εἰς μόνιμον διαθεσιμότητα τεθειμένων λόγῳ φυματιώσεως ἀξιωματικῶν».

Ὁ κ. **Λ. Λεονάρδος** ζητεῖ τὴν πρόταξιν τοῦ νομοσχεδίου «περὶ καταργήσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν».

Ὁ κ. **Σκ. Ζερβὸς** φέρει τὸν λόγον ἐπὶ τῆς παραχωρήσεως τῆς Τζουμπαλανδ εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ τῆς κυρώσεως τῆς σχετικῆς συνθήκης ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων. Ἀναφέρων τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους εἶπε σχετικῶς ὁ Ἄγγλος Ὑπουργὸς περὶ τοῦ Δωδεκανησιωτικοῦ, ὅτι ἀνάγεται τοῦτο εἰς τὰ γενικὰ ζητήματα τὰ ὁποῖα θὰ λυθοῦν διπλωματικῶς, ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους πρὸς τὸ μέγα Ἀγγλικὸν Ἔθνος. Ἐκφράζει δ' ἐπίσης τὴν πεποίθησίν του ὅτι ἡ Ἰταλία θὰ κάμῃ εὐγενῆ κίνησιν, τὴν ὁποίαν ἀναμένουν οἱ Δωδεκανήσιοι καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Πρωθυπουργὸν νὰ ἐργασθῇ ἐπὶ τοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Β. Ἰακωβάκης** ζητεῖ τὴν πρόταξιν τοῦ νομοσχεδίου περὶ βοσκῶν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) δηλοῖ ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει καμμίαν ἀντίρρησιν νὰ συζητηθῇ ἀμέσως.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** εὑρίσκει ἀπαραίτητον τὴν συζήτησιν 2—3 τοὐλάχιστον σοβαρῶν ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. **Σ. Γονατᾶς** παρακαλεῖ τὴν Ἀντιπολίτευσιν νὰ παραιτηθῇ σήμερον τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ Ἐλέγχου διὰ νὰ δοθῇ καιρὸς πρὸς συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος περὶ δοσιλόγων τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς.

Ὁ κ. **Θ. Πάγκαλος** συνιστᾷ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ν' ἀναστείλῃ τὴν μετακίνησιν τῶν ἀξιωματικῶν ὅλων τῶν Σωμάτων μέχρι τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως.

ότε θά προσκομίσῃ στοιχεῖα δι' ὧν θ' ἀποδείξῃ τραλερὰν καὶ ἐπιζημίαν καὶ εἰς τὸ Δημόσιον τὴν μετακίνησιν τούτων.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** λέγει ὅτι δὲν δύναται νὰ δώσῃ τοιαύτην ὑπόσχεσιν, παρακαλεῖ δὲ τὸν κ. πληρεξούσιον νὰ τῷ ὑποβάλῃ ὅσα κατέχει στοιχεῖα, διὰ νὰ ἐξακριβώσῃ καὶ ἀποφασίσῃ σχετικῶς.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** ζητεῖ τὴν πρότεξιν τοῦ ψηφίσματος περὶ δοσιλόγων.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** ζητεῖ τὴν πρόταξιν τοῦ νομοσχεδίου περὶ βοσκῶν.

Ὁ κ. **Αντ. Δαργέντας** ζητεῖ τὴν πρότεξιν τοῦ ψηφίσματος περὶ συνταξιούχων.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερις** τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς ψηφίσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν.

Ὁ κ. **Β. Καραπάνος** εὑρίσκει πλέον ἐπείγον τὸ ψήφισμα περὶ δοσιλόγων τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς. Τὸ ἐνοικιοστάσιον περὶ βοσκῶν δὲν ἐπείγει, διότι πρόκειται νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸν Μάϊον.

Ὁ κ. **Γ. Δουζίνας** ἐπερωτᾷ διατί δὲν ἐφαρμόσθη ἀκόμη ὁ νόμος περὶ καταργήσεως τῆς Ἀνωτάτης Διευθύνσεως Μεταφορῶν, εἰσαχθεὶς παρ' αὐτοῦ ὡς Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ ψηφισθεὶς πρὸ ὀκτὼ μηνῶν.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι πρόκειται περὶ ἀναβολῆς ὀλίγων ἑβδομάδων μέχρι ῥυθμίσεως τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν. Ἄλλως τε ἡ Διεύθυνσις Μεταφορῶν εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ τὴν φροντίδα τῆς μεταφορᾶς τῶν προσφύγων.

Ὁ κ. **Φ. Μανουηλίδης** λέγει ὅτι δὲν ἐξυπηρέτησε καθόλου τὴν ταχυτέραν μεταφορὰν τῶν προσφύγων ἡ ὑπηρεσία αὕτη.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) ἀντικρούει τοῦτον, ἀναφέρει δὲ σημαντικὰς λεπτομερείας τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Διευθύνσεως Μεταφορῶν.

Ὁ κ. **Γ. Δουζίνας** λέγει ὅτι τὴν μεταφορὰν τῶν προσφύγων ἠδύνατο ν' ἀναλάβῃ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν, τὸ ὁποῖον καὶ προσωπικὸν εἶχε καὶ γαιάνθρακας. Ἐν τούτοις ἡ Διεύθυνσις Μεταφορῶν παραμένει καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ προβαίνῃ εἰς ἀγορὰς γαιανθράκων.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι εἰς οὐδεμίαν ἀγορὰν γαιανθράκων προέβη.

Ὁ κ. **Γ. Δουζίνας** συνεχίζων ἱστορεῖ πῶς τὸ ἀτμόπλοιον «Ἠλαταιαὶ» ἐναυλώθη κατὰ τὸ 1919 ὑπὸ τῆς Ἀνωτάτης Διευθύνσεως Μεταφορῶν διὰ Καναδᾶν καὶ ἐκεῖ ἐξώκειλε. Μὲ προχείρους δὲ διορθώσεις ἐπανέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ. Τὸ πλοῖον ἦτο ἠσφαλισμένον καὶ ἐπληρώθη διὰ τὰς ζημίας του. Ἀλλ' ἤδη ἡ Ἑταιρεία, εἰς ἣν ἀνήκει, ὑπέβαλεν αἴτησιν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ ζητεῖ τὰς 87 καὶ 112 χιλιάδας λίρας ὡς ἀποζημίωσιν διὰ τὸ τότε ἀτύχημα τοῦ 1919. Ὁ δὲ κ. Ὑπουργὸς ὑπέγραψε πρᾶξιν τῆς διαφορᾶς εἰς διαιτησίαν. Συνιστᾷ τὴν ἀκύρωσιν τῆς τοιαύτης πράξεως, τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει ἐγκληματικήν.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) ἀπαντῶν λέγει, ὡς πρὸς τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐπερωτήσεως, ὅτι δὲν κατηργήθη ἀκόμη ἡ Ἀνωτ. Διεύθυνσις Μεταφορῶν, διότι δὲν εἶχεν εἰσέτι περατωθῇ ἡ μεταφορὰ προσφύγων καὶ ἡ διατήρησις αὐτῆς ἦτο ἀπαραίτητος. Τὸ Διάταγμα εἶνε οὐχ ἧττον ἕτοιμον καὶ ζήτημα ἡμερῶν εἶνε ἡ δημοσίευσις αὐτοῦ.

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ δευτέρου μέρους τῆς ἐπερωτήσεως λέγει ὅτι θὰ ἀπεσοβεῖτο ἡ συζήτησις, ἐὰν οἱ ἐπερωτῶντες εἶχον ἀναγνώσει τὸν φάκελον τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς. Ὅτε ἀνέλαβε, λέγει, τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, εὗρεν ἐκκρεμῆ μίαν αἴτησιν τῆς Ἑταιρείας Ἀτμοπλοΐων Μεταφορῶν «Ἀνατολική.» δι' ἧς αὕτη ἐζήτει ὅπως ἡ περὶ ἀποζημιώσεως διὰ τὴν ἐπίταξιν τοῦ πλοίου αὐτῆς «Ἠλαταιαὶ» διαφορὰ παραπεμφθῇ εἰς διαιτησίαν συμφώνως πρὸς τὸ ὑπάρχον μεταξὺ τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἑταιρείας συμβόλαιον, τὸ ὁποῖον εἶνε τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἑταιρείας συμβόλαιον. Τὸ ὁποῖον εἶνε συμβόλαιον τύπου Ἀγγλικοῦ ναυλοσυμφώνου. Ἐπειδὴ κατὰ τὸν 19ον ὅρον τοῦ συμβολαίου ἐν περιπτώσει διαφορᾶς ἢ διαφωνίας ἡ λύσις αὐτῆς πρέπει νὰ παραπεμφθῇ εἰς διαιτησίαν, ἐνόμισα ὅτι ἤμην ὑποχρεωμένος νὰ δεχθῶ τὴν αἴτησιν τῆς Ἑταιρείας καὶ νὰ παραπέμψω τὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς εἰς διαιτησίαν. Ἡ διαφορὰ ἐγεννήθη διότι ἡ Κυβέρνησις ἔχουσα ἐπιτάξει ἀπὸ τοῦ 1919 τὸ πλοῖον «Ἠλαταιαὶ τῆς ἐν λόγῳ Ἑταιρείας διὰ πλοῦς εἰς τὸν Καναδᾶν εἶχε διατάξει ἐν τῷ μεταξὺ τοῦτο νὰ πλεύσῃ καὶ πέραν τοῦ ναυλοσυμφωνητικοῦ εἰς ζώνην ἀπηγορευμένην, χωρὶς νὰ προΐδῃ καὶ εἰς ἀσφάλειαν τοῦ πλοίου, παρὰ τὰς ἐπανειλημμένας αἰτήσεις τῆς Ἑταιρείας. Προέβη ἕνεκα τούτου ἡ τότε Ἑταιρεία εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ πλοίου, τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγον ἐναυάγησε προσκροῦσαν εἰς μίαν νησίδα. Ἡ ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρεία ἥτις εἶχεν ἀσφαλίσει τὸ πλοῖον, ὅτε τοῦτο ἀνελκύσθη καὶ ἐπιδιορθώθη καὶ ἐπανέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ, ἐξετάσασα λεπτομερῶς τὰς ζημίας τὰς ὁποίας εἶχεν ὑποστῇ, εὐσεβαίωσε θετικὴν ζημίαν 64 χιλ. 195 λιρῶν, ἐξ ὧν ἐπλήρωσεν εἰς τὴν ἰδιοκτήτριαν Ἑταιρείαν 17 χιλ. Τὸ ὑπόλοιπον ποσὸν μέχρι τῶν 64, ἤτοι 17 χιλ. λίρας, ζητεῖ

ήδη ή Εταιρεία παρά της Κυβερνήσεως. Ούτως έχει, λέγει, ή υπόθεσις και ένόμισεν, επαναλαμβάνει, σεβόμενος την υπογραφήν την οποίαν είχε θέσει το Κράτος κάτωθι του μετά της Εταιρείας συμβολαίου να υπογράψη πράξιν παραπομπής εις διαιτησίαν, αφού προηγουμένως, προσθέτει, έλαβε την γνώμην του Νομικού Συμβουλίου του Υπουργείου της Εθνικής Οικονομίας. Προτού δε μάλιστα, συνεχίζει, λάβη την γνώμην του Νομικού Συμβουλίου είχεν αποταθή και προς μίαν νομικήν και λευκήν κυρυρήν, τον Πρόεδρον της Συνελεύσεως κ. Ράκτσάν, όστις όμως απέρυγε ν' αποδεχθή την παράκλησίν του. Άλλως τε παρομοία περίπτωσις είχε παρουσιασθή και επί της υπουργίας του κ. Παπανάστασίου, διά την Εταιρείαν «Λαιμού» και έλυθη και κύτη κατά παρόμοιον τρόπον. Δεδομένου δέ, λέγει, ότι διαιτηταί είνε δύο διακεκριμένοι και νομομαθείς και χρηστοί άνδρες, οί κ. κ. Αναγνωστόπουλος και Παπαγιαννόπουλος, δεν βλέπει κατά τί παρενόμησε και διατί απεμπόλησε τα συμφέροντα του Δημοσίου, ως θέλουσι να παραστήσωσιν οί επερωτώντες.

Πρόεδρος. Προτείνει δέκα πληρεξουσίων υποβληθείσης εις το Προεδρείον γενικεύεται ή συζήτησις.

Ο κ. ***Α. Παπανάστασίου*** λέγει ότι δι' όσων είπεν ο κ. Υπουργός περί της μή καταργήσεως εισέτι της Αναστάτης Διευθύνσεως Μεταφορών δεν ηδυνήθη να πείση κανένα ότι δεν προέβη εις τούτο λόγω της χρησιμότητος αυτής, διότι εις ουδέν είδε να χρησιμεύση αύτη από μακρού χρόνου. Απόδειξις τούτου ότι, καίτοι από μακρού χρόνου είνε έτοιμον το Διάταγμα της καταργήσεως, μόλις προ ολίγων ημερών εξηγγέλθη ότι πρόκειται να καταργηθή αύτη. Εν τώ μεταξύ όμως ο κ. Υπουργός εσκέφθη να εκκαθαρίση τας εκκρεμείς υποθέσεις του Γραφείου Μεταφορών και εύρεν ότι έπρεπε να θέση εις ενέργειαν την υπόθεσιν της αποζημιώσεως του ατμοπλοίου «Πλατκιαί», την οποίαν ουδεμία Κυβέρνησις είχε τολμήσει να λάβη υπ' όψιν αύτης, καίτοι εις εκ των ιδιοκτητών του πλοίου, ο κ. Λαδόπουλος, υπήρξε και Υπουργός, διότι είχον προ οφθαλμών ότι αί αξιώσεις της Εταιρείας εις ουδεμίαν δικαιολογίαν εστηρίζοντο. Το ζήτημα τούτο, λέγει ο κ. Παπανάστασίου, είνε σοβαρώτατον και ο έλεγχος αυτού δεν σκοπεί εις άλλο τι παρά να προλάβη σπουδαιοτάτας ζημίας του Δημοσίου. Και αφηγούμενος πώς εχρησιμοποιήθη το πλοίον από του 1919, ότε επετάχθη, και ότι επληρώθη ή ιδιοκτήτρια Εταιρεία 57 μεν χιλ. λιρών από την Ασφαλιστικήν Εταιρείαν, 8 δε χιλ. λιρών διά τας γενομένας επισκευάς αυτού και ότι ή Εταιρεία ζητεί ήδη,

να πληρωθή 80 χιλ. λιρών, ενώ ή αξία αυτού σήμερον δεν ανέρχεται ούτε εις τας 210 χιλ. λιρών, φρονεί ότι ή λύσις του ζητήματος τούτου μόνον διά των τακτικών δικαστηρίων δύναται να λυθή και ουχί διά διαιτησίας. Άλλαι παρόμοιαι διαφοραί, ας ανέφερε, λέγει, ο κ. Υπουργός προς δικαιολογίαν, παρεπέμφθησαν μεν εις διαιτησίαν, δεν ανεγνωρίσθησαν όμως υπό του Κράτους και δι' αυτό και δεν έχουσι πληρωθή. Ακριβώς δε ίνα μή διασυρθή ή υπόληψις του Κράτους, διότι τούτο ζητούσιν οί ενδιαφερόμενοι πλοιοκτήται ανήκοντες εις την αντιδημοκρατικήν παράταξιν, είνε τις λόγος επί πλέον όπως ή υπόθεσις λυθή ουχί διά διαιτησίας αλλά διά των τακτικών δικαστηρίων. Προς τούτο υποβάλλεται ψήφισμα υπογεγραμμένον υπό του κ. Μπακοπούλου δι' ού ακυρούται ή απόφασις του κ. Υπουργού, τερματίζεται δε ή συζήτησις εάν τούτο γίνη δεκτόν υπό της Συνελεύσεως. Και όχι μόνον τούτο, προσθέτει, αλλά δεν καταρρακούται και ή υπόληψις και του Κράτους και αυτής της Συνελεύσεως.

Καταθέτει το ψήφισμα έχον ως εξής:

Άρθρον μόνον.

«Η Δ' εν Αθήναις Εθνική Συνέλευσις κηρύσσει άκυρον την παραπομπήν εις διαιτησίαν του ζητήματος της αποζημιώσεως της Ανωνύμου Εταιρείας «Ανατολική» Θαλασσίων Μεταφορών διά την επίταξιν, βλάβας κλπ. του εις αυτήν ανήκοντος ατμοπλοίου «Πλατκιαί».

Πρόεδρος. Το ψήφισμα θέλει εγγραφή εις την Ημερησίαν Διάταξιν.

Ο κ. ***Π. Τσιτσεκλής*** (Υπουργός Δικαιοσύνης) αναφέρων εν πρώτοις ότι ών διωρισμένος διαιτητής εν τη υποθέσει ταύτη παρητήθη, διότι εγένετο Υπουργός. Εξετάζει αντικειμενικώς το ζήτημα και λέγει ότι έπειτα από νομικής κυρίως απόψεως το ζήτημα συμφώνως προς το υπάρχον συμβόλαιον μεταξύ του Δημοσίου και της Εταιρείας, το οποίον εν τω 1906 όρω αυτού προβλέπει την παραπομπήν πάσης αμφισβητήσεως εις διαιτησίαν, ο Υπουργός ήτο υποχρεος να παραπέμψη την λύσιν της φύσεως διαφοράς εις διαιτησίαν, και τούτο έπραξε. Παρομοίας περιπτώσεις, προσθέτει, είχε παρουσιασθή και άλλοτε, υπουργεύοντος του κ. Παπανάστασίου, δι' αμφισβητήσεις της Ατμοπλοϊκής Εταιρείας «Λαιμού», και ή Κυβέρνησις εκείνη παρέπεμψε την αμφισβήτησιν εις την διαιτησίαν. Αδιάφορον άν διά τής μεσολαβήσεως προσώπων τινών, αναλαβόντων να φέρωσιν εις πέρας την υπόθεσιν εκείνην, ή Εταιρεία δεν επληρώθη.

Κ. Βουδούρης. Ἀκριβῶς, κ. Ὑπουργέ, ἕνεκα τῶν μεσολαβούντων αὐτῶν προσώπων εἰς παρομοίας ὑποθέσεις πρέπει νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἡ ὑπόθεσις.

Α. Παπανασταίου. Παρεπέμφθη εἰς διαιτησίαν ἡ διαφορὰ τῆς Ἑταιρείας «Ἀκιμοῦ», ἀλλ' ἡ ἀπόφασις δὲν ἐξετελέσθη.

Π. Τσιτσεκλῆς (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης). Δὲν ἐξετελέσθη ἡ ἀπόφασις διὰ οὓς ἀνωτέρω εἶπον λόγους, ἀλλ' ἡ διαιτησία ἐκείνη ἐκηρύχθη ἔγκυρος ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν, διότι ἔπρεπε νὰ κηρυχθῇ ἔγκυρος, καὶ ἡ ἀπόφασις εἶνε ἤδη ἐκτελεστή.

Καὶ συνεχίζων ὁ κ. Ὑπουργὸς λέγει ὅτι, ἀφοῦ ὁ ὅρος περὶ διαιτησίας εἶνε ὑποχρεωτικὸς διὰ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἀφοῦ ὅλαι αἱ ἀπὸ τοῦ 1919 καὶ ἐντεῦθεν Κυβερνήσεις δὲν ἔλυσαν τὰς ἐπιτάξεις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος πλοίου τῆς Ἑταιρείας «Ἀνατολικὴ», δὲν βλέπει κατὰ τίνα λόγον ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας παρενόμησε καὶ ἔπραξέ τι τὸ ἀσύνηθες παραπέμψας εἰς διαιτησίαν τὴν διαφοράν. Ἐὰν δὲν ἔπραττεν ὁ Ὑπουργὸς τοῦτο, θὰ τὸ ἐπετύγχανον οἱ ἐνδιαφερόμενοι διὰ τοῦ δικαστηρίου, στηριζόμενοι εἰς τὸ συμβόλαιόν των, ὅπερ θὰ ἦτο τὸ ἴδιον.

Ἀναφέρων δὲ μετὰ ταῦτα ὁ κ. Ὑπουργὸς πῶς ἠσφαλίσθη τὸ πλοῖον ἀπὸ τοὺς ἰδιοκτήτας, ἀφοῦ δὲν ἔσπευσε νὰ ἀσφαλίσῃ τοῦτο ἡ Ἀν. Δ. Μεταφορῶν, ἥτις εἶχε διατάξει τοῦτο νὰ πλεύσῃ εἰς ζώνην ἀπηγορευμένην κατὰ τὸ ναυλοσύμφωνον καὶ πῶς ἐξώκειλεν ἔπειτα τοῦτο, ὡς καὶ τὴν ἀποζημίωσιν ἣν ἔλαβον οἱ πλοιοκτῆται ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴν Ἀσφαλιστικὴν Ἑταιρείαν Λόϋδ καὶ τὰ ἔξοδα ἐπισκευῆς τοῦ πλοίου ἀπὸ τὸ Κράτος, λέγει ὅτι δὲν πρόκειται μετὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν ἀξιώσεων τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τὴν Ἀσφαλιστικὴν Ἑταιρείαν Λόϋδ παρὰ περὶ μιᾶς διαφορᾶς ἓξ δέκα καὶ ἑπτὰ χιλιάδων λιρῶν, ἃς καλεῖται νὰ κανονίσῃ ἡ διαιτησία ἡ ἀπαρτισθεῖσα ἀπὸ διαπρεπεῖς νομικοὺς καὶ ἀπὸ ἐντιμοτάτους καὶ χρηστοτάτους δικαστάς.

Εὑρίσκει ὡς ἐκ τούτου ὅτι δὲν πρόκειται περὶ κακοήθους ὑποθέσεως καὶ κρίνει ἄσκοπον καὶ τὸν ἐγερθέντα περὶ αὐτῆς θόρυβον, μάταιον δὲ τὸν δι' αὐτὴν καταναλωθέντα χρόνον.

Ὁ κ. **Κ. Χατζηκυριάκος** κατακρίνει τὴν ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργοῦ ἐπιδειχθεῖσαν σπουδὴν πρὸς ἐκκαθάρισιν τῆς προκειμένης ὑποθέσεως πρωτίστως, ἣν δὲν εὑρίσκει δεδικαιολογημένην. Ἐξετάζων μετὰ ταῦτα τὰς ἀξιώσεις τῶν πλοιοκτητῶν παρατηρεῖ ὅτι οὐδέποτε οὐδὲν πλοῖον ὑποστὰν δυστύχημα ἐκ ναυαγίου ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν δι' ἡμεραργίας, ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται περὶ συγκρούσεως. Θεωρεῖ ὡς ἐκ τούτου ἀπτηρίκτους τὰς ἀξιώσεις τῆς Ἑταιρείας. Ἀλλὰ καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἀμφίβολοι λόγοι ὑπάρχουσι, προσθέτει, ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης καὶ διὰ τοῦτο οὐδεμία Κυβέρνησις ἀπὸ τοῦ 1919 καὶ ἐντεῦθεν ἐτόλμησε νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν Βουλὴν τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ ἴδιον δὲ ἔπρεπε νὰ πράξῃ καὶ ἡ παροῦσα Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** ἐκ τῆς παρατηρήσεως τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ὁρμώμενος, ὅτι ἐν τῇ ὑποθέσει τῆς Ἑταιρείας «Ἀκιμοῦ» ἀνεμίχθησαν καὶ τρίτα πρόσωπα πρὸς ἐκκαθάρισιν αὐτῆς, λέγει ὅτι ἀκριβῶς διὰ τοὺς λόγους τούτους ἔπρεπε καὶ πρέπει τὸ ζήτημα νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὰ τακτικὰ Δικαστήρια ἵνα διαλευκανθῇ καὶ οὐχὶ εἰς διαιτησίαν. Ἀπορῶ, λέγει, πῶς ὁ κ. Ὑπουργός, ἔχων ὑπ' αὐτὸν τὰ Οἰκονομικά, δὲν ἐπρόβλεψε τὴν ὑπόνοιαν ὅτι πρόκειται περὶ σκανδαλώδους ὑποθέσεως. Διὰ νὰ ὑπερασπισθῇ ἡ ὑπόληψις τοῦ Κράτους δὲν ἐχρειάζοντο, λέγει, ἐξαιρετικὰ μέτρα καὶ ἐμμένει εἰς τὴν γνώμην ὅτι πρέπει νὰ ἀκυρωθῇ ἡ διαιτησία καὶ νὰ παραπεμφθῇ ἡ λύσις τῆς διαφορᾶς εἰς τὰ τακτικὰ Δικαστήρια. Στρέφων δὲ τὸν λόγον ἐπὶ ἄλλης ὑποθέσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας σχετικῶς πρὸς προμήθειαν φαρμάκων χαρακτηρίζει σκανδαλώδη καὶ ταύτην καὶ ψέγει τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας ὡς ζημιώσαντα τὸ Κράτος περὶ τὰ τέσσαρα καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια ἕνεκα τούτου.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** διαμαρτύρεται διότι ὁ κ. πληρεξούσιος εἰς ἄλλην ἐπερώτησιν συζητουμένην ἀναμιγνύει ξένον εἰς αὐτὴν ἕτερον ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ φέρῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν δι' ἐπερωτήσεως.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. πληρεξούσιος, ἐρώτησον εἶχε νὰ ψέξῃ τὸν κ. Ὑπουργὸν δι' οἱανδήποτε ἄλλην ὑπόθεσιν ἠδύνατο νὰ ἐγγράψῃ ἐπερώτησιν καὶ νὰ τὴν συζητήσῃ ἐνταῦθα. Δὲν τῷ ἐπετρέπετο ὅμως νὰ ἐκτραπῇ ἀπὸ τῆς συζητουμένης ἐπερωτήσεως, νὰ στραφῇ εἰς ἄλλην καὶ νὰ ρίπτῃ ὑπαινιγμοὺς κατὰ Ὑπουργῶν. Ἡ μέθοδος αὐτή, λέγει, τῆς συζητήσεως δὲν εἶνε μόνον ὀλαπτικὴ διὰ τὰ πρόσωπα ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν καθόλου πολιτικὸν βίον, τῆς Χώρας, ἀσχέτως πρὸς τὰ ὅτι, ὅταν παρέλθῃ ὁ χρόνος καὶ ἀποκαλυφθῇ ἡ ἀλήθεια, δὲν θὰ ἔχῃ νὰ ὠφεληθῇ καὶ ὁ οὕτω συζητῶν, ἐὰν τὰ παρ' αὐτοῦ καταγγελλόμενα δὲν ἀποδειχθῶσιν ἀληθῆ. Φρονεῖ διὰ τοῦτο ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ πληρεξούσιος θὰ ἐπρεπε μετεμελήθη ἤδη δι' ὅσα εἶπεν.

Κ. Βουδούρης. Δὲν μετεμελήθην οὐδὲ μεταμελοῦμαι δι' ὅσα εἶπον, κ. Πρόεδρε. Ἔπραξα δὲ τοῦτο, διότι ἔχω ἐγγράψει ἐπερώτησιν, ἡ ὁποία οὔτε μετὰ ἓν ἔτος θέλει συζητηθῆ. Ἐμὲ ἐνδιαφέρει τὸ ζήτημα τῶν ζημιῶν τὰς ὁποίας ὑφίσταται τὸ Κράτος καὶ ἀμύνομαι τῶν συμφερόντων τοῦ Δημοσίου.

Ὁ κ. **Αλ. Παπαναστασίου**, παρατηρῶν ὅτι οὐδόλως ἀπωλέσθη ματαίως ὁ χρόνος εἰς συζητήσεις, ὡς εἶπον καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, λέγει ὅτι πρόκειται περὶ σοβαροτάτης ὑποθέσεως ἀφορώσης οὐχὶ μόνον σπουδαιοτάτην ζημίαν ἀνερχομένην εἰς 15 χιλιάδας λιρῶν εἰς βάρος τοῦ Δημοσίου, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ὑπολήψεως τοῦ Κράτους, ἥτις δὲν θίγεται διὰ τῶν συζητήσεων, ἀλλὰ τοὐναντίον διαλευκαίνεται. Τὸ ζητούμενον ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου ποσὸν δι' ἀποζημιώσεις ἐπισκευῶν, ἡμεραργιῶν κλπ. ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ πληρωθῇ, διότι δὲν ὀφείλει τοῦτο τὸ Δημόσιον ἀλλὰ τὸν ἰδιοκτήτην. Διὰ τοῦτο ἐπιμένει ὅπως κηρυχθῇ ἄκυρος ἡ περὶ διαιτησίας ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ νὰ παραπεμφθῇ ἡ ὑπόθεσις εἰς τὰ τακτικὰ Δικαστήρια πρὸς λύσιν.

Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχῃ πεποίθησιν εἰς τὰ δικαστήρια, πῶς ἀξιοῖ αὐτὴ νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς πεποίθησιν εἰς τὴν διαιτησίαν;

Τὸ γεγονός, λέγει, ὅτι ἐπὶ 5 ἔτη οἱ ἰδιοκτῆται δὲν ἐτόλμησαν νὰ προσάλλουν τὰς ἀξιώσεις των πείθει πάντα ὅτι οἱ ἰδιοκτῆται οὗτοι δὲν ἔχουν δίκαιον καὶ πειρῶνται διὰ διαφόρων μέσων νὰ ἐπιτύχωσι τοῦτο.

Καταλήγων τονίζει καὶ πάλιν ὅτι δὲν πρόκειται τόσον περὶ τῆς ὑλικῆς ὅσον περὶ τῆς ἠθικῆς ζημίας τοῦ Κράτους καὶ φρονεῖ ὅτι ἡ Συνέλευσις χάριν τοῦ κύρους αὐτῆς, πρέπει νὰ ἀποδεχθῇ τὴν ὑποβληθεῖσαν πρότασίν του ψηφίζουσα τὸ ὑποβληθὲν παρ' αὐτοῦ σχέδιον ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** λέγει ὅτι ἐρώσον ἀναγνωρίζεται ὅτι τὸ Κράτος ἔχει ἀναλάβει ἐπισήμους ὑποχρεώσεις ὅπως παραπεμφθῇ εἰς διαιτησίαν πᾶσα ἀμφισβήτησις, ὑπάρχουσι δὲ ἀποφάσεις ὅτι αἱ διαιτησίαι εἶνε ἔγκυροι, ἀπορεῖ πῶς θὰ διασυρθῇ ἡ ὑπόληψις τοῦ Κράτους, διότι θὰ ἐκτελέσῃ τοῦτο τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ καὶ φρονεῖ ὅτι ὁ Ὑπουργὸς καλῶς ἐνήργησεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** ἐρωτᾷ ἂν δέχεται ἡ Κυβέρνησις τὴν πρότασίν του ἢ ὄχι.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν δέχεται τὴν ὑποβληθεῖσαν πρότασιν, διότι φρονεῖ ὅτι ἐνεργοῦσα ὡς ἐνεργεῖ ἐκτελεῖ ὑποχρέωσιν τὴν ὁποίαν ἀνέλαβε δυνάμει τῶν κειμένων νόμων. Τοῦτο δὲ τὸ ὁποῖον πράττει ἡ Κυβέρνησις εἶνε ἠθικόν. Ἂν τὸ Κράτος δὲν ἐξετέλει ἢ δὲν ἐκτελῇ τὰς ὑποχρεώσεις του τὰς ὁποίας ἀναλαμβάνει, καταφεύγον εἰς διαφόρους παρερμηνείας τῶν συμφωνιῶν, τοῦτο δὲν εἶνε τὸ ἠθικόν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ ἐρχώμεθα ἑκάστοτε διὰ ψηφισμάτων καὶ νὰ λέγωμεν ὅτι καταλύομεν ἢ ἀκυροῦμεν τὰς ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας ἔχομεν ἀναλάβει διὰ συμβολαίων ἐπισήμων, ἐπειδὴ εἴμεθα Συνέλευσις καὶ ἔχομεν ἀπεριόριστον δύναμιν.

Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν εἰς τοὺς ὀφειλέτας μας ὅτι δὲν ἔχομεν, κύριοι, νὰ σᾶς πληρώσωμεν· δεχθῆτε νὰ σᾶς πληρώσωμεν τμηματικῶς μὲ ὁμολογίας εἰς διάστημα μιᾶς δεκαετίας. Τοῦτο εἶνε ἠθικόν· εἶνε μία ἀναγνώρισις ὑποχρεώσεως. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ συνάπτωμεν μίαν ὑποχρέωσιν καὶ ἔπειτα νὰ ἐρχώμεθα δι' ἑνὸς ψηφίσματος νὰ ἀρνώμεθα τὴν ὑποχρέωσίν μας. (Ἐπιδοκιμασίαι). Ἀνεξαρτήτως ἄλλως τε τῆς νομικῆς ὑποχρεώσεως τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ Κράτος εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, ἡ διαιτησία εἶνε ἡ καλυτέρα ὁδὸς πρὸς λύσιν αὐτῆς. Καταλήγει καὶ πάλιν μὲ τὴν γνώμην ὅτι δὲν εἶνε ἐπιτετραμμένον νὰ ὑποβάλλωνται τοιαῦτα ψηφίσματα καὶ λέγει ὅτι ἡ τήρησις τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Κράτους εἶνε καὶ ζήτημα στερεότητος τῆς ἰδέας ἐπὶ τὴν οἰκονομικὴν πίστιν αὐτοῦ.

Ὁ κ. **Π. Ἀραβαντινὸς** ἀναγνωρίζει, λέγει, ὅτι τὸ Κράτος ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ σέβηται τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ, ἀλλ' αἱ ὑπογραφαὶ τῶν Ὑπουργῶν δεσμεύονται ὑπὸ νόμων καὶ δὲν φρονεῖ ὅτι ὑποχρεοῦται τὸ Κράτος, διὰ μίαν ὑπογραφὴν τεθεῖσαν πρὸ πενταετίας ὑπὸ τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως, νὰ πληρώνῃ ἀνεξελέγκτως καὶ ἀνεξερευνήτως μεγάλας ἀποζημιώσεις εἰς πάντα ζητοῦντα. Ἐὰν οἱ ἰδιοκτῆται τῶν «Πλαταιῶν» εἶχον δίκαιον εἰς τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν, ἔπρεπε νὰ προσάλλωσι ταύτας οὐχὶ τώρα, μετὰ πέντε δηλ. ἔτη, ἀλλ' εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὸ ναυάγιον τοῦ πλοίου. Μὴ πράξαντες τοῦτο τότε ἀντελαμβάνοντο καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὅτι αἱ προσαλλόμεναι σήμερον ἀξιώσεις αὐτῶν δὲν ὑπῆρξαν ποτέ, ἢ καὶ ἂν ὑπῆρξαν δὲν ἦσαν δίκαιαι. Τρανὴ τούτου ἀπόδειξις ὅτι ἡ Ἑταιρεία Κάπαρη ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἀναγράψει εἰς τὸν ἰσολογισμὸν αὐτῆς τὴν ἀπαίτησιν ταύτην. Ἀλλὰ τὴν ἔχει ἀναγράψει: Ἐξήτασε τοῦτο ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ὁ ἔχων τὴν ἄμεσον ἁρμοδιότητα καὶ ὑποχρέωσιν τοῦ ἐλέγχου τούτου·

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.) Ἐὰν ἡ Ἑταιρεία ἀνέγραφεν εἰς τὰ βιβλία αὐτῆς τὴν ἀπαίτησιν ταύτην, θὰ ὡδηγεῖτο τὸ Συμβούλιον αὐτῆς εἰς τὰς φυλακάς.

Π. Ἀραβαντινός. Οὐδαμῶς θὰ ἠδύνατο νὰ συμβῇ τοῦτο, διότι θὰ ἀνέγραφε τὴν ἀπαίτησιν ταύτην ὡς προϋλεπομένην νὰ εἰσπραχθῇ. Ἀλλὰ δὲν τὸ ἔπραξε, διότι καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία εἶχε πεισθῇ ὅτι ἡ ἀπαίτησίς της αὐτὴ εἶχε διαγραφῇ. Καὶ τὸ σημεῖον τοῦτο ἀκριβῶς ἔπρεπε, λέγει, νὰ ἐρευνήσῃ πλειότερον τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ πρὶν ἢ προβῇ εἰς τὴν ἀπόφασιν εἰς τὴν ὁποίαν προέβη. Δὲν μὲ ἐνδιαφέρουσιν, ἐξακολουθεῖ λέγων ὁ κ. Ἀραβαντινός, αἱ νομικαὶ ἀπόψεις τοῦ ζητήματος, καὶ αἱ νομικαὶ ὑπαισθήσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, ὅσον μὲ ἐνδιαφέρει ἡ εὐαισθησία τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν διχάζω ἐμαυτόν. Ἐρώτων διασύρεται εἰς ὡρισμένας περιστάσεις ἡ ὑπόληψις μιᾶς Κυβερνήσεως, διασύρεται ὁλόκληρος ὁ πολιτικὸς κόσμος καὶ τοῦτο εἶναι τὸ σοβαρώτατον εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ προσέξωμεν. Ὁ ἔλεγχος δὲ καὶ τῶν Κυβερνήσεων καὶ τῶν Ὑπουργῶν δὲν γίνεται ὅπως ἐπιφυλάσσῃ μομφή τις ἐπὶ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ προσώπου, ἀλλὰ σκοπεῖ νὰ προλάβῃ τὴν ἐκτέλεσιν πράξεων αἱ ὁποῖαι μειώνουσιν ἀθελήτως τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας καὶ καταστρέφουσι τὴν ὑπόληψιν των λόγῳ τῶν κακῶν ἢ ἀπρεπῶν εἰσηγήσεων τῶν ὑπηρεσιῶν. Διὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους φρονεῖ ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῶν «Πλαταιῶν» πρέπει νὰ παραπεμφθῇ οὐχὶ εἰς διαιτησίαν ἀλλ' εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἵνα τελειωτικῶς διακανονισθῇ.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούμπουλης*** λέγει ὅτι ἡ κατάργησις τῆς Ἀν. Δ. Μεταφορῶν ἦτο ἕτοιμος πρὸ πολλοῦ νὰ γίνῃ. Δὲν ἐγένετο ὅμως μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἐκκαθαρισθῇ ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἀτμοπλοίου «Πλαταιαί».

Ὁ κ. ***Ἀλ. Παπαναστασίου*** καὶ πάλιν λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, στηριζόμενος καὶ εἰς τὴν γνώμην τοῦ νομικοῦ συμβούλου τῆς Κυβερνήσεως τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, εὗρε μίαν εὐκολον λύσιν. Ἐπειδὴ ἐνδιαφερόμεθα διὰ τὴν πίστιν τοῦ Κράτους, πρέπει νὰ πληρώνωμεν ὅσα μᾶς ζητοῦν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Πρωθ.). Οὐχὶ ὁ νῦν Πρωθυπουργός, ἀλλὰ καὶ πᾶς πολιτευόμενος, ἐὰν ἤθελε πράττει τοῦτο καθ' ὃν τρόπον διατυπώνετε, θὰ ἔπραττε μίαν κακουθείαν.

Ἀλ. Παπαναστασίου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡμεῖς ἐνδιαφερόμενοι καὶ διὰ τὴν πίστιν τοῦ Κράτους καὶ διὰ τὸ συμφέρον τοῦ Δημοσίου ἐμμένομεν εἰς τὴν πρότασιν ἡμῶν. Νομίζομεν δὲ ὅτι διὰ τῆς προτάσεώς μας ταύτης διευκολύνομεν καὶ τὴν Κυβέρνησιν δίδοντες εἰς αὐτὴν μίαν διέξοδον.

Γ. Καφαντάρης. Ἡ ἄσκησις τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου ἀποτελεῖ ἔργον σοβαρὸν τῆς Συνελεύσεως καὶ ἴσως σοβαρώτερον τῆς νομοθετικῆς ἀποστολῆς. Ἀλλ' ἡ ἄσκησις τοῦ ἐλέγχου τῶν κυβερνητικῶν πράξεων ὀφείλει κατ' ἀνάγκην ν' ἀπολήγῃ εἰς ἔκφρασιν μομφῆς ἐναντίον τῶν Κυβερνήσεων ἢ τῶν Ὑπουργῶν, εἶνε δὲ ἄτεχνον, ἂν μὴ ἐπικίνδυνον, τὸ συμπέρασμα τοῦ ἐλέγχου τῶν κυβερνητικῶν πράξεων νὰ ὑποβάλλεται ὑπὸ τὴν ψῆφον τῆς Βουλῆς.

Ἡ ὑπόθεσις, κύριοι, εἶχε δύο στοιχεῖα· Τὸ πρῶτον στοιχεῖον ἦτο τὸ στοιχεῖον τῆς νομιμότητος. Ἐνήργησεν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας ἐγκύρως ὑπογράψας τὴν διαταγὴν περὶ διαιτησίας. Τὸ πρῶτον μέρος εἶνε αὐτό. Τὸ δεύτερον ζήτημα εἶνε ἐπίσης· ἐνήργησε μὲν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς νομιμότητος, ἀλλ' ἀνταπεκρίνετο πρὸς τὴν ῥύσιν τὴν ἠθικὴν ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν καθηκόντων του, διότι ἡ νομιμότης τῶν πράξεων τῶν κυβερνητικῶν θὰ ἐπλήττετο τὴν ἀνηθικότητα. Εἶνε δυνατὸν νὰ εἶνε μία πρᾶξις νόμιμος, κατὰ βάσιν ὅμως ἀνήθικος. Ἂν ἡ Ἀντιπολίτευσις ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ πρᾶξις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας φέρει μὲν τὴν ἐπίφασιν πράξεως ὑπὸ ἔποψιν νομιμότητος, ἀλλ' ἀποδοκιμαζομένης ὑπὸ τῆς ἠθικῆς, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ συμπέρασμα αὐτὸ ὀφείλει νὰ εἶνε ἡ ἔκφρασις μομφῆς ἐναντίον τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας ἢ τῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλ' ἡ ἀσκήσασα τὸν ἔλεγχον Ἀντιπολίτευσις ἐρρόντισεν ἐκ τῶν προτέρων νὰ ἄρῃ πᾶσαν ὑποψίαν νομιμότητος, ἀλλ' ἀποδοκιμαζομένης ὑπὸ τῆς ἠθικῆς, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ συμπέρασμα αὐτὸ ὀφείλει νὰ εἶνε ἡ ἔκφρασις μομφῆς ἐναντίον τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας ἢ τῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλ' ἡ ἀσκήσασα τὸν ἔλεγχον Ἀντιπολίτευσις ἐρρόντισεν ἐκ τῶν προτέρων νὰ ἄρῃ πᾶσαν ὑποψίαν νομιμότητος τοῦ Ὑπουργοῦ τοῦ προβάντος εἰς τὴν ἐνέργειαν, διότι εἶνε παγίως ἡ γνώμη του. Ἡ λοιπὸν ἡ βάσις περὶ διαιτησίας εἶνε ἔγκυρος καὶ καλῶς ἐνήργησεν ἡ Κυβέρνησις

Εισέρχεται δὲ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Γίνονται β' ἀναστάσιμος δεκτὰ εἰς β' συζήτησιν τὰ σύνολα τῶν κάτωθι νομοσχεδίων·

«Περὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν καθηγητῶν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων».

(Ὡς ἐτροποποιήθη), ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1.

Ἀπὸ τῆς 1 Αὐγούστου ἐ. ἔ. αἱ διατάξεις τοῦ ἀπὸ 25 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. Ν. Δ. «περὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων κλπ.» ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς δημοσίοις Γυμνασίοις ὑπηρετούντων καθηγητῶν τῶν ἱερῶν μαθημάτων, ὧν αἱ ἀποδοχαὶ βαρύνουσιν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἡμέρας τὸ Δημόσιον, καταβαλλόμεναι συμφώνως τῇ διαβαθμίσει των καθ' ὃν τρόπον καὶ τῶν λοιπῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Διὰ Διατάγματος δύναται νὰ ἐπεκτείνηται ἡ διάταξις αὕτη καὶ ἐπὶ τοῦ διδακτικοῦ καὶ διοικητικοῦ προσωπικοῦ τῆς Ριζαρείου Ἐκκλης. Σχολῆς ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ἐπὶ τῇ καθοριζομένῃ προσαυξήσει, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς τῆς Μονῆς Ἁγ. Ἀναστασίας.

Ἄρθρον 2.

Ἐν αἷς πόλεσι λειτουργοῦσι πλείονα τοῦ ἑνὸς Γυμνάσια ἡ Πρακτικὰ Λύκεια διορισμὸς πρωτοβαθμίων καθηγητῶν τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἐπιτρέπεται, μόνον, ὅταν οἱ ὑπάρχοντες ἔχωσι συμπεπληρωμένον τὸ ἀνώτατον ὅριον τῶν ὑποχρεωτικῶν τῆς διδασκαλίας ὡρῶν.

Ἄρθρον 3.

Τὸ Νομοθετικὸν διάταγμα τῆς 25 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. «περὶ ὑποδοχῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων» ἐπεκτείνεται καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς διατάξεις καὶ διὰ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, παρ' οὗ θέλουσι λαμβάνει τὴν ηὐξημένην μισθοδοσίαν αὐτῶν.

«Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ ὀργανισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας τῶν Δημοσίων Ἔργων κλπ. κειμένων διατάξεων».

(Ὡς ἐτροποποιήθη), ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1.

1. Ἐπιτρέπεται κατόπιν γνωμοδοτήσεως τῶν οἰκείων Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων ἡ κατάταξις εἰς τὰς Διευθύνσεις τῶν Δημοσίων Ἔργων καὶ Σιδηροδρόμων, πρὸς πλήρωσιν κενῶν θέσεων τεχνικῶν ὑπαλλήλων, μέχρι τοῦ βαθμοῦ καὶ Νομομηχανικοῦ β' τάξεως παντὸς κλάδου, εἰς βαθμὸν ἀνάλογον τῶν προσόντων καὶ τῆς πείρας των, κατ' ἀπόλυτον κρίσιν τῶν οἰκείων Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων, ὑπὸ τῶν ὁποίων καθορίζεται καὶ ἡ ἀρχαιότης τούτων.

2. Ἀναγνωρίστεται ὁ βαθμὸς τοῦ ὑπομηχανικοῦ τῶν Δημοσίων Ἔργων, εἰς ὃν προάγονται, κατόπιν ἐξετάσεων, ὧν αἱ λεπτομέρειαι καθορισθήσονται διὰ Διατάγματος, ἐργοδηγοὶ α' τάξεως, μετὰ δωδεκαετῆ ἐν συνόλῳ εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπομηχανικῶν δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τοὺς 15, αἱ θέσεις τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται εἰς τὰς τῶν ἐργοδηγῶν α' τάξεως.

3. Εἰς ἕκαστον τῶν γραφείων μελετῶν ὁδοποιίας, ὑδραυλικῶν ἔργων καὶ Στατικοῦ Ἐλέγχου Κατασκευῶν δύνανται νὰ τοποθετηθῶσι μονίμως τρεῖς τὸ πολὺ Μηχανικοὶ ἢ Νομομηχανικοί. Οὗτοι, κατέχοντες ὑπεραρίθμους θέσεις, προάγονται συμφώνως τῇ ἀρχαιότητι, ἣν κέκτηνται ἐν τῇ κατατάξει των, μέχρι τοῦ βαθμοῦ καὶ τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ, κατόπιν γνωμοδοτήσεως τοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου τῶν Δημοσίων Ἔργων καὶ συμφώνως πρὸς τὰς κειμένας περὶ προαγωγῶν διατάξεις.

4. Ὁ ἀριθμὸς τῶν τεχνικῶν βοηθῶν ὁρίζεται εἰς 120, ἐξ ὧν 30 τοὐλάχιστον διὰ τὴν Τοπογραφικὴν Ὑπηρεσίαν.

Ἄρθρον 2.

Αἱ περὶ ὁδοιπορικῶν ἐξόδων διατάξεις τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας τῶν Δημοσίων Ἔργων παραμένουσιν ἐν ἰσχύϊ, τῆς ἡμερησίας ἀποζημιώσεως καθοριζομένης ἴσης πρὸς τὸ τρίτον τοῦ ἡμερησίου μισθοῦ. Ἐπιτρέπεται ἡ εἰς τὸ προσωπικὸν τῶν Δημοσίων Ἔργων καὶ Σιδηροδρόμων ἐπὶ τῇ βάσει ἀποδείξεων πληρωμὴ ἀγωγίων ζώων διὰ τὰς δι' ὑπηρεσίαν μεταβάσεις, τῆς δαπάνης μὴ δυναμένης νὰ ὑπερβῇ τὰς δραχμὰς 5 κατὰ χιλιόμετρον.

Ἄρθρον 3.

1. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ συμβάσεως ἀνάθεσις τῶν ἐργασιῶν πρὸς ἐκπόνησιν μελέτης πάσης φύσεως Δημοσίων Ἔργων καὶ Σιδηροδρόμων εἰς Ἐργολητικὰς Ἑταιρείας ἀνεγνωρισμένου κύρους ἢ εἰς διπλωματοῦχον μηχανικὸν ἢ ἀρχιτέκτονα ἀνεγνωρισμένης πείρας καὶ ἱκανότητος.

2. Αἱ κατὰ τὰ ἀνωτέρω συμβάσεις ἰσχύουσιν ὑποχρεωτικῶς δι' ἀμφότερα τὰ συμβαλλόμενα μέρη, ἐφόσον ἤθελον κυρωθῇ ἐντὸς διμήνου ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς αὐτῶν διὰ Διατάγματος, ἐκδοθησομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας, κατόπιν

γνωμοδοτήσεως τοῦ Συμβουλίου τῶν Δημοσίων Ἔργων, (ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἔργων τῆς ἁρμοδιότητος τῆς Διευθύνσεως τῶν Δημοσίων Ἔργων) καὶ τοῦ Συμβουλίου τῶν Σιδηροδρόμων (ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἔργου τῆς ἁρμοδιότητος τῆς Διευθύνσεως ταύτης).

3. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς συμβάσεως, ἐν περιπτώσει ἐκπροθέσμου κυρώσεως, εἶνε προαιρετικὴ διὰ τὸν ἀνάδοχον.

Ἄρθρον 4.

Ἀρχιτέκτων α' τάξεως μετὰ τριετῆ εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν, προάγεται, κατόπιν γνωμοδοτήσεως τοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου τῶν Δημοσίων Ἔργων, εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ ἀρχιτεκτόνος, ἀντιστοίχων τῷ τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Δημ. Ἔργων. Ἡ ἁρμοδιότης καὶ τὰ καθήκοντα τούτου κανονισθήσονται διὰ Διατάγματος.

Ἄρθρον 5.

Αἱ ὑπὸ τοῦ νόμου 1365 ἄρθρ. 3 καθοριζόμεναι θέσεις τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων γεωλόγων περιορίζονται εἰς τρεῖς τακτικάς. Οἱ γεωλόγοι διορίζονται ἐπὶ βαθμῷ καὶ μισθῷ μηχανικοῦ β' τάξεως, προάγονται δὲ μέχρι τοῦ βαθμοῦ καὶ μισθοῦ Νομομαχανικοῦ α' τάξεως. Ἐπιτρέπεται, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου τῶν Δημοσίων Ἔργων, ἡ μονιμοποίησις εἰς καθωρισμένους ὑπὸ τούτου βαθμοὺς ἑνὸς ἐκτάκτου γεωλόγου ἐπὶ θητείαν τουλάχιστον ὑπηρετήσαντος εἰς τὴν Γεωλογικὴν Ὑπηρεσίαν.

Ἄρθρον 6.

Εἰς τὸ ἐναμέρ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ νόμου 2168 νόμου «περὶ τῆς ὑπηρεσίας τῶν Δημοσίων Ἔργων» εἰς τὰς Γενικὰς Διευθύνσεις προσλαμβανομένου προσωπικὸν παρέχονται αἱ ἀποδοχαὶ μονίμου γραφέως α' τάξεως.

Ἄρθρον 7.

Ἡ μισθοδοσία τῶν πορθμέων καθορίζεται ἴση πρὸς τὴν τοῦ βαθμοῦ τῆς διοικητικῆς Ὑπηρεσίας πρὸς τὸν μισθὸν τοῦ ὁποίου οὗτοι κατετάχθησαν διευθυμισθέντες κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ νόμου 2494.

Ἄρθρον 8.

1. Οἱ δόκιμοι τεχνικοὶ ὑπάλληλοι πάσης κατηγορίας τῶν Δημοσίων Ἔργων καὶ Σιδηροδρόμων, μετὰ διετῆ εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν, προάγονται εἰς τὸν ἀμέσως ἀνώτερον βαθμόν, κατόπιν γνωμοδοτήσεως τῶν οἰκείων Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων, ὁπότε καθίστανται μόνιμοι.

2. Τεχνικοὶ ὑπάλληλοι τῶν Δημοσίων Ἔργων προϋπηρετήσαντες μὲ τὸν βαθμὸν ὃν φέρουσιν ἢ ἀνώτερον τοιοῦτον, εἰς

τὸν αὐτὸν ἢ ἕτερον κλάδον τῆς ὑπηρεσίας ταύτης δικαιοῦνται νὰ προσμετρήσωσι τὸν χρόνον τῆς εἰς τοὺς βαθμοὺς τούτους ὑπηρεσίας των, διὰ τὴν εἰς τὸν ἀμέσως ἀνώτερον βαθμόν, σαφῶνως πρὸς τὰς κειμένας διατάξεις προαγωγήν των.

3. Ὁ ἀριθμὸς τῶν δοκίμων ἐν ἑκάστῳ κλάδῳ τεχνικῶν ὑπαλλήλων τῶν Δημοσίων Ἔργων ὁρίζεται ἴσος πρὸς τὸ σύνολον τῶν κενῶν θέσεων εἰς πάντας τοὺς βαθμοὺς τοῦ κλάδου τούτου.

Ἄρθρον 9.

Εἰς τοπογράφους, κεκτημένους δίπλωμα πολιτικοῦ μηχανικοῦ, δύνανται ν' ἀνατεθῶσι καθήκοντα πολιτικοῦ μηχανικοῦ εἰς γραφεῖα τῆς ἐξωτερικῆς ὑπηρεσίας τῶν Δημοσίων Ἔργων. Ἐν τῇ παραγράφῳ 3 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ νόμου 1393 ἀντικαθίσταται ἡ λέξις «ἀρχιτοπογράφου» διὰ τῆς λέξεως «Ἐλεγκτοῦ».

Ἄρθρον 10.

1. Εἰς τὸν ἐκλεγόμενον Διευθυντὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου καὶ τοὺς ἐκλεγομένους τακτικοὺς καθηγητὰς τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ τῶν προσηρτημένων Σχολείων τοῦ αὐτοῦ Ἱδρύματος, τοὺς κατέχοντας ἑτέραν δημοσίαν θέσιν, ὡς καὶ τοὺς ὑπηρετοῦντας παρὰ τῇ Ὑπηρεσίᾳ τῶν Δημοσίων Ἔργων καθηγητὰς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ Ἐθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου, παρέχεται ἐπιμίσθιον ἴσον τῷ τετάρτῳ τοῦ μηνιαίου μισθοῦ τακτικοῦ καθηγητοῦ.

2. Εἰς τοὺς ἐκλεγομένους ἐκτάκτους καθηγητὰς τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβ. Πολυτεχνείου, τοὺς κατέχοντας ἑτέραν δημοσίαν θέσιν, παρέχεται ἐπιμίσθιον ἴσον τῷ τετάρτῳ τοῦ μηνιαίου μισθοῦ ἐκτάκτου καθηγητοῦ.

3. Ὑπογραμματεὺς τοῦ Ε. Μ. Πολυτεχνείου, ἔχων δίπλωμα Νομικῆς καὶ τετραετῆ ὑπηρεσίαν ἐν τῷ βαθμῷ γραμματέως α' τάξεως καὶ εἰσηγητοῦ, δύναται νὰ προαχθῇ, μετὰ γνώμην τῆς Συγκλήτου, εἰς τὸν βαθμὸν καὶ μισθὸν τμηματάρχου β' τάξεως.

Ἄρθρον 11.

Αἱ κατὰ τὸ ἄρθρον 31 τοῦ νόμου 980, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 27 Μαρτίου 1923 Ν. Διατάγματος «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινων τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Ε. Μ. Πολυτεχνείου» δύο ἐτήσιαι ὑποτροφίαι τοῦ Κράτους δι' ἀπόρους σπουδαστὰς τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν τοῦ Ε. Μ. Πολυτεχνείου ὁρίζονται διὰ Διατάγματος, προκαλουμένου ἑκάστοτε ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 12.

Αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 28 καὶ 29 τοῦ ἀπὸ 29 Δε-

κεμβρίου 1923 Νομοθετικοῦ Διατάγματος «περὶ ὑπογρεωτικῆς παραταύσεως τῶν μισθώσεων» ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν ἐγόντων πάσης φύσεως καταστήματα ἢ κατοικίας ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου, ἐφ' οὗ κατὰ τὸ σχέδιον, ἀνεγερθήσεται τὸ διαπτικὸν μέγαρον Πατρῶν. Ἐὰν πρόκηται περὶ ὑπεκμισθωτοῦ, ὡς βάσις πρὸς ἀποζημίωσιν λαμβάνεται τὸ ὑπομίσθωμα.

Καταργεῖται πᾶσα διάταξις ἀντικειμένη εἰς τὸν παρόντα νόμον, οὗτινος ἡ ἰσχὺς ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ.

«Περὶ παραπάσεως καὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 1356, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐν τῇ Κρήτῃ ἐπιχειρήσεις παραγωγῆς καὶ διανομῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας»

(Ὡς ἐτροποποιήθη), ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ νόμου 1356 «περὶ προσωρινῆς ὑπερτιμήσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἢ ἀερίου πρὸς φωτισμὸν καὶ βιομηχανικὴν κίνησιν τῶν ἐν τῷ Κράτει ἐγκατεστημένων ἐπιχειρήσεων παραγωγῆς ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἢ ἀερίου κπλ.» ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Νοεμβρίου 1922 Νομοθετικοῦ Διατάγματος «περὶ παροχῆς ἠλεκτρικοῦ ρεύματος», παρατείνεται μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1926, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐν τῷ Κράτει ἐπιχειρήσεις παραγωγῆς καὶ διανομῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας.

Ἄρθρον 2.

Διὰ τὰς κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἐπιχειρήσεις προστίθενται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1925 εἰς τὰς πρὸς καθορισμὸν τῶν τιμῶν πωλήσεως τῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας λαμβανομένας ὑπ' ὄψιν δαπάνας ἐκμεταλλεύσεως·

1) Δαπάναι κεφαλαίου, καὶ

2) Δαπάναι ἐλέγχου.

Ἄρθρον 3.

Αἱ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον δαπάναι κεφαλαίου περιλαμβάνουσι τὴν ἐξυπηρέτησιν καὶ ἀπόσβεσιν τοῦ κεφαλαίου (εἴτε μετοχικὸν εἶνε τοῦτο εἴτε μή), τὰς ἀποσβέσεις τῶν ἐγκαταστάσεων δι' ἀνανεώσεις, ἐπισκευὰς καὶ βελτιώσεις αὐτῶν, ὡς καὶ τὴν ἐξυπηρέτησιν πάσης φύσεως ὑποχρεώσεων τοῦ ἀναδόχου (βάνεια πάσης φύσεως, συναλλαγματικαὶ κλπ.).

Πρὸς κάλυψιν ἁπασῶν τῶν ὡς ἄνω δαπανῶν κεφαλαίου προστίθενται εἰς τὰς δαπάνας ἐκμεταλλεύσεως κατ' ἀποκοπήν·

1) Ποσὸν ἐπὶ τῆς εἰς χιλιόβατα πραγματικῆς ἐγκατεστημένης δυνάμεως τῶν ἐργοστασίων παραγωγῆς καὶ 2) ποσὸν ἐπὶ τῶν πωλουμένων ὡριαίων χιλιοβάτων.

Τὰ ποσὰ ταῦτα ὁρίζονται κατὰ κατηγορίας, ἀναλόγως τῆς σημασίας καὶ τοῦ εἴδους τῶν ἐγκαταστάσεων, διὰ Διατάγματος, προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας Ὑπουργοῦ, μετὰ γνώμην τοῦ ἁρμοδίου Συμβουλίου τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας.

2) Τὰ κεφάλαια τὰ διατεθησόμενα δι' ἐπισχύσεις τῶν ἐγκαταστάσεων δύνανται νὰ ἐξυπηρετηθῶσιν ἐπιπροσθέτως τῆς ἐξυπηρετήσεως ταύτης κανονισθησομένης κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἄνω τρόπον.

Ἄρθρον 4.

Αἱ κατὰ τὸ ἄρθρον 2 δαπάναι ἐλέγχου ὁρίζονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας εἰς βάρος τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ Ταμείου αὐτῆς.

Αἱ τιμαὶ τῆς πρὸς τοὺς Δήμους, Κοινότητας, Λιμενικὰς Ἐπιτροπὰς καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα δημοσίου δικαίου πωλουμένης ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας δὲν δύνανται νὰ ὁρίζωνται περαν τῶν 30 ο/ο κατώτεραι τῶν ἀντιστοίχων τιμῶν πωλήσεως τῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας πρὸς τοὺς ἰδιώτας.

Ἄρθρον 5.

Ἡ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου διατίμησις τῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ δι' ὑπολογισμοῦ τῶν τιμῶν πωλήσεως ἐπὶ τῇ βάσει τύπων, εἴτε κεχωρισμένως δι' ἑκάστην ἐπιχείρησιν εἴτε δι' ὁμάδας ὁμοιογενῶν ἐπιχειρήσεων.

Οἱ τύποι οὗτοι ὁρίζονται διὰ Διαταγμάτων, προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας Ὑπουργοῦ, μετὰ γνώμην τοῦ ἁρμοδίου Συμβουλίου τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας.

Ἡ ἰσχὺς τῶν τύπων τούτων ὁρίζεται εἰς δύο ἔτη κατ' ἀνώτατον ὅριον, ἐπιτρεπομένης τῆς καθ' ὅμοιον τρόπον ἀνανεώσεως τούτων, τῶν ὁρισθέντων τύπων εἴτε παραμενόντων ὡς θέλουσι τὸ πρῶτον ὁρισθῇ εἴτε τροποποιουμένων.

Δύνανται ἐν τούτοις νὰ καθορισθῶσι καὶ ὁριστικοὶ τύποι καὶ νὰ ἀποτελέσωσιν, οὗτοι τροποποιήσεις ἢ συμπληρώσεις τῶν ὑφισταμένων καὶ ἀναστελεισῶν προνομιακῶν συμβάσεων καὶ τῶν χορηγηθεισῶν ἁπλῶν ἀδειῶν, διὰ συμβάσεων συνομολογουμένων μεταξὺ τῆς ἐνδιαφερομένης Ἀρχῆς καὶ ἀναδόχων ἐγκρινομένων διὰ Διαταγμάτων, ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας.

Ἄρθρον 6.

Ἐπιτρέπεται εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον κατ' ἀπόλυτον κρίσιν αὐτοῦ νὰ προβῇ εἰς τὴν σύνταξιν συμβάσεων κατόπιν προκηρύξεως διαγωνισμοῦ μετ' Ἑταιρειῶν ἀποσκοπουσῶν εἴτε

εἰς τὴν παραγωγὴν εἴτε εἰς τὴν διανομὴν ἠλεκτρικοῦ ρεύματος εἴτε καὶ εἰς ἀμφότερα πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν πόλεων Ἀθηνῶν-Πειραιῶς καὶ Περιχώρων, ὡς καὶ μετὰ Σιδηροδρομικῶν Ἑταιρειῶν προκειμένου νὰ εἰσαχθῇ εἰς ταύτας ἡ ἠλεκτροκίνησις. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς μὴ διεξαγωγῆς διαγωνισμοῦ ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας μετὰ γνώμην τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Συγκοινωνίας ἁρμοδίου Συμβουλίου νὰ συνομολογήσῃ τοιαύτας συμβάσεις ὑπὸ ὅρους ἐγκριθησομένους προηγουμένως ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου μετὰ Ἑταιρειῶν ὑφισταμένων ἢ ἱδρυθησομένων πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν.

Ἄρθρον 7.

Διὰ τὸν διακανονισμὸν τῶν τιμῶν πωλήσεως ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως ἠλεκτροφωτισμοῦ Πρεβέζης, ἰσχύουσιν αἱ διατάξεις τοῦ νόμου 1356, ὡς οὗτος τροποποιεῖται διὰ τοῦ παρόντος.

Ἐν ἡ ὅμως περιπτώσει δὲν ἤθελε γίνει ἔναρξις τῆς κανονικῆς λειτουργίας τοῦ ἐν λόγῳ ἠλεκτροφωτισμοῦ ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος νόμου, τότε δικαιοῦται ὁ Δῆμος, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας, νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὸν ἀνάδοχον τὰς διὰ τὴν διακοπὴν τῆς λειτουργίας τῶν ἐγκαταστάσεων ἐν τῇ συμβάσει προβλεπομένας ποινάς, εἰδικῶς δὲ δικαιοῦται νὰ κηρύξῃ τὸν ἀνάδοχον ἔκπτωτον καὶ νὰ θεωρήσῃ λελυμένην τὴν σύμβασιν ἄνευ τῆς παρεμβάσεως τῶν δικαστηρίων, ὁπότε ἐφαρμόζονται πᾶσαι αἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ 14 τῆς συμβάσεως ὁριζόμεναι συνέπειαι τῆς διαλύσεως τῆς συμβάσεως· δηλ. ὁ Δῆμος καταλαμβάνει τὰς ἐγκαταστάσεις καὶ προβαίνει μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἐξαγορὰν αὐτῶν κατὰ τὰ ἐν τῇ συμβάσει κεκανονισμένα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιχείρησιν ἠλεκτροφωτισμοῦ καὶ ὑδρεύσεως τῆς πόλεως Λαρίσης, ὡς καὶ τὴν ἐπιχείρησιν ἠλεκτροφωτισμοῦ Ἑρμουπόλεως, δύνανται διὰ Διατάγματος προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας νὰ παύσωσιν ἰσχύουσαι αἱ διατάξεις τοῦ νόμου 1356.

Ἄρθρον 8.

Ἐπιτρέπεται ἐντὸς ἑξαμήνου ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος ἡ διὰ Διαταγμάτων ἐκδιδομένων τῇ προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας μονιμοποίησις τῶν παρὰ τῇ Διευθύνσει τῶν Σιδηροδρόμων ἐκτάκτων μηχανικῶν ἠλεκτρολόγων τῶν ἐχόντων τουλάχιστον ἑνὸς ἔτους ὑπηρεσίαν.

Ἡ κατάταξις τῶν οὕτω μονιμοποιουμένων μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ ἠλεκτρολόγου β' τάξεως συμπεριλαμβανο-

μένου διὰ τοὺς ἔχοντας τουλάχιστον διετῆ ὑπηρεσίαν καὶ μέχρι βαθμοῦ τοῦ μηχανικοῦ ἠλεκτρολόγου α' τάξεως διὰ τοὺς λοιποὺς βασισθήσεται ἐπὶ συμφώνου γνώμης τοῦ ἁρμοδίου Συμβουλίου τῆς Διευθύνσεως τῶν Σιδηροδρόμων.

Ἐπίσης ἐπιτρέπεται ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος ἡ διὰ Διατάγματος, ἐκδιδομένου μετὰ σύμφωνον γνώμην τοῦ ἁρμοδίου Συμβουλίου, προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας, μονιμοποίησις ἐκτάκτου ἐπιθεωρητοῦ ἠλεκτρολόγου μὲ τὸν αὐτὸν βαθμόν, προσπθεμένης μιᾶς ἀντιστοίχου ὀργανικῆς θέσεως.

«Περὶ κηρύσεως τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 Νομοθ. Διατάγματος περὶ ἀπαγορεύσεως δικαιοπραξιῶν ἐπὶ ἀκινήτων».

(Ὡς ἐτροποποιήθη) ἔχει οὕτως :

Ἄρθρον μόνον.

Κυροῦται τὸ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1924 Νομοθετικὸν Διάταγμα «περὶ ἀπαγορεύσεως δικαιοπραξιῶν ἐπὶ ἀκινήτων», ἔχον ὡς κάτωθι :

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ

«Περὶ ἀπαγορεύσεως δικαιοπραξιῶν ἐπὶ ἀκινήτων».

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἀπὸ 22 καὶ 30 Ἰουνίου 1924 ψηφίσματα τῆς Δ' Συνταγματικῆς Συνελεύσεως, μετὰ σύμφωνον γνώμην τῆς ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν·

Ἄρθρον 1.

1. Ἐπὶ ἀκινήτων παντὸς εἴδους ἀνηκόντων εἰς ἀνταλλαξίμους Μουσουλμάνους ἢ ἀνταλλάξιμα Μουσουλμανικὰ νομικὰ πρόσωπα (βακούφια κλπ.) ἀπαγορεύεται ἐπὶ ποινῇ ἀπολύτου ἀκυρότητος πᾶσα δικαιοπραξία, δι' ἧς μεταβιβάζεται ἡ κυριότης ἢ ἱδρύεται ἕτερον ἐμπράγματον δικαίωμα, ὡς καὶ πᾶσα ἐγγραφὴ προσημειώσεως, ἡ ἀναγκαστικὴ ἢ συντηρητικὴ κατάσχεσις καὶ ἡ ἐκποίησις δι' ἀναγκαστικοῦ πλειστηριασμοῦ.

2. Αἱ διὰ τοῦ ἀνωτέρω ἐδαφίου τιθέμεναι ἀπαγορεύσεις δὲν ἔχουσιν ἰσχὺν ἀπέναντι τοῦ Δημοσίου, ἔχοντος τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τῶν κτημάτων τῆς ὡς ἄνω κατηγορίας, ἢ ἄλλου νομικοῦ προσώπου ὑποκαθιστῶντος τὸ Δημόσιον ἐν τῇ διοικήσει τῶν κτημάτων τούτων.

3. Προκειμένου περὶ μεταβιβάσεως κυριότητος ἢ συστάσεως ἑτέρου οἱουδήποτε ἐμπραγμάτου δικαιώματος, ὡς καὶ ἐγγραφῆς προσημειώσεως, ἀναγκαστικῆς ἢ συντηρητικῆς κατασχέ-

σεως καὶ ἐκποιήσεως δι' ἀναγκαστικοῦ πλειστηριασμοῦ, ἐπὶ κτημάτων ἀνηκόντων εἰς Μουσουλμάνους ἀδιακρίτως ὑπηκοότητος, ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου κατάθεσις βεβαιώσεως τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἀνταλλαγῆς περὶ τοῦ ὅτι ὁ πωλητὴς Μουσουλμάνος δὲν εἶνε ἀνταλλάξιμος. Ἡ προσαγωγὴ τῆς βεβαιώσεως ταύτης ἀποτελεῖ κύριον στοιχεῖον ἐγκυρότητος δικαιοπραξίας.

4. Περιεχομένου περὶ ἀποδόσεως κτημάτων καταληφθέντων οἱωνδήποτε ὑπὸ τοῦ Δημοσίου καὶ διεκδικουμένων ὑπὸ Μουσουλμάνων μὴ Ἑλληνικῆς ὑπηκοότητος, ὡς καὶ περὶ παροχῆς ἀδείας ἐλευθέρας διαθέσεως τῶν κτημάτων αὐτῶν, ἀποφαίνεται ὡς πρὸς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ὑπηκοότητος καὶ τὴν παροχὴν τῆς ἀδείας ἡ Γεν. Διεύθυνσις Ἀνταλλαγῆς, στηριζομένη ἐπὶ τῆς γνώμης τῆς ἐν ἄρθρῳ 7 ἐδαφ. 5 τοῦ Νομ. Διατάγματος τῆς 2 Μαΐου 1924 περὶ συστάσεως Γενικῆς Διευθύνσεως Ἀνταλλαγῆς, ὁριζομένης ὑποεπιτροπῆς. Εἰς τὰ μέλη τῆς ὑποεπιτροπῆς ταύτης παρέχεται ἡ διὰ τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου Ἀνταλλαγῆς ὁριζομένη ἀπόζημίωσις.

Ἄρθρον 2.

1. Ἀπαγορεύεται ἐπίσης ἐπὶ ποινῇ ἀπολύτου ἀκυρότητος πᾶσα δικαιοπραξία ἐν ζωῇ, δι' ἧς μεταβιβάζεται ἡ κυριότης ἢ συνίσταται ἕτερον ἐμπράγματον δικαίωμα ἐπὶ ἀγροτικῶν ἀκινήτων ἐκτάσεως ἀνωτέρας τῶν τριακοσίων στρεμμάτων, εἴτε μερικῶς διὰ κατατμήσεως εἰς τεμάχια ἐλάσσονα τῶν 300 στρεμμ., εἴτε ὁλικῶς, ἐκτὸς τῶν κειμένων εἰς τὴν Ἠπειρον, Πελοπόννησον, Κρήτην καὶ τὰς νήσους Αἰγαίου, πλὴν τῆς Εὐβοίας.

2. Αἱ ἀπαγορεύσεις τοῦ προηγουμένου ἐδαφίου ἰσχύουσι κατ' ἀρθρον δι' ἀποφάσεως μὲν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας εἰς ἐγχειρήσεις περιπτώσεις, ἰδίᾳ πρὸς ἐκουσίαν μεταβίβασιν εἰς τοὺς κατὰ τὴν ἀγροτικὴν νομοθεσίαν δικαιουμένους ἀποκαταστάσεως, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου Ἐποικισμοῦ, τῆς ἀποφάσεως δημοσιευομένης ἐφάπαξ εἰς μίαν ἐφημερίδα τῆς πρωτευούσης τοῦ νομοῦ, ἔνθα κεῖται τὸ κτῆμα, καὶ, ἐν ἐλλείψει τοιαύτης, εἰς μίαν ἐφημερίδα τῆς πρωτευούσης τοῦ Κράτους, διὰ Διατάγματος δὲ δι' ὡρισμένας κατηγορίας κτημάτων κατ' εἶδος ἢ κατ' ἔκτασιν καθ' ὅλον τὸ Κράτος ἢ εἰς ὡρισμένην περιφέρειαν, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου Ἐποικισμοῦ.

3. Δι' ὁμοίου Διατάγματος δύνανται τὰ ἐπιβληθῶσι καὶ αὖθις ἀρθεῖσαι ἀπαγορεύσεις ἢ νὰ ἐπεκταθῶσι καὶ εἰς ἄλλα ἐκείνων ὁπουδήποτε κειμένων καὶ οἱασδήποτε ἐκτάσεως.

4. Ἀπαγορεύεται εἰς ἀλλοδαποὺς ν' ἀποκτῶσιν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ἄνευ ἀδείας τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας ἀκίνητα κείμενα εἰς παραμεθορίους χώρας τοῦ Κράτους ὁρισθησομένας διὰ Διατάγματος.

Ἄρθρον 3.

Αἱ ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1923 γενόμεναι δικαιοπραξίαι δι' ἐγγράφου φέροντος βεβαίαν χρονολογίαν ἐπὶ ἀκινήτων τῆς νήσου Σαμοθράκης ἀφορῶσαι κτήματα μὴ ὑποκείμενα εἰς ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν κυροῦνται ἀφ' ἧς αὗται ἐγένοντο.

Ἄρθρον 4.

1. Καταργοῦνται: α') ὁ νόμος 924 τοῦ 1917 καὶ ἅπαντα τὰ πρὸς ἐκτέλεσίν του ἐκδοθέντα διατάγματα, β') ὁ νόμος 1650 τοῦ 1919 καὶ τὰ εἰς ἐκτέλεσιν του ἐκδοθέντα Διατάγματα, γ') τὸ Νομοθετικὸν Διάταγμα τῆς 6 Ὀκτωβρίου 1922, δ') τὸ α' ἐδάφιον τοῦ μόνου ἄρθρου τοῦ Νομ. Διατάγματος τῆς 29 Δεκεμβρίου 1922, ε') τὸ Νομ. διάταγμα τῆς 18 Ἀπριλίου 1923 καὶ ς') τὸ Νομ. διάταγμα τῆς 10 Σεπτεμβρίου τοῦ 1923, ἅπαντα ἀφορῶντα ἀπαγορεύσεις δικαιοπραξιῶν ἐπ' ἀκινήτων.

2. Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1924.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας
ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον
Ὁ Πρόεδρος
Θ. Σοφούλης

Τὰ μέλη
Γ. Ρούσσος, Κ. Γκότσης, Π. Μαυρομιχάλης, Θ. Βελλιανίτης, Γ. Μαρῆς, Δ. Ν. Μπότσαρης, Α. Μυλωνᾶς, Α. Ὀρφανίδης, Λ. Πρωτοπαπαγγέλλος.

«Περὶ καταργήσεως τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 1308 περὶ ἐπαρχιακῶν χρηματιστηρίων, ὡς καὶ τοῦ Ν. Δ. τῆς 31 Μαΐου 1923, ὡς τοῦτο ἀντικατεστάθη καὶ ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 26 Ἰουνίου 1923 τοιούτου, πλὴν τοῦ ἄρθρου 12 μόνου παραμένοντος ἐν ἰσχύϊ του, καὶ ἐξοφλήσεως ἐπιταγῶν κλπ. κατεχομένων ὑπὸ δικαστικῶν λοχιτῶν.

(Ὡς ἐτροποποιήθη), ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον 1.

Καταργοῦνται τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 1308

«περὶ ἐμπορικῶν χρηματιστηρίων» ὡς καὶ τὸ Ν. Δ. τῆς 3ης Μαΐου 1923 ὡς τοῦτο συνεπληρώθη καὶ ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 26 Ἰουνίου 1923 τοιούτου πλὴν τοῦ ἄρθρ. 12 μόνου παραμένοντος ἐν ἰσχύϊ.

Ἄρθρον 2.

1) Τὸ ἀντικείμενον ἐν γένει περὶ οὗ προυνόσουν οἱ καταργούμενοι ὡς ἄνω νόμοι θέλει ρυθμισθῆ διὰ Δ. ἐκδοθησομένου μετ' ἀπόρασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

2) Διὰ τοῦ ἄνω Δ. κανονισθήσεται καὶ ἡ τύχη τῶν μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος νόμου ὑποβληθεισῶν δηλώσεων ἀπωλείας ἀνωνύμων χρεογράφων συμφώνως τοῖς καταργουμένοις ὡς ἄνω νόμοις, ὡς καὶ ἡ τυχὸν δοθησομένη ἀποζημίωσις εἰς τοὺς πρόσφυγας τοὺς μέχρι τῆ 31 Δεκεμβρίου 1923 ὑποβαλόντας δηλώσεις ἀπωλείας κλπ. γενομένας ἐν Μ. Ἀσίᾳ κατὰ τὴν ἐγκατάλειψιν αὐτῆς. Ἡ ἀποζημίωσις αὕτη δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ ἥμισυ (1)2) τῆς χρηματιστηριακῆς τιμῆς τῶν ἀπολεσθέντων χρεογράφων, ἣν εἶχον ταῦτα κατὰ τὴν ὡς ἄνω χρονολογίαν.

Ἄρθρον 3.

Τραπεζιτικαὶ ἐπιταγαί, τοῦτ' ἁπλᾶ καὶ τοιαῦτα τραβέλλαρς κομιζόμενα παρὰ δικαστικῶν Ἀρχῶν, ὡς πειστήρια ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως, δύνανται νὰ ἐξοφλῶνται ἐπὶ τῇ προσαγωγῇ ἐπιτίμων αὐτῶν ἀντιγράφων νεκρουμένων παρὰ τῶν δικαστικῶν Ἀρχῶν, κατόπιν πράξεως τοῦ ἀρμοδίου Πρωτοδικῶν, βεβαιούντος ἐν αὐτῇ τὸ δικαίωμα τοῦ ἰδιοκτήτου κομίσπου καὶ ἐκδιδομένης κατὰ τὰ ἄρθρα 640 καὶ ἑπ. τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας.

Μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοιούτου ἀντιγράφου, ἡ ἐκτεθεῖσα αὐτὸ δικαστικὴ Ἀρχὴ ὑποχρεοῦται, ὅπως διὰ πράξεώς της συνταχθησομένης ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου κηρύξῃ τοῦτο ἄκυρον καὶ βεβαιώσῃ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἀντιγράφου.

«Περὶ τροποποιήσεως τῶν νόμων περὶ κυριακῆς ἀναπαύσεως κλπ.»

(Ὡς ἐτροποποιήθη), ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1.

Αἱ κείμεναι διατάξεις τῶν νόμων περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως αἱ ἀφορῶσαι τὰ ἐστιατόρια καὶ μαγειρεῖα, τροποποιοῦνται ὡς ἑξῆς:

1. Ἐκ τῶν εἰς ἑκάστην πόλιν εἰς ἃς ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν νόμων περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως, λειτουργούντων ἐστιατορίων, ζυθεστιατορίων, μαγειρείων καὶ οἰνομαγειρείων, μένουν ἀνοικτὰ καθ' ὅλην τὴν Κυριακήν, ἐκ περιτροπῆς, τὰ ἥμισυ τούτων, τῆς σειρᾶς κανονιζομένης δι' ἑκάστην κατηγορίαν καὶ συνοικίαν ὑπὸ τῆς οἰκείας Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς. Κατὰ τὰς τέσσαρας Κυριακὰς τῶν Ἀπόκρεων πάντα τὰ ἀνωτέρω καταστήματα παραμένουσιν ἀνοικτά, διὰ δὲ τὰ ζυθοπωλεῖα διὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα καὶ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων ἰσχύουσι αἱ διατάξεις τοῦ ἐδαφίου β' τοῦ ἄρθρου 16 τοῦ ἀπὸ 5 Ἀπριλίου 1914 Β. Δ. «περὶ κωδικοποιήσεως εἰς ἓν ἐνιαῖον κείμενον νόμου τῶν νόμων περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως».

2. Πᾶς ἰδιοκτήτης ἢ διευθυντὴς τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ καταστημάτων ὑποχρεοῦται, ὅπως χορηγῇ εἰς τὸ τεχνικὸν προσωπικὸν κατ' ἔτος 28 ἡμερῶν ἢ καθ' ἑξαημέραν, κατὰ βούλησιν τοῦ δικαιουμένου 14 ἡμερῶν ἄδειαν μετὰ πλήρων ἀποδοχῶν, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἀντιτίμου τῆς τροφῆς. Διὰ τὸ λοιπὸν προσωπικὸν ἰσχύουσι αἱ διατάξεις τοῦ Διατάγματος τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1924 «περὶ ἑβδομαδιαίας ἀναπαύσεως τῶν ὑπαλλήλων, τῶν ξενοδοχείων, ἐστιατορίων κλπ.» διὰ τὰς ἑβδομάδας, καθ' ἃς τὸ κατάστημα παρέμεινεν ἀνοικτὸν τὴν Κυριακήν.

3. Ἐν περιπτώσει καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἐν τῇ δευτέρᾳ παραγράφῳ ἀδείας, ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται εἰς τὴν καταβολὴν πλὴν τῆς κατὰ τὸν νόμον 2112 ἀποζημιώσεως καὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν ἡμερῶν ἀδείας, ἃς δικαιοῦται ὁ ἀπολυόμενος μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς καταγγελίας τῆς συμβάσεως.

4. Ἐξαιροῦνται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τὰ ἐστιατόρια τῶν ξενοδοχείων ὅπου, εἰς ἃ παρέχεται ὑποχρεωτικῶς μετὰ τοῦ ὕπνου καὶ τροφὴ table d' ôte ὑπαγόμενα εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Διατάγματος τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1924 «περὶ ἑβδομαδιαίας ἀναπαύσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν ξενοδοχείων, καφενείων κλπ.».

5. Διὰ Διατάγματος, προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐργασίας, κανονισθήσεται ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἑβδομαδιαίας ἀναπαύσεως εἰς τὰ ἐστιατόρια, ζυθεστιατόρια, μαγειρεῖα καὶ οἰνομαγειρεῖα τῶν ἐξωτερικῶν κέντρων.

6. Πᾶσα παράβασις τῶν ἀνωτέρω διατάξεων ὡς καὶ τῶν ἐκτελεστικῶν Διαταγμάτων τοῦ παρόντος τιμωρεῖται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 25 τοῦ Β. Δ. τῆς 5 Ἀπριλίου 1914 «περὶ ἀναδημοσιεύσεως εἰς ἓν ἐνιαῖον κείμενον τῶν νόμων περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως». Οἰκειοθελὴς παραίτησις τοῦ δικαιουμένου τῆς κατὰ τὴν δευτέραν παράγραφον ἀδείας ἀπὸ τῆς λήψεως αὐτῆς δὲν ἀπαλλάσσει τὸν ἐργοδότην τῆς ποινικῆς εὐθύνης.

Ἡ Ἐπιθεώρησις Ἐργασίας ἢ ἡ Ἀστυνομία δικαιοῦται νὰ κλείῃ τὸ κατάστημα τὸ ὁποῖον παραμένει ἀνοικτὸν παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου.

Πᾶσα παράβασις τῶν διατάξεων τῶν νόμων περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως καὶ περὶ χρονικῶν ὁρίων ἐργασίας ἐκδικάζεται ἐν' ἀπ' εὐθείας κλήσεως.

Πᾶσα διαφορὰ ἀστικῆς φύσεως προκύπτουσα ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος διδάζεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Β. Δ. τῆς 1 Αὐγούστου 1920 «περὶ κωδικοποιήσεως εἰς ἓν ἐνιαῖον κείμενον τῶν διατάξεων τοῦ νόμου ΓᾠΟΔ' «περὶ ἐκδικάσεως τῶν μεταξὺ ἐργατῶν καὶ ἐργοδοτῶν διαφορῶν κλπ.» ὡς τροποποιεῖται κατωτέρω.

7. Ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος αἱ διατάξεις τῶν προηγουμένων παραγράφων ἐφαρμόζονται εἰς πᾶσαν πόλιν τῆς παραγράφου 1, ἀριθμοῦσαν ὑπὲρ τὰς 20.000 κατοίκους. Εἰς τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς αὐτῆς παραγράφου ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ Β. Δ. τῆς 5 Ἀπριλίου 1914 «περὶ ἀναδημοσιεύσεως εἰς ἓν ἐνιαῖον κείμενον νόμου τῶν νόμων περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως» καὶ τοῦ Διατάγματος τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1924 «περὶ ἑβδομαδιαίας ἀναπαύσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν ξενοδοχείων, καφενείων κλπ.», δυναμένων νὰ ἐπεκταθῶσι καὶ εἰς ταύτας τῶν διατάξεων τῶν προηγουμένων παραγράφων διὰ Διαταγμάτων, ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, μετὰ γνώμην τῆς οἰκείας δημοσίας ἢ κοινοτικῆς Ἀρχῆς.

8) Διὰ Διαταγμάτων, ἐκδιδομένων προτάσει τῶν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργῶν, δύ-

ναται νὰ ἐπανέρχωνται ἐν ἰσχύϊ αἱ διατάξεις τοῦ Β. Δ. τῆς 5 Ἀπριλίου 1914 «περὶ ἀναδημοσιεύσεως εἰς ἓν ἐνιαῖον κείμενον νόμου τῶν νόμων περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως» καὶ τοῦ Διατάγματος τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1924 «περὶ ἑβδομαδιαίας ἀναπαύσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν ξενοδοχείων, καφενείων κλπ.», ἐφόσον διὰ τῶν οἰκείων Διατακτικῶν καὶ ἀστυνομικῶν ἀρχῶν ἤθελε διαπιστωθῆ, ὅτι λόγοι γενικωτέρου κοινωνικοῦ συμφέροντος ἐπιβάλλουσι τοῦτο.

Ἄρθρον 2.

1. Τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Β. διατάγματος τῆς 1 Αὐγούστου 1926 «περὶ κωδικοποιήσεως εἰς ἓν ἐνιαῖον κείμενον τῶν διατάξεων τοῦ νόμου ΓᾠΟΔ' «περὶ ἐκδικάσεως τῶν μεταξὺ ἐργατῶν καὶ ἐργοδοτῶν διαφορῶν κλπ.» τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς: «Αἱ διαφοραί, αἱ ἀντικείμενον ἔχουσαι ἀξιώσεις περὶ πληρωμῆς ἡμερομισθίων ἢ μισθῶν ἢ ἄλλης ἀποζημιώσεως ὀφειλομένης ἐκ συμβάσεως περὶ παροχῆς ἐργασίας ἀτζάτως ποσοῦ, δικάζονται κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἑπομένων ἄρθρων».

2. Ἐκ τῆς δευτέρας παραγράφου τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ νόμου 1861 ἡ φράσις «μετὰ τετραετῆ ἐξάσκησιν τῶν καθηκόντων τούτων» ἀντικαθίσταται διὰ τῆς φράσεως «κεκτημένος ὑπερδεκαετῆ δημοσίαν ὑπηρεσίαν καὶ ἀποδεδειγμένην εἰδίκευσιν».

3. Καταργεῖται τὸ ἄρθρον μόνον τοῦ νόμου 2661, ἐπανερχομένης ἐν ἰσχύϊ τῆς παρ' αὐτοῦ τροποποιηθείσης διατάξεως, ἡ δὲ αὐθεντικὴ ἑρμηνεία τῆς τελευταίας φράσεως τοῦ ἐδαφίου γ' τοῦ ἄρθρου 12 § 4 τοῦ νόμου 2193 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως ἐργατικῶν τινων νόμων» εἶναι ὅτι, δυνάμει ταύτης ἔχουν ἐφαρμογὴν καὶ αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 13 § 7 τοῦ νόμου ΓΨΚΔ', ὡς ἐτροποποιήθησαν διὰ τῆς παραγράφου 32 τοῦ νόμου 780.

Ἄρθρον 3.

Καταργεῖται πᾶσα διάταξις ἀντικειμένη εἰς τὸν παρόντα νόμον. Διὰ Διαταγμάτων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμ-

βουλίου τῆς Ἐργασίας, καθορισθήσονται αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐκτελέσεως τοῦ παρόντος.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος νόμου ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Προκειμένου νὰ συζητηθῇ τὸ σχέδιον ψηφίσματος «περὶ συστάσεως Ἀνακριτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἔρευναν τῆς εὐθύνης τῶν διοικητῶν στρατ. Μονάδων κατὰ τὴν ὑποχώρησιν τῆς Μ. Ἀσίας», ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** λέγει ὅτι δὲν δύναται ἡ Συνέλευσις νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν συζήτησιν ταύτην, ἐφόσον ἔχει ἤδη ληφθῇ ἀπόφασις περὶ προτάξεως τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν καὶ ἐφόσον ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ἀπὸ τῆς θέσεώς του ἔδωσε τὴν ἑρμηνείαν, ὅτι κατὰ τὰ κοινοβουλευτικὰ ἔθιμα πρέπει νὰ προταχθῇ ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει τὸ περὶ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν, οὗτινος ἡ συζήτησις διεκόπη κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίασιν. Ὑπέγχει δὲ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ὡς κωλυσιεργοῦντα καὶ ἐνδιαφερόμενον περὶ τῆς μὴ ἐπιψηφίσεως τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Δ. Φλωριᾶς** παρέχει ἐξηγήσεις σχετικῶς πρὸς τὰς χθὲς λαβούσας χώραν συνεννοήσεις, ἵνα προταχθῶσι περὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν ἐπείγοντά τινα νομοσχέδια, ὅπερ ἀπεδέχθη ὁ κ. Ναούνης.

Οἱ κ. κ. **Α. Δενδρινὸς** καὶ **Β. Ἰακωβάκης** φρονοῦσιν ὅτι πρέπει νὰ προταχθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν συζήτησις.

Ὁ κ. **Δ. Δεονάρδος** λέγει ὅτι ὁ μόνος ὅστις δὲν ἐνδιαφέρεται ἂν θὰ ψηφισθῇ ἢ ὄχι τὸ ἐνοικιοστάσιον τῶν βοσκῶν εἶνε ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Β. Καραπάνος** λέγει ὅτι δὲν ἐπείγει ἵνα προτιμηθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν, ἐφόσον πρόκειται περὶ κυρώσεως Διατάγματος ἀπὸ πολλοῦ τεθέντος εἰς ἐφαρμογήν.

Ὁ κ. **Ν. Ξηρὸς** λέγει ὅτι μὲ τὴν συζήτησιν περὶ προτάξεως ἢ μὴ ἀπόλλυται ἐπὶ ματαίῳ χρόνος πολύτιμος.

Ὁ κ. **Α. Πραντούνας** λέγει ὅτι, ἂν οἱ κ. κ. πληρεξούσιοι ἔχουν ὀλίγην ὑπομονήν, θὰ ψηφισθῶν ὅλα τὰ νομοσχέδια καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης** λέγει ὅτι τὸ ἐνοικιοστάσιον πρέπει νὰ συζητηθῇ ὁμοῦ μὲ τὸ ἀγροτικὸν νομοσχέδιον, διότι τὰ δύο ταῦτα ζητήματα εἶνε συναφῆ καὶ ἀλληλένδετα.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** φρονεῖ ὅτι ἡ λῆξις τοῦ ζητήματος περὶ προτάξεως ἢ μὴ πρέπει νὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθ.) λέγει καὶ πάλιν πῶς εἶχε δεχθῇ τὴν πρότάξιν κατὰ τὴν ἀπογευματινὴν συνεδρίασιν καὶ πῶς τὴν ἐματαίωσεν ἡ Ἀντιπολίτευσις μὲ τὰς ἐπερωτήσεις.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι, ἐνῷ ἡ Συνέλευσις ἀσχολεῖται ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας μὲ τὸ ἐνοικιοστάσιον, ἡ Κυβέρνησις παρακωλύει τὴν ψήφισίν του. Καταλήγει ἐπιμένων εἰς τὴν πρότάξιν τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Δ. Κατσάρος** θεωρεῖ ἐπείγουσαν τὴν ψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** ζητεῖ τὴν ἄμεσον πληροφορίαν ἐπὶ τῆς προτάσεώς του.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** νομίζει ὅτι ἐξηντλήθη ἡ συζήτησις καὶ προτείνει νὰ ἐρωτηθῇ ἡ Συνέλευσις.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** κηρύσσει μετὰ τοῦτο τὴν συζήτησιν περατωμένην, ἐρωτᾷ δὲ δι' ἀναστάσεως τὴν Συνέλευσιν ἂν δέχεται ἢ ὄχι τὴν πρότάξιν τῆς τοῦ νομοσχεδίου συζητήσεως.

Λόγῳ ἀμφιβολίας περὶ τῆς πραγματικῆς τῆς Συνελεύσεως ἐπιθυμίας ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ἡ Συνέλευσις δέον νὰ ἀποφανθῇ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Ν. Ξηρὸς** καὶ **Θ. Χαβίνης,** ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία, τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτως :

— Οἱ παραδεχόμενοι τὴν πρότασιν λέγουσι «ν α ί», οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι λέγουσιν «ὄ χ ι».

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα :

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 122.

Ὑπὲρ τῆς προτάξεως 63

Κατ' αὐτῆς 45

Ἠρνήθησαν ψῆφον 14.

Κατὰ τὸ ὧδε παρατιθέμενον πρωτόκολλον :

Δημ. Ἡρακλείδης ..... Ν	Γεώργ. Ροῦσσος .....
Κωνστ. Ρακτιβὰν	Ἀπ. Δαξιάδης .....
Σ. Παπαγρηγοριάδης	Ἰωάν. Καλογερᾶς ..... Ο

Γεώργ. Πολίτης ....
Ἀπόστ. Ὀρφανίδης .... ..
Ἐμμ. Ζυμπρακάκης .... Ο
Περ. Καραπάνος.... ἠγν.ψ.
Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης .. ..
Γεώργ.Φραγκούδης..ἠγν. ψ.
Β. Ἀρτεμιάδης ..... Ν
Σκεῦος Ζερβός .... ἠγν.ψ.
Δημ. Θεολογίτης ..... Ο
Δημ. Μαρσέλος ....
Γεώργ. Μαυρολέων ....
Δημ. Πολυμεράτης ..ἠγν.ψ.
Θαλῆς Θεοδωρίδης .... ..
Ἐλευθ. Παυλίδης ..... Ν
Π. Παναγιωτόπουλος .. ..
Α. Κωνσταντιλιέρης.... ..
Γεώργ. Ἠσαΐας ....
Ἀναστ. Πρωτοπαπᾶς ....
Γεώργ. Βραχνός ..... Ν
Α. Χατζηκυριάκος ....
Στυλ. Γωνατᾶς .... ἠγν.ψ.
Σπ. Θεοδωρόπουλος ....
Ἀλέξ. Μυλωνᾶς ..... Ν
Ἀρτ. Δεναξᾶς ....
Α. Σακελλαρόπουλος ....
Ἰωάν. Σολιώτης ....
Γεώργ. Καταμπίρης .....
Δημ. Πετρίτης ....
Ἰωάν. Τσίρος ..... Ν
Ἀπ. Παπαοικονόμου .. Ο
Δ. Καμπάνης ....
Ἰωάννης Μαμάης ....
Α. Κολιαλέξης ....
Πέτρος Καλιούγος .... ..
Νικ. Καλέλλης ..... Ν
Ἀντ. Γαρουφαλιᾶς .... ..
Δημ. Μαργέτης ..... Ν
Πέτρος Παναγιώτου .... ..
Δημήτρ. Βαρελᾶς ....
Βασ. Καραπάνος..... Ο
Χρ. Σαμαρᾶς ....
Ι. Στάϊκος ἢ Παπαδάκης ..
Θωμᾶς Μάγγος ....
Ἀβρ. Γρηγοριάδης .... ..
Γ. Παπαγεωργίου ....
Κ. Σπυρίδης ..... ἠγν.ψ.
Ἀδαμ. Εὐφραιμίδης.... ..
Φίλ. Γιαννακόπουλος .. ..
Δημ. Σαράτσης ....
Δημ. Ψιάρης ....
Ἀλέξ. Γρίβας ..... Ο
Παντ. Καρασεβδᾶς .... ..
Φίλ. Στασινόπουλος .... Ο
Α. Παπαχριστόπουλος.. Ο
Ἠλίας Ἀποσκίτης .... Ο
Τ. Δημητρακόπουλος .. ..
Πέτρος Ζωγράφος ....
Νικ. Ζαμάνος ....
Δημ. Χατζόπουλος..... Ν
Κων. Ταλιαδοῦρος .... ..
Π. Πετροπουλάκης ....
Εὐστ. Μαλαμίδας ....
Γεώργ. Βοραζάνης .... Ν
Λάμ. Λαμπριανίδης ....
Δημ. Ἀνδρεάδης ....
Δημ. Βάντσης ....
Α. Βεζιρζόγλου .. ..
Κ. Κωνσταντινίδης .... ..
Θεμ. Παπαϊωάννου .... ..
Α. Ἀναγνωστόπουλος ..
Κων. Κουρτίδης ....
Ἀντ. Κωνσταντινίδης .... ..
Χριστόφ. Πανταζίδης.... ..
Φίλ. Μανουηλίδης ..... Ν
Περ. Κουρτίδης ..... Ν
Γεώργ. Μπρίκας..... ..
Ἀλέξ. Παπαθανάσης .... ..
Βασ. Χατζηλίας ..... Ο
Ἐμὶν Μπέη Ζαδὲ ....
Γρηγ. Τηλικίδης ....
Νούκ. Γρηγοριάδης ....
Νικ. Κοντολέων ..... Ν
Μ.γ. Δῶδος ....
Γεώργ. Πέτσος ....
Ἰωάν. Γιαμούζης ....
Κόρ.Ἀνδρ.ακας ....

Κυρ. Βαρδουλάκης ....
Δ. Καλκανδῆς ....
Γεώργ. Καραντάρης ἠγν. ψ.
Ἰωάν. Τσιγκίλης ..... Ο
Ἰωάν. Χριστοδουλιᾶς ....
Ἀναστ. Ταβουλάρης ....
Θεόδ. Γοῦπκος ..... Ο
Καῖσαρ Ζέζας ....
Κωνστ. Γόντικας ....
Νικ. Συρόπουλος ....
Βασ. Δαλιάνης ....
Τάσης Ἀναστασίου ..... Ο
Χαράλ. Λυκοτόμαρος ....
Νικ. Παπαγιαννόπουλος ..
Νικόλ. Καλλιοντζῆς ....
Γεώργ. Κατσάκης ....
Τίτ. Γεωργιάδης ....
Γεώργ. Μαρῆς ....ἠγν. ψ.
Στυλ. Γρηγορίου ....
Νικ. Ζουδιανός ....
Ἰωάν. Περδικογιάννης .. ..
Γεώργ. Δουκουμετζίδης .. ..
Σταμ. Κιουζὲς Πεζᾶς .... ..
Γεώργ. Χατζηκυριακοῦ .. ..
Θεόδ. Ἀνδρεάδης ....
Θεόδ. Πάγκαλος ..... Ν
Κωνστ. Ἀγγελάκης ....
Ἀνδρ. Μπιράκης ....
Ἰωάν. Βαρβαγιάννης .... ..
Κωνστ. Φίλανδρος..... Ν
Σερ. Τσακμάκης ..... Ν
Μιχ. Κύρκος ..... Ν
Ἰωάν. Πετσάλης ....
Λεων. Ἰασονίδης .....
Δημ. Εὐθυμιάδης ....
Στέφ. Βαρδάκας ....
Παντ. Γεωργιάδης ....
Ξενοφῶν Ἀναστασιάδης ..
Δημ. Δημάδης ....
Νικόλ. Τερζόγλου ..... Ν
Γεώργ. Κοσμίδης .. .... Ν
Χρ. Πέρος ....
Ἰωάν. Πλατσούκας ....
Περ. Καλλιδόπουλος .... ..
Γεώργ. Κωνσταντινίδης . ..
Γεώργ. Ἀλεκτορίδης .... Ν
Ἰορδ. Ἀναν.άδης ..... Ν
Ι. Πασσαλίδης ..... Ν
Μιχ. Σαμαρᾶς ....
Εὐστρ. Γωνατᾶς ..... Ν
Κωνστ. Βαγιανὸς ..... Ν
Π. Διαμαντόπουλος ....
Ἰσαὰκ Ἀλγανάτης ....
Ἰάκ. Λεβῆ ....
Ἰωσὴφ Ἠλία Σάββας .... ..
Ἰησοῦς Σαμουηλίδης ... ..
Νικόλ. Σπηλιώτης ..... Ν
Παν. Στενὸς ....
Δημ. Κατσίνας ....
Ἀντ. Πρέκας ....
Ἀντ. Δαργέντας ..... Ο
Γεώργ. Δρακούλης ....
Δημ. Μπότσαρης ..ἠγν. ψ.
Γεώργ. Καλούδης ..... Ο
Μιχ. Μίσιος .....
Γεώργ. Κιαγιᾶς ..... Ν
Σπυρ. Σῖμος ....
Π. Γιωτόπουλος ....
Πέτρος Μπέμπης..... ..
Ἀθαν. Τραχήλης..... ..
Περ. Γεωργίτσης ..... Ν
Γεώργ. Γκάλκος ....
Ἀχ. Παπαδάτος ..... Ο
Αὔγ. Θεολογίτης ....
Ἀν. Μισιρλόγλου ....
Μιλτ. Σταμούλης ....
Π.Γκελγκενδζόγλου..... ..
Ἀ. Κωνσταντινίδης .... ..
Σ. Ζερβουδάκης ....
Στ. Παπαναστασίου .... ..
Κωνστ. Νταῆς..... Ο
Γεώργ. Θούας ....
Ἠλίας Μεϊτάνης ....
Ἀνδρ. Ζαΐμης ....
Σωτ. Γιαννούσης ....
Χρ. Σακελλαρίδης ....

'Ιωάν. Κουρτάκης ....
Παν. Φλέσσας ..... Ο
Νικ. Δαγρὲς ....
Γεώργ. Σίδερις ..... Ν
Χρ. 'Αλαμανῆς ..... Ν
Κωνστ. Σταμούλης ....
Λάμπρ. Κατσάρος ..... Ν
Περ. 'Αλεξανδρῆς ..... Ν
Α. Καταρυγιώτης ....
Εὐστ. Γουλιανὸς ....
'Ι. Παπαθεοδώρου ....
Παν. Κόλιας ..... Ο
Νικ. Σταματιάδης ....
Ζαφείριος 'Αδὰμ ....
'Ιωάν. Βαλαλᾶς ....ἠρν. ψ.
'Α. 'Ωρολογόπουλος ....
'Ιωάν. Ζάχος ....
Δημ. Κύρου ....
Περ. Μαζαράκης ..... Ο
Κων. Ζαβιτσιάνος ....
'Ανδρ. Δενδρινὸς ..... Ν
Εὐθ. Βελλιανίτης ....
Κωνστ. Βούλγαρης ....
Δημ. Σπίγγος ..... Ν
Σπυρ. Ζερβὸς ....
Θεόδ. Κωτούλας ....
Κων. Τσιμινάκης ....
'Ιωάν. Κοντοδίνας ....
Π. Καλαντζόπουλος ....
Λάζ. 'Ανδρεάδης ....
Στυλ. Θεολογίδης ..... Ο
Γεώργ. Κακουλίδης ....
Π. 'Αραβαντινὸς ..... Ν
'Α. 'Αναγνωστόπουλος ....
Νικόλ. Φραντζῆς ....
Παναγ. Πετρίδης ..... Ο
Σπυρ. 'Ηλιόπουλος ....
Κωνστ. Ρέντης ..... Ν
Λουκ. Νιφοράτος ..... Ν
Ρ. Λιβαθηνόπουλος..... ..
Παν. Καπάτος ..... Ν
Παν. Τσιτσίλιας ....
Θεόδ. Γρηγορίου ....

Νικ. Καραμάνος ....
'Ι. Λιμπερόπουλος ....
Θαλῆς Κουτούπης..... ..
Γεώργ. Φικιώρης ..... Ο
Σπυρ. Ξύδης ....
'Α. Πρωτοσύγκελλος..... ..
Σ. 'Αναστασιάδης ....
'Ι. 'Ισχύμαχος ....
Γεώργ. Βλάχος ....
'Ιωσ. Κούνδουρος ..... Ν
Μιχ. Κοθρῆς ....
Π. Σφακιανάκης ....
Μιχ. Καταπότης ....
Α. Κουτσοπέταλος ἠρν. ψ.
Νικόλ. 'Ανδρεαδάκης .... Ο
Β. Καραπαναγιώτης .... Ν
Γεώργ. Παπανδρέου .... ..
Στυλ. Κρητικᾶς ....
'Εμμ. Μάρκογλου ....
'Ιωάν. Λαδᾶς ....
Δημ. Σάλτας ....
'Ιωάν. Σιφναῖος ....
'Ορ. Κυπριανὸς ....
Δημ. Γεωργαλᾶς ....
Γεώργ. Καλδῆς ....
Μ. Λαΐλιος ....
Δημ. 'Ακάκιος ....
Χαρ. Γρηγορίου ....
'Αντ. Παπαγεωργίου ....
Δημ. Σάββας ..... Ν
Μᾶρκ. Τσαρλαμπᾶς ..... Ο
Γερ. Σολδάτος ..... Ο
Νικόλ. 'Αβραὰμ ..... Ο
'Ιωάνν. Παπαλουκᾶς .... ..
Πέτρος Λαπατσάνης .... ..
'Αλέξ. Παπαναστασίου .. Ν
Γεώργ. Σεχιώτης ..... Ν
Νικόλ. Μπακόπουλος .... ..
'Ιωάνν. Μανέττας ..... Ο
Χριστ. Κατριβάνος ....
Δημ. Φλέσσας ....
Πλούτ. Χαλόφτης ..... Ο
Χρ. Ζουμῆς .....

'Ιωάν. Πατέλας ....
Νικόλ. Χρυσόγελος ....
Διον. Λεονάρδος ..... Ν
Παν. Μερλόπουλος ..... Ο
'Ιωάν. Φωτόπουλος ....
"Οθων Πέτροβας ....
Γεώργ. Πρεζάνης ....
Δημ. Ηρομπονᾶς ....ἠρν. ψ.
'Αντ. Πραντούνας ..... Ο
Γεώργ. Βενιέρης ..... Ο
'Ιωάνν. Καναβὸς ....
'Ιωάν. Καρμανίδης ....
Κωνστ. Πετρίδης ..... Ν
Χρῖστος Δάναινας ....
Κωνστ. Βλαχοθανάσης .. Ο
Π. Π. Μαυρομιχάλης .... Ο
Βασ. Κυβέλος ....
Κωνστ. Βουδούρης ..... Ν
Π. Κανελλόπουλος ..... Ν
'Ιωάν. Σεφερλῆς ....
Γερ. Τυπ. 'Ιακωβάτος ἠρν. ψ.
Βασ. 'Αλεβιζάτος ..... Ν
Θεόδ. Βελλιανίτης ....
Σπυρ. Κρεμεζῆς ..... Ο
Κωνστ. Σταματόπουλος .. Ο
Νικόλ. Γουργουρῆς ....
'Ανδρ. Μιχαλακόπουλος ἠρ. ψ.
Κωνστ. Δρούλλιας ..... Ο
Κωνστ. Γκότσης ....
Γεώργ. 'Αργυρόπουλος ... ..
'Ανδρ. Μάρκου ....
Χρῖστος Φακῆς ....
Θεόδ. Χαβίνης ..... Ν
'Ανδρ. Σκέφεργς ....
Δημ. Δαγκλῆς ....
Γεώργ. Γερογιάννης .... Ν
Παν. Κοκκινάτος ..... Ο
Μιχ. Βυζὰς ....
'Ιω. Ταρούλης ....
Δημ. Τσαπόγας ....
Νικ. 'Ασκούτσης ..... Ο
Γεώργ. Τσαγρῆς ....
'Εμμ. Τσουδερὸς ....

Μαν. Βελουδάκης ..... Ν
'Ιωάν. Γοβατζιδάκης ... Ν
Γεώργ. Κονδύλης ....
'Α. Μπακάλμπασης .... Ν
Γ. Λαλαζήσης ....
Δ. 'Ελευθεριάδης ..... Ν
Σπυρ. 'Αντωνιάδης .... Ν
'Ιωάν. Κεραμεὺς ....
Κων. Καλούδης ....
Λεων. Θεοχάρης ....
Ζήσης Μπογιωτας ....
Χ. 'Οχλοῦ Μουσταφᾶ .. ..
Χ. 'Αχμετογ. Μεστὰν .. ..
'Α. Γιαννουλάτος ....
Μ. Καβαλιεράτος ....
Θεμ. Σοφούλης ....
Κ. Παπαϊωάννου ....
'Εμμ. Σοφούλης ....
'Αλ. Κεντούρης ....
'Ιωάν. Μαλαχίας ....
Δημ. Πάζης ....
Δημοσθ. Φλωριᾶς ....
'Ιωάν. Σχοινᾶς ....
Δημοσθ. Μέλιος ....
'Ορέστ. Ζαφειρίου..... ..
Νικ. Μανούσης ....
Ν. Κωνσταντόπουλος .. ..
'Αν. Λαζαρίδης ..... Ν
Β. 'Εμμανουηλίδης ....
'Ι. Τριανταφύλλου ....
Σταμ. Βακράτσας ....
Γ. Μπούμπουλης ..... Ν
Δημ. Δασκαλάκης ..... Ο
'Ιωάν. Μαραγκὸς ....
'Ιωάν. Βενιέρης ....
'Αλέξ. Παπαδὰμ ....
Κ. Καλομενόπουλος .... Ο
Κωνστ. 'Αλαβάνος .... Ο
'Ερ. Βαλαρῆς ..... Ο
Σωτ. Χατζηγάκης ....
Παναγ. Καραλῆς ....
Χρ. Χατζηπέτρος ....
Βασίλ. 'Ιακωβάκης .... Ν

Ἀνδρ. Κοκκέβης	..	Ἀγγ. Ἀγαπητὸς	..
Νικ. Μανωλόπουλος	..	Ἰωάν. Μαυρουδῆς	..
Γεώργ. Λουπινᾶς	..	Κωνστ. Ματσιώρης	..
Ἀναστ. Ἀκρίδας ἠρν. ψ.	..	Ν. Παπαγεωργίου	..
Βασ. Βλαχόπουλος	..	Δημ. Νατζῆς	..
Γεώργ. Τσακανίκας	..	Κ. Καρανασττάσης	..
Γεώργ. Δουζίνας	.. Ν	Βασίλ. Μάλλιος	..
Λάμπρος Λάμπρου	..	Γ. Κουτρουμπάκης	..
Γεώργ. Ροδόπουλος	..	Στρ. Γεωργιλαβάκης	.. Ν
Θεόδ. Κριεζῆς	..	Κ. Παπαδογιάννης	..
Ἀθ. Μαούλης	..	Ηαλ. Πολυχρονίδης	.. Ο
Ἀντών. Δαμιανὸς	.. Ο	Ἀριστ. Μητσοτάκης	.. Ν
Μιλτ. Δελιγιάννης	.. Ν	Γρηγ. Μάρακας	..
Ἰωάν. Τσιριμῶκος	..	Ἰωάν. Μαρματάκης	.. Ν
Νικόλ. Ξηρὸς	.. Ο	Ὀμ. Πανταζίδης	..
Σπυρ. Τράκας	..	Χριστ. Ροδοκανάκης	..
Ἀναστ. Κούτρας	.. Ο	Βικ. Κουκουρίδης	..
Γεώργ. Μόδης	.. Ν	Γεώρ. Φ. Ἀνδρεάδης	..
Ἰωάν. Σαπουντζῆς	.. Ν	Ἠλ. Ἀσπιώτης	..
Γεώργ. Τζόρτζης	..	Μάριος Βολίκας	..
Μιχ. Χατζητάσης	..	Ἀλέξ. Κανάρης	.. Ο
Ρήτορ. Χατζόπουλος	..	Νικ. Μαμούνης	.. Ο

Μὴ ὑπαρχούσης ἐπομένως ἀπαρτίας ἐλύθη ἡ συνεδρίασις περὶ ὥραν 2 πρωϊνήν.

Ὁ Πρόεδρος
Κ Ραχτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΡΛΑ'

Τῆς 22 Δεκεμβρίου 1924.

Ὥρᾳ 5 15' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. Θ. Ναξίνη καὶ Γ. Δουζίνα.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

Ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Κυπαρισσίας παρακαλεῖ ὅπως μὴ πραγματοποιηθῇ ἡ μελετωμένη συγχώνευσις τῶν Εἰρηνοδικείων Αὐλῶνος καὶ Ἀετοῦ εἰς ἕν.

Ἡ Ὁμοσπονδία τῶν γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν Μακεδονίας παρακαλεῖ ὅπως καταργηθῇ τὸ ἐνοικιοστάσιον βοσκῶν.

Τὰ Σωματεῖα Χανίων παρακαλοῦσιν ὅπως ληφθῇ πρόνοια περὶ μὴ ἐξώσεως ἐκ μουσουλμανικῶν ἀστικῶν κτημάτων ἐγκατεστημένων ἐντοπίων.

Οἱ κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον παθόντες παρακαλοῦσιν ὅπως συσταθῇ εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς ζημιῶν νὰ ἐκδώσῃ τὰς ἀποφάσεις συμφώνως πρὸς τὴν δοθεῖσαν ἑρμηνείαν εἰς τὸν νόμον 3125.

Οἱ κατώτεροι δικαστικοὶ ὑπάλληλοι Λαρίσης διαμαρτύρονται διὰ τὴν σύλληψιν τοῦ ὑπογραμματέως Χρυσοσπάθη.

Ἡ Ἕνωσις ἐφέδρων ἀξιωματικῶν διαμαρτύρεται διὰ τὴν παρεμπόδισιν τελέσεως μνημοσύνου ὑπὲρ τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων.

Τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ Σωματεῖον κτηνοτρόφων «Δόξα» διαμαρτύρεταικατὰ τῆς μελετωμένης ἄρσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν.

Ἡ Καπνεργατικὴ Ἕνωσις Καβάλλας παρακαλεῖ ὅπως ἀποφυλακισθῶσιν οἱ συλληφθέντες καπνεργάται πρὸ τῶν ἑορτῶν.

Ὁ ἀπόστακτος ὑπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ Ἀθ. Κωνσταντίνου ζητεῖ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς τὸ Στράτευμα.

Ὁ Γεωργικὸς Συνεταιρισμὸς Νικαίας Νεμπεγλὲρ διαμαρτύρεται κατὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν καπνεμπόρων ἔναντι τῶν καπνοπαραγωγῶν καὶ παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπόμνημα τοῦ Συνεδρίου τῶν καπνοπαραγωγῶν.

Οἱ κάτοικοι Μονεμβασίας παρακαλοῦσιν ὅπως τὸ φρούριον Μονεμβασίας προτιμηθῇ διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν φυλακῶν τοῦ Κράτους.

Τὸ Σωματεῖον τῶν ἐκ Ρωσίας Ἑλλήνων προσφύγων παρακαλεῖ ὅπως προταχθῇ καὶ ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ ἀρομοιώσεως τῶν ἐκ Ρωσίας προσφύγων.

Οἱ ἐργάται τοῦ καταστήματοςΠαπαγεωργίου ἐν Καβάλλᾳ ζητοῦσι τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Σεμάλτου παρακαλεῖ ὅπως προληφθῇ ἡ ἐπικειμένη σύρραξις τῶν κατοίκων τῆς κοινότητος Σεμάλτου καὶ τῶν προσφύγων Σταδικίου.

Οἱ Διευθυνταὶ καὶ ἐκμεταλλευταὶ Κινηματοθεάτρων ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα σχετικὸν μὲ τὸ ὑποβληθὲν νομοσχέδιον περὶ κινηματοθεάτρων.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** αἰτεῖται δίμηνον ἄδειαν ἀπουσίας διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Μὴ ὑπαρχούσης ἀντιρρήσεως ἡ ἄδεια χορηγεῖται.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) καταθέτει τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

1) «Περὶ προδικασιμῶν ὁπλιτῶν καὶ ἀξιωματικῶν»

2) «Περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν» καὶ

3) «Περὶ ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ νόμου 3111 τῆς 26 Ἰουλίου 1924 περὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὸ Στράτευμα ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν καὶ τῶν τούτοις ἐξομοιουμένων».

Ἅπαντα τὰ ἀνωτέρω νομοσχέδια παραπέμπονται εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ἐπιτροπὴν ἵνα ὑποβάλῃ τὴν ἔκθεσίν της.

Ὁ κ. **Π. Ἀραβαντινὸς** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ προστασίας τῆς ἐν Κορίνθῳ παραγομένης σταφίδος».

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐρωτᾷ τὴν Συνέλευσιν ἂν δέχεται ὅπως λόγῳ τῶν ἑορτῶν διακοπῶσιν αἱ ἐργασίαι τοῦ Σώματος μέχρι τῆς 20 Ἰανουαρίου, ἐπικυρωθῶσι δὲ τὰ πρακτικὰ κατὰ τοῦτο.

Ἡ **Συνέλευσις** δέχεται δι' ἀναστάσεως τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ κ. Προέδρου καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 22 τοῦ Κανονισμοῦ.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως συνιστᾷ ὅπως μονιμοποιηθῶσιν οἱ ἔφεδροι ἀξιωματικοὶ Μ. Ἀσίας καὶ Θρᾴκης, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει νὰ δοθῇ παράτασις τῆς ὑπηρεσίας των μέχρι τῆς ὁριστικῆς διευθετήσεως τοῦ ζητήματος τούτου.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως λαμβάνων τὸν λόγον ὁ κ. **Ι. Γερογιάννης** ζητεῖ τὴν πρόταξιν τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν».

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) δὲν βλέπει τὸν λόγον δι' ὃν θὰ ἔπρεπε νὰ προταχθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου τούτου ἐρόσον δὲν πρόκειται ἐν καιρῷ χειμῶνος οἱ κτηνοτρόφοι νὰ ἐκδιωχθῶσιν ἀπὸ τὰ λιβάδια.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** ζητεῖ ὡσαύτως τὴν πρόταξιν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι δὲν θὰ ἦτο σκόπιμον νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ πάλιν ἡ συζήτησις τοῦ παρελθόντος Σαββάτου περὶ προτάξεως ἢ μή. Φρονεῖ ὅτι θὰ ἦτο ὀρθότερον ἂν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γενομένης ἤδη συζητήσεως ἐλαμβάνετο μία ἀπόφασις.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** ἐρωτᾷ ἂν ἀπουσιάζοντος τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἔχουσι τὴν ἐντολὴν οἱ Ὑπουργοὶ νὰ δεχθῶσι

τροπολογίας, ὁπότε προτείνει νὰ προταχθῇ τὸ ψήφισμα περὶ τῶν δασιλόγων τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς. Ἄλλως τὸ ψήφισμα πρέπει νὰ ἀναβληθῇ.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) λέγει ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργὸς πυρέσσει, ἀπόντος δ' αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ συζητηθῇ τὸ ψήφισμα.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς**, πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς, βεβαιοῖ ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργὸς τῷ ἐδήλωσεν ὅτι ἀποδέχεται τὰς παρατηρήσεις τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Στ. Γονατᾶς** προτείνει τὴν ἀναβολὴν ἐρόσον δὲν παρίστανται ὁ κ. Πρωθυπουργός, ὅστις εἶνε καὶ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** προτείνει ὅπως ψηφισθῶσι πρῶτον τὰ νομοσχέδια ἐφ' ὧν δὲν ὑπάρχει ἀντίρρησις, ἐπανέλθῃ δ' εἶτα ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τῶν λοιπῶν νομοσχεδίων.

Ἡ **Συνέλευσις** ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου δέχεται δι' ἀναστάσεως τὴν πρότασιν ταύτην.

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ χορηγήσεως δύο δωδεκατημορίων τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων χρήσεως 1924—25 πρὸς ἐνέργειαν τῶν ἐξόδων κατὰ τοὺς μῆνας Δεκεμβρίου 1924 καὶ Ἰανουαρίου 1925».

Ὁ κ. **Π. Μελλόπουλος** ὑποβάλλει παρατηρήσεις ἐκφράζων τὴν λύπην του διότι εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑποβάλῃ αὐτὰς ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ὡς πρὸς τὸν τρόπον καθ' ὃν εἰσάγεται τὸ σχέδιον ψηφίσματος καὶ ἐπιδιώκεται ἡ ψήφισις αὐτοῦ. Ψήφισμα περὶ δωδεκατημορίων ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ εἶνε αὐτὸς οὗτος ὁ Προϋπολογισμὸς περιωρισμένος εἰς τὰ δύο δωδέκατα τῶν χορηγουμένων δι' αὐτοῦ πιστώσεων καὶ τῆς ἀδείας διὰ τὴν εἴσπραξιν φόρων. Τούτου ἕνεκα οὔτε ὑπὸ τύπον ψηφίσματος οὔτε ὑπὸ τύπον νομοσχεδίου ζητεῖται ἡ ἄδεια τῆς Συνελεύσεως· ἀναγκαία προϋπόθεσις τῆς ἐγκρίσεως αὐτοῦ εἶνε ἡ ἐπεξεργασία τοῦ νομοσχεδίου ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ, τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἔχει τὴν ὑπαρξίν της ἐκ συνταγματικῆς διατάξεως, τοῦτο ὅμως δὲν ἐγένετο. Τὸ σχέδιον ψηφίσματος ὑποβληθὲν πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμέρων εἰσάγεται ἤδη πρὸς ἔγκρισιν χωρὶς νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Προϋπολογισμοῦ διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν αὐτοῦ. Τὸ πρᾶγμα θεωρεῖ οὗτος ἄτοπον καὶ ἄτακτον ὥστε νὰ νομίζῃ ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ ὑποβάλῃ πρὸς ὁ Προεδρεῖον καὶ τὴν Συνέλευσιν τὰς διαμαρτυρίας του καὶ νὰ συσταθῇ ὅπως εἰς τὸ μέλλον μὴ

ἐπαναληφθῇ αὐτὴ ἡ ἀταξία ἡ στεροῦσα τὴν Συνέλευσιν τῶν δικαιωμάτων της ἐπὶ τόσον οὐσιώδους θέματος.

Δὲν ἀντιτάσσεται μέν, λέγει, πρὸς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ψηφίσματος, ἀλλὰ θὰ ἐθεώρει παράλειψιν καθήκοντος ἐὰν δὲν ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Συνέλευσιν κατὰ τῆς τοιαύτης ἀταξίας διαμαρτυρίαν, ἣν καὶ ἡ Συνέλευσις πιστεύει ὅτι συμμερίζεται. Δὲν ἔχει δέ, προσθέτει, σημασίαν τινὰ τὸ ὅτι εὑρίσκόμεθα ἤδη περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου, οὗ ζητεῖται τὸ δωδεκατημόριον, διότι καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἰς τὴν ἀταξίαν προστίθεται καὶ μία παρανομία, ἡ παρανομία ὅτι ἐκτελεῖται ἤδη ἀπὸ 22 ἡμερῶν ὁ Προϋπολογισμὸς διὰ τὸν μῆνα Δεκέμβριον ἄνευ ἀδείας τῆς Συνελεύσεως.

Ἐρωτᾷ ἐπὶ τέλους τὴν προσοχὴν τῆς Συνελεύσεως καὶ ἐπὶ ἄλλης κεφαλαιώδους ἀταξίας τοῦ ψηφίσματος, ἣν καθιεροῖ τὸ ἐδάφιον 2ον αὐτοῦ. Κατ' αὐτὸ ἐγκρίνεται πίπτωσις δαπάνης γενομένης καθ' ὑπέρβασιν τῆς κεχορηγημένης πιστώσεως διὰ τοῦ Προϋπολογισμοῦ 1923—24 εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου 28 ἄρθρ. 1. Δὲν πρόκειται δὲ περὶ ὑπερβάσεως πιστώσεως κατὰ ποσὸν ἀσήμαντον, ἀλλὰ κατὰ 93.200.000 δραχμῶν, χωρὶς νὰ παρέχηται εἰς τὴν Συνέλευσιν οὐδεμία ἐξήγησις τῆς ὑπερβάσεως. Καὶ ἡ τοιαύτη ἔγκρισις ὅλως ἀτάκτως ζητεῖται, ἀφοῦ ἡ πίστωσις καὶ ἡ ὑπέρβασίς της ἀνήκει εἰς τὸν Ἀπολογισμὸν τοῦ 1923—24. Ἀπολογισμὸς δὲ τοιοῦτος δὲν ἔχει ὑποβληθῇ ἀκόμη εἰς τὸ Σῶμα. Τοιαῦται ἀταξίαι δὲν ἐγένοντο ποτὲ κατὰ τὸ παρελθόν.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκούδης** παρακαλεῖ νὰ σημειωθῇ ὅτι δὲν ὑπεβλήθη ἀκόμη ὁ Προϋπολογισμὸς ἵνα ἔχῃ αὐτὸν ὑπ' ὄψει ἡ Συνέλευσις.

Γίνεται εἶτα δ' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ψήφισμα ἔχον οὕτω:

«Περὶ χορηγίας δύο εἰσέτι δωδεκατημορίων τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων χρήσεως 1924—25 πρὸς ἐνέργειαν τῶν ἐξόδων κατὰ τοὺς μῆνας Δεκέμβριον 1924 καὶ Ἰανουάριον 1925».

Ἡ Δ' ἐν Ἀθήναις Συνταχτικὴ Συνέλευσις ἔχουσα ὑπ' ὄψει της τὰ ψηφισθέντα κατὰ τὴν 14 Φεβρουαρίου 1924 καὶ 30 Ἰουλίου 1924 «περὶ προσωρινοῦ κανονισμοῦ τῆς βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως τῶν ἐσόδων καὶ πληρωμῆς τῶν ἐξόδων τοῦ Κράτους καὶ τῶν Εἰδικῶν Ταμείων καὶ Ὑπηρεσιῶν τῆς χρήσεως 1924—1925»

Ψ Η Φ Ι Ζ Ε Ι

1) Μέχρις ὅτου ψηφισθῇ ὁ προϋπολογισμὸς τῆς χρήσεως

1924—25 ἐγκρίνει τὴν κατὰ τοὺς κειμένους νόμους καὶ ὑπὸ τοὺς ὅρους τῶν ἀνωτέρω ψηφισμάτων διάθεσιν πιστώσεων ἴσων πρὸς δύο εἰσέτι δωδεκατημόρια τῶν ἀναγεγραμμένων ἐν τῷ Προϋπολογισμῷ πιστώσεων, ὡς αὗται ἐτροποποιήθησαν ἢ τροποποιηθήσονται διὰ μεταβολῶν.

2) Ἐγκρίνει τὴν ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου 20 ἄρθρ. 1 τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν τῆς χρήσεως 1923—24 γενομένην ὑπέρβασιν ἐκ δραχμῶν 93.200.000.

Γίνεται δ' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν, ὡς ἐτροποποιήθη, τὸ σχέδιον νόμου:

«Περὶ κατασκευῆς σιδηροδρομικῆς διακλαδώσεως ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ Φλωρίνης τῆς γραμμῆς Θεσσαλονίκης-Μοναστηρίου μέχρι τῆς ὁμωνύμου πόλεως καὶ τῆς πόλεως Γενιτσῶν μέχρι τοῦ σταθμοῦ Κιρτζαλὰρ καὶ τοῦ σταθμοῦ Νιαούσης μέχρι τῆς ὁμωνύμου πόλεως», ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1.

Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Συγκοινωνίας Συμβουλίου τῶν Σιδηροδρόμων, νὰ ἐπιβάλῃ πρόσθετον αὔξησιν ἐπὶ τῶν ἑκάστοτε τιμῶν τῶν εἰσιτηρίων ἐπιβατῶν καὶ τῶν κομίστρων ἀποσκευῶν, ἐμπορευμάτων καὶ ζώων ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ Φλωρίνης εἰς οἱονδήποτε ἄλλον σταθμὸν τοῦ συμπλέγματος τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς περὶ ἧς πρόκειται νέας διακλαδώσεως, ἐπὶ τῷ ἀποκλειστικῷ σκοπῷ ἐξυπηρετήσεως τῶν συναφθησομένων δανείων μέχρι τοῦ ὁλικοῦ ποσοῦ τῶν 5.000.000 δραχ. διὰ τὴν κατασκευὴν σιδηροδρομικῆς γραμμῆς κανονικοῦ πλάτους ἀπὸ τοῦ νῦν σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Φλωρίνης ἐπὶ τῆς γραμμῆς Θεσσαλονίκης-Μοναστηρίου μέχρι τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

Ἄρθρον 2.

Αἱ ἐκ τῶν ἀνωτέρω προσθέτων αὐξήσεων μηνιαῖαι εἰσπράξεις θὰ κατατίθενται ὑπὸ τῆς Γεν. Διευθύνσεως τῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος ἐντόκως εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας ἐντὸς τοῦ α' 15ημέρου τοῦ ἑπομένου μηνός, εἰς ἰδίαν λογαριασμὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Εἰσπράξεις πρὸς κατασκευὴν καὶ ἐκμετάλλευσιν διακλαδώσεως Φλωρίνης», ἐκ τῶν καταθέσεων δὲ ταύτων θὰ ἐξυπηρετῶνται τὸ

συνομολογηθησόμενον πρὸς κατασκευὴν ταύτης δάνειον, ἢ τὰ ἑκάστοτε μερικὰ τοιαῦτα, τῶν ὁποίων τὸ σύνολον δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 5.000.000 δραχμῶν.

"Αρθρον 3.

Ἡ Γεν. Διεύθυνσις τῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν, ἅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ παρόντος εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, νὰ ἐξεύρῃ δάνειον ἢ ὁλικὸν ἢ μερικὰ μέχρις ὁλικοῦ ποσοῦ 5.000.000 δραχ. μὲ τόκον 8 ο/ο ἐτησίως κατ' ἀνώτατον ὅρον, ἐξοφλητέα δὲ χρεολυτικῶς ἐντὸς 10ετίας ἀπὸ τῆς συνάψεως τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 5 συμβάσεως, ἅτινα θὰ χρησιμεύσωσιν ἀποκλειστικῶς πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις.

"Αρθρον 4.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν κατὰ τὰ δέκα πρῶτα ἔτη ἐκμεταλλεύσεως τῆς διακλαδώσεως Φλωρίνης αἱ δαπάναι ἐκμεταλλεύσεως τῆς διακλαδώσεως ταύτης ὑπερβαίνουν τὰς εἰσπράξεις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰσχυόντων ἑκάστοτε γενικῶν τιμολογίων, μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς δυνάμει τοῦ παρόντος αὐξήσεως τιμολογίων, ἡ Γεν. Διεύθυνσις τῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους δύναται, κατόπιν ἐγκρίσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας, νὰ προβῇ εἰς τὴν κάλυψιν τῶν κατὰ τὴν δεκαετίαν ταύτην ὡς ἄνω ἐλλειμμάτων δι' ἐξακολουθήσεως τῆς εἰσπράξεως τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 1 προσθέτου αὐξήσεως μετὰ τὴν ὁλοσχερῆ ἀπόδοσιν τῶν πραγματοποιηθέντων δανείων καὶ τῶν τόκων αὐτῶν.

Μετὰ τὴν ὁλοσχερῆ δὲ κάλυψιν καὶ τῶν ἐλλειμμάτων τούτων τῆς πρώτης δεκαετίας ἐκμεταλλεύσεως τῆς διακλαδώσεως ἐντόκως, παύει πᾶσα εἴσπραξις τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 προσθέτου αὐξήσεως.

"Αρθρον 5.

Τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ ὧν πρόκειται ἔργων, ἤτοι ὑποδομῆς, ἐπιδομῆς καὶ ἐξαρτημάτων τῆς διακλαδώσεως Φλωρίνης θὰ ἀναλάβῃ ἡ Γενικὴ Διεύθυνσις τῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, κατόπιν συμβάσεως συναπτομένης μεταξὺ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας καὶ τῆς Γεν. Διευθύνσεως τῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, δημοσιευομένης ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως, τὰ δὲ διαγράμματα τῶν ἀπαλλοτριώσεων, τῶν ἔργων καὶ τῶν ἐγκαταστάσεων, οἱ διάφοροι ὅροι τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων καὶ αἱ προμήθειαι ὡς καὶ αἱ πληρωμαὶ τῶν σχετικῶν δαπανῶν θὰ ἐγκρίνωνται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργοῦ. Τὰ ἔργα καὶ αἱ ἐγκαταστάσεις παραληφθήσονται ἅμα τῇ ἀποπερατώσει αὐτῶν ὑπὸ Ἐπιτροπῆς ὁριζομένης δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας.

"Αρθρον 6.

Τὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ παρόντος ποσὸν τῶν δανείων κατατεθήσεται ἅμα τῇ συνάψει αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας ἐντόκως εἰς πρώτην ζήτησιν, τὸ δὲ προϊὸν τῶν δανείων τούτων διατεθήσεται τμηματικῶς, κατὰ τὰς παρουσιαζομένας ἑκάστοτε ἀνάγκας, δι' ἐπιταγῶν, ἐκδιδομένων ἐπ' ὀνόματι τῶν δικαιούχων ἐπὶ τῇ βάσει καταστάσεων τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως τῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, συνομολογουμένων ὑπὸ τῶν κεκανονισμένων δικαιολογητικῶν.

"Αρθρον 7.

Ἡ κατασκευὴ τοῦ περὶ οὗ πρόκειται ἔργου δέον νὰ ἀποπερατωθῇ ἐντὸς ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς Συμβάσεως, ἐντὸς δὲ ἓξ τὸ πολὺ μηνῶν μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν οἱ Σ.Ε.Κ. ὀφείλουσι νὰ ὑποβάλωσι γενικὸν ἀπολογισμὸν ἐκτελέσεως τοῦ ρηθέντος ἔργου, ὅπως δικαιολογήσωσι συνολικῶς τὸ διατεθὲν ποσόν, ἐκ τῶν παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ κατατεθέντων δανείων.

Τὸ τυχὸν παραμένον ὑπόλοιπον δανείου παρὰ τῇ ἄνω Τραπέζῃ κατατίθεται ἅμα τῇ ὑποβολῇ τοῦ Γεν. Ἀπολογισμοῦ, διαταγῇ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας, ὑπὸ τῆς Τραπέζης εἰς τὸν λογαριασμὸν «εἰσπράξεις πρὸς κατασκευὴν καὶ ἐκμετάλλευσιν διακλαδώσεως Φλωρίνης».

Ἐὰν μετὰ τὴν ὁλοσχερῆ ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 4 παραμένῃ ὑπόλοιπόν τι εἰς πίστωσιν τοῦ ὡς ἄνω λογαριασμοῦ, ἐπιστρέφεται τοῦτο διαταγῇ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον, εἰσάγεται δὲ τοῦτο ὑπὸ τὸ Κεφάλαιον καὶ ἄρθρον τῶν «Ἀπολήψεων τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους».

"Αρθρον 8.

Ἡ κατασκευασθησομένη διακλάδωσις καὶ τὰ ἐξαρτήματα αὐτῆς ἀνήκουσιν εἰς τὸ Κράτος, ἡ δὲ ἐκμετάλλευσις αὐτῆς παραχωρεῖται εἰς τοὺς σιδηροδρόμους τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 1 παράγρ. 8 τοῦ ἀπὸ 4 Ἰουνίου 1923 Ν. Διατάγματος.

"Αρθρον 9.

Ἡ κατασκευὴ τῆς διακλαδώσεως θὰ ἐκτελεσθῇ, ἡ ἐκμετάλλευσις καὶ ἡ συντήρησις αὐτῆς θὰ ἐξασφαλισθῶσι, συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τῆς ἀπὸ 22 Μαρτίου 1900 Συμβάσεως καὶ Συγγραφῆς, ἐφόσον δὲν ἀντίκεινται εἰς τὰ ἄρθρα τοῦ παρόντος.

"Αρθρον 10.

Διὰ Διατάγματος, ἐκδοθησομένου τῇ προτάσει τῶν Ὑπουργῶν τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῆς Συγκοινωνίας, δύνανται νὰ κανονισθῇ ἐν ἀνάγκῃ πᾶσα σχετικὴ πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος λεπτομέρεια.

"Αρθρον 11.

Πᾶν τέλος εἶνε εἰς βάρος τῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, οἵτινες δικαιοῦνται νὰ εἰσπράξωσι τοῦτο ἐκ τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 2 Λογαριασμοῦ.

"Αρθρον 12.

Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας Ὑπουργόν, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Συγκοινωνίας Συμβουλίου τῶν Σιδηροδρόμων, νὰ ἐπιβάλῃ πρόσθετον αὔξησιν ἐπὶ τῶν ἑκάστοτε τιμῶν τῶν εἰσιτηρίων ἐπιβατῶν καὶ τῶν κομίστρων ἀποσκευῶν ἐμπορευμάτων καὶ ζώων ἀπὸ τῶν σταθμῶν Κηφισσιᾶς καὶ Νικαίας εἰς οἱονδήποτε ἄλλον σταθμὸν τοῦ δικτύου τῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν περὶ ὧν πρόκειται νέων διακλαδώσεων, ἐπὶ τῷ ἀποκλειστικῷ σκοπῷ ἐξυπηρετήσεως τοῦ συναφθησομένου δανείου μέχρι τοῦ ὁλικοῦ ποσοῦ τῶν 30.000.000 δραχμῶν διὰ τὴν κατασκευὴν σιδηροδρομικῶν διακλαδώσεων κανονικοῦ πλάτους ἀπὸ τοῦ νῦν σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Κηφισσιᾶς μέχρι τῆς πόλεως Γενιτσῶν καὶ ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ Νικαίας μέχρι τῆς ὁμωνύμου πόλεως καὶ δι' ἃς διακλαδώσεις ἰσχύουσιν ἅπασαι αἱ ὡς ἄνω διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου.

Εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας Ὑπουργοὺς ἀνατίθεται ἡ δημοσίευσις καὶ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος, οὗτινος ἡ ἰσχὺς ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' καὶ κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ ἀνεγέρσεως καὶ συντηρήσεως τάφων καὶ κενοταφίων τῶν πεσόντων ὑπὲρ Πατρίδος κατὰ τὴν ἐμπόλεμον περίοδον 1912—1922», ἔχον οὕτως :

"Αρθρον 1.

Τὸ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργείων θέλει μεριμνήσει διὰ τὴν ἵδρυσιν τάφων κοινῶν, κενοταφίων, μνημείων, ναΐσκων, τύμβων καὶ σημάτων ἐνδεικτικῶν θέσεων ἐν αἷς ἔπεσαν μαχόμενοι ὑπὲρ Πατρίδος στρατιῶται ἢ ἐπετελέσθησαν ἀξιοσημείωτα στρατιωτικὰ γεγονότα, ὡς καὶ φυλακίων πρὸς διαμονὴν τῶν ἐντεταλμένων τὴν φύλαξιν καὶ τὴν ἀνέγερσιν ἀναθηματικῶν στηλῶν ἢ μνημείων εἰς τὰς Κοινότητας τοῦ Κράτους.

"Αρθρον 2.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον διατίθεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν πίστωσις ἐκ δραχμῶν ἓξ ἑκατομμυρίων, ἀναγραφομένη ὑπὸ ἴδιον κεφάλαιον καὶ ἄρθρον ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν τῆς χρήσεως 1924—1925. Ὡσαύτως ἐπιτρέπεται ὅπως διατεθῶσι καὶ οἱ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συλλεγέντες ἢ συλλεχθησόμενοι ἔρανοι.

"Αρθρον 3.

Ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀπαιτουμένων ἔργων, ἅτινα χαρακτηρίζονται δημοσίας ὠφελείας διὰ τὴν τυχὸν ἀναγκαστικὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν ἀναγκαούντων χώρων, κατὰ τὰς ἰσχυούσας διατάξεις, καὶ πᾶσαι αἱ σχετικαὶ λεπτομέρειαι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος καθορισθήσονται διὰ Διατάγματος ἐκδοτέου προτάσει τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργοῦ.

"Αρθρον 4.

Ἐκτὸς τῶν ὡς ἄνω προβλεπομένων τάφων καὶ μνημείων ἀνεγερθησομένων εἰς ἃ μέρη ἔπεσαν οἱ ὑπὲρ Πατρίδος πεσόντες, ἕκαστος Δῆμος ἢ Κοινότης ὑποχρεοῦται ὅπως ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτοῦ ἀνεγείρῃ ἐντὸς προθεσμίας ἓξαμήνου, δυναμένης νὰ παραταθῇ δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ἐπὶ ἓξ ἕτι μῆνας ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου τούτου, ἀναθηματικὰς στήλας τῶν πεσόντων εἰς τοὺς πολέμους 1912—1922 στρατιωτικῶν τῶν καταγομένων ἐκ τῆς περιφερείας αὐτῶν.

Μὴ ἀναγραφομένων ἐν τῷ δημοτικῷ ἢ κοινοτικῷ προϋπολογισμῷ τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς κατασκευὴν καὶ ἀνέγερσιν τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀναθηματικῶν στηλῶν πιστώσεων, ὁ Νομάρχης δι' ἠτιολογημένης ἀποφάσεως αὐτοῦ ἐγγράφει ταύτας ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ δήμου ἢ τῆς κοινότητος.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«Περὶ ὑπολογισμοῦ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας τῶν ὑποψηφίων δικηγόρων ὡς χρόνου πρακτικῆς παρὰ δικηγόρῳ ἀσκήσεως καὶ ἄλλων τινῶν διατάξεων»

(Ὡς ἐτροποποιήθη) ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον 1.

Πᾶσα παντὸς εἴδους στρατιωτικὴ ὑπηρεσία τῶν ὑποψηφίων δικηγόρων λογίζεται ὡς χρόνος πρακτικῆς παρὰ δικηγόρῳ ἀσκήσεως διὰ τοὺς προσερχομένους εἰς ἐξέτασιν ἐντὸς ἐτους ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 2.

Αἱ διατάξεις τοῦ ἀπὸ 6)24 Δεκεμβρίου 1923 Ν. Δ. περὶ διορισμοῦ δικηγόρων τῶν καθηγητῶν καὶ ὑφηγητῶν τοῦ ἡμετέρου ἢ ἀλλοδαποῦ Πανεπιστημίου ἐκτείνονται καὶ ἐπὶ τῶν ἐπὶ διετίαν τοὐλάχιστον διατελεσάντων μονίμων ἢ ἐκτάκτων δημοσίων ὑπαλλήλων ἐπὶ βαθμῷ γραμματέως α' τάξεως καὶ ἄνω, τῶν ἐχόντων δίπλωμα νομικῆς ἡμεδαποῦ ἢ ἀλλοδαποῦ Πανεπιστημίου, ὡς καὶ τῶν τῆς β' τάξεως τοιούτων μονίμων ἢ ἐκτάκτων τῶν ἐχόντων τετραετῆ δημοσίαν ὑπηρεσίαν.

Ἡ διάταξις αὕτη ἰσχύει ἐπὶ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 3.

Ἡ διάταξις τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ νόμου 510 τοῦ ἔτους 1914 περὶ νομοπαρασκευαστικῶν ἐπιτροπειῶν καταργεῖται.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σχέδιον ψήφισμα τος.

«Περὶ παροχῆς δανείων εἰς ἐπαγγέλματίας πρόσφυγας», ἔχον οὕτω:

Ἡ Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικὴ Συνέλευσις ψηφίζει καὶ διατάσσει

Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ συνομολογήσῃ νέαν συμβάσεις μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος συνολικοῦ ποσοῦ μέχρι δραχμῶν 100.000.000, ἐφ' ὧν θὰ παρέχηται ἡ ἐγγύησις τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, πρὸς συνέχισιν τῆς διὰ τοῦ νόμου 3142 οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως, εἰς ὁμογενεῖς πρόσφυγας ἐπαγγελματίας ὡς καὶ εἰς Ἀστικοὺς Συνεταιρισμούς.

Παρέχεται τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος ὅπως κατὰ τὴν ἀπόλυτον κρίσιν αὐτῆς κηρύσσῃ ἀπαιτητὰ τὰ χορηγούμενα δάνεια καὶ πρὸ τῶν λήξεων τῶν καθοριζομένων διὰ τῶν ἀνηκουσίχων δανειστικῶν ὁμολόγων ἢ παρατείνῃ τὰς προθεσμίας μέχρι συμπληρώσεως διετίας ἀπὸ τῶν ἀρχικῶν συνομολογήσεων τῶν δανείων, ἅτινα ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δύνανται νὰ ὑπερβαίνωσι τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 50.000 δι' ἕκαστον ἄτομον. Οἱ ὅροι οὗτοι ἰσχύουσι καὶ

διὰ τὰ χορηγηθέντα καὶ χορηγηθησόμενα δάνεια δυνάμει τοῦ νόμου 3142.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου

«*Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου 1924 Νομοθ. Διατάγματος περὶ ἀνεγέρσεως καὶ ἐπισκευῆς σχολικῶν κτιρίων ἐν ταῖς Νέαις Χώραις*», ὡς ἐτροποποιήθη κατὰ τὸ ἄρθρον 1 μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. **Α. Δενδρινοῦ**, ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 1.

Κυροῦται τὸ ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου 1924 Νομοθετικὸν Διάταγμα «περὶ ἀνεγέρσεως καὶ ἐπισκευῆς σχολικῶν κτιρίων ἐν ταῖς Νέαις Χώραις», ἔχον οὕτω·

«Περὶ ἀνεγέρσεως καὶ ἐπισκευῆς σχολικῶν κτιρίων ἐν ταῖς Νέαις Χώραις».

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ 30 Ἰουλίου 1924 ψήφισμα τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς Συνελεύσεως «περὶ ἐκδόσεως Ν. Δ. κατὰ τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς Συνελεύσεως», προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, μετὰ σύμφωνον γνώμην τῆς ειδικῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν·

Ἄρθρον 1.

Δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τίθενται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Γεν. Διοικήσεων Μακεδονίας, Θράκης καὶ Ἠπείρου ὡς καὶ εἰς τὸν Νομάρχην Κερκύρας, τὰ διὰ τὴν ἀνέγερσιν σχολικῶν κτιρίων ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ καὶ ἀλλαχοῦ κατατεθειμένα ποσὰ προερχόμενα ἐκ τῶν κληροδοτημάτων Τσούφλη, Συνοδινοῦ καὶ ἄλλων, ὁμοίων προορισμὸν ἐχόντων, καὶ πᾶσα τυχὸν ὑπὸ οἱονδήποτε τύπον καὶ σχετιζομένη πρὸς τὸ ὡς ἄνω ἔργον δωρεά.

Παρ' ἑκάστῃ τῶν ὡς ἄνω Γενικῶν Διοικήσεων καὶ Νομαρχίας Κερκύρας συνιστῶνται δι' ἀποφάσεων αὐτῶν ἐπταμελεῖς Κεντρικαὶ Ἐπιτροπαί, ἔργον τῶν ὁποίων θὰ εἶνε ἡ εἰς τὰς ὑπ' αὐτῶν ἐκλεγομένας πόλεις, κωμοπόλεις, καὶ χωρία ἀνέγερσις σχολικῶν κτιρίων, ἐπισκευὴ τῶν ὑφισταμένων, ὁ πλουτισμὸς αὐτῶν διὰ σχολικῶν ὀργάνων καὶ ἐν γένει ἡ ἐπίπλωσις αὐτῶν.

Ἄρθρον 2.

Αἱ ὡς ἄνω Κεντρικαὶ Ἐπιτροπαὶ ἀποτελοῦνται ἐκ δύο δημοσίων ὑπαλλήλων, ὧν ὁ εἷς ἐκπαιδευτικὸς λειτουργός, ὁ δὲ ἕτερος μηχανικός, καὶ ὁ πολιτῶν, δύνανται δὲ ν' ἀποσπασθῶσι προσωρινῶς ὡς μέλη αὐτῶν καὶ ὑπάλληλοι τοῦ Κέντρου.

Αἱ Ἐπιτροπαὶ αὗται γνωμοδοτοῦσι περὶ τῶν περιοχῶν εἰς τὰς ὁποίας κατὰ προτίμησιν δέον ν' ἀνεγερθῶσι τὰ σχολικὰ κτίρια ἢ νὰ ἐπισκευασθῶσιν ὑφιστάμενα τοιαῦτα καὶ πλουτισθῶσι δι' ὀργάνων, ὡς καὶ περὶ τοῦ πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένου ποσοῦ. Αἱ γνωμοδοτήσεις τῶν Ἐπιτροπῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν ἔγκρισιν τῶν Γεν. Διοικητῶν, μεθ' ἣν καθίστανται ὁριστικαὶ καὶ ἐκτελεστέαι, ἀνακοινοῦνται δὲ εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ἄρθρον 3.

Εἰς τὰς πόλεις, κωμοπόλεις καὶ χωρία, ὅπου θέλουσιν ἀνεγερθῆ σχολικὰ κτίρια, καταρτίζονται ὑπὸ τῶν Νομαρχῶν τοπικαὶ ὑπεπιτροπαὶ πρὸς ἐπίβλεψιν τῆς ἀνεγέρσεως, ἐπισκευῆς καὶ τοῦ πλουτισμοῦ τῶν κτιρίων τούτων.

Δι' ἀποφάσεως τῶν Γενικῶν Διοικητῶν τίθενται τὰναγκαιοῦντα χρηματικὰ ποσὰ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀνωτέρω Ἐπιτροπῶν καὶ ὑποεπιτροπῶν, αἵτινες δικαιοῦνται νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἀνέγερσιν καὶ ἐπισκευὴν τῶν σχολικῶν διδακτηρίων, τὴν ἐπίπλωσιν καὶ τὸν πλουτισμὸν αὐτῶν διὰ τῶν ἀπαιτουμένων σχολικῶν ὀργάνων καὶ ἐποπτικῶν μέσων κατὰ παρέκκλισιν τῶν ἐκ τῶν κειμένων νόμων ὑφισταμένων διατυπώσεων καὶ ἀπαιτουμένων διὰ τὴν ἀνέγερσιν Σχολῶν καὶ ἀνεξαρτήτως ἐφόσον παρίσταται ἀνάγκη τῶν τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν διαφόρων Ὑπουργείων δικαιούμεναι νὰ ἀποσταθῶσι καὶ εἰς ἰδιωτικὰς τεχνικὰς ὑπηρεσίας.

Ἄρθρον 4.

Κατόπιν προτάσεως τῶν ἐπιτροπῶν καὶ ὑποεπιτροπῶν τούτων ὁ Γενικὸς Διοικητὴς δι' ἀποφάσεως αὐτοῦ δύναται νὰ ἐπιβάλῃ πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν καὶ συλλογὴν ἐράνων, ὡς καὶ προσωπικὴν ἐργασίαν.

Ἄρθρον 5.

Αἱ ἀπαιτηθησόμεναι διὰ τὸ ἔργον τῶν ἐπιτροπῶν δαπάναι ἐπιβαρύνουσι τὰ κληροδοτήματα. Τὸ ποσὸν καὶ τὸ εἶδος τῶν δαπανῶν τούτων θέλουσι κανονίσει οἱ ἁρμόδιοι Γενικοὶ Διοικηταί. τὰ μέλη ὅμως τῶν ἐπιτροπῶν οὐδεμιᾶς δικαιοῦνται ἀμοιβῆς.

Ἄρθρον 6.

Αἱ περὶ ἀνεγέρσεως σχολικῶν κτιρίων, ἐπισκευῆς καὶ ἐφοδιασμοῦ αὐτῶν διὰ σχολικῶν κλπ. ὀργάνων διατάξεις τῶν κειμένων λογιστικῶν ἢ ἄλλων νόμων. ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη ἀντιβαίνουσα εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Νομοθ. Διατάγματος δὲν ἰσχύουσιν ἐν προκειμένῳ.

Ἄρθρον 7.

Εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας συνίσταται Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ δύο ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, δύο ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας. ἑνὸς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας καὶ τριῶν πολιτῶν καταγομένων ἐκ τῶν Νέων Χωρῶν.

Σκοπὸς τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς εἶνε νὰ δίδῃ εἰς τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 ἀναφερομένας Ἐπιτροπὰς καὶ τὰς Γενικὰς Διοικήσεις ὁδηγίας γενικὰς περὶ τοῦ εἰς αὐτὰς ἀναφερομένου ἔργου πρὸς ἀνέγερσιν τῶν κτιρίων καὶ κανονικὴν αὐτῶν λειτουργίαν.

Εἰς τὴν Κεντρικὴν αὐτὴν Ἐπιτροπὴν αἱ κατὰ μέρος Ἐπιτροπαὶ ὑποβάλλουσι καθ' ἑκάστην ἑξαμηνίαν ἔκθεσιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν.

Ἄρθρον 8.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος Νομοθετικοῦ Διατάγματος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως, ἀνατιθεμένης τῆς ἐκτελέσεως εἰς τοὺς ἡμετέρους Ὑπουργοὺς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Παραπέμπονται εἶτα εἰς τὰς ἁρμοδίας Ἐπιτροπὰς τῆς Συνελεύσεως

α') Τὸ ψήφισμα «περὶ ἀναθεωρήσεως τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων» καὶ

β') Τὸ νομοσχέδιον «περὶ συστάσεως Ὑφυπουργείου Προσφυγικῶν ὑποθέσεων».

Ἀναγινώσκονται εἶτα καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ μέχρι τοῦ σημείου τούτου τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως.

Προκειμένου μετὰ ταῦτα νὰ συζητηθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ὑπάρχει ἐκκρεμὴς πρότασις περὶ προτάξεως, ἐφ' ἧς ἐγένετο χθὲς ψηφοφορία ἡ ὁποία δὲν κατέληξεν εἰς ἀποτέλεσμα καὶ ἡ ψηφοφορία αὕτη θέλει ἤδη ἐπαναληφθῆ.

Καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. ***Ν. Ξηρὸς*** καὶ ***Γ. Μπούμπουλης***, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία, τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτως:

— Οἱ παραδεχόμενοι τὴν πρόταξιν τοῦ νομοσχεδίου λέγουσι «ναί», οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι αὐτὴν λέγουσιν «ὄχι».

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα:

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 144.

Εἶπον «ναὶ» 88.

Εἶπον «ὄχι» 32.

Καὶ ἀρνήθησαν ψῆφον 24.

Κατὰ τὸ ὧδε παρατιθέμενον πρωτόκολλον:

Δημ. Ἡρακλείδης ..... Ν
Κωνστ. Ρακτιβὰν ..ἠρν. ψ.
Σ. Παπαγρηγοριάδης .. ..
Γεώργ. Ροῦσσος ....
Ἀπ. Δοξιάδης ..... Ο
Ἰωάν. Καλογερᾶς ..... Ο
Γεώργ. Πολίτης ....
Ἀπόστ. Ὀρφανίδης .... ..
Ἐμμ. Συμπρακάκης.. .. Ο
Περ. Καραπάνος ..... Ν
Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης .. ..
Γεώργ. Φραγκούδης .... ..
Β. Ἀρτεμιάδης ....
Σκεῦος Ζερβὸς ....ἠρν. ψ.
Δημ. Θεολογίτης ..ἠρν. ψ.
Δημ. Μαρσέλος ....
Γεώργ. Μαυρολέων .... Π
Δημ. Πολυκράτης ἠρν. ψ.
Θαλῆς Θεοδωρίδης .... Ν
Ἐλευθ. Παυλίδης ..... Ν
Π. Παναγιωτόπουλος.... ..
Α. Κωνσταντιλιέρης.... Ν
Γεώργ. Ἰσαΐας ..... Ν
Ἀναστ. Πρωτοπαπᾶς ἠρν.ψ.
Γεώργ. Βραχνὸς ....
Α. Χατζηκυριάκος .... ..
Στυλ. Γονατᾶς ....ἠρν. ψ.
Σπ. Θεοδωρόπουλος .... Ν
Ἀλέξ. Μυλωνᾶς ..... Ν
Ἀρτ. Δεναξᾶς ....
Α. Σακελλαρόπουλος .. ..
Ἰωάν. Σολιώτης ....
Γεώργ.Κατσιμπίρης ....Ν
Δημ. Πετρίτης ....
Ἰωάν. Τσίρος ..... Ν
Ἀπ. Παπαοικονόμου .. Ο
Δ. Καμπάνης ....
Ἰωάννης Μαμάης ....
Α. Κυλιαλέξης ....
Πέτρος Καλμοῦχος .... Ν
Ἀθαν. Τζώνης ....
Νικ. Καλέλλης ..... Ν
Ἀντ. Γαρουφαλιᾶς .... ..
Δημ. Μαργέτης ..... Ν
Πέτρος Παναγιώτου .... Ν
Δημήτρ. Βαρελᾶς ....
Βασ. Καραπάνος ....
Χρ. Σαμαρᾶς ....
Ι. Στάϊκος ἢ Παπαδάκης ..
Θωμᾶς Μάγγος ....
Ἀβρ. Γρηγοριάδης .... Ν
Γ. Παπαγεωργίου ....
Κ. Σπυρίδης .....ἠρν. ψ.
Ἀδαμ. Ἐφραιμίδης .... ..
Φίλ. Γιαννακόπουλος .. ..
Δημ. Σαράτσης ....
Δημ. Ψάρης ....
Ἀλέξ. Γρίβας ..... Ο
Παντ. Καρασεβδᾶς .... ..
Φίλ. Στασινόπουλος .... ..
Α. Παπαχριστόπουλος.. ..
Ἠλίας Ἀποσκίτης .... ..
Τ. Δημητρακόπουλος.... ..
Πέτρος Ζωγράφος .....
Νικ. Ζαμκῖνος ....
Δημ. Χατζόπουλος .... ..

Κών. Τσιτσιβῖρης .... ..
Π. Πετροπουλάκης .... ..
Εὐστ. Μαλαμίδης ..... Ν
Γεώργ. Βοραζάνης .... Ν
Ἀφ. Λαμπριανίδης .... ..
Δημ. Ἀνδρεάδης .....
Δημ. Βάντσης .....
Ἀ. Βεζυροπούλου..... Ν
Κ. Κωνσταντινίδης .... ..
Θεμ. Παπαϊωάννου.....Ο
Α. Ἀναγνωστόπουλος....
Κων. Κυρτίδης .....
Ἀνδρ. Κωνσταντινίδης.....
Χριστόφ. Πανταζίδης .....
Φίλ. Μανουηλίδης .....
Περ. Κυρτίδης .....
Γεώργ. Μπρίκας.....
Ἀλέξ. Παπαθανάσης .....
Βασ. Χατζηλίας .....Ο
Ἐμὶν Μπὲη Ζαδὲ .....
Γρηγ. Τηλικίδης .....Ν
Νεόκ. Γρηγοριάδης .. ..
Νικ. Κοντολέων .....Ν
Μιχ. Δῶδος .. ..
Γεώργ. Πέτσος .....Ο
Ἰωάν. Γιαμούζης .. ..
Ἀνδρ. Κόρακας .....
Κυρ. Βαρδουλάκης .....Ο
Δ. Καλκανδῆς.....ἠρν. ψ.
Γεώργ. Καφαντάρης .....Ο
Ἰωάν. Τσιγκόλης .....
Ἰωάν. Χριστοδουλιᾶς .....
Ἀναστ. Ταβουλάρης..ἠρν. ψ.
Θεόδ. Γοῦσκος.....
Καῖσαρ Ζέζας .....
Κωνστ. Γόντικας .....
Νικ. Συριόπουλος .....
Βασ. Δαλιάνης .....Ο
Τάσης Ἀναστασίου .....
Χαραλ. Λυκοτόμαρος .....
Νεοκ. Παπαγιαννόπουλος...
Νικόλ. Καλλιοντζῆς .....
Γεώργ. Κατεχάκης .....
Τίτ. Γεωργιάδης .....
Γεώργ. Μαρῆς.....ἠρν. ψ.
Στυλ. Γρηγορίου .....
Νικ. Ζουδιανὸς .....
Ἰωάν. Περδικογιάννης.....
Γεώργ. Δουκουμετζίδης ....
Σταμ. Κουζὲς Πεζᾶς .....
Γεώργ. Χατζηκυριακοῦ ἠ.ψ.
Θεόδ. Ἀνδρεάδης .....
Θεόδ. Πάγκαλος .....
Κωνστ. Ἀγγελάκης .....Ν
Ἀνδρ. Μπιράκης .....Ν
Ἰωάν. Βαρβαγιάννης ....Ο
Κωνστ. Φίλανδρος .....Ν
Σερ. Τσακμάκης .....Ν
Μιχ. Κύρκος.....Ν
Ἰωάν. Πετσάλης .....
Λεων. Ἰασονίδης .....Ν
Δημ. Εὐθυμιάδης .....Ν
Στέφ. Βαρδάκος .....
Παντ. Γεωργιάδης .....
Ξενοφῶν Ἀναστασιάδης ....
Δημ. Δημάδης .....
Νικόλ. Τερζόγλου.. .....
Γεώργ. Κοσμίδης .....Ν
Χρ. Πίψος .....Ν
Ἰωάν. Πλατσούκας .....
Περ. Καλλιδόπουλος.....
Γεώργ. Κωνσταντινίδης ....
Γεώργ. Ἀλεκτορίδης .....
Ἰορδ. Ἀνανιάδης .....
Ι. Πασαλίδης .....Ν
Μ. Σαμαρᾶς .....Ο
Εὐστρ. Γονατᾶς .....Ο
Κωνστ. Βαγιανὸς .....
Π. Διαμαντόπουλος .....
Ἰσαὰκ Ἀλχανάτης .....
Ἰάκωβος Λεβῆ .....
Ἰωσὴφ Ἠλία Σάϊας .....
Ἰησοῦς Σαμουηλίδης.....
Νικόλ. Σπηλιώτης .....Ν
Παν. Στενὸς .....
Δημ. Κατσίνας .....Ο

'Αντ. Πρέκας .....Ο
'Αντ. Δαργέντας .....Ο
Γεώργ. Δρακούλης .....
Δημ. Μπότσαρης .....
Γεώργ. Καλούδης .....
Μιχ Μίσιος .....
Γεώργιος Κιαγιᾶς .....Ν
Σπυρ. Σῖμος .....
Παν. Γιωτόπουλος .....
Πέτρος Μπέμπης .....
'Αθαν. Τραχήλης .....Ο
Περ. Γεωργίτσης .....Ν
Γεώργ. Γκάλκος .....
'Αχ. Παπαδάτος .....
Αὔγουστος Θεολογίτης.. Ν
'Αναστ. Μισιρλόγλου .....
Μιλτ. Σταμούλης .....Ο
Παρ. Γκελγκενδζόγλου ....
'Αλκ. Κωνσταντινίδης.....
Σωκρ. Ζερβουδάκης .....
Στέφ. Παπαναστασίου .....
Κωνστ. Ντατῆς .....Ο
Γεώργ. Θούας .....
'Ηλίας Μειτάνης .....Ν
'Ανδρ. Ζαΐμης .....
Σωτ. Γιαννούσης .....
Χρ. Σακελλαρίδης .....
'Ιωάν. Κουρτάκης .....
Παν. Φλέσσας .....
Νικ. Δαγρὲς .....
Γεώργ. Σίδερις .....
Χρ. 'Αλαμανῆς .....
Κωνστν. Σταμούλης ....Ν
Λάμπρ. Κατσάρος .....
Περ. 'Αλεξανδρῆς .....Ν
Λάμπρ. Καταφυγιώτης ....
Εὐστ. Γουλιανὸς .....
'Ιωάν. Παπαθεοδώρου ...Ν
Παν. Κόλιας .....
Νικ. Σταματιάδης .....
Ζαφείριος 'Αδὰμ .....
'Ιωάν. Βαλαλᾶς .....
'Αλέξ. 'Ωρολογόπουλος ....
'Ιωάν. Ζάχος .....
Δημ. Κύρου .....
Περ. Μαζαράκης .....Ο
Κωνστ. Ζαβιτσιάνος .....
'Ανδρ. Δενδρινὸς .....Ν
Εὐθ. Βελλιανίτης .....
Κωνστ. Βούλγαρης ἠρν. ψ..
Δημ. Σπίγγος .....Ν
Σπυρ. Ζερβὸς .....
Θεόδ. Κωτούλας .....
Κωνστ. Τσιμινάκης .....Ν
'Ιωάν. Κοντοδίνας .....
Παν. Καλαντζόπουλος ἠρν. ψ.
Λάζ. 'Ανδρεάδης ἠρν. ψ....
Στυλ. Θεολογίδης .....
Γεώργ. Κακουλίδης .....
Παναγ. 'Αραβαντινὸς .....
'Αναστ.' Αγαγνωστόπουλος...
Νικόλ. Φραντζῆς .....
Παναγ. Πετρίδης.....
Σπυρ. 'Ηλιόπουλος.....
Κωνστ. Ρέντης .....
Λουκᾶς Νιφοράτος .....Ν
Ριχ. Λιβαθηνόπουλος ....Ν
Παν. Καπάτος .....Ν
Παναγ. Τσιτσίλιας .....Ο
Θεόδ. Γρηγορίου.....
Νικ. Καραμάνος.....
'Ιωάν. Λιμπερόπουλος.....
Θαλῆς Κουτούπης .....
Γεώργ. Φικιώρης .....
Σπυρ. Ξύδης .....Ο
'Αχ. Πρωτοσύγκελλος ἠρν. ψ.
Στέφ. 'Αναστασιάδης ....Ν
'Ιωάν. 'Ισχόμαχος .....Ν
Γεώργ Βλάχος .....
'Ιωσ. Κούνδουρος .....Ν
Μιχ. Κοῦρῆς .....
Παν. Σφακιανάκης .....
Μιχ. Καταπότης .....
Λουκᾶς Κουτσοπέταλος ἠρ. ψ.
Νικόλ. 'Ανδρεαδάκης .....
Β. Καραπαναγιώτης .....Ν

Γεώργ. Παπανδρέου .....
Στυλ. Κρητικᾶς .....Ν
'Εμμ. Μάρκογλου .....
'Ιωάν. Λαδᾶς .....
Δημ. Σάλτας .....
'Ιωάν. Σιφναῖος .....
'Ορέστ. Κυπριανὸς .....
Δημ. Γεωργαλᾶς .....Ν
Γεώργ. Καλδῆς .....
Μ. Λαίλιος .....
Δημ. 'Ακάκιος .....Ο
Χαρ. Γρηγορίου .....Ν
'Αντ. Παπαγεωργίου ....Ν
Δημ. Σάββας .....
Μᾶρκ. Τσαρλαμπᾶς .....Ν
Γεράσ. Σολδάτος ἠρν. ψ.....
Νικόλ. 'Αβραὰμ .....Ο
'Ιωάν. Παπαλουκᾶς .....
Πέτρος Λαπατσάνης.....
'Αλέξ. Παπαναστασίου. ...Ν
Γεώργ. Σεχιώτης .....Ν
Νικόλ. Μπακόπουλος ...Ν
'Ιωάν. Μανέττας .....Ο
Χριστ. Κατριβάνος .. ....Ν
Δημ. Φλέσσας .....
Πλούτ. Χαλύφτης ἠρν ψ.....
Χρ. Ζουμῆς .....Ο
'Ιωάν. Πατάλας .....Ν
Νικόλ. Χρυσόγελος .....
Διον. Λεονάρδος .....Ν
Παν. Μερλόπουλος ἠρν. ψ...
'Ιωάν. Φωτόπουλος .....
"Οθων Πέτροβας .....
Γεώργ. Πρεζάνης .....
Δημ. Προμπονᾶς .....
'Αντ. Πραντούνας .....
Γεώργ. Βενιέρης .....Ν
'Ιωάν. Κανναβὸς .....
'Ιωάν. Καρμανίδης .....
Κωνστ. Πετρίδης .....Ν
Χρῖστος Δάναινας.....
Κωνστ. Βλαχοθανάσης ....
Π. Π. Μαυρομιχάλης....Ο
Βασ. Κυβέλος .....
Κωνστ. Βουδούρης .....Ν
Π. Κανελλόπουλος.....
'Ιωάν. Σεφερλῆς .....
Γερ. Τυπ. 'Ιακωβάτος ....
Βασ. 'Αλεβιζάτος .....Ν
Θεόδ. Βελλιανίτης .....
Σπυρ. Κρεμεζῆς.. .....Ο
Κωνσταν. Σταματόπουλος..
Νικόλ. Γουργουρῆς .....
Α. Μιχαλακόπουλος .....
Κωνστ. Δρούλλιας .....
Κωνστ. Γκότσης.....
Γεώργ.' Αργυρόπουλος ἠ. ψ.
'Ανδρ. Μάρκου .....
Χρῖστος Φακῆς .....
Θεόδ. Χαβίνης .....Ν
'Ανδρ. Σκέφερης .....
Δημ. Δαγκλῆς .....
Γεώργ. Γερογιάννης .....Ν
Παν. Κοκκινάτος .....Ν
Μιχ. Βυζᾶς .....Ο
'Ιω. Ταρσούλης .....
Δημ. Τσαπόγας .....Ν
Νικ. 'Ασκούτσης.....
Γεώργ. Τσαγρῆς .....
'Εμμ. Τσουδερὸς .....
Μαν. Βολουδάκης .....
'Ιωάν. Γοβατζιδάκης .... Ν
Γεώργ. Κονδύλης ἠρν. ψ.....
'Αναστ. Μπακάλμπασης ..Ν
Γεώργ. Λαλαζήσης .....
Δημοσθ. 'Ελευθεριάδης ..Ν
Σπυρ. 'Αντωνιάδης .....Ν
'Ιωάν. Κεραμεὺς.....
Κωνστ. Καλούδης .....
Λεων. Θεοχάρης ἠρν. ψ.....
Ζήσης Μπογιώτας .....
Χασὰν ὀγλοῦ Μουσταφᾶ ....
Χατζῆ' Αχμετογλοῦ Μεστὰν..
'Αλέξ. Γιαννουλάτος.....
Μιλτ. Καβαλιεράτος .....
Θεμ. Σοφούλης .....

Κωνστ. Παπαϊωάννου	Θεόδ. Κριεζῆς .....
Ἐμμ. Σοφούλης .....Ν	Ἀθ. Μιαούλης .....
Ἀλ. Κεντούρης .....Ν	Ἀντών. Δάμιανὸς .....
Ἰωάν. Μαλαχίας .....Ν	Μελτ. Δεληγιάννης .....
Δημ. Πάζης .....Ν	Ἰωάν. Τσιριμώκος .....
Δημοσθ. Φλωριᾶς	Νικόλ. Ξηρὸς .....Ο
Ἰωάν. Σχοινᾶς	Σπυρ. Τράκας .....
Δημοσθ. Μέλιος	Ἀναστ. Κούτρας.... ἠπ. ψ.
Ὀρέστ. Ζαφειρίου	Γεώργ. Μόδης .....
Νικ. Μανούσης	Ἰωάν. Σαπουντζῆς.....Ν
Νικ. Κωνσταντόπουλος	Γεώργ. Τζώρτζης .....
Ἀναστ. Ἀξαρίδης .....Ν	Μιχαὴλ Χατζηπάσχος .....
Βασ. Ἐμμανουηλίδης	Ῥητορίδης Χατζόπουλος ....
Ἰάκ. Τριανταφύλλου ....Ν	Ἄγγ. Ἀγαπητὸς .....Ν
Σταμ. Βακράτσας	Ἰωάν. Μαυρουδῆς .....Ν
Γεώργ. Μπούμπουλης ....Ν	Κωνστ. Ματσιώρης .....
Δημ. Λασκαλάκης	Νικ. Παπαγεωργίου .....
Ἰωάν. Μαραγκὸς	Δημ. Χατζῆς .....
Ἰωάν. Βενιέρης	Κωνστ. Καραναστάσης ....
Ἀλέξ. Παπαδὰμ ....ἠπ. ψ.	Βασίλ. Μάλλιος .....
Κωνστ. Καλομενόπουλος ..Ο	Γεώργ. Κουτρουμπάκης ἠπ. ψ.
Κωνστ. Ἀλαβάνος	Στρατῆς Γεωργιλαδάκης...
Ἐρ. Βαλαρῆς .....Ο	Κωνστ. Παπαδογιάννης ....
Σωτ. Χατζηγάκης	Πολ. Πολυχρονίδης .....
Παναγ. Καραλῆς.....	Ἀριστομ. Μητσοτάκης ....
Χρ. Χατζηπέτρος	Γρηγ. Μάρακας.....
Βασιλ. Ἰακωβάκης.....Ν	Ἰωάν. Μαρματάκης .....
Ἀνδρ. Κοκκέβης.....	Ὀμ. Πανταζίδης .....
Νικ. Μανωλόπουλος	Χριστ. Ροδοκανάκης .....Ν
Γεώργ. Λουπινᾶς .....Ν	Βίκ. Κουκουρίδης .....Ν
Ἀναστ. Ἀκρίδας .....Ο	Γεώργ. Φ. Ἀνδρεάδης .....
Βασ. Βλαχόπουλος	Ἠλ. Ἀσπιώτης .....
Γεώργ. Τσακανίκας	Μάριος Βολίκας .....
Γεώργ. Δουζίνας .....Ν	Ἀλέξ. Κανάρης.....
Ἀλέμπρος Ἀλέμπρου.....	Νικ. Μαμούνης .....
Γεώργ. Ροδόπουλος .....Ν	

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι κατόπιν τοῦ ἀποτελέσματος τούτου ἡ πρότασις μὴ συγκεντρώνουσα τὴν κατὰ τὸ σύνταγμα ἀπαιτουμένην πλειονοψηφίαν ἀπορρίπτεται.

Α. Παπαναστασίου. Ὁ Κανονισμὸς βεβαίως ὁμιλεῖ περὶ νομίμου πλειοψηφίας προκειμένου περὶ ἀποράσεων ἐχουσῶν

πολιτικὴν σημασίαν ἢ περὶ νομοσχεδίων, ἀλλὰ προκειμένου νὰ προταχθῇ τὸ α ἢ β ἀντικειμένου προφανῶς δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νομίμου πλειοψηφίας.

Πρόεδρος. Τὸ ἄρθρον δὲ τοῦ συντάγματος, ὄχι κἂν ὁ Κανονισμός, λέγει ὅτι (ἀναγινώσκει:) «Ἡ Βουλὴ δὲν συνεδριάζει ἄνευ τοῦ ἀπολύτου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς, μηδὲ ν' ἀποφασίσῃ τι ἄνευ ἀπολύτου πλειονοψηφίας τῶν παρόντων μελῶν, ἥτις ὅμως οὐδέποτε δύναται νὰ εἶνε μικροτέρα τῶν 1/5 τοῦ κατωτάτου ὁρίου τῆς ἀπαρτίας». Ἡ διάταξις δὲ αὕτη ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν ἄρθρῳ 19 τοῦ Κανονισμοῦ.

Νομίζω ὅτι δὲν χωρεῖ καμμία ἀμφιβολία.

Α. Παπαναστασίου. Γνωρίζετε ὅτι ἡ Ἡμερησία Διάταξις κανονίζεται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, χωρὶς κἂν νὰ ἐρωτηθῇ ἡ Συνέλευσις. Προκειμένου λοιπὸν περὶ προτάξεως νομοσχεδίου θὰ ἀπαιτηθῇ νόμιμος ἀπαρτία; Εἶνε ἐσφαλμένη ἡ ἑρμηνεία.

Πρόεδρος. Ἡ ἀμφιβολία τοῦ Προεδρείου ἦτο ἂν συγκεντροῦται ἡ νόμιμος πλειοψηφία καὶ τοῦτο ἐλύθη διὰ τῆς ψηφοφορίας.

Γ. Καφαντάρης. Τί λέγει τὸ ἄρθρον τοῦ συντάγματος;

Πρόεδρος. Εἶνε ρητόν, ὅτι δὲν δύναται ἡ Βουλὴ οὔτε νὰ συνέλθῃ οὔτε νὰ ἀποφασίσῃ τι, ἡ δὲ ἀντίθετος ἑρμηνεία θὰ ἐφθανεν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα ὅτι τοιαύτη ἀπόφασις θὰ ἠδύνατο νὰ ληφθῇ καὶ ἄνευ ἀπαρτίας.

Α. Παπαναστασίου. Ἐπιμένομεν ὅτι ἡ ἑρμηνεία δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ πνεῦμα τῆς διατάξεως, ἀφοῦ ἡ Ἡμερησία Διάταξις κανονίζεται χωρὶς νὰ ἐρωτηθῇ ἡ Συνέλευσις.

Πρόεδρος. Διὰ τὴν μεταβολὴν τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως.

Γ. Καφαντάρης. Τὸ ζήτημα ἔχει δύο ἀπόψεις. Ἡ μία εἶνε ἀπόψις οὐσίας, ἡ ἄλλη τύπου· δηλαδὴ κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τῆς διατάξεως τοῦ Κανονισμοῦ ἡ συγκεντρωθεῖσα πλειοψηφία εἶνε ἀρκετὴ διὰ τὴν πρότασιν τοῦ νομοσχεδίου περὶ βοσκῶν; Κατὰ τὴν γνώμην ὅλων, διότι ὁ Κανονισμὸς εἶνε γενικός, ἡ διάταξις εἶνε γενική. Οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἀπόφασις, οὐδεμία ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ πότε καὶ ἂν εἶνε ἀπόφασις, οὐδεμία ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τῆς Α ἀποφάσεως καὶ τῆς Β. Νομίζω ὅτι τυπικῶς ἡ πρότασις Α ἀπορρίφθη, ἐρώτησον δὲν συνεκέντρωσε τὸ κατώτατον ὅριον τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖ ὁ Κανονισμός. Ἀλλ' ἐγὼ θὰ ἔλεγον ὅτι, ἀντὶ νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τοὺς τύπους, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν οὐσίαν, διότι ἀναντιρρήτως φρονῶ ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν παρόντων πληρεξουσίων ἐξεδήλωσαν τὴν γνώμην ἵνα ἀκολουθήσωμεν ἄλλην ὁδὸν ἐκείνης τὴν ὁποίαν διαγράφει ὁ Κανονισμός. Νομίζω ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τοῦτο

καὶ νὰ προτάξῃ τὸ νομοσχέδιον περὶ βοσκῶν, στηριζομένη εἰς τὴν ἐκδηλωθεῖσαν ἐπιθυμίαν τῆς Συνελεύσεως. Τοιουτοτρόπως θὰ εἴμεθα ἐν τάξει.

Α. Παπαναστασίου. Ἐπιμένω εἰς τὸ ὅτι ἡ δοθεῖσα ἑρμηνεία δὲν εἶνε ἐν τάξει. Ἐνῷ ἡ διάταξις τοῦ Κανονισμοῦ ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως ἡ Συνέλευσις κανονίζει τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς ἑπομένης ἡμέρας, ἡ δὲ Συνέλευσις προχθὲς δὲν ἐκανόνισε τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν, ἐὰν δεχθῶμεν τὴν ἐκδοχὴν τὴν ἄλλην νὰ μὴ ἰσχύῃ ἡ ἀπόφασις τῶν πλειόνων παρόντων, ρθάνομεν εἰς τὸ ἄτοπον νὰ κανονίζηται ἡ Ἡμερησία Διάταξις χωρὶς νὰ ἐρωτᾶται ἡ Συνέλευσις.

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** (Ὑπουργὸς Γεωργίας) νομίζει ὅτι ἡ ἑρμηνεία τὴν ὁποίαν δίδει ὁ ἡγέτης τῆς «Δημ. Ἑνώσεως» εἰς τὸ ζήτημα τῆς διατάξεως δὲν εἶνε σύμφωνος μὲ τὸν Κανονισμόν, ἐφόσον ἡ διάταξις εἶνε ῥητή, ὅτι δὲν δύναται ἡ Βουλὴ ν' ἀποφασίσῃ τι ἄνευ τῆς ψήφου τῶν 1/5 τῆς ἀπαρτίας. Φρονεῖ δὲ ὅτι θὰ εἶνε αὐθαίρετον νὰ γίνῃ τοιαύτη διαστολή. Εἰς τὸ ἄρθρον 44, τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ περὶ τῆς προτάξεως, βλέπω ὅτι ἡ Βουλὴ ἀποφαίνεται πρῶτον μὲν περὶ τῶν παρεμπιπτόντων ζητημάτων, εἶτα δὲ περὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ἀντικειμένου, ὥστε καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν πρόταξιν χρειάζεται ἀπόφασις τῆς Βουλῆς, ἀφοῦ δὲ πᾶσα ἀπόφασις διὰ νὰ εἶνε ἔγκυρος ἀπαιτεῖ τὰ 1/5, νομίζω ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἄλλως. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν συζήτησιν καὶ μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως, ἐὰν ἡ Συνέλευσις θέλῃ, δύναται νὰ γίνῃ ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐρωτᾷ τὴν Συνέλευσιν ἂν συναινεῖ νὰ ληφθῇ νέα ἀπόφασις περὶ προτάξεως· συναινούσης δὲ τῆς Συνελεύσεως ἄρχεται ἡ συζήτησις τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν», ἐφ' οὗ δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν κ. Μυλωνᾶν.

Ὑποβληθείσης ὅμως ἐνστάσεως περὶ μὴ ἀπαρτίας ὑπὸ τῶν πληρεξουσίων κ. κ. Γ. Βραχνηοῦ, Ι. Μαυρουδῆ, Π. Πετρίδη, Σ. Ἀντωνιάδη καὶ Π. Καπάτου ὁ κ. Πρόεδρος ἔλυσε τὴν συνεδρίασιν ὥρᾳ 8.30' μ. μ. μὴ ὑπαρχούσης καὶ κατὰ τὴν ἀντίληψίν του ἀπαρτίας.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ

Συνεδρίασις	ΡΙΓ'	τῆς	1ης	Ὀκτωβρίου	1924	Σελὶς	3
»	ΡΙΘ'	»	15ης	»	»	»	4
»	ΡΚ'	»	16ης	»	»	»	55
»	ΡΚΑ'	»	17ης	»	»	»	66
»	ΡΚΒ'	»	18ης	»	»	»	82
»	ΡΚΓ'	»	20ῆς	»	»	»	99
»	ΡΚΔ'	»	24ης	»	»	»	100
»	ΡΚΕ'	»	7ης	Νοεμβρίου	»	»	107
»	ΡΚΣ'	»	10ης	»	»	»	113
»	ΡΚΖ'	»	11ης	»	»	»	131
»	ΡΚΗ'	»	12ης	»	»	»	154
»	ΡΚΘ'	»	13ης	»	»	»	188
»	ΡΛ'	»	14ης	»	»	»	213
»	ΡΛΑ'	»	15ης	»	»	»	238
»	ΡΛΒ'	»	17ης	»	»	»	249
»	ΡΛΓ'	»	18ης	»	»	»	272
»	ΡΛΔ'	»	19ης	»	»	»	284
»	ΡΛΕ'	»	20ῆς	»	»	«	298
»	ΡΛΣ'	»	21ης	»	»	»	310
»	ΡΛΖ'	»	22ας	»	»	»	327
»	ΡΛΗ'	»	24ης	»	»	»	368
»	ΡΛΘ'	»	25ης	»	»	»	381
»	ΡΜ'	»	26ης	»	»	»	393
»	ΡΜΑ'	»	27ης	»	»	»	407
»	ΡΜΒ'	»	28ης	»	»	»	420
»	ΡΜΓ'	»	29ης	»	»	»	432
»	ΡΜΔ'	»	1ης	Δεκεμβρίου	»	»	449
»	ΡΜΕ'	»	2ας	»	»	»	467
»	ΡΜΣ'	»	3ης	»	»	»	483
»	ΡΜΖ'	»	4ης	»	»	»	503
»	ΡΜΗ'	»	5ης	»	»	»	536
»	ΡΜΘ'	»	8ης	»	»	»	549
»	ΡΝ'	»	9ης	»	»	»	574
»	ΡΝΑ'	»	10ης	»	»	»	602
»	ΡΝΒ'	»	11ης	»	»	»	621
»	ΡΝΓ'	»	12ης	»	»	»	639
»	ΡΝΔ'	»	13ης	»	»	»	674
»	ΡΝΕ'	»	15ης	»	»	»	691
»	ΡΝΣ'	»	16ης	»	»	»	715
»	ΡΝΖ'	»	17ης	»	»	»	763
»	ΡΝΗ'	»	18ης	»	»	»	789
»	ΡΝΘ'	»	19ης	»	»	»	813

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ανεδρίασις ΡΛΓ » 20ής Δεκεμβρίου 1921 Σελ. 805
» ΡΛΔ » 22ας » » 808

ΠΑΡΟΡΑΜΑ

Ἐν σελίδι 167 στίχ. 13ω ἀντὶ «22 Νοεμβρίου» γράφε «2 Δεκεμβρίου».

Ἐν σελίδι 721 στίχ. 19ω ἀντὶ «ὁμιλεῖ ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ Δημάρχου Ἀθηναίων» γράφε «ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ Δημάρχου Ἀθηναίων» λέγει ὅτι ἐὰν ὁ πρῶτος ὄγμος τοῦ Κράτους δὲν ἔχει οἰκονομικὴν ἀντοχὴν νὰ ἀνταποκριθῇ πρὸς τὰς πολλαπλᾶς ὑποχρεώσεις του ἀσφαλῶς ἡ Πρωτεύουσα δὲν θ' ἀποκτήσῃ ποτὲ ὄψιν Εὐρωπαϊκῆς Μεγαλοπόλεως, ὡς ἁρμόζει εἰς αὐτήν, ἐὰν δὲν ἐνισχυθῇ ὑπὸ τοῦ Κράτους. Αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ Δήμου Ἀθηναίων ἐδημιουργήθησαν ἀποτόμως ὡς ἐκ τῆς ἀποτόμου καὶ καταπληκτικῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ 220 χιλιάδων κατοίκων εἰς 750 χιλιάδας. Εἶνε δὲ περιττόν, λέγει, νὰ ἀναφέρω λεπτομερῶς τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ. Ἀρκεῖ νὰ σᾶς εἴπω ὅτι μόνον διὰ τοὺς δρόμους ἔχει ἀνάγκην ἵνα διαμορφώσῃ αὐτοὺς 275 ἑκατομμυρίων δραχ. καὶ διὰ συντήρησιν αὐτῶν 25 ἑκατομμυρίων δραχμῶν τὸ ἔτος, διότι ἡ ἔκτασις τῶν δρόμων του εἶνε 5 ἑκατομμύρια 950 χιλιάδες τετραγωνικὰ μέτρα ἐκ τῶν ὁποίων διαμορφωμένοι καὶ σκυροστρωμένοι εἶναι μόνον 1 ἑκατομμύριον 150 χιλιάδες καὶ ἀσφαλτοστρωμένοι εἶναι μόνον 150 χιλιάδες. Ὑπομένως διὰ τὰ ὑπόλοιπα τετρ. μέτρα χρειάζεται ποσὸν 275 ἑκατ. δραχμῶν.

Ἐν συμπεράσματι τονίζει ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ἐνδιαφερομένη φυσικὰ καὶ αὐτὴ διὰ τὴν πρόοδον τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν μεγαλυτέρων πόλεων τοῦ Κράτους, θὰ θελήσῃ νὰ ἐνισχύσῃ ἰδίᾳ τὸν Δῆμον Ἀθηναίων καὶ τὸν Πειραιῶς, τοσοῦτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ἀδικεῖ αὐτοὺς ἀφοῦ διὰ τοῦ νόμου κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθὸν ἀφῄρεσεν ἀπ' αὐτῶν τὸν σπουδαιότερον πόρον τῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ὀνίων καὶ ἐμπορευμάτων ἀπὸ τῶν ὁποίων τὸ Κράτος εἰσπράττει ἐν ἀναλογίᾳ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων 45 ἑκατομμύρια, ἐνῷ εἰς ἀντίκρυσιν τοῦ εἰσοδήματος τούτου δίδει ἐπιχορήγησιν εἰς τοὺς Δήμους 3 ἑκατομμύρια 300 χιλιάδας. Τὸ κατάφορον μόνον τοῦτο ἀδίκημα δύναται νὰ πείσῃ τὴν Κυβέρνησιν ὅτι ἐπιβάλλεται εἰς αὐτὴν νὰ ἔλθῃ ὁπωσδήποτε ἀρωγὸς εἰς τὰς πολλαπλᾶς ἀνάγκας τῶν Δήμων Ἀθηνῶν-Πειραιῶς, ἵνα παρουσιάζωνται εὐπρόσωποι τοὐλάχιστον αἱ δύο αὗται πόλεις. (*)

(*) Ἡ φράσις αὕτη παρελείφθη ἐκ λάθους κατὰ τὴν σελιδοποίησιν.

0020659552
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ